Ed 141
a 45

C. 28
c. 4

BARTOLVS

A SAXOFERRATO
IN PRIMAM
DIGESTI NOVI
PARTEM.

Cum Alexand. Barb. Paris. Claud. à Seissel. Poma. Ioan. Franc. Rueren. aliorúmque Adnotationibus integris.

Appositis etiam contrarietatum conciliationibus, necnon infinitis summarijs, vt vocant, ad decisiones inueniendas quàm accommodatissimis.

Quantam autem fidem, studium, diligentiamque in castigandis grauissimis erroribus, quibus singulæ scatebant pagellæ, in hac postrema editione adhibuerimus, omnia ad exemplaria VENETORVM & TAVRINORVM suo pristino nitori restituentes diligens Lector in conferendis his nostris cum vetustissimis Codicibus facillimè dignoscet.

LVGDVNI,

M. D. LXXXI.

Rubricæ Primæ partis Digesti Noui.

FINIS.

BARTOLI A SAXOFERRATO,

in Primam Digesti Noui Partem Commentaria.

¶De operis noui nunciatione. Tit.j.

1 *Inuocatio in omni principio consueuit fieri secundum sectarum diuersitatem.*
2 *Genitiuus significat quandoq; causam efficientem, quandoq; materialẽ, & quãdoque dominium. & 5. & ibi sumitur prout magis conuenit materiæ.*
3 *Iurisconlti fuerunt ante Christum.*
4 *Notarius conficiens instrumentum inter Iudæum & Christianum, vel inter Iudæos inuocando nomen Iesu Christi, instrumentum valet.*
5 *Statutum, Quicunque receperit rem alterius, qualiter intelligatur.*
6 *Verba in statuto intelliguntur propter cõem vsum loquẽdi impropriè, & largè. Cõis vsus loquendi est. ꝙ genitiuus denotet possessionem, & nudam detẽtionem.*
7 *Statutum quando quis vult producere, non tenetur producere totũ volumen, sed potest particulare statutum producere, non tamẽ particulam statuti specialis. Editio q̃ fit iudici, debet fieri de tota scriptura, parti verò editur particula, quæ facit ad causam, & etiam iudici, quando particula tantum exhiberi potest.*
8 *Particula statuti edita si non opponatur à parte quando probet. Additio facta statuto, debet edi cum statuto.*
9 *Digestum Nouum, quare sic appellatur.*

DOMINI, vt scitis, hic nõ est caput totius cõpi
lationis, & iõ q̃ in principiis aliorum librorum
dicũtur, non referã hic. s. quod sit subiectũ, seu
materia, q̃ sit cã efficiens, &c. licèt Dy. hic teti-
gerit. Gul. de Cu. plenius. s̃. de iust. & iu. & Azo.
in pr. Sũ. super. C. Nũc legã rub. Rubrica diuidi
a tur[a] in 5. par. 1. ponitur inuocatio diuini nomi
nis. 2. ponitur denominatio Imperialis culminis, tanq̃ causæ effi-
cientis. 3. ponitur q̃dam cã materialis. 4. ponitur q̃dam cã forma-
lis. 5. ponitur ad præsentẽ ti. rub. spãlis, de no. ope. nũ. 2. ibi, d. Iusti-
niani. 3. ibi. iuris enucleati. 4. ibi, fforũ. 5. ibi, de oper. no. nũ. Et in i-
1 sta rub. ponã casum, prout cõsueuit poni in gl. q̃situ fuit à † cõpila
torib. qm̃ in omni operis principio consueuit inuocatio fieri fm
sectarũ diuersitatẽ. q̃ro, quẽ vos inuocabitis, ĩ isto principio? resp.
cõpilatores. Nos sumus Christiani, & ẽt imperator Iustinianus, iõ
inuocabimus nomẽ dñi nr̃i Iesu Christi. dicendo, in noĩe dñi, &c.
2. q̃ro, cũ omnis liber denominetur à suo authore, tãq̃ à cã efficiẽ
te, sicut dicimus, liber Homeri, liber Arist. l. librorũ. §. 1. de le: 3. iste
liber à quo denominabitur? resp. ꝙ vocabitur liber iustiniani, tãq̃
à cã efficiente, iõ dicit, d. Iustiniani, &c. 3. q̃ritur, q̃ erit materia hꝰ li
bri? resp. ꝙ eius materia est iuris enucleati, &c. 4. q̃ritur, q̃ erit for-
ma huius libri? resp. ꝙ forma eius erit diuisio per libros, ideo dicit
fforũ, seu Pandect. ex ordine. n. respicit, &c. 5. q̃ritur q̃ erit materia
spãlis primi tractatus? resp. de op. no. nũ. Nota tamẽ nomẽ dñi in-
2 uocãdum. no. 2. † ꝙ casus genitiuus[b] q̃nq; significat cãm efficien
b tẽ, q̃nq; materialẽ, q̃nq; formalẽ, vt hic patet. Op. cũ ab alia secta,
q̃ Christiana nomẽ Christi inuocatur, vr̃ fieri in cõtẽptũ, vt C. de
3 Iudæ. l. Iudæos, sed isti fuerunt Iurisc. q fuerũt ante † Christũ, & sic
pagani, ergo, &c. nã in l. j. & 2. de ori. iur. dr̃ ꝙ tpe Cæsaris fuerunt,
& Chr̃s fuit natus tpe Octauiani. gl. in pr. ff. de iu. & iu. dicit, ꝙ fuit
c additũ à cõpilatorib. Et istud facit[c] † ad q. notarij[d] faciẽtis instr̃m
4 inter Iudæos, vel inter Iudæum & christianũ, & ponit, in noĩe dñi
d Iesu Christi. Et qa à Iudæo nõ inuocatur, sed à cõpilatore, instr̃m
e sustinetur. Op. vr̃[e] ꝙ genitiuus hẽt denotare dñium. l. seruum Ti-
tij, s̃. man. & l. si hr̃dis seruus. de le. j. & l. si seruus cõis meuij & ca-
strensis peculij. de stip. ser. fateor, ꝙ genitiuus hẽt d. significationẽ,
& ẽt alias significationes, q̃ ponũtur in hac rub. sed dũ ponitur in
l. dẽt sumi prout magis est apta materia, vbi ponitur, vt l. quoties
in stipl õib, j̃. de ver. ob. vbi gl. expresse ponit hoc exẽplũ, dũ dicit,
liber Arist. & l. quoties idẽ sermo, de re. iu. & vt dr̃ in l. librorũ. §. 1.
f de le. 3. sed circa vnũ posset dubitari. reperitur in quodã statuto,[f]
qcunq; receperit rẽ alterius, puniatur in tm̃, qd significet verbũ,
g alterius, an dñiũ, vel possessionẽ?[g] Et vr̃ ꝙ significet dñiũ. ita ꝙ nõ
possessionẽ. l. 2. post prin. de reli. & sump. fu. cõrio vr̃, ꝙ verificetur
nõ solũ in dñio, sed ẽt in possessiõe & detẽtione, vt si habeo rẽ cõ
modatã, vel depositã, vel quocũq; mõ interest, p̃t dici alterius, vt
l. j. in pr. iuncto §. ait p̃tor. & §. seq. s̃. nau. ca. sta. l. 2. in pr. & §. in hac.
j̃. vi bo. rap. Dic, ꝙ de stricta, & ꝓpria significatiõe significat dñiũ,
tm̃, d. l. 2. de reli. & sump. fu. sed de quadã significatiõe magis lar-
ga, impropria, comp̃hendit ẽt poss. & detentionẽ, vt in cõrio. Vnde
grãmatici antiq dicebãt, ꝙ genitiuus regitur q̃nq; ex natura pos.
h in statutis[h] vero † licèt dẽamus accipere fm ꝓpriã significationẽ,
6 l. nõ aliter. de le. 3. tñ pp cõem vsum loquẽdi accipiã isto 2. mõ. d.
l. librorũ. §. quod & tñ Cassius. ver. nã & in vsu. qđ ibi no. & facit. e.
i ti. l. seruos. Et ꝙ talis sit cõis vsus[i] loquẽdi optime facit qđ no.[k] s̃.
k de ori. iu. l. 2. in pr. gl. ver. non qa Papyrius, q̃ inc. no. ar. &c. Op. j. ex
tra gl. ea, q̃ tradũtur ad instructionẽ aliquorum debẽt à capite tra-
di. l. argẽtarius. §. edi. s̃. de eden. sed hic liber nõ traditur à capite, er
go male traditur. septẽ. n. sunt partes fforũ. l. 2. §. sed cũ cõia. C. de
vet. iu. enu. hic non incipit in aliqua earũ, cũ sexta incipiat, de bo.
pos. 7. de ver. obl. resp. sicut iudex in iudicio fa. er. nõ facit dr̃iam,
vel separationẽ cõiũctarũ personarũ, vt C. cõia vtr. iu. l. pe. ita hic,
Doc. q fecerũt istã diuisionẽ voluminũ, noluerunt incipere volu
mẽ in ti. de bo. po. qa noluerũt illũ tractatũ separare à materiis in
fortiati, qa eis fraternizat. itẽ in ti. de ver. obl. nõ incipit, qa nimis
parũ remaneret de hoc volumine, vnde pp incommodã diuisio-
nẽ ista pars ẽ diuisa, & pars attributa infortiato, ps huic volumi-
ni. ar. s̃. fa. er. l. antepe. & vide hic gl. rub. q̃ incipit, sed cũ 7. & lege
vsq; ibi, sed hic. & quod seqtur recita hic. fm hoc ista materia di-
stincta est ab alia: ergo rub. nõ cõtinuatur, ꝯ l. j. & 2. s̃. de sta. ho. gl.
resp. ꝙ nõ est separata, sed superius loqtur de iure p̃t. hic de eodẽ,
sed nõ in eundẽ modũ. & vide. d. gl. Rub. ibi, sed hic iam est discre
ta materia, &c. vsq; ad fi. ista verba gl. exponunt̃ p Dy. vno mõ, &
per Io. & Azo. in sum. hꝰ libri alio mõ, & alio mõ per Iac. de Aret.
l Dy. exponit illa verba d. gl. eodẽ mõ, s. edicta[l] ꝓponẽdo nõ in eũ
dem modũ, qa s̃. de acqrẽdo, hic de retinẽdo, & sic p̃t accipi cõti-
nuatio rubricæ. alio mõ exponũtur per Azo. d. verba e. mõ. s. pro
ponẽdo edicta non in eundẽ modũ, qa. s̃. de iure p̃to. quod perti-
net ad vltimas volunt. & de actib. morientiũ: hic, de actib. viuen-
tium. 3. mõ exponuntur per Ia. de Are. ꝙ s̃. de iure præto. ex quo
resultat actio. hic de of. iud. per quod fit nũciatio. l. 3. §. bonorum.
de bo. pos. et l. j. s̃. de bo. pos. hæ. pet. ita hic de off. iu. tractat, et ista
non est vera. Nam in materia de bo. pos. ante petitam bo. pos. nõ
erat

a ADD. ¶Ale. Hãc diuis. reprehẽdit Im, in rub. ff. de ver. ob. ver. est descendẽdum.
b Ale. Adde ꝙ aliq̃n denotat pos. iure dominij, vt vr̃ notari maxime per gl. c. accedens, 2. vt lit. non ꝯt. q̃nque rõe iurisdõis, vide gl. de post. p̃l. c. 1. in gl. in verb. terram propriam, quæ inc. bona, vide gl. de præb. ca. pro illorum, fn d. Ant. d. c. accedens, & de genitiuo, vide Bal. l. 3. in pr. s̃. de neg. gest. & vide j̃. prox.
c Pom. Istud. Vide Ang. Are. in proœm. inst. quæ ibi ponit de genitiuo, de quo vide aliquid per Ang. cons. 13. ver. respondeo ad propositum, & Ale. consi. 35. inc. viso processu inter cõitatem, vol. 4. & do. Præpo. in c. Clementis, dist. 16. vide etiam Bal. c. peruenit, j̃. de iureiu. & Gemi. c. j. §. fi. ad fi. de vsur. in 6.
d Ale. Notarij. Vide Bar. & Bal. in proœ. C. & quæ ibi scripsi post Bar. & per Imo. hic, & Bal. in rub. de iust. & iur. & d. Ant. ca. inter dilectos, de fid. instr. & in ꝓœ. Decre. vbi tenet cum Bar, hic, & idem Ro. hic, adde ꝙ ea q̃ dixi in ꝓæ. C. vbi se remittit, discrepant ab his quæ in lect. tenet, & melius, quia ibi tenet, ꝙ conficiens instr̃m inter Iudæos debeat inuocare nomẽ dñi: hic vero concludit, ꝙ inuocatio diuini noĩs non sit de substãtia instr̃i: quia non est de enumeratis p gl. in l. gñali, de tab. li. 10. Quod notarius omittendo tam inter Iudæos, quam Christianos, non est inculpandus, & ꝙ inuocatio diuini nominis non sit de substãtia, tenet Pau. de Ca. in proœ. C. vbi dicit Pistorij ita seruari, & idem tenet Io. And. in add. ad Spe. de instr. edi. §. j. ver. ante omnia, Spe. ibi, in arduis dicit semper esse apponendum, Latius vide quæ posui in proœ. Codicis.
e Ale. Adde bal. l. j. C. si à nõ com. iu. & vide quæ dixi s̃. prox. item adde, ꝙ genitiuus in dubio vr̃ referri ad directum dñium tm̃, non ad vtile, l. si domus, §. fi. s̃. de leg. j. facit l. j. si ager. vect. itẽ vide Ang. l. lex Cornelia, §. domum, de iniur.
f Ale. Sed qd si statutũ dicat, nõ liceat accipere rẽ alienã, vide tex. l. 1. §. 1. de ser. cor. tex. & ibi bar. l. si fur. de vsufr. & in materia ista adde bar. in 1. ꝯst. C. & bal. l. 2. §. locũ, s̃. de rel. & sump. fun. quẽ §. legit ipse in pr. ti. & Bal. l. 2. in pr. s̃. de ori. iu. & l. 2. in pr. nau. caup. stab. & Adde Bal. addi. ad Spe. ti. de iuram. calum.
g Pom. Possessionem. Vide d. Præpo. c. quo iure, dist. 8. & Fede. consi. 279. & Pan. 83. vo. 2. & Cæp. consi. 50. vol. 1. & Ro. 180. in fi. & Car. 30. & Alex. consi. 35. inc. viso processu inter cõitatem, n. 14. li. 4. & consi. 54. inc. viso processu inter dominos, nu. 2. li. 5. & consi. 98. inc. visis iis, quæ eleganter, nu. 6. e. vo. 5. & Pan. c. pro illorũ, in 1. no. de præb. & in c. quia super, in 3. no. de iud. & Pan. in c. quia V. in 3. no. de iu. & Barb. in rub. de reb. eccl. non alien. in lect. & Pan. in c. sane quia, de off. deleg. in c. 1. de postul. prælat.
h Ale. Statutis. Et idẽ ẽt vr̃ dixisse Bar. in pœnalib. l. libellorũ, §. sed si aliud, de accu. vide Bal. in locis s̃. alle. & omnino Bal. l. omnes populi, de iust. & iur. & bar. l. 1. de suis, & legi. & in l. Labeo, de suppel. leg. & in l. librorum, §. ꝙ tñ, de leg. 3. & ꝙ in materia stricta recedatur à proprio significatu pp communem vsum loquẽdi, firmat Ia. Bu. in 1. cõsti. C. & in auct. sacra, C. si adue. vẽ. & refert d. Ant. in proœ. Decr. ꝙ in statutis hẽat locũ cõis vsus loquẽdi, firmat bar. l. 1. C. de iura. calum. facit quod no. Bar. l. nõ dubium, C. de leg. & ibi sequitur Bal. & istud est verum, & idem bal. l. j. ver. item, C. de rer. perm. & Bar. d. l. omnes populi, ita in 6. q. prin. circa interpretationem declaratiuam, & Ang. l. lex Corne. §. dominium, de iniur. Adde Pet. de Anch. consi. 332. & melius, 166.
i Ale. Dicebat Im. hic, ꝙ cùm in casu nr̃o statutũ sit pœnale, nõ attendit̃ cõis vsus loquendi, Pro quo vltra ipsum facit l. si ita vulneratus, in pr. ibi, vulg. ad l. Aq. & l. si dictum, in pr. s̃. de eui. & qđ voluit gl. & qđ ibi bar. l. ꝙ si nepotes, de test. tu. & l. itẽ pretor, de suis, & le. & Bal. c. 1. in pr. de suc. feu. Adde ꝙ Ro. hic dt ꝙ in pœnalib attenditur communis vsus loquendi, vt no. Io. An. c. fundamẽta, de elect. in 6. & in gl. c. cupientes, §. 1. ver. conuenire, e. ti. & c. statutũ, ver. dieta. de resc. in 6. gl. c. nonnulli, de rescr. & c. præsenti, §. loc. de prob. vbi appellatione dietæ intelligitur de vulgari, idem voluit Bar. post Ia. Bu. l. libellorum, §. sed & aliud, j̃. de accu. & Bal. consi. 205. lib. 6.
K Ale. No. Adde quæ no. bar. in l. Quintus, §. argento, de auro & arg.
l Ale. Edicta. Iuxta l. 2. §. eo autem tempore, de orig. iur.

a erat actio,sꝫ decernebatur of.iu,[a] post decretum competebat a-
ctio,& loqtur de actione,q̃ fit in ꝓsecutione.ſm hoc ergo rema-
7 net,ꝙ iſta editio fit ꝓ parte voluminis.Iuxta hoc q̃ro,†[b] aliqs in
b ciuitate iſta vult ꝓducere ſtatuta ciuitatis Florentiæ,an teneatur
c producere totum volumen ſtatutorũ?[c] Certe nõ,qa pars p̃t pro-
duci, vt hic,& ſufficeret ꝓducere totũ vnũ capitulũ qđ ſub vna
rub.ꝯtinetur,ar.ſ.de eden.l.argentarius.§.edi aũt rõ.Sed an ſuffi-
d ciat[d] ꝓducere vnã particulã ſtatuti vnius?Vr̃ ꝙ ſic,ſicut dicimus
in particula teſtĩ,vt no.in d.§.edi aũt rõ.& per Cy.C.de præci.im
pe.offer.l.fi.Dico ꝯ,qa imo totum debet exhiberi,quia in fi. poſ-
ſet eſſe vna particula,q̃ corrigeret, & limitaret præcedentia, vt ſ.
de le.l.inciuile. vbi eſt expreſſe caſus. & idem puto in alio inſtr̃o,
vel priuilegio,vt ibi no. ad ꝯrium dic, ꝙ q̃dam eſt editio,q̃ fit iu-
dici & illa debet fieri de tota ſcriptura,vt dixi.q̃dã eſt editio, q̃ fit
parti,& tunc ſibi datur copia eius tm̃ capituli,quod facit ad cau-
ſam,iudice hoc examinãte,& legente totum,caſus eſt extra,de fi-
e de inſtr.c.cõtingit.[e] & hoc intelligo in eo, q p̃t totum exhibere,
f ſecus in eo q nõ p̃t totum exhibere,vt legatarius,[f] q non dẽt hr̃e
8 totum teſtm̃,ſed particulã,vt dictum eſt.†Sed q̃ro,an illa particu
g las q̃ producta eſt faciat fidẽ,ſi nõ opponat̃.Dic,aut ex eo quod
producitur apparet quod eſt particula,vt quia notariꝰ exẽplãs ex
preſſe,h.d.vel eſt ibi dictio, &c.vel aliqua alia q̃ diuiſionem ſigni
h ficet,& nõ facit fidẽ vt d.l.inciuile.ſed ſi non apparet,[h] p̃ſumitur
i totum,niſi opponatur,& probetur ꝯrium.ar.[i] eius quod no.ſ.de
prob.l.cũ de lege.Et licèt pars nõ poſſit edere particulã, tñ legiſ-
lator,in quo ceſſat oĩs ſuſpicio,ſp tradit nobis particulas legũ,vt
ſ.de iu.l.pars literarũ,& ad le.Aq.l.2.& in volu.decr.quaſi per to-
tum,ponũtur decretales deciſę.idẽ in iudice q facit edi particulã,
k & notario,qui tradit particulã,qa in eis ceſſat ſuſpicio,[k] ſed pars
q̃ edit ad ſui commodum,totum debet edere iudici,vt dixi.idem
dico,ſi in ſtatuto eſt facta aliqua additio,qa edi dẽt.ar.eius quod
no.d.l.inciuile.ſ.de legi.qa ꝯtinuatur.itẽ q̃ro,pars q̃ opponit,ſta-
tutum nõ eſſe editum totum,quõ probabit?Reſp.producat totũ
ſtatutum,vel ſi faciat ꝯ ſe excipientẽ,conſulo,ꝙ producat totum
illud tm̃,quod fuit productũ,ſub tali forma, ꝙ appareat particu-
9 lam eſſe,& plus in illo ſtatuto contineri. Sed quare †appellatur
l digeſtum nouum?[l] reſp.q̃nq; appellatur nouum i.vltimum,vt in
l.vnica.§ in nouiſſimo.C.de cad.tol.& l.nouiſſima.ĵ.iud.ſol. & l.
nouiſſime.ſ.quod fal.tu.auc.ergo tria ſunt volumina, iſtud eſt vl
timum.2.mõ appellatur nouum, ſicut q̃dam interdicta appellan
tur à 1.parte ſui,vt in interdicto,quod vi aut clã.ita hic, quia tra-
ctatur de nouo opere,appellatur Digeſtum nouum.3.mõ p̃t dici
nouum,ſ.eo,qa nouum quãdoque appellatur iniquum.l. 1.in pr.
ſ.quod quiſque iur.& ideo hic dicit nouum.i.iniquum, puniens
iniqua.His præmiſſis,veniamus ad nigrum.

a ADD.¶Ale.Secunda gl.l.1.in verb.ignorãte,C.qui adm.& per Bal.in rub.eo.ti.
in 2.q,probatur in l.j.ff.de iur.om.iu.& declarat Bal.in rub.C.de cond.ex le.
b Pariſ.Vide Ale.ꝯſ.37.vol.2.dicẽtẽ,ꝙ ſtatuta alteriꝰ loci dẽnt actualiter ꝓduci.
c Ale.An q̃s teneatur ꝓducere totũ volumen,de hoc p d.Ant.d.c.j.vbi idem tẽt,
vnum addit,quod no.Cy.& Bar.voluit in l.fi.C.de pre.imp.of.ꝙ ſufficiat ede-
re ſniam ſtatuti,licèt formaliter verba nõ edãtur,hoc eſt verum, qñ ab intelli-
gẽtiſſimo editio fieret,aliàs cũ verba multũ releuẽt ad intellectum ſtatuti, nõ
cẽt tutũ videre ſniam ſolã,qđ no.& adde Bar.l.argentarius,§.edi aũt rõ,hic al
le.l.2.§.diẽ,queãd,te,ape.& ꝙ dixit in d.l.inciuile,ſ.de legi.& multa p Imo.in
rub.ſo.ma.itẽ iſta limita in inuentario tutoris l.2.& ibi Bar.C.de ali.pu.p̃ſt.& vi
de Bal.d.l.inciuile,Et no.ꝙ ſufficit producenti legẽ,allegare ꝓ ipſo ꝓducente
facientẽ,vel ſtatutũ cũ additione,& reliqua vel,&c.11.q.1.de pſona,& ibi ver
ba legis intelliguntur ſm prius dicta,item ſufficit edere partẽ ſtatuti,quouſq;
facit ad ꝓpoſitum,11.q.1.d.c.de pſona,vbicunque de ſubſtãntia ſtatuti agitur,
Bal.p illũ tex.in l.humanũ,C.de le.d.Ant.c.ꝯtingit,de fi.inſt.Seqtur dicta Bal.
hic,Ang.l.j §.edere,p illũ tex.de eden.d̃t ꝙ dẽt edi tota rub.ſtatuti cum nigro
ſuo,nõ totũ volumen,& hic adde Bar.l.oẽs pop.in fi.ſ.de iuſt.& iu.cũ quo trã
ſit d.Abb.d.c.j.de ꝓb.aliq̃d addit ipſe in d.c.ꝯtingit,adde,ꝙ Pan.d.c. ꝯtingit,
d̃t,ꝙ ſi ſtatutum habet plures partes,ſatis eſt ſtatutum integrum in iudicio ꝓ
ducere ad legendum, & parti ſolum edẽdam editionem iſtius partis, q̃ tangit
materiam ſubiectã,& idẽ d̃t de rõne edẽda,& ita dicit ſe intelligere Bar.hic.
d Pom.Pro declaratione huius dicti Bar.vide Lancel.Dec.poſt Bal.Saly.& alios
ibi in l.ex conuentione,C.de pact.vbi dñt p illum tex.ꝓbari, ꝙ licèt q̃s teneat̃
totum inſtr̃m exhibere,poterit tñ eſſe ꝙ probatio oriet̃ ex parte tm̃,nõ aũt ex
toto vt ibi ꝓ eos,& facit l.1.C.ſine cenſ.vel reli.& Ro.conſi.305.& Are.cõſi.98.
e Ale.Contingit.Melius in c.cum perſonæ,de priuil.in 6.
f Pom.Legatarius.Vide no.per doct.in l.qui filiabus,in prin.ſ.de leg.1.
g Pariſ.An.Vide tex.in l.ex conuentione,C.de pact.Bal.Lanc.Dec.ibi,& alios.
h Ale.Apparet.Sed d.Io.tenet contra Bar.in hoc,quia probatio debet de neceſſi
tate concludere,& ideo cautela eſt, ꝙ notarius atteſtetur eſſe totum, non ob.
l.cum de lege,quia ibi loquimur in reo,qui obtinebat,actore nõ probante, vel
eſt ſpeciale propter ſolennitatem inuentarij.
i Pom.Contrarium.Vide Cæpo.conſi.22.
k Ale.Suſpicio.Et facit l.fi.C.de of.ciui.iud.& c.ad audien.de præſcr.& no. Cy.l.
fi.de præcib.imp.of.& Im.in rub.ſol.ma.
l Ale.Quot modis dicatur nouum,& quare dicatur nouum, Poteſt etiam reſpõ
deri,quod eſt nomen magiſtrale,& ſic non attendendum, vt no.l.2.C.de conſt.
pe.& ip rub.ff.ſo.ma.adde bonam gl.c.generali,ver.nouo,de elect.lib.6.aliquid
in l.admonendi,ver.noua inſtrumẽta de iureiu.& in l.vetus,ſ.de vino tri. oleo
leg.Bal.conſi.253.tres ſententiæ,lib.2.

1 Prophetizare fit duob.mo.dicere præterita inuiſa,et incognita,alio mõ futura.
2 Pronomen,hoc,eſt demonſtratiuum ad oculum corporis & intellectus.
3 Teſtis examinatur in palatio poteſtatis,qui dicit contractum celebratum in pa latio epiſcopi,& ſuper alio articulo dixit in hoc palatio, probat,quia refertur ad oculum intellectus.
Edictum ab interdicto differt vt genus,& ſpecies,& eſt nomen generis.
5 Species edicti qualiter cognoſcatur à ſpecie interdicti.
6 Nunciatio noui operis ſperni poteſt.quando certum eſt nunciantem non habere
7 Nunciatio incongrue,& inepte facta ſpernitur. (ius nunciandi.
Cauſa in nunciatione debet exprimi,ſi petatur.& latius nu.9.
8 Nunciatorem non habere ius nunciandi nouum opus,qualiter poſſit eſſe certũ.
9 Cauſa coram prætore in nunciatione exprimitur,non in ipſo actu nunciandi.
10 Cauſa in aliis denunciationib.et proteſtõnib.an inſeri debeat.remiſ.& nu.20.
11 Nunciatio cui fit, ſi dicat,neſcio cauſam quare me impedias, libenter ſcirem, dicitur petere cauſam in nunciatione inſeri debere. verba enunciatiua etiam in contractibus inducunt diſpoſitionem,ſi ſunt de preſenti,ſecus ſi de futuro.
12 Cauſa in nunciatione exprimenda eſt,etiam ſi operarij non petant.
Operarij poſſunt tueri poſſeſſionem domini.
13 Cauſa quod exprimatur in ipſa nunciatione peti debet in ipſo actu nunciandi, vel etiam poſt,trahendo nunciantem ad iudicium & iurando de calumnia.
14 Non ſufficit cauſam in genere exprimere in nunciatione , ſed debet eſſe certa, aliàs ſperni poteſt.
15 Nunciatio hoc modo concepta,nuncio quia ędificas contrà ſeruitutem mihi debitam,vel in ſolo meo ſufficit,quando ex ædificio cauſatur præiudicium venditioni ſeruitutis vel dominij : vel quando eſſet manifeſtum nunciantem eſſe in poſſeſſione vel quaſi,aliàs non deberet dicere ſe eſſe in poſſeſſione vel quaſi.
Iudices magis fauent religioſis,& ſacris,quàm aliis.
16 Petitio expreſſionis cauſæ in nunciatione,ſi eſt inepta,ſperni poteſt.
17 Cauſa nunciationis quando ſit probanda in proſecutione nunciationis.
18 In proſecutione nunciationis non poteſt produci alia cauſa expreſſa.
Nunciatio noui operis eſt quædam appellatio extra iudicium.
19 Cauſæ expreſſę in nunciatione poteſt aliqua qualitas adiici,vel detrahi.
20 Ceſſionarius nuncians debitori ne ſoluat cedenti,non impedit debitorem ſoluere creditori,niſi ſibi oſtendat inſtrumentum ceſſionis,& legati,ac etiam ſibi copiam det. (à iudice.
21 Remiſſio nunciationis eſt triplex,quædam ab homine, quædam à lege,quædam
22 Dictiones, eatenus, quatenus,ſumuntur vel cauſatiue , vel temporaliter, vel
23 Remiſſio nunciationis noui operis in quantum fiat. (quantitatiue.
24 Nunciare opus,& prohibere,differunt.
25 Triplex expoſitio tex.
26 Nuncians iniuſtè tenetur act.de dolo. (fuiſſe excommunicatum.
27 Confitens ſe abſolutum ab excommunicatione , an ex hoc videatur confiteri ſe

LEX I.

a HOc edicto permittitur.[a] Diuiditur in duas partes. Primo
ponit effectum nunciationis. Secundo effectum remiſ-
ſionis. 2. ibi, deinde remitteretur, &c. iſtud principium
non debet ſummari,quia eſt ſummarium edicti prætoris,cum id
edictum habeat duo capita.l.prætor.in pr.& §.deinde.ĵ.e.& ideo
Vlpia.illa duo capita ſummauit,& ideo ponamus caſum in termi
nis.& gl. 1.hic in ver.hoc,ponit caſum,qui incipit,Titius ædifica
bat,&c.No.collige per te.Op.dicitur hoc edicto, videtur ꝙ male
b dicat,cum pronomen,hoc,[b] ſit demonſtratiuum ad oculum.l.ne
mo dubitat.& l.hoc articulo.ſ.de hær.inſt. & ĵ.de ver.obl.l.ſi ita
ſtipulatus fuero hanc ſummam , ſed iſtud edictum non ponitur
hic,ſed ĵ.e. ideo debuit dicere gl.in ver.edicto,quæ incip.l.de o-
peris,volens euitare contrarium dicit,ꝙ hic prophetizat,& ſic fa
tetur contrarium,& ita in plurib.locis facit,vt l. 1.de pac. & l. 1.ſ.
1 quod quiſque iur.& l. 1.in pr.ſ.de ca.di.Gl.†non bene dicit,cum
prophetizare,ſm theologos,fiat duob.mod.Primo,dicere præte
rita inuiſa,& incognita,vt fecit Moyſes in Gene.imo in Exo.cum
trib.ſeq.Secundo modo,dicere ea,quæ ventura ſunt,vt fecerunt
alij prophetæ.ſed cum Vlp.viderit,& cognouerit hoc edictum,er
2 go non prophetizauit.dic ergo,ꝙ† pronomen,hoc,eſt demon-
ſtratiuum ad oculum corporis,& ad oculum intellectus.l.hæc a-
ctio.ſ.de cal.& l.hæc actio.ſ.de eden.& ſ.de ſer.ru.præ.l.j.in quib.
incorporalia demõſtrãtur per hoc nomẽ,hic,& hæc,& hoc.licèt
3 gl.dicat alr̃,& male,in l.Mæuius.§.duorũ.de le.2.& ibi ſcripſi.† p
c hoc p̃t ſuſtineri dcm̃ teſtis,[c] q examĩabat̃ ĩ palatio ptãtis,& ſup v-
no

a ADD.¶Alex.Et quæ fuerit ratio huius edicti,vide text.in l.1.§.& parui ĵ.quod
vi aut clam,qui ad hoc eſt ſing.ſecundum Lud.ĵ.ea.l.§.1.in prin.
b Alex.De pronomine hic,hæc,hoc,non pro teſte, & idem eſt in ver.video,text.
eſt,& ibi bar.in l.item apud Labeonem,§.ſi quis ſic fecit,ĵ.de iniur.
c Alex.De hoc per Ioan.late in l.inter ſtipulantem,§.1.de verb.ob.& contra facit
quod ipſe no.in l.eos,ĵ.de fal.
Pom.Vide aliquid per Alex.conſ.105.vol.2.& 43.vol.4.& Fel.c.cum tu,extra de
teſti.vbi plene allego conſ.21.& barb.conſ.2.vol.1.& Ro.conſ.301.& Alex.l.in-
ter ſtipulantem,§.1.ĵ.de verb.ob.& conſ.133.vol.1.& 66.vol.2. verſi.ad iſtud ibi
& gl.dicit,vide Cæpol.conſ.53.incip.videtur 1.verſ.primo moueor.

no art.dixit,ↄ̃ctū celebratū in palatio epĩ,ſup alio art.dixit,in hoc
palatio,nā refertur ad oculū intellr̃s,ĩ hoc palatio,ſ.epĩ.de quo s̃.
dixerat,ñ ad oculos corporis.ar.ex.de teſt.c.cū tu filii.niſi cā ↄ̃rie-
tatis euitādæ,ĩtelligerē,ꝙ demōſtraretur res corpalis,per ea q̃ no.
4 ĩ d.§.duo.† ꝓcedo vlteri⁹.dr̃ hic,edicto.Ad iſtud op.& vr̃ ꝙ ĩterdi
a ctū dēat appꝛ̃ari.l.p̃tor.ĩ pr.&§.j.j̃.e.Gl.q̃ ē hic in ver.edicto.q̃ ĩc.
qđ ē j̃.fatet̃ ↄ̃riū,& ē ſuper ver.edicto.& ē 3.gl.ꝙ ibi hoc appellat̃
ĩterdictū.an iſta gl.bñ dicat,dēmus ſcire,qđ ē edictū,& qđ ĩterdi
ctū.& gl.d.l.p̃tor.§.j.j̃.e.dicit,ꝙ ē dr̃ia q̃tū ĩter cām,& cātū,qa ſicut
actio cāt̃ ab oblr̃oē,ita ĩterdictū cāt̃ ab edicto,qđ tēt Ia.de Are.ſed
ñ bñ dicit,qa actio,q̃ dat̃ ex edicto,ñ ſp ē ĩterdictū,imo vocat̃ ac-
tio ĩ fcm̃,vt l.fi.de eo,p quē fa.er.& Io.ĩ arbore ſeparauit edicta ab
ĩterdictis.Rof.ĩ lib.ti.de edict.dicit,ꝙ ĩterdicta sūt,qñ p̃tor aliqd
p̃ciſe p̃cipit:vt,id r̃ſtituas,vĩ fieri veto,& ſiꝛ̃ia,vt pꝫ q̃ſi ĩ oĩb.ĩterdi
ctis.Edicta sūt,cū loqt̃ cū quadā modificatiōe,vt act.dabo.l.ſi qs
id qđ s̃.de iu.om.iu.& s̃.de his q de.vꝛ̃ ef.l.j.ĩ pr.& l.ſi vero.§.p̃tor
ait.iſta verba,Rof.ↄfundūt̃ p l.j.ĩ pr.j̃.ne vis fi.ei.vbi p̃ciſe ñ loqt̃,
b & tñ dr̃ ĩterdictū.qd dicem⁹?[b]edictū ab interdicto differt,vt gen⁹
& ſpēs,& edictū ē nomē gñis,vt §.ↄſtat.inſt.de iu.na.gē.& ci.diui
5 dit̃ āt ĩ edictū,& ĩterdictū,vt ĩ adoptiōe dicim⁹ ĩ l.2.s̃.de ado.† ſꝫ
c qūo cognoſcit̃ vna ſpēs ab altera,[c]tex.ĩſt.de ĩterd.ĩ pr.& §.sūt tñ.
hoc declarat.dr̃ ibi,ĩterdictū.i.ĩter duos dictū.Nā qñq; erat qō in
ter duos,& p̃tor aliqd ĩter eos ſtatuebat,tūc vocabat̃ ĩterdictū:&
de iſtis ↄponit̃ liber de ĩterdictis.nec curo qb.verbis,nec qualꝛ̃ lo
quat̃,ſed qñ ē poſitū extra lib.de ĩterdictis,& tūc ſto verbis Rof.
qa qñ loqt̃ p̃ceptiue p̃ciſe,tūc dicet̃ ĩterdictū,qa ex verbis appet
ĩter duos redditū.vbi vero ñ eēt ĩter duos redditū,ſed p̃tor ex ſuo
offõ facit,tūc dr̃ edictū.Ex hoc ſeqt̃,ꝙ iſtud ē ĩterdictū,qa ex ver
bis q̃ ponūt̃ ĩ l.p̃tor.j̃.e.appet ĩter duos redditū. hic ergo iuriſc.ap
pellat edictū,vt ēs noĩe gñis:ibi ĩterdictū,vt ēs noĩe ſpēi.op.dr̃ hic
ꝙ nūciatio pmittit̃ hoc edicto.ↄ̃ j̃.toto illo edicto ñ repit̃,ꝙ nūcia
tio pmittat̃,vt d.l.p̃tor.j̃.e.đt d.gl.q̃ ĩc.ꝙ ē j̃.ꝙ eo ipo,ꝙ p̃cipit̃ de-
ſtrui factū poſt nūcia.vr̃ pmittere nūciari.Dy.ꝓbat iſtā gl.qa qñ-
cūq; pmittūt̃ ſequētia,ita & p̃ced.ar.s̃.đ ſer.ru.p̃d.l.3.§.q hꝫ.& s̃.
cō.p̃.l.refectiōis.& j̃.đ it.ac.pri.l.veteres.ad iſtud op.forti⁹ tex.đt,
pmittit̃,& ſic denotat veritatē.& gl.đt pmitti vr̃,& ſic denotat fi-
ctionē.l.j.§.đieciſſe.j̃.đ vi & vi ar.rñ.ex lege id dr̃ qđ ē ex verbis,&
qđ ex mēte,vt j̃.đ ver.ſi.l.noĩs,& rei.§.verbū ex legib.vñ iuriſc.di
xit.pmittit̃.Fateor ex mēte,& ſic vere gl.ↄſiderat verba legis & ſic
dixit verū,qa nō ex verbis pmittit̃,niſi ficte:tāgit ēt vbi ꝓbat̃ hoc
j̃.e.l.p̃tor.§.j.& ibi dicā ĩ pr.op.đt hic d.gl.ꝙ eo ipo ꝙ mādat đſtrui
& ſic pœnā ĩpōit,ānullat̃ p̃cedēs act⁹,ↄ̃,s̃.đ rep.l.fi.dicā j̃.e.l.p̃tor.
op.s̃.ne qs eū q ĩ i⁹ vo.fu.l.j.& 2.vbi dr̃ poſſe ↄtēni qñcūq; qñ ñ iu
re fit.rñ.qdā,hoc iō,qa autoritas p̃toris ↄtēnit̃,ſꝫ certe,& ibi ↄtē-
6 nit̃ vñ † đt Rof.in lib.ſuis vnū verb.no.ꝙ ĩtellꝛ̃ hoc,qñ ē dubiū te
d hr̃e i⁹,vꝛ̃ ñ:ſꝫ qñ ē certū[d]te ñ hr̃e i⁹,p̃t ſpni,p d.l.2.Et videm⁹,ꝙ q
hꝫ vsūf.& nūciat dño ei⁹ ꝙ nūciatio ſpnit̃:qa ↄſtat,ꝙ ñ hꝫ i⁹,vt j̃.
e.l.§.fi.cū l.ſe.multo magis ĩ alio,q ñ hꝫ aliqđ i⁹.& illud vult ĩnue
re gl.hic ĩ ver.op⁹,q̃ đt,& ĩci.qđ ex pō fcō appebit,&c.ergo ſi nūc
apperet,eēt idē ꝙ poſt.& hoc vr̃ tēre gl.mag.hic poſita,ĩ hoc pri.
& j̃.e.l.đ pupillo.§.ĩpoſititiā.ſup ver.fecit.& fa.bñ tex.j̃.e.l.§.nun
ciam⁹.ver.ꝙ ſi qs ĩ mari.& gl.sētit.j̃.e.l.§.nūc videam⁹.gl.ſup ver.
q̃ pſonæ.&§.iuris nr̃i.ſup ver.ptinēt,& hoc sētit Io.& Azo ĩ ſum.
e h⁹ ti.& Spe.ti.đ op.no.nū.ver.ſꝫ nūqd verū.& ego iā ↄſulēdo[e]te-
nui.op.j̃.e.l.§.ſi qs edificiū.&§.op⁹.dic ꝙ hic q̃tū ad op⁹ nouū:ibi,
7 q̃tū ad op⁹ reficiēdū.Op.j̃.e.l.đ pupillo.§ j.ſol.† gl.ĩ ver.p nuncia
tionē,ꝙ dēs ĩtelligere đ nūciatiōe ltĩma.& hæc gl.plꝫ ĩ hoc.& ad
de,ꝙ ſi ē nūciatio ĩcōgrue fcā,& ĩepta,ñ vꝫ,& ſpnit̃,d.l.đ pupillo.
§.nūciatiōē.& no.ĩ pr.mag.gl.hic.itē qñ eēt ĩualida pp cām omiſ
ſā,vt ē ĩ libello,qa dꝫ ĩſeri cā ſi petit̃ à p̃te,vt l.fi.C.đ an.ex.Et ĩ te
ſte,q ñ dꝫ reddere cām niſi ĩterroget̃,vt l.ſolā.C.đ teſt.& vide iſtā
gl.no.q̃tꝫ Dy.& inci.d.gl.ltĩmā,&c.tꝫ ergo gl.ꝙ cā dꝫ exprimi ſi
petat̃.đ hoc ſtatĩ dicā ĩ qōib.Op.ꝙ cā ñ ſit exprimēda,ſꝫ ſit ꝓ rōe
volūtas,vt l.qa poterat.ad Treb.Gl.ñ ſoluit.Dy.đt,ibi repudiādo
neminē grauat,ſꝫ ſe exonerat,hic grauat edificā:ē,ſꝫ certe vbi vr̃
grauare legatarios.l.ſi nemo.s̃.đ teſt.tu.ſꝫ ibi ñ grauat ĩferēdo dā
8 nū,ſed ñ ↄcedēdo lucrū.† Venio[f] ad qq.circa iſtā par.q̃ro,dixi ꝙ
f nunciatio poterit ſperni,q̃do eſt certum nunciatorē nō hēre ius
g nunciādi:qūo p̃t hoc eē certum?rñ.primo g ex aliquo inſtr̃o cōfe
cto inter nunciatorē,& eū cui fit nunciatio.ar.ei⁹ qđ dr̃ đ fructua
rio,q ñ p̃t denūciare dño. Itē ſi hoc eēt aliàs iudicatū p ſnĩā.Itē ſi
hoc ĩdicat euidētia fcĩ:vt puta q nūciat,nil hēt ibi ꝓpriè, cui poſ-
ſit dēri ſeruit⁹,ar.j̃.e.l.nō ſolū. & p ↄñs nullū timet dānū.itē ñ no
cet pub.qa ædificat ĩtra terĩos lĩtatos,vt l.fi.s̃.fi.re. itē ſi eēt fcā lĩ-
tatio ex forma alicui⁹ ſtatuti,vt C.đ ædif.pri.l.j.vbi ē hoc exp̃ſſū.
h & p̃dicta faciūt rē māifeſtā,[h]vt ex.de vet.ſi.c.cū olĩ.† 2.q̃ro,an in
9 nūciatiōe dēat inſeri cā?& gl.h.d.ꝙ ſic ſi petat̃,ſicut ĩ libello,& in
teſte,aꝛ̃s ſec⁹.hoc tēt Dy.& Spe.ti.de ꝓc.§.fi.ver.ſꝫ nūqd ſufficit ſi
ſolū.ſꝫ gl.in verb.ĩ loco pub.j̃.e.l.nō ſolū.§.ſi cū poſſē iur̃ ꝓhibe
re.vr̃ indiſtincte tenere,ꝙ cā dēt inſeri. Dy.dicit ꝙ hæc gl.loqt̃ in
actu nūciādi,ibi, in ꝓſecutiōe. Credo gl.& Dy.bñ dicere,ſed hoc
quod dicit Dy.de ꝓſecutione.j̃.declarabo.rō,qa ſuper hac nūcia
tione proceditur,ſicut ſuper libello,vt j̃.e.l.de pupillo.§.q op⁹.cū
gl.merito cā inſerit̃ ad petitiōē partis, ſicut ĩ alio libello, ſed hoc
intelligo niſi nūciatio fiat p p̃torē,tūc cā dēt peti corā p̃tore,non
in ipſo actu nūciādi,vt colligitur ex l.đ pupillo.§.meminiſſe.j̃.e.ĩ
forma nūciatiōis fiēdæ p p̃torē,vt ibi dicā.& hæc vera intelligo ĩ
10 nū.no.op.in aliis aūt † nūciatiōib.& proteſtatiōib.an dēat inſeri,
dicā.j̃.e.l.de pupillo.§. ſi qs ipſi.vbi tractabo materiā proteſtōis.
11 † 3.q̃ro,dixi ꝙ parte petēte dēt inſeri cā, qd ſi pars nō petit exp̃ſ-
ſe?ſed dicit,ego neſcio quare me impedias,libēter ſcirē,an hoc vi
i deatur petere?[i] Dico,ꝙ ſic,vt s̃.de le.j.l.& eo mō.& l.ēt hoc mō.
& de acq.hæ.l.ſi qs mihi bona.§.pr̃.licèt Cy.& Pe.ↄ̃,C.in qb.cau.
in int.reſt.nō eſt neceſ.l.in minorū.qa dicunt,ꝙ iſta ſunt verba e-
nūciatiua,q̃ nō inducūt diſpōnē, niſi in vltimis volūtatib.ita dñt
ipſi ibi in 7.q.ſed male dicunt, qa d.§.pr̃.nō loqtur in vlt.volunt.
ſed in diſpōe inter viuos.p̃terea nō ſunt verba enunciatiua, imo
diſpoſitiua,vt d.ll.nā ſi eſſent enunciatiua,cum ſint de futuro,nō
inducerēt diſpōē,vt l.Titia cū teſtō.in pr.de le.2.& no.j̃.de do.l.
ex hac.ergo patet,ꝙ ſunt diſpoſitiua,licèt curialius loquatur,q̃ ſi
12 inſtanter peteret.† 4.q̃ro,qd ſi expreſſionē cāæ nō petit dñs, ſed
k operarij,[k] q ſunt ibi pro dño?Puto ſufficere,vt j̃.qđ vi aut clam.
l.prohibere.in pr.& qa hic tractatur de tuenda poſſeſſione dñi:er
go,&c.vt l.1.C.ſi per vim,vel alio mō.& qa lex permittit in eorū
pſonā expediri actū nūciandi,vt j̃.e.l.de pupillo.§.nūciationē.er-
go,&c.vt no.j̃. e.l.cū procurator.in pr.ver.remiſſio.in gl.circa fi.
13 † 5.q̃ro,vſq; ad quod tp̃s p̃t peti iſta exp̃ſſio cāæ?reſp.in ipſo actu
nunciandi.ita loqtur hic gl.Dy.& bene. poſt nūciationē aūt per-
fectā q̃ſitū eſt ius nuncianti:& ſic petēdo extra iudiciū cām expri-
mi,non

a ADD.¶Ale.Edictum & interdictum in quo differant,de hoc dic,vt habes lati⁹
hic p Im.quot aūt capita hēat edictū,vide latius,& pulchrius per Ang.l.pre-
tor,in pr.j̃.e.quē hic refert Im.& quod not.Bar.poſt gl.d.l.prætor,§.nonnulli.
b Ale.Aduerte quia iſta opi.non fuit Bar.ſed gl.in l.prætor,j̃.e. vbi vide in prin.
c Alex.Modus cognoſcendi edictum ab interdicto,hic clarius vide per Imo.
d Ale.Certum.Adde gl.in c.1.extra eo.facit quòd no.glo.& no.l.2.s̃.ſi quis in ius
voc.& in terminis Spe.in ti.de ope.no.nun.ver.ſed nunquid.
e Ale.Adde,quod hæc verba dicit no.Ro.conſi.51.vbi tenet,quòd cum conſtat de
notoria nullitate ſententiæ,poteſt eius executio denegari,& conſi.41.
f Pom.Vide aliter p Ro.ↄſi.42.& 61.& in ſimili 54.ad fi.& Fel.c.ſignificauit,ĩ gl.
ver.loqre,de teſt.& Barb.ↄſi.18.vo.j.& 39.dub.2.e.vo.& 44.eo.vo.& 47.vo.1.&
ↄſi.18.vo.2.& 16.e.vo.2.& Ale.81.vo.1.& Are.75.in fi.& Ale.37.vo.2.vbi dicit ꝙ p
inſtr̃m fit res manifeſta,& 119.e.vo.vbi idem dicit ꝙ lĩta,vt per Fel.c.inter mo-
naſterium,de re iud.& vide Fel.c.licèt cauſam,in 11.not.de prob.vbi dicit illud
dici euidentiſſime ↄſtare,ꝙ conſtat ex inſtr̃is,& vide Ale.conſi.106.vo.3 vbi đt
ꝙ acta faciunt notorium,& vide omnino ad hoc Barb.c.1.de off.or.& §.ſeq.
g Ale.D.Io.hic ↄ̃,quia ↄ̃ inſtr̃m multa pñt opponi,ꝙ corrobora p ea q̃ dixi poſt
Bar.l.ſi qs ĩficiat⁹,s̃.dep.ſed ꝙ ĩſtr̃m ĩducat manifeſtū,ē tex.cū gl.l.fi.C.đ re.cr.
¶Po.Vide Pan.c.cū ↄtingat,in 3.no.de reſc.& Barb.c.ad nr̃a,de emp.vide barb.
ↄſi.63.vol.1.& aliquid p Fel.in ſimili,in c.de cætero.đ re iu.& c. inter cæteras,
e.ti.& c.cum olim,e.ti.& Barb.ↄſi.1.vo.2.conſi.14.& ſeq.e.vo.2.& 24.vo.2.& 38.
vol.3.& Im.127.Ana.cōſi.50.& aliquid per Ale.conſi.63.vo.4.& Pan.& ibi barb.
& alios in c.ſi qñ,de of.del.& Are.ↄſi.78.& 77.vo.2.& 185. vo.2.vbi đt,ꝙ ſubla-
ta oĩ nullitate p ſtatutum, nunq̃ intelligitur ſublata, q̃ tolli p̃t euidenter ex a-
ctis,aliqd nō ab re,p Fel.c.inter monaſterium,de re iu.in pr.& Ale.ↄſi.77.vol.
3.vbi dicit hoc,ꝙ ſublata oĩ nullitate,& exc.nunq̃ vr̃ ſublata mā,& ↄſi.106.vo.
2.vbi dicit,ꝙ vbi denegatur appellatio,vel aliud ſimile, nunquam intelligitur
hoc habere locum,vbi euidenter conſtat de iniuſtitia,Vide etiam Ale.cōſ.105.
volu.5.vbi declarat hic qualiter intelligatur ſublata illa quæ ex actis conſpici
poteſt,& ſit euidens,Soc.conſi.3.in fi.vbi dicit,ꝙ ſtante ſtatuto,quòd ↄ̃ inſtru-
mentum nulla poſſit opponi excep.non intelligitur de euidenti nullitate.
h Ale.Quæ faciant rē manifeſtū,& q̃ nō,vide q̃ no.Im.c.conſtitutus,de fi.p̃ſb.&
alibi dixit Im.ꝙ nō p̃t de cā liquere,nec liqdum dr̃,niſi poſt concluſionē in cā,
Ita đt gl.ver.liqre,in c. ſigñuerūt,de teſt. & vr̃ ꝙ tūc non poſſit ↄpromitti,ſed
forte ↄ̃riū eſt verius,quia quouſq; p̃t appellari à ſnĩa,licet tranſigere,& com-
promitti, & adde Inno.c.ex inſinuatione de app.& dixit Bal.l.gñali,de ſacroſ.
ecc.ꝙ ſcriptura inducit notorium,& đt no.in c.ſtatuimus de of. del.ꝙ ↄfeſſio
inducit notorium,& ēt alia inducūt notoriū,de qb.ibi & Bar.l.ab accuſatore,
j̃.ad Turp.& ↄfeſſio ēt inducit notorium,vt tenet Bal.l.1.C.de iud.in l.ꝓperan
dum in fi.prin.eo.ti.in ↄ̃rium vr̃ tex.l.2.C.quo.app.vbi confeſſus nō appellat c.
Romana eccl.de app.in 6.vbi dr̃,ꝙ qñ crimen eſt manifeſtum,appellatur, & fa
cit qđ dixi in l.nō tm̃,j̃.de app.Et ꝙ ſnĩa,& cōfeſſio in iure inducant notoriū,
ego allego caſū ĩ c.fi.de cohab.cle.& mul.Et adde tex.c.cū ſpāli,§.porrò đ ap.
ꝙ ē verum ſm Hoſt.& d.Ant.ibi,niſi ↄ̃ ↄfeſſ.opponeret̃, ꝙ ē no.ſm eos & dicit
Ant.d.c.fi.p illū text.ꝙ ↄfeſſio ita demū inducit notoriū ſi eſt facta in iudicio,
& intellige ꝙ illud eſt notoriū iuris,vt no.bal.l.ea quidem,C.de acc.adde Inn.
c.per tuas,de teſtib.& in d.c.ex inſinuatione,& cle.appellanti,de appellatio.
¶Adde an poſt concluſum in cauſa poſſit peti compromiſſum Bal.conſi.162.li.
4.ꝙ ſic, quia iſtud eſt quoddam beneficium extra naturam litis, quandocūque
peti poteſt ante latam ſententiam,An autem compromiſſum poſſit peti in cau
ſa appellationis,Pau.de Ca.conſi.75.tenuit quòd non.
i Ale.An videatur peti inſertio cāæ,p iſta verba,neſcio qd dicis,& libēter vellē
ſcire,& adde qđ no.Bar.d.§.pater,& vide quæ dixi in l.ſi decem cum periero,
de verb.obl.Adde quando in nunciatione ſit inſerenda cauſa,etiam parte non
petente,& quando poſſit ſperni Bar.conſi.64.inc.ſuper puncto,lib.1.
K Ale.Hic cogita,an declaratio cauſæ debeat fieri operariis,an dño, p id qđ no.
l.ſi ſeruum,§ nunc videamus,de ver.ob & adde qđ no.Bar.ĩ §.nūciatio,j̃.ea.l.

mi,nõ pimet illud i⁹,ar.C.ď do.q̃ sub mo.l.pfectã donõ.ſʒ ſi vult,
p̃t denũciantẽ trahere ad iudiciũ,& auctore p̃tor̃ poſtulare expri
mi cãm,& ꝙ iuret de calũnia.vt ĩ.e.l.de pupillo.§.q op⁹.& qď ibi
14 dicã.†6.q̃ro,qd ſi nũciãs exprimit cãm in gñe,ᵃ puta,ego nũcio
a cã iuris mei ꝯſeruandi,vł cã ſeruitutis fundo,vel domui meæ de-
bitæ.reſp.credo ꝙ ſicut in libello,dẽt ita clar̃ dicere,ꝙ aduerſari⁹
ſuus poſſit deliberare,an velit cedere,vel ꝯtẽdere.vt s̃.de edẽ.l.1.
15 ita hic,ſi ea q̃ dicta ſunt,alr̃ p̃t ſperni nũciatio.7.q̃ro,†qd ſi dicit,
ego nũcio ꝙ tu ædificas,vł ædificar̃ facias ꝯ talẽ ſeruitutẽ domui
meæ debitã,vel qa ędificas in ſolo meo,an hoc ſufficiat?vr̃ ꝙ ſic,
b vt ĩ.e.l.§.nũciam⁹.& l.de pupillo.§.ĩpoſititiã.dico ſic,cãᵇ q̃ expri-
mit̃,dẽt eẽ lt̃ima,& talis ꝙ ꝯcludat,ſicut dicim⁹ de cã q̃ inſeritur ĩ
libello.s̃.de edẽ.l.j.in pr.& ĩ.de do.exc.l.2.§ circa.ſed poſito ꝙ ſit
verũ,ꝙ domui tui nũciatoris dẽat̃ ſeruit⁹,ſi tñ nõ es in quaſi poſ.
ipſius,nõ potes me vtẽtẽ ꝯ libertatẽ impedire.l.pe.ĩ.de aq.quot.
& æſti.& dicetur ĩ.e.l.ſi pri⁹.& iõ ꝑ eã deberet dicer̃,qa ædificas
ꝯ talẽ ſeruitutẽ in cuius poſ.ſũ,vt d.l.pe.ĩ.de aq.quot.& æſti.idẽ
ſi dico,qa ædificas in meo,qa ſi non poſſideo,nõ poſſum te mole
ſtare in tua pacifica poſ.p̃dicta vera,niſi poſſideres à me nuncian
te vi,clã,vel p̃cario,qa tũc te impune turbo,vt l.j.in fi.cũ gl.&l.ſe.
ĩ.vti poſſid.& ĩ.e.l.§.in operis.& ibi dica.fateor tñ,ꝙ ſi ædificans
faceret aliqď ædificiũ,ꝑ qď mihi fieret p̃iudiciũ in vẽdicatiõe ſer
uitutis,vel dñij,ꝙ tũc p̃dicta eẽt iuſta cã.Puta ſi aliqs ædificat ſe-
pulchrũ,vel eccl̃iã ꝯ ſuitutẽ,vel in meo,licèt ego nõ ſim in poſſ.
vel quaſi,iuſta ẽ cã nũciãdi:qa ex hoc cã mea efficeret̃ durior,qm̃
iudices magis fauẽt reb.ſacris,& religioſis,q̃ aliis,vt s̃.de relig.l.
ſunt pſonæ.in fi.& ar.ad p̃dicta.s̃.ſi ex noxa.cã agatur.l.pe.& h.d.
tex.d.l.pe.de aq.quo.ibi ſine p̃iudicio ſeruitutis,&c.itẽ fateor,ꝙ ſi
eſſet nũciãs in poſ.vel quaſi,& hoc eſſet manifeſtũ,nõ eẽt neceſ-
16 ſe exprimi.†Eadẽ.n.rõe qua nũciatio manifeſte calũnioſa ſperni
tur.vt dixi,eadẽ rõe petitio exp̃ſſiõis cãæ,ſi eſt calũnioſa,p̃t ſper-
17 ni.†8.q̃ro vtrũ in ꝓſecutione nunciatiõis dẽã ꝓbare iſtã cãm le
gitimã,q̃ exp̃ſſi eẽ verã.circa hoc dico,ꝙ ꝓſecutio nunciatiõis ſit
qñq;,qa nunciãs petit deſtrui qď factũ eſt nũciatiõe ꝯtempta,&
tũc nõ eſt neceſſe ꝓbare veritatẽ cãæ,imo ſi ædificãs vellet ꝓba-
re ſe hr̃e ius ædificãdi,nõ admitteret̃,vt in §.ſed ſi is.ĩ.e.l.vel niſi
ꝓbaret hoc manifeſtũ fuiſſe tpe nũciatiõis,vt s̃.dixi.qñq; ſit ꝓſe-
cutio nunciatiõis,qa nũciãs agit,vt ſua nũciatio firma maneat,vł
ille cui facta eſt nũciatio,petit remiſſionẽ,vt ĩ.e.l.de pupillo.§.q
opus.& § q remiſſionẽ.& tũc dẽt ꝓbari de veritate cãæ,& cogni
ta veritate,remitteret̃ renũciatio eatenus,quatenus is,q nũciauit,i⁹
18 nũciãdi nõ hẽt,vt hic,& ſtatim dicã circa gl.mag.†9.q̃ro,nunqd
in ꝓſecutione nunciatiõis potero ꝓſeq aliã cãm ab exp̃ſſa?Vr̃ ꝙ
ſic,ſicut in appľõe,vt ĩ.de app.l.3.§.qd ergo.& iſta nũciatio eſt q̃-
dã appľo extra iudiciũ,vt no.ex.de app.c.cũ ſit Ro.§.ſi vero.in ꝯ
riũ facit.qa in libello cãæ principalis nõ poſſũ ꝓſeq aliã cãm.l.e-
dita actio.C.de edẽ.& ĩ.de exc.rei iu.l.& an eadẽ.§.actiões.& iſtď
c ẽ verũ,ᶜ nõ ob.qď dr̃,ꝙ hæc ẽ q̃dã appľo,qa poſito ꝙ ſit verũ.d.l.
3.§ qd ergo,loqtur in appľone à diffinitiua,ſecus in appľone ab
19 interlocutoria,vel extraiudiciali,vt ex.de ap.c.j.li.6.†10.q̃ro,an
in ꝓſecutione cãæ poſſim exp̃ſſe adiicere,vel detrahere aliq̃ qua-
litatẽ?& vr̃ ꝙ ſic,vt l.in delictis.§.ſi detracta.s̃.de noxa.& hoc ve-
rũ.in ꝯriũ vr̃ caſus in cle.de ele.c.ꝑſtõẽ,ſed puto illud ſpãle in il-
20 lis cauſis.†11.q̃ro,ᵈ & tũc venio ad q.Spe.d.§.fi.ver.ſed nũqd ſuf
d ficit.de ꝓc,vos ſcitis,ꝙ ſi ceſſionarius nõ denũciet debitori,p̃t de
bitor ſoluere cedẽti,ſed pone,ꝙ ceſſionarius dixit,nũcio ne ſol-
uas,an ſufficit?Spec.dicit,aut ille cui ſit nũciatio,petit cãm inſeri,
aut nõ,vt hic in gl.& dixi s̃.ſed Spec.ďt ꝯ tex.l.nomẽ.C.q res pig.
ob.po.vbi dicit,ꝙ dẽt fieri certior de oblõe,ſeu ceſſiõe.vñ ñ ſuf-
ficit ſola nũciatio,ſed dẽo oñdere ſibi inſtr̃m ceſſiõis,& oblõnis,
& legere ẽt ſibi,& copiã dare,d.l.nomẽ.ĩ cle.de ele.c.cãm.in fi.&
s̃.dep.l.ſi qs inficiatus.itẽ ꝙ hic dr̃,ꝙ cã nõ dẽt inſeri,niſi petat̃,nõ
hẽt locũ in aliis nũciatiõib.l.denũciaſſe.ĩ.de adul.& dicã plene.ĩ.
e.l.de pupillo.§.ſi qs ipſi.tex.tñ vr̃ ponere modum denũciãdi.ſ.ꝙ
ſufficiat dicere nũcio ne ſoluas,vt s̃.ad Tre.l.ſi hr̃s.in fi.& gl.s̃.de
pi.l.grege.§.cũ pignori.ſuꝑ ver.ſolutorũ.ſed ſp intelligo cũ cã,ita
ꝙ certioret̃.dicã plẽius in materia ꝓteſtatiõis.venio ad 2.part.&
op.dr̃ hic,deinde.&c.imo ĩ alio edicto,nõ in iſto.l.p̃tor.§.deinde.
ĩ.e.Duæ ſunt ſol.hic in gl.in verb.deinde.vna eſt,ꝙ eo ipſo ꝙ mã
dat deſtrui factũ ante remiſſionẽ,vr̃ pmittere remiſſionẽ:hoc nõ
placet,cũ.n.expreſſũ ſit edictũ de remiſſiõe,ſub iſto nõ ꝯtinetur
tacite,ar.de ver.ob.l.doli clauſula.& de pæn.l.ſanctio legũ.ſoluit
ergo d.gl.ſecũdo ſic,ꝙ deinde remittit̃.ſ.alio edicto,vt in d.§.de-
inde.tu potes dicere,ꝙ eodẽ edicto ſit remiſſio:eodẽ dico habẽ-
te 2.capita.qď vr̃ dicere gl.ꝓx.ver.remitteret̃,q̃ incipit,ſi iure op⁹
fiat.alij intelligũt,ꝙ ſit remiſſio alio edicto,cuius verba nõ habe-
mus,qď nõ placet,vt dicã ĩ.ꝓx.Vlteri⁹ op.& nũc intro gl.magnã
in verb.eatenus.q̃ tñ eſt multũ intricata,& difficilior,q̃ ſit in hoc
lib.Diuide.gl.in partes duas.1.expedit vnũ ꝯriũ.2.aliud 2.pars,i-
21 bi,ſed vr̃ huic reſp.&c.†Itẽ ad euidẽtiã partis primæ,p̃mitto,ꝙ
remiſſio ẽ triplex,q̃dã ſit ab hoĩe,q̃dã à l.q̃dã à iudice.ab hoĩe ſit,
qñ ille,q nũciauit,ſua ſpõte remittit,& de hoc nihil hic,nec ĩ tex.
nec in gl.ſed ĩ.de remi.l.j.& qď vi aut clã l.vim facit.§.tã diu.à l.ſit
2.mo.1.qñ ipſo iure nunciatio eſt nulla ex defectu pſonæ rei,vel
cãæ vt dixi s̃.qñq; ſit remiſſio à iure p̃ſtita ſatiſdõe,vel oblata,&
nõ recepta,vt d.l.p̃tor.§.deinde.& §.ſeq.ĩ.e.& de iſtis loqtur hic
ſm̃ diuerſas ſol.à iudice verò ſit remiſſio 2.mo.Vno mõ facta nũ
ciatiõe,partes vadũt ad iudicẽ,& iudex cognoſcit,& ſi reperit nũ
ciantẽ nõ hr̃e ius,remittit nũciationẽ nulla p̃ſtita ſatiſdõe,& de
hoc ẽt loqtur ĩ.de remiſ.& ĩ.e.l.de pupillo.§.q opus.& §.q remiſ
ſionẽ.alio mõ facta nunciatiõe,præſtita ſatiſdõe.ille ꝓceſſit in o-
pere,& iudex cognoſcit,& remittit nũciationẽ,ſm̃ qď reperitur
ædificãtẽ hr̃e iuſtitiã,ſic loqtur d.l.p̃tor.§.deinde.& l.ſtipľo.§.hẽt
aũt.ĩ.e.& de his ẽt intelľr hic ſm̃ diuerſas ſo.His præmiſſis op.dr̃
hic,ꝙ remittit̃ eatenus,quatenus,&c.ſed certe imo vr̃,ꝙ in totũ
fiat remiſſio,ſiue loquaris de remiſſiõe,q̃ ſit præſtita ſatiſdõe.l.p̃-
tor.§ hoc interdictũ.el 2.& d.l.de pupillo.§.ſi is.ſiue de remiſſio-
ne l.q̃ ſit qñ nũciatio eſt nulla,vt dictum eſt.ꝓ h⁹ ꝯrij ſo.dẽtis ſci-
re,ꝙ qdã hñt hic literã negatiuã,qdã affirmatiuã,ꝓut eſt litera af
firmatiua,ꝯrium non ob.ſed ꝯcordat,ſed ꝓut eſt litera negatiua,
22 tunc obſtat ꝯrium.†Pro h⁹ ſol.dẽs ſcire,ꝙ hę dictiones,eatenus,
quaten⁹,ſumuntur altero de 3.mo.vel cauſatiue,vel tpaliter,vel
q̃titatiue.Sic ergo dico,ꝙ remittitur nunciatio p̃ſtita ſatiſdõe,vel
cã nulla allegata,vel ſi aliàs nunciatio eſt nulla eaten⁹ quatenus,i.
iõ qa ius ꝓhibendi non haberet:& ſic loqmur hic de triplici re-
miſſione l.& hoc vult dicere prin.h⁹ gl.vſq; ibi,vel dic ſecundo,
&c.Certe quatenus loqmur de remiſſiõe l.q̃ ſit ipſo iure,nuncia-
tione exiſtẽte nulla verum eſt in ſe.ſed q̃tum ad iſtum tex.nõ eſt
bñ dictum:qa hic tex.loqtur de remiſſiõe,q̃ ſit per edictum poſi-
tum in d.§.deinde.vt dixi.s̃.ꝓxi.ꝯrio:& ſic de illa q̃ ſit p̃ſtita ſatiſ-
dõe.De hac aũt remiſſione l.nil hic ad ꝓpoſitũ,& iõ de ea ampli⁹
in hoc ꝯrio nõ fiat mẽtio.ſed ꝓut loqmur de remiſſiõe,q̃ ſit p̃ſti-
ta ſatiſdõe,vtrũ bñ dicat,eſt vidẽdũ.& vr̃ ꝙ nõ.nã qñ offertur ſa
tiſdõ p̃t dicere nunciator,nolo recipere,hodie ꝯſtat,hodie agat̃,
& in nullo fiet remiſſio.ar.s̃.vt in poſ.le.l.ſi is à quo.in pr.ſo.dicit
gl.intelligo,qñ nuncians hoc nõ dicit:ſed ſi diceret,hodie ꝯſtat,
&c.tunc fatetur ꝯrium.& iſtud vult dicere gl.ibi,vel dic 4.&c.qď
dẽs cõtinuare ad iſtud prin.& tunc differtur ædificatio vſq; ad 3.
menſes.l.vnic.C.de op.no.nun.& c.fi.extra e.& dicã ĩ.e.l.pretor.
§.ſi qs paratus.Item ꝯ iſtud op.tu dicis,ꝙ præſtita ſatiſdõne ſit in
totum remiſſio.hoc vr̃ ꝯ text.iſtum,qui dicit,eatenus quatenus,
&c.ſol.dicit gl.intelligo quatenus non hẽret,quia in totum non
hẽt,in nullo.n.vr̃ hr̃e præſtita ſatiſdõe.& iſtud vult dicere gl.ibi,
vel dic 5.&c.vſq; ibi,vel ſexto põt poni exemplum,&c.& ſic illa
duo dicta,ſunt duæ ſol.oppoſitionum,q̃ fiunt ꝯ 1.ſol.& ſm̃ oẽs i-
ſta verba ponũtur cauſatiuè.iſta eſt bona ſo.in ſe,nõ tñ q̃tum ad
hunc tex.qa hic loqtur de remiſſione,q̃ ſit ſm̃ mẽſuram iuris,qď
partes hñt,ſed in remiſſione,q̃ ſit,præſtita ſatiſdõe,nullo mõ ius
partis diſcutitur.ergo de ea hic nõ loqmur.ſoluit̃ ergo alio mõ,
videlicet,ꝙ iſta verba legãtur tpaliter.ſ.eatenus.i.vſq; ad id tp̃s,
quatenus.i.vſq; ad ꝙ,&c.ꝓut dicit gl.ibi,vel dic ſecũdo,&c.q̃ eſt
clara.iſta ſo.nõ placet,qa tex.loqtur de remiſſione q̃ ſit ſm̃ mẽſu
ram iuris,nõ ſm̃ mẽſuram tpis.ſoluitur ergo alio mõ.ſ.ꝙ iſta ver
ba ponantur q̃titatiue,vt dicit gl.ibi,vel dic 3.&c.& ibi,vel 6.p̃t
poni exemplum,&c.q̃ duæ idẽ dñt,in hoc differunt,qa ibi,vel po
nit,&c.fuit additio,& loqtur aliq̃tulum clarius.Iſta ſol.ẽt nõ pla-
cet,qa hic loqtur de remiſſiõe,q̃ ſit ex edicto poſito in d.§.dein-
de ſ.p̃ſtita ſatiſdõe,ſed hic nulla ſit mentio de ſatiſdõe,ergo,&c.
ſoluitur ergo alio mõ.ibi ſexto die,&c.ꝙ verba iſta ſilr̃ ponãtur
q̃titatiue,& loq̃tur de remiſſiõe,q̃ ſit à iudice p̃ſtita tñ ſatiſdatiõe,

a ADD.¶Ale.Vtrum gñalis cauſa in denũciatione ſufficiat,ſed puto ꝙ nõ reqra
tur magis ſpãlis cã,qa in realib.ẽt in libello non p̃t qs cogi ad exp̃ſſioné ſpãlis
cãæ,l.& an eadé,§.actiones,de exc.rei iu.& ibi bar.& not.gl.l.j.in pr.s̃.de edẽ.
cũ ꝯc.& quod ſit in rem,eſt tex.l.fi.ĩ.e.niſi ſimpliciter diceret,cã iuris mei,&c.
b Ale.Cauſa.Sed d.Io.hic ďt,ꝙ inq̃tum bar.voluit nunciantem debere in nuncia
tione narrare,quatenus eſt in poſſeſſione ſeruitutis,quia aliàs cã non ꝯcludе-
ret de neceſſitate,per l.fi.hic alle.ďt d.Io.hic eſſe aliter,vt hic ꝑ eum,& ꝓ opi.
d.Io.facit in terminis ꝙ dicit bar.l.in ꝓuinciali,§.1.ĩ.e.& ibi ponderat d.Io.itẽ
adde,ꝙ idẽ bar.l.de pupillo,§.ſi quis ipſi p̃tori,in 14.q.ĩ.e.& Bar.poſt gl.l.j.§.j.
ĩ.ꝙ vi aut clã,vbi alle.iſtam l.pe.quam allegat hic,vr̃ ſp tenuiſſe nõ eſſe neceſ
ſe nũciãtẽ eſſe in poſſeſſiõe,ſi recte ꝯſiderabis,& idẽ ẽt in interdicto qď vi aut
clam,& hoc ẽt ponderat Im.d.§.ſi quis ipſi prætori.& de hoc exp̃ſſe ꝯ Bart.vr̃
caſus,non cauillando literam,in l.de pupillo,§.meminiſſe ibi,at ſi in ſuo,ĩ.eo.
quem ad hoc etiam ibi põderauit Im.Et adde quæ dixi in d.l.1.& 2.ĩ.qď vi aut
clam.& vr̃ ſenſiſſe bar.d.§.meminiſſe,& bart.in l.ſtipulatio,§.habet aũt,ĩ.e.tẽt
opi.q̃ ẽt hic tenuit,ſed Im.in hoc ibi ꝯ,vt ibi ſcripſi,& Lud.ẽt in d.§.ſi quis ip-
ſi.verſic.& tene menti,&c.tenet ꝯ Bar.hic.¶L.ſi prius,& ibi Cumanus tangit
hunc paſſum,& argumentatur pro & contra,& tandem tenet contra Bar.
c Ale.Vide tamẽ tex.iuncta gl.ver.veriſimilib.ibi,neceſſe,in c.bonæ,de app.gl.ta-
men vr̃ aliter dicere per Barb.in c.cum ſit Romana,ver.paſſim eod.tit.& adde
quæ no.Bar.cum his,quæ ibi dixi.in l.fi.ĩ.de app.rec.Lud.hic tenet contra bar.
d Ale.Quæro.Vide hic no.per Im.& vide quòd no.Iac.de bel.in l.3.C.de nouat.

&

a & hæc est ipsa veritas,ª q̄ cū cā iusta,fcā nunciatione, ædificās pt
satisdare,& remittitur sibi nunciatio,tñ ista remissio nō hēt oīno
effectū,qa destruet,si appet malè ędificatū.Ex natura ergo illi⁹ sa
b tisdōnis it ad iudicē,&iudex iudicabitᵇ satisdōnē,vł nunciationē
remittendā eaten⁹,i.in tm̄,quaten⁹,i.inq̄tum videat ædificātē hr̄e
i⁹,d.l.stipło.§.hēt āt.Sic ergo loqtur de remissiōe,q̄ fit ex d.§.dein
de.ex vigore satisdōnis,q̄ ibi adducitur.Posset ēt alio mō dici ſm
Ia.de Are.& Old.vt ponatur eaten⁹,quaten⁹,i.intm̄ q̄.Et pōes sic
casum,dcm̄ est q̄ p nunciationē inhibeť op⁹.q̄ro vtrum ista ꝓhi
bitio remittatur.Resp.q̄ remittiť pstita satisdōne intm̄,q̄ is,q nū-
ciauit,nō hēt ampli⁹ i⁹ nunciādi ex dicta cā.& hęc lect.ꝓbat.j̄.e.l.
cū ꝓcurator.§.j.Ista nō placet,qa hic recitatur mēs edicti, q̄ n̄ est
ſm dictā casus positionē,licèt in se sit vera:p̄cedēs ergo verior.li-
cèt ergo p̄dictę solut.nō sint veræ q̄tum ad hunc tex.sunt tñ ve-
23 ræ in se.† Et iō vt scias,inq̄tū sit fienda remissio,distingue:qa aut
loqmur in remissiōe,q̄ fit ab hoīe,& fit intm̄,inq̄tum est ꝯuentū,
vt j̄.de remis.l.j.&ibi no.&qđ vi aut clā.l.vim facit.§.tādiu.aut de
ea q̄ fit à iure,nunciatione existente nulla,& fit in totū,vt j̄.e.l.de
pupillo.in pr.& §.nūciatio. & §.si qs riuos.& j̄.e.l.§.fi.aut de ea,q̄
fit à iure pstita satisdōne,& tunc dic,aut ille q nunciauit,dicit,ho
dīe agatur,& nō sit remissio,nisi transactis trib.mensib.d.l.vnica.
C.de op.no.nun.& dicetur.j̄.e.l.prætor.§.si qs parat⁹.aut nihil di-
cit,& tunc fit in totū,nō tñ effectualiter,d.l.prætor.§.deinde.j̄.e.
Aut loqmur de ea,q̄ fit à iudice,& tunc sp fit intm̄,inq̄tum appa-
ret eū,q nūciauit,i⁹ nūciādi n̄ hr̄e,vt j̄.e.l.de pupillo.§.q remissio-
nē,& l.stipō.§.j.& ita loqtur hic.Vlti.op.dr̄ hic,q̄ remittitur nun
ciatio,quatenus ius ꝓhibendi non habuit.ꝯ,qa qn̄ nunciatio est
nulla,remissio est nulla,vt j̄.de rem.l.j.§.j.Pro huius sol.est fcā se-
cunda pars gl.& dicit,q̄ in hac orōne,non hēt ius nunciandi:tam
in affirmatiua,q̄ in negatiua.est æquocatio,seu duplex expositio,
24 vt habes in gl.Et vt eam intelligas,† dicas q̄ aliud est nunciare,ᶜ
c aliud ꝓhibere,qa prohibere, intelligitur cum effectu,ita q̄ nō sit
locus remissioni,nunciare est inspecta permissiōe iuris,tñ pt esse
locus remissioni.Hoc colligitur hic ex tex.& j̄.e.l.de pupillo.§.si
plurium.h.d.gl.hic super ver.ꝓhibendi.tñ in hac gl.mag.ista verba
25 sumūtur æquoce.Ego ista assumo recitādo.Hoc p̄misso,†dicas,
q̄ triplex est expositio in affirmatiua,& negatiua. In negatiua pri
mo non hēt ius nunciādi,inspecta veritate:hēt tñ ius,inspecta iu-
ris permissione,qa psona,& res habiles p̄sumuntur, & nunciatio
solenniter ꝯcipitur,& hoc casu est necessaria remissio,vt hic,& ſm
hoc gl.q̄ dr,q̄ nullā cām allegabat,intellige in ꝓsecutiōe nuncia-
tionis.nā si in actu ipso nunciandi fieret,tunc esset nunciatio nul-
la,vt dictū est.Scđo nō hēt ius nunciandi iuris permissiōe, qa per
sona,vel res inhabilis,vel nunciatio inepte ꝯcepta,hēt tm̄ i⁹ nun-
ciandi,veritate inspecta.& ita cū non teneat nunciatio,nō est ne-
cessaria remissio,cū fiat ipso iure à lege, vt j̄.de rem.l.j.& eo casu
non loqtur hic tex.& gl.Tertio si nō hēt ius nunciādi,nec verita
te inspecta, nec iuris permissione,hoc casu non est necessaria re-
missio.nec loqtur hic tex.sed d.l.j.de re.Et istud tertiū non ponit
gl.sed ponit Dy.ex ꝯiunctione eorū q̄ dicta sunt super gl.& colligi
tur per gl.in fi.in affirmatiua hēt ius nunciandi, seu ꝓhibendi,in-
specta iuris permissione, non tñ inspecta veritate, & tunc loqtur
iste tex. Scđo hēt ius nunciandi vtroq; mō,s.inspecta veritate, &
iuris permissione, & in isto casu est necessaria remissio, & loqtur
iste tex.ita dicit gl.&Dy.& bn̄,qđ intellige,q̄ fiat remissio eaten⁹,
&c.hoc est,in toto,vel in parte,vel in nulla parte,quatenus verita
te inspecta hēt ius nunciandi, vel non.Tertio habet ius nuncian-
di inspecta veritate,sed nō iuris p̄missiōe.Ponit gl.in fi.exemplū,
si ędificas ꝯ seruitutem mihi debitā in p̄dio rustico,possum nun-
ciare,veritate inspecta,qa ꝯ ius ædificas,sed non iuris permissiōe,
qa res non est habilis nunciationē recipere.l.q viam.j̄.e.Sed si æ-
dificares ꝯ seruitutem vrbanā,tunc possem nunciare inspecta ve
ritate,& iuris permissione. De hoc an verū sit dicetur,j̄.e.l.§.fi.&
d.l.q viam.Posset ēt poni exemplū,qn̄ ædificas non iure in meo,
sed ꝯ debitam seruitutem, tunc hēo ius nunciandi inspecta veri-
tate,vel si est persona inhabilis,vel nunciatio inepte cōcepta, tūc
non hēo ius nunciandi inspecta iuris permissione.Et oīb.istis ca-
sib.non est necessaria remissio,nec loqtur hic §.sed d.l.ꝯria.Expe
ditis oīb.gl.veniamus ad aliquas.qq.extra gl.Primo q̄ro,ædifica-
bam in meo licite,aliquis,q nō habebat ius nunciandi,nunciauit
mihi nouum opus,ego,spreta nunciatione ædificaui.Certe opus
26 destruetur,vt hic in pr.dr̄,siue iure,siue iniuria,&c.† sed qualiter
consuletur mihi aduersus eum,q nunciauit nō iuste:Resp.Iac.de
Are.per actionē,de dolo,vt s̄.de do.l.rē q̄dam venalē.Ego dico,
d Aut patior dānum,ᵈ qa destruitur opus factum,ꝯtempta nuncia-
tiōe, & ad istud nullo mō succurritur, qa culpa mea patior,vt re-
gula,iuris,dānum qđ quis,&c.Aut patior damnum,qa pp nūcia-
tionē mihi factā distuli opus ædificari,postea superuenit hyems.
pp qđ ædificare non potui,vel præparamenta sunt corrupta,& si
milia damna sum passus,& ad ista succurritur mihi per actionem
de dolo,d.l.rem q̄dam venalem.Sed Iac.de Aret.tractat hic,quid
de aliis ꝓtestationib.q̄ fiunt super alio,q̄ super op.no.nun.dicam
27 in materia ꝓtestationis.†Vlti.Iac.de Are.inducit ad q.aliqs con-
fitetur se absolutum ab excōicatione, vtrū ex hoc videatur con-
fiteri se fuisse excōicatū?qdā dn̄t,q̄ non,ar.h⁹ lr̄æ,vbi fit remissio,
licèt qs nō hēat ius nunciandi.de quo dicam.j̄.de ver,ob.l.decē.

a ADD.¶Ale.Veritas.Adde ad h⁹ literæ intellectū in ver.hactenus,& ēt ad intel
lectum istius gl.Bar.in l.de pupillo,§.q nunciant,circa fi.j̄.e.Adde de istis ver-
bis,eatenus quatenus,vnum verbum per Bal.cons.262.inc.tres sententiæ,vol.2.
b Ale. Cogita tñ qa tex.seu edictū p̄toris,l.p̄tor,§.deinde,j̄.e.non loqtur de ista
efficaci remissione,& sic hæc sol.n̄ vr̄ procedere,per ea q̄ superius dicta sunt.
c Vide gl.in l.si procurator,j̄.e.& Bar.in l.de pupillo,§.meminisse,j̄.e.
d Aut patior damnum.Vide Bar.in l.de pupillo,in prin.circa med.j̄.eo.

1 *Hoc interdictum quando concurrat cum interdicto,quod vi aut clam.& nu.4.*
2 *Dictio,olim,quot tempora significet. (& ibi quando confessoria,et negatoria.*
3 *Hoc interdictum quòd non concurrat cum alio speciali,sed generali sic.*
Actio de dolo concurrit cum condictione indebiti. (tur actione confessoria.
4 *Interesse licèt veniat in actione confessoria,tamen etiam ad factum præcise agi*
Ad factum quis præcise tenetur,quando factum venit in obligatione legali.
Actio de dolo,quia famosa,nunquam datur vbi habet locum alia.
5 *Interdictum de noui operis nunc. & quod vi aut clam,est generale pro operib.*
factis post prohibitionem. (aut clam.
Hoc interdictum quandoque pro operibus factis habet locum, & non quod vi
6 *Nunciationis no.ope.interdictum est pars interdicti,quod vi aut clam.*
7 *Generi per speciem non derogatur,sed concurrunt,quando in vna lege est dispo-*
sitio generalis,in alia specialis,quod no.pro statutis.
Generi per speciem derogatur,quando species est contraria generi.
8 *Interdictum,quod vi aut clam,in quo differat ab interdicto,de noui ope.nunc.*
9 *Opus præteritum quod dicatur,& quod opus futurum.*
10 *Conclusio indeterminata,an admittatur in interdicto,qđ vi aut clam.remissiue.*

§.Hoc autem edictum.

p hoc edictū,q̄ten⁹ ē ꝓhibitoriū,subueniť aduers⁹
futura opa,p p̄teritis n̄,s3 p īterdicta,q̄ vi aut clā,&aliis remediis
succurreť.h.d.op.j̄.e.l.đ pupillo.§.si qs ipsi p̄to.gl.ver p̄terita.dat
duas so.2.so.ē vera,inspecta fictiōe.nā ī veritate,ibi n̄ p̄cessit nun
a ciatio,s3 qdā ꝓtestō,s3 j.est vera inspecta veritate.Vlteri⁹ op.ª dr̄
hic.Si qd opis,&c. imo oportet q̄ aliqđ opus sit factū,nō q̄ aliq̄-
tulū vt l.stipō.§.opus.j̄.e.Gl.in verb.si qd hui⁹ ꝯrij timore dicit si
qd,i.si qđ op⁹,&c.Ista gl.rephendiť per Iac.de Are.& Oldr.& tex.
ꝓprie stat,qa quaten⁹ est ꝓhibitorium cessat, quaten⁹ est factū in
eo qđ est fiendum hēt locum:vt l.nō solum.§.j.& §.sed vt ꝓbari.
j̄.e.Non ob.§.opus.qa illud est q̄tum ad demolitionē,sec⁹ q̄tum
1 ad nunciationem.†Tertio op.& vr̄ q̄ istud edictum cum interdi
cto,q̄ vi aut clam,ꝯcurrat:vt l.p̄tor.§.nonnulli.j̄.e.Sol.istud edi-
ctum hēt plura remedia,vnum.n.est ꝓhibitoriū,& tunc nō con-
currit cū interdicto,qđ vi aut clā,vt hic.Aliud ē remedium resti-
2 tutoriū,d.l.prætor.in pr.j̄ e. & tunc ꝯcurrūt.vt in ꝯrio.† Vlteri⁹
op.& omitto fi.istius gl.& capio gl.in ver.olim. qdam hn̄t,olim
factum erit,& qdā non hn̄t,put hētur op.qa olim signat tps p̄te-
ritum,& erit,signat futurū,& sic tex.est sibi ꝯrius. Gl.dicit,qdam
nō hn̄t,sed si hētur,tunc expone.id est factum fuisse dicetur.dn̄i,
ista expositio nō est necessaria.Nā dētis scire.q̄ istud,factū erit.ē
b totum vna pars,& est futurū subiūctiui,ᵇ& ꝯcurrit cum hac di-
ctione,olim, vel si qs stipulatus sit Stichū,aut Pamphylum.aliàs
est §.si qs stipulatus sit Stichū.in pr.cum gl.j̄.de ver.ob.p̄terea ad
uerbium,olim,est aptum ad omne tps:qa olim,&iamdudum tria
tpa important:vt no.s̄.de ꝯh.emp.l.nec emptio. Et per hoc susti-
c nui instrm̄ notarij,q dicit,Titius olim talis,&c.ᶜ cū pater eius ad
huc viueret.nā dictio,olim,pn̄s tps ꝯplectitur licèt ēt preteritum
ponat.Vlterius op.& vr̄ q̄ istud interdictum hēat locum in oīb.il
lis casib.vt l.vim facit.j̄.qđ vi aut clam.Sol.ꝯcurrit,& hēt locum
3 in aliis,& illa alia hn̄t locum.venio ad ꝯria Dy.&vr̄,†q̄ istud edi-
ctum non hēat locum, cum non ꝯcurrat cum alio, vt l.in ꝓuin-
ciali.§.j.j̄.eo.sed,qđ vi aut clam,sp hēt locum vt destruatur.ergo
non habebit locum istud interdictum. Sol.dicit Dy.non concur-
rit cum alio speciali,sed gn̄ali,vt in actione de dolo dicimus,l.si le
gatarius.s̄.de dolo. vbi concurrit actio de dolo, cum condictio-
ne indebiti,& l.2. C.de dolo,& ibi not. Deinde op.confessoria,&
negatoria sunt speciales actiones, & tñ concurrunt cum ista l.in-
ter seruitutes.de ser.vrb.p̄d.& l.si forte.§.sciendū.s̄.si ser.ven.Dy.
ponit duas sol.& Iac.de Are.ēt,& Old.sequendo eū. Gl.q̄ est in l.
Trebatius.j̄.ti.j.dicit,q̄ ad aliud ꝯpetit ꝯfessoria & ad aliud nega-
toria,& ad aliud interdictum,q̄ vi aut clam.Dy.declarat q̄ ꝯfesso

a ADD.¶Alex.Vlterius opp.No.de dictione,si quis,& si quid,& hoc verum,nisi
ratione subiectæ materiæ aliud apparet secundum Inno.hic.
b Paris.Vide Fel.in c.ad hęc sumus,&c.de rescr.vbi ponit de natura subiunctiui.
c Ale.Si notarius dicat in instrō.Titius olim,&c.vide qđ no.Bar.l.eius q in pro-
uincia,in pr.s̄.si cer.pet.& qđ no.gl.fi.in fi.& c.ex parte,de fo.comp.& ibi hoc
voluit d.Ant.& Im.sequendo Bar.qđ āt si sit moriens,&non dicatur,quondā,
vel olim,t3 instrm̄,l.intuli,& ibi Bar.de acq.re.do.Itē adde,q̄ si in instrō dicat.
Titius quondam pater,talis præsumitur mortuus, secundum Iac.But.in l.cum
aliquis,C.de iure del.Et istis etiam adde Im.c.cum olim,el 1.in pr.de of.deleg.

tia datur ad interesse nõ vt præcise destruatur, sed illud est edictũ
q̃d datur vt opus destruatur præcise, vt l. stiplõ. §. siue ãt. & §. vlt. j.
4 e. † Sed ista gl. licèt dicat verum, ꝙ in ꝯfessoria venit interesse, vt
l. loci corpus. §. in ꝯfessoria. s. si ser. ven. tñ dicere ꝙ nõ possit cogi
p̃cise, est ꝯ tex, in l. vti frui. §. fi. & l. seq. in fi. s. si vsusf. pet. vbi venit
ꝯfessoria, & negatoria, vt p̃stetur patientia, & sic ad factum præci
se, & est ꝯ gl. l. harũ. s. si ser. ven. in gl. super ver. iubeat, & ẽ ꝯ oẽm
rõem. Quare pono vnã reg. in l. stiplones nõ diuidũtur. j. de ver.
ob. Nã qñcunq; fcm̃ est in oblone, ex dispõne legali, sp præcise te
netur ad factum. Et ista ẽ rõ huius interdicti, ꝙ teneatur præcise.
Ille ergo ex dispõne legali tenetur ad destruendum, ergo pręcise.
vñ dat aliã sol: Dy. qa in ꝯfessoria grauatur in probãdo ius suum,
vt l. loci corpus. §. competat. & l. sicuti. §. sed si q̃ratur. s. si ser. ven.
hic sufficit opus factum ꝯtempta nunciatione, vt j. e. l. §. sed & si
is. & iõ qa hic grauatur plus in vno, q̃ in alio, concurrere pñt. Et
a sic concludit Dy.[a] ꝙ possum eligere[b] illã extraordinariam, in qua
b minus aggrauor, & sic ꝯcurrit: secus in tantundem, vel plus con-
tinetur: quia non possum eligere, vt videtis in rest. in int. & in ap-
plone, vt gl. tenet in l. fi. C. si aduer. rem iu. & j. ti. j. l. dãni. §. ei, q. Et
hoc tene mẽti. tñ facit me dubitare in hoc l. j. §. ait prætor. cum. §.
seq. & in ver. idem Põponius refert. s. de dol. & vr̃ multum ꝯ istã
sól. Dico, ꝙ ista actio de dolo: quia odiosa, & famosa, nunq̃, datur
vbi hẽt locum alia: secus in aliis remediis, vt in l. j. in fi. cum l. seq.
s. de dol. Tertia sol. est Iac. de Are. & Oldr. qui dñt, ꝙ vna actio nõ
concurrit cum alia, q̃ datur ad idem principaliter, secus si per q̃dã
consequentiam, vt l. j. in pr. cum gl. sua. s. si vsusfr. pe. Et dñt ipsi, ꝙ
confessoria ꝯpetit ad destructionem indirecte, sed istud edictum
directe, & iõ concurrunt. Hoc non vr̃ verum. Nã præstatio serui-
c tutis, & destructio operis, veniunt iure actionis,[c] cautio vero ve-
nit iudicis officio, vt l. harum. s. si ser. ven. & ibi gl. & sic cum dire-
cte veniat destructio nõ poterit concurrere, sed certe licèt veniat
iure actionis, non tñ directe. facit j. e. l. de pupillo. §. meminisse, &
q̃d ibi dicetur, & q̃d dicã. j. e. l. in prouinciali. §. 1. q̃libet ergo sol.
est bona. Signat Dy. alia duo ꝯria. Et sic, si hoc est verum, ꝙ inter-
dictum, ꝙ vi aut clã, est generale, & edictum de operis noui nun.
est spãle, non põt hr̃e locum, per l. doli clausula. j. de verb. ob. l. &
5 sanctio legum. j. de pœ. † Dy. dicit, ꝙ vtrumque est generale pro
operib. factis post prohibitionem, ideo concurrunt vt dicimus in
certi condictione, & condictione sine cã, vt s. de cond. sine cã. l. j.
& ibi gl. sed certe hæc est vera fm opi. Dy. Sed ego teneo, ꝙ qñq;
pro operib. factis habet locum hoc interdictum, & non, ꝙ vi aut
clam, vt no. hac l. §. hoc autem, & dicam. j. e. l. fi. Sed tenendo opi.
Dy. procedo & op. vlterius. Qñ sunt duo generalia, & vnum minus
d altero,[d] tunc q̃d est minus, hr̃ loco speciei. l. seruo manumisso. de
pe. leg. & l. quęsitum, §. pe. ff. de fun. instr. Sed negari non potest, ꝙ
interdictum, ꝙ vi aut clam. est generalius quia habet locum pro
operibus factis, etiam non pręcedente nunciatione: ergo dẽt tol-
li, sicut genus per speciem. Dicit Dy. ꝙ istud interdictum non est
6 pars alterius magis generalis. † Certe vere istud interdictum est
pars illius. sicut spẽs pars generis. quia ista opera continentur sub
operib. quod vi aut clam. Et si Dy. aliter voluisset dicere. non be-
e ne dixisset. Sed tunc bene põt intelligi dictum Dy.[e] nam vbi hẽt
f locum[f] clausula generalis, non hẽt locum spãlis. istud est verum[g]
g qñ est in eodẽ edicto, vt l. sanctio legum. j. de pœ. & d. l. doli clau-
7 sula. † Sed qñ esset vna dispositio in vna l. generali, & in alia l. seu
edicto, esset alia spãlis. generi per speciem non derogatur sed con
currunt. l. senatus. j. de accu. Et hoc tene menti propter statuta, &
est glo. in d. l. senatus. Cy. in l. non dubium. prope fi. C. de legi. & l.
qui sepulchra. de sep. vio. Et hoc voluit dicere Dy. non est pars il-
lius edicti generalis, cum nõ sit vnum edictum cum illo sed sepa-
ratum. Prædicta sunt vera, nisi spẽs sit ꝯria generi, tunc semper de
rogatur. F exemplum in omnib. regulis iuris, quæ patiuntur exce
h ptionem. Restat vna qõ,[h] quæ est posita in glo. & † quæro in quo
8 differat interdictum, quod vi aut clam, ab edicto, de operis noui
nunc. Et gl. dicit, ꝙ in multis. f. in vita: quia vnum est perpetuum,
aliud annale. Secunda dr̃ia est in modo procedendi. nam vt hẽat
locum istud edictum, est necesse ꝙ in re ipsa fiat nunciatio, q̃d in
illo nõ requiritur. Sed aliter vr̃ no. j. e. l. de pupillo. §. si quis forte,
& hæc verior, vt ibi dicam. Item est dr̃ia: quia istud non habet lo-
cum, nisi post nunciationem, illud quãdo est factum, vi aut clam.
Est alia differentia. de qua dicã j. prox. §. est alia, nam interdictum,
quod vi aut clam. habet locum in re communi, vt j. quod vi aut
clam. l. denique. §. si ex sociis, istud non, vt l. in prouinciali. § j. j. e.
Item istud non competit fructuario, vt j. ead. l. § fi. sed illud sic. l. is
qui in puteum §. fi. & l seq. j. quod vi aut clam. Item hoc edictum
habet locum si opus sit, vt j. eo. l. prætor. in prin. illud etiam si de-
struitur, vt l. si alius. in fin. quod vi aut clam. Ita dicit Rof. in titul.
quod vi aut clam. Sed certe istud competit pro demolitione, vt
j. ead. l. §. hoc autem. Item est alia differentia, quæ colligitur ex
Gl. j. quod vi aut clam. l. vim facit. §. item si prohibiti. Item est alia
9 differentia, q̃ colligitur in d. §. hoc autem j. e. l. & ibi gl. † Secundo
quæro, q̃ dicãtur opera p̃terita, & q̃ futura? dñt q̃dam, futura sunt
q̃ ex ꝯsumatiõe ñ recipiunt formã, vt s. ad l. fal. l. si is, q quadragin
ta. §. q̃dã. p̃teritũ, q̃d est ita fcm̃ ꝙ p̃t eẽ in vsu, vt s. de au. & ar. le. l.
q̃ntus §. cui. cũ seq. & j. de ver. sig. l. ędificia. §. pfecisse. tu dic, aut in
dispõne fit mẽtio de opere formi, vt dom⁹, theatrũ, & sil'ia, & tũc
dr̃ futurũ, donec hẽat ꝯsumationẽ in forma, aut de opere simpl'r,
& informiter, & tũc q̃cq̃d ẽ fcm̃ p̃t dici op⁹ p̃teritũ, vt hic, & j. e. l.
10 stipõ. §. opus. Vlti. vr̃ hic tex.[i] ꝙ in interdicto, q̃d vi aut clã, admit
i titur ꝯclusio indeterminata. f. ꝙ peto ꝙ op⁹ destruaur, & nõ dico
per quẽ. sed an hoc sit verum dicã j. q̃d vi aut clã. l. ꝯpetit. §. fi. &c.

a ADD. ¶ Barb. Concludit Dy. Vide no. gl. & omnes doct. in c. 2. de off. iu.
b Ale. No. ꝙ ordinariũ ñ excludit extraordinariũ, vbi extraordinariũ est pleni⁹, fallit in actione d̃ dolo, vt hic. Itẽ ñ excluditur extraordinariũ, per ordinariũ, quatenus ordinariũ non datur principaliter ad id q̃d datur extraordinariũ, l3 p q̃dã ꝯsequetiam, vt hic colligitur, de q. b. latius no. in l. in prouinciali, §. 1. j. e.
c Clau. Actionis. Istud est ꝯ ea q̃ dicit Bar. l. naturaliter, § nihil cõe, j. de acq. pos. cum concor. ibi signatis p Alex. & ꝯ ea, quæ hñr in d. l. harum, s. si seru. ven. vbi dicitur, ꝙ sola detentatio venit iure actionis, sed destructio venit officio iud.
d Alex. Minus altero. Sed quid si dubitetur, quod sit magis generale? vide Bar. in l. sacris, C. de prox. sac. scri. lib. 12. dixi in l. 2. in prin. de verb. obl.
e Alex. Dictum Dy. An quando habet locum clausula generalis, habeat locũ specialis. vide Bar. in l. de doli, j. de verb. ob. & in l. sanctio legum, j. de pę. vbi lati⁹.
f Barb. Habet locum. Quid autem, quando generale est legis, speciale vero hominis, an generi derogetur per speciem. vide Bal. no. dicentem in l. si quis prioris, §. cæterum, C. de secun. nup. & vide gl. in l. senatus, j. de accu. in princ.
g Ale. Adde quæ not. Bar. in l. 1. §. vnde quæritur, vbi tex. & etiam gl. j. de publ.
h Barb. Secus est de æquitate canonica, gl. est no. in c. solicitè, de rest. spol.
i Paris. Vltimo videtur hic tex. vide Ro. consi. 186. incip. in casu proposito resecatis superfluis, vbi firmat istam conclusionem Bar. tribus modis.

1 *Concessum per edictum, necesse non impetratur à iudice.*
2 *Prætoris aditio non requiritur in nunciatione, nec in prosecutione quando ędificatur in fundo à me possesso fallit fauore religionis.*
Item quando ædificatur facta nunciatione. nu. 4. *(qui plantauit arborem.*
Item quando pricipaliter ædificat quis in suo, sed naturaliter in meo, vt in eo
3 *Prætoris aditio requiritur, quando ædificatur in solo à me non possesso respectu prosecutionis, non in nunciatione.* *(propria authoritate opus destruere.*
5 *Aedificans, & nuncians si possident solum communiter, prohibens non potest*
6 *Tertius possidens si ædificat cum possidente pro parte, an possit ab alio possidente turbari, remissiuè.*
7 *Opus à detentore factum potest à possessore propria authoritate destrui.*
8 *Aedificatum iniuste à possidente naturaliter, põt possidens ciuiliter destruere.*
9 *Possidẽs solũ nãliter, non p̃t ædificatum à ciuiliter possidẽte destruere suo noĩe.*
Vsufructuarius non potest nunciare nouum opus. *(mine domini.*
Possidens naturaliter tantum, potest ædificatum à tertio, tollere procuratorio no
Vtilis dominij habens ius, potest destruere propria authoritate opus factum à ciuiliter possidente.
10 *Nuncians nomine alieno debet dicere, & ostendere se procuratorem.*
11 *Interdicto, quod vi aut clam, cur quis etiam sine mandato agit.*
12 *Hoc interdictum de noui operis nunciat. est in rem ex parte eius cui nunciatur.*
Procurator si nunciat, & non dicit procuratorio nomine, an valeat, distinguit, & dicit quod sic.
13 *Nuncians simpliciter, dicitur proprio nomine nũciare, nisi quando actus potest tantum ad dominum pertinere, & ille, cum quo actus geritur hoc scit, & scit illum procuratorem, quia tunc procuratorio nomine. num. 16.*
14 *Nuncians apposito nomine officij, censetur procuratorio nomine facere.*
15 *Nunciatio facta nomine alieno. si non dicit, nuncians procuratorio nomine non tenet, nisi ille, cui fit nunciatio sciat nunciantem procuratorem.*
17 *Idem est dicere, facere pro Titio, & facere nomine Titij.* *(tor, & pater.*
18 *Tutor debet dicere, quando nunciat tutorio nomine, ita et defensor, administra*
19 *Nunciatio, etiam quando est necesse adire prætorem, potest fieri die feriata.*
20 *Executio sententiæ quæ non requirit causæ cognitionem, potest fieri die feriata ob necessitatem hominum.*
Testes possunt die feriata ob hominum necessitatem examinari. *(limitationem.*
21 *Signum vniuersale relatũ ad verbum præteriti, vel præsentis temporis, recipit*
22 *Signum vniuersale appositum verbo futuri t̃pis, si dispositio cõtinet noui actus concessionem, recipit limitationem, fallit fauore publicæ vtilitatis. num. 24.*
23 *Signum vniuersale appositum verbo futuri temporis, & dispositio continens iuris iam concessi extensionem, non recipit limitationem, & qualiter hoc procedat, nu. 25.*
Dictum testis dicentis, oẽs aliquid dicere, intelligitur omnes s. de hoc loquentes.
26 *Remissio nunciationis quando possit peti die feriata, vbi ꝙ præstita satisdatione potest peti quando necessitas subest. & nu. 29. & ibi quando non.*
27 *Nunciatio quando fit causa damni infecti, vel damni repellendi, prosecutio, & remissio potest fieri die feriata, Idem quando causa publici iuris conseruandi.*
28 *Nunciatio facta causa iuris nostri conseruandi. si fit propter necessitatem, prosecutio potest fieri die feriata, & ibi quando non.* *(tas imminet.*
29 *Necessitatis causa, contra regulam iuris communis statuitur, quatenus necessi*
30 *Citatio facta die feriata ob necessitatem hominum, ad diem non feriatam valet, secus si fit in die feriata in honorem Dei.* *(stent patientiam.*
31 *Noui operis edictum non procedit contra ignorantes, & absentes, nisi vt præ-*
32 *Minor aduersus spretam nunciationem, quando restituatur.*

Minor

33 Minor, qui post publicationē testium vult restitui, vt alios producat, an possit.
34 Minor aduersus dolum præsumptum futurum non restituitur, quando de præsenti nullum damnum patitur.
35 Mulier & rusticus non possunt producere testes post dicta testificata.
36 Minore restituto ad producendos testes post publicationem, aduersarius maior poterit producere.

a §. Nunciatio. [a]Ex hoc edicto absq; aditiōe p̄toris aliēo noīe dieb. oīb. nūciam⁹ aduersus absētes
īuitos, & ignorātes. h. d. gl. j. diuidit §. tuā. vid̄ eā ī ver. nūciatio, q̄
1 inc. quatuor d̄t. vsq; ad §. ī opis. No. † ꝙ illud qd̄ ꝯcedit̄ p edictū ñ
b ē necesse impetrari à iudice. [b]simile in l. q̄ sub ꝯdōe. §. fi. s̄. de cōd.
inst. Sed op. & vr̄ ꝙ p̄tor adeat̄, vt d. l. de pupillo. §. meminisse. j̄. e.
Sol. volūtate, ñ necessitate adit̄. Sed ꝯ. j̄. e. l. d̄ pupillo. §. q op⁹. vna
gl. d̄t, dic vt ibi. alia so. hic, & incipit, s. cū ipsa sit, &c. Et dicit gl. ꝙ
in actu nūciādi nō est necessaria p̄toris aditio: ī ꝓsecutione tñ nū
ciatiōis sic, vt in ꝯrio, &c. Sed ad istud op. extra gl. de l. quēadmo-
dū. §. j. s̄. ad l. Aq. vt l. si vitē. si ad ianuā. j̄. ꝙ vi aut clā. Dy. & Iac. de
2 Are. dñt, † qñq; ædificat̄ ī fundo à me possesso, & tūc nec ī nūcia-
c tiōe, nec ī ꝓsecutione [c]est necessaria aditio p̄toris: qa mea autho-
ritate destruere possum, vt C. vt ne. li. si. iu. au. sig. īpo. l. j. & d. l. quē
d admodū. §. j. fallit fauore religiōis. [d]l. ossa. ī pr. s̄. de rel. Si vero † ędi
3 ficatur in solo à me nō possesso, & tūc in ꝓsecutione est necessaria
p̄toris aditio, nō in nūciatione, d. l. de pupillo. §. meminisse. & d. l.
quēadmodū. §. j. hoc no. gl. dixit ī d. l. d̄ pupillo. §. meminisse. ī ver.
4 vti possidetis. j̄. e. † Sed primū dictū dꝫ limitari [e] qñ ædificat̄ ī so-
e lo à me possesso añ nūciationē factā simplici verbo. sec⁹ qñ esset
* facta, qa tūc amisisset possessionē. † vt j̄. ꝓx. §. Itē d̄et limitari qñ
ædificat̄ directo in solo à me possesso, sec⁹ si principal̄r ædificat in
suo, & nāl̄r in meo, vt qa arborē plātauit in suo, q̄ emittit radices
f in meo, vt C. de interd. [f]l. j. † Sed q̄ro, qd si ego, & ędificans cōiter
5 possidem⁹ solū. resp. nō potero [g] destruere mea authoritate, vt s̄.
g de serui. vrb. p̄d. l. sed & si inter te. vbi exp̄sse fit ista distinctio, qa
si solus possideo, possum mea auctoritate destruere, vt ibi, aut rē
perdere: secus si cōiter cū ædificāte, qa tūc solū p actionē, facit. s̄.
6 cōi diui. l. Sabin⁹. † Sed si terti⁹ nō possidēs mecū ædificaret, an e-
go q ꝓ parte possideo, potero solus destruere? dicā. j̄. e. l. de pupil
7 lo. §. si pluriū. † qd si ędificās erat detētor, [h]ego possessor? resp. po-
h tero destruere mea auctoritate, qa istud est possessiōē meā defen
8 dere. l. si seru⁹. C. ꝙ cū eo. † qd erit si ædificās possidet nāl̄r, ego ci
uil̄r? [i]resp. potero mea auctoritate destruere, si est indebite ędifica
tū, vt s̄. de vsu. l. vsufructuari⁹ nouū. j. & 2. arg. ei⁹ qd̄ dr̄ de iure em
* phy. l. 2. † qd ecōuerso, si ego possideo nāl̄r, & ædificās ciuil̄r, an
9 potero d̄struere? resp. si solū nāl̄r, possideo, nec habeo aliud i⁹, vel
habeo solū ius vsusfruct⁹, nō potero meo noīe destruere, qa nec
nūciare, qd̄ min⁹ est, vt j̄. ea. l. §. fi. Sed tertio ædificāte possem de-
struere ꝓcuratorio noīe dñi, vt d. §. fi. Si vero habeo i⁹ dñij saltem
10 vtilis, tūc possem, ar. j̄. e. l. in ꝓuinciali. §. fi. † ad 2. resp. op. & vr̄, ꝙ
qs nō possit nūciare noīe alieno nisi sit ꝓcurator. j̄. e. l. de pupillo.
§. q ꝓcuratorio. sol. Fateor, ꝙ opꝫ ꝙ dicat se ꝓcuratorē, & osten-
dat: vel si dubitat̄, caueat de rato, vt ibi. Sed ꝯ, qa ēt sine mandato
k pōt [k]l. ꝓhibere. in pr. j̄. qd̄ vi aut clā. † Sol. illud quo ad illud inter
11 dictū, sed quo ad istud req̄rit̄ ꝙ faciat ꝓcuratorio noīe. Et est rō,
q̄ colligit̄ ex d. l. ꝓhibere. in pr. & dicā in d. l. de pupillo. §. j. j̄. eo. Itē
est alia rō, qa istud est graui⁹ illo, qñ ꝑpetuū istud est, illd̄ vero est
annale, vt dixi s̄. ꝓx. §. p̄terea, nūciatio ex hoc edicto est ī rē ex par
te eius cui nūciat̄, iō req̄rit̄ ꝙ nūciās habeat i⁹ in re, vel sit ei⁹ ꝓcu
rator ille, q nūciauit, illud vero est in personā. l. vim facit. § j. j̄. qd̄
vi aut clā. qd̄ dicā j̄. l. nō solū. §. morte. iō q cūq; sit q nūciet, & sic
ꝑsonā ī mala fide ꝯstituat, satis est, hęc est alia rō īter hoc, & illud.
12 q̄ro, † qd si ꝓcurator nūciat, nō tñ dicit ꝓcuratorio noīe, an va-
l leat? [l]Vr̄ ꝙ nō, vt j̄. iud. so. l. 3. §. sed, & quod de tutore. ver sed & si
qdē tutor. Do. gl. s̄. q sa. co. l. sciēdū. §. tutores. ī verb. hñr. Pro hoc
do tibi rōē l. & magis. j̄. de sol. vbi qd̄ suo noīe magis, q̄ alieno, &
l. Papinian⁹. s̄. mand. & ibi no. p gl. in ꝯriū ꝙ valeat, & videat̄ facta
ꝓcuratorio noīe. primo p tex. in l. pe. aliàs fi. s̄. de inst. & l. cū post.
§. j. de adm. tu. est casus expressus s̄m lec. Dy. ī l. post dotē. s̄. so. mat.
& gl. expressa in l. post mortē. § j. s̄. qñ ex facto tuto. Tu dic, qñq;
13 † qs nūciat, & dicit: Petr⁹ nūciat, nec dicit tanq̄ ꝓcurator, nec ꝓcu-
ratorio noīe, & sic expressit ꝓpriū nomen tm̄, & tūc noīe suo, &
nō alteri⁹, vr̄ factū. d. l. 3. §. sed, & quod de tutore. ver. sed & si q dē
tutor sit. & l. pe. q sa. co. in gl. sup ver. hñr, & gl. in l. quacūq; rōe. s̄.
14 de ꝓc. & l & magis. & j̄. e. l. §. fi. † Aut apponit̄ nomē officij, vt Pe-
trus ꝓcurator, & tūc tāq̄ administrator officij vr̄ fecisse, vt in ru-
rib. all. in ꝯrio, s. l. cū post. §. j. de admi. tut. & l. vult. de insti. & gl. d. l.
15 post mortē. & d. l. quacūq; † Fateor tñ, qd̄ si actus pōt tm̄ ad dñm
pertinere, & ille cū quo act⁹ geritur. hoc scit, & scit illū ꝓcurato-
rē, vr̄ ꝙ ꝓcuratorio noīe facerer, vt l. post mortē. §. j. qñ ex fac. tu.
16 & ibi plene dicā. † Sed q d si d̄t, ego facio hoc noīe titij, nec d̄t, ꝓ-
curatorio noīe an sufficit? Dic ꝙ aut est act⁹ q nō pōt agi p nego
t[illegible] gestorē sine mādato, & nō sufficit, qa dicta verba alieno no
mine pñt intelligi de gestore, & hoc vult dicere gl. hic, q̄ exponit
alieno noīe. i. ꝓcuratorio noīe. Hoc intellige, nisi ille, cū quo act⁹
17 geritur, sciret eū ꝓcuratorē esse, vt dixi. † Sed quid si dicit, ego fa
cio hoc ꝓ tali. resp. idē est dicere ꝓ titio, & noīe titij, vt s̄. de le. 3.
18 l. fideicommissa. §. interdū. † Itē dico ꝙ sicut procurator d̄et dice-
re procuratorio noīe, sic tutor tutorio noīe, & defensor defenso
rio noīe, & ꝯstitut⁹ ꝯstitutorio noīe, & pr̄ paterno noīe, & admi-
19 nistrator, administratorio noīe, & sic de similib. † Op. ad 3. resp. &
vr̄ ꝙ nō possit fieri dieb. feriatis, l. j. de fer. & l. seq. sol. sp̄ale est hic.
Et rō est d̄t gl. qa nō adit̄ iudex de necessitate. Innuit ergo ista gl.
ꝙ vbi est necesse adire p̄torē ꝙ nō p̄t fieri die feriata. Istud repre-
hēdit̄ p doc. l. miles. §. sexaginta. q̄ gl. all. qa, q̄ nō requirūt cāæ co-
20 gnitionē die feriata pñt expediri. l. 2. quis ord. in bo. pos. ser. † Ex
hoc dico ꝙ executio sñiæ, quæ non requirit causę cognitionem.
m l. si prætor. in pr. de iud. p̄t fieri die feriata [m] ob necessitatē hoīm,
n vt extra d̄ iud. c. fi. vbi est tex. & ibi no. doc. Itē examinatio [n] testis,

a ADD. ¶ Barb. Adde Lud. Ro. in cons. inci. q. magnificorum, vbi all. bart. hic.
b Alex. Adde gl. in l. de pupillo, §. is, cui nunciatum erit, j̄. eod.
c Ale. Vtrum saltem in prosecutione nunciationis sit necessaria aditio prætoris, & an possim propria authoritate opus destruere, & bar. hic tenet ꝙ sic, in 1. casu, quod limita nisi reperiret resistenté secundum bar. in l. creditores. C. de pig. vbi vide p l. nō est singulis, de reg. iu. Ité limita dictū suū in casu l. si seruus. C. de his q ad eccle. ꝯfug. item p̄dictis adde bar. in l. iuste possidet. de acq. pos. per d. l. non est singulis, & l. j. §. interdictum, j̄. vti poss. & aliquid per Lud. hic.
d Alex. Fallit fauore religionis. Item istis adde tex. in l. quamuis, j̄. de acq. re. do. quem etiam all. gl. in d. §. meminisse in ver. possidetis.
¶ Adde dū dicit, fauore religionis, ꝙ ex hoc vr̄ inferri ꝙ si aliquis ædificat ecclesiam in solo à te possesso, ꝙ ꝓpria auctoritate non poteris destruere. ꝓ quo gl. 12. q. 2. apostolos, q̄ ponit, ꝙ solum cedit ædificio ī ecclesia, licet regul̄r ꝯ, & hoc idem vr̄ tenere Abb. cons. 84. lib. 2. sed Io. And. in add. spec. in ti. de emptio. & vend. §. tertio loco, ver. quid si clericus, aliter loquitur. ibi vide.
e Ale. Et ad hoc adde tex. & ibi bal. ꝙ si ædifico in fundo à te possesso potes propria auct. ædificium occupare, secus si non sit à te possessus, quia tunc requiritur traditio tex. est in l. si in area, & ibi no. bald. de cond. indeb.
* Clau. Sed ꝯ hoc videtur quod dicit bar. in l. de pupillo, §. meminisse. 4. q. j̄. eod.
f Vide ibi no. per bar. in l. quemadmodum, §. fi. j. resp. s̄. ad l. Aquil.
g Pom. Et vide Ro. cons. 52. vers. quandoque quis, in prin. ꝙ in dubio videtur quis actum facere nomine proprio, & vide Alex. cons. 134. vol. 2.
h Alex. Quid si ego tantum detineo, & tu ædificas qui non possides, possum propria authoritate destruere, tex. est in l. j. C. ne lic. si. iu. aut. & Lud. hic ad fi.
i Ale. Adde tñ ꝙ ēt si aliqs possideret ciuiliter rem in qua ædificaret, & in ea ego prætenderé habere dñiū, ꝙ isto casu possum ꝓpria auctoritate ædificiū destruere, ex magna, & necessaria cā, puta si copia iudicis haberi nō poterat, vel dānū erat enorme, l. si ali⁹, §. bellissime & qd̄ ibi no. gl. & bar. j̄. quod vi aut clā, & l. si §. si ad ianuam, vbi no. per gl. & bar. eo. ti. vide etiam hic per Lud. in fi.
* Clau. Quid econuerso. Vide de istis q. in simili per bal. in rep. l. j. C. vnde vi.
K Alex. Et sic colligas hic aliam differentiam inter istud interdictum, & interdictum, quòd vi aut clam, alias differentias vide per bar. post gl. s̄. §. prox.
l Ale. De ista q. vide per spe. in ti. de iud. deleg §. sequitur, ver. quid si eps, & bar. in l. si quis §. j. j̄. iud. sol. & quod ibi dixi, & Gul. de Cu. in l. fi. de sacr. ecc. p bar. in l. si pupilli, §. ité si ꝓcurator, de ne. ge. & quod no. in l. titium, & Mæuium. §. altero, de adm. tu. & in l. si patru⁹, maxime p bal. C cōia vtriusque iu. & bal. no. in l. cū q §. Iulian⁹, de const. pe. & ꝙ nō sufficit si dicat̄, ego ꝓcurator, nisi dicat ꝓcuratorio noīe, ꝓbat̄ in l. actione. C. de ꝓcu. Ita determinat Cy. p hoc. C. de adul. l. iure mariti, & ꝙ ibi no. in ꝯriū facit, ff. de ꝓcu. l. quacūque & gl. de resc. c. nullū, & gl. sing. q̄ no. all. bal. in l. 1. C. de sen. & quod no. in l. sciendū. §. tutores; & ibi Ang q sa. co. & bñ. Sed Ra. in hac materia dicit, ꝙ qñ aliqs facit aliqd suo ꝓprio noīe, & appellatiuo, īspicit̄ nomé ꝓpriū p̄cedēs, ñ appellatiuū sequés, l. si seru⁹ cōis, j̄. de stip. ser. l. cū ita dat̄, in fi. de cond. & dem. & qd̄ ibi p gl. & d̄c p̄dicta ꝓcedere, qñ vtroque mō pōt valere, vt no. Gul. in l. si vn⁹, in fi. de pact. sꝫ in casu ꝓposito nō valeret, nisi noīe dñi, & vide bar. in l. Modestinus, de sol. & qñ qs vēdit ré alienā, an videatur vēdere noīe ꝓprio, vel alieno vide Bar. in l. mr̄ ad fi. C. de rei ven. & dicit bal. in l. j. C. de sen. in fi. ꝙ si iudex dicat, ꝯdēno talé ꝓcuratoré, intelligitur ꝓcuratorio noīe, all. gl. in l. quacūque rōe, s̄. de ꝓcu. Ité d̄t bal. in l. ex pecunia, de iur. dot. q̄si qs gerit duplex officiū, nāle & accidētale, si simpliciter facit, intelligitur facere sub officio nāli. all. tex. not. ff. de iure dot. l. cū pr̄ doté ꝓ filia, & l. si ita stipulat⁹ fuero, §. Chrysogon⁹, j̄. de ver. ob. & tā in iudiciis, q̄ in ꝯctib. vide bal. in l. post morté, §. j. qñ ex fac. tu. & adde bal. in l. ꝓcurator, q ꝓ euictione, s̄. de ꝓcu. & in l. fi. si quis cau. aliquid p Ang. & Imo. in l. si ex legati, ī pr. de ver. ob. & Io. An. in add. spe. in rub. de ꝓcu. in fi. Quid erit in dubio, si inuenitur in contractu nomé propriū, & administrationis, an intelligatur celebratus ꝯct⁹ nomine proprio, an administratorio? vide Ang. l. pe. s̄. si quis cau. Et an sufficiat, si nomine officij dicat, vel ꝯ nomine dñi, vel pro dño suo. Vide eundem Ang. in l. si pupilli, §. j. ver. vlt. est videndum, de neg. gest. s̄.
¶ Adde, ꝙ qui habuit mandatum ad aliquid faciendum, & faciat, licèt non dicat nomine mandantis, tamen nomine eius facere videtur, bal. cons. 227. 2. lib. vide Alex. eius cons. 25. 2. lib. & Rom. cons. 91.
m Alex. Adde bar. in l. omnes dies, C. de feriis, & quod dixi ibi, & per Mod. hic, & Ang. & Rom. in l. 2. ff. de fer. & Paul. de Cast. in l. pe. eo. ti.
¶ Adde Arch. 2. q. 1. sicut, Io. And. in tit. de libel. concep. §. nunc videndum, vers. 25. Fed. cons. 144. incip. diffinitiua sententia.
n ¶ Verum examinatio testis possit fieri die feriata, adde bar. in l. si quando. C. de test. & quod no. Bal. in l. 2. C. de sacro. eccl. & idem bal. l. gesta. C. de re iud. & in l. 2. ff. de fer. & ideo testis, qui iurauit tempore congruo, poterit examinari die feriata secundum Paul. de Lezz. in c. grauis, in fin. de deposi. per id quod not. spe. in d. §. pen.
¶ Adde an testis examinari possit die feriata, bal. cons. 168. lib. 2.

vt extra

vt extra de of.dele.c.j.in cle.& ibi ꝑ Io.An.& ĩ ſpe.de fer.§.2.ver.
a qd ſi tũc.†Venio ad q̃dã^a dicta Iac.de Are.& vr̃ ꝙ iſta gñalitas re-
ſtringatᷣ ad dies idoneos,dũ dicit,oĩb.l.vt gradatim.§.j.ff. de mu.
21 & ho.ob hoc Ia.de Are.& Old.dãt vnã doct. † Aut ſignũ vniuer-
ſale refertᷣ ad verbũ tp̃is p̃teriti,vel p̃ſentis,& recipit limitationẽ,
vt intelligãtᷣ oẽs.ſ.de hoc tractãtes,vel q̃ ĩterfuerũt.vt l.inter om
nes.q̃ ſat.cog.& l.ſciẽtiã.§.q̃ cũ aliter.s̃.ad l.Aq.& l.j.§.pe.s̃.de vſu
* fr.accreſcẽdo.*Aut apponitᷣ verbo futuri tp̃is,& tũc aut diſpoſi-
22 tio ɔtinet noui act⁹ ɔceſſionẽ,aut iã ɔceſſi extẽſionẽ.Primo caſu
b recipit^b limitationẽ de habilitate,^c vt l.j.C.de ſa.ſan.ecc.& l.vt gra
c datim.§.j.de mu.& ho.& l.in prouinciali.§.fi.iuncta.l. de pupillo,
* *in pr.& §.j.j̃.e.†Secũdo caſu nõ recipit limitationẽ,vt hic,quia
23 oĩb.dieb.põt fieri.Sed primũ mẽbrũ eſt not.q̃a eſt bonũ ſcire ꝑꝑ
d dicta teſtiũ^d q̃ dicũt,oẽs hoc dñt,vt limitetᷣ ſic,oẽs,ſ. loquẽtes de
24 hoc.Ad fm,†qñ dr̃ ꝙ recipit limitationẽ,ɔ hoc eſt tex.ĩ l.ſi q̃s in
e graui.§.vtrũ.s̃.ad Syl. dic ꝙ fallit ibi rõe publicæ vtilitatis, ^e & fa.
25 ad quæſt.q̃ ibi dicã.†ad aliud mẽbrũ,ſ.qñ act⁹ eſt iã ɔceſſus,ꝙ nõ
recipit limitationẽ,ɔ hoc eſt gl.cũ tex.in l.j.ff. de eo ꝙ cer.loc. &
C.vbi cõue.q̃ cer.lo.da.pro.l.j.ſed illæ gl. nõ ſunt veræ fm Nic.de
Ma.Qd̃ an ſit verũ, hic nõ examino. Sed ɔ hoc mẽbrũ eſt ẽt l. 1.
C.de ſac.ecc.nã act⁹ relinquẽdi eccleſiæ,vel collegio,erat ante il-
lã l.iam ɔceſſus ꝑ l.oĩb.ad treb.ad l.Fal.l.j.§.ad municipiũ.& de le.
3.l.pr̃.§.tuſculan⁹.cũ ſi.Dicas ergo in illo mẽbro, ꝙ põt accipi illa
orõ d̃claratiue,& extẽſiue,& iõ ſumitᷣ illa ĩterp̃tatio,q̃ vitio caret.
Si acciperem⁹ l.j.de ſacr.extenſiue,nõ eſſet bene dictũ:q̃a eſſet vi
tioſa.l.vl.C.de teſt.mil.Vñ in l.nr̃a ſi acciperetᷣ declaratiue,eſſet vi
tioſa:q̃a nihil releuaret, cũ ſi nõ poſſem nũciare in dieb. feriatis,
tũc perficeretᷣ op⁹,& ſic nõ nũciare.Op3 ergo,vt accipiatᷣ exten-
ſiue.l.nec mãdãte.§.tutor dari.s̃.de tut. & curatorib. datis ab his.
26 †q̃ro,an ille q̃ petit remiſſionẽ nũciationis,poſſit die feriata ꝓce
dere,& nõ habem⁹ niſi in nũciatione,ergo nõ in remiſſione.Ia.de
Are.determinat ɔ̃riũ ꝑ l.nec mãdãte §.tutor dari.de tut.& cu.da.
ab his.l.j.ĩ fi.& l.2.s̃.de feriis.& ille q̃ petit remiſſionẽ ſuſtinet par
tes rei:vt l.de pupillo.§.q̃ remiſſionẽ j̃. e.ſed nõ debet actori lice-
re,qd̃ reo nõ permittitᷣ l.nõ dẽt,de re.iu.& q̃a rei fauorabiliores.
Præterea vr̃ tex.cũ gl.in l.minor.in pr.s̃.de euic.Ray.de For.dice-
bat,ꝙ illud nõ eſt verũ,niſi parte volẽte l.j.& i.ſi feriatis s̃.de fer.S3
ego opp.fortiter,nã licet nũciatio poſſet fieri die feriata,tñ nõ po
teſt fieri ꝓſecutio nũciationis.Hoc vr̃ ꝓbari in ſil'i.Appellõ p̃t fie
ri die feriata,ꝓſecutio nõ.l.j.C.de fer.& ſic in libello.l.miles §.ſe-
27 xaginta.j̃.d̃ adul.†Dicas ergo ſic.Qñq; nũciatio fit cã dãni repel-
lẽdi,ſeu cã dãni infecti,tũc ꝓſecutionis,& remiſſionis petitio põt
f tractari die feriata,^f vt s̃.de fer.l.2.†Qñq; fit cã publici iuris ɔſer
28 uãdi,& idẽ,vt C.de fer.l.publicas.Qñq; fit iuris nr̃i tuẽdi cã, tũc
eſt dubiũ. Sed capias illud, ꝙ qñ fit aliq̃d ꝓpter aliq̃ neceſſitatẽ,
ꝓpter q̃, ɔ regulã iuris cõis ſtatuitᷣ aliq̃d, illud intelligitᷣ quaten⁹
neceſſitas imminet.l.j.in fi.de fer.& l.ſenat⁹.de of.p̃ſi. vbi permit-
titᷣ cãm agi vſq; ad lititis ɔteſt.vltra nõ : q̃a ceſſat periculũ.Sec⁹ ſi
per ɔteſtõem nõ fieret perpetuatio,& ſic nõ ceſſaret periculũ,vt
no.s̃.de iu.l.ſed & ſi reſtituatᷣ §.ſed & ſi dies.In ꝓpoſito,iõ permit
titᷣ nũciatio tp̃e feriato, ne interim ædificetᷣ. Vñ, aut ille, cui facta
eſt nũciatio,deſiſtit ab opere, & tũc nõ poſſum proſeq̃ nũciatio-
nẽ.q̃a ceſſat neceſſitas.Aut ædificat, & poterit ꝓſeq̃:q̃a adhuc ſu
beſt neceſſitas.Loquitᷣ ergo de ꝓſecutione,de qua dicitᷣ d.l.de pu
29 pillo.§.q̃ op⁹.Idẽ dico in petitione remiſſionis. †Aut q̃s petit re
miſſionẽ p̃ſtitã ſatiſdatiõe,& põt, ẽt tp̃e feriato:q̃a hoc nõ req̃rit
cãæ cognitionẽ,ergo,&c.vt s̃.dixi.Aut petit remiſſionẽ à iudice,
cã cognita,& nõ dẽt audiri aduerſario inuito: quia neceſſitas nõ
imminet.q̃a põt ſibi per ſatiſdationẽ ɔſulere. Sed ſi forte ſatiſda-
re nõ poſſet,tũc ſi quidẽ res eſt peritura,puta ædificat in flumine,
& ſi ſuperuenit hyems res peribit , tũc poterit petere tp̃e feriato,
vt s̃.de fer.l.2. & 3. Aliàs nõ credo, ꝙ poſſit hoc petere tp̃e feria-
30 to.cũ hoc nõ reperiatᷣ.Stabo ergo regulæ gñali.†q̃rit Ia. de Are.
g & Dy.q̃rebat an citatio^g facta die feriata, ꝓ die nõ feriata, valeat?
Ia.de Aret.ꝙ nõ.ꝑ l.dies feſtos.C.de feriis.Itẽ ſpec.de citatiõe.§.j.
ver.itẽ excipitᷣ,ꝙ facta eſt in die.Cy.dicit ꝙ audiuit à Dy. idẽ, ſ. ꝙ
nõ valeret. poſtea mutauit opinionẽ,& tenuit valere.& ad l. dies
feſtos,reſp.Cõmiſſio iudicis põt fieri die feriata, qñ in tp̃s nõ fe-
riatũ ɔfertᷣ.l.in tp̃s.de hær.inſt.& l.ſi cũ ſeruũ.in fi.cũ l.ſeq.in fi.de
do.inter virũ & vx.Citatio nũcij.ſ.coactio,vt veniat pars,vel ſatiſ
det,nõ põt fieri.d.l.dies feſtos.ſed iſtud nõ eſt verũ:quia dicitᷣ ibi
de vtroq;,ſ.ẽt de actu citãdi.ꝙ nõ p̃t fieri.D.Ia.Bu.diſputauit hãc
q.& tenuit ſimpliciter,ꝙ nõ valet. Nõ obſtat ꝙ dr̃, ꝙ ɔfertᷣ in tp̃s
permiſſum,ergo,&c.quia illud eſt verũ,qñ ſuſpenditur actus, &
eius effectus,vt in ɔ̃ctib.ɔditionalib,vel ſub die incerta,& in vlti
mis voluntatib.vſq; ad diẽ mortis vt d.ll.allegatis per Dy.Sed in
caſu propoſito nõ ſuſpenditur act⁹, ſed ei⁹ effect⁹:quia citatio eſt
pura,licet ɔferatur in diẽ,ergo p̃ñs tp̃s inſpicitur.l.cedere diẽ. de
ver.ſig.Sed dicit d.Old.duo verba,& bene.Aut citatio ſit die feria
ta ad honorẽ Dei,& non valet,d.l.dies feſtos.quia l.ſibi reſiſtit in

initio,& ſic nõ valet l.ſi minor.de ſer.expo[illegible].Sed qñ citatio fit die
feriata inducta ad vtilitatẽ hoĩum , tũc põt fieri die feriata ꝓ alia
die iuridica:quia l.nõ dicit ꝙ nõ citetur,ſed ꝙ nõ cõpellatur veni
re.vt s̃.de fer.l.j.& hoc intelligo tã de ɔmiſſione iud.q̃ de citatio
ne:quia cũ nõ req̃ratur cauſæ cognitio,l.ſed & interpellatur.§. 1.
s̃.de arb.ergo,&c.l.2.§.dies.s̃.ſi quis ordo in bono.poſ.Sed ſi quis
vellet ſaluare d.Dy.poſſet tenere cũ limitatione.quia d.l.dies fe-
ſtos.loquitur in dñico die tñ,ſed puto d.diſt.verã.In 4.partic. di-
31 citur hic,aduerſus ignorãtes,abſentes,&c. opp. † quia iſtud edi-
a ADD.¶Pariſ.Venio ad quædam.vide Ant.conſ.106.3.dub.in prin.
* Cla.§.pe.de vſufr.acc.Et idẽ in act.hoĩum,vt dicit ſpe.in ti.de ſind.verſ.porrò.
b Ale.Primo caſu recipit.Cõtrariũ t3 bar.in l.j.in rep.de ſacr.eccl. & vide quod
dixi ibi,& vide s̃.& vide bar.in l.j.de eo ꝙ cer.lo.& bal.in l.ſi quando,in pr.C.
de inof.teſt.& iõ dicit bal.poſt gl.in l.j.C.de fid.inſt.ꝙ ſi ſtatutũ dicit,ꝙ quæli
bet ꝓbatio ſufficiat,intelligitᷣ de ſolẽni,& legitima.Et de materia,vide no.bal.
in l.fi.poſt gl.ibi.C.ſine cẽ.vel reliqui.& vide pulc.bal.in l.2.§.ꝙ ait.s̃ q̃ ſat.cog.
& bal.in l.fi.C.q̃ leg.perſ.& in rub.C.qui accu.per nonnullos Mod.in l.ſi vero,
§.de viro,ff.ſo.ma.& Sal.in l.2.C.de noxa.& bal.in l.j.ff.de teſt.mili.
¶Adde ꝙ ſtante ſtatuto,ꝙ nullus poſſit opponere nullitatẽ iudicij,ꝙ iſtud ſta
tutum recipit limitationem de habilitate.Vnde filiusfamilias non obſtante ſta
tuto poterit allegare nullitatem iudicij,prout conſuluit bal.conſ.493.lib.1.
c Pom.De habilitate,vide Greg.in hom.dñicæ aſcẽſionis incip.increpa igitᷣ,ver.
aut iã.ibi,2.caſu.ɔ hoc vr̃ tex.iuncta gl.1.l.illud.C.de coll.vbi illa l. loquẽs per
verba gñalia,& noui iuris extẽſiua,vt p3 ex verbo,reuelamus,recipit reſtrictio
nẽ de habilitate,vt p3 ibi ĩ gl.niſi dicas,ꝙ l.illa eſt noui iuris inductiua, l3 hoc,
vt dixi,ſit ɔ illud verbũ,reuelamus,qui.n.aperit,& declarat,nihil de nouo in-
ducit l.hæredes palam,§.ſi quid poſt s̃.de teſt.in l.ſi vero negotiũ.§.de viro. s̃.
ſol.mat.& circa hoc vide etiam Alex.in l.ſi patroni,s̃.ad treb. & Aret. omnino
conſ.39.ad fi.vbi limitat,& pulchre 106.in 3.dub.& 110.& 133.
* Clau.L.de pupillo.Iſtæ duæ ll.malè allegantur,quia in d.§.continetur actus iã
ɔceſſus extẽſiue.Itẽ dato,ꝙ ñ ɔtineretᷣ act⁹ ɔceſſus,tñ ɔcernit vtilitatẽ publ.iõ
caderet ſub fallentia,q̃ ponit ꝑ l.ſi quis in graui,§.vtrũ, dic ꝙ in l. de pup. hic
all.erat in pupillo inhabilitas iuris naturalis,in ſeruo inhabilitas iuriſgen.ideo
cadit ſub fallentia,quæ ponitur per bar.& alios in d.l.1.C.de ſa.ſan.eccl.
d Ale.no.ꝓ teſte.& adde bal.l.inter oẽs.s̃.qui ſat.cog.& Bal.in l.1. q.3.C. de teſt.
e Pom.ɔ tñ,ꝙ imò l.gñaliter loquẽs recipiat reſtrictionẽ de habilitate,vbi ẽt tra
ctatᷣ de fauore pub.fa.tex.ĩ l.ſeruũ quoq;.§.publice,s̃.de ꝓc.iũcta l.alienã.C.e.
hoc mõ ĩducẽdo,nã ĩ d.l.ſeruũ quoq;.§.publice, vr̃ ꝙ pub. vtilitatis cã, q̃libet
ad abſentẽ defendẽdũ admittitᷣ,& tñ ĩ l.aliena,dicitᷣ ꝙ mulieres nõ pñt eſſe ꝓ-
curatrices,q̃a alienã rẽ tueri ſpectat ad viros.Primo ſi mulier nõ p̃t eſſe ꝓcu-
ratrix,q̃a eſt ĩhabilis ad hmõi offm̃,neceſſe eſt ꝙ d.l.ſeruũ quoq;.§.publice, re
ſtringatᷣ,q̃a q̃tũcũq; loquatᷣ gñalr̃,& ibi limitat fauor pub.ad habiles,& ſic ad
eos q̃ tali offõ fũgi pñt,tñ huic op.credo ꝙ poſſit reſpõderi,ꝙ ĩ l.ſeruũ quoq;.
§.publice,intereſt reipub.nõ principalr̃,ſed ſecũdario, ꝙ abñs ꝑ quẽlibet de-
fendatᷣ,cũ pricipalr̃ de abſẽtis p̃iudicio tractatᷣ,cui⁹ cã ĩ iudicio vertitᷣ,nõ aũt
reip.Forti⁹ tñ ɔ hoc vrget tex.l.ĩ ꝓuinciali.iũcta l.ſeq.cũ pr.ſeq j̃.e.ꝙ q̃q̃ ſit fa
uor pub.& eẽt gñale,ꝙ q̃libet poſſit nũciare nouũ op⁹ ĩ loco pub.ædificãti,tñ
nõ admittitᷣ pupill⁹,tãq̃ inhabilis,& ſic illa l. q̃q̃ gñalr̃ loq̃tᷣ, & ibi fauor pub.
principalr̃ interueniat,recipit limitationẽ d̃ habilitate,vt excludat pupillũ,vt
pote ĩhabilẽ.Nec ob.ſi dicatᷣ,ꝙ imò nõ eſt fauor public⁹,ꝙ pupill⁹ admittatᷣ,&
ſit habilis,q̃a ex quo quilibet nũciãs tenetᷣ ꝓſeq̃ ſuã nũciationẽ, vt ꝑ bart.l.in
ꝓuinciali,§.fi.pe.no.q̃õnis,j̃.e.ſi pupill⁹ admittatᷣ,q̃ nõ hẽt ltĩmã ꝑſonã ſtãdi in
iudicio,l.j.C.q̃ le.pſ.ñ ha.& q̃ de facili ꝑ ꝑ ætatis ĩbecillitatẽ ſuccũberet, hoc
eẽt dãnũ reip.ſic eẽt ɔ l.qd̃ fauore,C.de le.& id qd̃ eſt in ei⁹ fauorẽ ĩtroductũ,
verteretᷣ ĩ odiũ ei⁹,q̃a d̃t,ꝙ imò ſꝑ erit vtile reip.Nã ſi volum⁹ ɔſiderare nũcia
tionẽ,erit vtile,q̃a facta nũciatione,ſiue iuſta,ſiue iniuſta,erit neceſſe ei,cui fa
cta eſt,donec cognoſcatᷣ,ſuperſedere ab ædificãdo,aliàs demoliretur op⁹.l.nõ
ſolũ,§.ſciẽdũ,& l.p̃tor.in pr.j̃.e.Si vero voluerim⁹ ɔſiderare ꝓſecutionẽ, eſt ẽt
vtile,q̃a dabit ſibi adiũctũ,ar.eorũ q̃ no.bar.d.l.ĩ ꝓuinciali.§.fi.in pe.q.j̃.e.tit.
Et circa iſtã reg.ꝙ l.gñalr̃ loquẽs,vbi tractatᷣ de fauore pub.nõ recipiat reſtri-
ctionẽ de habilitate,vide Ale.in l.ſi ab hoſtib.§.ſi vir,s̃.ſo.ma.Et ad hoc vide fe
ly.c.in nomine,extra de teſt.& bar.conſ.63.vo.1.& 54.vol.2.& 56.e. vol.2.& ſeq.
58.eo.vol.& vide in c.quæ in eccleſiarum.de conſti.Aret.conſ.2.
f Ale.An nũciatio,remiſſio,& ꝓſecutio poſſint fieri die feriata:adde ẽt qd̃ qñ fit
nũciatio ꝑ p̃torẽ,cum illa fiat ſine cãæ cognitiõe,ſaltẽ magna, poterit tñ fieri
die feriata ĩ neceſſitatib.hoĩum,vt in gl.cũ tex.c.fi.de iud.de quo ꝑ fed.de ſen.
conſ.139.& hoc ꝑ s̃.dicta per bar.fm Im.hic,q̃ limitat,& declarat dicta ꝑ bar.
hic.¶Adde,an nũciatio poſſit fieri die feriata.Io.An.in add.ad ſpe.tit.de fer.§.
ſequitur.in prin.ver.ſexaginta.
g Ale.An teneat citatio facta die feriata.Adde bal.l.cũ clericis. C. de epiſ.& cle.
vbi oĩno vide,& l.in minorũ.C.ĩ q̃.cau.ĩ inte.& bal.& Imo.l.ĩ tp̃s.de hær.inſti.
in fi pr.& ĩ l.fi.ꝑ bal.C.de ſen.& l.2.ĩ pr.de hær.inſt.ſed Frãc.Acc.ĩ l.fi.C.de fer.
in quadã additione parua t3 ꝙ valeat ẽt die feriata ĩ honorẽ Dei,qd̃ vr̃ tenere
Io.An.ĩ c.fi.de fer.dicẽs poſt Ia.de Are.ꝙ ɔſuetudo ſeruat citationẽ valere,ma
xime cũ nõ req̃rit cãæ cognitionẽ,fm Im.ɔcludit opi.Cal.& bar.verã eſſe,niſi
ɔſuetudo alr̃ ſe haberet,q̃ oĩno d̃t fore ſeruãdã.Sed q̃d de relatione nũcij,an
poſſit fieri die feriata.vide bar.extrauag.ad repri.in ver.de plano,& bal.d.l. in
minorũ.ſed vr̃ ꝙ fieri poſſit,q̃a hoc approbat ɔſuetudo,ꝑ q̃ feriis derogatᷣ,fm
gl.no.ĩ l.quinquaginta.C.d̃ feriis,ĩ vl.ver.qd̃ no.Can.ĩ c.2.de dila.An aũt q̃s poſ
ſit citari die feriata ad diẽ nõ feriatã,& ſic eɔ ad q.Bar.hic, d̃ hoc vide ꝑ Inn.
& Io.An.in d.c.fi.de fer.ꝑ gl.& Are.15.q.4.c.placita,ꝑ ſpe.ĩ ti.de cit.§.j.ver. Itẽ
excipitᷣ,qd̃ no.bar.ĩ l.2.C.de tẽp.app.p̃t ɔcludi fm Imo.hic,quẽ oĩno vide ple-
niſſime.Si aũt dicatᷣ,cito te ĩ die dñico.vr̃ idẽ,ac ſi dicatᷣ ad dñicũ, ꝑ no.ꝓbat.
in l.Gall⁹,j̃.ille caſus,de li.& poſth.& ſic in hoc caſu ẽt dicendũ eſſet, vt dicit
Imo.hic de dictione,ad q̃ oĩa no.& adde Bar.in ſuo trac.de cit.vbi vide late.
¶Adde ꝙ citatio facta die feriata in honorẽ Dei tenet.Fed.con.114.cuius ɔ̃riũ
voluit Pau.de Caſt.ɔſ.25.vide tñ de hac re.Pan. in c.fi. ext. de iud. Et an valeat
ſnĩa excõmunicationis lata ɔ citatum die feriata,vide per eũdem fed.conſ.11.

ctum

a ctum est pœnale, *a* sed absens,& ignorãs nõ d; puniri:vt l.gene-
rali.C.de tab.l.x.l.ex maleficiis.§.j.ĵ.de ac.& ob.sol.eatenus quate
nus est pœnale,nõ ꝓcedit ꝯ absentes,& ignorãtes, sic nõ tenetur
32 ad impensas,nisi vt patientiã p̃stet.† q̃rit gl.in verb. ignorantes.
nunqd minor poterit restitui,si ædificauit ꝯtempta nunciatione?
Gl.dicit,minor nõ poterit restitui,nisi impensã patiatur.bř, illud
qđ gl.đt est verũ,qñ ꝯ iustitiã ædificauit,sed si veritate inspecta,
iuste ædificauit,tũc p̃t restitui ẜm Dy.Sed ad dictũ gl.op.de l.au-
xiliũ.in pr.s̃.de mi. vbi qs nõ restituitur aduersus dolũ p̃sumptũ:
sed ille,q spernit nunciationẽ,ẽ in dolo p̃sumpto.l.ait p̃tor.§.si qs
particeps.s̃.q̃ in fr.cre.& l.si fundũ.C.de rei ven.ad qđ đt Dy.aut
minor est in dolo,& ñ restituitur:vt l.si ex cã.§.nũc videndũ.s̃.de
mi.& l.j.C.si aduer.del.aut in dolo p̃sumpto,tũc si in p̃terito,resti
tuit̃:vt l.si ex cã.§.si in ꝯmissũ.s̃.de mi.& l.j.§.fi.s̃.de eden. & l.mi-
nor ẽt si quasi ꝯtumax,de minori.si vero est dol⁹ p̃sumpt⁹ in futu
rũ,nõ restituit̃,vt l.auxiliũ.in pr.ver.sed & in sexaginta dieb.s̃.de
33 mi.de hoc hẽs gl.nõ ita clare in l.vbi.s̃.de eden.†Et an istud dcm̃
b Dy.sit verũ,formo vnã q.[b] Minor post pub.testiũ vult restitui,vt
c testes ꝓducat de nouo,an possit. [c] vř tex.ꝙ sic in l.minor 25.an.
omissã ẜm verã lec.s̃.de mi.Eꝯ vř ꝙ vsus est iure cõi:qa qlibet pe
rit⁹ eo mõ ꝓduxisset testes,nec fuisset admiss⁹ ad ꝓducendũ oẽs:
qa iudex ꝯsueuit refrenare:ergo,&c.l.nõ vř.C.de in int.rest.dicit
d Inn.[d]ꝙ si qdẽ minor sup articulo,nullos ꝓduxit testes,tũc de faci
li restituitur, vt ꝓducat.si vero aliquos ꝓduxit q nõ ꝓbauerunt,
tũc nõ restitueř ad alios ꝓducendos,nisi p̃cedente aliqua cogni-
tione:qa tũc alios poterat ꝓducere,q meli⁹ sciebãt veritatẽ,& sic
diligens hõ eos ita ꝓduxisset.Ita dicit ipse de in int.rest.c.auditis,
& c.corã felicis.in vlt.gl.itẽ ꝯ hoc vř,ꝙ aduers⁹ dolũ,minor non
restituit̃:vt l.j.C.si ad.del. sed hic timet̃ de dolo,& de subornatio-
ne:vt in aut.at q semel.C.de ꝓb.&in corpe,vñ sumit̃,ergo,&c.itẽ
est timor de dolo tutoris.ad hoc resp.Gul.de cu.in l.si qs ex argen
tariis.§.fi.s̃.de eden.nã đt ipẽ,in tutore cessat timor subornatiõis,
qa nõ tractatur de ꝓprio ꝯmõ,l.videam⁹ §.j.s̃.de in li.iu.Itẽ dolus
tutoris nõ dẽt nocere ei.vt s̃.qñ ex fa.tu.per to.& l.apud Celsum.
§.illa ẽt qõ.ĵ.de dol.exc.Itẽ in ipso minore ñ p̃sumitur dol⁹.& re
stituitur aduers⁹ dolũ p̃sumptũ:vt l.j.in fi.de eden. Pro hoc indu-
cit spãliter.ĵ.ad turp.l.j.§.accusationẽ.in fi.& de iure fisc. l.edicto.
34 in fi.& ad Sill.l.si qs in graui.§.si qs ignorãs:† Istud vř ꝯ hãc dist.
Dy.& ꝯ d.l.auxiliũ.nã timor subornatiõis est dolus p̃sumptus in
futurũ,ergo minor nõ restituitur. sed resp. ꝙ tunc nõ restituitur
aduers⁹ dolũ p̃sumptũ,qñ đ p̃nti nullũ dãnũ patitur,sed hic patit̃
dãnum de p̃nti.ergo,&c.p̃terea,in d.l.auxiliũ,nõ p̃t ꝓbare læsio-
nẽ.nã aut ꝯstat in illa summaria cognitiõe, q̃ fit cũ petitur restõ,
ꝙ p̃t ꝓbare ꝯ adulterũ,& nõ eget restõne,aut ꝯstat ꝙ nõ p̃t ꝓba-
re,& eget.Et iõ ad p̃dicta facit tex. in d.l.j.§.accusationẽ.in fi.ĵ ad
Turp.ꝯiuncta l.q destitit.e.ti.nã ille q destitit,ñ p̃t accusare in fu-
turum pp timorẽ calũniæ futuræ, & tñ minori in hoc succurrit̃:
35 qa ꝯstat ꝙ dãnũ patitur.†Sed qd in muliere & rustico,[e] an possit
e ꝓducere post didicita testificata.Gul.de Cu.ꝙ sic.per p̃dicta iura,
qđ nõ placet vt C.de iu.& fa.ig.l.fi.qa spãle est in cã matrimonij,
vt ext.de testi.c.feries, facit e.ti.c.ꝯstitut⁹ in p̃ntia.p̃terea ꝓ his q̃
introducta sunt ad rigorẽ iuris ꝯseruãdũ,vt res iudicata,& sim̃a,ñ
f reperit̃,ꝙ mulierib.& rusticis succurrat̃.[f] sed restituto minore ad
36 ꝓducẽdos testes,vtrũ † maior aduersari⁹ poterit ꝓducere? Sic vř
C.si aduer.transf.l.j. & 2.de rep.q̃ fi.in iu.in l.j.& s̃.de mi.l.ꝙ si mi-
g nor.§.restõ.[g] In ꝓriũ vide:qa sunt separata capl̃a ꝓbõnũ actoris,
& rei,nã actor ꝓbat se mutuasse,re⁹ se soluisse,q̃ sunt separata,er-
go,&c.l.cũ minor,aliàs est.l.ẽt.§.ex cã.de mi.dic,qñq; super eodẽ
capitulo vult vterq; ꝓbare qđ p̃t ꝯtingere, qñ vtriq; icũbit ꝓbõ.
l.fallaciter.C.de abo. & tũc admittet̃ aduersari⁹ d.§.ex cã.Et assu-
mo vnũ capitulũ.s.ꝓbõnis,nã in eodẽ capitulo cãæ p̃nt eẽ plura
capitula ꝓbõnum q̃ nõ vult ꝓbare,& hic tractam⁹ de restõne ad
ꝓbandũ.qñq; vult ꝓbare sup diuersis capitulis,tũc si omissio mi
noris fuit cã quare aduersari⁹ omisit:puta qa minor producebat
paucos testes,iõ iudex refrenauit numerũ testium aduersarij, &
paucos audiuit : vel qa aduersari⁹ videbat minorẽ deficere circa
intentionẽ,iõ non ꝓbauit exceptionẽ,vt C.de exce.l.si qdẽ tunc
h idẽ:qa dico aduersariũ audiendum,[h] vt d.l.j.C.de rep̃n.& l.j.si ad.
transf.& l.ꝙ si minor.§.restõ.s̃.de mi.aliàs si minoris omissio non
fuisset cã h⁹,sec⁹ eẽt,vt d.§.ex cã.nec ob.ad p̃dicta l.petendæ. in fi.
de tem.in int.rest.qa hic non datur minori noua dilatio,sed audi-
tur perinde, ac si esset in prima ante publicationem. Non ob.l.fi.
C.de fruct.& lit.exp.& de Iudæis l,die sabbati:qa ibi nil potest im
putari aduersario. Præterea alio casu loquitur hic, quoniam lo-
quitur de priuilegio,qđ datur alicui propter eius imbecillitatẽ.

a ADD. ¶Alex.Edictum est pœnale,vide gl.& doc.in l.de pupillo,§.si plurium,&
§.præcedenti,ĵ.eod.& l.cum petitio,§ fi ĵ.quod vi aut clam.
b Paris.Vide Fely.in c.fratres, de test.
c Alex. An possit. An minor possit restitui post publicationem testium.vide per
doc.in l.quædam,& in l.vbi, ff.de edendo.

d Alex.Dicit Inn.Adde tñ ꝙ minor nunq̃ poterit petere se restitui aduersus ꝓba
tiones non ꝓductas ꝯ eũ quẽ criminaliter accusabat,ẜm Spe.in ti.de rest.in integ.
§.qs ãt,ver.sed pone,& Io.An.in c.auditis,de rest.in int.& gl.pe.cle.2.de pe.&
& bal.in l.auxilium,s̃.de min.Itẽ nisi velit restitui ad opponendã excep.dilato
riã,cũ illa sit parui præiudicij,ẜm Inn.in c.corã felicis,de rest.in int.p l.scio,s̃.
de in int.qđ no.& vide Spec.ti.de rest.in int.§.fi.& ꝙ no.bar.l.uã & postea.§.si
minor.de iurei.& Spe.ti.de dila.§.videndũ,ver.in sũma,ꝙ no. bar.l.fi.C.in qb.
cau.in int.rest.ñ est necess.Et adde bal.post alios l.minor 25.an.§.omissã,s̃.đ mi.
& Ang.l.vbi,in pr.post Cul.& bal.s̃.de eden.& ibi tractat qd in muliere,& ru-
stico,de quib.ĵ.prox.per bart.adde post Spe.bal.cons.102.lib.3.vbi ponit de mi
nore,q primo fecit incestas nuptias,scđo licitas,an puniri dẽat,vel restituat̃.
e Alex.Vide no.per doct.in l.quędam,& l.vbi,s̃.de eden.& ibi Ang.concor.cum
bar.hic,& ibi per bal.
Vide Ant.de but.in consi.72. inci.an allegantibus, vbi limitat istam conclusio-
nem bar.vide etiam Pet.de Anch.consi.375,incip.visa diligenter gratia.
f Alex.Rusticis.Vide bald.in l.iuris,C.qui admi.ad hoc est gl.30.dist.c.j.& 2.q.4.
c.vlt.quæ concordant cum gl.in l.iuris,la 2.ff.de iur.& fac.igo.bar.etiam &.ex
pressius Sal.& Franc.de Ramp.in l.1.C.de iur.& fac.ign.videtur dicere,ꝙ si nõ
potuerit consulere peritiores, restituatur ex clausula generali. ¶Adde primo
dictis bar.consi.incip.maritus hæredem vxorem.
g Alex. §.Restitutio. Adde bar.in l.per hanc,in fi.C.de temp.ap.& no.per Spec.
de dila.§.videndũ,ver.in summa,& quod no.bal.in l.quod fauore,C.de legi.
h Ale. Et adde ꝙ ista ꝯsideratio bar.ꝓcedit,qñ iã ꝯclusũ eẽt in cã.sed vbi ñ esset
ꝯclusũ in cã tũc de iure cõi aduersari⁹ audiret̃,ẽt post publicatas attestõnes,
cũ ꝓbatio fcã in vno artic.ñ noceret in alio,ẜm verã opi.in l.exceptionẽ,C.de
prob.& in aut.atqui semel,ibi posita,& in c.fraternitatis,de test.ẜm Imo.hic.

1 *Practica nunciationis,quæ seruatur,est,quod in ipso opere iactatur lapillus.*
2 *Ædificans potest quærere animo possessionem soli,et etiam possessionem iuris.*
3 *Agens rei vend.contra aliquem,an faciat aduersarium possessorem,remissiue.*

a §.IN OPERIS.*a* Op.de ac.re.do.l.traditio. Sol.intellige si nun-
cians possidebat.Ita dicit gl.Secundo op.ĵ.e.l.de pupillo.§.memi
nisse.Sol.hic fit nunciatio,simplici verbo: secus si per prætorem,
* vel iactum lapilli.Ita dicit gl.Rõ est, * qa hic videor meticulos⁹,
ibi audax. Sed certe modica audacia est iactare in opere aliquos
b lapillos.Vnde dicunt quidam,ꝙ practica nunciationis[b] huius est
iactare de ipso opere aliquid manu,vel calce,& sic vř audax,vt d.
§.meminisse,& ĵ.qđ vi aut clam.l.1.§.3.& l.vim facit.§.j.& l.& si
1 forte.§.j.si ser.ven.† Sed certe talis practica esset causa rixæ,ideo
serua practicam cõem,s.qđ in ipso ope proiiciatur:quia minime
sunt mutanda,&c.Quæ ãt verba debeant interuenire,dicam in d.
§.meminisse.Tertio op.ꝙ si faciat possessorem aduersarium:ergo
non dẽt destri opus factum post,vt dixi s̃.in pr.in 7.q.Resp.possi
der vi aut clam ab aduersario,vt ibi dixi.Quarto op.possessio nõ
p̃t q̃ri sine animo,vt C.de ac.pos.l.licet.& ĵ.de acq.pos.l.quemad
2 modum.†Sol.hoc intelligo,qñ ædificans habebat animum quæ
rendi.possessionem soli,iõ eam q̃rit.sed si habebat animum q̃ren
di possessionem iuris,puta seruitutis,vel libertatis tñ,tunc illam
q̃rit, nec q̃rit pos.soli:qa non hẽt animum ad hoc. Sed hoc q̃uo,
cum pos.seruitutis sit patientia dñi,vt l.pe.s̃.de ser.&idem in pos.
libertatis,vt l.& si forte.§.j.si ser.ven.Resp.hic nuncians vř pati p
3 violentiam tñ.† Vlti.facit,an si ago ꝯ aliquem rei vendica.faciã
aduersariũ possessorẽ,de quo dic.ĵ.de ac.pos.l.naliter.§.nihil cõe.

a ADD.¶Alex.Contra istum tex.facit tex.in l.si alius,§.ait Iulian⁹,ĵ.qđ vi aut clã.
vbi đř,ꝙ p no.ope.nun.nõ perdatur possessio.Itẽ cum recipitur satisdatio,ibi.
hoc ipso.Ita intelligatur iste tex.&d.l.de pupillo,§.meminisse,ĵ.eo.ẜm Cy.hic.
* Ciau.Rõ est.Aliam rõnem collige cũ no.p bar.in l.naturaliter,§.nihil cõe,ĵ.de
acq.pos.Dixi in l.de pupillo,§.meminisse,ĵ.eo.& ad materiam huius §.& d.§.
meminisse,vide Aret.in l.si de eo,§.1.& ibi Alex.col.vlt.ĵ.de acq.poss.
b Alc.No.pract.nũciatiõis,& vide l.đ pupillo,§.meminisse,ĵ.e.vbi p bar.& doc.

1 *Exceptio cõtra agẽtẽ cõfessoria,vel nega.ius sibi esse ita ędificatũ habere quod ædificauit,nũciatione spreta sufficit ad repellendũ agentẽ,non ad demoliendũ.*
2 *Agẽs cõfessoria,vel neg.ius sibi esse ita ædificatũ hẽre,si cõtra eũ nõ opponitur, & obtinet,non potest postea hoc interdicto conuenir,& q̃n hæc procedant.*

§. SED ET SI IS CVI OPVS. Omnis actio præiudicialis ad
istud edictum interim dẽt silere, & istud agitari.h.d. Quæro qua
actione iste agebat, qui dicit ius sibi ædificandi esse?Et gl.dicit,ꝙ
interdicto,vti possidetis.Sed istud non ꝯgruit huic lr̃æ licèt in se
sit verum, & p̃t hr̃e locum ẽt in dño possessore,q non vult agere
negatoria,vel ꝯfessoria. Vel aliter dicit gl.alio interdicto,s.ne vis
fiat ei.Sed istud nõ congruit tex. Præterea,si esset remissum,tunc
interdictum demolitorium non hr̃et locum.Veritas est,vt pona-
mus casum ꝙ confessoria agebatur, & d.h.tex.q dicit ius sibi eẽ
ita ædificatum hr̃e. Sed an iste agens repelletur ipso iure, vel ope
exceptionis? Resp.ope exceptionis, ne fiat p̃iudicium interdicto
ꝓponendo,vt l.fundi.& l.fundum.& l.sed si añ,de exce.S; quare
1 †cogitur ꝓponere postea interdictũ,nõne sufficit ꝙ in exceptio
ne ꝓbauit ædificatum esse,contempta nunciatiõe? Resp.non,qa
a excep.sufficit solum ad repellendũ agentẽ,ñ ad demoliendũ,[a] ar.
eius qđ no.s̃.de his q no.inf.l.Lucius, & ext.de or.co.c.2.ẜm Ia.
de Aret.licèt sit ar.ꝯ.ĵ.de adul.l.2.§.si publico.& ibi dicã.Item qd
2 †si ille omiserit except.ꝓponere, & passus est eum agere?Resp.si

a ADD. ¶Alex.Non ad demoliendum.Sed Ang.hic aliter sentit,& non bene,per
c,cum dilectus,de or.cog.& ideo tene menti quod dixit bar.hic,ẜm Imo.

obtin

obtinuerit agẽs, nõ poterit postea ꝯueniri isto interdicto, nec posset repelli ab agẽdo, q̃a ñ esset æquitas, quare ꝑ hoc fac. ext. de rest. spo. c. j. & de cã pos. & ꝑp. c. cum dilectus. Itẽ hoc est verum, si iste agens ius sibi esse simpliciter diceret, quia tunc non audit, vt hic, secus si diceret hoc manifestum esse tempore nunciationis, ꝙ habebat ius siue in petitione, siue in replicando contra except. vt di xi. s. ea. l. in prin. ver. opp. s. ne quis eum, &c. & ver. octauo quæro.

1 *Noui operis nunciatio habet remedium demolitorium, & prohibitorium.*

§. POTEST AVTEM. Op. de l. stipulatio. §. opus. Gl. fatet ꝯriũ.
a Dy. reprehendit a istã gl. & bñ. vt dixi vobis pluries. Istud interdictũ hẽt plura remedia, vnum est demolitorium, & tunc oportet ꝙ ha
1 beat instar alicuius operis, & sic loquitur l. stipulatio. §. opus. Sed q̃tum ad edictum prohibitorium, tũc sufficit, ꝙ sit op⁹ inchoatũ, vt l. de pupillo. §. nũciationẽ. ibi, siue ĩchoet, & l. ptor. §. siue ãr. j. c.

a ADD. ¶ Alex. Dy. reprehendit. Quando & ad quid competat hoc interdictum, ac de Bar. s. ea. l. in §. 1. in prin. & j. eodem, l. prætor, §. fi.

1 *Arbiter non habet iurisdictionem sed notionem.*
2 *Arbitrator semper sumitur in contractu.*
Arbitramentum est quædam transactio.
3 *Transigere non licet in delictis ad præiudicium publicum, partium sic.*
4 *Bannum datum debitori ad instantiam creditoris, potest per creditorem tolli sine iudice, si non continet aliquid pœnale. (num debitor incidit.*
5 *Bannum datum debitori, potest per creditorem prorogari, & si nondum in ban-*
Prorogatio intelligitur facta cum omnibus qualitatibus. (prorogari.
6 *Terminus positus in excommunicatione ad soluendum, potest per creditorem*
7 *Iuramentum præstitum de soluendo ad terminũ, pt per partẽ ꝓrogari, & tolli.*
8 *Litigare coram non suo iudice, quæ partes non possint sine consensu sui iudicis, quãdo iudices sunt perpetui, vt episcopi, & comites, secus si sint temporales. Feudatarij, & vas. nõ possunt iurisd. nõ sui iudicis prorogare, sine consensu dom.*
9 *Clerici q non hẽnt pbẽdas, vel ecclesias possunt coram nõ suo iudice litigare.*

a §. ET POST OPERIS NOVI.[a] Pro nunciationis executione itur ad iudicem, vel de voluntate partium fit remissio. h. d. Op. & vr̃ ꝙ non possent se ꝯmittere, vt l. sed & si seruum. §. si qs iudex. s.
1 de arb. dic vt gl. †Et illa gl. nõ est vera, q̃a arbiter ñ hẽt iurisd. sed notionẽ tñ. Ifa dicit iurisdõni ordinariæ. vñ dic, ꝙ ꝯmittunt se iu risdõni ꝓrorogatoriæ. †Sed fm lect. gl. inducebat d. Ray.[b] de Forl. ꝯ vnã
2 opi. q̃ tenui in l. societatẽ. §. arbitrorũ. s. ꝓ soc. q̃a dico, ꝙ arbitra-
b tor sp sumit in ꝯctu, ipse dicebat, ꝙ ẽt in lite sumit, vt hic, & ĩ corpore Auth. vt dif. iu. §. si vero contigerit. gl. in d. §. dicit, ꝙ arbitramentũ est q̃dã trãsactio. nã arbitrator dẽt videre quaten⁹ ẽ æquũ, ꝙ ego dẽ tibi ex cã trãsactiõis, & sic vr̃ ꝙ sit ꝯctus. nõ ergo sumit in lite, sed in ꝯctu trãsactionis, q fit sup lite. Et hæc est veritas, q̃ tenebat Ia. Bu. & Cy. tãgit referẽdo opi. Ia. de Ra. in l. si q ex ꝯsensu. C. de epis. aud. Op. s. de pact. l. iurisgentiũ. § si pacisear. sol. vt in gl.
3 Op. de l. trãsigere. C. de transa. & l. fi. C. de abol. So. †illud est verũ in delictis, sec⁹ in aliis, vt hic. Itẽ dicit gl. illud in delictis, in qb. nõ sequr pœna sanguinis. q. d. in aliis licet trãsigere. Sed certe illud est verũ quo ad ꝓiudiciũ partiũ, nõ quo ad ꝓiudiciũ pub. Inducit
c in ar. c ad q̃ões, †si ad petitionẽ creditoris est datũ bãnũ debitori,
4 nunqd possit exire de banno debitor ad petitionẽ creditoris sine iudice. Ita est. qõ Gul. de Cu. & format cã in l. fi. s. de of. ꝓcu. Cæs. Inducit istũ tex. ꝙ possit. ꝯriũ ipse determinat, & alleg. illã l. fi. & all. l. 2. in fi. C. de lib. & eo. li. Quid dicem⁹? Videtur, ꝙ sicut authoritas iud. ẽ necessaria in bãniendo, ita & in dissoluendo, vt in auct. eꝯ si filij. C. de repud. Sed credo, ꝙ illud nõ sit bñ dictũ, cũ rẽ iudi. possim tollere mea voluntate. l. 4. § si ex ꝯuentione. de re iu. & l. 2. C. de exec. rei iud. & tñ sine iudice nõ potuit ferri. dicas sic, q̃nq; bannũ ꝯtinet aliqd tædiosum solũ in fauorem creditoris, vt non audiatur reus ad ius, nisi soluat, & tunc pt tolli simplici ꝯuentione, sicut res iudicata, ar. et h⁹. §. q̃nq; ꝯtinet aliqd pœnale pcise, vt si non soluerit vsq; ad calendas centum, soluat ducenta cõi noĩe pœna, vel sit priuat⁹ officio, vel sim̃, tunc postq̃ incidit in bannũ, nõ pt tolli partiũ sola ꝯuentione: q̃a alteri est ius q̃sitũ. l. iurisgen. §. si paciscar. & dictũ est s. circa ꝯria. ita loquũtur iura all. per Gul.
5 Sed †si in bannũ non incidit, sed adhuc est intra terminũ, tunc ex
d sola partiũ voluntate pt termin⁹ ꝓrogari & adueniẽte[d] termino
e ꝓrogato incidet in bãnũ nisi soluat. q̃a ꝓrogatio intelligitur fcã[e] cũ oĩb. suis qualitatib. vt s. de iud. l. 2. §. sed si iudex. & l. si iudex, &
f ibi no. Idem dico[f] †in snĩa excõicatiõis, si aliquis excõicatus est, si
6 ñ solueris intra mensem, ꝙ pars possit prorogare terũum. De hac sent. no. j. de ac. & ob. l. obbonum ferè. §. qdõ. De ꝓrogatione vero no. ext. de ap. c. pterea. §. 2. per In. licèt qdã ꝯ in snĩa excõicatio
7 nis. †Idẽ dico de iurõ pstito de soluendo ad terminũ, nã pars pt ꝓrogare, & remittere, vt ext. de iniu. c. j. & ibi per In. & per Io. an.
8 d. c. pterea. †Item q̃rit hic Ia. de Are. an ptes possint[g] litigare corã
g nõ suo iudice sine licentia sui iudicis? Et dicit ꝙ sic, ꝓ istũ tex. sed ꝯ hoc vr̃ ext. de fo. cõp. c. 1. lam dicebã cẽ spãle in clericis: hodie sic isti iudices, q dãtur ad tps, & ipsorũ ꝯsensus nõ reqritur, ar. h⁹ §. & q̃a de hoc nulla l. reperitur. qdã sunt iudices ꝑpetui, q hñt iurisd. magis appropriatã, & istorũ reqrit ꝯsensus. vt epi, vt d. c. 1. de for. ꝯp. Idẽ dico hodie de iure nr̃o, si est aliqs de aliquo comitatu vel regno, vbi sit Rex, vel Comes ꝑpetu⁹, iste nõ poterit litigare corã extraneo iudice, sine eius ꝯsensu. Pro hoc do gl. nota. de ꝓh. feu. alie. per Fed. l. impialẽ. §. pterea. cir. fi. vbi vr̃ hoc velle gl. in simili, Sed hoc nõ vr̃ bñ dictũ: q̃a saltem ciuitates hñt iurisd. perpetuã, licèt non earum rectores, vñ dẽret reqri ꝯsensus ciuitatis. vñ dic,
h ꝙ in regnis, & comitatib.[h] in qb. sunt hoĩes vasalli, & feudatarij,[i]
i nõ posset fieri ꝓrogatio sine ꝯsensu dñi, sec⁹ vbi hoĩes nõ essent
* vasalli, & pdia non essent tributaria.* Vñ cum clerici oẽs teneant ecclãs, q̃ sunt tributariæ suis epis, c. j. de censi. & ibi no. iõ ñ pñt co
9 rã alio litigare. †S; ĩ clericis, q ñ hñt ecclesias, vel pbẽdas. ñ possũ m⁹ negare, cũ sit discordãtia inter ius can. & ciu. & hoc pl⁹ placet.

a ADD. ¶ Alc. Iste tex. facit ad not. q. de qua dixi post Bar. in l. qualem, s. de arb.
b Alex. Inducebat d. Ray. Et an possit cõpromitti in iudicẽ, vt in arbitrũ vide tex. in c. nisi essent, de præb. & c. literas, de præsump. Bal. in auct. si vero contigerit, in addi. C. de iu. & ibi et Bar. dicit, ꝙ in alium tanq̃ in suũ iudicẽ pt ꝯpromitti, fic gl. in l. 1. s. de iu. si aliàs non erat iudex inter ꝯpromittentes, ꝑ d. Ant. c. quintauallis, in x. diffe. de iureiu. & ꝓbat tex. in l. sed & si seruum, de arb. & d. l. si q. ex consensu, cum gl. C. de epis. aud. Et dum hic dicitur, ꝙ non pt compromitti in iudicem, vt in arbitrum, adde omnino Bal. in c. 1. si inter pares, circa fi. princ. de l. Cor. in feu. & Im. hic, & vide quod no. gl. & doct. in d. l. si qui ex consensu, vbi dicitur, quòd potest compromitti in iudicem non suum.
c Alex. In arg. Et adde Bart. in l. curatores, ff. de off. procu. Cæsa. bene faciunt no. per Bar. in l. inter causas, §. recte, j. de fur. & in hoc dubio tamen distingue, vt per Bal. in auct. item quicunque, C. de epis. & cler.
d Pom. Et adueniente. Vide Cæp. consi. 8. vbi dicit fm Bal. allegantẽ. ꝙ ꝓrogatio intelligitur facta ex oĩb. suis qualitatib. Et vide ẽt Alc. consi. 106. vol. 3. vbi dicit, per hæc, quando vna dispõ extenditur, cum omnib. suis qualitatib. extenditur.
e Alex. Facta. Prorogatio intelligitur fcã cũ oĩb. suis qualitatib. adde Bal. in l. acceptã. in 6. q. C. de vsu. & l. 1. in 5. q. C. de his q pœ. no. & in l. fi. C. de ꝯh. emp. Sed Host. in c. pterea, tenet ꝯ Bar. & Inn. ꝑ bonas rões, tñ Imo. concludit opi. Bal. & Inn. veriorẽ. Ad qđ vid̃ qđ no. Bar. in l. cũ stipulat⁹ fim mihi à Proculo, de ver. ob. & in l. pe. s. de iurei. & vide qđ no. Bar. l. 4. in fi. in pr. j. de dam. inf. & qđ ibi dixi. Adde ꝙ opi. Bar. tenet hic Pau. de Ca. & in d. l. cũ stipulat⁹. & Ro. cons. 12. Sed q. d si Papa dat mihi executorẽ ꝯ titiũ meũ debitorẽ, quẽ excõicari facio, deind̃ Papa scribit alteri, ꝙ ipsũ debitorẽ absoluat, si est mecũ in ꝯcordia, nos sumus ꝯcordes, qđ dẽat soluere certo termĩo, absoluit, labit terĩus, an ille, q primo excõicauit, possit illũ iterũ excõicare? Ro. ꝯsuluit cons. 331. & an si litigans corã delegato, q ꝯposuit cũ aduersario, renũcians rescripto, & oĩ suo iuri, hoc acto, ꝙ si nõ seruet ꝯpõ, sit sibi ius suũ integrũ, & possit vti rescripto, vide Io. An. in addi. ad Spec. in tit. de resc. pñen. §. rõe ãt impetrantis, ver. item qđ dicit.
f Barb. Idem dico. Et quid in iuramento, vide doct. in c. præterea, §. requisiuisti, de appel. & in c. quicunque, de sent. excom. lib. 6.
g Alex. Litigare. Vide ꝙ no. Bal. in l. 1. C. si à nõ comp. iu. & no. Bal. in l. si q. ex ꝯsensu, C. de epi. au. & in l. 2. §. sed si iudex, s. de iu. & d. Ant. in c. ex transmissa, de fo. comp. & vide j. Adde Bal. cons. 439. tit. 4. & Io. An. in tit. de compe. in d. §. j.
h Alex. In regnis. Et de rõe, hic vide ꝑ d. io. & cũ opi. Bar. hic trãsit Bal. c. imperialem, hic all. §. fi. Et adde Bal. l. decernim⁹, C. de epi. au. & Bar. l. 1. in pr. s. de iu. & in l. si quis in conscribendo, C. de epi. & cle. & d. Ant. in c. ex transmissa, de foro comp. & Ant. in c. vtrum, eo. tit. & ibi inn. & Bal. in l. 1. s. de off. præfec. vrb. Adde quòd rationem io. de imo. hic reprehendit Alex.
i Alc. Feudatarij. Et de hoc vide no. ꝑ Spec. in ti. de arb. §. restat, versi. sed nunqd vasallus, vbi et ponit q. d in arb. & latissime ꝑ imo. vltra alios in c. cæterum, de iu. & no in d. c. ex transmissa, & in c. ex tenore, de for. comp. & q̃dam pulchra ꝑ Bar. in Rub. C. si à non comp. iu. & in auct. ei qui, C. de temp. app. in versi. quæro qualiter fiat missio in feudis, & Bald. in l. liberti libertæque, ad fi. C. de oper. li. per iac. de Bel. in c. 1. de contro. inter masc. & fœm. & ibi Bal. in c. 1. apud quem, vel quos controuersia feu. &c. Addeq̃ vasallus non possit prorogare iurisdic. sine licentia domini, Bal. consi. 320. lib. 1. vbi alleg. Bar. hic.
* Clau. Tributaria. Adde Bal. in l. 1. s. d̃ off. pfe. vrb. vbi ꝯ hoc inducit inn. c. 1. d̃ off. or. vbi dicit, ꝙ subditus tenetur stare sententiæ sui superioris, nisi sit exemptus.

§. OPVS NOVVM. Hic nihil habet.

1 *Opus in hoc edicto quantum ad remedium prohibitorium, non requiritur quod habeat instar operis, sed quantum ad destructorium sic.*
2 *Hoc edictum & interdictum quod vi aut clam non datur contra tertium emptorem ad impensam. (quando hoc edicto.*
3 *Pro opere facto in arbore, quando possit agi interdicto quod vi aut clam, &*
4 *Hoc edictum habet locum etiam in his, quæ trahuntur à solo.*
5 *Qui scindit vestes alicui non dicitur facere iniuriam in personam, hoc est circa id quod est separabile à persona.*

§ HOC AVTEM EDICTVM, non oĩa opera. Hoc ãt edictũ solũ ad opera, q̃ cohærent solo ptinet, nõ ad alia. Op. dr̃ hic, ꝯiun
1 cta. & sic in præterito. ꝯ. s. e. l. §. j. Sol. vt hic in gl. †Op. 2. & vr̃ ꝙ requiratur ꝙ habeat instar operis. vt l. stipulatio. §. opus. ver. coniuncta. Sol. quatenus continet prohibitionem, non requiritur instar operis, sed quantum ad destructionem, sic, &c. Op. j. ꝙ vi aut clã. l. si alius. §. notauim⁹, gl. dat quatuor sol. vna est, ꝙ ptinet ad istud, nõ ad illud. nec mirabile, cum istud in multis differat ab illo, vt in gl. Sed differentia vlt. gl. nõ est vera, nec est aliqua differentia fm Dy. cum illud detur ad patientiam, & istud, vt not. j. eo. l. vlt. & l.
2 competit. §. in summa. j. ꝙ vi aut clam. & † sic ꝯ emptorẽ tertium ad impensam non datur, nec istud, nec illud. Sed certe verba illa posita in gl. etiã si ipse facit nil, &c. pñt intelligi, ipse. s. emptor, si vẽditor ædificauerat: & tũc verũ dicit Dy. Itẽ pñt intelligi, ipse. s. venditor

vẽditor si emptor ædificauit,& tũc verũ dicit gl.vt ĩ.e. l. nõ solũ. §.morte.& l.vim facit.§.tãdiu.al.p gl. Alij soluũt,ꝙ hic loquit̃,qñ fit in ramis.ibi qñ in stipite.Sed illud est ꝯ.l.nã & si ramos.e.tit.ĩ. ꝙ vi,aut clã. Alia so.est ꝙ fit nũciatio cã dãni infecti.a'r nõ.Et istã so.nõ ꝓbat gl.Dy.ꝓbat cã,& ꝓbat̃ in l.fluminũ.§. Idẽ serui⁹. & §. itẽ apud Iuli ĩ.ti.i.& est vera. Alij dñt,ꝙ hic negat directã:ibi ꝯcedit vtilẽ.Sed hoc nõ est verũ:qa non est differẽtia:vt l.actio.š. de ne.ge.Si ergo q̃ris,an habeat locũ interdictũ ꝓ opere facto in arbore.Aut q̃ris,vtrũ possit agere interdicto,ꝙ vi aut clã, & põt:vt l.si ali⁹.§.notanim⁹.ꝙ vi aut clã. Aut hoc interdicto,& tũc, aut cã dãni repellẽdi,& põt:vt hic in 3.sol.& d.l.fluminũ.§. idẽ serui⁹. & d.§.itẽ apud Iulianũ.Aut alia cã:& nõ põt:vt hic in vl.so.op.qa arbor est in solo.& sic tex.videt̃ sibi ꝯrius.sol.gl.ꝙ nõ est in solo, vt
3 ibi ꝑpetuo maneat.†ꝯ hoc videt̃,š.ꝓxi.§. nã etiã in his q̃ trahunt̃ à solo,habet locum hoc edictũ.ideo Dy.dicit.in solo.i.circa ea q̃ sm cõem vsum & ꝓpositum ædificãtis inseparabilia sunt à solo,
4 siue fiat ædificãdo,siue destruendo.†Et est hic argm̃,ꝙ si aliquis
5 alicui sciderit vestes,†nõ videat̃ fecisse iniuriã in personã,qa dẽt intelligi in personã,hoc est,circa id,quod sit inseparabile à ꝑsona. Facit š.de his q deiec.vel effu.l.j.§.hæc autem.Inn.ꝯ.extra de sen. exc.c.nuper.dicam ĩ.de publ.l.licitatio.§.quod illicite.

1 *Nouum opus causa damni infecti repellendi potest nunciari,& ille debet petere ne immineat periculum.*
2 *Reficienti potest nouum opus nunciari.*
3 *Reficere potest sumi large,& stricte,sicut verbum reddere.*

§. SI QVIS AEDIFICIVM. Reficiẽti vet⁹ ędificiũ,nouũ op⁹ nõ
1 nũciat̃.h.d.†op.cã dãni infecti repellẽdi põt nouũ op⁹ nũciari,vt ĩ.ꝓx.§.nũciatio.so.gl.fatet̃ ꝯriũ.Intelligo istã gl.ꝙ põt nũciari,&
2 ille dẽt cauere ne immineat periculũ. †q̃ro vtrũ reficiẽti *a* possit
a nouũ op⁹ nũciari.Et hic est casus sm l'ram,reficiat,ꝙ nõ.Dy.determinat in ꝯrium,qa vr̃ reficiẽs de nouo facere.l.j.§.deinde.ĩ.de riuis.ergo.&c.ꝑterea,domus refecta alia domus est.l.inter stipulãtẽ.§.sacrã.in fi.§.j.ĩ.de ver.ob.ergo põt nũciari,vt in §. opus.š.e.l. Et sic nõ esset bona l'ra,reficiat,& ꝓbat̃ qa in tex.seq̃tur,sed veteri sustinẽdo,&c.& sic de sustinẽdo,nõ de faciẽdo de nouo.ꝓ hoc ĩ.e.l.de pupillo.§.si q̃s riuos.& ibi dicã,qa est spãle ibi,& ĩ l. q viã. cũ gl.ĩ.c.& ibi ẽt dicã ꝯ Dy.& primã suã rõe.d'r ipse,ille q reficit, vr̃ de nouo facere.ꝯ.ĩ.de iti.act.pr.in l.3.§.reficere.gl.istã ꝯrietatẽ
3 soluit ĩ l.j.§.pe.š.de mor.infer.†pt.n.reficere.sumi large & stricte vt ibi no.Fa.qđ dicim⁹ de verbo reddere.ĩ.de ver.sig.l.verbũ reddẽdi.&q cqđ dixi đ verbo repetẽdi.š.so.ma.sup rub.poss; hic dici.

a ADD.¶Alex. Vtrum reficienti. Quid importat verbum, reficere. Et adde quæ no.in l.de pupillo §.si quis riuos.& quod ibi dixi.ĩ.eod.

1 *Villa est illa quæ est extra muros ciuitatis.*
2 *Ciuitas est quæ muro circundatur.*
3 *Castrum quid sit,remissiue.*

§. SIVE AVTEM. Siue in ciuitate,siue extra fiat opus hẽt locũ
1 ope.no.nũc.†q̃ro,q̃uo cognoscã villã à castro?ᵃBr,villa est,q̃ est
a extra muros ciuitatis.vt C. ne ru.ad vllũ obs.euo.l.j li. 11.ciuitas
2 †est q̃ muro cingitur,vt l.2.de ver.sig.& in c.si ciuitas.de sent.ex-
3 com.li.6.& ibi hoc innuit Io.Andr.in nouel.De castro†habem⁹, C.de fund.limit.l.quicunque castellorũ.li. 11.Facit ad prædicta.š. de lib.ag.l.j.§.j.& dicemus in l.pupillus.§.verbis de ver.sig.

a ADD.¶Ale.Et in quo differat villa à ciuitate,adde no.per bar.in l.si hẽs,§.vicis de le.j.& ibi Imo.Quid autem sit prouincia, vide bar.in extrauag. qui fil. sint rebel.in ver.Lombardia:& ibi late per Io.And.& in c.si ciuitas,de sen.excõ.in 6.Et p Legistas in l.p prouincias, C.de ædif.priu.& de iur.ca.illa appellat̃ ꝓuincia, q̃ habet ꝯtinẽtiã decẽ ciuitatũ:sed de iure ci.appellat̃, q̃ habet magnũ territoriũ sub se.l.illicitas.§.q vniuersas & l.q̃uis.ff.de of. præsid. licet aliter hodie sumat̃ sm gl.no.in l.si.C.de præsc.lon.tem. & de ciuitate vide no.per Inn.in c.cũ ab ecclesiarũ,de of.or.De diœcesi,& territorio h'r in cle.ne Ro. de elec.& in c.vbi periculũ,e.ti.in 6.Et adde q̃ no.bal.in l.2.de ver.ob.& in l.si. de coll.illic.& in l.j.in prin.qđ cuiusq; vniuersi.& in l.ex hoc iure,ff.de iust.& iur. Quid ãt sit patria,vide bal.in l.si nõ spãli.C.de testa.& vide qđ h'r in l.& q. origine,ĩ.j.de mun.& hon.Quid ãt sit terra,vide in c.1.de post.præla.& melius in c.cũ in patrib.de ver.si.Sed qđ si summ⁹ Pontifex scribat alicui castro & id appellat ciuitatẽ,an ciuitas efficiat̃,vide i cle.si summus,de ver.sig. An ãt ciuitas req̃rat muros,ẽpatũ,& similia,&cũ dignitate,& honore priuet vide bar.&ibi dixi,in d.l.2.in fi.ĩ.de ver.sig.Et prædictis adde q̃ no.Bar.in l.j.ĩ.de d.i.inf.& in l.imperiũ,de iur.om.iu.&bar.in l.1.C.de metr.Ber.li.11.& de comitatu aliqđ p bar.in l.j.ĩ. ad mun.& facit qđ no.Inn.in c.cũ ad sedẽ.de rest.spo.& qđ no.bal. de pace consti.in ver.nos ꝯ.& quod legit̃,& nota.in l.quicunq; castrorũ.C.de fun.pat.li.11.& hic vide l.ud.& de prouincia vide bar.in d.l.1.de metro.Ber.
¶Adde ibi large,& stricte,cũ bar.vult,ꝙ propriè reficiẽs nõ dicat̃ de nouo facere,bene facit c.ꝯsuluit,de iud.& l.si.C.de Iudæ.quod not.gl.& doc.in cle.si. in ver.ciuitatũ,de resc.& qđ voluit Pet.de Anch.in d.c.ꝯsuluit,vbi dicit,ꝙ cõstitutio legati,q̃ ꝓhibet castra noua ædificari,non extenditur ad reficiẽda.Sed ꝯ facit qđ voluit bal.in l.2.C.de nup.vbi dicit, ꝙ si statuto ecclesiæ dicat̃, ꝙ nullũ fortalitiũ possit fieri inconsulto Papa,& quoddã fortalitiũ antiquũ fuit destructũ ꝑ rebellionẽ, & rebellis recõciliatus cũ eccl'ia velit castrũ reficere,q̃nõ possit inconsulto Papa,vnde dicit Alex ꝙ aut ædificium fundit̃ est dirutum,& tunc ædificãs dicat̃ de nouo facere,& loq̃t̃ secundã opi. Aut nõ est fundit⁹ dirutũ,& procedat opi.prima.Tu adde ad hoc,q̃ ꝯsuluit bal.cons. 311.

inci.viso instrõ vẽd.li.4.qđ castro destructo pñcipis auctoritate,bõa rebelliũ castri,vel ꝯfiscata ꝑ dñm illi⁹castri,efficiũt libera,&castro restituto,vel pñte ipm reædificãdi ꝯcessiõ,ñ intelligit̃ restitutũ ius aliis q̃situ ex destructione, qa d'r poti⁹ noua ꝯcessio,q̃ restõ,& ĩ noua ꝯcessiõe pñcipis,nõ tollit̃ ius alteri⁹.

1 *Aedificanti in priuato potest nunciari causa publici iuris.*
2 *Nunciatio spernitur,quando nunciator est in manifesta calumnia.*
Causa an inseri debeat in nunciatione,remissiue.

§. NVNC VIDEAMVS. Ex cã triplici nũciat̃ vt hic subiicit̃ p exẽpla.h.d.vsq; ad §.iuris.op.ĩ.de acq.re.do.l.q̃uis.et de fluminib.l.j. §.si in mari.so.vt in gl.q̃ inci.s.priuato.q̃ro,vbi incipiã ponere exemplũ tertij?Quædã gl.q̃ fuit addita,đt ibi,aut fit qđ ꝯ ll. &c. sed
1 nõ est verũ,†qa oẽs ll.ibi allegatę in gl.loquunt̃ qñ ędificatur in priuato.Sed posses sustinere, ꝙ licèt ædificet̃ in priuato, tñ ꝯ formã traditã à lege,ideo nunciat̃ cã publici iuris.melius tñ est,ꝙ in
2 cipiat ibi, vel in sacro. † vlt.not.in ver. ꝙ si quis in mari.quando nunciator est in manifesta calumnia spernitur nunciatio. Item facit an causa sit inserenda in nunciatione,dixi.š.in prin.dic vt ibi.

§. IVRIS NOSTRI. Hic incipit dicere,que persone nuncient. Op.ꝙ etiam si non pertinet,vt š.in prin.l.sol.ibi allegabatur ad se pertinere,& sic erat dubium,vt gl.dicit.

1 *Vsufructuarius non nunciat nouum opus proprio nomine,& quæ sit ratio.*
2 *Ius ingrediẽdi propria authoritate in fundum,quod habet creditor,cedi potest.*
3 *Vsufructuarius domino ædificãti nõ potest nouum opus nũciare.& rõ redditur.*
4 *Cessionario contra cedentem omnia iura quæ habebat in bonis titij ad quem bona peruenerunt,subuenitur actione ex eo contractu.*
Cessionarius potest actionem vtilem quam habet ex cessione contra cedentem intentare,licèt directam non.
5 *Fructuarius non habet vtilem confessoriam pro seruitute.*
Procurator in rem suam non potest contra dominũ constituentem vti illo iure.
6 *Vsufructuarius non habet vtilem suo nomine,nisi in certis casibus.*
7 *Fructuario competit interdictum,quod vi aut clam.ꝯrium,vel actione ex testõ.*
8 *Contra ædificãtes quãdo res est mutata, agitur actione de dolo per vsufructuarium.*
9 *Vicino ædificanti nõ põt vsufructuarius nouũ opus nunciare nomine proprio.*
10 *Fundus.secundum cõem vsum loquẽdi,intelligitur de rustico non de vrbano.*
11 *Dominus potest, nunciare nouum opus viam reficienti:sed habẽns viam non põtest nunciare domino.*
12 *Fructuarius pro re potest alias actiones intentare procuratorio noĩe domini.*
13 *Vsufructuarius non potest dominum defendere in iudicio contra alium.*
14 *Fructuarius potest prosequi nunciationem noui operis à domino factam expensis domini,& ab eo expensas petere antequam prosequatur. 17.*
Post nunciationem competit actio in factum & quomodo.
15 *Emphyteuta & feudatarius possunt proprio nomine nunciare: & etiam procuratorio nomine domini.*
16 *Colonus & inquilinus an possint nouum opus nunciare.remissiue.*
18 *Prælatus vel rector ecclesiæ non potest rem ecclesiæ suo nomine petere:sed nomine ecclesiæ prælaturam vel rectoriam sic.*
Episcopus & alius superior potest rem ecclesiæ petere.

§. VSVFRVCTVARIVS AVTEM. Legã istũ §.cũ l. seq. & cũ l.q viam.ĩ.e.& br̃ h.d.cũ l.si aũt.seq.Vsufructuari⁹, extraneo procuratorio noĩe dñi nũciat nouũ op⁹, dño non:sed poterit ꝯfessoa riã intẽtare.ᵃh.d.Posito casu in terminis,vide d.l.q viã & ĩ'r dr̃,q hẽt seruitutẽ viæ reficiẽti nõ nũciat nouũ op⁹,sed si impediat̃,cõ
1 fessoriã intẽtabit.h.d.sm verã lec. Anteq̃ veniam⁹ † ad apparatũ, videam⁹ rõnẽ §.vsufructuari⁹.Et q̃ est rõ,ꝙ põt nũciare ꝓcuratorio noĩe dñi,& ꝓprio nõ,dic ꝙ nõ hẽt diium, sed ius vsusfruct⁹, qđ de facili põt amitti.l.corruptionẽ. C. de vsuf. & sic qa hẽt ius
* debile,nõ põt suo noĩe nũciare.*Sed quare ꝓcuratorio noĩe po
b test?dic,ꝙ eo ipso ꝙ ꝯstituit ᵇeũ vsufructuariũ,vr̃ eũ facere custo
c dem,ᶜ& ꝓcuratorẽ gñalẽ ĩ illa.vt hic no.& š.vsufr.quẽad.caue. l.j.in fi.& l.seq.&hoc tene mẽti.Formo tibi qõnẽ,scis ꝙ actio põt cedi,vt in ti.de hæ.vel ac.ven. & ẽt officiũ iud.vt l.qđ si minor.in pr.š.de min.& š.de admi. tu.l.si minoris,& ẽt obligatio naturalis
d põt cedi,vt l.si eius.ĩ.ad treb.Sed q̃ro,dũm creditor † hẽs ius in-
2 grediendi in fundũ debitoris mea authoritate,an possim cedere?

a ADD.¶Ale.Sed an ista ꝯfessoria cõpetat fructuario contra dominum,tex.expressè vr̃ dicere ꝙ non,in hac l.licet gl.in ver.ius exponendo,i.per nunciationem,& sic violando literam,tenuerit contrarium.Vnde tenendo prin.am opi. infertur ꝙ fructuarius necesse habet procuratorio nomine agere confessoria contra vicinum,& hoc videtur tenere Imo.& etiam bar.
* Clau.Alia rõ colligit ex dictis Are.l.iterdũ,§.fi.ĩ.đ acq.poss.ꝙ ibi sm seq.
b Ale.Sed dic ꝙ ista ratio non videtur bona secundum Imo.quia etiam hẽs seruitutem habet ius minus debile, & tamen nunciat l.de pupillo, §. impẽditi.ĩ.eo.Vnde ratio est,quia vsufructuarius non habet ius in re,cũ vsufr.sit seruitus personalis sicut in habente seruitutem realem l.j.š.de ser.ꝙ videtur sensisse bar.ĩ.l.prox.§.si ego in prin.& vide quod no.in l.ei qui,de serui.
c Alex.No.vsufructuarium custodem,hoc tamen intellige, vt dixi ĩ. tit.ad.l. apud Trebatium,§.1.& latius in l.quamuis in si poss.Bar.ĩ.de d.i.inf.& no.Bar.& bal.in l.eum ad quem.C.de vsufr.Et an qui tenetur ad custodiam,videtur habere mandatum,vide bal.in l.emptor.C.de here.ven.
d Pom.Vide multa ad ꝯfirmationẽ,ꝑ Barb.cons.31.vol.1.& Bal.in ti.de pa.iur.fi. §.si q̃s vero,Bapt.de S.Se.i trac.de debit.susp.& fug.4.q.pr.&fel.&c.

a Et nescio tex. ĩ mũdo, q meli⁹ faciat, q̃ tex. iste, a cũ hoc sit i⁹ qđ ex
3 tra iud. exerceť, & sic ꝓcurator in rẽ suã, vt hic. † q̃ro, q̃ est rõ h⁹ l. si
ãt ꝙ dño nõ possum nũciare? resp. qa ꝯ dñm habeo alia remedia
q̃ ꝯ extraneũ. Et vide gl. in verb. ꝓcuratorio. q̃ incipit, s. oĩno, qa
b plurib. & Dy. reprehẽdit istã gl. qa illis modis est sibi ꝯsultũ b ꝯ a-
lios, qb. & ꝯ dñm. Sed iõ est, qa ꝯstituẽri ipsum ꝓcurator nõ põt
nũciare, cũ ꝯ ipsum nõ possit venire ꝓcuratorio noĩe ipsi⁹ dñi qa
sic ipsemet dñs videreť sibimet nũciare. Et istud est tenẽdũ mẽti,
4 qa si tu es ꝓcurator in rẽ tuã, nõ posses ꝯ dñm illo iure vti. † Po-
ne, cessi tibi oĩa iura q̃ habebã in re titij, postea res titij ꝑuenit ad
me, an tu cessionari⁹ poteris agere ꝯ me? Et salua meliori delibe-
c ratione hic vr̃ tex. ꝙ nõ. c Sed qualr̃ subueniť tibi? Dic, actione ex
ex eo ꝯctu. l. 2. §. ꝑuenisse. cũ aliis. §§. s. de hær. vel act. ven. Sed an
actionẽ vtilẽ q̃ habes ex cessione possis intẽtare ꝯ me cedẽtẽ, li-
cet directã nõ posses, vt s. dixi? resp. sic, vt s. de rei ven. l. si culpa. &
ibi no. & p Dy. de re. iu. c. ꝓ possessore. li. 6. in q. 5. cir. fi. Licet q̃dã
gl. videať dicere ꝯ, & male. C. de hær. vel act. vẽ. l. emptor. Et ꝑ hoc
5 dico, † ꝙ fructuari⁹ nõ hẽt vtilẽ ꝯfessoriã d ꝓ seruitute, qa posset
d eã intẽtare ꝯ dñm qđ negat tex. hic. Vñ falsa est opi. quorũdã q̃ re
citať, s. si vsusf. pe. l. j. ĩ pr. Facit ad hoc. j. e. l. ĩ ꝓuinciali. §. pe. Et no.
hũc tex. q dicit, ꝓcuratorio noĩe nũciat, & facit l. plane. s. fa. er. q̃
6 tene menti. dixi s. ea. §. nũcia. † Venio ad ꝯria op. qđ suo noĩe pos
sit, cũ ꝓcurator in rẽ suã hẽbat vtilẽ. l. ex legato. C. de le. & d. l. em
ptor. de hær. vel ac. ven. Et sic vr̃ qđ noĩe suo posset nũciare. resp.
qđ illud qđ hẽt vtilẽ noĩe suo, nõ est verũ nisi ĩ casib. specialib. no
7 tatis. in l. j. C. de act. & ob. sed hic nõ est de illis q daľ ibi, † Itẽ op.
qđ fructuario ꝯpetat hoc interdictũ, vt l. is qui in puteũ. §. fi. cũ l.
seq. ff. qđ vi aut clã. sol. aliud in illo interdicto, ꝙ in isto. dixi s. §. j.
8 † Itẽ op. & nũc intro gl. magnã. dr̃ hic, ꝙ dẽt agere ꝯfessoria ꝯ de
l. repeti. §. fi. s. q. mo. vsusf. ami. resp. intelligas ædificiũ tale, qđ res
nõ sit mutata: sec⁹ si sit mutata, quia tũc dẽt agere de dolo, vel ex
testõ. Sed vr̃ qđ nõ agiť actione de dolo, cũ posset agere ex testõ:
cũ actio de dolo nõ ꝯpetat cũ alia actione, vt l. j. in fi. s. de dol. sol.
vt no. in vl. so. gl. aliàs ĩ vl. gl. in d. l. repeti. §. fi. s. qb. mo. vsusf. Dein
de op. de l. j. §. itẽ Iuliano. j. de remis. H⁹ ꝯrij timore sunt plures so.
vt in gl. & vna est ꝙ ibi vtilis, hic directa, sed illud est imponere le
gẽ verbis, qa nõ differũt vtilis & directa. Alia est qđ ibi inceperat
vti, hic nõ, sed certe hic ceperat vti. Tertia so. est qđ illa intelligaľ
sm istã & ista est bona sm Dy. daľ alia sol. à gl. & est q̃dã noua lec.
& nõ bona. dr̃ gl. Aut fit in loco vicino op⁹, & tũc p̃t nũciare, &c,
& vide gl. ibi. Alij dñt sic distingui. Sed istud nõ ꝓbaľ lege & ꝑ i-
stud min⁹ posset vsufructuarius vbi hẽt ius q̃ vbi nõ hẽret ius. Et
aduerte, qa ista nõ est ꝓpria sol. ꝯrij, sed magis noua lect. falsa. Itẽ
extra gl. op. vsufr. hẽt ius in re, vt l. eorũ. j. de dam. inf. & l. j. de vsu
fru. Itẽ dñs, in prædio, in quo qs hẽt vsumfr. nõ p̃t aliqd noui fa-
cere. l. vsufr. leg. §. hac rõe. s. de vsufr. & si hẽt ius in re, actione sui
9 iuris nũciat, vt s. e. l. §. nũciatio fit. Ia. de Are. dicit fateor, sed † qñq;
ædificaľ à vicino, & vsufructuario nõ p̃iudicaľ, sed dño: & tũc suo
noĩe nõ põt nũciare, sed ꝓcuratorio noĩe sic. Ita loqľ hic. sed si à
vicino vel à dño ædificaľ, ita vt vsufructuario obsit, tũc suo noĩe
põt nũciare, qa põt petere cautionẽ. l. q bona. §. & superficiariũ. j.
de dam. inf. & sic tenet Ia. de Are. & Old. ꝑ distinctionẽ satis lõgã,
q̃ nõ recito, qa nõ est vera, & nõ dicit pl⁹ in effectu. Istud bñ hẽt
apparẽtiã, sed ꝯ istũ tex. qa interest hic vsufructuarij op⁹ nõ fuis-
se factũ: & sic fiebat deterior vsusfructus, vt in fi. h⁹ §. Præterea i-
stud ꝓbaľ ex dictiõe. ãt, dũ dicit, vsufructuari⁹ ãt, & ista est aduer-
satiua: & sic aduersaľ p̃dictis, qa licet ad eũ ꝑtineat, nõ tñ suo noĩe
põt nũciare. Ad rõẽ Ia. de Are. resp. s. ꝙ q hẽt ius ĩ re, põt nũciare,
verũ, nisi sit debile ius, & de facili ꝑiturũ, vt est vsufr. & no. j. e. l. de
pupillo. §. imposititiã. & ꝑ Dy. in quadã additione, & no. gl. j. ti. j. l.
q bona. §. j. facit qđ no. s. de pig. l. sed an viæ. & iõ sto cũ gl. Sed op.
qa q nullũ ius hẽt, põt nũciare, vt s. eo. l. j. in pr. so. ibi dubitaľ. hic
erat certũ, ꝙ nullũ ius hẽbat nisi vsumfr. Venio ad l. q viã. & opp.
de l. q viã ad l. si ãt. & §. vsufructuari⁹. sol. vt in gl. qa hic loqľ in ser
uitute ꝑsonali, sed l. q viã. in seruitute reali. Ad istud op. q hẽt rea
lẽ, põt nũciare. l. de pupillo. §. imposititiã. j. e. & de ser. vr. præ. l. in-
ter seruitutes. & l. & si forte. §. sciendũ. & §. vl. s. si ser. ven. Timore
e h⁹ e ꝯrij sunt plures so. Vna est hic, ponitur in ista l. si ãt. & eã tene
bat Hug. & dicebat. Nõ distinguo seruitutẽ vrbanã à rustica, sed
p̃diũ vrbanũ à rustico. qa in p̃dio vrbano hẽt locũ nũciatio. in ru
stico nõ. Sed ista rep̃henditur ꝑ gl. hic in l. si ãt. ver. vsumfructũ. in
fi. ꝑ l. ĩ iudicio. s. fa. erc. & vide gl. ibi dũ dicit, sed Hug. dicit, si hẽat
qs, &c. Alij nõ distinguũt p̃diũ vrbanũ à rustico, sed seruitutẽ vr-
banã à rustica. Et hac so. ponit gl. in d. l. q viã. j. & hoc ẽt tenet gl.
in l. j in pr in fi. gl. mag. s. e. & l. de pupillo. §. imposititiã. & Azo. in
sum. h⁹ ti. & ẽt Dy. & gl. mag. in d. l. qui viã. dat rõem, ꝙ hoc sit fa-
uore agrorũ, tñ d. gl. in hac. l. si ãt. ver. vsumfr. cir. fi. dicit Io. rõem
q̃ere, licèt nõ soluat. Sed ista iõ vr̃ ꝯ tex. in l. si autẽ. in l. j. s. e. & in
l. in iudicio. s. fa. er. & gl. resp. ad l. in iudicio. ꝙ ibi loquitur in vrba
10 na, vt ibi no. sed nõ placet mihi. & ille tex. ꝯfundit Dy. & gl. † quia

ibi dr̃ fund⁹, & intelligiľ sm cõem vsum loquẽdi de rustico, vt l. lo
cus. & l. fundi. j. de ver. sig. Daľ & tertia so. in l. q viã. aut q ędificat
ꝯfiteľ seruitutẽ habere nũciãtẽ: vel ꝯstat, & põt nũciare: aliàs nõ.
& hãc t; Roff. in libellis suis, & Rayn. de Forl. sed mihi nõ placet,
qa in hac nũciatione nõ reqriľ, ꝙ ab initio sit certũ ius nũciãtis,
sed sufficit esse dubiũ: vt s. e. l. j. in p̃io & no. s. ꝓx. §. Alij dicũt qđ
vicino põt nũciari: dño nõ. Et ista so. poniľ in l. q viã. & hic in fine
gl. & vide hanc gl. Et istã so. vr̃ tenere gl. in l. inter seruitutes. s. de
seru. vrb. præd. Sed gl. posset cãtare q̃tũ vellet, qa so. ista est ꝯ. d. §.
imposititiã. l. de pupillo. Alia so. q̃ t; Marti. ꝙ speciale est in serui
tute luminũ, & oneris ferẽdi. Et vide eã in gl. l. q viã. in fi. gl. Sed i-
sta so. nõ est vera. ꝑ l. in iudicio. fa. ercis. Ergo de prædictis quinq;
f solutionib. nulla est vera. Erit ergo so. vera f opi. Gul. alias Ro. in d.
l. q viã. ꝙ intelligaľ, ædificat, s. reficiẽdo: vel. i. reformat. & tex. opti
mè dicit, dũ dr̃, viã ædificat. Et vide in l. q viã. & d. gl. incipit reficiẽ
do. & hãc t; Ia. de Are. & Old. Sed ꝯ j. de iti. actuq; pri. l. 3. §. hoc
11 aũt. & seq. sol. † dñs põt nunciare reficiẽti viã, vt ibi, sed ille q hẽt
viã, nõ põt nũciare dño vt hic, & hæc est veritas. Sed ꝯ, qa ẽt refi-
cienti nũciaľ, vt dixi s. in §. si qs ædificiũ. & ibi dixi. so. speciale in
12 via fauore agrorũ, sicut ĩ riuis. d. l. đ pupillo. §. si qs riuos. q̃ro, † an
alias actiones ꝓ re poterit iste fructuari⁹ intẽtare ꝓcuratorio no
13 mine? Certè sic, vt no. in d. l. j. ĩ fi. s. vsuf. quẽad. ca. Sed, an † vsufru
ctuarius teneaľ defendere ꝯ aliũ agẽtem in iudicio? Tex. videľ ꝙ
nõ. s. de serui. l. fi. Quod est mirabile, cũ hæc nũciatio sit q̃dã de-
fensio, vt j. e. l. nã rei publicæ. Sed dicã j. ti. 2. l. apud Trebatium. §.
14 fi. Sed, † an fructuari⁹ g posset ꝓseq nũciationẽ? Certè sic. casus est
g hac l. si ãt. ibi, neq;. n. sicut aduersus vicinũ &c. cũ gl. ibi posita sup
ver. ius ei nõ esse. Ex qua no. qđ post nũciationẽ, ꝯpetit q̃dã actio
in factũ, per q̃ peto nũciationẽ meam ꝯfirmari, & illi ius nõ esse
15 altius ædificare. De quo dicã in d. l. de pupillo. §. q op⁹. † Itẽ qd in
h emphyteuta & feudatario? Et resp. isti p̃nt suo noĩe, h vt j. l. prox.
§. pe. Et ẽt ꝓcuratorio noĩe dñi si dño noceat, ar. h⁹. l. & expressum
16 j. ti. j. l. hoc amplius. §. q̃situm. † Itẽ qd in colono & inquilino? Vr̃
sec⁹, vt j. prox. l. in ꝓuinciali. §. si ego superficiarius. dic vt ibi dicã.
17 Sed cuius † expensis hoc faciet fructuarius? resp. expensis dñi, si
est magna impensa. l. hactenus. de vsuf. Vnde ad eum pertinet cu-
ra, & solicitudo personalis, vt hic, & d. l. j. in fi. vsufr. quẽad. ca. sed
expensa est domini. Simile dicam j. tit. j. l. damni. §. ei cuius, & l. in
ter fructuarium, & de pub. l. cotem. §. fi. Et credo ꝙ posset à dño
18 petere expensas anteq̃ ꝓsequaľ, vt s. man. l. si vero. §. fi. † Quid in
prælato ecclesiæ, vel alio rectore ecclesiæ? Dico idem, ꝙ rem ec-
clesiæ, vel ius ecclesię non põt suo noĩe petere, sed noĩe ecclesię,
vel conuentus, sed prælaturam, vel rectoriam petet suo nomine,

a ADD. ¶ Ale. Et sm Ang. ẽt facit tex. in l. 1. j. de remis. Subdens Ang. ꝙ hic tñ non
loqťur iste tex. & similes qñ principalr̃, & exp̃sse fit cessio, sed qñ ꝯstituiť aliqđ
ius, puta vsusfr. in quo in ꝯñam vr̃ data p̃tãs exercẽdi ius extraiudiciale, ꝯpe-
tẽs ipsi ꝯstituẽti, & ideo tene mẽti dictũ bar. ꝙ cõiter teneť, & idẽ ẽt hic Imo.
seqť. Adde q̃ no. bar. & ibi dixi l. si stipulatus fuero illud, aut illud. j. de ver. obl.
& adde tex. in l. fi. § finaũt. C. de bo. aut. iud. pos. vbi tenuta põt cedi. qđ est no.
& vide ꝑ Mod. in §. actionũ. inst. de act. adde ꝙ bal. in c. j. de feud. non hab. nat.
feu. dixit, ꝙ est differẽtia dicere, vẽdo tibi rẽ, & vẽdo tibi ius qđ habeo, qa pri-
mo casu vr̃ vẽdita ipsa ꝓprietas, in sc̃do vr̃ venditum feudũ cũ p̃tãte alienan-
di ꝓprietatẽ. Sic ergo ista p̃tãs sm eũ poterit alteri cedi, all. no. ꝑ bar. hic & ibi.
In p̃missa q̃õne subdit, nũqd emptor poterit appropriare sibi dicẽdo, ego vo-
lo esse ille ꝓprietari⁹, est ar. ꝙ nõ, in l. si mãdauero, §. si tibi cẽtũ, s. man. sm bal.
& cum bar. hic transit Imo. in l. si ita stipuler per te j. de ver. ob. quæ omnia no.
b Alex. Sibi consultum, &c. l. denique, in pr. & l. præceden. j. quod vi aut clam.
c Ale. No. tu ꝙ non potes vti ꝯ me actione, quam tibi cessi directo, sed habes a-
ctionem ex primo ꝯctu vtilẽ tibi ꝯpetentem contra me ex cessione, non dire-
ctã, ꝙ no. vide bar. in l. prox. §. si ego, in fi. & l. creditori, j. e. sed bal. in l. emptor,
C. de hær. vel act. vend. sequitur gl. ibi, & bal. in l. si culpa, s. de rei vend.
d Ale. Vtilem confessoriam. An fructuarius habeat vtilem confessoriam, adde, ꝙ
Imo. in l. creditor. j. eo. tenet gl. quam reprobat hic bar. de quo ibi per eum, &
ad bar. hic, vide etiam Imo. hic, & quæ dixi s. in prin.
e Vnum tñ tene menti, vz ꝙ licèt dicam⁹ quod in seruitute, & maximè vrbana,
possit opus nouũ nũciari & ꝯfessoria agi, etiã in rustica, ista sunt vera nisi dñs
prædij seruitutis peteret seruitutem mutari & transformari: quod fieri potest
sine incommodo, prædij dominãtis, qm̃ tunc hoc obtinebit, & si postea illa de
beretur seruitus, & vellet nunciare vel agere confessoria, vel negatoria, nõ pos
set aliquid impedire. Tex. est multum no. in l. 2. de reli. Et hoc voluit gl. no. & ibi
bal. in l. si cui, s. de serui. quod no. rogo te. Et iste est vnus de casibus in quibus
quis potest petere quod sibi prodest, & mihi nocet. De quo in l. 2. so. ma.
f Ale. Ad d. l. qui viam, j. eo. est vera sol. & ad contraria, sed Imo. hic dixit, ꝙ non
sunt vera, & ꝙ bart. malè loquitur: & ideo dic, vt hic per eum, & Ang. etiam te
nuit illam solutionem ꝙ differentia sit inter seruitutes rusticas, & vrbanas. Et
bal. etiam hic in hac l. qui viam non tenet lec. bar. vide per Imo. hic.
g Barb. Bar. in d. l. apud Trebatium j. de aqua plu. ar. vr̃ velle, ꝙ poterit reconueni
re noĩe dñi. Et sic limitat illá l. fi. s. de serui. ꝙ habeat locũ noĩe proprio, nõ no
mine dñi. Sed hæc so. vr̃ literã violare, iõ dixit Ang. ꝙ licèt ad ipsum fructua-
riũ regulariter pertineat cura iurium rei, in qua habet vsumfructũ: illud fal-
lit, si est cura q̃ respicit solum ꝓprietarium, puta si est seruitus prædialis. ita in
telligitur d. l. fi. Sed etiam prodest dici ꝙ hic loquitur in procuratore in rẽ suã.
h Ale. Et est ratio quia habẽt ius vtile in l. 1 in fi. cum l. seq. si ager vect. c. j. de con
tro. interva. & ali. de be. & c. j. & c. j. §. rei, de re. ali. & plene no. ĩ c. j. de ca. Corra.

sicut

ſicut hic vſufructuarius vēdicat vſumfruct.ſuo nomine.Probaᵵ
extra,in gl.in verbo,reſeruari,in c.pſenti.de off.ord.lib.6.& Inn.
in extraua.q̄ incipiebat ad hoc.facit qđ no.p Inn.de of.ord.c.ꝯ-
querēte.ī 4.gl.& de verbo.ſig.c.Abba.Et hoc pōt ſolū rector ꝓ-
prius eccleſiæ,ſed ſuperior, vt epiſcop⁹, vel ali⁹,tex.& gl.no.C.
a de ſacroſa.eccle.l.ſancimus.quod etiam Canoniſtæ tenent.a

ADDITIO.

a Ale.℄Canoniſtæ tenent.Adde Bar.in l.ī ꝓuinciali.§.fi.infra eo.ī fi.An aūt
ei poſsit nūciari,& qd opereᵵ, vide Bar.j.eo.l. pe. & ad ea q̄ hic no. Bart.
adde ꝙ idē no.in l.j.§.hoc interdictū,el picolo, infra,vti poſsi.ꝓ turbatiōe
facta ī re eccleſiæ,ꝙ p̄lati eccleſiarū ęquiparanᵵ vſufructuarijs,tenet Bal.
in l.mādatū.C.man.& hic adde Bar.in d.l.ſancimus.C.de ſacroſan. eccle.

LEX III.

In prouinciali. Etiam dicit gl.j.q̄ eſt additio ,ꝙ hic incipit tractare in q̄bus locis nūciaᵵ. Vlterius dic,ꝙ ꝓſequiᵵ eandē materiā.ſ.q̄ perſonæ poſſunt nūciare:& erat dubiū an dn̄s prouincialis poſſit nūciare.Rationē dubitationis dicit hic glo.2.& j̄.l.de pupillo.§.nunciationem.quæ incipit tractare,in quo loco poſſit quis nunciare.

1 *Aedificans in loco communi,quando impediatur per actionem communi diuidundo,vel per officium iudicis.*
Actio communi diuidundo an habeat locum pro re incorporali.
2 *Auxiliū extraordinarium qn̄ eſt mihi vtilius ordinario,illo vti poſſum.*
3 *Remedium ordinarium non tollit extraordinarium , quando extraordinarium eſt facti,ſecus quando vtrunqne eſt iuris.*
4 *Auxilia quando duo alicui competunt,vnum quando tollat aliud.*
5 *Inquiſitio an tollatur accuſatore ſuperueniente.*

§. Si in loco cōmuni. Beneficium huius edicti eſt extraordinariū in ſubſidiū
introductū,iō ceſſat vbi hēt locū ordinarium:hoc dicit iſte §.&
hēt tres partes.Qn̄que vnus ex ſociis vult nūciare cōuicino.|&
loquiᵵ prin.vſq; ad verſ.Plane.Qn̄que vn⁹ ex ſociis vult nūciare ſocio pro damno qđ datur in re cōi,& loquitur d.ver. Plane.
Et qn̄que vult nunciare pro damno qđ datur in re ꝓpria ex opere,qđ ædificaᵵ in cōi.& h.d.verſic. ꝙ ſi ſocius.℄Ad declaran-
1 dū†iſtā legē incipiā à quadā q̄ōne gl.Et q̄ro,qn̄ impediā opus
per actionem,cōi diuidundo,& qn̄ per p̄torem. Et gl.in verb.iu
dicio,r̄ndet duobus modis,vel tribus.Et glo.hr̄ diuerſimode,&
quidā hn̄t,cū nō negat me cōſortē,vel per p̄torē,vel officio iudicis,qn̄ nō fatetur.ſm Ioan.&c.Sed certe ad hoc vt hēat locū
cōi diuidūdo,vel officiū iudicis,intelligaᵵ ꝙ fateᵵ me conſortē,
vel ſi negat,ꝙ ſim in poſſeſſione : aliàs ſi negaret, & non eſſem
in poſſeſſione,& tunc nō hēret locum,nec actio , nec officium
p̄toris,vt s̄.fami.erci.l.j.& ibi gl.Alij hn̄t d.gl.alio mō,ſ.cū negat
me conſortē,vel per prætorē,qn̄ fatetur ēt ſemper intellige eo
dē mō,ſ.qn̄ non fatetur eā in poſſeſſione.Alia expoſitio in glo.
eſt,q̄ cōcludit,ꝙ ꝓ re incorporali nō hēt locum cōi diui.qđ vr̄
falſum.l.arbor.§.fi.s̄.cōi diui.& j̄.de aqua quo.l. Lucio Titio.licèt poſſet dici,ꝙ ibi loquatur de vtili,ſed vtilis cū ſit extraordinaria,hanc nō excludet,vt j̄.dicā.Tu dic, qn̄ fateᵵ me cōſortē,
ꝙ cōi diui.iudiciū,& officiū iudicis,hn̄t locum eodē caſu. nam
poſſum eligere duplicē viā.Primo poſſum intētare iudiciū cōi
diui.& iudex per diffinitiuā ſn̄iam eum ꝓhibet ędificare. Secun
dò poſſum implorare iudicis officiū,qđ deſeruit actiōi cōi diui.
a intentatæ,vel intentādę,per qđ iudex ꝓhibebit ne interim ędificet,vel nouitatē faciat ,ᵃ& ita loquitur hic, & ita eodē caſu lo
cū hēt.vt s̄.cōi diui.l.Sabinus.Nā per ſolā actionē cōi diui. non
excludetur nūciatio ex hoc edicto:qa ibi habeo neceſſe ꝓbare
de cōione,& ſic plus grauor q̄ hic,vbi ſufficit ſolū ędificatū ꝓbare poſt nunciationē.Et iō competit officiū iudicis , qđ deſeruit actioni cōi diui.intentatę, vel intentandę, per qđ ꝓhibebit
ne interim ædificet:& ſi ædificauit,eodē officio faciet deſtrui,tā
q̄ nouiter attentatum lite pendente, vt j̄.dicam , in quo officio
b erat ſufficiens eadē probatio, bq in nūciatione ex hoc edicto.
℄Opp.dr̄ hic,qui hēt officiū p̄toris,nō pōt nunciare.s̄.qa vnuſquiſque hēt officium,l. de pupillo.§.meminiſſe. j̄.e. Glo.ſoluit,
& vr̄ nō bn̄ dicere,qa nō reperitur,ꝙ iſtud officiū operetur deſtructionem,ſed per actionē cōi diui.l.in re cōi.§.fi.s̄. de ſeruit.
vrb.præd. vbi expreſſe dicit.Per officiū ergo iudicis hic fit inhibitio ne ꝓcedatur:ſed per actionē fit deſtructio. Vel aliter ſuſtinēdo gl.bene,ꝙ nō fit ꝓhibitio,niſi ędificetur,aliàs prohibetur
iudicis officio:& ſi ædificatū erit,pōt pars petere deſtrui officio
iudicis ad quē pertinet reuocare in priſtinū ſtatum , quicq̄d factū cēt lite pendēte,vt arg.de admi.tu.l.chirographis. §. j.& ex-
c tra vt lit.pēden.per totū.& hoc iudicio non cognoſcetur,ᶜ niſi
an fuerit ædificatū poſt inhibitionē,& ita loquitur hic.Poſſet ēt
pars petere,qđ deſtruatur per actionē cōi diuidūdo,& tūc in ea
cognoſceretur de cōione.Et licet hoc ſit ſatis verū in ſe, tn̄ clarius quo ad hoc ꝯrium dixi,ꝙ officium iudicis de quo loquitur
hic,eſt illud officiū qđ deſeruit actioni q̄ eſt ordinaria , & ideo
excludit nunciationē,q̄ eſt extraordinaria, ſed officiū , de quo
loquitur in d.l.de pupillo.§.meminiſſe.eſt extraordinariū, iō nō
excludit aliud extraordinariū,& ſic nūciationem nō excludit.l.
quēadmodū.§ magiſtratus municipales.s̄.ad legē Aquil.Cōtra
illud opp.Actio ꝯfeſſoria eſt ordinaria:ergo iſta actio nō pote-
rit habere locū,vbi hēt locū ꝯfeſſoria, quod eſt ꝯ l.j. §.fi.s̄. eo.l.
& ſi forte.§.ſciendū.ſi ſerui. vēdi.& l.de pupillo.§. impoſititiā.j̄.
eod. & l. inter ſeruitutes.de ſer.vrb.pręd.Gl.dicit,dic vt in l. Tre
2 batius.j̄.titu.j.dixi.& Dy. ibi ponit in l.j.§.j. Et †breuiter iſta eſt
veritas,qn̄ auxiliū extraordinariū eſt mihi vtilius quā ordinariū, vt qa min⁹ grauor,& tūc poſſum vti extraordinario, vt hic.
& l.j.in fi.s̄.e.& iō qa actione cōi diuidūdo nō grauatur: qa non
negatur cōio,vel eſt in poſſeſſione,& in officio iudicis , de quo
s̄.dixi,nō grauatur ꝓbatiōe pluſquā in actiōe.iō excluditur illud per iſtud.Et iō,ſi nō haberet copiā iudicis,niſi cū magna dif
ficultate,vel iudex aditus denegaret officiū,nūciare pōt,& ha-
d bebit hoc edictū.℄Opp.& vr̄ ᵈ ꝙ vnū ordinariū nō tollat extraordinariū,qa poſſum mea authoritate,qn̄ ędificatur ī meo,
deſtruere:& habeo aliud.ſ.interdictū,vn̄ vi,& tn̄ vnū non tollit
aliud.Dic,ꝙ qn̄ vnū eſt ordinariū,aliud eſt extraordinariū,& v-
3 trūq; eſt iuris,ordinariū tollit extraordinariū.Sed †qn̄ ordinariū eſt facti,tūc ordinariū n̄ tollit extraordinariū,arg.l.æq̄ſsimū.
s̄.de vſuf.& l.nō eſt ſingulis.de re iu.& ſic intelligaᵵ d.l.de pupillo.§.meminiſſe.j̄.e.ꝯ Opp.de l.etiā.C. ſi tutor vel cur. interuener.Sol.Aut cōpetit ꝯ eūdem ordinatium,& extraordinariū,&
tunc vnū tollit aliud,ſecus ſi ꝯ diuerſos.Sed opp.de l.properandū.ī fi.C.de iud.Sol.ſpeciale ī iudicijs,ſed nō eſt verū ſm Dy. &
eſt ſol.gl.ꝯ l.ſi pater.C.qn̄ ꝓuo.nō eſt nece.& l.fi.C. ſi aduer. rē
iud.Sed parcat mihi Dy.q capit gl.aliter quā deceat,qa gl.dicit,
qn̄ perit inſtātia,tūc remanet actio ſalua ꝯ reū.Itē & agere pōt
ꝯ tutorē:& qa inſtātia eſt modici p̄iudicij n̄ reſtituiᵵ minor.d.l.
ꝓperādū.§.fi.Sec⁹ qn̄ actio ſalua nō remanet, qa tūc reſtituitur
cū tractetur de magno p̄iudicio.nō obſ.ꝙ poſſet hr̄e regreſſum
ꝯtra tutorē.℄Opp.d.l.đ pupillo.§.meminiſſe.j̄.e.Sol.Interdictū,
vti poſſidetis, venit per quādā ꝯſequētiā, vt deſtruaᵵ opus : ſic
qn̄q; ordinariū venit per ꝯſequētiā, & extraordinariū principaliter,& tūc vnum tollit aliud. hoc tenet Iac.de Are. In contrarium de confeſſoria.arg.l. j. in prin. cū gl.ſua,s̄. ſi vſuſf.pet. ſed
hic ī cōi diui.vel officio iudicis,pōt ad hoc directo agi ꝙ demo
4 liatur.d.l.Sabin⁹.& d.l.inter ſeruitutes.Breuiter†ergo cū q̄ritur
e qn̄ cōpetūtᵉ duo auxilia,an vnū tollat aliud. dic ,ſi ſunt duo au-
f xilia ordinaria,vt per Dy.ᶠ & l.qđ ī hr̄de.§.eligere.de trib.& l.ne
mo ex his.§.quoties.de reg.iur.& c.nullus plurib.de reg.iur. lib.
6.& ibi per Dy.Si vero ſunt duo auxilia extraordinaria , & tunc
aut cōpetūt ad diuerſa,& tūc nō tollūtur nec electione,nec ori
gine.l.q bona.§.ſi qs opus.j̄.tit.prox.Si vero competūt ad idē,
& tūc aut vnū auxiliū eſt famoſum,aut nō:ſi vnū eſt famoſum,
& tūc tollitur per aliud nō famoſum.l.j.§.ait p̄tor.s̄. de dol. ꝓut
ibi loquiᵵ de reſt.in integ.Si vero nullū eſt famoſum:aut vnū ex
traordinariū ſuccedit loco ordinarij,& tūc tollitur aliud mere
extraordinariū,vt hic, ꝓut loquitur de of.p̄toris,qđ ſuccedit in
locū actiōis cōi diu.vt hic,ſm verum intellectū. Si vero vtrūq;
eſt mere extraordinariū,& vnū ꝑ aliud n̄ tolliᵵ. l. quēadmodū.
* §.magiſtrat⁹.s̄.ad leg. Aql.*& l.de pecorib.C.ad leg. Aql. & d.l.đ
* pupillo.§.meminiſſe.j̄. e. ꝓut ponit tres modos nunciandi.*
g Tertio caſu,ᵍ qn̄ vnū eſt ordinariū,aliud extraordinariū, & tūc
aut extraordinariū eſt īuētū cā iuuādi i⁹ cōe,& tūc ordinariū n̄
h tollitʰ extraordinariū.l.j.§.dixerit aliqs j̄.de publi.& l.j.§.đ hāc.s̄.
de rei ven.& ibi no.gl.Aut eſt inuētū in ſubſidiū cā ſupplēdi ius
ciuile,tūc aut auxiliū ordinariū ē facti,& nō tollit extraordina-
i riū.l.de pupil.§.meminiſſe.ī fi.cū ſua gl.Si vero eſt iuris,ⁱaut vnū
eſt ge-

ADDITIONES.

a Ale.℄Iudex ꝓhibebit.Et no.ꝙ iſta inhibitio officio iudicis faciēda,de qua
hic dr̄,poterit fieri extra locū vbi op⁹ fit,licet in nūciatione noui operis ſit
ſecus,ſecundum Imo.in l.de pupillo.§.nunciationē.& §.ſi quis, forte. j. eo.
b Alex.℄Eadem probatio.Et ſic ſentit hic Bar.quòd in hoc officio non attenditur,an negetur ſocius vel ſit in poſſeſsione , vel non. & idem ſentit
hic,licet ſupra videatur tenere contrarium.
c Alex.℄Non cognoſcetur.Adde Bar.j.ead.l.§.ſi ego.in prin.
d Alex.℄Op.& videtur.Et ad intellectum eorum quæ hic dicit Bart. vide
eundem in l.j.§.nunciatio.in prin.s̄.eod.
e Alex.℄Competunt.Quando competunt duo auxilia,an vnum tollat aliud,faciunt pulchre not.per Bald.in l.2.de iure emphy.& quando prouiſio hominis tollat prouiſionem legis.
Alex.Loſe ℄Quando iſta remedia concurrant,vel vnum ab alio tollaᵵ,
vidēdus eſt neceſſario do.Vdal.Zaſi⁹Germanorū dec⁹ ī ſuis ſing.intelle.
f Alex.℄Per Dy.De primo menbro tangitur etiā per glo.in c.vt qs duas.
de elec.in 6.& l.j.C.de furtis.
* Cla.de Seyſſel.§.magiſtratus.ad legē Aquil.idē tenet Bar.ī l.j.circa mediū.
* Claud. Tres modos nunciandi.Adde Panor.in cap. ſignificauit. de teſtib.
g Pom.℄Tertio caſu.Adde Inn.in c.ex parte.2.de reſcrip.vbi dicit, ꝙ qn̄ pi
guius prouidetur per extraordinariū,tunc intentatur extraordinariū vt
ibi.Itē ꝓcedit qn̄ extraordinariū eſt cōtra ius,ſecus qn̄ eſt ſecūdū ius. Itē
qn̄ competunt alternatiuè,tūc pōt vtrunque intentari alternatiuè tantum,
vt c.cōſtitutus,dę in in integ.reſtit.Item,niſi competerent cōtra diuerſas
pſonas,.l.j. C.de alie.iu.mut.cauſa fac.& vide do.Abbat.in d.c.ex parte.
h Alex.℄Nō tollit.An,& qn̄ remediū ordinarium tollat extraordinarium,
vide aliquid per Inno.in c.tranſmiſſa.de præſcri.& per doct.hic , q dictis
Bar.nihil addunt.Et ſi vis clarius intelligere,vide s̄.in oppo.
i Alex.℄Si vero eſt iuris.Et dū Bar.tenet ꝙ remediū ſpāle cōcurrat cū gn̄ali:limita,niſi pricip̄r diſpōereᵵ ſup eo.art.arg.l.ſanctio legū.j.de pœn. &
in iudicio de cōdi.ind.& actiōe de dolo.l.ſi legatari⁹.cū ibi no.s̄. de dolo.
Ita tenet hic d.Io.tu adde qđ no.Bar.in l.j.s̄.eo.vbi ī effectu idē vr̄ dicere.

est gnale: aliud spale, nō tollitur extraordinariū per ordinariū. l. si legatari⁹. de dolo. & quod no. i l. 2. C. de dolo. & dixi in l. j. §. j. s. e. tit. Si vero vtrūque est speciale, tunc aut auxiliū extraordinariū est famosum, & tūc idistinctè tollit per ordinariū, siue ꝯ eū dē, siue ꝯ diuersos cōpetāt. l. j. in fi. cū l. se. & seq. s. de dolo. Si ve
a ro ñ est famosum,ᵃ tūc aut auxiliū extraordinariū est mihi vtili⁹ q̄ ordinariū: qa faciliores ꝓbatiōes in eo requirūtur, & nō tol
b litur per ordinariū. l. j. i fi. s. eo. & l. si forte. §. j. s. si ser. vē. & p Dy.ᵇ in l. j. §. j. s. eo. & no. per gl. vlt. C. si aduer. rē iud. & j. ti. j. l. dāni. §. ei q. Si vero vtrūque est mihi equalit̄ vtile, & tūc aut vtile ordinariū cōpetit ad id, ad quod cōpetit extraordinariū per quādam cōsequētiā, & tūc vnū nō tollitur per aliud. d. l. de pupillo. §. meminisse. in fi. ꝓut loquit in interdicto vti possidetis. & arg. l. j. in
✱ prin. cū gl. s. si vsusfr. pe. Et hoc tenet hic Iac. de Are. ✱ Si vero cōpetit directo, & ad id datur quod extraordinariū, & tūc aut datur ꝯ diuersos tūc aut sumit originē à negotio voluntario, & tūc extraordinariū tollitur per ordinariū. l. cū mādato. s. de mi. & l. dāni. §. emp. j. tit. prox. Si aūt sumit originē ab actu necessario, & tūc vnū nō tollitur per aliud. vt l. ēt. C. si tu. vel cu. inter. Fallit i casu l. ꝓperandū. i fi. C. de iud. & no. gl. i d. l. ēt. Si verò datur ꝯ eūdē, & tūc vnū tollit aliud, vt hic, & l. i causæ. s. de min. &
1 l. qui bona. §. de illo. j. tit. proxi. † Est etiā quærēdū, an superueniēte accusatore tollatur iqsitio. Dicā i l. si marit⁹. §. j. j. de adult.

ADDITIONES.

a Ale. ¶ Famosum. Et no. ꝙ auxiliū min⁹ extraordinariū, vt i integrū restitutio tollit auxiliū magis extraordinariū, vt querelam, tex. est no. & ibi Bal. in l. si filius. C. de inoff. don.
Paris. ¶ Vide Soci. consil. 177. incip. s. scrip. volu. 2.
b Ale. ¶ Et p Dy. An vbi cōpetit exceptio, cesset remediū extraordinariū, gl. est sing. ꝙ nō, in l. i causæ. 2. in prin. s. de mi. & ibi Bar. quā gl. ꝓ fin. alle. Imo. i l. Diu⁹. j. de re iu. & an vbi cōpetit replicatio cesset remediū extraordinarium, vide in d. l. de tutela. C. de in integ. resti. mi.
Claud. ¶ Et ad hoc etiā vide Panor. in c. ex literis. co. vlt. de rest. in integr.
✱ Claud. Iac. de Are. Facit qd̄ dicit Are. i l. q filiab. §. fi. de lega. j. & ibi ponit nouam limitationem ad hanc regulam, secundum eum.

1 *Superficiarius potest procuratorio nomine domini nūciare nouum opus, item feudatarius, & similes.*
2 *Inquilinus nō potest procuratorio nomine domini nunciare nouum opus.*
3 *Cōductor videt̄ habere mādatū à domino, & poterit nunciare nouū op⁹, si in instrmēto adest clausula, quòd possit vti re cōducta tanquam re sua. Item si posuit eum in locum suum.*
Ille videtur factus procurator cui committitur administratio bonorum.
4 *Ementes reditus gabellarū, vel aliud à cōmuni statim habent ius i re, & tanquam procuratores communis poterunt vti omni iure communis.*
5 *Nunciando, quis præferatur, an dominus, an habens vtile.*
6 *Superficiari⁹, & habens vtile dominiū potest nunciare domino nouū op⁹.*

§. Si ego.

Superficiarius, q h̄et vtile dñium, pōt nunciare nouum opus. h. d. ¶ Opp. glo. de l. j. in fi. s. eo. Sol. Aliud i superficiario, q h̄et ius personale de facili periturū vt ibi
a dixi. Itē op.ᵃ de l. q bona. §. q dāni. j. tit. proxi. sol. Iac. de Are. q tenebat illā opi. in d. § fi. s. l. ꝓxi. ꝙ cā dā. i se. posset denūciare, fate-
1 tur ꝯriū: ego, vt ibi vidistis, reprobaui dictū Iac. ¶† Quærit̄ vtrū
b superficiari⁹ possit ꝓcuratorio noīe dñi nūciare? Et tenetᵇ Ia. de Are. ꝙ sic. Idē i feudatario, & alijs similib. q h̄nt pl⁹ iuris i re. ar. l.
2 j. in fi. s. eo. Sed qro, † an inquilin⁹ poteritᶜ ꝓcuratorio noīe dñi
c nūciare. Vr̄ ꝙ sic, qa ad eū pertinet custodire, ne ius rei pereat, vt s. loca. l. videam⁹. §. itē prospicere. Ergo in hoc vr̄ fact⁹ ꝓcurator, vt dixi in fructuario. s. l. proxi. Contrarium dico per hūc tex. nec obst. quod dicit̄ de custodia. qa custodit denūciādo dño, ꝙ alius facit cū ipse nō posset agere. l. itē q̄ritur. §. exercitū. ff. loc. facit s. mā. l. si fideiussor. Vel dic, ꝙ custodit, vtēdo seruitute, ne pereat, vt d. §. itē prospicere. nō aūt agēdo, vt hic. Aliud i fructuario, qa ei plus permittit̄. s. ꝙ faciat id, qd̄ dñs de re sua faceret, vt s. vsufr.
3 queadm. cau. l. j. §. cauere. † Ex hoc dico, ꝙ si in instrumēto locationis diceretur, ꝙ pillo tēpore ꝯductor possit vti tāquā re sua, ꝙ hoc videtur habere mādatū. Idē si diceretur, ꝙ locator posuit
d eū in locū suū,ᵈ &c. arg. s. ad Treb. l. q quadringēta, & hoc, qa ille, cui cōmittitur administratio bonorū videt̄ fact⁹ ꝓcurator ad agēdū, vt j. de iniu. l. sed si vni⁹ permissū. §. ꝓcurator. & extrà de
4 ꝓcu. c. qui gnaliter. lib. 6. † Idē dico de his q emūt reditus gabellarum, vel aliud à cōi, qa isti statim h̄nt ius i re, vt j. de loco publ. frue. l. j. & iō tanq̄ ꝓcuratores cōis poterūt vti oī iure cōis sicut vsufructuari⁹, & superficiari⁹, nō attēto, an ista verba sint i ꝯtu,
5 vel nō. ¶ Quæro, † qs pferatur i ista nūciatiōe, an dñs, an habēs vtile an directum? Quidā dicūt, ꝙ habens vtile. l. ꝓcurator. s. de ꝓcu. sed hoc nō itēdo examinare hic, nā illa habēt locū, quādo vtilis, & directa sunt ꝯriæ, secus q̄n diuersæ, qa qlibet admittitur ꝓ iure suo. i. ꝓ suo iteresse, arg. l. 3. §. si ad plures. j. de sepul. vio. &
6 est expressum. j. tit. j. l. inter quos. §. dāni. Sed † an ꝯ dñm poterit nūciare iste superficiari⁹. Dico ꝙ sic, si habeat vtile, qa pōt vti cōtra dñm. l. si culpa. s. de rei ven. & dixi s. e. l. j. i fi. licet qdā cōtra.

ADDITIONES.

a Ale. ¶ Si ego. Itē opp. R̄nde ad cōtrariū: qa ibi cautio dāni infec. datur ob aliud quā def. operis no. nū. l. q bona. §. qs nouū. j. de dā. infect. & ibi doc.
b Pom. ¶ Et tenet. vide Raph. Cum. consi. 64.
c Alex. ¶ An inquilin⁹ poterit. & licet Bar. hic teneat, ꝙ cōductor nō videt̄ habere tacitū mādatū à locatore ad faciēdū ea, q requirunt̄ in re locata: tamē cōtrariū videt̄ velle tex. iuncta gl. in verb. vtrūque in fi. in l. si filiusfa. j. tit. j. distingui pōt, ꝙ aut est locator in loco remoto, ita quòd sibi denūciari nō pōt. & ꝓcedit opi. Bar. aliàs nō, & per Lud in d. l. si filiusfa. & ibi Bar. Et adde Bal. in l. emptor. C. de hęr. vel act. vē. & tenet ꝙ hic dr̄, licēt cōtrariū Bar. senserit in d. l. si filiusfam. & nō bene, sed gl. ibi nō dicit contrariū. Et dic, qa ibi vsufructuari⁹ petit cautionē, ꝓprio nomine, non ꝓcuratorio. vt plene no. in l. inquilino. j. tit. j.
d Alex. ¶ Locū suū. Vide Bar. in l. plane. ꝓ illum tex. s fam. ercis. & est bonus tex. in l. sed si tātum circa fi. s. de pact. ibi loco domini.

1 *Dictio, omnis, recipit limitationem de habilitate.*
2 *Plures admittunt̄ ad nunciādū nouum opus, quādo prætendūt priuatum interesse, secus si publicum quia eligitur idoneior.*
3 *Denunciare potest non ciuis, ędificanti in via publica.*
4 *Prætor ex pluribus idoneis nunciātibus nouū opus ędificanti in publico, gratificabit cui volet.*
5 *Nūciās ędificāti in loco publico, potest nūciare nomine reipublicæ, & tāquam vnus de populo, & num. 6.*
7 *Nunciationē cœptā per vnū cōtra ędificantē in publico non potest alius prosequi sed assistere.*
8 *Aedificanti in loco sacro, vel religioso, potest quilibet idoneus nunciare.*
9 *Aedificāti in re prophana ecclesię qlibet de ecclesia potest nunciare. Item patronus. Item & Episcopus.*

§. Si in publico.

Publici iuris tuēdi cā denunciare oēs ciues possunt excepto pupillo, & seruo, sed ꝓ proprio damno poterit nunciate pupillus, cū tutoris authoritate. h. d. vsque ad §. nūciationē. l. de pupillo. ¶ Opp. de l.
1 pupillo. j. e. & de popu. act. l. mulieri. Sol. † istud, oēs, recipit limitationē, & dic oēs. s. habiles. Op. dicit̄ hic i l. nā reipublicæ, ꝙ rei
2 publicę iterest † plures admitti. Cōtra de ꝓcu. l. nō tamē eousq;. & l. j. i fi. de exer. Gl. i d. l. nā reipublicę. signat ꝯriū, & nō soluit, tñ soluit in pcedēti gl. hoc §. si i publico. i ver. oēs ciues, qa eligitur idoneior. Et hoc s̄m Dy. si omnes ptendāt publicum interesse, secus si oēs priuatū, quia tūc oēs admittent̄, vt l. 3. §. si ad plures. de sepul. vio. Nec obst. d. l. non tñ s. alleg. & j. iu. sol. l. iā tñ §. si tñ plures, qa fuit vna psona, in qua principaliter ius obligatiōis ca
3 debat, nō aūt plures. ¶ † Forma vnā q. aliqs nō ciuis vult in publico nūciare, an possit? Iac. de Are. dicit, Aut ædificat qs i via pu
a blica, & tūc qlibet denūciat,ᵃ arg. l. per agrū. C. de ser. & j. de via
b pub. l. j. §. fi.ᵇ & per totū. Si vetò in alio, tunc ciuis tātum, vt hic.
4 ¶† Quero qd si pluresᶜ equaliter idonei cōcurrāt? R̄n. Prætor
c gratificabit cui volet, vt no. j. de li. ho. exhi. l. 3. §. si tamē plures.
5 ¶† Quero, nūqd sit verū hoc, si fiat i quolibet loco publico, itel ligo de eo loco publico, q est in publico vsu: secus si est pdiū alicꝗ fisci, vel ciuitatis, ꝙ tūc nō posset, nisi q haberet authoritatē ingrediēdi, vel agēdi à ciuitate. l. nulli. s. qd cuiusq; vniuer. no
6 mi. & j. ne qd i loco pub. l. 4. §. hoc interdictū. 2. ¶† Itē q̄ro, vtrū nūciabit noīe reipublicę, an noīe suo. Puto, ꝙ pcedat i noīe rei pu. nūciet. l. nō solū §. si cū possem iure. j. eo. tit. vbi vr̄ casus. facit quod dicimus i delatore. s. de lega. j. l. si seruus pluriū. §. pe. i gl. super verb. vt ei. quæ icipit, s. fisco. & j. de iur. fisc. l. fisc⁹. §. fi. Vel meli⁹ dicat se hoc facere tāquā qlibet de populo, & hoc obseruat
7 practica, & eodē modo formabit iudex sententiā in eum. ¶† Itē quæro, an nūciationē cœptā per vnum, alius posset prosequi. Puto, ꝙ nō l. plurib. s. de procu. poterit tñ ei assistere ne colludat. arg. de inof. test. l. si suspecta. cū simil. facit extra de elec. c. cōstitu-
8 tionē. in cle. ¶† Quid si ædificat̄ i rebus ecclesiæ. Dic si quidem ędificat̄ in loco sacro, vel religioso, tūc idē, ꝙ in loco publico. s. l. prima. §. nūciamus, vers. vel sacro, & de iustitia & iure, l. j. §. pu
9 blicū. Sinautē † in re ecclesiæ ꝓphana, tunc quilibet de ecclesia potest nunciare, vt extra de rebus eccle. nō alie. cap. si qs presbyterorū. Et etiā patroni, vt ibi not. & C. de sacrosanc. eccles. l. iubemus. §. sane. & ibi no. & i hoc habet plus ecclesia, quā ciuitas:

ADDITIONES.

a Alex. ¶ Quilibet denūciat. Et ꝓ ista opi. adde tex. in simli i l. licēt, in prin. s. de ꝓcu. & vide Insti. de ac. i §. æquē. & p Imol. i l. is q reus. de pu. iud. & quæ no. Bal. in l. j. §. j. de iust. & iure.
b Alex. ¶ L. j. §. fi. Sed Ang. hic alle. gl. fi. cōtra Bar. i l. 2. §. pe. j. ne qd in loco publico. q vr̄ voluisse licere cuilibet, etiā nō ciui, nūciare nouū opus, ꝓ eo ꝙ fit i publico idistinctè. & vide Bal. & do. Io. i d. l. is, q reus, & ibi ēt, in l. j. Sed Io. hic dixit, ꝙ illa gl. pōt itelligi, & limitari p istū tex. secūdū dictū Iac. de Are. & Bar. vel etiā potes dicere, ꝙ gl. nihil facit, qa loq̄t q̄n qs est d alia cōtrata, quo casu cū ex vico dr̄, &c. l. q ex vico. ad muni. & ꝓ hoc ēt facit d. §. pe. & qd̄ ibi no. vbi ille admittebat̄ ad nūciādum, qui saltē secundario habebat iteresse; forēsis aūt nō iterest, igit̄, &c. Et mirū aliquantulū est, cum appellatione popularium veniant forēses, vt ꝓbat in auth. de q̄store. in prin. de quo p Bal. C. q accu. non poss. in rub. & adde q no. in c. j. de for. fidel. Et ꝙ appellatione populariū veniāt forēses, voluit gl. i d. §. pe. itelligēdo, ꝓut itellexit Ang. non aūt veniunt clerici, vt ꝓbat tex. i c. j. de pbē. licēt fortè venirēt appellatione terrigenarū, p tex. i c. fi. de vi. & hon. cleri. Sed reperio Bal. i c. j. de milite vasallo q arma bel. depo. vbi dicit, ꝙ sacerdos dēt reputari vniuersitate ciuiū. l. falsa. §. fi. de cōdi. & dem. c. dilecti. d fo. cōp. p Bal. i l j. §. j. i fi. d iust. & iur. & ibi ēt no. an sit d districtu, & ecclesiæ sint de corpore ciuitatis, secūdū Old. Adde no. p Bar. i l. ad munic. & vide Bal. no. i l. si nō speciali. C. de testa & ibi no. qs dicat̄ de patria, terra & ciuitate. Adde, qd sit popul⁹, cōe, vniuersitas. Fe. cōs. 188. & an sacerdotes veniāt appellatiōe vniuersitatis, vide pulchre Ol. cōs. 32. cōludētē ꝙ sic.
c Bar. ¶ Quæro, qd si plures. No. nō posse quemlibet denunciare, &c. adde glo. no. in l. nulli. s. quod cuiusque vniuers. nomi.

tas: quia hoc casu non admittitur, nisi syndicus ciuitatis, vt dixi. item hoc casu admittetur superior prælatus, vt dixi s. l. j. in fi.

LEX V.

1 *Pupillus sine tutoris authoritate nō pt nunciare nouū opus, cū authoritate sic.*
2 *Adultus, an possit nouum opus nunciare.*
3 *Minor, quòd non habeat vocem in consilio, nec in constitutione syndici.*
4 *Nunciatio facta per pupillum carentem tutore, valet de æquitate.*

1 **De pupillo.** Satis ē subtilis iudicio meo, & inuit ibi, ñ āt aīr, &c. q̄ admittat̄ pupill⁹ cū tutoris auth. ꝯ ar. l. l3. s. d̄ pe. & l. mulier. j. d̄ po. ac. vbi in popularib. nō admittit̄ ꝓcurator. h⁹ ꝯrij timore sunt 2. sol. vna est, q̄ nō pt pupill⁹, verū ē sine tutoris authoritate, & tāgitur, in fi. gl. q̄ inc. de rigore, ibi alij hoc referūt gl. dicit, q̄ ista lec. nō ē bona, s3 nō reddit̄ rō. sed rō ē, qa in his, q̄ nō sunt in administrōe, nō opat̄ aliqd tutoris authoritas. l. fi. s. de cur. fur. & facit bñ. l. 2. j. de iti. act. pri. est alia lec. vt nullo mō pupillus admittat̄, nisi sua intersit, & hoc pōit in gl. in verb. executionē, q̄ inc. i. ptātē nūciādi, & hæc vera. Opp. qa ea q̄ ꝓsunt pupillo, sine aut. tutorū pupillus facere pt. vt inst. de aut. tut. in pr. & l. obligari. s. de aut. tu. so. gl. q̄ istud hēt locū qñ pupill⁹ possidebat & nūciabat simplici verbo, & sic⁹ pos. ꝑdit, al's secus, & hoc tēt Ia. de Are. alij dīt simplr, qd̄ pupillus nūciare nō pt, qa posset esse sibi dānosū, & hoc ponat in fi. gl. qd̄ tēt gl. & bñ. idē Iac. de Ra. & Old. Ray. de For. & ego post eos. & si tu dicis, in quo posset sibi esse dānosū? dic, qa ei cui nūciat, si pateret̄ dāni, teneret̄ actiōe in factū, qa si nūciatio eēt frustratoria. tēcret̄ ad intereē, p l. rē q̄dā venalē s. de dolo. Ia. de Are. & Old. op. cū iste sit act⁹ extraiudicialis, ergo pt fieri p seruū & pupillum. l. seruus. s. de bo. po. so. nō pt, qa pupillus lædit̄, vt s. dixi. itē cū nūciatio hēat vim cuiusdā ꝓuocatiōis ad iudiciū, vt no. j. e. l. §. si qs ipsi, iō ñ pmittit̄ pupillo. nec seruo. sicut ptor ad vnius eorū petōē nō faceret aliquē citari. sed qd si ptinet ad priuatū ꝯmodū pupilli, & ēt ad publicū? dico idē, s. pupillū admittēdū, sicut admittit̄ ad accusandū eccisores pr̄is. j. de
2 acc. l. 2. qd̄ respicit, & priuatū ꝯmodū, & publicū. q̄ro, † qd̄ d̄ adul-
b to? Dic vt in d. gl. h̄ q̄ tenet ꝯē. Doc. vt iacet. p l. popularis actio. j. de pop. act. sed ꝯ, qa nō in 3. ltīmā ꝑsonā stādi in iudicio. vt C. q legit. pso. l. 2. nec authoritas curatoris sufficiat, cū hoc nō sit ī administrōe, vt dixi. nō obst. §. pueritiā, qa, in ꝑsona aduocati nō substātiat̄ iudiciū. nō obst. d. l. popularis actio. qa in illa post lit. ꝯt. q̄rit̄ si l. l. si cui. de ver. si. & iō cū ad ei⁹ ꝯmodū ptineat, est ī admīistrōe, & iō authoritas iuris ltīmat ei⁹ ꝑsonā. & hoc vr̄ verū d̄ iur̄, l3 mul-
c tū faciat ꝯ, qd̄ no. j. de accu. l. 2. sed ibi dicā. Et hāc gl. inducit Dy.
3 † q̄ minor hēat vocē in ꝯsilio, in electiōe, & ꝯstiōe syndici. ꝯrium tēt & bñ p l. spurij. §. j. j. de acc. & l. ad rēpublicā, de mu. & ho. facit in Spe. de syndi. §. j. ver. sed cuius ætatis. q̄ro, † si nō hēt pupill⁹ tu-
4 torē, & nūciat, an valeat? & gl. d̄t, q̄ sic. nō de rigore, sed de æqtate. & vide eā q̄ inc. rata hēbitur de rigore, sed de æqtate, &c. Dicit
d ne verū d̄ ista gl. Ia. de Are. dicit, q̄ nō. Credo tñ, q̄ gl. possit ꝓcedere, dū tñ postea cū hēt copiā iudicis, cū tutore nunciet, q̄ nunciatio retrotraheret̄, ar. j. ea. l. §. si qs ipsi. ad rōē Mart. dicit, q̄ nunciatio pupilli faceret locum interdicto, quod vi aut clam, non huic.

a ADD. ¶ Sic. Vide Bar. consi. 79.
b Ale. Gl. Et pro intellectu gl. dic. q̄ Bar. & Ang. & cōiter oēs hic tenent ꝯ glo. & in hoc omnino vide Imo. hic, & adde q̄ contra glo. hic tenet Bal. l. exigendi, C. de proc. & hic tenet expresse Dy. q̄ minores 25. an. non possunt esse denunciatores, de quo vide ... in prin. Can quib. e. in integ. rest.
c Ale. Gl. Vide Bar. l. Lucius. §. pe. ad munic. & bal. l. exigendi, C. de proc. & Inn. c. cum ex iniuncto, ad si extra eo. & hic per Modernos.
d Ale. Dictum bar. ñ vr̄ posse procedere, qm̄ in omni actu, in quo necessaria est tutoris authoritas, necesse est, q̄ præcedat, nec pt ratificari, vt legitur. & no. in l. si quis mihi bona. §. iussum, de acq. hæ. adde Bar. et in d. §. si quis ipsi ptori, in fi.

1 *Seruus non potest nunciare, quantum ad publicam vtilitatem sed ad priuatam.*
2 *Seruus admittitur ad defensionem necessariam, non voluntariam.*
3 *Excommunicatus admittitur ad defensionem necessariam, non voluntariam.*

1 **§. Seruo.** ꝯ l. l. 3. ī pr. j. qd vi aut clā. gl. d̄t, † q̄ q̄tū ad publicā vtil. ñ pt. q̄tū ad priuatā sic. l3 ista so. sit vera ī se. tñ credo, q̄ seru⁹ nūciādo facit locū interdicto, qd̄ vi aut clā, ñ huic. rōē diuersitatis dixi s. l. j. §. nūciatio. est alia rō, q̄ ibi, ēt si nō nunciaret̄, hēret locū illud interdictū, ex eo, q̄ clā, & iō de facili admittit̄
a qlibet ad nūciādū, qa solū q̄dā qualitas inducitur. & ista rō vr̄ ponit in tex. d. l. 3. Itē op. nūciatio ē defensio, vt l. px. sed seruo pmittitur defensio. l. si seruū. j. de acc. & l. si nō defendatur. j. de pe. resp.
2 † q̄ dā ē defensio necessaria, vt qñ ꝯ cū expsse dirigitur petitio, & tūc loquūtur ꝯria. rō. qa cū citādo qs approbat eū. vt ltīmā reū, sed qñ est defensio voluntaria, vt qa ꝯ eū dirigitur petitio, vt in ca-
3 su ꝓposito, tūc nō admittitur, vt hic, qd̄ ē. no. idē † dico de excōicato, q̄ nō admittitur a agēdū, sed ad defendēdū, & intelligo de defensione necessaria, secus in voluntaria. Casus est hic. & no. per Inn. de exce. c. cum inter. facit quod dico s. so. mat. l. cum mulier.
a ADD. ¶ Ale. Op. Adde bar. l. si fideiussor, §. si ... cog. & quod no. Bar. j. e. l. §. si adde no. c. exh. ... de iud. dixi tñ le. A. c. dilecti, de exce. per al ... tex. ... etiam ... admitti ... defensione ...

& sequit̄ Im. d. c. exhibita, & vide Im. j. e. l. si q̄s ipsi. post Ang. limita tñ singulariter theoricā bar. nō hēre locū, qñ pdicti inhabiles citarentur hoc mō, videlicet, si sua putauerint interesse, quo casu ēt ob necessariā defensionē nō sunt audiēdi. qa aduersari⁹ ille tūc ñ vr̄ ꝑsonā suā legitimare, fm bal. multū. no. l. fi. C. de edi. di. ... ad hoc adde qd̄ no. Ang. & post eū d. Io. l. 1. §. hæc stipulatio, ff. si cui plu ... Bal. & no. Io. An. c. dilecti, de exce. Et pdictis adde tex. in c. 1. de resc. in 6. & ibi Arch. & Cy. l. q̄m, & ibi bal. C. de adul. & Arch. 8. q. 4. ca. q̄ aūt. Et ēt pdictis adde omnino bal. l. libertus, & ibi late Fulg. & Pau. de Ca. s. de in ius voc. & q̄ dixi s. in bal. d. l. fi. de edi. diui. dic q̄ illud probatur per tex. in c. exhibita, iuncto c. commissa, de elec. in 6. Alibi dixi Bal. c. 1. de mil. vas. qui contu. ē, q̄ non pt quis puniri tanquam contumax, si citatus fuerit sub hac forma, si tua crediderís interesse, nā si nō credit sua interesse, citatio non ligat, quia ꝯditio sub qua citatio facta fuit deficit, qd̄ facit ad gl. r. ... de C. si maior ... adde tñ pdictis, q̄ licèt reo deneget̄ defensio, tñ iudex pt ex officio supplere, vt no. Bal. in rub. C. de vē. li. & no. in l. planè, de pet. hær. si statutū d̄c q̄ bannito non reddatur ius, an poterit se defendere, not. per Bal. d. l. quoniam. C. de adul.
¶ Adde his vltimis verbis, quod pulchre consuluit Rom. consi. 214.

1 *Nunciationis verba debent referri ad eum, q̄ est ibi cum nunciatur.* (bitorio.
2 *Opus d̄et habere instar operis, vt hēat locū edictū destructorium, secus in prohi*
3 *Nūciatio fcā, ēt si nemo sit in loco, piudicat dñō veniat in notitiā domini ędi-*
4 *Nunciare fabris, an sufficiat, vt factum post nunciationem destruatur.* (ficātis.
Contemnens nunciationem in expensis conuenitur.
5 *Dominus ꝓ suo interesse pt agere cōtra fabros, q̄ ei notitiā nō fecerit, denūcia-*
Nunciatio facta procuratori generali nocet domino. (tione ipsis fact:.

§. Nunciationem autem. Nunciatio no. ope. debet fieri in re presenti, nec reqrit̄ pñtia dñi. alibi. n. fcā ñ facit locū huic interdicto. ñ. d. vsq; ad §. pluriū. vide gl. ver. nūciationē, q̄ ꝯtinuat istū. §. & dicit, dictū est s. ex qb. cau. nūciet̄, & q̄ ꝑsonæ nūcient, & qb. nūciet̄ nūc vbi: sed qa s. nō sit plene expeditū qb. in hoc male ꝯtinuat gl.
1 † No. q̄ verba nūciatiōis dēnt referri ad eū. q est ibi cū nūciatur.
2 † Op. j. e. l. stipso. §. op⁹. gl. bñ soluit hic. q̄ ēt si nil est factū, hēt lo-
a cū istud edictū, ar. l. j. §. cœpisse. j. de poll. sed gl. ꝯriā habuistis. s. e. l. j. §. pt. vbi dr̄, q̄ d3 hr̄e instar opis. sed gl. ista bñ d̄t, & illa male, qa
3 d3 hr̄e instar opis q̄tū ad edictū demolitoriū. pone † q̄ nemo ē i-
b bi vbi fit nūciatio noui op. an piudicet? & gl. d̄t q̄ sic, & q̄ piudi-
c cet, dūmō veniat in notitiā dñi ædificātis. l. itē veniūt. §. petitā. s. d̄ pe. he. s3 q̄ro, ñ sūt ibi, nisi magistri lapidū, an eis sufficiat nūciare? Ottho antiquus glossator, d̄t q̄ sic, cū fiat in re: & nūciat̄ furioso, & pupillo, & aliis, vt j. e. l. opis noui. s3 gl. rephēdit istā opi. & d̄t, q̄ donec peruenit ad notitiā dñi, sibi nō piudicet. gl. sic ptrāsit, & Dy.
d sed alij, d̄ vt Io. de Are. & Old. dñt, q̄ licèt non peruenerit ad notitiā dñi, totū d3 restitui, qd̄ ē factū post nūciationē, & ē expssum. j. ti. j. l. iter quos. §. dāni. ar. ꝯ q̄ ille, q est ignorās, nō delinqt. l. gnāli. C. de tab. & l. ex maleficiis §. j. j. d̄ ac. & obli. ergo si fuit dñs ignorās, ñ d3 destrui. Et ista rō no. in gl: sed gl. stati alibi meli⁹ d̄t, q̄ destructio nō ē pęna, s3 in expēsis ꝯuenit, q ꝯtēpsit nūciationē, vt tēt in
4 fin. j. e. l. §. si pluriū. & j. e. l. edib. & hoc tēt Ia. d̄ Are. & Old. & oēs. q̄ro, † vtrū dñs ꝓ interesse suo pt ager̄ ꝯ fabros, sic fabricātes? Ia. de Are. tēt. q̄ sic, ar. l. l3, in fi. s. nau. cau. stab. & l. si seru⁹ seruū. §. si
5 fornicārius. s. ad l. Aq. q̄rit Dy. † qd si fiat nūciatio gnāli ꝓcurato-
e ri? & vr̄ q̄ nō noceat, nisi peruenerit in notitiā dñi. ed. §. petitā, & qa al's ꝯtēneret edictū, ē delictū, ergo nō venit in mādato. l. si ꝓcurator. de ꝯd. ind. cū si. s3 ar. j. de doli exc. l. apud. celsū. §. q̄situ, el 2. & s. de trib. l. ꝓcuratoris. sic ergo vr̄ distingui, an hēat liberā, vr̄ ñ. d. l. ꝓcuratoris. in pr. ita dicit Dy. s3 q̄ ñ ad nūciationē noui ope. pertinet, nō bene dicit, qa in operatiis pt fieri, vt s. dixi, l3 ipse Dy al'r dixerit, inhæredo errori h⁹ gl. s3 quātum ad alias protestationes, dicam in materia protestationum, j. e. §. si quis ipsi prætori, &c.

a ADD. ¶ Ale. Eo. Adde Bar. in l. si prius, in 2. opp. j. e.
b Ale. Ibi. Gl. tamen tenet contrarium, & vide j. e. §. si quis ipsi, in fi. & ibi Bar.
c Ale. Dicit. Op. gl. est verior ꝑ iura sua, q̄ tenet hic Bar. licet Ang. & ēt Im. inclinēt in ꝯrium, ar. huius tex. dicebat tñ Ang. q̄ teneret nūciatio, si fieret in loco, in pñtia testium nō secretorū, q verisimiliter possent dño denūciare. Tu adde bar. in §. proxi. & quod ibi no. istam opi. etiam vr̄ sequi Im. l. op. ris, post gl. j. e.
d Ale. Cōiter tenet̄ qd̄ d̄t bar. & gl. vt3, q̄ cū opus factū anteq̄ dñs sciat, debeat destrui, & dñs tenet̄ pstare patientiā: sed hæc destructio nō debet fieri expensis dñi, & isto vltimo casu ꝓcedat opi. gl. hāc opi. hic tñ tēt Io. qñ nūciās i veritate hēt ius nūciādi, al's secus, vt hic ꝑ eum, quē vide & vide j. px. §. & hoc putat referri et ad s. px. dicta, qñ nūciatio fuit fcā nullo existēte in loco, p idētitatē rōis.
e Rom. Vide alle. ista verba per Roma. consi. 279. inc. in præsenti consultatione.

§. Si quis forte in foro. hūc §. summaui cum p̄ce dēti. op. & vr̄, q̄ alibi facta nunciatio valeat. l. aut q aliter. §. si quis cum denunciasset. j. quod vi aut clā. gl. dicit fateor ꝯrium, & hoc q̄ d̄t hic, nullius est momēti, verum est, antequam veniat ad notitiam dñi, secus postquam
a sciuerit. Ponamus istam so. esse veram: quare dicit hic, nūciatio-
a ADD. ¶ Ale. Verā. No. q̄ non valet nūciatio facta extra locū, tenuit tñ hoc d. Io. iudicis officio posse nūciari extra locum, & tenere, licet videatur ꝯ idem tex. h. d. per gl. j. hic, q̄ vr̄ meo iudicio, parū facere, cogitabis, sed ꝯ eū vr̄ tex. vltra gl. in 2. lect. j. e. l. §. si quis ipsi prætori, fallit tñ in casu istius §. in 3. lect. de quo tñ ibi per Bart. hoc casu poterit loqui opi. d. Io. & ideo ego dico, q̄ ipsemet d. Io. tenuit ꝯrium eius, quod ipse hic dicit, in d. §. si quis ipsi prætori, & ibi scripsi post bar. j. ea. l. sed cetē d. Io. hic aliud sensit, vt videre potes.

nem nō tenerī, cū eodē mō fit ibi, quo hic. & gl. ver. nullius, dicit,
q iō dicit s̃. tenere, q̄a vt plurimū operarij bonū sumētes p dño
cōsilium, cōsueuerūt sic dimittere. sʒ vr̃, q istud sit malū cōsiliū, si ve
rum est, q non dʒ destrui, donec veniat in notitiā dñi, sm gl. pced.
sequitur ergo opi. Ru. in ea. gl. ibi, sʒ R. vr̃, &c. & ista est vera, & hoc
tenuit gl. in l. j. §. j. s̃. e. Non obst. l. aut q aliter. §. si qs, q ibi sufficit
fieri absente dño, q̃tum ad interdictum, quod vi aut clam, secus q̃
tum ad istud interdictū, dʒ. n. fieri in re præsenti, & sm hoc est dif-
ferentia inter istum §. & præcedētem. ista est veritas, & ibi vidisti,
q non ligat, nisi postquam peruenerit in notitiam: sed verum est,
quo ad impensas, vt ibi dixi, & videbitis. j. §. sed quæro, tenendo
opi. gl. quid si tarde dominus reuertitur? Dic, vt in gl.

1 *Nunciatio facta vni ex sociis, non præiudicat alteri quo ad impēsas, sed quo ad demolitionem sic.*
2 *Nunciatio, de qua in l. ista dicitur in rem & vni facta omnibus præiudicat, illa de qua in l. 1. §. pe. s̃. de ven. inspici. est in personam, ideo omnibus fit.*
3 *Lex ista non debet intelligi logicaliter, quòd negatio postposita suo vniuersali, æquipollet suo contrario.*
4 *Lex si cum vno. infra de exce. rei iud. & ibi gl. an habeat eandem causam defensionis, aut non, loquitur in appellatione, non in principali.*
5 *Ratio differentiæ inter hunc § & præcedē. ē, q̄a hic in personam, præcedēs ī rē.*
Nunciatio facta ab vno ex sociis, quando prosit aliis, & ibi quando omnes habent ius prohibendi. n. 4. (debeat fidelitatem. remissiue quòd vni.
6 *Vasallus si dominus decedat, pluribus filiis relictis, an vni, an omnibus iurare*
Plures rei, an possint in eodem libello conueniri remissiue.

§. Si plurium res sit.

nūciatio noui ope. ex pte eius cui nūciatē in rē, & iō sufficit
si vni de sociis fiat nūciatio: ex parte eius q nunciat, est in psonā,
1 & iō debēt oēs socij nūciare. h. d. cū §. se. dr̃ hic † q sufficit vni nū-
ciari, postea dicit, q si vnus ædificat, alteri nō nocet, & sic sibi cōdi
cit. so. dic, q alteri quo ad impensas nō p̄iudicat, quo ad demoli-
tionē sic. & h. d. gl. & per istā dixi, q dʒ limitari. §. nūciationē s̃. e. l.
2 Op. de l. si qs. ipetās. §. fi. s̃. cōi di. gl. dr̃ fateor, q illd, qd vn⁹ p̄stat ab
alio recuperat, si hoc expediebat societati. sʒ quō potuit expedi-
re societati ædificari post nūciationē, cū certū sit, q dʒ dēoliri. sol.
intellige gl. q potuit sperni nūciatio per ædificāte: sʒ sui testes si
erāt tunc, cū ædificātes cōueniebāt hoc interdicto, & volebat p-
bare: nō redierūt, & sic hēt pbōnes cō socios suos, q interfuit so-
cietatis pcedere in ope. vlterius pcedo. & op. de l. j. §. pe. de ven. in
2 spi. so. Nunciatio † de qua loqtur l. ista, est in rē, & iō fcā vni p̄iudi
cat oīb. sʒ in l. j. §. pe. de vē. insp. nunciatio est in psonā, & iō nō suf
3 ficit vni facere nisi fiat oīb. & hoc tene menti. Op. dr̃ hic, † q nū-
ciatio ab vno fcā nō pdest aliis. cō. q̄a destructio opis ē indiui sua
vt j̃ e. l. si ipso. §. q̃rrū. sʒ in indiuiduis factū vni⁹ pdest oīb. vt l. lo
ci certus. §. si fundus. s̃. si ser. ven. ergo, &c. br̃ reperio Ia. de Ar. in
tellēgētē sic. aut vult agere ad demolitionē & tūc pdest, q̄a est in
diuidua. Si aūt vellet agere ad intereē nō posset, cū interesse sit di
uisibile. sp tñ intelligas, q ille q nunciauit agit, nō alius. intelligit
ergo Ia. de Arc. q nūciatio sufficit illā facienti, nō alij. sed iste dicit
cō tex. istū. q̄a negatio postposita signo vli æqpollet suo cōrio. hic.
gitimos §. an ergo. s̃. de le. tu. & l. in bello. §. j. j̃. de cap & po. reuer.
Cū ergo dicit oīb. non sufficere, i. nulli sufficere, iō dico, q ista lex
dʒ nō intelligi logicaliter, nec æqpollet suo cōrio. vt alibi, § si ser-
uus. § si pluriū. s̃. si qs cau. & q istud sit verū patet: q̄a si intelligeret,
q nulli pdesset, tūc eēt cō rōē pcedētis §. Op iste §. vr̃ sibi ipsi cōri⁹.
dr̃ hic, q oēs dēnt nūciare, q̄a aliter p̄t hñe ius nunciandi: aliter nō,
4 cūo ergo poterit nunciare q nō hēt ius? Gl. resp. † q inspecta iu-
ris pari sūōe, oēs p̄nt nunciare, inspecta veritate non. Pone, q oēs
hñt ius phibēdi, an nunciatio vnius psit alteri? gl. dicit, q nō, nec
aliud allegat Dic vt l. si cū vno. j̃. de exc. rei iu. verū aliq intelligūt
l. illā vt gl. ibi, aut hñt candē cām defensiōis, aut nō. sʒ illud est in
5 applōne, secus in principali, vt l. si q. §. fi. j̃. de app. sʒ † q̃ est rō diffe
rentiæ inter hunc §. & præcendentem. Dic, vt in gl. quia in præce-
denti est in rem, hic verò in personam ex parte nuntiātis. Decessit
6 † dñs, relictis plurib. filiis, an vasallus b dēt iurare vni, an omnib.
Iste §. facit q omnib. & facit l. si cuius. aliàs est §. si vsusfructus. s̃.
de vsufr. & ibi est gl. Breuiter gl. habetis latam in tit. si de feu. fue.
cōtro. c. j. § omnes in feu. Ia. de Are. format aliam q. si sunt plures
rei, an possint in eodem libello conueniri? Et dicit ipse, quod sic.
Alle. auth. præsente. dixi plene in l. 3. j̃. de duo. reis.

a ADD. ¶ Ale. Ang. hic pōit exēplū, vt hic p eum, sed sm Im. hic cō intellectū Ang. facit s̃. e. l. j. §. si qs ædificium, potes ponere exemplū vt posuit gl. in l. allegata si qs putās, §. fi. cōi di. s̃. videlicet: q nūciās elegit sibi intereē satisfieri in pecunia, l. si ipso, §. siue aūt, j̃. e. gl. fi. d. l. si qs putans, dum dicit, resici, sentit opi. Ang.
b Ale. Bal. c. j. §. omnes, si de feu. fuer. cont. in feu. tener, q vni tantum per c. imperialē, §. præterea ducatus, de proh. feu. al. per Fed. & in hoc dicit residere gl. & Pe. de Cre. & Ia. de Bel. fa. qd no. s̃. cōi di. in pr. Sed Bal. d. §. præterea, aliter dr̃, & se non firmat, per Spe. ti. de feu. §. quoniam, ver. 29. Ang. in l. 2. §. ex his, de ver. ob. se remittit ad Bar. & per Im. d. l. 2. §. item si in facto, in fi.

1 *Protestatio fienda iudici, quando de eo probabiliter timetur, potest fieri coram vicinis, aut sibi. & nu. 5.* (cium, & infra nu. 25.
2 *Nunticatio noui operis habet vim cuiusdam prouocatiōis, seu citationis ad indi*
3 *Actus expediendus cum iudice, tanquam cum parte, si in iudicio venit expediendus, coram alio iudice experiri debet.*
4 *Protestationem fieri iudici, vel coram vicinis, sufficit in actu expediendo cum ipso iudice, tanquam cum parte, extra iudicium.*
Nunciatio in opere extra iudicium fieri debet iudici ædificanti.
5 *Contra iudicem mihi iustitiam denegātem, protestatione sibi, vel coram vicinis facta. possum per appellationē recurrere ad superiorem, vel de ipso coram superiore, vel coram episcopo conqueri, vt eum cogat ad iustitiam faciendam.*
6 *Protestationem semel fuisse factam, quando sufficiat.*
7 *Emptor, cui lis mouetur, si protestatus fuerit se non posse nunciare venditori, quia nescitur vbi est sine sui culpa, eo reuertente debet sibi nunciare, aliàs prima protestatio non valet.*
8 *Iudici ædificanti officio cessante, vel alio impedimento, teneor iterū ei nunciare.*
9 *Dispositio huius §. loquens in prætore, quòd habeat locum in quolibet alio officiali merum imperium habente, & potestatem carcerandi.*
Officialis perpetuus potest conueniri.
Ciuitas. quæ habet merum imperium potest conueniri.
10 *Hic §. non habet locum in officiali perpetuo, puta episcopo, rege, vel principe.*
11 *Curator furiosi, officio durante, p̄t conueniri secus est in tutor vel cur. minoris.*
12 *Officialis positus ad beneplacitum potest conueniri, et ei nūciatur nouum opus.*
13 *Hic §. non habet locum in aliis qui non possunt reuocari in ius.*
14 *Metus officialis. s. q quis propter eius metum aliquid non fecit, quod facere debebat, qualiter probetur. & quòd non sufficit protestari nisi probetur.*
15 *Causa iusta timoris, an dicatur, si probetur q index semel tantum adhibuit metum remissiue.* (tum inferre, licet in isto non.
16 *Causa iusta timoris non est, si probetur iudicem in alio officio consuetum me-*
17 *Causa iusta timoris non est probare iudicem consuetum homines carcerare, nisi etiam probetur, quòd iniuste.* (soleat violentias facere.
Coniecturis probari potest, & etiam per solam famam, q iudex appellantibus
Iusta causa credulitatis est. quod dicitur à fide dignis.
18 *Iustus metus dicitur probatus, si probetur, q iudex est consuetus consanguineis, vel laboratoribus appellantium violentias inferre.*
19 *Violentiam factam fuisse appellantibus à familia iudicis si probatur, sufficit.*
20 *Forma huius protestationis fienda iudici, qualiter fiat. & nu. 22.*
Causa in ista protestōe inseri dēt non tamen cā quare protestetur, vel appellet.
21 *Appellans, vel protestans coram vicinis pp metū ab interlocutoria, vnā cā grauaminis inseri debet. illa cā in tali appellatione, vel protestatione inseri dēt.*
23 *Remissio huius protestationis potest peti à iudice ædificante, contra quem protestatur satisdando, sicut remissio nunciationis petitur.*
Protestatio de qua fit ex omnibus illis causis sperni pōt. quib. nunciatio spernitur.
23 *Forma nunciationis fienda officiali, officio finito propter nouum opus.*
25 *Prætori ædificanti pōt fieri nunciatio, quæ introducat interdictum. q vi aut clā.*
Nunciatio quòd habeat vim citationis, & s̃. nu. 2.
26 *Protestatio, quæ fit coram vicinis contra prætorem ædificantem non est necesse, quòd perueniat in notitiam ipsius si hoc eius culpa eueniat.* (ibi practica.
27 *Protestatio. quando non potest haberi copia iudicis, debet fieri ad tribunal, &*
28 *Iter arripere ad iudicem causa nunciandi, habet vim nunciationis.*
Cautela pro rusticis, vt quando recipiunt aliquam iniuriam dicant, protestor ex parte potestatis. ne hoc facias, & arripiant iter ad ciuitatem, quia factam talem protestationem debet reuocari.
29 *Nunciatio facta iudici, satis est, quando pp loci distantiam non pōt per nunciationem factam in opere esse consultum nuncianti.* (idoneum, & de facili.
30 *Nuncium habere potuisse, debet probare ille, qui dicit, quod potuerit habere*
31 *Impedito nunciare nouum opus ratione personæ, qualiter succurritur. remis.*
32 *Nunciatio pōt fieri et quando nullus est in loco, et ligat dominum à tpe scientiæ.*

§. Si quis ipsi prætori.

Singularis est, & legitur in
gl. quatuor mod. 1. si aliqs
vult nunciare p̄tori ædificāti, nō p̄t, sʒ dʒ p̄testari se nō posse de-
nunciare, demum finito offō dʒ nunciare op⁹ nouum. & fingitur
retro nunciatum. Anteq̄ ad cōria veniā, p declarōe h⁹ lrē. q̃ro, cui
fieri dʒ hæc p̄testō? gl. dicit ei p̄tori, vel corā vicinis. Et sic vides,
q hæc lec. subdiuiditur in duas. q̃ est verior? Certè q̃lib; p̄t esse ve
ra. Prima, q p̄testetur ei p̄tori. Et est rō, q̄a cōueniri nō p̄t. l. nec ma
gistratib. j̃. de iniu. & l. pars lrarū. de iud. & hæc est vera, q̄n de iudi
1 ce oīno nō timetur. itē p̄t † fieri corā vicinis q̄n aliqs de iudice p
babiliter timet. l. si. C. de his q per me. iu. nō ap. & ita credo gl. in-
tellexisse. No. quattuor. Primo, q nunciatio nō pōt fieri p̄tori. 2. q
dʒ p̄testari ei. 3. q finito impedimento dʒ nunciari. 4. q retrotra-
hitur. Ad quodlibet oppono per ordinem. Ad 1. op. & vr̃, q hæc
rō nō sit bona. Nā in nunciatione nō est necessaria cōuentio in iu-
dicio. vt s̃. e. l. j. §. nunciatio sol. l; nō sit necessaria cōuentio p̄toris,
2 tñ † nunciatio hʒ vim cuiusdā citationis seu puocationis ad iudi
a ciū. Nā ille, cui est opus nouū nunciatū. hʒ necesse venire ad im-
petrādum remissionē, vel p̄stare satisdōem, al's destrueretur sem

a ADD. ¶ Alexand. Cogita, an hæc ratio sit vera, quia pari ratione videretur non posse protestari prætori, quoniam facta protestatione, si vult vlterius ædificare, habet necesse se submittere iuri commentalis eius, & petere remissionem protestationis, vt no. Bar. j̃. in 12. q & sic videtur eadem ratio in nunciatione.

vt ĩ.c.l.§.si is cui. Vñ si ad iudiciũ ꝓuocat̃,ab eo ĩuito aliqd extor
qt̃.ꝑ hoc fa.ꝙ no.ĩ c.cũ sit Romana.ext.de ap.sicut ergo ñ pt ille
ad iudiciũ citari,sic ñ pt ei nũciari,ꝙ no.ad 2.op.& vr̃,ꝙ talis ꝓte
stõ ñ d3 fieri ei, vel vicinis,s3 corã alio iud.vt C.de epi.au.l.si pñs,
3 de ñ nu.pe.l.ĩ ꝯtib.§.fi.sol.†qdã sũt act⁹,q expediri dẽnt cũ iudi
ce,tãq̃ cũ pte, tũc si qdẽ ille act⁹ venit explicãd⁹ ĩ iudicio,d3 fieri
corã alio iudice ſm formã ll.ꝯriatũ,&l.vt pfecti⁹.C.ꝗ an.ex.Si ve
4 rò†act⁹ explicãd⁹ cẽt ext.iudiciũ,tũc sufficit ꝓtestõẽ fieri sibi,vl'
a corã vicinis,ᵃvt hic.ista.n.nũciatio,ext.iudiciũ ĩ ipo ope d3 fieri.si
5 verò†act⁹ cẽt explicãd⁹ cũ eo,tãq̃ cũ iudice,& pp ei⁹ potẽtiã,vel
metũ ĩpedior,tũc sibi,vel corã vicinis,cẽt faciẽda ꝓtestõ,vt ĩ.de
ap.l.cũ qdã.& d.l.vlt.C.de his q p met.iu.ñ ap.& ext.de ap.c.si.Et
b hac ꝓtestõe fcã tũc recurret ad supiorẽ,ᵇvel p viã applõis,vt d.l.
vlt.vl' ĩ casib.ĩ qb.ñ pt apl'ari,p sĩplicẽ q̃rimoniã,ꝯq̃rat̃ corã supio
c re,vel corã epõ,de iudice q negat mihiᶜfacere iustitiã,& ille eps,
vl' supior coget eum ad iustitiã faciẽdã petẽti,cas⁹ ẽ no.in aut.vt
dif.iu.in pr.& ex.de exce.c.2.li.6.ad 3.op.& vr̃,ꝙ sufficiat ꝓtestõ-
nẽ semel cẽ fcãm,& ñ h3 necẽe iterũ nũciare,vt l.titia.§.vsuras.ꝗ
6 le.2.sol.†qñ ꝓtestor,ꝙ ñ stat p me,tũc si qdẽ stat p aduersarij de-
d lictũ,vel ꝯtumaciã,tũc vna ꝓtestõ sufficit,ᵈnec req̃runt̃ pl'es,nisi
pria fuerit remissa.d.§.vsuras.& ff.de vsu.l.mora.in pr.& ibi no.in
verb.repetẽdi.fa.ĩ.qđ vi aut clã.l.3.§.illud.si verò stat p aduersarij
casũ,vl' dignitatẽ,& sic sine delicto,tũc aut ꝓtestõ fit ad ꝯseruãdũ
i⁹ ꝓtestãtis,& sufficit semel fieri,vt C.de nõ nu.pe.l.si intra.& l.in
ꝯtib.§.fi.& de an.ex.l.vt pfecti⁹.cũ si.si verò ꝓtestor id,per qđ in
tẽdo aliqd iuris de nouo ꝓducere,tũc finito ĩpedimẽto aduersa-
rij,iterũ dẽo ꝓtestari,al's pria ꝓtestõ nihil opareť,cas⁹ ẽ hic no.&
7 per hoc†dico,si ẽptor,cui mouet̃ lis,fuerit ꝓtestat⁹ se ñ posse nũ
ciare vẽditori,qa nescit vbi ẽ,sine sui culpa,vt ŝ.de eui.l.si dem.§.
e pe.& tũc eo reuertẽte,ᵉd3 nũciare sibi,al's pria ꝓtestõ nõ valeret
f & diceret̃ ab ea recessũ,vt hoc §.qđ tenẽ mẽtiᶠad multa.s3 1.mẽ-
brũ h⁹ dist.vr̃ ꝯ istũ casũ,ꝓut ĩpedior p metũ iudicis, & sic pp ei⁹
8 delictũ,& tũc tẽor iterũ nũciare finito ĩpedimẽto.sol.pp†digni-
tatẽ ĩpedior nunciare.ꝓpter metũ ĩpedior ꝓtestari,ei me nũciar̃
nõ posse.itẽ ista ꝓtestõ semel fcã nunq̃ reiterat̃,s3 perĩde ẽ,acsi ei
cẽt fcã ꝓtestõ,s3 bñ finito offõ tẽor ei nunciare.qđ⁰.n.dico,fini-
to offõ tẽor ei nunciare, idẽ dico si alio mõ cessaret impedimen-
tũ,vt qa res cẽt alienata alicui nõ hñti dignitatẽ ea rõe.Ad 4.op.
ꝙ nõ posset trahi retro ad tps quo nõ potuit nunciare. ar.ci⁹ qđ
no.in l.2.C.de iof.do.& dixi plene in l.si is,q ꝓ emptore.ĩ.de vsu.
Sol.hæc nunciatio principal'r fit ĩ re,& iõ ex parte rei ẽ habilitas
extremorũ iõ ĩ hac fictiõe habilitas respũ personæ q̃ ẽ accessoria,
nõ attendit̃.l.j.C.de ap.vl' dic.ꝙ ẽt ipsi ꝓtori possibilis cẽt nuncia-
tio,& citatio si vellet se alteri⁹ iurisdõni submittere.vt ŝ.ꝗ iu.om.
iu.l.ẽ receptũ. & iõ sit ista ꝓtestõ,vt subiiciat̃ iurisdõni si vult,vt
9 dicã ĩ.ĩ 12.q.q̃ro,†hic loq̃t̃ de ꝓtore.q̃d de alio offãli,puta ꝓtãte,
vl' aliquo ex priorib.isti⁹ ciuitatis?rñ.idẽ in dcis offalib.& in quo
libet,q h3 merũ ĩperiũ,vl' tãtã ptãᵍ ẽ,ꝙ posset facere aliquẽ incar
cerari,qa in eis ẽ ea.rõ. qa ñ⁹ vocari ñ pñt.l.2.in pr.ŝ.de in i⁹ voc.
g Et pp hoc iste § ẽ no.sc̃do†q̃ro,q̃d in offãli ppetuo,puta epõ,&
10 rege,vl' pricipe?Rñ.hĩ illis nõ h3 locũ hmõi §.nã dr̃,post,s.finito
h offõ,& sic loq̃tur de his q hñt offm̃ tpale.ꝓterea puto,ꝙ illi q hñt
offm̃ ppetuũ possint ĩteri ꝯueniri,sicut videm⁹ in pricipe,q ꝯue-
nit̃,& agit p ꝓcuratorẽ Cesaris,vt ŝ.ꝗ of.ꝓc.cę.l.j.itẽ ĩ ciuitate,q̃ l3
hẽat merũ ĩperiũ,tñ sine dubio posset ꝯueniri.l.j.§.qb.& §.fi.ŝ.qđ
11 cu.vni.no.&l.ciuitates.rõ,qa al's i⁹ alteri⁹ posset depire.sic†vide
m⁹ in tutore.& cur.q durãte gestiõe nõ pñt ꝯueniri à pupillo,vel
adulto,sec⁹ ĩ curatore furiosi,cui⁹ offm̃ forte erit ppetuũ.istã rõe
notabil'r põit gl.de tu.& ra di.l.nisi finita.§.cũ furiosi.& hoc vr̃ ex
12 ꝓsũ.qa epõ Archidiacon⁹ pt nunciare.ex.c.c.2.Tertio†q̃ro,q̃d
i in offãli posito ad bñplacitũ?rñ.ⁱ idẽ in eo,qđ in perpetuo offãli,
pp dubiũ tex.ẽ no.in l.iurisperitos.ĩ pr.de exc.tu.& gl.& d.§.cũ fu
13 riosi.fa.de ꝯd.ind.l.sufficit. Quarto†q̃ro.q̃d ĩ aliis,q ñ pñt vocari
in i⁹ ex alia cã q̃ magistrat⁹,q ponunt ĩ d.l.2.ver.nec põtificẽ,cũ l.
se.ŝ.de in i⁹ vo.vr̃ idẽ.qa eadẽ ẽ rõ.in ꝯriũ ẽ veritas qa hic §.locũ
h3 tm̃ ĩ his q nõ pñt vocari in i⁹,rõe officij,sec⁹ si alia rõe,cas⁹ ẽ.ĩ.
k e.l.operis,ᵏcoiũcta l.quinq;,in pr.ŝ.de in i⁹ vo.Quinto†q̃ro,ˡ di-
14 xi qñ timet. pt denunciare corã vicinis, qual'r iste met⁹ ꝓbabit̃?
l Rñ.ꝓbãdo,ꝙ ꝯsueuit appellãtes à gestis per eũ,incarcerare,& eis
violẽtias,& iniurias inferre,& sic ex qualitate personæ hoc ꝓsu-
met̃.l.si bonæ fidei.in pr.de rei ven.& l.argentũ.ŝ.ꝯmo.vel qa mi
nat⁹ erat sic facere,vt l.metũ.C.qđ me.cau. cũ gl sua, q est not.ad
m ꝓdicta.Ibi.n.dr̃ ꝙ non sufficit ꝓtestõ,sed d3 ꝓbari.ᵐFacit C.si qs
15 Imp.male.l.j.†Sexto q̃ro,q̃d si ꝓbaui ꝙ iudex tm̃ semel hoc fe-
n cit,an ẽ iusta cã timoris,Rñ.ⁿnõ,vt ŝ.de ædi edi.l.qs sit fugitiu⁹,
o in pr.& quasi per totã legẽ. Septimo†q̃ro,q̃d si in alio offõ ꝯsue-
16 uit,s3 in isto hoc nõ ꝓbat?Credo,ꝙ nõ sit iusta cã timoris,ar.ŝ.de
suspe.tu.l.3.§.q̃ri pt,& qđ ibi no.in gl super verb.crimen.Octauo
17†q̃ro,q̃d si simplr ꝓbo ꝙ ꝯsueuit hoĩes carcerare an sufficiat cẽt
te nõ,qa posset hoc facere iuste, & sic nõ cẽt iusta cã timoris,ar.d
ędil.edi.l.qs sit fugitiu⁹.§.j.vbi seru⁹,q iuste aufugit,nõ ẽ fugitiu⁹.
Oportet ergo,ꝙ ꝓbõ ꝯcludat,ꝙ ꝯsueuit hoc facere ꝯ i⁹.Sed tu di
ces,cũ tales offãles incarceratiõib. cãs fingãt,& inq̃sitiões de ali-
qb.delictis formẽt,hoc.s.ꝙ iniuste fecerit,nunq̃ posset ꝓbari.rñ.
p hoc ꝓbari ᵖex ꝯiecturis,vt si incõtinẽti interposita applõne ꝯ eũ,
formauerit inq̃sitionẽ,vl' ꝓcessũ,vt ĩ.de pri.cre.l.si vẽtri.§.fi.& qa
postea secuta ẽ renũciatio applõnis, vl' absolõ ab iq̃sitiõe,q̃ oia
ꝯcludũt aĩum ꝓcedẽdi,vt ŝ.ad Mace.l.s3 Julian⁹.§.ꝓinde,& forte
q ẽt sufficeret fama sola,ᵠs.ꝙ ꝯsueuit has violẽtias appellãtib.& re
clamãtib.ĩferre,ar.ĩ.de q.l.de minore.§.tormẽta,ibi,vel cui⁹ æsti-
matiõis,&c.Fa.ꝙ no.p Cy.C.ꝗ fer.l.j.ĩ 4.q.vbi dr̃,ꝙ id,qđ dr̃ à per
sonis

a ADD. ¶Ale. Et dum Bar.hic in scđa oppositione dicit sufficere denunciationẽ factam coram viciuis, an sufficiat si per duos testes probetur, ꝙ sit facta corã vicino.Spe.ti.de 1.& 2.decreto,§.iam,de effec.ver.nunq̃d sufficeret,& l.2.p.all. 38.dixerunt,ꝙ sic,allegãt c.vt circa,de elect.in 6.cogita,& hic vide no.p Lud. bñ faciunt,q̃ dixi in fi.ꝯ post Bar,in l.2.ĩ.vi bo.rap.Adde text.bñ facientem,in l. pe.§.fi.& qđ ibi no.C.depo.& Io.An.& doct.c.pastoralis,§.præterea,de of.or.

b Alex. Hoc tñ intellige,vt singulariter dixit Bar.in l.tutor,ff.de aut.tut.Et adde gl.in c.si religiosus,de ele.in 6.ver.obtenta.Et adde quod no.Bal.in l.quamuis, ĩ.ti.1.& quod ibi dixi,& quod dixit Bar.post gl.& ibi dixi,in l.de qua re,de iu.

c Ale. Mihi.Sed an iudex denegans iustitiam,p.p hoc priuet̃ iurisdõne,vide Bal. in aut.statuimus,C.de epi.& cle.& an à tali denegatione possit appellari,vide bal.l.2.C.vt lite pend.Et in q.bus casib.l3 p q̃relam ad∙re superiorẽ,vide Gal.& bal.l.4.C.de iu.om.iu.Istis adde bal.l.fi.C.de sent.Sed hęc distinctio vr̃ ꝯ casũ, in l.si cõuenerit,de pig.ac.& ibi est casus spãlis ſm bal.& d.Io.hic,& vide quæ dixi ĩ.ſm bal.& Imo.hic.¶Adde qualiter teneatur officialis negligens, & negans facere iustitiam,& qualiter ciuitas,quæ eum eligit,Rom.consi.388.

d Alex. Sufficit.Et ad id,quod dixit,ꝙ vna protestatio sufficit.Istud est verũ,qñ par protestat̃ pari,sec⁹ vbi inferior superiori,vel superior iferiori,q.a tũc trina req̃rit̃,c.1.de supplenda negl.pla.quẽ tex.ita sing.all. do.Ant.c.cũ cã,de of.del. Facit tex.in c.1.de mil.vasal.q.ꝯtu.ẽ,& tex.in aut.statuim⁹,in fi.C.de epi.& cle. qđ nota ppetuo,& vide bar.hic,& adde tex.in cle.q.uis,de ap.Et dicit bal.d.c. 1.ꝙ qñ inferior mãdat,ꝙ corã superiore ꝯpareat,dicit Spe.ſm eum,ꝙ vnicum mandatũ sine pemptorio sufficit. sed Io.An.in c.si.de acc.in nouel.sentit ꝯriũ, ſm eũ.Et ibi vide etiã qñ dẽat citari,adde no.in c.cũ nobis olim,de elec.& dicit bal.in l.q. crimen in 8.q.C.q. accusare,ꝙ ad intimandũ, vel absoluendũ sufficit vna monitio.Ee vide qđ signanter no.Ang.in §.si q̃s ãt.in aut.de hẽd.& sal.vide etiã bald.in l.fi.in 4.q.C.de edicto diui Adria.tol.¶Adde,ꝙ Ale hic in lect. discrepat ab hac apostilla, quia tenet,ꝙ vnica sufficiat monitio, ꝙ decisionem bart.in l.mora,ŝ.de vsu.& in l.Titia.Et ꝙ opi.bar.habeat locum in cã principa li.nõ in cã appellationis,quia in ea oportet instare,sicut cum petuntur apostoli,& pro hoc alle.Ang.consi.131.incip.quidam Matthæus.Tu ipse vide.Sed ꝙ in causa appellationis sit instandum, & non protestandum,voluit bal.consi.118.& consi.85.lib.2.voluit tamen Pau.de Cast consi.22.quando sic clare constet iudicem fore occupatum,quòd non sit necessaria protestatio.

e Ale.Eo reuertente.Ang.hic tenet ꝯriũ p gl.in l.aut q. aliter,§.1.iuncto tex.qđ vi aut clã. Nã cũ à iure est data forma denũciandi,cũ ñ inuenit venditor,igit̃, &c.Nec ob.iste tex.q.a loq̃tur in ꝓtestõne.p q̃ q̃s excusatur,ꝙ denunciare nõ pt,non loq̃tur de denũciatione,ꝓut in ꝯrio.Sed Imo.hic t3 cũ bar.eo q.a de nũciatio,& ꝓtestatio nõ differũt,vt no.bar.in l.nõ solũ,§.morte,in pr.q.ĩ.e.Et q.a dicit hic iste tex.qđ nõ reperitur vẽditor,vr̃ qđ nõ req̃ratur aliqua denunciatio,l.cum successores,& ibi bar.& bal.C.de euic.& bar.ponit in d.§.morte.

f Alex. Menti.Et adde,ꝙ post bar.hic in ista 3.op.bal.tetigit hic aliqua de protestatione,quæ ſm Imo.non placeret,quem vide.Et qñ sit necesse pluries ꝓtestari,adde gl.no.in c.cupientes,§.ꝙ si per viginti,in versi.proposita,de elect.in 6.

g Alex.Not.Adde Ang.l.2.ff.de in ius voc.& Spec.in tit.de rectore,ver.Item illustris,& bal.in l.pars literarum,ĩ.de iud.

h Pom.Vide in simili bo.tex.c.qualiter,& qñ,el 2.§.l3,& ibi Aret.in 2.no de accu.

i Alex.Resp.Idem in eo.Adde Cy.& bal.in l.quisquis.C.si cer.pet.

K Alex. L.operis.Nõ vr̃ sine dubio,tñ nõ est datam bonam rõem dr̃æ,& posset responderi ad d.l.operis.ꝙ ibi infans habebat tutorem, qui poterat in iudicio citari,l.j.§.sufficit,de admi.tu.Et ita videtur intelligere gl.in l.cuilibet,ĩ.e.attento etiam.ꝙ defectus ætatis non est perpetuus,per ea quæ dicta sunt ŝ.in 2.q.

l Paris.Vid Ale.ꝯs.16 ver.bñ facit,vo.3.cir.metũ,vid Dec.latissimè ꝯs.219 p tot.

m Alex.Probari.Et ad hanc probationem adde, quod no.Bar.l.1. §.si quis tunc,ĩ. quod vi aut clam,vbi etiam limitat hanc literam.

n Paris.Sexto quæro.Vide Dec.consi.42.ver.& est.

o Alex.Rñ.Limita,vt dixit notabiliter bal.l.2.C.de his qui per met.iu.vbi dixit,ꝙ per vnicum actum non vr̃ induci consuetudo, & iustus timor in aliis, nisi aliũ vnicum actũ exercuisset in persona h⁹,de quo nunc tractat̃,l.si quis ꝓuocatione,C.de ap. ¶Adde,ꝙ inquantũ bar.in seq.q.t3.ꝙ si ꝓbatũ est,ꝙ in alio officio consueuit talia facere,ꝙ non sit iusta cã timoris,hoc est ꝯ ꝓcedentem decisionem,&c.semel mal⁹,& ꝯ iura q̃ all.gl.in l.si cui.§.iisdẽ.de acc.p q̃ iura pt rñderi ad §.q̃ri pt,l.3.ŝ.de susp.tut.Vel aliter, vt hic p Ale.q trãsit cũ hac opi.Adde subseq̃ti 8.q.ꝙ qñ vult,ꝙ vbi à cõiter accidentibus ẽ difficilis ꝓbõ,sufficit p ꝯiecturas ꝓbare,Fed.de Senis,ꝯs.119.& Ang.ꝯs.207.& 214.& inq̃tũ dicit,ꝙ fide digni inducãt dicti credulitatẽ,adde gl.in l.Titio fund⁹,de cond.& dem. Ang.in l.1.de eo per quem factum erit,Io.And.& Ant.de but.in c.circa,de iure pat.Paul.de Cast.consi.226.Et ꝙ sufficiant vulgi opin.ad probandum,ꝙ contrarius officialis aliquid faciat,tenet Pet.de Anch.consi.22.

p Pom.Vide Alc.ꝯs.48.ĩ fi.vo 3 & ĩ sil'i Rom.ꝯs 63 ĩ fi.& aliq.d p Fel.ĩ c.cũ M. Ferrariensis,de ꝯsti.& ĩ sil'i barb ꝯs.51.vol.1.& d Ant.de Prato ĩ ꝯs.ꝗ ẽ ĩ ꝯtib s barb ĩ fi.vol.Aret.ĩ ꝯs.ĩ ĩ themate supradicto,& Imo.33.ad fi & Car.ꝯs.9.& Fel.ĩ c.1.de off.del.& ibi barb & Alex.consi.21.vol.2.& 55.eo.vol.& 98.& seq.vol.3.

q Pom.Fama sola.Vide Fel.in c.veniens,de testi.& in c.de quarta,ver.prima doct.ina,de præsc.& Ale.consi.66.vol.3.ad fi.& Fel.in c.afferte,de præsump.

* Claud.Credulitatis. Adde bar.in l.ambitiosa,ĩ.de decre.ab ord.facien.

18 sonis fide dignis ē iusta cā credalitatis.Nono†q̄ro,qd si ñ ↄsuc
a uit hoc facere talib.appellātib.seu ꝓtestātib.sed coium ↄsangui-
b neis,vel laboratorib.terrarū ipsi⁹?Satis est iust⁹ met⁹,vt s̄.de ↄd.
& dem.l.hīs me⁹.§.fi.& qđ me.cā.l.isti qdē.§.fi.& est hodie decre
19 talis multū no.de excel.pla.c.j.in cle.†Decimo q̄ro,qd si ñ ꝓba
c tur,q ipse fecerit,sed q ei⁹ familia hoc fecit?Puto sufficere,qa ip-
se vr̄ fecisse,cū potuit corrigere,& ñ fecit,vt j̄.ti.j.l.fluminū.§.q̄q̄.
d & est expssū ext.de testi.c.ↄstitutis,& c.se.vbi dr̄,q nō ē verisil'e,
20 q serui talia faciāt sine ↄsensu dñi.Vndecimo†q̄ro,q̄ erit forma
isti⁹ ꝓstōnis,q̄ interī fit?Gl.dicit qa ꝓtestor interī me nūciare nō
posse,qa ↄueniri nō p̄t. Et sic vides,q in hac ꝓstōne dꝫ inseri cā,
qđ verū puto,vt j̄.de adul.l.denūciasse,& C.de rei ven.l.si fundū,
dicā lati⁹ in mā ꝓtestōnis. Nec ob.qđ no.s̄.e.l.i.in pr.qa aliud est
in nunciatiōe no.oper.q̄ est separata ab ista ꝓtestōne.Idē dico de
e eo,q per metū iudicis nō fuit ꝓtestat⁹ corā eo,vel nō appellauit,
sꝫ corā vicinis:qa dꝫ cām hāc exprimere,s.qa pp metū iud.corā ip
so ↄparere non audeo:nō,&c.quare postea ꝓbabit eo mō quo s̄.
dixi,& hoc ꝓbat̄.C.de his q per me.iu.nō ap.l.fi.ibi,cās appl'onis,
&c.Nā dꝫ intelligi de cā appel.ñ receptę vel corā iudice nō factę,
vt cā met⁹,vel alia.Non.n.p̄t intelligi de cā quare appellat,qa illa
21 nō dꝫ inseri in appl'one.l.1.in fi.de ap.Fateor tñ†q si appelletur
ab interlocutoria,vbi cā grauaminis dꝫ inseri in appl'one,vt in c.
vt debit⁹,ext.de ap.& c.cordi,e.ti.li.6.credo ēt,q in tali ꝓtestōne
22 dēnt illæ cāæ inseri d.c.fi.ext.de ap.& ibi no.Fateor†ēt,q si dice-
ret corā vicinis,nuncio tali nouū opus corā vobis,tñ in ipso ope
re pp offīn,& pp eius metū nunciare nō posse,q sufficeret à fisi,
sicut sufficeret ꝓtestari,q nō p̄t appellari,vel appellere corā vici
nis,qđ sufficit,vt no.in d.l.fi.C.de his q per me.iu.non ap.& j̄.de
ap.l.cū qdā. Sed si in opere ipso nunciaret,nō valeret,vt hic quo
ad hoc interdictū,sed an quo ad interdictum qđ vi aut clā,j̄.dicā.
23 †Duodecimo q̄ro,an h⁹ ꝓtestōnis posset postulari remissio,si-
cut posset postulari remissio nunciationis,vt j̄.e.l.§.si is,cui. resp.
sic.qa hęc protestō hꝫ vim nunciatiōis.Faceret.n.demoliri opus,
vt hic,p̄t ergo petere remissionē satisdādo.vel se submittendo iu
risdōni alterius.l.est receptum,de iur.om.iu.& ꝓpter hoc fuit in-
uenta hæc ꝓtestō.Item dico,q poterit peti,cū fit hæc protestō,q
dicat cām quare vellet nūciare,vt dixi s̄.e.l.j.in pr.Et ex oīb.cāis,
quib.dixi nunciationē posse ↄtemni,ex illis poterit ↄtemni hæc
24 ꝓtestō eadē rōe.Tertiodecimo†q̄ritur.q̄ erat forma nunciatio-
nis,q̄ fit finito offō,vel impedimento cessante?Resp.si op⁹ est per
fectū, dicet̄ q cū tali tēpore nō potuerit nunciare ne ædificet,iō
nunc ꝓut ex tunc nuncio,ne aliqd noui operis faciat.Et hoc vult
ipse text.dū dicit.quasi repetito die,&c. Si opus nō erit perfectū,
addat ex nūc,& ēt ꝓut ex tunc nūcio,ne aliqd fiat in futurū.Rō,
qa cū per verā nunciationē ꝓ futuro opere possit sibi ꝓuidere,
nō dēmus recurrere ad istā fictā,ar.s̄.e.l.in ꝓuinciali.§.j.& de li.&
25 posth.l.filio,quē pr̄,in pr.& de ↄd.insti.l.qa rō.†Quartodecimo
f q̄ro,an p̄tori posset fieri nunciatio,q̄ introducat interdictū,q vi
aut clā.Credo,q sic.Nā dētis scire,q per nunciationē ex hoc edi-
cto statim q̄ritur i⁹ nunciāti,vt destruat̄ fcm̄ ↄtempta nūciatiōe,
siue iure,siue iniuria,nisi eēt manifestū,vt dixi s̄.e.l.j.in pr.iō ille,
cui est fcā nūciatio,hꝫ necesse petere remissionē,vel satisdare.Et
sic hꝫ vim citationis,q̄ nō cadit in p̄torē,vt dixi, sed per nūciatio
nē q̄ fit ex interdicto,qđ vi aut clā,nō q̄rit̄ i⁹ nunciāti,si nō hēbat
i⁹ nunciādi.qa fortè ille,cui est fcā nunciatio possidebat solū,vel
hēbat i⁹,puta seruitutis,vt no.j̄.qđ vi aut clā.l.j.§.j.& iō ñ ē ꝓuo-
catio ad iudiciū,& sic cadit in p̄tore.Hinc est,q illa nuncia.p̄t fie-
ri per seruū,& pupillū,vt j̄.qđ vi,aut clā.l.3.sec⁹ in ista.l.de pupil
26 lo.in pr.& §.j.s̄.e.& ibi dixi.Quintodecimo†q̄ro,an qñ ista prote
stō fit corā vicinis,sit necesse,q perueniat in notitiā p̄toris? Ia.de
Are.dicit q sic,per ea,q̄ no.s̄.e.l.j.§.nunciationē.tu dic,q corā vi-
cinis fit,tñ in casu,cū de eo iuste timet,& si ꝓpter isti⁹ p̄toris cul
pā euenit,perinde est ac si sibi esset personal'r nunciatū, vt j̄.q vi,
aut clā.l.j.§.sed Aristo.& s̄.de aut.tu.l.q diximus.§.fi.Sextodecimo
27 †q̄ro.q qd si de p̄tore nō timet̄,sꝫ nō p̄t hēri copia ipsius,vbi dꝫ
g fieri ꝓtestō?Puto q sufficiat hoc fieri añ tribunal,[h] vbi i⁹ publice
h reddere ↄsueuit, & ꝓtestari,qño p̄tori ꝓtestari nō p̄t,qa cū non
inuenit in publico.nec cū dꝫ alibi q̄rere,vt.j̄.qñ ap.sit l.j.§.adeun-
di.Et iō.q est in ei⁹ notitiam peruenire,sicut.s̄.dcm̄ ē in §.nuncia-
tionē.Veniamus ad 2.lect.fm̄ q̄ br̄ h.d.iter arripere ad p̄torē,vim
nunciatiōis hꝫ,nunciatiōe postea secuta h.d.Casum in teris pōit
gl.j.in tex q̄ dicit,ipsi p̄tori,expone,i.per p̄torē.Ia.de Are.rephen
dit istā lect.qa cū nunciare posset iactu lapilli,imputet sibi.Tu su
28 stineas gl.†& dic,q talis ꝓtestō arripiendo iter,cā eundi ad iudi
cem,hꝫ vim nunciationis,& plus q̄ nunciare.Et hic est casus not.
i qui facit multū pro rusticis,q qñ recipiunt aliq̄ violētiā,vel iniuriā,
dñt,ꝓtestor ex parte Ptāis,ne hoc facias,& iter arripiunt ad ciui
tatē,vt q.q.d fuit factum post talem ꝓtestōnem,dēat reuocari,qa
interim dꝫ eē sub Ptāis protectiōe,cas⁹ est ext.de ap.c.delicti,1.
& plenè per Inn.& Io.An.in c.vt debitus.e.tit. Per quæ iura hæc
lect.approbat̄,& fortè hinc fuerunt sumpta illa capitula,qđ tene
29 menti.Venio†ad tertiā lect.& br̄ h.d.Si ꝓpter distātiā loci,nō p̄t
k per nunciationē fcām in opere,parti eē ↄsultū,sufficit nunciari[k]
corā iudice.h.d.ↄ istā opi.op. Operarij hoc ignorātes ñ potuerūt
desistere ab opere,& dñs nō potuit hoc nunciare eis,qa fuit nun-
ciatio fcā nimis tarde,igit̄ vr̄,q op⁹ nō dēat demoliri,vt s̄.e.l.§.si
qs.& j̄.qđ vi,aut clā.l.aut q aliter.§.j.Gl.fatet̄ ↄriū,q nō destruet̄,
qđ medio tēpore est fcm̄,añq̄ dñs possit peruenire ad locum.Ista
sol'o nō vr̄ aliqd ↄcludere,qa fm̄ hoc nil destrueret̄,qa sicut op⁹
eēt perfectū añq̄ veniret nūciator,ita eēt perfectū añq̄ potuisset
venire dñs,& sic cū op⁹ esset perfectū,nil destruet̄.Iō,vt sustineas
istā lec.dicas,q nunciator erat debilis,& nō potuisset venire ad lo
cum in trib.dieb.sec⁹ si dñs erat fortis,& potuisset venire in vno.
Ista lect.ꝓbatur s̄.de eo,qđ cer.lo.l.centum Capuæ.in 3.lect.& si
dicis,nunciator posset hr̄e nunciū.gl.dicit,intellige,cū nō hēbat
30 quē mitteret,hoc āt q†potuerit hr̄e nuncium dꝫ ꝓbare ille,qui
dicit,q potuerit hr̄e idoneū,& de facili tex.est no ꝓ so.l.idemq;,
31 in prin.q̄ro,†qd si impediebat̄ rōe personæ,qa pupill⁹ nō hēbat
tutorem,vel iudicē? Dico practicā h⁹ lecturæ seruandā,dixi s̄.e.l.
de pupillo,in pr. Veniamus ad 4.lect.q̄ nō prosequor,qa non est
32 vera.†qa lꝫ null⁹ sit in loco operis,tñ p̄t nunciare nouū op⁹,vt s̄.
e.l.§.nunciationem.& ibi no.& ligabit dñm à tpe sciæ,vt ibi dixi.

a ADD.¶Al..Adde ēt,qđ not.Bar.in l.j.C.de his quæ pœ.no. & ibi dixi. Et idem vr̄ si in personam socij,vel amici,per id,q no.Bar.in l.si stipulat⁹ fuero,de ver. ob.in pr.q no.& ad Bar.hic, adde,q idē voluit in suo tract.de tyrānide in 7.q. & Bal.in l.si q̄,in fi.C.de ope.lib. & Bal.in l.interpositas,C.de trāsa.adde gl,in cle.2.de sent.exc.tex.in c.sciant cuncti,de elect.Ang.in l.1.de in ius voc. Ant.de But.c.si.de ap.q no.Bal.in l.1.C.de epi.& cle.& l.interpositas, C.de transf.Fed. cons.3.Pet.de Anc.cons.300.Card.cons.137.Ang.cons.193.Itē adde inq̄tum Bar. dicit,q cā est exprimenda in appl'one ab interlocutoria,q non sufficeret se remittere ad processum ex quo cā grauaminis posset apparere,vt voluit Bal.ↄsi. 242.lib.1.& Rom.cons.500.lib.1.vbi ponit decē,q̄ requiruntur in appl'one ab interlocutoria,quorū altero deficiente appl'o corruit.primum,vt dixi,cā grauaminis illati,vel ↄminati,vt c.cordi,de ap.in 6. Scđm,cā legitima,c.vt debitus, de ap.Tertium,q cā sit vera,c.interpositas,e.ti.Quartum,q corā iudice sit expressa,d.c.vt debitus. Quintū,q non sit admissa petitio,vel exceptio,vt c.dilecto,e.ti.Sextum,q fiat in scriptis,de cuius veritate per Bar.j̄.e.tit.l.eius qui,Septimum q ideo appellatur, quia non fuit admissa petitio, vel exceptio,vt d.c. dilecto.Octauum,q petantur apostoli.Nonum,q si appellatus hoc petierit,q veniant partes instructæ cum singulis munimentis ad causam faciendam, vt no.in d.c.cordi,Decimū,q fiat intra decem dies,c.bonæ,de confir.vti.vel inut.

b Po.Viđ ad ↄfirmōnē,q̄ pōit Ale.l.j.s̄.1i⁹ vo.vt eāt.& Fel.c.eccl.S.M.q.13.đ ↄsti.

c Paris.Decimo quæro.Vide Alex.consi 69.vol.2.

d Pom.Vide Alex.consi.12.vol.3.Fel.in c.Pet.de hom. & Barb.in c.1.de off.del.& Anan.in d.c.Pet.de hom.& Alex.cons.69.vol.2.& Ro.consi.152.

e Alex.Et sic tenet Bar q sit necesse cām impedimenti allegare, all.l.cum qdam, j̄.de ap.sed in ↄrium facit tex.c.statuimus,de of.del.in 6.& cle.j.de fo.com.quibus responde,vt hic hēs p Mod.licet Io.h c,hoc nō teneat.qbus ēt p̄t responderi,q lex in ↄriis cām suppleat:Et vide no.per Bar.in d.§.morte,l.ñ solū,j̄.eo.

f Alex.Et hoc vide q dixi post Bar.in l.1.j̄.quod vi aut clā,in §.2. Et aduerte,qa si qñ nunciatū est possessori,dñs nō tenet̄ parere nunciationi,ergo si nunciatū fuit,p̄tor non tenet̄,q vi aut clā,qa āt p̄tor nunciat⁹ nō hēbat ius,aut hēbat:si hēbat ius,non tñ possessionē,tenetur parere nunciationi,d.l.1.§.& parui,cū gl. j̄.qđ vi aut clā.Et sic tenetur in ↄñam ꝓuocare ad iudiciū,si velit ædificare.& si non hēbat ius,res est expedita,ita q non video,quantū attinet ad q.nostram, bonam dr̄iam inter hanc noui ope.nun.ex hoc edicto,& illā,quod vi aut clam.

g Barb.Adde d.Pet.in c.pastoralis,§.p̄terea,de of.or.Bal.in c.plerunq;, de rescr. limita,nisi in camera,vel alio loco consueuit dare audientiam,vt est gl.sing.in c.cupientes,§.q si per viginti,ver.proposita,in fi.ver.& si Papa,de ele.lib.6.

h Alex.Limita nisi iudex esset ↄsuetus ius dicerē in camera,vt no.gl.in c.cupientes,c.q si per viginti.de elec.in 6 Adde Bar.hoc voluisse,l.j.§.dies, qñ ap.sit,& q no.gl.& ibi bar.l.j.C.de sen.ex bre.re.Qđ tñ puto sane intelligendum,& verificandum,ꝓut ibi dixit bar.l.si vt proponis,ij.C.quo. & qu.iu.& q not.bar.l. pe.de iust.& iu.Adde ad p̄dicta tex. & ibi no.l.voluit, §.j.de inter.ac.& qđ ibi bar.Et adde qđ tetigit illa gl.an sit necesse pluries ꝓtestari,de qua vide s̄.Ađđ qđ dixit gl.not.c.1.in fi.de cons.rec.feu.q p p absentiam magistratus,qs nō dꝫ sibi ius dicere,sed dēt expectare. Sed tñ fm̄ bal.ibi,si expectatio frustra esset,ñ puto eum expectandū s̄.de stat.ho.l.Arethusa,& extra de forti.c.fi.Adde in ar. l.si longius,§.1..de iu.& bal.l.sed & si p p̄torē,§.ait p̄tor,s̄.qui.ex cau.ma.¶Ad de pulchre,q̄ sunt illa q̄ iudex expedire p̄t extra banchum iuris, & qd si vnus producit scripturam siue petitionem in camera alius ad banchum,quis sit potior,bal.consi.221.2.lib. ¶Claud.Adde vltra doct.hic de hac materia per Pan. in c.ne pro defectu,post gl.3.ibi,extra de elect.in c.in cau.eo.tit.

i Alex.No.pro rusticis,hoc tñ nō erit necesse in casu,de quo per bar.l.si alius,§. bellissime,j̄.qđ vi aut clā,& bal.l.sed & si per p̄torē, §.ait p̄tor,s̄.q.ex cau.ma.

K Alex.Nunciari.Sed certe iste text.in ver. & si nunciant postea, non vr̄ pati hūc intellectū,qa hic in tex.apparet,q dēt post primā ꝓtestōnem fieri scđa nūciatio solennis,& ēt fm̄ hunc lect.non interuenit,nisi intelligas,q primo dēt ꝓtestari nuncians se non posse nunciare in opere, propter longinquitatē loci,quā ꝓtestōne facta postea mittit̄ nūciatio p ꝓcuratorē, & ita intelligatur iste tex.

§.Sextus pedius.

Ex cā triplici nunciat̄,nāli publica,& īpositiua. h.d.vsq; ad §.meminisse.Op.& vr̄ q illud,qđ hic inducit̄,fuit inductū.s̄.e.l.j.§.nunciatio. ij.Glo.fatetur q est verum,sed hic breuius dr̄,quam ibi. Tu dic,q ibi dicitur,q trib.modis fit nunciatio:hic subdiuiditur vnum de illis mēbris,s.causa tuendi iuris mei,& tueor rē meā ex causa na-
turali

a turali,& ex cā publica,ᵃvt hic dicit tex.itē impositiua,qa ĩposui-
sti seruitutē in rē meā,&sic pt intelligi ista l.& fm hoc,gl.q̄ est hic
b sup verb.leges.ñ bñ dicit in 1.exēplo.b ʒ in 2.sic:qa ex ptāte illa
rū legū denūciatio fit,priuati iuris seruādi cā.Op.dr̄ hic,φ pt nū-
ciari dño.ɔ̄.s̄.e.l.j.in fi.so.aut loqtur in seruitute vrbana,aut rusti
ca,&c.ibi loqtur in personali,hic in reali.& rō est,qa ille,q h3 v-
sumfructū,possidet.hic verò non.ʃ3 ista rō magis ɔcludit ɔ̄riũ,
quia q plus iuris h3,magis d3 possidere. Dy.dat aliā rōē,ſ.φ vsu-
c fructus eius est debile:ideo,&c.Op.φex neutra istarum causarum
nunciatur.vt in eo,qui nullum ius habet,vt s̄.in pr.l.j.sol.vt in gl.

a ADD.¶Ale.Pub.No.φ cā ɔseruādi ius publicum,licèt priuato nūciare,imò d̄c Inn.c.olim cām,de rest.spo.φpro defensione legum publicarum,licitum est in dicere bellum,quod sequitur hic d.Io.&adde q̄ dixi post bar.in l.j.in prin.si qs ius dicen.non obtemp.& no.Bar.in l.hostes,de ca.& postli.reuer.
b Ale.Exemplo.Scd d.Io.hic dicit gl.bene dicere,dic vt hic habes per eum.
c Ale.Vsusfructus.Vide latius in l.j §.fi.s̄.eo.

1 *Nunciatio cōmitti dēt per prætorē ad partis instātiam,& ibi ponit practicam.*
2 *Nunciatio per iactum lapilli,fit iacendo lapillum in opere,dicendo impersonaliter verba apta ad nunciationem.*
3 *Nunciatio simplici verbo quando fit, debet impersonaliter concipi respectu eius quod nunciauit,& verba debent referri ad eos qui sunt in opere.*
4 *Nunciās faciat redigere in scriptis,q̄tum sit factum de opere tpe nunciationis.*
5 *Nuncio nouum opus,satis est dicere quando nunciatio fit verbo.*
6 *In nūciatione facta verbo non est differētia dicere,nuntio,vel dicere prohibeo.*
7 *Nuncians verbo,licèt perdat possessionem,tamen habet interdictum,vnde vi.*
8 *Nuncians verbo,potest possessionem,quam perdit,propria authoritate recuperare,antequam diuertat ad actus extraneos.*
9 *Nunciatio noui operis,an fieri debeat in scriptis,remissiue.* (*litis contestationē.*
Libellus non requiritur in officio iudicis,quādo misericorditer imploratur ante

§.Meminisse. q nūciat simplici verbo, pdit pos.si eam h3: secus si p ptorē,vel iactū lapilli,& ɔ̄ cū q edificat,spreta nūciatiōe,ĩterdicto,qd̄ vi aut clā,vl̄ vti possi. poterit experiri.h.d.Op.& vr̄ φ ēt qñ qs facit in suo,possit fieri p ptorē,vl̄ p iactū lapilli.l.j.§.qd̄ fit vi.ĩ. qd̄ vi aut clā.gl.dicit,fateor ɔ̄riū,& exponit,necessaria.i.vtilis, nō dānosa.& hoc est verū,si aliqs nō erat in quasi pos.alicuius iuris,vt puta seruitutis,vel alte-
* ri⁹,qa tūc perderet eā,* & nō eēt vtilis,ʃ3 dānosa.op. φ nō h3 vti possi qa pdit pos.vt l.j.§.hoc interdictū,vti pos.so.fateor,φq pdit pos.nō h3 interdictū,vti poss.Op.s̄.ad l. Aq.l.queādmodū.in pr. & §.j de acq.re.do.l.quis.& gl.fatet ɔ̄riū,φ vtrūq; ɔpetit,&ista re
1 media,& sua autho.&c.qd̄ dic vt dixi s̄.e.l.1.§.nūciatio.q̄ro †q̄r ɔmittat p ptorē nūciatio?& gl.dicit,φd3 dicere ps,&c.recita vt iacet gl.ex eo φdicit ptor,tu hēs φ d3 fieri parte petēte.qd̄ est verū.l.ad pēptoriū.s̄.de iu.& ĩ.ti.j.l.4.§.hoc āt.ĩ.iu.so.l.iā tñ.§. pe.id verò qd̄ dicit,vel vēiat rñsur⁹,nō placet, qa ad veritatē alternatiuæ sufficit alterā ptē impleri.l.si hr̄di pr̄es.s̄.de ɔd.inst. vñ poterit ædificare interi,& aliud facere.ſ.venire rñsur⁹, & sic nūciatio nō
a hr̄et effectū.dicat ergo,ᵃvt cōis pract.obseruat copulatiue,si sēlerit se grauatū veniat rñsur⁹.itē, φ dicit gl.vt ñ ædificet, nō bñ d̄t, ʃ3 d3 dicere .ɔcipio,ne aliqd noui opis fiat,vt sūt verba edicti ĩ l, ptor.in pr.ĩ.e.Et sic id qd̄ nūciat,d3 indefinite ɔcipi.Erit ergo forma ɔmissiōis ad ptōē,hic imposuit tali nūcio, vt vadat ad talē locū,& ibi dño,vl̄ opariis ibi exñtib.nūciet,& ,phibeat,ne in d.loco aliqd noui opis fiat, & si senserīt se grauatos ɔpareāt de corū grauamine ɔñsuri.istud vltimū ,pbat.ĩ.§.,pxi.ver.toties.& §.si is cui.
2 pcedētia ,pbātur d.legi.& s̄.e.l.§.nūciatiōē.2.q̄ro,†quār fiat nūciatio p iactū lapilli. Dñt qdā verba ñ eē necessaria,ʃ3 sufficit nūciar.dicit Io.verba apta ad nūciationē eē necessaria,q̄cūq; sint,vt dicit gl.& Azo clari⁹ in sūma h⁹ ti.§.quār.qd̄ placet, dū tñ verba nūciatiōis impsonalr ɔcipiāt,vt dixi,& dicā.& dñt qdā, φ lapill⁹ d3 deiici de ipso ope,vt videat audax.qd̄ nō placet, vt dixi.s̄.e.l.j. §.in opis.itē qdā ,piciūt 3.lapillos.ʃ3 nō eēt necesse,qa sufficit v-
3 n⁹,vt hic p3,& ĩ.qd̄ vi aut clā.l.j.§.qd̄ fit vi.cū si.3.q̄ro,† q̄r fiat
b nūciatio b simplici verbo?gl.sup ver.possessorē. dicit,ædificas in meo,male facis,,phibeo ne ædifices.istd̄ ñ pl3,qa ista verba,neq; ædifices,sūt psonalia,q̄ inducerēt interdictū,qd̄ vi aut clā ex ea pte qua vi,vt s̄.qd̄ vi aut clā.l.j.§.qd̄ fit vi.& l.aut q aīr.§.si qs eū.ʃ3 ad hoc interdictū verbū denūciatiuū d3 referri ad eos,q sūt in ope, vt §.nūciōē.s̄.e.l.vt nūcio vobis.id verò quod nūciat d3 ĩpsonalr ɔcipi.ſ.ne qd noui opis fiat,vt l.ptor.in pr.ĩ.e.Et ,p hoc ē tex.ĩ.e. l.si pcurator.& l.fi.& ibi dicā,l3 multū faciat ɔ̄.ĩ.ea.l.nō solū.§.si
4 cū posse iure.so.vt ibi dicā.faciat†ēr redigi in scriptis,q̄tū erat factū de ope,tpe nūciōis d.l.nō solū.§.ʃ3 vt ,pbari.ĩ.e.& hoc ɔsiliū
5 est.ʃ3 †qd si dico,nūcio nouū op⁹,puto sufficere,vt s̄.l.j.in pr.& ĩ.
6 e.l.§.q op⁹.& §.se.cū si.ʃ3 an sit†dr̄ia,siue dico,nūcio,siue dico ,phibeo?vr̄ φ sic,vt s̄.l.j.in pr.& ibi no.gl.parua.ver.,phibēdi.& ĩ gl. mag.& s̄.e.l.§.si pluriū.quod qdā dixerūt,quorū opi reprobat̄.ĩ.
7 e.l.si pcurator.in gl.†4.q̄ro,dr̄ hic in tex φ q nūciat simplici verbo,pdit pos.an possit ĩterdicto vñ vi,recuperare?&vr̄ φ ñ,qa suo fcō amisit,vt in reg̃a iuris, dānū φ qs.& l.factū cuiq; suū.in ɔ̄riū

c determinat Dy.cqa factū suū dedit mihi cām pdēdi pos. & pos. ē sibi applicata.ergo,&c.p l.j.§.si fili⁹.& §.si qs tñ neget.& §.siue āt.
8 & ibi no.& l.3.§.hoc interdictū.ĩ.de vi & vi ar.†S3 q̄ro,an sua autho.possit recuperar?& tēt Dy.φ sic, per l.3.§.cū igr̄ ĩ.de vi & vi ar.&hoc anteq̄ ad extraneos act⁹ diuertat,vt ibi,qa vr̄ vi deiectus,
9 vt d.§.cū igr̄.& ĩ.quod vi aut clā.l.j.§.ʃ3 & si qs vi.& §.se.†q̄ro,vtrū nunciatio noui opis dēat fieri in scriptis?Et vr̄ φ sic,vt in aut. de tēp.nō so.pe.super dote.§.ɔtestōe posita.& C.de nō nu.pe.aut. hāc āt q̄relā.determinat Dy.& br̄ se expedit,& dicit φ siue fiat per
d prætorē,siue simplici verbo,nō d3 fieri in scriptis.qa qñ iudicis ᵈ offīn ante lit.cont.misericorditer imploratur,non est necessarius libellus,vt no.s̄.de interr.act.super rub.sed hic imploratur misericorditer,ergo,&c.sed in prosecutione operis est necessarius,vt ĩ. e.§.qui opus.latius quam Dy.dicam in materia protestationis.

* ADD.¶Clau.Eam.Contrarium,ſ.φ per nunciationem noui operis non perdat quasi possessio iurium,videtur tenere bar.d.l.& si forte,§.j.in fi.§.si ser.ven.vide etiam ad huius limitationem Ale.consi.130.& consi.seq.vol.4.
a Ale.Ergo.De isto pcepto vide p bal.l.2.C.de epi.aud.per Mod.in §. curare,in-sti.de act.in fi.& quod no.Inn.c.1.de immu.eccl.& quod no. Inno.c.in pñtia,de ,pb.& bar.l.j.C.de execu.rei iu.& oĩno Bal.l.nec quicq̄.§.vbi decretum,de off. procon.adde φ clausula,si senseris te grauatum,importat,vel φ non ædifices, vel venias ad rñdendū.Et ita dicit Bal.vidisse seruari in curia Romana eius ɔs. 318.li.1.vbi consuluit in hac materia operis no.nun.& ibi vide, & de dicta clausula idem firmauit consi.377.lib.1.& de prædicta clausula,vide Ro.consi.298.
b Ale.Nunciatio.Omnē formam huius nunciationis,& eius ɔmissionis,vide oĩno per Bal.l.non solum,§.sed vt ,pbari,in fi.ĩ.e. Adde,φ non refert quib.verbis fiat nunciatio,dummodo aperte fiat,Bal.cōsi.450.li.4.& an sit necessarius libellus,in nunciatione noui op.&quid in remissione, vide Spe.in §.nunc dicendū, ver.sed nunquid in noui operis nunciatione,&ibi Io.in add.in ti.de li.concep.
c Claud.Dy.Idem etiam tenet Albe.in l.1.§.in operis,s̄.e. sed videtur esse contra id quod vult Bar.in d.l.j.§.nunciatio,n.30.ver.sed istud.
d Barb.Vide Bal.l.j.s̄.de iur.om.iu. Et ex hoc sequitur φ qñ qs pt facere aliquid sua authoritate,requiritur libellus,ɔ̄riū voluit bar.l.3.in repe.prope fi.C.de pi.

1 *Reficere dicitur de nouo facere.*
2 *Reficienti cloacam vel riuum,etiam si non est dominus,non potest nunciari.*
3 *Practicā huius §.ponit.qa & p modū accipiēdi,& per modū agēdi deducitur.*
4 *Nūciatio vt spernat,q̄do mora est periculū allatura,de quo periculo intelligat.*
Periculum est triplex. (*nunciatio ex dilatione,& modicum nuncianti.*
5 *Nunciatio etiam sperni potest si grande damnum versetur respectu eius cui fit*

§.Si quis riuos vel cloacas. In riuis, & cloacis,& vbicūq; dilatio ē periculū allatura,spernit̄ nūciatio.h.d.Diuidit̄ in 2.j.ponit̄ theorica.2.practica.2.ibi toties āt. Op.illud dr̄ spāle cuius ɔ̄riū ē ius cōe.vt l.j.ver.nisi si forte.ĩ.ad mun.ʃ3 video,φ nulli reficienti pt nūciari.l.j.§.si qs ædificiū.s̄.e. ergo in cloaca & riuo nō ē spāle. H⁹ ɔ̄rij timore est fcā gl.mag.hic.Et 1.sol.est qa in riuo,& cloaca ēt de nouo fiēda nō pt nūciari. & in hoc est spāle sec. Hug.ʃ3 sol. hæc nō est vera per l.j.§.fi.ĩ.de riuis.Datur & alia so.φ reficiēti pt nunciari cā dāni infecti,ʃ3 in riuo ē spāle, φ nō pt cā dāni infecti. ʃ3 iste reph̄ēdit per l.pe §.pe.ĩ.de riuis.& ĩ.de cloa.l.j.§.si qs purganti. Aliā so.dat Ia.de Are.q̄ seqtur Old.& dicit, φ aut reficit rē, siue solū à se possessum,& sibi nō pt nūciari.l.j.§.si qs ædificium. s̄.e.siq; qs reficit solū,quod nō possidet,ʃ3 ius, & tūc aut est ius viæ,vel si̇c,& op⁹ nouū pt nūciari.l.3.§.hoc āt.& §.seq.de itin.a-ctuq;.priua.aut ē ius aq̄ ducēdæ,vel cloacæ immittēdæ:& tūc nō pt nūciari,vt hic.Videte dñi.s̄.e.l.1.§.si qs ædificiū.dixi,φ lr̄a illa, reficiat,nō est bona,ʃ3 d3 esse fulcita,qa q fulcit,ñ de nouo facit,
1 ʃ3†q reficit,de nouo facit,ᵃ vt l.inter stipulantē.§.sacrā.ĩ.de ver.
a ob.& hoc tēt ibi Dy.& iste §.optimè facit,qa tūc ē spāle,ergo in
2 ɔ̄rium est ius cōe.Fateor tñ†φ hoc ē plus in riuo,& in cloaca:qa ēt nō dño reficienti nō pt nūciari:secus in via,vt ĩ.e.l.q viam. ʃ3
3 †q̄ro circa ver.toties.quār deducitur in iudiciū? resp.vl̄ per modū exceptionis, qa cū agēt̄ ɔ̄ ædificātē interdicto demolitorio,ipse excipiet φ nunciatio pt ɔtēni.& sic de hoc cognoscet̄.itē per
b modū agēdi,ᵇqa ille cui fcā est nunciatio,pt impetrare iudicis officiū,vt illa nūciatio ,pnunciet nulla,sicut dr̄ de nullitate sñiæ,de qua pt dici,agēdo,vl̄ excipiēdo,vt dicit gl.ĩ.q̄ sen.ap.resc.l. 1.in pr.
4 †Itē q̄ro,dr̄ hic φ pt sperni nūciatio,si mora ē periculū allatura, de quo periculo intelligat̄?resp.triplex ē periculū.quoddā ē periculum vl̄ toti⁹ ciuitatis.quoddā piculum viciniæ,& ,p istis pt spni.quoddā ē periculum spāle ei⁹ cui fit nunciatio, & ,p isto nō pt sperni.ita dicit gl.Certè posset eē tm̄ periculum ei⁹ cui fit nunciatio,quod posset sperni,vt in casib.in quib.nō pt appellari,vt ĩ.de

a ADD.¶Ale.Facit.Adde.φ de hoc est te.in l.3.§.ius autem vr̄.ĩ.de iti.actuq; priua.& vide Bar.s̄.e.l.j.§.si quis ædificiū.& vide in l.j ĩ. de via pu.vbi text.sonat contrarium,& similiter tex.in c.consuluit, de Iudæ.sed cōiter nō reperio aliquem tex.qui propriè dicat,φ reficere non sit de nouo ædificare, nisi tex.in d. l.j.§.si quis ædificium, secundum vnam lec.quam damnat bar.¶Adde in quantum Ale.hic in lec.refert Roma.dicere,φ captus ratione suspicionis fugæ,non potest allegare incompetentiam iudicis,Per.de Anch.consi.222.
b Ale.Agendi.No. pulchrè quando periculum est in mora, & vide no.de his per Inn.in c.olim causam, de rest.spol.

5 ap.re.l.fi.fm Ia.d Ar.Ego et puto† q si grãde dãnũ versat ei9 cui fit nũcõ ex dilõe,& dãnũ modicũ ei9,q nũciat ex ædificatiõe, ɔseqt q nũciatio pt spni.ar. j.ne qd in flu.pu.l.j.§. sunt ãt q putãt.sec9 si perderet lucrũ,qa nõ est par cã,&c.& tex.iste periculum requirit.

1 *Iuramentum calumniæ potest omitti si pars non petit.*

2 *Iudex ex officio suo quando possit aliquid facere parte non petente.remissiuè.*

3 *Libellus in casu huius §.quòd detur in actione in factum,vt nunciatio confirmetur,& super eo iuretur de calumnia sustinendo opin.gl.*

Practica deferendi iuramentum calumniæ in casu h9 §.sec And.de Pis.et nu 5.

4 *Possessor potest petere se in ea confirmari. (ponitur alia practica.*

Solam habens pro se potest petere eam confirmari,licèt non sit ab ea appellatũ.

§.Qui opus nouum.

Nũciãs d3 d calũnia iurare corã ptore,pte petẽte. h.d. Et iste §.vr mihi satis sing.& vr hic dici,q iurm calũniæ posset remitti,ɔ l.2.§.s3 qa veremur.C.d iu.ca.Gl.dt,q expsse ñ pt,s3 tacitè sic,vt hic.s3 illa q.põit ibi,&sic vellẽ tenere,q nullo mõ remitit, ad istũ §.rñderẽ,q hic loqt de iu.cal.spãli:ibi est iurm calũniæ gñale,qd p tota lite pstat,s3 hẽm9†hodie ext.de iu.cal.c.j.li.6.q iurm

1 calũniæ pt remitti.Qd intelligebat Mar.Sili.verũ,si pars nõ petebat:sec9 si à pte peteret,qa ei9 omissio postea vitiaret,cũ sit de substãtia lib.op.s.e.l.j.§.2.fol.dic,q ĩ nũciatiõe ñ e ɔp9 ptoris adõne,

a s3 ĩ psecutiõe sic,vt dr hic.ptore autore,&c.ɔ vr,h9 q ĩ pte ñ petẽ-

b te possit fieri p ptoẽ offõ suo.l.quos phibet.s.de postu.& l.fili9.

2 §.veterani.s.de pe.& l.ædiles.§.itẽ sciẽdũ s.de æd.ed. dixi plẽ ĩ l.

3 4.§.hoc ãt.j.d dã.inf.†qrit gl.an det libelli9 super quo iuret?& gl.dt

c q sic,ar.aut.offeratur.C.de li.ɔt.S3 q erit actio q pponet?Et dic, q erit actio in factũ p q petet,vt ɔfirmet nũciatio,&c. vt ĩ gl Qñ legi Pisis,lib.hũi d. An.d Pi.aliqb.dieb.&reprobabat istã opi.gl.qa nũciatio ex hoc edicto est firma,& remittitur p̃tita satisdõe l.i.in pr.s.c.Et sic frustra petit firmari,qd ẽ firmatũ.ar.l.q sub ɔdõe §.fi. s.de ɔd.inst.Ergo erit fm hoc practica,vt sũmarie ex suo offõ pte petẽte ptor cogat aduersariũ iurare de calũnia.S3 l3 illa practica placeat,qdo pars nil aliud peteret,nisi q nũciãs iuret de calũnia,

d tamẽ ista opi.gl. pbatur d per l.2.s.e.ti.Et vide gl.ibi,q inc.sin aũt. ibi ius ei nõ esse,&c.& gl.subaudit,quasi p nũciationẽ ex hoc edi

4 cto,&c.Et ista†pract.est bona per l.3.§.missum.s.de car.ed.& l.1. C.de car.edi.Et fm vnã lec.est ibi casus,q ille q est in possessione petit sibi eã ɔfirmari.fa.de ado.l.nã ita diuus.& fm can.hoc nõ h3 dubium,q adiiciunt,quod ille,q h3 sñiam p se,posset petere eam ɔfirmari,l3 non sit appellatum.idẽ in aliis actib.legitimis,& can. vt ext.de ɔfir.vti.vel inu.c.si qs.& c.de ɔfirmatioib.&ibi per Inn.

5 & Io.an.quod an pcedat dicã j.q sen.si.app.re.l.1.in pr.†Et licet gtum in præsenti dicta pract.sit vera,possemus etiã dicere q reus posset venire corã iudice,& dare libellum,in quo petit remissionẽ.vt j.§.si is cui.& super illo libello pcederetur,& iurabit,vt hic dr.& hoc esset sine scrupulo aliquo Quero,qualiter hoc impetrabitur à prætore?Et dic vt in gl.in ver.prætore.quæ inci.certe imo.

a ADD.¶Ale.Idem tenet Arch.in c.1.de iu.cal.in 6.& Mod.hic,& Im.in l.qui bona,§.si alieno,j.tit.1.adde in quantum Alex hic in lec.ponit,an contra se possit opponi exceptio nullitatis,quã latè posui in l.4.§.condemnatum,de re iud.

b Ale.Adde tex.c.2.in fi.de iu.cal.in 6.& est tex.d.§.sed quia veremur.Sed quid si petatur iurari,& iuretur,sed tñ ineptè,nõ l.imè,an processus vitietur.Bar.t3 q ñ ĩ l.q bõa.§.si alieno,j.ti.1.adde q dixi post bar.ĩ §.s3 qa veremur.l.2.C.d iu.ca.

c Alex.Vide Inn.in c.1.de li.ob.qui dicit,q in nunciatione non datur,sed in prosecutione,Spe.in ti.de li.conc.§.nunc dicendum,ver.sed nunquid de noui operis,bar.s.in §.meminisse,in fi.

d Ale.Est gl.ibi in ver.ius,relata ad tex.& ibi bar.& doc.

1 *Agẽs rei vend.ad rem si agit ad partem,debet partem petere si ad totum sufficit simpliciter.*

2 *Locus loci poni debet in instrumento.3.*

4 *Cautela quando nunciatio fit in parte tantum.*

5 *Libellus,peto omnes res an procedat,remissiuè.*

§.Qui nunciat.

Qui nũciat in certa parte opis,eã d3 demonstrare,si vero nunciat in toto ope.sufficit in toto nũciare.h.d Hẽo istũ § p notabili multũ. Iste

1 §.decidit qdã q.q vidi de facto. † Quidã agit rei vendicatione,& petit rẽ.an dẽat dicere totã,vel partẽ?Et gl.in l.Põp §.&is l3.in gl. fi.s.de proc.dt q dẽ dicere totũ,vel partẽ. Alia gl.l.si in rẽ.s.de rei ven.dt q totũ videor petere,simplr petẽdo.Quid dicemus?dico, q hic est casus,si ptẽ petere volo tũc p ẽ dẽo dicere:secus si totũ,

2 qa tũc sufficit si simplr ppõo.itẽ facit ad q.†an dẽat inseri locus a

a loci?b Et qdã dñt q sufficit,vt ciuitas ponat.§.itẽ verborũ.inst.de

b inutil.stip.& l.optimã.C.de ɔh.& cõ.stip.vbi dñt,q loc9 ciuitatis ponat:s3 alibi dr q d3 inseri loc9 loci,vt ĩ tali platea,vl eccla,vt in §.qtũ verò.in corpo q.mo.na.effi.le.& Io.An.c.abbate sanè.in fi. ex.de re iu.li.6.& super data 6.Gul.de Cu.tãgit ĩ l.lecta.s.si cer.pe.

3 & hoc cõiter tenet,& facit l.gñali.C.de tab.li.x.†s3 qro,an loc9 c

c loci,vt in tali domo,tali sala?& vr q nõ,per l.libellorũ.j. de accu. Distingue,aut act9 q gerit pt vniformiter geri in toto loco,&tũc sufficit simplr appõnere locũ,vt d.legi.& q hoc pbet l.libellorũ,

d p3,qa dicit domõ.d& aliud ẽ dicere domo, aliud camera, seu cubiculo vt s.ad illa.l.j.§.codẽ ãt tecto. Si verò nõ poterat geri vniformiter ĩ toto loco,vt act9 iudiciarij,q dẽnt fieri ad bãchũ iuris, tũc nõ sufficeret dicere,actũ in palatio,s3 d3 dicere ad bãchũ iu-

4 ris,ar.h9 §.†itẽ aduerte,q ex hoc p3, q si nõ demõstret illa pars, nũciatio sit nulla,&posset sperni,vt hic cũ dicit,necesse h3 demõstrare in quo loco,&c.ɔriũ vr s.l.j.in pr.gl.mag.s. q in pte remittat nũciatio,&in parte firma maneat. vñ dico, q in illis actor sit caut9,qa si qdẽ in judicio ɔfitebit se nũciare in parte tñ,tũc si partẽ nõ exprssit,apparet totã nũciõẽ eẽ nullã,vt hic:si verò dicit, nũciaui sup toto,s3 fateor,q in pte nõ hẽo ius,tũc fiet remissio eatenus quatenus,&c.& hoc bñ notãt aduocati,qa vt plurimũ fit nũ

5 ciõ rõe particulæ,vt in muro q fit in cõfinio,&similib.†itẽ facit, q ẽt possum petere ĩ libello oẽs res.de quo j.de ver.si.l.rei appo.

a ADD.¶Paris.Locus.Vide Ale.consi.59.vol.2.

b Alex.Loci.An locus inseri dẽat,vide Spe.ti.de instr.edi.§.br,ver.post nomen,& latè Bal.l.ɔtus,C.de fi.inst.& tex.& ibi Io.An.in data 6.li.ibi, data rõne apud S.Petrum,& d.Ant.in c.1.& c.inter dilectos,de fi.inst.Et hęc sunt vera in instrõ publico,quid in scriptura priuata?tex.vr idẽ sentire.12.q.2.cũ redẽptor, & 1.q. 7.quoties cordis oculus. Vtrũ aũt valeat ɔsuetudo q in instrũs nõ reqratur locus,vide hic p d.Lud.&vide gl.no.in c.nõ putamus,de ɔsu.in 6.& quod leg.& no.in c.cũ dilectus,de fi.inst.& no.p do.in c.2.de ɔsu.& ad bar. hic vide Cy.& bal.in l.optimam,C.de ɔh.& com.sti.& bar.in l.libellorũ,j.de acc.& Spe.ti.de acc.in pr.&Dy.ɔs.21.dicit no.Gul.de Cu.in l.ɔparationes,C.de fi.inst.q si ɔsuetudo est,q actus fiat in certo lo.vt in actis q fiũt in palatio,non requiritur expressio loci,l.1.C.de apo.pu.li.x.an locus requiratur in instrõ,vide bar.l.1.§.1.in pr.s.d eden.& gl.tenet q sic in c.abbate,ver.censetur,de re iu.in 6. Adde,q locus loci sit ponendus in instrõ Ang.ɔs.211.als 55.fm nouã impres.lib.2.vbi limitant nisi locus specificatus subintelligatur,ex eo q ibi ɔsueuerũt talia fieri, vt in prooe.cle.&2.q.8.c.fi.§.libellorum.Et hoc facit ad ɔfirmationẽ eorũ,q dicit hic Ale.scriptura facta in thesauraria.itẽ limitat bal. nisi aliter se hẽt ɔsuerudo,q seruãda est in documẽtis,vt no.ĩ aut.vt pp.nom.imp.§.si qua vero.& hoc esset ɔ illud,quod vult Ro.hic q nõ valeat ɔsue.q in instrũs nõ apponatur locus,al.d.de Ro.dec.359.sed Ale.dt non inuenisse,quare remaneat roborata sua opi.q valeat ɔsue.& sit attendẽda,q nõ apponatur locus in instrõ. Pro qua ẽt opi.ɔsuluit Bal.ɔs.63.li.5.sup statuto Corrõæ,quo disponit q soli notario creditur ab?que loco & testib.& ingtum Ale.tãgit,an instrm in quo nõ est appositus locus fidẽ faciat:adde qd voluit bal.ɔs.373 li.1.¶Clau.Adde p Ang.§.illud, in auth.quib.mod.nat.ef.le.& Alex.in l.nominatim,col.vlt.ff.de lib.& posth.

c Barb. Locus.Et adde tex.in §.quantum,in auth.quib.mod.nat.ef.le.no.Spec.in ti.de instr.edi.§.2.vide hic doct.

d Ale. Bal.in l.ɔparationes,post Gul.de Cu.C.de fi.instr.dicit,q locus est de substantia instrumenti,si tamen potest apparere de loco,quia consuetum est illud fieri semper in tali loco,tunc non requiritur locus l.1.C.de apo.pu.lib.x.quod no.sed lege non est probatum,& est contra no.per bar.hic ibi,& bancho iuris.

1 *Plura loca in quibus fit nouum opus si sint vicina,ita vt vox exaudiatur,quãdo vna nunciatio sufficiat.*

2 *Legato annuo,an necessariæ sint plures præscriptiones.*

Annuo pro legato potest agi vt in futurum præstetur.

3 *Excommunicatus vel bannitus pluribus excommunicationibus vel bannis,an debeat pluries absolui,vel sufficiat vna.*

Excommunicatus semel potest iterum excommunicari.

Bannitus potest iterum banniri.

4 *Inquisitus à iudice de homicidio ex officio,si syndicus venit, & denunciat, & pars accuset,vna absolutio sufficit.*

5 *Bannitus pluribus bannis,quando possit ab vno tantum absolui.*

§.Si in plurib.locis.

Si plura sunt loca, reqrunt plures nunciões,&pl̃es remissiões.

1 h.d.iste ẽ no.§.†qro,qd si loca sunt adeo vicina,q vox pt audiri?Dicit Ia.de Rau.sufficere vnã nũciõẽ. Tu dic duas,qa saltẽ ql3 locus d3 nñari,vel demõstrari.ergo duæ l.scire dẽmus.de ver.ob. & intelligo plura loca,diuersos fundos,vt l.pãl.§.j.sec9 in plurib. loc.eiusdẽ fundi,ar eiusdẽ §.vel fortè est ɔsiderãdum, an sit opus in plurib.loc.cã vni9 ędificij,vt hic incipio vnũ murũ cã faciendi domum,ibi alium cã eiusdẽ domus p alio pariete,& tũc sufficiat: secus si cã diuersorũ ædificiorũ,qa tunc pl̃es nũciões sunt neces-

2 sariæ.quod l3 sit tutius,primũ ñ puto veri9.†qro vtrũ in legato

a annuo ɔsint necessariæ pl̃es pscriptiões.& gl.dicit q sic.hic ẽ ar.ɔ Bul.& Dy.dicit,q facit l.si in singlos annos.s.de an.le. & l.senat9. de do.cau.mor.qa p 1.ẽ purũ,p 2.ɔdõale, ergo p 2.nõ pt pscribi,vt C.de iur.do.l.in reb.§.oĩs.ɔ gl.est qa p pñti tpe nõ pt agi,l3 sit nata actio,ergo nõ pscribit,vt l.j.in fi.de anna.exc.s3 .negligen

b tia pcedẽtium excludit à ptõe sequentiũ,ar.eius qd dr de qrela, b & ptõe hrditatis.in int.rest.& rescissione.ita dicit Dy. & ita tenet gl.s3 ista rõ Dy.nõ vr bona quia qrela est cã ptõis hæreditatis, & in integrum,restõ est cã rescissiõis,s3 qtitas primi,nõ est qtitas 2. anni.vnde do.vltram.in l.cum notissimi.§. in his.de præsc.30.an. reprehendunt gl.ibi,& dicunt,q l3 stipl'o annua sit pura pro 1.ann. sequentib.est in diem.s3 in oblõe in diem,nõ pt agi,ergo nõ currit præscriptio.recordor q dicebam ibi,q vna est obl'o,& ptõ pt esse de præsenti pro omnib.licèt nõ executio,vt l.j.C.de fideic.&

a ADD.¶Ale.Annuo.Adde Io An.c.auditis,de præscr.Spe.ti.de emp.§. nunc aliqua,ver.41.& d.Ant.in c.peruenit,de censi.

b Ale.Quærela.Quia si quis staret per quinquennium,q non intentaret querelã, excluditur etiam à petitiõe hæreditatis,quæ aliàs duraret 30.an.l.si quis filiũ, de inof.test.hoc ideo quia petitio hæreditatis est successiua ad querelam.

ibi no

a ibi no.facit.l.male agit̃.ªC.de p̃sc.30.an.meritò p̃t p̃scribi.qa de p̃ sēti p̃t agi,s3 in annuo legato p̃t agi vt in futurũ p̃stet̃ & hoc p̃tigit occasiõe illius oblõis 1.anni,q̃ est de p̃nti,cuius occasiõe agit̃ ̧p oĩb.seq.d.l.j.C.de fideic. tñ qa verè ̧p futuro tpe nõ ē actio,qa
3 ē ̧pdõale,iõ nõ p̃t p̃scribi cũ nõ sit,ar.l.decē.j̃.de ver.ob.†Vlteri⁹
b inducā^b ad q.aliqs fuit excõicat⁹ plurib. excõicatiõib.an reqrant̃
c p̃les absolões:vr̃ q̃s ē exbānit⁹ p̃lies,an sint necessariæ p̃les absolões:Et vr̃ q̃ sic,vt hic,facit c.cũ ̧p cā.ex.de sen.ex.& ibi not. ̧p de
d clarāda ista q.op3 nos p̃rio scire, q̃ excõicat⁹ p̃t iterũ excõicari,^d & exbānit⁹ iterũ exbāniri,vt no.C.vt intra cer.tēp.cri.q.term.l.2. cx.d̃ iudc.c.ita quorũdā.itē ē sciēdũ,q̃ si p̃les cāæ noĩat̃,l3 vn⁹ sit act⁹ absolõis.tñ p̃les absolões dñr,vt j̃.de ver.ob.l.Titia.§.fi.de ac cu.l.si ex plurib sec⁹ si nulla cā exbānitiõis,vel excõicatiõis,exprimeret̃,s3 simpl'r diceret̃,absoluo te ab oĩb.excõicationib.& bānimētis,&c.vt j̃.de ver.ob.l.scire dēm⁹.&de le.j.si ex toto.§.fi.Hoc
e p̃missio,an reqrāt̃ p̃les absolões,dic,aut q̃s^e petiit se absolui à iudice,ex mera iustitia, ̧p aliq̃ cām,& tũc vna absol'o gñalis nõ porrigeret̃ nisi ad cās exp̃ssās in ptõe,& ̧psecutiõe.l.13.C.d̃ iud.& s̃.de arb.l.de reb.q̃nq; petit̃ absol'o ex mera grã,vt à p̃ncipe,vl' à pp̃'o, tũc si q̃dē fuerit absol'o gñalis sine aliqua partis ptõe vl' p̃cedēte
f ptõe,gñalis sufficit,& porrigit̃ ad oēs cās qa princeps,^f vl' pp̃'s vr̃ hoc fecisse ex certa sciā.vt C.de gña.abol.l.2.s3 si aliquas cās exp̃ssit adiecta cl'a gñali.tũc aut fuit tacita aliq̃ cā grauior,& tũc ē verisil'e ̧pcedēte,si sciuisset,nõ ̧pcessurũ,& iõ nulla erit sup toto,ar. C.si ̧pi⁹,vel vti.pub.l.p̃scriptiõe.& ex.de resc.c.sup l'ris.facit d̃ ̧pc.
g c.2.in cle.Si verò sit absol'o gā parte eo casu quo p̃t,vt dixi s̃.e.l.j.
h §.& post.& tũc sine dubio sufficit vna absol'o gñalis. l.p̃tor.§.lucius,s̃.de pac.& d̃ noua.l.fi.ĩ fi.nisi fieret ex cā trāsactiõis,^h qa tũc referet̃ ad ea de q̃b.eēt lis.l.si de certa.C.de trāsa.& l.age.& l.sub p̃textu.cũ sua mā.hic ergo.§.q̃ d̃t eē necessarias p̃les reĩssiões, ĩtelligit̃ de reĩssiõe,q̃ fit à iudice,q̃ referet̃ ad cās exp̃ssas,& tot vñr reĩssiões,quot cāæ,vt dixi.vel de remissiõe,q̃ fit à l.p̃stita satisdõe.nā tot satisdões reqrũtur,quot nũciões.Si verò intelligit de ea.q̃ fit à parte,tũc sufficert̃ vna gñalis,vt dixi,qa tex.dicit,q̃ reqrũt̃ p̃les reĩssiões.hoc iõ dicit,qa ñ sufficeret vna sp̃alis. gl.format ̧priũ,
4 †& nõ soluit,de 2.reis.l.2.Dy.dicit, hic p̃les sunt nũciões p̃textu diuersorũ operũ,iõ p̃les reqrũtur reĩssiões:s3 ibi p̃les sũt oblões p̃textu eiusdē rei ̧pctæ.& iõ vna sol'o tollit̃ sec.Dy.facit ad q.q̃ q dā iudex inq̃suit ex offõ suo de homicidio,syndicus venit,& denũciat,deĩde p̃s venit,accusauit & fuit exbānit⁹,oĩb.istis sic accusantib.an sint necessariæ p̃les absolões:p̃t resp.p ea q̃ Dy.scribit ĩ ̧prio,s̃.dicto,qa ex vno fcõ descēdũt,iõ vna sufficit absol'o.& j̃.d̃ ver.ob.l.q bis.& q̃d ibi no.& de acc.l.senatus.& l.13.§.fi.nau.cau.
5 stab.†Itē q̃ro,an exbānit⁹ pl'rib.exbānimētis possit ab vno absol
i ui tm̃?resp.si q̃dē bānũ q̃ remanebat ē tale,q̃ facit eũ perdereⁱ iura ciuitatis,fm ea q̃ dicā j̃.de pæ.l.q̃dā.tũc in cũ nõ p̃t cadere absolõ ab vno,qa absolõ ē est bñficiũ ciuitatis:s3 postea cũ ab alio bāno absoluet̃,1.absolõ ̧pfirmabit̃,ar.cõia p̃d.l.fi.aliàs si bānũ,q̃d remanet nõ facit eũ hostē ciuitatis,dubiũ nõ ē,q̃n vnũ possit tolli,alio remanēte.l.fi.s̃.qui.mo.pi.vel hyp.sol.& C.de transa.l.si quidem.

a ADD.¶Ale.Mo.in l.non quemadmodum,s̃.de iu.& Bar.in l.2.C.de fideic.
b Bar.Inducam.Vide latè d.Aut.c.cum pro causa, de sen.exc.& quæ dixi in c.ita quorundam,de iudæ.vide d.Pet.de Anch.in cle.grauis,de sen.exc.
c Alex.Adde bal.de hoc in l.fi.C.de nup.& est tex.bonus in l.j.§.si plura,j̃.ad tur. vbi ēt hanc q.format bar.& se remittit ad hic no.Et p d.§.si plura, posset ̧pcludi,aut sũt plura bāna ex eodē delicto,& vnũ sufficiat, aut ex diuersis delictis, & p̃les reqrāt̃,& ̧p hoc possit verificari dcm̃ bal.l.fi.de nup.q̃ stante statuto q̃ p̃nās vnũ bānitũ absoluat à bāno.q̃ si q̃s hēat plura bāna respũ eiusdē rei,absoluet̃ ab oĩb.si āt respũ diuersorũ absoluet̃ ab vno tm̃,fm Bal.ibi,q̃ dixit,q̃ electio erit fisci à quo velit ip̃m absolueɾ ad instātiā debitoris,l.plerisq;,de iure do.S3 ipse bal.l.1.s̃.de ̧pst.pri.vr̃ velle talē exceptionē bāni æq̃parari bñficio indulto à principe,& iõ cũ in eis fiat lata ĩterp̃tatio,erit in electiõe ipsi⁹ bāniti, facit q̃d no.Gul.l.fi.de ̧pst.pri.bñ facit c.grã,de resc.in 6.& al.bal.tex.de hoc l. 2.C.de ca.& min.li.12.bñ facit,l.i.cũ se.j̃.d̃ so.ad q̃d oĩo vide no.bal.post doc. l.q̃cũq;,C.de ser.fu.& Bal.l.2.vt intra cer.tē.p Inn.c.ex p̃te,de offi.or.q̃ si bānũ ē ĩ plurib.libris descriptũ,ā sufficiat vna cācellatio?vid̃ p Ang.& d.Io.l.p̃r.b⁹, s̃.d̃ his q̃ ĩ testa.delen.adde d̃ hac apostilla pleni⁹ vidēdũ p ip̃m Ale.̧psi.68.li.1.
d Ale.Excõicatus p̃t iterũ excõmunicari,bannitus iterũ bāniri,vide bal.l.nihil, in fi.C.de vin.l.& Bal.l.2 C.vt intra cer.tē.adde ēt c.capitulum S.Crucis,& ibi gl.de resc.p Inn.& Io.An.ca.1.q̃d met.cau.in 6.dicit tñ bal.p ̧si.bi,q̃ semel absolutus non p̃t amplius absolui, & semel rebannitus non potest amplius eximi de banno,& ita dicit ipse in l.cum ancillam,C.de cond.ob cau.
e Ale.Petiit.Cum ista dist.Bar.transit Pe.de Anch.in cle.grauis,de sen.exc.
f Ale.Adde tñ q̃ nõ porrigit̃ hæc absolutio ad bannũ ob crimē falsi,nisi specialis mentio de eo fiat,tex.est,quē ad hoc ibi sing.no.bar.l.Lucius,in fi.j̃.ad turp.an aũt extēdat̃ ad bānitos carceratos, Vide p bar.p illũ tex.in l.Domitian⁹,j̃.ad Turp. Item nunq̃ cõprehenduntur in tali absolutione banniti ob crimen læsæ maiest.fm Ang.in dispu.sua inc.renouata guerra.& no.doc.l.si q̃s in graui.§ ñ tm̃,ad Sylla.& Mod.hic. ¶Adde an absolut.principis facta bannitis trahat̃ ad carceratos,& Bal.consuluit q̃ sic,cum est facta motu ̧pprio,eius ̧psi.255.li.3.& faciat q̃d voluit Io.An.in add.ad Spe.in ti.de sol.in rubr.q̃ si est factum statutũ q̃ banniti possint redire soluendo decem, q̃ carcerati occasione dicti bāni soluendo decē dēāt liberari,licèt redire vere non possint,sed fauore liberationis.

g Ale.Idem dicit Bal.l.3.C.de epis.aud.subdens q̃ si impetrans talem absolutionē à principe super delicto reiterato,i.super quo aliàs fuit cōdemnatus de simili delicto,& de reiteratione non facit mentionem,q̃ absolutio erit nulla,q̃d no.
h Ale.Transac.refertur ad ea de q̃b.erat lis tm̃,licèt fiat gñaliter,Adde Bar.l.emptor,§.Lucius,s̃.de pac.& quod ibi dixi post bar.& dixit d.Io.hic q̃ Bar.ĩ hac d̃ria q̃ facit inter pactũ & transactionem vr̃ approbare gl.d.§.Lucius,Sed Bar. ibi,& in l.si de certa,C.de transac.reprobat d.gl.Vnde fm d.Io. vr̃ forte verius id, quod dicit hic bar.quia transactio necessario fieri debet super lite,secus in pactis,Tu vide no.in d.§.Lucius,& Im.c.1.de de transac.dicit idem,quod hic.
i Ale.Et hic Bar.voluit,q̃ si delictũ remanens reddebat bannitũ hostē ciuitatis, absolutio fcā à primo banno nihil valet,adde q̃ Ang.hic vr̃ tenere ̧priũ,eo,q̃ hoc esset dicere,q̃ hoĩes decipiāt̃ sub fide iudicũ,q̃d non est dicendũ,l.j. C.de iis q̃ ve.æta.& p multa alia de q̃bus hic p eũ,& Mod.l3 de eo d.Io.ñ faciat mētionem,& cum Bar.hic transit ad literam Pe.de Anch.in cle.grauis,de sen.ex.

1 *Prætor viuus pro statutis à prætore mortuo,quando adiri debeat.*
2 *Nunciatio causa damni infecti facta nõ remittitur ex satisdatione præstita de opere demoliendo,nisi etiam satisdetur de dam.infec.*
3 *Aedificans potest agere actione in factum ex hoc edicto,vel officium iudicis implorare,vt nunciatio remittatur cognito de iure suo.*
4 *Aedificans si petiit remissionem nunciationis,& succubuit,potest iterum agere confessoria vel negatoria pro declaratione iuris sui.*
5 *Protestatiõe facta alicui ne emat,an possit ille petere eius remissionē,remissiue.*

§.Is cui nunciatur. Op.& vr̃, q̃ ēt p̃torē dēat q̃s adire.l. q̃ si minor. in fi s̃. de
1 mi.hic dicit,q̃ nõ h3 necesse adire p̃torē.Gl.d̃t & br̃ no.† q̃nq; p̃tor per edicta circa actus viuētiũ dispõit,aut actiõē ̧pponēdo,& nõ d3 peti à p̃tor viuo,cũ ̧pcedat̃ à p̃tor mortuo.cũ hodie illa petitio sit sublata,vt l.j.C.de formu.h3 ergo actiõē in fcm̃ ex ĩterdicto,vt inst. de inter.in pr.& l.fi.s̃.de eo per quē fac.erit.aut ̧pcedit̃
a per restõē,& tũc,si per viam actiõis,nõ ē op⁹ adire p̃torē,vt s̃.q̃d met.cā.p totũ illũ ti.& p ti.de dolo.q̃nq; ̧pcedit̃ p viā officij iudi-
b cis,& tũc si actio ē elisa,^b d3 peti à p̃tore,vt fortificet̃.si ē in totũ amissa,adit̃ p̃tor vt restauret ipsā,l.fi.ex q̃ cau.ma.& l.q̃ si minor. §.fi.j̃.de mi.q̃nq; restituit̃ ipso iure, & nõ ē necesse vt p̃tor adeat̃, de ca.dim.l.2.§.j.q̃nq; facit edicta circa actus morientiũ,& tũc d3
c adiri.l.vl.C.qui admi.ad bo.po. Op.de l.cl.vni.C. de no.op.nũ.& dic vt dicā.j̃.e.l.prætore.§.si q̃s paratus.Ia.de Arc. lĩtat istā l.q̃ satisdõ ibi de opere demoliēdo præstatur, q̃ñ ē nũciõ iuris nr̃i ̧pser
2 nādi cā,vel iuris publici,& remittit̃ nũciatio,†secus q̃ñ dāni infecti cā fit nũciatio,qa tũc l3 satisdet de opere demoliēdo,nõ tñ remittit̃,nisi de dā.inf.satisdet, cũ nũciõ dāni infecti celeritatē desideret.l.j.j̃.ti. ̧px.ar.s̃.e.l.§.si q̃s riuos.vlti.no.ex hoc §.†q̃ ego ha-
3 beo actiõē in fcm̃.ex hoc edicto vl' offm̃ iudicis,quo possũ peter̃ nũciõē mihi remitti. cognito de iure meo l3 nõ hēā necesse, qa
4 possũ ̧pseq absolõē præstita satisdõe.†Sz q̃ro,quod si petēs hāc remissionē succubuit,an iterũ posset agere ̧pfessoria, vel negato-
d ria?resp.sic,qa ad aliud agebat.^d tũc.s.ad reĩssiõē.& ad aliud mõ.s. vt declaretur ius meũ.vt j̃.e.l.sciēdũ.& ibi dicā,& j̃.de exce.rei iu.
c l.cũ q̃ritur.& l.seq.idem tēt Inn.^e in sil'i ex de cau.pos.& ̧p.c.cũ
5 ecclesia.in vl.gl.s3 q̃ro† q̃d in aliis^f p̃testationib.vt ̧ptestatus sũ
f ne emas.vt C.de rei vē.l.si fundũ,an possi petere remissionē?dixi j̃.e.l.in §.si quis ipsi prætori.aliàs dicam in l.non solum.§.morte.

a ADD.¶Ale.Q̃n sit necesse adire prætorem vel p viam actionis experiri, B.l.c. vni.§.si vasallus feudũ,si de feu.fue.cõ.inter do.& agna.in feudo alle.ibi gl.q̃ aut p ignorātiā cāe delicti,tũc ipso iur̃ excusat̃,d.c.vni.§.si vasall⁹ feudũ, aut rõe ignorātiæ ̧pcedit̃ reparatoriũ remediũ,& tũc dic vt ibi p eũ,quē oĩno vid.
b Ale.Vt puta per p̃scriptionē,vt l.j.& ibi bal.& Ang.C.si adue.cre.& q̃d ibi dixi, in totũ āt elisa esse p̃t, q̃ñ minor cum authoritate administratoris ex cā transactionis, vel per acceptilationē liberasset debitorē ab absolutione, & est læsus.
c Ale.Adde Bar.l.stip̃lo,in pr.j̃.e.& ad hoc fa.l.qui bona,§.si quis nouum,j̃.tit.i.
d Pom.Agebatur.Sententia ergo lata super iure deducto per medium causæ nõ præiudicat,si illud ius deducatur in alio iudicio,& vide Arc.consi.156.
e Ale.Io.Facit quod no.bar.l.qui Romæ,in §.duo fratres,de ver.ob.Et adde quæ no.Bar.in l.fundum,cum seq.j̃.de exce.
f Ale.In aliis.Ego dixi post bar.l.non solum,§.morte,j̃.eo.

1 *Procurator nuncians debet cauere de rato quando de mandato dubitatur.*
2 *Procurator generalis potest nunciare,& non requiritur speciale mandatum.*
3 *Cautio de rato quare reqratur q̃do p̃curator nunciat,& de mādato dubitatur.*

a §.Qui procuratorio ª noĩe.Procu.nũciās nõ ali dicit̃,si dubitat̃ de mādato,ni si de rato caueat.h.d.op.de l.j.ĩ pr.C.de sat.l.j.de ̧pc.& l.j.& l.ne sa
1 tisd.j̃.rē ra.ha.vbi ver⁹ ̧pcurator nõ cauet de rato.†gl.dat so.tres. vna ē,q̃ ver⁹ ̧pcurator nõ satisdat,nisi dubitet̃ de mādato,& ista ē vera,& cā tēt gl.ĩ l.q̃ ita.§.j.s̃.ad tre.& hoc Cy.l.j.C.de ̧pc.2.sol.ē,
b q̃ hic ē sp̃ale:& hāc tenēt Io.& Azo.per d.l.q̃ ita.^b § j.s3 illa facit ̧p cos,qa ille tex.vult,q̃ si ̧pstet de mādato nõ sit cauēdũ.ista opi. p̃t eē vera,qa si ille cui fit nũciatio,negat eũ ̧pcuratorē,l3 statim oñderet instr̃m mādati,nõ p̃t in ipso actu examinare illud,nec tenet̃ credere q̃sit ̧pcurator,vt s̃.de p.l.si q̃s inficiatus.iõ qa reg'r̃ ñ
a ADD.¶Ale. Procuratorio.Et quis possit nunciare nomine alieno nouum opus, vide in l.j.§.nunciatio,& ibi gl.& doc.s̃.eo.
h Ale.Ita.In 1.op.super ver.l.qui ita,&c.Vide Bar.l.non solum,§.qui in alieno,de proc.& hanc etiam tenet gl.in l.j.C.de satisd.

p̄t eē certū de mādato satisdet,aľs ille ab ope ñ desistet.s₃ si pone
remus eē certū de mādato,tūc crederē j.sol. verā.an āt ꝑcurator
in actu nūciādi teneaẗ ostēdere mādatū,dic vt ī mā ꝓtestōis.ē ₃.so.
2 † ꝙ bñ erat ꝑcurator ver⁹ gñalis,ñ tñ hñs mādatū spāle ad id qđ
reqriẗ.l.illud.de mi.ī fi.& l.ꝙ si de spāli.& sic tenetur,ꝙ ad nūciōē
op₃ ꝑcuratorē eē spālē,sicut ēt in qual₃ nūciōe ſiēda p procura-
a torē.teneẗ vr̄ gl.ꝙ reqritur spāle mādatū.l.j.§.j.s̄.de li.ag.d.Ray.[a]
de Forl.tenebat,ꝙ nō.qa nō ē de casib.s̄.de ꝓc.l.Pōp.s₃ dico,ꝙ ñ
b reqritur[b] spāle mādatū,& casus.vr̄.s̄.e.l.j.in fi.vbi spāle mādatū ñ
reqriẗ,& tene mēti illū tex.& gl.istā expressius.s̄.ꝓ soc.l.actiōe.§.
4 renūciare.† Op.ꝙ nō p̄t peti ista satisdō.cū nō possit ꝯmitti.l.nō
cogēdū,in fi.s̄.de ꝓc.s₃ hic nō p̄t ꝯmitti.qa nō interest mea ratū
hr̄e.so.dic imo ꝙ sic,qa si apparet ꝙ sit nūciatū iniustè, teneretur
ad interēē,ar.ī aut.de litigio.§.ad excludēdas,& l.rē q̄dā.s̄.de dol.
Et istud est vnū interesse,& ad illud tenetur dñs,si non h₃ ratum.
posset postea nūciare,& iō est necessaria satisdō,cum p dñm post
ea nuntiari non posset. quod an sit verum, dicam j̄.e.l.cum pro-
curator.§.j.facit ad prædicta.s̄.de proc.l.Pomp.§.j.& quod ibi no.

a ADD.¶ Ale.Et adde qđ no.ī l.denunciasse,§.j.j̄.ad le.Iul.de adul.& dixit hic d.
Io.ꝙ gl.in d.l.1.de li.ag.voluit ponere regulam,ꝙ in oīb.denunciationib.requi
ratur spāle mandatū,sed fallit in casu illius legis tm̄,licèt Bar.hic aliter alle.
b Alex.Raph.hic dicit, ꝙ imò reqriẗ spāle mādatū ad nunciandum, qa si iniustè
nunciaret,faceret dñm suū incidere in pœnā,qa teneret actiōe de dolo ad in-
teresse,p l.rē q̄.s̄.de dol.& no.bar.s̄.ꝑx.sed ī gñali mādato ñ.vt l.si ꝑcurator,
in pr.s̄.de ꝯd.ind.cū si.Propter qđ dico ꝙ ꝑcurator gñalis p̄t nunciare, sed si
nunciat iustè,dñs non incidit in pœnā,si verò iniustè, dñs non incidit,sed ipse
procurator,vt probatur hic per Ale.& facit quod no.Bar.j̄.e.l.§.fi.in prin.

1 *Remissio quando petitur officio iudicis,dicendo nunciationem nullam, quia con-*
temni potuit,tunc cautio de rato potest committi.
2 *Item q̄do petitur remissio,qa ædificans hēt ius ædificandi,& alius non hēt ius* *(prohibendi.*
3 *Procurator petēs remissionē nūciationis p̄stita cautiōe de ope demoliendo,nō ca*
4 *Procurator rei quando præstare debeat cautionem de rato.* *(uet de rato.*

§.Qui remissionem.

q remissionē petit, sustinet partes rei. & sufficit ꝙ ca-
a ueat de ope demoliēdo.h.d.Op.& vr̄,[a] ꝙ teneaẗ satisdare đ rato,
vt s̄.de ꝑc.l.Pōp.§.j.so.tñ gl.fateẗ & hic subaudit tm̄.gl.negat di-
cēs,ꝙ talis stipľo nō ꝯmittiẗ.s₃ hoc vr̄ falsū. pone ꝙ ꝑcurator pe
tiit rēissiōē.& succubuit,certè interest mea ꝙ dñs ratū hēat,p̄ter
ea iste tex.iō d̄t hāc cautionē nō dr̄e interpōi,qa sustinet p̄tes rei,
1 nō qa ñ possit ꝯmitti.† Et iō ꝑ intelligētia h⁹.§.sciēdū ē,ꝙ rēissio
p̄t peti,qñq; p offm̄ iudicis,dicēdo nūciōē nullā,qa potuit ꝯtēni,
vt s̄.e.l.§.si qs riuos.& isto casu cautio đ rato posset ꝯmitti,qa nr̄a
interest,si rēissio ꝑcuratori denegaẗ,vñ ꝑcurator ñ excusaret ab
ea p̄standa.nisi eo qa sustinet p̄tes rei,vt hic,& j̄.declarabo,2.mō
2 † p̄t peti rēissio.qa ædificās h₃ ius ædificādi,& alius nō h₃ ius ꝓ-
hibēdi,vt s̄.e.l.j.§.s₃ & si is.& isto casu idē ꝙ s̄.tñ isto casu ñ vr̄ io
q iste §.q d̄t de cautiōe de ope demoliēdo. Aut.n.post ꝓhibitiōē
b nihil ē ædificatū.[b] & ista cautio nō h₃ locū.qa nō est ꝙ possit de-
moliri.Aut ē ędificatū,& tūc petēs talē rēissionē ñ d₃ audiri,nisi
prius destructo ope,vt s̄.e.l.j.§.s₃ & si is.nisi diceres hoc fieri p̄te
volēte.& sic posset intelligi hic.qa l₃ stipľo de rato posset ꝯmitti,
3 tñ nō interponiẗ.qa sustinet partes rei.3.mō † p̄t peti remissio,ob
lata satisdā đ ope demoliēdo.& isto casu p̄t loq hic,qa sufficit hāc
c cautionē p̄stari,nec ē p̄stāda cautio de rato,[c] qa nō p̄t ꝯmitti:qa
si ñ hr̄et ratū,indistinctè destrueret:aľs dr̄et de cā cognosci.s₃ op.
4 † ꝙ l₃ sit ꝑcurator rei,tñ talē cautionē d₃ p̄staṙ.l.Pōp.§.s₃ & his.
de ꝑc.& l.vel in opis noui nūciōe.e.ti.so. aut qs defendit reū sup
eo,sup quo nulla cadit executio.reo ñ ꝯsētiēte,& tūc tēeẗ ꝑcura
tor caueṙ de rato.l.nō solū.§.si status.§.se.& §.fi.s̄.de ꝑc.qñq; pos
set fieri execō,reo nō ꝯsentiēte,& tūc fcā executiōe ꝑc.l.beraẗ à
cautione de iudicato soluēdo.ēt reo veniēte ꝯ.& tūc d₃ cauere đ
rato,qa p satisdōē iudicatū solui actori nō ē ꝯsultū,vt in rei vē.d.
§.s₃ & is idē,in d.l.vel in opis.s̄.de ꝑc.qñq; p executiōē ñ liberaẗ
ꝑc.à stiplōe,iudicatū solui,vt in actiōib.ꝑsonalib.& tūc nō teneẗ
cauere de rato.ita loqẗ gl.d.§.s₃ & is.nūc ad ꝓpositū,p istā cautio
nē de ope demoliēdo,q̄ ē idē ꝙ iudicatū solui, ē actori plēè ꝯsul
tū,nec liberaẗ ꝑcurator à tali cautiōe fcā, nisi executiōe fcā p̄ce-
dēte,iō nō teneẗ cauere de rato.s₃ certè l₃ p̄dicta sint vera in se,tñ
hic §.de necessitate d₃ intelligi ꝙ petebaẗ remissio 3.mō s̄.dicto,
qa p̄missis duob.casib.nō venit ferēda sn̄ia de ope demoliēdo,vľ
nō,s₃ solū de remissiōe faciēda,vel nō,qa p hoc iudiciū iuri p̄tiū
ñ p̄iudicaẗ.vt.j̄.e.l.sciēdū.& dixi.s̄.e.l.§.si is,cui.Nā cautio de ope
demoliēdo illis casib.nō adaptaẗ.& sic tēe 3.lec. qa in aliis casib.
teneẗ cauere de rato.q̄ro,an exbānitus,vel excōicatus,q non p̄nt
agere,s₃ se defenderẽ, possint petere reuocari tenutā delatā de bo
nis eorum:quod videtur,quia defendere est.sed dicam j̄.prox.§.

a ADD.¶ Ale.Aduerte,qa ista nō fuit gl.in l.non cogendum,in gl.fi.de proc.s̄.vr̄
ꝙ teneat,non obstante dta ꝯsideratione, non ꝯpelli procuratorē ꝓmittere de
rato,licèt Bar.videaẗ tenere ꝯtrium in istis duob.exēplis,sed d.Io.j̄.ꝑx.§.in gl.
dicit,ꝙ in casu d.l.non cogendum,non cauebat proc.de rato,qa ibi fuit verus
proc.in nunciando nouum opus,& ideo videbatur hr̄e mandatum ad illa alia
accessoria,vt no.gl.j̄.prox.§.cum l.seq.& ibi bar.in d.l.non cogendum,Si autē
nullum mandatum habuisset, tunc debuisset satisdare de rato,quia cautio illa
non potuisset committi,vt tetigit gl.in d.l.non cogendum,§.fi.
b Ale.Aedificatum.Et cum bar.transit d.Io.licèt Ang.aliter dixerit,& non bene.
c Ale.Rato.An & quando procurator rei caueat de rato,adde Bar.in l.tutorem,
j̄.rem ra.ha.& vide no.per bar.j̄.prox §.

1 *Conuentus interdicto,ne vis fiat ei, q̄do sustineat partes actoris,& quando rei.*
2 *Excōicatus vel bānitus,qui non p̄t agere,q̄do poterit petere reuocari remissio*
nem,vel tenutā datam contra se,vbi ꝙ poterit si hoc venit in consequentiam.
3 *Defendere sumitur quandoque largissimè,quandoque largè,quandoque strictè.*
4 *Procurator quando dubitatur de eius mandato,quando cauere teneatur.*

§.Si procurator ante.

Qui defendit cōuentū ex
hoc īterdicto ex ca p̄te,ne
vis fiat ei,p̄stat satisdōnem rei,aľs sibi denegātur actiōes.h.d.cum
duab.ll.seq.q̄ro,quaľr iste ꝑcurator molestabat, ita ꝙ ꝯueniebaẗ
īterdicto,ne vis fiat ei.& vide gl.in ver.acceperit.q̄ incip.à me de
opere,&c.Ia.de Are. rep̄hendit istā gl.qa iste ꝑcurator allegabat
suā turpitudinē ꝯ l.trāsactione.C.de trās.p̄terea,si sic molestaret,
suo noīe tēreẗ.l.j.§.quoties.de vi & vi ar.ergo ñ satisdaret,vt inst.
de satis.§.s₃ hodie.p̄terea cū hoc facere esset delictū,nō ꝯueniret
noīe dñi:qa hoc ñ venit ī mādato.l.si ꝑcurator.đ ꝯd.ind.& iō dic
ꝙ licitè dicebat se facere,dicēs, satisdedisti:s₃ qa fideiussores sunt
mortui,iō dēs satisdare iterū.l.p̄tor.§.añp.& ver.& si satisdatū.j̄.
1 e.Dr̄ hic,† ꝙ ille q ꝯuenitur interdicto,ne vis fiat ei,sustinet p̄tes
a defensoris,[a] ꝯ l.nō cogēdū.§.fi.s̄.de ꝑc.so.gl.fi.plurib.mo.& j.so.
approbatur ibi in gl.& p Dy.hic.alia sol.ē, ꝙ in p̄te sustinet ꝑsonā
rei,& in p̄te ꝑsonā actoris. S₃ ꝯiūge vtrāq; simul,& stabūt bñ,vñ
sum ꝑcurator rei, qa defendo dñm ne molestetur qn edificet, &
hoc ꝯstat ex hoc qa sū ꝑcurator ad faciēdū istud op⁹: si nūciatur
mihi sustineo p̄tes rei,si peto remissionē,vt s̄.e.l.q remissionē.itē
nūc sū ꝑcurator actoris,nō satisdo mō,qa ꝯstat đ mādato. Datur
3.sol.vt ille dicatur sustinere p̄tes rei,q possidet,nō ille q ad iudi-
2 ciū ꝓuocat,qđ tene mēti:s₃ an hoc sit verū j̄.dicā.† q̄ro exbāni-
b tus[b] vel excōicat⁹ petit reuocari tenutā datā ꝯ se,vel petit remis-
sionē,an audiatur,cū nō possit agere?Et qdā ꝙ sic,vt s̄.ꝑx.§.& j̄.đ
pri.cre.l.si pupill⁹.§.j.& ita t₃ Ia.de Are & Old.tāgitur in Spec.de
c ꝯtu.§.ñ.ver.s₃ pone re⁹.tu dic,[c] aut venit princiľr ad defendendū,
s₃ in ꝯñam venit ad rescindēdā tenutā.& tūc auditur,vt d.l.si pu-
pill⁹ §.j.& in aut.& q iurat.C.de bo.au.iu pos.Aut princiľr petit re
scindi qđ factū ē ꝯ se,vel petit pos.sibi restitui,& sīľa,& tūc dr̄ a-
ctor,vt l.ī trib.s̄.de iu.q̄ l.fuit fcā p̄p hoc, nec attēdo qs possideat.
3 † Nō ob.§.q remissionē.s̄.e.l.& hic gl.qa dēs scire,[d] ꝙ defendere
d sumitur qñq; largissimè ꝓ omni eo q cām suā agit agēdo,vel ex-
cipiēdo,vel accusando,vt C.de abol.l.2.q̄doq; largè,vt in hac gl.
& hoc ꝓdest solū ꝓpter reľam,fauorabiliores, vt hic & §.q remis-
sionē.Qñq; strictè.ꝓ eo q ꝓuocatur ad iudiciū,& sic sumitur rēľr,
vt d.l.ī trib.& sic oīa iura loquētia ī actore,ī reo hēbūt locū. Op.
C.de ꝑc.l.alienā.& l.filiusfa.§.milites.ff.e.Gl.dat duas sol.& dicit
ꝙ vna est exceptio procuratoria,vt₃,vbi ex parte ꝑcuratoris rei
opponitur,ꝙ nō est ꝑcurator,& tūc veniēti ex parte rei nō p̄t op
poni.alia est,ꝙ tu nō es lītimus ꝑcurator,nec potes esse,& tūc ex
parte rei pōt opponi:& ad illud qđ dr̄ hic,subaudi,tm̄.Dy.dicit,ꝙ
ista sol. d₃ intelligi cū dist:præced.s.ꝙ loquatur de exceptione,q̄
s̄.ponitur in 2.memb.Tu dic,aut vult dare fideiussores de iudica
to soluendo,vt ꝑcurator,& tunc ꝓcedit opi.Rog.qa nisi sit ꝑcu-
rator,nō tenētur fideiussores.l.si ante acceptū.j̄.iu.sol.ipse tñ pro
curator,q per mendaciū se asserit ꝑcuratorē,cū nō esset, tenere-
tur.l.Plautius.s̄.de proc.secus puto,si nō per mendaciū sed iusto
e errore.[e] ar.l.4.j̄.de re iu.s₃ si ꝑcurator veniret ad defendēdū,tāq̄
qlibet defensor,tūc nō posset obiici exceptio ꝑcuratoria.l.exigē
di.C.de ꝑc.cū si.Hic āt exceptiones ꝑcuratorię nō possunt oppo
ni,qa ꝯstat de mādato.Nā ex eo ꝙ persona eius legitima est in j.a-
ctu nūciationis,vr̄ esse procurator ad hoc,vt no.in seq.gl. Possu-
mus ēt dicere,ꝙ hæc exceptio,tu nō potes procurare,qa miles,ñ
p̄t opponi,cum in j.actu non fuerit opposita,nec ergo illo qui ab

a ADD.¶ Ale.Qñ qs dicaẗ sustinere p̄tes actoris vel defensoris,adde Bar.& Ang.
d.l.nō cogendū,§.1.& p Ang.plen⁹ hic,post Bar.Raph.& Im.hic. Et vide oīno
qđ no.Bar.l.libertus à patrono,s̄.de in ius vo.& ibi Bar.& adde de l.me,§.pla-
nè,q fac.co.& ꝙ ibi p do.q videtur distinguere,ꝙ aut tenuta fuit data absque
dolo vel culpa rei,& tūc reus petēs ipsam reuocari dicaẗ necessario defensor,
sec⁹ si p̄cessit eius ꝯtumacia,qa diceret actor,vt ibi. ¶ Adde qñ qs dicatur su-
stinere partes defensoris,vel actoris,practicā q̄ vidi seruari Florentiæ,q̄ refert
& Pau.de Cast.in prox.§.præced.& illi adhæret Ale.Vide Pe.de Anc.cons.333.
b Ale. Sed verū appello in q̄tū est act⁹ extraiudicialis,vt no.bar.in l.si expressim,
de ap.sit cōcessa excōicato tanq̄ defensio,vide p d.Ant. in c.cū inter, de exce.
& per Io.and.in c pia,e.ti.in 6.& est tex.in c.significauerunt,& c.fi.de excep.
c Ale.Tu dic.Bene facit quod no.bar.s̄.e.l.de pupillo,§.seruo,& dictum bar.hic
in effectu sequitur ang.vt refert do.Ioan.
d Ale.Nota quotupliciter assumatur verbum,defendere,dicit tamen d.Io.hic,ꝙ
in statutis defensio debet sumi strictè,ar.l.quicquid adstringendæ,cum ibi no.
de verb.ob.& vide bar.in l.1.in prin.de exce.ꝑl.plenè in l.1.C.qui accus.
e Ale.Melius fa.l.Plautius,ver.sciret,s̄.de ꝑc.& no.Io.and.in add.Spe.ti.de exc.
sen.§.sequitur,ver.sed pone hic.cōtra vbi latius dicit idē esse si fuit in iuris errore:

co dep

eo dependet, vt l. ita demum. C. de proc. Op. ff. de pc. l. vel in operis noui nunciatiõe. gl. dat primo duas sol. q̃ sunt veræ in se, & no. bñ scd̃am, de qua dicã j. e. l. cum pcurator. s3 huic legi nõ ɔgruit. datur alia sol. ibi, ꝙ satisdat de rato, qa patiebat̃ venire aduersariũ in possessionẽ, vñ videre meo, ibi loqtur in procuratore eius cui fcã est nunciatio, q defendit patiendo aduersarium venire in possessionẽ, iõ d3 satisdare de rato, hic in pcuratore nunciantis, qa si ɔueniat̃ s. interdicto, ne vis fiat ædificãti, cui per satisdõnem erat remissa nunciatio, nõ d3 satisdare. q̃ est rõ? rõem hẽs per l. Põponius §. s3 & is. ff. de proc. Et rõ est, ibi nõ ẽ cautũ mihi per satisdõ-
4 nem de iudicato soluendo: hic verò sic. †Et vt liqueat ista mã, di-
a stingue, a aut interuenit procurator ex parte nunciãtis, aut ex parte eius cui fcã est nunciatio, Si ex parte nunciantis, aut interuenit ad nunciationẽ faciendã, & d3 cauere de rato, si dubitat̃ de mãdato, vt ff. e. l. §. q pcuratorio. Aut interuenit ad remissionẽ pstandã, & idẽ. l. cum pcurator. §. fi. j. e. Aut interuenit ad petendã demolitionẽ operis facti, ɔtẽpta nũciatione, & tunc idẽ ꝙ d3 satisdare ex gñali rña. l. j. C. de proc. & l. nõ solũ. §. q alieno. ff. de proc. Aut interuenit ad defensionẽ dñi ĩ interdicto, ne vis fiat ei, & tunc nõ d3 cauere de rato, s3 de iudicato sol. vt hoc. §. Aut interuenit vnus & idẽ pcurator ad hæc oĩa facienda, & tũc fcã fide de mãdato in I. actu nũciationis, in actu remissiõis nõ est necessaria satisdõ rati. l. cum pcurator. in pr. j. e. & ibi dicã. Eod. mõ nõ est necessariũ mãdatũ in ĩterdicto, ne vis fiat ei. qa p ɔñiam vr̃ hr̃e, vt hic no. Scdo casu, qñ interuenit pcurator ex parte eius cui nunciat̃. Aut interuenit ad ædificãdũ, & nõ d3 cauere cũ sibi nunciat̃: qa cuilibet ẽt fabro ibi existenti pt fieri, vt ff. e. l. §. nunciationẽ. aut interuenit ad petendũ remissionẽ, & nõ cauet̃ de rato, qa sustinet partes rei, vt ff. e. l. §. q remissionẽ. Dic vt ibi, aut interuenit ad agendũ interdicto, ne vis fiat ei, ɔ̃ nunciantem. Et hic aduerte: aut ipse, q agit fuit ille pcurator, cui fcã fuit nunciatio & nõ satisdat de rato, qa ex vigore primi mãdati ɔstat ꝙ pt agere. & sic cum cõstat de mãdato, &c. vt l. nõ cogendum. §. fi. & ibi no. fm verã opi. q̃ tenebat Ia. Bu. & oẽs cõiter. ff. de proc. Aut nõ fuit ille procur. tunc si dubitatur cogitur cauere de rato ex cl'a gñali. C. de proc. l. j. & l. nõ solũ. §. q alieno. ff. de proc. aut interuenit ad defendendũ dñm in hoc interdicto demolitorio, & tunc aut defendit patiendo agentẽ ingredi
b in possessionẽ, & d3 cauere iudi. sol. & de rato. l. Põponius. b §. sed & is. ff. de pc. Et hoc tetigit Ia. de Are. plenius q̃ alij, & ego aliqua mẽbra addidi. q̃rit gl. qual'r ɔmittat̃ ista cl'a, iudicat. sol. dic vt ĩ gl.

a ADD. ¶Alex. Distingue & de ista distinctione vide per Ang. in l. cum procurator, in pr. j. e. & circa hic dicta p Bar. adde plura fm Imol. hic quem oĩno vide.
b Alex. Pomponius. Et l. vel in operis, cum ibi no. eo. ti.

1 *Seruitus tigni immittendi est vrbana.*
2 *Seruitus haustus aquæ est rustica.*

LEX VIII.

Non solum proximo. Non solum vicino proximo s3 ẽt vlterioribus pt qs nunciare nouũ op⁹. h. d. hic est q̃dã gl. & est additio, dicens, ꝙ hic dr̃, iã totũ habuimus. Dy. dicit, ꝙ nõ est verũ. q̃ro, de qua nunciatione loqtur hic, & dic ꝙ dãni infecti, & iuris nr̃i conseruandi cã, vt probat̃ hic. ibi, nã & seruitutes, &c. hæc. n. dictio, &c. ĩplicat cætera. & de cã nr̃i iuris ɔseruãdi exemplificat, qa magis dubitat̃: de cã dãni infecti pbatur j. ti. j. l. q bona. §. ij. q̃rit gl. q̃ sunt istæ ser-
a uitutes. a Et vide gl. in ver. q̃dã. q̃ inci. q̃ vrbanæ. subaudi, † nisi ser-
1 uitus tigni immittendi. ff. de ser. l. fi. q̃ vrbana est, vt Insti. de ser. §. j.
2 & in d. gl. in verb. q̃dam, ibi, non rusticæ. † Subaudi, excepta seruitute haustus aquæ. l. seruitutes. §. publico. ff. de seru. quam constat esse rusticam, vt insti. de ser. §. inter rusticorũ pdiorum. Ia. de Are.

a ADD. ¶Alex. Quæ sint seruitutes, & quæ constitui possint existente aliquo loco mediato inter nos, adde Bar. in l. qui sella. §. in rusticis, de ser. rust. præd. & in l. in tradendis, ff. com. præd. & in l. si prius, §. fi. j. de aqua plu. arc. Et intellige ꝙ in rusticis locus medius impedit seruitutem viæ vel itineris. Dic ꝙ est verum si ille locus est priuatus, secus si publicus, vt patet ex not. in d. l. qui sella, §. fi. & no. do. Io. hic per mod. Insti. de act. §. æquè, in prin.

§. Qui opus nouum. Quæro quid vult dicere dum dicit in testationem, & glo. exponit, i. nunciationem. Iac. de Are. exponit, i. scripturam coram testibus factam, vt l. j. §. cauere. ff. vsufr. quemad. cau.

1 *Nuncians causa tuendi ius publicum nunciat nomine alieno.*
2 *Nunciatio noui operis non debet fieri in personam, sed impersonaliter.*
3 *Faciens opus in publico quare sit quòd nuncianti nouum opus teneatur satisdare, sed ædificans in priuato, cauet.*
4 *Nunciatio quando fit in publico ratione iuris priuati, an petens remissionem debeat satisdare: & quid quando publici iuris tuendi causa.*

§. Si cum possem iure. Pro priuata nunciatione reqrit̃ satisdõ, pro publica sufficit sola promissio. h. d. Gl. all. istã l. ꝙ cã d3 inseri in nuncia-
1 tione. Dy. dicit hic, dic vt dixi. ff. e. l. in pr. † No. ꝙ q nunciat publi-
2 ci iuris tuendi cã, nunciat noĩe alieno. dixi ff. e. l. in prouinciali. §.
a fi. Item no. † ꝙ hic vr̃ ꝙ nunc. noui opis fiat in psonã, a qa dicit, ne q̃d facias. Sed dic ꝙ ista nõ sunt verba nunciationis, sed Iurisconsulti. q. d. nunciaui ne q̃d facias, per verba ad hoc apta, q̃ ponunt̃ ĩ l. ptor. j. e. nã verè possũ dicere, ꝙ si nunciaui ĩpersonaliter ne q̃d
3 fiat, vñ bñ nũciaui, ne q̃d facias. Op. & vr̃, † ꝙ p publico d3 satisdari, & pro eo ꝙ fit in priuato d3 cauere. l. ptor. in pr. & §. de eo opere. j. ti. j. Sol. hic loqtur qñ fit in priuato nunciantis, l. ɔ̃ria loqt̃ in priuato eius cui nunciatur. S3 istud non tollit ɔ̃triũ de publico ad publicum, de priuato ad priuatũ sic, nec assignat rõem dñe. dt gl. ꝙ spãle est in ripa, &c. S3 gl. reph̃enditur, ꝙ nõ sit publica ripa. §. riparũ. Inst. de re. di. & l. riparũ. ff. de re. di. gl. soluit vlt. qa ibi mai⁹ ꝑiudicium fit in publico: iõ satisdat̃. q. d. maius est periculũ iuris,
b vel ɔmoditatis meæ, forte ne domus obscuret̃. Ia. de Are. b dicit, qñq; aliqs facit opus in suo, ex quo opere timeo dãnum, & ꝓsumit ꝙ diligenter ædificet, & iõ cauet plenius. S3 qñ in publ. ædificat, nõ adhibet tãtã diligentiã, qa est vitiũ cõe, negligi, q̃d cõiter possidet̃. S3 q̃ est rõ hic, ꝙ in publico non satisdat, in priuato sic? Dic ꝙ text. ponit rõem, qa qñ de publ. ɔtendit de iure alieno, qñ
4 de priuato, contendit de suo. † q̃ro, qñ fit nunciatio in pub. rõne
c iuris priuati, c an d3 satisdari? Et vr̃ ꝙ sic. d per rõem h⁹ §. qa suo iu-
d re petit. all. Ia. de Are. l. nõ cogendũ. §. q ita. ff. de proc. Do tibi tex. cum gl. fm vnã lect. j. l. ptor. §. hoc ãt interdcm ɔpetit. vt ergo tibi liqueat, dic, aut nunciatio fit in publico, aut fit publici iuris tuen-
e di causa, & pro remissione, sufficit nuda repromissio, e vt hoc §. si ãt fit priuati iuris tuendi cã, tunc satisdõ requiritur, ar. à ɔ̃rio sensu h⁹ §. & l. nõ cogendũ. §. q ita. ff. de proc. & j. e. l. ptor. §. hoc ãt interdictum competit. fm vlt. lect. aut fit cã dãni repellendi, & tunc satisdat, vt l. ptor. in pr. & §. de eo opere. j. tit. j. Qñq; fit in priuato nunciatio, & tunc aut fit cã priuati iuris conseruandi, & requirit̃ satisdatio, vt hoc §. aut fit publici iuris tuendi cã, & sufficit repromissio nuda, vt hoc §. in fi. aut cã repellendi dãni, & tũc sufficit repromissio, vt l. ptor. j. ti. prox. Vbicunq; ãt dixi nudã repromissionẽ sufficere, intelligas si noĩe suo caueat, si ãt noĩe alieno cauet satisdare d3, vt ff. e. l. px. §. q remissionẽ. & de pto. stip. l. j. §. stipulationum.

a ADD. ¶Alex. Verum quando non operis fiat in personam, vide Bar. in l. de pupillo, §. meminisse, ff. eo. dixi j. eo. l. si procura.
b Alex. Sed d. Io. hic dicit, ꝙ hæc rõ Iac. de are. quam tenet bar. non est generalis, vt hic per eum, quem vide assignantem rõnem aliam. Et ad argumentum potes dicere, quòd talis ædificans in publico, licèt illud solum cedat ædificio, tamen non est propriè, & liberè suum, l. ij. §. si quis nemine, j. ne quid in loco publico.
c Alex. Iuris priuati. Et ponit hic exemplum d. Io. si ædificatur in via publica iuxta domum meam, ita quòd impediatur mihi iter.
d Alex. Sic. adde quòd bene facit gl. in l. iurisgen. §. si paciscar, in fi. ff. de pact.
e Alex. Repromissio. addit etiam d. Io. idem esse si opus fieret in priuato, & nunciaretur causa iuris publici tuendi: quia tunc sufficit sola repromissio per rationem huius literæ, quia de alieno iure videtur contendere.

1 *Accusatus in pratis in quib. poterat pasturari: & statuto prohibebatur pasturari in certa parte intra certos terminos designata: si non probatur ipsum pasturasse in parte prohibita, absoluitur.*
Factum quando non est punibile in qualibet parte loci, illa pars in qua est punibile, debet exprimi.
2 *Accusatus, quòd pasturauit in pratis de mense Martij, in quibus post mensem Martij pasturari licebat: si non probatur quòd pasturauit illo tempore, quo non poterat, absoluitur.*
3 *In delictis in dubio intelligere debemus aliquid factum tempore quo licet, & à delicto excusatur.*
4 *Excipiens quando non probat exceptionem suam clare, in dubio succumbit.*
5 *Petens centum ex causa mutui, debet probare mutuum factum antequam libellum obtineat.*
6 *Tabernarius debet deducere tuliolam, si scholaris perdit suam.*
7 *Forma nunciationis, & commissionis.*

§. Sed vt probari possit Pone ꝙ non sumãtur moduli erit ne nunciatio nulla? Et gl. in ver. ɔferanq; dicit, ꝙ non, s3 nũciatio t3, non ãt
1 destructur opus, nisi probetur q̃tum esset ædificatũ post nuncia-
a tionem. Allegaui a † ad q. statutum est in ciuitate, ꝙ in talib. pratis

a ADD. ¶Alex. adde bal. in l. matrem tuam, C. de proc.
Pom. Vide alex. consi. 227. in fi. ver. præterea iudex, vol. 2. & consi. 148. e. vol. 2. & Rap. Cu. consi. 79. & Old. 81. prope fi. alex. consi. 3. vol. 4. & 41. e. vol. 4. & 95. vol. 4. & 114. e. vol. & 132. e. vol. & 15. in fi. vol. 1. & 21. in pr. e. vol. Fed. 57. & Fel. in procœ. decr. & c. in præsentia, de prob. & etiam aliquid in c. seq. vers. tertia conclusio, & in c. cum tu, in ver. sed pulchre, de test. & vnum verbum in proposito in c. significauerunt, de test. & in c. cum causa, vbi ista limitantur e. ti. Cæp. cons. 62. & bar. 57. & 205. & barb. 29. vol. 1. & 17. vol. 2. & 25. e. vol. 2. & 71. eo. vol. Ro. consi. 113. & Pan. in c. nouit, ver. ex quo infertur, de iu. & alex. consi. 79. in fi. vol. Pan. in c. constitutus, in 3. no. & ibi addita de rescri. Old. consi. 26. in 3. dub. Pan. in c. dudum, 2. de elec. vide etiam alex. consi. 24. vol. 2. & 86. e. vol. & 163. e. vol. vbi dicitur, ꝙ si est probandum ꝙ qui fecit instrumentum est notarius, debet probari ꝙ erat notarius tempore quo confecit instrumentum, & cons. 196. vol. 2. vbi ponit pulchrum responsum, & 199. e. vol. vbi ponit, de eo qui probauit factum, sed non certi temporis, cum debeat probare, & consi. 200. vol. 2. & 206. e. vol. vbi loquitur in materia interdicti, vti possidetis, & dicit, ꝙ debet specificare, & probare aliquod factum in loco prohibito, consi. 202. ver. venio ad secundum, vbi dicitur quod si quis erat debitor alicuius de libris 124. & calculatis rationibus fuit factum restũ in alia certa summa, & de iure apparet ante restum, vel post, quòd ille qui vult dicere, potest etiam hoc probare.

non

non pñt hoĩes tr̃e bestias ad pascẽdũ ĩtra terminos designatos,&
sic in certa pte prati pñt pasturari,l3 in certa nõ:fuit accusat⁹ qdã,
ꝙ tenuerat bestias ĩ dictis pratis,nõ fuit dcm̃ in accusatiõe,intra
terminos designatos,& sic simpl'r fuit ꝓbatũ,dixi ꝙ ex hoc ñ po-
terat seq ꝯdẽnatio,ꝓ istã gl.& per tex.in l.de pupi. §.q nũciat.ꝑ q̃
dico, ꝙ qñ vnũ & idẽ fcm̃ nõ est punibile in qualibet parte loci,
d3 exprimi & ꝓbari illa pars loci,in qua fcm̃ ẽ punibile.ꝓ hoc vr̃
2 tex.ĩ.de incen.rui.nau.l.j.in fi.cũ l.seq.†Idẽ dico de tpe,põe post
mediũ mensis Martij,l3 pasturari in aliq b.pratis,nõ añ.Accuso,ꝙ
pasturauit de mẽse Martij,dico qa in parte dicti mẽsis fcm̃ est pu
nibile,in parte nõ,nisi exprimat, & ꝓbet' illa pars tpis in qua fcm̃
est punibile,nõ seqt̃ ꝯdẽnatio.ꝓ hoc opt.fa.ꝙ no.s̃.de ne.ge.l.cũ
actũ.in fi.vbi hoc est quasi expssum.& fa ꝙ no.de rescr.c.fi.in cle.
c.in fi.& d.l.j.in fi.de inc.rui.nau.p̃dicta vera,qñ actor intentionẽ
suã nõ clare ꝓbauit,s3 p exceptionẽ rei,& ꝓbõnem,reddit' dubia
a ꝓbõ,ecce,accusat' Titi⁹ ꝙ vulnerauit Sẽproniũ de mẽse Maij,&
Titi⁹ ad sui defensionẽ dicit,ꝙ potuit offendi de iu.munic.qa ex-
bãnit⁹,& ꝓducit exbãnimẽtũ fcm̃ d' medio dicti mẽsis Maij,& sic
per exceptionẽ aduersarij ẽ dubium an talis percussio fuerit deli-
ctũ,vel nõ:hoc est an fuerit percuss⁹ añ exbãnimẽtũ,vel post.vl'
põe.statim est ꝙ nobiles nõ pñt intrare palatiũ nisi tpe cõsilij.qdã
nobilis accusat⁹ fuit, ꝙ intrauit palatiũ de mẽse Maij,ipse ꝓbauit
ad sui defensionẽ,ꝙ fcm̃ fuit ꝯsilium de mẽse Maij,an ãt intrauit
tpe ꝯsilij permisso,vel alio ꝓhibito dubitat': q̃rit' an ꝯdẽnatio vel
absolutio seq dẽat.Et vr̃ qđ ꝯdẽnatio,qa re⁹ q nõ ꝓbauit clare ex
ceptionẽ suã,d3 succumbere,sicut actor q nõ probat clare inten
tionẽ,vt ĩ.de ꝓb.l.j.&l.in exceptionib.& vr̃ expssum. C.de prob.
b l.matrem.ᵇDico,†ꝙ in delictis in dubio dẽmus intelligere fcm̃
3 tpe quo l3,& sic a delicto excusat'.l.merito.ff.pro so.ᵈ & ĩ.de pe.
c l.interptatione.facit qđ dicim⁹ de teste reducendo ad ꝯcordiã,ꝙ
d incidat in falsum,c.cũ tu.ex.de testi.Et pro hoc induco expssè.C.
de pe.he.l.2.vbi qs fundata intentiõe aduersarij sui excipiebat de
titulo suæ emptionis.S3 dubitabat' an dicta exceptio pcesserit li-
tem,vel fuerit secuta.Et dr̃,ibi in gl.ꝙ si nõ probat' ꝯriũ.p̃sumit'
e in dubio pcessisse.Rõ qa alia p̃sumptio induceret delictũ,c ꝯctũ
4 litigiosi.Si verò loqmur†in aliis nõ delictis,*tũc si excipiens nõ
* probat intentionẽ suã clarè d3 in dubio succumbere, d.l.matrẽ.
f & ext.de p̃sc.c.auditis.ᶠ& no.per gl.in d.c.fi.de resc.gin cle.fi.fac.
g l.Titiæ textores.de le.j.In cã tñ liberali starem illi l matrẽ.vt p̃su-
mam⁹ pro libertate,nisi ille ꝯuentus esset in possessiõe seruitutis,
& hoc si ipsa ꝯueniat'.S3 si ageret dicens se liberã,crederem idem
5 qđ s̃.dixi.†Itẽ p̃dicta faciunt,ꝙ ille q petit centũ ex cã mutui d3
ꝓbare mutuum fcm̃ añ libellũ datum,al'r succũberet,vt in c.Ab
bate sanè.circ.fi.de re iu.lib.6.& in gl.dixi in l.& an cadẽ §.actio-
h nes.ʰcir.fi.ĩ.de exce.rei iu.Dy.inducit in ar.†ꝙ tabiola d3 adduci
6 per tabernariũ,si scholaris perdit suã.Mõ ex oĩb.his q̃ vidisti,pos
7 ses hr̃e formã nunciatiõis.& plenè:qa ꝯmissio erit ista.†Talis in
dex ad petitionẽ talis,ꝯmisit tali nuncio,ꝙ vadat ad talẽ locum,
& ibi in ipso opere denũciet magistris,& operarius ibi existentib.
ne qd noui operis fieret in ipso opere, vel in parte ei⁹,si de parte
est ꝯtentio,& ꝙ modulos ponat q̃ũ edificauit.Hoc ꝓbat' s̃.e.l.de
pupillo.§.nunciationem.&§.seq.&§.q nunciat.&l.ptor.in pr.ĩ.e.
& hoc §.Adde,& si de p̃dictis senserit se grauatũ,corã nobis ꝯpa-
reat l.de pupillo.§.meminisse.s̃.e. Et istud,ne qd noui operis fiat,
dixi vobis heri. vel si absũt verba edicti sufficiunt q̃cunq; verba
idem importãtia.l.in summa.de re iu.&bñ facit l.si ꝓcurator.ĩ.e.

a ADD.¶Ale.Sed bal.in hoc vr̃ tenere ꝯriũ in l.matrem,C.de ꝓb.fac.quod no.
dixit Bal.in l.si quis non dicã,C.đ epi.& cl.& c.1.ex.de hom.adde gl.sing.&ibi
no.bal.l.2.C.de pe.hæ.cui incumbit onus probandi de tpe,& cum Bar.hic tran
sit bal.l.fi.C an ser.ex suo fa.& cui incumbat onus probandi prioritatem,& po
steriotitatem tpis,vide bart.l.si his qui,in fi.de iur.fis.Circa hic no.p bart.vide
d.Ab,c.in præsentia,de prob.& bal.in l.1.ff.sol.mar.¶Adde ꝙ Bart.hic sequitur
Bal.cons.149.inc.posito quòd certa pars mensis,lib.4.Bal.cons.255.lib.2.
Pom.Matrem.Vide Ale.in l.ex facto,§.si quis,j.s̃.ad Treb.
b Pom.Matrem.Vide Ale.in l.ex facto,§.si quis,j.s̃.ad Treb.
c Ale.Adde Bar,in l.libellorum,de accu.
d Pom.Vide Ale.c.in præsentia,de prob.& c.1.nõ.4.de præsump.& c.1.de re iu.&
Barb.cons.12.vol.2.Aret.cons.31.& Lud.in l.non hoc,ver.8.limita, C.vnde leg.&
Ale.cons.74.vol.2.& cons.15.in fi.vol.3.& Ro.cons.354.
e Ale.Pro his facit,quia probatio dubia nil releuat,c.in præsentia,đ prob.p bar.
in l.inter stipulantem,§ 1.de ver.ob.& quod no.in l.cum furti,s̃.de in lit.iur.
* Claud. Adde But.& Pan.in c.constitutus,de resc.& vide quod ponit Fel.in c.
pastoralis.e.ti.de rescr.& c.1.de re iu.& vide etiam Pan.c.in præsentia,đ prob.
vbi ponit veram fallentiam,& dicit hæc dicta per Bar.esse valde singularia.
f Pom.Vide Fel.c.cũ tu,ver.in gl.1.& plene eũ ad hęc oĩa in d.c.auditis.& aliq.d
in simili,c.ꝙ ad ꝯsultationem,de re iu.& Ale.ꝯs.87.in fi.vol.1.& 17.& 16.vol 5.
g Ale.Et no.illam gl.in cle.si q̃ fin.alle.Bal.in l.post dotem,sol.mat.ꝙ quoties ali-
quis allegat stipulationem incontinenti factam,ꝙ si aduersarius ꝯdicat,dicens
stipulationem factam esse ex interuallo, ꝙ cum aduersarius videatur fundare
ex illo intentionem suam,debet probare,& sic de singulis. Subdit etiam ibi d.
Io.ꝙ illa gl.non cócludit,ꝙ fundans intentionem suam in exceptione ꝯ regu-
lam iuris cõis,vel ꝯ aliam reg.debet illam probare,quod est no.fm ipsos.Et ad
d.Bar.hic,& in l.libellorum,de accu.adde ꝙ Iac.de Aret.dicit in l.testium,C.
de testi.ꝙ in probatione temporis debet probari initium,& finis,al'r non ꝓba-
tur processus temporis, quia certitudo eius hr̃ per initium & finem tpis,alle.
l.talis scriptura,de le.1.ibi,sed & si annos,cum gl.sua in ver.initium,inc.incer-
titudinem,& ibi hoc refert & sequitur Bal.in originali,facit quod no.Bar.in l.
Celsus,de vsuc.& Bar.in l.de ætate,de mi.Et vide ad gl.d.cle.fi.Bal.in l.si mino
rem,C.de in int.rest. & ibi etiam refert aliud dictũ Iac.de Are.in d.l.si testium,
& istis adde no.per Bar.in l.& an eadem,§.actiones, de excep.rei iud.ad fin.&
per Fed.cons.56.& faciunt ad no.q.Bal.in l.ampliorem,§.fi.C.de ap.
h Pom.Actiones.Vide Are.cons.122.

1 *Nunciatio omnis seu protestatio,quæ consistit in mera,& simplici voluntate,*
2 *Alienatio quæ fit in morte satis est necessaria. (finitur morte sicut mandatum.*
3 *Nunciatio quare ex parte nunciantis morte extinguatur.*
4 *Nunciatio extinguitur,si nuncians efficitur furiosus.*
5 *Nunciatio facta pro me meisque liberis,morte non extinguitur.*
6 *Nunciatio transit etiam pro futuro opere præcedentibus connexo,ita ꝙ parum de opere fuit factum in vita defuncti:post mortem verò fuit perfectum,& sic totum destruitur.*
7 *Nunciatio,quare ex parte eius cui nunciatur,non finitur morte.*
8 *Hæres illius cui fcã fuit nũciatio,post præstitam satisdationem in plus tenetur.*
9 *Nunciari potest iterum nunciatione morte finita.*
10 *Bartolus omnes refert,ne furetur alienum,& cognoscatur quod suum est.*
11 *Protestatio quid sit,vbi.quòd est denunciatio cum testatione facta.*
Nomina multa protestationem denotantia.
Libellus omnis,an sit protestatio.
12 *Protestationum quatuor species.*
13 *Protestatio declaratoria voluntatis,consistit circa quinque.*
14 *Protestatio declaratoria voluntatis,cui sit facienda.*
15 *Protestatio declaratoria quando quis se exonerat, & neminem grauat, potest vbicunque fieri,nec requirit alicuius præsentiam nisi testium.*
Protestatio declaratoria vbi,quando,& quomodo fiat.
16 *Hæc protestatio declatoria qualiter finiatur.*
Protestatio declaratoria vt respiciat tempus futurum, debet ita concipi quòd per aliquem actum quem contingeret me facere non intendo adire hæreditatem.sed illud facio vt neg.gestor.
17 *Protestatio declaratoria,quando tollatur per actum contrarium,qui se cum di*
18 *Intellectus l qui non alienat.§.fi.s̃.de acq.hær. (cta contestatione nõ cõpatitur.*
19 *Protestatio declaratoria per quam me exonero,& alius cadit in captionem et id à quo exonero pendet ex aliquo facto meo præcedenti, debet fieri aduersario qui læderetur, vel sibi notificari si haberi potest & certus sit, aliàs debet publicè proponi.*
20 *Protestatio declaratoria per quam me exonero, & alius exoneratur,si illud, à quo me exonero, pendet à dispositione legali absque aliquo facto meo, potest fieri in absentia partis,quia eius præsentia non requiritur.*
21 *Protestatio declaratoria in dependentib.à potestate mea & alterius,debet fie-*
Intellige ꝙ ibi fuit facta protestatio in præsentia partis. (ri in præsentia partis.
22 *Consensus partis quando requiratur in protestationib.declaratoriis,in his quæ dependent à potestate mea & alterius,& numeris seq.*
23 *Protestans alicui ꝙ si intercedat apud ipsum ꝓ titio qđ hoc nõ facit aĩo obligandi,si illi prestationi consentit,& postea protestans intercedit,non obligatur.*
24 *Obligandus nõ obligatur,q̃do in actu obligandi dicit,ꝓmitto nõ aĩo obligãdi.*
25 *Protestatio declaratoria dependens à ptãte mea,& alterius ꝙ finiatur morte.*
Hæc protestatio potest fieri per procuratorem,eo casu quo scientia procuratoris nocet domino.
26 *Protestatio declaratoria dependens à voluntate,& potestate mea de iure,sed de facto deficit,coram quo,& quomodo fieri debeat.*
27 *Protestatio declaratoria,quando succedit loco actionis,est facienda in scriptis: aliàs regulariter secus,sed fallit in exceptione non nu.pec.*
28 *Protestatio declaratoria circa ea quæ dependent ex voluntate et potestate mea de facto,non tamen de iure qualiter & coram quo fieri debeat.*
29 *Protestatio declaratoria facta ne aliquis incidat in maius delictum in his quib. per voluntatem non potest regulari,& modificari factum nihil operatur.*
30 *Protestatio declaratoria in his in quibus per animum regulatur,& modificatur factum de necessitate,requiritur quòd fiat in præsentia partis.*
Protestatio facta per expellentẽ me de fundo ante,vel tunc ꝙ hoc non faciebat nisi aĩo acquirendi vel naturalem tantum,vel ciuilem, operatur vt videatur solum circa illum deliquisse,& non requiritur quòd fiat in præsentia.
31 *Protestatio declaratoria in non dependentib. à voluntate, & potestate nostra, sed alterius vel iuris facta nihil operatur.*
32 *Protestatio facta per libellantem ꝙ sibi liceat minuere,et addere non operatur, nisi secundum permissionem.l. edita.C.de eden.*
33 *Protestatio prohibitoria consistit circa tria.*
34 *Protestatio prohibitoria quando sit alicui ne fiat id ad quod faciendum erat obligatus quid operetur,& quòd causa requiratur.*
35 *Practica est, ꝙ quando denunciatur debitori debitoris ne soluat, ꝙ ei legatur instrumentum debiti,vel ei copia dimittatur.*
36 *Iusta causa concedendi restitutionem alicui est quando verisimiliter inductus fuit ad aliquid credendum.*
37 *Protestatio prohibitoria quòd fieri potest per procuratorem.*
Nego.gest.an possit facere hanc protestationem.
Protestans vt procurator debet facere aduersarium certum de mandato ei ostendendo mandatum. (procuratoris nocet domino.
38 *Prohibitoria protestatio potest fieri procuratori in casibus in quibus scientia*
Pro

39 *Protestatio probibitoria vt non fiat id quod probibitus tenetur non facere, quid operetur.*

40 *Bannitus quem credebam impunè posse offendere, si protestatur mihi quòd eum non offendam, quia est rebannitus, non teneor ei credere, nisi causam pro testationis mihi ostendat. (non puniatur.*

41 *Offendens bannitum, an teneatur prius inuestigare, an liceat ei offendere, vt*

42 *Protestatio probibitoria prohibens id quod probibito erat permissum, non tamen erat obligatus ad faciendum vel non faciendum, quid operetur.*

Protestatio fideiussoris facta creditori, ne mutuet debitori, quid operetur.

43 *Dolo desiisse possidere dicitur ille cui fuit nunciatum ne alienaret, quia intende bat nuntians contra eum agere ad rem, tamen alienauit.*

Intellectus ad l. 2 supra quod fal. tut. auto. (ciat, quid operetur.

44 *Protestatio probibitoria facta illi, qui actum facere poterat iure alieno, ne fa-*

45 *Protestatio hæc debet fieri ante actum celebratum: & potest fieri per procuratorem: & an per negotiorum gestorem. remissiuè.*

46 *Incitatoria protestatio in quibus consistat.*

47 *Protestatio incitatoria facta alicui vt faciat, vel det id ad quod obligatus est facto alieno, debet cum causa fieri ad certa ostendendo, & legendo instrumenta, vel dimittendo copiam.*

48 *Protestatio incitatoria facta vt quis faciat ea ad quæ est obligatus facto suo, quãdo obligatio cõmittitur ex euentu alicuius conditionis, vel alterius facti extrinseci, debet fieri cum expressione, & notificatione illius facti.*

Emptor litem sibi motam denunciare debet venditori, qui tenetur iudicium in se suscipere, & ostẽdẽdo citationẽ & libellũ in pub. forma, & eidẽ copiã dare.

49 *Probabiliter non credenti non est imputandum donec certioretur.*

50 *Protestatio incitatoria sola sufficit quando quis est obligatus facto suo mere, & pure, vt quis constituatur in mora, facta tamen congruo loco, & tempore.*

51 *Congrua verba incitatoriæ protestationis quæ sint, & quando dicantur fieri con gruo loco & tempore. 54. & 58. (tur defendere.*

52 *Venditori scienti litem motam etiam potest denunciari per emptorem vt tenea*

53 *Debitor qui tenetur soluere, an constituatur in mora ex interpellatione tacita: vt puta, si dicatur indigeo illa pecunia.*

54 *Protestatio facta debitori vt soluat, quando dicatur fieri loco congruo.*

55 *Protestatio facta debitori loco inhonesto vt soluat, an teneat.*

56 *Interpellatio facta debitori vt soluat, vt in mora constituatur potest fieri in iu dicio, & extra.*

57 *Protestatio facta debitori in vno loco, vt soluat in alio, debet continere locum loci, si creditor ibi non habet domicilium.*

58 *Protestatio incitatoria, an possit fieri tempore feriato facta alicui vt det vel fa ciat id ad quod est obligatus.*

59 *Tempus incongruum in protestatione incitatoria, quod dicatur.*

60 *Protestatio incitatoria facta tempore incongruo, & collata ad tempus congruum valet.*

61 *Incitatoria protestatio fienda est principali fieri ẽt potest procuratori generali.*

62 *Protestatio incitatoria facta, vt quis faciat id ad quod non est obligatus, qualiter fieri debeat, & quem effectum producat.*

Debitor potest protestari creditori, vt debitum recipiat, & vt in mora constituatur requiritur oblatio realis.

63 *Incitatio facta vt quis faciat id ad quod non faciendum de iure tenetur, operatur vt incitans teneatur de mandato. (consistit in duobus.*

64 *Protestatio certificatoria alicuius quod est, vel non est factum, vel fiendum,*

65 *Protestatio certificatoria circa id quod intenditur fieri in futurum excusat à vitio clandestinitatis.*

66 *Protestatio certificatoria circa aliquid quod est de præterito, vel præsenti fieri potest, & tollit omnes effectus ignorantiæ.*

67 *Item in casib. in quib. scientia & patientia inducit consensum, in illis inducit effe ctus qui producuntur ex scientia, & contradictio requiritur, vt impediatur.*

In casib. in quib. scientia, & patientia inducit consensum, vt consensus impe. daitur, requiritur contradictio necessaria.

68 *Certificatoria protestatio interrumpit cursum præscriptionis ex eo, quòd vsuca piens sciuerit rem furtiuam.*

a §. Morte eius, [a] qui. Nunciatio ex parte nunciantis est in personam. ideo eius morte, & alienatione extinguit̃: ex parte eius cui nunciatur, est in rẽ, iõ ei⁹ morte, vel alienatione non extinguitur. h.d. Diuidit̃ in duas partes. Primo loquit̃ ĩ persona nũciantis. Secundo ĩ persona eius cui nunciat̃. Scd̃a ibi, ꝙ si is. Et prima subdiuidit̃: q̃a ponit duo dicta, & rõem. Iste. §. est multum sin. Op. ĩ. eo. l. prætor. §. hoc interdi ctum. gl. hic. in verb. extinguitur. ponit duas so. vnã in pr. & aliam in fi. hic erat res integra. ideo finitur morte, ibi non erat res integra, sicut in mandato, vt insti. mand. §. itẽ si adhuc. Et istud multũ
1 no. † ꝙ oĩs nũciatio seu protestatio q̃ in mera & simplici voluntate ꝯsistit finitur morte, sicut mandatũ. & hoc casu s. re nõ integra non finiret̃ morte. sed transiret in hæredẽ. vt no. in d. §. hoc interdictum. vel hic erat satisdatũ, ibi non. hæc est bona, sed primã teneatis. Secundo opp. ĩ. e. l. fi. vbi alienatione nõ extinguitur. Duæ sol. dantur. Aut alienatio fit ex parte nũciantis, & tunc extinguit̃. Aut ex parte eius cui nũciat̃ & tũc nõ extinguitur, vt ibi. Vlteri⁹ opp. de l. in iudicio. s. fam. er. sol. vt ĩ gl. hic in verb. alienatione. q̃a
2 ibi loq̃t̃ de alienatione necessaria, hic de volũtaria. † Sʒ certe alienatio quę fit morte, satis est necessaria, vt no. in l. peto. §. fratre. de le. 2. & apparet ad sensum, & tñ extinguit̃. vnde dic. ꝙ ibi loquitur
3 de nũciationis effectu, q̃a res nõ erat integra, sicut hic. † q̃ro, quæ est rõ ꝙ ex parte nuntiãtis morte extinguit̃ nũciatio. tex. dicit, ꝙ his modis finitur nũciatio. gl. subaudit. i. q̃ nũciatio est à iure permissa: sed ista rõ videt̃ eadẽ cũ dicto: & iõ Ia. de Are. & Old. dicebãt, finitur ius ꝓhibẽdi, i. ꝓhibitionis cã, in ꝑsonã nũciantis. q. d. si finitur cã ꝓhibitionis, finit̃ ipsa ꝓhibitio. Sed q̃ est cã ꝓhibitiõis? Resp. volũtas ꝓhibẽtis, & hæc finit̃ sicut mandatũ, vt s. dixi. Item ius, quod hʒ ꝓhibẽs, q̃a fit cã iuris ꝯseruandi, & dãni repellendi, & istæ cãæ finiũt̃ alienatione. De hoc voluit dicere tex. Ex hoc di
4 co, † ꝙ si nũciãs efficeret̃ furiosus, mandatũ extingueret̃: sic ẽt nũ
5 ciatio. l. si q̃s alicui. de acq. her. † Item si dixi, nuntio ꝓ me ꝓ meisq́; hæredib. nõ finit̃ morte. l. diem. §. j. s. de arb. & s. man. l. si procurator. §. fi. aliàs est l. si verò nõ remunerandi. §. fi. cũ l. seq. facit ĩ. de
6 precario. l. cum precario. §. fi. † Itẽ dico, ꝙ si parũ de opere est factũ in vita defuncti, ita ꝙ res nõ sit integra: post mortẽ verò perfectũ est, destruit̃ totũ, & trãsit nũciatio ẽt ꝓ futuro opere. p̃cedẽtib. cõnexo. l. si tutor. in pr. ꝙ ibi no. de tut. & ra. dist. & ita distingue. Op. de l. 3. §. op⁹. s. de aliena. iud. mut. cau. fac. sol. vt videbitis ĩ. e. l. fi. Op. de l. prætor. §. hoc interdictũ. ĩ. e. sol. trãsit ad hr̃dẽ non insolidum, & ita hic. Op. ĩ. quod vi aut clã. l. vim facit. §. j. so. vt ibi.
7 & dicam. ĩ. e. l. fi. † q̃ro quæ est rõ, ꝙ ex parte eius cui nũciatur nõ finit̃ morte. dicit tex. quia in stipulatione habet̃ mẽtio hr̃dis. Qd̃, gl. declarat sic, q̃a ꝯsueuit fieri p. stipulõem, iõ fit p legẽ, vt l. fi. C. de fideius. dic ergo s̃m Iac. de Are. & Old. ꝙ istæ cautiones p̃toriæ nõ solẽt fieri ad augmẽtũ obligationis, sed vt magis sit cautũ l. j. §. si quis sub ꝯditione. s. vt lega. nomi. caue. & l. titius. in fi. s. ad trebel. & l. si eñ. §. qui iniuriarũ. s. si quis cautio. Sed in stipulatiõe ap
8 ponit̃ mẽtio hr̃dis, & iõ tenet̃. † q̃ro, vtrũ hæres in plus teneatur post præstitã satisdationẽ? gl. dicit, ꝙ sic. Sed decisio gl. videt̃ ꝯ rationẽ tex. q̃a s̃m hoc, ista stipulatio fieret ad augmẽtũ. Sed Dy. sustinet gl. ꝙ licet succedat in locũ interdicti ista stipulõ, tñ hʒ vim ꝯctus. Et recepilogat id, quod gl. And. de Pisis dicit, ꝙ nõ tenet̃ in plus q̃ ante teneretur, cũ nõ fiat ista stipulõ ad augendum, sed vt magis sit cautũ s̃m rõem tex. Sed credo dictũ Dy. & gl. esse verũ. Ad rõem tex. dico. ꝙ respectu personarum nõ fit cautio ad augẽdũ: sed respectu eius qd̃ venit in cautione sic. Et rõ est, q̃a post denũciationẽ habeo plus iuris, q̃a possum facere vt demoliatur qd̃ est ædificatũ ꝯ iustitiã. Et sic cũ ista stipulatio minuat de iure eius q recipit, ita minuit de iure ei⁹ q prẽstat, & sic ꝯpensatur vnũ cum alio. Quærit gl. quæ est rõ inter 1. & 2. casum? Et gl. dat rõem, q̃ fa
9 cilis est. † Quærit gl. an finita nũciatione morte possit iterũ nunciari? Et gl. dicit, ꝙ sic, & videas eã in verb. ꝓhibendi, q̃ incipit i. nũ
b ciatio q̃ à iure, &c. Et q̃a iste §. sing. est, [b] circa eum materiã ꝓtestationis tractabo, q̃ primo lati⁹ tractauit Io. Mo. Car. glossator 6. li.
& Io. An. eũ recitat de verbo ad verbũ c. in gñali. & c. qd̃ oẽs. de re. iu. li. 6. in nouel. Itẽ And. de Pisis posuit istã m̃riam in quadã repe. q̃ fecit de l. si quis in principio de leg. 3. & Io. prædictum quasi in
10 oĩb. est secut⁹: de eo tñ nullã mentionẽ facit, † ideo ego de oĩbus mentionẽ facio, vt qd̃ suum est furari nõ videar; in eo verò qd̃ est meũ cognoscar, & si min⁹ bene dixero, ego redarguar: si vero bene, Deus laudet̃: ego vero vt minimus instructor reputer. Primo
11 ergo quæritur, † qd̃ sit protestatio. [c] Dicit Io. Mo. protestatio est
c clamosa testatio ad cautelã protestantiũ inuenta. And. de Pisis in hoc residet. Hoc nõ placet, q̃a innuit ꝙ de essentia ꝓtestõis sit clamosa vox, sed certe imo sine voce p̃t fieri, vt dãdo ꝓtestõem ĩ scriptis. C. de nõ nu. pec. aut. hanc ãt querelã. & de annua. excep. l. vt perfecti⁹. & C. de ne. ge. l. fi. & extra de app. c. appellatio. li. 6. Dicetis, illæ ll. nõ loquũtur de ꝓtestõe: sed in d. l. fi. de ne. ge. appellatur attestatio, in aliis allegatis, appellat̃ aliis nominib. Resp. multa sunt nomina idẽ importantia, vt protestatio, l. j. §. eleganter. in fi. de lib. ag. Item contestatio. l. 2. C. de his qui per me. iu. non appel. & de præscr. lon. temp. l. emptor. Item detestatio. l. sublignatum. §. attestari. de verb. sig. & l. detestatio, & l. plebs. §. 1. Item attestatio. l. fi. C. de

a ADD. ¶ Ale. Morte. Multum no. intellige, vt ĩ. prox. & 13. col. in prin. & in 9. col. in princ.

b Alex. Singularis est. Hic tractatur de protestatione. Adde de materia per Io. Bu. in l. 2. & in l. si fideiussor. qui satis. cog. & per Inn. in c. Cumana. de elec. & quod no. bal. in l. 2. C. vbi quis decu. vel cohor. &c. & aliquid per gl. 27. dist. & per Io. de lign. qui prosequitur late dicta bar. in c. Cumana. de elect.
Clau. Adde multa dicta circa materiam protestationis, per bal. in ca. Cumana. de electio.

c Ale. Protestatio. Vide Io. mon, & Io. And. in reg. in generali. in mer.
¶ Adde quod Alex. dicit diffinitionem Io. mon. posse sustineri: quia etiam scriptura clamare dicitur, vt in c. cum Marthæ. ver. Mosaica lex clamat, de cele. mis. & quòd no, in l. Arriani. C. de hær. quod lex semper loquitur. adde etiam pro hoc casu in l. apud Labeonem, §. conuitium. iuncto §. si quis libellum, infra de iniur. vbi conuitium dicitur, quasi conuocium, & tamen potest fieri absenti, & sic per scripturam, vt voluit Rom. per illum tex. cons. 268.

C.de ne.ge.Itē denūciatio l.si fundum.C.de rei ven.& l. si maior.
C.de rescin.ven.Itē testatio l.ait ꝑtor.§.si qs particeps. de his q̄ in
frau.cre.Ita dicūt dicti doc.Itē ꝓhibitio l. Papinian⁹. de publicia.
Itē interpellatio l.mora,ʃ.de vsuris.Itē ꝓdictio,l.fi.§.itē si prędixe
ris.ʃ.nau.cau.stab.Itē vetatio.l.si ꝑ te.ʃ.man.& de ver.ob.l.seruus
vetāte.& similia.Vnde licèt in d.ll.in qb.fit mētio de protestōe in
scriptis,nō apponat̄ dictū nomē,protestatio,ponit̄ tn̄ aliud idem
importās.Vnde dicta diffinitio seu descriptio nō est bona.Dic er
go,vt dicit tex. ꝓtestatio est denūciatio cū testatione facta.l.dete
statio.de ver.sig.& l.plebs.§.detestatum.e.ti.ista descriptio seu dif
finitio iuriscōsulti est verissima. Ex eo.n.ꝙ dicit denūciatio, &c.
differt à ꝯctib.& à stipulationib.& vltimis voluntatib.ī quib.ver
titur dispō,nō denūciatio.Itē quod dicit,cum testōe fcā,ꝯprehē
a dit,siue fiat in scriptis, siue corā testib. *a* & sic cessant ꝯria ꝓdicta.
Sed dices sm̄ hoc,oīs libell⁹ est ꝓtestatio,nā ibi ꝯtinet̄ q̄dā denū
12 ciatio facta cū testatione.dic vt dicā.j.†Secūdo *b* quæro quotu-
b plex sit ꝓtestatio?Licèt ꝓdicti Do. multas subdiuisiones faciant,
ex quib.quasi null⁹ intellect⁹ assumit̄,tn̄ vere loquendo quatuor
sunt species.Quædā est ꝓtestatio declaratoria volūtatis ꝓtestan-
tis.Secūda est ꝓtestō ꝓhibitoria seu inhibitoria ne aliqd fiat.Ter
tia est ꝓtestō incitatoria,vt aliqd fiat.Quarta est protestō certifi-
catoria alicui⁹ quod est,vel quod nō est.Sicut ergo sunt quatuor,
13 ita hic examinem⁹ per 4.q.pr.& accessorias. QVAERO †ergo
circa istā ꝓtestōem declaratoriā volūtatis ꝓtestātis. Et est videre
circa q̄ ꝯsistat, cui sit fiēda,& qualr̄,& de ei⁹ effectu,& qualr̄ finia
tur.& hoc dicem⁹ per modū summæ.Br̄ fit circa qnq; hæc ꝓtesta
tio.Qñq;.n.fit circa id quod ꝯsistit in mea ptāte, & libera volūta
te,vt circa testi ꝯfectionē,d.l.si qs.in pr.testī.cum si.circa hæredi-
tatis aditionē.l.at si qs.§.pleriq;.de reli.circa gestionē negotiorū,
l.Nesenni⁹.de ne.ge.& multis aliis ll.& casib.quos omitto,qa j.al
legabuntur.Secundo ꝯsistit circa id,quod ꝯsistit in ptāte,& volū
tate mea,& alteri⁹.vt circa ꝯct⁹,l.si debitor.§.j.ʃ.qb.mo.pig.vel hy
po.so.& de le.2.l codicillis.§.j. Tertio ꝯsistit circa id,quod pēdet
ex volūtate & ptāte mea de iure,sed de facto ptās deficit,vt si ali-
quē velim ꝯuenire quē de iure possum,sed de facto non possum
propter absētiā rei,vel iudicis,vel aliud impedimētū l. vt perfecti⁹.
C.de anna.excep.& l.in ꝯctib.§.fi.& in auth.hāc āt q̄relā.C.de nō
nu.pec.Quarto ꝯsistit circa id,quod pēdet ex voluntate, & ptāte
mea de facto,sed de iure nō,vt circa maleficia, vt extra de homi.
c.fi.li.6.& alia exēpla.j.ponā. Quīto ꝯsistit ī his q̄ nullo mō depē
14 dēt ex volūtate,& ptāte nr̄a.His pmissis vero ad †ꝓpositū,cui sit
c faciēda hæc ꝓtestatio.Circa quod dicūt ꝓdicti doc.Io. Monach.
& An.de Pisis,Aut ꝓtestō ꝯcernit factū tm̄ ꝓtestātis,nec hēt cer
tū aduersariū,& pōt fierit vbiq;,aliàs reqrit̄ aduersarij pn̄tia vt in
eorū scriptis videre poteris,quorū verba min⁹ plena sunt. Iō cir-
15 ca hāc ꝓtestōem declaratoriā tm̄ dico sic. † Aut ex hac declarōe
tm̄ me exonero,& neminē grauo,& sufficit vbicūq; fieri,nec alte
rius q̄ testiū pn̄tia reqrit̄,d.l.at si qs §.pleriq;.de relig.& sumptib.
fune.& l.q in aliena.§.fi.de acq.hær.& l.ꝓ hęrede.§.j.e.ti.& de ne.
ge.l.Nesenni⁹.Nā ille cui⁹ negotia gerūtur,nō aggrauat̄.qa nō te
netur nisi de eo quod vtilr̄ gestū est. & pōt fieri quolibet loco &
tēpore vt dictis ll.& hæc ꝓtestō nō pōt fieri per ꝓcuratorē:sicut
dicimus in l.per procuratorē,aliàs Paul⁹. de acq.hær. Et oīa q̄ ibi
dicuntur,hic dici possent. Itē iā nō est quæstio,an possit fieri per
ꝓcuratorē,cū nō reqrat̄ personæ pn̄tia,vt dictū est.Itē nō curan
dum,an fiat in scriptis,vel sine,vt d.ll.itē in hac ꝓtestōe nō requi
d ritur cā,sed est ꝓ rōe voluntas.*d* l.quia poterat.ad treb.& d.ll.Ex
16 ꝓdictis apparet qs sit ꝓtestōis effect⁹ in d.casu.† Et finit̄ hæc ꝓte
stō hoc casu, qñq; ex natura rei super qua fit:aut cm̄ fit super vna
cā,& ad aliā n̄ porrigit̄.d.l.at si qs.§.pleriq;. & ar.ʃ.de pac.l.si vn⁹.
§.ante oīa.aut fit simplr̄.& tūc nō porrigit̄,nisi ad illū actū, q tūc
e fit,vel q postea incōtinēti sequitur:nō āt porrigit̄ ad ea q̄ siūt po
f stea ex interuallo.*f* l.per retētionē. C.de vsu. ar.de aur.& ar.le.l.si
ita. Aut fiūt per verba generalia respicientia directo tp̄s futurū,&
porrigit̄ ad oēs act⁹ futuros,arg.de fideiu.l.si ita stipulat⁹.ij.& iō si
fuero ꝓtestat⁹ ꝙ nō intēdo adire hr̄ditatē,intelligit̄ per actū quē
nō facio,vel de ꝓximo faciā.Debeo ergo plenius dicere,s.ꝙ per
aliquē actū quē ꝯtingeret me facere,nō intēdo adire hr̄ditatē,sed
17 illud facio vt negociorū gest.d.§.pleriq;.& l.Nesennius.cū si.†Et
g tūc quæro,*g* an talis ꝓtestō tollat̄ per actū ꝯriū,*h* q se cū dicta ꝓ-
h testatione nō ꝯpatiatur,Et vr̄ ꝙ nō d.l.q in aliena §.fi.de acq.hæ
i re.In ꝯriū vr̄ extra de app.c.solicitudinē.& tangitur per Inn. ex-
tra de constr.c.cum M.Ferr.Sic dico, aut actus qui postea fit prote
statione ꝯrius,dependet solum à facto ipsius protestātis,vt testm̄,
hr̄ditatis additio,& similes, & tunc per actum ꝯriū nō tollit̄ pro-
testō,sed per protestationē ille act⁹ tollit̄.d.l.q in aliena.§.fi.& l.si
quis in principio testī.de le.3.& de le. 1. l. si mihi & tibi.§.in lega-
tis.& l.si ita scriptum.e.ti.nisi expresse diceret se velle à prima pro
testatione recedere d.l. si quis in pr. testī. Si verò ille actus ꝯrius
protestationi celebrat̄ cū alio, tunc per illud vr̄ à protestationę
recedere.d.c.solicitudinem.& quod me.cā.c.j.inducendo vt ibi ꝑ
doc.Rō:qa sicut ꝓpositum animi in mente retentū nō nocet ei,
cum quo ꝯhit̄,l.si repetēdi.C.de cōd.ob cām:ita ista ꝓtestatio, q̄
18 ignorat ille cū quo postea ꝯhit̄, ei nō nocet.†& ideo puto,ꝙ d.l.
k qui in aliena.§.fi.*k* d3 intelligi,qñ post ꝓtestationē simplr̄ adiuit,
cū nemine ꝯhendo,aliàs si cū aliquo vt hæres ꝯheret,vr̄ à prima
ꝓtestōe recedere, ꝑ ea q̄ dicta sunt: qđ sine dubio verū est q̄tum
ad eū cū quo postea ꝯhit̄.l.fi.& qđ ibi no.de interro.act.Idē puto
quo ad alios:qa hic pōt à ꝓtestōe recedere:ibi verò nō poterat a-
dire.Sed si act⁹,q postea gerit̄,nō esset certus,sed ambiguus, tunc
per illā ꝓtestōem declararet̄.l.Nesenni⁹.de ne.ges.& per Inn.in d.
l c.cū M.Ferr.& probat̄.ʃ.de ꝯcubi.l.in cōcubinatu.*l* †Qñq; ꝑ hāc
19 ꝓtestōem me exonero,sed ali⁹ cadit in captionē,q forte nō ꝯhe-
ret vel aliter forte sibi ꝓuideret,si hāc declaratiōem sciret.tūc aut
id,à quo me exonero,pēdebat ex aliquo meo facto ꝓcedēti,vt ex
m meo mādato,tūc talis protestō dēt fieri illi aduersario, *m* q læde-
ret̄,vel sibi notificari.si pt̄ haberi:aliàs fit vt statim dicā,vt ʃ. mād.
l.si mādassem.& C.de sat.l.j.& quod ibi no.facit quod no.per Dy.
j. de manu. vin, l. pater.& per Cy. C.mand.l.mandatum. & hoc,
si est

a ADD.¶Pom.Vide fel.in c.cum M.Fer.in ver. circa tertiam partem, de consti.& in c.præsentium,de resti.& Barb.in d.c.cum M.Ferra.& Aret.cons.143.

b Barb.Secūdo. & qd si qs petit à iudice ꝙ resp.positionib. q dicit se nō teneri, & respōdet cū protestatione,ꝙ sibi nō noceat responsio,ex quo de iure respōdere non tenetur?Dic quòd non nocet.Vide gl.& ibi Domi.in proœ 6.in prin.

c Ale.Hęc protestatio mere declaratoria voluntatis, an possit fieri ꝑ ꝓcuratoré. Et vide an possit fieri ꝓcuratori,& an sit faciéda in scriptis vel nō,& an reqrat cām.Et ad primū adde gl.no.in l.2.de of.proc.Cæs.q̄ iūcto tex.vult ét ꝙ ꝑ procuratoré nō possit hr̄ditas repudiari. ¶Adde inquātū bar.13 ꝙ qñ fit ꝓtestatio ad exonerandum ꝓtestantem,nō requiritur præsencia.gl.in l.Pomponius.& ibi bar.ʃ.de ne.ge.bar.in l.quo enim,in pr.ʃ.rem ra.hab.& in auth.sacramenta. C. si aduers.vend.& in l.certum,§.si quis absente,de confes.Ang.in auth.de hære.& fal.§.si verò expressim.Canon.in c.fi.de confes.

d Ale.Adde bar.& doc.in l.qui in aliena,§.fi.ʃ.de acq.hæred.

e Ale.An protestatio porrigatur ad actum subsequentem, adde bal.in l. item qa, §.idem Iuliano.de pac.& in l.pact.nouissima,C.eo.tit.& per Io.And. in c.causam,de re iud.& per Inn.in d.c.cum M.Ferra.
Pom.Vide fel.in d.c.cum M.Ferra.circa 4.partem,&Barb.ibi,de consti.& Alex. cons.16.vol.3.

f Ale.Sed bal.quem communiter alij sequuntur in l.qui aliena,§.Celsus,de acq. hære.tenet contra bar.videlicet, ꝙ siue ex interuallo, siue incontinenti sequat̄ post protestationē redditur inualidus dummodo duret eadem protestandi cā. nec ob.l.per retentionem,hic all.per Bart.vt refert hic Imol.& bal.idem tenet in l.pacta nouissima,C.de pac.quam opi. hic corroborat Imo. licèt postea inclinet opinionem Bar.rn̄ tendo ad ꝯria,& pro eo vr̄ facere l.non ad ea.de con di.& demon.Bene facit ʃ.de adimen.leg.l.si tibi rem certam.& cum bar. tenuit etiam Ia.Bu.vt hic refert d.Io.& bal.in d.l.pacta nouissima.contra Bar.all.tex. in l.si ita scriptum,de le.j.sed secundum do.Io.pōt responderi ꝙ ibi non fiebat actus ex interuallo:quod patet:quia fiebat in vltima voluntate q̄ d3 vno contextu fieri.l.cum antiquitas.C.de testa.& l.hæredes palam,§.si quid post, & §. fi.ʃ.de testa.& quod habetur in l.ad testium,§.si signa.eo.& vide bar. j. prox. circa intellectum §.locator horrei.& quod ibi dixi,& quod dicit statim.

g Paris.Et tunc quæro. Vide fel.in c.cum M.de constit.

h Ale.An protestatio tollatur per actū ꝯrium,vide bal.in l.pacta nouissima.C.de pac.& vide bal.in l.si tam angusti.ʃ.de ser.Adde ꝙ Ang.in l.iurisgentium,§ ꝙ fere,ʃ.de pactis.dicit ꝙ Inn.in d.c,cum M.sing.all.d §.ꝙ fere, ꝙ qñ act⁹ est habilis ad duplicē sensum, ꝓtestatio facit,vt trahatur semꝑ ad sensum protestatū. Vnde si reus dicit ꝙ per responsionem non intendit lit.contestari,non erit con testata.Secus si actus non potest trahi nisi ad vnum sensum, quia semper valebit act⁹,nō obstāte ꝓtestatione.Vn̄ si dico,contestor litem animo nō cōtestandi,erit ꝯtestata.Profiteor religionē aīo nō ꝓfitendi,valet professio. Adeo hæreditatē aīo nō adeūdi,erit adita sm̄ Ang.al.l q in aliena,§.fi.de acq.hęr.l.si debitor,§.1.quib.mo.pig.vel hyp.so. Sed certe hoc vltimum qđ dicit de aditione hæreditatis est ꝯ tex.in d.l.qui in aliena,ideo dic vt hic per bar.vel dic,ꝙ Ang. loquitur de protestatione contemporanea cū actu,Bar.loquitur qñ nō fit eodē tpe actus,quo protestatur.Quid si dico,vendo fundum reseruato consensu dn̄i.Vide bal.in l.1.C.de his quę pœn.nom.& de materia per Io.Mo.& Io.And. in reg.in generali,in Mercu.¶Adde bal.cons.378.lib.5.& cons.227.eod.lib.

i Pom.In contrarium.Vide Ale.cons.7.vol.4.& fel.in c.cum M.Ferra.de consti.

K ¶§.fi. Vide Ale.cons.26.vol.3.

l In concubinatu.Vide aret.cons.26.

m Ale.Qñ ista ꝓtestō sit fienda in pn̄tia eius,de cuius captione tractat̄,vide ʃ.& adde bar.in l.q in aliena,§.fi.de acq.hær.& bal.in l.si repetendi.C. de cond. ob cām,& gl.27.di.diaconus,& vide q̄ sequuntur vsq; ad 2.q.pr. ¶Adde ꝙ bal.ꝯs. 165.inc.casus talis est præcedentib.pactis,lib.2. sm̄ nouissimam impressionem, tenet,ꝙ ꝓtestō mulieris,ꝙ non intendebat mr̄imoniū ꝯhere cū tali, sed id faciebat metu fr̄is,ꝙ si postea ꝯhat,ꝙ mr̄imoniū nō tenet, licet sit ꝓtestō fcā ab sente aduersario,ꝑ d.§.Celsus,iūcta gl.l.q in aliena,de acq.hæ.Et iq̄tū bar.hic tāgit,an ꝓtestō ꝯria fcō,q̄ fit ꝯtēporanea cū fcō,adde ꝙ ét aliqd tāgit ī l. j.ʃ. de li.agn.& j.e.§.in hac.e.q.pr.in ver.circa quartū no.Et adde ꝙ do.Io.hic dicit,ꝙ imo vr̄, ꝓtestōe reiici dēre,& actū valere,vt hic late ꝑ eū,quē oīno vide. Et subdit ét ipse,ꝙ qñ ꝓtestō fit in iudicio,& actus seqt̄ ex interuallo,sꝑ vr̄ ꝙ fit recessum à ꝓtestōe.In quo dic vt hic per eū.Et vltra eū,circa ꝓdicta : adde quæ no.bal.in d.l.pacta nouissima.Ego addo ꝙ ad hoc optime facit,qđ determinat bar.in l.si ita stipulatus fuero,§.Chrysogonus,de verb.ob.Et ad primam aditioné,vide oīno bar.in l.j.C.de lit.contest.& ibi vide ad prædicta oīno per doct.& Ang.in l.iurisgentium,§.quod fere,de pactis,& bal.in cons.schismatis.

a ſi eſt certus a ille qui læderetur. Si verò eſt incertus, ſufficit hanc
proteſtationem publicè proponi.l.ſed & ſi pupillus.§. proſcribe-
re,de inſtito. Et iſta qualr fiat, & de eius effectu, & vita, non curo
20 dicere hic:dic vt d.legib.facit ext.de proc.c.ex inſinuatione.† Si
verò illud,à quo me exonero,pēdebat ex diſpoſitione legali ab-
ſq; aliquo meo facto:tunc pñtia aduerſarij non reqritur,caſus eſt
no.ĵ.de decu.l.honores.§.ſi.coniuncta l.j.C. de filiisf. & quemad
modum pa.pro his ten.li.10.Rōem hui⁹ diſt. cito videbitis,ſi co-
gitabitis.Qualr āt fiat hoc caſu,& de eius effectu,& vita,dic vt di
xi.s̃.in j.memb.& in pr.h⁹ §.& hoc circa primum memb.ſ.in his,q̃
21 pendent ex voluntate,& ptāte mea tm̄.†Circa ſm in his q̃ pēdēt
b ex poteſtate mea,& alteri⁹,ſp debet fieri proteſtatio b parti.l.codi
cillis.§.j.de le.2.& l.ſi debitor.§.j.qui.mo.pig.vel hyp.ſol.& s̃.loc.
l.cum in plures. §.locator. Ibi enim.ideo proteſtatio non habuit
effectum,quia illud propoſitum non fuit parti expreſſum.Et ita
intelligit Pet.vt refert Cy.C.de pac.l.pacta nouiſſima, qui intelle
ctus ſatis eſt bonus in ſe:tñ dicit Ia.Bu.φ ibi ideo,quia propoſitū,
ſeu proteſtatio illa fuit ab initio ſimplr facta.ideo nō extenditur
ad ea.q̃ poſtea ex interuallo fiunt, qđ ſatis eſt verū ī ſe, per ea q̃ s̃.
dixi.tñ nec hic intellectus,nec pcedēs ↄgruit literæ.d.§. qa ibi in
ſi.dr̄,perinde eſt,ac ſi ppoſitū fuerit remiſſum.Sed ſm pdictos rō
eſſet,vel qa propoſitū nō fuit expreſſum,vel qa ad illū actū ſe nō
extendit,& ſic de remiſſione nō eſſet tractandū, qđ eſt ↄ illū text.
Dicēdū eſt ergo,φ proteſtatio in caſu pdicto eſt faciēda parti pre
ſenti p ll.pdictas.& iō hec in d.§.locator horrei.ſit rō,qa fuit à p
22 teſtatione receſſum.vt ĵ.prox.dicā.† Sed q̃ro, an ēt partis ↄſens⁹
c requiratur. Tex.ff.nau.cau.ſta.l.ſi.§.itē ſi pdixerit. c vř velle φ ſic,
ſed gl ibi.ↄ,in eo,qđ ſubaudit,maxime.Dico ſic, ſi qđē pteſtatio
fieret ad tollendam , ſeu limitandā oblōnē iam ↄctam , tunc non
valet niſi pars ↄſentiat.C.de tranſ.l.ſi maiores.& de don. quæ ſub
modo.l.pfectam Si verò fit ad tollendū ſeu limitandū oblonem
de futuro,tūc ſi qdē oblo ↄhitur ex neceſſitate alicuius actus pre
cedentis,& requiritur partis ↄſenſus:aliàs nō hēt effectū.d.§.item
ſi prędixerit. Nam ex eo qđ ante aſſumpſerat officium cauponis,
vel ſtſis,tenetur hoſpites venientes recipere.l.j.§.viatorum.fur.ad
uer.nau. vñ de neceſſitate incidebat in illum ↄctum, vel quaſi, q
23 dr̄ de recepto.†Si verò oblo ↄhenda eſt libère, tunc aut proteſta
tio ſit ad futurā oblonē tollēdā,& reqritur ↄſenſus partis.V.g.p-
teſtatus fui tibi. φ ſi ego intercederem apud te pro Titio , φ hoc
nō facio cā obligādi me:certè ſi tu ↄſenſeris,& poſtea intercedo,
nō obligor.Ita loqĩ gl.in l.pacta nouiſſima.C.de pac. in eo φ ibi
d dicit,niſi pactum primum ſit derogatorium,&c.præſupponit d er
go primum fuiſſe pactum,& ſic habuit ↄſenſum duorū. Sed ſi tu
e nō ↄſentis,ſi e quidem ego poſtea intercedo,ſimplr facio actū pri
mæ,pteſtationi ↄriū, & ſic videor à prima proteſtatione recede-
re,vt s̃.dixi,& hic eſt caſus in d.§.locator horrei.& extra qđ met.
24 cau.c.j.& de app.c.ſolicitudinē.Sed† ſi in ipſo actu obligandi di-
cerem.ego pmitto non aīo obligandi me,tunc ſine dubio nō ↄ
hitur obligatio.l.obronū ſubſtātia.§.ſi.de act.& obl.& l. vbi repu
f gnātia.de reg.iur.&de app.c.ſolicitudinē.in ſi.Si verò pteſtatio f
fit ad oblonem limitādā,vt ſi tibi proteſtor,φ ſi quid tibi pmit-
tam pure,illud intelligatur ſub ↄdōe, vel certo mō:tunc ſi quidē
loquuntur in obligatione q̃ ↄhitur verbis ſine conſenſu,ſi qdem
talis limitatio q̃ futuræ obligationis cā adiicitur, inducit diuerſi
tatem in qualitate oblonis, & iſta talis diuerſitas oblonem vitia-
ret:tunc eſt idem,qđ s̃.qñ ſit ad obligationem tollendam:qa act⁹
qui poſtea ſit,ſe non compatitur cum proteſtatione.arg.de verb.
g ob.l.j.§.ſi qd ſimplr.Si verò non inducit g diuerſitatē in qualitate
obligationis,& tunc proteſtatio valet,& oblo poſtea facta intel.
ligetcū limitatione illa,q̃ fuit adiecta proteſtationi, ſicut ſi in ip
h ſo tpe obligationis fuiſſet dictum,arg.de ſol.l.Modeſtinus.h con-
iuncto d.§ ſi quis ſimplr.& §.ſeq.Si verò eſſet obligatio,q̃ nō ↄhi
tur verbis ſeu conſenſu,ſed re,tunc non requiritur conſenſus ex
preſſus eius,cui ſit proteſtatio.ſufficit.n.φ taceat,& non ↄdicat,&
illo modo vř actus celebrari,vt ĵ.de ſol.l.j. Et iſto caſu benedice-
ret gl.in d.§.item ſi prædixerit.ſed ſi ↄdiceret,impediretr actus ce-
lebrari,d.l.j.& 2.de ſol. Qñq; tñ ſit talis proteſtatio ſuper aliquo
actu ex quo nō inducit propriè obligatio,ſed aliud præiudicium
generatur,& tunc ſufficit φ fiat parti, nō tñ eius requiritur ↄſen-
ſus.d.l.codicillis.§.j.de le.2.& l.ſi debitor.§.j.quib.mo.pig. vel hy
po.ſo.Ex prædictis ſatis liquet,qualiter ſit faciēda talis pteſtatio,
25 & quis ſit eius effectus,& qualr finiatur,ſeu ab ea recedatur.†Sȝ
quæro,an finiatur morte?reſp. ſic, morte proteſtantis vt hic, niſi
effectu iam conſumato,vt hoc §.morte vero eius cui ſit talis pro
teſtatio, dic φ inquantum actus, quem proteſtatio reſpicit, cele-
bratur cū hrde, hæreditatis noie, ad eum tranſiret proteſtatio-
nis effectus:aliàs ſecus,ar. huius §.& s̃.qui.mo.pig.vel hyp.ſol.l.ſi
i cut.§.ſi debitori. Item pōt fieri per pcuratorem eo caſu quo ſciē
26 tia procuratoris i nocet dño,qđ hic tractare nō eſt nſum.† Circa
k tertium, k ſ.qñ poteſtas deficit de facto,ſed de iure pendet ex vo-
luntate, & poteſtate mea:dic qñq; poteſtas deficit propter aduer
ſarij potentiam.& tunc aut actus erat explicandus coram eo,tan
quam coram iudice,& ſufficit proteſtari coram vicinis.l.ſi.C. de
his q per met.iud.non appel.& ext.de app.c.ſi. Aut erat explican-
dus corā ipſo tanq̃ corā parte in iudicio. & tunc proteſtatio dēt
fieri corā aliquo iudice,& per eū illi notificari.l.ſi pñs. C. de epiſ.
aud.& l.in ↄctib.in ſi.de nō nu.pe.Si extra iudiciū,tunc ſufficit p
teſtari corā vicinis,vt s̃.e.l.de pupillo.§. ſi quis ipſi prætori. Qñq;
impedior propter abſentiam alteri⁹,& tunc aut erat explicandus
coram ipſo tanq̃ cū parte,& ſufficit fieri corā aliquo iudice:aliàs
apud locum vbi hēt domiciliū ſm formā l.vt perfectius.C. de an
na.exce. Aut erat explicād⁹ cū eo tanq̃ cum iudice,& tunc debeo
proteſtari ante tribunal eius.nec dēt quis aliū per alia loca quære
27 re.l.j.§.adeūdi.qñ app.ſit.†Sed q̃ritur,an hęc pteſtatio ſit faciēda
l in ſcriptis l vel nō. Dicunt doc.aut prędicta proteſtatio ſuccedit in
locum actionis,& debet fieri in ſcriptis.l.vt perfectius.de anna.ex
ce. Aut non ſuccedit in locum actionis: & tūc regulr poteſt fieri ſi
ne ſcriptis,vt C.de pac.l.pactū.& C.de neg.ge.l.ſi.Fallit in excep-
tione non numeratæ pec.vt C.de non nu.pec.auth. hanc aūt que
relā.& ibi de hoc per Cy. Qualiter āt debet fieri, ex prædictis ap-
paret,& qs ſit eius effectus, & qualiter finiatur, per te videre po-
28 tes, & ex all.ll.apparet.†Circa quartum,vȝ circa ea, q̃ pēdent ex
volūtate mea de facto,nō tñ de iure, vt circa maleficia,dic φ qñ-
que quis vult facere proteſtationē ad ſui excuſationem, ne inci-
dat in delictum.qñq; ne incidat in maius delictum vltra ſuum p
poſitū.Primo caſu,aut non eſt limitata perſona,quę ex illo facto
poſſet lædi,& ſufficit φ pteſtatio fiat loco,& tempore.quo factū
illud celebratur.l.q foueas.& l.ſi putator.ad l.Aq. & formā & effe
m ctū habes ex illis ll.Si verò m hēt certū aduerſariū,ei dēt fieri talis
pteſtatio.l.aut q aliter.§.j.& 2.& 3 .ĵ. quod vi aut clā. Et ibi appa-
n ret forma qualiter dēt fieri hęc proteſtatio.Itē apparet cui,n quia
ſi nō reperitur principalis,ſufficit φ fiat pcuratori,vel amicis, vi-
ro p vxore,vel ſimilib.Dico,& aduerte,quia ita eſt hic in iſto ge-
nere pteſtōis,quod nō in aliis,q̃ reqrunt φ alicui fiat. Cum.n.ad
hoc quis pteſtetur,vt ſe exoneret, & non alium aggrauet, nimi-
rum ſi pt facere amicis,vel viro,& ſimilib.In aliis aūt generib. p-
teſtationum, quæ fiunt ad aggrauandum alios, non poſſunt fieri
niſi domino,procuratori,vel aliàs legitimo adminiſtratori.l,ſi ex
legati cauſa.cum l.ſeq.de verb.obligat.& facit ĵ.de regulis iuris.l.
non po

a ADD.¶Pom.Vide fel.in c.cum M.Ferr.de conſtit.cum ſi.vbi plene tangit dicta bar.hic,& in ſimili Ale.conſ.5.vol.2.& 207.& vide adita ad omnia conſ.95.

b Pom.Vide Are.conſ.143.ibi,ex interuallo fuerit.vide Ale.ſeq.conſ.j.vol.2.

c Ale.Cogita,quia bar.ibi videtur aliter & contrarium tenere,& vide ĵ.prox.& hic do,Io.omnino qui ponit intellectum, & limitationem ad illum text. & ad intellectum gl.in l.fideiuſſor,§.1.qui ſa.co.q̃ hic all.Imo vide Dy.in reg. qui tacet.de re.iu.in 6.& vide no.in l.j.de lib.aga.& per doc.in l.j.C.de lit.conteſt.Et forte eſt verum,quod dicit hic Imo.quando proteſtatio operaretur vim taciti ↄſenſus,vt d.l.ſi fideiuſſor. Secus forte ſi aliunde robur ſumeret, l. ſi fundum, C.de rei vend.qui tex.in hoc §.ſæpe all.& vide omnino bar. ĵ. circa ſi.huius §. & quod no.bar.in d.l.j.de lit.conteſt.poſt medium,& adde gl.27.d.c.diacon⁹.

d Pom.Pro intellectum tamen d.§.l.locator,vide bart.in d.l. pacta nouiſſima, & Are.d.l.titia,poſt Imo.§.idem reſpondit,ĵ.de verb.obl.de q.etiam bar. hic vide plene Alex.in loco s̃.all.& fel.in c.cum M.Ferra.de conſti.

e Ale.Adde φ hæc fuit ſnia ſpe.in tit.de fid.inſtr.§.1 verſ. quid ſi fideiuſſor prius, &c.φ limitat Io.And.in add.ſpe.in tit.de iureiur. in rub. non habere locum in eo qui intercederet pro eo qui eſſet in periculo mortis,quo caſu non obſtante proteſtatione obligabitur,etiam ſi dicta proteſtatio fuiſſet iurata.Pro quo facit quod no.in c.q̃ q̃,de iureiu.& 86.diſt.c.non ſatis,qđ ſingulariter tene mēti, & dū bar.hic all.gl.in d.l.pacta,vide q̃ dixi etiā poſt Imo.in l.titia,§.idē rñdit, de ver.ob.itē de hac q.vide p Cy.Ang.& Sal.ī d.l.pacta,& ſcripſi ibi poſt fulg.

f Barb.Vide bal.in l.pacta nouiſſima,C.de pac.& d.Ant.c.cum M Ferr.de conſt.

g Ale.Non inducit.Et dum bart. hic facit differentiam de limitanda obligatione in contractu verborum,an inducatur diuerſitas in ſubſtantia obligationis,aut non, & hoc vltimo caſu non requiratur conſenſus , ſed in prædicto ſic , adde quòd hoc non videtur procedere ſecundum Imo.quem vide.

h Ale.Sed certe verbum conueniſſet,ibi ſonat,quòd vtraque pars conſenſit.

i Ale.Quod quando ſit,patet per l.procuratoris,in pr.s̃.de trib.&refert bar.ĵ.e.

K Ale.De his no.per bar.l.de pupillo,§.ſi quis ipſi prętori,2.& 3.op.& ibi dixi s̃.e.

l Alex.Adde Dy.& bar.in l.de pupillo,§.meminiſſe,s̃.e. in ſi.Ego addo gl. q̃ ſimpliciter voluit φ ſic,in c.cupientes,§.φ ſi per viginti,de elec.in 6.ver.propoſita,& ibi doct.Sed verius videtur quod dicit Dy.in d.§.meminiſſe, φ non requiratur ſcriptura,niſi in caſib.à iure expreſſis,de quib.in l.contrahitur, & ibi dixi s̃.de pignorib.per gl.in c.i.de cenſ.in 6.&hoc ſequitur Imo.in d.§.ſi quis ipſi prætori,ad ſi.Adde no.per bar.in l.ſcire oportet,de excu.tu.Et videtur φ ſemper ſit facienda in ſcriptis, quoties ex ea præiudicium irreparabile paratur. Exemplum in auth ſi quis ei,C.de adul.& Lud.hic in add.& adde bal, in d.l. ſi. de ne.ge.quod ibi dixi poſt Bar.& per Nic.de Neap.in d.l.ſcire oportet,& per Io.And.in d.reg.in generali.Adde quòd gl.s̃.al.in c.cupientes,reprehendit Pe. de Anch.per gl.in c.j.de cenſ.lib.6.

m Pom.Si vero habet.Vide fel.in c.cum M.Ferra.verſ.nona concluſio.de conſtit.

n Alex.Item apparet cui no. quæ proteſtatio poſſit fieri vxori pro viro vel amicis,vel ſyndico,vel quæ procuratori,&c.vide bar.per tex.ibi in l.quidam decedens,§.ex quo innotuit,de admi.tut.& vide s̃.prox.& ĵ.eo.§.

29 non pōt dolo carere.& quod ibi no.†Secundo casu,qñ hæc pro
testatio fiat,ne aliquis incidat in maius delictum.tūc quædā sunt
in quib.per voluntatem non potest regulari, & modificari factū.
Exemplum.aliquis habet animum vulnerandi, & non occiden-
di.Certè animus nō pōt regulare factū,quia potest esse ꝙ percus
sio vltra modum,& propositum excedat:& tunc si protestetur ꝙ
non percussit aīo occidēdi,ista ꝓtestō nihil operaret.l. qñ mul-
ta.C.ad l.Iul.de vi.extra de hom.c.fi. li.6.fa.quod dicā ĵ. de sica.l.
a l.diuus.[a]†q̄dam sunt,in quib.per aīum regulatur,& modificatur
30 factum de necessitate,vt in acq.poss.quæ acquiritur aīo, vt C.de
acq.poss.l.l3.Tunc pone,ego expuli te de fundo,tñ ante, vel tunc
fui ꝓtestatus,ꝙ hoc nō faciebā nisi aīo quærēdi naturalē tm̃ pos-
sessionem,vt fructuari⁹,vel ciuilem tm̃ vt dñs proprietatis, certè
hæc ꝓtestō operat̃,vt solum circa illā nālē possessionē videar de-
liquisse,vt no.in l.vnica.C.vti poss.super ver.nec vi,& in ista nō re
quirit̃,ꝙ fiat in pn̄tia partis:& de istarū mō,& effectu,satis liquet
31 ex prædictis ll.†Circa quintū no. s.circa ea q̄ nō depēdēt ex volū
tate nr̄a,vel ptāte mea,sed alterius,vel iuris,tunc nō est dubium
ꝙ ista protestatio declaratoria voluntatis nihil operatur. Exem-
plum, ꝙ qñ qs expēdit ꝓ alio,qd̄ hēt necesse facere,licèt ꝓteste-
tur,ꝙ faciat aīo rehabendi,nihil releuat,vt no.C.de ne.ge.l.alimē
32 ta.†Itē aliud exēplum.[b]ille q̄ dat libellū ꝓtestat̃,ꝙ sibi liceat mi-
b nuere,& addere vsq; ad sn̄iam.Certè nihil releuat, qa solū pote-
rit sm̄ permissionem l.edita.C.de eden.& ibi not.fa.ext.de dila.c.
exposuit.Facit optime ad p̄dicta,de fur.l.non poterit præses.& de
le.j.l.nemo pōt. Prædicta vera, nisi al̃r exprimatur per legē, vt C.
de testi.auth.si testis productus dicatur.in fi.& extra de exce.c.pa
* storalis.*SECVNDO†principal̃r est intēndū de scd̄a spē ꝓtesta-
33 tionis,q̄ ē inhibitoria seu ꝓhibitoria,& principal̃r consistit circa
tria. nā qñq; ꝓhibetur vt nō fiat id, qd̄ ꝓhibitus tenebatur face-
re:qñq; prohibet̃ vt nō fiat id,qd̄ ꝓhibit⁹ tenebat̃ nō facere:qñq;
prohibet̃ vt nō fiat id,qd̄ ꝓhibitio erat pmissum: nō tamen erat
obligatus ad faciendum,vel non faciendum. Circa quodlibet vi
34 deamus.†Circa primum,s.qñ alicui fit ꝓtestō,ne fiat id,ad qd̄ fa
ciendū est obligatus,est sciendū,ꝙ istā ꝓtestationē qñq; facit is,
cui est obligatus,vt puta creditor debitori,& tunc vel ex hoc mo
ra debitoris si præcesserat, purgatur, vel debitor in mora consti-
tuitur,vt s̄.de vsur.l.mora.& de act.emp.l.ratio.§. si per vendito-
rē.Et circa hoc non insisto. quia est mā alibi tractata. Qñq; istam
c protestationē [c] facit alius q̄ creditor cui quis est obligat⁹,vt puta,
ego ꝓtestor tibi, ne, soluas creditori tuo, vel ne facias qd̄ debes.
certè hæc ꝓtestatio,si fiat ex aliqua causa non iusta, nullius est ef
fectus,vt s̄.de publ.l.Papinianus,& s̄.de consti.pec.l.vtrum. cum
l.seq.& ĵ. de fideius.l.si fideiussor.& ibi dixi:quia nō potest alteri
p̄iudicare.l.si stichum.ī fi.de noua.Qñq; fit ex aliqua iusta cā,nō
tñ vera,nec verisimili,& tūc nō est ei parendū,l.hæc aūt. in pr. si
cui plusquā per l.Falc. Qñq; cā l3 nō sit vera tñ est verisimilis, &
tunc aut ꝓtestatio fit ne det,vel fiat debitū ex vltima voluntate,
& tūc ista ꝓtestatio hēt effectū vt ab eo cui soluit̃, dēat exigi cau
tio,vt d.l hæc autē & l.fi.C.de pet.her.Aut erat debitū ex ꝯctu,&
tūc aut illa ꝓtestatio nō habet effectū quo ad impediēdū i⁹ ꝯpe
tēs ei cui debebat̃,vt d.l.fi.C.de pe.her.sed ipse protestās tenet̃ ei,
cui fecit protestōem, ad interesse,l.j.§.j.ff. de eo per quē fac.erit,
nisi ille nūciās esset nō soluēdo.l.fi.e.ti.Quod intellige,vt ĵ.dicā.
d Qñq; fit ex cā iusta & vera:[d]& tunc si veritas illi⁹ cāæ ostēdit̃ de-
bitori,cui fit protestatio,debet illi protestationi parere,vt C.quæ
35 res pig.ob poss.l.nomen,ibi,certior à te de obli.&c.†Et iō practi
e ca[e] est,qñ aliquis denunciat debitori debitoris ne soluat, ꝙ ei le-
f gat[f] instr̃m debiti,vel copiā dimittat,vt extra de elect.c.cām.ī cle.
g & d.l.nomen.Qñq; talis [g] ꝓtestatio fit ex cā iusta,& vera,sed ve-
h ritas eius nō ostēdit̃ debitori,[h]cui fit talis ꝓtestatio, & tūc si q̄dē
fiat auctoritate iud.dēt qs ꝓtestationi parere,&nō excusat̃.Ita in
telligo s̄.de le.com.l.fi.Si verò fiat à priuato,tūc si q̄dē illud, qd̄
ꝓhibebat̃ fieri prīcipal̃r respiciebat ꝓtestantem:vt puta debitor
denunciat fideiussori ne soluat, qa ipse tutus est exceptione, tūc
nō est necesse, ꝙ tpe ꝓtestationis veritas illius causæ manifestet̃,
sed sufficit ita fieri notū,quod tpe quo ꝯuenitur,fideiussor se pos
set defendere,l.si fideiussor.in pr.s̄.man.Si verò illud, quod ꝓhi-
betur,nō respicit principaliter ipsum ꝓtestātē & cām protestatio
nis notam nō facit,tūc nō tenetur ei parere,nec sibi credere,quia
i requiritur certioratio,vt dictū est.& est arg.ꝙ sal.tuto.l.j.§.fi.[i]& l.
seq.nisi fieret in defectum iud.sm̄ formam l.de pupillo.§.si qs ipsi
prætori.& quod ibi dixi in 2.lec.gl.s̄ e. Prædicta vera in aliis nun
ciationib.in nunciatione verò noui operis,an sit necessaria causa,
36 dic vt.s̄.e.l.j.in pr.Et id quod s̄.dixi,ꝙ† qñ ille qui fecit protesta-
tionem nō est soluēdo,excusat̃ ille,cui facta est protestatio.q̄q̄ cā
nō esset vera.intellige qñ tot verisimilia fuerunt ei ostensa, ꝙ ve
k risimil̃r debuit credere, [k] vnde iusta causa est ꝓcedendi restōem.
37 d.l.fi.de eo per quē fa. erit.†q̄ro,an talis protestatio possit fieri p
l procuratorem?[l] Resp.sic sine dubio.Sed an p gestorem?ista q̄stio
pendet ex eo, an requiratur certioratio facta per ipsum ad cuius
ꝯmodum fit protestatio, vel non:an vero sufficiat simplex scien-
m tia.[m]de quo per glo.in d.l.nomen.& ego dixi plene in l.facta.§. si
hæres.ad treb.Nam si debet certiorari ab eo,non sufficeret fieri p
alium,nisi per procuratorem.Et ideo est aduertendum,qa qñ qs
protestaretur vt procurator, debet facere aduersarium certum
de mandato,ostendendo instr̃m.sicut.s̄.dixi de debito, arg.s̄. de-
po.l.si quis inficiatus.Nec ob.quod vi aut clam.l.prohibere,vt ĵ.
38 dicam, circa secundum.†Sed an possit fieri talis protestatio pro-
n curatori. [n] Puto ꝙ sic in casibus, in quibus scientia procuratoris
nocet domino,vt l.procuratoris.in prin.de tri.& l.apud Celsum.
§.quæsitum.2.de doli excep.Et apparet,ꝙ debet fieri ante actum
celebratum,l.si pecuniam. §. itē si quis.de cond.ob causam.aliàs
o frustra prohiberetur ne fieret.Et cum hæc protestatio [o] fiat respe
p ctu certæ causæ,[p] vt dictum est, puto ꝙ non sit personalis, nec fi-
39 niatur morte, arg. C. de non num. pecu.l.si intra.†Circa secun-
q dum[q] not.scilicet quando fit protestatio,vt non fiat id quod pro
r hibitus [r] tenetur non facere,dic. Quandoque ille cui fit prohibi-
tio seu protestatio talis nullam iustam causam habet credendi se
posse facere, & tunc sufficit simplex prohibitio, nec requiritur
causa. Quandoque causam habet in seipsa, & potest fieri à quo-
cunque l.prohibere.in pr.quod vi aut clam,& habet quandoque
effectum, quia ante prohibitionem diceretur factum clam, mo-
s do dicitur factum vi. [s] l. 1.§.quid sit vi. d. l. 1. prohibere, quod vi
aut clam. Quandoque præcedit aliqua causa propter quam cre-
t debat se posse facere. Exemplum.aliquis fuit exbannitus,[t] pro-
pter ꝙ ego credebā me ipm posse impune offendere:ipse denun
ciat & ꝓtestat̃ mihi ne eum offendā,qa est rebānit⁹,& restitutus.
Certè non teneor ei credere,nisi causam ꝓtestationis mihi notā

a ADD.¶Pom.Diuus.Vide Cæpo.cons.34.& 37.& 38.
b Alex. Item aliud exemplum.Si protestor,ꝙ nihil liceat addere,vel minuere in libello,nihil operatur & adde ꝙ est gl.ord.in c.inter dilectos,de fide instru. & quod no.bar.in l.cum procurator,ĵ.eo.§.si dominus,& no.bart. & ibi dixi in l. edita,C.de eden.¶Adde bald.cons.193.
* Clau.Adde bal.in l.1,§.illo procul dubio,C.de lat.lib.toll.
c Alex.Hæc omnia vsque ad ver.& id quod s̄.dixi positum ĵ.prox. sunt ad literā transcripta p Pe.de Anch.in cle.j.de excep.præl.vbi est tex.ꝙ superior inhibet qñq; debitori ne soluat creditori suo,& hic vide quæ dixi in l.fi.ff.de lege com miss.post bar.ibi,& limita in casib.l.pe.in fi.cum aut.ibi posita, C.depo.& quod no.bar.in l.nam & si fur.s̄.si cer.pe.in fi.& quod not.Host.in c. significauit, de cens.& est tex.no in l.hæres cum debuerat,ff.ad treb.& bar.in l.j.in 10. & 11.q. s̄.e.& ꝙ in protestatione,quam quis facit in iudicio,ꝙ non fiat nouitas,debet exprimi causa,vide bal.in l.fi.in 6.oppo.C.de edi.diui Adr.tol.
d Paris.Vide fel.in c.cum contingat,ver.octauo & vltimo quæro,de rescrip.
e Ale.Et vide bar.l.j.in pr.s̄.e.in ver.11.quæro,& quod no.ipse ĵ.e. §. & etiam hic ĵ.sequitur ad literam,& bar.in l.grege,§.j.de pign.& in l.hæres cum debuerat, & ibi Ang.ad treb.& in l.quòd te,si cer.pet.& omnino in l.si legatum, ff. de edend.& in l.si fundum,C.de rei vend.
f Ale.Adde ꝙ hæc protestatio inhibitoria,ne aliquid fiat,ad ꝙ tenebatur,nulli⁹ est momenti in tribus,de quib.in auth.sed iam,C. depo. Vide casum in l.hæres, ad treb.& quod ib. Bar.& ibi Ang.& Imo.post bar.limitant d.auth.sed iam. Et dicit etiam ibi Ang.ꝙ quando per aliquem facta est denunciatio debitori meo ne soluat,si offero debitori meo cautionem,compellitur soluere,per l.pe.C.de posi.Vide quæ dixi post Imo.
g Paris.Protestatio.Vide Rom.cons.6.Ale.cons.95.vol.2.& cons.41.vol.3.& consi. 73.vol.3.Fel.in c.præall.cum contingat,de rescr.
h Ale.Et ideo no.cautelam secundum doc.ꝙ hæc protestatio semper fiat iudicis authoritate, quia tunc ei protestationi debet credi, licet procuratoris veritas non ostendatur.Et vide ĵ.prox.& cum bart.hic ad literam transit Pet. de Anc. in cle.j.de excel.prælat.Adde quod voluit Rom.cons.6.
i Alex.L.j.§.fi.De cuius intellectu vide ĵ.eo.§.& quod ibi dixi.
K Ale.Probatur ex l.j.§.dolum.cum ibi no.per bar.post gl. de eo per quem fa. er. vbi ille,cui credidi nō pt̃ mihi imputare,ꝙ fuerim nimis credul⁹,sed tard⁹, sic.
l Ale.Vide bar.l.j.§.j.ĵ.qd̄ vi aut clam,& in gestore vide tex.l.iusto,§.j.de vsuc. & omnino quod no.bar.l.si seruum,§.nunc videamus,post gl.ĵ.de verb.obl. Pom.Vide fel.in c.cum M.Ferra.ver.sexta conclusio,de consti.
m Alex. Sufficit. Vide quod dixi in l.si quis inficiatus,s̄.depo.Adde bal.l. si fundum,C.de rei vend.
n Alex.Vide etiam s̄.& ēt ĵ.eod.& vbi requiritur post statutū,ꝙ veniret in plenā, & certam notitiam dñi,nō sufficeret protestari procuratori,ēt speciali, sm̄ gl. sing.in clem.causam,ver.appellatum,de ele.& Lud.hic vide vnum quod ponit Pau.de Cast.l.si procuratori præsentis,de verb.obl.& per Io. Mo.& Io.And. in reg.generali de re iud.& ibi est,an sufficiat fieri marito.
o Ale.Et vide ĵ.& bal.in l.fi.§.item si prædixerit,nau.cau.stab.s̄.
p Ale.An requiratur speciale mandatum ad protestandum, vel sufficiat generale,vide late bar.in l.j.§.j.ff.de lib.agn.& in l.de pupillo, §. qui ꝓcuratorio, s̄.e. vide no.in l.denunciasse,§.fi.de adul.& vide quod sequitur hic. Et ꝙ protestatio possit fieri per procuratorem, ꝓsequitur Inn.per istum text.in c.ex insinuatione,de præsump. Protestatio autem declaratoria voluntatis, an possit fieri per procuratorem,vide s̄.hic.Et an requiratur speciale mandatum,vide gl. & d.Card.in cle.causam,ver.specialem,de elect.
q Paris.Circa secundum no.Vide Alex.cons.114.vol.j.
r Ale.Adde quod no.bal.in l.si seruum,§.nunc videamus,de ver.ob.
s Ale.Vide bar,l.fi.ĵ.de adul.& Io.And.c.quòd quis,de reg.iu.in 6.in merc.
t Pom.Fuit exbannitus.Vide fel.in c.cum M.Ferra.vers.tertia conclusio,de con stit.& Ale.in l.hæres cum,s̄.ad Treb.& Ale.cons.114.vol.1.

faciat

a faciat.[a] ostendendo mihi instr̄m,ar.eorum q̄ dicta sunt,& ar.s̄.de
b re mil.l.nō oēs.§.fi.in fi.[b]facit ergo m̄ denunciari per iudicē,&suf
ficit,per ea q̄ dicta sunt,vel in pub.loco,vt l.sed & si pupillus.§.ꝓ-
scribere.de instito.Ex virtute ergo illius nuncia. offendens nō pu
41 nitur.an āt† punitur,iō[c]qa ante omnia debuit diligenter inuesti
c gare.an ei licuerit eum offendere?nō dico,qa nō est nr̄a m̄ria.sed
ar.ɋsic,de re.iu.l.q cū alio.& l.q ī alterius.q̄ opt.facit:qa iste,q vult
offendere,partes actoris vr̄ sustinere.Et ex p̄dictis p3 modus,& ef-
42 fectus huius ꝓtestōnis.†Circa tertium, [d]q̄do per talē ꝓtestōem ꝓhi
d betur id qď ꝓhibitio erat permissum,nō t̄n erat obligatus ad fa-
ciendū,vel nō:dic.Aliq̄do ꝓhibetur tale,qď sola voluntate ꝓhi-
bentis fit illicitum, & tunc sufficit sola ꝓhibitio sine alicuius cāæ
expressiōe.l.fi.C.de ne.ge.& de ser.ru.p̄d.l.diuus.& j̄.de ac.re.do.
e l.3.in pr.Aliq̄do nō fit illicitum[e]sola voluntate ꝓhibentis,& tūc
si qdem ille ꝓhibitus non p̄t illi ꝓtestōni parere,salua honestate
f sua,& talis ꝓtestō nil operatur,vt s̄.man.l.qntus.& per hoc[f]p̄t de
terminari qō de fideiussore, q denunciauit creditori, ne mutuet
g debitori,q no.per gl.s̄.de ꝓc.l.antep.[g] & s̄.de fidei.l.si fideiussor.
Nā si creditor erat obligatus numerare,qa fortè ꝓmissio erat ex
cā dotis,&,ꝓtestō nihil releuat,qa nō allegatur aliqua iusta cā,vt
dixi s̄.circa 1.Si vero non est obligatus soluere,qa forte erat ex cā
mutui,tunc si poterit,salua honestate sua,ñ soluere,& ꝓtestō v3,
vt no.in d.l.antep.si vero salua honestate non poterat,tunc secus:
vt puta si in debitore nulla mutatio ɋtingit, vt d.l.qntus. & ar.de
h pri.cre.l.si creditores.Redeo ad ꝓpositum,[h]q̄doq; ille prohibitus
poterat protestōi,salua honest.parere. tunc aut in prohibitione,
seu protestōe nulla iusta vel ɋcludens cā inseritur,&protestō nul
lius est effectus.C.de resc.ven.l.si maior. C.deb.ven.pi.imp.nō.pos.
l.2.& s̄.de min.l.tutor.aut cā inserta in protestōe est iusta & ɋclu
dens,&tunc aut est cā de futuro,pendens ex facto protestātis,aut
de p̄terito. 1.casu protestō est valida,& operatur suum effectū.vt
inducat doli p̄sumptionē.Exēplum in d.l.denunciasse.in pr.&§.j.
i de adul.& l.virilis.§.si adierit.de le.p̄st.itē,si nuncio [i] tibi ne†alie-
43 nes:qm̄ intendo te pro illa re ɋuenire,certe si alienaueris,diceris
dolo desiisse possidere,ar.l.Fulcinius.§.quid si āt latitare.ver.sed &
is qui.& quod ibi no.gl.in ver.animus.vbi in sīm̄.j̄.qui.ex cau.in
pos.ea.Vtrum āt in hac nuncia.dēatur exprimi cā generalr̄,dic vt
d.l.denunciasse.secundo casu.q̄do cā est de præterito,tunc aut il-
k le,q protestatur nō est ille, cuius principalr̄[k]interest,& talis pro-
testō nullius est effectus,nec quo ad alium inducit doli præsum-
ptionē.A sīm̄,sicut dicimus de interruptione ciuili,in l.cum notis
simi.§.sed & si qs.C.de p̄sc.30.an.& ibi no. & hic est casus si bene
l inspiciatur.l.2.s̄.quod fal.tu.au.[l]Sed qd dices in hoc casu,si ille q
talē protestōem facit,l3 sua nō interest, nō solum cām expressit,
s3 ēt cām notā,& manifestā ostendit,an sufficiat quo ad alios?qď
vr̄ per d.l.2.quod fal.tu.au.ibi,& ex bona fide non credidit.Nā in
cā manifesta,non p̄t bona fide non credere.puto ꝙ in casib.in qb.
esset necessaria ꝓhibitio non sufficeret,qa ille nōn h3 ius ꝓhiben
di,vt dictum est,& q̄rum ad te liberas ædes hēo. vt l.loci corpus.
§.ɋpetit.s̄.si ser.ven.s3 in casib.in qb.sola sciā sufficit,tunc suffice-
ret,cum tunc sufficiat quocunque mō sciat,vt dixi in d.l.denun-
ciasse.& tāgā j̄.Posset ergo hēre simplicē effectum simplicis sciæ,
non effectum ꝓhibitiōis.Si vero ille denunciās erat is,cuius prin
cipalr̄ intererat,tunc aut ille,q mecū celebrauit illum actum ꝓhi
bitum vult vti illa protestōe,& quo ad eum nullius effectus est,d.
m l.2.[m]quod fal.tut.au.s̄m intell'n quem tibi dat gl.l.si fundum.C.
de rei ven.Aut est alius,& tunc aut certat de lucro,& talis ꝓtestō
nihil operatur.d.l.2.quod fal.tut.au.s̄m ꝙ Dy.intelligit. Et qlibet
intell's satis p3.qď t̄n intellige,si cā fuit solū expressa,secus si fuit
manifeste ostēsa.ar.eiusdem l.ibi,ex bona fide non credidit.si ve-
ro certat de dāno,tunc d3 protestōi parere,al's inducit doli p̄sum
ptionem ex sola expressione,l3 non sit manifeste ostensa.l.si fun-
dum.C.de rei ven.& l.ait p̄tor.§.si qs particeps. de his q̄ in fr.cre.
44 Et prædicta† vera,q̄do aliqs facit alicui aliq̄ ꝓtestōem prohibito
riā eius quod ei erat licitum iure suo. Si vero ꝓhibetur ne faciat
id,quod ipse ꝓhibitus facere poterat iure alieno, vt tāq̄ ꝓcurator:
& tunc si ipse dominus ꝓhibet,nō esset dubiū,qa sola voluntate fit
illicitum.idē si prohibet ꝓcurator ad hoc sp̄alr̄ ɋstitutus. puto ta
men ꝙ tunc talis procurator hēat necesse ostendere mandatum,
ar.s̄.depos.l.si qs inficiatus.Si vero prohibet ꝓcurator generalis,
tunc aut procurator generalis prohibens allegat aliq̄ iustā cām,q̄
dominus ignorauit,& tunc v3 protestō,alias secus, vt s̄.man.l.si
hominem. Nec puto ꝙ istam cām procurator prohibitus habeat
necesse facere,vt manifestetur per ea q̄ s̄.dixi,nisi ad hoc prohibi
tus teneretur,vt s̄.dixi.circa primum.Ex p̄dictis p3 qualiter d3 fie
45 ri dicta protestō,& qs sit eius effectus,& qn̄ d3 fieri.†Nā d3 fieri
ante ipsum actum celebratum. Nam post,frustra fieret, vt s̄.dixi.
& no.j̄.pro emp.l.alienā.& p̄t fieri per procuratorem.An āt pos-
set fieri per negotiorum gestorem,dic vt s̄ tetigi,& dicā statim.
46 TERTIO † principaliter est videndum de protestatione inci-
n tatoria[n] vt aliquid fiat,& hæc cōsistit in his.Quandoque.n.alicui
fit protestō, vt faciat id,ad quod de iure erat obligatus:q̄doq; vt
o faciat id,quod de iure non erat obligatus,q̄doque vt faciat id,ad
quod faciendum de iure tenebatur.Circa primum[o]†dic,aliquā-
47 do fit alicui protestatio vt faciat , seu det id , ad quod obligatus
est facto alieno , tunc talis protestatio debet fieri cum expressio-
ne causæ,& notificatione, taliter ꝙ reddatur certus ostendendo
instrumenta,& legendo,vel copiam dimittendo, s̄m ꝙ dr̄ in cle.
causam.de ele.& d.l.nomen.C.quæ res pi.ob.pos.& est casus j̄.de
re.iur.l.qui in alterius.& ibi no.in gl.Aliàs si talis notificatio non
fieret protestatio simplex non valeret,nisi probaretur scientia.vt
no.in d.l.qui in alterius.Sic intelligo.j̄.de ver.obl.l.ex legati cau-
sa. Quando autem hæres præsumatur scire,dicam j̄. in l.qui Ro-
48 mæ.§.duo fratres.de ver.obl. Aliquando†fit talis protestatio,vt
quis faciat ea, ad quæ est obligatus facto suo: & tunc aut talis o-
bligatio committitur ex euentu alicuius conditionis,vel alterius
facti extrinseci : & tunc debet fieri protestatio cum expressione,
& notificatione illius facti, ita ꝙ ille , cui fit protestatio cum ex-
pressione,reddatur certus.Exempli gratia,pono vnum. venditor
promisit lite mota super re suscipere in se iudicium,nunc moue-
p tur lis,emptor denunciat venditori,[p] ꝙ lis est mota,vñ veniat ad
suscip

a ADD.¶Ale.Notā faciat,sed d.Io.dicit,ꝙ licèt ñ teneatur credere huic simplici ꝓtestationi banniti,ñ vr̄ ꝙ si possit ipsum capere, & non occidere,dēt facere in dubio,ar.eius qď no.Pau.de Lea.in cle.j.de re iu.vt hic per eum quem vide. Adde ꝙ hoc voluit Bal.ī l.j.C.ne li.ter.prou.ad fi.in ver.sed si peto,dicit d.cle. 1.non hr̄e locum in criminalib.quia loqtur solum in causis,in quib. est dare petitoriū,& possessorium,ergo exemplū Imo.non est bonum.Et seqtur Imo.Lu. & adde eundē Imo.in l.qui à latronib. §.1.s̄.de test.& in d.l.3.§.si seruus,de ac. pos.& qď ibi Bar.& expressius Bal.l.eum q duas.C.de adul.& Rom.l.si feriatis, de fer.vbi ponit plures limitationes ad illam clem.& ibi ēt Bal.in lect.antiq. Adde secundùm Alex.ꝙ opi.Bart. potest procedere quando iste bannitus non permitteret se capi,& vellet aufugere,quia præsumptio est contra eum,ꝙ causa differendi opponat,& sic non tenetur credere. arg.l.satis aperte,C.de fal.& quod no.gl.in aut.de exh.re.§.si vero.Facit tex.secundùm ipsum in l.seruus,C. de his qui ad eccl.confu.& dicit Alex.ꝙ libenter sequitur opi.Io.de Imol.quia habet æquitatem.Et inquantum tangitur per Bart. & per alex.in apost.an quis teneatur inuestigare,si bānitus sit rebannitus, vel habeat saluum conductum, vide pulchre Ang.cons.287.& Pau.de Cast.cons.34.vbi transit simpliciter cum opi.bar.soluens etiam id,quod bar.hic indecisum reliquit.

b Pom.In fin.Quoties fit protestatio per iudicem,vel in publico,tunc ille,cui fit protestatio habet necesse credere absque eo,ꝙ detur sibi copia narratorum in protestatione,vel exhibeantur instrumenta. Pro quo facit opti.tex.quem ponderat ibi bald.in l.fi.s̄.de le.commisso.& vide alex.consi.11.in 2.vol.& Ro.cons. 6.& 204.in 3.dub.& alex.consil 95.vol.2.vbi ponit, quid si protestatio fieret per arbitrum,vel arbitratorem,& 73.vol.3.

c Ale.Punitur ideo.An offendens bannitum debeat inuestigare prius,an ei liceat illum offendere,& sibi protestari,vide bonum tex.in l.genero,s̄.de iis,qui no. inf.& in l.fi.j̄.de adul.& vide quod nunc dixi.

d Alex.Circa tertium. Tertia particularis species protestationis est inhibitoria. Et vide in hac materia talis protestationis text.no.in l.pe.in fi.C.deposit. & in aut.ibi posita,& vide quod no.bar.in l.si alienam,s̄.sol.mat.

e Alex. Non fit illicitum.Sed quæro,qualiter quis poterit probare sibi protestationem factam esse,si hæc probatio sibi prodesset?Dic quod per iuramentum, tex.est not.& ibi bar.in l.pe.in fi.C.de posi.bal.vbi s̄.

f Bar.Et per hoc.Vide Spec.in tit.de fi.instru.§.j.ver.pone.

g Alex.L.antepe.Si fideiussor denunciet creditori,ne numeret pecuniam debitori an iuuetur.Adde quod no.bar.s̄.

h Alex.Propositum.Quando requiratur causa in protestatione, & quæ,adde qď not.bart.in l.fin.C.de neg.gest.& quod legitur,& notatur in l.si fundum, C.de rei ven.& adde bar.in §.si quis ipsi prætori,in 11.q.& vide s̄.proxi.

i Alex. Si nuncio. Not.qualiter probetur,quem desiisse dolo possidere,& adde bar.in l.qui petitorio,de rei ven.& in l.Fulcinius,j̄.quibus ex cau.in pos.ea.

k Alex.Principaliter. Vide q̄ dixi post bart.in l.item veniunt,§.petitam,de pe.hæ.

l Alex.Et secundum do.Io.tene menti multiplicem intellectum ad illam l.2.nam ponit hic tres intellectus,quos vide per eum.

m Alex.Vide Imo.in c.fi.de præscrip.

n Alex.Tertia principalis species protestationis incitatoriæ,vt aliqd fiat de qua per gl.& Io.an.post Host.& Inn.& per abb.antiquum in suis distin.in c.cum M. ferrariensis,de const.& c.Cumana,de ele.vbi aliquid p gl.&Io.and.post Host, & ibi d.abb.in suis dist.& per Io.Mon.& Io.and.d.reg. in generali,in nouel.& per gl.& archid.in c.1.in 16.distin.& in c.diaconi,27.dist.
Adde de protestatione incitatoria,plene alex.consi.33.lib.2.

o Alex.Circa primum.adde quod no.bar.s̄.eo.& quod ibi dixi,& vide quod no. bar.in d.l.qui in alterius,de regul.iur.
Pom. Qualiter debeat fieri protestatio ei,qui est obligatus ad faciendum, vel dandum alieno facto,hanc eandem practicam ponit bar.in l.qui in alterius,s̄. alle.hic,& in l.1.in prin.s̄.de eo per quem fa.erit,in l.quod te,ver.venio ad vltimum,s̄.si cer.pe.quod limita,vt per bart.s̄.in fi.circa 2.not.ibi,faciat ergo,in l. 2.s̄.de eden.& alex.cons.33.volu.2.Et not.ꝙ ibi loquitur in materia, in qua non præsumitur pluralitas, & scripsi ad barb.in c.audiris,de præscr.& tamen vult quòd specificetur ille actus,secundum quod bar.dicit,vt protestatio releuet.

p Alex.Denunciat venditori.Idem not.Bar.in l.emptori,C.de euict.& quod not. Bart.in l.si post perfectam,C.e.tit.Adde quod dixi post Bar.in l.2.§.voluntatē, in fin.sol.mat.& quod no.Inst.de act.§.actionum, & vide l.si parentes,& quod ibi no.C.de euict.& quod dixi in d.§.actionum,& per Mod.hic,& Imo.

a suscipiendū iudiciū. certe dʒ eidē [a] vēditori ostēdere libellū, & ci
rationē ī publica forma, & copiā ei dare ad hoc vt ꝯmittatᷣ mora,
& pœna. ꝑ d. l. q in alteri⁹. in eo ꝙ dᷣt de fideiussore, quē ꝯstat tēri
tm̄ ex oblig̃ōe sua impleta ꝑ factū alteri⁹. fac. opt. C. de bo. aut. iu.
pos. l. fi. §. j. ibi suū debitū certū faciāt. sʒ si eēt tale factū ꝙ ñ posset
ita ď facili deduci ad notitiā ei⁹, cui fit ꝓtestō, v. g. tu tēris mihi ad
cētū post mortē Titij, certe qa Titij mortē non possum tibi face
b re notā ꝑ instr̄m, faciā tibi dici ꝑ tales [b] ꝑsonas qb. credeᷣ dēas: al's
talis denunciatio nō ꝯstitueret te in mora, qa tunc mora ꝯhitur,
q̃do qs scit, vel scire dʒ, & c. l. qď te. si cer. pe. & ibi tex. hoc innuit.
49 † si. n. ꝓbabiliter nō credidit, nō est ei imputādū, dōec certioretᷣ,
50 ꝑ d. l. fa. opt. s̃. depos. l. si qs inficiat⁹. Si vero qs † esset obligat⁹ suo
facto mere, & pure, tūc sufficeret sola ꝓtestō vt factū impleat, seu
det, al's ꝯstitueretᷣ in mora, vt d. l. ꝙ te. & de vsur. l. mora. & de ver.
ob. l. si ex legati cā. dū tñ fiat cōgruo loco, & tpe. l. si soluturus. de
51 sol. & d. l. mora. de vsur. & ꝑ ꝯgrua verba. Examinem⁹ † ergo q̃ sūt
cōgrua verba, & qď sit tp̄s cōgruum, & loc⁹ cōgru⁹, & verba cō-
grua: puta, q̃ ꝯtinēt incitationē ad ipsum fcm̄, vt puta, emptor, cui
c mota est lis, denunciat vēditori [c] cū sibi sit mota lis à tali, ꝙ veniat
ad defendendū, vt C. de pe. & com. rei ven. l. j. & C. de eui. l. si paren
tes. & s̃. de eui. l. si rem. §. fi. Nō. n. sufficeret si denunciaret simpl'r li
tē motā, vt d. ll. pʒ. tunc. n. nō est ꝓtestō incitatoria, sed magis cer
52 tificatoria. † Ex ꝑdictis satis pʒ, ꝙ vana est dubitatio glossatorū,
d & aliorū, q dubitāt, an vēditori sciēti litē motā dēat denunciari. [d]
Et certe sic, non. n. reqritᷣ sola notificatio & certiorō, sed ēt reqritᷣ
incitatio, q̃ absq; denunciatione nō est, vt dixi j̃. de adul. l. denun-
53 ciasse. † Et idē dico de debitore, q dʒ interpellari, vt soluat, & sic
dʒ incitari ad aliqd d. l. mora. de vsur. & l. si ex legati cā. de ver. ob.
sʒ qd si nō incitaret creditor exp̄sse, sʒ tacite, dicēdo, ego indigeo
tali pecunia, & similia verba. Cy. tāgit C. in q. cau. in int. rest. nō est
54 ne. l. in minorū. & ego dico de le. j. l. ēt hoc mō. † Videam⁹ de loco
ꝯgruo. Et gl. s̃. de vsur. l. mora. cir. pr. dᷣt, ꝙ loc⁹ cōgru⁹ est vbi debi
tor p̄t ꝯueniri. tu dic, aut ego creditor ꝓtestor tibi debitori existē
ti in loco, vbi nō potes cōueniri, vt soluas ibi, & nō vʒ, vt d. gl. aut
ꝓtestor vt soluas alibi, in certo loco ꝯgruo, & vʒ. l. fi. de of. p̄f. vr.
aut ꝓtestor simpl'r, & nō vʒ, qa videor ꝓtestari, vt soluas in loco
ꝓtestōis. ar. s̃. ď arb. l. si cū dies. §. si arbiter. Et ita dʒ intelligi & no.
ꝑ Cy. circa locū. C. in q. caus. in int. rest. nō est ne. l. in minorū. q. 4.
55 † sed qd si interpellō fit in loco inhonesto? resp. si fieret vt ibi sol-
56 uatᷣ, nō vʒ. vt d. §. si arbiter. & iō eēt distinguēdū. vt s̃. ꝓx. dixi. † itē
an sit necesse, ꝙ talis denun. fiat corā iudice? gl. dᷣt, siue in iudicio,
siue extra, idē, vt j̃. de ver. ob. l. q Romę. §. cohr̄des. ī gl. sup ver. te-
stato. & ď fideius. l. fideiussor obligari. §. fi. sup ver. re⁹. & rē ra. ha. l.
57 āpli⁹. ī gl. ma. sed an † qñ denūciatio fit ī vno loco, ꝙ soluas mihi
e in alio, dēo adiicere locū loci, [e] puta exn̄s Florētiæ, ꝓtestor vt mi
hi soluas Perusij, an dēo diceᷣ ī tali hospitio? rñ. si qdē actor ibi hʒ
domiciliū, nō est necesse, ꝙ exprimatᷣ, qa intell'r de domo illi⁹. vt
no. in l. itē illa. s̃. ď ꝯst. pe. si vero ibi domiciliū nō hʒ, dʒ exprimeᷣ
locū loci, vt ibi ꝯpareat in termino. ar. d. l. itē illa. & ď ar. l. si cū dies
§. si arbiter. dʒ. n. ꝓtestō fieri certa & clara. l. aut q al'r. §. j. qď vi aut
58 clā. † Nunc videam⁹ de tpe ꝯgruo. [f] Et vᷣ innuere ꝭm Pet. d. l. ī mi
f norū. ꝙ tp̄s feriatū nō sit tp̄s ꝯgruū. qď vᷣ ꝓbari, qa sicut loc⁹ in
quo nō p̄t ꝯueniri, nō est ꝯgru⁹. vt s̃. dixi, ita nec tp̄s feriatū est cō
gruum, qď nō plʒ, qa sol. cum nō sit act⁹ iudiciari⁹, p̄t fieri quoli-
bet tpe. vt C. de fer. l. dies festos. dico sic, aut ille act⁹, ad quē qs in-
citatᷣ ꝑ talem ꝓtestōem, est explicād⁹ in iudicio, & tunc dies feria
ta nō est tp̄s ꝯgruum, nisi dicerem⁹, ꝙ ꝓtestō fieret die feriata, vt
fieret die nō feriata, vt s̃. dictum est de loco, & dixi de citatiōe, s̃.
e. l. j. §. nunciatio. Si vero talis act⁹ venit explicād⁹ extra iudicium,
tunc si qdē sunt act⁹ q tpe feriato nō p̄nt explicari ꝭm bonos mo
g res, [g] vt ꝙ faber operᷣ dieb. festiuis, & tunc idē qď s̃. Si vero p̄t fieri
die feriato honeste, vt soluere pecunias, & similia, & tunc talis ꝓ-
testō vʒ. ar. de adul. l. miles. §. sexaginta. & s̃. e. l. j. §. nunciatio. & C.
59 de tem. ap. l. 2. in fi. Est āt tp̄s incōgruum, † q̃do qs ꝓtestaretur an
h teq̃ veniret dies solōis. l. cum fili⁹. [h] §. fi. de ver. ob. itē si fieret tpe,
quo quis ducit vxorem, vel cum mortuum seqtur, vel cum Mis-
sam audit, vel dicit, l. 2. s̃. de in i⁹ vo. item si fieret ita repente, ꝙ vi-
deretur ire cum sacco parat⁹. l. qď dicim⁹: de sol. Et idem de sil'ib.
tpib. in qb. act⁹ ille nō possit celebrari ꝭm bonos mores ciuit. nr̄ę,
vt q̃do qs dormit, vel comedit. Nā ꝭm bonos mores ciuit. nr̄æ qs
nō dʒ assurgere ad faciendum tales act⁹, vt hic manifeste liquet.
60 sꝫ āt intelligas, † ꝙ si fieret tpe incōgruo, & ꝯferatᷣ ī tp̄s cōgruū, [i]
i qď vʒ. q̃ro, cui dʒ fieri talis ꝓtestō. † resp. ipsi principali [k] si p̄t hēri
61 al's si nō p̄t hēri. dic vt s̃. de euic. l. si dictum. §. fi. p̄t. n. fieri ei⁹ ꝓcu-
k ratori, vt ibi. qď intellige in ꝓcuratore generali, d. l. apud celsum.
62 §. q̃situm. de do. ex. & no. in l. ꝓcuratoris. s̃. de trib. † Circa 2. s. q̃do
fit talis ꝓtestō, vt qs faciat id, ad qď nō est obligat⁹, est sciendum,
ꝙ q̃do ille, cui fit talis ꝓtestō, nō est obligat⁹, sʒ alium tʒ obliga-
tum: vt q̃do debitor ꝓtestatᷣ creditori, vt recipiat suum debitum,
& hoc p̄t fieri, & hʒ effectum, vt dicatur creditor in mora ꝯstitui,

& vt purgetᷣ mora debitoris ꝑcedens. l. rō. §. cū ꝑ vēditorē. de act.
emp. & de per. & com. rei ven. l. illud. & j̃. de ver. ob. l. si seruum. §.
seqtur. & §. de illo. Hʒ etiā q̃doq; alium effectum. vt l. 1. §. licet. de
pe. & com. rei ven. & in hac ꝓtestōe nō reqritur, ꝙ creditor cert⁹
reddatur post ostensionem instr̄i. ipse. n. hʒ de hoc se instruere, vt
per d. l. q in alteri⁹. de re. iu. reqritur tñ rei oblatio in reb. q̃ offerri
possunt. qď hic nō examino. fa. qď dixi in l. ꝑtor. §. si qs parat⁹. j̃. e.
& s̃. so. ma. l. si mora. & dʒ fieri cōgruo loco, & tempore, vt s̃. dcm̄
est. q̃doque ille, cui fit talis protestō non est ad id obligat⁹, nec a-
lium hʒ obligatum, & tunc, aut ad id poterat cōpelli of. iud. & dʒ
illa protestō fieri in iudicio, al's non haberet effectum. l. cum po-
stulassem. in pr. j̃. ti. j. aut nullo mō poterat ꝯpelli, & tunc aut quis
vult facere talem protestōem ad suum cōmodum tm̄, & ad eius
excusationem, non tamen ad dānum, vel incommodum ei⁹, cui
fit talis protestō, & tunc potest fieri, & hʒ effectum, vt s̃. de vent.
insp. l. j. §. de inspiciendo. & de condi. & dem. l. si Titius statuas. in-
telligendo, ꝙ municipes fuerint interpellati, vt locum concēde-
rent, vt j̃. de ver. ob. l. qui Romæ. §. cohæredes. & C. de iu. emph. l.
fi. aut ista interpellatio fit ad dānum, vel incommodum eius, cui
fit protestō, tunc aut ille cui fit, ad illud nec præcise, nec causatiue
tenebatur, tunc talis protestō nullius est effectus, vt j̃. de fideius. l.
si fideiussor creditori. aut ille cui fit, saltem ad hoc causatiue tene
batur, licēt nō teneretur iure actionis, vel iud off. v. g. erat aliquid
in condōe, si non fecerit, patiatur dānum, vel perdat lucrum, p̄ot
protestō fieri illi, vt illud faciat. Hic aduerte, aliqñ hoc pendet ex
dispōe ꝯhentium, & talis protestō nihil releuaret. sed dʒ expecta
ri, donec desinat posse dari, vel fieri. l. ita stipulatus. de ver. obl. qď
dic vt ibi. Aliqñ hoc dependet ex dispōe testōris, & tunc, aut fit ta
lis interpellō, vt ille, cui fit, incurrat dānum, si protestōni non pa-
ruerit, & p̄t fieri. l. si penum. q̃d. di. le. ce. facit de pen. le. l. j. & d. l. ita
stipulatus: ver. Sabinus. aut perdat lucrum, & tunc aut illud lucrū
est per modum legati, vel fideicōmissi, & p̄t fieri, vt eo non paren
te protestōi perdat lucrum. l. hæc ꝯdō, si in Capitolium. de cond.
& dem. Aut illud lucrum est hæreditatis, & non potest fieri, nisi
iudicis authoritate. l. si quis instituatur. §. 1. & ibi no. de hær. insti.
l Aliquādo dependet ex dispositione legis. Exemplum, si mulier [l]
non

a ADD. ¶ Barb. Vide dum dicit bart. quod debet ostendi libellus, idem voluit in l. emptor, de eui. habeo gl. sing. in cle. causam, de ele. si subtiliter ponderetur, nisi forte esset bonus vir. l. argumentum, s̃. com. l. Titio fundus, de cond. & dem.

b Ale. Tales personas. Pro hoc optime facit gl. no. in l. Titio fundus, s̃. de cond. & dem. & quod no. Bar. in d. §. si quis ipsi prætori, q. 8.

c Ale. Denunciat venditori. Quando nuncietur venditori, vt teneatur de euictione, & per quæ verba, vide Bar. in l. 1. C. de peri. & com. rei ven.

d Ale. An venditori scienti litem motam debeat denunciari, adde bar. l. emptor, & in l. empt. C. de eui. & l. 1. C. de peric. & com. rei ven. & in l. denunciasse. §. 1. de adul. & in l. 2. §. voluntatem, & quod ibi dixi s̃. so. ma. Et pro ista opi. est casus in l. si rem, §. fi. de eui. & in l. qui absentem. & ibi bar. bal. & Ang. s̃. de procu. Et firmat bal. in ti. si de feu. vas. ab aliquo fue. interp. & istud est verum, licet gl. & d. Io. videantur ꝯrium dicere in d. l. 2. §. voluntatem, & ibi dixi. P̄nt tñ ista limitari per id, quod no. gl. l. si cum qō, C. de euict. & per Bal. l. 1. C. de per. & com. rei ven. & per tex. & quæ ibi no. cōiter in l. seruus, quem, in pr. s̃. de eui. & ad prædicta adde quod no. in l. item veniunt, §. petitam, de pe. hær. Et dicit Bal. in d. c. 1. quod hæc opinio est verior, & tutior, q̃ probat per multa, & hoc dicit verū, qñ quis vult consequi, vt defendatur. Sed si non tendat ad illud, nisi vt de euictione agatur, forte sufficit denunciare litem motam, arg. iurium notatorū. & allegatorum ꝓ ista parte. Adde tñ ꝙ si emptor, & venditor sunt in iudicio euictionis motæ, oportet denunciari, gl. est in l. si dictū, §. pe. de eui. not. Bal. hic, & in l. libera, circa prin. C. de sen. Bal. ꝯ ꝑdicta in d. l. emptor, C. de euic. & l. 1. C. ď peri. & cō. rei ven. & aliqua ꝑ Mod. hic, & oīno Ang. & Im. l. cū ex cā, de verb. ob. & ꝯ cōem opi. gl. est interlinearis, in l. j. C. de peri. & cō. rei ven. ver. adesset, & vide ꝑ Ia. de Bel. d. l. emptor, & cum opi. Bar. cōcordat Ang. l. in executione, §. insolidum, de ver. ob. vbi solus hic tāgit, & ibi ēt hoc idem tenet Pa. de Ca. in pr. illius l. idē Im. c. cum inter vniuersas, de ele. Pau. de Leaz. in cō. c. si venditori, de emp. & ven. tenet quod sufficit plena scientia, & ibi per Imo. plene.
¶ Adde an venditori scienti litē motam, sit denunciandum, & qd si remissa sit nunciatio, de qua nunciatione sit intelligendum, & quid si remissum sit ius appellandi, & appellationē ꝓsequēdi. Ang. pulchre in cōsi. 177. in facto ꝓponitur.

e Ale. An debeat poni in protestatione locus loci, vide no. ꝑ bar. in simili ī instr̄o, vt ipse scribit in l. de pupillo, §. qui nunciat, s̃. e. & idē tenet ꝑ omnia bar. l. cum filius, §. fi. de ver. ob. & quòd no. bar. l. si seruum, §. nunc videamus, e. ti.

f Ale. Congruo. Adde Bar. l. cum filius, §. fi. & ibi dixi, de ver. ob. & Bal. l. in ꝯctib. §. fi. C. de non nu. pe. & Lud. l. j. §. nunciatio, s̃. e. in pr. & quando debeat fieri ꝓtestatio, vide per Io. Mo. & Io. An. in reg. in generali, in mercu.

g Ale. Mores. Facit l. quintus, s̃. man. & qď no. Bar. s̃. in protestatione ꝓhibitoria.

h Ale, Filius. Et vide ibi Bar.
Pom. ¶ Et ideo consuluit Ale. consi. suo j. vol. 2. ꝙ inhibitio facta durante conuentione nō operatur, quod videatur inhibitum ea finita, quo minus in ea post ea ex tacito consensu perseueretur, nisi inhibeatur iterum.

i Ale. Congruum. Adde l. in tempus, cum si. de hæ. inst.

K Ale. An hæc protestō incitatoria possit ꝓcuratori fieri, adde gl. fi. l. aut q aliter, §. j. qď vi au clam, q̃ dat formam, cui hæc protestatio fieri debeat, & illam al. Ang. & do. d. l. de pupillo, §. si qs ipsi prætori s̃. e. & de aliis ꝓtestationib. vide s̃.

l Ale. Vtrū dispō l. vel statuti negatiue cōcepta, constituat aliquem in mora sine interpellatiōe, vel ꝯtestatiōe, vide oīno q̃ dixi post Bar. l. Mutianę, s̃. ď ꝯd. & de.

non petierit tutorẽ filiis,perdit hr̃ditatem.certe de hoc poterit si bi fieri protestatio,cui si nõ paruerit,incidat in legẽ,vt s̃.q pe.tut. & l.2.§.si mr̃.ver.qd ergo si petiit.s̃.ad Tertu.quod est tenendum
a menti ad multa, qa nõ est necesse ꝙ expectetur,[a] ꝙ desinat posse dari,vel fieri.Ex prædictis satis puto,ꝙ non sufficit simplex protestatio,sꝫ requiratur ꝙ certificetur,vel ꝙ aliàs probetur scientia,fm
63 ea q̃ s̃.dixi.†Circa 3. quando fit alicui protestatio,seu incitatio, vt fiat id,ad quod non faciendum de iure teneatur,hoc est,vt delinquat,isto casu cum talis incitator teneatur, vt mandator.l.1.§. incidit.ad Turp dic vt l.non solum.§.si mand.j̃.de iniur.
64 QVARTO †principaliter est videndum de ꝓtestõe certificatoria alicuius,quod est,vel non est factum, vel fiẽdum,& ista ꝯsistit in duob.q̃nq;.n.protestor denũciãs tibi,ꝙ ego aliquid intẽdo fa-
65 cere in futurũ.q̃nq; aliquid,quod est de præterito,vel p̃nti.†Circa 1.dico,ꝙ talis protestatio p̃t fieri,& hꝫ hunc effectum ꝙ excusat à vitio clandestinitatis.l.aut qui aliter.quod vi, aut clã.& hæc protestõ,seu denunciatio,per quem fieri debeat,cui,& qualiter,
66 dic vt l.aut qui aliter.§.j.& seq.vbi optime declaratur in tex.†circa 2.dico,ꝙ protestõ,seu denunciõ,p̃t fieri,& hꝫ primo hunc effectum,qa tollit oẽs effectus ignorantiæ.non.n.p̃t ille, cui est facta talis protestõ,seu denunciatio,dicere de cætero se ignorasse.l.si fideiussor.§.j.s̃.man.& de act. emp.l.j.in fi. Et quo ad hũc effectum hẽt locum regula,q̃ dicit, eum qui certus est, amplius certiorari non debere.c.cum qui certus.de re.iur.li.6.& isto casu,an requira
b tur alia certificatio[b] q̃ verbalis,satis puto clare cõprehendi ex his q̃ s̃.dixi circa protestõnem prohibitoriam, & circa incitatoriam.
67 †Item talis protestõ inducit effectus,q producuntur ex scientia,
c vt in casib.in qb.ex sciã,& patientia[c] inducitur cõsensus,l.j.in pr.
d & per totam l.s̃.de lib.ag. [d] Et iõ vt talis effectus impediatur, est necesse,ꝙ illi protestõi ꝯdicatur.vt d.l.j.§.j.& pe.cum gl.ver.ꝯ denunciauerit.de lib.ag.Et idem puto in omnib. casib.in quib. sciã,
68 & patientia inducunt cõsensum,vt j̃.de re iu.l.sæpe.cum si.†Itẽ talis protestõ hꝫ quandoque alium effectum mirabilem,quia im
e pedit[e] interrumpi cursum præscriptionis,ex eo ꝙ sciuerit vsucapiens rem furtiuam.l.si ancillã.j̃.pro suo.Et hæc pro mõ sufficiãt.

¶Contrarietas,& Concordia.

Morte eius.Pro ꝯcordia aduerte ꝙ si hospes protestetur ꝙ ingredientes hospitiũ teneãt res suas suo periculo, Bar.vr̃ velle ꝙ talis ꝓtestõ releuet hospitẽ in l.fi.§.itẽ si pdixerit.ff.naut.cau.stab. Negatiuã vero allegat tenere in hoc §.morte,& in l.pacta.C.de pact. soluit ipse Bart.dupliciter,primo in hoc §.morte, ꝙ q̃n ille ꝯ quẽ protestatur acqeuit ꝯsentiendo,hoc casu ꝓcedat 1.opi.affirmatiua:secus ergo si nõ consentiat,quia nõ ꝓderit,ita loquitur in hoc §.morte.cum si.Vel & secundo soluit in d.§.itẽ si prædixerit,vt loquatur pars negatiua,q̃n protestatur post receptionẽ,& c.in d.vero §.itẽ si prædixerit.loqtur q̃n ante receptiõẽ prosit protestõ, vt in d.§.item si prædixerit.& ita intelligendo non erit contrarius.

a ADD.¶Alc.Expectetur.Vide Bar.l.suus,§.fi.de hær.inst.& sequitur Im.hic.
b Ale.Certificatio.Vide quæ no.bar.in l.1.C.de lit.cont.post med.
c Ale.Patientia.Ad hoc vide quæ dixi s̃.e.§.
d Pom.Ag.Vide ad hæc Fel.c.cum M.Fer.de const.& in c.j.ver.fallit,de præscr.
e Ale.Impedit.No.vnum mirabilem effectum protestationis certificatoriæ.

LEX IX.

Creditori cui pignoris. Op.j̃ c.l. q viam.sol.vt in gl.op.s̃.si seru.ven.l. 2.§.j.so.vt in gl.in verb.vendicatio.Et si tu velles l.istam intelligere,& restringere,prout esset j̃.casus quæst.quam dixi s̃.c.l.2. aliàs l.j.§.fi.an cessionarius possit actionem cessam ꝯ cedentem intentare:Si velles inquam restringere, dic contra alium,nõ ꝯtra dñm.

LEX XIII.

1 *Procurator generalis potest remittere nunciationem noui operis non gratis.*
Procurator ad denũciandũ p̃t recipere hanc satisdõnem,ex qua seqtur remissio.
2 *Procurator non petit restitutionem in integrum, nisi habeat speciale mandatũ, tamen generalis petit quando venit incidenter.*
Procurator licèt non teneatur prosequi appellationem à diffinitiua, tenetur tamen prosequi ab interlocutoria.

Cum procurator. p̃t legi cũ §.& sine §.vt gl. hic in verb.remissio.in fi.dicit,tu fac §. qa clarius intelligitur.& 1.gl.declarat.§.si dñs.2.gl. declarat istud prin.& iõ illam recito.Istud principium hẽt 3.lec.principales. prima dicit de effectu nũciationis,& remissionis,s.ꝙ nũciatio,& remissio ad dñi vtilitatẽ refertur, qa cũ stip̃lo de opere demoliẽdo ꝯtineat interesse.vt j̃.e.l.stip̃lo.§.siue aũt. intelligitur de interesse ipsius dñi,& hęc lec.fuit Oth.& Azo.& ponit in pr.gl.& ĩ fi.& est vera, & clara.2.lect.est Rof.fm q̃ dicit.ꝙ lꝫ ꝓcurator possit nunciare, non tñ põt remittere sine expressa dñi voluntate,quod est
1 falsum.j̃.quod vi aut clam.l.ꝓhibere.§ nõ tm̃. præterea,† ex eo,
a ꝙ est procurator ad nũciãdum,[a] vr̃ ꝯstitutus ad recipiendum stip̃lõẽ de opere demoliendo,& ad remittendũ,& per ꝯ̃ns remissio
b nẽ non gratuitam[b] p̃t facere ꝓcurator g̃nalis cũ libera.vt d.§.nõ tñ sꝫ recipere hanc satisdõẽ ex quã seqtur remissio,p̃t eo ipso,ꝙ est procurator ad nunciandum.3.lec.est de personis q̃ p̃nt facere remissionem,q̃n procurator nũciauit.Et dic ꝙ hoc p̃t nõ solũ ꝓcurator,sꝫ dñs,vel eꝯ,nõ solũ dñs,sꝫ ꝓcurator.lꝫ gl.dicat,ꝙ hoc vlt.non est in tex.tñ vere ex tex.colligitur. Rõ qa hoc pendet ex primo mandato.ita dicit gl.hic.Simile s̃.e.l.& iõ. Item no.de ꝓc. l.non cogendum.§.fi.Nam cum nũciare sit q̃dam prouocatio ad iudicium,vt no.in l.de pupillo.§.si qs ipsi p̃tori.in iudicio dꝫ ex primi cã remissionis.& hęc satisdõ succedit in locum remissionis illius,q̃ fieret à iudice,vt l.de pupillo.§.si is cui.s̃.e.iõ sicut iudiciũ dꝫ prosequi,ita p̃t satisdõẽ recipere. Aliud ergo in remissione voluntaria,vt dixi.Ex prædictis pꝫ,ꝙ nõ sequitur in alia materia. nã procurator datus ad nũciandum,aliàs ad litigandũ, vel ad vnum actum,nõ p̃t remittere, vel solõnẽ recipere.l.si procurator ad vnam speciem.cum si.C.de proc.fm istud nõ est hic necessaria cõ-
2 sequẽtia.Et ex hoc† dico,ꝙ lꝫ procurator ad petendam rest.in integ.debeat habere spãle mandatum.l.illud.§.1.s̃.de min.tñ si restõ
c petitur incidenter,non est necesse, [c] cum hoc veniat ex ꝯñia primi,facit C.de iu.l.quoties.& vr̃ expressum.C. vbi,& apud quem. l.fi.ibi,inciderit,vt ibi gl.& no.ext.de in inte.rest. c.suscitata.item
d dico,ꝙ licèt procurator non teneatur prosequi appellationem,[d] l.inuitus.C. de proc.verum est à diffinitiua, secus ab interlocutoria vt no.per Inn.extra de proc.c.non iniuste.

a ADD.¶Alc.Nunciandum.Adde latius no.per bart.l.de pupillo,§.fi.s̃.e.& quod no.Bar.in l.non cogendum,§.fi.s̃.de proc.
b Ale.Et hoc ẽt voluit hoc d.Io.ꝙ non possit gratuitam,& liberalem remissionẽ facere sine mandato spãli,& ita saluatur 2.lect.hic,ar.l.filius,de dona.tñ in hoc iudicio poterit intelligi per remissionẽ dñm defendere,vt hic per Bar.& d.Io.
c Ale.Necesse.Adde bar.in l.indebitum,& quod ibi dixi s̃.de cond.ind.
d Ale.Appellationem.Adde bar.l.non cogendum,in fi.de procu.sequitur Im.j̃.§. prox.in fi.& Bal.in l.inuitus,C.de proc.& ibi bar.& limita vt ibi per Saly.
¶Adde pulchre Pau.de Cast.consi.28.inc.viso puncto.

1 *Nunciari nouum opus potest,post primam nunciationem, nisi pendeat stipulatio de noui operis nunciatione.*
2 *Per secundam nunciationem,quando videatur recessum à prima.*
3 *Appellatio primo interposita viua voce, licèt postea in scriptis appelletur,est ꝓsequenda in diffinitiua:in interlocutoria vero secunda debet prosequi quando prima fuit nulla.*
4 *Appellatio si est facta in voce,reseruato iure appellandi in scriptis,& appelletur in scriptis à diffinitiua,quæ prosequenda sit, quam vbi quod potest vtraque & quod non sunt duæ,sed vna.*
5 *Iudex si post vnam interlocutoriam, aliam dedit, ex qua quæritur ius parti à qua appellabit pars contra quem latæ sunt.* (test reuocari,valet.
6 *Sententia secunda interlocutoria lata animo recedendi à prima, in casu quo po-*
7 *Sententia secunda interlocutoria contraria primæ quando est dubium an possit reuocari,valet.* (& quando prima.
8 *Sententia secunda interlocutoria, si continet idem quod prima, quando valeat, Sententiæ duæ diffinitiuæ super eodem facto proferri possunt, quando sunt diuersæ instantiæ.*
9 *Pars si produxit aliquid pluribus vicibus,an poterit illa productione vti.*

a §.Si dominus. iste §.declaratur in 1.gl.huius l.Pone casum fm vlt.lec.Azo.quæ est verissima,[a] & tex.plane procedit.q̃ro,qualiter,& in qua stipulatione fuit dies apposita. quatuor sunt responsiones,& sic 4.lect. Prima est vera in se,sꝫ non ꝯgruit lr̃æ,quia tex.dicit de operis noui nun. non de
b stip̃lone de rato.item rõ posita hic,ibi,nam,& ipsi dño, [b] non p̃t adaptari.secunda est vera in se, quia licèt dñs post diem non hẽat ratum,non committitur stipulatio de rato.qa non interest stipulantis,cum certum sit opus debere demoliri.tñ ista non congruit literæ,quia tex.dicit ꝙ non potest nunciare,qa stip̃lo est finita,secus si penderet,fm hanc lect.post diem non est finita.imo est effectualiter commissa,si ædificans non probauit.aliàs si probauit,dꝫ habere remissionem perpetuam.& sic dño nũciante, ẽt post diẽ committetur stip̃lo de rato.3.lect.p̃t procedere,sꝫ quarta est cla-
1 rior,iõ eam postposui.q̃ro,† an post primam nũciationem possit
c quis nunciare iterum? [c] resp.sic nisi pendeat stip̃lo de nou.oper. nun.vt hic,& j̃.eo.l.prætor.ver.& si satisdatum.& §.pe.& ibi dixi.
2 † Sed an pèr secundam nunciationem vr̃ recedere à prima, [d] di-
d co,ꝙ ꝓ opere futuro post secundã nũciationem,vr̃ recedere à prima.à simili,nam nũciõ finitur sicut mandatum, vt s̃.e. l.nõ solũ. §.morte,& ibi no.sed per fm mandatum tollitur primum, vt l.si quis cum procurator.§.fi.de proc.ergo,&c.& hoc vr̃ dicere gl.q̃

a ADD.¶Ale.Sed Ang.& Im.tenent,quòd in se non sit vera,de quo hic per d.Io.
b Ale.Domino.Vbi non loquitur de satisdatione rati,quia proprio nomine domi nus nuncieuerat:ergo loquitur de satisdatione de opere demoliendo.
c Alex.Iterum.An post primam nunciationem possit iterum nunciari,vide quod no.per Bar.l.prætor,§.hoc interdictum competit,circa fi.& in §.si satisdatum, j̃.e.adde bal.consi.113.lib.1,
d Alex.Prima.An per secundam nunciationem videatur à prima recessum,& inquantum,Bart.h.d.ꝙ ibi nulla petita est secunda satisdatio,ꝙ faciendo secundam nunciationem vr̃ à prima recessum,per l.si quis,§.fi.s̃.de proc.&c.dic fm bal.& Doc.ꝙ ille tex.hoc non probat,vt hic per eum,omnino vide, & ad eum adde,quæ dixi post Bar.j̃.e.§.fi.in fi.& l.litigatoribus,C.de appel.

est hic, super ver. nunciauerit, & hoc est vtile scire, vt scias q̃ nun-
3 ciationẽ exequaris. Iuxta p̃dicta † q̃ro. Primo appellaui à sentẽtia
a viua voce, postea in scriptis, q̃ appellõem dẽo ꝓseq̄ resp. primã, *a*
per q̃ sent. fuit rescissa, vt l. 1. in fi. ad Turp. f̃m verã opi. vt ibi dicã.
Secunda nil releuat, cũ nõ possit rescindere, q̃d iã est rescissum, vt
l. nã & si. ver. post defectũ. de iniu. test. & iõ si 2. f̃m appellõem ꝓse
queretur nil ageret. p̃dicta nõ h̃erent locũ, si ab interlocutoria ap
b pellaretur. q̃a si prima fcã viua voce nõ valeret, [b] remaneret sc̃da
valida, q̃ d̃eret ꝓseq. ad quod fa. quod no. j̃. de app. l. 1. in fi. cum l.
4 seq. † s3 q̃d si dixi appello viua voce, reseruato beneficio appellã-
di in scriptis, postea appellaui in scriptis à diffinitiua, q̃ ꝓsequar? vr̃
ꝙ talis reseruatio nil v3, q̃a ius ei repugnat, vt dixi s̃. ergo, &c. vt l.
nemo põt. de le. 1. Sicut dicim⁹ in eo q̃ dicit in libello, saluo mihi
iure addendi vsq; ad sententiam, vt ext. de fi. inst. c. inter dilectos.
& ibi no. Possum⁹ dicere, ꝙ ista verba h̃eant vim ꝯdõis, q. d. appel
c lo viua voce, [c] si in scriptis non appellauero, & si in hac appellõe
permãsero. ar. j̃. d̃ manu. l. mortis. sed hic appellõe in scriptis secu
ta, illã tm̃ prosequar, aliàs primã. Vel dicam⁹ ꝙ nõ sint duæ appel
lationes, sed vna, primo sine scriptis, postea in scriptis redacta, vt
s̃. de testa. l. vnũ & de sec. ta. l. 1. §. si q̃s in duob. Nec ob. ꝙ sint duæ
interpositæ diuersis t̃eporib. q̃a cum prima sit facta sub comme-
moratione secundæ, vñr eo. tempore factæ, vt s̃. de sol. l. Modesti-
nus. & de hæ. inst. l. asse toto. & de cond. inst. l. institutio talis. Et sic
d potero proseq̄ [d] vtrãq; simul vel alterã, & illa verba sic intelligan
tur, reseruato, &c. q. d. ꝙ hãc appell. possim in scriptis redigere, &
5 hoc plus pl3. † Sed pone [e] ꝙ iudex dedit vnã interlocutoriã, post
e dedit eãdem, ex qua q̃ritur ius parti, vt si ille ꝯ quem fertur, volue
rit appellare de iure can. vel de nr̃o, in casib. in quib. potest, à qua
appellabit? resp. istã q. intelligo q̃do est talis interlocutoria, q̃ põt
reuocari, f̃m ea q̃ dicã in l. quod iussit. de re iu. Nã si non possit re-
uocari, tunc sicut duæ diffinitiuæ nõ p̃nt ferri super eo. fcõ. l. 1. C.
6 q̃do pro. non est ne. & tunc v3 prima, non 2. isto ergo casu † quo
reuocari potest, dico sic. Aut ꝯstat, ꝙ secunda est lata animo rece-
f dendi à prima, & v3 ij. [f] vt s̃. de resc. ven. l. si q̃. ꝯiuncta l. quod ius-
sit. de re iud. Aut dubitatur, & tunc aut secunda est ꝯ̃ria primæ, &
tunc vr̃ recessum à prima, vt j̃. e. l. si opus. Aut est diuersa, & idem
quod vr̃ recessum à prima, l. pe. de præ. sti. & ar. d. l. si q̃. Aut conti-
7 net † idem, & tũc si quidem prima fuit talis, q̃ statim trahit secum
executionem, vt si pronunciat, aliquos art. non admittendos, vel
dilationem non esse dandã & similia, tunc secunda nihil v3. ar. de
op. le. l. apud Aufidium. & sic ab ea non est opus appellare. Si vero
non trahit secum executionẽ vt si datur dilatio, vel, quod p̃cepit,
tunc valet vtraq;, q̃a vtraq; tendit ad eundẽ effectum, & ex vtraq;
d̃etur idẽ, ar. opt. j̃. de ac. pos. l. si q̃s añ. cũ gl. fa. e. ti. l. 3. §. ex plurib.
s3 ob. p̃dictis. q̃a eadẽ res nõ p̃t bis ꝓmitti f̃m opi. q̃ tẽo in l. q bis.
j̃. de ver. ob. itẽ q̃a debitum non põt legari. l. si creditori. de le. j. tñ.
in sententia iudicis nõ attẽditur, an partis intersit, sicut in legatis,
& stipulationib. ar. s̃. de inof. test. l. posthum⁹. §. si quis ex his. & isto
casu ab vtraq; d̃eret appellari. Veruntamen Can. dñt, ꙑ si quis ob
tinet super prima appella. tunc irritatur quicquid postea f̃m est.
p̃dicta intelligo, q̃do sæpius non incidebat eadẽ lis, nã tunc quo-
ties incideret, tot essent necessariæ interlocutoriæ. Exẽpliũ, semel
q̃s petiit dilationẽ, iudex denegauit, certe nõ est opus vt iterũ de-
neget nisi ille de nouo peteret. tũc n. de nouo emergeret & de no
8 uo ꝓnunciari posset, sicut dicim⁹ † ꙑ super eo facto possunt pro-
ferri duæ diffinitiuæ q̃do sunt diuersæ instantiæ. vt no. j̃. de exce.
9 rei iu. l. duobus. † Quæro, pars plurib. vicib. producit aliquid co-
g ram iudice, an poterit vtraque [g] productione vti. Cogita.

a ADD. ¶ Alex. Sed Inn. & Io. and. in c. bonæ, & in c. dilecto, extra de app. & do. de Rot. in decis. & Bal. in l. appellatione, C. de ap. & c. 1 §. sancimus, in feu. quo t̃pe miles, tenens ꙑ residat in p̃tate appellantis, sed do. Ant. d. c. dilecto, tenet, ꙑ f̃m debet prosequi, & hoc tenet Ant. & pro veritate vide quod no. Bal. post Cy. & Bar. in l. per hanc, C. de tem. ap. & Spe. tit. de ap. 1. par. §. in quib. ver. quid si victus, & latius dixi post bar. in l. litigatorib. C. de ap. vbi vide bal.

b Ale. Quia ñ v3, tex. ẽ ĩ c. 1. & gl. ibi ver. interlocutoria, d̃ ap. ĩ 6. adde Rom. ꝯs. 61.

c Alex. Hæc est benignior, & vtilior, quia habebit maius tempus ad prosequendum, ideo amplectenda. argu. l. si quis intentione ambigua, de iudic. Si tamen à princ. constat de voluntate appellantis, illa debet seruari secundum Io. and.

d Ale. Sed bal. in l. generaliter, C. de re. cre. allegando bar. hic dicit, ꙑ cogitur eligere vnam tñ. q̃ prosequi velit. ¶ Adde inquantum alex. hic in lec. refert. Paul. Ca. tenere ꙑ tempus prosequendæ appel. incipit à tempore secundæ appell. in scriptis, ꙑ credo ipsum mutasse opi. quia idem Pau. ꝯs. 25. dicit hæc verba formalia. sed aduertendum ꙑ bar. non declarat an prima facta viua voce trahatur ad secundam factam in scriptis, quo casu cẽseretur facta eo tempore quo fuit facta appellatio in scriptis, & tunc ex tunc inciperet currere tempus ad prosequendũ, non à t̃pe primæ an eꝯ, secunda trahatur ad primam, quia tũc esset dicẽdum econuerso, sed in l. asse toto, s̃. de hæ. inst. q̃ allegat, vr̃ sentire hanc vltimam partem & ita ꝯsultum vidi per valentissimos doc. iam mortuos, Hom. d̃ Perus. Ant. de bu. Pe. de Anch. & ita ẽt ego aliàs ꝯsului f̃m prædictos, & ita trãsit. & cum opi. Bar. ẽt transit Ro. consi. 41. qui allegat Archid. 2. q. 6. c. post appellationem, & ibi omnino vide qualiter intelligit bar. & vide ẽt Bal. cõsi. 108. li. 5.

e Ale. Pone. Si duæ interlocutoriæ ferantur à iudice super eodem, ex qua quæratur ius, adde bar. in l. quod iussit, in fi. de re iu.

f Ale. Secunda. Adde per Bar. in l. quod iussit, in fi. quæstionis.

g Ale. Vtraque. No. quãdo pars plurib. vicib. producit aliq̃d coram iudice, an poterit vtraque productione vti. Et in hoc vide Ang. hic distinguẽtem, & omnino quæ ponit hic Im. post Ang. quæ omnia no.

LEX XIIII.

Qui viam. hanc plene examinaui s̃. in l. 1. in fi. dic vt ibi.

LEX XV.

1 *Actoris partes sustinere dicitur, qui necesse habet probare de iure suo.*
2 *Lex ista quæ loq̄tur de confessoria & negatoria quare posita sit sub isto titulo.*
3 *Actio in rem quæ competit pro rebus corporalibus, competit etiam possidenti pro rebus incorporalibus.*
Agens actiõe reali pro rebus incorporalibus, debet ponere in libello, quòd reus ipsum agentem inquietat.
Satis est quòd contradictio verbalis appareat ex processu, puta quia negauit.
4 *Reus, cõtra quem est interpositum primum decretum, potest possessionem recuperare intra annum, etiam in seruitutibus. & nu. 6.*
Commodum possessionis & magnum.
5 *Intellectus l. à quo fundus.*
7 *Practica huius legis ponitur aliter quam glossa dixerit.*
8 *Agens confessoria pro seruitute, & prætendens interesse probibitionis sibi factæ, mittitur in possessionem, sicut quando agitur personali ad pecuniam.*
In confessoria habetur ratio interesse.
9 *Decretum ad primum qualiter procedatur contra contumacem in non defendẽdo cum agitur pro seruitute.*
10 *Reo contumaci, contra quem fuit interpositum primum decretum pro seruitute, qualiter succurratur.*
Decretum iudicis non rescinditur, nisi propter enorme damnum.
11 *Contumax in negatoria, licèt non possit nouum opus nunciare ex causa, ex qua fuit contumax, potest tamen nunciare ex alia.*
Contumacia in vno, non nocet in alio.
12 *Cautio interposita per reum in casu huius legis in seruitutib. quando sit perpetua.*
13 *Libellus in confessoria, & negatoria qualiter concipiatur.*
14 *Res quælibet est libera, nisi seruitus sit imposita.*
15 *Agens negatoria, vel confessoria, quid habeat probare & quòd sit dominus.*
16 *Existenti in quasi possessione seruitutis præsumitur sibi competere seruitutem,*
Dominus ille p̃sumitur, qui possidet, q̃do dominium venit in iudicio incidenter.
17 *Res quælibet, licèt iudicetur secundum præsentem statum, tamen ĩ qualitatib. quæ non possunt inesse ab origine rei, de facili contrarium probatur.*
18 *Possessio, vel quasi, alicuius status, vel qualitatis quando transferatur in eum, qui contradicit, onus probandi vel non.*
19 *Libellus nouus an detur in casu h⁹ §.*
20 *Actor si est in quasi possessione seruitutis, sed reus poterat illum probibere aliquo iudicio possessorio & ab illa illum remouere, sed primum decretum fuit interpositum iuxta formã h⁹ius legis, an reus reuersus poterit agere illo possessorio, quòd sic si intra annum veniret.*
Paria sunt amittere possessionem, & amittere actionem pro ea.
21 *Reus si contumax fuerit in casu huius legis, & non vult tacere, iudex coget eũ cauere mulcta indicta, vel pignoribus captis.*
Vel decernat preinde haberi, ac si cautum esset, vel vice cautionis mittat actorem in possessionem.
22 *Iurari in litem non cauentem in cã huius legis non p̃t, sed potest agi ad interesse actione in factum ex edicto, si quis ius dicen. non obtemp. vel officio iudicis.*
23 *Cautio de qua in hac lege. fit sine fideiussore, cum obligatione tamen bonorum.*
24 *Decretum secundum in casu legis nostræ qualiter interponatur.*
Decretum secundum habet locum in actione reali.
25 *Possessorio quando pro seruitute agitur, omnia quæ dicta sunt supra de interpositione primi decreti in confessoria & negatoria habent etiam locum tunc.*
26 *Decretum primum si agitur pro vsufructu & vsu, confessoria, vel negatoria, qualiter interponitur primum decretum.*
27 *Decretum ad primum quando agitur de iure mere personali, vt aliquem esse in in mea potestate, vel esse meum seruum, qualiter peruenitur.*
28 *Primũ decretũ qualiter interponatur, quando agitur p̃ aliquo iure incorporali.*
29 *Primum decretum si ageretur pro liberatione alicuius obligationis personalis, an interponatur.*
30 *Decretum primum quando aliquis agit vt admittatur aliquod officium, quod est annale, vel sex mensium, qualiter interponatur.*
31 *Quando aliquis petit & dicit se Abbatem alicuius monasterij, qualiter ei succurratur, remissiue.*
32 *Si agitur contra aliquem, vti possidetis, qualiter peruenitur ad 1. & 2. decr.*

Si prius. in actione ꝯfessoria, & negatoria, ꝯ reum se nõ defendẽtem, offm̃ iudicis est, vt cogat eum cauere se
nullã nouitatẽ facturũ, donec de suo iure doceat, & partes actoris
a sustineat. h. d. in summa. hec l. diuiditur *a* in 3. partes. Prima loqui-
tur in reo contumace, cum agitur confessoria, quale d3 esse offm̃
iudicis, vsq; ibi, idẽq; econtrario. vbi secunda, q̃ loq̄tur in reo cõ-
tumace, cum agatur negatoria, quale d3 esse officium iudicis, vs-
que ibi, eaq; rõe. vbi tertia, in qua ponitur quædam conclusio ad
præcedentia, vsq; ad finem. Prima pars habet duas lec. vnam secũ
dum gl. ꙑ ille, qui agebat confessoria, nõ in quasi possessione ser-
uitutis. aliam sec. Dyn. & quosdam modernos, quòd ille qui age-
bat confessoria. erat in quasi possessione seruitutis. Secunda pars

a ADD. ¶ Alex. Diuiditur. Bal. in auth. qui iurat. ver. opp. de l. si prius, &c. C. de bo. auth. iu. pos. ponit casum figuratiue, & ibi etiam aliqualiter declarat, & de materia l. tradit d. Ant. c. 1. de eo qui mitt. in pos. cau. rei ser. vbi reassumit maiorem partem eorum, quæ dicit hic Bar.

habet

habet vnã lec.tñ ſm oẽs,vcʒ ꝙ loquatur qñ agens negatoria,nõ
erat in quaſi poſ.libertatis,per ea q̃ ĵ.dicentur,3.pars hʒ 2.lect.v-
na eſt ſm gl.ꝙ illa referatur ad oĩa præcedẽtia dicta,tã in 1.q̃ in 2.
partic.ſʒ ſec.Dy.opʒ ꝙ referatur ſolum ad dicta in 2.par.vñ ꝑꝑ i-
ſtas varietates pone caſũ in terminis,vt lr̃a ſonat,poſtea ↄ̃riis ex-
aminabũtur lec.& videbimus veritatẽ.No.q̃l'r interponitur 1.de
1 cretũ cũ agitur ↄfeſſoria.† No.ꝙ ille,q hʒ neceſſe ꝓbare de iure
ſuo,dr̃ partes actoris ſuſtinere.Opp.ad l.iſtã lex dʒ eſſe locata ſub
ↄgruis titulis,vt in j.ↄſt õe C.§.qb.ſʒ hic narrat̃ ꝙ ↄfeſſoria & ne-
gatoria,&c.ergo debuit põi ſub ti.ſi ſer.vẽdicet̃:hic vero vr̃ male
poſita,cum nõ tractetur hic de noui operis nunciõe.ſo. Dicit gl.
ꝙ hic præceſſit nũciõ, cuius occaſione deuẽtum eſt ad ↄfeſſoriã,
2 vt hic hẽs in gl.& ſic facit ad ti.iſta ſo.ↄtinet diuinationẽ.†ſol.gl.
2.modo.ſ.ꝙ hic nõ præceſſit nũciõ vere, ſʒ poſſibile eſt nũciare.
qa ille,qui p̃t ager̃ ↄfeſſoria,p̃t nouũ opus nũciare.vñ cũ iſta duo
auxilia poſſint ↄcurre ſuper eodem facto,merito iſtæ ll.ꝓmiſcue
ponũtur in vtroq; tractatu,l.& ſi forte.§.j.ſi ſer.ven.qual'r ãt con-
currũt,no.ĵ.ti.j.l.Trebatius.& s̃.e.l.ĩ prouinciali.§.j.& Dy.s̃.e.l.1.
§.j.& ibi dixi.Vel dic, ꝙ in pœnã ↄtumacis impeditur nũciari no-
uũ opus,ꝙ fieri ↄtingeret in futurũ,vt hic in 2.par.merito iſta l.ẽ
ſituata in hoc titulo.2.op.tenẽdo gl. ꝙ hic erat nũciõ fcã vere,vľ
poterat fieri. ↄ̃, ſi op⁹ nõ eſt factũ,nũciõ nõ p̃t fieri,vt ĵ.e.l.ſtipľo.
§.opus.hic ãt dr̃,qđ ædificatũ ñ erat, ergo male dicit gl.ꝙ nunciõ
erat fcã,vel fierit poterat.ſo.đt gl.hic ñ erat ædificatũ.ſ.ꝑfecte cæ
a ptum,[a] tñ erat opus,& iõ poterat nũciari,vt s̃.e.l.j.§.j.iſta eſt q̃dã
diuinatio nõ neceſſaria,iõ dic ſecur̃,ꝙ nihil erat ædificatũ,ſʒ erãt
fcã aliqua ꝑparamenta,vnde poterat fieri nũciõ,vt s̃.e.l. de pupil
lo.§.nũciõẽ.ibi inchoet.& ibi no.per gl.& s̃.e.l.j.§. p̃t.& ibi not.ꝑ
Dy.nec ob.§.opus.quia illud verũ q̃tum ad hoc,vt committatur
ſtipľo de oper̃ demoliendo.ſʒ ſi tenes 3.ſol.q̃ s̃.dedi, iſtud ↄ̃rium
nõ obſt.3.op.& vr̃ ꝙ tex.ſibi ipſi ↄ̃dicat.dicit.n. ꝙ res nõ defende
batur, & ſic præſupponit reum abſentẽ,poſtea dicit, iudex iubet
cauere,q̃ cautio reqrit præſentiam perſonæ,cum ſtipľo inter ab-
ſentes ↄ̃hi nõ poſſit,vt ĵ.de ver.ob.l.j.in pr.ſo.Dicit gl.fateor ꝙ ẽ
reus abſens.tñ cogit iudex ſe ꝑ̃ſentare,& ſic cauere pignorib. ca-
ptis,& mulcta indicta,vt inſt.de ſatiſd.tut.§.pe.& de vent.inſpi.l.j.
b §.qd ergo.iſta eſt practica[b] iſtius l.ſm gl.quod an ſit verũ, videbi-
mus ĵ.in nouo ↄ̃rio.4.op.& vr̃,ꝙ ↄ̃ contumacem non interpona
tur 1.decretum hoc mõ, ſed debeat actor mitti in poſ.rei, vel iu-
ris petiti,vt ĵ.ti.j.l.à quo fund⁹.& de ꝓc.l.ſʒ & hæ.§.fi.ſo.Dicit gl.
ꝙ opʒ reum cogi cauere,vt dictum eſt s̃. ſʒ ſi cogi nõ poterit tũc
deuenitur ad illud remedium, ꝙ mittitur actor in poſſ.rei vel iu-
ris,quod petitur. Aduertatis, ex hoc apparet ꝙ gl.intelligit iſtud
principium qñ ille,q agit confeſſoria, non erat in poſſ.ſeruitutis.
Si.n.eſſet in poſ.fruſtra diceret gl. ipſum poni in poſſ.in ſubſidiũ.
Dyn.dicit hoc non eſſe bñ dictũ.nã hic hr̃,prius q̃ ædificatũ eſſet,
&c.ex quo apparet ꝙ actor erat in quaſi poſ.ſeruitutis,d.l.ſi forte.
§.ſciendum,& iſta eſt lec.Dy ſeparata à lec.gl.iſtã ergo lectionem
c Dy.ꝑprimo ꝓſequamur,& ſm hãc ad l.à quo fundus. reſp.ipſe,ꝙ
ibi actor non erat in quaſi poſ.iuris petiti, & iõ reus ↄtumax pu-
nitur in tranſlatione quaſi poſ.hic vero erat actor in quaſi poſ.iu-
ris:ideo in eo non p̃t transferri talis quaſi poſ.ſed grauatur,qa iu-
d betur interponere cautionem,[d] de qua loqtur hic. 5.op.tenẽdo
lec.Dy.ille qui poſſidet nõ p̃t actionem in rem intẽtare, vt ĵ.poſ.
3 l.j.§.interdictum.ergo iſte non p̃t agere confeſſoria.ſo.†illud ve-
rum eſt in actione in rem,quæ competit in reb. corporalib.ſed ꝓ
rebus incorporalib.in rem actio datur poſſidenti,d.l.& ſi forte.§.
e ſciẽdum.s̃.ſi ſer.ven.& l.vti frui.[e] §.ſicut.s̃.ſi vſufr.pe.ita dicit Dy.
& bene probatur inſt.de ac.§.æque.Requiritur tñ moleſtatio,ſeu
inquietatio ex parte eius,q conuenitur,aliter cõueniri non p̃t,vt
innuit tex.in l.vti frui.in fi.& ſi ſer.ven.l.harum,& l.egi.& hoc te
net Ia.But.in d.§,æque.quod ipſe ſumpſit ex dictis Roff.in libellis
ſuper actione confeſſoria.dʒ ergo ſm hoc poni in libello, ꝙ reus
inquietat agentem,& ei ↄ̃dicit, quod tene menti.ſatis.n.puto,qđ
poſito ꝙ ↄ̃dictio facti nõ poneretur in libello,nec appareat, ſi tñ
f ex proceſſu iudicij apparet ↄ̃dictio verbalis,qa negauit,[f] ſuffice-
ret.Et hoc p̃t colligi ex iſto prin.ſm lect.Dy.& ſm lec.gl.vt ſtatim
4 dicam.hic.n.nulla ↄ̃dictio ſeu inquietatio facti interuenerat.†6.
g op.[g] & vr̃,ꝙ reus intra annum veniens faciat tolli præceptum añ
factum de cauẽdo,ſicut ĩ aliis realib. intra annum recuperat poſ.
l.ſi quis emptionis.§.ſʒ & ſi quis.C.de præſc.30.an.ſol.illud eſt ve
rum quãdo per interpoſitionem primi decreti transferretur poſ.
in actorem, tunc.n.ne reus perdat commodum poſſ.quod mag-
num eſt,vt inſt.de interd.§.commodum. recuperat poſſ.intra an-
num,ſed in caſu noſtri principij,actor erat prius in poſ.& reus per
interpoſitionem primi decreti de cauendo modicum eſt graua-
h tus, [h] ideo lex non curauit ei reuertenti intra annum ſubuenire,
ar.s̃.de min.l.ſi ex cauſa.in pr.7.op.ꝙ lect.Dy. non procedit,quia
ſi verum eſt, ꝙ actor erat in poſ.ſeruitutis, ergo reo incumbebat
onus probãdi,vt s̃.de prob.l.circa. & s̃.ſi ſer.ven.l.ſicuti.§.ſʒ ſi q̃-
ratur.apparet ergo ꝙ per interpoſitionem iſtius primi decreti ob
ↄtumaciam nõ trãsferatur onus probandi, qa ante ſibi incumbe
bat,quod vr̃ eſſe ↄ̃ iſtam literam,vt aperte hic in fi.innuitur.ſo.Di
cunt illi,q volunt tenere lect.Dy.ꝙ vera eſt opi.nec hic grauatur
onere ꝓbõnis, nec hoc dr̃ in iſto prin. ſʒ grauatus in hoc ſuſtinet
i partes actoris,& ſic,habebit minores dilationes,[i] & prius iurabit
de calumnia,& ſimilia,q̃ no.in d.§.ſʒ ſi q̃ratur.itẽ grauatur in hoc
qa ꝑ̃ſtabit cautionem, de qua hic loqtur.& ſic eſſent ꝓbões ma-
gis in promptu ↄ̃ eum.ad quod facit ĵ.de noua.l.ſi pupillus.in pr.
gl.in verb.hʒ.q̃ incipit,vr̃ ſuperflua.Nec obſt.finis huius l.quia re
fertur ad ſm caſum tm̃. illud ergo verbum poſitum in additione
Dy.ꝙ in hoc principio grauatur in tranſlatione poſ.non eſt verũ,
k qa poſ.[k] ſeruitutis ñ releuat [l] poſſeſſorẽ ab onere ꝓbãdi. Cætera
l poſſunt eſſe vera.iſto mõ p̃t ſuſtineri lectura Dyni,q̃ puto bonã,
& æquam,& eam tenerem ſi caſus accideret.Reſtat vt videamus,
an lect.gl.poſſit ſuſtineri.& dico ꝙ ſic,vt hic loquat̃, qñ actor nõ
m erat in poſ.ſeruitutis.[m] Nec ob.quod dicit Dy. hic non erat ædifi
catum,ergo actor erat in quaſi poſ.ſeruitutis,qa hoc non ſeqtur,
nam lʒ domus mea ſit depreſſa,vicinus nõ eſt in poſ.ſeruitutis,ni
ſi à die quo volebam ædificare,& ſum prohibitus,& ſic incepi ha
n bere depreſſam [n] iure ſeruitutis l.fi.s̃.quemad.ſer.admi.& not.C.
de ſer.l.j.& de ſeruitutib.vrban.præd.l.qui luminib. ita dʒ intelli
o gi l.& ſi forte.[o] §.j.poteſt ergo hoc eſſe ꝙ actor non erat in poſſ.
ſeruitutis. Tenendo ergo iſtam lect. gl. ad l.ſi fundus.quomodo
reſpondebimus? nam ibi vr̃, ꝙ debeat quis immitti in poſ.rei ſer-
uientis. Aduerte ꝙ dico in poſ.rei ſeruientis,nõ dico iuris petiti,li
cèt gl.hic ita dicat,quod illa lex hoc non dicit.Nã ibi primo dicit
poſ.transferenda eſt,&c.Ex hoc ꝙ dicit poſſeſſio,pʒ ꝙ loquat̃ de
poſſ

a ADD. ¶Ale.Aduerte,quia iſta gl.non dicit,ꝙ ad hoc,vt dicatur cæptum opus, adeo ꝙ poſſit renunciari,requiratur ꝙ ſit aliquid ædificatum,ideo non merito reprehenditur à doct.licèt leges alleg.per gl.non faciant ad propoſitum.

b Alex.Practica.Et not.ꝙ pro iſtis iurib.ẽt p̃t agi vti poſſidetis l.ſicuti,§.Ariſto.ſi ſer.ven.Vide in l.fi.ĵ.quo.bon.& no.in l.1.C. vti poſſ.in l.1.in pr.& §.huius,ĵ.vti poſſ. adde an procedat libellus in confeſſoria, in quo dico, ꝙ aqua mea ſolita eſt decurrere in curiam tuam , ideo peto te condemnari ad dandum mihi locum,in quem poſſet aqua deſcendere,vide Pau.de Ca.conſi.262.

c Ale.Dy.In prima par.legis reprobata lec.gl.1.tamen ſaluat lect.gl.in 7.op.Vide tamen quod ĵ.dixi in 7.op.iſtius partis,& ad hanc lect. Dy.vide Bal.in auth.& qui,de bo.autho.iu,poſ.ibi videtur inhærere lect.Dy.

d Ale. Cautionem. Sed an alia ſint remedia in caſu huius l.q̃ ꝙ interponatur iſta cautio,in verbo,non aliàs,gl.videtur dicere ꝙ ſic,q̃ gl.Dy.hic & Cy.poſt eum videtur reprobare,ſed tu ſalua gl.indiſtincte ſecundum d.Io.hic,quem vide.

e Ale.Frui.Et l.loci,§.ſi quis mihi,ſi ſer.ven.ſecundum Inn.c.abbate,de ver.ſi.adde l.ſi quis diuturno,ſi ſer.ven.§.j.

f Pom.Vide Cæp.conſi.3.& Ale.52.vo.2.& 73.vo.3.& Bar.c.licet cauſam,de ꝓba. Pariſ.Late.Iaſ.hic gl.alex.conſ.87.vo.5.
Clau.¶Vide Ale.conſ.71.vo.3.Are.in §.æque,inſt.de actio.

g Op.Ad hanc oppoſitionem ego addo gl.in l.à quo,ĵ.tit.1. licèt ibi loquatur qñ facta fuit miſſio in poſ.ipſius rei ſeruientis,nõ iure ſeruitutis,vt hic dr̃, q̃ ẽt intelligit bar.ĵ.e.l.in 7.opp.& latius de hoc vide Bar.in 9.appo.& vide,quod ibi poſt eum dixi,Et iſtud, quod đr hic bar.ꝙ non audiatur veniens intra annum, &c.limita ſm d.Io.per id quod đr bar.ĵ.e.l.j.niſi reus potuiſſet aliquo iudicio poſſeſſorio recuperare illam quaſi poſſeſſionem, quia tunc admitteretur reus intra annum , ne reus in effectu perdat ius recuperandi illam quaſi poſſ. Vide tñ hic d.Io.& qđ ĵ.dixi in 9.op.& ibi bar.tenet contraria eius,qđ tenet hic,& illud eſt verius ſm Bal.& Ang.d.l.ſi q̃s emptionis §.ſed & ſi q̃s, C.de præſcr.30. an.Et vide Bar ĵ.ver.circa ſm & in l.is cuius,in fi ſi ſer.vẽ.licèt Bar.vt dixi,hic, & ĵ.in op huius partis videatur contrarius, ſm Bal.& Ang.tamen re vera non eſt cõtrarius, quia bar.hic loquitur qñ actor prius erat in quaſi poſſeſſione,& reus vult intra annum petere reuocari præceptum de mittendo,Sed bar.ĵ.in 9. op.loquitur quando actor prius non erat in quaſi poſ.vt no.bar.ĵ.in 9.opp.huius partis & ita declarat ipſe in 10.op.huius partis ad fi.& cum Bar.hic tranſit d.Ant.in c.j.de eo,qui mit in poſ.cau.rei ſeruandæ.

h Ale.Grauatus.Imo videtur plurimum grauatus, ex quo efficitur de reo actor, & ſic eo non probante agitur confeſſoria, & abſoluitur, quod prius fuiſſet econtra,vt no.Bar.in fi.2.opp.in 4.parte.

i Ale.Dilationes.An quo ad alia,& quo ad iurandum de calumnia, dixi in § ſed ſi quæratur in l.ſicuti,s̃.ſi ſer.ven.licèt ad propoſitum bar.hic dicat,ꝙ illa gl.ideo eſt vera,quia tunc habetur loco petitoris,vt hic in fi.tex.

K Ale.Poſſeſſio.In lec.antiquis non habentur iſta verba,quia,&c.cum ſeq.litera, & bene,iudicio meo,adde ꝙ Io.An.in add.in ti.de primo,& ſecundo decre.§. reſtat,ver.quid ſi agatur confeſſoria,videtur ſequi hoc dictum Dy.

l Ale.Releuat.No. ꝙ poſſeſſio ſeruitutis non releuat poſſeſſorem ab onere probandi,& vide bar.ĵ.e.l.in 2.3.& 5.contrarietate,3.par.

m Ale.Seruitutis.Quando pars dicatur in poſſeſſione ſeruitutis,vide latius Inſti. de act.in §.æque,per Mod.& quod ĵ.dicam.

n Ale.Et per hoc vr̃ ꝙ lec.Dy.& eius opi.non ſit vera,qa hic,vt ipſe dicit,in caſu huius l.non poſſet ædificare,nõ tñ ſequitur,ergo eſt in quaſi poſ.ſeruitutis, vt dicit bart.& doct.imo ẽt ↄ̃ eum facit, conſiderato ꝙ quaſi poſ. ſeruitutis prædialis nihil releuaret in ipſo agente, imo ad probandum illam quaſi poſſeſſionem ſeruitutis debet probari ꝙ ſit in quaſi poſ.prædij dominantia,&c. & hoc etiam per ea quæ expreſſe dicit Bar.poſt gl.ĵ.e.in 2.op.tertiæ partis, & ſatis dicitur de mente d.Io.hic,Vide Ale.conſi.133 vo.2.

o Ale.Forte.Ad quod adde no.Inſt.de act.§.æque,in ver.extra gl. quæro,& text. tamen in d.§.j.limita,vt ibi dixi.

poſ.rei ſeruientis, q̃a in iure ſeruitutis nō cadit poſ. ꝓprie.itē in
eo q̃d dicit,trāſferēda eſt,ergo apud primū,& ſic de poſ.rei,nō iu
ris, cū dñs ñ poſſideat ius ↄ ſeipsū,cū ſibi res nō ſeruiat,l.vti frui,
ſi vſusfr.pe.& l.in re cōi.de ſer.vrb.præd.ſed certe reſp. gl.ꝙ illud
ſit in ſubſidiū.hoc nō pl₃.nā ibi dat̃ poſ.ↄ aliquē iō,q̃a nō defen-
ditur,nō iō.q̃a nō cauet,vt ibi dr̃ in tex.iſta tñ gl. verum d̃t in ſe,l₃
non quo ad illā l.vt dicam ĩ.in 2.q.Dicendum eſt ergo ſec.Iac.de
5 †Arena.& melius. aut reus cōuentus cōfeſſoria ædificauit aliq̃d
ↄ ſeruitutē,q̃ actor ſibi debere dicit,ita ꝙ opus eſt aliqua demoli
tione,& tunc fit miſſio in poſ.rei ſeruientis, vt poſtea debito tp̃e
poſſit fieri demolitio, vt ĩ.dicā.& ita loquitur d.l.à quo fund⁹. vt
s̃.de proc.l.ſed & hæ.in fi.aut nihil eſt ædificatum ↄ debitam ſer-
uitutē,ita ꝙ in loco ſeruiente nō ē opus aliqua demolitiōe,& tūc
ꝓcedit lex noſtra,& hoc puto verum.8.op.tenendo lec. gl.& vr̃,
ꝙ per 1.decretum fiat miſſio in quaſi poſ.iuris petiti,ſicut in aliis
realib.fit miſſio in poſ.rei petitæ,vt ĩ.q̃b.ex cau.in poſ.ea.l.Fulci-
nius.§.Celſus.ſo.vr̃ hic dicere gl.ꝙ iſtud,ſ.ꝙ hæc miſſio in poſ.rei
ad inſtar poſſeſ. corporalis eſt in ſubſidium,vt in ea p₃, quod nil
a eſt,vt s̃.dixi.Dico ergo,ꝙ ↄrium non *a* obſtat,imo concordat:q̃a
ſecundum prouiſionem huius l.fit miſſio in quaſi poſ. iuris peti-
ti.illud.n.quaſi poſſidere,fit per ſolam patientiam vſus,vt s̃.de ſer
b uituti.l.pe.ſed hic reus iubetur pati, [b] ergo actor ponitur in qua-
ſi poſ.iuris petiti.Et hoc modo intelligit hāc l.Inn. vt extra de eo
qui mit.in poſ.cau.rei ſer.c.j. & hoc eſt clarum ſatis.9.op.& vr̃ ꝙ
intra annum veniens recuperet poſ.vt C.de præſ.30.ann.l.ſi quis
c emptionis.§. ſed & ſi quis. ſed hic innuit,ꝙ nunquam audiatur [c]
niſi de proprietate,agendo negatoria,ergo,&c.ſo.Poſſumus dice
re,ꝙ hic fuit reus contumax poſt lit.cont.vel quaſi : & iō non au-
ditur niſi de proprietate, vt C.vbi in rem actio,l.2. & hoc innuit
d hic tex.dum dicit,ageretur.[d] Ante.n.lit.cont.non dr̃ q̃s agere,ſed
e agere velle, [e] vt ĩ.rem ratam haberi.l.amplius. certe hæc ſo. vera
eſt,tamen multum reſtringit hanc l.præterea eſt ↄ hanc l.in verſ.
idemq́;.vbi dicit,agere vellet,& ſic dicit ante lit.cont. vnde alij di
f cūt,ꝙ iſtud eſt ideo,q̃a reus latitabat.[f] Et forte hoc voluit ſentire
gl.hic,ſuper verbo, defenderetur. Certe hoc non pl₃,quia ſi reus
latitabat,in hoc grauatur,vt ↄ eum poſſit perueniri ad vendōnē,
ſeu ad 2.decretum,l.Fulcinius.§.j.quib.ex cau.in poſ.ea.non autē
ꝑꝑ latitationem priuatur beneficio recuperādæ poſſ. hoc.n.non
reperitur.vnde alij dicūt,ꝙ d.l.ſi q̃s.§.ſ₃ & ſi q̃s.loq̃t ĩ realib.actio
nib.per quas vendicantur res corporales,ſed in his ſeruitutib.tp̃s
non eſt limitatum,ſed ſtatuitur arbitrio iudicis.Et hoc ſentit gl. ĩ.
ti.j.l.à quo fundus.ſed certe hæc lex non probat, ꝙ ſtatuatur cer-
tum tempus ad recuperādum poſ.nam l.à quo fundus. loquitur
de tempore ſtatuto ad agendum de proprietate, quod ſit tempo-
6 re ſecundi decreti,vt ibi p₃.& dicam ĩ.in 4.q. Vnde dic,ꝙ †oppo
g ſitio eſt vera,[g]& ꝙ hæc lex d₃ determinari per legem contrariā,ſ.
h ꝙ reus veniens intra annum[h] recuperet illam quaſi poſ.iuris peti
ti tranſlati in aduerſarium,vt tenet Dy.hic.ĩ.ti.1. l.à quo fundus.
vt s̃.dixi,ꝙ idem tenet Ro.in libellis ſuper actione confeſſoria.&
7 Inn.extra de eo qui mit.in poſ.cau.rei ſer.c.1.erit ergo † practica
iſtius legis aſr q̃ gl.dixerit,ſ.ꝙ iudex iubebit ↄtumacem cauer̃, vt
hic dr̃, tamen non coget eum interponere cautionem intra an-
num,quia cum à lege ſibi detur illa dilatio,adueniente die,& ob
lata ſatiſdatione faciendi reuocari illum iuſſum , interim non dēt
poſſe inquietari, vt C.de iur. delib.l.fi.§.donec. & s̃.ſi cert.pe.l.le-
cta.finito autem anno cogetur cauere, & ſic actor efficietur iuris
poſſeſſor d.l.ſi quis emptionis.§.& ſi quis. & s̃.ſi ſeruit. vendicet.
l.harum. Vel ſi forte reus latitaret poſt annum, poterit perueniri
ad ſecundum decretum vt ĩ. dicetur. Poſſumus etiam dicere, ꝙ
intra annum cogatur cauere, ſub hac tamē exceptione,ꝙ ſi intra
annum venerit ad defendendum,ꝙ cautio euaneſcat,ar.ĩ.ti.j.l.p̃-
tor.§.j.& l.qui vias.§.j.quod ſatis admitto.& hoc mō p̃t procede
re gl.cum in realib. ſm veram opi. miſſus intra annum efficiatur
poſſeſſor,licèt reuocabiliter,ita hic cauetur, licèt cautio ſit reuo
i cabilis,& hoc plus pl₃.10. op.[i] & vr̃,ꝙ aliter interponatur 1.de-
cretum ↄ contumacem, ſ.mittendo in poſſ.bonorum, vt s̃.ſi ſer.
ven.l.is cuius. ſol.gl. hic vr̃ dicere idem quod s̃.quia illud verum
in ſubſidium,quando non pōt cogi ad cauendum,quod non pl₃
eadem rōe qua s̃.dictum eſt, non enim eſt ſubſidiarium remediū
illud.Aduerte,quia hæc gl.intelligit legem illam quando pro ſer
uitute agitur reali actione.aliam ſo.ponit gl.ibi,ſ.quòd ibi ageba
tur perſonali actione pro ſeruitute conſtituenda, hic reali. & ita
tenet ibi.pro quo facit litera,ibi,cum dicit cōſtituiſſe,&c.iſta ſol.
non vr̃ vera:quia quando agitur actione perſonali ad certam ſpe
k ciem,in illa tantum ſpecie fiebat miſſio,[k] etiam ſecundum hæc iu
ra.ar.d.l.Fulcinius.§.Celſus.& doct.hoc tenent in l.conſentaneū.
C.quomodo & quando iu.ergo cum hic agatur pro ſeruitute,vi
detur idem iuris,ſiue agitur reali,ſiue perſonali.præterea hic loq-
tur expreſſe in ſeruitute iam conſtituta. quod patet ex prin. illius
l.quia dicit,ꝙ familiam prohibebat,ergo iam erat ſeruitus conſti
tuta.Item p₃ ex fine legis,ibi,prohibitus,&c. Præterea p₃ tex.tit.
in quo eſt illa lex ſituata,ſ.in materia realium actionum pro ſerui
tute.alij verò dicunt,ꝙ verum eſt ꝙ ibi agebatur reali, ſed conuē
tus latitabat.vnde fit miſſio omnib.bonis,d.l. Fulcinius.§.Celſus.
& §.item videamus.ĩ.q̃b.ex cau.in poſ.ea.& hoc multi tenēt,ꝙ l₃
l ſit verum in ſe,diuinare tñ eſt.[l] Dic ergo ꝙ aliq̃n quis agit cōfeſſo
ria pro ſeruitute tm̃,nec aliquod intereſſe prætendit prohibitiōis
ſibi factæ,& tūc procedit iſta lex,& ea quæ dicta ſunt s̃.aliq̃n agit
8 †cōfeſſoria pro ſeruitute,& prætendit intereſſe prohibitionis ſi-
bi factæ, tunc fit miſſio in omnib. bonis, ſicut ſi ageretur actione
perſonali ad pecuniam:hodie vero pro menſura debiti declarati,
vt in aut.& q.C.de bo.autho.iud.poſſidend.ita loquitur lex ↄria.
m ꝙ āt in confeſſoria habeatur rō intereſſe.[m] probatur s̃.ſi ſer.ven.
& l.ſi forte.§.fi.& l.loci corpus.§.ſi fundus.& §.in confeſſoria.& s̃.
e.l.j.in fi. Vt ergo prædicta per modū diſtinctionis recolligamus,
n duo ſunt videnda.Primo qualiter ad 1.decretum [n] procedatur ↄ
contumacem in non defendendo cum agitur ꝓ ſeruitute. Sc̃d'o
qualiter ipſi contumaci poſt decretū interpoſitū ſuccurratur:cir
9 ca† primū dic,aut agitur perſonali ꝓ ſeruitute ↄſtituenda,aut rea
li ꝓ ſeruitute iā ↄſtituta.Primo caſu,aut reus latitat,& mittitur a-
ctor in poſ.omnium bo.aut nō latitat & mittitur tm̃ in quaſi poſ.
iuris petiti,ſicut ſi ageret actione perſonali ad certam ſpeciem.ar.
ĩ.qui.cau.in poſ.ea.l.Fulcinius.§.Celſus.& §.item videamus.& d.
l.is cuius.ſi ſer.ven.ſm lec.gl.fa.quod no.per Cy. C.quo.& quan.
iu.l.conſentaneum. Secundo caſu,quando agitur reali,tunc,aut
agit ꝓ ſeruitute,& etiam intereſſe prohibitionis prætendit, & fit
miſſio in quaſi poſſeſſionē iuris petiti,& ēt in omnib.bonis,vt d.
l.is cuius.ſm verā opi.hodie vero ꝓ menſura debiti declarati.aut
agit pro ſeruitute tm̃,vt dictum eſt,& tunc,aut actor erat in quaſi
poſſeſſione iuris petiti. ad 1.decretum erit, ꝙ iudex reum iubeat
cauere,vt hic dicitur,ſm lec.Dy.Aut nō erat in quaſi poſſeſſione
iuris

a ADD.¶Ale.Adde bal.in auth.& qui,ver.modo quæro,C.de bo.aut.iu.poſ.

b Ale.No.qualiter Imo.hanc l.intellexit,& vide etiam ĩ.prox.ↄrio.Cy.etiam hoc firmat,quia in corporalib.hæc cautio ſuccedit loco traditionis quaſi poſ.cum in ipſis vera traditio non cadat,facit l.pe.s̃.de ſer.de quo no.in l.fi.ĩ.de don.

c Ale.Ad hoc adde bar.s̃.in 6.op.& quod ibi dixi.

d Ale.Cogita,quia forte non videtur bene dictum,quia aliud eſt petere aliud agere,vt patet in l.cum Papinianus.ibi,cuius enim in agendo,C.de ſent.

e Ale.Dici poteſt,ꝙ alia ratione non ſit vera,quia ſi eſſet antequam audiatur,tamen text. præſupponit eum audiendum agendo. Sed intellige, ꝙ hic audiatur de proprietate,non de poſſeſſione,l.2.C.vbi in rem act.

f Alex.Sed iſtud communiter non tenetur,nec etiam quod voluit dicere glo.in ver.defenderetur,vt etiam dicit bart.hic,& do.Io. ſubdit tamen poſtea do.Io. quod no.in iſta gl.intellecta prout refert bar.hic,in ver.vnde olim,&c.quia ſm intellectum huius gl.in l.iſta,eſſet caſus ſing limitans id, quod dicitur in d.l.ſi quis emptionis,§.pe.C.de præſc.30.an.videlicet,ꝙ vbi ſit miſſio in reali contra contumacem , audiri debet contumax ſuper poſ. recuperanda, ſi veniat intra annum,vt ibi.nam illud fallit ſi ille latitauerit,vt hic per Im.quem vide.Et pro hac opi.Im.poſſet optime induci l.is cuius,ſi ſer.ven.ibi,&non ante.vbi de poſſeſſione nunquàm audiebatur. Hoc tenendo , ꝙ latitaret , vt ibi videtur velle tex.licèt bart.contra in 5.op.huius partis.vide tamen vt ibi dixi limitatum,d.§. pen.& aliis duobus modis,vt hic per Im.quem omnino vide.

g Ale.Et idem tenet bar.l.is cuius,ſi ſer.ven.& vide bar.ĩ.e.l.in 1.q.& bal.in auth. ei qui,C.de temp.& rep.ap.& licèt communis ſit intellectus ſm bar.& d.Lud. hic, ꝙ iſte debet audire veniens ad recuperandum poſſeſſionem in caſu iſto, tamen ſecundum do.Io. non eſſet abſonum defenſare de iure, ꝙ in iſtis incorporalibus ſit ſpeciale, ꝙ non audiatur poſt intra annum, quia in eis non cadit vera traditio,ex quo etiam hæc lex ſic ſimpliciter loquitur.Adde,ꝙ pro hoc facit quod idem s̃.prox.hac notabili op.dixit.

h Ale.Sed ſm do.Io.hic,In.d.c.1.de eo qui mit.in poſ.ſenſit,ꝙ etiam intra annum poſſit agi ad cauendum ſimpliciter,ſed ſi veniret poſtea intra annū,poſſet petere reuocari proceſſum.Et vide hic omnino do.Io. q̃uo procedat hic iſta practica.Et iſta practica bar.procedit,quando actor in principio non erat in quaſi poſſeſſione ſeruitutis,ſecus ſi erat,quia tunc poterat cogi incontinenti,ex quo veniens intra annū non auditur ad reuocandū præceptū,vt ipſe no.s̃.in 6.opp. Et cum doctrina bar.ſimpliciter tranſit do.Ant.in d.c.1.de eo qui mit.in poſ.

i Ale. Vide etiam late bar.in d.l.is cuius,ſi ſer.vend. & omnino bal.in d.auth. & qui.qualiter autem interponatur primum decretum in negatoria,vide ibi bal. & per bal.ĩ.prox.

K Ale.In contrarium videtur caſus in l.quamuis,s̃.vt in poſ.le.& l.1. & ibi bar. ĩ. ex quib.cauſ.in poſ.ea.& hic adde bar.in l.is cuius, & ſequitur ſimpliciter do. Ant.d.c.1.& Im.in l.ſi finita,§.ſi plures,ĩ.ti.1.

l Alex.Imo non eſt diuinare,quia tex.d.l.is cuius,ſi ſer.vend.aperte dicit,vi autem poteſtatem non faciebat, ne ſecum agi poſſit , ergo patet quod ibi latitabat,l.Fulcinius,§.quid ſit,ĩ.ex qui.cauſ.in poſ.& patet,quia ibi in reali ſit miſſio in omnia bona,ſicut ſit contra latitantem. Nec ob.quod dicitur de intereſſe,quia illud in fine ponitur in conditione,non aſſertiue.

m Ale.In confeſſoria habetur ratio intereſſe. & per bal.& Im.eſt tex.in l.ſi quid, C.de ſer.& Bal.in l.fluminum,in fi.ĩ.ti.1.

n Ale. Not.formam primi decreti in iuribus incorporalibus. De ſecundo autem decreto,vide ĩ.eo.in 4.q. Quid autem in vſufructu,vel vſu, qualiter decretum interponatur,vide omnino ĩ.ea.l.in 7.q.& multis aliis iuribus perſonalibus,& realibus.vide ibi,vſque in fi.huius l.& not. & hic adde Spec. de primo decreto,§.reſtat,ver.quid ſi agat confeſſoria,

iuris petiti,& tunc si ad ꝯstituendũ actorẽ in dcã quasi possessiõe
a reqratur aliqua ædificatio,vel demolitio[a] in loco seruiente, mittetur in possessionẽ rei,q̃ dr̃ seruitutem dr̃e, vt d.l.à quo fund⁹.ĩ. tit.j.aut hoc non reqritur,& fit missio in quasi possessionem iuris petiti,iubendo reum cauere,vt hac l.dr̃.& s̃.dcm̃ est,in fi.7.op.& fm̃ Inn.in 8.op. Et hoc verum,reo non latitante:nã si latitat,sp pt fieri missio in oĩb.bonis,sicut in aliis realib.vt d.l.Fulcini⁹. §.Cel-
10 sus.& §.itẽ videamus.Circa fm̃,†cum qritur,qualiter reo ꝯ quẽ interpositũ est primũ decretũ,succurrit. dic,aut actor agebat ꝑso nali,& qñcunq; rediens añ interpositionẽ 2.decreti auditur, l.cũ
b ꝓponas.& aut.& q.[b]C.de bo.au.iu.pos.& ĩ.ti.j.l.si finita.§.postea ãt.aut agebat reali, & tunc aut actor erat in quasi possessiõe iuris petiti,& tunc reo non succurritur, nisi vt audiatur de ꝓprietate, & hoc fm̃ Dy.Rõ,qa modicũ ꝑiudicium patitur,& decretum iudicis nõ rescinditur,nisi pp enorme dãnum,vt s̃.de min.l.si ex cã. in pr.aut non erat in quasi possessione iuris petiti, & tunc aut fuit ꝯtumax post litem conte.vel quasi, & nõ audit̃ nisi de ꝓprietate. l.2.in fi.C.vbi in rem ac.&C.quo.& qu.iu.l.ꝯsentaneum.aut fuit ꝯtumax añ li.cont. vel quasi,tunc intra annũ audit̃ de possessiõe: postea vero solũ de ꝓprietate.l.si qs emptionis. §.s3 & si qs.C.de præsc.3o.an.& ita pt intelligi hic.Et sufficiant circa ꝑria 1.partis.

Et venio ad 2.partẽ, & ista pars intelligitur in eo qui agit negatoria,& non erat in possessione libertatis,& & hoc fm̃ oẽs, & hoc iõ,qa si diceremus ipsum esse in possessiõe libertatis,iã aduersario incũberet on⁹ ꝓbationis,nõ ergo trãsfertur in eũ pp ꝯtumaciã,s3 hic dr̃,qđ ĩ aduersariũ trãsfert,ergo ma nifeste ꝯcludit̃,ꝙ ipse nõ erat in quasi poss.libertatis. His ꝓmissis 1.op.ad 2.partẽ sic.hic dr̃,ꝙ indistincte d3 cauere op⁹ nouũ se nõ
11 nunciaturũ.ꝯ,nunciatio† pt fieri ex plurib.aliis cãis q̃ ex cã seruitutis,vt s̃.e.l.j.§.nunciatio.& s̃.e.l.de pupillo. §.Sext⁹.S3 si re⁹ ꝯtumax in negatoria ꝓhibet̃ nũciare ex oĩ cã, seqtur ꝙ ꝯtumacia in vno,nocebit in alio,circa ꝙ nõ deliqt ꝙ esse nõ d3,ar.l.ꝯtumaciã. §.ꝯtumax.ĩ.de re iu.& ĩ.de statuli.l.statuliberos.§.Stich⁹. Rñden
c do,dico totũ ꝯriũ.s.ꝙ iste ꝓhibet̃ nunciare solũ[c] ex cã eius seruitutis in qua fuit ꝯtumax, ex aliis cãis pt. Et ita d3 hic intelligi,ne pœna egrediat̃ delictũ,l.rescriptum de his q.vt indig.Et ꝙ ꝯtuma
d cia in vno,nõ noceat[d] in alio,no.Spec.de cita.§.viso.ver.itẽ l3.&
e ver.seq.& Inn.ext.de testi.c.cũ olim.in fi.Op.2.[e] & vr̃ ꝙ actor sit mittend⁹ in quasi pos.rei,in qua dicebat sibi seruitutẽ dẽri,vt ĩ.ti. j.l.à quo fund⁹.Et l3 ibi loquat̃ in ꝯfessoria,tñ de iure idẽ est in ne gatoria,vt hic in vers.idemq; eꝯrio,&c.Et iõ sol.vt s̃.qa si ad ꝯstituendũ actorẽ in quasi pos.libertatis reqrat̃ aliqua ædificatio,vel demolitio in ꝑdio dñante,in ipsa fieret missio,vt ibi.vel iudex iubet ꝯtumacẽ cauere,vt hic dr̃,qđ est idẽ dicere,ac si diceret.Pono te in quasi pos.libertatis,vt dcm̃ est.Oĩa ergo q̃ s̃.dcã sunt in ꝯfessoria,hñt locũ in negatoria,ꝓut ad cã pñt adaptari,iõ oppositiones,quas ĩ.formabo,erunt cões ad confessoriam & neg.Op.3.ad vlti.dcm̃.& vr̃ ꝙ alia sit forma cautionis.Nã in ꝯfessoria d3 caue-
f ri,ꝙ nõ ĩpediet̃ eum vti seruitute,in negatoria d3 caueri ꝙ seruitute non vtetur,vt l.pe.de aqua quot.&æsti.s3 hic dat̃ alia forma cautionis,ergo &c.Sol.qdã est forma cautiõis ĩplicita,& vniuersalis ad oẽs seruitutes,& de illa loqt̃ ꝯriũ.qdã est forma cautiõis explicita,& particularis.& istæ sunt plures,& diuersæ,fm̃ diuersitatem seruitutũ. Alia.n.est forma in seruitute altius nõ tollendi, vt hic,alia in seruitute oneris ferendi, vt s̃.si ser.ven.l.harũ. & sic de singulis in cæteris seruitutib. quas enumerare per singulas laboriosũ est potius, q̃ subtile.Vnũ pono cã euidẽtioris intellect⁹, in seruitute calcis coquẽdæ, & arenæ fodiendæ.de qua loqt̃.l.j.in fi.cũ l.seq. s̃.de ser.rusti.pd.si cautionẽ velit qs interponi ĩplicite, siue agat ꝯfessoria,siue neg.erit forma vniuersalis, de qua s̃.dcm̃ est,& loqt̃ d.l.pe.de aqua quot.& æsti.si vero qs velit cautionẽ interponi explicite,tũc explicant̃,& nominãtur actiões,al's act⁹ per quos venit̃ al's ꝯuenit, & erit in seruitute ꝓposita calcis coquendæ,& arenæ fodiẽdæ,totũ eꝯ,ad id qđ dr̃ in l.nr̃a.nã ei q agit ꝯfessoria,& sic est.vel ponit̃ in quasi pos.seruitutis, ꝑstabit qs cautionẽ se op⁹ nouũ nõ nunciaturũ,nec ędificiũ factũ quo ĩpediat il lum coqre,vel fodere.rõ, & per hoc impediret̃ vsus seruitutis,& sic id,qđ in lege nr̃a dr̃ in negatoria,erit in casu isto in ꝯfessoria.& ecõuerso ei q agit negatoria, & sic poneret̃ ĩ quasi pos.libertatis, d3 cauere qs se nõ fossurũ,vel coctũrũ, &c.& si nõ facturũ aliqd ꝯ libertatẽ.Apparet ergo,ꝙ Iuriscon.posuit in hac lege formam cautionis singularẽ,& explicitã,nõ vniuersalẽ & ĩplicitã,hoc est,
12 oĩa ꝯprehendentẽ. Op.4.† & vr̃,ꝙ hæc cautio nõ dẽat coarctari hoc tpe,donec egerit,&c.s3 dẽat esse perpetua.s̃.si ser.ven.l.harũ. Pro h⁹ sol.dic,ꝓ istis seruitutib. qñq; ꝑstat̃ cautio post diffinitiuã sñiam,qñq; añ diffinitiuã. Primo casu,aut post sñiam latã in petitorio,& cautio est perpetua,vt d.l.harũ.aut post sñiam latã in pos sessorio,& cautio limitat̃ tpe, donec de ꝓprietate aliud ꝯstabit, vt no.ĩ.iti.act.pri.l.3.§.ĩ hoc interdicto. Scđo casu qñ ꝑstat̃ cautio añ sñiam,& tũc aut iudiciũ agit̃ partib.nõ existẽtib. in ꝯtumacia, & cautio litat̃ tpe,donec iudiciũ durauerit, l.pe.ĩ.de aqua quoti. & æsti.& not.ĩ.de itin.actuq; pri.l.j.in ĩ gl.mag. aut vna partiũ est ꝯtumax,& tunc h3 locũ hæc l.& ea q̃ s̃.dixi,qa limitat̃ tpe.s.dõec egerit,& de ꝓprietate docuerit.In casu tñ minori tpe limitat̃.s.si intra annũ ad defendendũ venerit,vt s̃.dcm̃ est in 1.parte h⁹ l.i9.
g ꝯrio,& seq.Op.5.[g] ꝙ cõfessoria d3 ꝓponi verbis affirmatiuis,& negatoria verbis negatiuis. s̃.si ser.ven.l.2.s3 in lege nr̃a est totũ eꝯ,qa in 1.parte ille,q asserit sibi seruitutẽ dẽri,agit ꝯfessoria verbis negatiuis,in 2.parte agit negatoria,verbis affirmatiuis.Sol.dicit gl.hic in ver.ageretur & ẽt dicit gl.in ver.egisset.fateor ꝯrium, qa aliqñ ꝯfessoria ꝓfertur verbis negatiuis. vt in seruitute altius nõ tollendi.& sic reprobat opi.Pla.in d.l.2.in pr.& tangitur hic,ĩ 2.gl.Ia.Bu.inst.de act.§.eque.t3 opi.Pla.qa sp ꝯfessoria ꝓponit̃ ver bis affirmatiuis.nã dẽo dicere in libello, dico,ꝙ mihi ius ẽ ꝙ alti⁹ ædes nõ tollas.Sic negatoria verbis negatiuis,nã dẽo dicere,ꝙ tibi ius nõ est quo posses prohibere me altius tollere.Ita dicit ipse,
13 s3 ad hãc l.nõ rñdet.qd ergo† dicem⁹?dico si ꝯcordãdo opi. Ant. ꝯsideras verba q̃ in libello exprimunt̃,aut ea q̃ à iure tacite subin telligũtur.Primo casu,verũ dicit gl.vt hic,& d.§.eque.inst.de act. Scđo casu,si qris de his verbis,q̃ dẽnt referri ex necessitate ad per sonã ipsius actoris,hoc est, de medio ex quo ꝯcluditur in actione ꝓposita, & illud tacite inest,ẽt si nõ exprimatur. Exẽplum in alia mã dico,ꝙ mutuaui tibi centũ,quare peto te ꝯdẽnari ad restõnẽ. hic deficit medium,ex quo resultat actio.s.obl'o.nõ.n.dr̃ in libello ꝙ sis obligat⁹,& tñ istud à lege subintelligitur,vt no.ꝑ doct.in l.edita actio.C.de eden.Et tunc in ꝯfessoria sp sunt verba affirma tiua.nã agit qs asserens sibi ius seruitutis ꝯpetere. In negatoria sp sunt verba negatiua,nã sp negat aduersario ius ꝯpetere. Ita loqt̃ d.l.2.s̃.si ser.ven.Ista fuit opi.Pla.in l.nr̃a.s3 cũ ego dico in libello, ius vicino nõ esse altius ædes tollere,hic deficit mediũ ꝯcludendi,ꝙ à iure subintelligitur de necessitate. s.ꝙ mihi ius est ne ædes altius tollas,ex quo seqtur, ꝙ tibi ius nõ ẽ altius tollẽdi.s3 ꝯ hoc instat̃ fortiter. Nã ẽt in negatoria mediũ per ꝙ ꝯcludit̃,pt ꝓponi, vel tacite ĩtelligi verbis affirmatiuis,vt hac l.ver.idemq;.Possũ.n. sic ꝯcludere,ꝙ mihi ius ꝓhibẽdi ẽ te vti seruitute, iõ ago ꝯ te negatoria,vt expsse probatur s̃.si vsufr.pe.l.vti frui.ad qđ resp.& hic aduerte,sicut argumentũ logicorũ h3 maiorẽ,& minorẽ,& ꝯclusionẽ,ita libell⁹ ꝯcludens in hac mã.Mõ maior ꝓpositio est,ꝙ in ꝯfessoria qs dicit se dñum ꝑdij dñantis,ĩ negatoria dicit se dñum ꝑdij,qđ negat seruitutẽ dr̃e,vt s̃.si vsusf.pe.l.vti frui.si ser.ven.l.2. §.j.& l.& si forte.§.hæc ãt actio.& l.loci.§.ꝯpetit.si ser.ven.Vñ ista prima maior ꝓpositio in vtroq; libello apponit̃ verbis affirmatiuis asserendo se dñum.Scđa minor ꝓpositio,ex qua seqtur ꝯclusio in ꝯfessoria sp ꝓponitur,vel tacite subintelligitur verbis affir matiuis,qa dico tacite,mihi i⁹ ẽ.In negatoria sp verbis negatiuis, qa nego aduersario tale i⁹ eẽ.Ex hoc seqt̃ postea ꝯcl'io.Et si dicis, imo Iurisc.vtit̃ verbis affirmatiuis ĩ negatoria.s.ꝙ mihi ẽ i⁹ ꝓhibẽdi vel te inuito ædificãdi, vt hac l.dr̃.dico ꝙ istud nõ est medium ex quo ꝯcluditur,s3 est ipsa ꝯclusio.nã qa nego te hr̃e ius seruitutis.iõ seqtur me hr̃e ius ꝓhibendi, & sic ista obiectio non obstat. Et ꝑdicta vera de medio ꝯcludendi,qđ respicit ius. Oportet ẽt ꝙ in hoc medio ꝯcludendi inserat̃ fcm̃ quoddã ex parte rei, s.ꝙ me actorẽ turbat,& inqetat in dicto iure seruitutis,vel libertatis,ver bo,vel fcõ.vt dixi s̃.in 5.ꝯio 1.partis,& hoc sp affirmatiue.& hoc
* de minori seu 2.propositione,&c.De tertia,s.ꝯclusione,*dico ꝙ in ꝯclusione qđã q̃ veniunt expediẽda per iudicẽ,vt declaratio ꝙ ius dẽatur.vel nõ dẽatur l.sicuti.§ s3 qrat̃.s̃.si ser.ven.& hæc ꝯclusio poterit fieri in ꝯfessoria,sp verbis affirmatiuis.vt peto per vos declarari tale ius mihi dẽri,vel talẽ seruitutẽ mihi ꝯpetere.vt d.§. s3 si qratur.pt ẽt qñq; fieri verbis negatiuis, vt in seruitute altius

a ADD.¶ Alex.Adde quod ipse no.in 3.op.2.par.& etiam quod no.in 4.q.& etiam in l.is cuius.s̃.si ser.ven.

b Ale.Vide Bal.d.aut.& q,ver.op.qđ fiat missio,&c.Et vide,s̃ i 6.op.& qđ ibi dixi.

c Alex. Contumacia in vno,non dẽt nocere in alio. Adde qđ no.Bar.in l.ꝯsentaneum,C.quõ & qñ iud.& est bona gl.in c.j.de do.& contu.in 6. Secus qñ esset contumacia vniuersaliter respiciens totum,vt per gl.in cle.1.de dolo, & cont. facit qđ no.Inn.in c.ecclesia,de elect.fm̃ do.Io. Vide Bal.l.si seruus,vi bo.rap.

d Pom.Non noceat.Ita tenet Aret.consi.150.

e Ale.Qualiter fiat missio in possessionem in negatoria contra contumacem,per Bal.in d.aut.& qui,per do.Ant.in d.c.1.de eo qui mitt.in pos.& per Spec.de secundo decre.§.videndum,ver.sed qualiter in seruitutibus,&c.

f Ale.Ad hoc adde quæ dixi post Bart s̃.ead.l.in 4.op.primæ partis.

g Ale.Et ad hoc vide quæ no.Inst.de act.§.æque.adde no.ꝑ doct. & maxime per d.Io.in c.examinata,de iu.& Bal.in aut.& q,& per Spe.de cau.pos.§.in ꝯfessoria,per totum.Et vide quæ dixi in fi.huius op.& per Bar.in l.de seruitutib.& in l.harũ,si ser.ven.& per Inn.& Cano.in c.Abbate,de ver.sig.in q̃bus locis hẽtur forma libellorũ,& per Imo.& Mod.& vide q̃ dixi in fi.h⁹ op.Bar.in l.q aliena, §.fi.de ne.ge.Et libellum, & mãm in confessoria,& negatoria,vide per Aug.in repe.l.si quis vi,in §.dñia,ĩ.de acq.pos.Et etiam plura ponit in mã confessoriæ, & neg.adde in mã neg.Alex.consi.135.lib.2.& de confes.Pau.de Cast.consi.206.

* Alex. De conclusione.Nota modum concludendi in libello.adde Bar.in l.certi condictio,in prin.s̃.si cer.pet.& vide ĩ.ver.ex his satis patet,&c.

non tollendi,& in aliis seruitutib. negatiuis, vt si dico, Peto decla-
rari vicino non esse ius altius tollendi,&c. vt hac lege. quod satis
concedo, quia in idem recidit cum primo. Primum tñ est magis
veritati proximum. Idem in aliis seruitutib. vt si dicerem. Peto de
clarari, vicino non esse ius impediendi me quominus vadam per
fundum, vel aq̃ ducam,& similia. Sic, si actor vult ꝙ verba ꝓnun
ciationis referantur ad se, sp erunt verba affirmatiua. Si vult ꝙ re-
ferantur ad reum sp essent negatiua,& hoc in ꝯfessoria. In negato
ria vero conclusio sp p̃t fieri negatiue, vt peto pronũciari vicino
tale ius non esse. p̃t ẽt fieri affirmatiue, vt, peto pronunciari mihi
ius esse prohibendi, d.l. vti frui. §. j. s̃. si vsusfr. pe. Vel ẽt in hac serui
tute altius nõ tollendi, p̃t fieri conclusio, vt hac lege dr̃,& s̃. si ser.
ven. l. loci corpus. §. competit. Et sic erit idem quod dictum est in
confessoria. quia hic, si actor vult verba pronunciationis referri
ad se, erunt verba affirmatiua sp. Si vero ad reum, sp erunt negati-
ua. Quædam alia ponuntur in conclusio. quæ veniunt expedien-
da per partem, vt ꝙ quis patiatur quem vti seruitute, vel ꝙ ille q
non habet ius, non vtatur, vel non inquieret quem in libertate,&
ꝙ de hoc cautio præbeatur, vt d.l. harum.& l. egi. si ser. ven. Et ista
cõclusio p̃t fieri implicite, vel explicite: negatiue, vel affirmatiue,
sm diuersitatem seruitutum, vt est dictum in tertio ꝯrio huius se
* cundæ partis. Per hanc actionem petitur interesse*hoc,& quali-
ter petatur, vel qualiter cõcludatur, non pono ad præsens. Ex his
a patet,[a] qualiter libellus,& sententia debet formari in confessoria,
& negatoria. Sexto ꝯ hoc op. ego dixi. s̃. ꝙ in confessoria quis asse
rit sibi ius esse,&c. Cõtra, nã tale ius nõ cõpetit personæ, sed fun-
do, l. qui aliena. in fi. s̃. de neg. gest. ergo debet dicere ꝙ tale ius est
prædio meo. Propter hoc quidam reprobant prædictam libelli
conceptionem. Tu dic, ꝙ licèt ista sit satis bona, tamen etiam pri
ma procedit, vt patet hic ex text.& in d.l. 2. §. si seru. ven.& Inst. de
act. §. æque. Licèt enim dicam ꝙ mihi ius est,&c. tamen quia ego
promisi me esse dominum fundi, debet libellus intelligi, ꝙ mihi
ius est, tanquam domino fundi, ex iure cohærente ipsi fundo non
ex persona mea,& sic libellus procedit.

b Venio ad tertiam partem,& ista particula hẽt duas lect. vt s̃. dictum est in 7. op.[b] primę par.& dicit contumacem
puniri, quia in eum trãsfertur onus probãdi. Primo op. s̃. de prob.
l. cum de indebito. §. 1. Sol. ꝯcordat, qa illud qđ hic facit cõtuma-
cia, ibi facit negatio, vt in gl. Scđo op. siue actor asserit sibi serui-
c tutem dẽri, siue reus, ei qui hoc dicit, incumbit[c] onus probãdi. nã
14 cum de iure † cõi q̃libet res sit libera, nisi seruitus sit imposita, vt
C. de ser. l. latius.& l. si in ædib.& j. qđ vi aut clã. l. fi. §. pe. ergo p̃su-
mitur libera, nisi probetur ꝯrium, vt C. de prob. l. siue possidetis.
Sustinere ergo partes rei, vel actoris quo ad ꝓbationem nihil re-
15 leuat, sꝫ hic dr̃ ꝯ, ergo,&c. Sol. Ille, q agit † ꝯfessoria, duo hꝫ pro
bare, s. se dñum,& seruitutem impositã. Sꝫ qñ onus probãdi trãs-
fertur in partem aduersã, tunc ipse incipit sustinere partes defen-
soris,& releuatur, qa non hꝫ necesse probare dñium. Seruitutem
ãt impositã esse, dꝫ probare: quia intentio aduersæ partis est fun-
data de iure cõi. Non tñ dꝫ probare eum q seruitutem impofuit,
fuisse dñum. Idem dico in negatoria. ergo onus probãdi qđ trãs-
16 fertur de vno ad alium, est solum quo ad dñium.† Et sic lꝫ qs sit
in quasi possessione seruitutis, propterea non p̃sumitur seruitus
d competere,[d] & hoc voluit hic dicere gl.& expressius s̃. si ser. ven.
l. sicuti. §. sꝫ si q̃ratur. Istud dictum gl. lꝫ in se satis sit notabile, tñ
e non vr̃ verum. Nam cum in hoc casu dñium veniat[e] in iudicio in
cidenter, ille q possidet, præsumitur dñs, vt s̃. fam. erc. l. j.& qđ no.
de cond. insti. l. quidam in suo. in fi. gl. Et etiam p̃dicta no. per Cy.
f C. quæ sit longa. consu. l. 2. in 4. q. princ. in fi. 2. q. Sed ille qui est[f] in
quasi pos. seruitutis, de necessitate sequitur, ꝙ est in posses. prædij
dominantis. vt s̃. com. præd. l. j.& j. de vsuc. l. si aliena. §. j & de ver.
g si. l. quid aliud. merito p̃sumitur dñs. Eodem mõ[g] si ageretur nega
toria, si esset in quasi pos. libertatis, probando se possessorem prę-
dij seruientis, præsumeretur dñs,& sic etiam si ageretur confesso
ria probando se esse in quasi pos. seruitutis,& prædij dominantis,
præsumitur dominus,& sic in probatione dominij nil releuat su-
stinere partes possessoris. Istud autem quod Gl. dicit, ꝙ nõ habeo
necesse probare, eum q constituit, fuisse dominum, lege non pro-
batur, nec puto verum, sed debet probari ipsum fuisse dominum,
vere, vel præsumptiue s. ꝙ possideat, vt dictum est. Quid ergo di-
h cemus?[h] Dico, † ꝙ sustinere partes possessoris prodesset in hoc,
17 quia actore non probante, vincit qui possidet. Et sic actor qui in
priori iudicio fuerat reus, habet necessitatem probandi.& ita lo-
q̃tur d. §. sed si quæratur.& expressius, si vsuf. pe. l. vti frui. §. j. sed si
agens negatoria probasset de iure suo, eodem modo reus debet
probare seruitutem, sicut si ageret,& hoc quo ad probationem,
i quo ad alia bene prodest,[i] vt no. in d. §. sed si quæratur. Tertio,[k] ꝯ
k istud op. quando est in quasi pos. seruitutis, onus probandi liber-
tatem transfertur in aduersam partem, vt s̃. de proba. l. circa.& l. li
beris. in fi. j. de lib. cau.& C. de prob. l. vis eius. Sol. Istã op. format
gl. s̃. si ser. ven. l. sicuti. §. sed si quęratur.& nõ soluit,& eam format
Rof. super actione negatoria,& soluit sic, dicit ipse, non est ꝯ. imo
idem, quia sicut in seruitute reali præsens quasi possessio trãsfert
in aduersam partem onus probandi, vt probet se dñm: ita in ser-
uitute personali, si detineo seruum in quasi poss. seruitutis trans-
fertur in eum onus probandi, vt probet se dominum,& sic libe-
rum. Istud nihil est dicere, nam in seruitute personali pręsumitur
seruus legitime eo ipso ꝙ detinetur, licèt secus in reali. vnde Dy.
qui format hic istam opp. dicit, aliud in seruitute,& libertate rerũ
vt hic, aliud in seruitute,& libertate personarum, vt in ll. ꝯriis: Et
rõ, quia persona potest esse serua ab origine, vt si ex ancilla nasca
tur, sed res ab initio rr̃ est libera, vt dictum est. Sed si rõne serui-
l tutis nãliter est serua, tunc dicerem circa res[l] idem, quod circa per
18 sonas. l. j. in fi. j. de aqua plu. ar. licèt ergo † quælibet res iudicetur
m sm præsentem statũ[m] l. moueor. C. de ser. exp. cum si. no. per Dy.
hic & in c. semel malus. de re. iu. lib. 6. tamen in his qualitatib. quę
non possunt inesse ab origine rei, vt in seruitute rerum, de facili
n probatur cõtrarium, vt hic sm opi. Io. positam in gl. In his vero,[n]
quæ

* ADD. ¶Alex. Et de isto interesse vide in l. loci corpus, §. in confessoria, s̃. si ser. vend.& Bart. s̃. hac lege, in x. op. j. par.& Bal. in l. si quid, C. de ser.

a Ale. Patet. Ex prædictis satis patet, qualiter debeat formari libellus,& sententia in confessoria,& negatoria. adde l. qui aliena, s̃. de neg. gest. qđ alleg. Bal. in rub. C. de vsuc. in vlt. verb. Bal. in l. j. C. vti pos. dicit ꝙ gl. in l. Aurelius, §. centũ, de lib. leg. format libellum in negatoria. vide s̃. in prin. huius op.& ibi dixi.

b Alex. In 7. opp. Et statim dicam post Bar. in 2. opp.

c Alex. Onus. Vide quod dixi post Bar. in proximis ꝯriis.& qđ not. insti. de act. §. æque,& Ang. in rep. l. si quis vi, in §. dñia, j. de acq. poss. Et aduerte qđ, lꝫ Bal. in pr. hꝰ 3. par.& s̃. ea. l. in 3. op. partis, i. dicat ꝙ tertia pars quæ est finalis hꝰ l. non dẽat sm Dy. referri ad primum casum hꝰ l. sed ad sm.& hoc ẽt refertur s̃. in pr. hꝰ l. per bar. eo quia in prin. hꝰ l. agens confessoria erat in possessione. vnde iam translatũ erat onus ꝓbandi in aduersarium. Si ergo p ꝯtumaciam aduersarij, ipse aduersarius incipiat sustinere partes actoris, ad hoc vt dẽat ꝓbare, istud onus ꝓbationis in eum transferretur, vt hic, in fi. hꝰ l. iõ hoc nõ p̃t adaptari ad principium hꝰ l. qa ẽt sine contumacia aduersarij, q. agens erat in possessione,& translatum erat onus probandi in aduersarium. Ita sentit Dy. expresse in dictis locis,& est satis bona, quia non videntur bene locuti, quia ista quasi possessio seruitutis quasi nil operatur, nec per ipsam transfertur aliqđ onus probandi in aduersarium, vt ipse idẽ bar. tenet, in hic 2. opp. hic,& j. in 3. 4.& 5. opp.& iõ bene p̃t finis hꝰ l. ẽt adaptari ad primum casum,& hoc est de mente ẽt Ioan.

d Alex. Tenet contrarium Spe. de causa poss. §. in confessoria, ver. sed iste negans.

e Alex. Adde bar. post gl. in §. sed si quæratur, in l. sicuti, s̃. si seru. vend. fallit nisi in contumace, hoc alleg. per istam l. sm bal. in d. auth.& qui, cuius verba notabis.

f Ale. Qui est. Adde omnino no. per Imo. in c. abbate, in gl. mag. de ver. sig.& do. ant. in rep. c. peruenit, de censi.

g Alex. Aduerte, quia hæ dubitationes & op. bar. p̃nt hr̃e locum, qñ agens confessoria allegaret,& probare vellet se à principio fuisse in quasi possessione seruitutis,& sibi ꝯstitutam seruitutẽ, qm̃ non posset probare se esse in quasi possessione seruitutis, quin in ꝯñiam probet se esse in possessione prædij dñantis, l. 1. cõia præ. vñ cum non ob. contumacia rei, hẽt necesse probare de seruitute,& quasi poss. q̃ alleg. vt hic no. bar. non vr̃ in ꝯñiam releuatꝰ p ꝯtumaciam ad uersarij ab onere ꝓbandi dñium. Sed pone ꝙ agens erat in quasi pos. seruitutis, quo casu ẽt sibi dicẽt possidere, l. vti frui. in pr. cum l. seq. in fi. si vsufr. pe.& hic in pr. sm gl. Nã cum tunc non hẽat necesse ꝓbare quasi pos. seruitutis, sed solũ cõstõnem seruitutis, eam poss. non est necesse ꝓbatam esse in quasi pos. prædij dñantis, cum ab hac probõne dñij quę fit probando se possessorem vt hic dr̃ p bar. releuatur per ꝯtumaciam rei. Similiter agens negatoria, qui hẽt intentionem suam fundatam ex præsumptione iuris, ꝙ res q̃libet sit libera, p p ꝯtumaciam rei, releuabitur ab onere ꝓbandi dñium, vel pos. prædij seruiẽtis, ex qua resultasset dñij ꝓbatio, vt hic no. per gl.& bar.& glo. in d. §. sed si q̃ratur. Imo fortius dicit bal. in d. aut.& qui. ꝙ in casibus in quib. in hac l. reus ꝯtumax efficitur actor, licèt ꝓbet se possidere, ex tali poss. nõ erit ꝓbatũ dñium p hãc gl. ꝙ si est verum, est no. tñ hic gl. in verb. egisset, vr̃ tenere ꝙ sufficiat ꝓbare poss.

h Alex. Vide Bal. l. sicut, in 1. C. de li. cau. vbi vr̃ velle, ꝙ si qs bõa fiđ sit ĩ quasi poss. seruitutis, reueleẽ ab onere ꝓbandi, secꝰ si mala, vt intelligit gl. ĩ d. §. sꝫ q̃ratur.

i Alex. Bene prodest. Ego dixi in d. §. sed si quæratur, an hoc sit verum.

K Alex. Ex istis op. vsq; ad ver. 6. op. melius q̃ alibi hẽs, qñ quasi possessio alicuius iuris transferat onus ꝓbandi in alium,& quasi possidentẽ ab onere ꝓbandi releuet, de quo p Bal. in l. Titia, ff. so. ma.& vnũ tene menti, qđ dicit Bal. ꝙ vbi status quẽ iudicat p̃ns possessio, non p̃t hr̃i sine priuilegio,& p̃iudicio iuris tertij, ꝙ tũc nõ releuet, vt est casus in c. ad decimas. de. resti. spo. lib. 6. bal. l. 2. C. de sen.& in l. nõ ignorat, C. qui accu.& de mã, vide duas bo. gl. vnã in l. circa, s̃. de ꝓb. aliam in l. sicuti, s̃. si ser. ven. facit ẽt qđ no. in l. ñ epistolis,& l. neq; natales, C. de ꝓb. adde qđ no. bar. in l. 1. §. hoc interdicto, de iti. act. pri.& qđ no. bar. s̃. in ꝓxi. ꝯrio,& qđ no. bar. s̃. ea. l. in 7. op. 1. par.& vide qđ j. ꝓxi. dicã,& facit c. ad decimas, de rest. spo.& c. 1. de p̃sc. in 6.& qđ no. in c. ex conqõne & c. literis, de rest. spol. Et vide qđ not. bal. in l. 2. ver. iuxta hoc q̃ritur, C. de ser. vbi oĩno vide.

l Alex. Res. Et hæc est ratio gl. in d. l. circa, in ver. ingenuum, ff. de proba.

m Ale. Statũ. Qñ ex præsenti inferatur in p̃teritum, vide bal. in l. ex persona, C. de prob.& in l. non ignorabit, C. de exhi. bal. in l. 1. §. si magistratus, de mag. conue.

n Alex. Aduerte tñ, ꝙ reus q fungitur partib. actoris in confessoria, vt in hac l. licet habeat præsumptionem ꝓ se, eo qa oĩs res præsumitur libera,& sic p̃sumptio sit ꝯ primũ agentẽ confessoria,& p ꝯñs hñs p̃sumptionem ꝓ se, dr̃ ꝓbare eo ipso ꝙ non ꝓbatur ꝯrium, vt hic no. in gl. in verb. egisset, tñ hoc verum nisi ipse reus in ꝯtumacia perseuerauerit p̃ns,& quemadmodum negãs negationẽ ꝓbat l. cum de indebito, in prin. s̃. de proba. alle. hic in gl. ita & contumax erit in poss. existens, ita est gl. no. hic in fi. quam no.& vide bar. s̃. in 2 op. huius par.

quæ ab origine insunt, vel inesse possunt, nõ ita de facili probatur ꝯrium. Iste est effectus verborũ Dy. lʒ per alia verba magis longa loquatur. 4. ꝯ ista verba Dy. op. lʒ status seruitutis personarũ possit inesse ab origine rei, tñ status libertinitatis ab origine rei nõ inest, nec inesse põt, nam qui manumittunt, sunt liberti. l. liberti. ff. de sta. ho. & inst. de liberti. in pr. tñ ꝯ præsentem statum libertinitatis ita difficulter probatur, sicut ꝯ præsentem statum seruitutis, vt ff. de prob. l. circa. ex hoc apparet verba Dy.[a] nõ esse perfecta. vñ q̃tũ ad istud ꝯriũ sic dico. aut status naturalis rei, q fuit ab initio de necessitate, ꝯcordat cum intentione eius, q dicit ꝯ præsentem statũ, in cuius pos. vel quasi res est, vt in seruitutib. realib. & tũc est vera opi. Io. & quod dicit Dy. nã posito, ꝙ qs sit mõ in quasi pos. seruitutis realis, & ego dico illã rẽ liberã, status rei naturalis cõcordat mecum, qa ab initio fuit libera. aut naturalis status rei nõ cõcordat, vel possibile est nõ ꝯcordare cum intẽtione eius, q dicit ꝯ præsentem statũ, & tũc nõ habẽt locũ verba Dy. vt d. l. circa. Nã si me detines in quasi pos. libertinitatis, hoc est, vt libertũ, ego dico me ingenuum, lʒ hoc verũ sit ꝙ ab initio ego non fui libertus, & sic naturalis status repugnat præsenti statui, nõ tñ sequit, ꝙ ab origine ingenuus fuerim, qa potui esse seruus, & sic naturalis status nõ

b cõcordat,[b] vel possibile est nõ ꝯcordare cũ intẽtione mea, & iõ

c mihi preiudicat, & in me remanet onus probadi. 5.[c] op. ꝯ istud de re. iu. c. semel malus. lib. 6. & ĵ. de acc. l. si cui. §. iisdẽ, & l. nõ oẽs. §. à barbaris. ĵ. de re mil. nã ab initio, seu ab origine ꝯstat, ꝙ status cuiuslibet hominis est sine malitia, & sine peccato actuali, tñ si aliqs est semel malus, & sic in quasi pos. malitiæ, semp præsumitur malus, & ei q dicit eũ bonũ incumbit onus probãdi, vt d. ll. lʒ status naturalis ꝯcordet cũ sua intẽtione, ꝙ est ꝯ Io. & Dy. & ꝯ ea q̃ dicta sunt. 6. q̃dã est qualitas, q̃ hʒ petitorium & pos. sʒ si pos. separata est à proprietate ab initio, vt in seruitute ꝑsonarũ, & rerũ, de quib. ff. dictum est, tunc procedunt prædicta. q̃dam est qualitas, q̃ nõ hʒ petitoriũ nec possessorium, sʒ talis naturæ est, ꝙ ita demũ quasi pos. ꝯstituitur, si nõ adest ipsius natura, & essentia, vt in quasi pos. malitiæ. nõ. n. incipit quasi pos. malitiæ, nisi cum qs est malus, & tunc cũ mutat animum, desinit esse malus, & tũc desinit eẽ in quasi pos. malitiæ vt no. per Dy. in d. c. semel malus. Cum ergo talis quasi pos. sit mutata cũ ipsa rei veritate, & ꝓprietate, tñ eius natura & ꝓprietas est, vt apud quẽ semel est, ꝓsumitur esse, nisi ꝓ

d betur ꝯriũ.[d] C. de ꝓb. l. siue possidetis. facit ad ꝓdicta, ꝙ dr̃ ď inter dictis q̃ habent cãm proprietatis, vt ĵ. de interd. l. 2. §. q̃dam. & qď

19 ibi not. Vt igit̃ ꝓdicta † notabilia, & vtilia, ꝑ modũ dist. recolligas cũ q̃ritur, an possessio, vel quasi pos. alicuius status, seu qualitatis, transferat in eum, q ꝯdicit, onus ꝓbandi, vel nõ, sic distingue, aut talis status, vel qualitas inest, vel ẽ apta inesse ab origine rei, & trãsfert onus ꝓbandi in eum q ꝯdicit l. liberis. circa fi. de lib. ca. cũ si. aut nõ inest, nec est apta inesse ab origine rei, & tũc aut status, vel qualitas naturalis, & originalis rei nõ ꝯcordat de necessitate, seu apta est nõ ꝯcordare cũ intentiõe ꝯdicentis. & tũc idẽ, quia trãsfert onus ꝓbãdi in eum q ꝯdicit d. l. circa. ff. de ꝓb. aut cũ intẽtiõe ꝯdicẽtis de necessitate ꝯcordat, & tũc. aut talis status & qualitas diuiditur in petitorium, & possessorium, ita ꝙ pos. põt esse separata ab ipsa veritate, & ꝓprietate, tũc nõ trãsfert onus ꝓbandi in ꝯdicẽte totaliter, vt in seruitutib. realib. vt no. hic & d. §. sʒ si q̃rat. Aut talis qualitas, seu status est talis, ꝙ ꝓprietas nõ separat̃ à pos. & tũc talis qualitas & quasi pos. transfert onus ꝓbandi in eũ q ꝯ

19 dicit d. c. semel malus, cũ si. ff. alle. † 6. op. hic dr̃, ꝙ ꝑp ꝯtumaciam transfertur in reum onus probandi, & sustinet partes petitoris, & sic vr̃ ꝙ nouum libellũ dʒ dare, ꝯ super actione semel proposita dʒ iudicium proseq vsq; ad fi. vt in aut. q semel. C. quõ & qñ iu. sʒ hæc actio semel fuit ꝓposita ab actore, nec est finita; ergo super ea dʒ fieri executio, nõ dari nouus libellus. sol. põt dici ꝯrium esse verũ, & sup libello prĩo ꝓposito ꝓcedet, tñ reus sustinebit partes actoris in onere ꝓbandi: & huic intellectui satis applaudit litera hic in fi. sed hic intellectus nõ vr̃ bonus per literã, q̃ dicit, egisset, &c. vbi expresse declaratur nouum libellũ dãdum. Dic ergo, ꝙ d. auth. qui semel. fuit inducta in fauorem rei, q cessat ꝑp eius contumaciam, vel dic, ꝙ primum iudiciũ est finitũ, nam iudex iubẽdo reum cauere de nõ faciendo nouitatẽ donec agatur, vr̃ partes absoluere à 1. instantia, sicut qñ reũ absoluit ab instantia, ꝑp cõtumaciam actoris. l. properandum. §. & si quidem. C. de iu. & de lit. cont. auth. offeratur, & ff. de iud. l. & post edictum. §. 1.

20 Veniamus ad quæstiones. † 1. q̃ro, pone fm lect. Dyn. ꝙ erat actor in quasi pos. seruitutis, sed poterat reus illũ actorẽ ꝓhibere aliquo iudicio possessorio, & remouere ab illa quasi pos. & 1. decretum fm formã huius l. fuit interpositũ an reus reuersus possit

e agere illo possessorio? Vr̃ ꝙ nõ, qa auditur solũ[e] de iure seruitutis per negatoriam, vt hac l. Dico sic, ꝙ si intra annum venerit, & velit agere possessorio, auditur sicut audiretur ad recuperandũ quasi pos. seruitutis. si eam amisit ꝑp ꝯtumaciam, vt dictũ est, qa paria sunt amittere poss. & amittere actionẽ ꝯpetẽtẽ ꝓ e. l. q actionem. de re. iur. & l. nõ vr̃. e. tit. & iõ tũc si intra annum à iudice cogeret̃ cauere, interponet cautionẽ sub hac exceptiõe, nisi intra annum venerit, & quasi pos. aliquo iusto iudicio aduocauerit, per ea q̃ ff.

21 dicta sunt in op. j. par. † 2. q̃ro, pone, reus ꝯtumax nõ vult cauere post iussum, & decretũ iudicis. qď faciet? Dicit gl. coget eũ pignorib. captis, vel mulcta indicta: vel si nõ põt haberi, fiat missio in pos. rei, vel iuris qď petitur, vel aliarũ rerũ, vt in ea hẽtis. certe ista gl. per legẽ alle. nõ bñ dicit, qa in aliis casib. loqtur, vt ff. dictũ est. Dico ergo ꝙ 1. cogetur pignorib. captis, & mulcta indicta, vt gl. dr̃. & si hoc non sufficit, tunc ꝑtor hʒ duas vias. Primo ꝙ decernat, ꝓinde haberi, ac si cautũ esset, & sufficiet, vt ĵ. ti. j. l. si finita. §. elegãter. cũ ibi no. fm remedium est, ꝙ vice cautionis mittat eũ in poss. tunc. n. missio in pos. vice cautionis succedit, & ĵ. ti. j. l. si finita. §. si qs dãni. & ad Carb. l. de bonis. §. q pupillo. & ita dʒ intelligi l. post q̃. §. fi. in fi. vt le. no. ca. Gl. ergo nr̃a lʒ bene senserit, nõ tñ per illas leges: qa illæ ll. non loquuntur in missione, q̃ fit ꝑp ꝯtumaciã in

22 non cauendo. De † 3. remedio. s. an ꝯ nõ cauẽtẽ possit iurari in li-

f tẽ. & dubitatur in gl. in l. harũ.[f] ff. si ser. ven. ꝙ nõ puto. qa cautio ve nit in offõ iudicis, nõ iure actionis. & idẽ dicebat Iac. Bu. inst. de a-

g ctio. §. æquè. circa fi. Ego credo illã gl. verũ dicere.[g] & est multum notabilis vno addito, ꝙ lʒ nõ iuretur in litẽ, tñ possit agi ad interesse actione in factũ ex edict. si qs ius di. nõ obt. l. j. in fi. siue. n. fiat præceptũ ex officio iudicis principaliter intẽtato ꝯ nõ parentem nõ iuratur in litẽ, sʒ põt ad interesse agi. l. si qs ex argentariis. §. ex hoc edicto. ff. de eden. siue ex officio mercenario, vel per q̃dã cõsequentiam intentato, idẽ vt ĵ. ne vis fiat ei. in l. j. in pr. & §. hec verba. secus in eo q venit iure actionis, tũc ꝯ nõ parẽtẽ indistincte iu

h ratur in litẽ[h] l. q restituere. in fi. ff. de rei ven.[i] 3. † q̃ro, nunquid cau

i tio, de qua loquitur lex nr̃a, fit cũ fideiussione,[k] vel sine? vr̃ ꝙ cũ

23 fideiussione, cum de priuato commodo tractetur, vt ff. e. l. non so

k lum. §. j. & ĵ. de præto. stip. l. 1. §. stipulationũ istarum. ꝯrium dico, ꝙ stipulatio de opere demoliendo, de qua loquuntur leges ꝯtrariæ, est prætoria, & à pretore inducta. & ideo fideiussores requirũtur, nisi reperiat̃ ꝯrium vt d. §. stipl'onũ istarum. sed cautio, de qua loquitur lex nr̃a, non fuit inducta à prætore, sed à iuriscõsulto, & prætor

a ADD. ¶ Ale. Et qñ ista quasi pos. inducat præsumptionẽ veritatis, vide sing. Bal. l. 2. C. de san. & latius bal. l. j. C. qui accu. & vide gl. & bal. l. si solennibus, C. de in str. & quod hr̃ in l. 3. & 4. C. de prob. quid autem in vera poss. an trãsferatur onus probandi in alium, vide in l. siue possidetis, C. de proba. & bar. l. quidam in suo, de cond. inst. Et quid si filius gerit se pro homine sui iuris, incumbit onus probandi, an patri habenti patriam ptãtem, vel econtra, vide bal. & Pau. de cast. l. si vero, ff. so. ma. & de ista materia, an quasi possessio transferat onus probandi, vide Cy. l. 2. C. vbi de ser. in 4. q. & in d. l. si solennibus, C. de fide instr. & in l. pe. vl. q. C. vbi cau. sta. & per Ia. but. l. circa, ff. de prob. & ibi per Flo. per Cyn. & Bal. l. non ignorat, C. qui accu. bal. l. eam quam, C. de fideic. adde, si agẽti opponitur quòd sit filiusf. in patris potestate, & ipse neget se in patris potestate, quia illegitimus, cui incumbat onus probandi, Fed. consi. 225.

b Alex. Concordat. Adde tamen circa id quod dicit hic bar. in hac 4. opp. iuncta et 5. op. ꝙ si primitiuus status ei concordat cũ intentione eius, q d. ꝯ præsentẽ statum, ꝙ tunc quasi possessio ꝓsentis status, non releuat ipsum possessorem ab onere probandi ꝯ præsumptionẽ, q̃ est dare ꝯ illum, & hoc si in ea sit dare petitoriũ, & possessorium, aliàs secus, & isto secundo casu intelligit c. semel malus, ita dicit bar. fm d. Io. fm quem adde dictis bar. ꝙ potes dicere, vt etiam voluit bal. & Ange. ꝙ si præsens status rei contradicat origini, & processui, tunc talis status, & quasi possessio non releuat ab onere probãdi, secus si cõtradicit origini, & non processui, vt est videre in maiori ætate, & minori, & dic vt hic Im. adde etiam quæ dicta sunt ĵ. prox. in 2. op. huius par. vna addi. Ang.

c Ale. Op. Ad hoc vide per bal. l. non ignorabit, C. ad exhi. & C. de prob. l. ex persona, & in l. siue possidetis, e. ti. & late bal. l. j. §. si magistratus, de mag. conuen. Vel aliter responde ad d. c. semel malus, vt hic per Bal. & Ang. & Im. Paris. ¶ Vide Fel. in c. scribam, de præsum.

d Pom. Vide fel. in c. scribam, de præsum. & Are. cons. 66. & 122. & vide etiam Ias. in l. si emancipati, C. de colla. & alex. consi. 102. vol. 2.

e Ale. Auditur solum. Tenendo opi. illorum, qui tenent contra Dy. & bar. in 6. op. j. partis, quæstio non reddit dubium.

f Ale. Quam gl. all. pro singulari do. Io. ita transiens ꝙ nõ iuretur in litem, quando officio iudicis nobili, vel marcenario aliquid veniebat expediendum contra contumacem. Illam etiam pro singulari sequitur bal. in d. l. harum.

g Pom. Dicere. Tenuit contrarium Bar. in l. harum. Sed tamen dictum bar. hic est verius, vt dicit ang. aret. referendo Flo. in §. preterea. inst. de actio. & in l. 4. ff. de in lit. iur. Posses tamen dicere, ꝙ bar. in d. l. harum, loquitur de of. iud. mercenario, quod deseruit actioni intentatæ. Sed gl. in l. harum, & bart. hic loquitur de of. iud. nobili quod nulli actioni deseruit.

h Ale. Indistincte iuratur. Vide l. 4. §. sed & si quis. in gl. super ver. condemnabitur. ff. finium regundorum.

i Ale. Et aduerte quia do. Io. hic cum bart. sentit, ꝙ restitutio rei in rei vendicatione veniat iure actionis, sed contrarium sentit Cy. post Pet. in l. si quid C. de ser. vt hic refert, Imo. qui defendit opi. bar. & vide hic omnino Imo. Sed ego ad do ad d. l. harum, si ser. ven. in fi. quod videtur tenere cum opi. Cy. quam retulit hic do. Io. ad quæ vide in spe. de iur. om. iu. §. deseruit, ver. post sententiam. & vide per ang. in repet. l. si quis vi. §. differentia, de acq. poss.

K Ale. Fideiussione. Vide quod no. bar. in l. prætoriæ stipulationes, ĵ. de præt. stip. & quod post bar. dixi in l. sancimus, C. de ver. signo.

prætor ob hoc principaliter non auditur, & ideo dēt dici iudicialis, non prætoria ſm opi. gl. verb. obl. l. ſtip. Ponum aliæ. in pr. ſed in his iudicialib. cautio dēt intelligi de ſimplici, cū à lege ciuili profertur, l. verum. §. videndum. ff. pro ſoc. & l. ſancimus. C. de ver. ſig. quicquid ibi dicat Cy. niſi forte ſi ꝯ fieret, intereſſe eſſet magnū,
a & perſona ſuſpecta.a l. ſi creditores. ff. de pri. cre. Satis tñ puto ꝙ l3
b ſatiſdō ceſſet, hoc eſt, fideiuſſoris datio, bona tñ ſua d3 obligare[b]
24 l. filio. ſ. vt le. no. ca. † Quarto q̄ro, qualiter in mā l. nr̄æ interpona
c tur[c] ſm decretum. Gl. ff. ti. j. in l. ſi finita. §. Iulianus. vr̄ dicere, ꝙ ſm decretum non hēt locū in reali actione, ꝙ ibi Dy. reprobat, & bñ. Et iō dicit, ꝙ ſicut 1. decretum interponit̄ diuerſis modis, vt dcm̄ eſt, ita 2. decretum interponitur hoc mō: qa 1. caſu, qñ nil operis vel demolitione erat fiendū in loco ſeruiente, reo perſeuerāte in
d ꝯtumacia poſt annū (nā intra annū[d] puto, ꝙ non poſſet inqetari, qm̄ annū h3, vt p3 ex his q̄ dixi) tunc iudex ſtatueret certū tp̄s, in
e tra ꝙ de ꝓprietate agat̄. aliàs poſtea nō audiat̄. Alio vero caſu[e] qñ ex 1. decreto fuit miſſus in poſ. rei ſeruientis, pp opus ſeu demolitionē, q̄ fieri d3, tunc per 2. decretū ſtatuet̄ certū tp̄s, intra ꝙ agat de iure ſeruitutis, & poſtea nō audiatur. & ēt ſi qd operis, ſeu demolitionis eſſet fiendū in loco ſeruiente, fier. Et hic eſt caſus ff. ti.
f j. l. à quo fundus. ibi. n. ponitur primū,[f] 2. decretū, ſm verū intelle
g ctum, nō violādo literā. Gl. nr̄a[g] in verb. vltro, q̄ h. d. intra 3. menſes, &c. male dicit, qa tp̄s certū nō ſtatuetur tp̄e interpoſitionis 1. decreti, de quo loqtur l. iſta, ſ3 tp̄e 2. decreti, & l. 1. C. eo. loquitur prorſus alio caſu. Si vero per 1. decret. fuit fcā miſſio in oīb. bonis pp aliqd̄ intereſſe, qd̄ veniebat in confeſſoria, vel nega. tunc eatenus quatenus ipſum ius ſeruitutis venit in iudicio, ipſum 2. decretum interponitur, vt ſ. dcm̄ eſt. Eatenus vero quatenus intereſſe venit in iudicio, interponet̄ 2. decretum ꝯ latitātem tm̄, ſicut in peſonalib. per venditionē rerū, vel ꝑ adiudicationē inſolutū, l. Fulcinius. §. j. ff. quib. ex cā. in poſ. ea. an āt in his actionib. & in aliis realib. reqratur latitatio, ad hoc vt perueniat ad 2. decretū, dicā in
25 l. ſi finita. §. Iulianus. ff. ti. j. † Quinto q̄ro,[h] qd ſi pro ſeruitute agat̄
h aliquo iudicio poſſeſſorio. Reſp. oīa q̄ dcā ſunt. ſ. de interpoſitione 1. decreti in ꝯfeſſoria & negatoria, hñt locū hic, eo excepto, ꝙ illud ꝙ hic dr̄ de cautiōe q̄ ibi interponit̄ per aliū modū, ſ. nō ædificaturū, priuſq̄ de poſſ. ſeruitutis egiſſet, nā hic dr̄, priuſq̄ de iure ſeruitutis egiſſet: hoc caſu d3 dici, priuſq̄ de ſeruitutis poſ. egiſſet. hoc iō, qa ꝯtumacia nō d3 alicui nocere, niſi in eo, in quo eſt ꝯtumax, vt dcm̄ eſt, & 2. decretū interponet̄ ſtatuēdo certū tp̄s, intra qd̄ agat de poſſeſſione, aľs nō audit̄ niſi de ꝓprietate. ꝓ hoc addu
26 co gl. ff. de iti. act. pri. l. 3. §. hoc interdicto. Sexto † q̄ro,[i] pone ꝙ ꝓ
i vſufructu, & vſu agatur ꝯfeſſoria, vel negatoria, qualiter interponetur 1. decretū. Reſp. aut ille, q̄ agit eſt in quaſi poſ. iuris petiti, & per ꝯñs rei, l. nāliter. in pr. ff. de ac. poſ. qd̄ pt̄ eſſe. l. vti frui. §. pe. ſ. ſi vſuſfr. pe. & tunc 1. & 2. decretū erit, ſm ea q̄ dicta ſunt in ſeruitutib. mere realib. per eandē rōem. ad qd̄ facit ſ. de vſufr. l. cuiuſcunque. §. j. Si vero nō eſt in poſſ. rei, tunc ſicut in aliis realib. mittitur in poſ. rei petitæ, ita ille, q̄ agit in ꝯfeſſoria. ille verò q̄ agit negatoria, mittit̄ in poſ. illius nālis, q̄ eſt apud eum, q̄ ſe dicit vſufructuarium, & codē mō interponet̄ 2. decretū ſicut cū de dñio agit̄ rei vend. vt dicetur in d. §. Iulianus. qa vſuſfruct⁹ pars dñij eſt, l. 4. ſ. de
27 vſufru. † Septimo q̄ro, qd ſi agatur de iure mere perſonali. vt aliquē eſſe in mea poteſtate,[k] vľ eſſe meū ſeruū, vel liberū, ſeu vaſal
k lū. Vel ꝯ, aliqs agit dicens ſe eſſe liberū à iurib. ꝑdictis. Spec. hoc tetigit de 1. & 2. decreto §. reſtat. verſ. quid ſi agatur actione præiudiciali, & ſequenti, vt ibi. Et videtur ꝙ nunquàm viderit legem, quæ iſtam materiam decidat. Dic ergo, ꝙ pro his iuribus, aut agit actione perſonali, aut reali. Primo caſu, puta dicit quis hæredem grauatum ꝙ cum liberet, vel alio modo, & tunc aut reus, à quo illud petitur, latitat, & cā cognita iudex decernit ei libertatē, & illū reum priuabit omni iure patronatus, & remanebit ille in libertate. vt ff. de fid. li. l. cū vero. §. ſubuentū. & l. ſi eum. in pr. & §. j. & §. ſi quis ſeruum. & l. neq; infames. & C. e. l. ſi ſeruus. in fi. eum ſi. ibi no. & hoc caſu nō interponitur 2. decretū, quia 1. h3 vim perfectæ
l donōis incōtinēti. Secūdo caſu q̄do agitur reali,[l] aut ille, qui cōuenitur, eſt contumax ab initio, aut poſt preſtitam ſatiſdōnem, vľ cautionem de lite proſequenda, aut poſt lit. cont. Primo caſu interponitur 1. decretum, transferēdo onus ꝓbandi de vno in aliū, & interponendo cautionem, per q̄ transferatur poſſeſſio iuris petiti, vt hac l. dr̄, ad quod poterit cogi pignorib. captis, & mulcta in dicta. & ita d3 intelligi quod no. Spe. d. ti. Et eodem mō peruenit̄ ad 2. decretum, de quo dictum eſt ſ. in ſeruitutib. realib. eadē rōe.
m 2. caſu, ſi quidem citatus per annum[m] fuerit cōtumax, iudex pronunciabit ſubiiciendo contumacem ſeruituti, vel ponendo actorem
n in perfecta libertate, ſm intentionem agentis,[n] vt C. de aſſer. toll. l. j. §. fi. & hoc caſu ēt nō erit op⁹ 2. decreto. 3. caſu qñ poſt lit. cont. eſt ꝯtumax, tunc actor h3 duplicem viam, vel ꝙ intentet remedium. d. l. j. de aſſer. toll. vel exerceat litē ſm formā l. diui. §. j. ff. de lib. cau. Vnum. n. remedium nō tollitur per aliud l. quoties. de act. & obli. & iſta eſt veritas iſtius materiæ vtilis, & quotidianæ.
28 † 8. q̄ro, qd ſi ago ꝓ aliquo iure incorporali, vt caueas de aliquo dādo, vel faciendo, vel te ponas in aliqua obligatione? De hoc dicetur. ff. tit. 1. l. ſi finita. §. Iulianus. aliàs, in §. eleganter. vbi agitur ꝯ aliquem, vt caueat de damno infecto, & ſic dicemus de aliis cau-
29 tionib. † 9. q̄ro, quid ſi agitur pro liberatione alicuius obligationis perſonalis? reſp. aliquo exiſtente contumace, iudex de cā cog
o noſcet, & cā cognita,[o] &c. quod no. ex. de offi. iu. c. fi. in gl. 2. Hoc optime probant oēs ll. illæ, quas. ſ. allegaui, qñ quis petit libertatem actione perſonali, ſ. l. cum vero. §. ſubuentum. de fideic. li. & l.
30 neq; infantes. cum ſi. † 10. q̄ro, ꝑqd ſi aliqs petat ſe admitti in re-
p gimine, vel rectoria alicuius ciuitatis & eſt officiū annale, vel ſex menſium, quō fiet, quia ſi dicta tempora expectētur, tp̄s labetur? reſp. aut ciuitas liberatur p̄ſtādo intereſſe, nec cogitur eū præciſſe admittere, ꝙ eſt qñ ille h3 ius ex electione, & promiſſione facta per ſyndicum ciuitatis, qa cum factū, ſ. eum pati adminiſtrare officium, ſit in obligatione conuentionali partium, non pt̄ compelli præciſe, vt pleniſſime dixi in l. ſtipulationes non diuiduntur. in illa qōe, an quis poſſit præciſe compelli ad factum, & tūc fiet miſ
q ſio in bonis vniuerſitatis: ſicut ſi ageretur ꝯ priuatum[q] ad patientiam, l. is cuius. ſi ſeruit. ven. ſm gl. q̄ dicit, ꝙ ibi agitur perſonali, coniuncta l. fi. quod cuiuſq; vniuerſita. no. Si vero ciuitas tenetur pati ex quadam obligatione legali, tunc dico, ꝙ iudex poterit dicta tempora immutare, & intra modicum temp⁹ interponere decretum, quod habeat vim diffinitiuæ ſententiæ, qa res eſt tempore peritura, ar. optimo ff. de glan. le. l. j. & quod no. ſ. de iu. l. ſed & ſi reſtituatur. §. & ſi dies. facit de re iu. l. 2. & ff. de app. reci. l. fi. ſic debet intelligi quod no. Spe. in primo, & ſecundo decreto, §. viden-
r dum. ver. quid ſi electus.[r] Dices tu, iſtud periculum non eſt, quia poterit tempore reintegrari, & eſſe poteſtas aliis ſex menſib. arg. de ver. ob. l. & ideo hæſitatur. Reſp. illud in his quæ curſu temporis non pereunt, vt ecce. ſiue fiat domus in iſto loco hoc anno, ſiue ſequenti, eadem eſt domus: ſecus in his, quæ curſu temporis pereunt vt in l. ſi vſuſfructus mihi in biennium. de vſuf. leg. ſic eſt hoc

a ADD. ¶ Ale. Suſpecta. Adde bal. in d. l. ſancimus.
b Ale. Obligare. Adde bar. l. j. ff. qui ſat. cog Im. l. diuortio, §. interdum, ff. ſo. ma. & quæ dixi poſt bart. l. ſancimus, C. de verb. ſig. & tex. in auct. de ſant. epi. §. ſi quis autem pro pecuniaria, Sed ibi releuabatur à ſatiſdatio de iudicio ſiſti. adde Old. conſi. 68.
c Ale. De primo autem decreto vidiſti ſ. in 6. op. & melius in 7. opp. 1. par. & vide ff. in 6. q. & 7. & quod no. Bal. in d. auct. & qui, ver. quæro qualiter fiat miſſio in interdicto, vti poſſ. & ver. ſeq. de bon. auct. iud. poſſ. & per Spe. de ſecundo decret, ver. ſed qualiter in ſeruitutibus, & ver. ſeq. §. videndum.
d Ale. Annum. Adde Im. poſt Ang. & bar. in l. à quo. ff. tit. 1. & limita, vt ff. in x. q.
e Ale. Vero caſu. Ad huius intellectum etiam vide bar. ſ. e. in x. oppo. 1. partis, & in 2. oppo. 2. par.
f Ale. Primum. Et qualiter in iſtis incorporalib⁹, fiat executio ſentētiæ, vide bar. plene in l. miles, §. qui iudicati, de re iu.
g Ale. Noſtra. Reprobat gl. paruam, ff. ver. vltro, & idem etiam dicebat hic Im. licèt non faciat mentionem de Bar. Et vide hic Imo. omnino, qui dicit quòd erit in arbitrio iudicis, quando volet interponere ſecundum decretum.
h Ale. Quæro. Quando pro ſeruitute agitur iudicio poſſeſſorio, quando conſulatur contra contumacem, Quando autem, & quæ interdicta poſſeſſoria competant pro ſeruitute, vide quod no. bar. l. ſicuti, §. Ariſto. ſi ſer. ven. & quod no. in ſti. de act. §. æque. circa fin. & ad hoc etiam vide bar. ff. ea. l. in vlt. q. & hic adde Inn. & Ant. c. 1. de eo qui mit. in poſſ. vbi plenius, & Spe. in ti. de primo decr. §. reſtat, ver. ſed pone ago.
i Ale. Sexto quæro. Adde quod no. bar. l. ſi finita, §. ſi de vectigalibus, ff. ti. j. & bal. in d. auct. & qui, in ver. modo reuoco, & do. anto. in ca. 1. de eo qui mit. in poſſ. cau. rei ſer.
K Ale. Poteſtate. Per Bal. in auct. & qui & latius de iſtis per bal. l. 1. in fi. C. de teſti. & do. anto. d. c. 1. de eo qui mit. in poſ. & quod not, bal. in l. 2. ſi ex nox. cau. ag. & quod no. bar. l. ſi finita, §. Iulianus, ff. ti. j.
l Alex. Reali. Vt præiudiciali, vt inſt. de act. §. præiudiciales, & plene in l. §. j. per hanc, de rei ven.
m Ale. Bar. hic, intelligit illam l. 1. §. fi. C. de aſſer. toll. ꝙ poſt præſtitam ſatiſdationem de iudicio ſiſti, dominus qui mouet quæſtionem libertatis ſeruo, ſi ſe abſentet per annum, quòd per hoc conſequitur ſeruus libertatem, Nam adde ſm d. Io. ꝙ dicta iura bart. non probant, vt hic per eum, quem omnino vide, & vide illū tex. & quod dicam in l. fi. ff. de var. & extraor. cog. & in l. nulli, C. de iud.
n Ale. Intentionem agētis, Vide Spe. de ſecundo decr. §. videndum, ver. quid ſi agat negatoria.
o Ale. Cognita. Vult dicere, ꝙ procedatur ad diffinitiuam, abſque miſſione, quia nil petitur præſtari aperte, vt no. in ca. fi. de of. iu. & auct. ſi omnes, C. ſi vt ſe ab hær. abſtin. & ibi bar. & ita intelligit d. Ant. d. c. j. de eo qui mitt. in poſſ. & adde no. per Bal. in l. 2. ſi ex noxali cau. aga.
p Ale. Quæro. Adde quæ no. Bar. l. j. §. huius autem interdicti, ff. vti poſſ. & d. ant. c. 1. de eo qui mit. in poſ. proſequitur dicta bar. hic, adde no. per Bal. in l. 2. ſi ex noxa. cau. aga.
q Ale. Priuatum. Sed adde ꝙ Bal. c. 1. in fi. de mi. va. qui contu. eſt, quæſiuit qualiter fiat miſſio in iuribus negatis, & dat exemplum, vt ibi habes per eum, vbi in hoc dubio ſe refert ad hanc l. vide eum omnino.
r Ale. Electus. Idem dictum refert Io. An. c. contingit, ſuper gl. fi. de dolo, & contu. & d. ant. in c. 1. de eo qui mit. in poſſ.

hoc officium. Nam aliud est regimen vnius anni, aliud alterius.
Fateor tamen, ꝙ si annus pertransisset, ad interesse tm̄ pōt agi d.l.
3 1 si vsusfructus. † Vndecimo quæro, quid si aliquis petat, & dicat
se abbatem alicuius monasterij: nō pono manum in messem alie
a nam. *a* Dic vt no. ext. de eo qui mi. in pos. cau. rei ser. c. 1. per Inn. &
e. ti. c. j. li. 6. & de do. & cont. c. pe. per Ber. & in spec. de contu. §. se-
3 2 quit. vers. illud autem. Duodecimo † q̄ro. *b* ago contra aliquē vti
possidetis, qualiter peruenitur ad j. & 2. decretum? resp. Quando-
que in hoc interdicto venit interesse turbationis iā factę. l. si duo.
§. pe. j. vti pos. & tunc pcedet, sicut cū ago personalib. aliis actioni
bus ad quantitatem. Qn̄que in tali interdicto venit restitutio pos
sessionis naturalis, quam aduersarius habet, vt no. j. de acq. pos. l.
clam possidere, §. q ad nundinas. & l. naturaliter. §. nihil cōe. & tūc
fiet missio in illam poss. quam habet aduersarius, si ageretur inter
dicto recup. pos. eadem rōe. Aliqn̄ in hoc interdicto venit solum,
ꝙ iste agens sit potior in possessione, & ꝙ ab illo non turbetur, &
tunc 1. decretum erit in transferendo onus probationis de vno
in alium, vt hic dicitur, & no. in gl. & per Azo. in summa vti poss.
in fi. & per Cy. C. vti poss. l. j. circca fi. & no spec. in tit. de 1. decre-
to. §. restat. ver. sed pone, ago. Idem dico de 2. decreto, quod inter
ponitur modo, quo dictum est s. in confessoria, & negatoria.

a ADD. ¶ Alex. In messem alienam. Noli mittere manum in messem alienam. quod facit, quia merus Legista non debet se intromittere in materia mere Canonica, consulendo, vel econtra, quia contra facientes faciliter errant, secundum do. Io. hic adde do. Ant. in c. clerici, de iud.

b Ale. Duodecimo quæro. Bene facit quod not. bar. s. e. l. in 5. q. & bal. in auth. & qui. & ibi dicit, ꝙ fit etiam in hoc interdicto, & in omnib. duplicib. iudiciis missio in possessionem bonorum actoris, si est contumax, per bal. i l. 2. si ex nox. causa aga. in 7. q. & bar. hic loquitur quando agitur pro corporalib. s. in 5. q. loquitur quando pro possessione incorporalium.

LEX XVI.

a Si opus. *a* Quęro qualiter prohibuit postea prętor, dic vt in
gl. Quid si hoc fecit sine causa? Rn̄. si fecit parte ab
b sente non valet, *b* aliter valet, licet partem grauet, vt dicitur in a-
liis interlocutoriis. j. de re iudic. l. quod iussit. Et idem puto in de-
nunciatione facta sine auctoritate prætoris viui multo magis:
quia minori auctoritate nititur, & totum fit auctoritate præto-
ris mortui, seu eius edicti.

a ADD. ¶ Ale. Si opus. Dicit tamen Ang. quod in casu huius l. poterit tamen opus demoliri per interdictum, quod vi aut clam, vel aliud remedium, si veritate inspecta fuerit iniuste ædificatum.

b Ale. No. ꝙ iudex non potest reuocare interlocutoriam, quæ partem grauet, ipsa parte absente, ac etiam tene menti istud dictum hic, ꝙ interlocutoria, per quā generatur præiudicium parti, lata parte absente non valet. Sȝ do. Io. Inn. & Io. And. tenet contrarium in c. auditis, de procura. & Inn. in c. querelam, ad fi. eo. ti. sed secundum d. Io. iura alleg. per eos non probant, & ideo secundū eum pōt saluari vtrunque dictum, vt hic per eum, quem vide, sed d. Io. ea quæ in hoc posuit hic, habuit bar. l. quod iussit, de re iu. Item adde quod not. bart. l. consentaneum, C. quomodo, & quando iudex. adde etiam bal. in hoc aliter distinguentem, in l. 1. C. de sent. ex breui. vt ibi per eum, Tu vide omnino bar. & ibi post eū Bal. qui aliter loquitur, & bene, quod limita, nisi quis à principio esset citatus ad totum processum secundum Inn. c. consuluit, de of. dele. & dixi post bart. in auct. qui semel, C. quomodo, & quando iudex, vtrum autem in sententia taxatiua expensarum requiratur citatio, vide bal. l. terminato, C. de fruc. & lit. & Inn. c. fi. quod metus causa, & ad prædicta adde gl. bonam in l. si deserta, C. si propter pub. pen. ad prædicta etiam vide Bal. l. fi. C. de sent. ex bre. rec. post Ia. Bu. l. j. e. tit. & ibi per eos, quando dicatur interlocutoria magni præiudicij, videlicet ꝙ illa quæ cōtinet dari, vel fieri, vide bar. l. nec quicquam, §. vbi decretum, ff. de of. proconsu. & ibi etiam scripsi, & vide quod no. Inn. ca. 2. de rest. in integ. dum alle. l. moris, de pœ. & aliquid per Lud. in l. j. ff. de arb. & hoc in add.
¶ Adde quod conclusionem, de qua hic in lec. per Ale. & per Doc. in §. vbi decretum, tenet Rom. cons. 72. in fi. & consi. 61. licèt non ita clare, idem tenet Abb. consilio 34. libro 2. vbi dicit, dictum bar. notabile, in d. §. vbi decretum, & quod sententia interlocutoria lata parte non citata, sit nulla, cum parti affert præiudicium, tenet Ang. consi. 107.

LEX XVII.

1 *Nunciatio, quòd fiat per verbum nuncio, vel prohibeo, sufficit.*
2 *Hoc interdictum quando competat domino.*

1 Si procurator. No. istam l. & gl. ꝙ † nunciatio per quę
cunque verba fiat, sufficit, siue per ver
bum, nuncio, siue per verbum, prohibeo. & dixi tibi. s. eo. l. de pu-
2 pillo. §. meminisse. † Quæro, an domino competat hoc interdi-
a ctum. gl. ꝙ sic. Tu dic. contra, *a* quia hic procurator prohibuit so-
lum ædificantem, & sic prohibitio fuit in personam, quæ parit so
lum interdictum, ꝙ vi aut clam. & hoc voluit hæc lex. Sed si po-
neres prohibitionem factam impersonaliter, verum diceret Gl.
vt dixi in d. §. meminisse.

a ADD. ¶ Tu dic contra. Sed secundum Io. potest saluari gl. respectu personæ prohibitæ tantum, vt hic per eum, quem vide, & idem etiam firmat Imo. j. proxime, in l. prætor, in princ.

LEX XIX.

Sciendum. Dicit gl. quod fuit denegata pręstita cautio-
ne, & h. d. timens ne si fieret denegatio causa
cognita, obstaret exceptio rei iu. Tu intellige istam l. prout iacet.
dixi s. eod. l. de pupillo. §. si is.

LEX XX.

1 *Expressum est illud, quod continetur mente, & quod continetur sub generalitate verborum.*
Euidens dicitur, quod colligitur ex coniecturis.
2 *Tutor qui promissit vtilia facere, et inutilia prętermittere, dicitur defensionem promittere.*
3 *Lex prohibens actum, & pœnam imponens, quando videatur actum annullare.*

Prætor ait.

§. Interdictum. Dicitur hic, ꝙ expressun est hoc inter-
dicto, &c. quomodo est hoc expressū?
a Gl. in verb. expressum. dicit, tacite. No. ex isto text. *a* cum hac gl. ꝙ
1 illud † est expressum quod continetur mente legis. Concordan-
tiæ sunt in gl. Sicut enim illud dicitur euidens, quod colligitur ex
coniecturis, l. licet. de le. j. siç etiam illud dicitur expressum, quod
2 continetur sub generalitate verborum. no. C. ꝙ cum eo. l. fi. † Qđ
b facit, si tutor promisit *b* vtilia facere, & inutilia prętermittere, quod
sufficiat, & sub istis verbis continetur defensio. Est ergo expressū,
& sic sufficit. l. fin. §. omnem. de admin. tuto. Sed certe expressum
est edicto, non autem verbis edicti. l. nominis & rei. §. verbum. j.
de verb. sig. & dixi s. eo. l. 1. in prin. Sed cum d. §. omnem. requirat
expressum verbis, ergo nō sufficit ista generalitas. & sic debet su-
stineri, quod doc. tenent ibi, & de legi. tut. l. legitimos. in princip.
Item

a ADD. ¶ Alex. Not. ex isto tex. Adde, quæ no. Bar. in l. 1. s. de vulg. & pup. & quod dixit Bar. in l. alimenta, circa med. C. de ne. gest. Et hoc est vtile sm̄ Ang. quo ad appellantem ab interlocutoria, quia si alleget vnam causam grauaminis necessario cōprehensam in verbis, dicetur ex mente sigillatim, & sic appellatio procedet sm̄ Cle. appellanti, de app. Dic vt ibi de hoc, & Ang. & Imo. in l. vbi aūt, §. illud, de verb. obl. Et adde ad id, quod dixi sm̄ Ang. hic, ꝙ dicebat Bald. in l. eos, §. si autem, de app. ꝙ quando de iure canonico appellatur ab interlocutoria, vel grauamine, non sufficit dicere, appello: sed dēt appellans inserere certam causam generalem, puta, quia iudex me grauauit. Nam hæc causa tacite inest appellationi, quicquid no. Inn. in c. vlti. de ope. noui nunc. Vltra hæc dicebat valde no. idem Bal. in l. minoribus, C. de his quib. vt indig. ꝙ in appellatione ab interlocutoria ex se non sufficit dicere, appello, quia me grauasti, vt ex actis apparet, nam hæc verba non continent aliquid certum ex se, vt ibi per eum, quem vide. Econuerso in re aperta superuacua est expressio causæ, arg. j. de app. l. si constat, & de li. cau. l. si tibi testamento, ergo est talis interlocutio, cuius iniquitas ostenditur per allegationes iuris. Vnde non est necessario expressio causæ app. arg. de dot. præleg. l. 1. §. fi. Et ita debet intelligi Inn. in c. fi. de ope. noui nunc. Sed vbi iniquitas sententiæ interlocutoriæ habet detegi ex allegationibus, & probationibus facti, ita ꝙ est quæstio facti, non iuris, tunc habet locum quod dicitur in vulgari clem. appellanti, vt appellans ab interlocutoria habet exprimere in appellatione, quare sententia sit iniusta, & causam non expressam non possit prosequi, sm̄ Pau. hic, & hoc in interlocutoria mera. Sed si habet vim diffinitiuæ, tunc dic vt dixi post Bar. in l. 3. de app. reci. hoc voluit Bal. in d. l. minoribus. Item adde ad d. clem. appellanti, ꝙ quando requiritur causa grauaminis specialiter expressa, ꝙ non sufficit si in appellatione dicitur, pro causis grauaminis, assigno omnes exceptiones productas, & omnia producta in iudicio principali, sed est necessaria specificatio, de qua in aut. de hær. & fal. §. si vero expressim, quia non dicitur specifica expressio, quæ sit per relationem ad aliud. Ita dicit Ang. in l. 1. §. inter filium, j. de fal. p gl. ibi, cum ibi not. Et istis adde omnino Bal. in l. edita, C. de eden. Et vide, quæ dixi post Bar. in l. 4. j. de app. reci, & not. Ang. in l. 1. de lib. cau. & per Bart. & do. Ant. in c. vt debitus, de app. per doct. in c. 1. de app. in 6. Adde etiam quod Bal. consi. 347. lib. 1. secundum antiquam impressionem, & secundum nouam consi. 146. in 3. par. inc. quia ex facto, voluit, ꝙ non sufficit generalis, vel obscura narratio in appellatione à grauamine, & consi. 242. eod. lib. aliàs consi. 44. incip. ad euidentiam est præmittendum, vtrum fructus, libr. 3. ꝙ non sufficiat se referre ad processum, prout in præced. apost. actum est. & ꝙ Rom. consi. 500. lib. 1. vbi ponit omnia necessaria in appel. ab interlocutoria.
Pom. Adde, ꝙ illud dicitur expressum, quod ex mente legis continetur, aut sub verborum generalitate, aut ex coniecturis. Limita autem hic, quod dicitur de verborum generalitate, vt limitatur per Ang. in §. si vero expressim, per tex. ibi, in aut. de hæred. & fal. & in §. illud, per text. ibi, in aut. de trien. & semiss. & per Rom. in rep. aut. similiter, C. ad l. falc. de qua quidem limitatione vide Ang. in l. 1. versi. circa ista, s. de vulg. & pup. de quo etiam vide quod ego scripsi in not. meo. num. 44. Fel. in c. translato, ver. est secundo addendum, de const. & Cæpol. consi. 20. & Rom. consi. 371. & Aret. 111. & Ia. in l. sicut certi, C. de test. mil. & Are. in d. l. 1. de vulg. & pupil.

b Alex. Sit tutor. Nota pro concipienda promissione tutoris, & adde Bar. in l. legitimos, de leg. tutorib. & in d. l. fi. §. omnem, & in l. tutores, de admin. tut. Sed Bal. in d. §. omnem, sentit contrarium, vide quod ibi dixi, & Cy. ibi.
Paris. Vide Alex. cons. 80. incip. visis themate s. scripto, ac instrumento, ver. successiue opponitur contra dictum Matthe, sing. 107. Aret. inst. de legit. agn. tutel. versi. 3. principaliter.

3 a †Item no. ex hac a gl. ex eo q pœna imponitur, vt denegari ne ædificet, & sic actus annullari d3 sed hoc iõ, qa ipsa pena est annullatio actus. s. destructio operis. Vnde doc. dicũt, qñ l. phibet de iure spãli, & pcedit vltra pœnã ĩponẽdo, act9 remanet valid9. l. vl. s. de diuor. aliàs sec9. Ita no. Cy. ĩ l. nõ dubiũ. cir. fi. C. de leg. & fuit dictũ Ric. Mal. Sed istud nõ vr verũ, qa de iure spãli phibet alienari res ecclesiastica, & pœna imponit, & tñ annullat actus; vt l. iubemus. C. de sacr. eccl. & iõ dic ad d. l. vl. de diuor. ɔiũcta. l. j. §. fi. s. vñ vir & vxor, q ibi pœna imposita nõ esset pœna, si remaneret act9 inualidus. Nã si remaneret mrimoniũ, tũc nõ esset pœna q nõ nubat, qa alteri nupta nõ pt alteri nubere amplius de iure cõi: sed si diuortium valet: tũc non posse nubere pœna est. Et iõ dicatis qñ lex pcedit vltra pœnã imponẽdo, aut est certũ de mẽte legis, & sic stamus certo, si lex disponit, q actus nõ valeat, & pœna imponatur. l. iubemus. C. de sacr. eccl. & l. j. C. de sep. vio. Aut est dubiũ, & tũc si respicit annullationẽ ipsi9 act9, pænaq; apponit, act9 annullatur, vt hic, & l. si vero nõ remunerãdi, §. rei turpis. s. mã. & l. iurisgẽtiũ. §. ptor ait, pacta. s. de pac. & l. pacta, q̃ ɔ. C. de pac. Aut apponit pæna extrinseca, puta, q hoc fecerit, soluat decẽ noĩe pœnæ, vel nõ audiat ad i9, & siña, & tũc aut pœna nõ esset pœna actu remanẽte inualido, & tũc act9 remanet valid9. l. vl. s. de diuor. Aut pœna pt ɔcurrere cũ act9 nullitate. & tũc, aut nullitas act9 respicit piudicium eius, cui pœna tm imponit, & tũc act9 est nullus. l. j. de his q̃ p nõ scri. hab. aut respicit alteri9 piudiciũ, & tũc act9 nõ est nullus. l. fili9 emãcip. §. fi. j. de fal. de re. iu. l. nemo vr dolo facere. & ibi gl. no. op. q vocet edictũ: vt s. e. l. ĩ pr. gl. soluit plurib. mo. vt ibi dt.

a ADD. ¶Ale. Et habetur in l. 3. §. item, ad Syll. & no. bal. in l. nemo martyres. C. de sacr. eccl. & qd dixi post bar. ĩ l. cũ lex, ff. de fideiuss. & ibi p do. Io. p cano. in c. l3 canon. & c. fi. de elec. in 6. p Mod. in l. j. §. biduũ, qñ app. sit. S3 an annullatio act9 sit pœna, vide cano. in c. 2. de const. & bal. in l. 3. C. de sacr. eccl. & vr tex. q sic, in l. senat9, ff. de contrah. emp. Sed in ɔriũ multũ obst. tex. in l. eius qui. ver. plane. de iure fisci, vbi annullatio frũæ, q est quasi ɔctus, nõ est pœna, & Io. An. in c. fi. de rescr. ibi appellat pœnã esse. S3 ɔriũ vr tenere in c. fi. de elec. in 6. Põt dici q nõ est pœna extrinseca, s3 intrinseca, fm Io. in d. c. fi. & bart. hic. Et adde qd no. voluit Io. An. post Host. in c. relatũ, ne cle. vel mon. q si in aliqua regula ɔtinentur aliqua faciẽda à religiosis, & apponit certa pœna, puta, ieiuniũ, & religiosi ɔueniẽtes, licèt iurauerint vel voluerint seruare regulã, nõ incurrũt trangressionẽ voti, nec peccatũ mortale, qa intẽtio ɔdẽtis regulã vr limitasse suum prẽceptum quo ad illã pœnã, licèt in ɔriũ faciat, qd no. in l. 2. C. de iur. emph. vbi puĩsio hoĩs nõ facit cessare, puĩsionẽ legis ordinariã, qd est no. p p scholares, q iurãt seruare statuta, q̃ dicũt aliqd fieri, vel nõ fieri, sub certa pœna. Et facit ad no. p bar. in l. si q̃s p eo. de fideiuss. & in auth. sacra, C. si adu. ven. facit in rõe sui, l. 3. C. de arb. & in eo qd dixi, an annullatio actus sit pœna, vide bal. in l. nõ dubiũ. C. de legib. & quod sit pœna ẽt vr tenere bar. in l. sanctio, de poe. & al bar. hic adde bal. in d. l. nõ dubiũ, & dixit bal. in l. 2. in fi. C. de iure emph. q priuatio dñi, & hominis priuatio, est pœna, & ad bar. hic adde bal. in l. 1. in 4. q. C. de his, quæ pœ. no. & hic adde Imo. in c. cum contingat, de iureiu. in 9. memb. per do. Cal. in c. fi. de postul. præla. & ibi per imo. in fi.

¶Adde quod no. Bal. & Paul. de Castr. in d. l. nemo martyres, tenet, quod annullatio actus non sit pœna.

§. Siue autem.

Op. j. e. l. stipulatio. §. opus. gl. dicit quod d3 habere instar operis, nõ bñ dicit, qa §. opus. loquitur de opere demoliẽdo, ideo debet habere instar operis, sed quantum ad nunciationem faciendam, sufficit quocunque modo inchoatum, vt s. eo. l. j. §. potest. & ibi dixi. & no. gl. s. e. l. de pupillo. §. nunciationem. super verbo, inchoet.

§. Quicquid autem.

No. q aliud est remissionem fieri, aliud loco remissionis haberi. facit l. si maritus sit in magistratu. §. j. j. de adul. & l. mercis appellatione. j. de verb. sig.

1 *Non sufficit dicere, sum paratus satisdare, nisi ducat fideiussores, nec dicere, volo soluere, nisi pecunia parata sit.*

a §. Si quis paratus.

a Op. de l. j. C. e. de ope. no. nun. Et si velis scire istud ɔrium, quia limitat totum titulum, & ibi gl. dicit q debet per tres menses differre, antequam remittatur nunciatio, gl. dat ibi 4. sol. & Dy. cõiungit fm sol. cũ tertia, & bona erit. Aut ille q nunciat, dicit ego sum parat9 ostendere de iure meo, hodie ɔstat, hodie agamus, & tunc licèt sit paratus satisdare, d3 expectare p tres mẽses. l. vnica. C. de no. ope. nun. c. vl. ext. de noui oper. nun. Si verò dñs nũciat, & statim oblata satisdatione nihil dicit, tunc statim fit remissio, & est in electione ædificãtis satisdare, vel differre. Veruntamen Gui. de Suza. dicebat, q si esset periculum interim ante tres menses fieret remissio. Verum dicit, si respiceret publicam vtilitatem, vel priuatam eo modo quo dixi in l. de pupillo. §. si quis riuos. s. eo. Sed quid si ille cui fit nunciatio dicit, hodie constat, hodie agam9, neç offert satisdationem? Ia. de Are. vr dicere q debet expectare p tres mẽses. Tu dic q si ille cui nunciatur. h. d. & nuncians tacet, q statim consequitur remissionem. Si verò dicit, se paratum, & vadit ad iudicium, tunc debet differri per tres menses, quia perinde est dicta verba dicere, sicut satisdationem offerre, secundum Pla. vt no. in 1. gl. huius §. quod placet. per l. si is à quo. vt in poss. leg. & per id quod no. C. de edic. diui Adr. tol. l. 2. & ff. de iud. l. si de vi. in fi. magnæ gl. cum si. Dicunt hic, †q si quis paratus b fuerit satisdare, quero, an sufficiat istud dicere, vel sit opus ducere fideiussores. c Credo q debeat ducere fideiussores idoneos. d Et do tibi tex. in l. seruus si heredi. in fi. j. de statulib. & l. qui decem. §. idem responsum. j. de sol. e Omnes ergo leges, quæ dicunt: sum paratus soluere, debent intelligi q debeat ire cum denariis in manu, sed in vno casu sufficit f te profiteri paratum soluere, licèt non ostendas pecuniã. l. pe. s. de rescin. ven. & gl. in l. si residuum. C. de distr. pig. g Item ad ɔstituendum nũciatorem in mora, an sufficiat solum facere prædictam oblationem, an debes probare, q ipse renuit recipere. Rñ. sufficit, q tacuerit, vt no. j. e. a. l. §. hoc autem interdictum competit. & ideo hoc probare q tacuerit, sufficit nisi ipse probet aliud.

(margin letters beside the preceding lines: 1, b, c, d, e, f, g)

a ADD. ¶Ale. No. intellectum ad totum hunc ti. & hæc vera, qñ ædificatur in priuato, si autem in publico, dic vt hr j. e. a. l. §. hoc interdictũ, fm Imo. ¶Adde q si clericus ædificans paratus est militi satisdare coram epo, miles vero nõ vult recipere, nisi coram iudice suo, dicit spe. q satisdatio videtur remissa, cum cleric9 satisdare velit, ar. h9 l. & hoc vide in ti. de satis. cir. fi. & Io. An. ibi ẽt seqtur.

b Paris. Quis paratus. Vide Alex. cons. 21. vol. 1.

c Ale. Vnum tñ tene menti perpetuo, q ille, qui tenetur satisdare, vt pœnam euitet, vel vt pretium consequatur, si offerat fideiussorem, & dicat se paratum soluere, q istud sufficit, ẽt si ille, qui debet recipere nihil dicat, vel etiam ɔdicat, nec erit necesse qd ille, qui tenet satisdare, promittat alicui cũ fideiussore recipienti p illo, cui d3 satisdari, qd no. fm Ang. in l. de pupillo, §. si is cui. p illum tex. s. e. & per tex. j. e. a. l. §. hoc autem, & dicit se vidisse de facto, & ibi seqtur do. Io. & adde qd no. bar. hic in fi. Et subdit hic Ang. qd ille q d3 satisdare, implet, si satisdat alteri, recipiẽti p illo, & sic non est necesse, q vadat ad domum illius, sed sufficit q ille per mandati actionem possit facere illam sibi cedi, all. tex. no. in l. 1. §. pe. j. quorum leg. & dicit menti tenendum. Tu fm do. Io. ponderã, q ibi dicit tex. de actione mandati, & sic forte non sufficeret promittere nego. gest. Nam verisimiliter tam haberi potest copia procuratoris, quam alteri9, qui gestorio noĩe accipiat satisdationẽ, qd verbũ do. Io. putarem intelligẽdũ, & limitandũ fm late no. per gl. & bar. in l. si seruum, §. nunc videamus, de verb. ob. & ad ea, quæ hic no. bar. dixi. S. Adde tex. & ibi no. bar. in l. si fideiussor. in pr. qui satis. cog. & ang. & Imo. in l. si mora. so. ma. & Ang. in l. si dubitetur. in pr. de fideiuss. vide tamen ibi Imo. in l. 4. §. prætor, j. de re iud.

d Ale. Et hoc etiam sequitur ang & do. Io. in d. §. idem responsum. l. qui decem. j. de sol. quod no. limit. vt in d. l. si fideiussor, s. qui sat. cog. post bar. & vide omnino, quod dixi in d. l. qui decem. §. idem responsum. hic all. (latio, in prin.

e Alex. Adde quod no. Lap. in suis add. in ele. dudum. de sep. & do. Io. j. eo. l. stipu-

f Ale. Et sic patet, q ll. loquentes de oblatione, in dubio intelliguntur de verbali, non reali. fallit in casib. hic notatis, & in l. acceptam, de vsuris, & in l. si mora, so. ma. & quod dixi in d. l. acceptam.

Adde bal. cons. 379. lib. 1. Pet. de anch. cons. 85.

g Clau. C. de distr. pig. Adde alium casum per Math. notab. 127.

1 *Hoc interdictum est perpetuum, & si respicit pœnam, est annale.*

2 *Nunciatio non datur contra hæredem, in tantum quantum contra defunctum.*

3 *Præscriptio 30. ann. de iure ciuili non erat cognita.*

Interdictum demolitorium durat 30. an. prohibitorium perpetuo.

4 *Hoc interdictũ cõpetit singulari success. pro opere præterito, & damno futuro. Interdicta sunt in rem scripta.*

§. Hoc interdictum.

Op. j. e. a. l. §. fi. Rñde. ibi loqt de hoc interdicto, quatenus est phibitoriũ, ne vis fiat ei, hic loqt d restitutorio. S3 op. qa istud est edictũ pœnale quaten9 ɔtinet pœnã, ergo nõ durat nisi anno. l. in honorariis. j. de ac. & obl. sol. Hoc edictũ succedit loco stipulationis de opere demoliẽdo, & iõ stiplo est ppetua, & sic ĩterdictũ. Ita intelligit Dy. sed nõ est verũ illud, vt ipse idẽ dt in additione sua, qa stip9o succedit loco interdicti. l. nõ solũ. §. morte. s. e. nõ interdictũ loco stiplonis. †Quid dicem9? Dico, q istud qd dr d. l. in honorariis. est regulare, & fallit hic, sicut in actiõe furtiua: vt inst. de perpe. & tẽp. act. §. j. Vel dic, qd est ppetuũ, inqtũ ɔtinet demolitionẽ, q̃ nõ est pœna. l. pe. §. fi. j. eo. sed quo ad pœnã a est annale. Sed hoc vr ɔ mẽtẽ h9 l. Vel dic, q illud interdictũ succedit loco actionis ɔfessoriæ, vel negatoriæ, vel rei ven. q̃ deberet intẽtari, vt no. j. e. l. stipulatio. §. h3. & iõ sicut illæ sunt perpetuæ, ita hæc d3 esse perpetua, vt s. si mu. ven. no. in poss. mit. l. j. §. fi. & dicam d. l. in honorariis. Item opp. s. eod. b l. non solum. §. morte. Dic vt ibi ple-

(margin numbers beside the preceding lines: 1, a, b)

a ADD. ¶Ale. Et sic tenet bar. q hoc interdictum demolitorium, quod est, quo ad impensam, quæ in eo est etiam pœnale, etiam durat perpetuo. Etiam quo ad illud, per istum tex. Nec obstat. l. in honorariis, quia ibi ponitur regula, quæ hic fallit in casu isto, sicut & alias fallit in actione furti manifesti, vt hic per Imo. quem vide post ang. sed idem Imo. j. eo. l. §. fi. videtur tenere opi. bar. hic, & ad no. hinc, adde no. j. tit. j. l. 4. §. fi. & quod ibi no. bar.

b Barb. Et no. q gl. hic vr innuere cum tex. q præscr. 30. an. fuit cognita de iure digest. & non nouiter inducta de iure Cod. & ad hanc vt consimilem, adde gl. in l. Pomp. §. fi. j. de acq. poss. q̃ quidam reputat sing. ad aliam l. in omnib. j. de act. & obl. licèt sint ɔriæ, gl. in l. qui occidit, in pr. s. ad l. Aq. & l. Iulianus. j. ex qui. cau. maio. inst. de perpe. & temp. ac. §. 1. & in auth. vt eccl. Ro. §. 1. & vide qd no. bal. in ll. oĩb. præal. & vide q de iure Can. prætoria interdicta qñcũq; pænalia, sunt perpetua, vt est gl. quam Moderniores all. pro sing. in c. solitæ, in fi. de rest. spol. & vide tex. in c. vigilanti, de præscr. vbi secundum vnum intellectum probatur, q fuit de iure digest. præscr. 30. ann. item 40. ann. vide ibi bal. & vide gl. in l. si pupillus, ff. de admi. tut. gl. in l. transacta finita. ff. de verb. signif. allegauit Bal. in d. c. vigilanti.

ne,

2 ne,nunciatio†datur ꝯ hrdem,ſ3 nõ intm q̃tum ꝑ defunctũ.Et rõ quare nõ in hrdem inſolidũ eſt,qa ex delicto.Dr hic,daẽ ꝑpetuo.
3 hic dicit gl.i.30.ann.illa vr mirabilis expoſitio.†qa pſcriptio 30. an.de iure fforum nõ erat cognita,vt no.in l.Iulianus.ex qui.cau. ma.& inſt.de perp.& temp.act.in pr.Gl.bñ intelligit,ꝙ 30.an.duret.qd ãt eſſet de iure fforum,dicã ĩ.de ac.& ob.l.in oĩb.&hoc referendo te ad interdictũ demolitoriũ,qd 30.an.durat.Secus in interdicto ꝓhibitorio,qa tunc ꝑpetuo durat, & vltra 30.an. & hoc
4 ſentit hic gl.in fi.& bñ dicã ĩ.e.l.§.fi.† Quæro,an cõpetat ſucceſſorib.in rem.& gl.hic dicit,ꝙ ſic.all.l.apparet.§.j.de iti.act.pri.Illa nõ facit,qa loqtur de prohibitione fcã,poſtq̃ qs emit,tñ gl.bñ dicit,&Dy.t3,&cões,qa interdicta ſunt ĩ rem ſcripta.l.j.de interd.ſ3 actio in rẽ ſcripta eſt reſpũ dãni,qd poſſet ꝯtingere,& ſuccõri ſingulari datur.l.ſi tertius.§.ſi qs prius.ĩ.ti.2.per Dy. & per eundẽ in c.is qui in ius.ext.de re.iu.li.6.& ĩ.ti.j.l.fluminum. §.adiicitur.ibi, per eum.& ibi dicemus. & hoc ꝓ opere ꝑterito, dãno tñ futuro: ꝓ ope vero futuro,ipſe emptor d3 nunciare,cũ nũciatio ſit extincta.l.ñ ſolũ.§.morte.niſi diceres,ꝙ ibi res ñ erat ĩtegra,vt ibi dixi.

1 *Plura remedia competentia illi,cui nunciatur nouum opus.*

§.Nonnulli putant.

Op.ſ.e.l.j.§.Sol.vt in gl.q̃ põit quot modis agitur,& inci.qđ vi,aut clã.in fi.addi.Item poſſet agi,vti poſſidetis,& iniuriarum, & fieri demolitio propria auctoritate qñq;, vt ſ.e.l. de pupillo.§. meminiſſe,& ibi no.Et hæc oĩa ſunt ex parte nunciantis,excepto
1 quarto mõ ſ.ꝓpoſito,q eſt in proxi.§.vñ dic,ꝙ†ille cui nunciaẽ, ꝑt agere primo,vt ĩ.prox.Item petere remiſſionẽ tanq̃ nunciatio potuerit ꝯtemni.ſ.e.l.de pupillo,§.ſi qs riuos.Item petere remiſſionem cã cognita,vel oblata ſatiſdõne,vt §.ſi is cui.Item ꝑt dicere,hodie ꝯſtat,hodie agamus,agere confeſſoria,vel negatoria,vt ſ.§.ſi qs parat⁹,& ibi dixi.Item ꝑt agere de dolo,vel in fcm ſi iniurioſe fuit fcã nunciatio.l.rẽ q̃dam.de dolo.Itẽ iniuriarũ,vt puto.

1 *Interdictum de no.oper.nun.locum habet etiam pro opere, quod fit extra ciuitatem,& ei renunciari poteſt.num.2.*

§.Deinde.

1 Ver hoc interdictũ.dr hic,ꝙ ad decus vrbium &c.†q̃ro,an hẽat locũ pro opere,qđ ſit extra ciuitatẽ.qdã,ꝙ nõ,per hunc tex.Tu dic ꝯ:vt ſ.e.l.j.§.ſiue ãt.& qa verba edicti ſunt gñalia:& no.in ſili ſ.de rei ven.l.in rẽ.§.tignum.
2 Itẽ q̃ro,an huic ĩterdcõ qs poſſit renunciare?†vr ꝙ nõ,qa rõe publicæ vtilitatis,ſ.ꝑp dec⁹ vrbiũ,&c.vt §.ſi paciſcar.l.iuriſgẽtiũ.ſ.đ pac.tu dic ꝯ,& hęc publ.vtilitas ẽ ſecũdario.ſicut dico ĩ l.j.ſo.ma.

1 *Promiſſio cui facta eſt,an poſſit iterum prohibere?*
2 *Iudex vbi publica vtilitas verſatur,ſupplet de facto.*

§.Hoc autem interdictum competit.

Op.& vr,ꝙ in publico ſufficiat cautio,vt ſ.e.l.nõ ſolũ.§.ſi cũ poſſem iure,& de ꝑt.ſtip.l.j.§.ſtipõnum.h⁹ ꝯrij timore ſunt 4.ſol.vna eſt Roff.ꝙ 1.pars loquẽ in priuato. Scda in opere publico.2.ibi, neq;.S3 iſta lec.nõ eſt bona,vt ĩ.dicã.dñt alij,ꝙ iſte totus §.loquatur in eo,q alieno noĩe volebat ſatiſdare. Iſta ẽt nõ eſt vera,qa ꝯ rõem h⁹ §.ibi neq;.n. Eſt 3.ſol.ꝙ ille q ædificat in publico, repromittendo nõ cogatur ad ꝑtorẽ venire, & tñ remittitur nũciatio, & nõ deſtruiẽ.qđ poſtea ſit h⁹ edicti vigore,nõ tñ ꝑt agere ĩterdicto ſi prohibeẽ.ſ3 ſi ſatiſdaret,tũc poſſet agere,ſm Mar.Hoc vltimum nõ placet gl.qa ſi ẽt ſatiſdat ñ aget, niſi ꝓbet de iure ſuo,ſ. ꝙ permittente principe,vel ſenatu fecerit.& hęc vera ꝓbatur per id qđ ĩ.dicã ex rõe h⁹ §.in fi.Poterit ergo q̃libet alius ꝓhibere.S3 an ipſe idẽ examinabiẽ.Quarti dñt,ꝙ ſiebat in publico cã priuati iuris,ſ3 iſta eſt vera in ſe,vt dixi in d.§.ſi cũ poſsẽ iure, ſ3 nõ q̃tũ ad iſtũ §.Et hoc euidenter oſtendiẽ,qa ex parte ædificãtis,iſtud interdictũ,ſeu edcm,h3 duo capita. Vnũ eſt,ꝙ h3 remiſſionẽ oblata ſatiſdõne.item oblata ſatiſdõne,vt hẽat interdictum,ne vis fiat ei,& non h3 locũ in remiſſione, cũ in verbis edicti ſ.§.deinde.de hoc nulla fiat mentio.S3 ꝯ ꝙ videatur repetitũ in hoc ſcdo capite,cum in primi parte edicti faciat mentionẽ de cautione.l.de pupillo.§.ſi is.vbi ſit mentio de cautione:ergo hic vr repetita,ar.l.2. ſ.de coniun.cum eman.li.ſed Reſp.ꝙ hic ceſſat rõ illus l.qa ꝑtor, vt ædificetur in publico,non ꝑt permittere.l.3.§.plane.qđ vi aut clã,& iõ non fit miſſio ex hoc edicto, ſiue ſit præſtita cautio,ſiue ſatiſdõ.Et de iſta mã,an qđ eſt poſitum in vno capite,intelligatur repetitum in alio,dicemus in l.prætor,§.eritque.vi bo.rap.Quæ-
a ro,an ille^a cui†promiſſio facta eſt,poſſit iterum prohibere?Gl.di
1 cit,ꝙ ſic,ſed exceptione repellitur.ꝯrium vr tenere in l.iuriſgentium.§.ſi paciſcar.ſ.de pac.Dic ꝙ hic recipit promiſſionem noĩe reipub.vt l.non ſolum.§.ſi cum poſſem.ſ.eo.iõ ipſe non admittitur,fecit enim iure permittente.In ꝯrium autem promiſit ſimpliciter non experiri,nec pro rep.cautionem recipit,ideo non valet,
2 &ipſe idem admittitur.† Item quæro,cum ipſe non admittatur, an iudex ipſe poterit hunc ædificantem impedire? Gl.ꝙ ſic, quia in his in quib. verſatur publica vtilitas , poteſt iudex ſupplere de facto.dixi ĩ.ti.j.l.4.§.hoc autem iudicium.item quero dicitur hic,

aut per te ſtat.hoc quomodo intelligatur,dic vt in gl.&no.quòd ſufficit eum,cui offertur tacere.Dixi ſ.§.ſi quis paratus.

a ADD.¶Barb.Et ſic no.pro ſtatuto,vt ſi cauſa debet compromitti inter conſanguineos,ꝙ ſi cauſa eſt compromiſſa,& non deciſa, iterum debet compromitti.ita hic tenet bal.in addi.& in l.ſi quis ex argentariis,§.ſi. cum ſeq. de eden.l. fideicommiſſa,§.ſi decem,de leg.3.

§.Et ſi ſatiſdatum.

Quæro,qũo ñ pſeuerat ſatiſdõ? Et dic,vt in gl.ꝙ no.vbi qs teneẽ ſatiſdare,ſatiſdatione finita,his modis poteſt repeti.q̃ro,in hoc §. qualiter repetatur? Reſp.cum ad cautionem petendã nulla competat actio,hic habet iterum nunciare,& ille,vt conſequatur remiſſionem,habet iterum cauere,vt hic, & ſ.e.l.cum procurator. §.j. Et conſulo hoc caſu,ꝙ ille qui nunciauit,exprimat cauſam,ſ. quòd ſatiſdatio eſt finita tali modo,ne aliter prætẽdens ignorantiam ſine pœna contemnat, vt ſ.depoſ. l.ſi quis inficiatus. quod ſatis procedit in aliis,ſecus vbi eſt finita per diei appoſiti lapſum, quod non poteſt ignorare.l.2.C.de iure emphyt.

1 *Reus citatus intra tres dies,& prima dies ſit aſſignata pro primo,ſecunda pro ſcdo,tertia pro tertio, & compareat in primo, actor vero non,ſed comparuit in vltima,& reus non,an poſſit dici contumax,eo quia vltima mora noceat.*

§.Si aliquando ſtetit.

a Iac.de Are.format vnã^a qõ.
1 fuit qs citat⁹,ꝙ intra 3.†dies veniat corã iudice, & prima dies fuit aſſignata ꝓ primo termino: ſecunda dies,pro ſecundo:tertia pro tertio,& peremptorio:debitor venit prima die,&actor non,& ſic reus accuſauit ꝯtumaciam ipſius actoris,venit in tertia die actor & reus nõ,an reus ſit in mora?Et vr dicere Ia. Are.ꝙ ſic, per l.iſtã,cum ſuis ſi.cum vltima mora noceat.Sed licèt iſtud dicatur ar.eſſe ad hoc, tñ credo ꝙ nõ ſit cõtumax, niſi citetur iterum:qa ſi reus veniat primo termino,& nõ inuenit aduerſariũ,tunc edictũ d3 circunduci.l.& poſt edcm. ſ.de iu.Item per l.ſancimus. C.de iu.vbi ipſe Ia.de Are.t3,ꝙ contumax in primo termino non auditur, niſi refectis expenſis.ergo actor non audieẽ,niſi reus reficiat expenſas, & faciat iterũ reum citari.Circa hoc vide ea quæ dicam ĩ.de verb.obl.l.qui ante.

a ADD.¶Adde per Io.and.in addi.ad Spe.ti.de expen.§.poſtremo,ver.hoc quoque notandum.

1 *Nunciatio licèt fiat per officium iudicis,tamen non tollitur ſpacio 30.annorũ.*
2 *Interdictum ad intereſſe eſt annale.*
3 *Noui operis interdictum oritur tempore inquietationis.*

§.Hoc interdictum ceſſat.

Op.ſ.e.l.§.hoc interdictum.Sol.vt ibi.Item op.C.de edi.priua.l.fi.So.ibi loqtur de actu nunciandi,q ꝑt fieri perpetuo.vt no.ſ.§.hoc interdcm.^a hic de interdcõ,ne vis fiat ei.rõ,qa illud ꝯpetit per modũ cuiuſdã facultatis, ergo nõ ꝑt
b pſcribi.ſicut ne qs vadat per viã pub.l.j.ĩ.de via pu.no.doc.in l.cũ notiſſimi.§.illud.C.de præſcr.30.an.S3 ꝯ^b hoc,†qa nunciatio ꝑt
1 fieri per officium iud.l.de pupillo.§.meminiſſe. ergo tollitur 30.
c annis^c vt no.in l.ſicut.C.de pſcri.30.an.& C.de fal.l.q̃rela. Sol.Ibi de officio iudicis qđ ꝯpeteret ꝓ aliquo ꝑterito, vel cuius cã eſſet aliqđ ꝑteritũ,ſ3 in caſu nr̃o iſtud officiũ cauſatur ex timore,qđ ẽ, ne ille ædificet.iõ, qa iſte timor ſp inſtat añ perfectũ ædificiũ. iõ
2 iſtud officiũ ſp naſcitur.facit,ꝙ no.C.de ſer.l.2.in gl.mag.†Quæro,in quo iſtud interdcm ceſſat poſt annum? Dicit Bul,ꝙ poſt annum non admitteẽ ad ſatiſdadum.Iſtud eſt falſum, nã per ſatiſdationẽ qs petit remiſſionẽ iuris q̃ſiti aduerſario per nunciationẽ: &ſm hoc agit ad id,qđ ꝑuenit ad aduerſariũ,ergo ꝑpetuo:vt ĩ.de ac.&ob.l.in honorariis. Alij,vt gl.dñt,ꝙ hic loqtur de interdcõ, ne vis fiat ei,ex quo qs h3 exceptionẽ,q̃ eſt ꝑpetua. Itẽ interdcm ad ĩtereſſe.vt no.ſ.e.l.de pupillo.§.fi. iſta eſt annalis tm,qa ꝯtinet pœnã ex parte ꝯuenti,qa daẽ ad id ꝙ ad eũ nõ ꝑuenit. ergo,&c.
3 d.l.in honorariis.& hoc placet.† Quæro,qñ hoc interdictum naſcitur,Et gl.dicit ex die ſatiſdationis,nõ tñ agi ꝑt,niſi ex die inquietationis,ſicut eſt in pig.act.& ſi. Hoc non placet, quia non oritur ex ꝯctu,vt illæ actiones,ſed oritur ex delicto, ſ.inquietatione pp ꝯctum

a ADD.¶Alex.Not.limitationem,ꝙ of.iud.præſcribitur ſpacio 30.ann.vt hic per Im.quem vide.Et adde quod no.bar.in l.i.ver.neque plures,in ſi.ĩ.vti poſ. Adde Old.conſ.156.

b Pom.An præſcribatur iud.of.vide quod no.Io.an.c.ſi.de conſue.in 6.& c.vt priuilegia,de pri.gl.l.ſicut,de præſc.30.an.& licèt bal.l.ſi cãm,C.de exe.rei iu.&l. querela,C.de fal.indiſtinctè ſequitur eam,tamen debet intelligi ſm diſtin.bar. hic ſm Mod.aliquando tamen præſcribitur of.iu.minori tꝑe,puta,qa ꝯpetit ꝓ fructib.pceptis,qa præſcribitur triennio,vt l.ſequitur,§.fructus,de vſu. bal.l. ancillæ,C.de fur.l.terminato,C.de fru.& li.exp.l.1.C.de vſu.& vſuf.leg.Et pondera,quia quocunque tempore duret of.iu.eius inſtantia non coarctatur triennio,vt no.dicit Bar.in l.litib. C.de ag.& cenſ.lib.11. & ſing.dixit Bal.in tale pactum,§.qui prouocauit,ff.de pact.in repe.quando petitur executio inſtri guarentigiati coarctati meta triennij,quod bene notabis pro limitatione d.l.properandum,C.de iu.Et no.hic,ꝙ of.iud. quod intentatur pro dãno inſtante,vel futuro,non præſcribitur, & ſic facit pro eo,quod no. Bal.in l.1.C.de epiſ.aud, & l.1.C.ſen.reſc. non poſſ.ꝙ ille,qui eſt in carceribus ab incarceratione poteſt continue appellare,quia continuo grauatur, quod eſt bene notandum.

c Triginta ann.Idem tenet Bal.& Ang.in l.præſcriptionem,C.de præſcr.30.ann.

ƺctum, ideo tempore inquietationis oriri puto, quod est verum.

LEX XXI.

1 *Stipulatio de opere demoliendo debet continere personam hæredis, aliàs hæres (non teneretur.*
2 *Verba istius stipulationis qualiter concipiantur, remissiue.*
3 *Stipulatio ista de opere demoliendo non habet locũ, quando nunciatur cã damni infecti, sed debet caueri de damno infecto, vt consequatur remissionem.*
4 *Remissionem plenariam nunciationis quis non consequitur per istam satisdationem, qua nunciatur iuris publici tuendi causa.*

Stipulatio de operis. Primo ponit, qñ ista stipulõ interponat, vsq; ibi, si qs ãt, ibi ponitur stipulõis effect⁹ ex vtraq; parte, vsq; ad §. h3 ãt. ibi, ponitur, tertio qñ ɔmittitur, vsq; ad §. op⁹. ibi, ꝓ quo ope ɔmittitur, vsq; ad §. siue. ibi, ad qd ɔmittatur, vsq; ad §. q̃situ. lecta prima partic. legis, recita gl. vt iacent, & signa gl. q̃ inc. remittẽda, & ope de-
1 moliẽdo. Circa istã gl. † q̃ro, vtrũ ex parte stipulãtis dẽat ɔtineri
a psonaᵃ hr̃dis, vt ꝓmittis mihi, meisq; hr̃dib. Et vr̃ ꝙ nõ, qa nũciatio ex parte nunciãtis est in persona, vt s. e. l. nõ solũ. §. morte. s3 illud re integra. Vñ stipulõ nõ transiret ad hr̃dẽ, vt ibi expresse no. & iõ hr̃dis d3 hẽri mẽtio, l3 rõ posita in fi. illius §. aliqualiter repu
2 gnet. Itẽ q̃ro, † l3 tacite insit ɔdõ, si fuerit iudicatũ, qualiter verba
3 ɔcipiẽtur? Exp̃sse tex. est C. de no. op. nun. l. vnic. † itẽ q̃ro, qa istud principiũ loqtur tm̃ de eo, q̃ nũciat cã sui iuris ɔseruãdi. qd si nũciat cã dãni infecti? resp. tũc nõ h3 locũ satisdõ de ope demoliendo, qa ꝑ hoc nũciãti nõ esset ɔsultũ, puta, si ædificiũ caderet in domũ ei⁹, nõ eẽt op⁹ demolitiõe, & iõ tũc ꝓ remissiõe caueẽ de dã. inf. vt dixi in l. de pupillo. §. si is cui. & no. s. e. l. cũ ꝓcurator. §. 1. in
4 sup ver. q̃diu stipulõ. † Itẽ qd si denũciatur iuris publici tuẽdi cã? resp. tũc ꝑ stipulõnẽ nõ ɔseqtur qs plenã remissiõnẽ, vt habuistis s. l. ꝓx. § hoc ãt interdictũ ɔpetit. & iõ tex. hic loqtur tm̃ qñ qs nũciat iuris sui conseruandi cã, l3 etiam tunc q̃do pro publico quis nunciaret stipulatio committeretur, vt sentit gl. §. habet autem. ĩ.

a ADD. ¶ Ale. De forma stipulationis, & satisdõis, vide oĩno ꝑ Im. hic post ange.

1 *Aedificans partem post nunciationem & ante præstitam satisdationem, & post satisdationem præstitam, an totum debeat demoliri.*

§. Si quis autem. Hic dr̃, offerre d3. ɔ, ĩ. quo. le. l. fi. §. j. gl. nõ soluit. dic, ꝙ hic erat op⁹ offer
a ri a ad excludẽdũ i⁹ nũciãti ex nũciatiõe q̃sitũ. in ɔrio legatari⁹ ñ h3 ius retinẽdi, cũ illicite occupasset, iõ nõ est op⁹ ei offerri, s3 satis est petẽdi morã nõ fieri. Op. de l. vnic. C. de no. ope. nun. sol. vt
1 dixi s. e. l. prætor. §. si qs paratus. † q̃rit Ia. de Are. pone, ꝙ post nũciatio. no. ope. ædificasti, ita ꝙ istud, quod est fcm̃ ante satisdõnẽ, d3 demoliri: postea satisdedisti, & post satisdationem ædificasti, & sic non d3 demoliri, quæritur an totum destrui d3, cum prius factum nõ posset demoliri sine illo? Et vr̃ ꝙ nõ, qa licitum trahit ad se non licitum. ar. l. imperator. la 2. s. de sta. ho. & l. prægnantis. ĩ. de poe. Et pro hoc iste tex. & pro hoc, s. e. l. de pupillo. §. si is cui. prout exponitur, omissa, i. nõ facta. In ɔrium, qa magis ɔsideretur
b quod nocetᵇ s. ad Syl. l. si quis in graui. §. fi. cum l. seq. & de aq. pl. ar. l. Atteius. §. fi. cum l. seq. Et ꝓ hoc iste tex. ibi, ante. n. q cqd ædificauerit, &c. qd dicem⁹? dicit Ia. de Are. & Old. seqẽdo eum, ꝙ aut ille, q̃ recipit satisdõem, sciebat ædificatum, & tunc ñ demolitur, ar. C. de pac. inter emp. & ven. l. cõmissorie. & de iu. do. imp. l. 2. Si vero ignorabat, & tunc demolietur. non eñ vr̃ renunciasse iuri, quod ignorat sibi cõpetere. l. mater. s. de inof. test. & totum tolletur. ar. l. Atteius. in fi. ĩ. de aq. pl. ar. hoc est verum, si est ædificatum tm̃, qd̃ habebat instar operis. secus si non habebat, vt ĩ. e. §. opus.

a ADD. ¶ Ale. Idem etiam, quando quis vellet consequi actionem, vel exercitium actionis, necesse habet offerri, l. Iulianus, §. offerri, de act. empt. ex placito, & l. emptionem, C. de rer. per. & hic per Im. qui etiam ponit, quando quis teneatur offerre, gl. in c. cupientes, quam hic alle. etiam bal. in l. 1. C. ne lic. tertio prouo.

b Adde, ꝙ etiam bene fa. tex. in l. etiam si partis, de le. j. & adde ꝙ in hac q. tex. l. j. §. item quæritur, de aqua quo. & æsti. & in l. nam quod, in pr. de pe. le. vñr velle, ꝙ si vn ab altero non p̃t diuidi, ꝙ totũ destruatur. Cogita, & ɔriũ hr̃ in l. non intelligitur, §. si q. s palã, de iu. fis. & qd̃ ibi bar. & in l. si quis eũ, s. de ɔd. & dem.

1 *Iudicia duo sunt necessaria, quando agitur, vt pronuncietur iuste ædificatum.*
2 *Vincens in confessoria, licèt obtinere deberet opus destrui, tamẽ hæc stipulõ nõ committitur, nisi doceatur, quod remissionem causa cognita fuerit cõsecutus.*
3 *Qua actione agatur, quando ædificatur in publico: vt satisdõ remittatur, remis.*
4 *Discussio quando fit, vt possit perueniri contra tertium possessorem, non sufficit relatio nuncij referentis se nihil inuenisse, sed requiritur iudicis declaratio.*

§. Habet autem stipulatio. Op. de l. qd̃ meo. §. si furioso. ĩ. d̃ ac. pos. & de duo. re. l. duos reos. in pr. gl. nõ soluit. vide gl. q̃ inc. s. taci
a tã. in fi. dic, ꝙ hic intelligitur ex p̃sumpta mẽte ɔhẽtiũ, ᵃ qa aliud tp̃s ɔmissiõis nõ h3 annexũ, in illis vero extra ꝓpositũ diceretur
1 intelligi. Dy. † q̃rit gl. qua act. agetur, vt ꝓnuncietur iniuste ædificatũ? Et dr̃, ꝙ ɔfessoria, vel neg. vel rei ven. & aliud iudiciũ erit, per qd̃ petẽtur expẽsæ. S3 istud qd̃ dicit gl. nõ est verũ, qa siue ɔfessoria, siue neg. siue in rẽ agatur, in illo iudicio veniunt impẽsæ. l. loci corp⁹. §. in ɔfessoria. s. si ser. ven. & l. ñ solũ. s. de rei ven. s3 qual'r gl. saluabitur? dic ꝙ duo iudicia erũt necessaria, vnũ qñ ɔ principa

lẽ agitur, alterũ q̃do ɔ fideiussorẽ, & hoc t3 Ia. de Are. Itẽ aduerte
b quia vt puto mihi non sufficitᵇ obtinere in confessoria, vel nega. vel rei ven. nisi probem me fuisse in pos. rei, vel iuris, tp̃e nunciat. qa tunc non poterã eũ impedire ædificare pendente iudicio. vt l. pe. ĩ. de aq. quo. & æsti. dixi s. l. j. in pr. q. 7. Preterea stipl'õ concedit mihi remissionem statim, q̃ concessisset mihi iudex cã cognita. vt s. §. prox. & l. de pupillo. §. si is cui. S3 si ꝓbassem iudici, ꝙ ego sum in pos. fundi, vel libertatis, permisisset mihi ędificare non ob. nunciatione d. l. pe. nec ista stipulatio competit ad id, quod apparuerit iniuste ædificatum, si remissio fuisset data, causa cognita. d. §. si
2 is cui. Vnde dico, † ꝙ qui vincit in confessoria deberet obtinere op⁹ destrui, tñ hæc stipulõ nõ ɔmitteretur, nisi doceatur ꝙ remis-
3 sionẽ cã cognita fuerit ɔsecutus, vt dixi. † S3 q̃ro, qua actiõe agetur, q̃do ędificatur in publico, vt ɔmittatur satisdatio? dic vt in gl. & ꝓbatur ĩ. ne qd in lo. pu. l. 2. in pr. & §. fi. & ꝙ ibi no. Formo vo-
4 bis † vnã q. ᶜq̃do fit discussio, q̃ro an sufficit relatio nũcij referẽtis
c nihil esse, & nihil inueniri in bonis ad hoc vt possit deueniri ad pignorũ captionẽ, iudice nihil ꝓnunciãte? Et vr̃ ꝙ nõ, vt l. ignoti. C. de his q̃ in fr. cre. Iac. Bu. determinauit ɔrium per l. sancimus. §. fi. cum gl. sua. C. ad Treb. s3 credo ꝙ d3 sequi ꝓnunciatio l. incerti. C. de interd. vbi d3 decidi, vt ĩ. de acq. pos. l. exitus. Et vr̃ casus hic, vbi non p̃t perueniri ad fideius. nisi appareat iniuste ædificatum, quod ꝓnunciari d3. ad l. sancimus. resp. ꝙ pronunciare d3 ipsum
d esse ɔtumacẽ, ᵈs3 nõ ꝓnunciare actiones esse trãslatas. Ita hic d3 ꝓnunciare executionẽ esse factã, nõ ꝑpea ꝓnũciare de necessitate pueniendũ ad bo. pos. & facit gl. in l. sed & si possessori. §. pe. de iu. iu. vbi non dr̃ ɔstare, nisi ꝓnuncietur. fa. ext. de off. del. c. iudex. in fi. lib. 6. vbi non sufficit constare suspectum, nisi pronuncietur.

a ADD. ¶ Alex. Voluit hic dicere Bar. licèt sit corruptos, ꝙ hic subintelligatur tacita conditio ex mente ɔhentium, sed in ɔriis si subintelligeretur, esset pręter propositum, & mentem ɔhentium, vñ nõ subintelligi. quę ét hic seq. tur Imo.

b Alex. Vult Bar. ꝙ non sufficit obtineri in confessoria, vbi ét appareat nunciatorem fuisse in possessione, vel quasi, tempore nunciationis. Sed hoc non placet Imo: quem vide, & adde quæ dixi post bar. in l. 1. in prin. in 7. q. s. eo.

c Alex. Vnam q. Ad istam q. vide Imo. hic, qui tenet opin. Ang. & idem Raph. sed bal. in aut. sed hodie, C. de act. & obli. distinguit, licèt in l. tutores à patruo, per illum tex. ĩ. de confir. tu. teneat opin. bar. hic simpliciter, & idem tenet Lud. de quo late insti. de act. §. si quis in fraudem, sed tu vide Ang. in aut. de fideius. §. 1. qui multum clare loquitur, & Imo. in l. decem, ĩ. de ver. obl. ¶ Adde ꝙ Ro. conf. 211. tenuit, ꝙ licèt certum sit debitorem non esse soluendo, tamen necessariam esse excussionem, & casu quo præsupponatur necessariam non fore excussionem, tamen requirit sententiam declaratoriam, quòd talis non sit soluendo.

d Esse contumacem. bar. contra in l. si finita. §. Iulianus, ĩ. tit. 1.

a §. Opus autem nouum. ᵃOp. s. e. l. j. §. p̃t. & s. e. l. prætor. §. siue aũt. gl. dicit, ꝙ ibi d3 hr̃e instar operis. non est verũ. qa hic loqtur in demolitorio, ibi in prohibitorio, qd̃ p̃t fieri si nõ h3 instar operis, vt gl. bene dixit. s. e. l. de pupillo. §. nunciationem. super verb. inchoet. gl. super verb. instar. signat ar. ɔ, & nõ soluit, & incipit, vt sic possit nunciari, ibi. §. cæpisse, illa concordat si tex. iste recte intelligatur, vt no. s. e. l. de pupillo. §. nunciationem. super ver. inchoet. Dy. ibi. & s. e. de aur. & ar. le. l. etsi non sint. §. quid ergo. & §. si cui. Sed ibi de fauore, qui est ampliandus, hic de odio qd̃ est restringendum. l. cum quidam. s. de lib. & post. & de act. & obl. l. Arrianus. Dy.

a ADD. ¶ Alex. Et facit iste tex. secundum ange. & do. Io. ꝙ si statutum punit facientem opus in alieno, non habet locum, nisi id quod fit, habeat instar operis.

1 *Scriptor an possit præcise cogi ad scribendum.*

§. Siue autem res. Op. ꝙ nõ possit præcise compelli ad factum. l. non cogendum. §. Sabinus. s. de proc. Sol. in l. sed, & hæ. §. præter. de proc. Gl. inducit in
a ar. an scriptorᵃ possit precise † compelli ad scrib. Et gl. dicit ꝙ sic. ᵇ
1 Miror multum, ꝙ scriptores non destruunt istam gl. quando scri
b bunt. Et pro ista gl. facit s. de procu. l. sed & hæ. §. præter. & l. fideicommissa. §. fi. s. de leg. 3. In contrarium facit l. ob æs. C. de act. & obl. Præterea teneri in compedibus, est species seruitutis, vt l. 2. ĩ. de li. hom. exhib. ergo non potest fieri per pactum, vt l. Titio. §. 2. s. de condi. & dem. Item facit l. in stipulationib. §. operarum. ĩ. de verb. obl. Et ratio est, quia in obligatione facti succedit obligatio ad interesse. l. si quis ab alio. de re iud. & l. stipulationes non diuiduntur. ver. Celsus. ĩ. de verb. obl. Et in hoc residet Dy. nisi forte esset electa industria personæ. l. inter artifices. ĩ. de sol. & Cyn. determinat in l. j. C. qui bo. ced. pos. Sed credo, ꝙ non posset compelli ad factum, quando factum est in obligatione ex conuentione part

a ADD. ¶ Alex. Adde bar. in l. stipulationes non diui. §. Celsus, de ver. ob. & ibi dixi, & vide no. Spe. ti. de renun. & concl. §. 1. ver. item est beneficium, vbi dr̃. ꝙ valet pactum de capiendo, & in vinculis tenendo scriptorem propria auctor. licèt aliàs non valeat s. m no. per doct. in l. alia, §. eleganter, sol. ma. licèt Spe. non alleg. istam glos. in l. si hi, in gl. 2. C. vnde loca. Et vide bar. ¶ Adde de intellectu huius §. Io. and. in add. ad Spec. in tit. de pig. §. 1. ver. quid si timeo.

b Clau. Nota istam gl. ꝙ in casib. in quibus quis potest præcise cogi ad factum p̃t etiam incarcerari, si sit obstinatus, & ita etiam dicit gl. in c. præterea, de of. del.

partium extra iudicium.l.in stipulationib.§.operarum.ĵ.de verb. ob.Dicam plene in d.l.stipulationes nō diuidunt. ad istam rñdet Dy.& bene,ꝙ hic est in obligatione legali factum, vel in obligatione hominis,quæ succedit in loco obligationis legalis.

a §.Quæsitum est si plures. [a]Si plurib.nuncief, omnes debēt satis-
b dare.si plures nūciēt,[b]d3 oīb.vel vni pro oīb.satisdari,&tūc stipulatio simpl'r ɔcepta ad oīum interesse referť.h.d.vsq; ad fi.dicitur hic,ꝙ caueatur,&c.dicit gl.ꝙ ad personā aliorū referť.ɔ in l.si ita stipulatus.§.Chrysogonus.ĵ.de verb.ob.Sol.gl.& dicit,ꝙ fuit cautum noīe suo,& aliorum.Et vide gl.illā,q̃ incip.noīe suo,& alio.

a ADD.¶Barb.Inducitur iste text.ad q.si vasallus decedit,plurib. hæredib. relictis,ꝙ oēs tenētur iurare fidelitatē,facit,ꝙ no.in l.de pupillo, §. si plurium.š. eo.& qđ no.in c.j.§.oēs,si de feu.fue.contr.& ibi p And.de Iser. Et inducit hic per Mod.ꝙ si sunt plures domini, & vnus vult opus demoliri, alter petit interesse,dicunt ꝙ iudex debet eos concordare,per no.in l.huiusmodi,§.fi.de leg. 1.aliàs forte dirimetur,l.sed cum ambo,de iudiciis.

b Alex.Quæsiuit hic Ia.de Are.licèt doc.non faciant mētionē, q̃d si sunt duo nūciantes,vn⁹ vult ꝙ destruat op⁹, alter vero vult solū modo interesse,put dr̃ š.e. l.§.siue āt,cū destructio operis sit q̃d indiuiduū vt hic,quærit q̃d iuris? Et primo dicit,ꝙ officio iud.ɔpelluntur se concordare.Facit l.cum vn⁹,§.fi.&qđ ibi bar.ĵ.de bo.aut.iud.pos.l.iusiurādū,&ad pecunias §.si de qualitate,š. de iureiu.& qđ no.bald.C.de nup.l.j.& l.viduæ,e.ti.& c.2.de test. in 6. Et si iudex non possit ad cōcordiā reducere,forte fortunæ tūc dirimať,arg.l. sed cū ambo. de iud.& i l.huiusmodi.§.fi.de legi.& qđ no.maxime per bal.in l.fi.C.cōia de leg.

LEX XXII.

1 *Hæres ædificantis spreta nunciatione, etiam si ædificans habebat ius ædificandi, succedit in pœnam.*

2 *Successor prælati tenetur insolidum ad patientiam, quando prælatus ædificauit spreta nunciatione.*

Cui nouum opus. Hoc edictū datur ɔ hæredem ad patiētiā,nō ad impēsam,h. d. gl. signat ɔrium,& nō soluit.Vide gl.quæ incipit,vt & C.ex deli. defun.ibi.§.hæres quoq;. S3 ibi fuit lis contest. vel si nō erat conte-
1 stata,ɔuenit hr̃s ex suo dolo.Dy.† Quæro si aliqs ædificauit spreta nūciatione,& hēat ius ædificādi,an hæres succedat in pœna?Et Dy.dr̃,ꝙ sic,q̃a ad hæredē ꝑuenit op⁹ factū,ɔtempto edicto p delictū,& sic quo ad patientiā teneť hr̃s, siue hēat ius ædificandi de-
2 funct⁹,siue nō.†Itē q̃ro,si fuit facta nūciatio prelato,aquo[a] tene
a bitur successor ei⁹?certe insolidū ad patiētiā,& impensem, vt extra eo. c.2.nā semp eadē persona,s.eccl'ia, vr̃ cōueniri, sed hic per mortē defuncti alia persona cōuenitur vere,licèt fingatur eadē.

a ADD.¶Alex.Qualiter āt prælatus possit nunciare,vide bar.š.e.l.j.§.fi.& nimirū qđ dr̃ hic p bar.cū aliàs de iure habeať, successorē prælati obligatū nō fore,nisi ad ea,q̃ pp ɔmoditatē eccl'iæ facta sunt c.fi.ne plat.vices suas.l.ꝓuidendū,C.de decu.li.10.Itē ɔ bar.facit,q̃a prælat⁹ ædificādo,spreta nunciatione,delinqt quasi ɔtumax in nō parēdo præceptis pretoris,q̃ ɔtumacia delictū dr̃,iuxta no.in l.omne delictū,§.ɔtumacia,de re mil.&qđ delinquat ostēdit tex.hic, vbi p3.ꝙ pœnale est hoc edictū,quo ad expēsas istas,&notāt doct.š.e.in l.prætor,š.hoc interdictū,el j.& tūc succedit regula,ꝙ prælatus delinquēdo in cōmittendo,non præiudicat ecclesiæ,de quo in c.delictum, de reg. iur.in 6. cum vulg.Cogita,quia stringunt,& vide no.per gl. in c. 2. hic all. ¶Adde, quando prælatus delinquendo præiudicet ecclesiæ,pulchre Pet.de Anch.cons.157.

LEX XXIII.

1 *Si tromitto tibi non ædificare in tali fundo, & vendam fundum, an emptor possit ædificare. vide in fi.*

Is cui nouum opus. Istud interdictū est in rē scriptū. ideo nō trāsit in singularē successorē.h.d.ista l. Op.š.e.l.nō solū.§.morte.sol.vt in gl.Opp.de l.vim facit.§.q̃diu.ĵ.qđ vi,aut clā.tres sunt solu.vt in gl. & de istis sol.q̃nq; qs tenet vnā, & q̃nq; qs t3 aliā.primā t3 gl.š.e.l.j.§. hoc āt.Secunda fundata est sup his,q̃ no.š.e.l.de pupillo.§. nunciationē.vbi requiriť,ꝙ ędificās sit sciēs,&tūc fm illā gl.esset vera sol.ꝙ
a in ɔrio fuit ignorans, a hic nō.sed q̃a illa gl.est falsa,vt ibi dixi, sequens solutio est vera,q̃hic teneať ad patientiā,ibi ad impensam, nec patitur damnum,q̃a h3 regressum ɔ aliū,fm gl. hic, & Dy. &
b oēs cōiter tenēt.Mihi āt [b] vr̃ sic distinguēdū. Aut opus fuit factū ab eo,cui facta fuit nūciatio, & teneť successor q̃lib3 ad patiētiā, siue hoc interdicto,siue qđ vi,aut clā,vt ĵ.qđ vi aut clā.l.ɔpetit.in fi.Aut ædificauit successor, & tūc aut ꝓhibitio fuit facta in rē fm formā ædicti positi in l.prætor.in pr.š.e.tūc emptor si fuit sciēs teneť in solidū,aliàs ad patiētiam tm̃ hoc edicto, vt hic, & d. l. vim facit.§.tandiu.nō interdicto qđ vi,aut clā,vt ibi,&no.ĵ.e.l.j.§.hoc āt.& sic est casus in quo quod vi,aut clam,nō ɔcurrit cū isto.Siue ro nūciatio fuit facta in personā,& tūc ille, cui facta est nūciatio, tenetur quod vi,aut clā.š.e.l.si procurator, si ipse ædificauit. Sed
c eo añ mortuo,[c]vel alienante,successori ignorās nō tenetur,quia nunciatio est extincta.d.§.tādiu.De ista diuersitate nūciationis in rē,vel in personam,dixi in l.de pupillo.§.meminisse.š.eo. & ꝓbať
1 hac l.†Formatur vna q.d promisisti mihi,nō ædificare in tali fun
d do,[d]vēdidisti fundum,emptor ædificauit, quis tenetur?gl.format in l.3.§.opus.š.de alie.iu.mu.cau.fac.Dic,qđ prohibitio est in rē, ideo sequitur rē quocūq; vadat. Sed in casu nr̃o,q̃a fuit ꝓhibitio ꝑsonalis,nō seqť emptorē.l.fi.in fi.š.de contrah.emp.teneť tñ vēditor ex facto emptoris.l.fluminū.§.adiiciť.cū ibi no.ĵ.tit.j.& de hoc ibi,sed hoc est in rem,ideo in singularem transit successorē.

a ADD.¶Alex.Fuit ignorans.Vide in d.l.j.§.hoc autem,2.per gl.& doct.š.eo.

b Barb.Vtrum autem tunc sit articulandum de scientia,puta quia scienter ædificauit,cogita,quia doct.non tangunt,& puto ꝙ sic,per no.per Ang.in l.j.C. de Nil ag.non rumpen.& per bar.in l.omnes,C.de agri.& censi.lib.11.vbi oīno vide.Qualiter autem sit formandus libellus contra successorem, vide bart. in l. competit.ff.quod vi,aut clam.

c Alex.Nec ad patientiam,nec ex hoc edicto, nec quod vi,aut clam. Et pondera dum dicit hic bar.ignorans,nam videtur velle, quod si esset sciens,nunciatione facta teneretur,qđ vr̃ esse verum,quia tunc teneri vr̃ interdicto,qđ vi aut clā. Et videtur hoc verū fm Imo.licèt Ang.aliter loquatur hic.Vide omnino Imo.

d Ale.Ad quam bene faciunt,quę dixi in l.si seruus,in pr.de cond.fur.post bart.& de istis no.vide bal.in l.ea lege.de cond.ob cau.per Ang.in l.stipulatio ista.§.sicut,de ver.ob.& ad q.bar.hic,adde eundem in l.si sub vna,§.fi.de ver.ob. & in §.opus,l.3.š.de alie.iud.mut.& in d.§.adiicitur.l.fluminum,ĵ.tit.j.& cum bart. transit,hic d.Io.simpliciter.
Paris.Vide Are.cons.25.& cons.70.in 1.dub.seq.bar.& Vero.in rub. de ser. reali.& est in 2.rub.de fæneft.

¶De damno infecto. Tit.2.

Glo.continuat vno modo,dic vt in ea. Vel dictum est š.de nunc. noui.opē.quæ fit q̃nq; causa damni infecti,vt š.tit.j.l.j.§. nunciamus.ideo post illum tractatum ponitur hic ti.de damno infecto.

LEX I.

1 *Iurisdictio remanet apud ordinarium, eo delegante.*
Iurisdictio, an remanserit apud pop.Ro. qui transtulit potestatem in principē.

2 *Delegatus subdelegans, an aliud sibi retineat. quòd non, nisi aliud sibi expresse reseruauerit.*

3 *Rectores ciuitatis, & castrorū quare hodie exercent ea, quæ sunt meri, vel mixti imperij.*
Vniuersitas est triplex, & quæ sit illa quæ habet de iure communi merum & mixtum imperium.

Cum res. Opp.ĵ.e.l.4.§.si tam vicinum. Sol.ꝙ hic dicit de magistratibus,intellige ab
1 vrbe distantib.fm Ia.de Are.Secūdo op.†ꝙ si ꝑtor delegat,transfert iurisdictionē,& sic apud eum nō remanet,vt š.de of.eius cui mand.est iur.l.j.in fi. ɔiuncta l.j. š.de noua. Sol.ibi trāsferri impropriè poniť,vt ibi no.& prædicta vera in iudice ordinario delegante.Et sic facit ad q.an apud pop.Ro.q tran stulit ptātem in principem,remanserit iurisdictio?de quo š.de legib.l.nō ambigiť.p gl.& doc.C.de legi.l.fi.Quid in delegato subdelegāte,an apud eū aliqd remanet?ĵ.dicā.op.š.de iurisdom. iud. l.iubere cauere.sol.dicā statim in l.3.§.j.ĵ.e.vbi gl.tāgit.Quero nū q̃d in hac cā offerať libell⁹?Itē an requirať lit.cont. Itē an sňia diffini
2 tiua?Dicā ĵ.in l.4.§.hoc āt.†Itē q̃ro,an delegat⁹ subdelegās,aliqd sibi retineat?doc.dn̄t,ꝙ non,nisi aliqd sibi expresse reseruet, & cū subdelegat⁹acceptauerit,vt ext.de of.del.c.quis.& c.si delegatos.
a li.6.& hoc verū puto ēt de iure nr̃o,[a] q̃a si delegat⁹ subdelegat ad cū nō appellať,vt ĵ.q̃s,& à quo app.l.j.§.j.& hoc q̃a apud cū nil remāsit iurisdōis.Itē à simili,si ille cui facta est cessio,iterum alij cessit,apud cū nil remanet,vt ĵ.ad treb.l.j.§.de illo. & l. ex asse. & ibi no.C.de her.ven.l.emptor.& ita in delegato,licèt secus in ordinario,vt hic in tex.Rō est,q̃a nō pōt à se abdicare iurisdōem.l.lega-
3 tus.de of.ꝑsid.†q̃ro,vnde hoc est,ꝙ ego video,ꝙ oēs rectores ciuitatis,& castrorū,hodie p Italiā exercēt ea,q̃ sunt meri, vel mixti imperij?Rñ.debetis scire,ꝙ nos habemus triplicē vniuersitatē. Vna est larga,q̃ facit prouinciā,& hæc de iure cōi h3 merū,& mixtū imperiū: vt š.de of.ꝑsid.l.illicitas,§.q vniuersas.& ĵ.e.ti.l.4.& de offō rectoris ꝓuincię.l.j.p totū. Secūda vniuersitas est minus larga,q̃ ɔstituit ciuitatē.& huic de iure cōi coherēt iuridōes tm̃, vsq; ad certam quantitatem,& in leuiorib. criminib. sed merum & mixtum imperium,non habent magnum; vt C.de defen. ciui. l.j.& in auth.de defen.ciu.§.& iudicare.& §.audient. & §.ius iurādum.in fi.Fallit in quibusdam ciuitatibus,quib. hoc est ɔcessum de iure cōi,vt ciuitati Romanę.l.j.§.cum vrbem.š.de of.pref.vrb. & aliis quibusdam ciuitatibus Lombardię,q̃ hoc habēt ex illa cōstitutione Federici extrauag.de pace constā.de qua voluit facere mentionem gl.in d.§.iusiurandum.in fi.magna gl.Aliæ vero ciuitates habēt merū,& mixtū imperiū,vel ex priuilegio speciali,vel ex ɔsuetudine ītima, vel forte vtuntur eo de facto.Est tertia vniuersitas minima,vt castrū,villa,& similia:& ista,si quidē subsunt alicui ciuitati, vel alteri castro magno, nullam iurisdōem habēt; sed ciuitas,cui subsunt,hēt iurisdōem in eis.l.qui ex vico.ĵ.ad municip.& C.de natu.lib.l.4.&C.de episc.& cler.l.nulli.§.quod si in vico.in auth.quib.modis natu.effi.sui.§.si quis igitur ex qualib3.

a ADD.¶De iure nostro.Adde,Alex.transit cum opin.bart.hic,quam Imo.approbat,& doct.in d.c.si delegatus.licèt Ro. dicat sequendam esse opi. quam ipsemet bar.posuit in l.j.§.fi.ĵ.quis.& à quo tanquam vltimam.

Qñq; talia castra nulli ciuitati subsunt,sed subsunt soli præsidi ꝓ-
uinciæ,tunc magistratus eius municipij habent eandem iuridictio
nem,quam defensores ciuitatis,& de his habemus ti.C.de magis.
muni.ſm vnum modū legendi,quē ibi Azo ponit in summa: ſm
alium modum intellr̃ ille ti.de defen.ciui. Illa ergo castra q̃ vtunt̃
mero,& mixto imperio,aut hoc hñt ex priuilegio,aut ex ꝯsuetu
dine,aut de facto hoc faciunt.nūc ergo in proposito in hac l.& ꝟ.
l.4.& vbiq;, magistratus municipales appellantur defensores ci-
uitatū,vel Rectores castrorum,q̃ in ciuitatibus non subsunt,ꝓut
habent de iure cōi,licèt in illis ciuitatib.& castris,q̃ habēt de iure
priuilegiato,vel ꝯsuetudine,merū,vel mixtū imperiū,in illis idē
dico,quod in prætore,vel præside dicitur hic.& s̃.co.l.4.in pr.§.j.

LEX II.

1 *Damnum dicitur,à diminutione,vel perditione.*

Damnum. Cū l.seq. primo exponit quod est infectum.
sequēs exponit,qd est damnum.Ad 1.opp.ꝙ
magis dicat̃ infectū,illud qđ nō speratur: qa hic saltē subest spes.
sol.Hic loquit̃ quantū ad istū tractatū.Scđo opp.hic dr̃.ꝙ damnū
1 dicitur † à diminutione.ꝯ.illud dicitur diminutum,qđ est vsuca
a ptum.s̃.de pet.hr̃.l.depditū.sed ī vsucapione nō hēt locū iste tra-
ctatus.l.damni.la j.§.j.ꝟ.e. Dicit gl.fateor, ꝙ melius dixisset à dep-
ditione d.l.deperditū. Tu dic,ꝙ licèt illa sit propria significatio,q̃
ibi ponit̃,tñ assumitur vnum pro alio,sicut ī l.veteres.s̃. de actio.
emp.Quæro,quid de lucro quod timeret amitti?Et dic vt in gl.

a ADD ¶ Adde ꝙ inducitur iste tex.ad q. statuti cauentis, ꝙ de damno dato stet̃
æstimationi damnum passi.An habeat locum in furto?bal.in l.nauta.§.quæcun
quæ,ꝟ.nau.cau.stab.vt refert Alex.determinat,ꝙ non,quia in d.§.quæcūq;,dā-
num,& furtum,vt diuersa ponuntur.Sed ipse alex.dicit ꝙ in d.§.quæcunque,
non probatur opi.Bal.quia ibi dicitur, ꝙ furtum non comprehendit omne dā
num,sicut species non comprehēdit genus,l.siquid earum §. interemptum, de
le.3.licèt ibi econtra non negatur,ꝙ appellatione damni nonveniat furtum qđ
vr̃ species damni.dicit tamen,ꝙ si vis sustinere op.Ba.quia illa melius ꝓbatur
per tex.in l.si seruus,§.si quis de manu.& §.si quis oliuā.cū seq.§.ff.ad l.aq. vbi
actio l.aq.quæ pro damno dato datur:vt d.l.si seruus,§.tertio autem capite.&
inst.ad l.aq.per totum,non datur pro futuro.Tu adde etiam quod voluit Ioan.
And.in add.ad spe.in ti.de emp.& vend.§.nunc dicendum,ver.vbi autem.in ad
di.incip.libellus.¶ Claud.Quid de lucro.Vide omnino,quę dicit alex.l.2.col.1.
post gl.ibi,& bar .s̃.sol.ma.vbi ponit an amittere lucrum dicatur incommodū,
Item an dicatur fieri deterior conditio.

LEX IIII.

1 *Differentia inter renouare,& protelare.*
2 *Magistratus,an possit renouare,& protelare hanc cautionem.*
3 *Stante statuto,ꝙ Potestas nouus non habeat arbitrium in puniendis maleficiis tantum per sex menses, si potestas electus durante primo officio fuit electus pro aliis sex mensibus,an dicatur nouum officium,vel idem prorogatum.*

1 Dies cautioni. † No. dr̃iam inter renouare, & ꝓtela-
re,vt l.sed & si manēte.ꝟ.de preca cū si.
2 † qro vtrū magr̃atus ipse possit renouare & ꝓtelare.& gl. đt qđ
a sic.ꝟ.ea.l.§.duas.in pr.in gl.mag.Dy.ꝯ,vt no.ꝟ.e.l.ꝑtor.in pr. in gl.
sup ver.statuero.Ia.de Are.idē đt ꝙ nō,ꝑ l.cū ꝑtor.s̃.de iud. cum
nō sit ꝯmissum.Ray.dicebat, aut fuit interposita semel iussu præ
toris,vel ꝑsidis,& ad magr̃atus nō ꝑtinet,sed solū cognitio loca-
lis.Aut interposita est iussu magr̃at⁹,& ꝑtinet ad magr̃atū,&hoc
teneo q̃ro de qua cautione loq̃t hic.gl.đt de ꝑstāda, vel de ꝑstita.
Sed nūc q̃ro si loq̃t de ꝑstāda cū nullū hēat diē limitatū, sed solū
b officiū iud.ꝟl.ꝑtor.in pr.qūo pōt dici ꝓrogari,vel renouari?resp.
qñ statuit̃ dies longior,vl̃ ꝓximior,q̃ sit ꝯsuet.l.si finita.in pr. ꝟ.
eo.& no.in simil.s̃.de his q̃ no.infa.l. qd ergo.§.pæna grauior. Sȝ
in casu vbi est statutū certū tp̄s,vt ī flumine publico, vel ripa ei⁹,
3 tūc renouare,& ꝓtelare,ꝓcedit clare.† q̃ro de qōne occurrēti his
dieb.statuit ciuitas,ꝙ futurus potestas tm̄ hēat arbitriū in puniē-
dis maleficiis ꝑ 6.menses.venit potestas nouus,& durāte j.officio
fuit elect⁹ ꝓ aliis 6.mensib.& vr̃ idē officiū ꝓtelatū,vel hic,cū simi
li.ergo habet arbitriū ꝓ secūdis 6.mensib.ꝑriū dixi,si secunda ele
ctio fuit facta finito primo tēpore,sine dubio est renouare.si fuit
facta durante primo,aduerte,si qdē verba sunt apta ad nouum of
ficium,vt qa dicit,eligimus eū ꝓ futuris 6.mensib. & tunc est no
uum officiū.Si vero dr̃.ꝓrogamus tp̄s primi officij,& tūc idē est
c officiū,ꝓrogatū.Idē no gl.in simili de pac.l.si vn⁹.§.pact⁹.ver. idē
dicemus.in gl.super ver.minueret.facit de suspc.tu.l.3.§.quæri.

a ADD.¶ adde quod facit ad quęstio.an si finito tempore compromissi partes di
xerunt,prorogamus vsque ad tale tēpus,an valeat prorogatio in vim renoua-
tionis?Et videtur ꝙ non,per gl.in l.3.in pr.ꝟ.de acq.pos.tamen Imo.determinat
contrarium per ea,quæ no.Bal.in d.l.3. vbi repræhendit illam gl.& maxime di
cit Imo.si interuenisset iuramentum in prorogatione,per tex.no in l. cū pater.
§.filius matrem,de le.2.Hanc eandem opi. videtur tenere Ro. quærens, quid si
iudex finito termino dixit,ꝓrogamus terminum,an valeat?Et concludit,ꝙ sic,
secutus bal.in l.j.C.de temp.app.licèt spec.contrarium teneat in tit. de dila. §.
nunc videamus,ver.& sunt hæc.Et cū opinio.prædictorum transit etiam Alex.
Cui adde,ꝙ idē quod hic,tenet Ro.cons.443.Sed quid si factum fuit compro-
missum,& iuratum sub pæna de non contraueniendo, & ante finitum terminū
partes simpliciter prorogant,an iuramentum factum in primo,intelligatur re-
petitum in hac prorogatione?Vide bal.concludentem,ꝙ non,eius cons.368. li.
3.secundum antiquam impressionem,incip.in Christi nomine,quęritur si factū
fuit compromissum,& secundum nouam,est cons.436.lib.1.

b Adde,ꝙ ꝑ h.d.ang.ꝙ sicut spectat ad iudicē arbitrari de tp̄e,vsq; ad qđ se ha
beat excēdere cautio dāni infecti, ita dicēdū in illo, q̃ ꝑ ꝑ inimicitias se timet
offendi,vt ibi cautio nō sit ꝑstanda de non offendendo in perpetuū, sed sit mo
derādum tp̄s iudicis arbitrio:vt l.ait ꝑtor,de iure delib.& l. de die. qui satisd.
cog.Et istud secundū Imo.est no.ꝓ limitatione eorum,q̃ no.in l.denunciamus,
C.de his qui ad eccle.confu.De qua q.vide etiam per alex.concordantias.

c Adde,cū opi.bar.transit Pau.de Cast.& alex.Pro quo al.tex.l.si cū dies,s̃.de ar
bi.Ro.đt,ꝙ sibi pl⁹ placent verba bal.in l.sȝ si manēte,de preca. Tu dic, ꝙ ēt ꝓ
opi.bar.facit,qđ voluit bal.cons.436.inci.q̃ritur,si factū fuit ꝯpromissum, li.1.
ſm nouā impressionē,& ſm antiq̃ est cons.368.3.li.vbi dicit. præterea hoc con-
firmat̃ ꝑ notabilem doctrinā,q̃a tūc rōe ꝓrogationis intelligit̃ vnū, & idē qñ
vtrūq; est eiusdē formæ & nr̃æ:secus si non sunt eisdē formæ,&nr̃æ,vt elegan
ter no,ī c.hi q̃ autoritate,de prę̄b.li.6. Et facit qđ idē bal.voluit cōs.149.li.3.ꝙ
episcop⁹,q̃ ꝯcessit in ꝯmendam alicui episcopo ecclesiā parochialē, nō possit
intra 6.menses illā ꝓrogare,q̃a esset extēdere vnā,& eādē ꝯmendam vltra tp̄s
statutū ꝑ c.nemo deinceps,de ele.in 6.all.l.sed si manente.de precario. Et facit
quod ēt voluit cons.407.li.1. ꝙ episcopus possit prorogare tempus limitatum
executoribus testamentariis,& illa tunc dicetur executio testamentaria.

1 *Prætori parere non dicitur,qui facit,sed non debito modo.*
Executor,an sit necessarius in secundo decreto.remissiuè.
2 *Primum decretum non potest delegari,nec etiam competit iure magistratus.*
3 *Cautio damni infecti est mixti imperij.*
4 *Mixtum imperium est triplex,& quæ causæ mixti imperij sint delegabiles.*
5 *Damni infecti remedia decem.*
6 *Permissum magistratui municipali an possit delegari.*
7 *Damni infecti in causa si appelletur,appellari debet ad proximum superiorem.*
Appellari an possit in causa damni infecti.

§.Si intra diem. Potest intelligi de die interponendæ,
& de die finiendæ obligationis,vt in
1 gl.patet.no.ꝙ † licèt q̃s faciat,nō tñ debito mō,nō dr̃ parere ꝑto-
ri.Et facit extra de resti.spo.c.si.Itē ex ver.duas nota,ꝙ parti ꝑmit
titur,vt possideat,sic in 2.decreto,nō est necessari⁹ executor,dicā
ꝟ.l.si finita.§.Iulianus.Assumo ꝑriū signatū in l.j.& in fi.h⁹ gl. ma-
gnæ.& opp.de l.iubere cauere.s̃.de iurisd.om.iu.gl.in l.j.& in l. iu
bere cauere.multū se inuoluit?Dn̄t quidā.hoc est speciale.& ista
est vera,vt ibi dicā.Sed pro modo destruo per l.cognitio.§.vt pos
sessio bonorū.s̃.de of.eius,cui mand.est iurisd,vbi cognitio pt̄ de
legari.gl.dat aliā so.in l.iubere cauere,ꝙ illud,qđ ibi dr̃,intelligit̃
de missione in possessionē ex 2.decreto,qđ nō pōt delegari, hic
2 vero loquitur de missione ex 1.decreto.Sed † istud est falsum ꝑ l.
ea q̃.§.magistratib.ꝟ.ad mun.vbi ēt 1.decretū nō pt̄ delegari, nec
ꝯpetit iure magr̃at⁹. Dat aliā sol.ꝙ delegat̃ habēti aliàs iurisdōē.
3 &similia.l.nec mādāte s̃.de tu.&cura.da.ab his.† Tu debes scire,
vt intelligas,ꝙ duo sunt vidēda,vnū an cautio dāni infecti,sit me
ri,& mixti imperij.Et vr̃,ꝙ sit mixti imperij,d.l. iubere. Et gl. dat
regulā,qa illud est mixti imperij,qđ iudicis officio nobili expedi
tur,& respicit priuatā vtilitatē.Modo cautio dāni infecti expedit̃
4 nobili officio iud.vt ꝟ.eo.l.inquilino.vbi no,ergo.&c. † Sed q̃ro,
quotuplex est mixtū imperiū.Et dic,ꝙ est triplex.Quoddā ex mi-
xtū imperiū magnū,& istud est, qđ reqrit plenā cāæ cognitionē,
vel corporalē coertionē,& ista nō delegātur regulr̃,vt hoc §.ver.
an tñ.&ver.si forte duret̃.fallit in l.vlt.C.vbi & apud quē.fauore
minorū.& in l.nec mādāte,s̃.de tut.& cur.da.ab his.& inst.de At-
til.tut.§.sed hoc iure.Quoddā est mixtū imperiū mediū,quod ha
bet summariā cognitionē, & missionē in possessionē, tñ sine co-
ertione,& istud nō pōt delegari,nec cōpetit magistratib.d.l.iube
re cauere.s̃.de iurisd.om.iud.& ꝟ.ad municip.l. ea q̃.§.magistrati-
bus.Fallit in cautione dāni infecti,ꝑp celeritatē ipsius:vt hic,& s̃.
eo.l.j.Est quoddam mixtū imperiū,qđ reqrit summariā cognitio
nē tñ,sine missione,& nō aliud,& istud pt̄ delegari d.l. cognitio.
§.vt possessio bonorū.s̃.de of.eius cui mand.est iurisd.Et ista suffi
ciant q̃tum ad ꝓpositū,quia hic nō intēdo tractare mr̃iam meri,
& mixti imperij.Dicitur hic duas res tñ ꝯcessas,&c.imo tres, vel
4.habuisti,qđ pt̄ iubere,vt caueat̃,vt l.j.s̃.e.Itē pt̄ diem ꝓtelare:vt
hac l.4.Itē pōt mittere ī poss.vt hoc.§.si intra diē. Itē pōt cogno-
scere de actione in factū.sol.fateor,&istud quod dicit Iurisconsul
tus,duas,s.in hoc §.Sed & si respicias totū,& superiora,ꝑmisit qua
tuor.& ista est vera,omissis multis inuolutionib.& cognitio sup
actione in factū est iurisdōis simplicis,qa expedit̃ iure actionis,&
iō pt̄ delegari.vt no.in d.§.vbi decretū.l.nec quicq̃.s̃. de of. proc.
5 & lega.Modo quæro, † quot sunt remedia in dāno infecto? Vnū
est iubere cauere, & istud pōt expediri ꝑ magistratus, nō tñ vici-
nos ꝑtori,vt s̃.l.j.& ꝟ.ea.l.§.si tam vicinū.Secundū est renouatio,
vel prorogatio diei,& in hoc dic,quicquid dicat Iac.de Are. Aut
fuit interposita iussu magistratus,& ad eum pertinet prorogatio,
& arctatio diei,vt hic in pr.cum gl.sua.& arg.l.cui.de iurisd.omn.
iud.Aut fuit interposita cautio iussu prætoris,vel ꝑsidis,&tūc nō
debet expediri per magistratum,vt hic secundum opi.Ia.de Are.
Tertium est mittere in possessionem ex primo decreto, & hoc
potest facere magistratus: vt hoc §. si intra diem. Quartum est
cogno

cognoſcere ɔ̃ non admittentem,pignorib.captis,& mulcta indi-
cta,& iſtud magiſtratus nõ põt facere,vt hic.Quintum eſt,cogno
ſcere ſuper actione in factum ɔ̃ non admittentem,& iſtud poteſt
facere magiſtratus,vt hic.Sextum eſt interponere ij.decretum,&
nõ põt,quia requiritur plenam cauſæ cognitionem, vt in d.verſ.
ſi forte duret.Septimum eſt poſt interpoſitionem 2.decreti mit-
tere in poſſeſſionem,re ipſa,& nõ p̃t,vt hic in d.ver.ſi forte.Octa
uum eſt,poſt miſſionem ex 2.decreto factam, eum q̃ erat in poſ-
ſeſſione expellere,& hoc magiſtratus nõ põt facere, vt in d.ver.ſi
forte.ſm vnam lect.Nonũ eſt,quãdo poſt miſſionem ex 1.decre
to,ex cauſa dʒ cedere poſſeſſor, vt quia iudex vult aggrauare, vt
citatus veniat & caueat,& tunc magiſtratus nõ põt facere,vt diſ-
cedat à poſſeſſione,vt hic in ver.ſi forte.ſecundum aliam notabi-
lem,& ſingularem lect.Decimum q̃n ille,qui miſſus eſt,dʒ de poſ
ſeſſione exire,quia reus ɔtumax reuertitur,& ſatiſdat,vel aliàs ſe
legitimè defendit, vt hic in fi. ſecundum 3.lect.& hoc magiſtra-
6 tus non poteſt.Iſta tetigit Ia.de Are.non tamẽ ſic perfectè.†Quę
ro,vtrum iſtud,quod permittitur magiſtratui municipali, poſſit
delegari?Et gl.diſputat.Sed dic, ꝙ non poteſt delegare tanq̃ dele-
gatus.l.1.de of.eius cui man.eſt iuriſdictio.niſi cognitionem,& il
lam poterit delegare d.l.cognitio.§. vt poſſeſſio. de offi. eius cui
man.eſt iuriſd. Sed cum iſte ſit delegatus autoritate legis, videt̃
quod poſſet delegare, ſicut delegatus à principe: vt C.de iud.l.à
7 iudice.Sed hæc eſt l.prætoria:ſecus ſi eſſet imperialis.†q̃ro, quid
ſi appellat̃, poſito, ꝙ in hac cauſa appellari poſſet, quod dubium
eſt:ad quem appellat̃?Videtur ſemper ad prætorem, quia ipſe de-
legauit.Dic ad proximum ſuperiorem, quia ipſe videtur delega-
re auctoritate huius l.in princ.& verſ.duas ibi,prætor,vel præſes.

1 *Vagabundus eſt,qui non habet certam habitationem, & qui per mundum vagatur.42.*
Libellus datur in actione damni.
2 *Citatio ad domum ſufficit, ꝙ fiat ab initio,ſi copia perſonæ haberi non poteſt.*
3 *Citatio ad domum fieri poteſt in cauſis celeritatem requirentibus,quando quis in iudicio non reperitur,aliàs requiritur,quòd abſit à ciuitate.*
4 *Citatio ad domũ facta ſemp valet,quãdo quis ab initio fuit in iudicio,licet poſtea abſit.qualiter apparebit,quẽ nõ reperiri,ad hoc vt citari poſſit ad domũ.5.*
6 *Forma commiſſionis citationis,quando quis citatur ad domum.*
7 *Iudex ſi dat minorem dilationem,quàm debet, tenetur parti quam læſit, & de iure canonico appellatur.*
8 *Citatio facta ad ſtationem,vbi quis conſueuit ſtare ad artem exercendam, non tenet, ſed debet fieri ad domum,vbi degit.*
9 *Citari quis debet ad domum,vbi degit tempore citationis.*
Citari ad domum in caſu cle.cauſam.de elect.debet quis, vbi communiter morari conſueuit.
10 *Habitationem propriam non habens ſi citatur,ſi agitur de re immobili,citatio fit ad ipſum locum legendo ibi citationem.ſi pro alio debito,citatur in illo loco,vbi plus conuerſari conſueuit,& quid addendum ſit in citatione.11.*
12 *Relatio nuncij citantis quem ad domum,qualiter fieri debeat.*
13 *Commiſſio iudicis facta nuncio quòd citet perſonaliter, vel ad domum, ſufficit.idem ſi committit ſimpliciter quòd citet.*
14 *Relatio nuncij in caſu prædicto latius ſcribi debet, & qualiter.*
15 *Statutum ſi diſponat:quòd quis citetur perſonaliter,vel ad domum intelligitur quòd alterum fieri ſufficiat.*
16 *Procurator quando notorium eſt, quòd dominus ipſum dimiſit, primo perquirendus eſt antequam fiat citatio ad domum,aliàs ſecus.*
17 *Teſtes ad æternam rei memoriam ſi examinantur propter mortem,vel propter abſentiam diuturnam,citatio ad domum tunc ſufficit, aliàs non, & quomodo hoc intelligatur.24.*
18 *Teſtes quando examinantur ante litem conteſt. ad ordinem cauſæ, puta ad probationem alicuius exceptionis, tunc examinari poſſunt parte abſente. idem & in actore volente replicationem probare.*
19 *Partis præſentia requiritur vel quod latitet,quando actor vult producere teſtes ante litem conteſt.ſuper cauſa principali: & ibi quando examinentur contra latitantem.20.*
Teſtes ſi examinentur poſt li.conteſt.citatio ad domum ſufficit.& ſupra.17.
20 *Teſtes ad perpetuam rei memoriam, ſi examinantur ad effectum alicuius parui præiudicij,citatio ad domum ſufficit,& non requiritur latitatio.*
21 *Teſtes ſi examinantur ad perpetuam rei memoriam, vbi paratur plenam præiudicium,regulariter requiritur latitatio & non ſufficit citatio ad domum.fallit in cauſa celeritatem deſiderante,& in cauſa liberali.*
22 *Latitare dicitur ille qui ſemel fuit in iudicio,& poſtea ſemper abſens.*
23 *Teſtes ſi examinantur in caſib. in quib. perueniri poteſt ad diffinitiuam lite non conteſtata,pars debet perſonaliter citari,vel latitatio requiritur.*
25 *Edictum non habet locum vbi eius verba adaptari non poſſunt.*
26 *Statutum, ꝙ de quolibet contractu, de quo fit inſtrumentum, ſoluatur tantum pro libra,non comprehendit contractus,qui continet aliquid inæſtimabile.*

§.Prætor ait.

Non fit miſſio contra abſentem,niſi prius
nuncietur ad domum inquilini,vel procu
1 ratoris,vel nullo habitãte,libellus ipſis domib.applicet̃.h.d.†No
ta, ꝙ ille, qui non habet certam habitationem, eſt vagabundus.
2 Itẽ no. in hac actione eſſe libellum dandum.†Reuoco in dubiũ
illud,quod dixi in citatione ad domum,vtrum ab initio ſufficiat.
Dy.ſ̃.de lib.ag.l.1.§.j.dicit indiſtincte,ꝙ ſic,per l.ſcire opʒ.§.opʒ.
de excu.tut.vbi dicit tex.alternatiue ad faciem vel ad domum.er
go ſufficit alterum.l.ſi hæredi plures,de cond.inſt.Hic verò idem
Dy.dicit,ꝙ ita demum ſufficit citatio ad domum,ſi nõ põt habe-
a ri copia perſonæ, [a] vt hic,& d.l.j.de lib.ag. & j̃. quod vi aut clam.
l.aut qui aliter.§.& ſi forte.Et hanc tʒ Inn.exrta de eo qui mittit̃ in
poſſeſſionem cauſa rei ſeruandæ.c.fi.Idem tenet Rich.Mal.quod
primo perſonæ,deinde domi.Et hoc tʒ gl.not.in c.cauſam quæ.
extra de do.& cont.Ad l.ſcire opʒ.§.opʒ.reſpondetur,ꝙ illa alter
natiua eſt ordinis,ꝙ primo ad faciem,ſecundo ad domum,ſi per-
3 ſonaliter reperiri non poteſt.†Sed quęro,an eſt neceſſe ꝙ nõ poſ
ſit reperiri?Hic vr̃ ꝙ ſufficit non reperiri in iudicio,ſed in auth.de
exhib.reis.§.ſi vero etiam cuidam.vr̃ quod requiratur quod non
reperiatur in ciuitate.Et hoc dicitur tenere Inn.in d.c.fi.Tu dic,ſi
quidem eſt prima citatio,quia reus in hac cauſa nunquam fuit in
iudicio,tunc ſi quidem eſt cauſa,quæ celeritatem deſideret,vt cã
damni infecti,vt ſ̃.l.j.vel aliæ quæ ponuntur j̃.de app.reci.l.fi.tũc
ſufficit , ꝙ non reperiatur in iudicio, vt citari poſſit ad domum,
vt hic in verſ.abeſſe. In aliis verò cauſis requirit̃ ꝙ abſit à ciuita-
te:vt d.§.ſi vero etiam quidam.in auth.de exhib.& in d.c. fi. cum
4 ibi no.& C.de an.exc.l.vt perfectius.†Si vero ab initio fuit in iu
dicio,tunc ſemper ſufficit abeſſe à iudicio, vt ſic valeat citatio ad
domum.ſ̃.de iud.l.& poſt edictum.in pr. & ibi not. & C.quo. &
quan.iud.auth.qui ſemel.l.ab eo.cod.ti.& ibi not. in gl.1.& l.1.§.
item cum ex edicto.quæ ſen.ſine app.reci.Et ideo dico, ꝙ text. in
d.§.ſi vero.in auth.de exhib.& introd.re. non ponit ordinem ne
5 ceſſitatis,ſed magis curialitatis.Sed qualiter†apparebit,ꝙ iſte nõ
reperiebatur?Reſp.in caſib.vbi ſufficit abeſſe à iudicio,ſatis ɔſtat,
eo ꝙ iudex mandauit ipſum citari. Nam cum talis abſentia poſſit
ſubijci oculis iudicis,ex ea cauſa videtur facta commiſſio citatio
nis, argumento eius quod no.ſ̃.de excep.rei iud.l. ſi quis ad exhi-
bendum.facit ſ̃.fini. regun.l. ſi irruptione.§.ſi. Si vero requiritur
abſentia à ciuitate,tũc credo debet fieri inquiſitio,& diſcuſſio.an
poſſit ibi reperiri : & ſi non reperiatur, citat̃ ad domum, vt d.§.ſi
vero etiam quidam.in auth.de exhi.& introd.re.& ſ̃.de le.2.l. cũ
quidã.§ fi.cum l.ſeq.Ad ſimilitudinem diſcuſſionis quę fit de re-
6 bus.idem dico ĩ ſimili,de duo.reis.l.3.§.fi.in pe.q.†Erit ergo for-
ma commiſſionis iſta.Talis iudex commiſit tali nuntio,vt vadat
& diligenter perquirat per ciuitatem , & ſi eum repererit, præci-
piat ꝙ tali die veniat,& ſi eum nõ inuenerit,citet ad domum ſuę
habitationis.demum nuncius referat ſe ſic feciſſe, & ſufficit. Sed
vr̃,ꝙ requiratur,ꝙ iudex inquirat ſi abeſt,& vbi ſit,& tunc det di-
lationem ſecundum diſtantiam loci abſentiæ:vt d.§.ſi verò etiam
quidam.Reſp.bene faceret iudex hoc faciendo,tamen ſi nõ facit
proceſſus propter hoc nõ reddit̃ nullus,q̃a dictus §. nõ ponit or
dinem neceſſitatis,vt dixi.Preterea illa inquiſitio ibi fit ſolum,vt
ſciat iudex quantã dilationem det.& quantam det,eſt in eius arbi
trio,vt ibi no. Si ergo vult dare dilationem ſuo arbitrio, etiã hoc
7 non cognito , poteſt. † Fateor tamen ꝙ ſi det dilationem nimis
breuem,tenetur parti quam læſit,& de iure cano. poteſt appella-
b re,[b] vt extra de dilationi.c.j.Et ſic pʒ,ꝙ pceſſus non eſt null⁹.†Itẽ
8 quæro,tex.dicit,ꝙ dʒ citari ad domum,vbi degit,an ſufficiat cita
c ri ad ſtationem [c] vbi ɔſueuit ſtare ad artem exercendam?reſp.nõ,
ſed dʒ citari ad domum vbi familiariter moratur,l.j.§.j.de li.ag.li-
cèt ſit arg.ɔ̃.j̃.de iniur.l.item apud Labeonem. §. conuitium, ſed
9 ibi ſoluam. † Sed quid ſi maiori parte anni habitauit in vna do-
mo,nunc non habitat, vt faciunt ciues, qui tribus menſibus in æ-
ſtate habitant in comitatu, an ſufficiat ibi citari, vbi maiori parte
anni conſueuit habitare?Et videtur ꝙ ſic,vt j̃.de ver.ſig.l.maiore.
Quod tenet Io. Andr. de electionibus capit.cauſam. in clement.
d Sed puto , quòd ibi debet citari , vbi degit tempore citationis, [d]
vt hic dicitur, ſed quantum ad intimationem, de qua loquitur

a ADD¶Ale.adde gl.i c.quoniam frequenter,§.Si ãt,vt lit.nõ conte.ſpe.in tit.de act.§.j.ver.ſed nunquid ſufficit,& bar.l.j.de lib.ag.& l. cum quidam, de leg.2. Pet.de anc.cle.cauſam,de ele.vbi per omnia ſequitur dicta bart. hic & ant. de Bu.c.cauſam,de do.& contu.bal.in l.ab eo.& l.ea quæ,C. qũo & q̃n iud. & in c.j.de mi.va.qui cont.adde tu bal.conſ.16.lib.4.inci.citatio ad domum,& conſ. 412.lib.2.Rom.plene conſ.454.vbi dicit ꝙ non ſolum in ciuitate,ſed in comitatu perquiri debet,quia appellatione vrbis in materia indifferenti comprehenditur comitatus.l.j.§.cùm vrbem,de of.præf.vr.Item dicit ꝙ neceſſe ſit conſtare inueſtigationem præceſſiſſe,ad hoc vt citatio poſſit fieri ad domum,quia illa eſt ſolennitas extrinſeca,quæ non præſumitur, niſi probetur,l. ſciendum,j. de ver.ob.de quo etiam per abb conſ.83.& conſ.30. & ibi an ſi conſtet notoriè aliquem non habitare in loco ſuæ habitationis,an valeat iſta citatio.Et de iſta materia vide etiam per ang.conſ.207.& per do.Card.conſ.113.

b Adde quòd hæc verba formalia huius verſ.refert & ſequitur Ro.conſ.498.

c Adde ant.de Bu.d.c.cauſam,de do.& cont. Et eadem ratione non poterit quis citari ad hoſpitium,in quo familiariter nõ habitát,ſi ibi perſonaliter non inueniatur,quia locus hoſpitij non eſt locus vbi degit.l. j. §. habitare. ſupra,de his qui deie.vel eff.

d Tempore citationis.adde ſpe.tit.de compe.iu. §. j. verſ.ſed nunquid.bal.in l.2. de iuriſd.omn.iud.

c.causam.dico Io.And.bene dicere,quia tex.ibi dicit,vbi morari
cōiter consueuit,&c.& sic est in præterito,hic dicit,degit,& sic in
pñti.Iam ergo nō est quæstio quid si in duabus domibus æquali
ter habitat.dic ꝙ inspicitur tp̄s citationis,sed quantū ad illam ma
10 teriā,dic vt in d.c.no.†Quid si non h3 habitationē propriā,ᵃvbi
a citabit?tex hic dicit,ꝙ ad predium.Dic aut est quęstio de aliquo,
seu ꝓ aliqua re immobili,& tunc debet fieri citatio ad ipsum lo-
cum,legendo ibi citationem, vel ibi affigendo.vt hic innuit tex.
& gl. Si vero esset contentio de pecunia, vel alio debito, tunc d3
citari in illo loco,vel hospitio vbi plus conuersari consueuit. l.2.
& ibi no.C.vbi de crim.agi oport.Hoc vltimum no. per Inno. de
elec.c.quia propter.in gl.super vers.illud autem penitus.Hoc au-
11 tem † non posset facere nuncius ex vigore commissionis factæ,
eo modo quo s̃.scriptum est. Adiiciatur ergo in cōmissione, vel
si habitationem eum habere non repererit,citet ad locū. vbi cō-
12 uersari,& hospitari cōsueuit.†Sed quid d3 nuncius referre?resp.
se fecisse s̃m formā commissionis,s.se disquisiuisse &c. &se citas-
se ad domum suæ habitationis,q̄ verba intelliguntur de pñti.l. si
ita,de aur.& ar.lega.Secus si diceret simpl'r se citasse ad domū,qa
13 tunc citatio nō teneret.†Sed quid si iudex ɔmisit sic?Cites perso
naliter,vel ad domum?Resp. sufficit, intelligitur.n.ad domum si
personaliter nō inueniret̃,vt s̃. dixi.Resp.ad d.l.scire op3.§.op3.
intelligitur ad domum suæ habitationis.Idem si ɔmitteretur sim
pliciter ꝙ citet,qa debent ista verba intelligi ciuil'r,& s̃m iuris for
mam,s̃.de vsur.l.si stipulatus.&de lib.&posth.l.Gallus.§.quidam
rectè,& quod ibi no.& de leg.j.l.si legati serui nomine. cum simi
14 libus.Tñ isto†casu relatio nuncij d3 scribi magis late,ita ꝙ in ca
oĩa prædicta includantur,aliàs nō sufficeret.Licèt.n. ꝓ verbis iu
dicis præsumatur , quatenus natura verborum est apta ɔprehen-
dere:tñ non sic in verbis nuncij,sicut dicimus in teste.C.de vsur.l.
15 j.de ver.ob.l.sciendum.vbi de hoc.†Quæro, quid si statutumᵇdi
b cat, ꝙ citetur quis persona'r, vel ad domū? Certè tūc intelligerē
simi'r,ꝙ alterum fieri sufficiat,nulla habita distinctione persona
reperiatur,vel nō,vt sic iuri cōi aliquid addat,qa aliàs nihil opera
retur.arg.eius quod no.de rei vend.l.nō solum.&de leg.3.l.3.§.si
16 rem.facit de le. 1.l.si qñ.†Quæro, an debeat fieri discussio, an re-
periatur procurator,an nō.Et videtur ꝙ sic,sicut de ipso principa
li:vt l. 1.§. 1.de liberis agnoscendis.prout ibi loquitur de patre:vt
d.c.causam.de dolo & contum.& ibi gl.ext.de elect.c.causam. in
clem.In cōtrarium videtur casus hic,vbi prius ad domum,q̄ pro-
curatori,& j̃.quod vi aut clam l.aut q aliter.§.& si forte.vbi prius
denunciatur amicis,q̄ procuratori.Dic,aut cōstat, vel notorium
est.ꝙ dñs dimisit procuratorē, vel aliū administratorē legitimū,
& tunc ille prius d3 requiri,q̄ ad domum citari:d.l.j.§.j.de lib.ag-
nos.Et sic intelligo dictum c.causam.& hic.aut non erat notoriū,
c & tunc secus,ᶜvt hic,cum similib.Dy.inducit†istam l.ad q. testiū
17 examinandorum ad æternam rei memoriam,vt in auth. sed & si
qs.C.de testib.& de vsur.pupil.l.vlt.& l.in lege Aquilia, si deletū.
s̃.ad l.Aq.an sufficiat domi fieri citationem?Et Dy.dicit,ꝙ non.al
leg.in corpore.de testib.§.pen.ibi, si vero noluerit aduenire, &c.
Si vero loquimur de examinatione,quę fit post litem contest.&
sufficit,qa imputari sibi d3,cum aliqñ fuit in iudicio,si modo nō
est.& hæc vebra ponit Cy.de verbo ad verbū,in auth.sed & si qs.
C.de testib.Io.And.disputauit istam q.& eam ponit in c.præsumi
tur.de reg.iur.li.6.in mercuralib.suis.& in 1.memb. quando ante
litem contest.est tex.ɔ̃ dictum Dy.in c.qm̃.extra,vt lite non con-
test.Et br̃ secundum dñm Io. An. qñq; fit examinatio testium ad
æternam rei memoriam,in casu,in quo non est periculū mortis,
vel absentiæ diuturnæ testium, vt qñ examinãt̃ ex parte rei ad ex
ceptionem,tunc dicit verum Dy.in d.auth.de testib.§.pe.Qñque
fit examinatio ad æternam rei memoriam propter mortem, vel
propter absentiam diuturnam, & tūc sufficit fieri domi:vt c.qm̃.
extra,vt lite non contest.Et si hoc non diceret,tex.ostēdit ad ocu
lum,quia si expectaretur,ꝙ perueniret in notitiam partis,interim
18 testes morerentur,quod esset absonum. Qñq;†examinãtur ante
litem contest.ad ordinem causæ:vtputa, ad alicuius exceptionis
probationem,& tūc possunt examinari testes absente parte. arg.
in auth.qui semel.C.quo.& quan.iu.& d.c.causam.& l.properan
dum.§.sin autem reus.C.de iud.Et idem dico in actore replicante,
9 & volente replicationem probare. Si vero†actor vult produce-
re testes super causa principali, tūc requiritur, ꝙ pars præsens sit,
vel latitet:vt d.c.quoniam.vers. porro extra, vt lite non contest.
Si vero examinentur post litem contest. & tunc tene quod tenet
Dy.Ista verba sunt sua in effectu,licèt seriem verborum mutaue-
rim.Sed videtur,ꝙ non bene dicat, qñ dicit, ꝙ actor volens pro-
ducere super causa principali, ꝙ tunc requiratur vera contuma-
cia,non dicit verum,per l.cum vero.§. subuentum.j̃.de fid.li.con
iuncta l.neque infantes.e.tit. vbi contra hæredem latitantem,vel
nō latitãtem, sed absentē ex iusta causa ꝓceditur,& causa cogni-
ta decretum libertatis interponitur.Et ex eo quod dicit causa co-
gnitá,apparet ꝙ testes examinentur etiam ɔ̃ nō latitantem.Idem
probatur in materia nr̃a , vbi 2. decretum interponitur causa co-
gnita,s̃ prox.§.& debet ɔstare de debito,vt l.fi.C.de bo.au.iu.pos
sid.S3 ɔstat,ꝙ 2.decretum in hac materia potest interponi ɔ̃ nō
latitantem.j̃.e.l.si finita.§.si forte.Ergo satis concluditur, ꝙ testes
20 examinentur ɔ̃ non latitantem.Quid dicemus?† Veritas est ista.
Quædam sunt, ex quibus absenti paratur paruum præiudiciam
vt 1.decretum,& in istis non requiritur latitatio,& sufficit citatio
ad domum, vt hic, cum similib. Et ita dico in proposito, si testes
ad æternam rei memoriam examinarentur ad effectum alicuius
causæ parui præiudicij,vt ad excludendam,vel ad inducendam a-
ctionem ad exhibendum, tūc nō requiritur latitatio eadem rōe.
21 facit s̃.ad exhib.l.thesaurus.Idem in similibus.Quædam† sunt in
quib.paratur plenum præiudicium,vt 2.decretum, & tunc requi
ritur latitatio regulariter.l.Fulcinius.in pr.& §. quid si autem lati
tare.& §.quod si aduersus.j̃.qui.ex causis in pos.ea.Fallit in causa
quæ celeritatem desiderat.vt j̃.c.d.l.si finita.§. si forte. Et in causa
liberali,vt in d.l.neq; infantes.j̃. de fideic. lib. Dico in proposito,
testes si examinantur ad æternam rei memoriam, ad aliquem fi-
nem pleni præiudicij, tunc requiritur latitatio. Ita loquitur tex.
in d.auth.de testib.§.pe.& c. qm̃ frequenter. § porro. extra vt lit.
non contest.& ideo tunc non sufficeret citatio ad domum.ita in-
telligo dictum Dy,nisi aliquid interuenerit, per quod præsume-
retur latitatio.d.l.Fulcinius.§. quid sit.in gl. super verbo.animus.
quæ incip.nam & volūtas.Vnde nō aduerso hic,an fuerit citatus
22 vel nō personaliter,sed hoc,an latitet vel nō.†Et dico,ꝙ ille, qui
semel fuit in iudicio,postea absens,semper prçsumitur latitare,vt
no.in d.§.quod si aduersus.& per Dy. in c. pro possessore. de reg.
iur.li.6.circa pr. ideo tunc potest procedi ad testium examinatio
nem,licèt nō citetur personaliter , & lis non sit contestara: vt in
aut.qui semel.C.quo.& quan.iu.de dolo & contu.c.causam. Et il
la est ratio,ꝙ post lit.contest.non requiritur,ꝙ citetur personali-
ter ad domum,vt dicit Dy. Sed si testes petantur examinari in ca
sibus exceptuatis,vbi non requiritur latitatio,vt hic,tunc suffice
ret citatio ad domum sine latitatione.Et ideo quando timetur de
morte testium, vel absentia diuturna , quia illa causa celeritatem
desiderat,ne pereat copia probationis,non requiritur latitatio.d.
c.quoniam.in pr.ext.vt lit.nō contest.Idem in causa liberali,& si-
23 milibus.Idem dico†in casib.in quib. potest perueniri ad diffiniti
uam lite non contest.quia tunc non requiritur ꝙ pars citetur per
sonaliter, vel ꝙ latitet, si est casus in quo tractetur de pleno præ-
iudicio, nisi sit de casib. exceptuatis prædictis. Et sic intelligo qđ
no.Inn.in c.fi.de eo qui mit.in pos. causa rei ser. quod tene men-
d ti.ᵈ† Vlterius dr̃ hic in gl.ille vagabundus est qui non h3 domi-
24 cilium.Nos habemus gl.in l.eius qui.§. Celsuss. in verb. domici-
lio.j̃.ad munic.vbi dicit,ꝙ ille qui non habet vllum domicilium
est vagabundus:longa est differentia inter domicilium,& habita
tionem,sed secundum illam gl.requiritur, ꝙ ciuitas sua esset cap-
ta, vel esset destructa,quia aliàs haberet domicilium. Sed credo
gl. bene dicere. quia vagabundus est, qui per mundum vagatur.
Et ita videtur sentire Inn.in d.c.fi. de eo qui mit. in poss. causa rei
ser.in vlt.gl.& hoc sentit gl.nostra hic,& in l.hæres absens.§.ante
pe.s̃.de iud.Et de isto vagabundo tangit gl.in l.j.&2.C.vbi de cri.
agi oportet,& spec.ti.de compe.iu.adi.§.j.vers.quid si debitor va-
25 gatur.& vers.seq.Vltimo no.†ex hoc ver.toties.ꝙ edictum non
habet locum, vbi verba eius non possunt adaptari. nam quod di-
cit de denunciatione,non habet locum,vbi non est cui denuncie
26 tur.Et hoc dicebam†pridie de facto.Dicebat statutumᵉ huius ci-
e uitatis,ꝙ de quolibet contractu,de quo fieret instrumentum. sol
uantur pro gabella,sex denarij pro libra, ꝙ istud statutum non ha
bet locum in contractibus , qui fiunt super re inæstimabili , vel
non continere aliquod interesse æstimabile per libram, vt hic, &
supra de administra.tut.l.ita autem.in prin.

a ADD.¶Adde spe.vbi s̃.prox.Ang.l.2.de an.exc.

b Adde post Ale.qui tandē transit cum bar.& abb.ɔs.42.vbi dr̃ verba bar.hic no.

c Adde Imo.hic,qui dicit,ꝙ gl.in d.c.causam, tenet ꝙ non debet fieri citatio ad domum,nisi quando non potest inueniri personaliter principalis,nec eius procurator,& pro illa gl.all.quę no.in c.fi.de eo qui mit.in po.& in l.meminerint,& ibi no.bar.C.vnde vi.Ideo dicit,ꝙ tutius est antequam fiat citatio ad domū,ꝙ fiat discussio in locis publicis,& apud personas notas ipsius principalis,puta apud ɔsanguineos, vel amicos an principalis dimiserit ꝓcuratorē.Et idē tenet Imo.in c.causam,de do.& contu.& in c.si finita,§.si plures,j̃.e. Et respōde vltra Imo.ꝙ iste tex. non obstat, quia loquitur in causis desiderantib.celeritatem, quæ causæ in hac materia citationis differunt ab aliis , vt probatur per bar.circa prin.

d Adde quod Ale.dicit,ꝙ cōis opinio se h3 cum bar.& ꝙ eam sequitur Inn.& Cano.in c.fi.de eo q mit.in pos.bal.in l.j.& l.ignorare,de resti.mili.& in l.cum proponas,de bo.aut.iu.pos.Ang.in l.3.de an.exc.Ant.de Bu.in c.quoniam frequenter,§.si autem,extra vt lit.non contest.Imo.& Ro.tamen contra.

e Dicebat statutum. Adde quòd Ro.tenet contra hanc decisionem bar.sed Ang.Imo.& Paul.de Cast.hic & in l.benignius,s̃.de legibus transeunt cum bar. cum quo etiam Alex.

a §.In eum qui quid. in magiſtratū,ª q p̄dicta ñ fecerit,daẗ actio ĩ factū,q̃ verū ɔtĩet
intereſſe.h.d.Op.de l.fi.j̃.de va.& extraord.cog.& l.ex maleficiis.
§.ſi iudex.de act.& obli.& inſt.de obli.q̃ ex quaſi malefi.in pr. vbi
ñ teneẗ ad intereſſe,ſ3 inq̃tū æquū iudici videbiẗ. Poſſem dicere,
ꝙ hic in iudice,q peccauit in ñ faciendo, per dolum p̄ſumptū.ibi
in iudice q deliquit in faciendo iudicando ɔ̃ iura. Vel hoc eſt ſpã
le in multis aliis magiſtratib.vt in tit.de magiſtra.conueniend.

a ADD.¶Clau.Iſtud limita quod dr̃ de iudice puniendo propter negligentiam,
niſi alius iudex potuiſſet,vt no.Bar.in §.ſi tam vicinum,j̃.e.l.vbi vide Alex.

1 *Iudex punitur ſi officium non exercuerit petenti illud.*
Cautio damni infecti poſtulatur,iudice ſedente pro tribunali.
2 *Iudex quando teneatur interponere officium ſuum non petenti.*
3 *Factum à iudice ex ſuo officio nobili,parte non petente,quando valeat.*
Libellus requiritur in reſtitutione in integrum.
4 *Factum à iudice ex ſuo officio neceſſario,quod radicatur principaliter in perſona ipſius,quando valeat,ſi fit parte non petente.*
5 *Iudex ſuum officium mercenarium,an exercere poſſit circa ea, quæ principaliter radicantur in perſona partis,parte non petente.*
6 *Gl.in l.ampliorem. §.1.C.de app. quæ dicit. quòd ſpeciale eſt in cauſa appellationis,quòd iudex ex officio poteſt teſtes, & inſtrumenta deducere nunquam deducta,non eſt vſquequaque vera.*
7 *Iudex ex ſuo officio ſupplet de facto in inquirenda veritate inſtrumenti in iudicium deducti,& in inquirenda conditione teſtium inductorum.*
8 *Iudex ex ſuo officio in criminalib.an poterit inducere probationes pro partib.*
9 *Iudex poteſt condemnare victum victori in expenſis,etiam ſi non petatur.*
Gl.in l.fi.C.quando prouoc.non eſt neceſſe.quæ dicit iudicem,qui remiſit condẽnationem expenſarum,teneri,intelligitur,ſi fuit petitum.
10 *Libellus requiritur quando petitur cautio damni infecti.*
Libellus reqritur ĩ officio iudicis nobili,vbicũque imploratur in forma iudicij.
11 *Litis conteſtatio neceſſario requiritur in hoc iudicio.*
Litis conteſtatio requiritur in actione ad exhibendum.
12 *Libellus,& litis cont.requiruntur in proſecutione nunciationis noui operis, etiam quæ fit in cauſa damni infecti.*
13 *Proceſſus in hoc iudicio factus ſine libello,vel litis cont.nõ eſt nullus,licèt per iudicem appellationis reſcindi poſſet,ſi teneret contrariam opinionem.*
Appellatio in hoc iudicio,an detur,eſt dubium remiſſiuè.

§.Hoc autem iudicium. iſte §.qa h3 vtilẽ materiã, & quotidianã,
& male tractatã,pl3 mihi in curſu lectiõis eã aliquaľr attingere.iſte §.ɔtinuaẗ cũ p̄cedẽti,& ɔtinet duo dicta,vſq; ad §.ſi tã vicinũ.
cautio dãni infecti d3 poſtulari iudice ſedente ꝓ tribunali. pone
1 caſum p̲ te.Nota,†ꝙ iudex demũ puniẗ ſi ſuũ offĩn ñ exercuerit,
ſi ab eo fuerit poſtulatũ.No.2.q̄d cautio dãni infecti d3 poſtulari
iudice ſedẽte ꝓ tribunali.Op.ad 1.dictũ.& vr̃ ꝙ nõ reqraẗ poſtulatio,vt C.de ɔ̃h.& ɔmitt.ſtip.l.magnã. Gl.nõ ſoluit. Dy.d̄t,ꝙ ibi
loqẗ in eo q erat obligatus vigore p̄cedentis ſtiplõis ɔ̃ctæ ad diẽ,
vñ dies interpellat ꝓ hoĩe. hic ſecus.2.proprius ad materiam op.
& vr̃ ꝙ iudex dẽat exercere offĩn ſine petitiõe, aľs puniatur.vt ff.
de of.preſi.l.ɔgruit.in pr.in aut.vt nul.iudi.§.j.& §.qm̃ vero.&C.
de epi.& cle.l.ſi qs in hoc.ſo.illud qñ iudicis offĩn ɔſiſtit in his,in
qb.verſatur principalitèr publica vtilitas, hic qñ verſatur priuata
vtilitas,d3 offĩn ſuum exercere,aliàs puniretur, ẽt parte nõ petẽte,vt C.de app.l.eos.circa fi.& l.iudicib.ſo.Dñt doc.ꝙ ibi offĩn iudicis inſpiciebat vtilitatem partis,& reuerentiam alterius iudicis
ad quem erat appellatum. hic vero partis vtilitatem tm̃ reſpiciebat.4.op.qa etiam in his, in quib.verſatur tm̃ partis vtilitas,d3 iu
a dex ẽt ſuum offĩn exercere,aliàs punitur,ª vt dare curatorem demẽti litigãti corã ſe.C.de adm.tut.l.ſancimus.§.j.dare aduocatos
pupillis,& miſerabilib.perſonis nõ petentib.vt s̃.de off.proconſ.
l.nec qcq̃.§.aduocatos, ſol.ibi iudicis officiũ reſpicit miſerabiles
perſonas ad actũ pium,vt dare defenſores,& adminiſtratores.hic
verò ſecus.5.ɔ̃ iſtud op.ꝙ nõ tenetur dare tutorem niſi interpellatus,& tñ eſt actus pius, & perſona miſerabilis, vt s̃.de magiſtr.
conuenien.l.j.§. magiſtratib.q̃ gl.hic alle.pro concor.ſo.id quod
s̃.dixi h3 locum,qñ iudex nõ p̄t prætendere ꝓbabilẽ ignorantiã,
vt qa tales perſonæ ſunt in iudicio corã ſe,ſ3 §.magiſtratib.loquitur,qñ iudex p̄t p̄tendere probabilẽ ignorãtiã,qa pupillus nõ fue
2 rat in iudicio corã eo.Vt igr̃† iſta materia liqueat,cum q̃ritur vtrum iudex teneatur interponere ſuum officium nõ petitũ, ſic diſtingue.aut tale officium reſpicit principaliter publicam vtilitatẽ,
& tenetur,vt l.ɔgruit.de of.præſi.& in aut.vt nulli iud.§.j.& §.qm̃
vero. aut reſpicit vtilitatem priuatã, & tunc aut reſpicit reuerentiam alterius iudicis,& tenetur.l.eos.in fi.& l.iudicib. C.de appellationib.aut reſpicit ſolum partis vtilitatem, & tunc aut reſpicit
miſerabiles perſonas, & actum pium,aut non. 1.caſu, aut iudex
nõ p̄t prætẽdere probabilẽ ignorãtiam, & tenetur vt C. de admi.
tu.l.ſancimus.§.j.& l.nec quicq̃ §.aduocatos.s̃.de of.proconſu.&
le.aut p̄t prætendere probabilẽ ignorantiã,& nõ teneẗ.l.j.§.magiſtratib.de magiſtrati.cõue.2.caſu, qñ nõ reſpicit perſonas miſerabiles,vel actum pium,tũc nõ tenetur ſuum offĩn interponere ni-
* ſi petaẗ,vt hoc §.*6.op.ad 2.partẽ.hic dr̃, ꝙ d3 poſtulari,iudice ſedente pro tribunali.ɔ̃,cautio damni infecti expeditur ſummariè,
qa celeritatẽ deſiderat,vt s̃.l.j.& j̃.l.q bona.§.q damni. ſ3 in talib.
ſummariis,non reqritur ꝙ iudex ſedeat pro tribunali,vt s̃.qs ord.
in bo.poſ.ſer.l.2.§.dies.ſol.q̃dam cauſæ ſummariæ ſunt,q̃ examinãtur in forma iudicij parte citata,& ſperatur ſequi certa ſententia,tũc d3 peti iudice ſedente ꝓ tribunali,vt hic.ibi in ſummariis,
q̃ in forma iudicij nõ agitantur,vt ibi no.7.ɔ̃ illud op.qa in interrogatoriis,q̃ agitãtur in forma iudicij,nõ reqritur ꝙ ſedeat ꝓ tribunali,vt s̃.de interro.act.l.voluit.§.j.ſol. illa materia de interrogatoriis actionib.nõ eſt ſine ſcrupulo.q̄d hic examinare nõ intẽdo.dic vt ibi plenius per Cy.C.de confeſſ.l.j.in 3. q. vel poſſes fugere dicta ɔ̃ria,ꝙ in cã damni infecti,q̃tũ ad limitationem diei,requiritur cauſæ cognitio.l.prætor.in pr.j̃.e.ſ3 hoc non multũ pl3,
quia etiam in illa cognitiõe reputo ſummariam ſufficere.l.q bo-
3 na.§.fi.j̃.e.† Venio ad quæſtiones.s̃. per ɔ̃ria vidimus,vtrum iudex teneatur interponere ſuum officium ſi non petitur:mõ q̃ro,
vtrum illud quod facit iudex ex ſuo officio parte non petente,valeat vel nõ,& primo de officio iudicis nobili.& vr̃ ꝙ valeat,vt p3
in omnib.caſib.in quib.proceditur per inquiſitionem, vt no.in l.
2.§.ſi publico.de adul.item in datione tutoris, vt s̃.de tut.& cura.
da.ab his,l.illud.& ſeq.Econtra vr̃ ꝙ nõ valet, vt hoc §.& ꝙ dicit
de in integrũ reſtitutione, q̃ requirit libelli porrectionem,vt extra de of.iud.c.iudicis officium,& s̃.de minorib.l. Papinianus exuli.§. 1.& l.in cauſæ.§.cauſa cognita. ſol.aut tale officium reſpicit
* publicam vtilitatem,*& valet,vt in omnib.caſib.in quib. procedi poteſt per inquiſitionem.Aut nõ reſpicit vtilitatem publicam,
& tunc, aut dirigitur ɔ̃ certam perſonam, ita ꝙ inde ſperatur ſequi certa ſententia,& tunc nõ valet, ſi non petaẗ.vt in hoc §.& in
reſtitutione in integrum,vt d.ca.iudicis officium.cũ ſimilib.Aut
non dirigitur ɔ̃ certam perſonam, nec ſperatur ſequi diffinitiua
ſententia,& tunc aut iſtud officium conſiſtit in dando adminiſtrationẽ miſerabilib.perſonis,aut in acquiſitiõe alia. primo caſu aut
quæris de furioſo & prodigo,& valet datio,etiam ſi non petatur,
vt j̃.ex quib.cau.in poſ.eat.l.Fulcinius.§.adeo.& no.e.tit.l.hęc autem.in 1.gl.vr̃ tex.C.de admin.tut,l.ſancimus.§. 1.Si vero quæris
de pupillo,vel adulto,& differt tutor à curatore.Nam curator datur liti,& ad negotia.quod dic vt s̃.de tuto.l. qui habet.§.ſi pupillus.& de tut.& cura.dat.ab his l.illud.& l.ſeq. & inſti.de curato.§.
item inuiti.& C.qui pe.tut.l.j.& quod ibi no.per Doct.Si vero reſpicit aliud commodum, tunc videtur ꝙ iudex poſſet interponere tale officium,nemine petẽte,vt s̃.de bo.poſ.l.ſeruus.in pr.Cre
b do tamen ꝙ non hẽat effectum, niſi ſecuta ratihabitione*b* partis,
ad cuius vtilitatem interponitur.ar.de bo.poſ.l.3.§.inuito.& §.ac
4 quirere.† 2. q̃ro quid de officio iudicis mercenario, quod deſeruit actioni,de quo dr̃ in l.4.C.depoſiti.Et aduerte,ꝙ iſtud officiũ
conſiſtit circa duo. qñq; circa id,quod principaliter in perſona ipſius radicatur,vt facere ꝓnunciationes,dare dilationes, & ſimilia,& de hoc hic q̃ro. qñq; circa id quod radicatur ĩ perſona partis principaľr,vt opponere exceptionẽ,ꝓducere teſtes,inſtrumẽta,& ſimilia,& de hoc ſtatim dicam.De primo vr̃,ꝙ tale officium
poſſet exerceri,ita ꝙ valeat ſine petitiõe partis,vt reiicere libellũ
male ɔceptũ.s̃.de of.aſſeſ.l.j.& C.vt nemo priua.l.2.in fi.item exigere ſacramentum calumniæ,l.2.§.ſ3 qa.C.de iu.calum. item da-
c re dilationem,*c* ne lites fiãt immortales:vt C.de iudi.l.ꝓperandũ.
§.j.ibi,hoc etenim magis iudicialis poteſtatis eſt, &c.& aut.iubemus.e.ti.& C.vt intra certum tp̄s crim.q̃ſt.term.l.2.in fi.& l.fi.itẽ
pronunciare de non petitis emergentib.poſt lit.cont.l.ædiles.§.itam ſciendum.de ædi.edic.Econtra,vr̃ ꝙ nõ valeat ſine partis petitio

a ADD.¶Puniẗ.Adde q̄d Imo.contra, Ange.verò ſequitur bar.iunctis his q̃ ſunt in 5.q.& idẽ facit Ale.p̲ d.§.aduocatos,&q̄d expreſſe hic voluit Cy.l.1.in 14.q.
s̃.de iuriſd.om.iu.& quod no.bar.l.ſi vacantia,de bo.va.li.10.ex illo tex.dicente diligenter inquirat,vbi dicit ꝙ ibi eſt caſus pro epiſcopis vt poſſint ex eorũ officio facere inquiſitionem contra tenentes bona, quæ debent diſtribui pauperibus,& per gl.c.cupientes,§.cæterum,de ele.lib.6.per tex.in l.ſi dotem,§.eo autem tempore,ver.nec vero,ſo.ma.vbi probatur,ꝙ iudex in cauſa dotis interponit officium ſuum non petitum.

* Clau.Hoc §.Iſtam regulam ampliat Butrius in c.fi.de bigamis,etiam ſi nõ poſſint conuenire de facto,non ſecundum iuris interpretationem.

* Vtilitatem.Pro hoc facit,quod voluit Panor.per illum text,in ca.cum dilectæ, de reſcrip.

b Adde ꝙ iſtud fallit,qñ exercuit officium ſuum pro pupillo, puta decernendo ei bo.poſ.quia tunc vr̃ ꝙ ſine ratihabitione acquiratur impuberi,vt eſt tex.in l.pe.e.tj.facit l.infantes,C.qui admit.& in hac q̃ſt.cõiter doct.tranſeunt cũ bar.

c Dilationem.Adde ꝙ contrarium tenuerunt Ia.Bu.& bal.l.fi.s̃.de fer.per tex.in l.j.C.de dila.& in l.nouerint,C.vt intra certum tempus cauſa crim.Quibus reſponde,vt per bart. cum quo communiter tranſeunt doct.in l.1. C.de dilat.vbi melius loquitur, & eius opinio ꝓbatur per id quod habetur in c.licèt cauſam, in gl.1.de probat.Et vide Spe.in tit.de cita.§.nunc de temporum, in fi.& ibi Io. And.in add.prima.

titione:vt ĩ.iud.so.l.iam tñ.§.pe.C.de iud.l.pperandũ.§. & si qdẽ. ibi,actoris absentiam incusante,&c.so.distingue, aut tale offm̃ exercetur ꝯ partẽ ꝯtumacẽ,& nõ v3,nisi parte petẽte,vt d.§.& si qdẽ,& l.ad ꝑemptoriũ.de iud.s.aut exercetur partib.ꝑsentib.&tũc aut pertinet ad litis ordinationẽ,aut ad litis decisionẽ.1.casu,aut respicit iuris publici obseruantiam,vt in libellis, dilationib. iuro calũniæ,& simi.& v3 ẽt parte nõ petente.l.j.s.de of.ass.& C.vt nemo priu.l.2.& C.de iu.l.pperandũ.§.1.& in aut.iubemus.& C.vt intra certũ tps cri.q.ter.l.2.& si.aut respicit partis vtilitatem,vt ꝙ plures dent vnũ ꝓcuratorẽ,& nõ v3 parte nõ petẽte, vt ĩ.iu.so.l.iam tñ.§.pe.2.casu,qñ ptinet ad litis decisionẽ,tũc in his,q̃ emergũt añ lit.cont.nõ v3,si nõ petatur.in his q̃ emergũt post lit.ꝯt.nõ regritur petitio.l.ediles.§.sciendũ.de ædil.edic.Nec ob.prędictis.s.ti.j.l.de pupillo.§.q opus.vbi iurm̃ calũnię ñ defertur,nisi à parte exigat,qa ea,q̃ s.dixi,loquunt in iuro calumniæ vniuersali sup tota cã,quod respicit publicã vtilitatẽ,& obseruãtiã publici iuris, vt d.§.s3 qa veremur.s3 §.qui opus.loqtur in iuro particulari.qđ magis respicit ptis vtilitatẽ,& iõ requirit partis petitio vt ibi p3.

5 †3.q̃ro,nunquid officium iudicis poterit parte nõ petẽte exerceri circa ea,q̃ principaliter in persona partis radicantur,vt opponere exceptionem, producere testes,& alias probationes? a Et vr̃ ꝙ sic,qa pt exceptionem ꝯ inhabiles personas ex suo offõ proponere.vt s.de postul.l.quos prohibet.de proc.l.filiusfa.§.veterani.& quod ibi no. itẽ pt ex suo officio partes interrogare.vt s.de inter.act.l.vbicunq;.no.C.de iura.cal.l.2.§.qđ obseruari.circa si.gl.magnæ.itẽ pt testes obscure dicẽtes ex suo officio repetere,vt ĩ Aut. de testib.§.illud tñ.& ibi no.ext.de testib.c.cum clamor.& de fid. instr.ca.cum Io.item pt inducere testes,& instrumenta,vt C.qũo & quando iudex.aut.q semel.vbi vr̃ ꝙ absente actore,iudex procedit perquisita veritate,s3 veritas non pt aliter perquiri,nisi iura partis per ipsum iudicẽ videantur,ergo, &c.ꝑ hoc tex.& gl.C.de ap.l.ampliorem.§.j.& ibi no.ecõtra, videtur ꝙ non valeat,per totum illud generale. iudex non pt supplere de facto.s.de of.præsi. l.illicitas.§.veritas.& C.vt q̃ desunt aduo.partium.& ibi no.& C. de transactio.l.age.& ibi no.& s.de fer.l.2.& ibi no.so.Distingue, aut iudex vult officium tale exercere in his, q̃ pertinent ad tuendam publicam vtilitatem,vel suum decorem,& pt,vt d.l.quos ꝓhibet.& l.filiusfamil.§.veterani.de procuratorib.aut circa alia respicientia priuatum commodum,& tunc, aut vult inducere probationem interrogando partes,vel repellendo testes,aliàs in iudicio inductos,& pt, d.l.vbicunque.de inter.act.& quod no.in aut. de testib.§. illud tamen.cum similib.s.alle. aut vult ex suo officio testes,& instrumenta nunquam in iudicium inducta,inducere,& tunc aut iudex vult inducere pro parte absente, in casu quo contra eam pt procedi ad diffinitiuam sententiam, & pt tam in causa principali,vt C.quomodo & quando iu.aut.qui semel.ibi, ꝑquisita veritate.q̃ etiam in causa appellationis, d.l.ampliorem.§.j.& ibi no.Et sic p3,†ꝙ gl.q̃ ibi dicit,qđ est spãle in causa appellatiõis,
6 non est vsquequaque vera,vt p3 ex prædictis. Aut vult inducere
7 pro præsente.& tunc regulariter non pt,per dicta †iura,q̃ dicunt non posse suppleri de facto.Fallit in duob.casib.primo propter inquirendam veritatem instrumenti in iudicium deducti,vt ĩ auth. de tabel.in pr.& ibi no.2.fallit, propter inquirendã condõem testium inductorum, vbi ex suo officio mittit per vicinos, vt dicitur in trib.glossis s. de testib.l.3.in gl.super ver.inimicitiæ.& s.de magistra.conue.l.j.§.si curatores.& ibi no.& in aut.de testi. §.j.in gl.in ver.officij causam.quæ incipit,i.artis laudabilis, & prædicta
8 vera in ciuilib.4.q̃ro,†quid in criminalib.nunquid iudex poterit inducere probationes pro partib.Procedo sine allegationib. qa, vt scitis disputaui istam quæstionem, quam videre poteritis. Distingue tres casus.aut procedit accusatore & accusato præsentib. aut accusatore tantum præsente, aut accusatore absente, reo tamen præsente. Primo casu b dico ꝙ iudex pt nouas probationes
b inducere,vt ĩ.de pœnis.l.si non defendantur.in fi. vbi seruo accusato permittitur,ꝙ se defendat.item dño.item iudici vt ex suo officio de ipsius innocentia quærat. Et sic pt iudex testes inducere, vt quærat,vtrum seruus sit nocens,vel innocens, cum testis dẽat dicere pro vtraq; parte,vt in aut.s3 iudex.C.de epi.&cle.Pro hoc ĩ.de q̃õ.l.1.in fi. vbi post confessionẽ rei iudex alios examinauit, vt certior efficeretur.qđ princeps ibi laudat.pro hoc C.de aboli.l.2. & extra de collu.dete.c.1.& 2. ꝑ hoc bene facit gl.s.de cond.ob tur.cau.l.4.§.si tibi iudicium.& per alia iura, & rões positas in dicta q̃õe disputata.2.casu,quando reus est absens,tunc aut loqueris in delictis , in quib imponitur pœna vsq; ad relegationem,& tunc quia contra absentem pt procedi ad diffinitiuã sententiam, secũdum veram opi.ĩ.de pœnis.l.absentem.de quo per Cy. C.de
c accu.l.absentem.in vlt.q.& tunc pt pro absente c probationes inducere,quia hoc potest in ciuilib.vt s.prox.dixi.Ergo multo fortius in criminalib.vbi maius periculũ est.3.casu, qñ accusator est absens,reus præsens, tunc de iure communi iudex non pt officiũ accusatoris sibi assumere , sed reo postulante d3 ipsius nomen aboleri,vt ĩ.de acc.l.libellorum.§.fi. cum si.ratio differentiæ inter hunc casum & quando accusator est præsens, est illa, quia qñ accusator est præsens,sequeretur diffinitiua sententia, q̃ faceret plenũ præiudicium, iõ in fauorem reipublicæ iudici plus permittitur.s3 qñ accusator abest,non sequeretur diffinitiua sñiã,sed solũ abolitio,q̃ præiudicium facit modicum,cum alius admittatur ad accusandum,& iõ iudici minus permittitur.vt ĩ dicta disputatio-
d ne dixi,d si eam diligenter intuearis.& ista tanguntur per Cy.licèt minus perfecte.C.vt quæ des aduo.parti.l.1.& per Spe.ti.de disp.
9 & al.§.fi.ver.& breuiter.&ver.seq.†5.q̃rit Dy.e vtrum iudex pos-
e sit ꝯdemnare victũ victori in expensis,f si nõ petatur.Et qdã dñt
f ꝙ non.arg.huius lr̃æ.Dy.t3 ꝯrium ꝙ iudex hoc posset,qa hoc emergit post lit.cont.ergo,&c.l.ædiles.§.itẽ sciendũ.de ædi.edi. Si tamen iudex non facit,non pt imputari,vt hoc §. ita dicit ipse, & credo quod bene dicat, vt p3 ex ꝑdicta theorica.Nã hoc pertinet ad decisionẽ,& loqtur de emergẽtib.post lit.cont. ergo iudex pt, vt s.dixi.Item tale offm̃ respicit priuatã vtilit,nec respicit miserabiles personas,& actum pium.Ergo iudex non tenetur, si non petitur,vt dixi s.circa ꝯria.Et sic gl.q̃ est,qd.pro.non est ne.l.fi. q̃ dicit simpl'r iudicem,q omisit ꝯdemnationem expens.teneri,d3 in-
* telligi,si fuit petitum.& istæ qq.respiciunt j.partem.* †6.circa 2.
10 partem q̃ritur,hic dr̃ ꝙ d3 peti cautio, iudice sedente pro tribunali,vtrum d3 offerri libellus?Et vr̃ ꝙ non, quia celeritatem desiderat,vt s.e.l.j. ꝯrium vr̃ s.prox.§.toties.ibi,est tamen tutius libellum,&c.Pro hoc facit illud,quod dr̃,cã cognita fieri,vt ĩ.c.l.prætor.in pr.& l.qui bona.§.fi.& l.seq. Spec.t3,ꝙ sufficit qualisqualis petitio,etiam sine scriptis,& sic non sit necessarius libellus,vt ipse no.in ti.de lib.conc.§.nunc dicendum.ver.32.Gul.de Cu.t3 ꝙ sit necessarius libellus,vt s.de off.procon.& le.l.nec quicq̃. §.vbi decretum.vbi vide plenissime,vtrum in officio iud.requiratur libellus.Ego credo,ꝙ requiritur libellus.Nã cautio ista petitur officio iud.nobili,vt no.ĩ.e.l.inquilino.& vr̃ tex.ĩ.de ver.ob.l.stipulationum alię.&gl.nr̃a dicit,ꝙ vbicunq; iudicis offm̃ imploratur in forma iudicij,ꝙ necessarius est libellus,vt no.s.quis ord.in bo. pos.ser.l.2.§.dies.facit quod no.de interr.act.super rub.hoc tamẽ
11 non est sine dubio,vt videbitis ĩ.prox.q.†7.q̃ro giuxta prædicta,
g nunquid in hac cã litis cont.requiritur?doc.dicunt ꝙ in omni cã in qua speratur certa sequi sententia,ꝙ necessaria est litis cont.l3 ipsa cã debeat agitari summariè.aliàs.n.non vr̃ res in iudicium deducta,nec valeret processus,vt C.de lit.cont l.1.& in auth.offeratur.hoc t3 Spec.in tit.de off.om.iu.§.postremo.ver.sed quæritur vtrum. Et hoc credo verum per l.tigni. §.idem scribit si quis litis cont.tpe,&c.s.ad exhi.vbi innuitur,ꝙ in actiõe ad exhibẽdũ,reqritur litis cont.& tamẽ ꝯstat cã reqrere summariã cognitionẽ,vt s.ad exhi.l.3.§.sciendũ.S3 si dãnũ iudicio pendẽte ꝯtigerit,hẽs remedium.ĩ.e.l.si finita.§.elegãter. Verũtñ volo vnũ te scire,quod gl.ĩ.e.l.qui bona.§.si alieno. gl.in ver.debeo.quæ inci.primo obstat,&c.vr̃ dicere,ꝙ ista cautio non petatur in forma iudicij, q̃ gl. si vera est , videtur dicere ꝙ nec libellus sit necessarius , nec litis
12 cont.requiritur per gl.alle.s.prox q. Sed†hoc non obstante,credo ea quæ s. dicta sunt, vera esse. Nam nunciatio noui operis fit etiam causa damni infecti.vt s.ti.1.l.j.§.nũciatio.& l.de pupillo.§. Sextus.& tamen in eius ꝓsecutione reqritur libellus & contest.litis.vt no.in l.de pupillo.§.qui opus.ergo,&c. cum iõ fiat illa ꝓsecutio vt sciatur,vtrum dẽat caueri vel non.præterea,qa causæ cognitio requiritur.ergo,&c.l.prætor.in pr. & l.q bona.§.qui damni.& §.fin.Præterea in hoc §.ꝙ debeat peti,iudice sedente pro tri-

a ADD.¶Adde,contrarium tenet Bal.in l.ampliorem,C.de ap.Bal.&Pau.de Ca. in l.1.C.vt quæ desunt,& Ro.hic,volentes ꝙ iura alle. per Bar. intelligãtur solum in probatione in actis factis per partes, non tamen de iudicandis per iudicem,nisi ille esset absens ex iusta causa.quo casu posset saluari opinio Bar.Ale. tamen dicit ꝙ opin.Bar.est communis,quam sequitur gl.30.q.vlt.can.iudicantem.gl.& doc.in c.bonæ,& Inn.in c.veniens,de accu. & per iura alle.per Bart. quæ indistinctè loquuntur,ex quibus vide cautelam Bal.in d.l.ampliorem.

b P.Pau.P.Vide Cæp.caut.154.

c Adde Pet.de anc.consi.6.lib.4.adde Ale.consi.55.lib.3.

d P.Pau.P.Adde ꝙ Ale.dicit,ꝙ Bar.ibi tenet contrarium maxime per l.abolitio. & quod ibi no.Cy.C.de abol.vbi iudex ex suo officio potest ꝯdemnare reum, vt reum,probatur in c.2.de col.dete.Et istud firmat bar.in l.inter accusatorem, §.fi.de pub.iud.& de hoc vide remissiue hic per Ale.

e Vide Fel.in c.significauerunt,de except.

f Adde Ale.in l.properandum,§.sin autem,C.de iud.& in l.Paulus,l.1. post Ang. & Im.de re iud.

* Clau. Vide Pan.idem tenentem post gl.in c.fi.in antepe.gl.ibi dummodo petitum fuerit,de rescr.Et an possit appellari à iudice,qui non condemnauit in expensis,quando non fuit petitum ab eo,vide ibidem Panor.

g And.Barb.Quid si iudex hic iudicat ꝙ processus tenebit,valebit sententia,nec dr̃ ꝯ ius ꝯtõis,ex quo non est ius clarũ.quod tene menti ꝑ declarõe l.cũ prolationis,ĩ.de re iud.quod tñ intelligit Ang.nisi aliqua opi.non esset approbata in iudiciis,& in scholis,& in loco vbi iudiciũ est agitatũ, iuxta no.p Inn.in c. ne innitaris,de consti.de quo vide Bar.in extraua.ad reprimend.ver.summarie.

bun

bunali,hoc est in forma iudicij,aliàs ñ sederet iudex ꝓ tribunali. l.2.§.dies.s.qs or.in bo.pos.ser.& alia gl.q̄ est in §.si alieno.pôt al'r intelligi,vc3,ꝙ ibi nõ ꝑstat̃ in forma iudicij,nõ loqtur ibi de iuro calũniæ generali,qđ' est de substãtialib.iudicij,sed loqtur de quo
13 dam iuro spãli,quod præstatur in ista cã.† Vides ergo circa prædicta esse opiniones,& ideo si reperies processum factum sine libello,vel litis cont.nõ putarem eum nullum ipso iure,nec in ꝯrium ius cõstitutum,cum de iure sit dubium,vt j.de re iu.l.cum ꝓlatis. sed per appellationem rescindetur, si iudex appellationis ꝯriam opi.teneret.sed de hoc,an possit appellari,ẽt dubitatur.Quod dic vt in Spe.de off.om.iud.§.iudicis officium.ver.sed an in eisdem.

¶Contrarietas.

Hoc aũt. Aduerte ꝙ iudex,siue officialis in criminalib.nõ ꝑt supplere de facto.ita Ang.in tract.malefi.in gl. ꝯparuerunt dicti inq̄siti,& negauerunt in totum. alle.Bart.ita tenentem in hoc §. hoc autem ꝯtrarium alle.tenere in l.inter accusatorem.ff.de pub.iud.

¶Concordia.

Pro ꝯcordia.Soluit ipsemet Ang.duo.mod.& đt ꝙ ñ meretur allegari ꝯrius.Primo mõ soluit,ꝙ in hoc §.hoc ãt.loquatur quo ad priuatã vtilit.ne accusator ꝯdẽnetur in expẽsis.vel al'r,l3 quasi recidat in idẽ,s.ꝙ loqtur in hoc §.hoc ãt. q̃do iudex nõ ad vindictã publicã ex offõ suo subintrat vices accusatoris,absente accusatore,qđ' nõ ꝑt.sec⁹ si ꝑsente accusatore,& in criminib. à relegatiõe supra.Hoc sentit in effectu Ang.vbi s.s3 si bene legatur Bar.in locis ꝑdict.nõ vr̃ discrepare,imò ea.opi.vbiq; ponere,dũ loqtur in criminalib.in hoc §.hoc ãt. & in d.l.inter. q̄ ꝓcedunt q̃tum ad accusationẽ,s3 quo ad officium iud.inquirentis,potest de innocentia rei cognoscere, dato ꝙ statutum haberet pro condemnato contumacem.ita Bar.suo consi. 100.& 107.Fran.Are.suo ꝯs. 147.

1 *Iudex,qui male iudicauit tenetur parti,licèt pars appellare possit.*
Iudex,q mihi denegat id,qđ ab alio cõmode postulare possum,mihi non tenetur.
2 *Locus vicinus dicitur arbitrio iudicis,licèt de iure canon.vicinitas dicatur per (duas dietas.*
3 *Vicinitas respectu personarum qualiter intelligatur.remissiuè.*
4 *Iurisdictio minoris iudicis,an cesset per superuenientiam maioris.*

§.Si tam vicinum. op.ꝙ l3 potuerit ali⁹ adiri,nihilo min⁹ iste tenetur.l.ẽt. C.si tu.vel
a cu.inter.so.Hic *a* nõ est qd imputetur magistratui,qa ipse nõ potuit.qđ' l3 sit verũ,tñ rõ posita hic in fi.remanet ꝯ.Vñ dic,qđ' hic i⁹ ptis in aliquo magistrat⁹ nõ lædit.ibi fcm̃ tutoris lædit i⁹ pupil-
1 li,l3 possit restitui.Idẽ† dic in iudice q male iudicauit,& sic lædit i⁹ ptis.Nã tenetur,l3 possit appellare pars,vt dicã j.de va.&ex.co. l.si.Vñ si peto aliqd corã iudice,& ipse denegat,nõ tenetur mihi,
2 si potui ab alio æquè ꝯmode postulare.qđ' no. q̃rit† gl.quał'r intell'r vicinũ?Gl.đt,qđ' ꝑ centũ milliaria.s3 Ia.de Are.đt,ꝙ d3 accipi loc⁹ vicin⁹ ad arbitriũ iud.ar.l.si qs ex aliena.de iudi.& l.j.in fi.đ iu.del.ꝯsiderata qualitate ꝑsonæ,loci,& factorũ. l. 1.& 2.s.si quis cau.hoc verũ g̃naliter,sed in hoc casu hẽmus decretal.ext.de ꝓb.
* c.ꝑsenti.li.6.vbi dr̃,loc⁹ vicin⁹ ꝑ duas dietas.*Et ꝑdicta vera de vicinitate ciuitatũ,castrorũ,& terrarũ.s3 de vicinitate ꝑsonarũ qua
b liter dẽat intelligi,dic plene j.tit. 1.l.si tertius.in pr.Inducitur *b* in
3 arg.an superueniẽte maiore iudice,† minor dẽat silere.vt iudice superueniente in ciuit.aliqua Ducatus? Vr̃ ꝙ sic.per istã l. s3 ꝯ vr̃ in corpore,de def.ci.§.nulla.& gl.habemus.C.de pala.sac.lar.l.nihil.lib.12.Sed ad istum § non respondetur.† Vnde dic,ꝙ qđã h3
4 iurisdictionem delegatã generaliter in aliquo casu,& tunc superueniente maiore interim cessat eius iurisdictio, vt hic,& extr.de of.le.c.volẽtes.qui forte hinc sumitur.Si vero h3 iurisdõnem ordinariã,dic.ꝙ quædã certa insignia,& similia minor defert maiori,& non vtitur eo præsente.l.fi.de off.procon.& ibi no.& ext.de priui.c.antiqua.ver.dominicæ.sed circa ea,quę pertinent ad exercitium iurisdictionis non debet cessare,vt præal.legibus.

a ADD.¶Pom.Vide bar.in q.9 q̄ inc.iudex ꝑ imperitiam,al's iuc.q̄ à snĩa iudicis, & gl.l.1.s.quod quisq.iu.& q.10.in l.1.in pr.j.de ap.& quod no.Ang.d.l.1.&vide Ioan.in c.pastoralis,de of.del.& vide Ang.& dom.iacum in §.fi.huius l.
* Claud.Vide gl.& do.in c.nonnulli,de rescr.in prin.
b Adde vt per bal.consi.278.lib.3.

§.Hæc autem actio. Op.j.de act.&ob.l.in honorariis. Dy.soluit,ꝙ iõ,qa succedit ĩ locũ cautiõis stipulõis omisse.hoc ñ est verũ simpl'r,& iõ est spãle hic pp istud,qa lex cõcessit.simile habetis ad l.Iul.repet.l.2.

LEX V.

1 *Missus in possessionem ex secundo decreto,quando efficiatur dominus.*

Prætoris officium. Op.de l.3.§.fi.j.de acq.pos.sol. ibi loqtur in 1.decreto,hic ĩ 2. vlterius op.de l.2.in fi.s.si ex nox.cã aga.& j.e.l.si finita.§.Iulian⁹. sol.Hic fit missio ꝯ non dñm.& iõ ꝑscribit.secus si ꝯ dñm ipsum,
1 qa efficietur dñs ex 2.decreto. Vlterius† op.s.e.l.hoc ampli⁹.§.fi.
a & l.seq.& l.si noxale.s.de nox.Aduerte,tria *a* sunt verba.Qñq; fit missio ex 2.decreto ꝯ dñm,& tũc missus ex 2.decreto efficit dñs. l.2.§.fi.si ex nox.cã ag.Aut fit missio ꝯ nõ dñm,& tũc aut nullũ i⁹ h3 in re,& tũc paratur cã vsucapiẽdi vt hic,& l.& generaliter.s.de nox.aut h3 ius in re,& tũc aut est ius in re separabili à persona,& tunc acqritur statim ei q est missus.aut non est trãsmissibile,tunc elidit ur.d.l.si noxale.s.de nox.ẽm Dy.& bene, q̃do facta est missio respectu illius iuris,secus si esset facta missio tanquam contra dominum,quia tunc paratur causa vsucapiendi eadem ratione.

a ADD.¶Barb.Vide bal.in l.2.ad fi.s.si ex nox.cau.

§.Si plures sunt domini. ꝯ vnũ ex plurib.nõ cauẽtẽ fit missio in poss. & si plures petũt mitti,oẽs ex 1.decreto æqualiter admittẽtur.h.d.Op.d.l.si finita.§.cũ ãt.j.e.sol.ibi ex 2.decreto,hic de missiõe ex primo.Vlterius op.j.e.l.ptor.§.in eũ.Resp.Actio ex stipulatu,vel in factũ,datur in tm̃,in q̃tũ est ꝯmissa, s3 missio in pos.fit in totũ. S3 pone ꝙ æqualiter sunt missi,s3 nõ sunt admissi,vel sunt expulsi,an æqualiter agẽt.Hug.đt ꝙ sic.Io.& Pil.ꝯ,s3 ꝓ rata,& bene.vñ in gl.adde hæc vera,qa in tm̃ agetur actiõe in fcm̃,in q̃tũ agetur ex cautione.vt l.ptor.§.in eũ.j.e.s3 ex cautione agitur ꝓ rata dãni.vt j.e.l.ex dãni.§.quoties.el 2.j.prox.§.in fi.ergo,&c.Dy.S3 ꝯ prædicta videtur j.de sol.l.in his.§.si vero.& de ope.li.l.vt iurisiurandi.§.fi.vbi videtur,ꝙ debet agi æqualiter.licèt glo.alleg.pro concor.Sed ad l.in his.§.si vero.dic,ꝙ ibi summa debiti principalis erat æqualis:ideo æqualiter in vtraque causa intelligitur soluta, nec attẽditur commoditas vsurarum:quia modicum interest in q̄ cãm soluatur,quia ex qualibet est debitum,vt ibi no.Ad l.vt iurisiurandi.§.fi.dic,ꝙ filij habent iura libertorum æqualiter vt filij,non vt hæredes,& iõ portiones hæreditariæ non inspicientur.

LEX VI.

Euenit vt nonnunquam. Ista ẽ bõa l.& expediã mãm h⁹ l.j.ꝓxi. §.fi.cũ l.se.si dãnũ ꝯtingit añ petitã cautionẽ dñs ñ tenet,si oĩa,q̄ iacẽt,ꝓ derelicto h3.h.d.Et ista l.d3 intelligi q̃do dãnũ accidit pp solum.secus si culpa domini.vt dicã in l.fluminum.§.ꝑterea.j.e.

LEX VII.

1 *Procurator si dubitatur de reuocatione mandati,debet satisdare sub hac forma, quòd fideiussor teneatur,si apparuerit mandatum reuocatum,aliàs non.*
2 *Procurator in criminalibus,an teneatur cum dubitatur de morte vulnerati.*

Prætor ait damni. Istud edictũ fit hic ꝯ nõ admittẽtẽ,& ꝯ ꝯtumacẽ.Et dr̃ ꝙ ꝓcurator d3 iurare.ꝯ,vt l.2.§.si ãt.C.de iu.cal.Duæ sol.ibi dãtur,vna est ꝙ hic est spãle.alia qđ ista ꝑ illã corrigitur.Et istã t3 gl.hic.gl.tñ in l.q bona.§.si alieno.j.e.dicit ꝙ nõ corrigitur,s3 est spãle.vel dic ꝙ hic suppletur,nec ibi vetatur ꝓcurator iurare.Op.de l.videamus. s.de in li.iu.sol.Hic est iurm̃ de credulitate.De his plene dicã in d. §.si alieno.Op.de l.si finita.§.qđ si iã prior.& §.si ante.sol.ibi loqui
a tur de missione ex 2.decreto,hic ex primo.Venio ad qõem,*a* dici
1 tur hic sub exceptione,& c.quæro,† pone ꝙ procurator ꝓducit ꝓcuratorium,dubitatur de reuocatione mandati, an debeat satisdare de rato?& Cy.format in l. 1.C.de proc.in pe.q. Bñ nos habemus hic practicã,ꝙ satisdat sub hac exceptiõe,ꝙ fideiussor teneatur si apparuerit reuocatũ mandatũ,aliàs non.facit gl.in l.vulgo. s.de admi.tu.& dicam j.e.l.inter quos.§.alieno.&quod ibi dicam
2 teneatis.Item facit † ad quæstio. quidam fuit vulneratus,dubitatur de morte,ꝓcurator vult interuenire ad defensionem, an possit. Certè sub hac exceptione posset admitti, nisi apparuerit vul-
b nus non esse mortale.vt hic.& l.qui vias.§.j.j.e.ẽm Iac.de Are. *b* Et istud est verum q̃do ex eod.processu potest sequi condemnatio de morte:aliàs ad qd esset necesse admittere sub hac exceptione,non video.An autem ex eo.processu posset sequi condemnatio,dicam j.l.damni.§.sabini. Sed op.& vr̃ indistinctè procuratorem repellendum in dubio,vt C.de iniur.l.si.coniuncta.l.fin.j.de iniur.&no.de pub.iud.l.pen.§.ad crimen.sol.illud verum cum est dubium,an sequatur pœna pecuniaria, an personalis, nulla facta mutatione causæ, vel qualitatis. secus si ex mutatione causæ hoc ꝯtingit,qa tunc admittitur sub exceptione,vt hic ex tex.apparet.

a ADD. ¶Barb.Quod intellige quando est dubium iudici,& non parti,vide bar. in l.1.C.de proc.
b Adde bal.in l.& eleganter,§.pen.s.de dolo,& l.pen.in §.ad crimen,de publ.iu. Ang.in l.seruum quoque,§.publice,de proc.Im.in d.§.ad crimen, tener,ꝙ imò procurator admitti non debet, quia reus eligeret semper comparere per procuratorem, & sic posset quandoque tale iudicium esse delusorium, & delictum esse impunitum,contra l.ita vulneratus,ad leg.Aquil.Ale.sustinendo communem opin.dicit,ꝙ si apparebit vulnus esse mortale,iudex poterit contumacem reputare istum, qui comparuit per procuratorem, & in hoc casu non est legitimus defensor.Et ita dicit voluisse bar.in l.1.§.vsus,per illum tex s.de procur.& in l.si finita,§.Iulianus,j.e.si vero vulnus non apparebit mortale,processus tenebit.Tu vide Pe.de Anc.consi.273.inc.visis subtiliter.

1 *Emphyteuta si vult dimittere emphyteusim,et nõ soluere canonẽ,an possit.remi.*

§.Hoc edictum prospicit. Habetis hic difficilem text.hoc edictum pertinet ad futura damna, non ad præterita,& h3 cãm quasi noxalem,pro damno præterito actione in factum,vel interdicto Bart.super j.ff.nouo.

de tollendis rudetib. succurretur. h. d. vsque ad §. de his. l. hoc amplius. Legā per particulas, vsq; ad §. vn̄ q̄ritur. Primo dr̄ quare fuit factum illud edictū. Scd̄o quare sic fuit factum. Secunda ibi, cum
1 enim. Ia. de Are. †tangit hic vnam quæstionem. Pone ꝙ emphyteuticarius vult dimittere emphyteusim, & non soluere pensionem. an possit? de qua per Dy. j. tit. j. l. is cum quo. & ibi dicam.

§. Vnde quæritur. Hic prosequitur Iurisconsult⁹ tractatum, qn̄ dom⁹ mea dānum dedit an̄ cautionem petitam. Diuiditur in duas. Prima qn̄ dn̄s dom⁹ ruinosæ petit vt sibi liceat rudera tollere. Secunda qn̄ nihil petit, sed ab eo petitur, vt rudera tollat. Secunda in ver. qd̄ si dn̄s. Et ista subdiuiditur in duas. In prima non fuit negligens nec impeditus impedimēto necessario, sed ꝓbabili, q̄a poterat derelinq, sed nō sine incommō l. necnon. in pr. s̄. ex q cau. ma. & hoc voluit dicere Caius in l. qd̄ forte. j. Secunda loq̄tur qn̄ fuit impeditus impedimento necessario & ꝓbabili. Secunda incipit in l. hoc amplius. & hoc ꝓbatur in ver. deniq;. & hoc fm̄ veram lect. q̄ t3 Ia. de Are. l3 gl. aliter intelligat, vt ex sequentib. apparebit. Lecta litera, opp. dr̄ hic ꝙ agitur hic de dāno infecto. ꝯ. s̄. proxi. Dic ꝙ agitur hic actione in fcm̄, vel interdicto, de ruderib. tollendis, nō illo. Sed Rof. aliter dicit, & male, licēt Io. hoc interdictū non posuerit in arbore. Op. dr̄ hic, in fi. ꝙ tenet̄ rudera tollere, vel ædes pro derelicto h̄re. ꝯ. s̄. e. l. euenit. vbi liberatur solum habēdo rudera pro derelicto. Resp. l. euenit. loquitur, qn̄ dn̄s domus destructæ fuit in negligentia, hic vero nō fuit negligens. Sed ꝯ, q̄a si non fuit negligens, dēt sibi caueri de dāno præterito, & futuro, d. l. hoc amplius. j. Gl. dicit, ꝙ corrigit, vel addit. Videte domini, istæ gl. nesciuerunt qd̄ dicere, q̄a in l. prætor. in fi. est dictum Iuliani, & in l. hoc amplius. est dictū Iuliani, & nō est verisimile ꝙ se corrigat statim. Loquūtur igitur in diuersis casib. vt dixi in diuisione. Reassume ergo dicta verba, vt habeas istas ll. Aut dānum datur an̄ cautionem petitam, aut post cautionem petitā, & an̄ eam præstitā. Primo casu distingue, aut ille, qui passus est damnum, negligens fuit, & nullam hēt
a actionem ꝯ dn̄m domus ruinosæ, si vult rudera tm̄ pro derelicto h̄re, l. euenit. s̄. e. Sed si peteret ipse rudera, tunc cogeret̄ de dāno præterito, & futuro cauere, vt hic. Aut non fuit dn̄s negligens, & tunc, aut dn̄s dom⁹ ruinosæ petit ipse, vt rudera tollat, & tunc nō admitteretur ad tollendū, nisi de p̄terito dāno & futuro caueat, vt hoc. §. Aut petitur ab eo & tunc aut iste dn̄s nō fuit impeditus impedimento necessario, sed probabili, & tunc dn̄s domus ruinosæ cogitur rudera tollere, & de damno præterito & futuro cauere, vel pro derelicto h̄re, vt hic, ver. ꝙ si dn̄s. aut fuit impeditus iusto impedimento & necessario, & tunc cogetur dn̄s domus ruinosæ rudera tollere, & de damno futuro, & præterito cauere, vel edes ꝓ d̄relicto h̄re: vt ī pr. l. hoc ampli⁹. aut post cautionē petitā. & an̄ eam p̄stitā, & tūc dic vt in gl. & dicā j. e. l. si finita. §. elegāter.

a ADD. ¶ Adde secundum Ang. in d. l. euenit, s̄. e. ꝙ tamen poterit agi contra dominum domus ruinosæ, vel vt rudera tollat, vel illa rudera pro derelicto habeat. Pro quo secundum Im. in simili facit tex. in l. Iulianus, §. si quis colludente, de act. emp. & in l. si indebitum, in prin. j. rem ra. ha. & hoc tenet Pau. de Ca. hic, & Ale. qui dicit hoc modo supplendo Bar.

LEX IX.

1 *Dictio autem, quando ponatur inceptiuè, quando restrictiuè, quando aduersatiuè, & quando correctiuè.*
2 *Interdictum quod datur in casu huius §. est interdictum, ne vis fiat.*
3 *Bos vicini si dat damnum in fundo meo, non possum illum retinere donec vicinus emendet damnum.*

Hoc amplius. §. de his autem Exportata ī fundū alie-
a nū ex vi fluminis ᵃ nō p̄ c q̄s tollere, nisi d̄ dāno futuro caueat. fm̄ quosdā Iurisconsultos, & fm̄ quosdā ēt de præterito. quorū opinio est vera. h. d. Vide gl. j. q̄ incip. s. dictū est de damnis, &c. Ponit
1 †de dictione, autē, q̄ ponitur aduersatiuè. Circa qd̄ dic. Qn̄q; nō præcedit aliqd cui aduersetur, & tunc ponitur inceptiuè. l. j. §. hoc autem. s̄. ti. j. Qn̄q; p̄cedit aliquid, cui p̄t aduersari, & tūc aut illud, qd̄ præcedit, erat ita generale. qd̄ poterat ꝯprehendere illud, qd̄ per hanc dictionē, āt, additur, & tunc ponitur restrictiue, seu exceptiue: vt C. de transa. l. trāsigere. & qd̄ ibi no. in gl. 2. Aut non p̄cedit genus, & tunc aut qd̄ sequitur post dictionē, āt, hēt diuersam rōem, & ponit̄ aduersatiuè ad factū & ad ius, vt hic, & no. j. in Gl. in verb. damni infecti. q̄ incipit, de infecto. Aut hēt eādē rōem. & ponitur correctiuè. vt hic in ver. Neratius. fm̄ lect. q̄ tenemus. Et hoc de dictione, autem. Simile hēs in l. 2. s. ne quis eum qui in ius voc. & l. sed & si lege. in pr. s̄. de pet. hær. Opp. de ver. Neratius, fm̄
b lect. q̄ teneat⁹ ad oēs alios iurisconsultos. Hic sunt opi. Gl. prima ᵇ tenet opi. istorum, ꝙ Neratius loquitur in casu suo, & alij loquuntur in casu eorum. & in §. Neratius. est rō, quia est quid imputetur dn̄o nauis. Et hoc tenet gl. q̄ lege super dictione. autem. Et Dy. & Iac. de Are. tn̄t ꝙ Neratius corrigat, & non est rō ꝙ fuerit in culpa dn̄s, sed vis fluminis, & sic Neratius loquitur in eo casu, quo dn̄s non potuit puidere, & corrigit alios. Nā cum nec actori, nec reo possit culpa imputari, sunt in pari causa. ergo melior est conditio
2 ꝗuenti: vt l. si seruum. §. sequitur. j. de ver. ob. fm̄ Dy. Quæro †qd̄ est interdictum qd̄ huic datur? dn̄t quidam, de damno infecto. qd̄ est falsum, quia non est interdictum. Vnde illa gl. q̄ incip de damno, est falsa. Dic ergo ꝙ est interdictum, ne vis fiat ei, vt dicitur in seq. Gl. & patet in text. Quæro, quid si dn̄s rei reportatæ nīl dicit. Dic si locus à quo res elapsæ sunt, erat vitiosus, ita ꝙ re integra potuisset peti cautio: vt j. e. l. fluminum. §. idem Seruius. & §. itē apud Iulianum. tūc distingue: vt s̄. prox. §. Aliàs certum est ꝙ à tali dn̄o nihil posset peti: vt s̄. prox. §. ibi, re integra, &c. Iste §. inducitur ad
3 quæstionem. †Bos vicini intrauit in fundum tuum, an possit retineri donec vicinus emendet damnum? Et videtur ꝙ sic, vt hic, & l. ratis. de incen. rui. nau. contra est in l. Quintus. aliàs q̄uis. ad l. Aquil. ista responsio nihil valet, quia l. Quintus. dicit ꝙ non includit, s. vt suum, sed donec sibi caueat. Tutius tamen est ꝙ non retineat, secundum Iac. de Ra. sed Oldr. dicit, ꝙ non possum includere. Nec obst. hæc l. quia hic non habeo aliam actionem contra dominum ratis, vel dn̄m terræ, ideo per retentionem mihi ꝓsulitur. ibi habeo aliam actionem, s. actionem de pastu pecoris, vel l. Aql. l. qui seruandarum. §. fi. s̄. de præscr. verbis. Hæc non videtur sufficiens responsio. nam s̄. prox. habeo actionem, & etiam possum mihi consulere per retentionem. l. prætor. §. fi. s̄. eo. Quare dic, quod
c ibi secus, ideo quia maius est periculum ᶜ in retentione animalium, quàm in aliis rebus, quia facilius pereunt, vt ibi patet.

a ADD. ¶ Adde ꝙ Fede. de sen. consi. 107. dicit quod lignamina vi fluminis in aliquo agro transportata non fiunt illius, cuius est ager, sed debet fieri proclama in locis vicinis, vt intra tantum tempus illa debeant reportare inde, alioquin elapso termino pro derelicto haberi possent. Subiicit tamen, ꝙ tutius est ꝙ vendantur & distribuantur in pauperes.

b Pom. Opin. glos. sequitur Ang. licēt Bart. reprobet. Sed tu posses saluare, ꝙ licēt violentia fluminis interueniat, illa potest esse talis, ꝙ si nauis non esset bene ligata ad ripam, ꝙ tunc pp violentiam deferretur in alium locum, vbi etsi verè esset violētia, & remaneret, posset esse adeo bene ligata cum bonis funib. ꝙ vis fluminis non deferret. Et sic necessario iste text. non infert ꝯ glo. sed cum indistincte loquat̄, multū facit ꝓ Bar. l3 in practica forte esset seruāda gl. in dubio.

c Adde ꝙ cum Bar. cōiter transeunt doc. Rom. tamēn dicit ꝙ bos saltem poterit retineri, donec dn̄s cognoscat cuius est animal, ar. l. capite quinto, de adult. Et ita dixit Bal. in l. 2. C. de ser. fu. & Spe. in ti. de actore, ver. sed pone inuenio pecudem. Idem vult Pau. de Cast. hic all. Spe. Ang. in l. ratis, de inc. rui. nau. Et de hac materia vide in c. si læserit, extra de iniur. & dam. dato, & Bal. cons. 33. lib. 4.

§. Quæsitum est solum. Superficiari⁹ tēur satisdare, dn̄s vero repromittere. h. d. iste §. Et vt intelligamus istū §. legam⁹ l. q. bōa. §. 1. j. e.

1 *Superficiarius habet vtile dominium, & non habet seruitutem personalem.*
2 *Mitti in possessionem quis potest ex primo decreto in ædes totas propter contumaciam superficiarij.*

§. Siue corporis. Quicunq; hēt ius in re sufficit ꝙ repmittat de dāno infecto nuda cautione. h. d. Et op. ad §. q̄sitū. de §. siue. Rog. gl. soluit in hoc. §. j. dicit
1 distingue, &c. & recita dictū suum. Sed ista verba Rog sunt †falsa pp duo, primo, q̄a dicit, ꝙ superficiarius hēt personalē seruitutē. qd̄ non est verū, cum hēat vtile dn̄ium: vt l. 1. & 2. si ager vecti. vel emphy. petat. & l. j. §. 1. s̄. de superfi. Ergo sua res sibi non seruit. Itē dicit male in creditore, per l. creditori, s̄. de no. ope. nūc. vbi p̄t nūciare. Solue ergo fm̄ qd̄ dr̄ in d. §. q̄situm. ꝙ q̄doque quis conuenitur noīe suo. & tunc loquitur §. siue corporis. Qn̄que q̄s conuenitur noīe alieno, s. dn̄i, cuius procurator dr̄ superficiarius, vt hic. & dixi s̄. tit. j. l. j. in fi. & tunc loquitur §. q̄situm. fm̄ Dy. Summam istius māe ponā j. e. l. dāni infecti stipulatio pertinet. Quæro, quis
2 †vult mitti in possessionem propter contumaciam superficiarij in ædes totas, an possit? Et dic ꝙ sic ex 1. decreto, ex 2. nō, nisi sup iure ipsius ꝯtumacis. Et idē in similib. habentib. ius in re, fm̄ gl. qd̄ tene menti ad id, quod dicam j. l. prox. & tene menti gl. §. q̄situm. in ver. mittendum. & incipit, Ex 1. decreto. Vide gl. in §. siue. ver. non satisdare. quæ incipit, imò satisdat. in fin. vbi ponitur ratio, quam ponit Dy. in l. de pupillo. §. impositītiam. s̄. tit. j. & dixi in l. j. in fi. & l. qui viam. s̄. tit. 1. & facit Gl. in l. sed an viæ. s̄. de pign.

§. Celsus quoque. Iste §. est difficilis, & diuiditur in duas partes. Primo qualiter dēat caueri de re, cuius vsusfructus est alterius. Scd̄o, qualiter ꝓuideatur ꝯ vsufructuarium contumacem. Secunda, ibi, ꝙ si in possessionem. item secunda diuiditur in duas, Primo, q̄do missus ꝯ fructuarium inpetrat 2. decretum. Secundo, q̄do propter contumaciam fructuarij transit ad dominum, & facit sibi caueri, & quærit qualiter domino contra fructuarium succurritur. ibi, idem ait. Item adde ad tex. ibi, prohibebit, subaudi ex 2. decreto contra 3. interposito. Transeamus ad legem seq. & ibi declarabimus materiam.

LEX X.

1 *Dominus & fructuarius domus si interpellantur pro cautione domus de damno infecto, quis teneatur cauere, & quando fructuarius solus, & quando dominus: & si non cauerit quid agendum.*
2 *Forma interponendi secundum decretum contra fructuarium.*

3 *Dominus potest prohibere authoritate propria fructuario vti frui, si nō vult reficere domum, vel iudicis officio eum compellit ad reficiendum.*
4 *Dominus qualiter priuabit fructuarium, cū ad eū deuenitur ob fructuarij cōtumaciam.*
5 *Petitio vsusfructus quando denegatur per dominum fructuario effectualiter, & irreuocabiliter, qualiter fiat.*
6 *Ius dominij transfertur ad fructuarium, interponendo primum & secundum decretum & de eius forma remissiuè.*
7 *Processu pendente contra dominum non possum agere contra fructuarium, vel econtra, eo defendente, secus si est contumax.*
8 *Iudicio cœpto contra te si fuisti contumax, possum incipere in alio iudicio.*
9 *Causa cœpta coram vno iudice, qui negligat mihi iustitiam facere, possum adire superiorem, & alium impetrare.*
10 *Procurator an possit citari prima vice.*
11 *Procuratoris ex contumacia potest perueniri ad primum decretum contra dominum, non ad secundum.*
12 *Contumacia tutoris sufficit quo ad 1. decretum, non quo ad secundum. fallit in causa damni infecti, & in causa liberali.*
13 *Contumacia curatoris furiosi sufficit solum quo ad 1. decretum, adulti etiam quo ad secundum.*
14 *Contumacia gestoris non sufficit etiam quo ad primum decretum.*

Quamuis alienus. Primo pōit qd dēat fieri ꝓprietario, vel fructuario nō cauēte.
2. qualiter succurritur ꝓprietario cauēti ꝯ vsufructuariū. 3. qual'r
vsufructuario ꝯ ꝓprietariū. secunda, ibi, sꝫ nisi. Tertia ibi, sꝫ si fru-
ctuarius. Op. j. e. l. q bona. §. j. so. s. ꝓx. secundū gl. Vlterius op. de l.
hactenus. s. de vsufr. so. dr. gl. hic qn̄ erat modica impensa. Tu dic,
ꝙ sp refectio seu onus refectiōis pertinet ad fructuariū, vt hic, &
j. e. l. inter fructuariū. & l. dāni. §. ei cuius. & dicā j. de pub. l. cotem.
§. q maximos. sꝫ cuius impensa, distingue, vt d. l. hactenus. itē op.
in ver. sꝫ nisi ad fi. de l. hoc amplius. §. Celsus. s. e. so. ī §. Celsus. fuit
fructuarius principaliter reqsitus, & sibi cōmissa custodia, & no-
luit satisdare, pp quod dn̄s est coactus satisdare, iō tūc ꝓhibetur
à dn̄o vti frui. sed in ver. & nisi. fuit interpellatus ipse ꝓprietarius
fructuarius nō, iō priuatur ptāte vtēdi, nisi sit in mora cauēdi pro
prietario de ꝯferēdo sibi ꝓ rata vsusfructus. Vlterius op. in l. q̄uis.
in ver. sed nisi. de versi. sed si fructuari⁹. resp. aliud in fructuario, a-
liud in ꝓprietario, qa fructuarius est ꝓcurator in rem suā, & tota
custodia est sibi ꝯmissa. l. j. in fi. & §. cauere. s. vsuf. quemad. ca. & iō
fructuarius cauendo facit quod debuit, & non agit nisi prius ali-
qd præstet vt hic, & s. e. l. si ꝓprietarius. sicut dicimus in fideiusso
re, sꝫ dn̄s si ipse satisdedit, facit id, qd incūbit fructuario, iō statim
agit ꝯ eum, vt sibi caueat de ꝯferēdo. Sicut dicimus in gestore in
l. si qs mādato. de ne. ge. & quod ibi no. Et istud voluit ibi sentire
Ia. de Are. l. 2. & ibi no. e. ti. Op. de l. repeti. in fi. s. quib. mo. vsusfr.
amit. so. pars domus erat destructa, non tota. sed non credo, ꝙ ali
qd faciat ad factū, siue sit destructa tota, siue pars. vt j. e. l. si ꝓprie-
tarius. ī pr. ver. ergo. ibi, solū retinebit, &c. istud. n. repetitur à dn̄o
actione in factū, vel vtili mādati, vt dicetur j. e. l. damni. §. ei cuius.
& in l. cum ad quem. C. de vsuf. nō ꝯfessoria, & iō nil ad factum si
1 vsusf. sit extinctus. Et vt liqueat † ista materia, aduerte ad duo ver
ba. aut interpellantur pro cautione dominus & fructuarius, & tūc
quilibet pro suo iure liberatur cauēdo, & ꝯ nō cauētē fit missio ꝓ
iure sui non cauentis, l. si finita. §. si de vectigalib. j. e. & l. qui bona.
§. j. aut interpellat̄ vsufructuarius tm̄ nō proprietarius, & tunc aut
est contumax, & tunc 1. decretum interponetur mittendo in pos.
totarum ædium, vt s. l. prox. §. quęsitum. & hac l. quamuis. in pr. Si
vero post j. decretū non cauet, & tunc actor petet, vt ꝯ fructuariū
veniatur ad 2. decretum, & priuabitur tantum vti frui. §. Celsus.
2. resp. s. l. proxim. iure domini saluo manente, vt j. e. l. si finita. §. si
de vectigalib. aut pp contumaciam fructuarij deuenit ad domi-
num, & tunc dominus cauens priuabit vsufructuarium iure vtē-
di fruēdi, vt §. Celsus. in fi. aut fructuarius fuit obediens, & tūc re-
petit à dn̄o, demum cū p̄stitit ꝓ rata sibi ꝯtingenti. vt hac l. q̄uis.
in fi. & l. si ꝓprietarius. Si vero fuit solus interpellatus dn̄s, si fuit
ꝯtumax in 1. decreto, fiet missio ex 1. decreto solū, respectu iuris
domini effectualiter. rō est, qa vsufructuarius est procurator dn̄i,
dominus vero non est procurator vsufructuarij: vt j. e. l. eorum.
& l. si finita. §. si de vectigalib. idem ī 2. decreto. Si vero petitur pp
negligētiam dn̄i, reuertitur ꝯ fructuarium, tunc credo ꝙ fructua-
rius nil possit petere, nisi cum aliquid præstiterit, vt hic, in fi. & l. si
proprietarius. ratio, quia ad eum 1. loco hoc onus pertinebat. lꝫ
secus eꝯ si pp negligentiam fructuarij deueniatur ad dn̄m, vt s. di
xi. Et prædicta sunt de mente Ia. de Are. itē vbicūq; dixi pp cōtu-
maciam fructuarij fieri immissionem totalium ædium, intelligo
si interpellatur, suo noīe, & ꝓcuratorio noīe dn̄i. l. j. s. ti. j. secus si
vsufructuarius tm̄ qa tunc sibi tm̄ præiudicaret, sed si interpella-
retur vt dn̄s tm̄, cum nō esset, dixi in l. prætor. in pr. s. e. Nunc pra-
2 cticemus istam materiam. † Et j quęro, q̄ erit forma interponen-
di 2. decretum ꝯ fructuarium. Text. vr̄ dicere hic, ꝙ prohibeatur
3 vti frui. ego dicam in d. §. si de vectigalib. 2. q̄ro, † si fructuarius nō
vult reficere, qualiter dn̄o, ꝯ eum succurratur? resp. dn̄s p̄t prohi-
bere vti frui propria autoritate, donec reficiat, vt hic. item p̄t of-
ficio iudicis eum ꝯpellere ad refectionem. vt l. hacten⁹. s. de vsuf.
4 & l. item si fundi. circa prin. 3. q̄ro, † qn̄ ꝯ dominum deuenitur pp
fructuarij contumaciam dn̄s p̄t vsufructuarium priuare iure vtē-
di, qualiter hoc fiet. resp. ista cautio q̄ præstatur à dn̄o, habet vim
a secundi decreti a contra fructuarium. & ideo dico, ꝙ fructuarius
cum dominus interpellatur, debet requiri, sicut debet requiri in
2. decreto, vt dicam in l. si finitam. §. Iulianus. sed si fructuarius
non requireretur, tunc posset dn̄s impedire, sed fructuarius cauē
5 do recuperat vsumfructū tanq̄ 2. decreto non interposito. † 4. q̄-
ro in ver. sed nisi, vbi dominus denegat vsufructuario vsusfructus
petitionē effectualiter, & irreuocabiliter, vsufructus petitio qua-
liter fiet? Resp. cum nulla mora vsufructuarij præcesserit, debet
dominus agere ꝯ eum, & facere interponi 1. decretum: demum ꝑ
secundum denegabitur effectualiter & irreuocabiliter vsufruct.
petitio, vt colligitur hic, & j. e. l. si proprietarius. & dicam j. ꝓx. q.
6 † 5. q̄ro, dr̄ hic, in fi. ꝙ ad fructuarium trāsfertur ius dominij, qua
liter fiet? resp. interposito 1. decreto, & postea secundo: vt j. e. l. si
proprietarius, & gl. hic expressè dicit. Forma autem istius primi &
b secundi decreti dicetur in d. §. si de vectigalib. Vltimo ex hac l.[b]
7 collige tria. primo, ꝙ licèt † pendēte processu ꝯ vnum ex correis
debendi non possim agere contra alium: l. quoties. §. si creditor. s.
de pec. & dicā j. de duob. re. l. pe. Tn̄ hoc est intelligēdum eo de-
c fendēte, secus si est ꝯtumax, [c] vt hic, & forte hoc voluit dicere aut.
hoc ita. C. de duo. re. ꝙ altero absente pōt agi ꝯ alterum. intelligo
8 absente à iudicio, vt hic, vel à ciuitate, vt dixi s. e. l. 4. §. p̄tor. † idē
d dico de l. vbi cæptum. [d] s. de iudi. quia si incæpi agere ꝯ te in vno
iudicio, tu fuisti contumax, ꝙ iterum possum incipere causam in
alio iudicio, quia ex illo iudicio vbi est contumax, non p̄t mihi a-
liquid opponi, vt hic, & qa respectu contumacis illud edictum ha
betur pro circunducto, vt s. de iud. l. & post edictum, & esset ini-
quum contumaciam suam sibi prodesse. l. euidenter. j. de excep.
* rei iudi. idem dico hic, ꝙ si vellet ꝯparere corā primo iudice, * &
reficere expensas, & satisdare de defendendo, non dꝫ audiri, & sic
non posset inuito actore purgare moram, ex quo iudicem semel
9 cōtempsit, vt s. de arb. l. litigatores. in pr. Et idem † dico, si incæpi
causam coram vno iudice, q negligit mihi facere iustitiā, possum
adire superiorē & impetrare aliū, vt in aut. vt diff. iud. per totū. &
ext. de rest. spo. c. ex ꝯquestiōe. & qd ibi no. per Inn. in 1. gl. parua.
10 Secundo vero † ꝯsueuit dubitari, an sufficit procuratorem citari
prima vice, & Pe. vr̄ dicere ꝙ non, vt no. per Cy. C. de proc. l. eum
q res. Et licèt ipse nō alleget aliquid, tamen p̄t probari, qa procu-
rator citatur in subsidium l. 4. §. prætor. s. e. & extr. de dol. & cont.
c. causam. sed hoc vr̄ ꝯ l. istam. vbi prima vice citatur fructuarius
11 suo & procuratorio nomine, sed statim dicam. 3. † consueuit du-
bitari, an ex contumacia procuratoris posset perueniri ad 1. de-
cretum ꝯ dn̄m. Et quidam ꝙ sic. d. l. eum qui. C. de proc. & ibi per
Cy. & de dignita. l. quoties. li. 12. & extra vt lit. non cōt. c. 1. Alij ꝯ.
Sed certe hic est mirabilis casus, ꝙ ex ꝯtumacia procuratoris pōt
perueniri ad 1. decretum, nō ad 2. decretum ꝯ dn̄m, vt hic, & qd
no. s. ꝓx. l. §. q̄situm. Nam fructuarius est ꝓcurator dn̄i, l. j. ī fi. s. tit.
j. & hic procuratorio nomine dn̄i cōuenitur, vt dixi. Et hoc forte
voluit dicere Pe. ꝙ primo citandus est dn̄s, s. qa alias non p̄t perue
niri ad 2. decretum ꝯ eum, vel ad id quod faciat plenum præiudi-
cium. ad quod facit quod no. de dolo & cont. c. causam. Nec ob.
stat quod dr̄, ꝙ in subsidium citatur procurator, qa illud est indu-
ctum in fauorem actoris, vt sufficiat procuratorem citari, & sic in
eius læsionem nō dꝫ retorqueri. p̄t ergo à procuratore incipere,
12 quo ad 1. decretum, vt hic ꝑ ꝫ. sed an † sufficiat contumacia tuto-
ris? resp. sic, quo ad 1. decretum, non quo ad fin l. apud Iulianum.
§. 1. ex quib. cau. in pos. e. facit d. l. eum q res. C. de proc. Fallit in cā
damni infecti, vt j. e. l. si finita. §. si forte. itē in causa libertatis. l. ne-
13 que infantes. de fideic. lib. Quid in contumacia † curatoris? Res.
in curatore furiosi idem quod in tutore, l. Fulcinius. §. adeo. j. ex
qui. cau. in pos. ea. & d. l. neque infantes. in curatore adulti suffi-
cit, quo ad secundum decretum. l. si minor. s. de bo. autori. iudic.
14 possiden. † Quid in contumacia gestoris? gl. videtur dicere quod

a ADD. ¶ Decreti. Adde fm Im. ꝙ hoc non est verum, qa istud non dr̄ hic in tex. sꝫ solum ꝙ ꝓprietarius poterit ꝓhibere vsufructuarium vti frui, qn̄ non cauit de damno infecto, sicut, & qn̄ non reficit, sicut ergo quando vsufructuarius nō reficit, sed esset in negligentia, vel mora reficiendi, posset moram purgare, si non esset deuentum ad secundum decretum, ar. l. si seruum, §. sequitur, & §. seq. j. de ver. ob. & l. illud, s. de peri. & com. rei ven. ita etiam videtur in casu proposito, quòd posset moram purgare, & cum hoc transeunt Roma. & Ale.

b Bar. b. Nam ista fuit opin. Azo. sed ꝯ, ipse tenet post Ia. de Are. l. in duobus, j. de duob. re. per l. creditor, in pr. s. mand. quam l. Ang. dicit hic non esse alib', & reprobauit dictam opi. per illum §. prætor.

c Adde quòd Pau. de ca. dicit hanc esse sing. limitationem ad d. §. si creditor. Ru. ¶ Adde Ale. hic qui tenet ꝙ pendente iudicio contra vnum, alius possit cōueniri, etiam si primus non sit contumax, per tex. in l. fi. C. de fideius. & Ange. de Are. Inst. de duo. reis, § j. idem tenet.

d Paris. Cœptum. Vide Fel. in c. ex tenore, ver. vbi cæptum, & seq. & ver. fallit secundo. de rescrip.

sufficit, d. l. cũ q res, s; nõ est verũ l. cũ ꝓcurator. in fi. s. ti. j & l. vel in operis. §. de proc. Et q̃ dr̃ in d. l. eum, intelligitur de citatione, q̃ fit post ɔtumaciam domini, quia requiritur amici. l. hæc autem. §. 1. ex qui. cau. in pos. ea. Vel ibi gl. male loquitur. Itẽ facit, an fructuari⁹ possit ɔueniri ꝓ iurib. rei. Dicã j. ti. j. l. apud Trebatiũ. in fi.

¶ Contrarietas.

Primo iudice. Adde Ang. ɔ. q l; reus possit exceptionẽ opponere, q̃ cãm corã primo iudice ꝓsequi dẽat, non tñ per hoc poterit dici, q̃ psit sibi ɔtumacia, l; ꝑderit ei electio iudicis facta per agẽtẽ. & Ro. dicit, q̃ ipsemet Bar. in l. sepulchri. de sep. viol. ver. tertio videndum. vr̃ tenere opi. q̃ t; Ang. per illa iura alle. & dicit præfatus Ro. q̃ miratur de doc. q̃ istam contrarietatem non viderunt.

¶ Concordia.

Ru. Adde circa istã ɔrietatẽ Bar. q̃ pt̃ ɔcordari fm̃ Ro. hic, sic distinguendo, ꝗaut cũ exceptione, q̃ opponit reus de pẽdentia litis incoatæ corã primo iudice, ɔcurrit volũtas primi iudicis inhibẽtis secũdo iudici, & tũc nõ possit ꝓcedere secũdus, & tũc ꝓcedit dictũ Bar. in d. l. sepulchri. aut nõ ɔcurrit ɔsensus primi iudicis cũ exceptione ꝓposita per reum, qui fuit ɔtumax, & tunc procedit dictum Bar. hic, & istam ɔcordiam Ro. simpliciter refert Ale. hic.

LEX XI.

Quid de creditore. Creditor tẽetur satisdare ei, qui ratione pignoris sibi caueri postulat. h. d. Quæro, quid de bonæfidei possessore. Videbitis in l. qui bona. §. superficiarium. licet gl. hic aliqualiter tangat.

LEX XII.

His qui pignori. Op. j. e. l. si finita. §. item queritur. hic sunt duę opi. vna Azo. alia Hug. quę est vera. Resp. aut tu loqueris ante præscriptionem completam. & tunc est vera opi. Hug.

LEX XIII.

Qui bona fide. Possessor bonæ fidei cauet, non satisdat. h. d.

Siue corporis. H. d. vt s. l. hoc amplius. §. quæsitum.

1 *Conuenitur, id est, contra eum excipitur.*

§. Cum inter. Si pñs stat⁹ rei tẽdit ad aliud, inspicit̃ qđ euenire pt̃. h. d. & de isto casu vtrũ dẽat inspici, qđ euenire pt̃, dicã in l. inter stipulãtẽ. §. sacrã. j. đ ver. ob. Dr̃ hic, q̃ ɔuenitur dñs ædiũ incolumiũ, &c. q̃ro ad qđ ɔuenitur. tres resp. sunt in gl. Prima est bona, aliæ malæ. Et recita primã. Alia est,
1 q̃ † dr̃ cõuenit̃, i. ɔ eũ excipit̃. Et tene mẽti istã expositionẽ. & all. l. tale pactũ. s. de pac. nihil facit, s; fa. l. apud Celsum. §. aduersus. j. de do. ex. & ista nõ est bona, q̃a nõ ɔgruit lr̃æ. Tertia lec. nõ est bona, q̃a culpa in nõ faciẽdo nõ facit locũ legi Aquiliæ. l. si cuius. §. deniq;. s. de vsuf. hic aũt fuit in culpa in non faciendo, s. in non petendo. Vltimo gl. signat arg. ɔria, & non soluit. Et vide glo. in ver. ɔuenietur. q̃ inc. dominus. ibi. §. in cliuo. subaudi fm̃ Dy. sed ibi in illis non deprehenditur culpa, quia non potuit ꝓuidere, iõ denegatur actio. hic secus, ideo conceditur, vt no. in d. §. in cliuo. Sed ɔ hanc sol. est l. idem iuris. §. 1. & 2. ad l. Aquil. sed ibi præcessit culpa, assumendo officium, ad quod scit, vel scire debet se inutilem.

1 *Damnum quando timetur, qualiter præstetur cautio damni infecti.*

§. Qui damni infecti. Vbi dãnũ timet̃ đ re ad rẽ, petit̃ cautio dãni infecti, secus si de re ad ꝑsonã. h. d. Op. & vr̃ q̃ cognitio regrat̃, vt j. e. l. fi. cũ l. seq. So. duæ sunt. Vna est, an caueat̃. Et istud inspectis verbis edicti, nõ h; cognitionẽ: ꝑtori tñ totũ subiicit̃: cui⁹ offĩm est cognoscere, vt in tex. Alia, in quẽ diẽ caueat̃, & tũc hẽt locũ §. fi. cũ l. seq.
1 Op. d. l. denũciamus. C. de his q ad ec. ɔf. Br̃ sume † quatuor casus. Et sunt verba Gul. de Cu. in l. illicitas. §. ne potẽtiores. s. de of. ꝑsi. Qñq; timet̃ dãnũ de re ad rẽ, & tũc interponit̃ cautio, vt in toto isto ti. Qñq; de persona ad personã, & tũc idẽ d. l. denũciam⁹. C. de his q ad eccl. ɔfu. Qñq; timet̃ ad dãnũ de re ad personã, & tũc nõ ꝑstatur, vt hic, sed offõ iud. põt cogi vt reficiat l. ad curatoris. j. e. l. ꝑses. de of. ꝑsi. Qñq; timetur de persona ad rẽ, & tũc interponitur, vt l. si fideiuss. in ꝑ. s q sa. co. & l. imperatores. j. de ap. & de ero. mil. ann. l. vl. circa pr. l. li. 12. De illa cautione, de persona ad personã, no. in Spe. de pign. § sequitur. vers. quid si timeo. Tangam aliquid j. prox. §. si quis iuxta. & j. qua. re. act. non da. l. 1. §. quæ onerandę.

1 *Dos propter inopiam non repetitur, quando mulier nupsit viro inopi, remissiue.*

a §. De illo quæritur. ᵃhoc auxiliũ ẽ extraordinariũ, iõ cessat vbi h; locũ ordinariũ. h. d. Op. s. prox. § so. à vicinis pt̃, vt in ɔrio, à dño nõ, vt hic. Vlterius op. j. e. l. dãni. §. ei cuius. so. ꝓ aliis sui ædib. pt̃, ꝓ his in quib. habitat, non pt̃. Op. de §. si quis nouum opus. j. e. sol. vt ibi dicemus. Vltimo q̃ro vt in gl. Distingue, vt ex prædictis colligitur. Et facit
1 ad q † de ea q nupsit viro inopi, ᵇ vt non posset repetere dotem propter inopiam. Dic vt dixi in l. si constante. in prin. s. sol. ma.

a ADD. ¶ Barb. Vide gl. meliorem, q̃ fit in corpore iuris in l. j. s. de rei ven. fm̃ Ang. ibi, vide ba. . . in l. in prouinciali, §. si vero, q̃. de op. no. nun. & l. fi. C. si aduer. rem iu.

b Inopi. Adde q̃ iste tex. probat fm̃ Ang. q̃ debitorem suspectum de fuga non potest creditor facere capi, nisi probet quòd suspicio post contractum dubitum emerserit. de quo post Ale. hic vide plene per Rom. consi. 241. & 220.

1 *Offendens, & timens ne offendatur, potest petere sibi caueri.*

§. Si quis iuxta. Iste §. h; vnũ casum, qũo ei q sui culpa dãnum timet hęc cautio ñ ꝑstatur. h. d.
1 no. §. Pone † ꝑcussi aliquẽ, postea timeo ne me offendat, volo vt mihi caueat, an possum? Et vr̃ q̃ nõ, q̃a mea culpa timeo ꝑ istũ §. si
a naliter cogitaui, q̃ posset ᵃ peti cautio, q̃a hic loq̃tur de ꝑiculo rei ad rẽ, sec⁹ de ꝑsona ad personã, vbi maius est periculũ, & vr̃ casus in l. ꝑsenti. §. pe. C. de his q ad eccl. ɔfug. & in aut. de man. prin. §. ne
b que aũt. & §. seq. col. 3. Op. & vr̃ q̃ ᵇ licite possum ꝑmittere, vt ædificet̃ iuxta meũ, l. iurisgẽtiũ. §. si paciscar. s. de pact. Et si ꝑmitto q̃ ædificet̃, & sic nõ possum opus nouũ nunciare, nõ per hoc videor
c permittere vt vitiosum ᶜ ædificium faciat. ar. s. de serui. vrb. ꝑd. l. si domus. & j., ꝑx. § si qs nouũ opus. resp. hic fiebat ædificiũ ɔ vtilitatẽ publicã. l. Meuiana. C. de ædifi. priu. & sic nõ pt̃ licite ꝑmitti. vt §. si paciscar. al's oppositio eẽt vera. venio ad gl. & q̃ro, vtrũ possit petere vt destruatur opus factum. Dic vt l. Sabinus. com. diui. Distingue. aut ɔsensi expresse, & non ago ad demolitionem, neq; ad interesse d. l. Sabinus. aut ɔsensi tacite, & ago ad demolitionẽ, non ad interesse, vt 2. resp. d. l. Sabinus. aut non ɔsensi aliquo mõ, & tunc ad demolitionẽ & interesse ago d. l. Sabinus. in fi. S; ꝑdicta sunt vera, qñ qs cõsensit ędificãti ɔ ꝑpriam vtilit. Et ita intelligit̃ j. ti. j. l. Labeo. s; si hoc erat ɔ publicã vtilit. vt in casu nr̃o, tũc ipse idem petet, etiam demolitionem prosequendo publicum interesse, vt no. in §. si paciscar. l. iuris gentium. s. de pact. & quòd dixi. s. ti. j. l. prætor. §. hoc autem interdictum competit.

a ADD. ¶ Petri. Adde, q̃ variæ in hoc fuere sniæ, đ q̃b. hic per nouil. Io. An. in add. Spe. ti. de pig. § sequitur, ver. quid si timeo, vbi refert hanc q. tetigisse Guid. de Suza. & ɔsuluisse, q̃ iudex ꝓuidebit, mandãs illi sub pœna, ne offendat vel ꝓuidebit, ne per certos fines incedat, ar. l. 1. §. fi. s. de of. præf. Vrb. Vel coget ipm satisdare, arg. l. denunciamus, C. de his qui ad ecc. confu. & latius in dicta add.

b Barb. Vr̃ No. illud, q̃ dr̃, q̃ non propter hoc debet perdere ius petendi cautionem de damno infecto, sed forte potest dici ɔ, quia ex quo potuit prohibere illum ædificare, & consequenter potuit euitare periculum ruinæ, videtur q̃ sibi imputet, quia sibi non prouidit, per hunc tex. qui simpliciter loquitur.

c Vitiosum. Adde q̃ Im. contra, & idem videtur tenere Ale. quia ex quo potuit prohibere ædificari, & vitare periculum ruinæ, est sibi imputandum, per istum tex. ad §. si quis nouum opus, responde vt hic per eos.

§. Et superficiarium. No. qđ dicit, hodie cõstat. nã lex sp̃ loq̃tur, vt C. de hær. l. Arriani, ibi sp̃ ꝓ viridi obseruantia, &c. Et sic qñcunq; ista lex legitur, de illo hodie intelligit̃. Dicã j. de mu. & ho. l. vt gradatim. §. s; & si. ver. s; ei q bona Op. s. e. l. q̃ de creditore. in fi. so. ista est opi. Mar. ibi reprobata. alij dñt, q̃ hic de rigore, ibi de æq̃tate. alia est, aut bonę fidei possessor petit caueri à dño, aut ab extraneo, &c. Et ꝓbatur per l. pe. & fi. s. de pub. Ia. de Are. nitit̃ reprehendere istã gl. q̃a Publiciana intentatur pro eadem domo, hic pro alia. s; certe imo ꝓ eadẽ re agitur, hoc est, ꝓ dãno q̃ ĩ eo timetur pro alia re veri dñi. ad hoc op. q̃a celeritatẽ id edictũ desiderat. iõ nõ pt̃ referri qõ dñij, ar. l. 3. ibi. s. ad exhi. s; credo si h; altiorẽ indaginem qõ dñij, quod tunc sub exceptione hac si est dñs: alias non satisdabitur, ar. l. qui vias. j. e. & l. prætor. in pr. s. e. Quod intellige si emptor missus fuit in possessionem, vt no. in d. l. quid de creditore.

1 *Remedium extraordinarium non tollitur per aliud extraordinarium.*

2 *Remedium extraordinarium non concurrit cum ordinario, quando per ordinarium est mihi satis consultum.*

§. Si quis nouum opus. hoc remediũ nõ tollit̃ ꝑ aliud auxiliũ extraordinariũ, vel ẽt ordinariũ, qđ ɔperat ad diuersa. h. d. Op. s. e. l. §. đ illo.
1 so. † hic sunt duo extraordinaria, & vnũ ñ tollit̃ ꝑ aliđ. s. quẽadmodum. §. magistratus. s. ad l. Aq. ꝑterea l; essent ambo ordinaria, tñ ɔperunt ad diuersa. & hoc voluit dicere Ros. ꝑ alia ver. Vtraq; so. vera est. Op. de d. §. de illo. q̃ nõ ɔcurrat illud cũ ordinario, s; hic
2 in tex. ponit̃ de ɔfessoria, q̃ est ordinaria. ergo, &c. so. Aut † per ordinariũ est mihi satis ɔsultũ, & tũc nõ ɔcurrit. aut nõ pt̃ esse mihi satis ɔsultũ, & tũc ɔcurrit. Et ista so. ponit̃ hic in tex. multũ not. si bñ aduertat̃. s; op. nõne ɔfessoria ɔpetit ad interesse. l. loci corp⁹. §. in ɔfessoria. s. si ser. ven. & interdictũ, q̃ vi, aut clã, ad interesse, ergo, &c. so. ɔfessoria dat̃ ad interesse extrinsecũ, s. seruitutis, hæc vero ad interesse intrinsecum. & ideo agitur isto remedio. h. d. Ia. de Are. & Old. Distingue plene, vt l. in prouinciali. § j s. ti. j.

1 *Cautionẽ si petis à me de nõ offendendo, & ego à te, & tu illã mihi non præstas, ego non teneor tibi nisi ex parte mea esset vanus timor, & ex tua iustus.*

§. Si quis, quia sibi. Et ɔ quẽ fcã est missio in possessionẽ q̃ ɔ nõ cauetem, hæc cautio ipsarũ ædiũ noĩe nõ ꝑstatur. h. d. Op. de l. dãni. §. si vicinas. so. Aliarum noĩe pt̃ postulare cautionẽ, l; noĩe illarum in quas est fcã missio non. Habetis gl. q̃ dicit, ex 1. & 2. decreto est missus, & facit pro ea iste tex. s; ɔ eam facit l. postquam. §. Imperator. in fi. s. vt le. no. ca.

vb

vbi d3 mihi cauere ille, q est missus in pos. ꝯ me illarũ ædiũ noĩe. & istud ꝯriũ est in l. j. in fi. gl. super ver. satisdões. in fi. C. vti pos. Et inducit illã ꝑ vna parte ad q. & hanc ꝑ alia. & non soluit. Dic, ista cautio damni infecti est quoddã auxiliũ extraordinariũ, iõ nõ h3 locũ, vbi aliud ordinariũ haberet locũ. vel habuit aliã actionẽ, s3 sui culpa amisit, & tunc hic loqtur, vt s. e. §. de illo, s3 in d. l. postq. nõ est remedium extraordinariũ, sed fit ex rescripto principis, vel succedit in locũ actionis ex testõ illud offiñ iudicis, de quo iudicandũ est ꝑut de actione ordinaria, vt vidistis in l. in ꝑuinciali. §. j. s. de op. no. nũ. vel dic, ꝙ ibi ille ꝯ quẽ fcã est missio, nõ petit sibi caueri, s3 aduersarius nõ mittit in pos. nisi caueat. Vñ ibi sola contumacia ñ sufficit ad translationẽ pos. s3 reqritur, ꝙ actor caueat

1 anteq̃ mittat, hic scẽ⁹. Et hoc † facit, si petis à me cautionẽ de nõ offendẽdo, & ego peto à te, nisi mihi caueas ñ cauebo tibi, vt hic, ꝙ est verũ, nisi ex vna parte esset iustus timor, ex alia vanus, tũc. n. nõ esset cauẽdum, vt s. si cui plus, q̃ per leg. falc. l. hęc autem. in pr.

1 *Testis interrogatus de loco, & tempore, dixit se non recordari, si postea interrogatus dicat de certo loco, & tempore, non dicitur falsarius.*

2 *Iurare tã de veritate quã de contumacia, iterum tenetur quis si cã est mutata.*

3 *Iurari de calumnia debet in causa appellationis.*

4 *Iurari de calumnia, an debeat super actione cumulata, remissiue.*

§. Si quis stipulaturus. q petit sibi caueri, d3 iterũ iurare d̃ calũnia, l3 primo iurauerit in alia instantia, q̃ apparet finita. h. d. ꝑt induci ad testes,

1 † q. interrogati, a qua die, dixerũt se nõ recordari, & iterũ interro

a gati dixerũt, illud fuisse certo loco, & tpe, nõ incurrũt falsum, siue ex interuallo in alia instãtia, siue incõtinẽti, anq̃ recederẽt ab exa-

2 minatione. Op. de l. nã & postea. §. 1. s. de iurei. so. † in gl. Dy. dicit, ꝙ nulla dria est, siue iuret̃ de veritate, siue de calũnia. nã in vtroq; si cã est mutata, d3 iterum iurare. & alle. l. quoties. §. fi. s. de noxa. & hoc mõ d3 intelligi l. nam & postea, in ꝯrium alle. Vnde gl. dicit. ꝙ d3 iterum iurare iuro calumniæ, qa eo ipso, ꝙ prima instantia est infinita, præsumitur mutata cã. sed in iuro veritatis non dr̃ mutata cã, nisi probetur, & ideo nõ iuratur. l. si à te. in pr. j. de exce. rei iud. & l. q iurasse. §. j. & ibi gl s. de iureiur. Op. de aut. in isto. C. de iur. cal. gl. dicit, ꝙ corrigitur. Gl. non dicit bene, q̃tum ad istũ §. q ibi loqtur in iuramento, ꝙ pstatur vniuersaliter, & de futuro, hic de iuro præstito de præsenti. vel aliter, iõ hic iterũ iuratur, qa instantia est finita: s3 si eadem esset instantia, tunc iterum non esset iurandum, nisi aliqd appareret iudici, quod mutationẽ animi faceret ꝓsumere. qa hic tm de præsenti iuratur, & magis ad ꝓbõ-

3 nẽ, q̃ ad ordinem iudicij, vt dicam j. ꝓx. §. † per hoc p3, an in causa appellationis debeat iurari de calumnia. & Gl. dicit ꝙ sic. idem no. C. de iura. cal. l. 2. in pr. in gl. super verb. nouissimè, & bene. & ẽ

4 casus hodie de iura. calum. c. 3. lib. 6. Et prædicta faciunt † an sup actione cumulata sit iterum iurandum de calumnia, de quo C. de iura. calum. l. 2. in pr. & de eden. l. edita actio Et dic vt ibi per gl. & doct. Vltimo gl. signat contraria, & non soluit, & incipit, sic ergo. in fi. ibi. §. in persona. Dic, bene præsumitur in futurum, vt ibi, tamen potest mutari, vt hic. ideo iuratur, maximè cum tale iuramẽtum modicum lædat partem iurantem.

a ADD. ¶Adde ꝙ hic cõiter doc, sequũt, & Ro. alle. tex. põderatũ ibi, & bal. c. 1. §. j. in ver. non reminisci, in ti. q. d fit inuesti. & ita d̃t tenere Ang. l. quidam tabularum, ff. de fur. bal. ca. j. §. notandum, de no. feu & ibi d̃t, ꝙ testis, qui hodie dicit se non credere, potest cras dicere se credere, alle. Ale. etiam no. per Ia. de Aret. in l. 2. §. quod obseruan. C. de iura. calum. Tu etiam alle. Ang. consi. 274.

1 *Libellus, & litis contestatio, requiritur in hoc iudicio.* (*speciale mandatum.*

2 *Iuramẽtum calumniæ qd est solennitatis, hodie ꝑstatur per procuratorẽ habẽtẽ*

Procurator iurat de calumnia in animam domini, & suam.

3 *Procurator si iurat procuratorio nomine, se animo calumniæ nõ petere, su[...]*

4 *Mandatum speciale in procuratore iurante de calumnia ideo requiritur, quia aliàs delinquendo non obligaret dominum.*

5 *Procurator qui iurat de calumnia, dẽt habere speciale mandatũ in tali causa, q̃ habet cũ tali, licèt cõis practica aliter obseruet, à qua nõ est recedendum. n. 7.*

6 *Præstatio iuramenti calumniæ inepta, non vitiat processum.*

8 *Coniuncta persona, iurat de calumnia pro absente.*

Item tutor curator, syndicus monasterij, curator datus bonis, & pater.

9 *Procurator generalis sine speciali mandato, quando dominus non potest haberi, iuret de calumnia. item de veritate, & de affectione.*

10 *Iuramentum calumniæ quod est probationis, procurator præstare potest.*

11 *Procurator generalis potest præstare istud iuramẽtum probationis, & iurat in animam suam, non domini.*

12 *Iuramentum calumniæ est de credulitate, & eius forma ponitur.*

13 *Procurator si in isto iuramẽto iurat procuratorio nomine simpliciter, se animo calumniæ non petere, non sufficit.*

14 *Iuramentum veritatis, quando præstari possit à procuratore generali.*

15 *Dominus cogitur iurare, quãdo aduersarius non vult stare dicto procuratoris, potest tamen constituere specialiter procuratorem ad iurandum dicere veritatem in animam ipsius domini.*

16 *Procurator ẽt specialis nõ admittitur ad respõdendũ de veritate in crimin. lib.*

17 *Testes non possunt iurare, & deponere per nuncium, sed debent coram iudice comparere personaliter.*

18 *Iurans de veritate intelligitur iurare de vehementi opinione, non de veritate quæ sensu percipitur.*

19 *Iuramentum interpositum super contractu per procuratorem non obligat dominum nisi procurator habeat speciale mandatum, vel dominus iurauerit, se ratum habiturum, quod per procuratorem fieret.*

20 *Iuramentum in litem potest per procuratorem præstari si vtraque pars vellet.*

a §. Si alieno. q alieno noĩe petit caueri, d3 iurare de calũnia, nisi is, cuius noĩe petit, iurare nõ deberet. h. d. Op. de l. 2. §. sinaũt absfuerit. C. de iur. cal. Dñi qdam, hic in tutore & curatore, s3 solutio nõ est vera vt gl. dicit. alij dñi, hic in ꝑcuratore in rem suã, nõ est vera eadẽ rõe. alij dñi, ꝙ hic satisfdederat. hoc reprobatur s. de pc. l. nõ solũ. in pr. Alij. ꝙ speciale est hic,

1 qa nõ in forma iudicij ꝑstatur, & hoc tenet gl. Ad uerte, si † gl hic voluerit dicere, ꝙ iurm istud non ꝑstatur in iudicio, s3 extra, ꝑut vr̃ intelligere gl. in d. §. sinautẽ absfuerit. Cy. ibi male diceret. qa in hac cã datur libellus, vt s. de l. 4. §. toties. & l's ꝯtestatur. §. hoc aũt iudiciũ, & ibi dixi. & probatur in l. de pupillo. §. qui opus. s. ti. 1. & ibi no. nec puto Io. & Py. tantæ authoritatis sic intelexisse. Sed ꝑt sane intelligi, ꝙ lex ꝯria loqtur de iuro calumniæ. quod est de ordine & forma iudicij hic vero de iuramento calumniæ, ꝙ ꝑstatur ad probationem iuris petẽtis, vt s. e. l. §. q damni. non vt forma, vl solennitas iudicij. s3 vt probatio. & ita voluit intelligere Io. & Py. & est ipsa veritas. Non tamen credo, ꝙ hoc sit speciale. s3 est ad idem, vbicunq; tale iuramentum ad probationem præstaretur, vt s. ad exhi. l. thesauros. & in iuramento calumniæ ꝙ præstaretur ꝑ probatione, qñ interponitur 1. decretum, vt not. in aut. de exhib. reis. §. si vero etiam quidam. Et dicemus j. e. in l. si finita. §. Iulian⁹. Alij dicunt, ꝙ hic corrigitur, quod non placet. 2 op. de l. Marcellus. so. vt in gl. 3. op. de l. videamus. s. de l. item iur. so. vt in gl 4. & 5. opp. vt in vlt. gl. & dic vt in ea habes. Nunc examinemus maximam per quæstiones. Et in hac gl. habes mentionem de quatuor iuramentis. Primum est iuramentum calumniæ, quod est de solẽnitate, & forma iudicij. secundum est iuramentum calumniæ ad probationem. & ita loquitur hic. Tertium iuramentum est veritatis. l. Marcellus. § j. s. re. am. quartum iuramentum est affectiõis, vt

2 l. videamus s. de in lit. iur. De quolibet ergo dicamus. † 1. q̃ro, an iuramentum calumniæ, quod est solẽnitatis, possit ꝑstari per procuratorem. De hoc per Cy. C. de iur. cal. l. 2. §. hoc ẽt. Hodie habemus casum quod ꝑt fieri per procuratorẽ habẽtem speciale mandatum, vt extra de iura. cal. c. fi. lib. 6. Sed an d3 iurare in animam suam, vel in animam dñi, text. nõ exprimit. veritas est, ꝙ in animã dñi, qa ideo reqritur speciale mandatum, vt dñm obliget, vt d. c. fi. item ẽt in animam suam, vt c. 2. §. j. e. ti. li. 6. Hoc tangitur p Bal. de iura. cal. c. in pertractandis. & ibi Io. And. in nouel super vlt. gl.

3 † Sed quid si iurat procuratorio nomine, se animo calumniæ nõ

b petere. Puto sufficereb vt obligetur dominus, & procurator, si calumniose faciat, vt l. j. §. si ꝑcurator. s. si quis ius dicen. nõ obtem. & l. 4. §. si ꝑcurator. s. ꝙ q̃q; iur. Dicetis vos hoc esse impossibile, quia procurator ꝓpri verba in persona sua. propter ꝙ Cy. & Pe. sunt moti ad dicendum ꝯ casum in d. §. hoc ẽt. Non ob. quod dicit Cy. quia in his, q̃ adeo sunt personalia, ꝙ ex persona procuratoris non possunt transire in dominum, procurator repræsentat personam domini directo sicut nuncius, s. ad treb. l. q ita. § j. Et iõ, si aliqs desꝑõsat vxorẽ ꝑcuratorio noĩe meo, nõ est dubium, ꝙ illa ñ est vxor procuratoris. nec est opus ꝙ per procuratorẽ cedat mihi, s3 mea directa vxor efficitur, vt s. de spõsa. l. fi. facit extra de proc. c. fi. li. 6. Simile dicimus in possessione, in qua procurator ꝑstat nudum ministerium, & iõ directo acquirit dño, sicuti nuncius. l. quod meo. §. j. de acq. pos. ita dico hic, ꝙ perinde est ac si tã q̃ nũcius iuraret in animam dñi. item iurabit tanq̃ procurator in animam ipsius, cum si delinquit, in delicto obligatur man lans &

3 mandatarius, vt dixi. & vulgare est. Ideo † autem speciale mandatum exigitur, qa aliàs procurator delinquendo nõ obligat dñm, cum hoc non veniat in generali mandato, vt s. de cond. indeb. l. si

5 procurator. cum si. Sed an † sufficit, ꝙ habeat simpliciter speciale mandatum ad iurandum de calumnia. Non puto, nisi dicatur, in tali cã. l. si quis mihi bona. §. iussum. cum §. seq. s. de acq. hær. Nec sufficeret dicere, in causis, quas habiturus est, qa si ibi est speciale, ergo in ꝯrium est ius cõe. resp. Credo ꝙ ibi maior expressio reqritur, & ꝙ ibi mandatur ꝙ iuret in animam dñi, vt ibi p3: sed in alijs sufficit, ꝙ habeat speciale mandatum ad iurandum in tali causa quam habeo cũ tali, licèt ñ fiet tanta expressio. & hoc voluit tex. in d. c.

a ADD. ¶Pom. Alieno. Alle. hunc tex. bal. c. in omni negotio, de testi. quòd denũcians peccatum alterius, debet iurare de calumnia, vide ibi.

b Adde ꝙ Im. intelligit hoc verum si simpliciter fuit petitum, vt d. c. 2 sed si esset petitum specifice, ꝙ iuraret in animam dñi, & animam suam, tunc fm ipsum nõ vr̃ sufficere dicta forma, q̃ in dubio solum refertur ad animam procuratoris, nec persona extrinseca dẽt in dubio subintelligi, arg. l. si ita stipulatus, §. Chrysogonus, de ver. ob. Ale. tamen dicit, q. òd sibi placet opi. Bar.

6 in d.c.fi.de iur.cal.li.6.si bñ inspiciať.Si† tñ ista obseruata nõ fue-
rint, ꝓcessus ñ vitiať,qa si omissio nõ vitiat, vt s.ti.j.l.đ pupillo.§.
q opus.& ibi dixi,multominus inepta præstatio iuř l.1.§.1.C.de
7 rei vx.act.cõis†tñ obseruãtia,a à qua nõ est recedẽdũ,h3 ꝙ suffi-
a cit,si h3 speciale mãdatum ad iurãdũ de calumnia.l3 cã nõ expri
8 matur,ꝙ vř exprimi in c.nõ p̃t.de proc.in cle.qd si†cõiuncta per
sona agit noĩe absentis.Ia.de Are.đt dãdum curatorẽ bonis,vt re
fert Cy.in d.§.hoc ẽt.certe fm hoc leges, q̃ permittunt cõiunctas
personas agere,essent factæ ludibrio.Dico ergo ꝙ verũ est, ꝙ oĩs
administrator legitimus,vt tutor,& curator,possint iurare de ca-
* lumnia,vt d.§.ꝙobseruari.itẽ syndicus monasterij*l.orphanotro
phos.C.de epi.& cle.& c.in ꝑtractãdis.& c.pe.& fi.ex.de iur.cal.i-
tem curator bonis datus,vt no.in l.2.in pr.C.de iurei.pp calũ.idẽ
b in patre.l.j.C.de bo.ma.eadẽ rõe b dico in ꝯiunctac ꝑsona,cui hoc
c à iure ꝑmittitur, qđ ipse iuret de calũnia in animã ipsius, nõ dñi,
9 cũ dñm inuitũ nõ obliget.†qd đ procuratore generali si dñs val-
de distat,ita ꝙ nõ p̃t hẽri.Dñt qdam dandũ curatorẽ bonis, vt in
Spe.de iu.cal.§.restat.ver.qd ergo fiet.& ver.seq. s3 certe sicut tu
tor testamentarius excludit datiuum,ita vbi est ꝓcurator datus à
dño,nõ est locus curatori dãdo à iudice,& iõ tũc admitterẽ eum
ad iurãdũ de calũnia sine spãli mãdato.à simili, sicut dicim9 ꝙ qñ
nõ est q cedat actionẽ,cõpetũt vtiles ipso iure,vt C.đ act.& ob.l.
j.& no.j̃.e.l.dãni.§.fi.ita ĩ proposito,tũc reqritur spãle mãdatum,
qñ dñs p̃t haberi.idẽ credo in iuřo veritatis & affectiõis, vt cum
principalis nõ p̃t haberi,ꝓcurator h3 vim curatoris dati bonis,ꝑ
d ea q̃ dicta sunt,& sic sequentia intellige.2.q̃ro d † de iu.cal.qđ est
10 ꝓbationis.& certum est,ꝙ à procuratore p̃t præstari vt hic, & l.p̃
11 tor.in pr.s.e.s3 an†reqratur speciale mandatum. Io.An.tenet ꝙ
sic.& ita intelligit hunc §.in d.c.fi de iur.cal.l.6. Papa Clemens,q
fuit valde bonus iurista,ꝓnũciauit ꝯriũ,ꝙ sufficit gñale mãdatũ,
vt refert Spe.đ iu.cal.§.restat.ver.qd ergo.& hoc vř velle gl.mag.
hic posita,dũ đt simplex ꝓcurator,&c.&alia gl.q̃ dicit superficia
rius vel ꝓcurator,ex eo ꝙ dicit superficiarius,ꝯstat ꝙ h3 genera-
le mãdatum sup̃ re illa.l.j.in fi.s.tit.j.& s.e.l.hoc amplius.§.quæsi-
tum.& istud puto verius.rõ qa tale iuřm sp̃ præstať in his, q̃ sunt
modici ꝑiudicij,vt hic,& d.l.thesaurus.ad exhi, & ex hoc ꝙ nõ re
qritur spãle mãdatũ,apparet,ꝙ nõ d3 iurare in animam dñi,s3 in
suam,qa nõ est necesse ꝙ animã dñi obliget,& qa illud nõ posset
12 fieri sine spãli mãdato,vt dixi.s3 †q̃ erit forma istius iuři? resp.gl.
vř velle hic,ꝙ sit iuřm de credulitate,& expressius s.e.l.pretor.in
pr.& hoc iõ,qa de veritate non posset sic iurare de facili,& iõ di-
co,ꝙ forma erit talis, ego ꝓcurator iuro, ꝙ credo eũ,cuius noĩe
peto,calũniæ cã nõ postulaturũ fore.s3 dices tu, ergo hoc refert
ad credulitatẽ ꝓcuratoris,& sic est idem in tutore, cuius ꝯriũ di-
xit gl.so.ꝯria.resp. tutor iurat se calũniosè nõ petere nullo habi-
to respũ ad personã pupilli.procurator se refert ad dñi credulita-
13 tẽ.s3 † qd si simpl'r iurat ꝓcuratorio noĩe se animo calũniæ non
f petere.certe in isto casu puto ꝙ nõ sufficeret, f qa certa formag tra
g dita est hic à p̃tore,à qua recedere nõ l3.l.j.§.si is q nauẽ.s.de exer.
& ad muni.l.ꝯstõib.& C.đ iur. fi.l.certa forma.in aliis vero casib.
puto sufficere,qa tantundẽ importat. ex eo.n.ꝙ ipse iurat se ꝓcu
ratorio noĩe,animo calũniæ ñ petere, apparet ꝙ ipse credit dñm
calũnię cã nõ petiturum,qa tunc si secus crederet,ipse calumnia-
14 retur.3.†q̃ro de iuřo veritatis,an possit p̃stari ꝓcuratori. Dic qñ
que ego cãm meam meo noĩe ago, & tũc super facto alieno non
cogor iurare de veritate,ita loqť l.Marcellus.§.j.s.re.amo. & hoc
nõ facit ad ꝓpositũ.qñq; ego ago cãm alieno noĩe,& tũc an pos
sim iurare de veritate,de facto eius, cuius noĩe cãm ago,dubitať.
Dic si ꝓcurator, & aduersarius hoc volũt, si qdẽ est iuřm qđ præ-
statur ad vtilitatẽ absentis,p̃t fieri, nec reqritur spãle mandatum,
cum hoc ẽt à defensore, posset fieri.l.nã & postea.§. iusiurãdum.
s.de iurei.Aut vult tale iuřm præstare ad dñi præiudicium,& tũc
similiter p̃t,si h3 speciale mandatum,vel vniuersorum bonorum
cum libera,vel in rem suam.l.iusiurãdum ꝙ ex ꝯuentione.in fi.s.
h de iurei.s3 illa lex loqtur in deferente,non iurãte.idem tñ puto, h
qa qui defert,vř confiteri sub ꝯdõe si aduersarius iurauerit.l.q iu
rasse.in fi.s.de iurei.ergo,&c. Præterea ego video ꝙ cõfessio dño
ꝑiudicat,nisi ꝓbetur ꝯrium.l.certum.§.s3 an & ipsos. & ibi no.j̃.
de ꝯfess.ergo,&c.Hoc puto verum.Non d3 ergo iurare in animã
domini,ꝙ p3, qa dominus p̃t venire ꝯ̃,nec reqritur speciale man
datum.Tale.n.iuřm ligabit,& domino vero ꝑiudicabit,tanq̃ sim
15 plex ꝯfessio sine iuřo.Si vero poneres†ꝙ aduersarius nõ vult sta
re dicto procuratoris,s3 vult ꝙ dominus respondeat, tũc dñs co
getur iurare,& respondere per se,vt l.quoties.§.p̃tor.& §.seq. s.đ
noxa.& C.de iurei.l.generaliter.§.is.& quod no.s.de iurei.l.ad ꝑ-
sonas in gl.2.Fateor tñ hoc casu, ꝙ si dominus ꝯstitueret ꝓcura-
torem ad iurãdum dicere veritatem in animam ipsius dñi, & tũc
mitteret ꝓcuratorem instructum,q diceret illud qđ ꝑcepit à dño,
ꝙ sufficeret,& d3 talis ꝓcurator seu nuncius admitti,qa tunc ip-
se dñs vř iurare,& dicere ꝑ eum,tanq̃ per organum,l.qui aũt.in fi.
cũm l.seq.s.de consti.pe.& est expressum extra de testi.c.præsen-
16 tium.lib.6.& ibi forma talis iuři percipitur.Prædicta†puto vera
in ciuilib.in criminalib.sec9,vbi ex aspectu,voce,colore, & ex tre
pidatione iudex se d3 informare,vt j̃.de quæst.l.de minore.§. tor
17 menta.†idem dico in testib. i qui debent coram iudice compare
i re, nec possent iurare & deponere per nuncium tali modo consti
tutum eadem ratione s. de testi.l.3.§.idem diuus. quando autem
18 qs†iurat de veritate,non intelligitur de veritate,q̃ sensu percipi
tur,sed de vehementi opinione.quia scire dicimur qđ vehemen-
ter opinamur.vt j̃.ti.j.l.2.§.idẽ Labeo.licèt aliud sit in teste, vt ibi
dř.facit ꝙ no.ꝑ Inn.& Io.an.ext.de iur.cal.c.fi.vbi de his aliqd tan
19 giť.Et idẽ†credo si ꝓcurator iurat sup ꝯ̃ctu, qa iuřm nõ obligat
dñm,nisi ad hoc habuerit spãle mandatũ,vel nisi dñs iurauerit se
ratũ habiturũ ꝙ ꝑ ꝓcuratorem fieret, qa tũc ex tali iuřo obliga-
tur ꝑ se præstito. Facit ad hoc 63.dist.c.tibi dño.& qđ ibi no. Sed
si poneres ꝙ auersari9 fuit ꝯtẽtus rñsione ꝓcuratoris, & ei9 iuřo,
& ꝓcurator nollet.Dic vt j̃.q.ex cau.in pos.ea.in l.2.§.defendi.cũ
20 ibi no.†Quarto q̃ro,de iuřo in litẽ.an posset p̃stari ꝑ ꝓcuratorẽ.
Dic ꝙ ꝓcurator nõ cogitur p̃stare,vt d.l.videam9.de in litem iur.
Sed si vtraq; pars vellet,posset,ar.eiusdem l.videamus.nõ ꝙ liga-
ret dñm,nisi haberet speciale mandatum ad sic iurandum,vt s. di
xi,& tunc sufficeret ꝑ procuratorem præstari,per ea q̃ dicta sunt.

¶Contrarietas.

Debet iurare. Aduerte ꝙ Imo.iun.in suis apost.all.bar.sibi ꝯrium.
nã in l.2.§.si autem.C.de iur.cal.bar. voluit ꝙ speciale mãdatum re-
quiratur in mandato procuratoris ad iurãdum de calumnia,nec
sufficeret mãdatum spãle,nisi in eo dicatur specialř,& in tali cau
sa.dixit ibid.d.Alex.ꝙ contrarium voluit Bar.in hoc.§.si alieno.

Conc

a ADD.¶Adde quod Imo.refert Io.And.in d.c.fi.de iur.cal.li.6.sentire,ꝙ de iure debeat causa specificari.Idem dicit Ale.tenere I1.Bu. quia alias nõ põt dici ꝙ legitime p̃stetur iuřm calũmniæ ꝑ procuratorẽ in aĩam dñi,qa nõ posset ligari aĩa dñi ꝑ iuřm talis ꝓcuratoris p̃stitum, ꝑ illud mandatũ dñi,datũ ad iurandũ de calũnia gñalř in oĩb.causis,in quib.dñs iustitiã fouet,qa mandatũ gñale nõ trahitur ad illicitũ.l.3.§.si ꝓcurator.§.quod quisq; iur.& l.si procurator,in pr.de cond.ind.Et istam opi. dicit secutum bar.in d.§.si aũt Anto.de but. in c.in pertractandis.de iu.cal.& Io.de fantu.& Do.de S.Gemi.in d.cap.fi. cum quibus ipse transit bal.& Pan.in c.in pertractandis.extra de iur.cal.

* Paris.Vide Cur.in l.2.§.si autem absfuerit.C.de iur.cal.
Clau.Sindicus monasterij. Nunquid autem iuramentum talis administratoris confirmet contractum,vide Alex.in l.qui Romæ,§.fi.j̃.de verb.ob.

b Pom.Eadem ratione.Tenet etiam in isto passu vltra adducta per Alex.hic contra bal.Sal.& Ful.in l.2.§.si autem.C.de iur.cal.

c Ale.Adde spe.in d.§.restat,vers.item coniuncta.Sed Io.And.ibi dicit communiter teneri,ꝙ principalis iuret.Et ita dicit tenere Guid.de Suza.in l.maritus. C. de procu. quia licèt l. permittat coniunctam personam pro coniuncta agere, tamen non facit eam procuratorem.Ad spec.respondet, ꝙ ipsi dicunt coniunctam personam iurare de his,quæ ad eam respiciunt,ibi vide.

d Paris.Quæro.Vide Ant.Bauer.in tract.suo de virt.iuramenti ver.54.

e Adde ꝙ rõ ꝯ̃ est,quia si sufficeret generale,sequeretur ꝙ posset obligare animã domini ad periurium,Ale.tamen transit cum opi.Bar.respondens ad contraria.

f Adde ꝙ Im.ꝯ̃,quia vult ꝙ ẽt in casu istius §.talis forma iurandi sufficiat,quẽadmodum aliis casib.in quib.ñ refert quid ex æquipollentibus,fiat,arg.l.fi.§.fi. s.mã.& ar.eius ꝙ ꝯsueuit dici de sententia,quia licèt de solẽnitate formali debeat continere absolutionem,vel condemnationem,l.præsens,C.de sen.tamen sufficit ꝙ contineat æquipollens,l.in summa,in pr.de re iud.l.quid tamen, §.si arbiter,s.de arb.idem tenet Ro.cum quibus Ale.qui pro hoc adducit deci.bal. l.fi.§.omnem, C.de adm.tut.& in l.legitimos,in prin.de legi.tut.

g Pom.Forma.Quòd non sufficiat seruare,quia æquipollens id quod pro forma requiritur,bene facit tex.in l.qui Romæ,§.Flauius,& ibi gl.j̃.de verb.obl.& in gl.in l.non omnis,in pr.in verbo,non fuerit,s.si cer.pe.& ad hæc vide quæ plene scribit d.Ale.l.j s.de lib.& posth.& ibi vide Aret.allegantem contra hoc gl. iuncto tex.in ver.nominatum,in c.consti.de sen.exc.in 6.& d. Ias.in l.iubemus, vbi ponderat ibi gl.C.de testa.

h Pom. Aduerte tamen ꝙ Ale.in d.l.iusiurandum,quod ex conuentione s.de iurei.in fi.in 4.fal.in fi.intelligit bar.hic velle,dum dicit,illa lex loquitur,ꝙ quẽadmodum requirit vnum de illis tribus,de quibus d.l.iusiurandum, ad hoc vt procurator possit iuramentum aduersario deferre, quod simili modo requiriť vnum de illis tribus,ad hoc vt deferente iuramentum aduersario ipsi procuratori,possit procurator iurare,quod tamen puto falsum,nec eam, si bene inspexeris,fuisse Bartoli mentem.Et ideo cogita.& vide Cæpo.consi.47.

i Testibus.Adde bonum tex.in c.licèt ex quadã,de test.põderatum ibi ad hoc ꝑ doct.&an mandatum procuratoris,in quo dominus promisit se ratum habiturum quicqd lẽgitime factũ fuerit,sit nullum Ro.hic tenet ꝙ sic per gl.sing.in c.relatio,21.q.1.& Bar.in l.qui bona,de proc.Pau.de Leaza.in cle.1.de proc. Spe.in tit.de proc.§.ratione,ver.item excipit,Io.Fab.Inst.de satisd.§.si aũt. Et an iuřm fidelitatis possit per procuratorẽ præstari. Ro.hic concludit ꝙ sic,ꝑ c.1.§.nulla.in ti.ꝑ quos fiat inuest.per tex.in c.1.§.verũ,de statu reg.lib.6.Et an iuřm,per qđ quis probat suam ignorantiam,possit præstari ꝑ procuratorem.Ro.in add. nouis hic,vt refert Ale.dicit,ꝙ non,per casum sing.in c.si vero aliquis,ver.proprium iuřm,dẽ elect.in 6.Quod tamen intellige,vt ibi per gl.s.ꝙ non per generalem procuratorem,per specialem sic.& ibi per Io. And.& Arch.vbi ponunt, an si lex,vel statutum requirat ꝙ propria manu iuret, possit iurare per procuratorem.Et ꝙ mandatum sit nullum,in quo dominus promittit se ratum habiturum quicquid legitime factum fuerit, tenet Ro.consi.60.vbi vult, ꝙ nec valeat mandatum ad accusandũ,nisi in eo sint illa,quæ requiruntur in accusatione.

¶Concordia.

Pro concordia. Tu dic, si bene inspiciatur, Bar. non ꝯdicit, qa hic et idē dicit, l3 postea subiiciat, ꝙ cōis obseruantia, à qua nō est recedendum, sic se h3, ꝙ sufficit si h3 spālc mandatum ad iurandum de calumnia, licèt non exprimatur cā, qđ vr̄ hodie expressum in Cle. non pt̄. de procur. quasi sentiat ꝙ practica sit in ꝯrium, per d. cle. & sic de iure Can. ꝙ non est dicere ꝯ ea, quæ dixit in d. §. finautem. licèt correctionem & practicam subiiciat per ius Canonicū.

1 *Iudex per oculorum inspectionem cognoscit, an ædificium cito ruet, & damnum sit illaturum.*

2 *Iudex quando vadit, vel mittit agrimensores, vel magistros super loco, statuit terminum partibus, vt sint tali die, & tali hora cum magistro, & etiam sit instrumentum quando iudex est in loco.*

3 *Infinitas quando toleretur, & quando euitanda sit.*

§. Huic stipulationi debet. In hac stipłóe d3 dies inseri cā cognita. h. d. cū l. seq. In tex. ibi, ex cā. i. origine dāni qđ timet̄, an ex

a vitio operis soli, vel qūo. Iac. de Are.ᵃ & ex qualitate respū ædificij, qđ timet dānum. Item in l. in causæ, ibi longinquitas. j. distātia. Ibi, operis magnitudo. vt si ita magnum sit opus, ꝙ possit lædere domū distātem, et p aliqđ spacium. Iac. de Arc. Pro decłone tex. 1. ꝗro, dr̄ habita ꝯsidōne ex cā. &c. Gl. facit vnā expositionem, & nō bonā, qa loqtur in cā q̄ inspicitur circa personā, hic circa rem. Intellige ergo, ex cā, vt posui in tex. ſm Ia. de Arc. ꝙ declaro latiꝰ. Qđ dicit ex cā, dixit. s. origine, &c. Nā si dānum timetur vitio operis, intra modicū tps pt̄ sciri an opus sit stabile, vel nō. Itē si ex vitio soli. Item qđ dicit ex qualitate, respū ędificij qđ dānum timet. Quid. n. si est inqlinus q petit cautionē pp res, quas ibi h3? Interponet̄ cautio vsq; ad diē ꝯductionis, si est dn̄s interponet̄ in diem longiorē. & hoc t3 hic Iac. de Are. l3 in d. l. in cāæ. nō placet expositio dicti Iac. qa illa esset magis cā, an stipłō esset interponēda, vł nō, nō āt vsq; ad q̄ diem interponatur. Tene ergo expositionem Gl. & dic, longinqtas. i. antiquitas soli. Pone vnū casum, in quo sit multitudo terræ nouiter portatæ. Illud dr̄ solū nouum, & vnum ędificium nouū sustinere verisił'r non posset, qa nō est solū firmū. S3 si staret per tps, ꝯfirmaretur, & cessaret timor. Item eꝯ, in ope, ꝙ h3 solū firmū, facilius ruit antiquum, q̄ nouum. Item magnitudo operis, qa forte pt̄ esse tm̄ opus, qđ solum non pt̄ sustinere, & verisił'r cito ruet, & ꝯ p̄esse opus paruum, qđ verisił'r ruet, l3 nō ita

1 cito. s3 qualiter† adhibebit iudex istā cognitionē. Resp. Per inspectionem oculorū. vt s̄. e. l. 4. in pr. vel p magistros. l. cōparationes. C. de fide instr. & l. j. §. j. s̄. de vent. insp. & in aut. de nō ali. §. ꝙ āt. Et

2 d3 scire si aliqua partium voluerit aliqđ ꝓbare. S3 an† qn̄ iudex vadit, vel mittit agrimensorē, vel magistros, d3 statuere terminū partib. vt sint tali die, tali hora, cū tali magistro, vel secū in illo loco? Resp. ꝙ sic. tex. est in l. 3. C. fin. reg. facit l. gn̄ał'r. §. pe. C. de iu rei. qa p partis pn̄iam posset iudex, vel agrimensor ał'r informari, ergo, &c. ꝙ facias hoc scribi, & et instrm̄ fieri qn̄ iudex est in loco,

* aliàs posset ꝓcessus periclitari. *Item no. infinitatē euitandā. Dy.

b voluit expedire hic, & Cy. in l. j. C. de sen. q̄ pro eo qđ interest. nec expediunt perfectè. Ego expediam hic. Et op. de l. videamꝰ. §. iurare s̄. de in lit. iu. Resp. ibi euitatur infinitas, qa à iudice taxat̄. Vlterius op. de l. si ita stipulatus à Scio. j̄. de fideius. Gl. nō soluit. Dicit Dy. qđ ibi verba disponentiū fuerūt apta ad infinitatē. hic nō. op. de l. pure. in fi. j̄. de do. exce. sol. Ibi agit̄ de actione tollēda, & exceptione inducēda. seu ꝯseruanda. Et vt tibi liqueat, ſm Dy. dic. aut loqtur de obłone inducenda, & tūc euitat̄, vt hic. Aut de obłone ꝯseruāda, & tunc aut verba, & mens ꝯhentiū sunt apta ad infinitatē inducendā. & toleratur l. si ita stipulatꝰ à Scio. j̄. de fideius. aut nō sunt apta & tūc euitat̄. l. j. §. si cui. vt le. no. ca. & l. si. C. de sacros. ec. l. fideicōmissa. §. si q̄s decē. s̄. de le. 3. aut loqmur de obłone tollenda, & tunc infinitas toleratur. vt j̄. de do. excep. l. pure. in fi. Rō ꝯdictæ distinctionis est, qa fauorabilior est cā obłonis tollendæ, q̄ inducendæ. vt j̄. de act. & ob. l. Arrianus. q̄ verba Dy. non vr̄ vera, qa dicit, qđ cū agitur de obłone inducēda, euitatur. Istud est ꝯ l. si finita. in pr. ibi, iterū. vbi gl. dicit, quoties opus fuerit. Item ibi, si verò sine ꝯdōne, &c. & ibi, qn̄ q; ad 2. menbrū quo tractatur de obłone ꝯseruanda, &c. ibi, si verba sunt apta, &c. illud est ꝯ l. eum nō dr̄e columnā. s̄. de ser. vrb. præd. Cy. nihil dicit vltra Dy. qđ va

3 leat vnū obolū. Vt igitur liqueat† istā mā, cum q̄ritur, vtrum infinitas toleratur vel non. aut loquimur in exceptione, & tūc infinitas toleratur vt̄ l. pure. in fi. de do. exce. & C. de exce. l. 13. Fallit in exceptione non numeratæ dotis, & non numeratæ pecuniæ, vt l. si. cum aut. ibi posita. C. de do. cau. non nu. & l. in ꝯtrib. de nō nu. pec. Si in obłone, & tunc, aut loquimur de infinitate tpis, aut ꝗtitatis, aut numeri, aut personarū. Si loquimur de infinitate tpis, vt in mā n̄ra, tunc aut loquimur de obłone inducenda, & tūc aut inducitur ex necessitate, & tunc infinitas euitatur, vt hoc §. & d. l. si finita. 3. resp. Aut inducit ex volūtate, & tunc tolleratur infinitas vt d. l. si finita. ibi, si q̄ dem ex ꝯuentione & in oib. legib. loquentibus de obligatione ꝯditionali, vt l. cedere diē. de ver. sig. quia sem

* per durat, * donec certum sit ꝯditionem extare, vel deficere l. ita stipulatus. j̄. de ver. ob. durat dico, spes stipulationis cōmittendæ, quia sp̄ pōt ꝯmitti. Si vero dicimꝰ de obligatione ꝯseruāda, & tūc aut reus est paratus personæ satisfacere, & tūc infinitas euitat̄. l. si mora. s̄. so. ma. Aut reus nihil dicit, & tūc, aut actor negligit iꝰ suū, & infiitas euitatur. l. si. C. de sacr. ecc. & de præsc. 30. an. l. sicut. & l. oēs. Aut actor nō negligit, & tūc toleratur d. l. eū debere columnas. s̄. de ser. vrb. præd. Nā posset actor intra 30. dies sp̄ perpetuarē, & duraret in infinitū, vt apparet manifestè. Scđo casu, aut loquimur de infinitate ꝗtitatis aut loquimur de infinitate ꝓprie, q̄ nō h3 numerū, & tūc euitat̄ l. j. C. de sen. q̄ p eo qđ interest. & l. videamus §. pe. de in lit. iur. Aut loquimur de infinitate improprie, q̄ est immēsitas, & tūc, aut obłō ꝓhit̄ præter voluntatē obligati, & tūc euitat̄ l. si seruos. in fi. s̄. de pig. act. l. ex dāni. in pr. j̄. c. Aut ꝓhit̄ ex volūtate obligati, & tūc toleratur l. ꝯtinuus. §. illud. j̄. de verb. ob. Fallit in donatione vbi distinguitur inter priuatum, & principē. l. sancimꝰ. C. de do. & in auth. de non alie. §. finimus. qa priuatꝰ nō pōt donare immēsè prīceps sic. Aut loqmur de infinitate numeri, qđ est qn̄ multiplicat̄ ꝯstatio, vt si est ꝯstatio annua, & isto casu aduerte. Aut verba ꝯhentiū seu disponentiū sunt expresse apta ad infinitatē, aut expresſè ꝯ infinitatē, aut dubitat̄. Primo casu, toleratur infinitas l. si ita stipulatꝰ à Seio. j̄. de fideius. & l. in annalib. C. de le. & s̄. de arb. l. si duo. in si. Aut verba expressa repugnāt īfinitati, & euitat̄ l. si sic. ij. 2. resp. j̄. de ver. ob. Aut verba sunt dubia, & tūc, aut multiplicatio obligationis ꝯtingit facto eiꝰ, seu culpa eius, q. obligat̄, aut facto eiꝰ cui obligatio querit̄. aut natura. aut casu, vel fortuna. Primo casu, & tūc infinitas tolerat̄. d. l. si sic. ij. j̄. d. ver. obl. Aut facto eiꝰ cui obligatio q̄rit̄, & tūc aut obligatꝰ, ex hoc nō læditur, & īfinitas tolerat̄ l. veluti. §. j. s̄. de edē. & hac l. si finita. in pr. aut obligatꝰ læditur ex hac multiplicatione, & tūc, aut facto eiꝰ, cui obligatio acqritur, adest obligatio in tm̄, inq̄tū tenetur reddere, & infinitas toleratur l. sicut in annos. s̄. q. mo. vs. sfr. amit. Nā tenetur ibi reddere vsumfructū, q ad eū redit. Aut facto eiꝰ, cui obligatio acqritur nō adest obligatio ad id qđ præstare tenetur. q. a perditū nō redit ad obligatū, & tūc infinitas euitatur l. fideicōmissa. §. si q̄s decē. s̄. de le. 3. & l. 2. §. si cui. s̄. vt le. no. ca. & de ver. sig. l. bonæs. §. hoc sermone. Si vero multiplicatio numeri ꝯtingit. nā tūc et tolleratur l. pe. & anpe. s̄. de ann. leg. Si vero ꝯtingit multiplicatio casu, vel fortuna, tūc idē, q. a toleratur l. filię. & l. in singulos. s̄. de an. le. & l. sicut in annos. s̄. q. mo. vsusfr. amit. Vltimo, cū quæritur de infinitate ꝑsonarū, & tūc infinitas euitatur, vt l. stipulatio ista. j̄. de ver. ob. & l. inter stipulantem. in pr. e. tit. & extra de præscr. c. j. li. 6.

a ADD. ¶ Ita Ia. de Arena ad verbum habet in fi. huius §. Dic ergo, ex causa, i. origine damni consideranda, vtrum ex vitio soli, vel vitio ædificij. & vtrum vetustate, vel ex alio accidenti extrinsecus ruina timeatur. Et quod dicit, qualitate scilicet rei in qua timetur damnum inferri, verum sit preciosa vel non.

* Claud. Periclitari. Adde bar. in l. Theopompus, supra de dote præleg.

b Adde, ꝙ Ale. dicit facere ad quæstionem, quid si factum est compromissum cū potestate data arbitro prorogandi, bis, ter, vel pluries, quoties poterit, prograre? & se remittit ad bal. in rub. apud quos controuer. fin. fi. Ro. in rub. de arb. & bal. in c. tua nobis, de app. vbi dicit, ꝙ si data est potestas arbitro prorogandi compromissum semel & iterum, non poterit prorogari in infinitum, sed duab. vicibus. Tu vide pulchre bald. cons. 299. incip. Nobiles viri do. Henricus. ſm antiquam impressionē. Brixi. li. j. & cons. 101. ſm nouā, li. 3. vb. et ponit, quid si dictū est in cōpromisso, vna vice, vel plurib. aliis, an intelligatur de trib. an vero cōputetur in ista, quod dicit plurib. prima prorogatio, ibi vide, qui a ibi explicat hunc passum, & etiam cons. seq. & seq. vbi refert, quod do. Ph. lip. de Ph. gio, & do. bar. de Sal. ꝯsuluerunt & ipsi, si dictum sit, semel, & pluries, ꝙ nō extēdit ad tertiam prorogationem. Et idē voluit eius pulchro cons. 477. li. 4. vbi et ponit, quid si fuit appositum ꝙ compromissum possent prorogare arbitri toties quoties eis placuerit, & tamen in primo termino, statuto essent duo menses ad finiendum cām, an vigore illorum verborum poterunt in longum protrahere diem? Res est dubia, tñ ex quo partes breui termino vñr voluisse cām decidi, n vr̄, ꝙ tot prorogationes valeant. Et ibi et ponit de eo, qđ refert hic Ale. an possit fieri vna prorogatio q̄ duret ad vitam? Et concludit, ꝙ nō. Et inquātū idem Alex. post aliā qōnem, si factum est compromissum quod non habuit effectum an iterum debeat compromitti, cum ex forma statuti ad id partes sint astrictę, se remittit vt hic per eum. Adde, ꝙ bal. cons. 495. li. 3. t3, ꝙ iterū dēat ꝯpromitti & idem tenet Ro. cons. 304.

* Clau. Durat. Adde ale. cons. 145. in j. dub. vol 2.

LEX XV.

a Si finita. ᵃ Die finita iterum stipulatio interponeretur. & si dies omittatur ex certa sciētia, perpetuo committitur, si per errorem consuetudo inspicitur. h. d. op. hic dicitur, ꝙ petat se liberari, &c. Contra, quia frustra petit se liberari, cum, si esset liberatus, deberet satisdare l. dolo. j̄. de do. exce. & l. in condemnatione. §. dolo. infra de regulis iuris. Sed si esset liberatus,

a ADD. ¶ Bal. Infert hic ang. ꝙ si q. ꝓmisit captiuū præsentare magistro toties quoties fuerit requisitus ab eo, ꝙ facta præsentatione bis, liber erit. Adde ꝙ hoc non videtur verum, quia illa verba, toties quoties, videntur clarè importare infinitatem, vt sensit gl. in l. si ita. j̄. de fideius. sed dictum Angel. potest saluari si promisisset semel, rursus, vel iterum præsentare.

iterum

a iterum[a] ſatiſdaret, vt hic, in pr. ſol. intellige de ædificio, ex quo nō
timeť amplꝰ ruina. Vlteriꝰ op. de l. j. ĵ. de ripa mu. ſol. vt in gl. Vl-
teriꝰ op. de l. de die. ŝ. q ſat. co. ſol. vt in gl. & bñ. Itē op. de l. ita ſtipu
latus. ĵ. de ver. ob. Iſtud ꝯtrũ eſt valde difficile. ſol. vt plene dixi de
hoc ꝯtrio. & præcedēti, in d. l. ita ſtipulatꝰ. cir. pr. Vltimo op. & vr̃,
ꝙ ex ꝯuentione nō pōt cōmitti, cũ in prætoriis ſtipulationib. par
tes ſe nō habēt intromittere. l. in ꝯuentionalib. ĵ. de ver. obl. Vide
ſol. gl. Sed licèt prætor nō ſtatuerit diē, tñ iudici reſeruauit, & ſic
ipſe ſtatuiſſe vr̃. Et no. ĵ. de pœ. l. ſanctio. & ſic illa ſol. nō eſt bona.
Sol. ergo ꝙ nō pōt addi, vel minui dies abſque ſcientia, & mente
prætoris. ſed hic videtur ex mēte ptoris l. j. §. inde quæritur. ŝ. ti. 1.

a ADD. ¶ Adde quod per hanc gl. dicit ang. ꝙ ille qui promiſit captiuum pñtare
mag ſtro, toties quoties fuerit requiſitus, liberatur per binam pñtationem, vt
euitetur infinitas, per l. qui bona, §. fi. ŝ. e. S; Imo. Rom. & ale. hic tenent ꝯtrium,
& ale. eiꝰ cōſ. 315. li. 2. Tu vide q́ voluit bal. cōſ. 299. li. j. aliàs ꝯſ. 110. li. 3. ĩ nouis. vbi
de dictione, iterũ & dicit, Cōſiderandum eſt, ꝙ aut ex multis pluralitatib. pōt
reſultare incōueniēs, vel magnũ grauamē partis, & tunc pluralis locutio duo
rum tantum eſt ꝯtenta. l. fideicommiſſa, §. ſi quis decē, de leg. 3. Aut nō reſultat
incōueniēs aliquod, ſed potius reſultat ꝯueniēs iuſtũ, nec cōtinēs magnũ gra-
uamē partis, & tũc intelligitur, quoties opus eſt, & idē quoties iuſtum eſt. Vnũ
ēt ſcias, ꝙ Ro. conſ. 15. incip. plura dubia, ſimpliciter refert & ſequitur dictum
ang. Quid ât ſi aliquis promittat aliquem pñtare ad requiſitionē iudicis, an po
terit præſentare añ requiſitionem ad hoc, vt liberetur? Ro. ꝯſuluit, ꝙ non, eius
conſ. 137. & inquãtum ale. ſuper gl. in ver. liberetur, refert ang. dicere, ſe pluries
practicaſſe, cum petitur reuocatio tenutę, q ꝯ petētem pōt dici, ꝙ tenuta nō
eſt reuocāda, eo quia nō intereſt reuocari, ex eo quia ſi non eſſet data, deberet
de nouo concedi, & poſt relatas opinio Imo. Rom. & Pau. de Caſt. ipſe dicit, ꝙ
aut tenuta eſt valida, & pōt peti ꝯfirmari per l. 4. §. miſſum. ŝ. de carbo. edic. cũ
gl. & bar. ib. Aut tenuta fuit nulla, puta rōe defectꝰ citationis, tũc ꝯcludo, dicit
ipſe, ꝙ parte citata pōt de nouo dari, & ēt confirmari, prout in ſimili videmus
de ſnīa, q́ eſt nulla defectu citationis, vel ſimilis, & pōt per iudicem appellatio
nis cōfirmari, vt colligitur ex no. per gl. in l. j § fi. C. qñ prouo. ibi, dum gl. dī. cō
firmari vr̃. & aliis rōnib. de quib. hic per ipſum. Adde ꝙ ꝯ hoc vltimũ mēbrum
ꝯſuluit bal. conſ. 166. incip. in Xri noīe, caius talis, li. 3. vbi dicit, ꝙ miſſio in poſ.
corporalem, eſt actus fori cōtētioſi, & ſine citatione ēt perēptoria nō pōt expe
diri, vt C. de his qui ad eccl. cōfu. l. præſenti. §. j. & C. ſi per vim vel alio modo,
l. fi. nec poteſt confirmari, imo d; reuocari & iudex qui fuit facilis in mittendo
d; eſſe facilis in extramittendo l. j §. j. ſi mu. vent. noīe, latius ibi vide, idem con
ſuluit Ro. conſ. 157. incip. in Chr. noīe, circa articulum, vbi adducit fundamenta,
quæ hic adducit ale. pro ſua opi. & deinde decidit ꝯtrium, referens ita conſul-
uiſſe Pet. de Anch. conſ. incip. prima facie videtur dicendum, & ita tenere ang.
hic, licèt ignorantes allegent in contrarium, ibi vide Pet. de anch. conſ. 293.

1 *Dictio, de, denotat rationem remotam.*
2 *Verbum generale omnia comprehendit.*
3 *Satiſdare quando debeat quis de opere quod fit in publico.*
4 *Conceſſio ſemper intelligitur facta ſine præiudicio alterius.*
5 *Præſens non poteſt concedere ædificari in publico ad priuatã vtilitatem, ad publicam ſic.*

§. Deinde ait prætor. De eo qđ fit in flumine publico, vel eiꝰ ripa, ſatiſdať in
fra x. an. ſi ĩ via, vel alio publico loco, tp̃s eſt iudicis arbitrio ſtatuē
dũ, niſi opꝰ fiat ad publicã vtilitatē, tũc nō ſatiſdať, ſed ꝓ indēnita
te ꝯſeruāda agiť. h. d. vſq; ad §. ex hoc edicto. Vide text. ibi, & qđ.
1 ait ptor. de eo. &c. † Vide ꝙ dictio, de, [a]denotat remotã rōē, cũ nō
a de ope, ſ; de dāno futuro ex ope ſatiſdať. alibi ꝯ ĩ l. j. §. nũc videa-
mꝰ. ŝ. de ꝯtr. em. l. vbi vr̃ idē ĩ dictiōe, de, qđ ĩ dictiōe, ex, ꝙ
cãm ꝓximã denotat. de quo ĵ. de incē. rui. nau. l. j. §. ex incēdio. Dic
2 vt ibi. Fa. qđ dixi ĩ l. ptor. §. j. de bo. aut. iu. poſ. † No. ꝙ verbũ gñale
oĩa ꝯphēdit, vt hic, & l. hac orō. ĵ. ſi liber ingē. eē di. & de teſt. mil.
in l. fraudē §. fi. op. & vr̃, ꝙ d; agi ĩ factũ, ne qđ ĩ loco publ. & ideo
illo mō nō ageť l. q bona. §. de illo. ŝ. e. ſol. hic licite ædificabať au-
toritate publica gl. reprehēdit, & dat aliã ſol. ꝙ illud ad vnũ ꝯpe-
tit, & iſtud ad aliud. Et l; ſol. iſta ſit bōa, tñ prima ēt bōa eſt, intel-
ligēdo ꝙ ēt ædificabat autoritate publica, ad vtilitatē tñ priuatã,
qa ille ver. ſi publico, loqť qñ ad vtilitatē publicã reficiť. Secꝰ ſi ad
vtilitatē priuatã qa tũc indiſtĩcte ſatiſdat. Pro declaratione iſtiꝰ §.
3 † & ſuæ mãæ, & ver. ſi qd vitio. ſcđm verã lec. cũ q̃riť qñ dēat ſatiſda
re de ope qđ fit in publico, dic, Aut fit in loco publ. q tñ nō eſt in
vſu publico, & tũc idē qđ in priuato, vt ĵ. e. l. §. ſi de vectigalib. & ĵ.
ne qd in loco publ. l. 2. §. j. ŝ. de ꝯhē. emp. l. ſ; Celſus. Aut eſt in vſu
publico, & tũc, aut nemo ibi ædificat, & nō eſt ſatiſdādũ, vt hic, &
l. fluminũ. Aut aliqs ædificat, & tũc aut nemine pmittēte, & d; ſa
tiſdare de vitio opis nō ſoli. aut pmittēte aliquo, q h; autoritatē,
& tũc aut ædificat ad publicã vtilitatē, & nō d; ſatiſdare, ſ; ꝓ in-
demnitate conſeruāda ptor adiť. l. fluminũ. in pr. ĵ. e. & hic in ver.
ſi publicꝰ. Aut ædificat ad priuatã vtilitatē, & tũc d; ſatiſdare, qa
4 † cōceſſio ſibi facta, ſp intellr̃ ſine pręiudicio alteriꝰ, vt hic in ver.
ſi qd vitio, & l. 2. §. merito. & §. ſi qd à principe. ĵ. ne qd in loco pu-
bli. vbicũq; dixi, debere ſatiſdari, intellige ſi fiat in flumine, vel eiꝰ
ripa, intra x. ann. In aliis arbitrio iudicis ſtatueť tp̃s. Si vero de eo,
qđ fit in priuato. dic vt ĵ. e. l. dāni infecti ſtipulatio ptinet. op. ꝙ ri-
b pa, [b]cum ſit locꝰ publicꝰ. ſol. vt in gl. quæro, dr̃ hic, ſi locꝰ publicè re
ficiatur, &c. quō intellr̃, publicè? gl. dat res rñ. Secundũ iſtã vltimã

5 videtur, † ꝙ pręſes poſſit permittere. cōtra ĵ. quod vi aut clam. l. 3.
§. planè. Dic aut præſes concedit ędificari ad vtilitatem publicam,
& poteſt, vt hic. Aut ad priuatam vtilitatem, & non poteſt, vt ibi.

a ADD. ¶ Dictio, de. Adde vt per bal. conſ. 331. lib 2.
b Adde, quæ dicatur ripa, & an in ea poſſit ædificari, bal. conſ. 129. lib. 2.

1 *Domus habet partes ſubſtantiales, & artificiales.*
2 *Superficies ſine ſolo naturaliter poſſideri poteſt.*
Ruinam quando ager minatur, qualiter fiat miſſio.
3 *Dominus partis inferioris domus ſi commiſit delictum ob quod debet domus deſtrui, qualiter deſtruetur.*
4 *Priuilegium conceſſum caſtro, an extendatur ad villam adiacentem.*
5 *Caſtro exiſtenti in comitatu, non poteſt priuilegium concedi.*
6 *Legatũ, vel cōdēnatio facta de ciuitate, intelligitur de hominib. ipſius ciuitatis.*

§. Ex hoc edicto. Si eſt ruinoſa pars ſubſtantialis, fit miſſio ĩ totas ędes, ſecꝰ ſi pars artifi
cialis, niſi occaſione ꝯtignatiōis vel alia pars vitioſa aliã ad ſe tra
1 hat. h. d. Ad euidētiã, domꝰ † h; partes ſubſtātiales, vt ſolũ, & ſup
ficies l. ſuperficiario. & l. ſolũ. ŝ de rei vē. & l. eũ q ædes. de vſuca.
Qñq; eſt pars artificialis. vt iſta eſt camera, & ibi coquina. Et diui-
dit ĩ duas. Primo ponit de pte ſubſtãtiali, vſq; ibi, ſ; ſi ĩ plures. Se-
2 cundo, de parte artificiali. Dr̃ hic, † ꝙ nō pōt poſſideri ſuperficies
ſine ſolo. ꝯ in l. ſi duo. §. itē videamꝰ. ĵ. vti poſ. Reſp. ſuperficies nō
pōt poſſideri ſine ſolo nālr̃ & ciuilr̃ vt hic, ſed nālr̃ pōt, vt in ꝯtrio,
& l. obligationũ ferè. §. placet. ĵ. de act. & ob. Vel alr̃ dr̃ hic, ꝙ non
pōt poſſideri, qa cadit, vel eſt in actu cadēdi. Dr̃ hic, nō expedit. ꝯ
imo expedit poſſideri nālr̃. l. j. §. deiiciť. ĵ. de vi & vi ar. ſol. Nō pōt
vt ſuperficies poſſideri, niſi aliqd deť dño, vt ŝ. de rei ven. l. ſuperfi
ciario. & l. ſeq. S; hic dr̃. ꝙ nō expedit, qa timeť ne cadat. Vlterius
3 op. † de l. cũ emptor. §. ſi agri. ĵ. e. ſol. Qñq; ruinã minatur ager, &
tũc ſp fit miſſio ĩ eã partē, q̃ minať ruinã, qa nō eſt periculũ, vt a-
liam ad ſe trahat, ergo potes dicere, aut timeť damnũ ex agro, &
dic, vt d. l. ſi cũ emptor. §. ſi agri. Aut de ędificio, & tunc, aut partis
4 ſubſtantialis, aut artificialis, vt hic. † Iſte §. induciť ad q. dñs partis
inferioris cōmiſit delictũ, qualr̃ deſtrueť, cũ tota deſtrueret. Iſta
5 lex facit, dicã. ĵ. ti. ſeq. & l. Atteius. in fi. † Vlteriꝰ induciť p Gul. de
Cu. pone, ꝙ Imperator cōceſſit priuilegiũ caſtro, & h; ꝓpe ſe vil
lam, an videať cōceſſum villæ? Et vr̃ ꝙ ſic, cũ villa ſit iũcta caſtro
l. ꝓdiis. §. balneas. cũ ſeq. de le. 3. & l. Seię §. tyrãnc. ŝ. de fun. inſtr. &
l. ſi qñ. C. de bo. vac. li. x. vbi dī eſſe caſum. S; illa lex meo videre
nō facit. Nã l. ſi qñ, loqtur in beneficio, qō ꝓpoſita loqtur in pri-
uilegio, & bñficiũ qñ nō eſt ꝯ ius cōe, merito ampliatur adiacen
tia. l. fi. ŝ. de conſt. pr. vbi ſunt verba gl. q́ illã l. ſi qñ. ſic intelligit, ſ;
priuilegiũ eſt ꝯ ius cōe, & reſtringitur, l. ſi qñ. C. de inof. teſt. Quid
ergo dicemꝰ? Qñ priuilegiũ cōceditur caſtro hoc eſt loco, ad co-
mitatum trahi nō pōt, c. ſi ciuitas. de ſen. exc. li. 6. & l. 2. ĵ. de verb.
ſig. & ibi plenè dicã. S; qñ caſtrum apponitur non ꝓ loco, ſ; ꝓ
a perſonis, [a]vt lego ciuitati Peruſij, & tũc hominib. l. ciuitatib. ŝ. de
6 leg. 1. † Item condemno ciuitatem, & tunc intelligitur de homi-
nibus & omnibus qui ſunt ſubditi l. qui ex vico. ĵ. ad munici.

a ADD. ¶ Pro perſonis. Adde per Bar. conſ. incip. ſtatuto ciuitatis Camerini.

1 *Prioritas non datur in pignore prætorio ſed omnes ſunt pares.*

§. Si plures. Siue ſimul, ſiue ſeparatim plures ex j. decreto mittãť, oēs ſunt partes in iure, ſ; ſi vnꝰ ĩ 2. de-
1 cre. pręuenerit, dñi loco hr̃. h. d. No. † ꝙ in pignore prætorio nul
lus eſt prior, ſed oēs ſunt pares. Item no. ꝙ ordo non inſpiciť. Cir
ca 1. ad id quod diciť prior in tēpore potior eſt in iure, ego ſum
in noua opi. Vltra gl. & doc. dic vt plenè dico in l. cum vnus. de
bo. au. iu. poſ. Circa ſecundum dic, vt dicam ĵ. de ſol. l. nec enim.

1 *Miſſus in poſſeſſionem ex ſecundo decreto conſtituitur dominus mente, & effectu, quando ille contra quem mittitur, eſt dominus: ſecus ſi non eſt dominus.*
2 *Primum decretum quid ſit, & quid ſecundum.*
3 *Decretum ad primum cum peruenitur, pars eſt citanda peremptorie ad partis petitionem.*
4 *Citatio dicitur peremptoria, quando fiunt tres citationes, aliàs ſi fit vna, dici debet peremptoria.*
Iudex quando iubet per ſeipſum, non debet dici peremptoriè.
Citatio habet vim peremptorij, quando in ea dicitur, aliàs elapſo termino procedetur contra te ad cognitionem per pronunciationem, iuſtitia mediante.
Idem ſi dicit, citamus hac vna citatione.
5 *Principalis, an citetur quando interponitur primum decretum remiſſiuè.*
6 *Libellus, debet procedere quãdo quis citatur peremptorie, & ad 1. decretum.*
7 *Miſſio in poſſeſſionem ex primo decreto fit pro menſura debiti petiti.*
8 *Citatus ſi dixit nolle venire, amplius non citatur, & eſt contumax.*
9 *Citatio quando fit ad hoc, vt poſſit perueniri ad diffinitiuam, vel ad primum decretum, requiritur quòd dicat, & peremptoriè.*
Dilationes probatoriæ ſunt peremptoriæ, etiam ſi non dicatur.
Dilationes expectatoriæ poſt litis conteſtationem debent dici, & peremptorie.
10 *Actor an debeat comparere in quolibet termino.*
11 *Actor ſi comparuit, licèt rei contumaciam accuſauit, attamen debet licentiatus recedere.*

12 Procurator qui habet plures causas in eadem curia si comparet, & dicat, præsento me in omnibus terminis quos hic habeo, & licentiatus recessit, sufficit, vt interponatur primum decretum. (ac si non venisset.

13 Reus quando comparet per procuratorem minus legitimum, perinde habetur

14 Procurator non legitimè constitutus, si comparuit in prima citatione, & donec tractetur de legitimatione personæ alij termini transierunt, nec apparet expressum in actis, quando actor in omni termino comparuerit, an reus dicatur contumax, & primum decretum interponatur.

15 Consilium, quòd actor etiam si super mandato disputatur compareat, & contumaciam rei accuset.

16 Decretum ad primum peruenitur si reus venit, & iudex pronunciauit litẽ contestatam, & præcepit ei, quòd contestetur, & non vult reus contestari.

17 Reus si non venit, neque misit, & sic fit contumax, peruenitur ad secundum decretum, licèt iudex non pronunciet ipsum contumacem.

18 Contumacia rei debet liquere iudici, antequam interponat primum decretum, aliàs esset nullum.

Practica in pronunciatione primi decreti.

19 Relationem nuncij satis est fieri notario, dummodo postea fiat iudici nota, nec debet fieri iudice sedente.

Instrumenta possunt produci ipsi notario.

20 Libellus non debet dari in missione in possessionem ex primo decreto.

21 Missio in possessionem ex primo decreto qualiter facienda.

Nuncius in re sua quis esse potest.

Cautela, vt pars non intret in possessionem ex primo decreto sine executore, vel iudicis autoritate, aliter admittit ius suum.

22 Primum decretum qualiter interponatur quando actor emit, possidet, vel habet rem in commodato, vel aliter. (bus, ita hodie fit sicut olim.

23 Missio in possessionem ex primo decreto in re petita in omnib. actionibus realibus. Hodie in actione personali primum decretum interponitur pro mensura debiti declarati.

24 Missus in possessionem ex primo decreto, an possit reum de possessione eiicere.

25 Reus peremptoriè citatus, & contumax non debet iterum citari ad audiendam interpositionem primi decreti.

26 Primum decretum potest interponi in vltima die peremptorij, & de æquitate potest in aliam expectari.

27 Secundum decretum interponitur parte citata, & sic cum causæ cognitione.

28 Reus citatus ad secundum decretum, an debeat præconizari, remissiuè.

29 Citatio ad domum in interpositione secundi decreti, sufficit in causa damni infecti, & noxali, aliter non, sed requiritur latitatio in aliis actionib. personalib.

Latitare, an dicatur omnis sciens, & contemnens, remissiue.

Casus, in quo etiam contra latitantem non interponitur secundum decretum.

30 Latitatio non requiritur tempore primi, & secundi decreti, ad hoc vt perueniatur ad secundum.

31 Decretum ad secundum, an possit procedi contra vniuersitatem.

32 Decretum secundũ contra furiosum, & pupillum, ac minorem, an interponatur.

33 Missio ex secundo decreto qualiter fiet, si ille contra quem fit, non latitat.

34 Possessio intra quantum tempus recuperetur contra missum in possessionem. Iuri offerendi an præscribatur spatio 30. annorum.

35 Reus si post primum decretum venit, & non vult expensas restituere, sed vult impedire secundum decretum, non auditur, & 2. decretum interponitur.

36 Causæ cognitio debet præcedere, cum peruenitur ad secundum decretum. Appellatur à secundo decreto.

37 Decretum ad secundum requiritur: ꝙ de nouo quis introducatur in possessionẽ.

38 Missus in possessionem ex primo decreto in vna re, an possit in aliam ex secundo decreto introduci.

39 Decretum secundum post primum, licèt interponatur arbitrio iudicis, tamen melius est, quòd interponatur post annum.

40 Decretum secundum interponitur officio iudicis nobili. (iudicis nobili. Missio in possessionem ex secundo decreto est mixti imperij, & expeditur officio

41 Decretum primum & secundum in quibus actionibus interponatur.

42 Iudex parte absente potest facere interponere terminos, quando peto, quòd inter te, & me interponatur, & tu non venis.

43 Secundum deretum, quòd potest interponi in omnib. actionibus personalibus, & in omnibus casibus in quibus per primum non est plenè consultum.

44 Decreto primo interposito, quia reus non cauebat, vel debitum erat purum, peruenitur ad secundum.

45 Decretum secundum non interponitur in possessione, quæ datur noĩe ventris.

46 Decretum secundum, quando interponatur actione ex empto.

47 Effectus primi decreti quis sit.

48 Pignus prætorium in actione reali, qualiter constituetur si res est mea.

49 Missus in possessionem ex primo decreto habet detentionem, & non possessionem, scilicet in actione personali: in reali remissiuè.

50 Missus in possessionem ex primo decreto, an habeat fructus, & computet in sortem scilicet in actionibus personalibus.

51 Missus in possessionem ex primo decreto in realibus, quando lucretur fructus.

52 Decretum primum, an habeat effectum, vt ex eo possit ad secundum perueniri.

53 Effectus secundi decreti quis sit.

§. Iulianus. Iste §. subtilis est, & quotidianus, & hꝫ materiã subtilem male explicatam, ideo aduertatis ad me, bř dicit missus ex primo decreto non præscribit anteq̃ interponatur 2. h. d. Ad l. istam op. dř hic, ꝙ postq̃ dñs constituitur, præscribit. Contra dñs non prescribit. l. sequitur. §. lana. ĵ. de vsuc. sol.
a hic prætor[a] constituit eum dñm ex 2. decreto, quantum in eo fuit ſm mentem eius, sed in veritate nõ fuit dñs, iõ præscribit. ꝯ, imo
1 † in veritate est dñs l. j. s̃. de fun. dot. & l. 2. in fi. s̃. si ex nox. cau. aga, Vidistis no. l. prætoris. in pr. s̃. e. Dico, ꝙ cõstituitur dñs mente, & effectu qñ ille ꝯ quem mittitur, est dñs, vt in ꝯriis, secus qñ nõ est dñs, vt hic, quia tunc paratur causa vsucapiendi. venio ad gl. mag. positam in verb. prius. s̃. §. si plures hac lege. & quia hř mentio in tex. de 1. & 2. decreto, ideo gl. summauit ibi, & melius quàm in aliqua parte iuris. & glo. summatim habemus videre. Quid est 1. decretũ, est prim⁹ iussus, seu prima missio in possessionẽ. 2. decretũ est secundus iussus, seu secũda missio in poss. & licèt aliàs dicatur primum respectu secundi, tamen non ita hic, quia qñque interponitur primũ, & non 2. vt gl. dicit. Ista gl. innuit, ꝙ idem sit iussus quod missio, quod est falsum. Nam sicut est aliud sñĩa aliud executio sñĩæ, l. j. C. de exce. rei iu. & ĵ. de re iu. l. si cum nulla. & qñq; est alius qui pronunciat, alius q̃ exequitur. l. à diuo. §. j. ĵ. de re iu. l. properãdum. §. sinautem reus. C. de iu. ita aliud 1. decretũ, aliud prima missio. nam 1. decretum est primus iussus de mittendo, prima missio est executio illius iussus, 2. decretum est secũd⁹ iussus, &c. Et hoc ſm Dy. hic, & in Spec. in tract. de 1. & 2. decreto. in pr. Ray. verò hic legendo hunc §. disputauit, an istud sit verum. Vř, ꝙ non, quia illa non est bona diffinitio, quæ cum suo diffinito non ꝯuertitur l. j. §. dolus. s̃. de do. & l. omnis diffinitio. de re. iur. & qđ ibi no. ꝙ nõ conuertatur cum suo diffinito, probatur per l. si pri⁹. s̃. ti. j. vbi non est aliquis iussus de mittendo. Præterea, pone ꝙ per sñĩam diffinitiuam iudex iubet aliquem agẽtem possessorio, mitti in possessionem, an erit 1. decretum? Certe non, quia in mã nostra, 1. decretum interponitur ꝑꝑ contumaciam. Præterea, dicunt ipsi, ꝙ 2. decretum est secundus iussus de mittendo. Contra per l. à quo fundus. ĵ. e. vbi in confessoria, & negatoria, aliter interponitur 2. decretum, vt ibi dicam. Præterea, tu dicis mihi, 2. decretũ est secundus iussus de mittendo. ꝯ quia cum quis est missus ex 1. decreto non debet mitti ex 2. vt ĵ. dicam, ergo ista diffinitio, salua
2 reuerentia Dy. & sequacium, non vř vera. † bř do diffinitionẽ. Primum decretum est prima aggrauatio, ex qua actori aliquid applicatur facta per iudicem parti conuentæ ꝑꝑ contumaciam. Secundum decretum, est augmentatio aggrauationis iam factæ, ex qua aliquid actori applicatur, facta per iudicem parti conuente ꝑpter cõtumaciam. Quare dico prima? Et dico ad differentiam 2. decreti. Quare dico aggrauatio? ad differẽtiam iussus de veniendo, vel de cauendo, qui non ꝯtinet grauamen. Item dico prima aggrauatio generaliter, vt contineat quodlibet 1. decretum, etiam illud, quod est in d. l. si prius. Quare dixi, actori applicatur aliquid? ad differentiam mulctæ, quæ non applicatur parti. l. mulctarum. C. de mo. mulct. & l. j. s̃. si quis ius dic. non obt. Quare dixi, facta à iudice? ad differentiam alterius aggrauationis factæ à lege, vt l. contumacia. ĵ. de re iu. & l. sancimus. C. de iud. Quare dixi, ꝑpter contumaciam? ad differentiam eorum quæ fiunt lata diffinitiua. Secundum decretum est augmentatio, &c. ad differentiam 1. decreti, quod declara, vt s̃. Et istud est quid scholasticum subtile tamẽ.
3 † Qualiter peruenitur ad j. decretum? Gl. dicit ꝙ quis peremptoriè citatur, & vide glo. ibi, ad 1. perueniri. Hic sunt dicenda multa bona, & ista materia 1. & 2. decreti est quotidiana, & non est bene declarata. Dicit gl. citatur aliquis peremptoriè. hoc debet fieri ad partis petitionem. l. ad peremptorium. s̃. de iud. & ideo sis cau
b tus, ꝙ videas acta diligenter, ꝙ ibi fit ad petitionem partis. [b] aliàs non valet. dixi in l. 4 § hoc autem. s̃. e. Ratio, quia hoc est de ordi-
4 ne, vt primo q̃s petat, &c. d. l. ad peremptorium. † Secundo quæro vtrum in citatione debet apponi peremptoriè, & si hoc omittitur, an vitietur processus. Breuiter dico tibi. Quandoque fiunt tres citationes, tunc non est necesse ꝙ dicatur peremptoriè, cum habeat vim peremptorij. l. tres. C. quo. & qu. iud. Quandoque fit vna pro omnibus, & tunc est necesse, ꝙ ponatur peremptoriè. l. consentaneum. C. quo. & qu. iu. & l. ad peremptorium. s̃. de iudi. Item est vnus casus specialis ſm vnam lect. in l. cessante. C. quo. & qu. iud. & est qñ iussus iudicis iubentis per seipsum, non per nuncium interuenit, & tunc non dẽt dici peremptoriè, vt l. illa cessante. ſm diuersas lect. prædicta omnia ponuntur. Credo tamen ꝙ si in citatione dicatur. aliàs termino elapso procedetur ꝯ te ad cognitionem

a ADD. ¶ Barb. Vide gl. fi. in l. prætoris, in pr. s̃. e. vbi propter decreti 2. interpositionem, videtur res haberi pro derelicto, secundum Bal. in l. 2. si ex noxa. causa aga. Et vide Bal. in l. nec quicquam, §. vbi decretum, ff. de off. procon. vbi dicit, quòd ipsa missio corporaliter facta, diciter primum, vel secundum decretum.
b Ale. Adde gl. in l. sancimus, in ver. per contumaciam, C. ad Tre. Bal. in l. consentaneum, C. quo, & qu. iu. vbi alle. tex. in l. fi. in verbo, postulante, C. de bo. au. pos. Ang. in l. ad peremptorium, s̃. de iudic. tamen forte, secundum Imo. hoc fallit, vbi iudex posset officium suum non petitum impartiri, vt visum fuit s̃. in l. 4. §. hoc autem iudicium, & per Ant. de but. in c. examinata, de iudi.

a gnitionē,& ꝓnūciationē. iustitia mediāte, quod istud h3 vim peremptorij. l. ad perēptoriū. ʂ. de iud. Sec⁹ si diceret, aliàs elapso termino ꝓcedet̃ ꝯ te, vt ius postulat, vel mediāte iustitia, qua tūc ius vult, vt iterū ꝓcedat̃ citādo,& ꝓnūciādo ſcd̃m, ʂ. l. prox. Ex eo qđ dicit ꝓcedet̃ad cognitionē & ꝓnūciationē, apparet quod illa citatio fuit perēptoria. idē puto si dicat. te citam⁹ hac vna citatione
5 ꝓ omnib. qa tūc ꝯstat, ꝙ perēptorie citauit. †Q̃ro, an est necesse, ꝙ
6 p̄ncipalis citet̃. Dic vt l. hoc amplī⁹. §. fi. cū l. se. ʂ e. †Itē q̃ro, an est necesse qđ præcedat libell⁹ qñ quis citatur. Et v̄r, ꝙ nisi præcedat 1. decretū, nō pōt interponi perēptoriū edictū, & nō ꝯstituit eum ꝯtumacem, vt l. pn̄ti. §. cū aūt. C. de his qui ad eccl. cōfu. Pro hoc est tex. in auth. de liti. §. ad excludēdas. vn̄ sumit̃ auth. gn̄alr. C. de epis. & cle. vbi expresse d̃r, ꝙ quis nō d3 citari, nisi oblato libello. Et sic si a᷑r citat̃, apparet ꝙ nō est ꝯtumax, colligit̃ optimè in aut. de exhi. & intro. re. §. si verò ēt quidam. & ibi præcedit libellus in
7 præcedēti §. 2. †Secūdo colligit̃ ex verb. fit remissio ꝓ mēsura debiti declarati. Dicit gl. j. petiti. hoc sentit gl. iuris can. vt lit. nō contest. c. qm̄ frequēter. in fi. dicit gl. declarati, s. libello suo. Credo igitur, ꝙ d3 præcedere libellus. & hoc de iure. In qbusdā tn̄ locis cō
8 trarium obseruat ꝯsuetudo. †Q̃ro, si iste citat⁹, semel d̃t, nolo ve-
* nire* vtrū req̃rant̃ plures citationes? gl. in l. fi. de in inte. resti. t3, ꝙ
9 nō, & bn̄. †Q̃ro, dixi ꝙ v̄r in citatione d3 inseri, & perēptoriè, an hoc sit verū post litem conte. siue ante. nam ēt post lit. conte. pōt perueniri ad 1. decretum. l. properādum. §. sin aūt reus. C. de iu. & ibi gl. & post lit. conte. v̄r, ꝙ nō d3 inseri perēptoriè, cū oīs dilatio sit perēptoria, vt ʂ. de fer. l. fi. & v̄r innuere spec. de cita. §. viso. ver. dn̄t ēt. S3 ego dico bn̄, ꝙ dilationes ꝓbatoriæ illæ sunt perēptoriæ ēt si nō dicat̃, & nō op3, ꝙ notarius scribat, & perēptoriè. Sed in dilationib expectatoriis post lit. contest. op3, ꝙ inseratur, & peremptoriè, vt ʂ. de iud. l. ad perēptoriū. & C. quo. & qñ iud. l. ꝯsentaneū. quod est verum, q̃tum ad hoc, vt posset perueniri ad diffinitiuam, vel ad 1. decretum, vt dictæ ll. expresse ꝓbāt, sed q̃tum ad alia, sp intelligit̃ peremptoria, vt si citatur aliq̃s ad vidēdum iurare testes, vt C. de test. l. si qñ. Vel ꝙ veniat ad audiēdum aliq̃ interlocutoriā. Nā tūc intelligit̃ peremptoria quo ad id, vt posset ferri,
10 eadem rōe. Procedo vlteri⁹, gl. †d̃t, nō venit, nec mittit, qūo d3 intelligi hoc, & gl. dicit, actore ꝯparēte, s. in quolibet termino; & accusante ꝯtumaciam absentis, aliàs si non venit actor nō imputat̃ reo, vt l. 2. in fi. si quis in ius voc. nō ierit. & l. arbiter calēdis. ʂ. de arb. & l. ꝓperādū. §. si q̇dem. C. de iud. Et propterea dn̄t notarij, ꝙ ꝯparuit, & aduersarij ꝯtumaciam accusauit, &c. Quædā tn̄ gl. de hoc dubitāt, & ita v̄r sentire gl. in l. 2. in fi. ʂ. si quis in ius voc. nō ie. Alia gl. sentit melius in l. fi. §. j. ʂ. de eo p quem factū est, vbi actore nō veniēte, d3 interuenire reus. s3 ille gl. loquūtur quo ad alia, nō quo ad ꝯstituendum reum in ꝯtumacia. reus igitur aget ꝯ impediētem ad cætera damna, nō quod sit ꝓmissa stipulatio de iudi
11 cio sisti. †S3 qd si actor ꝯparuit, & rei cōtumacem accusauit, nō tn̄ apparet ꝙ licētiatus recesserit? V̄r nō sufficere. nō. n. sufficit cōparere, nisi tota die terminū expectet. l. & post edictū. ʂ. de iud. & colligitur j̃. de re iud. l. q̃situm. & hoc t3 Inn. de poe. c. calumnia.
b & iō d3 poni in actis, & licētiat⁹ recessit. S3 qd si q̃s erat †procu-
12 rator habēs in eadem curia plures causas plurīū agentium, & cō-
c paruit, & dixit. præsento me in omnib. terminis quos hic habeo, & licētiat⁹ recessit. an hoc sufficiat? v̄r quod nō. qa est obscura præsentatio, ergo, & c. l. aut q a᷑r. §. i. j̃. ꝙ vi aut clam. Cōtrarium puto
13 per l. accipiētis. ʂ. de aut. tu. †Sed q̃ro pone, ꝙ reus ꝯparuit p procuratorē nō legitime ꝯstitutum rōe suæ personæ, vel qa nō hēt speciale mādatum, cum d3 habere, vel alia cā nō v3, &c. perinde
14 est acsi nō venisset. l. 2. §. defendi. j̃. ex q. cau. in pos. eatur. †Sed qd si in prima citatione ꝯparet ꝓcurator nō legitime ꝯstitutus, & donec tractatur de legitimatione personæ, termini aliarum citationum trāseūt. qa forte oēs citationes fuerūt simul factæ. demum pronūciatur illum nō esse procuratorem. an poterit iudex procedere ꝯ reum tanquam ꝯ ꝯtumacem, cum nō appareat expressum in actis quod actor se præsentauerit in termino ꝯ reum? resp. si q̇dem ille procurator fuit à reo post citationem ꝯstitutus, mittendo eum. l. ēt nō legitime. nō est amplius expectandus, qa v̄r dicere se nolle ꝯparere p se, vt ʂ. de proc. l. i. §. vsus. Si vero erat ante cō
15 stitutus, idem, si apparet reum eum misisse, aliàs† ꝯsulo, quod actor nō obstāte q̇ ꝯtigetur super mādato semper in quolibet termino ꝯpareat, & eius ꝯtumaciam accuset. aliàs reus nō esset cō
16 tumax. †Pone ꝙ reus venerit, & iudex pronunciauerit litem cōtesta. & præcepit ei quod ꝯtestaretur, ille nō vult, qd fiet? Et dic procedetur ad 1. decretum acsi esset absens, vt C. quo. & qñ iud. in auth. qui semel. Vbi est gl. & videtur tex. j̃. de fideic. li. l. nō tm̄. §. senatusconsulto. & l. nō videt̃ defendere. j̃. de re iud. facit l. scire op3. §. sufficit. ʂ. de excu. tu. Sed dices tu nonne ꝯ pn̄tem interponitur 1. decretum quod h3 vim secundi. l. is qui. de noxa. & l. non solum. l. 2. & l. quoties. §. prætor. & l. si seruus §. dn̄s, & seq. e. ti. & j̃. e. l. inter quos. §. si dn̄s. & l. non alienum. ʂ. de inter. act. Nō

d recedēdo à gl. q̃ quæ est in auth. q semel. & Cy. t3 in l. j. C. de lit. cō test. licèt nō alleget. nō obst. d. ll. qa in istis actionib. q̃ fiunt quasi noxales, facili⁹ peruenitur ad 2. decretum. q̃ in actionib. personalib. qa ēt ꝯ nō latitātē, vt j̃. e. §. si fortè, in aliis secus, l. Fulcinius. j̃. quib. ex cau. in pos. ea. Et ideo in illis h3 vim secundi, in aliis habet vim primi, tāq̃ ꝯ ꝯtumacem, & pro hoc c. 2. extra de confes. lib. 6. post lit. contest. si iussus à iudice respōdere recusaret, tūc habetur pro confesso, ante lit. contest. si nollet respondere à ꝓrio sen
17 su non haberetur pro ꝯfesso. Procedo vlteri⁹, †dicit gl. nō venit, neq; misit, est necesse vt iudex pronūciet eū ꝯtumacē, & postea interponat 1. decretum? Spe. v̄r tenere, ꝙ sic, in trac. de 1. & 2. decreto. §. sequitur. in pr. Nescio qualiter probet, & credo, ꝙ non di-
e cat verū, e qa sufficit, f ꝙ reperiatur ī actis ꝯtumacia. l. sancim⁹. C.
f ad treb. super ver. per ꝯtumaciā. gl. no. Et pro hoc v̄r, ꝙ sit ex mēte. l. in pn̄ti. §. cum aūt. C. de his qui ad eccl. confu. & l. properādū.
18 C. de iud. & in auth. de exhi. §. si vero ēt qdā. Quæro, vtrū ista †cō
g tumacia g debeat liquere iudici. Resp. sic, aliàs eius decretum non
h v3. l. hæc aūt. §. j. ex q. cau. in pos. ea. & ideo reprobaui h processum vnum semel cum reperirem relationem esse factam per nūcium,
* qui citauerat post pronunciationem iudicis. Dico de hoc* ʂ. de cond. & dem. l. multum. Ideo de practica est, ꝙ in ipsa pronuncia-
i tione ponatur, visis citationibus, & relationibus, & ꝯtumacia di-
19 cti rei, & toto ꝓcessu, &c. Iuxta prædicta i quæro, †si nuncius retu
k lit notario, & nō iudici, an sufficiat? Puto, ꝙ sic, k si postea fuit indi.

a ADD. ¶ Et pronunciationem. Adde do. de Ro. conclusio. 229. incip. Item licèt in causis prophanis approbantes dictum bar. & Imo. in c. ad petitionem, de accu. bar. in l. 2. C. quo. & qñ iu. & d. l. ad peremptorium. ʂ. de iud. & in l. mancipiorū, de opti. leg. vbi dicit, ꝙ vbi iudex apponit clausulam istam, aliàs elapso termino te non audiemus, habet vim peremptorij, d. l. ad peremptorium, cum duabus seq. De quo etiam vide quoddam consilium inter illa bal. 391. lib. 4. omnino Old. cons. 3. incip. cum causa.
* Nolo venire. Adde plene, vt per Io. And. in ti. de contu. in add. ad spec. in addit. mag. Old. cons. 60. vbi tenet, quòd amplius non sit citandus, &c.
b Adde secundum Imo. quod no. gl. in c. cupientes. § ꝙ si per viginti, de elec. in 6. & habetur in l. j. C. quis decurio. j. C. de decur. li. 10. & quod no. in c. 1. de iu. & post Imo. adde quod voluit Pet. de Anch. cons. 96. vbi tenet ꝙ stante statuto, ꝙ non comparens intra terminum, habeatur pro contumace, & ex adito, quo ad missionem in possessionem, & personalem capturam, ꝙ si reus non comparet, nec actor rei contumaciam accuset, ꝙ missio in possessionem fieri non possit, vide ibi quia disputat hunc articulum, & probat dictum bar. hic. vide etiam pulchrè spec. in tit. de expen. §. fi. vers. tu autem iudex.
c Adde in ar. tex. in l. duo rei, de duob. reis. per quem ita decidunt Ang. & Imo. & idem tenet bar. in l. accipientis, per illum tex. ʂ. de auto. tut. & istud facit ad similem q. secūdum Ro. de rustico, qui præsentauit saccum scripturarum iudici, cum protestatione, ꝙ si aliqua iura contra ipsum essent, ꝙ illa producere non intendebat, de qua q. spe. in tit. de instr. edi. §. videndum restat, ver. item nec exhibeas, dubitat. S3 Io. and. dicit de facto seruari, q eū ꝓtestatione non v3, s3 sine protestatione admittit̃, quatenus suadet cā breuitatis termini præfixi rustico ad ꝓducendum iura sua, & cum hac opi. trāsit Ant. in c. imputari. de fid. instr.
d Adde post Ale. qui transit cum illa opi. ꝙ reus possit cogi ad litem contestandam, ꝙ Pau. de Ca. cons. 214. dicit, se mirari de bar. ꝙ sequatur opi. gl. in d. auth. qui semel, quia est contra casum l. 1. §. quid ergo, ʂ. de ven. inspi. vbi dicit esse casum, ꝙ reus potest cogi præcise litem contestari, & ille tex. à nemine hic al. De quo vide bal. cons. 361. li. 4. qui videtur sequi d. gl. & per bar. in ver. prox. Pau. de Cast. cons. 21. dicit, ꝙ cum per exceptiones appositas labitur tempus prosequendi appellationem, ꝙ cum iudex pronunciabit super illis, an fuerint friuolæ, vel iuridicæ, apparebit tempus cucurrisse, vel non cucurrisse.
e Adde, ꝙ bal. in c. j. de mil. vas. t3 opi. bar. sed in l. j. C. ne ex delic. defun. dicit, ꝙ aut negatur contumacia, & iudex super ea debet pronunciare, quia super emergenti est pronunciandum. l. liberis, de lib. cau. Aut non negatur contumacia, & satis est, ꝙ ex actis apparet. Ale. tamen dicit aduertendum, quia dato, ꝙ contumacia negetur, & iudex post negationem procederet ad 1. decretum, valeret interpositio absque eo, ꝙ pronunciaret super contumacia, quia iudex procedendo adulteriora, videtur reiicere illam q. emergentem, & tenet processus absque eo, q super emergenti pronunciet, c. ex parte 2. de app. & dicit probari subtiliter in l. ait prætor, §. permittit, ʂ. de min. & per id. quod no. Bar. in l. à procedente, C. de dila. & cum his transit. Tu vide omnino Pau. de Ca. cons. 33. inci. super primo, vbi ponit qualiter bar. hic sit intelligendus.
f Pom. Vide pro declaratione, Pau. de Cast. cons. 33 & omnino Ale. in l. prætor. §. hoc interdictum, ʂ. de ope. no. nun.
g Quæro, vtrum ista contumacia. Limita, vt per d. Ias. in l. 1. ff. de off. eius, vide ēt fel. in c. ecclesia S. Mariæ, ver. decimo ad hanc partem, extra, de const.
h Adde bal. consil. 202. li. 1. & Pan. in c. quoniam contra, de prob. vbi dicit hoc dictum notan. & facit, quod voluit Io. And. in add. ad spec. in tit. de prola. sententiæ, §. iuxta, ver. item etiam, ꝙ licèt iudici constet, ꝙ nuncius retulit citasse A. & erat alius eiusdem nominis, quòd sententia non valet.
* Clau. Dico de hoc. Istud dictum plene examinat Præpositus in c. cum parati, extra app. & vide omnino fel. in c. cum olim, de re iud.
i Iuxta prædicta. Vide latè fel. in c. quoniam falsam, extra de proba.
k Adde, ꝙ Ang. tenet contra bar. & bal. in auth. quæ supplicatio. C. de preci. imper. offe. & Ro. hic, qui all. Host. in c. quoniam contra falsam, de proba. Gul. de Cun. in l. edita. C. de eden. Pau. de Cast. in d. auth. quæ supplicatio. Et cum istis transit Ale. nisi notarius esset specialiter deputatus ad illud, vel nisi fieret cum præsentia, & mandato iudicis. Tu dic, ꝙ pro opi. bar. in terminis consuluit alb. cons. 112. lib. 2. inci. illud de iure quæritur, & sequitur etiam Pan. in c. quoniam contra, extra de proba. Ro. cons. 498.

ci notum, sicut etiam instrumenta possunt ipsi notario produci,
vt C.de app.l.eos.§.super his.ibi ad scrinia. & ibi gl.facit de temp.
ap.aut.si appellatione.Et sic patet, ꝙ nō est necesse, ꝙ relatio nun
cij fiat iudice sedente pro tribunali, sicut nec commissio, vt l.sed
interpellatur.§.j.š.de arbi.& l.diem.in pr.e.ti.deinde dicit gl.tunc
20 mittetur in possessionem. Quæro primo, vtrum† debet dari libel
lus in ista prima missione ex primo decreto? Specul. in tit.de pri-
mo,& secundo decre.§.2.in prin.&in ti.de eo qui mit.in pos.cau.
rei ser.videtur dicere, ꝙ detur libellus nouus, sed nescio legem in
a mundo,[a] quæ velit nec quæ probet, imo credo, ꝙ libellus non de
bet dari, quia miss.in pos.ex primo decre.fit ex off.iu.interposito,
parte non citata, amplius videtur, ꝙ non debet dari libellus. Facit
ad hoc, quod no.in l.2.§.dies.š.quis or.in bo.pos.ser.& l.seruus.š.
de bo.pos. & hoc innuunt expresse iura alle.in §.si vero.in aut.de
exhib.re.& l.præsenti.§.cum autem.C.de iis qui ad eccl.confu.&
l.consentaneum.C.quo.&quan.iud. ꝙ non detur nouus libellus,
b sed mittitur in possessionem. Secundo quæro [b] †qualiter fiet ista
21 missio, an intrabit sua authoritate, an debet mitti per iudicem? Et
dic, ꝙ per executorem.l.is cui §.missus.š.vt in pos.leg.sed si daret
iudex licentiam parti, ꝙ intraret sua authoritate, bene valeret, &
posset facere.l.dotis.C.sol.mat.& C.vt nem.liceat sine iud.au.sig.
imp.&c.in rubro, & nigro, ſm hoc erit nuntius in re sua, ꝙ potest
esse vt ĵ.de furt.l.cum qui.§.si epistola.& hoc tenet Iac.de Are.in
l.j.§.nunciatio.š.ti.j.& tene menti, tamen caueat pars, quod non
intret sine executore, vel sine authoritate iudicis, qa perderet ius
22 suum, l.miles.§.q iudicati.ĵ.de re iud. Pone,† ꝙ ipsemet possidet,
vel in commodato habeat, vel aliter tenebat, & possidebat, quali-
ter fiet. Et tunc primum decretum nō interponitur mittendo te.
sed dicit sic, permitto te possidere, & ꝙ non turberis.l.si proprie-
tarius.§.j.ĵ.e.& ibi est casus, ꝙ retineatur, & mittitur in possessio-
23 nem. Sequitur† in gl.licèt aliter olim, hodie tamen in causa dam
ni infecti, nihil est immutatum, qa fit missio re ipsa, hodie ēt sicut
olim. Itē in omnib.casib.& realib.actionib.vbi in re petita fiebat,
& ita hodie, vt š.e.l.prætor.§.eiᵒ.& prox.§.š.ex hoc edicto.& l.j.š.
e.& l.Fulcinius.§.item videamus.ĵ.ex quib.cau.in pos.ea. Sed est
immutatum in personali actione. vnde hodie pro mensura debi-
ti declarati, vt in aut.& qui.C.de bo.au.iu.pos.& in corpore vnde
sumitur, §.si vero.in aut.de exhib. Sequitur in gl. fit missio, vt tæ-
24 dio affectus, &c. fiet etiam propter aliud, vt videbitis. ĵ.† Quæro.
vtrum missus possit reum de possessione eiicere. dic, vt ĵ.ea.l.§.si
quis autem. Et vide quæ dicam. ĵ.de bo.aut.iud.pos.l.in venditio
25 ne.§.j.† Quæro, vtrum postquam est contumax peremptorie, an
debet citari iterum ad audiendum interpositionem primi decre-
c ti? Et certe non.[c] quia in peremptorio debet dici, compareas in ta
li termino, & peremptoriè, aliàs procedetur contra te, nō obstan
te tua cōtumacia.l.ad peremptorium, cum seq.š.de iud.& ext.de
off.del.c.consuluit. Puto, ꝙ eo ipso, ꝙ dicit, peremptorie, hoc im-
26 portet, vt colligitur ex l.ꝯsentaneum.C.quo.& qu.iudex.† Quæ
ro, vtrum primum decretum debet interponi ipsa die perempto
rij, vel alia die? Expressum est extra de offi.del.c.consuluit.vbi in
vltima die peremptorij potest interponi. vel de æquitate ꝑt in a-
d liam diem expectari.[d] pro hoc facit.š.de iud.& l.post edictum.cū
e gl.2.vbi post peremptorium iterum expectatur. [e] Sed contra vi-
27 detur casus.ĵ quod vi aut clam.l.fi.§.fi.Sol.vt ibi dicam.† Quæ-
ro, qualiter ad ſm decretum perueniatur. Gl.quæ est hic dicit, ad
ſm decretum debet iterum citari, vt in aut.iubemus.C.de iud.illa
modicum facit.sed hæc gl.bene dicit.probatur š.e.l.4.§.si forte.nā
interponitur cum causæ cognitione, vt ibi, sed cā cognita intelli-
gitur ꝑsente parte, vel citata.l.in causa.§.causa. š.de min.ergo de-
28 bet citari, & pro hoc l.3.in fi.ĵ.de acq.poss. Procedo,† Dicit gl.si
nō venit, &c. Quæro, vtrum debeat præconizari. vt vicini sciant
f hoc, dicam [f] in l.hæc autem.& l.2.ĵ.ex quib.cau.in pos.ea.† Item
29 gl.dicit hic, ꝙ debet nuntiari domi.gl.vř male dicere, quia ſm de
cretum debet interponi ꝯ latitantem. l.Fulcinius.§.1.& §.quit sit
autem latitare.ĵ.ex quib.cau.in pos.ea. Sed si nunciatur domi, nō
latitat. In ꝯrium facit.ĵ.ea.l.§.si forte.vbi ꝯ absentem reipub.cau-
sa peruenitur ad ſm decretum. Dico, ꝙ qñ quis conuenitur actio
ne personali, proprie in sua persona residente, tūc requiritur lati-
tatio. ita loquitur l.Fulcinius. sed qñ non actione residente in sua
persona, sed vitio rei suæ, vt in causa damni infecti, & noxali, tūc
non requiritur latitatio, vt §.si forte.ĵ.ea.l.& š.si ex noxa.cā aga.l.
2.§.r.Ita debet intelligi.ĵ.de priui.cre.l.Imperatores.cum ibi no.
& sic tenet Iac.de Aret. & Cy. in l.ignorare. C.de rest.mi.Mō ad
propositum, citatio ista ad domum cā damni infecti, & noxali ꝑt
fieri, vt perueniatur ad ſm decretum, cum latitatio nō requiritur,
in aliis vero actionib.personalib.vbi latitatio requiritur non suffi
cit ad domū nisi semel fuisset in iudicio, vel nisi semel fuisset per-
sonaliter citatus. vel aliter ei notificatum, ita ꝙ præsumatur eum
latitare. Ita no.in l.Fulcinius.§.quid sit autem latitare.& per Dy.in
c.pro possessore.ext.de re.iu.li.6.& per Inn.in c.si aduersarius.ext.
de eo qui mi.in pos.cau.rei seru. Sed an omnis sciens, & contem-
nens videatur latitare, dicam in d.§.quid sit autem latitare. In casu
tamen etiam ꝯ latitantem non interponitur ſm decretum, sed da
30 tur curator bonis, vt š.de cura.fur.l.curator.† Procedo vlterius.
Vides, ꝙ ad hoc, vt perueniatur, ad ſm decretum requiritur latita
tio, quæro, vtrum debeat latitare quis tempore primi, & secundi
decreti, an sufficit tempore secundi, licèt tempore primi non lati
tauerit. Tu habes gl. ꝙ in vtroque tempore, no.in l.ait prętor.§.fi.
in fi.in gl.parua, super verb.non latitet.š.quib.ex cau.maio. Istud
idem tenet Iac.de Are.in l.Fulcinius.§.j.ex quib.cau.in poss.ea. &
ibi vř tex. Non credo, ꝙ dicat verum, quia est ꝯ tex.l.ignorare.C.
de rest.mi.& ĵ.ex quib.cau.in pos.ea.l.antepe.& ibi no. Ad l.Fulci
31 nius.§.2.responde, vt ibi dicam.† Quæro quid ꝯ vniuersitatem,
an posset procedi ad ſm decretum. Casus est in l.j.in fi.š.quod cui.
32 vni.no.& notab.tex.est.† Quid de furioso? Dic vt in l.Fulcinius.
§.adeo.ĵ.ex qui.cau.in pos.ea Quid de pupillo, & minore? Dic vt
in l.quamuis.in fi.š.e.& l.si minor.ĵ.de bo.au.iu.pos.sed quid fiet,
33 † si ille, ꝯ quem fit missio, non latitat? Resp. dabitur curatoris bo-
nis, contra quem agitur via ordinaria, vt l.ab hostibus.in princ.š.
quib.ex cau.ma.& l.in possessione.§ j. & fi.ĵ.quib.ex cau.in poss.
eat. Vel si sit graue æs alienum dabitur curator, qui bona statim
vendet, & satisfaciet.l.j.& 2.ĵ.de cur.bo.dan.& qui.ex cau.in pos.
34 ea.l.Fulcinius.§.adeo.& l.si diu.& ibi not.† Procedo vlterius, di-
cit gl.& si veniat, restituat expensas, & damna aduersario, & reci-
piat possessionem, intra quantum tempus admittitur ad venien-
dum? Nam fuit opi.lo.gloss. Decretorum, ꝙ intra annum tantum
etiam in personalib.admittitur ad recuperandum possessionem,
in realibus non est dubium, quod est verum. Istam opi.no.glo.in
c.quoniam frequenter.extra vt lit.non cont.cir.fi.& in c.contin-
git. extra de dol.& cont. Et istam videtur tenere Iac.de Aret.in l.
cum qui ĵ.de priuile.cred.& dicit ipse, ꝙ de hoc est tex.in l.si quis
emptionis.§.sed, & si quis.C.de præscrip.30.an. vbi dicit, ad simi-
litudinem, &c. post annum non auditur, nisi probetur indebitum
esse, prout in reali post annum non admittitur, nisi de proprieta-
te. Gl.tetigit in aut.de exhib.& intr.reis.§.si vero etiam. Commu-
niter omnes tenent contrarium, ꝙ perpetuo audiatur, antequam
interponatur secundum decretum.l.consentaneum.C.quom.&
quan.iudex.& l.properandum.§.sin autem.C.de iu.& l.2.in fi.vbi
in rem act. vbi dicit intra 30. annos. Sed procederet istud de 30.
annis.secundum opin.gl. ꝙ iuri offerendi præscribitur spacio 30.
an.l.cum notissimi.C.de pręsc.30.an. sed secundum opi.illorum,
qui dicunt, ꝙ iuri offerendi nō præscribitur, videtur ꝙ perpetuo
posset recuperare. Dicit gl.restituat, &c. Ista gl.dicit & tex.videtur
dicere in l.si pupillus.in fi.ĵ.de priui.cre.& in aut.& qui.C.de bo.
aut.iud.pos.& in corpore vnde sumitur. Nonne ista gl.est contra
ĵ.ea.l.§.si quis damni.& §.seq. vbi non recuperat, nisi caueat. Mō
si tu es paratus defendere, non admitteris, nisi caueas, & sic non
sufficit expensas restituere, & sic in debito debes id qđ petitur ēt
debitori soluere, nō solū sufficit expensas restituere.tex.ē š.fa er.
l.his

a ADD. ¶Adde, ꝙ Imo.& Io.an.in c.1.de lib.obl.Spec.in tit.de lib.conce.§.nunc
dicendum, ver.30.& Io.an.in rub.de eo q mit.in pos.cau.rei ser.tenent opi.Bar.
quam etiam tenet ipse Bar.in l.iubere cauere, de iu.om.iu.fatetur tamen Alex.
ꝙ aliqualis petitio requiratur, vt etiam voluit Imo. quia in actis summariis e-
tiam talis petitio requiritur, vt in cle.sæpe, de ver.sig. Sed pulchre vide, quæ re
quirantur in interpositione primi decre.Bal.consi.54.lib.2.

b Secundo quæro. Vide Fel.in c.causam, de rescriptis.

c Certe non. Adde ſm Imo. ꝙ simile dicimus in condemnatione expensarum, ſm
Inn.in c.calumniam, de pœ.Bar.in l.3.§.si ad diem, ĵ.de re mil.vnde cum in cita
tione apponatur, seu apposita esse intelligatur comminatio, ꝙ non comparen-
te procedetur contra eum in causa, l.ad peremptorium, cum ll.tribus seq.š.de
iud.merito non est necessaria alia citatio, secus si iudex vellet imponere mul-
ctam, quia nō posset sine noua citatione, alleg.no.per Bar.in l.2.š.si quis in ius
voc.non ierit. Quod vltimum intelligit Imo.esse verum, nisi forte iudex com-
minatus fuerit in prima citatione, ꝙ si non comparebit intra diem mulctabit.
Ex quo infert, ꝙ si quis fuerit citatus ad respondendū positionibus cum com-
minationib. ꝙ aliàs habeatur pro confesso, si non compareat in termino secun
dæ citationis, poterit iudex sine alia citatione eas hře pro cōfessis. Tu adde, ꝙ
ꝑ dictis ꝯcordat quoddā cons.inter consilia Bal.492.lib.4.& vide Old.consi.3.

d Expectari. Adde Io.an.in addi.ad Spec.in ti.de sen.prolat. §.instrumenta, versi.
est etiam nulla, & Bal.in l.cum non ex eo die, C.quan.prouoc.non est neces. &
consi.278.lib.1.vbi dicit, ꝙ iudex potest expectare citatum, non citantem. Et ita
loquitur c.consuluit, extra de off.del. Ioan.and. vbi š, contra tenet melius esse
ea die, sequutus Guid.de Suza.per l.fi.§.si quod vi aut clam.

e Pom. Expectatur. Not.ad c.consuluit.de off.del.vt non habeat solum locum in
actibus ibi enumeratis, vt in illis possit reus expectari in alteram diem, vt ibi
dř, sed etiam in aliis. Nam Bar.hic loquitur in 1.decre.de quo ibi nō fit mentio.

f Hęc autem. Adde, quia Alex.vř transire cum illa opi. ꝙ nec vicini, nec propin-
qui sint citandi, ad hoc vt possit perueniri ad ſm decretum, nisi qñ ꝓceditur ꝯ
minorem, & hoc voluit Pau.de Ca.cons.53. Sed Bal.cons.172.inc. Dy.l.curator.
lib.2.dicit post multa, tutior & verior est opin.qđ amici & propinqui citandi
sint, quod consilium vide, quia pulchrum, & conforme ad proximam sequen-
tem q.Bar.ad quem.Bar.etiam pulchre vide Ro.cons.454.& Abb.cons.84.lib.2.

l.his consequenter.§.fi.& de pig.l.si fundus §.in vendicatione.& ĩ.pro hær.l.2.in pr.& d.l.eum qui.ĩ.de priu.cre.& ibi est tex.vnde gl.ista & tex.in d.aut.& q.& tex.in corpore vnde sumitur. vr̃ magis le dicere. Iac.de Are.istud contrarium tetigit in aut.& qui.& pessime soluit, & dic.ꝙ debet soluere debitum, verũ est post annum, nisi probaret indebitum, vt modo dixi, sed illa non tenetur, & de ea non curo.do aliam sol.aut.est facta contra dolosum latitãtem, & non recuperat, nisi integre satisfaciat.d.l.eum qui. Aut contra non latitantem, & tunc refectis expensis recuperat, vt in d. Aut.& qui.Sed ista est contra d.aut.& q.& in corpore vnde sumitur.vbi expresse loquitur in missione facta contra latitantem.& sic est falsa, & ego dico in l.si pecuniæ.in fi.vt in pos.le.tex.soluit hanc contrarietatem, & dicit. Aut missio in possess.est facta, quia non defensus.& tunc te veniente ad defendendum recuperas possessionem refectis expensis. Si vero missio est facta, quia non soluisti, & tũc oportet, ꝙ tu soluas, aliàs nõ recuperabis. Item si est facta missio, qa non cauisti, non recuperabis, nisi caueas vt ĩ.e.l.§.si quis dãni.& §.seq.& pro hac determinatione vr̃ ẽt casus de ver.sig.c.ex parte.j.Et ſm hanc dist.debent intelligi dicta iura ad d.l.eum q.quæ vr̃ ponere illam dist.aut latitabat, aut non.dic, vt ibi dicã. Sed po-
35 ne, †ꝙ venit, & non restituit expensas, & vult impedire 2.decretum, & dicere, ꝙ nõ dẽt interponi, nec vult soluere expensas, neq; defendere. Dicit Spe.ꝙ d3 dari libellus, in quo contineatur, ꝙ d3 interponi 2.decretum, & contestari lis.& hoc in tract.de 2.decre.§.j.ver.porrò. Credo, ꝙ illud nõ sit verũ, & iõ Rof.in tra.suo dicit, ꝙ si iste venit, interrogabitur, vis tu restituere expensas, & defendere? & si dicit ita, audiet̃: si nõ, ꝓcedetur postea ad 2.decretũ sine nouo libello.& hoc credo verũ per tradita in d.aut. & qui.vbi nõ d3 audiri, nisi refectis expensis, sed ſm Spe.audiet̃, non refectis expensis, vt l.cũ ꝓponas.C.de bo.aut.iu.pos.Et colligitur in c.j.ext.de eo qui mit.in pos.cã rei ser.ſm vnã lec.Inn.nã 2.decretũ nõ est nouus, & separatus processus à 1.sed totum est vnum: & 1.decretum est ordo perueniendi ad 2.vt l.cum vnus.ĩ.de bo.aut.iu.pos. Dicit gl. vlterius, si nullo modo venerit interponitur 2.decretũ.
36 †Quæro, an adhibeatur aliqua cãæ cognit.gl.in d.l.Fulcinius.§.cum hoc, d̃t, & bene, quòd sic, si præcesserint ea, quæ præcedere debent, & ꝙ debito constet summatim, vt ibi dicã, & à 2.decreto ꝑt appellari, quia parat plenum præiudicium, vt dicã ĩ.e.l.§.si for-
37 te. Quero, iuxta istud, †an de nouo debeo introduci in possessionem? gl.quæ est insti.de of.iu.§.fi.& eã all. Dy.vr̃ dicere, ꝙ sic, Dy.terminat ꝯrium, quia fcm̃ iudicis, & partis æquiparantur. l.si ob cãm.C.de euict.& C.si in cã iudic.pig.cap.sit.l.j.Sed video, ꝙ pars non hẽt necesse inducere in possessionẽ eum, qui est, qñ vult trãsferre dñium.l.qua rõe.§.interdum.ĩ.de acq.rer.do. & inst.de rer.diu.§.interdum. Ad gl.inst.de of.iu. tñ.ꝙ illud est verum qñ ante non erat in possessione. Et credo Dy.verum dicere. Tu habes casum ſ.e.l.quis.in fi.coniuncta l.si proprietarius. ĩ.e.& l.prætor.§.
38 eum cui.vbi iubet possidere, non immitti. †Sed pone, ꝙ vnus est
a missus in possessionem in vna re[a] ex 1.decreto, an 2.decretum poterit interponi in alia re? Et vr̃ casus in l.quis.ĩ.de bo.au.iu.pos.la.
39 But.disputauit hanc q.q̃ mõ non recito, dicam in d.l.quis. †Procedo vlterius, & quæro intra quantum tp̃s dẽt interponi 2.decretum? Et dic, ꝙ arbitrio iudic. Gl.est in l.cum proponas.in ver tpe.C.de bo.au.iu.pos.Et vide gl.in d.ver.prius.§.si plures.ſ.hac l.ibi, s3 intra ꝙ tp̃s, & lege vsq; ibi, s3 quo iur̃. Et hoc t3 Dy.& alij.Inn. in c.dilecto.ante fi.ext.de ver.sig.vr̃ dicere, ꝙ melius est interponi post annum, vt colligitur in c.qm̃ frequenter, vt lit.non conte.
b sed puto verius esse iudicis arbitrio,[b] vt l.in vendic.§.de tpe.ĩ.de
40 bo.au.iu.pos. †Sed quo iure petitur interponi? Quidam dñt iure actionis, & quidam officio iudicis & bñ.l.j.de iu.om.iu q̃ gl.all.& adiunge.ſ.e.l.prætor.& gl.dicit verũ, sed dubito multum, an istud officium iudicis nobile an mercenarium. Gl.vr̃ dicere, ꝙ sit iudicis officium nobile.& quia dicit gl.loco deficientis actiõis datur, Pet.idẽ t3, & Cy.refert in l.cum ꝓponas. C.de bo.au.iu.pos. Ego, l3 aliàs dubitauerim in hoc, tñ me teneo cũ gl.per l.iubere cauere.& l.ea q.§.magistratib. ĩ.ad mun.vbi p3, ꝙ est mixti imperij, & sic
c expeditur officio iudicis[c] nobili, vt no.ĩ l.nec qcq̃.§. vbi decretũ,
41 ſ.de of.procons.& dixi ſ.e.l.4.§.duas. Quærit ẽt gl.†in qb.actionib.interponatur 2.decretum, sed debuit primo interrogare gl.in quib.actionib.primum interponatur. Ego do rñ̃am, in oĩb.actionib.& petitionib. & persecutionib.ꝑt interponi 1.decretum, nisi vbi natura rei petitæ repugnat. Hoc mõ dicas in oĩb.actionib. s.personalib.ĩ.ex qui.cau.in pos.ea.l.1.& C.de præt.pig.l.1.in fi.Petitionibus dico, vt comprehendam actionem in rem, & mixtam, vt l.Fulcinius.§.item videamus, & §.sequ.& sequ. quare dico persecutionibus, & comprehendam officium iudicis, vt per to-
d tum tit.vt in pos.leg.ff.& C.Dico, nisi[d] vbi natura rei repugnet, hoc dico, qa admũ hæreditatem, peto restitui in integrum, qualiter ꝑt fieri missio? Vel peto, vt liberes me à tali debito, qũo ꝑt fieri missio in 1.decreto, non video, & iõ in istis adhiberetur plena
e cãæ cognitio, absente parte, & profertur diffinitiua:[e] & si illã velles tenere, forte nõ male diceres, sed paratur plenum præiudiciũ, hic est casus in aut.si oẽs.C.si mi.se ab hær.ab.& qđ ibi not.Doct.& de asser.tol.l.j.§.fi.& melius in l.eum vero.§.subuentũ.& l.neq; infantes.ĩ.de fideic.lib. Et probatur in actione finium regundorum. Peto, vt inter te, & me ponãtur termini, non venis, quid fiet? Credo qđ parte absente iudex ꝑt facere interpõi terminos. Et hic
42 est casus.C.fi.reg.l.3.in fi.gl.nõ violaret illam literã †Quæro, in quib.casib.interponit̃ 2.decretũ? Et vna est gl.ĩ d.l.iubere cauere, ꝙ in cautione dãni dati tm̃. Sed male dicit per l.ædium. ſ.de pec. Quidam antiqui, vt ĩ.hac ea.gl.patet ibi, alij dñt, &c.ꝙ fiebat tm̃ in duob.casib.s.in cã noxali, & dãni infecti. Istud non approbatur, & bñ, qa ĩ oĩb.actionib.ꝑsonalib.ꝑt interponi 2.decretũ.l.ꝓperãdum.§.sinãt.C.de iu.& C.de bo.aut.iu.pos.l.cũ ꝓponas.& l.Fulcinius.§.j.ex qui.cã.in pos.ea.tñ illi antiq fuerunt moti forte, qa in illis duob.casib. solũ interponit̃ 2.decretũ ad adiudicandũ rẽ petitori, non attento plus, vel minus valeat, in aliis vero 2.decretũ interponitur vendendo, vel dãdo insolutũ ꝓ mensura debiti. Teneas gl.q̃ dicit, ꝙ in oĩb.actionib.de mundo personalib.põt interponi 2.decretũ. Fallit in cã legatorũ, & in possessore ventris noĩe. Et vide hãc gl.ibi, fallit ſ.vt in pos.le.&c. Aduerte, in l.is cui, q̃ all.
43 gl.dr̃, ꝙ alr̃ fit missio ex 2.decreto. S3 an† dẽat interponi in oĩb.casib.2.decretũ.do rñ̃am, ꝙ ꝑt in oĩb.casib.interponi, in qb.per 1.nõ est plene ꝯsultum, per l.is cui. vt in pos.le.qa si peto cautionẽ noĩe legatorũ, missio in pos.h3 vim cautionis, no.ĩ.e.l.§.si qs, & l.de bonis.§.q pupillo.ſ.ad Carb.ergo nõ itur ad 2.qa h3 istud qđ vult, s3 qñ peterent̃ legata actione ex testõ, esset idem qđ in aliis creditorib. Idẽ dico vbicunq; est per 1.plene ꝯsultum, vt in casib.quos ſ.dixi. Pone ẽt in actione ad exhibendũ, qñ per 1.est ꝯsultũ,
44 non peruenitur ad 2.Iuxta ꝑdicta† q̃ro, qđ si fuit interpositum 1.decretũ.qa non cauebat, & debitũ est purũ, vel purificatũ, an ex vigore illius 1.decreti posset perueniri ad 2.qdã dñt, ꝙ sic.per gl.d.l.is cui. Et ita sentit Dy.& ego.idem est casus ĩ.de pri.cre.l.si cre
f ditores.[f] †Item dicit gl.fallit in possessione, q̃ datur noĩe ventris.
45 Gl.dicit bñ in se, & no.bñ.qa mã nr̃a loqtur de missione in pos.ꝓ
46 ꝯtumacẽ.ibi, nõ sic. †Procedo vlterius; q̃rit gl.vtrũ in actione ex empto, interponatur 2.decretũ? Et recita gl.vt iacet. Declaro istã gl.qñq; actiõe ex empto agit̃ ad interesse, tũc diceret bñ gl.qñq; agit̃ ad rem ipsam tradẽdã, & tũc qñq; est missio fcã nõ in rẽ venditã, s3 in aliã, & tũc fit ꝯdemnatio ad interesse.l.j.ſ.de ac.emp.& tunc gl.non hẽt dubiũ. Qñque fit missio in rem venditã, & tunc, aut est res, q̃ ꝯsistit in genere, tunc venditor tẽtur facere emptorẽ dñm rei, sicut emptor venditorẽ dñm de pretio. l.ex empto.ſ.de act.emp.& per id qđ dicit Rog.in l.si domus. §.de euictione.ſ.de le.1.& de le.3.& l.q ꝯcubinam.§.si hr̃s.vbi relicta re in genere, tenet̃ hr̃s legatariũ facere dñm, & ita hic, qa ñ ex natura emptiõis, & venditionis, s3 ex natura rei d3 fieri dñs, & tunc interponitur 2.decretũ, qa per 1.nõ est sibi ꝯsultum. qñque est vẽditio in spẽ, & tunc in re ipsa interponitur 2.decret. qa si est dñs, venditor tenetur facere dñm emptorẽ. l.ex empto.in pr.de act.emp.si nõ est dñs parat cãm ꝑscribendi d.l.ex empto.& l.clauib.de contr.emp.& sic est necesse, ꝙ interponatur 2.decretum, cũ per 1.nõ sit ꝯsul-
47 tum, vt in isto §.Iulian. †Quæro, qs est effect⁹ 1.decreti? l3 gl.1.dixerit de effectu 2. Et gl.dicit, ꝙ effect⁹ 1.decreti, nihil aliud facit, nisi detentatorẽ eũ q est missus. Et vide gl.ibi, effect⁹ j.decreti, &c. cir.fi.gl.dic tu, qñq; est effect⁹ exp̃ssus, quẽ verbũ sonat, & tũc iste fit multis modis. Primo mõ iubẽdo vt caueat̃.l.si pri⁹.ſ.ti.1.qñq; iubendo aliquẽ mitti in poss̃.vt per totũ istum tit.qñq; plus dr̃ in decreto, s.ꝙ fruct⁹ lucret̃.d.l.Fulcinius in fi.qñq; h3 vim scđi 1.decretum alle.tibi plures ll.ſ.all.l.quoties.§.ꝑtor.ſ.de nox.cũ si.& l.inter quos.§.si dñs.ĩ e.hẽt ẽt 5 effectũ, qñ iubet tẽre poss̃.q̃ h3.l.si ꝓprietarius.ĩ.e.qñque iubet hr̃e loco pignoris, vt in hoĩe capto, vt no.C.de præ.pi.l.j. Quidã sunt alij effectus ꝯsecutiui. Nam si 1.decretum

a ADD.¶Alex.refert, ꝙ Bar.in d.l.quis, ĩ.de bo.aut.iu.pos.vr̃ ꝯcludere, ꝙ sic, præterq̃ qñ fit ex cã, q̃ vnã rẽ tm̃ respicit, vt in cã dam.infe.& nox.Ia.bu.idẽ tñ̃e vr̃ l.fi.C.de bo.aut.iu.pos.& Bal.ibi dicit, ꝙ si res ꝓ qua est missus creditor in pos.ñ est sufficiens, poterit ꝑ 2.decre.suppleri in alia re, qđ ẽ mẽti tẽndũ, & cũ opi.Bar.trãsit Ant.de but.c.ꝯtingit, extra de dol.& cont.& Io.and.in Spe.de 1.& 2.decreto, §.iam de effectu, vbi refert Dyn.ita tenuisse in l.qui duos, de reb.dub.

b Adde, ꝙ Ang. & Imo.dñt hanc esse cõem opi.pro qua Alex.dicit facere tex.& gl.ĩ.e.l.§.nõ ãt, & §.si forte, ita t3 Bar.& alij, in l.cum ꝓponas, C.de bo.au.iud.pos.Dy.& Bart.in l.ã diuo pio, §.in venditione, ĩ.de re iu.Io.an.in addi.ad Spe.in tit.de 1.& 2.decreto, §.iuxta, ver.sequitur, licẽt d.§.Spe.teneat idem qđ Inn.

c Iudicis nobili. Adde, ꝙ cum hac opi.transit Alex.post Bal.Imo.& Pau.de Ca.hic.

d Barb.No.istud dictũ sing.ſm Raph.vide Ia.bu.& Bal.in aut.si oẽs, C.si vt ab hæ.se abst.& l.pe.§.si ſm vnũ intell.vbi cas⁹, C.ad Tre. Bal.in aut.& q.C.de bo.au.iu.pos.vult missionẽ fieri in pos.ẽt si nil petitur, videaris eũ ibi, ñ tñ bñ probat.

e Imo.t3 ꝯtrũ.Ro.seq̃t opi.Bar.ꝓ qua alle.l.q se.de iu. & tex.ĩ c.1.de eo q̃ mitt.ĩ pos.cã rei ser.in quo idẽ t3, & Bal.l.a.ĩ fi.C.de testa.cũ illis tandem trañ̃t Alex.

f l.si creditores. Adde, ꝙ contrarium tenuit ipse in l.is cui, ſ.vt in poss.leg. Sed Imo.approbat, opi.quam hic tenet Bar.in d.l.si creditores.

decretũ interponit̃ 1.modo,dic,vt d.l.§.fi prius.ſi ſecundo, modo
a mittendo aduerſarium in poſſeſſionem,a & tũc h3 effectũ ꝙ cõſtituitur prætoriũ pignus.l.j.C.de præt. pig. hoc tñ eſt verũ ĩ miſ-
48 ſione ſecũda.l.nõ eſt mirũ.§.de pi.act.†S3 circa hoc dubitat̃,qño in actione reali,ſi res eſt mea, ꝯſtitueret̃ pign⁹ prætoriũ, qñ nihil eſt in obligatione,ꝯ.l.neque pignus.de re.iur.reſp.qñ res eſt mea non ſimpl'r,ſed reuocabil'r,tũc illo reſpectu quo põt reuocari,eſt mihi obligata.l.ex ſextãte.§.Latin⁹.ĵ.de exce.rei iu.& Cy.C.ſi an tiq.cre.l.j.& C.de his qui in prior.credi.l.j. Vnde cum talis poſſeſ ſio poſſit reuocari intra primũ annũ,reſtitutis expenſis, erit obligata ſibi pro expenſis.Itẽ dubiũ eſt qñ agit̃ of.iud.cũ nihil ſit obli
b gatũ,qual'r ꝯſtitueret̃ pign⁹ prætoriũ.b Et dicit, ꝙ eſt futurũ in obligatione cũ itur ad iudicẽ,vt ĵ.e.l.eleganter.§.ſeq.& ſeq.& §. ſi iam fuerint.Preterea ẽt ei quod debetur officio iudicis põt accedere fideiuſſor.vt ĵ.de ſol.l.cũ qs.§.ſi qs ꝓ reo.& ĵ.de fideiuſ.l. 1.
49 eadẽ rõe pignus. †Quæro vtrum miſſus ex 1. decreto hẽat poſſeſſionẽ?gl.d̃t, ꝙ nõ,ſed ſolũ detentationẽ,qđ eſt verũ in perſona li.In reali dic,vt in l.ſi quis emptionis.§.ſ3 & ſi quis.C. de præſcri.
50 30.vel 40.an.& dicã ĵ.de acq.poſ.l.3.§.fi.†q̃ro, vtrũ miſſus ex 1. decret. faciat fruct⁹ ſuos?Et gl.tãgit,& vide ibi, nec lucrat̃ fruct⁹, &c.Fallit in duob.caſib.Ia.de Are.addit tertiũ,vt l.ſed & ſi is.§. an aũt.§.de Carbo.edi.S3 caſus quẽ ponit gl.in Carbo. & noĩe ventris.Ia.de Are.dicit, ꝙ non eſt proprie 1.decretũ, qđ interponitur ꝑꝑ ꝯtumaciã,vt hic ſumit̃.Quid dicem⁹?Tu habes gl. in auth. de exhib.& introduc.reis.§.ſi vero.vñ ſumit̃ auth.& q.C.de bo.auth.
c iud.poſſid.ꝙ de ꝯſuetudine lucrat̃.ſ3 illa ꝯſuetudo nõ eſt bona,c qa ꝯ ius diuinũ in fraudẽ vſurarũ.Dic ergo,ꝙ in ſorte ꝯputat.l.is
51 cui.§.q̃ri poterit.§.vt in poſ.leg.†q̃ro,qđ in realib.d vtrũ lucretur
d fruct⁹?gl.dicit,& vide eã ibi,in realib.actionib.&c.vſq; ad fi.dicit
e ne bñ iſta gl.in realib.Qñq; iudex expreſſit,e & tũc nõ eſt dubiũ, ꝙ lucret̃,d.l.Fulcini⁹.in fi.Aut nõ expreſſit,&poſt annũ lucrat̃,qa eſt ver⁹ poſſeſſor,ante nõ lucrat̃.l.ſi qs emptionis.§.pe.C. de præ
52 ſcr.30.an.†q̃ro,vtrũ 1.decretũ hẽat effectũ,vt ex eo poſſit perueniri ad fm.reſp.vbi ꝑ primũ nõ eſt plene ꝯſultũ,hẽt vim,vt poſſit ꝑueniri ad fm.Et vide gl.ibi,ſed nũqđ in realib.vſq; ibi, & qa verba prætoris.&c.An iſtud ſit verũ,qđ dicit gl.& dicit verũ ſi ꝑ primũ erat mihi ſatis ꝯſultũ:iõ nõ bñ dicit,qa ago rei vendicatione, & peto ꝓnũciari me dñm.l.Pomponi⁹.§.ſ3 & is.de procur.l.& ex diuerſo.§.de rei ven. licet ergo habeã poſſeſſionẽ tñ ad declarandũ me dñm,vt ſic de cætero nõ audiat̃ de proprietate, nõ ſufficit miſſio ex j.decreto cũ curſu anni.Vñ credo,ꝙ interponat̃ ſecũdũ.
53 Quicqđ oẽs dicãt,teneo me cũ Dy.†f qa aut res deſiit extare do-
f lo malo,&tenet̃ ad q̃titatẽ vt in aliis perſonalib.Aut res extat,& fit miſſio ex 1.decreto,& poſtea ex 2.decreto ſtatuetur certũ tps, intra qđ agat̃,poſtea nõ audiat̃,&erit fm.l.à quo fund⁹.ĵ.e.ſtatim dicã.Quid in hypothecis?dicã ĩ l.3.in fi.ĵ.de acq.poſ.vbi gl.& Dy.
54 tãgit.†q̃ro,qs ſit effect⁹ 2. decreti? Et vide gl.ibi,eſt aũt effect⁹ 2. decreti.Quidã eſt effect⁹ ei⁹, qđ verbũ ſonat. & qdã eſt ꝯſecutiu⁹ ei⁹,qđ verbũ ſonat. vt ſtatuat̃ tps intra qđ audiat̃ de ꝓprietate, & tũc nõ audiet̃ vlteri⁹.l.ſi ea.C.qui accuſ.nõ po.& l.titia.ĵ.de accu. & ꝑ Dy.in c.indultũ.de reg.iu.li.6.& p l.diffamari. C. de inge.ma. Qñq; 2.decretũ ſonat,poſſideat,& tũc erit dñs,vel præſcribit fm qđ d̃t gl.& de cętero ſuos faciet fructus. Vnũ tñ aduerte, qñq; verbũ ſonat iſtud,iubeo, ꝙ vẽdat̃, vt l.Fulcini⁹.§.j.& l. cũ ꝓponas. C. de bo.au.iu.poſ.& tũc erit clar⁹ effect⁹ ꝯſecutiu⁹,qa hẽbit emptor obligatũ eũ,cui⁹ ſũt vẽdita bõa.l.ſi ob cãm.C.đ eui.Qñq; adiicit̃, do tibi creditori inſolutũ,tũc efficit̃ dñs,&rediẽs audiet̃ intra biẽ
g niũ volẽs ſoluere debitũ,h vt C.de iu.do.imp.l.fi.& ĵ.e.l.§.poſtea
h aũt,per Ia.de Are.& gl. Qñq; verbũ ſonat, denegeт̃ alteri petitio dñij,& eſt idẽ qñ iuſſus eſt poſſidere.l.quis.§.eo.Qñq; alio mõ interponit̃,vt dicã ĵ.e.l.§.ſi de vectigalib. nõ ſunt alia dicẽda in hac mã.Dixi ꝓut putaui fore vtilia, & neceſſaria:Cætera,circa 1.&2. decre.in iurib.incorporalib.dixi in l.ſi pri⁹.§.e.Itẽ in actione fam. ercifc.& cõi diuidũdo,dicã q̃b.ex cau.in poſ.ea.l.apud Iul.multa alia verba circa p̃dicta potes videre ĩ ſpe.& ĩ aliis ſummis practicę.

a ADD. ¶Adde in quantũ bar.concludit, ꝙ miſſus in perſonali detinet, ꝙ non potuit eſſe,qa dominus remanet in poſſeſſione,vt ĵ.e.l. ſi quis ãt,& duo inſolidũ poſſidere nõ pñt,l.3.§.ex ꝯtrio.ĵ.de acq.poſ. tñ iudex põt iubere, ꝙ prim⁹ poſſeſſor de poſſeſſione recedat,& facere, ꝙ miſſus ex j.decreto poſſideat,tex.eſt no.iũcta gl.q̃ hoc ſentit in l.4.§.duas,ver.diſcedat,§.e.& hoc ibi late vult Ang. & Paul.de Caſt.reputat hoc ſingulare,idẽ tenet bal.in auth.& q.C.de bo.auct. iu.poſ.Et dicit iuſtã eſſe cãm,ſi reus fuit in nimia ꝯtumacia,all.uo.per Inn.in c. dilecto,de ver.ſig.Et idem tenet bal.in l.conſentaneum,C.quomodo, & quando iudex,vbi vide duas pulchras limitationes.

b Adde,ꝙ idem erit,ſi ſtaret per aduerſarium quominus actor mitteretur,c.contingit,de do.& contu.& ꝓ tali pignore ꝑtorio ꝯpetit vtilis hypothecaria creditori immiſſo.l.2.C.de ꝑto.pig. ſil'r eẽ,debitori cõpetit vtilis pignoratitia,vt eſt tex.ſing.in l.is cui,§.quæri poterit,§.vt in poſſ.leg.ſecundum Ang.

c Adde,ꝙ Imo.dicit hoc dictum ſing.ex quo infert,quòd nec pariter valeret ſtatutum, ꝙ tñ non ponit pro ꝯſtanti,quia iſtud lucrum non venit ex pacto, ſ3 immediate ex legis diſpoſitione,i.ex ſtatuto in pœnam contumacis,& ſic quemadmodum aliàs ſtatutum poſſet mulctare ꝯtumacem,ita videtur, ꝙ poſſit hãc pęnã inducere,cũ ẽt pœnę legales ſint à iure ꝑmiſſæ,facit ſecũdũ eũ,qđ no.in c.dilecti,de arb.Idẽvĩ ſẽtire Ro.bal.ĩ l.acceptã,illud approbat.C.de vſur.ꝙ no. gl.ĩ §.ſi vero,ĩ auth.de exhi.reis,&illã d̃t eſſe ſingularẽ,ꝑ q̃ ꝯcludit valere cõſuetudinẽ,& ſtatutũ, ꝙ miſſus ex 1.decreto lucret̃ fructus, & ꝓbat qa ſicut iudex põt facere, ꝙ ex nimia ꝯtumacia lucret̃,l.Fulcinius,§.fi.ĵ.ex q.cau.in poſ. ea.ergo &ſil'r ſtatutũ d3 poſſe hic operari,ſ.ꝙ noĩe intereſſe lucret̃ fruct⁹.Et idẽ t3 bal.ĩ l.2.§.ſi ex noxa.cau.& in l.ꝯſentaneũ.C.qu.& qñ iu.ang.ĩ rep.l.nemo carcerẽ,de exac.trib.Lu.Rodulph.ĩ c.ꝯſuluit,de vſur.d̃t,ſi nõ ꝯſtet de fraude, ꝙ miſſus in poſſeſſionẽ lucrat̃ fruct⁹,qa hoc vr̃ eſſe in locũ pœnę legalis,vt debitor attrahat̃ ad ſatisfaciẽdũ debito,vel vr̃,ꝙ ſtatutũ hoc ĩtroduxerit loco ĩtereſſe ꝑ ꝑ morã:qđ intelligit verũ,ſi actor erat vere creditor,aliàs ſec⁹,qa ſicut nõ poſſet ſortẽ cũ recta ꝯſ̃ia retinere,ſic nec fruct⁹. Et cũ hac opi. trãſit Alex. cui adde, ꝙ idẽ bal.ꝯſ.54.2.li.in c.ĩ Chr̃i noĩe,ad hoc,vt miſſio,t3 p̃dictã gl. ꝙ valeat ꝯſuetudo p̃dicta,vel ſtatutũ,& ibi d̃t, ꝙ minor ex capite ſtatuti,vel ꝯſuetudinis põt pati illã pœnã,&dãnũ fructuũ,qa ſtatutũ pariter ligat minores,& maiores.l.ſi fine.§.luci⁹.§.de adm.tu.hoc verũ ſi in totũ ſeruetur forma ſtatuti,

d Barb.Quæro,quid in realibus.Vide,que remiſi in auth.ad hæc.C.de vſuris.

e Adde, ꝙ opi.bar.ĩ d.l.Fulcini⁹,ſequũt Ia.de are.&Ang.Idẽ ẽt t3 Io.an.ĩ add.ſpe. in ti.de 1.decre.§.reſtat,ver.hoc ãt notãdũ eſt.Inn.in c.dilecto,de verb.ſign.Io. and.& ant.de Bu.in c.contingit,de dolo,& contu.& abb.conſ.84.lib.9.

f Adde ſecundum alex. ꝙ magis communiter alij tenent idem, ꝙ bart.hic, cum quibus etiam ipſe tandem tenuit.Cui adde Fede.de Senis conſ.107.

g Adde,vt per ſpec.in tit.de 2.decreto,§.iuxta.verſ.quid ſi ille redeat,quia Alex. dicit,quod illa op.eſt communior,& verior,quod nullo modo audiatur.

h Pom.Vide qđ ex hoc inferat ale.conſ 63.vol.4.& vide Pa.conſ.69.vol.j.& alex. conſ.11.vol.5.alex.reprobat bar.quòd imo veniens intra biennium non auditur.

¶Contrarietas.

Iulian⁹. Aduerte, ꝙ oſtẽdit d3 ſñia declaratoria excuſſionis anteq̃ deueniri poſſit ꝯ extraneos poſſeſſores.ita Bart. in l.ſtipulatio. §. h3.ff.de no.ope.nun.l.ſed nouiſſimi.in §.ſi quis in fraudem. Inſt. de actio.dicunt Bar.tenere ꝯtrium in hoc.§.Iulian. & in auth. hoc ſi debitor. C.de pig.& in l.decem.ff.de verb.obl.vbi Imo.

¶Concordia.

Pro ꝯcordia.Tu dic, ꝙ ſi bñ ꝯſideretur Bar.non meretur argui de ꝯ̃dõe.& põt colligi ꝯcordia ex verbis Bart.in d.auth. hoc ſi debitor.dũ d̃t, ꝙ nõ põt ferri ſñia,q̃ præiudicet tertio nõ citato, volẽs dicere ,qđ tũc demũ ferat̃,ſi tertius extrane⁹ poſſeſſor fuit citat⁹. & ita procedat,qđ dicit in d.§.Iulia.& in d.auth.hoc ſi debitor.qa alias ſibi nõ p̃iudicat.& multũ bñ faciũt,q̃ dixit Bar.in d.l.decem.

1 *Aequaliter,qualiter debeat intelligi.*

§.Si ante hoc decretum.

Si ꝑ pluirib.eo.tpe.2. decr.interponit̃, gl3 ꝓ rata dãni admittit̃.ſi ꝓ vno primo,ille dñi loco hr̃,ſ3 ex 1.decr. oẽs mittũt̃ ĩ totũ,ſ3 ptes faciũt ꝑ ꝯcurſum.h.d.cũ §.ſeq.Expõe literã ibi,æqual'r.i.ſimul.vt denotet qualitatẽ poſſeſſorũ, ñ portionũ.Ia.de Are.&Old.op.& vr̃, ꝙ pri⁹ d̃eat eſſe ĩ poſſeſſione cũ ſcđo, vt ĵ.e.l.§.ſi qs ãt.&§.ſi plures.ſol.ibi loq̃t in j.decreto, hic in ſcđo. Op.qa hic d̃t,ꝯtigerit,&c.đ l.ꝑtor.§.hoc edictũ.§.e.ſol.d̃t gl.d3 ſumi,ꝯtigerit,in futuro.Itẽ op.de l.vlt.C.de bo.au.iu.poſ.ſol.ibi bñ poterit interponi ꝓ ꝑterito,hic nõ.Itẽ & al's interponitur ꝓ futuro.l.in poſſeſſionẽ.ĵ.q.ex cau.in poſ.ea.& vbicũq; petit̃ cautio ẽt ꝓ legato ꝯđõali.ti.vt le.no.ca.Op.qa duo ñ pñt inſolidũ poſſidere.l.duo.ĵ.de ꝑca.ſol.vt in gl.& hic dr̃, ꝙ faciunt partes ꝑ ꝯcurſũ,
1 ergo inſolidũ nõ poſſidẽt.† q̃ro dr̃ hic, æqualiter,qual'r d3 intelligi,æqualiter?Et qdã ſunt q credũt, ꝙ ex 2.decreto ęqualiter mittũtur.i.partib.æqualib.Nõ eſt verũ.dic vt gl.t3,&hẽs quatuor ex iſtis§. Qñq; plures mittũt̃ ſimul ex 2.decreto, & tũc ꝓ rata dãni. qñq; plures mittũt̃ ſeparatim,tũc ſecũd⁹ miſſ⁹ ẽ dñs.vt hic,2.rñ.
a qñq; ſimul plures mittũt̃ ex j.decreto,tũc æqual'r a vñr miſſi.qñq; ſeparatim ſunt miſſi.§.ſi plures.§.e. Et ſic expone æqual'r,i. ꝓ rata dãni,fm gl.vl' æqual'r,ĩ eo.tpe.fm Ia.de Are. vt dixi.Et ꝑ hoc ſuſtinebãt teſtes.qdã depoſuerũt quẽdã filiũ inſtitutũ ĩ maiori pte,ſi.liã ĩ minori.alij dixerũt eos ĩſtitutos eq̃l'r,reducebã ad ꝯcordiã equal'r,i.eo.tpe,ſ3 diuerſis portiõib.vt hic,l3 d̃ ꝓpria ſignatiõe alid
b ſit.l.ſ̃erdũ.b đ hæ.inſt.fa.d̃ teſti.c.cũ tu.& dicã ĩ l.ĩſ̃iã § j.§.ſo.ma.

a ADD ¶Vide Old.conſ.178.& conſ.301.ſequentem Bar.in his terminis.

b Cla. Iſtud reprehendit Rom.in l.1.iu prin.§.de ope.no.nun.& conſ.301.& conſ. 490.& ibi ſe remittit ad d.l.1.

§.Sed ſi quis eorum.

Op.de l.3. §.fi.§.com.di. Gl. ſoluit vno mõ, ꝙ ibi directũ ceſſat.hic vtile datur.Vel poteſt dici, ꝙ hic quando fuit interpoſitum 2.decretum quo caſu propter ſumptum factum. quandoq; fm decretum ſic interpoſitum non datur directum, ſed vtile. ibi vero loquitur quando fm decretum non erat interpoſitum.

1 *Si iudex dubitat ne partes veniant ad arma, poteſt illum contra quem eſt facta miſſio ex primo decreto deiicere de poſſeſſione.*

§.Si quis autem in poſſeſſionem.

ꝑ miſſionẽ ex j.decreto,ille ꝯ quẽ fcã ẽ miſſio,ñ ꝯpellit̃ đ poſſeſſiõe diſcedere. Io.hic loq̃t rl'r,& ñ bñ vt gl.d̃t,tñ pt iudex ex cã ẽt ex j.decre.deiicere primũ poſſeſſorẽ.vt §.e.l.4.§.ſi forte duret.ĩ fi.fm vnã lect. & puto

1 puto cām†satis esse sufficientē,si dubitat ne partes veniant ad ar
a ma,a l.æquissimum.de vsuf.idē hic qñ mittit̄ in possessionem rei
immobilis.qd si mittit̄ ī possessionē rei mobilis?Et dñt qdā,φfiet
sequestrō,vt q sat.co.l.fideiussor.in fi.Vel fm Dy.dic,aut ille, q in
pos.mit.nō est persona suspecta.& tunc non deponitur,sed datur
creditori,vt l. is cui.§.qui legatorum. ver.in cæteris. s. vt in poss.
leg. Aut est persona suspecta,& tunc deponetur apud alium,vt l.
si fideiussor.in fi.s.qui satisd.cog.

a ADD.¶Adde pro hoc,quod voluit bal.conf.127.3.lib.quòd valet sententia lata ex abrupto,cum timor est scandali inter partes,quia licitum est iudici fallere, ne fallatur,& hoc no.quia alibi non inuenies.

1 *Alternatiua posita inter duo incompatibilia, non resoluitur in copulatiuam.*
2 *Tempus quantum spectari debet quando fit missio in pos.contra absentem.*
3 *Processus valet si iudex non obseruet spatium temporis datum absenti, licèt per appellationem non rescindatur ob breuitatem temporis.*

§.Non autem statim.

qro,quid velit dicere,tex. ibi,quo aut,&c.& glo.di-
1 cit,†φ ista alternatiua resoluit̄ in copulatiuā, vt in gl. sed hoc nō
pōt esse verum,qa caderet inter duo incompatibilia,quæ nō pñt
simul esse,quia longum silentium,&aliquādiu,qđ significat mo-
dicum,sunt ɔ̄ria,sicut magnum,& paruum. Qualiter ergo expo-
nem⁹?Et Old.dicebat,Qñq; fit missio ɔ̄ absentē,&tūc expectatur
per longum tps,& sic loquitur in 1.parte. Qñq; fit missio ɔ̄ præ-
2 sentem.& tūc paruum tps expectatur,vt in 2.parte.†Quero,quā
tum tempus erit,qđ dēt expectari.Et qdā dīt,φ p 10.ann.qa dī p
lōgum tps.quidam arbitrio iudicis,& istud t3 gl.arg.l.j.§.fi.de iu.
delib.Et non intelligas ɔ̄ præsentē in iudicio,sed præsentē in ciui
tate,quia ɔ̄ præsentem in iudicio si non cauet, incontinenti mit-
tetur in pos.ex 2.decreto.l.non alienum.s.de inter.act.& l. is qui.
s.de noxa.& j.e.l.inter quos.§.j.Habes ergo, aut est absens per lō-
gum spatium & tunc per magnū tps expectatur,vt hic j.resp. Aut
est absens à iudicio,vt in ciuitate, & tūc incontinenti fit missio.l.
3 is qui.2.s.de noxa.† Quid si iudex hoc spatium, non obseruabit?
tñ nihilominus valet processus, vt j.prox. §. sed poterit rescindi
per appellationem propter breuitatem dilationis, vt extra de di-
la.c.j.vel petitur restitutio si persona esset, cui ɔ̄peteret,vt j. ꝓxi.
§.vel habebit regressum contra iudicem,ex quasi maleficio.

1 *Decretum secundum interpositum contra non latitantem quando agitur ex obligatione causata facto rei,in qua debet fieri missio,valet.*
Iudex non debet festinare in secundo decreto.sed in primo sic.
2 *Fieri quædam non debent, quæ tamen facta tenent, quod est verum quando lex (vltra non procedit.*
3 *Iudex priuat ignorantem possessione.*
4 *Minor eo ipso quòd fuit contumax, non præsumitur læsus in causa damni infecti,& noxali,in aliis vero quomodo.*
5 *Minor aduersus primum decretum potest restitui.*
6 *Decretum secundum non est sententia diffinitiua.*
7 *Appellari potest à 2.decreto,à primo non de iure nostro,iure canonico sic.*

§.Si forte.

Et causa dāni infecti,ēt ɔ̄ non latitātem ꝓcede-
tur ad 2. decretum, saluo sibi iure restitutionis
in integrum.Vel aīr missio in pos.ex 2.decreto facta ɔ̄ absentem
Reipu.cā.vel minorem v3,sed remedio resti.in inte. retractatur.
h d.op.2.decretum interpositum ɔ̄ non latitantem est nullum ip
a so iure. a l.Fulcinius.§ j.quib ex cau.in pos.ea & l.Imperatores. j.
de priui.cred.& l.ignorare C.de rest.mil.gl.nō tangit.sol. vera est
illa,qñq; agitur ɔ̄ obligatum obligatione personali,& tunc requi
1 ritur latitatio.&tūc loquuntur cōtraria.Qñq;†non agitur ex sua
obl'one,vel suo facto,sed pro facto ipsius rei, in qua dēt fieri mis-
sio.& tūc non requi̅ī latitatio, vt hic.Et hoc posuit Cy.in l.ignora
re.& do.Io.de Arc.hoc tene menti.haberis vnam gl.φ iudex non
debet festinare,& hoc est verum in 2.decreto.fallit in 1.& hoc in
2 nuit gl.in verbo,possidere.quæ incipit,ex 2.decreto.† Item not.
dicit gl φ quædam prohibentur fieri,quæ facta tñ tenent.hoc est
verū qñ lex vltra non procedit.l.non dubium.C.de legi.&c.quæ
3 ɔ̄ ius.ext.de reg.iur.lib.6.†Item not. φ iudex ignorantem priuat
4 possessione,vt j.de acq.pos.l.qui vniuersas.§.itē cum ptor.†Quæ
ritur,an eo ipso,φ fuit contumax, videatur minor læsus? Resp.in
hac cā noxali nō,qa pōt esse,φ eius interesset magis nō defendi,
q̄ defendi.l.si quis prouans.in fi.s. cō: diui. Vnde de hoc d3 ɔ̄stare
in causa restitutionis. in aliis vero causis si ex 2. decreto est facta
venditio,vel datio in solutum,d3 doceri de graui damno,vt s.de
5 mino.l.si ex cā.in pr.& no.j.de bo.aut.iud.pos.l.si minor. Itē†ad
b uersus b 1.decretum posset restitui.l.minor,ēt si quasi ɔ̄tumax.s.
de mino.& ibi no.& tunc eo ipso, φ contumax est læsus, quia nō
auditur nisi refectis expensis,& etiam præstita satisdatione,&dili
6 gens paterfa.hoc non fecisset.†Quæro,an fm decretum sit diffi
c nitiua sñia.Dy.dicit,φnō per hunc § quia datur in absentem,nec
requiritur ɔ̄testatio litis,quod secus est in sententia.l.fi.§.illud. de
d temp.Itē pōt d ferri ɔ̄ minorem indefensum, vt hic, secus in sñia.
l.cū &minores.C.si adue.rē iud.& j.de re iud.l.ɔ̄ pupillū.& quod
7 ibi no.S3†an à 2.decreto posset appellari? Vī φ nō,qa est sñia in-
terlocutoria.Dy.dicit ɔ̄.quia absorbet ius partis, ergo pōt appel-
lari.l.intra vtile.s.de mino.& l.ante sñiam.j.de app. recip. melius
facit l,ait prætor.§.permittitur.de mino.& dicam plene in d.l.an-
te sententiam.sed à primo decreto non potest appellari,quia ius
partis absorbet,secundum Dy.quod est verum de iure nostro,se-
cus de iure canonico,quia ab omni grauamine appellatur.

a ADD.¶Barb.No.casum,in quo non requiritur latitatio,vt perueniatur ad 2.decretum,in causa damni infecti, & noxali, in quibus obligatio trahit originem ab initio rei,& idem in causa liberali.l.neque infantes.j.de fideic.liber.

b Pom.Item aduersus.Adde,quòd de hoc fuerunt quatuor opi.vide Io.an.in tit. de primo,& secundo decreto,§.restat.vers.sed pone.

c Barb.Vide gl.fi.in l.pñti,§ cū āt,C.de his qui ad eccl.cōfu. Itē dicas in sñia ab obseruatiōe iudicij,vide bar.in l.titia,j.de acc.Idē in sñia,q̄ fert̄ sup perēptione instātiæ,vt l.fi.de ap.Idē in exceptiōe perēptoria,& cle.fi.de ap.extra. vide d.Lud.&sic pōdera,an tenuta p adiudicationē bonorū,dicat̄ esse decretū iudicis,facit,qđ no.bar.ī l.ea.§.Iulia.& j.ea.l.§.postea,& ī l.ne qcq̄,§.vbi decretū, ff.de of.ꝓcon.vī,φ si est interpositum ex falsa causa,non teneat,l.j §. hæc verba,ff.ne vis fiat ei,l.magis puto,§.pe.de reb.eo.l.3.§.puberi,ff.de carb.edi.l. si is ad quem.& ibi no.de acq.hær.l.Seiæ.de tu.& cur.datis ab his, l. is cui bonis de ver,ob.l.iustæ,de acq.pos.gl.& doc.in l.2.C.quando prouo.non est neces.bal. in l.præscriptione,C.si contra ius.

d Item potest.Idem dicas,quòd sententia banni potest etiam ferri, vide bald. in l.cum & minores,C.si aduer.rem iudi.

§.Vbi autem quis.

Quæro, quæ est ratio quod in 1.
decreto non deiicitur domin⁹,
in secundo sic?Rñ.quia in 1. decreto, qui mittitur in possessionē,
non possidet,sed est in possessione,ideo dñs,nō deiicitur,quia ve-
re possidet,sed ex 2.decreto non posset esse, φ sint duo dñi insoli
dum ,ideo dominus deiicitur.opp.s.ea.l. §.si plures. sol. vt in gl.
Quærit gl.quid in aliis creditoribus?dic quod pro rata,vt in gl.

§.Si qua sint iura.

Quędam iura competunt domino
fundi,vt seruitutes, & de his loqui-
tur hic , secundum primam gl. Quædam sunt iura , quæ compe-
tunt aliis,vt vsufructuario emphyteutæ & similibus, & sic intel-
ligitur hic:secundum secundam gl.quælibet est bona.

1 *Creditor an amittat possessionē,si contra debitorē est missio facta ex 2 decreto.*

§.Item quæritur.

Op.s.de noxa.l.si noxale.sol. vtriq;
denegatur persecutio pignoris,sed
non eodem modo.Et ratio est.quia dicit gl.in fi.noxale pign⁹nu-
do consensu constituitur, sed vsusfructus non, quia requirit tra-
ditionem.l.traditionibus.C.de pact. & tamen iussus possidere ex
2.decreto est dominus.vt s.ea.l.§.Iulianus.& §. sequen. Ratio er-
go est, quia vsusfruct⁹ non est separabilis à persona, nec ad alium
potest transire nisi finiatur,vt §.finitur.Insti.de vsufr. Commodū
ergo vsusfructus transit non vsusfructus:sed pignus est separabi
1 le à persona.† Quæro, quid si contra debitorem est missio facta
ex 2. decreto, amittit ne creditor possessionem, an possit agere ɔ̄
debitorem?Et Dy.φ sic l.j.C.si aduer. cre. In contrarium vī, quia
quando pignus pignori datur, certiorato illo non posset solui. l.
nomen.C.quæ res pig.ob.poss.& l. 1.si pigno.pi.datum sit.Sed pu
to Dy. bene dicere in ista materia , quia 2. decretum dat ius in re,
non ergo perdet actionem personalem distinctam à re illa. Et si
tu dicis,quid ꝓdest sibi missio in pignus? Dico, φ possidet, prout
ille qui possidet,neque ab eo poterit creditor euincere per hypo
thecariam.Preterea d.l.j loquitur,quando pignus datur pignori,
ex causa, quæ respicit ipsum debitorem , hic vero respicit ipsam
rem pignoratam,non personam eius creditoris, contra quem fit
missio.Hæc ergo erit forma 2.decreti contra creditorem,quia iu
dex denegabit sibi pignoris prosecutionem , non ergo transfert
in actorem. Ratio , quia istud est ius accessorium ad actionem
personalem : sed cum actio personalis nec vere nec quo ad com-
modū debeat in hūc actorē transire,ergo,&c.dicā pleni⁹ j. ꝓxi.§.

1 *Textus iste loquitur in Castro,vel villa. (an procedat de iure canonico.*
2 *Possidens rem alienam scienter in causa damni infecti,& noxali,præscribit.et*
Fundus vectigalis ciuitatis,quando possit præscribi.
3 *Ius feudi an publicatur ob delictum vasalli,per quod bona publicata sunt.*
4 *Ius feudi non transit ex secundo decreto in illum , qui petit sibi caueri ex damno infecto,forma secundi decreti hoc secundo casu.*
5 *Feudum potest accipi in causam iudicati ex secundo decreto.*
Decretum secundum potest interponi in commodum , quod percipit dominus à vasallo,& operarum,quæ percipiuntur à liberto.
Decretum secundum interponitur in re prohibita alienari.
6 *Emphyteusis,an bonis emphyteutæ publicatis,transeat in fiscum.*
7 *Ius emphyteuticum ex causa damni infecti non venit in secundo decreto , nisi quemadmodum feudum.*
8 *Emphyteusis pro debito emphyteutæ qualiter accipiatur per 2.decretum.*
9 *Fundus liuellarius,an veniat in confiscatione bonorum.*
Fundus liuellarius dicitur qui datur à vasallo perpetuo sub modica pensione.
10 *Fundus precarius,bonis confiscatis,an veniat in confiscationem bonorum.*
Contractus precarij est , quando fundus conceditur de quinque annis in quinque annos & est eiusdem naturæ,cuius est contractus emphyteu.
11 *Practica interponendi primum,& secūdum decretum in iuribus incorporalib.*

Filio

12 Filio condemnato, & bonis eius publicatis, an publicetur proprietas, quam habet in peculio aduentitio, remanente patri saluo vsufructu.
13 Pater non perdit dotem propter delictum filij.
14 Filio condemnato, vt contumace, an fiet executio in peculio qđ est apud patrē.
Actio de peculio ex contractu filij datur in patrem.
Filij ex contumacia non peruenitur ad primum, vel secundum decretum in peculio aduentitio.

§.Si de vectigalib. ꝯtumacia eius q̄ fundū vectigalem h3, nō p̄iudicat dño, quo ad
2.decr.ſ3 ipſius dñi ꝯtumacia reqritur.h.d. Diuidit̄ ī 2.partes. pri
mo, qñ interpellatur, q̄ h3 fundū vectigalē tm̄. ſcđo qñ interpel-
latur dñs.ſecūda ibi, ſ3 ī vectigali. Op.& vr̄, ꝙ iſte tex.ſibi ꝯdicat,
& hꝰ ꝯrij timor̄ gl.dat 4.ſo.& duas tēt. Tu teneas vnā, & prima ē,
ꝙ in 1.par.fuit interpellatus poſſeſſor, in 2.dñs. & iſta eſt vera, &
a eam teneatis.ᵃ 2.ſo.eſt, ꝙ res vectigalis eſt fiſci, vt in pr.§.ideoq; ñ
poſſet poſſideri ex 2.decreto, ſecus ſi alterius municipij, vt in fi.ſ3
iſtud nō pl3, qa fiſcus vtitur iure minoris.l.res pub.C.ex q̄b.cauſ.
ma.ſ3 ꝯ minorē interponitur ſm decr.ex hac cā, vt ſ.e.§.ſi forte.
ergo, &c. Tertia nō pl3, qa nō ēt ꝯ poſſeſſorē interponet̄ 2.decre
tum ſtatim. quarta nō pl3, qa non h3 rōē. Dr̄ hic, ꝙ ſi municipes
non interponūt cautionē per lon.tem.p̄ſcribit̄.ꝯ de l.fi.C.de ſacr.
ſan.eccl.Ia.de Are.& d. Old.exponūt per longū tp̄s acquiri, i.per
b ſm decr.interpoſitum poſt longum temp.ᵇ ideſt poſt moram lō-
go tp̄e ꝯctā, vt ſ.§.nō āt, & ſic ceſſant oīa ꝯria & ſi intelligo, ꝙ p̄-
1 ſcribitur, tunc obſtat ꝯrium.& gl.reſpondet, † ꝙ in caſtro, vel vil
la hic loqtur.& hæc ſo.eſt bona.iſtam tene menti, ſ3 verior ſolu-
tio eſt, & plenior, ꝙ loqtur ibi in re, q̄ eſt vere ciuitatis.hic nō e-
rat vere, qa tunc fuiſſet tranſlatū dominium incontinenti per 2.
decretum, ſ3 eſſe putabatur, iō tūc parat cauſam vſucapioni, & ſic
in pupillo, cuius res nō p̄t vſucapi.& ſi vēdat rē alienā, parat cām
2 vſucapiendi.l.2.§.ſi à pupillo.j̃.pro empto.† Opponitur de l.cū
ſponſus.§.in vectigalib.de publicia.gl.dicit, ꝙ eſt ſpāle in dāno in
fecto, ſicut & illud, vt ſciens rē aliena p̄ſcribat.l.& gñaliter.de no-
xa.qđ no.ſ3 an hoc procedat de iu.Can.Bar.ꝙ ſic de of.or.c.paſto
c ralis.§.fi.ſ3 authoritas iudicis hoc facit ᶜ hic, & in noxali, aliàs ſe-
cus.j̃.pro empt.l.q̄ fundum.§.q̄ bona. Alij dñt, ꝙ non p̄t præſcri-
bi à conductore, ab alio ſic. iſta poſſet in ſe eſſe vera, per l.male a-
gitur.C.de præſc.30.an. Tu dic, qñ res erat ciuitatis, vt hic, vel fun
dus vectigalis, non poteſt præſcribi. Et hæc ſol.eſt bona, & iſtam
tene menti.ſ3 verior ſo.& plenior, eſt, ꝙ ibi ſi hr̄ titulus ab alio ꝯ
ipſam ciuitatem, nō p̄t præſcri, d.l.cum ſponſus.§.in vectigalib.ſ.
de pub.ſ3 ſi hr̄ titulus à ciuitate, p̄t præſcribi ꝯ alium, ita loquitur
hic ar.d.§.ſi à pupillo q̄rit gl.an idē ſit in feudatariis, liuellariis, &
3 precariis? gl.dicit, ꝙ ſic, & Doc.ſic pertranſeunt. Nos latius † exa-
minemus, primo de feudatario. Feudatarius commiſit delictum,
per qđ bona ſunt publicata, an ius feudi publicabitur? hic vr̄ tex.
ꝙ ſic.qđ vr̄ tenere Spe.de feu.§.qm̄.ver.40.q̄cquid ipſe dicat, tex.
eſt in ꝯrium, ꝙ feudū reuertitur ad dñm, vel ad agnatos, & ſic va-
d ſallus priuat̄, tñ fiſco nō q̄ritur, ᵈ vt in feud.ti.ſi vaſ.feu.priu.c.j.&
ſi de feu.fue.ꝯtro.c.j.§ ſi vaſallus culpā.& an ille q̄ interfec.fra.dñi
e ſui.c.1.facit de prohib.feu.ali.c.Imperialem.§.illud quoq;. ſed ꝯᵉ
prædicta vr̄ gl.in l.ſi quis in tantam.C.vnde vi.& idem ibi Cyn.&
Ia.de Are.reſp.fateor, ꝙ ſuo iure priuatur, non tamen acquiritur
offenſo, ſed ad dominum reuertitur, per iura prædicta.pro hoc fa
cit, ꝙ ſi vaſallus efficiatur clericus, vel religionem ingreditur, per
dit feudum, nec tranſit in eccleſiam.caſus eſt, ſi de feu.fue.cont.c.
j.§.q̄ clericus.de vaſal.mil.q̄ ar.c.j.in fi. Licèt quidam diſtinguunt,
in aut.ingreſſi.de ſacroſ.eccl.C.vbi gl.tangit.& rō huius eſt, quia
cum feudatarius debeat ſeruitium perſonale, vt q̄b.mo.feu.amit.
c.1.& q̄ fuit prima cā feudi amittendi.c.1.& propter hoc habeat
vtile dñium, iſtud vtile dominium non p̄t à ſua ſeparari cā. Sicut
ergo non tranſit illa obligatio fidelitatis, q̄ eſt mere perſonalis,
de for.fid.c.j.& de noua for.fide c.j.ita ēt nō tranſit feudum.item,
quia aliæ ſunt operæ vnius hominis, aliæ alterius.l.nemo eſt qui
neſciat.ff.de duo.re. Nec hoc facit ad iura, an aliquis poſſit ſerui-
re per ſubſtitutum, cum vaſallus à feudo cadat vt d.ll. Quid ergo
4 † erit in ꝓpoſito? Dico idem, ꝙ ex 2.decreto non tranſibit ius feu
di in iſtum q̄ petit cautionē dāni infecti, qa cum iſtud ius ſit vni-
tum cum obligatione perſonali, qua tenetur feudatarius, q̄ obli-
gatio non tranſit, nec p̄t tranſire, ergo nec ius feudi. Erit ergo for
ma 2.decreti hoc caſu, ꝙ huic denegetur ius feudi, & in petitorē
trāsferatur poſſeſſio, q̄ ipſe feudatarius habebat, ſicut dixi de cre-
ditore.ſ.ꝓx.§.Nec ob.ſ.de fun.do.l.1.qa ibi loquitur in marito q̄
plenum ius h3, & h3 ius alienandi ex cā neceſſaria: hic ſecus.nec
obſt.iſte §. qa hic loquitur in eo quia habet fundum vectigalem
à municipio, & obligatio perſonalis, qua iſte habens fundum ve-
ctigalem, tenetur, tranſit ad quemlibet ſucceſſorem, ēt in rem, vt
C.ſine cēſ.vel reliq.l.2.j̃.de pub.l.imperator.merito trāſit ius rea-
2 le.† S3 q̄ro, quid ſi agatur ꝯ feudatarium actione perſonali? vtrū
ex 2.decreto, vel in cauſam iudicati poſſet accipi feudum? dico, ꝙ
f ſic, vt tranſeat commoditas ᶠ in alium, ipſe āt remanebit obligatꝰ

ad ſeruitium, vt j̃.de re iudi.l.commodis.C.de execu.rei iu.d.l.ſti-
pēdia.& iō aliud in cā dam.infec.qa cum 2.decretum interpona-
tur ex vitio rei, magis q̄ obligatione perſonæ, nō eſſet æquum vt
vnus faceret ſeruitia, & alius haberet commodum, ſed cum agit̄
pro obligatione perſonali ceſſat iſta iniquitas.nā ſi ego ſeruio, &
creditor meus h3 commodum, ſatis ego videor hr̄e cum ꝑ hoc li
beror. Et eo mō ego dico, ꝙ ſi ageretur ꝯ dñm in ſubſidium, poſ-
ſet fieri miſſio ex 2.decreto in commodum.qđ percipitur ex va-
ſallo, & ꝯ patronum in commodum operarum.qđ percipitur à li
berto, ſ3 hoc nō poſſet cedi.caſus eſt ſ.de acq.hæ.l.ꝓ hærede.§.ſi
q̄d tñ.& qđ ibi no.in gl.mag.& ꝓ hoc facit, qa res prohibita p̄t in
hāc cām neceſſariam alienari l.peto.§ p̄diū.de le.2.ipſe.n.hr̄s hr̄e
g vr̄, qñ habēt ſui creditores.2.q̄ro, ᵍ † q̄d de fundo emphyteutico,
6 an publicatis bonis ʰ tranſeat in fiſcum? Spe.vr̄ tenere idem, qđ in
h feudis, vt d.§.qm̄.de feu.ver.40.in fi. Tu dic, aut eſt emphyteuſis
eccleſiæ, & eccleſia p̄t à fiſco repetere indubitāter.caſus eſt in aut.
de alie.& emph.§.j. Si eſt emphyteuta priuati, ſi quidē eſt talis em-
phyteuſis, q̄ forte ex conuentione tranſiret in extraneum hære-
dem, tunc trāſiret in fiſcum, qui hr̄, vt hæres.l.2.C.ad le.Iul.de vi.
cum ſi. Si vero ad extraneum hæredem non tranſiret, tunc non
tranſiret in fiſcum, vt j̃.de cur.bon.dād.l.2.& iſtæ gl.no.de hoc, ſ3
dñs repetet tanq̄ re indebite alienata.non obſt.hæc lex, vt dixi, qa
hic obligatio perſonalis ſequitur poſſeſſionem, ſecus in alio em-
phyteuta. Hanc differentiam ponit Cy.C.de iure emphyt.l.ſi ſed
* certe gl.ordinaria eſt * de fund.patrimonia.l.1.lib.x. † ſed quid in
7 cauſa damni infecti? Dico idem quod ſ.dixi, quia iſtud ius domi-
nij vtilis eſt connexum cum obligatione perſonali ad pēſionem,
8 & ſic vnū nō p̄t trāſire ſine alio.q̄d ſi propter † debita emphyteu-
i tica? Dico idem, qđ dixi in feudatario.ⁱ Eadem rōe poſſet dici qñ
bona publicātur ex delicto, cum ꝑ obligationem emphyteutæ,
&c. ergo idem d3 eſſe, ſicut qñ propter debitum capitur. Reſpon
deo, in his caſib.in quib.bona publicantur, fiſcus non capit, vt cre
ditor, ſ3 vt hæres, & iō ſi bona non ſunt ſoluendo, non capit, vt j̃.
de iure fiſci.l.1.§.an bona.& l.non poſſunt. Sed ſi poneremus, reū
condemnari in certa quantitate pecuniæ, & in executione bona
capi, tunc diceremus idem, quod in alio priuato creditore, quod
commoditas tranſit in fiſcum duratura tantum quantum dura-
ret apud ipſum reum, vt ſ.de pig.l.lex vectigal.& d.l.peto.§.præ-
dium.ſ.de le.2. Nec obſtat prędictis.j̃.de iure fiſci.l.Statius.§.Cor
nelio.quia ibi ius fideicommiſſi, ꝙ à fiſco petebatur non erat pu-
rum, & liquidum, ibi dicam, ſed liquidum eſt hic, & purum ius do

a ADD.¶Adde ſecundum Alex.quòd hanc lect.communiter tenent doct.
b Tempus. Adde gl.in rub.C.quæ ſit lon.conſue.& in cle.de reb.eccl.non alie.per gl.& Bar.l.1.§.ꝙ ait, j̃.de ſuperfic.& per gl.in l.cum de in rem verſo.ſ.de vſur.& in l.ſi filius, C.de pet.hæ.per Bal.l.ſi conſtante, ſo.ma. Ia.But.in l.emptorem, C.de loc.do.de Rot.concluſio.227.per Bal.& Ang.l.ſi filiof.§.fi.ſo.ma.per can.in c.fi.ne præla.vices ſuas.
c Facit. Adde, ꝙ Pau.de ca.tenet contrarium, quia non eſt maior auctoritas iudicis, q̄ legis, cum ipſam habeat iudex à lege, ſ3 leges dicentes, ꝙ malæ fidei poſ.præſcribat, ſunt correctæ, de iure can. Vnde ſimiliter debet eſſe correcta d.l.& generaliter, ſ.de noxa.de qua latius hic per Alex.qui tranſit cum opi.eorum, q̄ tenent ꝙ etiam miſſus in poſ.ex ſecundo decr.ex cauſa damni infect.non præſcribat, ſi habuit ſcientiam rei alienæ. Tu dic, ꝙ opi.bar.tenet Bal.conſi.181.inc.primo quæritur, in fi.vbi dicit in d.l.& generaliter no.quòd auctoritas iudicis dat cauſam præſcribendi, alle.etiam gl.16.q.3.c.ſi ſacerdotes.
d Quæritur. Adde, quid ſi clericus tenet feudum à domino temporali, an ſimiliter reuertetur ad dominum, Old.cōſi.17.tenuit ꝙ ſic, econtra, ſi laicus tenet ab eccleſia, tenuit Pau.de ca.conſ.158.
e Pom. Contra. Tu pondera circa iſtum paſſum, ſi deiiciens perdat feudum, & applicetur offenſo, vide hic ſcribentes, Bar.hic tenet, ꝙ non, Io.de Im.l.eorum j̃.e.tenet, ꝙ commoditas applicatur deiecto, Bal.tangit in l.1.ff.de rerum di.q.40. Ang.tangit in d.l.eorum, Pe.de Anch.tangit in ca.fælicis, de pœ.lib.6. Ego nunc conſulo, & ponderaui, q̄ in caſu, in quo conſului erant duo cōſobrini habentes feudū cōe, vnus eiecit alterum, ego conſului, ꝙ portio ſua accreſcit, vel applicabitur deiecto, & motus fui ex eo, quia conſocius eſt pariter obligatus domino, & non eſt extraneus, & in eo ceſſant oēs rationes bar.hic, & mouet̄ Bar.ex eo quod voluit Gal.& alij in l.cum hi.§.ſi vni, de tranſa. Bal.l.qui Romæ, §.duo fratres, de ver.ob. vide illud conſilium, quia eſt copioſum, & ſubtile pro illis comitibus, pro comite Hugo.compatre meo, & do.Nic.
f Adde poſt Ale.hic, ꝙ idem tēt bal.conſ.182.li.3.ad quē āt pertineat præſtare ſeruitia dño, nō tāgit, ſ3 Ale.refert ꝙ Saly.in auth.& qui.de bo.aut.iu.poſ.tēt opi.Bar.Spe.no.in ti.de primo, & ſecundo decr.§.reſtat, ver.ſed quid faciet dñs, & Io.And in add.eodem ti.§.videndum, ver.quid ſi reus, dicunt, ꝙ vaſallus etiam poſt ſecundum decretum, tenet̄ p̄ſtare ſeruitia dño, Et alle.tex.in ar.ca.1.extra de feud.non tamen diſtinguit, an in cauſa dāni infecti, an aliter, Vnde ipſe Ale.pro concordia diſtinguit, vt hic per eum, aut feudum erat ſimpliciter conceſſum, aut ad certum & determinatū vſum, Primo caſu non teneatur, ſecūdo ſic.
g Quæro. Vide Ale.conſ.8.in prin.vol.3.& conſi.23.vol.1.
h Publicatis. Adde Ale.conſi.23.lib.1.& conſ.9.lib.2.
* Clau.Eſt. Vide Bal.in l.ſi quis presbyter, C.de epiſ.& cle.
i Adde Bal.conſi.306.li.1.vbi etiam ponit, quid ſi eſt pactum in inueſtitura, quòd emphyteuta volens vendere, teneatur denuntiare, & domino dare pro duobus denariis pro libra minus, quàm alteri, tñ ſi bona per iudicem vendantur, vt ſatisfiat creditoribus debeat obſeruari pactum, & concludit quòd ſic.

9 mini. Tertio q̃ro,† q̃d de fũdo liuellario? De isto gl. tãgit hic. & C. de sacros. ec. in aut. ingressi. Azo. in sum. C. loc. dicit ꝙ iste ꝯctꝰ est q̃do vasallꝰ locat in 30. annis. Cy. tãgit de iu. emphy. l. j. & nihil dicit. Certè tex. dicit, ꝙ illud, q̃d datur à vasallo ꝑpetuo sub modica pẽsione, dr̃ liuellꝰ, vt qual. olim po. feu. alie. c. j. de ꝓhi. feu. alie. per Lot. c. j. in fi. Et iõ nõ dr̃ ꝓpriè emphyteuticꝰ, qa ꝯcedẽs ñ est dñs, tñ hodie his vocabulis abutimur, & ꝓ eodẽ cõi vsu loquẽdi accipitur, sicut ꝯctus emphyteuticꝰ. iõ dico idẽ iuris, vt s. dixi. Si vero poneres ꝯctũ liuellariũ, hoc ẽ emphyteusim acceptã à primo vasallo, vel primo emphyteuta, tũc in casib. in q̃b. dixi s. ad dñm re-
a uerti, nõ reuertet̃ ad eũ q̃ dedit, s3 ad primũ a dñm, vt no. in simili. C. de iu. emph. l. fi. sed est casus hodie de hoc de ꝓhi. feu. al. ꝑ Fed. c. imperialẽ. §. illud quoq;. Distingue ergo in omnib. his casib. per
10 rõem illius tex. Quarto q̃ro,† q̃d de fundis precariis? de his gl. tãgit hic. & in aut. ingressi. & Cy. in l. j. C. de iu. emph. Certè hic non est ꝯctꝰ ꝑcarij, de quo loquũt ti. de prec. qa illud reuocatur ad volũtatẽ ꝯcedẽtis. Sed est q̃dã ꝯctus ꝯcessionis de 5. in 5. annos, vel in maius tp̃s, & istud nomẽ ꝯctꝰ est de ꝯsuetudine, magis q̃ de iure, vt ext. de ꝑca. c. j. & ibi per Inn. tñ in omnib. & per omnia est eiusdem naturæ, cuius est emphyteusis. Et iõ q̃d s. dixi hic dico. fa.
11 q̃d no. Spec. in d. ver. 40. Quinto† q̃ro, q̃ erit practica istius m̃riæ ſm formã interponendi 1. decretum, & ſm in istis iurib. incorporalib. Et aduerte, q̃do ipsa iura incorporalia petuntur, & tunc dic, vt dixi s. ti. j. l. si prius. Quãdoq; petitur aliud ꝓpter q̃d deuenitur ad missionem in possessionem in dictis iurib. incorporalib. dic, ꝙ quædam sunt iura, in quib. nulla est possessio, vel quasi, vt in nominib. debitorum, & tunc 1. decretum est, vt l. 1. C. de præto. pig. & ibi gl. ponit formam. & j. de re iud. l. à diuo. §. sed & si pecunia. & ibi ponitur alia forma. Secundum decretum erit, vel cogendo debitorem, vt cedat. C. quan. fisc. vel pri. l. 2. & fi. vel cogendo debitorem, vt soluat, vel illud nomen vendendo, vt de re iud. l. à diuo. §. sic quoque. ver. item quid dicemus. Quandoque illi qui habẽt aliquam possessionem, vt fructuarius, emphyteuta, & similes possident naturaliter, tunc 1. decretum est, ꝙ mittatur in possessionem illam, quam ille habet, vt hoc §. & s. e. l. hoc amplius. §. fi. & l. quamuis. Secundum decretum interponitur diuersimode, quia q̃dam iura sunt, q̃ in alium possunt sine impedimento transferri, vt ius fundi vectigalis, & tunc iudex decernet, vt actor eod. iure sit, quo reus cõtumax. Ista practica ponitur hic, in tex. no. Q̃d intelligo, nisi ad petitionem domini interponeretur, tunc. n. quis nõ p̃t poni in eodem iure, qa nõ p̃t quis esse superficiarius, vel vectigalis sui proprij fundi. Practica ergo erit q̃d iudex denegabit ei superficiei, vel vectigalis petitionem, vt dicã statim in fructuario. Sunt q̃dam iura, q̃ nõ sunt separabilia sui natura, vt vsusfructꝰ, vt Insti. de vsufru. §. finitur. tunc si q̃dem 2. decretum interponat̃ ad petitionem dñi, qui nõ p̃t esse fructuarius sui fundi, tunc ex 2. decreto iudex denegabit vsusfructus petitionem. Et intelligo tunc ipso iure sicut ipso iure trãsiret dñium. l. hoc amplius. §. Celsus, & q̃uis, s. e. & q̃d no. s. e. l. prætoris. in pr. Q̃nq; interponitur ad petitionem tertij, & tunc ex 2. decreto iudex denegabit sibi vsusfructus petitionem, nõ ipso iure, sed ope exceptionis, vt s. de nox. l. si noxale. & trãsfert in petitorem illam commoditatem vtẽdi, quæ erat apud fructuarium ſm formam l. vsufructu. s. sol. mat. & ar. hꝰ §. & l. pro hærede. §. si quid tñ. de acq. hær. & j. de adul. l. si postulauerit. §. iuber. quędam sunt, quæ nõ sunt separabilia rõe adiuncti, vt feudum, & emphyteusis, & tũc siue 2. decretum interponatur propter vitium ipsius rei, siue propter obligationem personæ, habes formam ex dictis in præcedentib. qq. sp tamẽ cum interponetur ad petitionem dñi satis esset, q̃ denegetur reo talis iuris peti-
12 tio. d. l. quamuis.† Sexto quæro, an ꝯdemnato filio, & bonis eius publicatis, publicetur proprietas, quam habet in peculio aduentitio, remanẽte patri saluo vsufructu? Resp. nõ, quia filio interdicta est oĩs alienatio sine patris cõsensu, vt C. de bo. quæ lib. l. cum nõ solum. §. filiis, ergo delinquẽdo nõ alienauit, sed apud patrem manebit, sicut q̃n filius hereditatem repudiat. d. l. cum nõ solum. & sicut. s. diximus in fructuario, & emphyteuta, qui nõ p̃nt alienare. Item sicut in muliere, q̃ nõ p̃t alienare, sic nec eius delicto dos publicat̃, nisi in casib. l. quinq; legib. j. de bo. dam. Itẽ sicut nec in damnato patre publicatur peculium, vt l. 3. §. s3 vtrũ. in fi. s. de mi. Licèt ꝯ hoc faciat l. j. § merito. q̃n actio de pecu. est anna. Tu resp. ꝙ licèt fiscus tẽatur, tñ à filio recuperabit retinẽdo de peculio, vt in seq. §. p3. Itẽ per text. in l. 2. C. de bo. dam. vbi nõ publicatur castrense, ergo mul. ominꝰ publicabitur illud. Tñ ad istud q̃dã resp. ꝙ illud olim, q̃n filio mortuo pr̃ occupabat iure peculij ꝓfectitij, secus hodie, cũ filius hẽat hr̃dẽ, vt s. de iure dot. l. Auus. & ibi no.
13 s. sol. ma. l. post dotẽ. & ibi plene examinaui, tñ† ꝑ delictũ pr̃ nõ perdit dotẽ. vt C. de diuor. auth. eᷓ si filij. & no. e. ti. l. ꝯsensu. & per Dy. sol. ma. l. 2. §. s3 si in p̃ris. Et hoc vr̃ velle tex. ĩ d. l. 3. vbi d̃t, nec castrẽse, &c. Et sic dictio, nec, iplicat. q. d. nec aliđ. Idẽ sẽtit gl. j. de bo. dã. l. j. in pr. vbi dicit ẽt castrẽse. Et idẽ Azo in sum. de bo. dam. & p illud ẽt innuit, nec aduẽtitiũ publicãdũ, & hoc esse verũ clarius liq̃bit r̃ndẽdo ad oĩa, q̃ in ꝯriũ p̃nt obiici. 1. vr̃, ꝙ dẽat publicari ius, ꝙ q̃s h3, vt hic, & l. si postulauerit. §. iubet. de adult. Resp. ibi loquitur in eo q̃ p̃t alienare. 2. obst. qa hic ẽ q̃dã alienatio legalis. l. 2. s. d̃ reb. eor. so. ibi res ꝑuenit ad minorẽ cũ qualitate illa, vt ibi p3, & hoc plene examinaui in l. si ꝯstãte. in pr. so. ma. & per ea, q̃ ibi no. apparet respõsio ad id, q̃d no. s. de pac. l. itẽ qa. & C. de legit. tu. l. fi. vel r̃nde vt statim dicã. 3. obst. nã minor ꝓhibetur alienare, & tñ ꝑ eiꝰ delictũ bona publicãtur, vt C. de aut. p̃st. l. clarũ. & q̃d no. C. vñ vi. l. si q̃s in tãtã. vbi tetigit Ia. de Arc. & Cy. & male dixerũt. resp. ibi erat ꝓhibita alienatio fauor̃ minoris, vñ ꝑ delictũ perdit suũ priuilegiũ, hic vero est ꝓhibita alienatio fauor̃ alterius. s. patris. d. l. cũ nõ soiũ. §. filiis. ibi, ne cupidini deditis. filij, tristẽ exitũ sentiãt. s. patris. & ita dicit ibi gl. sicut hic fauore dñi vasallus, & emphyteuta ꝓhibẽtur alienare. itẽ obst. s. de fun. do. l. 1. s3 ibi fiebat alienatio ꝑ ipsius rei vitiũ, & maritus eo casu h3 p̃tãtẽ alienãdi. itẽ obst. qa filio ꝯdẽnato datur in patrẽ actio de peculio & in eum fit executio l. 3. §. idem scribit. s. de pe. & l. si filiosa. & ibi no. s. so. ma. resp. illud verum, q̃n filius ꝯdẽnatur in certa q̃titate, & sic est debitor, hic vero bona publicãtur, in qua publicatiõe ñ venit peculiũ, & sic ad id nõ est debitor. Vel melius, ẽt si filius cõdẽnatur ĩ certa q̃titate pecuniæ, si fuit in iudicio, & sic quasi ꝯxit, pr̃ tenetur de peculio, vt d. §. idẽ scribit. hoc est verũ in peculio ꝓfectitio, q̃d pr̃ ꝯcessit filio separatim à rõib. p̃ris, & sic æquum est prẽm ex facto filij obligari. vt s. de peculio. l. j. secus in peculio aduentitio, cuius ipse pr̃ h3 administrationẽ, qa tunc in eo filius nõ p̃t præiudicare patri. ita tẽt gl. l. pr̃ q̃ castrense. in gl. mag. j. de cast. pe. Vñ si pr̃ ipsius peculij aduentitij permisisset filio administrationẽ, dicerẽ patrẽ teneri de peculio, qa est eadẽ rõ q̃ in ꝓfectitio. Et hoc forte voluit sentire gl. s. de noxa. l. & si ꝯdemnatus. vbi dicit, ꝙ fiet executio in castrensi, vel quasi, vel forte aduẽtitio, ꝯsentiente patre. intelligo patrem ꝯsentire, si pr̃ ipsi filio eius administrationem cõcessit, vt dixi, q̃d p̃t. C. de bo. q̃ lib. l. cũ op3. §. finaũt. Et
* hoc probat tex. rotundus. C. qui bo. cede. pos. l. cũ & filij. ibi, ꝙ patre volẽte possidet, l3 gl. ibi aliter videatur velle* intelligere, & ma-
14 le.† s3 quid si filius fuisset ꝯdẽnatꝰ vt ꝯtumax, b an fiet executio
b in peculio eo mõ quo dixi. resp. aut filius nũq̃ fuit in iudicio, & sic cum eo nõ p̃t dici quasi ꝯctum. & tunc ꝯ p̃rem nõ fiet missio, vel executio in peculio, & in casib. in q̃b. s. dixi. ita no. inst. de noxa. in fi. Si verò filius fuit in iudicio, & lis cont. & sic cum eo fuit quasi ꝯctum in iudicio, postea absens fuit ꝯdemnatus, tunc fiet executio in peculio, d. l. si ꝯdemnatꝰ. de noxa. & s. de pec. l. 3. §. idem scribit. Hæc vera, q̃n ex delicto, ex ꝯctu verò indistinctè datur in patrem actio de peculio ꝓfectitio, vel aduentitio, quod pr̃ apud filium esse permisit. s. de pec. per totum. & d. l. pe. qui bo. cede. poss. Ex prædictis patet, ꝙ ex contumacia filij non peruenitur ad 1. vel 2. decretum in peculio aduentitio, quod est apud patrem, etiam ex causa damni infecti. Sic hic debet intelligi.

¶Contrarietas.

Si de vectigalib. Aduerte, ꝙ Bar. reperit dixisse in l. Impator Antoninus. ff. de fid. lib. ꝙ res ꝓhibita alienari, nõ ꝯfiscatur, l3 bona publicẽtur. ꝯriũ tñ alle. in hac l. si finita. §. si de vectigalib. in illa q̃st. an bonis publicatis, publicetur feudum, vel emphyteusis.

a ¶Adde Bal. ꝯs. 21. li. 3. vbi tẽt, ꝙ si feudatarius dat ad liuellũ finita gñatiõe, de bonis ꝙ q̃b. ipse ẽ ĩfeudatꝰ, & illa bona fint in casu reuersiõis ad inuestiencẽ, ꝙ reuertũt ad primũ dñm, nõ ad ſm, alle. gl. ĩ c. j. §. similiter, d̃ le. Corra. Ia. de Bel. ibi ꝙ non. Ale. hic, Im. & Ro. tenent, ꝙ imo cũ ꝑ primum inuestitũ nõ fuit commissum delictum, ꝙ res ad ipsum reuertit, nõ ad dñm, ꝑ c. Imperialẽ, de prohi. feu. alie. Nam bal. ibi all. d. c. & non fundat se ex eo, q. primus nõ deliquerit, s3 eo, q. ipse primus trãnstulit oẽ ius suum vtile in hunc ſm. Vñ mirum si reuertitur ad fontem, s. ꝓprietarium, vt §. finitur. Insti. de vsufr. & l. sicut in annos, §. pe. ver. placet. n. nobis, s. quib. mod. vsusfr. amit. & Bal. ibi loquitur, q̃n emphyteusis erat finita ꝑ gñationem, & delictũ ñ erat in 1. nec 2. vt dicit gl. de qua hic ñ fit mẽtio, & in q̃rũ Ale. post Im. & Ro. tãgit an offendẽs fratrẽ dñi priuet̃ feudo, vid. q̃ posui ĩ §. Chrysog. l. si ita stipulatꝰ fuero, j. d̃ ver. ob. vltra Ale. hic, ibi.
* Clãud. Videatur velle. Vide de ista q. in simili per Rom. consi. 54.
b Vt contumax. Adde, Abb consi. 66. lib. 2. vbi in omnibus sequitur Bar. in hac q. an autem publicatis bonis patris, publicetur vsusfructus, quem habet pater in bonis filij, Sal. in l. si quis post hac, C. de bo. dam. dicit, ꝙ aut publicatio fit ex tali cã ꝑ quam pater priuatur patria potestate, & legitima administratione, & tunc ad proprietatem filij reuertitur, quia cessat patria potestas ꝑ q̃. vsumfr. habet, l. cum oportet, §. cum autem, C. de bo. quæ lib. alle. etiam no. per gl. in l. fi. in gl. 4. & quod no. Cy. de sen. pas. Alex. alle. inst. quib. mod. ius pat. po. sol. §. cum autem, iuncta l. corruptionem, C. de vsufr. aut publicatio fit ex cã ex qua pater patriam potestatem non perdit, & tunc publicatur vsusfr. siue eius commoditas quasi nondum venerit tempus consolidandi vsumfr. cum proprietate, l. statius, in fi. j. de iure fis. & l. cum pater, §. hæreditatem, de leg. 2. Et cũ hac distinctione transit Ale. Et de q. hic formata per Bar. vide Ro. pulchre eius consi. 154. & q̃n executio possit fieri contra tertium possessorem non citatum, vide Bal. consi. 350. in lib. Quid autem si vxor P. debet tibi decem ad quæ est condemnata, quare fiet executio? vide Io. And. in addi. ad Spe. in ti. de execu. sen. §. sequitur, ver. q̃d si filius ſm. Et ibi de quæst. formatis per Bar. an aũt pr̃ deportatus, vel bannitus, & restitutus recuperet vsumfr. aduentitiorũ, vide Bal. ꝯs. 339. li. 4.

Conc

¶Concordia.

Pro ɔcordia. Tu dic ſm d. Chriſt. de Nicel. in l. ſi ɔſtante. §. fi. ff. ſo. ma. vbi ɔrietatem alle. dicens, ꝙ q̃dā ſunt ꝓhibita alienari, ita, vt non poſſint tranſire in extraneū hr̃dem, & ſic nō eſt in facultate alienantis, & talia non veniunt in ɔfiſcatione bonorū. Ita loqtur Bar. in d. l. Imperator. ſunt q̃dam, q̃ ſunt prohibita alienari ſimplr in fauorem ipſius, cuius ſunt bona, nō tñ ſunt prohibita transferri in extraneum hr̃dem, per quem poſſent alienari, puta per mulierem, ſeruatis tamē aliquib. ſolennitatib. & tunc iſta bona, vt puta per mulierem poſſent trāsferri in ſuis caſib. quod eſt valde no.

1 *Actio, quæ ex hoc edicto datur, quæ ſit.*

2 *Dominus domus ruinoſæ, an cogatur præciſe cauere, ēt ſi velit cedere ædibus.*

3 *Reus, an poſſit principaliter petere, vt ſibi fiat inſtrumentum liberationis, vel petere, vt actori ſilentium imponatur.*

4 *Reus poteſt implorare officium iudicis, vt pronunciet ipſum exceptionem habere, vel liberatum eſſe, niſi habeat actionem ordinariam.*

5 *Actor quando poſſit petere ſibi pro debito caueri, vel inſtrumentum fieri.*

6 *Actor an poſſit petere pronunciari ſibi actionem competere.*

7 *Interdictum, quod vi aut clam, habet locum ſiue fiat vi, ſiue clam, ſine vtroque. Copula quando cadit inter diuerſas actiones reſpectu diuerſorum factorum non requirit concurſum vtriuſque.*

8 *Condemnatio in quo fiat quando agitur, vt caueatur, & quis non vult cauere.*

§. Eleganter. Si poſt petitam cautionē añ decretū interpoſitum pp ſubterfugia nō caueatur, & interim dāna ɔtigerint, ceſſat miſſio ex hoc edicto, ſed ɔ nō cauentem cōpetit offm̃ iudicis, vt de dāno ꝑterito, & futuro cauere cogatur, vel ad hoc teneri per iudicem ꝓnuncietur. h. d. ſm verū intellectum. Op. & vr̃, ꝙ miſſio locum hēat, vt l. ꝑtor. §. fi. cū l. ſeq. s̃. e. Sol. Ibi fuit impeditus iuſta cā, hic nō. Et ſi dicis, ꝙ hic erat in iudicio, dic ꝙ fuit negligens in veniendo ad iudiciū. Sol. hæc eſt falſa, quia tunc dñs domus ruinoſæ non teneretur ad aliqd, vt s̃. e. l. euenit. Sed hic dr̃ ɔ, ibi, ꝑtor, &c. Vñ alij, vt Hug. dñt, miſſio ceſſat in eo ɔſilio, &c. q. d. bñ poſſet hr̃e locū miſſio ex hoc edcõ, ſ; melius eſt petere dānum reſarciri, ad qđ cogitur ꝑciſe. Et ſi opponis, ꝙ liberatur habendo ædes ꝓ derelicto d. l. ꝑtor. in fi. Reſp. ꝙ hic fuit iuſta cā impediendi, & fuit in iudicio, ibi nō. Iſta opi. inq̃tum innuit, ꝙ miſſio ex hoc edicto poſſet hr̃e locū, nō placet, qa hoc edictū ꝓſpicit ad dāna futura. l. ꝑtor. §. hoc edictū. ergo ſi dānum ɔtingat pendente iudicio, iudiciū extinguit, ar. l. pe. de ſuſp. tu. & iō ceſſat miſſio ex hoc edcõ de neceſſitate, vt hic, in pr. nō de ɔſilio. Alij dñt, ꝙ miſſio ceſſabit, qa res interiit. hoc nō placet, qa iſta erit cōtingentia facti, pp q̃ Iuriſc. non feciſſet legē. Alij dñt, & iſta ponitur in fi. gl. ꝙ iō ceſſat, qa ꝑt agi ac ſi cautio fuiſſet interpoſita, & iſta eſt vera. q. d. miſſio ceſſat, ſ; poſſet agi, ac ſi cautio fuiſſet interpoſita, & in iſto iudicio bñ poſſet fieri miſſio ex illo edcõ, q. ex cau. ī po. ca, ñ ex iſto. ſ; ɔ, qa ēt ex hoc edicto vr̃ faciēda miſſio, vt j̃. e. l. §. ſi iam ruerint. Sol. ibi dānum ɔtingit poſt decretū interpoſitum, hic añ. Quæro† q̃ ſit iſta actio. Quidā dñt, actio in fcm̃, vel interdictū, vt tollat rudera. Nō placet, qa illud interdictū dat̃ alternatiue, vt tollat, vel ædes ꝓ derelicto hēat, vt l. ꝑtor. §. fi. cū l. ſeq. s̃. e. Alij dñt, ꝙ ē actio ex ſtiplone ꝑſumpta, ſicut alibi, vt in gl. Ia. đ Are. dicit, ꝙ tex. hoc voluit dicere, ſ; đt ſi ꝑtor vult ꝓmulget ſuper hoc edictū ſpāle, p qđ decernat huic actionē ɔpetere, cum alia l. đficiat, vt l. ſi vero. §. đ viro. ſo. ma. Et hoc ītelligo, ꝙ pmittat̃ cuilibet habēti ordinariā iuriſdõem, qđ ſatis pl;. Pro quo fa. s̃. ad treb. l. ſub ɔditione, vbi vr̃ ſil'is practica, vt ibi dico. q̃ lec. gl. cōiter

2 tenetur, & ego eam teneo, per ea q̃ dicā j̃. prox. q. Quero† nunqd præciſè cogitur cauere, ēt ſi velit cedere ædib. Gl. ꝙ ſic. ſed vr̃ ɔ. l. prætor. §. hoc edictū. s̃. e. qa res noſtræ non pñt plus nos obligare, &c. Vt ergo ꝓcedat gl. & §. intelligo, ꝙ hic ɔtingit dilatio pp ſubterfugia nolentis cauere, ſicut. n. ille q deliquit non admittendo miſſum, tenetur ac ſi promiſiſſet, vt j̃. e. l. §. fi. ſic iſte q deliquit ſic per ſubterfugia. & iō cum ex facto ſuo teneatur, non liberatur, cedendo ædib. vt j̃. ti. j. l. is cū quo. Subterfugia ēt intelligo interponendo exceptiones cauilloſas, & alias dilationes procurando, ſecus ſi expreſsè diceret, nolo cauere vel pateretur fieri ꝓceſſum ſine ɔdictione, vt s̃. de proc. l. ſ; & hę. §. fi. & no. j̃. l. dāni. §. ſi vicinas. Ante tñ q̃ dānum cōtingeret, illam morā ɔmiſſam ſubterfugiendo poſſet purgare. Aut dānum contingit ante cautionem petitā, & dixi s̃. e. l. prætor. §. fi. & l. ſeq. Aut poſt cautionem petitam ante decretum interpoſitum, & tunc, aut fuit petita extra iudicium, & perinde eſt ac ſi non fuiſſet petita, vt j̃. e. l. cum poſtulaſſem, in pr. Aut in iudicio, & tunc, aut dilatio contingit pp ſubterfugia non cauentis, & tenetur ac ſi cauiſſet, vt hic, niſi moram purgaret ante damnū datum, vt j̃. §. prox. Aut cōtingit dilatio pp negligentiam nō petentis, & imputet ſibi, ar. j̃. e. l. §. pe. Aut cōtingit dilatio alio caſu, & tunc diſtingue, vt d. l. prætor. in fi. cū l. ſeq. quia eſt eadem ratio. Si verò dānum cōtingit poſt decretum interpoſitum, dicā j̃. §. pe. Quæro tenendo opi. gl. hic dr̃, aut ſi putat, &c. cuius eſt electio? Quidā dñt ꝙ ponitur aut, pro, & alij ꝓpriè, & erit electio iudicis, vt in gl. qđ vr̃ multum notabile, ꝙ ille, qui hēt actionem ꝑt petere de hoc caueri ſibi, hoc eſt inſtrm̃ fieri, aut per iudicē ꝓnunciari ſibi actionem ɔpetere per officium iudicis, qđ mirabile eſt, qa, ſi hoc eſt verum, non poſſet peti vnum tm̃ ſ. partem cogi ad faciendum inſtrm̃, ar. l. vbi āt. §. q illud, aut illud. de ver. ob. qđ vr̃ per id, qđ no. s̃. ſol. ma. l. 2. §. j. & j̃. de noua. l. ſi pupillus. §. j. & in multis

3 aliis locis. † Et ideo pro declaratione [a] māæ, videam⁹ de qualibet parte h⁹ deſiunctiuæ. ſ. an quis poſſit petere ſibi caueri, ſeu inſtrm̃ fieri, & an qs poſſit petere à iudice pronunciari ſibi dēri, vel ſe nō teneri. Et primo examinem⁹ in reo, & ſi quidē reus eſt tutus ope exceptionis, ex vltima volūtate ꝑt petere liberationē ſibi fieri, & inſtrm̃. l. nō ſolū. §. j. & l. qđ mihi. s̃. de lib. le. Pōt ēt [b] petere vt pronuncietur ſe nō teneri, ſeu petere vt actori ſilentium imponatur. l. Aurelius. §. centum. & ibi no. e. ti. Et ſic quolibet ꝑdictorū per ſe ꝑt nec habet neceſſe petere alternatiuè. Si verò h; exceptionem aliam q̃ ex teſtō, tūc ſi quidē exceptio h; originē tpe ɔctæ obl'onis, vt quia obl'o fuit extorta metu, vel per errorem, ita ꝙ æqtas non dictat actionē apud actorē eſſe, tunc ꝑt reus petere actionis liberationē, & liberationis inſtrm̃, vt s̃. qđ me. cau. l. ſi cū exceptione. §. ſ;, & ſi qs. & de cond. ſine cau. l. 3. cū ſi. Si vero exceptio habuit originē ex poſtfacto, tunc q̃nque ex verbis diſpoſitiuis colligitur actionem dari, & poterit tunc agi l. in criminali. & ibi no. C. de iuriſ. om. iu. Nā l. dicit, actione priuetur. Sic in aut. habita. circa fi. & ibi no. in illis caſib. Rō qa h; actionē, idcirco h; exceptionē, vt j̃. de re. iu. l. inuitus. §. cui damus. idē in diſpōne hoīs, ſi ꝓmiſi te liberare, vel cauere de nō petendo. l. dedi. in pr. de condi. ob cau. & no. C. de trāſa. ſiue apud acta. & hoc q̃n ex diſpōne datur actio ad hoc. Si vero daretur ad aliud, tunc ſecus, qa ad liberationē nō poſſem agere de cetero, ſ; dēo agere ad id, qđ in actiōe venit. l. 3. [c] §. ɔrium. de ɔ. & vtili act. tu. Si vero diſponitur ſup exceptiōe tm̃, tunc ſi vellē petere qđ mihi caueat de nō petendo, vel fiat inſtrm̃ liberationis ipſo iure, non poſſem. d. l. dedi. in pr. & not. in d. l. ſiue apud acta. & de eo per quē fac. erit. l. j. §. ſi reus. Rō, qa plus peto q̃ mihi dēatur, nā cum non ſit mihi obligatus ad nō petendum niſi nāliter, no. in l. ſi vn⁹. §. pact⁹ ne peteret. ff. de pac. ſi peto, ꝙ caueat, peto ꝙ obligēt ciuiliter, vel ſi ſum liberatus ope exceptionis, peto liberationē ipſo iure, & ſic plus peto. Sed ſi peterem mihi fieri inſtrm̃ quo ɔtineatur ipſum pactū, ꝙ mihi erat factū, vel ipſa exceptio, q̃ prius hēbam, & ad ꝓbationē tm̃ nō vt aliqd addatur, & tunc hoc poſſem petere, iudicis officio, vt l. plures apochis. C. de fid. inſtr. & de li. cau. l. l; dubitatū. [d] & no. ex. de teſti. c. ſignificauit. per Bar. S; ſi poneremus reū liberatū ipſo [e] iure, & peteret de hoc ſibi fieri inſtrm̃ vt poſſit ꝓbare, tunc poſſet per eaſdē ll. vt C. de co. ſun. patri. l. placuit. in aut. de colla. §. 2. qđ ſ; Spe. in ti. de inſtr. edi. §. poſtq̃. ver. qd ſi ſolui. An āt † poſſit implorare officium iudicis,

4 vt ꝓnunciet ipſum exceptionē hr̃e, vel liberatū eſſe. dico ꝙ ſic, vt j̃. de fideiuſ. l. ſi ɔtendat. [f] & ibi no. Prædicta vera niſi hēat actionē ordinariam, per q̃ ſtatim poſſet agere. d. l. 3. §. ɔrium. de ɔ. iud. tut. Prædicta per modū actionis, ſ; ope retentionis q̃nq; qs ɔſeqtur ſibi fieri inſtrm̃ ad liberationē, vt j̃. de noua. l. ſi pupillus. §. j. Nunc

5 de actore, † & ſi qdem ꝑt ſtatim ſibi debitū petere, non ꝑt petere ſibi caueri, vt de vſuf. earū rerū, q vſu ɔſu. l. hoc ſenatuſcōſulto. §. j. de ɔdi. ob cau. l. ſi mulier. de iure dot. l. l;. S; ſi actio ɔpetens ad debitū eſſet extraordinaria, vt cēt hic ex ficta ſtiplone, tūc poſſet petere ſibi caueri, vt hic. Si verò ſtatim nō poſſet agere, tūc q̃nq; ad petendā cautionē ɔpetit actio. l. 2. de eui. & l. ex empto. § ēt. de act. emp. vel offm̃ mercenariū deſeruiens actioni, & iſto caſu non eſt dubiū. l. harū. & l. egi. ſi ſer. ven. & qđ no. l. 3. §. in hoc interdcō. de iti. act. pri. Q̃nq; ego peto iſtā cautionē mero iudicis officio, & tūc cogitur ꝑſtare cā cognita. Aut. n. timeť de morte teſtiū, vl' abſentia diuturna, & cogeť pars cauere, aliàs ſecus. De iſta cauſæ cognitione

[a] ADD. ¶Pom. Pro declatione. Vide Fel. in c. ſignificauit, extra de teſtib.

[b] Pom. Vide d. Ant. & alios, & ibi late dixi in c. ſi autem, de reſcri. & eundem do. Ant. in c. ſi clericus laicum, ad fi. de fo. comp. d. Abb. in d. c. ſi quis contra clericum, in prin. de fo. comp. & in rub. de exce. & Io. Imo. in c. ſignificauit, de teſti. Ang. Bal. Sal. & Bar. in l. ſi pater, C. de ce. bo. late dixi in d. c. ſi autem.

[c] L. 3. §. contrarium. Adde ſm Imo. ꝙ Bar. ſenſit contrarium in l. Aurelius, §. centum, de lib. leg. & illud ſequitur Ro. & Alex. & poſt ipſum Mod. & ibi vide Bal.

[d] Pom. Dubitatum. Idem eſt ɔ, nam poteſt creditor petere, vt ſibi fiat inſtrm̃ debiti, vt per Alex. conſi. 138. vol. 2. & vide etiam Alex. conſi. 58. vol. 3. Ro. 394.

[e] Ipſo iure. Adde, & intellige ſm Alex. de liberatione ſpeciali, generalem autem petere non ꝑt, etiam ſi de alio debito non appareat, quia talis cautio generalis liberationis dicitur captioſa, vt eſt tex. in l. cum Aquiliana, & ibi Bar. s̃. de tranſac. & idem ibi no. Ang. & alij. Bal. in l. pactum, C. de coll. & in l. 3. §. contrarium. de contrario iu. tu. & Old. ibi, vt refert Bal. Tu adde Bal. conſi. 349. lib. 1.

[f] L. ſi contendat. Adde ſm Ale. ꝙ Imo. ibi tenet ɔrium, & Bal. in l. peremptorias, C. ſen. reſcin. non poſ Sed tu dic, ꝙ dictum Bar. ſequitur Ro. conſil. 90. circa fi. & an quis poſſit petere principaliter pronunciari ſe non teneri, vide Bal. conſ. 87. lib. 5. & ibi, an cum agitur hypothecaria ad fundum, vigore inſtrumenti, & pendente iudicio, ꝙ cauſa committatur, aliquis cōparet, petens, ꝙ inſtrumentum pronuncietur ſolutum, an faciat ſimile iudicium in hypothecaria.

gnitione intelligo s̃.de iud.l.in oĩb.prout ibi intelligitur de nuda
cautione ſm gl.ibi poſitam, ar.l.in l.Aquilia,ſi deletũ. s̃.ad l.Aql.
& s̃.ad Carb.l.3.§.quæ. Et hoc ẽt in iudicio ſtricti iuris,vt j̃.qb.ex
cau.in poſ.ea.l.in poſſeſſionẽ.& l.ſi pecuniã.§.itẽ ſi quis.s̃.de ↄdi.
ob cau.Rõ horũ eſt,qa qñ de morte,vel abſentia teſtiũ nõ timet̃,
h3 actionẽ ordinariã,per q̃ ſibi æquè ↄſulitur.iõ hoc offĩn extra-
ordinariũ ſibi nõ datur cum eſſet æq̃tas.Sed ſi ageretur,ꝙ ſatiſda
ret, tũc verteretur alia cauſæ cognitio,de qua lo͞qtur l.ſi credito-
res.j̃.de priu.cre. Vbicunq; ãt actio differtur in caſu mortis,dico
poſſe peti cauere,ſeu inſtr̃m fieri ꝑꝑ dubiũ,vt poſſit hẽre ꝓbõnẽ,
vt l.2.§.1.& ibi no.s̃.ſol.ma.Facit ad p̃dicta s̃.de le.2.l.peto.§.fi.&
6 qđ ibi no.ꝑ gl.& clarius ſcribã.Sed an† qs poſſet petere ꝓnuncia
ri ſibi actionẽ ↄpetere?Hic vr̃ qđ ſic.Dic aut qs h3 actionẽ,& cer
tus eſt actionem ſibi ↄpetere,& tunc p̃t petere ſibi ꝓnunciari ſpe
ctare ius dictæ actionis, & illud eſt idem qđ petere ↄdemnari, vt
C.de ſen.q̃ ſine ſer.q̃t.l.q̃q̃.& eſt tali ſñia fiet executio ad id qđ de
betur,vt s̃.de iu.l.ſi prætor.in prin.Si vero aliquis eſt incertus in-
certitudine aliqua, cuius declaratio pẽdet arbitrio boni viri, hoc
eſt iudicis,& tunc p̃t implorare offĩn iudicis,vt declaret ſibi actio
nem ↄpetere.l.Thais §.ſorore.j̃.de fideic.li. & de ſtatuli.l.Labeo.
ſic intelligo de ↄ̃h.emp.l.hæc venditio.& de iure dot.l.cum poſt.
§.gener.& de le.1.l.ſi ſic.in pr. & de le.3.l.fideicommiſſa.§.q̃q̃.cũ
a ſi.Sed ſi incertitudo dependeret ex facto aduerſarij,[a] dic,vt in l.1.
§.quia ãt.j̃.quo.le.& l.ſi indebitũ.j̃.rem ra.ha.Nunc ad propoſitũ
dico,ꝙ alternatiua poſita hic in tex.loquitur in diuerſis caſib.Pri
mo qñ ſubterfugia ſunt euidentia, ita ꝙ pars eſt certa,tunc d3 pe
tere,ꝙ ſibi caueatur. Secũdo qñ tergiuerſatio partis eſt dubia,ita
ꝙ pẽdet ex declaratione iudicis.l.vir bonus.j̃.iu.ſol. tunc petitur
à iudice,ꝙ declaret parti actionẽ cõpetere, & hoc eſt qđ dicit hic
tex.aut ſi purat,&c. qđ arbitrium boni viri ſignificat.l.fideicom-
miſſa.j̃.de fideic.lib. Et hoc non curo,ſiue ponat̃ alternatiuè,ſiue
7 copulatiuè,quia idem ſenſus eſt ſicut † dicimus in interdicto,qđ
vi aut clã.Habet.n.locum,ſiue fiat vi,ſiue clam,ſiue vtroq;.l.cum
quidam.C.de ver.ſig.talis.n.copula,q̃ cadit inter diuerſas oratio-
nes,reſpectu diuerſorum factorum,non req̃rit ↄcurſum vtriuſq;.
l.j.s̃.de his q no.infa.& dicam j̃.de ver.ſig.l.ſæpe.Et iſto caſu erũt
duo iudicia. Vnum quo pronunciatur actionem cõpetere,aliud
per qđ actio exercebitur. Nõ.n.p̃t fieri executio,cum actio nunq̃
8 fuerit in iudicium deducta,ſ3 ſuperiori caſu ſic.Sed q̃ro,† qñ agi
tur,vt caueatur, & quis non vult cauere,ad quid cõdemnabitur?
Reſp.ſi dolo,ad id totum qđ potuerit intereſſe.l.2.s̃.de eui.& qđ
ibi no.s̃.de act.empt.l.ex empto.§.etiam.& ibi tex.& Gl.Sed q̃do
ſine dolo tunc differtur executio.Ita debet intelligi.quod ibi no.
& quod no.in l.locum.§.condemnatio.j̃.de tab.exhib.

a ADD.¶Clau.Facto aduerſarij.Quid autem in eo qui habet actionem,ſed non-
dum ceſſit dies obligationis,vide Alex.conſi.94.in 1.vol.

1 *Miſſio in poſſeſſionem habetur loco cautionis.*
2 *Pignus conuentionale qui hẽt ſibi traditum,tenetur reficere,et quid in p̃torio.*

1 §.Si quis damni infecti. †No.ꝙ miſſio in poſſeſſionem hr̃ loco cautio-
nis:Simile in l.de bonis.§.qui pupillo.s̃.ad carb.& l.poſtquam.§.
Imperator.vt leg.no.ca.Op.cautio ↄmittitur inſolidũ, ſed miſſio
ſolũ prodeſt in ipſa re. Sol.non eſt ꝑ oĩa idẽ. Op.& vr̃ ꝙ primi iu-
riſcõſulti bñ dicant, ꝙ miſſus teneatur reficere ſicut fructuarius,
vt s̃.e.l.hoc amplius.in fi.& l.hactenus.de vſufr.gl.alle.pro eis nõ
ſoluit.Dic,ꝙ ibi præceſſit p̃ctus ex cuius natura tenetur reficere,
hic non.Itẽ op.ꝙ ẽt hic vr̃ p̃ctum pignus prætorium, & ſic idem,
ꝙ in conuentionali.Sol.non eſt idem.l.prætor.§.his verbis.& §.
2 eſt præterea.j̃.de bo.au.iu.poſ. Secundum hoc ergo† no.bene,ꝙ
qui hẽt pignus conuentionale ſibi traditum, tenetur reficere.vt
a hic,& l.ſi ſeruos.in pr.s̃.de pig.act.Sed ille qui habet[a] pignus p̃to
rium, ſi omiſſio caderet in dolum, vel latã culpam, tenetur, vt d.
§.his verbis.& ſeq.Fallit in miſſione ex cã damni infecti.Rõ quia
dñs non p̃t ſibi imputare, cum ipſe non fulſerit.vt s̃ e.l.q bona.§.
ſi qs.quia hoc voluit dicere hic tex.Vltimo quæro,& ſol.vt in gl.

a ADD.¶Alex.Qui habet.Alias differentias inter pignus prætorium,& conuen-
tionale,v.de no.in l.1.s̃.de pig.act.

1 *Hæc actio non poteſt offerri alio loco.*

a §.Item videamus. [a] Opp. ꝙ teneatur de damno à die petitæ cautionis, vt s̃.ea.l.§.
eleganter.Sol.hic ſic de facto ↄtingit, qđ damnũ añ miſſionẽ nõ
1 ↄtingit ſ.n Iac.de Are.aliàs† cautio refertur ad id tp̃s,ex quo ve-
nit ad damnũ,ſm diſt.poſitã in d.§ eleganter.& hoc ſentit hic Gl.
Op.ꝙ ſufficiat offerre cautionẽ de ſtando iuri,non de dãno infe-
cto,vt aut.& qui iurat.C.de bo.au.iu. Dic,vt s̃.§.Iulianus.Tertio
op.ꝙ expenſæ debeant ſolui,non pro eis caueri, vt j̃.§.ſi iam fue-
rint.ver.proinde.& C.de iud.l.ſancimus.Sol.Hic erat actor ↄten-
tus cautione.ſ3 ſi eſſet dubiũ de expẽſis, cautio ſufficeret,vt j̃.de
b ſtatuli.l.ſtatulibe.q̃rit gl.an hec cautio poſſit offerri[b] alio loco.Et
đr ꝙ ñ,vt s̃.q ſat.co.l.de die.§.planè.dicã j̃.đ pri.cre.l.ſi pupill⁹.§.j.

a ADD.¶Alex.Item videamus.De intellectu huius §,vide do.Io.in §.Iulia.s̃.e.&
quod dixi in l.eum qui,j̃.de priuil.cred. ¶Adde ꝙ Pau.de Caſt.hic tenet con-
tra Bart.& Iac.de aret.

b Poſſeſſor offerri. Vide Io.de imo,hic,& adde Sal.in l.hac edictali,C.de ſecun.
nup.& vide Imo.in l.quidam conſulebant,j̃.de re iud.¶Adde ꝙ Pau.de Caſtr.
dicit,ꝙ §.poſtea autem,eſt in ar.ꝙ ſi ſtatutum dicat,ꝙ ab aliqua ſententia non
poſſit appellari, non tollit quominus poſſit peti reſtitutio in integrum , vt di-
cit tenere gl.in l.1.C.ſi de moment.poſ.De quo vide Bal.conſi.206.lib.3.

1 *Si quis ex cauſa non poteſt in poſſeſſionem venire,perinde eſt acſi veniſſet.*

§.Illud quæritur. No.ꝙ ↄcordant Iuriſconſulti,& ſic ↄcordantur teſtes extra de teſtib.c.
a cum tu.& aliàs dicemus.Item not.[a] ꝙ ſi quis ex cauſa non poteſt
1 venire in poſſeſſionem, † perinde eſt ac ſi veniſſet, & eſt conſti-
tutum pignus prætorium,quod not.Facias ergo ꝙ nuncius refe-
rat ſe non potuiſſe immittere ex aliqua cauſa. Vltimo not.hunc
§.ad ea,quæ dicam j̃.§.ſi quis metu.

a ADD. ¶Barb.Item no.Et vide tex.ſing.ſecundum bar.in l.quamuis,j̃.de bo.au.
iu.poſſ.& in c.1.vbi optimè probat,de dol.& cont.Et an iſta ficta poſſeſſio ſuf-
ficiat ad præſcribendum, text.in c.1.dicit,ꝙ ſic,quantum ad illum annum,ſed
quo ad præſcriptionem dominij,dic,ꝙ non. Gl.eſt ſing.ſecundum Dy.in c.ſine
poſſeſſione,de reg.iur.in 6.

1 *Præſcribi iuri offerendi an poſſit remiſſiuè.*

§.Poſtea autem. Opp. C.de iure dominij impetran. l.vlti.gl. & Iac.de Are.videntur hic
tenere ꝙ hoc ſit verum in cã damni infecti, ꝙ non audiatur poſt
2.decretum.Et an iſtud ſit verum, vel non,dixi in §.Iulianus. Op.
ꝙ eſſet litium finis,ſi ſolueret.Sol.vt in gl.No.formam 2.decreti
1 contra dictam ſolutionem.gl.inducit iſtam†legem ꝙ poteſt præ
ſcribi iuri offerendi: dic vt in d.§.& per Cy.& per Gul.in l.ſi rem.
§.omnis.de pig.act.& nos idem tenemus.

§.Si iam fuerint. Opp.j̃.e.§.eum tamen.Sol.hic non fuit negligentia. Opp.de l.2.§.fi.de
hær.vend.& de neg.geſt.l.ſi quis mandato.Sol.ſubaudi,maximè.
Opp.s̃.§.item videamus.Sol.vt ibi.Quæro quid ſi damnum con-
tingit ante interpoſitum primum decretum. dic latius quam Gl.
vt dicam proximo §.Quæro quare actione in factum,& non ne.
a geſt.Dic vt in gl.Quæro quid ſi dedi [a] pecuniam ei qui non refi-
cit ſine dolo?gl.dicit forte,non repeto.Tu dic,ꝙ ſi dedit ei cui ve
riſimiliter credere deberet,repetere poſſet,vt l.eum qui.§.fi.cum
l.ſeq.s̃.commo.& ibi no.& eo.tit.l.argentum.

a ADD.¶Alex. Si dedi.Vide omnino ang.& Imo.hic,& adde tex.in c.ſignifican-
te,de pig.& in l.ſi quis vxori,§.apud Labeonem.

1 *Decretum primum quando receditur de poſſeſſione animo deſerendi, an perda-
tur ſolum,vel cautiones præcedentes quòd perdit omnia.*
Contumacia ſemel punita non debet iterum puniri.
2 *Ius detentionis retinetur animo.*
3 *Negligens intrare poſſeſſionem in perſonalibus,an perdit beneficium prætoris,
& qualiter iſta materia intelligatur.*
4 *Detentio poſſeſſionis perditur his modis,quibus perditur poſſeſſio, licèt pignus
prætorium retineatur,& eius beneficium.*
5 *Ius intrandi poſſeſſionem poſt decretum interpoſitum durat biennio.*

§.Si quis metu. Quando receditur de poſſeſſione de neceſſitate, vel animo retinendi, præ-
torium beneficium non perditur, ſecus ſi animo deſerendi.Item
qui negligit poſſeſſionem intrare pro damno ſecuto,perdit præ-
toris beneficium:ſecus ſi non neglexerit. Opp.s̃.§ ſi quis damni.
Sol.hic Caſſius corrigit Labeonem.Quæro quid in dubio?Reſp.
animo retinendi, vt in gl. Nec obſt.l.falſus.§.ſi iactum.vt ibi not.
1 †Item quæro, dicitur hic, ꝙ perdit beneficium prætoris, an per-
dat ſolum 1.decretum,vel etiam cautiones præcedentes,& eſt gl.
ꝙ perdit omnia,& de nouo debet petere. Quod nota,& bene,&
puto verum,quia illa contumacia fuit ſemel punita,ergo iterum
non debet puniri.l.Senatus.de accuſationib.& ſufficit partem re-
2 miſiſſe,vt s̃.de vſuris.l.mora.in pr.& s̃.ſi quis cau.l.2.† Item q̃ro,
a an ius detentionis [a] retineatur animo? Hic videtur text.ꝙ ſic,vt
3 dicam j̃.de acq.poſ.l.j.†item quæro,an in perſonalib.qui negligit
intrare

a ADD. ¶Alex.Ius detentionis.Sicut poſſeſſio poteſt retineri ſolo animo,ita &
mera detentio.Hic eſt tex.ſing.& forte non reperies alibi,ſecundum Io.de im.
& ideo facit ſecundum ang.ꝙ ille qui ſtetit per quinquennium,poſtquam fuit
immiſſus ex 1.decreto, quod ad rem illam non acceſſit, & demum petebat ſe
immitti ex 2.an debeat audiri? De quo dic latius vt hic per eum,& Io.de imo.
& aliquid no.in l.p̃tor,§.in eum,de bo.au.iu.poſ.¶Adde apoſtillæ,quia deficit
vnum verbum,dum dicit,ꝙ detentio retinetur ſolo animo,Pau.de C1.dicit,ꝙ
detentio retinetur ſolo animo, quando eſt iure ciuili ſuffulta,vt eſt illa,quam
quis habet auctoritate iudicis,& tunc dicit eſſe caſum hic,& inquantum tan-
git,an ille qui ſtetit abſens per quinquennium, poſtq̃ fuit immiſſus ex 1.decre-
to,ſi redeat,& petat ſe mitti ex 2.debeat audiri. Adde,ꝙ ang.dicit fuiſſe deter
minatum Florentiæ,ꝙ ſi miſſus videt dominum colere,& fructus percipere,&
ipſe paſſus eſt negligendo, ꝙ perdit detentationem , ſicut ille qui ſcit natura-
lem poſſeſſionem occupatam , & negligit. Idem dicit ſe conſuluiſſe Paul. de
Caſt.propter iſtud dictum ang.quod dicit perpetuo notandum.

intrare possessionē perdat bñficiū ꝑtoris? Vr ꝙ non, vt l. ꝑtor. §. in eū. ĵ. de bo. auto. iud. pos. Et iō hic perdit beneficiū ꝑtoris, qa damnum est iam datū, & sic cā quasi finita. secus ꝓ damno futuro, vt
a s. §. illud q̃ritur. Vltimo ꝓ declaratione[a] materiæ, dic aut dānum ꝯtingit añ cautionē petitā, & dic, vt l. ꝑtor. in fi. & l. hoc amplius. s. e. aut ꝯtingit post cautionē petitā añ decretū interpositū, & dic vt §. eleganter. aut post decretū interpositū, & tūc aut post decretum de cauendo, aut post decretū de mittendo. 1. casu aut cautio fuit dilata pp subtergia nō cauentis, &c. & ꝑ oīa distingue, vt in §. elegāter. 2. casu, aut nō venit in pos. aut venit, si nō venit, & tunc, aut nō neglexit, & perinde est, ac si venisset, vt hic in fi. aut neglexit, & tunc perdit bñficium prætoris ꝓ damno q̃d iam contingit: secus pro eo q̃d ꝯtinget postea, qa tunc adhuc posset iurare ꝓ eo, vt hic in fi. & s. §. illud q̃rit. & §. si iam ruerint. Si vero venit in pos. si quidem perseuerauerit, nō est dubiū, si vero recessit, tunc aut a-
4 nimo deserendi, aut animo retinēdi, aut dubitatur, vt hoc. §. † Dixi, ꝙ hęc detētatio retineī animo, q̃ro q̃liter ꝑdatur? R̃ndeo morte. obliuione, & aliis modis, qb. perditur possessio, vt dicam ĵ. de acq. pos. l. j. ſʒ tñ pignus prætorium, & prætoris bñficium retineī, vt C. de præt. pig. l. fi. solū tñ tunc ꝑditur beneficium prætoris, qñ
5 sponte derelinquit, vt hic. † quęro, an ius intrandi in pos.[b] post de-
b cretum interpositum duret perpetuo? Vr ꝙ finiatur anno, sicut beneficium prætoris mortui l. j. §. largius. de suc. edic. Dic, ꝙ durat vsque ad biennium, vt l. fi. C. de bo. auto. iud. possid.

a ADD. ¶ Declaratione. Adde hic tria per Ang. & Im. quos omnino vide.
b Ale. Sed nunquid finiatur finito iudicis officio? Vide bar. ꝙ non, in l. fundo, ĵ. de acq. poss. & bal. l. 1. C. de postu. adde quod nota. in l. fi de eo. & ibi bar. s. de acq. pos. in l. prætor, §. in eum, de bo. auto. iud. pos. & quod ibi dixi, & Ang. hic.

1 *Testium quando timetur de morte, vel absentia in hac materia, statim fit processus, & examinatio, & condemnatio, & differtur executio.*
2 *Missum in possessionem nō admittēs ex cā debiti condōalis, statim cōdemnatur.*

§. Si quis ex hoc edicto.

Op. de l. si sterilis. §. cum per venditorem. de act. emp. & ĵ. e. l. dāni. §. s̃is. Gl. nō soluit. Dy. d̃t ꝙ in illis nō extēditur actio nec obligatio. præterea ibi est extensio circa rem quæ prohibetur, hic circa tps. itē op. de hoc §. ad l. antequam. nā ibi vr̃, ꝙ ita demum extendatur si ante damnum offeratur. so. illud q̃d ibi d̃r. ante damnum est impunitū, subaudi perpetuo, & tunc bene sequtur, si tñ, &c. vel dic impunitum ad tps, & tūc ibi, si tñ, subaudi, maxime. prima plʒ, qa tūc est perpetuo impunitū l. j. in fi. ĵ. ne vis fiat ei. Op. ad hoc, ꝙ in delictis nō auditur purgatio, vt ĵ. de fur. l. q ea mente. so. hic nō est ꝓprie purgatio, ſʒ magis solutio interesse,
1 vel hic delictū ñ erat vsquequaq; ꝑfectū. † q̃ro, hic d̃r. extēditur, q̃d est hoc dictū? resp. gl. i. eius ꝯdenatio, siue effectus eius, vel exercitium. q̃d istorū est verū? Dic, si q̃dē timetur de morte testium, vel absentia, tūc statim fiet processus, & examinatio, & ꝯdēnatio, & differtur executio aliàs differtur ēt exercitium, ar. l. in l. aquilia
a si deletum. s. ad leg. aquil. Sed ꝯ[a] hoc fortiter op. ꝙ qñ quis cōuenitur ex dolo, statim fit executio. l. locū. §. cōdemnatio. de tab. exhib. Sol. Hic non erat obligatio ꝯtcta, sed ꝯhenda ex dispositione legis, cum qua mitius agitur. ibi ex dispositione hominis. ar. de ar
2 bi. l. Celsus. Vnde dico, † ꝙ si quis non admitteret missum occasione debiti conditionalis, contra eum statim fieret condemnatio, & executio, & l. pe. quibus ex causis in pos. eatur.

a ADD. ¶ Ale. Contra. Ex hoc habes singularē limitationē ad l. locū, §. ꝯdēnatio, hic alle. de tabu. exhib. & vide q̃d ibi dixi. ¶ Adde, ꝙ Pau. de Ca. refert Ang. dicere, ꝙ in voce audiuit à bar. allegante illum tex. in ver. extēditur, & in l. antequam, ĵ. e. si lex vel statutum dicat aliquem hr̃i pro ꝯfesso, ꝙ ista ficta ꝯfessio ñ est minoris virturis, q̃ esset vera, nec ex ea potest agi, nisi quatenus agitur ex vera, nam dicit Paul. ꝙ hoc factum istius non admittentis istum missum, habet loco cautionis, sed si cautio vere esset interposita, non posset agi ex ea, nisi secuto damno, ergo nec agere ex illa ficta cautione, vt hic dicit esse textum.

Si quis missum.

LEX XVII.

§. Actio.

Op. ĵ. ne vis fiat ei. l. 1. in fi. so. vt in gl. Op. ꝙ nō detur in hæredem, quia ex delicto. sol. gl. q̃ro, an detur in successorem singularem, & successori singulari? gl. quòd sic. Dic, vt dicetur ĵ. e. l. fluminum. §. adiicitur.

1 *In hoc §. agebatur, vel ex stipulatione, vel hypothecaria.*
2 *Contra quem agitur in terminis huius §.*
3 *Res minans ruinam si fuit alienata post citationem, vel decretum de cauendo ante interpositum 1. decretum ex eadem instantia, interponetur 1. decretum contra venditorem, non emptorem, nisi in causa legatorum, quia contra emptorem fit missio.*
4 *Alienatio si est facta post primum decretum, an eius vigore poterit contra emptorem perueniri ad secundum.*

§. Iudex.

Op. ꝙ damnum infectum non p̃t æstimari, quod tex. innuit. so. vt in 1. gl. Op. ꝙ non potest alienari lite pendente. l. fi. de litig. sol. non erat litigiosa res, quia non erat quæstio de dominio. Opp. ꝙ multo magis, ꝙ contingit post iudicium, vt l. ædiles. §. ita sciendum. de ædil. edict. Gl. fatetur. Ia. de Aret. & Old. ꝯ. quia illud est verum, qñ illud quod post lit. cont. accidit, non venit in alia actione, aliàs secus. l. nō p̃t. de iud. & ĵ. ti. 1. l. Atteius. in fi. ſʒ hic venit in alia actiōe, quia hæc stipl'o committitur quoties damnum datur, vt ĵ. rem rat. habe. l. si procurator. ergo, &c. sed teneo gl. quia p̃dicta sunt ꝯ l. non solum. de rei ven. Non ob. l. non potest, quia loquitur in eo, quod contingit postea, & est penitus separatum ab eo quod venit ī primo iudicio. ita lo-
a quitur l. Atteius. de opere postea facto de nouo, quod erat omnino separatum à primo. Et hoc puto verum[a] in hac stipulatione ꝑtoria, in qua officium iudicis multum p̃t, sicut in actione in rem, & in arbitriis, d. l. non solū. ſʒ si esset stipulatio cōuentionalis, tūc non veniret in eadem instantia, ſʒ alia interpellatione opus est, vt no. in l. 1. C. de iudi. sec. opi. Io. ſʒ alij ꝯ in gl. ibi vbi dictæ opi. examinantur in gl. super ver. deductum. & prædicta procedūt, prout hic agitur ex stipulatiōe dāni infecti, ſʒ si ageretur hypothecaria, vt statim dicam, tunc quia est actio in rem, & arbitraria l. in actionib. de in lit. iuran. sine dubio veniret in eodem iudicio. in verb.
1 æstimare. d. l. nō solum. † q̃ro ĵ. qua actiōe[b] hic agetur? Gl. hic in fi.
b dicit hypothecaria, vel ex stipulatione, & bene, & sic sunt duæ le-
2 ctutæ. † q̃ro, contra quem agetur? Si ponis in hypothecaria, quia est in rem, potest conueniri primus, & ille in quem facta est alienatio. Si ponis in stipulatione, idem ſm d. gl. quia æstimatur pro eo qui fuit stipulatus, & pro eo qui eius loco successit etiam in rē, quod non est verum nisi in successione, vt d̃r ĵ. proxi. l. damni. §.
3 emptor. & in d. §. adiicitur. † quæro, quid si ante interpositum[c] 1.
c decretum post citationem, vel decretum de cauendo fuit alienata, an ex eadem instantia interponetur 1. decretum ꝯ emptorem? Resp. non. ſʒ ꝯ vēditorem tanq̃ dolo desierit possidere, l. quoties. §. prætor. de noxali ꝯ ipsum autem emptorem op⁹ esset nouo iudicio. l. 1. §. necessario. s. si mulier vent. no. Fallit in causa legatorum fauore vltimæ voluntatis, vbi ꝯ emptorem fit missio, vt s. vt
4 in possessio. leg. l. si legatorum, & C. e. l. certa est forma. † Quæro, quid si alienauit post 1. decretum, an eius vigore poterit perueniri ad ſm ꝯ emptorē? Et gl. vr̃ velle, ꝙ agatur hypothecaria, vt hic, & l. 2. de ꝑto. pi, Dico si missus, à sua detentatione, culpa, vel negligentia ceciderit, habet necesse agere hypothecaria d. l. 2. de ꝑto. pi. si vero possessioni incumbit, tūc per ingressum emptoris eam non perdit. l. misso legatario. ĵ. pro empto. & l. vsucapio. C. de pi. & ideo dictæ leges dicunt, quòd emptori non videtur tradita.

a ADD. ¶ Ale. Verum. Idem tenet hic Ang. de quo per d. Io. hic, Et vide quod not. per Bal. in l. si quid, C. de serui.
b Ale. Actione. Vide, quæ dixi post Bar. in l. is cui, §. quæri poterit, vt in poss. leg.
c Ale. Interpositum. Cy. tenet ꝯrium, ꝙ dēt fieri executio contra emptorem, licèt nunq̃ fuerit citatus, ita tenet ipse in l. vnica, C. de ali. iu. mu. causa fact. in 8. q. per l. certa est forma, C. vt in pos. le. sed tu vide, quod no. eleganter bal. in d. l. vnica, & in l. ob maritorum, C. ne vxor pro ma. vbi elegantius loquitur quam alius in hoc articulo, & adde bar. l. à dino pio, §. si super reb. ĵ. de re iu. & in l. j. §. necessario, ff. si ven. no. & latius in rep. l. creditores, C. de pi. per d. Ant. ca. quia V. de iud. & ꝑ Bal. í d. l. certa est forma. ¶ Adde, ꝙ Ang. rēt opi. Bar. ex qua dicit resultare magnam veritatem, quia non erat necessaria excussio principalis debitoris, sed si haberem inchoare nouum processum tanq̃ ꝯ tertium poss. fforé esset necessaria excussio. per auth. præsente, C. de fideius. Et ista dicit Pau. menti tenēda, quia sunt quotidiana, & pauci sciunt reperire, q. ī bar. loquitur breuiter, & obscurè. Claud. ¶ Inno. in c. fi. extra de alienat. iudic. mutan. causa fac. refert duas opiniones, vide etiam Bar. l. fi. C. de religios. de hac materia post Bal. in d. l. fi. & omnes in l. executorem, C. de execut. rei iud. Saly. in l. fi. eo. tit.

LEX XVIII.

Damni infecti stipulatio competit.

Etiam ei qui habet ius in re, competit ius agendi ex stipulatione de damno infecto, quæ stipulatio non trahitur ad eum casum, de quo non est verisimiliter cogitatum. h. d. Io. quæro, an bonæ fidei possessor posset postulare? dic vr s. e. l. cui bona. & superficiarium, vers. sed ei. quæro, an ille qui habet actionem personalem posset petere? gl. hic tangit, dicam in §. emptor.

a
§. Sed quod.

[a] Illud, ꝙ quis perdit sui culpa, vel iure publico in hac actione non venit. h. d. Facit ad id quod no. & dicam. ĵ. e. l. damni. s. cum parietem.

a ADD. ¶ Ale Et ꝑ istum tex. vide hic quod no. dicebat Ang. & adde, q̃d dixit bar. & Ang. l. qui cum tutorib. s. de transa. & q̃d no. in §. duo fratres, l. qui Romæ, ĵ. de ver. ob. sed dic, ꝙ hoc idē vult Bar. l. damni infecti quidam, §. cum parietem, ĵ. e. in quam hic alle. ¶ Adde, ꝙ Pau. de ca. refert ang. dicere, q̃d audiuit Bar. in voce dicere per hunc tex. ꝙ si fratres diuidant hæreditatem paternam, & promittāt inuicem non petere ī ōe iuris de præsenti, vel de futuro, & contingat alterum mori absq; eo, ꝙ impleuit voluntatem defuncti, à quo forte damnatus fuerat, quo casu deuoluit ad cohr̃dē eius pars, auth. hoc amplius, C. de fideius. ꝙ alter supuiuēs, ñ obstāte pacto, poterit eā petere, q. ī illā ꝯseq̃t iure publico.

1 *Fructuarius, & dominus possunt petere sibi caueri ab extraneo.*
Fructuarius q̃do petit sibi caueri à domino quādo timet ruinā, ponit tres casus.
2 *Proprietatis dominus, quando petat sibi à fructuario caueri propter damnum.*
3 *Onus refectionis semper pertinet ad fructuarium, sed quando est magna impensa repetit, modicam non repetit.*
4 *Vsufructuarius qua actione repetet expēsas magnas factas in re à ꝓprietario.*

§.Ei cuius vſusfructus. Ordinariū auxiliū excludit extraordinariū, niſi eſſet pleni⁹ p extraordinariū ↄſultū,q̄ per ordinariū,h.d. cum l.inter fructuariū.ĩ.e.& in gl.hᵉ §.& §.ei q.ĩ.e.l.Op.de l.inter fructuarium. Hic eſt vna gl.paruula in ver. ædiū.q̄ vult tollere ↄ̃rium, & incipit,totaliū, &c.ſm illū modū Dy. tollit ↄ̃rietates iſtarū lr̃arū, qa ſm vnam lect.d₃ cauere dn̄o,ſm aliam nō.ſ₃ q̄ eſt rō, ꝙ de vitio ſoli dn̄s cauet fructuario, & fructuarius dn̄o de vitio operis? Old.dat vnā rōē alibi;qa de ſuperficie dn̄s ñ cauet, qa vſufructuarius h₃ refectionē, ſ₃ ſolū nō p̄t refici cū deſtrueretur domus deſtructo ſolo,& ſic extingueret̃ vſusfructus.l.repeti.§.rei mutatione.ſ.qb.mod.vſuſf.amit.& iō d₃ dn̄s de ſolo cauere,& iſta eſt rō, nō video aliā.Ex his ſumo rōē. qa aut vſufructuarius p̄t reficere nō deponendo ædificium, & tunc pertinet ad eum refectio, aut op₃,vt deponat,& tūc petit ſibi caueri, nec curo de vitio operis, vel ſoli,& d.l. inter fructuariū,reſpexit facti accidentiam, qa vbicūq; eſſet rō q̄ aſſignauit,& lex haberet locū.vlterius op.de l.iter fructuariū.Tu dicis,ꝙ vſufructuari⁹ cauet de vitio operis,ſ₃ qro, nonne idē venit in cautione de vtēdo, fruēdo? Dic,ꝙ cautio dāni infecti prouidet plenius,qa in ea venit culpa leuiſſima:vt ĩ.§.ei q.
1 in fi.q̄ non venit in illa de vtendo fruendo,iō interponitur.†Vlterius op₃,vt videas ſex mēbra.qn̄q; dn̄s,& fructuarius petūt caueri ab extraneo,& pn̄t,vt hic in pr.& l. qui bona,§.& ſuperficiariū. ſ.e.Aut petit vnus ab alio,& tūc, aut vſufructuarius à dn̄o.& ſume tres caſus.aut petit ſibi caueri de dāno,qd̄ timet de domib.in qb.h₃ vſumfructum,& de vitio ipſarum ædium,aut de dāno,qd̄ timet ab ipſa domo fructuaria in ꝓprias ædes ſuas.In 1. caſu dic, Aut refectio p̄t fieri ſine depoſitione ædificij, & pertinet ad fructuariū,nec cautionē p̄t petere,vt in pr.§.huius. & l.inter fructuarium.in fi.aut nō p̄t fieri ſine depoſitione ædificij,& tūc petet cautionem,vt l.inter fructuariū.in pr.ĩ.e.qn̄q; timetur damnū de domo vicina,in domo ĩ qua h₃ vſumfructū,& tūc p̄t peti cautio,cū alia actione ↄſultū ſibi eſſe nō poſſet,vt ĩ.ꝓx.§.ſ₃ inquilino. Nec ob.ſi dicit,ꝙ h₃ ↄfeſſoriam,qa illa nō datur hic principl'r,vt ĩ.e.l. Trebatius.& qd̄ dixi ſ.ti.j.l.j.§.j.qn̄q; timet̃ dānum de domo fructuaria in domū ꝓpriā,& tūc diſtingue,vt 1. caſu diſtinxi ar.ĩ.e.l.
2 in hac.& l.ſi ædib.& ꝑ eaſdē rōes.†Venio ad 2.caſum,qn̄ proprietarius petit cautionē à fructuario,& tūc aut dānū timetur de ipſa domo fructuaria in ſeipſa,& tūc aut timetur de vitio ipſius ædificij,& tunc nō petit cautionē dāni infecti à fructuario,ſiue ad fructuariū pertineat refectio,cū alia actione eſt ſibi conſultū, ſiue ad eū nō pertineat refectio,nā cū ipſe petere poſſet cautionē,nō peteretur ab eo,ar.l.apud antiquos.C.de furt. qn̄q; timetur damnū de opere,& tūc aut p̄t ſibi fructuario culpa leuis imputari, & tūc nō petet cautionē,ſ₃ eget cautione de vtendo,& fruendo.aut nō p̄t imputari,& tunc petitur cautio.l.inter fructuarium. & ar.ĩ.e.l. §.ei q. 2.caſu,qn̄ timet̃ dānum de domo vicina in domū fructuariam,& tunc aut p̄t imputari culpa leuis fructuario,& tūc non p̄t peti cautio,qa venit in cautione de vtēdo.aut nō p̄t imputari culpa,& tunc petitur à fructuario cautio,vt ar.ĩ.ea.l.§. ei qui. 3.caſu, qn̄ timet̃ dānū de domo fructuaria,in domū ꝓpriā dn̄i &tūc dic,
3 vt ſ.dixi,per eaſdē rōes,in 1.membro.Op.† quia ad fructuarium nō ꝑtinet refectio,niſi ſit modica,vt ſ.de vſufr.l.haſtenus.ſo.qdā referunt ad modicam,ſed non eſt verum, imo ſemper onus refectionis pertinet ad fructuarium vt hic, & ĩ.l.inter fructuariū,&ſ.e.l.hoc amplius.§.fi.ſiue ſit impenſa modica,vel magna. Modicā autem non repetet l.haſtenus.ſ. de vſufr.magnam repetit. l.eum ad quem.C.de vſufr.niſi hoc eſſet, vbi ipſe deberet deponere ædi
4 ficium,qa tunc dic vt ſ.† q̄ro qua ᵃactione repetit?Dic vt hic gl.
a dicit,ꝙ impenſas magnas,actione negotiorum geſtorū.idē tenet in l.eum.C.de vſufr.Et doctores nō examinant hic. Sed mihi vr̃, ꝙ nō ſit verum,quia h₃ locum actio negotio. geſto. qn̄ nulla neceſſitate gerit,ſecus ſi neceſſitate.l.curatoris.C.de neg.geſt. Facit l. prætor.§. his verbis.ĩ. de bon.authoritate iudicis poſſid. Quæro quādo repetit?Dic de his duab.quæſtionib.vt plenè dixi ĩ.de publicia.l.cotem.§.qui maximos.circa fi.

a ADD.¶Ale Qua.Vide per Bar.in l.cotem,§.qui maximos,ĩ.de pub.in vlt.col.

§.Sed inquilino. Nota ꝙ inquilinus nō h₃ ius reficiēdi,qa tunc ſibi nō caueretur,vt ſ.px.§.& hoc eſt verū.nō tn̄ tenet̃ reficere ex natura ↄ̃ctus, ſ₃ actione negotiorū geſtorum p̄t.ſ₃ op.de l.qui bona.§.de illo.ſ.e.ſo.de domo conducta in ipſam domum ↄductam non cauetur:de domo conducta ad proprias domos,ſi timetur damnum ,cauetur.

§.Et qui. in fine ibi,eius.ſ.rei culpa,non hominis,dr̃.Op.de principio huius §.ad fi.ſo.qdam dn̄t,ꝙ corrigitur principiū.Nō eſt verū,qa eſt vitāda legum correctio.alij dn̄t,ꝙ diſputatiuè.h.d.alij dn̄t qd̄ iſtud,plus aūt, venit determinatiuè, qd̄ mihi pl₃.Op.de l.qui bona.§.de illo.ſ.e. vbi nulla rōne inquilino cauetur. Dicit Ia.de Are. ſi ſuperficiarius timet damnū de domo ſuperficiaria in ipſam domum, ei non cauetur, quia ſi vitioſam domum ↄduxit,imputet ſibi.Aut incidit vitium ſuperficiei,& p̄t reficere,aut vitiū ſoli,&tūc p̄t mitigare,& ſic p̄t loq hic.Nec finis determinat,nec corrigit prin. Sed ſi timetur de domo ſuperficiaria in domū propriam ſuperficiarij,& tūc hēt locum hic,qd̄ finis determinat principium. Sed indiſtinctè dico, ꝙ finis determinat principium.& §.de illo.in l.qui bona.loquitur ĩ inquilino,cui per migrationem p̄t eſſe conſultum: hic eſt talis inquilinus,cui nō p̄t eſſe conſultum per migrationem. Nam ſi cadit ſuperficies vitio ſoli,perdit ius ſuum,vt l.inter quos.§.damni.ĩ.e. Inquilinus vero repetit penſionem. vnde ratio illius legis non vendicat ſibi locū hic in ſuperficiario.Sed contra,quia ſi dominus non eſt in culpa, iſta cautio non committitur. l.fluminum.§ hæc ſtipulatio.ĩ.e.ergo iſta cautio non ꝑtinet pluſq̄ actio ex locato,& ↄducto. Reſp. imo qa venit in culpa leuiſſima ſaltē,vt d.§ hæc ſtip̄lo.cum §.ſeq.

1 *Fructus alicuius arboris ſi promittantur,& arbor excidatur,& renaſcatur an debeantur.* *(corruat,& reficiatur,an teneatur.*
Venatori domum ſi quis promittat facere, & dare aquam in æſtate, & domus
2 *Procurator ſimpliciter conſtitutus,videtur conſtitutus ad cauſas futuras connexas,vel dependentes.*
3 *Arbor ſi vendatur,& excidatur, & poſtea pullulat, an illæ pullulationes ſint emptoris.* *(faciat aliam,non tenetur me recipere cum decem.*
4 *Domum faciens in meo,& promittens me recipere cum quinque hominibus ſi*
5 *Priuilegium conceſſum monaſterio,& eius capitulo,an trahatur ad futuras capellas remiſſiuè.* *(trahatur ad futura prædia.*
6 *Priuilegium datum alicui, vt pro ſuis prædiis non debeat ſoluere decimas, an*

§.Si is qui vnas ædes. Stip̄lo de dāno infecto ſimpliciter interpoſita, non refertur ad aliam domum, vel aliam dom⁹ partem poſt ſtip̄lonem quæſitam, ſed ad alias res poſtea in domum inductas bene porrigitur.h.d.iſte pulcher §. Et op.de principio ad finem. Quidam dicunt,ꝙ corrigitur,nō eſt verum, quia eſt vitanda legū correctio. Dicunt alij,aut erat ſpes,ꝙ haberet illam domum,& tūc trahitur ſtipulatio ad illam,&c.vt in gl.& iſta ſolutio non eſt vera,quia ꝑre,in qua habeo ius perſonale ad proſequendam rē, nō hēt locū, ꝙ cautio poſſit peti,vt ĩ.prox.§. Sol.vera eſt,ꝙ principium loquitur in immobilib.finis in mobilib.Rō,quia res mobilis vr̃ eadem cum illa,ar.l.cum tabernam.de pig.p̄t eſſe,ꝙ tranſit in corpus illarum ædium,in quib.interpoſita eſt ſtip̄lo,vt gl.dicit.Rō,quia res mobiles portantur,&eleuantur,nō ſic in immobilib.ar.l.ſi prius. §.j.ĩ.ti.j.& l.quod ſi nolit.§.quia aſſidua.ſ.de ædil.edict. Op.gl.de l.Titia.§.Caius.de le.2.Sol.ibi fuerunt verba teſtōris limitata,hic verba ↄ̃hentium ſimpl'r prolata.Op.ſ.l.prox.in fi. De hoc non dico hic q̄aliter ſtip̄lo venditoris tranſeat ad emptorem,dicam ĩ.
1 prox.§.†Inducit̃ ad qōē,ᵃpromiſi tibi fructus iſtius arboris oī an
a no,arbor illa inciſa,vel eiecta fuit, & poſtea renata vel al'r,qdam ruſticus promiſit facere vnā domū cuidā nobili venatori in æſtate,& ibi dare de aqua frigida,eſt fracta dom⁹, & refecta,an teneatur?Et vide iſtam gl.in verb.augeri.q̄ incipit,nota hic,qd̄ præſens ſtip̄lo,&c.Dy.tenet iſtam partem,qa eſt noua domus,& noua arbor.l.q res.§.areā.ĩ.de ſol. & de ver.obl.l.inter ſtipulantē §.ſacrā. Sed ↄ̃ hoc vr̃ expreſſe de ſer.vrb.p̄d.l.ſeruitutes.§.ſi ſublatū.Quid dicemus?Dic,ibi eſt text.ſoluēs ↄ̃riū.Aut eſt ius reale ↄſtitutū,qa fuit factū occaſione ꝑdij vicini. qd̄ ille nobilis ibi hēbat,& remanet in refecta poſtea.Aut eſt ius ꝑſonale,& tunc non remanet in
2 edificio renouato.†Quærit gl.vtrum ſimplex procurator trahab tur ad futuras cāſ?ᵇEt gl.tenet hic,ꝙ nō,& format eā ēt in l.oīm, ſ.de proc.Et tenet,ꝙ non vr̃ datus ad futuras.Sed pone,ꝙ eſt ſim
c pl'r datus,an vr̃ datus ad futuras?Et Spec.tangitᶜin tit.j.de proc.§. j.ver.item opp.& §.ratione autem formæ.ver.quid ſi dedi procuratorem. & in ver.ſed quid ſi procuratorium.tenet,ꝙ ad futuras trahatur

a ADD. ¶Alex.Adde quæ not.Bar.in §.ſacram,l.inter ſtipulantem,ĩ.de verb.obl.
b Alex.Futuras cauſas.Quid in delegatione cauſarum,vide in c.ſi.de of.del.in 6. Et adde hic dictis per Bart. ꝙ communis opinio eſt,ꝙ procurator ſimpliciter datus, intelligitur datus ad futuras lites, contra Bart.ſed in actore dic,ꝙ non eſt idem ſecundum caſum ſingularem in l.item eorum,§.ſed ſi ita,ſ.qd̄ cuiuſq; vniuer.no.quia debet interuenire iudicis decretum, quod non trahitur ad futura l.fi.§.de decre.ab or.fa. Et eſt intellectus ad l.ſi actor,de ap.vbi dicitur,ꝙ procurator non tenetur proſequi appellationem, licèt teneatur appellare,l.inuitus,C.de proc.quod ſecus eſt in actore,vt ibi.Adde tex. & quod ibi per eum in l.de his rebus,de arbi.& tenendo opin. Bar.hic,poteſt limitari qn̄ præſentes cauſæ aliquę erant,ſed ſi nullas cauſas dn̄s de præſenti haberet,traheretur iſta conſtitutio ad futuras omnes, vt aliquid operetur, l.fundus qui locatus, ſ.de fundo inſtruc.Et ad prædicta vide bal.in l.fi. §.j.C.de bo.quæ lib. & doct. in c. non iniuſtè,de procur.in gl.2.Adde per Old.conſi.360.
c Barb.Spec.tangit ꝙ opi.Bar.fuit originaliter opi.Io.and. in præallega.in addi. ſed opi.Spec.ſequuti ſunt do.de Rota in deciſi.nouis,deciſi.147.& 422.Io.and. ſequitur bar.Io.and.tamen poſtea concordat opi. Vide bal.in l.item & ad litē, ſ.de proc.& ibi Ang.vbi ſequitur opi.bart. & alleg.Io.and. & do.Pet.in c.pen. de proc.tenet bar.hic,ſed do.Abb.tenet Spec.vide ibi do.Ant.&Io.and.qui ſequuntur Spec.do.Card.tenet contra eos ibi,& in c.ſi.de reſc.& in cle.j.de procura.Et vide bal.in l.ſi actor,C.de app.

trahatur, per l.vlt.C.quæ res pi.ob.pos.& l.si seruitus.s.de ser.vrb.
a præ.& dt, ꝙ hoc obtinet. sed credo ꝯ, ꝙ nō trahat ^a ad futuras nō ꝯnexas, vel depēdentes, vt s.de tute.l.q h3.in fi.cū l.seq.in fi.& ibi tāgit Dy.ad ll.allegatas p Spe.resp.l.vlt.C.q̄ res pi.obl.pos. loqtur in pignore, vbi nullū dānū partis versatur, s3 plenius est cautū: qa sp q̄titatē soluēdo liberatur: s3 hic est p̄iudiciū, saltē ex parte procuratoris. Nō obst.l.si seruitus.de ser.vrb.pręd. quia ibi potuit ab initio sic p̄uideri: ꝙ cāæ erant futuræ: sed hic non p̄t prouideri. ꝙ
b causæ erāt futuræ. Vlterius facit fm gl. ^b ꝙ† si vēdidisti mihi arbo
3 rē, q̄ est excisa: arbor pullulauit, an illæ pullulationes sint meæ? Et vide gl.& dic, vt in l.obligationum ferè.§.pl3.j.de act.& ob.& ibi
4 gl.disputat.†Item facit ad q. ^c fecisti domum in meo, & promisisti
c me recipere cum quinq; hominib.fecisti aliā, an dēs recipere cū decē? Et vide gl.in fi.& adde hic, & C.de oī agro deser. l.fi.& C.de allu.& palu.l.3.& p hāc l.solue ꝙ nō teneat, l3 sit ar.ꝯ.s.de vul.& pup.l.& si ꝯ. Et ita dicit Dy.& nō soluit. Tu responde, ibi est eadē rō augmēti, & diminutionis, quia totū venit à fortuna, s3 hic nō est eadem rō, qa n̄ venit à fortuna, s3 sumptib.& labore. Et p̄ hoc facit quod notatur per Dy.c.qui sentit onus.extra de re.iur.lib.6.
5 †Ia.de Are. ^d inducit ad quæstionem. ^e Concessum fuit monaste-
d rio priuilegium exemptionis, & eius capitulo, an trahatur ad fu-
e turas capellas? Dic vt notatur per Cy.l.pl3.C.de sacrosā eccle. & l.
6 priuilegia.e.ti.†quæro quid si fuit datum alicui priuilegium, ^f vt
f non deberet soluere de prædiis suis decimas, an trahatur ad futura prædia? Et dic, est casus extra de priuil.c.quia circa.

a ADD.¶Ale.Hanc partem tenet etiam Io.an.in add.Spec.in loco s.alleg.p Bar. Ang.d.l.inuitus, de proc.tenet simpliciter opi.Spe.per d.l.si seruitus.s.de serui. vrb.prædio.Et ad hæc dicta per bar.adde eundem in l.hoc iure, j.de solu.

b Ale.Vide per Io.de Im.l.si fundum sub conditione, §.qui fundum, de le.1.Et ad istas quæstiones bene facit quod no.per gl.in l.certo generi, s.de ser.rust.præd. & quod ibi dixi.& no.ibi bal.l.1.C.de iure emphy.vbi de hac prima quæstione.

c Ale.Et quid si passagium debetur ponti, & pons sit mutatus, vide Bal.i l.3.C.de priuile.fisc.Et adde similem quæstionem no.per Bal.in l.non modus, C.de seru,

d Barb Pe.ibi tēt, ꝙ ꝯp̄hēdit futuras capellas, p c.q̄a circa, d̄ pri.& ar.in l.peculiū, d̄ le.2.& l.pe.s.de fūd.instr.& vide gl.in c.cū capella.de priuil.& ibi Io.an.

e Ale.De qua vide per Io.an.in cle.literas, de rescr.& per gl.& doc.in c.cum capella, de priuile. quid autem si sit facta pax cum ciuitate, & castris, an trahat ad castra postea acq̄sita? Io.an.in add.Spe.in ti.de treuga, & pace, in pen.q.vbi allegat istum tex. In ꝯrium alle.l.si q̄s filiabus, de testa.tut.volens, ꝙ pax trahatur ad castra nouiter acq̄sita per Pan.de cast.l.si seruitus, in pr.de serui.vrb.p̄d. & vide quod no.bar l.si ꝯuenerit, §.si nuda, s.de pig. act.& quæ ibi dixi, & qd̄ dixi ī n Bal.l.inter stipulantem, §.sacram, de ver.ob.in fi.& bal.l.omnia, C.de epis.& cle.an intelligantur concessa priuilegia futura, & dicit bal.l.qui filiabus, in pr.per illum tex.de leg.j.ꝙ qui legat ecclesiis ciuitatis, non videtur sentire de ecclesiis postea constructis, & facit etiam ad quæstionem, quam habes plenè per Io.an.in reg.qui sentit, in mercu, & in additio.Spe.in ti.de censi.§. nunc dicendum, D. quibus verbis aliquid per d.ant.in c.cum capella, de priuileg.& Alber.de Rosa.in j.parte statutorum, q.130.& vide Bar.omnino in consi.156.inc. commune Spoleti, Adde an priuilegium concessum monasterio, & capellis intelligatur de fructibus, Ale.cons.178.vol.2.

Paris.¶Vide Ale.consi.178.vol.2.

Clau.¶Adde ad hunc locum Bar.& ad vtranque q.Roma.cons.359.in 5.dub.

f Alex.Priuilegium.Vide Io.an.in ti.de censib.§.nunc dicendum, in add.magna, qui determinat, ꝙ sic, ar.l.qui filiabus, de testa.tut.& hic per Roma.latius, adde Bal.consi.136.lib.5.

1 *Remedium ordinarium & extraordinarium concurrunt, quando contra diuersos competunt ab actu necessario.*
2 *Emptor, an possit stipulari de damno ante traditionem dato.*
Qui habet ius ad rem quando possit petere hanc cautionem.
3 *Stipulatio simpliciter cōcepta, an potest porrigi ad tempus ante traditionem, quando venditor non fuit in culpa.*
4 *Stipulatio de damno infecto facta, an transit ad emptorem sine cessione.*
5 *Ratio quare hæc stipulatio venditoris porrigitur ad omne tempus, & stipulatio emptoris non.*

§.Emptor prædii, si ante.

Hæc est additio vna quæ ponit casum, & fuit Ceruoti, q nō intellexit tex. Diuide tex.sic.qn̄q; stipulatur de dāno infecto emptor tm̄, & loquitur principium vsq; ibi, s3 si vēditor.qn̄q; stipulatur vēditor tm̄, vsq; ibi, qd̄ esset iniquissimum. qn̄q; stipulatur vterq;, & tunc loquitur vsq; ad fi.literæ. Item 1. pars subdiuiditur in tres. Prima qn̄ venditori nō p̄t imputari negligentia, vsq; ibi, s3 quid fiet. Secūda qn̄ venditori nō p̄t imputari culpa, vsq; ibi, s3 nihil. Tertia qn̄ venditori p̄t imputari culpa, & iō iste ver.d3 iungi cum 1.par. In tex.ibi.reuoluitur autem.1.aget emptor p̄ vtroq; t̄pe, ea rōne, q̄ sequitur.& br̄ h.d.stipulatio emptoris simpliciter interposita, porrigitur ad damnum tm̄ post traditionem contingens, nō ad id, quod ante contingeret, nisi sibi ꝯ venditorē nō daretur regressus, s3 stipulatio venditoris ante omne t̄ps porrigitur, ꝙ si vterque stipuletur, stipulatio vēditoris tempore traditiōis finitur, stipulatio emptoris abinde in antea h3 effectum.h.d.Op.de l.cum emptor.in pr.j.e.respondeo, illa lex loquitur quando ꝯ venditorem emptor non p̄t habere regressum.
1 vnde cōcordat. Itē op.auxiliū† ordinarium ꝯcurrit cū extraordinario, qn̄ ꝯ diuersos ꝯpetūt.l.etiā.C.si tutor, vel curator interuene.s3 actio ex empto, & cautio dāni infecti ꝯpetūt ꝯ diuersos, ergo, &c.so.illud est verum qn̄ procedūt ab actu necessario, secus si voluntario, vt hic, & l.cum mādato.s.de minor.s3 ꝯ hoc opp. qa fm hoc dn̄s non p̄t petere istam cautionem, qa p̄t h̄re regressum ꝯ fructuarium, qui rei curam suscepit. l.1.in fin.s.vsufr.quemad. cauea.sol.vt dicam.j.e.l.si filius.vbi hæc, & similia examinantur. Op.de fine, ad prin. Dic, ꝙ finis loq̄r qn̄ vterq; fuit stipulatus, principium qn̄ vnus tm̄.rō ponitur in fi.§.Op.j.de duob.re.per totum ti.so.gl.ꝙ ibi toleratur.s3 Dy.soluit aliter, qa ibi ꝯhentes hoc no-
2 luerunt, idē hic, si hoc vellent, vt j.e.l.damni.§.cū parietem.†q̄ro, & reuoco in dubium casum.ver.s3 qd. vtrū emptor possit stipulari de dāno. ante traditionē facto? Et diuersæ sunt opi.in gl.vna est Azo.alia est opi.Hug.& ista est vera, fm opi.Hug.l3 quidā distinguant, aut emptori est aliquo mō tradita, aut non, s3 nō curo, sufficit ꝙ sua intersit, vt s.e.l.in pr.Habes igitur hic solonem qōis, an ille, q h3 ius ad rem, possit petere cautionem. Et dic, est sibi cōsultū ꝯ alium, & nō petit, aut nō est sibi ꝯsultū, & tunc perit caue
3 ri, vt hic.& hoc fm opi.Hug quæro, †vtrum stipulatio simpliciter ꝯcepta possit porrigi ad t̄ps ante traditionem, qn̄ venditor nō fuit in culpa. Et gl hic v̄r tenere, ꝙ nō, & vide eam in ver.sed nihil. q̄ incipit, non refert ibi, in fi.illud autem. Et idem tenet gl magna. ꝯrium tenet gl.parua.q̄ est super verbo, stipulatus fuerit. & istud idem tenet gl.in l.cum emptor.in prin.quæ est veritas.& est istud qd̄ tenet vl.gl.per l.cum emptor.in prin.cum sua gl.j.e.& hoc tēt
4 Dy q̄ro, vtrum† transeat ad emptorem stipulatio per venditorē facta sine cessione, vel sit necessaria cessio? Dic, ꝙ sic, vt in gl.& di
5 cam in l.fluminum.§.adiicitur, q̄ro, †q̄ est ratio, ꝙ stipulatio vēditoris porrigatur ad omne tempus, stipulatio emptoris non? Breuiter natura obligationis est, vt non retrocedat ad autores, s3 vadat ad successores.l.si à re.§.fi.j. de exce.rei iud. Vltimo posses distinguere vt gl.& supple vt ex prædictis apparet.

1 *Statuto stante ꝙ qcūq; occiderit, occidatur, sed si habuerit pacē mitius puniatur, an si facta sit pax de vulnere & homicidium sit secutū, pax locū habeat.*
2 *Statutum loquens de eo qui habuerit pacem ab hærede, non habet locum in eo qui habuit pacem à defuncto.*
3 *Tempus vulneris & non mortis poni debet in inquisitione, quando quis vulneratus est vno mense, & mortuus alio.*
4 *Accusari de homicidio non potest vulneratus, etiam si certum sit de morte, statuto stante, quòd quicunque occidit occidatur: secus de iure communi.*
5 *Contra vulnerantem non potest procedi de homicidio, etiam quando certum est vulneratum ipsum mori de vulnere.*
6 *Condemnatio de homicidio, quando sequi possit ex processu facto de vulnere.*
7 *Condemnari de homicidio potest vulneratus de iure communi antequam vulneratus moriatur, secus secundum statuta.*
8 *Testes iurati in termino quando possint extra terminum examinari.*
9 *Consilium, quòd præstito iuramento pars statim petat testes examinari.*

§.Sabini sententia vera.

Qn̄do finis habet necessariam consequētiā ad principium, inspicimus principiū.h.d Op.ꝙ posset agi tm̄ post diem, ar.l.in illa.j.de ver.ob.so.hic dies erat adiecta cā limitandæ obligationis, iō agitur intra diem. In ꝯrio cā differēdę solutionis, iō nō agitur ante diem, vt e.ti.l.cum q calendis.§.quoties.& l.qui hoc anno.iste §. allegatur ad infinitas quæstiones. Doctores hic
1 †formant vnam quæstionem. Facta fuit pax cum Titio de vulnere, de quo vulneratus est mortuus, an possit decapitari? Et non v̄r quæstio, qa homicidium nō p̄t remitti, l. diuus.ad Silla. Breuiter debes ponere, ꝙ statuto cauetur, ꝙ quicunque occiderit, decapitetur, sed si habuit pacem puniatur mitius, & videtur ꝙ facta sit pax de occiso, vt hic cum omnib. legib.allegatis in gl. in contrarium videtur l.si vulnerato.& l.qui occidit.in fi.s.ad legem Aqui
a liam.Guid.de Suza.dicit, ꝙ tutius est, ^a ꝙ fiat pax de vulnere, & de omni

a ADD.¶Ale.Est.Adde qd̄ notat Bal.in l.si fugitiui, post principium, C.d̄ ser.fug. & Ang.l.1.in fi.quod quisque iur.Et vnum adde, ꝙ quoties est facta pax homini-to, intelligitur facta restitutio, nō autem remissio, fm tex.singularem in c.j.ver. priuilegia omnia, de pace constan.vbi vide bal.sed pone stante dicto statuto.ꝙ quis debeat h̄re pacē ab offenso, aliquis est damnatus, quia blasphemauit Deū, & carceratus, an poterit relaxari? Dic, ꝙ sic, facta vera ꝯfessione, & pœnitētia prius, ita notāter consuluit Bar.cons.incipiente, minister fratrum de pœnitentia, & sequitur Pe.de Anch.in consi.inc, reuocatur in dubium, si statuta, &c.ita tenet Floria.no.in l.2.C.de reb.credit.& dicit etiam quod p̄t dici, quod illo casu non habent locum verba statuti, quia non est qui habeat pacem facere, & sic non conueniunt verba statuti, ergo nec eius dispositio, l.ita autem, in pr.de administ.tut.& sic poterit reus liberari absq; pace. Facit pro consi. Bar. qd̄ notat Bal.l.p̄ses, C.de trans.Ep̄s aūt nō p̄t remittere offensā Dei, si q̄s Deum maledixerit, licèt ep̄s sit legatus Dei.ita notat Bal.l. accusationem, C.q. acc. vbi d̄t, ꝙ non p̄t facere pacē, Et d̄t Bal.l.1. C.de rapt. virginum ꝙ in delicto, vbi offendit Deus, non p̄t fieri ꝯcordia, nisi Papa remittat, & ad notata hic p Bar.in ver. iste §.allegat, &c.ibi, l.diuus, &c.adde ꝙ bn̄ faciunt not. p bal.post Bar. l.transigere, C.d̄ trās.& adde, q̄ notat in mā bar.l.fideiussor magistratuū, j.de fideius.

omni eo qđ ex vulnere posset seq. Spe. ponit in ti. de accu. §. j. ver.
s3 põe. Ia. de Are. dicit, aut fuit remissio actiõis de vulnere, & tũc
nõ vř porrectũ ad aliã actionẽ, q̃ posset seq, s3 si fecit remissionẽ
super iniuria, tũc oẽ vř remissum. ar. l. si duo patroni. § Iulianus. &
l. fi. s̃. de iurei. Bř oẽs bene dicũt, & capias verba Guid. Aut est cer-
tũ de mẽte ꝯhentiũ, & stamus certo, vt l. j § si ꝯuenerit. s̃. depo. aut
nõ ꝯstat, & tũc aut remisit iniuriatũ actionẽ, & nõ vř alia actio re-
missa. de homic. l. si duo patroni. §. Iulianus. Aut remisit iniuriã, &
tũc aut vulnus erat mortale, & oĩa vñr remissa, vt hic, cũ si. aut nõ
erat prima facie mortale, & mors nõ vř remissa. l. si vulnerato. ad
l. Aq. quia de ea non vř cogitatũ. l. qui cũ tutorib. de transa. Intelli
go tamen, ꝙ ferè mortale erat, aliàs si ex alia cã mors sequatur, nõ
tenetur. l. qui occidit. in fi. ad le. Aq ſm hoc ergo vř, ꝙ quis possit
facere pacem de morte ipsius, & est verum si statĩ simpliciter lo
2 quitur. l. diuus. ad Sil. † Sed quid si dicit, ꝙ habeat pacem ab hære-
de, &c. Vř ꝙ idem, quia qui h3 à defuncto, h3 ab hærede, vt s̃. de
prob. l. si pactum. & vř expressum de excu. tu. l. athletæ. §. dat remis
a sionem ꝯtrium credo,[a] cum hoc fauore hæredis sit inductum, nõ
põt remittere testator, vt C. vt in pos. le. l. pe. & quod ibi not. quia
ex hoc quis inuitaretur ad delinquendum, cum vulneratus expe
ctãs mortem de proximo, de facili pacem faceret. Item pro hoc,
quia huius iniuriæ prosecutio non ꝯpetit iure hæreditario. arg. j̃.
3 de sep vio. l. quæsitum. & s̃. de acq. hær. l. pro hærede. §. fi. † Quæro
quid si de vno mense est vulneratus, & alio mense mortuus quod
b tp̃s poni d3 [b] in accusatione? Et dic, ꝙ tp̃s vulneris. ar. l. ita vulne-
4 ratus. & l. ait lex. ad l. Aq. Quid † si est vulneratus, & est certum ꝙ
ex illo vulnere morietur, an ante mortem possit accusare de ho-
micidio? Et vř ꝙ sic, & Ric. Mal. idem t3 in l. ita vulneratus legen-
do Paduæ. sed dicit ipse ꝙ Iac. de Bel. interrogatus resp. ꝯtrium. cre
do quod de iure cõi dom. Ric. dicit bene, ꝙ mors non requiritur.
sufficit. n. si percutit animo occidendi, vt l. is qui cum telo. C. ad l.
Corn. de sic. sed si poneres, ꝙ statuto cauetur, ꝙ quicunque occi-
derit, puniatur, &c. verum dicit Iac. de Bel. cum ante non sit nata
actio, q̃ ꝯditio euenerit, vt l. cedere diem. de ver. sig. & sic antequã
sit mortuus, agi nõ põt, cum multa possint accidere. l. naturalem.
§. illud. j̃. de acq. re. do. & statĩ requirit expresse mortem. Facit qđ
5 dicetur in l. in illam. & l. hoc iure. de ver. ob. † Sed pone[c] ꝙ certum
c est ipsum mori de isto vulnere, an possit de homicidio procedi ꝯ
eum. Et vř ꝙ sic l. si pupillus §. 1. de nouat. Sed ꝯtrium credo, quia
quando conditio est certa omni certitudine, sc. an & quando, &
tunc ante conditionem potest agi. vt Dy. dicit in d. l si pupillus. re
probando gl. ibi positam, & gl. dicit in l in omnib. s̃. de reg. iu. hic
§. non facit, quia hic cœperat sua interesse, & ideo agit. Hæc. n. sti-
pulatio non est concepta sub hac cõditione, si paries cadet, quia
tunc ante non posset agi, sed concipitur sub conditione, si dam-
num contigerit. Damnum autem iam contigit, cum paries vitia-
6 tus est. ergo, &c. † Quæro nunquid[d] si agitur de vulnere sequi pos
d set condemnatio de homicidio ex ipso processu? Ric. Mal. dispu-
tauit in istis terminis. Et dicit, aut fuit dictum de vulnere mortali,
& sequi potest condemnatio de homicidio. Aut hoc non fuit di-
ctum, tunc de homicidio non potest sequi ex eodem processu
condemnatio. l. si vulnerato. & l. qui occidit. ad leg. Aquiliam. &
l. omnis hæreditas §. nunquam. j̃. de reg. iur. Est ne vera ista distin
ctio? Dic. quòd de iure communi est verum, quia non requiritur
mors, sed sufficit animus occidendi, vt dixi. idem ergo si quocun-
que modo, accusatio, vel inquisitio contineret illum percussisse
animo occidendi. Si loqueris secundum statuta, quæ requirant
mortem, tunc licèt inquisitio sit facta de vulnere mortali, non
posset sequi condemnatio de occiso, quia illa accusatio non fuit
proposita. Si poneres propositam, quia dixisset accusator, Quare
peto eum condemnari de morte, cum certum sit eum moritu-
rum, vel iudex dixisset in inquisitione, quòd etiam de morte in-
tendebat inquirere, tunc posset sequi condemnatio morte secu-
ta, quia ius superueniens actori ex causa de præterito, confirmat
suum ius l. si rem. §. fin. s̃. de pign. act. & l. si mandauero. s̃. manda.
7 † Vlterius doctores disputant hic, an posset condemnari de ho-
e micidio antequam moriatur,[e] licèt sit certum mori? Et per prædi
cta patet. ꝙ de iure communi sic, ſm statuta non, quia non erat na
8 ta actio. Oldr. inducit † istum §. testes iurauerunt intra terminum,
f post terminum testes deposuerunt, an valeat? [f] Et videtur quòd
sic, vt hic, & hoc tenet Spec. sed iste §. non facit, quia hic finis ha-
bet necessariam consequentiam ad istud principium, sed deposi-
tio testium non habet necessariam consequentiam ad iuramen-
tum. Dic, quòd sunt tria tempora, vnum est tempus iuramenti te
stium, aliud est tempus depositionis testium, aliud est tempus pu
blicationis. De primis duobus dic, vt in Spec. de test. §. qualiter.
vers. is quoque. Aut est datus terminus ad producendum testes,
& sufficit quòd iurent intra terminum. Aut fuit datus terminus
ad probandum, & tunc debet facere hoc, vt iurent, & deponant
intra terminum, quia per solum iuramentum non probatur. De
tertio, videlicet de publicatione, & tunc potest fieri post termi-
num, quia per iudicem fit, vt in Specul. de dilat. §. 1. vers. sed quid
si. j̃. Iac. de Bu. disputauit istam quæstionem, & determinauit, ꝙ si
est datus terminus ad probandum, sufficit ꝙ intra terminum iu-
rent, licèt post terminum depositio fiat, & ideo satis est ꝙ exami-
natio fiat per iudicem, & non spectat ad partem, vt notatur in l. si
quando. C. de testi. Et dicit Ia. ꝙ dilatio data non debet porrigi ad
aliam rem, seu personam, quàm pro qua data est, ar. l. si vnus. §. an
te omnia. s̃. de pac. & l. hoc amplius. §. Celsus. & l. si finita. § si de ve
ctigalib. s̃. e. Tertio quando iudex dat terminum ad probandum,
dat de eo quod tibi incumbit. vt facias iurare testes, & venire, sed
examinatio datur iudici, iõ post terminum iudex potest facere.
hoc non placet, quia licèt spectet ad iudicem spectat tamen ad so
licitudinem partis hoc petere. d. l. si quando. & quod dicimus in
appellatione, l. eos. in fi. C. de ap. & non præsumitur stare per offi-
g cialem,[g] nisi sibi protestetur. l. 1. C. de susc. & arca. li. x. l. placuit. de
9 collat. fun. pa. li. xj. † Vnde consulo, ꝙ statim præstito iuramento
per testes petat eos examinari, quia intra terminum debet peteř,
10 † quod spectat ad partem, facit c. quoniam ꝯ falsam. extra de pro
bationib. & l. gesta. C. de re iudi. & auc. at qui semel. C. de proba-
tionib. facit quod no. Archidia. & alij Mod. de exceptio. c. pia. li. 6.
§. si vici

a ADD. ¶ Ale. Credo. Bal. tẽt ꝯtrium, C. de lib. & eorum liberis, in l. 2. per illum tex. & vide per Im. l. 4. §. Cato. de verb. ob. ad fi. per Bal. l. 1. ver. pone testator dicit, C. comm. de leg. & vide Bal. in l. transigere, C. de transact.

Pom. ¶ Licèt ꝯ Bar. tenuerit Bal. l. 2. C. de lib. & cor. l b. Et ibi sequuti sunt eum Sal. & Pau. de ca. & dñs Nellus de sancto Gemi. in 3. parte 2. partis, 41. qõ. tenuit contra Bar. ipsemet Bal. l. 1. C. commu. de leg. tñ sequere opinionem Bar. quam đr communiter à doctoribus, hic teneri Rom. & Ang. sequitur, & ibi d. Ang de Arim. in tractatu suo maleficiorum, in gl. super ver. comparent inquisiti in termino defensionum, & vř sequi Aret. l. pro hærede §. fi. de acq. hę. & d. Christopho. Nicellus in l. 4 §. Cato, j̃. de ver. ob. in fi. ad argumentum autem bal. respõde, vt per Im. hic, & in d. §. Cato. bar. hic declarat, vt per eum ĩ l. si filius qui patri. in vltimis verbis, in fi. s̃. de vul. & pup.

b Alex. Adde in hac materia, quod no. Bar. & quod ibi dixi in l. si in rixa, j̃. de sicariis, & ad ista adde quæstionem no. quam ponit bal. l. 1. in fi. s̃. de origine iuris.

c Ale. Adde Ang. & I. no. l. in rõe, §. si seruus, j̃. ad l. Falc. sed quid si vulneratus est quis mortaliter, & postea ante mortẽ alius adhuc vulnerauit, ex quo vulneř dicatur occisus? vide Bal. ca. 1. q̃bus mo. feu. amit. in pr. & ibi per eum qñ dicatur vulnus mortale, & ad primum q̃situm vide qđ hř in l. huic scripturæ, s̃. ad leg. aquil. & in c. significasti, 2. & ibi ꝑ Inn. de homic. & q̃d si statutum đt, ꝙ interficiens aliquem in die veneris sancti puniatur, &c. dic, ꝙ tali, pœna punitur qui mortifere vulnerauit, ſm Bal. l. 1. ad finem, C. de nundi. Et facit ad ea, quæ notat Bal. l. transigere, C. de transa. in vna additione. ¶ Adde de vulnerato ab vno, & postea ab alio, Ale. cõsi. 1. vol. 5. adde, ꝙ Io. an. in add. ad Spe. ti. de accusationib. ver. sed pone, dicit ſm Fed. de Senis, ꝙ si animo occidendi vulnerauit, & vulnus sit mortale, ꝙ poterit puniri de morte, aliàs differatur, per l. 1. §. diuus, ff. ad leg. Corn. de sica. & C. e. l. 1. & cum hac opinione ipse transit.

d Ale. Bene faciunt, q̃ no Bar. l. senatus, j̃ de accusa. ver. aduerte, &c. & per bal. l. non quemadmodum, s̃. de iud. Item faciunt ista ad qõnem, Potestas habet arbitrium puniendi in certis maleficiis suo tempore perpetratis, si maleficium est inchoatum vno tempore, puta, q̃a q̃dam mortiferè fuit vulneratus, & finitur alio tempore, quia mortuus fuit alterius tempore, ꝙ ille secundus non habet super dicto maleficio cognitionem, cuius tempore inchoatum non fuit, ita eleganter tenet bal. allegat Guid. de Suza. in qõe 2. in l. j s̃. de origine iuris, & ĩ l. sed & milites, §. sed & ignominiæ, de excusa. tut. & bñ faciunt notata per Bar. l. eum q. §. in popularibus, s̃. de iurei. quæ faciunt ad quæstionem, q̃d si syndicus tenetur denũciare maleficium commissum tempore sui officij, & syndicus de delicto commisso tpe sui syndicatus habuit solũ notitiã post tp̃s syndicatꝰ, an teneatur illud denũciare? bal. ĩ l. cum ancillis, C. de incest. nup. tẽt ꝙ non, per l. primam, §. occisorum, ff. ad Sillania. & ibi vide per Lud. & adde qđ no. bar. l. ita autem, §. fi. s̃. de excusa. tut. Et hic adde qõẽ, q̃ disputauit Ia. de Bel. l. sancimus, C. de fideius. dũ q̃rit, an fideiussor, qui promisit sub pœna præsentare accusatũ de vulnere, teneatur si vulneratus decessit? ad qđ q̃ posui in d. §. in popularib. & an cum agiť ex vulnere, debeat sequi condemnatio de homicidio ex processu? vide Io. an. in additio. ad Spe. in rub. de inquisitio. & Bal. cons. 51. lib. 5.

e Ale. Adde bal. c. 1. quib. mo. feudum amittatur, & Bal. c. j. §. iniuria, de pace iuramento firman. & ibi đt, ꝙ non, si statutum dicit. ꝙ si quis occiderit, &c. allegat Bar. hic, & in l. in hac, de triti. Idem dicit, si statutum dicit, homicida puniatur.

f Ale. An testes iurati in termino possint deponere per terminum, vide per Bar. & Doct. l. si qñ, C de testib. & ibi dixi. & adde Spe. de offi. dele. §. j. ver. sed nunquid, & qđ dixi post Bar. l. j. §. si seruus, de quæst. & qđ no. bal. l. gesta, C. de re iudi. in fi. & in l. iurisiurandi, C. de testib. & vide in l. Antistius, in pr. de acq. hære. Bal. l. 3 C. de testi. & bal. l. 1. ad fi. C. de sacros. eccl. & in l. presbyteri, C. de epi. & cle. & adde Spe. de fer. §. sequitur, ver. quid si tunc, & Archid. & Io. An. c. pia, đ exce. in 6. & per Bal. in rub. C. si ex fal. instr. in fi. per bal. multum no. in l. 2 C. de sacros. eccl. & limita per bal. l. 2. C. vt lit. pend. vbi voluit hæc vera esse, nisi esset datus terminus ad probatum habendum, & idem etiam dicit in c. licet causã, de prob. & ibi de materia per d. ant. & dicit etiam bal. in d. rub. si ex fals. instru. in fi. ista fallere vbicunque à lege esset datus terminus ad probandum, quia tũc non sufficit iuramẽtum, Quod bene no. ꝑ terminis statutariis, & adde istis bal. l. obseruari, in fi. de of. procon. & in l. si vero, §. si. ff. de testa. mili. vbi hoc limitatur per eum in additio. Spe. in ti. de sent. vbi dicit idẽ, quod ĩ dicta rub. si ex fal. instru. Et his adde Bal. l. 2. ff. de feriis, & Ange. & Im. l. Pantonius, de acqui. hær. in pr. vbi etiam de termino dato ad probatum habẽdum, adde Rom. cons. 444. vbi posuit, an sufficiat testes iurare in termino.

g Officialem. Vide bonum tex. in l. si quis, C. de of. ciui. iudi.

§. Si vicinas ædes. Op. de l. qui bona. §. si quis. Sol. gl. Op. C. de pac. l. cum proponas. Dicit gl. satis diceris mihi facere, cum permittis me ingredi in possessionem l. sed & hæ. §. fi. s. de procuratoribus.

a §. Non solum autem. aOp. s. e. l. q bona. §. de illo. & s. e. l. §. ei cui9. sol. i ea parte i qua petit cautio. istud edictū est subsidiariū, & in ea parte qua agitur, non est subsidiarium. Vel dic q illa alia auxilia, de quib. hic dicitur, sunt extraordinaria, s. ex edicto prætoris, & sic concurrunt cum isto. Idem puto, q si alius esset missus ex 2. decreto ex alia causa, quam ista, & post esset expulsus, non haberet hanc actionem in factum, quia ex tunc cessat officium iudicis exequentis. l. à diuo. §. post edictum. de re iud. Sed hoc ideo, quia in edicto fuit expressum, sed in edicto, ne vis fiat ei. hoc expressum nō fuit.

a ADD. ¶Ale. Facit iste tex. à contrario sensu, an missus in possessionē ex 1. decreto, hēat interdictū de vi & vi arma. de quo est gl. & dixi post bar. in l. is cui, §. qui poterit, s. vt in poss. leg & dum gl. in hoc §. dicit, q iussus iudicis ex 2. decreto habetur loco tituli, vide bal. in auth. & qui, ver. nunc alia. C. de bo. au. iu. poss.

1 *Actio vtilis in subsidium datur mihi contra debentem cedere actionem, quem cogere non possum.*

a b §. Si procurator meus. aOp. de l. b stipulatio ista. §. alteri. j. de ver. ob. so. alteri nō possum stipulari. sed mihi nomine alterius sic. Op. de l. possessio. §. & si possessio. j. de acq poss & l. j. C. per quas perso. & l. si ita stipulatus. §. Chrysogon9. j. de ver. ob. Huius timore sunt duæ lec. in gl. Vno modo, quia illud, causa cognita, &c. determinat præcedentia, & tunc respondeo ad contrarium q fallit in stipulationibus prætoriis, & in his, quæ fiunt in iudiciis. Alia, q illud, causa cognita determinet sequentia, ibi, mihi ex ea stipulatione, &c. vide
c gl. ibi, vel in subsidium, c& signa illam partem, † q quandocunq;
1 quis d3 mihi cedere actionem, & non pōt cogi datur mihi vtilis in subsidium. Et all. gl. l. j. & 2. s. de insti. quæ bene facit. & facit bene l. j. C. de act. & obl. & l. multum. C. si quis alteri, vel sibi.

a ADD. ¶Pom. No. hic casum sing. secundum do. Lud. q vbi quis stipulatur alteri, & est necessaria cessio, si cedens est absens, transit vtilis sine cessione, q est summe no. facit quod no. in l. j. C. de actio. & obl. & l. j. de inst. Vide bal. in rubr. extra de lit. contest. vbi all. istam gl pro sing. & vide, quæ ibi dixi.

b Ale. Opp. de l. Adde gl. in l. huiusmodi. in prin. de leg. j.

c In subsidium. Adde bal. l. conf. 25. incip. tres sunt casus, lib. 4. in fi. consilij.

LEX XX.

Inter fructuarium. Hanc legem declara: vt s. eo. l. damni. §. ei cuius.

LEX XXI.

Si filiusfamilias Si filiusfa. est inquilinus, sibi, & patri cauebitur pro periculo rerum peculiariū. p periculo ædium soli filio, si actum est vt ad eum solum periculū spectet h. d. Primo loqtur qn petit cautio pro dāno, qd timetur in reb. peculiarib9. Secundo ibi, nisi, qn petitur pro dāno, quod timetur in ædes ɔductas. Op. q ad filiū tm̄ damnū peculiarium rerum spectet, cum filius habeat loco patrisfam. l. 2. s. ad Macedonianū. Sol. hic erat peculium aduētitium, vel profectitium,
a vt in gl. Sed ɔ, q a illud interesse, qd filius ꝓsequitur a in profectitiis p §. sed vtrū, l. 3. s. de minorib. illud idem prosequitur pater in castrensi. l. si filius. C. de bo. dam. Sol. l. filius retinet profectitium, etiam bonis publicatis ex ɔctu, sed pater retinet castrēse solū bonis publicatis ex delicto, & hūc casum expectare nō debemus, vt j. de ver. ob. l. inter stipulantem. §. sacram. Vel dic, q cum filius habeat hanc spem cum detētatione, & custodia sibi à patre commissa, merito petit sibi caueri, vt j. e. l. cum emptor. in pr. s3 pater nullum ius, & nullam custodiam de pn̄ti habet in castrensi. Quæro, dicitur hic q vterque mittitur in possessionem ex 1. decreto, quid fiet ex secundo? resp. in aduentitio promptum est, quia pro rata damni. l. si finita. §. cum autem. s. e. In profectitiis vero si quid adiudicaretur filio iure dn̄ij, statim quæreretur patri, q a est ex causa profectitia, vnde nullum esset consilium. Puto sic expediri, quia pater iubeatur possidere iure dn̄ij, & q filius idem ius habeat in his quod in rebus profectitij peculij: vt sic eo casu quo ad eum pertinet peculium, eodem pertineāt ædes. arg. j. vt lega. noīe cauea. l. j. in fi. & l. seq. & l. is cui. §. si Titio. vt in possessio. lega. Venio ad 2. partem. op. q vterque teneatur, quia vtriusque interest, cum filius teneatur ex ɔctu pater de peculio, l. j. s. de peculio, Sol. hic filius pepigit. q ipse solus teneatur de peculio, non pater. Vel pater fecit pactum, vt teneretur ipse, non filius. sed plus placet q filius pepigerit, quia filius ipse conduxit. Op. q saltem pro periculo rerum peculiarium potest pater petere cautionem. Sol. dicit Dy. dic q in domum non fuerunt illatæ. Sed non placet, quia poterūt inferri, vt s. l. damni. §. si is, qui vicinas. & arg. s. de peculio. l. quæsitum. in pr. Vnde dic, q hic de hoc non quæritur, sed solum an posset petere cautionem de periculo ædium. Secundo modo legitur timore dictorum cōtrariorum, s. quod hoc secundo casu vterq; petere posset cautionē, s. pater & filius, & quod dicit, sol9, excludit dominum tantum, vt in gl. habetis. Istud non est verum, quia licēt inquilinus posset petere cautionem, non per hoc dominus excluditur. l. qui bona. §. qui damni. ver. cæterum. s. e. Nec obstat si dicis, dominum habere regressum contra inquilinum ex conuentione, vt hic dicitur in text. ergo non petit cautionem, vt s. e. l. damni. §. emptor. quia illud in eo, qui non habet ius in re, sed actionem solum personalem. Secus si habet ius in re, quia tunc licēt ɔ alium habeat regressum, tamē petit cautionem, vt patet in domino proprietatis, & fructuario. Item in domino & superficiario. l. inter quos. §. damni. j. e. ɔiuncta l. j. & in fi. s. vsuf. quemad. ca.
b Præterea inquilinus & fructuarius, & similes b si petunt cautionē nomine totalium ædium, hoc faciunt procuratorio nomine domini. l. j. in fi. s. ti. j. multo magis hoc potest dominus cuius nomine fit. Quæro, an inquilinus posset petere cautionem nomine ædium? Gl. hic videtur velle, quòd sic. Dicam in l. inquilino. j. e.

a ADD. ¶Ale. Vide Bal. in l. dicimus, §. si pr̄, ff. de exc. tu. & Sal. l. pe. C. q bo. ce. poss.

b Alex. Et similes. Vide Paul. de Cast.

LEX XXII.

1 *Decretum primum qualiter interponatur in re, quam actor detinet.*

2 *Minima quando curanda.*

3 *Proprietarius, an possit rem damnum minantem habere pro derelicta.*

Si proprietarius. Primo ponit vnū dictum bimembre, s. q proprietario succurritur ɔ fructuarium, & ecōuerso. Et aduerte, q proprietario in duob. casib. siue promisit, siue præstitit: fructuario tantum, si præstitit, vt patet hic in tex. & dixi plene s. e. l. quamuis. Secūdo ibi, & si ponit practicam, qualiter domino succurratur. Tertio, ibi, idemq;, qualiter fructuario contra dominum. Op. de l. quamuis. a s. e. Sol. Di-
a
1 cit gl. hic ex 1. decreto, ibi ex 2. decreto. † No. ergo formam qualiter interponatur 1. decretum in re, quam actor detinet. nam dicit iudex, rem quam detines ex tali causa, puta ex commodato, vel conducto permitto tibi retinere ex 1. decreto, & pro tali, & erit constitutum pignus prætorium, nec erit opus noua missione, qd
b tene menti. Op. b q de minimis † non est curandum. l. si oleum. in
2 fi. & l. seq. s. de dol. & l. scio. s. de i inte. rest. gl. non soluit. dicit Dy. ad idem facit de ɔtrahenda emptione. l. res bona. de ædilitio edi.
c l. item si serui. Sed dic, aut agitur c de iure communi, & regulariter de minimis curatur. l. j. §. illud. de coniun. cum eman. li. & l. quamuis. vt in poss. leg. Fallit in l. in reb. §. possunt ff. commo. & l. omnino. de impen. in reb. dot. & d. l. item si serui. cum si. & d. l. res bona. Ratio specialitatis apparet, si agitur de iure speciali contra ius cōmune, tunc pro modica læsione non receditur à iure communi, d. l. Scio. & l. res bona. eadem potest esse ratio in actione de dolo, quia ibi quædam species restitutionis versatur. s. de dol. l. j. & not. s. ti. j. l. de pupillo. § si is. Dy. intelligit contra ius commune omne
3 remedium quod restitutionem indulget. qd satis placet. † Quæro, an proprietarius posset habere pro derelicto? Gl. q sic, & hoc innuit hic textus, ibi, vt quod haberet vicinus, &c. Sed ar. contra, pro socio. l. cum duobus. §. idem respondit. gl. non soluit, dic q ibi loquitur in obligatione personali ex contractu, hic in obligatione ex quasi noxali. l. prætor. §. hoc edictum. s. e. Sed hoc non videtur verum. quia fructuarius agit contra dominum actione personali in factum, vel mandati, vel neg gest secundum gl. in l. damni. §. 2. & ibi dixi s. e. Vnde dic, q gl. verum dicit, quando non expediebat caueri, & sic nō videtur ibi mandatum. Sed si expediebat caueri, tamē non posset dn̄s liberari, habendo pro derelicto. ar. s. cōmu. diui. l. si quis putans, in fi. & d. l. cum duob. §. idem respōdit.

a ADD. ¶Ale. Adde Bar. in l. si finita, §. Iulianus, s. e. & Bar. l. si quis an̄, in fi. j. de acq. poss. quō āt interponatur in eū q ɔuenitur interdicto, vti possidetis, vide d. l. 10 c. tuæ, vt lit. nō ɔt. qui vr̄ velle, q non interponatur. Adde ibi Abb. consi. 94. lib. 2.

b Alex. De hoc per gl. & latius ibi per Io. an. in c. p̄. de rescr. & per gl. in procem decr. & vide no. per Bal. in l. inciuile, C. de rei ven. quod ipse no. in l. j. ver. 3. not & in ver. seq. C. ne lic. ter. prouo. Et vide in l. Seio, hic alleg.

Pom. Vide Pet. de anc. & Io. de Im. in c. maiorib. de preb. & qd no. in c. sedes de rescrip. etiam licēt simus in pœnalib. vide Ang. in l. Mæuius. ff. de condi. & dem. & l. qui hæredi. e. si debent solui decem ex forma statuti, & soluantur nouem, non est satisfactū statuto, quidquid dicant moder. in l. 2. ff. ad Silla. Vide Bal. in l. minoribus, C. de his qui, vt ind. vbi si quis denunciauit oēs malefactores villæ ex forma statuti, præter vnum, incidit in pœnam statuti. & illud limita, qn̄ non soluit decem, sed nouē, nisi forte ex errore, qui præsumitur, quia tunc non incidit in pœnam. Casus est sing. secundum Imo. in l. quamuis, ff. de con. & dem. & vide Bal. in l. cū allegas, C. de vsur. & in rub. C. de contra. emp. Et de istis minimis vide c. de appellationib extra de ap. & scribentes, & vide d. Card. in proe. cle. & vide Io. de Im. in d. c. de appellationib. extra de app. & ibi dixi. vide Bal. in c. sedes, de rescrip. vbi pulchre loquitur. & vide Bal. in d. c. de appellationib. vbi quærit, quid in actione qd met. cau. an curetur de minimis, sicut non curat in dolo, & dubitat, & nō decidit. Cogita tu, & dixi in c. si proponēte, de rescr.

c Alex. Aut agitur. Adde, §. gallinarum. Instit, de rer. diuis.

§. Plautius. Op. de l. qui vias. §. 1. j. e. Dy. dicit, qn̄ vn9 dicit se dn̄m, & alius prætendit aliud ius. Et dic vt l. hoc amplius. §. pe. & fi. Quandoque plures prætendunt ius dn̄ij, & qui

& quilibet insolidum, & habet locum iste §. aut prætendunt ius dominij quilibet pro parte. & habet locum j. l. prox. & l. plures.

LEX XXIII.

In stipulatione. Opp. & videtur, ꝙ non fiat missio nisi ꝓ parte tm̄. l. pretoris. §. j. s. e. sol. hic erat vnꝰ dñs, ibi plures. & ꝓ parte sua cauēdo liberat̄. hic nō cauet̄ ꝓ parte socij. Sed nōne est ꝯ tex. rotūdū in l. 4. s. si ex nox. cau. aga. & inci. si cū vno. & ibi dr̄, ꝙ cōem seruum vnus ex dñis nō potest defendere ꝓ parte. Quomodo ergo potest vnus ex dñis defendere ꝓ parte, & ꝓ parte nō, cū ista causa sit quasi noxalis? ego solui alio anno. j. ti. prox. l. s. iter. §. officiū. & istud ꝯriū est fortissimum.

LEX XXIIII.

1 *Clusæ factæ in flumine publico sunt dominorum, qui eas fecerunt.*
2 *Vicini in ripa potes immittere trabem pro clusa fienda ipso inuito.*
3 *Quando ædificium fit in publico, & timetur damnum, qualiter iudex adeatur.*

Fluminum. Hanc l. habuistis s. eo. l. si finita. §. deinde ait prætor. Et hoc dicit, de eo opere quod fit in publico ad priuatā vtilitatē, d3 satisdari de vitio operis tm̄: s3 de eo quod fit ad vtilitatē publicā nō satisdatur, sed ꝯpetēs iudex ꝓ indēnitate aditur. Diuiditur in tres partes. Primo loqtur de eo qđ ædificatur in publico ad vtilitatē priuatā. Secundo loqtur de eo, quod ædificatur in publico ad vtilitatē publicā. Tertio limitatur primū dictū. Secūda ibi, qđ ergo. Tertia ibi, sed quod dictum est. Dicitur hic, si in publico loco fiat, l3 vnicuiq; ædificare. ꝯ. imò nō licēt: qa quicunq; ædificat in loco publico, d3 ædificium destrui, per ti. ne quid in loco pu. & ne quid in flu. pub. Dicit gl. duæ sunt lect. Primo publice, i. authoritate principis. vel senatus. Vide gl. in verb. in his, quæ inci. s. publicis. & c. ibi, & quod dicit, & c. est ne vera ista lec Dicit Dy. ꝙ nō: quia si ædificaretur publica autoritate, nō d3 satisdari: vt j. e. l. si finita. §. si publicus. & hic in vers. quid ergo pp quod dat̄ in gl. alia sol. vt dicatur publice, i. ad publicā vtilitatem. vide in ea. gl. ibi, vel dic. Et hāc so. t3 Dy. hæc lect. non est vera, sed potest esse vera, qñ quis ædificat ad publicā vtilitatē, nō latme: s3 qñ fit legitime, tūc cautio nō interponit̄. l. si finita. §. si publicus. s. e. quare sol. 1. est vera, ꝙ hoc fiebat authoritate publica, ad priuatā tn̄ vtilitatem, & hoc vult dicere tex. ad ea igitur opera. Rō, qa permissio facta à principe, intelligit̄ sine vicinorū iniuria. l. 2. §. si qs à principe. j. ne qđ in lo. pub. & l. si finita. §. si qđ vitio. s. eo. & iō vicinus d3 de dāno infecto cauere. Sed opp. si est verum ꝙ fiat authoritate publica ad vtilitatē priuatā. ergo d3 caueri de vitio soli, & de vitio operis: quia locus efficitur priuatus, & etiam opus. Sed hic dicit̄ ꝯrium. Dicit gl. imò nō, qa qñ ædificatur in loco pub. authoritate principis, solū remanet publicū. & ēt ędificiū, l3 ędificās hēat vsum, nisi al'r sit dictū in ꝯcedēdo. Vide in d. gl. in verb. in his. ibi, & tūc ædificatū, & c. nil allegat, sed voluit hoc dicere. qa si locus esset priuatus, deberet de vitio loci, & operis caueri: s3 qa remanet publicꝰ d3 caueri tm̄ de opere. Casus est hic. Itē op. de l. quod in litore. j. de acq. rer. do. Sol. ibi, in litore maris, qđ est cōe, hic in flumine, quod est publicū. Vos videtis clusas in Tyberi,

1 †Quæro cuius sunt clusæ a factæ in Tyberi, vel alio flumine,
a sunt ne dñi, potest ne dñs molendinorum agere rei ven. ꝓ clusis? Hic est tex. cum gl. ꝙ nō. Ego in l. quominus, j. de flu. determino ꝯrium, & dico ꝙ sunt ꝓpriæ eius qui ædificauit, sicuti insula nata in flumine est eorū, q possidēt prædia prope ipsum, ita clusa proprie est eorum q possidēt prope eā. Hic est casus no. in l. pe. in fi. j. de acq. re. do. Resp. ad hanc l. in quātum hic dr̄ de eo quod est factū in flumine publico, dicunt verū gl. qñ fit ædificiū quod cooperitur aqua. Si vero ædificiū fit super aqua, ita ꝙ facit insulam, tunc est illius qui ædificauit. l. pe. in fi. de acq. re. dom. & pono in l. quominus, 10. q. de flu. In aliis āt locis pub. si ædificas publica authoritate, nō fit tuum id qđ ædificas, nisi expresse dicat̄, vt hac gl.

2 Ego quæro, † vtrū possis in ripa fluminis vicini immittere trabē clusæ tuæ eo inuito? Hic vr̄ casus ꝙ sic, ibi, & litorū, gl. dicit, s. fluminū. & postea tex. dicit, in his igit̄, & c. Ego determino in d. l. quo minus. ꝯrium. Et est ratio: quia proprietas ripatū est eius, cuiꝰ est prædium, sed vsus est publicus. sed ille cuius est vsus, nō pōt ædificare inuito domino. l. vsufructuarius nouū riuū, s. de vsufr. Non obstat hæc l. quia publicè l3 cuilibet ædificare, verū est principis authoritate, aliàs nō potest ædificari. Procedo & opp. ꝙ hic tex. sibi ꝯdicat. dicitur hic, nemine nihil, & c. sic innuit aliquo faciente: quia duæ negationes faciunt affirmatiuam. l. duob. de verb. sig. dicit gl. vna negatio superfluit, & bene dicit. Itē vr̄ ꝙ litera sibi ꝯdicat. dicit. n. priuatim fiat, & s. dixit publice. Quidam dicunt, ꝙ ver. ad ea agitur. ponit̄ suppletiuè: quia s. e. de eo quod fit in publico, hic de eo ꝙ fit in priuato. Sed nō videtur bene dictum hoc, quia imò deberet poni illatiuè. Dico igit̄ quare gl. ponit illatiuè, hoc modo stipulatio debet interponi quando non ædificat authoritate iud. secus si iudicis authoritatē: sed licēt iudex ꝯcedat opus fieri, cōcedit sine vicinorū iniuria. l. si finita. §. si quid vitio. s. e. Quare pone illatiuè, & dic priuatim, hoc est ad priuatam vtilitatē, publica tn̄ authoritate. & ideo in principio dicit publicè, i. ad publicam vtilitatē. Item dicitur hic, quid ergo si fit in publico, iudex aditur. Quæro, ad quid aditur? gl. dicit, vt id fieri prohibeat, vel tol-

3 li iubeat. Vide gl. in verbo, prouinciæ, quæ incip. vt ibi fieri. † Sed quæro quał'r aditur? Resp. per simplicem querelam dicens, tale opus fit, timeo damnum, quare peto, vt prouideatis. Summam autem huius principij habuistis s. eo. l. si finita. §. deinde ait prætor.

a ADD. ¶Clusæ. Adde videndum Pau. de Cast. hic, & quę dicatur ripa, & an in ea liceat ædificare. vide bal. cons. 130. lib. 3.

1 *Emptor cui vendidi domum, si ædificauit, an teneatur ex stipulatione damni infecti.*
Stipulatio damni infecti, transit ad singularem successorem, vt ex facto eius teneatur renditor.
2 *Cautio ista non transit ad singularem successorem sine cessione.*
Ius agendi, vel excipiendi, quando transeat.

§. adiicitur. Et in hac continuatione Iurisconsultꝰ plene exposuit verba edicti. Nunc est videre de forma stip'onis. iō 1. ponit, quæ personæ debēt stip'one comprehendi. j. prox. §. dicet de quo vitio debet caueri, & ibi ponemꝰ formā huius stipulationis, & ēt in ista stip'one ꝯprehenduntur successores vniuersales in rem ex vtraq; parte. h. d. in tex. ibi, verbis continentur, vt ex facto succedentis tenear ego promittens, & ex damno dato successori ꝯpetat sibi actio demū facta cessione. Formo

1 ꝓ declarōne l. q. gl. Quæro † ille, cui vendidi, domū ædificauit an ex illa stip'one teneat̄? Quidā ꝙ sic. arg. huius l. & s. ti. j. l. fi. quasi actio ambulet. l. adhuc. §. si operas. s. de vsuf. gl. determinat ꝯrium, & all. s. de ser. exp. l. Titius. & l. damni. §. emptor. s. e. Et vides ꝙ gl. intelligit, ꝙ trāsit ad successorē singularem, vt ex facto eius teneaturvenditor, † Quero, an ista cautio transeat sine cessione? a Certe

2 turvenditor,
a nō. Vidistis in gl. s. e. l. damni. §. emptor. & l. quod sępe. §. si res. s. de contrah. emp. Hoc præmisso, ꝙ non transit sine cessione ad successorem singularem, ll. alle. in gl. pro sunt ꝯ. & illa iura, quæ allegat ꝯ, sunt pro. Op. de l. etiam. s. de iureiur. Sol. hic de modo agendi, ibi excipiendi. Item op. de l. omnes. §. fi. ff. vsuf. quemadm. ca. solu. Ibi de iure agendi scripto in rem. & do. Dy. ponit hic, quando transit ius agendi, vel excipiendi. & Dy. ponit in c. is qui in ius. ext. de re. iu. li. 6. & in l. si tertius. §. si quis prius. j. tit. j. ibi dicam plene.

a ADD. ¶Ale. Adde qđ no. Bar. i l. fi. s. ti. j. & bar. in l. si sub vna, §. fi. de ver. ob. & in l. stipulatio ista, §. sicut, e. ti. & ista gl. facit no. ad q. de duob. fratrib. domum diuidentib. in communi claustro remanente, paciscentib. vt nemini ipsorum liceat lumen claustri obstruere, an si vnus vendat partē suam, emptor, qui est successor singularis, possit nō obstāte pacto, lumina obstruere: & gl. hic voluit ꝙ sic. ang. tn̄ hic t3 ꝯrium, volens ꝙ tempore pacti habiti inter fratres, qđam seruitꝰ ꝯstituta sit claustro, quæ quia realis, transit ad oēs, ad quos transit res. S3 hoc vr̄ falsum, cum in re cōi nulla seruitus ꝯstitui possit, l. in re cōi, s. de seru. vrb. præd. Vnde pactū istorū fratrum tanq̄ personale, personam non egreditur. l. si vnus. §. ante oīa, s. de pact. Cogita. adde ꝙ pro opi. ang. faciunt quæ ponit Io. and. in add. spe. in ti. de iu. §. generalia, ver. ꝙ si duo cōiter murū. in vers. fuerit, vbi refert Vber. de Bo. terminasse, ꝙ si inter duos socios eleuantes murum, cōiter pactum sit, ne altius tollatur, & alter ipsorum vendidit murum, ꝙ emptor teneatur pactum seruare, per l. quæsitum, §. quod à Titio, j. de præcar. all. Io. an. all. s. communi diui. l. in hoc iudicio, §. pen. Item facit alia q. ibidem posita de duobus habentibus prædia, qui inuicem fecerunt pactum non plantare in con finibus arbores, ꝙ si alter vendit prædium, emptor teneatur pactum seruare, & ita iudicauit Guid. de Suza. per hunc §. & l. idemque. s. pro socio.

1 *Cautio damni infecti habet locum, quando quis ædificat in loco arenoso.*
2 *Cautio damni infecti si fuit interposita scienter, vitio naturali loci cōmittitur.*
3 *Hic § loquitur de cautione, quæ interponitur pro ædificio in loco priuato.*
4 *Forma stipulationis damni infecti, quæ sit.*

§. Vitium autem ædium. Stipulatio damni infecti simpl'r interposita, non porrigitur ad dānū, qđ vitio nāli ꝯtingit, vel casu aduersus quē nō potuit prouideri, secꝰ si potuit prouideri. Itē nō porrigitur ad dānū culpa tali ꝯmissum, quod venit in actionē l. Aquil. h. d. vsq; ad §. item videamus. & legas vsq; ad §. hæc stip'o. ponen

a do casum l3 posuerim casum summarium. Op. a in auth. de rest. & ea, quæ pa. §. vnū. & l. si seruus seruū. §. si fornicarius. s. ad l. Aq. sol. Aut est ꝯmissa culpa vitio nāli, & nō parcit̄ vt in ꝯriis. Aut nō est ꝯmissa culpa, & tūc parcitur: vt dicimus in casu fortuito. si culpa casum ꝓcessit, tenet̄: vt j. e. l. §. idem seruius. & l. si vt certo, §. inter-

1 dum. s. commod. Quærit † gl. quid si quis fecit opus in loco arenoso? Et dicit gl. forte locū habet cautio. vt j. prox. §. & §. Seruius. & ista gl. bene dicit, & doc. eam tenent. vos eam teneatis: quia nō cauet̄ de vitio nāli soli, qñ sine ædificio erat ruiturum, sed in qō. nr̄a non erat ruiturum sine ædificio. vel si erat ruiturum, non da-

2 batur tm̄ damnū, iō cauetur ſm Ia. de Are. † Dy. q̄rit, b quid si stipu
b latio dāni infecti fuit interposita scieter ꝓ vitio loci naturali, an com

a ADD. ¶Ale. Opp. Quando habeat locum stipulatio damni infecti, & actio legis aquiliæ, vide no. per do. Io. & quod ibi no. bar. in l. qui bona, §. cum inter, s. eo. & Bar. j. ea. l. §. præterea si furni. quem omnino vide.

b Alex. Quærit. Adde bar. in l. si legati serui, j. de leg. j. licèt Iac. de are. ibi contra.

ɔmittit?certe sic.l.j.in pr.s.vt in pos.le.& j.e.l.dāni.§.cū pariete.&
3 l.s3 & si qs.§.fi.s.si qs cau.†qro,an hic ver.loquat,q̄do cautio in terponitur p loco pub.vel priuato?Dic p priuato:qa dr hic de vitio soli.itē qa dicit,sine satisdōne. Alia opi.posita in gl.nō ē vera.
4 †qro,q̄ erit forma hu' stipulōnis?resp.hæc,Titius p se,suisq; hrd. & successorib.eisve,ad quos ea res pertineret, pmisit mihi stipulāti p me meisq; hrd.& successorib.eisve,ad quos ea res pertineret,vt hr s. pxi.§.q si intra tot annos.vt l.q bōa.§.fi.l3 hoc posset omitti.l.si finita.in pr.vitio taliū ædiū loci operisue dānū ɔtingeret,vt hoc §.in tales ędes:vel res ibi existētes,vt s.l.dāni.§.si is q vicinas.tantā pecuniā dabit,q̄ti ea res erit.vt j.e.l.in hāc stipulōnē. Et hoc si timet dānū ex ædib.si vero ex agro,tūc dicat,vitio arborū,locive dānū ɔtingeret,&c.vt j.e.l.§.itē apud Viuianū.Cætera n̄ mutāt.pt ēt qs magis exprimere,si qd ex illo ędificio ruet,& cadet,&c.j.e.l.dāni infecti qdā.in pr.s3 hoc n̄ ē de necessitate:qa ad p̄dicta refert vt ibi p3.visa ergo forma stipulōnis ē necesse q oīa exponāt.& circa psonas fuit expositū s.i §.adiicit.Circa tps,ī l.q bona.ī fi.cū l.seq.Circa qđ ponit stiplo.s.l.dāni.§.si is q vicinas.& l.ī hāc stiplonem.j.e.Circa vitiū,exponit hic plenius,j.statim dicā.

1 *Vitium naturale,quod dicatur,& quis casus fortuitus.*

§.Hæc stipulatio vtrum. Op.de l.hoc amplius. § Neratius.& §.de his āt.s.e.sol.succurret p retētionē,nō p remediū cautiōis.q̄ro, quō
1 †cognoscā vitiū naturale,de quo s. px.dixi à casu fortuito? resp. id qđ in loco ɔtingit,& frequēter fit,& reiterat,illud dr naturale, vt j.ti.j.l.j.§.itē sciendū.& §.seq. & ideo §.prox.dicit vitiū naturale,si locus est arenosus, vel paluſtris,qa sæpe sui natura crescit & decrescit. Casus vero fortuitus est id,qđ semel accidit,& reiterationem non recipit.vt q fundus chasmate pereat,vt hic. Quæro, de qua iniuria dr hic?resp.culpa leui,vel leuissima in faciēdo, vel omittendo,ita q in legem Aquiliam non veniat,vt j.prox.§.dicā.

§.Seruius.Et §.Idem seruius. Opp.de l.ita vulneratus. §.æstimatio.s.ad l.Aquil. sol.gl.clare. Dic breuiter in lege Aquil. interest propter condemnationem : quia aliter condemnatur in homine imbecilli,& homine forti.sed hic est alia differentia.

§.Quanquam. s.exposuit quid est dictū,vitium soli. nūc quid est dictū, operis, & hoc est à quo d3 esse factū opus,vt stipulō cōmittatur.& no.bene hunc §.

1 *Stipulatio simpliciter interposita,propter quod damnum committatur.*

a §.Præterea si furni. [a]Op.iste §.destruit totā istā materiā,qa s.& j.dr,q pp culpam ɔmittit:hic dr,q ex culpa nō ɔmittit.Br,ex culpa hoīs ɔmissa in nō faciēdo,& negligēdo,tūc ɔmittit ista stipulō,vt s. px.§.& j.S3 ī culpa ɔmissā in faciēdo,tūc nō venit ī cautiōe dāni infecti:s3 in actiōe l.Aqliæ.Culpa vero ī negligēdo nō venit ī actiōe l.Aql.vt s.de vsuf.l.si vsusfruct.§.deniq;. Op.dr hic,q si culpa furnarij,&c. innuit q nō puniat furnari',ɔ.j.ti.j.l.j.§.deniq;.Plures so.dātur in gl.Vna est,aut facit in suo,vt sibi psit,& nō tenet.aut,vt alteri noceat,& tenet.Alia sol.est,aut facit ī suo,immittēdo ī alienū,& tenet.l.sicuti.§.Aristo.s.si ser.ven. Aut ī alienū nō immittit,& nō tenet,siue bono aīo faciat,siue n̄,vt hic.Qđ n̄ pl3,qa est ɔ §.deniq;. Et l3 ille sit ali' ɔt',tn̄ ī hoc nō differt,vt no.j.e.l.§.fi. nec ē verū, q sit spāle q̄do fodis iuxta parietē meū,&c.vt hic dixerūt qdā. vt gl.refert hic:qa idē ī aliis casib.vt no.j.§.fi. Alij dn̄t:bn̄ tenet đ dolo,vt ī ɔrio:s3 hæc stipulō n̄ ɔmittit,vt hic.Et hoc n̄ pl3,qa actio de dolo,cū sit extraordinaria,n̄ excluderet istā l.q bōa.§.si qs op'. s.e.Dic ergo q nō tenet hac stipulōe,nec actiōe de dolo:qa tenet actiōe l.Aql.eo q furnari' sui culpa immisit ignē ī alienū.op.de l. si seru' seruū.§.si furnū.s.ad l.Aql. Dicit gl.hic fuit culpa furnarij, nō furni.& ibi culpa furni,& furnarij.S3 rō est,qa q̄n vitiū nō est furni,s3 furnarij tm̄,tūc dānū principlr dat à furnario, & actio directa l.Aql.ex tertio capite dat,& iō est ordinaria,& istā sic excluderet:qa ex tertio capite,& directa actio ē.vt l.si seru' seruū.§.tertio āt capite.s.ad l.aq.s3 q̄do culpa rei & furnarij,tūc cadūt ī actionē vtilē,vel Aql.subsidiariā,& illa nō excluderet istā.& sic loquit §.si furnū q̄rit gl.q̄ sint,q̄ faciūt istā cautionem cessare? Vide gl.in ver.nō venire,q̄ inc.sed in Aquiliā.ibi,dū dicit, & culpa intelligo
1 vitio rei non admixta.vt vidistis s. px.†Et vt tibi liqueat ista mā, q̄rit,pp qđ dānū stiplo simplr interposita ɔmittāt, sic distingue. Aut dānū ɔtingit vitio rei,aut culpa psonæ,aut alio facto psonæ licito,& nō culpabili.Si vitio rei,& tūc aut vitiū ē nāle, & nō venit in hac stiplone,vt s.e.l.§.vitiū.Aut est accidētale.& tūc aut aduersus illud vitiū nō potuit puideri. & nō venit in hac stiplone vt s.§.hęc stiplo.& §.seq. Aut potuit puideri,& venit ī hac stiplone?vt in §.seru'.& §.se.in §.itē apud Viuianū.& §.seq.Hoc ē verū, nisi alia culpa ɔmissā ī n̄ puidēdo, veniret purgāda p aliq̄ actiōē ordinariā circa hoc ęquālr puidētē,vt s.e.l.dāni.§.ei cui'.& §.seq. aut dānū ɔtingit culpa hoīs in faciēdo,& tūc,aut ista culpa ē vitio rei admixta,& ɔmittit hęc stipulō.d.l.si seruus seruū.§.si furnū.s. ad le.Aq.& no.hic in gl.Aut culpa nō est vitio rei admixta,& tūc aut venit puniēda p actionē directā l.Aq.& hæc stiplo nō ɔmittitur directe:vt hoc §.pterea.Aut nō venit in actione directa l. Aq. & hæc stiplo ɔmittit.l.si fistulæ.de ser.vrb.pdio.l3 ibi gl.male loquat.& l.si q̄n §.fin,si ser.vend.Tertio casu q̄n ɔmittit facto hoīs licito nō culpabili, & tūc nō ɔmittit nisi duob.casib,s.q̄n sciēter & expresse cauet p illo damno,vel volebat alij nocere,vt j.ca.l.§. pe.resp.j.&ibi no.Si vero amitteret lucrū,videbitis in l.Proculus. j.e.Vos habuistis heri.s.e.l.dāni.§.ei qui. vbi dicit, q plus venit in hac stipulatione,quam in actione ex locato.Dico,q in locato, & conducto venit culpa lata,& læuis:& in ista venit læuissima.

a ADD.¶Ale.Adde,quæ habentur.s.ead.l.§.vitium,& quod ibi dixi.

§.Idem ait. Hic reuertitur ad declarationē isti' ver. vitio loci.&c.op.de l.fauorabiliores.j.de re. iur. & l.fi.C.de ɔd.inser.dicit Dy. petitor & possessor nō sunt in pari cā, qa reus possessor est in culpa, actor nō:& culpa possessoris ppōderat petitori,q nō est ī culpa.arg.l.itē si obstetrix.& l.si putator. s.ad le.Aq.secus si essent in pari cā ɔ.s.q sa.co.l.de die.in pr.& l.inter stipulantem.§.si Stichū.j.de ver.ob.& l.si quis intentione.s.de iud.Sol.In his,q̄ pertinēt ad decisionem fauemus reo.in his, quæ pertinent ad ordinationem,fauemus actori. Alia verba dicam in l.inter stipulantem.§.si Sticum.j.de verb.obl.& ibi plene.

§.Item videamus. Ex opere qđ fecit pmissor in suo pp q stipulator amittit lucrū qđ pcipit ex priuato, hæc stiplo n̄ ɔmittit, nisi ex certa sciētia de hoc caueat,vel iure seruitutis debeat.h.d.vsq; ad l.plures.dr hic in §.si
a tn̄,[a] q de eo qđ qs facit ī suo[b]&c.ɔ l.j.§.deniq;.j.ti.j.So.Illa intel
b ligit fm istā.qa aut fecit aīo nocēdi,& tenet,aut ad suā vtilitatē, & nō tenet.Et ista lec.nō pcedit,qa tūc nō differt à pcedēti.Quare Dy.& Ia.de Are.& gl.intelligūt,q hic sciēter cauit.Op. de l.j.§. deniq;.j.tit.j Sol.hic fodiebat in suo cā sui cōmodi,ibi cā nocēdi vicino.In dubio,aīo non nocēdi psumit.l.merito.s. p soc.qđ no. op.de l.domū.Sol.vt in gl.op.de l.Trebatius.Sol.vt in gl.opp.s.si ser.ven.l.sicuti.§.Aristo.& l.si q̄n.§.fi.gl.q est hic dicit,ī illis in alienū mittebā:hic vero in alienū istud nō immittebā:s3 solū in meo ædificabā.Et vide istā gl.in verb.nō teneri me.q̄ inci.nisi aīo nocē
c di.ibi.Itē tertio op.Dy.[c] intelligit,q q̄n in alienū immittit,tenet: s3 dic q q̄n in actiōe l.Aquiliæ directa veniret,nō ɔmitteret hec stiplo.Sec' in actione vtili,vel in factū Aq. veniret:qa tūc hæc stiplo ɔmitteret.Itē op.de l.Procul'.ad l.Trebati'.dn̄t qdā q l. Trebati' corrigit.Doct.dn̄t,q l.Trebati'.loqt q̄n lumina auferebant iure seruitutis.s.debita:s3 l.Procul'.q̄n nō debebant iure seruitutis.Itē op.q̄n phibet lumē q debet iure seruitutis, phibit' h3 cōfessoriā,q̄ est ordinaria:& iō ista cessat.Dicit gl.ad aliud agit ɔfessoria q̄ ad seruitutē pstādā:s3 stiplo dat ad interesse,vt pluries dixi.Hęc solutio nō est bona:qa ɔfessoria dat ad interesse.l.loci corpus.§.in ɔfessoria.si ser.vē.& s.ti.j.l.j.in fi.Dy.dicit, in hac actione min' grauor ī pbatione,q̄ in ɔfessoria.Ita dicit Dy.s.ti.j.l.j.§.j.Vel dr Ia.de Are.q ɔfessoria dēt ad interesse, tn̄ nō principalr dat:s3 p pnam.Probatur l.j.in pr.s.si vsus.pet. Et de hac ɔrietate habetis in gl.s.ti.j.l.j.§.j.& l.ī ɔinciali.§.j.e.ti.s.e.l.q bona §.si qs op'.Op. ad l.Procul'.j.ne qd in loc.pub.l.2.§.merito, vbi q̄n qs amittit lucrū,stiplo ɔmittitur.Sol.ibi pcipiebat lucrū ex publico.hic ex priuato. Et iō vt ista mā liqueat,distingue, vt hic distinguit Dy. & optimè.Vide gl.in d.l.Procul'.ver.faciat, quæ incip.i.sentiat.ibi, de sen.q p eo qđ.l.j.ī fi.Dic vt ibi p Cy.& j.đ fur.l.si qs vxori.§.pe.

a ADD.¶Claud.Istum § limitat notabiliter Pau.de Cast.cons.4 in vlt.dub.vt non procedat,quando versatur vtilitas publica propriè:& ponit exemplum quando extraheb.it viam capiendam per fundum suum subtus fundum meum.

b Ale.Facit in suo.Vide Io.de Imo.in l.cum dotem.§.si mulier.s.so.ma.

c Ale.Item tertio opp.Vide bar.s.tit.j.l.si prius,in 10.opp.j.partis.in ver.item op. de l.Proculus,&c.adde l.si is cui § j & quod ibi dixi post bar.j.de fur.

LEX XXVII.

1 *Pars quando adiicitur in stipulatione damni infecti, an stipulatio committatur ad totum interesse stipulantis,an ad partem.*

2 *Si lego partem meam partis dimidiæ illius fundi, quid veniat in legato.*

Plures. Si plures stipulantur, debent simpliciter stipulari. sed si plures promittūt,debent pro parte promittere,h.d.in summa.Opp.& videtur,quòd adiectio partis,[a] intelligatur de tota portione stipulantis. l. vxori. in prin.s.de leg.3.& l.liberto.§ filium.s.de an. leg. Huius contrarij timore, vt puto, sunt hic plures expositiones, & duæ sunt gloss. quas not. & vna est in verb.adiecta.& incipit,puta partem mei damni.vide eam in prin. & in fine. ibi , sinautem dixissem: quia est differentia , vtrum dicam partem mei damni , quod intelligitur de dimidia dāni mei. Sed si dixissem, partem meam damni , & tunc refertur ad totum damnum meum. Hoc probatur in l, contraria. Alia glos. est in
1 verbo, faciat. & incipit, dicta adiectio. Et ideo , vt † liqueat ista materia , breuiter distingue : quando pars adiicitur in stipulatione

a ADD.¶Ale. Vide,quæ dixi post bar.in l.si quis in suo.C.de inof.testa.

tione damni infecti, vtrum ꝯmittatur stipulatio ad totũ interesse stipulãtis an ad partem, distingue sic. Aut adiectio partis refert̃ ad partẽ dãni, & cõmittet̃ pro dimidia. Aut dãnũ simpľr, & cõmitte tur totũ, vt pʒ in exẽplo posito in principio d. gl. in verb. adiecta, quæ incipit, puta. & in fi. ibi, aũt dixissem. Aut adiectio partis refert̃ ad domũ, & tũc ad domũ simpľr: & cõtinet totã partẽ stipulantis. l. vxori. in pr. ꝟ. de le. 3. & l. libertos. §. filiũ. de annu. lega. Aut ad partẽ dom⁹: & tũc, aut ad partẽ ꝓ diuiso, & cõtinet dimidiam dimidiæ, vt hac gl. hoc secundo exẽplo, ibi, vel partẽ dãni. Aut ad partẽ pro indiuiso: & idẽ tã respectu domus q̃ respectu rerum, vt hac gl. cir. pr. & in gl. 4. super ver. faciet. quæ incipit, dicta adiectio. Pro hoc facit quod no. in l. si tu ex parte. ꝟ. de acq. hæ. Quæro, le-
a gatibi † partem meã partis dimidiæ *b* illi⁹ fundi, quid debes tu ha
2 bere? Ia. de Are. format hãc qõ. in l. vxori. in pr. de le. 3. & dicit, ꝙ
b in vltimis voluntatib. fiet largior interpretatio, & sic habes totã partẽ isti⁹ testatoris. Et al. d. l. vxori. in pr. & l. liberto. §. filiũ. ꝟ. de annu. lega. secus in cõtractib. vt hic, quod no. in l. si tu ex parte. in fi. de acq. hæ. Sed certe in illis legib. all. per Ia. non est speciale in vltimis volun. quia ibi adiectio partis refertur ad totũ simpľr: & ideo totam partem comprehendit, & ita est hic, vt habes hic in fi. Sed ipse dicit verum, vt est casus in l. Lucius. §. filiam. ꝟ. de leg. 2.

a ADD. ¶Barb. Quæro, lego. Et est tex. sing. coniuncta gl. secundum do. Lud. in præal. l. Lucius, §. filiam, de leg. 2.
b Alex. Aliqui conantur hic impugnare opi. Bar. & vide quod no. bar. in l. serui electione, § fi. de le. 1. & cum bar. transit hic Imo. licet contrarium teneat in d. §. filiam. ¶Adde qualiter ista dictio, pro dimidia, sit intelligenda & interpretanda. bal. cons. 435. lib. j. & cons. 486. eo. lib. j.

LEX XXVIII.

1 *Articulos qualiter debes formare, cum vis probare damnum ex eo: quia domus destructa non potuit locari.*

In hanc stipulationem. Hec stipulatio continet interesse, & ẽt expensas factas in fulciendo, & lucrum cessans pp emigrationẽ inquilinorum iusto interueniẽte metu. h. d. cũ l. seq. Op. dr̃ hic, qñ ego fulsi cõem parietẽ, hʒ locũ stipľo. ꝯ. ꝟ. e. l. si ædib. sol. gl. tene secundam sol. positã in gl. & de hoc videbitis cras in l. inter quos ĵ. eo. nã ibi tractabo materiã de cõi pariete. Querit gl. qñ ego fulsi, an repetã expẽsas incõtinẽti, vel expectabo ruinã? Dicit gl. ꝙ debeo expectare ruinã. Vide gl. in ver. posse. q̃ inci. damno post secuto. Sed certe
1 idẽ si dãnũ nõ esset secutũ vt hic in fi. † Quidã aduocatus ᵃ vole-
a bat ꝓbare dãnũ, ex eo ꝙ dom⁹ nõ poterat locari pp destructionẽ de ea factã: & ponebat sic. dico destructã domũ, & dãnũ dom⁹ esse passum, qa dom⁹ ꝯsueuit tãti locari. Ego dico articulũ istũ nõ
b ꝯcludere, qa licèt ꝯsueuit tãti locari, *b* tñ si nõ esset destructa, posset esse, ꝙ nõ posset tãti locari nũc, quãti ꝯsueuerat. Et ideo est dicẽdum, ꝙ dom⁹ est destructa, & pp illud vitiũ, dom⁹ nõ põt tanti locari quanti ꝯsueuit: cũ tãti locari ꝯsueuerat. Et sic debet dici in articulo, ꝙ pp vitium domus ipsa nõ põt tanti locari vt hic, & l. sed & si conducere. ĵ. e. ibi, propter vitium ædium, &c. tene mẽti.

a ADD. ¶Alex. Quidam aduocatus. Vide quod no. ĵ. eo. cum emptor. §. j.
b Ale. De hoc vide Iac. de Are. & bal. de modo probandi fructus pensionis in l. si fundum, de rei ven. Et vide bart. in l. in summa, §. pen. ꝟ. de cond. indeb. Faciunt no. per bar. in l. j. C. de sen. quæ pro eo quod interest. in 5. & vlt. q. qualiter probetur interesse, & de modo probandi dictos fructus, vide etiam bald. in l. j. ad fi. C. de fru. & lit. expensis.

LEX XXX.

1 *Regula per exempla non restringitur sed fit clarior.*
2 *Ius in re habens, quando debeat satisdare pro damno.*

Damni infecti stipulatio pertinet. Pro opere, quod fit iure seruitutis, dʒ dño caueri, nõ satisdari. h. d. No. tex.
1 in fi. ibi, ꝙ dictũ &c. Ex quo habes † ꝙ regula nõ restringit̃ pp exẽ
a pla, sʒ clarior fit. Facit de vi & vi arma. l. j. §. q̃d vulgo. & l. scire opʒ. cir. fi. ꝟ. de excu. tu. Ego ꝓmisi hic me dicere vnã materiã. Op. j. de seipsa ad seipsam. Vr̃. ꝙ Labeo male dixit. Quidã fatent̃ ꝯriũ. Azo vult cõcor. vide gl. in ver. putabat. q̃ inci. & male. ibi sʒ &c. & gl. in verb. de re sua. q̃ inc. i. de opere. ibi, vel distingues. sʒ Azo nõ bene dicit, qa hic loquit̃ de dño qui petit cautionẽ ab ædificãte, sʒ dñs dʒ cauere de vitio soli. l. inter fructuariũ. ꝟ. e. ergo ei⁹ rei nomine ꝓ qua dʒ cauere alteri, sibi nõ cauet̃. l. apud antiquos. C. de fur.
2 Sed esset vera, qñ extraneo, nõ dño dʒ caueri. Itẽ op. † ꝙ hẽns ius
b in re, debeat satisdare, *b* vt ꝟ. e. l. hoc ampli⁹. in fi. & l. seq. Dicit gl. dic vt ibi. Et dic qñ in alieno publico ædificat̃, dictũ fuit in l. si finita. §. j. Si vero ædificat̃ in alieno priuato, & tũc si qdẽ ædificat̃ ab eo, q nullũ ius habet in re, indistincte dʒ satisdare. l. prætor. in pr. ꝟ. e. Si vero hʒ ius in re, tũc si quidem interponitur inter dñm, & seipsum, tũc est ſp nuda ꝓmissio, vt hic, & l. inter fructuariũ. Si vero petitur ab extraneo, aut petitur respectu iuris ædificãtis tm̃, & dʒ cauere. l. qui bona. §. j. ꝟ. e. Aut respectu toti⁹, tũc dʒ satisdare. l. hoc amplius. § quæsitum. & §. fi. ꝟ. e. Intelligo autem ipsum respectu totius cauere, quando suo & procuratorio nomine domini conuenitur, vt ibi, sed si suo nomine tantum, tunc pro suo iure conuenitur. d. l. hoc amplius §. quæsitum.

a ADD. ¶Alex. Non restringitur. Adde quòd bene declaratur per exempla, vt est gl. no. in c. Dei timore, de stat. mo. & in d. §. quod vulgo.
b Ale. Debet satisdare. Item si simpliciter petatur, quasi tunc pro vtroq; iure peti videatur, secundum ang. in d. l. hoc amplius, §. quæsitum, do. Io. in d. §. quæsitum, videtur aliter dicere, quàm dicat bart. hic, quem vide.

LEX XXXII.

Si ædibus. Qui habet ius reficiẽdi, nõ habet ius repetẽdi hanc cautionem. Item ista cautio nõ cõmittit̃ ad id quod ꝑ aliã actionẽ ordinariã peti põt. h. d. Dr̃ hic, ꝙ soci⁹ inuito socio reficit, ꝯ in l. Sabin⁹. ꝟ. cõi diuid. Sol. ibi loqt̃, qñ ad aliũ vsum vult ædificare, q̃ est destinata res cõis: vt no. ĩ l. si ædes. ꝟ. cõi diui. & ꝑ Dy. in c. in re cõi. extra de re. iur. in 6. Itẽ op. dr̃ hic, ꝙ qui reficere põt, nõ hʒ facultatẽ petẽdi cautionẽ. ꝯ qlibet potest reficere, & sic nunq̃ cautio peteretur. Resp. Hic loqtur de eo q põt reficere inuito socio, sʒ gerẽs negotia nõ põt reficere inuito dño. l. vlt. C. de ne. ge. Itẽ op. de l. inter fructuariũ. ꝟ. e. vbi q. s reficere pt̃, & tñ petit cautionẽ de vitio soli. Sol. intellige, qñ vitiũ erat tale, ꝙ nõ poterat restaurari sine depositione domus. Dixi in l. dãni. §. ei cui⁹. ꝟ. e. Itẽ op. de l. inter quos ĵ. e. Sol. vt ibi dicã. Itẽ opp. ĵ. e. l. damni. §. cum parietem. Sol. ibi dicam hanc materiam de re cõi.

LEX XXXIII.

1 *Inquilinus habet remedium edicti de dãno infecto cõtra dominũ, nõ cõtra aliũ.*
2 *Cautio damni infecti petitur officio iudicis.*
3 *Dominus domus conductæ, an possideat res inquilini antequam eas includat.*
4 *Creditor, cui rem obligaui non tamen tradidi, si postea ad eum peruenit, tenetur pignoratitia.*
5 *Pignoratitia competit pro pignore prætorio, in qua venit dolus, & lata culpa.*

a Inquilino. ᵃCũ prox. l. vtiq;. op. ꝙ inquilino cauet̃ de dãno infecto, vt ꝟ. e. l. dãni. §. sʒ inqlino. Sol. distingue
1 vt ĩj. gl. magna. Et similis distinctio est ꝟ. e. l. q bona. §. de illo. † Itẽ opponit ꝙ inquilinus nunq̃ posset petere caueri: qa põt migrare, vt l. in hãc stipulõem. Sol. Inquilinus hoc remediũ hʒ ꝯ dñm, nõ ꝯ aliũ: & sic ꝯ diuersos, ergo, &c. l. ẽt. C. si tut. vel cura. interue. Itẽ op. de l. damni. §. emptor. ꝟ. e. vbi competunt duo auxilia ꝯ diuersos. & tñ vnũ aliud excludit: sʒ ibi loquit̃ in eo, q nõ hʒ ius in re.
b hic sic. Agit. n. ꝓ suis rebus. Item op. ꝙ dñs ᵇ nõ possit retinere sua autoritate. l. si quis in tantã. C. vnde vi. Sol. hoc facit lege permit-
2 tẽte. † Quæro: qua actione petatur cautio dãni infecti? vr̃ actione in factũ, vt hic dum dicit, actio. Sʒ gl. dicit, iudicis officio. Pro hoc facit quod no. in l. q bona. §. q dãni. ꝟ. eo. in ver. totũ. Itẽ probat̃ ex verbis edicti ꝟ. e. l. prætor. dicit. n. iubeo. Et est casus expressus in l.
c 5. ĵ. de ver. ob. & ĵ. de pręto. stip. l. j & inst. đ diui. stip. Quæro extraᶜ
3 gl. vos scitis, † ꝙ gl. mouet q. an dñs domus ꝯductæ possideat res inquilini anteq̃ eas includat: vt no. in l. solutũ. §. solutam. ꝟ. de pig. actio. Cy. examinat in l. certi iuris. C. loca. in 2. q. hic tex. facit ꝙ nõ
4 possideat anteq̃ includat, dicam in l. j. ĵ. de migran. † Vlteri⁹ ꝑ hũc tex. Ia. de Are. dicit, Vos scitis, ꝙ creditor tenet̃ pignoratitia actione ad rem restituendam, si est sibi tradita res: vt insti. qui. mo. re cõ
d trahi. ob. in fi. Sed pone, ꝙ obligaui ᵈ tibi rẽ meã, & nõ tradidi, sʒ res pignori obligata ꝑuenit ad te, an teneris pignoratitia actione?
5 & dicit ꝙ sic, ꝑ hũc tex. quod tene mẽti. † Itẽ quærit Ia. de Are. ᵉ an
e ꝓ pignore prætorio ꝯpetit pignoratitia actio? Et certe sic, sʒ non venit leuis culpa, sʒ dolus, & culpa lata. Et all. l. is cui. §. quæri poterit. ꝟ. vt in pos. le. Sed habuistis casum ꝟ. e. l. si finita. §. si quis damni. & ĵ. de bo. auth. iud. pos. l. prætor. §. his verbis. & §. est præterea.

a ADD. ¶Ale. Et facit iste text. secundum doct. ꝙ conductor de domo recedens propter guerram, pestem, vel aliam iustam causam, non teneatur ad pensionẽ futuram, de quo plene per Paul. de Castr. ꝟ. loca. l. si vno, §. idem cum quidam.
b Ale. Opp. ꝙ dominus. Vide gl. & bal. in l. pe. C. de pig. act. & gl. in d. l. si quis in tantam. & ibi bart. Sed an istud ius retinendi transeat in singularem successorem, bal. quòd non. in l. 3. in 3. q. C. de pigno.
c Poma. Quæro extra. Vide bar. in l. solutum, §. solutam. de pig. actio.
d Ale. Quod obligaui. Sequitur hoc bal. in rub. C. de pign. act.
e Ale. Adde bal. in rub. C. de pig. act. & bar. in l. pe. ff. e. ti. & bar. in l. si tibi. §. de pignore. ꝟ. de pac. vbi dicit, quòd ad hoc iste tex. & d. §. quæri poterit, sunt singulares, & ang. & Io. de Imo. in l. si finita, §. Iulianus. ꝟ. eod. dicunt ꝙ d. §. quæri poterit, ad hoc est singularis.

LEX XXXV.

1 *Articulandi formam quando vis probare aliquod ædificium idoneum, vel non, vide in l. sed ita.*

In parietis communis. Si paries idone⁹ destruat̃ vel nõ idone⁹, sʒ vitiosè restituat̃, hec stipľo ꝯmittet̃ ad interesse totale. h. d. cũ duab. ll. seq. Et gl. mag. ponit casum ĩ istis trib. ll. & ĩ fine ponit vnũ ꝯriũ. Tria facit. Primo ꝓmittit duo mẽbra distinctiõis. Secũdo declarat vnũ dubiũ circa ꝑdicta, ĩ l. sʒ ita idoneũ. Tertio reassumit illa duo mẽbra, & ipsa ꝑ ordinem postea đclarat ĩ l. nã si. op. & vr̃. ꝙ ꝓ pariete cõi nõ dẽat cautio ĩterponi, nec ĩterposita ꝯmitti; vt ꝟ. e. l. si ędib. gl. vna soluit, qꝛ pies fit cõis, tñ sẽsi dãnũ ĩ ꝓpria domo, & iõ cautio ĩterpõit̃. vt hic ĩ fi. mag. gl. Alia so. põit gl. ĩ l. nã si. Et q̃re istę so.
non

1 nõ sint bone, dicã ĩ. in l. inter quos. dic vt ibi. † Vlt. no. ex hac l. sed ita. formã articulãdi, si vis ꝓbare aliqđ ędificiũ eẽ idoneũ, vel nõ. itẽ no. ꝙ pariete nõ idoneũ vnꝰ ex sociis alio inuito pt demoliri. s3 qro, fcã refectiõe, vtrũ posset sociũ cogere vt sibi ꝯferat ad expẽsas, vt hic? in l. nã si. vr tex. qđ si destruit idoneũ, reficit suo sumptu, ergo nõ idoneũ sumptib. oĩm. Et vr casus ĩ. l. prox. §. fi. & l. in reficiendo. & s. pro soc. l. cum duob. §. idem respondit. aliàs est l. si fratres. §. idem respond. socius. & C. de ædifi. pri. l. proponis.

LEX XXXVIII.

Cum emptor. de dãno ꝯtingẽte añ traditionẽ emptori ñ cauet, nisi cũ ad eũ custodia ꝑtinet. h. d. Op. & vr ꝙ emptori nõ d3 caueri. d. l. dãni. §. emptor. s. eo. sol. q̃do non habet regressum ꝯ venditorem sibi cauetur vt hic. aliàs secus. Quæro, quid si damnum est datum ante traditionẽ? Dic vt in gl. hic, quæ bene loquitur, & dixi plenè in d. l. damni. §. emptor.

§. Si agri nomine. In prædio rustico, fit missio in partem tantum, in prædio vrbano quandoque in totum, quandoque in partem causa cognita.

1 *Interesse si petatur, quia domus est destructa, quid probandum sit.*

§. Deducto veteris. Glos. ponunt casum in hoc §. ſm gl. 1. agitur actione pro socio, vel cõi diuid. Sed ſm seq. gl. agitur actione in factum ſm primã positionẽ, ſm aliã loquitur in actione ex stipulatione dãni infecti.

1 † Vlt. no. ꝙ si peto interesse, quia domus est destructa debeo

a probare [a] q̃tum domus valebat tpe destructionis, & q̃tum valeãt area & cæmenta, quæ remanserunt, tũc apparebit interesse, vt hic patet. In quo vidi errare magnũ aduocatum, q solum ꝓbauit valorem domus, & destructionem factam. Item no. ꝙ debeo ꝓbare quantum valet, non quantum constitit, vt ĩ. e. l. ex damni. in pr.

a ADD. ¶ Ale. Adde bar. ꝑ illũ tex. in l. facienda, ĩ. ar. fur. cæs. & ad aliud vide s. in hac l. quod est no. & ad id qđ dicit hic bar. ꝙ non sufficit probare quantũ ꝯstitit, limita vt ꝑ bar. in l. 1. C. de sen. quæ ꝓ eo, quod int. prof. ver. quæro, nunquid.

LEX XXXIX.

1 *Paries quando dicatur cõis pro diuiso, & quando pro indiuiso, & pro refectione, quando officio iudicis, quando actione cõi diuidundo, vel pro socio agatur.*

2 *Stipulatio damni infecti, an de necessitate interponatur, an vero interposita committatur, quando vnus ædificat in pariete communi.*

3 *Defendere si promisi te, & expensas soluere pro re quam vendidi, si agis contra me de euictione, & in medio perdis, & expensas mihi soluis, si postea obtines, expensas quas mihi dedisti, teneor restituere.*

4 *Cohæredes duo diuidendo promiserunt alter alteri, si euinceretur aliquid: si euincitur à cohærede pars, quia non soluit legata, alter non tenetur de euict.*

Inter quos. Legã istã l. & l. ex dãni infecti qdã. §. quoties. & l. dãni infecti qdã. §. cũ parietẽ. ĩ. e. Ista in pr. h. d. bř. Si in pariete cõi vnꝰ ędificat, vel vterq;, & alter h3 ꝑtiosiora ędificia, cautio ab initio exigit. Primo põit vnã reg. gñalẽ. 2. vnã limit. 3. aliã. 4. ponit vnã ꝯclus. Secũda ibi, s3 tũc ea cautio. Tertia ibi, aut alter ꝑtiosiora. Quarta ibi, aliogn si æquale. L. ex dãni. §. quoties. Si cõis paries sine alicuius vitio inferat dãnũ, stipulõ nõ ꝯmittit: s3 si culpa vniꝰ ꝯmitteretur: secꝰ si cõi vtriusq;. h. d. Et hic loqtur qñ stipulõ ꝯmittat. L. dãni. §. cũ parietẽ. vtroq; ędificãte ĩ pariete cõi, stipulõ ñ d3 interponi, s3 interposita ex certa scĩa simplr ad dimidiũ ꝯmittit: vel ad totũ, si hoc est dictũ: in qua ñ venit, qđ alter sociꝰ socio ex stipulõe ꝑstiterit. h. d. In pr. l. inter quos. op. d. l. si ędib. s. e. resp. gl. j. ꝙ nõ interponit. Fallit tñ in duob. casib. & vide eã, q̃ inc. inter quos. Itẽ insisto de l. si ędib. qđ tũc in istis duob. casib. nõ ꝯmittitur: qñ h3 locũ cõi diuid. Hꝰ ꝯrij timore dicit, hic timetur dãnũ in re ꝓpria, ñ in cõib. Et ista est resp. gl. s. in l. in parietis cõis. in gl. vbi in fi. al. l. arbor. §. si ꝑ eũdẽ. s. cõi di. l. antep. s. vsufr. quẽad. ca. & gl. hic al. & vide eã, q̃ inc. socio, & c. ĩ pr. S3 istud vr ꝯ l. si ædib. vbi nõ d3 interponi, nec interposita ꝯmittitur, si timetur dãnũ in ꝓpriis ædib. Præterea sufficit, ꝙ occasione rei cõis patiatur qs dãnũ, l3 nõ in re cõi. l. 3. s. com. di. Trãsit gl. ad aliã sol. & est gl. in l. nã si nõ sit idoneꝰ. ĩ. e. & dicit, ꝙ illa corrigit ꝑ istã. Hæc ẽ; sol. tãgitur hic in gl. q̃ inc. retẽto. S3 nõ pl3. qa euitãda est correctio legũ: vel aliud est cũ destruit. vel ædificat, aliud cũ vitiũ facit. Dicit gl. in l. nã si. certe vbiq; h3 locũ actio cõi diuid. & sic ꝯriũ remanet. Vnđ gl. aliter soluit, & dñt qdã, ꝙ actio cõi diuid. nõ h3 locũ, q2 paries est indiuiduus. Ponit in gl. in ver. ab eo. q̃ inc. socio, ibi, & est rõ. s3 hoc non est bene dictum: qa gl. innuit ꝙ non detur nisi ad diuisionem, imò ad aliud: vt l. si ædes. s. com. di. Alia sol. est gl. ibi, itẽ nec cõis. & ista non est vera: quia ex societate vr esse cõis. & est tex. ꝑ soc. l. cũ duob. §. itẽ Mela. Alij dicũt aliter, vt in gl. ibi, vel rõ est ad instar, & c. Et vestibulum dr locus ante domũ paruus, & nõ venit in cõi diui. quia domus diuideretur, si illud vestibulũ diuideretur & ead. rõe in pariete q nõ põt diuidi, nisi tota domꝰ diuideretur. Istud nihil est dicere, quia licèt non veniat in cõi diuid. quo ad diuisionẽ: venit tñ quo ad alia, vt l. si ædes. s. com. di. Quid dicemus? Ia. de Are. dubitauit multum, & dicit ꝙ in hac l. inter quos, cautio interponitur de volũtate, nõ de necessitate, intelligo necessaria. i. vtilis. S3 illud est truffa: qa dicit tex. necessaria, & verbis in dubio stamus l. j. §. si is q nauẽ. de exercit. Vel aliter dicit ipse, actio q̃ occurrit ne dãnũ fiat, & si fiet, satciatur: illa ĩpedit cautionẽ dãni infecti. Ita loquitur l. si ædib. s3 illa ꝑ q̃ occurritur, si dãnũ dat. nõ ĩt impedit ne dãnũ det, & tunc nõ impedit cautionẽ dãni infecti, vt ꝓbo, per l. si seruus seruũ. §. si furnũ. s. ad l. Aquil. & l. si fistulæ. s. de ser. vrb. ꝑd. S3 ista est truffa, qa ibi loquitur in actione extraordinaria, q̃ hãc nõ excludit: vt dixi s. l. fluminũ. § ꝑterea. Dat ipse aliã sol. domus mea est propria, l3 paries cõis, & de re propria interponetur cautio dãni infecti principaliter, secũdario de pariete, tanq̃ pars eius, l3 principaliter de pariete non posset. Sed istud nihil est

1 dicere, quia ꝯ d. l. si ædibus. Quid † dicemus? Sed aduerte ꝓ Deo, & est videre primo, an paries est cõis pro indiuiso, vel pro diuiso. Dico, ꝙ qñq; paries est cõis ꝓ indiuiso ex societate expressa. l. cũ duob. §. item Mela. s. pro soc. Qñq; est cõis pro indiuiso ex societate incidenti, & tacita, v. g. tu imponis tignum in pariete, & vltra dimidiã muri: & ego ẽt impono, & vteris muro q̃tum tibi expedit, & ego ẽt vtor, ex hoc ꝯhitur q̃dam societas tacita. l. in parietis cõis. s. e. ar. l. vt sit. s. pro soc. & l. 4. e. ti. vbi re, & tacite ꝯhitur societas. Et hoc sentit gl. s. cõi diui. l. si ædes. cir. fi. Qñq; paries est cõis ꝓ diuiso: vt in muro inter te, & me: & nihil ꝓ te, & me est missum: vel si est missum, nullus perforat parietẽ vltra dimidiã, q̃ est ꝓ parte sua, & tunc ille paries est cõis pro diuiso, ar. l. arbor. in pr. s. cõi di. & l. binas. 2. s. de ser. vrb. præd. & l. pro regione. ĩ. de acq. rer. do. & l. pe. s. ꝓ soc. Et de isto pariete loquitur l. parietem. s. de ser. vrb. ꝑd. Et isto casu talis paries non venit in cõi di. d. l. arbor. in pr. sed ei qui vellet reficere, subuenitur per officium iudicis. ĩ. e. l. in reficiendo. quæ ideo posita fuit in hoc tit. non per actionem ordinariam, d. l. parietem. de ser. vrb. præd. quæ dicit, parietem esse cõem naturali ratione, sicut arbor, vel lapis, qui in confinio nascitur. vt d. ll. & sicut tignum quod inter vtranq; domum porrigitur. Nunc ad propositum, si nos poneremus hic in pariete cõi ꝓ diuiso tunc haberet locum hæc l. quia cõi di. non haberet locum. Sed si poneremus pro indiuiso communem parietem, tunc, quia in actione pro socio, & cõi diuidundo, venit culpa leuis, & in re cõi incidenter æstimatur culpa leuis, vt quia in re cõi faciat, sicut in propriis, l. hæredes. §. non tantum. fam. erc. In societate expressa debet esse ita diligens, prout quando contraxit societatem, vt s. pro soc. l. socius socio. & inst. pro so. in fi. sed in cautione damni infecti venit plus quàm leuis culpa, vt s. e. l. damni. §. ei qui. in fi. Modo, quia ꝑ actionem cõi diui. vel pro socio, non esset plene consultum, ideo habet locũ hic, sed si in cõi di. vel ꝓ socio, veniret illa culpa, tunc ista cautio non committeretur, etiam si interponeretur. Simile dixi in fructuario, & dño in l. damni. §. ei cuius. s. eo. & istud meum dictum puto verissimum, & notandum. Procedo vlterius, & opp. dicitur hic in fi. quantum quisque, & c. op. de §. cum parietem. ĩ. e. l. damni. Sol. gl. hic dicunt, fateor ꝙ non repetit per cautionẽ damni infecti, sed per cõi diuidundo sic: Et vide d. gl. in ver. ab eo, quæ incipit, socio. ibi, alij exponunt. sed gl. illud reprehendit hac ea. gl. in pr. quia habet damnum in propriis rebus, non in communib. Sed istam responsionem non teneo, quia sufficit ꝙ propter ædes communes habet damnum, & tunc venit in cõi diuidundo. vt l. 3. s. cõi di. tamen sol. non placet, qa cùm sit in pari causa, inuicem actio non ꝯpetit, facta compensatione culpæ ad culpam ipso iure. Dic ergo, ꝙ tñ consequitur, quantum consequi posset vtrinq; interposita stiplone, que tñ interponi non debet, vt sequitur in e. gl. & bene, qđ tenet Dy. Et ratio quare non dẽt interponi, est compensatio, quæ fit inuicem, vt s. dixi. quantum. n. remitto tibi non petendo cautionem à te, tñ tu mihi, non petendo à me. Op. de l. Sabinus. [a] s. com. di. & in c. in re cõi ext. de re. iur. li. 6. Modo si non

a pt prohibere ædificare, qa in re cõi melior est, & c. si patior ædificare, mihi imputatur. l. qui bona § si quis iuxta. s. e. Sol. debes scire, ꝙ possum ꝓhibere socium si iniuste ædificat, secus si iuste ædificat, vt hic. & nec imminebat periculum, sed erat dubium ne faceret opus periculosum. Et hoc voluit dicere gl. in verb. sensurus sit. q̃ inc. q̃ pateretur. in pr. Sed certe ille §. si quis iuxta. habet locũ qñ ædificatur in loco, in quo priuatus nõ pt permittere, vt ibi dixi. Sed ista gl. iõ. h. d. qa si ab initio esse opus vitiosum, socius esset in culpa, & sic veniret in cõi diuidundo, vel ꝓ socio, sed non erat vitiosum, sed dubitãter interponit ista cautio, vt dixi, & hoc plus placet. Op. qa qñ vterq; ædificat, cautio nõ dẽt interponi. l. damni. §. cum parietem. Bř hic sunt plures solu. Vna est, ꝙ in toto isto principio vnus tantum ædificabat, ibi duo. Primam sol. ponit hic gl. in ver. aut alter. q̃ incipit, retento. & d. glo. in ver. sensurus sit. q̃ incipit, q̃ pateretur. in pr. nõ est vera solutio: quia istud, qđ seqtur ꝑtiosiora in text. aut alter. nihil adderet, & esset superuacuo positum. Io. volens sustinere hanc sol. dicit, qđ. aut, exponatur pro. & vide d. gl. in ver. aut alter. q̃ inc. retẽto. ibi, alij vt Io. S3 ista sol. Io. ẽ destru

a ADD. ¶ Ale. An autem in pariete cõi possit quis facere fenestram, vide in l. pe. ff. de ser. vr. prę. & de hac materia plene per ang. in l. quidam Iberus, s. de ser. vrb. præd. & ang. hic & Imo. in hac l. inter quos, s. e.

destructio tex.qa in dubio seruimus verbis legis. Præterea,qñ alter sol⁹ ædificat, nõ est necesse,ꝙ alter hẽat ꝑtiosioria ædificia, vt d.§ quoties.& l.nã si nõ sit idone⁹.ꝑterea iste ver.alioqn,&c.non posset aptari ad ꝑcedẽtia,qd dicem⁹? dt ergo gl.ꝙ vterq;,vel neuter ædificabat.hoc vide in e.gl.ibi,vel dic,ꝙ hoc casu,& in eo qđ dt,ꝙ neuter.nõ est vera,qa nullo ædificãte nõ cauet̃.l.dãni.§.quoties.l3 videat̃ hoc tr̃e:& in eo qđ dt,vterq; ædificabat,bñ dt,& alter hẽbat ꝑtiosiora ædificia.ĩ l.dãni.§.cũ parietem.vterq; ædificabat,nõ tñ alter hẽbat ꝑtiosiora ædificia,& ista est vera.& eã t3 hic gl.ĩ ver.sensur⁹ sit.& ĩcipit,q̃ pateret̃.ibi,vel meli⁹. Istã sol.t3 gl.in d.§.cũ parietẽ.& l.qdã Iber⁹,s̃.de ser.vrb.ꝑd.Op.tu distinguis mihi,aut h3 ꝑtiosiora,&c.ꝯ.j̃.e.l.ex dãni.§.quoties.& istã obiectionẽ gl.format hic,& in d.§.quoties. & ibi reuoluit oẽs ꝑdictas sol. Ista ẽ vera.qa ĩ l.ĩter quos.tractat̃ vtrũ d3 ĩterponi,ĩ §.quoties.tractat̃ vtrũ stipl'o ĩterposita ꝯmittat̃,& ista ẽ vera sol.S3 dices tu.Si ñ d3 ꝯmitti,ad qd ĩterponit̃,ꝯ. l.hæc stupl'o.§.diu⁹.vt le.no.ca.rñ. qñ vterq; ædificat, poterit eẽ ꝙ vn⁹ ĩponeret onera grauiora q̃ ali⁹,& iõ vni⁹ culpa dabit̃ dãnũ,vñ cautio poterit ꝯmitti.S3 si vterque æqual'r grauaret̃, nõ ꝯmitteret̃ vt ibi:vñ ab initio si alter h3 ꝑtiosiora ædificia:qa mai⁹ ꝑiculũ timet, istã cautionẽ extorquet. S3 qñ ædificia sũt æqualia,ęquale ẽ ꝑiculũ:iõ ĩuicẽ sibi nõ cauẽt. Credo,ꝙ si ille q h3 ꝑtiosiora ædificia,petit sibi caueri,alteri hẽnti viliora petẽti, ipse dẽbit cauere:& sic ꝯsequet̃ hoc bñficio alterius.l.fi.C.de fruct.& lit.expẽ.& l.petẽdæ.de tẽp.ĩĩte.resti.Vlteri⁹ op.ad §.quoties.tu dicis mihi si culpa vnius dat⁹,&c.ꝯ.s̃.e.l.fluminũ.§.ꝑterea. rñ.culpa hoĩs tñ nõ ĩmixta vitio rei facit cessare hãc cautionẽ.vt §.ꝑterea.aut ẽ admixta vitio rei:& loq̃t̃ hic.op.de l.ĩ hãc. sol.ꝯcordat cũ ista.hẽtis expeditas oẽs istas gl.& viđ gl.ĩ ver. onera.ĩ §.quoties.& inc.cũ.n.sunt in pari cã,&c. Venio ad §.cũ parietẽ.& dr̃ in eo ꝙ stipl'o nõ d3 interponi,interposita tñ ꝯmittet̃. ꝯ,vt in poss.le.l.j.& l.s3 & si qs.§.fi.s̃.si qs cau.sol.In ꝯriis ꝑ errorẽ: hic ex certa sciẽtia fuit ĩterposita.Ita dt gl.q̃ ẽ sup verb.ꝑstaturũ. j̃.l.dãni.§.cũ parietẽ.de quo plene ꝑ Dy.j̃.de don.l.si patronus.ꝯ. s̃.l.nã si.& l.in hanc.Sol.hic qñ ab vtroq;,& simpl'r interposita est stipl'o,ꝑ dimidia intelligit̃.sec⁹ qñ vn⁹ solus simpl'r interposuit,vt in ꝯrio,& qa gl.in §.cũ parietẽ,ponit distinctionẽ nõ plenã.Iõ br̃
2 dic.†Aut q̃ris,vtrum stipl'o de necessitate interponatur, aut vtrũ interposita ꝯmittatur. Primo casu.aut ædificat vnus tñ, & tunc, aut illicite,& tunc,aut in pariete cõi ꝑ indiuiso,& non dẽt interponi.Imputet.n.sibi socius,q nõ ꝓhibet,vt in l.q bona.§.si iuxta. s̃.e.ꝯiuncta.l.Sabinus.s̃.cõi diui.& in c.in re cõi.extr.de re.iu.lib.6.Si erat cõis pro diuiso,tũc licẽt patiatur ędificari,adhuc ꝑt petere cautionẽ:qa patientia cum non impedit:vt dixi in §.si iuxta. in l.q bona.s̃.e.Itẽ non succurritur sibi per actionẽ ordinariam,sed per officium iudicis vt dixi,& sic cũ hac actione cõcurrit.Si vero iuste ædificat,tũc dẽt interponi d.l.inter quos.2.resp.& l.in parietis cõis.cũ l.seq.s̃.e.Aut vterq; ædificat,& tũc aut ꝑtiosiora ędificia habet vnus,& sic maius dãnum sensurus est,& tunc dẽt interponi. Aut cõi h3 ꝑtiosiora,& nõ interponit̃.d.l.inter quos.3.resp. de volũtate poterit interponi,d.l.dãni.§.cũ parietẽ.aut neuter,& tũc qa vterq; h3 ꝑtãtẽ reficiẽdi nõ interponitur cautio.l.ex dãni. § quoties.j resp.in pr.& l.si ædib.Secũdo casu qñ q̃ritur,an interposita ꝯmittat̃,tũc aut ẽ ĩterposita de necessitate,& tũc aut dãnũ ꝯtingit culpa parietis tñ,& stipl'o nõ ꝯmittitur.d.l.ex dãni.§.quoties.in pr.s̃.e.l.nã si non sit. Si vero culpa vnius socij tunc aut fuit culpa non admixta vitio rei,& tunc nõ ꝯmittitur:vt l.fluminũ.§. præterea.s̃.e.Aut fuit vitio rei admixta,& tũc aut fuit culpa,q̃ venit in actione cõi diuidundo,& nõ ꝯmittetur.l.heredes.§.nõ tñ. s̃.fa.erc.ꝯiuncta l.si ædib.s̃.e.Si vero in cõi diuid.non venit,& tũc ꝯmittetur,d.§.quoties.2.resp.Et hoc mõ posset intelligi l.nã si nõ sit. Si vero culpa vtriusq;, tunc aut culpa vtriusq; erat æqualis,& non cõmittetur.d.§.quoties.3.resp.Aut culpa vnius fuit grauior culpa alterius.& tunc ꝯmittetur,ar.d.§.quoties,2.resp.& l.item si obstetrix.s̃.ad l.Aquil. Vbicunq; aũt dixi stipl'onẽ cõmitti,dic ad totale interesse,d.l.nã si nõ sit.& l.in hac stipl'one,s̃.e.Si vero cautio interponitur ex voluntate, tunc aut ex certa scientia,aut ꝑ errorẽ.aut dubitatur.Primo casu dic aut simpliciter.& tunc ꝯmittitur ad medium interesse.Aut fuit expressum in totũ,& tunc in totum ꝯmittitur d.l.damni §.cũ parietẽ. Aut per errorẽ,& tunc nõ ꝯmittitur.l.sed & si quis.in fi.s̃.si quis cau. & dr̃ per Dy.in l.si patronus j̃.de dona. Aut dubitatur,& in dubio præsumitur ꝑ errorem.l.cũ de indebito.de prob.& ibi ponit gl.& in l.si post diuisionem.C.de iur.& fact.ig.Circa qđ dic vt dicam j̃.de confes.l.pe.& vide istã gl.in §.cũ parietẽ.in verb.cogi potuisset.& inci.vt de ali-
3 quo.Similem gl.hẽtis in l.qdam Iberus.s̃.de ser.vrb.ꝑd.†Induci-
a tur ad q.vendidi tibi rẽ meam,& ꝓmisi te defendere ꝯ oẽm personam,& reficere oẽs expẽsas:ꝯuenisti me de euictione,tu actor
* obtinuisti in fine.sed in medio perdidisti in aliquo puncto.*& à te habui expensas,an possis,à me postea istã pecuniã,q̃ mihi dedisti,repetere ex ꝯuentione inter nos facta? Et Ia.de Are.dicit ꝙ nõ.

4 ar.h⁹§.cum parietẽ.in fi.s̃.e.l.dãni.§.1.†Item facit,[b] duo cohr̃des
b diuiserũt hæreditatẽ,& promiserunt ꝙ si cui eorum lis moueretur,
c [c] vel aliquid euincerentur,alter ꝯferret alteri.nunc vnus,quia non soluit legata intra annũ, conuenitur à cohærede,vel ab alio ꝯdictione,ex aut.hoc amplius,C.de fideic. op.sibi de ꝯuentione. Dixi,ꝙ dicta ꝯuentio dẽt intelligi si aliqd euinceretur ex cã hæreditaria:secus si culpa ipsius hæredis,vel iure publico,ar.h⁹ l.& expressius s̃.e.l.damni.§.j.Quæro.dr̃ hic,ꝙ ille qui ædificat in pariete cõi,si promittit vicino,non tẽtur promittere, nisi pro dimidia, qualiter ꝯsuletur vicino,cũ alius nõ ędificet?Resp.nunciet nouũ opus,nec fiet remissio,nisi oẽs caueant.l.stipl'o.§.quæsitum.s̃.ti.j.

a ADD.¶Alex.Vide quę dixi post Im.& l.venditores,de ver.ob.Et adde hic bar. in l.si pignore,in prin.de pig.act. & vide in l.qui proprio,§.pœnam,s̃.de proc. & quod no.Dy.& doct.in l.cum postulassem,ad fi.j̃.eo.
* Claud.Puncto.Adde Pau.de Cast.in l.si patroni,§.j.ad fi.s̃.ad Treb.
b Barb.Item facit.Vide Ang.s̃.eo.l.damni infecti stipulatio,facit secundum Ang. ꝙ si maritus,qui lucratur partem dotis ex forma statuti,vxore prædecedẽte,si promisit restituere dotem hæredibus mulieris, videtur promisisse s̃m formam statuti,detracta dicta parte:secus si promisisset totam restituere ex certa scĩa.
c Alex.Quod no.ad aut.hoc amplius,& sequitur Ang.in d.l.dãni,§.j. Bar.in l.qui cum tutorib.de transactio.& in aliis locis ibi not. & in §.duo fratres,in j.col. & ibi dixi,& in d.aut.hoc amplius.Adde Ang.& Pau.de Cast.s̃.e.l.damni,§.j.

a §. Si dominus. [a]Possessor debet cauere,vel possessionẽ in petentẽ trãsferre.h.d. Op.de l.si proprietarius.§.fi.s̃.e.Br̃ est electio eius qui petit sibi caueri,an eligat dñm,vel possessorẽ:hic ergo loquitur qñ eligit possessorem. Op. dr̃ hic,si non caueat transferat possessionem.ꝯ,qa si non cauit ex 1.decreto mittitur in poss.cã custodiæ.l.si finita. §.non ãt.s̃.e.& l. prætor.hic ãt dr̃,ꝙ transferat possessionẽ. Resp.illud qđ tu dicis, ꝙ mittitur in pos.ex 1.decreto,est verũ qñ ꝯ absentẽ ꝓceditur.Secus si est ꝑsens,qa tunc ex sua ꝯtumacia ꝓceditur statim ex 2.decreto.Vel verius erit 1.qđ habet vim 2.quod dixi in §.Iulianus.vt
b hic,& l.nõ alienum.s̃.de inter.act.& l.is q.s̃.de nox.Vlterius op.[b] dr̃ ꝙ possessionem transferat.ꝯ,si lis erat de dñio non ꝑt alienari. l.fi.C.de lit.& aut.litigiosa res.Sol.res litigiosa nõ impedit̃ alienari alienatione necessaria.l.peto.§ ꝑdium.de le.2.& l.1.de fun.dot. & l.2.C.de fun.do. Quæro,an iste sit possessor malæ fidei,vel nõ? Et gl.dicit,siue sit possessor malæ fidei,vel non,& ꝓbatur s̃.de pe. hær.l.plane. Pone,ꝙ trãsferat possessionẽ in alium,q̃ro,iudicium cæptũ, cum quo finiretur?Et habemus in l.is à quo fundus. s̃.de rei ven.ꝙ cũ eo,cũ quo est cæptum, & non restituet possessionẽ, nisi sibi caueat̃,si ꝯtingit dñm vincere. Vlterius q̃ro,an dñs obiiciens simpliciter aduocabit possessionẽ?Certe nõ : nisi caueat de dãno infecto,& resarciat dãna,s̃m l.& generaliter.s̃ de nox. Pone,ꝙ petens cautionem eligit dñm,non possessorẽ:dñs non vult cauere,qualiter fiet missio?Et dic ex 1.& 2.decreto in illo iure qđ ipse habet.l.si finita.§.si qua sunt iura.&§.si de vectigalib.s̃.eo.& l.non solum.s̃.de nox.Pone,ꝙ est interpositum 2.decretum ꝯ petitorem, an transibit instantia ad istum in quem est translatũ dominium ex 2.decreto?Et Iac.de Are.dicit,ꝙ sic.C.de iura.cal.aut. principales.quia instãtia iudicij trãsit.l.in iudicio.s̃.fa.erc.Vlteri⁹ iste dominus cauit,& succubuit : an à possessore repetat?Et dic ꝙ sic,l.fi.§.sinãt.C.de pe.he.& ista sunt verba Ia.de Are.vt plurimũ.

a ADD.¶Ale.Istum tex.all.Io.and.& do.Ant.c.per venerabilem,qui fil.sint legit. ad no,quæst.
b Barb.Et sic limita.l.fi.C.de litig.

1 *Superficiarius non tenetur ad possessio.quando superficies in totum destruitur.*
2 *Clerici excõicati si non retinent præbendas,an teneantur ad solutionem census.*
3 *Bannitus tenetur ad solutionem collectarum si retinet possessionem,aliàs non.*
4 *Emphyteuta non tenetur soluere pẽsionem postquam res ad dominum peruenit.*

a §. Damni. [a]Ista stipulatio præstatur plurib. & ad plurium
1 interesse ꝯmittit̃.h.d.†No hic in fi.ꝙ qñ supficies in totũ destruitur,superficiarius ad pensionẽ non tenetur.fa.
2 l.j.C.de iu.emph.Et inducit† gl.hunc §.ad q.pro sacerdotib.vltra
b montanis,[b] qui sunt excõicati,vt censum nõ teneantur soluere, cũ ꝑbendas non suscipiant.Pro ista gl.fac.ext.de conc.præb.c.qa diuersitatẽ.Sed ꝯ hãc gl.facit,ꝙ sacerdotes isti sua culpa perdunt fructus,&c.vt no.in l.j.C.de nat.lib.facit r'la iuris,damnum quod
3 quisq;.Quid†dicemus?Ponamus in exbãnito,tenetur ne soluere collectas?videtur ꝙ nõ,sicut nec excõicatus tenetur soluere cen
c sum?Quare dic,[c] si quidem bannitus retinet possessionem,tenetur soluere collectas : quia est capax obligationis passiue. l. tutelas,circa fi.s̃.de cap.dimi. Si vero non retinet possessionem,tunc aut non percipit fructus:quia possessiones deuenerunt in fiscũ,& tunc

a ADD.¶Alex.Vide bart.in fi.j̃.de superfi.
b Alex.Hanc gl.simpliciter sequitur bald.in l.fi.C.de bon.aut.iud.pos.
c Alex. Eiusdem sententiæ videtur esse Ang.in q.Bon.q.3.faciunt no.per bar.in l. fi.j̃.de liti.& sequitur hic bal.in l.fi.C.si propter pub.pen.&facit l.si seruus plurium,§.pe.vbi hoc sequitur Pau.de castr.s̃.de leg.1. & bal.in l.sed & milites,§. qui vero ignominiosè,s̃.de excu.tu.adde an bannitus teneatur ad collectas,& ad munera personalia,plenè Rom.cons.73.

tunc non tenetur soluere: quia fiscus habet res, quarum nomine
4 tenetur soluere.† Sic nec emphyteuta tenetur soluere pēsionē postq̄ res peruenit ad dominum.l.2.C.de iur.emph. Aut non percipit sua culpa: quia possessiones peruenerunt in fiscum:& tunc, sibi imputet, quia sua culpa non percipit.arg.eorum, quæ dixi circa sacerdotes.& facit l.si merces.§.culpæ.ſ.locati.

1 *Procurator qui promisit dominum ratum habiturum, non potest dicere nolo teneri de rato, si apparebit me verum procuratorem.*

2 *Administrator necessarius quando cauet de rato, debet dicere se non velle teneri, si apparebit se esse verum administratorem.* (*iterum cauere.*

3 *Procurator qui semel in iudicio cauit de rato, si iterum opponitur, non tenetur Exceptio opponitur inuito.*

Persona, quando aliquis defendit, in primis legitimari debet.

4 *Cautela, vt in actu, qui fit cum procuratore, dicas, litigo sub hac exceptione, saluo si ipsum apparebit non procuratorem: quia nolo habere ratum.*

5 *Iudex non potest dicere procuratori litiganti contra contumacem, quòd iudicium erit nullum si non erit procurator.*

a §. Alieno. aop.& vř φ ꝓcurator nō dēat cauere de rato, vt C.de sat.l.j.Sol.ibi ꝯstabat de mādato, hic erat dubiū. Dř hic, φ exceptio ꝓcuratoris, erit stipulationi inserenda. q̄ro in qua stipl'one loq̄t: gl.dat duas lec. Prima, φ in stipl'one dāni infecti.ꝓmitto de dāno infecto: saluo si nō esses ꝓcurator, vel
1 dñs ratū nō haberet.† Alia in stipl'one rē ratā haberi, interposita à ꝓcuratore. Promitto dñm rē ratā habiturum. saluo, si apparebit me ꝓcuratorē verū. Cy. format hāc q. in l.j.C.de ꝓcu. in 12.q. qñ ꝓcurator cauebit de rato, vtrū posset dicere: nolo me teneri, si apparebit me verū ꝓcuratorē. hic est casus φ sic. Vltramon. tenēt ꝯ̄riū.& credo ipsos dicere verū. q̄ a stipl'o de rato pōt ꝓmitti ꝯ̄ verū ꝓcuratorē: vt ĵ.rē ra.ha.l.2.& l.si ꝓcurator.& l.si sine.§.cū āt.e.ti. Vnde dico φ hæc 2.lec.nō est vera ꝯ̄ hāc opi. vř tñ tex. expressus: in l.vulgo.ſ.de admi.tu.vbi sub hac exceptione caueť. Sol. dico ꝑ illā l.ꝯ̄riū, q̄a cautio de q̄ loqť d.l.vulgo, nō est cautio rē ra.ha. vt hic dř in tex.& gl.& ꝑ Dy.& ibi loqť in eo q̄ est administrator necessari⁹, & iō pl⁹ sibi subuenit. hic est volūtari⁹. & iō min⁹ sibi sub-
2 uenit.ar.e.l.cū postulassem.in fi.& ex hoc tene† φ qñ administrator necessari⁹ caueret, deberet exceptio ista inseri, vt ibi. nec ꝓpriè dř cautio de rato. vt ibi. sec⁹ si est volūtari⁹, & sic tene 1.lec. reprobata secūda.† Quærūt doc. ꝓcurator semel in iudicio cauit de ra-
3 to, & pōt iterū opp. φ nō est ꝓcurator, an dēat iterū cauere? Dñt doc. φ nō, & dñt esse casum hic ibi, si ei nō caueb it, &c. & hūc tex. allegāt. C. de ꝓcu.l.3.ĵ.j.q. Possem⁹ intelligere hic tex. alio mō. & credo forte, φ hic intellect⁹ esset ver⁹. Ista exceptio, tu nō es ꝓcu-
b rator, dʒ opponi ī initio, b q̄a ante oīa dʒ q̄ri de ꝑsona.l.ante oīa. ſ.de prob.& l.q̄ram⁹.de testa.& l.ꝯficiūt.de iure codic.& l.si q̄s libertatē.ſ.de pet.hær.& l.vlt.de exce. Et hoc vř verū, qñ aliq̄s est q
c defendat, sʒ qñ agit ꝯ̄ ꝯtumacē, c istæ exceptiones nō veniūt opponēdæ ꝑ iudicē, vt hic, in vers. φ si ei. sʒ legitimatur ꝓcuratoris
d ꝑsona, qñ q̄ritur de nullitate in ꝓcessu. Itē posset intelligi al'r, d dubito de mādato ꝓcuratoris, & admissus est cū cautione de rato, &
4 dñs pōt habere ratū qñcūq; vellet, & iō † ꝯsulo φ in oī actu quē facis cū ꝓcuratore, dicas, litigo sub hac exceptiōe saluo si ipm apparebit nō esse ꝓcuratorē, q̄a tūc nolo hře ratū.† Sʒ pone, φ pro-
5 curator ꝯ̄ re ꝯtumacē agit, poterit ne iudex dicere ꝓcuratori φ litiget sub hac exceptione, si apparet eū nō esse ꝓcuratorē, φ iudicium non valeat? Certe non. Casus est hic in vers. quod si ei.

a ADD.¶Alex. Alieno. Adde quod no.bar.in l.prætor.in pr.ſ.e.& dum bar.ibi allegat Cy.in l.j.de procu.vide ibi etiam per Saly.

b Ale. Limita vt per Bald.in d.l.licet.nisi esset paratus incontinenti probare.& idem ibi vult Cy.bart.& Sal.per Imo.in c.cum in iure, de cf.deleg.& vide ang. in d.l.licet.

c Ale. Contrarium tenet hic Ang.per no.per bar.in l.filiusf.§.veterani,ſ. de procu.aliquid per Rom.in l.j.ff.de acq.& quod dixi in d.l.licet.

d Ale. No.secundum bar. φ si procurator admittatur cū cautione rati, & inseratur clausula: admitto te, si falsus non reperieris, operatur, vt si ab initio mandatum nō habuit, ratihabitio nihil operetur, adde bar.in d.l.licet, de ꝓcur.& est sing.fm Imo.hic.¶Adde videdū Pan.de Cast.hic spe.& Io.and.in ti..de ꝓcu.§. j.ver.porrò,& inquantū bar.q̄rit, an procurator, qui semel cauit, teneatur iterum cauere, si negetur, vide spe.& Io.And.in ti.de procu.§.j.ver.itē dubitatur.

LEX XLI.

a In reficiendo. a Dicitur, φ præferť q̄ facit parietē magis idoneū.ꝯ̄, imò q̄lib; admittiť cui⁹ interest.l.3.§.si ad plures, ĵ.de sepul.vio. dř Dy. hic tractať de opis refectione, q̄d est q̄d indiuiduū, & iō si vn⁹ vult domū reficere al'r q̄ ali⁹, præfert ille q̄ facit op⁹ magis idoneū, quia nō pñt ꝯcurrere: sʒ ibi loquitur in tali re, in qua concursus vtriusque potest admitti.

a ADD.¶Barb. Bar.in §.cum parietem, in d.l.damni, ĵ.eo. videtur intelligere istā l.in pariete commum pro indiuiso, licèt nimis astringat.

LEX XLII.

Si seruus. Dicitur hic pro partibus stipularentur. si ego stipulor pro partib. ergo q̄libet habebit partē partis.l.plures.ſ.e.intellige pro partib.s.integris. Quæro, an vř stipulari pro parte dominica, dicit gl. φ non. sed pro parte quam habebat in ædibus, vide gl.in ver.pro partibus.quæ incipit, sed tunc.

LEX XLIII.

1 *Verba stipulationis debent intelligi secundum naturam contractus super quo interponuntur.* (*facto.*

2 *Promittens defendere rem quam vendit, intelligitur promittere de iure non de*

a Damni. a Si dānū cōtingit casu, cui nō potuit ꝓuideri, hæc
1 stipl'o nō ꝓmittetur. Item verba† stipl'onis dēat intelligi
b b fm nām ꝯ̄tus super quo interponuntur, quod tene menti. Pro hoc facit quod hř in l.si stipulatus.ſ.de vsu & q̄d no.in l.in-
2 ter stipulantem.in prin.ĵ.de ver.ob.facit ſ.loc.l.si vno.† Et ꝑ hoc
c dicit Iac.de Are. c si promitto defendere rem quam tibi vendo, videor promittere de iure, non de facto defendere: quia ad hoc nō tenebar de iure contractus. Pro hoc est tex.& gl.in l.fi.C.de a ctio. emp.& gl.in l.vi pulsos. C.vnde vi.& l.2.C.de in lit.dan.tut.& l. pater.in princ.de dot.præleg.

a ADD.¶Pom. Damni. Vide Cy.& Bal.in l.expulsos, C.de act.emp.& l.pe.in pr.ſ. sol.mat.l.si merces, §.culpæ,& §.vis maior,ſ.loc.

b Clau. Intelligi. Limita tñ istam regulam, quæ debet intelligi fm naturam contractus, quo ad hoc, vt tantundem exigatur per stipulationem, & non plus, nō quo ad alia, ita no.Imo.in l.miles,§.decem,ĵ.de re iud.& sequitur ibi Paul.de Cast.& Alex.in l.j.ff.de pact.& Ias.in l.cum mora, C.de transact.vbi vide late. Aliam etiam limitationem ponit Imo.in l.4.§.Cato, & ibi Aret.ĵ.de ver.ob.& vide Pau.de Cast.in l.si dari, eo.tit.de verb.obl.

c Alex. Et ideo dicit Bal. per istum tex.in l.j C.commo. φ cum clausulæ contractus sint reducibiles ad naturam contractus, nunquam alterant eius naturam.

LEX XLIIII.

1 *Hæres, vt constituatur in mora adeundi hæreditatem, debet interpellari in iudicio, quia tenetur iudicis officio.*

Hæc actio iudicis officio præstatur, & in iudicio peti debet. (*remissiuè.*

2 *Debitor ex contractu si interpellatur extra iudicium, an constituatur in mora,*

a Cum postulassem. a Interpellatio extra iudiciū nō cōstituit in mora eū, q̄ solū per iudicis offm̄ pt̄ ꝯueniri. h.d. Tex. sing. est, & nō est alibi ad hoc ita
1 expresse. Ad euidentiam scias† φ hæc cautio ꝓ̄statur iudicis offō, vt no.ſ.e.l.inquilino.& ibi dixi in casu simili: & hoc pt̄ probari ꝑ l.non iustā.C.ad Treb. Nā vos scitis, φ hęres cogitur adire iudicis officio.l non est cogendus: & l.si legatus.ſ.ad Treb.& C.ad Tre. l.& sine scriptura. Mō si peto à te vt adeas hřditatem, nō prodest mihi, nisi petā in iudicio, vt ibi dř. facit l.tutores.§ hřs.ſ.de admi.
2 tut.l.facit q̄d no.ſ.de eod.l.vbi.in gl.mag.† sed q̄ro, quid in alio debitore ex ꝯ̄tu, an interpellatio extra iudicium cōstituat eū in mora? Leges dicunt, interpelletur simpliciter.l.mora.ſ.de vsur. sʒ non declarant in iudicio, vel extra. Vos habetis vnam gl.ĵ.de ver. ob.l.qui Romæ.§.cohæredes.no.in l.vinum.si cert.pet.

a ADD.¶Alex. Singularis lex, & h iius rationem vide per Bar.in l.j.de iurisd.om. iu.vbi limitat hanc l.in officio iudicis nobili. Secus in mercenario, & ita tenet declarando l.j.C.de alie.iu.mu cau.fac.& ibi Cy.in 5.q.in fi. Item videtur fallere in alio casu, quem ponit Bal.in l.si soror, C.de colla.per l.filius, §.fi.vbi gl.ff. de col..do. Sed dic vt per Bar.in d.l.filius, §.fi.

1 *Præscriptione quæritur quasi dominium.*

2 *Creditor quando reuocat rem ab emptore, an emptor repetat expensas.*

§. Damni. Ab eo q̄ est missus ex 2.decreto, creditor nō pt̄ reuocare, nisi expēsas reficiat, & de dam.inf. caueat: secus si aduocat ab emptore. h.d.l.no.& menti tenenda. In
1 hoc §.vide gl.in verbo, dñium.† q̄ incipit, i. quasi dñium. q̄ dicit φ ꝑscriptione q̄ritur quasi dñium, & idem no.ſ.e.l.si finita.§ si ante. q̄d tene menti. De quo dic, vt dicā ĵ.ti.j.§.fi. In tex. ibi, paratus sit, & ēt caueat. vt innuunt ꝯcordantiæ positæ in gl. Cū ergo hic consequtur totū, pro quo missus fuit, quare emptor nō ꝯseq̄tur ꝑtiū, cū pro pretio missus sit.& fm hoc ꝓcedit lect.gl. Iac.de Are. φ añ creditor cauere dēat, vt ꝓbatur per tex.in l.& gñal'r.ſ.de nox. vbi ille qui vult euincere dʒ cauere anteq̄ euincat. No.tex.ibi non re-
2 ctè.&c.& ibi non æquè. Innuit † hic, φ qñ creditor reuocat rem ab emptore, non restituit expensas.ꝯ̄ in l.Paulus.§.pe.ſ.de pig.dicit gl.hic in malefidei, ibi, in bonefidei. hoc est falsum: q̄a ēt malę fidei expensas recuperat, vt l.plane.ſ.de peti.hær.& no.ſ.e.l.inter quos.§.j. Alij dñt, hic non erat facta melioratio, ibi sic. Item dātur aliæ duæ sol.& oēs sunt truffæ. Vltimo gl. ponit vnā sol. φ hic nō restituitur emptori, s.pretium, sed expensę sic, vt in l.ꝯ̄ria. vide gl. in verb. tribuendū est, q̄ incipit, φ tribuitur. hanc sol. reprehendit Dy. Nam tex. hic loquitur de expensis, sʒ appellatione expensarū non ꝯtinetur pretiū.l.quib.dieb.§.j.ſ.de cōd.& dem. Ergo tu dic, φ hic quæritur de pretio, nō de expensis.& tex. apostillat vt apostillaui, fm Iac.de Are. Alij legunt hanc l.alio mō, φ hic nō dř emptori non restituantur expensæ, imò ꝯ̄rium, φ emptori restituuntur expensæ, sicut misso, lʒ alia rō sit inter eos. Vide gl.in d.verb. tribuēdū est: q̄ incipit, φ tribuitur. ibi, vel dic esse dissimilitudinē. Sed qūo intelligimus hunc tex. fm hanc lectur. Resp. apostilla sic tex. ibi, & emerit, &c.& hunc text. hucusque suspensiue lege. q.d. imò tribuendum est emptori, &c.& sic est dissimilitudo in rōne, nō in iure retentionis expensarum, & sic tene menti hunc casum.

LEX

LEX XLV.

A quo fundus. Hæc l. est multū singularis in hac materia, & bene declarat hãc materiam: nã vt dixi in l. si prius. §. ti. j. de hoc nō sunt nisi tres ll. vʒ l. ista, & l. si pri⁹. s. ti. j. & l. is cui⁹. s. si ser. ven. Qñ agit̃ ɔfessoria, si ꝑ cōstituẽda quasi possessione seruitutis dʒ aliquid fieri ꝯ ɔtumacem, ex 1.
a decreto fit missio *a* in loco seruiẽte, ex 2. decreto statuit̃ certū tps intra quod agat, h. d. ibi, à quo, subaudi ego. Ibi, ab illo. subaudi à me. ibi, possessio. s. loci seruiẽtis, & vsq; ad ver. sed vt id fiat, ponit̃ forma 1. decreti. & ĩ d. ver. sed vt id fiat, ponit̃ forma 2. decreti. Et est ista multū no. l. dr̃, ꝙ mittit̃ in pos. loci seruiẽtis ex j. decreto. ꝯ, imò ex 1. decreto dʒ iudex præcipere illum cauere de nō ædificãdo. Vide gl. q̃ incipit, sʒ si nō haberet ædificatū. & dixi in l. si pri⁹.
b Itẽ op. ᵇ & vr̃, ꝙ dʒ audiri intra annū de possessione, l. si qs emptionis. §. sʒ & si qs. C. de præscr. 30. an. sʒ hic nō audit̃, nisi de proprietate, l. ꝙ doceat de iure suo. gl. dicit, hic fuit facta missio post li. cōtest. vel quasi. Idẽ in l. 2. C. vbi in rem act. & C. quo. & qñ iu. l. ɔsentaneū. & ꝙ sit lis cōtestata hic, pʒ, qa dr̃ petit. sed petere dr̃ qs post li. cōtest. vt j. rem ra. hab. l. ampli⁹ nō peti. tñ hæc sol. est vera ĩ se, sʒ nō est necessaria ad hãc l. vide gl. q̃ incipit, à iudice, &c. Alij dicũt, ꝙ ita statuit̃ tps à iudice, intra qđ audiat̃. Vide in eadẽ gl. ibi, sed iudex, &c. sed male dñt, qa nō reperit̃ l. cautum. quare teneatis fm Dy. & oẽs ꝙ audit̃ intra annū ad recuperãdum possessionẽ, vt in lege ɔria, post annū vero poterit interponi 2. decretū tale, ꝙ nō audiet̃, nisi de ꝓprietate doceat, &c. & id est 2. decretū in realib. quod est valde mẽti tenẽdum. & est casus hic multum no. ibi, sed vt id fiat, declaraui plene supra eod. l. si finita. §. Iulianus.

a ADD. ¶Ale. Vtrum hæc missio, & hæc l. habeat locum in negatoria. bar. ꝙ sic, in d. l. si prius, in 3. op. 2. partis, & vtrum habeat locum in missione in possessionem ex secundo decreto, bar. quòd sic, in d. l. prius. in 4. q.

b Alex. Item op. Adde quod dixi post bar. in d. l. si prius. in 6. opp. latius in 9. op. & 10. & in 8. & quod dixi post bar. in 3. op. j. partis.

LEX XLVI.

a Ad curatoris. *a* Quærit gl. vtrū quis posset cogi vt domū reficiat, & plene distingue. Vide gl. quæ incipit, quando sunt communes. no. ipsam.

a ADD. ¶Ad curatoris. Vide bar. in l. qui bona. §. damni. s. eod.

§. Domum. Hic §. legitur duobus modis. & gl. non facit aliud nisi ponere casum.

LEX XLVII.

1 *Conclaue quid sit.*
2 *Porticus est locus coopertus desuper, discoopertus ante, item potest intelligi pro cella.*
Cænaculum est domuncula in summitate domus.
3 *Dominus sum eius quod protegit solum meum, licet in meo solo non requiescat.*
4 *Domus si venditur, vendita videtur libera: si legatur, videtur cum seruitute aditus legata.*
5 *Claustrum quod est in medio duarum domorum alicuius, vendita vna illarum, debet diuidi.*
6 *Domus, quæ est in confinio duarum parochiarum, dicitur illius parochiæ ex qua (habet aditum.*

Quod conclaue. Hæc lect. est difficilis, sʒ est multū vtilis, & quotidiana. sʒ ad euiden
1 tiam scias, † ꝙ cōclaue est loc⁹ discoopert⁹ inter duas domos in quodã solario s. terram, ita accipit̃ hic. Itẽ potest dici cōclaue, camera bene firmata cū claui, Ita ponit̃ in l. j. §. de inspiciẽdo. s. de vẽ. inspi. Ita no. per gl. in l. foramen. s. de ser. vrb. prædi. Ita pōt intelli
2 gi ẽt hic. Itẽ scias, † ꝙ porticus ᵃ est quidã loc⁹ coopert⁹ desup, dis
a coopert⁹ ante. hoc mō accipit̃ hic, & l. cætera. §. hoc senatus. s. de le. 1. Pōt ẽt intelligi portic⁹ ista mæniana seu ꝓcella in vulgari, & hoc mō assumit̃ hic in gl. in ver. superposuisse. Tertio scias, ꝙ cænaculū est qđã domūcula est, q̃ est in summitate dom⁹, vt l. si duo. §. sʒ si s. j. vti pos. Hoc præmisso diuide l. istã in tres partes. In prima loqt̃ de cōclaui, in secũa de porticu, ĩ tertia de cænaculo. Secūda ibi, sʒ & Labeo. Tertia ibi, nec tñ ɔñs est. & br̃. h. d. Cōclaue, & portic⁹, cedit illis ædib. ex quib. hr̃ aditus, licẽt earū parietib. non ɔtineat̃: cænaculū vero cedit illi domui, cui supimpositū est. h. d. in summa. Vide gl. in verb. binarū. q̃ incipit, qdam habebat, &c. q̃ gl. id qđ dixi ponit ad euidẽtiã. Itẽ vide gl. super ver. superposuisse. q̃ gl. dicit de procu. Op. ꝙ ista l. nō sit ɔgruẽ posita in hoc ti. Dicit gl. ꝙ facit ad 2. partem rub. quæ dicit de ꝓtectis. Vide gl. in ver. ɔtignatio. q̃ incipit. i. ɔclaue, ibi, sed quid, &c. Vel al̃r. Dñs ædium tenet̃ cauere de dãno infecto, ideo facta est hęc l. vt sciamus quis est dñs h⁹ ɔclauis & h⁹ porticus. Vide gl. in d. ver. binarum. q̃ incipit,
qdã. ibi, si aũt quærat̃ ad qd. & tʒ ꝙ ille est dñs portic⁹ ɔclauis, qui
b est dñs ædiū, quib. cedit. Et sic no. ᵇ ꝙ † ego sum dñs eius quod ꝓ
3 tegit solum meū, siue cooperit, licẽt in meo solo nō requiescat. Casus est hic. ꝯ hoc habem⁹ expressum in l. queãdmodū §. j. s. ad l. Aq. vbi est ei⁹ in cuius ędib. requiescit, nō ei⁹ cui⁹ solū protegit? res. ꝙ vt illud, qđ ꝓtegit solum meum, sit meum, duo requirũtur, ꝙ solum meum ꝓtegat, & qđ in alieno reqescat. Tunc. n. requiescens in ædib. alienis nō est ꝓprie alienum. Sʒ si nō reqescit in alieno iure seruitutis mihi debitæ, certe tũc non est meum. Casus est in l. queãdmodū. §. j. s. ad l. Aq. qđ tene menti. qa vtilia & quotidie
4 occurrẽtia. † Dr̃ hic, ꝙ illud ɔclaue est illarū ædiū, ex quib. hr̃ aditus licẽt requiescat in aliis. ꝯ, domus vendita dʒ intelligi vendita libera nisi seruitus imponat̃. Idẽ in domo q̃ retinet̃. l. si qs duas. s. ɔmu. pdi. & l. si ædes meæ. s. de ser. vrb. pd. Si igitur vendi & retineri, sunt dissimilia: ergo ille ĩ cui⁹ pariete requiescit, poterit deiicere. sol. Fateor ɔriū in ɔctib. inter viuos, & hoc intelligo facta vẽditiõe & interposita seruitute oneris ferẽdi, vel adit⁹ habẽdi: vt pʒ hic in ver. sʒ & Labeo. In vltimis volũtatib. in dubio vr̃ legari domus, & imponi seruitus ista, vt est casus no. in l. j. s. de ser. le. Item op. & vr̃, ꝙ ɔclaue qđ est ĩ medio ædiū, sit ꝓ dimidia vtriusq; dñi ædiū: ar. j. de acq. rer. do. l. insula. & l. inter eos. Dicit Dy. id operat̃ hic ɔuersio vsus in vnã domū facta ꝑ pariete. ar. l. qđ in rerū. §. pe. s. de le. 3. & l. pdiis. §. balneas. s. de le. 3. l. Seię. §. Tyrãne. de fun. instr.
c Vide gl. q̃ incipit, ex hoc apparet. *c* Ex qua sp. no. † ꝙ q̃ simpl̃r ven
5 dita domo vna, aliã retinet, ꝙ claustrū qđ erat cōe illarū ædiū, dʒ diuidi. & medietas à latere tuo ẽ tua: & alia medietas à latere meo est mea. qđ tene mẽti. Itẽ op. ad fi. dr̃ hic ꝙ cænaculū cedit ædib. qb. est supimpositū. ꝯ, vti pos. l. si duo. §. sʒ si s. gl. q̃ est hic, nihil dt, sʒ tex. vr̃ velle, ꝙ ibi loqt̃, qñ ad cænaculū aliũde poterat hr̃e aditū. hic qñ nō poterat aliũde, vt hic: ibi, neq; aditū, &c. Et hoc ĩtellige, qñ eẽt vẽdita dom⁹ pacto apposito ꝙ cænaculū remaneat penes vẽditorẽ. Sʒ in vlt. volun. nō est necesse ꝙ exprimat̃. si testõr vtebat̃ cænaculo ad seruitiū aliarū ædiū. l. si cui ædes. de leg. 3. Et vt nō erres in hac materia, qđ dixi de ɔclaui & porticu, intellige de oĩ ædificio qđ reqescit in alieno, & ꝓtegit solū alienū: sʒ tñ ha
d beo ꝑ ipsum aditū ĩ meo. Hæc l. inducitur ad qõ. ᵈ istã. † Dom⁹ ex
6 vna parte est de parochia S. Martini, ab alia est de parochia S. Mariæ: ego habito in hac domo, cuius parochianus sum? doc. dicunt ꝙ dicor de illa parochia, ex qua aditum habeo, per hanc legem: & l. si cui ædes. s. de leg. 3. & l. prædiis. §. balneas. eod. tit.

a ADD. ¶Ale. Quid si porticus. Host. in sum. de accu. §. 2. ver. sed si crimen, dicit ꝙ porticus est illa pars, quæ est ante domum, & hic adde bart. in l. cætera. §. hoc senatusconsultum. 1. de leg. j. Adde ad materiam Petr. de Anch. cons. 380.

b An quantum protendunt stillicidia mea intelligatur esse solum meum, vide bar. in l. Olympico. §. fi. s. de ser. verba. prædio.

c An autem vendita domo veniat hortus: vide in c. Rainutius. vbi per doct. de testa. Adde ad materiam Roma. cons. 5.

d Vide bar. in l. j. ad munici. & dicit hic Ang. in add. ꝙ si aditus est à parte anteriori in domo, & à parte posteriori, & vicissim ingredior, qñque ab anteriori, qñque à posteriori, nihilominus dicar parochianus capellæ à parte anteriori, ex eo ꝙ illa pars censetur nobilior, & vbi est pars nobilior, censetur esse totum. l. cum in diuersis. ff. de relig. & ita etiam no. 13. q. 2. in c. in ecclesiastico. vbi vide.

¶Contrarietas.

Quod ɔclaue. Aduerte, ꝙ bar. allegat̃ voluisse in hac l. ꝙ ɔclaue. ꝙ simpliciter emens domum, quæ erat obligata ad seruitutem alicuius parietis domus contiguę, ꝙ possit propria authoritate parietem euellere. Contrarium tamen allegatur per Paul. de Castr. in hac l. quòd conclaue. voluisse bar. in l. j. ff. de serui. lega.

¶Concordia.

Pro ɔcordia. Tu dic, ꝙ bar. in d. l. j. ponit plures sol. prima, ꝙ ignorabat in hac l. ꝙ conclaue. sed in d. l. j. impositam sciebat illam seruitutẽ ꝑ tex. in l. j. ĩ fi. ff. de act. em. Vel, & secũdo qñ seruit⁹ ꝑꝑetuo erat remansura, & sic ex seruitute constituta: & tunc loquitur in d. l. j. Sec⁹ si ad tps, vel ẽt si esset affixa solo, vel solum appẽderet super suo, &c. Et ita vr̃ sonare verba Bar. vbiq;. Posset ẽt dari alia sol. quia si domus cōtigua, cui debet̃ esset vẽdetis. procedat 1. opi. Secus si domus cui debetur esset alterius tertij. & ita vr̃ probari ex verbis Bar. in hac l. quod conclaue. Vltimo secundum eū posset fieri distinctio: an in vltimis voluntatib. procedant dicta in d. l. j. aut in contractibus. & procedant dicta in d. l. quod conclaue.

LEX XLVIII.

Si quis. Domus non potest demoliri causa negotiandi, sed cã ɔcedẽdi ad op⁹ publicū. h. d. op. dr̃ hic, ꝙ punit̃ vẽditor in simplo, & emptor in alio simplo. ꝯ l. Senatus. s. de contrahen. emp. vbi emptor tenetur in duplo. gl. soluit plurib. mod. sʒ tene 1. solutionem vel vltimã, quia idem quasi dicunt, & sunt verę.

¶De aqua pluuia arcenda. Tit. iij.

Dictū est s. de dam. inf. quod timet̃ vitio ædium, hic de dãno qđ timet̃ de aqua pluuiali. Vel al̃r dictū est s. de of. iud. per quod sub
a uenit̃ aduers⁹ dãna futura ꝑ actionẽ ordinariã, ꝙ ponit̃ hic titul⁹ de aqua pluuia arcenda. Et gl. rub. ponit quoddã sūmariū h⁹ mr̃ę.

a ADD. Alex. ¶Actionem ordinariam. Libellum autem in ista materia, vide in l. si tertius, §. officium. j. eod. per Barr.

LEX I.

Si cui. Dicitur hic damnum dabit. ꝯ imò si tollit ẽt lucrum hʒ locum actio ista, vt j. eo. l. 2. §. itẽ Varus. gl. resp. hic regulare, fallit ibi. Vide gl. j. quæ in cip. qñq; ẽt pro lucro amisso, vt s. ti. j. l. Proculus. Non obstat. §. item Varus. quia ibi non erat amissio lucri, imò damni.

§ Hæc

§.Hæc autem. Quādo timetur damnum ex aqua pluuia opere manu facto, ista actio locum habet: secus si naturaliter noceat, h.d. in summa.

1 *Frumentum, quid sit, & quid sit bladum.*

§.De eo opere. Primo ponūtur duo dicta, s. dictū qn̄ti Mutij & Trebatij, q̄ in aliquo ɔcordāt, & in aliquo discordāt, vsq; ad ver. s3 & fossas. & sic hēs, q̄ isti 2. Iurisc̄ōsulti ɔcordāt in hoc, vt sit necesse, q̄ op⁹ sit factū aratro, s3 discordāt, qa q̄ntus Mutius d̄t, q̄ sufficit, si fiat cā agri, s3 Trebatius dicit, Imo reqriť, q̄ fiat cā frumenti. in ver. s3 & fossas. rephēditur vterq;, s. Trebatius & q̄nt⁹ muti⁹, in eo q̄ reqrebāt opus esse factū aratro. vsq; ad ver. s3 & si qs. ibi rephēditur mutius tm̄, in eo, q̄d dixit, agri collēdi cā factū in hac actiōe nō venire. vsq; ad ver. s3 q̄ apud. ibi rephēdiť vterq;, in eo, q̄ reqrebāt op⁹ eē factū aratro, vsq; ad ver. Labeo. ibi corrigiť Trebatius, q̄ reqrebat op⁹ eē factū gr̄a frumenti tm̄. vsq; ad ver. itē Sabinus. ibi rephēditur vterq; in eo, q̄ reqrebāt op⁹ aratro fieri, vsq; ad §. idē aiūt. ex oīb. istis verbis hēs in summa, hoc opus, q̄d fit cā agri colēdi, siue fiat aratro, siue alio mō, si ager aliter coli nō poterat, in hac actiōe nō venit. itelligiť ne tm̄ de grano, aut d̄ frumēto ḡnaliter? Hic ī hac l. videtis, q̄ accipiť large, & stricte. vide gl. super ver. frumēti. & sic ī hac gl. accipitur large.† itē vide gl. in ver. q̄ rēdi. q̄ incipit, vt in arādo, q̄d stricte accipitur. bř appellatio frumēti s̄m directā, & propriā significationē est larga, vt not. in p̄cedenti gl. vt l. frugē. ĵ. de ver. si. tñ dicit Ia. de Are. ego itelligo frumētū illud q̄d excedit sui nobilitate oēs alias fruges, pp cōem vsum loquēdi. ita no. Ia. de Are. d. l. frugē. ĵ. de ver. si. s3 q̄d dices de blado? gl. est ĵ. de ver. obl. l. triticū. quæ dicit, bladū est oē id, q̄d terra seritur. nō habetis alia.

1 (margin at "hac gl. accipitur large")

§.Denique Marcellus. quilibet p̄t facere ī suo quicquid vult, dummodo faciat nō animo nocēdi alteri. h.d. iste §. satis no. gl. ponit multas concor. Sed quid in dubio, an videatur facere causa nocendi, vide gl. no. s̄. ti. j. l. fluminum. §. fi.

§.In summa. Nota tex. ibi, imbre autem.

§.Item sciendum. Si aqua noceat ędificiis vrbanis, hæc actio locū nō h3, s3 recurritur ad negatoriā ḡnalē. si noceat rusticis, hæc actio locū h3, aquę origine nō inspecta. h.d. Op. q̄ nō sit dr̄ia noceat vrbano, vel rustico, vt s̄. ti. j. l. eorū §. fi. so. ibi loq̄tur in cautione dāni infecti, vbi nō curatur, sed secus in actione. Vltimo vide gl. verb. ex pertinentib. quæ incipit ædificiis. ibi, rustici prædij l. 2. sed dic, vt ibi no.

§.Sicut autem. Ei, cui aufertur lucrū, nō ɔpetit hæc actio. secus si inferať dānū ɔ̄ debitā seruitutē, vel loci naturā. h.d. No. tex. ibi, hāc. n. actionē. itē no. tex. ibi, s. p. n. hanc esse, &c. Op. dr̄ hic, q̄ qn̄ aufertur lucrū, hęc actio nō h3 locum. ɔ̄ ĵ. l. prox. §. itē Varus. dicit gl. nō p̄t agi directā, vt hic, sed vtili, sic, vt ibi. Non est verum, quia ibi inferebatur damnum, & non solum lucrum auferebatur, & ideo non obstat.

1 *Vicinus superior si facit molendinum, per quod aqua, quæ veniebat ad meum per fundum meum, diuertatur, an per hoc mihi teneatur.*

§.Sed & si. Dr̄ hic, si vicin⁹ op⁹ tollat, quæro d̄ quo opere hic dr̄. vide gl. ī ver. op⁹. q̄ incipit, cui⁹ nō extat, &c. hic gl. pessime dicit, nā si memoria nō extaret, q̄ tolleret illud opus teneret, vt ĵ. §. px. & in l. 2. §. itē Var⁹. ĵ. e. & iō intellige op⁹, cuis extat memoria, & illud, nō, appositū in gl. p errorem fuit positū. Hic §. facit ad q̄ō. de molēdino superiori. ecce† superior vicinus facit molēdinū, & auertit aquā q̄ veniebat per fundum meū ad meum molendinū q̄d est inferius, an per hoc tenetur mihi? vr̄ q̄d nō, qa auferť lucrum ex priuato meo riuo. secus si ex flumine publico perciperē, qa tūc tenetur, vt s̄. dixi. ti. 1. l. procul⁹. p̄batur per l. 2. §. merito. ĵ. ne quid in loco publ. Doc. no. in l. si manifeste. C. de ser. Dico plenè in l. quominus. ĵ. de flu. vbi gl. tangit, & not. gl. in l. si quis ex argentariis. §. si initium s̄. de eden.

1 *Antiquitas habet vim legis.*
Consuetudo habet vim legis constitutæ.
Seruitus quæritur præscriptione. & nu. 4.
Seruitus dicitur quādo natura loci facit, vt aqua de loco superiori vadat ad inferiorem.
2 *Diu, verificatur in decem annis.*
3 *Seruitus, quæ requirit factum hominis, dicitur habere causam discontinuam.*
4 *Seruitus, vt præscribatur longo tempore, quæ requirantur, & nu. 6.*
Præscriptiones regulariter non requirunt scientiam aduersarij.
Ciuitates Italiæ non præscripserunt merum imperium.
5 *Ecclesiæ scientia, quæ succedit imperio vacante, an sufficiat, ad hoc, vt ciuitates Italiæ dicantur præscripsisse merum imperium.*
Scientia aduersarij requiritur ad hoc, vt dicatur esse in quasi possessione alicuius electionis.
Scientia Ducis, vel marchionis, an requiratur, vt præscribatur in marchia merum, & mistum imperium.
6 *Titulus in seruitute habente causam discontinuam, præsumitur eius allegatione, cum possessione longi temporis.*
7 *Titulus non p̄bať ex cursu longi temporis, vbi tractatur de amissione dominij.*
8 *Quasi possessio in iuribus incorporalibus, an diuidatur in ciuilem & naturalē.*
9 *Reficere in seruitute quis non cogitur, sed pati. fallit in seruitute oneris ferendi.*
10 *Dominium vtile, & non directum, quòd quæratur per præscriptionem.*
Dominium, an distinguatur in vtile, & directum, remissiuè.
Dominium vtile, aliud est directum, & aliud quasi dominium.

§.Denique ait. in cursu aquæ primo d3 inspici cōuētio, scd̄o loci natura, tertio vetustas. itē q̄ d3 seruitutē p̄t cogi, vt patiať, nō q̄ faciat. h.d. cū princ. l. seq.
a & est valde no. §. & mēti tenēdus. Not. tex. a ibi, sicut. n. oīs pingue
1 do, &c. no. tex in ver. si tñ, &c. ex quo habes† q̄ antiquitas h3 vim legis. in ver. nō ergo, est bonus tex. No. q̄ ɔsuetudo h3 vim cōstitutæ legis, vt hic, in ver. si tñ. & px. l. in summa. itē no. q̄ præscriptione q̄ritur seruitus, itē no. ex d. l. in summa, q̄ qn̄ natura loci facit, vt aqua de loco superiori vadat ad inferiorem, est seruitus. Dr̄
b hic, q̄ vetustas b vim seruitutis h3. ɔ̄ p p̄scriptionē nō q̄ritur serui
2 tus, vt s̄. de ser. l. seruitutes. hic dr̄ ɔriū.† quare dn̄t q̄dā q̄ verbū, diu, exponitur. i. tpe cuius nō extat memoria. Hæc so. nō est vera, qa dictio, diu, verificať in x. an. vt ĵ. q & à q̄b. l. si cū fideicommissa. §. Aristo. Dicit gl. seruitus, quæ hēt cām discōtinuam nō p̄t q̄ri tpe lōgo, d. l. seruitutes. s3 illa q̄ h3 cām cōtinuā, sic, vt hic. Dices
3 † tu, q̄ñ seruit⁹ de qua hic loq̄tur, h3 cām cōtinuam? r̄ndeo qn̄ ad eius vsum factū hoīs nō requiritur. l. foramē. s̄. de ser. vrb. præ. illa. n. dr̄ habere cām cōtinuam, qn̄ ad eius vsum factum hoīs nō requiritur, s3 qn̄ factum hoīs requiritur, vt in eundo, tunc serui-
4 tus h3 cām discōtinuam. l. foramen. de serui. vrb. præ. illud,† q̄d dixi, q̄ lōgo tpe præscribitur seruitus, est verum, si aliquis est vs⁹ iure seruitutis, l. j. §. j. ĵ. de iti. actuq; pri. & ibi no. s3 q̄ūo apparet iure seruitutis? resp. ibi, videbimus. item q̄ sit vsus sciēte aduersario, vt l. 2. C. de ser. & aqua. in aliis autem præscriptionib. nō requiri-
c tur aduersarij scientia c l. fi. C. de præscr. longi temp. Et est r̄ō, licèt gl. non dicat, quia præscriptio sine possessione nō procedit. l. sine possessione ĵ. de vsuc. sed quasi pos. seruitutis nō possum habere, nisi te sciente, quia quasi pos. seruitutis nō est nisi dn̄i patientia. l. pe. s̄. de ser. & iō est necesse, q̄ dn̄s sciat. Sed pos. tui fundi possum
5 habere te ignorāte. Et iō forte† dicerem, q̄ in Italia nulla ciuitas
d est, q̄ præscripsit merū, d vel mistum imperium, qa in incorporalib. requiritur quasi pos. sciente aduersario, s3 imperator iam est
e lōgum tempus, q̄ nō fuit, ergo, &c. Restat dubium, e q̄ vacāte imperio succedit ecclesia, an sufficiat scientia Papæ? Cogitabis. Inn. c. quærelam. de elec. dicit, q̄ nō possum esse in quasi pos. alicuius electiōis, nisi sciente, & patiēte aduersario. Sed in Marchia, vel in Ducatu sufficit ne sciētia Ducis, vel Marchiōis, ad p̄scribēdū me-
f rū, vel mistū imperiū? cogitabis. f Nā Cy. l. j. C. de emā. lib. vbi tractat materiā meri, vel misti imperij, nihil de hoc dicit, nec er Gul.
6 in l. imperium. de iurisd. om. iu. Item op. & vr̄ q̄† seruitus, quæ hēt causam

a ADD. ¶Ale. Tex. Adde alium casum in l. fi. s̄. de ser.
b Vetustas. Quæ dicatur vetustas, vide bar. ĵ. in l. 2. in pr. cum gl. & per bar. in rub. C. quæ sit longa consue. in prin.
c Vide bar. in l. 1. C. de ser. & latius in l. 1. § 1. ff. de iti. actuque priu.
d Pom. Vide plenè Fel. c. cum nō liceat, de præsc. & d. Præpo. in ca. frustra. dist. 8. & in c. cum contingat, de for. comp. & Pan. c. fi. in 1. no. de const. Bar. c. 1. in 1. no. de reb. eccl. non alie. & Are. cons. 42. & Ale. cons. 136. vo. 2. & cōs. 16. vol. 5. vbi ponit, an per vsum tanti temporis, cuius initij memoria non extat in ɔ̄rium, præscribatur merum & mistum imperium, & qualiter probatur tale tps, ponit ibi, & an ad præscribendum merum & mistum imperium, scientia, & patientia illius requiratur, q. prius erat in quasi possessione, vel illius ad quē spectabat iurisdictio, & ponit an talis scientia req̄rať qn̄ q. s esset vsus tanto tpe cuius initij, &c. & in hoc, an sit dr̄ia inter ɔsuetudinē, & præscriptionē, & ibi ponit q̄ūo probatur, q̄ q. s sciuerit q̄ alius vtereť, & ibi ponit ad præscribēdū merū, & mistum imperium, & iurisdōnē an req̄rať tm̄ tps, &c. & quid in præscribēda prāte superna ɔ̄ Papam, vel Imperatorem, & de hoc etiam ponit plene ɔ̄s. 24. vol. 5. vbi ponit, an & qn̄ probatum est de tali tempore, requiratur aliquis titulus. Alex. Loseus. ¶Adde in materia præscriptionis meri, & misti imperij post hæc adducta, ad auūculū meū Balbū, in trac. p̄sc. in 2. par. 5 prin. p̄sertim in ver. tertia est q̄ō. & d̄ præscr. seruitutum ḡnaliter, vid̄ eundē in 2. par. 4. prin. per totū.
e Ale. Dubium. Dixi post d. Ant. c. cum contingat, de for. cōp. & adde bar. l. si publicanus ĵ. ti. 1. & in l. generaliter, ĵ. de vsuc. Inn. c. bonæ 2. de post. 1. præla. Bar. l. 1. in fi. C. de ser. & aqua. per D. Flo. & d. Io. in d. c. cum contingat, & d. Ant. c. peruenit, de censibus, & quod no. Bar. d. l. si publicanus, §. fi. & disputaui ego Bononiæ, Adde bal. cons. 64. lib. 1.
P. Pau. P. ¶Vide Ale. ɔ̄si. 108. vo. 2. Vero. de ser. vrb. præd. c. 19. ver. secunduscasus, vbi late d. Ias. in l. qui in aliena. in pr. ver 3. Bar. inducit, ff. de acq. hær.
f Cogitabis. Et ibi Cy. similiter tāgit, an præscribatur merum imperium, & Bar. vr̄ voluisse q̄ sic, in l. 1. s̄. de damno inf. ibi dum facit mentionem de consuetudine, & idē in l. imperium. de iurisd. om. iu. ad hoc facit quod no. d. ant. c. 1. de consti. licèt ibi d. Io. contra eum, per Bal. in auth. quas actiones, C. de sacros. eccl. p Io. An. d. ant. & Doct. in d. c. cum contingat, de foro comp. scripsi late in disputa. mea. sigismundus, & consuluit Io. Cal. q̄ sic, per c. irrefragabili, §. excessus, d̄ of. or. & Ia. Bu. in auth. præsides, C. de epis. aud. per Ang. in l. hæc autem iura. de ser. vrb. præ. per bal. Ang. & Pau. in d. l. imperium, per Cy. in l. more, in pe. q. e. tit. vbi Ang. per Petrum de Anch. cons. 131. & ad dicta per bar. hic, Adde tex. in ca. 1. de inuest. de re alie. fac. Adde an merum imperium præscribatur, pulchrè Pet. de Anch. consi. 141.

causam discōtinuā præscribat lōgo tpe l.cū de in rē verso.§.de vsu. Dicit gl.verū est, qñ ex solo tpe nititur, reqritur cā cōtinua ad hoc, vt q longo tpe præscribat. s; si nō nitit ex solo tpe, s; ex titulo, tunc ꝓbando de lōgo tpe probat acqsiuisse seruitutē, vt ibi, l; cām habeat discōtinuā. vide gl. ī ver. diu. q̄ incipit. i. tāto. ibi, si verò nō ex tpe. Vide tex. in ver. sanè. ibi, vt vbi nō inuenitur imposita, &c. Et sic si allego seruitutē iure impositā, & ꝓbo vsum longi tpis, præsumitur titulus, & sufficit ad ꝓbandā seruitutē, l; habeat cām discontinuā. moderni do. oēs impugnāt hāc gl. primo Cy. vt ipse no, in l. si certis annis. C. de pact. Dicit. n. ꝙ l. cū. de in rem verso. loqtur in faciente, vt in soluente oī anno. s; materia nostra loqtur in patiente, & non est eadē ratio præsumendi ꝯ patientem, q̄ est ꝯ facientē. Hoc tenebat Ia. bu. in l. seruitutes. §. de ser. & Ray.

a hic me audiente. ego dico ꝙ ēt ꝯ patientē præsumitur titulus ex vsu longi tpis. l. qui in aliena. §. j. §. de acq. hę. & l. si filius. C. de pet. hæ. & l. cum post, in pr. §. de iur. do. facit l. cum qdam. §. j. §. de vsur. Simile vos videbitis in l. q̄ Tuberonis. §. j. §. de ꝑc. vbi ex sola patientia videor ꝯstituere seruo peculiū. ꝯ hoc tñ dictū, vř fortiter

7 l. nullo. C. de rei ven. & l. Celsus. j. de vsuc. so. tu habes† gl. no. quæ soluit hanc ꝯrietatem. vbi tractatur de amissione dominij, q̄ parit magnum præiudicium, tūc ex cursu tpis nō ꝓbatur titulus, vt legib. ꝯriis. sed vbi tractatur de amissione seruitutis, vbi tractatur de modico præiudicio, tunc ꝓbatur titulus ex cursu tpis, vt hic, & legib. §. all. Hoc ponit gl. in l. pe. C. commu. diui. q̄ gl. tene menti. Allegaui in q. q̄ disputaui de muliere, quæ transtulit oīa bona sua. Multa dixi alio anno, in l. si certis annis. C. de pact. Alio anno moui vnum dubium: vnde ꝓcedit istud, ꝙ in seruitutib. distinguatur, aut habent cām ꝯtinuam, vel nō. qd ad propositum? Nulla, n. actio facti h; causam cōtinuam, sed quia animo retinetur, dř habere causam continuam.

8 † Quæro ergo, an diuidatur ista quasi poss. in ciuilem & naturalem, vt sic animo retineatur? Si dicis ꝙ nō, ergo sp̄ diceretur noua quasi pos. Si dicis ꝙ sic, quare ergo nō

9 queritur lōgo vsu? De hoc dicam j. de acq. pos. l. j. † item dř hic, ꝙ quis in seruitute nō cogitur reficere, sed pati, ꝯ de seruit. vrb. præ. l. eum debere. sol. Dicit gl. speciale in seruitute oneris ferendi: &

10 bene. De hoc dicam j. prox. §. † Vlterius per hanc l. b possum de-

b terminare duo dubia per gl. ꝯ Vltram. Primo, vtrum per præscriptionem quæratur directum dominium, vel vtile. Gl. tenet ꝙ vtile, vt no. in auth. nisi. C. de bo. ma. & de vsuca. l. vsucapio. Vltram.

c dicunt, c ꝙ directum. sed est hic tex. pro gl. contra Vltram. ibi, vtilem actionem. Tetigi hoc dubium, in l. vsucapio. præal. Et si opi. gl. est vera, prout ē vera. Tu qui habes fundū emphiteuticum, q̄d

d dominium habes? d Videtur ꝙ nullum, quia dās in emphiteusim non habet nisi vtile. Vel iste emphyteuta habebit vtile, & dans in emphyteusim nullum: quia dās in emphyteusim non p̄t probare dominium communiter, nisi per prescriptionem. ergo si dedit in emphyteusim, apud eum nil remanet. l. vl. C. de iur. emphy. sed vtrum dñium distinguatur in vtile, & directum tracto in l. si quis vi. §. dñia. j. de acq. poss. & ibi dicam. & ibi de hoc vř tex. q̄ro, an p

e præscriptionem dominium q̄situm sit vtile. e & gl. in ver. dñium. in l. cū postulassem. §. j. §. ti. j. dicit, quasi dominium. Simile habuistis in l. si finita. §. si ante. §. ti. j. Veritas, est ꝙ præscriptione cōpleta acquiritur vtile dominium, vt hic, sed ante præscriptionem completam, ea pendēte, dř habere quasi dominium. Vnde qui præscribit & habet publicianam, dř habere quasi dominium, vt no. gl. in sti. de act. §. aliæ. & §. de pub. l. j. & sic aliud est dominiū directum, & aliud vtile, aliud quasi dominium.

a ADD. ¶ Pom. Et d materia vid Ang. in rep. d. l. si certis annis, & hic per Io. d Im.
b Barb. Hanc l. Vide d. Io. qui aliquid dixit in l. 3. j. de vsu.
c Barb Dicunt. Vide Sal. in l. traditionibus, C. de pactis.
d Habes. Adde quod no. Bar. in l. 2. j. de vsuc.
e Vtile. Vide de ratione gl. in l. si quis diuturno, §. si serui. ven. Io. an. in regula, possessor. in mercu. in 4. q. prin.

LEX II.

1 *Seruitutem, qui debet, an debeat facere, vel sufficiat pati.*

In summa. §. apud Labeonem.

qui impedit me vti seruitute mihi debita, vel præscripta, tenetur hac actione: secus si opus fiat publica authoritate, vel facti memoria nō extet. h. d. vsq; ad §. itē Varus. & iste est no. §. No. §. in ver. præterea. vbi dicit partē. dic maxime. Nā idē si totū purgare vellet, vt §. cōi diui. l. si ædes. & pro soc. l. si fratres. §. itē Mela. & §. itē si in cōem. Itē Old. aut egit superior contra inferiorem, & habes in hoc §. apud Labeonē. Aut vicinus ꝯ vicinum ꝓximum, & loqtur ver. præterea. aut inferior ꝯ superiorem, & loquitur j. ver. apud Alphenū. opp. dř hic in §. apud Labeonē. ꝙ cogit alternatiuè, vel purgare, vel pati. Contra §. l. ꝓx. in fi. vbi distinctè cogit pati. dicit gl. huius alternatiuæ vltima pars est vera. Vel cōsuetum est purgari à tpe, cuius non extat memoria Sed prima sol. destruit tex. & secunda ꝯtinet diuinationem. Quare dicas. Quoddam est opus, quod debet fieri iure seruitutis, quod non præbet ꝯmodū faciēti, & tunc ille q d; seruitutē nō dēt facere, vt §. l. proxi. in fi. Quoddam est opus, q̄d affert ꝯmodū facienti, vt in purgando fossam, vbi est recollectio pinguedinis, & tūc d; agi alternatiuè: vt tex. ibi dicit, q̄d tene menti. Venio ad ver. apud Alphenū q vř oīb. ꝯdicere. Nam §. l. proxi. in fi. dř, ꝙ agitur præcise, vt patiatur in hoc §. apud Labeonē agit alternatiuè: hic agitur præcise, vt faciat, Gl. ponit plures sol. s; tene, ꝙ hic fuit actū in cōstituenda seruitute, ꝙ purgatio spectaret

1 ad dñm. † Quæritur, vtrum ille qui dēt seruitutem, debeat facere, vel sufficiat pati, collige ex istis ll. sic. Aut est actum, ꝙ ipse faciat, & tenetur facere, vt hic, in ver. apud Alphenū. Aut nō est actum, & tūc aut dñs ꝯsueuit reficere à tpe cuius non extat memoria: & cogitur vt hoc §. apud Labeonem, vt hic no. in gl. Aut de ista prescriptione nō ꝯstat, & tunc aut est seruitus oneris ferendi, & cogitur reficere. l. eum debere. §. de ser. vrb. ꝑd. Aut est alia seruit⁹, & tunc aut reficiente dño ex refectione posset cōmodum aliquod sequi, & tunc dēt agi alternatiuè, vt vel faciat, vel patiatur, vt hoc §. apud Labeonē. Si vero nullum cōmodum posset sequi, præcise agitur vt patiatur, vt §. l. ꝓxi. in fi. & §. de ser. l. quoties. §. seruitutū.

a §. Item Varus.

a Qui non patit opus nāle, vel quasi, in pristinū statū reduci, hac actione vtili ꝯuenitur. h. d. vsq; ad §. idē Labeo ait, si in agro. ibi, excauauit, subaudi, q̄d postea repleuisti, vel aēr est repletū. & Op. & vř. ꝙ actio ista nō hēat locū, nisi in opere manu facto, vt §. l. 1. §. in summa. & §. sicut. Sol. ibi negat directā, hic cōcedit vtilē. in vers. q̄q̄. ibi, deficiat, s. actio directa, & hoc iō, qa directa actio datur pro opere manufacto, vt §. e. l. j. §. hæc at actio. & §. tōties. hic āt erat canale fcm̄. & iō nō hēt locū directa, sed vtilis. & idē dř in seq. §. Old. Item op. ista actio cessat pro lucro amisso, vt d. §. sicut. sol. dř pati damnū, qa in primā nām locū restituere non patit. Et codē mō resp. ad l. Proculus. §. ti. prox. Itē op. ꝙ Labeo ꝯdicit sibiipsi, nam in ver. Labeo āt. dicit Labeo, ꝙ p̄t agi vt vicinus repleat, sed in ver. Labeo, ꝯ posito in seq. §. vbi reprehendit Namusam, dř ꝯrium. Sol. in pr. vers. dř de opere manu facto, in secundo de opere facto à natura.

a ADD. ¶ Alex. Pro intellectu huius §. vide Bar. in l. 2. in prin. ff. sol. mat.

1 *Testes in effectu probationis tantum valent quantum instrumenta, sed in modo probandi differunt.*
2 *Dies, & consul non requiruntur in priuata scriptura, in publica sic.*
3 *Testes interrogantur de tempore, quando sunt suspecti, aliàs non.*
4 *Testis de auditu suo valet, de auditu alieno non.*
Testis deponens de auditu sub cortina, vel pariete intermedio, in contractibus valet, sed in testamento secus.
5 *Testis debet deponere de vera scientia, & deponens de credulitate non probat, nisi in casibus qui sciri non possunt de veritate, vt in filiatione, & adulterio.*
6 *Parentela antiqua, an probetur per testes de auditu.*
7 *Memoriam extare, vel non extare qualiter probetur.*
8 *Famam non extare qualiter probetur.*

§. Item labeo ait, cum quæritur.

Qui vult probare memoriam extare, non d; probare diem & consulem, sed sufficit testimonium de auditu. h. d. hic §. valde not. & menti tenendus.

a Op. dř hic, ꝙ testis nō dēt deponere a de die, & ꝯsule. ꝯ in l. libellorum. j. de acc. Dicit gl. aliud ī libellis accusatoriis, vt ibi: aliud hic. Item op. in aut. vt præpo. no. Imper. §. vñ sancimus. Gl. dicit aliud in instrumento, aliud in testib. Vide gl. super verb. memoria. in fi.

1 Sed op. † de l. in exercendis. C. de fide instr. Gl. nō soluit, tu dic. in effectu probationis tm̄ valent testes, q̄tum instrā, vt lege ꝯria: sed in modo probandi differunt, vt hic. Contra hoc op. & vř, ꝙ in instrumentis non debeat apponi dies & consul. l. pe. §. idem quęsiit. §. de pig. Gl. dicit speciale in obligatione pignoris. Vide gl. quę incipit idem in obligatione. quam tene mēti perpetuo, & sic tenet, ꝙ in instrumentis obligationis realis, non requiritur ꝙ apponatur dies & consul. Docto. † nostri videntur dicere aliter, ꝙ in d. l.

2 pe. §. idem quæsiit. loquitur in priuata scriptura, vbi non requiritur dies & consul, sed in publica sic, vt in aut. vt præp. no. Imp. hec sunt vera, cōiuncta l. j. §. æditiones. §. de æden. † Vlterius op. & vř,

3 ꝙ testes debeant deponere de tpe. l. 3. §. 1. §. de testi. Dicit gl. testes nō debent interrogari de tempore, nisi qdo essent suspecti, quod tene menti. Simile not. in l. testium. C. de testib. quod dic plene vt ibi per Cyn. qui recitat verba Iacob. de Are. posita hic. Vlterius venio

a ADD. ¶ Alex. Vide Ian. in c. qualiter, & quando, de accu. & quod no. 16. q. 4. Can. in c. volumus, & refert Bal. in l. presbyteri, C. de epis. & cler. vbi dicit, ꝙ magis excusantur testes in recordatione vel variatione temporis, quàm personæ vel loci. Sed ꝙ non excusetur testis in non recordatione loci, tenet Bal. in l. testiū, C. de testi. Et de teste non deponente de tempore, vide Bal. ibidem. Et ad dicta hic per Bar. vide eundem in l. Labeo, de supel. leg. Adde an testes discordantes in loco, vel tempore probent. Bal. consi. 222. libr. 1. Quid autem si testis dicit se non recordari de tempore? Dic ꝙ probat. no. Bar. in l. si librarius, de re. iu. Spec. de teste, §. iam de interrogatoriis, versi. item de tempore, quod not. limitat ibi Io. and. & doct. in c. ex tenore, de testi. & latius in c. cum causam, e. tit. nisi omnes testes vnanimiter dicerent se recordari, quia tunc non probant.

a venioa ad gl. sup ver. audierint, &c. Dr † hic, φ testimonium de au
4 ditu v3 .h. In l. testiū. C. d testi. vbi d3 esse testimoniū de visu. dnt
b qdā hic spāle. Gl. repħēdit, qa alibi c admittitur testimoniū de au-
c ditu, vt puta, si cortina erat ī medio. Vnde est spāle hic, φ valet te-
stimoniū de auditu alieno, s3 de auditu suo, sp valet testimoniū,
d siue in ɔtu, d siue ī testamento, qd tene menti. s3 vr in eo φ gl. di-
cit de cortina, & pariete, est valde q d nouū, & posset pcedere in
e ɔtib. s3 ī testōre. e q. pp infirmitatē mutat vocē, qūo pt cognosci
f qs sit testōr? Vnde ɔ hāc gl. f determinauit Fran. Accur. & Cy. po-
suit in l. si nō spāli. C. de testa. vbi dicit, φ nisi testis viderit tunc nō
* valet. Istam gl. no. & tene menti. *Circa hoc tñ g vtrum valeat te-
g stimonium de auditu. Ia. de Are. dt qdā verba q fuerunt originali
ter Inn. c. cū cām. de testi. & recitat Cy. ī l. testiū. de testi. Spe. in ti.
de teste. §. 1. Vñ lex q dicit, φ testis debeat reddere testimonium d
5 visu, intelligo generaliter de quolibet sensu corporeo. Dr hic, † φ
h qs d3 testificari de eo qd scit. ɔ, imo sufficit testificari h de eo qd
credit. l. j. §. j. s. de vent. inspi. in corpore, de her. & Falc. §. si verò ab
i sunt. so. regulariter reqritur testimoniū de i scīa. fallit in casib. in
quib. sufficit de credulitate, vt in his, q nō possunt sciri de verita-
te, vt si volo pbare Titium filium Martini. nam vere probari nō
pt, sed ex credulitate pt. s. si probetur per presumptiones. l. filium.
s. de his q sunt sui, vel alie. iur. l. Lucius. s. de ɔd. & de. idē in adul-
k terio. k nā nō pt probari, licèt videritis vnum s. vnam, vt in c. lite
6 ris. extra de præsum. † qro qualiter l pt probari parentela m anti-
l qua? Dicit gl. per auditum, s3 hodie per concilium corrigitur, qd
m ē in c. l3 ex quadam. extra de testi. † qro, si volo pbare memoriā n
7 extare, debeo ne pbare, φ Titius dixit mihi φ audiuit à Sempro
n nio, & Sempronius ab alio, & sic per infinitum? tex. vr, φ sic in l. si
arbiter. s. de probationib. Dicit Inn. φ sm hoc sequeretur, φ me-
moriam extare, sp posset pbari, sed memoriam non extare nō, vt
qa ego nō audiui ab aliquo, nec vidi aliquem qui audiuerit tem-
pore suo, vt ipse notat in c. quid per nouale. extra de ver. si. Habes
o hic, qūo extare memoriam probatur. sed quæro qualiter o proba
bitur memoriam non extare cum sit negatiua? respondeo pba-
bitur, φ opinio est memoriam non extare. Casus est in l. si arbiter.
8 s. de prob. Idem dico † in fama, nam si diceres, φ Martianus non
occidit Sempronium, non pt probari, sed debes probare, φ fama
est, φ Martianus nō occidit, vt d. l. si arbiter. sed potes videre Inn.
circa istam materiam in c. veniens. extra de ver. si. in 6. & Spec. in
tit. de prob. §. probare. ver. vltimo quæritur, alias Spe. in tit. de no-
tor. crim. §. iam de notorio. per totum. & §. fi.

a ADD. ¶ Pom. Vide bonam gl. in c. j. in gl. fi. de præsc. lib. 6. Inn. in c. quid per no-
uale, & in c. veniens, de ver. sig.
¶ Vide Fel. in c. ad causam, de testi.

b Ale. Qñ valeat testimonium de auditu, vide Bal. l. si quis in hoc genus, & in l.
conuenticula, C. de epis. & cle. & dicit bal. in d. l. conuenticula, φ in probandis
finibus antiqs, vr sufficere probatio de auditu auditus, & vide bar. j. in fi. & vi
de no. in c. quoties, de testibus, & dicit Io. an. φ vbi testimonium de aditu nō ad
mittitur, non facit ēt talem psumptionem quæ aliquid probet, ita dr ipse in
summa sua de testi. in ver. testes de auditu, & Arch. 22. q. 5. hoc vr, dt testimoniū
de auditu facere qualem, qualē præsumptionem, & refert Lud. Rom. in §. de vi
ro, l. si vero, s. so. ma. sufficit testis de auditu in c. licèt, ex quadam, de testib9, &
ibi d. Ant. in pr. ¶ Adde an testis in redditione rōis de auditu probet, bal. ɔs. 62.
lib. 2. Et an testis deponens de auditu probet, vide per Pe. de anch. consi. vl. Ale.
cons. 82. & 130. vo. 6. & qūo intelligantur testes deponentes de auditu, per eun-
dem cons. 75. e. vol. Et an testis qui dicit audiuisse à maiori parte, sed non dicit
à quo, probet, per eundem cons. 3. & 19. & 112. lib. 4.
Clau. ¶ Adde φ dictum Archi. sequitur Pau. de ca. cons. 17. Ias. ī l. admonendi, s.
de iureiur. adde Lud. Ro. sing 341. & cons. 424. ad fi.

c Pom. Vide Ale. cons. 133. vo. 2. & consi. 1. vo. 3. & Rapha. Cuma. consi. 68. & ale. ɔsi.
25. vo. 45. in fi. pe. vo. & 117. vo. 4. Et ad hoc vide etiam Fel. c. præterea, de testi. &
in c. tam literis, ver. in gl. 1. in fi. & seq. de testi. & in c. cum causam, ver. & scias,
de testi. & in c. licet quadam, in pr. de testi. Cæpo. cons. 3. & Barb. cons. 9. & Bar.
25. vo. 2. & Im. 135. & alex. 72. vo. 1. & cons. 100. vo. 1. & d. de Rota. in decisi. nouis,
deci. 8. in ti. de testi. spol. inc. Item φ in possessorio, & alex. consi. 36. vo. 1. & Are.
consi. 45 & 32. in 2. dubio, & 83. & 103 Et de materia plene Ias. in d. l. non specia-
li, & alex. consi. 68. vo. 2. & 80. e. vo. & 118. e. vo. 2. vbi ponit quando testes deponunt
de auditu in rebus antiquis maxime ad probandum identitatem rei per confi-
nes antiquos, & cons. 62. vol. 3. vbi dicit, φ facit aliqualem præsumptionem, &
70. in fi. eo. vol. vbi dicit, de teste deponente de auditu aliquem fuisse in posses-
sione, & 81. e. vo. & 111. vo. 3. & 23. vo. 5. vbi loquitur de testibus deponentibus, de
auditu super confinibus, & Rom. 424. vbi loquitur in testibus deponentibus su
per dominio de auditu, & alex. cons. 50. & 116. vol. 5. vbi loqtur de re in antiquo.

d Pom. In ɔtibus autem concordant, vt non vitietur, dummodo testes habeant
notas voces ɔhentium, vt no. gl. 3. q. 3. c. testes, & vide gl. in c pterea, de testibus.

e Pom. Testatore. Vide etiam Ale. cons. 24. vol 3. vbi pulchre loquitur de hoc, an
testis de auditu admittatur, & an cæcus admittatur hoc casu, & alia pulchra,
consi. 90. vo. 2. & 94. e. vo. & 111. vo. 2. & 195. e. vo. 2. & 206. e. vol. & 99. vo. 3. vbi ponit de te-
ste, qui dicit se habere notam vocem contrahentium.
¶ Vide Fel. in c. præterea, in prin. de testi.

f Ale. G. Sed Bal. d. l. conuenticula, per multas rōes tenet hanc gl. vt ibi per eū,
Sed cogita, qa ista gl. quantum ad testimonium vr omnino falsa, per d. l. si non
speciali, & per l si vnus, C. de testa. posset tamen dici φ hæc gl. procederet in
codicillis & donationibus causa mortis: secus in testamentis in quibus plura
requiruntur, l. hac consultissima, C. de testa. iuncta l. fi. C. de do. causa mort. Et
hoc vr sentire Mathesi. in notab. 123. & dixi in d. l. si non speciali, Regulariter āt
valet testimonium de proprio auditu verborū alterius, qñ testis bene habebat
notam vocem loquentis, licèt ipsum nō viderit, d. l. testium, & auth. ibi posita,
24. q. 1. c. 1. & d. c. testes, Istis adde Inn. in c. præterea, de testibus, in fi. & ibi etiam
gl. & doc. & gl. 3. q. 9. c. testes, quæ videtur similis huic, & vide Cy. & bal. in d. l.
testium, C. de testi. in 4. q. & bal. & post Cy. bar. in d. l. si non speciali, & per Inn.
in c. 2. de consue. per d. Ab. in d. c. preterea, & in d. c. cum causam, de testi. & ad-
de φ Io. and. in c. ex literis, de consue. cōcordat cum hac gl. φ cortina, vel pa-
ries intermedius non impediat testimonium de auditu, si testis haberet voces
partium notas. sed doc. ibi dicunt fallere in actu testandi per not. hic per doc.
adde Spe. in ti. de teste, §. 1. ver. quid ergo si viro & muliere, &c. Et vide Fulg. in
l. si vnus, C. de test. & quæ dixi in d. l. si non speciali.

* Clau. Vide concor. per Ale. cons. 24. vol. 2. & cons. 109. vol. 3.

g Paris. Vide gl. in d. c. tam literis, de testi. vbi Are. & Fel. in c. præterea, e. ti.

h Alex. Quando valeat testimonium de credulitate, vide quæ dixi in l. quid ta-
men, §. si arbiter, s. de arb. Dicit tamen not. bal. φ si testis dicat se credere illud
quod per veritatem prius affirmauerat, eius testimonium non euanescit. Ita di
cit bal. per gl. ibi, in l. 2. §. quod obseruari, C. de iur. cal. per do. Ant. in c. quoties,
de testi. per bal. in l. 3. C. de testi. sed quid si testis dicat se pro certo credere? Di-
cit bal. in l. siue possidetis, C. de prob. φ non probat nisi assignaret rationem per
sensum corporis: Et adde istis bal. in l. solam, C. de testi. adde, φ Cy. Ia. bu. & bal.
in l. testium, C. de testi. dicunt, φ si deponant de credulitate testes, & credulitas
sit iuncta sensui, & munita ratione, seu præsumptione, probant. all. bal. tex. in c.
literis, de præsump. quē hic all. bar. Et adde, φ testis deponens per verbum, cre
do, imperitia artis non excusatur à falso testimonio, vt no. bar. in l. data opera,
C. qui accu. & vbi deponit testis de peritia artis, valet testimonium de creduli
tate, vt no. Pau. de Leaz. in rub. de testi. & de hac materia per bar. cons. inci. Va-
nucius Petri, vbi tenet φ testis deponens quem occidisse ad defensionem, pro-
bat, licèt deponat per verbum, credo. adde hic dictis bal. in rub. C. si ex fal. inst.
Adde Alex. cons. 56 lib. 2. & cons. 92. lib. 4. vbi plenius his apost. vide.

i Paris. Vide Ale. cons. 134. vol. 2. & cons. 196. vol. 6.

K Ale. Vide bar. in l. 2. in fi. j. de adul.

l Barb. Not. φ parentela probatur per auditum, vide bal. in auth. quas act. ad fi.
de sacros. eccl.

m Alex. Vide 35. q. 6. de parentela.

n Vide omnino Io. andr. in c. 1. de præscr. in 6. in gl. & bal. in l. conuenticula, C. de
epis. & cler.

o Paris. Vide Fel. in c. licet ex quadam, not. 1. & c. veniens, de testib.

§. Idem labeo ait, si vicinus.

Op. Gl. s. e. l. 1. §. Neratius. sol. vt ibi notatur.

LEX III.

Apud Trebatium.

Quidā hñt in lra, immittere, alij remittere, vt p3 in 3. gl. sm primā lect. procedūt tres primæ positiones, s3 sm aliam procedit
a quarta positio gl. Cætera prosequere, vt in gl. vsque ad §. fi. a

a ADD. ¶ Clau. §. fin. De intellectu §. aquæ pluuiæ, j. hac ea. l. vide Aret. consi. 30.
in primo dubio.

1 *Fructuarius, quando possit agere pro interdicto de aqua pluuia arcenda.*
2 *Fructuarius potest cōueniri hoc interdicto, tā pro damno dato à se, q à domino.*
3 *Dominum esse conuentum præsumitur si possidet.*
Dominium quando venit incidenter, præsumitur ex possessione.

§. Neque fructuarius.

Op. s. ti. j. l. q. bona. §. & sup ficiarium. sol. verba legis q actionē inducit, hoc requirūt, vt dño detur, s3 ptoris verba in edi
cto de dā. inf. loquuntur de oī eo q iurat calūniæ cā, &c. l. ptor. in
pr. s. ti. j. in ɔriū, qa ēt actionem ɔpetentē dño posset exercere fru
1 ctuarius. † l. j. in fi. cum l. seq. s. ti. j. so. pt pcuratorio noīe, vt ibi, nō
proprio, vt hic. cū si. qd bene no. vr. n. in rē suam ɔstitutus pcura
tor vt ibi dicit. Et hoc si vult agere tā pro damno suo q dñi, sed si
vellet pro suo tm, posset agere vtili, vt j. e. l. si vsusfructus. itē pt a-
gere ɔfessoria, vt s. e. l. j. §. item sciendum. & s. si vsusf. pe. l. 1. in pr.
Et eandem dist. adiicio, si vult agere confessoria, vel negatoria, p
seruitute, qa pt procuratorio nomine dñi, nō suo, vt d. l. j. §. fi. s. ti.
a 2. & l. j. s. si vsusf. pe. Op. dr hic, a φ † vsufructuarius nō pt ɔueniri.
2 ɔ j. e. l. vsusfructus. §. fi. so. Dicit gl. verum est, vtili. Tu dic, si ɔue-
nitur pro eo quod ipse fecit, & sic suo noīe, ɔuenitur vtili. Si p eo,
qd fecit dñs, pt cōueniri pcuratorio noīe dñi, vt s. ti. 1. l. hoc am-
3 plius. §. fi. cum l. seq. & ibi dixi, suo noīe nō, vt hic. † Quæro, quali
ter probabitur conuentum esse dñm cum sp negabit? resp. præsu-
mo eum dñm, q possidet nisi probet se alio iure possidere ne quis
cogatur dñm qrere, vt s. ti. j. l. inter quos. Facit C. de pet. hę. l. fi. idē
in actore. cum. n. hic veniat dñium incidenter vt not. j. l. px. §. Iu-
lianus. presumitur dñs q possidet, vt s. fam. erc. l. j. quod no. de ɔd.
inst. l. quidam in suo. & ibi dixi. & ff. de ser. ven. l. sicuti. §. sed si quę
ratur. Et prædicta sunt menti tenenda propter practicam.

a ADD. ¶ Ale. Aduerte, qa bar. l. 1. §. fi. s. ti. 2. formauit quęstionē, an vsufructuarius
dominum defendere teneatur, & ibi dicit se hic dictu rum, & in hoc articulo,
vide Io. de Im. in d. l. j. §. fin. iuncta l. qui viam, s. tit. 2. non tamen respondet ad l.
hoc amplius, §. fi. cum l. seq. & adde gl. in d. l. hoc amplius, §. quæsitum, per quē
se fundat bart.

LEX IIII.

1 *Principium inspicitur.*
Iussus iudicis excusat.

1 Quanquam. Sufficit ad hãc actionẽ, quẽ eẽ dñm loci, tpe quo ędificauit. h. d. † No. ꝙ inspicim⁹ principiũ. Et rõ est, qa verba legis q̃ dabãt hãc actionẽ, reqrũt hoc.
a Itẽ no. ꝙ iussus iudicis excusat. a Ad vtrũq; gl. op. & nõ soluit. vide gl. ibi. & l. q̃ nõdũ. §. qđ dr̃. de pig. S3 illud ↄtingit pp gñalẽ oblõnẽ ꝑcedentẽ. Vide aliã gl. q̃ inc. qm̃ nõ dolo fecit, &c. ibi C. de ap. l. quoniam. Dic vt ĩ. de reg. iu. l. non videntur. §. qui iussu. per glo. & per Dý. in c. quod quis mandato. ext. de reg. iu. in 6.

a ADD. ¶ Alex. Ita allegat Bar. in l. 3. in 7. q. prin. C. de pign.

1 Fundus venditus post intentatum iudicium aquæ pluuiæ arcendæ non efficitur litigiosus, sed actio ipsa facta litis contestatione sic.

Res est litigiosa, quando est quæstio de dominio, vel de re actione personali, sed si de opere facto in re, vel de aliquo iure reali, non. (sidet, nisi facta reuocatoria.

2 Sententia lata de opere destruendo, non fiet executio contra illum, qui nunc pos-

3 Possessor conuentus qui postea desiit possidere, an dãnari possit ex eadẽ instantia.

§. Iulianus. Licèt res vẽdat pẽdẽte iudicio, actio, siue iudiciũ aquę pluuię arcẽdę intẽtatũ nõ extinguit. h. d. Op. dr̃ hic de dãno ꝑterito. ↄ. ĩ. e. l. si terti⁹. §. offin. Sol. vt gl. itẽ
1 op. ĩ. e. l. emptor. Sol. vt in gl. † Quero, an fund⁹ sit litigiosus a in ca
a su h⁹ §. gl. dicit ꝙ nõ, qa actio ẽ personalis, s. qa nõ de dñio q̃ritur hic, s3 de opere facto in fundo, vt in auth. litigiosa. C. de litig. Vnũ tñ bene dico, ꝙ actio ipsa bene ꝑ lit. cont. est facta litigiosa, & nõ
b posset trãsferri: s3 ipse fund⁹ sic. Aduerte ergo b ꝙ ex gl. ista colligitur, si est qõ de dñio, res est litigiosa, fm formã auth. litigiosa. s3 si qõ est de re actiõe ꝑsonali, tũc idẽ, qa res est litigiosa per litis ↄtestationẽ: vt l. 2. C. de litig. Si vero nõ est qõ de dñio, vel de re, s3 de opere facto in re, vel aliquo iure reali, tũc res nõ est litigiosa, sed
2 actio, vt dixi hic. Plenè dicam ĩ. de litig. l. j. † Quæro, lata sententia de opere destruendo, an fiet executio ↄ illum q̃ nũc possidet? tex. vr̃ dicere ꝙ sic. ibi, si nulla alienatio facta esset. Tñ ↄ̃rium credo, qa ista est actio ꝑsonalis, vt ĩ. e. l. si terti⁹. §. aquæ. ergo & ↄ. singularẽ successorẽ nõ fiet executio, vt l. j §. necessario. s̃. si mu. ven. no. nisi prius ageretur reuocatoria, vt inst. de act. §. itẽ si qs in fraudem. & no. per Inn. in c. fi. ext. de al. iu. mu. cau. fa. Et iste text. dicit
3 de modo ↄdemnandi, non de modo exequendi. † Quæro, ago c ↄ
c possessorem, q postea dolo desiit possidere, an mõ dãnari debeat ex ead. instantia? Sed dubiũ est, quia possidens tenetur directo, dolo desinẽs possidere tenetur vtili l. fin. aũt. §. sed & is. & l. q petitorio. §. j. s̃. de rei ven. & l. parẽ. ĩ. de re. iu. & sic cũ alteretur actio, nõ vr̃ posse dãnari ex ead. instantia. sed Dy. dicit, ꝙ ↄ eos multũ facit ista litera, sed nihil facit, qa actio aqu. plu. ar. sp durat directa, licèt alienetur, secus in casu proposito, qa actio alteratur. Et istã q. mouet Rof. in ti. de rei ven. & Spe. in ti. de inter. q̃ fiunt ante lit. cont. Cy. tangit eam in 7. q. C. de al. iu. mu. cã fa. & alij doc. dicunt. Insti. de act. §. j. & Iac. Bu. dicit in sua lec. super ti. de act. ꝙ q̃do qs desiit possidere dolo malo, ñ variatur actio, q̃ remanet directa, sed mutatur q̃dã qualitas, qa possidens tenetur directa directo. sed si do-
d lo desiit possidere, tenetur directa vtiliter, d ergo ex ead. instantia pt̃ sequi ↄdemnatio, vt l. in delictis. §. si detracta. s̃. de nox. & q̃q̃ in rub. s̃. de rei vend. dicat gl. ꝙ sit directa directo, & directa vtiliter, tamen nõ placet, quia rei ven. h3 duo participia formalia. Vnum ex parte agentis, ꝙ sit dñs. aliud ex parte ↄuenti, vt possideat. Mõ si alterum deficit, non pt̃ dari directa ↄ desinentem dolo possidere, datur ergo vtilis. Et hoc t3 Pet. & Cy. de rei ven. super rub. & vr̃ casus de pe. hæ. l. nec vllam. §. is ãt qui. & l. ẽt si putauit. §. itẽ si qs. & l. de electio. §. j s̃. de nox. Remanet dubium, an possit ex ead. instãtia ↄdemnari: & si vis dicere virtute vtilis, sequeretur ↄdemnatio, qđ pt̃, vt l. cũ hr̃ditas. s̃. ad Treb. & l. j. § j. e. ti. Nã in fideicõmis. transeunt vtiles, & tamen ex ead. instantia sequitur condemnatio, vt ibi patet. Facit l. 2. §. si sub conditione. de bo. pos. sec. tab. facit etiam inst. de nox. §. omnis. coniuncta l. seruus. s̃. de his qui no. inf. Eadem ergo ratione, si ago contra eum qui non possidet, sed dolo desiit possidere, postea pendente iudicio incipit possidere, condemnatio sequitur. l. quæsitum. in prin. de pecul. Si vis dicere, ꝙ ex ead. instãtia condemnatio sequatur virtute directæ actionis ab initio propositæ, posset fieri, licèt tibi directa modo non competat. l. si post acceptum. s̃. de rei vend. vbi si non facto meo desino esse dominus, ex ead. instãtia sequitur condemnatio, multo magis si aliqualiter remaneo dominus. Ex prædictis not. distingue. aut alteratur qualitas actionis, aut ipsa actio. Si ipsa actio, tũc aut alteratur de directa in vtilem, vel econuerso, aut de aliqua in nullam, & hoc secundo casu: aut contingit hoc facto conuenti, & nil potest imputari, & sibi non præiudicat, d. l. si post acceptum. alias secus, insti. de perp. & temp. act. §. fi. s̃. de mi. l. si filius.

a ADD. ¶ Ale. Adde quod no. scripsit bar. in l. post contractum, ĩ. de don. adde tamen ꝙ res litigiosa non impeditur alienari alienatione necessaria, vt no. bar. in l. damni. §. si dominus, s̃. ti 1. ¶ Adde videndum Rom. cons. 270.

b Barb. No. fin. duo ex gl. primo ꝙ vbi ñ ẽ qõ đ re, s3 solũ đ ꝑe facto ĩ re, tũc nullo mõ efficitur res litigiosa ẽt ꝑ ↄtestationẽ: actio tñ bene fit ꝑ ↄtestationem. Secundo, ꝙ vbi fit quæstio de re per accusationem personalem, fit res litigiosa per lit. cont. & similiter fit ipsa actio per d. l. 2. hoc tenet bar. in l. j. ĩ. de litig.

c Ale. Adde bar. in rub. s̃. de rei ven. & l. j. ĩ. de actio. & ibi. & per bar. l. caratoris, C. de ne. ge. & adde quæ habentur in l. vtiq;. s̃. de rei ven. & adde no. per bal. l. more, C. de rei ven. item vr̃ ꝙ si vult agere ↄ nouũ possessorem qui consecutus est possessionem post lit. cont. factam cum primo, non si necessarius nouus libellus, iuxta no. per b al. l. 1. C. cõi diuid. plenius Inno. ca. quia. v. de iud. quia vr̃ velle ↄ̃rium, & hic adde Ang. in rep. l. si quis vi. §. differentia, ĩ. de acquir. poss.

d Limita qñ à principio competebat directa, sed tempore sentẽtiæ competebat vtilis, & ita loquitur Bar. secus si à principio nõ competebat nisi sola vtilis, vt est tex. no. fin vnum intellectum in c. cum ad sedem, de rest. spo. & ibi do. Ant.

§. Idem Iulianus. Dominus qui non fecit, nec nomine eius vtiliter factum est, tenetur hac actione ad patientiam. & tenetur qui fecit, ad interesse, interdicto, quod vi aut clam. h. d. cum l. seq.

LEX VI.

1 Vicinia quando agitur de iure personarum, intelligitur de vicinia habitationis: secus de iure fundorum.

2 Vicinus & vicinia dicuntur vsque ad locum à quo exaudiri potest vox secundũ communem cursum temporum, nisi ex communi vsu loquẽdi aliter appareat. Practica vocandi vicinos.

3 Habitantes prope me in domo conducta quando dicantur mei vicini.

4 Domum contiguam habens ex parte inferiori domui meæ, cuius introitus à meo introitu multum distat per longum spatium à latere anteriori, an dicatur meus vicinus. (sificandum.

5 Vicini proximiores qui dicantur. vbi quòd qui est proximior, est habilis ad te-

6 Statutum quòd vicini teneantur emendare damnum, si non ceperint malefactorem, intelligitur de vicinis habilibus ad capiendum.

7 Ciuitas, & castra qualiter dicantur vicini inuicem. remissiuè.

Si tertius. Op. in aut. de fideius. & in aut. præsente. C. de fideiuss. s3 hic vterq; principaliter tenebatur. ibi vnus principaliter, alter accessoriè. Op. de l. j. §. si quis in suo. ĩ. ne quid in lo. publ. sol. vt in gl. quia ista lex debet intelligi fm distin-
a ctionem illius. Item hic dr̃, a vicinus, qui habet fundum ꝓximum.
1 ↄ† qa proprie de domib. dr̃ vicinia. vt s̃. si. reg. l. sed & loci. §. fi. so. fundi non dñr inuicem vicini, vt ibi, s3 dñi fundorum, sic, vt hic. Item hic agitur de iure ipsorum fundorũ, vel de eo, qđ ipsis fundis nocet, & prodest. S3 si de iure personarũ q̃ritur, vt ꝙ filius sit natus in domo scientib. vicinis, intelligo de vicinis habitatione,
2 vt C. de nup. l. si vicinis. ñ de habẽtib. ꝑdia ꝓpinqua. † q̃ro, vsq; ad
b quẽ locum b dñr vicini, seu de vicinia? resp. Vsq; ad locũ, à quo pt̃
c exaudiri c vox hoĩs acclamãtis, vt s̃. ad Silla. l. j. §. eodem autem tecto. & §. potuisse. sec. Ia. de Are. & alios modernos. Quòd intelligo, nisi ex cõi vsu loquendi appareat, ꝙ aliter vicinia accipiatur. ĩ. de ver. si. l. vt Alphenus. de flu. l. j. §. j. & de fun. inst. l. cum delanionis. §. asinam Et cũ voces aliæ sint altæ, & aliæ bassæ, de quib. intelligit? resp. de cõib. ar. s̃. de hær. inst. l. suus. §. puto. item cum lõgius audiantur voces tpe quieto q̃ vẽtoso, vel ↄ, fm quod tempus iudicatur? Resp. fm naturalem & communem cursum temporum, ar. ĩ. de flu. l. j. §. ripa. item cum longius exaudiantur de loco alto, q̃ de loco depresso & clauso, qualiter hoc intelligitur? resp. Qñq; fit denominatio vicinorum respectu certi actus, vt dicit statutũ, ꝙ teneantur vicini si non ceperunt malefactorem, tunc ponetur homo acclamans in loco maleficij commissi. d. l. j. §. eodem autẽ. qñq; fit denominatio vicinorũ respectu personæ, puta dicit ↄstõ cpi, an sit quis vsurarius, probetur per vicinos, tunc dicerem hominem acclamantem ponendum in ostio illius domus. arg. ĩ. de
3 ver. si. l. mille passus. item q̃ro, † an habitantes propè me in domo conducta, dicantur vicini mei? resp. aut tractamus de iure fundorum, vel ædium, & non dicentur vicini, vt s̃. ti. j. l. qui bona. §. q dãni. ver. vicinis. vbi ponitur copula inter vicinos, & inquilinos. Facit s̃. e. l. apud. §. aquæ. & l. q̃q̃. in pr. coniuncto principio huius l. Si vero tractamus de iure, seu qualitate personarum, tũc non curo inter domum ꝓpriam, vel ↄductam, ar. ĩ. de iniur. l. lex Cornelia.
4 §. domum. cũ §. itẽ † pone, ꝙ aliquis habeat domum mecũ contiguam ex parte posteriori, introitus aũt eius ab introitu meo distat ꝑ lõgũ spatiũ, qm̃ sit iter ꝑ diuersas stratas, an ille dicatur mihi vicinus? Resp. in hac & simili materia vicinus hẽbitur, si verbũ vicini in tali materia ꝓfertur, d. l. s3 & loci. §. fi. s̃. si. reg. & hic. & s̃. ti. j. l. dãni. §. si is q vicinas. s3 in alia materia, vbi đ iure, & qualitate cohæretis ꝑsonæ tractaĩ, tũc talẽ ñ assumerẽ vt vicinũ. Nõ. n. sufficit sola ꝓpinquitas domus, s3 reqritur possibilitas ↄseruãdi, nõ. n. est dicendũ ꝙ iste, q iuxta domũ meã detinetur captiuus, dicatur meus vicinus, vt s̃. ad Silla. l. si qs in graui. §. subuenitur. Facit s̃. de
5 postul. l. j. §. bestias. cũ si. ¶ † Vidimus, q dicãtur vicini. q̃ro q dicãt

a ADD. ¶ Ale. Dicitur. Idem Spe. ti. de empt. & ven. §. j. in prima forma, super verbo, sita in tali.

b Paris. Locum. Vide Fel. in c. quosdam, de præsum.

Clau. ¶ Vide Pan. in d. c. quosdam. de præsum. qui dicit bar. hic nõ intelligi quãdo tractatur de vicinis eiusdem loci, sed de vicinis diuersorum locorum.

c Ale. Exaudiri. Adde bal. in l. si vicinis, C. de nup. vbi etiam quis locus dicatur vicinus, & omnia hic dicta per bar. sequitur Pet. de Anc. in c. canonũ statuta. extra de const. in ver. vlterius. quia in statutis sæpe fit mentio de vicinis, & idem quod hic tenet bar. in l. fi. C. de his quibus vt indig.

pro

a proximiores vicini? Et pono q. q̃ impulit ad hunc tractatũ. statuto ciuitatis tuderti cauet̃, q habeat̃ p ciue ille, q pbatur habitasse per x. an. in ciuitate, per 4. vicinos pximiores, qualiter pbabit qs se habitasse per x. an. & per quos vicinos? Et hic vr̃, q ille q. est mihi magis ppinquus vicinus, dicat̃ pximus, & ppinquior vicinus: alius dicat̃ 2. vicinus, alius tertius, & sic de singulis, vt hac l. in pr. qđ est verũ in materia h⁹ l. vbi de iure reali tractat̃, s3 in q. pposita al'r dicerẽ. qđ n. si prope me habitat qdã infans, vel furiosus, vl' aliter inhabilis ad testimoniũ? Certè hic nõ dicetur vicinus pximus, qa sicut alius pp loci distantiã nõ dr̃ vicinus pximus, ita hic pp etatẽ vel morbum, vt s. ad Silla. l. si qs in graui. §. surdus. vbi vr̃ casus. Dico ergo illũ pximiorẽ viciñũ, q est pximior habilis ad te
6 stificãdũ. Et idẽ † dicerẽ b in statuto quo cauet̃ q vicini teneãtur
b emẽdare dãnũ, si nõ ceperint malefactorẽ, intelligo de vicinis ha
c bilib. ad capiendũ per dicta iura. c ¶ † Qualiter aũt ciuitates, & ca
7 stra dicantur vicina inuicem, dic vt in l. 4. §. si tam vicinum. s. ti. 1.

a ADD. ¶ Facit ét qui dicantur proximiores ɔsanguinei, & si statutum facit mẽtionẽ, q in ɔ̃ctu minoris requiratur ɔsensus ɔsanguineorũ, intelligitur de pximioribus, sm bal. l. fi. C. de ver. si. & an illo casu verificetur in ɔsanguineis pupillis, vide bal. l. in coniũctione, C. de nup. sicut đr bar. hic in vicinis, & bal. l. 1. ad fi. C. q. admit. adde qs dicat̃ pximior, bal. conf. 1. lib. 3. Et q. dicat̃ pximiores ex linea, vide eũdẽ Bal. ɔsi. 271. li. 3. Pe. de Anc. ɔsi. 94. vbi ponit qđ si dictũ sit q possit legare, propinquioribus de domo, an comprehendantur etiam fœminæ, & consi. 151. vbi quid si dictum sit deueniat in propinquiores de domo.

b Adde in simili bal. d. l. in ɔiunctione, C. de nup. ad fi. & facit qđ in simili not. gl. & Bar. l. si ab hostibus, §. 1. so. ma. & per hoc đr Pau. de ca. q si statutũ disponit, q minor non possit se obligare sine ɔsensu ppinqui, si qs velit pbare ɔ̃ctũ cũ minore esse inualidum, dẽt articulare, & probare, q habeat propinquum præsentem, & habilem ad consentiendum. Facit qđ no. in l. idem, s. pro soc. & per bal. l. j. C. vnde vir & vxor, per Bar. l. si seruum stipulantis, in pr. de ver. obl. adde iungenda huic apostillæ, quæ Pet. de anch. scripsit eius consi. 214.

c Clau. Contra istud vr̃ facere illud qđ notat Ale. l. j. §. nũciatio, s. de op. no. nun.

1 *Actio mere personalis non transit in singularem successorem sine cessione.*

2 *Actio personalis in rem scripta sine cessione transit in singularem successorem in genere: non in specie, & nu. 4.*

Actio realis, & in rem scripta qualiter differant.

3 *Actio personalis competens venditori, an transeat ad emptorem.*

4 *Ius agendi, an transeat contra singularem successorem, & nu. 1.*

5 *Officium iudicis nobile in rẽ scriptũ, trãsit in singularẽ successorẽ secus psonale.*

Officiũ iudicis nobile qualiter cognoscatur, q sit personale, vel scriptum in rem.

Cautio damni infecti ita potest peti ab emptore, sicut à venditore.

6 *Ius excipiendi quando transeat ad singularem successorem.*

7 *Ius excipiendi, an transeat contra singularem successorem.*

§ Si quis prius. Hæc actio ẽ psonalis scripta in rẽ, & iõ p dãno futuro ad singularẽ successorẽ
1 trãsit. h. d. † Op. ẽ actio psonalis, a ergo nõ trãsit in singularẽ suc
a cessorẽ l. 3. in fi. s. vsufr. quẽad. ca. & l. q̃dã. §. is aũt. s. de edẽ. & l. eũ. ĩ pr. j. de fur. gl. in ver. trãsibit. dicit fallit hic, sicut in qbusdã casib. aliis & vide gl. q̃ allegat l. 3. & si qs. §. si operas. s. de vsur. s3 nõ trãsit ibi eadẽ actio in specie, s3 in gñe sic, vt vidistis in l. si seruus cõis Meuij. §. fi. j. de sti. ser. & ibi dixi. & l. fluminũ. §. adiicit. nõ facit, qa ibi nõ trãsit nisi cedat̃, & in l. j. §. in locũ j. quo. leg. illa facit, s3 licèt
b sint psonalia interdicta, b sunt tñ scripta in rẽ, vt inst. de interd. §. pe. itẽ in ea. gl. ibi. §. videam⁹. actio nõ trãsit ad singularẽ successorẽ, s3 est ɔsolidatio in vnũ vt ibi & l. 2. §. voluntatẽ. & l. 3. s. so. mat. itẽ in ea gl. ibi. l. 2. §. fi. & l. seq. & l. in hoc iudicio. Istæ duæ loquunt̃ in actionib. mere realib. & de istis nõ erit dubiũ, s3 in l. nõ solũ. §. fi. s. ti. 2. qa est scripta in rẽ, iõ trãsit in singularẽ successorẽ. l. fi. & l. pe. s. ti. 2. & sic nõ reperies mer psonalẽ sine cessiõe trãsire aliquo casu. so. gl. q iõ transit, qa ista ẽ personalis scripta ĩ rẽ l. emptor. & l. post vendõẽ. j. e. s3 certe nõ trãsit eadẽ actio numero, seu spẽ, s3
c in gñe, c vt statim dicã. † q̃ro, q ẽ dña inter actionẽ realẽ, & actiõẽ
3 in rẽ scriptã? Et gl. j. px. §. rñdit, & dixit bñ. & vide eã in verb. in psonã q̃ incipit, qa q ea tenet̃, &c. tene mẽti, qa no. loqtur qa actio in rẽ psupponit eũ ad quẽ res peruenit obligatũ in personali rei puẽtione. Et ex hoc seqtur, q in actione scripta in rem, alia ẽ actio, qua tenetur autor, & alia qua tenetur successor. Non. n. tenet̃, qa successor, sed qa possidet. l. de eo. §. fi. s. ad exhi. Et sic s. px. nõ ẽ dicẽdum qđ ambulet eadẽ actio numero, s3 actio in genere, ɔ singularẽ successorẽ. idẽ ecõuerso. Nõ. n. qs h3 actiõẽ qa successor, s3 qa dñs est effectus. Et illud ẽ vtile scire pp libellũ qa nõ habeo necesse facere mentionẽ de psona autoris, secus si ab eodẽ in me trãsiret. C. de pc. l. q stipẽdia. & quod no. de hæ. vel act. vẽ. l. j. q̃ro, qđ si post iudiciũ acceptũ facta sit alienatio? Gl. h. d. secus, vt j. e. l. post venditionẽ. ibi añ iudiciũ. s3 non est verũ. q. ibi loqtur post venditionem. nõ fcã traditione. hic vero tradidit, qa dicit, dñium trãstulit, ergo eius actio perimitur. l. si seruus. in pr. de cõd. fur. secus si sine fcõ eius, vel autoris eius, actor desineret esse dñs, vt l. s3
d nec legatarius. & l. & iõ. de cõd. fur. Venio ad verba Dy. d & posse dicere, dic vt ipse ponit in c. is qui in ius. extra de re. iu. li. 6. & qđ hic, & in §. adiicit, l. fluminũ. s. ti. j. dr̃, ibi dicit. Tñ intẽdo aliqua vltra dicere. † q̃ro, an actio psonalis ɔpetẽs vẽditori trãseat ad ẽptorẽ? Dicit Dy. qñq; actio icipit ɔpetere añ ɔ̃ctũ, & añ traditiõẽ, scđo post ɔ̃ctũ, & añ traditionẽ, tertio post ɔ̃ctũ, & post traditiõẽ. Prĩo casu, aut ista est actio q̃ ɔpetit p dãno pterito, & ɔperit vẽditori, nec eã cedere tenet̃. l. j. §. si fundũ. j. de aqua quo. & æsti. l. quecũq3. j. de actio. & ob. & arborũ fur. cæ. l. fi. & l. si seruũ. j. de iniur. Si vero p futuro dãno, & tũc, aut ẽ actio mere psonalis, vt ex stipłone, & nõ trãsit nisi cessione fcã. l. dãni. §. si is. & §. emptor. q. s. đ dãno inf. & l. oẽs. §. fi. s. vsuf. quẽad. caue. Si est scripta in rẽ, tũc trãsit, vt hic. Et illud dictũ Dy. ẽ verissimũ, qñ aliqđ corpus vẽditur, s3 qñ nõ corp⁹ vẽditur, vt puta nomẽ, & tũc trãsit sine cessione i⁹ ɔpetẽs ante ɔ̃ctũ illius noĩs occasione, vt ɔ fideiussores & pignora. l. emptor. de hær. ven. & C. de act. & obl. l. si insolutũ. & l. si à creditore. Facit qđ dixi in l. hrs à debitore. j. de fideius. 2. casu, qñ cõpetit post ɔ̃ctũ, & ante traditionẽ, tũc nõ trãsit, s3 tenet̃ cedere. pbat̃ in l. is q in puteũ. § si postea. j. qđ vi aut clã. & j. l. eũ q. & l. iter. j. de fur. & l. quod sæpe. §. si res. s. de ɔ̃h. emp. supple aliud, q ĩ oĩb. casib. in qb. in casu pcedẽti trãsit sine cessione, ita & hic, per eadẽ
4 iura. 3. casu, qñ post ɔ̃ctũ, & post traditionẽ, tũc dicit ipse, iste casus indubitabilis ẽ d. l. is q in puteũ. §. si postea. S3 iste ẽ magis dubitabilis. q̃ aliqs, vt dicã plenè in l. cũ vir. j. vsuc. & ẽ materia multũ subtilis. † 2. q̃ro, vtrũ ius agendi trãseat ɔ singularẽ successorẽ? Dy. s. ti. 1. l. fluminũ § adiicitur. & d. c. is q. dicit eadẽ verba. qa si ẽ personalis mere, nõ trãsit. l. j. §. si hrs. ad Treb. & l. cũ q. C. de act. & obl. & no. ĩ d. §. adiicit. Si est personalis scripta in rẽ tũc trãsit l. em
5 ptor. & l. post venditionẽ. j. e. † q̃ro circa hoc, e vtrũ offm iudicis
e nobile possit exerceri ɔ singularẽ successorẽ? Et dubiũ ẽ. qa offm iudicis nõ psupponit obligationẽ. l. q per collusionẽ. §. fi. s. de act. emp. & sic vr̃, q trãseat, put rei vendicatio. iurisconsultus voluit aliud, qa nos hẽmus offm iudicis personale. l. q̃dã. §. is aũt. s. de eden. Habemus offm iudicis in rẽ scriptũ. l. causæ. §. interdum. s. de min. & illud trãsit. s3 qualiter poteris cognoscere, an sit offm personale, an in rẽ scriptũ? Dic, q qñ æquitas eadẽ q̃ dat ɔ principalẽ. sub est, vt trãseat ad singularẽ successorẽ, tũc est personale, als scriptũ ĩ rẽ, vt per iura pdicta pbatur & iõ nõ est dubiũ q cautio dãni infecti pt peti ab emptore, sicut à venditore, qa est eadẽ æquitas. l. q
6 bona. in pr. s. ti. j. † q̃ro vtrũ ius excipiendi trãseat ad singularẽ successorem. Dicit ipse, q sic indistinctè. l. si mr̃. §. item Iulianus. j. de exce. rei iud. & l. idẽq; §. fi. ff. pro soc. & in l. si à te. §. Iulianus. j. de exce. rei iud. & l. idẽq; §. fi. ff. pro soc. & in l. in hoc iudicium. §. si inter socios. s. communi di. Gul. de Cu. in l. et s. de iurei. nititur limitare Dy. q sit verum dictum suum qñ exceptio est in rẽ scripta: secus si personalis mere. l. qa tale. s. sol. ma. sed Dy. dicit verum per l. si tibi. §. pactum. s. de pact. Sed dices tu. Bñficium personale nõ trãsit ad heredes, qũo transit ad singularẽ successorẽ? resp. qa beneficium psonale, & exceptio personalis perit perẽpta persona, iõ nõ trãsit ad hæredes, s3 ad singularẽ successorẽ trãsit superueniente persona. qa commoditas trãsit. Limita hoc dictum Dy. esse verũ, q transit exceptio personalis, si persona super uiuit. als secus, vt d. §. pactũ. & hoc verum, nisi exceptione careat, iõ qa vendidit, tunc emptori, non competeret, vt s. de pec. l. quæsitum. §. si annua. rõ, qa æquitas q̃ parat exceptionem ɔ venditorem, cessat in emptore. Et pdicta intellige in exceptione, q̃ causat̃ aliqua ægtate, alia, q̃ p exactionem, tũc. n. an exceptio facta ab vno alteri prosit, dic vt in l. quoties. j. si fa. fur. fe. dica. & ibi plene di
7 xi. † q̃ro, an ius excipiẽdi f transeat ɔ singularẽ successorẽ. Dic la
f tius q̃ Dy. aut per transitũ ad singularẽ successorẽ factum, æqtas exceptionis pimitur. & exceptio nõ trãsit ɔ singularẽ successorẽ. l. fi. in pr. C. de iur. do. & j. de fideius. l. cũ is. & qđ ibi dixi. aut nõ perimitur, & tunc aut erat mere exceptio, aut erat exceptio iõ, quia actio. 1. casu distingue secun. Dy. aut est exceptio rei cohærens, &

a ADD. ¶ Ale. Vide per d. Ant. post alios in c. quia V. de iud. & qđ no. Bar. l. quanq. §. Iulianus, s. e. & vide in l. creditore, & quod ibi no. de euic. & not. per Bar. l. 3. C. quod me. cau. & adde, q locans vel promittens pro se. & successoribus, non obligat singularem successorem sm Bal. in l. emptorem, C. de loca. Adde an singularis successor teneatur stare locationi bal. consi. 38. lib. 1.

b Adde qđ not. gl. & ibi bar. in l. ait prætor. §. hoc at interdictum, & in l. 1. in fi. de op. no. nũ. & đr bal. l. fi. ver. q̃ro de officio, C. de ɔ̃h. empt q si rusticus mihi pmisit purgare riuum quẽ tibi vẽdo, poteris tu emptor ad hoc ɔpellere rusticũ.

c Genere. Adde no. per Bar. in d. l. 3 C. quod me. cau.

d Dy. Adde l. etiam si in rem, & quod no. s. de iureiu. & in l. si à te. §. fi. j. de excep. rei iud. & qđ no. in l. 3. §. si filius, s. quod quisque iur. per d. An. & alios in c. quia V. de iudi. & quod no. bar. in d. l. quanquã, §. Iulianus, s. e. & quod dixi in l. possessio, j. de acq. pos. & Bar. in d. l. 3 C. quod me. cau. & adde, q ius recipiẽdi obligationem, & ius retentionis, & defensionis, transit in singularem successorem, l. 3. & ibi Bal. C. quod met. cau.

e Paris. Hoc. Vide Caro. Rui. in l. 4. §. cato, & ibi Ias. j. de ver. ob.

f Ale. No. ista ad qõ. de qua per bar. de pace ɔstan. in verbo, Opizoni, Pone, inter duo castra erat qõ de aquæ publicæ ductu, & fuit inter ea lata sñia: demum Imperator ɔcessit mihi vnũ ex illis castris, nunquid tenear seruare illã sñiam? Et finaliter bal. ɔcludit, q nõ, dum tñ boni viri fungar officio, sicut ipse Imperator indulsisset si certioratus fuisset, qđ maxime est, si alium non lædo. & vide etiã Bal. d. l. emptorem, ver. 2. op. cum ver. seq. & Bar. in l. idemque, §. j. pro socio.

transit ꝯ reū.l.exceptio.ꝭ.de exc.& de exce.rei iud.l.j.in fi. de pig. l.si superatus.in fi.l.inuitus.§.plerūq;.cū si.ꝭ.de re.iu. Aut erat cohærens personæ,& tunc aut succedit qs titulo lucratiuo aut one roso.l.apud celsum.§.de auctoris.& §.seq.ꝭ.de dol.exce.2.casu qñ erat exceptio,qa actio,& sic nō ꝓpriè:& tunc non transit contra singularem successorem. C.loc.l.emptorem.cum si.iō.n.locator non pt expellere colonum,qa tenetur actione ex ꝯducto.illa exceptio non datur contra emptorem,sicut nec ipsa actio daretur, vt ibi notatur per Cy. in quarto contrario. sed si esset talis actio, quæreretur ꝯ singularem successorem,eadem ratione exceptio.

§. Aquæ. Declara,vt dixi s.proximo §.

1 *Libellus qualiter formetur in actione damni infecti & qualiter formetur sñia.*

1 §. Officium. Lege vsq; ad fi. Op.s.ti.2.l.pe.so.vt in gl. Ex hoc §. nota † qualiter formetur libellus in

a hac actione. a Et quidē circa modū narrādi d3 qs dicere fundū in quo timetur dānū, ad se pertinere iure dñij, vel quasi;& illū fundum,vbi est opus factū,ex quo timetur,ptinere ad reum dicto iure,vt s.e.l.apud.§.aquæ.& ꝭ.e.l.qđ principis.§.hæc actio, Item d3 dicere,ꝙ timet dānum dari fundo,nō sibi actori,vt ꝭ.e.l.post vēditionem.s3 si diceret.sibi,puto procedere ꝑ ea,ꝙ dixi in l.si prius. s.ti.2.Et facit ad prædicta l.pe.ꝭ.e. Imō verò ꝯcludēdi ꝯ eum qui fecit opus,petā eum cōdemnari,vt opus destruat, & damnum emendet,si quod post lit.cont.contingeret, ꝯ eum qui nō fecit.petam ꝙ condemnetur vt patiatur opus tolli ipsius expensis.sc.pe-

b tentis.s3 an hoc casu b tenebitur de dāno qđ post lit.cōt.cōtingeret,hic nō exprimitur,s3 puto ꝙ sic:qa sua culpa dānificor:qa me tenet in litigio.l.si finita.§.eleganter.& ibi no.s.ti.j. Secus puto si iustam cām litigādi haberet.facit quod no.s.de rei vē.l.itē si verberatum.§.fi.cū l.seq.itē qñq;.agitur alternatiuè,vt faciat, vel patiatur opus tolli,vt s.e.l.2.§.1. item potero, si volo, in libello exprimere modum restituendi operis, vt ꝙ destruat, vel fossam repleat,& similia,vt ꝭ.e.l.vicinus.Vidimus de libello. de sñia qualiter formabitur circa operis destructionem, apparet ex ꝓdictis.cir

c ca damna c dic,si liqueat de quantitate dāni,ꝯdemnet in certa qtitate:si ñ liqueat sine culpa actoris,forte qa dānum ꝯtingeret post conclusionē causæ ante sñiam, tunc condemnet iudex ad emendationem damni,reseruata sibi taxatiōe,ar.l.terminato, & quod ibi not.C.de fru. & li.expen. Si.n.hoc non fieret post sententiam non posset peti,quia venit officio iudicis mercenario, vt ꝭ.e.l.supra iter.§.j.executio autem fiet vt no.ꝭ.e.l.vicinus.circa prin.

a ADD.¶Ale.Actione,Adde quod habetur in l.post venditionem,in fi.hic alle.& Spe.in ti.de cau.pos.§.priuata,ver.vtrum si facis.

b Barb.Quod est verum nisi habuisset iustam cām litigandi,ar.l.illud,s.de pe.hę.

c Ale.Damna.Nota iudicem posse iudicare super his, quæ contingunt post conclusionem in causa,& sequitur Bal.in l.cum propria.C.si quis alteri,vel sibi.

LEX VII.

1 *Vasallus,an poterit seruitium retractare cedendo feudo.*

2 *A collectarum solutione,an quis liberetur cedendo fundo.*

Is cum quo. Qui ꝯuenitur ex suo facto,nō liberatur cedēdo rei,secus si ex qualitate rei ꝯuenitur.

1 h.d.Nota diligenter rōes,q̄ ponūtur in tex.† q̃ritur nūquid vasal

a lus possit retractare seruitium cedēdo feudo? a Et est ar.ꝙ nō s.de le.2.l.Imperator.§.si centum.C.de fun.pa.l.qcūq;.lib.xj.in ꝯrium s.de vsuf.l.cum fructuarius.& l.& si forte.§.Labeo.s.si ser.vē.determinatū fuit ꝙ non posset ꝑ prædicta iura,& vr ꝯ casum de vas. g ꝯ ꝯst.Loth.c.j.s3 dictum c.loqtur qñ feudum fuit ꝯcessum sim ꝑr.secus si cā seruitij,vt plenè no.de ca.q cur.ven.c.j.§.fi.ista sūt verba Dy.hoc idē vr tenere Ia.de Are.s.ti.j.l.pretor.§.hoc edictū. Tu dic latius. Aut aliquis conuenitur ex suo ꝯtu, & non liberatur cedendo rei,d.l.qcunq;.de fun. pat.li.xj.& C.de ac.& obl.l.sicut.aut suo delicto,& idem,vt hic. Aut conuenitur actione reali, & liberatur cedendo rei.l.si forte.§.ēt.si seruitus vendicetur. Aut officio iudicis,& idem.l. prætor hoc edictum. s.ti.j,quia est eadē ratio, cum necubi præsupponatur obligatio. Aut aliqua actione personali ex virtute ꝯtus.vel quasi ꝯtus præambuli, vbi hoc expresse nō promisit, s; venit occasione rei. & tunc aut illud onus occasione rei ꝓueniens,erat ab initio certum,aut incertum:vt s. dictū est per Dy. Dico ēt ꝙ vbi onus ab initio eēt certum,si cedēdo rei plus faceret,satis est vt hic. Facit s.de tribu.l.illud.in pr.ver.

2 quod tñ.Ex † hoc dico,ꝙ cum collecta imponatur personæ b pro

b rebus,& si certum ab initio,quia onus extraordinarium,ꝙ cedēdo fundo,quis non tenetur ad collectas,secus si esset in cēsib.seu tributis certis, & ordinariis.s3 vsq; ad quod tempus liberatur qs cedendo rei? Text.vr hic velle ante lit.cont. Tu dic ēt post sñiam donec cōueniatur iudicati l.item veniunt. §.cum prædiximus.de pet.hær.& l.miles.§.decem.de re iud. tñ hoc casu cum agitur pro damno futuro , omne incommodum, quod actor esset passurus propter subterfugia rei, tenetur reus emendare, nec cedendo rei liberatur,l.si finita.§.eleganter.s.ti.1.

a ADD.¶Alex.Glo.in c.quæ in ecclesiarum,de consti.non videtur se firmare,sed partem affirmatiuam tenet ibi Host.dum tñ in manib. domini refutet,& dummodo non nimis intempestiuè denūtiet,vel aliàs non intersit domini,fin eum. Sed Io.de Lig.& d.Flo.distinguunt aliter,vt ibi per eos,quos refert d.Im.in c. quæ in ecclesiarum,qui dicit,ꝙ tex.in c.1.de vas.qui contra const.Lot.multum loquitur indistinctè.Ideo forte de mēte tex.est, vt indistinctè fieret, fin legem feudalem,& natura contractus feudalis est,ꝙ possit renuntiare, licèt in practica seruaretur gl.in c.fi.de ca.qui cur.ven.q̃ hic sequi vr bar. & vide p bal.in d. c.1.in fi.de vas.qui contra consti.Lot. & aliquid in proœ.feud., & aliquid in d. c.fi.de cap.qui cur.ven.& per gl.ibi,& per bal.in c.1.§.callidis,de prohi.feu.al. per Fede. Sed in emphyteuta dic,ꝙ non potest dimittere emphyteusim inuito domino.l.2.vbi bal.C.de iure emph. Sed quid si auferatur fundus ei qui obligauit se ad decimas census alterius, an teneatur ad censum,vel ad decimam? vid bar.& Im.in l.cum mulier,ff.sol.ma.Spe.ti.de feu.§.quoniam, ver.28. per bal.in l.1.ff.de rer.di.per bal.& Ang.in l.cum fructuarius,s.de vsuf. Et ad q.principalem bar.hic vide Pau.de Eleaz.in com.c.potuit,de loc.vbi quærit quid de feudo,& emphyteusi.bal.in l.cum Archimedoram, C.vt in pos.leg. & adde Cy.& Ray.in d.l.Imperator.per Can.in d.c.quæ in ecclesiarum.Et hæc faciunt ad bonam q.Pone, quod est in contrata vnus puteus seruiens vicinis, qui refectione indiget,vnus vicinus dicit se nolle ad impensam contribuere, imo potius non vult de illa aqua,an pro rata possit compelli?Spe.ti.de cens.§.2. ver.item pone vicinia quædam,tenet ꝙ potest cogi.Bal.in l.cum fructuarius,hic allegatā per illum text.videtur tenere contrarium,De quo per Lud.hic. Et facit quod not. bal.in l.1.C.de sent.quæ pro eo qđ interest profe.an possit imponi collecta debitori cedenti bonis. adde ꝙ emphyteuta non possit inuito domino renunciare iuri emphyteutico.abb.conf.204.lib.2.

Claud. De hac q.vide Ale.in l.si quis vi.§.differentia,ꝭ.de acq.pos.& eundem in l.prætor,§.1.s.ti.1.& bal.& Fel.in c.quæ in ecclesiarum,extra de const.

b Idem dicit bal.in §.Labeo,hic allegato, & faciunt hæc, an si quis ingrediatur monasterium , abbas teneatur soluere collectam pro illo cum ista onera afficiant rem,vt hic dicitur, & l.incola,ꝭ.ad munic. quod est verum pro præteritis,non pro futuris.ita dicit no.bal.in l.onera,per illum tex.s.de adopt.& vide pulchre bar.in d.l.incola.

LEX VIII.

1 *Aqua si est concessa fratribus prædicatoribus ad coquendam fabam, si concedatur etiam fratribus minoribus,valet concessio,si prima non impeditur.*

Concessio secunda valet,quando per eam prima non impeditur.

In concedendo. Ista l.cū duab.seq.vsq; ad §.si flumē. h.d.In seruitute irreuocabiliter ꝯstituēda reqritur cōsensus oīm,q hñt ius in re,vel in seruitute,vel habere sperāt ex cā de præterito.h.d.Op.de l.Lucio.de aq.quo.&

1 æsti. Gl.soluit & bene,qa tex.hic dicit,† ꝙ ius alterius minuitur, secus si potest cōcedere sine diminutione iuris alterius.Et Bono-

a niæ fuit a hæc q.de dicto ꝯtū:quia fratrib.prædicatoribus fuit à communi concessa quædam aqua ad coquendam fabam in quadragesima. fratres minores illud idem impetrauerunt postea , & fuit iudicatum,ꝙ si aqua vtrique sufficiat, vel sufficere posset, se-

b cunda concessio valeat.Idem dico in quolibet iure b & seruitute, per quod non impediatur vsus eius iuris, ꝙ quis habet in fundo. s.de vsuf.l.sed & si quid.§.fi.cum l.seq.quæ est not.ad ista.

a ADD.¶Alex.Et istum text.alleg.bal.de pace const.in ver.opizoni,ꝙ si princeps concessit alicui beneficium,prior tempore potior est iure,& in c.1. qui fuc.tene.Et hæc faciunt ad concessiones,quas faciunt principes de aquis publicis,ꝙ semper videantur reseruata iura , & commoditates eius, cui prima concessio facta est.& de quæstione bar.hic,vide in l.4.C.de ser.& aqua. per bar. & doct. & per bar.in l.quo minus,q.5.ꝭ.de flum.

b Claud.Adde videndum Pau.de ca.& Ale.in l.ex facto,§.1.s.de vul.& pu.subst.

1 *Agens contra habentem substitutum,non tenetur substitutum requirere.*

2 *Vēditā rē tibi cū pacto de retrouēdēdo pro eod.pretio intra tantū tēpus si obligas,& postea reuēdis mihi,illa res transit cum illa obligatione.Et si vēditor rem habuit,quia dicit se deceptum vltra dimidiam,an pignus resoluatur.* 3.

4 *Emptor si concessit seruitutem,& res remanet penes eum,seruitus remanet.*

5 *Nobilis,cui est concessum ius colligendi pedagium, an possit illud vendere sine consensu concedentis,non decidit.*

a In diem addicto. a Ibi exqrēda est,subaudi,vt in omnē rei euentū perduret cessio. Op. de l.6.§.sed & Marcellus.s.de in di.ad.& l.si quis hac.s.de rei ven. sol.vt in gl.Op.de l. 1.§.quod ait.ꝭ.quo.le.vide gl.quæ inc.no.sufficere,&c.vbi voluit eo tpe,quo velle nō poterat. Dy.idem.C.de pact.l.fi. §.pe. vbi agebatur de dispensatione bonorum facta post mortem, sed ante mortem licèt q̄doque pœnitere, vt l.si mihi & tibi.§.in legatis.de le.j.& l.diui.§.licèt.de iu.co.Dy.item ibi l.si iudex.Sed ibi erat in fauorem minoris restitutio concessa.& ideo licitum est ei renunciare,vt ibi patet.Dy.Vos videtis no.hic,ꝙ de-

1 bet requiri ille, ad quem reuersura est res.† Quæro, ago ꝯ quen-

b dam qui habet substitutum,an substitutus sit citandus? b Et certe debet requiri,vt hic,in fi.l. Tu habes casū ꝯrium in l. 1.§.pe. s.de ven.insp.& illa est no.l.ad hoc.Ad istam resp.ꝙ in actu,qui voluntate celebratur, vt venditio, sine consensu eius ad quem res debet deuenire , non valet irreuocabiliter. secus si in iudiciali actu.

l.fil

a ADD.¶Pom.Vide Bal.in rub.in vsi.feu.

b Ale.No.quomodo is de cuius præiudicio tractatur, est citandus,& vide gl.no. in l.de vnoquoque,de re iud.& bal.in l.nam ita diuus,ꝭ.de adopt. adde an substitutus sit citandus,Bal.conf.398.lib.4.

l.filiusf.§.diui.in vlt.resp.s.de le.j.& l.nihil.§.oib.e.ti. & facit.l.pe-
2 to.§ pdiū.s.de le.2.†tota die ɔtingit,avēdo rē pacto apposito,ꝙ
a cū tenearis reuēdere ꝑ eodē ꝑtio mihi intra certū terminū. interim tu obligas rē.postea reuēdis mihi,an ad me trāsferat̃ illa res ſine onere obligationis,an cū onere?Et hæc lex facit ꝙ nō transeat cū onere,qa debuit reqri ɔsensus vēditoris. ſ3 ꝑ declaratione hꝰ l.& ēt q.dēs distinguere.aut res reuertitur ad vēditorē, vel alium autorē de necessitate,& tūc rescindit̃ oē ius seruitutis, vel pignoris ɔstituti ab emptore.vt hic,& d.l.6.§.ſ3 & Marcellꝰ.s. de in diē addict.aut reuertit̃ de volūtate,vel de facto debitoris,seu emptoris,ad hoc directè ordinato,& iꝰ ɔstitutū nō rescinditur.l.3.in pr. q.mo.pi.vel hy.so.& de edi.ed.l.bouē.§.pignꝰ,& qđ no.p gl.ī d.§. ſ3 & Marcellus. Aut facto debitoris, vel emptoris nō directè ad hoc ordinato,& tūc soluit̃ oē ius ꝑ debitorē seu emptorē ɔstitutū.l.lex vectigali.de pig.ibi.n.l3 nō soluat, nō tñ fuit volūtatis directæ,ꝙ ad autorē rediret.Et p hoc apparet idē esse in pacto legis
3 ɔmissoriæ,ꝙ hic,ꝑ d.l.lex vectigali.†S3 qđ si iō,qa vēditor dicit
b se deceptū[b] vltra dimidiā iusti pretij,& sic rē habuit?certe hic fuit de volūtate emptoris ad hoc ordinata,qa voluit reddere,nō pretiū supplere,qđ est in suo arbitrio.l.2.C.de rescin.ven.& lex non trāsfert ipso iure sine eius fcō,& traditiōe,sicut in d.l.lex vectigali.& in pacto legis ɔmissoriæ.Et ex hoc apparet decisio oīm qst.q
4 circa hoc pñt occurrer̃.Pone,†ꝙ emptor ɔcessit seruitutē,& res remanet penes eū,an valeat?Et ista lex velle vr̃ ꝙ nō valeat, cum ɔcessio nō tenuit,ſ3 ɔ̄ est in ꝑiudicium illius,cui res remanet cō-
5 cessa.l.per fundum.s.de ser.rustic.præd.†qro,cuidam[c] nobili est
c concessum ius colligendi pedagia,[d] vtrum hoc possit vendere si-
d ne consensu concedentis?Et vr̃ ꝙ nō,vt hic in fi.non dico modo.

a ADD.¶Contingit.Vide Bar.l.2.in 13.q.C.de rescin.ven.&adde Bal.in d.l.6.§.sed & Marcellus,s.de in diem addict.& in l.4.s.quib.mo.pig.vel hyp.so.vide gl.& Bal.c.j.§.rursus,in ti,qui.mo.feu.amit.& faciunt hæc dicta ad no,q.de qua bal. & Im.in l.cum mulier,2.so.ma.

b Deceptum.Adde Bar.in l.si res,s.quib.mo.pig.vel hy.solu.& vide quod ibi dixi,quia Bal.tenet contrarium in l.2.in 13.q.C.de rei ven.

c Barb.Non decidit,nam vr̃ dicendum,ꝙ si velit ius transferre in alium non possit,per hanc l.Si velit ɔmoditatem percipiendi alteri cōcedere, vr̃ ꝙ possit ad instar fructuarij,per no,inst.de vsufr.§.1,l.necessario,s.de peri.&cōmo.rei ven. Adde Io.An.in rub.in add.ad Spe.in ti.de sol.& ob.

d Alex.Adde qđ no.Bar.l.cotem,§.qui maximos,de pub.Facit ad not.in l.si.C.de iure emph.adde an si sint plures socij habentes ius colligendi pedagium,vnus possit vēdere partē suam,altero irrequisito,bal.ɔsi.87.li.1.ɔcludentem,ꝙ non.

LEX X.

1 *Consensus,licentia,iussus,consilium,an debeant præcedere,vel sequi,cum in aliquo actu requirantur.*

Si autem plures. Not.qđ oēs tāgit,ab oīb.d3 approbari.Op.j.đ re.iu.l.aliđ.§.refertur.l. qđ maior.ad mun.so.vt no.per Dy.c.ꝙ oēs.ext. de re.iu.li.6.& de ɔstit.c.cum accessissent.per gl.& Inn.Ego dicā j.ad municip.l.qđ
a maior.itē dr̃ hic,ꝙ sufficit volūtatē seq.ɔ̄ imo vr̃,[a] ꝙ dēat pcedere,vt s.de acqui.hær.l.si qs mihi bona.§.iussum,& inst.de aut.tut.
1 §.tutor.so.†qñq; reqritur iussus,& d3 præcedere, vt d.§.iussum. sicut mandatū.l.si verò nō remunerādi.§.si post creditā.s.mādati. qñq; reqritur auctoritas,& illa d3 adhiberi in ipso actu incōtinēti ante,vel post,vt d.§.tutor. cū si.qñq; reqritur cōsensus siue voluntas,& tūc pt pcedere,vel seq.vt hic,& C.ad Maced.l.si.& j.de so.l.ratū.qñq; reqritur licētia,& tūc pt pcedere,vt ex.de reg.c.l3. C.de sac.san.ecc.l.j.C.de epis.& cle.aut.licētia.qñq; reqritur cōsilium,& d3 pręcedere vt s.de adm.tut.l.Titiū & Mæuium,in pr.& quod ibi dixi.facit,quod no.de reb.eccl.non alie.c.j,li.6. Op.de l. quæ ab initio. de re.iu.so.vt not.s.de seru.rust.præ.l.per fundum. per Dy.extra de re.iu.c.non firmatur.lib.6.

a ADD.¶Ale.Adde bar.in §.iussum,& vide Bal.c.2.de feu.sine cul.non amit.& ad de Bar.l.2.s.de aut.tut.& dic ꝙ ad hoc,vt dicatur verè licētiatus,reqritur licētiantis expressus consensus,ita sing.Io.an.c.si abbatem,de elect.in 6.ꝙ dictum refert Lap.alle.86. ꝙ alibi forte non reperies,& materiam ɔsensus vide,ꝙ remissiuè scripsi in l.Iulianū,§.j.j.ex quib.cau.in pos.eatur.& ad hoc,qđ no.Bar. adde eundē in l.rā is.§.j.j.de don.cau.mor.& Spe.in ti.de his,q̃ fi.à præla. vers. pone,Bal.in l.si.C.ad Mace.& d.Ant.c.cum nos,de his quæ fi.à præla.& istis ad de bal.l.1.C.qui adm.vbi late in vlt.char.vers.extra q̃ritur,&c.cum seq.vbi etiā de verbo,ꝑsentia,q.d de verbo,conscientia?vide bal.l.fi.§.necessitate, C.de bo. quæ lib.& in rub.C.de exerci.& de materia etiam per bal.l.si cum dotem,§.eo autem tempore, s.so.mat.& de licentia,consensu,auctoritate,& decreto,vide plene bal.l.qcunque,C.de bon q̃ lib.& in l.fi.§.j.e.ti,vbi quid de verb.consiliū, & in ea.l.fin.§.finautem æs alienum,adde qualiter differant auctoritas,& consensus,Roma.consi.502.& an auctoritas,quæ in aliquo actu debet interuenire, habeat vim,si ex post facto interponatur?Per eundem consi.2.

LEX XI.

1 *Pons de lignis dicitur, arcus de lapidibus, licèt aliter communis vsus loquendi se habeat,cui communi vsui loquendi statur.*

Supra iter. Vsq; ad vers.ſ3 pōtē.legit̃ 3.mo.Primo,Nō l3 dño ꝑprietatis pōtem facere, seu arcū cā ducēdi aquā super iter alienū inuito illo,cui debetur.sicut ēt non pt facere arcū ille,cui debet̃ seruitꝰ aquæ ductꝰ sup iter alienū.h.d.Et

hūc casū ponit gl.2.q̃ incipit,à dño ꝑprietatis,&c.& ibi adde,vł verius ab eo.hic nō ē alia lec.l3 ē casus in ver.nec is.itē ibi, cui debetur seruitꝰ itineris.dic imo seruitꝰ aquæ ductꝰ.2.lec.est nō licet dño ꝑprietatis facere arcū,cā eundi sup iter alienū ɔstitutū cā ducēdi aquā,hoc ē s.aquæductū alienū:ſ3 nec is,cui iter vel actꝰ debetur,poterit hoc facere. Et hāc lec.ponit gl.q̃ incipit,i.ille.ibi,alij exponūt,&c.3.lec.ē Ia.de Are.& ponitur sic.Ille q h3 ius ducēdi aquā,nō pt facere arcū cā ducēdi super iter alienū,nec is q seruitutē h3 itineris,vł actꝰ,pt facere arcū supra alienū aqductum,& sic subaudit ad tex.ibi,iure faciēt,s.arcū supra ductū aquæ alienū, & sic ponit casū ɔuersū ad primū.Iac.de Are.Venio ad ver.ſ3 pōtē,dictū ē s.ꝙ nō l3 facere arcum.s.de lapidib.supra iter,vel aquæ ductū alienū.ſ3 an liceat facere pōtē de lignis?Et dicit,ꝙ sic.Et pt esse rō,qa nō impeditur purgatio riui,qa đ facili pt tolli, nō sic arcus lapideus.Et aduerte,hūc ver.nō refero,nisi ad ꝑx.qa l3 alicui facere pōtē de lignis cā ducēdi aquā sup aquæductum alienū,sed nō d3 facere pōtem de ligno cā ducēdi aquā super iter alienū,qa
1 aqua caderet ī iter,& iter incōmodaret̃.l.pe.j.e.ex hoc p3 †ꝙ ꝑprie dr̃ pōs de lignis,ſ3 arcus lapideus nō ꝑpriè dr̃ pōs, vt hic p3. ſ3 vsus communis loquēdi aliter se h3,cui est standum.Venio ad ver.at si specū.Et hic ad euidētiam, qđ est specus,& pone,casum, vt in gl.Op,j.de riuis,l.j.§.specus.so. aliter accipitur hic quàm alibi.Opp. ꝙ nec etiam cuniculum facere liceat,vt j.de riuis.l.j.§.fi. Solue vt in gl.& plenius in contrario.

1 *Agere plures possunt vno libello contra vnum.*

a
1 §.Cassius. [a] Hac†actione pt vnus ex plurib. agere cū vno, vł cū singulis separatim, vel singuli cū singulis, & ecōuerso,& vnius solutiōe aliorū actio ꝑimit̃,l3 soluēti ɔ̄ cæteros succurrat̃.h.d,& in ver.nō vtiq;.ibi,q opꝰ fecerit,subaudi,sꝫ ēt cū eo,q nō fecit ad patiētiā, & sic si factū fuerit ad patientiā,nihilominꝰ augetur ɔ̄ eū q fecit ad dānū,interdicto qđ vi aut clā,vt hic seqtur,ibi,nec minus eū quoq;.subaudi victū interdicto,ꝙ vi aut clā.Op.hic dr̃, ꝙ si vnꝰ egerit,cæterorū actio perimit̃.ɔ̄ s.e.l.si tertius.§.j.&j.e.l.§.offiñ.vbi actio data ad partē ɔ̄ ius aliorū nō ꝑimitur.ꝑ hmōi ɔrij solutione fcā est gl.magna hic posita,q̃ soluit subtiliter,& bñ.id āt quod dr̃, dānū venire iudicis offō mercenario,ꝓbatur.s.e.l.1.in pr.vbi apparet,ꝙ hæc actio originalr̃ dat̃,ꝙ opus auertatur:de dāno nō fit mētio,& hoc qñ vnꝰ agit,vel ɔuenit̃,alij verò qescūt.S3 pone casum hꝰ l ꝙ agerēt singuli cū singulis codē tpe,ꝙ lis ɔr.est,& vnꝰ citius ꝑuenit ad sñiam,an cæterorū actio perimat̃?Et credo ꝙ nō l.vtiq;.& ibi no.de rei ven.Vlterius op.ꝙ ɔperat̃ actione ne.gest.qa potuit ꝑ pte expediri vt s.de ne. gest.l.si cōes ædes.so.vt ī gl.qro,qđ ē ecōuerso, & qđ ex parte eorū,q gesserūt,seu egerūt,an hac actiōe repeterēt expēsas.Dic vt ī
b gl.qro,vtrū plres [b] possint agere,an oēs ɔ̄ vnū eodē libello? Et teneo, ꝙ sic,qa istæ actiōes descēdūt ex eodē facto.l.si accusatorib. C.de accus.& l.j.C.si reus,vel accu.mor.fue.& dixi plenè in l.j.C. de duo.re.& ꝙ in eodem libello possent,probatur j.e.l.§.officiū. ver.quòd si is fundus,& idē tenet Cy. in l.eo quod.C.si cer.pe.Facit quod no.Azo in summa de ord.iudi.

a ADD.¶Barb.Cassius.Vide Lu.Ro.allegantem Bar.hic in consi.237.vide ibi, qa pulchrè loquitur in hac materia.

b Ale.Et vide in l.si quis,& in l.omnium,s.de proc.& quod hr̃ in l.iam tñ j.de iu. sol.in §.si tamē plures,& no.j.e.l.§.officium,& est bonus tex.& ibi bar.in l.si quis cum procuratorio,§.j.de procu.&qđ dixit post Bar.l.edita.C.de edendo, & ꝙ ex eadem causa possint plures in eodem libello conueniri, est tex.in l.huiusmodi,§.fi.& ibi bar.s.de leg.1.& hoc si agitur eadem actione,vt ibi dicitur, aliàs secus,per Ange.d.l.iam tamen, §.& vnus,& in l.si idem,in pr.de iurisdom. iud.per Imo.j.e.l.§.officium,per eundem in l.3.j. de duob.reis.adde an in libello plures obligati ex eadem causa possint conueniri,Roma.cons.265.& Ang.& Pau.de cast.in l.non idcirco,in fi.prin.s.de iudi.

§.Apud ferocem. Ille socius,q nō fecit opꝰ ɔuenit̃ ad patiētiā tm̃, nō ad impēsā.h. d.gl.signat ar.ɔria,& nō soluit,&est in ver.qm̄ cōi,ibi,ꝑ iusta ꝑstatiōe.S3 ibi nō dr̃,ꝙ iō nō teneatur,qa actionem h3,& sic non est ɔ̄.item ibi.l.ancillarū.§.fi.dic vt ibi.itē ibi s.de noxa.l.si seruus sed ibi plres obligantur æqualiter ex fcō serui cōis, & ad indiuiduum quo ad solutionē,vt dicetur.j.prox.§.itē.in fi.gl.solue aliter,imo non cōuenitur, propterea, quia actionem habebat,sed repellitur à cautione postulanda,quia habet actionem ordinariam.

1 *Actio aquæ pluuiæ arcendæ æquiparatur cautioni damni infecti.*
2 *Actio noxalis,& actio damni infecti æquiparantur.*
Ratio quare in actione damni infecti quis agit pro parte,sed in noxali non.
3 *Dictio,vel,alternatiuè ponitur quando ponitur inter plura si apponitur vni,implicatiuè.*

§.Officium. Vnus ex plurib.dominis,siue agat, siue cōueniatur hac actione pro parte tm̃ sua con
1 dēnatur, siue ei condemnatio fiat.h.d.† No.ꝙ ista actio æqparat̃ cautioni damni infecti.Op sm gl.s.e.l.§.Cassius.ꝙ insolidum fiat restitutio operis. Solu.restitutio operis ibi fit insolidum,æstimatio vero si ad eam peruenit,fit pro parte,vt hic.Sed op. contra id

a quod a dicit Iurisc. de l. si seruus cōis. s. de nox. & l. si cum vno. §. si ex nox. cau. ag. Gl. nō soluit, nec doct. Dic, magna dñia est inter actionem istam, & act. noxalem. l. miles. §. decem. j. de re iu. Modo si esset indiuiduum in noxali quo ad solutionem, ita ꝙ partis solutione qs liberaretur, posset vnus partē æstimationis dāni soluere, & alij partē serui, & sic deuenitur ad incōueniēs. l. in executione. §. ꝓ parte. j. de ver. ob. sed hic est diuiduū, qa ñ deuenitur ad illud incōueniens, qa si ad q̄titatē agitur, qlibet ad interesse tenetur, si ad factū, qlibet tenetur insolidū.
2 †S3 q̄ro, q̄ est rō dñiæ inter actionem noxalem, & act. damni infecti. dic æquiparantur, in l. prætor. §. hoc edictum. s. de dam. inf. Sed quare ꝓ parte p̄t agi, & ꝯueniri in act. dāni infecti, & in noxali non? Tex. vel gl. non soluit hic, vel ibi. Dic ergo in noxali illud petitur iure actionis, s. damnum, ideo non potest solui ꝓ parte, ne deueniatur ad incōueniens, vt s. dixi. s3 in cautiōe dāni nil est in obl'one, sed officio iud. petitur cautio, & iō si partē domus h3, & per partem æstimarionis, non mirum,
3 qa ab initio nil erat in obligatione. † Venio ad ver. ꝙ si is fundus. ibi, vel singulos. & per istū tex. dico, ꝙ oēs simul eod. libello age-
b re p̄nt, vt dixi s. prox. §. Et ꝓbo, qa q̄do dictio, vel, b ponitur inter plura, ponitur alternatiuè. Sed quando vno tantum apponitur, tūc ponitur implicatiuè, sicut etiam, vel saltem. l. proinde. §. si seruus. j. de stip. ser. vbi dicit gl. vel, pro etiam, & non est plus in gl. Simile, vel, pro saltem, l. stipulatus. §. adhiberi. j. de fideiuss. Similiter in l. liber homo. §. decem. j. de verb. ob. & C. de ven. re. fis. cum priua. l. 1. lib. 10. & sic hic etiam implicat, quia quando apponitur vni tantum, non solum singuli, sed etiam omnes agere possunt.

a ADD. ¶ Ale. Adde bar. in l. si communes, s. de neg. gest. & omnino vide hic Im.
b Io. Fr. Ru. Adde de ista dictione, vel, quomodo ponatur Ang. de Aret. plene in §. 1. circa fi. inst. qui. ex cau. ma. non li. & Fel. in c. inter cæteras, in fi. de rescr.

§. Trebatius Non cogitur quis præcisè ad demoliendum: quod patet ex dictione, omnino. l. si cum exceptione. §. quatenus. s. quod me. cā. & no. in l. vicinus. j. e.

LEX XII.

1 *Contractus quis dicatur simulatus, et an ex co transferatur dominium, et posses.*

Emptor. Hæc actio est in rem scripta, iō datur ꝯ singularē successorē nō simulatū. h. d. Quæro ergo in quo nocet, vel interest mea. Et dic vt gl. dicit. Op. & vr̄, ꝙ simulatus em
a ptor a pōt ꝯueniri, qa nō pōt allegare turpitudinē suam. l. transactione. C. de transac. & l. si creditorib. C. de ser. pi. da. ma. sol. fateor ꝯriū, & ipse actor p̄t agere ꝯ ipsum venditorē, ac si facta nō esset vēditio, tñ ēt ipsum emptorē posset cōuenire si simulatus fuit. & sic no. ꝙ tota die sunt istæ simulatæ venditiones. Intellige simula
1 tas, q̄do nullus alius ꝯctus † in veritate agebatur, aliàs si in veritate fiebat donatio, vel transactio, & fingebatur alius ꝯctus, valeret prout agebatur, vt no. in l. nuda. de ꝯh. empt. fac. C. si cer. pe. l. si ex
b pretio. & l. si pro mutua, & sic non haberet locum b ista l. Sic intelligo in statutis, quæ loquūtur de exceptione simulationis. sed
c licèt dominium non transferatur c ex tali ꝯctu simulato, an transferatur possessio? resp. sic, si hoc agatur, qa ad translationē possess. non requiritur cā. l. j. §. si vir. de acq. pos. dicam e. ti. l. quod meo. in pr. vbi gl. de hoc tangit, aliàs in dubio præsumo traditionē simulatam sicut ꝯctum. Facit C. si quis alte. vel sibi. l. cum propria. Sed vr̄ ꝙ etiam si vera fuit venditio teneatur venditor. Vnde op. de l. q̄q̄. in pr. s. e. vbi sufficit, ꝙ tpe operis facti, sit dominus. sol. si res est operis facti: sed si in alienum transit, tunc loquitur hic, & l. quanquam. §. Iulianus. s. eo. quod patet, quia fit lit. contest.

a ADD. ¶ Ale. Vide bar. in l. filios, C. quæ in frau. cre. quæ autem differentia sit inter contractum simulatum, & fraudulentum, vide bar. in l. post contractum, j. de don. & per bal. in l. si ex pretio, C. si cer. pe. & quod no. bar. in rub. C. depo. & Cyn. in l. optimam, C. de contrah. & comm. stip. & bal. post bar. in l. 1. C. plus val. quod ag. Et quando dicatur contractus simulatus, vide hic d. Io. & bar. in cons. quod inc. Petrus Nico. in ordine 44. & in l. pacta nouissima, C. de pact. vbi ponit modum probandi contractum simulatum, & ibi bar. & in l. 3. C. de post. & bal. in l. multum, C. si quis alteri vel sibi, & d. l. 1. C. plus val.
b Pom. Vide Alex. in l. si donatione, C. de col. & cons. 46. vol. 3. vbi dicit ꝙ nedum possit agi rei vend. contra emptorē, sed etiam ꝯ habentes causam ab emptore.
c Ale. Vide quod no. bal. in l. fi. C. de non nu. pe. & in l. si absenti, C. si cer. pe. Et adde bar. in l. quemadmodum, C. de ag. & cen. lib. xj. & bal. in c. 1. §. callidis, de prohi. feu. al. per Fed. dixit, ꝙ ibi erat casus, ꝙ ex contractu simulato si interuenerit traditio, transit possessio, quod dicit esse verum, quando veritas tendebat ad translationem possessionis, aliàs non transfertur. adde bal. in l. emptione, plus vale. quod agi &c. sed bal. in l. 1. C. de suffr. tenet ꝙ ex contractu simulato non transferatur possessio; quia vbi est suspicio fraudis, vel simulationis, ficta traditio præsumitur simulata, & Ang. & Im. & alij in l. 1. §. si vir, j. de acq. pos. & Ang. l. si donatione, C. de eo. Bal. in d. §. callidis. adde post hanc apostil. Ro. cons. 246. Paris. Vide Ale. cons. 57. in fi. vol. 5.

LEX XIIII.

Ateius ait. Primo ꝓ dāno præterito, intra annū p̄t ꝯueniri, ꝙ vi aut clā: post annū actione in factū ex edicto de ai. iu. mu. cā fa. h. d. Gl. mag. format vnū ꝯrium, cuius ꝯrij timore l. nostra habet tres lect. Op. hic innuit, ꝙ actio de dolo concurrit cum interdicto, quod vi aut clam. contra. l. j. §. & si alia. & §. ait prætor. s. de dol. Item dicitur, ꝙ datur post annū, sed actio de dolo finit anno. vt l. vl. C. de dol. H9 ꝯrij timore sūt hic tres lec. Et 1. lect. est, ꝙ hic loquat in dolo adhibito i faciēdo labi annū in terdicti. 2. lect. ē, ꝙ hic loquat in dolo adhibito i faciēdo opere. 3. lec. ē, ꝙ in dolo adhibito circa alienatiōē iudicij mutādi cā fcām. Scđm primā, ad ꝯriū resp. ꝙ hic loqt in dolo adhibito in faciendo labi annū, & sic circa diuersa ꝯpetūt de dolo, & īterdictū. Et si dicis, nō dat de dolo post annū, verū ē, s3 annus nō trāsit, qa incipit annus à die doli ꝯmissi in faciēdo labi annū: & sic posset ēt in fine anni interdici, & sic post annū duraret. Et sic resp. ad primā, & ad secūdā, l3 gl. dicat ad primā. S3 op. qa fm hoc dat restō, vt s. ex q. cau. ma. l. ait ꝑtor. §. fi. & sic nō de dolo, vt l. j. §. idē Pōponius. s. de dol. Ob hoc ista gl. rephēdit hic j. sustinebo, statim dicā. Fortè hic fuit negligēs i agēdo, & c. qđ intelligo sic. Pone, ꝙ dol9 fuit ꝯmissus circa fi. anni interdicti, ꝙ laberet intra mēsem, certe restō dēt peti intra mēsem. l. nō. n. s. ex q. cau. ma. Et plenè no. l. ab hostib. §. s3 ꝙ simpl'r. e. ti. vñ iste fuit negligēs ītra mēsem. & sic cessat restō: merito dat de dolo. Hoc vult dicere gl. s3 nō vr̄ bñ dictū, qa sibi nō d3 imputari, d. l. §. & si alia. s. de dol. s3 id verū de actione, q̄ oritur tpe doli ꝯmissi, vt ibi not. & sic p̄t sustineri ista lec. itē gl. j. ibi, vel dic, ꝙ de dolo. Rug. reprobat istā lec. postea sustinet ꝑ aliū modū, s. ꝙ det de dolo. itē in inte. rest. pp dolū cōmissum, vt annus labatur, & vtrūq; ē bñ dictū suis casib. 2. lec. ē, ꝙ hic loquatur de dolo adhibito in ædificādo, & ista ponitur ibi. alij dicūt, vsq; ibi, vel dic. d̄t. n. ꝙ hic nihil potuit reo imputari quare intra annū nō egerit actor. s3 ibi in l. ait ꝑtor. §. fi. sic. Et fm hoc illa nil facit ad ꝓpositū. loqtur ergo hic solū qñ dol9 fuit adhibit9 in ædificādo. Et si dicis quō ergo dat post ānū? Dic ꝙ hoc à ꝯpositorib. fuit additū, cū hodie duret biēnio. l. fi. C. de dol. & hoc vult dicere gl. circa istam lec. S3 ꝯ, qa fm hoc actio de dolo cōcurrit origine cū interdicto, qđ vi aut clā, ergo, & c. vt d. §. & si alia. rñ. interdictū ē gñale. l. j. §. j. s. ti. 2. Ergo p̄t ꝯcurrere cū actiōe de dolo, vt s. đ dol. l. j. in fi. & l. 2. & ibi no. & sic sustinetur ista 2. lect. quæ est hic, ꝙ hic loquitur de dolo, ibi in actione in factum ex ti. de alie. iu. mu. cau. fac. pp dolū ꝯmissum in alienādo. Nec obst. ꝙ ēt datur illa intra annum, vt gl. dicit, & ista lec. ꝓbatur. j. e. l. post venditionem. in fi. Et istam tene, tamen prima lect. notabilior est, & gl. tenet eam in d. §. & si alia.

1 *Statuto stante, quod domus delinquentis destruatur, & si sit aliquis, qui habeat locum communem cum socio, & partem inferiorem, & ille delinquat, an tota domus debeat destrui.*

§. De eo opere. Nota, ꝙ de eo, qđ fit post lit. ꝯt. nouo iudicio op9 ē. De hoc dic plene vt l. ñ p̄t. s. de iud. Dic plenè in l. si qs missum. §. fi. s. ti. j. Deinde no. ꝙ op9 qđ fit post lit. ꝯt. tollit, qñ id, qđ fit añ ꝯtest. fine eo tolli nō pōt.
1 Hoc † facit a ad qōē q̄ antiqtus b mota fuit. Qñ vn9 ex sociis, q hēt
a domū cōem ꝯmittit delictū pp qđ d3 destrui domus, & h3 partē
b inferiorē delictū ꝯmittēs, an tota d3 destrui? Dy. ponit hāc q. s. de dam. inf. l. si finita. §. ex hoc. & qdā ponūt hic, & qdam in l. nō amplius. §. fi. s. de le. 1. Cy. l. & si seuerior. C. ex qb. cau. infa. irrog. & alij ponūt i l. si is cū quo. s. cōi diui. Ego arguā ꝓ, & ꝯ, post soluā, & prīo ꝙ dēat destrui, vr̄ casus hic. Facit l. Plautius, & l. lineā margaritarū. s. ad l. Fal. & l. si peculium. 2. resp. de pecul. le. & l. j. §. si qs ex mortis. j. quo. leg. vbi cuiuslibet rei qs h3 partem, l3 tali diuisiōe eorū peat res. In ꝯriū facit l. si cōem. s. quēad. ser. amit. ꝓ hoc l. eū q. §. ꝓ parte. s. de his qb. vt indi. & l. 2. qñ, & q. 4 pars deb. l. nō amplius. §. fi. s. de le. j. qa derminatiōes verborū sunt diuersæ. Tu dic, qñq; qd sit faciendū, q̄rit añ sñiam. qñq; post sñiam añ executionē. qñq; post executionē. i. casu, qñ ante sñiam, pone ꝙ qs vadit, & oñdit se hr̄e partē inferiorē, & petit ꝙ iudex nō pronūciet domū destruēdā, & tūc iudex si vult p̄t ꝯmutare pœnā destructiōis in aliā pœnā, & ista ex cā, qa esset incōmodū alterius partis. l. qd ergo. §. pœna grauior. s. de his, q no. infa. & l. si Possidonium. C. ex quib. caus. infa. irro. ista est determinatio Cyn. ibi posita, & in hoc

a ADD. ¶ Barb. Et vide d. Floria. in l. 2. de ser. ti. gener, & vide bar. l. q. aliena. de ne. gest. & no. in l. nō amplius, s. de leg. 1. d. Abb. in c. literis, de resti. spol. vide q̄ dixi ibi, vbi remisi, & tetigi. Et vide Bar. in cons. inc. commune Luciguani. 191. lib. 1. vbi loquitur de fossatis, & allegauit istum tex. ad quem spectant.
b Ale. Ad hanc q. faciūt no. ꝑ bar. l. stipulatio, §. j. de op. no. nū. & qđ no. Bar. in simili in l. 2. C. vt intra cer. temp. adde no. per gl. de pe. dist. 1. c. sed continuo. Io. an. c. fælicis, de pæ. in 6. & Io. an. in d. c. super Spe. in pr. post Bal. l. & si seuerior, C. ex qb. cau. infa. irro. & bal. in d. §. pœna grauior, Vide omnino Bar. l. cum alicui, de neg. gest. & Bal. l. 2. C. qb. in cā. ser. ꝓ præ. li. acci. vbi ponit, ꝙ si domus cōis destruit pp delictū alicuius ꝯsortis, ꝙ alteri debeat p̄stari æstimatio, adde si domus debeat destrui, an destruent res in ea positæ per bal. l. pe. C. de naut. fæ. & ꝑ Bal. post Dy. l. non amplius, §. fi. ff. de le. 1. cū l. seq. vbi de q. de qua hic, & Bal. d. l. si is, cū quo, s3 qd si duo fratres habent vnam turrim in feudū, & diuidunt per supius & inferi9, an superior habeat rei vēdicationē? Et vr̄ ꝙ nō, s3 inferior tm̄, C. de rei ven. l. 1. nisi dicas, ꝙ inferior habet vtile dñium totius, & superior vtile dominium, ꝙ lege non cauetur, Bal. c. 1. §. præterea ducatus, de prohi. feu. alie. ꝑ Fed. & ad q. Bar. hic, vide Io. an. in Spe. de iniu. & dam. da. & in rubr. & eo casu, quo deberet destrui, vide de æstimatione, s. ti. j. in l. cū emptor, adde, qd si in hac domo destruenda debeat fieri ædificium ne pars alterius destruatur, cuius expensis fiet? Io. an. in add. ad Spe. tit. de expensis, in prin.

casu

casu vera. Si tñ iudex ꝯ voluerit pronunciare, nõ propter hoc tenebit parti ad aliquid, vt ĩ. dicam. Secũdo casu, qñ quæritur post sñiam, & ante executionẽ, qa fuit ꝑnunciatum domum destruẽdam, & tunc pl9 opi. ꝙ fiscus redimat partem alterius, postea destruat. l. si postulauerit. ĩ. de adul. & l. nõ amplius. §. fi. de le. j. & l. 2. C. qñ, & q. 4. pars deb. S3 si fiscus nõ vult, qa dom9 est destructa totalr, tũc põt soci9 ꝯ sociũ agere, qa suo facto est dãnificat9. l. si is cũ
a quo. s. cõi diui. & in l. pe. in pr. so. ma. & l. si merces. §. culpæ. a s. loc. Si vero vult agere ꝯ iudicẽ qui fecit destrui, hic est aduertẽdum. Aut dom9 pri9 publicat, & publicata destruitur, & tũc vr, ꝙ iudex non teneat, qa rõe partis põt super toto disponere, vt C. de ven. re. fis. cũ priua. l. j. li. x. S3 illud procederet si ponerem9 fiscũ velle: s3 si fisc9 nõ vult vt statim dicã, teneret actione in factũ ex l. aquilia, vt s. ad l. Aq. l. quemadmodũ. § magistratus. & lex q iubet domum destrui, d3 intelligi sine alterius iniuria. l. 2. §. merito. & C. si quid à principe. ĩ. ne quid in lo. pu. & l. Imperator. ĩ pr. ĩ. de fideic. lib. Pro hoc optime. C. de bo. dam. l. j. & ĩ. de pæ. l. Imperator. & l. prægnantis. Debet ergo iudex facere destrui partem inferiorem q̃tum põt, ita, ꝙ pars superior salua remaneat, & idem ꝯtingeret, si eẽnt dom9, q̃ essent vna ꝯtignatione ꝯtextæ, arg. l. si finita. §. ex hoc edicto. s. ti. j. ꝯiũcta l. si cõem. queãd. ser. amit. Non obst. hęc l.
1 1. rñ. qa Francisc9 Accur. & Dy. dñt, ꝙ hic in veritate totũ destrui d3, l3 diuersis iudiciis, iõ destruit, s3 in casu ꝑposito vna pars d3 destrui, alia nõ. aliæ ll. nõ obstãt, qa in qualibet h3 particulam, s. ꝑ indiuiso, s3 cum ad diuisionem deuenit, nõ fit diuisio pp q̃ eorũ res pereat, d. l. 2. qñ, & qui. 4 pars deb. & d. l. non amplius. de le. j.

a ADD. ¶. Claud. §. culpæ. Nunquid autem fiscus qui successit in locum illius teneatur socio, vide Aret. consi. 101.

LEX XVI.

Post venditionem. damnum contingens post litem contestatam etiam fundo vẽdito, venit in hoc iudicio. Item hoc iudicium ꝯ eum, q dñs est, proponitur. h. d. No. ꝙ dixi in summario. op. ad 1. dictum, de l. si tertius. §. si quis prius. s. e. Sol. hic post cæptũ iudiciũ vendidit, ibi, ante, vt in gl. Tu dic aľr, vt dixi, qa hic vendidit, & nõ tradidit, & sic remanet dñs: ibi transtulit dñium, & hoc in 1. parte huius l. Sed in secunda debet dici, ꝙ vendidit, & tradidit. Et ad hanc 2. op. s. e. l. q̃q̃. in pr. Sol. ibi desiit esse dñs, & alius dñs nõ est effect9. op. de l. q̃q̃. §. Iulianus. s. e. so. ibi, eã alienauit pendente iudicio, hic antequam iudicium esset cæptum. opp. s. e. d. l. emptor. Sol. intellige hanc ſm illam, ꝙ non sit imaginaria venditio. Distinctionem collige ex prædictis per te ipsum. Vltimo no. ꝙ in hac actione quis d3 dicere, ꝙ nocetur fundo non sibi. Simile ĩ. e. l. pe. dixi s. e. l. si tertius. §. officium. Item hic in fi. est tex. ꝑ3. lect. posita in l. Ateius.

LEX XVII.

1 *Seruitus vna non tenetur ex vsu alterius.* *(præscribat.*
2 *Debens decem pari i caponum omni anno, si soluit quinque per 20. annos, an*
3 *Debens omni ann. 10. solidos monetæ antiquæ, si soluit per 10. annos 10. solidos monetæ nouæ, an primæ obligationi sit præscriptum.*
4 *Si vnus ex pluribus hæredibus soluit tantum, vel vni tantum pars eius, quod annuum præstabatur, fuit soluta, quòd præscribatur.*

1 Si prius nocturnæ. Per† vsum seruitutis vnius, alia nõ retinet. h. d. op. & vr ꝙ sit vna seruitus l3 diuersæ cõcessiones, vt s. de vsu & habit. l. ꝑ seruum. §. vsu legato. aliàs est sub l. sed si. de fructu. So. ibi vna seruitus ꝯtinebat in se aliam quo ad commoditatem. hic secus. opp. de l. fi. s. cõ. prædio. So. ibi plures ꝯcessiones tendebãt ad vnum, hic ad diuersa. Nunc intro gl. & opp. de l. vna est via. de ser. rust. præd. & quem admo. ser. ami. l. 2. & l. si stillicidij. in fi. so. hic in fi. erant plures ser
2 uitutes. ibi vna, vt dicit gl. Vltimo Dy. † inducit ita in arg. ad q. debes
a mihi omni anno decẽ paria caponũ, soluisti ꝑ 20. an. 5. tm, quæri-
b tur an huic actioni sit præscriptũ? b Et Dy. distinguit. Aut erãt plures obligationes, & nõ retinet totũ ius, vt hic. Aut erat vna obligatio, & tũc si ille qui quinq; paria recepit, sciebat sibi deberi 10. tunc pp receptionẽ partis totã obligationẽ amittit: si ignorabat, in quinq; retinet obligationẽ, & in 5. amittit. l. is qui. s. q. mo. vsus fru. amit. & bñ. Sed gl. est in l. cũ notissimi. § in his. C. de præscr. 30.
3 an. Ia. Bu. disputauit sil'em quæstionem. † Quidam tenet dare omni anno decẽ solidos rauigis antiquorum, soluit ꝑ decẽ an. decem solidos monetæ nouæ q̃ est minoris valoris. q̃ro an primæ obligationi sit pŕscriptũ in totũ vel in partẽ, vel in nullo. Et ꝑ huius solone ipse distinguit sic. Qñq; vnũ debet, & soluit aliud respectu diuersorum, & tũc nõ retinet in aliis ius, vt hic, & l. si cõem. s. queãd. serui. ami. Qñq; vnũ debet, & soluit aliud respectu eius qđ debet, vt vsura respectu sortis, & tũc obligationẽ retinet. l. cũ notissimi. §. in his. de præscr. 30. an. & ita in q proposita 10. solidi nouæ monetæ sunt quo ad ꝯmodũ pars 10. soli ioiũ q debebant anti-
4 quit9, & iõ distingue, vt s. † S3 qđ si vnus q debebat 10. annua decessit relictis duob. hrdib. & vn9 tm soluit, & alter cessauit tpe ꝯstituto: vel ecõuerso creditor decessit relictis duob. hrdib. & vni tm

est solutũ? Certè his casib. vn9 præscribit, seu ꝯ vnũ pscribit, sicut si ab initio eẽnt duæ obligationes, vt l. nã satis. §. j. s. queãd. ser. am.

a ADD. ¶ Paris. Vide com. consi. 80. circa med.
Barb. Do. Io. reputat casum illius l. si. singularem, sed in contrarium alle. casum in c. olim, de censi. & respondet ad l. is qui.
b Alex. Adde quæ not. in l. cum de in rem verso, ad fi. s. de vsur. & vide quæ dixi post Im. in l. quæ dotis, s. so. ma. & gl. in c. audiris, de præscr. & Io. and. in regula plus semper, in merc. per Cy. in d. l. cum notissimi, §. fi. & ad limitationem istorum vide l. aduersus, & quod ibi gl. & bal, C. de vsu. per do. Ant. in rep. c. peruenit, in vlt. verbis, de censi. adde ad q. bart. de soluente monetam nouam an præscribat, Rom. consi. 123.
c Claud. Adde bal. in c. querelam, de elec.
1 *Notarius conficiens instrumenta, an debeat ponere clausulas consuetas.*
a §. Plautius, a aliàs, Placuit. ꝯtus factus in dubio d3 intelligi ſm consuetudi
1 nem. h. d. tene menti istam lect. Et tota† die b fiunt instrumenta, c
b & debent poni omnia, quæ ex consuetudine d veniunt, vt dixi in
c l. ex ea parte. de ver. obl. ꝓbatur C. loc. l. excepto. & de agr. & cen.
d l. dominii prędiorum. & s. ti. j. l. si finita. in pr. de ędil. ed. l. ꝙ si nolit. §. quia residua. & l. si quis reum ĩ. de cust. re. Quę est ratio, ꝙ per lapidem non possunt ducere. Et dic vt in gl. in ver. per lapidem. & vide ipsam, q̃ signat arg. ꝯria, & non soluit, ibi. §. cæteros. in fi. sed ibi erat

a ADD. ¶Paris. Vide Alex. consi. 27. vol. 2. late Fel. in c. cum M. Ferr. not. 3. extra de const. Ias. in l. fi. de iure emph. vbi etiam quærit an notarius incidat in falsum, si non apponit clausulas consuetas, late Ias. in l. vt liberis, C. de colla.
b Pom. Vide Ale. consi. 105. vol. 2. ad fi. Pan. 16. vol. 1. & 72. ad fi. vol. 1. & 74. ad fi. eo. vol. 88. vol. 1. & plene Fel. in c. cum M. Ferrar. in q. no. de const. & in c. 2. ver. stylus curiæ, de rescr. & in c. 1. ver. fallit 6. de prob. & in c. causam quæ, de testi. & bal. in rub. C. de his quæ in frau. vbi ponit magnam limit. ad istã materiam si est vera: quod tamen puto facillime posse confundi, & vide etiam barb. in d. c. cum M. & Are. consi. 8. & 11. & Ale. consi. 27. vol. 2. & 28. eo. vol. vbi ponit an sit consuetum apponi in instrumento venditionis, & multa per Alex. consi. 107. vol. 2. vbi ponit qualiter debeat ostendi de tali consuetudine, & 89. eod. volu. 2. vbi dicit, idem etiam, quo ad statutum, Old. 225. & Alex. 200. eo. vol. 2. & 205. eod. vol. vbi ponit, an quis videatur conductus cum salario, quod est solitum dari aliquibus officialibus similibus, & 65. vol. 3. vbi dicit, ꝙ ad excusandam aliquem debet attendi id quod est consuetum, & 85. ad fi. vol. 3. vbi dicit, ꝙ debitor ex diuersis causis soluens in dubio, videtur soluere pro causa ex qua erat consuetum solui, sic bal. in l. 1. C. de pe. bo. sub. lib. x. & Ale. consi. 89. vol. 3. vbi dicit, ꝙ notarius censetur rogatus, ꝙ apponat clausulas consuetas, & ꝙ notarius potest extendere instrumentum circa clausulas consuetas, & etiam illud emendare, & corrigere supplendo, & addendo clausulas consuetas, etiam postquam illud parti tradiderit, & 17. vo. 3. vbi dicit, ꝙ ꝯtus censetur initus ſm dispositionem statutorum loci, in quo fit. Et vide ang. in l. si negotia. s. de neg. ge. & alex. consil. 108. vol. 3. vbi dicit, ꝙ ꝯductus vr aliquid conducere, ſm ꝙ est ꝯsuetum, vel disponitur p statutũ, & 124. vo. 5 vbi dicit, ꝙ concessio facta ab ecclesia, in dubio vr facta ſm ꝯsuetudinẽ ipsius eccl'iæ, & Barb. in c. ꝙ translationẽ, de of. deleg.
c Ale. Vide per bal. in l. hmói, in pr. de leg. 1. adde meliorem tex. de corpore iuris in l. si. C. de fideius. circa fi. & ibi no. bal. ꝙ notarius simpliciter rogatus, intelligitur rogatus ꝙ apponat clausulas consuetas apponi, & bal in l. 6. de cond. insti. Et adde quæ dixi post bar. in l. fi. ĩ. de tab. exhi. & ad bar. hic, adde eũdẽ in l. de die, circa fi pr. s. qui sa. co. Et istis adde tex in l. 4. §. in commissoria, cum gl. s. de lege commisso. bene facit quod no. gl. & bal. in l. si quis sub conditione, de hær. inst. quam multum no. Bal. in l. emptione, C. plus val. quod agi. & in l. etiam, & in l. ordo, C. de exec. rei iu. Sed quid si consuetudo reperitur diuersimode. Dic ꝙ inspicienda est rationabilior, & minus alteri præiudicialis, tex. est hic, & volunt ibi doc. in c. cum olim, de consue. Bar. in l. 2. in si. prin. sol. ma. aliter dicit, & dixit bal. arg. gl. j. in l. huiusmodi, in pr. de leg. 1. ꝙ tabellio qui conficit instrm d3 taliter conficere ſm formam consuetam, ꝙ sit de iure validum, all. tex. sing. ſm eum in d. l. fi. C. de fideius. Istis adde bal. no. in rub. C. de his q̃ in frau. cre. Faciunt no. i l. vel vniuersorũ, de pi. act. & quod ibi dixi, & qđ no. bar. in l. si pignore, §. fi. de pig. ac. Verum ãt cogat notarius ad apponendam pœnam in instrũ, vide oĩno bal. in l. cũ q.d, s. cer. pe. vbi et ponit, qđ si eẽt dictũ, ꝙ faciat ad cõsilium sapiẽtis, an dẽat pœnã apponere, & qđ no Bal. in c. 1. §. hoc quoq; de suc. feu. & quod dixi in l. illa institutio, de hære. inst. & adde bal. in rub. C. de fid. instru. ver. sed tertio quærit, vbi vult, ꝙ imbreuiatura recipiat suppletionem in renũciationib. & aliis clausulis à iure, & ꝯsuetudine, & vide ibidẽ ver. 4 quæritur &c. vbi dicere vr, ꝙ istud sit verũ in eodẽ tabellione: sed alius qui non fuit rogat9, nil põt supplere, & facit tex. in c. cũ M. Ferr. de consti. vbi clausula q̃ ꝯsueuit apponi in literis papalib. pſumit apposita, & dicit bal. in add. spe. in ti. de loc. ꝙ locatio in emphyteusim simplr facta in eccl. pſumit facta in tertiam gñationem filiorum, si ita erat ꝯsuetum. Ad quod no. Imo. in c. potuit, de loc. dum dicit, ꝙ ꝯcessio facta ꝑ se & filiis, intelligit de feminis, si ita erat ꝯsuetum. Et de suppletione imbreuiaturæ vide bal. in l. contractus, C. de fid. inst. & quod no. Bar. in l. si is, q. testm. & bal. in d. l. ꝯtus, vers. q̃ro, circa istam 2. &c. & ib dicit no. bar. in l. emo eis qui nesciat, de duob. reis, ꝙ ꝯtus censetur semper initus secundum ꝯsuetudinẽ, l3 non dicatur. Et an quis teneatur apponere in renunciationibus clausulas gñales, & renunciationes beneficiorum, vide bal. in l. pactum, in 16. q. C. de coll. & quid si apposuit hypothecã bonorũ de qua nil est dictum, Bal. non clare decidit in l. i. ff. so. ma. & vide bal. in l. 2. C. de fal. ꝑ notarius addens pœnã in instrũ tenet de falso, p eundem in l. fi. C. de execu. rei iud. & gl. & doct. in l. ex ea, in prin. de ver. ob. Adde huic apostillæ Ale. consi. 102. lib. 3.
d Claud. Debes hoc intelligere etiam si talis consuetudo non sit præscripta, ita notabiliter dicit Ant. de Bu. in c. fi. de consuetu. quod sequitur Are. consil. 11. vbi pro hoc adducit alia fundamenta; & respondet ad gl. & no. per bar. in l. Labeo, s. de supellec. leg. quæ videtur obstare.

ibi erat expresse consuetudo prohibita per legem. Dicit hic, ꝙ debent seruari ea, q̄ sunt in consuetudine. Quæro, an sit verum simpliciter? Et vr̄ gl. intelligere hoc esse verum, si nullū damnum ibi sit. Et ibi vide gl. super ver. p lapidē. quæ inc. id est, non debet, &c. Gl. sol. & intelligit, ꝙ nullum detur vltra modum consuetum: secus si fm̄ cōem modum cōsuetum. l. quod si nolit. §. quia assidua. de ædil. ed. Facit ĩ. de cust. re. l. si quis reum. & s̄. ti. j. l. si finita. in pr.

§. Via publica. Locus publicus medius interueniens non impedit seruitutem haustus imponi. h. d. dominus meus.

§. Sed loco sacro. Locus sacer medius impedit seruitutem constitui. h. d.

1 *Fundus medius inter fundum dominantem, et seruientem quando impediat seruitutem constitui.*

§. Sed si fundus. Fundus medius extraneo non impedit seruitutem constitui, illo extraneo permittente vti. h. d. †Ex omnib. prædictis habes no. a Aut inter fundum dominantem, & seruitutem est locus priuatus, & tūc aut est eius qui habet prædium prædominantem, & non impeditur seruitutis constō, vt in ver. licet. s̄. hac l. §. via. Aut est alterius priuati, & impeditur ɔstō seruitutis, nisi consentiat, vt hoc §. Aut est publicus locus medius, & tunc aut ad vsum seruitutis non requiritur aliqua constitutio, & non impeditur tunc seruitus, vt s̄. §. via publica. nisi sit flumen, quod transiri non possit. Aut requiritur aliqua constitutio, vt facere aquæductum, & tūc impeditur nisi principe permittente, vt hic, & l. prox. in fi. aut est in medio locus nullius, vt sacer, & tunc impeditur. vt s̄. hac l. §. sed loco sacro.

a ADD. ¶Adde quæ not. Bar. in l. non solum, in prin. de ope. noui nun.

LEX XIX.

1 *Scientia inducit patientiam, remissiue.*
2 *Error iuris, & error facti æquiparantur.*

Labeo ait. Opp. de l. Sabinus. ver. sed & si in re. s̄. com. di. sol. illa l. distinguit tres casus. Quandoq; consentio expresse, & tunc in totum mihi præiudico, vt est in ṗrio. 2. resp. Quandoq; taceo, & video, & sic consentio, & tunc non possum agere, vt destruat: sed ago ad interesse, vt hac l. Labeo. & s̄. ti. j. l. qui bona. §. si quis iuxta. quandoque non consentio, nec tacite, nec expresse, vel ignoro, vel sciens erro, & tunc in nullo mihi præiudico. vt hic, & in prox. l. sed hoc ita. Et ista probantur per l. Sabinus. s̄. com. di. & in casu huius l. vbi dixi agi ad interesse, non intelligas hac actione, cum illud veniat officio iud. vt no. s̄. e. l. supra iter. §. i. sed actione in factū, vt s̄. de ser. vr. præ. l. si fistulæ. †Vlt. ex gl. no. illud ꝙ dicit, scientia inducit patientiam, &c. a quod plene examinaui s̄. sol. ma. l. quæ dotis. †Item in d. l. sed hoc ita æquiparatur error facti, & iuris. Nam in eo, quod dicit imperitia, intellige, s. iuris. Ad istud op. de l. 3. de sup. le. gl. non soluit. Dic, ꝙ ibi loquitur de errore communi, qui facit ius, hic de errore singulari. item op. de l. non fatetur. de confes. sed dic vt ibi no.

a ADD. ¶Alex. Adde quæ not. bal. in l. si certis annis, C. de pact. Et an scientia & notitia superueniens noceat, vide per Iac. de Bel. in l. 3. de incest. nup.

LEX XXII.

Si vsusfructus. Hæc actio nō datur vsufructuario, nec in fructuariū directa, sed vtilis sic. h. d.

LEX XXIIII.

a Vicinus. a Si arando aliquis opus faciat, ex quo aquæ possent nocere vicino, si aliter fundus coli non poterit, hac actione non tenetur. h. d. No. pro formatione libelli dixi s̄. e. l. si tertius. §. officiū. Itē no. ꝙ ɔpellitur præcise. Dic vt in gl.

a ADD. ¶Barb. Vicinus. no. pro saluando libello, & vide bar. in l. si mater. §. eandē causam, ff. de excep. rei iud. l. item si possessori, §. si iurauero. s̄. de iureiurando.

1 *Lacus priuatus excrescens, & occupans prædium alienum, non priuat dominum eius dominio.*

1 §. Lacus. Tene secundam lec. †& hoc est verum in lacu priuato. secus in publico. l. Lacus. ĩ. de acq. re. do. Et hoc vide de facto in vallibus Rauennæ, quæ cum excreuissent, & alienum prædium occupassent, dixi, illius esse valles cuius erant: & prædium illius, cuius erant valles.

LEX XXV.

1 *Ciuitas an possit facere statutum, quòd non appelletur à sententia.*

Si cui infra. Aliás Is cuius. No. bonum casum, si noceret viæ, per quam itur ad fundum, noceret fundo. facit ad multa, a præcipuè certū est, ꝙ ciuitas quæ habet primas, & secundas causas appellationis, potest facere statutum b ne liceat appellare, vt s̄. de orig. iur. l. 2. §. exactis. Si vero habet solum causas primas, sed in prima & 2. appellatio deuoluitur ad superiorem, nō pōt facere statutū, ne liceat appellare, quia disponeret circa id, quod non est iurisdictionis suæ, qđ non potest. l. fi. C. de iur. om. iu. & ibi no. ext. de maio. & obed. c. 2. & ibi no. & est tex. de iureiu. c. venientes. Sed pone, ꝙ ciuitas c h3 causam principalem, & primam causam appellationis: secundario causa appellationis deuoluitur ad superiorem, vt sunt ciuitates Marchiæ Anchonitanæ, tunc idem, †quia non potest statuere ne appelletur. quia appellatio prima est via per quam peruenitur ad secundam. ergo, &c. Ad hoc facit de iti. act. pri. l. veteres.

a ADD. ¶Ale. Adde bar. in l. omnes populi, in 3. q. principali, Io. and. c. fi. de app. in 6. bal. in l. fi. ad fi. C. de tem. app. & in l. fi. C. de sen. & in l. programma. C. commina. epi. & in l. si appellatio. C. de ap. post Cy. & in l. j. s̄. de of. præfe. prætor. & in l. j. in aliquibus lec. s̄. de const. pr. Inn. & alij in c. venientes, de iureiur. bal. in l. cō sti. Cod. §. quibus, & quod no. bar. in l. si quis sub conditione, in fi. pr. de cond. in sti. & vide Ro. in rub. de arb. & quod in simili no. bal. in l. cum antea, C. de arb. & Imo. in l. j. in §. fi. ĩ. à quib. app. non licet.

b Pom. Statutum. An valeat statutum, ꝙ à sententia non appelletur, vide bar. in l. omnes populi, ff. de iust. & iu. in q. super quib. possunt fieri statuta, ego ibi dedi remissiones.

c Ale. In hoc bal. in l. fi. C. de sen. tenet contra bar. hic, & forte melius, & vide bar. in cons. suo inci. in Christi nomine, amen. in ciuitate Tudertina. Adde bal. in l. 2. C. de app. & bar. in cons. 172. lib. 1. inci. in nomine domini, dubia occurrentia ex quæstione, & bal. in l. pe. de iust. & iu. & in l. omnes populi, & bal. in l. fi. e. tit. & per ang. in d. l. omnes populi. Bal. in l. cum de consuetudine, s̄. de legib. Adde bal. cons. 278. lib. 3.

LEX XXVI.

1 *Consuetudo dat iurisdictionem contentiosam.*

1 a Scæuola. Alias Solere. †Consuetudo dat a iurisdictionem contentiosam, & tunc expone quib. s. iudicibus. Et sic est casus, ꝙ consuetudo dat iurisdictionem contentiosam, & concordat C. de diuers. of. l. viros, lib. 12. secundum Dy. De hac q. non disputo hic. Cy. C. de eman. li. l. j. Guil. de Cug. in l. imperium. de iuris. om. iu. dicit, &c.

a ADD. ¶Alex. Vide quod no. Bar. in l. more, in prin. s̄. de iurisd. om. iud. Imo adde, quòd consuetudo dat potentiorem iurisdictionem, vt videtur per id quod dixi in l. præcipimus, C. de app. & de hac materia vide gl. vbi doc. in c. cum contingat, de for. compet.

¶De publicanis & vectigalib. Tit. iiij.

Dictum est s̄. de dam. infe. per quod prouidetur ad damna futura: verùm, quia fiunt damna, & extorsiones per publicanos, ideo hic ponit de publicanis. Cætera dic vt in gl. a

a ADD. ¶Ale. Quid si publicanus cuius merces ex conuentione ciuitatis, vel dantis datium deputata est stipendiariis, debet habere à ciuitate, an possit compēsare? vide per Alb. quòd non, in l. in ea. per illum tex. cum gl. C. de compen. tene menti, quia fuit de facto.

LEX I.

1 *Dictio, item, inducit continuationem quando adiicitur præcedentibus, &c.*
2 *Item inducit repetitionem quando per eam adiicitur oratio non perfecta, sed defectiua ex parte appositi, vel ex parte verbi.*

a PRætor. a Ibi, familia, publicano mandante vel ratum habente. Ibi, publicanorum, sine mandato. Ibi, iudicium dabo, subaudit in duplum, sicut s̄. & hoc colligitur ex dictione, item, b s̄. posita secundum Ia. de Bel. probatur in processu legis. †No. ꝙ dictio, item, est repetitiua. Habetis in l. in repetendis. de le. 3. & dic vt ibi quando dictio, item, c profertur ab homine, sed quando profertur à lege, Ia. de Bel. disputauit, & posuit in aut. vt cum de app. co. in pr. & dicit finaliter. Aut est eadem ratio, & vtilitas, & intelligitur repetitio, aliàs dictio, item, inducit continuationem. Tu dic, d quandoque per dictionem, item, adiicitur præcedentibus noua oratio in se perfecta omni perfectione, & tunc non inducit repetitionem, sed cōtinuationem, vt ff. de iniu. l. item apud Labeonem. in pr. ad Turpil. l. fi. & ad muni. l. fi. §. item rescripserunt. cum §. seq. & de admi. re. ad ci. perti. l. fi. Qñq; †per dictionem, item, adiicitur oratio non perfecta, sed est defectiua ex parte appositi, vel ex parte verbi, tūc illud in quo oratio deficit, suppletur ex præcedentibus, & in hoc inducitur repetitio vt hic. Nam dicit, iudicium dabo, non dicit in quo, vel ad quid, & sic deficit ex parte appositi, vnde intelligitur in duplum, & suppletur ex precedæntibus, sicut ĩ. ad l. Iul. de vi pub. l. 3. §. j. & ad l. Corn. de sic. l. eiusdem. §. alio. ad l. Corn. de fal. l. j. §. 1. cum multis similibus.

a ADD. ¶Barb. Prætor. Facit c. j. de procu.

b Ale. Dictione, item. Adde tex. & bar. in l. à sententia, ĩ. de app. & bald. in l. quem admodum, §. fi. s̄. ad legem aquiliam.

c Pom. Et vide Bar. cons. 26. & 37. & Ale. 117. in pr. vol. j. & 37. vol. 3. & 102. vol. 5. vbi loquitur in respondente positionibus, vt respondens videatur repetere in sequentibus quæ habeant orationem imperfectam, quod dixit in prima, non autem in his, quæ habent orationem perfectam.

d Barb. Et facit, ꝙ si testator dicit, lego titio centum iure institutionis, item sempronio, quod intelligitur iure institutionis, fm̄ do. Io. hic, & vide plene do. Pet. de anch. in c. Io. de test. Bar. in l. in repetendis, de leg. 3 Et vide quia ibi remisi.

1 *Vectigal à tributo in quo differat.*
2 *Argumentum à communi vsu loquendi procedit.*
3 *Annua præstatio publica census, & tributum, quando sunt idem.*
4 *Contractus censualis fit, quando quis sibi nihil reseruat in re, licèt sibi certa pensio præstetur. si reseruat, dicitur emphyteusis.*
Differentia inter salarium, & tributum, qualiter intelligatur.
5 *Vectigalia, & pedagia sunt munera personalia.*
Veterani, & clerici non tenentur ad vectigalia, & pedagia.
6 *Vectigal pro animali soluit mulio, pro soma soluit dominus somæ. 7.*

§ Hic

§.Hic titulus. ʒ.ponit verba edicti. hic incip.exponere.
Op qpublicanꝰ dicaĩ,i.publice peccãs,vt
in Euã ĝ.sol.duob.mod.vt dr̃ in gl.Quæro,qd vult dicere tex.siue
vectigal pẽdãt,vel tributũ ꝯsequãtur?Gl.dat duas sol. prima bo-
na,vera, &no.siue ergo qs colligat ꝑ fisco,siue ꝑ se cũ fisco aliqd
p̃stat ꝑ mercede,idẽ est.Secũda expositio est,ꝙ ponit vel,ꝑ id est:sʒ
hæc ñ plʒ,qa illud siue,primo positũ,reqrit aliud siue,vel aliã dis-
1 iũctiuã.l.ꝙ si seruꝰ.§.j.de in rẽ ver.qd̃ hic ñ eẽt.† Quæro,q̃ sit dr̃ia
a inter vectigal.a& tributũ?dic vt in gl.& bñ,&hoc si assumiĩ,vecti
gal vt spẽs,secꝰ si vt genꝰ,vt j̃.e.l.imperator.& ibi dicã. Et not.hic
2 arg.† ex cõi vsu loquẽdi,dicã.j̃.e.l.cotẽ.§.q maximos.& idẽ † est
3 annua p̃statio,publica p̃statio,cẽsus,& tributũ ẜm gl.qd̃ verũ est,
q̃do debeĩ fisco.Sed si debeĩ priuato,ecclesiæ,vel ciuitati, tũc est
dr̃ia,qa ille q dʒ annuã pẽsionẽ,vel est ꝯductor,vel emphyteuta:
b & si non soluit,cadit à iure suo,vt ext. [b] de reli.do.c.constitutus.
4 vbi tex.& gl.no.†Et est ꝯtractus censualis,q̃do qs cõcedit oẽ ius qd̃
hʒ in re,licèt sibi dẽat præstari certa pẽsio.sed q̃do sibi aliqd iuris
reseruat,tunc est emphyteusis qd̃ est notandũ,hoc no.in d.c.ꝯsti
tutus.p Ber.& Inn.Et sic intelligo dr̃iam inter tributũ,& alia q̃ po
c nũtur s̃.de vsuf.l.hactenꝰ.Quæro,an vectigalia,[c] pedagia,& simi-
d lia sint munera realia,vel personalia?dic ꝙ sunt personalia,[d] tñ im
e ponũtur personæ ꝑ reb.& iõ veterani & clerici nõ tenẽtur [e] ad ea,
5 vt C.noua vect.l.fi.& ext.de cens.c.q̃q̃.lib.6.† & ideo pro anima-
li soluet mulio:pro soma soluet dñs somæ,vt s̃.loc.l.cũ in plures.
6 §.pe.Sed † qd si ꝑ nullo nil dʒ solui ẜm l.vectigalis.nec pro soma,
nisi portetur super animali,quis soluet pedagium?Puto dominũ
7 somæ, qa ista principaliter vehitur, vadit.n.animal pp somam,†
non soma propter animal,arg.s̃.de ser.rust.præ.l.qui sella.in pr.§.
dixerit aliquis. Præmissa expositione literæ format gl. vnam op.
& soluit, vt patet in litera,quę est clara vsque ad §.vnde quęritur.

a ADD.¶Ale.Vide q̃ dixi post bar.in l.2.C.de iu.emph.& bal.de pa.const.ver.per soluere fictũ,& qd̃ no.bal.in auth.& q.C.de bo.au.iu.pos.Et qd sit tributũ,vide gl.& bar.in rub.C.de anno.lib.x.Et quid si dicatur,ꝯcessit sub annuo censu, an dicaĩ ꝯtractus censualis,vide Inn.c.ad audientiã,de re.ec.non ali.Et an emens pedagia videatur emisse pœnas transgressorũ,not.ff.de act.empt.l.creditor,in prin.& ibi per Cy.in add.& p bal.in c.1.de feu.cog.& in l.1.C.de fiu.& lit.exp.
b Barb.Istũ tex.d.Io.fa.fin.ꝙ qñ qs tẽ'r p̃staĩ cẽsũ ñ cadit à iuĩ suo,illo ñ soluto.
c Barb.Qua aũt pœna puniatur si quis eos cogerit,vide tex.in cle.p̃senti,de cẽsi.
d Alex.Idem dicit bal.in l.placet,C.de sacros.eccl.
e Vide bal.idẽ tenẽtẽ in d.l.placet,& bar.l.1.in fi.C.de mul.& in quo loco,lib.10.

1 *Auxilium extraordinarium coadiuuandi cã introductũ nõ tollitur p ordinariũ.*
2 *Interdicto de publicanis qui egit,an possit agere alio.in eo,quod plus est.*
3 *Actione vna electa,alia tollitur,quando vnum est factum,& vnus titulus criminis,& plures sunt agendi formæ.*
4 *Factum quando vnum est, plures tituli criminis,& diuersæ agendi formæ,si actum est vna actione,potest agi secunda in eo quod plus est.*
5 *Actione vna electa,alia non tollitur quando sunt plura facta,plures agendi formæ & plures tituli criminis.*
6 *Delinquendo quis non facit suam conditionem meliorem.*
7 *Spãlis via q̃do generalem tollat,& sic prouisio spãlis quando tollat generalem.*
8 *Librum si emi,& dedi arras,tamen non vis dare librum sed arras duplicatas, possum agere ad totale interesse.*

§.Vnde quæritur. Expedita literæ expõne, & ꝯrio,
1 nunc format qõem. † Auxilium
extraordinarium coadiuuandi causa introductum nõ tollitur p
ordinariũ.h.d.Op.de l.in prouinciali.s̃.de ope.no.nun. Gl.soluit,
ꝙ ibi ꝯ ius cõe est auxiliũ extraordinarium: hic ẜm ius cõe. Et p̃t
intelligi qñ auxilium extraordinarium venit ad coadiuuandum
ordinariũ, & sic disponit eo casu quo p ordinarium est dispositũ,
iõ dicit ẜm ius cõe,& tũc nõ tollitur vt hic.Secus qñ venit ad sup
plendũ vel corrigendũ , & sic disponit eo casu, quo à iure cõi est
dispositũ ꝯ ius cõe.l.ius ãt.§ j.de iust.& iu.& tunc nõ cõcurrit cũ
2 ordinario,vt ibi.Quæro,si aliqs egit † isto edicto, an possit agere
alio in eo qd̃ plus ẽ?Gl.dicit,ꝙ sic.alle.gl.plures ll.& signat ar.ꝯria
ad suam determinationem,& non soluit.& Dy.ꝑ eius solutione
a ponit verba multa,& iõ pro declaratiõe verborũ Dy.[a] & Gl.op.ꝯ
id qd̃ determinat Gl.de l.si cum exceptione.§.cum q s̃.quod me.
cau.Sol.ẜm Dy.ibi illa actio nõ erat pœnalis originaliter.ideo in
totum tollitur per rei persecutionem.Insti.si quadru.pau.fe.dic.
§.fi.& ibi no.& j̃.de act & obl.l qui seruum.in fi. hic erat pœnalis
originaliter.l.qui ea mente.j̃.de fur.& j̃.vi bo.rap.l.pe.item op.ad
idem.s̃.nau.cau.stab.l.idem ait.§.fi.Sol.dicit Dy.nõ est facilis,nisi
rñdeas,vt ibi no. quia hic vtraque actio est de iure cõ::ibi altera
est contra ius cõe.Sed certe,&hoc est ꝯ ius cõe,prout ponitur ex
delicto alterius publicanum teneri. Sʒ respondeo,ꝙ qõ proponi
tur quando ex delicto proprio publicanꝰ.& sic est bona sol. præ-
cedens,secundum Dy. Extra gl ad prædictam determinationem
op.de l.plura.j̃ de act.& ob. Huius timore Dy.recedit à determi-
natione Gl. & dicere videtur, ꝙ si primo actum fuit hoc iudicio,
non poterit postea agi furti,vel vi bo.rapt.per predictam l.plura.
b Et ad huius declarationem ponit certas regulas [b] notab.quas exa
minemus. Prima r̃la est, qñ est vnum factum & vnus titulus cri-
minis,& plures agendi formę,tunc vna electa tollitur alia.l.licet.
in fi.s̃.nau.cau.sta.& j̃.de act.& obl.l.plura. Idem in contractib.l.
qd̃ in hæredem.§.eligere.s̃.de trib.Simile videmus ĩ plurib.actio
nib.q̃ ex eadem cã originẽ hñt,lʒ sint oblĩones diuersę,qa vna ele
cta tolliĩ alia.l.si reus.j̃.de fideiuss.& hoc si ꝯ eũdẽ:secus si ꝯ diuer
sos.Nã nõ tolliĩ electione,vt s̃.de admi.tu.l.q negociatione in.§.
ex duob.ẜm Dy.ista reg.est verissima.Casus est in l.j.§ in tutela.&
§.seq s̃.de tut.& ra.dist.Vñ cũ hic in lege nr̃a sit vnũ fcm, vnus ti
tulus criminis,s.furtum, vel violentia, lʒ sint diuersæ agendi for-
mæ,ideo vna electa alia tolliĩ tñ d.l.lʒ.in fi.quam Dy.all. nihil fa
cit,quia ibi sunt diuersi tituli obligationis,s. de recepto,& furto.
Tñ ex illa lege colligiĩ alia r̃la vt pʒ ex solĩone,s̃.posita. Sʒ ꝯ p̃di-
ctam r̃lam positã p Dy.facit l.j.j̃.arb.fur.cæsa.Sʒ Dy.hic rñdet,&
ibi est idem titulus criminis ĩ gñe,nõ descẽdẽdo ad spẽs,si bñ ad-
uertatis ẜm Dy.& bene. Nam l. aquilia punit damnum datum in
gñe,sed ista actio punit illas spẽs dãni dati,s.si furtim arbores sunt
cæsæ.Eodem modo rñdet inst.si qua.pau.fe.di.§.fi.Sʒ ꝯ,quia eo.
modo rapina est genus,sed rapina publicani est spẽs.Resp quędã
sunt delicta nominata quib.à iure nomen imponitur, vt furtum,
rapina & simil.& in istis de facili cognoscitur, vtrum vnum deli-
ctum differat ab alia specie,quia ita demum differt si cadit ĩ aliud
nomen delicti:sed si est idem nomen, adiectio qualitatis alicuius
non facit esse diuersam spẽm,vt furtum manifestum,à non mani
festo,furtum publicani vel alterius:sicut hõ albus,& niger nõ dif
ferunt spẽ,vt j̃.e.l.fi.§. quoties. Quædam sunt delicta innomina-
c ta,[c] vt damnum datum l.aquilia punitur,illud est nomen gñ.le.&
tot hẽt spẽs,quot sunt modi dãdi dãnum,arg.s̃.de præscr.ver.l.na
turalis, & iõ cum p actionẽ arb. fur. cæs. puniatur tñ illa species,
merito differt ab hac l.Aquilia,sicut species à gñe, & sic in hoc §.
prout loquitur de dãno dato,dico ꝙ si esset actum l. Aquilia,pos
set agi hac actione in eo qd̃ excedit.Gu.tñ formando q. restrin-
4 xit ad noĩata crimina,vt furtum,rapina,&c.Scd̃a reg.† est, qñ est
vnum factum,plures tituli criminis,& diuersę agendi formę,tũc
põt secunda agi ĩ eo quod excedit.l.j.j̃.vi bo.rap.& de act. & obl.
l.eum ex vno.& per hoc apparet intellectus l.in gl.all.ẜm Dy. sed
ꝯ opp.de l.j.§.in tutela.de tu.&rat.dist.vbi non tollitur vna per a-
liam in aliquo.Sol.dicit Dy.verũ, qñ diuersi tituli criminis se ha-
bent vt genus,& spẽs,vt furtum,quod est genus ad rapinam,& dã
num datum ad actionẽ arb.fur.cæs.vt dixi,sed isti tituli habent se,
vt excedentia,& excessa:fecisti furtum,teneris actione de rõib.di
strahendis,quia tutor:& teneris furti,& isto casu teneris qualibʒ
actione insolidum,& vna electa alia non tollitur.l.j §.in tutela.&
§.seq.de tu.&ra.dist.& ista fuerunt verba Pet.recitata per Cy.in l.
quicunque.C.de ser.fug. in §. contrario. Probatur j̃. de adul. l. si
5 adulterium cum incestu. Tertia † regula est, quando sunt facta
plura, & plures agendi formæ , & plures tituli criminis , & tunc
non est dubium,ꝙ vna electa.alia non tollitur.l.nunquam plura.
de priua.deli.&ibi dicetur.Prędicta vera in actionib.ciuilib.&nõ
ad vindictam,sʒ qñ criminal'r,& ad vindictam.dic vt dicit d.l.nũ
6 quam plura. de pri.deli. & ibi dixi. † Venio ad seq.gl.Ex hac lege
colligitur, ꝙ delinquendo quis non facit suam conditionem me
liorem.op.de l.decreto.s̃.de susp.tut.gl.non soluit.Dic ꝙ illud est
per quandam ꝯñiam non directo,cum sñĩa sic ex cã remota,non
proxima,vt ibi per Dy.& in c.quod ob gratiam.extra de reg.iur.
7 lib.6.Item ex hac l.colligiĩ,† ꝙ specialis via generalem non tollit.
op.de l.maritus.de proc.& de l.ñ de pac. conuen. sol. illud gñale
põt intelligi: primo, an spãlis ꝓuisio legis tollat gñalẽ ꝓuisionẽ
d legis?& certe nõ,[d] & sic loqtur hic.qd̃ plene dixi de noui ope. nũ.
l.j.§.j. Scd̃o an p specialẽ ꝓuisionẽ hoĩs recedaĩ à gñali prouisio
ne legis , & sic loquuntur ll. contrariæ. Et isto casu dicit Dy. aut
prouisio legis est inducta beneficio speciali ꝯ ius cõe, & tunc per
specialem prouisionem receditur à generali prouisione vt in cõ-
trariis,arg.l.eius militis.§.j.de test. mil .& in corpore de non alie.
§.quia vero verisimile.sʒ,qñ prouisio legis est ẜm legẽ & ius con
mune,& tũc nõ vr̃ recessum.vt plene no.per Cy.in l.2.de iu. em-
e phy. in 6.q.& in l.& haber.§.cum quis.j̃. de præca. Facit ad q. [e] e-
8 mi † à te librum, & dedi arras, tu non vis dare librum, sed duplica
tas arras: Ego volo totum interesse meum , an per prouisionem
arrarum

a ADD ¶Ale.Vide bal.in l.ancillæ,C.de fur.Quæ autem sit pœna publicani permittentis ire contra decretum,vide in l.mercatores,C.de commer.& merc.
b Adde bar.in l. hoc edicto,in fi.prin.j̃.e. & vide quæ ibi dixi post bar.in l. quòd in hæredem,§.eligere,s̃.de tribu.
c Delicta innominata.Adde bar.in l.nunquam plura,de pri.delict.
d Sed an per prouisionem hominis cesset prouisio statuti?Dic vt per Cy.&bal.in l.fi.C.de rep.hæ.,bal.in l.vbi adhuc,C.de iu.do.adde quod habetur in l. si fundum sub conditione.§.Sticham.de le.j.& bal.post alios in l.2.C.de iur.emph.
e Vide Cy.& bal.in l.contractus,hic all.& in l.ꝙ si pe, de contrah.emp. pulchre per Io.an.in spe.de emp.&ven.in §.sciendum.super ver.item no.ꝙ quãdoque,& inc.additio de emptore loqĩ, &c.vna cũ add.seq.&no.inst.de ac.in §.actioné,

errarum videatur recessum à prouisione legis? Dy. dicit, quod non, quia secundum legem est prouisio. l. j. §. de act. emp. & l. si traditio. C. de act. emp. h. d. Cy. & Iac. de Arc. gl. mouet inst. de emp. & vend. §. j. in fi. C. de fide instr. l. contractus, in fi. & ibi Cy. & ista vi-
a dentur vera, quòd totum interesse possum petere. a l. si quis à socio. §. pro soc. & l. prædia. §. de act. emp.

a ADD. ¶ Possum petere. Et ista est communis opi. vt inquit Alex. in l. si cum dotem, ver. & ista faciunt ad q. in 2. not. §. sol. mat.

1 *Dominus tenetur pro delicto famuli delinquentis, circa id ad quod præponitur, aliàs non.* *(rantur tamen eos exhibendo.*
2 *Rectores ciuitatum tenentur pro delicto famulorum, quos secum ducunt: libe-*
3 *Dominus, quòd teneatur pro delicto famuli potest fieri per statutum.*
Argumentum de pacto ad statutum procedit.
4 *Agens contra officialem pro delicto familiæ debet probare delinquentem fuisse de familia, & ad tale officium præpositum, & qualiter hoc probetur, 6.*
5 *Probatur aliquem esse de familia alicuius, probando, quòd eum associat vt famulus, & ei seruit vt famulus.*

§. Familiæ nomen.

Nomen familiæ porrigitur ad seruos, & liberos qui in eodem mi-
1 nisterio habentur. h. d. † Quæritur an scholaris a ex delicto famuli
a sui, & dñs pro delicto familiaris teneatur? Dy. dicit, quod nō. l. vlt. l. quoties. in pr. & §. j. §. de noxa. fallit in isto §. sed veritas est ista, quod quando quis præponit familiam ad officium, & ipsa deliquit circa officium sibi commissum, tunc tenetur, vt hic, & l. j. ff. fur. aduer. nau & inst. de obl. quæ ex quasi deli. §. pe. & §. nau. cau. sta. per totum. Sed si deliquit extra id,
2 ad quod præponitur, nō tenetur, vt hic. † Et eodem modo dico teneri
b rectores terrarum b de delicto familiæ quam secum ducūt, vt §. ad le. iul. repe. l. j. & l. si post depositam. C. de asses. sed liberatur exhibendo
* eum. * Quærit Dy. an per statutum d possit fieri, vt dñs teneatur † pro
c delicto familiæ? & nescio quare nō. quia l. hoc facit, ergo & statutum.
d l. oēs populi. §. de iust. & iu. Itē per pactū. l. si quis pro eo. §. fi. & l. Græ
3 cè. §. & generaliter. ff. de fideius. ergo per statutum, arg. l. non impossibile. §. de pac. quod no. l. nec ex prætorio. & l. neq; pign. ff. de re.
* iu. & quod no. C. de decr. decu. super tub. li. x. * Vides ergo. † quod qui a-
4 git contra officialē de delicto familiæ, debet probare ipsum esse de familia,
5 & cū ad tale officium præpositum. † Sed quæro probabitur aliquē esse alterius famulum? Respon. eo ipso quod est associatus cū aliis famulis, & seruit vt alij famuli, licet de hoc nulla interuenerit scriptura. Casus
6 est no. de pœ. ex sacro scri. l. fi. in pr. † Sed quæro probabo ipsum esse præpositum ad hoc officium? Certe eo ipso quod officium exercet dño sciente, videtur quis eum præponere. l. j. §. magistrum. §. de exerci.

a ADD. ¶ Alex. Vide omnino bar. in l. j. §. si & in l. ne quis, ff. de incen. rui. nau. & hic adde bal. in l. j. in pr. ff. ne quis eum qui in ius voc. Bene facit l. cuicunque, §. sed & cum fullo, §. de inst. & quod ibi in apost. antiqua, & adde bal. in l. apud antiquos, ad fi. C. de fur. adde Ro. cons. 11. vbi ponit, quod stante statuto, quod potestas teneatur pro familia, quod illud statutum recipit interpretationem à iure communi, nisi potestas familiam exhibeat, & vide etiam eius cons. 15.
b Idem tenet bal. inst. in rub. de pœ. iu. & §. proficisci, l. obseruare, §. de of. procon. & leg. & limita, vt per bar. in d. l. si post depositam, & adde quod dixi in l. fi. de pub. & quod no. bar. in l. si. huius l.
* Clau. Exhibendo eum. Quid si statutum disponat, circa hoc vide Aret. cons. 11. & cons. 14. & plura si vis, per fel. in c. cum ordinem, de rescr. & vnum verbum per bar. in l. si iure, in vlt. q. §. de leg. 3 & in l. si. §. de his, quæ in testa. delen. cum concor. quas ponit Alex. §. in rub. de noui ope. nunc.
c Parb. An autem famulus præsumatur delinquere ex mandato domini, vide c. cum ad sedem, de rest. spo. vbi est casus no. quod non, bal. in l. 2. C. de epis. & cle. Bar. tenet contra in l. de pupillo. §. si quis ipsi prætori, §. de noui ope. nun.
d Ale. An per statutum. Sed quid de delicto commisso antequam esset famulus, vide bar. in l. eius, §. de testa. mili.
* Clau. Li. 10. Adde plene Alex. in l. sæpe, ff. de re iud.

1 *Famulus liber qui delinquit, si exhibetur à domino, tenetur ipso iure, & dominus* *(liberatur.*
2 *Rector ciuitatis non tenetur pro delicto officialis mortui.*
3 *Rector exhibendo officialem delinquentem in officio, quando teneatur.*

§. Quod nouissime.

Si famulus delinquens à publicano nō exhibeatur, sine
1 noxæ deditione tenetur. h. d. † Quæro quid si sint liberi hoīes exhibiti, Et dic quod ipso iure tenentur. & dñs liberatur. h. d. Ia. de Are. & hoc eadē rōne. op. ff. e. l. fi. & hi §. fi. vbi non tenetur publicanus, si nō exhibet. gl.
2 soluit & hic. † quod no. quia rector non tenetur pro delicto officialis mortui. Quæro quid est proprium huius edicti? Dicit gl. quod dñs teneatur de suo, & de delicto familiæ, aliàs secus. Sed hoc nō placet, vt dixi §. px. § Quare dic, speciale est in hoc, quia exhibēdo cū liberatur: secus esset in eo qui gerit officiū priuatum, & cōuenitur ex ti. nautæ caup. & sta. quia exhibēdo nō liberatur. hoc vult dicere iste tex.
3 Sed hodie † per Italiā hoc exprimitur vt in instris, quæ celebrantur inter Rectores & cōia. vt Rector teneatur pro se, suisq; officialib. & familia sua. Quo casu distingue, aut dicitur sic simplr quod teneatur pro se, officialib. & familia sua. & tūc eū exhibendo liberatur vt hic: quia ista verba intelligo secundum naturam officii. ar. de vsuris. l. si stipulatus. & de le. 1. l. si legati serui. & de dam. inf. l. damni infecti qdā. & de loca. l. si vno. Si verò promittit soluere oēm cōdēnationem fiendā de eo & oīb. officialib. & familia, tūc si libellus dirigitur contra ipm principalem Rectorem, esset idem quod hic: sed si dirigitur contra officiales vel familiam, tunc eis condēnatis ipse tenetur soluere, nec exhibendo liberatur. Et sit. ex hac promissione fideiussor iud. solui. iō, &c. Secus si esset simplex fideiussor de iudicio sisti, quia tunc sistendo liberatur, vt C. de fideiuss. l. sancimus. & l. si Barsatorem. hoc tamen casu officiali mortuo, non tenetur quia in officialem non posset snīa ferri, nec etiam in ipsum principalem Rectorem. vt §. dictum est.

LEX III.

1 *Dominus hic accipitur pro eo, qui habet maiorem præeminentiam.*

Cum si exhibuissent.

1 §. Quod ait. No. † quod hic accipitur dominus ille, qui habet maioritatem, siue præeminētiam, non ratione dñij. hoc inducit Ia. de Are. ad q. de eo qui reliquit vxorem dominam, & vsufructuariam in domo. Ad idem §. rer. amot. l. j. & ff. de ver. sig. l. pronunciatio §. j. ibi. in domo domini. &c & C. de colo. illyri. l. j. lib. 11. Et de hoc plene dico de le. 2. l. Titia cum testamento. §. Titia cum nuberet.

1 *Agens ex edicto nau. cau. stab. satis est furtum esse factum per aliquem ex nautis, licèt non dicat per quem.*
2 *Testis si petit sibi exhiberi rem, vel personam de qua interrogatur, vt illam cognoscat, debet fieri exhibitio cum indumentis, & qualitatibus eius.*
Famuli debeant nominari, quando testis petit nominari omnes de familia, vt de nomine recordetur.

§. Ante autem actorem.

No. ex hoc §. ordinē in hac actione procedendi: quia debeo primo mihi petere exhiberi delinquētem nominatim, vt sciā an hoc possit agi: vel possum petere exhiberi oēs famulos ad recognoscēdū delinquētē. & hoc petet actor sibi fieri intra certū tēs, quod exprimat in sua petitiōe, quo elapso aget hac actiōe. Iudex. n. nullū pcessū facit de exhibēdo, vt ff. e. l. hoc edicto. & ibi dicet. Op. de l. si cū exceptiōe §. in hoc. §. quod me. cā. sol. aliud in hac, aliud est in actione illa, vt 93 ibi. op. ff. vi bo. rap. l. 2. § hæc actio. gl. dat duas so. Prima est vera, aliud est in ista actione quam in illa. Rō huius est, quia ex verbis ed. colligitur, vt hæc actio ita demū detur si nō exhibeat. Primo igitur debeo petere exhiberi, sed verba huius edi-
1 cti hoc nō requirūt. Et idē dico † in actione ex illo ti. fur. aduer. nau. quia sufficeret dicere furtū factū esse p aliquē ex nautis, licet nō exprimat p quē. vt ibi dicā. §. nau. cau sta. sup rub. Sed si quæras, quare ptor hoc egit, vt prius constet, an exhibeat quam in aliis actionib. Rn. nō est rō,
2 nisi quia scriptū est sic. † Vltimo facit a ad qō. testis interrogatus de a-
a liqua re, vel psona, petit testis, b vel pars vt psona, vel res exhibea-
b tur, vt testis possit cognoscere. Dico quod debet exhiberi, & cū eiusdē indumentis, & qualitatib. Et hoc no. Ber. de testi. c. cū cām. Idē si peto nominari mihi omnes de familia, quia tunc recordabor de nomine, vt §. ad exhib. l. 3. §. si quis. quod est nota. §. ad hoc.

a ADD. ¶ Paris. Vltimo facit. Vide fel. in c. auditis, post Mod. de præsc.
b Ale. Petit testis. Bar. quod gl. in l. j. §. si ex noxa. cum si aga. & Bal. in l. si criminis, C. ad exhib. & … causam, in si de test. quam ail. bal. in d. l. si criminis, & bar. & bal. in l. 4 § j de testi.

1 *Statuto statuitur quòd … sub pœna centum, si fuerint decem malefactores, sufficit vna pœna de centum.*

Si plures.

Idem puto si plures liberi, arg. §. l. j. §. familiæ. Ex hoc §. no. quod licet quot sint psonæ delinquentiū tot sint maleficia: tamen hoc est verū quo ad ipsos principaliter delinquentes, vt ff. de iniur. l. si plures. secus quo ad alios, hic. quia tūc habetur pro
1 vno, vt hic. facit ff. si fa. fur. fe. di. p tot. Et ex hoc pōt † qō determi-
a nari, a quam Dy. disputauit. dicit statutū, quod villa non cepit malefactorē, puniatur in cētū. Cōtingit quod decē hoīes occiderūt vnū, villa nō cæpit, an teneatur pœna cētū pro quolibet? Hic vr. quod vna cētū tm sit pœna, vt hic. Idem determinauit Dy. p talem rōem. Nā indefinita æqpollet vli, vt l. si plurib. de le. 2. & l. si plures. de le. 3. iō perinde est ac si statutū diceret, si nō cæpit malefactores. Itē dt, quod si nō oēs caperet pro omnib. tenetur ad integra, quia in vli si quid deest, tota oratio falsa iudicatur. l. si is qui ducenta. §. vtrum. §. de réb. dub.

a ADD. ¶ Alex. Idem voluit bar. in l. si in rixa, de sica. & ff. de act. & obl. l. ex maleficiis, & bal. in l. j. C. de cond. fur. per Lu. Ro. in l. lege Cornelia, §. ad Silla. per bal. in l. ordinarij, in fi. C. de rei ven. facit quot no. bal. in l. libellorum, §. sed si aliud, de accus. an tot sint accusationes, quot crimina. Et hæc faciunt ad q. dicit statutum, quicunq; bannitus voluerit exire de banno, soluat c. tota vna villa est bannita pro vno delicto, quod tm tenetur ad cētū, adde tex. ff. quod cuiusq; vni. l. j. & in l. mortuo, ff. de fideius. & idem quod tenet Dy. hic, tenet alb. in 2 parte statu. q. 174. & quid si villa tenetur præsentare malefactores, & præsentauit vnū tm ex plurib. vide bal. in l. j. C. si plu. vna senten. Et cum bar. hic et tenet bald. in l. cum tōib. C. qui accu. Et vide bal. in l. si familia, de iur. om. iud & hic vide Bal. in l. minorib. C. de his qui. vt ind. Adde quid si dicat statutū, quod villa teneatur resarcire dāna, & furta, quæ in ea fiūt, & villa ob dānum fuit cōdēnata in centū, & post cōdēnatione malefactor peruenit in fortiam Potestatis, & fuit suspēsus, an villa sit liberata? Bal. concludit quod sic, eius cons. 203. li. 1. sicut si cæpisset malefactorem in crī, & eum exbannisset, arg. l. si. C. de mal. & math. & in auth. vt nul. iud. §. si quis verò comprehensorum. Et fin eum optime facit de prohi. feu. alie. per fed. c. imperialem, §. insuper, & de pa. ten. & eius viola. §. si clericus, §. si iudex, & §. si miles.

LEX

LEX IIII.

1 *Hæres publicani tenetur eatenus quatenus ad eum peruenit, etiam si agitur pro delicto familiæ.*

1 Si publicanus. Hæc actio datꝰ ꝯ † hrđē publicani eatenus, quatenus ad eū peruenit. h. d. Quæ rit gl. de vna q. quid quādo publicanus tenetur ex facto familiæ, an transeat contra hæredes? gl. bene respondet, & idem subaudit, vt non teneatur hæres publicani, nisi quatenus ad eum peruenit,

1 *Literis officialis, an credatur.*

2 *Res illicitæ si cum licitis transferuntur, an licitæ publicentur.*

§. De rebus. De reb. quas Rectores sui vel suorum vsus gratia portant, nō debet solui vectigal. h. d.

a Quæro, vtrū sint alij casusᵃ in quib. vectigal solui non debeat? gl.
1 oēs enumerat. & vide gl. q̄ inc. al's municipiū. †Ista l. īducit in arg.
b an l'ris officialis credat? Et vř ꝙ sic ᵇ all. istā l. remitto ad no. in l. si qua p calumniā. C. de epis. & cle. Qđ dic per Gul. de Cu. in l. si pro curator. š. de proc. & in c. post cessionē. ext. de prob. Inducitur in
2 arg. ad q. † qñ transferuntur res licitæ cū illicitis, an licitæ publicentur? Et vř quod non, nisi illicitæ. Dicam ĵ. eo. l. cotem. §. dñs.

a ADD. ¶Ale. Vide bald. in l. pe. de naui. fe. vbi dicit probari per iuramētum. Et ponit multos casus in quib. vectigal nō dꝫ solui, & vide aliū sing. per bart. per illū tex. in l. j. C. de naufr. lib. 11. Ad quod inducit l. fi. §. si propter necessitatem. ĵ. eo.

b Idem bar. per alium tex. cum si. in l. j. C. de naui. li. 10. & tex. & bar. in l. 2. e. ti. Adde bo. tex. in l. mulierem, C. si man. ita venie. ne prosti. & in l. ea quidem, C. si mā ci. ita fue. alie. vt manu. & ibi gl. inver. contineat bona litera in l. si quis decurio. C. de decu. tex. apertus in l. prohibitum, C. de iure fisc. adde, quæ no. Bar. in l. j. §. si quis neget, ff. quemad. test. ape. adde, quæ dixi in l. ex consensu, §. eum qui. de ap. bal. in l. pacta nouissima, C. de pac. ꝙ relationi officialis credatur. not. bal. in rub. de fid. instr. ver. sed adhuc dubitatur, & bal. in l. imperium.

1 *Consuetudo in vectigalibus seruatur. (non sit in contrarium.*
Castrum habens, an præscribat ius exigendi pedagium tanto tēpore, ꝙ memoria
2 *Scientia cuius requiritur ad hoc, vt ius exigendi vectigal præscribatur.*
Ciuitates, & castra Tusciæ, quæ longissimo tempore exegerunt vectigalia, tale ius non præscripserunt.
3 *Quasi confessoria competit quando aliquis petit sibi ius exigendi vectigalia competere: & prohibenti negatoria, & contra quos.*
4 *Vectigal si probatur quem exegisse de quibusdam reb. tempore debito, ex hoc non poterit de omnibus exigere, sed de illis tantum.*

§. In omnibus vectigalibus. Cōsuetudo seruatur ī vectiga-
a lib. Quæro an nobilisᵃ habēs castrū. per ꝯsuetudinē acqrat ius recipiendi vectigal. Et vř ꝙ nō, quia exactio est ꝯ ius, vt in auth. vt nulli iud. §. j. ergo &c. In ꝯrium vř ꝙ sic, vt hic, & ĵ. l. licitatio. §. ea
b rum. Dy. hic determinat, ᵇꝙ nō pscribat, nisi p tm̄ tps cuiꝰ memoria in ꝯrium non existit, & hoc per c. sup §. pterea. ext. de ver. sig. & l. imperatores. §. itē pscripserunt. ĵ. de polli. & facit l. 2. C. noua
c vectigalia. Sꝫ dicit ipse, ille tex. facit ꝯ & vř ꝙ duo reqrunt, ᶜ s. vetusta ꝯsuetudo, & ꝯcessio principis, & iō altero deficiēte nō acqritur ius. l. si ita qs. de ver. ob. & l. si heredi plures. š. de ꝯd. inst. Hoc vř ēt tenere gl. s. ꝙ vtrunq; reqrat, de ver. sig. l. minus ꝑprie. sꝫ ista gl. dicit male, p d. c. sup. ext. de ver. si. & hoc tꝫ Cy. in d. l. 2. C. noua
d vect. Itē Reges pñt ꝯcedere d. c. sup. §. pterea. nō ciuitates, ᵈvt ĵ. e.
e l. vectigalia. & ĵ. dicet. Vides ergo ꝙ vectigaliū exactio pscribitᵉ tpe, cuius nō extat memoria. Et hoc intelligo qñ qs pscribere intendit vectigalis ꝯceptionē, q̄ nulli competit: sꝫ si cuidam nobili
f ꝯpeteretᶠ ex priuilegio, vel consuetudine, & ego vellem præscribere, & illud pscriberē minori tpe, adhibita distinctione, incipiā possidere titulo, & bona fide, vel nō, sicut in pscribēdo vsumf. dicet ĵ. Sꝫ cū in pscriptione istorū iuriū incorporalium reqrat scīa ciꝰ ꝯ quē pscribit: l. 2. C. de seruitu. & dixi in l. j. in fi. š. ti. j. cuiꝰ scien
g tia reqritᵍ in pscribēdo vectigal? †Rñ. si præscribit ꝯ priuatū, q il-
1 lud ius habebat, reqrit sciētia illiꝰ priuati, aliàs reqrit sciētia illius iudicis in cuius territorio vectigal, seu pedagium exigitur. Ille. n. est ad cuiꝰ curam ptinet, & hoc ꝯmissum est, vt C. noua vect. l. 3. &
2 iō puto, ꝙ †ciuitates & castra Tusciæ q̄ exegerunt vectigalia lon
h gissimo tpe, cū hoc nō peruenerit ad notitiam principis, ʰnec iudicis ꝯpetentis, hoc est præsidis. qa pses nō fuit in Tuscia tpe Federici Imperatoris, citra nō præscripserunt, qa nō fuerūt in quasi possessione. quæ ꝯstituitur per patiētiā aduersarij, & qa aduersarij sciētia nō interuenit. Item sicut nō præscribitur vacāti ecclie.
i Sed qro, quo iure possum petereⁱ mihi ꝯpetere ius exigēdi vecti-
3 gal? Rñ. † quasi ꝯfessoria, sicut vsūfructū & cæteras seruitutes. l. vti frui. si vsusf. pe. & l. 2. si ser. ven. & eo. mō q vult exigētē, ꝓhibe re, poterit negatoria. Hoc tenet Inn. in simili extra de sep. c. certifi cari. añ fi. magnæ gl. Posset ēt qs ꝓhibere exigētem interdicto, vt p viā publicā ire, & agere liceat. vt no. in spe. de cau. pos. & prop. §. quia vero, vers. qd de colligentib. Sed ꝯ quos agit? Rñ. negatoria, vel interdicto agetꝰ ꝯ exigentem. sed ꝯfessoria debebit proponi ꝯ eū, cuius principalr interest. s. ꝯ ciuitatē, in cuiꝰ territorio est locus vbi exigit vel ꝯ psidem illius prouinciæ. Posset ēt peti vecti gal pet. hæred. ꝓposita ꝯ aliquē, q vectigal exigit, vel ēt ꝯfessoria ꝯ eundē, vel ēt publiciana si petēs prætendit titulū & possessionē. l. item videndum. §. fi. de pet. hære. & l. si ego. §. j. š. de publiciana.
4 † Sed quid si probaturᵏ quem exegisse vectigal de quibusdam
k reb. tempore debito, an ex hoc potero exigere de omnibus? Rñ. non, sed de illis tm̄, vt ĵ. de iti. actuq; priua. l. j. §. si quis hoc interdicto. & quod ibi no. & extra de presc. c. auditis. in fi. & quod ibi no. per Inn. & probatur ĵ. eo. l. licitatio. §. earum. & ibi dixi.

a ADD. ¶Alex. Quæro an nobilis. Adde, quod not. bart. in l. cum de in rem verso, maxime circa fi. š. de vsufr. & in l. si prius, ĵ. de aqua plu. arc.

b Paris. Vide Alex. cons. 6. vol. 1. Bal. cons. 370. lib. 3. & cons. 302. lib. 1. & cuius scientia requiratur in præscribendo vectigal, vide Alex. cons. 6. vol. j. vbi dicit communem esse contra bar. hic.

c Ale. Duo requiruntur. Adde bar. in l. licitatio, §. earum, ĵ. e. ti. & Imo. ĵ. e. in l. vectigalia, vbi tenet contra bar. & Imo. hic.

d Pom. Vide etiam Pan. in §. præterea, & ibi addita, & Are. cons. 30. in 3. dub. & Are. etiam in col. fi. vbi tangit hæc, & Anc. in cle. præsenti, de censi. & aliquid p Ale. cons. 118. vol. 2. vbi ponit de eo, qui vult præscribere aduersus emphyteutam vel vasallum, & sic vtile dominium, recognoscens directum, & 193. e. vol. 2. vbi tangit de sententia, & 16. vbi etiam ponit hoc de sententia, loquens in tēpore cuius initij memoria, & multa pulchra circa hoc vol. 5. & bal. omnino in c. bonæ, de postu. præl. & Alex. cons. 16. vol. 2.

e Ale. Quia consuetudo, seu præscriptio æquiparantur priuilegio cōcesso à principe ex certa scientia d. c. super quibusdam, §. præterea, & no. spe. de causa pos. & propr. §. quia vero, vers. quid de colligentibus.

f Ale. Adde bal. in c. j. quæ sint regalia, & ibi tenet in aliquib. contra bar. hic, & ibi vide an sit dolus malus fraudare pedagia, adeo, ꝙ in foro conscientiæ teneatur? Et ibi tenet, ꝙ nisi ciuitates ex priuilegio habeant hoc ius percipiendi pedagia, semper erunt Imperatoris, vt ibi. Et etiam ibi dicit dist. bar. esse veram inquantum distinguit, aut volo præscribere ius non formatum in personam alterius, & præscribo longissimo tempore, quod intellige sine titulo, sed cum titulo sufficit præscriptio longi temporis, C. de præsc. long. temp. l. longi. bar. ibi, quem vide latius, & an sit dolus fraudare pedagia, ita ꝙ in foro conscientiæ fraudans teneatur, vide ĵ. e. in l. vectigalia, in pr. Istis adde, quæ no. Ian. in c. cum inter, de maio. & ob. & in c. cum olim, de rest. spo. Qui autem possint imponere vectigalia, vide per Pan. & Pet. de anc. in cle. præsenti, de cen. & quod no. bal. in l. hi quib. C. de fideic. lib. & bal. in l. cum proponas, in vl. col. C. de nau. fœno. & ibi quis possit in mari imponere pedagia, seu passagia, & an per consuetudinem hoc ius possit acquiri. De infra vide per do. ant. in repe. c. peruenit, de cen. Sal. in l. vectigalia, C. noua vect. Et ad bar. hic, adde bal. in c. conquerente, de of. ord. & abb. in d. c. super quibusdam, de ver. sig.

Adde quomodo præscribatur ius colligendi pedagia bal. cons. 466. lib. 4. vbi tꝫ, ꝙ requiratur scientia principis, ꝯ id quod dicitur in seq. apo. Et an ius colligendi pedagium sit seruitus, vel iurisdō, & an ꝯ illud pscribat, vide p eundē bald. cons. 202. lib. 2. & qualiter acquiratur per eundem cons. 242. & cons. 257. lib. 2.

g Alex. Scientia requiritur. Adde no. per Inn. & Io. and. in c. abbate, de verb. sign. Clau. Adde ale. cons. 6. & seq. vol. 1.

h Ale. Bal. in c. vnic. quæ sint reg. tenet, ꝙ non requiratur scientia principis per c. j. §. conuenticula, de pac. iu. fir. & quia non præscribitur contra Cæsaream potestatem, l. competit, C. de præscr. 30. an. & per no. per Inn. in d. c. conquerente.

i Ale. Vide bal. in rub. C. de vsuf. & no. Inn. in fi. in c. abbate, de verb. sig. & in c. examinata, de iud. & in c. inter quatuor, in gl. de ma. & ob. vbi tractat, an pro aliis iurib. q pro seruitutib. cōpetat cōfessoria, & negatoria, & cōcludit ꝙ sic, saltem quasi confessoria, & bal. in c. j. ad fi. de mi. vas. qui contu. est & in c. j. in ti. quæ sint reg. & bal. in d. c. j. In vers. sed quid si probatur quem exegisse vectig. Ro. in l. vectigalia, ĵ. e. & quod no. bal. in q. Appullus, &c.

K Barb. Et ibi Bar. & I. Pe. in c. auditis, hic all. & vide tex. in contrarium in c. cum contingat, de deci. & ibi do. abb. bar. in l. arborib. §. de illo, ff. de vsufr. & vide c. cum in tua, de deci. & ibi do. abb vide bar. in l. j. §. si quis, de itin. actuque priui. & ibi remissi. bal. in l. 2. C. de seruis.

LEX V.

1 *Publicanus soluens ante sententiam liberatur à pœna.*
2 *Actio ex edicto de publicanis, an sit arbitraria.*
Actio quare dicatur arbitraria, vbi ponit quatuor regulas.
3 *Fur an restituta re liberetur à pœna, & vi bonorum raptorum.*
4 *Absolutus quando fuit actum hoc edicto non potest alia actione conueniri.*

1 Hoc edicto. Si † publicanꝰ soluit añ sñiam, liberatꝰ à pœna h. d. gl. q̄rit hic de vna q. & op. de l. si is su lā, de ver. ob. gl. dt spāle hic. Vel dicas, hic tractatꝰ đ lucro captādo,
2 ibi ñ. † qro, vtrū ista actio sit arbitraria? & gl. đt ꝙ nō, qa duæ ferūtꝰ sñiæ ī arbitrariis. Viđ gl. ī verb. absoluēdꝰ ē. q incđ eqtate. ibi. §. satis. & hoc est spāle. gl. hoc tāgit ī l. j. §. ꝙ qdē. al's ē. sub §. dixerit. š. e. gl. alibi tꝫ ꝙ sit arbitraria, vt inst. đ act. §. pterea. Bř Dy. hic tꝫ ꝯ illā gl. & tꝫ istā. qa ī act. arb. nos hēmꝰ quatuor rłas q̄re dñr arbitrariæ. Qñq; pp os. iu. qđ vertitꝰ ī arbitrādo intereē rōe loci, vt de eo qđ cer. lo. ff. & C. Qñq; dñr arbitrariæ ī taxādo q̄titatē. & ī deferēdo iurm̄ ī litē. l. ī actiōib. š. de ī li. iur. Qñq; dñr arbitrariæ interrogādo, vt ī actione noxali. Qñq; arbitraria đr ad īponēdā penā. l. si cū exceptiōe. §. ī hac. š. qđ me. cā. & ī actiōe đ do. l. arbitrio. š. đ do. ibi. n. āugetꝰ pena, qa iudicis ꝯcepto nō ē paritū: sꝫ hic iudex nil ab initio ꝯcepit. Sꝫ publicano ñ exhibēte ad petitiōē actoris datꝰ hec actio ī daplū, vt hic pꝫ. l. si cū exhibuissent. §. ante actorē. vbi đt actorē dēre dicere. nō āt ā iudice aliqđ đt. Ad pđictas reg. facit qđ no. p gl. ī d. §. pterea. & Cy. C. vbi ꝯue. q cer. lo. da. ꝓmi. l. j. q̄rit Dy.
3 † restituta re. an liberetꝰ ā pena furti, & vi bo. ra. Et vř q sic, vt hic. & š. e. l. j. ver. qđ qdē. In ꝯriū vř š. e. l. j. §. vñ q̄rit. vbi p hoc edictū ñ sit melior eiꝰ ꝯdō. ergo &c. l. q ea mēte. đ fur. & vi bo. ra. l. pe. secūdo q̄rit

Dy. quid

4 Dy. qd si fuit † absolutus hoc edicto, an alia actione posset pueniri. Et dicit Dy. Aut fuit absolut⁹ tanq̃ delictũ nõ sit factũ. & sic super facto, & liberatur ab alia pœna. l. si duo. §. Iulianus. s. de iureiu. & l. duob. §. colonus e. ti. Aut fuit absolutus, q͂a nõ ꝓbauit actor, & tunc vr̃ ꝙ alia posset pueniri. l. ex morte. C. ad l. aq. & l. j. C. q̃n ciui. act. cri. præ. & no. in d. §. colonus. fm Dy. ibi. Sed credo ꝙ indistincte obstat excep. rei iud. quia ll. quæ sunt all. per Dy. loquunt̃ q̃n ex eodem facto oriuntur diuersi tit. obligationis. S3 hic ex eodem facto vna tm̃ oritur obligatio, & vnus titulus criminis, vt dixi s. e. l. j. §. vnde quæritur. vbi etiam Dy. hoc tenuit. Sed quando sunt plures formæ agendi, & ex eodem facto, & eadem obligatione, si liberatur ab vna liberatur & ab alia quocunq; modo sit absolutus. l. singulis. & l. duob. diuersis. j. de excep. rei iud.

1 *Simplum in duplo est, & illud simplum est rei persecutorium quando statutum dicit, quòd quis soluat duplum.*

a 1 §. Quærentibus. a No. † ꝙ q̃n statutũ b dicit, ꝙ soluat duplũ, q͂a vnũ simplum est rei per
b secutoriũ, & aliud pænale, si loquat̃ in materiis mere pœnalib. duplat̃ qđ erat simplãdũ. l. si cum exceptione. §. j. & §. quadruplat̃. ꝙ
c me. cã. & sp̃ illud simplum c in dubio inest in duplo, vt hic. Cũ semel de facto accideritt, dicebat quidã mihi, ꝙ hoc iõ est, q͂a l. vltra procedit. Sed certe ꝓcedit declarando, qual'r dẽat intelligi in dubio, cũ edicto non sit expressum, & sic est casus q̃onis præcedẽtis.

a ADD. ¶ Barb. Et sic facit contra gl. in rub. nau. cau. quæ videtur dicere, quòd in duplo non non insit simplum, vide Bal. in l. fi. C. de spon.

b Ale. Dicit statutum, ꝙ duplum soluatur, quo intelligatur? Vide bal. & glo. in l. j. C. de naui. li. xj. & bar. in l. fi. C. de spon. ꝑ illum tex. & ibi bal. idem gl. l. j. in pr. s. de ser. cor. & quod no. bar. in l. sanctio, j. de poe. Adde gl. mag. in pr. l. si insulam, j. de ver. ob q̃ facit fm Ang. ꝙ si statutum dicat, ꝙ q. emit rem immobilem, nisi eam fecerit allibrari, vel si non soluit gabellam, ꝙ incidat in pœnam x. ꝙ si fuit accusatus, ꝙ prædicta non fecerit, euitat ꝯdemnationẽ soluendo vsque ad sententiam, fm ipsum. quod limitat Pau. de ca. nisi statim præfixerit certũ terminũ, quia tunc postea non admitteretur purgatio, l. magnam, C. de ꝯh. & com. stip.

c Pom. Et vltra concord. allegatas hic per Alex. in apost. adde bo. tex. in l. vt tantum, §. in hanc, s. de ser. cor. & gl. in l. j. in prin. e. ti. & tex. in l. 2. § fi. s. de tu. & ra. dist. in gl. in l. pen. j. ad l. iul. per gl. in l. Christianis, C. de pag. bart. in l. vnic. C. de poe. fis. lib. x. Pau. de Cast. in l. aduersus, C. de fur. & Ale. cons. 66. vol. 1.

LEX VI.

1 *Officiales plures ex eodem delicto tenentur insolidum, sed exactio fit pro parte, nisi alter non esset soluendo.*

2 *Officium dicitur velamen criminis.*

1 Si multi publicani. Plures † officiales ex eodem delicto tenent̃ insolidũ. s3 exactio fit pro parte, nisi alter esset non soluẽdo. h. d. ista l. q̃ est singularis, & m̃ẽti tenẽda. ibi, criminis reos, expone al'r ꝙ gl. & dic, reos, i. eos quorũ crimẽ nõ pt̃ velari ꝑtextu alicu⁹ officij. & qđ subiicit fraudis particeps, i. eorũ quorũ crimẽ põt velari ꝑtextu alicui⁹ officij.
2 Nã offm̃ † dr̃, velamẽ cri̅s. l. tres tutores. s. de admi. tu. & ibi no. & j. ad l. Iul. pec. & de cri. sacri. l. sacrilegij. §. j. Ia. de Are. & Old. op. s. ad l. aq. l. itẽ Mela. §. si plures. & l. si quis id qđ. s. de iur. om. iu. gl. dicit spãle hic. S3 fm expositionẽ quã dedi, nõ est spãle, q͂a est idem vbicũq; agit̃ ꝯ aliquos, tãq̃ ꝯ officiales delinquẽtes in offõ, ꝑ l. aufert. in fi. j. de iu. fis. & l. tres tutores. s. de admi. tu. & l. sacrilegij capite post pr. j. de cri. sacri. & hic. quod tene mẽti. Quæro, hic dr̃, ꝙ
a quilibet conuenitur pro parte, an teneatur a insolidum, vt ꝑ parte? Dic vt in gl. Quæro quid velit dicere tex. in fi. reos cri̅s. Et gl. facit suam expositionem. Tu expone, vt dixi in tex. Op. de l. aufert. in fi. j. de iu. fis. Sol. vt in gl. & tene 1. sol. quæ est vera, intelligendo ꝙ ibi non agatur ex hoc edicto. arg. s. eo. l. j. §. vnde quæritur.

a ADD. ¶ Alex. Vide bar. in l. semper, §. si in sepulchro, j. quod vi aut clam, & Bal. no. in rub. de pæ. iud. bar. in l. si quis id quod, §. 1. in fi. s. de iur. om. iu.

LEX VII.

1 *Onus dandi vectigal incumbit possessori.*

2 *Vectigal est nomen generale ad omne quod fisco pro aliqua re præstatur.*

a 1 Imperatores. a † Onus dãdi vectigal incũbit possessori. h. d. op. s. e. l. j. §. i. & qđ ibi no. S3 expone,
2 vectigal, i. tributũ, & sic ꝓriè ponit̃, vt dt̃ gl. Vel dic ꝙ † vectigal est nomẽ gñale ad oẽ qđ fisco ꝑ aliqua re pstat̃, vt j. ne qd in loc. pu. l. 2. §. si qs neminẽ. Itẽ op. ꝙ hypotheca nõ possit esse sine principali, vt j. de fideius. l. fideiussor obligati. in pr. Sol vt in gl. q͂a subaudit psonas, s. tm̃, & sic psona tenet̃. Et hæc vera. Vl' dic, ꝙ hic est
b casus spãlis. S3 nõ credo b verũ ꝑ auth. de man. pr. §. nõ ꝑmittas. posita. C. sine cẽsu vel reli. auth. s3 & periculũ. & ꝓbat̃ e. ti. l. 2. ibi, obnoxi⁹ teneat̃, &c. vnde tene ꝓcedẽtẽ. op. de l. idẽ Iulia. § hæres. de le. i. & l. epistola §. pactũ. s. de pa. Sol. vt in gl. Itẽ op. C. de fid. instru. & iu. hastæ fis. l. fi. & in illa l. gl. facit distinctionem. vide eã ibi.

a ADD. ¶ Ale. Vide quod no. dixit bal. per istum tex. in l. is qui, C. de præd. & om. reb. na. lib. xj. ¶ Adde ꝙ idẽ bar. in l. incola, ad mun. dicit, ꝙ non debet amoueri de carastro venditoris, nisi ꝓbetur, ꝙ emptor est idoneus ad soluenda onera fiscalia, & si nõ reperit idoneus, ꝙ ipsemet soluet, qđ dicit P. de Ca. notãdũ.

b Ale. Vide quod no. bal. post Gul. in l. de his, C. de epis. & cle.

1 *Minor 25. annis non soluens vectigal, si intra 30. dies soluat, an liberetur.*

§. Iidem quoque rescripserunt. Q̃n aliqs d3 soluere vectigal, & nõ soluit, incidit ĩ ꝯmissum, & efficit̃ res fisci, sed intra
a 30. dies pt̃ pupillus soluere vectigal, & res liberat̃. op. de l. si a ex cã. §. si in ꝯmissum. s. de mi. Sunt 2. sol. Prima, hic in pupillo, ibi in adulto. Alia ꝙ intra 30. dies cuilibet pœna remittit̃ ipso iure post
1 30. dies ope restõis, & ista est vera. † Quæro, minor 25. an. nõ soluit, an possit soluere intra 30. dies, & ipso iure sibi remittat̃ pœ-
b na, vel post, ꝑ rest. in inte. tex. & gl. est in l. si tutor. b C. de admi. tut.

a ADD. ¶ Ale. Op. de l. vide quod no. bar. in l. 2. C. de fun. pat. lib. 10.

b Ale. In l. si tutor. Ibi vide bal. an ipso iure currat minori tempus ad soluendum canonem, qui tenet quòd non.

LEX VIII.

1 *Rem sibi furatam non assignans non incidit in commissum.*

2 *Communis res portata ab vno ex dominis contra deuetum non incidit in commissum, nisi pro parte.*

3 *Fundum emphyteuticum habens si decedit plurib. hæredib. relictis, & vnus non soluat, an totus fundus reuertatur ad dominum.*

Fraudati vectigalis. Hẽs duas lec. vno mõ legit̃ in hæredẽ publicani, q aliqđ exigit indebite, & alio in hr̃dẽ ei⁹, q debuit soluere vectigal, & ꝑ frau
1 dẽ reliqt. ver. s3 si vn⁹. duob. mo. legit̃ in gl. † No. ꝙ l3 qs nõ assig-
a net a rẽ sibi furatã, nõ incidit in ꝯmissum. sic j. e. l. fi. § s3 magn⁹ An
2 toni⁹. fm scđam lec. † No. ꝙ l3 vn⁹ ex dñis portet rẽ cõem ꝯ deue
b tũ, nõ soluto vectigali, ꝙ solũ ei⁹ portio publicat̃. Inducit̃ ad q. b si
3 vn⁹ hñs fundũ emphyteuticũ decessit relictis plurib. † filiis, vnus soluit canonẽ, ali⁹ nõ an tota res reuertat̃ ad ecclĩã, vel pars? Et vr̃ ꝙ pars, vt s. ti. j. l. si terti⁹. §. offm̃. & l. de pupillo. §. si pluriũ. s. de ope.
c no. nũ. In ꝯriũ c facit l. 2. §. ex his. j. de ver. ob. & l. cui fundus. de cõdi. ind. Et gl. format istã q. in l. cõi diui. s. cõi diu. & vr̃ tenere, ꝙ tota res publicet̃, maxime si ille, q recipit, ꝓtestat⁹ fuit ius suũ saluũ esse. S3 illa ꝓtestatio in pænis legalib. nõ est necessaria l. si ꝑ fure. s. de ꝯd. fur. sic dicebat ibi Ia. Bu. idẽ Dy. ꝑ hoc facit. C. de dist. pi. l. vn⁹. s. đ pi. ac. & l. si necessarias. §. si vn⁹. vbi hoc t3 Gul. de Cu. Addit, ꝙ particularis sol'o facta ab vno, h3 vim vni⁹ sol'onis ꝓfectæ.
d V. g. erãt duo hr̃des, d qlib3 d3 soluere duos denarios annuatim, vnus soluit duob. annis duos denarios, alius cessauit, videbit̃ ꝑ anno soluta pensio integra, s. 4. denariorũ, & sic res nõ incidit in cõmissum, quasi sol'o cedat in cãm grauiorẽ. l. j. cũ l. seq. j. de sol. Ad hãc l. nemo r̃ndit, s3 dr̃, ꝙ hic ad pstationẽ vectigalis nõ tenet̃ vt hr̃s, s3 vt possessor. vt s. l. ꝑx. in pr. ꝯiuncta l. de eo. §. fi. s. ad exhib. & iõ quilibet ꝑ parte tenetur. Q̃õ nr̃a loqtur ĩ obl'one hr̃ditaria.
e & iõ si ponerẽ ꝙ duo acciperẽt rẽ ĩ emphyteusim, e & ꝓmitterẽt vectigal simpl'r, quilibet tenetur ꝑ parte. l. eos. §. cũ ĩ tabulis. j. de duo. re. & iõ vno cessante eius portio reuertetur ad dñm, vt hic.

a ADD. ¶ Ale. Non assignet. Si res quæ incidit in commissum, periit, an sim liberatus, vide bal. in l. 2. C. de vect. & commis.

b Alex. Faciunt no. in l. j. de inter. & rele. & faciunt ad q. Bal. in l. 2. C. de pac. inter emp. & ven. ꝙ si vendidi fundum cum pacto de reuendendo, & vnus ex hæredib. vult redimere partem suam, alter non, tangit hanc q. Bal. in duob. verbis in l. legatarius, in pr. de leg. j. per Pau. de Leaz. in commento c. potuit, de loca. ad fi. & ibi per gl. & doct. & vide publchre per Raph. i l 5. §. fi. de ver. ob. dixi post bar. in l. 4. §. Cato. e. ti. per bal. & Gul. de Cu. in l. communis, ff. de in ius voc. ver. quæritur quid econtra, & Fed. in cons. 228. inci. factum tale, duo fratres, &c.

c Pom. Pro ista opi. ꝙ imo reuertatur tota, quam dicit communem Alex. in l. 4. in §. Cato, in 5. op. j. de ver. ob. & ibi ad hoc inducitur, & maxime à Dec. quod ampliat ad simplicẽ locationẽ. q̃. q̃ videat̃ dicendũ ꝯriũ, cũ locatio sit ꝯtus bonæ fidei, ꝑ tex. in l. j. §. in deposito, s. depos. vt voluit Rap. Cu. Hier. de For. Ia. de Bu. & Christo. de Nic. in d. l. j. & in d. §. fi. quod est perpetuò notãdũ, vc3, ꝙ si cõductor fundi, vel dom⁹ decesserit relictis duob. hæredib. ꝙ si vnus ex illis steterit ꝑ bienniũ, ꝙ nõ soluerit pensionẽ ꝑ sua parte, poterit auocari tota, et si alĩ⁹ ꝑ portiõe sua soluerit, fm l. qro, §. iter locatorẽ, s. loc. & vid bar. i fi. ꝯs. 105.

d Alex. Vide quod no. bal. in l. solennib. C. de rei vend. quid si soluitur per alium, quàm per eum, qui debet soluere, an perdatur emphyteusis.

e Clau. Emphyteusim. De hac materia vide Ias. in trac. de iure emph. Cu. & Aret. in l. 5. §. fi. j. de ver. obl. Alex. remissiue in l. 4. §. Cato, eo. tit. de verb. obl.

LEX IX.

1 *Vectigal si duo successiue licitãt, ꝑ licitationẽ scđi nõ idonei, nõ liberat̃ primus.*

2 *Forma subhastationis, quæ sit.*

3 *Tp̃s subhastõis in reb. fisci, ecclesiarũ, & minoris, ẽ 20. dierũ: ĩ aliis arbitrariũ.*

4 *Obligatio, si aliquis vadit ad licitationem, & promittit, & notarius scribit, an inter ementem, & vendentem sit orta.*

Interuallum quod non videtur fieri cum incerta persona.

Pecunia proiecta in populo, videtur donata occupanti.

Hospitium tenere, qui publice incepit, obligatur hospitari.

Pacto de vendendo acquiritur ius emere volenti.

5 *Tempore primi bannimenti elapso, in quo quis obtulit, non potest fieri scđm.*

a 1 Locatio. a Op. de reg. iu. l. quod calore. Sol. hic perseuerauit, & solenniter promisit: ibi sec⁹. † Quæro, duo pro

a ADD. ¶ Paris. De forma licitationis, & de materia vide omnino Ang. cons. 231. & bal. in cons. Perusino inci. quidam Titius, vide do. Fran. de Crem. in sing. 40.

ꝓmiſerũt ad pedagiũ emẽdũ dũ licitabaṫ,vnᵘ poſt aliũ,mõ ſcd̃s ñ
eſt ſoluẽdo,vult eligere primũ,an poſſit?certe ſic,nec ꝑ ſm offerẽ
2 tẽ eſt liberatᵘ primᵘ,ar.l.Sabinᵘ.ſ.de in di.ad.†Quero,q̃ eſt forma
a ſubhaſtatiõis? a reſp.vt publice fiat notũ voce p̄conis,vel edicto,
q̄cũq; vult emere talẽ rẽ,veniat intra 8.dies corã talib.ĩ tali loco
ad ꝓmittẽdũ,& plᵘ offerẽti dabitur, vt in auth.hoc ius porrectũ,
3 C.de ſacr.ec.& no.C.de fi.inſt.& iu.ha.fiſ.l.j.li.x.†Quæro,q̃tũ tp̃s
d3 poni in licitatiõe?reſp.in reb.fiſci,eccleſiarũ,& minoris,hodie
ſunt xx.dies,vt d.ll.In aliis puto arbitrio vẽditorũ,ſicut erat olim
4 in oĩb.cũ tp̃s nõ rep'ebaṫ limitatũ.†Quæro,aliq̄s b vadit,& ꝓmit
b tit,& notariᵘ ſcribit,an ex hoc ſit orta obl'o inter emẽtẽ,& vẽdẽ-
tẽ,& q̃:vr̃ ꝙ nulla,cũ inter bãnimentũ & ꝓmiſſionẽ interuenerit
interuallũ,ergo,&c.vt l.j.§.j.de ver.ob.ſ3 puto ꝯriũ.Nã cũ ego fa
cio fieri p̄coniũ,vel ꝓpõi edictũ,ego videor ꝯhere cũ incerta pſo
na;hoc eſt,cũ illo q plᵘ ꝓmittit,quo ꝓmittẽte ꝯctᵘ eſt pfectᵘ,ſicut
cũ dico,volo vẽdere,& tu dicis,volo emere,vt no.in l.in vẽden-
tis.de ꝯh.em.Et hoc ꝓbaṫ in ſimili,ſicut qñ pecunia ꝓiiciṫ in po-
c pulo.Nã videor c donare ei,q occupauerit,vt ĩ.de ac.re.do.l.qua
rõe.§.pe.Et ſicut ille,q publice incipit tenere hoſpitiũ,obligaṫ ho
ſpitari cũ,q poſtea ꝑ pl'es dies venerit.l.j.ĩ.fur.ad.nau.Nec vr̃ fie-
d ri ex interuallo, d q̄cq̄d fit intra illud tp̃s,nec req̄riṫ p̄ſentia pſonę,
ſ3 ſufficit,ꝙ q̄s vadat ad ꝓmittẽdũ ad illũ locũ, vel ad illã pſonã,
q̃ ꝯtineṫ in p̄conio:q̄d eſt no.in his ꝯctib. q cũ incertis pſonis ꝯ-
hũṫ.vt d.ll.S3 ſi q̄s vellet pœnitere añq̃ aliquis aliᵘ ꝓmittat,certe
p̄t,& ſicut publice mercatũ facit,ita publice reuocet.l.ſ3 & ſi pu-
pillᵘ.§ ꝓſcribere.ſ.de inſt.ſ3 ſi q̄s vellet ex ꝓmiſſiõe,q̃ aliᵘ facit,ñ
obligari,nõ adiiciat in p̄conio illa verba,& plᵘ offerẽti deṫ,tũc n.
vr̃ magis explorare valorẽ rei,q̃ vẽdere, cũ ſe ñ offerãt vẽditurũ.
5 †Quæro,an elapſis e oĩb.dieb.bãnimẽti primi,ĩ quo aliq̄s ſe obtu
e lit,poſſit fieri ſm bãnimẽtũ,vt aliᵘ offerẽs admittaṫ?reſp.ñ,niſi ſit
minor pſona,q̃ reſtõnem impetret,vt ſ.de min.l.& ſi ſine.§.q̃ſitũ.

a ADD.¶Alex.Adde,ꝙ non valet talis ſubhaſtatio,niſi fiat præſente officiali,l.fi.
& ibi Bal.C.noua vect.Et de forma ſubhaſtationis vide Bal.in l.ordo,C.de exe
cu.rei iud.vbi dicit,ꝙ ſubhaſtatio non eſt leuis ſolennitas, & quod ſemper re-
quiritur,vbi venditur res abſentis, vel minoris,vel decurionis,vel fiſci,vel ec-
cleſiæ; & quando peruenitur ad 2.decretum , & non requiritur in venditione
mobilium,quæ vendi conſueuerunt in foro,Bal.in l.1.ſi propter pub.penſi.
Adde ſm Pau.de ca.dũ bar.hic ꝯcludit,ꝙ ſi ſint duo licitatores,vnus poſt aliũ
& ſcd̃s non ſit ſoluendo,ꝙ primus nõ eſt liberatus,q̄d ipſe vidit conſ.bal.in ci
uitate Arimini tenentis,ꝙ imo primus ſit liberatus oblõne ſua,arg.l.ſtipulatus
es opus,ĩ.de fideiuſ.& l.Valerianus,de præ.ſtip. Vnde dicit ipſe ꝓ concordia,
ꝙ aut gabella fuit adiudicata expreſſe,vel tacite, vt quia elapſi sũt termini ap
poſiti in bãnimẽtis,& ſic non ſperaṫ,q̄d alius veniat,& tunc procedat dictum
Bal.ſ3 iſto caſu officiales cõis tenebũṫ reipub. ſi ñ fecerũt ſibi cauere à plus of
ferente ꝑ iſtũ tex.aut nõdũ fuit adiudicata ſcd̃o,&tunc ꝓcedat dictũ bar.q̄a
eſt in ptãte reip.addicere cui vult,& ita tranſit, Tu dic ꝙ totũ oppoſitum ꝯſu
luit bal.licèt de eo mentionẽ nõ faciat in ciuitate Anchonæ,eius conſ.327.inc.
modus,& forma licita dariorum in ciuitate Anch.li.3. ꝑ l.qui ſatiſdare,§.pla-
ne,de fideiu.& per l.vbi.§ pe.& fi.de in diem addic.& ꝑ d.l.Sabinus, & ꝑ hãc
l.itẽ cũ iſta licitatio fit in fauorẽ fiſci,iõ d3 accipi q̄d fiſco eſt vtilius,item ali-
ter ſequereṫ,q̄d poſſet excogitari fraus,q̄a ille q licitaſſe,ſupponeret non ido
neum,vt ſe liberaret,q̄d eſt abſurdum,ar.ſ.de tranſa.l. cũ h..§.ſi cum liſ'.tẽ ſm
ipſum facit, l.ſi ſeruus plurium,§.ſi quis añ,de le.j.ſubdẽs hæc verba,& in hac
concl.reſideo, ꝙ dictus penultimus licitator teneaṫ oĩno,nec ſit oblõne exutᵘ
ꝑ p alium fruſtratorem ꝓmittentẽ,certe hic Reſpublica vr̃ dediſſe in mãdatis
ſuis ſubhaſtatorib.vt poſſint dimittere idoneũ,vt ff de pact.l.in pſonã,§.q pe-
cuniã,& ſ.de vſur.l.ſi bñ, & oĩa cõmercia in fraudẽ fiſci excogitata reprobãṫ
à iure,& ita tranſit, Latius vide in d. conſ.In ciuitate tñ Piſauri conſuluit ſm
diſt. Pau.de Ca.ꝙ aut ſecundus,licet non idoneus,fuit admiſſus,puta,quia di-
ctũ fuit,q obtulerit plus, hẽat duos denarios ꝓ libra. vel aliter fuit admiſſus,
& tunc primus ſit liberatus, ſed officialis teneṫ fiſco,alle.q̃ hic Pau.refert, aut
ſecundus licitator non fuit admiſſus,nec acceptatus,& remanet primus.ita ẽt
ipſe dicit eius conſ.391.e.lib.inc.factum ſuper quo conſilium petitur.
b Alex.Aliquis.Interuallum videtur factum cum incerta perſona, quod no.licèt
regulariter ſecus,l.continuus,in prin.de ver.ob.
¶Adde Bar.no.in l.ſi tpa, C.de fide inſtr.& iure haſtæ fiſc.li.x.item in ꝯctu fa-
cto cum repub.vigore legis vel ſtatuti,bal.in l.pecuniam,C.de cond.ob cau.
c Barb.Videor.Et vide Bar.in l.ſi ſeruus,ĩ.de ſtip.ſer.
d Ale.Et ſic no.ꝙ ex pacto de vendendo acquiritur ius emere volẽti,ſimiliter ex
lege,vel ſtatuto dictante,ſi quis legerit medicinam ꝑ annum,hẽat centum flo
renos,quilibet doctor vbſque alia conditione poteſt legere,& petere ſalariũ,
ſecundum Bal.in d.l.pecuniam,quæ eſt 1.C.de cond.ob cau.
e Ale.Elapſis.Adde bar.in l.ſi tempora,C.de fid.inſtr.& iure haſtæ fiſ.lib.x.
P.Pau.P.¶Vide Cremonenſem ſing.41.

1 *Extorquens punitur ciuiliter, & criminaliter.*
Ciuiliter agitur ad pœnam applicandam parti,criminaliter quando fiſco.
2 *Furtum eſt iniuria.*
3 *Pacem ſi duo fecerunt, & promiſerunt vnus alterum non offendere , an ſi alter* *(faciat furtum,dicatur pax rupta.*
4 *Offenſa dicitur quicquid aliquem ad iracundiam prouocat,iniuſte ſcilicet.*
5 *Offenſa in perſonam quando dicatur fieri.*
6 *Statutum,ꝙ ſi nobilis offendat popularem in perſonam teneatur ipſe, & alij de domo ſua puniantur,qualiter intelligatur.*
7 *Statutum quòd nemo extrahatur de carcere,niſi habuerit pacem ab offenſo,carceratus pro furto non excarceratur,niſi pacem habuerit à domino rei.*

1 §.Quod illicite. Qui extorſit, ciuiliter, & criminaliter puniṫ.h.d.†No.ꝙ qñ agiṫ ad pœ
nã applicandam parti, agitur ciuil'r:ſed ad pœnã applicandã fiſco,
agiṫ criminaliter,vt ĩ.de ſepul.vio.l.3.No.hanc l.ad id q̄d no.ſ.de
a pac.l.iuriſgen.§.ſi paciſcar.& ad Syll.l.diuus.Op.ꝙ capite puniaṫ. a
2 C.de ſuperexact.l.j.li.x.Sol.ibi ſæpius hoc facit,vt ibi no.†Quæ-
b ro,an furtũ b ſit iniuria.Ia.de Are.dicit,ꝙ ſic,ꝑ hanc l.†Quæro,po
3 ne,ꝙ duo fecerunt pacem adinuicem,& promiſerunt vnus alte-
ri alterũ nõ offendere,& vnus fecit furtum alteri,an videaṫ rum-
c pere pacẽ?Vr̃ ꝙ ſic:quia furtum eſt iniuria, c vt hic.Sed certe licèt
furtum ſit iniuria,non tñ afficit perſonam,vt videaṫ facta offenſa
in perſonam,vt ĩ.de fur.l.itaq; fullo.& ibi not.in fi.gl. & iõ eſt ad-
uertendum,aut fuit ꝓmiſſum non offendere in ære,vel in perſo-
na,& tũc ꝯmiſſa eſt pœna,quia faciendo furtũ fit iniuria,& offen
ſa.Aut promiſit non offendere in perſona,& tunc ſecus. Aut pro
miſſum eſt ſimpl'r non offendere,& tunc pœna ꝯmittiṫ,q̄a offen
ſa ſimpl'r eſt qñ aliquid mihi fit, ex quo factori venit pœna impo
4 nenda,l.teſtõ.de manu.teſt.†Hᵘ cã q̃ro,quid eſt offenſa? d Rñ.of-
d fenſa eſt quicquid aliquem ad iracũdiam prouocat.Iſta diffõ pro
baṫ in ꝯſtõe Fed.extraua.de pace Conſtan.cir.pr.Intelligo,ꝙ pro
uocet iniuſte,ita ꝙ poſſet inferri pæna à lege,iudice vel hoĩe, d.l.
teſtõ.Pro hoc l.ſi maritus.& l.filia in orbitate.C.de inoff.teſt.& ĩ.
5 tit.j.l.donationes.§.ſpẽs.extr.de ver.ſig.c.ex parte.& c.ſeq.†Quæ
ro,q̃ dicaṫ offenſa in perſonam?tex.in l.j §.hæc aũt verba.ſ.de his
qui deie.requirere vr̃,ꝙ corpus principaliter tangatur.Vñ ſi ſcin-
dantur veſtes,non dr̃ offenſa in pſonam.Sed Inn.extra de ſen.ex-
com.c.nuper.dicit,ꝙ ſiue tangatur perſona,ſiue res,cohęrens per
ſonæ,eſt offenſa in perſonam.S3 gl.ĩ de fur.l.itaq; fullo. dicit, ꝙ
violentia eſt offenſa in perſonam. in gl.ſuper ver.ſi nemo,de im-
probitate.in fi.dum dicit,ſed ibi ex delicto in ſe,&c.q.d.violentia
committitur in perſonam. S3 ꝯſtat ꝙ violentia eſt, ſiue tangatur
perſona,ſiue res cohęrentes perſonę ſiue non.vt l.2.& l.extat.q̄d
me.cau.& ĩ.ad l.Iul.de vi priua.l.creditores.Quid ergo dicemus?
Quædam eſt offenſa,q̃ nullo modo fit in perſonam,vt ea,q̃ fit cir
ca rẽ clã,vt furtum,dãnum,& ſimilia.Idem puto,ꝙ ꝑ adulterium
nõ fit iniuria in perſonam viri,fit.n.clam volente vxore. Quædã
eſt offenſa,quę fit in perſonam,large loquendo,& hoc eſt qñcun
que principaliter intendo facere aliquid circa res,ſecundario cir
ca perſonam,vt violentia. vt no.in d.l.itaq; fullo. & probatur ĩ d.
l.2.&l.extat.q̄d me.cã.Et in iſta ſignificatione accipitur,qñcunq;
actor principaliter proſequitur ſuum intereſſe,non pœnam rei.l.
j.§.qui à me vi.de vi,& vi arma.no.in d.l.itaq; fullo.Qñq; offenſa
e dr̃ fieri in perſonam e ſtricte,vt qñ tangitur perſona,vel res cohæ-
rentes perſonæ,vt no.per Inn.in d.c.nuper.& eſt tex ĩ.de iniu.l.ſi
eſt q̃onis.cir.pr.Facit ſ.de teſta.l.ad teſtium.§.fi.& ſ.de rei ven.l.q̃
religioſis.& ĩ.de ſep.viol.l.2.prout dicit de ſtatua affixa, vel non,
cum dr̃ in monumento eſſe,vt ibi.& not.ĩ.de iniur.l.ſi ſtatua.Et ĩ
iſta ſignificatione accipitur, qñcunq; agiṫ ad pœnam ꝯ aliquem
ex ſuo delicto & rationabili odio infligendã,vt no.in d. c. nuper.
& probatur in d.ll.Nec ob.l.j.§. hæc aũt verba. de his qui deie. q̄a
ibi requiritur,ꝙ ſit nocitum perſonæ,q̄d ita demũ fit, ſi corpᵘ tan
gatur.Qñq; offenſa in perſonam põt aſſumi ſtrictius,i.qñ fit in ip
ſo corpore,vel circa ea,q̃ inſeparabilia ſunt à corpore,vt circa pi-
los & capillos,vt ſ.de ope.no.nun.l.j.§.hoc aũt edictum,non oĩa.
vbi

a ADD.¶Ale.Puniatur.Facit c.criminis,25.diſt.
b Barb.Et an propter furtum videatur quis rumpere pacem,vide Ang.in l.ſi cum
exceptione,ſ.quod me.cau.& bar.in l.verum,ĩ.de fur.
c Ale.Nunquid furtum ſit iniuria.Bal.c.j.§.fi.in fi.de pac.ten. & eius viola. dicit,
ꝙ facere furtum vel enorme damnum,eſt frangere pacem. Vide quod no.Bar.
in l.ſi ita ſtipulatus,§.Chryſogonus,de verb.ob. Sed quid ſi ſtatutum permittit
occidi exbannitum ex maleficio, vtrum comprehendat bannitum ex furto,vi-
de bar.conſ.106.incip.ſtatuto caſtri plebis,&c.vol.1.Facit ad no.in l.aut facta,
ĩ.de pœn.bal.in rub.ſo.ma.& concludit quod ſic, & ad bar. hic, adde eundem
in l.capitalium,§.famoſos,ĩ.de pæ.bal.in d.rub.ſo.ma.dicit,ꝙ furtum, & iniu-
ria verbalis,non ſunt in perſonam.Quæ dicatur grauis offenſa,dicit bal.in l. ſo
lo, C.de lib.cau.ꝙ omnis offenſa,propter quam filius poſſet exhæredari. Facit
ad ea,quæ habentur in l.leuia,de accuſ.In materia,vide ang.in conſ.171.
d Ale.Vide bar.in l.j.de his qui.vt indi.tex.& ibi bar.in l.cum te.C.de inof. teſta.
bar.& bal.& Imo.in l.quidam cum filium,de hære.inſti.Sed an ille cui permiſ-
ſum eſt offendere,poſſit occidere.bar.ꝙ ſic in l.3.§.fi. de adi.lega. Et ſi eſt per-
miſſum aliquem offendere, an ſit permiſſum in rebus damnum dare;per ang.&
& Imo.in ſuis,de lib.& poſth.& quod no.bar.in l.vt vim,ſ.de iuſt.& iu.& bar.
in extraua.qui ſint rebelles,in ver.rebellando.
Adde quid ſit offenſa,& quotuplex,Pau.de Caſt.conſ.194.
e Ale.Adde bar.in l.ſed eſt quæſtionis,de iniur.& Flor.in l.ſi ſeruus ſeruum,§.ru-
piſſe,ad l.aquil. & in l.j.§. hæc autem verba,& ibi bal. de his qui deie.vel effu.
bal.& Imo.in l.Gallus,§.ille caſus,ff.de lib.& poſth.vbi refert,ꝙ Inn.in d.c.nu-
per,de ſen.excom.ponit,an capiens frenum equi,ſuper quo eſt clericus, & im
pediens ire, ſit excommunicatus, ac ſi manus iniecisset in clericum. bal. in l. ſi
qua per calumniam,C.de epiſ.& cle.& ibi etiam ſubdit ſm Gul.ꝙ iniuria mali
tioſa dr̃ offenſa perſonæ,non in perſonam, quod facit ad ſtatutum loquens de
maleficiis perſonalib.& Lau.in cle.j.de pœn.ſequitur dictum Inn.in d.c.nuper.

vbi in alia significatione accipitur factum in solo. Rō, quia ibi tractatur de odio rōnabili. nam illud edictum habet locū siue iure, siue iniuria opus factum fuerit, & iō latius accipiūtur dicta verba in interdicto, qđ vi aut clā, vt gl. in ver. in solo. no. in d. §. hoc aūt.
6 Facit ad q. † dicit statutum Florentiæ, ꝙ si nobilis offendit popularem in personā, teneatur ipse, & etiam alij de domo sua puniantur. Dico ergo ꝙ quantum ad ipsum offendentem dr̄ offendere in personā, si aliqđ arripuit de manib. vel vestes sciderit: sed q̄tū ad alios de domo, cū sit odiū irrationabile, vt teneāt ex delicto alteri⁹, dico eos ita demū teneri, si corp⁹ tetigerit. Facit in aut. vt cū
7 de app. cognos. §. cās. j. de iniur. l. j. §. j. Itē faciūt prædicta ad q. † dicit statutū hui⁹ ciuitatis, ꝙ nemo extrahat de carcere amore Dei, nisi habuerit pacē cū offenso, an cōdēnatus de furto, dēat hr̄e pacem à dn̄o rei? Dico ꝙ sic, quia offensus est, lз non in personam, & statutum non requirit offensam in personam, sed simpliciter.

1 *Ius exigendi vectigal tollitur consuetudine.*
Publicanus non potest remittere.
2 *Tributum quod soluitur in recognitione vniuersalis dominij, non præscribitur.*
3 *Vectigalis in solutione quanto tempore debeat esse cessatum, vt præscribatur.*
4 *Cessatio vnius priuati per tantum tempus, si exactio pertinet ad rem publicam, cum omnes alij soluerint, non prodest: & quid quando pertinet ad priuatum.*

a §. Earum rerum. ano. † ꝙ ex ɔsuetudine tollit̄ ius e-
1 xigendi vectigal. Scđo no. ꝙ publicanus nō pōt remittere. Op. j. e. l. fi. §. si qs ꝓfessus. Sol. ꝓdest eius remissio quo ad hoc, vt non incidat in pœnā. Scđo op. & vr̄, ꝙ piu dicet ēt quo ad exactionē vectigalis. vt C. de vsur. l. aduersus. glo. hic nō soluit. Sol. hic nō fuit cessatū tm̄ tpe, ꝙ interrumpat̄ ꝓscriptio. Vel ibi de eo qđ debet̄ ex facto, hic in eo quod debet̄ ex lege: vel illud odio vsurarū. Op. ꝙ vectigalis ꝓstatio non pōt ꝓscribi. l. competit. C. de præscr. 30. an. Dn̄t quidam, ꝙ hic loquitur de præscriptione publica, ibi de priuata. qđ no. ad id qđ j. dicā. Vel dic, ꝙ
2 † ibi de tributo qđ soluit̄ in recognitionē vniuersalis dn̄ij, iō non
3 pōt ꝓscribi. † Quæro, quāto tpe dз esse cessatum? Vr̄ ꝙ à tpe cui⁹ nō extat memoria, vt hic, dū dicit, nunq̄. & qđ dixi s. e. l. si publicanus. in fi. Tu dic, aut exactio pertinebat ad priuatū ex priuilegio, vel ɔsuetudine, & sufficit esse cessatū x. an. vt j. de nūd. l. j. Aut per
b tinebat ad fiscū, vel ad rempub. & tūc[b] 40. an. l. oēs. C. de ꝓscr. 30.
4 an. † Quæro, quid si qdam priuatus tanto tpe cessauit, cū oēs alij
c soluerint? resp.[c] aut exactio ꝑtinebat ad rēpublicā, & nō prodest, vt C. de dec. l. vacuatis. li. x: & c, li. de his q̄ à pri. vacat. accep. l. j. Aut pertinebat ad priuatum, & tunc in eo, qđ nō est exactum, prodest, & hanc l. intelligo quando publicanus exigebat ad vtilitatem publicam, cui non potest præiudicari, sed in iure exigendi in futurū
d sibi non præiudicat. Est. n. vnum ius exigendi[d] ab omnib. non diuersa iura ɔ̄ singulos. arg. s. ti. j. l. si pri⁹. ī pr. & ibi no. Sз si aliqn̄ est exactū, aliqn̄ nō, dic vt no. in l. nemo alieno. §. tēporaria. de re. iur.

a ADD. ¶Ale. Idē ꝓbat tex. in j. const. C. de nouo Cod. fac. §. quib. in verbo, desuetudinē, & gl. in ꝓæ. inst. §. igit̄ post, in fi. in verb. desuetudine, facit l. de q̄b. in fi. s. de legib. inst. de nox. §. fi. & de excep. in fi. & C. de vet. iur. enu. l. j. §. sed & si quę. Hanc opi. sequutus est hic Dy. & idem sentit Odof. in d. const. C. sed Alb. ibi cōtrariū tз, q. a ll. sunt æternæ, vt in proœ. ffo rum, cir. pr. & in 2. const. C. de iustinian. C. confir. §. hunc igit̄, & in 3. const. de emend. Iustini. Cod. in fi. ibi, ꝑ oē tps. Item alb. in l. fi. in fi. C. de iur. do. imp. Idem alb. in rub. C. q̄ sit long. cōsue. in ver. & q. a s. diximus ꝙ ɔsuetudo, &c. Ad hoc facit. C. de dedi. lib. tol. l. vnica, vbi lз esset in consuetudine, tn̄ corrigit̄ & correctione nō esset opus, si esset ꝑ desuetudinē sublata. Idem tз Ric. Malum. in d. j. const. C. Ad hoc facit qđ no. in c. j. de treug. & pa. in fi. 1. gl. & 4. dist. c. in istis. §. leges. vbi gl. in verb. abrogatæ. & gl. 16. q. 3. c. post quingentos, & ibi per arch. & in c. periculoso, de statu reg. in 6.
b Pari. Et tunc. Sequitur Ale. cons. 16. ver. Item respondet, & cons. 30. vol. 5.
c Ale. Respondeo. Limita per l. is qui vsumfructum, s. quemad. vsufr. amit. & per no. per Inn. in c. 2. de capel. monacho.
d Alex. Ius exigendi. Qui possint instituere noua vectigalia, vide Pet. de Anch. in cle. præsenti. de censi.

1 *Emptores vectigalium, non possunt exigere de reb. q̄ mittuntur ad exercitum.*

1 §. Res exercitui. No. bonū §. ꝙ † emptores vectigaliū non possunt exigere de reb. quę mittuntur ad exercitum. Sed quid si in pactis est, ꝙ possint exigere non obst. aliquo priuilegio, vel aliqua excusatione. Cogita.

1 *Ementes gabellas salis à communi, non possunt compellere commune, vt soluat gabellam de sale.*

1 §. Fiscus. † Quidam emerunt gabellam salis à cōi: deinde cōe emebat sal. Ementes gabellā volebant ꝙ cōe
a solueret[a] gabellā, sз cōe defendebat se ꝑ istā l. Præterea cōe à seipso exigere nō poterat. l. heres. §. ꝙ si hic seru⁹. j. de fideiuss. ergo vēdēs nō trāsfert, nisi i⁹ qđ hз, l. traditio. j. de acq. rer. do. Sз à seipso
b exigere i⁹ nō hēbat, ergo, &c. fm̄ Dy.[b] Sз ɔ̄ hoc vr̄ j. de qō. l. j. §. in cā. vbi ciuitas tenet̄ ad vectigalia. sol. verū est aliis ciuitatib. nō sibiipsi: & iste §. loquit̄ in fisco, seu republica Romanorū, vt ibi no.

a ADD. ¶Ale. Commune solueret. Vtrum commune debeat soluere gabellam, vide Bar. in l. j. C. de naui. lib. 11. & ibi quod in rebus principis. Et cum bar. hic transit bal. & Sal. in l. emptor. C. de hær. ven. adde bal. cons. 11. lib. 4.
b Claud. Dyn. Adde bart. cons. 219. incip. cauetur statuto Montispessulani.

1 *Ementes ab ecclesia quando teneantur ad vectigal.*

1 §. Mercatores. Dy. inducit in ar. ad q. † Ecclesia Romana hēt salinas in terra Romādiolæ: mōqdā emerunt salinas ab eccl̄ia, & portabant Romā: in ciuitate Fauentina petebat̄ pedagiū, illi dicebāt, nos emim⁹ ab eccl̄ia, q̄ non debet soluere, sз per istam l. fuit determinatum ɔ̄ eos, nō obstante. l. dolia. §. cum. s. de ɔ̄hen. emp. l. inuitus. §. plerunq;. ff. de re. iur. quia iura transeunt ad emptorem, si rei cohærent: secus si perso-
a næ,[a] qa tūc ad emptorem nō transeunt, fm̄ Dy. Sed ego puto ar̄r distinguendum, nā aut est vectigal ordinarium, & verū dicit Dy. aut est extraordinarium, quod non imponitur l. vel senatusc. vel ɔ̄stōe principis. Ista. n. sunt extraordinaria, vt C. de vac. pub. mu. l. j. li. x. & j. de vac. mu. l. in honorib. §. q̄ muneris. & in istis immuni-
b tas transit ad emptorē, vt C. de priui. domus Augustæ. l. j. lib. 10.

a ADD. ¶Parif. Secus si personæ. Vide Soc. cons. 175. vol. 1. Ias. in auth. quas actiones, C. de sacros. eccl.
b Ale. Ad emptorem. An exceptio vectigalis transeat ad emptorem, vide Io. and. in spe. de immu. eccl. in fi. & etiam in decr. in c. j. in fi. vbi videtur tenere ꝙ non, vide quæ dixi in l. incola, j. ad muni. adde bal. per illum tex. in l. fi. C. de bo. proscr. d. aut. in c. quia V. de iud. se remittit ad bar. hic, vide omnino bar. in l. priuatæ, C. de excu. mu. & ibi qđ in emphyteuta ecclesiæ: & iste tex. facit ɔ̄ id qđ no. bal. in l. j. §. editiones, s. de eden. vbi dicit, ꝙ priuilegium concessum fisco ꝑ l. 2. e. ti. transit ad sing. successorem, per gl. mag. in cle. fi. de cen. & per doc. in c. q̄q̄, de cen. in 6. Adde, an emptores datiorum succedant in iure fisci, Pe. de anc. cōs. 108. vbi consuluit ꝙ statutū puniēs officiales cōis in datiis cōis fraudē cōmittentes, non vendicent locū in eo, qui fraudat emptorē ipsius dati empti à cōi. De quo, s. an emptores datiorum succedant loco fisci, vide bal. cons. 103. lib. 4.

LEX X.

1 *Fraudantes gabellas non tenentur Deo, nec mundo.*

a Vectigalia[a] Per istā l. dico, † ꝙ si quis fraudat gabellā, nō
1 tenet̄ Deo,[b] neq; mūdo: qa illę gabellæ sine ꝑ
b missu principis, sunt extorsiones. & hoc credo in forensib. secus in ciuib. qui pn̄t sibiipsis grauamen imponere, & bursam commu
c nem facere. l. j. in fi. s. quod cuiusq; vniuer. nom. & quod ibi not.[c]

a ADD. ¶Pom. Vide Pan. cons. 13. vol. 2. & Fel. in c. 1. ver. ex quibus verbis, de constit. & Are. in c. possessor, de reg. iu. in 6. & Bal. in l. veluti, ff. de iust. & iur.
b Ale. Fraudans gabellam non tenetur Deo, Bal. in l. fi. C. de iur. au. annu. & l. veluti, de iust. & iu. & in c. quanquam, de cen. in 6. Bal. in c. 1. quæ sint reg. vbi ponit, an sit dolus malus fraudare pedagia, adeo ꝙ in foro conscientiæ teneatur, & bal. in l. 2. C. de vectigalib. & com. & l. cum proponas, in fin. C. de nau. fœno. & bal. in l. iubemus nullam, C. de sacros. eccl. all. Io. and. in c. eos, de immun. eccles. lib. 6. & bal. in l. 1. in prin. ver. no. quod homo, C. de cad. tol.
c Claud. Adde Pan. in c. innouamus, ad fi. de censi.

1 *Conductor vectigalium si non soluit, an possit statim expelli.*
Intellectus ad tex. l. quæro. §. inter locatorem, s. loc. quod vbi fuit conuentum, vt non expellatur, ideo biennium expectatur.
Ius in re habens non soluens statim non expellitur: sed in priuato expectatur triennium, in ecclesiæ emphyteuta biennium.
2 *Conductor vectigalis, an habeat vtile dominium.*
3 *Conductor, qui hēt rem obligatā in cōtractu locationis, an possit statim expelli.*

§. Nondum solutis. Quæro, à quo erant ista vegigalia ɔducta? gl. dicit, ꝙ pt intelligi qđ illæ publican⁹ alteri locauit, & ille scđs ɔductor pensionē nō soluit, vel qđ ille publican⁹, qui primo ɔducit, nō soluit. sic
1 duob. mo. legit̄. † Quæro, an si nō soluit, statim possit expelli. glo. variat. Tu dic, aut loqmur in simplici ɔductore, aut in eo q̄ hз ius ī re. Primo casu aduerte, vis tu intelligere l. q̄ro. §. inter locatorē. s. loc. simplex cōductor q̄ nō hз ius in re pōt statim expelli, arg. l.
a ædem.[a] C. loc. Fallit, si est ɔuentū vt nō expellat̄, tūc expectat̄ biēniū. l. q̄ro. §. inter locatorē. s. loc. Scđo casu, qn̄ loqueris de eo qui hз i⁹ in re, tūc ī emphyteuta priuati triēniū: in emphyteuta eccl'ię biēniū expectet̄, vt l. 2. C. de iu. emph. & auth. q̄ rē. C. de sacr. eccl.
2 Sз q̄ro, † qđ in ꝓposito, an ɔductor, vectigalis hēat ius in re? gl. in l. j. in verb. cōduxerit. j. de loc. pub. fruē. vr̄ velle qđ sp̄ hēat vtile dn̄iū ɔducēs vectigalia, & distinctio modici tpis, vel īmodici hз locū ī emphyteuta priuati. Sз illa vr̄ ɔ̄. l. j. ī fi. s. si ager vectigal. vel emphy. per. Alia gl. aliđ d̄t ī l. j. §. qđ āt. j. de supfi. ꝙ ɔductor hз vtile dn̄iū, si à repub. ɔducit: si à priuato, ēt ad magnū tp̄s nō hз vti-
3 le: hoc nō examīo hic, sз ī d. ll. al. † q̄ro, qđ si ɔductor hз rē obligatā ī ɔ̄tu locatiōis? resp. n̄ sufficit hr̄e tale i⁹ ī re, qa finito iure sup ꝑsonali, finit̄ sup hypotheca, vt s. q. mo. pig. vel hyp. so. l. itē liberatur. ī pr. Dз ergo hoc ītelligi de alio iure reali, s. vtilis dn̄ij. q̄ro, an posset expellere, & vsuras ɔseq̄? dic vt no. ꝑ Cy. C. de iure emp. l. 2.

a ADD. ¶Ale. Adde bal. d. l. ædem. & in auth. qui rem, C. de sacr. eccl. Cy. & Bal. in l. 1. C. si propter pub. pens. Ro. j. e. l. commissa. Bar. in l. filiusfamilias, de sol.

LEX XI.

1 *Mandatum habens speciale non potest ab vno possessore rem auferre, & alteri dare, offerente ipso tantum, quantum secundus.*

Cotem ferro. §. Agri publici. No. arg ꝙ ꝓcurator, seu syndicus gn̄alis nō pt̄ rē ab vno emphyteuta recipere, & alij dare nisi ad hoc hēat spāle mandatum, nisi esset persona tumultuosa,

1 & iniuriosa aliis.l.fi.de of.proc.cæs.†Itẽ no.ª ꝙ si hꝫ spãle mãda-
a tũ,ñ p̃t ab vno possessore auferre,& alteri dar̃,si primus possessor
tm̃ vult offerre,q̃tũ scd̃s dat.C.de loc.p̃d.ciui.l.pe.& fi.qd̃ ẽ not.

a ADD.¶Paris.Item not.Vide Raph.Cuma.consi.5.& consi.16.

1 *Portans res licitas,& illicitas,an perdat omnes.*
2 *Statuto stante, ꝙ portans aliquid cõtra deuetum,illud amittat,et animal super quo portatur,& si aliquis portet res licitas,& illicitas,an amittat animal.*

§.Dominus.

Pro illicitis mercib. bona trãsferentis, nõ alterius publicant̃.h.d.†Quæro,aliq̃s apor
1
a tabat merces licitas,& illicitas,an oĩa publicentur?ᵇ Hic vr̃ tex.ꝙ
b sic.In ꝯriũ ẽ veritas,vt s̃.e.l.si publicanus.§.1.ibi,vt si q̃s amplius,
&c.q.d.nõ alia. Nõ ob.hic §.q̃a rõe p̃tis publicat̃ totũ,ñ in ꝯñam
rerũ,sꝫ in ꝯñam delicti,q̃a capite puniunt̃,& oĩa bona publicant̃.
l.1.C.q̃ res exporta.nõ possint.Et ita intelligit Gul.in l.p̃sidis.s̃.si
2 cer.pe.&Cy.C.de nau.fen.l.cũ ꝓponas.& ibi latius dic.†Sꝫ põe,
c statõ cauet̃ᶜ ꝙ si aliq̃s repert⁹ fuerit aliqd portare ꝯ deuetũ,pdat
illud,& animal,sup quo portat̃, & reperitur portare q̃dam licita,
q̃dam illicita. resp.tunc recurrendũ erit ad distinctio. h⁹ §.an dñs
aĩalis fuit sciẽs,vel ignorãs,vt hic,& qñ talia aĩalia vẽdunt̃,p̃t dñs
animalis cõparere, & impedire venditionẽ,si eo ignorante talia
portabantur. Sed in quibusdam ciuitatib.ꝯsuetudo est,ꝙ cuiuscunque sit animal,perdatur:sed tũc dominus habebit regressum
ꝯ ducentem,& mittentem,ar.de pig.act.l.fi.in fi.& quod ibi not.

a ADD.¶Barb.Aliquis.Et de materia vide Bal.in l.cum proponas,C.de nau.fœn. Paris.Vide Fel.in c.significauit,de iudi.
b Alex.Publicentur.An ratione illicitorum publicentur licita,&c.Quod non,est tex.in l.j.§.Trebatius,j̃.de aqua quot. & æsti.Bal.in l.cum proponas,C.de nau.fœno.& quod ibi no.Bar.Sed quando domus habet publicari,an publicabũtur supellectilia,& alia,& vide Bal.in l.cum ancillis,C.de incest.nup.
c Alex.Statuto cauetur.Adde Bal.in d.l.cum proponas,C.de nau.fœ.Et ex dictis Bar.hic no.ꝙ mulio non solués gabellam seu pedagium,si ob hoc res amittat, suum est periculũ,bar.l.fi.C.de naui.non excu.lib.11.Sed q̃d si iste non esset soluendo, & per ꝯñs dñs animalis frustra ageret in casu isto,j̃.de fur. l.itaque.Et vr̃ ꝙ possit dñs petere restõnem in integ. aduersus tale statm̃,ex clausula gñali,si qua mihi iusta cã.Et hoc est quod sing.voluit Inn.in rub.de consuetu.quod est no.ſm Im.& Ro.hic,& ad q.Bar.hic,an perdatur res aliena,bñ facit gl.2.& ad fi.in l.j.C.vt ne.pri.ſm Ia.Bu.Fran.Ramp.&Sal.ibi remittentes ad bar.hic.Et adde eundem in d.l.cum proponas,& Imol.in l.Mæuius.§.duobus,de leg.2.
Adde ſm Paul.de Cast.ꝙ Bald.distinguit,aut statutum dicit, si quis portauerit extra comitatum,& ñ incidit in pœnã,quia illud verbũ cum sit præteriti perfecti,requirit actum consummatum,vt j̃.de ma.test.l.Stichus seruus meus.aut dicit, si quis repertus fuerit portare,vel dicit ꝙ portãtes bladum,&c. & tunc sufficit,ꝙ in itinere sit deprehensus, per gl.in l.arboribus,§.de illo,in ver.amitti vsumfructum,§.de vsufr.dum dicit,lupus exit syluam.
Ale.Los. Adde post alios in hac quæstione videndum Ripam dominum meum in tract,de peste,in vlt.parte,ver.17.quæro,quid si statutum.

§.Eam rem.

Qñ vẽdit̃ res mea,q̃ fuit,vl'ẽt si durat mea,& vẽdit̃ me inuito,admittor ad emẽdũ.l.si mãdauero.§.si hi,quorũ.s̃.mã.& no.p Cy.C.si ser.exter.l.j.in j.op.

1 *Vectigalia,pedagia,vel similia locantur.*
Commodum seruitutis personalis,vel respicientis personam,locari potest.
2 *Conductori vectigalium propter sterilitatem fit remissio.*
3 *Emptori vectigalium ad tẽpus,an fiat remissio pp pestem,et guerram,remittit.*
4 *Emptori pedagij,q illud emit in quinque annos pro mille,si vno anno nil est perceptum pp guerram,an fieri debeat excomputatio,vel sibi competat soluti repetitio,quod non, cum limitatione.intellectus l.nec emptio.ff.de contrah.em.*
5 *Pedagio vendito,non videtur ius percipiendi venditum,sed ipsa perceptio,seu commoditas percipiendi videtur vendita.*
6 *Vsusfructus non potest constitui in pedagio.*
7 *Guerræ causa vt fiat excomputatio mercedis ementi pedagia, debet præcedere culpa vendentis pedagia.*
8 *Fructus fundi si emo in plures annos vno pretio, & vno anno contingat sterilitas,an debeat fieri remissio.*
9 *Aestimatio fructuum fundi fit secundum quod consuetum est percipi ex fundo, & ad id quod cõiter solent valere,& tempus venditionis inspicitur etiam,vt cognoscatur,an sit quis læsus vltra dimidiam.*
10 *Pronomen quis,vel qui est relatiuum substantiæ, & pronomen si qui, est nota cuiusdam incertitudinis.*
11 *Fructus vnius anni si emuntur, cuius sit periculum, & quando sit locatio, & quando emptio.*
12 *Emens perceptionem fructuum quando possideat.*
13 *Fructus molendini si aliquis emit vel alterius ædificij,qd̃ eget magna refectione ꝓpter quod fructus interim non percipiuntur,cuius erit periculum.nu.16.*
14 *Reficiendi ædificium cura,& solicitudo pertinet ad vsumfructuarium,sed impensa ad dominum,si est magna.*
15 *Vsufructuarius pro re reficienda,quando impensa est magna p̃t à domino petere pecuniam pro expendendo,nec tenetur primo impendere,postea repetere.*
16 *L.hactenus.s̃.de vsufructu,intelligitur,ꝙ dominus non cogitur reficere quo ad onus personale.sed quo ad impensam.*
17 *Vsufructuarius expensas quas fecit in reficiendo rem,repetit actione mandati, vel actione in factum,expensas vero vtiles,& necessarias actione nego gest.*

§.Qui maximos fructus.

a ᵃIste §.clat⁹ ẽ.Op.1. de iur.fisci.l.3. §.cũ quinquenniũ.Sol.dñt q̃dã.ꝙ hic §.corrigit p illũ:vel hic de rigore, ibi de æq̃tate,qd̃ idẽ ẽ.Qd̃ corrigat̃,vr̃ determinare Gl.s̃ e.l.licitatio.§.j.& s̃.ꝑ soc.l.actiõe.§.nõnunq̃,qd̃ nõ placet,q̃a dẽm⁹ vita re correctionẽ legũ l ꝑcipimus.in fi.C.de ap.cũ si.alij dñt,ꝙ hoc iõ,q̃a maximos fruct⁹ fuerũt cõsecuti.& ista ẽ vera,& approbat̃ ꝑ Gl.C.loc.l.si cũ hermes.ꝑ qua fa.s̃.loc.l.si merces.§.vis maior.& qd̃ ibi no.Op.2.s̃.e.l.licitatio.§.j.Sol.eod.mõ.Op.3.de l.si cũ Her
b mes.C.loc.sol.vt in Gl.Op.4.ᵇ & vr̃,ꝙ vectigal nõ possit cõduci, nec locari:sicut nec seruit⁹.l,locare seruitutẽ.s̃.loc. Sol.Potes in-
1 telligere hic,ꝙ p̃dia vectigalia erãt locata,& cessat ꝯriũ.†Vl' dic, ꝙ ẽt ipsa vectigalia,hoc ẽ,pedagia,& sil'a locant̃,vt s̃.e.l.licitatio. & l.vectigalia.i fi.& j̃.l.ꝓx.§.fi.cũ l.seq.& l.Cæsar.& s̃.loc.l.cũ in p̃ses.§.pe.Nõ ob.l.locare.q̃a seruit⁹ p̃dialis,q̃ solũ p̃dij ꝯmodũ respicit,locari nõ p̃t,vt ibi,sec⁹ si ẽ aliud i⁹ p̃sonale,vel ꝙ ꝯmodũ p̃
2 sonę respiciat,vt hic,&s̃.de vsufr.l.arborib.§.vsufructuari⁹.†q̃ro 1.q̃a pp maximos fruct⁹ grauat̃ cõductor,vt hic,an pp minimos, seu pp sterilitatẽ fiat sibi mercedis remissio,sicut ĩ ꝯductore sim
c plici?Bñ dico,ꝙ sic.l.si vno.§.j.s̃.loc.& j̃.de cẽsi.l.forma.ᶜ§.j.†q̃ro
3 2.ᵈ p̃dicta vera in cõductore,qd in emptore,q̃ emit pedagiũ,seu
d vectigal ad t̃ps certũ, an dẽat sibi fieri remissio p̃tij,si cõtingat,ꝙ pp guerrã ex pedagio nil possit ꝑcipi?Et vr̃ ꝙ sic,quasi idẽ sit dicere,emo vel ꝯduco,vt hoc §.dũ dicit,ex redẽptione.& tñ accipi
e tur ꝓ cõductione,sicut j̃.e.l.Cæsar.& C.loc.l.si hi q.ᵉNõ insisto. Scitis,ꝙ disputaui vobis istã q̃õem,& determinaui,ꝙ q̃ñcunq; solutio p̃tij fit annuatim,sit locatio,vel sit emptio, iudicat̃ sicut de locatione.vñ dicatis,vt in illa disput.sꝫ qñ est vnũ p̃tiũ semel sol-
f uendum:ᶠtũc,q̃a in illa disput.nõ dixi,dico hic,vt p̃ficiam vobis
* mãm*†Quæro ergo 3.loco.Pone ꝙ emi pedagiũ in 5.annis,vel
4 in x.ꝓ mille:ꝯtingit vno anno,ꝙ pp guerrã nil est ꝑceptũ,an mi-
g hi dẽat fieri ᵍexcõputatio p̃tij,vel si esset solutũ,an posset repeti? Ad euidẽtiã h⁹ q̃õis est videndũ de intellectu l.nec emptio.de ꝯh. emp.vbi dr̃,si emo fruct⁹ futuros,fructib.nõ natis,nõ est emptio, & sic non dẽtur p̃tiũ,sꝫ qñ emit̃ capt⁹ auiũ,seu pisciũ,vr̃ emi alea, seu spes.Quid vult dicere hoc?quare ñ ita in j.casu,cũ emo fruct⁹ vr̃ emi spes,sicut in 2.Resp.Vr̃ mihi,ꝙ de mẽte iuris sit hoc,ꝙ respiciam⁹ verba ꝯtus.Nã si q̃dẽ emit̃ aliqd̃ corp⁹ futurũ,illo corpore nõ dato,nec nato nõ valet emptio:vt si dico,emo fructus futuros.Idẽ si dicerẽ,emo pisces,vel aues,q̃ capient̃,& similia,q̃a piscib.vel auib.nõ captis nõ esset emptio,vt ibidẽ dr̃. Qñq; in ꝯtu deuenit ipse actus capiendi, seu ꝑcipiendi,vt cũ emo capturã pisciũ,tũc vr̃ emi alea,vel spes.d.l.nec emptio.Idẽ dico,si emo perceptionẽ fructuũ,tũc.n.emo ipsum actũ,& sic spẽ seu aleã,ꝓ eandem l.Pro hoc induco sp̃aliter de iure do.l.si vsufructu.in fi.& de peri.& cõ.rei vẽ.l.necessario.§.fi.cũ sua Gl.Hoc p̃misso,ꝓ declõne oĩum,q̃ dicẽda sũt,ad q̃õem ꝓpositã venio,& dico,ꝙ ẽ videndũ,q̃d sit vẽditũ ꝑ hæc verba,vẽdo pedagiũ. Et vr̃ ꝙ sit vẽditum ipsũ corp⁹ eorũ q̃ ꝑcipiũtur,q̃a pedagiũ,seu vectigal ẽ,qd̃ ꝑcipit̃, &c.vt l.j.§.j.s̃.e.& ibi no.& C.e.sup rub. Sꝫ istd̃ posset esse verũ nisi ciuitas ipsa ꝑcipiat,& postq̃ esset ꝑceptũ,daret publicano:sꝫ cũ ipse

a ADD.¶Alex.An iste §.sing.hẽat locum in cõductore fundi priuati,vt teneatur reconducere p̃dium, pp maximos fruct⁹ inde ꝑceptos , qñ alius reperiri non p̃t,an vero sumus in reg.l.licitatio,§.j.s̃.e.vna gl.no.q̃ nõ ẽ alibi in l.inuitos,C. d̃ loc.hic alle.in gl.iuncta cũ alia gl.in l.si cũ Hermes,hic alle.in gl.dum all.& rñdẽt ad istũ tex.ꝓbãt,ꝙ sit idẽ,qd̃ est mẽti tenendũ,seq̃tur hic Ro.Et no.aliũ casum in quo est spãle fauore Reip.vt debitor ciuitatis,q̃ maximã partẽ suorũ bonorũ alienauit,cogat̃ ea q̃ sibi restant alienare in alium,qd̃ erit iudicis arbi. Casus est in l.apud eos,in ver.ab eo aũt,C.de debi.ciui.li.11.qd̃ est no.dignũ.Et ad istũ tex.no.ꝙ ẽt locator p̃dij fiscalis cogitur locare antiquo ꝯductori,si tm̃ vult dare,q̃tũ nouus ꝯductor.Tex.est in l.ꝯgruit,& in l.seq.& vtrobiq; ꝑ Bar. C.de loc.p̃di.fisc.lib.11.facit l.cognouim⁹,C.de mancip.& colo.e.lib.adde huic vltimæ parti apost.quod consuluit Pau.de cast.cons.63.& Rom.cons.22.
b Ale.Vide bal.in l.si ea lege,C.de vsur.
c Ale.Adde bal.in l.licet,C.de loc.
d Paris. Vide Ang.cons.15.inci.in Dei nomine, & an præsumatur conductio, vel emptio,vide Ale.cons.107.vol.3.
e Ale.Tene mẽti,& vide q̃ dixi j̃.e.l.& qd̃ no.bar.j̃.e.§.ver.5.q̃ro.Et sic colligitur qualiter cognoscat̃ emptio à ꝯductiõe.adde bar.in l.j.§.j.de superfi.& in l.qui saxum,j̃.ti.j.& bar.in q.q̃ inc.publicanus,& in l.si quis ante,de acq.pos.gl.bar. & omnes in l.cum dotem,C.de iu.do.& tex.in l.fi.C.de præ.cur.libr.x.bal.in l. qui se patris,C.vnde lib.qui dicit,ꝙ si Imperator recipit pretium de feudo, & in rescripto dicit,indulgemus tale feudum, ꝙ non est indulgentia, sed venditio,& sic non poterit feudo priuare vasallum amplius,quod no.
f Barb.Et idem voluit in l.j.§.j.de superfic.
* Clau.Vide per Ale.cons.3.vol.j.& plenius in cons.118.vol.3.Et ad istud ꝙ potius attendatur forma contractus,quàm modus,vide Ro.cons.5.& cons.9.
g Ale.An emens pedagium,pp guerram habeat remissionem,vide bal.in l.si ea lege,C.de vsu.& in l.licet,C.loc. quæst.3.4.& 5.vbi al.bar.hic,& an emptio fructuum dicatur locatio,iuxta no.per bar.hic,vide bal.in l.ædem,C.loc. & ibi an qui possit expelli pretio non soluto,sit colonus.Et ad bar.hic,ꝙ emptio non sit quæ requirit præstationem annuam,adde gl.& bar.in l.j.q.j.C.de iure emph.& in l.j.§.j.j̃.de superfi.& dicit Im.in l.cum mulier,de dotis repetit.s̃.sol.ma.ꝙ si emptori gabellarum auferatur gabella sine facto suo , pro tempore futuro, ꝙ non tenebitur ad promissionem factam.Ita Pet.de anch. in c.propter sterilitatem,de loc.vbi sequitur dictum bar.hic,& in d.l.stipulatio,imo ibi dicit idem, quod hic. ¶ Adde,an ementes datia, debeant habere propter guerras,vel pestem,remissionem,Pet.de anch.cons.415.& 204.

ipse publican⁹ pcipit, hoc dare non pt, vt no. in l. si qs ita. de vsufr.
& dicã. j. cũ tractabo de vendõne fruct⁹. pterea isti fruct⁹ añq̃ sint
pcepti, nõ pñt dici vẽditi. d. l. nec emptio. Postq̃ vero pcepti sunt,
ipsa pceptione sunt effecti ipsius publicani. & sic qđ suũ est nõ pt
emer, vt s. de ɔ̃h. emp. l. suæ rei. quare posset dici, ꝙ ipsũ i⁹ pcipien
di pedagiũ sit venditũ. Nã hoc nomẽ vectigal. & pedagiũ, accipit
p ipso iure pcipiendi, vt s. l. px. in pr. & C. no. vect. in rubro & ni-
gro. Et qđ in dubio ipsũ i⁹ psumat venditũ, fa. de iu. do. l. dotis fru
ct⁹. §. fi. cũ l. seq. S3 hoc nõ puto verũ, qa si ciuitas vellet expresse
a vẽdere, nõ posset,[a] qa lex vr sibi solã locationẽ pmittere. l. fi. C. e.
pterea siue dicas istud i⁹ eẽ psonale nõ posset ĩ aliũ trãsferri, sicut
y susfruct⁹, vt Inst. de vsufr. §. finit. de iu. dot. l. si vsusfruct⁹. Siue di-
cas eẽ i⁹ reale cohærẽs territorio, vt vr dicere d. l. fi. C. e. tñ nõ pos
set vendi sine authoritate principis, q eis ɔcessit. ar. s. ti. j. l. idẽ. in
5 fi. S3 hoc relinquo sub dubio, tñ hoc certũ ẽ, † ꝙ tale i⁹ ad tps trãs
b ferri nõ pt,[b] vt s. de ser. l. 4. Intelligit ergo hoc alio mõ, & ɔgruo,
si pt. l. quoties idẽ sermo. de re. iu. & ꝙ in dubio i⁹ nõ intelligatur
vẽditũ, si pt alr intelligi, pbat in l. pe. cũ sua Gl. s. de dot. ple. qd er
c go dicem⁹? dico ipsã[c] perceptionẽ, seu ɔmoditatẽ pcipiendi peda
giũ, esse venditã. ar. d. l. si vsusfruct⁹. de iu. dot. & de pe. & ɔmo. rei
ven. l. necessario. §. fi. cũ sua gl. & l. arborib. §. vsufructuari⁹. & pbat
expsse j. ti. j. l. Aqli⁹. Ita ibi intelligit Gl. mag. & ibidẽ expssi⁹ p la. đ
Are. & in hoc vr iste emptor fact⁹ pcurator in rẽ suã. Facit qđ no.
d s. e. l. j. §. j. in Gl. mag.[d] Vsusfruct⁹ † ãt isti⁹ pedagij nõ vr ɔstitut⁹, qa
6 talia iura vsufructũ nõ hñt l. j. de vsufr. le. Vel si diceres vsumfru-
ctũ sicut in noĩe debitoris l. 4. de vsufr. ea. rer. q̃ vsu ɔsu. cũ hoc nõ
pt eẽ pprie. l. 2. e. ti. & iõ vt stem⁹ in ppria significatiõe, dicem⁹ ip
sam pceptionẽ fore venditã. Hoc ãt apparet, qa tũc est necessaria
illa cautio, q̃ illo casu reqrit, q̃ i istis ɔ̃tib. rlr nõ interponit, & sic
e vsusfruct⁹ non pt videri vendit⁹. Nũc ad q̃ōem[e] ppositã, cũ qrit,[f]
f an fieri fiẽat ɔput õ ptij? dico ꝙ non: qa qñ pceptio, seu pcipiendi
ɔmoditas emit, vr emi ipsa alea, seu futur⁹ euent⁹. d. l. nec emptio.
7 & de ac. em. l. si iactũ. ad vnũ tñ volo te solicite aduertere: † qa pdi-
cta vera qñ guerra nõ ẽ pp aliq̃ culpã ipsi⁹ ciuitatis, puta pp guer
rã. q̃ est in Apulia, eq nõ veniunt ad nũdinas Perusinas, pp qđ ex
tali pedagio nil percipit, s3 si ciuitas ipsa infert guerrã alij, vel alia
ciuitas infert guerrã sibi pp inimicitias, tetur publicano ad inter-
esse, & posset peti, vel fieret excõputatio prij, si cẽt non solutũ, l. si
merces. §. culpæ. s. loc. & sol. mat. l. pe. in pr. Nec ob. C. de act. emp.
l. fi. qa illa violẽtia nõ infert pp inimicitias vẽditoris, als sec⁹, vt d.
ll. s3 si adiicerent ista verba, vendo pedagiũ, & fruct⁹, & reddit⁹,
& puent⁹, q percipient ex ipso pedagio, si perceptio eẽt fiẽda ab
ipso publicano emptore, idẽ esset, vt ex his, q̃ j. dicẽtur perpendi
8 poterit. Quarto q̃ro, † emo fruct⁹ fundi in plures annos[g] vno pre
g tio, an si vno anno ɔtingeret sterilitas, dẽret fieri remissio pretij?
Hic est solicite aduertendũ, nã aliqñ qs emit vsumfructũ, & hoc
ɔstat, tũc oẽ dãnũ intra tps emergens est vsufructuarij, nisi culpa
dñi accideret. l. necessario. §. fi. de peri. & cõ. rei ven. & de vsuf. l. q
vsumfructũ. §. fi. & l. q̃situm. ea. rõe q̃ est cũ emitur dñium, cũ pars
dñij sit. Aliqñ qs emit perceptionẽ fruct⁹, & tunc vr emere incer
tum, seu aleam, & iõ periculũ ptinet ad emptorẽ. d. l. nec emptio.
& d. l. si vsusfruct⁹. de iu. do. & d. l. necessario. §. fi. si bñ aduertatur,
nisi facto venditoris hoc ɔtingeret, ar. l. si iactũ. de act. emp. & qđ
s. dictũ est de vsufructu vendito. S3 ɔ̃ hoc vr j. ti. j. l. in ædib. ver. si
vero nõ fundũ. vbi qs donãs perceptionẽ, vr donare ipsos fruct⁹,
q percipientur. Resp. ille § fm 2. lect. ibi positã, ad ppositum nil
facit, s3 fm 1. lect. obstat, pur intelligitur de perceptione fructuũ
9 futurorũ. S3 d3 sic intelligi, † ꝙ fruct⁹ percepti veniũt[h] in cõputa
h tione. l. fm qđ ɔsuetũ est pcipi, vt ipsum qđ ɔsuetum est percipi,
æstimet. Hoc pbatur expresse. C. de vsur. l. si ea lege. a'r illa lect.
nõ pcederet. ita dico in casu nr̃o. si aliqs emerit perceptionẽ fru-
i ctuũ, & aliqs diceret se deceptũ vltra[i] dimidiã iusti pretij, nõ æsti-
maret fruct⁹, q percipit. s3 æstimaret habito respũ ad id qđ ɔsue-
tum est percipi. d. l. si ea lege. Itẽ habito respũ ad id qđ cõiter solet
valere talis fruct⁹, non ad id, qđ forte casu æstimatio creuit. C. de
vsur. l. oleo. Tps. n. vẽditionis ɔ̃ctæ in hoc d3 inspici. l. 3. §. diui fra
k tres. j. de iu. fis. & C. de resc. ven. l. si volũtate. §. fi. Aliqñ qs emit[k]
fructus futuros pluriũ annorũ. Hic est aduertendũ. aut. n qs emit
certã q̃titatem fructuum, vt centum corbes vini, vel grani, ex tali
fundo, tunc si minus nascitur, eatenus fit remissio pretij, vel expe
ctatur qũ iterum nascatur. l. si debitor. §. verisimile. de ɔ̃h. emp. &
quod ibi no. de ver. obl. l. inter stipulantẽ. §. sacram. & quod ibi ple-
nè dixi, & per Cy. C. de don. l. si quis argentum. Aliqñ quis emit
fructus alicuius fundi, per tempora simplr, quantitate non adie-
cta, & tunc si quidẽ ipsi fructus sunt percipiendi ab ipso empto-
re, ad cũ transit cultura & cura, & tunc ius vsufructus vr emptũ.
l. cum ita. de vsufr. le. & l. si quis ita. de vsufru. vbi Gl. & Gl. in l. idẽ
est. s. vsufr. quemadmo. cau. vbi not. Nec curo, siue dicatur, perci-
pientur, vel percipi poterunt, vel similia verba: nam licèt hæc ver
ba, quæ percipiẽt, &c. videant fm propriam significationẽ refer
ri ad ipsum corpus fructuũ. l. itẽ si fundi. in pr. s. de vsufr. tñ mens
ɔhentiũ vr esse, ꝙ ipsum ius vsufruct⁹ videatur emptũ. d. l. cũ ita.
de vsufr. le. Pro hoc facit ad Treb. l. cogi. §. j. vbi testõr iubet resti-
tui qcqđ de hrditate peruenerit, intelligit de ipso iure hrditario,
l3 ppria significatio als se hẽat. Si vero fruct⁹ sunt pcipiendi ab
ipso vẽditore, & tradẽdi ipsi emptori, tũc ius vsufructuarij nõ vr
venditũ. l. fundi Trebatiani. de vsufr. le. & l. Caius. de an. le. & not.
in d. l. si qs ita. de vsufr. & l. idẽ ẽ. vsufr. quẽadm. ca. tñ tũc verborũ
ɔceptio est inspicienda Nã aliqñ dr, vendo fruct⁹ nascituros, vel
fruct⁹ q in tali nascent pdio, tũc fructib. vno anno nõ natis, p illo
anno nõ vr facta emptio. d. l. nec emptio. de ɔ̃h. emp. & d3 fieri re
missio p rata illius anni: sicut cũ additur numer⁹ mensurarũ, fit re
missio p rata mẽsuræ deficientis, ita cũ fit venditio ad numerum
annorũ, fit remissio p rata anni deficientis. d. l. si debitor. §. vr. de
ɔ̃h. emp. Aliqñ in ɔ̃ctu dr, si q fruct⁹ nascent, sint tibi venditi, vel
vẽdo tibi fruct⁹, si quos pcipi ɔtingeret, & sic illa verba tũc ipsũ in-
certũ, s. alea, seu spes vr vendita. ff. de hæ. vel act. ven. l. q si in ven
10 dõne. & l. seq. † Et hoc operat natura isti⁹ pnominis si qui, qđ est
nota cuiusdã incertitudinis. dictis ll. s3, qs vel q; silr est relatiuum
substãtiæ, vt no. C. de sent. q̃ p eo. l. j. in gl. sup ver. pferunt, & inst.
de inut. stip. §. alteri. vñ fructib. nõ natis, nõ ẽ substãtia in qua sub-
sistat emptio. Aliqñ verba ɔ̃ct⁹ sunt dubia, nec ex eis apparet, vtrũ
fruct⁹ sint pcipiendi ab ipso emptore, vel à vẽditore tradẽdi em-
ptori, vt qa simplr dicit, vẽdo fruct⁹: tũc si ps vel quota fructuum
vẽdit ab ipso vẽditore ẽ faciẽda pceptio l. defuncta. § fi. s. de vsuf.
Si vero oẽs fruct⁹ sint vẽditi tũc ab ipso emptore, & tũc vr vẽdit⁹
vsusfruct⁹ d. l. cũ ita. s. de vsufr. le. & l. si qs ita. s. de vsufr. & qđ ibi
no. Vbicunq; ãt dixi, fructib. nõ pceptis, nõ perfici emptionẽ fru-
ctuũ, intelligo nõ pcipi in hac vendõne sicut in locõne cũ superue-
nerit sterilitas. l. ex cõducto. §. j. & fi. cũ l seq. ff. loc. & qđ ibi no. qa
11 ɔ̃ctus eiusdẽ iuris rls fulciunt. l. 2. s. io. † Quinto q̃ro, si emo fru
l ct⁹ vni⁹ anni, cui⁹ est periculũ? resp. si qdẽ[l] emo fruct⁹ pendentes,
periculũ est meũ, nisi aliud ɔuenerit. l. fistulas. in fi. de ɔ̃h. emp. &
s. de act. emp. l. q pendentẽ. in fi. Si verò emo fruct⁹ futuros, vñ ad
me trãsit cultura, & cura, & tũc ex annua pstatione nõ pt colligi
m illa psumptio, q̃ dixi. s. in q. illa disputata. Dico, ꝙ sto verbis,[m] vbi
dico, emo, fit emptio, & iudicat fm nãm emptiõis. s. vbi dico, loco,
fit locõ. pbat. j. ti. j. l. q saxũ. s3 vbi ẽ emptio, ꝙ videat emptũ, pbat
12 ex s. dictis. † Sexto q̃ro,[n] ista pceptio est empta, nõ ãt est emptus
n fruct⁹, vel vsusfruct⁹, vtrũ emptor possideat? Resp. in oĩb. casib. in
q̃b. vsufructuarius est tutus aliquo interdicto, talis hominis com-

a ADD. ¶ Alex. Idem firmat Bal. in c. j. in fi. quæ sint regalia, & vide, q̃ no. Bar. in l. si is qui, in fi. de pig. & quod ibi dixi, & Bal. in d. l. si ea lege, in fi. C. de vsur.

b Ale. Ad hoc facit, quod no. Bar. in l. si vsufructus mihi in biennium, s. de vsufru. leg. & Ang. in l. si stipulatus essem abs te, j. de ver. ob. & qđ not. Bar. in l. fistulas, §. frumenta, de ɔ̃h. emp. & ad q Bar. hic, vide quòd no. Bal. in d. l. si ea lege, C. de vsur. & in d. l. licèt, C. loc. Et adde, ꝙ prælatus debet soluere decimam & taxam beneficij, etiam tpe sterilitatis, nec fit remissio si vbertatem iam senserat, gl. 12. q. 2. c. à nobis, & ita alleg. Bal. in quibusdam suis q̃õib. 264. aliàs, 204. De hac mã per Spe. in tit. de emph. §. nunc aliqua, ver. 137. & ibi Io. and. Et vide in materia pulchre Host. in sum. de loc. §. quæ actiones, ver. propter sterilitatem, cum seq. & omnino Io. and. de pig. §. sequitur, ver. item quòd vsusfructus.

c Paris. Vide aliquid per Bar. in l. 1. in 1. q. C. de iure emp. & in l. 1 §. 1. de superfi. Bal. in l. si ea, C. de vsur. Pet. de anc. in c. propter sterilitatem, extra de loc. Corneum consi. 128. vol. 2. Ias. in l. 2. quam legit cum 1. C. de verb. sig.

d Ale. Los. Gl. magna. Aduerte, ꝙ contra hanc theoricam est expressa decisio. Decij, consi. 4. ver. tertio probatur, vol. 1. vbi post eos quos refert, decidit emptorem gabellarũ haberi ad instar fructuarij, & vide de hac materia latius, quàm alibi, per excellen. do. meum Rip. in tract. de peste, sextus casus.

e Paris. Nunc ad q. vide Alex. consi. 3. vol. Deci. consi. 4. vbi quærit, an augmentum gabellarum acquiratur emptoribus an verò principi.

f Ale. Vide Bal. d. l. l3, q. 3 & d. l. si ea lege, & q̃ dixi post Bar. l. ex ɔducto, §. j. s. loc.

g Alex. Adde vnum sing. dictum Ang. in consi. ꝙ incipit, in Dei nomine, &c. ꝙ quoties solutio pretij est facienda per plures annos, vel menses, ꝙ verbum, venditio, impropriatur, & ad locationem reducitur, & de tali ɔ̃ctu iudicandum est, vt de locatione, quod est not. dignum, vide Bar. in hoc §. & quod idem dicit j. in ver. quinto quęro, adde tñ, ꝙ in corporalib. locatio hẽt vim cessiõis iurium, no. bal. in l. si ea lege, C. de vsur. & ad bar. hic, vide bal. in l. licet C. de loc. & bar. in l. si merces, §. vis maior, s. loc. Pet. de anc. in c. p p sterilitatem, de loc. t3 opin. bar. & ibi etiam Imo. sequitur. Adde ꝙ idem quod Ang. vult, Pau. de Cast. hic.

h Ale. Adde l. si ea lege, C. de vsur. & gl. no. & ibi bar. in l. si iactum, s. de act. emp.

i Ale. Deceptum vltra. Vide l. 2 C. de rescin. vend. & no. de æstimatione fructuũ futurorum. Adde bar. in l. si merces, §. vis maior, s. loc. & l. licet, C. locati.

K Alex. Vide bal. in d. l. si ea lege, C. de vsur. & no. ex dictis j. pxime, & per bar. an qñ venditor fructuum videatur vendere commoditatem percipiendi fructus, & qñ videatur cõstituere vsumfructũ, & vide ẽt s. in 2. q. & bal. in l. ædem, ver. sed quid de eo, C. loc. & in d. l. si ea lege, & in l. 1. post gl. C. si pig. pign. da. sit.

l Alex. Siquidem. Sequitur Pet. de anc. & Inn. in c. propter sterilitatem, de loca.

m Alex. Sto verbis. Vide bar. post gl. in l. qui saxum, de dona.
Paris. Vide Alex consi. 3. vol. 1. Aret. consi. 55. Ias. in l. insulam, s. de præscrip. verb. Are. consi. 10. ver. Item præmitto, Ias. in l. 1. C. de iure emp. & in l. 1. ff. si cer pet & omnino Are. consi. 160. vbi dicit, ꝙ debet potius attendi qualitas pactorum insertorum in instrumento, quam nomen, & idem dicit Soc. consi. 85. & consi. 156.

n Alex. Sexto quæro. Per bal. in l. licet, C. loca. vbi fortius dicit, vt ibi per eum.

modit

moditas est tuta offō iudicis,vt ꝓbaꝶ.j.ti.j.l.Aglius.Et ita no.ibi ī
13 gl.magna,& gl.fi.qđ est no.†7.q̄ro,aliqs emit fruct⁹ vnius molē
dini vel alterius ædificij,qđ ē destructū,eget refectiōe,& magna
impēsa,pp qđ fruct⁹ interim nō percipiūt,cui⁹ periculo periit?Et
si certe si eēt locatio,sine dubio refectio ad dn̄m pertineret,& de
beret fieri mercedis remissio,vt s̄.loc.l.ex ꝓducto.in pr.& l.cū in
ꝑs.in pr.e.ti.S₃ si ponam⁹,ꝙ sit vēditio,ita ꝙ videaꝶ vēdit⁹ vsus
fructus,vt apparet ex supra dictis,& tūc dico,ꝙ est cōsiderādū ad
14 quē ptinet refectio.Dico†ꝙ in refectione sunt duo.s.cura,& so
licitudo refectiōis,& ista simpl'r ptinet ad vsufructuariū,qa oēm
rei curā vr̄ suscepisse.l.j.in fi.vsusf.quēad.ca.& sic talis cura ad eū
pertinet.casus ē in l.inter fructuariū.in fi.ff.de dā.inf.Nec ob.l.ha
ctenus.s̄.de vsuf.vbi dr̄,vsufructuariū nō cogi reficere,qa verū ē,
si vult carere vsufructu.l.cū fructuarius.de vsufr.S₃ qđ vertit in re
fectiōe,ē impēsa,& ista si q̄dē est magna,sine dubio pertinet ad ꝓ
prietariū,vt d.l.hactenus.s̄.de vsuf.qđ p₃,qa si vsufructuarius fe
cerit,à ꝓprietario repetit,vt C.de vsu & habi.l.eū.& l.equissimū,
hodie incipit,si vsusfructus legat⁹ sit.§.inde q̄sitū.s̄.de vsuf.& ibi
no.gl.ī ver.apparatū.& s̄.ti.2.l.dāni.§.ei cui⁹.& ibi no.p gl. Scđo
15 ē vidēdū,vtrū† vsufructuarius petat istā pecuniā ꝓ impēsa ante
a q̄ ipse impēdat,ᵃan vero primit⁹ d₃ īpēdere,postea repeteꝶ?Et vr̄,
ꝙ primo d₃ impēdere,vt ꝓbatur s̄.ti.2.l.quis.in fi.ibi,qđ ꝑstiterit,
&c.& e.ti.l.si ꝓprietarius.circa pr.ꝓriū dico,nā ad hāc curā,& so
licitudinē vsufructuarius fact⁹ vr̄ ꝓcurator ī rē,vt l.j.in fi.& l.seq.
& ibi no.s̄.de no.op.nū.S₃ ꝓcurator ad op⁹ faciendū ꝑt agere, vt
sibi pecunia detur ante op⁹ factū,vt s̄.māda.l.si vero nō remune
rādi.§.fi.& l.si mādato meo in pr.e.ti.ergo,&c. Nec obst.d.l.quis.
& l.si ꝓprietarius,qa in isto gn̄ali mādato,qđ vsufructuarius vr̄
hr̄e,veniūt multa.Primo.n.operis restō,qa mādatū ē ei⁹ naturæ,
vt s̄.dixi.itē venit vt satisdet de dā.inf.S₃ tale mādatū de fideiubē
do,& satisdādo est ei⁹ naturæ,vt nō an̄ qs agat q̄ soluat,vel ꝯdem
neꝶ regl'r.vt l.Lucius.in fi.s̄.mād.& l.si ꝓ ea.C.mād.iō in l.quis.&
l.si proprietarius.nō ꝑt agere,nisi soluat,subaudi,vel interueniat
16 alia cā ex his q̄ ponūt in d.l.Lucius.cū si.Et ex his apparet†qual'r
b debeat intelligi d.l.hacten⁹.ᵇq̄ dicit dn̄m n̄ cogi reficere,s.quo ad
op⁹ personale,S₃ quo ad expēsas sic,vel al's ꝓprietate priuabitur,
d.l.quis.& d.l.si ꝓprietarius.His ꝑmissis venio ad qōē ꝓpositā,&
dico,ꝙ si ille emptor fructuū sit vsufructuarius,& ꝓprie ad eū ꝑ
tinet oē periculū,vt dictū est,fateor ꝙ si dn̄s cessaret sibi pecuniā
dare ad refectionē,ꝙ tūc tenet ei ad interesse, vt s̄.mād.l.si ꝓcura
torē dedero.§.mādati.vel actiōe ex empto.l.fundi partem.de ꝯh.
emp.ꝑdicta intelligo vera,qn̄ molēdina durāt,l₃ in aliqua pte de
structa,ita ꝙ vsufructus integer maneat.l.si cui insulæ.de vsufru
ctu.Si vero poneres ꝙ molēdina pp abūdātiā aquarū totaliter es
sent destructa,tūc de refectiōe nō eēt tractādū qa vsusfruct⁹ esset
extinct⁹,nec restauraret̄,l₃ res poneret̄ur.l.repeti.§.rei mutatiōe.
& l.qd tn̄.§.nō tn̄.q.mo.vsusf.amit.& d.l.si cui insulæ.de vsufru
ctu.& l.q vsumfructū,in pr.e.ti.nisi poneres dicta ędificia locatio
ni alterius vniuersitatis.vel rei accedere.l.quoties.§.fi.de vsufr.&
17 d.l.q tn̄.q.mo.vsusf.amit.†8.& vltimo q̄ro, pone,ꝙ vsufructua
rius facit dictas expēsas,& vult repetere à dn̄o, qua actione repe
tet?Et gl.vr̄ velle,ꝙ actiōe neg.gest.d.l.eū.C.de vsuf.& l.dāni infe
cti stipl'o ꝯpetit.§.ei cuius.ad fi.gl.magnæ.de dā.inf.S₃ puto actio
ne mādati,cū ad hoc videaꝶ ꝯstitut⁹ ꝓcurator,vt dictū est.ꝑterea
cū hoc faciat ex necessitate vt dictū ē,nō ꝑt venire actione ne.ge.
l.hr̄des.§.si vnus.fami.erc. Cōe enim negotium magis q̄ alterius
gessit.l.ꝑtor.§.gn̄aliter.j.de bo.aut.iud.possi.& iō d₃ agi actione
mādati,vel actiōe in factū,vt d.§.gn̄aliter.S₃ si expēsas facit volū
tarie,vtiles tamen, ad quas non tenebatur, tunc bene puto ꝙ re
peteret actione negotiorum gestorum.d.l.æquissimum.§.inde q̄
situm.& quod ibi no.de vsufructu.in gl.in ver.apparatu.

a ADD.¶Alex.Adde bar.l.1.§.fi.s̄.de ope.no.nun.per Bal.in l.eum ad quem.C.de vsuf.Pau.de cast.in l.hoc amplius.§.fi.de damno infecto.

b Ale.Ad intellectum dictæ l.hactenus,vide bar.l.damni,§.ei qui,s̄.de dam.infe.& vide j.in 7.q.& q̄ūo succurratur dn̄o contra vsufructuarium non reficientem,vide Bar.l.quamuis,s̄.de dam.inf.& quid de patre habente vsumfructum in aduenticiis,ad quas impensas teneatur, vide omnino Bal.in auth.excipitur,C.de bon.quæ lib.Et dicit Raph.in l.domos,de leg.1.ꝙ impensas, quas repetit vsuf.non repetit nisi finito vsufructu,facit d.l.domos,& ibi dicit se ita tenuisse in l.si proprietarius,& in l.damni,§.j.de dam.infect.

LEX XIIII.

1 *Res,q̄ dō omittiꝶ professio,& vectigal non soluiꝶ,incidit in cōmissum ipso iure.*
Dominium rei licèt perdatur ipso iure,non tamen perditur possessio.
2 *Res ob non solutionem vectigalis,quando tota,& quando pars publicetur.*
3 *Ius redimendi rem,quæ incidit in commissum,transit ad hæredem.*
4 *Fiscus intra quinque annos potest vendicare rem,quæ incidit in commissum.*

Commissa. Res,quæ incidit in ꝯmissum, vendicatur ab
1 hærede,put à quolibet possessore.h.d.†No.
qđ eo ipso qđ omittiꝶ professio, & nō soluiꝶ vectigal,incidit ipso
a iure ᵃin cōmissum,& sic dn̄s perdit dn̄ium.ᵇEt hic est vnus ex ca
b sib.quos dicā in l.Imperator.j.de iur.fisci,vbi Dy.tradit doctrinā,
c l₃ āt ipso iure perdatur dn̄ium,nō tn̄ trāsit ᶜ possessio,vt hic dꝶ gl.
Idem no.de sacro.ecc.l.fi.& s̄.ꝑ so.l.cū duob.§.idē.qđ tene menti
ad multas leges,& statuta,q̄ inducunt rē ipso iure ꝑdi, vt hoc nō
porrigatur ad rei possessionē.q̄rit gl.q.mo.incidit qs ī cōmissum?
Et gl.explicat vno mō ꝑ l.cotē.§.dn̄s s̄.e. vt in tributo nō soluto.
d Op.C.e.ti.ᵈ per totum.vbi† nō publicatur tota res,S₃ illa octaua
2 q̄ d₃ solui.solue sic.qn̄q; qs nō profitetur,& nō soluit, tunc tota
res publicabitur,vt hic,& l.vlt.§.l₃.j.c.qn̄q; qs profitetur,& non
soluit,& tūc nō tota res publicatur, S₃ illa octaua pars. & vide gl.
q̄ incipit,pone casum,&c.& id quod in fine ponitur,est verum,S₃
Dy.addit,aut quis omittit scienter.& verum dicit gl.aut ignoran
ter,& tunc est deceptus à publicano,& subuenitur,vt j.e.l.fi.§.di
ui quoq; fratres.S₃ l₃ nō à publicano decipitur,S₃ errore ductus,
& tunc non publicabitur d.l.fi.§.diui.fm aliam lectiōalio mō legiꝶ
3 in gl.fm q̄ hoc dicit.†Ius redimēdi rem,q̄ incidit in commissum,
transit ad hæredem.h.d.Pone casum in terminis,res incidit in cō
missum,data est dn̄o ptās redimendi illam rem.l.fi.in pr. Mō q̄ri
tur,an illa ptās redimēdi trāseat ad hæredē?Resp.ꝙ sic.Et vide gl.
q̄ incipit,s.vt emāt.Intellect⁹ iste nō vr̄ ꝯuenire lr̄æ,licèt sit verus
in se,& hoc pp finem, vbi dr̄ prout aduersus quemlibet possesso
4 rem. † q̄ro vsque ad quod tempus ᵉ fiscus potest vendicare rem
e incidentem in commissum?Et dic ꝙ intra 5.an.l.2.C.e.ti.& tene
menti,propter id quod fit tota die in statutis, ꝙ assignentur bona
in catastrum,aliàs habeantur pro publicatis,ꝙ intra quinque an
nos fiscus vendere potest,non post.

a ADD.¶Pom.Vide tex.no.in auth.de iuce.nup.§.sancimus, in gl.sup verb.mox.Et vide casum,q fm bar.nō est alibi,in l.raptores,C.de epi.& cle.& vide Bal.in c.j.§.vel si cum filia,q.mo.feu.amit.& qđ notaui ad Bal.l.2.C.de secū.nu.& sic facit si ecclesię debeꝶ fideicōmissum,licèt trāseat dn̄iū sine actione,nō tn̄ possessio,& sic é necessaria citatio ad possessioné petédā p edictū,l.fi.C.dꝶ edi.di.Adr.tol.& nūc pédet qō in facto.Et an transeat dn̄ium ipso iure,vide tex sing.fm Sal.in l.1.C.de don.q̄ sub mod.& vide Bal.pro hic dictis in c.cum venissent.de rest.spol.& vide bal.in l.fi.C.si ob publ.pensi.vbi allegat Bar.hic.

b Ale.Ad ista vide Cy.& Ang.l.2.C.ad leg.Iul.de vi pub.& quomodo acquiratur dominium fisco in istis ipso iure.vide Bar.in l.facultas,C.de iure fisci.lib.x.

c Ale.Facit in l.cum hæredes,in pr.de acq.pos.& qđ no.in l.in suis,dꝶ li.& posth.Sed an eo casu dominium transferatur, Vide Bar.tenentem ꝙ nō,in l.si ita q̄s,§.ea lege,de ver.ob.& quod ibi dixi.Bn̄ facit quod no.bar.in l.is consequēter,§.j s̄.fam.ercis.Et ista glo.sequitur Bal.l.si quis in tantam,C.vnde vi.Adde huic apostil Bal.pulchrè eius cons.154.li.3.vbi de materia huius l.

d Paril.Tit.Vide Cuma.cons.5.inc.No.quidam,per totum.

e Ale.Tempus.Approbat istud Bal.in d.l.2.& ibi Bar.vbi omnino vide, & Bal.in l.3.C.si propter pub.pen.Adde Bal.cons.308.lib.3.

LEX XV.

1 *Statuta recipiūt interpretationem restrictiuā,ne quis indebite damnū patiatur.*
2 *Portus insulæ sunt vt insula.*
3 *Pacta apposita in contractu facto ab habente potestatē legis condendæ, habent vim legis.*

a Cæsar. ᵃInspicitur tp̄s,ᵇ in quo quis profect⁹ est,nō tp̄s quo
b q̄s per vim expulsus recedit,h.d.Vel dic, ꝙ statuta re
cipiunt interpretationē restrictiuam ne quis indebite puniatur.
1 h.d.No.ꝙ ne† q̄s indebite puniatur statuta recipiunt interpreta
tionem restrictiuam,vt hic,& l.j.& 2.C.de noxali.& plenè dixi in
2 l.omnes populi.s̄.de iust.& iu.Nota hic,† ꝙ oēs portus ᶜ insulæ
c sunt insula.Mō q̄dam stabant in portu ciuitatis Pisanæ,& deprę
dabātur,q̄ritur,an possint puniri in ciuitate,sub qua est insula?cer
3 te sic,qa portus insulæ,sunt vt insula,vt hic.†Item no.ꝙ dicta,ᵈ q̄
d apponuntur in contractib.factis ab eo qui habet potestatem ᵉ cō
e dēdi legem,habent vim legis ad ligandos alios,vt hic patet in gl.
quæ exponit legem, idest pactum. & est tex.de donationib. inter
virum & vxorem.l.pe.& sic pactum quod facit publicanus,vel a
lius contrahens cum ciuitate,habet vim statuti quo ad omnes.

a ADD.¶Paril.Cæsar.Vide late Fel.in c.cognoscentes,ad fi.de const.

b Ale.Vide quod no.per hanc l.dicit Io.An.& Ant.de But.in c.2.in fi.de constitu.

c Ale.Vide ad hoc,q̄ dixi post Bar.l.pupillus,§.territorium, de ver.si.Facit l.iniuriarum,§.si q̄s me,cū l.seq.vbi Bar.de iniu.& adde bar.in suo trac.de alluuiōe.

d Barb.Dicta.Sic vr̄ ꝙ ciuitas poterit obligare subditos per pactum,sicut ꝑt per statutum,Vide bar.l.4.§.actor.de re iud.& l.pe.C.de don.inter virum & vxoré,sed an habeat vim legis quo ad reuocationem,vt princeps possit illud reuocare,dic quod non.c.j.de prob.vide ibi.Et intellige istum tex,quando contractus Principis erit ius,aliàs secus in ti.de pace constan.§.pactiones.

e Ale.No.ꝙ si pactū,vel lex trāsit in ꝯtractū non ꝑt reuocari,adde l.qđ ibi semel,vbi Bar.j.de decr.ab ord.facien.& qđ no.Bar.l.ciuitas,s̄.si cer.pe.& qđ ibi dixi,& in l.ꝓhibere,§.plane,j.qđ vi aut clā.adde c.1.dꝶ ꝓb.c.irrefragabili, de of.or.ī c.1.de natu.feu.q̄ oīa limita fm Bal.l.fi.s̄.dꝶ sena.nisi ex noua cā.Pro cui⁹ dicto vide optimā l.si hominem,s̄.mand.& de pac.l.si cū emptore,§.& adde,q̄ notabiliter voluit Bar.l.priuilegia,in fi.C.de sac.san.ecc.& adde bal.ti.de pace cōst.in ver.si qua vero,vbi dicit,hic est argumentum ꝙ oēs ꝯtus, qui fiunt cū principe,habent naturam bonæfidei ꝯtuum,tex.est hic,quem tene mēti, fm Bal.ti.de pace ꝯstā.in ver.in noīe Chr̄i,& vide Bal.e.ti.in ver.pactiones,qđ no.adde,an pactum qđ transit in contractum possit reuocari,Ro.consi.352.Ant.de Butr.cons.368.& Bar.Sal.cons.369.inter consilia Petri de Ancharano.

1 *Dictio,præter,quando inclusiuè,& quando exclusiuè ponatur.*
2 *Ius quid sit,remissiuè.*

3 *Initium consideratur.*
4 *Casus fortuitus non debet esse damno casum passo.*
5 *Casu, quæ eueniunt finguntur non euenisse.*
6 *Medio tempore quæ contingunt non videntur contigisse.*
7 *Statuta recipiunt interpretationem restrictiuam.*
8 *Iuris authoritate qui facit id, quod lex prohibet, nõ dicitur cõtra legem facere. Mens attenditur.* (*approbans actum, in quo fuit vis.*
9 *Vis, quæ præcessit non attenditur, quando post vim sequitur actus voluntarius,*
10 *Expositio quam facit gl. dum dicit legem, id est, pactum, an sit bona.*
11 *Debitor nouus à paschate citra, si ex forma statuti conueniri potest, si est antiquus secus, an si debitor antiquus de cõmissione creditoris antiqui promittat alteri, possit conueniri.* (*conueniri.*
12 *Debitor antiquus si iterato promittat creditori, an stante dicto statuto poterit*
13 *Treuga facta inter regem Franciæ, & Regem Angliæ si fuit factum pactum, quòd milites Regis Franciæ possint regnum Angliæ intrare vsque ad pascha: & vltra licitum esset vnicuique militem repertum alterius regis interficere. si vnus miles Franciæ fuit in regno Angliæ, & intra pascha rediens, mare ipsum retinuit, & remisit in Angliam, an possit impune occidi.*
14 *Mercator qui non vi fluminis fuit reductus in insulam, sed vi inimici, an inci-*
15 *Statuta an recipiant interpretationem.* (*dat in commissum.*
16 *Statutum quòd portans bladum extra ciuitatem puniatur in centum, non comprehendit portantem farinam, & an comprehendat mulierem.*
17 *Lex, vt gradatim, infra de mune. & ho. loquitur de indefinita, quæ ex proprio significato non comprehendit particularia sub se contenta.*
Indefinita quando comprehendat particularia sub se contenta.
18 *Argumentum de contractibus ad statuta non procedit, quia in contractibus attenditur mens, in statuto verba.*
Specialiter quod in causam nouam non transfertur, iure pristino petitur.
Consensus debet esse in consuetudine.
Statutum quod non est contra ius commune, trahitur de similibus ad similia.
19 *Ratio magis, quàm dictum attenditur in statutis, quando ratio est scripta.*
20 *Statutum est ius proprium, quod vnusquisque populus sibi constituit.*
21 *Statutũ quod est cõtra ius cõe, est stricti iuris, nõ statutum quod immutat ius cõe.*
22 *Interpretatio est aperta verbi significatio. Item accipitur pro mente. Itẽ pro sententia Item pro correctione, pro extensione, & similibus.*
23 *Argumentum à contrario sensu, an habeat locum in statutis.*
24 *Statutum non trahitur ad similia, quando est contra dispositionem iuris cõis.*
25 *Argumentum à maiori, vel minori, an habeat locum in statutis. & nu. 19.*
26 *Statutum an recipiat interpretationem extensiuam, vel restrictiuam. vbi quòd non, quando est contra dispositionem iuris communis.*
27 *Portus insulæ sunt ipsius insulæ.*
Deprædans in portu Pisano, potest in ciuitate Pisana puniri.
28 *Pacta in contractu celebrato per habentes potestatem legis condendæ apposita habent vim legis.*

REPETITIO.

Aesar. Repetitur⁹ hãc l. mor solito, hũc ordinẽ obseruabo, qa omissa ɔtinuatiõe rub. q̃ ĩ pr. h⁹ ti. feci. Primo, diuidã istã l. p partes. scđo ponã summariũ itellectũ & literã corrigã. 3. ponã casũ ĩ terminis, literã exponẽdo. 4. colligã notabilia. 5. ɔ l. istã op. x. mod. 6. īsistã circa materiã l. nr̃e multipliciter intrãdo materiã statutorũ. Et de l. ista ero br̃ expeditus, & eius materia, q̃ est aurea. Redeo ad 1. Lex nr̃a diuiditur in 5. partes, qa in 1. parte ponit̃ thema. Scđo ex themate elicitur qõ. 3. qõis solo. 4. repetit qõe. 5. & vltimo ꝓbat so. secũda ibi, ɔsulebat. Tertia ibi, rñdit. Quarta ibi, tñ eũ. quĩta ibi, ꝓpterea. Venio ad sm, & br̃ lex nr̃a h. d. Ea, q̃ medio tpe ɔtingũt rõe casus fortuiti, in ɔiudiciũ casum passi ɔtigisse nõ vñr. lrãm p te corrige. Venio ad 3. & est casus in terminis talis in lege nr̃a. In insula Creta Cæsar locauit loca, vnde cotes eximebãtur, & iuxta locatiõis ɔcẽũ talẽ l. apposuit, vt, ne qs ꝑter redẽptorẽ post Id⁹ Martias cotẽ ex insula Creta fodito neue auellito, neue exportato, mõ ɔtingit, ꝙ quidã mercator q̃dam nauem cotib. onerauit. & intra 15. dies Martij extra dictũ portũ dictę insulæ extrahi fecit, ꝙ cũ tẽpestate, & vẽto in portũ dictæ insulæ dicta nauis cũ cotib. est reducta, post 15. dies Martij, idẽ mercator cũ dictis cotib. extra dictã insulã ẽ ꝓfectus. mõ qrit̃ an iste mercator incideret in legẽ? Ad qđ rñdet Vlpia. al's Alphe. q. repetẽdo, ꝙ talis mercator nõ vr̃ ɔ l. fecisse. & hoc ꝓbatur sic. Eo tpe quo primo cũ cotib. exiuit portum, ɔ l. nõ fecit, ergo nec nunc, qa cotes, q̃ hodie vehũt̃ in initio vectæ vñr. h. d. vsq; ad sequẽtẽ l. Literã sic expone, Cæsar cum in insula Creta locaret cotorias. gl. h. d. i. loca vnde cotes eximũtur. seqt̃ in tex. legẽ ita dixerat. & exponit gl. i. pactũ. gl. nõ alle. ego allego l. j. §. si conueniatur. s̃. dep. & an ista expositio sit vera statim videbimus per modũ qõis. Sequitur in tex. ꝑter redẽptorẽ. dicit gl. i. ɔductorem. gl. nõ alle. simile tu habes in l. in lege. ff. loca. & l. redemptores. ff. de rei
1 ven. † Item scire debes, ꝙ ista dictio. ꝑter. ponitur exclusiuè, l. pl 3. C. de sacros. ecc. Circa qđ est sciendũ, ꝙ interdũ ꝓcedit dispõ affirmatiua, & tũc aut ꝓcedit genus, & dictio, ꝑter, adiũgitur speciei in suo gñe ɔtentæ, & tunc dictio, ꝑter, ponitur exclusiuè, vt l. nã qđ liquide. §. fi. ff. de penu le. Aut nõ præcedit genus, & tunc ponitur inclusiue. l. s3 & hæ. §. ꝑter. ff. de ꝓc. & l. Põponius. e. ti. & l j. iuxta
2 fi. s̃. de pi. ac. & l. Seio. §. vxori. de an. le. † Seqtur in tex. post Id. Martias. dicit gl. i. post 15. dies Martij. Vñ qđ sint Idus, vide l. cũ bissexto. ĩ. de ver. sig. de quo tu hẽs tex. l. itẽ veniũt. §. pridie. s̃ de pe. hæ. seqtur in text. cotẽ ex insula Creta ne fodito, neue auellito, neve eximito. i. portato. Seqtur in tex. cuiusdã nauis onusta cotib. ante Id. Mart. expõe vt s̃. profecta ex portu Cretæ, à vẽto relata in portũ erat iterũ, &c. de hac dictio. iterũ, hẽs in l. veluti. §. fi. ff. de eden. Seqtur post Id. Mart. ꝓfecta erat. hucusq; thema: Mõ seqt̃ 2. pars, ex qua elicit q. ex themate. Cõsulebatur, vtrũ ɔ legẽ post Id. Mar. ex insula Creta cotes exiuisse viderẽtur? seqtur 3. partic. in qua est sol. qõis. resp. tametsi, i. q̃uis port⁹ qnq;, q in insula essent, oẽs eius insulę esse viderẽtur. seqtur 4. pars. i. reper. qõis. tamen eum q profectus esset ante Id. Mart. ex portu & relatus. expone vt gl. seqtur in tex. tẽpestate in insulã deductus esset, si inde exiisset non vr̃ ɔfecisse, imo vr̃, ꝓut dicã. Seqtur 5. pars, vbi redditur rõ solõis. Bene dico, ꝙ non vr̃ ɔ legẽ fecisse. qa in initio cotes vñr esse euectæ, & sic tpe non ꝓhibito, hoc est, sequitur propterea quod iam initio,
3 &c. † Venio ad quartum, ex lege nostra collige q̃do initiũ, ex quo cotes sunt vt hic euectæ, est ɔsiderandum. & alias s̃. de dam. infe. l. damni. §. Sabini. & l. ait. s̃. ad l. aq. l. q balneum. & l. potior. §. videamus. in fi. s̃. qui po. in pi. ha. & l. si ꝓcuratorem. cir. pr. s̃. man. & l. si
4 id quod. §. si filiusf. s̃. pro so. † No. 2. ꝙ casus fortuitus non d3 esse dãno casum passo. l. 2. §. si quis. el 2. s̃. si quis cau. & l. fi. §. j. ad l. rho. de iac. & l. q̃ fortuitis. C. de pi. ac. & l. cum duob. §. damna. s̃. pro so.
5 † No. 3. ꝙ finguntur non venisse, quæ casu eueniunt, fa. l. ex facto. §. rerum. in pr. de hæ. inst. & l. quæsitum. §. idem respondit. de fun.
6 instr. & inst. le. † No. 4. ꝙ ea, q̃ medio tpe cõtingunt, non videntur
7 contigisse. l. j. ĩ. de ca. & postl. re. † Quinto collige sm quosdam, ꝙ l. municipalis recipit interpretationẽ restrictiuam, l. 2. C. de nox. l. vt gradatim. §. j. de mu. & ho. Vtrum aũt illud sit verũ, ĩ. subiiciam plenissime. Venio ad quintum, & primo op. ɔ legem nostram de l. in lege. ff. loc. sol. dic ꝙ ibi est alius casus, & ibi culpa pt imputari,
8 vt patet in tex. † Op. 2. sic, ille dr̃ facere ɔ legẽ, qui facit ɔ id quod lex prohibet. l. ɔ legem. s̃. de ll. Sed iste qui conducit cotes post Idus, facit quod lex prohibet fieri, ergo facit ɔ legem. Quid ergo dicemus? sol. dic ꝙ tex. soluit ɔrium, quia qui autoritate iuris facit, non vr̃ id facere, quod lex prohibet, cum mens attendatur, sm quod no. habes tex. & hoc est quod no. dicit tex. non videri ɔ legem fecisse. item dicit ꝙ in initio cotes euectæ videntur, nam verbum, videntur, significat fictionem. l. j. §. deiecisse. de vi & vi ar. & l. si pater. ff. de his q̃ in frau. cre. Tertiò sic, tu habes, quod in principio cotes euectæ videntur, cum ex portu nauis profecta est, & si postea rediuit, ꝙ non videatur vllo tpe ɔfecisse. vnde opp. de l. ex hoc. §. si quis alienauerit. ff. de al. iu. mu. cã fa. sol. Dic. ꝙ in effectu concordat: quia ibi non tenetur alienãs, hic similiter non tenetur mercator iste. Item ibi receptio fcã fuit ex ꝓposito, vnde alienasse non vr̃. hic reuersio nõ fuit à proposito: ergo non vr̃ reuersus. l. postliminij. ius. ff. de ca. & postl. re. Op. 4. de l. soluitur. aliàs si solutum. s̃. qui. mo. pi. vel hy. sol. Sol. ibi potest debitori aliquid imputari. Item ibi ex proposito recipit, hic vero mercatori nihil potest imputari. Op. 5. de l. si ꝓ patre filius. §. versum. s̃. de in rem ver. vbi nos magis consideramus euentum, q̃ quod est inchoatum. item in alio op. quia non vr̃ versum, nisi duret, hic dr̃ primo vertisse, licèt non perseueret. sol. Dic ꝙ ibi poterat imputari, hic secus, sm quod ibi no. facit l. maritus. ff. loc. ad quod facit l. sed an vltro. §. j.
9 s̃. de ne. gest. † Op. 6. sic, q̃do vis præcessit, & sequitur postea actus voluntarius, non attenditur vis, quæ præcessit, vt l. ex ea stipulatio. & l. si ob turpem. de cond. ob tur. cau. & l. 2. C. quod me. caus. sed ita est in proposito. Nam hic fuit vis fluminis, postea secutus fuit actus voluntarius: quia iterum voluntate profectus est, ergo vis illa non debet attendi. sol. Dic ꝙ illud habet locum, quando sequens actus voluntarius approbauit illum actum in quo fuit vis, & coactio: hic secus. Op. 7. sic, quando sequens actus ponitur non habens consequentiam ad primum, non consideratur principium. l. Titius. s̃. quæ res pi. ob. pos. & l. potior. qui pot. in pi. ha. Sed ita est, secunda profectio non habet necessariam consequentiam ad principium, ergo principium non debet attendi. sol. Dic, ꝙ hoc contingit, ne casus fortuiti, quos passus fuit mercator, sint ei damno. Vel potest dici ꝙ considerata intentione istius mercatoris, quæ semper fuit, vt ante 15. dies proficisceretur, ista consequens voluntas conducendo habuit consequentiam ad primum principium, ar. l. si mulier. C. ad Vel. Opp. 8. sic, si aliter, & aliter disponeretur in diuersis temporib. & inchoatio sit facta vno tempore, in quo aliquid disponitur, & perfectio, & consummatio sit fcã alio tpe, in quo diuersum disponitur, magis consideratur tps in quo ɔsummatio est perfecta, vt l. 3. §. j. s̃. de min. & l. quod sponsæ. C. de don. ante nup. & l. in tempus. s̃. de hær. inst. sol. Dic, ꝙ in litera nostra hoc statuitur, ne casus fortuitus istum illaqueatum teneat, quod esse non d3. ar. l. 1. C. qui. ex cau. ma. Opp. 9. sic, de pri.

mo recessu nõ d; hẽri rõ, vt l.lex Cornelia, §.j.j̃.de iniu.& l.fi.§.fi. C.de bo.quæ lib. Sed in primo recessu stetit per mometũ, ergo de eo nõ d; hẽri rõ. Sol. Dic, ꝙ si ex proposito rediisset, oppositio hr̃et locum, s; reditus fuit p̃ter ꝓpositum, & iõ reditionis rõ nõ hẽtur, quia illa, q̃ casu cõtingunt, ꝯtingere, & inesse nõ vñr.l.debitor.s̃.de pig. & l.quæsitũ.§.fi.de le.3.& l.si vxori.§.1.s̃.de au.& ar. le. Decimo op.qñ casus fortuitus est commissus facto hoĩs, tunc pp casum nõ d; esse excusatus. Sed ita est in proposito, qa isto casu fuit factum voluntarium hoĩs, ergo pp casum nõ d; iste mercator excusari. Sol. Dic, ꝙ illud est verum, q̃do in illo facto inest culpa.l.fluminum.§.hæc stipl'o.& §.seruus.s̃.de dam.infe.& l.si vt certo.§.sed interdum, commo. Sed hic nulla culpa est, ergo, &c.

10 EXPEDITIS† oppositionib. venio ad sextũ.s.ad qq. Et 1.q̃ritur, nunqd expositio gl. sit bona, q̃ facit legẽ, i.pactũ. & p; ꝙ nõ, qa si Cæsar pactũ apposuit cum ꝯductore, cũ locabat, nemini venit in dubium, ꝙ tale pactũ alteri nõ d; inferre p̃iudicium.l.si vn⁹.§.añ oĩa.s̃.de pac.& l.iubemus.C.ad Vell. ita in proposito, ꝙ istæ cotes nõ videantur in initio vectæ, est ꝯ l.nostram in fi. Quid dicemus? Sol. qdam dñt, ꝙ tex.bñ dicit, nec d; exponi, legem, i.pactum, pp dictũ ꝯrium. Et dñt, ꝙ hic erat l.municipalis dictæ insulæ Cretæ. Potes saluare Gl. qa pactũ aliud spãle vnius, vel duorũ sil', & hoc mõ nõ loqtur hic. Aliud vniuersitatis, & ita loquitur hic. & hæc distinctio probatur in l.neq; ex prætorio.cũ gl.& l.neq; pignus, j̃. de re.iu. Vel potes dicere, ꝙ quemadmodum ex sñia lata p princi pem in cõe paratur p̃iudicium.l.fi. C.de leg. ita ex pacto, & ita loquitur hic. Nam qđ principi placuit, d; esse lex.l.j.s̃.de cõsti.prin.

11 & p ꝯñs vniuersalis.l.leges.l.vlt.C.de ll.†Sed pone, sic statuto caueтur, ꝙ debitores demum pro debitis nouis factis à paschate cipra possint ꝯueniri, pro antiquis secus. Mõ ꝯtingit, ꝙ qdam debitor antiquus, qui nõ poterat cõueniri, promisit alteri de voluntate creditoris antiqui. Mõ queritur, an possit cõueniri? Et vr̃, ꝙ nõ, vt hic. ad qđ fa.l.qui id qđ.in pr.j̃.de don.l.tutor.j̃.de fideiuss.l.Zenodorus.C.ad Mace. Quid dicemus? Ista qõ fuit disputata Florentiæ. quare si teneas ꝙ statim recipiat interpretatiõnẽ, & dic ꝙ sic: & si ille, cui facta fuit promissio hẽt cãm lucratiuam, tunc determinatio ꝓcedat. Si vero non habuit cãm lucratiuam, tunc dic, ꝙ male fuit determinatum.l.apud Celsum.§.si quis aũt.ver.autoris ãt.de dol.excep. si verò teneamus, ꝙ statim nõ recipiat interpretationem, vt j̃.tenebo, tũc dic, ꝙ male fuit iudicatũ. Et est rõ, statim dicit, ꝙ debitores demum ꝓ nouis debitis possint cõueniri. Sed nõ est dubium, ꝙ fm verba ista est noua obl'o, & nouum debitũ,

12 & hẽs expresse, j̃.de nouatio. ergo, &c. † Tertio pone iuxta prædictum thema, ꝙ debitor antiquus promisit nuper creditori suo, mõ quid dicemus? Sol. aut promisit sciens se tutum exceptione, & nõ est dubium, ꝙ tenetur.l.fideicommissum. s̃.de cond.ind.& qđ no.in l.hactenus.s̃.de ꝯst.pe.& qđ no.in l.2.§.circa.de do.exc. Si verò ꝓmisit ignoranter, dic ꝙ hmõi debitores sunt tuti exceptione inducta in odiũ creditoris, & tunc dẽt distingui, vt in Macedoniano, aut per erroĩe iuris, aut per erroĩe facti.l.pe.s̃.ad Ma-

13 ced.& l.q exceptionẽ.s̃.de cond.ind.†Quarto formatur alia qõ: Inter Regẽ Franciæ, & Regẽ Angliæ facta fuit treuga, & fuit fcm statim, ꝙ milites regis Franciæ possint impune regnũ Angliæ intrare, & hoc vsq; ad Pascha, & vltra licitũ esset vnicuiq; reperienti militẽ alterius regis interficere. Mõ ꝯtingit, ꝙ vnus miles regis Frãciæ iuit ĩ Angliam, & cũ rediret p mare Anglicũ, intra Pascha, mare retinuit ipsum, & remisit eũ in regnũ Angliæ: mõ q̃ritur, an iste possit interfici? Tu diceres, vr̃ hic casus ꝙ non possit interfici. Vñ si tu teneas, ꝙ statim recipiat interpretationẽ, sic dicas: aut aliqd p̃t huic militi imputari, forte qđ nimis se arctauit, & tũc possit impune occidi: aliàs sec⁹.l.2.§.si qs.s̃.si qs cau.& l.idẽ iuris.§.fi.ad l.Aq.& hic. S; ego qdem dico, ꝙ statim nõ recipit interpretationem, vt j̃.dicã. Illud.n.qđ permittit occidi illum q reperitur vltra Pascha, nõ respicit modũ, per quem reperiatur ibi: ergo nec nos modũ attendimus.l.senatoris.s̃.de senat.l.j.§.occisorũ.s̃.ad Silla. & l.qua actione.§.j.ad l.Aql.& l.mulier.§.fi.de cond.insti. & l.itẽ veniunt.§.petitã & § à quo.de pet.hær. Nec ob.ista l.vbi vr̃ casus in ꝯrium: qa hoc ꝯtingit ex eo, qa ĩ l.ista hmõi lex, seu pactio fuit apposita iuxta ꝯđũ bonæfidei. sapit ergo nãm eius, vt j̃.plenè dicã. Vel dic, ꝙ hic non fuit lex municipalis, s; fuit pactũ principis,

14 qđ ẽt de iure aliàs p̃iudicat, fm ea q̃ s̃.dixi.†Quinto q̃rit̃ sic, iuxta casum l.nr̃æ, pone ꝙ iste mercator nõ vi fluminis fuit redactus in insulã Cretam, sed vi cuiusdam sui inimici: mõ q̃ritur an dispositio istius l.possit hr̃e locũ? Dic ꝙ nõ, vt in l.2.§.simili mõ.s̃.si quis cau. nisi forte in subsidiũ.ar.l.fi.s̃.de eo p quẽ fac.erit. Sexto intro mãm aureã, & plenã denariis, & variis ꝯtrouersiis, & q̃rimus, nunquid statim recipiat interpretationẽ? Et circa hanc qõem tenebo hũc modũ, quia 1.recitabo opiniones doctorũ, & tenebo tenendas, & reprobabo reprobandas. Postmodũ vero per modũ cuiusdam doctrinæ clarissimę, & vtilissimæ, & vltra dicta oĩm doctorũ

15 mãm istã expediã paucissimis verbis, & vtilib.† Redeo ergo ad q. nunqd statuta recipiant interpretationẽ? Et 1.ar.ẽ fm Dy. ꝙ sic. Nam 1.vr̃ tex.in l.vt gradatim.§.j.j̃.de mu.& ho. Præterea ll. interpretantur, vt l.si de interpretatione. s̃.de ll. ergo & statuta, q̃ fiunt authoritate l.vt l.oẽs populi.s̃.de iust.& iu.& inst.de iu.nat.§.j. vñ insurgit talis r̃a, Oĩa merito nr̃a facimus, quib.nr̃a impartitur autoritas.l.j.§.oĩa.C.de vete.iur.enuc. Ex quib.vr̃ ꝯcludendũ, ꝙ statuta recipiant interpretationẽ, i.extensionẽ vel restrictionẽ. Sol. dicit Dy. Aut loquor de interpretatione, i.extensione, vel restrictione, & tunc dico, ꝙ talis interpretatio nõ cadit in statũ.l.ꝯstitutionib.ff.ad munic. Et est rõ, qa qcquid est omissum, ꝓ omisso d; hẽri.l.quicqd.j̃.de ver.ob. Si vero loquor de interpretatiõe, i.non de extensione, s; potius de quadã decl'one, & tunc dic, ꝙ sic. Ita intelligo d.l.vt gradatim.de mu.& ho. Vide simile, sicut est in stipl'one q̃ interdũ declaratur ꝓ promissore, interdũ pro stipulatore, d.l.quicquid. Non ob.alia rõ. Tu dicis, ꝙ si lex recipit interpretationẽ, ergo & statuta, quia ipsa fiunt autoritate l.& oĩa nr̃a facimus, ergo, &c. Dic, ꝙ illud ꝓcedit in casu expresso, qđ saluari

16 non p̃t, nisi per interpretationem. Et per hoc dicit Dy.† ꝙ si sta-
a tuto cauetur, ꝙ qui portauerit bladũ [a] extra ciuitatem puniatur in centũ, ꝙ si aliquis portauerit farinã, ꝙ nõ puniatur, vt ipse not. in l.q̃situm.§.illud.de le.3.ad qđ accedit l.lana.e.ti. Itẽ dicit ipse, ꝙ si statim dicit, ꝙ qui portauerit bladũ extra ciuitatem puniatur in centũ, ꝙ non tenetur mulier. De quo vide p eũ in l.j.j̃.de ver.sig. Ista est sñia Dy.& Iac.de Bu.& est cõis opi. Sed Raynal. nititur redarguere Dy. dicit ipse, ꝙ in d.l.vt gradatim. nõ est interpretatio declaratiua, imo restrictiua. Et probat sic, Qñ restringitur significatum verbi, ibi nõ dr̃ declaratio, quia in decl'one nõ detrahitur, nec additur, sed qđ est detegitur.l.hæredes palã.de testa.& l.adeo. §.cũ qs.de acq.re.do.& no.in l.manumissiones.s̃.de iust.& iu.& l.j.§.cũ adiicitur.de ver.ob. Sed qui declarat, nihil noui facit, vel disponit.l.sicuti.§.sed si quæratur.s̃.de ser.ven.& l.ex diuerso §.1.s̃. de rei ven.& l.asse toto.de hę.inst. Itẽ detrahẽdo facit aliqd noui, l.ius ciuile.s̃.de iust.& iu. Ergo ille, q detrahit, nõ declarat. non ergo p̃t intelligi d.l.vt gradatim. in interpretatione declaratiua. Nã ibi sunt verba gñalia, q̃ fm sui nãm dẽnt intelligi gñaliter.l.j.§.& gñaliter.s̃.de le.p̃stan.& l.si finita.§.de cæteris.s̃.de dam.inf.& ibi restringũtur. p; ergo, ꝙ ibi loqtur de interpretatione restrictiua.

17 Sed tu salua †Dy.& destruas verba s̃.dicta, & dic dictã l.vt gradatim. non loqtur vniuersali dispõne, imo loquitur de indefinita, q̃ ex proprio significato, nõ ꝯprehendit particularia sub se ꝯtenta: sed qñ ꝯtinet, hoc est, pp identitatem rõis q̃ est inter particularia, vt vr̃ innuere gl.in l.vxori.in fi.s̃.de le.3.& plene tractat Dy. extr. de re.iur.in proœ.lib.6.& est cõis opi. Item in materia ꝯtingenti, indefinita nõ æqpollet vniuersali, vt erat in d.l.vt gradatim. Nam nõ sequitur, hõ currit, ergo oĩs hõ currit: per l.neq; natales.C.de prob. vt notatur per Dy. in d.proœ.de re.iu.lib.6. Itẽ, si indefinita caperet oĩa particularia sub se ꝯtenta ex proprio significato, tũc esset viuersalis, & tñ tex.repugnat, qa dicit, ꝙ æquipollet vniuersali: ergo nõ vr̃ vniuersalis.l.si plurib. & l.si ita relictũ.de le.2.& l.si plures.de le.3. Item, indefinita de ꝓprio suo significato p̃t se hr̃e ad vniuersalem, & particularem, & hoc designat verbũ, indefinita. Mõ sic, qñcũq; aliqd indefinite se hẽt ad vnum extremorũ, vel ad aliud, ad id d; dici se hr̃e, qđ ẽ melius & benignius.l.benigni⁹.de ll.l.q̃ritur.de stat.ho.& l.ex legato.C.de lega. Sed ita erat in d.l.vt gradatim. qa ibi fuit indefinita: & melius, & benignius est, ꝙ intelligatur particulariter, & referatur ad idoneos, q̃ vniuersal'r, & referatur ad non idoneos, quia rempublicam idonei administrare debent.l.ad rempublicam.& l.honor.in fi.de mu.& ho.& l.non tm̃.de decur. Præterea optime facit, ꝙ indefinita ex proprio significaio nõ comprehendat omnia particularia.l.j.coniungendo.§.ait prætor.cum §.de pupillo.s̃.de consti.pec. Item indefinita propositio nõ vr̃ omnia particularia comprehendere.l. si plurib. in pr.s̃.de le.2.& l.si is qui.§.vtrum.s̃.de reb.dub. Sed vr̃ denotare quandam interpretationem, l.1.§.deiecisse.j̃.de vi & vi arma.& l.si pater.j̃.de his quæ in frau.cre. ergo, &c. Idem optime vr̃ per ea quæ not.in l.si tibi.de le.3.& l.si seruitus.s̃.de ser.vrb.præd. Circa quod est sciendum, ꝙ indefinita indifferenter se p̃t hr̃e, vt repræsentet vniuersalem, vel particularem, fm Logicos, quod satis denotat eius nomen. Item pro hoc est optimus text.in l.cũ Stichus. j̃.de sol. Hoc præsupposito, sic vr̃ dicẽdum: qa aut ꝯsidero terminum indefinitum per se, prout est extractus ab omni dispõne, & tũc dico, ꝙ fm eius significatum particularia omnia comprehendit. Et ita intelligo allegata pro hac parte. Et pro hoc est gl.in l.j.j̃. de re.iu. Aut prout cadit in dispositione, & tunc aut cadit, seu accidit actus, qui secundũ naturam rei, de qua agitur, vniformiter omnia particularia concernit, siue comprehendit, & tunc dico idem l.si

a ADD.¶Ale.Los. Stante statuto, ꝙ non liceat exportare bladum, an intelligatur ẽt de farina: & quid de leguminib. ordeo, spelta, & auena, & de multis similib. qõ. vide latissime per Ripam in tract.de peste, parte vltima, ver.sed quia super.

l.si plures.de le.3.Aut vniformiter extremũ nõ ɔcernit,& tũc indefinita capit aliud,s.ꝙ nõ ɔprehendat particularia vľr,seu vľia,ʒ particularia.Et ita intelligo d.l.vt gradatim.Nam nã rei,i.vocationis ad munera,ad q̃ vocantur idonei.l.ad rempublicã.& l.honor. de mu.& ho.l.nõ tm̃.de decu. Declarãt hãc idefinitã,vt extraneũ nõ capiat.pʒ ergo.l.vt gradatim.nil facere ꝓ opi.do.Ray.Stet ergo dictũ.Dy.p̃dicti.d.Iac.Bu.tʒ idẽ ꝙ Dy.& est cõis opi.Guid.de Suza tʒ ꝙ statuta recipiãt interpretationẽ,vt l.si de interpretatione.ꝰ.de ll.& l.itẽ veniunt.§.cũ anteq̃.& §.aptanda.ꝰ.de pe.hę.& l.pe.ꝰ.ad Maced.& l.ſʒ & si pr̃.§.hoc Senatus.e.ti. Item edicta recipiunt interpretationẽ.l.si qs id qđ.ꝰ.de iu.om.iu.& l.q̃uis.de in iꝰ voc.& l.4.§.parentes.e.ti.ɔiungendo l.iurisconsultus.§.parentes. ꝰ.de gradib.& l.lʒ.ꝰ.de arbi.Itẽ priuilegia, & beneficia recipiunt interpretationẽ,vt l.bñficiũ.ꝰ.de cõsti.pr.& l.j.§.in initio.ꝰ.de of. præf.vrb.Itẽ vltimæ voluntates recipiunt interpretationẽ.l.librorum.ꝰ.de le.3.& l.si cui vinũ.§.si vinũ.de vin.tri.& ol.le.l.q penã. §.fi.cum si.de pe.le.& in l.testamentis,de re iu.& l.plenũ.§.ſʒ si pecoris.de vsu & ha. Itẽ ɔ̃tus recipiunt interpretationẽ.l.veterib. ꝰ.de pac.& l.fundi.de ac.em. Itẽ ɔsuetudines recipiũt interp̃tationẽ.l.de qb.ꝰ.de ll. cũ ergo ista recipiãt interpretationẽ,nõ video quare statuta nõ recipiant interpretationẽ. Cõcludit ergo ipse,ꝙ statuta recipiant interpretationẽ.Opi.Gul.nõ placet,qa arguere de legib.& senatusconsultis,ad statuta,nõ est bona argumẽtatio: qa lex est gñalis,q̃ id dispõit,vt hoc possit fieri,s.vt leges & hmõi dispões extẽdãtur,l.nõ pñt.de legib.qđ in statutis nõ reperitur. Item si leges nõ possent extendi,esset reperire casum lege nõ decisum:qđ esse nõ dʒ:vt in procе.fforum.& l.j.§.ex hoc.de ven.insp.Sed hæc rõ cessat in statutis,quia ille casus ad quem statm̃ nõ extenditur,relinquitur dispõni iuris cõis.l.si extraneus.de condi. ob cau.Item nõ bñ argumẽtatur de bñficiis, & vlti. voluntatib. quia illa sunt amplissima,& iuris amplioris:statuta strictissimi iuris,vt ĩ.plene ostendam,& in l.bñficium.ꝰ.de cõst.prin.ɔiungendo.l.gñaliter.de of.præf.& l.cũ qd.si cer.pe.& cõiungẽdo l.qcqd astringendę.de ver.ob.& l.3.§.minorem.ꝰ.đ mi.& l.qdã.de lib.&
18 posth.Item nõ bñ †argumẽtatur de ɔ̃tib.ad statuta.qa in ɔ̃tib. magis ɔsideramus mẽtem,q̃ verba.l.promittendo.de iu.dot.& l. in cõuentionalibus.de ver.ob.sed in statutis cõsideramus verba, adeo vt,qđ nõ est verbis expressum, relinqtur dispõni iuris cõis. Nam qđ spãliter in cãm nouam,nõ transfertur,iure pristino petitur.l.si stipulatus.de vsur.Item nõ bñ argumentatur de l.de quib. vt ĩ.clare dicã.Cõcludimus ergo,ꝙ verba Gul.nõ pñt stare. Ric. Malumb.dicere sic vr̃.Aut statm̃ est ɔ̃ ius cõe,& tunc nõ extenditur.l.qđ non rõe.de ll. Nam ibi intelligo,ꝙ cõsuetudo,erat ɔ̃ ius cõe.Et apparet,quia dr̃ ꝙ error est, quia in consuetudine dʒ esse ɔsensus.l.de quib.de ll.Sed intelligo errorem ɔ̃ ius cõe,qđ apparet,qa illi,q veniunt ɔ̃ ius cõe,vñr errare.l.2.C.de her.& ad hmõi statm̃ non extenditur neq; trahitur.l.in his.de ll. Si vero nõ est ɔ̃ ius cõe,& tunc trahitur ad similia,d.l.de quib. verba sua nõ sunt ꝑfecta,ſʒ sunt satis bona.Et iõ ɔ̃ hmõi verba sic op.nõ est dubiũ ꝙ ea,q̃ sunt ɔ̃ ius cõe,extendũtur pp idẽtitatem rõis.l.ciuitatis.si cer.pe.& ibi no.l.q pp necessitatẽ.ĩ.de re.iur.ergo,sic dicemus in statutis.Quid ergo dicemus?Sol.Dic,ꝙ ɔ̃ria non loquuntur in iure municipali. Et est rõ, quia lex cõis hoc fieri cõcedit.l.non pñt. ꝰ.de ll.hic vero lege municipali fieri non ɔceditur.Et hoc declaratur ex eo:quia cessaret dispõ iuris cõis, & ille casus esset lege non decisꝰ,qđ abhorret lex.l.j.§.ex hoc rescripto.de ven.insp.Sed in l. municipali secus,qa casus per eã non ꝓuisus dispõni iuris cõis relinqtur, & per id deciditur.l.si extraneus.de cond.ob cau.& l.cõmodissimè.ꝰ.de lib.& posth.& l.si cũ dotem.in pr.sol.mat. Appa-
19 ret ergo ꝙ Richar.ꝑt saluari.Iac.de Are.dicit,† ꝙ aut apparet rõ statuti,& tunc illa attenditur,aliàs secus,vt l j.C.q sit long.cõsue. Verba sua sic clarius ꝓbãtur,cum dictũ est,& apparet de rõe,magis attenditur rõ,q̃ dictũ.l.adigere.§.q̃uis.de iur.patr.& l.milites. de re mil.& l.cũ pr̃.§.dulcissimis.de le.2.& l.nomẽ.§.fi.de le.3.Circa hoc attende si apparet de rõe statuti, & est scirpta,ɔfiteor vna cum Iac.prædicto. Si verò de rõe & mente apparet,nõ tñ est scripta in statutis, & tunc nõ sto cum Iac.l.prospexerit.ĩ.q & à qb.& hoc tʒ gl.in simili in l.nõ dubium.C.de ll.Nic.vero Mata.dicit ꝙ in statutis hẽt locũ à maiori,cũ distinctione tali:aut est sola rõ minoris,& maioris,& sic nõ credit,ꝙ hẽat locũ locus à maiori vel à minori.V.g.Statutum dicit,ꝙ ꝓ homicidio imponatur pœna pecuniaria.Nunquid ergo hoc magis dẽbit esse in falso & violẽtia? Certe dicit ipse,ꝙ nõ.sed si nõ est alia rõ immista per q̃ apparere possit de mente statuentium,& verba quoquo mõ pñt adaptari, licèt impropriè,tũc dicit ipse,ꝙ in statutis hẽt locũ locus à maiori,& minori.v.g.in verbo,& sub verbo occisionis satis ꝑt ɔprehẽdi vulneratio,ar.l.illud.ꝰ.ad l.Aquil.Vñ si statm̃ dicit,ꝙ bannitus possit impune occidi,hẽbit locũ locus à minori,s.ꝙ possit vulnerari.Itẽ sub verbo,filiæ,satis ꝑt ɔprehendi neptis.l.liberorũ.& l.filij.de ver.sig.Nam si statm̃ dicat,ꝙ filia nõ succedat pr̃i,multo magis hẽbit locum in nepte.Vr̃ ergo velle,ꝙ vbi verba pñt quoquo mõ adaptari,licèt impropriè,& iõ sit indifferens,ꝙ statm̃ hẽat locum & ad illum casum extendatur.Primo destruamus eius exempla.Nã dicit ipse,ꝙ significatum,filię,quoquo mõ capit neptem: non bñ dicit.imo hoc est de proprio significato,vt no.gl.& bene. Inst.qui dari tut.pos.§.fi.Scđo dicit ipse,quia si statuto cauetur,ꝙ possit bannitus impune occidi,ꝙ verba hꝰ statuti quoquo mõ trahuntur ad vulneratũ,imo propriè,qa ꝑmittit occidi,ergo,& vulnerari propriè,cũ occisio fiat ꝑ vulnus.& probatur ad literã.ꝰ.ad l.Aquil.l.ita vulneratus.Preterea verba eius hñt locum in vltimo luntate,vbi si apparet de mente, & quoquo mõ verba,lʒ impropriè possint adaptari ad mentẽ, ille casus ɔprehenditur in dispõe l.l.librorum.§.qđ tñ Cassius.ꝰ.de le.3.in solu.ɔ̃rij.& l.j.& l.in ambiguo.de reb.dub.& iõ argumẽtari de interpretatiõe,q̃ fit in vlti. volũtate,ad statuta,nõ est bona argumẽtatio, vt dixi ɔ̃ opi.Gul. Reprobemus ergo Nic.Matar.Ray.de For.ita dicit,cum loqmur de interpretatione statutorũ,aut verba exponũtur s̃m propriam significationẽ, & sic eius declaratio nihil noui inducit, sed vetus inductũ detegit.l.hæredes palã.de testa.& l.adeo.§.cũ quis.de ac.re.do.& l.sicuti.§.ſʒ si q̃ratur.ꝰ.si ser.ven.& de rei ven.l.& ex diuerso.§.j.& no.in l.oẽs populi.ꝰ.de iust.& iu.& hoc tʒ Dy.de ver.sig. l.j.& ꝓ hoc faciunt ll.superius alle.siue ad alium casum extendendo,siue restringendo. Aut rõe absurditatis vitandę,& possũ.V.g. statm̃.qđ prohibet ire de nocte cũ lumine, multo fortius sine lumine,ar.l.j.§.tria lumina.ꝰ.de ven.insp.licèt ipse non alleget.Itẽ si prohibet bladum portari extra ciuitatem cum asinis, intelligam idem de portãtibus cum bobus,& currib.& iumento.Item si prohibet portari frumentum,multo magis farinã,licèt Dy.dicat aľr, & male s̃m eum ꝰ.de le.3.l.quæsitum.§.illud. Ad prædicta facit ꝰ. ad Maced.l.sed Iulianus.§.mutui. cum semper à lege talis absurditas sit exclusa,& si verbis non exprimatur,vt ꝰ.de ne.ge.l.Pomponius.& l.in ambigua voce.ꝰ.de ll. Ad qđ accedat C.de cõd.inser. l.cũ paterfami.C.de test.l.ɔsulta diualia.de le j.l.si qs à filio, de fideiussorib.l.fi.de re.iu.l.aliud.§.absurdũ.& in l.nr̃a,Cæsar.Et sic intelligo l.vt gradatim.ĩ.de mu.& ho.ibi,ꝙ lex municipalis restringitur,licèt Dy.aliter dicat & male s̃m eum, sed bñ s̃m ea quæ ꝰ.dixi,Sic debet intelligi l.2.ꝰ.de nox.vbi est casus,ꝙ lex municipalis recipit interpretationẽ: & id ɔtingit rõe euitandę absurditatis,ne innocens puniatur ɔ̃ iura.C.de poe.l.sancimꝰ.& sic no.C.de decr. decu.super rub.lib.x.Et prædicta vñr vera,ne detur mã circunscribendi equitatẽ.Itẽ aut lex municipalis est scripta personaliter,& non extenditur ad aliam personã omnimodã rõem habentem.l. priuilegia.& l.in omnib.de re.iu.& đ cõst.prin.l.j.& insti.de iu.na. §.sed qđ principi. Aut nõ personaliter, & tunc aut æquitas mota est in corpore iuris scripta,& eam obseruabo,etiã in alio casu.in quo æquitas reperitur.V.g.statutum ɔcedit immunitatem maiori 15.an. multo magis in minore locum habebit, qa æquitas est scripta.l.j.ff.de mi.Item si statutum repellit à ɔcilio maiorẽ 25.an. minorem 40.multo magis minorẽ.25.l.ad rempublicã.ĩ.de mu. & ho.Et patet rõ,qa in eius oppositum resultaret absurditas.Ad qđ facit qđ prox.dixi.An æqtas mota nõ est scripta in iuris corpore,vt v.g.statutum disponit,ꝙ vinum nõ vendatur sine soľone vectigalis, talẽ soľonem nõ trahã ad frumentũ,ar.l.non aliter.ff. de le.3.l.ꝓspexit.ff.q & à quib.& l.qđ cõstitutum.de test.mi.& l. constõnib.ad muni.& l.si vero.§.de viro.sol.ma.cum si.Hæc sunt verba Ray. Mõ aduertamꝰ ad alia dicta per ipsum, Dicit.n.ꝙ rõe absurditatis euitandæ statuta debent extendi, & ponit exemplũ, statm̃ vetat bladũ exportari extra ciuit.super asinis,multo magis dʒ ꝓhiberi sup curru,vt euitetur absurditas.Dico,ꝙ ñ ẽ verũ,qa id nõ est absurdũ,ꝙ ius cõe ɔcedit,ꝙ qlibet possit facere de reb. suis qđ vult,l.sicuti.§.Aristo.ꝰ.si ser.vẽ.& l.domũ.de ɔ̃h.em.& l.ĩ rẽ.C.mã. & l.Proculꝰ.de dã.infe.ꝑterea, dicit ipse,si statm̃ dicit,ꝙ nõ sit licitũ ire ꝑ viã publicã de nocte cũ lumine, multo magis intelligã sine lumine,vt absurditas euitetˀ. Dico ꝙ non est verũ,qa nõ est absurdũ,qđ de iure cõi est statm̃ vt ꝰ.dixi.Sed vnicuiq; ambulare ꝑ viã,est ɔcessium,& ad sui libitũ.l.j.de loc.& itine.pub.ergo,&c.Et si tu diceres, In se nõ est absurdũ,ſʒ ꝑ respectũ ad casũ in statuto ɔprehensum,videretur absurdũ.tũc dico,ꝙ talis absurditas nõ est curãda,qa ita scripta ẽ, & est casus ĩ.q & à qb.l.ꝓspexit.sic aliàs,qđ est duiũ sustinetˀ.l.elegãter.§.si qs.de cõd.inde.& l. vnic.C.de plus peti. Præterea,dicit ipse in verbis suis,ꝙ si statm̃ ẽ ꝑsonale,qđ non trahiť ad aliam personã ẽt omnimodã rõem habentem.In hoc vr̃ peius dicere.s.tenẽdo illud,qđ ipse tenet.ꝙ statuta recipiant interpretationẽ,posito ꝙ persona sit adiecta,qa vr̃ adiecta nõ vt sit personale.l.iura.ꝰ.de ll.& l.iurisgentium.§.pactorum.ꝰ.de pact.imo magis exempli gratia ponitur.& qđ exempli causa ponitur ad similes casus refertur.l.damni.§.fi.ꝰ.de dam.inf. & l.2.§.hæc ãt.ꝰ.de eo qđ cer.lo.& l.j.§.qđ vulgo.de vi & vi arm. cũ si.Præterea,dicit ipse, ꝙ interdũ interpretatˀ rõe suadentis æqtatis,si illa æqtas est scripta.salua eius reuerentia, bñ confiteor in exem

exem

exemplo qđ prio ponit, ꝙ minor hēbit immunitatē, nō virtute legis municipalis, ſʒ vigore iuris cōis. Et hoc pʒ, qa ī statuto dispoṅit de maiore 25.an. & nihil de minoř. casᵘ ergo ille relinqtur dispōni iuris cōis, l. extraneᵘ. & d. l. ſi vero. & ē casus no. tñ in l. ſi minor. ī. de ver. obl. fateor ergo, & hmōi minor hēbit immunitatē, nō vigoř iuris municipalis: ſʒ virtute legis cōis. ꝑterea, ī alio scđo exēplo suo ꝯfiteor minores 25. an. dēre repelli à ꝯcilio, nō virtute legis municipalis, qa ille casᵘ à lege est omissus. Nā disponebat statutū, qđ maiores 25. an. minores 40. repellāť à ꝯcilio, vñ posito in eē hoc qđ ꝯdētes statutū hoc ī mēte gererēt, ſiĉ minores 25. an. à ꝯcilio repellerētur, qa tñ verba nullo mō pñt adaptari, dispō omissa remanet, vt hēs expſsè in l. j. in l. in ambiguo. ff. de re. du. & l. Labeo. de sup. le. facit ꝯ eū optīe. d. l. ſi minor. de ver. ob. & ī alio exēplo qđ ſ. dixi. pʒ ergo ipsum male dicere. Et no. in exēplis, qđ minor 25. an. ñ repelliť à ꝯcilio, vigore iuris municipalis, qa ad eū casū nō extēdiť. ſʒ vigoř iuris cōis, vt ſ. & l. nō tm̄. §. fi. de decu. & l. ad rēpublicā. de mun. & ho. Opi. doc. sic expeditis nūc venio ad

20 mām meliᵘ & clariᵘ expediēdā. Et 1. q̄ro, † qd ſit statutū? Et dicēdū ē, ꝙ statutū ē iᵘ, qđ ꝓpriū vnusqsq; populᵘ ſibi ꝯstituit, & ī scriptis redigit. Hoc ꝓbať in l. oēs. de iust. & iu. inst. de iu. nat. gen. & ciui. §. j. Dico ꝙ in scriptis redigit, ꝑ hoc separať à ꝯsuetudine. Nā ius municipale ē duplex, redactū in scriptis, & nō redactū. Hoc ꝓbať in l. ſp. §. legē. cū gl. de iure immuni. l. nō tm̄ §. fi, de decur. & l. 1. de albo scribē. & ꝓbatur in l. magistratus. ī. ad mun. & hoc ſiĉ ꝓbať

21 Inst. đ iur. na. §. cōstat. 2. q̄ro, † nūqd statuta ſint stricti iuris, vł nō? Dicit Ia. Bu. ꝙ sic, & ꝓbat sic. Ex statuto oritur ꝯdō ex lege, l. vnic. de ꝯd. ex lege. ſʒ ꝯdō ex lege ē stricti iuris, qa nō ē inuēta inter bonæ fidei actiōes, insti. de act. §. actionū. ergo, &c. Sʒ aduerte, argumētatio ē nulla. Dicit ipse sic, ꝯdō, q̄ descēdit ex statuto, ē stricti iuris, ergo statutū. Hec ꝯsequētia reprobať. qa actiones sunt de iure ciuili. l. 2. §. deinde ſ. de origine iur. & tñ obligatiōes q̄ inde oriuntur, sunt iurisgētiū. l. ex hoc iure. de iust. & iur. itē hæc ꝯsequentia reprobatur. l. 2. de bo. poſ. Dico ergo sic, ꝙ sunt stricti iuris illa statuta, q̄ sunt ꝯ dispōē iuris cōis. Et ē rō, qa ea, q̄ ꝯ dispōē iuris cōis sunt, stricti iuris sunt. l. in honorariis. §. ſʒ cū rescissa. ī. de act. & ob. & no. in l. ſi ꝑ fure. de ꝯd. fur. & ꝓbatur in l. in his. ſ. de le. Sʒ ita est in ꝓposito, ergo, &c. Sed illa statuta, q̄ totaliter immutāt ius cōe, regulantur ſm̄ ius cōe, & sunt stricti iuris: aut sunt ſm̄ tenorē iu-

22 ris cōi, & de his disponā, ſicut de iure cōi. † 3. q̄ro. de virtute huiᵘ verbi, interpretari? Et est sciēdū, ꝙ interpřtatio nihil aliud est, q̄ aperta verbi significatio, & ita intelligitur l. fi. C. de legi. ꝯiūgendo cū l. ſi lenones. de episc. audien. & ita intelligať l. Gallᵘ. §. vidēdū. de lib. & post. & l. iusta. de ver. ſi. Scđa interpretatio, accipitur pro mēte. l. 3. cir. pr. ff. de le. tut. & inst. de leg. pat. tu. in pr. 3. accipitur interꝑtatio, ꝑ sñia. l. Gallus. § qd. n. & §. qd ſi is. de lib. & post. 4. accipiť interpretatio pro correctione. l. j. §. q̄ operas ſ. ad Tert. Item 5. accipitur pro extensione, restrictione, & argumentis, de similib. ad similia, vt ſ. de ori. iu. l. 2. §. eodem. & l. 4. ſ. de iurei. cōiungendo §. aptanda. l. itē veniūt. ſ. de pe. hæ. & l. iurisconsultus. §. parētes. ſ. de gradi. & l. Gallus. §. vidēdū ſ. de li. & post. & l. itē veniūt. §. licèt aūt. coniungendo. §. aptanda. & §. in priuatorū. & § petitā. e. l. & l. sed

23 & l. ſi lege, § sed & fructus. ſ. de pe. hæ. His ergo ita positis, † 1 q̄ro, nunquid in statutis habeat locū argumentatio à ꝯrio sensu? Et vř qđ sic, vt l. q testō. §. mulier. ſ. de testa. & l. eo. ſ. de testi. Preterea in scripto, quod est stricti iuris, hʒ locū argumētatio à ꝯrio sensu, vt l. gñaliter. de of. pſidis. & l. ſi procuratorem. §. ſi ignorantes. ſ. mãda. qd ergo dicemus? so. dic ꝙ nō hēt locum, quia à verbis statuti nō est recedendum, l. quod constitutum. de testa. mil. cum ſi. & ī. plenius dicā. Præterea hoc vř expresse tenere Spe. in ti. de iud. del. §. restat. vet. quid ſi in statuto. Non obstāt in ꝯrium allegata, quia in lege, confiteor ꝙ habet locum argumentatio à ꝯrio sensu, ne casus ſit indecisus, vt ſ. dixi. ſʒ ille casus in statuto, qui venit à cōtrario sensu, nō erit indecisus, ſʒ relinquitur dispositioni iuris cōmunis, vt ſ. plenè dixi. Nec obstat, quod dicis de rescripto, quia rescriptū est redactum ad formam iuris cōis, & iō de eo vt de iure cōi dēt disponi. simile solet dici de sententia interlocutoria, vt l.

24 metum. §. sed quod ꝑtor. ſ. quod met. cau. † 2. q̄ro, nunquid statutum trahitur ad similia? Sol. Dico ꝙ aut statutum est ꝯ dispōnem iuris cōis, & nō trahitur. l. quod nō rōe. ſ. de legi. & l. in his. & ca-

25 sus omissus dʒ relinq dispōni iuris cōis. vt dixi. ſ. & dicam. ī. † 3. q̄ro, nunquid locus à minori, vel à maiori habeat locū in statutis? Circa quod dic bř sic. aut statutum omnimodo est ſm̄ dispositionem iuris, & tunc dico, ꝙ regulatur ſm̄ illam, & sapit eius nām, vt ī. plenè ꝓbabo. aut statutū est ꝯ dispōē iuris cōis, & tūc dic, ꝙ nō hʒ locū. Et est rō: qa ſi statutum est ꝯ ius cōe, in casu expresso corrigit ius cōe. l. nō est nouum ſ. de legi. & in materia l. consuetudinis. C. quæ ſit longa cōsue. ergo nō corrigit in alio casu nō expresso in statuto posito, qbi ſit eadem ratio, vel minor, vt no. in gl. in auth. quas actiones. C. de sacrof. ecc. præterea hoc est lege expressum qcquid. n. nō est ſpāliter expressum, id veterū legum cōstitutionumq; regulis oēs relictum intelligūt. l. præcipimus. C. de app. & l. fi. C. de ædifi. priua. & l. sancimus. C. de testa. & in aut. de adm. §. fi. Concludamus ergo, ꝙ ſi statutum est ꝯ ius, ꝙ licèt corrigat iᵘ cōe in casu expresso, non tñ in omisso, sed ille casus tanq̄ omissus relinquitur dispōi iuris cōis, l. tabernā. de fund. instr. & instrumē. lega. & l. ſi stipulatus. de vsur. & per consequens dicimus ꝙ cessat

26 in statuto locus à maiori & minori. † 4. q̄ro, nūqd statuta recipiāt interpretationē extensiuā vel restrictiuā? Et primo vř, ꝙ sic. Nā & hmōi dispositiones, de qb. dictū est ſ. in opi. Guliel. recipiūt interpretatiōē, ergo & statuta. ꝑterea vř casus in l. vt gradatim. de mune. & ho. item vř casus. C. de noxa. in l. 2. Præterea vř casus in lege ista. Præterea vř casus in l. in lege cēsoria. de ver. ſi. Præterea posito bene, ꝙ statutum ſit stricti iuris, & ea q̄ sunt stricti iuris recipiūt interpretationem, l. ſi stipulatus, de ver. ob. & l. ſp. de re. iur. præter ea ea q̄ sunt ꝯ ius, extēdūtur, l. q pp. de re. iur. & l. ciuitas. & quod ibi no. ſi cer. pe. optime facit l. j C. de inter. Ex quib. omnib. vř cōcludēdum, ꝙ statuta recipiant interpretationē. Pro quorū declaratione ad euidentiam dicēdorū, est sciēdum, ꝙ interdū est aliqd approbatum lege gñali, sed ſpāli est reprobatum, vt pʒ in l. pacisci. ſ. de pact. Nam pactū in illa lege, est ꝯ dispōnē ædilium l. 1. C. de ædil. edic. ſʒ lege gñali approbať. l. iurisgen. §. ꝑtor ait. ſ. de pac. Simile hēs in l. j. § fi. cū l. seq. ſ. de fer. Nam illi casus nō habent legem specialē, in qua disponitur, ꝙ nō reddatur ius tpe messium. ſʒ habent legem generalē, ſ. l. oēs. C. de fer. interdum dispō hʒ generalem legem & specialem, vt l. iurisgentium. §. dolo. ſ. de pact. l. ſi plagij. & l. stipulatio. de ver. ob. & l. nō dubium. C. de legi. sic ergo in ꝓposito, aut statutū est nulla lege armatum, & hoc ꝯtingit qñ est reprobatū à iure, & tunc nō valet in casu expresso. l. eos. C. de vsur. & in auth. cassa C. de sacrof. ecc. & in aut. oēs peregrini & & aduenæ. C. cōmu. de succ. & in corpo. vt nulli iudicum. & auth. de statutis ꝯ lib. eccl. aut statutum est cōi lege armatum, & est omnino ſm̄ dispōem iuris, & tunc serua de statuto, quod seruares de iure cōi. & hoc ꝓbatur sic. qñ dispō stricti iuris accumulatur alteri, q̄ est magis larga, vere illa sapit nām illius, & quemadmodum per oīa interpretatur, & illi assimilatur, posito ꝙ ſit strictissimæ naturæ. ita habes in l. triticum. de ver. ob. ꝑterea dispositio accumulata sapit primam naturam. Probatur in l. 1. § ſi quis. vt le. no. cau. Præterea, qñ aliqua sunt paria, & parificantur in dispoe, illa debēt esse paria in effectu. l. iam hoc iure. ff. de vul. & pup. & l. q̄uis. C. eo. ti. & in l. testō. C. de test. mil. & l. eandē. de duo. reis. Præterea, q̄do vna dispō est alteri similis, dʒ regulari ſm̄ eam, vt l. 2. ſi ser. vē. & l. naturalis. §. j. de præscr. ver. Præterea optime facit quod no. d. Iac. Bu. l. gñaliter. ſ. de of. pſi. aut statutum est lege generali armatū. ſ. per l. oēs. de iust. & iur. & inst. de iur. nat. circa pr. ſʒ nō ſpāli: qa est ꝯ iuris cōis dispōnē, vt dicebā in simili de l. pacisci. de pac. & tunc dic sic. Aut in statuto est scripta rō, & tunc sto rationi. nec per hoc à verbis recedo, cum ſit scripta, & ita loquitur. l. i. C. q̄ ſit longa cōsuet. Si vero non est scripta in statuto, posito qđ millies appareat de mente, nō recedam à verbis, nec extendam, nec restringam ad mentem. hæc distinctio probatur in l. non dubium. C. de legi. & ꝙ hoc ſit verum, probatur sic. nūq̄ extrinseci intellectus dʒ rō haberi. l. sciendum. de ver. ob. & l. 1. in pr. ver. cæterum. de his q̄ in test. delen. & l. sed & ſi pupillus. §. ꝑscribere. de instito. Preterea, à verbis legis nō est recedēdum. Nam verbis statuti est seruiendum. l. ꝯstitutum. de testa. mili. & verbis edicti. idē q. ſ. rer. amot. & l. verri. de tut. & curat. dat. ab his. Præterea formæ statuti est deseruiēdum. l. certa forma. de iure fisci. C. lib. x. l. ꝯstitutionib. ad muni. ꝑterea casus verbis non expressus, est pro misso habendus. l. qcqd. de ver. ob. Præterea casus omissus à statuto, dʒ relinqui dispositioni iuris communis. l. commodissime. de lib. & post. & l. cum dotē. ſm̄ vnam lec. ff. so. ma. & l. ſi extraneus. de cond. ob cau. Præterea, q̄ specialiter non sunt remota, veterib. legib. comprehenduntur. l. cum dubitabatur. C. de ædifi. priua. & l. præcipimus. C. de app. & l. sancimus. de testa. & l. ſi stipulatus. de vsu. & l. tabernam. de fund. instr. & instrū. lega. Præterea non est extendenda dispositio ad ea, de quib. cogitatū non docetur. l. cum Aquiliana. & l. qui cum tutorib. ſ. de transa. Sed non vř cogitatum de eo, qđ nō ē verbis expressum. l. Labeo. de sup. le. ergo, &c. Præterea nostrum nō est legem extendere. l. ſi vero negotium. §. de viro. ſ. so. ma. Nam solius principis ē legem ꝯdere, d. l. ſi vero negotium. §. đ viro. so. ma. no. C. de le. l. fi. item quod lege municipali nō ē expressum, hoc dicere nō debemus, l. illā. C. de col. ī aut. de tri. & semiſ. §. ꝯsideremus. Præterea, quæ difficultas condentib. statuta fuisset, addere casum omissum ſi voluissent. l. vnica. §. fi. de cadu. tol. Ex quibus concludendum est, ꝙ statuta, quæ sunt contra dispositionem iuris, nō recipiant interpretationem extensiuam, vel restrictiuam, quod est verum. Nec obstant in ꝯrium alle. Et primo, non obstat quod dř, leges hmōi dispositiones interpretantur, quia solue vt dicebam in opin. Guid. de Suza. Nō ob. d. l. gradatim. §. 1 quia illa loquitur de clara interpretatione, secundum quod ſ. plenissimè ostendi.

Nec ob. l. 2. C. de nox. qa sm vnā lec. nihil facit, qa ibi non loqtur de lege municipali, sed loquitur de iure cōi. l. furtim. §. pen. j. arb. fur. cæ. Præterea sm aliam lec. non ob. posito q d. l. loquatur de iure municipali: quia non est dicendum, q dominus puniatur noxa liter ex virtute legis municipalis, & sic l. municipalis restringitur. sed venit dominus puniendus ex virtute legis cōis. Et hoc est illud, quod decipit in ɔtrium dicentes. Nō ob. l. ista, qa loqtur de iure cōi, quod pōt interpretari. l. veterib. s. de pac. Preterea posito q loquatur de iure municipali, non ob. q sic pbatur: hmōi lex fuit apposita iuxta ɔtum bonæ fidei, vt ibi p3 in text. ergo sapit eius naturā. Nā quotiescunque vna dispō ponitur iuxta aliā, sapit eius naturā, vt l. si vnus. §. pactus. s. de pac. & l. lecta. s. si cer. pe. & virtus primæ attribuitur secundæ, l. fundi. de excep. & l. triticum. de ver. ob. & l. j. C. de pac. conue. & no. in d. l. lecta. sed ita erat in proposito, quia erat apposita iuxta ɔtum bonæ fidei, qui h3 largā naturā, vt inst. de act. §. actionum. & no. in l. pe. s. de cond. ob tur. cau. & no. in l. in bonæ fidei. de eo quod cer. lo. Non ergo mireris, si l. municipalis ab alio ɔtu formā capiat. Non ob. l. in lege censoria. qa ibi non loquitur de lege cōi. Non ob. l. si stipulatus. de verb. ob. l. semper. de re. iur. quia illæ loquuntur de his, quæ sunt stricti iuris de iure cōi, & iō per rōem iuris cōis, & iō casus omissus relinquitur dispositioni iuris cōis. Non ob. ea, quæ no. in l. quæ propter necessitatem. j. de re. iu. & quæ no. in l. ciuitas. si cer. pe. quia loquuntur in his quæ sunt de iure cōi, hic secus. Et de hoc plene dic vt s. dixi in opi. Ric. Nō ob. l. j. C. de interd. quia illa l. loquitur in l. cōi. Nos vero loquimur in l. municipali. Rationem differentiæ vidistis in s. notatis. Omnia sunt nunc expedita de hac materia statutorum. De iure can. plenè no. per do. Io. An. ext. de re. iu. c. pro possessore. in nouella 6. lib. habes ergo q inspicitur tempus, quo quis discedit, non tempus, quo quis per vim impulsus, siue repulsus re

27 trocedit. h. d. & † q oēs portus insulæ sunt in insula. Modo quidam stabat in portu insulæ ciuitatis Pisanæ, & deprædabatur. quæritur an possit puniri in ciuitate, sub qua est insula. Certe sic, quia por-

28 tus insulæ, insulæ sunt: vt hic. No. etiam † q pœnæ, quæ apponuntur in ɔtib. factis ab eo, qui h3 ptātem condendi legem, habent vim legis ad ligandum alios, vt patet in ista gl. quæ exponit legē. i. pactum. & est tex. de don. inter vi. & vxo. l. pen. Et sic pactum, qd facit publicanus, vel alius contrahens cum ciuitate, habet vim statuti quo ad omnes. & sic expedita est lex Cæsar. & eius materia.

LEX XVI.

1 *Iudex dicitur bonus vir.*

2 *Procuratore damnato, executio differtur, vt rationes reddat.*

Interdum nec vendendus, Propter ratiōes reddēdas debet seruus reuendi domino. h. d. No. q aliud pro alio soluitur. Op. de l. 2. §. j. s. si cer. pet. sol. hic fallit. Quæro, qualiter incidit in ɔmissū?

1 Et dic vt in gl. Quæro, † quis est bonus vir? Dic iudex. l. sed & si vnus. §. ait prætor. de iniur. & l. societatem. §. arbitrorum. s. pro soc.

2 & l. continuus. §. cum ita. j. de ver. obl. Quærit Dy. † si procurator

a est damnatus, an executio differatur, a vt reddat rationem? Et est hic arg. q sic. l. j. C. de bon. proscr. & ibi Cy. & Dy. ponit in l. seruus

b vni. b s. de le. j. Alij habent per Dy. in l. seruo legato. §. seruus. e. ti.

a ADD. ¶ Ale. Adde Cy. bar. & bal. in l. j. C. de bo. proscr.

b Ale. Et ibi bal. dicit singulariter notandum, quia dilata executione interim posset haberi gratia à principe. Hic est optimus tex. in l. j. §. finautem seruus, C. de com. serui. man. iunctis ibi not. per bal. Et no. q iudex statuet terminum, intra quem possit reddere rationes, per illum tex. in d. §. finautem.

1 *Remissio cum fit, an iudex debeat cognoscere de causa.*

§. Iidem autem. Propter pœnam inferendam seruus d3 reddi domino, iusta æstimatione recepta. h. d. No. q seruus grauius, q corrumpere vxorem domini pōt committere. ɔtrium dicit tex. qa illud grauius homicidio. l. co

1 dicillis. §. matre. s. de le. 2. Iac. de Are. inducit ad qō. † remissio in delictis d3 fieri, vt in auth. vt nul. iu. §. si vero qs cōprehensorum. posita. C. de adul. auth. si vero criminis. & l. si cui. j. de acc. & sic iu-

a dex d3 cognoscere de cā quare remittitur. ar. huius §. Iac. de Are. a & Pet. dicunt ɔtrium, in l. properandum. §. sinaūt reus. C. de iud. & in auth. qua in prouincia. vbi de cri. agi op. & l. si cui. in fi. de accu. qa est merus executor. iō non cognoscit de cā. l. si vt proponis. C. de exec. rei iu. Et ad istā l. non resp. Sed dic, q hic in casu proposito redditur iudici priuato: q maior est isto iudice, & l3 sit par in hoc, est maior per iura alle. quia pōt petere scilicet vt remittatur.

a ADD. ¶ Adde gl. 3. q. 6. c. j. in j. gl. & per gl. in cle. pasto. de re iu. per d. Ant. in c. si. de foro comp.

1 *Publicata domo, non publicantur res in ea existentes.*

2 *Publicatis bonis delinquentis hic, an publicentur bona alibi sita. remissiue.*

§. Iidem diui Seuerus. Ad publicationē serui, nō seqtur publicatio peculij. h. d. Facit qd ad publicationem fundi nō seqtur publicatio instrī.

1 † Itē publicata domo ex forma statuti, qa in ea aliqd prohibitum exercebatur, nō seqtur publicatio instrī domus, qd puto verum. Si. n. legato fundo, qd ē fauorabile, nō cedit instrm, vt s. de vsufr. l. s3 & si qd inædificauerit. §. pprietatis. & d fun. istr. l. 2. ergo multomin⁹ in pœnis l. interptatione. de pæ. Fallit si alr exprimatur, vt

2 C. de ince. nu. l. cū ancillis. Ia. de Are. ī ar. inducit ad q. † qdā hic de liqt, & hic per formā statuti debent bona publicari, an bona alibi posita publicēt: & hic est ar. q nō. facit l. relegatorum. §. interdicere. de interd. & rele. & l. cū vn⁹. §. pe. j. de bo. auth. iud. pos. Gul. de Cu. ponit istā q. in l tutelas. s. de ca. di. Nic. de Matarel. istā q. disputauit. ego pono eam in l. cunctos populos. in vlt. q. C. de sum. tri.

1 *Nouitius dicitur, qui non stetit anno.*

2 *Veteranus non dicitur, qui anno continuo non stetit. vnde qui stetit per sex menses, & post exiuit, & postea etiam per sex menses stet, dicitur nouicius.*

3 *Veteranus non dicitur qui portauit habitum per annum, sed in ordine nō stetit.*

4 *Soluens pro parte vectigal, non tenetur sæpius soluere.*

6 *Statutum, quòd de omnibus reditibus soluatur gabella, non comprehendit eum, qui locauit fundum pro centum si colonus soluit pro frumento.*

§. Quoties quis mancipia. Pro nouitiis mancipiis d3 solui ve-

1 ctigal, nō p veteranis. h. d. † Iste §. ponit, quis est nouitius. a Et si de

a hoc fieret statutū, q nullus nouitius solueret gabellam, tūc diceretī nouitius, q nō anno stetit, vt hic. & gl. dicit in l. siue hæredita-

2 ria. de ne. ge. † Qro, vnus b intrauit in ordinē Minorū, & stetit per

b sex menses, deinde exiuit, & postea reintrauit, & stetit per sex mēses, an dicatur nouitius? Et ista lex facit, q nouit⁹ sit, nō veteran⁹. Illi āt sunt veterani, q anno ɔtinuo, &c. s3 in proposito nō fuit annus cōtinuus, ergo nō est veteranus, sed dr nouitius. Spe. ponit in ti. de stat. mo. §. 1. ver. 39. & Gu. in l. necnon. §. si quis. s. ex qui. cau.

3 maio. Item † quidam portauit habitum per annum, sed nō stetit in ordine, an dicatur veteranus? Et certe non, qa debet stare in or-

* dine, vt hic, quia dicit, continue* in vrbe. † Et ista lex facit in ar. c

4 q qui pro parte semel soluit vectigal, non teneatur sæpius solue-

c re, vt hic cum gl. sua, q incipit, pro quib. † Vnde forma qōnē. statu

5 tum d de hic, q de omnib. reditib. soluatur gabella, ɔtingit q qs lo-

d cauit fundum p cētum florenis: colonus percepit frumētum, & de eo soluit gabellam, an ego dñs tenear soluere de florenis? Certe nō, qa soluta est pro fructib. quorū ɔtemplatiōe hēo florenos, & pp gabellam minori pretio locaui. Hoc ponit Inn. extra de deci. ca. si. item facit, q si promisisti rem vendere, & de promissione soluta est gabella, nunquid debeat solui de venditione, &c.

a ADD. ¶ Ale. Facit qd no. Bar. l. 2. C. ne san. bap. reite. & in simili Bar. l. senatus, ī fi. ad Turp. Im. l. quoties in stipulationib. de ver. ob. & ibi Ang. & in l. si idem, de iurisd. om. iu. & ibi Pau. & no. gl. in c. est qui certus, de reg. iu. in 6. Ang. §. fi. in pœ. digestorum, Bal. l. non solum, in pr. de excu. tut. p illum tex. in §. annus, adde q Pau. de ca. hunc tex. hic alle. ad plures quæstiones, de quibus vide per eum.

b Paris. Vnus. Vide Ale. cons. 54. vo. 4.

* Clau. Continue. Adde Are. in l. si ita stipulatus essem abs te, j. de ver. ob.

c Ale. Arg. Facit quod no. Bal. l. si dotem, C. de iur. do. & in l. cum propria, C. si qs alteri, vel sibi, in l. pe. C. de iur. emph. tex. & bar. l. sancimus, C. de consu. lib. 12. & quod dixi in l. si pupillus, ad l. Falc. vbi vide.

d Ale. Opi. Bar. hic. ad literam sequitur bal. in suo Spe. in ver. gabella, & Pe. d Anc. in cle. præsenti, de censi. & facit q semel decimatus, n d3 amplius decimari, qd dic, vt no. i c. fi. de deci. facit qd no. bar. de collecta, in l. priuatæ rei. d excu. mu. li. x. & hic add bal. d gabella, & collecta, i l. j. § q. b. s. qd cuiusq3 vni. in 2. q. in pr.

1 *Mulus, qui transiuit terminos, non incidit in commissum, nisi probetur, quòd dominus eum duxit.*

§. Serui qui in fuga. Serui fugitiui non incidunt in

1 cōmissum. h. d. † Ista ciuitas, & aliæ hñt ɔfines determinatos, vltra quos inuentus dr portare de uetum ɔ formam statuti. mō si mulus, vel somarius vltra terminum inuenitur, nisi probaretur dñm duxisse, nō incidit in cōmissum, nec publicat. qa potuit eē, q mulus, vel somarius fugerit. Oportet ergo q formās processum dicat, dicat, q dñs duxit, aliās nō sequitur, si inuenit mulum, ergo dominus duxit, ar. huius l.

1 *Forensis, qui portat arma, vel extrahit blada extra territorium, in quo erat statutum prohibens, non excusatur.*

§. Licet quis se ignorasse. Op. de iu. & fac. ig. l. error. in fi. so. gl. multis modis. Tu tene hic, q fuit supina ignorantia. Ad id qd dicit gl. quod illud fuit ius nāle. dic ius nāle. i. diuinū. l. j. j. de fur. & insti. de ob. q ex delic. §. j. & iō de iure diuino loqtur, qa dixit Chrs in Euāgelio, interrogatus, si liceret tributū dare Cæsari, Date q sunt Dei, Deo, & q sunt Cæsaris, Cæsari. Marci 12. B. Sed nō credo istos Iurisconsultos habuisse respectū ad euāgeliū, qa tunc nō erat. Tene

1 ergo q supina fuit ignorantia. † Op. aliis modis vt in gl. Ego allego istā l. in l. cūctos populos. qa sunt cōiter p oēs ciuitates Italiæ statuta de armis nō portādis, & de frumento non extrahendo, an forensis excusetur? Certe non, qa supina ignorātia est, ar. huius §.

a §. Diui. No. quòd publicanus non debet dicere a transeunti, solue, quod est no.

a ADD. ¶ Ale. Dicere. Sequitur Pe. de Anc. in cle. præsenti. de censi.

§. Spec-

§.Species. No. φ appellatione lapidis non venit margarita. Item non continentur lapides pretiosi. Probatur in l.& non sint.§.peruenia mus.de aur.& arg.le.

a §.Si propter necessitatem. Not. statutum est hic, φ equus non moueatur per plateam.quid si equus cucurrerit violenter? Certe non tenetur equitans, vt hoc §.nisi præcesserit culpa. Facit s. eod. l.Cæsar.

a ADD.¶Ale.Vide in materia quod no.bar.in l.1.C.de naufra.lib.10.

1 Res debet denũtiari, licèt de ea nõ dẽat solui gabella, aliàs incidit in cõmissum.

2 Apodissa à gabellario peti non debet ab eo, qui nunquam soluit, si hoc liquet publicano: secus si non liquet, licèt de ea non sit soluenda gabella.

3 Syndicus qui ex forma statuti tenetur denunciare maleficium, an teneatur denuntiare interficientem bannitum, qui poterat impune occidi.

1 §.Diuus quoque. †Licèt de re solui nõ dẽat gabella tñ d3 assignari, alr̃s incidit in cõmissum, s3 minori succurrit̃.h.d. Et φ nõ dẽat solui ꝓbat̃ ex tex.
a ibi, vsus sui cã.[a] & i l.lege cẽsoria.de ver.si.Iste §.ẽ notabilis. S3 gl.
2 op.d̃ l.Impator.§.j.s.e.so.intra 30.dies ꝑ in integ.rest. †Iste §.facit,
b scholaris non d3 [b] soluere de libris gabellã vadit sine apodissa, an incidat in cõmissum. Et iste §.facit φsic, qa d3 peti. In ꝑriũ fa.s.e.l. §.quoties.so.q̃dã sunt de qb.liquet publicano, φ non d3 solui, vt qa nũq̃ soluit, & tũc nõ d3 peti apodissa, vt ibi. Qñq; publicano nõ liquet, φ qs ducat cã vsus sui, tũc d3 peti apodissa, vt hic, vnde cũ ñ liqueat an sit scholaris, petat apodissam, sec⁹ si eẽt res. ex qua
* nõ deberet solui ex forma statuti.*†Itẽ facit in ar.[c] statutũ est, φ
3 syndic⁹ comitatus d3 denũciare maleficiũ:[d] mõ qdã iterfecit bã-
c nitũ, q poterat impune occidi, an dẽat denũciare interficiẽtẽ? Et
d ista qõ fuit disputata Bononiæ: & hic vr̃ casus, φ dẽat denũciare, l3 factũ nõ sit punibile: sicut d3 ꝓfiteri, l3 nõ dẽat solui gabella. Præterea ꝓbat̃ φ nõ ꝑtineat ad syndicũ an ille dẽat puniri, an nõ, cũ nõ sit nisi merus executor.l.si vt ꝓponis.C.de executio. rei iu
* di.& ita fuit determinatũ, s3 nõ fuit allegata ista l.* ꝯ id vr̃ casus ad Syllan.l.si qs in graui.§.si marit⁹. quæ ẽt nõ fuit all.so.denũtiatio de qua loqtur quæstio nr̃a, fit ꝑ cognitionẽ, vñ cum cognitio hẽat fieri à iudice, merito d3 denũtiari, siue maleficiũ sit punibile siue nõ.ar.s.de op.no.nun.l.de pupillo.§.meminisse.ver.toties.s3 in d.§.si marit⁹. illa desẽsio dẽbat fieri ad executionẽ maleficij impediẽdã. Et iõ puto, si statuto dicat̃, φ rustici teneãt̃ capere malefactorẽ, φ si aliqs occiderit exbãnitũ, rustici, si ñ capiũt, ñ teneãt̃. Nam captura fit ad impediẽdum ne fiat maleficium, vel eo facto ad executionem pœnæ, non ad cognitionem, quia etiam absentibus, vel non captis eis posset cognosci, arg.d.§.si maritus.

a ADD.¶Ale.De his, q̃ sunt sui vsus cã nõ solui gabellã, adde bar.ꝑ d.l.in l.censorio.in l.2.§.cũ i eadẽ s.ad l.Rho.de ia.& adde l.s3 & si ipsi, §.Iulian⁹, & ibi bar. s.nau.cau.stab.vbi idẽ dixit de vestib.quæ super dorso portantur, & hoc t3 Pe. de anc.in cle.pñti, de censi.in his, q̃ portantur sui vsus cã, & in his quæ portant Rectores in officio, & vide in l.si publicanus, s.e. Idem de his, quæ pro vsu familiæ.no.gl.in l.vniuersi, C.de vect.& bal.in l.2.C.de nau.fe.

b Ale.Sequitur ad literam Pet.de anc.in cle.præsenti, de censi.Adde, an excepti à datiis teneantur ostendere res quas conducunt.bal.cons.245.lib.2.

* Clau.Isto casu potest se præsentare gabellarius, an iste portet res vetitas: & si sibi resistat, incurrit magnam pœnam, l.euictionẽ, & ibi bar.C.de cur.pub.li.12. Adde concord.adductas per Ale.in l.insulam, §.vsuras, s.sol.mat.

c Paris.Item facit in arg.Vide Pau.de cast.cons.23.

d Ale.Vide quod no.bar.in l.cum quidam, §.quod dicitur, ff.de acq.hæred. & ibi Mod.& in l.diuus, de custo.reo. Adde bar.in l.j.§.accusationẽ, ꝟ.ad Turp. Et cum bar.hic ad literam transit Pe.de anc.in d.cle.præsenti. Adde, si ex forma statuti Syndicus tenetur denunciare maleficia, an teneatur denunciare seipsum, si commisit maleficium? Pau.de Cast.hic, quòd non.

* Non fuit allegata ista lex. Vide bal.in c.super literis, extra de rescrip.

§.Diui quoque. Legitur pluribus modis.j.lect.est no. ideo tene eam menti.

a §.Si quis professus fuerit. Remissio publicani excusat quẽ à pœna.[a] h.d. Vr̃, φ publican⁹ possit vectigal remittere. ꝯ ꝟ.de ver.ob.l.qui Romæ.§.Callimachus.vbi positus ad sol.recipiendam, nõ potest prorogare terminũ.so. Potes intelligere de publicano ꝯducente à cõi, & sic pro se exigebat, de fisco dabat certã quantitatẽ: & nõ obstat ꝯriũ. S3 si vis intelligere de publicano, qui cepit vectigal pro cõmuni, vt l.j.§.j.s.e.sol.φ hic positus erat ad vniuersalem solutionem faciendam, & recipiendam exactionẽ. ibi habebat speciale mandatum ad vnam tantum solutionem recipiendam. arg. l.j.§.magistrum.s.de exer.& l.mandato generali.s.de procu.

a ADD.¶Ale.Sequitur Pe.de anc.in cle.pñti, de censi.transeundo cum Bar.hic ꝑ Sal.in l.pactum curatoris, in fi C.de pact. Et an publicanus possit remittere, vide tex.& gl.de anno.& tribu.in l.oẽs, & in l.præses, C.de trans.& quod no.bar. in d.l.pactum curatoris, ꝯ hoc facit l.Imperatores, s.de pac.cum ibi no. nisi diceres, φ ibi loquitur in remissione debiti ꝯcti ante suum officium, hic secus ꝑ istum tex.dicit tamen bal.in l.data opera, φ si quis est ꝯdemnatus in x.& si non soluat, soluat in manu, q̃si in vltima hora non reperiatur thesaurar.⁹, non incidit in pœnam manus, & dicit gl.in d.l.omnes, & bart.φ potest pauperi remittere. adde, an gabellarij, siue publicani possint remittere vectigal, vt quis non incidat in pœnam, bal.pulchre cons.401.lib.j.& cons.prox.alle.

a ¶De donationibus.[a] Tit.v.

a ADD.¶Ale.Quot modis fiat donatio, vide per bal.in l.si sponsus, §.si vxor, ff.de don.inter vir.& vxor.

LEX I.

1 Donatio ob causam est improprie donatio.

2 Solutio indebiti quando est indebitum omni iure, & est facta vtroque sciente, dicitur proprie donatio, & requirit insinuationem.

3 Solutio indebiti ciuiliter, sed naturaliter debiti, non est donatio.

Solutio indebiti ciuiliter, & naturaliter, videtur donatio.

4 Soluens indebitũ vtroque iure, etiam si habet exceptionem, est similis donanti.

5 Donatio pura sub conditione resoluenda, non est proprie donatio, & qua actione repetatur donatum. (finalis.

6 Condictio ob causam habet locum in contractib. quando causa, quæ deficit, fuit

7 Actio præscriptis verbis ad quid detur, & in quo differat à condictione ob causam, & quando cum ea concurrat.

8 Actio præscriptis verbis oritur ex pacto quod est bonæfidei.

9 Rei vendicatio, & condictio, concurrunt fauore alimentorum.

10 Pactũl.commissoriæ, vel addictionis in diem q̃do resoluat contractũ ẽt in aliis.

11 Res si est tradita conditione pendente, animo transferendi dominium, videtur tacite actum quod conditione deficiente reddatur.

12 Verbum, pertinere, & verbum, reuertatur, non sunt directa.

13 Statutum loquens de donatione, intelligitur de propria.

Donationes. Ista est subtilis l.& ẽt subtilis tit. qa sapit naturã ti.de ver.ob.h.d. Donatio ꝓpria est, q̃ fit ex liberalitate, & irreuocabili
a ter.[a] sed q̃ sub condõe fit, vel purè, sed sub condõe re
b soluenda, donatio impropria appellatur.h.d. Et primo ꝓcedẽdo[b] ponit de donatione pura.2.de donõe condõali.3.de donõe pura resoluenda sub condõe. 4. ex prædictis docet soluere vnã ꝯrietatẽ. Secũda ibi, dat aliqs vt tũc. Tertia ibi.itẽ cũ qs. Quarta ibi, igit̃ cũ dicimus. Op.de l.vlt.C.de reuo.do.vbi simplex donõ reuocat̃. sol. Illud est verũ ex dispõe legis. Op.de l.si tibi.in fi.s.si cer.pe.sol.
1 ibi fuit de æq̃tate, vel † & meli⁹, ibi fuit donõ ob cãm, q̃ est impro
c pria donatio:[c] hic ꝓpria. Op.φaliter appellatur.ꝟ.ti.j.l.senatus.§.j. Gl.dicit verũ est, qa ista donõ ꝓpria h3 ista nomina. Et vide istam gl.in ver.liberalitatem q̃ inci.i.animi voluntatem. Et notarij omnia ista nomina ponũt sic, pure, libere, & absolutè inter viuos, &c. Op.de l.si seruus seruum.§.si oliuã.ff.ad l.aq.& l.cuius per errorẽ. ꝟ.de re.iur.Gl.dicit, φ fallit ibi. Et vide gl.ibi, quãdoq; tñ q̃ non habent, &c. Et inq̃tum dicit gl.ista, φ in §.si oliua. non fuit donõ ꝓprie, fateor. Fa.qd̃ no.in l.donari.de re.iur. Sed inq̃tum all.l.cuius
d per errorẽ, vbi dr̃ φ sciens[d] soluens indebitũ[e] donat vt ibi dr̃. hic
e dicit gl.φ est impropria donõ, ibi dicit gl. φ est irreuocabilis do-
2 natio. Idẽ in l.si cũ aurũ.de sol. Et ob hoc † dicit Iac.de Are.si soluitur indebitũ, an egeat insinuatione, vt donatio? Et per istas glo. doc.dicunt, φ non, qa ex cã putatiua transfertur dominium, non ex cã donõis, & iõ non est ꝓprie donõ.alle.Iac.de Are.aliàs.Ray. l.si testõ.§.j.ꝟ.de fideius.vbi dr̃, φ si est indebitũ solutũ non posset repetere, sed si esset donatũ, sic. Sed non est verũ, quia ẽt non posset repetere, cũ ad antidora teneretur. igitur de illa lege nõ curo. Ego sic dico: quandoq; soluitur indebitũ omni iure vtroq; sciente, & tunc cũ sit donõ, reqrit insinuationẽ. l.si donõnis. C.de ꝯh. emp.& l.nuda.s.de ꝯh.emp.& l.imaginaria.ꝟ.de re.iur.vbi inspici
f tur cã tacita ab vtroq; subintellecta: vt C.de iur.do.[f] l.fi.in pr.per locum à ꝓpali. Sed q̃do subesset cã putatiua ex parte recipientis, licèt dans sciat cãm nõ subesse, non pt̃ dici donõ, cũ accipiens non consen

a ADD. ¶Pom.Vide pro declaratione Ol.cons.139.& Alex.cons.43.vo.4.& cons. 125.vo.j & 12.vo.2.& 53.vo.3.vbi ex hoc infert, φ statutum loquens de donatione, non habet locum in donatione ob causam, vbi interuenisset iuramentum.

b Barb. Et no.id φ bar.dicit, φ si statutum facit mentionem de donatione habet locum in propria donatione, & hoc forte quando statutum esset exorbitans à iure cõi, vel ex identitate rõis põt etiam verificari in donatione impropria, si eadem esset rõ, arg.l.illud, s.ad l.aq.& arg.eorum, quæ no.bar.in l.omnes populi, in q. an argumentum à contrario sensu habeat locum in statutis. & tu vide bal.in c.imperialem, ti.de proh.ali.feu.per Fed.in vsi.feu. prope fi.lec.vbi si vasallo cõceditur donare, an poterit donare causa mortis: vide eum ibi omnino.

c Ale.Vt l.aquilius, ꝟ.e.vbi vide.

d Barb.Facit quod no.in l.aquilius, ꝟ.e.hoc tñ non vr̃ procedere, q̃n vterque sciebat cãm nõ subesse, s̃ed q̃n vnus tm̃, sic. Et vide bar.in prox.ff.vbi dicit, φ donõ remuneratoria in casu l.sed & si lege, hic alle.§.consuluit, non est proprie donatio.& vide bal.in d.§.consuluit. Contra decidit in rub.de do.extra vide ibi.

e Ale.Verum donatio, quæ resultat ex solutione indebiti, fit proprie donatio, vide bal.in l.2.C.de fide instr.Ful.in l.cum falsa, ad fi.C.de iur.& fac.ign.& in l.si pacto quo pœnam, C.de pact.
Adde an soluens scienter indebitum videatur donare, Ale.cons.78.lib.3.

f Ale.Vbi bar dicit donationem fictam, & præsumptam requirere insinuationẽ, ꝯ bar.hic, videtur tex.in l.j.C.de plus pe. vbi expresse litera coniuncto intellectu magnæ gl.dicit, φ talis donatio insinuationem non requirit, quem tex.no. & tene menti.& ita etiam per aliam rationem contra bar.sensit h.d. Io.de Im.

a consentiat, quod op. l. ab sentē. j. e. facit in arg. l. liberi hoīs. de ḡ.
3 hen. emp. †Quæro, quid si soluo indebitū ciuilr. s3 nāl'r debitū,
b an tūc sit donatio? R. n. nō. l. hoc iure. j. e. & no. s. de pec. her. l. s3 &
si lege. §. psoluit. & l. si qd. ver. finge. n. & j. de reg. iur. l. donari. & l.
c cuius p errorē. S3 qd si ē̄t indebitū nālr & ciuilr debitū, hēbit ne
4 locū pdicta distō? gl. in l. donari. j. de re. iu. dr, q vr donatio †qro,
si qd est debitū vtroq; iure, s3 hz exceptionē? Et certe tex. dr. j. de
don. l. si qs delegauerit, q est sīīs donati. Venio ad 2. partē, opp. de
l. si donatio. C. e. sol. vt gl. Venio ad 3 particulā, q est multū subtilis, & dr q donatio pura sub pdōne resoluēda, nō est ppriē donatio. Et ista gl. hic est multū notabilis & singularis, & magnā gl. intro. Quæro, †qua actione[d] repetatur? Et gl. dr, q erit actio perso-
5
d nalis. s. pdō ob cām & præscr. verb. & ex stipulatu, si intercessit stipulatio, & nō est rei vēdicatio. Et vide gl. q inc. vt & j. ti. j. l. senat⁹, &c. Dicit gl. q erat pdō ob cām. & bn pbatur p l. allegatā p gl. S3 op. de l. fi. s. de pdō. ob cau. vbi ī nominatis pctib. nō hz locū pdō ob cām, s3 donatio est pctus nominatus. l. si qs argētum. C. de do. &
e gl. solent[e] notare in l. fi. s. de pd. ob cau. & l. pacta. s. de phen. emp. dū dr, fallit in pctu donationis. Et si vultis sustinere gl. potestis, qa fouere liberalitatē, exercētis est. Vel al'r nō est mere & simplex
6 donatio, s3 ob cām datio. Et vide hoc ī l. 2. C. de pd. ob cau. †Possum dicere tertio, q pdictio ob cām hz locū in pctib. noīatis, qn
f illa cā fuit finalis, qua[f] deficit, & pp eā pctus fact⁹ fuit l. cū te, &
ibi doct. C. de pac. inter emp. Sequitur in gl. & actio ex stipulatu. De
g hoc nō est dubiū. Sequitur ī gl. q datr præscriptis[g] verbis. Duo dubia
7 insurgunt. †Primo ad qd datr actio pscriptis verbis. & pōt dari ad id qd puenit vt impleatr. l. hæreditatē. l. nālis. §. j. & §. seq. s. de præscr. ver. Itē pōt dari ad rem repetēdā, si de re reddenda puenit. qa sp ad implēdū qd puenit datr actio pscriptis verbis. Et ista est dīa inter pscriptis verbis actionē, & pdōem ob cām: l. fi. s. q. in fi. s. cōmodati. & qa pdō nascitr extra id qd agitr. S3 quō pōt hre locū cōdō ob cām, & pscriptis verbis. l. quoties. s. de presc. verb. Dic q potest concurrere præscriptis verbis, cū pdōe ob cām, q sumpsit ori
8 ginē ex alio fonte. vt dr in l. in bonæfidei. C. de pac. †qro, vn con
h dictio[h] oritr ex p. ex pacto q est bonæfidei. S3 gl. vr velle in l. iuris gen. §. quinimo. s. de pac. q pactū nō pariat actionē, nisi p eo pro quo interponitur. nec vestitr cohærētia pct⁹ & sic erit hic. S3 dic, q gl. ille loquitr qn nō vestitr pactū cohærētia pctus, verū est, vt ve
9 terē informet, qa nō informat, s3 parit nouū. Dicitr in gl. †q non
i datr rei vēdicatio. gl. op. i de l. j. C. de do. q sub mō. gl. dt fauore alimētorū spāle, & bn. S3 qro, quō pcurrat ibi rei vēdicatio & pdō, p l. fi. s. vsuf. quemad. cau. R. n. q nō pcurrit ibi rei vēdicatio directa, s3 vtilis, qa est spāle bnficiū, iō nō tollit pdōem, q est gnalis. l. in bello. §. si qs seruū. j. de cap. & postli. reuer. op. de l. commissoriæ.[k] †C. de pac. inter em. gl. nra soluit, q aliud in pacto addictio
k
10 nis in diem, & aliud ī pacto legis pmissoriæ, aliud in puro pacto:
l s3 debet fieri differentia,[l] q verba apponātr. Nā si verba directa, vt res sit inēpta, &c. vt in gl. & vide ibi, itē no. &c. & ibi arg. p. & tenemēti istā gl. Et Dy. signat[m] rōem istā hic. qa qn dico, res sit inempta, tūc tot⁹ pct⁹ soluitr & iō nō est habilis in aliis adiacētib. al. l. nū
m
quam. j. de acq. rer. do. & ar. l. Vrani⁹. §. s3 cū duo. j. de fideiuss. Per. in l. pmissoriæ. C. de pac. inter em. dr, q illa verba, sit inēpta, hēnt fictionē retro. s3 illa, reuertatr vel pertineat, non. Istæ rōes Pe. vel Dyni nō sunt veræ. qa ista verba nō pariunt istum effectū, nisi in pac. legis pmissoriæ & addictionis in diē. l. pen. C. de addi. act. est er
n go rō forte frequētia pactorū,[n] ideo l. habuit de eis spāle in curā,
o ponendo[o] titulos spāles. Quæro. †quid si pendente conditione
11 tibi tradidi aīo transferendi dñium, an videatur tacite agi, q deficiente pdōe res inempta sit. an vero q reddatur? Et istud vr verū,
12 vt s. de iure dot. l. dotis fruct⁹. §. si cū l. seq. Vlteri⁹ no. †q allegaui
p tibi gl. in l. precib. C. de imp. & aliis substi. q verbum, pertineat, p & verbū reuertatr, nō sunt verba directa. Vide gl. istā in fi. q signat argumenta pria. Et dic, vt ibi no. Venio ad vlt. partē, & l. ista ponit dīam, & c. op. de l. cum veterum. C. de do. ante nup. Sol. ibi interuenit osculū. Vltimo no. †istam l. qn dicit, propriē, & impropriē,
13
q quod si statutum qd de donationib. disponit, intelligitr de propriis.

a ADD. ¶Ale. Ad hoc q no. bal. in l. falsus, in ver. quarto quæritur, C. de fur. tamen videtur, quod isto casu non habeat locum repetitio, l. si ego, in prin. s. si cer. pe.
b Alex. Contrarium videtur sentire Io. an. l. quem ibi sequitur d. abb. in rub. extra eo. per Pau. de Cast. in l. fideiussor. j. de fideiuss.
c Ale. Vide Io. an. l. in rub. extra eo. & per hoc colligitur, q donatio remuneratoria est proprie donatio, vt sensit bar. hic. Et ita d. abb. all. sentire bar. hic. in rub. ex. e. Subdit tamen, q idem bar. in 1. const. in q. an donatio facta per Constantinum tenuerit, dicit no verbum, secundum eum, q talis donatio non sit proprie donatio, & illud tenet ibi d. abb. per istum text. & per text. in l. Aquilius. & in l. pe. j. e. licet Io. and. ibi tenuerit hanc esse veram donationem. Sed caue, quia Io. and. ibi proprie non loquitur verum dicatur proprie donatio, necne, sed dicit, q est donatio, & vide in d. l. Aquilius. q per hoc subdit ibi d. abb. q donatio inter virum & vxo. valet, si præcessit aliqua obligatio naturalis et ad antidora.
d Alex. Adde gl. in l. iurisgentium, §. quinimo, in verbo, incontinenti, s. de pact.
e Ale. Et gl. solent. Vide Imo. hic, qui aliter loquitur, & Bar. & alios in l. fi. hic all.

f Alex. Et ita in donatione ob causam distinguendum est, & hæc fuit opinio Cy. in l. 2. in fi. C. de cond. ob cau.
g Ale. Præscriptis. Vide bar. & bal. in l. 2. C. de cond. ob cau.
h Ale. Vnde condictio. Vide Imo. hic.
i Alex. Adde gl. in l. iurisgentium, §. quinimo, in verbo, incontinenti, s. de pactis.
K Vide alex. cons. 10. vol. 1. Are. cons. 25.
l Ale. Vide sing. per Pau. de Cast. in l. si cum venderet, de pig. act.
m Ale. Adde quod no. per bar. in l. si hominem. j. de vsuc. bal. & latius Sal. in l. traditiōib. C. de pac. post gl. ibi, & omnino bal. in l. 2. in 2. no. C. com. de le. & doc. post gl. in l. ab emptione, ff. de pac. Item no. q licet sit dictum, res sit inempta, tamen agi potest actione ex eo contractu, l. 4. s. de le. commi. & l. sed & Celsus. § si fundus, s. de cōtrah. emp. Ro. in l. si id quod aurum, de verb. ob. Item adde. q si vendo, & promittis mihi, q si restituam tibi pretium, retrouendes, vel restitues, competit mihi saltem vtilis rei vendicatio contra quemcunque, oblato pretio secundum Paul. de Cast. in l. si cum venderet, de pig. act. per illum tex. tamen est periculosum dictum per hic no. & vide ibi fulg.
n Alex. Adde Cy. bal. & Sal. plenius in l. traditionib. C. de pact.
o Pom. An autem idem sit in pacto de retrouendendo, vide Ale. cons. x. vol. 1. per totum, & vide Pan. in c. verum, de fo. comp. & Are. cons. 30. vide alex. in l. vt liberis, C. de col. & in l. qui absentis, §. j. j. de acq. pos. quid si per statutum annullatur contractus, an transferatur dominium ipso iure, Ale. in l. j s. sol. mat.
p Alex. Per bar. plene in l. centurio, in fi. de vulg. & pup.
q Alex. Dicit bar. q si fiat mentio in statuto de donatione, debet intelligi de propria, & hoc forte, quando statutum esset exorbitans à iure communi, aliàs ex identitate rationis posset etiam verificari in donatione impropria, si eadem esset ratio, secundum Imo. hic arg. l. illud, s. ad l. aquil. no. per barr. in l. omnes populi, in q. illa, an argumentum à contrario sensu habeat locum in statutis: vide tamen bald. in auth. eo decursum, in fi. C. de do. ante nup. & ibi an statutum faciens mentionem de donatione, verificetur in donatione propter nuptias, vel in pacto de dote lucranda, vel in donatione causa mortis, vide bart. in l. filiusfa. in prin. j. e. & Cy. in l. liberis, ante fi. C. de colla. & ibi Ful. in fi.
¶Adde an in statutis habeat locū ar. à contrario sensu, Bar. cons. 153. & 90. lib. 2.

LEX II.

1 *Pater fideiubendo pro filio videtur consentire, sicut iubendo.*
2 *Ratio quare pater fideiubendo non tenetur quod iussu: sed si mandat, iubet, vel ratum habet, tenetur.*
3 *Natura iussus, & mandati est semper præcedere.*

Si cum filius. Filius potest voluntate patris donare, & pater delegādo filium suum debitorem, vel extraneum, qui sibi donare velit, donare potest: & exceptio, quæ obstat deleganti, obstat ei, cui facta est delegatio ex causa lucratiua, vel ex onerosa putatiua. h. d. vsque ad §. si pecuniam. Pro declaratione istius legis ipsam legam per partes. Ad 1. resp. op. q
a filius[a] etiam sine patris voluntate obligatur promittendo. l. fi. § j. ff. de verb. obl. Sol. fateor, q obligatur, non tamen minuit peculium, nisi pater consentiat, & ad hoc hic requiritur patris consensus. Quæro, dicitur hic, teneatur perinde ac si fideiussorem dedisset, quæro de quo fideiussore loquatur? Tres solutiones sunt in gl. Primo, vt pater iubens teneatur, sicut tenetur extraneus fideiubens. Et similis parificatio fit j. de verb. obl. l. si seruum. §. pe. Secundo pater tenetur ac si dedisset fideiussorem patris iussu. Vel tertio ac si dedisset fideiussorem patrem ipsum, & tunc procedit
1 ista parificatio: †sicut si pater iubendo consentit filio, sic etiam fideiubendo consentit. l. exceptione. C. de eui. & l. si gratuitam. §. fi. s. in quib. cau. pig. tacite contr. Sed contra, quia aliud est iubere, & aliud fideiubere. l. i. §. quid ergo. s. quod iuss. sol. vt in gl. Que
2 ro, †quæ est ratio,[b] q si fideiubet, non tenetur quod iussu. si man
b dat, iubet, vel ratum habet tenetur quod iussu. Et †Vide q de na
3 tura iussus est & mandati vt semper præcedat. l. si vero non remunerādi. §. si post creditā. s. man. & l. si qs mihi bona §. iussum. s. de acq. hær. Modo si ratum habet, retrotrahitur, vt l. fi. C. ad Maced. sed fideiubendo non est sic, quia fideiussionis natura non est vt præcedat, vt in rub. de fideius. non ergo retrotrahitur.

a ADD. ¶Alex. Opp. quòd filius. Adde bar. j. ea. l.
b Alex. De differentia inter iubere, & fideiubere, vide in l. j. §. quid ergo, ff. quòd iussu, & in l. si mandator, C. quòd cum eo. & in l. exceptione, C. de euict.

1 *Donatio, quam facit filius per se, an valeat.*
2 *Donatio inter vir. & vx. est probibita à lege, & ex ea non oritur obligatio ciuilis, vel naturalis, nec fideiussor ei accedit.*
3 *Datum à filio pro patre volente donare quando valeat.*
4 *Filius si soluit pro patre qui donare volebat, quando animo donandi, & quando animo rehabendi videatur donare.*
5 *Pater an possit filio inuito reuocare donata per ipsum filium causa mortis patre permittente.*
Cautela, quòd pater non possit donationem causa mortis factam per filium ipso patre consentiente reuocare.

§. Si vero pater donaturus. Lege cū isto ver. §. q filius. j. e. l. in ædib. quia huic non contradicit, & hic innuit, q si filius non erat debitor, donatio non valet. p op. de l. in ædib. §. q filiusf. j. e. gl. dat tres so. Vna q hic promissione, ibi traditione fiebat donatio. Alij dicunt: q ibi filius ipse donabat, volens donare per se. ideo valet. hic volebat donare pr, quod non pōt per filium non debitorem.

Ratio

Ratio, qa pr̃ si vult donare mediante persona filij non debitoris, oportet ꝙ filius donet patri, & pr̃ illi possit donare. Sed donatio
a inter pr̃em,& filium nõ pt̃ esse[a] l.2.C.de inoff.do.& l.donatio.C. de do.inter vir.& vxo.ergo,&c.Sed ista nõ est bona lect.& reprehendit̃ per l.si ꝓ patre.in pr.& §.j.de in rem verso,vbi filius nõ debitor ꝓmittendo alteri pt̃ donare patri.Et per hoc pꝫ,ꝙ p̃cedens solõ nõ est vera,qa idem est in ꝓmissione,& traditiõe. Præterea in d.§.filiusfa.expresse dr̃,& pr̃ ipse donat per filium.Tertia sol.ẽ, qñ filius est debitor,& ipse pr̃ donat,vt hic:ſꝫ qñ nõ est debitor, bñ valet,nõ tñ,vt pr̃ vr̃ donare,ſꝫ ipse filius,Sꝫ nõ placet,quia si ipse filius donet noĩe pr̃is, & pr̃ donare vr̃,d.§.ꝙ filiusfa.j.r̃nso. & iõ dicas,ꝙ ẽt si filius nõ esset debitor,valet donatio.d.l.si ꝓ pr̃e in pr.&§.j.nec ob.ꝙ hic innuit̃,qa hic sumit̃ ar.à ꝯrio sensu,qđ sumi nõ dꝫ,qa resultat prauus intellect⁹.Nec ob.illæ dictiones aduersa
1 tiuæ,cũ,vero,qa aduersantur ad fcm̃,ñ ad ius.Et iõ † vt hẽas istã mãm,Primo,si fili⁹ ipse donat p se, cũ ipse vult donare,an valeat? Dic,aut donatio eius incipit à traditione,aut à promissione. Prĩo casu aut donat rem castrensis,vel quasi castrensis peculij,&valet, vt j̃.e.l.filiusfa.in fi.Aut rem aduentitij peculij,&valet pr̃e ꝓmittente.l.fi.§.filiis.de bo.q̃ lib.& no.j̃.e.l.filius.in fi.Aut rem profectitij peculij,vel rem patris permittẽte pr̃e,& tũc valet,vt j̃.e.l.in ædib.§.ꝙ filiusfa.ij.resp. rectè intelligendo ibi in filio. & duæ donatiões vñr,vna,qua pr̃ donat filio:alia,qua fili⁹ donat extraneo. Nec ob.ꝙ pater nõ pt̃ filio donare:qa verum est, si dꝫ apud eum
b remanere.[b] secus si statim ad alium dꝫ transferre,vt C.de do.ante nup.l.si ꝯsentiente:vt s̃.de iu.do.l.ꝓfectitia.§.si forte. & de do.inter vir.& vxo.l.vxor marito.ſm Iac.de Are.Facit ad Treb.l.cogi. §.hi qui solidum.Sed ꝯ hoc vr̃ l.si liqueat.§.fi.C.de inof.do.Resp. Iac.de Are.ꝙ ibi noĩe mariti donauit.Sed ista responsio vr̃ ꝯ legẽ illam.Dic ergo,ꝙ vxor ibi vr̃ donare, tñ pp hoc in bonis eius nõ pt̃ induci querela inofficiosæ donationis, cũ ab initio eo modo ad mulierem peruenit,vt statim recederet,sed habetur respectus ad patrimonium mariti,si donatio,q̃ ipse fecit,est inofficiosa.Sed ẽt hoc non placet,per d.l.profectitia.§.si forte. & per l.cum vxor. e.ti.vbi est expressum,ꝙ alter coniugum non pt̃ suo nomine do-
2 nare alteri,coniuge permittente.Dic† ergo,ꝙ donatio inter vir.
c & vxo.est prohibita[c] à lege.& iõ ex ea non oritur obl̃o ciuilis vel naturalis.l.si non sortem.in pr.de cond.inde. Quod patet,quia ei non accedit fideiussor.l.si sponsus.§.si vxor.de do.inter vir.& vx. Et ꝙ sit prohibita,dicit tex.in l.3.e.ti.Et ideo si vir,qui donat muliere permittente, vr̃ donare ipsi,sibi quæretur obl̃o naturalis ad antidora,qua tenet̃ donatarius,qđ esse nõ dꝫ,cũ sibi nihil posset quæri,nec ciuiliter nec naturaliter. Sed hoc qđ dixi,in §.ꝙ filiusf. ij.resp. loqtur in filio donante patris voluntate,rem patris, & sic
d sunt duæ donationes.Rõ,qa filio nõ remanet[d] nisi dicta obl̃o naturalis,q̃ nõ est prohibita inter patrem & filium,vel filio quasi ab extraneo.l.frater à fratre.de cond.ind. & sic filius vr̃ donare,cum nil ciuile remaneat apud eum.Sed posses tu dicere,imo ius reuocandi,per tit.de reuoc.don.Sol.illud pt̃ contingere delicto donatarij,qđ non debemus attendere.l.inter stipulantem.§.sacram.de ver.ob.Si vero posset reuocari ex partium conuentione, tunc secus esset, vt j̃.dicam circa do.cau.mor. Si vero donatio filij inci-
e peret[e] à promissione,tunc valeret vt filius ipse obligetur.l.fi.§.j. de ver.obl. tñ non præiudicaret patri in peculio nisi consensisset,
3 vt hic.† Secundo quæro,quid si filius dat vel promittit ꝓ patre volente donare,an valeat? Dic,aut incipit à traditione,aut à promissione.Primo casu,aut tradit rem castrensis,vel quasi castrẽsis peculij, & valet, & sunt duæ donationes,si filius donare volebat, vt hic.ver.cum verò.coniuncta d.l.filiusf.j̃.e.in fi.Aut rem aduen
f titij peculij,[f] & valet eadem rõe,& erunt duæ donationes,aut rẽ patris,vel profectitij peculij,& valet.& vna tñ est donatio, & ipse pater donare vr̃,vt j̃.e.l.in ædib.§.ꝙ filiusfa.j.resp.Si vero incipit à promissione,&tunc,aut filius erat debitor patris,aut nõ.primo casu,qñ patris est debitor,tũc pater vr̃ donare,vt hac l.ij.resp. Aut nõ est debitor,& ſm gl.nõ valet,ſm Iac.de Are. sic.vt l 2.& l. si pro patre.in pr.& ver.si filius quasi.de in rem verso. Rõ,qa ipso actu filius obligatur patri naturaliter,cui donare vult,& sic vr̃ de
4 legare debitorem.Tertio quero,†quid in dubio,si filius soluit ꝓ patre ei,cui pater donare volebat,vel aliàs ei tenebatur,an videa
g tur filius facere aĩo donãdi,vel aĩo rehabendi?Respgaut filius incipit à traditione, & in dubio præsumitur animo donãdi,vt C.de ne.gest.l.si filius.& ibi no.Aut incipit à ꝓmissione, postea soluit, & tunc vr̃ facere necessitate præcedentis obl'onis, aĩo rehabẽdi, nisi aliud appareat,vt l.hæredes.§.si filius.s̃.fam.erc.& d.l.si ꝓ pr̃e.
5 in pr.& §.j.Quarto†solet formari q̃õ per Dy.si filius permittente patre donauerit cã mortis, quæritur vtrum pr̃ filio ĩuito possit reuocare. Et vr̃,ꝙ sic,d.l.in ædib.§.ꝙ filiusfa.vbi dr̃,ꝙ pater vr̃ do
h nare,vt regula iuris,eius est velle.Sed in ꝯrium vr̃[h] d.§.ꝙ filiusfa. ij.resp.vbi dr̃,ꝙ ipse filius donat.Cy.ponit& recitat dictũ hoc per Dy.in l.nec fratris.C.de do.cau.mor.&dicit.Aut filius donauit cã mortis rem suam filij,& ipse filius vr̃ donare,nec pater pt̃ reuocare,quia rem suam ẽt ipse donat.ar.l.fi.§.filiis autem familiarum. C.de bo.q̃ lib.Aut rem patris,& tunc pt̃ reuocare quia ipse pr̃ vr̃ donare,vt j̃.qui & à quib.l.si quis hac lege.§.si filius. vbi ꝓbatur hęc dist.ar.d.§.ꝙ filiusfa.Sed ista vñr ꝯ dicta superius,ꝙ ipse filius donare vr̃,qñ patre ꝯsentiẽte donat res patris,& iõ reuocatio patris est necessaria.Credo dictum Dy.verũ,&sp tenui illud,quia si pater donat filio,tunc si est res recessura à filio irreuocabiliter valet:sed si est reuersura ad filium aliquo pacto tacito, vel expresso, nõ valet illa donatio,qua pr̃ vr̃ donare filio,quia ſm hoc acquiritur filio ex hac donatione de iure ciuili,qđ esse nõ pt̃,vt s̃.dixi.& iõ ipse pater vr̃ donare,& ipse pt̃ reuocare.ar.l.pure.§.pe.&l.apud Celsum.§.apud Iulianum.j̃.de dol.excep. Remedium ergo est,ꝙ pr̃ promittat expresse,non reuocare sine voluntate filij,non ipsi filio,sed ei cui donatur,vel notario publico stipulanti,& recipienti noĩe eius cui donat̃,tunc nõ pt̃ reuocari sine voluntate filij. Et hæc vera,si est donatio causa mortis, & filius in potestate. Sed si est filius emancipatus,dicam j̃.ti.j.l.qui pretio. vbi hoc tangitur.

a ADD. ¶Alex.Donatio inter patrem,& filium nõ valet.Limita,nisi sit iurata ſm Bal.in l.2.C.de do.&de materia vide quod notat gl.in l.si donatione,C.de col. Item valet qñ pater donat filiis pro alimentis,ſm gl.no.in l.2.C.de inof.do.itẽ qñ donat filiæ in paraphernum,l.fi.C.de pac.conuen.Filius autem pt̃ patri donare,text.est in d.l.si pro patre,§.j.hic alleg.& qđ dixi s̃.nisi iurata sit,intellige tñ,nisi esset inofficiosa,per no.per Bar.in l.Titia, §.Imperator,de le.2.Aliàs dic vt hic per no.per Bar.Adde,quæ dixi post Bar.in d.l.2.C.de inof.don. & ꝑ Bar. in l.frater à fratre,de cond.inde.& in l.si quis pro eo,§.j.de fideiu. Et an possit reuocari,dixi in d.l.frater à fratre,& in d.l.2.de inof.don. Et dũ s̃.dixi an iur̃m validet,vide Bal.in d.l.2.in pr.C.de inof.don.Quid autem in donatione facta à matre:dic ꝙ æquiparatur donationi factæ à patre filio emancipato, vt no.Bal. l.filium,C.fa.er.& ibi ẽt vide,an valeat donatio inter patrem,& filium. vtrum autem si donatio esset facta filio in potestate recipienti pro se,& suis posteris, qui postea nati sunt post mortem , ab initio absque confirmatione mortis , tenuerit donatio quo ad posteros,vide Bal.in l.fi.C.de do.
Adde ꝙ donatio facta per patrem filio cum iur̃o,valeat,tenet Bald.cons.363.3. lib.Et qñ valeat donatio inter patrem & filium:vide Pau.de cast.cons.105.& an si sint alij filij,possit dici inofficiosa, per eundem Bal.cons.81.lib.1. & de donatione inter patrem,& filium naturalem,eundem Ro.cons.405.& 509.
b Alex. Sed d.Io.in d.l.in ædib.§.ꝙ filiusfa. tenet, ꝙ ẽt qñ dẽt ad alium transferri,q̃ ad filium,non valet donatio , sed in quantum ad extraneum bñ tenet per rõem l.placet,de acq.hær. Hic adde in simili no.per Bal.in l.hac edictali,in pr. C.de sec.nup.vbi allegat l.Salpitius,qui est bonus tex.s̃.de do.inter vi.& vxo. Adde ꝙ si filius de consensu patris donat bona,in quib.ipse pater hẽt vsumfru. socero ipsius patris,an valeat donatio,vide Pet.de anc.cons.105.Et an filia donans fratrib.hæreditatem paternam sibi obuenturam cum consensu ipsius pr̃is possit mortuis fratrib.ad eandem venire,vide bal.cons.99.lib.3. Et an donatio bonorum aduentitiorum facta per filium,confirmetur morte patris,vide Pau. de cast.consi.127.Et an filia possit donare dotem fratri existenti in eadem potestate,cum consensu patris,vide per Old.consi.26.
c Alex. Sed ꝙ valeat donatio inter vir.& vxo.si agitur vt donatarius donet alteri,& sic contra bar.videtur text.in l.si sponsus,§.concessa,de don.inter vir. & vxo.& in l.profectitia,§.si quis certam,s̃.de iure do. & in l.ꝙ autem,§.fi.cum l.seq.de do.inter vir.& vxo.Et hanc partem contra bar.tenet hic Imo.pro quo vide,quæ no.bal.in simili in l.hac edictali, C.de sec.nup.
d Alex.Sed Imo.hic,& magis communiter doct.dñt hanc rationem bar.falsam.
e Alex.Incipere.Adde bar.s̃.in princ.
f Alex. Sed in hoc vr̃ considerandum per ea,quæ post no.gl.in l.1. s̃.de auth.tut. Et ob hoc dicit dñs Io.in l.in ædib.§.ꝙ filiusfa.j̃.eo.ꝙ distinctio bar.hic potest procedere in aduẽtitiis talib.quorum pater haberet vsumfructum:aliàs secus, vt ibi per eum. Nec videtur etiam filium posse alteri donare patre consentiente,quia patri est concessa administratio aduentitiorum,l.j.C.de bo.mater,non autem perditio. Et sic non intelligitur permissa donatio,l.filiusfa.j̃.e.facit l.fi. s̃.de cur.fur. Et bene facit quod no.bar.in l.frater à fratre,in vlt.char.de cond. indeb.Et ꝙ dictum est, filiumfa.non posse donare aduentitia patre consentiente,nec patrem posse donare consentiente filio,posset procedere si filiusfam.sit minor 25.ann.per not.in l.fi.s̃.de cur.Sed si esset maior. tunc forte posset patre consentiente,& similiter pater volẽte filio,per l.fi.§.filiis autem,C.de bo.quæ lib licet,vt dixi,non possit donare patri,per no.in l.1.de aut.tut,
Adde,quæ posui in proxima pręcedenti apostilla,maxime Pet.de anc.cons.105. Et inquantum vult Ale.ꝙ filius non possit donare patri, per l.1.de aut.tu.adde, ꝙ ibi ipse videtur tenere contrarium,ꝙ imo possit.Pro qua opi.consuluit ang. consi.302.& Ro.consi.595.bal.consi.59.lib.2.ang.consi.144.
g Alex.Imo dicit,hanc dist.non videri bonam,quia etiam isto casu non præsumitur facere animo donandi,nisi appareat d.l si filius, non violando literam, vbi etiam hanc partem videtur sentire bar.licèt Cy.ibi aliter sentire videatur,hoc tamen forte esset limitandum,nisi filius esset diues,& summa esset modica,vel nisi circa alimenta patris fieret solutio vel promissio,per no.per Cy.in d.l.si filius,& e.tit.l.alimenta,& l.virum,de do.inter vir.& vx. & in l.& omnino.ff.de impen. & no.per bar.in l.quæ dotis,s̃.sol.mat.Et ita in hoc casu tantum posset saluari bar.hic ſm Roff.in l.quæ dotis,quia aliàs esset cõtra casum d.l.si filius.
h Alex.Videtur.Vide bal.in l.senium,C.qui test.fac.poss.
Adde ꝙ hanc opi.bar.videtur sequi Pe.de anc.cons.75.limitando,cum filius donat capaci.Sed si filius donaret vxori causa mortis rem patris consentientis.& promittentis per stipulationem tradere post mortem filij,eius vxori,& sic nurui,vult quòd hoc non obstante pater possit illam reuocare.

§.Si pecuniam mihi.

Donatio simpl̃r ꝯditionalis valet cõdõne existente post mortem

mortem donatoris.h.d.Quidam hñt in tex.furente,quidam siue viuente, & si habes furente, facit dubium,qa per furorē reuocatˀ mandatum,vt l.si quis alicui.s.de ac.hæ. Op.de l.sub ɔdõne.j.de sol.Sol.vt ibi.Op.de l.eius qui.§.quas vero.s.si cer.pe.Sol.vt dicā j.prox.§.Op.de l.si ego.§.si res.s.de iu.do.Sol. Qñq; datio, & donatio est simplex, & tūc sufficit ɔdõnem existere post mortē donatoris,vt hic. Qñq; nō est donatio simplex,s3 donatio ob cām, & tūc loqtur l.si ego.§.si res.s.de iur.dot. Cū.n.tunc sit ɔ̃ctus in-
a nominatus,sicut pęnitentia reuocatur,a ita morte.Fallit fauore[b]
b dotis,[c]vt hic patet.S3 qūo est simplex hic:qa est ɔdõnalis,ergo
c nō est simplex.l.1.§.2.s.e.Sed dico,ꝙ ɔditio hic nō respicit commodum donatoris:secus si respiceret commodum,vt s.e.l.1,§.1.

a ADD. ¶Alex.Adde ꝙ fallit,nisi iuratus sit contractus gl.est sing.in d.l.si pecuniam,s.de cond.ob causam,de cuius gl.intellectu veritatem ibi scribam.
b Pom. Ex hoc habes inferre,ꝙ in ɔ̃ctu innominato piæ cāæ,nō est locus pœnitentiæ,nisi quod fallit, Bar.hic refert ad casum mortis,non aūt pęnitentiæ,tñ dictum eius debet intelligi fm legem,q̃ allegat,per ea q no.ipse in l.non solū, §.si liberationis verba, s.de lib.le. & l.si ego,§.si res,q̃ alle.loquitur tñ in casu mortis,nō āt pęnitentiæ. Sed hoc dicit magis clare Bar.in l.si cum fundum,in fi.s.de pac.cui vñr applaudere verba ipsiusmet in d l.si ego,in pr.Et hæc quidē loca Bar.ponit d.Ias.præceptor meus,dū q̃reretur,an in ɔ̃ctu innominato piæ cāæ,eēt locus pęnitentiæ in l.3.§.idē erit,s.de ɔd.ob cām,de quo articulo dic plenē cū d.Alex.l.si pecuniam,e.tit.de cond.ob cām,& hæc no.vide Are.ɔs.123.
c Alex.Dotis. Adde Bal.in l.sicut,in fi.de act.& obl.& in l.mandatum,C.mand.

1 *Mandatum quando morte finiatur.*

§. Sed si quis donaturus.

Mandatū de soluēdo ex cā donatiōis,morte mādantis finitur.h.d.Iste §.ē subtilis:& sic mādatū de numerādo finitur morte.ɔ̃.s.prox.§.Sol.ibi numerauit donās, hic numerari mādauit.Vñ cum numerauit distingue,vt s.prox,cum numerari mādauit,hic vt hoc §.Op.de l.hoc iure.§.si qs dederit.j.e.Sol. vt in gl.& bñ.op.de l.si sponsus. in pr.& l.s3 interim.§.idē Marcellus.s.de do.inter vir.& vxo. Sol. aut ille esset adhibitus à donatario,& perinde erit, ac si esset numerata sibi, secus si ab ipso donatore & numeratore fuit adhibitus,vt hic. Opp.de l.si ego.fm vnā lect.§.si cer.pe.& l.si pupilli.§.1.s.de neg.gest.Resp.aut ratum habuit donatarius añ mortem donatoris,& perinde est ac si esset numeratum:secus si añ mortem nō habuit ratum,vt hic.Nūc venio
1 †ad mām,an mādatum morte finiatur.aOp.de l.si qs mācipiis.§.
a si impubes.s.de instito.So.mādatum vl̃e morte nō finitur,vt ibi, secus in particulari,vt hic.Op.de l.eius q in prouincia.§.quas vero.s.si cer.pe.Sol.aut moritur mādans,& ɔdō madatarij est mutata.& tunc extinguitur mādatum vl̃e.d.l.eius qui.§.quas vero.al's
b secus.Op.de l.illā.[b] C.de don.gl.dicit plenē in l.si qdem.C.de act. & ob.Sed ista est sol.mādatum morte extinguitur,nisi sit mādatū in rem suam,d.l.illam.Op.de l.si quidem.C.de act.& ob,vbi mandatum in rem suam extinguitur morte mādantis.Bř intelligo l.illam,ꝙ finitur morte mādantis,qñ nō hēt hæredem,qa tunç non est ille,cuius noīe agere posset,tunc agitur vtili ex persona sua:se
c cus si hr̃dem habuit.Vlterius[c]op.de l.fundi.circa fi.j.de acq.pos. gl.in ver.ɔstat,hoc notāter soluit, & tene eā mēti. Dicit gl.refert, aut qs mādauit aliqd ad qđ tenebatur de necessitate,& tūc nō extinguitur morte:aut mādat aliqd ad qđ nō tenebatur de necessitate,& tūc extinguitur morte,vt in gl.idem no.in l.eius q in prouincia.s.si cer.pe.& vide istam gl.q̃ incipit,hoc ēt casu ibi,item vř
d nō finiri,&c. Extra gl.op.[d]ad istam sol.de l.si defunctus.s.de pc. vbi mādatū ad iudicia morte finitur re integra.Old.dicit,ꝙ mādatum ad id,qđ hēt necesse pcise facere,nō finitur morte:secˀ si pcise nō cogitur,quia sufficit mādatorem pati,vt aduersarius mittat in possessionē,& sic causatiue.l.satis.de in ius voc. & sic morte finitur.Op.de l.si vero nō remunerādi.§.fi.s.mand.& j.ti.j.l.mortis cā.§.Titia.vbi mādatū nō finitur morte. Gl.soluit ꝙ mādatū qđ cōfertur post mortem, morte nō finitur:vt ibi:secus si dēret fieri
e añ mortē.Op.ad hoc[e] de l.cum pr̃.§.Mæuio.s.de le.2.d.gl.in ver. ɔstat.all.illam l.& ibi dicit melius.Quoddā est mādatū expediendum post mortē,& dic vt dixi.Qñq; est mādatum,ꝙ debet expediri in vita,sed effectus ɔfertur post mortem,vt donatio cā mortis,& tunc distinguitur,aut sciens fuit,aut ignorans.d.l.cum pr̃.§. Mæuio.de le.2.Distinguere ergo potes à teipso, id qđ Cy.tāgit in l.mandatum.C.mand.sed nihil dicit perfectè. Et ex prædictis hēs materiā perfectā.Et ex prædictis apparet intellectˀ l.vlt.j.de sol.

a ADD.¶Alex.An mandatum morte finiatur,vide Bar.plene in l.non solū,§.morte,s.de ope.no.nun.In gratia āt Papæ,an mandatum ad executionem eius expiret per mortem Papæ,recurrendū est ad c.si super grā,de off.del.in 6.quia si gratia erat iam perfecta,non expirat,vt ibi,& Bal.in l.mādatum,C.man.& de mā latius hic per d.Io.& doct.Et adde ꝙ ad pias cās mandatū morte mandantis non finitur,ēt re integra,nec hæres pt reuocare mandatū.Tex.est q non est alibi in Cle.exiui de paradiso,§.in eo vero casu,de ver.sig.fm Bal.in aut.si qua mulier,de sacrosc.eccl.facit qđ no.Bal.l.sicut,in fi.C.de act.& obl.Et adde ꝙ si actus qui mandatur morte mandantis non finitur,tūc ēt non finitur officium procuratoris,fm Bal.& Nic.de Neap.in l.si quidem,C.de act.& obl.de hac mā vide Bar.in l.eius qui in prouincia,s.si cer.pet.per Pet. de anc.in cle.1.in fin.de renun.& bal.late d.l.mādatū,C.man. & sing.p bar.l.si d: functˀ,C.de proc.hic all.ꝙ ēt bal.d.l.mādatū,ꝙ ad pias cās mandatū morte nō finitur,&idem Iac. de bel.in d.l.eius q in prouincia,& ibi plene per eum.Et de hac mā ad intellectum d.l.si quis mancipiis,vide,quæ dixi post Ful.in l.more,s.de iur.om.iu. Adde quando mandatum non extinguatur morte,Bal.consi.49.1.lib.
b Alex.L.illam.Vide ibi & adde bar.in l.1.C.de act.& obl.
c Alex. Vlterius op.l.mita secundum bal.in l.1.C.de act. & obl.nisi mandans decessisset sine hærede,aliàs secus per illum tex.
d Alex.Extra gl,op.Vide bal.in l.fundi,de acq.pos.
e Alex. Vide no.bal.in l.id quod pauperibus,C.de sacrosc.ec.bart.in l.si vero non remunerandi,§.idem Marcellus,s.man.dixi in l.vlt.s.de sol.

1 *Datum ob causam fauorabilem,vel piam,censetur causa finalis in donatione.*
2 *Causa finalis quæ dicatur,& quæ impulsiua.*
2 *Causa cessante quando cesset effectus.*

§. Titio.

Defectˀ cāæ finalis parat donatori ɔdōnē ob cām,secus in defectu cāæ impulsiuæ.h.d. Hēmus declarare,q̃ sit cā finalis,*& q̃ impulsiua. Scđo,an deficiēte cā deficiat effectus,nec Dy.nec alij bene declarāt.Op.de l.si quis pro redem-
1 ptione.C.eo.Gl.dicit ibi sp̃ale.Tu dic†ꝙ vbicunq; datur ob cām
a fauorabilem vel piam,in dubio cā finalis præsumitur a vt nubas, & redimas captiuos,d.l.si quis pro redemptiōe.& l.si ego.in pr.s. de iu.do.Mō q̃ est rō?Dic,ꝙ si detur ob cām fauorabilem,tunc vř velle,ꝙ fiat in salutem animæ,qa forte aliàs nō dedisset.Sed q̃ro,
2 quid in dubio.†Et gl.dicit ꝙ non p̃sumitur finalis.[b]& d.Dy.vř te
b nere gl.cum aliqua adiectione,& ponit dictum suum.& illam ad iectionem ponit in c.decet.ex.de re.iu.lib.6. Cy.tractat in l.generaliter.C.de epis.& cle. Gul.de Cu.in l.si pecuniam.in fi.s.de cōd.
c ob cau.Spec.ti.de dispu.& all.§.post hoc.sed quicquid[c]scribatur, nescitur intelligere.Et rō difficultatis est,quia ęquiuocatio est.tu āt scias,ꝙ est ɔditio modus,& cā in proposito, & oīa ista assumūtur vt cā in ista mā.Aut ergo cā apponitur per modum cōdōnis, & nō est dubium,ꝙ ɔdō est cā finalis, & ea cessante cessat dispositio.l.cedere diem.de ver.sig.& l.q hæredi.in fi.de ɔd.& dem.Fallit in casib.notatis in l.j.C.de insti.per gl.& Cy.& Dy.in c.imputari.ext.de re.iur.li.6.& l.in testō.s.de cōd.& dem.Qñq; cā sumitur pro mō,vt in toto ti.de cond.ob cau.modus assumitur pro cā,vt in oīb.ɔ̃ctib. innominatis,do vt facias,&c. vbi modus assumitur
d pro cā.Et videamus,[d] an modus sit cā finalis,vel impulsiua.Dic, aut modus iste,vel cā respicit vtilitatē alterius,q̃ eius cui datur,vt do tibi centum,vt emas fundum Titio, tunc præsumitur finalis, l.Titio.in pr.s.de cōd.& dem.& l.quib.dieb.in fi.e.ti.&l.si tibi pure.de le.3.Qñq; respicit cōmodum eius,cui datur, & tunc aut ad substantiam actus cā reqritur de necessitate,& tunc cā finalis p̃sumitur.l.sed si mors.§.fi.cum l.seq.s.de do.inter vi.& vxo.qñq; de necessitate non requiritur cā,& tunc aut ille modus respicit cām
e fauorabilem,& piam, & p̃sumitur finalis.l.si ego.[e] in pr.s.de iur. do.l.si qs pro redemptione.C.eo.& hoc vř pro aīa sua facere qui
f donat.Aut nō est fauorabilis[f]cā,& pia, & tūc impulsiua p̃sumiř.
g l.Titio cētum.j.rñso.de ɔd.& dem.Vbicūq;[g]dixi cām finalē p̃sumi,an cessante cā illa,cesset effectˀ,& possit repeti?dic ī vlt.volun. si illa cā p modū modi adiecta,cessat per casum fortuitum,repeti non pt l.si fundum per fideic.§.j.de le.j. Non ob.l.Titio cētum.§.
h Titio genero.ver.s3 cū añ nup.de ɔd,& dem.& ibi dixi in ɔ̃ctib.[h] verò

* ADD.¶Clau.Finalis.Vide ad hoc quod no.bal.in l.vnic.C.quan.non pet.par.
a Alex.Præsumitur.Causa pia facit præsumi,ꝙ aliàs nō esset facturus.Vide quod no.bal.in l.sicut,in fi.C.de act.& ob.& in l.1.C.de fal.cau.adie.leg.
b Alex. Non p̃sumitur finalis. An in dubio præsumatur cā finalis,vel impulsiua, gl.& Io.and.super ea in c.post translationem,§.cæterum,de renun.& in c.& si Christus,de iureiur.ad fi.p gl.in c.his oīb.61.dist.& in c.duæ,19.q.2.bal.in l.1.ff. sol.mat.& vide hic Imo.& bal.post Cy.in l.generaliter,C.de epis.& cle.Et adde,ꝙ gerundium sp facit p̃sumi cām finalem, fm bal.in l.id quod pauperib.C.de epis.& cle.& bal.in l.si repetendi,C.de cond.ob cām,& dicit bal.in l.dictam legem,C.de cond.ob cām,ꝙ fauore ecclesiæ sp præsumitur cā finalis,per l.cum is qui Pamphilum,§.si in ea opinione sit, de condict.indeb.Et ad bar.hic adde bal.in l.1.ad fi.C.de confes.& dicit idem bal.in aut.ex testamento,C.de coll.ꝙ in donatione remuneratoria,facta inter coniunctos,non p̃sumitur finalis cā in dubio,& vide,q̃ not.bal.in l.eam quam,C.de fideic. & quæ dicatur cā finalis, vide bal.in l.1.C.de fal.cau.adie.leg.latè per doct.maxime Imo.in dicto c.post translationem,aliquid per bal.in l.1.ff.sol.mat.per Car.Imo.in c.pe.de cle.co.
c Pau.Sed quicquid.Vide Fel.in c.postulasti,extra de rescr.
d Pom.Videamus.Aduerte tñ ꝙ in dubio,quoties cā respicit commodum merū eius cui datur,ꝙ præsumitur cā impulsiua,& non finalis,text.in l.si mulier,& ibi bar.no.C.de iure do.Et idem est,quotiescunq; lex vtitur dictione, forte,vt est gl.in cle.1.de ap.in ver.forte,de quo ibi Imo.post d.Ant.de but.& d.Abb.in c.qm frequenter,post d.Ant.de bu.extra vt lit.non cont.& vide oīno de dictione,forte,d.Alex.in l.in rōe, §.ꝙ vulgo,in reprobatione d.bal.in l.filium quem habentem,C.fam.erc.s.ad l.fal.& vide Old.consi.5.& Imo.consi.33.
e Ale. Sed d.Io.and.ad l.pe.C.e.vř dicere,ꝙ aut adieci conditionem,vel causam in donatione circa id,quod tu de necessitate tenebaris facere,aut non.
f Alex. In ɔ̃ctib.qñ dicatur datum ob causam finalem,vel impulsiuam,vide l.si mulier,& ibi Cy.& bal.& gl.C.de iure do.vbi ponuntur aliquæ qões in mr̃ia.
g Paris.Vbicunque.Vide Io.consi.107.& Fel.in c.cum nuncius,in 1.no.de test.
h Alex.In contractibus.Vide bal.in l.nec apud,de hær.inst.

verò, si ista cā cessat, repetitio daretur, vt hic, & in to.ti.de cōd.ob
cau. Tertio sumitur cā ꝓprie de pterito. l. dam⁹. ṡ. de cōd. ind. & l.
a si ita legatū. in fi. ṡ. de cōdi. & de. tūc q̄dā est cā legis,ᵃ & ꝓsumitur
finalis. l. cū tale. §. falsam. iūctis ibi no. de cōd. & de. nisi aliud exp̄sse
reperiatur. l. j. §. sexū. ṡ. de postu. ita dr̄ cōiter. sed veritas est, ꝙ gl. in
d. §. falsam. nō dicit de cā, sed dicit de rōe legis, q̄ si h₃ locū, h₃ locum obseruantia legis, & de futuro est, vt l. cum mulier. ṡ. so. ma.
Causa propriè est de præterito. Pone. n. ꝙ non fuit verum, ꝙ illa
Calphurina inquietauerit prætorem, vel ꝙ in persona Gregoriæ
acciderit illud ꝙ dr̄ in auth. de non eli. sec. nub. in pr. Certe non vitiatur dispositio, quia illa impulsiua est. Idem in statutis. Et isto
3 modo assumendo, † vtrum ista causa cessante cesset effectus? Et
dic ꝙ non, d. §. sexum. Si verò accipis causam pro ratione, & tunc
si quæris, vtrum cessante causa cesset effectus: tunc aut est actus
b perfectus, & cessante causa ᵇ non cessat effectus. l. fi. ff. vnde libe.
Aut est actus consummandus: & tunc, aut supersunt reliquiæ, &
non cessat effectus. l. 2. ṡ. rer. amo. & l. ex duob. ṡ. de vul. & pu. & l.
vnius. §. seruus. j̄. de q. Aut nullę reliquię supersunt, & tunc cessante causa cessat effectus. l. fi. vnde lib. & l. generaliter. C. de epi. & cl.
Quædam est cā nominis, & tunc aut apponitur in vltimis volun.
siue in ɔ̄ctib. & dic plenè, vt scripsi de cond. & de. l. demonstratio.
§. j. q. 3. 4. & 6. & per totum. Esset longa lectio. hic omitto.

a ADD. ¶ Ale. Vtrum causa legis præsumatur finalis, adde bar. in extraua. ad repr. ver. nec rō eorum. & ibi per eum qualiter colligitur rō finalis legis, & hic per Im. Et adde ꝙ ēt tunc dicatur cā finalis, qñ ēt est tacita, & nulla alia reddi pt, vt est gl. no. & ibi bal. in l. quamuis, C. de fideic. Et licet dicatur, ꝙ cessante rōe legis impulsiua, non cesset dispositio legis, l. 1. § sexum, ṡ. de postu. tñ fallit ſm bal. in l. & si post tres, ṡ. si quis cau. nisi statuens ñ statuisset aliter, nisi cā impulsiua locum habuisset, facit quod no. in l. tale pactum, §. fi. ṡ. de pac. facit ēt quod no. bar. in l. adigere, §. quamuis, de iure pa. & in l. demonstratio, §. ꝙ aūt, de ɔd. & dem. p bal. in d. l. generaliter, de epi. & cle. p Car. & Im. d. c. pe. de cle. coniu. Vtrum cessante causa cesset effectus, vide hic d. Io. adducentem aliqua in contrarium, an aūt correcta rōe finalis legis, intelligatur correcta lex, vide hic late d. Io. d. c. post translationem, de renun. qui tenēt ꝙ sic, super gl. in ver. cessante, quæ inc. ar. est hic, quod vr̄ verum, quando rō legis non colligitur expresse ex tex. illius l. Et alle. ad hoc in l. 1. ff. de leg. tu. Vide quod ibi dixi, & ad bar. hic adde bal. in d. l. generaliter, C. de epis. & cler. Et quando cessante ratione legis, cesset legis dispositio, vide per Iac. de are. in l. j. sol. ma. & ibi aliquid per Im. & ibi latius per bal. & per omnes, in d. c. post translationem, aliquid in c. cum cessante, de app. per Ray. plene in repet. d. l. j. ṡ. sol. mat. & ibi Cy. qui alleg. gl. sing. secundum eum in d. l. tale pactum, § fi. & dicit bal. in l. de quib. ff. de legibus, ꝙ vbi statutum est potentius sua ratione, ibi non præsumitur impulsiua.

b Paris. Vide eundem bar. in l. 3. §. imperator, q. pe. ṡ. de leg. 2.

LEX IIII.

a Etiam per interpositam. op. de l. si quis argentū.ᵃ §. pe. C. eo. ti. vbi per stipulationem debet fieri: sed per interpositam personam fieri non potest stipulatio. l. j. de ver. ob. ergo, &c. sed dic, ꝙ fit hic traditione, secus si promissione ſm illa tempora. secus hodie, quia nudo pacto, vt d. l. si quis argentum. §. pe. dicetur j̄. e. l. absenti.

a ADD. ¶ Alex. Adde Ro. cons. 486.

LEX V.

1 *Clericus non potest donare meretrici.*
2 *Legari an possit meretrici remissiuè.*

a Affectionis. ᵃOp. de l. j. & ij. ṡ. de ɔd. ob tur. cau. Gl. dicit, ꝙ si fit per tradōnem, nō pt reuocari: sed secus per ꝓmissionē, vt hic in gl. & l. 4. §. sed quod meretrici. de ɔd.
b ob tur. cau. sed ista gl. ᵇreprehenditur per doc. C. de cond. ob tur. cau. l. 2. qa meretrix turpiter facit, ꝙ est meretrix: sed non turpiter accipit, nec per tradōnem, nec per promissionem. Et hoc plus placet ex generalitate h⁹ l. item in specialitate, q̄ est in milite, & minore, vt in hac gl. dr̄. Nec obst. j̄. ᶜ de act. & ob. l. fi. in fi. quia ibi mere-
c trix promisit alteri. & sic turpiter. q. nr̄a loquitur q̄do aliquis promisit meretrici. Op. de d. l. 2. C. de don. inter vir. & vx. sol. speciale
1 ibi in milite. Ric. Mal. dixit, † ꝙ sicut miles non potest donare me-
d retrici, ita nec miles cælestis militiæ. ᵈ quod intellige generaliter in quolibet clerico. Adducebat l. miles. in pr. cum gl. j̄. de reg. iur.
2 Op. aliis modis, vt in gl. Quæro, † an quis possit legare istis mulieribus meretricib. Dic vt l. miles ita. §. mulier in quam. de test. mil.

a ADD. ¶ Alex. Adde quæ dixit Ang. multum no. in l. miles ita, §. mulier in quam, ṡ. de test. mil. ꝙ non valet donatio facta à priuato, concubinæ futuræ, quod no. multum ad limitationem huius literæ: & hoc, quia verecundum est tales habere filios, & vide bar. ibi. Ang. tamen non firmat in pagano.
Adde ꝙ bal. cons. 262. & 267. lib. 2. in facto pro illustris. do. Barnaboue principe Mediolani consuluit, quòd milites huius temporis possunt donare cōcubinis.

b Alex. Im. & Ro. hic tenent gl. contra bar.

c Ale. Vide bar. ibi, & quæ ibi dixi.

d Ale. Clericus non potest donare concubinæ, sicut nec miles, adde bar. in d. l. 2. & in d. l. miles. & in d. l. miles ita, §. mulier in quam, de test. mil. & in l. mulierem, de his quib. vt ind. & Io. and. in reg. si sine culpa, in mercu. Idē dicas in doctore secundum Io. and. in c. de his, de sepul. quod voluit Host. in summa, de donat. §. & cui. Adde quòd non valet donatio facta histrioni, imo repeti potest 36. distinct. c. donare, cum seq. & ad id quod dixi de doctore, dic idem in aduocato. & adde bar. in d. l. miles, in fin. princip. & ibi Ang.

¶ Adde, & limita prædicta nisi tales personæ donarent propter merita, quia si de meritis constat aliter, q̄ per assertionem donantis, valet donatio ſm Pet. de Ancha. qui ita consuluit pro concubina cuiusdam sacerdotis, eius cons. 248.

LEX VI.

1 *Emptio qualiter cognoscatur à conductione.*

Qui saxum. Op. de l. si cum mihi. ṡ. de dol. Sol. ibi antequam sit lapis exemptus, datur de dolo:
a hic postq̄ exēpt⁹, dat̄ in rē. op. ꝙ det̄ ex ɔ̄ctu. so. hodie semp daret̄ actio ex eo ɔ̄ctu: secus ſm ista tempora, quia ex pacto nudo non
1 nascebatur actio. Quæro qualiter † cognoscam emptionēᵇ à con-
b ductione? Et vide gl. declarantem, quę inc. s. predium. Dixi in l. cotem. §. qui maximos. ṡ. ti. j. Quandoq; venit datio principalr: in cōsequentiam venit op⁹ fiendū, tūc est emptio. Qñq; venit op⁹ fiendū: secūdario datio, & tūc est locatio. & hoc vult gl. hic posita. bar.

a ADD. ¶ Ale. Contrarium tenet bar. in l. iurisgentium, §. sed cum nulla, & ibi dixi ṡ. de pac. & vide eum ibi in §. quinimo, adde quę dicatur perfecta donatio quoad hoc vt reuocari non possit, id quod no. in l. Aquilius, j̄. eod.

b Alex. Emptionem. Adde bar. in l. 1. §. 1. in fi. j̄. de superficiebus,

LEX VII.

1 *Donatio causa mortis est improprie donatio: & in statuto non venit appellatione donationis.*
2 *Potestas, cui est datum liberum arbitrium, non potest ius alterius lædere.*
3 *Potestas etiam si potest ad sui facere voluntatem, non potest iniqua agere.*
4 *Potestas, qui nullam iuris solennitatem tenetur obseruare, seruare tenetur ea, quæ sunt iuris naturalis: nec potest reo auferre defensionem, nec testes recipit parte absente.*
5 *Talis potestas potest recipere testes sine iuramento.*
Iuramentum testium potest pacto partium remitti.
Solennitas feriarum inductarum in honorem Dei potest tolli per legem.
6 *Potestas, qui nullam iuris solennitatem seruare tenetur, an poterit admitterę in testes personas à iure probibitas.*
7 *Expensæ in honorem mercatorum factæ per institorem societatis, si iusta ratione factæ sunt, societati imputantur.*
8 *Mandatum speciale de donando dicitur, si dicatur, concedo tibi donare, etiam si non dicatur quid, & cui.*
9 *Causa quæ requirit speciale mandatum fauore mandantis, sufficit exprimi in mandato in genere.* (specialis. 11.
Fallit in aditione hæreditatis, & in casu matrimonij. quia requiritur expressio
10 *Mandatum generale ad petendum rest. in inte. quoties opus fuerit, sufficit.*
Nominatim dicitur fieri, quod fit verbis generalib. non tamen generalissimis.
11 *Speciale mandatum quando requiritur fauore aduersarij, non sufficit causam in genere exprimere sed exprimi debet specialiter.*
12 *Consensus quem præstat pater filio in iudicio, potest vbicunque, & quandocunque & quomodocunque præstari.*

Filiusfamilias. Filius q h₃ liberam peculij administrationem, non potest donare, nisi ex iusta causa, vel ex patris permissione, vel ex qualitate ꝑsonæ aliud præ
a sumat. ᵃ Itē causa mortis donare nō pōt sine expressa pr̄is ɔmissione, vel cōcessione, nisi in castrensi, vel quasi castrēsi. h. d. vsq; ad fi. op. ṡ. ad Maced. l. j. §. fi. gl. non soluit. Dic ſm Dy. ibi, odio fœneratorum. Item dr̄ hic, ꝙ non pōt causa mortis, &c. op. de l. alienatū. §. donationis. j̄. de ver. sig. dicit gl. aliud si profertur à l. aliud si ab
b hoīe. Et sic appellatio donationis prolata à lege intelligitur ᵇ de don. causa mor. quod est notandum propter statuta. S₃ Ia. de Ar.
1 † reprehendit eam, & bñ. quia verba debent intelligi ſm ꝓpriam significationem. l. non aliter. ṡ. de leg. 3. & l. j. §. si is qui nauem. ṡ. de exercit. sed donatio cā mortis, non est proprie donatio, vt ṡ. e. l. 1. ergo, &c. ad d. l. alienatum. rñ. ꝙ ibi ponit̄ genus alienationis, ideo donatio causa mortis comprehenditur. Quæro, quid si est concessum filio à patre, ꝙ faciat testm̄, dic vt in gl. Quæro, quid in aduē-
c titiis. dic vt ī gl. & dixi in l. 2. §. j. ṡ. e. Extra gl. ᶜ † ista l. est no. ad mul-
2 ta. Primo conceditur potestati arbitrium liberum, an possit ius
d alterius lædere. ᵈ Hæc l. in prin. est in arg. quòd non. quod est verum, & plenè examinatur, de verb. sign. in clem. sæpe. vers. non sic tamen

a ADD. ¶ Ale. Adde vltra istos casus filiū donare posse vsuras, & hoc fauore aīæ, ar. gl. in l. præses, C. de trans. Item debitum non liquidum remittere, l. 5 iuris. §. fi. cum l. seq. ṡ. de pac. Item fallit, si remittatur pauperi pars debiti, qui oīa soluere nō potest. l. si plures, vbi de materia, ṡ. de pac. Vide bar. in l. 1. C. de anno. & tribu. li. x Adde ꝙ habēs mandatum cū libera nō possit donare. Pe. de anc. cons. 31. vbi ɔsuluit, ꝙ per procuratorem habentem mandatum à dño, faciēdi transferri in vxorem dñi, debitum annuum, qd̄ h₃ super monte Flor. non dicitur facta donatio ipsi vxori, l₃ mortuus sit dñs, & ante mortem ratam habuerit debiti descriptionem factam in personam vxoris per ꝓcuratorem: quia sicut iste procurator nō habuisset ptātem donādi vere, sic nec ficte, alia al. quæ ibi vide.

b Alex. Intelligitur. Appellatione donationis venit don. causa mor. Dic tamen melius, vt hic per Imo. facit quod no. bar. in l. j. in fi. pr. ṡ. e. & ibi dixi. Adde, ꝙ appellatione donationis in statutis, nō veniat donatio cā mortis, bal. cons. 6. li. 5.

c Paris. Extra gl. Vide Ias. in §. in bonæ fidei, ver. 2. &c. inst. de act. post Are. ibi.

d Ale. Ius alterius lædere: per bar. in extraua. ad repr. in verb. videbitur. & Imol. hic. Et an vigore huius arbitrij possit terminum prorogare, adde Io. in add. in ti. de cita. § sequitur, ver. sed nunquid, & quod no. d. Ant. in c. 1. de const. Et vigore huius arbitrij, an possit contra statutum, vide Pet. de Anch. cons. 157.

* tamen iudex.in gl.in ver.defensiones.vbi allegat bñ. Ego dico,*
ꝙ est casus expressus s̃.de test.mil.l.cum filius.ꝯiuncta l.j.e.tit. qd
3 ĩi†est dictũ,ꝙ ptãs possit facere ad sui volũtatẽ?ᵃ vr̃ꝙ possit iniq;
a agere.l.qdam de le.2.ꝯrium est verũ, ꝙ ẽt tũc dolus vr̃ exclusus.
l.creditor.§.Lucius.ff.man.& est expressum in d.l.cũ fili⁹.iuncta l.
4 1.e.ti.q̃ro,†qd si est dictum, ꝙ ptãs nullã iuris solennitatẽ teneať
obseruare,qd ista verba important? resp. tollitur oĩs solẽnitas de
b iure ciuili:ea vero,q̃ sunt de iure nãli, vel gẽtiũ remanẽt. ᵇ Vnde
cũ de iure nãli,vel diuino,in ore duorũ,vel triũ stet oẽ verbũ,suf-
ficiet de maleficio ꝯstare per duos testes,vt probať de testa.mil.l.
1.& l.diuus.& l.Luci⁹.e.ti.hoc apparet ẽt in restõne nataliũ,ĩ qua
nil aliud fit,nisi ꝙ nõ obstat solẽnitas inducta à iure,sȝ reducitur
ad pristinũ ius nãle,vt j̃.de nat.rest.l.2.& in auth.q.mo.na.effi.le.
§.liceat.Sȝ an tũc reo poterit auferri defensio? Certe nõ,cũ defen
c sio sitᶜde iure gẽtiũ.l.vt vim.s̃.de iust.&iu.&no.ĩ l.pactũ.s̃.de pac.
in gl.mag.ext.de re iu.c.pastoralis.§.cæterũ.ĩ cle.Itẽ an ei⁹ vigore
d poterit testes examinare pte absẽte?dico ꝙ nõ.ᵈqa hoc eẽt aufer
re copiã defensiõis.Itẽ qa hoc nõ lȝ iure gẽt.cũ dicat decretũ nul
5 lo iure licere parte absente iudicare.3.q.9.c.oĩa.& c.abñs.†Itẽ an
e tũc possit recipere testes sine iur̃o,ᵉvel dieb.feriatis ĩ honorẽ Dei?
f puto ꝙ sic,ᶠqa hæ solẽnitates fuerũt inductæ à iure ciuili,*vt di-
* ctũ est,ergo,&c.pterea iur̃m pt remitti pacto partiũ.vt no.ď fer.l.
1.cir.pr.ergo & lege. Præterea solẽnitates feriarũ inductarũ ĩ ho
g norẽ Dei,pñt tolli p legẽ,ᵍ l.puinciarũ.C.de fer.& arg.ꝯ in d.cle.
6 sæpe.de ver.sig.sȝ ibi alia verba sunt.Itẽ an†ptextu istorũ verbo-
rũ poterit admittere ĩ testes psonas à iure phibitas?resp.qdã sunt
testes de qb.ipsa nãlis rõ suspicionẽ hȝ ne falsum dicãt: vt in ini-
mico capitali.vt q ꝯspirationẽ fecit ꝯ me,&iste ñ admitteť,vt ex.
h de sim.ʰc.p tuas.qď bñ pbat.Vr̃.n. phibit⁹ipso iure gẽtiũ.Quidã
i sunt q alia rõe phibẽť pp sui stat⁹ defectũ.Et hic aduerte.ⁱ aut sta
tus ei⁹ est null⁹,ẽt de iure gẽtiũ,vt serui, & dãnati ĩ metallũ, q per
dũt ea q̃ iurisgẽ.sunt,& nõ admitteñť:aut pdũt ea, q̃ sunt iuris ci-
k uilis tm̃ in totũ,vt deportatiᵏ in insulã,vel ĩ partẽ,vt infamis.l.co
gnitionũ.j̃.de var.&extraor.co.& isti pñt admitti,vt pbať de test.
mil.l.neq;.n.§.j.& 2.ꝯiũcta.l.j.e.ti. vbi est casus.Prædicta vera,nisi
verba statuti aliud inducerẽt.qd.n.si diceret,nõ obst.solẽnitate iu
risgen.dũ tñ de maleficio ꝯstet ltĩme.Et p hoc qd ďt, ꝯstet ltĩme.
in pbatiõe reqriť ordo iuris,lȝ ĩ alio pcessu sec⁹.Scďo est no.hęc
7 l.ad†q.q̃ habui de facto. qdã institor ppositᵒ ĩ hac ciuitate à qua
dã societate de Flo.cũ pleno mãdato,imputabat societati quasdã
l expẽsas factas ĩ honorẽ mercatorũ,q secũ ꝯhebãt.certe põt,ˡsi iu
8 sta rõe fecit,vt hic,cũ ꝯcor.†Tertio facit,ᵐtu vides hic, ꝙ in do-
m natione reqriť mãdatũ,siue ꝯcessio spãlis,& tñ sufficit si dicat:cõ
cedo tibi donare,ẽt si nõ exprimat qd,& cui.& est no. & vr̃ ꝯ l. si
qs mihi bona.§.iussum.s̃.de acq.hę.ꝯ id qď no.p Cy.C.ẽt p proc.
cãm ĩ ĩte.rest.agi posse.l.j.vbi ďt,ꝙ nõ sufficit dicere,facio te pcu
ratorẽ ad petẽdum restõem,ĩ quo op⁹ fuerit,sȝ debeo exprimere
9 cãm.Dic ergo,†qñq;reqriť spãle mãdatũ fauore mãdãtis:qa l.nõ
psumit cũ gñali mãdato hoc voluisse ꝯcedere,& tũc sufficit cãm
q̃ reqrit spãle mãdatũ,fauore mãdãtis exprimi ĩ gñe,vt hic.Et fa-
citqď not.s̃.de pc.l.pcurator.& C.qď cũ eo.l.si expssim.& de of.
vic.c.2.& 3.li.6.& de pc.c.q ad agẽdũ.e.li.& in cle.nõ põt.de p-
n cu.Fallit in aditiõe hr̃ditatis,ⁿ pp magnũ periculũ,qď ibi vertiť,d.
l.si qs mihi bona §.iussum.vbi reqriť particularis expressio,p eum
modũ q ibi dr̃. Itẽ fallit in cã mr̃imonij simpľr pp magnũ piculũ.
10 l.gñali.de ritu nup.aľs rľr ꝯ.Vñ dico,†ꝙin cã restõis sufficit dice
re,ad pet.rest.quoties op⁹ fuerit.Itẽ ĩ similib.in l.nõ solũ §.fi. & l.
Põp.ĩ pr.de pc. ad qď facit, qa dr̃ fieri noĩatim, qď fit istis verbis
o gñalib.l.titi⁹. ᵒĩ pr.de li.& posth.nõ tñ sufficit fieri verbis gñalissi-
11 mis,vt ibi pȝ.Qñq;†reqriť spãle mãdatũ principaľr ĩ fauorẽ ad-
uersarij,q dubitat ne dñs postea reuersus dicat,se de hoc nõ ĩtel-
lexisse:&sic aduersari⁹dãnificeť,&tũc reqriť,ꝙexprimať spãľr,nõ
p sub gñalitate,vt s̃.ad treb.l.p qui ita.§.1.& extra de elec.c.pcura.

* ADD.¶Clau.Ego dico.Vide aliquid per Pau.de Cast.in l.certo generi,§.1.s̃.de ser.rust.prædio.

a Ale.Bene faciunt,quæ dixi post bar.in l.si sic,in pr.de le.1.Et istis adde bal.in l.si quando,in pr.C.de inof.test.& in l.si quis maior.in pr.C.de transf.ver.quid si est datum liberum arbitrium,&in l.prolatam,C.de sen.& ibi etiam si dcm̃ fuit,omni subtilitate omissa,& hic adde bal.in rub.C.de pæ.iu.& doc.in c.1. de consti.Et an vigore huius arbitrij possit contra casus rigorosos decidere,Inn.ꝙnõ in c.1.de const.& bar.in l.j.C.de le.& bal.in l.j.s̃.de iust.& iu.& in l.iustitia.e.ti. Adde bal.in l.libertas,de sta.ho.& in l.1.post bar.C. de sacr.eccl.5.q. Et per hoc infertur contra id,qď dixit bar.in l.5.s̃.man.Item an vigore hui⁹ arbitrij possit damnare ad perpetuum carcerem:dr̃ ꝙnon,arg.l.incredibile est,C.de pę.&hic d.Io.& Pau.de Cast.& ang.in l.si à milite,§.2.s̃.de test.mil. Quid si causa committať sola facti veritate inspecta, vide do.de Rota.deci.53. aliàs 33.Et vide qď no.bal.in d.l.prolatam,& in l.nemo iudex,C.de sent. vbi quid si ꝯmittať cã de veritate &iustitia.Sȝ qd si ꝯmittať pure,& simpľr?Per hoc non vr̃ tolli ordo iuris,per id quod legitur in c.dilecti,de iud.vbi doc.& in cle.sæpe,in gl.p bar.in extraua.ad repr.in verbo,simpľr.Idem si committatur secundum rei veritatem agnoscendam,ſm d.Io.in d.c.dilecti,& in dubio, nisi apparenter aliud constet, non præsumitur ꝙ fiat commissio in modum inquisitionis, sed in modum iudicialis commissionis, & ista est magis cõis opi.doctorũ in c.exhibita, de iud. & in spe.ti.de inquisi.§.j.ver.sȝ qd si ĩ lr̃a.Ad oĩa ista vide in §.bonæ fidei.insti. de act.& Rom.in rub.de arb.itẽ si ptãs hȝ arbitriũ,non põt lædere enormiter, ſm bal.in rub.de pœna iud.inst.Itẽ si statutũ ďt,qď ĩ homicidiis Ptãs hẽat arbitriũ de iure,& de facto pcedẽdi an vigore h⁹ arbitrij poterit occidere bãnitũ?Et dic qď non,per l.q̃uis,de transf.bal.in l.decurionum,C.de infamib.& ipse no.in l.&si seuerior,in pr.& in l.vbi pactũ,C.de transf.in fi.& ibi dixi,ꝙ bñ posset pcedere,lȝ accusator nõ esset idoneus;adde no.in c.j.de hom.& gl. in cle. sæpe, in verbo,defensiones,Quid si dať arbitriũ ꝙ pcedat ſm æquitatem,nõ attento iuris rigore,an poterit pcedi,& de facto,& de plano,vide Ia.Bu.in l.pperandam,in pr.C.de iu.eũdẽ in l.nec q.cq̃,§.vbi decretũ,de of.proc. & leg. & in l.obseruare,§.pficisci,vbi oĩno vide bal.in materia.Vnũ no.perpetuo,ꝙsi qs petat cãm ꝯmitti summariè, &c.Itẽ nõ seruatis terminis, vel siľr:& Papa simpľr in signatura ꝯmittat,audiat talis,& iustitiã faciat,& nihil de petitis cancellauit,videnť oĩa petita ꝯmissa,ita no.tenẽt do.de Ro.sua deci.89.q̃ inc.itẽ si peratur,&c.all.tex.in c.j.de resc.&ibi hoc referũt doc.maxĩe Mod.Sȝ mihi vr̃,ꝙob stet alia decisio eorũ,q̃ retuli,in l.fi.in fi.apostillæ magnæ,C.si ꝯ ius vel vti.pu. Vltra prædicta vide de arbitrio no.p bar.in l.ambitiosa,de decr.ab ord.fac. & in l.pñti,§.j.de his,q ad eccl.ꝯfu.Et qd si ꝯmittať de facto,dixi in l.j.s̃.de infa.
¶Adde qd importent illa verba sola facti veritate inspecta,Ro.cons.519. Et qd si statutũ dicat, ꝙ iudex,put voluerit ẽt de facto possit se informare,vide p eũdẽ cons.146.&vide ẽt Pau.de Ca.hic,cũ dr̃ ꝙPtãs nullã iuris solẽnitatẽ teneať seruare.Et statutũ dãs liberũ arbitriũ in pcedẽdo iudici quaľr intelligať,vide Pe.de anc.cons.146.& qd si statutũ,vel rescriptũ dicat summariè pcedẽdũ,vel iuris ordine ptermisso,vide spe.in ti.de of.om.iu.§.postremo,ver.6.cir.fi.vers.

b Ale.Adde ꝙ vigore huius arbitrij non poterit condemnare,nisi sibi constet,vt iudici,&c. Ita bal.in l.milites,§.j. de test.mil.& vide q̃ no.bal. in l.si pro ea. C. man.nec poterit torquere sine indiciis ſm Pau.de Lea.in commen.c.grauis,de depo.Et vide de istis plene per Rom.in rub.de arb. maxime in 7. q. Et dicit bal. in l.j §.ait prætor,de iure deli.ꝙ lȝ iudex habeat arbitrium,tñ tenetur expedire cãm intra tempus,& per bar.l.in lege,ff.loc.& bal.in d.l.obseruare, §.proficisci,de of.procon.in l.j.& ibi ang.C.de test.mi.Et adde,ꝙvigore dicti arbitrij bene forte poterit omitti lex,quæ fundat se in iuris apicib.l.si fideiussor,§.quædam,ff.man.& ꝙ ibi Bar.& in materia huius arbitrij adde no.per bar. in l. 1. de test.mil.& bal.in l.milites,C.e.tit.& bal.in l.neganda,C.qui accu. & quod not. bart.in d.l.ambitiosa,j̃. de decr. ab ord. fac. & quod habetur in c.exhibita, de iud.& vide do.abb.in d.c.dilecti,de iud.

c Ale.Adde bar.vel bal.in l.j.de test.mil.qui dicit, ꝙ est de iure naturali. Dixi post bar.in extrauag.ad repr.adde abb.cons.94.lib.2.Vide Pan.in c.j.de cau.poss. & propr.cum add.ibi positis.

d Ale.Facit quod dixi post bar.in l.diem proferre,§.si quis litigatorum s̃.de arb. potest tamen dare licentiam iudici,vt recipiat parte non citata bal.in l.si quando,C.de testib.& idem ang.in l.milites,C.de test.mil.

e Paris.Vide Geor.Na.ĩ cle.sæpe,§.nõ sic tñ,de ver.si.Ro.cõs.20.tȝ opi.bar. Barb. ĩ c.dilecti,de iud.vide Mod.post bar.hic,vide lati⁹ ias.ĩ l.admonẽdi.ff.de iureiu.

f Ale.Contrarium tenet hic Imo.per cle.sępe,de ver.si.&per no.per bar.in extrauag.ad repr.in verbo,sine figura.Et cum opi.Imo.est bal.in l.milites, C. de test. mil.& in l.presbyteri,C.de epis.& cle.& vide in cle.2.de testi.& bal.in l.solam, C.de testi.in fi.cum bar.tamen hic tenet Pet.de anch.in d.cle.sæpe.
¶Adde,ꝙ bar.seqtur Ro.cons.20.vbi all.Lap.ita tenere alle.22. & 23.sub rub. de ver.si.tñ contra facit quod voluit aug.de ancho.in li.de potestate eccl.q.57.art. vlt.ꝙ Papa non potest facere,ꝙ dictum testis valeat absque iuramento, quia illud de iure diuino fuit inuentum,cum Laban iurauit Iacob, vt hr̃ in Gen.&hoc dictum tanquam notabile refert & sequitur fel.in c.constitutus,extr.de rescr.

* Clau.Inductæ à iure ciuili.in ꝯrium vide fel.in c.constitutus,extra de rescr.

g Ale.Tolli.Idem bal.per illam gl.in l.quadraginta,C.de fer.Cum bar. hic tȝ Pet. de anc.in cle.sæpe,& bal.in l.milites,C.de test.mil.& ꝙ statutum possit eas tollere,tenet bart.in trac.repræs.in 4.q.9.quæstionis pr.per d.l.prouinciarum.
¶Adde ꝙ bal.cons.317.inci.ista captura 4.li.dicit hæc verba,in fi. & licèt statutum, seu pactũ dicat summariè;& de facto non intelligitur tollere ferias in honorẽ Dei inductas,cle.sępe,de ver.sig.&l.ex quacunq;,in fi.ff.si quis in ius.&c.

h Ale.Itẽ nec surdus,nec mutus ſm Inn.de rescr.in c.sciscitatus,nec furiosus, ſm ang.de iud.in l.cum furiosus,an autem possit admittere inimicum reconciliatum.Ro.aliàs Imo.hic ꝙ non,per no.per Inn.in c.cum I.&A.de re iud.in l.præscriptione,C.si contra ius vel vti.pu.An autem possit admittere testem, sine cã deponentem,vide bal.in l.si non speciali,C.de test.qui voluit ꝙ non.& in l. solam,in fi.C.de testi.Adde, an inimicus reconciliatus possit esse testis. Ro.cons. 186.& quantum ad propositum apostillæ potest dici ꝙ si inimicus est de nouo reconciliatus,non dȝ iudex illum admittere,per ea quæ voluit Io.an.in add.ad spe.in ti.de iud.§.superest.ver.id quoque notandũ.aliàs secus, & ita loqť Inn.

i Paris.Vide in c.dilecti,de iu.vbi late Barb.Et an isti possunt admitti, vide abb. in d.c.dilecti,ver.circa hoc quæro,de iud.& Pet.de anch.in c.fi.de hær.in 6. & Nat.in cle.sæpe,§.non sic tamen,de verb.sig,

K Ale.Vt deportati.Imo.hic tenet contra bar.Hug.ꝙ nec isti testes possint admitti maxime per d.l.cle.sæpe,cum ibi no.sed Pet.de anch.ibi tenet cum bart.

l Ale.Scripta per bar.hucusque sequitur Pet.de anch.per omnia in d.l.cle.sæpe.

m Ale.Adde bar.l.illud.s̃.de min.& qď no.in l.j.§.inter filiũ,in fi.de fal.&vide bar. in l.q bona,§.si alieno,de dam.inf.Idẽ tȝ Io.and.in c.q ad agendũ,de procu.in 6.& bal.in l.gñali,de ritu nup.& facit qď no.bal.in l.j.de sacr.eccl.vbi dicit sufficere gñalẽ licẽtiam datam filio,ꝙ testetur ad pias causas in repe.Adde bar.in l.2.§.finãt,C.de iur.cal.& bal.post gl.in l.4.§.quæsitum,s̃.si quis cau.per Cano. in c.corã fęlicis,de rest.in integ.per bar.cons.inci.in causa Statij procuratoris.

n Alex. No. quando acquisitio vel actus potest esse multum periculosus, semper requiritur speciale mandatum,& ita etiam sequitur Io.de Imo.in l.per procuratorem,de acq.hær.

o Ale.Vt l.titius.Adde no.per bar.& doc.in d.l.titius,hic allegata.

p Ale.Vult hic bar.quòd in casu illius §.requitatur speciale mandatum;quod ille tex.non videtur probare,Sed potest saluari bart. quòd videtur satis probari ex mente l.si quis mihi bona,§. iussum, de acq.hære.quam inducas vt hic latius per do.Io.de Imo.& eundem in d.l.per procuratorem.

tor.li.6.&cle.non p̃t.de ꝓc.Iō.n.ibi exigit̃ ita exp̃ssum mãdatum,
* ne domin⁹ postea dicat se non sensisse, vt euitet pœnas positas*
ext.de elec.c.j.§.fi.in 6.Quarto vides hic,ꝙ in don.cã mor.req̃rit̃,
ꝙ hoc exprimatur.Facit ad id qđ dicetur.j̃.ti.j.l.tã his.§.j.Quinto
vides, ꝙ non est necesse ꝙ hæc expressio fiat in ipso actu donõ-
nis,sed ante sic,ẽt per nuncium,vel ep̃lam,vt s̃.de ac.hę.l.si qs mi
12 hi bona.§.iussum.sic facit† ꝙ consensus,quem p̃stat p̃r filio in iu-
dicio,vt possit consensum talem p̃stare,vbicunq;, & q̃ncunq;,&
quocunq; modo.pro hoc facit optime l.honores.j̃.de decu.§.fi.
a ADD.¶Clau.Adde Bar.consi.83.incī.in causa Statij procuratoris,lib.1.

LEX IX.

In ædibus. Qui donat habitationem,videtur donare mercedem,h.d.Bar.

1 *Donatio est contractus nominatus,& habet elegans nomen.*
2 *Donatio est contractus stricti iuris.*

a §.Ex rebus donatis. aIste est no.§.& in Gl.mag.legit̃ duob.mod.& iõ pp diuersitatẽ lecturarũ nõ summo. Op.de l.videam⁹.§.ex cã s̃.de vsu.So,
à tpe moræ in ↄ̃ctib.bonæfidei fructus dẽntur.s3 donõ est stricti
iuris.iõ post lit.contẽ.l.cũ fundus.in pr.s̃.si cer.pet.plene in l.si fi-
1 lius.§.fi.de ver.ob.Op.de l.Nesenni⁹.§.j.de re iu.So.vt in gl.† q̃ro
an donõ sit ↄ̃ctus noĩatus? Gl.dicit ꝙ olim erat ↄ̃ctus innoĩatus,
b hodie bnoĩatus,cũ solo ↄsensu ↄ̃hatur,vt no.in l.fi.s̃.de ↄd.ob cã.
& l.iurisgẽ.§.j.de pac.& C.de ↄd.ob cã.l.2.& l.pacta.s̃.de ↄ̃h.emp.
Iac.Bu.in d.l.2.C.de cõd.ob cau.dicit,ꝙ olim erat ↄ̃ctus innoĩat⁹,
& ẽt hodie.Nã l3 ↄtingeret,ꝙ ↄ̃ctus,q celebrãtur cõsensu essent
noĩati,nõ tñ hoc erat ea iõe,qa ↄsensu ↄ̃hebãtur.iõ,&c.Alij doc.
dñt,ꝙ olĩ,& hodie erat ↄ̃ctus noĩatus.qa donõ est nomẽ elegãs,
vt dr̃ in l.2.C.de ↄd.ob cau.p Cy.qđ placet,qa ille ↄ̃ctus,q nõ stat
in noĩe gñis,dr̃ noĩatus, vt no.C.de re.pm sup rub.s3 hic ẽ hmõi.
ergo,&c.p̃terea in ↄ̃ctib.innoĩatis loc⁹ ẽ pnĩæ.l.si pecuniã.de ↄd.
ob cau.sec⁹ in donõne,vt j̃.e.l.Aristo.ergo nõ est ↄ̃ctus innoĩat⁹.
p̃terea,si donõ fiat p stip̃lõne,ↄstat ꝙ est ↄ̃ct⁹ noĩatus.l.2.in fi.s̃.đ
pac.Aut fit tradõne,& sic re & idẽ cũ hẽat elegãs nomẽ:& statim
cũ est,h3 effectũ.ergo,&c.vt dr̃ ĩ ↄmodato & deposito.s̃.de pac.
2 l.iurisgen.§.j.in gl.† Quæro,an donõ sit ↄ̃ctus bonæfidei hodie.
Hug.ꝙ sic,vt hic p3 in gl.qđ nõ placet.l.cũ q.j̃.e.& ibi dicã.Et cũ
circa hũc ↄ̃ctum talis mutõ nõ reperiat̃. Præterea nõ seq̃tur.ↄ̃ct⁹
est noĩatus:ergo est bonæfidei.Qđ p3 ex eo qđ dixi de stip̃lõne,
q̃ ↄstat esse stricti iuris.l.ↄsensu.de ac.& obl.Inst.de obl.q̃ ex ↄsensu.in fi.Præterea nõ seq̃tur,cõsensu ↄ̃hitur,ergo est bonæfidei,vt
p3 in ↄ̃ctu emphyteutico.C.de iu.emph.l.j.& tamen non numetur ille,vel iste contractus donationis in §.actionum.Insti.de act.
& sic est stricti iuris.in don.causa mor.dicam j̃.eo.l.cum qui.
a ADD.¶Alex.Iste tex.non hẽt locum qñ fructus essent pendentes,qm̃ donationem non augerent,quia fructus dicuntur pars rei,l.fructus pendentes,s̃.de rei
ven.& l.fi.§.fructus,j̃.q̃ in frau.cre.& no.quia istum tex.cum gl.ẽt alleg.Bal.in
in l.fi.C.pro donato,ꝙ fructus augent donationem,ẽt quo ad insinuationem.
b Alex.Io.de Imo.secutus d.Franc.de Ramp.in rep.l.2.de cond.ob cau.tenet ꝙ&
olim,& hodie sit contractus innominatus,hodie tamen secundum ipsos habet
effectus nominatorũ,qa oritur actio ex ea.olim sec⁹,de quo hic late per eum.

§.Quod filiusf. Duas h3 p̃tes.& lege totũ ĩ p̃re,& filio. si filius donat noĩe p̃ris ip̃e p̃r vr̃
donare.h.d. 1.pars.& hoc siue incipiat à ꝓmissione,siue à tradõne,& siue res sit p̃ris,siue filij,vt plene dixi.s̃.l.ij.§.j. Itẽ si filius donat rem p̃ris noĩe ipsius filij Titio, ipse filius donare vr̃ illi Titio,
& p̃r filio.Et si opponitur,ꝙ inter p̃rem,& filium nõ cadit donõ,
dic vt plenè dixi s̃.l.2.§.1.Vel intellige hoc s̃m respõsum in duob.
extraneis,& tunc non habet dubium in do.cã mor.Dic vt s̃.e.l.2.

a §.Donari non potest. Op.de sol.l.si debitor.So.vt in gl. aDemum op.& videtur,quòd titulus pro donato non habet locum.Sol.vt in Gl.
a ADD.¶Alex.Vt in gl.hæc est gl.sing.ꝙ donatio rei alienæ non requirit insinuationem,De quo Bal.plene in l.post mortem,C.de fideicom.

LEX X.

1 *Donatio non est perfecta,si existens in domo dicat,dono Titio fundum.& ille*
hoc audito,dicat,hoc mihi placet.
2 *Electum in potestatẽ à ciuitate,an ciuitas possit reuocare antequam acceptet.*
Ius an acquiratur electo ex electione.

a Absenti. aRes donata non acq̃rit̃ absenti p seipsum,s3 per
b suũ seruũ,si tradẽs hoc agat. bh.d.† Quid si ego cĩ
1 domo exĩstẽs dico,dono Titio fundũ,ille audito hoc,dicit, hoc
c mihi placet,an erit p̃fecta donõ? Dic ꝙ nõ,qa nõ interuenit nuncius,vel ep̃la,vt no.j̃.de act.& ob.l.ex ↄsensu.& s̃.de ↄ̃h.emp.l.j.ĩ
fi.Facit qđ no.C.de sacros.eccl.l.illud.& de pec.le.l.si peculium §.
2 pe.Item finis l.facit ad id qđ dicã j̃.e.l.q mihi donatũ.† Inducit̃ in
d ar.ad q. dPerusini elegerunt quendam in P̃tãtem,q̃ritur an Perusini possint eum reuocare antẽq̃ acceptet, vel illi sit quæsitum ius,
adeo ꝙ nõ possit fieri reuocatio? Iac.de Bel.disputauit q.istam in
ciuitate illa.& ꝙ non possit reuocari,facit c.cum inter.& c publicato extr.de elec.Præterea,ex sola electione qs hẽt ius,vt no.in l.
priuatorũ.C.de iu.om.iu.Facit de ↄd.& dem.l.publi⁹.in pr.& qđ
ibi not. In ↄ̃riũ,ꝙ possit reuocari vr̃ ista l.& l.q absenti.in pr.j̃ de
ac.pos.Facit qđ dicimus de mãdato,qđ reiecta voluntate mãdantis reuocatur,vt l.si pecuniã.in pr.de ↄd.ob cau.Insti.man.§.mandatũ.Iac.de Bel.soluit anteq̃ acceptet hoc mõ.Quædã est electio
q̃ perfectè ad eligẽtes nõ spectat,vt canonici dẽnt eligere ep̃m,&
confirmatio spectat ad Papam,& tunc canonici non p̃nt reuocare,vt in c.cum inter.& c.publicato.ext.de elec. Q̃nq; electio tota
spectat ad eligentes,vt ciuitas ad q̃ spectat tota electio p̃tãtis,põt
p̃tãtem reuocare.ar.eius qđ dr̃ de mandato,vt s̃.e.l.2.§.s3 si qs donaturus.Sed istud vr̃ ↄ̃ c.si tibi absenti.ext.de p̃b.lib.6.Quid dicã?
Vt declarem istum passum.& vtrũ ex electione acq̃ratur ius,iura
variare vñr.Nã q̃dã iura vñr velle ꝙ p solã electionẽ acq̃ratur ius
electo,l3 nõ administratio,vt in aut.de defen.ciui. §.interim.& l.
Publius.& qđ ibi no.de ↄd.& dem.& l.priuatorũ.C.de iu.om.iu.
& ibi gl. Quædã iura vñr req̃rere p̃ntationẽ & acceptationẽ.l.fi.
C.de dec.li.x. Pro hoc facit l.vlt.C.de ↄsul.li.12.& ibi no.Quædã
sunt ll.q̃ vñr requirere p̃ntationem & acceptationẽ.& ꝙ incipiat
gerere,qđ vr̃ rl̃r vt no.Inst.q.mo.ius pat.po.sol.§.filius. C.de epis.
& ele.aut.sed ep̃alis. & in corp.aut.vñ sumitur ↄsti.q̃ de dign.§.1.
vbi tex.& ibi gl.& in aut.de admi.§.pe. Et pro decl̃one horum,&
p̃ntis q̃st.dicas,ꝙ q̃dã est electio,q̃ spectat ad municipiũ,qđ de necessitate cogitur qs subire, & tũc ex electione acq̃rit̃ ius absenti,
& ignorãti.l.illud.& l.2.s̃.de tu.& cu.da.ab his. S3 illud i⁹ nõ p̃iudicat sibi,si nõ administrat,nisi à tpe sciæ.l.& si scisses.C.de adm.
tu.& l.q dã decedens.s̃.de adm.tu.vel à tpe,quo cœpit esse notum
publice,vt vr̃ tẽre & innuit gl.in d.l.tutor.C.de peri.tu. & de isto
loq̃t gl.q̃ ẽ in l.priuatorũ.nã officiũ defensoris subit ps de necessitate,sicut tutor,vt in §.interĩ.in aut.de defen.ci.& isto casu cũ absenti sit ius q̃sitũ.licèt non administratio.donec sibi traditur.l.vl.
§.fi.C.arb.tut.non p̃t reuocari,& alius eligi.C.in qb.cau.tu.hab.p
totum.Et idẽ dico de electis ad aliqua officia in ciuitatib.Quod-
e dã est offĩn qđ defertur alicui evoluntariè,isto casu, aut ille q elegit,elegit ex necessitate,& facta electione nõ p̃t variare.d.c.cũ inter.& d.c.publicato.& c.si tibi absenti,ext.de p̃b.lib.6.& c.gr̃a.de
rescr.li.6.Est.n.funct⁹ offõ suo semel eligendo. l.iudex.j̃.de re iu.
f s3 electo nullũ ius acq̃ritur, fnisi acceptatione facta,vt d.c.ꝓbat̃.
Et sic loquũtur oĩa iura p̃dicta,q̃ req̃rũt acceptationẽ.C.de ↄsul.
l.fi.li.12.cũ suis alle.& illa iura q̃ requirunt ꝙ incipiat gerere quo

a ADD.¶Ale.An insinuatio possit fieri alio abñte,adde Bal.in l.1.C.e.tit.ibi dicit
ꝙ non,qa non interuenit nuntius,vel ep̃la,&c.ↄ̃rium tenet bald.in l nec ambigi,C.e.vide bald.in d.l.illud. Adde ꝙ indulgencia,vel restõ acq̃ritur absenti
sine nuntio,s̃m bar.in l.fi.C.de sen.pas. Adde,ꝙ vbi ↄ̃ctus celebrat̃ p ep̃lam,nõ
sortitur effectũ añ p̃stationẽ ep̃le.bal.in rub.C de dot.ꝓm.Adde ẽt,ꝙ donõ tacita non requirit p̃ntiã alicuius,bal.in l.3 §.fi cũ l.seq.p illũ tex.s̃.de ne.gest.an
ãt acq̃ratur à die sciæ,bar.in l.fi.s̃.de ↄst.prin. Adde,ꝙ Ro.consi.295 ↄsuluit ꝙ
donatio possit fieri absenti absq; eo,ꝙ interueniat nuntius, vel ep̃la,dũmõ in
sciam donatarij p̃ueniat aliquo mõ.vide oĩno. Et an cessio possit fieri absenti,
nõ interueniẽte nũtio,vel ep̃la,vide Io.an.in addi. Spec in ti.de ces.act.§ ↄ̃ñs,
vbi dicit Pet.de Cor.disputasse,hanc q.& determinasse ꝙ nõ,de quo p bar.vide in l.cãæ s̃.de ꝓc.an ãt priuilegium ciuitatis acq̃ratur absenti ignoranti,v.đ
bald.consi.299.incip.statuto Placentiæ cauetur lib.3.in Brixiæ impressis.
b Pom. Hoc agit.Vide Alex.consi.132.vol.4. & in l.2.C.de pac.vide q̃ posui in d.
l.illud,& Im.cons.8.& in 2.dub.& Car.cons.35.& Are.consi.17.& in simili,398.&
129.Quid ãt si fiat absenti per ep̃lam,vel aliam scripturam donatio,& nũquid
ratificetur,si moritur donator,an poterit postea etiam ratificari, vide Ale.cõs.
23.vo.5.Et vide Ro.cons.353.in 4.dub.vbi ponẽs aliqua ad rem sequitur hic bar.
dicens non valere donationem factam per epistolam,& vide nonnullas remissiones factas per bar.in c.relatum,de of.deleg.
c Barb.Ego.Adde quod no.in l.ex consensu,j̃.de obl.& act.& q̃õnem quam format Bal.in l.2.C.de lib.& cor.lib.& Ino.in l.4.§.Cato,in fi.de verb.ob.
d Alex.Adde Bar.& qđ ibi dixi in l.ex eo tpe,de test.mil.s̃.& p Io.an.in c.publicato,de elec.in 40.& 41.q.& per Pau.de Cast.in l.cum furiosus, s̃.de iu.Iac.de
bel.in aut.de coll.§.ad hoc prohibemus, in disput.ibi posita. Et q̃rit not.Bal.in
rub.C.de ↄdi.ob tur.cau.q dã tpe quo est inhabilis ĩbursat̃ ad offm̃.q tpe quo
extrahitur est habilis,& vr̃ tenere ꝙ repellatur.Adde ad hanc mãm Ro.ↄsi.117.
e Alex. Adde not.per Bar.in l.quoties,§.data igitur optione,j̃.de opt.leg.Sed an
per postulationem,vel nominationem quæratur,vide per docto. in c.bonæ,de
postul.præl.Et ad no.hic per Bar.bene faciunt notata per eundem in l.Labeo,
s̃.de iureiu.quod no.in c.quia in cunctis,de conces.præb.in 6 Et faciunt hic notata ad ea,quæ referuntur per Mod.in l.qui absenti.j̃.de acq.pos.vbi vide,
f Alex.Sed an p p̃ntationem res dicatur desinere esse integra,vr̃ ꝙ sic p no.in c.
bonæ,2.de post.pla.Sed in ↄ̃rium vr̃ hic casus, & in c.1.de ↄces.p̃b in 6.& j̃.de
acq.pos.l.qui absenti,de quo vide hic per d.Io.qui respondet ad d.c.bonæ.
¶Adde ꝙ ista lex inducit̃ p Pau.de Ca. ad q.si aliquis fuit delegat⁹ iudex inter
aliquas partes,an sibi sit acq̃sita iurisdõ añ p̃ntationem rescripti.Et ↄcludit,ꝙ
sic ẽt de iure canonico, & ꝙ de iure ciuili sit acq̃sita iurisdõ all.l.cũ furiosus,
s̃.de iud.exercitiũ ãt literarũ ñ acq̃rit añ p̃ntationẽ,ar.l.q̃ro,j̃.đ eo q ꝓ tu.qđ
ẽt de iure can.idẽ sit,dicit canonist. ita tẽre p c.sup eo,de ap.& p gl.in c.cum
olim essem⁹,de priui.l3 Inn.in c.ex ↄqõe,de rest.spo.tẽat ↄ̃riũ,& Cy.in l.mãdatum,C.mand.Itẽ inducit ad q̃õem,an ꝓcurator absens ↄstitutus statim sit procurator,anteq̃ hẽat mandatum, & ↄcludit,ꝙ ante nullo mõ sit procurator,q̃
sit notum ipsi procuratori,& ita refert ↄsuluisse Bar.& qđ idem voluit Spe.ti.
de proc.§.1.ver.quid si mĩstrm,Arch.in c.2.de proc.in 6.& Fed.de Sen.consi.23.

ad alium

a ad alium effectũ loquuntur, s. quo ad pceptionẽ salarij [a] vt d. aut. de adm. vel quo ad hoc vt liberet à cõdõne casuali, & aliis ll. alle.
b Si vero eligat nõ de necessitate, tũc anteq̃ acceptet, pt reuocare, [b] vt hic. & l. 2. §. s3 si qs donaturus. & l. q absenti. ꝟ. de ac. pos. mõ in-
c quantum Perusini elegerũt, aut sũnt illi q necesse hñt eligere [c] vt priores, vel alij officiales, & tunc nõ pñt reuocare, vt d. c. si tibi. s3
d ipsum commune, vt adunantia vel consilium generale [d] posset reuocare. Idem si cõe ipsum elegisset, quia hoc facit ex voluntate.

a ADD. ¶ Alex. Perceptionnem salarij. Et hoc expressius per bal. in c. j. in fin. quis dicatur March. Dux. &c. Dixi post bar. in l. j. §. diuus, ꝟ. de var. & extraor. cogni. bal. in l. liberti, de ope. lib. & vide quæ no. Sal. in l. postquam, C. de pact.
b Alex. Potest reuocare. Limita vt hic per Imo.
c Alex. Habent eligere. Adde circa hoc, quod ponit hic Imo. & Bar. in hoc sequitur Pet. de anc. in cle. 1. de iureiu. per d. c. si tibi, hic alleg.
d Ale. Aduerte tñ, q̃a l3 Bar. videaẽ velle, ꝙ priores, vl' anciani ḋ necessitate hẽant eligere, tñ in hoc viderenẽ põderãda verba statuti, q̃a aliḋ ẽ dicere, tẽanẽ eligere, aliḋ hẽant facultatẽ eligẽdi, ar. l. sæpe, s. ḋ of. pñi. qñ ãt necessitaẽ eps ad cõfirmãdũ, vel canonice eligendũ hẽtur ĩ c. j. vt eccl. bñfi. & in c. ꝑ defectu, de elec.

LEX XI.

Cum de donatione.
In æstimatione donationis fructus nõ computãtur. h. d.

LEX XII.

a Qui ex donatione.
[a] Donator tenetur inquãtum facere potest deducto ære alieno, nisi ex eadem causa debeatur. h. d.

a ADD. ¶ Alex. Quidam hanc legem & similes limitãt, nisi esset donatio in opus publicum constituendũ, quo casu insolidum tenentur. Allegant text. no. in l. ex pollicitatione, ꝟ. de pol. Itẽ pt limitari, nisi donator donõnẽ se fecisse negaret. quo casu conuenitur insolidum. per tex. no. in l. sed hoc ita, ꝟ. de re iud. in fi.

LEX XIII.

1 *Dominium, an acquiratur per procuratorem reuocatum. remissiuè.*
2 *Dominium non acquiritur per negotiorum gestorem, nisi secuta ratihabitione.*
3 *Dominium per coniunctam personam acquiritur secuta ratihabitione.*
4 *Dominiũ rei traditæ gestori, vel cõiunctæ psonæ, ratihĩtione nõ secuta ẽ tradẽtis.*
5 *Traditione facta vero procuratori, quando acquiratur domino dominium.*
6 *Dominium acquiritur per verum procuratorem domino quando traditio est facta simpliciter, nec apparet quid in animo gesserit tradens. (q̃ratur domino.*
7 *Traditio rei quando fit procuratori, qualiter verba concipiantur, vt dominium*
8 *Procurator hæredis si intrat possessionem rei, vt acquiratur dominium hæredi, inspicitur animus procuratoris. (causa donationis.*
9 *Dominium, an acquiratur, quando traditio fit procuratori ex alia causa, quàm*
10 *Dominium, & possessio quare quærantur per procuratorem, sed obligatio non. Ex pacto addictionis in diem, & legis commissoriæ non quæritur dominium per procuratorem domino.*

a Qui mihi donatum.
[a] Ista est bona l. rei donatæ nobis dñium q̃riẽ p seruũ, & p pcuratorẽ nřm si tradẽs hoc agat, l3 recipiẽs machineẽ. h. d. Pro decl'one gl. mag. in verb. acq̃riẽ, diuido eã in 2. partes, q̃a 1. lo q̃tur in pcuratore, q nõ est ver⁹. 2. in pcuratore vero. Scd̃a ibi. Itẽ ꝯ. ꝟ. de ac. re. do. Itẽ scias, ꝙ gl. istã mãm tractat in l. si ego. de ne. ge. & in l. j. §. p pcuratorẽ. ꝟ. de ac. pos. & hic dicã, vt ibi nõ laborẽ. Cy. tractat in l. j. C. de acqui. pos. Op. ꝟ. de fur. l. falsus. §. j. Sol. vt in gl. in ver. acq̃rit. Scd̃o op. de l. cũ qs. §. j. ꝟ. de sol. Sol. vt in gl. & bñ. Et de
1 hoc † vtrũ p pcuratorẽ reuocatũ acq̃raẽ dñiũ: gl. variat. Nõ dico hic, exaĩabo. ꝟ. de sol. l. cũ qs. §. j. Op. de l. si ego. s. de ne. gest. Gl. sol. ibi in pcuratore debitoris. S3 illa nõ est bona, q̃a ibi dicit, debitore inuito pt hře ratũ, ergo nõ erat pcurator dẽntis, q̃a posset reuocare, vt l. 2. §. si qs donatur⁹. s. e. Alij dñt ibi in pcuratore gñali. hic in spãli, & hãc vř tẽre Spe. & Inn. ext. de pb. c. accedẽs. s3 ibi reprehẽdiẽ. Sol. ergo, ꝙ ibi in pcuratore sine mãdato, hic cũ mãda-
2 to. Et qḋ d. Gl. dicit ibi pcurator. i. pcurãs. ꝯcludo † ergo ꝙ p ge-
b storẽ [b] nõ acq̃raẽ dñiũ sine ratihĩtione secuta, vt l. cõis seru⁹. §. j. ꝟ.
3 de ac. pos. & dicã ĩ d. l. si ego. † q̃ro, qd de ꝯiũcta psonã, an p eã acq̃raẽ dñiũ sine ratihĩtiõe? Et certe oportet ꝙ ĩteruen iat ratihĩtio. l. diẽ. §. j. s. depo. & ibi tex. & gl. in l. fideiussor. ĩ fi. s. de ne. ge. & fac. qḋ no. ꝟ. e. l. donõnes. §. spẽs. & Inn. h. d. expsse ĩ d. c. accedẽs. de pb.
4 † q̃ro, ratihĩtione nõ secuta, cuius sit dñiũ. Et Gl. no. in d. l. si ego. & vř tře ꝙ interĩ sit nulli⁹. Idẽ t3 ꝟ. de sol. l. cũ qs. §. si debitorẽ. S3
c credo, ꝙ sit tradẽtis, q̃a ab eo ñ recedit [c] nisi alteri acq̃raẽ. l. nec vtilẽ. ex qb. cau. ma. & l. si qs vi. §. dña. ꝟ. de ac. pos. & casus expss⁹ ĩ d. l. cũ qs. §. si debitorẽ. ꝟ. de sol. in ver. alioqn. & ibi Gl. resp. Et hoc t3
5 Gul. de Cu. & Old. & oẽs Mod. † Nũc venio ad 2. partẽ gl. put lo q̃r de vero pcuratore, & vř ꝙ nõ acq̃raẽ dñiũ. l. res ex mãdato. ꝟ. de ac. re. do. q̃dã vt Mar. dñt ibi in gñali, hic ĩ spãli pcuratore. Istã opi. repħendit Io. per l. si duo. de adm. tu. ꝙ tñ valet gñale quo ad oĩa, q̃tũ spãle quo ad spẽm. Pet. t3 istã opi. Mar. vt refert Cy. in l. j. C. de ac. pos. in 2. op. & dicit ipse, in acq̃rendo dñiũ & pos. valet vt nũtius, & nõ vt pcurator. l. qḋ meo. §. pcurator. ꝟ. de ac. pos. & sic tanq̃ nunti⁹ directo q̃rit dño, nã si pbet nudum ministeriũ, nõ sibi
d q̃rit, s3 p eũ dño d. §. pcurator. Mõ gñalis [d] pcurator pt gerere, vt nunti⁹. l. multũ. C. si qs alteri vel sibi, s3 pcurator spãlis nõ, q̃a ver
e ba dẽnt intelligi vt valeãt. Hoc ẽt vř tře Inn. in d. c. accedens. [e] S3

f q̃ qd ibi dicit, ista est trũffa, qḋ p gñalem pcuratorem [f] acq̃ratur nobis dñium & possessio. l. si rem. ꝟ. de vsuc. & in Gl. & tex. Et dic dcm̃ Pet. nõ esse verũ. Fateor bñ, ꝙ nudũ ministeriũ pstat, vt ꝟ. di-
g cã. qd dicem⁹? Gl. mag. in ver. acq̃rit, distinguit [g] tria mẽbra, q̃ hic & vbiq; põit, & tene mẽti, q̃a clara sunt. recita gl. vt iacet, & vide eam, q̃ inc. imo nõ statim. ibi tu dic ergo, &c. Et Gl. q̃ dicit, ꝙ acq̃ritur q̃do vterq; gessit, dicit verũ. s3 qñ alter tm̃, pt intelligi duob. mod. Primo qñ gessit in aĩo tm̃ tradẽs, pbaẽ p l. istã, & si l'es l3 tex. in l. per seruũ. in fi. faciat in ꝯrium. Resp. vt Gl. ibi resp. Scd̃o pt intelligi, qñ tradens hoc ñ gerebat in aĩo, s3 accipiens tm̃, & tũc Gl. hic, & in d. §. p pcuratorẽ. t3, ꝙ statim q̃raẽ. S3 doct. in l. j. C. de ac. pos. rep̄hendũt, q̃a qḋ nřm est, sine fcõ nřo, &c. l. id qḋ nřm. ꝟ. de re. iu. mõ nõ perdo si nolo. Itẽ pbaẽ in l. nec vtilem. ff. ex q. cã. ma. S3 nolo ꝙ trãseat ad eum, nisi fcã tradõne sibi. & opi. gl. pt esse vera in possessione, sec⁹ in dñio, & sp reperies, ꝙ dñium erit apud vltimũ. & j. casu nõ acq̃riẽ ei, p quo accipiẽ, nisi tradaẽ ei. all. l. abñti, in fi. s. vbi est expssus casus, ꝙ non q̃riẽ per seruũ, nisi tradens hoc agat, Pro hoc l. in oĩb. ꝟ. de ac. & ob. p hoc l. fi. C. si qs alte. vel sibi.
p hoc vř optime tex. in l. si tibi dederim. ꝟ. e. q̃a sp inspiciẽ animus
h mei tradentis. qñ vero neuter hoc agit, gl. dicit bñ. S3 q̃ro [h] qd in
6 dubio, si tradõ † fcã est simpl'r, nec apparet, qd ĩ aĩo gesserit? Gl. & scribentes nõ tãgunt. Dic aut ꝯctus ẽ celebrat⁹ à dño, tradõ vero fit à pcuratore, & tũc in dubio vř agi, vt dño q̃raẽ, vt s. e. l. q saxũ. ver. planè si mercenari⁹. Qñq; fuit ꝯctus celebrat⁹ cũ pcuratore,
i & pcuratori traditur. tunc aut pcurator non exprimit [i] se facere pcuratorio noĩe dñi, puta, emit mãdato meo rẽ à te hoc ignorãte, & tunc in dubio neuter vř gerere, ꝙ mihi q̃raẽ, s3 ipsi pcurato
k ri. & est casus ĩ d. l. res ex mãdato. [k] q̃a loq̃ẽ in casu dubio. l. pignori. §. fi. ꝟ. de vsuc. Qñq; in ꝯctu, & tradõne possessionis exprimiẽ, ꝙ facit pcuratorio noĩe dñi, & tunc vterq; vř agere, vt dño q̃raẽ, vt ꝟ. de ac. re. do. l. si pcurator rẽ mihi emerit. Aut ꝯctus fuit celebratus pcuratorio noĩe dñi, & tradõ fuit facta simpl'r. tunc si incontinenti post ꝯctũ, intelligo repetitũ pcuratorio noĩe. ꝟ. de ver. ob. l. Titia. §. idẽ rñdet. & qḋ dixi in l. si ita stipulat⁹. §. Chrysogonus.
l de ver. ob. Aut ex interuallo, & tunc nõ intelligiẽ [l] hoc agi, & dño nõ q̃riẽ. s3 ei, cui est traditũ, vt C. si qs al. vel si. l. multũ. in fi. vbi est
7 hoc expssum. † S3 qñ fit tradõ pcuratori, qual'r ꝯcipiunẽ verba. Resp. potes dicere. trado dño tuo p te. vel sic, trado tibi recipienti noĩe dñi tui, vl' p dño tuo, & illa melior, vt d. c. accedẽs. ext. de pb. & ibi p Inn. tñ vtroq; casu pcurator pstat nudũ ministeriũ, q̃a directo q̃ritur domino, non autẽ primo pcuratori. & per eum do-
m mino, vt d. l. qḋ meo. [m] §. si procurator. Item q̃ro, † quid si nullus
8 tradit, sed lex defert: puta, hæredis procurator intrat possessionẽ, vtrũ inspicietur voluntas legis deferentis, vel animus procuratoris? resp

a ADD. ¶ Pom. Donatum. Istam legem & similes declara, vt per d. Alex. consi. 84. in fi. vol. 1. vide quod consuluit per hanc legem, consi. 105. vol. 2.
b Alex. Idẽ in possessione fm Bal. in l. 1. in pr. C. de acq. pos. & hic adde q̃ no. Bal. in pulchra q. l. 1. in fi. C. qñ li. ab emp. disc. & l. cõis seruus, §. 1. de ac. pos. ¶ Adḋ ꝙ si aliqs emat aliq̃d noĩe eorũ, quos postea dixerit ḋclarãdos & noĩandos, hoc tm̃ acto, ꝙ bona possit alienare & obligare: & deinde noĩaret A. & B. q̃ hñt ratã noĩatiõnẽ, an acq̃sitũ sit illis dñiũ, & an ĩ tali noĩatiõe sit necessaria eorũ pñtia ratũ hẽntiũ: & an tales apprehẽdẽtes possessionẽ iudicis auctoritate nõ citato possessore ĩcidãt in pęnã l. meminerint, C. vñ vi, viḋ pulchre Pet. de anc ꝯs. 126.
c Ale. Tene mẽti ꝙ in acq̃stione dñij sp req̃riẽ act⁹, & aĩus acq̃rẽtis, tex. ẽ no. in l. nã hoc, C. vñ cog. fm Bal. l. pe. ĩ pr. C. si ã ñ cõpe. iu. Et an p pcuratorẽ acq̃raẽ dño actio ex empto, & q̃uõ, vide p Bar. ĩ l. Iulian⁹, §. si pcurator, s. de act. emp.
d Barb. Generalis. Vide casum sing. coniuncta gl. in l. si rem, ꝟ. de vsuc. fm d. Ioan.
e Alex. Accedens. Idem gl. in c. si tibi absenti, de prob. in 6.
f Alex. Et hoc ẽt seq̃ẽ hic d. Io. & facit qḋ hř, ĩ c. fi. de pc. in 6. Limita tñ sing. vt s3, ꝙ possessio acq̃riẽ p pcuratorẽ, si transferaẽ p actũ nãlem, secus si p ciuilẽ. & iõ possessio pcarij non acq̃ritur p pcuratorẽ, vt sing. dicit Bal. in l. 1. C. de acq. pos. Quod an sit verum, dixi post Bar. ꝟ. ea. l. in fi. idẽ Ang. in l. per pcuratorẽ, C. de acq. pos. vbi ẽt dicit, nõ solum per ꝯstitutionem precarij, sed per tradõnem clauiũ, & oẽm alium actũ ciuilẽ. Et hic adde Ang. in l. 2. ꝟ. p soc. & ibi vide tex. Adde, an si tutor obligans bona pupilli constituat se creditoris nomine possidere, transferat in eum possessionem, Bal. consi. 362. lib. 1. & 321. e. lib.
g Ale. Per Bal. plene ĩ l. 1. C. de ac. pos. p gl. & alios ĩ l. 1. §. p pcuratorẽ, ꝟ. ḋ ac. pos.
h Barb. Et not. ꝙ nõ est sine dubio, q̃a tradõ d3 esse accessoria ad ꝯctũ pambulũ, ergo d3 rři fm illũ, l. cũ princip:lis, de reg. iu. Nec ob. d. l. multũ, q̃a potius facit ꝯ Bar. in q̃tũ distinguit, an incõtinẽti, an ex ĩteruallo. Itẽ q̃a ibi loq̃ẽ, qñ marit⁹ volebat ĩmediate q̃rere vxori oblĩõnẽ. Et sic cũ ꝯctu⁹ eẽt null⁹, nõ pt tradõ dici.
i Alex. Exprimitur. Vide Bal. in rub. C. de contrah. emp. in 15. q. in fi. & in l. post dotem, in 6. lect. ff. sol. mat. scripsi post Bar. in l. 3. §. 5. ꝟ. iud. sol. per Pau. de Cast. in l. 3. per procuratorem, ꝟ. de acq. pos. & in l. si seruus Titij, de leg. 1.
K Alex. Illa lex nõ pbat, ꝙ pcurator nõ videatur agere, ꝙ dño q̃ratur, l3 n. ibi dicaẽ ꝙ dño nõ q̃ritur, tñ si solus tradẽs hoc ageret, ꝙ dño nõ q̃rereẽ, sufficeret: vt s. px. p Bar. dũ alle. l. absenti. Itẽ lita hãc l. qñ aĩas recipientis ĩ nõ acq̃rendo dño non fuerit tradenti palã expssus, fm Ang. in l. 1. §. p pcuratorẽ, de ac. pos. & sequitur Imo. & Lud. in d. l. j. §. hæc quæ de seruis, & d. §. per procuratorem.
l Alex. In hoc Imo. hic arguit contra Bar. & reliquit cogitandum & contra Bar. tenet Lud. in d. l. post dotem, sol. mat. & quod scripsi post Bar. in l. 3. §. j. iudi. sol. & vide quod no. Lud. in l. qui in aliena, §. j. s. de acq. hær.
m Ale. Et l. possessio, §. fi. e. ti. & viḋ ibi doct. & bar. l. q bõa, §. q ĩ aliena, s. ḋ dã. ifc.

ris? Resp. animus ꝓcuratoris. ꝗ. de acq. poss. l. j. §. hæc q̃ de seruis. ibi
9 no. † q̃ro, q̃d si ex alia cã fit traditio, q̃ ex cã donationis. dic vt in
a gl. & alle. l. j. §. ꝑ ꝓcuratorẽ. ꝗ. de acq. po. † q̃ro, q̃ ẽ rõ diuersitatis b
10 inter dñium, & obligatiõẽ, q̃a ꝑ ꝓcuratorẽ nõ q̃ritur obligatio,
b s3 dñiũ, & possessio sic. Dico, ꝙ est text. in l. ea q̃ ciuiliter. ꝗ. de acq.
re. do. Ex hoc infero ad istã q. q̃a tractam⁹ de dñio, q̃n si ꝑ ꝓcuratorẽ ex pacto addictiõis in diẽ, & legis ꝯmissoriæ trãsfert dñiũ, an
c ꝑ liberã personã nobis acq̃rat. Et certe nõ l. j. C. ꝑ quas perso. ᶜno bis acq. & ibi doct. dicunt, ꝙ illa acquisitio fit per actum ciuilem, dicta l. ea, q̃ ciuiliter. Et lex quæ dicit quæri per procuratorem, intelligitur per actum naturalẽ. d. l. ea, q̃ ciuiliter. l3 gl. aliter sentiat.

a ADD. ¶Barb. Sed aduerte quia glo. in d. l. j. tenet oppositum, quia ibi resoluitur cã finalis, & titulus ꝯtus, Facit l. j. in gl. magna, s. e. Ergo dẽt transferri dñium, ar. l. nunq̃ nuda, de acq. re. do. & sic dẽt venire ad dñm, ex quo penes emptorẽ non p̃t remanere, ꝑ resolutionem ꝯtus: nec p̃t redire ad ꝓcuratorem, cum eius nunq̃ fuit. Nec obst. d. l. j. quia ibi non dr̃ de dñio, sed de obligatione. Nec ob. d. l. ea, q̃ ciuiliter, quia ibi exponitur, acquirũtur, id est, acq̃ri consueuerunt.
b Ale. Adde bar. l. 1. C. per quas perso. nob. acq. & vide Bar. l. solutum, §. per liberã, & in l. si cum venderet, sup. de pig. act. & vide Ang. l. 1. circa pr. ꝗ. de acq. poss. & doct. in l. possessio, §. fi. e. ti. & Ang. in l. quod meo, in prin. e. tit.
c Ale. Sed gl. ibi tenet oppositum, q̃ sequitur Io. de Imo. hic qui plura inducit, & respõdet ad alle. hic ꝑ bar. Et idem quod Im. ꝯ bar. vr̃ etiam tenere Lud. hic, & Vide Bart. d. l. j. C. ꝑ quas pso. Sed ꝙ possessio vigore ꝓcarij nõ q̃ratur dño per ꝓcuratorẽ, tenet expresse Ang. l. 1. C. de acq. poss. vbi dicit, hoc dictũ esse suum, & idem ẽt in l. per procuratorem, e. tit. & caue, licẽt illud reperiatur per bal. in lect. sua, tamen non est bal. quia illæ leges nõ fuerunt lectæ per Bal. sed ꝑ Ang. Et adde Imo. & Lu. in l. stipulatio ista, §. si stipuler, de verbo. ob. post Bart. ibi. & Im. in l. si is qui pro emptore, in vlt. col. ꝗ. de vsucap.

LEX XIIII.

Qui alienum fundum. Expensæ culturæ factę ex cã donationis non repetuntur. h. d.

LEX XV.

1 *Donatio facta ante commissum delictum quando valeat, vel retractetur, vel nõ valeat ipso iure.*
2 *Donatio, vel venditio omnium bonorum facta ante delictum commissum, quòd fuerit facta in fraudem, qualiter probetur.*
3 *Donatio facta coniunctæ personæ, præsumitur facta in fraudem præcedente cã, propter quam præsumitur fraus. Idem in venditione.*
4 *Donatio, vel venditio præsumitur facta in fraudẽ, imò magis simulata, & imaginaria, quando alienans post alienationem possidere reperitur. Et si alienans constituit se nomine emptoris possidere. Et hoc nisi venditor etiam responderit emptori de fructibus.*
5 *Donationis vt præsumptio non sumatur quanto tempore est necesse quòd venditor patiatur emptorem possidere. (tur talis fictio.*
Emptore absente, vel mortuo, & remanente eius hærede minore, non præsumi-
Quid quando fuit præsens, & erat homo cautus in rebus suis, & intelligens.
6 *Venditor, contra emptorem non potest opponere venditionẽ esse factam in fraudem priuati, vel fisci, vel fictitiam, ex aliqua honesta causa fic.*
7 *Donatio facta clam presumitur in fraudem facta. In venditione requiritur quòd emptor fuerit particeps, causa tamen præcedente ad maleficium.*
8 *Delictum si de propinquo sequatur post alienationem. tunc præsumitur alienatio fraudulosa, licẽt in venditione requiratur, quòd emptor fuerit particeps.*
9 *Alienatio facta sub condõe si cõtingat bona publicari, præsumitur fraudulosa.*
10 *Donatio causa mortis facta ante delictum per delinquere volentem, sententia condemnatoria secuta statim reuocatur.*
11 *Donatio facta inter coniuges, an reuocet̃ sñia cõdẽnatoria cõtra donãtẽ secuta.*
12 *Alienatio facta post delictum commissum, ante tamen accusationem, quando teneat, vel præsumatur fraudulosa.*
13 *Alienatio facta per delinquentem ante litem contestatam, quando possit fieri.*
14 *Delinquens quando possit alienare post litem contestatam.*
Litigiosa res post litis contestationem efficitur.
15 *Alienatio facta post sententiam per delinquentem valet, quando sententia per appellationem suspenditur: licẽt officio iudicis reuocetur, aliàs non valet.*
16 *Fiscus in bonis dãnati ante sñiam nullũ ius hẽt, nec ꝑ pœnis hẽt bona obligata.*
17 *Datio in solutum, an valeat in casibus, in quibus donatio non valet.*
Fraus ex modicitate pretij præsumitur. (nationes in fraudem factas reuocare.
18 *Officialis deputatus ad exequendum contra bona delinquentium, non põt alie-*
19 *Iudex quando possit facere descriptionẽ bonorũ ante sñiam, ne bona dissipentur.*
20 *Dicta in hac lege non habent locum in illis personis, quibus bona damnatorum hodie applicantur, & non fisco.*

Post contractum. Ista est valde no. lex, & h3 materiã quotidianã. & legit̃ 2. mo. Vno mõ ẽm gl. alio mõ sec. Odof. q̃ Dy. refert, l3 ñ teneatur nisi cũ distinctiõe, & ẽm gl. h. d. Reus p̃t donare post crimẽ ꝯtũ, & ante sñiam ꝯdẽnatoriã, post nõ. h. d. Ibi, capitale crimẽ, ꝑ q̃d bõa dñt publicari. Ia. de Are. ista expositio ẽ cõis ad vtrãq; lec. s3 sec. Odof. ista l. h. d. Donatio fcã añ sñiam à reo criminis v3, nisi sequat̃ sñia ꝯdẽnatoria. h. d. Differt hæc lec. à prima, q̃a scd̃m primã indistincte v3 ante sñiam, ẽm aliã est in pẽdẽti: q̃a aut seq̃tur sñia absolutoria, & v3, aut ꝯdẽnatoria, & nõ v3. Dy. nõ curat, q̃ sñia sequat̃, vtrũ ꝯdẽnatoria, vl' absolutoria. Dicit. n. ꝙ secuta sñia v3, nisi donauerit suspicione pænę, q̃a tũc nõ v3, vt dicã ꝗ. Op. ꝙ post crimẽ ꝯctũ nõ possit dõare. l. pe. in fi. & l. fi. ad l. Iul. maiest. & l. donatiões. §. pfecte. ꝗ. e. so. ibi ĩ casib. exceptuatis. Op. de l. q̃ pænæ. ꝗ. de manumiss. H⁹ ꝯrij timore q̃dã legũt l. istã aliter vt dixi, & sic ꝯcordat illa cũ ista, & iõ recederet̃ à lec. gl. s3 gl. in d. l. q̃ pænæ. dicit, ꝙ ibi ẽ casus spãlis. s3 q̃ istarũ lec. ẽ verior? Dy. ponit vnã distinctionẽ lõgã arguẽdo ꝑ, & ꝯ. & venio solũ ad istã breuẽ distinctionẽ. Et dc̃ ipse. Aut ꝯstat istã donatiõẽ nõ eẽ factã in fraudẽ, & tũc v3 dõatio, vt hic. aut ꝯstat eẽ factã in fraudẽ suspicione criminis, & nõ v3, vt ꝗ. ti. 1. l. si aliq̃s. aut dubitat̃, & tũc aut erat deprehẽsus in criẽ, & vr̃ in fraudẽ. aut in crimine nõ fuit dep̃hẽsus. & tũc nõ p̃sumit̃ ĩ fraudẽ, vt ꝓbat̃. s. de bo. e. q̃ sibi mor. ꝯsci. l. fi. post prĩ. Ecce verba Dy. dicit ne bñ? Si aduertamus verba sua, q̃n ẽ fcã in fraudẽ supiciõe criminis, nõ v3. ipse nõ bñ dicit, q̃a regl'r reus criminis nõ amittit administrationẽ bonorũ. l. aufert. §. ĩ reatu. ꝗ. d̃ iu. fisci. Licẽt ergo accusat⁹ sit, administrator tñ remanet, & sic donationes valẽt. Et bñ dicit gl. s3 nõ valet ĩ effectu, q̃a si appareat tũc fcã in fraudẽ, reuocat̃, nõ tñ ẽ nulla ipso iure. vt. ꝗ. ti. j. l. si aliq̃s. & l. in fraudẽ. in pr. ꝗ. de iure fisci. Et sic gl. melius intellexerit, q̃ aliq̃s hic. & in l. res, C. de do. inter vi. & vx. vbi dicit. Et hoc rr̃ fallit in casib. vt ꝗ. dicã, in
1 q̃b. ipso iure nõ v3. s3 intẽdo istã † materiã clari⁹, & pfecti⁹ decla-
a rare, ᵃ q̃a quotidiana, iõ aduertẽda. vt Paul⁹ dc̃ ĩ l. legaui. s. de li. le. Et vt plenè hoc hẽmus inspicere, q̃a quoddã ẽ tp̃s ante crimẽ cõmissũ, quoddã post crimẽ cõmissũ, ante tñ accusationẽ ꝓpositã. Tertiũ ẽ tp̃s post accusationẽ, & añ lit. ꝯt. quartũ ẽ tp̃s post accusationẽ, & lit. cõt. & ante sñiam. q̃ntũ post sñiã. In 1. tp̃e ante delictũ ꝯmisũ, do regulã, si venit ante delictũ ꝯmissũ, & iã ꝓposuerat delictũ facere, & sic ꝑ delictũ ꝯmittẽdũ alienauit, tunc eodẽ
b mõ reuocat̃, ᵇ ꝓut post delictũ, q̃a satis ẽ in fraudẽ fisci factũ, & suspiciõe pænæ, vt d l. si aliq̃s. & d. l. in fraudẽ. Et ꝓ hoc optime. l. s3 & si marit⁹. in fi. ꝗ. q & à q. p̃sumo ãt hoc eẽ factũ metu pænæ delicti ꝯmittẽdi, ꝑ sex p̃sumptiões. Aliquos modos ex istis põit Dy.
2 l. oẽs. §. Lucius. ꝗ. de his q̃ ĩ frau. cred. † Et prima ẽ p̃sumptio ᶜ si do
c nauit oĩa bona. l. oẽs. §. Lucius. ꝗ. de his, q̃ in frau. cred. & ibi Dy. &
d q̃d ibi dr̃ in donatiõe, idẽ in vẽditione, ᵈ vt no. gl. in l. q̃ testm̃. s. de prob. Ad hoc quod dixi de venditione, facit d. l. in fraudem. in pr. ꝗ. de iure fisci. s3 dices tu, Video, ꝙ in fraudẽ creditorũ, quos iã habet, de facili p̃sumitur, s3 ꝙ faciat metu pœnæ delicti nõ cõmissi, hoc nõ declarãt d. ll. imò vr̃ tex. in ꝯrium, ꝙ in fraudẽ futuri creditoris ẽt fisci nõ possit fieri, vt C. de iure fisci. l. 1. li. x. Dico, tu dẽs ꝓbare, ꝙ tp̃e donatiõis suberat cã q̃dã, vt inimicitiæ capitales, vl' alia, ꝑ q̃ verisimiliter deuentum est ad delictum. Probo ꝑ aut. s3 iam necesse. C. de do. ante nup. & istud ꝓbat̃ extra. de renũ. c. si. li. 6. & ibi gl. & hoc ꝓbat̃ per d. l. s3 si maritus. ĩ fi. q & à quib. & s. re. amot. l. si mulier. in pr. & per legem q̃ statim allegabo. † Secunda
3 præsumptio ᶜ ẽ q̃n donat ꝯiunctæ personæ, vt C. e. l. lata. & ꝑ l. pe.
c circa pr. de bo. lib. & illa lex est multum no. q̃ Dy. nõ allegat. & ibi dr̃ ẽt, ꝙ op3 ꝙ causa precedat propter quam præsumitur ẽt fraus, aliàs sola proximitas nõ sufficeret. l. si q̃s posthac. ver. si quid. C. d̃
f bo. proscr. seu damna. quid de venditione? ᶠ Et dico idem licẽt ad reuoca

a ADD. ¶Ale, Vide de hac materia, vltra ea, quæ habentur hic ꝑ Cy. l. si quis post hac, C. de bo. proscri. per Ia. Bu. & Doc. in l. res q̃, C. de do. inter vi. & vx. & Speti. de don. §. j. ver. item pone aliquis, & ibi etiam per Io. an. in add. & Bar. l. si vẽti, §. eorum, de priuilegiis credito. & quod no. Gul. l. abstinendum, C. quo. app. & ibi bal. & in materia etiam vide bal. C. de execu. rei iud.
b Ale. Idem Bal. in auth. sed iam necesse, C. de do. ante nup. licet Sal. ibi contra, & male, & latius Sal. post bal. in d. l. si quis posthac. & idem Bal. in d. l. res quæ.
c Barb. Ita si vẽdit, & sic extẽdit d. l. oẽs §. Lucius, Adde, ꝙ hoc vr̃ verũ q̃n ꝑ p̃tio valde minori fit vẽditio, ar. l. si debitor, ꝗ. q̃ ĩ frau. cred. & c. ad nr̃a, de ẽpt. & vẽ. Sec⁹ forte si ꝑ iusto p̃tio, vel parũ minori. & ĩ apto fuit data pecunia, sec⁹ si oc cultẽ, nã vr̃ eadẽ rõ, q̃ in donatiõe. Ale. ¶Ex q̃b. p̃sumat̃ alienatũ in fraudem, & aĩo delicti ꝯmittẽdi, adde no. per bal. l. j. C. q. bo. ced. pos. & d. l. si q̃s posthac.
d Ale. Limita vt ꝑ D. Io. hic, ꝓcedere q̃n vẽditio eẽt fcã lõge minori p̃tio, vt lic lat. ⁹ ꝑ eũ, cũ quo ꝯcordat hic Ro. adde q̃d no. Bar. ꝗ. An ãt fisc⁹ tũc teneat̃ refũdere p̃tiũ emptori, dic vt ꝑ Bar. l. si debitor, ꝗ. de his q̃ ĩ frau. cre. vbi dixi, & hic ꝑ D. Io. & Bar. ꝯsuluit, ꝙ p̃tij incõgruitas, & pactũ de reuẽdẽdo, seu reuocando, vsq; ad certũ tp̃s faciãt p̃sumi ꝯtũ simulatũ, l. 2. C. de pac. inter emp. & no. in l. 2. C. plus val. q̃d agi. & C. de ꝓb. l. j. ꝑ Cy. & vide no. ĩ l. ad nr̃a, de emp. & vẽ. & in c. illo vos, de pi. & q̃d dixi in l. 3. C. de pac. pig. & in auth. s3 iã necesse, C. d̃ do. añ nup. & ibi ꝑ Cy. de man. Et ex q̃b. ꝯiecturis ꝓbeẽ ꝯtus simulatus, & qualiter, vide Bar. pulchre in ꝯs. suo 121. quod inc. viso libello exhibito ꝑ Colã, &c.
e Ale. Præsumptio. Sed D. Io. hic tenet contra Bar. ꝙ per hoc nõ præsumat̃ fraus, nisi aliqua alia coniectura concurrat, De quo dic latius per eum, quem etiam videtur sequi hic Lud. Facit quod no. bal. l. illud, in pr. C. de sacros. ecc. & in d. l. si quis posthac: adde de hac secunda præsumptione Ro. consi. 246.
f Ale, Adde, q̃ no. Bar. hic & vide no. cautelã ad probandũ fraudẽ in l. j. §. is quoque, ff. de colla. bo. & adde, ꝙ p̃sumitur fraus ex pordinatione fcã. ẽm bal. l. 2. C. ad Velleia. & Inn. c. grauis, de deposi. & declarat Bal. l. multũ, & ibi ẽt Bar. C. si q̃s alteri, vel sibi, vbi no. q̃ño ꝓbeẽ ꝯtus simulatus, Et not. ꝙ inter p̃rm, & filiũ nõ p̃sumitur fraus quo ad læsionem ꝯhentium, ẽm Bal. l. pactum, in 21. q. C. d̃ colla. & de modo probandi fraudẽ, vide ẽt singulariter Ang. l. si. C. de st. p. seruo. & per Bal. post Bar. in l. 2. C. de repu. hære. ¶Adde Pet. de Anch. consi. 252.

reuocandam vēdōē reqratur, ꝗ emptor sit particeps fraudis. l. ait
ꝑtor. §. si qs particeps. ꝭ. q in frau. cred. ꝫ pp ꝯiūctionē ꝑsonarū ꝑ-
sumit̃ ꝯ emptorē, q d ꝫ scire, ar. l. octaui. ꝭ. vñ cog. & l. de tutela. C.
4 de in inte. rest. † 3.ᵃ si post donationē, vel vendōnē ipse reperiatur
a possidere. l. sicut. §. superuacuū. ꝭ. q. mo. pi. vel hyp. so. & l. si is, q. la
vlt. ꝭ. de acq. hæ. & l. si qs. §. pe. C. de na. li. facit qđ not. per Cy. C. de
rep. hær. l. 2. ꝫ isto casu aduerte, magis vř velle lex, ꝗ sit alienatio
simulata, & imaginaria, ꝗ ꝗ sit vera, & fcā in fraudē, qa dŕia ē inter
vendōē verā, fcām in fraudem, & vēdōē simulatā, & imaginariā,
qa simulata nulla ē. l. emptor. cū ibi no. ꝭ. de aqua plu. arc. l. nuda. ꝭ.
de ꝯh. emp. & l. imaginaria. ꝭ. de re. iu. & l. & q sub imagine. C. de di
strac. pig. & hic nō reqrūtur actiōes reuocatoriæ, qa de bonis nō
exiuit, secus qñ in fraudē, qa tūc sunt necessariæ actiōes reuocato
b riæ. Sꝫ qd si vēditor ꝯstituitᵇ se emptoris noīe possidere, vñ dicit
emptor se possedisse per vēditorē? resp. nō puto sufficere, qa vbi ē
c ꝑsumptio, & suspicio fraudis,ᶜ reqritur traditio corporalis. l. vnic.
C. de suf. & hic solū inspicio, qñ vēditor rñderit in fructib. vt nō ꝑ
sumatur fictitia, al's sec⁹. C. de agric. & cēsit. l. litib. & ꝭ. de act. emp.
5 l. Iulian⁹. §. possessionē. † Sꝫ q̃to tpe est necesse ꝗ venditor patiat̃
emptorē possidere, vt nō ꝑsumatur ista fictio? Resp. qdā, diu. l. Pro
cula. ꝭ. de prob. Vel dic, ꝗ p trienniū. l. pe. C. de apo. publ. lib. x. Vel
veri⁹ arbitrio iudicis ex qualitate ꝑsonarum, ex fama loci, & aliis
ꝓbatiōib. & verisimilib. qd. n. si statim emptorē oportuit absenta
ri, vel mortuus ē, & remāsit hřs minor ignorās, & similia? Tūc nō
ꝑsumerē talē fictionē. ꝫ qd si sp fuit pñs, hō intelligēs, & cautus
d in suis reb. ar. de hoc. ꝭ. de re mil. l. q cū vno. §. fi. Prædicta veraᵈ ni
6 si vēditor sibi retinuerit vsūfructū. l. si qsqs. C. e. Sꝫ † an vēditor ᵉ
e ipse ꝑ poterit hoc dicere ꝯ ipsum emptorē. resp. si vult dicere hoc
f eē factū in fraudē, nō pt, vt C. de reuo. don. l. cū profitearis. de ser.
pi. dat. ma. l. si creditorib. & C. de reuoc. his, q̃ in frau. cred. l. filios.
Aut vult dicere vēdōnē eē fictitiā nō in fraudē alicui⁹ priuati, vř
fisci, ꝫ vt se defenderet à tyrāno, vř ex alia honesta cā. & hoc po-
7 tuit dicere, vt C. si qs alteri, vř sibi. l. q̃uis. & l. cū ꝓpria. † Quart⁹ ca
sus est, qñ ē fcā clā. ar. l. vl. de ritu nu. & l. nō existimo, ꝭ. de adm. tu.
g & hoc in donatiōe, ꝫ in vēditiōe credo ꝗ opꝫ, ꝗ ꝓbetur ꝗ fue
rit emptor particeps. l. ait ꝑtor. §. si qs particeps. ꝭ. q in frau. cre. Et
sp intellige, ꝗ ꝑcedat cā pp q̃ verisimiliter ꝑcogitauerit maleficiū
8 ꝯmittere, vt ꝭ. dixi. † Quinto ꝑsumit̃, si đ ꝓpinquo sequat̃ delictū.
h l. si vētri. §. fi. ꝭ. de pri. cre.ʰ & l. ꝫ Iulianus. §. ꝫ & si filius. ad mace.
ad hoc extra de elec. c. officij. Cy. ponit in l. si qs posthac. C. de bo.
dā. ꝗ in vēdōē opꝫ emptorē fuisse participē. & ex hoc qđ incōti-
nēti secutū est, legis ꝑsumptione ꝑsumitur animū ꝑcessisse. ad qđ
optime facit auth. minoris. C. q da. tu. pñt. & in corp. vnde sumit̃.
posset tñ esse maleficiū cōmissum taliter, ꝗ manifeste appareat a-
9 nimū nō ꝑcessisse, vt si occidit hoīem ī inopinata rixa. † Sextus &
vltimus casus est, si fit sub ꝯdōe illa. sc. dono si ꝯtigerit bona mea
publicari, l. vl. & ibi no. ꝭ. de stip. seru. & in l. summa cū rōne. in pr.
10 ꝭ. de pec. Et ꝑdicta vera † in ꝯtib. inter viuos. si verò fiat donatio
cā mor. tūc secuta sñia ꝯdēnatoria indistincte reuocat̃. l. ei⁹ q. §. 1.
ꝭ. de testa. & l. res vxoris. C. de do. inter vi. & vx. iūcta gl. no. ꝭ. ti. 1.
11 l. si aliqs. Si vero † sapit naturāⁱ donatiōis inter viuos, & donatio
i nis cā mortis, vt donatio fcā cōiugi, vtrū ista donatio secuta con
dēnatione reuocet̃. Et vř ꝗ nō, d. l. res vxoris. C. de do. inter vir. &
vx. In ꝯriũ vř l. cū hic status. §. si maritus. el 2. ꝭ. de do. inter vi. &
vx. istud dubiū tāgit Ia. de Are. & soluit ipse sic. Aut erat morte cō
firmata, & tūc secuta sñia reuocat̃, si sñia seqtur post mortē in ca
sib. in qb. ꝑt seq, ꝫ si nō est morte ꝯfirmata, tūc nō reuocat̃. d. l. res
vxoris. C. de do. inter vi. & vx. ꝫ de isto dicto Ia. de Are. miror. qd
est dicere ꝗ postq̃ est ꝯfirmata facilius reuocat̃, q̃ anteq̃ mors se-
quat̃, cū est in pēdēti. Ego dicerē ꝗ d. l. res. C. de do. inter vi. & vx.
k determinat̃ fm d. l. cū hic stat⁹. §. si marit⁹.ᵏ ꝭ. de do. inter vi. & vx.
ꝗ regulariter nō reuocat̃. Fallit in his crīib. in quib. ꝑt dānari post
mortē, pp enormitatem crīs, cū sequatur sñia post mortē, & hoc
salua meliori deliberatione. ꝑdicta vera, de reuocatione fienda ip
so iure, ꝫ in casib. in qb. reuocatio nō fit ipso iure, si subest aliqua
suspicio ꝑcedētis delicti pp ꝯiunctionē ꝑsonarū, qa vxor de faci-
li ꝑsumeret fraudē, & eēt loc⁹ reuocatoriæ, vt dixi 2. casu. Secūdū
12 tps † ē post delictū ꝯmissum añ accusationē, & tūc qdā sunt deli-
cta, pp q statim ipso iure sunt publicata bona. l. ꝯmissa. ꝭ. ti. j. & qđ
no. Dy. l. Imꝑatores. ꝭ. de iu. fis. & C. de ince. nup. aut. incestas, & in
corpore vñ sumit̃. & c. cū scdm. ex. de hę. li. 6. & tūc nō vꝫ dōatio,
vel alienatio, qa nō hꝫ dñiū, cū statim amiserit. qdā sunt delicta, in
qb. ꝫ dñiū nō perdat̃, statim tñ interdicit̃ ipso iure administratio.
l l. q̃sitū. ꝭ. g, & à qb. & l. ex iudiciorū.ˡ ꝭ. de acc. & tūc ñ ꝑt alienare.
m Fallit in alienatiōeᵐ necessaria. vt l. reos.ⁿ ꝭ. de so. & l. alienatiōes.
n ꝭ. fa. erc. & l. peto. §. ꝑdiū. ꝭ. de leg. 2. intellige ꝓ suis alimētis, ꝓ ad-
uocatis, & scripturis ad eū pertinētib. qdā sunt delicta talia, in qb.
ñ interdicitur administratio, vt ē regulariter l. aufert̃. §. in reatu. ꝭ.
de iur. fis. & tūc si alienatio ē irreuocabilis, vt manumissio, tūc in
o terdicit̃. d. l. q pęnæ.ᵒ ꝭ. de manu. Sed si est reuocabilis, nō interdi-
citur. vt hic. ꝫ si in fraudē apparet fcā, reuocatur, vt l. si aliqs. ꝭ. ti. j.
& l. in fraudē. in pr. ꝭ. de iur. fis. siue ex cā lucratiua, siue ex onero-
sa sit fcā donō, vt ibi expresse innuit tex. in frau. præsumo ex oīb.
causis ꝑced. Itē si in crīe erat deprehēsus. l. fi. in pr. ꝭ. de bo. eo. & c.
13 & ꝭ. dixi fm Dy. † In tertio tpe post accusationem ante lit. cont. &
tūc in illis casib. ī qb. añ accusationē alienari ñ ꝑt, post alienari ꝑt.
vt d. ll. ꝫ qa ante accusationē permittitur alienatio necessaria, hic
dꝫ distingui, aut cōparet vt sibi permittatur, & tunc permittitur,
14 vt l. reos. ꝭ. de sol. si est absens nō. l. fi. in fi. de req. re. † Quartum est
tempus post litis cont. & habemus gl. in l. ex iudiciorum. ꝭ. de ac-
cus. ꝗ non pōt fieri alienatio in crimine post litis cont. Et hoc vř
confirmari ratione, quia est effecta litigiosa per litis cont. Gul. de
Cu. in l. non solum. in fi. cum seq. ꝭ. de rest. in int. dicit, ꝗ non effici
tur litigiosa, quia agitur principaliter de vindicta, non de bonis.
facit l. quāquam. §. iulianus. cum gl. ꝭ. de aq. plu. ar. Cum ergo non
efficiantur litigiosa bona ante sententiam, & ante senten. non hꝫ
ius fiscus, tunc omnis ꝯtus celebratus post lit. cont. vꝫ, prout an-
15 te, vt hic. † Quintumᵖ & vlt. tempus est post sententiam, q & tunc
p aut sñia non suspēditur appellōe, & non vꝫ vt hic. aut est suspen-
q sa appellōe & vꝫ, sed reuocatur, vt l. chirographis. §. 1. ꝭ. de admi.
tu. & hoc officio iud. ad quem spectat retractare innouata appell.
16 pendente. † Circa prædicta moueo dub. nonne nos habemus in
lege, ꝗ fiscus hodie à die criminis ꝯti habet bona omnia obliga
r ta.ʳ l. aufertur. §. fiscus. ꝭ. de iure fis. & in gl. l. rescriptum. in pr. ꝭ. de
pac. si

a ADD. ¶ Ale. Vide bal. in l. illud, C. de sacro. ec. vbi hoc limitat, licèt autem sol-
uerit collectas, non præsumitur simulatio, vt no. bal. in d. l. multum, C. si quis al.
vel sibi, vbi de materia vide Imo. in d. ca. illo vos. De materia simulationis, vide
bal. in l. cum precibus, de proba. bal. in l. emptionem, C. plus va. quod agi. & no.
in c. ad nostram, de emp. & ven. & vide quod not. voluit bal. in l. ordo, & in l. e-
tiam, C. de exe. rei iu. & bal. in d. l. illud. Qualiter autem debet opponi exceptio
simulationis, vide bar. in l. ab Anastasio, in fi. C. man. ¶ adde quomodo probetur
simulatio, bal. cons. 446. lib. 4. & cons. 83. eo. lib. & 18. lib. 3. & Ro. cons. 304.
Paris. Vide Veron. in 24. præsump. & Rom. cons. 304. tenentem contrarium, vide
de ista materia Are. late in cons. 55. Veron. d. 24 præsumpt. late Fel. in c. si cautio,
ver. vlt. de fid. instr. vbi multa, & do. Lanc. Dec. in l. pacta nouissima, post gl. ver.
& inquantum bar. C. de pac. vbi alle. multa contraria.
b Paris. Vide d. Ias. in l. ab emptione, in fi. ff. de pac. Ale. cons. 28. vo. 2. Rom. cōs. 304.
c Alex. Bal. in l. j. C. de don. ante nup. dicit, ꝗ constitutio precarij tollit omne vi-
tium simulationis, fallit quando tendit ad præiudicium fisci, vel aliorum cre-
ditorum, & vide bal. in l. illud, C. de sacro. ec. & in l. j. C. de suffra. adde ꝗ prædi
ctam doctrinam bal. limitat, nisi aliæ coniecturę concurrant, quia tunc consti-
tutio non tollit præsumptionem fraudis, ita vide eius cons. 246.
d Ale. Fallit nisi esset præsumptio suspicionis, secundum bal. in l. 1. C. de suffra. &
bar. in cons. Pet. Nicolæ.
e Paris. Vide Fel. c. si cautio, de fide inst. latissime Soc. cons. 264. ver. circa quartam
q. & vo. 2. ver. 7. & vlt. Are. cons. 65. vers. in contrarium, & cons. 6. dubitatione 3.
dicentem, quia sola continuatione possessionis non potest allegari simulatio
per venditorem contra emptorem, nisi sint aliæ coniecturæ.
f Ale. Adde bal. & Salic. in d. l. emptor, C. plus va. quod agi. & bar. in cons. Petrus
Nicolæ, & omnino vide, ꝗ eleganter no. bar. in l. iusiurandum enim, §. procu-
rator quod ex conuentione, ꝭ. de iureiu. & istis adde Pet. de anch. & Im. in d. c.
illo vos, de pig.
g Ale. Sed d. Io. hic dicit, ꝗ imò præsumitur contra emptorem, ex quo clandesti-
nè emit, per d. l. fi. cum ibi no. ꝭ. de ri. nup. adde ver. seq. ꝗ ex breuitate ipsius prę
sumatur fraus, Pet. de anc. cons. 159.
h Pom. Vide in fi. Ro. cons. 68. & Barb. cons. xj. vol. j. & 22. & seq. eo. vo. & Fel. in c.
consultationibus, de of. del. & Anc. cons. 751. & in simili Aret. cons. 72.
i Alex. De hoc latius hic per D. Io. subdentem etiam, quid de donatione facta à
patre filio in potestate, de qua etiam per gl. in d. l. si res.
K Barb. Vel quando mortem sibi conscientia criminis consciuit, propter ꝗ pote
rat damnari memoria, & sic habes intellectum ad illū §. qui intelligitur, quan-
do ante crimen commissum fuit facta donatio, vt sit speciale in illis criminib.
Pom. Cogita an §. si maritus, habeat locum, si donatio esset facta nurui per so-
cerum: & deinde mortuo socero, damnaretur eius memoria, & an si esset per
socerum, & eo mortuo postea. & etiam mortuo filio, filij memoria damnare-
tur. Nam videtur ꝗ non, per l. si vero, §. de viro, ꝭ. so. mat. Cogita iste casus fuit
in persona Io. de Becaria, & disputatus apud magnificos extraor. duc.
l Alex. Vide plene no. ibi.
m Barb. Adde ꝗ gl. d. l. reos, tꝫ oppositum, & d. l. ex iudiciorum, ꝭ. de accu. & vide-
tur probari in l. fi. C. ad l. Iul. ma. sed potest dici, ꝗ si fiat alienatio soluendo cre
ditorib. ꝓcedit dictum bar. nisi forte minori pretio, vt hic dř. Et ita ꝓcedit gl.
n Alex. Sed gl. ibi tenet oppositum, & in l. ex iudiciorum, & videtur probari, l. fi.
C. ad l. Iul. ma. sed dic, vt per D. Io. hic. adde de secundo tempore, quando fit a-
lienatio ante litem cont. Pe. de anc. cons. 252.
o Ale. Intellige hoc, & limita, vt hic per D. Io. ponderantem, d. l. qui pænæ.
p Barb. Quod tamen non placet domino meo, quia pendentia appellationis, non
impedit fieri id quod poterat fieri añ sentētiam, l. postquam, §. imperator, ꝭ. vt
le. no. ca. Nec ob. l. chirographis, quia ibi non fuit facta reuocatio incontinen-
ti: ex eo quia facta esset post appellationem. sed quia fuit confirmata j. sñia, &
demum post cōfirmationem dicitur fieri reuocatio, quod non est mirum, quia
sic etiam reuocarentur alienata post accusationem, l. fi. in fi. de bon. eo. ꝭ.
q Ale. Circa hoc vide per D. Io. hic.
r Ale. An fiscus hēat hypothecam in bonis delinquentium, & bar. hic, ꝗ non ante
sententiam, C. de in fis. lib. x. & vide per bal. l. j. & ibi Flo. in l. rescriptum, in pr. ꝭ.
de pac. & bal. l. j. C. de reuo. his quæ in frau. cre. Adde eundem Ale. cons. 75. lib. j.

pac.ſi hȝ bona obligata,ꝗ̃tūcunq; alienatio ſequat̃,reuocat̃ hypo
thecaria. Nos hēmus eↄ̃,ꝗa ꝓ pœnis nō hȝ bona obligata.vt C.
pæ.fiſca.creditores p̃ferri.l.j.li.10.& Dy.in l.ꝙ placuit.ȷ̃.de iu.fiſ.
tȝ ↄ̃ iſtā gl.&nō vſquequaq; bn̄,vt ibi videbitur.Veritas eſt,ꝙ an̄
ſn̄īam nullū ius hȝ fiſcus.l.ex iudiciorū.ȷ̃.de acc.& hoc tȝ Cy.in
17 l.ſi ꝗs poſt.C.de bo.dam.†quęro in caſib.in quib.dixi donōes nō
a valere,an datio inſolutū valeat.Et Iac.de Are.tangit,& bn̄,ª in l.
ſi aliꝗs.ȷ̃.ti.j. Et dēs ſcire,ꝙ licèt bona trāsferātur in fiſcū,trāſeūt
cū onere.l.ſi debitori.ȷ̃.de fideiuſ.ſi ergo reus ſoluit,fecit ꝗd fiſc⁹
debuit facere.Sic in hr̃de patroni.l.ſi patroni.in fi.s̃.ad Treb.& l.
ita tn̄.§.actiōes.e.ti.Hoc eſt verū, niſi rē multo maioris valoris ꝓ
paruo debito dederit.ꝗa vſq; ad debitū valet,& ꝗd eſt vltra reuo
catur.l.j.§.ſi ꝗs in fraudē.s̃.ſi ꝗd in frau.pa. Et quia ex modicitate
p̃tij præſumitur fraus.l.ꝑ diuerſas. C.man. Sed aduerte,ꝗa opor-
tet,ꝙ de debito ↄſtet.al's ſi pars ꝑ ↄfeſſionē fatetur debitū,ſec⁹.l.j.
§.ꝙ ſi in lite.s̃.ſi ꝗd in frau.pat. ꝗd ſi ī fraudē fiſci aliꝗd nō q̃ſiuit.
18 Dic vt in l.in fraudē.in pr.de iu.fiſ.† Quæro,an officialis poſitus
ſuper executione,poſſit facere iſtas reuocationes rerū?Reſp.non
ſpectat ad officiū executoris, niſi prius facta reuocatiōe ꝑ ſn̄īam,
vt Inſt.de act.§.itē ſi ꝗs in fraudē.& s̃.ſi ven.no.mul.l.j.§.j.Facit l.
19 in fraudē.& l.cū fideicommiſſaria.§.Ariſto.ȷ̃.qui,& à quib.†Sed
q̃ro,an an̄ ſn̄īam iudex poſſit facere deſcriptionē,& ſequeſtratio
nē oīum bonorū ne diſſipent̃? Vr̃ ꝙ nō l.defenſionis facultas. C.
de iu.fiſ.li.10.ſol.q̃dam eſt deſcript.vt ſciat̃ quot ſunt res,&iſta p̃t
fieri.ar.s̃.de vent.in poſ.mit.l.j.§.pe.Quædā eſt deſcriptio,ſeu in-
ſcriptio,q̃ ſignificat rē eſſe principis,vel fiſci,&iſta non p̃t fieri an̄
ſn̄īam,d.l.defenſionis facultas. eodē mō nō poſſet fieri ſequeſtra
tio,vt ibi.Poſſet tn̄ eſſe ita vehemēs ſuſpicio, ꝙ res deberet apud
reū dimitti datis fideiuſſorib.l.fi.C.de ord.co.aliàs ſequeſtrantur,
vt ibi.Facit s̃.ꝗ ſatiſ.cog.l.ſi fideiuſſor.in fi.& C.quo.app.nō reci.
20 l.ab executione.cum ſi.†Quæro,quid hodie,cum fiſco nō appli
b centur bona,ſed certis perſonis,vt in aut.ᵇ bona damnatorum.
C.de bo.dam.an ea,quę dicta ſunt,habeāt locum in perſonis aliis
quam fiſco.Et credo ꝙ non.l.non vſque.s̃.ſi à patr.quis fue.man.

a ADD.¶Alex.Et bene.Addē quod no.c.ad noſtram,de empt.& vend.
b Alex.Vt in aut.No.ad aut.bona damnatorum,ſequitur Bal.in l.2.ver.ſcias,C.ꝗ
teſta.fac.poſ.& vide Bart.in d.l.non vſque,qui in ſimili q.videtur aliter loqui.

LEX XVI.

1 *Verba enunciatiua,de quibus hic, inducunt fideicommiſſum,vel legatum,non donationem cauſa mortis,& etiam ſapiunt naturam contractus inter viuos.*
2 *Verba enunciatiua incidenter propter aliud emiſſa,non inducunt diſpoſitionem.*
3 *Verba enūciatiua ꝓlata ꝑꝑ ſe diſpōnem inducūt,ſi natura verborū hoc patitur.*
4 *Verba enunciatiua incidenter propter aliud per modum cōditionis emiſſa,quando inducant diſpoſitionem.* *(inducant.*
5 *Verba enunciatiua quando proferuntur per modum cauſæ, quando diſpōnem*
6 *Verba enunciatiua ſi ꝓferuntur per modū demōſtrōnis,q̃do diſpōnem inducant.*
7 *Verba enunciatiua teſtatoris emiſſa propter ſe,in præiudicium tertij,diſpoſitionem non inducunt.* *(inducunt.*
8 *Verba enunciatiua propter ſe emiſſa relata ad honoratum, diſpoſitionem non*
9 *Verba enunciatiua ſi non proferuntur,ſed intelliguntur per dictionē taxatiuam tantum,diſpōnem non inducunt,ſecus ſi proferuntur.* *(bilia,non diſponunt.*
10 *Verba enunciatiua propter ſe emiſſa,circa ea,quę ꝑ defunctum non ſunt diſponi*
11 *Verba enunciatiua quando iuramentum interuenit,inducunt probationem ſiue principaliter propter ſe,ſiue incidenter,ſiue propter aliud.ſiue ad alium dire-*
Iuramenti effectus quatuor. *(cta ſunt,emiſſa,ſiue ſint ſubaudita.*
12 *Iuramentum non reuocatur propter errorem.*
13 *Verba enunciatiua emiſſa propter ſe,principaliter ad grauatum directa ſcienter,eorum q̃ per defectum ſunt diſponibilia,inducunt diſpoſitionem,quatenus*
Fallit fauore libertatis,& vbi eſt iuratum. *(verborum ſignificatio patitur.*
14 *Teſtes in ſcriptura(de qua in iſta l.)tot ſunt neceſſarij,quot ī codicillis ſufficiūt.*
15 *Verba enunciatiua in priuilegiis,an diſponant.remiſſiuè.*
16 *Verba enunciatiua in contractibus prolata ad liberationem, diſpoſitionem inducunt.& quid quando ad obligationem.* *(nem,poſt ſic.*
17 *Verba enunciatiua in iudiciis ante litem conteſtatam, non inducunt probatio-*

a Ex hac ſcriptura. ªVerba enūciatiua*in vltimis vo
* luntatib. diſpōnem inducunt.ᵇ h.
b d.Ibi,habui.i.hr̃e ↄtinget.aliàs videretur:ꝙ loqueretur poſt mor
tē.Pro declōe gl.diuido eā.Primo format vnā q.ad declōem lr̃æ.
Scđo ibi,ſȝ ↄ̃ vr̃,tractat,qn̄ verba enunciatiua ꝓferuntur inciden
ter ꝑꝑ aliud, ꝑ modū ↄdōnis, & interſerit qn̄ ꝓferuntur ꝑ modū
cāæ vſq; ibi,itē ↄ̃ de cōdi.& dem.&c. vbi tertio tractat,qn̄ verba
enūciatiua ꝓferunt̃ incidēter ꝑꝑ aliud ꝑ modū demōſtrōis, vſq;
ibi. Itē ↄ̃.de le.2.l.Titia,&c. Quarto tractat qn̄ verba enūciatiua
1 ꝓferuntur principaliter ꝑꝑ ſe,vſq; ad fi.gl.† Redeo ad primū,&
c q̃ro an iſta verba inducant diſpōem ᶜ inter viuos. ſ.fideicōmiſſū,
vel legatū?In gl.ſunt 3.opi.mediā tene,& eam tȝ Dy.& Ia.de Are.
& oēs.ſ.ꝙ faciāt fideicōmiſſū,vel legatū,&ꝙ donōem cā mortis
n̄ inducāt, ꝗa donō cā mortis reꝗrit p̄n̄iam partis.l.inter mortis.
ȷ̃.e.Itē ſapit nām ↄ̃ctus inter viuos.l.tā is.ȷ̃.ti.1. & l.2.de do.p̄le.in
gl.2.ver.legatū. Sȝ hic nō ponit̃,ꝙ interuenerit partis p̄ſentia,&

ſic 1.opi.nō eſt vera.Item 3.opi.nō eſt vera,ꝗa,vt pȝ,tex.dicit,ex
hac ſcriptura.nō ergo ex alia agi p̃t. Si dr̃ ꝙ eſt donō inter viuos,
nō bn̄ dr̃,ꝗa in ↄ̃ctib. dn̄ium nō trāſit ſine tradōe.l.ſi ꝗs argentū.
§.pe.C.e.niſi in eccleſia,vt C.de ſac.ſan.ecc.l.vlti.Sȝ tex.dicit hic,
dn̄ium ex hac ſcriptura pertinere,hic nō p̄ſumitur tradōem inter
ueniſſe,ergo,&c. Præterea,abſenti nō p̃t donare,vt s̃.e.l.abſenti.
2 ſȝ hic liberti erant abſentes,tene ergo mediā.†Venio ad 2.partē
d gl.ibi,ſed ↄ̃.Et extra gl.primo op. C.de teſta.mil.l.ex his verbis.ᵈ
vbi verba enūciatiua nō inducūt diſpōem niſi fauore militis vel
libertatis.Sol.Verba enūciatiua incidēter emiſſa ꝑꝑ aliud nō īdu
cunt diſpōem,vt in ↄ̃riis:hic ꝑꝑ ſe fuerunt emiſſa.ergo hēs,ꝙ ver
ba enūciatiua qn̄q; incidēter ꝑꝑ aliud emittūtur:qn̄q; ꝑꝑ ſe prin
cipaliter,ſecūdario ꝓpter aliud.& tūc dēs ſcire,ꝙ qn̄q; emittunt̃
ꝓpter aliud,vel per modū ↄdōis,vel per modū modi,vel per mo
dum cāæ,vel per modū demonſtrōis,& nō p̃t alio mō ↄtingere,
ſȝ qn̄ per modū modi, nō dico hic,quia ſunt verba diſpoſitiua.l.
vlti.C.de his,q̃ ſub mod.ſȝ ſolū tāgam qn̄ per modum ↄdōis, vel
cauſæ vel demōſtrationis emittuntur,& de his tractat iſta gl.Op.
de l.ex facto,s̃.de hæ.inſt.Sol.gl.ibi de rigore.hic de æꝗtate,& ſic
illa corrigitur per iſtā, ꝗa hoc importēt iſta verba. l.cotem.§.fi.s̃.
ti.j.& ibi vidiſtis gl.ſȝ legū correctio eſt euitāda. Hæc tn̄ ſol.fun-
datur ex iſto tex.ꝗ dicit,benigna interpretatione,&c.ſed nō dicit
benigne,quaſi aliud ſit de rigore, ſed ꝗa rl'r in teſtamētis adhibet̃
l.in teſtamentis.ȷ̃.de re.iu. & in qualibet lege.l.benignius.s̃.de ll.
Alia ſol.eſt,ꝙ ibi in hr̃ditate,hic in legato.Sed iſta nō eſt bona ꝗa
video ꝙ in hr̃ditate verba enunciatiua inducūt diſpōem in exhæ
redatione.l.ꝗ volebat.de hæ.inſt. multo magis in iſta.ar.l.cū qui-
3 dam.s̃.de lib.& poſth.Sol.†hic verba enunciatiua ꝓferuntur ꝑꝑ
ſe,ſed ibi incidenter ꝑꝑ aliud per modū cōdōis,q̃ diſpōem nō in-
ducunt,vt ar.l.ſi ꝗs ſub condōne.s̃.ſi quis omiſ.cau.teſta.Op.de l.
Titia.in pr.de le.2.Sol.ibi teſtator fuit vſus verbis futuri tp̄is quæ
ↄdōem faciunt,& iſta eſt bona. & ſic ſi in vim ↄdōis ponātur,nō
inducūt diſpōem. Aliam ſol.ponit gl.q̃ ēt p̃t eſſe bona,ſ.ꝙ ibi nō
fuit expreſſa ſpecies,vel q̃titas.& iō ēt ſi per modū diſpōnis ꝓfe-
e rantur,nō valent.ᵉl.cū poſt.§.gener.de iure dotiū.Sȝ ↄ̃ p̄dicta vr̃.
de vſufr.l.Proculus.in pr.& l.deniq;.§.interdū.de pec.le.& l.pe.de
f colla.do. Sol.ꝗđ ↄdōnaliterᶠ ꝓfertur,nō inducit diſpōnem,ſȝ in
aliquo antecedenti,vel ↄſequenti bn̄ inducit diſpōnem ex p̄ſum
pta voluntate teſtatoris, vt in ↄ̃ris,qn̄ illud an̄cedens,vel ↄn̄s po-
terat de voluntate teſtatoris induci. Nam in d.l.Proculus.nō po-
terat impleri ↄdō,niſi ponas dn̄ium legatum,iō diſpōnem indu-
4 cunt in dn̄io,vt in aliis apparet.† Ex his ergo,qn̄ verba enuncia-
g tiua ꝓferuntur incidēter ꝑꝑ aliud,per modū ↄdōnis,diſtingue:ᵍ
aut nō fuit expreſſa certa q̃titas,vel ſpēs,& n̄ inducūt diſpōnem,
ſm̄ vnam ſol.gl.in d.l.Titia.in pr.de le.2.Vel fuit expreſſa,& hoc
2.caſu,aut q̃ris,an inducāt diſpōem in eo ꝗđ venit in ↄdōem,aut
in alio an̄cedēti,vel ↄn̄ti.Primo caſu,nō inducit.Scđo caſu,aut il-

a ADD. ¶Pom.Vide ad iſtam l.& ſimiles,Alex.conſ.145.vol.2.& Old.conſ.121.&
Rom.65.& Alex.45.vol.1.& Capram,10. & Alex.82.vol.3.vbi ponit quid in ver-
bis enunciatiuis legis,vel ſtatuti,&q̃ dicātur verba enūciatiua,vel narratiua.
* Clau. Quæ autem dicantur verba enunciatiua,vide Bal.in l.ſi voluntate,C.de
fideicom.lib.& in aut.ei qui iurat,C.de bon.auth.iud.poſ.
b Alex.Fallit hæc lex,vbi verba enunciatiua eſſent ꝓlata ad diminutionem,quia
tunc nunꝗ inducunt diſpōnem, ſi per talem diſpōnem induceretur augmen-
tum. Probatur in l.legata inutiliter,2.rn̄.de leg.1. Et de mā h⁹ l. vide plenè per
omnia per D.Ant.in c.fi.de ſuc.ab inte.ꝑ Cy.in l.1.C.de fal.cā adie.leg. aliquid
per Cy.in l.non nudis,& in l.non epiſtolis,C.de prob. aliquid per Bar.in l.cum
proponeretur,de le.2. & quid in matrimonio,vtrum verba enunciatiua matri
monij in inſtrumento dotali ꝓbent in præiudicium alterius matrimonij, Inn.
in c.illud,extra de præſum.ꝙ nō,& ſequit̃ Bal.in aut.ſi ꝗs in aliquo, C.de edē.
& intelligit illud verum,quo ad p̄iudicium tertij,ſed bn̄ probat in præiudiciū
ipſorum enuntiantium.Ad quod facit,quod no.Bar.in l.2.C.de fi.inſtr. & quid
ſit enunciatio, vide per Bal.in l.ſi voluntate, C.de fideic.li. vbi all.l.ſciendum,
§.dictum,s̃.de ædil.edic.& l.tale pactum,in prin.s̃.de pact.
c Alex.Adde Bal.in l.1.C.de fal.cau.adie.le. ¶Adde,an verba enunciatiua in vl-
tima voluntate diſpoſitionem inducant.Abb.conſ.2.lib.1.Pau.de Caſt.conſ.189.
d Pariſ.Vide in d.l.d.Iaſ.latè,vbi facit regulam cum litmitatione,& quando ver
ba enunciatiua dicantur prolata propter aliud , & quando principaliter pro-
pter ſe,vide Sol.conſi.227.ver.in primis.
e Alex.Adde gl.in l.emptor,§.ancilla,de rei vend. & quod ibi dixi. & quod not.
Bar.in d.l.Titia,§.Titius,& Bal.in l.ex his,de teſt.mil.
f Alex.Limita,vt ſi.no.ꝑ Bar.in l.l3,s̃.vt leg.no.ca.Item limita multum not. oīa
iura volenta enunciatiua non diſponere,&c. hoc eſſe verū,niſi talia verba fo-
rent geminata.Ita no.Bar.in l.cum ſcimus,in pr.C.de agr.& cenſ.li.11 facit ꝗđ
no.Bal.in l.cū fide,C.de nō nu.pec. De hac mā ēt vide q̃ no.Bal.in l.non idcir-
co,C.de iur.& fac.ign.& in l.pe.& in l.ſi mulier,C.ad velleia. Bar.e.ti.in l.cum
teſtm̄,Bal.in l.pe.C.de iu.delib.quę āt dicantur verba enunciatiua,vide tex.&
Bart.in l.ſi quis mihi bona,§.iuſſum, s̃.de acq.hæ.& quod no. Bar.in l.1.in pr.in
ver.3.dixi,de no.ope.nun.& vide per Bal.in d.l.ſi voluntate,C.de fideic.lib.
g Alex.Vide Bal.in l.ex his, C.de teſta.mil.& ibi ꝑ Ang. adde in mā ꝗđ no.Bar.in
l.Pamphilo,in pr.de leg.3.ꝑ bal.ī d.l.nō idcirco, C.de iu.& fa.igu.bal.in l.ver-
ba,C.de teſt.& in l.pe.C.de iu.deli.& in l.ꝗ ſe p̄ris,C.vn̄ li.d.Ant.in c.poſt ceſ-
ſionem,ad fi.de probat.Io.and.de ver.ſig.in c.Abbate,in gl.ex hoc vr̃.& limitat
bar.in l.ſi forte vxor,ȷ̃.de ca.pe.vide bal.in l.cum aliquis,C.de iur.delib.

lud antecedẽs,vel ꝯñs poterat ꝑ testorẽ induci,& inducit dispõ-
a nem si erat antecedens[a] necessariũ,vt d.ll.Fallũt p̄dicta,qñ verba
ꝯdõnalia ꝓferuntur per ablatiuos absolutos. qđ dic vt l.fideicõ-
5 missa.§.cum esset.de le.3,& l.in rõe.§.tametsi.ad l.fal.† Venio ad
s̃m,s.qñ verba enunciatiua ꝓferuntur per modũ cãæ. Ex hac gl.
tu dicas,ꝙ verba enunciatiua ꝑꝑ aliud emissa nõ inducunt dispõ-
nem,ꝯ l.Qui volebat.s̃.de hære.inst.Sol.Prædicta hñt locum,qñ
b ꝯdõnaliter proferũtur ꝑꝑ alia in modũ cãæ,[b] sed nos habemus l.
quæ dicit,ꝙ verba enunciatiua prolata per modũ cãæ inducunt
dispõnem per modũ exceptionis.l.emptor.§.fi.s̃.de rei ven.Et vr̃
tex.in l.fi.§.j.j̃.de do.excep.Sed aliter vr̃ tẽre gl.ꝙ inducant dispõ-
nem ẽt quo ad actionem.l.si socer.§.Lucius.s̃.sol,mat.qđ tꝫ Inn.
c de suc.ab intest.c.fi.[c] Et hoc placet,qñ in cã venit aliquid, qđ per
testatorem poterat disponi,nisi errasset, vt j̃.dicetur,qñ ꝓferunt̃
6 principaliter ꝑꝑ se.† Venio ad tertium,qñ verba proferũtur per
d modum demonstrationis,[d] Opp.de l.cum tale.§.fi.s̃.de condi.&
dem,gl.tua dicit,ibi verba enunciatiua emittunt̃ ꝑꝑ aliud demõ-
strando,& ista est bona,& ideo dispõnem non inducunt.l.ex his.
C.de test.mil.Fallit fauore militis,& libertatis vt ibi dr̃.Item fallit
si fuit iuratũ,vt in aut.qđ obtinet.C.de prob.Item aduerte,ꝙ Gl.
ponẽdo casum in d.l.cum tale.§.fi.dicit, ex centum,q̃ tibi legaui,
e des illi decem.& iõ fit animo diminuendi.Hoc nõ placet,[e] quia
tunc induceret dispõem. qa legatum de decem nõ p̄t valere sine
antecedenti posito per modum demõstrationis,ar.l.Proculus.de
vsufr.& l.deniq;.§.interdum.de pec.le.Sed in d.l.cum tale.§.fi.di-
cit,ꝙ ex centum q̃ Titio legaui,hæres decem dato, quia hæres p̄t
aliud soluere,q̃ ex dictis centum,iõ non inducit dispõem. Venio
ad quartum,quando verba proferuntur principaliter propter se,
& op.ꝙ imò dispositionem non inducunt.l.Titia cum testamen
7 to.§.Caius.s̃.de le.2.Sol.†verba enunciatiua dispõem inducunt,
inquantum natura verborum ꝓlatorum patiatur,sed secus si illa
verba non patiantur,vt in ꝯrio.Vlterius op.de l.verba.C.de testa.
Sol.ibi fuerunt emissa ꝓpter se,in præiudicium tertij:hic verò ꝑꝑ
f se in p̄iudicium[f] hæredis.Op.de l.Lucius.§.filiam.ad Tre.Sol.ibi
verba enunciatiua modificatiuè fuerunt ꝓlata:ideo vltra modifi
cationem,dispõem non inducunt.Sed op.de l.2.C.de fal.cã adie.
le.Sol.ibi ironice verba fuerunt emissa. Item opp.de l.generali.in
8 pr.s̃.de vsufr.le.Sol.ibi†ad honoratum fuerunt verba directa,&
g sic videntur verba adulatoria,hic ad grauatum.[g] Et ista sol.dat gl.
in l.peto.in prin.de le.2.Hoc tñ fallit fauore libertatis,vt l.Paulus,
in fi.j̃.de fideicom.lib.Op.ꝙ ista verba enunciatiua nõ inducunt
9 dispõnem,vt l.rationes,in fi.C.de prob.Sol.† verba enunciatiua
qñque ꝓferuntur,& tunc ꝓcedunt ea,q̃ dixi circa legẽ istã.Qñq;
nõ exprimuntur,sed intelliguntur ꝑꝑ dictionem taxatiuã ibi po-
sitam,& dispõnem nõ inducunt,vt l.rões.in fi.Sed op.hic grauat
tm̃ hæredem onere probandi ꝯrium.Sed ꝯ C.arb.tu.l.j.& l.cũ pr̃.
10 §.pr̃ filio.de le.2.sol.† Verba enũciatiua circa ea q̃ per defunctũ
non sunt disponibilia,dispõem nõ inducunt. Præterea illa verba
nõ apponebantur circa personã certã,& iõ legatum non valet in
personã incertam.l.cum ex plurib.j̃.de man.test.Opp.& vr̃,ꝙ ista
verba dispõem inducãt,vt in aut.qđ obtinet.C.de prob.& in cor
11 pore vnde sumi.de iureiu.à morien.præst.Sol.†ibi inducit iur̃m
h quod iur̃m operatur[h] primo,ꝙ verba enunciatiua inducunt pro
bationem actus celebrati,siue iuret,siue iurasse se dicat.l.cum qs
decedens.§.codicillis. de le.3.& d.aut.quod obtinet.& in corpo-
re vnde sumi.aliàs licèt fideic. inducant,tamen nõ probationem
actus iam celebrati. secundo operatur,vt non intersit vtrum pro
ferantur verba principaliter propter se, vel incidenter. Item non
refert ad quem verba dirigantur,d.aut.qđ obtinet. Iõ tertio ope-
ratur,ꝙ verba enũciatiua subaudita ex vigore verbi taxatiui,quæ
i aliàs non inducerent dispõem,propter iur̃m[i] inducunt,per dictã
12 aut.qđ obtinet.†Quarto operatur,ꝙ non posset ꝓbari ꝯrium,s.
error,vt est gl.in l.rationes.C.de probat.tamen illud non videtur
verũ,quia iur̃m erroneũ nõ hẽt ꝯsensum.l.vlti.ff.qui satis.cog.&
l.fi.C.de nõ nu.pec.Sed dic,ꝙ hæc est rõ,qa iurãdo vr̃ velle,ꝙ va-
13 leat oĩ mõ quo p̄t.l.cũ pr̃.§.filius.de le.2.Collige ergo,†ꝙ verba
enũciatiua emissa ꝑꝑ se principl'r ad grauatũ directa sciẽter, eorũ
q̃ ꝑ defunctũ sũt disponibilia,dispõem inducũt,quatenꝰ verborũ
significõ patiat̃ h.d.hec l.fallit, vt dixi,fauore libertatis,& si iur̃m
intercesserit,vt ex s̃.dictis apparet. Op.de l.nuda.j̃.e.Dy.& Iac.de
Are.soluit,ꝙ ibi qs volebat petere iure donõis inter viuos,qđ nõ

a ADD.¶Ale.Istud est ꝯ tex.l.ex his,C.de test.mi.Et posset resp.ad l.Proculus,& l.pe.de col.ꝙ ibi erat principaliter prolatã propter se. Ad §.interdum, resp.ꝙ ibi ex interpretatione iuris,de necessitate inducitur dispositio.

b Alex. Et Bar.hic simpliciter tenet,ꝙ inducant dispõnem quo ad actionem,sed idẽ Bar.in l.si socer,§.lucius,hic allegata,dicit verũ,quo ad actionem personalẽ,nõ quo ad realẽ. Et sic saluat gl.in d.l.emptor,§.ancilla,hic alle.Sed d.Io.in d.§.lucius,tꝫ ꝯ Bar.videlicet, ꝙ ẽt inducant dispõnem quo ad actionem in rẽ, de quo late ꝑ eum edi. & sic se remittit ad ibi late dicta per se,per Ang. d.l.ex his,de test.mil.Et adde,ꝙ Bal.in aut.& qui,C.de bo.aut.iud.pos.dicit,ꝙ verba enunciatiua dispositiua cognoscuntur hoc mõ, quia quoties sermo est de voluntate determinanda,perficienda per actum alterius voluntatis,tunc non disponunt,sed enunciant:sed qñ nõ reqritur actus alterius voluntatis,tũc dispo nunt,& dicit Bal.l.2.C.de nece.ser.hę.inst.ꝑ illũ tex.ꝙ illa enũciatiua dispõem inducũt ex interp̄tatiõe,ñ ex significõe vocabuli,ff.đ le.j.l.vnũ ex familia,§.fi. ¶Adde quando verba enunciatiua per modum causæ inducant dispositionem Bal.consi.14.lib.j.& consi.170.eo.lib.

c Alex.De intellectu illius c plenè per Bal.in l.j.in rep.C.de sacros.eccl.

d Alex. Adde quod no.Bar.in l.demonstratio falsa,§.ꝙ autem,in ver.5.quæro,de cond.& dem.& vnum quod no.dixit Bar.in l.gerit,de ac.hæ.in j.q.prin.ver.circa tertiam,videlicet,ꝙ si in instrumẽto procuratorij dicatur, talis facit talem procuratorẽ ad lites,vel talis hæres talis,tibi salutẽ dicit,&c.ista verba enunciatiua ꝑꝑ aliud emissa,plene ꝓbant talem esse hæredem,talis,quod bene no.

e Alex.Placet.Per Bal.in d.l.ex his,de test.mil.

f Alex.Præiudicium.Vide quod no.dicit Bar.in l.pater,§.feudum,per illum tex. de leg.3.& istis adde plene bal.in d.l.ex his.

g Alex.No.ꝙ verba enunciatiua qñ ꝓferunt̃ principl'r ꝑꝑ se,si referunt̃ ad honoratũ,vt Seius hr̃s meus dabit tibi centũ,tunc non disponunt;secus si ad oneratum,vt ad hr̃dem,puta qa dixit, hæres mi, dabis Titio centũ. Et ita vr̃ sentire Cy.l.j.C.de fal.cau.Sed s̃m d.Io.p̄t dici,ꝙ vtroq; casu disponunt,vt hic per eũ, qui rñdet ad l.gñali; ꝙ ibi fuerunt adiecta aliqua verba ex quibus colligi poterat testõrem potius ꝯsultiue loqui,q̃ dispositiue, vt patet ibi ex litera,& ibi ẽt sensit gl.s̃m d.Io.hic,& ita ẽt illũ tex. vr̃ intellexisse bal.in c.j.in fi.pr.de nã. aliàs de suc.feu.in addi.Sed pro opi.bar. hic vr̃,in l.Iulianus,§.ex his,de leg.3. s̃m intellectum bar.in l.Pamphilo,in pr.de leg.2. Adde bal.in d.l.ex his, Cy.in l.2.C.commu.de leg.in 6.opp.bal.in l.j.C.de fal.cau.& ibi per Cy.

h Ale.Adde ꝙ nõ p̄t reuocari ꝯfessio facta in vltima voluntate,si facta fuit p̄nte creditore,& acceptante,vt no.bar.in l.rões, C.de prob. Item nisi notarius acceperit illam ꝯfessionem præsens,tanq̃ publica persona.Item nisi priuata persona receperit talem confessionem,tanq̃ negotiorum gestor.Et ista hic no.ꝑꝑ ea,quæ dicit bal.in d.l.rationes, & hic per Mod.& firmat bar.in l.cum quis,§. codicillis,de leg.3. Et oĩa hic dicta per bar.circa effectũ istius iuramẽti seqtur Pet.de anc.in cle.j.de prob.& hic adde bal.in d.ex his,C.de testa.mil.vbi vide. Adde an confessio facta in testamẽto præsente parte possit reuocari,bal.consi. 154.& 180.& 280.& 220.lib.2.& Rom.consi.171.

i Ale.Adde bar.l.Titia cum testõ,§.Caius,de le.2.Et cũ bar.hic transit Pe.de an. in d.cle.j.Et vnũ no.ꝙ quoties in instr̃o sunt apposita aliqua verba enũciatiua, q̃ sunt de substantia,ad valorẽ actus de quo agit̃, bñ probat enunciatiue narratum esse verum, quo ad valorẽ illius actus,nisi aduersarius probet ꝯrium.vñ si instr̃m dicit,ꝙ ego promisi centũ Sticho seruo Sempronij,illud ꝓbat Stichum esse seruũ Sempronij,quo ad hoc vt stipl'o valeat,vt est casus in l.optimã,C.đ ꝯh.& commit.stip. Sed si postea inter Semproniũ & me,disputaretur principaliter de dñio Stichi,illa ꝯfessio plenè nõ probaret,c,illud,de p̄sump.& ibi hoc tꝫ d.Ant.Quod bñ no.ad multa.Vide in l.cũ scimus,C,de agric.& censi.li.11.& bald.in l.j.C.de fal.cau.adie.leg.& in l,non idcirco,C.de iu.& fac.ign.& in l.cũ aliquis,C.de iure delib.vbi late.Et si notarius ẽt in instr̃o assertiue dicit,Titius procurator Martini, ꝓmittit Caio,illa verba nõ ꝓbant illum esse ꝓcuratorem Martini,vt no.bal.in rub.C.de fide instr.alle.Inn.in c.qm̃ ꝯ falsam,ext.de ꝓb.& in c.cũ iure,de off.del.ibi ẽt Io.an. & seqtur Pet.de an.in cle.j.de prob.Vide,q̃ scripsi post Ang.in l.ne satisdatio,j̃.rẽ ra.ha.De quo ꝑ Cy.ẽt in d.l,optimã,Subdit ẽt Pet.de an.in d.cle.j.ꝙ sil'r si dr̃ in instr̃o,Actũ ĩ tali castro talis diœcesis, ꝑꝑ permulta sil'a instr̃a,verba incidẽter sic ꝓlata, non ꝓbant castrũ esse illius diœcesis,remittit tñ se ad nota. per Cy.in d.l.optimã,& l.cum aliqs,C.de iure delib.q tꝫ ꝯ no.ꝑ gl.2.in c.cũ olim,de censi.Et de istis verbis enunciatiuis,tangentibꝰ tertiũ abñtẽ.vide Spe.de sent.ꝓla.§.vt ãt,ver.& no.& de instr.edi.§.restat,ad fi.in sum.Et q̃d de instr̃o dotis, an probet matrimoniũ, dixi de adul.l.si vxor,post bar.refert ẽt Pet.de an.in cle.j.ꝙ Io.an.d.c.cũ in iure,cir.fi.đt,ꝙ verba in instr̃o ꝓlata p̄ntibus partibꝰ,sꝑ faciũt fidẽ ꝯ eas,& standũ est eis,& viđ bal.in d.c.qm̃ ꝯ.Et verba notarij sꝑ vñr de assertione partiũ, & eis nocẽt,bal.ĩ rub.de priu.do.ad fi.& in d.l.ab executore,C.quo.ap.In ꝯriũ no.bal.in d.l.optimã.Sꝫ si dicta verba nõ emissa principl'r,sꝫ incidẽter,tangerẽt p̄iudiciũ absentis,tũc secus,vt si in s̃nĩa dr̃, ꝯdemnamus talẽ ꝓcuratorẽ talis,qa ñ ꝓbat mandatũ.vt dixi.bñ faciũt no.ꝑ bal.post bar,in aut.si qs in aliquo,C.de eden.& ibi dixi s̃m bal.in vsib.feud.Et q̃d si notariꝰ dixit,talis sanus mente,&c.vide bal.in l.j.ver.mõ q̃ritur,C.de ꝯfes.Et q̃d si instr̃m dicit,Ego ꝯduco à te talẽ rẽ tuã,an per hoc ꝓbetur te dñm,Bal.in l.ad ꝓbõnẽ,C.loc. Et q̃d si cauet̃ in actis publicis,ꝙ Titius positus fuit in bãno,eo ꝙ citatus non soluit,nunq̃d per illa verba enunciatiua ꝓbetur interrupptio p̄scriptionis,ꝑ citationẽ,vide Bal.in l.gesta, C.de re iu.vbi vr̃ tẽre ꝙ nõ.Et ibi sil'r,q̃d si notarius dixerit, talis testis iuratus deposuit,qa tũc ꝓbat̃ iur̃m.Facit qđ no.Bar.l.Theopõpus,de do.p̄l.& no.ꝑpetuo,ꝙ verba enũciatiua ꝓ dote,inducũt plenã ꝓbõnem,per id qđ legit̃ & no. in l.2.C.de dot.ꝓmis.tenuit ꝯsulendo Bar.in cons.inci. factũ sic se hꝫ,Titius,& Seius,caue tñ,qa gl.d.l.j.& gl. & doc.in l.cũ de in rem verso,de vsur.tñt,ꝙ ñ sit fauor dotis,sed ius cõe. Adde ꝙ in instr̃is antiqs verba enunciatiua ꝓbant, vt dixi post Bal.in l.cũ aliqs,C.de iur.deli.An ãt verba testis enunciatiua ꝓbant, vide Bar.no.in cõs.inci.statuto ciuitatis Floren.cauetur,ꝙ forensis,&c.vbi vr̃ velle ꝙ nõ,qñ sunt emissa ꝑꝑ aliud.¶Adde inq̃tũ Ale.hic in apost.dicit,ꝙ si in instr̃o dr̃,Titius ꝓcurator Sẽpronij,ꝙ illa verba ñ ꝓbãt illũ fuisse ꝓcuratorẽ, ꝙ illud ẽ verũ ĩ sui fauorẽ,sꝫ ĩ sui odiũ ꝓbãt ẽt quo ad tertiũ.Ita tenuit Ro.ꝯs. 62.q alle.Spe.ita tẽre ĩ ti.de ꝓc.§.rõe,ver.illud quoq; notandũ. Et an in instr̃is antiqs verba enũciatiua ꝓbent,vide Abb.cons.62.li.2.& Bal.cõs.96.li.3.& cõs. 299.e.li.vbi dicit ꝙ verba enũciatiua de partiũ volũtate scripta,faciũt fidẽ,nisi in ꝑsonis ꝯhẽtib.esset inhabilitas,vt ff.de le.3.l.cũ qs,§.codicillis,& de ꝓb.l. q test.Itẽ p̄dicta limitat,nisi de ipsis actib.q enũciatiue ꝓferunt̃,eẽt necessaria scriptura,qa tũc illa verba ꝓlata ñ facerẽt fidẽ. Exemplũ p̄t poni in tractatib. q requiruntur,qñ Ecclesia vult aliq̃ rem alienari, vt illa præcedentib.tractatib. nõ probet,nisi appareat de scriptura ipsorum. Cõcludit tñ ibi,ꝙ nulla lex est, quæ dicat,ꝙ hoc non possit probari per testes,ideo exemplum aliter poni p̄t. Ipse in dictis terminis consuluit de quo etiam vide per Pet.de Anc.consi.vlti.

potest

pr.cū pñtia psone nō intercesserit: hic iure legati, vbi nō refert cū quo qs loquat. l. miles. in pr. & l. cū pr. §. donationis. de le. 2. Op. de aut. si qs in aliquo. C. de eden. Gl. br in l. si donō. C. e. tāgit istā op.
14 & soluit, vt ibi per gl. hēs, eo mō sol. hic Dy. circa l. nrām. † Quæro in ista scriptura, in qua quis ɔfitetur, quot testes [a] sunt necessa-
a rij. Et dic tot, quot sufficiant ad codicillū, vt l. vlt. C. de do. cā mor. & l. si. in fi. C. de codicil. Sed aduerte, si testōr non vult solenniter testari, sed vult in fide hrdis ponere, & si de hoc ɔstat, tūc inducūt dispōnem & grauamē. vt C. de fideic. l. fi. fm vnā lec. q̄ doct. tnt. &
15 Inst. de fideic. her. §. fi. Quæro, † qd si in priuilegio [b] dicit Papa Ab
b bati S. Petri immediate nobis subiecto, an hæc verba inducāt dispōnem, vt sint sub Papa, & exēpti ab Episcopo? Et dic, vt i c. si Pa-
16 pa. ext. de priu. lib. 6. † Quæro, qd si in ɔtib. [c] Iste est difficilis pas
c sus, s3 salua meliori deliberōne dēs dicere, Aut verba enūciatiua in ɔtib. pferuntur ad liberationē, & tūc dispōnem faciunt. l. tale pactū. in pr. de pac. Et hoc est verum in inductis prinplr pp se, s3 si
d ob aliud incidenter, non inducūt [d] dispōnem. l. iubemus. C. de lib. caus. Si vero ad obrōnem emittātur, tunc subdistingue: aut emittuntur principaliter pp se, & inducunt probōnem, non dispōem. l. publia. §. depos. §. fi. Si pp aliud, tunc aut in ɔctu aliquo inter præsentes celebrato, & tunc inducunt pbōnem, seu præsumptiōem,
e donec probetur [e] ɔrium, l. optimam. C. de com. & ɔh. stip. & l. quidam. §. de prob. Si simplr emissā absenti, tunc probōnem non inducunt. l. epistola. in pr. §. de pact. & l. nō nudis. & l. nō epistolis. C. de prob. Ad vnum aduertas, qa si illa verba proferūtur super aliquo iure, in quo sit dare quasi possessorium illius iuris, ɔstituunt illum ad quem verba diriguntur, possessorem illius iuris. l. nō nudis. & l. non epistolis. C. de pb. & d. l. pe. §. de pb. vbi āt dixi inducere dispōem, dices sp inter pntes, vel inter absentes, per nuncium,
17 vel epistolam. l. vlti. §. de prob. † Quæro, quid in iudiciis, an verba enunciatiua inducunt dispōnem? Et vr q nō l. qui familiæ. §. fa. er.
f q̄ est vtilior lex q̄ alia ad hoc. Br, [f] verba enunciatiua in iudiciis añ lit. ɔtest. nō inducunt probōnem: quia pt penitere ante lit. cōtest. sed post lit. ɔt. inducūt probationem, licèt posset probari ɔrium.

a ADD. ¶ Alex. Quot testes. Declara vt hic per Imo.

b Alex. Vide aliquid hic p d. Io. & adde q dixi in l. quidā ɔsulebant, de re iudi. & vide in c. nonnulli, de rescr. vbi vr dixisse, q talia verba Papæ, dispōnem inducunt, d. Ant. ibi dicit, illud non esse verū, nisi sint assertiua. Sed d. Io. ibi in termi nis illius gl. vr eam tenere, per cle. literas, de prob. & fm eum vr voluisse Fed. consi. 22. aliàs, 27. Idem repetunt docto. in c. parte decani, de rescr. & vide Imo, in c. cum olim, de censi. & tex. 25. q. 2. q autē, Io. and. in Spe. ti. de inqsi. §. nunc tractemus, ver. hec autem no. & ver. teq. & quod no. bal. in l. neq; in fi, C. de pb. dixi in c. significasti, post med. de homi. Quid in literis Papæ, appellantis te clericum? per Io. an. in reg. non licet. Quid in verbis legis narratiuis, Fed. consi. 39. quem sequitur Lud. Ro. in §. Cato, & dum alle. Cle. literas. Adde q Pau. de cast. no. eam limitat, in cons. 156. inci. viso & examinato, &c. vt illa Cle. q̄ est ɔ regulas iuris communis, solum habeat locum quo ad clericos, qui sunt subditi Papæ, & quib. ipse præiudicare potest, non inter laicos non subditos, ad præiudicandum eis, saltem in iure quæsito, etiam si ageretur de feudo ecclesiastico.

c Alex. Vide d. Io. hic, & bal. in d. l. ex his, de te. mi. & bar. in l. si forte, §. de ca. pe. & vide in l. cum scimus, de agr. & cens. lib. x. Quid in epistolis: vide bar. & bal. in l. non epistolis, C. de prob. adde bal. in l. j. de fal. cau. adie. le. & ibi Cy. Parif. Vide Fel. in c. cum venerabilis, ver. limita dupliciter, de excep. Ias. in l. ex his verbis, C. de testam. milit. vbi late.

d Ale. D. Io. hic tenet ɔ bar. & ēt Ro. sed opi. bar. circa ɔctus, in oīb. sequit Pet. de anc. in cle. literas, de pb. ibi āt emittunt principlr p p se, & inducūt pbōnem, &c. vide bal. in rub. de const. pe. & intellige bar. hic, quando circa certam causam expressam proferuntur in personalib. per ea quæ hic tetigit glo. vel etiam sine causa in realibus, vel fimilib. per no. per Cy. in l. non nudis, & in l. non epistolis, & per bar. in l. cum falsam, C. de iu. & fa. ig. no. Imo. & Ro.

e Ale. Si tñ scienter pferunt sup eo, sup quo partes pñt pIudicare, ñ admittitur pbatio in ɔriū: aliàs sic, per not. per Cy. in l. non nudis, in vlti. q. & per bal. in l. cum falsa. Item dum bar. hic alleg. l. optimā, d. Io. t3 ɔ eum, & bene, & ēt d. Lud. Parif. Vide Soc. consi. 41. ver. nemo, in antiq. qui tenet idem.

f Alex. Adde Spec. in ti. de depo. § 7. ver. 11. & latius, & melius, q̄ bar. hic, no. bal. in l. cum precum, C. de lib. caus. & in l. ex his, C. de test. mil. & in l. 1. C. de fal. cā adie. le. vbi ēt p Cy. & bal. in l. si magnam, in fi. C. q. accu. Er quæ hoc dictū posit intelligi, dixi post bar. in l. si cui, §. j. de lc. j. & vide bal. c. uo in l. j. C. de ɔfes. d. Ant. c. fi. i fi. de ɔfes. reputat hoc no. & idē bal. i l. error, de iu. & fa. ig. & vide Im. hic, & bal. in l. q. familiæ, §. fa. erc. & bal. l. certum, §. si quis absente, ff. de cōfes. & qd ibi dixi. adde q bar. in l. admonendi, ver. item quæro, quid si instrm publicū, &c. vr velle, q verba enunciatiua saltem inducant semiplenā probationem. Ad quod vide, quæ dixi in l. si cui, §. si à filio, de lega. 1. post bar. & bal. in l. serui electione, in pr. e. ti. vbi dicit, q gl. ibi est signanter not. q in actibus inter viuos verba enūciatiua emissa principaliter propter se, non dispounnt, dum gl. dicit, q verbum ibi, volo eligere, non inducit dispositionem. sed bal. intelligit illā gl. Adde, an verba enunciatiua iudicis arbitrio probent? Ro. consi. 157.

LEX XVII.

Si in stipulatum. Per acceptilationem pt fieri donō. h. d. An ista donatio acceptilationis causa facta egeat insinuatione, dicā j. e. l. Modestinus. Vides ergo, q licèt verba acceptilationis dicant cōfiteor me hre, acceptum-
a que tuli, quod mihi debes, q ex istis verbis nō probatur [a] pecuniā in veritate à creditore receptam, facit l. licet. in pr. §. de iu. dot. Et hoc iō, quia illa verba vnr magis apposita ad solenizādū acceptilationem. l. & vno §. j. de accep. q vt veritas sit, pecuniam acceptā. Præterea, si in veritate pecunia esset soluta, nō esset necessaria acceptilatio, cum solōne cesset, & sit sublata actio. verba ergo illa intelligātur secundum acceptilationis naturam. l. si stipulatus. §. de vsur. Facit ad prædicta. j. tit. j. l. mortis cā capitur. §. j. & §. fi. & §. de cond. ob cau. l. si quis accepto tulerit. vbi non interuenit acceptilatio. Ad l. postquam. ff. de pac. resp. q vtrunque est principale. ad l. si actor. §. de iureiur. fuit iuratum super iure, non super facto.

a ADD. ¶ Ale. Not. q confessio de accepto, ēt per aquilianam stipulationem, nō probat veram numerationem, & idem no. bar. in l. 1. j. q̄ in frau. cre. & vide bar. in l. cum ex pluribus, j. de sol. bal. latius in rub. de reuo. his quæ in frau. cred. & ibi, quid si addantur illa verba, habuit, & recepit. Rc. in l. prædia, de acq. pos.

LEX XVIII.

1 *Donō quatenus cōtinet aliud pactū, cadit in cōtractū innoiātū, et est locus pniæ.*
2 *Emptio vel permutatio, an erit, si pro fundo tuo do tibi centum, & equum.*
3 *Concessio fcā Abbati de vendendo ex bonis monasterij pro certa cā, cōprehendit alienationē fcām p Abbatē, partim p centū, et partim p alia parte terræ.*

Aristo ait. Contractus innominatus quatenus ɔtinet donationem, non pt ex penitentia reuocari. h. d. Ibi, cum donōne, i. an oblō, & donatio ex eadem tradōne oriantur. Itē ibi, oblōnem nō ɔhi, i. nō obligari donatarium donatori. Ibi, donō est, i. inqtum datio illam donōnem ɔtinet. Ibi, añ quinquennium agi, i. ad seruum ex penitentia, qa donō aliqua esse vr. Ibi oblōnem de reddendo, ex penitentia. Op. & vr q ex penitētia possit reuocari. l. 3. §. j. §. de ɔd. ob cau. Sol. ibi ñ fuit simplr donō, sed ob cām datio. Deinde op. qa aut fuit i mora manumittē di, & ex ɔstōne erit liber. Aut non fuit in mora, & nō pt ɔueniri. Et so. vt gl. & tene q̄ vis de trib. Vel dic, q hic loquitur de actione, q̄ oritur ex receptiōe, nō tm de ea, q̄ oritur ex cessatione. l. si pecuniā.
1 §. j. §. de cond. ob cau. † Vides ergo hic, q quatenus donō cōtinet
a aliud pactū, cadit [a] in ɔctum innoiatū, & est locus pniæ. † Quæro,
2 qd in aliis ɔtib. Pone, p fundo tuo do tibi cētum & equum, erit
b ne emptio, [b] vel pmutatio? Et dnt qdam, q vr emptio, & pmutatio mixtim, vt hic. Tu dic, si principlr emitur, l3 aliqua spēs detur, totū erit emptio. l. tenetur. §. j. de act. emp. Si principlr pmutat, totum erit pmutatio, ext. de rer. perm. c. ad qōnes. In dubio inspiciā qd plus valet, vt si valet pl9 res, q dat p re, q̄ pecunia, sit pmutatio, vt d. c. ad qōes. aliàs esset emptio, ar. l. q cq d. §. fi. §. de ac. re. do. Nec erit locus pniæ in aliquo, vt §. de ser. exp. l. q̄situm. Nec ob. l. 3. e. ti. & q ibi no. Nā vt ibi dr, est locus pniæ q̄tū ad hoc, vt ɔtō nō hēat locū, nō qa emptor possit manumittere si vult, & vēditor nō pt reuocare, vt d. l. q̄situm, & no. C. si man. ita fue. alie. ne ma. l. 1. Nec ob. hæc l. qa hic fallit in fauore exercentis liberalitatē, qd est no-
3 tandum. † Et pdicta faciunt ad q q̄ vidi, Papa ɔcessit Abbati S. Petri, q possit vendere de bonis monasterij ex certa cā. Abbas vēdidit fundū p cētum, & p quadā alia parte terræ, opponebat, q nō valet, qa licentiā solū habuit de vendendo. S3 hic fuit emptio & pmutatio mixtim, nec apparet inqtum, ergo non valet, vt §. de in diē addic. l. cū duo. Sed veritas est, q in totū est venditio, vt §. p3.

a ADD. ¶ Alex. Cadit. Vide bar. in l. fi. de cond. ob cau.

b Alex. Ad hãc q. vide, q no. bar. in l. 2. in pr. & q ibi dixi post eū, ff. si cer. pet. Adde tex. no, vbi bar. in l. si in emptione, in pr. §. de ɔh. emp. Et vltra hic dicta, adde, q in casu dub j, aut pecunia datur vt spēs, & erit ɔctus pmutationis, vt no. in l. si. §. de cond. ob cau. & q̄ not. Io. An. in d. c. ad qōes. Si vero datur pecunia cū vna alia re ad numerū, &c. dic vt hic p d. Io. Ad pdicta adde tex. in l. 1. §. idē Pōponius, el. 1. §. depo. & l. fundi partē, §. de ɔh. emp. & l. si sterilis, §. si tibi, de ac. emp. & istis adde tex. no. in l. insulā, de pscr. verbis, & idē qd Car. hic affirmat Io. an. & d. Abb. in d. c. ad qōes, adde bal. in l. 1. C. de re. permu. & in prælud. feu. & vide Pet. de an. in c. q̄ro, p illū tex. de iud. & bar. in l. sicut, § vendōns, ff q. pot. i pig. Adde qd si emphyteota ius suū vrile, qd valet sexcenta, alteri dat p vno cāpo terræ, vel x. perticis, q̄ valent cētū, & pro quingētis, & ɔctum faciat pmutationis, an in rei veritate erit pmutatio, vel vendō, q a si pmutatio, nō cadit in pœnā, Pau. de Ca. dicit, q hoc habuit de facto, & q a pecunia pponderabat, dicebat q erat vēdicio, vt no. hic bar. Excipiebat, q bar. loq t indistincte, & qñ ɔstat de aīo ɔhentis, q voluit pmutare, q est pmutatio, vt voluit bar. in l. 1. de re. pmu. vñ ipse dicit, q si pecunia addita nō excedit valorē rei, vel excedit in modico, procedat opi. bar. in d. l. 1. in dubio vero dicat ɔct9 mixtus. Si āt pecunia multū excedat, tūc indistincte fit vendō ēt si actū sit p sit pmutatio, maxime qñ tractat de piudicio alterius, vt in casu pdicto. q d āt si de ɔctu emptiōis dēat solui gabella, nō de ɔctu locationis, & locantur prædia, & tradūtur animalia æstimata p certo ptio, periculo conductoris, an ista æstimatio faciat, q dēat solui gabella? Pet. de an. ɔcludit q ñ, q a dēt attēdi pricipale ppositū ɔct9, ei9 ɔf. 71.

1 *Donator, an teneatur de euictione, q sic, quando donatio incipit à promissione. Aliter agitur de euictione pro re donata, & aliter pro re vendita.*
2 *Donator tenetur de euictione, etiam quando donatio incipit à traditione, et euictio est promissa per stipulationem, idem si pacto nudo.*

a §. Labeo [a] ait si quis. Donator nō tenetur de euictione, sed de dolo, si intercessisset.

a ADD. ¶ Pom. Adde, q hic dt Imo. q qdā allegāt gl. sing. i l. fi. §. de ɔd. ob cau. fm opi. Io. q vbi in ɔctu innoiato dēt caueri, cautio d3 eē fideiussoria. & sic dnt p bar. alleg. sed certa illa opi. ibi cōiter nō tetur, nec h3 rōem, q a in ɔctu noiato, vbi cauet, ñ dat fideiussor, ergo nec in innoīato. Etiam dnt, q vbi donatur res aliena, & est facta tradō, liberat à primitiua. Et dnt esse casū singularē in d. l. si.

Op. q debuit sumptus retinere, & si nõ fecit, sibi imputet. Dicunt quidã hic erat malęfidei, sed hoc nihil est dicere. Dic, q nõ potuit retinere, qa non possidebat, vel erãt expẽsæ, quas ex retẽtione nõ pt retinere. l. fundo. s. de rei vẽd. Et soluit Dy. al'r, q iste donãs fuit in dolo, ille q nõ retinet, in culpa, & sic dolus pponderat. l. itẽ si ob
1 stetrix. in fi. ad l. Aquil. † Quæro, an de euictione tẽatur. Dic vt in
a gl. & nota & signa eã. Alibi est gl. q̃ amelius dicit, in l. 2. C. de euic. Et sic p istorũ dec̃one primo videamus qñ donatio incipit à promissione, tũc tẽretur donator de euictione. fm cẽs, siue fiat pmissio p stip̃onem, siue pacto nudo hodie, vt hic. & no. C. e. l. 3. & d. l. 2. Sed aduerte, qa aliter agitur in vendõne. Nã ibi agit qñ res euicta est tota, vel pars, & sic est noua actio, qa tpe euictionis oritur, vt C. de euic. l. 3. & no. e. tit. l. empti actio. Prima. n. obl'o qua tenebatur ad tradendum, fuit sublata sol'one, vt s. de ɔh. emp. l. si cum fundum, §. j. & ibi no. C. si aduer. ven. aut. sacramentã. & ibi no. in gl. super verb. custodiantur. s; in donõe est eadem actio q̃ primo, qa si promisit donare, promisit dare dono, vt j. ti. 1. l. senatus. §. 1. Vñ si nõ facit rem accipientis, vel facta non durat, non fuit liberatus, & sic agitur actione prima, quasi nõ dederit. ita sentit gl. C. de euic. l. 1. & est tex. expressus. de le. 3. l. qui ɔcubinam. §. si hæres. facit de verb. ob. l. Iulianus. §. j. & de sol. l. qui decem. § i Et horum effectus est magnus. Primo in formatione libelli. Secũdo in pscriptione, quia in primo currit tempus à die euictionis, nõ ante, qa non erat nata, vt d. l. empti. hic vero à die celebrati ɔctus. Puto tamẽ, q hic possit petere restitutionem ex clausula generali, pper iustam ignorantiam, si non egit prima actione, quia putabat eam sublatam solutione sibi facta, ar. l. j. in fi. & l. 2. s. qñ actio de pecul. est anna. Tertio, quia illa nõ pt agi nisi re euictã, hic vero nõ hẽo necesse expectare q euincatur, vt j. de sol. l. si hominẽ. & l. cum quis. §. q hominẽ. e. ti. Sed dices tu. Ad quid ergo qñ euincitur, de
b nunciatur authori hoc ẽt casu. l. q ɔcubinam.[b] §. si heres? Resp. vt snĩa lata ɔ donatarium faciat fidem ɔ donatorẽ, q res fuerit aliena, sine alia probõne. Sed si non denunciaret, re euicta, si donatarius vellet pbare rem fuisse alienam, & sic primam obl'onem durare audietur, & illa exceptio doli, de qua loqtur d. §. si hrs. tollet hac replicatione, quia res vere erat actoris, ẽt si debebam restituere sibi. Quod probo, si. n. ex sola euictione probarem intẽtionem meam, tunc repelleretur. & sic intelligo l. libera. C. de sen. put loquitur de donatione in solutum. In venditione verò, omissa de-
2 nunciatiõe, perderetur actio de euictione. Secũdo † videamus,[c]
c qd si donatio incipit à traditione, tunc si esset pmissa euictio per stip̃onem, non est dubium. Item si pacto nudo, fm gl. in l. 2. C. de euict. Pet. ɔ, vt refert Cy. in d. l. 2. in j. q. C. de euic. quia ex pacto nudo nõ oritur actio, nisi cum habita relatiõe pacti ad ɔtum resultat ɔctus innominatus, qd hic non est, qa traditio fit pp accipientem, & pactum apponitur pro eo, secus si pactum apponitur pro tradente, vt j. e. l. si hrditatẽ. C. e. l. cũ res. cũ si. S; teneo gl. Non. n. curo p quo pactũ apponatur. l. 2. C. de iur. emphy. Præterea actio non orit ex illo ɔctu innoiato, qui resultat habita relatione pacti ad ɔctũ, sed ex ipso pacto, vt dicit tex. in l. in bonæfidei. C. de pac.

a ADD. ¶ Alex. Fallit in casu l. q res, §. diuersum, ff. de sol. Vbi vide Bar. & in materia vide oĩno Bal. in l. 2. C. de euict. Itẽ fallit, qñ pmissio donationis nõ esset valida, vt qa inter patrẽ, & filiũ in potestate. Ita Bal. l. j. & 2. C. de inof. don. & no. ẽt q in donatione remuneratoria quis teneat de euictiõe, vt dicit Bar. quosdã tenere in l. Iulianus, §. j. de verb. obl. & ibi de materia, & p Ful. in hs res q̃. ff. de euic. vbi tenet contra cõem opi. & oĩno Pau. de Cast. in l. si rem meam, j. de sol.
b Alex. L. qui concubinam. vide quæ ibi dixi post Bar.
c Alex. Etiam fallit in casu l. scimus, C. de inof. test. Itẽ limita nisi esset donatio remuneratoria, fm Iac. de Arc. & Bar. in d. l. Iulian. §. j. de ver. ob. Item nisi dixerit, dono rem, & omne ius suum, & eum procuratorẽ in rẽ suam facio, quia tunc est onerosa, l. si res, s. de euic. Et qñ veniat euictio ex donõne, vide q̃ limitando dixi in d. l. iulianus, §. j. & de mã in c. cum fm, vbi Fel. de præb. per doct. maxime Imo. in c. fi. in pr. de emp. & vend. Sed an isto casu qñ promissum est donatario de euictione, donans, q tradidit, liberetur à primæua obl'one, qua tenebatur rẽ recipientis facere, vide tex. in l. fi. in fi. s. de cond. ob cau. & qd' not. Bar. in l. si qs aliam, ff. de sol. ɔriũ t; d. Fran. de Ramp. in d. l. fi. quem sequitur hic do. Io. Cui adde no. per gl. & doct. in l. si dominus, §. j. & q̃ no. in l. cum plures, in fi. de euic.

LEX XIX.

1 *Dare pro habenda administratione cum honore, non licet, sed pro habendo honore sine administratione sic, dummodo detur palàm, non clam.*

Hoc iure.

Donatio reipublicæ sine causa fieri non pt. h. d. Op. de l. j. in pr. j. ad l. Iul. de ambitu. Gl. dicit hic
1 dedit palam, & bonafide. † Sed op. in aut. vt iud. sine quoquo suf. §. j. Sol. Ob habẽdum honorẽ cũ administratione, nec palam, nec clam pt dari, sed pro habendo honore sine administratione, bene pt palam fieri dando pecuniam, & non clam, vt no. Accur. in l. 1. ff. ad l. iuliam de ambi. & l. Barbarius. de off. præt. Op. s. e. l. 2. vbi si ne causa fit donatio. Sol. speciale hic, vt colligitur. C. de cad. tol. l. 1. §. fi. in fi. & sic facit ad id quod not. de doli excep. l. 2. §. circa.

1 *Accipere ab aliquo, vt pro eo intercedam, licite possum.*

§. Labeo ait.

1 Quod ob cãm datur, nõ est donõ. h. d. Not. † q licite possum recipere pecuniã, vt sim fideiussor p te, vt s. man. l. si remunerãdi. §. fi. Sed qro, si nõ est donatio, quid est? Gl. dicit primo, q facit ɔctum innoiatum, si psona nõ est phibita exercere tale officiũ, aliàs nullo mõ valeret. Sed ɔ hoc op. imo vr facere locationem, vt s. man. l. j. in fi. & Insti. mã. §. fi. Sol. illud verũ, si tu hoc pmittis mihi facere, ego p hoc tibi promitto pecuniã, cũ illius ɔctus natura sit, vt vltro citroq; nascatur obl'o, sed hic tu nil promittis, sed ɔdõnaliter dicis, si tibi affuero, centum dabis. Sed ɔ hoc op. ergo non est ɔctus innominatus per se, no. s. de iureiu. l. si qs cum debitore. Sol. illud verum, qñ ex implemento conditionis promittentis nil quæritur. aliàs per simili-
a tudinem fit ɔctus innominatus, vt hic, & not. de pac. a l. si intra.

a ADD. ¶ Ale. Scripsi post Imo. hic. Vid. Bal. Ang. & Bar. l. siue apud acta, C. de trãsa.

§. Non potest.

Op. de l. seruus si vetante. j. de ver. ob. & l. ẽt. de acq. re. do. Sol. principaliter non potest. secundario sic. Et dic plenè per Dy. extr. de re. iur. c. inuito.

§. Si quis dederit.

Mandatum morte finitur, sed pp ignorãtiam eius effect⁹ durat quo ad liberationem, & quo ad actionem. h. d. Op. s. e. l. 2. §. si qs donatarus. sol. hic fuit translatum dominium in ipsum mandatarium,
a ibi non. Opp. & videtur, q istud mandatum morte non finiatur. a Nam quando in ipso ɔctu innominato, venit mandatum de soluendo alij, nõ potest reuocari. l. aliud. j. de sol. sed hic in ɔctu ipso vẽnit; cum mutuam dedit pecuniam soluendam Seio, quia sic in eadem obligatione venit mandatum de soluendo. Solu. hic constat, q tale mandatum de soluendo Seio fuit appositum fauore creditoris, in contrario fuit appositum fauore debitoris.

a ADD ¶ Alex. Finiatur. Adde bar. in l. si cum fundum, s. de pact.

§. Si quis seruo.

Solutio naturalis debiti non est donatio. h. d. Circa hoc dic vt dixi. s. e. l. 1. & no. j. de re. iur. l. donari.

§. Sed & hæ stipulationes.

Ob cãm datio non est donatio. h. d.

LEX XX.

1 *Debitum naturale est, quod per falcidiam resecatur.*

a Si patronus.

a Promissio facta per errorẽ, nõ præiudicat patrono in portione sibi debita, sed hæredi bñ pîudicat in Falcid. h. d. Op. de l. s; & si qs. § fi. s. si qs cau. So. ibi scienter, s; hic per errorem. Op. de l. si patronus. in pr. s. si quid in frau. pa. Sol. Dy. ibi ab agendo excludit, hic aliis nõ obligat. item ibi cõsensit alienationi. Op. & vr q prin. ɔdicat. §. de illo. Sol. dico aliud in portione debita patrono, aliud in Falcidia. Et tene menti istud. & vide gl. q̃ incipit patronus errãs. Op. de l. q hæres erat. §. si ãt. fam. erc. Gl. q̃ hic est, vr soluere, q hic pcedebat aliud debitũ. s. debitum bonorũ subsidium, patrono debitũ, & iõ id, qd' pmisit p̃ronus, nõ erat indebitũ. Sed nõ inuenio qd releuet, vtrũ sit inde bitũ pp aliud qd' pcedit, vel ex alia cã. Vñ gl. ponit aliã solu. q hic patronus pmisit liberto viuente, & hoc in seq. gl. Sed ista nõ est
b bona, [b] quia idẽ esset in Falcidia qd' in debito bonorũ subsidio, vt l. qd' de bonis. §. j. s. ad l. fal. q̃ est vera sol. d. Dy. p solutione ɔrij, & Iac. de Are. idẽ per eadẽ verba, & easdẽ ll. distinguunt. Qñq; cautio interponitur super eo qd' aliquo iure peti poterat. Qñq; super eo, qd' peti non poterat. Primo casu, aut erat cautio ordinaria, & valet intm̃ inqtum peti poterat. d. l. q hrs erat. §. si ãt. s. fa. erc. Aut
c erat extraordinaria, [c] & non valet. l. in ædib. s. e. & l. damni infecti stip'o ɔpetit. §. emptor. de dã. infe. Si vero interponitur super eo, q nullo iure poterat peti, & tũc si à sciente, siue sit ordinaria, siue extraordinaria, valet. l. s; & si qs. §. fi. s. si qs cau. & l. fi. C. ad l. fal. & l. dãni infecti qdã. §. cũ pariete. s. de dã. inf. Aut ab ignorãte, & tũc si errauit in fcõ, cautio fcã nõ ɔmittitur cũ effectu, vt l. j. s. vt î posle. & l. si qs posiq. j. de fideiuss. & d. l. sed, & si qs. §. fi. Aut errauit in
d iure, [d] & tũc aut erat indebitũ oĩ iure, vel saltẽ iure nãli indebitũ, & tũc cautio nõ cõmittit, vt hac l. in pr. Aut erat nãliter debitũ, & indebitũ ciuiliter, & tũc ĩterposita valet, vt hac l. §. fi. & l. vlt. C. ad l. fal. qd' est verũ quo ad ipsũ pmittentẽ, secus quo ad fideiussorẽ, ẽt si in iure errauit. l. j. s. vt in posle. qa quo ad eos erat oĩno indebitũ, vt ibi gl. dicit, & d. l. q hrs erat. §. si ãt. s. fa. erc. Si'c dicit Iac. de Are. Quæro, cui erat relictũ istd' fideicõmissũ? Et dicit gl. q cuidã extraneo. Vide gl. q̃ incipit, s. patron⁹, & nõ dicit hoc sine aliqua rõe, qa ɔiunctis psonis olim dẽbatur. Et dic hodie, vt not. in l. 4. s.
e de ɔd. & de. Quæro, qd indebita iure nãe? Et gl. [e] idem qd' indebita patrono, & bene dicit quod magis est debita filio, q̃ patrono. l.

a ADD. ¶ Alex. Hanc legem singulariter limitant Pet. & Cy. in l. fi. C. ad l. fal. q ita demũ tenetur hrs promittens soluere legatũ insolidũ, si exp̃sse pmisit soluere integrum, secus si simpliciter, p d. l. à ɔrio sensu, sed hic late d. Io. ɔtrium t;, nisi in vno casu qñ hrs pmisit soluere id qd' d; ex cã legati, quia tunc intelligitur detracta Falcidia, & hoc per tex. & ibi no. in l. si prior, so. ma. & in l. Mæuio, §. j. de l. 2. Adde gl. in l. decẽ, de fideic. lib. & Bar. in l. quod nomine, de condi. inde.
b Ale. Hanc distinctionem ponit Bal. in l. si legati serui, de le. j. & ibi aliqd p Bar.
c Alex. Erat extraordinarium. Dñs Ioan. hic dicit iura alle. per Bar. non probare.
d Ale. Quãdo error iuris nocet in lucro, recurre ad Bar. in l. Claudius, de acq. hę.
e Ale. Vide ad qd, Bar. alle. istam gl. in l. j. in pr. s. ad l. fal. & Bal. in l. fi. s. de pen. le.

si quis

a si qs legatũ.in fi.ĵ.de fal.† qrit gl.alibi,an illud q̃ resecat per Falcidiã,sit naturaliter debitũ?Gl.in l.cũ qs.de iur.& fac.ign.C.& l.1.ŝ.de ɔd.ind.& l.cui⁹ p errorẽ.ĵ.de re.iu.d̄t,q̃ debet̃ nãliter. Vltram.ɔ̃,p l.j.§.si qs ex mortis.ĵ.quo.le.& l.lineã.§.j.ŝ. ad le.fal.itẽ qa lex nõ permittit dispõere,nisi vsq; ad dodrãtẽ.l.j.in pr.ver.2.cap.ŝ.ad l.Fal.Sed qñ lex resistit obligatiõi,ñ oritur naturalis.l.naturaliter.in pr.ŝ.de ɔd.ind.& Cy.tãgit in l.cũ qs.C.de iu.& fac.ig.Sed ſp reprobaui,& tenui q̃ est debitum naturaliter. Tex.est i l.j.C.ad l.fal.vbi est casus. Si.n.nullo iure deberetur, esset donatio.l.donari.ĵ.e.ti.sed quia naturaliter debetur,nõ est donatio, vt ŝ.l.prox.§.pe, Præterea casus videtur hic , q̃ Falcidia non facit indebitum ipso iure,vt hic,in fi.& Dy.sic intelligit:sed debita filio,vel patrono,facit ipso iure indebitum legatum etiam naturaliter.

LEX XXI.

a **Vt mihi donares.** a Potest qs donare patiẽdo se delegari. Itẽ verus debitor delegatus nõ h3 exceptionẽ donatiõis immodicæ,nisi rescissoria sit cõuentus.h.d.qro,qd vult dicere,actio rescissoria? Et gl.dicit, q̃ vbi aliqua actio dat̃ sibi ipso iure,vł dat̃ offĩ iudicis. Et vide gl.q̃ incipit,veterẽ actionẽ,&c.q̃ verior:vel rescissoria,i.vetus, vł prima p restõẽ.Et doc.d̄nt q̃ prima datur per l.sancimus.C.e.vbi d̄r, q̃ est p nõ scripta.secũdo pbatur ex cõiunctione duarũ legũ,si est verũ,q̃ donatio ista d3 rescindi p restõẽ in int. tunc ante rescissoriã impetratã nõ daretur exceptio.l.exceptio.in fi.ĵ.de exc.s3 nos hẽm⁹,q̃ dat̃ debitori.vt l.pure.§. si donaui.de do.exc. p̃t ẽt pbari p l.fideiussor.ĵ.e.cõiũcta d.l.exceptio.& p ista apparet istã exceptiõẽ
b magis b cẽ fcĩ,q̃ intẽtionis.De mõ insinuãdi dicã.ĵ.e.l.modestin⁹.

a ADD.¶Ale.Sing.est fm bal.l.2.C.de cond.inde.& vide magnam oppositionem formatam per bal.in l.fi.in prin.per illum tex.C.de iure dotium.

b Ale.Facti.Adde,& ideo non obstante statuto, q̃ nulla exceptio possit opponi, poterit semper opponi secundum bal.in l.scimus,C.e.

LEX XXII.

1 *Donatio est contractus stricti iuris.*
2. *Donatio causa mortis habet instar bonæfidei.*

1 **Eum qui donationis.** Donatio † est ɔ̃tus stricti iuris.ideo nõ veniunt vsuræ ex mora,h.d.Vos habuistis in l.in ædib.§.j.ŝ.e.q̃ donatio est cõtractus bonæfidei,fm quosdam,& male per istam l.Op.de l.Seia.
2 ĵ.ti.j.so.ibi donatio†causa mortis habet instar bonæfidei,sicut legata.in d.l.Seia,& in l.in minorem.C.in quib.cau.in inte. resti.nõ est neces.hic loquitur de donatione inter viuos.

LEX XXIII.

1 *Quietatio facta animo donandi indiget insinuatione.*
2 *Insinuatio est facere redigi donationem in scriptis coram iudice.*
3 *Iudex in insinuatione donationis,nullam adhibet causæ cognitionem.*
Insinuatio potest fieri coram quocunque iudice,etiam non suo.
Decretum iudicis non requiritur in insinuatione.
4 *Insinuatio,an requiratur in donatione ob causam remissiuè.*
5 *Insinuatio potest fieri post donationem factam extra iudicium.*
6 *Donatio tacita,quæ fit soluẽdo indebitum,an requirat insinuationem.remissiuè.*
7 *Donatio tacita,quæ fit soluendo dotem,an requirat insinuationem.*
8 *Donatio,quæ incipit à traditione,indiget insinuatione.*
9 *Renuntiari non potest legi requirenti insinuationem.*
10 *Insinuatio,quòd requiratur,etiam si dicatur,quòd tot sint donationes,quot sunt iugera terræ,& quot sunt res in donatione deductæ.*
11 *Insinuationi,an renunciari possit cum iuramento.*

a **Modestinus.** Vsuræ p̃nt ex cã donatiõis remitti sine insinuatione. a h.d.Quæro,qd de vsuris p̃teriti tpis? Et gl.dicit idẽ,& vide gl.q̃ icipit,idẽ forte.†qro,pmisisti
1 mihi aliqd,facio qetationẽ b aĩo donãdi,an indiget c insinuatiõe?
b Et qdã d̄nt,q̃ nõ,vt hac l gl.v̄r tenere ɔ̃riũ in l.si qs obligatiõe.de
c re.iu.& resp.ad istã l.q̃ hic in vsuris, q̃ debẽtur annuatim:& iõ p̃t dici,quot sũt summæ,tot sunt donatiões.l sancim⁹.§.fi. C.e.& iõ si simul, & semel alicui remitterẽ mille florenos, si q̃de erãt debiti
d ex diuersis causis d nõ eget insinuatiõe:si ex eadẽ sic,vt ex p̃dictis p3:& est casus.ŝ.e.l.in ædib.2.rñ Nã illa l.nõ fuit fcã pp aliud,nisi
2 pp insinuatiõẽ,vt ibi d̄t gl.qro,qd†est insinuatio? e Dic,facere do
e nationẽ redigi in scriptis corã iudice.l.donatio.in fi. f & l.in dona
f tionib.& l.sancimus.C.e.& expsse Azo in summa h⁹ ti.Itẽ qro,an
g iudex debeat aliq̃ cãe cognitionẽ adhibere?rñ.nõ.g ista.n.solẽnitas est adhibita pter duo.Primo,ne fiat clã,& hoĩes fraudẽtur.l.lata.C.e.& qa in magnis q̃titatib.maior obseruantia exigit.l.fi.&
h aut.ibi posita.C.si cer.pe.& hoc apparet,qa apud quẽcũq; h iudicẽ ẽt cui nõ subest donator,nec res donata p̃t insinuari,qa hoc ex mera donatoris volũtate ɔsistit,vt C.e.l.lata.in fi.& d.l.in hac.e.ti.
i vbi hoc ẽ expssum.Ex hoc apparet,q̃ decretũ iudicis i nõ reqrit̃,
4 sufficit.n.sola p̃sentia,vt C.de testa.l.oĩm,l3 Gul.sticat ɔ̃riũ,& ma
5 le.C.de sacro.ecc.illud.qd in†donõne,q̃ fit ob cãm,dicã ĵ.e.l.aq-
k lius.An possit†fieri insinuatio ex postfacto.s.post donõnẽ k factã
6 extra iudiciũ?Dico qd' sic l.fi.§.pe.C.d̃ do.ante nup.qd i †donõe
7 q̃ fit tacite.vt soluẽdo indebitum sciẽter,dixi.ŝ.e.l.j.Quid†in donatione,quæ fit tacite soluendo dotem pro muliere?Dic vt C.de
8 iure do.l.fi.§.j.Quero,†an donatio,quę incipit à traditione egeat insinuatione?Rñ.sic,vt expresse p3 in tex.l.sancimus.§.1.C.e.Nec obst.l.pure.§.si donaui.ĵ.de doli exc.quia ibi ideo repellitur exce
9 ptione,quia nõ restituebat expensas.† Quæro,an illis legib.quæ inducunt insinuationem,posset renũtiari? Rñ.nõ:quia illis legib.quæ inducunt certam solennitatem in actibus hominum nõ po-
l test renũtiari, l vt ŝ.de le.j.l.nemo potest.& quia hęc lex prohibet, scili

a ADD.¶Alex.In materia insinuationis,vide q̃ dixi post gl.& Bar.l.aq.lius,ĵ.e.& p Io.an.in Spe.ti.de instr.edi.in §.porrò,Sed an actus insinuationis sit contextualis ipsi donationi?Dic q̃ imò p̃t fieri ex interuallo,l.fi.§.simili, C.de iur.do.& plene per Ang. quẽ oĩno vide in ɔ̃s.179. Si tñ donatio diceret̃ nulla pp insinuationis defectũ,forte nõ posset ad insinuationẽ recurri.ar.optimũ ẽ in auth.eo decursum,C.de do.ante nup.& melius in §. illud in corpore vñ sumitur itẽ solus donatarius facit eã insinuari,vt p Bal.l.fi.C.de do.ante nup.Idẽ i solo donatore,Bal.l.in hac,C.e.&an insinuatio fcã ab vno,valeat quo ad oẽs,vide Bar.& Bal.l.fi.§.simili,C.de iure do.Et q.d in donatione,q̃ fit inter patrẽ & filiũ,vide Bal.l.irritam,C.pro donato,& in l.si mortis,C.ad l.fal.& d3 coram iudice insinuationis narrari vera cã donationis,aliàs non valeret fm bal.in rubr. C.qui adm.Et q.d si donatur res aliena,vide Bal.l.post mortem,in fi.C.de fideic.& ĵ.i pe.apost.vbi ẽt vide, q.d de donatiõe cã mortis:& ibi vide i quo loco possit fieri insinuatio,q.d si in instrõ vendõis est dictũ,&illud plus q̃ valet donauit,&c.an reqratur insinuatio, vide sing.per Lu.l.2.in pr.de ver.ob.q.d si solus notarius nõ corã iudice roget̃ de insinuatione,& autoritatẽ interposuit sine iudice? Dixi post Im.l.acta,ĵ.de re iud.Quid in donatiõe tacita p̃sumpta,vide barr.l.fi.in pr.C.de iure dotiũ;q.d in donatiõe ad pias causas,vide Bar.l.illud,C.de sacro.eccl.quem sequitur Abb.c.relatum, de testa,per illũ tex.ex identitate rationis, Quid in donatione,q̃ fit pp peculiũ,Dic,q̃ non insinuat̃,fm bal.l.pe.C.de exe.rei iud.& in l.si tibi, ŝ.si cer.pet,& in l.fi.C.ad l.fal.Quid de donatione,q̃ fit emancipatio in præmium emãcipationis de sua legitima, vide per Bal.l.lata,C.e.& dictis Bar.hic adde Bal.c.j.in pr.tit.quid iuris sit si post alie.feu.vasallus id recuperet,vbi dicit, q̃ si dñs remittit pœnas vasallo, dẽ potius indulgentia,q̃ donatio vera:& iõ nõ requirit insinuatio,alle.l.istam,& l.i ædib.§.j.ŝ.e. Et no.q̃ renunciare hæreditati,non est donare,l.si sponsus,§ si quis rogatus,de donatione inter vir.& vx.secus vbi fit liberatio gratuita,l.1.§.1.ŝ.q.bus mod.pig.vel vel hyp.so.q.a reqritur insinuatio,& ita consuluit bal.cons.inc.in Dei nomine, certum est, &c.Ita refert se consuluisse Bar. Limita tamen sing.vt in l.si donationis,C.de do.& quando renunciare sit donare,vide l.fi.ĵ.quæ in frau.cre.

b Pom.Et hoc vide p Ale.l.si mulier,ŝ.de cond,ob cau. & in cons.137.in fi.vo.2.& Barb.consi.41.vo.1.& 16.vo.2.& 46.volu.5.vbi ponit,q̃ pactum de non petendo videtur alienatio, Vide bal.consi.260.in 1.par.& 232.in ea.parte.

c Ale.Adde omnino q̃d not,Bar. l.quidam,ĵ.e.& facit ad l.Iulianus,de ɔd.& de.cum ibi no.& ɔ̃ Bar.hic tenet bal.in rub.de confess.in fi. per bal.l.si inter, ĵ.de sol.& opi.gl.& Bar.hic v̄r tenere Im.l. Aquilius,ĵ.eo.ibi tamen refert Guid.de Suza tenuisse ɔ̃rium,& Io.an.in add.Spe.in ti.de instr.edi.§.porrò,ad fi.& vid' bal.l.tale pactum,in pr.ff.de pac.q. dicit q̃ si debitum est liquidum,requritur insinuatio:aliàs secus,l.ɔ̃ iuris,§.fi.ŝ.de pac.& not.bal.l.cum donationis,in pr.C.de transa. Adde an pactum de nõ petẽdo vt liberatio indebiti indigeat insinuatione,Bal.consi.353.inc.item statuimus q̃ quęlibet donatio,vo.5.& Ang.cõs.77.Et quando hæres renunciat quartæ,non est fienda insinuatio,ita Bal.ɔ̃s.97.li.3.

d Alex. Causis.Contrarium tenet hic d. Io.per d.l.sancimus,§.pen.in fi.& per id quod no.Bar.ĵ.in pe.q.& Bal.l.illud,C.de sacros.eccl.

e Pom.Vide Ale.cõs.156.vo.3.& Pan.36.vo.2.& an filiusf.sine consensu patris possit facere insinuari donationem,vide Ale.l.1.C.qui adm.& vide d.Ale.l.testamẽta omnia,C.de test.& in l.fi.& ibi etiam Pau.& Ias.post alios in d.l.omnium,& Old.cons.133.vbi ponit coram quo fieri sufficiat,& bal.cõs.475.in 3.par. vbi ponit an insinuatio possit ex postfacto interuenire,vide etiam Bal.in c.cum accessissent,de consti.& ibi Barb.& Ale.in l.acta,in pr.ĵ.de re iu.& Are.consi.123.vbi dicit,q̃ est actus voluntariæ iurisdictionis, vt hic inquit Bar.& ideo nõ potest fieri inuito donatore,& ibi etiam ponit quo tempore debeat fieri, & an possit per hæredem,& an ex diuturnitate temporis præsumitur,vide Ias.in l.1.C. qui adm.,& per eum in l.fi.C.e.coram quo fieri debeat.

f Ale.Adde bonum tex.in l.scimus,C.de diuer.præscri.& no.Bal.in l.3.C.e.tit.& vide Bal.per illum tex.in auth.si omnes,C.si vt se ab hæred.abst.in fine,& bal.in l.donatio,C.e.Im.in c.cum contingat,de iureiurando.

g Ale.Ista nota ad multa,q̃ ñ ɔsiderabũtur in insinuatiõe,vt3 dies feriati, & partis citatio,&c.vide Bar.l.ɔ̃s.l.de adoptio,& i l.i hac,C.e.p bar,l.illud,C.de sacros.ecc.& de citatione vide q̃d no.bal.l.fi.quando li.prin.da.& in auth.si quis in aliquo,C.de eden.& de feriis,per Bal.d.l.in hac,& per Lud.Ro.l.2.de feriis.

h Ale.Sed d.Io.asse.tex.in ɔ̃rium i l.2.C.e.ti.vbi d3 fieri corã iudice loci ɔ̃ctus donationis,& hoc dicit esse tutius, Vide q̃d hic dixi post eum,adde,an insinuatio se extendat extra locum vbi facta est Bal.ɔ̃s.461.li.2.Et inquantum Ale.de Imo.post Ia.d̄c,q̃ tutius est donationẽ insinuare coram iudice ɔ̃ctus, adde q̃ Old.non ita clare hoc firmat,imò v̄r velle,q̃ coram iudice originis,eius consil.254.vbi etiam tenet, q̃ die feriata in honorem Dei potest insinuari,& Io.an.i addi.ad Spe.de instr.edi.§.porro, i add.subscribat,& bar.hic sequitur Bal.ɔ̃si.181.li.3.

i Ale.Decretum.De hoc est tex.in l.fi.C.de præ.decurio. lib.x.per Bal.in l.illud, C.de sacros.ecc.& in l.omnium,vbi Bar.C.de testa.

K Per bal.d.l.illud,& vide,q̃ ŝ.dixi,& bal.in d.l.fi.pro hoc,q.a decretum potest interpõi ex interuallo,vt scripsi post Bar.l.si quis mihi bona.§.iussum,de acq.hær.

l Ale.Quid si interueniat iurm,vide ĵ.in fi.&idem q̃ Bar.hic tẽt Io.an.in Spe.de instr.editio.§.porro,ad fi.Refert tñ Gui.de Suza tenuisse ɔ̃rium, & bar.l.nemo potest,in 1.q.de le.1.Cy.l.pe.ad fi.C.e.d.Io.l.Aquilius,ĵ.e.Bar.l.sancimus,ad fi.C.e.& habeo Gui.de Suza,contrarium tenentem,in d.l.illud, C.de sacros.eccl.& ibi Bal.sequitur Bar.& idem bal.l.lata,C.eo.per Imo.in d.c.cum contingat, in 10.membro, de iurei.adde an legibus loquentibus de insinuatione possit renunciari,Old.consi.173.& Ang.consi.94.Bal.cons.97.lib.3.

sc.q̄ nō fiat sine insinuatiōe, ergo isti legi renūciari non p̄t. vt C. ne fideiuss.do.den.l.j.& ibi no.in gl. Præterea, q̄ insinuatio fiat,nō est ī fauorē donātis:s; ī odiū aliorū,s.ne fraudes fiāt.vt C.de don. l.lata.ergo renūciari nō pōt,vt in auth.vt sine ,phi.ma.deb.& cre.
10 § qa vero.†Quæro,qd si fuerit dictū in instrō, q̄ tot donōes in-
a telligātur,a quot sunt iugera terræ,& quot sunt res:& tamen oēs coaceruatæ excedūt summā.Istā q.tāgit Spe.de don.§.1.ver.qd si aliqs.Ego indistinctè dico,q̄ talis cautela nil releuat:qa hoc vr̄ in fraudē legis,vt C.de agr.& cens.l.quēadmodū.lib.xj.vbi ponitur similis fraus.Plus dico,q̄ ēt si plures res nominarētur in donōne, ita q̄ vere essent plures donōes,s̄m l.scire debemus.& l.quod de. j̄.de ver.ob.tñ q̄tum ad hoc esset vna donō,eo q̄ vno tpe est fcā, & vnica facienda præstatio, vt expresse patet.C.e.l.sancimus. §.si quis autem.in tex.& gl. Præterea hæc est eadem ratio, q̄ fieri debeat insinuatio,quę ponitur in d.l.lata.Oportet enim insinuationem magis inspicere actum præstationis, quàm actum conuentionis:vt sciamus vtrum sit vna,vel plures, vt j̄.ti. 1.l.senatus.§.fi.
11 †Quæro si sit renunciatum illis legib.quæ insinuationem requi-
b runt,& sit iurō firmatum,b j̄.dicam de fideiuss.l.si quis pro eo.

a ADD.¶Ale.No.cautelam si prodesset,de qua per bal.d.l.illud.adde q̄ prouisio donationis, non habet locum in donatione rei alienæ, quia dicitur impropria donatio,vt est gl.l.in ędib.§.donari,s̄.e.& no.bal.in l.post mortem,C.de fideic. Et no.q̄ etiam in loco priuato ex causa potest fieri insinuatio,s̄m bal.l.generaliter,§.fi.C.de re.cre.Et an donatio causa mortis requirat insinuationem,text. est & ibi bar.q̄ sic,in l.donatio,2.C.e.per Im.d.c.cum contingat,Et quid si donatur pluribus de quo p bar.in l.si plures,s̄.de pact.Et vide quæ hic dixi post Im. & de q.bar.hic,vide bal.l.j.C.quan.di.le.ce. bar.in l.sancimus, & quod ibi dixi C.e.vbi bal.Iac.de Are.& Cy.ibid.& vide bart.s̄.ea.l.adde,quid important illa verba,q̄ tot intelligantur donationes quot res,bal.conf.50.Old.conf.253.Quid autem si fiat donatio pluribus personis, quæ considerata summa, & vnaquaque persona,non excedit summam,an egeat insinuatione?& concludit Io.and. in add.ad Spe.ti.de instr.edi.§.porrò,in addi.in ver.sancimus.
b Ale.Vtrum iurm suppleat defectum insinuationis,adde doc.in d.l.illud,& sine iurō,vide s̄.ea.l.& Io.an.de instr.edi.§.porrò,tenet q̄ possit renunciari,per c.si vero,cum si.de iureiu.de quo per doc.in l.si quis pro eo,hic all.& quod no.Io. an.in d.l.nemo potest,Ang.consuluit etiam q̄ non,in cons.179.Et ad bar.hic,ad de eundem in l.sancimus,ad fi.C.e.& bal.idem consuluit in cons.inc.in Dei nomine,certum est,q̄ filia,& q̄ iuramētum non suppleat insinuationem:quia fuit inuenta ad fraudes euitandas,l.lata,C.eo.tit.Vide quod dixi post bar.in l.post mortem,s̄.de adop.Im.in c.cum cōtingat,de iureiu. ¶Adde quod bal.cons.99. li.3.tenet q̄ iuramento non possit renunciari insinuationi donationis.Idem tēt Pau.de cast.cons.100.& 105.sed Fed.de Sen.cons.171.consuluit, q̄ stante statuto q̄ donationes intra mensem debeant registrari,aliter tunc sint irritæ ipso iure, q̄ si quis iurat non reuocare donationem à se factam,q̄ hæredes poterunt dicere donationem nullam,post eius donatoris mortem.sed si renunciasset statuto, & dixisset, q̄ licet donatio non fuerit registrata, q̄ tamen vult illam iuramento validam. q̄ donatio erit valida. Quod autem iuramentum tollat defectum insinuationis,consuluit Abb.cons.10.lib.2.

LEX XXIIII.

Fideiussori. Exceptio donōis immodicæ ɔpetit fideiussori inuito reo.h.d.Istā l.al.tibi s̄ e.l.vt mihi. Op.de l.3.§.si is.s̄.qđ q̄s.iu.sol.ista except.est in rē scripta,illa ꝑsonalis.Quæritur,qd si fideiussor animo donādi intercessit,qd iuris. Gl.dicit secus est,&male:qa si fuit immodica in principali,fuit immodica in fideiussore,& sic ex ꝑsona sua h; exceptionē.Itē ꝓbat à ɔ̄rio sensu.s̄.e.l.vt mihi donates.vbi loqtur de debitore. q.d.secus,si delegatus nō fuisset debitor.Præterea in l.sancimus.C.e.dr̄ q̄ ꝓ non facta hr̄:& sic si principalis non tenetur,nec fideiussor.

LEX XXV.

1 *Actio furti tollitur ratihabitione secuta.*
a Si tibi dederim. a Qui suo nomine numerauit, quod alieno debetur,non facit accipientis pecuniam de rigore,& furti tenetur:secus de æquitate.h.d.Et assumo ɔ̄rium quod est in 2.gl.Et op.de l.per seruum.§.fi.j̄.de acq. re.do.sol.vt gl.vel melius ibi fuit data eo animo,vt statim eius ef
1 ficeretur cui datur:hic non.†vnde q̄ro,an ratihabitione actio furti tollatur,& hic arguit pro,& contra. Et vera opi.est,q̄ ratihabi-
b tione secuta tollitur b actio.l.si vendidero.§.si Titius.j̄.de fur.

a ADD.¶Ale.Io.hic refert se practicasse hanc legem tempore do.Rog.de Perusio,tunc Potestatis Bononiæ,vt hic per eum,& vide l.si is qui, & quod ibi dixi de fur.& vide sing.bal.in l.si in rem,C.si cer.pe.
b Ale.Do.Io.hic quo ad legem nostram hoc non tenet.

LEX XXVI.

1 *Scriptura facta absente parte in his, quæ ex sola voluntate mea dependent, facit probationem voluntatis meæ.*
2 *Stipulatio facta sine causa à sciente,an habeat in se tacitam causam donōnis.*
3 *Scriptura priuata quando est sine causa non inducit probationem.*
4 *Donatio non inducitur.si in libro meo scribo me tibi debere decem,te absente, (ex causa donationis,sed probatio.*
5 *Priuata scriptura est triplex.*
6 *Apocha,siue apodissa,quam probationem faciat.*
7 *Liber rationum priuati,quam probationem faciat.*
8 *Liber mercatoris vel campsoris approbati.facit semiplenam probationem.*
Intellectus gl.in l.admonendi.supra,de iureiu.quæ dicit,q̄ scriptura priuata facit semiplenam probationem,intelligitur de scriptura tertij,& etiam de comparatione respectu scripturæ priuatæ eius contra quem producitur.
9 *Liber priuati si dubitetur,an sit scriptus eius manu,facta comparatione, facit fidem ac si esset confessatum.*
10 *Epistola,quam fidem facit.*

a Nuda ratio. a Ex rōe sine partis consensu cōfecta,dona-
b tio nō perficit̄.h.d.s̄m 1.lect. Op.de l.si q̄sb ex argentariis.§.rōne.s̄.de eden.& C.de eden l.1.Dy soluit,q̄ hic fuit ratio scripta parte absente,in contrariis parte mandāte, d.l.si quis ex argentariis.§.pertinere.s̄.de eden.Et hoc sentit gl.j huius l.Hæc est vera in se,sed nō ad propositum,quia hic quærimus, an ista scriptura inducat donationem, non si inducat probationem. & ideo, quia absente parte non inducitur donatio. ad ɔ̄rium r̄n̄de,q̄ probationem inducit,quia hoc scripsi in libro rationum,s; donationem,nō,quia requirit partis p̄sentiam.l.inter.j̄.ti.j.Op.de l.Nesennius.s̄.de ne.gest.so.ibi scriptura non obligat alium,s; declarat animum expendentis, & obligatio nascitur ex quasi ɔ̄tu.
1 l.ex maleficiis.§.si quis absentis.de actio.& ob.† Vel potes soluere,scriptura à me facta absentibus quibusdam,in his quæ ex volūtate mei solius dependent,probationem inducit voluntatis meę, d.l.Nesennius. Idem in ratihabitione.l.Pomponius.s̄.de ne.gest. Item in aditione hæreditatis, quæ ex mea voluntate procedat tātum,secus vbi requiritur volūtas partis. Op.de l.Publia.§.fi.s̄.depo.Dyn.soluit, q̄ ibi scriptura fuit posita in epistola,& ad partem aliam remissa, & sic mediante organo alter consentit. hic verò in libro rationum,qui penes me remansit.Vel ibi,vt probet:hic q̄ritur,an inducat donationem. Et gl.legit aliter legem istam.s.nuda ratione,absque insertione causę donatio non perficitur,& h.d.s; secundum præcedentem, est nuda propter defectum partis consensus.Et vide gl.fi.q̄ incipit,ergo non obligor,&c.Opp.de l.si q̄s ex argentariis.§.rationem.s̄.de eden.sol.dicit gl. illa erat cum cau
2 sa,hæc verò sine causa.& ista lect.est vera.†Non ob.q̄ consueuit dici,q̄ stipulatio facta sine causa à sciente,habet in se tacitè causā donationis l.Campanus.s̄.de oper.lib.& not.in l.2.§. circa.de do. exce.quia illud verum in stipulatiōe,q̄ de se ē apta ad inducendū
c obligationem:hic in scripturta,c quæ continet nudam confessionem,quæ de se obligationem nō inducit.l.Publia.§.fi.s̄.deposi.&
3 hoc secundū primā lec.† Item non inducit probationem, quando est sine causa.l.cum de indebito.§. fi.s̄. de prob. & hoc secundum secundam lec. Facit,quod no.per Cy.de non nu.pec.l.generaliter.in 3.q.Quid autem iuris sit in stipulatione sine causa,dic vt
4 d.§.circa.† Quæro,quid si in libro d rationum scripsi me debere
d tibi centum ex causa donationis,& sic nō fuit nuda ab insertione cāæ,est tñ nuda à p̄ntia partis. Certum est,q̄non inducit donōnē, vt hic secundum 1. lect. Sed an inducat probationem?videtur q̄ sic

a ADD.¶Ale.Scriptura facta sine causa nō inducit obligationē,nec donōē,tex.ē in c.si cautio,vbi no.de fid.instr.& ibi de materia hu l.p d.ant.Fallit nisi sit fcā in iudicio,vel in instrō guarētigiato,s̄m bal.p illū tex.l.sicut,C.de rep.hær.Itē nisi esse bina ɔfessio,s̄m bal.l.cū scim°, C.de agri.& cēs.li.11.& gl.l.capite q̄nto,de adul.qđ no.bal.l.cum fidē.C.de n nu.pe.& intellige,q̄ ɔfessio sine cā fcā parte absente,extra iudiciū n̄ v; ad fidē plenæ probōnis: inducit tñ semiplenā ꝓbōē siue sit fcā scriptura interueniēte,siue nō,l.instrūa,de ꝓb.Et hæc fuit opi. Mar.de Fano,& Spe.ti.de ɔfes.§.nūc videndū,ver.s; q̄ ē 10,& in seq.& D.ant.d. c.si cautio,ꝓ q̄b.īducūt duæ gl.vna ī l.3.§.eiusdē,ī ver.speciē, de testi.alia ī l.si. C.de ɔuen.fis.debi.li.x.Si vero ē fcā cū cā,l; extra iudiciū,est sufficiens ad cōdēnationē,c.ex parte,de ɔfes.adde tñ,q̄ in reali ɔfessione extra iudiciū nō req̄rit̄ cā,s̄m bar.l.cū falsa,C.de iur.& fac.ign.& vide bal.l.illud,C.de sacro.ecc. & d̄t bal.in rub.de fi.instr.ver.s; q̄ro,si in libro,&c.q̄ scriptura sine cā nō inducit obligationē,nisi cā ꝓbet̄,Vide ēt in ver.sequit̄ vide̅,de scriptura quorūdā officialiū,De ɔfessione & ꝓmissione sine cā,vide bal.l.gn̄aliter,C.de n̄ nu.pec. Istis adde bal.ī rub.C.de ɔfes.& q̄ scriptura priuata req̄rat cām,tēt bar.l.scripturas,C.q pot.in pig.ha.gl.& bar.d.l.instrūa,& q̄ nō ꝓbet ēt semiplene,tēt Flo. l.in bonęfidei,C.de reb.cred.q̄a nō d; plus operari vox mortua,q̄ viua ɔfessio sine cā,q̄ nō ꝓbat,vt no.in l.cū de indebito,§.fi.& in l.j.C.de iu.& fac.ig.l; gl.l. inter chartulas,C.de ɔue.fis.debito.teneat,q̄facit semiplenā ꝓbōnē,& in l.instrūa,C.de prob.& male.vide Sal.l.1.C.de ɔfes.De mā hu l.vide d.ant.c.2.de fid. instr.vbi nullo addito refert bar.hic,& qđ no.bal.auth.s; nouo iur.C.si cer.pe. ¶Adde an ɔfessio fcā absente parte cū iurō ꝓbet,bal.ɔsi.j.vol.4.Pau.de ca.ɔsi. 241.& q.d si n̄ sit iurata,p eundē ɔs.73 & q.d si sit reiterata ɔs.84.& an cōfessio fcā extra iudiciū corā notario,vel vicario ꝓbet,p Old.ɔs.292.& an in criminalibus cōfessio extraiudicialis sufficiat ad ɔdemnationē,per Pau.de ca.cons. 98.Bal.cons.128.li.j.& an ɔfessio sine causa probet,per eundem bal.ɔsi.131.l.b.2.
b Ale.No.hic,q̄ instrm sine cā,nō v; Limita tñ hoc s̄m bal.l.sicut,C.de rep.hæ.& in l.si cām,C.de exec.rei iudi.& Fulg.l.si.§.in cōputatione,C.de iur.delib.l; de Bal.mētionem non faciat,nisi eēt statutū, q̄ faceret mentionē de instrō:vt puta,q̄ habeat executionē ɔ debitorem,nā tunc ei esset standum,bal.tēt ɔ̄rium ī l.si non sortem,§.j.de cond.ind.de quo vide Im.in l.si.j̄.à quib.appel.non licet.
c Pom.Ergo & confessio sine cā,nō inducit obligationē,& vide late d.Ale.cons. 3.vo.2.& 181.e.vo.vbi idē dicit, ēt si contineat causam obscuram,Et an scriptura priuata valeat,ēt fcā parte absente:vide Ale.ɔs.190.vo.2.vbi dicit, & alia de his,An autem confessio de recepto,sine causa,probet,vide Ale.cons.37.vol.3.
d Pom.Lib.Vide Ale.cons.92.vol.4.& Are.in eo. ver.ibi, sed quòd per epistolam, vide ad limitationem horum,quæ dicit Car.Ale.cons.24.vol.3.

a sic,al.Publia.in fi.ss.depo.S3 forte ad illã posset rñderi.Dicit Dy.ꝙ
ibi epistola,quæ fuit missa parti.silr esset in donatione,vt C.e.l.si
aliqd p epistolã.Ecõtra,ꝙ nõ ꝓbet,facit ss.de pec.lega.l.peculium
est,nõ id.§.si vero noĩa.& de ꝯfes.l.certũ.§.si qs absente.Ex aduer
so,ꝙ sufficiat,facit C.de nõ nu.pec.l.gñalr.& l.in ꝯtib.& in aut.
de trien.& semis.§.studiũ.qđ no.C.de prob.l.instrã.& ss.de eden.l.
quædã §.nũmularios.Et ista l.intelligitur qñ nõ allegabat pcedẽs
donatio,s3 solũ priuata scriptura.Ita đt Dy.qđ puto verũ,p ea,q̃
no.in d.§.nũmularios.& qđ t3 gl.C.de ꝯue.fis.deb.l.inter chartu-
b las.[b] li.x.& l.fi.C.arb.tu.Et non obst.d.§ si vero noĩa.cũ si.quia in
corporalib.traditio reqrit,vt ibi dr,q̃ nõ ꝯtinet in libro rõnum.
Nõ obst.d.§.si qs absente.qa ibi fuit simplex ꝯfessio,l3 esset reda-
cta in scriptis per aliũ,puta p notariũ curiæ,hic vero fuit scriptu-
* ra q̃ sp loqtur.Et iõ nũc cũ peruenit* ad te,tibi loqtur,sicut episto
la q̃ tibi mitto,d.l.Publia.ĩ fi.Et ideo puto,ꝙ si in libro rõnũ qs fe
cerit scribi p aliũ,hoc nõ ꝓbat ꝯ se,si fecit absente parte.sicut in
ꝯfessione,q̃ qs facit in iudicio,& eã fecit scribi p notariũ,vt d.§.si
c qs absente.qđ est notãdũ.[c] Ad pleniorẽ doctrinã de istis priuatis
5 scripturis aliqua ptingam⁹.†Sciendũ est igit,ꝙ triplex est priuata
d scriptura.[d] Quædã est apodissa siue apocha,quæ dat à parte parti.
Quædã est rõ.q̃ sibi qs ꝯficit.Quædã est epistola,q̃ qs mittit alte-
6 ri.De†primo aut qs eã ꝯfitet suã esse scripturã,& ꝓbat[e] ss.de ꝓb.
e l.cũ indebito.§.fi.& C.de fid.inst.l.plures.§.fi.& l.rõnes.C.de ꝓb.
Quod intellige,si in ea ꝯtinet aliqd p se sufficiẽs,aliàs sec⁹,vt d.l.
cũ de indebito.§.fi.de ꝓba.& C.e.l.nõ nudis.& l.nõ epistolis.Aut
qs negat suã esse scripturã,& tũc aut h3 subscriptionẽ vtriusq; par
tis,& testiũ,& tũc si testes approbãt scripturam,facit plenã fidem
f sine ꝯparatione,vt C.q pot.in pi.habe.l.scripturas.[f] Si vero nõ h3
subscriptionẽ vtriusq; partis,tũc aut illa scriptura approbat p te-
stes ibi subscriptos,vel p alios q fuerũt pñtes cũ scriptura fuit fa-
cta,& ẽt p ꝯparationẽ factã ltĩme,& tũc facit plenã fidẽ,dũmodo
tñ sint tot testes,ꝙ sufficiãt ad ꝯtũ,vt C.de fi.instr.auth.at si ꝯct⁹.
g & qđ ibi no.& qđ ẽt hr C.si cer.pe.l.fi.& in auth.gibi posita.Si ve
h ro approbat [h] dicta scriptura p testes tm̃.vel ꝯparationẽ tm̃,tũc
nõ facit plenã fidẽ,s3 semiplenã,vt d.auth.at si ꝯct⁹,& in auth.de
fide inst.§.j.& quod ibi no.C.de iureiu.l.in bonæfidei.ss.de iureiu.
* l.admonẽdi.& in qualib3 *eatũ no.†Circa fm.s.circa rõem,libro
7 rum,q̃ quis ꝯficit,siquidẽ est ꝯfessatum,ꝙ sit liber rõnum ei⁹ cu-
ius dr,& ei⁹ manu scriptus,si qdẽ ibi ꝯtinet aliqd ꝓ se,facit fidem
in his,q̃ depẽdẽt ex eius mera volũtate.l.Neseni⁹.de ne ge.nõ in
i aliis,[i] q̃ ex mera voluntate nõ depẽdẽt,vt C.de ꝓb.l.exẽplo.& l.
k rões.Si vero ꝯtinet aliqd ꝯ se,facit ꝓbõnem ꝯ se,[k] vt C.de ꝓb.l.
rões.in fi.& ss.de edẽ.l.q̃dã.§.nũmularios.& ibi no.C.arb.tu.l.fi.&
ss.dixi.Si vero ibi ꝯtinet aliqd,qđ nõ est ꝓ se,nec ꝯ se,s3 ꝓ alio,&
ꝯ aliũ,si qdẽ liber est ꝯfectus ex necessitate officij de publico in-
iuncti,tũc facit fidẽ d.§.nũmularios.C.de fid.instr.l.illatæ.Facit ss.
de admi.tu.l.Lucius Titi⁹ curator.§.tutelæ.Si verò nõ est ꝯfectus
authoritate publici officij,tũc nõ facit fidẽ plenã.vt no.in d.§.nũ
8 mularios.Verumtñ†qa cãpsores,& mercatores,q sunt hodie,l3
nõ hẽant officiũ ex publico,tñ iurãt in arte sua,& succedũt in lo
l cũ eorũ,q olim eligebant publica authoritate,puto eorũ [l] libris
stãdũ,quo ad semiplenã probõnẽ,si dicti mercatores sunt hoĩes
fidei ꝯprobatæ,p ea q̃ notantur in d.§.nũmularios.& sic intelligo
gl.d.l.admonẽdi.& d.l.in bonæfidei.In eo qđ dicit,ꝙ priuata scri
ptura facit semiplenã probõem,intelligo de priuata scriptura ter
tij.Et quod postea gl.in d.l.subiicit de ꝯparatione,quæ facit semi
plenam,intelligit de scriptura priuata eius,ꝯ quem producitur,vt
ss.aliàs frustra dictæ gl.ponerẽt duos casus separatos.& approbat
hoc ꝯsuetudo,cui in his multũ est inhærendũ,secundum Inn.ex-
9 tra de fi.instr.c.2.& ibi per eum.†Si vero dubitet,an liber sit scrip
tus eius manu cui⁹ dicitur,puto ꝙ probetur per ꝯparationem lite
m rarum,& tũc facit fidẽ ac si esset confessatum [m] per partem illius

a ADD.¶Ale.An scriptura,vel confessio cum causa,facta parte absente,inducat obligationem,vel probationem,tenetur hic ꝙ sic.d.Io.hic tenet contrarium,vt hic per eum latius,maxime per istam l.sed d.Lud.hic concordat,vt hic per eũ,quem vide,& vide,quæ dixi in d.§.si quis absente,& contra bart.t3 bal.in rub.de const.pec.in vl.col.& subdit dictum bart.procedere in libro rõnum facto à mercatore.Secus in memoriali,vel alia scriptura priuata,qa non facit nisi semiplenam ꝓbationem.Itẽ ꝓcedit dictũ bal.in vsurario.Adde bal.in rubr.C.de fi.inst.ver.dubitatur vtrũ ista scriptura facta absente parte,&c.sed bal.in l.j.de confes.t3 cũ bar.in ver.2.op.per bal.in l.si quis ex argentariis,§.ex hoc,ss.de eden.& in l.1.C.si ex fal.cã,& limitat d.Ant.in c.fi.de confes.dictũ Bar.esse verũ si absens ratificauit viuo scribente,secus si eo mortuo,qđ est singulare,si est verũ.Cũ bar.ẽt trãsit d.Ant.in d.c.si cautio.in 1.col.ꝯrium t3 bal.in l.rões,in aliquib.lec.C.eo.& in l.rationes,C.de prob.Adde huic apostillæ Rom.cons.356.

b Alex.Adde optimum text.in l.non putauit,§.non quæuis,ss.de contratab.& idem no.bar.in d.§.nummularios,ibique scribo post bar.

* Clau.Vide Ale.cons.91.vol.2.& cons.92.vol.4.

c Ale.Doc.hic putant hoc dictum bar.mirabile,contrarium tenet hic d.Io.& forte melius,maxime,quia sequeretur secundum bar.ꝙ si libellus non esset scriptus manu producẽtis,nõ pĩudicaret ꝓducẽti,ꝯ l.cũ precũ.C.de libe.cau.& ꝯ bar.tenet Io.an.in Spe.ti.de inst.edi.§.restat,super ver.priuatorum.& vr casus in l.diuus,§.itẽ senatus,ad fi.ff.de fal.ad hoc facit qđ no.bar.in l.cũ quis,§.codicillis,de le.2.posset tñ saluari in casu,qñ statim reqreret,ꝙ liber rõum sit manu propria scriptus.ad hoc est tex.iũcta gl.vbi bar.in l.ꝓbatorias,C.de diuer.of.lib.12.& ita transit d.Io.& dicit bal.in rub.de fide inst.ꝙ quicquid reperitur scriptũ in libro,q est penes me,ꝓsumitur scriptũ de ꝯsensu meo,l3 nõ sit manu mea.¶Adde,ꝙ Pau.de cast.ẽt t3 ꝯ bar.& dicit,ꝙ plurimũ ꝯtingit in istis mercatoribus,qui hñt famulos,vt p ipsos scribere faciant,& tñ ab ipsis scriptum dr.Et ꝙ scriptũ mãdato meo,dicatur scriptũ manu mea,dicit esse casum in d.§.itẽ senatus,& an ꝯfessio testõris facta in duplici eius testõ,manu sua scripto ꝓbet,vide bal.ꝯs.368.lib.j.vbi de dicto bar.hic,& d.§.codicillis,facit mentionem,& vr concludere,ꝙ non plene probet,sed sufficiat ad deferendum iurm in supplementum probationis,Pau.de cast.ẽt ꝯs.75.in fi.videtur approbare dictum bar.quando etiam essent aliquæ coniecturæ,quę adiuuarent scripturam.

d Ale.Adde bal.in mã,in rub.C.de fide inst.& quod no.can.c.post cessionem,de prob,bal.in l.j.C,de confes.& in l.instrumenta,C.de proba.Host,in summa,de fide inst.Io.de Im,in d.c.si cautio,& bal.in auth.sed nouo iure,C.si cer.pe.

e Ale.De fide apodissæ,seu apochæ,dũ hic đt bar.ꝙ qñ qs ꝯfitet scripturã,& negat debitũ,ꝙ ꝓbat,dic ẽt sine aliqua solẽnitate testiũ,l.scripturas,fm intellectũ Iac.bu.& bar.C.q po.in pi.ha.De ista mã vide p Iac.de bel.in l.instrã,C.de prob.¶Adde an literæ quæ quotidie mittuntur mercatoribus,probent contra scribentem,bal.cons.53.lib.j.Et de apodissa vide Raph.cons.303.

f Alex.Vide d.Io.hic,& adde ꝙ contrarium eius quod dicit hic bar.tenet ipsemet in d.l.scripturas,in fi.& bal,in auth.sed nouo iure,in fi.C.si cer.pe.sed idẽ quod hic,tenet bar.in auth.at si contractus,C.de fide inst.Im.sequitur in c.2.de fide inst.abb.ibi contra.Vide ibi per Im.& adde,ꝙ in hac comparatione requiritur,ꝙ quis iuret se non habere aliam probationem,& ꝙ nihil egit circa comparationem,quod noceat veritati,vt in auth.de instru.cau.& fi.§.si vero nihil,aliàs non tenet,& firmat bar.in l.comparationes,C.de fide instr.q.j.

g Ale.Adde,& ibi vide plene per bal.

h Ale.Vide no.p bal.in l.ꝯparationes,C.de fide inst.& bar.in d.l.scripturas,e.ti.& inquantum bar.hic sentit,ꝙ cõparatio facit plenam fidẽ cum testib.sed nõ soli testes,hoc vltimum videtur mirandum p l.in exercẽdis,C.de fide inst.sed Iac.bu.& bart.declarant hoc in auth.at si ꝯctus,hic al.ꝙ testes si deponunt super ꝯctu bene ꝓbant,sed hic non deponunt super ꝯctu,sed deponunt se fuisse præsentes scripturæ,iõ non probant soli,quia pñt decipi fm eum.sed dñs Io.hic,& bene,dicit & iste intellectus non videtur bonus.Et al.bonam rõem,q̃ etiam ꝯfirmat p tex.in auth.de fide inst.§.si vero aliquid tale,iũcto eo quod hr in pr.illius auth,& ideo tenet,ꝙ si incipias à testib.non sit necessaria comparatio,& hæc inducuntur esse de mente Iac.de are.& Cy.in d.l.ꝯparationes,q.vlt.fm d.Io.quem sequitur Lu.Ro.hic,& adde ꝙ priuata scriptura mortuis testib.nihil probat,c.2.de fide inst.facit quod habetur in auth.de instr.caut.& fi.§.sed & si instrã,quod no.& bal,in auth.sed nouo iure,C.si cer.pe.Et ad hic no.p bar.circa dictam ꝯparationem,adde quod no.idem d.Io.in l.si ita scripsero,de cond.& dem.sed quid si negatur publicum instrumentum esse confectum à publico notario,& illum esse notarium,& scriptum manu illius,vide no.bal.in d.auth.sed nouo iure,ꝙ dixi in l.Herennius,de decu.bar.in l.1.ss.quemad.test.ape.

* Clau.De hac mã vide aliquid per Panor.in c.2.de fide inst.& apost.ibi positas.

i Ale.Tñ aliqualẽ ꝓsumptionẽ inducit ꝯsiderata p iudicẽ qualitate cãæ,vt ꝓbat tex.no.in l.Publia,§.fi.ff.depo.& videtur velle bal.in d.l.rationes,& bal.in l.admonendi,ff de iureiu.& Io.an.de instr.edi.§.nunc videndum,in ad[illegible]i.magna.

K Ale.Fallit si esset quædam charta,aut schedula,aut memoriale scripta absente parte,quia ista tm̃ operatur,quantum simplex ꝯfessio facta parte absente,coram testib.facit l.Aurelius,§.fi.de lib.le.t3 bal.in rub.de fide inst.& in rub.C.de const.pe.& d.Lud.hic,item fallit dictum bar.nisi pars aduersa illi rationi ꝯdixisset,sicut dicimus in positione per bar.in l.post legatum,de his qui.vt ind.
Pom.Et ꝙ liber rationum probet contra se,bene facit tex.in l.j.& ibi ponderat ita d.Aur.& Alex.C.de eden.à contrario sensu,quia si bene consideratur,si ibi reus perdidisset rationes suas,probasset contra se,vt l.fi.eo.tit.frustra enim ibi peteretur à reo,nisi probarent,& vide Panor,cons.7.dub.2.vo.2.& 67.eo.vo.& 114.dub.j.eo.vo.& aliquid per Fel.in c.veniens,de test.ver.limita etiam,& Cæpo,cons.40.& Im.cons.117.& Are.44.seq.& Alex.3 vo.2.& 14.vo.2.vbi ponit de scriptura in libro mercatoris,149.eo.vo.& 153.vo.2.& 185.eo.vo.2.vbi ponit an credatur alicui asserenti se esse socium aliquorum in libro suo.Vide etiam Soci.cons.159.ad fi.& seq.in prin.

l Adde no.p do.l.j.C.de eden.maxime per bar.& bal.sed d.Io.hic đt,ꝙ cessante ꝯsuetudine,opi.bar.nõ est vera,& ꝓbat optima rõe,vt hic p eũ,& cũ bar.hic transit bal.in d.l.instrã,cũ seq.& in rub.C.de fide inst.& idẽ t3 Io.an.de inst.ed.§.restat,super ver.priuatarũ,dicens ẽt plus,vc3 ꝙ si ex legitimis ꝓbõnib.ꝯstat,ꝙ mercator de partiũ volũtate scripsit,scriptura illa plene ꝓbat,sicut si esset à tabelliõe facta.d.Lud.hic hoc vltimũ dictũ Io.an.nõ tẽt,p id qđ no.dixit In.in c.cũ P.tabellio,de fide inst.vc3 ꝙ de partiũ expresso ꝯsensu fieri nõ pt,ꝙ alicui scripturæ priuatæ det plena fides.Vide hic p eũ plenius.Prædictis adde,ꝙ bal.in rub.C.de cõst.pe.voluit,ꝙ mercatores gerãt quasi publicũ officiũ.In ꝯrium đt in d.l.instrã,C.de ꝓb.& in d.rub.de fide inst.¶Adde an libris mercatorũ sit dãda fides,Ab.ꝯs.81.lib.j.& an valeat statutũ vel ꝯsuetudo,ꝙ libris mercatorũ
v detur fides,vide bal.cõs.485.lib.4.& ꝙ libro mercatorũ detur fides,qñ à tertio aliquid est scriptũ de eius voluntate cũ aliis ꝯiecturis,voluit bal.ꝯs.264.lib.2.vbi dicit dictũ bar.esse elegans,& ibi dicit,ꝙ stãte statuto,ꝙ non crederetur scripturæ fanticelli,siue institoris,quod tamen crederetur,quando vtraque pars mandaret,& ita dicit limitari,quę no.in l.quædam,§.nummularios,ss.de eden.

m Ale.Adde ꝙ si mercator negat scripturam,quæ reperitur in libro rationũ suarum esse voluntate scriptam,ꝙ ei incumbit onus probandi:quia contra eum præsumitur,nisi probet.arg.in simili,l.censuum,ss.de prob.& in l.fi.C.arb.tut.& in l.ne in arbitris,C.de recep.arb.ita Io.an.de instr.edi.§.restat,ver.sed quid si in prædictis,in addi.& bal.idem tenet,licèt Io.an.non alleget in rub.C.de fide instru.& dictum bar.in hoc ver.sequitur bal.in auth.sed nouo iure,C.si cer.pe.& Io.de Im.in l.si ita scripsero,de cond.& idem bart.in auth.at si contractus,de fide instr.Sal.in l.comparationes,in fi.eo.tit.& Ang.ibi.

manu

manu scriptam,vt C.de fid.inst.l.comparationes.Nam ista l. solũ
immutata est in apochis,non in aliis scripturis.Rõ,qa facili⁹ pos-
sit contrafacere vnam apocham, quam vnum librum rationum.
Præterea ille,qui facit sibi fieri vnã apocham, imputet sibi si non
facit fieri solenniter. quæ rõ cessat in libro rationum, quem quis
* sua voluntate*componit.†Circa 3.s.circa epistolas,a que mittun
10 tur absentibus,dic ꝙ aliqñ quæritur de effectu eorũ que ĩ instr̃is
a continentur,& tunc dic,vt dicit Cy.C.de prob. l. non nudis, & l.
non epistolis.Quandoq; queritur,an probetur,& tunc aut episto
b la confessatur,& probat, b l. Publia.in fi. deposi.cum si. Aut non
ɔfessatur,& tunc si habeat sigillum authenticum,probat. l. si qua
per calumniam.& ibi per doc.C.de epis.& cle.& dixi de publ.l. si
publicanus.§.j. Aut non h3 sigillum authenticum, & tunc d3 ap-
probari per ɔparationem,sicut de libris rõnum.s̃.dixi, & hoc qñ
epistola mittitur absenti,qa est illa rõ,q̃ est in libro rõnum;qa nõ
est quid imputetur parti.Si vero præsens præsenti daret scripturã
in modum epistole,vt quotidie fit,tunc esset idem,qđ in apocha.

* ADD.¶Clau.De hac materia vide Pan.qui tenet contra Bar.hic in d.c.2. extra de fid.instr.& apostillam ibi positam.

a Circa epistolas.De fide epistolæ melius loquitur hic,& in l.admonendi, quam in auth.at si contractus,de fide instr.Adde,quod supra dixi,& Bar.in l.non nudis,C.de prob.& quod no Bar.in l.Lucius,j̃.de fideiuss.

b Hoc falsum,si antequam epistola peruenerit,mittens esset mortuus : quia tunc non probat secundum Inn.sing.in c.cum dilectus,de succes.ab intest. & refert do.Ant.in c.fi.de confes.Facit,quòd idem no.in c.per inquisitionem,de elect.

¶Contrarietas.

Aduerte,quòd in hac l.nuda ratio.Bar.allegatur sibi contrarius.

¶Concordia.

Pro saluatione,vide concordiam ad l.2.§.fi.de iure fisci.

LEX XXVII.

1 *Habitatio potest concedi ei,qui est in officio.*
Officialis quando possit emere,vel conducere hospicium,vel habere,causa remunerationis.
2 *Facultas habitandi videtur concessa,quando dicitur,concedo tibi habitare.*
3 *Donatio remuneratoria ex causa præterito,siue de futuro, non indiget insinuatione.*
4 *Expulso in casu huius legis quo remedio succurratur.*

Aquilius Regulus. H.d.ab eo cui facultas habitan
di ex causa remunerationis cõ
fertur nõ d3 reuocari, & sibi expulso iudicis officio subueniť. In
tex.ibi,habitare. ꝑ hoc facultas habitãdi, non ius habitationis vr̃
concedi.Ia.de Are.& gl.ẽt sentit hoc.op. ꝙ ista donatio possit re-
a uocari,vt j̃.e.l.Luci⁹.a q̃ statim videbitis.so.gl.plurib.mod.&j.sol.
reprehendit gl.Alia est so.ꝙ hic ab extraneo patiebať ɔtrouersiã,
ibi ab hæredib.S3 nihil ad ꝓpositum, qa nõ habebat dubiũ, ꝙ ab
b extraneo nõ p̃t pati ɔtrouersiam.Alij dñt,b hic erat ob cãm dona
tio,ibi simpl̃r donatio.Et sic cũ dareť ob cãm,oritur obligatio,&
ideo nõ põt pænitere. S3 ista so.nõ multũ pl3, qa in l.ista. Regu-
lus iste nõ erat obligat⁹,ad hoc,s3 ad bñ faciendũ.Dic ergo, ꝙ est
ibi precarij ɔcessio:hic remuneratio.Et ꝙ ibi in l.Lucius sit preca
riũ,ꝓbať ex eo,ꝙ ibi fuit facta ɔcessio sine determinatione vsus,
& iõ est p̃carium vt l.j.j̃.de preca.&l.in cõmodato.§.sicut.s̃.com.
Scđo ꝓbať,qa in d.l.Luci⁹.dr̃,te facere ex volũtate mea,sic est pre
cariũ,qa q̃tum volũtas durat,tm̃ durat precariũ l.4.s̃.loca. Item
op.de l.fundi.in j.resp.j̃.de acq.pos. gl. resp. ꝙ ibi fuit mãdatũ qđ
reuocari põt,hic vero fuit remuneratio.Itẽ hic đr ꝙ donauit prę
tori.opp.de l.j.§.ꝓuincias.C.de ɔ.iud.vbi illi iudices, q sunt in of
ficio nõ pñt donationes recipere.Sol.gl.ꝙ hic nõ fuit donatio,s3
1 remuneratio quædam.†Vides ergo ꝙ ei, q est in magistratu, po-
test ɔcedi habitatio,& de hoc per Gul.in l.obseruare.s̃.de of.pro
consu.Et no.hoc circa habitationẽ officialis,si qdẽ respublica h3
palatiũ deputatũ ꝓ officialib. & tũc officialis non põt emere, vel
ɔducere hospicia,nec recipere,vt l.pe.C.de of.Rectoris ꝓuincię.
Si vero nõ h3 palatiũ deputatũ, tũc ex cã simplicis donationis nõ
põt recipere,vt d.§.ꝓuincias, s3 ex cã remunerationis sic, vt hic.
2 †Quæro ꝑ ista verba, ɔcedo tibi habitare, qd vr̃ ɔcedi, s. an ius
habitãdi,vel quid dicit Ia.de Are.ꝙ simplex facultas videť ɔcedi,
nõ ius,qđ est seruitus.Et ita intelligit hic gl.magna ibi,qa nec vsu
rari⁹, nec vsufructuari⁹, &c. Et istud examinabo qñ dicã de peda-
c gio:qñ fisc⁹ vr̃ ɔcedere,an videať ɔcedere facultatem recipiẽdi c
3 pedagiũ in dubio?Quæro,an†egeat insinuatione d ista donatio?
d Certe dicit gl.si esset mera donatio,tũc indigeret, s3 ista nõ indi-
get.& vide gl.in verb.nõ merã.q̃ inc.qa ob præcedentem,&c. &
sic in remuneratione insinuatio nõ exigiť.S3 gl.ĩ verb.meræ.quę
inci.quæ siue fuerit promissa. innuit, ꝙ ista remuneratio h3 fieri
de necessitate.S3 credo,ꝙ si est simplex remuneratio, ꝙ insinua-
tione ñ egeat,qa dr̃ia est ĩter donationẽ,&remunerationẽ.l.si ve
ro nõ remunerãdi.s̃.man.Et hæc remuneratio sapit naturã dona
tionis.Habes ergo dicere,ꝙ aut ista remuneratio fit ex cã de præ-
terito,& nõ eget insinuatione,vt hic, si ex cã de futuro, & idẽ, vt
in l.fi.C.de do.ante nup.§.fi.& auth.ibi posita.& l.fi.in pr.C.de iu
* re dot.Secus si esset simplex donatio,*vt C.e.l. si quis argentum.

4 Quæro,†quo remedio huic expulso e succurrimus?& quidam di-
e cunt interdicto,vnde vi.possidebat enim quasi naturaliter. sed di
cunt alij,ꝙ officio iudicis.Et vide gl.fi.quæ inc.habet enim,&c.Si
tu intelligis legem nostram ; ꝙ sit translatus vsusfructus in eum,
qui habet naturalem,competeret interdictum vnde vi.l.3.§. vn-
de vi.j̃.de vi,& vi arma.Sed si non esset translatus, tunc non habe
ret actionem,quia nudam detentationem habet, & sic habet offi
cium iudicis.l.& ideo.§.fi.j̃.de cond.fur.l.non tantum. in pr. s̃. de
pet.hær.& l.fi.§.sed cum in secundam.C. de fur.& j̃.de acq. pos.l.
rem,quæ nobis.& ibi gl.tangit.Sed hæc gl. loquitur in rebus im-
mobili.& alibi de istis facio tibi magnum festum.

a ADD.¶Ale.Ad l.Lucius hic all.vide bal.in l.2.in 9.q.C.de ser.

b Ale.Io. hic conatur sustinere illam tertiam solutionem secundum quam reddit hanc l.sing.de quo hic per eum.

c Alex.Recipiendi.De hoc per bar.in l.cotem,§.qui maximos,s̃.tit.1.

d Ale.Adde tex.vbi bar.in l.pe.§.j.j̃.e.& in donatione ob causam,quę non fit aĩo remunerandi, conclude, secundum Io.aliter, quàm dicat hic bar. & ideo vide ipsum hic late de hac materia.Et ad limitationem traditam per d.Io. in donatione facta animo remunerandi,vide bal.in l.illud,C.de sacr.eccl.&in auth.vnde si parens, C. de inof.test.& Io. an.in add.spe.in rub.de reb.eccl. non alie.& cum bar.hic concordat Gul.in d.l. illud.Et ꝙ donatio ob causam non requirat insinuationem,probatur in l.fi.in fi.pr.C.de iur.dot.& ibi gl. vbi donatio facta viro ab extraneo pro dote,dicitur ob causam,& vide ibi ang.& in l.sancimus, C.de don.cum concor.de quibus ibi,bene facit ad prædicta quod no.Io.an. in spe.de instr.edi.§ porrò,in fi.magnæ add.in q. q̃ ibi ponit de duobus fratribus secundum do.Io.hic latius,& vide reliqua s̃. in l.Modestinus. Et ꝙ donatio ob causam,non requirat insinuationem,vide ang.in cons.suo 179.& 181. Et ꝙ donatio remuneratoria non egeat insinuatione,tenet bal.in l.2.ad fi.C.vt lit.pen. & in l.si cum mihi,ff.de dolo,sed bar.in l.j.s̃.e. videtur tenere, ꝙ donatio remuneratoria sit proprie donatio,vide quæ ibi dixi.Quid in donatione peculij,dic vt s̃.e.in l.Modestinus.Et ꝙ remuneratoria donatio non indigeat insinuatione, ét si fiat à filio patri,tenet bal.in l. 3. C.qui bo. ced.poss.Quid in donatione causa mor.dic ꝙ requirit insinuationẽ.l.donatio,& ibi bar.C.e. & in remuneratoria, adde bald.in l.si mortis,in fi.C.ad l.falc.& in l.fi.ff.de exer.in repor.anti.& ibi, an sufficiat mentio meritorum in specie. & dicit, ꝙ sic. In donatione ob cãm, vide Old.in cons.199.Pau.de Cast.in l.affectionis,s̃.e.bal.in l.si tibi,si cert.pe. ¶Adde quę plene posui de insinuatione in l.Modestinus,s̃.e.Et inquantum ale. dicit,ꝙ in specie meritorum est fienda mentio,dic, ꝙ illud est verum, quando donatur vltra debitam summam,vel erat persona,cui aliàs,non poterat donari, quia tunc non statur illis verbis, nisi merita probentur, & ita voluit bar. quem sequitur Pau.de cast.bar.in l.si forte,de castren.pecu.

* Clau.Multas concordan.ad hoc,ꝙ donatio ob cãm non egeat insinuatione, vide per Ale.cons.12,nu.3.vol.1.& cons.20.vol.3.vbi etiam determinat, quæ dicatur donatio ob causam,& per Aret.cons.27.in 2.dubio.

e Ale.Adde omnino bar.quem vide per illum tex.in l.de vsu.j̃.de variis, & extra ord.cog.& quod ipse no.in l.cotem,§.qui maximos,s̃.tit.j.ver.sexto quæro, & quod no.bar.& quod ibi dixi in l.j.ff.quo.bo,bald.in l.ædem,C.loca.in vers.sed quid si dominus de facto,& Cy.in l.si de fundo,C.locati.

LEX XXVIII.

1 *Hæreditate donata,commoda & incõmoda transeũt:secus q̃do donantur bona.*
2 *Pater in casu huius legis præcise cogitur consentire actioni præscriptis verbis, non causatiue.*
3 *Obligatus ad factũ ex l.dispositiõe præcise cõpellitur secus ex dispositiõe hoĩs.*

Hæreditatem. Pater ad obseruandum promissa tẽpo
re donationis,tacite, vel expresse, co-
git filiam actione præscriptis verbis,h.d.Ista l.est subtilis,&alij du
bitant,sed faciam tibi claram.op.de l.omnes.§.Lucius,j̃.de his, q̃
in frau.cred.Sol.ibi donauit omnia bona.hic hæreditatem quan-
1 dam.op.de l.mulier bona.s̃.de iure dotium.gl.soluit,†& bene, ꝙ
ibi venduntur bona,seu donantur:hic hæreditas donatur:qa tũc
a commoda,& incommoda ɔtinentur.a Et hanc differentiam facit
tex.in l.si quis seruo.§.fi.cum l.seq. j̃. de le.2. Diciťr hic, ꝙ cogiť
actione præscriptis verbis.ɔ̃.C.de hære.ven.l.3.&l. 2.C. de pact.
gl.dat ibi plures sol.& in prima bene dicit,in aliis non. Et dicit, ꝙ
non potest à creditorib.compelli,vt in contrariis : sed à patre sic,
& ista est vera,& aliæ sol.sunt truffæ,& ɔ̃ casum l.cũ res.C.e.Quę
2 ro,†an præcise potest compelli à patre,vel causatiue?Et gl.ponit
opi.& finaliter gl.hic dicit vnum notabile,ꝙ quando quis agit ad
factum,vt sibi fiat,præcise potest compelli:secus si agit,vt alij fiat.
Et vide gl.pen.quæ inc.hic est ɔ̃.ibi,nam tunc.Et illam opi.repre
hendo in l.stipulationes non diuiduntur.§.Celsus.j̃.de ver.ob.&
per l.in stipulationib.§. operarum.eo.tit. vbi quis agit,vt aliquid
fiat sibi,& tamen non præcise agit.Et alia opi.aut præcise agit,aut
non,&c.&non est bona.quia vbi quis promittit factum præcise,
ad factum non potest compelli.Alia sol.est,quia aut est actum,vt
b satisfaciat creditorib. & compellitur præcise,secus si esset actũ, b
vt respondeat creditorib.quia tunc non præcise.l.2.C. de hæ. vel
act.ven.Et rõ põt esse ex d.gl.qa qñ dicit,respondeat creditorib.il
lud est facti.Sed si dico,sol. illud est iuris. Sed illud mihi non pla-
cet

a ADD.¶Ale.Limita vt dixi in l.princeps bona,j̃.de verb.sig.

b Ale. Secus si esset. Differentia est inter promissionem de satisfaciendo creditoribus,& de respondendo eis.Sed hanc sol.gl.hic sequitur Cy.& bal.in l. 2. in 3. opp.C.de hæ.ven.vbi est similis gl.

cet,per l.si ita stipulatus.§.possum.ꝟ.de ver.ob. Præterea non placet per l.liber hō.in fi.ꝟ.de ver.ob.vbi est datio explicāda in personam alterius, & ad illud precise quis nō ꝯpellitur. Est ergo solutio,ꝙ cogitur actione præscr.ver. nō precise.l.stipulatio.§.siue.š.

8 de oper.no.nunc.Iac.de Are.†soluit,qñ factū est in obligatione ex dispōne l.tunc quis ꝓcise ꝯpellitur.l.stipulatio. §.siue āt.prox. alle. Sed qñ ex dispōne hominis nō compellitur ad factum. l.stipulationes non diuiduntur. Pone,ꝙ creditores agunt ꝯ donatarium istum,vtrū per hoc liberetur pr̄? Et dicit,ꝙ sic.l.2.C.de pac.

LEX XXX.

1 *Confessio facta in iudicio,animo donandi non insinuatur,sed reuocatur,si est facta in fraudem creditorum.*

2 *Positioni negatiuæ est respondendum.*

Quidam in iure. Per responsionem factam in iudicio inducitur confessio.h.d. Ibi,interrogatus,an aliqd debeatur ab hr̄dibus tutoris,q soluere erant parati,vel fuerit interrogat⁹,si volebat sibi nihil dēri.Iac.de Are. Item ibi, actionem competentem etiam ad maximam summam. Iac.de Are.Ibi,trāsactionem,quia nihil detur.Iac.de Are.Dr̄ hic, ꝙ quis non p̄t infirmare suam confessionem.ꝯ, ꝟ.de confes. l.nō fatetur.Sol.ibi erronea,hic non,& plene dixit Dy.in c.iuris ignorantia.extra de re.iur.li.6.Quæro,an† ista donatio egeat insinuatione.Iac.de Are.dicere vr̄,ꝙ non, quia vim h₃ insinuationis ista confessio facta in iudicio.Predicta vera,nisi hoc fiat animo fraudandi creditores:quia tunc reuocaretur.l.j.§.ꝙ si in lite.š.si qd in frau.pat.& l.si sponsus.§.si vxor.š.de do.inter vir.& vxo.Quæro,

2 †vtrum positioni negatiuæ debeat responderi?Gl.tangit in l.2.§.sed quia. C.de iura.calum. & dicit Dy. ꝙ sic, per istam legem, sed secundum apostillas Iac. de Are.ista lex facit.Sed dictum Dy.est verum,vt extra de confes.c.1.lib.6.

§.Donationem quidam. Qui donat bona viuentis, eius hæredi-

a tate est indignus.h.d. Opp.de l.si quis seruum.ᵃš.de act.emp.Sol. vt gl.Op.de l.nec nos.C.de cap.Sol.vt gl.Extra gl.opp.de l.rescriptum.š.de his quib.vt indig.Solu.ibi post mortem,& circa bona deliqt,hic in vita,& circa personā deliquit,q̄ non p̄t pro parte offendi.l.vulgaris.ꝟ.de fur.Op.de l.q superstitis.de ac.he.so.vt in gl.

a ADD. ¶Alex.L.si quis seruum. Per bar.in l.stipulatio hoc modo concepta,de ver.ob.& quod no.bal.in d.l.nec nos,& ibi Sal.

LEX XXXII.

a Donationes. Donatio facta in concubinamᵃ nō reuocatur secuto matrimonio,sed si de matrimonio dubitetur, tunc personæ conditio inspicitur.h.d.

a ADD.¶Paris.In concubinam.Vide de materia,quæ scripsi in rub.de concubi.

1 *Vsus appellatione, an proprietas plene intelligatur, & qualiter intelligatur proprietas donata,vel vsusfructus tantum.*

a b §.Speciesᵃ extra dotem. Iste est not.§.si res donatur ad vsum, ᵇvidetur donari proprietas, nec reuocatur, nisi ex magna offensa. h.d. Not.modum donationis,vt vsus videatur tantum concessus.Iac. de Are. Opp.de l.fideiussor imperitia lapsus.§ fi.ff.de ne.gest. & l. die sponsaliorum, in pr.š.depos. Sol.hic præsentia personæ operatur.Op.& videtur,ꝙ possit reuocari,vt ꝟ.l.proxim.Sol.hic non fuit concessus vsus,sed proprietas:quia tunc si vsus est concessus precario,potest fieri reuocatio.ꝟ.l.proxima, secus si nō precario:

1 quia non reuocatur l.Aquilius.š.eo. Et sic concluditur,† ꝙ vsus

c appellatione proprietas ᶜplene intelligitur. Et vide glo. in verb. puellæ:quæ incipit,per quæ verba,&c.Et semper inspicias verba, quia si dono rem ad vsum,vel fundum ad alimenta,ꝙ tunc videtur proprietas donata,siue in cōtractu,siue in vltimis voluntatibus,vt hic est casus,quia precedit datio,& probatur per l.species, š.de aur.& arg.leg.& l.fi.ꝟ.de vsufru.ea.re.quæ vsu consu. & l.cū hi.§.si vni.š.de transact.& l.4.in pr.š.de alim.& cib.le.& l.Titia.§. qui inuita.š.de leg.2. Si vero dico,dono tibi vsum, vel vsumfructum,vel alimenta ex fundo, vel vsumfructum fundi,tunc videtur datus vsusfructus, vt in toto tit.de vsufru.le. Sed contra hoc facit.l.proculus.š de vsufru. Quid dicemus? Testator dixit tibi,si promiseris hæredi meo altius tollere , vsumfructum earum relīquo & lego:& secundum vnam lecturam ibi positam non dicit,ꝙ proprietas sit relicta, secundum aliam sic. Sed dic, ꝙ verba vsusfructus possunt accipi pro proprietate,vt hæc gl.& ideo verba antecedentia proprietatem denotant,quia ista verba possunt istum intellectum pati:alias quando ista verba non paterentur istum intellectum, diminutionem inducerent, sed augmentum inducerent illa verba, si paterentur istum intellectum, arg.l.nam quod liquide.š.de penu leg. & istud fauore vltimæ voluntatis.secus in contractibus. l.& per iusiurandam. §.2.ꝟ de accept. Inducitur in arg.ad quæstionem no.in l.si mulier.C.de iure dot.& gl.non alle. Dy.istam l.alle. in l.Titia testamento.§.qui inuita.de le.2.vbi dicit,ꝙ est not.gl.all.legem,quæ non facit pro,sed magis in contrarium.l.qui duo.š.de ser.rust.præd. & gl.in d.l.cum hi.§.si vni.š.de transac.allegat pro contrario, nec soluit, sed dicit,ꝙ ex sequenti, & præcedēti scriptura apparebit si voluit donare. Quærit gl.quæ offensa sit? Et dicit glo.in verbo,offensa.quæ incip.alias offensa, quod ex tribus his tantum causis,ex quibus reuocat mater,quæ transit ad secunda vota. Aut.de nuptiis.§.mater tamen. qui positus est C.de reuoc.donat.aut.quod mater.

a ADD. ¶Barb.Vide Lud.Ro.in consi.26.vbi allegat hunc §.species,si dentur res ad vsum,& ad vtendum,an videatur data proprietas,vide ibi.

b Ale. Et adde,ꝙ res datæ filiæ ad sustentationem vitæ non præsumūtur datæ in dotem,l.pe.& ibi Bal.C.ne vxor pro marito,casus iste est singularis secundum Bal.in l.cum virum,C.de fideicom.ꝙ licet mater dicat,do tibi in peculium,tamen est vera donatio.

c Alex.Si datur res ad vsumfructum, intelligitur data proprietas. Adde Bar.in l. libertus,j.de ali.& cib.le.& dixit no.Bal.in l.Proculus,hic alleg.ꝑ bar.ꝙ si maritus relinquit vsumfructū fundi vxori, cum hoc,ꝙ possit fundum alienare,vr̄ relicta proprietas per illum tex.sed d.Lud.hic vr̄ tenere contrarium,maxime, quia hæc voluntas pōt verificari in vsufructu, l.arboribus,§.vsufructuarius,š. de vsufruct.& dicit bal.in l.2.ver.ex hoc habes,ꝙ verbum,dono,C.de inof.do. ꝙ quando pater dicit,dono fundum in alimenta,vel in vsum,non videtur pro prietatem donare,secus in extraneo,alleg.istum textum,&d.l.cum hi,§.si vni, hic allegatam,& ibi bar. quando etiam per habitationem legatam videtur legatum dominium,vt no.gl.bar.& doc.in l.cum antiquitas,C.de vsuf. Et adde, ꝙ si res conceditur pleno iure:licet postea dicatur ad vtendum,& fruendum, non nocet,vt no.bal.in l.1.C.de fru.& lit.expen.Et si dixi,vendo tibi talem rem in vsum,venit proprietas. Ita per istum text.dicit bal.C.de iure emphy.in rub. Et si dico,cōcedo talib.religiosis ad vsum,tale prædium,ꝙ veniat proprietas, tenet gl.Cy.& bal.l.si mulier,C.de iure dot.allegant istum tex.Et ibi ēt dicunt idem,si dico,concedo tantum terrenum,vt ibi proiicias aquam.Et si testor iussit bona distribui pauperibus, vr̄ eis legare proprietatem s̄m Iac.de Are.ibi,& refert bal.in l.& in epistola,in pen.q.C.de fideic.& hic vide Imo. Et quid si dico,lego tibi talem rem in gaudimentum, vide per bal.in l.si habitatio, §.sed si chresis sit,š.de vsu & habi.& similem quæstionem,vide per bald.in l.preludiis feudo. ¶Adde,an legato facto religiosis de aliqua domo ad eorum vsum, intelligatur legata etiam proprietas,bal.consi.334.lib.4.

1 *Filius qualiter in diuisione possit consequi libros præcipuos.*

1 §.Pater qui filiæ. Do. Vbert.de Bob.vt referunt scripta do.Iac.de Are.†quærit an filius in diuisione debeat habere libros præcipuos. Do. Vbert.dicit,ꝙ

a si faciat se emancipari,ᵃ & non faciat mentionem de libris,quod videtur donare,vt hic, & C.e.l.siue emancipatus.&quod no.in l. frater à fratre.§.fi.š.de cond.inde.&hoc est verum si esset deuentum ad traditionem.l.quamuis. C.si quis alteri,vel sibi, & l. 1.de castrensi peculio.

a ADD.¶Alex.Se emancipari.Adde bar.in l.j.§.nec castrense,š.de coll.bon.

a §.Eiusmodi. ᵃOpp.de l.Publia.sol.Quidam soluunt ibi speciale. Non est verū. l.stipulatio ista. §.si quis insulam.ꝟ.de ver.obl. & dic.vt dicam in sequenti contrario.

b Op.de l.pe.ᵇC.ad exhib.Sol.ibi vtilis datur.vt gl.dicit,& bene.

a ADD.¶Ale.Ad istum tex.adde l.etiam,& ibi gl.cum bar.de do.inter vir.& vxo.

b L.pen. Adde,quæ no.in l.stipulatio ista,§.si quis insulam,de ver.ob. & in l.quæ dotis,š.sol.matr.Et animaduerte, quia materiam l.Lucius,quam bar.non legit hic,vidistis š.eo.in l.Aquilius,per gl.& doct.

LEX XXXIIII.

a Qui,id,quod. Ex cā donationis obligatus h₃ priuilegium ne ꝯdemnetur,nisi inquantūᵃ facere p̄t,& post cōstitutam pecuniam, & post rem iudicatam.h.d. Opp.de l.3.§.sed si filius.in fi.š.de pec. Sol.ibi, mutatione tituli actionis mutatur ratio legis,vt in contrario:secus hic.Dixi in l.tutor.ꝟ.de fideiuss. Opp.de l.Nesennius.ꝟ.de re iu.& l.pe.ꝟ.de noua. Sol.hic in vtraq; obligatione eidem debetur. ibi in diuersis. Sed op.de l.diuortio.š.de ne.gest.Posset hoc intelligi,an actio in loco alterius succedens sapiat nām eius,&c.Dixi alio anno in l.si eum. §.qui iniuriarum.š.si quis cautio.Opp.de l.peremptorias.C.sent. resc.non poss. Sol.Ista exceptio non venit ad rescindendam sententiā.l.fideiussores.in fi.ꝟ.de fideiuss.& l.ex diuerso.§.fi.ff.sol.ma.

a ADD.¶Alex.Nisi inquantum.Adde tamen,quod fallit in casu huius l.§.fi.

§.Ea lege. Op.de l.qui sic.ꝟ.de ver.ob.Sol.vt in gl.Et ratio equitatis est hic:quia cum mihi restituis,habes obligationem de reddendo tibi,secus si simpliciter.

a §.Mutus,ᵃ & surdus. Op. extra gl.ꝙ per stipulationem s̄m illa tempora fiebat donatio.l.si quis argentum.§.pe.C.e. Sol.hic tradendo donabat. op.de l.discretis.C.qui test.fac.pos.Sol.vt in gl.

a ADD.¶Alex.Vide no.in l.1.in pr.de ver.ob.& bal.š.de test.mil.in l.qui iure militari.Adde Pau.de cast.hic,qui intelligit gl.vt habeat locum in contractu donationis.In aliis contractibus dicit seruanda iura, quæ simpliciter dicunt mutum,& surdum posse contrahere.

§.Si cum primus. Exceptio mere ꝑsonalis, quæ obstat deleganti,nō obstat ei,cui est facta delegatio.h.d.Op.ꝙ exceptio nec obstat vel obest deleganti, & ei cui facta est delegatio ex cā lucratiua. l.apud Celsum. §.si qs āt.de doli exce.Sol.ibi in exceptione rei cohærenti. hic in personali. Sed istud est intelligendū s̄m gl.in l.Nesennius.ꝟ.de re iudi.&

di. & l. si prior. §. sol. mat. & quod dixi in l. doli. j. de noua.

LEX XXXV.

Si pater. Patre patiente stipulari filium, perficitur donatio. h. d. Quæro, an in dubio psumatur ex cā donōnis, & als dicā. Qñq; pr stipulat̃ noīe filij, & tunc ipse pr vr̃ stipulari. ꝙ filius hēat in peculio pfectitio. l. fi. §. de pec. le. Qñq; pr ñ stipula-
a tur ipse, a sȝ facit filiū stipulari, & tūc dicit Iac. de Are. ꝙ ex nume
ro filiorū, & ex q̃titate rei in stipl'one deductæ, psumā donōnē. l. q̃sitū. §. sȝ & ipse Papinian⁹. de fun. istr. & l. si filiæ. de le. 3. & l. vtrū. d̃ do. inter vir. & vx. Idē d̃t Old. q̃ ē tō ꝙ si stipulor noīe filij, nō vi-
b deor b donare? Dic, ꝙ iō; qa tunc nō interuenit traditio, nec aliqd qd loco traditionis habeatur. l. Papinianus. de do. inter vir. & vx.
a ADD. ¶Alex. Stipulatur ipse. Ad ista adde no. per Bar. in l. quæ dotis, so. mat. per Bal. & doct. in l. 2. C. de iu. do. & Bal. aliter dicit in l. filiæ cuius. C. fa. erc. Vide, q̃ ibi dixi. Et quando pater adhibet filium ad stipulandum, an præsumatur donō. Lud. in d. l. quæ dotis, tenet distinctionem Bar. hic, licèt dicat, ꝙ in ɔ̃riūm facit l. cum quis, §. nuptura, de leg. 3. & l. 2. C. de iure dot. Sed potes respondere, vt p Imo. in d. l. quę dotis, & quę ibi dixi. Sed Lud. postea dicit, ꝙ illa iura procedūt in matre, sed in patre habet locum hæc distinctio, & vide no. per Bal. in aut. ex testamento, C. de col. Idem quod hic, tenet Bart. in tract. de duobus frat. in fin. ¶Adde quid si non sit mater, sed amita, vel matertera adhibeat nepotes ad stipulandum dotē reddi dictis nepotibus, & eorum hæredibus: an sit præsumendum, ꝙ aio donandi fuerunt adhibiti. Vide Pet. de Anc. consi. 20. & melius seq.
b Alex. Non videor. Adde Bart. in l. 2. per illum tex. C. si quis alteri vel sibi, & l. si filiæ, C. de don. inter vir. & vxor.

a §. Si quis aliquem. a Istum §. adiūge cum l. Aquilius. §. eo. ꝙ qñ fit ex cā remuneratio-
b nis, donatio non eget insinuatione. b Item no. tu aduocate hunc tex. ibi, merces, gl. 1. §. in honorariis. j. de var. & extraor. cog. quæ taxat salarium aduocatorum, non habet locum in eo, qui est aduocatus in causa capitali. quia vt hic dicitur certo modo, &c.
a ADD. ¶Alex. Aliquem. Per hunc tex. vide quæ no. dixit Bar. in l. 1. in fi. C. mand.
b Claud. Adde Bal. in l. sed & si lege, §. consuluit, §. de pet. hær. Et inquantum glo. dicit, ꝙ nec ex cā ingratitudinis possit reuocari, adde facere ad omnes contractus, in quibus d̃r aliquid pp ingratitudinem reuocari, vt in l. 2. cum his, quæ ibi notaui post bal. C. de lib. & eo. l. b. vbi posui limitationē ad hanc gl. post Ale. bene facit quod no. Ang. in l. si vnquam, C. de reuoc. don. & gl. in l. fi. eo. tit.

LEX XXXVI.

1 *Verbum, cōcedo, continet simplex mandatum. In corporalibus cessio habet vim (traditionis. & nu. 3.*
2 *Differentia inter cedere, & concedere.*
3 *Traditio, & missio in possessionem in nominibus qualiter fiat.*
4 *Donans omnia bona immobilia, an videatur donare nomina. remissiue.*

Ad eum quem. Mandatum in rem suam, ex cā donationis morte finitur sm hæc tpa. h. d. Op. de l. illā. C. e. vbi in cessione actionis donō morte non extinguitur. Hic resp. Rog. gl. vr̃ dicere, ꝙ ibi in cessione. Hæc sol. est ve-
1 ra, qa verbū, †ɔcedo, ɔtinet simplex mandatū, & solū exercitiū,
a & sm ista tpa si non interueniebat traditio, sola ɔcessione nō perficiebatur, secus si essent cessę actiones, qa in corporalib. cessio hȝ vim traditionis, & vide gl. q̃ incipit, s. in noīb. &c. & lege vsq; ibi, hodie āt. & ista sol. cōiter tētur. Vel dic al'r, dicit gl. ꝙ non finitur morte, & qd dicit hic, quasi dicat de rigore: secus de æqtate, vt in ɔ̃rio. Sȝ hodie mittendo ep̃lam, videor facere pactū de donādo,
2 ex quo possem ɔueniri. Et no. †istā d̃riam inter cedere, & b ɔcede-
b re, qa cedēdo trāsfero vtiles, ɔcedendo nō. Sȝ d̃ria inter mādare, & cedere est in gl. in ver. mādatam in l. j. C. de act. & obl. iō notarij
3 oīa illa verba ponūt, dedit, cessit, transtulit, & mādauit. † Vlti. no. qualiter fit traditio in noībus & tu hēs tenere menti, ꝙ qñq; vis
c mittere in possessionem noīs, & tunc qualiter fit missio, hēs Gl. c in l. 1. C. de præt. pig. sed qñ in aliquem volo transferre ius totale, tunc cessio habetur pro traditione, vt hic in gl. & l. vlt. & ibi gl. C.
d qñ fisc. vel pri. Ia. de Are. d format q. hic, †dono tibi oīa imobilia,
4 an videor donare noīa. Dic vt dicam in l. mouentiū. j. de ver. sig.
a ADD. ¶Alex. Verbum, concedo, continet simplex mandatum. Et istam gl. cum l. Lucius, §. e. alle. Bal. in c. j. §. Titius filius, si de feu. fue. contro. inter do. & agn. ꝙ per verbum concedo, præcedente titulo, trāsfertur ius, secus si deficiat titulus expressus, & titulus tacitus. Adde, ꝙ in dubio importat donationem, l. prohibere, §. plane, quod vi aut clā, & hic ēt Imo. & per Imo. in l. cū pr̃, §. pr̃ pluribus. de leg. 2. & Bar. in l. vxori, §. j. de leg. 2. & scripsi post Imo. hic. Et inquantum hic d̃r quia cessio in corporalib. hēt vim traditionis, adde quod no. in l. fi. C. quan. fisc. vel pri. tex. in l. Seia cum bonis, j. ti. 1. & ibi Bar. in fi. pr. & bar. in l. 1. C. de ae. & ob. Et de illo tex. cum gl. vide bar. in l. 5. §. stipulatio, de verb. ob.
b Alex. Inter cedere. De differentia inter cedere, mandare, & ɔcedere, & de verbo, concedo, vide no. text. cum glo. & ibi bar. in l. vxori suæ, §. fi. de leg. 3. Sed ꝙ verbum, concedo, importet cessionem, videtur tenere bal. in l. 1. in 4. q. C. de ae. & oblig. vide tamen, quod ipse dixit in fi. verbis illius legis.
c Alex. Habes gl. Vide bar. in l. is cui, §. fi. vt in pos. leg.
d Bar. Vide, quod not. in l. à diuo Pio, §. 1. j. de re iud. & l. Caius, de leg. 2.
1 *Testamentum in quo est præteritus filius iam natus, an reconualescat, si is moriatur viuo testatore.*

a §. Lucius Titius. a Per pignorationem non reuocat̃ donō, sed res transit cū sua cā. H. d. Ibi donauit, i. ex cā donōis obligauit, vel pmisit. Op. ꝙ p obl'ōne reuocat̃ donō. l. cum hic status. §. si marit⁹. §. de do. inter vir. & vx.

Sol. gl. ꝙ ibi in donatione odiosa, hic in fauorabili. Hoc reprehen-
b ditur p gl. Vel dic, b ꝙ ibi in ea, q̃ nō valuit ab initio, iō finał'r reuocatur, hæc est valida à principio. Sił'e in testō in quo posthumus
1 est pteritus. vide gl. q̃ inci. maxime, &c. Et sic gl. †tua tȝ, ꝙ si pteritus est iam natus, & moriatur pr̃e viuente, reconualescat testm̃. Sił'e tȝ in l. si hr̃ditas. §. qui filiū. de test. tut. Sȝ ɔ̃ tȝ gl. in l. fi. in tertio exemplo. §. de reg. Cato. Et pro illa gl. est tex. in l. si posthum⁹. ver. idem, & circa. §. de iniust. rup. & irri. test. Sed ista gl. est vera, & probatur Inst. de exhę. lib. in pr. cum distinctione tñ, qa debes dicere. Aut sunt instituti venientes ab intestō, & testm̃ recōualescit. l. j. §. de reg. Cat. & l. posthumus. versi. idē & circa. §. de iniust. testa. Aut sunt extranei instituti, & non valet, vt hac gl. cū alle. in ea. fa. l. si ex duob. §. j. §. de bo. pos. ɔ̃ tab. plene in l. 2. C. de posth. hæ. inst.
a ADD. ¶Alex. Lucius Titius. Istum tex. pro no. alle. Bar. in l. a. C. de iure fisc. lib. x. Dixi in l. si quis argentum, §. 1. post Bar. C. eo.
b Vel dic. Vide no. Bar. in l. rem legatam, §. de adi. leg.

§. Aula. Conuentio p q̃ absenti queritur actio, pficit donōnem sicut tradō. h. d. Op. de l. nuda. §. e. Sol. hic non est nuda, qa hȝ vim tradōis. Sȝ op. de §. alteri. Inst. de inuti. stip. qa hic d̃r, ꝙ recipiendo instr̃a debitorū fit donatio. qd fateor in mutuo, sed recipiendo instr̃a non fit traditio. Dic ꝙ instr̃a accepit ad probōnem debitorum. Vel dic, ꝙ acquiritur ex ɔ̃ctu auiæ Labeoni, & ad §. alteri. resp. p l. 2. C. p quas pso. nob. acq. vbi sicut p numerationē possum alteri acqrere, ita ex stipl'one interposita, sup illa numeratiōe. Sȝ istud vr̃ ɔ̃ l. si stipulatus. §. Chrysogonus. j. de ver. ob. Sed ibi resp. ꝙ propter conceptionem stipulationis, quam seruus facit, non valet: quia absenti non fuit stipulatus, cuius nomine numerauit: sed quando stipulor illi, cui ex numeratione quæro, tunc sibi acquiritur, vt l. 2. C. per quas pers. nob. acquir.

¶De donationibus causa mortis. Tit. vj.

LEX I.

1 *Donatio causa mortis à legato qualiter differat.*
2 *Donatio causa mortis hodie fieri potest pacto nudo.*
3 *Donatio causa mortis qua actione petatur.*

Mortis causa. Op. de l. si quis eum. §. de cōdi. & dem. vbi idem ī legato, & sic
1 donō †cā mortis non differt à legato. Sȝ gl. resp. ꝙ ita differunt qa qñq; à tradōne incipit ista donō, qñq; à promissione, vt qñ se obligat. & sic tȝ gl. ꝙ obligatur donator cā mortis. Idem tȝ gl. in l. legatū est q̃dam donatio. §. de le. 2. & Insti. e. §. j. In ɔ̃riū vr̃ j. e. l. nō vr̃ pfecta. Item vr̃ ɔ̃riū p l. j. C. e. vbi petitur actione ex testō, & sic nō erit obligatus, cū ex quasi ɔ̃ctu adeūdo nascit̃ illa actio ex testō. l. apud Iulianū. §. fi. j. ex qb. cā. in pos. e. l. ex maleficiis. §. hr̃s. j. de act. & ob. Dicit Dy. ꝙ qñq; donator p verba obligatoria se obligat, qa dicit, pmitto tibi donare, & tūc est obligatus, licèt posset reuocare, vt j. e. l. l. q mortis. & l. nō vr̃. & ita loqtur hæc gl. & sił'es. Aut nō p verba obligatoria, vt qa dixit, dono, & nō obligat̃, sȝ hr̃s aditione secuta tētur vtili ex testō. l. j. C. e. Sȝ ista nō sunt vera, sȝ nescio si fuerit error recolligētis, qa donō sapit nām ɔ̃ctus. l. tā is. §. j. j. e. & l. 2. de dot. ple. & donō cā mortis requirit psentiam partis. l. inter mortis. j. e. & sm ista tpa non fiebat donatio, nisi stipl'one, vel tradōne, vt j. e. l. mortis cā donō ēt sic.
a & l. senatus. §. fi. Præterea, a †hodie fieri pt̃ pacto nudo mortis cā
2 donatio. l. si qs argentū. § pe. C. de don. & sic gl. intelligit b in l. cū
b pr̃. §. Mæuio. §. de le. 2. Mō, si fiat donatio, siue olim stipl'one, siue hodie pacto nudo, donās obligat̃ donatario, sȝ reuocabiliter. Sȝ qñ fit traditione, nō obligat̃ donās donatario, imo magis e ɔ̃rio,
3 l. Marcellus. §. Paulus. j. e. Nec ob. ꝙ d̃r, ꝙ petitur vtili ex testō, qa
c tūc non est, ppie donatio, vt j. dicam. Quæro, †qua actione c petatur
a ADD. ¶Paril. Allegatus tex. in l. si quis argentum, per bar. non probat hic, ꝙ donatio causa mortis non possit fieri pacto nudo, tenet Soc. in l. 2. not. 11. ff. de le. 1.
b Claud. Gl. intelligit. De quo vide bal. in l. 2. §. de le. 1. & ibi Ale. vbi etiam ponit, an ex donatione causa mortis, transeat dominium ipso iure, sicut ex legato. Vide etiam ad prædictam gl. Ang. Imo. & Alex. in l. cum ex causa, j. de re iud.
c Alex. Sed an in donatione cā mortis transferatur dñium vtile absq; aliqua traditione, sicut in legatis, l. à Titio, de fur. Quidam voluerunt dicere, ꝙ sic, & dñt esse casum singularem in l. 2. coniuncta gl. sm vnum intellectum, §. de pub. in rē actione, & bene facit quod hr̄ e. tit. in l. cum sponsus, §. is cui, & l. quęcunque, in pr. Sed d. Io. in l. ex hac scriptura, in pr. §. tit. j. dicit, ꝙ si nos loquimur in do. causa mor. late sumpta, q̃ habet vim vltimæ voluntatis, tunc bene transeat sicut in legatis, sm eum. Adde bal. in l. si mortis, C. ad l. fal. & in l. licèt, C. de pac. in l. 2. C. si quis alteri vel sibi, Sal. in l. j. C. de sec. nupt. Et ꝙ transeat, vr̃ tenere bar. in l. 1. de publ. in rem act. & bal. in l. 2. e. ti. & Pau. de Cast. in l. 2. de leg. 1. & ponit Imo. hic, & Ang. limitat in aut. de hære. & fal. in pr. Et ꝙ transeat, tenet bald. in l. cum hi, io pr. ff. de transf. & Ang. in l. à Titio, j. de fur. & quæ actio oriatur ex tali donatione, vide bal. & Imo. in l. j. & Sal. in l. traditionibus, in 6. op. de pact. Et an donatarius causa mort. omnium bonorum, teneatur creditorib. vide bal. & Sal. in l. 2. C. de pac. Et an per donationem causa mor. dari possit hæreditas, dic ꝙ non, d. l. licèt. Et quid si donantur causa mortis omnia bona, & nullus ex testō, vel ab intest. vult adire hæreditatem, vide Sal. in l. fi. C. de pac. ¶Adde, ꝙ dominium vtile transferatur, sicut in legatis, videtur voluisse bal. ɔ̃si. 230. vbi etiā, an donatarius teneatur vltra vires hr̃ditarias, de quo ēt per abb. consi. 102. lib. 2.

tatur

tatur cā mortis donō? Et plene gl. dicit. C. e. l. j. & Dy. tangit hic, & dicit, ꝙ si donō est facta stipulone, tunc agitur certi cōdictiōe ex stipulōe, q̄ ꝯ hæredē h₃ effectū irreuocabiliter. l. mortis cā donō et sic. & l. senatus. §. fi. j. e. si est fcā sine stipulōe, vt in codicillis, & tūc vtili actiōe ex testō. l. vlt. C. de cod. & qđ not. in l. 2. C. cōm. de le. & l. j. C. e. Si vero in testō, tūc petit actiōe ex testō. l. fideic. de le. 3. s₃ istud dictū Dy. nō bñ dictū est simplr, qa si assumeres donōem causa mortis improprie, vel large, quia legatum est donō, Dy. verum diceret, si esset verum, ꝙ talis donō esset facta absenti. & per eum qui pt testari. Tunc enim nō valeret iure donōis causa mortis, quæ requirit præsentiam personæ, vt dixi, s₃ valeret iure fidei cōmissi. secus si fieret à filiof. l. 2. de le. j. & fm prædictum modum loquitur l. j. C. e. sed si sumamus stricte donationem causa mortis, tunc si interuenerit stipulō, petitur certi cōdictiōe ex stipulōne. l. mortis causa. & l. senatus. in fi. j. e. aut pacto nudo, & tunc petitur condictione ex d. l. si quis argentum. §. pen. coniuncta gl. in l. cum pater. §. Mæuio. s. de le. 2. & ista tanguntur per doc. in l. 1. C. e.

LEX II.

1 *Donatio, quæ fit sola mortis cogitatione, an reuocetur.*

a 1 Iulianus libro. [a] Quæro, an reuocetur ista donō, † quæ fit sola cogitatione mortis? Et Pla. dicit, ꝙ non reuocatur. Et vide gl. quæ inc. & hæc fm Plac. sed Dy. intelligit verum, si non fuit facta mentio mortis, quia tunc est donatio inter viuos. l. Seia. j. e. & l. Seia. s. de do. præle. sed si fieret mentio mortis, reuocaretur. l. non omnis. si cer. pet. & l. mortis causa donatio. j. e. nisi sit appositum pactum, de non reuocando, vt j. e. l. vbi. Quæro, quid de secunda donatione, per quam est translatum dominium? dic, ꝙ si reconualescit, potest reuocari, l. 1. §. item cum ipse. s. tit. 1. & j. e. l. non videtur perfecta. sed in tertio genere donationis, tunc videtur pendere. Op. de l. fi. s. com. præ. dic vt in gl. Sed contra hoc op. de l. quod pure. quan. dies le. ce. & l. cum illud. in fi. e. ti. & de cond. & dem l. conditiones extrinsecus. vbi cedit dies à tempore mortis, tamen pendet propter tacitam conditionem. sol. gl. dicit verum in legatis puris, secus in conditionalibus, secundum Dyn. Prædicta vera si donatio est facta in vltima voluntate, sed per stipulationem non posset pendere. In hoc enim haberet naturam contractus, vt l. senatus. j. e.

a ADD. ¶ Ale. Adde casum no. in quo donatio causa mortis per pœnitentiam non reuocatur, quem scripsi post bar. in l. mortis, j. e.

LEX III.

1 *Testes ante litem contestatam quibus ex causis examinantur.*

2 *Donatio facta timore periculi, periculo cessante, reuocatur.*

1 Mortis causa donare. Ex hac l. & seq. no. † ꝙ hec omnia instans periculum

a demōstrant. & per hoc dico, ꝙ omnes istæ causæ [a] sunt legitimæ, quare actor petit examinari testes ante litis contest. qm̄ de morte timetur. l. in lege Aquilia, si deletum. s. ad l. Aquil. & hoc t₃ Inn. extr. vt lit. non cont. c. qm̄ frequenter, super ver. senes. Quæro, ad

2 † quid est necessaria ista causa in donatione? Certe dic propter reuocationem, quia si timore periculi dono, tunc periculo cessante est reuocata donatio, quia ad hoc videtur se adstringere. l.

b alumnæ. [b] §. fi. de adi. le. & tene menti istam gl. quæ inc. separatæ.

a ADD. ¶ Ale. Quæ sint istæ causæ, dixi in d. l. in lege Aquilia.

b Ale. Et ibi vide bar. omnino, & adde bal. in l. 6. C. de posthu. hære. inst. & ibi quid in testamentis.

LEX VII.

Si aliquis mortis causa. Ista est bona l. & eam declaraui in l. post contra-

a ctum. s. ti. j. & h. d. Donatio causa mortis reuocatur [a] condemnatione secuta, secus si inter viuos, quia non reuocatur, nisi in fraudem fuerit facta. h. d.

a ADD. ¶ Ale. Si fieret donatio causa mortis à viro vxori, nō procederet hæc lex, vt est tex. no. in l. sed si mors, in prin. de don. inter vir.

LEX VIII.

1 *Donatio causa mortis à mortis causa capione in quo differat.*

2 *Falcidia an detrahatur de mortis causa capione.*

3 *Donationis causa mortis ad confirmationem, an spectetur mors patris, & filij, an alterius tantum.*

4 *Donatio causa mortis facta causa alterius quando possit ex pœnitentia reuocari, & à quo.*

5 *Donatio collata in te causa alterius, an dicatur causa mortis, vel alterius.*

6 *Donatio causa mortis facta à filio patre permittente, confirmatur morte filij.*

Qui pretio. Quicquid occasione mortis alterius causa capitur, mortis causa capio nuncupatur. h.

1 d. Quæro, † in quo differt [a] mortis causa capio, à mortis causa do

a natione? Dic, quia mortis causa capio est genus. mortis causa donatio est species, vt j. e. l. mortis causa capitur. Item mortis causa donatio à defuncto, mortis causa capio ab alio, q̄ à defuncto pōt ꝓcedere. Item mortis causa capio ꝯ voluntatem potest esse, mor

2 tis cā donō ex volūtate vt hic, in prin. Quæritur, † vtrū de mortis causa capione detrahatur Falcidia. Gl. dicit, aut ꝓcedit de voluntate defuncti, & tūc detrahitur. Aut sine volūtate defuncti, & tūc nō h₃ locum falcidia. Itē 1. casu, qñ ex voluntate defuncti, & tūc si dat alij, hrs detrahit Falcidiam, secus si sibi datur. Et totum hoc tangit hic in ista gl. si bñ aduertas, & tangitur j. e. l. si mulier. Sed Dy. supplet, qñ dat ab hr̄de, qa tūc detrahitur falcidia. hoc verum est, dicit Dy. si traditur ante morā, secus si post morā, vt l. j. §. itē si ita. s. ad l. fal. qa tūc nō detrahit. Et sic dt Dy. hic, & Pet. vt refert Cy. C. ad l. fal. l. si mortis. Iac. de Are. resp. ad illum §. item si ita. & dicit ipse, ꝙ detrahit Falcidiā hrs si dat. Hoc est verū nisi præstet hrs ad euitandam præstationem alterius legati, vt d. §. item si ita. Quod sit veri⁹ dictū vel Dy. vel Ia. de Are. dic ꝙ dictū Ia. q₃ Falcidia resecat ipso iure, vt l. j. §. si quis ex mortis. j. quo. legat. & l. lineam. & l. Plautius. s. ad le. fal. Modo si ipso iure detrahit, nulla ꝯmittit mora, qa nō pt esse petitio. l. si pupillus. j. de ver. ob. & c. nō est in mo-

b ra. ext. de re. iur. li. 6. Prætereа [b] mora nō facit perdere Falcidiā. l. cū pr. §. j. s. ad l. fal. Dic ergo fm Ia. de Are. & Old. aut mor. cā capio ꝓcedit ꝯ defuncti volūtatē. aut fm volūtatē, & hoc casu, aut ali⁹ dat hr̄di, & non detrahit falcidia. l. acceptis. ad l. fal. Aut alij dat hrs, & tūc aut dat ad euitādum alteri⁹ legati ꝓstationē aut nō, vt ex præ

3 dictis p₃. S₃ circa fi. l. quæro, † vtrū expectet mors filij & pr̄is, ad ꝯfirmationē. vel mors alterius tm̄? Et gl. in verb. mortis cā capi. t₃, ꝙ mors filij sufficiat. Et vide gl. q inci. quo et casu. ibi, vel sufficit. Duo ergo tanguntur in ista gl. Primo ex cuius morte ꝯfirmet. & gl. tua t₃, ꝙ morte soli⁹ filij, vel alteri⁹ cui⁹ cā datur. Idem dicit in l. nec fratris. C. e. Et rō est, qa vr̄ hoc actū. vt si decedit filius, vel ali⁹ cui⁹ mortis cā dat, donatio nō reuocetur. l. si alienā. §. Marcell⁹. j.

4 e. Ad ꝯria gl. dic, vt statim dicā in fi. † S₃ ponam⁹ qs pōt reuocare ex pœnitētia, an ego sol⁹, vel fili⁹, vel frater? Et gl. dicit, ꝙ donator sol⁹ nō pōt reuocare, vt d. l. nec fratris. aduerte, qa istud est subtile, qa qñ qs donat mortis cā alterius, si qdē tūc ille cui⁹ cā donatur, est extrane⁹, vel emācipat⁹, tūc verū dt gl. qa videor donare illi & ille tibi. & sic nō possum reuocare, vt C. e. l. nec fratris. qđ intellige, vt statim dicā. S₃ si ego dono cā mor. filij in ptāte, tūc nō vr̄ ipsi donare: qa ego sibi donare nō possum. l. donationes. C. de do. inter vir. & vx. & l. 2. C. de inof. do. Et qs pōt reuocare? dic vt dixi s. ti. j. l. 2. §. j. l. ₃ illa fuerit alia qō ab ista. Nā hic loqtur, qñ pr̄ donat noīe filij, ibi ipse fili⁹ pr̄e pmittēte. S₃ ibi sic disting. ait, aut fili⁹ donat rē pr̄is, & ipse pr̄ pt reuocare. Aut rē ipsi⁹ filij, & fili⁹ donare vr̄, vt hic. Aut donat rē pr̄is, & pr̄ noīe filii, & tūc pōt reuocare. Aut rē ipsi⁹ filij, & tūc verū dicit gl. Et prædicta. ꝙ ego videor donare tibi frī, vel filio emācipato, cū dono alteri mortis tuæ cā. ꝓcederēt, si tu tūc eras pſens, vt s. ti. j. l. donationes. §. spēs. vel aliās mādasti. vel ratū habuisti. vt s. ti. j. l. 2. § j. al's ego viderer donare te ratū

5 nō habēte, & ego possum reuocare. C. si cer. pe. l. si absentis. † Sed q̄ro ista donō, q̄ ego ꝯfero in te, q̄ donō est, an cā mor. an inter viuos? R̄n. possum dicere, ꝙ est donō inter viuos nō simplex, s₃ resoluenda sub ꝯdōe, si illa donō cā mor. q̄ tu videris ꝯferre in tertiū, fuerit reuocata, vt j. e. l. mortis cā capim⁹. in pr. Vel si vis dicere eā esse cā mor. dic ꝙ est cā mor. habēs dictā ꝯdōem, q̄ dr̄ in d. l. mortis. & ꝓbatur ar. l. si alienā §. j. j. e. S₃ ꝓcedēs opi. pl⁹ pl₃, qa donatio cā mor. est, qñ qs vult magis se hr̄e, q̄ eū cui donat, &c. vt s. e. l. j. S₃ hic vult magis eū hr̄e cui donat, q̄ se, si eū ꝓmori ꝯtigerit.

6 ergo, &c. † q̄ro, [c] qd si fili⁹ donat pr̄e pmittēte, cui⁹ morte ꝯfirmat

c ista donō? gl. nō q̄rit. hic dixi i l. 2. s. ti. j. & gl. i l. nec frīs. C. e. tractat, & dt, ꝙ morte ipsi⁹ filij, & bñ. Et istđ t₃ ibi Cy. & facit l. si alienā. §. Marcell⁹. j. e. ad l. all. in gl. hic resp. ꝙ in ꝯrio loqtur de ꝯctu, seu donatione ab initio inualida. hic de valida, vt l. j. s. ti. j. & ibi no. i §. pe.

a ADD. ¶ Not. differentiam inter mortis causa donationem, & mortis causa capionem, adde j. e. l. inter mortis, & dicit bal. in auth. si quas ruinas, C. de sacro. eccl. ꝙ tunc dicitur mortis cā capio, qñ capiens in eo, quod capit nullum habet tit. nisi generalem, pro suo l. j. § item si ita, s. ad le. fal. & vide no, in l. si mihi, & titio, de ver. ob. & bal. in l. pen. ad fi. C. ad l. falc,

b Barb. Videtur etiam casus in c. Raynal. de testa. ad fi. iuncto prin.

c Ale. Adde ang. hic, & bal. & in d. l. nec frīs & vide bar. s. e. a. l. Quid in donatione inter vir. & vx. i qua interuenit ꝯsensus pr̄is. Vide bal. & gl. in l. 3. C. de do, inter vir. & vx. & facit qđ no. bal. i l. 1. i repe. ver. iuxta hoc qrit. C. de sacr. ecc. & ad ea q̄ hic no. bar. vide bal. & ful. i l. seniū. C. q. test. fa. pos. Adde bal. ꝯs. 29. i fi. 3. vol. vbi t₃, ꝙ nec v₃ interuentu pr̄is ēt si se obligaret, vide quia pulchrū ꝯsiliū, vbi t₃, ꝙ do. inter vir. & vx. non firmatur iuramento, incip. casus, vir donauit vxori.

LEX IX.

a Omnibus [a] mortis causa. Opp. de l. Mæuius. de cond. & demon. Sol. vt gl. & tene vltimam solu.

a ADD. ¶ Barb. Ex hac l. not. ꝙ spurius non capit donationem causa mortis, vt est casus in l. quod conditionis, hoc tit. de dona. causa mor. qui fm Dy. nō est alibi.

LEX X.

1 *Donatario causa mortis sub qua conditione substitui possit.*

Ei cui mortis causa. Donatario cā mor. pōt substitui. h. d. Duo tāgunt hic, qualr pōt substitui donatario cā mor. Et gl. dicit per stipulationem. Vel alr, vt dixi. C. e. l. j. & ibi nihil boni dicit. Dy. hic dicit, aut quis vult donatario substituere directo, & non potest nisi per stiplōnē. vt hic

hic.& l.vt hrdib.de le.2. Aut vult p fideicommissum,& tūc aīr pt q̄ per stipl̄onem,qa legando,vel fideicommittendo,l.cū pr̄ §.eorum.de le.2.& l.Seia.de do.præleg.& C.e.l.j. S3 ista verba nō hn̄t saporem,qa in relictis particularib.nō est dr̄ia,an sint verba directa,vel obliqua.l.oē verbū.C.com.de le. S3 si voluisset Dy.intelligere,vt j.dicā,bn̄ dixisset. Dic ergo,aut qs vult substituere donatario cā mortis,& tūc nō pt fieri nisi per stipl̄oēm,vt hic &l.vt hrdib.de le.2. S3 si vult substituere vt sit legatarius,vel fideicommissarius,tunc pōt sine stipl̄ōne.l.ab eo.C.de fideic.& l.cum pater.§.
1 eorum.de le.2.& l.Seia.de do.præle.† Quæro,sub qua a ɔdōe pōt
a substitui donatario cā.mor.an pōt substitui sub ɔdōe illa,si volue rit? Et gl.dicit,ꝙ non,sed sub alia sic.Et rō est,qa vr̄ agnoscere statim,secus in legato.& similis gl.est in l.cum pater.§.mater.s̄.de le. 2.& istam gl.non credo veram.l.à titio.§.fi.j̄.de verb.obl.

a ADD.¶Pom.Ista gl.facit ad id quod dixi in ista materia in d.l.cum pater,§.mater.Adde,ꝙ Pau.de cast.dicit addendū vnū verbū notabile gl.in l.1.C.e.ꝙ si pr̄ donat filio cā mortis,& grauet ipsum vt post mortē restituat,ꝙ nō subintelligit illa ɔdō,si sine liberis,qd̄ sec9 est in fideicōmisso vr̄,l.cū au9,de cōd.&dem.

LEX XI.

a Mortis causa a filii. Sed causa mortis sui ipsius non posset, vt s̄.de don. inter virum, & vxor.l.mortis suæ causa.in prin.quæ est contra.

a ADD.¶Pom.Et no.ꝙ hæc l.loquitur in donatione causa mortis. Vbi autem simpliciter donat nurui,vide no.in l.cum hic status,§.oratio non solum,s̄.de don.inter vir.& vxo.& l.donatio,& l.si vt proponis,de do.inter vir.& vxo.

LEX XII.

Si mulier. Quero qualiter posset excludi institutus? Resp. ꝙ interim nō pōt adire.l.cum quidam.§.ꝙ dr̄.de acq.hæ.& sic interim posset mori. Ad ꝙ l.j.in fi.s̄.si mul.vē.no. Quæro,qualr̄ puniat̄,si ꝓnunciat̄ eā facere p calūniā? Dic vt in gl. Quæro,an hic detrahatur Falcidia? Dixi.s̄.eod,l.qui pretio.&c.

LEX XIII.

Si alienam. No.istud principium cum concor. Facit.s̄.so lu.mat.l.si alienam.

1 *Donatio causa mortis,an per pœnitentiam reuocetur.*

§.Marcellus. In mor.cau.donationib.inspicit̄ qd̄ inter partes de reuocatione agit̄.h.d. Ibi,nō reddat̄.i.nullo alio mō reuocet̄,nisi p ɔualescētiam. Ia.de Are. Ibi,voluerit,qd̄ intelligitur agi,si simpl̄r donat̄,vt j̄.e.l.qui mortis. Ia.de Are.dicit hic in j.resp.ꝙ nō pōt reuocari alio mō,nisi illo dona
1 rio prius decedente.† Quero an per pœnitentiam a reuocetur? gl.
a dicit qd̄ sic,sed Ia.de Are.dicit, b ꝙ hoc est verū. si donō ei facta in
b testō,vel codicillis,vel p eos ɔfirmet̄, qa tūc ipsorum sapit naturam.l.sub ɔdōe.§.fi.de ɔtab.& l.si vero.§.pe.de bo.lib.no.in l.ēt.s̄.de inof.test. S3 qn̄ est facta extra testm̄ p tradōem,& tūc istud pactum est seruādū qa tūc talis donō h3 ꝓpriam naturam,vt l.post legatum.§.pe.s̄.de his qui.vt ind.& l.ēt.& ibi no.de inof.test.Si.n. p̄t fieri p pactū ne aliquo mō reuocet̄,ita ne aliquo casu,vt j̄.l.ꝓxi.s3 id qd̄ Iac.de Are.d̄t,si ɔfirmetur testō,non pōt,qa ɔfirmatio donatoris posset tollere pactū factum cum donatario,eo inuito.

a ADD.¶Pom.Et pro opi.istius gl.ꝙ licèt sit dictum p donatorem,noluisse posse reuocare donationem cā mor.nisi prius donatarius decesserit,ꝙ tn̄ hoc non obstante poterit reuocare,si eum pænituit, ēt non mortuo prius donatario. Facit qd̄ voluit bal.in l.cum quis,s̄.de cond.ob cau.vbi dicit,ꝙ si instr̄a contineāt titium fecisse donōem cā mor. eumq; affirmasse se ꝑdictā donationē cā mor. perpetuo ratam,gratam,&firmam habiturum,nec aliquo tempore,aut aliquo mō,de iure aut de facto illi ɔuenturum,aut illā reuocaturum,ꝙ tn̄ illis nō obstantib.poterit per pœnitentiam reuocari,hincinde arguendo ad partes, huic opi.inhæret,& cuius sn̄iam l3 ꝓbare per gl.hic, & quia donō cā mor. vbi est in esse deducta,æquiparatur vltimæ voluntati.gl.est in l.2.s̄.de do.præle. & text. in l.fi.C.de do.cā mor.s3 vltima voluntas,l3 testōr dixerit se nolle reuocare,tn̄ poterit reuocari.l.diui.§.l3.s̄.de iure codi.l.si quis in princi.testi,s̄.de leg.3. Ergo ēt donatio,cum ei æquiparetur,vt s̄. qa talia verba potius censentur apponi in instrō de stylo,& ɔsuetudine notariorum,q̄ qd̄ partes velint,ꝙ aliqd importēt,vt vult bar.in l.j.in 6.q.in fi.s̄.de iure codi. & qa multiplicatio verborū nō mutat substantiam rei,l.pediculis,§.Labeo,s̄.de aur.& arg.leg.&eam sequitur d.ale.in l.q̄ dotis,s̄.so.ma.tn̄ credo,ꝙ nō possit sustineri, & primo;qa quoties in do.cā mor.fit mētio,ꝙ nō possit reuocari,dr̄ magis donatio inter viuos, q̄ cā mor.vt vult hic gl.pen.in verbo,nullo casu,quæ nō pōt per solā pœnitentiam reuocari,l.j.& 2.C.de reuoc.don.ergo & talis non poterit reuocari, cum censeatur,vt s̄.don.inter viuos magis,q̄ cā mor.& ꝙ talis donatio,vbi fit mentio,ꝙ nō possit reuocari,dicat̄ magis inter viuos, q̄ cā mor.est expressus tex. ī l.vbi ita donat̄.j̄.e.&est de mente bar.in l.fi.ver.sed si promitto,C.de pact.&facit ad hoc,qa quoties in don.cā mor.fit mentio hr̄dū,dr̄ donatio inter viuos,l3 dictū sit,ꝙ donatio fit cā mor.cū aīr ad hr̄des transmitti nō pt.l.nō oīs. si cer. pe.& inst.de do.§ j.& tenet bal.in l.2.C de iure dot.& ibi sal.& Ale.cons.14.inci.circa 1.dubium,quo quæritur nunquid dicta donatio,&c.ver.postremo etiā ex alio colligitur,vol.j.&d.Fr.de are.cons.74.inc.diligenter &mature consideratis his quæ in puncto.Si ergo censetur donatio inter viuos, & irreuocabilis, quando fit sola mentio hr̄dum,vt s̄.probatum est:quanto magis censebitur vbi expresse mentio facta est,vt non possit reuocari,& ꝙ hoc sit verū,nō eundo p mendicata suffragia,non ob.gl.hic reprobata à Iac.de Are. vt vides hic referre bar.tenuit ang.cons.189.inc.visis instrumētis,Pau.de cast.cons.82.inc.in ista donatione.vol.2.& ale.in d.cons.14.sibi ɔrius,cui magis standum est,cum præsumptio sit,ꝙ melius & subtilius in d.cons.considerentur,vt per bart. in l.si pater, ver.Ego iam sic in concursu lectionum,&c.C.de inst. & subst. Et hoc ēt magis procederet quando vltra supradicta esset appositum iuramentum , vt voluit are.in d.cons.74.& quod no.Old.consi.114.& vide ale.cons.78.vol.j.& 14.vol.1.
b Pom. Sed adde secundum d. Io.and.ꝙ hoc procedit in donatione impropria, vt puta quando fieret parte absente,quo casu habet vim fideicommissi, secundum opi.bar.in l.j.s̄.eo. Sed si est facta præsenti in testamento,quia contractus potest in testō fieri per gl.in l.hæredes,§.fi.de testa.tunc non potest reuocari.

LEX XIIII.

1 *Donaui si causa mortis,an repetam fundum cum fructibus.*

Si mortis causa. Quærit gl.vtrū istæ expēsæ ɔpensentur cū fructib.&bene dicit,ꝙ sic,q̄ro donaui cā mor.repeto, an repetā fundū cum fructibus? tex. est in l.cum quis.s̄.de cond.ob cau.& ibi gl.& vide eam,& tene menti.

LEX XV.

Marcellus. Cui permittitur testari, permittitur mortis causa donare. h. d. Vel sic. Priuilegium concessum circa actum testandi porrigitur ad actum donandi.

§ Paulus. Donata,&legata æquiparantur. Fallit vt dicit gl. in fi.illius gl.iunge finem gl.vlt.l.sequentis,quæ debuit hic scribi,& ibi fuit scripta errore scriptoris.

LEX XVII.

Et si debitor. Non valet donatio causa mortis vltra vires hæreditarias.h.d. Quæro,an fraus requiratur ex vtraque parte. Dic vt no.s̄.de prob.l.patronus.

LEX XVIII.

Mortis causa capimus. Potest qs donare mortis cā suæ,& alteri9.h.d.

§.Si donaturus. Ex donatione causa mortis intantum quis capit,inquantum quis debito liberatur,vel ex actione percipitur.h.d.

§.Titia chirographa. Mādatū qd̄ post mortē cōfert̄,nō finit morte.h.d.op.j̄.de so.l.si.2.resp.Dn̄t qdā,hic donauit,ibi mādauit.dic,ꝙ hic mādatū,qd̄ fuit hic collatū post mortē,nō reuocat̄,vt l.si vero nō remunerādi.§.fi.j̄.mād.sol.dic plene in l.2.§.s3 si qs donatur9.s̄.ti.1.

§.Qui hominem noxæ. Res tm̄ v3,q̄tū vendi pōt hōi sciēti ei9 ɔdōnē,& recipiēti in se periculū rei. h.d. ꝙ bene no. Non sufficit mo-
a mento tm̄ potuisse vendi.qd̄ dic plene,a l.pretia rerū.§.fi.ad l.falc.

a ADD. ¶Ale. Vide bal.in l.illud, C.de col.qui ponderat gl.huius l. Ad hoc quod dicit hic bar.pro valde notabili,vide bar.in l.1 §.si hæres,s̄.ad treb.& in l. si seruus,2.de cond.fur.& in d.l.pretia rerum.hic all.

LEX XIX.

Si filiofamilias. Filiof. facta donōe ɔ p̄rem naturalem datur actio de peculio ɔ arrogantem vtilis vendicatio;& cū res nō pōt restitui,pretiū ɔdicit̄.h.d. Tenemēti istā l.qa dat singularē doc.op.ad 1.dictū.imò vr̄,ꝙ pr̄ possit ɔueniri vtili in rē,vt j̄.e.l.si mortis.sol.vtraq; pōt ɔueniri. Facit l. ex facto.& l.deposui.s̄.de pecu. Venio ad vltimū dictū,ꝙ est qn̄ nō
a rē,s3 pretiū a ɔdicet. S3 nōne istud est ɔ id,qd̄ dicit tex.ꝙ qn̄ in obligatione est rē dari,ipsa res petit̄ & nō pretiū.l.si seruū.in fi.de ver.ob.gl.vlt.hic vr̄ dicere,ꝙ ɔdicet pretiū,cū ɔdicet rem,& ipsa res nō pōt dari,& sic ꝙ hēat necesse dari pretiū,vnde ipsum vr̄ cōdicere,s3 ipsa res petit̄.& vide d.gl.vlt.q̄ inci.imò vr̄. S3 illud est ɔ tex.hic,vbi dr̄,ꝙ ptiū cōdicet̄,nō res. Dy.dicit,ꝙ erat in obligatione rē restitui nō rem dari,sic in l.in summa.§.si seruum.s̄. de condi.ind.& l.in re furtiua.in pr.s̄.de cond.fur. Sed istud nō placet mihi,quia hic est in obligatione rem reddi, & sic dn̄ū est penes rem debentem,&sic in d.§.si seruū.s3 in d.l.in re furtiua.bn̄ est in obligatione rē restitui.sol.ergo.vt apparebit ex his q̄ j̄.dicā.op.j̄.e.l.si
b is cui.sol.vt in gl.op.j̄.e.l. b illud.§.Iulian9.sol.intellige hāc fm̄ illā, qa hic nō rē s.tm̄ petere pōt,s3 ēt pretiū. Sed dices tu.quō pōt peti pretiū,cū nō succedat obligatio ad pretiū.l.seruū.in fi.j̄.de ver. ob. Et cogitaui dicere,ꝙ qn̄ est ī obligatione rē dari ex ɔtu innominato,tūc nō succedit oblō ad interesse,secus in ɔtu nominato.l.cum precib.C.de re.permu.& l.j.de sen.q̄ p eo, qd̄ inter.& p Dy.in l.stipl̄oēs nō diuidūt̄.& l.naturalis.§.j.s̄. de præscr. verb. & hic est ɔtus innominatus.s.ob cām.l.pe.de cond.ob cām. S3 illd̄ nō placet,qa l.naturalis loquitur,qn̄ petitur id qd̄ suū nō fuit,& isto casu vr̄ ꝙ ista res d3 peti re ꝑcepta.l.j.qd̄ C.me.cau.& l.pe.s̄.de cond.ob cau. Postea cogitaui dicere,ꝙ qn̄ dr̄ ꝙ in obligatione est rē dari,& ipsa petitur,l3 re ꝑcepta,loquitur qn̄ ex partium conuentione venit: Secus qn̄ tacite ex l.venit,vt hic,quia ɔdictio ob cām nō venit ex conuentione partiū.l.si is qui.§.fi.s̄.com. S3 istud non placet,quia hoc ꝙ reddatur qn̄q; expresse agit̄ hic.l.si alienā. §.Marcellus.s̄.eod.& l.senatus.§.mortis.j̄.eod.& l.non omnis.s̄.si cert.pet. Dic ergo,ꝙ ista obligatio, de qua hic loquitur, est mista, quia

a ADD.¶Ale. Adde notata per bar.in l.plane.§.quod si rem,de leg.1.
b Ale. Bonus est tex.in d.§.quod si rem,& dixi ibi post Imo.

qa sapit naturā dādi,& restituēdi:dādi,qa directū dñiū nō ē meū: restituēdi,qa dñiū vtile ē meū,l.q mortis.ĵ.e.&l.seq.ergo ē in electiōe mea qd velim petere,rē,vel ptiū.l.illud.§.Iulian⁹.ĵ.e.Idē dico in l.j.C.qđ me.cā.qa l3 sit psonalis,ptinet rem ōem,qa hēo vtile in rē.l.metū.§.volēti āt.s̃.qđ me.cā.& idē in actiōe ex testō,vt si legatur mihi res,hēo rei vend.& actionē ex testō.& iō si res perit,tunc in libello possum petere æstimationem,& ēt rem. l.sed si res.s̃.de le.j.& l.cū res.§.itaq;.& §.fi.e.ti.& l.mortuo.§.1.s̃.de le.2. quæ pbāt,ꝙ pretiū sit in oblōne,& petitione.Quod tenet gl.in l. fundo.ad l.fal.& tex.de le.3.l.si res.Qđ vero res possit peti,&sic sit electio legatarij,pbāt inst.de le.§.nō solū.& §.si res.& qđ ibi no. &ꝙ ipsa res pōt peti,de hoc dixi in l.stipulōes non diuidun.&c.

LEX XX.

Ei qui non amplius. Dādū cā ɔdōis implēdæ minuitur,minuto legato.h.d.q̃ro,quare iste capere nō poterat?resp.qa bastardus.& ista est j.lect. vera.Legitur secūdo mō in gl.& no.bene,qa fm Dy.est ɔ casum l.Plautius.ver.diuersum.s̃.de cond.&de.& plene ibi dixi.& in l.facta.§.si Titius.s̃.ad treb.Quæro,quid facit ista lec.ad tit.Dic ad 2. partem rub.de mortis causā capione,de qua hic loquitur.

LEX XXII.

1 *Aditio an in donatione causa mortis requiratur.*

In mortis causa. Op.de l.j.s̃.de reg.Cato. & l.cætera. §.j.s̃.de le.j.sol.ista l.d3 intelligi,q̃do relictū deficit ex psona donatarij.ɔ̃riū loqtur qñ in psonā legātis vel rei legatæ,vel mixta ɔsiderōe deficit,qa tūc d3 inspici tps donōis.Et ista sunt verba gl. & bene essent examināda ista verba,& dicere de reg.Cato.nō est tps.Op.inst.de hæ.qual.&dif.§.in extraneis.sol.Aliud in hr̃ditate,& aliud in legato,& fideicōmisso,& in mortis cā donōe,vt hic.Quidā tpe donōis nō pt donare,tpe mortis sic,quæro,quod tēpus inspicitur?gl.in fi.dicit,ꝙ tēpus mortis. sed hoc dictum gl.est ɔ gl.eandem ibi,vel personā legātis.& ideo debes intelligere,si apparet eum persistere in ead.voluntate,qđ apparet per aliquod indicium,l.j §.sed si filius.de le.3.fm Dy.q̃ro, cum donatio cā mortis reqrat pñtiam personæ,qūo illi,qui est apud hostes pōt donari,vt dr̃ in j.gl.resp.per seruum stipulātē sibi.
1 l.si seruus cōis Meuij.§.seruus capto.de stip.ser.Quero,†an donō causa mor.ad confirmationem requirat aditionem, sicut cætera relicta ex testō,vel ab intestato.l.2.ĵ.de fideic.lib.& ibi dicam.Vr
a ꝙ sic,[a] C.de cad.tol.l.1.§.hæc autem omnia.circa fi.l.vbi dicitur, ꝙ omnia illa dicta locum habent in don. cā mort. sed in illa lege est dictum de aditione hæreditatis,ergo,&c.Quod videtur tenere gl.ĵ.e.l.fi.In contrarium facit qui sine man.ad li.perue.l.j.&c.

a ADD.¶Ale.Sed bal.&Ang.in l.2.de le.j.tenent,ꝙ requirat aditionem,& Im.ibi ad hoc alle.gl.fi.in l.post legatum,§.pe.ff.de his qui.vt ind.Pro quo facit quod no.bar.& doc.in l.qui Romę,§.Flauius,in fi.de ver.ob.adde gl.nō.in l.etiam,de inof.test.& no.bal.in l.si non mortis,C.ad l.fal.adde no.per d.Io. l.sequens qō. de le.2.& ibi gl.& vide,C.de do.inter vi.& vx.l.j.qui.mo.feū.amit.& no.ꝙ per donationem cā mor.non potest dari hæreditas,tex.est no.& ibi bar.& bal.in l. licèt,C.de pac.& istis adde gl.in l.filiæ,C.fa.er.per quam dicit bal.ꝙ donationes,quæ morte confirmantur,non requirunt aditionem, vt in donatione inter patrem & filium,ang.in q.inc.Astensis miles,ad hoc,ꝙ don.cā mor.non requirat aditionem,alle.gl.d.l.filiæ,& in l.filium quem,e.ti. Et sic confirmatur etiam si donator sine hærede decedat,quo casu licèt donator reuocauerit,reuocatio nulla est, quia ex quo nullus est hæres, nemo de reuocatione defuncti potest obiicere,quod est mirum.Et videtur casus in l.j.ff.qui si.ma.ad lib.per.ita no.dicit ang.in d.q.sed ꝙ requiratur aditio,tenet bal.in l.2.C.qui.res iu.non no.vide bal.in l.j.C.e.ti. In donatione autem inter vi.& vxo.dic,ꝙ non requiritur aditio,l.j.& ibi per bar.& bal.C.de don.inter vi.& vxo. Et ꝙ in confirmatione donationis,non requiratur aditio, tenet bal.in l.cum virum, C.de fideic. & dum dicit s̃.ꝙ hic donatio non potest reuocari ex pænitentia,si quis sine hærede decedat,adde Ang.in l.2.C.de le.j.& in d.l.qui Romæ,§.Flauius,de ver.ob.Prædictis adde ang.& Im.in l.circa.§.sicuti,s̃.ad l.falc.& vide Sal.in l.fi.C.de pac.vbi vult,ꝙ si donata sunt causa mortis omnia bona,& nullus vult adire hæreditatem,ꝙ tunc donatio valeat. adde,ꝙ bal.cons.306.libr.j. dicit fm quosdam,ꝙ in donatio.causa mortis requiritur aditio,sed tu dic,vt ff.de inof.test.l.etiam.

1 *Dictum,vel donatū filio qualiter cognoscatur,ꝙ sit datū patris contemplatione.*
2 *Vsusfructus si relinquitur filio,cuius contemplatione videtur relictus.*

Si filiofam.mortis causa. Ista ē no.l. In donōe fcā filiof.īspicitur cuius ɔtēplatiōe sit fcā donō.h.d. ibi,qd iuris sit,i.an donō reuocata sit.Op.C.de vsuf.l.fi.Gl.dicit.ibi in vsufructu, hic in pprietate. imo ibi in casu dubio,hic in casu certo.&sic ex gl.nihil hēs certū.
1 Quæro ergo,vbi relinqtur aliqd filio,qd dicemus†in dubio,cuius ɔtemplatiōe erit relictū?si apparet expresse,vel ex ɔiecturis, certo stamus.l.sed si plures.§.in arrogato.de vul.& pu. & qđ no. in l.cum oportet.in pr.C.de bo.quæ li.In dubio dicit Dy.Aut est expressa persona patris,& filij,& præsumitur ɔtemplatione pr̃is. l.filio.s̃.de cond.& de.& l.cum aliqs.C.de iur.del.Aut est expressa persona filij tm̃,& tunc ɔtemplatione filij.l.vl.C.de vsuf.Et ista verba non placent mihi per l.vlt.in fi.C.de vsuf.vbi fcā fuit mentio patris,& tamen contemplatione filij relictum videtur.Præterea videtur ad demonstrationem adiectus pater l.his verbis.in fi. s̃.de hære.inst.vbi nihil obest,si erratur in patris demonstratione. &idem Dy.in quodam suo consilio dixit contrarium,ꝙ in dubio
a contemplatione filij,vt l.vlt.C.de vsufru.Quid dicemus?[a] Do istā doctrinam, aliquando in institutione, legato, vel donatione, fit mentio patris,&patrię potestatis,& confertur in tempus existentiæ patriæ potestatis,& tunc in dubio contemplatione patris.l.filio.s̃.de cond.& dem.qñq; fit mentio patris,& patriæ potestatis, & dispositio confertur in tempus existentiæ sui iuris,tunc contēplatione filij.l.mulier.in pr.s̃.ad treb.& l.3.C.de inst.& subst.Qñque fit mentio filij,& patris tantum,&tunc quandoque illud qđ relinquitur filio,non potest quæri filio,sed patri tm̃,& tunc contēplatione patris videtur relictum.Probatur ex rōne l.cum aliqs. C.de iure deli.Et facit in arg.l.j § communis seruus.cum l.item si seruus.§.fi.cum l.seq.ĵ.de stipu.ser.Si vero potest quæri ipsi filio, tunc in dubio contemplatione filij.& persona patris demonstrationis causa videtur adiecta.l.fi.in fi.C.de vsufr.& l.his verbis. in fi.s̃.de hær.inst.facit & l.magis.de sol. & ista sunt vera in proprie-
3 tate.†Quæro,quid in vsufructu si filio relinquitur,cuius contemplatione videtur relictum?Et illud quod filio potest quæri,filio quærit,sed in vsufructu,an filio possit quæri,est in pendenti,quia moriente filio in vita patris nihil quæritur filio,quia fructus oīs quæritur patri, & sic filius nullum commodum haberet:sed si superuiueret patri filius,tunc posset quæri sibi.& sic si filius decedit viuente patre, contemplatione patris videtur relictum. Si pater prius decedit,& tunc contemplatione filij videtur relictum,quia sibi potest quæri,&sic ex futuro euentu dependet,quid debemus dicere,& hic breuiter est casus d.l.vlt.de vsufru.

a ADD.¶Pom.Vide bal.in l.fi.C.de vsufr.vide bar.in l.filio.ff.de cond. & dem. in l.cum aliquis,C.de iure deli.

LEX XXIIII.

Quod debitori. Qui est liberatus acceptilatione nō potest vti præscriptione, qua vteretur si liberatus non esset.h.d.Tene menti arg.ĵ.de capti.l.in bello. §.si quis seruum.

LEX XXV.

1 *Testari qui non potest,an possit causa mortis donare.*

a Tam[a] is qui. Hæc est notabilis, & subtilis l. multum, &
1 ponit duos casus. †Quæro quid de eo, qui non facit testm̃,quia nō potest testari,an possit donare causa mortis?Et gl.dicit,si propter defectum facti non potest testari.vt quia non habet tot testes,& tunc potest.l.conficiantur. §. codicillis.ff. de iure codicil.aut ex defectu personæ,& tunc non potest.l. diui. §.pe.s̃.de iure cod.Fallit in filiofa.vt ĵ.prox.& licèt l.diui.§.pe. loquatur in don.causa mortis,tamen puto verum dicere,arg.l.si aliquis.s̃.eo.& facit ĵ.eo.l.senatus.in prin.

a ADD.¶Ale.Qui non potest testari,an possit donare cā mortis.quid āt affirmatiue,vide quod dixi in l.cum hi.in pr.de transacti:oni.& plenius per Im.hic bonus tex.est in l.j in pr.ff.de tu.& ra.distra.¶Adde an qui non potest testari,possit donare causa mortis, & qualiter intelligatur, bal. cons. 171. lib.1. vbi tenet, quòd vsurarius manifestus, licèt non possit testari, quòd possit donare causa mortis,& ita dicit consuluisse collegium doctorum Mediolani.

1 *Filiusfamilias quare testari non potest,donare vero causa mortis sic.*
Donatio causa mortis plus sapit de contractus natura,quàm vltimæ volūtatis.
Filiusfamilias non est persona integra.
2 *Donatio causa mortis facta à filiofa.non est codicillus.*
3 *Donatio causa mortis facta absenti potest peti, vt fideicommissum, facta si licet ab homine libero.*
4 *Filiusfamilias an hodie possit codicillari.*
5 *Filiusfamilias quando donat,debet esse eius ætatis,cuius testari posset.*
6 *Permissio specialis patris requiritur,vt scilicet filiusfamilias dare possit.*
7 *Filiusfamilias an possit donare patri suo remissiue.*
8 *Consensus patris consentientis filio donanti causa mortis, potest interuenire antequam donet.*
Autoritas quando requiratur,debet in ipso actu interuenire.
9 *Donatio facta à filio sine patris consensu, an valeat, si pater postea consensit. remissiue.*

§.Filiusfam.qui non. Filiusfamilias causa mortis potest donare patre volente. h. d. & iste est bonus §.quotidianus, & menti tenendus. Et vi-
1 deamus†primo rōem diuersitatis,[a] quare filius nō potest testari,
a potest tñ cā mortis donare.Et gl.dicit, ꝙ vltima voluntas non po-
b test ex alieno arbitrio pendere,[b] l.illa institutio.s̃.de hær.inst. & l. captatorias. Sed hæc ratio non videtur sufficiens, quia donatio causa mortis est vltima voluntas.l.fi.C.hoc eo.ti.Quid dicemus? Do.Cyn.hic dicit,& bene ꝙ donatio causa mortis sapit naturam contractus,& naturam vltimæ voluntatis,sed sapit plus de natura contractus, vt not. gl. in l. 2. circa principium.ĵ. de dot. præle. &ibi not. Et ratio est, quia donari debet præsenti, & oportet,

a ADD.¶Al.Cur filiusf.nō possit testari ɔ̄sentiēte pte,addē bar.& bal.ī d.l.seniū..
b Ale. Arbitrio. Hanc rationem approbat Cy. in l. 2. de leg. j. & ibi bal. & ang

quòd fiat

ꝙ fiat traditione, vel stipulatione, vt l. inter mortis. ỹ. e. & ideo potest pendere ex alieno arbitrio, vt l. si quis arbitratu. ỹ. de ver. obl. & l. fi. C. de contrah. em. Et gl. in l. senium. C. qui test. face. pos. assignat istā rōem, ꝙ hic, & ēt aliā quæ est, ꝙ testm̄ est publici iuris. l. 3. s̄. de testa. & sic filiusf. nō pōt testari. Sed illa rō gl. vr̄ ꝯ istam gl. quia si est publici iuris testm̄, tunc patria ptās, nō curatur. l. nam
a quod s̄. ad treb. Ia. Bu. asustinebat, ꝙ filiusf. non est integra perso-
b na. bl. fi. §. necessitate. C. de bo. quæ li. & patria potestas in his, quæ iuris publici sunt nō est sufficiēs ad integrandam personā filij. Sic dicit ipse do. Cy. conabatur sustinere istā gl. quia in his, quę publici iuris sunt, & publicā personā repræsentāt, nō curatur patria potestas. l. nam, ꝙ s̄. ad treb. S₃ in his, quæ publici iuris sunt, vbi vna
2 personā representatur, tūc pria potestas curatur. Quero, † an ista donatio cā mor. sit codicillus? Et vr̄ ꝙ sic, l. fi. C. e. In ꝯrium vr̄. l. diui. §. pe. s̄. de iur. cod. qa si nō pōt testari, nec codicillari. Et gl. d̄t. ꝙ nō est codicillus, s₃ q̄dam vltima volūtas, & ideo debes aduerte-
c re, cqua pr fiat donatio, & tūc qn̄ filius donat causa mortis, d₃ donare præsens pn̄ti, & recipiēti, vel illi personæ, vel alteri pro ea, vt puta notario, & tūc est don. cā mor. aliàs vero non esset absentis
d don. cā mor. & hoc in filio donante absenti. S₃ in hoīe d sui iuris,
3 alio iure valeret, † qa tūc peteret vt fideicōmissum: qa quæcunque verba sufficiūt. l. fideicōmissa. in pr. de le. 3. & in eis nō refert,
4 cū quo quis loquatur. l. cū pr̄. §. donationis. de leg. 2. † Quæro, an hodie filius possit codicillari? Et gl. arguit ꝓ & ꝯ, & determinat, ꝙ non pōt, qa l₃ quo ad solēnitatem sit mutatū, tn̄ nō est mutatum quo ad personā. & bn̄ dicit gl. Ia. de Are. d̄t ꝯ, vt refert Cy. in l. se-
e nium. C. qui testa. face. pos. & l. fi. C. de codi. S₃ gl. nr̄am oēs e doc. tenēt p l. 2. s̄. de le. 2. Quæro qua actiōe petit? Dic vt s̄. e. l. j. vbi ple-
5 ne dixi. † Quæro, cuius ætatis d₃ esse? Et dic illius, cuius esse eum
6 op₃, si velit testari. l. j. §. j. de tute. & rati. distra. † Quæro, an requi-
f ratur expressa. & spālis f permissio patris? Et dic, ꝙ sic. l. filiusf. §. pa-
7 ri āt rōe. s̄. ti. j. & dic vt ibi. † Quero, vtrū possit filius donare patri suo, in sua potestate ꝯstitutus? Dic vt in gl. j. s̄. de auto. tu. Quæro,
8 † ista licētia q̄ pater ꝯcedit filio, qn̄ debeat interuenire, g an ante
g donationē, vel post? Et d. Cy. format istā q. in l. seniū. C. qui test. fa. pos. & nō soluit, s₃ dicit in dubio relinquo. Et dic, anteq̄ donet, potest interuenire patris ꝯsensus. l. filiusf. §. pari āt rōe. & ibi est casus, si bn̄ aduertitur. s̄. ti. j. Nō obstat l. obligari. §. tutor. s̄. de aut. tut. qa aliud est in consensu, qui potest interuenire ante, & aliud in autoritate, quæ debet interuenire in ipsa obligatione. no. gl. in c. dudū. de reb. eccl. non alie. lib. 6. dixi in l. si autem. s̄. de aqua plu. arcen.
9 † Quæro, quid si filiusf. donat sine patris consensu, pater postea h
h consensit, quid iuris? Et gl. tangit in l. qui mortis. s̄. eo. & non sufficit, nisi appareat filium in patris voluntate persistere, vt ibi.

a ADD. ¶ Barb. Vide dominum abb. in cons. 135. vbi pulchre loquitur.
b Ale. Hanc rationem ponit Pet. & Cy. in l. nemo, C. qui testa. fa. poss. tamen in contrarium faciunt notata per gl. & omnes in d. §. necessitate, vbi in his in quibus patri non quæritur vsusfructus, filius est integra persona, & tamen non testatur, d. l. nemo. Ad hoc responde, vt per Imo. in l. 2. §. titio, s̄. tit. 1.
c Ale. Debes aduertere. Adde bar. s̄. e. in l. j.
d Ale. Vide Cy. in l. inter mortis, ỹ. eo. & gl. in l. j. s̄. all. C. eod.
e Ale. Idem bar. in l. 2. de leg. j. & Cy. in l. 2. C. e. tit.
f Ale. Vide bal. in l. j. C. de sacr. eccl. an sufficiat generalis licentia testandi, & ibi etiam an per talem generalem licentiam testandi filius possit donare cā mortis, vbi etiam habetur, ꝙ si filius donat causa mortis, vel testatus est sine consensu patris, an patre præmoriente actus validetur, non requiritur tamen ꝙ dicatur, ꝙ det licentiam pater filio, ꝙ possit donare causa mortis, vt per Cy. in l. j. de aut. tu. Sed quid si filius consentiente patre donat causa mortis absenti, vel facit testamentum? & dicit, quòd vult ipsum valere etiam iure donationis causa mortis an valeat, & Cy. in l. j. ad si. C. e. videtur tenere, ꝙ n̄, quod sequitur d. Io. in l. vt hæredibus, de le. 2. & bal. in d. l. senium, & d. Io. per illum tex. in l. qui potestate, s̄. de testa. Sed cuius morte confirmetur hæc donatio, & an requiratur mors patris vide in l. nec fratris, C. e. & bar. s̄. e. l. qui pretio. An autem solus pater possit reuocare, vide no. per bar. in l. j. in rep. C. de sacr. eccl. in vers. iuxta hoc quæritur, & in d. l. senium. Et an sine consensu patris possit filius donare aduentitia, in quibus patri non quæritur vsusfructus, ponit Rom. in auth. similiter, C. ad l. falcid. Adde posita in l. 2. s̄. de don.
g Ale. Quando debeat. Vide bal. in l. si vxor. C. de cond. inser.
h Ale. An donatio causa mortis confirmetur nouo consensu, & vide Cy. in d. l. senium, in fi. & aliquid per Fulg. ibi.

LEX XXVI.

Si hi qui inuicem. Ad ꝯfirmationem huius donationis sufficit donatorē n̄ superuiuere. h. d. op. de l. qui duos. §. si maritus. & l. quod de pariter. s̄. de reb. dub. gl. dicit speciale hic. aīs secus, vt in ꝯrio. Sed tu dic, qn̄q; l. vel pactum ꝯhentium requirit, ꝙ alter superuiuat. & tunc nō perficitur ille actus, si non superuiuit, vere, vel præsumptiue. Qn̄q; requiritur vt non superuiuat, & illud impletur pariter moriendo, ita loquitur hic, Plene apparet in l. qui duos §. si maritus. cū l. seq. Ia. de Are. ponit vnam dist. de hoc non est nostra materia.

LEX XXVII.

1 *Pactum an valeat contra substantiam contractus, vel naturalia contractus, vel accidentalia, vel contra naturam rei in conuentionem deducta.*

a Vbi ita a donatur. Conuentio contra substantiā contractus, facit ꝗstionem in alium ꝯtum transire, si verborum significatio patitur. h. d. Facit. s̄. e. l. si
b aliena. in fi. & l. senatus. §. mortis. ỹ. e. op. de l. b cum precario. ỹ. de preca. Resp. illud pactum apponitur ꝯ substantiam ꝯtus, nec potest trāsire in alium ꝯtum, quia verborum significatio hoc non patitur, vt transeat in formam alterius ꝯtus. hic sic, quia verborum significatio patitur. Declaro, quid vult dicere cōcedo precario, vt non liceat reuocare. istud est ꝯ substātiam precarij, quia qn̄cunque volo possum reuocare, nec potest transire in donationē, quia nomen donationis est penitus separatum à nomine precarij, vnde est diuersitas in nomine appellatiuo. S₃ ista verba, dono causa mortis, ꝙ intelligantur de donatione simplici, verborum significatio non repugnat. Nam pōt intelligi, ꝙ causa mortis, hoc est propter causam mortis moueor ad donādū inter viuos, adeo ꝙ non posset reuocari. Et sic illa verba causa mortis, sunt magis significatiua causæ ꝯtus, q̄ ꝙ significēt nomē ꝯtus. Hoc vult dicere iste tex. si bene inspiciatur. facit de leg. 3. l. librorum. §. quod
c tn̄ Cassius. & quod ibi no. Si vero nullum nomen c ꝯtus exprimeretur, sed simpliciter narraretur hoc modo: cōcedo tibi fundum, hoc pacto, ꝙ nō liceat reuocare, tūc, quia nō est expressum nomē precarij, vel alterius, intelligitur de eo quod ex verbo colligi potest. facit quod dixi in pr. ỹ. de acq. pos. l. si quis ante. op. de l. pacta. C. de contrah. emp. & l. pacisci. de pact. resp. hic loquitur de pactis
d ꝯ substantiam ꝯtus. ꝯria loquuntur, qn̄ sunt ꝯ naturalia, d vel accidētalia ꝯtus. l. pacta. s̄. de contrah. emp. & l. pacisci. op. ꝙ qn̄ apponitur ꝯ substantiam ꝯtus, nullo modo valet. l. per seruum. §. j. s̄. de vsu & habita. Sed dic, ꝙ ibi non est ꝯ substantiam ꝯtus, vel dispositionem, sed ꝯ nomen rei in dispositionem deductæ, & tūc debet distingui, vt ibi dicit tex. Aut hoc fuit ab initio, & non valet: aut ex postfacto, & remittitur illa ademptio, vt ibi patet. op. de le. j. §. j. s̄. si vsusfru. peta. sol. ibi apponitur ab initio. Et ex his
e omnibus collige e distinctionem, aut pactum † apponitur ꝯ substā-
1 tiam contractus, aut ꝯ naturalia, vel accidentalia contractus: aut ꝯ naturam rei in conuentionem deductæ, aut ꝯ accidentalia rei deductæ in conuentionem, vt ex prædictis patet. & per hoc determinatur quæstio, quæ est in gl. in l. 2. C. de iu. emphy. vbi quærit, an valeat pactum, vt non liceat repellere emphy. & ibi per Cy.

a ADD. ¶ Ale. Iste tex. est sing. ad vnum quod no. Im. in l. si socer. § Luc. s̄. so. ma.
b Alex. Sed quid si inter se conuenerunt, ꝙ liceat reuocari? vide notab. bal. in l. si stipulatio. C. de iure do. & tex. iuncta gl. in l. si alienam, in verbo, qui acceperit, in §. Marcellus, s̄. e. Et adde, ꝙ si est facta donatio causa mortis, & in instrumento dicatur, promisit omnia dona s̄. scripta firma habere, & in nullo contrafacere, vel venire, ꝙ nihilominus remanet donatio causa mortis, & intelliguntur dicta verba, nisi per pœnitentiam, ita intelligatur gl. in d. l. si alienam, §. Marc. in pr. & ibi hoc tenet Ray. de Forli. licèt Ia. de Are. vt ibi dicit bar. impugnauerit illam gl. Et hoc consulendo tenet ang. in cons. inci. d. Antonia de Flo. & d. Salust. consuluit Florentiæ & etiam Imo. & ita obtinuit de facto. Pro qua facit, nam cum donatio causa mortis æquiparetur vltimæ voluntati, & legatis, iuxta ea quę hn̄r in l. Marcellus, §. Paulus, s̄. e. & l. 2. de dot. præleg. cum si. licèt dicta verba apponantur in vltima voluntate, semper tn̄ intelliguntur nisi pœnituerit, l. si quis, in pr. de le. 3. cū si. Dubito tn̄, tu vide bal. in l. cū quis, s̄. de cond. ob cau. per Pau. de Cast. in cons. 99. & in aliquibus aliis consiliis ꝓcedentib. & seq. & ang. in cons. 181. Et adde qn̄ valeat pactū ꝯ naturam, vel substantiam contractus; ea q̄ no. bar. in l. 2. C. de iure emp. Et an, & qn̄ valeat pactū ꝯ diffinitionē ꝯtus, vide bal. per illum tex. in c. j. §. nulla, vers. vltimo potest hic colligi, in ti. per quos fiat inuesti. & bal. in d. l. 2. ver. op. ꝙ non valet, & ista faciunt ad no. q. de qua per bar. in d. l. cum precario. Et faciunt, an valeat pactum factum per mulierem dantem dotem, ꝙ bona viri non sint obligata. De quo per bal. in l. etiam, C. ad Velleianum, & ista faciunt ad quæstionem, si aliquis dat gregem pecudum æstimatum, & apponitur pactum, ꝙ omnis vtilitas, & periculū sit cōe, an si pecudes casu moriantur, quilibꝫ patitur damnum, an ille, qui recipit, tāq̄ pactum fuisset ꝯ naturam emptionis? & Pet. & bal. in l. si pascanda, C. de pac. tenent, quòd valet, pro qua q. videtur casus in l. cum duobus, §. damna, §. pro so. Adde, ꝙ licèt in donatione causa mortis dicatur promisit præd cta omnia perpetuo grata, rata, & firma habere, ꝙ per hoc non est quin possit reuocari. Ita consuluit bal. cons. 107. lib. j. inci. Laurentius, & idem voluit cons. 306. eo. lib.
c Ale. Vide do. abb. in c. cum venerabilis, de excep. Im. in l. fi. in prin. ỹ. e. Paris. Vide d. Iac. in l. fi. in 2. no. ff. de cond. ob cau.
d Ale. Quæ āt dicantur naturalia, & quæ accidentalia ꝯtus, vide bal. l. j. C. com.
e Ale. Vide Im. in l. si quis ita hæres institutus fuerit excepto fundo, de hær. insti.

LEX XXVIII.

Auunculo. Qui contra voluntatem defuncti petit, exceptione doli repellitur. h. d. Vides ergo, ꝙ in pacto liberatorio nulla traditio requiritur, sed statim perficitur donatio. sic s̄. tit. j. l. in ædibus. 2. resp. & quod dixi s̄. ti. j. l. fi. Sic sententia absolutoria statim trahit secum executionem facti. vt in poss. leg. l. j. §. si debitori.

LEX XXIX.

Si Mortis causa. Si dominium non est translatum, donator repetit rei vendicatione directa. aliàs vtili, vel ꝯdictione. h. d. cum l. seq. Et istum tex. teneatis menti

menti singulariter. Opp. quod non potest transferri dominium sine traditione. l. traditionibus. C. de pac. Sol. hic est speciale, quia sapit naturam contractus, & vltimæ voluntatis. Op. quod non potest transferri per hæc verba, l. 2. & 3. C. de pact. inter empt. Sol. eodem modo vt in gl. quod tene menti. Opp. de l. fi. ff. vsufr. quemad. ca. Nam habeo vtilem in rem, ergo non possum habere condictionem. Sol. gl. dicit respectu dominij vendicat, respectu possessionis condicit. Alia sol. est, quod condictio sine causa concurrit cum rei vendicatione, sed istud non probatur lege. Alia sol. ponitur in gl. fi. quod datur condictio quando data est quantitas: & vendicatio quando data est res, sed truffa est. Veritas est, quod concurrit vtilis cum condictione. l. j. C. de do. quæ sub mo. & ibi per doc. sed directa non concurrit. Ei istam ponit etiam gl. quam teneatis. Quæritur, quid in dubio, an transferatur dominium? gl. dicit, quod sic l. dotis. ff. de iu. do.

LEX XXXI.

1 *Pater si capit in emphyteusim pro se, & filiis, post mortem patris à domino rei videntur filij accipere.*

a **Mortis causa capitur.** Vbi speciale nomen non cadit, mortis causa[a] capio nuncupatur. h. d. vsq; ad §. si mortis causa iusseris. No. §. sed & dos. contra quem opp. & videtur, quod sit donatio causa mortis, l. Seia. ff. de do. præle. Sol. illud verum quando mulier dedit, & alium adhibuit ad stipulandum in casum mortis. sed hic ipse idem, qui dedit stipulatus est. l. Neratius. §. quid tamen, ff. de relig. & ideo hic non

b potest dici donatio. Et prædicta[b] faciunt, imo probant. quod quando

1 †pater recipit in emphyteusim pro se, & suis filiis, quod cum filij videantur adiecti post mortem patris, quod à domino rei videantur capere causa mortis patris, & sic est mortis causa capio, & sic habet locum ius accrescendi, vt dixi in l. si mihi & Titio. ff. de verb. ob.

a ADD. ¶ Alex. Et an mortis causa capio sit legatum, vide gl. in l. in quartam, ff. ad l. fal. dixi in l. j. §. item si ita, eo. tit. post Bar.

b Barb. Et prædicta, Et vide Bal. & Lud. in l. j. C. quan. non pet. par. & Bald. in aut. si qua mulier, C. de sacros. eccl.

§. Si iusseris mortis causa. Ex donatione causa mortis tantum quis capit, quantum exegit, vel inquantum liberatur. h. d.

LEX XXXII.

Non videtur perfecta. Op. ff. e. l. si mortis causa res. Solu. perfecta est, sed non irreuocabiliter, vt hic. Op. de l. qui sic, de sol. Sol. ibi debebat reddere incontinenti, hic erat dubium.

LEX XXXIII.

Qui alienam rem. Op. de l. alienationis. ff. de verb. sig. Gl. tua sol. & bene dic, vt in ea.

LEX XXXV.

Senatus censuit. Ei potest causa mortis donari, cui potest legari. h. d.

a **§. Si quis societatem.** Vide rationem quam gl. assignat. Aliam rationem assignat Dy. quia societas finitur per mortem. l. actione. §. morte. ff. pro soc. ergo in id tempus, quo finitur, incipere non potest. l. vsumfructum cum moriar. ff. de vsufru. leg. licèt tamen non valeat, vt societas, valet vt donatio causa mortis, vt no. in l. 5. §. fi. ff. pro soc.

a ADD. ¶ Barb. Et est gl. fi. secundum d. Io. d. l. 5. §. fi. sed forte ob. quia sumus in obligando, si non valet vt d3, nec valet vt p. l. j. §. eum q. de consti. pe. ió forte non est vera, vel salua, quod hic transit in aliam obligationem expressam, cum hic sit expressa causa donationis.

§. Si duobus. Op. de l. si sponsus sponsæ. §. j. ff. de do. inter vir. & vxo. Sol. hic quando vterque est capax. ibi quando nullus. & hic plene dic, vt dixi ff. de duob. re. l. ex duobus. in 14. q.

1 *Stipulatio annua, bima, trima die, ex quo tempora sunt expressa, dicuntur plures stipulationes.*

§. Si quis mortis. Stipulatio mortis causa annua est vna, legata annua sunt plura. h. d. Et hoc vidistis in l. si stichum. §. stipulatio. ff. de ver. ob. vbi stipulatio est vna, legata plura. Op. & videtur, quod plures sunt stipulationes. l. pluribus. in pr. ff. de ver. obl. Sol. ibi plures res sunt expressæ, vt l. scire debemus. in pr. ff. de verb. ob. Op. de d. l. plurib. §. j. ff. de ver. ob. Gl. dat plures sol. vna est, quod est vna quo ad vnam conceptionem, plures tamen sunt. Alij, vt Io. quod vna quo ad conditionem stipulatoris, vt sic semel inspiciatur cui quæratur, sed in veritate plures sunt.

2 Dic, & melius, quod †quando tempora exprimuntur, tot sunt stipulationes, quot sunt tempora, vt quia dixi, annua, bima, trima die, &c. secus quando est simplex stipulatio annua. Op. ff. de fideiu. l. si à colono. gl. dicit ibi promisit fideiussor id, quod colonus debeat in quinquennium. & Glo. bene dicit, & est vna stipulatio annua, prout dixi in d. l. si à colono. Opp. de stip. ser. l. si seruus communis Mæuij §. fi. Sol. vt ibi, & ibi plene distinxi. Op. de l. sancimus. §. fi. C. de do. Sol. plures sunt quantum ad insinuationem: sed quantum vt capere possit non est nisi vna.

LEX XXXVI.

1 *Dictio, certe, ponitur aduersatiue, & etiam correctiue.*

2 *Filius naturalis, vel spurius, licèt à patre capere non possit, ab alio tamen pot.*

3 *Substituere filium bastardum filio legitimo, & naturali quando quis possit.*

Institutio facta de aliquo sub conditione si dederit decem filio incapaci, non valet.

Quod conditionis. Quod conditionis implendæ causa datur, computatur in portionem, quam quis in bonis defuncti capere potest, sed in Falcidiam non computatur, si tempore mortis in bonis defuncti non erat. h. d. & secundum j. lect. †dictio, certe, ponitur aduersatiue, secundum aliam, dictio certe, ponitur correctiue. Quæro, quæ est vera lectura. & gl. dicit, quod j. lect. est vera, & si esset vera secunda, esset tunc dare materiam fraudandi l. vt. ff. de ll. l. contra legem. & l. non dubium. C. de ll. ex. de re. iur. c. vlt. li. 6. & vide istam j. gl. quæ inci. dic casum. In fi. gl. dic, hec 2. lect. non est vera, quia per hoc fieret fraus legi. vt ff. no. in 2. Gl. Præterea, quod ista prima positio sit vera, probatur ex tex. quia in 1. parte loquitur de lege quæ imponit certum modum personæ ad capiendum. Secunda pars loquitur de lege, quæ etiam ponit modum legatis, & sic de Falcidia, vt ex litera videtur, & colligitur. Dr hic, quod datur causa conditionis implendæ, computatur filio na-

a turali.[a] Contra de l. si is qui. ff. de vul. & pup. soluit gl. quod hic à nemi

2 ne capere poterat, ibi sic. sed illud †non est verum, quia licèt[b] natu

b ralis, vel spurius non potest capere à patre, ab alio potest. l. j. C. de na. li.

c & in aut. quib. mo. na. ef. sui. §. fi. in gl. vlt. Vel aliter dicit gl. & no. quod illud, quod datur causa conditionis implendæ imputatur: secus

3 si capitur iure substitutionis, vt ibi. Sed istud †dictum est ambiguum, & bene aduertendum: possit ne quis substituere filium suum ba-

d stardum, suo filio legitimo? Et videtur in ista gl. quod sic,[d] simpliciter. Tu dic, in eo quod capitur causa conditionis implendæ, vt hic, vtrum ex substitutione capere potest, dico, quod quædam est substitutio pupillaris, & ex illa potest capere de bonis pupilli, non id, quod fuit de bonis defuncti. l. si is qui. ff. de vulg. & pup. Quædam est substitutio vulgaris, & ex ista non potest succedere in aliquo, quia tunc succederet defuncto, vt Inst. de pup. subst. circ. pr. Et hoc tenet gl. in corpore, quib. mod. na. ef. sui. §. fi. in gl. ma. Quædam est fideicommissaria, & ex illa non potest capere vltra legitimum modum, vt in corpore quib. mo. na. ef. sui. §. discretis. quia illud, quod datur ex fideicommisso, à defuncto capitur. l. cohæredi. §. cum filio. de vulg. & pup.

e Opp. de l. ita[e] fidei. in fi. ff. de iu. fis. Sol. Illa lex debet intelligi, quod est impunitum, quia non confiscatur, vt ibi. non tamen, quod relictum va-

f leat, vt ipse capere posset, vt hic. Et ex hoc[f] apparet solut. q. quam Dy. ponit ibi. quid si aliquis instituit extraneum sub conditione, si filio suo mille dederit, vtrum valeat relictum, vt posset capere. Et ille tex. facit, quod sic. l. Mæuius. ff. de condi. & dem. Sed veritas est, quod non capit, nec valet, vt hic expresse in tex. & gl. & l. ita fidei. Non ob. vt dixi, d. l. Mæuius, quia non capit cum effectu cum fiscus ab eo accipiat. Sed dices mihi videris contrarius tibi ipsi, quia dixisti per l. ita fidei, quod non accepit fiscus. Resp. hoc verum est, si spurius illud non vult, nec illud vult sibi dari, sed si vult, & accipit, tunc fiscus ab eo aufert. Ad 2. partem opp. de l. in quartam. ad l. Falc. Sol. aliud in Trebellianica, aliud in Falcidia, vt hic in 1. gl. Opp. ff. e. l. quod statuliber. in fi. Sol. vt ibi.

a ADD. ¶ Alex. Bal. in l. eam quam, C. de fideic. Bal. in c. j. §. naturales, si de feu. fue. contr. alle. gl. & Dy. hic, quod si instituo te hæredem sub conditione, si partem hæreditatis spurio meo dederis, vel sub alio onere extrinseco, non possum facere, quia esset fraus legi.

b Pom. Licèt Et est gl sing. sec. d. Io. in §. fi. in aut. quib. mo. nat. ef. sui. Et ratio, quia non reperitur prohibitum, ergo est sibi permissum.

c Ale. Ad hoc est simile secundum bal. & alios in d. l. si is qui ex bonis, de vulg. & pup. & no. per bar. in l. j. in pr. ff. de iu. fis. ¶ Adde an filius spurij ab auo possit institui, & qualiter in effectu possit fieri, quod bona ad eum perueniant. vide bal. cons. 131. lib. 3.

d Bal. l. 2. C. ad l. fal. al. istam gl. pro sing. sicut spurius, vel incapax repellitur a fideicommisso, & ita ab eo, quod capit causa conditionis implendæ. Et de ista q. vide aliquid per bal. in l. j. in repet. C. de sacros. ecl. Et quid si pater post substitutionem eum legitimauit, vide bald. in l. testamento, in 9. q. de testa. mil.

e Oppo. de l. ita. Vide latius bar. in l. fi. ff. de his quib. vt indig.

f Bar. Et istam gl. no. sing. sec. Ang. in l. pro hærede, §. Papinianus, ff. de acq. hæ. & vide tex. in l. Mæuius, ff. de cond. & demon.

LEX XXXVII.

1 *Ius accrescendi an habeat locum in donatione causa mortis.*

a **Illud[a] generaliter.** Mortis causa donatio legato assimilatur. h. d. An † in donatione causa

1 mortis sit locus iuri accrescendi. alle. istas leges, quæ faciunt comparationem cum legatis, sed casus est in l. vnic. in fi. de cadu. toll. Quæro, an sit differentia inter legatum, & mortis causa donationem. Dic vt insti. eo. §. j. & C. eo. l. fi. per Cy.

a ADD. ¶ Barb. Et no. casum sing. in l. 1. ad fi. C. de ca. tol. secundum d. Io. quod in donatione causa mortis habet locum ius accrescendi. Item no. secundum eum, quod sicut de legatis reijcitur conditio impossibilis, ita de donatione causa mortis, vt est tex. sing. secundum eum, in l. quæ sub conditione, ff. de cond. insti. sed fortiter obstat l. si is cui, ff. e. vbi patet, quòd seruus donatus causa mortis potest manumitti. Si autem fuisset conditionaliter legatus non, l. seruum, ff. tit. 1. Videtur ergo, quòd non sit bona æquiparatio inter legata, & donationem causa mortis. s. quo ad transferendum dominium incertum, vt possit auocari. Nec est speciale respectu libertatis, quia eadem ratione, quando esset legatus sub conditione.

1 *Donatio quando sapit naturam contractus dandi, & restituendi, potest quis eligere, vt agat ad rem, vel æstimationem.*

a §. Iulianus ait. [a]Perempta re donata facto donatarij potest condici vel vtili in rem peti. h. d. Not.
1 q pt agi ad rē, vel æstimationē.† Et no. q qñ sapit nām ɔtꝰ dādi & restituēdi pt eligere, aut agat ad rē, vel æstimationē, sʒ qñ dādi naturā tm̄ saperet, tūc rē ipsam cōdicit. l. pe. s. de cōd. ob cau. Dixi s. e. l. si filio. Sed an posset agere ɔ emptorem? puto, q sic. l. fi. §. pe. & fi. C. com. de le. coniuncta l. si mortis. & quod ibi no. s. e.

a ADD. ¶Vide Cum. cons. 9. & in l. Seia cum bonis, in 2. parte oppositionis, j. e. & vide Ang. cons. 28. inc. domina Antonia de Florentia.

LEX XXXVIII.

1 *Differentia inter mortis causa capionem, et mortis causa donationem. vide hic, & sequenti lege.*

a Inter mortis. [a]Ista l. hʒ duas lec. ſm vnā dt idē, q l. mortis cā capit. s. e. Et h. d. Mortis cā donō est, qñ præsens pn̄ti dat cā mortis. sʒ mortis cā capio est, q in ſpāle nomen nō cadit. h. d. Op. s. e. l. mortis cā donō. & l. Senatꝰ. in fi. sol. vt in gl. qa siue dat, siue pmittat, sufficit. Op. C. e. l. j. sol. dicit gl. quocunque mō quid dimittat, aut actiōem habeat, dicitur mortis cā donō, & dixi tibi in l. 1. s. e. q pt dici mortis cā donō, si improprie accipiatur, vt transeat in legatū, sed si pprie accipis, tunc sapit naturam ɔtus, quia per præsentem præsenti datur, vel si sic dimittatur, vt acquiratur ex aliquo ɔtu gesto cū donatario, vel aliquo alio qui sibi pt quærere, vt j. e. l. Seia. aliàs, si nullum negotium fieret inter psentes, vel aliam personam interpositā, ex qua daretur
1 vtilis, vel per cessionem, tunc esset legatum.† Quæro, an sit alia
b differentia? [b]Gl. dicit, q sic: quia p donōe causa mortis est pdita actio, sed nō p mortis causa capiōe. Sed certe hoc nō est verū simpliciter, vt s. e. l. mortis cā capitur. vers. sed & dos. Ponit gl. aliam drīam in j. gl. per l. Mæuius de cōd. & de. sed ibi sol. illud nō est verum, vt dixi in l. q cōdōis. s. e. & l. omnib. s. e. & ibi no. Item est differentia posita in gl. per l. acceptis. ad l. Fal. q. d. nō detrahitur falcidia de mortis causa capione. quod dic, vt dixi in l. qui pretio. s. e. Item est alia differentia posita in fin. gl. scilicet, q non reuocatur per pœnitentiam. l. 2. de iu. do. Quod intellige verum, si transit in donationem inter viuos. l. cum maritus. §. fi. de pac. do. aliàs posset reuocari. l. Seia. de do. præl. & l. cum quis. §. nuptura. de le. 3. secundum Dy. quod plene dic, vt dixi in l. quæ dotis. sol. ma.

a ADD. ¶Ale. Vide quod no. bar. s. e. l. tam is, & quod no. plene gl. in l. 1. ver. 2. C. e. & bar. in l. j. j. e. & bal. in l. Labeo, s. de pact.

b Ale. Adde s. e. l. qui pretio, & vtrum statutum faciens mentionem de legato, & de donatione causa mortis, habeat locum in mortis causa capione, vide bal. in l. si stipulatio, C. de iure dot.

LEX XL.

a Si mortis[a] causa inter. Opp. de l. sed interim. §. 1. s. de don. inter vi. & vx. gl. dicit, q tu debes intelligere, q fuit donatio causa mortis, hoc acto, q non posset reuocari, sic in donatione inter viuos, & dic vt d. l. sed interim. Et q dicitur, q retrotrahitur, verum est quo ad fructus. non quo ad dominium. l. donationes. C. de don. inter vi. & vx. & l. sequens quæstio. s. de le. 2. & l. 2. C. de inof. don. & in qualibet
b earum no. Dicam in l. [b]sub conditione. j. de sol.

a ADD. ¶Barb. No. in donatione inter viuos, quòd trahitur retro quo ad fructus, vt est gl. fi. secundum D. Io. Cal. in l. talis scriptura, de le. j. licèt contra senserit in l. sequens quæstio, de leg. 2.

b Ale. Adde no. per bar. in l. j. j. pro don. vbi latius.

LEX XLI.

Quod statuliber. Datū à statulibero de bōis defuncti, cā implēdæ cōdōis, ɔputatur in falcidiā, & venit ī hrditatis petitionē, & trebellianicæ restōnē. sed in trebellianica cōputatur vndecunque esset datū. h. d. Dr hic q datum à statulibero cā cōdōis implendæ vni ex hrdib. cōputatur in falcidiam, & sic innuit, q sint plures hæredes. sed op. q nō cōputatur, nisi p parte sua, q iure hereditario habuit. l. id aūt. s. ad
a l. fal. & gl. tua[a] fatetur ɔriū. Alibi gl. dicit ɔrium. & gl. l. id aūt. s. ad l. fal. facit drīam, vtrum detur pecunia. & tunc totum cōputat, ar. l. cū pater. in pr. s. de le. 2. & l. deducta. §. numis. s. ad tre. si corpꝰ, & tunc dicit verum ista gl. sed alia gl. est in l. in quartam. s. ad l. fal. & illa dicit veritatem, quia aut heres iubetur deducere, & tunc distinguitur inter pecuniam, & corpus hæreditarium. aut accepitā statulibero, & tunc cōputatur p parte sua tm̄, sicut ista gl. dicit, vt dixi plene in d. l. in quartam. tāgitur in l. filium quem habentem. C. fa. er. Op. de l. j. §. item si ita. s. ad l. fal. gl. soluit, & bene, qa qñ qritur an debeat deduci de mortis cā capione, qñ heres dat alteri. dic vt ibi: hic vero, an cōputetur in falcidiam, q alius dat heredi, & sic ad hæredis incōmodum. Hic dr, venit in petitionem hæreditatis. Op. de l. ēt si putauit. §. si quis. de pe. hæ. sol. intellige hanc ſm illā. Venio ad id, qdꝰ dr, q venit in Trebellianicam. Op. de l. q hæredi. §. cum hæreditas. in primo dicto. s. de cōd. & de. sol. hic in eo q adiuit cpacte, ibi sponte. l. ita tamen. §. qui suspectā. s. ad treb. Ista sol. q gl. dat, vr esse ɔ d. l. q hæredi. §. cum hæreditas. Et resp. br. hic loquitur qñ capitur à statulibero, & sic de bonis defuncti, secꝰ si ab extraneo vt ibi. Venio ad quartū dictū ibi, ex peculio āt. Op. s. e. l. qd condōis. §. fi. vbi dr, q id, qd nō erat in bonis tpe defuncti, non cōputatur in Falcidiam. Gl. huius ɔrij timore apostillauit tex. primo, q seruo in vita dn̄i ab extraneo fuit datū, & post mortem statulibero dedit. & istud pt ptransire, licèt cum violentia. Item dicit q si extraneus dat pp præsentiā serui, de peculio esse videatur. & ēt pro hoc l. falsus. §. sed & si is qui. j. de furt. Sol. ista non valet, qa ɔ casum d. l. q cōdōnis. in fi. qa habeo inspicere, an sit in bonis defuncti, vel non, & sic nihil ad rhombum, si erat seruus præsens, an non. Est vera ɔclo solutionis, q seruit, q Iac. de Are. tenet, & Mar. eā sequit, & est sol. q imputatur, q erat in bonis tpe mortis defuncti. Et dicit, q mutat casum ibi, ex peculio āt, &c. & istud teneatis.

a ADD. ¶Pom. Et pro glo. ista videtur casus in d. l. id autem, non cauillando eam. nec valet ista distinctio bar. quæ potius habet locum in Trebellianica. Vnde illa gl. est reiicienda, & sic etiam videtur sentire Bar. in l. in quartam, ad l. Falc.

LEX XLII.

1 *Verbum, hæredes, pro liberis.*
2 *Verbum, pertinere, est directum, remissiue.*
3 *Verbum, cedo, in corporalibus idem est quòd do.*

Seia cum bonis. Mortis cā donō extinguitur, si donatarius pdecedit, & viuo donatore nꝰ pt peti, nec pro eo cautio stipulari: post mortē donatoris pt peti, sed ex ea Falci. detrahit. h. d. vsq; ad §. cū pr. Et ista est lex difficilis in tex. & diuidit in 7. partes. Primo, ponitur vnum thema. Scđo, j. qō, & eius determinatio. Tertio, scđa q. & eius determinō ſm Gl. & alios nō determinatur. Quarto, ponitur tertia q. q hic nō determinat. Quinto, quarta qō, & eius determinatio. Sexto, ponitur sol. duarum qōum. s. scđæ, & tertiæ. quas insolutas dimisit. Septimo formatur, & soluitur quinta qō. Scđa pars ibi, igitur si res singulas. Tertia ibi, bonæfidei. Quarta ibi, licèt nunquid. Quinta ibi, vtrum ergo. Sexta ibi, sequitur ergo, Septima ibi, muliere deniq;.
a Op. ad prin. [a]C. de do. l. quisquis. Sol. Traditio non fuit hic de necessitate, sed sic contingit de facto. Ad 2. dictum op. q hæres nullo modo posset agere, qa Titius stipulatus est liberis suis, nō hæ-
1 redib. Sol. †hæredes expone. i. liberi. Facit ad Treb. l. ex facto. §. fi. Opp. qd male dicat exceptio, qa nō est nata actio, l. si mortis cā. in fi. s. e. & l. senatus. in fi. Solu. dic exceptio facti, vel intentionis. Ex prima. n. donatione, q facta est Titio nō pt agi, qa reuocata. ex secunda non. qa nondum cessit dies. Ad tertiam partem op. de l. in oīb. s. de iud. Sol. illud est verum in ɔtib. inter viuos, secus in vltimis voluntatib. in quib. licet pœnitere, tunc cautio extorqueri nō pt. tene menti. Scđo opp. dr hic bonæfidei, &c. ɔ de l. eū qui. s. ti. j. Sol. ibi in donōne inter viuos. hic in donōe cā mortis, q hʒ instar legatorum, & sic bonę fidei. l. in minorū, C. in q. cau. in integ. rest. non est nec. Ad 5. partem op. q sit inter viuos. vt j. prox. §. Sol. ibi non fuit mentio mortis habita, nec apponitur pactū de restituendo, hic sic. Quero circa 6. partem, hic dr, q prior donatio est resoluta, quę fuit illa prior? dic, vt in gl. Scđo quero, si mulier exponat sponte cautionem in filios, an præcedens donatio videatur reuocata? Gl. q sic, per §. sed & si quis priore. Insti. qb. mo. test. infir. Dy. reprehendit istam gl. qa scđa cautio venit ad confirmandū, non ad primam infirmandā, & sic nō tollitur, ar. l. non oīs. s. si cer. pet. Sed si poneres aliam donationem nouam non ad cōfirmandam
2 primam, gl. tua posset dicere verum. Vltimo † not. q hic ponitur verbum pertinere, an sit obliquum, vel directum. Et tetigi in l. j. s. de do. & q sit directum, vr pbari in l. licèt. C. de pac. Dico in l. Centurio. de vul. & pup. Item no. dicit tex. bonis suis successisset, &c.
3 Quid sit dictum incorporalib. cedere? dixi s. ti. j. l. pe. in pr. †In corporalib. vero idem est dicere cedo, quòd do, vt hic patet in princ.

a ADD. ¶Alex. Ad princ. Ad istam gl. s. quæ incip. primam, vide sing. Bal. l. fi. C. pro dona. ad fiin q. an pater, &c.

a §. Cum pater. Infirmus nō presumitur cā mortis donare, [a] nisi de reddendo conueniat, vel fiat

a ADD. ¶Alex. An & qñ psumatur donō cā mortis, vel inter viuos, vide plene p d. Io. in l. q dotis, s. sol. mat. q. reprehendit intellectum quem dat ibi Bar. ad l. cū maritus, §. fi. de pact. dot. cuius reprehensioni, inquantū se fundat in l. si spadonem, §. q iura. de excu. tu. posset rn̄deri p no. p Bar. in l. admonendi, s. de iureiu. Et ad istū §. adde qd no. Bar. in l. j. §. iidem Cornelio. j. de q. & ad iura alleg. per Pet. ɔ cōem opi. q refert ibi Imo. rn̄deri pt vt patet ex no. p Bar. in l. si sub condōe, cū l. seq. s. de cond. indeb. Adde tn̄, q d. Ant. arg. illius tex. in c. 2. de consue. no. q donatio facta per infirmū in dubio intelligitur cā mortis, & ita ibi transit. Seu d. Io. ibi ɔ per ea, q hic hn̄r. Et istis adde not. per Bar. in l. stipulatio hoc mō ɔcepta, de ver. ob. ver. qro aliqs, &c. Itē limita hoc, vt p Bal. l. p hrditariis, C. de hær. act. in fi. late per Bal. post Cy. in l. 2. C. de iu. dot. al q d p Bal. in l. j. 9. q. C. si q d in fraudē pat. dixi post Imo. in d. l. quæ dotis, & per Bal. i l. si mortis, C. ad l. Fal. & aliq d in l. donōib. e. ti. vbi q ric q d si dixi, vtere bonis meis post mortem meam, an sit donatio cā mortis, remittit se ad l. licèt, C. de pac, Adde, q dicatur donatio cā mortis, quib. verbis reuocet, & quot testes requirantur. Bal. cons. 49. & q propriè dicatur, & quib. verbis fiat p eundē cons. 107. & cons. 137. vbi ponit si aliquis donat oīa bona sua retento vsufructu, ita tn̄, q donatarius post mortem teneat dimidiā dare paupèrib. an hęc dicatur donatio cā mortis.

mentio

mentio mortis.h.d.& est not.casus.In tex.ibi,absolute donaret,si ne aliqua repetendi lege,& nulla facta mortis mentione. Op.s.l. prox.Sol.ibi habita fuit mentio repetendi.Op.de l.Seia.s.de do. præl. Sol.ibi habita fuit mortis mentio,& sic vbicunque sit facta mentio mortis,præsumitur causa mortis.aliàs in dubio inter viuos.Non obstat quicquid dicunt gl.in l.quæ dotis.s.sol.mat.

LEX XLIII.

Fulcinius. Ad donationem causa mortis inter virum, & vxorem,sufficit mortis cogitatio.

LEX XLIIII.

Si seruo mortis. In donatione cā mortis,quantum ad executionem, inspicitur tps mortis. h.d.Finis istius legis hēt duplicem literā,vnam negatiuam,aliam affirmatiuam. Sed 1.gl.ponit 1.casum,vno mō,qui satis pt sustineri.scdo ponit gl.casum,quē no.qa fm hoc ad hoc,vt cedat dies donationis requiritur apertura tabularū,& aditio hrditatis.sicut in legatis.Dixi s.e.l.in mortis.op.de §.cum igitur.l.j.C.de cad.tol. Sol.aliud hodie,vt in gl.Sed certe etiam fm ista tpa cedebat à tpe mortis.l.si post diem.in pr.qñ di.le.ce.Vñ dic,qa in illo §.cum igitur.fit mentio de iure antiquissimo añ tpa fforum.Vel dic,ꝙ post iura fforum fuit lex Papia,quæ per illam constitutionem corrigitur,vt ibi Cy.Alij habent literam affirmatiuam, & tunc stat optime fm ista tpa,& hodierna. Opp.de verb.obl.l.si filius.de re.iur.l. quæ legata.Sol.aliud in contractib.mere inter viuos. & sic apparet,ꝙ ratio gl.posita in l.si vxorem.ᵃC.de cond.inser.nō est bona, quia etiam in donatione causa mortis vertitur opera filij,vel serui,& tamen non quæritur domino, vel patri, vt hic à tpe mortis sumit effectum.l.in mortis. s.eo.nec retrotrahitur,vt no.s.eo.l.si mortis causa.ergo,&c.Dixi in d.l.si filiusfami.de verb.obl.

a ADD.¶And.Barb.Et no.dictam l.si vxor,quæ fm dominū meum est singularis.

DIGESTORVM LIBER XL.

¶De manumissionibus. Tit.j.

LEX I.

1 *Minor viginti ann.non dicitur,nec maior,qui est in vltima die vigesimi anni.*
2 *Priuilegium inductum ex tpe,quando computetur de momento ad momētum.*
3 *In beneficio restitutionis in integrum,tps cōputatur de momento ad momentū.*

1 Placuit. †Qui est in vltima die 20.an.non est minor 20.an.neq; maior.h.d.Opp.de l.3 §. minorem ff.de mi.Iac.de Are.† soluit dicens,qñque
2 priuilegium incipit in tempore, quādoque finitur ex tempore.Primo casu aut incipit cum iniuria alterius,aut non.Secundo casu sufficit peruenisse ad vltimam diem, vt hic, & l.qua ætate.s.de testa.Si cum iniuria alterius,sufficit diem esse completam.l.in omnib.de acti.& obl.& l.vsucapionib.j.de vsuca.Si finitur ex tempore,tunc computaturᵃ de momento ad momentum,
a vt d.§.minorem. Not.tex.in fi.sed secus in beneficio restitutionis in integrum, vbi de momento ad momentum fit computatio.s. de min.l.3.§.minorem.

a ADD. ¶Alex.Quando de momento ad momentum fiat computatio,vide per Bar.in d.§.minorem,& per Imo.post Bar.& Bal.in l.si cui,§.de leg.1.

LEX IIII.

1 *Dictio,suum,non semper denotat dominium.*

a Is qui suis. ᵃ Not.de Dictione,† suus,in l.seruos autem.s.
1 de le.3.& gl.bona est in l.2.in pr.s.de orig.iuris. quia suus non semper denotat dominium, & quando non potest,sumitur improprie.& ista est bona lex.

a ADD.¶Bar.Is qui suis.Et not.de ista dictione,suus,pro conclusione quam sustentaui contra dominum meum in rub.s.de operis no.nun.

1 *Clausula constituti apposita in instrumento venditionis non est necesse ꝙ apponatur hoc fuisse actum in principio instrumenti.*

a §.Si ab ignoto. ᵃ Iste §.habet casum multum sing.Et p
1 istum tex.dicunt quidam,†ꝙ in contractu emptionis,& venditionis debet dici ab initio,ꝙ vendēs constituit se emētis nomine possidere, & hoc fuit actum ab initio,vt
b hic,ibi,ab initio.n.&c.sed hocᵇ non est verum,quia hoc in domino,& seruo,secus in duobus liberis,qui hoc pnt inter se pacisci.

a ADD .¶Vide Alex.consi.25.ver.& no.vol.2.& cōs.40.li.3.vbi declarat istum tex.
b Alex.Vide quod no.alleg.Bal.& Ang.in l.bene à Zenone,C.de qua.præs.

1 *Procuratori si dico vade, eme talem domum nomine meo, & ipse emat pro se, quia sibi non ita cito dedi pecuniam,præsumitur tamen pro me empta.*

1 §.Vnde quæri poterit. †Tene menti istum tex.
a ꝯ fraudes, ᵃ q̄ fiunt tota die.dico tibi,volo,ꝙ emas domum pro me.tu dixisti,da pecuniā. ego non dedi tibi ita cito.tu emisti pro te, & tuo noīe,ꝙ tunc lex præsumit de pecunia mea emptam esse,postq̄ à principio inter te, & me fuit actum,vt hic.Pro hoc fa.j.de iu.fisc.l.edicto.§.cum añ.

a ADD. ¶Alex. Bene facit quod habetur in l.qui in aliena,§.si is qui putabat,de ac.hær.& l.qui seruum,s.de inter.act.& no.d.Io.in propriis termimis in l.post dotem,in 6.lect.Dy.s.sol.matr.licèt non alleget istum text.vbi est casus secundum Bar.Istud primo limitat,nisi mandatum fuerit repudiatum. secūdum Bal. in l.si literas,C.mand.Item nisi ex interuallo longi temporis mandatarius ege rit,secundum glo.not.in §.ope.Inst.de obl.quæ ex delic.nascuntur,quam tenet Inn.extra de homic.in c.ad audientiam.Adde quæ no.Inst.de act.in §.sequens, in materia mandati. Contrarium est verius,vt not.per Bar.in l.non solum, §.si mandato,j.de iniu.& fam.lib.Scripsi post Bar.in l.3 §.j.ff.iu.sol.Adde Bal.in l.si patruus,communia vtriusque iu.& quæ dixi in l.si ita stipulatus,§.Chrysogonus,de verb.ob.Adde Bar.in l.post dotem,&quod no.Bal.in l.cum precib.in fi. de proba.& bal.in l.1.9.q.C.si seruus extero,puchre bal.in rubr. C.de contrah. emp.in 15.quæst.vbi etiam quærit,quid si consumpsit procurator fructus ex re empta,an compenset cum pecunia.Et dixi post bar.in d.l.3.j.iud.sol.&pro bar. videtur esse casus ibi.& Ang.& Imo.in l.pignori,§.fin.j.de vsucap.Adde Alex. consi.58.lib.3.

a §.Siue autem. Iste est bonus §.& no.ipsum,ᵃ & signa,ꝙ si vado ad monachum,vel religiosum vt emat pro me,& emit, postea monasterium non potest denegare quin mihi reuendat, sed potius potest compelli, vt mihi reuendat.Hunc tex.alleg.Iac.de Are.ad ipsum.

a ADD.¶Alex.Vide no.per inn.in c.cum olim,de priuileg.idem in pupillo,vt hic est tex.quem no.ponderat Bal.in l.1.in x.q.C.si ser.exter.& etiam in 11.quæst.

LEX V.

1 *Pœna imponenda à patre filio non potest excedere legalem.*

a Si quis dicat. ᵃ Ibi,vtique non maiorem:no.istum text.
1 per quem potest determinari.†ꝙ non potest pœna à patre imponenda, vel imposita excedere legalem, vt C.de pat.po.l.3.& C.de emen.prop.l.1.

a ADD.¶Bar.Ang.alleg.istum tex.mirabilem,ꝙ deficiens in probatione suæ cāæ debet damnari in metallum,qđ est no.dignum fm eum hic.idem dicit,hic dari cautelam, si ex statuto datiarij debeant facere rationem quolibet mense,aliàs incidant in pœnam, vadant apud iudicem,& offerant se paratos reddere, & dare fideiussores,& dicant se non teneri in aliquo dominis datiariis.

LEX VI.

Seruus pecuniam. Ibi,retulisset,si separatim habuit animum reddendi,vt s.de le.2.l. cum pater.§.filia.Iac.de Are.

LEX VIII.

Qui pœnæ serui efficiuntur. Si alienatio est reuocabilis,reus criminis capitalis non potest reuocare.h.d.

LEX IX.

1 *Prohibitio testatoris,& iudicis æquiparantur.*

a Seruus ᵃ hac. †No.prohibitionem testatoris contrahen-
1 tis,& iudicis,æquiparari.h.d.

a ADD.¶Barb.No.prohibitionem testatoris,& iudicis æquiparari,quod intellige in isto tex.secundum Ang.aliàs secus.Vide no.l.ea,C.de cond.ob causam.

LEX X.

Iulianus debitor. Illud,quod non est in bonis debitorum simpliciter,non transit in obligationem creditorum simpliciter.h.d.

LEX XV.

Mortis. Iste textus est bonus, & notabilis, & tene eum menti.

LEX XX.

Causam. Ibi,nisi ita. Ratio differentiæ est,quia lex semper est certa,secus in eo,qđ in facto hominis cōsistit.

a §.Puellam. ᵃ Sufficit ad euitandam pœnam si de facto sit factum.h.d.

a ADD.¶Pom.Et facit,qđ no.in l.si seruum,j.de ver.ob.& in l.2.s.de cond.& de. Et no.ꝙ promisio hoīs facit cessare prouisionem legis l.iam hoc iure,ff.de vel. & pup.tñ hæc promisio hoīs non facit cessare regulam legis, qđ est notatu digñ,& no.ibi,iniectio,ꝙ manus iniectio,non hēt locum autoritate propria,nisi qñ factum est notorium,aliàs secus,l.1.C.de ser.expor.Bar.in l.3.C.de pig.

LEX XXI.

1 *Prohibitio fundi dotalis,an porrigatur ad res,quæ seruando seruari possunt.*

1 Seruum. †Facit ad quæstionem,an prohibitio fundi dotalis porrigatur ad res, quæ seruando seruari possunt.De quo in §.& cum lex.C.de rei vxo.act. & gl.no.in aut.siue à me.C.ad Velleia.& ibi dixi.

LEX XXIII.

a Caius. ᵃ No.in fi.tex.facit ad quæst.si emo rem,& dicunt verba contractus,emit sub conditione,erit modus. Facit ad id quod dixi s.e.l.4.§.nihil.

a ADD. ¶Pom.No.istum tex.ad id,qđ dicit Ang.in l.apud Celsum,§.in hac,& §. Marcellus,ꝙ acceptās ꝯctum,tenetur acceptare cum suis ossis,ballosis,& spinellis,j.de exce.do.& vide Ro.cōs.353.in fi.vbi allegat ad hoc in pulchro casu.

LEX XXIIII.

a Lege Iulia. ᵃ Not.istum text. quo illa causa demandatur. Dic vt l.2.s.de of.procons.

a ADD.¶Alex.Hæc est sing.lex,quam allegaui tibi in l.de die,s.qui sat.cog.

¶De manumissis vindicta. Tit.ij.

LEX II.

SI minor. An qui non potest per se,possit alii committere. Dixi alio anno in l.fi. C.de pact. sed tex.est in l.si fundus.§.j.s.de pig.

LEX IIII.

1 *Mandatarius quando ex reuocatione non læditur,non debet ad ipsius notitiam (peruenire.*
2 *Opinio,& voluntas,aut veritas quando attendenda.*

a Si pater. [a]Voluntas non finit̃ morte, libertatis fauore. [b]Itẽ
b reuocatio†non dẽt peruenire in notitiam manda
1 tarij, ſi ex reuocatione nõ læditur. h. d. Vide gl. in ver. nõ fit. q̃ inc.
ergo oportet. ibi l. 2. in fi. &c. Sed ibi verſatur dãnũ, ſi ignorãti re
c nunciatur: non. n. reuocatio nocere dꝫ, vt l. ſi mãdaſſem. [c] ꝟ. man.
Hic ãt p manumiſſionẽ donatarij dãnum nõ verſatur. Dy. Iac. de
2 Are, De hoc plene per Cy. C. man. l. mandatũ. circa fi. †Circa hoc
brocardum puto ſic dicendũ: Aut opinãs, ſeu exiſtimãs hꝫ voluntatem inordinatã in ꝯriam opinionem, qa opinatur ſibi non licere, qđ in veritate ſibi lꝫ, & tunc non inſpicitur veritas, nec voluntas, q̃ aperit id, qđ ſm voluntatẽ lꝫ: ſꝫ magis ſm opi. hoc eſt verũ, ne ex voluntate ſic inordinata nõ ſit volens inordinate cõmodũ ſm voluntatẽ. Sic intelligo l. is qui putat. ꝟ. de ac. he. vbi pp voluntatem inordinatam nõ repudiat, qa opinatur ſe non poſſe ex illa, ꝯ q̃ putabat ſe nocere. Vñ non q̃ritur ſibi ꝯmodum ex aditione ſm voluntatẽ ſuam, & eſt nõ volũtarius. ſꝫ ſi erat aĩs neceſſarius, intelligo, & inuitus vñ ad incommodũ ſuum puto ſpectari opin. non veritatem opinioni cõuenientem. Et ſi ꝯcordaret opinioni veritas, tunc multo magis inſpiceretur opinio. Si ãt opinãs ſm voluntatem ordinatam, vt qa de eo, ꝙ ex ſe nõ dependet, ſꝫ ex ſe, & alio, & tunc ſi ex perſona alterius ſit defectus in re de qua agitur, q̃uis opinãs nullum putat eſſe defectũ, & hꝫ voluntatẽ ordinatã ſm id, qđ opinatur, ex quo tñ res nõ perficitur, inſpicitur magis veritas, q̃ opinio falſa, ſicut dr̃ ꝟ. de cri. expi. he. l. fi. & l. inter oẽs. ꝟ. de fur. furtum. n. nõ p̃t fieri, niſi ſit cui fiat. iõ q̃uis aliquis crederet furtum facere, vt puta, quia credebat ſubeſſe cui furtũ faceret, ſꝫ tñ ſm veritatem nõ ſit, vt puta, quia iacens eſt hereditas, nõ tenet̃ furti, lꝫ hr̃et voluntatem ordinatã ad furtum faciendum ſm opi. falſam, vt in d. ll. Aut de eo, qđ ex ſe dependet, & tunc aut q̃ritur de acqſitiõe ex cã lucratiua, q̃ acqſitio hꝫ mixtã cãm onerũ, & lucri, vt puta, de acquiſitiõe rerũ per adõnem, q̃ multis modis fieri vr̃, vt per geſturã negotij rei hr̃ditarie, tũc inſpicit̃ aĩus, & opinio, l. hr̃di. §. j. ꝟ. de acq. he. & l. ſi extraneus. §. j. e. ti. Et hoc verum, ſi per talem inſpectionẽ nõ fieret alteri præiudiciũ, vel nõ timeret̃ fieri, quia tunc inſpicitur opinio ꝯria, vt ſi proximo per poſthumum naſciturum, q̃ ſi naſcitur, potius ius in hr̃ditate hꝫ q̃ qui geſſit in reb. hr̃ditariis, ſꝫ qđ eſt, ſe putat proximiorẽ q̃ vxorem defuncti p̃gnantẽ: igit̃ ignorabat: tũc magis inſpicitur veritas ꝯria opinioni, vt nõ poſſit adire, lꝫ ẽt opi. ſit opinãtis imitantis vulgi opinionem, ſm verã opi. gl. Sꝫ tñ Cy. vr̃ dicere, ꝙ ſufficeret alterũ ꝯcurrere cum opinione opinãtis. ſ. vel vulgi opinionẽ, vel veritatem, l. cum qdam. §. 2. ꝟ. de ac. hæ. & hoc ſi talis acqſitio dꝫ fieri ipſi opinanti ſm opi. ſuam. Si ãt alteri per ipſum dẽt fieri cõmodum, nõ inſpicitur opinio opinãtis, ſiue ſit ꝯmodum, vel incõmodũ illius alterius, vt puta patris, vel dñi, ſi opinet̃ cãm acquirẽdi ſubeſſe, q̃ nõ ſubeſt, vel pp potẽtiam, vel morã, vel fauorem, vt ꝟ. de ac. he. l. ſi qs mihi bona. §. fi. & l. q ſeruum. & l. 2. & l. ſi per epl̃am. Si ãt tũc q̃ñ eſt cã q̃rendi alteri, nõ ſubeſt cui q̃ratur ſaltem ſm opi. tũc aut deficit cui poſſit ſm opi. q̃ri, quia putat ſe hr̃e filium, & nõ p̃t. Aut ſaltem fuit per opi. ꝙ nunq̃ habuit illud, ꝙ putabat, & tunc ſi illi tm̃ cui voluerit, & nõ ſibi, nihil agit tali acquiſitione. Si ãt nõ ſuperfuit opi. falſa, imò q̃nq; habuit filiũ, tñ mortuus eſt, cuius ꝯriũ opinabatur, tunc q̃rit ſibi opinãs, qa ſi eſſet, q̃reretur per p̃rem ſm opi. ſuam. Si vero res ſinẽ habitura erat, & ad eum deueniret poſſeſſio tunc dic, ꝙ trahentur res acquiſitæ ad tp̃s iuſſus p̃ris, q ante mortem ſuam iuſſerat fieri adõem, quia ẽt ad tp̃s lõgius trahit̃. ſ. ad tp̃s mortis teſtantis, qui filium ſubſtituit, vt ꝟ. de ſtip. ſer. l. ſi ex re. §. fi. Et ſm p̃dicta puto intelligendum. l. qui in aliena. §. q̃q̃. ꝟ. de ac. he. Qđ intellige verum, ſi habuit opi. voluntatis ordinatæ, puta, quia credens ſe filium ſm intentionem adiuit, vt patri q̃reret, aliàs ſi eꝯ, credens ſe nõ eſſe filium, adiuit, vt patri q̃reret credens ſe nõ poſſe facere, forte nõ ſibi quæreret̃ ad veritatẽ quo ad ſuũ ꝯmodum, ar. p̃dictorum. Fallit in d. l. cũ qdam. §. fi. & ꝟ. ſi pars hæ. per. l. illud. Sic intelligo qđ dñt iura de dubitante de ꝯdõe ſua, nõ teſtantis, tunc tñ, cum hr̃s dubitet de ꝯdõe ſua, ſibi q̃rit adeundo: qa p̃ſumitur hr̃e voluntatẽ ordinatam, vt ſi poſſit q̃ri, quæratur, aliàs nõ. Si ꝯſtet de voluntate ordinata. tunc idẽ, aliàs ſecus. Et ſic p̃t intelligi d. §. q̃q̃. in vltimo dicto. & l. ſed, & ſi de ſua. & l. q putat. §. fi. e. ti. Si ãt q̃ratur de acquiſitione nõ hñte cãm immiſtã onerũ, & lucri, ſꝫ eſt totaliter lucroſa, tũc ſiue ſit ex cã lucratiua, qa non aliqđ abeſt pp hanc acquiſitionẽ. vt qa eſt donõ oĩno lucratiua, ſiue ſit ex cã nõ lucratiua, vt quia abeſt aliqđ, tunc ſi tractetur de acquiſitione facta opinãti, aut hꝫ voluntatẽ ordinatã ad ſuũ ꝯmodum pp falſam opi. & tunc qa vr̃e eſt, ꝙ in vltima voluntate hr̃et cãm ordinatã ad ſuũ ꝯmodum, ſi opinaret̃, qđ eſt in veritate, tũc magis inſpicit̃ veritas, qua opin. ſic intelligo l. rr̃a. §. qui ignorauit. ꝟ. de iu. & fac. ig. vbi ex voluntate ordinata q̃ p̃ſumitur habuiſſe, voluit q̃rere dñium rei traditæ per dñm, quia falſa opiniõe duct⁹ nõ credidit eum dñm, pp p̃ſumptionẽ tñ q eſt, ꝙ ſi opinaretur de veritate, ſ. tradere dñium, vellet q̃rere dñium opinãs, ſiue ſit cã lucratiua, vel nõ: qa indiſtincte loq̃r d. §. & iõ ſi hr̃et volũtatẽ inordinatam, vt quia nõ ob. id, quod credebat tradens, vt quia credebat ſe nõ eſſe dominum, & iõ vr̃ nolle ei, cui tradit, quæri dominium, tunc forte ſecus, arg. prædictorum iurium, ſi ꝓpter falſam opi. habuit voluntatem ad ſuum commodum ordinatam, & falſa opi. ſi eſſet vera cauſa, idem omnino afferret tunc propter præſumptionem, quia voluntas ſua ordinaſſet, ſi illa opi. ſit contra veritatem, ideo hęc veritas contraria opinioni de ſe contrarium inducit, potius tamen inſpicitur opinio quàm veritas, vt ꝟ. pro emp. l. 2. §. fi.

a ADD. ¶Pom. Et no. quòd hic dixit Ang. quòd ſi beneficium conceditur ad beneplacitum concedentis, finitur morte, facit c. dudum, de præb. libr. 6. bar. in l. centeſimis, de ver. ob. & bal. in l. j. C. de poſtul. bal. in proæ. ff. orum. Et an per furorem expiret. Io. and. dubitat. Dic ſi conceditur ad beneplacitum, furore expirat, ſi donec tertius erit prudens, tunc non propter fauorem tertij. Caſus eſt peregrinus in l. ambiguitatem, C. de vſuf.

b Ale. Idem in his, quæ reſpiciunt fauorem animæ, ſecundum gl. in c. ſi gratioſe, de reſcr. lib. 6. & 25. diſt. c. qualis.

c Et legitur in c. ex parte decani, extra de reſcr. & quod no. C. de ſatiſd. l. j. & bar. in l. non ſolum, §. morte, de ope. no. nun.

§. Quoties. no. bene iſtum §. qui videtur contra id quod dixi in l. multum. ꝟ. de cond. & dem. Sed pro modo dicamus, quòd eſt fauore libertatis, tamen cogitabis.

LEX IX.

1 *Prælatus poteſt remunerare pro ſeruitiis habitis.*

1 Iuſta cauſa. Facit†quòd prelatus poteſt remunerare pro ſeruitiis habitis, quòd alius non poſſet, ſed habet probare iſtas cauſas, quas hic ponit, quia iuſtæ ſunt. & facit l. iubemus. C. de ſacro. eccle.

LEX XIII.

Si collectaneus. Per iſtũ tex. dicit Iac. de Are. & Old. vt refert Cy. in l. exigẽdi. de ꝓc. ꝙ minor 25. an. p̃t eſſe ꝓcurator. ꝯrium tꝫ gl. in l. minor. ꝟ. de ꝓc. & præal. l. exigendi. Hic intelligitur de procuratore ad iudicia, nõ ad negotia, quia nõ eſt ſufficiens cã manumittendi, quia ẽt ſeruus p̃t eſſe ꝓcurator ad negotia. l. ſeruum. de proc. Nõ ergo eſſet iuſta cã manumittendi quia vult facere eum ꝓcur. ad negotia. Ad l. minor. & l. exigendi. dic ꝙ loquuntur in defenſore: ſecus in reo. Sed quicquid dicas, habemus hodie caſum, ꝙ minor nõ p̃t eſſe ꝓcurator, vt ext. de ꝓc. c. qui generaliter. §. fi. lib. 6. Ad l. iſtam reſp. ꝙ loquitur ad negotia, & eſt ſufficiens cã, quia citius ꝯhit quis cũ libero, q̃ cũ ſeruo, & p̃t eſſe iuſta cã manumiſſiõis, quia liberius dꝫ negotium gerere, & magis fideliter, cum beneficium libertatis acceperit, cũ ſeſe nouerit obſequij plus dẽre, &c. l. j. in fi. ꝟ. de of. proc. cæſ.

LEX XV.

Etiam conditionis.

§. Ex præterito. Nota iſtum textum bene.

a §. Abſens. Tene menti iſtum tex. aquem doc. alle. vbicunque minor poteſt eſſe in iudicio ſine tutore, & quandocunque poteſt ſine tutore gerere, ad ea poteſt procuratorem conſtituere ſine tutoris authoritate. ar. huius l. & ꝟ. qui pe. tu. l. diuus. §. 2. no. ext. de reſt. ſpol. c. ex parte.

a ADD. ¶Ale. Adde bar. in l. ſi ex legati cau. de ver. ob.

LEX XVII.

1 *Notarius creatus ab alio, quàm à principe non poteſt extra territorium creantis conficere inſtrumentum.*

a Apud proconſulem. [a]Iſta eſt not. l. ego allego l.
1 iſtam, †ꝙ ille qui habet iuriſdictionem voluntariam ab alio quæſitam quam à principe, non poteſt eam extra territorium exercere. & ideo tabellio factus à rege non poteſt extra regnum condere inſtrumentum, nec tabellio factus à populo extra illum populum poteſt inſtrumentum condere. Simile in l. 2. de of. proconſ. & le.

a ADD. ¶Ale. De hac l. vide per bar. & bal. in l. cunctos populos, C. de ſum. tri.

LEX XX.

Si Rogatus.

§. Matrimonii. Iſtum §. cum gl. no. induco ad vnam q. Quidã fecit teſtm̃, & reliquit filiũ ſuũ
a hæredem, & dicit, ꝙ ſi filius meus acceperit vxorẽ ſibi indignam, [a]priuetur hæreditate, & deueniat in talem, ille accepit vnam ancillam, an amittat hæreditatem? Et certe vr̃ ꝙ non, per iſtam gl. quia indigna eſt, quæ prohibetur duci, ſed iſta non prohibetur duci. in contrarium facit, ꝙ indigna dicitur conſiderata qualitate viri, & ſuorum natalium. l. 3. §. ſi emancipatus filius. ꝟ. de bo. poſ. contra. tab. & C. de epiſ. au. l. tam dementis. Iac. de Are. tangit hic.

a ADD. ¶Ale. Quæ dicatur indigna vxor, adde bal. in l. 3. C. de nup. per illum tex.

LEX XXII.

1 *Faciens per alium, ipſe videtur facere in his, quæ iuris ſunt, ſecus in his, quæ ſunt facti.*

Pater

a Pater ex[a] prouincia. Qui per † alium facit, ipse face
1 re vr. l. 1. §. de ieciesse. de vi & vi ar. Gl. dicit, ꝙ per fictionem. Sed dico in l. si is qui pro emptore. ȷ̃. de vsucap. ꝙ illud est verum in his, quæ facti sunt, quia tunc ficte videtur fieri, sed in his, quæ iuris sunt, proprie ipse facit, vt hic.
a ADD. ¶Ale. Adde ad hanc legem, quæ no. Inn. in c. in causis, in fi. de off. leg. facit l. item eorum, §. j. quod cuiusque vniuer. no.

¶De manumissionibus, quæ seruis ad vniuersitatem pertinentibus imponuntur. Tit. iij.

LEX III.

1 *Ciuitas, an æquiparetur pupillo, & restituatur more minorum.*

1 SEruus ciuitatis. Solet esse † q̃ō, an ciuitas æq-paretur pupillo: an soleat restitui more minorum. Est materia l. respublica. C. ex qui. cau. ma. & C. de iu. Reipubl. l. Rempublicam. lib. 11. Sed an æquiparetur pupillo. Videtur, ꝙ æquiparetur cuilibet priuato, vt hic, coniuncta l. pupillus. s. ti. j. ad Maced. l. nihil interest. & l. 4. §. nihil. s. de manu. Gl. tua videtur dicere, ꝙ æquiparetur pupillo. Aliud reperies in gl. j. l. j. §. vlt. in ver. pro consul. quod cuiusque vniuer.

¶De manumissis testamento. Tit. iiij.

LEX II.

SI quis ita. Ibi, à testamento, id est, à testamentaria libertate, & sic nullum videbatur legatum vt C. de leg. l. seruus. lac. de Arena.

LEX VI.

1 *Dominium rei proprie testatoris legatæ, transit in legatarium recta via, secus in re hæredis.*

a Si fructuarium. [a] Q̃n testator legat rem suam, transit dominium recta via in legatarium: s3
1 quando hæredis, non transit recta † via. l. j. C. de ll. & ibi per doct. licèt gl. dicat aliter, & male. Sed vbi testator legat rem suam quo ad proprietatem: hæredis quo ad vsumfructum, an transeat recta via dominium in legatarium? Certe sic, vt hic.
a ADD. ¶Alex. De intellectu huius l. vide d. Io. in l. si seruus Titij, post bar. de le. 1. Barb. Item est sing. secundum ang. in l. 2. s. de publ. secus q̃n legat rem hæredis.

LEX VIII.

1 *Articulus, an procedat, quòd talis cognouit talem violenter.*

Si ita scriptum sit. Ista ẽ pulchra l. & no. & si tu hr̃es intellr̃m, tu diceres mihi, hic est casus ɔ̃ q̃dam q̃ōem, q̃ formasti in l. 2. ȷ̃. de duob. reis. dr̃ in gl. actiue,
a & passiue, & est alia gl. C. de proc. in l. j. & fuit q̃ō, qa fuit format[9] 1
1 articulus, ꝙ talis cognouit talem violenter. † Et dixi. ꝙ p̃t intelligi actiue, & passiue, iō articulus non ɔcludebat. hic vr̃ ɔ̃. qa verbū
b diligenter, [b] p̃t assumi actiue, & passiue, & f̃m mentem disponentis tantum intelligitur, sed non est ɔ̃, quia verum est, ꝙ secundum mentem, & intentionem proferentis, in iudiciis debet interpretari: sed in articulo, si sic probauerit, testis dictum interpretatur, contra proferentem, licet ipse proferens pro se interpretetur.
a ADD. ¶Alex. Adde l. filius, de test. & l. si vxor, de adul. ang. in l. 2. vi bon. rap. dixi in d. l. 2. de duobus reis.
b Barb. No. de verbo, diligenter, vide tex. in c. 2. de fur. & vide c. bonæ, de appel.

LEX XII.

Si quis libertatem. Aliter non posset dari directa. Nam remissio fit iure prætorio, & sic datur vtilis non directa. d. §. quoties. alleg. in gl.

LEX XIII.

1 *Volumina rationum reddi debent, quando ratio administrationis fit.*
2 *Dictio, cum, posita inter personas, coniungit principaliter, inter res accessorie. 4.*
3 *Arguere de verbis testatoris ad verba legis, licet.*

Si ita fuerit seruus. §. Quæstio hæc. Iste § l3 sit in extraordinariis, rr̃ gl. in l. si plures. C. de ɔdi inser. facit magnū festū. No. ꝙ ɔdō q̃ ɔsistit in dādo. & faciendo, si satisdat, de iure in
1 sn̄ia non valet. † Itẽ no. ꝙ ipsa volumina rōum dẽnt reddi. & tẽt lac. de Are. in l. j. §. officio. de tut. & ra. dist. ꝙ tutor d3 reddere pu-
2 pillo libros rōum. Item erit † dicendum[a] notabilr̃, ꝙ dictio, cum,
a posita inter personas, ɔiungit principalr̃, non accessorie. † Itẽ no.
3 ꝙ licita argumētatio est de verbis legis ad verba testatorum. Op.
4 ꝙ dictio, cū, cōiungit accessorie. l. 1. 2. & 3. s. de pe le. Sol. gl. † tua illud ɔ̃rium multum no. Inst. de leg. §. si quis ancillas. quia dictio, cum, inter personas coniungit principaliter, vt hic, sed inter res coniungit accessorie. l. 1. & 3. de pec. le. per Cy. in l. 1. C. de ver. sig.
a ADD. ¶Alex. Vide plene bal. in l. 1. C. de act. & ob. & in l. 1. C. mand. Et differentiam inter dictionem, cum, & dictionem, &, collige ex no. per bar. in l. 1. §. si plures, s. de exer. in 6. q. in repe. & per bar. in l. si cui, in pr. de leg. 1. adde ad not. per bar. quòd libri rationum debeant reddi, quod voluit bal. cons. 335.

LEX XVI.

1 *Mulier relicta vsufructuaria filio instituto, & extraneo substituto, si moritur filius, debet habere integrum vsumfructum.*

Si ita scriptum fuerit. Si fauore certæ rei verba trahuntur ad impropriam significationẽ, talis fauor ad dispōem sibi ɔiunctā nō trahitur. h. d. lac. de Are. ponit hic vnā dist. q̃ ponit Cy. in l. ex his. q̃d. dies le.
1 ced. Hẽtis hic † videre vnā q.[a] Testator reliquit filium suum hæ-
a redem, & sibi substituit extraneum, & suam vxorẽ reliquit dn̄am, & fructuariam oīum bonorū suorū: mō filius non extitit hæres, mulier vult vsumfructum oīum bonorū suorum. substitutus dicit, tu non dẽs hr̃e nisi alimenta, f̃m ɔsuetudinem positā in gl. vlt. in aut. hoc locū. C. si sec. nup. mul. Et nō ob. qa sum extraneus: qa filio fuit impositū grauamẽ. Dico, q cq̃d dicat extrane⁹, ꝙ mulier d3 hr̃e vsumfructū oīm bonorū, p istā l. ɔiūcta illa ɔsuetudine. qa q̃n relinq̃tur dn̄a, & vsufructuaria. de iure scripto d3 hr̃e dn̄ium, & vsumfructum. l3 ex ɔsuetudine fauore filiorū interpretetur, vt dẽat hr̃e alimenta. nā fauore filij remoto, qa nō fuit hr̃s, l3 fuerit scriptus, remanet lex, vt ar. hic in fi, coniuncta dicta cōsuetudine.
a ADD. ¶Alex. Adde Bar. late in l. Titia, de leg. 2.

LEX XVII.

Libertas. Nota. ꝙ aliquid non potest conferri in tempus quo fieri non potest.

§. Hæc autem scriptura. Not. istum casum, de quo facio magnum festum alibi.

§. Hæc scriptura testamenti. Hæc verba, ita vt, faciunt modum. & potest quis compelli ad modum implendum.

§. Post annum. Pluralis locutio, duorum numero est contenta.

LEX XVIII.

1 *Tempus, quo nox efficitur, est dies, & tempus, quo dies efficitur, est nox.*

Qui duos hæredes. §. Hæc conditio. Si tempus apponitur substantiæ legati, in dubio tempus incipit à
1 morte testatoris. h. d. Hic dicam † tibi vnum quod tenebis menti. Dicitur, ꝙ viuens moritur. Et scitis, ꝙ fit quæstio, an sero sit de nocte, vel non. & hoc anno quando redij domum, æquitaui tempestiue, & cogitaui hoc per istam l. quia dies moritur nocte veniente, & sic tempus illud quo nox efficitur, est dies, & nō nox. Ita mane quando nondum venit dies, antequam veniat, dum incipit venire, est nox, & nō dies, quia nondum venit. Et hoc dico per istam
a l. quia hic viuens[a] moritur, & nondum est mortuus, & sic viuens,
b licèt incipiat mori. De ista quæstione [b] dixi hoc anno in l. 1. C. de cust. reo. in terris vbi pulsantur campanæ. vide ibi.
a ADD. ¶Pom. Et vide quod no. Bal. in l. fi. C. de bo. quæ lib. & Lud. in l. hac consultissima C. de testa. dixi in c. Raynutius.
b Alex. Vide Bar. in l. aut facta, §. tempus, ff. de pœ. & facit iste tex. ad aliam q̃ō. de qua per Bal. in l. fi. C. de pact. vbi alleg. istum tex. Adde Ang. cons. 494. quomodo statutum per sonum campanæ possit inducere noctem, & diem.

LEX XX.

Seruos legauit. Meminisse videtur qui non apparet de meminisse. h. d.

LEX XXI.

1 *Testis dicens mense Ianuarij, imo Februarij, aliquid actum, probat de mense Februarij.*

a Stichus[a] imo. Dictio, imo, ponitur correctiue. h. d. Alle-
1 gatur † istud ad dictum testis, qui interrogatur de quo mense fuit, & dicit de mense Ianuarij, imo de mense
b se Februarij, statur vltimo dicto tanquam corrigenti. *b*
a ADD. ¶Paris. Limita vt per Ias. in l. filiusfamilias, §. diui, ff. de leg. 1.
Barb. Adde dominium meum in l. si ita scriptum, §. j s. de hær. insti.
b Paris. Vide Anc. ɔs. 18. ver. s3 in ɔ̃rium. Ias. l. filiusf. §. diui, ver. 2. limita, ff. de leg. 1.

LEX XXII.

a Qui filium impuberem. [a] Quietatio tutorum valet, nisi ĩter ipsum, & eum cui facta est, fuerit collusum. h. d.
a ADD. ¶Alex. Adde gl. hic, ꝙ sufficiat sola confessio tutoris, ꝙ ratio administrationis fuit reddita. Vide Bal. in aut. iisdem, C. de sec. nup.

LEX XXIX.

1 *Auth. ex causa, an habeat locum in præteritione paterna.*

1 VXorem. Iste est bonus casus. Vide gl. quæ incip. dabunt tamen 20. & habes hic gl. ꝙ aut. ex causa. † habet locum in præteritiōe paterna. Et similes gl. dedi in aut. ex causa. C. de lib. præte. hic dico istam gl. esse falsam, quia hic pater ignorauit, & ideo noluit eum priuare omnibus bonis. Et probo per l. sicut. C. de test. mil. Præterea, posito, ꝙ non esset lex, tamen est casus l. si vnquam. C. de reuo. do. in posthumo præterito, & non est mensis quod consului id quod dixi.

LEX XXXII.

1 *Incertitudo rerum, & personarum vitiat legatum.*

1 Cum ex pluribus. Incertitudo † rerum, & personarum vitiat legatum. h. d. secundum Dy. alibi. vide hic gl quæ incip. & ȷ̃. de reb. dub. ibi, quod est speciale, imo ibi est incertudo rerum, hic rerum & personarum, & no. per Dy. in c. in obscuris. extra de re. iur. lib. 6.

LEX XXXIII.

a **Sciendum[a] est necessario.** Existentia sui hæredis confirmat libertates. hoc dicit.

a ADD. ¶Barb. Et vide tex. sing. in l. ita tñ, §. si pr̃, ff. ad Treb. Itẽ tabulæ pupillares fideicommissum vr̃e cõfirmant. Vide casum sing ſm d. meum in l. cum hæres, s̃. ad Treb. & vide de mã eundem in repet. l. si filius, qui patri, j̃. de vulg. & pupil.

LEX XXXIX.

Stichus seruus. Iste est no. casus. Tene menti istum casum pro alienationibus, quæ fiunt, vt non alienentur res, quia si alienentur, reuertentur ad vendẽtem. dixi in l. absenti. s̃. de don.

LEX XLI.

1 *Emphyteuta, an possit soluere pensionem in principio anni.*
2 *Dilationes si plures dantur, vna pro prima, alia pro secunda, alia pro tertia, an teneatur citatus in vnaquaque comparere.*

Si ita fuerit. Ista est not. l. q̃ mille vicibus allegaui tibi in materia de ver. ob. No. tex. ibi celeritas p̃matu-
1 rè, &c. alle. †an emphyteuta possit pensionem soluere in prin.
2 anni. Dicã de hoc plene. j̃. de stat. li. l. statuliberos. §. Stichus. †No. vlt. hanc l. quando dantur dilationes, vna pro prima, secunda pro secunda, & tertia pro tertia, & peremptorie, vtrum teneatur quis comparere in vtroque. dixi in l. qui ante calendas. j̃. de verb. obl.

LEX XLIIII.

1 *Filius institutus sub conditione, si decesserit sine liberis, non dicitur conditionaliter institutus.*

Mæuia decedens. No. istam l. pro eo, quod faciunt tota die testatores. Instituo filiũ
1 †meum sub conditione, si decesserit sine liberis, &c. quòd non est conditionaliter institutus. s̃. de dona. l. 2. §. fi. ibi dicam.

LEX LIII.

Lucius. Ius consistens in dando non potest impleri per personam curatoris adulti. H. d. & facio magnum fe-
a stum de ista. l. j̃. de sol. l. si seruus. No. ꝙ factum [a]tutorum nocet pupillo, vt hic, & l. Lucius. §. tutelæ. de admi. tut.

a ADD. ¶Barb. Et vide gl. sing. ſm Bal. in l. si dolo, si quis omis. caut. test. & qđ no. in l. 1. §. hæc actio, j̃. ne vis fiat ei, & qđ no. Bal. in l. j. §. si proc. s̃. si quis ius dicen.

LEX LIIII.

a **Qui habebat.** Error in syllaba non nocet. [a]h. d.

a ADD. ¶Alex. Error syllabæ non vitiat. Idem in errore literæ c. ex parte, de fide instru. & vtrunque etiam habet locum in rescriptis, vt ibi no. in gl. nisi per talem defectum redderetur falsum latinum c. ad audientiam, j. de rescriptis, & not. hoc, dixi aliquid post Bar. in l. 4. de le. 1.

LEX LVI.

Si quis seruo. Ista l. alle. ꝙ si quis est substitutus directo, vulgariter, pupillariter, & per fideicommissum, quo iure posset petere. & certe in electione sua est, vt hic. & l. recusare. §. Titius. s̃. ad Treb.

LEX LVII.

1 *Argumentum à contrario sensu est ex expressa significatione.*

1 **Si quis locuples.** Allegaui istam l. †ꝙ argumentum à contrario sensu est ex expressa significatione, id est, apertissima. & ibi alle. in l. omnes populi. Contrarium est per l. apud antiquos. C. de furt.

LEX LIX.

Titia seruis quibusdam.

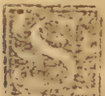
§. Lucius, Ibi, liber ne esto, i. esse non possis. Et sic fuit potẽtia denegatiua. Per istam l. videtur destrui practica Dy. in c. peccatum non remittitur. de reg. iur, lib. 6. de dictio-
a ne, nisi. & hic ponitur derogatio negatiua. [a] Hic Dy. dicit, ꝙ non præcedit, sed in vno, licèt in constructu non. Sed solutio est, ꝙ hic præcedit negatiua potentiæ, non negatiua actus, quia negat potentiam. & ideo ponit potentiam dictio nisi.

a ADD. ¶Alex. Los. Puto hæc verba ita dicere, quia non potui videre Dy. hic. Hic Dyn. dicit, ꝙ non præcedit negatiua, scilicet in litera, licèt in constructu sic, vt puta, Onesiphore liber ne esto, nisi diligenter, &c.

¶De fideicommissariis libertatibus. Tit. v.

LEX II.

1 *Aditio hæreditatis ab intestato requiritur, vt legata in codicillis cõfirmentur.*

I quis intestatus. Ista est bona l. & Rof. ponit vnam q. in libellis suis contra istam l. Ad ꝯfirmationem eorum, quæ in testamen-
1 to relinquuntur, requiritur aditio ab intestato. h. d. do. †Rof. format q. in tit. de acti. ex testamento. & dicit, ꝙ in codicillis confir-
a mandis non requiritur aditio hæreditatis ab intestato. Ipse dicere videtur contra istam l. & Iac. de Are. bene dicit hic, ꝙ requiritur aditio ab intestato ad confirmanda relicta in codicillis.

a ADD. ¶Alex. Vide Bar. & q̃ ibi dixi in l. qui filio, §. 1. de hæ. inst. adde Bar. in l. cũ testĩo, C. de manumis. test, adde hic tex. & ibi Bal. in l. fi. in pr. C. de test. manumis.

LEX IIII.

1 *Inspicitur quod euenire potest de iure communi, non de iure speciali.*

Ergo quandiu incertum.

a
1 **§. Si is qui.** [a]No. †ꝙ inspicitur quod euenire p̃t de iure cõi, nõ aũt inspicitur quod euenire p̃t de iure sp̃ali.

a ADD. ¶Alex. Adde bar. in l. j. 4. q. prin. s̃. de vul. & pup. & no. in l. æquissimum, §. expectandæ, de secun. tab. & bar. in l. fi. de sen. pas.

§. Si sub conditione. Facultas implendi conditionem ad hæredem trãsfertur.

1 *Iudex potest cogere vniuersitatem ad faciendum syndicum.*

1 **§. Creditoribus.** Ibi, & oportet officio iudicis. Iac. de Are. inducit istum tex. †ꝙ iudex [a] po-
a test cogere vniuersitatem, vt faciat syndicum.

a ADD. ¶Alc. An iudex possit cogere vniuersitatem ad faciendum syndicum, facit ad hoc quod no. bar. in l. j. C. de iur. reip. lib. xj. & quod dixi post bar. in l. non potest, j̃, de re. iu. ad hoc etiam al. bar. istum tex. in l. solent, in fi. de ali. & ci. le. & Spe. in loco de quo ibi per eum. Contra vr̃ velle bar. in l. j. C. de iu. reip. lib. xj. & vide bal. in l. j. §. quibus, s̃. quod cuius. vni. no. per Inn. in c. Romana, ad fi. extr. de sen. exc. in 6. no. bal. in l. 2. §. hoc etiam, C. de iur. cal. per bal. in l. fi. C. de manum. test. vide bar. in l. j §. si autem collegium, per illum text. s̃. ad Treb. sed intellige illud secundum istam legem, scilicet, quòd imo iudex potest cogere.

1 *Bona vacantia non sunt hæreditas.*

a
1 **§. Eadem constitutio.** [a]Iste tex. facit, †ꝙ bona vacantia non sunt hęreditas, vt dixi in l. fideiussor. in fi. j̃. de fideius.

a ADD. ¶Barb. Vide de hoc bal. in rub. s̃. de acq. hæ. & sic videtur, quòd non teneatur fiscus ad legata. contra. vide in l. cum fisco, s̃. ad Syl. & ibi vide do. Lud.

LEX X.

Quidam in testamento. Not. tex. ad doctrinã, quę datur in l. fi. C. de reb. alie. non alie. No. ꝙ aliquando per factum potest impediri alienatio rei. Dicam j̃. de acq. pos. l. 1.

LEX XII.

1 *Res probibita alienari non potest in fiscum deuenire per publicationem.*

a
1 **Imperator.** [a] Not. ꝙ res quæ est prohibita †alienari, non potest deuenire [b] in fiscum propter publica-
b tionem. l. si in libertinum. s̃. de bo. lib. & l. Statius. in fi. j̃. de iure fisci. & quod dixi in l. si finita. §. si de vectigalibus. s̃. de dam. infe.

a ADD. ¶Pom. Vide Ale. cons. 23. inc. opportune consideratis his, quæ in themate, vo. j. & 88. vo. 3. vbi loquitur maxime in prohibitione testatoris.
Paris. Vide Ias. in l. si duobus, vel tribus, in fi. §. sed quia, no. j. C. com. de le.

b Ale. Sed Ro. in l. si constante, §. fi. per illum tex. s̃. so. ma. videtur tenere contrarium, & respondet ad istum text. vt ibi per eum. Sed ipsemet contradicit in l. si finita, §. si de vectigalibus, s̃. de dam. infe. vide Ang. hic, & Io. an. in addi. Spe. in ti. de feu. §. quoniam, ver. Oldra. contra.

LEX XIIII.

1 *Institutus hæres, et fideicõmissarius, non est hæres, nisi sit, et fideicommissarius.*
2 *Verbum, volo, importat liberam voluntatem.*
3 *Verbum, arbitratus fuerit, importat boni viri arbitrium.*
4 *Verbum, placet, importat arbitrium boni viri.*
5 *Consilium, vt in fideicommissis apponatur clausula, prout sibi videbitur, voluerit, & placebit.*

1 **Lucius Titius.** Iste est no. & sing. casus. Aliquis †instituitur hæres, & fideicõmissarius, tunc nõ est fideicõmissarius, nisi sit hæres, arg. h[a] l. ibi, Modestinus, &c.
a Itẽ no. [a] in tex. ibi, q & Psyllus vocatur. arg. ꝓ tabellionib. q dicũt,
2 talis q aliàs sic vocatur, ibi. † Item no. ꝙ verbum, volo, significat
3 voluntatem liberam. Item si quis †arbitratus fuerit, importat ar-
4 bitrium boni viri. Quid †de verbo, placet? Et casus hic est, ꝙ libertas non potest committi in voluntatem liberam hæredis, vt j̃. e. l. fideicõmissaria, sed in arbitrium boni viri. & sic videtis, ꝙ verbũ, placet, significat arbitrium boni viri. De verbo, videbitur, habetis
5 j̃. e. l. fideicommissaria. †Et ideo semper in fideicommissis sum so-
b litus facere poni, [b]prout sibi videbitur, voluerit, & placebit.

a ADD. ¶Ale. Vide bar. in l. decernimus, C. de aquæd. lib. xj.

b Sentit hic bar. ꝙ verbum, voluerit, iunctum verbo, placuerit, vel videbitur, importet liberam voluntatem. contrarium videtur ipse velle, & melius in extrauag. ad repri. in ver. vr̃. Vide no. per bar. in l. centesimis, §. fi. & Im. ibi, de ver. ob.

LEX XVII.

Scæuola. Aliàs incipit, Acciolam, aliàs, cum tibi. Vide de verbo, visum fuerit.

LEX XXII.

1 *Electio si est data duobus, & alter latitat, solus qui remanet, eligit.*
2 *Officiales qui remanserint in sacculo, possunt officium exercere antequam extrahantur, ex quo certum est ad ipsos officium spectare.*

a
1 **Si legatario. §. A duobus.** [a]Not. †ꝙ si duobus data est electio, &

a ADD. ¶Ale. Vide bal. in l. j. q. 12. C. quan. non pe. par. ¶Barb. Vide bal. in c. j. de mili. vas. qui cõt. est. Et hic est optimus casus, ꝙ si pauperes decesserint, & soli duo remanserint, ꝙ illi duo dicuntur habere totum. Item si fuit decisum pacto, vel statutum erit, ꝙ habens officium, illud teneat vsque ad triennium, post eum ad breuia deueniatur officia, in duob. breuib. vlti. decidit sors sigilli super aliũ, & sors alterius officij super alium, ꝙ necessario dȝ fieri permutatio officiorum.

alter

aliter latitat, nolens eligere, solus qui remanet, pt eligere. Fac. l. 1. §. si plures. s. de exerci. & fa. ext. de elec. c. cum nobis olim. ver. itẽ
2 cum post. Iste ver. est not. & fa. ad qõem. Officiales† sunt missi in sacculo, & est incertum qñ extrahantur à fortuna, & venio ad vltimos de quib. est certum eos exire, quia alij nõ sunt, exercent officium antequam extrahantur, an valeat. Et vr̃ ꝙ non per statutum. Sed dic ꝙ statutum loquitur qñ est incertum, ꝙ non potest deueniri magis ad vnum quàm ad alium. hoc dicit Iac. de Are.

1 *Clausula, victum victori in expensis condemno.*

a **§. Cum is qui.** aNo. istũ tex. ꝯ iudices, qñ vnus vincit in vna parte, & alius in alia parte. & iudex
1 dicit† condemno victum victori in expensis, non dicit bene, b qa
b illa verba non releuant, nisi declaret, quòd vterque sit victor.

a ADD. ¶ Barb. Contrarium tenuit Ioan. de Imo. in l. iudex, de re iud.
b Alex. ꝯ Bar. hic t3 Ro. in l. j. ꝯ. de re iud. & vide qđ not. bal. in aur. gñaliter, C. de epis. & cle. ver. iuxta hoc qritur, bal. et vr̃ ꝯriũ tẽre in l. terminato, C. de fruc. & lit. expen. & Imo. in l. iudex posĩq̃, ff. de re iu. Et istud dictũ bar. d3 intelligi qñ ꝯdemnatio expensarũ est incerta quo ad personas, secus si quo ad expensas c. cum dilecti, in fi. de dolo, & cont. & c. auditis, de proc. c. j. de seque. poss. & fru. si tñ aliquæ expensæ factæ sunt super aliqua exceptione peremptoria, condemnatio expensarũ dẽret esse certa c. finẽ litibus, & ibi Inn. in d. ti. de dolo & cõt. & vide bal. in d. l. terminato, & quod not. Inn. in c. inter dilectos, de fide instru.

LEX XXIIII.

1 *Mandatum plurib. qđ per vnum solum expediri pt, illi soli videtur mandatum.*

Fideicommissaria. §. Seruum Peculii.

Hic est no. casus, & est ꝯ vnã l. de qua possetis dubitare. Dr̃ hic, ꝙ qñ aliqd mandatur plurib. & per vnũ solum pt expediri, illi tñ vr̃ esse mandatũ. ita Iac. de Are. ꝯcordat ext. de rescrip. c. eam te. & sic vr̃ l. ista ꝯ l. si tibi homo. §. pe. s. de le. j. vbi nõ debetur, nisi pro hæreditaria parte res, quæ erat solius vnius hæredis. Bñ hic fuit error testatoris, secus si non erraret. Et istam sol. dabam dum legebam, hoc, & secundum hoc illa concordantia non multum faceret.

LEX XXIIII.

Generaliter. §. Proinde.

Ibi, ꝙ si ordo, &c. Si qratur an ordo scripturæ sit sequendus, puto sic dicẽdum: Aut verba, vel scriptura sunt ordinata fm debitũ ordinẽ, & hoc ꝯstat. ꝙ intentio est ordinata eodẽ mõ, tũc nõ est dubiũ, qm̃ seruabit ordinẽ verborũ & intentionis. Aut ꝯstat, ꝙ intẽtio est ꝯrio mõ ordinata q̃ verba, & tũc pfert ordo intẽtionis ordini verborũ, nã prior, & potior est mẽs q̃ vox. l. Labeo. cir. fi. s. de sup. le. Aut est dubium, an intentio sit ordinata eodẽ mõ quo, & verba fm ordinẽ debitũ, & stat tũc ordini illorũ: qa intẽtio sic ordinata psumit, sicut ordinatio verborũ. Sic intelligo l. hrdes. §. fi. s. ad Tre. ibi. n. sunt ordinata verba fm debitum ordinẽ q̃ritatis, & sic psumit ordinata affectio, vt C. de fideic. l. cũ acutissimi. & s. de cond. ind. l. frater à fratre. & in aut. de triẽt. & semis. §. j. aut verba nõ sunt ordinata fm debitũ ordinẽ, & hoc ꝯstat, aut certũ ẽ de iure ĩtẽtiõis, ꝙ ĩ eorũ mõ ꝯrio ordinat: & tũc ordo ĩtẽtiõis nõ verborũ sequẽd9 ẽ, vt dcm ẽ. aut certũ ẽ, ꝙ ĩtẽtio ĩ aliquo ẽ fm ordinẽ verborũ ĩdefinitẽ, & ĩ aliquo ẽ dubiũ, & tũc ex quo dcm ẽ ĩ aliquo ĩtẽtionẽ habuisse, psumit ĩ aliis, ĩ q b. ẽ dubiũ, & sic ordo verborũ spectat: & si res possit valere fm verba. & fm ꝙ sic habuit ordo ĩ vno, & certũ ẽ, psumit sic habuisse ĩ aliis fm verba, bñ valet. Sic intelligit l. cũ pr̃. §. pe. s. de le. 2. Aut ẽ dubiũ in totũ an ĩtẽtio sit fm verba ĩdebite ordinata, & tũc aut ẽ psumptio aliqua ĩtẽtiõis & ĩdebite ordinata fortior ĩ ordinatiõe verborũ, aut nulla. Si nulla, tũc psumit habuisse ordinẽ fm verba, & tunc si res fm talẽ ĩtẽtionẽ ñ valet, stat ordini verborũ. Sic ĩtelligo l. 2. §. pri9. s. de vul. & pup. Si at̃ ẽ aliqua psumptio ĩtẽtiõis ordinatæ fortior ipsa verborũ ordinatiõe, tũc nõ stat ordini verborũ, s3 psumptiue ĩtẽtiõi ordinatæ. sic ĩtelligo d. §. prius. ver. s3 si ita. & fm hoc intelligo ll. illas, q̃ faciũt ad hãc partẽ, ꝙ nõ seruat ordo verborũ. Est. n. in d. ll. psumptiue psumptio ordinatæ intentiõis mõ debito nõ seruato, vel pter rõem ordinis, vt s. de le. 2. l. cũ pr̃. §. fidei tuæ. sic loqtur j. de sol. l. nec enim. nisi debite pferãtur verba, q̃ debitũ ordinẽ rerũ s. dictarũ denotarẽt: dicẽs se accepto ferre in sortẽ, & vsuras: nã ab illis verbis ĩtellr̃, & ĩtelligi pt accepto tulisse ĩ vsuras.

LEX XXVI.

1 *Specialia duo habentia originem ex eodem fonte, circa idem non possunt concurrere, secus si ex diuersis.*

Cum vero. §. Apparet igitur.

Quærit gl. in ver. minori-
a b9 an. idẽ ĩ maiorib. Et dt, ꝙ sic. Ia. đ Are. đt, ꝯ, & hoc pp duo spãliaa
1 nascit, qñ. s. post mortẽ, & pp pubertatẽ. S3 op.† duo spãlia ñ pñt circa idẽ ꝯcurrere. l. j. C. de do. pmis. Sol. duo spãlia hñtia originẽ ex eodẽ fonte, circa idem non pñt cõcurrere: secus si ex diuersis.

a ADD. ¶ Verba Iac. de are. hic sunt hæc. In minore at̃ hoc non, iõ est, qa in eo est fauor ætatis & libertatis, ĩ maiore at̃ ẽ fauor libertatis, & duę rões vincũt vnã.

§. Subuentum. No. ꝙ ptor cognoscit parte absente, & dr̃ fieri cã cognita. cognosci de veritate, & sic añ lit. ꝯt. ẽt pt exãiari testis, vt dixi s. đ dã. ĩfec. ĩ l. 3. §. toties.

1 *Sententia lata parte absente ex falsa causa non est nulla, licèt rescindatur.*
2 *Decretum interpositum ex falsa causa, est nullum ipso iure.*

1 **§. Hoc senatusconsultum.** Nota.† ꝙ sñia lata parte absente est
2 aliqua, licèt rescindatur lata ex falsa cã. quod secus† est in decreto interposito ex falsa causa, quia est ipso iure nullum. l. magis puto. §. manet. s. de reb. eor. & j. ne vis fiat ei l. j. §. hæc verba.

LEX XXVIII.

Si eum seruum. §. Hæc autem verba.

Nota, quòd is, qui contemnit venire non videtur latitare.

§. Ex iusta causa. No. ꝙ absentes dicuntur ex iusta cã: sed qui non sunt ex causa absentes, iniuste dicuntur absentes. Inn. dicit, ꝙ si clericus abest ab ecclesia, præsumitur ex iniusta causa abesse. Idem in viro, qui abest ab vxore in c. fi. de eo qui mit. in pos. causa rei ser.

LEX XXX.

1 *Decretum interpositum contra defunctum, tanquam contra hæredem fauore libertatis transfertur ad hæredem.*

1 **Cum quasi.** Nota,† ꝙ decretum interpositum contra defunctum tanquam cõtra absentem transfertur ad hæredem. Et istud est hic speciale in libertate.

1 *Sententia præsumitur lata, quamuis non sit.*
2 *Aditio hæreditatis, an requiratur ad cõfirmationem substitutionis exemplariæ.*

1 **§. Si plures.** No.† ꝙ præsumitur lata sñia, q̃uis nõ sit. Qđ pono in mã mea de fictionib. in l. si quis, p em-
2 ptore. de vsuca. † Quærebam in materia substitutionis exemplariæ, vtrum ad confirmationem exemplariæ requiratur aditio? Hic videtur, ꝙ requiratur illa, quæ sufficit, & requiritur in furioso, vt dixi in l. cum hæres. s. ad Treb. & hic in fi. videtur facere.

LEX XXXIII.

1 *Difficilius perdo, quod habeo ex meo, quàm quod ex alieno.*

1 **Si filius defuncti. §. Erit.** Difficilius† pdo quod habeo ex meo, quàm quod habeo ex beneficio alieno. Et ad hoc alle. facit l. quod principi. & l. Augustæ. de le. 2.

LEX XXXVI.

1 *Stantẽ statuto, quòd principalis verè contumax non appellat, si procurator est verè contumax, dominus potest appellare.*

Neque infantes.

Tene menti tex. ibi, sed nec si hi. ver. qa & iniquum, &c. cũ gl. q̃ inci. s. tutores & ad qõem q̃ disputaui Bononiæ, & ibi examinaui, vbi est
1 statũ, † ꝙ principalis citatus dẽt rñdere, aliàs hr̃ pro confesso: tutor vel procurator citatus nõ ꝯparuit, an habeatur pro ꝯfesso? Et hic tex. facit, ꝙ nõ: tñ tex. facit ꝯ in l. nõ solũ. in pr. s. de proc. Item facit ad qõem, statuto cauetur, ꝙ principalis citatus vere ꝯtumax non appellat, procurator est vere ꝯtumax, an principalis pt appellare? certẽ sic, vt hic Inn. tangit in c. 1. extra, vt lit. non contest. Et tertio anno dixi vobis in l. j. §. si procurator. s. si quis ius dicen. nõ obtemp. non allegaui istam l. quia non fui recordatus.

1 *Citatus sub non suo iudice, an teneatur comparere.*

a **§. Quid ergo.** Lege istum §. continuando ad præcedentia. & habes casum, aquia scitis, ꝙ citatus
1 † debet venire, & allegare priuilegium suum: si citatus sub nõ suo iudice nõ venit, an potest fieri missio? Hic videtur casus, quòd sic.

a ADD. ¶ Alex. Facit ad not. in l. 2. s. si quis in ius voc. & per Bal. in l. vr̃, s. de iudi.

LEX XXXVII.

1 *Rationem qui tenetur reddere, tenetur me de singulis instruere, & reddere computationes.*

Si pure data.

No. istam l. & maxime in fi. quãr iudex h3 facere, vt rõ reddatur. Ibi, restituere. itẽ de
1 singulis instruere. No. ꝙ† qui tenetur reddere rõem, tenetur me de singulis instruere. Item tenetur reddere computationes, &c.

1 *Legata, an debeantur ex testamento imperfecto ratione voluntatis.*
2 *Testamentum imperfectum probat voluntatem defuncti.*

a **In testamento.** aHic est casus† ꝯ Vltram. q tñt ꝯ gl. b q̃
1 dicit, ꝙ ex testõ imperfecto relicta de-
b bentur nãliter. Cy. sequitur Pe. ꝯ gl. sed ꝯ eos est hic casus, c & in l.
c 2. C. de fideic. Dixi in l. cum quis. C. de iur. & fac. ign. & istam l. d al-
d legaui in vna q. Quidã diues hõ de Marchia incæpit facere testamentũ, & iam erat scriptũ, ꝙ in tali loco fieret ecclesia, & legauit p ea tm̃, mõ ille añ pfectũ testm̃ decessit, tutores filij voluerũt fa-
2 cere adimpleri testm̃ defuncti, an possint? Et p l. istã vr̃, ꝙ sic, † qa testam

a ADD. ¶ Ale. Ad istum tex. vide gl. & Bal. & q̃ scripsi post eum in l. eam q̃, C. de fideic. & vide Bal. in l. si iure, C. de testa. manu. & vide Bal. in l. quamuis, C. eo. tit.
b Barb. Et contra istam decis. bar. tenet do. Pet. in c. 2. de testa. vide Io. de Imo. ibi, & vide Lud Ro. in aut. similiter, C. ad l. falc. dixi in c. relatum, de testa.
c Paris. Vide Alex. cons. 26. in pr. vol. 1. Ias. in aut. quòd sine, C. de testam.
d Alex. Adde quæ no. bar. in l. fi s. si quis ali. test. proh. & quod dixi in l. fi. s. de insti. & bar. in l. gerit, de acq. hær. ver. circa secundum prin. per Imo. in l. si is qui, s. de test. & vide bar. in l. hac consultissima, §. ex imperfecto, C. de testa.

a testamentum inpfectũ a probat defuncti volũtatẽ.l.fi.ſ.de reb. eo. Simile, quia inſtrumentum cancellatum probat qđ fuit. Et ꝑ hoc l.quidam tabularum.& l.fullo vel ſarcinator.§.fi.ĩ.de furt.

a ADD.¶Pariſ.Vide Fel.in c.cum venerabilis,ver.ſimiliter,extra de excep.

LEX XXXIX.

1 *Verba adulatoria ad honoratum relata,inducunt diſpoſitionem.*

Paulus reſpondit.§.Paulus.

Not.iſtũ §.& qñ legebam l.gñal̃r. de lib.leg. faciebã magnũ feſtũ de iſta l.Verba adulatoria fauore libertatis inducunt diſpoẽm.H.d. Et ſic duo ſunt ſpecialia vnum eſt gratias reddet tibi,& iſtud eſt illud quod plus eſt gratum.Item

1 verba†adulatoria ad honoratum relata inducũt diſpoſitionem.

LEX XL.

Lucius Titius.§.Lucius Titius Stichũ.

a Facit ad quæſtionem, ꝙ ſi Epiſcopus b facit conſtitutionem, c ꝙ ſi

b quis ſic fecerit,ſit excommunicatus.modo epiſcopus fecit cõtra

c conſtitutionem.an ſit excommunicatus? Et iſta lex facit, ꝙ non.

a ADD.¶Alex.Vide Bal.in aut.quibuſcunq;,C.de ſacroſ.ecc.& ſic an ſtatm̃ liget ſtatuentes,de quo ꝑ Io.and.in c.1.de conſt.in 6.ꝑ Bar.& Ang.in l.j.ſ.qđ quiſq; iu.ꝑ Io.an.in reg.cui l3,de re.iur.in 6. Et facit qđ no. ꝑ Gul.in l.ſ3 ſi hac,§.ꝑſti-tuta,ſ.de in ius voc.vbi dicebat,ꝙ ſi ſtatm̃ diceret,ſi q̃s dederit dãnũ in vinea, puniatur in centũ dño applicandis. Quòd ſi dñs det dãnũ in ſua vinea,an applicabuntur ei centũ,ꝙ d3 ſoluere? Et dicit ꝙ nõ,q̃a indignus,l.ſi ab hoſtibus, ſ.ſol.ma.&l.j.in fi.C.de rap.vir.Et adde ꝙ Bal.ti.j.de allod.in feu.ver.itẽ an q̃s fuerit,dixit,an q̃s rõe iuriſdõnis ſit maior ſeipſo ſimpl̃r,ita ꝙ ligetur ꝑ ꝓpriũ ſtatm̃,& dicit ꝙ Arch.t3 ꝙ ſic. De quo vide latius ibi per eũ,& per Bal.in l.digna vox,C.đ li.Bal.in l.1.§.ſimiliq; mõ,C.de la.lib.tol.& ibi Ang.in l.cũ ipſe,C. de ꝯh.emp.plene per Pet.de Anch.in c.canonũ ſtatuta,in ver.12.quæro,de ꝯſti. ꝑ Io.Cal.in rep.c.de illis,de rap.in 7.q.&ibi ẽt an ſtatm̃ Archiepĩ liget Epiſcopum in ſua diœceſi delinquentem, & adde Bal.in l.ſi conſul,ſ.de adop.& dixi poſt Bar.in d.l.2.ſ.qđ quiſque iu.Adde an ſtatuens obligetur ſtatuto,Ro.ꝯſ.58.

b Barb.Vide quod no. in l.digna vox,C.de legib.

c Pariſ.Vide Fel.in c.canonũ ſtatuta,ver.amplia quarto,de conſtit.

LEX XLI.

Thais ancilla.§.Lucius Titius.

Tene menti iſtum caſum, quem allegaui tibi ad materiam difficultatis quando excuſet. Et dixi in l.continuus.§.illud.de verb.obl.

§.Tutoris.

Nota quod relinquitur à tutore, à pupillo videtur relictum.

a

b

§.Sorore.

a Nota iſtum textum, quando dicitur, ſi tibi placet. b

a ADD.¶Barb.No.de iſto verbo,placet,vide Lud.Rom.in rub.de arb. & quando dicitur quicquid velis,vide tex.no.ſecundum bal.in l.1.§.1.ſ.quod iuſſu.ꝙ tunc non venit donatio,& de omnibus iſtis verbis,vide ibi Lud.

b Alex.Nota,ꝙ verbum,placet,importat arbitrium boni viri.Idem bar.per illum tex.in l.Lucius Titius,ſ.e.& in l.cum proponas.C.e.& in l.ſi quis arbitratu,de de verb.ob.& per Bar.in l.ſi ſic,de leg.1.per Bal.in l.voluntatis, C.de fideicom. Adde Abb.conſi.4.lib.2.

a

§.Lucius Titius a ita teſtamento.

Nota, iſtum caſum,quando dicitur,iudicio tuo ſto.

a ADD.¶Ale.Vide per bar.l.ſi ſic,de le.1.& in extraua.ad repr.in ver.videbit,vbi vr̃ ꝯrius.D.xi l.j.poſt Ro.ſ.de ar.& adde l.ſeruo alieno,§.ſi ĩpubere,ꝯ le.1.

1 *Peculium intelligitur ad extraneum deducto ære alieno,non q̃tum ad dominũ.*

2 *Rogatus reſtituere Titio hæreditatem,cui teſtator debeat decem,tenetur reſtituere per reſtitutionem hæreditatis,etiam decem debita ex contractu.*

1

§.Titius Sticho.

Dr̃†ꝙ peculium deducto ære alieno intelligitur,ſed hoc eſt verum q̃tum

2 ad extraneum,nõ q̃tum ad ipſum dñm. Et facit†ad qõem,q̃dam fuit rogat⁹ Titio reſtituere hr̃ditatem,& teſtator tenebatur eidẽ Titio, mõ reſtituere debens dicit,ſum paratus tibi reſtituere,ſed illud qđ tibi debebam ex ꝯctu nõ teneor reſtituere per reſtõem hæreditatis. ſed hoc non eſt verum, quia illa conſideratio debet haberi quo ad extraneum,non quo ad ipſum creditorem,vt hic.

a

§.Intra certa tempora.

a De iſto §.feci magnum feſtum, ꝙ ad actionem conſequendam non admittitur purgatio.

a ADD.¶Barb.Et vide caſum ſing.in l.Paulus,§.Caius,ĩ.de lib.cau.ſm̃ Ang.l.ſi in ſolũ,in repe.ĩ.de ver.ob.& ibi Io.de imo.&vide bal.l.& ſi poſt tres,ſ.ſi q̃s cau.

§.Splendophorus.

Iſte tex. facit an viuente teſtõre mortua filia expiret vulgaris tacita,vel expſſa.Et habetis in l.qđ ſi filius.ĩ.de cap.& l.lex Cornelia.de vul.& pup.& plene ꝑ Cy.in l.ꝑcib.C.de impub.& alis ſub.

LEX XLVI.

Fideicommiſſaria libertas.

Iſta lex habet totum iſtum tit.

LEX LI.

1 *Verbum,ſuccedo,eſt verbum commune.*

1

Non tantum.

No.†ꝙ verbum ſuccedo, porrigitur ad omnem ſucceſſionem,quocunque modo fiat,& ſic eſt verbum commune,vt dixi in l.precibus.

LEX LVI.

Lucius Titius.

Non intelligitur repetitũ,qđ repetitũ vitiaret.h.d.In tex.ibi,ſpectanda eſſet. hoc vr̃ expreſſe ꝯ id,qđ no.in l.cũ pater.§.ab inteſtato.ſ.de le.2.ſ. ꝙ vbi ſit repetitio à ſubſtituto,eius qđ expreſſe legat̃ ꝑ teſtõrẽ,q̃ ab inſtituto ſub ꝯdõne legauerat,ñ vr̃ repetita ꝯdõ, niſi exprimatur.S3 puto rñdendũ,ꝙ hoc facit i⁹ ꝯiunctũ,q̃a repetiit ꝯiunctim à primis hr̃dib.& ſubſtitutis repetẽdo,quaſi in vnũ corpus vr̃ ꝑꝑ ſermonis cõiunctionem redigere,ar.C.de cad.toll.l.vnic.§.ſin ãt q̃dam ex hr̃dib. & ſ.de le.j.l.plane.cũ l.ſeq.Et q̃a circa hũc tractatũ vñr repugnare iura. ſ.an dicta in ꝑcedenti videant̃ repetita in ſequenti. iõ ad illoꝝ iuriũ repugnãtium ꝯcordantiã ſic crederẽ diſtinguẽdũ. aut vtrunq; dcm̃ tam ꝑcedẽs,q̃ ſequẽs eſt dcm̃ legis in tractatu eiuſdẽ mãæ,& tũc qđ in ꝑcedẽti eſt dcm̃ determinatiue,repetitũ intelligitur in ſequẽti,ſi ſit ead.rõ.Et ſine hac rõe lex vr̃ imperfecta,vel eius doctrina falſa, vt ĩ.de ac.poſ.l.ſi is,q.vbi in hoc qđ dr̃,ꝙ furioſus nõ ꝑ̃ ꝑdere poſſeſſionẽ,intelligitur aĩo,qđ dcm̃ erat in ꝑcedenti,aliàs doctrina legis eſſe*falſa,vt ibi no.in gl. ſic intelligo l.quẽadmodũ,§.fi.ſ.ad l.Aquil.Duo.n.ſunt dicta in l. Aquilia,primũ de occiſo,in quo dr̃,ꝙ occiſor tenetur q̃ti plurimi fuerit anno retro.ſm̃ dcm̃ eſt de vulnerato,in quo dr̃ ꝙ vulnerãs tenet̃ à 30.dieb. retro q̃ti plurimi fuerit, l3 in ſcđo hoc nõ exprimatur,plurimi,qđ dcm̃ erat determinatiue in primo dicto,repetitum intelligitur in ſcđo. Aut vtrunq; dcm̃ eſt hoĩs, & tunc aut ad eius ꝓuiſionẽ,cuius eſt vtrunq; dcm̃,aut ad alterius.Primo caſu,aut ad eius ꝓuiſionẽ nõ ꝯſiſtentẽ in oblõne,ſ.q̃renda,ſed in tali re,per q̃ ſaluatur eius memoria,ſicut eſt hr̃dis inſtitutio,q̃ eadẽ perſona cũ defuncto reputatur.& ſubſtitutus,l3 nõ ſit hr̃s primo gradu ſcriptus,& tunc ſm̃ quod magis expedit,nõ ãt,ꝙ eſt proximus,intelligitur repetitũ in ſequenti ſubſtitutione, qđ erat dcm̃ in præcedẽti inſtitutione.Sic intelligitur.l.ſub ꝯdõe.ſ.de hæ.inſt. ibi.n.expetit repeti ꝯditionem inſtitutionis in ſubſtitutiõe, quia deficiente ꝯditione, nullum haberet effectum in hæreditate q̃ habebat,ſ.ſubſtitutus,non exiſtente hærede ſcripto primo gradu,& propter defectum ꝯditionis. Sic intelligo l.Latinus Largus. ſ.de le.2. ibi enim expedit repeti conditionẽ libertatis,de qua in præcedenti erat facta mentio, aliàs non valeret ſubſtitutio facta de ſeruo,ad hoc vt teſtõr haberet eundẽ hr̃dẽ. Aut vtrunq; dictum eſt de ipſius ꝓferentis ꝓuiſione, & ꝯſiſtit in oblõne,ſ.quærenda, & tunc dcm̃ in præcedenti, repetitum intelligitur in ſequenti,vt reſtringat oblõnem,nõ ꝙ ampliet.Sic intelligo l.qui ſic.ĩ.de ver. ob.& C.de vſu.l.per retẽtionem.Aut ad ꝓuiſionem cõſiſtentem in acquirẽdo ſibi liberationem,& tunc ex repetione tacita intellecta ſequeretur inconueniens,nec intelligitur repetitum.Sic intelligo l.Qui fundum.ſ.de ꝯh.emp. ibi.n.ſi in dicta venditione,q̃ pretium ꝓ maiori parte fundi,q̃ eſſet,receperat,& dixerat ſe velle ad reſtõem ꝑtij tẽti emptori, ſi minorẽ modũ inuenerit niſi intra dies 30.mẽſurauerit emptor,& demũ renũciaret.ſ.ſi hoc in ſequẽti dicto de renunciatione minoris modi intelligitur repetitũ intra dies 30.qđ erat dcm̃ in ꝑcedenti dicto de mẽſuratione,ſequeretur inconueniens,q̃a haberet maius ꝑtiũ vẽditor,q̃ dr̃et,& eẽt locupletior cũ aliena iactura,ꝯ l.Nã hoc natura.ſ.de ꝯd.indẽ.Idẽ in ꝯriũ,ſi ſequeretur incõueniens,niſi ſiat repetitio,intelligitur repetitũ.Sic intelligo l.cũ pr̃.ſ.de pac.dot.ibi.n.pr̃ q̃ dotẽ ꝓmiſerat pactus fuit cũ iuro,vt à ſe viuo durãte mr̃imonio,&c.ſi nõ intelligũtur illa verba,ſe viuo,in ſequentib.ſequeret̃ magnũ incõueniens,ꝙ ſeparentur fruct⁹ dotis ab onere matrimonij,qđ eſſet abſurdũ,vt in d.l.dr̃, & hoc qñ vtrunq; dcm̃ eſt ad ꝓuiſionem ꝓferentis. Scđo caſu qñ vtrunq; dcm̃ eſt ad ꝓuiſionem alterius tam ꝑcedẽs,q̃ ſequens,tũc aut vtrunq; dcm̃ ad oblõnem eiuſdẽ erat, ita ꝙ nullũ erat liberatoriũ,& vr̃ repetitũ in ſequẽti qđ eſt in ꝑcedenti,vt reſtringat oblõnem ſequentẽ, nõ vt ampliet, d.l.q̃ ſic.ĩ. de ver.ob.& d.l.ꝑ retentionẽ.C.de vſur.& ſic ſequẽs reſtringitur ꝑ ꝑcedẽs, niſi modus obligãdi ꝯriũ inducat,vt l.ſi ſtipulatus.ſ.de vſur.Et eꝯ ꝑcedens reſtringitur ꝑ ſequẽs.l.Si cũ fundũ.de ver.ſig. Aut vtriuſq; dicti obligatorij alterũ ẽ obligatoriũ,& liberatoriũ, qđ poſſibile eſt diuerſis reſpectib. vt eſt in pacto de nõ petendo, qđ eſt obligatoriũ paciſcentis,non petitoriũ, & liberatoriũ eius cui ſit pactum,vt not.ſ.de pact.l.ſi vnus.§.pactus & tunc ſequens qđ eſt liberatoriũ & obligatoriũ nõ reſtringitur per ꝑcedentem oblõnem,tunc.n.dcm̃ in ꝑcedenti,non intelligitur repetitũ in ſequenti. Sic intelligitur l.ſi venditor hr̃ditatis.ſ.de acti.emp.Ibi.n. ſunt duo dicta vẽditoris ad ꝓuiſionẽ emptoris, quorũ alterũ eſt obligatoriũ tm̃, vt illud qđ dixi eſſe in peculio tm̃,alterũ obligatorium ſibi,ſ.vẽditoris, ſ3 liberatorium emptoris, q̃ dixit qcq̃ ſe nõ eſſe adepturũ.qđ dcm̃ nõ reſtringitur ad decẽ, de q̃b.dcm̃ eſt primo, ſi plura ſunt in peculio, nec illud adimere petitur. aut eſt obligatorium vtrunq; hr̃dis,&eius qui profert,&tunc aut q̃tum ad exitum, & effectum eſt obligatorium hæredis,licèt quantum ad initiũ,oblõ ab eo incipiat,vt ſi creditori ꝓmiſit debitor ſolue

re poſt

re post mortē suā, s. debitū, obl'o incipit q̄tū ad initiū ab ipso promissore, q̄a ipse obligat⁹ est, s₃ dr̄ ꝓ tāto ab hærede incipere, q̄a ipse cōuenit. vnde, q̄tum ad effectū, ab hærede incipit. Sic intelligit̄ C. vt ab hære. & ꝯ hær. l. j. vnde in casu p̄dicto puto idē dicēdū, ac si esset vtrūq; dictū obligatoriū ꝓmissoris q̄tum ad initiū, & q̄tū ad effectū, & q̄d iuris tūc si dictū est. Aut alterū est obligatoriū hæredis & q̄tū ad initiū, & q̄tū ad effectū: vt si creditori cui d̄bitor sub ꝯdōe tenebat̄, leget pure vł simpl'r in vlt. volūtate q̄cq̄d ei d₃, tūc q̄a id oē petēdū ē ab hr̄de ex vlt. volūtate, & q̄tū ad initiū incipit obl'o ab hr̄de: q̄a defunct⁹ nūq̄ fuit ꝓ illis obligat⁹. C. de bo. au. iu. pos. l. j. tūc cū eēt ī p̄tāte disponētis posse restringere obl'onē hr̄dis sequētis, n̄ puto repetitū ītelligi, vt si d̄bitor erat sub ꝯdōe, relictū vero factū fuit simpl'r, intell'r pure relictū, vt īst. de le. §. ex ꝯrio. ar. l. si q̄n. s̄. de le. j. aut vtrūq; dictū ē obligatoriū hr̄dis, & q̄tū ad initiū, & q̄tū ad effectum, ex eo quia ab eo legatur in vlt. volūtate, & tūc aut fit de re eadē vel diuersa, eidē vel diuersis. Si eidē, & de eadē, & hoc ꝯstat, tūc aut ab eodē, aut ab alio, vt si de eadē re ab eodē, & idē. & tunc ꝯstat ꝙ sequēs intelligi pōt p p̄cedēs. Si āt scriptura eadē vtrunq; ponat, tā p̄cedēs, q̄ sequēs, tūc electio est legatarij, an velit subintelligi dictū in p̄cedēti. Sed si ex interuallo, tunc in legatis pecuniariis seruat̄ vltimū nec hr̄ respectus ad primū: l₃ sec⁹ in libertate. Et q̄d dictū est ex interuallo, intellige dū tñ exprimat̄ sequēs sub ꝯmemoratione p̄cedētis, vt s̄. de ꝯdi. & dem. l. cū ita datur. §. fi. cū l. seq. Aut est vnū dictū obligatoriū hr̄dis, & tūc si illud se h₃, vt regula, & subsequēs adiūgit̄ vt determinet, velut exceptio regulā p adiunctū, tunc in p̄cedēti dictū, in sequēti repetitum esse vr̄, l. nā quod liquide. §. fi. s̄. de pe. leg. Aut vtrūq; dictum est de eadē re relicta diuersis ab eodē, & hoc ꝯstat, tūc aut nullus alius, à quo repetit̄ legatū exprimit̄ per testatorē, & tūc siue talis sit, qui repræsentet se primū hr̄dem à quo relictū erat vel substitutū, siue talis q̄ nō repræsentat, in quo est heres, tūc si legatū ab hærede separatim relinquat̄ à substituto simpl'r, nō vr̄ repetitū, s₃ restringit̄. De substituto est expressum in l. si cui serui. §. j. de le. j. Idē puto eadē rōe in cohærede: veruntñ cū repetit à cohærede, vr̄ repetere aīo trāsferēdi, sub eadē obl'one & liberādi eū, à quo plegauerat. Et hoc est verū q̄n fit ꝯmemoratio de primo in repetitione facta à secūdo, vel tertio, vt s̄. de opt. leg. l. trāslatio. de ꝯdi. & dem. l. legatū sub ꝯdōe. Si āt ꝯiūctim repetat̄ legatū à cohærede, vel substituto, & pēdet ꝯditio sub qua legauerat, tūc vr̄ repetitū id. ꝓ q̄d legatū restingitur, vt si ꝯdō ante posita fuit, vt in repetitione legati videat̄ repetita p hāc l. vt s̄. dixi. S₃ an, & q̄n debeat̄ ex repetitione facta à substituto dic vt no. ī d. l. si cui. §. j. Aut ille ali⁹ nō repetit̄ p testatorē, s₃ p legē, vt puta legata ab instituto relicta tacite intelligūt̄ repetita à substituto: & tūc q̄d dictū erat in præcedēti, intelligit̄ repetitū à substituto ēt quo ad oīa, vt s̄. de le. 2. l. cū pr̄. §. ab īstituto. & hoc cū ꝯstat q̄d ab alio voluit testator repetere legatū. Si āt sit dubiū, q̄a aliqua verba priora dixit, q̄ p̄nt intelligi tā de his à q̄b. relictū fuerat, q̄ de aliis, ī dubio nō vr̄ velle alios tā grauiter onerare, q̄ primos: vñ tūc verba vltima intelligūt̄ f̄m primū, l. legatorū petitio. §. j. s̄. de le. 2. Aut est vtrunq; dictū obligatoriū de diuersis reb. tūc forte dictū ī p̄cedēti, q̄d posset restringere sequēs, non subintelligitur, q̄n ad ꝓuisionē proferētis distum est vtrumq;. Sic pōt intelligi d. l. si vēditor. si intelligis ꝙ emptor illis duob. q̄ ꝓmisit vēditori sibi ꝓuideret stipulando à vēditore. Aut vtrūq; dictū est ad ꝓuisionē diuersarū rerū faciēdarū eidē, aut nō sunt res totaliter diuersæ, q̄a se h̄nt vt totū, & pars, & tunc q̄d iuris sit, dic vt no. s̄. de manumis. testa. l. si peculiū. Aut sunt adeo diuersæ, ꝙ nō h̄nt se vt totū, & pars, & tūc aut sequēs sine effectu futurū est, nisi fiat p̄cedētis repetitio, & tūc repetitū intelligit̄. l. Diuus. s̄. de manumis. & l. cū seru⁹. s̄. de ꝯd. & dem. in legib. nullis nisi fieret libertatis repetitio ī sequēti legato, de qua libertate relicta facta erat mētio, legatū eēt ītutile: aut sine effectu futurū ē sequēs si fiat repetitio, & tūc nō fit in ꝯtītib. nec in vlti. volūtatib. vt j. de ver. ob. l. titia. §. idē resp. & l. Si ita stipulat⁹. §. Chrysogon⁹. e. ti. & l. si q̄s à filio. §. j. & l. si seru⁹ alien⁹. §. si īpuberis. s̄. d̄ le. 2. aut ē futurū nō sine effectu, s₃ valiturū, si nō fiat repetitio: & tūc, aut determināt̄ sequētia p p̄cedētia: & tūc aut de vi verborū salua rōe recti sermonis nō pōt fieri repetitio p̄cedētiū, & tūc nō fit talis repetitio seu determinatio. Sic ītelligo l. vxori. §. vxor. s̄. de le. 2. nec obstat l. talis scriptura. §. fi. cū l. seq. s̄. de le. j. q̄a r̄nde vt no. in d. l. seq. Aut de vi verborū salua recti sermonis rōe pōt fieri repetitio: & aut cōiūgit̄ sequēs p̄cedēti ꝯpositioni, vel sequēs appositū est verbū repetitiuū p̄cedētiū, & tūc siue q̄rit̄ de augmēto, siue de diminutione legati fit repetitio. Sic intelligo l. Seiæ. §. Caio. s̄. de fun. instruc. & l. libertis. s̄. de ꝯd. & dem. & l. oīa. & s̄. de le. 3. l. in repetēdis. & j. de interd. & rele. l. fi. §. fi. Aut apponit̄ separatī sequēs post p̄cedēs, vel nō ꝯiūctim, & tūc nō fit repetitio. Sic intelligit̄ l. Seio. §. vxori. s̄. de annuis lega. ar. d. l. in repetēdis. Aut ēꝯ q̄ris, an determinēt̄ p̄cedētia p sequētia: & tūc aut nō p̄nt determinari p̄cedētia p sequētia, salua recti sermonis rōe. i. salua vi verborū, & tūc sequētia nō determināt p̄cedētia. Sic soluit̄ s̄. de aur. & ar. le. l. Plauti⁹. Ibi. n. dictio, muliebria, determinās legatū ornamētorū, nō pōt ꝯcurre reuesti testatoris, nec ēt mūdo, quē legauerat testator, vt ibi dr̄, q̄a mascul⁹ mūdo nō vtit̄. nec ei⁹ nāæ ꝯueniēs esset q̄tū ad vsum. L₃ eīn illa verba ꝯgruāt salua rōe recti sermonis ad vestē, & mūdum muliebrē q̄tū ad ꝓprietatē, iō q̄a p̄t hr̄e mascul⁹ talia q̄tū ad ꝓprietatē: tñ p tale legatū q̄n testator legat rē suā, q̄ sit ī ei⁹ vsu, vel parata ad ei⁹ vsum, l₃ tūc de vsu intelligit̄ p hoc ꝓnomē meū, q̄d adiicit testōr legato, n̄ tñ q̄d est suū q̄tū ad ꝓprietatē s₃ q̄tū ad vsum, vel paratū ad vsum; vel q̄d vtroq; mō suū est, veniet in legato: & hoc tñ q̄n sunt res aliq̄, quarū q̄bus dā vtit̄ q̄busdā nō: al's si nullis vteret̄. vel nullis essent parate ad vsum, sufficeret q̄d essent sue, salte quo ad ꝓprietatē, nec al's tales ī legato veniunt. Sic intelligo l. Quint⁹. §. argento. s̄. de aur. & arg. leg. & l. titia. §. j. e. ti. & hæc vera, si sequētia nō restringūt p̄cedētia: si ea determinarēt̄, tūc loq̄t̄ l. alio. §. fi. s̄. de ali. & cib. leg. ibi. n. q̄d seq̄t̄ in verbis testatricis, q̄ viua p̄parauerat, &c. restringit p̄cedētia verba, ī q̄b. de oīb. mētionē fecerat, si p̄dicta verba determinarēt̄, tm̄mō trib. ꝯstat: iō p̄dicta verba nō determinarēt restringēdo, q̄a salua rōe recti sermonis non possent tm̄ adaptari p̄cedētia. Si āt sequētia sunt ampliatiua, & ad ampliādū posita, si nō possēt determinare p̄cedēs, q̄a n̄ est de quo posset illud fieri, tūc l₃ nō determinēt ampliādo, nō tñ illud minuēt, d. l. Seiæ. ibi. n. illud sequēs adiūctū, s. aurū adiūctū dicto p̄cedēti legato, q̄a testator q̄d legabat erat appositū ad amphā. iū legatū legatarij, vt hr̄et pretiosius q̄d eligeret: si nō iīt aurū ī peculio, nō tñ impedit̄ eligere legatari⁹ de aliis. ꝯcordat cū hoc l. si cui serui. ī pr. s̄. de le. j. Si āt nō sint restrictiua, nec ampliatiua, q̄a nihil p̄cesserit, q̄d videri possit augeri, vel restringi, s₃ simpl'r sunt determinatiua, s₃ determinatio nō possit ꝯgruere præcedētib. nō ex vi verborū q̄tū est in se, q̄a imo bñ hoc pateret̄ vis verborū, si subest aliud q̄d posset pati hāc determinationē, si mō id q̄d seq̄t̄ nō determinat p̄cedētia, nō tñ pp hoc diminuet, q̄a illa diminutio eēt totalis pemptio. s₃ determinabūt̄ illo mō q̄ p̄nt determinari, si vnica tm̄ ꝯgruat determinatio: al's si plures possit hr̄e determinōes & p subsequēs eēt determinatū alio mō, q̄ eēt determinandū, nihil valeret q̄d actū eēt. Sic intelligo gl. ī l. fi. ī pr. s̄. de vin. tri. & ole. leg. intelligit̄. n. ibi q̄d testōr hr̄et vinū ī vrnalib. tm̄mō, & nō ī amphora: & sic ꝯgruebat vna tm̄mō determinatio legato vr̄, & tñ testōr alio mō d̄terminauit legatū vini, q̄a dixit ī āphora & tñ hoc mō f̄m gl. determinare nō poterat, q̄a intelligit̄ q̄d testōr amphoras nullas hēbat: & sic nihil ē q̄d p hāc determinōem possit determinari: tñ nihilomin⁹ d̄ēt vinū q̄d est vrnale. S₃ si hr̄et vuas & amphoras, nullū hr̄et vinū, l₃ videret̄ hr̄e, intelligit̄ q̄d nō d₃ hr̄e vinū vuæ, sicut no. gl. ī p̄allegata l. fi. S₃ puto salua pace ꝙ illa l. velit aliud dicere, s. ꝙ si testōr hēat vinū tā ī vrna, q̄ ī amphora, s₃ legādo facit tm̄ mētionē de amphoris, tūc n̄ tm̄ vinū amphorariū. s₃ vrnale d̄ēt: & ita īnuit dictio, q̄q. ibi posita, q̄ implicat. Rōem h⁹ puto, q̄ satis salua rōe recti sermonis p̄nt ꝯtineri vina ī amphora. Supposito tñ ītellectu gl. ītellige, q̄d dictū est de ea determinōe, q̄ tñ sit demōstratio, s₃ q̄ demōstrat sub dicta sp̄e: & iō n̄ video q̄re magis d̄eat legatū vbi nullas h₃ amphoras, q̄ vbi hēbat: q̄a determinatio facta p hoc verbū, amphora, n̄ demōstrat rē vel hēre certū corp⁹. vel certā sp̄em, q̄ posset ītelligi, nisi vinū q̄d eēt ī amphora. Q̄d si nō ē ī amphora certū corp⁹ q̄d ī rerū nā nō est, legatū vr̄. sicut ī casu vbi hr̄et amphorā, & nullū eēt ī ea vinū. p l. si seru⁹ legat⁹. §. Qui quinq;. s̄. de le. j. Aut p̄t determinari p̄cedēs p sequētia salua rōe recti sermonis, vel recti intellect⁹: & tūc aut ista sequētia ponūt̄ necessario determinatiue, & tūc p̄cedētia p sequētia determināt̄. Sic s̄. de le. 3. l. hr̄s. § vxori. ibi. n. post multa legata ḡnalia q̄tū ad verba mixta, factū ē legatū, hoc adiecto, ꝙ sua cā paratū est: q̄ adiectio, q̄a ī oī determinōe apponit̄ determinatiue, nō tm̄ immediate appositū, s₃ ēt p̄cedēs postea determinauit, rōe recti sermonis, seu ītellect⁹: q̄a p̄t ītelligi videri ei⁹ cā parata. & sic de aliis, l₃ nō sic salua rōe recti sermonis q̄tū ad q̄titatē: q̄a illa determinō ponit̄ ī neutro ḡne, nec pōt ꝯgruere p̄cedētib. nisi mutet̄ q̄litas, q̄ litercūq; mutet̄. aut remanet salu⁹ ītellect⁹, & tūc aut ponit̄ sequēs ī mō ampliādi ꝯiūgēdo p copulationē, & tūc ḡnalia legata p p̄cedētia nō restrīgūt̄, vt si plurib. reb. legatis testōr dicat sic. & q̄ ei⁹ cā parata sūt. s̄. de le. 3. l. ea tñ adiectio. & hoc vr̄ verū, si de q̄litate rerū certū ē. Si āt sit īcertū d̄ q̄litate alteri⁹, q̄d ē rē donari, cū in q̄titate relinquat, nec exprimat̄ q̄litas, s. d̄ q̄ moneta, tūc siue eidē, siue diuersis relinquat̄, p p̄cedētia determināt̄ sequētia, & ꝯ. l. Si seru⁹ pluriū. §. fi. s̄ d̄ le. j. Aut cū ꝓuisiōe duorū diuersorū dr̄ vtrūq; dictū, & hoc ꝯstat de ead. re, vel diuersa, q̄a plurib. legatis eadē res ē relicta: primo sub ꝯdōe, vel cū grauamīe, vel vnū vni, alij aliud, tūc aut separatī, & on⁹, vel diminutio repeti nō vr̄, nec augmētū, vt pote si disiūctim: s₃ si ꝯiūctim, tūc repeti vr̄ l. vnic. § Sin āt ad deficiētis. C. de ca. tol. Sic ītelligit̄ l. cū seru⁹. s̄. de ꝯd. inst. Hoc tñ 2. casu distinguit̄: aut repetitio p̄cedentiū si fiat, īducit magis diminutionē, q̄ augmētū, & tūc si posset per p̄edi fcā ꝯiūctione pp aliud, q̄ pp ꝯiungendam

cond

conditionem, tunc non fit repetitio l. Iulius Paulus. §. de ɔd. & de monst. Aut est dubiũ vtrum aľr ꝓuidere voluerit, qa hic idẽ verbũ ponitur, quod in repetitione, & pōt intelligi de primo, & de alio pp sui dubiũ, & tũc præcedẽs nõ iuuať ꝓuisione: qa nõ d3 repeti præcedens, ne alterius impediatur prouisio. Sic intelligo §. de reb. dub. l. fi. vbi dictio, singulis, ponit in primis, & in repetitione ei⁹ de aliis intelligitur quam de primis. Sic intelligo l. Qui cum plures. §. de leg. 3. Sed si diminueretur prouisio prioris, tunc restringitur sequens per præcedens: sic intelligo l. Quoties. C. fam. ercisc.

¶De statuliberis. Tit. vij.

LEX II.

Vi statuliberi. Videbitis hic ꝙ aditio facta dicitur à statulibero. vers. s3 tabulis impuberis. Hic videbitis nouum quid, ꝙqñq; dicitur statuliber ante aditionem substituti, & statuliber ex aditione instituti. Sed quomodo est statuliber cum à substituto sit relicta? ergo aditio substituti est expectanda aliàs: quia nõ confirmantur relicta à substituto, nisi ipse adeat. Cogitabitis.

LEX III.

1 *Compensatio de debito puro ad debitum causa conditionis implendæ, non admittitur.*

Remedium vt compensatio de debito puro ad debitum causa conditionis implendæ fiat.

Statuliberos. Ista l. h3 no. casum. Et no. ibi, Seruius scribit moram, & c. †ꝙ si quis aliquid d3 causa ɔdõis implẽdæ, & iste, cui d3 impleri ɔdõ, teneať huic debenti

1 a implere, nõ pōt debiti ɔpẽsatio fieri, qa nõ est debitũ, qđ dandũ est cã ɔdõis implẽdæ, & ɔpẽsatio est debiti ad debitũ ɔtributio: s3 est remediũ, ꝙ debẽs interpellet illũ, ꝙ sibi det, qa dabit sibi qđ d3 cã ɔdõis implendæ. Si vero datur hř ɔditio ꝓ impleta, vt hic.

a ADD. ¶Ale. Eius quod debetur causa conditionis implendæ, non admittitur compensatio, adde bar. in l. Iulianus, de condi. & demonst. & quod no. ang. in l. quoniam Alexandrum. C. de adul.

1 *Inuentarium debet fieri intra 30. dies à morte testatoris, & adita hæreditate.*

§. Si quis hæredi. Gl. in ver. ɔsummationẽ ĩ l. scimus. §. finãt dubius. C. de iur. deli. Dicit ꝙ

1 intra 30. dies à morte testõris d3 fieri †inuentariũ. a gl. subaudit à

a morte testõris, & adita hřditate, illa gl. sic d3 dicere. Iurisɔsult⁹ ad verba testatoris sic subaudit. Non videtur mihi qđ doc. all. illud.

a ADD. ¶Ale. Adde bar. in d. l. scimus. §. j & in l. si in diem, ff. de cond. & demonst. bal. in l. j. ff. de his, quæ pœ. no.

1 *Verbum, poterit, an requirat actum, an vero verificetur in potentia.*

2 *Iudex, quòd possit absentes condemnare intelligitur rebus sic se habentibus.*

3 *Statuto stante, quòd qui non potest soluere mille capite puniatur, an sufficiat dare fideiussores.*

1 a §. Si quis sic acceperit. No. †istũ §. de verbo, poterit, a qđ reqrit actũ. s3 in gl. habes ꝙ verificať in potẽtia, l3 nõ in actu. l. j. de iniu. test. Sol. vt di

2 xi in l. sæpe. de offi. ꝓſi. & dixi in l. j. C. qũo & qñ iud: †ꝙ iudex pōt ɔdẽnare absentes. qđ pōt intelligi reb. sic se habentib. l. qđ Serui⁹, §. de cond. ob cau. & dicã in l. Nepos Proculo. ĵ. de verb. sig. & pa

3 rum est ꝙ fui interrogatus, † statuto caueť, ꝙ quicunq; non pōt

b soluere mille: puniať capite: ille vult dare fideiussores, an sufficiat, si non numerat. Sed videtur per verbum pōt. Non dico modo, dicam alibi. & forte per verbũ potest, non sufficeret, nisi numeraret.

a ADD. ¶Ale. De verbo, poteſt, vide bal. in l. j. in 8. q. C. de insti. & substi.

b Vide bar. & ibi dixi in l. j. ĵ. de cust. reo. & facit ad no. per bar. in l. suus quoque, §. 2. de hære. inst.

§. Stichus annua. No. istũ §. an sit opus noua citatione, qñ qs est citatus ad ꝓcessum: an

a requirať vt citetur ad audiendũ a sñiam, vel citetur ad respõdẽdũ libello: & est ɔtumax, an pōt vltra ꝓcedi sine noua citatione? Certe nõ, nisi dicat, cito te vt venias respõsurus libello, aľs ꝓcedeť ɔ te, tua absentia nõ obstãte. & hoc dixi in l. ɔsentaneum. vbi vř tex. C. quo. & qñ iud. & per Inn. in c. finẽ litib. extra de dolo & contu. & per spec. in tit. de citatio. §. viso. ver. item l3. & Iac. de Are. hic.

a ADD. ¶Ale. An citatus generaliter ad processum, vel ad omnes actus sit necessario citandus specialiter ad sñiam, adde quæ dixi post bar. in aut. qui semel, & ibi bal. C. quo. & qñ iu. Inn. in c. ɔsuluit, de of. dele. & faciũt not. per Mo. in l. ex ɔsensu, §. eum qui ĵ. de app. & facit quod no. bar. l. 3. §. si ad diem, de re mil. Et si fiat citatio generalis, ꝙ quis compareat ad omnes actus vsq; ad sñiam inclusiue, an valeat eo amplius nõ citato, vide Inn. in d. c. ɔsuluit, & in c. auditis. & in c. ɔstitutus. de procu. ang. in l. si prætor, in pr. de iud. per illũ tex. ibi, ordine iudiciorũ peracto. Vide ẽt bar. in extrauag. ad reprimẽdũ, in verbo, super dicto crimine, & no. per ang. i l. q. si calẽdas, & ibi vide bar. de ver. ob. & ang. in l. de vno quoque, de re iu. & adde an ɔtumacia in vna citatione, vel in vno actu, vel articulo, absorbeat processum, no. per spe. de citatione, §. viso, & Inn. in d. c. consuluit, & dicit bal. in l. sancimus, in 9. q. C. de iud. referẽdo Ia. Bu. in l. nec quicq̃. §. vbi decretũ, de of. procons. ꝙ citatus ad processum, nõ est citãdus ad interlocutoriã super eo, s3 ad diffinitiuã sic. Pet. de anch. in cle. j. de fo. comp. in x. refert ꝙ Lau. ibi dicit, ꝙ si citatio super tota cã emanauit, & si citatus fuit ɔtumax, nõ citabitur vlterius, secus si ad certũ articulũ, q a tũc citabiť, & citatio requiretur in aliis. Et hoc idẽ t3 I. An. in c. 2. de dolo & contu. in 6. gl. & bar. in extraua. ad reprimendum, in vers. super dicto crimine, dicit ꝙ qñ citatio est facta generalis, d3 quis stare vsque ad fi. causæ in ciuitate, & tunc ad alios actus per preconem citabitur, & si nõ ɔparuerit, ꝓcedetur ad alium actum, & sic successiue. Dat tñ ɔsilium, vt reus ɔparẽs in 1. citatione eligat certũ locum in ciuitate, vbi sit citãdus. Quidã ãt præcipiunt vt singulis dieb. & horis ɔpareat corã eis, fm barr. & ita seqť Pe. de anch. vbi §. refert ẽt Pe. de anch. ibi, in 6. no. ꝙ Stepha. ibi dicit, ꝙ si quis fuit citatus ad procedendum super tota cã vsque ad sñiam inclusiue, ꝙ eo nõ citato sñia ferri poterit, illud dictum ei⁹ ẽt verũ est, qñ citatus talis non ɔparuit in 1. citatione, sed si comparuit, & stetit in iudicio vsque ad fi. causæ, s3 tẽpore sñiæ nõ adest, debebit citari specialiter ad sñiam, vt in cle. sæpe, de ver. sig. & ita no. bar. in dicto verbo, super dicto crimine, & do. Pet. in d. cle. j. Adde Inn. in c. ad petitionem, de accu. per ang. & Im. in d. l. q. ante calendas, & de q̃st. bar. hic habes per Lud. in l. j. §. de arb. & in l. 4. §. hoc autem iudicium, in fi. in ad d. §. de dam. inf. Et limita hæc, nisi semel citatus ascẽdat equum, & iuerit vltra mare, tũc enim nõ est amplius citandus, fm bal. fin. l. 2. in fi. C. qũo & qñ iud. Et adde ad bar. hic no. per bal. in d. auth. qui semel, & ibi dixi post bar. & hic adde spe. in d. §. viso, ver. itẽ licet, & ver. seq. & Inn. in c. cum olim, in vltimis verbis, de testi. aliquid per bal. in l. si accusatoribus, C. de accu. bal. in l. si quando, ver. iuxta hoc q̃ro, C. de testi. & bal. i l. j. in 3. q. si q s cautio. Adde an sufficiat citatio generalis ad totam causam, & quid si iudici superuenit noua iurisdictio, an sit opus noua citatione, bal. cons. 269. li. 4. & 238. lib. 3. per Pau. de cast. cons. 66. libr. 1. per fed. de sen. cons. 171. & ibi, quid si in primo comparuit, an vlterius sit citandus. Et ꝙ citatus generaliter non debeat amplius citari, voluit Old. cons. 12.

§. Sed si eadem. Nota istum §.

a §. Quod si seruus. a Iste §. inducitur in arg. ad q. emphyteuticam, an dñs cogať ꝓ pluribus annis pensionem recipere, si ille vult soluere? & iste §. facit ꝙ sic. Simile vidistis §. de mã. test. l. si ita fuerit. & per Cy. qui videtur dicere contra in l. si certis annis. C. de pac. & de iure emphy. l. fi. Breuiter videtur tex. de col. fun. pa. l. placuit. lib. 11. quòd pro tribus annis cogitur accipere, vt ipse allegat.

a ADD. ¶Barb. Vide abb. Pe. & Io. de Imo. in c. potuit, de loca. & in c. fi. de re. permu. vbi loquitur in decimis, Bar. in l. eum qui de an. leg. & l. q. Romę, de ver. ob.

LEX IIII.

1 *Annus intelligitur de 365. diebus.*

2 *Committens delictum in vigilia natiuitatis, & accusatio fuit porrecta post natiuitatem, & est dictum de anno præsenti, an sufficiat si testes hoc deponant.*

3 *Annus potest intelligi de naturali, & artificiali.*

1 Cum hæres. §. Stichus. Istum tex. not. † ad id qđ dicit de anno, qa intelli

2 gitur de 365. dieb. & facit ad q. † vnus commisit delictum in vigilia natiuitatis, & in accusatione est positum de anno præsenti, & porrecta post natiuitatem, & si testes deponunt, nõ videtur sufficere, quia est probatum delictum de alio anno, quam fuit com

3 missum. Sed dic, † ꝙ annus potest intelligi duob. mod. s. artificialiter, s. à natiuitate vsq; ad aliam natiuitatem. Et potest intelligi naturaliter, vt hic. & l. ita vulneratus. §. ad le. Aq. & ideo satis est probatum. & hoc ponit Ia. Bu. in lect. inst. de act. in pr. Sed non placet mihi illa verba, licèt pulchra, quia annus debet poni in accusatione. l. accusationis. C. de accu. & l. libellorum. ĵ. de accu. hodie non ponitur, quia refertur ad annum positum per notarium in quaterno. & ideo de eo intelligitur qui in prin. quaterni est.

LEX XX.

1 *Conditionem non implens, quia non potest, consequitur legatum actione ex testamento.*

a b Si peculium. a §. Is cui seruus. b Vos habetis ĩ l. 2. C. de inst. & subst. ꝙ quando quis non implet conditionem, quia non potest,

1 extraordinario iure consequitur legatum. Dicebam †ibi, ꝙ l3 tex. dicat extraordinario iure, ꝙ licèt non sit impleta conditio, lex habet pro impleta: tamen actione ex testamento petitur, vt hic, ibi, hic enim ex testamento, & c. all. l. pen. de cond. & demonst.

a ADD. ¶Barb. Vide ad quid all. istum tex. bar. in l. amplius, ff. rem ra. ha. & etiam all. tex. in l. 3. in prin. §. eod.

b Vide bar. in l. in testamento, ad fi. de cond. & demonst. adde quod consuluit Pe. de anch. cons. 220. scilicet quòd si maritus legat vxori centum, si nubat hinc ad pascha, quòd ipso non moriente, ita quòd non potuit mulier implere conditionem, quòd nihilominus habebit legatum.

¶Qui & à qui. manumis. li. non fiant. Tex. ix.

LEX X.

N fraudem creditorum, Glo. format ɔtrarium, & non soluit, & est in ver. soluẽdo. in l. quisquis, & c. Sol. ibi patrimonium erat de propinquo in rebus immobilibus. hic secus. & quando quis præsumatur suum patrimonium scire, dixi in auth. sed cum testator. C. ad leg. falcid.

LEX XII.

1 *Lex generaliter loquens non potest per hominem, sed per legem restringi causa contrarietatis euitandæ.*

2 *Lex generalis ex defectu rationis non restringitur, etiam, quòd quis amittat lucrum: secus si damnificatur.*

Pro

a b Prospexit. a Lex quæ generaliter loquitur ex defectu rationis non restringitur, b ut lucri amissio euitetur. h. d. op.
1 & vt, quod d3 distingui, †licèt generaliter loquatur. l. sed & posteriores. s. de ll. Gl. in ver. lex scripta. soluit & bene, quod non per hominem, sed per aliam legem, & hoc causa euitandæ contrarietatis, vt in 1. constit. C. §. quib. Sed contra: imò per rationem legis. l. gradatim. §. & si lege. de mun. & ho. Cy. tangit istas contrarietates in l. 1. C.
2 quæ sit lon. consuetu. Sed ego dico, † quod si hic non fit restrictio, sequitur quod quis amittit lucrum. & ideo non curat lex, quia in nullo damnificatur, licèt non lucretur: sed si damnificaretur, tunc fit restrictio. idem, ne habeat aliquid indebite. §. sed & si. j. e. Primum probatur in l. Cæsar. de pub. & l. 2. de noxa. In contrarium sunt opi. in l. omnes populi. in materia restrictionis. s. de iust. & iu.
a ADD. ¶Paris. Vide Fel. in c. si quando, ver. x. circa rationem, C. de rescr. vbi declarat istam l.
b Ale. Ad intellectum huius l. vide bal. in l. j. q. 2. C. quæ sit lon. cons. vbi dicit l. istam sing. & bar. in l. omnes populi, s. de iust. & iur. & Ang. Are. in §. j. insti. de iur. nat. gen. & ci. & scribentes in l. non dubium, C. de legi. bal. post Cyn. in l. si quis seruo, C. de fur. & in l. acceptam, C. de vsu. q. vlt. Sal. in l. 2. C. de noxa. bar. & bal. in l. fi. de hær. inst. per Im. in l. si vero, §. de viro, s. so. mat. & in l. vbi pure, in pr. ff. ad Treb. vbi vide quæ ibi dixi.

LEX XVII.

Si priuatus. No. quod populus non potest mihi ius meum auferre. Dum legerem Digestum vetus, dixi in prima constitutione, dum quæritur, vtrum omnia sint Principis.

¶De iure aureorum annulorum. Tit. x.

LEX III.

a b Diuus a commodus. Not. istam b l. ad illud. an comites, qui possunt ex rescripto Principis legitimare, possint spurium legitimare, non vocatis his quorum interest.
a ADD. ¶Bar. Adde bal. in proœ. C.
b Ale. An comites possint legitimare non vocatis his quorum interest, per bar. in l. Gallus, §. & quid si tantum, de lib. & posth. & bar. in l. 2. C. de temp. ap.

¶De liberali causa. Tit. xij.

LEX VII.

1 *Pronunciari super incidenti debet.*
2 *Possessio vitiosa non releuat quem à probatione.*
1 Liberis. §. Si quis ex seruitute. † Iste est bonus casus, & multum allegatus, quod super incidenti debet pronunciari. dic vt C.
2 de ord. iud. l. 1. Item no. † quod possessio vitiosa non releuat quem à probatione: vt C. de prob. l. siue possidetis.

LEX IX.

Si pariter. Allegabam istam l. in fi. ad q. dicebat quidam, exbannitus habetur pro deportato in mutatione status quo ad locum à quo est exbannitus, & non quo ad alia loca: & sic pro parte seruus, pro parte non, contra istam l. in fi.

LEX XXIIII.

a Ordinata. a Ista est pulchra lex, & habet pulchros casus notabiles.
a ADD. ¶Vide bar. in l. Titia, s. so. mat.

LEX XXVII.

1 *Testis dicens, mihi videtur, probat.*
a Diui fratres. §. si ex persona. hic est bonus §. & bonus casus. Ibi, videri. Nota de verbo, videri. Fa-
1 cit in arg. a † si testis dicat, b videtur mihi, quod x. annis possederit, quod
b valet eius dictum.
a ADD. ¶Paris. Vide Fel. in c. cum causa, de testi. & in c. de cætero, de homic.
b Ale. Quid si testis dicat, videtur mihi, vide l. j. s. de vent. insp. & l. quid tamen, §. si arbiter, de arb.

¶Quibus ad liber. procla. non licet. Tit. xiij.

LEX IIII.

Licinius Ruffinus. Paria sunt aliquid in esse consistere, vel in eo statu, qui de proximo rem producit in esse. Ad hoc allegatur.

¶Ne de statu defunctorum. Tit. xv.

LEX II.

1 *Effectus litis contestationis, an duret instantia perempta.*
2 *Qui liti renunciauit, postea repellitur.*
3 *Renuncians instantiæ, an videatur liti renunciare, remissiue.*
1 Non esse. §. Præscriptio. Not. † hic duo, vtrum litis contestationis effectus duret perempta instantia. Et gl. quæ est in l. 2. C. de fru. & li. exp. quod non. Hic est casus contra secundum vnam lect. Alia gl. est, quam solitus sum tenere in l. properandum. §. & si quidem. C. de iudi. Et istam lec. te-
2 ne menti ad hoc. † Not. 2. quod ille qui renunciauit liti, postea repellitur
3 l. postquam. C. de pa. † Sed an renunciando instantiæ videatur renunciare liti. Ista gl. videtur dicere quòd sic, sed eam reprehendit Cyn. in d. l. postquam.

DIGESTORVM LIB. XLI.

a ¶De acquirendo a rerum dominio. Tit. j.

a ADD. ¶Vide late fel. in c. cum ordinem, extra de rescr. Ias. in l. age. in 2. no. C. de trans.

LEX I.

1 *Dominium est de iure gentium: sed modus acquirendi de iure ciuili.*
2 *Dominium acquiritur per sententiam.*

Quarundam. In text. ibi, fiunt. Vide quod not. j. pro suo. l. 3. in fi. In gl. j. ibi, non rerum, sed factorum. q. d. non distinguitur species acquirendi ipsas res: secundum Iac. de Arc. In gl. peræq;. Ista gl. sentit quod ius gentium non videtur adstringere, nisi subiectos imperio. Primum est verum per istum tex. non ob. l. 1. C. de sum. trin. & fide cath. quia ibi in iure ciuili, hic in iure gentium: vt ibi per doct. quod tene menti op. quia de iure ci-
1 uili acquiritur dominium. Sol. Dominium † est de iu. gen. sed mo-
a dus acquirendi dominium, est de iure ciuili. Et vide gl. a in ver. ciuitatis nostræ. quæ inci. Romanæ, per excellentiam, quæ modos
2 ponit. Et adde vnum, † scilicet per sententiam. vt videbitis in l. Pomponius. §. qui iussu. j. de acq. poss.
a ADD. ¶Ale. No. hic per gl. modos acquirendi dominium, de quibus per bar. in l. in rem, s. de rei vend.
1 *Ingredienti campum meum ad venandum, si prohibeo, an capta per ipsum eius fiant. remissiuè.*
2 *Carceratus indebitè si relaxetur, debet taliter relaxari, quòd eius prosecutio sit difficilis.*

§. Omnia igitur. Lego vsq; ad §. illud. in l. naturalem. op. quod homo in nullius bonis est, & tamen non conceditur occupanti. Dic vt in gl. in §. feræ. inst. de rer. diui. op. s. ad exhib. l. thesaurus. & j. de glan. legen. l. 1. Sol. vt in gl. Sed
1 quæro, volo † ingredi in campum tuum ad aucupandum, & te prohibente ingredior, an mihi aucupanti acquiritur ius. Et gl. remittit ad l. diuus. s. de serui. rust. præd. Contrarium no. in §. feræ. insti.
a de rer. diuis. sed gl. in l. diuus. est vera. & illam tenet Dy. Pone, fuit a
2 aliquis captus † in ecclesia, pronunciatur relaxandus libertati pristinæ, dimittis eum ire parum, & postea capis eum, an videaris satisfacere? Certe non, quia debet esse data libertas talis sibi, quod difficilis sit eius prosecutio: vt in prin. legis, naturalem. Addo tibi l. qui neque. §. solutum. j. de verb. sig. cum sua gl.
a ADD. ¶Ale. Adde quod not. bar. in l. præsenti, ad fi. prin. C. de his qui ad ecclesiam confu.

LEX III.

Quod enim. In tex. ibi, id ratione naturali: & sic gentium. In tex. ibi, vt ingrediatur. Quid si ingrediatur postea, dic vt no. in l. fi. §. fi. j. quod vi aut clam. & hoc sentit gl. hic in verbo, prohiberi. in fi. In gl. in ver. conceditur. ibi, in libero, &c. vel dicas, quod hic res erat in bonis nullius. sed ibi secus. In gl. j. ibi, neque Dei. hæc sol. est falsa: quia naturaliter homo hodie in bonis nullius est, ar. in auth. quib mo. natur. ef. sui. §. illud siquidem. In e. gl. ibi, neq; hominum. & similiter Ia. de Are. dicit hoc non reperiri iure cautum. per l. in laqueum. & l. si in ripa. §. alluuio. & l. adeo. § prætera per alluuionem. j. e. Sol. illæ ll. faciunt magis pro gl. & vide quod no. gl. inst. de rer. diui. §. litere. & §. item lapilli. In gl. in ver. prohibiri. ibi, resistere. no. quod possum prohibere volentem ingredi fundum meum, vel etiam manu resistere. In e. gl. ibi, l. diuus. no. quod post prohibitionem, facit etiam suum quod accipit, nec cogitur restituere. & hoc sentit gl. hic, l3 contrarium nocet, & male, inst. de rerum diuisione. §. feræ. non tamen poterit secundum Dy. retinere in fundo, sed conuenire eum actione iniuriarium: vt no. in d. l. diuus. & no. s. in gl. vide quod no. in l. 2. j. de acq. poss.

LEX V.

1 *Si incæpi molendinum, & alius post me incipit, & citius perfecit, an possum prohibere.*

Naturalem.

§. Illud. Op. in l. Lombardorum. de venatorib. l. pe. sol. Aliud de iure illo, aliud de iure isto, s3 de consuetudine ap-
1 probatur opi. Trebatij. Et tene menti istam gl. † quam allegaui in tract. de molendinis. Ego incepi facere molendinum, alius perfecit ante me, quæritur an possit me prohibere. Et secundum rationem Iurisconsulti, non: quia vbi incæpimus imperfectè ædificare non est nostrum, vt hic, nisi perfectè capiamus. Sed glo. dicit quod consuetudo obseruat in contrarium, sed de iure hoc teneo. Et resp. ad istam legem. & dic vt dixi in materia de molendinis.
1 *Accidentia quando mutant naturam, & quando accidens, & quando natura inspiciatur.*
2 *Scholaris deponens animum studendi, amittit priuilegium scholarium.*
1 §. Apum quoque. Vsque ad §. gallinarum. Ista l. consueuit allegari, † quod accidens non mutat naturam, quia pauones non mutant naturam propter accidens. contra s. de postul. l. 1. §. bestias & ibi gl tangit. Sed dic, quædam insunt ex præsumptione naturæ. & illa sunt mutabilia: vt in c. semel ma-

l. s. ex

lus.ext.de re iur.li.6.alia q̃ insunt ex necessitate naturæ:& tũc aut
quæris,an mutabilis sit ipsa dispositio naturalis, & tũc nõ est mu
tabilis,vt hic. Aut quæris,vtrum effectus seu executio dispositio-
nis põt mutari.&põt,vt hic in fi.& d.§.bestias.Põt.n.esse vn⁹ scho
laris luxuriosus,tñ sui bonitate mutat nãm suã,& adaptat̃ ad stu-
diũ. qđ ergo p̃dictorũ inspiciemus. Dic ẜm diuersas materias di-
2 uersimode inspiciemus.d.§.bestias.†Vlt.statuto cauet̃ ane schola
a res soluãt gabellã:vnus est scholaris;recedit & stat p tp̃s,& nõ re-
uertit̃,deinde reuertit̃ ad istã ciuitatẽ,& đt se scholarẽ,an vtat̃ bñ-
ficio.Certe nõ,Ratio ẽ,qa deposuit aĩum eẽ scholarẽ.vt ẽ ar. hic.
a ADD. ¶Ale.Vtrum semel scholaris reuersus habeat priuilegia scholarium,vi-
de no.per bar.& ibi dixi in l.ex ea,de test.mil.& in l.per hanc, C. de aduoc.di-
uer.iud.& ita vr̃ hic intelligendum secundum ibi dicta.Adde ꝙ bar.ibi cons.in
cip.statuto vniuersitatis,&c.dicit ꝙ si scholaris debet soluere tantum pro ma-
tricula,& steterit absens per quinquennium,& sic perdiderit priuilegium:nihi
lominus si reuertatur, & velit esse scholaris non tenebitur iterum soluere pro
matricula.Allegat tex.in l.fi.C.de priui.li.12.adde pulchrè,& latius per bart.in
l.aut facta,§ tempus,de pœn. & vide pulchra de scholare absente, & docto-
re,an perdant priuilegium,& salarium per bal.in auth.habita.C.ne fil. pro pa.
Et istis adde bal.& Pau.de cast.in l.filio,in prin.de lib.& posth.
Pom.Et quid si steterit vltra decennium,vide gl.& bar.in l.lex Cornelia,§. do-
mum,de iniur.& quod no.in l.eius,j̃.ad munic.& bal.& do.Io.de Imol.in l. ex
facto,s̃.de hær.inst.

1 *Deprædantes non tenentur quando bellum fuit licitum.*

§.Item quæ ex hostibus. Lege vsq; ad §. primũ
l.adeo.Extra gl.opp.j̃.
e.l.in agris.& l.si captiu⁹.§.j.j̃.de capt.resp.istud loqtur in reb.mo
bilib.ibi ĩ immobilib.Vlterius op.C.de do.l.pe.§.j.Veritas est ista,
ꝙ illud mobile,ꝙ capiat̃,non efficit̃ nr̃m,s₃ d₃ in cõi poni,& assi-
gnari duci belli.Et est expresse 23.q.5.c.dicat aliquis.Facio vnã q.
1 †quidam de quodam castro habuerunt guerram cum duce,Mari
scallus ibi cõcurrit,& habuit conflictũ,modo facta pace volebat
sibi restitui damnum,an d₃ repetere. Et dico ꝙ non,quia de iure
a gentiũ erat effectũ suũ,qđ cæpit,& sic de iure ᵃciuili non tenẽtur
deprædantes,cũ licitũ fuit bellũ inter eccl̃iam,& suos subditos.
a ADD.¶Barb.Vide quod no.in l.ex hoc iure,de iust.& iur.& do.Pet.de anch.in
c.j.de re iud.lib.6.

¶Alia Lectura.

Naturalem.§.Illud. Vbi qd iuris si ali⁹,&c.In gl. in
ver.qđ veri⁹.ibi,seruat̃.& ppea
đt j̃.qa ꝯ ꝯsuetudinẽ recipio nõ facturũ iudiciũ, qa ñ possum cõ
ueniri:qa de iure faciã vt hic,vide in e.gl.ĩ fi.de quo dic vt s̃. de aq̃
plu.arc.l.in diẽ adiecto.In §.aptũ quoq;.op.ꝙquo ad extrinsecam
q̃litatẽ inspiciat̃ natura nõ accidẽs.facit l.fi.C.de his q veniã ętat.
impetra.vide qđ no.p Dy.extra de reg.iu.li.6.c. semel mal⁹. Et ex
hoc colligit̃ intellect⁹ ad ꝯriũ de §.s₃ nãlia.inst.de iu.na.gẽ. & ci.
In tex.ibi,ꝯcludant̃,dic & ibi permanẽt.Et sic not. ꝙ p extrinseca
intrinseca demõstrãt̃.vt insti.de rer.diui.§.pauonũ.De his s̃. de æ-
dil.edi.l.Stichũ.§.hi q.& no.j̃.qui.ex cau.in pos.eat. l.Fulcinius.§.
qd sit.& s̃.de diuor.l.fi.Iste tex.præstat arg.ꝓ eo qđ no.gl.in l.2.C.
de incol.li.x.ꝙ si scholaris iuit ad domum aĩo redeundi ad studiũ
censetur esse in studio,contra rationem §.pauonum.all.in gl.

§.Item quæ ex hostibus. No.hic tex.ea,quę ab
hostib⁹ capiũtur, effi-
ciunt̃ capiẽtiũ.op.ꝯ hoc de l.diu⁹.j̃.de iure fisci. & de l. si captiu⁹.
§.expulsis.j̃.de captiuis& postl.reuers.sol.ibi loqr̃ in reb.immob.
q̃ ab hostib.captæ efficiũt̃ fisci;hic vero loquit̃ in reb.mobilib. q̃
capientiũ fiũt.ꝯ qđ no.gl.& male in l.2.& 3.j̃.de capt.& postl.re-
uers.Ad hoc op.Ia.de Are.ꝙ ẽt res mobiles nõ efficiãt̃ capientiũ:
vt C.de do.l.si qs ꝓ redẽptione.Sol.in pr.fiũt capientiũ,vt diuidã
tur inter milites bñ merẽtes;& iõ est,ne p̃dæ intẽti magis lucrẽt̃,
q̃ alij q bellauerũt.vt habes ĩ d.l.si qs ꝓ redẽptione.§.simili ẽt mo
do.p doct.S₃ ꝯ hoc op. qđ ẽt si res mobilis sit subtracta ab hosti-
bus,vr̃ ꝙ efficit̃ fisci.l.is q prædã.j̃.ad l.Iul.pecul. vbi tex. dicit, rẽ
fuisse captã ex præda,ergo fuit res mobilis.vt inst.de vsuc.§.aboli
ta.& dicit in illa re cõpetere actionem legis Iuliæ peculatus, quæ
non competit nisi vbi est subtracta pecunia fisci. vt j̃. ad legẽ Iul.
pecul.l.4.Sol.illam secundum istam dist.intellige:quia ibi iam fa-
cta erat assignatio duci belli,vt diuidatur, vel dicatur ꝙ illud pro
pter futurum euentum.vt de hoc habes no.23.q.5.c.dicat aliquis,
& l.inter stipulantem.§.sacram.j̃.de verb.obl.

LEX VII.

Adeo quidem. In gl.in ver.euaserint.ibi,s₃ ar.ꝯ.gl.ibi
soluit,ꝙ illa sunt specialia:qa tunc de
facili nõ dissoluunt̃.vt s̃.de pecu.l.qs ergo casus.&ꝓ soc.l.3.facit
istud pr.ad qõ q̃ dicã.j̃.ĩ §.insulã ĩ fi. ꝙ ĩsula ibi sit priuata quo ad
ꝓprietatẽ,s₃ publica quo ad vsum.l.pe.§.si qua.& §.fi.j̃.e. In tex.i-
bi,nou⁹.& sic statur eius memoriæ:aliàs nõ diceret̃ nou⁹.vt C.no-
ua vec.impo.nõ pos.ẜm Ia.de Are.In tex.ibi,possidẽt.& sic de stri
cto iure:sec⁹ de æqtate.vt in fi.gl,sic loqt̃ ibi in re priuata,cui⁹ do
miniũ distinguit̃ destinatione patrisfamilias:vt l.qđ ĩ rerũ.s̃.de le.
j.hoc loqt̃ in re nulli⁹,vñ ibi distinguit̃ res dispõe hoĩs.In gl.ĩ ver.
s₃ vix est ibi,s₃ de stricto iure hæc vera.ar.s̃.de relig.l.cũ loca.ẜm
Dy.S₃ certe l₃ ista sol.sit vera,nõ tñ ꝯgruit ad ꝯriũ de §.alia. in ea
al.qa ibi loqt̃ vbi ẽt de rigore dñs agit nõ solũ de ęqtate.nã nõ lo
quit̃ vbi flumẽ inũdauit p̃diũ sicut in §.seq. & tũc soluit ꝯriũ, qđ
hic fecit balneũ nouũ,ibi inũdauit.op.de §.insula.vers.qđ si post.
&ita ponit istã gl.in fi.& tũc est vera sol.gl.Dñi,iste tex.p̃stat ar.ꝙ
si est vna leuada inter duas ciuitates, & sit dubiũ cui⁹ ciuitatis sit,
ꝙ p̃sumam⁹ eã ei⁹ ciuitatis,cui⁹ est ꝓpinquior rõe vicinitatis.inst.
e.§.insula. Et idẽ erit in eccl̃ia sita inter duos episcopat⁹, ꝙ magis
ꝓpinquo applicet̃,si nõ ꝯstet:vel si sit æqualr̃ ꝓpinqua,tũc ptine
bit ad ambas.ar.l.titiæ textores.s̃.de le.j.ẜm Dy. & ei⁹ qđ dixi in l.
ciues.C.de agri.& cens.li.xj.Itẽ iste tex.in fi.facit in ar. ꝓ Lazaro,
qđ bona recuperet.ꝓ hoc facit s̃.de seru.rust.præd.l.& Attilicin⁹.
& s̃.de serui.vrb.præd.l.seruitutes.§.si sublatæ.ꝯ facit s̃.de adi.le.
l.si seru⁹ legat⁹. in fi.& s̃.de sta.ho.l.hõ liber.cũ ẽt seruitus æquipa
retur morti,vt j̃.dicam de reg.iu.l.seruitutem.de hoc habetis gl.
in l.ex his.s̃.de legib.& ibi p doc.& per gl,in l.seru⁹.j̃.de ac.& ob.

a §.Cum quis ex aliena. In text. ibi, fecerit. supple
bona fide putãs mãm esse
suã.No. ꝙ species reducibilis ad nouã mãm reddit̃ mr̃iæ:al̃s mr̃ia
cedit speciei.l.q̃sitũ.§.illđ.de le.3.& gl.j.firmat ibi,s₃ Azo hãc opi.
t₃ Dy.& ꝓbat̃ inst.e.§.cũ qs.In gl.in ver.suo noĩe q̃ inc. tria sunt,
&c.ibi,§.nõ solũ,&c.s₃ ibi rõne societatis,vel mãdati vr̃ esse vna
p̃sona:vñ scĩa sua ꝓpria vr̃ sibi nocere nõ aliena : qa si repellit̃ ex
mutua ꝓhibitione,directa actione mandati,vel ꝓ socio ꝯseqt̃ ab
alio.ar.l.de eo.§.si qs.s̃.ad exhib.in pr.In e.gl.ibi.§.si duo,&c.s₃ ibi
spãle in odiũ liberi hoĩs se vẽdẽtis,vt ibi no.& in l.iniquissimũ.s̃.
de iur.&fac.ig.Vel dic,ꝙillud est pp iudicis volũtatẽ,q̃ hic cessat.
tene hic primã S₃ tũc inchoante nouo esse,species indiuidua d₃
æstimari ẜm 1.æstimationẽ.l.codicillis.in pr.s̃.de le.2.& s̃. ad l.fal
ci.l.j.&l.si is q.§.fi.& j̃.de excep.do.l.pure.§.j.qa pæna vni⁹ ad aliũ
extendi nõ põt.l.sancim⁹.C.de poe.In e.gl.ibi.l.fi.&c.eo.mõ resp.
vt no.ĩ l.si duo.cũ gl.hic ibi,& mediã dño,&c.Ista approbat̃ inst.
e.§.cũ ex aliena.& facit in ar.s̃.de vsufr.l.s₃ & si qd.§.proinde. ẜm
Ia.de Are.In gl.in ver.media.in fi.Sol.p₃ ex no.in d.§.adeo.al. ĩ d.
gl.ẜm Dy.& ẜm Azo. in brocard. quia ibi non spopõderat alteri,
hic vero gl.ponit commodum medij reperiri : al̃s neutrum vale-
ret.ar.s̃.de fun.instruc.l.quæsitum.§.si pro eo.In gl.in ver.dixisse.
in fi.hæc solu. non est vera:quia licèt frumentum excussum non
possit reduci ad spicas,vt dicit ibi tex.non tamen obest excutien-
ti,vt hic.quia non fecit nouam speciem,sed veterem detexit.
a ADD. ¶Ale Pro intellectu eorum quæ hic habentur in §.j.cum gl.vide Feder.
de Sen.cons.107.&Pau.de Cast.in l.hoc amplius,§.j.de damno infecto.

§.Voluntas duorum. In gl. in ver.idem iuris est.
ibi,quod ergo s̃.facit volũ
tas,hic inseparabilis confusio.Dic plene vt no. s̃. de rei vend.l. in
rem.§.tignum.

§.Cum in suo. In tex.ibi p̃stet.dic vt j̃.in gl.in ver.ædifi
cauerit.q̃ inc.bona fide.simile in l.2. C.
de rei ven.In e,gl.in fi. vel dicas, ꝙ ibi est flumen commune, hic
priuatum.op.de l.in tantum.in pr.s̃.de rer.diui. sol.hic ædificium
cedit solo priuati. ibi solum cõmune cedit ædificio priuati. Item
inst.eo.§.locus, sed ibi contingit propter donationem præsump-
tam,quæ colligitur ex mala fide possidentis;vt ibi no.

§.Illud recte quæritur. In tex.ibi,lõgo tp̃e captũ.
i.p̃scriptũ.qa vsucapio nõ
h₃ locũ in immobilib.vt inst.de vsuc.§.j.& C.de vsuc. transfor.l.
1.No.ex isto tex. ꝙ aliud ius est ex parte, q̃ ex toto. nã l₃ ædificiũ
qđ est,sit vsucaptũ,nõ tñ tignũ.facit s̃.de rei ven.l.in rẽ.§.fi.& s̃.de
pub.in rẽ actio.l.si ego.§.partus.Itẽ no.secundum Dy.ꝙ alius ius
est in accessorio,q̃ in principali.cõtra l.cum principalis.j̃.de re.iu.

§.Ex diuerso. In tex.ibi,ædificauerit.s.proprio noĩe,nõ
tanq̃ inqlin⁹.vt s̃.loca.s₃ addes §. si inqui
linus.& s̃.de rei ven.l.habitator.ita intelligo l.qui scit. in pr. s̃. de
vsur.& in feud.ti.hic finitur lex c. si vasallus.In tex. ibi ædificauit.
quo ad ꝓprietatẽ,nõ quo ad possessionẽ.vt s̃.de rei ven.l. j. In gl.
in ver.bona fide.ibi,media via,s.vt possit tollere qs domũ sine dã
no:aliter non tollit,si dñs est paratus tñ sibi dare,q̃tum valeat ma
teria:nec poterit domum demoliri.l.in fundo.s̃.de rei ven.

§.Si alienam plantam. In gl.in ver.in alieno solo
posuero.in fi.vel verius ꝙ
sibi non quæratur:nec ergo per dominum:vt s̃.quib.ex caus.ma-
ior.l.nec vtilem.secundum Ia.de Are.

LEX VIII.

a Pro regione. ᵃIn gl.in ver.ꝓ indiuiso.litera vr̃ sibi ipsi ꝯ
ria:nã primo dicit in ꝯfinio,& postea dicit
ꝙ pro indiuiso prædia essent.nam hoc est falsum:quia vbi est ꝯfi-
niũ,est diuisio p̃diorũ.s̃.fi.reg.l.1.& 2.ergo nõ essent indiuisa.Ti-
more
a ADD.¶Alex.Adde quæ in simili no.bar.in l.j j̃.de loc.& itin.pub.

more h⁹ ꝯrij Ro. Ita d̄t: tñ tẽas vlt. sol. gl. ꝗ erat fcā diuisio quo ad culturā: & iō d̄t cõfinio. ar. l. Cai⁹. ſ. de le. 2. in fi. vbi p̄t fieri diuiſio quo ad culturā tacite. Iſta l. inducitur in arg. ad q. In vna ciuit. eſt ſtatū, ꝗ qlibet p̄t ꝓtẽdere tignū vſq; ad med. partẽ viæ: mõ duo vicini fuerũt ꝯcordes facerẽ põtẽ ſil', vt vnuſqſq; ꝓtẽderet vſq; ad mediū, ã p̄t fieri? Vr q̃ ñ, ſ3 reduci ad rõẽ h⁹ l. qa ꝓ idiuiſo poſſideo.

LEX IX.

Qua ratione. Op. poſſeſſor ꝓ expẽſis nullā act. h3. l. in hoc iudicio. ſ. cõi di. ſol. dicas ꝗ illud nõ ob. qa verũ ẽ de actiõe neg. geſt. vel in factũ ſi poſſideat. ar. ſ. vt in poſ. le. l. pe. §. ſi vẽditor. alioqn ſi ñ poſſideat, dat̃ in factũ. vt hic no. ſm Ia. de Are. Gl. tñ ꝯdicit. ĵ. e. l. qcqd. §. fi. & illā d̄t Dy. eẽ meliorẽ.

1 *Tabula quare cedit picturæ, ſed non charta ſcripturæ.*
2 *Scribens in charta ſi cadit à chartæ poſſeſſione, an poſſit expenſas repetere.*
3 *Dominus habens directam, & pictor ſi concurrunt ad vendicandam tabulam pictam, quis eorum præfertur.*

a §. Literæ. a Scriptura cedit chartæ: tabula vero cedit picturæ quo ad dñiū directū. ſec⁹ quo ad vtile. h. d. Iſte §. ẽ ſubtilis. Op. de l. ĩ rẽ. §. ſ3 & id qđ. ſ. de rei ven. Gl. dat plures ſo. tẽe tertiā q̃ ꝓbat̃ ex tex. ibi. & inſt. e. §. lr̃æ. ſ3 op. qa dr̄ hic, ꝗ ille q̃ ñ poſſidet, p̄t vẽdicare, ꝯ ĩ l. dolo facit ĵ. de exce. do. ſol. verũ ẽ, niſi aliud obſtet, qa cui ꝯpetit actio & exceptio. Et Mar. dicebat, ꝗ hic
b fallũt ille reg. gl. d̄t q̃ñ ẽ verũ, & dic vt ĩ gl. q̃ro vtrũ b ꝯcedat † dño
1 q vult offerre ꝓtiū picturæ. Gl. ñ format hic, ſ3 inſt. e. §. lr̃e. & determinat ꝗ ñ. ſ3 q̃ ẽ rõ dr̄iæ inter literā & picturā. vide hic, ꝗ vn⁹ petebat vnū librũ, & ꝓbauit ꝗ fecit ſcribi. ñ ꝓbauit ſuas fore chartas, & tñ ñ ſufficit ſibi. Et gl. d̄t rõem, qa ſcriptura erat vilis, charta cara, ſ3 tabula vilis, pictura cara. Et iō hodie cũ ſcriptura ſit cara, charta cedit ſcripturæ, ſicut tabula picturæ. Vide gl. q̃ inci. directā vẽdicõem, & c. idẽ t3 gl. ſ. de rei ven. l. ĩ rẽ. §. ſ3 & id qđ. ꝯriũ t3 inſt. e. §. lr̃æ. & illa gl. ẽ vera, & ꝓbo p lr̃am. hic d̄t, ꝗ lr̃a cedit chartæ, vt hic. Et ſi hoc ẽ verũ, q̃ ẽ rõ ĩter chartā & picturā? Et dicebat d. Ray. qa tabula p̄t reduci ad priorẽ mr̃iā, charta ñ. ar. ſ. e. l. adeo. §. cũ qs. ſ3 iſta rõ facit ĩ ꝯriũ, qa ſi ñ p̄t reduci ad j. formā, tũc cedit ſpecificãti. q̃ ẽ ergo rõ. dic ꝗ illa, q̃ ponit tex. qa ñ occupat̃ tota charta, &
2 iō cedit lr̃a tāq̃ minor pars. Ita hodie erit. ꝓcedo vlteri⁹, † ponẽ ꝗ q ſcripſit ĩ charta, cadit à poſſeſſiõe: an p̄t expẽſas repetere? Et gl. d̄t ꝗ ſic actiõe ĩ factū. Et vide gl. ĩ ver. vtriq; ſi bõa fide. q̃ inc. ſi aũt mala. ibi, ſ3 ſi à poſſeſſiõe, & c. idẽ t3 gl. ĩ l. adeo. §. & ſi ſcit. ſ. e. ꝯriũ t3 gl. l. j. e. l. qcqd infecto. cir. fi. Quid dicemus? dic vt no. p Cy. in l.
3 ſi qs ſciẽs. C. de rei ven. Põe, † ꝯcẽdẽ ꝯcurrit dñs hñs directā, & pi
c ctor, qs ꝓferť. Et dicit ꝗ hñs directā. Vide gl. q̃ inc. in rẽ. ibi, ſ3 actionẽ furti, & c. ſ3 ꝯ hoc qđ t3 gl. vr̃ tex. de ꝓcu. l. in cāæ. Dic per Cy. C. de noua. l. 3. dicā ĵ. de lo. pub. fru. l. j. Vide gl. in ver. volũtate. ibi l. fugitiuus. Quæ ſit rõ, ibi patet in gl. & tradiderit, ibi, ſit ꝓhibit⁹. Dic vt ibi & melius de excep. rei iu. l. j. & tene menti ad ꝓbõnem.

a ADD. ¶ Ale. Limita vt per Io. an. in Spe. de inſtr. edi. in rub. in additio.
b Pom. Vide Ang. l. in rem, in prin. §. j. de rei ven.
c Ale. Adde bar. in l. procurator in rem ſuam, ſ. de proc. & doct. in l. ſi quis emptionis, C. de præſc. 30. an. in prin. per bar. in l. 3. C. de noua.

¶ Alia Lectura.

§. Literæ. Iſte tex. facit ꝓ ſcriptore, vt poſſit ꝓ mercede retinere qnternū, de quo hr̃ p gl. ſ. de ꝓd. ind. l. ſi nõ ſortẽ. §. ſi cẽtū. in ver. retinebit. l3 ꝯriũ videat̃. no. p gl. fi. ĩ l. ſi. ñ idu cta. C. in q. cau. pi. vel hy. ta. ꝯ. ſ3 d. Roſ. dicit ꝗ iſte tex. nõ facit: qa hic ſcripſit noĩe ſuo, nõ noĩe dñi: vt ibi, & C. quo. & q̃. iu. l. fi. al. iſtũ tex. & ex h⁹ verbis p̄t perficere abſq; dñi volũtate: & ſi charta dat̃, chartā retineas. & magis d3 dari q facit op⁹ ad vtilitatẽ dñi. ar. ei⁹ qđ no. inſt. de re. di. §. ex diuerſo. & l. ſi pupilli. §. ſ3 & ſi qs. in fi. ſ. de ne. ge. S3 nõ vt lr̃æ cedãt quo ad directũ dñiū: ſ3 quo ad vtile ſic: vt in iſtis ſeqť. Gl. in ver. placuit. in pr. hãc gl. dãnat d. Ray. qa ẽ ea. rõ ĩ pictura & charta, ſicut ĩ charta & ſcriptura, ꝓp difficilẽ ſeparõnẽ, q̃ ẽ ĩ vna, ſicut ĩ alia. hæc rõ ẽ falſa, ſicut ĵ. dicā & ſic op. gl. in fi. qa ꝯſideram⁹ ꝓtioſitatẽ: qa charta ẽ min⁹ ꝓtioſa, q̃ ẽ pictura. ergo d3 cedere picturæ. vt ĵ. e. l. qcqd. §. fi. In e. gl. ĩ fi. ſol. vt ĩ illa l. q̃ dr̄, q̃ ver. ad verb. vt gl. ibi. & inſt. de re di. §. ſi qs alienā. t3 quartā ſol. D. Mar. dicit ꝗ ille §. determinat̃ p iſtũ, vc3 ꝗ picturæ cedũt tabulæ: verũ ẽ quo ad vtile dñiū, ſ3 ibi ĩtelr̃ ĩ tabula ꝗ cedat picturę quo ad directū, & ita intelr̃ hic. & p hoc ꝯcordabis oĩa ꝯria. Et tũc q̃rit ipſe, q̃ ẽ rõ ꝗ ſcriptura cedit chartæ quo ad vtrũq; dñiū, nõ pictura tabulæ, vt hac gl. ſol. gl. in ver. directā vẽdic. ꝯſiderauit ꝓtioſitatẽ picturę: q̃ rõ ñ ẽ ĩ ſcriptura: q̃ı erat min⁹ ꝓtioſa, q̃ charta. hãc rõnẽ reprobat d. Ray. p hũc §. vbi dr̄, ꝗ lr̃a aurea cedit chartæ: tñ ꝯſtat ipſam eẽ ꝓtioſiorẽ q̃ charta. p̄t ergo dici ſm eũ ꝗ rõ ẽ. nã recipit quoddā dñiū à tabulis. al. in ar. l. q vſumfru. in pr. ſ. de vſuf. & qđ ibi no. hoc falſum eſt: vnicuiq; .n. patet ad oculũ ꝗ pictura nõ ſeparat̃ à tabula. Nec ob. ſi dicas, ꝗ ſaltẽ tabula remanet ſalua: qa nõ dẽm⁹ inſpicere tabulā q̃ eſt vilior, ſ3 picturā q̃ eſt melior, q̃ per ſeparationẽ deſtruitur. ar. l. qcqd infecto. ĵ. e. Tene ergo opi. Io. ꝗ debemus inſpicere illud qđ eſt nãr: prætioſi⁹, vt min⁹ prætioſam illi cedat. tñ illud quod dr̄ hic de lr̃a aurea, qa gl. in hoc §. in ver. aureæ dicit ꝗ illud raro ꝯtingit, & iō nõ debem⁹ inſpicere. ar. l. no. ad ea. ſ. de legi. Nec ob. ſi mihi dicas, quare iſtud magis ꝓtioſum non trahit ad ſe min⁹ ẽt quo ad vtile dñiū: qa reſp. ꝗ rõ eſt ne dñs priueť re ſua facto alteri⁹: ꝯ l. id qđ nr̃m ĵ. de re. iu. & ſic quo poſſit rẽ ſuā vel ei⁹ valorẽ ꝯſeq, remanet ſibi vtile dñiū. Itẽ nõ ob. §. ſi tñ alienā purpurā. inſt. de re. diui. vbi magis ꝓtioſum cedit min⁹ ꝓtioſo: qa ibi magis ꝓtioſum fuit appoſitū ad ornatũ ei⁹ qđ ẽ min⁹ ꝓtioſum. facit l. & ſi nõ ſint. §. ꝓueniam⁹. ſ. de aur. & ar. le. Itẽ nõ ob. d. §. lr̃e. inſt. hoc ti. qa ſcriptura erat ĩ tñ vilis, ꝗ l. de ea nõ curauit. In gl. in ver. directā vendicõem. ibi, nõ dat̃, & c. No. ꝗ actio directa ꝓfertur vtili. ꝯcor. ĵ. ne qd in loc. pu. l. 2. & hoc idẽ dicit ſ. de pub. in rẽ ac. l. pe. ꝯ hoc op. Dy. de l. j. ĩ fi. & l. 2. ſ. ſi ager vect. vel emph. petat. vbi ꝓfert̃ hñs vtilẽ. ſol. ibi dñs vtilẽ hẽbat, tñ ab habẽte directā, & iō agit̃ ꝯ eũ. Ad hoc op. Dy. de l. ĩ cāæ. in fi. ſ. de ꝓcu. ſol. ibi ille q h3 directā nõ h3 eā ꝓ ſe, ſ3 eā h3 ꝓ dño: qa nihil d3 lucrari ex ꝓcuratoris of. facit. ſ. de ꝓcu. l. q ꝓprio §. ꝓcurator vt in cæteris. Et circa hoc diſtingue ſic. Si q̃rat̃ qs præferat̃ vtrũ hñs actionẽ vtilẽ vel directā. Aut qlibet h3 actionẽ ſuo iure, nec alter h3 cām ab altero, & ꝓfert̃ hñs directā: vt hic. aut hñs directā h3 dñiū illi⁹ q h3 vtilẽ, & ꝓfert̃ ẽt hñs vtilẽ. d. l. ĩ cāe. in fi. Aut hñs vtilẽ h3 cām ab hñte directā, & tũc aut eſt cā irreuocabilis, & ꝓfert̃ hñs directā, vt C. de do. l. 4. & qđ ibi no. Aut cā eſt reuocabilis, & ꝓfert̃ hñs vtilem. l. j. §. quod ait ĵ. de ſuperf. & l. 2. ſ. ſi ager vect. vel emph. petat. De hac materia tractatur p doc. C. de noua, l. 3. & ibi per Ia. de Bel. per penultimũ mẽb. h⁹ diſt. ſalua additionẽ Fr. Accu. in l. ſi tibi. C. de hę. vel ac. ven. nã ibi hẽbat cām hñs vtilẽ ab hñte directā, & reuocabilẽ. In gl. in ver. volũtate. dic ꝗ regula eſt vera, ibi nõ reſiſtit ius. Vel reſp. ſm Ia. de Are. vt no. per Dy. in c. põt qs. de re. iur. li. 6. In e. gl. ibi §. alluuio. Ad hoc facit ꝗ creditor vẽdat pign⁹ per volũtatẽ debitoris, aliàs arbitri, cui⁹ volũtas ab obligatione procedit. vt ĵ. de diuerſ. & tẽp. præſcr. l. de acceſſionib. in fi. In gl. in ver. libera. in fi. quod nihil eſt vt no. in d. l. procurator totorum. ſ. de ꝓcu. ſm Dy. In gl. in ver. & tradiderit, ibi niſi ſit prohibitus. ſ. à dño, & pretio nondum ſoluto, per l. j. §. 1. ſ. de exce. rei ven. ſm Dy. Quæro quid in geſtore ſine mandato, an per eius traditionem & vẽditionẽ trãsferat̃ dñiū, dño ratū habente? Dicas ꝗ ſic: vt no. ſ. de ne. ge. l. Pomponius. S3 pone, dñs dedit poteſtatem procuratori omnia facere, quæ ipſe poterat, nunquid talis procurator poterit vendere. Iac. de Are. tenet, quòd non. in l. j. ſ. de of. procurat. Cæſar.

§. Interdum. In tex. ibi, patior. qa erat obligat⁹ ex ꝓcedẽti ꝯtu ad trãsferẽdũ: al's ſec⁹ eſſet. vt no. C. de acq. poſ. l. 2. In tex. ibi, efficio. itẽ per retentionẽ vſuſfruct⁹ trãſfertur dñiū. l. qſqs. C. de do. itẽ per redẽptionẽ pignorũ: vt per gl. no. in l. j. ſ. de reb. eor. In gl. in ver. nuda. in fi. Sic ẽt, ſ. de rei ven. l. ſi ager. ſentit gl. ꝗ r̃r dñiū nõ trãsfert̃ ſine poſſeſſione. fallit ĩ caſib. quod eſt falſum. ſ. de fun. dot. l. ſi fundus. d3 ergo dicere tradis, vt p3 ex principio gl. & ex lege quam al. eodem modo errauit gl. in l. ea. ſ. ꝓ ſoc. In gl. in ver. tuam effici. ibi vnde hic eſt vera vẽditio. melius tamen ſol. vt no. Dy. in c. pro poſſeſſore. de re. iur. li. 6. quia hic habebat poſſeſſionem tempore venditionis, ibi non. & ita ſentit gl. in contrario, licèt aliter ſentiat, & male. ĵ. eo. l. creditor. §. fi.

§. Item ſi quis merces. In text. ibi, emptorem. nec ob. ſ. de leg. 2. l. cũ pr̃. §. pr̃ plurib. vbi p tradõem clauiũ nõ transfert̃ dñiū, ſed ſola cuſtodia: qa hic tenebat̃ ex ꝯtu ꝓcedẽti, ibi nõ. & vide quod not. inſt. e. tit. §. itẽ ſi qs merces. op. de l. falſus. § ſi iactum. ĵ. de fur. gl. ſol. Vide gl. in ver. incertā. q̃ inc. ſic. ſ. de reb. dub. ibi. §. tutor. S3 hic certificata eſt perſona ab euentu: ibi non. deficit vn⁹ §. qui incipit cũ in ſuo.

LEX X.

Acquiritur. In tex. ibi, adire hr̃ditatẽ nõ põt. Nõ ob. ĵ. e. l. pe. qa hic loqť ĩ hr̃ditate, quæ eſt implicita multis oneribus. l. Iulia. ſ. ex quib. cau. maior. l. ſi hæreditatem. ſ. mãda. no. ſ. de minorib. l. minorib. In gl. in ver. & ſi iubentib. ibi, conſenſus. no. iſtā gl. & rõem diuerſitatis inter iſtā dixi in l. ſeruo inuito. ſ. ad treb. & tangitur de hoc p doct. in l. j. qui admi. ad bo. poſſ.

§. De iis autem ſeruis. In tex. ibi, ex re noſtra. Adde l. ſed & ſi quid donetur. & l. ad hoc intereſſe. §. quæſtionis. ſ. de vſufr. In tex. ibi, pertinet. Non ob. ĵ. de ſtip. ſer. l. ſi cum duorum. in fi. quia ſolue vt ibi not.

§. Bonæ fidei poſſeſſor. In tex. ibi, dñs ẽt directo, vt ĵ. de vſuc. l. vſucapio. & C. de pac. l. tradõib. p vſuſfruct⁹ tñ retẽtionẽ acqrit̃ dñiū directū: l3 p ꝓſcriptionẽ nõ. d̄ quo dic vt no. ĩ aut. niſi tricẽnale. C. de bon. ma. & ĩ l. corruptionẽ. C. de vſuf. & ibi p Cy. op. Dy. ꝯ iſtũ tex. ꝗ vſufructuari⁹ habeat̃ ꝓ poſſeſſore: vt ĩ interdicto vñ vi, vt ĵ. de vi & vi ar. & vt ĩ poſ. l. fi. ſol. poſſeſſio nãlis, q̃ h3 vſufructuari⁹ ꝓ ñ poſſeſſione hr̃ q̃tũ ad vſucapionẽ. ſec⁹ quo ad ĩterdictũ: qa ad illud ſufficit poſſeſſio nãlis q̃ h3 vſufructuari⁹. vt ĵ. ti. j. l. nãlr. & l. poſſeſſio. & ſic eſt tex. hic expſſus ꝗ ĩ vſucapione reqrit̃ ciuilis poſſeſſio. ꝯcordat Dy

dat Dy. in c. sine possessione. de reg. iu. li. 6. habes gl. in l. j. C. de ser. fug. dicā. j. ti. j. l. j. §. per seruū q̄ i fuga. Et ex hoc colligit Ia. de Are. cautelam ad q. Quidam iuit vltra mare, dimisit res suas: tu scis, ꝙ retinet possessionē ciuilē: vt j. de acq. pos. l. clam possidere. §. q ad nūdinas. si ali⁹ intrabit possessionē suā nō possit præscribere: qa duo nō pñt hr̄e ciuilē ī totū: ergo nō ꝑscribit. ar. C. de acq. poss. l. l3. ipse tñ resp. ꝙ ex lōgitudine tēporū iducit̄ obliuio possessiōis? & ex obliuiōe inducit̄ amissio ipsius. & sic vr̄ exiisse aio deserēdę possessionis. ar. j. de vsuc. l. furtū. §. fundū. & ibi no. Quærit Iac. de Are. nūquid vsufructuari⁹ possit vsucapere ipsum ius vsusfruct⁹? ipse dicit, ꝙ sic, qa illud ius vr̄ possidere ciuilr̄, & nālr̄, gl. not. ꝯriū ꝙ nō possit. j. de vsuc. l. iusto. §. nō mutat. q̄ gl. est falsa; vt ibi dicā.

LEX XI.

Pupillus. In tex. ibi, autoritate. eo, s. casu: qđ est clarum an sciat meliorē ꝯdōem suā, tūc pt ei⁹ tutore nō au torāte. c. qđ ob grām. de re. iu. li. 6. §. nāq;. inst. de aut. tut. & facit ad id qđ no. s. de trās. l. cū hi. §. eā trāsactionē. In gl. i ver. ad acqrēdū. ibi, dubiū. q. dā hñt, nō est dubiū. & tūc gl. est falsa hęc tñ gl. ꝓut hr̄ cōiter rephēdit̄ p doc. nā gl. & Dy. i d. c. qđ ob grām, tenēt ꝙ pupil l⁹ pt adire hr̄ditatē, d̄ qua ꝯstat ipm hr̄e ꝯmodū possessiōis, ēt sine auto. tutoris. nā hoc est falsū fm eū, p l. obligari. §. j. s. de aut. tu. est ergo rō ꝙ pupill⁹ nō possit adire hr̄ditatē q̄ ꝯstat nō esse soluēdo, qa obligaret̄ creditorib. ꝯ re. iur. hāc rōem ponit gl. in l. si minor. s. de acq. hær. & no. s. de minorib. Tu dicas ꝙ d. gl. & d. §. j. obtinēt in hereditate opulenta, q̄ nullum h3 creditorem: & de hoc ꝯstat. ar. eorum quæ no. s. de acq. hæ. l. si quis mihi bona. §. si seru⁹ fisci.

LEX XIII.

Si procurator. In tex. ibi, ꝓcurator, ēt gñalis fm gl. op. de l. si ego. s. de ne. ge. Sūt opi. in gl. sed dic ꝙ ibi nihil acqrit̄. vide qđ no. j. ti. 2. l. pignori. §. fi. In tex. ibi, ignorātib. facit qđ no. Io. monach. in c. si tibi absenti. de præb. lib. 6.

LEX XIIII.

Quod in litore. In tex. ibi, null⁹. vide qđ no. in gl. in l3. s. e. vbi publica nullo tpe præscri būtur: sicut nec cōia. vt inst. de rer. di. §. j. cū seq. & l. fi. s. de vsuc. fm Ray. In gl. in ver. vt existimari dēat. ibi, l. adeo. sol. illud ꝯtingit pp donōem præsumptā, q̄ colligit̄ ex mala fide impedictis, vt ibi no. & in §. locus āt. inst. de re. diui. Vel sol. p ea q̄ dixi in d. l. adeo. in pr. vel dicas ꝙ ibi res transit cū suo onere de esse, hic de vno esse ad aliud esse. vt dicit do. Ray. in l. sed si ex meis. §. si meam lanam. j. e.

LEX XVI.

In agris limitatis. hoc verbū limitatū expone vt C. de of. pręf. prçt. Afric. l. 2. §. ĝtos āt. Allegat̄ l. ista, ꝙ limitata cā limitatū parit effectū. simile in l. j. §. si insula. j. ne qđ i flumi. publ. Vide ad hūc tex. l. epāle. C. de episcop. audien. ꝙ iurisdō delegata non possit ꝓrogari de ꝑsona ad ꝑsonā.

LEX XIX.

Liber homo. In tex. ibi, acq̄sierit p renuntiatiōnē, al's p emptionē. vel dic ex ne. ge. ext. res & operas. In tex. ibi, nec vlla ei⁹ opa, i. sua ꝯtēplatiōe nō sit institut⁹. Iac. de Are. In tex. ibi, dubitasse, i. dubitādo omisisse fm Dy. cū loquamur in hr̄ditate ab ipso spōte adita fm verū intellm. l3 sequēs §. alr̄ dicat. In tex. ibi, ex necessitate, credēs se seruū. ī tex. ibi, ipse vel let, i. spōte sciēs se liberū. ī gl. ī ver. nō acqri. Simile no. ī l. fugitiu⁹. j. de sol. In e. gl. ibi dñs, de quo plene dic, vt no. ī l. in reb. C. de iur. dot. In gl. ī ver. esse ibi, plene dicā. dic ꝙ ñ d̄t, ꝙ cogat̄ adire: s3 Dy. op. s. ꝙ aditio coacta nō t3: vt j. cir. fi. l. Dicas ergo ꝙ spōte adiuit, & tunc ꝯpellitur restituere p ꝯdi. sine cā. & sic ista ꝯcordat cū illa. In e. gl. ibi, vēditoris. qa fm opi. gl. tenet̄ ēt vēditor restituere hr̄di tatē emptori. d̄t Dy. ꝙ pp hoc illa hr̄ditas est emptori restituēda; vt s. de ædilit. edic. l. cū āt. §. fi. & sic nō est ꝯria: qa nos loquimur de bona fide possessoris: in lege ꝯria loqmur de seruo vendito, quo casu qcqd iuris acquirit vēditor, est emptoris fm Ia. de Are.

LEX XX.

Traditio. In gl. in ver. q tradit. ibi, l. qđ nr̄m. Tu dicas ꝙ ibi dat̄ illud qđ habet̄, l3 det̄ alr̄ q̄ habet̄: qa hēbat̄ d̄ vsufructu causali, & dat formalē. In e. gl. ibi. §. j. s3 certe ibi fallit: qa qñ alienāt̄, creditor vr̄ alienare, ex quo j. oblō ꝑcessit: hīc est ꝙ debitor de euictiōe tenet̄. vt j. de diuer. & temp. præscr. l. de accessionib. & s. de dist. pi. l. rescriptū. §. j. ver. s3 q̄tū, & C. de eui. l. si ob cām. fm Ia. de Rauen. Præterea creditor vr̄ vēdere tāq̄ ꝓcurator debitoris. vt s. fam. ercis. l. si pignoris. & C. si in caus. vend. l. j. In e. gl. ibi l. diuturnū. S3 certe hic ēt nō fallit, qa nō vr̄ ꝑpea pl⁹ iuris transferri, q̄ habebat vēditor, imò h3 illud emptor ex persona sua pp bonā fidē. vt ī casu hic allegato facit optime qđ no. j. de re. iu. l. aliud §. absurdum. & l. nemo pl⁹ iuris. e. ti. fm Dy. & Ia. de Rau. In e. gl. ibi. §. rursus. ex quo §. sumpta est auth. male fidei. C. de presc. lon. tēp. Et no. ex ista gl. ꝙ d. auth. malæ fidei. h3 locum ēt in vsucā. cōcor. gl. C. de proc. l. j. ꝯ facit qđ no. gl. in l. iniquissimū. s. de iur. & fac. ig. Dy. vr̄ ipsam all. ꝓ ꝯria. Cōtrariā opi. tenēt Pet. & Gul. ī d. auth. malæ fidei. l3 hoc nō ꝓposuerit in tex. illi⁹ aut. ꝯ istam opi. t3 ēt Ia. de Bel. in d. §. rursus. de h. d. Ia. de Are. in l. Pōponi⁹. j. de acq. pos. In gl. in ver. q tradit, q̄ inc. fallit. j. ꝓ empto. ibi §. si à pupillo, & c. sol. ibi erat i⁹ ꝑsonale, qđ nō trāsit ad emptorē. hic i⁹ reale qđ ad emptorē trāsit. vid. l. fi. §. fi. s. de ꝯh. em. Prestat iste tex. ar. qđ si Balliu⁹, vel administrator Imperij donauit aliq̄ Baroniā q̄ nō poterat ꝯcedere, & tractu tpis fact⁹ est Rex, nihil impedit quin petere possit dictā Baroniā ab eo cui ꝯcessit. ar. l. quēadmodū. §. fi. C. d̄ agri. & cēs. li. xj. & l. lex q̄ tutores. C. de adm. tu. ꝯriū fa. l. post mortē. s. de ado. Remittit̄ p sol. ad ea, q̄ no. j. de vsuc. l. nūq̄. & vide l. si qs alienā. s. de ac. em. in tex. ibi & si forte, & c. iste tex. ꝓstat ar. fm Guid. de Su. Quòd si bānit⁹ nō pt agere ex forma statuti, & cessit actiōes suas alij, ꝙ nec ille poterit agere, vt j. de re. iu. l. nemo pl⁹ iuris. in ꝯriū facit qđ statutū ꝓhibitoriū ꝓhibet tñ agere bānitos: ergo ꝓhibitio ñ extēdit̄ ad hñtē cām ab eo, qa restringēdū vt s. de li. & post. l. cū qdā. ipse t3 ꝯ, qa vt dixi ī l. vt gradatim. §. s3 si lege. j. de mu. & ho. Vlt. al. iste tex. ꝙ q̄litas declarat & limitat suū subiectū. itē ꝙ talia sūt subiecta q̄lia eorū ꝑdicata demōstrāt, vt C. fa. erc. l. quoties.

§. Si ego. In ver. & p hāc ibi fm quosdam, hoc fuit Martini. Et dñt qdam intellexisse Mar. ꝙ p pos. q̄ est res inaīata, acqrit̄ dñiū. Istud tñ pl3 qđ acqrat̄ p ꝓcuratorē. Vñ d̄t Ia. de Are. ꝙ p ꝓcuratorē acqrat̄ pos. postea ea mediāte acqrat̄ dñium. tñ istud dictū est falsum p no. C. per quas pers. no. acq. l. j. & sic aut loquit̄ de acq̄stione faciēda ex traditione p vsucapionē, vel præscriptionē, & tūc nō posset fieri sine possessiōe. l. si is q. j. de vsuc. aut de acq̄stione faciēda p tradōem factā à dño: & tūc dñiū pōt sine vsucapione q̄ri, l. si fundū. s. de fun. dot. facit j. e. l. hō liber. §. fi.

LEX XXI.

Si seruus. In text. ibi, nec meā. qa si est bonæfidei possessor q̄ñ emit sua opa, & hoc casu cui sit acqrendū, dic possessori. vt j. e. l. q bona fide. cir. pr. ita intelligat̄ iste tex. l3 alr̄ innuat ī §. fi. rē. hac lege. ī gl. ī ver. fiet tua. ibi, & l. seq. dic vt dixi in l. qua ratione. s. e.

LEX XXII.

Nemo seruum. In gl. ī ver. p hūc. no. ex ista gl. duo: primo ꝙ qs pt acqrere p seruū possessionē, tāq̄ p ꝓcuratorē. Itē ꝙ seru⁹ pōt esse ꝓcurator ad negotia, de quo dic, vt dixi. s. de manu. vind. l. collectaneus. & inst. quibus ex caus. manum. non l3. §. eadem lege.

LEX XXIII.

Qui bona fide. Intellige hoc ꝙ requirat̄ semper bona fides in possessiōe. ar. j. de stip. ser. l. si seru⁹ ex testō fm Dy. & inst. p quas ps. no. acq. ī pr. ī gl. sup ver. bona fide. & pt esse rō: qa ī hñtib. symbolū facilior est trāsitus. l. in rē actio. §. itē q̄cūq;. s. de rei vē. itē qa multū libertati fauet̄. l. gñalr̄. §. si qs seruo. s. de fid. lib. Gl. ī ver. nō pt. ibi, bonæfidei possessori. Vel dic ex re, nō ext. rē ipsi⁹ possidētis. vel vere ipsi⁹ possessi: vt est exemplū si iste hō liber de pecunia ad se ꝑtinēte stipularet̄ aliqd, ad eū ꝑtinet. vt j. de stip. ser. l. liber hō. fm Ia. de Are. q̄ro qualr̄ opera isti⁹ hoīs liberi vel serui cēset̄ esse ex re possessoris? Dic ꝙ pp alimēta q̄ ab eo recipit. vt s. de vsufr. leg. l. sicuti. & s. com. l. in reb. §. pñt.

§. Si quis bona fide duobus. In gl. in ver. sed singulis. s. dñis hñtib. seruū in cōione. & l3 ex re vni⁹ acqrat seru⁹, tñ omnib. dñis q̄rit cōiter. In e. gl. ibi, s3 ꝑcipit. legas tñ cū ꝑcedēti: & exponas, i. in aliā part. accipit: qa gl. vtit̄ hoc vocabulo j. e. l. p seruū. in fi. vel veri⁹ ille ex cui⁹ re facta est stip̄lō ꝑcipit ab aliis dñis p iudiciū cōi diuidūdo illud qđ est q̄sitū ex re sua. vt no. j. e. d. l. p seruū. §. j. in gl. super ver. pertinebit. In e. gl. ibi, fructuatiis. hñtib. s. vsumfructum in vno seruo: qa eis q̄ritur vt possessorib. In e. gl. ibi, primū. s. possessorib. In e. gl. ibi, fm. s. dñis. In e. gl. ibi, tertiū. s. de fructuariis. In gl. in ver. insolidum. in fi. & istud verum non inspecto exitu ac effectu: vt not. hic. In gl. ei. in fi. gl. non firmat pedes. de hoc tamen quantum acquiritur hoc casu, dic vt no. j. de stip. seruo. l. si ex re.

LEX XXIIII.

In omnibus. In gl. ī ver. ex ęre meo. q̄ inc. ī specie. ibi, vel lāce. vid. mām ī l. adeo. §. cū qs. s. e. fm Dy.

LEX XXVI.

Sed si ex meis. In gl. j. ibi, vt s. vide s. eo. l. titius. In gl. in ver. lancum corpus. ibi. §. si procula. sol. ibi perseuerat voluntas, quæ facit scriptum in testes validum: vt l. si mihi & tibi. §. fi. s. de leg. 1. vel solue, vt no. in d. §. si procula.

§. Proculus. In tex. ibi, nos vti. no. ꝙ minor pars cedit maiori. ꝯcordat l. ī rē. § itē q̄cūq;. s. de rei vē. In gl. ī ver. cedit. vide qđ no. Dy. in c. semel Deo dicatū. de re. iu. li. 6.

§. Si meam lanam. In gl. fi. sol. vt ibi nō ꝯtinet ꝯside rata volūtate ipsius testatoris, & ipsius interpretationis. hic casus non mutat dñium. No. ex isto §. ꝙ accidens non mutat subiectū fm Ia. de Are. In ꝯrium facit c. vt aīarum. §. preterea. extra de celeb. miss. vbi consensit sibi accidēs.

LEX XXVII.

Quicquid infecto.

§. Vb

§. Vbi. In tex.ibi dñs. qa ſpẽs nõ eſt reducibilis ad priorẽ materiã.In gl.in ver.cum partes.ibi caſib.qñ.ſ.vna pars ẽ maior,vel qñ eſt ptioſior altera.In gl.ĩ ver. ꝑ portione.No.ex iſta gl.ꝙ bona fide faciẽs aliqd in re aliena,h3 ſolam exceptionem,& nõ actionẽ,ↄ̃ no.in §.literæ.inſt.e.opi.huius gl.tenet Mart.per l.ſi in area.ſ.de cond.ind.&per l.in hoc iudicio.ſ.cõi diui.&ad l.in rẽ. §.itẽ quæcũq;.de rei vẽ.reſp.ꝙ ibi ñ interuenit factũ meũ,hic ſic. ſalua tñ gl.p id qđ dixi p Ia.de Ra.in l.qua rõe.§.literæ.ſ.e. qa bonæ fidei poſſeſſor poſſidẽs nullam h3 actionẽ:qa ꝓuidet ſibi aliis remediis:puta exceptione.Si vero ipſe non poſſidebat,tunc l. dat ſibi remedium actionis.ſimile habes in l.j.§.ſi debitori.ſ.vt in poſ. leg.facit quod no.inſt.de adop.§.cum autem impubes.

LEX XXVIII.

Si ſupra tuum parietem. In gl.in ver. ꝓprium. ibi,ſuſtentat pariete. Iſta gl.eſt corrupta:dẽbat.n.dicere ſuſtentatᷣ paries inter eos. facit hæc l.in arg.ad illud ſtatutũ, quo cauetᷣ ꝙ ſi qs vẽdit domũ,vicini ꝓximi pñt reuocare vẽditionẽ vſq; ad annũ.qđ ſi habes duos vicinos,ꝙlibet poſſit retrahere tm̃ ꝗ̃tũ domũ ſuã ꝯtingit domus vẽdita,ergo,&c. Itẽ ꝓ̃ſtat arg. ꝙ ſi vẽdo poſſeſſiones quas habeo in caſtro,ꝙ nõ videor vẽdere iuriſdõem.Ad hoc ẽt facit c.j.ĩ ti.de cap.q eu.ven.in feu.In ↄ̃rium facit l.traditor.ver.& ſi forte.ſ.e.& l.traditio.§.j.ſ.de act.em.& l.teſtatrix.ſ.ſi ſer.ven.In ↄ̃rium facit l. ſæpe.§.Cato.& §.prædia.ſ.de fun.inſtr.Et ĩ iſta q.Dy. diſtinguit ꝙ aut iuriſdictio mihi ꝯpetebat rõe rei, aut rõe perſonæ. Si rõe rei, videor vendidiſſe ẽt iuriſdõem:idẽ ĩ legatis.ſi vero rõe perſonæ, tũc nõ videor iuriſdõem vẽdidiſſe.ad qđ facit l.edes.ſ.de ſer.vrb. præd.& l.pater.ſ.de ſer.legat.ſm Dy.Quid ãt in caſu dubij:dic ꝙ aut h3 iuriſdõem domus ſuæ,& tũc tranſit.ar.C.vbi &apud quẽ. l.vlt.& ſ.de of.præfe.vrb.l.j.§.j aut iure alicuius,& tũc ſeqᷣ arg.c. 1.de cap.qui cur.ven.in feud.& c.j.ſi de feu.de fun.controuer.ſit.

LEX XXIX.

1 *Caſtro vendito,an videatur vendita iuriſdictio.*

a b Inter eos ᵃ Cũ l.ſeq ergo qdam Baro vẽdiditᵇ caſtrũ,† an videatᷣ vendidiſſe iuriſd.caſus vr̃ ꝙ nõ hic. In ↄ̃-
1 rium.l.traditio.ſ.c.ſol.Dic,aut iuriſdictio ꝯpetit perſonæ,& tunc nõ trãſit,qa iura pſonalia,&c.vt l.j.§.ſi hr̃s.ſ.ad treb.&l.vt pomũ. de ſerui.& l.pr̃.ſ.de ſer.le.Vel ꝯpetit loco,& trãſit.d.l.traditio. In dubio,loco vr̃ cohærere.l.j.§.cũ vrbẽ.ſ.de of.præf.vrb.& l.pupilli.§.territoriũ.ĵ.đ ver.ſi.l.qcũq;.đ fun.li.li.xj.& c.j.đ cap.q cur.vẽ.

a ADD.¶Barb.Vide,quæ plenè dixi in c.Rodulphas,de reſcriptis.

b Ale.Baro qui vẽdidit caſtrũ,an videatᷣ vẽdidiſſe iuriſdõem.Adde q̃ dixi ĩ l.illicitas, §.q vniuerſas,ſ.de of.pſid.& qđ dixi poſt bar.ĩ l.j.de iuriſd. om.iu. Et an videãtᷣ vẽditi vaſalli:dixi in l.ciuil.b.de reb.dub.latiꝰ p bar.ĩ ꝯſ.ſuo,qđ inc.Quæritur an iuridõ,p I.An.ĩ add.ſpe.in rub.de iur.om.iu.& ꝙ iuriſd.nõ veniat app. rerũ,vel bonorũ,ſ3 ſit q̃dã qualitas territorij,ſ3 bal.in l.data opera,C. q accu. S3 qd ſi dixit,vẽdo cũ omnib.iuri.an veniat iuriſd.& eiꝰ pcipiẽdi paſſagiũ, vide bal.in l.à ꝓcu.C.man.Et adde bar.in l.ſi qñ,C.de bo.vac.li.10.bal.ĩ l.pe.C.de cond.inſer.Adde qd ſit vẽditũ,ſi vẽditᷣ caſtrũ cũ pertinẽtiis, bal.cõ.ſ.466.li.1. & vẽdito caſtro cũ pertinẽtiis,ſaluo mero,& miſto imperio,qd ſit venditũ, p Old.ꝯſ.10.Et qd ſi dictũ ſit cũ oĩb.iũrib.angariis,& perãgariis,p Ro.ꝯſ. 271. Et an ſi prĩceps donat eccl̃iç caſtrũ,videatᷣ donare merũ &miſtũ imperiũ:p Old. ꝯſ.252.Et an alienata ciuitate,videatᷣ alienatũ territoriũ,vide bal.ꝯſ.482.li.4.Et ad mãm vltra hic al.vide bal.ĩ c.j.de ea.q cur.ven. & in c.j.§.ex eadem,de lege corra.Maria,Soc.ĩ c.ꝯqueſtꝰ,de foro comp.Cæp.ĩ trac.de ſer.ruſt.prędio.ĩ c.de mari.bal.ang.& Nic.de Nea.in l.2.C.de bo.vac.li.x.Et adde ꝙ vẽdito caſtro,nõ intelligũtᷣ vẽditi vaſalli.ita bal.l.in teſtamento,C.ad l.fal.niſi expreſſe dicatur, vt in c.generali,in ſi.ſi de feudo fuerit controuer. & ẽt adde, ꝙ ꝯceſſo caſtro, intelligitᷣ ꝯceſſum ius patr.in eo exiſtẽs.Ita Inn. in c.ex literis, in ver. excepto, de iure pat.bal.in l.ſi.C.de edi.diui Adr.toll.& in ſua margi.in verbo,caſtrum, Adde ꝙ ẽt veniunt inſtrumenta in caſtro exiſtentia,ad caſtri defenſionem. Ita bal.in c.j.§.ſi quis de manſo.de contro.inueſt.Et vide iaſ.in l.ſi.de conſt.prin.

LEX XXX.

Ergo ſi inſula.§. Alluuio. In tex.ibi,fungũtᷣ. ad de q̃ no.ſ. de vſufr. l. vel inutiliũ.In gl.ĩ ver.Cẽſũtũ.No.ex iſta gl.ꝙ ignorãte dño aliqs trãſfert dñiũ.Itẽ no.ꝙ iudex pt dare vni qđ alteri aufert,& hoc eſt verũ ĩ actione pſonali.In rei ven.vero nõ transferetᷣ dñiũ p ſñiam, facit l.ſtatuliber à cæteris.§.Quintus Mutius.ſ.de ſtatuliberis.

LEX XXXI.

1 *Inuenire dicitur propriè,qui rem apprehendit.*

a Nunquam nuda. ᵃ In tex.ibi,nuda.Idẽ ſi ex cã inhabili ad dñiũ trãſferẽdũ,puta đ poſiti.op.gl.ĩ ver.iuſta cã,de toto ti.de ꝯd.ind.ſo.nõ trãſfertᷣ ſine cã vera,vel putatiua.Idẽ dico in ſtipl̃õe.l.2.§.circa.ĵ. de doli exce. In e.gl.ibi,p ſtiplõem. Iſta gl. ſentit qđ ſtipulatio ex cã donõis interpoſita,v3,l3 q̃dã gl.ſentiat ↄ̃riũ ĩ l.verũ.§.ſi ſeruo.ſ. ꝓ ſocio.q̃ eſt falſa.p l.ſi qs argẽtũ.C.de do.In e.gl.ibi.l.Nuda. intelligas ergo iſtã l.qñ ſit traditio ex cã inhabili ad trãſferẽdũ dñiũ p l. qcũq;.§.j. ſ.de pub.in rem act.tene mẽti iſtã gl. In gl.in ver.q inuenerit. ibi, nõ occupauerit,dic imò eſt neceſſaria occupatio,vt ĵ.ti.j.l.3.§.Ne
1 ratiꝰ.ĩ ſi.Nec ob.iſte tex.† qa inuenire ꝓpriè eſt p apprehẽſiõem, l.ſi Barſatorã.C.de fideiu.Ia.de Arc.&no.p Cy.ĩ l.l3.C.de acq.poſ.

a ADD.¶De intellectu huius l.vide per doc.in l.traditionibus,C.de pac.& adde quod in poſſeſſione non eſt idem,vt no.bar.in l.quod meo,in prin.ĵ.ti.3.

LEX XXXII.

Etiam inuitis. In gl.j.ibi,finaliter.Nam hic inuitus finaliter nõ retinebat,& ſic effectualiter & finaliter non videtur ſibi acquiri ſm Dy.In ea.gl.ibi.l.ſi quis ſeruũ. idem in filio,vt C.de bo.quæ lib.l.cum non ſolum.in prin.

LEX XXXIIII.

Hæreditas. in tex.ibi pſonã.nec ob.ĵ.de noua.l.nouatio. in ſi.dixi,ibi,& rõem ponit gl.inſt.de hær.inſti.§.ſi ſeruus alienus.qđ no.& vide qđ dixi in l.ſi Titio.ſ.de le.2.

LEX XXXV.

Si procurator. In tex.ibi ꝓcurat.gñalis,ſ.ſecꝰ ſi h3 mãdatũ ſpãle,qa tũc hẽret locũ l. ſeruũ Titij.ſ.man.ſm Dy.In tex.ibi,dñiũ.ſecꝰ vbi eẽt in poſſeſſiõe ſm Inn. c.j.ext.de poſt.pl.gl.ſi.in ſi.In tex.ibi,amittit.nec ob.ſ.de manum. l.ſi pr̃.§.j.qa illud fauore libertatis.In gl.ĩ ver.amittit.ibi. ꝓ parte. ſol.ibi expedit numerãti.iõ tenetᷣ ex numerõe:hic nõ eſt trãſlatio dñij.vel dicas ꝙ ibi ẽ ꝓcur.ſpãlis,hic gñalis.hæc tñ ſol.gl.nõ ꝓcedit:nã ibi dñiũ nõ trãſfertᷣ,vt hic, tñ repellitᷣ ꝓcurator in rẽ ſuã p exceptionẽ,qa tenetᷣ de euictiõe in d.l.ſeruũ Titij.ſ3 ſi hoc eſt verum,ꝙ repellatur à iudicãdo,ergo amittit rẽ ſuã,qđ eſt ↄ̃ l.iſtam: quia dicit Dy.ꝙ aut ꝓcurator habet ſpeciale mandatum ad vendendum rem in qua erat,& habet locum d.l.ſeruum Titij.aut habet generale mandatum ad adminiſtrationem,& nõ vr̃ ſibi mandatum,vt vendat rem ſuam.Nec ob.quod dicit,quem de euictione t3 actio,&c.quia hic non tenet ↄ̃ctus ipſo iure.vnde non competit euictio:quia ſi non valet expreſſum,nec tacitum ad illud.

LEX XXXVI.

1 *Error,q h3 impedire cõſenſum volẽtis trãſferre dominiũ,impedit illius acqſit.*

Cum in corpus. Hic eẽt tractãda mr̃ia l.eiꝰ q ĩ puncia.ſ.ſi cer.pe.& l.j.ſ.de of.ꝓcu.cæſ.
1 Qñ error h3 impedire trãſlatiõe dñij,& ego dabã reg.ꝙ tᷣ qñ talis ẽ error,q h3 impedire cõſenſum eiꝰ, q vult trãſferre dñiũ nõ trãſfert:ſecꝰ ſi nõ impedit.In ſi.gl.circa hoc Dy.dicit ꝙ aut cõſentiũt in ea.cã,& ẽ planũ ꝙ trãſfertᷣ dñiũ:aut diſcordãt,& tũc aut vtraq;cã ẽ habilis ad dñiũ trãſferẽdũ:&ſubdiſtingue,qa aut vtraq; ꝯtinet verũ debitũ,aut altera tm̃,aut neutra.Primo caſu trãſit ĩ eã cãm ĩ qua ẽ debitũ:ĩ ſcđo caſu ñ trãſit.Qñ ãt altera tm̃ ẽ apta trãſferre dñiũ,tũc nõ trãſit,ẽt poſt cõſumptiõnẽ,vt detur executio.

LEX XXXVII.

Per ſeruum. In tex.ibi,datꝰ,ſ.& traditꝰ:aliãs nõ trãſiret poſſeſſio ĩ creditorẽ.ar.ſ.de don. l.vlt.§.luciꝰ.ſm rõem ibi poſitã.ĩ tex.ibi,poſſeſſio.q.d.nec dñiũ.nec ꝓprietas dr̃,nec oblõ,nec actio.In gl.ĩ ver.poſſeſſio.ibi.ſ.ciuilis.Et hoc ẽ verũ ꝯſiderãdo poſſeſſiões ſimplr̃: ſecꝰ ſi reqratᷣ ꝙ ſit amiſſa ꝓprietas,vr̃ quaſi.nã tũc creditor ñ vr̃ poſſidere.l.ſi.ẽdũ.§ creditor ſ.q ſa.co.& l.cũ notiſſimi.§.j.C.đ pſc.30.an.in tex.ibi,dõauit,ſupple,& tradidit,ſecꝰ ſi ſolũ ꝓmiſit.& ſic ñ ob.l.ꝓinde.§.j.ĵ.đ ſti.ſer. itẽ no.ꝙ pecunia q̃ ẽ redacta ex cã furtiua,&c.ſ3 ẽ ĵ.đ fur.l.q ſeruũ.In gl.in ver.ꝓportiõe.ibi,ſol.vt ibi,qa ille q donauit illã partẽ ſi q̃rat ſociis ꝓ illa parte q̃ſiuit dño.& ita cõcordat cũ illa.In gl.ĩ ver.manere vellet.ibi:dubitabilis,qa ꝓprietas eſt oĩm dñorum.

LEX XXXVIII.

1 *Volens facere molendinum in flumine publico, non poteſt immittere tignum in ripa publica,niſi requiſito eo,qui habet fundum ibi propè.*

Martius fundum. No. caſum q nõ inuenitᷣ alibi in corpe iuris.In tex.ibi,fieret.quo ad ꝓprietatẽ.& ĩ hoc differt à via,q̃ ñ efficitᷣ Martij quo ad ꝓprietatẽ,ſ3 remanet publica.Induco ad qõem:volo facere molẽdinũ
1 †in flumine publico,an poſſum tignũ immittere ĩ ripã viæ publicæ?Et certe determino ꝙ ñ poſſũ,niſi reqſito eo,q h3 ꝓpe viã fũdũ.ar.hꝰ l.&ꝓ hac gl.in §.riparũ.inſt.e.In gl.in ver.Martius,ibi,innominatꝰ,ſ.ager.In gl.in ver.fundi.in ſi.dic,vt ibi dixi.Quærit hic Iac.de Rau.qd in arborib.natis in via publica,an ſint publica,vel hñtiũ ꝓdia vicina?ipſe t3 ꝙ ſint publica.ar.ĵ.e.l.pen.§.ſi.& hoc dr̃ hic.Gl.vr̃ ſentire ↄ̃riũ,qa illud qđ ẽ natũ ĩ via publica, ẽ vicinorũ ſm vnã expoſitiõnẽ.vr̃ dicere quo ad vſum & quo ad ꝓprietatẽ. ſm aliã expoſ.vr̃ dicere ꝙ ſint vicinorũ quo ad ꝓprietatẽ,ſ3 quo ad vſum ſint cõis.Ad hũc tex.pt reſp.ꝙ ibi loqtur in via.hic in eo quod eſt natum in via publica:nec ob.l.adeo.§.cum in ſuo.ſ.e.qa quicquid plantatur, &c. quia illud non habet locum in loco publico,vt patet in domo ædificata in littore.ĵ.e.l.quod in littore.

LEX XXXIX.

Etiam furtiuus. In gl.in verb.emptori.in ſi.& ſic hæc gl.dicit,ꝙ ſpãle ſit in marito & vxore,ꝙ q̃tũcũq; hẽant bonã fidẽ, ꝙ nõ q̃ratur ex re ſua & ex opa ſibi donatum.ↄ̃rium & melius t3 gl.in l.ſi fructus.C.de do.inter vi. & vx.quam teneat in d.l.ſi vxor ſilio.ſ.de don.inter vi.& vxo.

LEX XL.

1 *Fructus,vt acquirantur,quæ poſſeſſio requiratur.*

Quæ

Quæsitum est. In tex. ibi: quia inducit simile ad probandum prædicta. In tex. ibi, etenim. concludit ex premissis. In gl. in verbo, suos nō facit. ibi, §. Diutina. tu dicas ꝙ ibi quo ad vsucapionē. hic quo ad acqsitionē, vt p3 ĩ e. l. bonęfidei. §. j. q̃ro, †ꝙ possessio reqrat̃ ad acqsitionē fructuū? gl. in
1 verb. ↄsumptos, t3, ꝙ vtraq; reqratur. dicam in l. 3. §. ex ↄrio. ĩ. de acq. pos. Cy. tangit in l. certum. C. de rei ven. signa ergo istam gl. In ea. gl. ibi, hęc regula, qa tunc ęqparatur acqsitio, q̃ fit ex re, acqsitioni quæ fit ex opera. In ea. gl. ibi. §. fi. & l. seq. s. ↄiungendo simul. vbi si seruus venditoris tradatur precario, non acquiritur emptori ex eius opera: aliàs secus in re tradita precario emptori, quia acquiritur sibi id quod percipitur ex fructu. In ea. gl. ibi, verum hic, & c. alia est fallentia, q̃ no. In ea. gl. ibi, & naturalem. vel dicere potes, ꝙ hic h3 possessionē iure suo, ibi, iure alieno fm dn̄m meū. Not. ex ista gl. ꝙ in acquisitione fructuum, requiritur ꝙ possideat ciuil̃r & natural̃r. ↄrium t3 gl. in l. 3. §. ex ↄrio. ĩ. ti. j. s. ꝙ solū ius ciuile sufficiat & ei⁹ opi. tenent Pet. & Ia. in l. certum. C. de rei vend. Dic vt ibi per doct. & in l. qui sit. in pr. s. de vsur. In gl. in ver. acquiratur. ibi, propositionum: fm Dialecticos dicuntur prædicamēta, at prędicamentū dicitur de subiecto, vt iste est homo. sed si cōiunguntur duæ præpositiones, dicitur propositio hypothetica: siue coniungantur per copulatiuam, vt in casu l. nostræ: siue coniungantur per conditionalem, vt est in casu proposito. Et dicitur hypothetica, ab hypos, quo est sub, quia vna alteri supponitur.

LEX XLI.

1 *Lex quando non simpliciter dat actionem, ex ea datur actio, & exceptio.*

1 a Statuas in ciuitate. †a Allegatur hęc l. ad hoc quod ex lege simpl̃r facta, & quæ prouidet alicui simpl̃r, datur actio & exceptio. & eā all. gl. in ver. custodiāt ĩ auth. sacramēta puberū. C. si aduer. vēd. & ĩ l. cū de nouo. C. de legib. Et all. Dy. ꝙ si pubes iurauit spōte nō vēturū se ↄ vēditionē, & velit postea vēdicare, ꝙ exceptione poterit repelli: & si nō tradidit, ꝙ poterit compelli per actionem ex empto ad rē tradendam. ad hoc all. & doct. in d. auth. sacramenta puberum.

a ADD. ¶Vide bar. in l. iurisgentium, §. prætor ait, s. de pact.

LEX XLII.

Substitutio. Ponit hoc in substitutione fideicōmissaria, q̃ anteq̃ purificet̃, nō trāsmittit̃ ad hr̃des. vt s. ad treb. l. hæredes mei. §. j. & l. vnic. §. in nouissimo. C. de cad. tol. Et ꝙ ista appellet̃ substitutio, habes C. de fideic. l. eā q̃. & s. ad treb. l. cogi. §. idē Mæui⁹. de quo tñ dic. vt dixi s. d̃ le. j. l. cū filiosfamilias. In directa āt substitutione, hæc l. de plano ꝓcedit: qa illa nō transmittitur, vt s. de suis & legit. hæred. l. si ex plurib. fm Ia. de Are. In gl. in verb. substitutio. ibi, sub ↄdōe. est. n. conditionalis institutio, vt s. ad l. falc. l. in rōe. §. quod vulge. In ead. gl. ibi, in istis. s. in hæreditate & legato. hoc tñ fallit in legato facto filiis secundum gl. in l. si cui. ĩ. de actio. & obl. quæ tamen est falsa: vt ibi dicam. Vide de hoc plura in l. qui in aliena. s. de acq. hæred.

LEX XLIII.

Seruus qui bona fide.

§. Incorporales. In tex. ibi, vsucapionem. Item nō potest ēt furtum committi. l. j. in fi. ĩ. de furt. & ibi no. facit quod no. per Archid. in c. præsentium. de testib. lib. 6. De materia huius legis plene dixi in l. j. ĩ. de acq. poss.

§. Cum seruus. In gl. in ver. soluerit. in fi. Et de hoc nō est dubium: nam si pretium non esset solutum, vel fides habita de pretio, nec emptio, nec res eius esset.

LEX XLIIII.

Pomponius tractat. In tex. ibi feris. per quod designatur eorum esse quorum fuerāt si in suā libertatē perueniāt. In tex. ibi, reddit. facit ad id qđ no. gl. in l. itē si qs. s. de alie. iu. mut. caus. fac. In tex. ibi, ad exhibendum. At actio ad exhibendum, & rei vendicatio non intentantur in eod. libello. de hoc tetigi ĩ. de priua. deli. l. j. in fi. In gl. in verb. videtur. ista est vera opinio.

LEX XLV.

Communis seruus. In gl. in verb. percipere potest. ibi. §. j. quæ est cōtra: sed dicas quod hic respicit initium. ibi finalem exitum: vt aperte dicit tex.

LEX XLVI.

Non est nouum. In tex. ibi prestat. sec⁹ si esset nouū: qa si vēderet, tūc ñ trāsferret̃ dn̄ū pignorum, vt C. de hær. vel act. ven. l. pe. & s. de pig. act. l. si creditor. & ĩ. q̃ ĩ frau. cre. l. debitor. fm dn̄m meū. In gl. ĩ verb. cām dn̄ij præstat. ĩ fi. meli⁹ tñ dic vt no. ĩ d. l. q prædiū. all. ĩ ea. ꝙ illud h3 locum, nisi esset nālis apud creditorē. aliàs sec⁹. fm Dy. Quæro nunquid creditor possit habere fidem de pretio? Videtur ꝙ sic, per l. eleganter. §. si vendiderit. s. de pig. act. ille casus est bene no. per gl.

LEX XLVII.

Fructuario. In tex. ibi, non potest. per seruum scilicet in quo habet vsumfructum.

LEX XLVIII.

Bonæfidei emptor. In tex. ibi loco, vide gl. in l. fruct⁹. s. de vsur. & quod ibi dixi, & l. si mora. s. so. ma. in tex. ibi, interest. ad hoc vt faciā fruct⁹ meos. In tex. ibi, in ↄriū. & in omnib. istis eosdē fruct⁹ meos facio. In tex. ibi, capio. Nec ob. l. Pōponi⁹. s. e. qa hic habebat iustā cām possidēdi, ibi non. fm Gul. in l. itē si res. in pr. s. de alie. iu. mu. caus. fact. In tex. ibi, possessor. in effectu: s3 cēset bonęfidei possessor. vt dicā in gl. In tex. ibi, capiat. an āt sit idē in incorporalib. vide l. j. §. j. ĩ. de iti. actuq; priua. fm dn̄m meū. In tex. ibi, ad factū. i. ad nālē ęqtatē. ita exponit̃ verbū factū. in l. legatū. s. de cap. diminut. & s. de pec. l. sernus. nā nāli ęqtate interim fruct⁹ suos facit ex eo qđ h3 bonā fidē: q̃ ęqtas cessat superueniēte rei alienę sciā, fm Ia. de Are. In gl. in ver. oēs. ibi, āles. vt s. de vsur. l. fructus. In gl. in ver. pene est. in fi. debet all. l. & ex diuerso e. ti. de rei ven. & l. vitia rerū. C. de acq pos. In gl. in verb. pupilli. ibi, sol. vt ibi, quia incipit ↄ pdecessorem, & fuit impleta ↄ pupillū nō natū. & vide q̃ scripsi in l. magis puto. §. pupill⁹. s. de reb. e. In gl. ĩ verb. possideat. ibi, facti. gl. no. ꝙ bona possidere vel mala, est facti. gl. no. ↄriū, ĩ l. mala fide. C. de cōd. ex l. Ista est verior. In e. gl. ĩ fi. Vel dic à prīcipio facit suos, s3 tenet̃ restituere ęstimatiōē ēt si cēnt ↄsūpti. hāc opi. t3 gl. ĩ l. & ex diuerso. s. de rei vē.

LEX XLIX.

1 *Datum simpliciter à patre filio, in dubio videtur in peculium datum.*

1 Quod fructuarius. Si pr̃ dat filio simpl̃r, † ĩ dubio vr̃ dare, vt hēat in peculio. arg. h⁹ l. & casus vr̃ in l. fi. s. de pecu. lega. dixi in l. si donatio. C. de coll.

LEX L.

Quamuis quod in litore. In text. ibi, imò etiā manu. Si aliqs dicebat me facere opus cum suo incommodo, ego adiui prætorem, q cognouit, & pronunciauit ↄrium, fm dn̄m meū. imò hic mutat casum qñ fiebat ad aliorum incommodum. No. ex hac l. ꝙ qs d3 vti re sua absq; incommodo alterius. & sic præstat arg. ad q. de facto, ꝙ socius d3 vti hospitio absq; incōmodo aliorum, & sic non debet ducere meretrices. & est gl. in l. non aliter. s. de vsu & habit.

LEX LI.

Transfugam. In tex. ibi, res. An hoc procedat ĩ reb immobilib. dixi s. eo. in l. naturalem §. item quæ ex hostibus, per iac. de Are. & no. in l. diuus. ĩ. de iure fisci.

LEX LII.

a Rem in bonis. Op. de l. j. s. de vsufru. leg. sol. dicit gl. ꝙ quædam dicuntur a esse in bonis, quædā extra bona, q̃dā nec in bonis, nec extra bona. h. d. gl. tene mēti.

a ADD. ¶Al. Quæ differētia sit inter ista verba, in bonis, vel ex bonis, seu de bonis, vide tex. no. in l. 2. §. in hac actiōe, ĩ. vi bo. rap. & inst. e. ti. §. sane in hac actione, & qđ no. bar. in l. j. ad fi. C. quo. bono. & dum dicit̃ ꝙ illa res dicitur in bonis nostris, ad q̃ habem⁹ actionē facit ad q. bar. ĩ l. Gallus, §. vidēdū, s. de li. & posth.

LEX LIII.

Ea quæ. Vide quod not. Petr. in l. 1. C. per quas perso. nobis acquir.

LEX LIIII.

Homo liber. In tex. ibi, hereditatē, in qua, s. nos sum⁹ instituti. In tex. ibi, acqret, s3 tenet̃ restituere possessori, ↄdōe sine cā, vt s. e. l. liber hō. & s. de stip. ser. l. pe. In gl. ĩ ver. hō liber. ibi, ab alio. hic differt ab eo, q bona fide possidet̃. In gl. ĩ ver. sciēs. ibi, §. s3 l3. meli⁹ facit s. de acq. he. l. aditio. fm dn̄m meū in d. l. aditio. §. fi. In e. gl. ibi, sine cā, s3 hoc est falsum si deficiat cā. q si nō adiuit volēs s3 coact⁹ nulli q̃rit: fm Dy. in fi. h⁹ gl. In e. gl. ibi, neutri. nā mihi nō acqrit̃, cū mea ↄtēplatione nō est institut⁹: nec sibi acqrit̃: qa noluit sibi, s3 mihi acqrere. s3 ibi d̃t hoc esse verū si adest volūtas sibi acqrēdi, q̃ hic ñ interuenit: & sic qđ voluit mihi acqrere sibi ñ q̃rit fm Dy. qa ñ pt ĩ e. gl. ibi, volēs. & sic sciēs ↄdōem suā. in e. gl. ibi, ignar⁹, qđ itellige si adeat spōte, vel coactè, seu ex necessitate seruili, puta p iussū ñ pt sibi acqrere. In gl. ĩ ver. nā si iussu. & pt circa hoc sic distingui, vt distinguit ĩ simili. ĩ l. ex semisse. s. de ac. hæ. fm Dy. ↄcordat gl. inst. p quas ps. no. acq. §. iōq;.

§. Quicquid. Iste text. all. per Dy. ꝙ si monachus exiuit monasterium, & intrauit aliud, & aliqd acquisiuit, an possit primum à secundo repetere? ipse dicit, ꝙ aut acquisiuit de bonis secundi, & tūc nō pōt. aut acqsiuit de bonis primi monasterij, & pōt. In dubio āt p̄sumit̃ ꝙ hēat illud ex bonis secundi monasterij. ar. l. quintus. s. de do. inter vir. & vx. Si vero acqsiuit aliqd ex operis suis, tūc d3 habere primū monasteriū partē. arg. l. p seruum. in pr. s. de vsu & ha. & in auth. de monac. Et habes æqualem q. quidam hēbat filios, intrauit monasterium, nunquid filij poterūt testari? Vr̃ ꝙ nō: qa sunt in pt̃ate, vt s. de testa. l. qui in pt̃ate. cū seq. In ↄriū facit iste tex. certū est. n. ꝙ Abbas h3 in pt̃ate monachum, vt in auth. de monac. §. cogitandum. ergo monach⁹ alios in pt̃ate hr̃e nō pōt. hic, & ĩ. ad l. Iul. de adult. l. si euenier. & habes gl. ordinariam in l. si ex causa. §. Papinianus. s. de minori. & habes per Gul. in spec. de stat. monacho. facit præterea ista l. ad q. no. per

no.per Gul.de Cu.l.& q vxores.s.de adop. ꝙ monachus nō possit alium adoptare,dixi inst.per quas perso.nob.acq.§.ideoque.

LEX LV.

1 *Occidēs bānitū captū in manu familiæ,qui impunè poterat occidi,an puniatur.*

a In laqueum. Quod in laqueū meū incidit,nō ē meū,nisi nāliter capiat.h.d.īducit a †ī ar.ad qō.sta-
1 tuto cavet,ꝙ exbānit9 pt impunè offendi,vel occidi,dū fuit cap
b t9 à familia,qdā su9 inimic9 īterfecit eū,an potuit.& Dy.pōit hic, Ia.de Are.disputauit,& determinauit,ꝙ nō,p l.3.ī fi.j.ad l.Cor.de sic.vbi hostes nō dēnt occidi,s3 post captionē dēnt seruari,vt l.libertas.ī fi.s.de sta.ho.Sed ꝯ istā determinatiōē Dy.facit ista l.& l. nālē.§.illud.s.e.Eꝯ tēt,ꝙ ñ pt occidi īpunè,& dt,fateor ꝙ tēeī nō l.Cor.de sic.s3 alia ꝯstōe,l.carceri.& l.fi.j.de cust.reo.& punit tāq̄ in carcere occidēs.Et ꝓ Dy.facit,qa in carcere est postq̄ est captus:vt l.q neq3.j.de ver.si.& l.succurritur.s.ex qb.cau.ma.vel punitur ex ꝯstōe,vt oēs obe.iud.ꝓuin.§.arripiat.facit ꝙ nō pt interfici.l.fi.C.de male.& math.Dic isti dnt ēt,ꝙ ista lex nō facit,quia nō fuit captus,ita ꝙ fiducia de eo haberetur,q est ergo in carcerib.& est legatus hostium,tūc h3 fiduciam ne occidatur, ideo tenetur occidēs.l.legatus.j.de legatiōib.& l.sanctum.s.de rer.diui.

a ADD.¶Ale.Inducitur.Adde bal.in l.3.§.fi.j.de sic.

b Barb.Statuto.Vide Io.de Im.in tit.de ac.in pe.q.bannitorum.

ALIA LECTVRA.

In laqueum. In tex.ibi,abstuli.facit ad qō.q̄ dixi j.de furt.l.q vas. in pr.ꝙ si aliqs formauit libellū ī actiōe vi boorū raptorū ꝯ titiū dicēs ꝙ sibi abstulit rē,ꝙ talis libel l9 ñ ꝯcludat,d̄ quo dic vt dixi ī d.l.q vas.gl.ī ver.meā ptātē.ibi scādalū.hæc verba expone,vt dixi in l.nālē.in fi.gl.nrē.In e.gl.ibi,sur do.so.spāle est hic ī legato.ibi dnīū acqrit inscieti,fm Dy.In e.gl. ibi.§.si vēditorē.so.vt no.j.ti.j.l.j.circa pr.Allegat hæc lex p Gul.d̄ Cu.& Dy.ad qō.talē,qdā accusauit de homicidio aliū,q accusat9 negauit se homicidiū fecisse,ꝓbatū ē ꝯ eū,ipse vult ꝓbare,ꝙ fecit ad defensionē suā,qrit an debeat admitti?Et vr ꝙ sic,p reg.l.fauorabiliores.j.de re.iu.& l.eius q ī ꝓuincia.s.si cer.pe.In ꝯriū facit, qa tanq̄ ꝯrius d3 repelli.j.q̄n app.sit l.si ꝓcuratorio.& ꝓ hoc ēt ꝙ nō debeat audiri,facit auth.ꝯ q ꝓpriā.C.de nō nu.pe.& aut.itē possessor.C.q potio.in pig.hab.qd̄ ipse audiat,ar.l.electio.§.neq3. s.de nox.& l.cū de ī.lebito.s.de ꝓb.& l.nemo.j.de exc.& hāc sententiā tāq̄ humaniorē dnt esse seruādā.ar.l.fi.C.q bo.ced.pos.& in hoc cōcordāt,si mō testes nō sunt apti,vt dnt qdā.sec.Dy.posset dici,ꝙ indistinctè admittit,ar.optim.in l.j.§.fi.j.de qō.nā tm̄ opat ꝯfessio patris,q̄ū ꝓbatio ptis aduersæ,s3 post ꝯfessionem cōstat cōfitentē posse ꝓbare ꝯriū.d.§.fi.ergo,&c.Itē hæc lex inducit ad qō.vulgatā.Statuto ꝯtinet,ꝙ bānitū cuilibet liceat īterficere:qdā bānit9 erat captus,dū ducebat ad furcas,occisus fuit p inimicum suū,nunqd iste occisor dēat puniri tāq̄ homicida?vr ꝙ nō,ar.h9 l. In ꝯrium vr p l.fi.j.de cust.reo.vbi dr,ꝙ capite pūitur,q occidit p sonas ī carcere detētas.Item ꝓ hoc facit ī aut.vt oēs obediāt iud. ꝓuin.§.arripiat.Ad istud tn̄ ar.de facili rnderi posset sec.Dy.q dicit se nūq̄ ausum fuisse determinare hāc q.fertur tn̄ postea eū dixisse ꝙ offendēs sit īpunibilis.ar.l.Publius.s.de ꝯd.& de.& ita refert And.de Pisis ab eo audiuisse in scholis.Casus vr ī l.fi.C.de male.& mathe.S3 nolētes tenere opi.Dy.rndēt ꝙ nūq̄ fuit licitū ex forma statuti.De hac q.tāgitur per aliquos in l.si alius.§.ē & alia. j.quod vi,aut clā ego tn̄ crederē ꝙ offendēs dēret puniri per rōē tex.d.l.fi.item qa certum est,ꝙ vbi bānitus captus est per iudicē, nō statim traditur morti,imo auditur volens se defendere ab eo, de quo est bannitus,vt j.de cust.reo.l.diuus.& quod ibi dixi.& j. de re iud.l.pe.nec erit alij licitum eum occidere.

LEX LVI.

Insula est. Istud principiū facit ad qō.q̄ not.Gul.de Cu.l.si ꝯuenerit.s.de pac.in l.ingenuū.s.de sta.ho.ꝙ priuilegiū ꝯcessum ciuitati trahit ad villā,q̄ est postea addita illi ciuitati.de hoc dixi s.de dā.inf.l.ū finita.§ ex hoc edicto.No.tex.h9 l.
a in fi.ꝙ appellat insula,q̄ iā fuit.facit a ꝓ instrumētis notariorū,talis filius quondam talis, &c. vt facilius sciatur.l.diuortio.s.de ne. gest.In gl in ver.id tuum est.ibi,hic tn̄ innuit ꝯ,&c. hoc credo verius.ar.d.§ seq.alle.in ea.determinādo tn̄ fm ea,quę vidistis in l.j. j.ne qd in flu.publi.quia respicimus communē cursum fluminis.

a ADD.¶Ale.Insl.fm sustinet si dicat,talis fili9 talis,q quōdā fuit,adde bar.l.ei9 q in ꝓuincia,in pr.s.si cer.pe.& qd eō,si pr̄ viuit,&dicatur filius olim Petri,Vd̄ Bar.l.j.ī pr.s.de no.op.nū.bene facit qd̄ no.b ir.l.si cognatis,ad fi.s.de reb.dub.

LEX LVII.

Per seruum donatum. p hāc l.appet apte gl.falsā,q̄ ē s.e l.ēt iustis.siue eā referas ad tex.siue ad dictū ꝓximū gl.In tex.ibi,seruiunt,quod est in vxore sciēte donōnem nō valere:secus si ignoraret,vt in gl.

LEX LIX.

Res ex mandato. Gl.in ver.mea.ibi.l.q mihi.so.hic nō gerebat ī aīo,ꝙ efficeret mea ante traditionē mihi fcām.ibi sic.Eodē mō soluas seq.cōtrarium.

LEX LX.

Titius. In gl.in ver.mobile.ibi.l.si supra. vbi gl.aliter soluit, & malè,vt ibi dixi.

LEX LXI.

Hæreditas. In gl.in verb.pro domino. ibi, non hærede, quod dic,vt dixi de nouationib.l.nouatio.

LEX LXII.

1 *Monumentum,quòd transeat cum vniuersitate.*

2 *Ius directū in reb.sacris,ꝙ transeat in vniuersalem successorem, in singularem ius vtile.*

a Quædam sunt, a quæ. Moueo vnū dubiū.ll.dnt,
1 †ꝙ monumētū nō pt legari.l.monumēta.C.de le.qd est dicere?Dic ꝙ nō trāsit,nisi cū vni-
2 uersitate.& iste est sing.tex.Ia.Bu.dicebat,† ꝙ erat dictū hic,ꝙ in successorē vlēm in reb.sacris transit ius directū:in singularē trāsit ius vtile.In gl.in ver.nō pnt.ibi,ꝯhētium.qa in 1.casu tenet saltē ad restōē ptij:in secūdo nō.In e.gl.ibi.l.ex empto.als est l.empto-rē.& circa respectū h9 gl.vide qd̄ no.in l.ea q̄.C.de cōd.ob cau.& ibi hēs rōē diuersitatis casus positiōis per gl.& ibi tetigi.j.de ver. ob.l.si ita qs.In gl.in ver.fundus dotalis.ibi.l.cū pr̄.no.istā gl.& vide plenius.j.de ope.lib.l.si operarum.adde c.ex lr̄is.extra de iure patro.fm dnm meū.In e.gl.ibi.l.dotale.vbi fundus dotalis fuit legatus hr̄di instituto à marito hr̄de instituto in illa lege,q̄ concordat cū ista.in e.gl.ibi,iure sepulchrorum. hæc gl ē falsa:quare dic ꝙ hic loqtur in hr̄de directo, ibi p obliquum. Dy.per ver.nā & si legari.reprobat gl.q̄ est s.de fun.do.l.j.q̄ tēt,ꝙ maritus possit legare rē dotalē.nā est ꝯ istum casum,& ꝯ d.l.dotale.eo.ti.de fun.dot.

a ADD.¶Ale.De materia huius legis vide Ia.de Beluis.l.in modicis,s.de cōtrah. emp.limita sing.per bar.l.si mercedem,§.j.de actio.emp.vbi omnino vide,ad.de quod no,per Bar,l.si ita qs,§.ea lege,de ver.ob.& in l.peto,§.fratre,de le.2 per illum tex.& ad hanc legem vide Bar.no.in l.Aufidius,j.de priuil.cre.& an si vēdo omnia prædia quæ habeo,transeat iurisdictio,& ius colligendi passagium quod ibi habeo,per bal.l.à procuratore,C.mand.& vide s.e.l.inter eos,in apostil.& quomodo cognoscantur res,& bona quæ transeunt cum vniuersitate,& quæ non,vide Bal.l.si quis prioris,§.certum,C.de sec.nup.Et an ius patronatus ecclesiæ possit vendi cum vniuersitate,vide bal.ī l.j.C.de bon.lib.& plura alia per Bal.l.fi.9.q.C.de edi.diui Adr.tol.¶Adde an emphyteusis ecclesiastica transeat cum vniuersitate in aliud monasterium, Pet.de Anch.cons.421.& quid de iure patr.an possit vendi cum vniuersitate,vide Roma.consi.368.

LEX LXIII.

a §.Si is qui. a Nūqd si qs recepit suo risigo & fortuna, videatur suscipere casus fortuitos periculo suo.l.op9
b qd̄ auersione.s.loc.& nō credo,qa fortuna b est in bona parte & in mala pte.&ꝙ ī bona parte,vr̄ casus hic:s3 ver. q sunt in l.digna vox.iūcta gl.in ver.principatū.C.de le.pr̄ia facie vident dicere ꝯ, qa pt accipi in mala parte,s3 propriè in bona parte sumitur hic,& l.per diuersas.C.mand.S3 vr̄ ꝙ in dubio sors, & fortuna sit in suspenso,& potest ad malum,& ad bonum declinare. & sic videtur casus fortuitos suscipere:vt l.si vendicari.C.de poen.

a ADD.¶Barb.Qui.Vide Ang.l.sed & si quis §.quæsitum,s.si quis cautio.vbi allegat tres casus sing.videlicet in l.fistulas,§.fi.s.de cōtrah.emp,in l.qui officij.ad fi.e.ti.& l.item quæritur,§.si gemma,s.loca.
Paris.Vide d.Ias.l.licet,ver.Nono pondera,C.de pac.

b Ale.Fortuna.Adde l.quæ officij,s.de contrah.empt.Et quid de sorte, vide bon. tex.& ibi bal.in l.si in prin.C.de temp.app.& in l.1.C.commod.

ALIA LECTVRA.

Si is qui. Gl.in ver.inuenerit.ibi,data opera.hoc referas, ibi qrebat in alieno: secus vbi qrebat in alueo pr̄is,vr̄ domini:per id quod no.in §.ꝙ si seruus.in gl.in ver. aliud dedit.j. hac l.Gl.in ver. alieno. etiam domino volente non potest aliquis querere thesaurum.l.j.C.de thesaur.libr.x.& rationem dixi in l.si cum dotem.§.transgrediamur.s.so.ma.

§.Quod si seruus. Dū erā Pisis officialis determinauit vnā q.p istū §.cū practica aliarum legū.Statutum erat Pisis,ꝙ qcūq3 duxerit exbānitum in per
a sona,habeat quinquagita à cōmō quidam Potestas a de comitatu duxit quēdam,qui fuerat furatus vnam bindam paruā,s3 postea fuerunt plura furta reperta in eo, ille volebat quinquaginta libras.ego dicebam,tu nō debes hr̄e,quia tu nō principaliter duxisti tāq̄ exbannitum,sed furem:ideo nō debes habere,vt hic,& l.2. s.de cond.& de.facit quod dixi in l.cum seruus.j.de ver.obl.

a ADD.¶Barb.Potestas.Vide Lud.Ro.in l.si quis in graui,§.vtrum,ad Syll.

LEX LXIIII.

a Quæ quisque. a Ista est bona lex,& no.ꝙ si rem acceptasti:etiam mihi te volente ex causa donationis mea efficiatur.l.censualis.C.de don.

a ADD.¶Ale Quisque.Vide Inst.de act.§.sic itaque,in q.an olim dominus,præsumatur hodie dominus,& bal.in d.l.censualis.

LEX LXV.

Si epistolam.

§.Si qua. Allegaui istam legem in molendinis, quæ affixa non sunt.

1 *Clusa in flumine publico quo ad vsum est publica, licèt quo ad proprietatem sit illius, cuius est ager cuius frontem inspicit.*

a §. Paulus, [a] si insula. Versi. si id quod in publico. ego habeo istū ver. pro notabili mul
1 tum quia nescio ista ita benè alibi. ꝙ quando est clusa † quæ respicit frontem alterius agri, est illius, cuius est ager quo ad proprietatem, quo ad vsum est publica.

a ADD. ¶ Ale. Paulus. Vide Bar. in l. fluminum, in prin. de dam. infe.

¶ De acquirenda possessione. Tit. ij.

a Dictum est [a] s. de acq. rer. do. de iure gentium, sequebatur videre de vsucapionib. verùm quia vsucapio non procedit sine possessione, vt j. ti. j. l. sine possessione. iō de acq. pos. p̄mittitur. q̄re, vt in gl.

a ADD. ¶ Inquantum Ale. in hac rub. de illo brochardo, an cognito vno contrariorū cognoscatur & reliquum, remittit se ad bal. l. fi. C. de fideic. lib. vbi dicit, ꝙ si testamentum possit probari per duos testes, similiter poterit probari reuocatio, adde videnda quæ posuit bal. cons. 235. lib j. vbi ponit, quando duo testes probent ademptionem legati & quando non.

LEX I.

1 *Possessio dicitur à pedum positione.*
2 *Dominium cœpit à naturali possessione, & etiam hodie incipit in his, quę in nullius bonis sunt.*
3 *Res mobiles etiam possidentur.*
4 *Propria significatio vocabuli magis à diffinitione quàm ab allusione recipitur, vbi est diffinitio.*
5 *Ius naturale relatum ad rationem, vel ad hominem, semper intelligitur p̄ iure gentium.*
6 *Possessio est ius, & eius diffinitio.*
7 *Possessio quotuplex sit.*
8 *Possessio ciuilis est ius insistendi rei non prohibitæ possideri, aptum producere ciuiles effectus.*
9 *Possessio naturalis est ius insistēdi rei nō p̄hibitæ possideri, aptū p̄ducere ciuiles effectus, respū alicuius iuris à dominio separati, respū naturalium accessionū.*
10 *Possessio corporalis est ius insistendi rei non prohibitæ possideri, retentionis & recuperationis producens effectus.*
11 *Possidens corporaliter habet contra extraneum interdictum vti possidetis, & si expelleretur, ei competeret interdictum, vnde vi.*
12 *Possessio, seu quasi iuriū ĩcorporaliū est ius, & diuiditur ĩ ciuilem, & naturalē.*
13 *Detentatio est facti, & non diuiditur in ciuilem, & naturalem.*
14 *Possessio simpliciter sumpta est de iure gentiū sed distĩcta p̄ speciē, est de iu. ci.*
15 *Quasi possessio ĩcorporaliū fuit introducta de iu. gēt. sed distinctio eius de iu. ci.*
16 *Detentatio, vt illa quam habet colonus, est de iure gētium: illa quam habet missus in possessionem est de iure ciuili.*
17 *Possessio qualiter acquiratur.*
18 *Inuenire dicitur propriè qui apprehendit.*
19 *Detinēs tātum nō p̄t sibimet vnā rem tradere, nec causam possessionis mutare.*
20 *Tutor an possit tutorio nomine sibi vnam rem tradere remissiuè.*
21 *Quasi possessio incorporalium, qualiter acquiratur remissiuè.*
22 *Detentatio acquiritur, quando deuentum est in possessionem.*
23 *Detentatio non acquiritur ex aspectu, etiam si prætoris, & executoris consensus interueniat.*
24 *Tutor & curator, q nō habent sp̄ale mandatum, nō possunt possessionem fictè tradere.*
25 *Possessio qualiter amittatur.*
26 *Possessio naturalis, id est corporalis, an retineatur animo.*
27 *Detentatio potest animo retineri, quando custodia illius rei per absentē retinetur.*

POssessio. Possessio à pedum positione dicta est, & ab ea olim incepit dominium, & hodie incipit ab his, q̄ in nullius bonis sunt. h. d. Diuiditur in 3. partes. Primò ponit allusionem verbi possessionis. Secundò effectum possessionis, qui fuit olim. Tertiò effectum possessionis, qui est hodie. secunda ibi, dominiumq́;. Tertia ibi, eiusq́; rei. In text. ibi, quasi positio. ideo ab actu corporali denominatur, quia natu-
1 raliter, &c. Ia. de Are. No. † ꝙ possessio dicitur à pedum positione.
2 Secundo no. ꝙ dominium cœpit à naturali possessiõe. † Item no. ꝙ in his, quæ in nullius bonis sunt, etiam dominium hodie à possessiõe incipit. Ad l. nostram op. diffinitio debet cõuerti cum suo diffinito. l. j. s. de dol. §. dolum. l. omnis diffinitio. & quod ibi no. j. de re. iu. & hic dicitur pedum positio. ergo vbi quis ponit pedem, acquirit possessionem contra l. 3. in pr. j. e. sol. non est diffinitio, sꝫ deriuatio, vel allusio vocabuli. Secundo opp. ex eadem gl. in fi. & sic dr̄ quasi pedum positio. ergo res mobiles non possidentur, qa non calcantur pedibus. Sed lex dicit contra, ꝙ possidentur. l. rem quæ nobis. & l. si rem mobilem. j. e. & gl. dicit ꝙ non propriè possidentur, & vide gl. quæ incipit, aliàs à sedibus, ibi. item no. ex eo.
3 † Et sic ista gl. vult, ꝙ propria significatio recipiatur à vocabuli deriuatione. Pro hoc l. tugurij j. de ver. si. & l. 2. § appellatio. s. si cer. peta. & Dom. Dy. reprehendit istam gl. quòd imo propriè possidentur, & in eis ciuilis & naturalis possessio distinguitur per l. primam. §. per seruum. & l. 3. §. Neratius. & § Nerua filius. & l. rem quæ nobis. & l. si rem mobilem. cum simil. j. eo. Præterea, quòd mobilia propriè possidentur, apparet, quia res mobiles vsucapiuntur, vt l. 1. C. de vsuca. transfor. & sine possessione non procedit vsucapio. l. sine possessione. j. tit. 1. & sic possidentur, licèt non ita p̄priè sicut immobiles, sm̄ Dy. tu dic eod. mō p̄priè: qa datur vtrobi: vt l. j. j. vtrobi. Præterea ista l. dicit, in his, q̄ terra, mari, &c. & sic expressè de mobilib. Præterea in tex. statim seq̄tur qđ natu raliter teneretur, &c. qđ est generale ad oēm actū tenēdi. Præterea j. §. j. ibi, in manu ponat, &c. Sufficit ergo quocūq; actu corporeo
4 teneatur. Ad illud † qđ dicit gl. in allusione vocabuli, attēde verū vbi nō est diffinitio. Sed vbi est diffinitio, tūc diffinitio magis q̄ allusio attēditur: vt in testō, qđ sm̄ allusionē est testatio mētis. inst. de test. in pr. & testm̄ diffinit. l. j. s. de test. cui diffinitioni stamus: qa sm̄ allusionē codicillus esset testm̄ ꝯ l. si idē. C. de cod. & de ista allusiõe vocabuli, & de p̄pria significatione, qualiter assumātur, dicā j. in l. vt gradatim. §. fi. de mu. & ho. Dr̄ hic, ꝙ possessio est naturalis. ꝯ illud est naturale, qđ cõe est omnib. animalib. l. j. in fi. s. de iust. & iu. & sic animalia possidēt. ꝯ. j. §. p̄x. vbi carētes sensu possi
5 dent. dicit gl. 2. † intellige naturaliter, i. de iure gentium: & sp̄ cum verbū naturale refertur ad rõnem vel ad hominē, sp̄ intelligas ius naturale, i. gentiū, vt s. de iust. & iu. l. oēs populi. ibi, ꝙ naturalis rõ &c. l. cū ampli⁹. in fi. j. de re. iu. sic cū hoc verbū naturale, refertur ad homines, ergo de iure gētiū intelligitur. Op. ad id qđ dr̄ de his q̄ in mari capiūtur. l. qua rõe. §. fi. s. ti. j. sol. nõ efficiūtur nr̄a capta, si dn̄ium hr̄ ab alio, secus si in nullius bonis sunt. Itē opp. qa illud qđ bello capitur, restituitur p̄ actionē qđ metus cā. sol. dicit hic bello. s. licito, vt j. de ca. & post l. re. l. hostes. & s. ti. j. l. naturalē. in fi. His ꝯriis extirpatis venio ad gl. nr̄as. Et primo q̄ro. q̄d ē possessio? Hoc tractat prima gl. Quæro 2. quotuplex est possessio? tractat de hoc gl. q̄ inci. & bene, vt patet. Quæro 3. quo iure introducta est possessio? de hoc tractat 2. gl. in sui prin. Quæro 4. qualiter acq̄ratur possessio? tractat in gl. 4. q̄ inc. secus si alius. Quæro 5. qualiter perdatur possessio? & dic vt in gl. q̄ inci. i. corporaliter, &c. Venio
6 ad j. & gl. nr̄æ posuerūt 3. diffinitiones, & doc. ponūt aliā. † Prima diffinitio est. ꝙ possessio est quoddā ius rē detinēdi sibi. Et ista diffinitio nō vr̄ bona, qa dicit, ꝙ est iuris. ꝯ, ꝙ imo facti, vt j. p̄x. §. ibi, eam. n. rē, &c. & §. si vir, ibi, qm̄ res facti, &c. l. sciendū s. qb. ex cau. ma. & l. in bello. §. factæ. j. de ca. & post l. re. Secūdo dicit Io. rē, malè dicit, qa rei appellō gn̄alis est. l. rei. j. de ver. si. & insti. de re. cor. & incor. & l. j. s. si cer. pe. & incorporalia nō possidētur. l. seruus. sꝫ Azo discipulus eius dixit, ꝙ possessio est ius quoddā, quo qs rem corporalem verè, vel interpretatiuè sibi habeat. sed nō est bona, qa peccat in eo qđ dicit ius. itē dicit, hēat, ꝙ ꝯtineat ēt cū, q non possidet. l. stipulō ista. §. habere. j. de ver. ob. Et iō gl. dat aliā, & dicit ꝙ possessio est corporalis rei detentatio, corporis, & animi, iuris adminiculo ꝯcurrente. Expositionē oīm verborū diffinitionis vide in gl. Nos videamus an prima sit bona. Et Dy. dicit. Io. diffinit possessionē, p̄ut in esse p̄ducta est, & Azo p̄ut in esse p̄ducitur. Nā verū est, cum possessio est in ipso actu p̄ducendi, non est ius, sed factum, & req̄ritur corpus, & animus: sed qa melius est diffinire, prout in esse p̄ducta est. sicut videmus in obligatione, q̄ est iuris vinculum. &c. & sic diffinitur prout est in esse p̄ducta, iō te-
a neamus diffinitionem Io. & non dixit plus. Sed quia adhuc remanent obiectiones factæ ꝯ Io. ideo nos videamus: [a] an possessio sit ius, & Iac. de Are. dicit ꝙ est ius. l. peregre. in pr. j. e. Itē Iac. de Ra. dicit, posito ꝙ nulla lex diceret, ꝙ est ius: qa ex facto ius oritur, & ꝯct⁹ sunt facti. l. ꝯsilio. in fi. s. de cu. fu. & ex ipso ꝯctu resultat obli
b gatio. q̄ est iuris: ita ex apprehensione. q̄ est facti, resultat possessio q̄ iuris est, & benè dicit. [b] Et allego vltra ipsum l. nemo. C. e. & de hoc est tex. in l. non ideo minus. C. de lib. cau. & j. e. l. possessio. & sic teneo ꝙ possessio sit iuris. Qualiter ergo diffiniemus? Et Iac. de Ra. dicit, ꝙ possessio est ius quæsitum ex corporali rei apprehensione, corpore, & animo, & iuris adminiculo concurrente. & sic diffinitur, prout est in esse producta. Iac. de Are. dat suā. q̄ omnia ꝯprehendit, & dicit, ꝙ possessio est ius insistendi rei, p̄ueniens ex vera, vel ex interpretatiua apprehensione, cum effectu possidendi, rei non prohibitę possideri, vacantis: vel à possessore traditę animo possessionis transferēdæ. Ita diffinit Iac. de Are. & Old. post eū, & tendit ad idē cum Iac. de Ra. licèt Cy. recitet eū aliquātulū corruptè in l. licet. C. e. Ad expositionē istius diffinitionis sequeretur expō totius ti. sed nō est meæ intētionis, & verba sunt clara p se. sed videamus, an sit bona diffinitio, & discamus à physicis, qui dicunt, hō est animal rationale, &c. & nō dicunt vnde venit: & sic istud non q̄ro, & qd est possessio, & vnde p̄ueniat, qđ Iac. & p̄dicti in diffinitione ponūt, & sic ēt leges diffiniēdo obligationē, vel actionem, vel hæreditatem, vel testm̄, non ponunt vnde proueniat, sed quid est in substantia. Qualiter diffiniemus? Possessio po-

a ADD. ¶ Pom. Vide Alex. cons. 15. vo. 2. vbi concludit, ꝙ si alicui data est licentia testandi de fructibus, qui debebantur iuribus beneficiorum, ꝙ poterit testari de pensionibus beneficiorum, quæ debentur ratione fructuum qui percipiuntur ex possessionibus beneficiorum, quia possessiones dicuntur iura.

b Pom. Adde secundum Alex. ꝙ hoc videntur sequi omnes doct. excepto Ro. qui tenet vltimam. & pro opin. bar. alleg. Alex. l. si ea res, § si. ver. quod ius, s. de actio. empt. & l. liber homo, §. j. s. ti. j.

test diffiniri in genere, & in specie. Hic diffiniamus in genere. Et dico, quod possessio est ius insistendi rei nõ prohibitæ possideri. quare dico, est ius? Ad dñã deteriõis asininæ, q̃ est facti: vt j. videbitis. itẽ dico ius, ad dñam corporis ipsius rei, qđ appellat̃ qñq; possessio. l. interdũ j. de ver. sig & l. 2. C. de pbat. Itẽ insistẽdi, dico ad dñã dñij, qđ est ius disponẽdi, & vẽdicãdi. l. in rem. s. de rei vẽ. & l. si qs vi. §. dñia. j. e. & ibi dicã. itẽ dico insistẽdi, ad differẽtiam vsusfructus. l. j. s. de vsuf. rei nõ phibitæ possideri, hoc dico ad dñã ipsius rei, q̃ nõ pt possideri, vt rei sacræ. vel religiosæ. l. inter stipulantẽ. §. sacrã.
7 de ver. ob. & j. e. l. q vniuersas. q̃ro quotuplex est possessio. †Istud est pulchrum, & vr̃ quod vna, qa dr̃ hic pos. appellata est, &c. & sic nõ dr̃, nisi de ea, q̃ naturaliter insistit. alia rõ fit ab Azo. per l. 3. C. e. qa aïo & corpor acqrit & illa naturaliter retinet aïo. Et sic vna & eadem est illa q̃ aïo, & corpore retinetur. Io. dicit õrium, quod sint duę. Allegat duas ll. & vnã rõnẽ allegat: qa lex dicit, quod aïo retinetur, & corpore acquiritur, & sic duo. l. 3. in pr. j. e. itẽ facit l. nemo. C. e. & vide gl. istã in versi. ait. q̃ inc. & benè, vt p3, &c. & lege vsq; ibi, qđ ergo dr̃, & capias ibi, si ãt me, &c. & facit Io. vnã rõẽ p se. Duo nõ possunt insolidũ possidere, vt l. 3. §. ex õrio. j. e. Mõ si vado ad nũdinas, possideo: & q intrat, possidet, & si exit naturaliter retinet, sicut in fructuario: & sic duæ sunt, qa duo eãdem pos. possidere nõ pñt, d. §. ex õrio. qđ vterq; possideat l. clã possider. j. e. & vide d. gl. ibi, me absente, &c. & lege vsq; ad fi. gl. & tene menti d. gl. ibi, retineri aïo, sicut in fructuario, &c. Et Io. resp. ad l. 3. C. e. sic: qa exiens de fundo retinet ciuilẽ tm̃, & nõ naturalẽ. Et vide gl. ibi, qđ ergo dr̃. C. e. Et sic Azo dicit, quod est vna, sc. naturalis tm̃, & illa naturalis dũ est in possessione, est naturalis pprië: dũ est extra fundũ, illa eadẽ põt dici ciuilis approbatione. gl. hic assentit opi. Io. C. e. l. licet. cui vr̃ assentire Azo. qd dicemus. Dy. disputauit istam q. & suã disputationẽ posuit extra, de re. iu. c. sine possessione, lib. 6. & arguit pro & õ. & ibi poteris videre motiua eorũ. & in fi. determinat pro Io. & allegat p eo. j. e. l. 3. §. Nerua filius. & l. 2. §. j. j. p hær. facit l. 2. § deieciſſe. j. de vi, & vi ar. l. nemo. C. e. Ecce verba Dy. guarda me. Et nescio qd ista verba importent. Nam l. 2. §. j. j. p her. appellat ibi naturalem, s. detẽtationem. & codẽ mõ in § Nerua filius. detentationẽ facti, appellat naturalẽ: & sic illæ ll. nihil faciunt, & ex qb. Dy. se magis fundat. Et gl. vr̃ dicere, quod ciuilis ẽ, q̃ retinetur animo: naturalis, q̃ corpore, vt hac gl. in pr. 3. gl. magnæ dr̃. Sed illud non mihi pl3: qa & naturalis retinet aïo, vt in hac gl. q̃ mõ legi, & alia gl. magna. in ver. decesserit. in l. 3. §. j. j. de vi, & vi ar. Aduerte ergo ad me. Mihi vr̃ quod antiq & Moder. Doctores multum deuiarunt à mẽte iuris in hac materia. Dicendum est ergo, quod cum q̃ritur quotuplex sit possessio, pt dari quædam diuisio secundum accidẽtia, quæ resultant ex mõ acquirendi possessionem, vt possessio p emptore. pro donato, &c. Sed certè propriè loquendo, ista accidentia non faciũt diuersam speciẽ. Sicut si dicerem, hominum qdam sunt albi, qdam nigri. Sed differentia in substantia, illa facit diuersam speciem. Nam hoc, quod est rationale, facit nos differre à brutis: & hoc, quod est mortale, facit differre ab angelis. Pro hoc gl. expressa in ver. nulla. Inst. de iure perso. ĩ fi. & s. de publ. l. fi. §. quoties. Vnde si q̃ris, quot sunt species possessionum? Dicẽdum est, quod sunt tot, quot sunt differentiæ substantiales. Hoc ãt apparebit ex effectu, qui sequitur ex qualibet. Et iõ dico, quod possessionum species sunt tres. Vna est ciuilis, alia naturalis, q̃ habet vsufructuari⁹, & similes. l. naturaliter. in pr. j. e. & s. ti. j. l. acquiritur. in fi. Alia corporalis, q̃ h3 ingressus, domino absente. De qualibet hr̃ j. e. l. si id
8 quod. §. fi. Inter istas est magna differentia in substãtia. Ideo† i. q̃-
a ro, quid est possessio ciuilis? Resp. possessio ciuilis est ius[a] insistendi rei non prohibitæ possideri, aptum producere ciuiles effectus respectu veri dominij. Declaro ista verba per ordinem. Dixi, quod ciuilis possessio est ius insistẽdi rei nõ prohibitæ possideri. dictum est s. & declaratum. item aptum producere ciuiles effectus respũ veri dominij, hoc dico, quia ipsa producit ciuiles effectus respectu vsucapionis, & præscriptionis. j. e. l. §. per seruum qui in fuga. & pro emptore. l. qui fundum. in pr. item producit actum acquisitionis fructuum, vt dicam in l. 3. §. ex contrario. j. e. & per Dy. in c. sine possessiõe, in fi. & quod no. gl. l. j. C. de ser. fu. sed naturalis tm̃ vsucapionem nõ pducit. l. acquiritur. in fi. s. ti. j. S3 illud nõ vr̃ bñ dictum, quia malæfidei possessor possidet naturaliter, & ciuiliter, l. clam. in fi. j. e. & tñ illa ciuilis nõ inducit vsucapionem. ergo, &c.
b Sed ego dixi [b] in diffinitione, actum pducere ciuiles effectus, nõ dixi, quod pducat, sed si deficit mala fides, illa eadem pducit ciuiles effectus, vt videbitis in l. nõ solum. § j. de vsuc. Sed op. de dñio, vt l. sequitur. § lana. j. de vsuc. Fateor, quod nõ vsucapit, quia dñs, sed si possessio de se est apta producere ciuiles effectus, qa pt esse quod priuetur dñio, & remanet pos. l. cum duob. §. idem respõdit. s. p soc. & l. fi. vbi ẽt ĩ gl. C. de sacrosс. ec. & illa eadem pt producere vsucapionem. Op. vlterius de creditore, qui ciuiliter, & naturaliter possidet, & tñ nõ acquirit dñium, vt j. e. l. §. per seruum corporaliter. & l. cum notissimi. §. j. C. de præsc. 30. an. io. sibi non acquirit, sed illi
c cui possidet. Itẽ op. qa præscriptione nõ q̃ritur verũ dñium, sed vtile. Ergo malè dicit respectu veri dñij. Resp. in vsucapione procedit sine dubio, in pscriptiõe dic, quod illud vtile dñium directe venit ad õdicẽdũ dñio directo, s3 j px. õ, qa dñm recognoscit. † Se-
9 cunda pos. est naturalis, & est ius insistẽdi rei nõ phibitæ possideri, aptum ciuiles pducere effect⁹. respectu alicuius iuris à dñio separati, & respectu nãliũ accessionũ. Et qd volo dicere, vsufructuarius possidet, vt j. e. l. naturaliter. h3 ne effectũ ciuilẽ? Certè sic, qa pscribo ius vsusfructus. l. fi. in fi. C. de præscr. lon. tẽp. x. vel xx. an. Itẽ feudatarius i⁹ feudi. l. ppetit. & qđ ibi no. C. de presc. 30. an. nõ ãt verũ dñium pscribũt, s. fructuarius, & feudatarius, imo verum dñium fatentur, & recognoscũt. idẽ respectu naturaliũ accessionum, qa faciunt fructus suos vsufructuarij, & naturalis accessio ẽ effectus dñij, vt in aut. nisi. C. de bo. ma. no. in l. indebiti. in pr. s. de õd. ind. vbi dr̃, õdõ indebiti naturalis est, qa in ea veniunt natura-
d les accessiones. ita hic pos. naturalis[d] dr̃, pp naturales accessiões. Dy. ergo qui dicit, quod ciuilis sola est apta ad vsucapionẽ, nõ nãlis, nõ benè dixit pp nãlem istã, vt dicã j. e. in l. 3. §. ex õrio. Sed anteq̃ vadam ad tertiam pos. q̃ro, quare ñ facio plures species possessionum, vna q̃ competit feudatario, alia q̃ õpetit vsufructuario, alia emphyteuticario. Et nõ esset peccatum dicere, quod vna esset separata ab alia numero, s3 nõ differũt specie, qa plus, vel minus faciũt dñiã specificam. l. vlt. s. de fun. instr. Et sic q̃libet istarum naturaliũ tẽdit ad acqrendum ciuiles accessiões, & acquisitionem fructuũ,
10 & alterius iuris. i. dominium, l3 vna plus, & alia minus. q̃ro, † q ẽ possessio corporalis? Et volo quod scias, quod ista corporalis pt dici naturalis, pp ter actum naturalem, vt hic, & l. si id quod. §. fi. j. e. Sed gratia euidentioris locutionis, eã appello corporalem. Dic ergo, corporalis possessio est ius insistendi rei nõ phibitæ possideri, retẽtionis, & recuperationis producens effectum. Et declaro, qđ ãiuit ad nũdinas, intraui fundũ suum possideo naturaliter, ipse ciuiliter, & ego q habeo naturalem, nec vsucapio, nec pscribo, vt pee Dy. c. sine possessione de re. iu. li. 6. & dicam in d. §. ex õrio. Item ñ facio fructus meos, quia nullus sic possidens corporaliter, vel naturaliter. hoc mõ sumendo facit fructus suos, vt dicam in d §. ex õrio. & sic ista possessio nõ parat cãm vsucapiẽdi. nec acquisitio-
11 nem fructuum. † Quid ergo mihi tribuit ista pos. Dic, quod ius detinẽdi. qa vincerem õ extraneũ interdicto vti pos. vt j. vti pos. l. j. in fi. & si expellerer, habeo interdictũ vnde vi. l. j. § qa me. & §. deiicitur. & l. colonus. j. de vi, & vi ar. & l. clã possidere. §. q ad nũdinas.
12 j. e. & ille est bonus tex. ad hoc. † q̃ro, qd de quasi pos. iurium rea
e lium incorporaliũ, vtrũ diuidatur[e] in ciuilẽ, & naturalẽ? Et vr̃ quod ñ diuidatur, qa possessio ciuilis est ius. vt dixi, s3 ista quasi pos. nõ ẽ ius, s3 õsistit in facto, vt l. seruitutes. in pr. de ser. vr. præ. ergo nõ diuiditur in ciuilem, & naturalem. Præterea, possessio ciuilis retinetur aïo. l. licet. C. e. & l. si id quod. j. e. Sed ista quasi pos. nõ retinet animo, quia tunc sp diceretur hr̃e cãm õtinuam, õ l. seruitutes. in pr. s. de ser. tit. generali. In õrium vr̃, quod illa pos. q̃ parit vsucapionẽ, est ciuilis, vt s. dixi, sed quasi pos. parit vsucapionem, vt l. j. C. de ser. & l. 1. in fi. s. de aq. plu. arc. & Rof. mouet in tit. de confess. & nega. & dictum suum nihil est dicere. D. Ia. But. in §. equè. Insti. de act. in lect. sua, videtur tenere, quod quasi pos. sit naturalis tantum, & illa lectura sua reperitur multum falsa: vnde nescio nunquid omnino teneatur, sed nõ curo. Credo, sicuti ego dixi vobis in aliis, quod ita est in quasi pos. quod illa quasi pos. quæ parit effectũ vsucapiendi, illa est ciuilis: illa q̃ parit effectum retentionis tantum, illa est naturalis, seu corporalis. Et pbo illud, quia illa quę parit effectum retentiõnis est naturalis, quia nullus requiritur animus. l. qui fundum. quẽ admod. ser. amit. & l. j. §. quæsitum. j. de aqua quot & æsti. Et ratio huius est, quia illæ seruitutes debentur fundo, vel retinẽtur à fundo, ideo aqua per se vadens sufficit. Sed quasi pos. quæ parit effectum vsucapionis, vel præscriptionis est ciuilis. l. j & ij. C. de serui. & aqua. probatur in l. j. §. Aristo. j. de aqua quoti. & æsti. de necessitate oportet quod ille qui præscribit, sciat se vti iure seruitutis. l. 1. & l. 2. C. de seru. & aqua. & l. 1. §. Aristo. de aqua quoti. & æsti. & fundus ipse dicitur præscribere. l. qui aliena. in fi. s. de ne. gest. & ideo quia fundus præscribit, si non habet causam continuam, non procedit vsucapio in fundo. l. foramen, s. de serui. vrb. præd. quia possessio non esset continua, nec retineretur animo, quia fundus non habet animum: ideo non præscribit, nisi tanto tempore, cuius nõ
13 extat memoria in contrarium. ¶ † Quæro, quid iuris de detentatio

a ADD. ¶Pom. Adde quòd hæc diffinitio reprehenditur per Ang. Im. Pau. de Ca. & Ro. hic, sed sustinetur per Ale.
b Pom. Et vide tex. in c. cum Bertoldus, de re iud. in ver. corporalem possessionẽ.
c Barb. Op. Et vide quod no. in auth. nisi tricenaale, C. de bo. ma. & in l. traditionibus, C. de pact. & ibi plenissimè per Saly.
d Io. Fr. Adde quod opinio bar. est communiter reprobata circa istam possessionem corporalem, vt hic latè per D. Alex. & Ias. & bar. sibiipsi contrarius in l. fi. C. de fun. pat. lib. 11. tenet quòd sit duplex possessio tantum.
e Io. F. Diuidatur. Adde quòd cum bar. cæteri transeunt, vt no. Ias. hic.

a tatione, an sit iuris vel facti? Et vr̃ ꝙ iuris. l. si finita. §. si qs metu. s. de dam. inf. In ꝯrariũ vr̃, ꝙ sit meri facti. Nã ea q̃ sunt iuris nõ cadũt in seruũ. l. qđ attinet. j. de re. iu. s3 ista detẽtatio cadit in seruũ. l. stipulatiõ ista. §. hæc quoq;. j. de ver. ob. & sic facti. Nõ ob. l. si finita. §. si qs metu. qa ibi loqtur de iure acqsito ex illa detẽtatione. l. nõ est mirũ. s. de pi. ac. & iõ ista detẽtatio nõ diuiditur in ciuilẽ & naturalẽ, & sic vr̃ ꝙ si ex eo fundũ, nõ hẽo detẽtationẽ, qa ea q̃ sunt iuris sequuntur quocũq; vadit, vt l. fi. C. de præsc. lon. tem. non ea
14 q̃ sunt facti. tñ circa hoc dic, vt j. statim in vlt. q. † Tertiò principaliter q̃ro, à quo iure ꝓcessit possessio? Tex. hic vr̃ velle, ꝙ à iure gẽtium. & hoc t3 gl. j. hic in pr. & ẽt gl. 2. in pr. Sed si hoc est verũ, vr̃ ꝙ oẽs meæ diffinitiões sint falsæ, qa pp ciuiles effect⁹ facio diffinitionẽ, seu dist. possessionũ. Resp. posses. simpliciter sumpta, vr̃ introducta à iure gentiũ, vt hic in tex. & gl. sed posses. sic distincta p spẽs fuit introducta à iure ciuili, vñ ẽt naturalis possessio, dico ꝙ est ciuilis. vt no. j. e. l. qđ seruus. in gl sup ver. ciuiliter possidere. A simili, de iure naturali oẽs liberi & legitimi nascebãtur, & non erat distinctio hoĩm, postea à iure ciuili sunt distincti in plures. vt in aut. qui. mo. na. ef. le. §. liceat igitur. & inst. de iure per. in fi. Item
15 q̃ro † vtrũ quasi pos. incorporaliũ fuerit introducta de iure gẽtiũ? resp. sic. vt inst. de vsu & ha. §. fi. ꝯsiderato ꝙ ibi ꝓcedit tit. de seruitutib. sed distinctio huius quasi possessiõis, credo ꝙ sit de iure ci-
16 uili. † Sed an detẽtatio fuerit de iure gentiũ cognita? resp. sic, vt il la q̃ h3 colon⁹, cũ ꝯđc° locatiõis sit de iure gentiũ. Illa vero q̃ h3
17 missus in possessionẽ, credo ꝙ sit de iure ciuili. † Quarto principaliter q̃ro, qualiter acq̃ratur possessio? & gl. q̃ est hic, in ver. ait. ponit tres op. Prima est, aut loqmur in reb. animatis, aut de non animatis, & hoc secũdo casu distingue, aut erãt res ab alio possessæ, aut nõ. Et rõem dic, vt gl. Ista opi. veritatẽ ponit, tñ nõ debuit separare res animatas ab ĩanimatis, qa eo. mõ d3 in eis distingui, aut ab alio possidẽtur. aut nõ. Secũda opi. inc. ibi, at Ioan. & alij dñi. & ẽst qđ p solũ aspectũ acqritur. Pro hoc j. e. l. j. §. si iusserim. & l. qđ meo. §. si venditorẽ. Sed ꝯ. j. e. l. 3. §. Neratius. Dicit gl. ꝙ ibi nõ poterant videri: hic sic. ꝯ hanc sol. vr̃ l. clauib. s. de ꝯh. emp. vbi vr̃ ꝙ sufficiat aspectus loci, vbi res est, licèt non videatur res. Sol. gl. ꝙ in §. Neratius. sciebat thesaurum esse in fundo, nõ tamen vbi, hoc est, in loco terminato. sed in l. clauib. sciebat vbi res esset, & in loco determinato. Certè ista sunt vera in re possessa per alium, non in re vacanti: qa tex. hic dicit, apprehẽderit. Alij resp. ad l. clauib. ꝙ ibi de possessione, hic de dñio. sed hoc nihil est dicere, qa ex possessione seqtur dñium. vt hic dr̃. Tertia op. est ibi, vel ibi, de alio gñe, &c. Nã quoddã est genus q̃rendi possessionẽ p apprehensionẽ, vt in omnib. reb. præterquã in thesauro, & iõ dicit, apprehenditur. aliud est genus quærẽdi per inuentionem, vt in thesauro, ideo in eo dicit tex. inuenerit. inst. de re. di. §. thesauros. s. ti. j. l. nunquam. §. thesaurus. & ibi gl. plenius ponit istam opi. inst. de rer. di.
18 §. item lapilli. Sed hæc opi. reprobatur, † quia inuenire est per apprehensionem. l. si Barsatoram. C. de fideius. quæ est not. propter statuta, quę dicunt, si quis fuerit inuentus, &c. Et hoc per Cy. C. e. l. licet. Vnde breuiter 1. opin. s. posita in gl. continet veritatem, & distinguitur, aut loquimur in reb. vacantib. & reqritur apprehensio, vt hic, cũ si. aut in reb. ab alio possessis, & tunc aut nõ ꝯcurrit aĩus tradentis, & idẽ, qa apprehensio reqritur, vt j. e. l. qđ meo. §. fi. Aut aĩus tradentis ꝯcurrit, tunc p̃t quæri per aspectũ, & p alios modos fictos, qui ponunt. j. e. l. 3. in pr. in gl. tñ in tradõne clauiũ oportet ꝙ fiat in re præsenti. l. clauibus. & j. e. l. §. pe. ita ꝙ determinatẽ sciam vbi res est, vt s. dictũ est. Quæro per quas perso. nobis
b acquir. posses. Dic, vt j. prox. §. & seq. Quæro ᵇ an possim mihimet
19 vnã † rẽ tradere? Dic de eo, q detinet tñ, nõ p̃t quis sibi mutare cãm poss. l. 3. §. illud. j. e. & l. nõ solum. §. j. j. de vsuca. & l. nemo. C.
20 e. Sed † pone in tutore, qui nõ detinet, nec possidet, an ipse tutor tutorio noĩe p̃t sibi tradere? Et vr̃ ꝙ sic. l. fistulas. §. j. s. de ꝯh. emp.
21 Circa qđ vide qđ dixi. j. de stip. seru. l. 2. Quãr acquiratur † quasi possessio incorporalium, nõ dico hic. Dic vt p doct. in l. 1. & 2. C.
22 de ser. & aq. dicã j. de iti. act. pri. l. j. §. hoc interdicto. † Quæro, qualiter acqratur detẽtatio? Et dic qñ est deuentũ in pos. l. nõ est mi-
23 rum. s. de pig. ac. † Sed qd si executor hẽt me constituere in vno fundo, vt detẽtorem, & ducit me prope ad locũ, ita ꝙ sum in cõspectu, an sufficit, put in possessiõe, vt j. e. l. §. si iusserim. & si sufficeret ad cõstitutionẽ pignoris ꝑtorij, esset vtile scire. Ista gl. dicit, qñ ꝯcurrit iussus cũ aĩo prætoris tradentis sufficit, sed in ꝑtorio pignore nõ interuenit cõsensus verè, sed fictè, qa iudex fingitur pars, vt l. si ob cãm. C. de euic. & l. j. C. si in cau. iud. & iõ quia nõ interuenit aĩus tradẽtis verè. s3 fictè, eligitur q̃dam media via, ꝙ si p̃t, intret, & sic nõ sufficit vt ostẽdat. l. si finita. §. illud q̃rit. s. de dã.
24 inf. & l. quis. s. de bo. au. iu. pos. & tene mẽti. † q̃ro pone ᶜ ꝙ tutor,
c vel curator, q nõ hñt spãle mãdatũ, volũt tradere p istos modos
d fictos, an possint? Vr̃ ꝙ nõ, ᵈ qa dñi volũtas verè nõ ꝯcurrit. s3 fi-
e ctè, ᵉ vt s. px. dixi. Pro hoc j. e. l. quis. §. 1. & 2. de accep. l. & p vsu-
25 randũ. §. tutor. & ita vr̃ ar. eorũ, q̃ dicta sunt de iudice. † Quinto principaliter q̃ro, qualiter pos. amittatur? Et gl. magna post prin. ponit 4. opi. Prima antiquorum est, ꝙ statim cũ desiit insistere, vr̃ tenere, nõ possidet, iõ perdit, s3 illud nõ est verũ, qa exitus nõ est cã perdendę possessionis. l. si id qđ. §. fi. j. e. & l. clã. §. j. & solo aĩo retinet, vt C. e. l. licet. Sed alia fuit opi. Azo. & Plac. q̃ dic, vt in gl. Sed ista ꝓsupponit vnam tñ esse pos. lĩẽ ꝙ duo possint eandẽ rẽ insolidũ possidere, eodẽ gñe possidendi, s3 diuersis qualitatib. qđ est falsum, vt s. dixi. & dicã in l. 3. §. ex ꝯrio. Tertia fuit opi. Aldr. ꝙ statim ꝙ exit de fundo, amittit naturalem pos. post exitũ h3 ciuilem, si reintrat h3 naturalem. Vide gl. ibi, Ald. dixit, ꝙ statim cum exit, &c. & vr̃ ĩ eo qđ dixit, ꝙ possessio ciuilis, & naturalis nõ possunt esse simul, potuisset verũ dicere assumẽdo ciuilẽ & naturalẽ propriè, vt dixi, sicut qdam nõ p̃t esse dñs, & fructuari⁹. l. vti frui. si v. susf. pet. S3 sumẽdo impropriè ciuilẽ, & naturalẽ, & largè p corporali, tũc bñ pñt simul esse. Itẽ dixi malè p aliud, qa exitus non est cã pdẽdæ, vt j. e. l. 3. §. in amittẽda. itẽ introitus nõ est cã apprehẽdendæ. Op. si hẽo nãlẽ solã, illã retineo. l. 3. §. vñ vi. j. de vi. & vi ar. & videbitis statim j. e. gl. Ergo per exitũ nõ pditur pos. aliàs sequeret ꝙ qs nũq̃ pscriberet, qa ciuilis, & nãlis ñ cẽt ꝯtinua. Vnde quarto loco Io. ponit suam opi. & verã q̃ sine aliqua rephensiõe ꝓcedit ꝓsequẽdo 4. casus, ita pfectissimè, ꝙ adiectiõe nõ eger. & vide gl. ibi, tu distingue, vsq; ibi, si ãt. & Ia. de Ra. aꝑs de Aret. dicit, quosdã dicere, ꝙ si est in ꝯspectu, retinet: si absens, nõ: & cũ rediit ĩ ꝯspectu, reacq̃rit: qđ est absurdũ. l. pe. C. de fur. Præterea nõ amittet sine aĩo. d. l. 3. §. in amittẽda. S3 truffa ẽ, p l. clã. §. q ad nũdinas. & id qđ dr̃, ꝙ nõ perdit sine aĩo, verũ est, qñ p̃t retineri. Secus si ñ p̃t retineri aĩo. Et sic Io. verũ dicit, & recitat 2. casum Io. & sic in ipso dicto Io. vidistis, ꝙ nãlis perditur sine aĩo, de ciuili nihil dr̃. Itẽ vide gl. ibi, si ãt palium, & lege vsq; in fi. alle. p gl. in eo qđ dicit animus nõ operaẽ retẽtionem duarũ pos. l. quod Labeo. s. de ꝯpẽsa. qa res inducta circa vnũ actũ, nõ p̃t operari circa alium, s3 ĩ eo qđ Io. negat naturalẽ, q̃ h3 fructuarius, nõ hĩe aliqd ciuilitatis, nõ p̃t bene dicere, qa operaẽ ciuiles effect⁹, vt s. dixi. & dicã j. e. l. 3. §.
26 ex ꝯrio. † q̃ro extra gl. qd de naturali, q̃ appello corporalẽ, an illa retinetur aĩo. Tu habes gl. inst. de interdi. §. retinẽdæ. q̃ vr̃ velle ꝙ ista pos. nãlis perdiẽ cũ exeo fundum, vt est gl. l. j. C. vti pos. in gl. mag. super ver. clã, q̃ nõ firmat, s3 inclinat, quod omnino retineatur. & illud firmat gl. tua hic, ꝙ retineaẽ aĩo, vt in gl. q̃ inc. & benè. ibi, & illã nãlem, &c. Br̃ teneo istam gl. ꝙ sicut in vsufructuario retinetur, ita & in isto, qui possidet corporaliter. Et probo, quia si vo let agere interdicto vti possid. vt s. in gl. quam mõ legi, & semper haberet stare in fundo, & iudex haberet ire ad eum, & gl. tangit in l. j. C. e. istam absurditatem. Præterea colonus exiens de fundo detinet aĩo. l. colonus. j. e. qui colonus nullum ius h3, multo magis
27 ille, qui h3 naturalem pos. q̃ corporalem appello. † q̃ritur an detentatio animo retineatur? Et vr̃ ꝙ nõ, qa est meri facti, & iõ animo nõ retinetur. l. fi. C. de præsc. lõg. temp. Et si hoc esset verum, si intrares in pos. equi, esset necesse ꝙ sp stares in equo, vel in boue, sp retineres bouem. Dico ꝙ detentatio nil est aliud nisi custodia. l. cum legati. ex qb. cau. in pos. ea. Dico ergo, absens retinet illã detentationẽ, qñ custodia illius rei per absentem retineẽ, vt si hẽs domũ, & es absens tenẽs clausum ostium, & sic tenes custodiam. l. 5. §. q legatorum. vt in pos. leg. & §. seq. vbi dr̃, ꝙ debent poni res mobiles in aliquo loco, vt sub custodia sint, & sic retinet animo, tamen si desit custodire, non retinet. Hoc probat l. si finita. §. ante-pe. s. de dam. inf. & l. prætor. §. in cum. j. de bo. aut. iud. pos.

a ADD. ¶ Barb. Ang. hic dicit, ꝙ detentatio est ius quoddam insistendi rei, aptum ad custodiam, & conseruationem eius quandoque ad acquisitionem fructuum, l. cum legati, j. ex quib. cau. in pos. eatur. l. 4. § fi. j. eo. ꝙ procedit secundum do. meum in detentatione liberi hominis, secus si serui. Item secus si illicitè. Io. Fr. R. ¶ Adde, dum Bar. tenet, ꝙ detentatio sit facti, & sic non diuidaẽ in naturalem, & ciuilem, quòd ipsum reprobant Ang. Im. Pau. de Ca. & Ale. hic.
b Barb. Quæro. Vide bal. in l. ad probationem, C. loc.
c Barb. Pone. Vide d. Aut. c. olim, j. de rest. spoi. vbi alle. Bar. hic, & vide illum text. Et adde tu, & vide Ale. de Im. in cons. 81. ver. & ex his, in 5. volu. Et ibi dicit Bar. hic, extendit locum habere in Abbate seu prælato.
d Paris. Non. Idem tenet Ale. cons. 81. ver. alio respectu, vol. 3.
e Pom. Fictè. Vide Ale. cons. 8. vo. 3. vbi per hoc generaliter dicit, ꝙ legitimi administratores non transferunt possessionem per aliquem actum fictum, puta constitutum, & ibi exemplificat in prælato ecclesiæ.

1 *Possessio non potest quæri sine affectu possidendi.*
2 *Modus acquirendi possessionem per nosipsos est facti, per alium est iuris, & possessio ipsa quæsita, est facti.*
3 *Pupillus etiam in his, quæ iuris sunt, habet in acquirẽdo legitimam personam.*
4 *Furiosus, vel infans nullum intellectum habẽs etiam cum autoritate curatoris, vel tutoris non potest possessionem acquirere.*
Curator furiosi, & tutor infantis possunt per se nomine furiosi, & infantis acquirere possessionem.
Infans, qui aliquem intellectum habet, etiam per se potest possessionẽ acquirere.

§. Adipiscimur autem.

adipiscimur possessiõẽ p nosmetipsos, maiores, & sanæ

& ſanæ mẽtis,ſecus in furioſo,& infante ſine tutoris auctoritate.
h.d.Ibi pupillus.ſ.infans,vel infantię ꝓximus.In tex.ibi,eã rẽ.i.ac-
quiſitionẽ poſ.q̃ quis facit per ſeipſũ.Ibi,non iuris eſſe,i.ex aliqua
fictione iuris præcedẽte,ſicut illa q̃ nobis ignorãtib.per aliũ q̃ri-
tur,in qua infans,& furioſus ſunt pares ſapientib.& re ipſa acq̃rit,
1 vt j̃.e.l.§.itẽ acquirimus.& l.q̃uis.§.fi.Iac.de Are.& Old.† No.ꝙ
poſſeſſio non p̃t q̃ri ſine affectu poſſidẽdi, vt l. quemadmodum.
j̃.e.l.licet.C.e. Item no.ꝙ pupillus p̃t acquirere poſſ. Op.j̃.e.l.ſi is
q.Sol.ibi retinet,hic nõ p̃t incipere poſſidere.Op.j̃.e.l.3.§.in amit
tenda,quia q perdit animũ perdit & poſſeſſionẽ,ſʒ furioſus ꝑdit
aĩum,imo nõ hʒ animũ poſſidendi.Sol.lʒ nõ hʒ animũ poſſiden
di,non tñ hʒ animum nõ poſſidendi,& ſic vides tres actus.Volo
poſſidere.Item nolo poſſidere.Item qñ nõ hẽo aĩum poſſidendi,
vel nõ poſſidendi. Op.j̃.e.ti.l.fundi.§.j.vbi perditur ꝑ obliuionẽ.
Et gl.facit illud ꝯ̃rium in d.l.ſi is qui.Sol.vt ibi.Op.s̃.prox.vbi ha-
buiſtis,ꝙ poſſeſſio eſt,in qua q̄s inſiſtit corpore.Et gl.dicit,tu dẽs
ſcire,ꝙ eſt nãlis,& ciuilis poſſeſſio,& detentatio.& de iſta loq̃tur
hic.Op.& vr̃,ꝙ poſſeſſio ſit iuris,vt vidiſtis no.s̃.ꝓx.& j̃.e.l.pere-
2 gre.in pr. Sol.†mod⁹ acquirẽdi ꝑ nos ipſos poſſeſſionẽ eſt facti,
ſi per alium eſt iuris,ſʒ ipſa poſſeſſio q̃ſita eſt iuris.l. peregre.ĩ pr.
j̃.e.& qđ dicit hic,eam.n.rem,dic,ſ.eã acquiſitionẽ. Op.innuit ꝙ
3 aliud ſi eſſet iuris,ꝯ̃,Inſt.de aut.tu.§.j.vbi p̃t ſtipulari. Sol.†fateor
ꝙ in acquirendo pupillus hʒ legitimã perſonã,ẽt in his q̃ ſunt iu
ris.Sʒ tũc inſtatur,quare ergo dixit eam rẽ nõ iuris,&c.Gl.duob,
mod.reſp.ſm 1.rñſionẽ iſta verba poſita in tex.non ꝯgruent p̃ce-
dentib. Vera ergo ſol.eſt, ꝙ hic ſeparatur pupillus à furioſo. Põt
op.ꝙ eo.mõ eis acquiritur poſſeſſio,vt j̃.e.l.j.in fi.§.itẽ acq̃rimus.
Ad hoc reſp.tex.eam.n.rẽ,&c.vt dixi apoſtillãdo tex.ad hoc tẽdit
gl.Item no.ꝙ animus eſt facti. Vñ op.de l.donatarũ.C.e.dicam j̃.
de fur.l.inficiando §.infans.& l.j.s̃.ti.j.Vltimo gl.format vnam q.
4 † Quæro vtrũ furioſus q̃rat ſibi poſſeſſionẽ cum auctoritate cu-
ratoris?Et vr̃ ꝙ nõ,vt hic,& per l.in negotiis.j̃.de re.iur.In ꝯ̃rium
vr̃ ꝙ infans p̃t. Pro hoc facit l.q̃uis. §.infans.j̃.e. & vide gl.in ver.
ſine tutoris.quæ incip.vel curatoris.&iſta gl.non determinat cla-
rę,& vide gl.ſuper ver.pupillus.q̃ deterĩat,& incipit,idẽ de furio-
ſo,& tʒ ꝙ p̃t.Idẽ tʒ in infante,qui caret intellectu,vt j̃.e.l.§.cæte-
tum.ſʒ in q̃tum iſta gl.loquitur de furioſo, malè loquitur,vt hic:
quia de furioſo ñ reperitur, per l.in negotiis.j̃.de re.iu.Itẽ infans
qui omni intellectu caret,nõ p̃t cum auctoritate tutoris,ſʒ tutor
& curator eis pñt acquirere.l.j.s̃.de bo.poſ.infan.& fur.dela.Et ſic
aliud eſt furioſum ingredi poſ.cum autoritate curatoris, & aliud
eſt ipſum curatorẽ intrare.&facit ad hoc j̃.e.l.§ per ꝓcuratorem.
Non obſt.j̃.e.l.q̃uis.§.infans.quia ibi intelligitur de infante.q hʒ
aliquẽ intellectũ non perfectũ.Et hęc intelligere hẽtis,ꝙ ſi oĩ in-
tellectu caret,eſt idẽ, vt in furioſo:ſʒ si eſt perfecti intellectus pu
pillus ꝑ ſe p̃t,ꝓ hoc facit Inſt.de inut.ſtipu. §.furioſus.cũ ſeq.ver.
Et ex dictis iſtis potes colligere diſtinctionẽ ex te ipſo sic. Aut in
furioſo,aut in pupillo. Prĩo caſu aut q̃ris an poſſit q̃rere ꝑ ſe ſolũ
cũ autho.curatoris,aut curator ipſe ꝑ ſe.2.caſu,aut hʒ plenũ intel
lectũ,aut ñ plenũ,aut oĩno nullũ.Sʒ iſto caſu ẽ idẽ qđ in furioſo.

1 *Fictio quando haberet effectum iuris,ad eam recurrimus,aliàs ſecus.*
2 *Ius regulariter fingit in his,quæ ſunt facti.*
3 *Poſſeſſio aliquando pro proprietate ponitur.*
Poſſeſſio ex inutili contractu non transfertur quando perſona eſt talis , quæ non poteſt perdere poſſeſſionem,vt pupillus,& eccleſia.
4 *Dominium,an transferatur ex inutili contractu.*

§.Si vir vxori. Ex inutili ꝯ̃ctu transfertur poſſeſſio. h.
d Diuiditur ĩ 3.partes. Primo dictũ vſq;
ibi,qm̃,& hoc eſt verũ. Scđo ibi rñdet tacitæ obiectioni,q̃ ſic for
matur.Nõne donõ iure ciuili inter virũ & vxorẽ impeditur,& in
firmat?Reſp.illud eſt verũ in his, q̃ ſunt iuris : ſed acquiſitionem
poſſeſſionis nõ p̃t ius impedire,q̃ facti eſt. Vñ ius nõ p̃t facere,vt
id,qđ factũ eſt,nõ ſit factũ,& hoc vſq; ibi,& q̄d attinet.vbi rñdet
alteri obiectioni. ſed p̃t dici,lʒ lex factũ nõ poſſit facere infectũ,
ſm veritatẽ,tñ p̃t facere ſm fictionẽ fingendo non eſſe traditã.ad
hec rñde,ꝙ iõ nõ fingitur,q̄a talis fictio nõ hʒ effectũ.Lege lite-
rã ibi,facti.i.acq̄ſitio poſ.q̃ à facto,i à traditione,& apprehenſiõe
nãliter cauſatur.Et iſtũ §.in fi. mã,q̃ facio de fictionib.in 1.fictiõe
1 inductiua allego,†ꝙ tunc eſt recurrendũ ad fictionẽ,qñ fictio il-
la hẽret effectũ iuris,ſecus ſi non hẽret,vt hic in fi.Op.de l.ſi eum
qui.s̃.de do.inter vir.& vxo.Gl.dicit,ſol.vt ibi,& reſidet qđ in ve
ritate poſſidet,vt hic,ſed in effectu non, vt ibi,quia p̃t auocari,&
vide gl.q̃ incipit,imo.Gl.in ver.poſſeſſionẽ.dat aliã ſol.& incipit
gl.nuda,cũ forte,&c.& q̄d vult dicere gl. donatio inter vir.& vx.
nõ eſt ꝓhibita:de re tñ aliena.l.ſi vir vxori.j̃.ꝓ don.Et ſic gl.ſol.ꝙ
hic donauit rem alienã,qđ nõ eſt ꝓhibitũ.ibi,ſuã.Sed iſta ſolu.lʒ
vera ſit in ſe,tñ eſt diuinatio,& iõ tene aliam.Op.s̃.e.l.in pr.& j̃.l.
peregre.Sol.acq̄ſitio facti eſt,poſſeſſio acquiſita eſt iuris. Opp.de
fictione poſtliminij,& l.Corneliæ,vt j̃.de ca. & poſtl.per totum,
vbi in facto fingitur.gl.dicit,ꝙ fallit ibi,& vide iſtã gl.q̃ eſt ſuper

2 ver.nõ p̃t. Et in mã fictionis dico†totũ ꝯ̃riũ,ꝙ in his,q̃ ſunt facti
ſingl'r fingit ius qđ eſt,quia fingit,ꝙ qui eſt viu⁹,ꝓ mortuo hr̃,&
qui eſt in ventre,ꝓ iam nato.Azo ponit in ſum.in pr.multa exem
pla,in quib.fingitur ſuper facto & rõem plenè dico in l.ſi quis ꝓ
emptore.j̃.ti.j.ad iſtã reſp.ſm veritatẽ nõ p̃t,ſm fictionẽ nõ vult,
3 q̄a nullũ hẽret effectũ Op.†ꝙ ex inutili ꝯ̃ctu nõ trãsferatur poſſ.
l.iubemus.in fi.C.de ſacroſ.eccl. Sol.ibi ponitur poſſeſſio impro-
priè pro ꝓprietate,sicut dicimus ꝯtinuè,iſta eſt pulchra poſ.vt j̃.
de ver.sig.l.interdum. Vel al'r,ex inutili ꝯ̃ctu ñ trãsfertur poſ.qñ
ꝑſona eſt talis,q̃ nõ p̃t perdere poſ.vt pupillus,& eccleſia.l.pupil
lus.s̃.ti.j.Sʒ qñ ꝑſona eſt talis,q̃ aĩo p̃t desinere poſſidere,tunc ex
a inutili ꝯ̃ctu trãsfertur poſ.aSʒ op.de l.qđ meo.in pr.j̃.e.vbi sicut
dñium non p̃t q̃ri sine cã,l.nunq̃.s̃.ti.j. ita & in poſ.Sed illa gl.re-
4 probatur,vt ibi dicã.†Quęro,an ex inutili ꝯ̃ctu trãsferatur dñiũ?
Gl.tangit in l.ꝯ̃ctus.C.de fide inſtr.& l.multũ.C.si q̄s alt.vel sibi.
& l.nõ dubium.C.de ll.Iõ dic,Aut ꝯ̃ctus eſt inutilis, quia pendet
ꝯdõ, & nõ impeditur dñij tranſlatio.l.dotis fructus.in fi.cũ l.ſeq.
de iu.dot.& j̃.de ſol.l.ſub ꝯdõne. Aut eſt inutilis ex alia cã,& tũc
aut p̃ter legem, aut ꝯ̃.Primo caſu nõ impeditur dñij tranſlatio.d.
l.multum.& d.l.ꝯ̃ctus.in gl. Trãsfertur.n.ex dicta cauſa putatiua
dñium.Aut eſt ꝯ̃ legẽ,& dñium nõ tranfertur,d.l.nõ dubiũ.de ll.
& ibi no.Et hoc verũ,nisi vltra ꝓcedat l.eleganter.in pr.de dolo.

¶Contrarietates,& Concordiæ.

Si vir vxori. Pro ꝯcor.aduerte,ꝙ Bart.in l.nõ dubiũ. in 2.opp.C.
de leg.vult,ꝙ dñium trãsfertur ex ꝓhibito,ſeu inutili ꝯ̃ctu. ꝯ̃ tñ
alle.velle in hac l.j.in hoc §.si vir vxori.Sol.ꝯcordat̃ ſm diſt.q̃ hic
facit Io.F.Ru. ¶Adde dũ Bart.hic vult,ꝙ ex ꝯ̃ctu inutili inito cũ
eccleſia,vel pupillo,non transfertur poſſeſ.ꝙ ipſe tenet ꝯ̃rium in
l.indebiti. §.ſed ſi nummi.j̃.de condi.indeb.à qua ꝯ̃rietate do.iaſ.
hic conatur eũ excuſare,dando 3.ſol.Primo,ꝙ Bar.in d.§.ſi nũmi.
nõ ponit ꝓ ꝯſtanti,ꝙ ex inutili ꝯ̃ctu celebrato per eccleſiã,vel mi
norẽ transferatur poſ.ſed hoc p̃ſupposito, ꝙ illa poſſeſſio poſſit
repeti per ꝯdi.inde.Scđò posito ꝙ eſſemus in aliquo caſu,in quo
ex ꝯ̃ctu inutili ꝑ ecclesiã,vel minorẽ, eſſet trãſlata poſſ.qđ poſſet
repeti per ꝯdictionẽ indebi. Tertiò,ꝙ hic loquatur de poſſeſſio-
ne fundi ipsius ecclesiæ,vel minoris,ibi,de poſſeſſ.fundi alieni.
a ADD.¶Adde inquantũ Alex.limitãdo hãc doct.Bar.ver.iuxta,ſubdit ꝙ p̃t de
cidi qõ,q̃ ponit Bal.in c.2.in ti.de feu.da.in vicem legis ꝯmiſ.ſ.ꝙ ſi feci teſtm̃,
& inſtitui te hęredem,& dixi ꝙ ſi ꝯtingeret me mutare teſtm̃,ex nunc donabã
tibi oĩa bona mea,& ꝯſtituebam me tuo noĩe poſſidere, ꝙ ex hoc non eſt in te
tranſlata poſſeſſio, cũ donatio ſit nulla, & ita vr̃ decidiſſe Bar.in l.ex teſtõ,C.
de fideic. Dic ꝙ Old.tʒ poſſeſſionẽ tranſlatã & donõnẽ valere,eius ꝯſ.114.inci.
factũ tale eſt,& hanc partẽ tenuit ẽt Dy. Rom.tñ late,hoc examinãs conſi.171.
tʒ opin.1.& ita refert Dy.mutaſſe ſoĩam,eius conſ.9.& inquantũ Alex.in 4.col.
quærit,an ex venditione facta Forẽſi ꝯ̃ formam ſtatuti,transferatur poſſeſſio.
Adde Rom.conſ.509. Et inquantum ẽt tangit,quando iuxta ꝯ̃ctum nullum eſt
appoſitũ precarium,nõ trãsfertur poſſeſſio,vide pulchrè Rom.eius conſ.246.
1 *Per ſeruum ex cauſa peculiari nobis acquiritur poſſeſſio, & vſucapiendi conditio:ex cauſa non peculiari poſſeſſio ſolum.ſi eſt iuſta.*
2 *Liber homo mala fide poſſideri poteſt quando poſſidens putat eum ſeruum.*
3 *Seruus putatiuus extra rem, & operam acquirens, putatiuo domino acquirit poſſeſſionem:vero domino dominium.*
4 *Seruus putatiuus ſi gerit animo acquirere vero domino,eidem acquirit,non tanquam ſeruus ſed tanquam negotiorum geſtor.*
5 *Pater non poſſidet filium,ſed dicitur eſſe in quaſi poſſeſſione filiationis.*
Vir nõ dicitur poſſidere vxorem,ſed eſſe in quaſi poſſeſſione, & ita vxor virum.
6 *Pupillus,qui nullum habet intellectum non poteſt nobis acquirere poſſeſſionem, (ſecus ſi aliquem.*
7 *Seruus furioſus non acquirit domino poſſeſſionem.*
8 *Equus illius qui cecidit,ſi prius peruenit ad brauium,an brauium hr̃e debeat.*
9 *Faciens per alium,ipſe videtur facere, quando perſona faciens eſt ſolùm capax illius facti,licèt non iuris.*
10 *Conſtitutio procuratoris inhabilis ad faciendum procuratorem habilem,an te (neat.*

§.Item acquirimus. Per ſeruum,& filium ex cã pe
culiari acq̃ritur nobis ignorã-
tibus poſſeſſio,& vſucapiendi conditio.Item per ſeruum,& libe
rum bona fide poſſeſſum poſſ.acquirimus.Itẽ per ſeruum cõem,
& vſufructuarium, si tñ ſciens exiſtat. h.d. vſq; ad §.pupillus.ſed
lege per partes. Op.j̃.e.l.ꝑ eum.Sol per filium verũ q̃ritur,vt hic,
ſecus per putatiuum,vt ibi.Sed op.j̃.prox.§ vbi per putatiuũ ſer-
uum q̃ritur.Sol.aliud in putatiuo ſeruo.l.iuſto.j̃ de vſucap aliud
in filio putatiuo.Op.de ver.obl.l.ſtipl'o iſta.§.hęc quoq;.Sol.sibi-
1 ipsis nõ pñt poſſidere,ſed nobis sic.†Quæro,quid ex re nõ pecu
liari,an acquiratur?Et gl.arguit pro & ꝯ̃.& illud teneatis,ꝙ ex cã
peculiari acquiratur nobis poſſeſſio,& vſucapiendi ꝯdõ.l.acqui-
ritur.§.non ſolum.s̃.ti.1.ex cã nõ peculiari acquiritur nobis poſ.
ſolũ qñ ẽ iuſta:ſecus si iniuſtã.l.ꝙ ſeruus.j̃.e.& vide gl.in ver.pe
culiariter,&c.Ad §.ſʒ & ꝑ eũ.op s̃.ti.j.l.si ſeruus.Sol.intellige illã
ſm iſtã.Op.de li.cau.l.si cui.§.lʒ.Sol.vt gl.& dicã ſtatim.j̃.ea.l.§.ꝑ
2 ſeruum qui.in fi.Op.dr̃†hic liber hõ mala fide poſſeſſus,&c.ꝯ̃,q̄a
liber hõ nõ p̃t poſſideri mala fide.j̃.e l.cũ hr̃des.§.item q̃ro. Sol.
verũ eſt,si putas eum liberũ,ſecus si putas eũ eſſe ſeruũ alienũ vt

3 hic in gl.& l.quæsitum.in pr.s̃.ti.j.†Quæro,quid de cãis extra rẽ,
& operã?Et gl.dicit,ꝙ idem inq̃tum ad poſ.ſed vero dño dñium
acquiritur,vel ſibi, ſi liber eſt.l.liber hõ.in fi.s̃.ti.j. Et ſm hoc erit
caſus in quo acquiritur dñium ſine poſſ. Simile in l.ſi fundũ.s̃.de
fun.dot.& vide iſtã gl.q̃ inci.ex duab.cãis.& aliam,quæ incipit,ſ.
4 acquirit.†Pone ꝙ gerit in aĩo acquirere vero dño.gl.tua dicit,ꝙ
ſic,ſed nõ tanq̃ ſeruus,ſʒ tanq̃ negotiorũ geſt.l.ſi ego.s̃.de ne.ge.
& l.cõis ſeruus.§.j.j̃.e.& vide gl.quæ incipit,ex duab.ibi,niſi hoc
gerat.& plenè dixi in l.qui mihi donatũ.s̃.de do.ver.ꝑ cõem ſer-
uum.Op.j̃.e.l.3.§.ex ꝯrio. Sol.intellige,vel vni,vel alteri,ñ ſimul
vtriq; inſolidũ.Op.de l.ſi ſeruus cõis.j̃.de ſtip.ſer.Sol. inſolidum
plurib.p̃t obl'onem q̃rere,ſed nõ dñium q̃rere,vel poſſeſſ.Ad §.ꝑ
eum in quo vſumfructũ. op.imo vr̃ ꝙ vſufructuarius poſſideat,
vt j̃.e.l.naturaliter.in pr. Sol.nõ poſſidet ciuiliter, vt hic,ſed natu
5 raliter.†Item no.ꝙ dr̃ hic,pater nõ poſſidet filium,*a*ſed bene di-
a cimus ꝙ pater eſt in poſ.patriæ ptãtis,& filius in poſ.filiationis,nõ
tñ poſsidet filium,ſed eſt in quaſi poſ.illius iuris.Sicut dicimus in
liberto.s̃.de prob.l.circa.& no.e.ti.l.quidã.& qđ no.de rei ven.l.j.
§.j.Et idẽ de aliis perſonis,in quib.ius habemus,vt ibi dr̃:ſic in vi-
ro & vxore vnus nõ poſsidet alium:ſed quilibet eſt in poſſ. illius
iuris,& ſeruitiorũ hincinde debitorũ.ꝑꝑ hoc prodita ſunt inter-
dicta.j̃.de lib.exhi.l.j.§.fi.cũ l.ſeq.Facit ext.de reſt.ſpol.c.ex ꝯq̃õe,
6 & c.literas.ver.cæterũ.†Quæro,vtrũ hoc ſit verũ,ſi pupillus nul
lum habeat intellectũ. Et gl.dicit ꝙ ſic,& hoc dicit proſequendo
errorẽ ſuum,quẽ ponit s̃.e.l.§.adipiſcimur.ſʒ gl.nõ bñ dicit,quia
ille qui caret intellectu, ſicut furioſus nobis q̃rere non p̃t.l.in ne-
gotiis.j̃.de re.iu.& §.infans.l.q̃uis.j̃.hoc ti.loquitur in eo qui hʒ
intellectũ aliqualem, hoc mõ dʒ intelligi hic, aliàs malè diceres
7 ꝑꝑ d.reg.iuris,& negotiis.j̃.de re.iur.†Quæro,an per ſeruum fu-
rioſum acquiratur.Et gl.dicit,ꝙ ſic,ſi illud geſtiat tradens:quia &
per procuratorẽ inuitũ q̃ritur:ergo,&c.vt l.4.§.illud.de fideic.li.
&l.qui p̃t inuitis.de re.iur.Sed iſtud non placet.Quid.n.ſi aliquis
poneret poſ.in lapide aĩo acquirendi dñium,ꝙ diceretur per lapi
dem dñium q̃ri. Itẽ vides ꝙ ſi pono in manu dormientis,licèt ita
eius manus ſit primũ organũ,tñ ſibi nõ q̃ritur:vt s̃.e.l.j.§.j.eadem
rõe,ſi do furioſo. Et ſi dicis,hoc p̃t fieri ĩuito ſeruo,ergo eo igno
rante.Concedo qñ ſeruus eſt habilis. Vnde licèt neſciret tradere
vt dño q̃ratur,dño q̃ritur:ſed qñ intellectu caret,perinde eſt ac ſi
8 nulli traderetur.Extra gl.Dy.†refert,ꝙ quidam cecidit de equo,
cuius primò equus currebat ad brauium,an dẽat hr̃e brauium?Et
vr̃ ꝙ ſic.l.j.§.q̃ſitum.j̃.de aq.quo.& eſt.& l.qui fundum.s̃.queãd.
ſer.amit.In qua determinauit Dy. per iſtum §.ꝙ nõ:q̃a nõ hẽt in-
tellectum equus,& ſic nõ p̃t quærere: & iura ꝯria loquuntur in
retentione iuris q̃ſiti.Sed iſte §.modicum facit,quia in q.ꝓpoſita
tractatur de implemento cõdõnis,nõ de acquiſitione fienda per
equum.& iõ cum q̃rimus de implemento ꝯditionis, per equum
potuit fieri,quia de facto ſufficit.l.2.s̃.de cond.& dem.& iõ habe
mus inſpicere verba ſtatuti,quia ſi dicit,ꝙ ille,cuius equus prius
venerit habeat brauium:tũc ſi equus primus venerit, dẽret hẽre.
Sed ſi ſtatutum diceret,quicunq; venerit cum equo prius ad bra
uium,& tunc implemẽtum ꝯdõnis requirit perſonam, & tũc nõ
9 hr̃et,licèt equus ierit.†Item induco l.ſi is qui pro emptore.j̃.ti.j.
ꝙ fictio trãſlatiua eſt quadruplex, vna eſt de perſona ad perſonã,
vt cum lex dicit,qui per alium facit ꝑ ſe ipſum facere vr̃.Mõ q̃ro,
quæ habilitas requiritur in faciente, an illa quæ requiritur in eo,
q facere vr̃?Et dico ꝙ eſt caſus hic, ꝙ illa perſona,q facit,oportet
ꝙ ſit capax ſolum facti,licèt nõ ſit iuris,& hic ſeruus hʒ aĩum,qui
eſt facti,iõ habilis eſt perſona,licèt non poſsit poſsidere. Vltimò
10 induco in ar.†facio ꝓcuratorem inhabilem ad ꝯſtituendũ habi-
lem,an valeat?Et dic per doct.in l.qđ quis.C.de ꝓc.&per Io.And.
melius in c.religioſus.de proc.in cle.& tene menti tex.iſtum. Di-
co ſic,in acquirenda poſ.ſeruus,& procurator præbẽt nudum mi
niſterium, vt j̃.e.l.qđ meo.§.ꝓcurator. Vnde ſi ego facerem ali-
quem nuncium ad cõſtituendum alium ꝓcuratorem, in nuncio
nõ requiritur habilitas, vt hic:ſed ſi facio eum procuratorem ad
ſubſtituendum alium locò ſui.Et ſic no.ꝙ dico loco ſui,& ſic ipſe
non p̃bet nudũ miniſterium , ſed officium redactum in perſonã
b ſuam alteri cõmittit,tunc ſerua diſt.q̃ ponit gl.in d.c.religioſus.[b]
Ad qđ optimè facit qđ no.per gl.C.de fideic.l.eam quam.in gl.fi.

a ADD.¶Filium. Adde tñ ꝙ poſſeſſionem acq̃rimus,qđ ſecus eſt in ſeruo,quem non poſſidemus, & tñ non acquirimus poſſeſſionem rei apprehenſæ per eum. Et per hoc Pau.de Caſt.infert ad q. de monacho Florentino, qui poſſidebatur à monaſterio Bonon.ꝙ acquirat monaſterio Florentino,q̃uis ab eo non poſſideatur,cũ hæc poſſeſſio reſultet nõ ex vi poſſeſsionis,ſed ex vi monaſticæ poteſtatis,ſed Alex.alle.Bar.in ꝯrium in l.ſi ſeruus communis,j̃.de ſtip.ſer.vbi voluit ꝙ imo acquiratur monaſterio poſſidenti,quando ex re monaſterij,vel operis ipſius monachi acquirit. tu vide Pet.de anch.conſi.332.ſubſcripto per Ant. de but.& Io.an.in rub.de ſtat.monac.vbi refert hanc q.Pyl.fuiſſe.

b c.religioſus. Adde ꝙ cum hac opi.Bar.tranſeunt Ang.Pau.de caſt.Ro. & Alex. licèt Imo.contra.

§.Si pupillus. Quæro de quo pupillo loquatur. Dic vt in gl.Quæro ſi tutoris auctoritate violenter occupauit,dic vt in gl.

1 *Dominus quando perdat poſſeſſionem ſerui fugitiui, & quanto tempore.*
2 *Patri,& monaſterio per filium & monachum acquiritur poſſeſſio.*
3 *Poſſeſſio ciuilis ſola,ſufficit ad vſucapionem.*

§.Per ſeruum qui in fuga. Seruum fugitiuum poſsidemus,vſuca-
pimus, & per eum acquirimus.h.d.Opp.j̃.e.l.3.§.ſi ſeruus.Sol.in-
tellige,niſi tu,&c. vt d.§.ſi ſeruus. & ſic iſta determinatur per illã.
Vlterius op.de l.ſi rem mobilem.& l.rem quæ nobis.j̃.e.So.illud
in rebus anima carentibus,& aliud in ſeruis,vt hic.Et eſt rõ,ne ſit
in poteſtate ſerui priuare nos poſſeſsione. Op.C.de ſer.fug.l.1.q̃
dicit,ꝙ ſeruus facit furtum ſui,& ſic perditur poſſeſsio,vt j̃.e.l.rẽ,
quæ nobis.Sol.ibi quando fit furtum ab alio.Extra gl.op.& vide
tur ꝙ dominus ſtatim deſinat poſsidere,& ſeruus ſit in poſſeſsio
ne libertatis.l.liberis.in fi.s̃.de lib.cau.& l.igitur.§.p̃t.e.tit. Sol.ibi
loquitur qñ bona fide incipit eſſe in poſſeſsione libertatis ex iu-
ſta aliqua cauſa,vel iniuſta,vt d.§.p̃t.hic in fugitiuo, qui fide ma-
la fugit,& ſic expectatur decennium.ita dicit Inn.de ſer.non ord.
c.de ſeruorum.Sed ꝯ hoc vr̃ l.ſi cui.§.licet.de lib.cau.Sed ibi intel
ligas ꝙ ſer.exiſtens in poſ.ſeruitutis proclamat in libertatem, vn-
de pendente iudicio dñs perdit naturalem poſ.nõ ciuilem. Nam
nulla iuſta cã ſuperuenit ſeruo,ꝑꝑ quam deberet ſe in poſ.liberta
tis conſtituere,ſed eius ſtatuit liberi loco haberi,vt iudicium pro
1 cedat.† Diſtingue ergo,aut ſeruus incipit ſe gerere ꝓ libero bo-
na fide ex aliqua ſuperueniente iuſta cã,vel nõ,& ſtatim dñs per-
dit poſ.d.l.liberis,in fi.& d.§.p̃t.Aut ꝑꝑ liberale iudicium, & tunc
dñs perdit naturalem,& retinet ciuilẽ.d.§.licet. Aut incipit ſe ge-
rere pro libero mala fide. & tunc aut dñs ſtatim habuit animum
perdendi poſſ.& ſtatim perdit,ſicut in aliis rebus. Aut habuit ani-
mũ retinendi,vel dubitatur, & tunc ita demũ perdit,ſi diu,&c.vt
hic,& d.§.ſi ſeruus.Si verò ſe nõ gerit ꝓ libero,ſed fortè in ꝓuin-
cia gerit negotia dñi,tunc ꝑ mille annos dñs nõ perderet poſ.niſi
incipiat ab alio poſsideri,vt hic. Quærit gl.in ver.poſsideatur.q̃d
ſi cæpit ab alio poſsideri,vel cõtendat ſe liberum.Dic vt in gl.Ad
2 §.licet.rñde,vt ex p̃dictis patet.Quæro,†an patri q̃ratur poſſ.ꝑ fi-
a lium fugitiuum, vel monaſterio ꝑ monachum fugitiuum. Reſp.
a ſic.*a*non.n.illi q̃rũt rõe poſ.ſed rõe patriæ poteſtatis,vel monaſti-
3 cæ obedientiæ,vt no.s̃.in ver.ꝑ eum.& j̃.e.l.per eum.d.Dy.†alle.
iſtum tex.multum ſubtiliter, ꝙ quo ad vſucapionem ſufficit ſola
ciuilis poſſ.vt hic,& plenè per Dy.in c.ſine poſſeſsione.de re.iur.
li.6.Et ne putes hoc in ſeruo tantum,idem in fundo, vt j̃.ꝓ emp.
l.qui fundum.in princ.plenè dicam in l.3.§.ex contrario.j̃.e.

a ADD.¶Adde ſm Ale.Ang.Imo.Pau.de caſt.idẽ tenentes,& Rom.q ad hoc alle. ꝓ monacho qđ hr̃ 18.q.2.c.abbates.Et gl.pe.in c.j.de infan. & lang.expo. Spec. in ti.de ſtat.mo.ver.41.Tu ẽt adde Per.de an.conſi.425.Et ꝑ hoc apparet,ꝙ monachus ſit æq̃parandus filio.Pro qua æq̃paratione alle.Ale.gl.in l.ſi longius,in fi.de iud.Spe.in tit.de ſta.mon.ver.8.in ꝯrium ꝙ equiparari dẽat ſeruo,alle.idẽ Ale.gl.in l.cũ hr̃des,§.fi.j̃.e.& gl.ĩ l.Pædius,s̃.de arb.Inn.in c.cũ olim,de priu. Bar.in l.ſi ſeruus teſtõ,j̃.de ſtip.ſer.& in l.tutor,de bo.poſ.tit.genera.& in l.cũ hi,§.eam,s̃.de tranſac.in l.is p̃t,de ac.hæ.& in l.ſi alienũ,in pr.s̃.de hæ.inſt.Bal. in l.2.C.de bo.q̃ lib.& in l.ex repudiatione, C.de fideic. & in l.interpoſitas, C. de tranſa.& in l.filio,& ibi Imo.de cond.& dem.Ang.in l.paterfa.s̃.de hæ.inſt. & in l.1.de vulg.& pu.Et idẽ facit, q̃a oĩa indifferenter acquirit monaſterio,ſicut ſeruus oĩa quærit dño.De primo eſt c.cũ ad monaſterium,de ſta.reg.De ſecundo l.placet,de acq.hær.Sed filius caſtrenſia,vel quaſi ſibi acquirit pleno iure,l.2.& aduentitia quo ad proprietatẽ l.cũ oportet,j̃.de bo.quæ lib.vñ in hoc dubito poſt Cyn.in l.Deo nobis,C.de epiſ.& cle.Bal.in l.j.C.qui adm.& Rom. in l.ſi is qui hæres,de ac.hæ.Vnde ipſe Alex.concludit,ꝙ æquiparabitur ſeruo, vel filio, ꝓut monaſterio erit vtilius. Tu adde ꝙ Ang.conſi.91. tenet monachũ ſeruo æq̃parãdum,& ꝙ Abb.cũ ꝯuentu,ipſo monacho præſente, & recuſante non p̃t adire hr̃ditatẽ monacho delatã, Bal.tñ in conſi.309.libr.2.tenet,ꝙ Abb. inuito monacho poſſit adire hæreditatem delatam monacho.Et idem vr̃ velle Pet.de anc.conſ.421.vbi dicit,quòd monachus retinet omnia iura ſuitatis.

§.Per ſeruum corporaliter. Per ſeruũ à nobis pignori traditum non acquiritur nobis poſſeſsio.h.d.Not.ꝙ creditor poſsidet ſeruum.Et no.plenè in l.cùm notiſsimi.C.de præſcri.30.ann. Quid de domino.dic vt in gl.in ver.poſſederit.

1 *Seruus à nobis emptus,antequàm tradatur,nobis non acquirit poſſeſſionem.*
2 *Poſſeſſio nobis non acquiritur per ſeruos legatos ante apprehenſam poſſeſ.*
3 *Differentiæ ratio quo ad acquiſitionem inter ſeruum hæreditarium, & emptũ, vel legatum.*
4 *Hæreditas an mihi quæratur per ſeruum teſtatoris,in quo habeo vſumfructum.*

§.Veteres putauerunt. per ſeruum hr̃ditarium nihil nobis hæreditatis acquiritur, ſed per emptum , & donatum aliæ res emptæ, & donatæ acquiruntur. hoc dicit. Iſte §. eſt aliquantulum ſubtilis , & iſtam materiam magis claram,quàm hic,habes in l.hæres per ſeruum.ſupra de acquiren.hæreditat. Opp.per ſeruum,†quem nos non poſsidemus , non acquirimus , vt ſupra proximo §. ſed ſer-

uum

uum emptum anteꝗ̃ tradatur nō possidemus.l.si ex stipulatione. ꝟ.e.& l.eū q.in pr.ꝟ.de furt.& l.si ager.ꝟ.de rei ven.ergo,&c. & gl.
2 fatetur ꝯrium.q̃ro,†qd in seruis legatis,an ante apprehēsam pos. nobis acquiritur per eos? Et gl.vr̃ dicere ꝙ sic.Et vide gl.in vers.ꝑ vnum reliquorum q̃ incipit,nō vt possesso vno p eū,&c.S3 l3 acquirat dñium nō tñ possessio:vt l.cū hr̃des.ꝟ.e.& l.cū duob. §.idē
3 rñdit.in gl.ꝟ.pro soc.& sic idē ꝙ in seruo empto.q̃ro,†q̃ est rō[a] di
a uersitatis? Et 3.rōes vñr poni hic in gl.Et in veritate duæ sunt.Prima est vrgens disputatio sec.Io.& illa disputatio est ista,q̃ ponitur in 3.rñsiōe,ibi tu dic,ſ.qa ante aditā hæreditatem nō q̃rit:post aditam hæreditatē nō est hereditarius.[b]secus in empto,& legato.nō
b ob.§.itē acq̃rimus.ꝟ.e.l.qa ibi improprie ponit,vt in gl.Alij dicūt,
c ꝙ facit rō coæqualium,qđ est falsum,vt gl.dicit.q̃rit gl.[c] pone,ꝙ
4 †heres h3 vsumfructum in seruo testatoris,an per illum seruum ꝑt acq̃ri hæreditas,gl.dicit ꝙ nō,nisi seruus instituatur,& tūc per istum seruum ꝑt q̃ri.Sed Dy.dicit,ꝙ in seruo proprio hoc procederet,s3 in seruo in quo habeo vsumfructum hr̃de instituto ꝯtēplatione mei nō ꝓcedit:qa nō possum iubere anteꝗ̃ fiam dñs.l.aditio.§.fi.de acq.hæ.Sed dic ꝙ iussus assumit effectum aditiōe secuta.l.mulier.§.si quis hæreditarium.de cōd.inst.sec.Dy.& benè.

a ADD.¶Barb.Contra hoc vr̃ tex.ſm Ang.i §.prox.vbi hæreditas adita erat,& tñ nō poterat acq̃ri per ipsum seruum,nisi vt per seruum,&alia cā q̃sitū:ideo d̄t, ꝙ ratio est,q.a cū hæreditas sit cā acq̃sitionis serui,ipse seruus vt causatus ab ea,nō ꝑt esse cā acq̃sitionis hæreditatis,s3 hæc ratio Ang.non placet,quia licèt ipsa hæreditas sit cā acq̃sitionis serui,non tamen aliæ res,& tamen illæ nō possunt per seruum acq̃ri,ergo nec ob.§.seq̃uēs,ꝙ ibi fuit hæreditas adita per cohæredē,ñ per illum cuius seruus fuerat,& sic respectu eius iacebat hæreditas.
b Adde ꝙ cū hac rōe trāseūt Im.& Ro.hic,q.dñt vt refert Ale. ꝙ hæc dicta p gl. & do.induci pñt ad q.statuto cauet,ꝙ filia fœmina dotata nō succedat in hr̃ditate patris:ꝯtingit ꝙpr̄ decessit relicto filio masculo,relictaq; filia fœmina; masculo deferſ hæreditas ex forma statuti,q.adiuit, deinde decessit ab intestato,superstite dicta sorore,q̃ ad dicta bona aspirare vult,q̃ritur an possit? Dicit Ale.ꝙ hæc gl.& hic dicta p doct.faciunt,ꝙ nō dēt excludi,&ꝙ Rom.aliter nō decidit.adde ꝙ pro hoc facit,qđ ꝯsuluit idē Ro.ꝯs.168 ꝙ filia q̃ renūciauit bonis paternis existentib.fratrib.nō ꝓhibet ad illa hr̃e regressum mortuis dictis fratribus,vel altero ipsorum,quin succedat cū superstite,alle.inter alia notata hic,Pro hoc ēt ꝯsuluit bal.eius ꝯs.269.li.3.& inq̃tum Ale.all.Ang.ꝯs.123.ego habeo,126.alle.ēt Ang.ad ꝓdicta eius cons.51.& Pe.de Anch.cons.288. & inquantū tangit de statuto mulie.de quo per Bal.in l.si matre,C.de suis,& leg.Adde bal. eius consi.307.lib.3.vbi ponderat singula verba dicti statuti.
c Barb.Gl.Sed hodiè cum videatur data libertas tacita per institutionem factam de seruo,Insti.de hær.insti.in pr.iuncto ver.proprius,ista gl.nō procedit,nisi dicas ꝙ quando instituitur seruus per proprietarium, contemplatione vsufructuarij & non ipsius serui,tunc habeat locum,quod hic dicit gl.

§.Hæc quæ de seruis Op.ꝟ.de don.l.q mihi dona tum.so.hic à nemine traditur:ibi ab alio tradebatur. Et vide gl.in ver.nolit tibi.quæ incipit, si tamen.ibi,vel hic à nemine,& tene menti istam sol.

§.Per procuratorem. Per procuratorem nobis acquiritur possessio,si hoc agatur,aliàs secus.h.d. Op.de l.qui donatum.so.vt ibi dixi,quod non dicam hic,quia ibi recitaui.

§.Si iusserim Oculis & aspectu acquiritur possessio rei ab alio traditæ.h.d.Et de hoc §.plenè vide bitis in l.3.in prin.ꝟ.e.

1 *Res quæ sunt in vsu publico non possidentur.*
2 *Vniuersitas consentire potest,licèt non de facili.*
3 *Vniuersitas possidet,licèt sit persona repræsentata,sicut hæreditas,quæ tamen ideo non possidet,quia repræsentat personam defuncti.*
4 *Possessio collegij secularis vacat,cum omnes de collegio sunt mortui: secus in collegio ecclesiastico.*
5 *Vniuersitatem possidere, probatur eo ipso quod probatur aliquid fieri per syndicum,vel administratores vniuersitatis.*

a §.Municipes.[a]Vniuersitas ꝑt p se,& p alium possiderē, & pos. acq̃rere.h.d.Primò ponit duo dicta.Secūdò,vnā disputationē circa vnū dictū.Tertiò determinationē dictæ disputationis.Secūda ibi,s3 Nerua.Tertia ibi,in l.sed
1 hoc iure.No.†ꝙ res q̃ sunt in vsu publico,nō possidētur.& istud nō h3 ꝯrium.Op.de l.humanum.C.de le.& ꝙ met.cau.l.metum.
2 §.animaduertēdum.so.vniuersitas†nō ꝯsentit,vt hic,sc.de facili, s3 benè ꝑt ꝯsentire.Op.ꝟ.ti.1.l. Labeo.so.vt in gl.Op.de l.sed hoc iure.ad prin.h[9] §.Sol.prin.h[9] §.corrigitur.& hæc vera. Alij dicunt, ꝙ vniuersitas nō possidet propriè,vt in prin.§ sed impropriè.l.sed hoc iure.gl.non vr̃ hoc tenere.l.tigni.§.itē municipes.ꝟ.ad exhib. sed certè hoc dictū ꝑt hr̃e bonū intellectum,vt ꝟ.videbitis.alij,vt Roma.dicunt ipsam vniuersitatem,seu municipes nō possidere, vt hoc §.in principio: sed illos quib.est administratio commissa, possidere.ar.de cond.& dem.l.municipib.& hic in d.l.sed hoc iure. Et pro hac opi.facit, quia vniuersitas est persona repræsentata sicut hæreditas,vt l.mortuo.ꝟ.de fideiu.& sic nō ꝑt possidere.l.1.
3 §.Scæuola.si quis test.lib. esse ius.fue. Sed † ipsa veritas est,ꝙ vniuersitas possidet,hoc est,ipsi municipes,vt l.3 hoc iure.& l.tigni. §.itē municipes.ad exhi. Nō ob.ꝙ ē ꝑsona repſentata,qa verū ē, ꝙ repſentat ꝑsonā viuentis,iō ꝑt possidere sicut vsumfructū hr̃e. l.vsusfructus.ꝟ.de stip.ser. S3 hr̃ditas repſentat ꝑsonā mortui,vt d.l.Labeo.& d.l.mortuo.Et istud fortè voluerunt dicere,q dñt ꝙ vniuersitas possidet impropriè,qa nō ē ꝓpria ꝑsona,s3 repſentata.S3 si vera esset opi.R.seq̃ret,ꝙ q̃libet officialis nou[9] deberet de nouo accipere pos.quod est absurdū,& ꝙ mortuo officiali vaca-
4 ret possessio,vt ꝟ.e.l.cū hr̃des.†q̃ro,quid si moriūtur oēs de collegio,an possessio vacet?in collegio sæculari dic,ꝙ sic,vt no.ꝟ.qđ cuiusq; vniuer.l.sicut.§.fi.sed in collegio ecclesiæ vr̃ ꝙ nō,qa ipsa ecclesia possidet.C.de sacros.ecc.l.iubemus.in fi.expressius.C.de epi.& cle.l.raptores.§.sin autem diaconissa.ibi,plenā possessionē, &c.Sed absonū esset dicere,ꝙ municipes possideant,vt no.in d.l. sicut.Ideo dicit Inn.ꝙ res ecclesiæ possidet Christus, vel vniuersalis ecclesia,hoc est congregatio fidelium,vt extra de caus.pos.& propr.c.cum super electione.& in hoc stemus eis.Facit quod no.
5 in Spe.de petit.& pos.§.j.ver.sed pone vacante.Item†no.ꝙ ad ꝓbandum vniuersitatem possidere, satis est probare hoc fieri per syndicum,vel alios,per quos vniuersitas regitur,vt hic.

a ADD.¶Clau.Municipes.Ad materiam huius §. vide Cæpol.in tract.seruitu.in rub.de seru.iuris pascendi.

LEX III.

1 *Possessio acquiritur corpore,& animo,& per introitū partis acquiritur totum.*
2 *Possessionem fundi,in quo intraui putans mihi rectè traditam,non acquiro.*
3 *Testes deponentes aliquem possedisse fundum, vltimis sex mensibus anni, probant de toto anno.*
4 *Per ingressum vnius fundi,non acquiritur possessio aliorum fundorum,quando sunt plures,ex quibus possessio esset acquirenda.*
5 *Emens castrum cum territorio,an necesse habeat intrare in quolibet fundo,vt acquirat possessionem.*
6 *Baptizatus pro parte an sit baptizatus in totum,remissiuè.*

Possideri autem possunt. corporalia propriè possidentur,& animo & corpore possessio queritur,& per ingressum partis acquiritur possessio totius.h.d.Primò ponit,ꝙ res possunt possideri. Secundò quæ requiratur. Tertiò qualiter acquiratur pos. Secunda ibi,& adipiscimur.Tertia ibi,quod autem diximus.No.ꝙ posses-
1 sio acquiritur corpore,& animo.Item †no.ꝙ per introitum partis acquiritur totum.Op.ꝙ incorporalia possideantur,vt no.ꝟ.de ser.l.quoties.& l.si ædes.§.libertas.de serui.vr.præ. & l.sicuti.§.Aristo.sol.Non possidentur propriè,sed quasi sic,vt in ꝯrio.Venio ad 2.partem.Op.de l.j.§.si iusserim.& ꝟ.e.l.quod meo §.si vendito rem.Gl.dicit,fallit ibi.& in aliis casib.quos vide in gl. Et est 2.sol. ꝙ in oīb.prædictis casib.interuenit actus corporeus per aliquem
* ex sensib.corporeis.q sunt q̃nq;.l.qđ meo.§.si venditorem.* ꝟ.e.
2 in gl.†q̃ro circa primā part.de vna q.intraui pos.vnius fundi credens mihi eam rectè traditam esse acquiram ne pos.gl.dicit ꝙ nō, qa nō habeo animum q̃rēdi,s3 q̃stum retinēdi.Et si hoc esset,q.d
3 sequeretur. Pone,† ꝙ q̃dā toto isto anno vsq; ad calē.Febr.possedit istum fundū,testes probant de sex mēsib.vltimis,an probēt pos.Certè nō,qa intro in istis vltimis temporib. nō animo acquirendi,sed cōtinuandi pos.in initio q̃sitam,q̃ non ꝓbaui.Et ista est
a sing.gl.multum,& no.si esset vera.Tñ teneo ꝯrium,[a] quia illud, qđ q̃s facit ad ꝯseruandum,operatur ad inducēdum,l.2. C.com. vtr.iud.& l.posthumus.§.fi.de iniu.test.& de bo.pos.sec.tab.l.qui ex literis.§.testō.secūda rōe,qa tex.nō req̃rit,ꝙ q̃s nō hēat animū acq̃rendi,sed animum possidendi,nō acq̃rendi de nouo, vt vides hic in fi.ibi,dum dicit.mēte,& cogitatione, vt totum fundum velit possidere,nō dicit acq̃rere.Et vide in l.j.§.adipiscimur.ibi,quia affectione tenendi,&c.nō dicit acq̃rendi,sed iste q putabat se possidere ēt h3 affectionem tenēdi & possidēdi,ergo,&c.Item induco casum l.quod vulgò.ꝟ.ꝑ emp.& sic ꝓbat.Certum est,ꝙ rei furtiuæ nō q̃ritur nobis pos.ꝑ seruum, imo si seruus tradit mihi rē, q̃ surripuerat,& eam recepi,credens me possidere eam prius per seruum,tamē ex die qua recipio,incipio possidere, & sic apparet, ꝙ aīus retinendi operatur ad acq̃sitionem l.q ob pactionem.& l. seruus.& l.quod vulgò.ꝟ.ꝑ emp.De hoc per eūdē in l.seq.& d.l. illo.de vsuc.§.itē Labeo.in ea.l.Dr̄ hic,ꝙ intrauit pos.ꝑtis,&c.Op.ꝟ.
b e.l.ꝙ meo § fi.so.gl.[b] vno mō,& malè,ꝑ §.ex ꝯrio.alia so.ē,ꝙ per ingressum partis acq̃ritur pos.totius,nisi impedimentum ex par-
4 te rei sit,quod tenē mēti.†Quæro q.d in reb.plurib.an per ingressum

* ADD.¶Clau.Vnus tñ textus est,quem ibi singularem dicit bar. in quo ipso iure absque facto hominis transfertur possessio,in l.raptores.C.de epis.& cler.
a Barb. Adde ꝙ idē tēt Ang.Im.& Alex.hic,bar.Ang.& Im.d.l.sequitur,§.Labeo. Bal.in sua disspu.accusatus de vi turbatiua,Im.l.qui fundum ꝟ.pro emptore.
b Bar.Tamen Ia.de Are.sequitur gl.licèt cum Bar.transeat Ang.Pro qua facit l.3. §.subtilius,ꝟ.de cond.ob cau.responde ad illum §. quia ibi tradebatur res domini,quam putabat esse suam,ideo nō transfertur dominium,per l.id quod nostrum,ꝟ.de re.iur.Vt error impediat translationem dominij, vide gl.meliorem quæ sit in iure in l.j.ꝟ.de of.proc.Cæs.& ibi latè per Bar.

sum vnius fundi, videar adipisci pos. aliorum? Et gl. dicit ꝙ nō suf-
a ficit. a ista gl. vr̄ ꝯtria. l. restituta. i pr. §. ad treb. Et dic, vt ibi gl. & Dy.
melius in c. j. extr. de re. iu. li. 6. ꝙ qn̄ sunt plures res, ingressus vni⁹
nō facit acquirere pos. in aliis. Nō ob. l. restituta. q̄a facit ibi acqui
5 ri ius hæreditarium, nō tn̄ pos. nisi apprehēdat. † Qro, aliqs emit b
b castrum cū territorio, intrauit pos. castri, an est necesse, ꝙ in quo-
libet fundo castri intret? Et ista gl. facit, ꝙ sic. D. Ia. de Bel. disputa-
uit istam q. hic. Et qn̄ emitur vna res, & ꝑ parte intratur, loquitur
tex. qn̄ plures, & intratur vna, loqtur gl. Sed qn̄ emit̄ vna res, plu-
res sub se ꝯtinēs, & ista ē q. nr̄a, & vr̄ tenere, ꝙ sufficit intrare poss.
castri. l. Caius. §. fi. de le. 2. & l. prædiis, & l. patronus. j. s̄. de le. 3. & l.
Titia cū testō. §. j. de le. 2. & alle. dictū Inn. d̄ rest. spo. c. in literis. Mi
hi vr̄, ꝙ ista q. p̄t intelligi duob. mo. Primo, qn̄ ego vēdo castrum,
hoc est locum, in quo est ędificatū cum illis ædificiis, & q̄rit̄, an si
accipio possessionem vnius partis, videar accipere possessionem
totius. Et dico ꝙ sic, quia castrum est vnum totum, & illa diuisio
fit cā commodioris habitatiōis. d. l. Caius. & ita loquitur dicta de
terminatio. Qn̄q; q̄ritur, an hoc ex videar adipisci possessionē iu-
risd. & tunc dico, si vendit̄ ab eo, qui est in possessione iurisd. agen
do vnum actum iurisdictionis, illo volente, qui ante possidebar,
c totius possessionem acquiro, c l. si stillicidij. §. fi. s̄. quēad. ser. amit.
Alias si ille nō traderet, sed alius vellet occupare, dic vt no. ꝑ Inn.
de rest. spo. c. in literis. & c. ex parte. de capel. mona. c. dilectus. Vi-
de quod dicam. j̄. de itin. actuq; pri. l. j. in pr. & §. si quis hoc inter-
6 dicto. † Vltimo dicit gl. facit ad q. ꝙ baptizatus pro parte, sit bapti
zatus in totum. quod relinquo canonistis, & decretalistis.

a ADD. ¶ Adde Spe. idem tenētem in ti. de 1. & 2. decr. §. iam de effectu, i pr. vbi d̄t
nuncios malefacere, cum eis data ē ptās intrādi pos. plurium fundorū, nō indu
cunt nisi in vnum, q̄a in alios nō dr̄ facta missio. Idem tēt bar. l. 2. C. de ser. & a-
qua, Ang. l. l3, C. e. & Ale. hic, cui inquantum tangit ꝙ ꝑ traditionem clauiū trās
feratur possessio, adde Old. cons. 209. Et an per inuestituram transferatur pos-
sessio, adde Bal. cons. 9. li. 3. vbi ponit an ecclesia possit inuestire aliquē d̄ feudo,
ad ipsam ipso iure reuerso, qd̄ tn̄ per alium possidet̄, & an per illa verba, dona
uit, tradidit, probetur p̄sentia, vide Rom. cons. 509. Et an vēdēs castrum cum ꝑ-
tinētiis, excepto mero, & misto imperio, q̄d vēdere videatur, vide Old. cōs. 10.
inc. videndum, an castrum. Et an vēdēs ciuitatem, videatur vēdere territorium,
vide pulchre Bal. eius ꝯs. 482. li. 4. Et an Rex Calabriæ qui vēdidit terram sancti
Lucidi, cū oīb. angariis, iurib. pascuis, aquæductib. passagiis, & q̄buscūq; iurib.
dicatur vendidisse exituram pontis lancæ? vide Ro. cons. 271. Et, an cum nūcius
inducit aliquem in pos. vnius fundi cum haberet commissionem indueendi in
alium, efficiatur possessor illius? vide Ale. cons. 73. li. 3. Et an tradito castro, videa
tur traditum fortalitium in castro existens, vide Rō. cons. 444.
b Pom. Dicas dictum Bar. procedere, qn̄ tradens castrū possidebat illud, & om-
nes alias res: si aūt possidebat castrum, & domos, & prædia erant personarum
illius castri, & ipse habebat iurisdictionem, tunc solum acquiritur possessio il-
lius castri, si autem possidebat castrum, & alias res ibi sitas, tunc tradens castrū
cum pertinentiis, forte non vr̄ tradere alias res speciales ad ipsum pertinētes,
sed solū intellexit de iurisdictione ipsius castri, vt determinatio sit vniformis,
l. iam hoc iure, s̄. de vul. & pu. & vide d. Pe. in c. in literis, de rest. spo.
c Acquiro. Adde Bal. cons. 361. lib. 1.

1 *Res certa ratione loci, sed incerta ratione quotæ, potest possideri.*
2 *Emens decem iugera terræ ex prædio tuo, in illa parte, in qua eligeret, si agit rei vendicatione antequam eligat, non obtinet.*

§. Incertam partem.

Incerta pars rōe loci, & quo-
tæ, nō p̄t possideri. h. d. Ibi, rei
dic rōe loci, & quotæ. Op. j̄. e. l. locus. br̄, aut est portio incerta rōe
1 loci, & rōe quotæ, illa nō p̄t possideri. iste ē casus hic. † Sed si ē cer
ta rōe loci, & rōe quotę ē icerta, tūc p̄t possideri. Et de hoc hēs gl.
2 parua no. in l. emptor. j̄. ꝑ empt. Et per hoc dixi, † qdā emit c. tab.
terræ in p̄dio tuo in illa parte in qua eligeret: ille emptor egit rei
ven. anteq̄ eligeret partē, dixi ꝙ l3 vēditor ꝯstituerit se noīe illius
possidere, istud nihil facit, q̄a nō obtinuit cū erat incerta rōe loci,
& quotæ. Gl. facit vnum sophisma, Quicq̄d vendicat̄, possidetur:
pars incerta vēdicat̄, ergo pars incerta possidet̄. resp. hic ē fallacia
fm̄ accidens, quia l3 incerta vēdicetur, & possideat̄, nō tn̄ posside
tur incerta, vt in syllogismo. Probo, quòd comedisti carnes cru-
das, q̄a quicquid emisti comedisti: carnes crudas emisti, ergo, &c.

1 *Ignorans licèt non incipiat possidere, tamen retinet possessionem.*
2 *Aspectu solo quis non possidet, nec apprehendit.*

§. Neratius, & Proculus.

Thesauri pos. nō q̄ri-
tur, nisi ꝑ apprehēsio-
a nē. a h. d. Op. ꝙ † qui ignorat possidet, vt j̄. e. l. si is q. sol. Non possi-
1 det. i. nō icipit possidere, sed bn̄ retinet pos. Op. hic dr̄, quòd The
saurus est alienus. ꝯ, imo nullius. l. nunq̄. §. thesaurus. s̄. ti. j. So. Hic
2 dr̄ alienum, i. non suum. Opp. de l. j. in pr. s̄. e. ti. Sol. Fateor, † quòd
per solum aspectum quis non videtur possidere, nec apprehen-
dere. Opp. de l. clauib. s̄. de contrah. emp. sol. ibi affectus tradentis
concurrebat, secus in thesauro, vbi nulla est affectio.

a ADD. ¶ Adde, ꝙ inducuntur dicta in hoc §. per Ange. ad q. statuti cauentis, ꝙ si
quis fuerit inuentus cū armis, puniatur in cētum, an si quis sit inuentus nō ap
prehensus, dēat puniri? Et d̄r, ꝙ sufficit ꝙ fuerit inuētus, adeo ꝙ ꝯuincatur de
delatione armorum per probationes, ꝑ tex. in l. 1. C. de rap. vir. Bart. tamen tēt,
ꝙ reqritur, ꝙ fuerit inuentus, & dep̄rehēsus. Idem t3 Cy. in l. licet, C. e. & bar. in
l. j. s̄. e. & Pau. de ca. ibi bar. & bal. in l. itē pupilli, s̄. de re. di. vbi similiter dicit, ꝙ
si statim̄ punit mulierem portantem perlas, d3 intelligi si fuit inuenta, & capta.
Et istam opi. tenet Ang. in l. si fugitiui, C. de ser. fu. Idem tenet Ale. qui pro hoc
dicit bene facere l. si Barsatdram, C. de fideius. vbi qui promisit inuenire latro-
nē non liberatur, nisi eum exhibeat captum. Tu vide quod voluit Io. an. in add.
Spe. ti. de const. vbi ponit de eo qui inuenitur cū blado, ꝯ prohibitionē statuti.

1 *Possessio pro dominio ponitur.*
2 *Possidere ex duabus causis vtilibus quis potest secus ex inutili, & vtili.*
3 *Titulus ex inutili contractu, licèt transferat possessionem, non tamen est iustus.*
4 *Possessio ex duabus causis contrariis non transfertur.*
5 *Verbum quod potest capi in futuro, & in præterito, positum in statuto qualiter intelligatur. remissiue.*
6 *Hic tex. loquitur de ciuili possessione.*
7 *Possessio naturalis potest haberi ex pluribus causis, sicut & ciuilis.*
8 *Possidere ex vna causa, & ex alia retinere, an quis possit. remissiue.*
9 *Dominium rei potest haberi ex pluribus causis simul circa idem concurrentibus: secus si concurrunt diuersis temporibus.*
10 *Res mihi legata sub conditione, si per hæredem sub eadem conditione mihi legetur conditione existente efficitur mea ex vna causa tantum, non ex duabus.*
11 *Fundum quem mihi sub conditione debebas, si tradidisti, vt meus efficeretur conditione existente, deinde sub eadem conditione legasti, conditione existente, efficitur meus ex vna causa.*
12 *Conditio sub qua mihi debetur, si est diuersa à conditione. sub qua mihi legatur, & conditio legati existit, postea conditio debiti, ex qua condōne res erit mea.*
13 *Legatum speciei mihi debitæ, quando valeat.*
14 *Quasi dominium ex quo publiciana competit, potest haberi ex pluribus causis.*

§. Ex plurib. causis.

Ponit duas regu. quas vt hēatis
p̄fectè, & solōes ꝯtriorū, summo
sic. Possessio p̄t hēri ex plurib. cāis n̄ ꝯtriis, s3 diuersis se inuicē ꝯpa
tiētib. Dn̄iū vero nō p̄t hēri ex plurib. cāis in diuersum tp̄s acq̄si-
tiōis ꝯcurrētib. vtraq; cā remanēte. h. d. tex. & gl. vsq; ad §. ex ꝯtrio.
In tex. ibi, vsuceperit, i. vsucapere inchoauerit. ibi, & ꝑ emptore,
& ꝑ suo, subaudi, gn̄ali. Gl. mag. opp. ad oēs reg. & primo ad scdā,
& sic scdo ad primā, & capio finē, vt opponam⁹ ad primā reg. &
1 op. C. de ꝯh. em. l. cū res. sol. † exponit̄ ibi, possessio, i. dn̄iū. sic̄ in l.
interdū. j̄. de ver. si. Sed illud est destruere iliū tex. sed ista est vera
2 sol. † Ex duab. cāis vtilib. bn̄ possum possidere, sec⁹ si vna vtilis, alia
inutilis, vt ibi. Sed ꝯ sol. istā op. s̄. e. l. j. §. si vir. vbi inutilitas non im
3 pedit possessiōis trāslationē. † Sol. fateor ꝙ trāsfert̄ pos. ex inutili
ꝯctu, nō tn̄ est iust⁹ titul⁹, vt videbitis in l. si fur. j̄. de vsuc. & de tali
titulo hic loqt̄, & fa. l. ꝑ hr̄de. & l. nec vllā. s̄. d. pe. hæ. Op. j̄. ꝑ emp.
4 l. 2. in fi. sol. gl. vt ibi, gl. ibi nō bn̄ declarat. Dy. soluit † ꝙ ibi sūt due
cāe ꝯtriæ, nō bn̄ se adinuicē ꝯpatiētes. Sic̄ j̄. e. l. si qs an̄. & ibi vide
bitis. Et no. in l. clā possidere. §. q ad nūdinas. j̄. e. & ista ē vera sol.
s3 ad istud op. & assumo gl. j. sup ver. possideo, q̄a si hoc est verū,
ergo nunq̄ duæ cāe p̄nt inuicē ꝯcurrere, q̄a nō poterūt se ꝯpati:
q̄a si ex vsucapione sum dn̄s, ex alia nō possum possidere, & vsu-
* capere. * sol. fateor ꝯtriū, ꝙ an̄ vsucap. ꝯpletā possum ex duab. cāis
possidere, sec⁹ post vsucapionē, vt l. seqtur. §. lana. de vsuc. Vel vt
subtilius loquar, nō sunt duæ vsuc. sed vna ex duab. cau. Et gl. po-
nit exēplū, & illud h3 locū diuersis tp̄ib. ꝯcurrētib. duab. cāis, pro-
batur p l. 2. in fi. j̄. ꝑ emp. Et vide istā gl. in ver. possideo. q̄ inc. vt s̄.
de pet. hær. & c. q̄ apostilla vt statim dicam. Op. tu videris dicere ꝯ
tex. qui dicit, vsuceperit. & sic innuit post vsucapionem comple-
tam quem possidere ex duab. causis, & sic illud, quod dicit non vr̄
procedere. & gl. parua super ver. vsuceperit, voluit tollere contra
rium, & inci. futurum, vel etiam præteritum, &c. & vult ꝙ verbū,
vsuceperit, sit futurū, intelligendo ex diuersis causis, diuersis tem
porib. concurrentib. vt in 2. exemplo tex. Sed si fm̄ idem tempus
concurrunt vt in prin. §. tunc, vsuceperit, potest esse præteritum.
sed vt omnia cessent dicit Dy. vsuceperit, i. vsucapionem inchoa-
5 uerit. Et tene † menti ista verba hic in gl. quando apponuntur in
statuto, & in vlt. voluntatib. verba, quæ percipiuntur in futuro &
præterito, de quo dicam in l. vt gradatim. §. & si lege. de mu. & ho.
Vide d. gl. quæ inc. vt s̄. de pe. hær. ibi, desino vsucapere, dic vt in l.
2. §. fin. j̄. pro empt. Item ibi, vel subtilius non intendit corrigere
quod dixerat. s̄. ꝙ desinit vsucapere, sed quia in q. dixit duas esse
vsucapiones, modo dicit, ꝙ vtraque est vna & eadem, & ibi duæ
6 formæ. hoc fm̄ 1. exemplum. † Quæro, de qua possessione loqui-
tur lex. Resp. de ciuili possessione loquitur. Quod ex eo apparet,
quia facit mentionem de vsucapione, quæ ex sola ciuili procedit.
7 vt s̄. e. l. j. §. per seruum qui in fuga. & dicam j̄. proxim. §. † Quæro
quid de naturali. Et dic idem quod in ciuili, quia ex plurib. causis
8 potest haberi, & nulla repugnantia est. † Quæro, vtrum quis po-
test ex vna causa possidere, & ex alia retinere? Breuiter tex. habe-
a tur in l. si quis ante. j̄. e. & ibi dicā. Venio ad secūdam regulam, a &
ad

* ADD. ¶ Clau. Vide tn̄ ad limitationē p̄dictorū qd̄ d̄t bar. post Iac. & Cy. in l. j.
C. de ser. fu. vbi ēt q. vsucepit rem, pōt postea præscribere, & sequitur Are. hic.
a Pom. Secundam regulam. Vide pro limitatione huius text. Panor. cons. 3. dub. j.
vol. 2. Et declara, vt per Rom. cons. 433.

ad gl.q̃ est clara.Et dr̃ in 2.regula,ꝙ dñiũ non p̃t haberi ex plurib.
causis.ɔ̃ quia pos.p̃t haberi ex,plurib.causis,vt s̃.s3 ex pos. seq̃tur
dñium,vt in l.j.in pr.s̃.e.& l.sine possessione.j̃.de vsuca. Gl.hic in
pr.sol.& male,ꝙ iurisconſ.respicit traditionẽ,s3 illa nõ est vera:q̃
gl.reprobat j̃.in 4.Op.secundo dñium q̃ritur ex vsucapione,vt j̃.
ri.j.l.vsucapio.s3 ad vsucapionem requirũtur,s.bonafides,titulus,
&c.& sic ad dñium multa requiruntur.gl.sol.ꝙ omnes istę faciũt
vnam causam.S3 ista op.nõ facit,quia dicũt dominium nõ p̃t ha
beri ex plurib.causis.i.titulis.oppositio ãt nõ vadit ad titulos.Op.
3.j̃.de exce.rei iud.l.si mater.§.candem,vbi dr̃,omne ius vndecũ-
que ꝓueniens vr̃ deduci in iudicium,ergo sunt plures causę.Sol.
dicit gl.ꝙ ibi vna causa tm̃,nõ ex plurib.dr̃ habere dominium,vñ
d3 exponi,ex quacunq; cã,s.ex vna.Op.4.& vr̃ ꝙ ex plurib.causis
possum hr̃e dñium,vt j̃.de sol.l.in numerationib.& l.si creditori.
§.Marcellus.s̃.de le.j.& l.cum qs.§.de peculio.j̃.de sol.gl.dicit,dic
vt in primo ɔ̃rio, vt cãm ꝓximam.s.traditionẽ inspicias, & istum
tex.expone,vt gl.dicit.S3 gl.dicit,ꝙ ista sol.hic nõ est vera,q̃a non
de causa ꝓxima,s3 de remota loq̃tur.q̃a tunc idem esset in posses
siõe,quod in dñio.Præterea tex.qui facit mẽtionem de causis,d3
intelligi de causis,q̃ faciunt titulũ,vt p3 ex tex.Dic ergo s̃m Rub.
9 †& bñ,ꝙ dominium nõ p̃t haberi ex plurib.causis,diuersis tem-
porib.concurrentib.s3 simul cõcurrentib. p̃t res ex plurib.causis
effici nostra.& ita est verum. Op.5.& vr̃,ꝙ in diuersum tp̃s cõcur
rat.l.fundo.s̃.ad l.fal. sol.Vna cã extinguitur, & alia nõ,& sic vna
10 cã remanet.† Op.6.ad istam l.ꝙ si rem mihi legatam sub cõdõne
heres legat sub eadem ɔdõe,existente ɔdõe res fiat mea ex duab.
causis.Gl.resp. ꝙ nõ fiet nisi ex vna causa. Vide gl.in ver.nec.n.si-
cut.q̃ inc.nota duas reg.& nõ allegat legem. Dy.dicit,ꝙ ista gl.vr̃
male dicere, q̃a duæ cãæ ɔcurrentes,in idem tp̃s possunt interue-
nire,vt s̃.dictũ est,s3 hic in idem tp̃s ɔcurrunt,ergo,&c.S3 gl.cõ-
siderauit effectum secũdæ q̃ nullum effectum hẽbit.ar.l.Mæuius.
in pr.s̃.de le.2.Sed gl.optime dicit, & casum h3 Gl.ɔ̃ Dy.l.si mihi
Sempronius.s̃.de le.j.Ad rõnem resp.duæ causæ ad inuicem con-
currentes,& verum est,vtiles,sed in oppositione gl.s̃m legatũ fuit
11 inutile,vt d.l.Mæuius.Op.q̃a si debeas† mihi fundum sub cõdõ
ne, & tradidisti mihi eum, vt meum efficiatur dominium ɔdõne
existente,deinde legasti sub ɔdõne eadem, tunc existente ɔdõne
fiet meum ex vtraque cã.gl.dicit,ꝙ fiet ex vna meum,vt l.fundo.
s̃.ad l.fal.illud nõ vr̃ bene dictum, quia cum tunc duę causæ con-
currant in idem tempus,vr̃ ꝙ dominium p̃t haberi ex plurib.cau-
sis,vt s̃.dictum ẽ.Nec p̃t dici hic,ꝙ vna causa erat inutilis,q̃a spe-
cies p̃t legari,& valet Habet.n.commodum, quia transfertur do-
minium sine traditione.l.3.§.si rem.de le.3.resp.Gl.dicit veritatẽ,
quia legatum nõ valuit,quia nullum habuit commodum.Quod
apparet,q̃a ex prima causa res erat tradita,vnde ipso iure existẽte
cõdõe dominium h3,& sic nihil operatur legatum.sed si nõ esset
tradita res,tunc valeret,& haberet dñium ex causa legati. q̃rit gl.
12 †q̃d si esset diuersa ɔdõ debiti,& ɔdõ legati.& tunc dicit ꝙ si exi
steret ɔdõ legati,& postea ɔdõ debiti,ɔdõ legati extinguitur, &
erit mea ex causa debiti.Sed ad illud op.de l.verbis.in pr.s̃.ad l.fal.
& insti.de le.§.quod si in diem.Et gl.dicit,& soluit, ꝙ nõ vitiat̃ le-
gatum.i.res legata, ꝙ nõ petatur, sed ex cã debiti petet̃.l.debitor.
de le.2.S3 certe sec.Dy.ista gl.posset verũ dicere, si res erat tradi-
ta,ita ꝙ existẽte ɔdõne legati est effecta legatarij,& postea existit
ɔditio debiti.s3 si res nõ erat tradita,& ante traditionem extaret
ɔdõ legati,& postea cõditio debiti, & postea facta traditiõe esset
dñs ex vtraq; causa,q̃a ɔcurrũt in idem tp̃s acquisitionis istæ duę
causæ.ita loquit̃ d.§.q̃d si ĩ diẽ.& l.verbis.sec.Dy.S3 certe hoc di
ctum Dy.d3 intelligi qñ erat legata res debita in gñe, vel res alte
rius,ita ꝙ nõ trãsit dñium recta via in legatarium sine traditione,
aliàs dicit verum gl. S3 ɔ̃ prædicta op. Nam vr̃.ꝙ l.fundo.allega-
ta in gl. nihil facit ad propositum. Nam ibi loquitur qñ postea ex
titit cõditio legati,& tollitur omnis effectus dñij. Quod ideo est,
quia cõditione existente lex tollit omnem alienationem factam
retro.l.fi. §.sinautem sub conditione.C.com.de leg.sed existente
conditione alterius debiti,non reuocatur alienatio ante facta,&
sic vr̃ quod dominium ex prima causa non tollatur.Sol.illud q̃d
gl.dicit,est verum, qñ creditor possidet. vnde ipsemet mutat sibi
causam possessionis,& desinit possidere ex causa legati,& incipit
possidere ex causa debiti. sed si extraneus possideret, non posset
possessionem mutare alterius.Sed si opponeres creditorem effe-
ctum dominum ex causa legati , & desiisse, forte quia vendidit,
postea superueniente cõditione debiti, p̃t ex causa debiti petere,
& de primo nullus haberetur respectus l.existimo.j̃.de ver.ob.ni
si poneres primã sol.esse factam occasione huius debiti,quia tũc
13 causa debiti tolleretur,vt l.sub condõne.j̃.de sol.†Et ideo[a] circa
a istam materiam, quando legatur species debita, distingue plene
de quantitate debita, quæ legatur.Dic per Dy.in l.Mæuius.in pr.
s̃.de leg.2. In specie debita mihi legata dic, Aut quod mihi debe-
tur pure, legatur mihi pure:aut quod mihi debetur pure legatur
sub conditione:aut quod mihi debetur sub conditione,legat̃ pu-
re,aut quod mihi debet̃ sub ɔditione,legat̃ sub ɔditione. Primo
casu,s.si species,q̃ mihi debet̃ pure legat̃ pure,valet pp ɔmodum,
q̃d est in legato in acquisitione dñij,q̃ fit ipso iure,vt l.3.§.pen.s̃.
de le.3.Secũdo casu,qñ illud q̃d mihi debet̃ pure legat̃ sub ɔdõe,
& tunc tũc nõ v3,q̃a nõ h3 ɔmodum,vt l.si creditori.de le.j.& l.
debitor.in pr.& l.Mæuius.in pr.de le.2. nisi conditio existeret vi-
uẽte testatore,q̃a tũc valeret in legato pure,vt d.l.3.§.pe.s̃.de leg.
3.Tertio casu qñ id,q̃d mihi debet̃ sub ɔdõe,legat̃ pure, valet le-
gatum,& existente ɔdõe debiti desino habere ex cã legati,& ha-
beo ex cã debiti.l.fundo.ad l.falc.& quod no.hic in 5.op.q̃d intel
lige,vt j̃.dicam.Quarto casu,qñ id quod mihi debet̃ sub ɔdõe,le
gatur sub ɔdõe mihi,& tũc aut sub eadem,aut sub diuersis.Si sub
eadem,aut erat mihi debita primo ex testõ,& solũ ex 1.causa effi
citur mea.l.si mihi.§.Sempronius.s̃.de le.j.& hic in 6.op.Si vero
erat mihi debita prius ex ɔ̃ctu,aut erat mihi tradita,aut nõ.Si erat
tradita solum ex 1.causa debita efficitur mea. vt hic in 7.op.ar.s̃.
de le.1.l.si mihi Sempronius.& d.l.fundo.Si vero nõ erat mihi tra
dita,tũc valet legatum,q̃a h3 emolumentum ɔsecutionis dñij,vt
d.l.3.§.pe.de le.3.Si vero legatur sub diuersis conditionib.& tunc
aut primo extitit ɔdõ debiti,& hr̃ perinde,ac si debitũ pure leget̃
sub ɔdõe. Aut primo extitit ɔdõ legati, & habetur perinde, ac si
debitũ sub ɔdõe legetur pure,arg.l.si reo.in pr.j̃.de fideiuſ. Quo
casu dic,aut ex j.causa legati talis creditor rẽ fuit ɔsecut⁹,aut nõ.
Primo casu,aut eam debere desinit,& existente ɔdõe debiti eam
petit.l.existimo.j̃.de ver.ob.Aut eam h3,& tunc potest,si vult,de
sinere possidere ex causa legati;& tenere ex causa debiti,& potest
agere de euictione,& sic esset casus in quo ĩ legato debet̃ euictio.
arg.l.huiusmodi.§.qui seruum.s̃.de leg.1.Secundo casu, quando
ex 1.causa eam non fuit consecutus, tunc aut loquitur in specie-
bus, quarum dominium transit à morte testatoris, aut in specie-
bus, quarum dominium non transit sine traditione. Primo casu
traditione secuta incipit possidere ex causa debiti, & extinguitur
causa legati.Secundo casu,qñ vtraq; causa in idem tempus acqui
sitionis concurreret,ex vtraq; posset sibi acquiri,vt l.si creditori.
4 §.Marcellus s̃.de leg.j.& l.verbis legati.in pr.s̃.ad l.falc.†Quæro,
b quid[b] in quasi dominio,ex quo competit publiciana?Resp.tunc
habet locum vsucapio.l.eum qui.in pr.s̃.de pub. Sed vsucapio ꝓ
cedit ex pluribus causis,ergo idem in publiciana. Et rationem vi-
de,vt ibi habes.Quicquid sit,potest dici,ꝙ quędam sunt iura,quę
sunt causa acquisitionis alterius iuris perfecti, quædam sunt iura
acquisita per se principaliter:&ea iura quæ continent causam ac
quisitionis possunt esse plura,vt vsucapio,publiciana,hypotheca
ria.vt l.creditor.§ si quoniam non restituebat.s̃.qui potio.in pig.
Sed illa quæ sunt acquisita per se,non possunt amplius multipli-
cari,vt dominia,vsusfructus & similia.

a ADD.¶Io.F.Adde,quod cum ista distinctione bart. transeunt doct. communi-
ter,vt hic per Ias.

b Io.Fr.Adde dum bar. vult, ꝙ quasi dominium possit haberi ex pluribus causis,
ꝙ cum eo transeunt omnes h c, vt refert Ias. qui tamen dubitat de ratione as-
signata per bar.& aliam refert,quæ est Io.Fab.in §.sic itaque.inst.de act.

1 *Possessio eadem apud duos insolidum esse non potest.*
Plures possessiones specie,& numero differentes possint esse apud plures.
Diuersitas qualitatis non facit eandem possessionem esse apud plures.
2 *Fieri naturaliter quod non potest non potest fieri ciuiliter.*
3 *Possessio ciuilis sola,an sit,quæ vsucapionem causet,& an naturalis.*
Vsusfructus præscribitur.
Emphyteuta præscribit ius emphyteuticum Itẽ feudatarius,& superficiarius,
4 *Possessio corporalis sola non sufficit ad vsucapionem.*
5 *Possessio ciuilis sola sufficit ad acquisitionem fructuum.*
Possidens precario,& naturaliter,facit fructus suos.
6 *Creditor,& debitor non possident pignus insolidum.*
Vir & vxor insolidum non possident rem.
7 *Emphyteuta,& feudatarius naturaliter possident,*
8 *Lectu.Io.ad hunc tex.recitata hic in gl.est vera.*
9 *Duo insolidum ciuiliter possidere non possunt.*
10 *Duo naturaliter insolidum possidere possunt.*
11 *Corporaliter insolidum duo possidere non possunt.* *(& qualiter.*
12 *Plures eandem rem possunt diuersis temporibus numero, & specie possidere,*
13 *Duo vsuarij possunt insolidum in eadem re constitui,& quilibet insolidum pos-*
sideat,& sunt plures possessiones numero differentes.
14 *Emphyteuta si facit alium emphyteutam,quis ipsorum possideat.*
15 *Quasi possessio in vna re potest haberi à pluribus insolidum.*
16 *Detentatio quando possit esse apud plures insolidum.*

§.Ex contrario. Notabilis est multum, & br̃ h.d. Ea-
dem pos. numero non potest esse in-
solidum apud plures,sed plures pos. eiusdem rei specie vel nume
ro differentes,possunt esse insolidum apud plures. Diuide in par
tes 6.Primo,ponit dictum.Secundo rationem dicti.Tertio dictũ
Sabini,q̃d videtur aduersari præcedentibus,sed non aduersatur.
Quarto

Quarto ponũtur tria dicta trebatij.Quinto Labeo reprehẽdit tre
batiũ,circa 2.dictũ Sexto ponit̃ ↄclusio præcedẽtis materiæ Pau
li iurisconsulti.Scđa ibi,ↄ̃ nãm.Tertia ibi,Sabinꝰ tñ.Quarta ibi, i-
dem trebatiꝰ.Quinta ibi,quẽ Labeo.Sexta ibi,nõ.n.&c.In tex.ibi,
a videaris[a] tenere.Ergo nec p ius põt fieri,ꝙ natura immutet̃.l.ado
1 ptio.C.de adop.Ia.de Are.No. 1.†ꝙ ea.pos.apud duos insolidum
esse nõ põt.No.2.ꝙ plures pos.specie vel numero differẽtes pñt
esse apud plures.Not.3.ꝙ diuersitas qualitatis non facit esse eãdẽ
2 pos.apud plures.†Itẽ no.argumentũ Pauli,ꝙid qđ nõ põt fieri na
turaliter nõ põt fieri ciuilr̃,vt no.in l.qui ad certum.s̃.loc.&l.ado
ptio.đ ado.&dicã j̃.de so.l.sub ↄdõe.Venio ad gl.ordinariã,& pri
3 mo ad duas qq.per quas declarabit̃ ista materia.Quęro,q̃†est pos
sessio quę causat vsucapionẽ?Dy.in c.sine possessione.j̃.de re.iur.
li.6.dicit,ꝙ ciuilis tm̃.Allegat ipse l.j.§.per seruum qui in fuga,s̃.
eo.& l.serui & filij.§.j.j̃.de furtis.&l.in accessione.j̃.de diuer.&tẽ
poralib.præscr.naturalis sola non sufficit.l.acquiritur.in fi.s̃.tit.1.
Idem quod Dy.sentit gl cir.fi.gl.magnæ,ibi,Idem ſm eos,q dicũt
duos ciuilr̃,&c.expressius dicit gl.in l.si vt certo.§.si duob.vehi-
culum.cir.pr.gl.magnæ,s̃.com.Et hoc est quod dicit gl.ꝙ ille qui
ingressus est fundum,non incipit possidere,donec primus desinit
possidere aĩo.l.j.in fin.gl.magnæ.C.de ser.fug.Idem no.in l.male
4 agitur.C.de præscr.30.an.Sȝ ipsi non vñr bñ dicere,& vr̃†ꝙ na-
turalis sola sufficiat ad vsucapionem.probatur,nã vsufructuarius
põt vsumfructum præscribere,vt l.fi.in fi.C.de præsc.lon.tem.q
nõ hȝ nisi naturalem tm̃, vt j̃.e.l.naturalr̃.in pr.Si tu diceres,tua
maior est falsa,quia gl.in l.fi.in fi.dicit, ꝙ vsusfructus finitur, non
quod acquiritur.& gl.in l.iusto.§.nõ mutat.j̃.ti.j.doct.vltram.dã
nant gl.& dñt in l.fi.C.de præsc.lon.tem. ꝙ vsusfructus præscribi
tur,& etiam dicũt in l.corruptionẽ.C.de vsufr.& ibi Cy.Hoc esse
verum ꝓbo,rẽ præscribi,seu vsucapi, & publicianã ↄpetere,sunt
conuertibilia.l.eum qui.in pr.s̃.de pub.sȝ ꝓ vsufructuario ibi cõ
petit publiciana.l.si ego.§.j.s̃.de pub.ergo põt pręscribi.Et aduer-
te illum tex.prout loquitur de seruitute reali,vel personali, intel
ligo de seruitutib.habentib.cãm continuam.Scđo ↄ̃Dy.&gl.for
tius op.emphyteuta,feudatarius, & superficiarius, isti possident
naturalr̃ tm̃,vt j̃.dicam,sȝ video,ꝙ emphyteuta pręscribit ius em
phyteuticum,idem in similib.vt C.de præscri.30.an.l.competit.
Do tibi casum,in l.si finita.§.si de vectigalib.s̃.de dam.inf.De hoc
est text.recte intelligendo, in l.cum sponsus.§.in vectigalib.s̃.de
pub.coniuncta.l.eum qui.in pr.e.ti.cum gl.sua.Concludo,ꝙ na-
turalis sufficit ad vsucapionem , & præscriptionem. Sȝ possumus
sustinere Dy.sic ꝙ naturalis nõ sufficit ad vsucapionẽ dñij veri,s.
directi.l.acquirit̃.in fi.s̃.ti.j.sȝ ad vsucapionem alterius iuris,i.do-
minij vtilis,bñ sufficit,vt dixi.Sȝ dices tu,In reb.immobilib.non
sufficit ciuilis ad dñium directũ.l.vsucapio.j̃.ti.j.l.j.in fi.C. de aq.
plu.arc.& auth.nisi.C.de bo.ma. Sȝ resp.ciuilis possessio prodest
ad vsucapionẽ dñij,quod aduersatur directo,adeo, ꝙ directũ ex-
tenuat,& perimit,vt no.s̃.proxi.§. in gl.super verb.possideo, vt s̃.
de ser.vrb.præd.l.si ædes.in vlt.gl.sȝ naturalis per q̃ acquiro dñiũ
vtile,nõ aduersatur directo,qa recognosco directũ dñium.cõfi-
teor.n.te dñm, lȝ dicam me vsufructuarium, vel emphyteutam,
vel similẽ.Tñ audiui Ia.Bu.dicentẽ,ꝙnãlis,&ciuilis reqrit̃ ad vsu
capionẽ.l.nemo.C.e.hoc innuit l.naturalr̃.j̃.ti.j.vbi naturalis retẽ
tio præscriptionẽ interrumpit,ergo sine ea nõ præscribit̃.Nõ ob.
l.j.§.per seruum,qui in fuga.qa serui fugitiui retineo ciuilẽ,& na-
turalem.l.Pomponius.in pr.& l.rẽ,quæ nobis.j̃.e.ſm eum.Sȝ par
cat mihi d.Iac.puto Dy.melius dicere vt dixi. Et ꝙ naturalis non
requiratur probo per l.si id,quod.§.fi. j̃.e.ibi, vtilius. quæ vtilitas
principaliter est in præscriptione,&est expressum, vt l.q fundum.
in pr.j̃.ꝓ emp.Præterea in fugitiuo vtraq; nõ retinetur,qa est ↄ̃.l.
si cui.§.lȝ.s̃.de lib.cau.vbi dr̃,ꝙ nobis acquiritur,lȝ nõ possideam
eum,intelligendum est,ꝙ eum nõ possideo naturalr̃,qa si nec ci-
uiliter,nec naturalr̃,tũc nõ acquiritur.l.j.§.per eum.&§.per seruũ
corporalr̃.s̃.e.Nõ obst.l.nemo.C.e.quia lȝ ibi dicatur,ꝙ vtraque
sit causa præscriptionis,nõ tñ dicitur,ꝙ vtraque requiratur.Non
ob.ꝙ dicitur de naturali interruptione,quia intelligo qñ per talẽ
interruptionẽ perditur ciuilis possessio:aliàs si sola naturalis per-
deretur, secus esset, qa si perseueraret, vsucaperet, vt j̃.de vi & vi
arm.l.3.§.eum igit̃,ſm gl.ibi positã. & per l.qui possessionem.de
vi & vi arma.& per doct.in l.si quis ad se.C.ad l.Iul.de vi.Conclu
b do[b] ergo, ꝙ sola ciuilis sufficit ad vsucapionem dñij. Sola vero
naturalis sufficit ad vsucapionem iuris,i.dñij vtilis.Quæro,posito
ꝙ sit triplex possessio,vt dixi s̃.ea.l.j.in pr.qd de corporali posses-
sione?vt puta, intrauit quis possessionem eiꝰ, qui iuit ad nũdinas.
l.si id quod.in fi j̃.eo.gl.appellat eam corporalem, an sufficiat ad
vsucapionem?Certe non,quia si sufficeret, acquireret dñium, &
sic qui hȝ ciuilem,& qui habet corporalem, vsucaperet,& sic re-
perirentur duo domini insolidum. Et hoc est quod vult dicere
5 gl.in l.j.in fi.mag.gl.C.de ser.fug. † Quæro,quæ possessio est illa,
quę est causa acquisitionis fructuum?Et gl.hic dicit, ꝙ possessio
ciuilis.l.qui scit.§.in alieno.s̃.de vsur.& vide ibi in gl.Item quilibȝ
efficeret̃ dñs,& tȝ gl.ꝙ ciuilis sufficit.Do tex.in l.si fur.in pr.de v-
sufru.Tu habes gl.alibi quæ vr̃ velle vtrãq; requiri, in l.quæsitũ.
s̃.ti.j.& l.serui emptor.s̃.de peri & com.rei ven.vbi gl.vr̃ velle, ꝙ
nisi possideat ciuiliter,& naturalr̃,nõ facit fructus suos.Istæ gl. vl
timæ nõ sunt veræ,sȝ videtur text.velle,ꝙ naturalis sola sufficiat
l.Iulianus.§.possessionem.s̃.de act.emp. resp. ille qui possidet pre
cario,& naturaliter tm̃,facit fructus suos,nõ tñ rõe naturalis pos
c sessionis,sȝ ea rõe, qa volũtate dñi[c] percipit,vt in colono l.si ser-
uus.§.locaui.j̃.de fur. Procedo vltra,vsufructuariꝰ nõ est dubiũ,
quòd facit fructus suos,vt per totum tit.de vsufruct.&l.si vsufru
ctuarius.ff.quib.mo.vsufr.amit.tñ cõstat,ꝙ naturalr̃ tm̃ possidet,
& sic vr̃ ꝙ illa sola naturalis sufficit.Dico,ꝙ vsufructuarius nõ fa-
cit fructus suos rõe naturalis pos.sȝ rõne iuris,& perceptionis, q̃
hȝ.Sȝ in eo,qui ciuiliter possidet, si ab alio percipiuntur fructus,
ei acquiruntur.l.qui scit.§.in alieno.s̃.de vsu.quod nõ esset in vsu
fructuario,d.l.si fur.Itẽ ↄ̃ hoc vr̃ tex.inst.de rer.diui.§.si quis à nõ
dño,ibi,pro cultura,& cura.Resp.ꝙ etiam 2. rõem assignat text.
quia ciuiliter,&naturaliter possidet ↄiuncta l.qui scit.§.in alieno.
s̃.de vsuris.No.ergo,ꝙ ciuilis sola ad fructus sufficit.Et de hoc p
doct.in l.certum.C.de rei ven.qui istam gl.all.Procedo mõ ad op
posi.Dixi tibi,ꝙ duo nõ pñt naturalr̃ possidere,nec duo ciuilr̃.ↄ̃,
qa vbi cessat rõ legis,& lex,l.adigere.§.quamuis.s̃.de iure patr.Sȝ
rõ huius respicit naturalem possessionem,sed in ciuili cessat,quia
possum habere animum prout tu:ergo ciuilis esse põt apud duos
insolidum.Huius ↄ̃rij timore sunt 4.opiniones.Vna est Ro.ꝙ duo
naturaliter non pñt possidere,vt hic,sed ciuiliter sic in quibusdã
casibꝰ.s.in creditore,& debitore.in muliere, & viro emphyteuta,
& dño feudatario,& dño directo,qđ pȝ in gl.q̃ vide.Sȝ gl.ↄcedit
Rog.ꝙ duo nõ pñt naturalr̃ possidere:in alio ꝙ dicit,ciuilr̃ possit
possidere,gl.dicit,ꝙ Rog.dicit male in exẽplis, qa si duo possunt
ciuiliter possidere,tũc ciuilis possessio est cã vsucapiẽdi,& rẽ vsu
caperent,si duo essent dñi eiusdẽ rei insolidum,quod non põt.Et
6 exemplum Rog.†de creditore nõ est bonũ,qa creditor possidet
omnimodo,& debitor nullo.l.j.§.per seruum corporaliter.s̃.e.Et
gl.examinauit istum punctum in l.cum notissimi.C.de pręsc.30.
an.& in l.sciendum.§.creditor.aliàs,si fundus.s̃.qui sa.co. Secũdũ
exemplum fuit in muliere, sȝ Io. dicit, ꝙ illud dictum est falsum,
quia mulier nullo mõ possidet,maritus sic,vt j̃.e.l.Pomponiꝰ.§.
in dotem.vbi gl.& Dy.& ibi dicam,& l.sciendum.§.si fundus.s̃ q
sa.co.Tertiũ exemplum fuit in feudatario,& emphyteuta.Sȝ nõ
bene dicit,quia sequeretur,ꝙ quilibet faceret fructus suos, quod
7 esse non debet.Et†ꝙ naturaliter emphyteuta, & feudatarius pos
sideant,gl.tenet hic.Item gl.latius dicit in l.si vt certo.§.duob.ve-
hiculum.ff.com.& C.vti pos.l.j.ĩ gl.mag.& p hoc facit l.male agi
tur.cũ sua gl.C.de præscr.30.an.Et ꝓ hoc,d.l.sciẽdũ.§.j.s̃.q sa.co.
q̃ gl.all.in l.2.C.vbi in rẽ act.Br̃ in superficiario ꝓbat̃ p tex.in l.o-
bligationum ferè.§.plȝ.j̃.de act.& obl. & p l.si duo.§.Labeo.j̃.vti
pos.&l.j.§.ꝓponuntur.j̃.de superf.Ad rõem tex.qui dicit,ꝙ ratio
legis loquit̃ de naturali,dicit Io.verum est, sed illa naturalis ꝓbat
de ciuili,quia nõ põt plus ciuilis,q̃ naturalis possessio. Et vide gl.
ibi,in ænigmate,i.in intellectu.Alij dixerunt peius, & dñt, ꝙ duo
nõ pñt insolidum possidere,verum est nãlr̃, sed ciuiliter indistin-
ctè pñt in quolibet casu.Quod probo, qa cessat rõ legis.Secũdo,
quia ciuilis,& nãlis acquiritur p apprehensionem,sed ille,qui va
dit ad nundinas,possidet ciuiliter, & intrans nãliter, & ciuiliter l.
clam.§.qui ad nundinas.j̃.e.Sed gl. reprehendit istud dictum, qa
ille, qui intrat, possidet naturaliter, & ciuiliter nisi sit aliquid qđ
repugnet l.cum hæredes.§.j.j̃.eo. Sed ibi ratione rei Sed Io. dicit
hoc idem,quia possessio non vacat, ideo non potest possideri per
vtrunque.Quod probatur,quia impedimentum rei, & causæ, pa
ria sunt l.j.§.1.s̃.e.& l.cum vnus.§.fi. & l.seq.j̃.de bo.aut.iudi.pos.
Item reprehendo Io. per l.duo.j̃. de preca.Est 3. opinio Marti. ꝙ
plures naturaliter possunt insolidum possidere,quia naturalis ha
betur per aspectum,l.j.§.si iusserim.s̃.eod.& l.quod meo.§.penul.

a ADD.¶Adde ꝙ ang.dicit,ꝙ dictio,videaris, potest stare proprie, & denotare
veritatem quemadmodum dictio,quasi,denotat veritatem quandoque.l. si an
te,so.ma.&l.j.s̃.de trans.tamen dicit Ale.ꝙ notabilior est intellectus pręcedés.

b Adde secundum ale.ꝙ cum opi.bar.alij transire videntur, ꝙ ciuilis possessio p
se sufficiat ad præscribendum,all. gl. & canonistas in c. cãm,de præsc. & in l.si
quis fundum,ver.sed & Pomponius,j̃.eo.tex.in l.locum,§. proprietarius,s̃. de
vsufr.Et dicit,ꝙ hanc opi.tenuit Gul.de Cu.in l.liceat,C.e.bar.in l.naturaliter,
j̃.ti.j.Nic.Mat.in l.cum res,C.de prob.& in l.traditionib.C.de pac.

c Adde ꝙ ang.contra, quia si emo ab aliquo non domino vsumfr. putans eum es
se dominum, incipio possidere naturaliter, vt vsufructuarius putatiuus,& inci
pio vsucapere ius vsusfructꝰ,qđ præscribi põt l.fi.C.de p̃sc.lon.tem. & l. iusto,
§.nõ mutat,j̃.tit.j.an debeo acquirere?Vr̃ ꝙ sic, qa habeo publicianam ꝓ iure
vsusfructus, ergo debeo hr̃e lucrum fructuum. l. si ego,§.partus,cum gl. s̃. de
publ.& tñ nõ habeo volũtatẽ dñi qa ignoraui dñm, & dñs nõ concessit, ergo
ↄ̃ voluntatem dñi possum acquirere commodum fructuum.Ino. hic refert, ꝙ
Gul.de Cun.tȝ in hoc ↄ̃ ang.in l.licèt.C.eo.tamen ꝙ opi.ang.sibi videt̃ verior.

j̃.c.&

j. e. & sic duo aspicientes possident, nisi illud tantillũ in quo stãt. Ista nõ est bona, quia est ɔ tex. ꝙ fictio non pt plus q̃ veritas. Sed Mar. fatetur, ꝙ vere non pt, ergo nec ficte pt fieri. iõ dixit tex. videaris. Item sequerentur aliæ incõuenientiæ, ꝙ plures efficerent dñi insolidum vnius, & eiusdem rei, & insolidum facerent fruct⁹
8 suos, de quib. dictum est s. Quæ est ergo vera † lectura? Et dicit, ꝙ
a lect. Ioan. est vera, & verissima, q̃ tene, a vide gl. ibi. dic ergo fm Io. vsq; ibi, sed ɔ. Op. de l. si duo. j. vti pos. Sol. ibi vnus ciuiliter, alter nãliter. Sumus expediti de gl. Pro declaratione materię, teneas, ꝙ
9 triplex est possessio, vt dixi. s. e. l. j. in pr. † Quæro, vtrum duo ciuiliter possint insolidum possidere? Certe non, per istum tex. pp illas incõuenientias, q̃ sequerentur circa vsucapionem, & fructuũ acquisitionẽ. Et facio tibi vnũ dubium de l. aliena. §. si plurib. s. de pig. ac. vbi dicit, ꝙ oĩm creditorum par est ɔditio, & quare creditores ñ possideãt rẽ ciuil'r insolidũ, ꝑut insolidũ hñt obligatã. nã pp absurditatem vsucapiendi, nõ impediuntur, quia debitores vsucapiunt. Resp. pp fructus quos creditor fecit suos, licèt cõpensentur in debitum, vt l. j. C. de pig. ac. Item qa creditor hẽt ptãtem vendẽdi, & sic si oẽs venderent diuersis, quilibet transferret ciuilem, & sic vsucapiendi ɔditionem, vñ deueniretur ad illud incõ-
10 ueniens, ꝙ plures efficerentur dñi insolidum. † Quæro, an duo possint insolidum possidere nãliter? Et gl. hic dicit ꝙ nõ. Sed ɔ. l. fi. j. vti pos. vbi vsuarius hʒ interdictum, vti pos. & vsufructuarius, & sic quilibet nãliter possidet. Gl. dicit, ꝙ non insolidum, qa plus iuris hẽt vsufructuarius, q̃ vsuarius, vt no. gl. in d. l. vlti. & in l. 1. C. vti pos. in vlt. gl. Sed aduerte, pars incerta rõe loci, & quotæ, non pt possideri, vt s. e. l. §. incertam. l. locus. j. e. & l. emptor. j. ti. 3. sed vsufructuarius, & vsuarius hñt incertam partem rõne loci, qa est indiuisum, & sic ad oculum nõ pt demonstrari. l. Mæuius. §. duorum. de le. 2. & l. seruus cõis sic oĩum. j. de stip. ser. Item rõe quotę incerta est. l. vsus pars. s. de vsu & ha. quia incertum est quantum
b mihi sufficit hodie, & quantum cras. dic ergo, b ꝙ nãlis pos. pt esse apud duos insolidum. l. fi. j. vti pos. neque ius repugnat, quia vsucapio vsum, tu vsumfructum: & ego facio vsum meum, tu vsumfructum: & ego facio fructus meos ratione vsus, tu rõe vsusfructus. Sed rõ huius tex. in l. fi. vr̃ in ɔrium. Sed resp. ꝙ istæ pos. sunt possessiones differentes numero, quia naturalis mea est respectu vsus, tua respectu vsusfructus, & sic nulla est repugnantia, ꝙ duo
11 possint insolidum nãliter possidere. † Quæro an duo possint corporaliter possidere insolidũ, vt in eo qui iuit ad nundinas, & duo intrauerunt possessionem eius. Et vr̃, ꝙ possideant insolidum, qa nulla vr̃ repugnantia, nec quo ad vsum, nec quo ad vsumfruct. ꝑ rõem prædictam. Sed ɔrium credo per rationem huius tex. Item ista corporalis est huius naturæ, vt desinente ciuil'r possidere, ista corporalis trahat ad seipsam ciuilem. l. clam. §. qui ad nũdinas. cũ l. seq. & in gl. & j. prox. §. si quis nunciet. Si ergo duo possiderent corporaliter, illa eadem ciuilis applicaretur istis duob. & sic esset repugnãtia illa quæ est in his, quæ simul ciuiliter possidentur: qđ
12 esse non dẽt. † Quero, q̃ plures pñt possidere rem eandem diuersis temporib. numero, & specie? Vr̃, ꝙ ciuiliter, & nãliter, fm gl. Sed ostendo tibi, ꝙ quinque possunt possidere, dominus possidet ciuiliter, dominus fecit emphyteutam, qui naturaliter possidet, vt s. iste emphyteuta fecit vnum vsufructuarium, & vnum vsuarium in eadem re, quod pt l. 1. in pr. s. qui. mo. vsusf. am. & in l. j. in fi. s. de superfic. Et sic habes quatuor possidentes. Sed pone, ꝙ omnes isti iuerunt ad nundinas, & retinet naturalem eorum aĩo. l. j. in pr. s. eo. & in gl. & vnus intrat possessionem istam, iste acqrit
13 nãlem corporalem, & sic quinque sunt. † Sed vnam qõem volo facere: duo vsuarij pñt insolidum in eadẽ re cõstitui. l. vsus pars. s. de vsu & ha. q̃ possidebunt? Pro parte non, qa est incerta, insolidum non vr̃, quia possident naturaliter eodẽ respectu. l. vsus, sed dico, ꝙ quilibet insolidũ possidet, & sunt plures possessiones numero differentes, quia quilibet possidet respũ vsus sui, & quot sunt personæ tot sunt vsus, & sic non possident respectu eiusdẽ iuris. Concludo ergo, ꝙ ciuilis non potest esse, nisi vna, quia vnũ est dñium. Item naturalis respũ vtilis dominij est vna, quia vnum est vtile dominium. Item naturalis respectu vsusfruct⁹, quia pars dominij est, sed naturales respectu vsus sunt plures, sicut in eadẽ
14 re esse possunt plures vsus. † Venio ad gl. emphyteuta facit alium emphyteutam, an primus possideat? Et gl. dicit, ꝙ nõ, vt hic in gl. & l. j. C. vti pos. & s. com. l. si vt certo. §. si duob. Sed ista gl. est contra id, quod dixi, si emphyteuta dat alii, possidet secundus. tu dixisti, ꝙ etiam primus, verum est: sed s. dico quando dat vsumfructũ
c vni, & alij vsum, secus si daret vtile dominium c quod ipse habet,
15 vt s. dixi. † Quæro vtrum quasi possessio, quæ habetur in quolibet, possit haberi à duob. insolidum. Certe sic. l. 2. §. si ex his. j. de ver. ob. & l. via constitui. in fi. s. de ser. rust. præ. & illa quasi possessio est datiua, & insolidum præstatur cuilibet. l. quoties. s. de ser.
16 † Quæro, vtrum detentatio potest esse apud plures insolidum? resp. quædam est detentatio corporalis, & assidua, vt insistere in re. Et ista non potest esse apud plures insolidum, per hunc text. Quandoque accipitur detentatio pro custodia rei, vt j. e. l. §. fi. & l. si quis ante. & l. cum legatis. j. ex qui. cau. in pos. ea. Modo ista detentatio quandoque est apta producere effectum dominij, quia ex ea potest perueniri ad 2. decretum, & tunc nõ potest esse apud plures insolidum. l. si finita. §. cũ autem. s. de dam inf. sed per concursum partes sibi faciunt, vt d. l. cum autem. Quãdoque non est apta producere effectum dominij, vt possessio nomine ventris. Item duo commodatarij, qui habent custodiam, ideo insolidum apud duos potest esse, l. si vt certo. §. si duobus. s. commo.

a ADD. ¶ Adde quòd alij doct. cum bart. transire videntur.

b Io. Fr. Adde ꝙ contra bart. tenet Pau. de Castr. & Aret. hic, sed cum eo tenent Im. Raph. Cum. Alex. & Ias. hic.

c Adde, ꝙ pro hoc facit, quod voluit bal. in l. j. s. quib. mo. vsusfr. amit. ꝙ si emphyteuta vult constituere alicui vsumfructum in re emphyteutica, potest sine voluntate domini, quia per hoc non transfert vtile dominium in ipsum. Et dicit Alex. de facto habuisse. Cui adde, quod idem videtur sensisse bal. cons. 163. lib. j. dicit, quod habuit in aduocationibus, cum bar. an emphyteusis possit legari sine consensu domini.

1 *Possessio animo amittitur, quando ab animo incipit, secus à corpore, et tunc corpus requiritur.*
2 *Colonus meus tradendo rem meam, quando priuat me possess.*

§. In amittenda quoque possessione.

Possessio retenta animo, & corpore nr̃o vel animo tm̃ non perditur: secus in ea, q̃ animo nostro, & alieno corpore retinetur. h. d. vsque ad §. si seruus quem. dr̃ hic, ꝙ possessio solo animo amitti-
a tur. ɔ. j. e. l. quemadmodum. Sol. gl. h. d. a hic de ciuili, ibi de naturali. sed ista non est vera, quia & hic de naturali. Alij dicunt, ꝙ ibi ex parte acquirentis duo sunt necessaria, ex parte perdentis vnũ.
1 sed istud est truffa, sed † veritas est, ꝙ in amittenda pos. solus animus sufficit, si incipias ab animo, vt hic, & l. si quis vi. §. dñia. j. e. secus si incipias à corpore, qa tunc corpus reqritur. Idem no. in l. ferè. 2. j. de re. iu. Op. C. e. l. licet. Gl. non signat hic, sed ibi bene tangit, & dicit, ꝙ qñ aliqs ñ vadit ad pos. timens de ꝑsona tm̃, tunc ille timor non nocet. Quandoque timet de persona & pos. vel possessione tantum, & sic loquitur hic. Opp. ad ver. ꝙ si seruus. C. e. l.
2 vlt. dicam j. e. l. peregre. §. quib. Op. j. e. l. quamuis. §. j. sol. † Colonus meus tradendo alteri vere, priuat me possessione, sed tradendo ficte. vt constituendo se pro alio possidere, non. item conducendo, me non priuat possessione. l. quamuis. §. j. j. e. & tene menti, & ibi gl. quod est verum, nisi colonus naturaliter possideret. l. interdum. §. fi. j. e. Dic vt ibi.

a ADD. ¶ Pom. Not. quod hic dicit gl. secundum vnam sol. Ang. ꝙ licèt dictio ponatur præcise, recipit tamen limitationem. & hoc est multum notabile, licèt violet literam, secundum do. meum. Vide gl. sing. in l. 2. s. sol. mat.

1 *Statuto stãte ꝙ bãnitus possit impune occidi, si bãnitus petit se de banno eximi dicens se iniuste bannitũ, & iste interim occidatur an debeat puniri occidẽs.*

§. Si seruus quem possidebam.

Seruus fugitiu⁹ priuat me possessione, si diu in libertate moretur. h. d. op. de l. liberis. in fi. s. de lib. cã. Sol. Ibi q̃tum ad onus probandi, hic q̃tum ad alia. sed Inn. in c. j. ext. de ser. non or. dicit, ꝙ ibi bona fide, hic q̃do mala fide. Op. s. de li. cã. l. si cui. §. licèt. sol. Quandoque seruus fug. occupatur ab alio, & omnem pos. perdo. l. j. §. per seruum. s. e. Quandoque non occupatur ab alio, & tunc aut est moratus diu in libertate, & tunc amitto omnem pos. vt hic. Aut non est diu moratus, & vult se in libertatem proclamare, & perdo naturalem, & non ciuilem. l. si cui. §. licèt. s. de li. cau. Quæro, quid vult dicere diu? Et dic per Cy. C. vbi cau. sta. l. j. in j. q. Sed cum dicat lex, ꝙ negligentia in recuperatione naturalis priuat me ciuili, vt j. e. l. si de eo. §. j. Est videre, quanto tpe inducitur ista negligentia, & videtur ꝙ x. an. Dic
a vt in gl. dicam tibi ibi. Dyn. inducit a in arg. ad q. pone, † statutum
1 est, ꝙ qui occiderit exbãnitum, non teneatur ad pœnam, quidam bannitus petit se eximi de banno, dicens se non iure bannitum: medio tempore occiditur, nunquid occidens teneatur? Et idem potest quæri, si alio modo petit se eximi de banno, per viam iustitiæ. Et hic videtur casus, ꝙ non teneatur, quia licèt paratus sit suscipere iudicium libertatis, tñ seruus est in possessione seruitutis, & sic exbãnitus. facit l. si cui. §. licèt. s. de li. cã. in ɔrium facit, ꝙ appell. pendente, nihil dʒ innouari. sed Dy. distinguit, aut petit se rebanniri per modũ appellõis, tunc non pt occidi. l. vnic. nil no. ap. pen. ibi, neque vllam aliam iniuriam. Et est ratio, quia appellõ extinguit sñiam banni. aut per aliũ modũ, & tunc põt occidi, vt hic.

In 1. punct

a ADD. ¶ Barb. Vide Bal. in l. qui à latronib. §. j. s. de testa, auth. quæ supplicatio, C. de pre. imp. of. Ang. in l. cum vero, s. de fideic. lib. Bal. in l. eum qui duas, C. de adul. & in l. si quis filio exhæredato, § ꝙ si quis, ff. de iniust. test. d. Pet. de anc. in c. apostolicæ, de excep. & in c. omnipotens, de accus. Pondera, quia Bar. non respondet ad iura Dy. pondera, quia d. l. cum vero, loquitur, vbi spes erat certa, quod non est in casu Dy. Item in l. si quis, § ꝙ si quis, s. alleg. vbi sententia erat lata contra ius scriptum. Item in d. l. debitor, erat exceptio vere competens, & perpetua, quod non est sic in casu Dyn.

In 1. pūcto verū dicit Dy. & hoc idē ipse dicit in l. q à latronib. §. j. s. de testa. In 2. pūcto, dico ꝯrium eius quod dicit Dy. & ꝯ eum adduco l. cum vero. in pr. s. de fid. lib. vbi dr ꝙ ille, cui debetur libertas fideicommissaria, propter spē videtur esse in quasi possessiōe libertatis. ita iste, q deberet rebāniri. itē vr casus s. de iniust. test. l. si quis filio exhæredato. §. ꝙ si qs fuerit. vbi idē est effectus suspensionis, siue snīa sit irritanda per applōnem, vel alio mō. Præterea,
a ꝙ exbannitus pt occidi, de exbannito [a] ꝓprie habet intelligi, quia is est debitor proprie, à quo inuito pōt exigi. l. debitor. j. de verb. sig. & l. fideiussor. §. fideiussor. j. de fideius. Sed iste nō potest exigi, quia habet exceptionem, ergo nō est proprie exbannitus, & hoc si scienter fiat, si ignoranter, dicam in l. pe. j. de adul.

a ADD. ¶ Adde ꝙ dictū Bar. vr intelligi qn iuste iste petebat se eximi à bāno, sec° si iniuste, & ꝑ Raph. hic, & Ale. qui dicit ꝙ ēt tunc si non ꝯstat euidenter de calumnia peteēis se eximi, ꝙ ab illo cum quo est in lite, nō d3 posse offendi, qa lite pendente nil est innouandū, c. si. vt lit. pen. s; Paul. de cast. quē Ale. dicit nihil decidere, dicit ꝙ Bal. in aut. quæ supplic. C. de prec. imp. off. dicit inspiciendam veritatem, quia si fuit offensus, & postea apparet, ꝙ nō debuit rebāniri, qa iuste erat bannitus, non punietur offendēs. Et ꝑ hoc alle. Pau. facere ꝙ no. Bar. in l. inter oēs, §. recte, j. de fur. ꝙ si offendēs credebat eū nō bānitū, cū tñ esset, nō punitur, qa inspicit veritas, multo magis si credebat vel dicebat. Sed si ex post fcō apparet, ꝙ erat iniuste bānitus, vel nō rite, ille puniet, qa fuit ī culpa offendēdi si sciuit litē motā su p iniquitate, vel nullitate bāni, sec° si ignorauit. Et ꝑ hoc dicit facere, qd no. in c. solet. de sen. excō. in 6. ꝙ si excōicatus dicit se iniuste excōicatum, & petit hoc ꝓnunciari, interim nō d3 euitari tanq̄ excōicatus, & facit fm ipsum l. ordinata, C. de lib. cau. & cū hoc transit. refert ēt Ale. ꝙ idē Pau. de cast. q̄rit, q si nō est latū bannū, s; de ꝓximo ꝯ aliquē, an interim possit impune occidi? Et dicit videri ꝙ sic, sicut Bar. voluit in ꝓx. q. multo magis in eo, qui de ꝓximo est banniend°, d3 hēri ꝓ bannito, vt liberet à pœna, l. si interpretatione, de pœ. Ale. dicit hoc suum dictū mirabile si esset verū, s; eum impugnare vr, si distictio Bal. s. facta, q̄ seq̄tur Pau. sit vera. Et eo mō posset distingui in casu isto, ꝙ aut iste de ꝓximo bāniendus, bāniebat iuste & tūc offendens pœnā non mereatur, aut iniuste, inspecta sp veritate, ad q̄ Bal. & Pau. hīc respectū, & Bar. ī d. l. inter oēs. Et ꝑ opi. Pau. mihi vr ꝙ optime facit qd voluit Bar. in §. nihil cōe, in prima ꝯbinatione, & Ale. ibi, s. ꝙ si sit ꝯclusum in cā petitorij, & breui sperare tur ferri absolutoria, quia reus ꝓbasset se dñm, nō admittatur ꝓpositio possessorij, obstante regula, ꝙ snīa lata in petitorio absolutoria, parit exceptionem rei iud. in possessorio, & sic si parificat Bar. snīam latā, ꝯclusioni in cā, & snīæ breui ferendæ, hoc casu nō video, quid hēat obstare decisioni Pau. de cast. illud ar. qd facit Ale. hic, facit Ang. ibi ꝯ prædictā decisionē bar. tñ Alex. ibi sustinet bar. & ꝙ inualide bannitus, dummodo notorie non constet de inualiditate banni, potest occidi impune, tenet Ale. eius consi. 65. lib. 3.

a §. Saltus [a] hybernos. Animo meo tantum, vel animo meo, & corpore alieno, vel etiam animo, & corpore alieno possum possidere.

a ADD. ¶ Claud. Quid sit saltus, vide gl. in clem. de stat. monach. in verb. saltus.

1 *Absens licèt retineat ciuilem possessionem, naturalem tamen non.*

2 *Equus dimissus in pascuis possidetur.*

§. Nerua filius. Ciuilis poss. rei mobilis animatæ, excepto homine, tandiu animo retinetur, quandiu per facultatē apprehendendi nālem eius custodiā coer-
a ceatur, [a] vel ex ꝯsuetudine redeundi. h. d. vsq; ad §. Labeo. Op. s. e. l. si seruus. & l. 1. §. per seruum, q in fuga. Sol. ibi in noīe, hic in aiis reb. Videbitis rōem. j. e. d. l. Pomponius. in pr. & l. rem q̄ nobis. &
1 sic no. hic ꝙ sunt duæ pos. Secundo no. † ꝙ qui est absens, licèt retineat ciuilem, nālem non retinet. quod apparet ex eo, ꝙ dicit nāscisci, &c. Dicit tex. aberrauerit, & vide glo. quæ dicit, secus si non
2 errauerit. Facit ad q. † de equo dimisso ī pascuis, an ego possideā? Glo. ꝙ sic. & gl. format in l. si quis in tantam. C. vnde vi. tenebitis menti. & per hoc perditur possessio sine animo mobilis rei.

a ADD. ¶ No. ex isto tex. ꝙ dicimus habere illud quod est in nostra potestate, vt puta, q̄ est sub custodia nrā. Ad qd vide Ale. vbi pulchre inducit cons. 98. vo. 3.

1 *Inundatio licèt non priuet aliquem proprietate, possessione tamen sic.*
Inundatio interrumpit præscriptionem.

2 *Restitutio non datur aduersus interruptionem præscriptionis factam per inundationem.*

1 §. Labeo. Op. s. ti. j. l. adeo. §. insula. Sol. † hic in inundatiōe fluminis, q̄ facit alueum, q̄ nō priuat proprietate, sed possessione sic, vt hic, & illud est multum tenendum mēti, quia ista interruptio interrumpit nāliter. Et sic si aliquis vellet dicere se possedisse tanto tpe, & præscripsisse, & tu ꝓbares inunda-
a tionē, esset interrupta [a] præscriptio, & sic apparet, ꝙ ex hoc perditur ciuilis, & nālis. Nam si ciuilis retineretur, præscriptio ꝓcede-
2 ret, vt dixi in §. ex ꝯrio. s. e. l. circa pr. Quærit gl. an detur † restō ꝯ
b illam interruptionem? Et arguit ꝓ, & ꝯ: & tenet, ꝙ nō [b] datur. Et vide gl. quæ incipit, interrumpitur: ergo. Et ꝑ hoc facit l. si is. j. de fur. & hoc tenet gl. in l. ait pretor. j. §. item ei. s. ex qui. cau. ma. hoc arbitror esse verum, sed videtur, ꝙ ꝯ hoc facit quod no. per Dy. in l. qui fundum. §. qui bona. j. pro empt. & ibi dicam. & tene menti.

a ADD. ¶ Adde fm Ale. quod hoc est verum, si hæc inundatio est pter morem, & consuetudinem regionis, aliàs si esset fm regionis consuetudinem, & sine damno possessoris, vt in Aegypto, & in pratis, quæ sunt iuxta Padum, non interrumpitur præscriptio. Quod dicit bal. notandum pro pratis existentibus iuxta Padum. Et si quis alleg. se præscripsisse, possumus intelligere, an præscriptio sit interrupta inundatione. ita dicit in l. vnica, C. de confess.

b Tenet ꝙ nō. Adde & limita, nisi pauci dies defecissent ad perficiendā præscriptionem tpe quo superuenit inundatio, quia tunc ratione talis tpis, pt peti restitutio in integ. ꝯ hoc impedimentum, vt tenet Dy. in l. qui fundū. §. q bona, j. ꝓ emp. gl. l. 1. §. q. āt vi deiectus, j. de vi & vi ar. Et hāc dicit Alex. esse cōem opi. q̄ Ro. cū quo ipse trāsit, limitat nō hēre locū in præs. long. temp. 30. an. vel vltra. qm cū sit ista plurimum odiosa, hr ꝯsideratio tpis de momento ad momētum, s; aliud in præscr. long. temp. vel vsucapiōe, vbi req̄ritur tit. & bona fides. Alie. gl. in l. vsucapione, in pr. j. de diuer. & temp. præs. & in l. 3. §. minorem, s. de min.

§. Rem apud te. Furtum non contrahitur animo, sed contrectatione, qua dominus priuatur possessione, & furi, quæritur. h. d.

§. Illud quoque. Non pt quis cām posses. sibi mutare, causa extrinsecus nō accedente. h. d.

1 *Possessio in genere, quæ diuiditur per species, ita & actio.*
2 *Plus importat dicere, non est in bona fide quàm mala fide.*
3 *Missus in possessionem in reali ante annum possidet, post annum non.*
4 *Missus in possessionem in reali an statim possideat.*
5 *Missus in possessionem in personali ex primo decreto an possideat naturaliter.*

§. Genera. Quot sunt modi acq̄rendi, tot sunt dñæ possessionis, & oīs possessio aut est ex bona fide, aut
a nō bona fide. [a] & missus ex 1. decreto nō possidet. ex 2. sic. h. d. No.
1 † ꝙ possessio est in gñe, q̄ diuidit per spēs vt dixi s. e. l. in pr. Sic dicit gl. ꝙ est actio in gñe, q̄ diuiditur in spēs, dixi in l. si seruus cōis
2 Mæuij. §. si s. de stip. ser. † Scđo no. tex. ibi, aut nō bonafide, qa pl° importat, q̄ si diceret, mala fide, qa ꝯtinet ignorantē, q nō h3 bonam fidē, vel malā. Facit C. e. l. j. & qd ibi no. & j. ti. j. l. pt pluri b. & j. ꝓ sol. l. 2. Op. ꝙ possessio nō diuiditur sic, sed diuiditur in ciuilē & nālem, vt s. e. l. j. in pr. & hac l. §. Nerua filius. & l. 2. §. j. j. ꝓ hrde. Sol. Ista ē diuisio, q̄ fit ꝑ qualitates, sicut si dicerē. hoīum qdā sunt albi, qdā nigri. Proprie aūt loquēdo spēs diuidit ex dñis substantialib. vt inst. de iur. pers. §. fi. s. de pub. l. fi. §. quoties. Itē op. dr hic, ꝙ missus nō possidet, ꝯ l. si qs emptiōis. §. sed & si qs. C. de psc. 30.
3 an. Gl. soluit, † ꝙ missus in pos. realiter possidet, s; reuocabiliter, [b]
b post annū irreuocabiliter: secus in psonali, qa tūc nec intra annū, nec post, possidet. Vide gl. q̄ inc. in creditore, &c. & ibi, de ꝓprie-
4 tate, vult dicere de possessione. † Quæro, an statim possideat si agatur hypothecaria? & gl. hēs hic, ꝓut hēs in creditore, ꝙ sic. Ista gl. est no. sed ꝓut habetis in petitore, nihil facit. ꝯ gl. est tex. in l. si qs emptiōis. §. sed & si qs. C. de psc. 30. an. Dy. reducit ad ꝯcordiā. Aut agitur hypothecaria ꝯ debitorē, & loqtur gl. in d. l. si qs emptiōis. §. sed & si qs. aut agitur ꝯ extraneū, & tūc ꝓcedit ista gl. ꝙ idē sit in hypotheca, qd in reali, ꝓbatur in l. si cū vēditor. s. de eui. ibi, nudā tñ pos. aduocat. d. Cy. C. de bo. au. iu. pos. in l. cū ꝑponas.
c q. 5. recitat opi. Iac. de Are. q̄ mihi placet. [c] & dicit, ꝙ idē est in rei vend. & in hypotheca, qa tex. simpliciter dicit, Et si tu dicis mihi, ꝙ tex. d. §. sed & si qs. nō h3 locū, ꝙ post annū audiatur de ꝓprietate, qa creditor semp recognoscit eū dñm. Dicit Ia. ꝙ intra annū audiatur de possessiōe, post annū nō auditur de pos. sed op3, ꝙ do-
d ceat debitū ñ esse, [d] & sup eo disputabitur, & illud credo verū, & ꝓbo, qa nō est solū in simplici reali, sed ēt in ꝯfessoria & nega. vt dixi in l. si prius. s. de no. ope. nun. & l. à quo fundus. s. de dam. inf. & hoc tāgitur ꝑ Bar. extr. vt lit. nō cont. c. qm frequenter. circa fi.
5 † Quæro, an missus in personali ex 1. decre. possideat naturaliter. & gl. dicit ꝙ non. & Dy. ꝓbat, quia naturaliter possidenti datur interdictū, vti pos. sed istis non datur, l. si duo. §. creditores. j. vti pos. ergo, &c. Sed aduerte ad vnum quod dicit Spe. si creditor est missus ex 1. decreto in hypothecis, non auditur debitor de possessione, si creditor paratus est probare de hypothecis incontinenti. Et ponit in Spe. ti. de cont. §. sequitur. ver. sed pone conueni.

a ADD. ¶ Bona fide. Adde inquantum Alex. quærit in vlt. not. si quis cæpit vsucapere, vel præscribere, demum ante completam vsucapionem, cæpit dubitare, an interrumpatur præscriptio? Et concludit, ꝙ non, quæ magis communis est opi. quod idem tenet bal. consi. 248. in fi. lib. 3.

b Adde post Ale. q. dr hāc eē cōem opi. Legistarū, qd idē vr voluisse Fed. ꝯs. 170. Spe. & Io. an. ti. de 1. & 2. decr. §. iā defectu, ver. si vero missus. vide ēt Ro. cōs. 150.

c Adde ꝙ Ale. dicit ꝙ magis est cōis, tenendo ꝙ missus in reali possideat ante annum, prout tenet Gul. de Cu. in l. si quis emptionis, & Ant. de but. in d. c. quoniā frequenter, §. in aliis, & ibi Inn. & Imo. in l. si finita, §. plures, de dam. infect.

d Adde fm Ale. ꝙ doct. cōiter in hoc tnt cum bart. excepto Imo. in d. §. si plures. & quod dicit bart. de hypothecaria, putat ꝓcedere in aliis realib. actionibus.

LEX IIII.

1 *Filius, & monachus non possidentur à patre, nec à monasterio, licèt acquirant patri, & monasterio ratione iuris quod in eo habent.*

Quicquid filius. Per filium ēt ab alio possessum nobis acqritur pos. h. d. Op. s. e. l. j. §. s; & per eum. Quidam resp. ꝙ ibi ab ignorante possidebatur: secus si à sciente est possessus. Dic, ꝙ hic in filio, qui quærit nobis rōne iuris, quod habemus in eum, non rōe possessionis: quia eum non possidemus. l. j. §. sed & per eum, s. e. Et idem quod hic dicitur in
1 filio, dicam de † monacho. ar. in aut. de mona. §. si monachum. & facit quod dixi. s. e. l. j. §. per seruum qui in fuga.

1 *Surripiens rem sibi debitā, licèt actione furti non teneatur, tamen prædo est.*

Si

Si ex stipulatione. Ex vera cā nō acqritur nobis pos
sessio iusta sine possessoris volun
tate h.d.op.de re.iur.l.nemo.& l.ēt.§.si qs sciēs.s̄.de pet.hę.gl.cōi
ter soluit ibi ꝓut hic,ꝙ nemo ꝑdo est q pretiū numerauit,si pos-
sessionē volūtate possidētis accepit. Extra gl.opp.de l.eū q in pr.
3 ĵ.de fur.Br̄ qdā dn̄t ꝙ ille §.d₃ intelligi ꝑtio nō soluto,s₃ †veritas
est, ꝙ si subtraho tibi rē mihi debitā, nō teneor tibi actione furti
ad quadruplū,s₃ prædo sum. Et hoc dicit gl.in l.nec ex vera. C. e.
op.ĵ.ꝓ lega.l.pe.So.vt gl.opp.de l.j.§.fi.s̄.de exc.rei ven.sol.ibi gl.
op.extra gl.de l.2.C.e so.ibi accessit domini volūtas tacite:secus
si nulla volūtas præcessisset. & sic habes si dominus expresse con
tradixit,sum prædo.l.fundi vēditor in fi.ĵ.e. Si vero nihil dicit, ꝙ
tacet,vr̄ ꝯsentire.l.2.C.e.Si ignorat,videtur contradicere,vt hic.

LEX VI.

Clam possidere. Inspicimus initium possessionis, q̄
nō mutatur de iusta in iniustā. h. d.
op.dr̄ hic furtiue.ꝯ.ĵ.de vsuc.l.furtū.§.fundi so.expone furtiue.i.
clam.op.de pet.hę.l.sed & si lege.§.de eo.Sed illa nō contradicit,
quia nulla fit mutatio.Opp.ĵ.pro suo l.ancillam.Solue vt gl.

1 *Possessio naturalis,quæ animo non potest retineri,perditur sine animo,secus in ea quæ animo retinetur.*
2 *Possessio iniusta ex causa noua superueniente,ex processu temporis potest fieri iusta,non iniusta iniustior.*
3 *Ingressus possessionē absentis.si dominū reuertentē nō admittit, & sic dominus perdit ciuilē:& dicit ingressus,nolo ciuilem,an teneatur interdicto,vnde vi.*
4 *Absenti non admisso ad possessionem per ingressum succurritur ad recuperandum ciuilem per interdictum vnde vi.*
5 *Absens non admissus pro recuperanda naturali,habet interdictum,vti pos.*
6 *Interdictum vti possidetis prout datur ad interesse,non datur non possidenti.*
Interdictum vti possidetis requirit quòd possideat tempore litis contestatæ.
7 *Absens non admissus contra ingressum quo ordine agat.*
Interdictū vti pos.quod habet nō admissus cōtra ingressum,est recuperādæ pos.
8 *Absens non admissus potest contra ingressum agere rei vendicatione,& etiam interdicto vti possidetis.*
9 *Ingressus possessionem naturalem vacantem si suspicatur de alio,quàm de vero domino,habet interdictum vti pos.*
10 *Suspicans se posse repelli ex quo amittit possessionem,an habeat interdictum cō(tra ingressum.remissiue.*

§. Qui ad nundinas. Difficilis est,& gl.intricatè lo
quuntur:& hoc intendit. Ab
sens qui neminē domi reliquit,retinet pos.ciuilē,nālē perdit: &
ingrediēs clā nāl'r possidet:& si reuertentē nō admittit,& ipse re-
uertēs suspicatur se posse repelli vi ciuil'r possidebit īgrediēs: ita
dicit iste notabilis,& magistralis tex. Diuiditur in 5.par. Primo po
nitur thema,& qō resultās ex themate. Secūdo sol.q. Tertio, illa-
tio qdā. Quarto,qdā noua q.& ei⁹ sol. Quinto alia q.& ei⁹ sol. Se-
cunda ibi,videri eum clā. Tertia ibi,retinet,ergo,&c. Quarta ibi,
verū si reuertentē. Quinta ibi,in seq.l.s₃ & si nolit. Ibi redit,i.redi
re sperat.ibi,possessionē,subaudi,qrit.quā pos.& qualē quærit in
gressus:resp.eum possidere nāl'r.S₃ gl.h d.j. particula nō h₃ ꝯria,
s₃ aliæ sic. Et iste §.h₃ tres lect. Prima fuit Rog.imo quorūdā an-
tiquorū,q̄ gl.attribuit Rog.s₃ nō fuit sua.secūda fuit Pla.& Azo.
tertia fuit Io.sm̄ q̄ posui casum,& est vera lect. Mō op.& assumo
gl.mag.primā,dr̄ ꝙ si aliqs est ingressus possessionē,acquirit pos-
sessionē,& absens retinet eā,& sic p₃ ꝙ duo possideāt insolidū ꝯ.
a l.3.§.ex ꝯrio.s̄.e.sm̄ opi.Io.resp.Planū est,ᵃ ꝙ plures nō pn̄t possi-
dere eādem pos.numero,s₃ hic possidēt diuersis mod. possidēdi.
vn⁹ ciuil'r,& ali⁹ nāl'r,& est vera sol. Alij dn̄t,vt Rog.ꝙ duo insoli-
dū pn̄t ciuil'r possidere. Nō ob.d.§.ex ꝯrio,qa d̄r,ꝙ nō pn̄t posside
re nāl'r insolidū,vt ibi:s₃ Rog.hoc non dicit,nisi in certis casib.vt
ibi no.de qb.nō est iste:s₃ fuerūt qdā antiq,vt ibi no. S₃ ꝯ hāc opi.
Rog.facit multū iste tex. q dicit,neminē reliquerit.ergo si aliquē
reliqsset,ingressus nullā q̄reret. Dicit Rog fateor. si aliquē reliqs-
set domi,nō q̄reret nālē ingressus,& p ꝯsequens nec ciuilē.& sic
tex.nō obstat. Dicit gl.ꝯ,ista resp.nō est bona,qa posito,ꝙ vn⁹ est
in domo.ēi tenēdo opi.Rog al⁹ pōt ingredi.& sic possideret: &
sic Rog.nō bn̄ diceret.istud qd̄ gl.dicit, nō est bn̄ dictū, qa l₃ al⁹
posset ingredi p ingressum nō q̄reret nālis:qa ali⁹ h₃,& p ꝯns nec
ciuilis.l.qmeo.§.fi.ĵ.e. Et no sm̄ io.s̄.e.l.3.in prin.& §.ex ꝯrio. vn̄
resp.Rog.fuit bona. Itē exponit gl.alio mō,sustinēdo,& adiuuan
do Rog.iō dicit,neminē reliquerit,qa si aliquē reliquisset, ille re-
lictus potuisset repelli,& sic p ingressum q̄reretur ciuilis,& nālis.
l.peregre.§.qb.ĵ.e. Et istud dictū gl est verū in se. S₃ ista opi.Rog.
ꝙ duo possiderēt ciuil'r insolidū,nō est vera lect. vt dixi s̄ e. l.3. §.
ex ꝯrio.tn̄ quo ad hūc tex.n̄ est vera lec.Rog.aliquo mō,qa si po-
namus ꝙ ingrediens hēat ciuilē & nālē,non seq̄retur, igit̄ absens
retinet ciuilē possessionē,imo esset potius dicēdum,ergo absens
nullā retinet. qd̄ est ꝯ hūc tex. Præterea ingressus possidet ciuil'r,
& nāl'r sm̄ Rog. & absens possidet ciuil'r, & sic si absens reuersus
nō admittet̄,vel suspicabit̄ se posse repelli,acquiret̄ isti ingresso a-
lia ciuilis,& sic haberet duas ciuiles,qd̄ est falsum. Idē reprobāt
Dy.Azo.& Pla.q dn̄t,ꝙ nō est nisi vna pos.tm̄. Q̄uo āt respōdent
ad §.ex ꝯrio.duo nō pn̄t insolidū possidere. Dn̄t ipsi,verū est,ea
dē qualitate,sed diuersa sic,qa vnus h₃ nālem nāliter,alius nālem
ciuiliter. Et ita r̄ndēt ad §.ex ꝯrio. Ita dicit gl.ꝙ ista opi Azo.sit ve
ra.ꝙ sit vna tm̄ spēs possessiōis variata p qualitates,vr̄ casus hic,s.
ibi vi magis nō clā.sed hoc ver.magis.ponit̄ ꝯparatiue,& nō facit
ꝓ eo. Itē eius opi.est falsa,qa qualitatū diuersitas nō facit,ꝙ apud
plures sit possessio insolidū,vt s̄.e.l.3.§.ex ꝯrio.ver quē L ideo.&
ibi dixi. Tene ergo opi gl.ꝙ absens retinet ciuilē ꝑsens nālē dictā
ab actu nāli,q̄ cā doctrinę appello corporalē. Venio ad ij gl. Et pri
mo op.ĵ.ti.j.l.seq̄.§.itē si occupaueris. vbi si dn̄s reuersus nō ad-
mittit̄,nulla violētia ꝯmittit̄.sol.ibi qn̄ aliqs fuit ingress⁹ oīs pos-
sessio vacabat,hic nō:qa ciuilis retinet̄ aīo.& iō cū n̄ admittit̄ pa-
tit̄ hic vim,ibi non. Op.ꝯriæ qualitates nō pn̄t eē in ead.pos.vt ĵ.
e.l.si qs an̄.& l.si ancillā.ĵ.ꝓ suo.& l.2.in fi.ĵ.ꝓ emp.& p Dy.in c.
null⁹ plurib.de re.iu.li.6.plenius in §.ex plurib.s̄.e.l.3.sed hic sunt
duæ qualitates diuersæ,s.vi,& clā.ergo,&c. sm̄ opi.Io.est clarū,ꝙ
naturalē pos.h₃ clā,sed ciuilē vi,& sic ꝯriæ qualitates nō sunt cir
ca eādē poss.sed diuersas pos.& dū Io.dicit.ꝙ nō h₃ duas ciuiles
reprobauit opi.Ro. Et dū d̄r ꝙ nō h₃ eā dē pos clā & vi. reprobat
opi.Azo.& Pla. Alij,vt Rog.dn̄t,ꝙ h₃ duas ciuiles.vnā p ingres-
sum,& illā clā:aliā qn̄ nō admiserit dn̄m,& illā vi. Hāc opi.repro-
baui:qa est absurdū,ꝙ hēat duas ciuiles.rō,qa nō repitur nisi vna
ciuilis,vt dixi in d.§.ex ꝯrio. Tertia est opi.Azo.& Pla.q dn̄t.ꝙ h₃
vnā & eādē pos.clā,& vi. Et sic ꝙ dicit Io.ꝙ vna & eadē pos.n̄ pos
set hēre diuersas qualitates, dn̄t isti,ꝙ hoc est falsum:qa imo pt.
vt s̄.e.l.3.§.ex plurib.sol.Io.resp.ꝙ d.§.ex plurib.loqtur in diuersis
qualitatib.se inuicē ꝯpatiētib.s₃ clādestinitas & violētia se inuicē
nō ꝯpatiūtur.l.si ancillā.ĵ.ꝓ suo. Sed ꝯ hoc dictū Io.resp.Azo sic.
istę cāæ inuicē se nō ꝯpatiuntur.verū est eo.tpe,sed diuersis tpib.
sic,qa ab initio fuit clādestina,non violenta. Et hoc ꝓbat Azo in
l.is q in puteum.§.hoc interdictū.ĵ.qd̄ vi,aut clā.lo. huic respon-
sioni resp.ꝙ ille §.hoc interdictū.nihil facit,qa loqtur in re corpo
rali,qa pōt fieri ꝓ parte clā,& ꝓ parte vi,sed pos.q̄ est res incorpo
ralis,non pōt fieri ꝓ parte clā,& ꝓ parte vi, quia initium inspici-
mus,vt hac l.in prin. Sic si ab initio fuit violenta,vel clādestina,sp
violenta erit,vel clādestina. Vide gl.in ver non clā ibi,ꝙ est absur
dum,&c.& dimitte ibi,vel nisi,&c.assume ibi,item ꝓ eis,&c Qua
re Azo soluit ibi,& alio mō dico, ꝙ eadem pos. h₃ ꝯrias qualita-
tes diuersis respectib. Nā naturalis possessio naturaliter retēta est
clandestina,& ista eadem naturalis ciuiliter retenta, est violenta,
vel eꝯrio. Vide d.gl.ibi,vel nisi dicas naturaliter. Hæc sol.est falsa,
qa diuersitas qualitatū nō facit,vt ead pos.possit esse apud plures
nec duo ꝯria possunt esse in eodē subiecto, vt dixi in d.§ ex ꝯrio.
Quare teneatis opi.Io.ꝙ naturalis est clādestina,sed ciuilis est vio
lenta. Op.extra gl.dr̄ hic,ꝙ ille q vadit ad nundinas perdit natu-
ralem,& retinet ciuilem. ꝯ,naturalis nō perditur sine animo.l.3.
§.in amittenda.s̄.e.Gl.in l.quemadmodū.ĵ.e.soluit,& male.solue
1 †ergo,naturalis nō ꝑditur sine animo,verū est in ea,q̄ animo pōt
retineri,secus,in ea,q̄ animo non pt retineri,qa ꝑditur ēt ab igno
rāte. ita habuistis s̄.e.l.3.§.Labeo. Itē op.tu dicis,ꝙ ex diuersitate
temporū non diuersificatur qualitas possessionis.ꝯ ĵ.ti.j.l.non so
2 lum.§.j.Resp.primo,de non iusta possessione in processu tpis no-
ua superueniente cā,pōt fieri iusta,vt ibi,sed ꝙ iusta efficiatur in-
iusta,vel iniusta iniustior,non potest esse. Probatur s̄.e.l.3.in pr.&
3 mō dixi.† Quæro pone ꝙ ingressus dominum reuertentem non
admittit,& sic dominus perdit ciuilem,sed iste ingressus dicit,no
lo ciuilem,an teneatur interdicto vnde vi.gl.dicit ꝙ non, vt ĵ.ti.j.
l.non solum.§.si dominus. Sed ista gl.reprehenditur per Dy.& Ia.
de Are.& Old.quia licèt ingresso non acquiratur vi,perdo pp vio
lentiam adhibitā à te,l.sequitur.§.si tu vi à me.ĵ.ti.j Non obst.§.si
dominus,quia ibi nulla fuit violentia. Et hoc no.ĵ.de vi & vi ar.l.
3.§.si quis autem.no.ĵ.e.l quod seruus.in pr. Sed quæritur,an in-
4 gresso siue velit,siue nolit ciuilis acquiratur. Dic vt ĵ.dicā.†Quę-
ro,an succurratur ad recuperandum ciuilem per interdictum va
5 de vi.& gl.dicit sic p l.1.§.siue āt.ĵ.de vi & vi ar.†Quæro,an hēat
iudicium aliud ꝓ recuperando naturalem. Gl.dicit,ꝙ sic,quia h₃
interdictum vti pos.vt l.j.& ij.ĵ.vti pos. Sed op.ad illud,quia non
habeo ab eo clam, quia reperi pos.naturalem vacuam. & sic non
clā.sed dicit gl.ꝙ intrauit timens,vel timere debens sibi fieri con-
trouersiam. Sed opp.interdictum,vti possidetis,tuetur possiden-
tem,sed non possidet,ergo,&c. Quod non possideat patet,qa na-
turalem perdidit p absentiam,ciuilem ꝑdidit,cū non fuit admis-
sus,vel suspicatus fuit se posse repelli. Gl.resp.ꝙ anteq̄ amittat ci-
uilem,h₃ interdictum,vti pos. Item postquàm amisit, & recupe-
rauit per interdictum vnde vi. Item ꝙ post amissam,si in amissio-
ne cœpit interesse amittentis,arg.vti pos.l.si duo.in fin. Istud not.
6 verbum tenet gl.†ꝙ etiam ille qui non possidet,h₃ interdictum
vti possi.prout datur ad interesse,quod non puto verum,quia in

a ADD.¶Pom.Vide ad istum tex.Cæp.cons.4.& aliquid per Alc.79.vo.3.

hoc

hoc interdicto requiritur ꝙ possideat tpe lit. conte. vt inst. de inter
7 di. §. hodie. † q̃ro, qs ordo agendi erit? R ñ. primo agam, vnde vi,
pro recuperanda ciuili postea qa ꝑ retẽtionẽ nālis turbor in ciui
li, agā vti. pos. qđ iudicium lꝫ sit retinendæ possessionis, tñ in isto
casu est recuperandæ, quia non pōt alr̃ à turbatione desistere, nisi
8 dimittat nālē. † q̃ro, an hoc casu possem agere rei ven. ɔ te, quia
nālr̃ possides, & interdicto vti pos. quia ciuilr̃ possideo? gl. dicit ꝙ
9 sic, vt dicam in l. nālr̃. §. nihil cōe. s̃. eo. † q̃ro, pone ꝙ ingressus es
naturalē vacātem, suspicaris de alio q̃ de me dño, an illi alij dabit̃
vti pos. gl. resp. ꝙ nō, sꝫ Dy. dicit ꝙ dabitur ei, ad quem vere spe-
ctabatur, vt in l. aut qui aliter. §. si quis dum putat. j̃. quod vi, aut
clam. licet gl. alr̃ teneat, & male in l. j. §. hoc interdictum. j̃. vti pos.
10 & Dy. & idem Cy. in l. j. in 4. q. C. vti pos. † Quæro, suspicans pos-
se repelli amitto possessionem, an habeam interdictum contra in
gressum? Dic vt l. j. §. siue autem. j̃. de vi, & vi arma. & ibi gl.

LEX VII.

1 *Animus alicuius adhibitus vno tempore, operatur effectum alio tempore.*
2 *Ingressus qui corporaliter possidet, an trahat ad se eam possessionem, quam habet fructuarius, vel vsuarius.*
3 *Possessio naturalis, quam habet empyhteuta, vel vsufructuarius, quòd non trahat ad se ciuilem domini vacantem.*

Sed & si nolit. Quæro suspicans posse repelli ꝑdit ciui
lem, an quæratur illi ingresso clādestino
ignorāti. gl. ꝙ sic, sm̃ Io. Et si dicis quō sine aīo. l. 3. in pr. s̃. e. Rñ. ex
quo hꝫ nālem, tūc vr̃ voluisse hr̃e ciuilē. vñ ille aīus hic operatur.
nō aūt intelligas, ꝙ hoc fit iure accrescēdi, qa possessio nō quæri
1 tur sine aīo. No. istā gl. ex qua nota † ꝙ aīus adhibit⁹ vno tpe ope
ratur effectū suum alio tpe. Sꝫ ɔ p̄dicta op. sic. Nā aīus alicui⁹ ad-
hibit⁹ tpe incōgruo nō porrigit effectū suum ad tps cōgruum. l.
q superstitis. s̃. de acq. hę. Br̃ istam opp. factam ꝑ gl. opꝫ ꝙ teneam⁹
esse verā. Ad ɔriū resp. ꝙ ibi aīus nō ɔgruo tpe adhibit⁹ nō por-
rigitur ad tps ɔgruum, verum est, nisi delictum interueniat, arg. l.
a quidā in iure, in fi. s̃. de don. & qđ not. in l. q superstitis.a s̃. de acq.
hæ. Ex hoc seqtur ꝙ si primo ipse intrauit aīo querēdi totū quod
potuit, ex postfacto nolit sibi vacātem ciuilē quæri, vt nō tenea-
tur vñ vi, nihilominus tenet̃, cum scire potuit illā ciuilē posse sibi
2 accrescere l. si duo s̃. de acq. pos. Quæro vtrū † iste ingressus qui
corporalr̃ possidet, trahat ad se eam possessionē, q̃ hꝫ fructuarius.
vel vsuarius vel similes. Resp. si ingressus est possessionē tanq̃ fru
ctuari⁹, & tunc trahit ad se illā naturalē, q̃ hꝫ vsufructuarius, ar. l.
3 3. §. vñ vi. j̃. de vi, & vi ar. Quæro, vtrum possessio † naturalis q̃ hꝫ
emphyteuta, vel vsufructuarius, & similis, trahat ad se ciuilem do
mini vacantem? Certe non, quia non habuit animum illam ac-
quirendi, & sine animo non potest acquiri. l. 3. in prin. s̃. eod.

a ADD. ¶ Adde secundum Ale. ꝙ doc. cōiter trāseūt cum bar. excepto Raph. Cu.

LEX VIII.

Quemadmodum. Opp. de l. 3. §. in amittenda. s̃.
e. so. ibi dixi. Item opp. s̃. eo. l.
clam. §. fi. sol. ibi loquitur de ea, quæ potest retineri animo, vt ibi
dixi. Sed sol. quam gl. hic ponit nihil concludit. Generaliter pro-
sequere, vt in gl. dicam. j̃. eo. l. qui iure,

LEX X.

1 *Locatio facta vno nummo quando teneat.*
2 *Principium numeri eodem iure, quo ipse numerus censetur.*
3 *Instrumentum si continet, conduxit, & precario rogauit, intelligitur rogare ne possideat.*
4 *Dictio, vero potest assumi vt coniunctio, & vt nomen.*
5 *Pretij appellatio non solum ad venditionem, sed etiam ad locationem refertur.*
6 *Creditor qui habeat rem debitoris pignoratam, quam possidebat, si agit contra debitorem, & facit se immitti in possessionem illius rei ex primo decreto, an amittat possessionem quam habebat.*

Si quis ante. Duæ causæ ex quarū altera possidet̃, altera
detinet̃, nō cōcurrūt in idē, sed vltima præ
ualet. nisi esset inualida: sec⁹ si ex vtraq; possideat̃, vel neutra, h. d.
op. ꝙ duæ causæ pñt ɔcurrere. l. 3. §. ex plurib. s̃. e. gl. so. ꝙ duæ cō-
trariæ se nō ɔpatiētes nō pñt ɔcurrere, vt hic. sec⁹ si se ɔpatiūt̃, vt
1 ibi. † op. & vr̃, ꝙ ɔductio vno nūmo facta valeat, vt s̃. de iur. dot. l.
vsusfruct⁹. gl. ponit 2. sol. vna est, ꝙ hic ex volūtate, ibi ex necessi-
tate. Alia so. est, ꝙ ibi res erat digna tanto pretio, & sic vide. Ex j. gl.
habes materiam perfectā, qa aut loquimur in re ex necessitate lo
cata, & valet vno nūmo. Aut ex volūtate, & tūc aut res est digna
tanto pretio, & valet. Aut pluri, & nō valet, vt hic. Pet. inducit so.
de istis verbis in l. vsufructu. s̃. so. ma. opp. ꝙ locatio fit pretio nu-
merato, vt l. j. §. si quis seruum. s̃. deposi. sꝫ vnus nūmus nō est nu-
merus, sꝫ principiū numeri. Vñ gl. h⁹ ɔrij timore recessit à dicta
2 solone. Sꝫ male dicit, † qa idē ius est de principio numeri, quod
de ipso numero. ar. l. nō iō min⁹. C. de hære. insti. & ibi per Cy. op.
& vr̃ ꝙ ista locatio valeat saltē vt ɔctus innominatus, sicut qñ a-
liud dat̃ nō ɔsistens in pecunia nume. vt s̃. depo. l. j. §. si quis seruū.
& sic precariū sit rescissum. so. Ro. fatet̃ ɔtiū. & ꝙ hic dr̃ locationē
nullā, intellige qñ precariū est secutū, vt in gl. pꝫ. Sꝫ gl. rep̄hēdit,
qa nō est ɔctus innominat⁹, nisi sit actū saltē tacite. Sꝫ hæc repre
hensio nō vr̃ ꝓcedere, qa sp vr̃ hoc agi, si nō cadit in aliā spēm ɔ-
ctus, vt s̃. de præsc. verb. l. j. & l. nālis. in pr. & l. insulā. Sꝫ dico gl. bñ
a dicere.a qa illud verū, nisi ɔhētes exprimāt se velle facere ɔctum
aliū, s. locationis, tūc si nō vꝫ qđ ago, vt ago, nec vꝫ, vt valere pōt
hoc est, vt ɔct⁹ innominat⁹. l. j. §. eñ q. s̃. de const. pec. de ver. ob. l. j.
§. si qs ita. Et eo. mō dꝫ intelligi l. si qs ɔduxerit. s̃. loc. qa talis lo-
catio hꝫ instar donationis, qa verū est si hoc apparet actū. ꝙ autē
opi. Rō. nō possit esse vera, apparet ex isto tex. in quo dr̃, ꝙ illa di-
stinctio qđ precedat, dꝫ adhiberi solū qñ ɔductio est fcā iusto pre
3 tio. Et circa p̄dicta vide q̃ dixi in l. vbi. s̃. de do. cā mor. † q̃ro qd si
eodē instrō ɔtinet̃, ɔduxit, & ꝑcario rogauit? resp. intelligit̃ roga
4 re ne possideat, vt j̃. ti. j. l. nō solū. §. fi. vbi est expressum. Itē no. † ꝙ
hæc dictio, vero, pōt assumi vt ɔiūctio, & vt nomē, qđ hic, vt ī gl.
5 Itē no. † ex hac l. ꝙ p̄tijb appellatio refertur nō solū ad vēditionē,
b sꝫ ēt ad locationem. quod plene dixi s̃. de pub. l. cotem. §. qui ma-
c ximos. ī q. disputata. Vltimo c facit ad q. d † qdā creditor habuit rē
d pignoratā cuiusdā debitoris, & possidebat, agit ɔ debitorē, fecit
6 se mitti in possessionē ex 1. decreto, an per 1. decretū videatur a-
misisse possesionē q̃ primo habebat. Et all. pro casu istam l. ꝙ vide
tur recessum. resp. Ro. ꝙ hoc est verum in duabus causis volunta
riis, sec⁹ in necessariis, qa nō dꝫ mihi nocere, ar. l. aliā. j̃. de nou. Sꝫ
credo, ꝙ de hoc habuistis casū ī l. si ꝓprietari⁹. s̃. de dam. inf. Sꝫ ser
uata forma ibi posita ista q. nullū hꝫ dubiū, qa illud 1. decre. est vt
detineatur, vt ordó fiat, vt perueniatur ad 2. decretum vt ibi dixi.

a ADD. ¶ Adde ꝙ cū opi. bar. tādē trāsit ale. & qñ valeat locatio facta vno nummo, vide consi. vlt. in vol. pen. Pet. de anch. subscriptum à bar. sal. Flor. & fulg.
b Adde, an ementes gabellas, vel datia dicantur potius conductores, quàm emptores. Pet. de anch. cons. 404. & 416.
c Adde propter hoc abb. cons. 94. li. 2. tenet ꝙ si aliquis fuerit inuestit⁹ de feudo, & deinde se inuestiuerit de emphyteusi de eadē re, ꝙ per hoc nō perdit dñ ū, quod primo habuit, qa isti ɔctus ambo tendunt ad acquisitionem vtilis dñij.
d Pom. Vide Pan. cons. 224. vol. 2. & ale. cons. 5. vol. 2. & cons. 75. e. vol. 2. vbi per hoc infert, quòd per actum sequentem non videtur à primo recessum, & 92. vol. 2.

LEX XI.

1 *Decretū iudicis interpositum contra absentem rite, nō tamen recte, q̃do valeat.*
2 *Licentia data à iudice rite alicui, vt ingrediatur ꝓpria autoritate rē creditoris, valet.*
Nuncius, quod possit constitui in re propria.
3 *Iudex non potest præcipere, vt pars vadat, & ingrediatur rem per vim, si alius existens resistat.*
4 *Statutum puniens aliquem turbantem in possessione, an habeat locum in eo qui turbat vigore licentiæ inualidæ.*

Iuste possidet. Opp. C. vñ vi. l. meminerint. & l. vlt. C. si
ꝑ vim vel alio mō. sol. iuste possidet qa
a autore p̄tore possidet rite faciēdo seruaro ordine iuris.a nō curo
b recte, i. ɔ iustitiā partis, & vide gl. q̃ inc. īterposito decreto. Sꝫ ɔ,b
qa vr̃, ꝙ recte dēat fieri. l. cū vero. §. subuētū. s̃. de fideic. lib. & l. 1.
§. hæc verba. j̃. ne vis fiat ei. & l. magis puto §. pe. s̃. de reb. eo. & ad
Carb. l. 3. §. puberi. Dñt qdā ꝙ ista gl. dicit male, qa ad hoc, vt de-
cretú valeat, opꝫ ꝙ fiat recte & rite. ɔria loquūt̃ in sñia: hic in de-
c creto.c h. d. Gul. de Cu. in l. pe. s̃. de iust. & iur. Dico, † ꝙ qñ nō fit ri
1 te, nō est dubiū, sꝫ qñ nō recte, & tūc qñq; deficit decretū in iusti
tia respectu petētis, & tūc dꝫ fieri recte. vt l. cū vero. §. subuētū. s̃.
de fideic. li. Qñq; deficit iustitia ex parte ɔuenti vel rei, in qua fcā
est missio, & ɔtinet iustitiā ī se ex pte agētis, & tūc decretū est va
lidū, & possidet, & p̄scribit, vt hic. qa ille q vere est creditor titij, si
mittit̃ in pos. rerum Sempronij non debitoris, tanq̃ rerum titij, &

a ADD. ¶ Pom. Vide fel. in c. eccl'ia S. Mariæ de const. ver. quomodo & in c. illud, de pręsc. & in c. de cætero, de re iu. & plene ad materiam huius l. in c. cum cām, de of. dele. & are. cons. 75. ver. non obstantibus. vol. 3. & Soc. 266.
b Barb. No. ꝙ istud verbum, recte, importat solennitatem, vide gl. & bar. in l. lecta. s̃. si cer. pe. ang. in l. 2. s̃. de inof. test. & in l. non putauit, §. non quæuis, de contra tab. & bal. in l. 3. §. ante hæredis, de lib. & posth.
c Adde quæ sit dr̃ia, ꝙ sñia lata ex iniusta cā vꝫ, sꝫ decretū nō: multæ hic assignantur rōes, & inter alias d. abb. in c. j. de re iu. dicit, ꝙ illa est dr̃ia, qa decretū semper sapit naturā interlocutoriæ sñiæ, vñ pōt reuocari, sicut ipsa sñia interlocutoria. l. ꝙ iussit, j̃. de rē iud. Sꝫ sñia diffinitiua nō pt reuocari. l. iudex postea q̃. de re iud. nimirū si plus tribuitur sñiæ q̃ decreto. Et cū hac rōe tāq̃ magis persuasiua trāsiuit ale. qa ad regulā, ꝙ decretū interpositū ex falsa cā sit nullū, ponit aliquas fallētias, & idē post bar. tꝫ, ꝙ decretū interpositū ex cā partim vera, partim falsa nō tꝫ, ꝑ l. si nō sortē §. si cētū. s̃. de cond. inde. adde ꝙ bal. cons. 90. refert verba formalia bar. ibi, & illa sequitur. 1. vo. Illa ēt seqt̃ Ro. cons. 454. inci. in re p̄senti, ver. in totū, abb. tñ cons. 44. li. 2. forte immemor dicti bar. dicit, ꝙ ille ɔ quē est facta missio pt petere illā reuocari, & si missus excipiet de eius cōtumacia, ipse replicabit de eius dolo, in quo fuit in petēdo missionē vltra debitū, all. ita voluisse Inn. in c. 2. de dila. Et an obtinens 2. decr. ex cā partim falsa lucretur fructus vide in dictis cons. abb. & Rom. Inquantum ale. tangit, quid de. sñia in qua est vna causa vera, alia falsa, an in totum ruat, adde, ꝙ illud dictum Inn. all. per ipsum, sequitur bal. cons. 122. lib. 1. Inquantum etiam tangit, quòd decretum interpositum super contractu dolo inito, quoniam iudex non ita putabat, non est nullum, allegando bal. in l. 2. de fideiuss. mino. adde quòd idem bal. cons. 325. aliter loquitur, lib. 3. & vide Pet. de anch. cons. 68.

tunc v3 licèt restituat ille Sēpronius.d.l.à diuo pio.§ si sup reb.j. de re iu.S3 in hoc est aduertēdū,qa si qdē ꝯ illū Titiū nō debitorē fcā est missio ex j.decreto,& ipse venit ad ꝯdicēdū,de hac ꝯdictione cognoscet summariè.vt d.§.si sup reb.S3 post interpositū 2.decretū nō audiretur nisi ordinarie dato libello,d.l.à diuo. §.si post aditū.j.de re iu.Idē dico in reali,nā veniēs ille extraneꝰ intra annū audietur ex summaria cognitiōe,post annū plēe oblato libello.ar.l.si qs emptiōis.§ S3 & si qs.C.de pſc.30.an.S3 an tūc absens priuaretur pos.dicā j.e.l.peregre.§.qb.S3 pone,ꝙ nō est interpositū j.decretū rite,ego tñ intro pos.qd iuris?Et dic,ꝙ incidi intrās, in ꝯſiōnē d.l.meminerint.C.vnde vi.l3 gl.aliter sentiat,& male,
2 S3 melius sentit in l.si qs in tātā,ante fi.gl.ma.C.vnde vi.†Pone,ꝙ iudex ꝯcessit licētiā alicui,vt ingrediatur sua autho.an valeat? Et gl.ponit hic opi.ad hoc vt ista q̄ ꝓcedat.op3 te intelligere,ꝙ iudex dedit rite,qa eo casu quo potuit facere te mitti p nūciū,fecit executorē teipsum.Dy.vř dicere,ꝙ ñ possit fieri,vt l.nō est singulis.j.de re.iu.Old.& Ia.de Are.dicūt,ꝙ posset hic parti demādari licèt cōis modus sit ꝙ fiat p executorē,vt l.si cui. §.missus.s.vt in pos.le.& hæc ꝓbatur p hæc iura.C.de pi.ac.l.pignoris.&l.dotis.s.so.ma.&C.ne.li.signa impri.reb.quas alius deti.&c.in rub.& nig.& ꝙ qs possit esse nūcius in re sua,ꝓbatur in l.eū q. §.si epistola.j.de fur.Non ob.j.rō Io.qa ꝯcedo,ꝙ non demādatur,vt transeat iurisdō.l.si is cui.§.missus.s.vt in pos.le. sed executio ꝑut est facti bene pōt demādari.l.executore.C.de exe.rei iu. Non ob.l.ꝗ alle.
3 Dy.in l.nō est singulis.qa tñ.†ꝙ iudex non pōt præcipere,vt pars
a vadat,& ingrediatur p vim,si resistat alius existēs: [a] secus si simpliciter ꝯmittatur.Iac.de Are.non tāgit hic, sed in l.j.§.nūciatio.
4 s.de op.no.nun.Quæro,†siūt tota die statuta in ciuitate ꝯ ingredientes,&turbātes possessiones alienas.qd si qs intrat decreto iudicis,licèt inualido,an excusetur à pena?l3t cōe dictum aduocatorum est,ꝙ siue iustis,siue iniustis rationib.excūsatur. l.j.in fi.j.de abig.& l.igitur.2.resp.de li.cau.sed illa l.de abig.loqtur quādo imponitur pœna corporalis,& illa l.igitur.loqtur, quādo expressus dolus reqritur,vt dicā in l.j.ad l.cor.de sica.& de ver.sig.l.magna
b negligētia.& qd ibi no.Sed qñ statim simpliciter [b] loqtur puto eū
c puniendum [c] ex lata culpa,ar.inst.vi bo.ra.§.j.& si mens.fal.mo.di.l.j.§.j.& l.j.§ ij.j.si quis test.li.esse ius fu.quod dic vt ibi dicam.

a ADD. ¶Adde cū bar.tuas sū Ang.Im.Raph.Cu.Pau.de ca. & idē voluit bar.in repe.l.creditores,C.de pig.in 4.q.prin.&in l.si finita,§.Iulianꝰ,de dam.inf.Cy.in l.iubere cauere,s.de iu.om.iu.Sal.in l.dotis,s.so.ma.de quo latius hic p Ale.
b Pom. Vide Rom.cons.119.vo.2.& cons.39 vo.3.& Pau.64.vo.2.Rom.219.& 336.ad fin.& Aret.in c.ad petitionem,de accu.in 6. no.etiam Fel.in c.cum causam,ver.ingrediens possessionem,de of.del.in ver.licentia.& ibi etiam in fi.& no.ꝙ soluens ad mandatum iudicis iniustum non liberatur,ita Alex.cons.15.vo.2.faciunt ad hæc no.per Panor.in c.cum nostris,de conc.præb.
c Adde Per.de anc.cons.132.in fi.

LEX XII.

1 *Vsufructuarius,an habeat aliquam ciuilem.*
Patientia domini in corporalibus est quasi possessio.
Alius non potest turbare quem in quasi possessione sui iuris,nisi dominus.

a **Naturaliter.** Op.s.e.l.j § p eū.& inst.p quas per.no.acq.§.sed bonæ fidei.Dicūt q. fā.ꝙ hic est aduerbū,vř,qd improprietatē denotat.Io.dicit,naturaliter possideo,&
1 nō ciuiliter,&bene.†Quæro,vtrū vsufructuarius hēat aliq̄ ciuilē?Ergdā ꝙsic.& gl.ꝯ p§.ex ꝯrio. & no.ibi,in l.j.in pr.s.e.in 2.gl.
b mag.Tu vero [b] ad declarōem huius,dic in vsuario,& vsufructuario sunt ꝯsideranda duo,res ipsa,& ius vsusfructus. & rem ipsam non possidet nisi naturaliter,sed ius vsusfructus vř ꝙ ciuiliter & naturaliter posse possidere.gl.est multū sing.in ver.quasi.in l.ait ꝑtor.§.itē ei.s ex q cau.ma.& Cy.t3 in l.1.C.vti pos.& dicebat,ꝙ nō erat alia gl.in mūdo,sed alia gl.est in l.si plures §.deiectū.j.de vi & vi ar.in l.fi.j.vti pos.in gl.sup ver.possessionē.& gl.in ver.defendat.in qb.dř,ꝙ vsusfructus quasi possidetur. Sed illud non vř bene dictū,qa non possumus dicere,ꝙ dominiū possideatur.vt j.
c ꝓx.§.sic nec vsusfructus,vt j.e.l.permisceri.Dicō,ꝙ in [c] incorporalib.quasi possessio nil est aliud,q̄ patientia domini,vt s.de ser.l.
d quoties.Et ista pos.est in vsufructu.l.3.§.date.de vsuf.Et iō dico,[d] ꝙ agendo ꝯ dominū pōt dici,quasi possidere vsumfructū ciuiliter & natur.vt d.§.itē ei.& d.§.deiectū.Sed ꝯ aliū non pōt dicere, nisi de possessione rei,q̄ rem solum naturaliter possidet.Et idē in cæteris seruitutib.& idem vř sentire gl.s.si ser.ven.l.sicuti. §.Aristo.in gl.parua.quæ est super ver.vti quod tene menti, Nam alius non potest turbare in quasi possessione iuris,nisi dominus.

a ADD. ¶Barb.No.verbum,videtur,importat fictionem,ff.[illegible] tamen,§.si arbiter.s.de reb.l.quod Iulianum,§.fi.cum l.seq.s.ex qui.cau.in pos.ea.bar.in l.ab eo,C.quo.& quando iu.& in cle.gratiæ,de rescr.& l.j.s.de ventre in pos.
b Barb.Etiā est cōis opi.tamen Io.de Ra.s.l.j.& Gul.an Lhec,C.e.dicunt posse dici vsufructuarium non possidere ēt naturaliter ipsam rem [illegible] l.j.§.ꝙ ait,vbi bonus tex.j.quo.le.l.certe,§.is qui j.de p.ea.non c.b.l 3.§.vade,j.de vi &vi ar.vbi datur interdictū vnde vi.quia illud procedit [illegible] quod h3 in vsufru.Sed dominus hic t3 opi.cōm.Non ob.ꝙ dicunt qui loquitur de interdicto, ergo in dubio debet intell.gi de directo,l.j.§ j. [illegible] vest.

q̄ daretur vtilis fm eos, qđ illa l.nō dicit. Ergo tu petes: ñ dere huic rationi, quia debet illa lex intelligi in directo vtili,non in directo,propter alias leges.
c Barb.Dico quòd in.Vide bal in rub.qui feu.da.pos.aliter dicentem.
d Pom.Et hoc non placet bal.hic.Nam si aliquis diceret se habere vsumfructum, & turbaret me in illo,debet competere mihi interdictum,vti pos.contra eum, vt voluit Inn.in c.licèt causam,de proba.& not.in l.fi.j. vti pos. quod non potest secundum bar.Et adde illud,quod dixit Inn.in c.j.de causa poss.

1 *Exceptio dominij non obstat agenti interdicto,vti possidetis.*
2 *Gl.in l.si de vi.ff.de ind.quæ dicit,quòd exceptio dominij obstat agenti possessorio, si de dominio quis est paratus incontinenti docere, procedit in possessorio adipiscendæ non retinendæ.*
3 *Snīa absolutoria in petitorio quando pariat exceptionem rei iud.in possessorio.*
4 *Snīa absolutoria lata in possessorio q̄do pariat exceptionē rei iudi.in petitorio.*
5 *Renunciatione petitorij,reo conuento non acquiritur dominium.*
6 *Agēs qui transit de petitorio ad possessoriū,an debeat in expensis condemnari.*
7 *Agens possessorio retinendæ quando videatur renunciasse petitorio.*
8 *Agens petitorio,an videatur renunciare iudicio possessorio.*
9 *Ignorare se possidere qualiter contingere possit.*
10 *Petitorium,& possessorium retinendæ possunt concurrere.*
11 *Actiones plures ad eādē rē ex diuersa cā competētes,an possint simul cumulari.*
12 *Petitorium qui primo simpliciter proposuit, & postea possessorium, an videatur proponere respectu eiusdem possessionis,an diuersis respectibus.*
Ciuilis possessio sola parit vsucapionem,& fructuum acquisitionem.
13 *Declarationi libellātis statur q̄ lo libellus est ambiguꝰ,nō tamen eius hæredis.*
14 *Petitorium & possessorium,an possint eodem tempore intentari, & sic,excepto possessorio retinendæ.*
15 *Cumulationem actionum sex regulis impediri.*
16 *Concursus petitorij cum possessorio, an admittatur quando quis primo agit petitorio secundo possessorio.*
Petitorium,& possessorium adipiscendæ eodem iudicio cumulari possunt.
Possessorium adipiscendæ cum petitorio non potest cumulari quando reus post conclusum in causa plene de dominio probauit.
C.pastoralis.de cau.pos.& prop. procedit solum de æquitate canonica, ne lites litibus intricentur.
17 *Possessorium recuperandæ,quòd possit cumulari cum petitorio.*
Petitorio qui primo egit potest ipsemet intentando possessorium recuperatorium suspendere petitorium.
18 *Possessoriū retinendæ pro iurib.incorporalib. potest cum petitorio cumulari, si actor sponte vult in quolibet onus probationis subire, secus si actor propter eius possessionem vellet ab onere probandi releuari.*
19 *Possessoriū retinendæ ratione rei corporalis q̄ do possit cū petitorio cumulari.*
20 *Possessoriū,quod proponitur, vbicunque habet cā a dominij,id est,quando possessoriū nō pt iustificari,nisi ex ꝓbatione dominij tūc nō cōcurrit cū petitorio.*
21 *Possessorium, an possit cum petitorio cumulari, quando vnus, & idem primo proponit possessorium,secundo petitorium.*
22 *Possessoriū,& petitoriū,si ꝓponūtur ab vno simul,& semel an possint cumulari.*
23 *Concursus petitorij, & possessorij, an admittantur quando vnus primo petitorium alius secundo possessorium proponit.*
24 *Exceptio quòd prius cognoscatur de causa spoliationis, est dilatoria, ideo non potest opponi post li.cont.*
25 *Possessorium adipiscendæ intentatum per reum post intentatum petitorium per actorem,an concurrere possit cum petitorio,& quando.*
26 *Petitorio intentato per actorem si reus intentat possessoriū retinēdæ, an admittatur concursus.*
27 *Possessorium si primo proponitur per vnum postea alius proponit petitorium, an concursus admittatur.*
28 *Petitorium cum possessorio,an concurrant simul,& eodem tempore si vnus proponit petitorium,alius possessorium.*
29 *Petitorium, & possessorium si ab vtraque parte simul, & eodem tempore proponuntur prius super possessorio cognoscitur.*
30 *In casibus,in quibus cumulatio petitorij,& possessorij non admittitur, an sit necesse quòd exceptio opponatur,vel si non opponatur,iudicia sint nulla, vel saltem reus absoluitur.*
31 *Plura remedia proponens,quæ electione tollūtur,cogitur parte instāte eligere.*
32 *Acta facta in vno iudicio,non probant in alio iudicio etiam inter easdem personas,nisi pars producat.*
33 *Iudex libellum contrarium reijcit.*
34 *Litis contestatio requiritur in iudiciis possessoriis quando agitur contra certam personam,secus si contra incertam.*
35 *Litis contestatio in bonorum possessione Carboniana non requiritur.*
36 *Petitoriū,& possessoriū in his casib. in quib. cōcurrere possunt, si ab eodē ꝓponuntur,debent de iure canonico eadem snīa terminari,secus de iure ciuili.*
37 *Petitorium si ab vno proponitur,possessorium ab alio in casibus in quib. concursus admittitur, debent eadem sententia terminari,etiam de iure ciuili.*
38 *Reconuentio non admittitur in causa spolij q̄do super eo proceditur summariè.*
39 *Effectus iudicij petitorij,& possessorij quid sit remissiue.*
40 *Interdicta exhibitoria,an debeant præcedere iudicia petitoria.*
Interdictum de liberis exhibendis continet in se causam proprietatis, & non præcedit petitorium.

§.Nihil commune. Iste §. diuiditur in partes tres. Primo ponit dictum in genere. Secundo infert ad speciem. Tertio respondet tacitæ obiectioni.Secunda ibi,&ideo.Tertia ibi,non enim.Breuiter h.d. Post intentatum petitorium non prohibetur quis intentare possessoriū retinendæ.h.d.Casus in terminis patet ex diuisione.Notabilia patent.Op.j ad j.partem,& videtur ꝙ aliqd sit cōe inter ꝓprietatē & pos.

possessionẽ:nã vtrũq; est incorporale,qđ sic ꝓbat̃.ea q̃ sunt iuris,
sunt incorporalia vt s. de re.di.l.in fi.& inst.de reb.cor.& incor.§.
fi.s3 dñiũ est iuris.l.ex hoc iure.de iust.& iur. Itẽ possessio ẽ iuris,
est.n.i⁹ insistẽdi rei,&c.vt s.e.l.j.in pr.& ibi no.& no.p Cy.C.e.l.l3.
& est tex.j.e.l.peregre.in pr.Ergo vtrũq; incorporale,& sic h3 ali
q̃d cõe.gl.soluit trib.mod.Primo,vt exponam⁹ hic nihil,i.nõ oẽ.
Nã l3 in hoc cõueniãt in aliis disconueniũt, vt ecce, istud i⁹ nõ est
dñiũ,ꝙ cadit in reb.corporalib.& incorporalib.De incorporalib.
p3 s.si vsusfr.pe.l.q vsumfructũ in fi.dr.n.q̃s hr̃e dñiũ p vsumfru-
ctũ,s3 i⁹ possessionis nõ cadit in incorporalib.vt s.ti.j.l.si seru⁹ §.
incorporales. Certe l3 ista sint vera in se, tñ illatio sequẽs nõ be-
ne sequtur,si hoc mõ intelligat̃.Ideo gl.soluit 2.mõ, sicut in ea ha-
betis,& bñ,& ẽm hoc bñ seqtur hæc illatio. Tertia sol.ẽt põt esse
bona,s3 præcedens melior.ergo. Scđo op.gl.Certũ est ꝙ dñiũ cæ
pitã possessione,vt s.e.l.i.i pr.ex possessione.n.hr̃ dñiũ,& sic pos-
sessio est antecedẽs,dñiũ est ꝯñs.Nũc sic arguo. Ad positiõẽ ꝯse-
quẽtis seqtur positio añcedẽtis, vt s.de acq.hæ.l.illud s. de ꝓcur.
l.ad rẽ.& l.legatũ.ergo ad positionẽ dñij seqtur positio possessio-
nis tanq̃ sui antecedẽtis, & sic aliqd h3 cõe gl. inculcat istud ꝯriũ
cũ primo,tñ so.q̃ dãt ad primũ,nõ bñ adaptãtur ad istud.So.ergo
a sic.Illud dñiũ qđ causat̃ à possessione fuit de iure primæuo, a ho-
die ãt ẽm nr̃a iura põt q̃ri dñiũ sine possessione,vt in legato, & in
hæreditate.l.fi.C.de sacr.eccl.& qđ no.de fundo do.l.si fundũ.vñ
nõ est verũ hodie ꝙ possessio de necessitate sit antecedẽs,dñiũ sit
ꝯñs.Vel alr̃ arg.ꝓcedat in actu acquisitionis:s3 nõ in actu reten-
tionis.nã posito,ꝙ esset verũ,ꝙ nõ põt quæri dñiũ sine possessio-
ne,certũ est tñ,ꝙ põt retineri.Tertio ad idẽ op.gl.q̃a ꝓprietas nõ
separat̃ à possessione.l.p ꝓcuratorẽ.C.e.gl. hic immiscet istud cõ
trariũ cũ primo,tñ sol.nõ bñ adaptãtur ad istud ꝯrium.Vñ dic,ꝙ
sunt separata q̃tum in se est, vt hic,s3 ex volũtate ꝯcedẽtis, q̃a vo
lebat vtrũq; ꝯcedere,nõ separat̃ vnũ ab alia,ita loqtur ibi,ita sen
tit ibi gl.& Cy.Quarto ad idẽ op.extra gl.j.de ver.sig.l.interdum
ꝓprietatẽ,&c.So.fateor.ꝙ aliq̃n verbũ possessionis accipit̃ ꝓ pro
prietate,& e ꝯ,vt l.ꝯria,& hoc accidit ꝓp mentẽ ꝓferẽtis,ẽm ĩpro
priã significationẽ,s3 ꝓprie loquẽdo aliud est possessio,aliud ꝓ-
prietas,nec aliqd hẽnt cõe,vt hic cũ si.Venio ad 2.partẽ.Et vt cõ
muniter ꝓsequar 2.& 3.particulã.Hic dr̃,ꝙ petitorium & posses-
sorium retinẽdæ ꝯcurrũt.ꝯ s.de rei ven.l.ordinarij.C.de interd.l.
incerti.determinat̃.s.de iud.l.si de vi.H⁹timore legit̃ particula ista
in gl.nr̃a vlt.in verb.Qui cœpit.q̃ inci. Aperte vr̃ dicere 5. mod.si
bñ inspicit̃.Primo.ꝙ egi rei ven.& succubui.Scđo,ꝙ nũc cũ ago
possessorio,petitorio renũcio expresse. Tertio, q̃a saltẽ tacite vi-
dear renũciare. Quarto,ꝙ ago possessorio rõne possessionis post
quæsitæ.Quinto,ꝙ ago petitorio,& possessorio diuersis respecti
bus,vt in fi.gl.Mõ examinem⁹ istas lec.vtrũ sint in se veræ,& qua-
liter ꝯgruãt huic legi,& sic de vna lege habetis q̃nq;.Venio ergo
ad 1.lect.& ꝓ solutione ꝯrij prædicti hæc l.intelligit̃,ꝙ primo egi
rei ven.& succubui, & sic petitoriũ est finitũ:nũc volo agere pos
sessorio,possum. Nec obstãt ꝯria q̃a illa iura ꝓhibẽt cursum peti
torij.& possessorij,s3 hic nõ ꝯcurrũt,s3 vnũ post aliud intẽtatur.
Scđo ꝯ istã lec.instat̃.Ista lec.supponit,ꝙ absolutoria lata in peti-
torio nõ p̃iudicat in possessorio.ꝯ,imo vr̃ ꝙ cã ꝓprietatis absor-
bebat sibi cãm possessionis, cum ea finita totũ finiat̃, vt not.j.de
interd.l. 2.§ q̃dã. ita ẽt expresse t3 Dy. in possessorio retinẽdæ, in
c.q ad agẽdũ.de reg.iur.li.6.so.Quantũ ad ꝓpositũ,q̃nq; reus ab
soluitur,q̃a actor nõ ꝓbauit,tũc ꝓcedit iste intellect⁹ sine dubio.
nã ꝑ hoc re⁹ nõ p̃sumitur dñs,vt s.de iureiur.l.s3 & si possessori.in
pr.Q̃nq; res absoluitur,q̃a ꝓbauit se dñm,& tũc loqtur l.ꝯria,&
dictũ Dy.ꝙ p̃iudicat in possessorio.Quod ãt Dy.sic intellexit, ap-
paret ex verbis suis dũ dicit,aut loqmur in possessorio,& excludi
tur ꝑ exceptionẽ dñij,aut nõ,&c.Loqtur ergo eo casu,quo exce
ptio rei iudicatæ sapit exceptionẽ dñij,ꝙ est si absolutus reus, q̃a
dñs,aliàs nõ.Vtrũ ãt hoc sit verum patebit ex ꝯñti ꝯrio.Tertio ꝯ
prædicta op.Nam ẽm hoc licebit dño turbare possessorem fundi,
nec ille possessor poterit se tueri ꝑ interdictum, vti possidetis, cũ
dñs statim excipit de dñio,qđ vr̃ ꝯ l.vim facit.j.de vi & vi ar.& ꝯ.
1 †gl.q̃ hoc expresse dicit,s.ꝙ exceptio dñij nõ ꝓdest si opponat̃ ꝯ
agẽtẽ vti pos.j.e.l.si de e.§.fi.in fi.gl.So. propter prædicta cõtra-
ria do.Ray.dicebat Dy.male loq in possessorio retinẽdæ.Nam ei
nõ obstat exceptio dñij,& credo hoc esse verũ.In vno tñ casu pos
set procedere dictum Dy. s. q̃n in interdicto vti possidetis vterq;
haberet de possessione partes ꝓbationes, tũc.n.obtinet q de suo
dñio doceret.nã apparet possessio sua iustior.ita t3 Cy.C.vti pos.
2 l.i.in pe.q.Et ẽm hoc gl.†quę est s.de iud.l.si de vi.in fi.gl.magna,
q̃ dicit,ꝙ exceptio dñij obstat agenti possessorio, si de dñio q̃s est
paratus docere incõtinẽti,d3 intelligi agẽti in possessorio adipis-
cendæ possessionis,nõ retinẽdæ.& ꝙ sic intellexerit illa gl. p3 ex
eo,ꝙ ibi dicit,exceptionẽ dñij opponi ẽm regulã,dolo facis,quia
petis,&c.Per qđ p3,ꝙ loqtur de eo,q agit,vt possessionem acqui
rat,nõ de eo,q agit,vt iã acq̃sitam teneat. sic ẽt d3 intelligi quod

3 no.Cy.C.de edi.diui Adr.tol.l.2.†Vt igitur b ista materia vtrũ ab
b solutoria lata in petitorio, pariat exceptionẽ rei iudicatæ in pos-
sessorio,sit clara,sic distingue: aut possessoriũ qđ in secũdo ꝓpo-
nit̃ h3 cãm ꝓprietatis,aut nõ.Primo casu sñia lata in petitorio pa
rit exceptionẽ rei iudicatę in possessorio,vt j.de interd.l.2.§.quę
dã,& quod ibi no.Secũdo casu,aut post sñiam latam in petitorio
ꝓponitur interdictũ recuperãdæ,aut interdictũ retinẽdæ, aut in-
terdictũ adipiscẽdæ.Primo casu,nõ obst.exceptio rei iud.cũ ante
c oĩa spoliat⁹ dẽat restitui l.si q̃s ad se fundũ. c C.ad l.Iul.de vi pub.
& hoc no.Dy.in d.c.q ad agẽdũ.Secũdo casu,q̃n ꝓponit̃ interdi
ctũ retinẽdæ, tũc aut ꝯstat de iusta possessione ei⁹, q interdictũ
intẽtat,& sibi nõ obst.exceptio dñij,nec rei iud.vt hic,ẽm istã lec.
d & no.in l.si de eo. d in fi.j.e.Aut nõ perfectè ꝯstat,s3 probationes
vtriusq; sunt pares, & tũc agẽtẽ faceret succũbere sñia super peti
torio lata,vt s.dixi, & no.doc.C.vti pos.l.j.in pe.q.Tertio casu.q̃n
intẽtat̃ interdictũ adipiscẽdæ, tũc aut re⁹ fuit absolut⁹, q̃a actor
nõ ꝓbauit,aut q̃a re⁹ erat dñs.Primo casu nõ parit exceptionẽ rei
iud.nã nihil h3 cõe,arg.h⁹ l.ẽm istã lec.vt s.dixi. Secũdo casu, aut
de sñia docet incõtinẽti,& ꝑ ꝯñs de dñio, & obstat exceptio, aut
nõ docet de sñia incõtinẽti,& tũc nõ obstat,vt no.in d.l.si de vi.
4 s.de iud.†Pro declaratione h⁹ lec.quęro de vna q̃õne,q̃d ecõuer
so, vtrũ absolutoria lata in possessorio pariat exceptionẽ rei iud.
in petitorio?Vr̃ ꝙ nõ,vt j.de excep.rei iud.l.& an eadẽ.in fi. per q̃
gl.exẽplificat principiũ nostri §.Tu dic,aut possessorium h3 cãm
e dñij,& tũc absolutoria lata sup eo parit exceptionẽ in petitorio, e
vt d.l.2.§.q̃dã.j.de interd.Aut nõ h3 cãm dñij, & tũc secus,vt d.l.
ꝙ an eadẽ.§.fi.Sum⁹ expediti de j.lec.q̃ l3 sit vera,tñ q̃tum ad hãc
l.ꝯtinet diuinationẽ,nulla n.hic fit mẽtio de sñia absolutoria. Vi
deam⁹ aliã lec.Secũda lec.est,ꝙ ego primo egi petitorio,& nunc
ago possessorio,s3 petitorio renũcio expresse.Dr̃ hic, ꝙ possum⁹.
Ad hãc lec.op.j.de l.ordinarij.C.de rei vẽ.& l.incerti.C.de inter-
di.Sol.ibi ꝓhibet̃ ꝯcursus petitorij, & possessorij,s3 hic nõ ꝯcur-
runt,q̃a petitorio renũciat̃.Secũdo op.& vr̃,ꝙ nõ possit renũcia
ri petitorio,imo in eo cogit̃ persistere,vt C. q̃ñ & q̃n iud. auth.
q̃ semel.Sol.Aut vult desistere,hoc est, in cã nõ ꝓcedere, & non
põt,vt in ꝯrio,aut vult liti in totũ renũciare,& põt,vt C.de pac.l.
5 postq̃ liti.Ita loqtur hic ẽm istã lec.†Pro declaratione h⁹lect.pri-
mo quæro, vtrũ ex tali renũciatione quærat̃ reo dñium,qđ erat
penes actorem renũciãtem.Ista q.est necessaria,vt sciam⁹, vtrum
agẽti possessorio,possit obiici excep.dñij?Et vr̃ ꝙ sic,d l.postq̃.&
ibi.no.in 1.gl.q̃a in dubio vr̃ renũciare instãtiæ,& liti iuris ꝙ h3,
f & sic vr̃ renũciare dñio,& ꝑ ꝯñs quærit̃ reo.Contrariũ f credo ꝑ
l.si ꝓ fundo.C.de trans.Certũ est.n. ꝙ per trãsactionẽ quis renun
ciat iudicio, & tñ per hoc non transit in reum dominium fundi
penès eum relicti,vt no.C.de vsucapio.pro em.l.pe.Pro hoc j.de
exce.rei iud.l.exceptio.& quod ibi no. non obst.gl.l.postq̃.q̃a de-
betis scire,ꝙ ius duplex est,s.dominium,item rei vendicatio,quę
causatur à dñio.Modo per renunciationem videtur renũciare in
stantiæ, & iuri, hoc est, actioni seu vendicationi, vt per hoc ꝯ me
agentem ad rem habeas exceptionem pacti,vel doli.l.postquam.
& l.nõ solum.§.si liberationis verba,& quod ibi no.de lib.leg.iu-
ri autem dominij non videor renunciare,vt dictis iuribus proba-
6 tur.†Secundo quæro, g vtrum cum transeo de petitorio ad pos-
g sessorium debeam condemnari in expensis.Istam q.tangit spe. in
ti.de expen.§.si ante.ver.quid si suspenso petitorio. Et secundum
eum videtur sic dicendum,ꝙ eo casu quo petitorio renunciat ex
presse,vel tacite:qđ est,quando ista iudicia non se compatiuntur.
& tunc

a ADD.¶Adde secundum Alex.quòd cæteri non transeunt cum hac sol.bart.
b Paris.Vide clarius Pan.in c.pastoralis,extra de cau.poss.& prop.
c Adde ꝙ contrarium tenet Io.de Imo.hic, Raph. Cuma.Pau.de cast.hic in lect. Paduana,& in l.permisceri.j.e.referentes ita tenere Io.And.& Host. in c. 2. de cau.pos.& prop. Iac.But.l.incerti,C.de interd,ant.de but.in c.cum dilectus,de cau.pos.& prop.& in c.in literis,de rest.spol.Io.and.in add.spec.in tit.de pe. & pos.§.j.vers.sed quid si pro vno,& Pau.de cast.in l.2.C.de edi.di.Adr.tol.Et cum hac opinione tanquam magis communi transit Ale.cui adde videndum Oldr. cons.224.cons.311.circa fi.Hanc tamen com.opi.limitat secundum bal.ipse Ale. per sex & decem fallentias, quas per teipsum videre potes. Sed dum al. Fed. cons.273.est mihi 233. & dum ponit octauam fallentiam de prælato agente pos sessorio recuperandæ,vt non optineat nisi constet de canonica institutione, vide Pau.de cast.cons.315.
d L.si de eo.Ale.dicit,quòd minus in hoc potest sustineri bar. quàm in præcedenti membro,vt hic latius per eum.
Io.Fr.Raue.Adde Ias.hic,qui refert communem opinionem esse contra bar.
e In petitorio.Adde quòd contrarium tenet Io.Cal.& Ant.de But.in c.cum dilectus,de caus.poss.per l.sed si ante,j.de excep.& eorum opinionem dicit de iure veriorem Ale.
f Contrarium. Adde quòd idem tenet bart. in d.l. si pro fundo, & etiam tenet idem bal. in l. j. C. commu. de leg. Ant. de butr. in c. cum dilectus. de cau. poss. Imol. & Raph. Cu. hic, cum quibus concord. Alex. licèt Angel. & Roman.contra.
g Paris.Secundo quæro.Vide fel.in c.significauerunt,extra de excep.

& tunc sit cōdemnandus in expēsis, quasi temere vocauerit ad iudicium, ar. ś. de iud. l. eum, quem temere. Si vero nō renūciat, sed post petitoriū ꝓponit possessoriū in casib. in qb. admittitur ꝯcursus eorum, vt ĵ. patebit, tūc ex eo, ꝙ possessorium ꝓponit, nō ꝯdēnatur in expensis, ſ3 expectabitur finis vtriusq; causæ, cum. n. legitime faciat, pœnam nō meret. Et in hoc vlt. memb. ꝯsonat Cy. C. de interd. l. icerti. ī 2. q. qđ satis ē ꝓbabile. hoc ēt vr̄ tenere Io. an. ext. de causa pos. & ꝓpr. c. cum super. in pe. gl. videbitis istā lec. in se esse veram, qa tñ aliqd ꝯtinet diuinationis, qa hic nulla fit mentio de renuntiatiōe, iō videamus aliā lec. Tertia lec. est, ꝙ hic pro ponēdo possessorium retinēdæ, videar tacite renūciare petitorio iā ꝓposito, & iō possum agere. Opp. de d. l. incerti. & d. l. ordinarij. cū similib. ſo. In illis ꝓhibetur ꝯcursus petitorij, & possessorij: hic vero nō ꝯcurrunt, ſ3 vr̄ renūciatū petitorio. Quòd āt videatur renūciatum, ꝓbatur in gl. sic. Ei q possidet, nō datur rei vendicatio. vt inst. de act. §. æque. ver. ei vero. q possidet. & ĵ. vti pos. l. j. §. inter dictum āt. S3 ille q agit interdicto retinēdæ, dicit se possidere, vt d. §. interdictum, ergo per consequens vr̄ dicere se vēdicationem

7 nō hr̄e, & ei renūciare, ar. ś. de lege commis. l. post diem. †Vidēdū est ergo vtrū hoc sit veꝝ. Ad qđ dic, aut reus ꝯfitetur agētem vti possidetis possidere, & ista lectura est vera, tum per rōē gl. tū ēt, qa ꝯstat me hr̄e illud qđ à parte peto: ergo d3 sequi absolutio ab instantia, vt inst. de perpet. & temp. act. §. fi. & ĵ. de solut. l. quoties. Si vero reus negat, tunc nō p̄t actor ab eo repelli exceptione, quasi

a videatur renunciare: nam assertio actoris ngata *a* per reum, nō ꝓdest reo, nec ex ea p̄t iuuari, q̄ nititur impugnare, vt in ca. ex eo. de re. iu. li. 6. Pro hoc vr̄ casus. ś. de prob. l. cū de indebito. vbi ille, qui negauit sol. amittit præsumptionē, q̄ ꝓ eo resultabat ex actis partis aduersæ. Pro hoc facit quod solet dici, ꝙ qs nō p̄t niti positione negata, vt in Spec. de positionib. §. octauo. vers. sed secundum præmissa. Et isto casu ista lectura non ꝓcederet, ſ3 differretur petitoriū in euentum possessorij, vt ille qui succumbit in possessorio,

8 petitoris partib. fungatur, vt in d. l. ordinarij, & l. incerti. †q̄ro pro declaratione hꝰ lecturæ, & gl. vtrum ille qui agit petitorio videat renunciare possessorio ꝙ h3; & per consequens possessorio iudicio? Tex. hic vr̄ dicere, ꝙ non. In ꝯriū facit, quia agendo petitorio, dico aduersariū possidere, & per ꝯsequens nō me, per ea, quæ dicta sunt. Gl. vr̄ tenere: aut quis scit se possidere, & vr̄ renunciare possessioni: aut qs ignorat, & tunc nō vr̄ possessionē renūciare, vt no. ĵ. vti pos. l. si duo. in pr. quod credo verum, nā cū simplex nunciatio noui operis faciat nūciantem perdere pos. vt ś. de ope. no. nun. l. de pupillo, §. meminisse. & l. j. §. ī operis, multo magis ꝓpositio petitorij, vbi expresse dico aduersarium possidere, & per cōsequens me nō. Prædicta vera in eo, q se scit possidere per ipsum, si vero possidet per seruum, vel colonū, tūc agendo rei vendicatione, nō perdit pos. q̄ solo animo nō p̄t pdere, nisi alius ingrediatur,

* vt ĵ. e. l. peregre. §. qb. *Item prædicta vera, si agit respectu possessionis eiusdem, q̄ scit se hr̄e: secus si respectu alterius, vel detentationis, vt hic fm̄ vltimam lecturam. Et istis duob. casib. p̄t ꝓcedere opi. lec. de qua gl. hic facit mentionem. potes ergo ex prædictis distinguere. Aut ignorat se possidere, & nō vr̄ renūciare. Aut scit se possidere, & tunc aut per alium, & idem: aut per se, & tūc aut agit respectu possessionis q̄ habet, & vr̄ renūciare, vt ś. dictum est: aut respectu alterius possessionis, vel dubitatur, tūc dic, vt ĵ. in vlt. lec. Et sic d3 intelligi gl. inst. de act. §. æque, in gl. q̄ incipit, hæc ver-

9 ba, &c. †Sed q̄ro, quō p̄t ꝯtingere, ꝙ qs ignoret se possidere? Dicit gl. hoc accidit in duob. casib. cum per filium, vel seruum possideat. Hoc est probabile, qa est tolerabilis ignorantia, vt ĵ. ꝓ suo. l. si. Secūdo dicit gl. cum crederet aduersarium possidere, q̄ ñ possidebat. Istud dictum p̄t esse verum in re mobili, qñ ego credo aduersarium possidere, & ego possidebam, qa habita diligenti inqsitiōe cito recuperassem, vt ś. e. l. 3. §. Nerua. & ĵ. e. l. peregre. in pr.

b Aliàs ex quo credo aduersariū possidere, ostenditur me oblitū *b* esse meæ possessiōis, ex qua obliuiōe perdit̄ pos. vt l. si id qđ. in pr. & ibi no. ĵ. de vsuc. l. furtum. §. fundi. S3 præcedēs exēplum est magis aptum in hac l. qa loquitur de re immobi. l, qđ p3, qa facit mētionē de interdicto, vti pos. Vide ergo istā lect. ita declaratā, & in

c se verā *c* esse, & vtilē valde, tñ qa in se ꝯtinet aliqd diuinationis. cū nō dicat hic in fi. ꝙ ignorauit se possidere. iō videamus aliam lec. Quarta lec. est, ꝙ hic agit vti pos. nomine pos. quęsitę postq̄ cœpit rē vēdicare. Op. de d. l. ordinarij. & d. l. incerti. Sol. ibi non possunt ꝯcurrere petitorium, & possessorium retinēdæ, rōe ꝯrietatis, quia agēdo petitorio dicebat aduersarium possidere, agēdo possessorio dicebat se possidere, quod eodem tempore nō p̄t esse, sed hic cessat ꝯrietas ista rōe diuersitatis temporis, & iō admittitur concursus petitorij, & possessorij. Secūdo op. ꝙ si reus, ꝯ quem agebatur rei vē. desiit possidere, & possessio peruenit ad actorem, reus est absoluēdus, vt ś. de rei vē. l. sin autem. §. j. & ĵ. de so. l. quoties. &

10 inst. de perp. & temp. act. §. fi. sol. Ego intelligo ꝙ† hic fm̄ lec. istā lit. cōte. super petitorio, possessio deuenit ad actorē. & l3 reus sit absoluēdus de re ipsa, tñ durat iudiciū, vt ferat̄ sn̄ia pp fructus, & partꝰ, & stiplōe de euictiōe. l. vtiq3. & ibi no. ś. de rei vē. & l. si à bonæfidei. circa pr. & ĵ. iud. sol. l. si seruus. Et fm̄ hoc ꝯcurrūt hoc casu petitoriū & possessoriū retinēdæ. S3 qa hæc ēt ꝯtinet aliqd diuinatiōis l3 ī se vera sit, iō videamꝰ aliā lec. q̄nta lec. ē, ꝙ egit petitorio, nūc agit possessorio diuersis respectib. vt clar̄ exēplificat gl. fm̄ istā lec. tex. ꝓcedit plane, qa p petitoriū ñ vr̄ renūciatū possessoriū. Op. de d. l. incerti. & d. l. odinarij. so. petitoriū, & possessoriū retinēdæ ñ ꝯcurrūt, qñ respū eiusdē pos. agit̄, qa tūc actor ē sibi ipsi ꝯrius, ſ3 qñ diuersis respectib. ꝓponūt̄, cessat ꝯrietas, & ꝓcedūt simul, hic ē casus in lege nostra. S3 ꝯ hoc op. p rei vēdicatiōnē qs ꝯseqtur pos. q̄ est apud aduersariū, vt ś. de rei vē. l. offm̄. Itē p interdictū, vti pos. qa turbor ī ciuili, ꝯsequor naturalē, q̄ ē penes aduersariū, vt no. in hac gl. & ś. e. l. clā possidere. §. q ad nūdinas. & sic p vtrūq; iudiciū idē ꝯsequor, & p ꝯsequēs cogor alterū eligeᷓ, nec admittit̄ ꝯcursus, vt ĵ. de re. iu. l. nemo ex his. §. quoties. Timor hꝰ ꝯrij d. Old. d̄t. Fateor, ꝙ nō impedit̄ ꝯcursus rōe ꝯrietatis, ſ3 bñ impedit̄ rōe duplicitatis, qa p vtrūq; idē ꝯseqret̄, ar. ś. de le. j. l. hmōi. §. fi. Istud ē ꝯ mētē gl. nr̄arū. Præterea ista l. esset imposita verbis,

11 & nō reb. tenēdo hūc intellectū. †Ad solutionē ꝯrij dico, ꝙ pendet ex opi. nostrorū doc. aut. n. teneo illā opi. ꝙ actio ad eādē rem ꝯpetēs ex diuersa cā, possit cumulari, q̄ tēt gl. in l. edita. C. de eden. & Dy. c. nullus pluribus. ex. de re. iu. li. 6. & tūc opi. Old. ē falsa oīno. Ad d. l. nemo. §. quoties. resp. ꝙ loqtur, qñ cōpetūt plures actiōes ad idē ex eadē cā, ſ3 hic est diuersa. Ad d. l. hmōi. §. fi. dico, ꝙ si rōē legis inspicias, nil facit. Vel resp. vt dicit Dy. c. nullus. ī rñsiōe. in 6. art. Si vero teneas aliā opi. ꝙ actiōes cōpetētes ad idē ex diuersis causis, nō p̄nt cumulari, q̄ tēt Pe. & Cy. vt no. in l. edita. & tūc resp. p inficiationē, qa nō ē verū ꝙ rei vēdicatio, & interdictū hoc casu ꝯpetāt ad idē. Nā p rei vē. cōsequor princip̄l̄r, vt ꝓnūciet rē meā, vt ś. de ꝓc. l. Pōponius. §. ſ3 & is. & de rei vē. l. & ex diuerso. §. 1. & rei restō nō venit iure actionis, ſ3 of. iud. l. offm̄. ś. de rei vē. quod offm̄ hoc casu iudex si vult p̄t nō exhibere, cum videat me aliud remedium ꝓposuisse. Præterea p sn̄iam latā sup possessorio declarat̄ me eē possessorē ciuiliter, & per hoc debere mihi restitui naturalē. istud āt mihi ꝓderit, qa p hoc ꝓbat̄ meā vsuca. nō eē interruptam, q̄ solam ciuilis pos. inducit, vt no. Dy. plene in c. sine possessiōe. ex. de re. iu. li. 6. istud autem nō declarat̄ in sn̄ia lata in petitorio, & sic ista duo iudicia ad diuersa competūt, & sic rō duplicita-

12 tis nō ob. †q̄ro ꝓ declaratione istius lec. qd si qs ꝓposuit petitorium simp̄l̄r, & postea possessorium simp̄l̄r, an videat̄ ꝓponere respectu eiusdem poss. an diuersis respectib. Et vr̄, ꝙ eodē respectu. nam pos. simp̄l̄r ꝓlata, intelligit̄ de ciuili, & naturali, vt ĵ. p hr̄de. l. 2. §. qđ vulgo. de vi, & vi armata. l. j. §. deiicitur. ꝯ vr̄, ꝙ diuersis respectib. s. primū iudicium rōe naturalis possessionis, fm̄ rōe ciuilis. Nam pos. simp̄l̄r ꝓlata à vulgarib. intelligit̄ de naturali detētatiōe, vt no. ĵ. de ver. ob. l. stipulatio ista. §. hæc quoq;. Si igit̄ in primo iudicio intell̄r de naturali, ergo in secūdo de ciuili possessiōe. Vt euitemus ꝯrietatē debemus hac dist. adiuuari, vt in j. cōst. C. §. qb. qđ no. in l. scripturæ. C. de fi. instr. Item eꝯ vr̄, ꝙ primum iudicium rōe ciuilis, fm̄ rōe nālis. Nam verbū simp̄l̄r ꝓlatū, d3 intelligi in eū casum, q h3 iuris effectū, vt ĵ. đ so. l. si is cui. §. j. & similib. Sed ciuilis pos. est illa, q̄ h3 ciuilem effectū, nā parat vsucapionē, & fructuum acqsitionem, vt no. ś. e. l. 3. §. ex ꝯrio. & p Dy. d. c. sine possessione. ext. de re. iu. in 6. Si ergo primum iudicium fuit rōe ciuilis, fm̄ erit rōe nālis. Quid dicemus? Dicerem eē inspiciendum cōiecturas, si ex eis p̄t apparer̄: vt puta, si agit dn̄s ꝯ eum, quem dicit fructuarium, vel emphyteutā petitorio, & possessorio intelligam petitoriū intentatum esse rōe naturalis, q̄ est penes aduersarium, possessoriū rōe ciuilis, q̄ est penes actorem, ar. ś. loc. l. si vno, & ś. de iurei. l. sed & si possessorio. §. itē si iurauero. & ĵ. de ver. ob.

13 l. stip̄lo ista. §. hi q. †Qđ si ex coniecturis nō apparet, tunc dictam ambiguitatem fm̄ actorem interpretandam arbitror, & eius declarationi standum, vt ś. de iud. l. si quis intentione ambigua. & ibi no. ĵ. de ver. ob. l. inter stipulātem. §. si Stichum. quòd si actor esset mortuus dicta declaratio huiusmodi nō contingeret, vt no. in d. §. si Stichum

a ADD. ¶Adde eūdē bal. l. ñ vtrūq;. de exc. & Arg. ꝯs. 155. cautelā tñ ꝙ ex positiōe negata qs possit se iuuare, vid̄ ꝓ bart. l. post legatū ś. de his qb. vt ind. Et idē d̄t Ale. eē d̄ mēte bal. l. sicut, C. de rep. hæ. de eo q ridere recusauit positioni, vt ea nō possit niti. Et idem d̄t voluisse Pau. de ca. l. 3. e. ti. Tu adde Pe. d̄ Anch. ꝯs. 209.

* Clau. Istud videtur contra glo. sing. in l. 1. §. non autem, ĵ. de vi & vi ar. quam gl. allegat Bar. l. ꝙ meo, in pr. ĵ. e. S3 potest responderi, ꝙ illud procedit quando ex tali renuntiatione alteri q̄reretur: aliàs non: per id qđ fuit dictum in l. 3. §. in amittenda, per Mod. ś. e. & facit tex. in l. j. §. si fundus, ĵ. de vi & vi arm.

b Raph. Cu. d̄t, ꝙ Bar. peius loquitur in repetitione, quàm alibi, ideo in hoc eum reprehendit, & ꝙ melius loquitur in l. si id quod, ś. eo. vbi dicit, ꝙ sola obliuio nō causat amissionem possessiōis, nisi interueniat cursus temporis, al às sequeretur, quòd dormiens amitteret possessionem, contra l. si is qui animo, ĵ. e.

c Veram. Adde secundum Ale. quòd doct. communiter videntur transire cum gl. & Bar. exceptis Imo. & Ro. qui contrarium tenent.

a Stichum.& s̃.de rei ven.l.Pomponius ſcribit,ſi frumentum.§.fi.[a]
14 His igitur lecturis ſic extricatis,ad materiam noſtri §.ac
cedamus.† Quæro,& reuoco in dub. vtrum
petitorium & poſ.poſſint eod.tp̃e intentari.In hoc ſunt 3.opi.vna
eſt Io.an.& Azo.q dicunt nullũ poſ.ↄcurrere cũ petitorio,vt s̃.de
iudi.l.ſi de vi.& C.de interdi.l.incerti. & C.de rei ven.l.incerti. &
C.quo.bo.l.fi.& de edi.di.ad.tol.l.2.Secũda fuit opi.Marcel.q di-
xit,petitorium & poſ.retinendæ non ↄcurrere,rõe ꝓrietatis:cęte
ra poſſeſſoria ↄcurrere,cum in eis nõ ſit ꝓrietas,vt j̃.de vi & vi ar.
l.cum fundum.in fi.& hanc opi.approbat decr.extr.de cau.poſ.&
pro.c.paſtoralis.& gl.ſeq̃tur eam in d.l.ſi de vi.Ad l.in ꝓrium alle.
reſp.vt ibi no.Tertia fuit opi.Pe.de Bel.per.qui dicit,ꝙ nunq̃ po-
tuit cadere in capite ſuo,ꝙ petitorium nõ ↄcurreret cum poſſeſ-
ſorio. Vnde t3,ꝙ omne poſſeſ. poſſit cum petitorio intentari,&
hoc ꝓbat legib.& rõib.Primo,quia tunc cogitur quis vnã actio-
nem eligere q̃do agitur ad idem.l.nemo ex his.§.quoties.j̃.de re.
iu.ſed poſſeſſio & ꝓprietas ſunt diuerſa,vt j̃.vti poſ.l.ſi duo.in fi.
ergo,&c.Secundo, quia tunc nõ admittitur ↄcurſus duarũ actio
num,q̃do abſolutoria lata in vna pariat exceptionem rei iudic.in
alia.j̃.de excep.l.fundi.& l.fundum.ſed hoc non eſt hic,vt l.& an
eadẽ.in fi.j̃.de exce.rei iu.ergo,&c.Præterea,ꝓ hoc inducit l.nul-
li.C.de iudi.Ad d.l.incerti. & ad d.l.ordinarij. & l.exitus.j̃.e.reſp.
ꝙ nulla neceſſitas impedit,cũ ceſſet omnis regula impediens, vt
s̃.ꝓbatum eſt.ſed ordo litis bene impedit,quia ſi vult vti ↄmodo
poſſeſſoris,op3,ꝙ prius declaretur qs ſit poſſeſſor,ex quo appare
bit pſona petitoris,& rei.Et iſtã opi.dicit Cy.eſſe verã,ſicut Euan
geliũ,vt ipſe refert in d.l.ordinarij. vbi iſtã opi.latius ponit. Mihi
15 ãt vr̃ iſtã opi.Pe.eſſe falſam,ſicut Iudas Iſca.nã nõ ſolũ ordo,† ſed
ẽt oĩs rła impediẽs cumulationẽ,ſeu ↄcurſum duarũ actionũ erit
reperire inter petitoriũ & poſ.Tres.n.ſunt reg.impediẽtes.prima
eſt,ſi ſunt ꝓriæ.ſecũda,ſi electiõe tollũtur.tertia,ſi abſolutoria in
prima lata parit exceptionẽ rei iudicatæ in ſecũda, vt plenè no.p
Cy.in c.nullus plurib.& p Cy.in l.edita.Prima ꝓrietas adeſt,cũ ꝓ-
pono petitoriũ & poſ.retinẽdæ,eodẽ reſpũ,vt s̃.dictũ eſt pluries.
Secũda p̃t eſſe.ſ.ꝙ electione tollatur,vt no.p gl.C.de cod.l.fi.ver.
more.qđ p̃t eſſe.Pone exẽplũ,ſi ꝓpono rei ven.ſciẽs me poſſide-
re,videor renũciare poſſeſſioni,& ſic p ↄn̄s poſſeſſorio retinẽdæ
ſi mihi ↄpetit ꝓ ea,vt plenè dictũ eſt s̃.in 3.lec.& ſic electiõe tol-
lũtur.Tertia reg.p̃t hẽre locũ.Nã abſolutoria lata in petitorio pa
rit exceptionẽ rei iudicatæ in poſſeſſorio in multis caſib.vt plenè
dictũ eſt s̃.in j.lec.Item põt addi reg.quarta impediẽs,ſ.q̃do p po-
ſitionẽ ſecũdæ actiõis,vr̃ actor ſe aſſerere hẽre qđ petebat in pri-
mo,tũc vr̃ prĩo iudicio renũciatũ,nec admittit̃ ↄcurſus,vt ar.inſt.
de perpe.& tem.act.in fi.qđ p̃t accidere in poſ.& petitorio.Caſus
eſt hic in hoc §.ſm tertiã lect.Itẽ põt eſſe quinta reg.impediens,ſ.
rõ duplicitatis:q̃a p vtranq; actionẽ idẽ ↄſeq̃tur,vt dictũ eſt s̃.cir
ca 5.lect.h9 §.Itẽ eſt ſexta reg.impediens,ſ.rõ ordinis,qđ Pet.fate-
tur. Apparet ergo ꝙ nõ ſolũ ordo iudicij, ſed ẽt vrgẽs neceſſitas
pp iuris regulas impedit ↄcurſum petitorij & poſ.Dico ergo,opi.
Mart.& noſtrarum gl.& illam decr.paſtoralis. de cau.poſ.& pro.
eſſe fundatam ſuper veritate.tñ q̃a iſtud non eſt ſic indiſtinctè in-
telligendum, iſtud examinandum putaui per 7. combinationes.
prima, q̃do vnus,& idem primo ponit petitorium, ſecundo poſ.
ſecunda,q̃do vnus,& idem proponit primo poſ.ſecundo petito-
rium.tertia,q̃do idem ſimul & ſemel proponit vtrunque.quarta,
q̃do vnus primo petitorium,alius ſecundo poſ.quinta,q̃do vnus
proponit poſ.alius ſecundo petitorium. ſexta,q̃do ſimul & eod.
tp̃e vnus proponit petitorium, alius proponit poſ. ſeptima, q̃do
proponit vterque petitorium & poſ.Et aduerte,quia intelligo de
poſ. & petitorio reſpectu eiuſdem. Si.n.reſpectu diuerſarum re-
rum,tunc ſine dubio admittetur concurſus,q̃a ceſſarent oẽs reg.
impedientes.Et hoc de iure noſtro:ſed de iure can.ſi quis propo
neret interdictum recuperandæ poſ.aſſerens ſe ſpoliatũ,non poſ-
ſet reconueniri,niſi ſuper alia ſpoliatione,vt ext.de or.co.c.fi.Itẽ
aduerte,quia non curo vtrum petitorium & poſ.proponantur in
eod.libello,vel diuerſis,ſed ſolum de hoc quæro,vtrum eod.tem
pore poſſit ſuper vtroque procedi. Et de hoc videamus in quali-
16 bet combinatione.prima ↄbinatio eſt,† q̃do vnus,& idem pro-
ponit,primo petitorium,ſecundo poſ.vtrum admittatur cõcur-
ſus.Et primo videamus,q̃do poſſeſſorium eſt adipiſcendæ poſ. ſi
petitorium & poſ.q̃ ponuntur ſic ſe hñt ꝙ electione tollãtur,qđ
eſt in caſu l.fi.C.de cod.& ibi no.Gl.in ver.ex more.& tũc ſolum
ſuper primo procedetur,& ſm nõ poterit ꝓponi,vt d.l.fi.Aut ſic
ſe non hñt,& tunc aut non eſt cõcluſum in cã ſuper petitorio,&
admittitur concurſus ſm gl.in d.l.ſi de vi. cum ceſſet omnis reg.
impediens. Aut eſt concluſum, & tunc non poteſt poſſeſſorium
proponere,niſi ex cã aliter iudici videretur,vt d.c.paſtoralis.Hoc
aũt puto verum de æquitate canonica, ne lites litib.inculcentur,
vt ibi dicit tex.ſed ſm iuris ciuilis rigorẽ hoc nõ puto verũ,niſi in
caſu,vt ſtatim dicã.S3 p̃dictis vr̃ obſtare,q̃a abſolutoria lata in pri
mo parit exceptionẽ rei iud.in ſecũdo poſſeſſorio adipiſcẽdæ,vt
no.Dy.c.q ad agendũ.de re.iu.in 6. ergo nõ d3 admitti cõcurſus
obſtãte regula. Reſp.iſtud nõ eſt ſimpliciter,ſed ita demũ ſi reus
abſoluitur,q̃a ꝓbauit ſe dñm,vt dixi circa j.lec.Pręterea exceptio
rei iud.ita obſtat,ſicut exceptio dñij,ſicut dixit Dy.d.c.q ad agen-
dũ,ſ3 exceptio dñij oppoſita agẽdi poſſeſſorio ita demũ obſtat ſi
ꝓbatur incõtinenti,vt no.gl.in d.l.ſi de vi.de iudi. Cũ ergo ſuper
petitorio nõ ſperaretur ferri ſententia incõtinenti, pp hoc nõ d3
differri poſſeſſoriũ,qđ eſt momentaneũ,& pariens petitorio præ
iudiciũ.ar.s̃.ad exhi.l.3.ibi.vnde dico,ꝙ ſi eſſet cõcluſum in cã pe
titorij,& ſperaretur ferri abſolutoria incõtinenti,iõ q̃a reus ꝓbaſ
b ſet ſe dñm,nõ admitteretur ꝓpoſitio poſſeſſorij,obſt.regula,[b] q̃a
ſtatim ſperaretur abſolutoria, q̃ ſtatim parit exceptionẽ rei iudi.
Et illo caſu d.decr.paſtoralis.de cau.poſ.& pro.procederet ſm iu
ris rigorem:aliàs ꝓcedit de æquitate canonica.Item videtur ob-
ſtare cõbinationi huic regula duplicatiõis:q̃a per vtrunque iudi-
cium vr̃ admitti idem petitorium.ſed reſp.vt dixi s̃.circa 5.lec.a-
17 liàs regula nõ obſtaret,vt euidenter apparet.† Secũdo videamus
q̃do ꝓponitur poſſeſſorium recuperãdæ poſ.Et dic,ꝙ admittitur
ↄcurſus ſm opi.gl.verã,vt d.l.cũ fundum.ĩ fi.j̃.de vi & vi ar.Nam
ceſſant oẽs reg.impedientes, niſi ſit cõcluſum in petitorio de iu-
re can.vt d.c.paſtoralis.Sed huic vr̃ obſtare rõ ordinis.nam vr̃ in-
certum quis debeat onus ꝓbõis ſubire in petitorio.Aut.n.verum
eſt,ꝙ reus ↄ quem agitur poſſeſſorio recuperandæ,poſſidet vitio
ſe,q̃a ſpoliauit,& tunc talis poſ.eum nõ releuat ab onere ꝓbandi
ſed ei incumbit onus ꝓbandi,vt C.de ꝓb.l.vis eius.Aut nõ eſt ve
rum,& tunc eum releuat,& onus ꝓbandi incumbit actori, vt C.
de rei ven.l.fi.& ſic vr̃, ꝙ rõe ordinandi iudicij debeat primo co-
gnoſci ſuper poſſeſſorio.reſp.aut actor qui ꝓponit petitorium &
poſ.ſponte vult vtrunque ꝓbare,& ꝓcedunt dicta iudicia ſine du
bio.Aut dicit ſe nõ deberę ꝓbare in petitorio,cum reus poſſide-
bat violenter, & tunc ſine dubio ſuſpenſo petitorio ꝓcederetur
ſuper poſ.vt appareat cui onus ꝓbandi incumbit,caſus eſt in d.l.
c vis eius.[c] & melius s̃.de lib.cau.l.liberis.§.fi.Aliæ aũt reg.nõ obſt.
18 Tertio videamus,† q̃do ꝓponitur poſſeſſorium retinendæ poſ.
Et dic,aut iſta iudicia ꝓponuntur rõe iuris incorporalis,vt ſerui-
tutis,ꝓ qua põt ↄpetere interdictum retinendæ.l.ſicuti.§.Ariſto.
s̃.ſi ſer.ven.& not.j̃.vti poſ.l.j.poſt pr. Certè nõ eſt impedimento
d regula ꝓrietatis.[d] Nam ꝓponendo interdictum, dico me eſſe in
quaſi poſſeſſiõe ſeruitutis.item cõfeſſoria datur ei,qui eſt in qua-
ſi poſſeſſione ſeruitutis,vt s̃.ſi ſer.ven.l.ſi forte.§.ſciendum.& s̃.ſi
vſuſf.pel.vti frui.§.fi.vñ nõ eſt ſibi ꝓrius.Hoc igitur caſu,ſiquidẽ
actor ſpõte vult in quolibet iudicio on9 ꝓbõis ſubire,certũ eſt,ꝙ
dicta iudicia ꝓcederẽt,cũ nulla reg.ſit impedimẽto. Sed ſi actor
pp poſ.q̃ habere ſe aſſerit,vellet ab onere ꝓbandi releuari,ſm ea
quæ no.s̃.ſi ſer.ven.l.ſicuti. §.ſed ſi quæratur. tunc neceſſe habes
dicere, debere prius iudicium ſuper poſſeſſorio agitari rõe ordi-
nis,vt ex hoc appareat quis debeat on9 ꝓbãdi ſubire,vt j̃.vti poſ.
19 l.j.§.hoc interdictum.Si vero † iudicia proponuntur rõe rei cor-
poralis,tunc aut ꝓponuntur diuerſis reſpectib.puta,egi rei vend.
rõe naturalis poſ.quæ eſt apud te:poſtea ago,vti poſ. rõne ciuilis
turbatæ,quæ eſt apud me.vel ecõuerſo,egi rei ven.ratione deter
minationis,ago vti poſ.rõne ciuili & naturalis poſſeſsionis, quæ
eſt apud me, tunc iſta duo iudicia concurrent, cum nulla regula
ſit impedimento,vt hic,ſecundum 5.lec.& no.in d.§.qui ad nun-
dinas.Et hoc tenet Dyn.& omnes.Si vero iſta iudicia eodem reſ-
pectu ꝓponuntur,tunc aut dico poſſeſsionem,cuius reſpectu in-
tento poſſeſſorium, mihi quæſitam poſt q̃ ꝓpoſui petitorium,&
iſta iudicia cõcurrent.caſus eſt hic,ſm 4.lec. qđ intellige vt ibi di
xi.Aut ago rõe poſſeſsiõis,q̃ dico me habuiſſe tp̃e intẽtati petito
rij,& tũc aut poſſidebã p me ipm̃,& ſciebã me poſſidere,& ñ po

a ADD.¶Adde,quòd cum hac doctr.bar.tranſeunt Ang.hic,d.Ant.in c.cum dile
ctus, de cau. poſ. & bal. in d.l.ordinarij, inquantum autem bar. dicit ſtandum
declarationi libellantis,Raph.putat contrarium,quòd abſque declaratione de
beat poſſe procedere,de quo hic per Alex.

b Adde,ꝙ Ang.dr̃ videri,ꝙ hoc dictum bar.non poteſt procedere,q̃a Bar.æq̃pa-
rat caſum in quo q̃s ius de pñti habet ad caſum in quo ſperat habere đ futuro,
q non debent æquiparari:quia ſi ſententia ſit lata abſolutoria in petitorio ha-
bet ius de præſenti,& p̃t opponi exceptio dñij:ſ3 qñ nondum eſt lata,ſ3 ſperat̃
ferri,eſt ius đ futuro,quia poterit appellari,ẽt ſi fertur abſolutoria, per quam
declaret̃ dñm reũ,& p appellationem dr̃ ſuſpenſum,vł extinctũ pronũciatũ,l.
j.in fi.j̃.ad Turp. c.veniens,de iureiur.ergo non p̃t argui de iure pñti,ad id qđ
eſt de futuro Alex. tñ conatur rñdere huic fundamento, ꝙ ipſe tamen ſecutus
eſt in l.3.§.ſi ſeruus,s̃.e.impugnando Pau.de ca.de eo quod ibi dicit,ꝙ occidẽs
de proximo banniendum non debet puniri,ſi iuſtè banniendus veniebat.

c Adde ꝙ Im.dicit,ꝙ hoc dictum Bar.eſt contra c.ſignificauerunt,de teſtib.vbi li
tera vr̃ innuere,ꝙ actor non obtinebit ĩ petitorio, niſi aliter probet:q̃a non po
teſt iudex declarare illum eſſe dñm,niſi aliter conſtet,l.de qua re.de iud.c.cum
eccleſia,de cau.poſſ.Præterea ſibi imputare debet actor,qui non eſt ſecutus Iu
riſconſulti conſilium,in l.ſi is qui.de rei ven.Et cum hac opinione, quam dicit
Alex.fuiſſe Hoſt.in c.paſtoralis,de cau.poſſ.ipſe tranſit.

d Contrarietatis.Adde Bal.conſ.361.lib.i.

tero postea intentare possessorium retinendæ: quia intẽtando, in eligendo petitorium videor renuntiare possessioni quã hẽbã, & per cõns possessorio, qđ mihi ꝓ ea ꝯpetit, vt no. j. vti pos. l. si duo. in pr. & gl. & dixi s. circa 3. lect. & sic est impedimento rña, ꝙ electione tolluntur. Aut possidebã per aliũ, vel ignorabã me possidere, ita ꝙ ꝓponendo petitorium, nõ videor renũciare possessioni, ſm ea q̃ dicta sunt: & tũc, si mõ ꝓpono possessoriũ retinẽdæ, asserẽs me possidere, bñ possem ꝓponere, ſʒ nõ ꝓcedetur simͥ super vtroq; iudicio. Aut.n. reus ꝯfitetur me possidere & tunc videor tacitè renũciare petitorio iam ꝓposito. casus est hic ſm 3. lec. Procedet ergo solũ sup possessorio. Et si dicis ad hoc, qđ, cũ reus ꝯfiteaṫ possidere: Et tũc dico ad hoc, ꝙ fiat ꝯdemnatio in interesse, q̃tum inter est mea me nõ esse turbatũ. l. si duo. in fi. j. vti pos. Si vero reus negat me possidere, & tũc nõ vꝛ renunciatũ petitorio, ſm ea, q̃ dicta sunt in 3. lect. nõ tñ poterit ꝓcedere sup vtroq; obstante reg. ꝯrietatis, ſʒ suspenso petitorio ꝓcedetur solũ super possessorio. & ita pt intelligi d. l. incerti. & d. l. ordinarij. & d. l. si de vi. ſm intellectũ gl. Tu dices, istud vltimum vꝛ male dictũ, nã d. l. ordinarij. & d. l. incerti. impediunt ꝯcursum petitorij. & possessorij rõe ordinis, & ñ rõe ꝯrietatis, & iõ dicit tex. ordinarij iuris ẽ, &c. & in l. incerti dꝛ, ex hoc ordine, &c. Resp. reg. ꝯrietatis facit, ne possint simul intentari, vel simͥ ꝓcedi. rõ, seu rña ordinis facit vt possessoriũ ꝓcedat,

20 & sequatur petitoriũ, vt loquuntur d. ll. † Itẽ vnũ volo te scire in hac ꝯbinatione, & in oĩb. aliis. ꝙ vbicunq; possessorium, qđ ꝓponitur, hꝛet cãm dñij, tunc nõ ꝯcurrit cũ petitorio, obstãte illa re-

a gula,[a] ꝙ absolutoria lata in vna, parit exceptionẽ rei iudicatæ in alia, vt j. de interd. l. 2. §. q̃dam. Nunc vꝛ per quos tramites deriua-

21 tur ista subtilis, & obscura mã. † Secũda ꝯbinatio, qñ vnus, & idẽ primo ꝓponit possessorium, ſcđo petitoriũ & sic ecõuerso. Ad j. dic, aut possessoriũ primo ꝓpositum fuit adipiscendæ pos. & ꝓcedit, nisi electiõe tollatur, vt s. ꝓxime dictũ est: multo magis cum absolutoria lata in primo, s. possessorio, nõ pariat exceptionẽ rei iudicatæ in ſcđo, s. petitorio, vt j. de exce. rei iu. l. & an eadem. §. fi. Si vero fuit possessorium recuperandæ. & tũc idẽ qđ s. quia ꝯcurrunt, nisi actor vellet relevari ab onere ꝓbandi, d. l. vis eius. C. de prob. & s. dictũ est. Si verò fuerit possessoriũ retinendæ, tunc aut ista duo iudicia sũt respũ iuris incorporalis, & idẽ qđ s. Aut respũ rei corporalis, & tunc agitur diuersis respectib. & ꝯcurrunt. Aut eodẽ. & tunc aut petitoriũ ſcđo loco intentatur rõe possessionis, q̃ dicit se post intentatũ possessoriũ perdidisse. Aut dicit se eã perdidisse añ intẽtatũ possessoriũ. Primo casu, aut dicit se eã perdidisse añ lit. conte. super possessorio, & vꝛ renũciare possessorio. Aut post lit. contest. & tunc ꝓcedit vtrunq; iudiciũ. Rõ, quia possessorium retinendæ datur ei q litis ꝯtestatæ tpe possidebat, vt Insti. de interdi. §. sed hodie. & j. vtrobi. l. j. Scđo casu ꝓponẽdo petitoriũ

22 vꝛ possessorio renunciare, ꝑ ea, q̃ dicta sunt circa 3. lect. † Tertia ꝯbinatio est, qñ vnꝰ simul. & semel ꝓponit vtrunq;. Et in hac dic, Aut ꝓponit petitorium, & possessorium adipiscendæ, vel recuperandæ, & idem qđ s. per oĩa. Aut petitorium & possessorium retinendæ, & tũc aut rõe iuris incorporalis. & idẽ qđ s. Aut rei corporalis: & tunc aut diuersis respectib. & ꝓcedunt: aut eodẽ respectu, & tunc per rñam ꝯrietatis impeditur ꝯcursus, & pp rñam ordinis

23 ꝓcedit possessoriũ, vt dictũ est s. † Quarta ꝯbinatio est, qñ vnus primo petitorium, alius ſcđo possessoriũ ꝓponit. Et si q̃dẽ ꝓponitur possessoriũ recuperãdæ, vt ago ꝯ te rei vendicatione, tu secũdo ꝯ me interdicto vñ vi, vel alio possessorio recuperãdæ: & si q̃dẽ agis tu rõe violẽtiæ, q̃ dicis post susceptũ iudiciũ sup petitorio tibi illatã, pt hoc fieri, vt C. si. re. l. si ꝯstiterit. & ꝓcederet vtrũq; iudiciũ. aut ꝓponiṫ iudiciũ recuperãdæ, rõe violẽtiæ illatæ añ petitoriũ ꝓpositũ: & tunc aut ꝓponitur diuersis respectib. vt vendico, qa detines, vel ciuiꝛ possides. tu possessoriũ intẽtas, qa dicis te spoliatũ esse possessione, saltẽ nãli, tunc illa iudicia ꝓcedũt, ar. hꝰ l. ſm 5. lect. Aut ꝓponitur eodẽ respũ, & tũc aut añ litẽ cõtest. aut post. Primo casu pt ꝓponi, & solũ super possessorio proceditur suspenso petitorio. Rõ, qa cã spoliationis est priuilegiata, vt de ea añ cognoscaṫ, q̃ de ꝓprietate, cũ spoliatus añ oĩa sit restituẽdus, vt C. ad l. Iul. de vi pub. & pri. l. si quis ad se fundũ. & C. vñ per vim, vel alio mõ. l. j. no. j. de vi & vi ar. l. j. in pr. Et hoc intelligo verũ et si reus in initio petitorij fuisset ꝯfessus se possidere, cũ añ lit. cont. liceat pœnitere, vt s. de rei ven. l. is q se obtulit. Secundo casu, q̃do ꝓponit post litẽ contest. super petitorio, aut in petitorio rñdit se possidere, & nõ poterit agere possessorio recuperãdæ, qa esset sibi ꝯrius, ergo, &c. C. de fur. l. j. Aut nõ rñdit, qa nõ fuit interrogatus, & tunc potuit ꝓponere possessoriũ recuperãdæ, nec per hoc

24 supersedebitur in petitorio. Nam illa exceptio, † ꝙ prius cognoscatur de cã spoliationis, est dilatoria, & sic nõ pt opponi post litẽ contest. vt C. de exce. l. fi. & de prob. l. exceptionẽ. Et qs sit effectꝰ hꝰ iudicij, qñ ille q ꝯuenitur nõ possedisset, nec fuit interrogatꝰ,

25 hẽs gl. no. j. de exce. rei iu. l. si a te. § j † Est mõ videndũ, qđ si ſcđo ꝓponitur interdictũ adipiscendæ pos. Et dic, aut ista iudicia ꝓponunṫ diuersis respectib. & nõ est dubiũ ꝙ ꝓcederet. Aut eodẽ respectu, & tũc aut reus illud ꝓponit añ lit. conte. super petitorio, & pt, & in petitorio nõ ꝓcederet. Rõ, qa reus ꝓponendo tale interdictũ negat se possidere: ergo, &c. s. de rei ven. l. fi. aut reus proponit post lit. contest. & tunc aut reus ante rñdit se possidere, aut nõ, vt s. proxi. dictũ est. Restat qñ ꝓponitur interdictum retinendæ, dic: aut ꝓponiṫ diuersis respectib. & ꝓcedit vtrunq; iudiciũ.

26 † Item si reus agit interdicto, vti possidetis, & quia actor eum turbat, & inquietat, nõ tñ se possidere ꝯtendit actor. ꝯstat. n. ꝙ p hoc pt intentari interdictũ, vti possidetis. d. l. si duo. §. item videamus. j. vti pos. & no. per gl. C. vti pos. l. 1. Non. n. video qđ repugnet qn ista iudicia ꝓcedant. Aut agit reus, vti pos. respũ eiusdẽ possessionis ꝓ qua ꝯuenitur: quia actor asserit se possidere, s. nunc, cũ ipse actor ꝯuenitur, vti possidetis, & tunc aut actor asserit se possidere ea possessione, q̃ hẽbat añ intentatũ petitorium, & tunc suspenso petitorio solũ sup possessorio ꝓceditur, qa actor est sibi ꝯrius. Item rõe ordinis. Item quia si verum est actorẽ possidere, vꝛ esse renunciatũ petitorio. vt hic. ſm 3. lect. Aut asserit se possidere possessione sibi postea quæsita, & tunc poterit vtrunq; iudicium pro

27 cedere, ar. hꝰ §. ſm 4. lect. † Quinta cõbinatio est, qñ vnus primo ꝓponit possessorium: alius secundo petitorium. & sic econuerso ad præcedentẽ. Et dic, si primo propositum fuit possessorium recuperandæ, & tunc aut petitorium secundo proponitur per modum agendi, & non pt, quia ille intentando possessorium tale, negat se possidere: ergo nõ ꝯuenitur petitorio, vt s. de rei ven. l. fi. Itẽ, quia cã spoliationis est priuilegiata, vt añ de ea cognoscatur, vt C. si per vim, vel alio mõ. l. j. & C. ad l. Iul. de vi. l. si qs ad se fundum. & C. loc. l. si quis ꝯductionis. Aut ꝓponitur per modum excipiendi, & tunc aut ille, q agit possessorio, vult ante de illa causa spoliationis cognosci, & nõ cognoscetur de dñio eadẽ rõe. Aut assentit, ꝙ super illa exceptiõe dñij cognoscatur, & cognosceṫ iñ de vtroq;, vt ext. de rest. spol. c. j. licet. n. suo iuri renunciare: vt C. de pact. l. si quis in cõscribendo. Sed in primo intentatum est possessorium adipiscendæ, & tunc aut petitorium secundo intentaṫ diuerso respectu, & pt. Aut eodẽ mõ, & non pt: qa ille qui proponit tale interdictum, negat se possidere: ergo, &c. d. l. fin. nisi fortè conueniretur rõe possessionis postea q̃sitæ. Si verò primo propositum fuit possessorium retinendæ tũc aut iste, q secundo ꝓponit petitorium, agit diuerso respectu, & ꝓcedunt iudicia. Aut eodẽ respũ, & tunc prius cognoscetur de possessione. Nõ. n. simul ꝯcurrũt rõe ꝯrietatis, & rõe ordinis. Et sic ẽt pt intelligi. d. l. incerti. C. de interd. tñ hoc casu cognitio sup possessorio facilis erit. Nã iste q ſcđo ꝓponit petitoriũ, vꝛ renũciare suæ possessioni. q̃ primo se hꝛe asserebat, vt s. dictum est. Iõ iudex illum, qui possessorio agit, ꝓnunciabit in possessione potiorem, nisi possideret vi, clam, vel

28 precario. † Sexta combinatio est, qñ simul & eod. tpe vnus ꝓponit petitorium, alius possessorium, & isto casu quodcunq; sit possessorium, sp debet de eo præcognosci. ita tenet gl. C. de interd. in d. l. incerti. quod credo verum. Primo, si vnus ꝓponit interdictũ recuperãdæ, & aliud petitorium. nã hic est ꝯrietas, cum vnus asserit alium possidere, alius negat, vnde impeditur ꝯcursus: & rõe ordinis, quia causa spoliationis ante oĩa debet tractari. Item si ꝓponitur interdictum adipiscendæ, quia aduersarius se possidere cõtendit, subest rõ contrarietatis, & ordinis. Item in interdicto retinendæ prout agitur, quia aduersarius se possidere ꝯtendit, subest ꝯrietas, & ordo. Prædicta vera, nisi diuersis respectibus ageretur, tunc enim iudicia cõcurrunt, nec esset aliqua regula impediens.

29 † Septima & vltima cõbinatio est, qñ vterq; ꝓponit petitorium & possessorium, quia asserit se possessorem & dominum, tũc ſm omnes, ratione contrarietatis, & ratione ordinis iudiciarij, debet præcedere possessorium, vt j. vti pos. l. j. §. hoc autem interdictũ. & s. de iud. l. inter litigatores. & C. de rei ven. l. ordinarij. & ibi Gl. 1. & fi. tangit hanc combinationem, tangitur etiam in d. l. incerti. per gl. expressius per Iac. de Are. Ex his remanet declarata ista materia. Et patet, ꝙ opinio Petri non est vera, & patet in gl. in d. l. incerti. quæ tangit istas combinationes, quod non dicit ex toto per

30 fecte. Secundo quæro, † vtrum in casib. in quib dicta iudicia dixi nõ concurrere, sit necesse ꝙ opponatur exceptio: & an si non opponatur, iudicia sint nulla, vel saltem reus veniat absoluendus: Id qđ dico, ꝙ dicta iudicia non ꝯcurrunt, est q̃nque rõe ordinis, vel prælationis: & isto casu si non opponatur, iudicia ꝓcedunt, & valent, vt s. de euict. l. si mancipium. §. j. & ibi no. & ẽt no. C. cõi diui. l. 2. & est tex. extra de or. cog. c. cum dilectus. debet ergo isto casu opponi exceptio. Quandoque non concurrunt, quia absolutoria lata in vno parit exceptionem rei iudicatæ in alio, & isto casu dẽt

a ADD. ¶ Adde ꝙ cum opi. Bar. transit Bal. in l. edita, C. de edẽ. & Abb. in c. pastoralis, licèt de Bar. mẽtionẽ ñ faciat. Sed Clau. & Aut. de but. in l. cũ dilectus de cau. pos. dñt hoc ꝓcedere, qñ prius est intentatum petitoriũ, & ſcđo possessorium, tũc enim nõ admittitur cumulatio. Sed vbi primo est intentatũ possessorium, ſcđo petitorium, dñt ipsi, nõ vꝛ verũ qđ dicit Bar. Vide Ale. concor. opi.

ēt opponi exceptio, aliàs ꝑcedunt iudicia. l. fundi. & l. fundum. ǰ. de exce. expressius. e. ti. l. gñaliter fm 2. lec. * qñq; impeditur ꝯcursus, qa electione tolluntur, & tunc aut ista duo iudicia ꝓponunť siř, aut successiuè vnū post aliud. Primo casu, d3 opponi, aliàs ꝑcederet iudiciū, tñ vna perceptiōe d3 esse ꝯtētus, ar. ǰ. quo. le. l. j. §. qa āt. §. fi. n. ex aduersarij ꝯtumacia admittitur ꝯcurs⁹, multo magis ex ipsius cōsensu, q ex taciturnitate ꝓsumitur. Pro hoc C. de ann. ex-
31 cep. l. fi. & qđ ibi no. † sic vř intelligere Cy. C. cō. de le. l. fi. in pr. in 1. ꝯrio, vbi dicit, quem dr̄e cogi ad eligendū parte instāte, nō aľs. Scđo casu, qñ successiuè, tūc nō est necesse, ꝙ opponať exceptio. Nā cū 1. iudiciū fuit ꝓpositū, ad ꝭm aditus fuit ipso iure ꝑclusus, vt C. de codi. l. fi. iō in scđo sine actione experiť. possef tñ oppone
32 re exceptionē, seu facti, seu intentionis. † Sit tñ caut⁹ reus, vt acta
a 1. iudicij in scđo ꝑducat. nā acta *a* ēt inter easdē ꝑsonas nō ꝓbāt
b in alio iudicio, [b] nisi qs eis vtať. l. cū antea. §. fi. C. de arbi. Pro hoc d. l. gñaliter. ǰ. de exce. fm 2. lect. Si aliud diceres, sequeretuř, ꝙ iudex de fcō suppleret, qđ ē falsum. Qñq; impediť ꝯcursus rōe ꝯrietatis: & dic, aut ꝯrietas apparet ĩ vno, & eodē iudicio: aut in diuer
33 sis iudiciis seu instātiis. † Primo casu pt iudex officio suo respuere libellū, l. j. š. de off. asses. Itē ēt pars pt̄ opponere, & repelletur actor. l. j. C. de fur. & C. si ser. exter. l. j. Vel si pars, vel iudex nihil dixerit, s3 ꝑcessum est super libello, dicta cōtinente ꝯria: tunc aut in ꝑcessu ēt cōtinētur ꝯria, & sequitur absolutio ēt parte nō opponēte: ipse. n. se excludit. l. 2. §. s3 si alius. ǰ. qđ. app. sit. ar. C. de fid. inst. l. scripturę. & ǰ. de re. iu. l. vbi repugnantia. Si vero ꝑcessus nō cōtinet ꝯria, s3 in eo vnā partē ꝯriorū elegit, tunc valet ꝑcessus, & super eo erit iudicandū, ar. d. l. j. §. qa āt. ǰ. quor. le. inducendo, vt š. Nā ibi loqtur in actis ꝯriis, vt no. gl. in l. j. C. de fur. & ar. d. l. fi. C. de an. exce. & imputet sibi reus, q nō opponit. Scđo casu, qñ ꝯrietas apparet ex diuersis iudiciis seu instātiis, tunc aut ista iudicia intentantur diuersis tēporib. aut simul & eodē tpe. Primo casu dic, ꝙ qñq; sunt ꝯria q̄ electione tollūtur, & tunc est intrare in illā q. difficilē, an tollātur ipso iure, vel ope exceptionis, de quo per Cy. C. de fur. l. j. in 5. q. Si dicas tolli ope exceptionis, est necesse, ꝙ opponať exceptio: si vero ipso iure, tūc est idē qđ š. dixi, in his q̄ electiōe tolluntur, vt p3 in d. l. j. C. de fur. Et pt̄ poni exēplū in hac mā, eo casu qñ eligēdo petitoriū ꝑcludiť via ad possessoriū retinēdæ, vt š. dictū est. ꝯria sic se hñt, ꝙ nō tolluntur electione simpľr, sed intentando ꝭm iudiciū renunciatur primo. Exemplū š. de mi. l. si filii⁹. j. resp. & hac l. fm 3. lec. tūc in j. iudicio cui vř renūciatū, d3 opponi exceptio, q̄ ex tacita renūciatiōe q̄retur, vt C. de pac. l. postq̄ liti. & š. de lib. le. l. nō solū. §. si liberationis verba. & ibi no. Si vero intentať simul, & eodē tpe, tunc est intrare in aliam qōem: an in ꝯriis impediatur natiuitas actionis, an solū exercitiū. Si impediť natiuitas, qđ t3 Pet. C. de furt. l. j. in 4. q. nō est necesse, ꝙ opponať exceptio: qa nō ꝯpetit actio in factū, tñ d3 in iudicio ꝓbari ꝭm ea, q̄ dicta sunt. Si verò nō impeditur natiuitas, s3 solū exercitiū, qđ vř tře gl. in l. j. C. de fur. tunc d3 opponi exceptio, q̄ actionē elideret. Aliàs imputat sibi qui eam nō opponit. C. sent. resc. non pos. l. peremptorias. & C. de ꝓb. l. exceptionē. Tutius est ergo hoc casu
34 exceptionē opponere. † Tertio q̄ro, nunqd in possessorio reqratur lit. cont. vel nō. & sic an reo absente añ lit. ꝯt. possit perueniri ad diffinitiuā sn̄iam. Gl. t3, ꝙ reqriť litis ꝯtestō. C. si p vim, vel ali. mō. l. fi. in vlt. gl. Gul. de Cu. disputauit hoc multū late. š. de in int. rest. l. oēs. & t3 ꝯrium per suas rōes, quas ǰ. subiiciā. Mihi vř Gul. male dicere, & ꝯ tex. & gl. quas ille nō allegat. Dic ergo sic, Aut iudicium possessoriū dirigitur ꝯ incertā personā, & nō reqritur lit. contest. vt C. de edi. di. Adr. tol. l. fi. Aut dirigiť ꝯ certā personā: & tūc rľa est, ꝙ reqritur lit. cōtest. hoc ꝓbatur in iudicio retinendæ possessionis, per tex. Insti. de interd. §. hodie. & ǰ. de iti. act. pri. l. j. §. annū. & ibi no. & ǰ. vtrob. l. j. in fi. & ibi no. in j. gl. Et idē in iudicio adipiscendæ, vt ǰ. quo. le. l. fi. in fi. & ibi no. in vlt. gl. in d. l. fi. Idē in interdicto recuperandæ, vt in vlt. gl. in d. l. fi. C. si per vim, vel alio mō. & ibi no. Et hoc ar. vř sentire alibi gl. ǰ. de vi, & vi ar. l. si de fundo. Idē in interdictis exhibitoriis, no. ǰ. de tab. exh. l. locū. §. si tabu
35 læ. in gl. q̄ est super verbo detinet. † Ista rľa fallit in possessione, q̄ datur ex interdicto Carboniano. ibi. n. l3 missus ꝯstituatur possessor, vt no. š. ad Carb. l. 3. §. missum. tñ illud iudicium tractať summatim. l. 3. §. causæ. e. ti. rō pt̄ esse duplex. Prima, fauore pupilli, vt l. j. §. & gñaliter. š. de ven. in pos. mit. Secunda, quia dictę possessionis ꝯmodū sine aliquo iudicio ꝑdit adueniente pubertate, nisi caueat, vt š. ad Carb. l. de bonis. §. fi. Itē illud qđ dicit Gul. ꝙ reo ꝯtumace deueniť ad diffinitiuā lite contestatā, est primo ꝯ l. 3. §. pe. ǰ. de lib. ho. exh. Sed ipse rñdet, ꝙ ibi iō, qa nō poterat hēri possessio rei petitę, qa liber hō exhiberi petebatur. Sed illud nihil est, qa ibi poterat hēri illud, qđ per interdictū petebatur, s. ꝙ liber hō exhibeatur, & dimittatur. nisi diceres liberū hominē ibi nō apparere, istud est diuinare. Itē esse ꝯ gl. l. fi. C. si per vim, vel alio mō. Item ꝯ id, qđ no. š. de oper. no. nun. l. si prius. in vlti. gl. q̄ est additio. & qđ no. Azo in sum. vti possidetis. in fi. & Cy. C. vti pos. l. j. in fi. qui dicunt, ꝙ reo cōtumace transfertur in eum onus ꝓbandi, nō āt peruenitur ad diffinitiuam. Teneamus ergo gl. nostrā. Ad rōes Gul. rñdeo. Primo dicit ipse, ꝙ causa possessionis est momentanea, & sic vilis, ergo, &c. vt C. de sen. ex breui. rec. aut. nisi breuiores. resp. falsum est. ꝙ sit vilis, vt not. C. si de mom. pos. l. j. in fi. 1. gl. Secūdo ꝓbat. possessio perditur negligentia, vt ǰ. de vsuc. l. furtum. §. j. & ibi no. & Insti. de vsuc. §. qđ āt. multo fortius ex cōtumacia, q̄ præponderat culpæ, vt š. ad l. Aqui. l. itē si obstetrix. Resp. illud magis ꝯtingit ex obliuione, q̄ inducit dispōnem animi q̄ ex negligētia, vt ibi no. Quæ rō hic cessat. Tertio ꝓbat. Sn̄ia lata super possessorio æquiparatur sn̄iæ latæ super 2. appľone: quia sicut nō licet tertio ꝓuocare. ita nō licet ꝓuocare à sn̄ia possessorij, sed sn̄ia appľonis pt̄ dari lite nō contestata. l. fi. §. illud. C. de tem. app. Resp. illud iō qa lis contestata fuit in cā principali, ad q̄ ꝯtestationem omnia reducuntur per appľonem, vt C. de ꝓc. l. ita demum. Præterea, ibi est ex priuilegio speciali causę, vt ibi dicit tex. & gl. ergo in ꝯrium ius cōe. & sic facit pro nobis. Quarto ꝓbat, qa ꝑceditur cum nō legitima persona, vt C. qui le. pers. l. momentaneæ. ergo defectus vnius personæ nō vitiat, & sic nec litis contestatio. Resp. ꝙ istud arg. nō concludit. Nō. n. sequitur, ista causa habet vnum speciale, ergo aliud: imo magis cōludit ꝯrium, ne duo specialia habeat, vt C. de do promi. l. j. Quinto ꝓbat. in petitorio ꝯ eum cōtumacem fit missio in possessionē, & transfertur possessio, licèt ad hoc principaliter nō agatur, multo magis in possessorio, vbi ad hoc principaliter agitur. Resp. illa possessio de facili recuperatur intra annum. l. si quis emptionis. §. pe. C. de præsc. 30. an. sicut dictū est in possessione Carbonia. Et si dicis, post annum parat præiudicium magnum: dico illud pp nimiam ꝯtumaciam, vt statim dicam. Sexto, quia in ꝯtumaciam partis ꝑceditur ad dñij translationē, vt š. de dam. infe. l. si finita. §. Iulianus. & l. prætoris officium. in pr. multo magis ad translationē possessionis. Resp. illud pp nimiam ꝯtumaciam, quia patitur ꝯ se interponi 1. & 2. decretum. nam & hoc idem fateor, ꝙ ex 2. decreto transfertur possessio. Septimo ꝓbat in possessorio adipiscendę, ꝑ casum l. fi. C. de edi. di. Adr. tol. Resp. illud possessorium nō intentatur ꝯ certam personam, cum sit legitimus ꝯdictor, vt š. dictum est. Octauo probat in possessorio recuperādæ, quia si licet mihi cōgregare amicos, & mea autoritate recuperare, l. 3. §. cum igitur. ǰ. de vi & vi ar. multo magis cum iudice. Resp. illud permittitur parti in cōtinenti cum liquet se esse expulsam, iudici hoc ēt permitteretur si sibi liqueret, sed liquere non pt̄, nisi vtraque parte præsente, vt l. fi. C. si p vim, vel alio mō, ergo, &c. Non idē probat, quia hoc contingit in causa restitutionis in integrum, vt š. de mi. l. in causæ. §. causa cognita. Resp. vide quod dicit Cy. C. si vt se ab hære. abst. aut. si omnes. in vltima q. & nō obst. Decimo probat in possessorio retinendæ, nam possessoria retinendæ duplicia sunt, & in eis quilibet est actor, & reus, vt ǰ. de interd. l. 2. in pr. & l. si duo §. j. ǰ. vti pos. sed ab actore absente pt̄ ferri diffinitiua, vt C. quom. & quan. iud. aut. qui semel. ergo, &c. resp. licèt vterque dicatur actor, & reus, tñ ille fungitur partibus actoris quantum ad hoc qui primo ad iudicium prouocauit, vt š. de iud. l. in tribus. Hoc ostendo per rationem litis cōtestatio habet duo extrema, s. assertionem actoris, & negationem rei: mō statim cum actor proponit libellum, asserit, & sic lis ex parte sua est quasi cōtestata. & ista ratione ius voluit, ꝙ eo absente posset ferri diffinitiua. Ita dicit Petrus in l. edita. C. de eden. in vltima qōe. ergo illa aut. habet locū in duplicib. iudiciis solum, in eo qui primo ad iudicium prouocauit libellum dando. Istæ sunt rōes suę in
c effectu, licèt ipse latioribus vtatur. Quarto [c] quæro, † his casibus,
36 quibus procedit possessorium, & petitorium, vtrum dicta iudicia sint ead. sententia terminanda, an verò de eo prius iudicetur, de quo prius cōstat? Decretistæ dicunt, ꝙ eadem sententia deberent terminari, siue ambo ab eodē ꝓponātur: vt extra de cau. pos. & proprie. c. cum dilectus. siue vnum iudicium ab vno, aliud ab alio, vt extra de ord. cog. c. cum dilectus. Pet. & Cy. in l. incerti. C. de interdi. in 2. q. si eorum verba cōsideres, videntur dicere, ꝙ super eo iudicio prius ꝓnuntietur, de quo prius cōstat. Quid ergo dicemus? Breuiter dico, aut vtrunque iudicium ab vna parte intentatur, & tunc de iure nr̄o pt̄ iudex separatim ꝓnunciare: nulla n. est rō impediens, nō solum hic, vbi sunt duo iudicia, sed etiam si esset vnum iudicium habens plura capitula. Casus est š. de iud. l. non idcirco. in prin. facit š. de mi. l. etiam. §. ex causa. & quod no. per

* ADD. ¶ Clau. Hanc decis. sequitur Bar. in c. cum dilectus, de cau. pos. & propr. Ale. in l. 2. in fi. C. de eden. & conf. 82. inci. in causa vertente inter Petrum Ioan. vol. j. Mathes. not. 159. Vide Fel. in c. cum inter monasterium, de re iud.

a Adde tu, & aduerte hic dictum bar. quod alle. pro not. Math. suo no. 159. & sequitur etiam Ale. de Im. in l. 2. circa fi. C. de eden. & conf. 82. vol. j. Vide Ias. hic.

b Io. Fr. Ri. Limita nisi agens possessorio recuperandæ obiiciat exceptionem, dicens non debere procedi in petitorio, eo quia ipse non possidet: est. n. audiendus, ex quo à principio non fuit interrogatus, ita Im. Ale. & Ias. hic.

c Paris. Vide Ale. conf. 45. inc. visa, vol. 3.

a per doc.C.si aduer.rẽ iud.l.j.Discrepat *a* ergo ĩ hoc ius ciuile à ca
37 nonico,& hoc sentit gl.ext.de cau.pos.& ꝓpr.c.2.†Si verò peti-
toriũ ꝓpoĩt ab vno, possessoriũ ab alio, tũc d₃ eadẽ sñia termina-
ri, ẽt de iure nr̃o, pp naturã ꝯuẽtiõis,& recõuentionis.l.j. in fi.ĵ.q̃
sen sine app. rescin.Solet dici in aut.& ꝯsequẽter.C. de sent.& in-
terl.om.iud.& no.š.de iud.l.q.prior.& ita loqtur.c.cũ dilectus.de
38 ord.cog.†Prædicta vera in eo casu,q̃n in possessorio reqritur lit.
b cõt.Si verò *b* nõ requiritur,s₃ summariè ꝓceditur, tũc fortè non
haberet locum materia recõuẽtionis, fm ea q̃ no.per Cy.in auth.
39 & ꝯsequẽter.in 7.q.qđ hic nõ exanimo. †qs ãt sit effectꝰ vtriusq;
iudicij,& qualiter fiat executio, dic vt ibi per Cy.d.l.incerti.ĩ q.2.
q̃ q̃tũ ad hoc satis pfectè loqtur,& fuerũt verba Pe.qđ tẽt Io.An.
40 in d.c.pastoralis.circa fi.†quto & vltimo q̃ro, qđ de ĩterdictis ex-
hibitoriis, vtrũ debeãt ꝓceder petitoria iudicia. Gl.iuris can.đt, ꝙ
sic, vt in interdictis de liberis exhi.&tab.exhi.Et sic intelligũt q.dã
decretalẽ, pastoralis š.alle.vt ibi no.ante fi. magnæ gl. Certè mi-
nus bñ intelligũt interdictũ de liberis exibẽdis.Nã ptinet ĩ se cau
sam ꝓprietatis:nõ ergo ꝓcedit ꝓprietatis q̃õẽ, s₃ in eo totũ ius fi
nitur ꝓprietatis, & possessionis.l.2.§.q̃dã.ĵ. de interd. S₃ bene pt
dici, ꝙ est pparatoriũ alterius interdicti,s.de liberis deducendis.vt
ĵ.de lib.exhib.l.3.§.1.Illud verò qđ loquitur de interdicto de ta-
bulis exhibẽdis, verũ dicit, ꝙ d₃ ꝓcedere, adeo ꝙ si super petito-
rio lis sit cõt.amplius nõ poterit agi interdicto, vt ĵ.đ tab.exh.l.fi.

a ADD.¶Io.FR.RV.Addẽ, ꝙ imo idẽ ẽ, ẽt đ iure can.& sic discrepat, vt hic ꝑ Ias.
b Adde Alex.cons.45.vo.3.vbi sequitur bar.hic ꝙ q̃n intentatur petitorium simul
& possessorium, ꝙ debet super vtroque pronũciari,& ẽt cuius effectus sit hoc.

¶Contrarietas.

Nihil cõe. Aduerte, ꝙ morꝫ liti super re actor renũcians, ipso iure
ꝑdit dñium rei, quasi illã videat hr̃e pro derelicto. ita Bart.l.nõ so
lum.§.si liberatiõis verba.ff.de lib.l.ꝯrium tñ tenere all.ꝑ Lu.Ro.
ibidem in hoc §.nihil cõe.in 2.lec.& in l.postq̃ liti.C.de pac.q.vl.

¶Concordia.

Tu dic ꝑ ꝯcordia. aut expressè renũciauit, & tũc ꝓcedat 1.opi. A-
liq̃n verò aliqd facit ex quo vr̃ tacitè renũciare, & tũc si est tale
factũ, ex quo videatur hr̃e rẽ ꝓ derelicto, & idem. Facit, qđ hr̃ in l.
falsus.§.si iactum.ff.de fur.Si verò factum nõ sit tale, ex quo non
ꝑsumatꝛ, ꝙ nõ velit rẽ hr̃e ꝓ derelicto, & tũc ꝓcedat alia opi. Bar.
negatiua, q̃ visus fuit tenere Bal.l.j.C.com.de le.qui ẽt vr̃ sibi ꝯtra
ri in d.l.postq̃ liti. Itẽ posset aliter solui fm distinctionem, q̃ facit
Bar.l.si quis vi.§.differentia.ĵ.e.ti.quia renuncians, & nõ retinens
possessionem, vr̃ perdere dominium: & ita procedat opi. affirma-
tiua: secus si retineat possessionem per casum illius §.

¶Alia Contrarietas, & Concordia.

IO.FR.RVE. Restitutio. Adde, ꝙ ista est vera, & cõis opi. ꝙ in rei
vẽ.restitutio venit officio iudicis, vt no.Ias.hic, s₃ Bar.sibi ꝯtrius in
l.si prius.in 2.q.in fi š.de no.op.nun.& in l.1.C.de sal.inter.& in l.
1.in fi.ff.e.ti.tẽ. ꝯrium q̃ ꝯrietatem concordat Ang.hic, in rep. vt
refert Ias. vt dictum Bar procedat in iurib.alle.in ꝯrium, eo respe-
ctu, ꝙ agens rei vend.potest petere non solum se declarari dñm: s₃
etiam reum condemnari ad restituendum rem: sed postea lata sen
tentia fit executio officio iud.ita procedat opi. Bar. hic, & de hac
contrarietate no.etiam in d.l.si prius, in 2.q.vbi vide.

LEX XIII.

Pomponius refert. rei mobilis perditur possessio ciuilis, & non potest adipisci naturalis, homine excepto.h.d.

1 *Accessione sui autoris vtens, illa vtitur cum sua causa suisque vitiis.*
2 *Auth.malæfidei.C.de præsc.long tem.intellectus.*
3 *Item d.auth.loquitur in vniuersali successore non in singulari.*
4 *Hic §.loquitur, & de vitio reali & de personali.*
5 *Vitium vis expulsiuæ, vel ablatiuæ dicitur reale: compulsiuæ est personale.*
6 *Vitium clandestinitatis, non est vitium reale.*
7 *Possessio precaria quando sit vitiosa vitio reali, & quando personali.*
8 *Vitium litigiosi est personale.* (*vbi quòd quasi realia.*
9 *Vitia in re pupilli, vel fisci, vel in fundo dotali, an dicantur reali i, vel p̃sonalia,*

1 § Cum quis vtitur adminiculo. †Qui vtitur accessione sui autoris, vtitur cũ sua cã suisq; vitiis.h.d. Præmitte pri
mo, ꝙ q̃dã sunt vitia p̃sonalia, s.mala fides: q̃dã sunt vitia realia, s.
res furtiua, & similia: q̃dã quasi realia. vt ĵ.dicẽt. & de realib.& per
sonalib.pt hic loq. Hoc ꝑmisso ad euidentiam, venio ad casum, &
legitur duob.mo, Primo vt dicatur adminiculũ, cũ vult tempora
sui autoris adiungi, & ista est clara. Secundo vt dicatur adminicu
lũ, eo ipso ꝙ h₃ titulũ ab eo, & hoc ꝓcedit sine dubio in vitio rea
li. Potest ẽt intelligi in vitio p̃sonali. & tẽt exẽpla hꝰ lect. vt in j.gl.
ibi, vel pone: & ibi itẽ posset poni. Et fm lect ibi, vel pone op₃ ꝙ
ponatur in eo, q h₃ causam lucratiuam, vt ꝓnatur in § si quis au-
tem.alle.in d.gl.1.sed nõ congruit literæ, q̃ dicit venditoris, & sic
est cã onerosa. Præterea alia rõne nõ est bona, q̃a illa exceptio pt
opponi ꝯ autorẽ, & successorẽ, & eius agẽtẽ & nõ possidẽtem vt

hic: hæc verò h₃ locũ in possidẽte. Item fm aliã lecturã in d.gl.j.i-
bi, itẽ posset poni. loqtur in successore vniuersali, ꝯ istum tex. qui
expressè loqtur in singulari: ergo prima in vitio personali. secũda
in vitio reali. ꝯ 1.op.ĵ.de diuer.& tẽp.præsc.l.an vitiũ.sol. hic vo-
lebat vti accessione sui autoris: ibi nõ. Op. in aut. vt spõ larg §.rur
2 sus posita.C.de præsc.lõ.tem.in aut.malæfidei.so. Gl.† loqtur in
a reb.immobilib. in reb.verò mobilib. nõ reperitur immutatum.*a*
itẽ aut. illa loqtur dño ignorãte, eo sciente nihil est mutatum. vt
b ibi p₃. Item loquitur in 1.emptore, *b* qui emit à malæfidei posses-
sore: secus in eo qui emeret ab eo 1.emptore bonæfidei & sic illa
aut. istã materiam determinat, nõ corrigit. Op. ꝙ oĩs præscriptio
currit tempore 30.an.l.sicut.C.de præscr.30.vel 40.an.Gl.in ver.
vitiis. q̃ inc l₃ ergo habeat titulum, &c.tẽt ꝙ de possessione vitio-
sa fit accessio ad aliã nõ vitiosam, ꝓ præscriptione longissimi tẽ-
poris 30.vel 40.an.& hoc videbitis.ĵ.e.l.§.fi.in fi. Sed in p̃scriptio
ne 10.vel 20.an.nõ fieret accessio.vlterius vr̃, ꝙ oĩno noceat suc
cessori vitium autoris.l.cũ hæres.š.de diuer.& tem presc.so.ibi lo
3 quitur in vniuersali successore, hic in singulari † Op.de l.vitia.C.
e.& l.sequitur.§.quod ãt.ĵ.ti.j.& §.qđ autem.inst.de vsucapio.sol.
4 ibi de vitio reali, hic de personali. & sic cõcordat cum lect.2.† q̃-
ro ergo an hic loquatur de vitio reali, vel personali? De vtroque
pt intelligi. ideo Azo ponit, vt vtatur adminiculo autoris sui, s.in
vitio personali. Quæro, an ista vitia, vi, clam, vel precario, sint vi-
5 tia realia, vel personalia? †Et gl.quæ ẽ hic, prout dicit, de vi, dicit,
ꝙ sunt tres violentiæ, vna est expulsiua, vel ablatiua, & ista est rea-
lis. cõpulsiua est personalis. insti.de vsucapio.§.quod aũt.& l.seq-
tur.§.qđ ãt.ĵ.ti j & C.quod me.cau.l.3.dic vt ibi Quæro, quid de
quaũ violenta.l.cum q̃rebatur.C.vnde vi. Dicam idem, qđ de clã-
c destina. q̃ro, quid de clandestina? Et recita gl.†Sed de possessiõe
6 clandestina habes in l.quarc.ĵ.ti.1.& inst.de vsuca.§. quod autem
ad res.q̃r nõ est vitium reale. Facit illud quod no.in l. cum quæ-
rebatur.C.vnde vi. Pro hoc facit, licèt videatur facere in ꝯrium, &
non facit, quod no.ĵ.ti.j.l.sequitur.§.item si occupaueris. Hoc idẽ
7 tenet gl q̃ æ est in l.vitia.C.e.†Quæro, an possessio precaria sit vi
tiosa vitio reali? Et respõdeo ꝙ sic, per hunc tex.gl.dicit ꝯ. videbi-
tis in §.ti is q ꝑcario.ĵ.e.l.& Dy. & Cy.referunt in l.vitia C.e.ꝙ ꝑ-
caria dr̃ quia, donec animus dñi adest, s₃ postq̃ incipit nõ hr̃e dñi
voluntatem, quia reuocat, secus, vt ĵ.de precario.l.fi. Sed illud ve
rum, si ille qui possidet naturalem precario nõ volens restituere
priuat me ciuili, & trahit ad se, vt in alle.§.q ad nũdinas, tũc & vio
lentia illa esset realis, quia verè violentia est, sed si precarium ha-
beat ciuilem, & naturalem, licèt precario nolens restituere nõ est
vitium reale, sed personale, quia talis possessio ẽ similis possessiõi
creditoris, vt ĵ.e.l §.si is qui precario. sed si creditor non vult resti
tuere, & iniustè vendit, non est vitium reale in re immobili. In re
mobili posset committere furtum, & tunc esset res vitiosa ꝓpter
8 furtum, aliàs nõ, vt C.si ven.pig aga.l.2.& quod ibi no.†Quæro,
vtrum vitium litigiosi sit reale. Et dic, ꝙ nõ, vt l.j.C.de p̃sc.lõ.tẽp.
9 & l.vitia.C.e.†Quæro quid in re pupilli vel in fisci, vel in fundo do
tali? Dñr quasi realia, vt l. bonæfidei.š.ti.j quia transeunt in singu-
larem successorem, facit ĵ.ti.j.l.cum vir. Sed circa hoc dic, vt ĵ.ti.j.
l.sequitur. §. si dñs. Ex prædictis collige distinctionem ex te. Aut
sunt vitia realia, vel quasi, aut personalia: si de personalib. aut suc-
cessori vniuersali. aut singulari. si singulari, aut vtitur adminiculo
autoris, aut non. si vtitur, aut quo ad præscriptionem lõgi tempo
ris, aut quo ad præscriptionem 30.an. vt ex prædictis patet.

a ADD.¶Adde fm Ale.ꝙ cõiter doc.videt transire cũ hac prima fallẽ. s₃ Im.in l.
quare, ĵ.ti.j.ẽt ꝯrium, & Sal.d.auth.Host.ĩ ti.de vsucap §.q̃ sint necessaria, ver
Quarto vt distrahens, ĩ ñ đt Ale.nõ recedẽdũ à cõi opi.cui in q̃.um ponit sex-
tã fallen. Ang.q̃n malæfidei debitor alienat rẽ alteri ꝑ se emptã, q.a emptor bo-
næfidei p̃scribit aduersus hypothecam lon.tẽ.adde qđ in terminis ꝯsuluit Old.
cons.19.& quod refert Io.an.in add.Spe.ti.de præsc.§.j. fuit ipsius Old.referen
tis, etiam Ia.de Bel. Et de hac materia vide etiam per Pau.de Ca.consi.212.
IO.FR.RV.¶Adde ꝙ istã limitationẽ cõiter approbatã reprobat Raph.Cu.quẽ
seqẽ Ias.hic, & idẽ tẽt Sal in d.aut.malæfidei, & seqẽ limitatiõẽ ab oĩb.approbatã.
b Clau.Adde Ia.de Are.in l.liberis, §.si quis sciens, & l.qui sciens, š.de lib.caus.v-
bi dat regulam ꝙ vbicunque mala fides autoris nocet successori, intelligendũ
est de autore immediate, refert & sequitur Ale.cons.39.nu.4.vol.2.
c Clandestinæ. Adde secundum quod communiter doct.tenent, ꝙ sit vitium per-
sonale & quod idem tenet gl.in l.cum quærebatur, C.vnde vi.

§. Præterea quæritur. Emptor vtitur accessiõe venditoris, & venditor emptoris facta redhibitiõe.h.d. Op. extra gl. de l.si à te.§.si.ĵ.de exc.rei iu
di.sol.vt ibi gl.no.

§. Si liber homo. Nõ vtitur quis accessiõe eius, à quo causam non hẽt. h.d. Ad euidẽtiam,
tu iuuenis ꝑmitte, ꝙ liber, vel alienus seruus bona fide possessus
nõ quærit possessori extra rem, vel operam. Mõ pone, ꝙ liber hõ,
vel seruus bona fide possessus, quæsiuit aliquid extra rem, vel ope
rã, ex quo sibi, vel dño quæsiuit ꝓprietatẽ: possessiõẽ vero q̃siuit
possessori. nũc ille possessor illã rẽ restituit ipsi libero, libertate de

tecta, vel dño, & sic sibi restituit tanq̃ ab isto possessore liber, vl' dñs nō hẽat cām. h. d. Op. & vr̃, q̃ ẽt pos. ñ q̃siuit possessori extra rẽ, vl' operā suā, vt l. 1. §. per eū. s̃. e. sol. q̃siuit, q̃a animo gessit, sicut cuilibet extraneo. l. si me in vacuam. j̃. e. Op. j̃. e. l. §. si iussu. sol. vt ibi.

a §. Quæsitum. Ex possessione nō cōtinuata a nō datur accessio. h. d. Op. alia causa est emptoris quàm hæredis. l. an vitium. j̃. de diuer & temp. præsc. coniuncta l. cum hæres ius omne. e. ti. so. quo ad alia loqtur ibi. Quæro, si hæres fuit malæ fidei, defunctus bonæ, an noceat? Gl. hic, q̃ nō: secus in emptore, vt hic in gl. probatur j̃. tit. 1. l. hæres. in pr. Sed contra s̃. ti. 1. l. quæsitum. §. 1. Sed ibi loquitur quo ad acquisitionem fructuum. hic quo ad præscriptionem.

a ADD. ¶ Adde s̃m Pau. de ca. hic, in lec. Paduana, q̃ matrimonium medio tpe ɔ̃tractum inter natiuitatem illegitimæ prolis, & matrimonium postea ɔ̃tractum cum ipsa ɔcubina, impedit legitimationem filiorum, per subsequens matrimonium, & an hoc sit verum hodie, remittit se ad no. p Io. an. in reg. sine culpa, in Merc.

§. Non autem. Legitur ĩ gl. in ver. nũq̃ testatoris. trib. mo. 1. lec. nō applaudit literæ, nisi dicas econuerso, q̃ illa dicat̃ iũcta morti, q̃ habuit per se, illa nō dicatur iuncta, quæ fuit autoris sui. 2. lect. nō ꝓcedit, quia nō diuersificat possessionem, sed qualitatem possessiōis. 3. lec. quidam tenent, s3 certe leges, quas alleg. loquuntur, quando quis desinit possidere per mortem, tunc vtilitatis causa, & c. vt j̃. ti. j. l. cæptam. Gl. dicit, q̃ quis desiit possidere in vita: & iō sicut nō daretur accessio defuncto, sic nec hæredi, vt j̃. ti. j. l. naturaliter. nisi diceres, q̃ desiit possidere eo modo quo dicitur j̃. e. l. §. si is, qui precario. vel quo dedit pignori, &c. Quærit d. gl. quid in venditore qui possessionem nō perdit, cum ad alium non peruenit, & postea habuit eam emptor an prodest emptori? Et d. gl. dicit, q̃ sic, & male. & contra. l. naturaliter. j̃. ti. j. Dic vt dixi. s̃. prox.

2 *Vir possidet rem dotalem, & non vxor.*
Vsucapio ex sola ciuili procedit.
2 *Vir est dominus rerum dotalium, & non vxor.*
3 *Vir q̃do possit præscribere rem dotalem, & quando vtatur accessione autoris.*

a 1 §. In dotem a quoque. Quero, vtrũ † rẽ dotalẽ possideat maritus, vel vxor? Gl. dicit, q̃ hic est ar. q̃ vir possideat, nō mulier. Probo, naturaliter vir possidet, q̃a insistit corpore, ciuiliter, q̃a vsucapit, & sibi datur accessio, vt hic, & vsucapio ex sola ciuili ꝓcedit, vt l. j. §. p seruũ. s̃. e. Dixi plenè in l. 3. §. ex ɔ̃rio. & ita tẽt d. gl. & idẽ tẽt gl. ĩ l. sciendũ. §.

2 si fundus. s̃. qui satisd. cog. Secundo gl. in ver. accepta. induxit † in ar. q̃ vir dñs est, & nō mulier, & induxit hoc mō. casu quo traditio facta à nō dño operatur vsucapiẽdi ɔdõẽ, eo casu facta à dño operatur dñij trãslatiõẽ. l. clauib. s̃. de ɔ̃h. emp. & j̃. e. l. §. si iussu. S3 hic trãsfertur à muliere nō dña vsucapiẽdi ɔdõ: ergo sic dña trãsfert in virũ dñium. q̃rit d. gl. † q̃d si mulier malã fidẽ hẽbat? Et dic vt

3 gl. s̃m ista tpa, q̃a vir p̃t vsucapere spacio longi tẽporis: nō tñ vtit̃ adminiculo sui autoris, vt dixi in §. cũ qs s̃. e. l. l3. sec⁹ hodie, vt ibi dixi, q̃a pscriptione ɔpleta tenetur vir restituere rẽ mulieri, & sic ei ꝓdesse, vt s̃. de do. cā mor. l. si alienam. & s̃. so. mat. l. si alienam. & ibi ẽ casus expressus. sed si res rediret ad mulierem ante præscriptionem ɔpletam, & duraret mala fides, nō daretur ei accessio ad pscriptionem longi tẽporis. sed ad pscriptionẽ longissimi temporis sic. Sic j̃. e. l. §. fi. & ibi no. & dixi. s̃. e. l. §. cum quis.

a ADD. ¶ Adde vt per Pau. de ca. cōs. 342. & bal. consi. 476. inc. ex actis factis, lib. 4.

1 *Possessio precario donec voluntas durat, non est vitiosa, sed ea cessante sic.*
2 *Possidens precario ciuiliter, & naturaliter, æquiparatur creditori possidenti.*
3 *Possessio precario tradita emptori, habetur pro vera traditione.*
4 *Precario q cõcessit oẽm possessionẽ, an possit rei vẽdicatiõe cõueniri. remissiuè.*
5 *Possidens tantum ciuiliter, potest rei vendicatione conueniri.*
6 *Rei vendicatio datur contra detentatorem.*
7 *Sententia lata cõtra ciuiliter tantũ possidentem, nõ nocet naturaliter possidenti.*
8 *Sententia lata contra colonum, an noceat domino. remissiuè.*

§. Si is qui precario. Eius qui à nobis precario possidet, dat̃ nobis accessio rescisso precario. h. d. Op. q̃ non sit accessio, s3 continua possessio, cum ille, qui cōcedit precario, retinet ciuilem. j̃. de preca. l. habet. §. eũ.

1 Sol. hic fuit actum, q̃ vtraque transferretur. Opp. q̃ † ex precaria possessione non fiat accessio, q̃a est vitiosa, vt s̃. e. l. §. cum qs. Sol. non est vitiosa donec durat voluntas, sed ea finita sic, vt ibi dixi. Op. & videtur, q̃ hic cesset accessio, quasi sit facta interruptio. Et forma op. vt in gl. in ver. accedere possessionem, quæ dat tres sol. Prima non placet, quia si cessaret, non daretur accessio, vt d. l. sicut.

2 Secunda solu. est vera, quam tene menti, † q̃ ille qui possidet precario ciuiliter, & naturaliter, æquiparatur creditori possidenti, quod facit ad id quod dixi. s̃. e. l. §. cũ quis. Tertia so. dicit, omnem euites oppositionem, &c. Sed certè per hoc non video quòd euitetur oppositio, nisi dicas, q̃ ille emptor medio tempore compleuit vsucapionem: & tunc bene sequuntur alle. in gl. s̃. de cond. indeb. l. indebiti. §. sed & si possessionem. & s̃. de donat. caus. mort. l. si alienam. Sed hæc non videtur bona, quia precario possidens nō p̃t cōplere vsucapionẽ, vt hic, nisi dicas, q̃ ɔpleat eã ei, à quo

3 h3 precario, & sic est idẽ cũ præcedenti. † Vel dic, q̃ in emptore hoc est spãle, q̃ licèt sibi sit tradita precario, hr̃ ꝓ vera traditione, vt de act. emp. l. Iulianus. §. possessionem. & iō tunc præscribit, & datur accessio. Tene secundam. & q̃d hic dicit tex. q̃ nō vtitur accessione, vt s̃. dic, s. quo ad sui cōmodum. Quæro, an durante pre-

4 cario, & c. dic vt in gl. † Quæro, vtrum ille, qui concessit precario omnem possessionem possit cōueniri rei vendicatione? Et dic, vt

5 in gl. q̃ nō, est casus j̃. ti. j. l. serui nomine. Quæro, † an ille qui tñ

a ciuiliter possidet, cōueniri possit rei vendicatione? a Et gl. dicit, q̃ sic. casum habes in l. cuiuscunq;. §. j. s̃. de vsufr. & ad exhib. l. 3. §. fi. & gl. super rub. s̃. de rei ven. & gl. in l. 2. C. vbi in rem act. ibi per gl.

6 & Cy. Per istam † gl. hẽs, q̃ ille, qui possidet ciuiliter, vel nãliter,

7 vel detinet, p̃t cōueniri rei vend. Quæro, an † sñia lata ɔ̃ eum, qui ciuiliter possidet, præiudicet ei qui naturaliter possidet? Gl. q̃ nō,

8 vt d. ll. probatur. Sed, an † sñia, & executio facta ɔ̃ colonum, noceat dño, vt cũ possessione priuet? dicam in l. peregrè. §. quib. j̃. e.

a ADD. ¶ Adde ad Bar. hic, Alex. in l. j. s̃. de rei ven. & Arc. in c. examinata. de iud.

§. Ex facto quæritur. Ex vitiosa possessione non datur accessio. h. d.

1 *Iudicis autoritas in faciendo restituere rem, quid operetur.*
2 *Publiciana agens si obtinuit, an efficiatur dominus.* *(conditionem.*
3 *Triticaria agens, & obtinens, an efficiatur dominus, vel habeat vsucapiendi*
4 *Rei vend. agẽs, et succumbens, an transferat in conuentũ dominium. remissiuè.*

§. Si iussu iudicis. Iste §. est valde solennis, & subtilis, licèt in tex. facilis, & Br̃ hoc dicit s̃m veram lectu. Autoritas iudicantis facit, vt eius rei, quæ mihi restituitur vt mea, transferatur vsucapiendi conditio. h. d. Op. & vr̃, q̃ si res mihi restituatur, nō datur accessio ex persona restituentis, vt s̃. e. l. §. si liber hō. Gl. hic, & ibi, dat plures sol. Ex quibus colligitur variatio lecturarum. Prima sol. q̃ ponitur, est, q̃ hic in actione personali est restitutio facta. ibi ex reali, & s̃m hoc nō hr̃et scrupulum. per l. non solum. §. si mihi. j̃. ti. j. Et rō est quia nō datur accessio ei, qui non habet causam à restituente, vt per totam istam legem: & sic cum egit personali, hẽt causam à restituente. Alia lect. est, q̃ agitur personali triticaria, vel publiciana, de quib. j̃. dicetur. Vel dic, q̃ hic reali egit, & hoc opat̃ autoritas iudicis restituere iubentis, & ista est vera. Et ad istam op. quia si egit reali, & obtinuit, ergo erat dñs, vt s̃. de rei ven. l. in rem. & sic nō præscribit. Frustra ergo quæritur de accessione. Sol. Dic, q̃ non erat dñs in veritate ipse agens, licèt obtineret. nec ẽt restituens: vt j̃. videbitis. Itẽ op. q̃ in quib. casib. dñs nō transfert dñium, in illis nō dñs nō transfert vsucapiendi conditionem. l. clauib. s̃. de ɔ̃h. empt. sed hic dñs nō transfert dñium. l. 3. §. subtilius. s̃. de cond. ob cau. ergo nō dñs nō transfert vsucapiendi cōditionem. Resp. gl. q̃ illa regula fallit in pupillo, & in aliis: eodem mō fallit hic. Sed illud nō est verum, quia illa rō, quæ est in translatione dñij, quare illud ꝓhibetur trãsferri, est, ne pauperiores efficiantur, vt in viro, & vxore no. in d. l. si vir. j̃. pro dona. Illa rō nō hẽt locum in re aliena vendita. & iō eadem rō nō est in translatione cōditionis vsucapiendi, & iō ibi

a fallit, sed hic in vtroq; eadẽ rō est. Dic ergo, a q̃ illud operat̃ autoritas rei iudicatæ, vt ꝓbatur in l. 3. §. item q̃ri p̃t. s̃. de reb. eo. & l. 3. in fi. s̃. de pub. & ista est no. respōsio. Non ob. l. 3. §. subtilius. q̃a ibi transferebatur sine autoritate iudicis. Dicit ne verũ ista gl. Pet. determinauit ɔ̃ istã gl. vt refert Cy. in l. j. C. com. vtriusq. iu. Sed ista gl. dicit verũ. q̃d q̃d dicat Pet. & est casus. s̃. de sta. li. l. statuliberi à cæ-

b teris. b in fi. & l. statuliberũ. §. nō solũ. & no. gl. Inst. de offi. iu. in fi. & l. sunt & alie. in fi. s̃. de pub. Hoc ẽt ꝓbatur per l. si per errorem.

1 j̃. ti. j. vbi ẽ casus, & ibi dicã. Videam⁹ ergo, † q̃d operat̃ autoritas iudicis. Resp. primo opatur, q̃ l3 res mihi restituatur vt mea, trãsfertur in me dñium, vt s̃. ꝓbatũ est, l3 secus esset aliàs. Scd̃o operat̃, vt eadẽ rōe si restituens nō ẽ dñs, transferat vsucapiẽdi cōditionẽ, vt hic. Tertio operatur, q̃ l3 ille, cui facta est restō, non sit bonæfidei: tñ eius possessio dr̃ iusta. l. gñaliter. s̃. de nox. Dixi s̃. de dam. infec. l. si finita. § si de vectigalib. Quarta operatur, q̃ l3 ille, cui restituitur, non habeat causam à restituente, sed ab alio, tñ p̃t vti accessione ex persona restituentis, vt hic, secus esset aliàs, vt s̃. e. l. §. & si liber hō. Quinto operat̃, q̃ l3 possessio restituentis fuerit vitiosa, & sic ex eadẽ nō fieret accessio, tñ pp iudicis authoritatem fiet, vt hic, & s̃. prox. § continuando istos §§. simul l3 hic sit magis vers. q̃ §. Sed certè iste quintus & tertius casus nō placent, quia sunt contra casum j̃. ꝓ empt. l. qui fundum. §. qui bona fide.

Rema

a ADD. ¶ Barb. Vide Bar. in l. ex hoc iure, s̃. de iusti. & iure. & Ang. qui valde eleganter loquitur in l. sed & si possessori, j̃. de iureiur. vbi vide omnino, & no. q̃ Bal. in l. j. ad fi. C. commu. vtriusq; iud. hoc limitatur verum, nisi esset sententia interlocutoria, per casum in l. à diuo Pio, §. si super, j̃. de re iud.

b Adde secundum Alex. q̃ idem tenet Ang. Imol. & Rom. hic, Cy. & Iac. de Ra. & Bal. in l. 1. C. commu. vtriusque iu. Gul. de Cug. & Bart. in l. ex hoc iure, de iusti. & iure, Card. & Inn. in c. propositiit, de concess. præben.

Remanet ergo specialitas in trib. pmissis,s.ꝙ trãsfers dominiũ si es dñs:& vsucapiendi ꝯdõẽ,si nõ es dñs:& vtar accessiõe tua,si tñ
2 tu es bonę fidei,& ẽt eꝯ sic in hoc §.est.†qro,quid si egi Publiciana,& obtinui ꝯ te?resp.si es dñs transit in me dñium,& sic nõ trãsit vsucapiẽdi ꝯdõ,&illud tẽt gl.dum dicit,ꝙ egi publicianã.Item possessio tua accedit possessioni meæ,l.ꝫ à te causam nõ habeo,& hoc vult iste §.Sed qa dixi dñiũ transferri,qũo ẽ,cũ ille,q agit publiciana,non dicat se dñm,vt §.aliæ.insti.de act.& l.j.s̃. de pub.& hic dr̃,ꝙ transit dñium,si agit publiciana,& ei restituitur.Sꝫ sustineamus gl.per d.l.statuliberi.§. quintus.vbi agit petitione hr̃ditatis,&nõ dicit se dñm,l.nõ tm̃.s̃.de pe.hæ.vt d.l.statuliberi.in fi.Sꝫ
a ad ꝯriũ a resp.ꝙ qui agit publiciana ñ d̃t se dñm,nec tñ dicit se nõ dñm,qa si diceret se dñm,nõ haberet bonã fidem,qa tunc nõ pręscriberet,&per ꝯñs ñ hr̃et b locũ publiciana,l.eum qui.s̃.de pub.
b
3 †qro,ago triticaria,an si es dñs transfers in me dñium, si non es dñs vsucapiendi ꝯdõẽ?Et gl.vr̃ dicere hic,ꝙ sic.Sed scias.ꝙ triticaria est generalis actio.l.j.s̃.de tritic.& i.casu bene dicit gl.ꝙ si egi gñali ad dñium,si haberes,& possessionem tanquam ꝯ obligatũ.secus si egi triticaria,quę nudam possessionem auocat,l.2.s̃.de tritica.quia tunc nõ præiudicaret sibi in petitorio, vt l.& an eadem.in fi.j̃.de excep.rei iud.nõ transfertur vsucapio,sed possessio restituentis,si esset bonęfidei,&habilis ad vsucapiẽdum,accederet ei, cui facta esset restitutio, si ille aliunde habeat titulum & causam
4 vsucapiendi: & hoc mõ intelligitur hic. † Quæro quid si egi rei vendicatione,&res fuit mihi restituta?Et habet locum quod dixi. Quid si agens succubuit,quia reus conuentus obtinuit,an si agẽs erat dominus,dominium transferat in cõuentum?Non dico hic, tex.& gl.est in l.exceptio.j̃.de exce.rei iud.

a ADD.¶Barb.Sed pceptor meus d. Io.de Im.tẽt ꝯ,quia agens publiciana asseri se non dñum. l.j.s̃.de pub.& sic non agit quærere dñium,nec agit se declarari dominum,nec iudex hoc agit,cum sententia debeat ꝯformari libello,l.vr fundus,s̃.cõi diuid.ideo non vr̃ quæri dñium,licet cõuentus sit dominus, Nec obstat §.Quintus,præal.quia ibi dicebat se dominum,quia hæredem:ergo,&c.

b Haberet.Adde quod Im.& Rom.reprehendunt Bart.& dicit Ale.quod faerunt verba Bal.in c pastoralis,de re iudicata.

§.Sed & legatario. Legatario datur accessio ex persona defuncti,& ex persona hæredis.h.d.& hoc in legatario ꝯdõali pcedit sine dubio.in puro vr̃ ꝯ,qa legatarius habet causam à defuncto,non ab herede.j̃.de fur.l.à Titio.ergo ex possessione hæredis, nõ debet fieri accessio:sed qa hr̃s ẽ eadem persona cum defuncto,iõ hic est secus q̃ in ꝯrio.

1 *Accessio de possessione vitiosa ad aliam vtrum ad præscriptionem longi temporis fiat.& nu.3.*
2 *Accessio qualiter detur.*
4 *Possessio in dubio præsumitur continuata. si probatur possessio auct.ris octo an (norum,& mea duorum.*

1 §.Præterea ne vitiosæ. † Quæro, vtrum ad præscriptionem lõgi temporis fiat accessio de pos.vitiosa ad aliã?Et gl.tẽt ꝙ sic.& idem tẽt.s̃.
2 c.l.§.cum qs.Ex prædictis† collige distinctionem, qualiter datur accessio,sic: aut qui vult accessionem,nullo mõ possidet nec per se,nec per alium, & tunc nõ habet accessionem, vt s̃.prox.§.Aut possidet in totum per alium,& tũc habet accessionem,sicut si possideret per se, vt s̃.ea.l.§. si is qui precario. & ibi no.Aut possidet per se, & tunc, aut eius possessio est iniusta, & nullam habet accessionem vt hic,nisi forte ad præscriptionem 30.an.vt dictum ẽ. Aut est iusta, & tũc aut vult vti accessione eius à quo causam nõ habuit,& nõ pt,nisi cũ iudicis autoritate fuerit facta restitutio,vt s̃.§.si liber homo. & §.si iussu. Aut à quo causam hẽt,tũc aut possessio mẽdio tempore fuit possessa per alium & nõ potest, vt s̃.§. q̃situm.Fallit in hærede,vt s̃.e.l.§.sꝫ & legatario.aut fuit possessio ꝯtinua,& tũc aut possessio autoris erat vitiosa,aut nõ.Primo casu,quo ad præscriptionem 30.an.fit accessio,nõ quo ad aliam.Se
3 cũdo casu,procedit sine dubio:vt per totam istam l.†Sed ea,quę s̃.dixi,ꝙ potest allegari ad præscriptionem 30.an.intelligas de iure ciuili, sm̃ quod etiam malæ fidei possessor præscribit illo tempore.Secus de iure canonico,sm̃ quod nullo mõ præscribit malę fidei possessor,vt extra de præsc.c.fi.& de re.iu.c. possessor.li.6.&
4 ideo nõ datur accessio ex tali vitiosa possessione. † Item quæro, si possessio est continuata,vt habeãt locum prædicta,quid si probatur possessio autoris 8.an.&mea 2.vel 3.annorum,nec dicitur aliquid,an sit continuata,vel non?resp.in dubio præsumitur con-
a tinuata,a vt dicetur j̃.tit.j.l.Celsus.

a ADD. ¶Clau.Limta illud esse verum in possessione rei immobilis:secus in possessione rei mobilis:vt per Spe.singulariter in ti.de act.& pet.§.j. ver.quid si ago.vbi ita limitat per l.siue possidetis, C. de proba.quod dictum pro singulari exclamat Fran.Are.consi.120.bene facit.l.3.§.Nerua.s̃.e.ti.

LEX XIIII.

Si seruus vel filiusfa. Possumus vti accessione ficti autoris,h.d.qa pater, dñs pupillus,sunt autores ficti,quia ipsi verè non vendunt.Bart.

LEX XV.

1 *Pro re mobili subtracta vi,vel furto,an aliquod remedium competat,& quod.*
2 *Possessorium pro re mea,quæ ad te peruenit sine vitio,an detur mihi aliquod.*
3 *Practica probandi dominium rerum mobilium,vel etiam immobilium.*
4 *Probandi rem in nullius bonis esse,modus.*
Tributaria res eoipso,quòd vacauit biennio,censetur habita pro derelicta.
Perusini habent omnia prædi tributaria.

a Rem quæ nobis. a Rei subtractæ perdim9 pos.nisi is, qui ẽ ĩ nostra potestate, subripuit.
1 h.d.Hic æquiparat rem esse subtractam furto,& vi subreptam.†qro,vtrum habeam pro re mobili subtracta vi, aliquod interdictũ possessorium,vel pro re subtracta furto?Et gl.dicit.ꝙ nõ.Puto gl. bene dicere,ꝙ aliquod interdictum pro recuperãda re mobili nõ habemus,& sic voluit intelligere gl.Alia tñ remedia habemus,vt habes tex.& gl.in l.& ideo.§.Neratius.s̃.de cond.fur.Alia gl.est,q̃ vr̃ cõcedere actionem in factum vel officium iudicis. in l.& non tantum.s̃.de pet.hæ.Gl.immiscet ista remedia in l.manifestissimi.§.sed cum in secundum.C.de fur. Quare dic,qñq; priuatur possessione rei mobilis ille qui habet ius in re,vt creditor, & tũc habet locum condictio incerti,vt l.& ideo.§.Neratius.s̃.de condict.fur. quandoq; nullum ius habet in re, & tunc aut ille priuatus possidebat,& habet condictionem triticariam,vt s̃.de tritic.l.2.vel cõdictionem ex l.si coloni.C.de agr.& censi.lib.11.quandoque cõdictionem indebiti,l.indebiti. & l.sed & si nummi.de cond.indebiti.quandoq; ille,qui cadit à possessione,solum detẽtationẽ habet,vt commodatarius,& depositarius,&isti habent actionem in factum,vel officium iudicis,l.nõ tantum.s̃.de pet.hæ.l.manifestissimi.§.sed cum in secundam. C. de fur.Pro hoc facit quod habuistis in l.Aquilius.in fi.s̃.de do.& ista sunt quotidiana,quia perdidi tibi librum tuum,& ego habeo,& probare dñium est tibi difficile,
2 habes qualiter ages cõtra me,& dixi tibi.† Quæro,quia prædicta sunt vera quando possessio rei puenit ad alium cum vitio, sed
b pone b ꝙ sine vitio peruenit,vt quia emi,an habeas aliquod remedium possessorium contra me? Et gl.format hanc q. in l.inciuile. C.de fur.Et vr̃ tenere ꝙ sic,per l.si coloni. C.de agri.& censi.li.xj. Sed illa nihil facit,quia loquitur de possessione vitiosa:quid ergo si non est vitiosa?Inn.in c.sæpe.extra de rest spol.& gl.ibi tenet,ꝙ
c ꝯductionem ex canone redintegranda habet ad recuperãdum. c
d Mihi vr̃ d ꝯ gl.& Inn.ꝙ habes casum legis in l.siue aũt.§ j.de publ. Sed volendo sustinere gl.& Inn.dico,ꝙ loquitur qñ hꝫ possessionem & titulum ab autore vitioso,& res erat vitiosa.Et pro hoc facit ar.aut.malæ fidei.C.de præsc.lon.tem.quia sicut nõ præscribit, sic nec publicianam hẽt,& iõ possessor pfertur. Do.† istã practi-
3 cam.possedi istum librum semel:agam ꝯ te rei vendicatione,& faciam sic positionem.Dico,ꝙ possedi tali tpe talem librũ,& ꝙ tũc
e cũ incepi possidere in nullius bonis e erat ille liber,& etiam ante apprehensionem meã.& sic probando pbo dñium,per regulã,q̃ est,qđ in nullius bonis est,occupanti cõceditur de iure gentium, vt s̃.e.l.j.ĩ pr.Et idem potes dicere de reb.immobilib.vt ibi patet.
4 Sed dices tu,†quomodo poterit probari rem in nullius bonis esse.Respondeo quædam sunt in quib.ex rei qualitate probatur:vt quia lapilli inuenti in littore maris,vel insula in mari nata,bestiæ feræ,& similia,vt s̃.e.l.j. in pr.s̃.ti.j.l.3.& l.adeo.§.insula.Quædam sunt in quib.repugnat rei natura:vt ecce, dom9 fuit sub ẽ ædificã-

a ADD ¶Pom.Vide bal.in rub.extra de rescr.vbi reprehendit Bar.hic.

b Paris.V.de Soc.ꝯs.266.ver.2.eadẽ est opi.Bar.q̃ tẽt Ale.ꝯs.118.vo.2.sed in ꝯs.61.vo.Præterea,vo 5.d̃c,ꝙ magis communis est opi.ꝯ Bar.hic, & idem tenet ꝯsi. 92.vol.5.& ꝯ Bart.tenet Deci.consi.57.& Corn.consi.28.vol.3.tenet opi.Bar.hic.

c Pom.Vide Ale.consi.118.vo.2.& quę posui ad Bar.in l.si coloni, C.de agri.& censi.lib.11.& Are.consi.15.& Ale.117.ad fi.vo.2.vbi tenet cum bar.licèt in consi.sal.lig.68.teneat contra Bar.hic.ꝙ imo cap.reintegranda,non detur contra titulo possidentem,& 64.vol.3.vbi etiam videtur tenere cum Im. contra Bar.dicens, ꝙ agenti remedio c.reintegranda,& simil. non obstat exceptio dominij, sicut nec agenti interdicto,in col.fi.& Soc.consi.266.

d Videtur.Adde sm̃ Ale.ꝙ cum opi.Bar.residere videntur Ang.& Im.Ang.in l.siue autem,§.si duob.s̃.de pub.& And.de Barulo,& ibi Io.de Pla.in l.coloni, C. de agri.& censi.li.11.Pau.de ca.in l.& ideo,§.si s̃.de cond.fur.Ang.consi.154.incip.in Christi nomine,in q.prædicta,de quo latius per ipsum Ale. cui adde qđ Ang.dicit consi.158.& an c.reintegranda,habeat locum in rebus prophanis, vide Ale.consi.6.lib.3.

e Bonis.Adde sm̃ Ale.ꝙ huic opinioni ipsemet Bar.inhærere videtur in l.rem alienam,s̃.de pig.act.& Bal.c,cum cãm,de prob.vbi dicit,ꝙ illa, quæ sunt in nulli9 bonis,occupanti conceduntur,sed paria sunt non esse, & esse,& nõ apparere, ar.l.in lege.& l.Rutilia Polla.de contrah.emp.Sed ꝯrium tenẽt Rom.Im.Raph. Cu.&Ale.nisi seruata forma per exploratores,de qua per Bar.in l.in illa,q̃ ver. ob.opin.tamen bar.secutus est Pau.de Ca. consi.95. Et de aliis modis probandi dñium,vide per gl.& doc.in l.cum res,C.de prob.per bar.& Ang.in l.cum sup. C.de rei ven.per Ang.l.qdam in suo,de cond.inst.vbi tangit,an per famam probetur dñium,Im.c.veniens,& in c. qd per nouale,de ver.si.& Arch.15.q.3.c.inter,Bal.in auth.quas actiones,C.de sacros.eccl.& in l.conuenticula, C.de epi.& cler.per eundem consi.73.& 326.& 442.li.3. Et ꝙ probato ꝙ cum incepi possidere,res in nullius bonis erat,probo dominium,bal.consil.3.vol.2.dicit quòd bar.idem vult,in l.nam & si fur.s̃.si cer.pet.sed quòd res est dubia in re immobili,nec aliter decidit.

tis:fundi, q sunt in territoriis ciuitatis q fuerũt antiqtus culti:animalia mãsueta, q̃ saltẽ nata sunt ex animalib. aliquorũ. Itẽ spẽs, q̃ fcõ hominis ꝑducũtur in esse, saltẽ sunt specificatis, l. adeo. §. cũ qs. s. ti. j. In his vr̃, ꝙ eo ipso ꝙ meũ nõ est, debeo credere esse alienũ, & sic nõ poterit ꝓbari in nullius bonis eẽ, vt C. vñ vi. l. fi. Sol. Si res est tributaria, tunc de facili ꝓbať eo ipso, ꝙ res vacauit bien nio, vel vacauit post apprehẽsionẽ, ꝓsumitur habita ꝓ derelicta à primo dño, vt C. de om. ag. des. l. q agros. li. xj. qđ no. bñ, tu q es de Perus. vbi oĩa p̃dia sunt facta tributoria cõis. Idẽ vr̃ in p̃diis ꝓuincialib. l. oẽs. C. si. cen. & rel. Si vero p̃dia nõ sint tributaria, vt regulariter per Italiã: vel sint aliæ res mobiles, de qb. s. dixi, satis puto sufficere, ꝙ oſſõ iud. fiant bãnimenta, ꝙ qcunq; vult dicere talẽ rẽ fuisse suam, anteq̃ ab alio possideretur, ꝯpareat, & tũc nullo ꝯparente in certis terminis assignatis, satis puto ꝯstare rem in nullius bonis fuisse. ar. l. locorũ. C. de om. ag. des. C. de rem. pig. l. si eo tpe. Si vero posset ꝓbare, qñ aliquis dominus habuisset ꝓ derelicto, esset expeditum, vt j. pro derel. l. 1. 2. & fi. & ibi de hoc dicitur.

LEX XVI.

Quod vxor viro. Opp. j. pro dona. l. 1. §. si inter virum. sol. ibi rem alienam possidet. op. de l. fructus. s. de vsur. sol. vt in gl.

LEX XVII.

Si quis vi. Hic rectè potes ponere casum per l. quod si in diem. §. Iulianus. s. de peti. hær. Op. de l. naturaliter. j. ti. 1. sol. vt gl. j. quæ inci. quo ad rem, & damna.

1 *Dominium non potest perdi animo, possessione retenta, secus in possessione.*
2 *Possessio perditur quando possessor instituit in animo, quod non vult dominus.*
3 *Possessionem quam retineo animo, & corpore alieno, an solo animo perdere (possum. remissiuè.*
4 *Dominium quid est.*
5 *Dominium est duplex. scilicet, directum & vtile.*
6 *Dominia vtilia sunt plura.*
7 *Dominia vtilia an perdantur eodem modo quo & directum.*
8 *Renunciare quasi possessioni, q̃ quis habet à superiore, potest quis sine superiore.*

1 §. Differentia. Hic est cas⁹ q tota die all. & bñ, & sing. ẽ. h. d. † Nõ p̃t qs aĩo perdere dñium, possessiõe retẽta, secus in possessiõe. h. d. Tex. ibi, nõ vult, sed possessiõem retinere, & hoc cõstat. ibi desinit possidere, & tñ dñium nõ perdit, vt j. de sol. l. q sic. Op. j. ꝓ derelict. l. 1. & 2. sol. vna est, qđ ibi
2 recessit de possessiõe, hic nõ, hæc vera. Vlterius q̃ritur, † pone dico, & ꝯstituo in aĩo, & nolo eẽ dñs, an perdã pos. Et gl. tȝ hic ꝙ ñ,
8 qa nõ tȝ principale, nec accessoriũ. Et ꝯtriũ tȝ Dy. & Rayn.ᵃ per l. illud. s. de acq. hæ. Nõ ob. illa l. qa hic cõstabat ipsum velle tenere possessionẽ. Nõ ob. alia ꝯria, qa imo nullo mõ poterat valere prĩ-
3 cipale, hic sic. † q̃ro, vtrũ qđ hic dr̃ sit verũ in omni pos. & in illa q̃ retineo animo meo, & corpore alieno. & vr̃ ꝙ illã nõ possum per
4 dere solo aĩo, l. peregre. §. qb. j. e. qđ dic vt dicã j. l. ꝓx. in pr. † q̃ro, qđ sit dñiũ, & p̃t appellari largissime ꝓ oĩ iure incorporali, vt ha-
b beo dñium obligatiõis, vt puta vsusfructus. Et vide gl.ᵇ in §. nihil cõe. s. e. & de hoc vr̃ tex. in l. 4. s. de vsuf. in fi. mag. gl. & isto mõ nõ assumo hic. sȝ put dñiũ cadit in reb. incorporalib. & hoc mõ loqt̃ ti. de acq. re. do. & inst. Primo ponit de rer. diuis. postea põit de ser. & vsuf. & de vsu & hab. vt ostẽdat, ꝙ aliud sit dñium in reb. corporalib. q̃ in incorp. Quid ergo est dñium? resp. est ius de re corporali perfectè disponẽdi, nisi l. ꝓhibeatur. Ius, dico ad dr̃iam ipsi⁹ rei corporalis, q̃ est facti. & iõ dr̃ de acq. re. do. in rub. ꝙ aliud sit dñiũ q̃ res, & hoc ꝓbatur per l. & an eadẽ. §. actiões. j. de exce. rei iu. Et de re corporali dixi ad dr̃iam incorporaliũ, in qb. nõ cadit dñium ꝓpriè: vt d. l. 4. & qđ ibi no. s. de vsuf. Quare dico, perfectè disponendi, per l. in re mãdata. C. man. & quo ad dr̃iam possessiõis, q̃ est ius insistendi rei, vt dixi s. e. l. j. Quare dico, nisi in lege ꝓhibeatur, ꝑ rem pupilli, & ꝑ ea q̃ ponũtur in l. 2. s. de his q̃ sunt sui vel al.
c iu.ᶜ Quæro, quotuplexᵈ est dominiũ? † Quidã doctor de Aurelia
d nis, vt retulit ille doctor Theutonicus, q pridie hic repetiit, dicit,
5 ꝙ vnũ solũ est dominiũ. sed duo sunt.ᵉ & ꝓbo per l. possessores. in
e fi. C. de fun. pa. li. xj. vbi dicit, ꝙ emphyteuta est dñs, & tñ alius remanet dñs, s. cõcedẽs. l. 1. & 2. C. de iu. emph. & si sunt dñi, diuersa dñia sunt, qa nõ p̃t idem dominium esse apud duos, vt l. si vt certo. §. si duob. vehiculum. s. com. Et de hoc est tex. de inuest. fac. de re alie. c. 1. Item ꝓbo per l. 1. in fi. s. de aqua plu. arc. vbi per vsucapionem acqritur vtilis seruitus, ead. rõe sicut ponim⁹ seruitutem directam, & vtilem, ead. rõe dominium directum, & vtile. Et idẽ videmus in petitione hæreditatis, q̃ est in rem, vt l. sed & si lege. §. petitio. s. de pe. hæ. Sed video, ꝙ ius hæreditarium diuiditur in directum & vtile, vt s. qđ cum eo. l. si filius. §. 1. vbi dr̃ in effectu hæres est, quod tñ est quantum vtile, vt in gl. in auth. nisi. C. de bo. ma. Pro hoc j. de exce. rei iu. l. si mater. §. eundem. in fi. Facit l. 1. in fi. s. si ager vect. vel emph. pe. l. 1. in pr. j. de superfic. s. ti. j. l. qua ratione. §. literæ. s. de don. cau. mortis. l. qui mortis. & C. de do. quæ sub mo. l. 1. Sed ipsi respondent, ꝙ vtilem in rem habent, non vti
6 lę dominium, Sed nihil est. Quæro, † vtrum vtile dominium sit vnicum, vel plura? resp. plura. Vnum quod opponitur & contradicit vero dominio, & est illud vtile, quod quæritur ex præscriptione. dicam j. ti. j. l. vsucapio. & no. C. de bo. ma. auth. nisi. Aliud, qđ verum directum dominium recognoscit, & est illud quod competit emphyteutæ, & superficiario, & simil. aliàs si aliud poneres, sequeretur, ꝙ ille qui est dominus per præscriptionem, cõstituendo emphyteutam, vel feudatarium, nullũ ius sibi retineret: quod esset absurdum. Præterea, hoc esse verum apparet ex diuersitate
7 possessionis, quam posui s. e. l. 1. in 2. q prin. † Quæro, vtrum ista dominia vtilia perdantur eod. modo, quo directum? Resp. in eo dominio vtili quod quæritur per præscriptionem, idem quod in hoc directo ea. ratione, alia difficilius perduntur, quia illa sapiunt naturam cuiusdam obligationis personalis, vt dixi s. de aqua plu.
8 arc. l. is cum quo. † Quæro, aliquis non potest renunciare nisi in manib. superioris, vt ab eo abdicetur iurisdictio, vt l. pen. s. de off. præsid. an possit illi quasi possessioni, quam habet, renunciare e-
f tiam sine superiore.ᶠ puto ꝙ sic, per hanc legem, quod videtur tenere Inn. extr. de renun. c. quod in dubiis. Bart.

a ADD. ¶ Pom. Vide Ale. ꝯs. 110. vol. j. vbi inducit ad pulchrũ casum, ver. præterea.
b Barb. Iac. de Ra. tenet opi. gl. pro qua facit iste tex. sed d. Io. concordat opi. aut dominus insistit fundo, tunc non perditur dominium, & ita procedat glo. aut non insistit fundo, tunc perditur dominium, & ita procedit opi. Dy. & bar.
c Adde huic diffinitioni bal. concor. in l. fœminæ, C. de sec. nupt. Sal. in l. traditionib. C. de pact. & in reper. l. ex hoc iure, de iust. & iu. Im. in l. clam, s. e. & quomodo diffinitur proprietas, vide per eundem bal. in d. l. fœminæ.
d Barb. Sed Ang. hic reprehendit bar. nam dominium vtile est quod aduersatur directo, vt illud quod quæritur ex præscriptione, aliud est quod recognoscit directum, vt est illud quod habet emphyteuta.
e Adde quòd Ale. dicit doct. communiter transire hic nullo addito.
f Adde, quæ voluit Pau. de Cast. cons. 313.

LEX XVIII.

1 *Possessio potest quæri sine causa.*
2 *Possessio, quòd perdatur sola voluntate.*
3 *Possidens naturaliter & ciuiliter. si constituit se nomine tuo possidere, facit te possessorem. idem qui possidet ciuiliter.*
4 *Possidens naturaliter per alium, vel animo, & corpore alieno, si constituit se nomine alicuius possidere, an transferat possessionem.*
5 *Concedens vsumfructum fundi alicui si constituit se eius nomine possidere, videtur tradidisse, & naturalis illi acquiritur.*
6 *Concedens alicui seruitutem itineris, vel actus, si constituit se nomine illius possidere, ex hoc non videtur ius constitutum.*
7 *Iurisdictionem habens, quam alteri concessit, & constituit se eius nomine possidere, videtur in illum quasi possessionem transferre.*
8 *Iurisdictionem rustici si concedunt alicui, quam alius in eos exercebat & constituant se eius nomine possidere, nõ transfertur quasi possessio iurisdictionis.*
9 *Colonus, vel alius, qui detinet, si constituit se alieno nomine possidere, an ex hoc quæratur alteri aliqua possessio. (ferat possessionem. remissiuè.*
10 *Possidens tantum ciuiliter, si constituit se nomine alterius possidere. an trans-*
11 *Precario nomine possidere, vel simpliciter constituens possidere, differentia.*

a Quod meo.ᵃ Eius qđ possidem⁹, possumus aliũ facere possessorem, cõstituendo nos eius nomine possidere. h. d. Quia subtilis est tex. vt intelligas, pone casum. Primo ponit dictum clarum, sed posset opponi, qa nemo p̃t sibi causam possessiõis mutare. ad hoc resp. vt ibi, nec. n. &c. Item posset opponi, ꝙ possessio nõ p̃t q̃ri sine actu corporeo. Ad hoc resp. ibi, & alium possessorem ministerio meo, & c. q. d. per me, & meo fcõ q̃ritur possessio. item posset opponi ad j. resp. dr̃ hic in text. ꝙ desino possidere. ꝯ, ille q alieno nomine possidet, remanet possessor, licèt alieno nomine, quia primo possidebat suo, nunc alieno, & sic cã & qualitas sola mutatur. Ad hoc resp. hic text. ibi, nec idẽ est possidere, & c. q. d. Nego eum possessorẽ. Sed ꝯ hoc instať, imo possidet, sicut ille q alieno noĩe stipulatur, ipse stipulať, & sibi q̃ritur actio licèt alieno noĩe, q̃ cedere tenetur. Ad hoc resp. ꝙ ꝓcurator alienæ possessiõis p̃stat ministeriũ, hoc est immediatè domino acquirit: nõ ꝙ ꝓcurator possideat, & eius possessio q̃ratur domino. h. d. vide ergo subtiliter tex. Op. j. ti. j. l. nũq̃. sol. intellige qñ hic se cõstituit alieno noĩe possidere ex cã iusta, vt dicit gl. idem
1 Iac. de Are. † ꝙ possessio sine cã nõ q̃ritur sicut dñium. l. nunq̃ nuda. s. ti. j. & ꝓ hoc tex. & gl. hic. Sed ipse malè dicit. & Dy. ꝯ, & melius, vt per l. j. §. si vir. s. e. & l. q bona. in fi. & l. si aliq̃ rẽ, & quasi per to. ti. istũ. Istud ergo qđ gl. dicit, ñ est verũ, qa sine cã p̃t acq̃ri. ad d. §. si vir. resp. Iac. de Are. ꝙ ibi ꝓcessit cã habilis de iure gẽtiũ, lȝ iure ciuili sit reprobata. Qđ nõ plȝ, qa talis donõ est adeo reprobata, ꝙ neq; naturalẽ oblẽm, q̃ iure gẽtiũ est, ꝓducit, in l. si spõsus. §. si vxor. vbi tex. s. de do. int. vi. & vxo. & dixi s. de don. l. 2. §. si verò. ver. dic ergo. Alij volentes sustinere Iac. de Are. resp. ad §. si vir, & ad alias oppos. ꝙ hic loquitur in ficta possessione, vbi requiritur causa, secus in vera vt ibi. sed non est verũ, per l. si aliq̃ rem. j. e. & ibi

a ADD. ¶ Ale. & Pau. de Cast. nihil addunt huic lect. bar. an autem tutor vendendo, & constituendo se precario nomine emptoris possidere transferat possessionem, vide bal. cons. 331. vbi dicit hic esse casum à contrario sensu, quod not.

ibi dicā ꝑ Cy.in l.ad ꝓbōem.C.loc.Vel sustinendo Ia.de Are.dic,
a ꝙ qñq; ᵃille q ꝯstituit se alieno nōie possidere,est dñs:tñ nō facit
aliū possessorē,nisi p̄cedat cā habilis, & ita loqtur hic gl.Probat̃ ꝑ
b tex.ᵇin l.ei à quo.j̃.tit.j.Dicā j̃.e.l.si rē aliq̃.op.s̃.e.l.queādmodū.
sol.hic sciēte & volēte.op.s̃.C.de iur.& fa.ign.l.cū falsa.gl.dicit,a-
liud in dñio,vt ibi:aliud in possessione,vt hic.S; dic, ꝙ in l.cū fal
sa.fuerūt verba enūtiatiua,q̃ nec dñium,nec possessionē inducūt,
l; probarent.l.Publia.in fi.s̃.depo.hic fuerūt verba dispositiua,l;
2 gl.ibi al̃r intelligat,& malè.op.j̃.e.l.peregrè.§.qb.explicitis.† vbi
solo aīo possideo,& nō perdo pos.nisi ali⁹ ingrediat̃.H⁹ ꝯrij timo
re dicit Ia.de Are.ꝙ noīe meo possideo,si per meipsum:secus si ꝑ
aliū.l.peregrè.§.qb.j̃.e.Dicit ne ipse verū?& si esset verū,ista l.ha-
beret modicū de effectu,qa cōiter qlibet possidet ꝑ aliū,s. ꝑ colo
c num.Tu habes ᶜvnā gl.valde sing.in ver.retineo.in l.j §.nō alij āt.
j̃.de vi,& vi arm.q̃ vr̃ dicere, ꝙ aliud qñ dñs eiicitur de possessio-
ne,& retinet ꝑ colonum,qa nō perdit:secus si spōtanea volūtate
tradat,nihil tñ all.Et ꝑ hoc apparet resp. ad d.§. qb. qa qs solo aīo
d nō perdit ᵈpos.nisi ali⁹ ingrediat̃.Verū est, nō perdit volūtate coa
cta,sec⁹ si spontanea volūtate alij tradat. qđ vr̃ facere ꝯstituendo
3 se alterius noīe possidere,vt hic.Visis ꝯriis,† examinem⁹ materiā
huius principij.Pone, ꝙ possideo naturaliter & ciuiliter per mei-
psum,tunc ꝯstituēdo me tuo noīe possidere,te facio possessorem
e sine dubio,vt hic.Secūdo pone, ꝙ fundū ᵉaliquē tñ possideo ciui
liter, & tūc ꝯstituēdo me tuo noīe possidere transfero in te ciui-
lem:vel si conduco,quod idem est.l.q̃dā mulier.s̃.de rei vend.ibi
expressè loquitur ī ea,q̃ tñ ciuil̃r possidebat. apparet, qa nō erat
in fundo.S; ꝯ hoc vr̃, ꝙ hic regrat̃ actus, vt hic in gl. super verb.
ministerio.In casu p̄dicto nō reqrit̃ act⁹:s; solus aīus.Dicas ꝙ ille
f actus ᶠqui interuenit ab initio in acq pos.mihi act⁹ ille est sufficiēs.
ibi,vt vides in ne.ge.qui gerit in aīo ꝓ me apprehendere pos.ego
nō possideo,nisi ratū habeā, & ratū habēdo acquiro possessionē
g ex illo actu ᵍanteriori.Probatur hoc in l.cōis seru⁹.§.j.j̃.e. Quædā
4 est possessio,† q̃ possideo ꝑ alium naturaliter,vel aīo meo,& cor
pore alieno.& in hoc est dubiū secundum gloss.nr̃orū opiniones:
quia qñ q̃ritur ex volūtate,& volo in aliū trāsferre,& colon⁹ no
luit,vel ignorat,trāsfero possessionē.l.j.§.nō alij āt.j̃.de vi,& vi ar
ma.S; dices,ibi tradidit,hic nō,s; imo tradidit fictè,l.quisqs.C. de
don.& quod no.s̃.de pac.l.ab emptione.Sed dices tu,nō curo:qa
h nihil all.ʰ illa gl.§.nō alij autē.Sed do tibi ⁱ legem pro ea.j̃.e.l.qui
i vniuersas.§.fi.vbi si ꝯstituo me tuo noīe possidere,constituo me
tuū colonū.& sic colon⁹ me⁹,q est tertius ꝓ te possidet.vnde per
eum & me possidebis,l; ignoret ille colon⁹.l.q vniuersas.§.fi.Nō
ob.d.l.peregrè.§.quibus.quia ibi qñ dñs deiicitur, nō ꝯcurrit vo
luntas dñi.Alius casus,qñ dñs sponte renuntiat.S; aliud est in to
tum extingui possessionē,aliud est possessionē in aliū trāsferri.Et
hoc probo quasi per simile in nouatione,qa ꝯctus iurisgentiū ma
gis de facili transfertur,q̃ perimatur, ita illam q̃ habeo possessio-
nem,magis trāsfero ꝯstituendo me alterius noīe possidere,q̃ pos
5 sessionē extinguere renūtiando. Quid si alicui † ꝯcedo vsumfru-
ctūm fundi,& ꝯstituo me ei⁹ noīe possidere,an videar tradidisse,
ita ꝙ vsusfructus sit ꝯstitutus,& habeat ille ius in re,l.4.§. dare. s̃.
de vsuf.vr̃ ꝙ nō:qa naturalis quæ d; esse penes vsufructuariū,nū
quam fuit apud dñm,vt dixi s̃.e.l.j.in 5.q.pr.Tñ ꝯrium credo,qa
per talem ꝯstitutionem introducitur illa naturalis,q̃ ante nō erat,
vt statim dicam in simili,& ꝓbatur.C.de do.l.quisquis.& l.si quis.
6 §.sed si quidem. S; quid si concedo tibi † seruitutem itineris, vel
actus, quod ius ꝯstituo me tuo noīe possidere, an ex hoc videat̃
ꝯstitutum ita ꝙ habeas ius reale,cum ante solū personale habeas,
vt s̃.quemad.serui.amit.l.si partem.in pr.Resp.cum in his seruitu
tibus,vsus & patientia sit pro possessione,l.pen.s̃.de ser.nō āt pos
sessio ipsius rei seruientis,per talem constitutionem non videtur
ꝯstitui ius:quia hic non est vsus nisi ꝓbetur hunc ꝯstituētem po-
stea iuisse per fundum,ad locum dominantem, noīe ipsius, quasi
7 possessio istius iuris per eum dño esset quæsita. Et idem dico,† si
ille qui est in quasi possessione iurisdictionis in castro,eam cōce-
dit alteri, & ꝯstituit se eius noīe possidere,transfert in alterū pos
sessionem ministerio suo,qa vsus est pro alio,vt hic. S; si rustici
8 † qui nulla iurisdōe vtebāt̃,s; alius exercebat in eos,ꝯcedūt al-
teri iurisdōem in loco,& submittunt se, tunc ꝯstituendo seipsos
illius noīe possidere,nō transfertur quasi possessio iurisdōis,cum
apud eos nullus esset eius vsus: & per hanc ꝯstōem vsus non in-
k ducitur.S; iuxta ᵏprædicta † quæro,aliquis nullo mō possidet,s;
9 detinet vt colon⁹,ꝯstituit se alieno nomine possidere,an ex hoc
quæratur alteri aliqua possessio?Resp.si quidem ille fundus à ne
mine possidebatur,sed erat vacans, tunc constituitur omnis pos-
sessio,vt j̃.e.l.qui vniuersas.§.quod per colonum.vt ibi no. Cor-
pus enim coloni, & animus alterius sunt sufficientia ad inducen-
dum possessionem s; in præcedentib. quæstionib.nō inducebat̃
vsus,ex quo inducit̃ quasi possessio.Si vero res erat ab alio posses
sa,ꝑ hoc nulla possessio q̃rit̃.l.q̃uis.§ j.j̃.e. idē puto si ab alio possi
debat̃ ciuiliter tñ, tunc per illā ꝯstōē factam à colono inducitur
naturalis: si ab alio naturaliter tñ,per illā inducitur ciuilis, & sic
10 sꝑ inducitur illa possessio,q̃ reperitur vacare.Quid si † ille qui tñ
naturaliter possidet,cōstituit se noīe alterius possidere? Dic vt in
11 l.interdum.in fi.j̃.e.Item † q̃ est differētia,si dico, ꝯstituo me à te
p̄cario possidere.vel ñ adiiciatur precario?Dicā ī d.l.interdū.ī pr.
Itē no.tex.hic,q đt,is possidet,&c.& sic nō possidet,qđ est ꝯ Gul.
de Cu.in his quę dico j̃.tit.1.l.si is qui pro emptore.in pr.in vlt.q.

a ADD.¶Clau.Istud dictum sequitur Ale.cons.81.inc.lecto & discusso.vol.3.
b Tex.Istud sequitur Ale.cons.89.vol.3.
c Pom.Habes.Vide Pet.de anch.in c.si.de preca.& ibi dixi.
d Paris Perdit.Vide Are.cons.32.
e Clau.Fundum. Et istud tale constitutum habet causam suspensiuam ī futurum, vt dicit Bal.post Dy.in c.si facta,si de feu fuerit controuer.
f Pro ista ratione facit gl.in l.si rem mobilem,j̃.e.dum alle.l. certi condictio,§.fi.s̃.si cer.pet.
g Istud non videtur omnino simile, quia negotiorum gestor gessit actum nomine illius,cui voluit acquirere,vnde mirum si per ratificationem sequentem po test actus trahi ad illud tempus,quod non est in casu isto.& omnino vide Are. in l.interdum,j̃.e.& vide etiam aliam rationem,quam ad hoc ponit Aret.in l.si me in vacuam,per illum tex.j̃.e.in prin.
h Collige ex ista doctrina bart. quòd non est credendum gl.nec doc. ibi,nisi allegent leges.cui adde bal.in l.respublica,C.ex quib.cau.ma.
i Barb.Vide do.Ant.in c.cum venisset,de rest.spo.
K Io.Fr.Ru.Vide Alex.qui videtur sentire contra bar.dicit tamen quòd nullus ei contradicit, & subdit, quòd dum alleg. l. qui vniuersas, §.j. voluit allegare l. quamuis, §.j.

1 *Dominium non perditur,nisi alteri acquiratur.*
2 *Possessio an & quando perdatur,licèt alteri non quæratur.*

§.Si furioso. Tradens amittit possessionem,l; illi cui traditur nō quæratur.h.d.Ille ergo amittit possessiōem,l; alij nō quæratur.facit l.j.§.per ꝓcuratorem.& § si vir. s̃.e.Op.de eo quod habemus in l.nec vtile.s̃.ex qui.cau.ma.& in l. vir vxori.§.sed si ꝓmissor.s̃.de do.int.vir.& vx.l.cum quis § si debitorem.j̃.de sol.Sol.ibi in dominio,hic in possessione.& istud est clarum.Op.de l.si me in vacuam.j̃.e.& ibi aliàs non perditur pos. nisi alteri acquiratur.Gl.dicit sol.vt ibi,& dicit, ꝙ errabatur in cor pore rei,hic in persona. Sed quid ad factum, cum ita ibi haberet animum perdendi,sicut hic? Resp.in traditione possessionis inest tacitè illa conditio,si accipiens non dissenserit.& ideo si dissentit, quia erat in corpore , non perditur possessio. ita loquitur ibi, sed hic furiosus non dissentit,neque consentit.illa autem conditio.si ei cui traditur,acquiratur,non inest hic. Op.de l.cum fundum.j̃. de vi & vi ar.dicit gl.ibi,persona cui tradebatur erat habilis.Et vide istam gl.in ver.etiam si non transferas.quæ inc.secus in dominio, &c. & soluit gl. ꝙ ibi persona erat habilis ad acquirendum. Certè siue sit habilis,siue non,si volo amitto.Iac.de Are.soluit,& benè, ꝙ aliud est in possessionem tradere,vt hic:aliud iubere tradi vt ibi:quia tunc non videor perdere,nisi capias possessionem.Ha
1 bes † ergo ꝙ dominium non perditur,nisi acquiratur. l.nec vtile.
2 s̃.ex qui.cau.ma.† In possessione dic,aut traditur,& tunc aut ille q recipit nō ꝯdicit,vel vult acqrere,& tūc ꝑdo vt hic. aut ꝯdicit, & nō vult acqrere,& tūc nō ꝑdo.l.si me in vacuā.j̃.e.aut ñ trado, s; iubeo te capere,& nō ꝑdo nisi capias.l.cū fundū.j̃.de vi & vi ar.

§.Si venditorem. Op.possessio non potest haberi sine corpore. l.possideri.in prin.s̃.e. sol. hic interuenit actus corporeus , & vide istam gl.in ver. non minus.quæ inc.interpretatiuè.& nota.

§.Si dum in alia. Per ingressum non quæritur possessio rei non vacantis.h.d.Op.de l.3.§. 1.sol.vt in gl.Duas ll.seq.prosequere,vt in gl.

LEX XXI.

1 *Possidens ciuiliter & naturaliter si à te recipit precario,transfert ciuilem,& retinet naturalem.*
2 *Differentia,quando precario constituo me à te possidere,& quando simpliciter (me constituo tuo nomine possidere. Item si conduco.*
3 *Clausula constituens se emptoris,vel creditoris nomine precario possidere,posita in instrumento,quid operetur,& qualiter intelligatur.*

Interdum. Potest quis transferre possessionem q̃ ante actum traditionis non habuit, sed in ipso actu tradendi quæsiuit.h.d.ßm veram lec.Op.nemo dat quod non habet,vt s̃.ti.j l.traditio.sol.non transfertur pos.sed quædam qualitas possidendi.Ita tenet hic j.gl.quod est no.si est verum.Nam ex
1 hoc † sequitur, ꝙ si rem,q̃ ego possideo ciuiliter & naturaliter,à te recipio precario, in te nulla pos.transfertur, sed omnis pos. remanet apud me,sub alia tamen qualitate.quia precario,& sic fortè non esset translatum dominium,sed istud non placet.imo pos sessor desinit ex j.cā possidere,& nouā pos.incipit habere.l.fi.post
a pr.j̃.de p̄ca.Dic ergo, ꝙ ciuilē trāsfert ī eū à quo rogauit p̄cario:ᵃ ipse

a ADD. ¶Pom.Vide ad declarationem Ale.cons.82.vol.2.vbi dicit,quòd in constituto precarium regulatur secundum principale,cui accedit.

ipse vero nālr tȝ & possidet, vt j. de preca. l. & hȝ. §. eum. Non ob. quod dicis, Nemo dat qđ nō hȝ, qa verū est, φ añ illū actū nō habuit: sȝ in illo actu, quo ille p̄cario rogauit à me, q̄rit mihi oīs possessio, nālē nō trāsfero ī eū p̄cario. Et hoc dicit hæc gl. mag. cir. fi. ibi: tu dic sic, &c. q̄ lec. p̄bat p casum l. q̄ cū p hrēde. in pr. j. p emp. & d. l. fi. de preca. op. ille qa nō est hrs, nō pōt vsucapere p hrēde, vt j. p hrēd. l. 3. sol. gl. 4. modis, tene q̄ vis: Quæro, quare dicit, ante q̄

2 dñs fieret: dic vt in gl. Quero, † q̄ sit dīa, si ɔstituo me à te p̄cario possidere, vl tuo noīe possidere, fm l. qđ meo. s. e. rñ. qñ dico p̄cario, possideo nālr ego ɔstituēs, vt dixi, sȝ qñ ɔduco, nullo mō possideo. Idē si simplr ɔstituo me tuo noīe possidere, vt s. e. l. q̄ bona. in pr. & j. e. l. q̄ pignoris. & l. re pignoris. q̄ro, quid si in eod. instrō ead. hora ɔfecto vtrunq; petit. s. precarij rogatio, vel ɔductio, vl simplex ɔstō: resp. nullā possessionē retinet, q̄ p̄cario rogat. j. ti. j. l. nō solū. §. fi. facit qđ dixi. s. e. l. si qs añ. Quid, si ille q̄ p̄cario rogabat, possidebat ciuilr tm, vel nālr tm: Dicā. j.

3 e. l. fi. Quid † si in instrō ɔtineat̄ sic, ɔstituēs se dicti emptoris, vel creditoris noīe p̄cario possidere, qd importēt ista verba: Rñ. ista verba pñt hre duplicē intellectū. Primo φ ego ɔstituo me emptoris noīe possidere p̄cario, quasi ipse emptor p̄cario hēat à me, & illā p̄cario retineat p me. arg. ad hoc. j. de p̄ca. l. certè. §. j. & fm hoc vēditor hēt ciuilē, emptor nālē. Scđo pñt intelligi d. verba ɔstituit se possidere noīe p̄cario dicti emptoris, hoc est, p dicto emptore, vel dicti emptoris nomine, hoc est ad vtilitatē dicti emptoris. Sīlis expositio est. C. de his qb. vt indi. l. Polla. & s. de his qb. vt ind. l. tutorē. & fm hoc, emptor vel creditor possidebit ciuilr, venditor nālr, & p̄cario. Et iste vltim⁹ sensus pl⁹ plȝ, & vr esse de mente ɔhētiū, & multa verba cōsueuerūt apponi in instrīs, ex qb. hoc ppendit. Sȝ verba magis apta sunt, φ dicat, cōstituit se dict⁹ vēditor, vl d̄bitor à dicto ēptore, vl creditore, noīe p̄cario possidere.

1 *Emphyteuta non tenetur soluere pensionem, cùm propter guerram non potest percipere fructus.*

§. Quod ex naufragio.

Quod ex naufragio capitur, nō pt vsucapi, qa cadit in viriū. h. d. op. de l. qua rōe. §. fi. s. ti. j. sol. vt ibi, quia hic fuerūt piecta tali mō, φ nō hēat aīum habendi p derelicto. Iste §. facit in

1 arg. † ad qō. aliqua possessio est, q̄ propter guerram nō pōt laborari nec fructus percipi, an emphyteuta teneatur soluere pensio-

a nem. Ia. de Are. dicit. φ nō. l. j. in fi. C. de iur. emph. quia qñ est perēpta res, nō dȝ solui: sȝ qñ ex re fruct⁹ nō pōt percipi, nec iri ad rē,

b vr esse perdita. b l. j. in fi. C. de iur. emph. & ibi per Cy. facit l. cū vn⁹. in fi. j. de bo. auto. iud. pos. facit l. forma censualis. §. j. j. de censi.

a ADD. ¶ Idem tenet ale. conf. 113 vol. j.

b Adde secundum Ale. φ cum opi. bar. concordant ang. & sal. in l. 3. C. de iure emphy. I. And. in add. spe. in tit. de emph. §. nunc aliqua, ver. 134. Petr. de anch. Card. Flor. Ioan. in c. potuit, de loca. & alex. dixit se pluries pro hac parte consuluisse, de quo eius conf. 112. lib. j. Vide Raph. Cum. hic, qui dicit, φ Alb. de Ros. in d. l. j. tȝ contrarium, & φ idem tȝ Gul. de Suz. s. φ debeatur integra pensio, per tex. in d. l. j. qui cōsiderat solùm, an res perierit in totum, vel pro parte. Et pro hac parte dicit se consuluisse, referens, φ collegium Mediolani distinguebat, an pensio esset parua, vel magna. Tu dic, φ opi. Raph. habuit Pet. de anch. conf. 250. in fin. Quid autem in conductore, an ei debeat fieri remissio propter guerram, & an teneatur persistere in conductione, vide Ro. conf. 432.

1 *Emphyteutæ quæritur alia possessio, cùm emphyteusis conceditur sibi ab eo, qui ciuiliter tantum possidet.*

§. Qui alienam.

Duob. mod. legitur, vt in gl. Sȝ quid si rogauit à dño, & cōduxit à nō domino. Dixit gl. φ dñm possessione priuat. Sȝ ɔ̄ hoc op. j. e. l. q̄uis. §. j. vbi q̄ alieno noīe tȝ. nō trāsfert pos. in locatorē. sol. in ɔ̄rio loquitur in eo, q̄ nullo mō possidet, & tūc nō transfert in locatorē: sec⁹ ī eo, q̄ alieno noīe tȝ, & nālr possidet, vt q̄ hȝ p̄cario, transfert in locatorē, vt hac gl. q̄ tȝ Dy. qđ tene mēti. Sed q̄ro, aliqs naturaliter possidet, se cōstituit alteri⁹ noīe possidere, transfert illam na-

1 turalē. ar. h⁹. §. idē dico de eo, q̄ possidebat ciuilr tm. Sȝ q̄ro, † aliqs possidet ciuiliter tm, cōcessit in emphyteusim & cōstituit se em-

a phyteutæ noīe a possidere, an ex hoc emphyteutæ q̄ratur aliqua possessio. Dico φ sic, vt dixi in simili, s. e. l. quod meo. cir. pr. Sȝ posito φ nulla naturalis quæratur emphyteutæ, tamen puto, φ ius dominij est sibi quæsitum. Nam ego video φ per solum corporalem ingressum queritur, licèt nulla quæratur possessio. l. si fundū. s. de fun. do. multo magis per istam ciuilem, quæ erat apud istum tradentem, quam voluit in eum transferre, donec acquireret sibi naturalem, quæ sibi competitura est pro iure emphyteutico.

a ADD. ¶ Vide pro limitatione Præpos. in tit. qui success. tene. in prin.

LEX XXIII.

1 *Prælatus nouus possidet sine noua apprehensione.*

Cum hæredes.

Op. s. ex qui. cau. ma. l. cū miles. sol. hic ī extraneo, ibi ī suo, vt apparet hic, qa dicit adita. Sȝ trustri est, qa cū corp⁹, & aīus reqrat, nō pōt dici cō-

a tinuata, nisi apprehēdat. Ad ɔ̄rium resp. φ q̄tum ad vsucapionem

1 possessio defuncti dicit esse cōtinuata. a Sȝ † an nouus prælat⁹ possideat sine noua apprehensione: Dic φ sic, quia ecclesia non desiit possidere, vt dixi s. eod. l. j. in fi. & l. seq. & facit quod no. per Inn. ex

b tra de testa. c. cum in officiis. b

a ADD. ¶ Adde qđ ex tex. habes notare, φ statuta, q̄ dñt, φ post mortē defuncti fingat possessio ɔtinuata ī hrēdē, dñr correctoria iuris cōis, iō strictè intelligenda, l. pcipim⁹, ad fi. C. de app. đt Raph. Cum. in l. Pōponi⁹, §. q̄siū, s. e. φ dicta statuta disponētia φ possessio videat de defuncto ī hrēdē ɔtinuari, debēt intelligi, nisi incōtinēti mortuo defuncto, possessio fuit p aliū apprehensa, qđ dicit đt ale. fore notabile, si verū est, nec p⁹ đt. Tu vide bal. conf. 256. libr. 3. vbi voluit, φ stāte statuto φ possessio bonorū hæreditariorū trāseat ipso iure in hrēdē sine alia apprehēsione, si pr habēs duos filios vnū instituat in lēima, alterū hrēdē vniuersalē, φ si hic hæres vniuersalis petierit se mitti ī possessionē à iudice, ad cautelā abundantē, & adept⁹ fuerit possessionē φ alter fr institut⁹ in lēima dȝ citari, qa in ipsum ɔtinuata est possessio. all. no. hic, dicēs, φ si nō vis dicere possessioné, dicas effect⁹ possessionis, vt no. in l. cū miles. s. ex qb. cau. ma. & C. de vsuca. p hrēde, l. nihil. Et an stante statuto, φ possessio defuncti trāseat in hæredē, & alio statuto, φ cessionari⁹ in oīb. & p oīa sit ī locū cedētis, si cessionari⁹ hēns causam ab hrēde creditoris, φ hēat bona debitoris obligata, cū precario ingrediatur ppria autoritate bona p debitorē alienata incurrat aliq̄ pœnā, vide bald. conf. 14. li. 5. Inquātum ét ale. post Pau. de cast, tāgit, an princeps possit tollere dñ ū iure ciuili acquisitū sine cā, cū clausula, nō obstāte. vide de hoc eundem Pau. conf. 227. & quæ posui post ale. in l. Gallus, §. & quid si tm, de lib. & posth.

b Clau. Adde eūdē Inn. c. ī pñtia. đ pb. vbi ponit, φ p ingressū monasterij dñiū, & poss. bonorū īgredictis trāsit rectā via ī monasteriū, qđ bal. ibi đt valde not.

1 *Quæ est ratio, quod in his, quæ sunt facti fingi non potest.*

§. In his.

Fictio postliminij circa recuperādā possessionē nō fingit. h. d. op. j. ti. j. l. si is q̄ p emptore. sol. ibi ī possessione, q̄ retinet p aliū aīo, & corpore, vt p filiū, vel seruū in re

1 peculiari, hic in ea, q̄ aīo suo retinet. † Sȝ q̄ est rō? & cōe dcm est, φ in his q̄ facti sunt, fingi nō pt, vt vr dici ī l. sciēdū. s. ex qb. cau. ma. Sȝ tū dic, φ fictio postliminij fuit introducta ex æqtate, vt l. postliminiū est ius. cir. pr. j. de ca. & postl. re. sȝ si reuertēs recu pet possessionē, tūc locupletaret cū aliena iactura, qđ ius interdicit, & qa cessat æqtas. Est alia rō, qa hic fictio reqrit duo extrema habilia. l. necessario. §. φ si pēdēte. s. de peric. & com. rei ven. l. huic scripturæ. s. ad l. aq. & l. bonorū. j. rē ra. ha. Mō si reuertor; statim sum liber, ergo retro possum fingi esse liber. Et idē in omni iure, qđ mihi reuerso acqrit absq; aīo & corpore retro fingit fuisse meū. Et iō ī possessiōe, q̄ hr p aliū, vl fuū, pcedit fictio, qa statim mihi reuerso q̄rit absq; aliquo meo facto, & sic istud extremū est habile. Sec⁹ ī possessione, q̄ p me retineo, qa nō q̄rit absq; nouo facto, & sic statim cū redeo nō possideo, & sic extremū nō est habile, iō nō fingitur retro me possedisse, & illud est quod vult dicere l. sciēdū. s. ex qb. cau. ma. Plene tibi dicā in l. si is qui p emptore. j. de vsuc.

1 *Liber homo non potest à sciente possideri.*

2 *Ecclesia non possidet conuersum, est tamē in quasi possessione illius conuersionis. Conuersus est liber homo.*

3 *Monachus & conuersus quod acquirit, acquirit ecclesiæ sine noua apprehensione.*

4 *Conuersus quærit ecclesiæ et ignoranti & ideo non requiritur eius ratihabitio.*

§. Item quæro.

Liber hō ñ pt possideri à sciēte. h. d. not. tex. ibi, neq; n. Nā ɔcordat cū hac l. s. de

1 ma. test. l. seruū testō. op. s. ti. j. l. liber hō. §. j. acquirit. § pe. sol. † Liber hō nō pt possideri à sciēte eū liberū, sȝ ab ignorāte sic. Et dic ple-

2 nè, vt s. e. l. j. §. sȝ & p eū. q̄ro, † vtrū eccl̄ia possideat cōuersum. gl. đt φ nōn, qa scit eū liberū. qđ Dy. reprobare nitit. Tu dic illud qđ dr, an eccl̄ia possideat. nō intelligas, φ possideat paries. l. sicut municipij. in fi. s. qđ cuiusc. vniuer. iūcta gl. mag in fi. sȝ eccl̄ia. i. collegiū, vel fideliū vniuersitas vt dixi s. e. l. j. in fi. Sȝ an est verū, φ conuersus sit liber hō? Rñ. sic, qa succedit ex testō. & ab intestato, vt l. Deo nobis. C. đ epi. & cle. ergo nō est seru⁹. C. cō. đ suc. l. seru⁹. si ñ seru⁹. ergo eccl̄ia eū ñ possidet. Sȝ lȝ ñ possideat eū tñ est ī quasi possessione illi⁹ iuris, cōuersionis, & monachatiōis, sicut ī pře dicim⁹. q̄ est in quasi possessione patriæ potestatis, vt habuistis s. e.

3 l. j. §. sȝ & p eū. & ideo † quia eccl̄ia est in quasi possessione illius iuris, quicquid monachus, & conuersus acquirit, eccl̄iæ acquirit sine noua apprehensione. Pro hoc facit optimè j. de preca. l. si a-

4 doptauero. Itē q̄ro, † qñ cōuersus q̄rit eccl̄iæ, an est necessaria ratihabitio ecclesiæ? Resp. non, imo acquirit ecclesiæ ignoranti, sicut acquirit patri, vel domino ignoranti, filius, vel seruus.

LEX XXIIII.

1 *Naturalis possessio an sit de iure ciuili, vel naturali, remissiuè. (cum fratrib.*

1 *Filius qui acquirit vsuras ex pecunia profectitia, patris illas non communicat*

Quod seruus.

Possessio q̄sita p seruū q̄rit dño, si ē iusta, alrs sec⁹. h. d. Ista l. ē notabilis. Et not. tex. ibi, qđ vero ex maleficiis hic innuit, φ seru⁹ nō acqrit dño, nisi ex cā peculiari. ɔ̄. s. e. l. j. §. itē acqrimus, sol. dic peculiariter, i. qcqd iustè acqrit. Itē op. innuit hic, φ seru⁹ possidet. ɔ̄. đ l. stipulatio ista.

1 §. hæc quoq;. j. de ver. ob. Dic, φ possidet, i. detinet, itē q̄ro. † vtrū nālis pos. sit de iure nāli vel ciuili. gl. đt, qđ de ciuili. ɔ̄rium vr no. s. e. l. j. ī pr. Sȝ dic vt ī gl. ī ver. nō possides. q̄ inc. ɔ̄. s. &c. ibi, siue aūt. imo j. ti. j. l. seq̄. §. si tu vi me. nā ille. §. si dñs. đ l. nō solū. j. ti. j. nō fa-

2 cit, vt ibi no. Vltimò p† hāc l. dico, si fili⁹ acqrit vsuras ex pecunia patris

a patris ,pfectitia inuito pře,an cõicabit cũ fratrib.resp.nõ a qritur patri qđ filius ex maleficiis qrit,nec cõicabit cũ fratrib. Dixi alio anno hic,& dixi C.de bo.q̃ li.l.cũ oportet.in pr.vbi gl.tangit Bar.

a ADD.¶Adde fm Ale.hic,ꝙ idem sequuntur doc.& bar.in l.cum oportet,C.de bo.quæ li.Sed bal.in l.j.š.de his qui sunt sui,vel ali.iu.vř in dominio ɔ̃rium tenuisse,s. ꝙ ista pecunia ex vsura ꝑ ꝑ peculium profectitium patris dicatur acquisita patri,quia constat,ꝙ dominium recessit à sponte soluente vsuras,& filio quæri non potest,ergo necesse est ꝙ patri sit acquisitum,quia dominia non possunt volare per aera,l.si sponsus,de do.inter vi.& vxo.Et per hoc dicit Ale. saluari gl.in d.l.cum oportet,quæ tenet,ꝙ solutum filio nomine vsurarum,pro peculio profectitio acquiritur patri.Tu vide quæ posui in d.l.cum oportet.

LEX XXV.

1 *Obliuio an sola sufficiat ad perdendam possessionem.*

Si id quod. Opp.de l.peregrè.in pr.j.e.sol.hic ignoramus in quo loco sit,& in quo fundo,vel ĩ quo horto:sec⁹ si scimus in quo loco sit,l3 locũ loci ignorem⁹. Itẽ op.de l.Põponius.in pr.š.e.l.1.§.ꝑ seruũ q̃ in fuga. sol.qđ hic dř fallit in hoĩe. itẽ q̃ro,qđ in fundo:ego nescio me possideř fundũ,an ꝑdo possessionẽ fundi?Dicit gl.ꝙ obliuio est cã ꝑdẽdæ pos.idẽ no.in l.furtũ.§.fundi.j.ti.1.C.e.l.licet.& inst.de vsuc.§.quod aũt.C.vnde vi.l.cũ q̃rebatur. Si bene respicis istam gl. non sufficit ad perden-
1 dam possessionem sola†obliuio,a sed requiritur,ꝙ obliuio sit in
a ducta ex cursu temporis:b aliàs sequeretur,ꝙ dormiens perderet
b possessionem.Dicam plenius j.e.l.si de eo.& d.§.fundi.

a ADD.¶Vide etiam j.in l.si is qui.

b Adde quod Pet.de anc. cons.214.dicit,ꝙ similiter si tabellio esset in quasi possessione officij notariatus, negligendo per x. annos, perdit illam quasi possessionem.Et dicit Spe.in tit.de pe.pos.§.j. vers.nota tamen diligenter, vbi in fine dicit, Rof.& Vber. de Bonacursio recitare, ꝙ Rogerius dedit hanc cautelam, ꝙ quando probationes sunt æquales super possessione,aduocatus debet dicere clientulo suo,ꝙ armata manu ingrediatur possessionem,de qua est differentia, & ꝙ denunciet aduersario, vt veniat ad possessionem si audet, quia si non veniet,quia suspicatur se posse repelli,statim amittit possessionem, quam dicebat se habere.Et si aduersarius petat ipsum puniri,per l.si quis in tantam,C.vnde vi,ille excipiet,ꝙ imo pro ipso sententia est ferenda,quia ipse æque probauit possidere, & suam possessionem est ingressus:aduersarius autem suam amisit. Aliam etiam cautelam vide ibi,cum vis,ꝙ aliquis amicus tuus apprehẽdat possessionem alicuius rei sine vitio,quam asserit ad se pertinere.Et an sufficiat tempus decem annorum ad inducendum obliuionem vide Io.and.in addit.ad Spec.ad fi.d.§.vbi tenet, ꝙ illud sit arbitrarium, si aliquæ circunstantiæ essent, per quas minus,vel plus tempus considerandum esset. alle.c.fi. de transa.cum concor.Et infert,quòd eo casu,quo quis tenuit ciuilem, veniens,& occupantem expellens,non dicitur vim facere, sed suam possessionem defendere, facit secundum ipsum l.j.C.vnde vi,& ff.de vi & vi ar.l.qui possessionem.

§.Et per colonos. Per colonos & inquilinos,sicut ꝑ seruos possidem⁹, nec perdimus, licèt moriantur,vel furiosi efficiantur.h.d.Dř hic,sed & si moriantur,possessionem retinemus.ɔ̃,imo naturalem amittimus, vt j.e.l.si de eo.§.j.In gl.sunt opi.vna est opi.Ioan.ꝙ retinemus,s.diuersimodè:quia retinemus naturalem,si efficitur furiosus,vel alij locat:sed naturalem perdimus, si moritur:sed ciuilem nullo modo perdimus.Hug.dicit ɔ̃rium,s.ꝙ vtrunq; retineamus, ẽt q̃do moritur,per d.l.si de eo.§.j.Opi.Io.est vera,& ꝓbatur in d.l.si de eo.§.j.Nã per hæreditatẽ coloni nõ p̃t retineri naturalis.l.j.§.Scæuola.j.si quis test.li.es.iuſ.fuer.Et alia rõ est in furioso.j.e.l.si is qui.itẽ op.ꝙ dr̃ia sit inter seruum & colonũ in reb.peculiariter possessis. Nam possumus possidere per animum,& corpus serui,non coloni,vt in §.item acquirimus.l.j.š.e.sol.quo ad acquirendam possessionem,vel perdendam,non est differentia:sed quo ad alia sic.

§.Quod autem. Qui possidet ciuiliter , per ingressum alterius eam non perdit,nisi re
a uersus non admittatur,vel suspicetur a se posse repelli.h.d.Bar.

a ADD.¶Clau.An istud qđ ex tali suspiciõe ꝑdat possessio,l3 locũ in eo q̃ stetit in fundo,vide ꝑ Are.in l.3.§.in amittẽdo,& ꝑ gl.& doc.in l.quod meo,§.fi.š.e.

LEX XXVI.

Locus. Locus certus rõe loci,vel quotæ p̃t possideri, secus si esset vtraque ratione incertus.h.d. no.& vidisti š.e.l.3.§.1.& habetis j.ti.3.l.emptor.ibi capi potest,etiam si ignoretur quota sit pars:id est pro indiuiso.& sic est incerta rõe loci,certa ratione quotæ,Ibi incerta autem pars,dic rõne loci,& quotæ.

LEX XXVII.

1 *Furiosus solo animo non potest desinere possidere.*

2 *Possessio ex sola obliuione sine cursu temporis non perditur.*

Si is qui. Furiosus nõ p̃t desinere possidere.h.d. No.tex.ibi, quia furiosus.Op.ꝙ furiosus p̃t perdere pos. vt j.e.l.q̃ vniuersas.§.j.Gl.† dicit,ꝙ nõ põt furiosus desinere possidere solo animo,sed aliis modis, quib.homines desinunt possidere.l.2.§.si à furioso.j.pro emp.& hoc probatur ex ratione posita in fi.l.quæ firmat dictum fm Dy.Item op.furiosus perdit animum,sicut ille qui obliuiscitur:ergo perdit pos.vt not.š.e.l.si id quod,in
2 pr.In gl.sunt opi.Tu dic,†ꝙ ex sola obliuione sine temporis cursu non perditur pos. Vnde si furiosus staret per longum tempus ꝙ non possideret, vel alius eius nomine perderet possessionem.

LEX XXVIII.

1 *Rem meam,quam alius possidet,respectu possessionis possum stipulari, conducere,& emere.* *(& possessionem.8.*
2 *Dominus possessor si ignorans conducit à non possessore , an perdat dominium*
3 *Ignorare quomodo quis potest se possidere.*
Cõductio facta de re sua ab eo,q̃ est dominus,& possessor ignoranter non tenet.
4 *Conducens rem suam,quam scit se possidere,& se esse dominum,quasi non suam, non amittit dominium,nec etiam perdit possessionem nu.6.*
5 *Tradens verò rem suam,tanquam non suam,sed tanquam rem tuam , non transfert in te dominium.*
7 *Contractus locationis, & conductionis, de re sua factus à scienter possidente,& se domino quasi non sua,non tenet.*
8 *Conducere rem suam,vel non suam,qualiter cognoscatur.*
Dominus & possessor conducens rem suã,an perdat dominium, & possessionem.
9 *Accipiens bona propria in emphyteusim à monasterio,an in monasterium transtulerit dominium,& bona illa alienare possit monasterio irrequisito.quòd sic, & quòd dominium non sit translatum,ita consuluit.*
10 *Conducendo rem meam à me possessam à non possessore, contractus valet ratione possessionis,& quomodo.*
11 *Conductio rei suę, quando non apparet , an respectu possessionis,vel proprietatis sit facta,cuius respectu videatur facta.*
Quid sit hoc quærere. *(operetur.*
12 *Clausula,vendo tibi talem rem iure emphyteusis,apposita in instrumento, quid*
13 *Possessor non dominus.si conducit rem ab alio,quando perdat possessionem.*
14 *Conducendo rem putans esse meam,cum mea non sit, valet conductio.*
Veritas,quòd potius inspiciatur,quàm opinio. *(remissiue.*
15 *Conducere, & emere rem,quæ pro parte est mea,& pro parte non,an possim.*

Si aliquam rem. Ista l. est difficilis sicut aliqua l. q̃ sit in mundo.Et rõ difficultatis est,quia hic ponũtur 5.casus,&nõ determinař nisi vn⁹.Et prima pars loqtur,qñ dñs,& possessor ɔducit eandẽ rẽ à nõ possessore.Secũda, qñ dñs nõ possessor eã ɔducit à possessore.Secũda ibi, & si sciẽs. Ibi possidere,& eiusdẽ dñiũ habebã,vt innuũt sequẽtia.No.in fi.
1 l.†ꝙ possum rẽ meã,q̃ alius possidet,respectu possessionis stipulari,ɔducere,&emere:vt hic in fi.&qa hæc l.nõ determinat omnes casus:iõ q̃rã in quolibet mẽbro de trib.Primò vtrũ perdař possessio.Secũdo,vtrũ perdař dñium.Tertio,an valeat ɔ̃ctus. Venio,&
2 assumo j.mẽbrũ,†qñ dñs, & possessor ɔducit à nõ possessore. &
3 de hoc vidẽdũ,si ignorẽ.q̃ro, quõ†esse põr ꝙ ignorẽ me possidere,cũ ignorãs ꝑdat possessionẽ ꝑ obliuionẽ,vt š.e.l.si id qđ.Sol.Intellige,qñ possidebař ꝑ seruũ,vel filiũ ex cã peculiari,vel ꝑ ꝓcuratorẽ,hoc casu possidet ignorãs.vid gl.ĩ ver.an ignorãs.q̃ inc.ignorãs.ibi,ignorare ãt,&c.Itẽ p̃t esse ẽt qñ ꝑ seipm possidebař:qa tũc sola obliuio sine cursu tpis nõ facit perdere possessionẽ, vt dixi š.
a e.l.prox.Quæro,an possessio a perdař isto casu ꝑ conducentẽ?gl.dicit ꝙ nõ,vt j.e.l.si me in vacuã.bñ dicit,qa nõ est aĩ⁹ perdẽdæ possessionis,q̃ qs ignorat se habere.Itẽ q̃ro,an perdař dñiũ?Resp.nõ. qa nõ p̃t perdi dñium, vt d.§ dñia.Itẽ q̃ro, vtrũ isto casu valeat locatio,& ɔductio?Resp.cũ nõ perdař dñium,nõ v3 ɔductio, vt j.c.l.in fi.& de reg.iur.l.neq; pign⁹.& l.nõ solet.š.loc.& l.suæ rei.de contrah em.Itẽ ex eo qđ dixi.ꝙ nõ ꝑdiř possessio,nõ v3 ɔductio: nã possidere,&ex ɔducto habere, sunt repugnãtia, vt š.e.l.si qs an
4 te.Secundũ memb.†est,qñ scio me possidere,& me dñm.& eandem rem ɔduco quasi nõ meã:q̃ro.vtrũ in isto casu perdař dñiũ? Et determinat gl.ꝙ nõ sufficit aĩus ɔducẽtis tm̃ ad ꝑdendũ dñiũ.
5 l.si quis vi.§.dr̃ia.š.e.Præterea,†qñ trado tibi verè rem meã tanq̃ nõ meã.s3 tanq̃ tuã,nõ trãsfero ĩ te dñiũ,vt dixi in l.dedi.in §.subtilius.š.de cond.ob cau.multo minus ꝑdo dñium tradẽdo fictè.s.
6 ɔducendo.S3 q̃ro,†vtrũ perdatur possessio?Dicit gl.ꝓsic.l.quod meo.š.e.Et ita dicit ista gl q̃ nõ vř verũ dicere:qa illa cã, q̃ non est habilis ad trãslationẽ dñii,nõ est habilis ad trãslationẽ possessionis,vt no.š.e.l.quod meo.s3 fm hãc gl.ista nõ est habilis ad trãsferẽdũ dñiũ,ergo.&c.Propter hoc Ia.de Arc.reprehẽdit hãc gl.quẽ nõ puto bñ dicere:qa q̃dã sunt cãe inhabiles ad trãsferendũ dñiũ, & tñ sunt habiles ad trãsferẽdũ possessionẽ,vt dixi in d.l.qđ meo. S3 hãc gl.nõ puto verã.ꝙ perdař possessio alia rõe,qa qñ dñs nõ possessor ɔducit rẽ suã à possessore, ista ẽ cã q̃:edæ pos.l. ei à quo. j.ti j.Si est causa q̃rẽde possessionis,vt ibi.multo magis erit causa possessionis retinẽdæ,q̃do domin⁹ possessor ɔducit à nõ possessore.Vnde cũ nõ ꝑdat dominium, ergo conducendo possessionem
b non perdit,sed retinet.b Tertio quæro,† an valeat contractus lo
7 cationis,& conductionis?Resp.ex eo ꝙ non perditur dominium, nec possessio,concluditur ꝙ non valet:quia conducit rem suam,
8 & à se possessam,& sic non potest, vt prox.dixi.Item sequiť†aliud membrum

a ADD.¶Paris.Vide ale.cons.69.vol.5.Curt.cons.70.

b Adde secundum Alex. ꝙ gl.in l.qui rem,C.loc.& ibi Pet.Cy Ia.bu.Bal.ang.Sal. concordant cum hac gl.quando conducens amittat possessionem, & idem dicit tenere Cy.in l.ad probationem,C.loca.Imo.Rap.Cu.& Pau.de Cast.hic. & hanc dicit esse communem opi.cum qua ipse transit respondendo contrariis.

mēbrū.qñ dñs & possessor ↄducit rē suā, quasi suā Anteq̃ vadā vlteri⁹.quæro qũo cognoscā, an qs ↄducat rē suā vt suā? R ñ.ↄducit quasi nō suā, si ĩ instr̃o ↄtineť, talis ↄcessit & locauit mihi talē fundū.& tũc locauit tanq̃ suū nō tanq̃ meū, & ego quasi alienū ↄduco. Si vero dr̃ sic, ego dñs talis fundi sciēs me dñm, & possessorem talis fundi, volēs cōducere à tali, ↄduco ab eo, tũc conducit tanq̃ suū, & ille locat vt meū. Itē posset ꝓbari extrinsec⁹, lʒ in instr̃o nō ↄtineať qũo ↄduxi. Et hoc casu qñ ↄduxi rē meā, tanq̃ meā, an perdiť dñiū, vel possessio? gl. dicit, ꝙ sic, Vide gl. q̃ inc. & erat, & idē tʒ gl. magna, hic posita. ↄ̃riū tʒ ĩ.ti.j.l.ei à quo. & ibi vr̃ ꝓbari in tex. & no. in l. q rē. C. loca. ꝙ ista gl. dicat verū, & nō illa, ꝓbať sic. Nō est dubiū qñ p̄cedit titulus, ꝑ solā ↄ̃dictionē trāsferť in aliū dñiū & possessio.l. q̃dā.ꝗ̃.de rei vē.sʒ hæc est cā habilis, s. ficta donatio, si trado scienter indebitū.l. cuius per errorē.ĩ.de reg. iur. Cū ergo sit donatio, ꝑ illā ↄductionē trāsferť dñiū. Dy. & Ia. & oēs tenent gl. ↄ̃riā ꝑ l. ei à quo.ĩ.ti.j. Et circa gl. istā dñt. Qñq; verus titul⁹ præcedit, & vera traditio, & tũc trāsferť dñiū.l. traditionib. C. de pac. Qñq; interuenit fictus titul⁹, & vera traditio, tũc idē ꝙ trāsfertur dñium.l. cui⁹ per errorē.ĩ.de reg. iur. & l.j.ꝗ̃.de cond. indeb. Qñq; interuenit ver⁹ titul⁹, & ficta traditio. & trāsferť dñium.l. quædā.ꝗ̃.de rei ven. & l. quisquis. C. de don. Qñq; interuenit fictus titul⁹, & ficta traditio, vt in casu nr̃o, qñ ↄduco à te rē meā sciēter, tũc ñ sufficit ad trāslationē dñij, ita loqtur d.l. ei à quo.ĩ.ti.j. & l. q rē. C. loca. ita dicit Dy. & Cy. recitat in l. qui rē. C. loca. Habuistis in hac
a ciuitate a hanc q.† Quidā nobilis b habēs suū podere ꝓprium, re-
9 cepit illud podere in emphyteusim, & fuit factum instr̃m per talia
b verba. Talis abb. talis monasterij ↄcessit in emphyteusim tale podere tali nobili. Demū ille nobilis vendidit illud podere monasterio irreq̃sito, mō monasteriū volebat vendicare ab emptore. ego dixi, ꝙ nullū translatū erat dñium in eccl̃iam ꝑ hoc, qa fuit titulus fict⁹, & ficta traditio, d.l. ei à quo.ĩ.ti.j. & d.l. q rē. C. loca. & ita oēs doct. ↄsuluerūt in ciuitate ista. Sʒ opposui eis, & nō fuit mihi responsum. Benè dixi, ꝙ fictus titul⁹, & ficta traditio nō operanť trāslationē dñij, vt doct. dñt, ne ↄcurrāt duæ fictiones circa idem.l.j. C. de dot. ꝓmiss. & l. cū post. §. gener.ꝗ̃.de iur. dot. sʒ in eccl̃ia nō requiritur traditio, sʒ acqritur dñiū sine traditione.l. fi. C. de sacro. eccl. ergo nō sunt duę fictiones: imo ex solo titulo queritur dñiū. Br̃ ego dico, ꝙ si ille dñs recepisset in emphyteusim illas res tāq̃ suas, tũc ↄcederem ↄ̃rium, ꝙ in eccl̃iam trāsfertur dñium: qa nō sunt duę fictiones. Sʒ in q. proposita iste dñs recipit in emphyteusim, tanq̃ prius esset eccl̃ię, quo casu indistinctè dñium nō perditur, vt dixi in 2. memb.ꝗ̃. posito, ergo, &c. Venio ad 2. partem. Ista secunda pars legitur duob. mod. Primo modo ꝓsequitur suā materiam, qñ dñs, & possessor ↄducit à nō possessore, & tũc qđ dici-
10 tur in tex. nā & si rē. &c. inducitur in exēplū. Et tũc reiecta † ista lec. ꝙ si rē meā à me possessam ↄduco à nō possessore, ↄ̃ctus valet rōe possessionis. Quero, qũo pōt valere rōe possessionis, cū possessio nē hēā? gl. magna resp. lʒ ego possiderē, tu poteras à me auocare aliquo interdicto, vnde perinde est ac si nō possiderē. Alia sol. est. Ego eo ipso ꝙ ↄduco à te respectu possessionis, videor eā trāsfer
c re ĩ te & tu ea mihi locare. c Alio modo legiť ꝙ hic mutet casum, qñ dñs nō possessor ↄducit à possessore: & dicit lr̃a, ꝙ valet respectu possessiōis, sec⁹ respectu ꝓprietatis. Ad hoc op.ĩ.ti.j.l. ei à quo.
d sʒ l. illa dʒ intelligi sm distin. h⁹ l. d Vlteri⁹ † ego quæro, qd in dubio
11 si nō apparet vtrū respectu possessionis, vel ꝓprietatis ↄducā. Ia. de Are. dicit sic. Aut ego dico sic, ↄduco possessionē h⁹ rei, & vi-
e deor ↄducere respectu possessionis, e l. si mulier. §. q possessionē §. qđ me cau. & ĩ. vti pos. l. si duo. in fi. Aut dico, ↄduco rē, & tunc. in dubio p̄sumiť rōe ꝓprietatis d.l. si duo. in fi. & ꝓbat hic tex. ibi, sp̄ār &c. Sʒ qd est hoc dictū, ↄduco respectu possessionis, vel proprietatis? Nā ↄductor nunq̃ hʒ ꝓprietatem, vel possessionem. arg. l. nō solet.ꝗ̃. loca. & l. si qs ante.ꝗ̃.e. Quid est hoc dicere, aut ↄduco respectu possessionis vel ꝓprietatis? Aduerte, nos habem⁹ text. q hoc declarat, in l. si qs domū.§.j.ꝗ̃. loc. vbi dr̃, aut qs locauit respectu ꝓprietatis, aut respectu vsusfruct⁹. Qñ ego loco respectu proprietatis, ego teneor tibi, vt liceat tibi vti re.l. ex ↄducto, ĩ pr.ꝗ̃. loc. & ideo siue inquietaris, respectu ꝓprietatis, siue possessionis, vel quocũq; modo, teneor tibi. sʒ si ego loco tibi tanq̃ vsufructuari⁹, & tu es impeditus à ꝓprietario, tũc nō teneor prestare plus nisi ꝙ sim vsufructuarius. & respectu vsusfructus nō impediaris, d.l. si qs domum. §. j.ꝗ̃. loc. Modo ad propositum, qñ cōduco rem meam respectu ꝓprietatis, nō vʒ: qa statim mihi ipsi videor emere.l. fundo. ad l. falc. & l. cui res.ꝗ̃. de act. emp. & ĩō nō vʒ. Sʒ qñ cōduco respectu possessionis à te, tu nō teneris mihi præstare, nisi ꝙ sis possessor. De ꝓprietate nō curatur, si possessionem præstas. Et ideo va
12 let † decisio ista ad q. vtiles Quid releuat dicere in instr̃o. Ego vendo tibi talē rem iure emphyteusis talis eccl̃ię. Tu vides, ꝙ hic æq̄parētur emptio, & locatio, & stipulatio, & p̄cariū. Vnde qñ appono illa verba, vendo iure emphyteusis &c. nō teneor p̄stare, nisi ꝙ sim emphyteuta: nec teneor si inquietaris respectu dñij directi: sʒ benè, teneor si non est emphyteuta, d.l. si qs domum. §.j.ꝗ̃. loca. & l. q tabernas. C. de ↄ̃h. em. & C. cre. cui. pig. nō de.l.j. Iuxta hoc q̃ro,
13 † nos habuim⁹ in 1. parte: qñ dñs & possessor cōducit à nō possessore: qđ si possessor nō dñs cōducit ab alio rē? Hāc q. nō habemus hic. Debes dicere. Aut ignorabat se possidere, & tũc possessionē nō perdit, vt hic, & l. naturalr̃. §. nihil.ꝗ̃.e. sm vnā lect. & ꝑ ↄñs non valet ↄ̃ctus locationis.l. si qs ante.ꝗ̃.e. Si verò sciebat se possidere,
f tũc vʒ ↄ̃ctus, & possessio perdiť, f vt ꝗ̃.e.l. quod meo. in pr. & l. qui
14 bona. in pr. & l. interdū. in pr. Secūdo q̃rit gl. † qđ si ego ↄduco rē putās esse meā, cū nō sit mea? Resp. gl. dʒ inspici veritas potius q̃ opinio, al.ꝗ̃. de ne. ge.l. itē si eū. Ego dico, ꝙ de hoc est casus duarū legū simul ↄiūctarum ĩ. qđ vi aut clā.l. aut q alr̃. §. si qs. dū putat.
15 ↄiuncta l. si de eo. in fi.ĩ.e. Vltimò † q̃ro, si rēs est mea ꝓ parte nō, an possim illā rē ↄducere, & emere? De hoc est casus ꝗ̃. de in diem addic. l. qđ si vno. in fi. dic, vt ibi. Vltimo Cy. de hac materia tangit recitando dist. Ia. de Are. in l. ad ꝓbationē. C. loc. tene menti ista.

¶ Contrarietas.

Si aliquam. Aduerte, quòd bar. inuoluitur vitio contrarietatis secundum quosdam in l. si aliquam rem.

¶ Concordia.

Sed pro saluando bar. vide concordiam quam posui ad l. sub conditione. ff. de sol.

a ADD. ¶ Pom. Vide ale. ↄs. 9. vol 5. & Pau. ↄs. 3. q. 24. & ↄs. 94. in 2. dub. vol. 2. & fel. in c. cū Bertold⁹, de re iu. in ver. dicit ēt bal. & ale. in l. 1. §. si vir, ꝗ̃.e. & Barb. consil. 11. vol. 2. & ale. in cons. 136. in fi. vol. j. & aret. cons. 13. & ale. cons. 92. col. fi. vol. 2. vbi loqtur ēt in emēte rē suā, & cons. 118. ver. quinimo, e. vol. vbi loquitur in recognoscente rem, quam præscripserat & cons. 29. col. fi. vol. 5. & cons. 69. e. vol.

b Adde ang. ita tenētem in l. qui rem, C. loca. bal. in l. ad probationē, C. loc. & in l. cū falsa, & ibi ēt bar. C. de iur. & fac. ign. bal. in add. spe. in ti. de emphy. §. nunc aliqua, ver. an qs solués, ang. in §. emphyteusim, in auth. de nō alie. Pau. de cast. cons. 251. & vide ale. de Imo. in cons. 69.

c Adde ꝙ cum hac opi. transeunt ang. & Pau. de cast. approbantes gl. sed Imol. & Ro. transeunt cum bar. cum quo etiam transit ale.

d Clau. Sʒ nescio videre qũo hoc possit procedere. Nā si ↄducēdo respectu possessionis, vt dicit bar. transfero in te possessioné, certè ↄducēdo postea à te perdis possessionem, nec valet ↄductio, per l. ei à quo hic all. ergo nullo modo recedit possessio ab isto ↄductore: quia etiam si alius haberet, illam perderet, nisi dicas, ꝙ illa l. intelligatur, qñ ↄducitur respectu proprietatis. Sʒ nec hoc satisfacit, quia hoc casu qñ dñs ↄducit rem suam à se possessam respectu ꝓprietatis, pdit possessioné, sm Imo. Pau. de cast. Ro. & ale. & cōiter doct. hic, & est de mente gl. Posito ergo ꝙ hoc casu pdat possessioné, ↄducendo per hāc, certè ei acqritur, arg. d.l. ei à quo, vt saltē amittat eā locator, cū ei acquiritur per istā.

e Adde nisi possessio capiatur pro ꝓprietate, vt fit in l. interdum, de ver. sig. vnde in l.j. C. si pig. pign. dicitur, bal. dicit, ꝙ si quis dicit, pignoro tibi possessionem talis rei, videtur pignorasse proprietatem fundi, non solam possessionem. Et ꝓ eo quod hic dicit bar. ꝙ dicor conducere respectu possessionis. Ale. dicit facere tex. & Pau. de Cast. ibi ad hoc ponderat in l. pignoris. ĩ. eod.

f Perditur. Adde quòd cum hac dist. transeunt ang. & Imo. hic.

LEX XXIX.

Possessionem. Pupill⁹ nō p̄t a(n)io desinere possidere. h. d. op. de l. pupill⁹.ꝗ̃.ti.j. Dñt qdā, hic loqr̃ đ detētatiōe, ibi de nāli possessiōe. Vel meli⁹ nālē possessionē p̄t perdere, sicut qlibet ali⁹, vlt oo. đ l. 2. § si à pupillo.ĩ. ꝓ emp. dic vt ibi.

LEX XXX.

Qui vniuersas. Qui possidet vnum totū integrale, nō possidet singulas res eius. h. d. Istam l. & eius materiam videbitis ĩ.ti.j.l. rerum mistura. & ibi videbitis magnas vtilitates. & ibi dicam. Non habetis hic alia.

1 *Factum iudicis dicitur factum partis repræsentare.*

§. Possessionem. Possessio perdiť ab ignorāte, & inuito, superueniēte defectu ex parte rei,
1 vel ꝑsonę. h. d. Ibi possessionē ex 2. decr. Rō h⁹ §. est, qa † factū iudicis diciť repr̄sētare factū ptis.l. si ob cām. C. đ cui. & l.j. C. si ĩ cau. iu. pi. ver. itē qđ aut mari. tene mēti hũc ver. dixi ꝗ̃.e.l. 3. §. Labeo. Bart.

1 *Monasterium si quis ingreditur cum bonis, an illa monasterium possideat sine noua apprehensione.*

a §. Aut si is qui. a Circa hunc §. aliqs est ingressus monasteriū. certè desinit possidere, vt hic. Sʒ
1 quæro, vtrum monasterium possideat † quicquid possidet ipse, sine noua apprehensione? Dy. arguit, & videtur ꝙ non, siue dicamus monasteriū hr̃i loco filij sui, siue extranei. Probatur in l. cum hæredes. in pr. & qđ ibi no.ꝗ̃.e. Et finaliter tʒ, ꝙ monasterium possideat sine noua apprehensione, & nil boni all. sʒ est tex in l. si adoptauero.ĩ. de preca. & doct. all. istum tex. in auth. si qua mulier. in vlt. q. C. de sacr. eccl. sed gl. iuris canonici all. l. 3. & auth. si qua mulier. quæ est canonizata, 19. q. vlt. c. si qua. Bart.

a ADD. ¶ Barb. Adde l.j §. Scæuola, ĩ. si qs test. li. esse ius. l. cū hr̃edes, ꝗ̃.e.l. nimia, C. de act. & oblata est optima limitatio. Vide casum in l. fi. C. de sacr. eccl. & qđ ibi no. bal. & vide qđ no. l. pe C. ad treb. Ad illud, an trāsferātur actiones sine restitutione. facit qđ no. in l. traditionib C. de pac. facit l.j § ↄtrāte, ĩ. de vsuca. ꝓ dot. & ibi vna gl. sing sm do. meū, & vide bar. in l. cū hr̃edes, § fi.ꝗ̃... spe. in tit. de pac. do. §. j. ver. 53. Inn. in c. in p̄ñtia, de prob. Host. Pet. Io. de Imo. in c. 2. de testa. & dixit bar. in d.l. si adoptauero, ĩ. de precar. bal. in auth. ingressi. C. de sac. eccl.

1 *Possessio probatur ex solutione mercedis, nisi alius possideat.*
2 *Hæreditas retinet naturalem possessionem per colonum.*

§. Quod per colonum. Heres non acqrit possessionẽ, nisi eã apprehendat verè vel fictè. h.d. Iste finis vr̃ ꝯdicere principio. Dr̃.n.in pr.§.ꝙ nisi nãciscat̃ possessionẽ, nõ ꝓdest possessio coloni, ẽt si nõ nãciscat̃. Sed dic ꝙ colonus soluebat mercedẽ hr̃di, vel ꝯduxerat ab hærede. Tene menti in q̃tũ dicit, ꝙ colon⁹ soluebat mercedẽ.
1 Ex qua solõne hẽs, ꝙ†ex solõne mercedis ꝓbat̃ possessio. q̃d tene mẽti. Pro quo facit optime C.de agr.& cens.l.litib.li.11. Et hoc intelligo verũ, nisi alius possideat: qa tũc nõ ꝓbaretur ꝙ tu possides, licèt tibi soluatur merces. l.quamuis.§.1.j̃.e.quod tene mẽti.
2 Quæro,†an hæreditas retineat naturalem possessionem per colonum. Gl.dicit, quòd non.s̃.si quis testa.li.esse iuss.l.j.§.Scæuola.

1 *Possessio per animum primi, vel secundi, retinetur, si contingat illam ambulare per mille manus.*

§. Si ego. Per colonũ, ꝯmodatariũ, & depositariũ, & si alij locet, ꝯmodet, vl' deponat, possessionẽ retinem⁹. h.d. Et est pulcher casus. Gl.in verb.id possidebo.op.de l.nõ solũ.§.q pignori.j̃.tit.j.Gl.soluit duob.mod.tene illã verã sol.ibi.n.colonus vel ꝯmodatarius tradidit alteri alienãdo. hic vero tradidit nõ alienãdo, sed ꝯmodãdo, vel deponendo, & sic noluit à se abdicare dñiũ. Itẽ op.ꝙ hoc ñ ꝓcedat ꝯ l.q̃sitũ.ĩ pr.j̃.de pc. Gl.nõ sol. Sed dic, ꝙ ibi loqtur de actione ꝑsonali, q̃ tñ ꝯ primũ ꝓcedit: hic
1 de retinenda possessione, q̃ ẽt ꝑ s̃m, & vlteriorẽ retinet̃.† q̃rit gl. ego retineo possessionẽ, ẽt si per mille manus iuit, ꝑ quẽ retineat possessio, an ꝑ primũ cui locaui, an ꝑ aĩum eius, cui primus locauit? Resp. per aĩum primi. ꝯriũ no.in l.nõ solũ.j̃.ti.j. Br̃ istam gl.intellige, q̃ dicit, ꝙ per tertium retinetur, & dic, i. per primũ locantẽ tertio, vel per primũ scõ tertij. aliàs non bñ diceret, vt hac gl. Bar.

LEX XXXI.

1 *Dominus an perdat aliqua, cùm colonus deserit possessionem.*

a Si colonus. aPer colonũ ẽt absentẽ aĩo retinemus possessionẽ nãlẽ. h.d. Gl. hic reuocat in dubiũ, vtrũ medio tpe anteq̃ colon⁹ reuertat̃ in fundũ, dñs nãliter possideat. Io.ꝙ sic: & bñ. Ponamus ꝙ exit colonus de fundo aĩo deserendi
1 possessionẽ.†an dñs ꝑdat aliq̃? Gl. format eã, & disputauit satis latè. C.com.de vsuc.l.j. Gl hic dr̃, ꝙ ꝑditur nãlis. Videbitis.j̃ e.l.si de eo.§.j. Alij dñt ꝯriũ ꝙ nulla ꝑdat̃, ꝑ hũc tex. & hic subaudiũt maximè. ꝓ eorũ opi.facit. C.de agr.& cẽs.l.ꝑ colonũ.li.xi. ꝓ hoc ẽt fa.l. Põponius.s̃.ti.j.& l.q̃cũq; res ex mari. circa pr.e.ti. Ad l.ꝑ colonũ. resp.ꝙ non perditur ciuilis, sed nãlis sic. Ad l.qui fundũ.j̃.ꝓ emp. resp. eodem modo, ꝙ ciuilis nõ perditur, ideo procedit vsucapio.
a ADD.¶Adde quòd secundum Ang. iste tex. ũcta expositione gl. alle. per Iac. de Are. quòd licèt mulier ex forma statuti non possit obligari sine consensu mariti, poterit tamen officium procuratoris extraiudicialis suscipere, & tenebunt gesta per eam. Et ita dicit se obtinuisse Florentiæ.

LEX XXXII.

Quamuis. De materia h⁹ l. habuistis s̃.e.l j.§.cæterum.

1 *Colonus tradens fictè, non priuat dominum possessione.*
2 *Possessio probatur ex perceptione mercedis, nisi alius possideat.*
3 *Colonus, qui verè vendidit, & tradidit, licèt semper domino pensionem soluat, tamen ipsum dominum possessione priuauit.*

§. Si conductor. Ficta traditio coloni nõ priuat dñm possessione. h.d. no.§.istũ, vt dixi s̃.e.l.3.§.in amittenda.in fi. Op. traditio coloni priuat dñm possessione, vt l.3.§.q̃d si seruus sed colonus ꝯducendo vr̃ tradere alteri.l.q̃dã.s̃.de rei ven.& s̃.e.l.q̃d meo.in pr & l.qui bona fide.in pr.s̃.e.& sic primus dñs pos.per.lit. Quidã dicunt, ꝙ hoc ꝯtingit ꝑp mercedis solõnem: q̃d nõ est verũ.alij dñt, ꝙ hic nõ habuit aĩum tra-
1 dendi. Sed tu dic,† ꝙ ꝯria loquuntur q̃n possessio fuit tradita ꝑ
a colonũ verè, hic q̃n fictè.a tene menti. Item op.& vr̃ ꝙ mercedis ꝑceptio inducat possessionis acquisitionẽ, vt no.s̃.e.l.qui vniuer
2 sas.§ q̃d per colonũ. Ego†dixi, ꝙ mercedis b perceptio inducit ac
b quisitionẽ possessionis, nisi alius possideat, hic alius possidet. Vñ licèt mihi soluatur pensio, nõ ꝑp hoc alius, qui possidebat, priua
3 tur possessione. Dy.†q̃rit, ponamus ꝙ colonus vendidit, & tradidit verè, ita ꝙ dñm possessione priuauit, tamen pensionem semper domino soluit. Resp. ex eo, ꝙ alium iam constat possidere, nõ retinet dominus possessionem. Probatur in l. Põponius quęrit.s̃. q̃b.mod.vsusfr.amit.quæ lex est valdè not.ad istam. Tenẽ menti.
a ADD. ¶Adde ꝙ hoc limitat Ang. nisi sit lecet de fructib, secũdo locãti, q̃ limitatio ꝑ Ale. reprobatur, vt hic ꝑ eum, cui ẽt adde, ꝙ colonus possit præiudicare, & prodesse domino, quod pulchrè consuluit bald.cons.275.& cons.280.li.3.
b Parif. Vide Fel. in c. Bertoldus, de re iud.

1 *Infans quorum acquirat possessionem.*

§. Infans. Op.de l.donatarũ. C.e.l.si qs in emancipatũ. C.de don. vbi infans indistinctè apprehendit possessio
1 nem sine tutoris authoritate. Multæ sol. sunt. S3 dic s̃m Dy.†q̃ dã sunt res, in quib. infans hẽt plenam animi affectionẽ, vt sunt ista iocularia, vel pocularia: & tunc indistinctè acquirit possessionẽ. Quædam sunt, in quibus infans nullam habet affectionem, vt in fundo, tunc sine tutoris authoritate non potest, vt l. contraria.

LEX XXXIII.

1 *Mandatum eius, quod quis habet necesse facere, non finitur morte.*
2 *Executore dato per iudicem ad intrandam possessionem rei, non debet quis intrare propria authoritate.* (datum.
3 *Executor si scit dominum defunctum, hoc non sufficit ad extinguendum mandatum.*
4 *Executor cui fuit commissum per iudicem, vt aliquem mitteret in possessionẽ, iudice defuncto poterit ipsum in possessionem mittere.*

1 Fundi. †Cui dat⁹ est executor, nõ pt ingredi sua autoritate.
a Itẽ mandatũ eius ꝙ qs h3 necesse facere, nõ finitur a morte. h.d. No. lex est, & legã ipsam aĩr, q̃ alio anno. & melius. Pri-
2 ma pars induci posset, imò est casus,† ꝙ si alicui datus est executor per iudicem, vt intret possessionẽ rei, nõ d3 intrare possessionẽ sua autoritate, s3 d3 ĩtrare executoris autoritate, vt hic. Et hẽs casum cũ gl.j̃.de re iu.l.miles.§.q iudicati. Venio ad secundã partem.& primo op.de l.si ego.in pr.s̃.de iu.do. Dicit gl. alio casu loqtur, & bñ: qa ibi loqtur in ꝯtib. innoĩatis, in quib. pnĩæ erat locus, hic verò tenebatur de necessitate facere; & iõ nõ h3 locum pnĩa. Itẽ op.de l.si pr̃. s̃.de man.vin.sol.ibi erat talis actus, in quo pnĩa admittebatur. Item op.de l.2.§.sed si qs.s̃.de do.& s̃.si cer.pe.l.eius q.§.quas vero. Sol. hoc mandatũ ꝯsistit ẽt in id q̃d hẽbat de necessitate facere, iõ ñ reuocat̃ morte. Plenissimè dixi ĩ d l.2.§.s3
3 si qs.q̃ro vlterius,†q̃d si executor scit dñm defunctũ, vtrũ hoc solum sufficit ad extinguendũ mandatũ? Vr̃, ꝙ nõ: qa cũ hic loquat̃
b alternatiuè, alterũ adesse sufficit. Vñ b si ab hr̃de non ꝓhibet̃, posito ꝙ sciat executor mortuũ mãdatorẽ, executor pt exeq. In ꝯriũ facit tex.q sequtur.j̃.in §.itẽ si amicus.ibi, s3 si id fecerit. vbi si alterũ deficit, executio ĩpedit̃. Quid dicemus? Tene 1.partẽ, ꝙ l3 eum mortuũ sciat, si tñ nõ ꝓhibet̃ per hr̃des, pt exeq, per tex.h⁹ §.& est tex.c.si super grã.ext.de of.del.lib.6.ad hũc tex.in fi.ibi, sed si id fecerit, cũ sciret dñm mortuũ, subaudio, & hr̃des ꝓhibeant. Itẽ ibi cũ dicit. facere nolle. dic alio mõ, q̃ ꝑ ꝓhibitionẽ hr̃dis. Et ꝑ hoc
4 †dicebã hoc anno in q.de facto. Iudex cõmisit cuidã, vt mitteret aliquẽ in possessionẽ, s3 executor introduxit illũ in possessionẽ
c post finitũ officium. ego dixi, c ꝙ potuit mittere, l3 sit finitum officium iud. vel iudex sit mortuus, vt d.c.si super grã.q̃d tene menti.
a ADD. ¶Adde secundum Pau. de Cast. quòd hic tex. non est alibi de iure ciuili, sed de iure can. est tex. in c. si super gratia, de of. deleg. in 6. Limitat tamen Ro. tex. istum, nisi moriens decessisset sine hærede: quia tunc etiam in terminis huius l. mandatum extingueretur, alleg. l.j. secundum intellectum bar, ibi, de actionibus.
b Alex. Puto, quòd ita hic legendum sit. Vnde si hæredes non prohibent, posito, &c. alioquin, nisi ita legatur, nescio videre horum verborum sensum.
c Adde, quòd cum bar. concordat Ro.& Pau. de Cast.& secundum Ang. idem esset in licentia concessa de capiendo debitorem, per tex. in auth. vt nulli iud.§. & hoc vero iubemus, quod limitat verum, causa cognita, per d.c. super gratia, secus si sine causæ cognitione esset data licentia, vt dicitur fieri in Tuscia vigore instrumenti guarentigiati: quia tunc finito officio, finitur etiam virtus dictæ licentiæ, l.fi. cum gl.j̃.de pœn.& not. in l.j. de postul.& prædictam op. bar. ipsemet tenet in l. more, de iur. om iu.& bal. in l. si de interpretatione, s̃.de legi. nisi secundum eum consuetudo esset in contrarium, per illum tex. Idem tenet Im. in c. quoniam abbas, de of. del. Spe. in ti. de leg.§. finitur, ver. sed pone de facto. tu adde bal. cons.310. incip. visis statutis, lib.4. quid autem si executor est mortuus, an succedens in officio poterit exequi sine noua commissione? vide Ang. in d.§. hoc verò, & bal. in l. consentaneum, C. quo.& quan. iud.

LEX XXXIIII.

a Si me in vacuam. Error noĩs acq̃sitionẽ possessionis a nõ impedit: s3 error in corpe sic. Itẽ dissẽsus accipientis ĩpedit ꝑditionẽ pos. h.d. hæc l. No. tex. ibi, à te, tradente. No. tex. in fi. h⁹ prin. ibi quodammõ recessit de possessione. Ad hãc l.op.de l.q̃d meo.§.si à furioso. s̃.e vbi alteri nõ acqrit̃, ego tñ ꝑdo. Dñt tñ q̃dã, hic tradidit ꝯdõe expssa, si alteri q̃ret̃. Dicit gl.ꝙ nõ est verũ, ꝑ illũ text. ibi, quodãmõ, & sic ĩproprietatẽ denotat, vt hac gl.& ipsam allegaui in l. si is q ꝓ emp.j̃ d vsuc. alij dñt, ꝙ hic habuit aĩum, ibi nõ. diuinatio est. Vltimo sol. gl.ꝙ hic fuit error in re, ibi in qualitate ꝑsonæ, & hãc tenet Iac. de Are.& oẽs. Sed eadẽ est rõ in errore in re, q̃ est in errore in ꝑsona, qa adest aĩus ꝑdẽdi rẽ. s3 hic q̃n trado tibi rẽ, trado tibi sub ꝯdõe, si tu nõ ꝯdixeris, vel nõ dissenseris. & hoc ꝓbat tex. & iõ, qa hic ẽ dissensus ex parte tua: iõ nõ ꝑdo, nec tu acqris, vt hic: s3 in d.§. si à furioso. furiosus nõ dissentit, nec cõsentit. & iõ nõ est ista ꝯdõ, iõ pos. ꝑdo, l3 ei nõ acqratur. Si'e in legatario: qa ei acqritur si ꝯsentit, s3 si dissentit, nõ q̃rit̃. Itẽ si nõ ꝯsentit, nec dissentit, ei q̃rit̃. Bar.
a ADD. ¶Pom. Vide Ale. cons.73. vol.3. vbi per hoc dicit, ꝙ si data est licentia Titio de inducendo me in possessionem alicuius fundi, & ille inducit me in possessionem alterius, quod non possideo, Et ibi etiam quærit, an teneatur de turbatione.

§. Sed si non mihi. No. tex. ibi, cum placeat ignoranti, &c. non habetis alia.

a §. Seruus. albi, nã & seru⁹ alien⁹. hoc intellige ratihabitiõe secuta, vel madato ꝓcedente, vt j̃.e.l.cõis seruus.
a ADD.¶Parif. Sequitur Ale. cons.110. in fi. Vol.j.

LEX

LEX XXXV.

1 *Discussio q̃do fit, an sufficit relatio, et an dẽt super relatione pronunciari, remis.*

Exitus. Possessoriũ retinẽdæ d3 prius terminari, vt per hoc petitorium terminet. h.d. No. ꝙ hic dicit, ꝓnunciet.
1 quod facit ad q. vtrum q̃n fit discussio, †sufficit relatio, vel debet
a super relatione ꝓnunciari, hic tex. vult, ꝙ ꝓnuncietur. aDic vt dixi in l. stipl'o. §. hẽt ãt. s̃. de oper. no. nun. Quæro, q̃uo fit ista ꝯtrouersia? Dicit gl. altero, vel vtroq; agente vti possidetis. Ego in rep. §. nihil commune. pono septem modos, quibus p̃t fieri ista controuersia, & gl. ponit aliquos modos. C. de interdic. l. incerti.

a ADD. ¶Adde post Alex. q. transire vr̃ cũ opinione illorũ q. t̃nt, non esse necesse super relatione nũtij referentis se nihil inuenisse in bonis debitoris ꝓnũtiare. qđ Rom. cons. 211. tenet necessariam s̃nĩam sup excussione facta per nuntium, similiter & esse necessariam s̃nĩam declaratoriam, cum notorium est debitorẽ non esse soluendo, anteq̃ possit perueniri ad fideiussores tenendo illã opinionem, ꝙ non sit necessaria illo casu excussio: qđ t̃n ipse negat, & ibi tenet ꝯriũ. T̃n præsupposito ꝙ non sit necessaria excussio, oĩno vult esse necessariã s̃nĩam declaratoriam inhabilitatis. Et mouetur, nam certũ fore debitorẽ ñ esse soluendo, s̃m s̃rĩas gl. subrogat̃ loco excussionis: ergo necesse est, vt sapiat eiusdẽ nãm, iuxta l. si eum, §. q. iniuriarũ, s̃. si quis cau. & sequitur, ꝙ quemadmodũ super excussione requiritur s̃nĩa. ergo & eo mõ sic sup hoc, s. debitorẽ ñ esse soluendo. Secundo mouetur per tex. in c. cum scd̃m, de hær. lib. 6. vbi hr̃, ꝙ vbi ipso iure deuenitur ꝑ aliquid ꝑexistens ad certum, sp requiritur s̃nĩa declaratoria sup ꝑexistẽti. Et illũ tex. dicit esse ad hoc ponderatũ ꝑ Bar. in l. eius q. ĩ. de iu. fisc. & Bal. in l. iubemus, §. sanè, de sacros. ec. Sed in casu ꝓposito ꝑ hoc ꝑexistẽs, s. debitorẽ ñ esse soluẽdo, deuenit ad ꝗ̃stionẽ fideiussoris, absq; alia discussione, ergo reqritur s̃nĩa sup illo ꝑexistenti. Et hãc dicit eẽ nouã doctri.

LEX XXXVI.

1 *Debitor qui obligauit creditori omnia bona sua, & constituit se eius nomine possidere, si postea vendidit, & constituit se nomine emptoris possidere, dominium in emptorem non transfert.*

2 *Debitor liberato pignore, an statim incipiat se suo nomine possidere, remissiuè.*

Qui pignoris. Debitor p̃scribit ꝑ creditorẽ possidentem, vel sibi p̃cario ꝯcedentẽ. h.d. Not. tex. ibi, cũ plus iuris, &c. q̃ro in oĩb. ꝯ̃ctib. apponitur ista clausula: obligauit oĩa bona, & ꝯstituit se noĩe creditoris p̃cario possidere:
1 mõ in instr̃o debiti obligaui oĩa bona, & ꝯstitui me possidere noĩe creditoris: demũ vendo vnam possessionem, & ꝯstituo me possidere noĩe emptoris, trãsfero ne dñium in eum? Vr̃ ꝙ nõ, nec possessionem, cũ possideam noĩe alterius. l. quis. §. j. s̃. e. ergo nec dñium. An hoc impediat translationẽ dñij, dicam in d. l. Celsus. ĩ.
2 de vsuc. †Quero, an liberato pignore statim debitor incipiat suo noĩe possidere absq; alia cõcessione? Dic vt ĩ. de p̃ca. l. si debitor.

LEX XXXVIII.

1 *Beneficium collatũ absenti, sibi non q̃ritur, donec ad eius notitiam peruenerit.*

Qui absenti. Nõ ꝑdit qs possessionẽ serui absentis, donec ad eũ lr̃æ libertatis ꝑueniãt. h.d. No.
1 ex hoc prin. ꝙ bñficiũ collatũ absenti †nõ q̃rit, donec perueniret
a ad eius notitiã. Dixi plenissimè s̃. de do. l. absenti. aDic vt ibi dixi.

a ADD. ¶Adde not. in c. si tibi absenti, de p̃b. in 6. & in c. 1. de conces. p̃b. ꝑ Iac. de bel. in eius disp. inc. Perusini elegerũt, q̃ ponit in aut. de col. §. ad hęc ꝓhibem⁹, ꝑ Bar. in l. fi. de ꝯst. prin. vbi dicit, ꝙ priuilegiũ nõ acq̃rit absenti nisi a die sciẽ. Allegat l. fi. cũ gl. in ver. p̃stitis, de ꝯsu. li. 12. Et ꝓ hoc dicit Alex. sibi videri ꝙ nõ bñ dixerit Bar. in l. fi. C. de senten. pas. vbi dicit se putare ꝙ si princeps restituat deportatũ ad pristinũ statum, talis restõ acquiritur et absenti vigore tituli. all. l. eius q. s̃. si cer. pet. facit l. cũ p̃r. §. surdo, s̃. de leg. 2. Nam hoc vr̃ ꝯ istũ tex. s̃m ipm, & ꝯ tex. in c. si gratiose, & d. c. si tibi absenti, de rescrip. in 6. & ꝯ no. ꝑ Bal. in d. l. fi. de const. pr. & ꝑ hãc l. dicit Ang. mercatores dẽre esse cautos, vt literas eis transmissas, & fauorabiles custodiant cũ fauor eis nõ acquiratur, nisi post p̃sentationẽ, fa. l. Labeo, s̃. de iureiu. vbi dicit Bar. ꝙ dilatio statuta absenti non currit nisi primo fuerit notificata, qđ est notãdũ, & vide tex. & Bal. in l. 2. C. vbi in rẽ act. Et ꝓ hanc l. dicit et Rom. ꝙ ipse, & q̃plures alij consuluerunt, ꝙ priui legium ciuilitatis non acquiritur ignoranti. Et hanc l. multum not. Bal. in rubr. C. de dot. promis. Et quod priuilegium ciuilitatis non acquiratur ignoranti, tenet Per. de an. cons. 168. vbi etiam dicit, ꝙ non acquiritur, licet sit descriptus, & non subeat onera ciuitatis. De quo vide etiam Bald. cons. 299. lib. 3.

1 *Dictio, vt, inducit modum.*

2 *Dictio, ne, in dubio inducit modum, & conditionem inducit, quando apponitur aliquid, quod sit explicandum antequàm quis consequatur emolumentum.*

3 *Cautela quando venditur, vel donatur res, ꝙ non possit alienari, & si alienetur, dominium reuertatur ad primum.*

§. Si quis possessionem. Possessio, & dñium p̃nt sub ꝯdõe trãsferri, & defectus ꝯdõnis impedit eius trãslationẽ. h.d. No. ibi, cedere, i. in accipientem transferre. Hẽtis hic vnam gl. multũ no. Ego vẽdo, vel dono tibi aliq̃ rem, & volo, ꝙ tu nõ possis alienare: & si tu alienares, volo ꝙ dñium reuertatur ad me, q̃uo possum hoc facere? Nã pactũ de nõ alienãdo nõ impedit trãslationẽ dñij, vt l. si ita quis. §. ea lege. ĩ. de ver. ob. Gl. hic in ver. extiterit. dicit, ꝙ aut dico, ego dono tibi, vt tu nõ alienes, & tũc te alienante ego reuocabo ꝑ rei vend. Sed si dico, dono ne alienes, tunc si vendis, alij non possum reuocare, s3 ago ꝯ te ꝯdict. ob cãm. l. ea lege. C. de ꝯdi. ob cau. ista gl. reprehenditur ꝑ Dy. in qualibet eius parte. Primò in eo, qđ dicit, ꝙ si dono vt nõ alienes, interdicitur dñij trãslatio: qđ falsũ est:
1 qa †dictio, vt, inducit modũ, ñ ꝯdõnẽ. l. demonstrõ. in fi. s̃. de ꝯd. & dem. & C. de his q̃ sub mõ, l. j. cũ gl. & iõ nõ impedit dñij trãslatio. l. si ita quis. §. ea lege. ĩ. de ver. ob. Itẽ ꝙ gl. dicit de dictiõe, ne, nõ bñ dicit: quia inter ne, & vt, nõ est dr̃ia. l. cũ pr̃. §. Titio. s̃. de le.
2 2. †Anteq̃ vadã vlterius, q̃ro an dictio, ne, inducat modũ, vel cõdõnem? Nos hẽmus tex. in l. cũ tale. §. Titius. s̃. de cõd. & dem. vbi dr̃, ꝙ q̃nq; facit modũ, q̃nq; ꝯdõnẽ. Aut. n. ꝑ hãc dictionẽ, ne, apponitur aliqđ explicandũ, anteq̃ qs ꝯsequat̃ emolumentũ, & tũc cõdõnem inducit. Aut aliqđ explicandum post emolumentum ꝯsecutum, & inducit modũ. In dubio ãt an inducat modum, vel ꝯdõnem, vr̃ ꝙ faciat modum, vt d. §. Titius. Et iõ Dy. bñ reprehendit gl. istam: quia inter vt, & ne, nõ est dr̃ia, qa sp inducitur mod⁹, cũ apponitur circa id, qđ post emolumentum ꝯsecutum est explicandum: est ergo modus, ꝙ tu vendas, vel dones hoc mõ: dono tibi rem sub hac ꝯdõne, si nõ alienabis, tunc te alienante nõ trãsfertur dñium in te, & per ꝯ̃ns nec à te in alium. Sed certè ꝑ hoc ñ est ꝓuisum: qa volo, ꝙ interdum dñium sit emptoris, &c. Vñ dic, vendo tibi talem rem si non alienaueris: & si alienaueris, volo ꝙ dñium reuertatur ad me. Hoc nõ valet: quia istud pactum ꝯfert in t̃ps quo res nõ erat sua, sed aliena. l. Stichus seruus. s̃. de manu.
3 test. Quare dicas †sic, dono, vel vendo, hoc pacto, vt nõ liceat alienare: & si ad aliquem actum alienationis perueneris, tunc dñium ad me reuertatur: & in eum casum ex nunc ꝯstitutis te meo noĩe
a possidere. Hic est no. & pulcher modus, a qa statim cũ incipis alienare, ego dñs efficior, cum cõstituis te meo noĩe possidere. Si aũt ego dixi, si vendideris ꝓcedunt ꝑdicta: qa verbum, alienaueris denotat rem perfectam. Sed si dicã alienabis, vel alienares, tunc ẽt si nõ dicatur ad quemcunq; actum, &c. sufficit. & dñium reuertitur in me statim, cum incipis alienare. l. quidam in testõ. s̃. de fideic. lib. Item est aliud remedium, vt dicamus, promittis hãc rem spe-
b cialiter mihi, tunc si obligas b mihi eam rem, tunc impeditur alienatio. l. si creditor. in fi. s̃. de distract. pig. secundum vnam lectur.

a ADD. ¶Addo Iac. de are. & Cy. in d. l. si, de reb. alie. non alien. Pau. de Cast. in l. si ita quis, §. ea lege, de ver. obl. & ibi posui, an iuramentum impediat translationem dominij. vide hic per Alex. cui adde Bal. cons. 390. in ci. inter tres Marc. li. 3.
b Paris. Obligas. Vide Alex. cons. 59. vol. 5. vbi aliam cautelam ponit.

§. Si is qui Titio. Per seruum hæreditarium ex alia cã habitum res hæreditariæ p̃nt queri. h.d. Gl. op. duobus modis, & soluit, vt in ea. Non habetis hic alia.

LEX XXXIX.

1 *Possessio rei sequestratæ de partium voluntate perditur, nisi causa custodiæ sequestretur.*
2 *Sequestratio quibus casibus sit licita.*
3 *Sequestratis reb. tempore perituris, res ipsæ venduntur, & prætium deponitur.*
4 *Possessio rei sequestratæ per iudicem non perditur: quia videtur facta cã custodiæ nisi de voluntate iudicis aliter constet.*
5 *Sequester si perdit rem penes eum sequestratam, vel in eam sit damnum datum, an habeat aliquam actionem.*

1 Interesse. Rei sequestratę †de partiũ voluntate perdit̃ possessio, nisi cã custodiæ sequestret. h.d. Quæro, qs est sequester? Gl. dicit vt l. sequester. ĩ. de ver. sig. & l. ei apud quẽ.
2 in fi. cũ l. seq. s̃. depos. Quæro, in quib. †casib. sequestratio sit lici-
a ta? a Resp. quædã est sequestratio voluntaria, q̃ fit de partium voluntate, & ista sp est licita. l. si soluturus. ĩ. de sol. l. j. s̃. depo. Quedã est, quæ fit parte inuita, & ista nõ fit rl'r. Fallit in casib. no. in l. j. C.
3 de prohi. seq. & l. si fideiussor. §. fi. s̃. q sat. cog. Quero, †iudex facit sequestrari res, & sunt res t̃pe perituræ, qd d3 fieri? Resp. dẽnt vendi, & pecunia in seq̃stro poni. l. litib. C. de agri. & cens. li. 11. & s̃. vt in pos. le. l. is cui. §. q̃ri poterit. cũ seq. & ĩ. de req. reis. l. fi. Item quæro, tu dicis, ꝙ perditur possessio rei sequestratæ, si hoc est actum,
4 quæro †quid in dubio? Dicit gl. ꝙ in dubio præsumitur actum, ꝙ perdatur possessio. qđ tene menti. Iac. de Are. intelligit hanc l. q̃n sequestratio est facta de partium voluntate: sed si est facta per iudicem, vr̃ facta cã custodiæ, & iõ pos. nõ perditur, ar. l. 3. §. fi. s̃. e. qđ puto verum, nisi de voluntate iudicis aliud appareat. text. habetis
5 in c. 1. ext. de sequestr. pos. & fruct. Vltimo quæro, †vtrum sequester si perdit rem sequestratam apud se, vel in ea damnum datum sit, an habeat aliquam actionem? Text. habuistis in l. postquam. §. Imperatori. vers. sed si nec ipsi cauere. s̃. vt leg. no. ca. ibi, quinque vtiles, &c. qui vers. est circa fi. aliàs Iac. de Are. hic allegat l. is cui. §. qui legatorum seruandorum. in fi. ibi, quòd si ex constitutione. ĩ. vt in poss. leg.

a ADD. ¶Adde qđ no. Can. in c. 2. de sequest. pos. & fru. Arch. 2. q. 1 qa res, Io. an. in regula, locupletari, in mercu. per Bal. & Ang. in l. si fideiussor, §. fi. s̃. qui satis. cog. per Im. & Bart. in l. Imperatores, ĩ. de app. An ãt ille ad cuius prosecutionem factũ fuit sequestrum, post annũ efficiatur possessor sicut in reali, vide in c. q̃m frequenter, vt lite nõ cont. per gl. in l. 3 §. fi. s̃. e. Im. in c. ex literis, de do. & ꝯt. Et an si reus aufugiat iudiciũ, dẽat res assignari actori. vide Ang. & Im. hic, Gul. de Cu. Bal. in l. si oleum, s̃. de dolo. & q̃n teneat̃ ille, apud quem factum est sequestrum. vide Bal. cons. 176. lib. 2. Et an pretiũ fundi possit sequestrari ꝑ creditorẽ vẽditoris, vide Ro. ꝯs. 438. Et an sequestrũ possit fieri in fructib. cohærentib. solo, vide Pau. de ca. cõs. 239. Et an si ordinarius facit sequestrũ iuxta cle. ad ꝯpescẽdas, qđ sequest. pos. & fru. possit ꝓpria volũtate mutare. vid̃ Old. ꝯs. 166.

LEX

LEX XL.

1 *Creditor ciuiliter, & naturaliter possidet.*

Si de eo. Violētia serui ꝓprij quē possessione nō priuat.h.d. op.s̃.e.l.q̄d seruꝰ.in fi.vbi illud q̄d seruꝰ q̄rit violenter,nō q̄rit dn̄o.Sol.Illud est verū,qn̄ accipit ꝑ vim possessionē alteriꝰ:secꝰ si dn̄i sui.Ex hac l.† habes,ꝙ creditor ciuiliter possidet,

1 & naturaliter.quod patet,quia nulla possessio perditur.Tunc.n.si debitor possideret,perderet.Ad hoc facit,quod habuistis s̃.e.l.j.§. per seruū.&l.3.§.ex ꝯrio.&l.qui pignoris.s̃.e.Nō habetis hic alia.

1 *Possessio ciuilis, & naturalis retinetur per colonum exeuntem de possessione,si non animo deserendi eam discesserit.*

2 *Possessio naturalis perditur colono mortuo,vel eo exeunte animo deserendi.*

3 *Negligens adipisci naturalem possessionem,perdit etiam ciuilem.*

4 *Negligentia quanta requiratur,vt perdatur ciuilis possessio.*

Possessio ciuilis, & naturalis prædiorum tributariorum, perditur negligentia per biennium,& quid de dominio.

5 *Perusini habent prædia tributaria.*

§.Si forte. Si colonus recedit nō aīo deserendæ possessionis,nulla possessio perditur:sed si animo deserēdi,vel moritur,nāl̃is perditur:& ēt ciuilis,si naturalē,negligat adipisci.h.d.Difficilis est §.& h3 quatuor dicta per ordinē.Ibi,decessisset,i.de fundo exisset,nō aīo deserēdi possessionē,ſm verā lect. positā in gl.in verb.quo mortuo.& dic,s.colono.Itē ibi,eā,s.ciuilē.Ibi tūc demū perdit̃ ciuilis.Ibi,possessionē,s.naturalē,vacantē per mortē coloni.In vers.aliud.dic ibi,discesserit.s.aīo deserendi

1 possessionē.& hoc indicat illud verbū,spōte.Primo no.† ꝙ ꝑ colonū exeūtē de possessione vtraq; retinet̃,si nō aīo deserendi pos-

2 sessionē discesserit.No.2.† ꝙ colono mortuo perditur naturalis.

3 Idē colono decedēte aīo deserendi.Itē no.† ꝙ qui negligit adipisci naturalē possessionē.perdit ēt ciuilē.q̃ro,qualiter intelligatur 1.responsum?Duæ sunt lect.Prima,vt verbum decessisset, intelligat̃,i.mortuꝰ esset,& q̄d sequitur ꝑ vtilitatē &c.sit interpositio. Secūda lec.est,ꝙ intelligat̃,i.de possessione exisset:& tunc intelligat̃ aīo nō deserēde possessionis,& hec vera.Aliàs si diceremꝰ aīo deserēdæ possessionis,nō ꝓcederet istud principiū,ꝑ l.si colonꝰ. s̃.e.&hic 3.resp.Itē dr̄ hic,ꝙ colono mortuo.nō statim perdit̃ possessio,s3 cū neglig̃it.Quæro,q̃ est illa possessio quæ perdit̃? Nāl̃is nō,q̄a iā perdita est.Vnde dic,ꝙ perdit̃ ciuilis per negligētiā nāl̃is.

4 Sed q̃ro,† q̄ta negligētia req̃ratur vt perdat̃ ciuilis?Dicit gl. tm̄, ꝙ obliuionē inducat.Aduertatis ꝑ obliuionē solā,ista gl. dicit,ꝙ perditur ciuilis.si hoc est verū,ergo req̃ritur cursus longi tp̄is,vt no.s̃.e.l.si id quod.in pr.& j̃.ti.j.l.furtū.§.fundi.& no.C.vnde vi.l. q̃rebatur.in j.gl.ꝯriū vr̃,ꝙ sufficiat sola negligētia sine obliuione, vt hic.Pro hoc l.quod meo.§.fi.s̃.e. ibi simul atq; scinero. & j̃.e.l.

a quis.ꝓut ibi dicit,ab alio occupatā,&c.Quid dicemꝰ?aBr̃,qn̄ ego

b scio nāl̃ē pos.meā vacātē occupatā ab alio,si negligo,ꝑ modicū tp̄s ꝑdo ciuilē,q̄a videor suspicari me posse repelli,ar.d.l.q̄d meo. in fi.& l.quis.j̃.e.Pro hoc j̃.de vi & vi ar.l.3.§.cū igit̃.& quod no. in l.possessionē.e.ti. Si vero ignoro eā ab alio occupatā, vel scio vacātē:tūc aduerte.Qn̄q; q̄s negligit nālem tāta negligētia,ꝙ res quasi periit ex hac negligētia:tūc perdit ēt ciuilē ex sola negligētia,vt hic.Qn̄q; nō adhibet tātā negligētiā,ꝙ tota res pereat,sed solū nō vadit,& tūc nō perditur ciuilis,nisi ex cursu lōgi tp̄is, ex quo obliuio inducitur,vt l.si id q̄d.in pr.& quod ibi no.s̃.e.l. furtū.§.j.j̃.ti.j.Et ꝙ ex qualitate negligētię ꝓsumatur velle ciuilē perdere,ēt ꝓbatur ī l.qua rōe in fi.cū sua gl.s̃.ti.j.& l.falsus.§.si iactū.

5 j̃.de fur.Sciatis† vnū, vos Perusini habetis hic oīa ꝑdia tributaria ex forma statuti,s3 in ꝑdiis tributariis eo ipso ꝙ q̄s negligit ꝑ biēniū,perdit nāl̃ē & ciuilē pos.& ēt dn̄ium,vt l.qui agros.C.de omni agro deser.li.xj.quod tene mēti.In ꝯriū facit fortiter C.de suc. trāsfor.vbi dr̄,sublatā eē dn̄iā tributariorū ꝑdiorū,&n̄ tributariorum.Venio ad 3.resp.dr̄ hic aliud æstimādū.Quero,qualiter intelligitur? Resp. prout habetis aliud refertur ad principium. prout habetis idem,refertur ad prox.Sed tunc op.de l.fi.C.eod.vbi per exitum coloni non statim perdo naturalem.Sol.illa l.per istum intelligitur: quia per exitum perditur naturalis,vt hic: non ciuilis, vt ibi.Item opp. hic innuit,ꝙ statim cum alius est ingressus, quis perdat ciuilem,contra in l. clam. in fi.s̃.cod. & l. si id quod.§.fi.s̃. eod. l. quod seruus.j̃.eod. Sol. hæc secundum illam intelligitur hoc modo,vt perdatur ciuilis.quando dominus reuersus non est admissus,vel suspicatur se posse repelli.

a ADD.¶Paris.Vide fel.in c.licet causam,ver.limita tamen,de proba.

b Adde de hoc per Ale. qui refert per hunc tex.ibi, hæreditate, fuisse consultum Perusij,ꝙ hæres conficiens inuētariū d3 in ipso ponere res depositas, & cōmodatas testatori repertas in domo testatoris,q̄d dicit esse notandum ſ n l no.& sequit̃,vt refert Pau.de cast.& Rom.hic & bal.in l.itē vidēdum,§.fi.de peti.hę rę.& l.fi.§.j.de iu.delib.Sed tu dic,ꝙ ꝯriū t3 bal.eius conf.402.inc.ad euidentiam præmitto,lib.2.ꝙ ignorans naturalem occupatam,si negligat ꝑ decenniū perdat ciuilem.Vltra Ale.hic tenet Pau.de castr.conf.196.Pet.de anc.conf.vlt.

§.Seruum tuum. Possessio iusta vel iniusta,absq; nova cā extrinseca nō mutat̃.h.d.Pulcher est casus,&habuistis s̃.e.l.clā.in pr.& ꝑ hūc §.ponit̃ hic casus.

1 *L. si quis intantam.C.vnde vi.requirit violentiam.*

2 *Exceptio dominij non repellit agentem interdicto,vti possidetis.*

3 *In causa interdicti vti pos.admittuntur positiones,art.& probōnes de dominio.*

4 *Cautela pro aduocato,quando suspicatur aduersarium probare de proprietate,ꝙ faciat.positiones,& articulos ꝙ ipse possidet clam à te respectu possessionis.*

§.Si seruum. In qua re n̄ cadit locatio,& ꝑcarij rogatio, in ea nō cadit clandestinitas.h.d.multū est difficilis §.iste,&subtilis.Op.de l.itaq;.§.j.j̃.de fur.vbi dn̄s facit furtū rei suæ.Resp.dn̄t q̄dā,veritas est,ꝙ furti tenet̃,vt ibi:nō tn̄ possidet clā.& est vera sol.Alij dn̄t,ꝙ hoc fecit credēs sibi licere,& iō incidit in ꝯstōem l.si q̄s in tātā.C.vn̄ vi.nō aūt tenetur furti. Hæc

1 sol.nō est vera,q̄a d.† ꝯstō l.si q̄s in tantā.req̃rit violentiā : sed hic nō ꝓsupponitur violentia,sed clandestinitas,benè ergo tenē primum.Item op.& intro gl.mag.& op.j̃.q̄d vi aut clam.l.j.§.2.& l. is,q in puteum.§.fi.e.ti.vbi in re ꝓpria pōt fieri vi,aut clam.Dicit gl.aliud est,opus vi aut clam esse factū:aliud possidere vi,aut clā, & est vera sol.Tertia op.precarij rogatio &cōductio,cōsistunt in re ꝓpria rōe possessiōis,vt l.si aliq̄ rem.in fi.s̃.e. ergo & hic clandestinitas respectu possessiōis cōsistit. Dicunt q̄dam hic,qn̄ ꝯducit rem suam ignorans esse suam,ibi sciebat.Hāc sol.reprehendit Iac.de Are.q̄a sequeretur,ꝙ melioris ꝯdōis esset ille q̄ delinquit, q̄ ille q̄ nō delinquit,ꝯ l.nō solum.s̃.de nox.Quare vera sol.est ꝙ nō dr̄ possidere clam,respectu ꝓprietatis,sed respectu possessiōis sic,vt in l.ꝯria.vide gl.in ver.teneri,quæ inc.vt s̃.dep. & eam tene menti,quia est no.Item op.ꝙ si ista l.ꝓcedit,statim sequitur,ꝙ exceptio dn̄ij statim repelleret agentem interdicto, vti pos. quia si possideo clam à te,tu vincis ꝯ me interdicto,vti pos.l.j.in pr.& §.

2 fi.j̃.vti pos.si ergo† opponam tibi exceptionem dn̄ij,nō possideo clā à te,vt hic,& sic repellā.Hoc aūt est falsum,q̄a exceptio dn̄ij n̄ repellit quem agentem vti pos.Ita dicit gl. &nihil alle.vide gl.ibi. Item opp.si ergo est verum,vt dixi in l.naturaliter.§.nihil cōe.ſm intellectum gl.licèt j̃ lec.& est tex.l.j.C.si per vim,vel ali.mō. ſm intellectum gl.licèt Dy.teneat ꝯrium in c.qui ad agendum ext.de re.iu.li.6. cōstat tibi limitatum,vt in d.§.nihil cōe.Ad ꝯrium resp.licèt nō fit clande

a stinitas respectu ꝓprietatis.tamen possideo clam respectu possessiōis.Istud nō vr̃ benè dictum,q̄a ille dr̄ possidere clam,qui suspicatur sibi cōtrouersiam fieri de iure,vel de facto,vt s̃.e.l.clā.in pr. Item pos.est illa quæ dr̄ clandestina,nō res:vt no.s̃.e.l.Pōponius. §.cum quis.& l.vitia.C.e.ti.qūo ergo hic dr̄ possidere clam,respe

3 ctu possessiōis nō ꝓprietatis?Pro declarōe† istorum tu debes scire,doct.tenere,ꝙ in causa interdicti vti pos.admittuntur positiones,& articuli, & probationes de dominio. Ita tenet Iac.de Arena.& Cyn.refert in l.j.in fi.C.vti pos.& est tex.& gl.in c.13 cām, extr. de prob. Ratio est,vt si probemus æqualiter de possessione, tunc apparebit iustior possessio illius,qui est dn̄s, & sic debebit vince-

4 re.Tu ergo† aduocatus ꝯ quem fiunt articuli,si suspicaris aduersarium probare de proprietate, sis cautus:quia facias positiones, & articulos,ꝙ ipse possidet clam à te respectu possessionis.si.n.diceres quod possideret clam simpliciter,nihil probares,quia sicuti simplex cōdō in dubio intelligitur respectu ꝓprietatis,l.si aliquā rem.in fi.s̃.e.sic in dubio ille,q possidet clā,intell̃r respectu ꝓprietatis,nisi dicas expressè,ꝙ possidet clam respectu possessiōis,alias ꝑderes.Et ꝙ sic dēat dici,habuistis tex.in l.si rem aliquā in fi.s̃.e.

a ADD.¶Paris.Vide Ale.conf.89.inc.sed præmissis,vo.5. dicentem hoc esse singulare dictum,& Fel.in c.licet causam,ver.aduerte etiam,de prob. Ale.conf.108. vol.2.& conf.45.vol.3.& conf.81.ver.7.vol.3.

LEX XLI.

1 *Filius stās cū matre ꝓsumitur posidere fundū matris iure familiaritatis,et similiter fratres et soror.simul habitātes ꝓsumūtur iure familiaritatis posidere.*

Qui iure. Qui ingredit̃ fundū rōe amicitiæ,vel familiaritatis n̄ dr̄ possidere.ꝯcor.s̃.de fid,lib.l.gn̄aliter.

1 & tota die occurrit casus hꝰ l.† Nā mr̄ & filius stāt simul,& filius vadit ad fundū m̄ris:postmodū cū diuideretur dt̄ filius, ego possedi tāto tp̄e talē fundū.Ego credo,ꝙ in dubio vr̃ ire cā familiaritatis & amicitie,nō vt possideat.Idē dico in fratre & sorore simul habitātib.& habentib.patrimonium indiuisum,& frater vadit solus ad pos.locandas,& fructus solos recolligit.Certè cōiter vr̃ facere ex cā familiaritatis ꝑ hāc l.& l.gn̄aliter.s̃.e. Et facit opt.j̃.e.l.

a ꝓx.expssꝰ.§ q.mo.vs.am.l.si mulieri.q̄d bn̄ no.si ergo ad vxorē[a] ꝑtinet,res ipsa dr̄ possidere,licèt nunq̄ vadat,& possideat ꝑ virū.

a ADD.¶Adde, quòd si vxor & vir domum pariter habitarunt, nec apparet ad quem ipsorū dominium spectet,aug.dicit,nisi ꝑ coniecturas appareat,ꝙ iudicandum est pro dimidia,alle.bar.in l.si duo,j̃.vti pos.Sed Im.& Ro.hic dicunt quòd in dubio præsumendum est pro marito,cum vxor non præsumatur habere ꝓprium.l.Quintū,§.de don.inter vi.&vx.l.etiam,C.e.ti.dicit tamen bal.in l. vxor,C.de cond.insert.quòd quo ad possessorium, non habet locum l.quintus. Item non h3 locum quando controuersia vertitur inter mulierē & extraneum. Et hoc casu posset seruari dictum Ang.ſ n Alex. cui adde ad materiam l.quintus,quod pulchre ꝯsuluit Aug.eius conf.141.&quod mulier possidendo domū cum marito,dicatur possidere iure familiaritatis,tenet Pau.de ca.conf.106.

LEX XLII.

Communis seruus. In text. ibi possideatur, quod in dubio præsumitur. ar. l. merito. s. p soc. fm Ia. de Are. Old. no. hic. qđ dixi s. e. l. j. px. tene mēti.

§. Procurator. De hoc habuistis s. e. l. j. §. per procuratorē. & plenè ī l. q mihi donatū. s. đ do.

LEX XLIII.

Si quis fundum. Qui scit certā partē diuisam, vel indiuisam esse alienā, vel ius aliqđ, eatenus nō præscribit. h. d. No. ver. Idē inqr, &c. Ad j. particulā op. j. ti. 3. l. emptor. sol. hic sciebat alienā pro parte certa, & diuisa, & determinata. Ad 2. partem op. in eo quod dicit, p indiuiso, & ignoratur locus: imo scitur locus, quia in qualibet gleba habeo dimidiam. gl. sol. trib. mod. s3 tene illam sol. quæ est in gl. in ver. locus, quæ inc. sibi contradicere. ibi, vel etiā. Item op. dicitur hic, si scio rem esse obligatam non prescribo: sed an contra creditorem prescribo? dicit gl. q non, quia ad eum malam fidem habeo. Itē no. in l. sicut. C. de præsc. 30 an. in gl. quæ incipit, mala fide, &c. & est casus in l. qui balneum. in fi. s. qui pot. in pig. hab. tene menti.

LEX XLIIII.

1 *Possessio habet ius. & nu. 3.*
2 *Memoria hominis labilis est.*

Peregre. Per obliuionē partis loci, in qua res mobilis custodiæ causa reponit. possessio nō perditur, nisi p
1 aliū occupetur. h. d. hæc l. No. tex. ibi, † ius possessionis. Ex quo ha
2 bes, q possessio h3 ius. No. † q memoria hoīs est labilis, vt hic. & l. 2. §. si qd āt. C. de vet. iur. enucl. Et intelligas q infirmitas memoriæ nō facit perdere possessionē. Et intellige nō adhibita diligenti inquisitione: secus ñ esset adhibita diligens inquisitio, & nō re-
3 cordaret, quia tunc perderet. † Item no. q possessio est ius. & hūc tex. doc. al. ego allegaui pluries s. e. l. j. habetis j. e. l. possessio. §. j.

§. Quæsitum. Ex causa peculiari queritur vsucapiendi conditio, & possessio domino ignoranti ex alia possessione, sed vsucapio tantum scienti. h. d. gl. j. remittit ad id quod dicitur in l. j. §. item acquirimus. s. eo.

1 *Colonus si eiicitur de possessione, vel de ea exit, quando præiudicat domino.*
2 *Possessio quam retineo per me, & illa quam retineo per colonum, cur differāt.*
3 *Vsufructuarius si deiicitur, dominus non priuatur sua possessione ciuili.*
4 *Colonus conuentus, si respondet non nominando dominum, si fuit condemnatus, & facta executio, non præiudicat domino.*

§. Quibus explicitis. Possidēs suo aīo, & corpore, & demū sciēs, possessionem amittit: secus in eo, q suo aīo, & corpore alieno possidet. h. d. Dr
a hic, q possessioē q̃ retineo p colonū, demū colono a expulso, amit
1 to. opp. † de l. si. C. e. vbi factū serui, vel coloni, b pīudicat dño. sol.
b quatuor sunt, vt ibi no. Qñq; colon⁹ exiit aīo deserēdæ possessionis, & tūc dñs nō priuat ciuili. l. si đ eo. §. j. s. e. Qñq; colon⁹ perdit, & tūc idē: qa dño ñ pīudicat, vt ibi. qñq; colon⁹ deiicit, vel alii tradit verè, tunc dñs possessione priuat. Ita d3 intelligi hic, vbi dr, q
2 ignorātes perdimus, vt s. e. l. 3. §. qđ si seruus. Quæro, † quæ est ratio drīæ inter possessionē q̃ retineo p me, & illā q̃ retineo p colonū? gl. dt, ratio est ista: qa qñ possideo corpore coloni, & aīo meo possideo, tūc mea ciuilis sequtur nālem, q̃ retineo p colonū: iō colono expulso vtraq; pdit, vt hic. & l. j. §. nō alij āt. de vi, & vi ar. & vi de qđ no. ibi. q̃ro, qd ñ alius nō ingrediat verè, s3 fictè: qa dñs ɔsti
3 tuit se alterius noīe possidere. dic vt dixi s. e. l. qđ meo. ī pr. † q̃ro, si vsufructuari⁹ deiiciatur, an dñs sua ciuili priuet? R ñ. nō. gl. habetis s. vsufr. queād. ca. l. j. in fi. & j. de vi, & vi ar. l. 3. §. vñ vi. R ō, qa v-
4 sufructuari⁹ nō possidet nāt p dño, s3 p se ipso. Quid † si colonus fuit ɔuent⁹, & ipse resp. nō noīando dñm in iudicio, & fuit ɔdem natus, & facta est executio, an noceat dño? Inn. q non, extra vt lite non contest. c. qm frequenter. cir. fi. Sed ɔ̃ eum vr̃ s. ad exhib. l. Celsus. §. j. s. e. l. qui vniuersas. §. item cum prætor. sed aliàs dicam.

a ADD. ¶ Colono. Vide are. conf. 32. in prin.
b Coloni. Adde de hoc pulchre bal. conf. 275. & 380. lib 3.

LEX XLVII.

Si rem mobilem. Possessio rei mobilis ɔtrectate furādi grã pdit ab ignorāte: idem si rei custodia amittat: sec⁹ in aīali rōabili statuit. h. d. No. tex. ibi, illa rō, &c. op. de le. 3. §. si rē. s. e. vera sol. est, q hic ī aīo ɔstituit, & cœpit ɔtrectare. Itē op. hic vr̃ q solo aīo q̃rat; s3 ītelligo, q nō aīo solo: s3 interueniente ɔtrectatione. Itē op. qa mutauit sibi cām possessionis, ɔ l. non solū. §. j. j. ti. j. hic interuenit causa extrinseca, s. furtum.

LEX XLVIII.

1 *Instrumentum non probat traditionem possessionis, nisi fiat in conspectu fundi.*
2 *Clausula apposita in instrumento dotali, confessus est se habuisse, & recepisse, probat traditionem eius, quòd tunc temporis celebrari potuit.*
3 *Instrumentum in quo dicitur, quod pretium ei dedit, & numerauit, non redarguitur de falso, licèt testes qui interfuerunt instrumento, dicant, quòd nulla numeratio interuenit: quia illa verba verificantur ex actu ficto.*

Prædia. Hæc l. legitur duob. mod. Primo fm gl. alio mō fm Ia. de Are. vtraq; lect. est no. Per instr̃m nō pbatur possessionis traditio. Itē instr̃m verificatur ex actu vero, nō ficto. h. d. op. q ista lec. ɔtineat falsum, qa dicit se tradidisse, cū nō tradiderit. Dicit gl. intellige, q primo erat ingressus seru⁹, & postea scribit se tradidisse: & sic p istū actū fictū verificātur illa verba, se tra-
1 didisse. op. q † per instr̃m pbetur traditio possessionis, vt l. 2. C. e. sol. Si instr̃m fit ī fundo, vel in ɔspectu fundi p instr̃m pōt probari traditio, vt ibi: sed si nō fit in ɔspectu, per instr̃m nō pbatur traditio, nisi ali⁹ actus pbetur. Hoc t3 Dy. Ia. de Are. & Old. & spe. in
2 ti. de em. & ven. §. j. Ista l. facit ad q. no. † pone q in instr̃o dotali dr sic, talis maritus fuit ɔfessus se habuisse, & recepisse centū: q pmisit patri reddere: dicit filia, actio est mea: qa fuit ɔfessus se habuisse & recepisse, & sic traditio præcessit, vt hic: & p ɔñs nō pōt solui pr̃i. tñ veritas est, q ñ est aliquid cōfessus se habuisse, qđ pt tunc tpis celebrari, præsumitur factū tūc, vt p3 ex præcedēti theorica. Dixi j. de ver. ob. l. si ita stipulat⁹. §. Chrysogon⁹. & s. so. mat. l. post dotē. Modo in pposito, cū numeratio tpe instr̃i potuit interueni
3 re, psumitur tūc intercessisse. Itē facit † ad aliud, dicit instr̃m, Sei⁹
a dedit, & vēdidit titio fundum p pretio cētū, quod pretiū dedit, & numerauit, testes q interfuerūt in instr̃o dixerūt, q nulla pecunia interuenit, an instr̃m possit redargui đ falso. Ia. Bu. disputauit hāc
b q. determinauit q ista vebra verificātur ex actu ficto, b sicut ex vero: & ideo l3 nō interueniat actus ver⁹. s numeratio vera, tñ interuenit actus fict⁹. s q fuit ɔfessus habuisse, & recepisse, & ad hoc est
c casus hic: licèt ipse non alleget. Secundo c modo legitur fm Ia. de
d Are. & fm eū h. d. Per instr̃m, in quo ɔtinet aliquē tradidisse, d nō probatur traditio, sed illa verba importāt solum licentiam intrandi propria autoritate. h. d. & secundum hoc epistola præcessit traditionem. op. non potest sibi quæri possessio rei donatæ iustè, nō interueniente voluntate domini. l. si ex stipulatione. s. e. so. hic fuerunt illa verba, se tradidisse, quæ important, vt ingrediatur sua autoritate, vt hic, secundum Ia. de Are. & spe. in tit. de emp. & vend.

¶ Contrarietas.

Pædia. Aduerte, q l3 notari⁹ dixerit in instr̃o venditionis, q Seius vēdidit & tradidit titio fundū p pretio cētū, & q pretiū ei dedit, & numerauit: testes q interfuerūt in instr̃o dixerūt, q nulla fuit numerata pec. tūc, tñ instr̃m p hoc ñ pt redargui de falso, ita no. bar. ī l. hac pdia. ɔriū tñ tenere allegat ī l. si ex cautiōe. C. đ nō nu. pe.

¶ Concordia.

Pro ɔcordia. Aduerte q Bar. ipse soluit, eo qa in hac l. prædia. loqtur, qñ notari⁹ apposuit talia verba, quæ pñt importare fictionē: vt s. in l. opi. qa pōt intelligi, q pretiū eidē vēditori dedit, & numerauit. s. quia ɔfessus est habuisse, & sic fingitur datū & numeratū. in l. si ex cautione. Bar. loqt, qñ apposuit talia verba, q̃ de necessitate importāt verū actū numerationis, puta, qa dixit. & quos in veritate numerauit ī pñtia mei notarij, & testiū infrascriptorū, quæ verba đ necessitate importāt verū actū numerationis, vt ēt bart. ī l. alio. in fi. ff. de alim. & cib. leg. & ita saluat Cœp. Veroñ. conf. suo 22. incip. In Christi nomine, & c. consultationis casus, &c. conf. 4.

a ADD. ¶ Contrarium tenuit ipse bar. in l. singularia, ff. si cert. pet. & Ias. ibi dicit communem opi. esse contra bar. hic.
b Adde secundum ale. q ang. tenet contrarium per no. per gl. in l. si ex cautione, in gl. mag. q̃ omnes doct. communiter sequuntur, & per gl. in l. si ex pretio, in verbo, ɔscriptum, C. si cer. pe. quę dicunt, q notarius non d3 apponere dicta verba, nisi interueniat numeratio. Non ob. iste text. quia loquitur in epistola, & sic in scriptura priuata, in qua tm̃ operātur illa verba, habui, & recepi, quia p neutrum sermonem pbatur, nisi sola confessio. all. l. creditor, §. sæpe, j. de sol. Et cum d. opi. ang. transic Imo. Pau. de Cast. & Ro. hic. Et ɔ̃ bar. t3 Imo. communiter Ca no. in c. si cautio, de fide inst. & bal. in l. si. §. si. C. communia verl. iud. Imo. in l. si debitorem, j. de noua. Bald. in l. j. C. de his quæ in frau. cre. vbi ēt quærit, qd si titius est ɔfessus recepisse centū à Sēpronio, quę vere habuit, & recepit in pñtia mei notarij, & reuera pecunia erat in marsupio, an per hoc notarius incidat in falsum? Et dicit ale. q est qō quotidiana. Tu adde, q bal. conf. 247. inc. præmisso statuto, ad fi. lib. j. in fi. li. 3. dicit, q pecunia potest solui in sacculo, & dr numerata, si partes ɔfitentur, licèt tabellio cautius faceret, si videret actum numerationis, & ipsam pecuniā. al. l. adhuc, ver. si verò simul ī sacculo soluit, s. de vsuf.
c Paris. Vide ale. conf. 10. & conf. seq. vol. 4.
d Pom. Vide are. conf. 57. & 41. & 160. & ale. 4. conf. vol. 2. & 28. e. vol. 2. & oīno Rom. conf. 509. in 6. dub. vbi loquit ēt in reb. mobilib. & nō solum quando in instr̃o adesset verbū, trado, sed ēt verbum, credo, & exhibeo, & nunquid propter hoc verbum, exhibeo, præsumatur pñtia rerum de quibus loquitur instrumentum, & in conf. 482. in 1. dubio, vbi loquitur in verbo, assigno, & in beneficialibus. Soci. conf. 93. vbi loquitur in vno dubio, & de verbo, ɔsigno: & de verbo, ɔcedo.

LEX XLIX.

Possessio. Ista verba expone plenè. C. e. l. j. & l. denique. & l. sciendum. s. ex quib. cau. maio. Plenè examino illa verba in repet. l. si is qui pro emptore. j. tit. 1.

1 *Possessio est iuris.*
3 *Existens in potestate alicuius an possideat.*

1 §. Qui in aliena. No. q † possessio est iuris. Et dicit gl. id est, animi. Sed certè animus est facti. l. bo

cti,l.bonæ fidei.in fi.§.ti.j.l.3 ꝙ videatur in l. ꝑ hærede.§.de ac.hæ. vbi dicit,aditio nō tam est facti,q̃ animi,& sic innuit,ꝙ aīus nō sit facti.Sed ego rn̄debā nō tā facti,s.alterius,q̃ animi: vn̄ vult dicere,est possessio iuris.s.ciuilis,per spēs distinguendo. Habuistis no.
2 §.e.l.j.§.ꝑ seruum.& dixi §.e.l.3.in pr.Quæro,†an is,q est in ptāte alterius possit possidere?Resp. Aut est seruus,& tunc cū possessio sit iuris,nō q̃ritur sibi,s3 dn̄o: vt d.l.j.§.itē acqrimus.§.e.& idem in monacho,quia quicquid iuris quærit,acquirit monasterio,vt in aut.ingressi.C.de sac.san.ecc.sed in filio,dic vt in gl.no.dicitur.

1 *Actio ꝑsonalis nō q̃ritur ꝑ procuratorē nisi cedatur possessio,& dominium sic.*
2 *Domino quæritur per procuratorem sine cessione,si proc.non reperitur q cedat.*
3 *Stipulatione facta per procuratorem in instrumento guarentigiato.ꝑ ex forma statuti habet executionem,quæritur domino sine cessione.*
4 *Procurator acquirit directo domino sine cessione in inseparabilibus à persona.*
5 *Procurator promittēs procuratorio noīe domini obligat dominū actione vtili.*

1 §.Et si possessio. Possessio † & dn̄ium quæruntur per procuratorem:actio personalis non quærit̄,nisi cedat̄.h.d.Op.§.de act.emp.l.Iulianus.§.si procurator.& l.ꝙ procurator.ex re.§.de proc.Sol.intelligas,ꝙ hic emit,nō ex re dn̄i,aliàs dn̄o sine cessione q̃rer̄, vt hic.ita intelligit Pet.& oēs.
2 †Quæro,qd si procurator nō reperitur q cedat? Resp.sine cessio ne quærit̄.vt no.in l.damni infecti.§.fi.de dam.infe.& l.j.& 2.§.de insti.& l.j.C.de act.& obl.& l.sancimus.§.fi.C.ad Tre. Pone,Peru-
3 sij†est ꝯsuetudo & statū,ꝙ instr̄m guarentigiatū,a seu ꝯfessiona-
a tum, in quo ꝯtinetur ꝑceptum notarij ꝑcipientis partib. ex iurisdictiōe sibi à statuto ꝯcessa,h3 executionem.Mō quidam agebat ex illo instr̄o,opponebat̄,ꝙ nō erat facta cessio, & sic poterat agi ex stipl̄one per procuratorem in illo instr̄o.Ego dixi, ꝙ ꝑceptum notarij operat̄ perinde,ac si esset instr̄m factum in iudicio per pro curatorem.vbi q̃ritur sine cessione,l.in cāæ.in fi.§.de proc. Quæ-
4 ro,†qd in his,q̃ cohærent personæ,ita ꝙ non pn̄t cedi vt vsufructus:mō procurator ꝓcuratorio noīe meo stipulatur,vt vsusfructuarius,vel accepit vxorem ꝓcuratorio noīe meo,an q̃ritur sine cessione? Ego dico,ꝙ in istis iurib.inseparabilibus à persona procurator est nudus minister,&acquirit dn̄o directo.Hic est tex.no.
5 in l.qui ita.§.j.§.ad Tre.& ibi dixi,qd̄ no.† Vlterius quærit̄,econuerso,si procurator promittat procuratorio noīe dn̄i,vtrum dn̄s obliget̄?Resp.ꝙ sic vtili.Qd̄,dic,vt l. si cū vēditor.in fi.§.de euict. & l.Iulianus.§.si ꝓcurator.§.de act.empt. & l.in eū.in pr.§.de inst. Et circa ꝑdicta vide quæ dixi in l.stipulatio ista.§.pe.j̄.de ver.obl.
a ADD.¶Adde Ro.ꝯs.86.vbi alle.Bar.hic,& in ꝯsiliis. Et vide ēt Bal.ꝯs.22.j̄ fi.li.2.

LEX LII.

1 *Petitorio, & possessorio si quis egit simul,in casu quo potest, & obtinuit, si est appellatum in petitorio executio fiet in possessorio.*
2 *Petitorio q succubuit,et in possessorio obtinuit,q̃do fiat executio in possessorio.*

Permisceri. Lex ista ex gl.nostra pt̄ intelligi trib.mo. fm gl.l3 difficulter. Et fm j.gl.ponitur,q̄uo q̄dā egit possessorio,an sn̄ia lata in possessorio p̄iudicet in ꝯfessoria,q̃ ꝑ vsufructu ꝓponitur.Et iuriscōsultus dicit,ꝙ nō:qa est separata cā possessionis ab vsufructu,vt ꝓprietas ab ipsa possessione,& sic posito vno nō seqtur aliud:& sic remoto vno nō remouet̄ aliud, qa pt̄ esse apud diuersos,vt p3 ex tex.Et hæc lect. ꝓbatur j̄.de excep.rei iu.l. & an eadem.§.fi.& hæc lect.tangitur in j.gl.in ver.cās. Secundo mō legitur sic, Quæritur,an vsusfructus possit esse sine possessione?Et rn̄detur ꝙ sic,qa permisceri,&c.quemadmodum, &c.Itē quæritur,an ciuilis possessio dn̄i impediatur per vsumfructū:vel ecōuerso vsufructus per ciuilē possessionem?Resp.ꝙ nō, ibi neq; impediri,&c.& ista colligit̄ super verb.cōfundi oportet. Tertio mō legitur, vt quæratur, si alius h3 vsumfructum,an dn̄s ciuiliter possideat? Et resp.ꝙ vsusfructus non d3 permisceri cum possessione ciuili,sicut nec ꝓprietas.Et iō poss.ciuilis dn̄ij nō impeditur per vsumfructum,nec vsufructus per pos.dn̄ij.Et fm hoc tota ista l.ponit vnū casum. Et ista lect.colligitur ex gl.parua posita super verb.possessionis. Et facit hæc l.ad ea,q̄ dixi in l.nāsr.in
1 pr.§.e. Quærit†Dy.aliqs egit petitorio & possessorio simul in ca su quo pt̄,& obtinuit in vtroq;: appellatū est in petitorio,an fiat
a executio in possessorio:aEt Dy.dicit,ꝙ sic.qa nihil h3 cōe,vt hic,
2 & §.e.l.nāsr.§.nihil.S3 pone,†ꝙ in petitorio succubuit,in possessorio obtinuit,q̃ritur an fiat executio ī possessorio?Et dic,aut succubuit:qa n̄ ꝓbauit:& fit executio in possessorio.Aut succubuit, qa reus ꝓbauit se dn̄m, & nō fit executio, qa obstat regula, dolo facis,&c.Et hoc tāgit Cy.in l.incerti.C.de interd. & Spec.in ti.de peti.& pos.& debeo intelligere in possessoriis,quib.potest obiici exceptio dominij:nō autem in aliis,vt diximus in d.§.nihil.& no. per eundem Dy.in c.qui ad agendum.extra de reg.iur.lib.6.
a ADD.¶Adde ad dicta Bart.hic,singu.limitationem,q̄ ponit Are.in c.fi.de iud.

§.Species. Duob.mo.legitur in gl. Primo,ꝙ qn̄ prætor ali quem immittit,est plus,q̃ qn̄ priuatus restituit, qa p̄tor immissum tuetur.Et hæc lect.tangitur in prima & secunda gl.& in pr.vlt. Et fm hoc qd̄ dicit,spēs inducendi in possessionem est prohibere,&c.expone inducēdi,i.pars inductionis,vel,i. vni speciei ꝯuenit,fm Iac.de Are.Secundo legitur,fm Io.vt tota loquatur in prætore,vt patet in fi.vlt.gl. Tertio legitur,fm Iac.de Are.duplex est modus inducēdi in possessionem à p̄tore. Primo,
a cum dat alicui licentiam a ingrediēdi sua authoritate.prohibet ei vim fieri,qd̄ est plus,q̃ si fiat à priuato.Secundo mō,s.ꝙ iubeat restituere dato executore l.is cui.§.missus.vt in pos.le. tunc.n.nō pt̄ ingredi sua autoritate,l.fundi.in pr.§.e.tit.Quarto fm Iac.de Are. ꝙ duob.mo.prætor pt̄ mittere in possessionem, & iubere possidere ex 2.decreto, quo casu inhibet possidenti vim fieri:& si ꝯfaceret,tenetur,l.damni.§.pe.§.de dam.infec.Alius est,qn̄ p̄tor ꝯdemnat quem ad rei restōnem,tunc facta restōne si postea molestet,n̄ tēt̄ur ex sn̄ia.nec iudex ex vigore illiꝰ iudicij se intromittit,vt hic, fm Iac.de Are.qd̄ puto verū:qa sola facti tradōne liberat̄,& no.§.de proc.l.Pomponius.§.sed & is.in fi.gl.mag.Et ꝑdicta tene mēti.
a ADD.¶Clau.Dicit Bal.ī l.1.in fi.C.cōia de leg.in 1.lec.ꝙ si testor̄ dicit ī testō,le gatariis vim fieri veto, ꝙ itelligit̄ eis dare authoritatē accipiēdi legatū ꝓpria authoritate,qd̄ dicit n̄ reperiri alibi. & simpl̄r seq̄tur Ro.in rep.aut.similiter, C.ad l.fal.& Ale.l.nemo pt̄,de le.2.& hūc intellectū ad hūc tex.ponit hic Cum.

LEX LIII.

Aduersus. Vera lec.est,vt intelligatur ista l.in interdicto, vti possidetis.& gl.pōit exempla.Primo in interdicto vti poss.& verum est exēplum. Item ponit in interdicto, vn̄ vi,&c.Sed illa lect.nō ꝯgruit literæ,quia talis vitiosa possessio prodest aduersus eum,q vitiose possidet,l.cū à te.de vi,& vi arm.

¶De vsucapionibus & vsurpationibus. Tit.iij.

Dictum est §.de acq.pos.verum quia vsucapio est causa acquirendæ possessionis,l.sine possessione.j̄.e.ideo de vsucapionib.ponit, Verum quia vsucapio interrūpitur , ideo ponit de vsurpationib. Et quid est vsurpatio?idem est quòd interruptio.

LEX I.

1 *Aequitas scripta quando præfertur rigori scripto.*
2 *Iuri præscribendi quando renunciari possit per pactum.(petierit,non audiatur.*
3 *Renunciari non potest statuto,ꝙ si debitor steterit per decennium.ꝙ debitū non*

Bono publico. Op.& vr̄ ꝙ j.lec.non procedat, quia æquitas scripta præfertur rigori,l.j.C.de leg.& l.placuit.C.de iud. S3 ꝯ istam regulam habemus æquitatem scriptam,l.naturaliter.§.de condi.inde. & l.iure naturæ.j̄.de reg.iur.Sol.Dy.†ꝙ qn̄ ambo scripta sunt in
1 specie, & tunc vnum præfertur alteri:secus qn̄ vnum est in genere,aliud in specie.Istam sol.ponit Dy.in c.possessor.extr.de re.iur. lib.6.& Cy.C.de ll.l.j.Op.de l.cum in fundo.§.ꝙ si mulier.§.de iu.
2 do.Sol.vt ibi.†Quæro,an per pactum a possit renunciari iuri præ
a scriptionis? Et vr̄ ꝙ nō, qa cum sint inductæ ad publicā vtilitatē, vt hic,ergo,&c.l.ius publicū.§.de pac.S3 dic,ꝙ vsucapio & ꝑscrip. 10.(aliàs 30.) an.pacto tollitur,nō directo, s3 qa inducit malā fi-
b dē,b& sic facit cessare ea q sunt de substātia ꝑscriptionis. Et hoc t3
c Dy.§.de le.j.l.nemo pt̄.cQuædam est præscriptio. 30.an.& ista currit odio negligentis,nō fauore ꝑscribentis.l.fi.in fi. C.de edi.diui Adri.tol.& no.per Dy.in c.possessor.extra de re.iur.lib.6.iō nō pt̄ ei renun

a ADD.¶Ale.Adde Bar.in d.l.nemo pt̄.Adde ꝙ Bal.in c.1.§.præterea,de cap.cor. dixit,ꝙ si ꝯhentes,vel testator iusserit soluere nulla ꝑscriptione obstante,vr̄ ꝙ in infinitū extendatur,d.l.qd̄ si nolit,§.si q.d ita,§.de ædi.edic.Bal.in l.1.de sen. q̄ pro eo,tenet ꝯ Bar.hic & in d.l.nemo pt̄.& subdit Bal.in d.l.j.qd si ista verba ponerentur in rescripto,vel priuilegio,de quo dic vt no.in aut.quas actiones, C.de sacrosf.eccl.q̄ fiuit ēt,si ista verba proferantur à statuto ciuitatis,v.g.dicit statū,ꝙ instr̄m publicū mandet̄ executioni. nō obstāte aliqua exceptione,q.d iuris?Vide oīno per Lud.in rub.de arb.Et ꝙ valeat statū tollēs præscriptionē, t3 Bal.in l.repetita,C.de ꝯt.pec.Et ibi ēt de pacto,vide gl.in c.j.§.ꝑterea,& qd̄ not.Bar.hic in fi.& no.ꝙ nunq̄ intelligit̄ statū excludere ꝑscriptionē,in cuius ꝯriū memoria n̄ existat fm Bal.l.j.C.d̄ ꝑscr.30.an.& l.1.C.ne rei dn̄icę,vr̄ tēplo. Adde,an statutum dictans,ꝙ instr̄a mittantur executioni,nulla ꝑscriptione ob stante,tollat præscriptionem long.t pis,Abb.consi.104.lib.2.Et an statutum tollens exceptionē præscriptionis extēdatur ad ꝑscriptionē iam ꝯpletā.vide Pau. de Cast.consi.291.& de qua præscriptione intelligitur,per Bald.consi.319.lib.4. Clau.Adde,ꝙ notabiliter voluit Ang.in aut.vt eccl.Rom.cent.an. gaudeat ꝑsc. circa fi.vbi vult ꝙ partes per pactum non pn̄t pacisci,vt nulla eis obsit vel currat ꝑscriptio,camē bene possunt pacisci,vt non curraτ eis,nisi spatio cent.ann. quod perpetuo no.Vide plene per Alex.in l.nemo potest,in pen.col.§.de leg.1.
b Alex.Et vide Bal.in l.2.in ver.& no.C.de ædil.act. Adde qd̄ not.Bal.in aut.quas actiones,C.de sacro.ec.& in l.1.in fi.de temp.ap.aliàs l.fi.in §.fi. Sed an sit dare cautelam,ꝙ ipsa præscriptio,cui renunciari non potest,saltem tollatur in effectu,Ang.hic vnam dedit,ꝯ quam tenet Bal.in l.ꝙ si nolit.hic alleg. Et ita refert fuisse iudicatum Perusij,ipso existente aduocato, licèt bar. & vnus alius esset pro parte contraria.Et sequitur hic Lud.aliam ponit.Aug.licèt illam nō firmet in l.cum stipulatus sim mihi à Proculo,de ver.ob.quam impugnat hic Lu. Sed vera potest dari, quæ colligitur ex his,quæ voluit bar.in l.sicut in annos,quib. vsufr.amit.quam approbat bal.in l.2.C.vt in poss.leg.in l.vnica,in prin.de cad. tol.& sequitur Lud.hic.bar. etiam in d.l.nemo potest.Et istis adde bal.in l.j.C. de sent.quæ pro eo quod interest. circa materiam infinitatis, & bald.in l.centurio,in fi.de vul.& pup. & in l.item illa,§.de consti.pec.
Adde,an præscriptioni possit renunciari,Rom.consi.201.
c Alex.Vide quod §.dixi in prin huius legis,& bar.in d.l.nemo potest.

ei renunciari,vt s.ad Mac.l.tametsi.& quod ibi no.& quia pro bo
no publico,&c.facit qđ no.C.de iud.l.ꝓperandum. §.& si quidē.
Nec ob.ꝙ pacto remittitur,& interrumpitur,ergo multo magis
impeditur inchoari,vt l.cum notissimi.§.sed & si quis.C.de presc.
30.an.quia tunc per pactum cessat negligentia.Quædam est præ-
scriptio inducta principaliter fauore partis,& illi pōt renunciari,
4 vt l.qđ si nolit.§.si quid ita.s.de ædi.ed.Et ex prædictis vr̄,†ꝙ sta-
tuto quod dicit, ꝙ si creditor steterit per x.ann. ꝙ non petierit,ꝙ
non audiatur,non possit renunciari,quia odio negligentis.

LEX III.

1 *Vsucapio large sumendo,cadit etiam in re immobili.stricte in mobili,& in immobili præscriptio.*
2 *Directum dominium quæritur per vsucapionem,vtile per præscriptionem.*
3 *Statutum quòd præscriptione acquiratur dominium,intelligitur de directo.*
4 *Emphyteusim dans qualiter probabit se dominum,si vtile dominium quæritur.*

a Vsucapio. [a] Op.ꝙ vsucapio ex plurib.ꝓcedit causis,i.ex ti
tulo,&bōa fide:&sic dn̄iū ē ex plurib.cāis,ↄ̄ l.
1 3.§.ex plurib.s.ti.j.sol.vt in gl.Quæro,†vtrū vsucapio cadat in re
mobili,vel immobili.Et gl.dicit,large sumēdo cadit ī qualibet re:
stricte vero & ꝓprie vsucapio cadit in re mobili:p̄scriptio in im-
mobili.all.gl.3.C.de p̄sc.lon.tem.s3 illā nō dicit,s3 ē l.2.C.in qui.
2 cau.ces.lon.tem.p̄sc.& sic adde ad gl.Quæro,†an per p̄scriptionē
acq̄ratur dn̄ium vtile,an directū?Habetis per gl.& do.in aut.nisi.
C.de bo.ma.Et dic,ꝙ in vsucapiōe quęritur directū,in p̄scriptiōe
b vtile s̄m gl.[b] Et dic vt no.per Dy.in c.possessor.de re.iu.li.6.Et ca-
sum vidistis in l.j.in fi.s.de aq.plu.ar.ꝙ per p̄scriptionē vtile dn̄iū
3 q̄ritur.Quid si†in statuto [c] dicat̄,ꝙ p̄scriptiōe q̄rat̄ dn̄iū,vel ꝙ qs
c efficiat̄ dn̄s?Certè in dubio intelli̇r de directo,[d] vt l.j.in fi.s.si ager
d vec.vel emph.pe.Et hoc vt aliqd addat iuri cōi,& aliqd operetur.
4 Formo†vnū dub.Si hoc est verū ꝙ per p̄scriptionē q̄ratur dn̄ium
vtile, tūc q dedit in emphyteusim, nō p̄t ostēdere se h̄re aliquod
dn̄iū. nā nō p̄t ꝓbare dn̄iū vtile,q̄a emphyteuticarius h3:directū
nō p̄t ꝓbare,nisi ꝓbaret de se,& de autorib.suis vsq; ad illud t̄ps,
quo loc⁹ ille fuit occupat⁹ab hostib.vel vsq; ad illud t̄ps,quo fuit
statutū,ꝙ qcq̄d calcauerit pes tuus,tuū sit,&c.l.j.in pr.s.ti.j.nec ex
eo ꝙ est emphyteuticarius ꝓbat,q̄a nō p̄t opponere exceptiōem
dn̄ij l.litib.C.de ag.& cen.li.xj.& l.si qs cōductiōis.C.loc.& cōd.
Sed ↄ̄ extraneum dixi vobis,ꝙ si pono rem in nulli⁹ bonis fuisse,
e tunc cum apprehendo directe efficior dn̄s,vt dixi in l.[e] rem q̄ no
bis.in fi.s.ti.j.Vel dic,ꝙ ꝓbet de vtili, vt emphyteuta habet vtile,
t̄n sunt duo dn̄i,vt dixi s.ti.j.l.si quis.§.differentia.Sed prout dixi,
satis pūto,ꝙ si nullus alius appareat dominus directo,ille qui pro
bat t̄m quod sufficiat ad præscriptionem,præsumitur dominus.

a ADD.¶Ale.Qūo aūt diffiniatur p̄scriptio,vide Io.an.in reg.possessor,in merc.
b Paris.Vide late Fel.in rub.de præscr.vbi limitat pluribus modis.
c Alex.Facit quod no.in l.3.§.si rem,de le.3.In simili aliud dictum ad hoc no.bal. in l.2. ver.quæro nunquid, C.de long.temp.præsc. quæ pro lib.videlicet,quòd tunc non requiratur titulus in præscribendo:contra quod facit quod ipse no. in l.in contractibus,C.de non nu.pe.
Claud.Adde Ale.in l.j.§.sublatas,s.ad Treb.Ro.cons.485.ad fi.
d Ale.Et per hanc rationem dicit bal.in rub.qui acc.nō pos.quòd verbum,quodlibet prolatum in statuto,non restringitur de habilitate.Et dicit bal.in l.fi.C.de temp.in int.rest.pe.quòd præscriptio decennij inducta per statutum,sapit naturam præscrip.30.ann.dicit tamen bal.in l.2.per illum text.C.de nox.quòd vbi statutum disponit super eo quod disponit ius commune, interpretatur secundum ius commune,& vide quod no.bal.in l.4.§.prætor ait,de dam.inf.sed bal. in l.fi.C.arb.tu.dicit,quòd statutū dicens id quod ius cōe,non alterat ius cōe, adde,quòd stante statuto,quòd nullus possit allegare nullitatem iudicij,quòd istud statutum recipit restrictionem de habilitate, ita quòd filiusfa.statuto nō obstante,poterit opponere nullitatem iudicij agitati,ita voluit bal.ↄs.393.lib.j.
e Ale.Vide ad hoc bar.in l.ex asse,ad fi.ff.ad Treb.

LEX IIII.

Sequitur. Cōtinuat se Iurisc.& primo vidēdū est quare in
ducta sit vsucapio.l.j.s.e.secūdo,qd sit vsucapio.
vt s.e.l.ꝓx.tertio.q̄ personæ,&c.vt hic quod sequitur,vide per te.

1 *Titulus pro hærede quare non cadat in seruo,remissiue.*

§.Seruus pro hærede. Op.s.ti.1.l.possessio.§.1.gl.
dat sol.plures.& dico,ꝙ nō
p̄t possidere,nec ꝓ hærede,vel alio ti.Sed quare dixi pro hærede,
quia nullo momento est penes eum,l.placet.s.de acq hæ.Sed alij
1 tituli cadunt in seruum,vt potest dici donatarius,&c.Sed†quare
titulus pro hęrede non cadit in seruo,vt sic seruus dicatur hęres,
sicut donatarius.Plene dico in l.cum filiofa.s.de le.1.& gl.plures
sunt.C.de hær.inst.l.cum proponas.tangitur per doc.ibi. sed ego
plenius quòd ergo dicitur hic pro hærede,dic nec alio titulo.

1 *Malæfidei possessor fructus per se percipiendo,facit furtum,secus si eos percipit per alium qui sit bonæ fidei.*
2 *Malæfidei possessor à principio si nunc est bonæfidei,facit fructus suos vsucapione iusta causa superueniente,non perceptione.*
3 *Bonæfidei possessor,cur faciat fructus industriales suos,non naturales.*
Fætus pecorum,sunt in fructibus industrialibus.
4 *Bonæfidei possessor non teneatur restituere fructus existentes,si per trienniū possederit.*

§.Fructus & partus. Aduerte ad istā gl.q̄ declarat
optime oēm passum hui⁹ §.Et
iste §.legitur plurib.mod.Vno mō,ꝙ t̄pe defuncti erant in rerum
natura,licèt nō in dn̄io defuncti.Et ad istā lect.op.aut defunctus
erat malæ fidei possessor, & tunc nec ipse nec hæres vsucapit,l.cū
h̄rs.j.de diuer.& tēp.p̄sc.q̄a efficit̄ res furtiua:si erat bonæfidei,&
tūc facit fruct⁹ suos,l.q scit.§.si in alieno.s.de vsu.ergo nō vsuca-
pit.Sol. Mar.in l.j.C.ↄ̄ p̄scr.long.tēp.in l.Pōponius.§.cū qs.s.ti.j.
& est casus expressus ↄ̄ Mar.in §.h̄rs.j.e.l. Præterea si h̄mōi fruct⁹
sunt furtiui,istud vitiū sine dubio transit ad h̄rdem. Et alia opi.est
Odo.q̄ sił'r loquit̄ q̄n defunct⁹ erat malæfidei,s3 illos fructus non
percepit per se,s3 per alium bonæfidei,& sic p̄scribi p̄t ab alio,nō
1 ab h̄rde defuncti.Ex hac lec.no.†ꝙ malæfidei possessor p se pci-
a piendo [a] fruct⁹,facit furtū:secus si eos pcipit per aliū q sit bonæ
fidei,qđ ītellige q̄n ipsi malæfidei possessori nō restituunt̄,q̄a for
te eos vēdidit,vel locauit fundū ad pecuniā,al's cum ↄtrectaret,
ↄmitteret furtū.Prædicta puto vera in se,& t̄n q̄a multū hāc l.re
stringunt,iō est 3.lec.ꝙ loq̄t̄ī eo q prius erat malęfidei,& nūc bo
2 næfidei erat.Et s̄m istam gl.†hēs ꝙ ille q ab initio fuit malæfidei,
b nūc ē bonęfidei,pceptione nō facit fruct⁹[b] suos,s3 vsucapiōe.Est
ne vera ista lec.Et certè si iusta cā supuenerit,p̄t vsucapere,& fru-
ctus suos facere,l.nō solū.§.j.j.e.S3 si nō supuenit iusta cā,tūc ini
tium spectaret̄ quo ad acq̄sitionē fructuū,d.l.q scit.§.fi.de vsur.l3
ↄ̄ sit.s.ti.2.l.q bona.§.j. S3 dic vt ibi. Itē quo ad vsucapionē,vt j.
e.l.iusto.§.& si possessionis.& l.si de eo.§.seruū tuū.s.tit.1.& C.de
vsuc.transfor.l.j.In hoc t̄n posset lec.esse vera,q̄a percipiendo nō
facit furtū,& sic p̄nt vsucapi ab alio,vt j.e.l.si aliena.§.fi.Est ergo
3 alia lect.† & dic,ꝙ bonæfidei possessor facit fructus industriales
suos,nāles nō,vt s.de acq.re.do.l.bonæfidei.& l.fructus.j.in prin.
s.de vsuris.S3 hic vsucapit fructus nāles,quos nō facit suos.vt fę
tus,& partus.S3 hic dr̄ in tex.ꝙ fetus pecorū sunt in fructib.indu
strialib.§.cū ex aliena.Inst.de re.diui.& in §.lana.j.e.l.& sic in fętu
c pecorū.[c] ista sol.n̄ p̄t ꝓcedere.dic ergo,ꝙ fęt⁹ pecorū ab extraneo
vsucapiunt̄,& h̄rs facit suos,& bonęfidei possessor. Vel dic,& no.
ꝙ rē meā nō possum irreuocabiliter vsucapere.s3 si nō est mea ir
reuocabiliter,q̄a teneor restituere,tūc ↄ̄ illā actionē,per q̄ cogor
d restituere,p̄scribo[d] rem.Et hoc ꝓbo per l.in bello.§.si qs seruum.
4 j.de capt.& postli.re.qđ no.†q̄a oēs ll.q̄ d̄nt ꝙ bonæfidei possessor
tenetur restituere fructus existentes, intelliguntur nisi per triennium possederit. Et hoc videtur tenere Cy.in l.ancillæ.C.de furt.
e Alio mō legitur [e] vt in fructu & partu,&c.vt gl.Venio ad secun-
dam lectu.principalem,& non loquitur in defuncto,sed in hære-
de.Et vide gl.magnam in fi.ibi,aut si cæperunt prædicta esse.

a ADD.¶Alex.Secus si percipit per alium,qui sit in bonafide,vt per Bal.in l.2.de fru.& lit.expen.
b Alex. Adde Bar. in l.& ex diuerso,de rei vend.& Inn.in c.consultationib.de iu. pat.Bal.in l.2.C.de ser.& Bal.post gl.in l.1.C.de vsu.transfor.
c Ale.Fętus animalium sunt fructus industriales,adde Bal.l.ancillæ,q.8.C.de fur.
d Alex.Adde Bar.in l.3 C.quod met.cau.& Bald.in l.ancillæ,ver.item dubitatur. Adde tamen sing.ꝙ quando rei principali præscriptum est,idem est in fructib. etiam vltimi anni,secundum Bal.in l.3.de fru.& li.expen.Et ad ista quanto tempore p̄scribātur fructus,vide Bal.in l.eos,C.de vsu. Istud tamen dictum in malæfidei possessore de iure canonico non procederet, etiam si magno tempore tenuisset,sed in bonæfidei possessore sic,secundum Ant.in c.grauis,de rest.spo. Adde quando quis præscribendo faciat fructus suos Alex.consi.21.vol.4.
e Alex.Not.& sing.adde ꝙ b̄n facit qđ no.Bar.in l.fi.C.in qui.cau.in integ.rest.& expresse Bar.in l.3.C.qđ met.cau.Vide Bal.clare in l.1.ff.de vsufr.leg. vbi refert dictum Bar.hic,& Bar.in l.ancillæ,ver.item dubitatur cū bonæfidei,C.de furt.

1 *Dominus dicitur ille, cui res surripitur proprie, non attento apud quem sit res quando surripitur.*

1 §.Quod autem. Exponit verba l.Atiniæ.†no.ꝙ do-
minus dr̄ ille,cui res surripitur pro
prie,non attento apud quem sit res q̄n surripitur.Opp.j.pro sol.l.
fi.vt dicam in l.si rem.j.e.Op.j.de preca.l.certè.§.Iulianus.Sol.ibi
in vi possessa.hic in furtiua.Rationem dicam.j.e.l.§.si dominus.

§.Labeo. Sufficit ꝙ res furtiua reuertatur ad eum,p quem
dn̄s possidebat, vel ꝙ reponat̄ in loco vbi stabat
dn̄o ignorāte,aliàs dn̄i noua scientia,& volūtas requirit̄. h.d. Iste
§.est difficilis in text.& oēs gl.sunt ad declōnem literæ.Secūdum
verā lect.Dy.diuidit in quinq; partes istū §.Primo loq̄tur,in re pe
culiari surrepta ab extraneo,dn̄o ignorante. Secundo in re pecu
liari surrepta dn̄o sciēte.Tertio,in re dn̄ica surrepta ab extraneo.
Quarto in re dn̄ica surrepta à seruo,q̄ nō tenuit in peculio.Quin
to,in re dn̄ica surrepta à seruo,& eam tenuit in peculio.Secunda
ibi,cōmodius.Tertia ibi.nec.n.Quara ibi,ideoq; si seruus. Quin-
ta ibi.item si eam rem,&c.Gl.in verb.ēt si sciero.q̄ incipit,furtū fa
ctū.ponit duas lec.in ver.cōmodius,tene primā.Itē pōit duas lec.
in ver.nec.n.tene secundā,& distingue vt in alią gl. Quæro,q̄ est
rō dn̄iæ,ꝙ q̄n furtū ē s̄m requirit̄ ei⁹,s.dn̄i scientia? Resp.q̄n igno-
rauit,h3 aīum possidendi per eum, apud quem prius erat,sed q̄n
sciuit furtū s̄m.deposuit aīum, iō requiritur noua voluntas.Sed
dices,hic aīus in seruo nō req̄ritur sp̄aliter in re peculiari.Sed dic
quòd

ꝙ hoc casu reqrit̃ spãlis voluntas, vt ĩ.e.l.si rē mihi surreptã. Quæro, qd si extraneus surripiat, & eodē loco reponat. Resp. ñ sufficit, qa nō reuertit̃ ĩ ptātē. vt ĩ.e.l.§.tūc ĩ ptātē. ſʒ ĩ seruo nūq̃ dñs fuit priuat⁹ possessiōe, vt s̃.ti.j.l.rē q̃ nobis. iō sufficit, ꝙ reponat̃ ĩ loco.

1 *Emphyteuta si vendidit rē, irrequisito domino, & postea redemit, an careat re.*

§. Item labeo. Sufficit rem rediisse ad eum, ꝑ quem qs possidebat. h.d. Op. s̃. de pos. l.j.§. si rē. Sol. hic vendidit, ſʒ nō tradidit, qd̄ non placet. Dicit gl. & bñ, qa solo verbo nō fuisset fcm̃ furtũ, l. si qs vxori. §. neq; verbo. ĩ. de fur. & s̃. tit. j.l.3.§. si rē. Dic ergo vt ibi, qa verũ ē ꝙ sufficit q̃tum ad purgandũ vitium rei. Sec⁹ q̃tum ad purgandũ vitium personæ, qa nihilominus tētur in casu. Sir̃ resp. ad l.q ea mente. ĩ. de fur. qa talis pnĩa purgat rei vitium, nō āt tollit pęnã personę, & hoc ponit̃ hic in vlt. gl. Op. dr̃ hic, siue sciente, siue ignorãte. ꝯ. s̃. ꝑxi. §. solue. fm̃ Aldri. hic ignorauit rē venditã, & sic furtũ fcm̃, & iō nō curatur, vtrũ sciuerit, vel ignorauerit redēptionē. Sʒ si sciuisset vendōem fcãm, tunc reqreretur ꝙ sciret redemptionē fcãm, & iō tex. dicit, ea gesta sunt in plurali, q numerus reqrit, ꝙ vtrunq; sit dño ignorante gestũ, vel si sciuit primũ, est necesse ꝙ sciat aliud. Eodē mō resp. ĩ. de fur. l. si ad dñm. Op. dñs ēt ignorãs pos. amisit, vt s̃. ti. j.l.3. §. qd̄ si seruus. & l. si rem mobilē. Qũo ergo pt̃ esse vitium purgatum furtiuitatis, cũ nō redierit ad dñi ptātē? Gl. istud ꝯriũ signat, q̃ incipit, ſʒ qualr̃, &c. & non soluit. Dy. dicit, q̃ñ dñs ignorauit rē surreptã, ēt eo ignorãte rediisse sufficit, ar. s̃. ꝑx. §. nã hic erat in custodia depositarij, sicut s̃. in custodia serui, fm̃ Dy. ſʒ hoc non vr̃ procedere, qa per seruũ acqritur pos. ēt ignorante dño, qd̄ nō fit per depositariũ. Si ergo nō reuertitur in possessionē, ergo non vr̃ purgatũ vitium, vt in d.§. tūc in ptātem. Iō qdam antiq dixerunt, ꝙ imò per depositariũ q̃ritur, possessio, qd̄ tʒ Iac. de Are. & tãgit̃ hic in pr. vlt. gl. & s̃. ti. j.l. quis. §. j. sed gl. hic, & ibi, tʒ ꝯriũ. Ad d.§. tunc in ptātē, resp. ꝙ nō reqritur sp, ꝙ reuertatur in possessionē, vt ibi pʒ. Sʒ certè imò reqritur, ꝙ reuertat̃ in pos. verã, vel fictã, vt ibi pʒ. hic āt nulla esset possessio. Teneo ergo ꝙ reuertat̃ in poss. Rō, qa aĩus, quē qs hʒ retinēdi per depositariũ, operatur ēt acqsitionē, vt dicã statim in §. de illo, lʒ gl. dicat ꝯ. s̃. tit. j.l.3. in pr. ſʒ ibi

1 reprobaui. & hic est casus ꝯ cã. † Inducit̃ ad q.ª emphyteuta vēdi

a dit rē irreqsito dño, & postea redimit, an careat re? Et hic vr̃ ꝙ ñ, ſʒ facit, qa verũ ē ꝙ purgat̃ quo ad vitiũ rei ñ quo ad penã psonę. vñ veritas ē, ꝙ res ꝑdit̃, d.l.j.§. si rē. & s̃. de fideic. li. l. qdã. & l. rogo. & est casus. in ti. qd iuris sit, si vasal. feu. qd̄ ven. recupera. §. j. in feud.

a ADD. ¶ Alex. Si emphyteuta vendit rem, & postea redimit, an euitet pęnam. Ad de Bar. in l. si quis libellos, C. de ap. & qd̄ no. ant. in c. potuit, de loc. circa pr. & in l. si me, s̃. ad l. fal. ꝑ Inn. in d.c. potuit, & limita, nisi in prima alienatione actũ esset, quod incontinenti deberet restitui emphyteutæ alienanti. Facit l. plerisq;, de rit. nup. & no. ꝑ ang. in simili in l. voluntas, C. de fideic. & vide Bar. in l. si insulam, in 6.q. de verb. obl. Adde de eo qui vendidit feudum, Bal. consi. 309. lib. 2.

§. Si pupilli. Sufficit rem redire in potestatem legitimi administratoris. h.d.

§. Tunc in potestatem. Ad hoc, vt purgetur vitium furtiuitatis, reqrit̃ ꝙ res redeat irreuocabiliter in dñi ptātem verè, vel ĩterpretatiue. Hoc intelligo q̃do recepit rei æstimationem, vel iussit alij tradi.

§. Hæres. Per hunc. §. confunditur opin. Marti. qui dixit, ꝙ hæres potest incipere vsucapere à se, & ei nō ob. mala fides defuncti, dixi s̃.e.l.§. fructus.

a §. De illo. ªPartus ancillæ furtiue editus penes bonæ fidei possessorem, non pt̃ vsucapi, si fur in eius ptāte fuerit, aliàs pt̃ vsucapi, si añ natiuitatē rei alienæ scientiam nō habuit. h.d. vsq; ad §. lana. Primo loqtur q̃ñ fur est in nr̃a ptāte. Secūdo, q̃ñ alius est fur. Secūda ibi, sed & si. Op. ad princ. de 2. rñso. Sol. dicit gl. in pr. dēt intelligi, ꝙ añ cōceptionem sciuit rē alienã. Sed male dicit ꝯ istum tex. lō dic, & melius, vt dixi in summario. Dic vt ibi. & dicetur per gl. & do. & per nos ĩ. pro empt. l. seruus. Ad 2. op. ꝙ ēt si sciuit alienã nō impeditur vsucapio, vt s̃.e.l. iusto. §. & si possessionis. Sol. Intelligo ꝙ hic sciuit alienã, & furtiuam, & secus

b si simplr̃ alienã, vt ibi. Sed tunc op.ᵇ qa tunc ēt post vsucapionem inchoatã & nō perfectã impeditur vsucapio, vt ĩ. ꝑ suo l. si ancillam. sed hic in fi. §. vr̃ ꝯrium, ergo ista lect. nō ꝑcedit. Sol. hūc ver. expone sic. ꝙ si cũ iam vsuceperit. i. vsucapere inchoauerit, & qd̄ seqtur, ignorauerit alienam, dic simplr̃ nō furtiuam, ꝙ sic alio casu loqtur q̃ ꝑcedens rñsum. vel si vis, ꝙ eodē casu loquatur, dic cũ sciuit, furtiuam dño denunciauit, vel non potuit denunciare, d.l. si ancillam. Vltimo per hunc §. reprobatur gl. q̃ est in l.3. in pr. s̃. ti. j. quia, si recipio tradōnem à seruo meo, non recipio, vt quasi de nouo mihi q̃ratur possessio, tamen ipso seruo possidente, ego cre debam me possidere. sed hic non fuit mihi quęsita possessio, quia furtiua, l. quod seruus. s̃. ti. j. & tñ in hoc operatur animus, quem habet retinendi, vt adipiscatur, & probatur s̃.e.l.§. item labeo.

a ADD. ¶ Ale. Vide in l. si ancillam, ĩ. pro suo. & Bart. plene in l. ancillæ, C. de fur.

b Alex. Fallit tamen in partu, vt omnia ista declarat Bal. & ibi est gl. in ver. scientia, in l.1. C. de vsuc. transfor. & Bar. late in l. ancillæ, C. de fur.

1 *Vsucapi non potest quod meum est.*

2 *Lana inspicitur apud quem tondeatur, non apud quem nascatur.*

Lana non censetur contrectata ex contrectatione pecudis.

3 *Domo vi possessa, tignum postea dissolutum, non dicitur vi possessum.*

a §. Lana. ªNo. † qd̄ meum est, vsucapere nō possum. ᵇ Legas

1 tex. trãsponendo ibi, si vero apud bonę fidei empto

b rem, ꝯ, &c. assume ibi, sed statim emptoris fit, &c. & reuertere q̃m

2 in fructu est, &c. & est plana. Not. † ꝙ in lana inspicitur apud quē tondeatur: ꝯ imo dʒ inspici apud quē lana nascatur, sicut in partu. s̃. prox. §. & ĩ. de fur. l. qui vas. §. si ancilla. Sol. Partus nō est pars rei, sed per se censet̃. vt ĩ. de ver. sig. l. partũ. & ꝯtrectatiōe mr̃is ipse ꝯtrectat̃, l. pe. s̃. de sta. ho. & ĩ. de fur. l. q saccũ. Sed lana nō cēsetur per se, nec dr̃ esse in rerũ natura anteq̃ tōdeat̃, vt ĩ. de his, q̃ ĩ fraucre. l. fi. §. fructus. & pecudis ꝯtrectatione lana nō ꝯtrectat̃, vt hic. & qd̄ no. s̃. de ꝯdi. fur. l. si seruus. §. bonæ. fm̃ Iac. de Are. Sed hic vr̃ potius rō in ꝯrium, quia si lana est pars rei, sicut fructus pendētes, vt s̃. de rei ven. l. fructus. ergo & ꝯtrectato toto, cōtrectat̃ pars. l. si alienã. in fi. ĩ.e. Sed illam l. intelligo in his q̃ partes sunt, ita ꝙ q̃libet res per se duret, vt gemma in annulo, vt ĩ.e.l. rerum mistura.

3 ver. quid ergo, &c. Iō † dicerem si domus esset vi possessa, ꝙ tignũ postea dissolutum non est vi possessum, vt ĩ. eo. l. eum qui ædes. Quod autem hic dr̃ de agnis, intelligo aliter quam de lana, quia idem quod in partu ancillæ, vt ĩ. de fur. l. qui vas. §. si ancilla.

a ADD. ¶ Ale. Intellige autem hoc quod meum, &c. si erat irreuocabiliter meum secus si reuocabiliter. Ita Aret. consi. 104. in primo dubio.

b Alex. No. ꝙ dñs nō pt̃ præscribere. qd̄ limita verum in habente dñium pleno iure, & incōmutabiliter. aliàs secus, fm̃ Bar. & Bal. clarius in l.3. C. qd̄ me. cau. & Bart. in l. bello, §. si quis seruum, de capt. & s̃.e.l.§. fructus, & limita vt per Bar. & doct. in l.1. de ser. fug. & ibi Bal. Et ad istum §. vide not. Bal. in l. ancillæ, C. de fur. Adde ꝙ Papa ꝑscribit, tanq̃ quilibet priuatus, vt voluit Abb. consi. 114. lib. 2.

1 *Res respectu hypothecæ non præscribitur, nisi in potestatem creditoris reuertatur, sed ratione proprietatis sic.*

2 *Violentia compulsiua non facit rem vitiosam.*

3 *Actio furtiua quandoque habet locum, & non fit furtum, nec res est furtiua.*

4 *Res si est surrepta fructuario, non sufficit reuerti in potestatem domini quo ad vsucapionem respectu vsusfructus, sed respectu proprietatis sic.*

5 *Res si est surrepta bonæfidei emptori quo ad vsucapionem, necesse est ꝙ reuertatur in potestatem domini.*

§. Si rem pignori. Iste §. est subtilis, & vtilis. Opp. de l. fi. ĩ. pro sol. vbi in creditoris ptātē dʒ reuerti. Gl. q̃ est hic in ver. posse. dicit ꝙ hic dñs pignorauit rē suam. ibi alienã. Sʒ hoc est verũ ꝙ hic suã obligauit, qa alienã nō pt̃ obligare, l. alienã. s̃. de pig. act. Sʒ iō nō bñ dicit, ꝙ in l. fi. pigno-

1 rauerat rē alienã. Vera sol. † ē, ꝙ pt̃ vsucapi res rōe ꝑprietatis, nec furtiua est illo respũ: respũ vero hypothecæ non pt̃ ꝑscribi, nisi in ptātem creditoris reuertatur. Et hoc tʒ Iac. de Are. & Old. qd̄ est verũ. tūc. n. illa verba l. Atiniæ, q̃ reqrunt, ꝙ reuertatur in ptātem eius cui surrepta est, vt s̃.§. tunc in ptātem. ꝯprehendunt creditorem, cũ sibi furtũ fcm̃ est, nō dño. Op. si res erat debitoris subtrahentis, ergo ille q emit ab illo, est effectus dñs, & sic vsucapit, vt s̃. in §. lana. H⁹ timore dicit gl. dic hic alio tradēte, q̃ dño. Vñ illa verba gl. respiciunt ꝯrium signatũ in gl. Sʒ ꝯrium de §. lana. intelligas alio tradēte nō ex voluntate debitoris, nec eius cã. Et sic qd̄ dicit tex. vsucapi posse, dic, i. vsucapibilē esse, & est vera. Alia sol. est ad dictũ §. lana. ꝙ huic erat administrō interdicta. Sʒ hæc nō est vera, per l. si ab eo. ĩ.e. & per l. alienationis. ĩ. de ver. sig. Alia sol. est, ꝙ pt̃ vsucapi ꝯ hypotecã. Hoc est verũ ꝯ hypotecã alterius creditoris q̃ eius, cui surrepta est. Nã in eius ptātem dʒ redire. Vel dicit gl. ꝙ ꝑscribit ꝯ vtilē ĩ rē, q̃ datur metũ passo. Hoc pt̃ esse verũ, si alteri q̃

2 ipsi vēdēti res fuit sublata violētia † ꝯpulsiua, q̃ nō facit rē vitiosam, vt no. s̃. ti. j. in l. Pōponi⁹. §. cũ qs. Vlt. not. summariũ. ad qd̄ gl.

3 remittūt. & vide gl. q̃ inci. hic no. ibi, ĩ fi. gl. † ꝙ q̃nq; hʒ locũ actio furti, & nō fit furtũ, nec ē res furtiua, vt C. de fur. l. si qs seruo. q̃nq; fit furtũ, nec efficit̃ res furtiua, nec hʒ locũ actio furti. vt si filiusfamilias surripiat rē aduentitij peculij, vt no. per Cy. C. de ser. fug. l.

4 1. in 8. opp. ver. iuxta hoc sciendũ. Sed q̃ro, † qd si res surrepta est fructuario, an sufficiat reuerti in ptātē dñi? Resp. quo ad vsucapionē respũ ꝑprietatis sufficit, quo ad vsucapionē respũ vsusfruct⁹, dʒ redire in ptātem vsufructuarij, ar. eorum quæ dicta sunt. ĩ. pro solu. l. fi. & de fur. l. inter oēs. §. hæc actio. † Quæro, quid si res est

5 surrepta bonæ fidei emptori, an debeat reuerti in potestatem dñi. Resp. sic, nec sufficit reuerti in ptātem dicti bonæfidei emptoris. Sic est tex. in l. cũ sit. C. de vsuca. ꝑ emp. intelligēdo, ꝙ ibi debitor obligauit rē alienã, vt hic, & ibi dicit gl. & Azo in sum. illius ti. tūc de necessitate dʒ intelligi, ꝙ ipse hēbat tit. & bonam fidem, ita ꝙ poterat obligare, vt s̃. de pig. l. si ab eo, q aliàs nullo mō potuisset obligare, & tamen ibi apparet, ꝙ debet reuerti in potestatem dñi.

1 *Vi possessum qualiter dicatur.*

Remedium l. extat ff quod met. cau. concurrit cum constitutione l. si quis in tantam, & non requirit dolum.

§. Si fundum. Continetur in praecedenti summario. Quærit gl. in verb. sciens, &c. quid si cre-

debat suam inuasor. dicit gl. nõ fit vitiosa, lз hẽat locũ ꝯstitutio l.
a si quis in tantam.ᵃ Ista gl. nõ placet mihi, quia vr̃ ꝯ. §. ꝑcedentem, vbi hr̃s, qui scit rem hæreditariam, si expulit eum, qui pro hærede possidebat. dr̃ res vi possessa. Præterea, dominus p̃t vi possidere, l.
1 cum à te j̃. de vi & vi ar. & j̃. prox. §. Dico † eĩ gñaliter ᵇ vi posses-
b sum esse qñcunq; ꝯ prohibitionẽ possessoris qs ingreditur, vt j̃. qđ vi aut clam. l. j. §. qđ sit vi. hoc ẽt patet in l. extat. s̃. qđ met. cau. vbi vis vr̃ fieri, ẽt si creditor nõ est in dolo. qđ p3, qa gl. dicit ibi, ꝙ ꝯcurrit cũ cõstõne l. si quis in tantam. C. vñ vi. Et hoc expresse dicit Ro. in libel. in ti. de edic. diui Adri. s. ꝙ illud edictum nõ reqrit dolum, & tñ vis facta dr̃. Pro hoc quasi expressum est j̃. vi bo. rap. l. 2. §. hac actione, is demũ. & C. vñ vi. l. inuasor. Et idem puto, si qs occupauerit possessionẽ ꝯ l. meminerint. C. vñ vi. decreto iudicis nõ rite interposito, vt dixi. s̃. tit. j. l. iuste. qa si hoc fecit parte prohibente, dr̃ res vi possessa. Pro hoc ext. de rest. spol. c. ꝯquerente, loquitur. n. ibi in spoliato per iudicẽ. Sed si intrauerit parte nõ prohibente, tñ qa suspicatus est se posse repelli, vel reuersus non est admissus, si l̃r erit vi possessa, l. clam. §. fi. cũ l. seq. s̃. tit. j. Secus si esset possessio vacãs vt dicã statim in §. Itẽ si occupaueris. Idem in constõne l. vltimæ. C. de ac. pos. si seruus dereliqt, vel ꝑdit dñs nõ perdit ciuilẽ, nisi deiiciat̃, vel suspicet̃, & c. tũc esset res vi possessa. Idẽ si colonus deiicit̃, sed si tradit sponte, tunc nõ video ꝙ posset dici res vi possessa. Sed rõne drĩæ, idem dicerem ꝙ in possessione vacante. Sed præscriptio 30. ann. haberet locum in omnib. dictis casibus, vt no. per Azo. in summa de præscrip. 30. an. in princ.

a ADD. ¶Alex. Vide ibi gl. & bar. in ver. quæro, si credens.

b Alex. Res quando dicatur vi possessa, an requiratur dolus, & an possit præscribi. Vide bar. in l. 3. C. quod met. cau.

1 *Vitium violentiæ, vt purgetur, quando sit necesse, quòd res reuertatur in possessionem domini, & quid in furto.*

1 **§. Si dominus fundi.** Hic est bonus casus. † Innuit hæc l. ꝙ ad hoc, vt purget̃ vitium violentiæ, oportet ꝙ reuertatur in ꝑtãtem dñi. ꝯ, de l. certè. §. Iulianus. j̃. de prec. vbi sufficit, vt reuertatur in ꝑtãtem eius, cui fit violẽtia. Iac. de Are. soluit, & bñ vt gl. ibi, ꝙ aut expellitur dñs & oportet ꝙ reuertatur in ꝑtãtem dñi, si alius ẽt sit in ꝑtãte expulsi. & sic aliud in furto, qa oportet, ꝙ in ꝑtãtem dñi reuertatur, vt s̃. e. l. §. qđ autem. nec inspicitur cui res fuit surrepta. Rõ p̃t esse, qa cum diuersis legib. sint factæ istæ prohibitiones, vt insti. e. § furtiue. ex verbis legis sic debere esse colligebatur. Vel dic, ꝙ in furto res tm̃ afficitur. iõ dño rei dr̃ res subtrahi. Sed in violẽtia afficitur persona cui infertur, iõ ab eo dr̃ vi possessa: & sic si in eius ꝑtãtem reuertitur, verificantur verba legis. Predicta ꝓbantur ex his, quæ no. in l. itaque fullo. j̃. de fur. Sed vr̃, ꝙ sp̃ in ꝑtãtem dñi dẽat reuerti, vt l. fi. j̃. de vi bo. rap. Sol. ibi fuit talis violentia, quæ cadit in virum fortem, qa res mobilis fuit ablata. iõ oportet, ꝙ in ꝑtãtẽ dñi reuertatur. sed si est violentia, ita ꝙ non furtiua, tunc sufficit ꝙ reuertatur in potestatem expulsi, l. certi. §. Iulianus. j̃. de preca.

1 *Bona fides, quando requiratur in præscriptione longi temporis.*
2 *Cap. possessor. de reg. iu. non corrigit leges dicentes actionem tolli spatio 30. an.*
3 *Si ignoro me tibi debere, & cessas petere, non sum nec bonæ, nec malæ fidei, tamen præscribo.*
4 *Statuto, quòd si creditor non petierit debitum, cadat à iure suo, tollitur effectus obligationis ciuilis, & naturalis.*
Statutum, ꝙ si creditor non petierit debitum intra certum tempus, non audiatur, nullam obligationem tollit: sed via agendi præcluditur, licèt remaneat via agendi per viam monitionis.
5 *Expulso de quasi possessione viæ, succurritur per interdictum, vnde vi.*
Expulsus de quasi possessione alicuius iurisdõnis, hẽt vtile interdictum, vnde vi.
6 *Habens iurisdictionem in castro, si per vim deiicitur, et sic ea non vtitur, sed deiiciens illam exercet, an eam perdat, & deiicienti quæratur.*
Ad acquirendam iurisdictionem, differentia est inter iurisdictionem cohærentem territorio, & non cohærentem.

a **§. Si viam habeam.** Si bñ inspicis, rõ tex. est, qa via nõ possidetur, iõ de ea nõ deiicitur, & sic non curatur de bona fide. Sed ꝯ. s̃. de ser. vrb. ꝑd. l. hæc ãt iura. & l. si ædes. Sol. Rõ hic posita in text. nõ est gñalis: sed illa
1 est vera rõ, † qđam est præscriptio, q̃ causatur ex possessione præscribentis, & tunc requiritur bona fides in ꝑscriptione lon. temp. qđam est ꝑscriptio, q̃ causatur ex negligentia alterius, sine aliqua possessione ꝑscribentis, vt in seruitute viæ, q̃ perditur nõ vtendo, tunc nõ requiritur bona fides ꝑscribentis, vt hic: sed in ll. ꝯriis ad ꝑscribendum libertatẽ, reqritur factum ꝑscribẽtis, s. ꝙ ædificium hẽat, iõ ibi reqritur bona fides. Tangunt doct. C. de ser. & aqua. l.
2 j. in 3. q. Ia. de Are. hic. & est gl. s̃. quemad. ser. amit. l. fi. † Et per hoc
b ꝯsueui ᵇ multum dubitare. Nos hẽmus Decretalem, q̃ dicit, ꝙ malæfidei possessor vllo tpe nõ præscribit, vt extra e. c. fi. & de re. iur.
c in c. possessor. lib. 6. Mõ quero, vtrũ l. sicut. ᶜ & l. cũ notissimi. C. de ꝑscr. 30. an. q̃ dñt, ꝙ tollit actio spatio 30. an. hodie sint correctæ,
d & dico ꝙ ille per d. c. possessor malæfidei. & c. nõ corrigunt̃, ᵈ quia in ꝑscriptione in actionib. ꝑsonalib. nõ reqritur possessio. iõ non requiritur bona fides, vt hic, & ex parte mea nõ est possessio, sed præscribo per tuam negligentiam, vel potius tu ꝑdis, q̃ ego ꝑscri-
3 bã. Pono eñ † ꝙ ignoro me dr̃e, & tu cesses petere, certe nõ sum bonæ fidei, vel malæ, & tñ ꝑscriptio ꝑcedit. & d. c. vlt. loquitur in præscriptione rei corporalis, & sic causatur à possessione partis, & d. c. possessor malę fidei, loquitur in ꝑscriptione, q̃ ex possessiõe ꝑcedit. & sic dẽtis intelligere. tenebitis menti. Et ꝑdicta puto vera, salua determinatione sanctæ matris ecclesiæ, & Theologorũ. Et idẽ puto in statutis ciuitatis, q̃ dñt, si creditor nõ petierit debi-
e tum intra certum tp̃s, cadat ᵉ à iure suo. vel si dñt, de cætero non
4 audiatur per iudicem. tñ j. casu qñ dicit, † cadat à iure suo. tollitur obl̃o ciuilis, & effectus nãlis, vt dicam j̃. rem ra. ha. l. fi. Scđo qñ dicit, nõ audiatur, nulla obl̃o tollitur, sed via agendi præcluditur, & iõ tunc remanet via agendi per viam monitionis statutæ fm̃ formam c. nouit. ext. de iud. & ibi. h. d. Inn. in obl̃one naturali. & sic ad
5 iudicium ecclesiæ spectaret. † Quæro, huic expulso de quasi possessione viæ, qualiter succurratur? Resp. per vtile interdictum vñ vi. l. si plures. §. deiectum. j̃. de vi & vi ar. sa. l. 3. §. vñ vi. e. ti. Hoc nota ad illos, qui aliqñ expelluntur, de quasi possessione alicuius iu-
6 risdictionis vt habeant interdictum vtile, vñ vi. † Sed quæro, po-
f ne ᶠ ꝙ aliquis nobilis habens iurisdõnem in Castro meo, per vim deiicitur, & ideo ea nõ vtitur, an eam perdat, & expulsori ea vtenti quæratur? Ad quod dico, si quidẽ iurisdictio cohęrebat territorio, tunc quicunque vtatur iurisdõne, retinetur. l. qui fundum. s̃. quemad. seru. amit. Aut iurisdõ competebat personæ in loco, & tunc ille qui non vtitur, licèt deiectus perdit, vt hic, & l. si plures. §. deiectum, tamen hæc iurisdõ non quæritur ei, qui per vim, vel sine titulo ea vsus est, sed reuertitur ad eum, cui competit de iure cõi, vt ad præsidẽ, vel præfectum. l. illicitas. §. q vniuersas. s̃. de off. præsi. Ille tñ, qui deiecit, tenebitur deiecto ad interesse, tanq̃ re perempta. Casus est hic, q̃ probat ista. & j̃. de vi & vi ar. l. si de fundo. §. item

a ADD. ¶Alex. Et qualiter intelligatur hæc litera dum dicit, ꝙ de seruitute viæ dominus non repellit vicinum, vide Bal. in c. j. §. si quis per 30. si de feu. fue. controuer. inter dom. & agna.

b Alex. Contra Bar. tenet Pet. de anc. cõsulendo in cons. 5. quod incipit in Christi nomine, viso themate, & adde Bar. in l. sicut, ad fi. C. de præscri. 30. ann. & Bal. & ibi late d. Io. in l. quibus diebus, §. dñs, de cond. & dem. ꝯ Bar. tenet etiam Fran. Zaba. in c. vigilanti, de præscr. & d. Ant. in c. quia plerique, de immu. eccl. Bal. in q. inci. statuto cauetur, ꝙ fęnerator, tenet ꝯ Bar. Adde ꝙ idem Bal. consi. 350. vo. 2. tenet etiam contrarium. Tamen vide omnino Pau. de Cast. hic, qui dicit vidisse consultum Florentiæ per valentes viros pro opi. Bar. quam etiam ipse sequitur in terminis, in quib. loquitur Bar. cum verba diriguntur ad creditorẽ, & ipsum saluat, de eo quod dixit Bar. in l. omnes populi, & omnino vide Bal. cons. 269. inci. in Christi nomine quæritur, an sciens. Et pondera eius verba, lib. 3. simpliciter tamen Pau. de Cast. ꝯ opi. Bar. tenet eius consi. 290. Et vide etiam Bal. cons. 436. li. 1. & Pet. de anch. qui etiam reprehendit Bar. cons. 5. & consi. 139. vbi dicit, se plene scripsisse in c. possessor. Idem facit Alex. cons. 33. lib. 3.
Claud. Adde tamen ꝙ Mart. Laud. in d. c. si qs per 30 dicit, ꝙ communis est ꝯ Bar. vide Io. an. in c. 2. de excep. lib. 5. Im. Ang. & Cu. tenet contra Bar. hic.

c Paris. Vide Fel. in c. fin. extra de præscrip. dicentem communem opi. in hoc esse contra Bar. hic, quam opi. restringit quatuor modis Alex. cons. 99. vol. 4. & contra Bart. tenet hic Alex. consi. 51. vol. 5. & consi. 103. vol. 4. vbi concludit ꝙ c. fi. de præsc. habet locum, etiam in præscr. act.

d Alex. Vide Bal. in c. j. §. si quis per 30. si de feu. fue. ꝯtro. inter do. & agn. pulchre, & reliqua per eundem Bal. in d. c. fi. de præscr. Vide per Bar. j̃. l. prox. Et istis adde Bal. in auth. ad hæc C. de vsur. & l. j. C. de seru. & aqua. & Ang. in repet. l. j. C. de iud. vbi contra Bar. tenet. Adde Bar. in d. l. hæc autem iura, hic alleg. in prin. & in l. fi. ff. quemad. ser. amit. Bal. in l. j. C. de præsc. 30. ann. & Bar. in l. ait prætor, §. hi plane, ver. & per hoc dico s̃. quib. ex cau. maio.

e Alex. Idem vr̃ tenere Bar. in l. ait prætor, §. hi plane, vers. sed & si dies, s̃. ex qui. cau. maio. & in l. si is cui, §. Flauius, de sol. & in l. legaui, de li. leg. ꝯrium tз bar. in l. omnes populi, vbi late scripsi, de iusti. & iur. Adde bar. oĩo in c. cum notissimi, in pr. C. de præscr. 30. an. & l. nemo p̃t, de leg. j. Sed bal. in c. j. §. si qs per 30. si de feu. fue. contro. inter do. & agn. in hac qõne, an statĩ posset tollere nãlem obl̃onem, creditore negligente agere, refert bar. hic, & qa elegãtissime loquit̃, vide ibi ꝑ eum. Item ibi qrit bal. si statũ abbreuiet ꝑscri. 30. ann. an hẽat in aliis ꝑscr. locũ distin. l. si emptionis, C. de ꝑscr. 30. vel 40. an. & putat qđ sic, ar. l. si eũ, §. q iniuriarũ, s̃. si qs cautio. In ꝯrium facit, qđ ipsemet not. in l. 2. de præsc. lon. temp. q̃ pro lib. Deinde qrit, si est ꝑscriptũ ꝯ sciẽtiam iudicis, vtrũ hoc casu hẽat recursus ad forũ ecclesiasticũ. Et ad istud adde not. ꝑ bal. in l. j. §. initium, ff. de postu. & bal. l. in ꝯtibus, §. fi. C. de non nu. pe. plene Inn. in c. l3, de for. com. bar. in extrauag. ad reprim. in verb. denunciationem, bar. in aut. clericus, de epis. & cle. & in l. fi. §. in ꝯputatione, ad fi. C. de iure deli. d. Ant. in c. 2. de ꝓb. bal. in qõe inc. statuto cauet̃ ꝙ fęnerator, & in l. 3 §. fi. qđ q̃sque iur. Et ad supradicta adde bal. in aut. ad hæc, C. de vsur. & qđ not. Inn. in c. cura pastoralis, de iure patr. & in c. qa plerią;, de immu. ecc. vbi ẽt no. an possint præscripta retineri salua conscientia. Et per bar. in extrauag. ad reprim. in verb. videbitur, & oĩno d. Io. post bal. in l. quib. dieb. §. dñs, de cõd. & dem. & q̃ no. Lud. in rub. de arb. in 1. q. Et istis adde bal. in disput. sua, q̃ incipit, statuto cauet̃ ꝙ fęnerator. Et istis adde ꝑ bal. in l. fi. C. de temp. in integ. rest. peten. dicit, ꝙ ꝑscriptio decennij inducta ꝑ statutum, sapit nãm ꝑscr. 30. an. Facit quod idẽ not. in l. in ꝯtib. in prin. C. de non nu. pec. Adde, an valeat statutum ꝙ debitor præscribat debitum spatio 20. ann. remissiue per Rom. consi. 201. & Pet. de anc. tenentem ꝙ non, eius consi. 259.

f Alc. Pone. Adde & vide Are. in c. post cessionem, in 1. not. de prob. qui dicit hoc dictum bar. esse singulare.

a §.Item ſi occupaueris. Not. hunc caſum.ſed dicit gl. hæc poſſeſſio afficitur vitio quaſi violentiæ,non intelligas ꝙ hoc ſit vitium reale,vt no.in d.l.fi.C.vñ vi. Vñ dic.ꝙ poſſeſſio eſt quaſi violenta,nõ res, vt dicimus in poſſeſſione clãdeſtina,vt s̃.ti.j.l.Pomponius.§.cum quis. Sed contrarium videtur no.Inſt.e.§.quod autem.Sed quod s̃.dixi, verius eſt,vt diximus in crimine expilatæ hæreditatis.vt j̃.e.l.ſi homo.vide ſeq.§.per te.& proſequere vt in gl.

a ADD. ¶Alex.An poſſeſſio vacans ab aliquo occupata dicatur vitioſa,uot.per Bar.plenius in d.l.fi.C.vnde vi,& in l.Pomponius,§.1.de acq.poſ.

LEX V.

1 *Præſcriptio fauorabilis dicitur vſucapio.* (*& bona fide præſcribentis.*
2 *Præſcriptio miſta dicitur poſſeſſio decem,vel viginti annorum,cauſata à titulo,*
3 *Præſcriptio 30.vel 40.an.q̃ cauſatur ſolũ negligentia petentis,dicitur odioſa.*
4 *Præſcriptio fauorabilis,& miſta,qualiter interrumpatur.*
Interruptionum alia naturalis,alia ciuilis:& q̃ dicatur naturalis,& q̃ ciuilis.
5 *Præſcribenti,vel vſucapienti,requiritur titulus verus,vel putatiuus.*
6 *Defectus ſuperueniens in titulo,an interrumpat vſucapionem.* (*ſta requiritur.*
7 *Bona fides vltra titulum verum,vel putatiuum in p̃ſcriptione fauorabili et mi-*
8 *Defectus bonæfidei ſuperueniens,interrumpit præſcriptionem,vel vſucapionẽ,*
Iuri Canonico in concernentibus peccatum ſtandum eſt. (*de iure Canonico.*
9 *Quando quis cœpit dubitare an ad eum pertineat,licet ab initio non vſucapiat, tamen talis defectus ſuperueniens non impedit vſucapionem.*
Denunciatio facta ab initio,licèt faciat quem malæfidei:tamen facta poſt cœptã vſucapionem,non facit quem malæfidei poſſeſſorem.
10 *Mala fides ſuperueniens,ad hoc vt interrumpat præſcriptionem,requiritur q̃ ſuperueniat irreuocabiliter.* (*quo ad omnes,ſed quo ad illum ſolum tantum.*
11 *Mala fides ſuperueniens aduerſus vnũ tantum,nõ interrumpit præſcriptionem*
12 *Poſſeſſio vltra titulum,& bonam fidem,in præſcriptione fauorabili,& miſta requiritur:et defectus illius poſſeſſionis ſuperueniens impedit præſcriptionẽ.*
Et ponit caſus,in quibus hoc fallit. (*& in quibus fallit.*
13 *Vſucapio interrumpitur,et ſi aliquis dolo deſiit poſſidere,& hoc aduerſus oẽs.*
14 *Interruptio quæ fit ex defectu tituli,vel bonæfidei cur non eſt aduerſus omnes,*
15 *Defectus rei vſucapionem interrumpit.* (*ſed ex defectu poſſeſſionis ſic.*
Si res non transfertur in aliud corpus,an interrumpat vſucapionem.remiſſiue.
16 *Defectus ſuperueniens in perſona,an interrumpat vſucapionem.*
17 *Statuto ſtante,ꝙ foren ſis non poſſit aliquam rem immobilem acquirere,ſi ſuccedit præſcribenti aliquam rem, præſcriptio interrumpitur,ſi impeditur acquirere ex omni cauſa ſecus ſi ex certa,quia ex aliis poterit acquirere.*
18 *Defectus ſuperueniens circa perſonam,contra quam præſcribitur,nõ extinguit præſcriptionem regulariter.*
Præſcrip.30.ann. contra pupillum non currit,ſed dormit.
Defectus ſuperueniens circa perſonam contra quam præſcribitur,cur non extinguit præſcriptionem. (*pitur litis conteſtatione,ſed præſcriptio ſic.*
19 *Præſcriptio qualiter interrumpatur ciuiliter.& quòd vſucapio non interrum-*
20 *Litis conteſtatio inualida,an interrumpat præſcriptionem remiſſiue.*
21 *Interrũpendæ p̃ſcriptionis ciuiliter q̃dam modi,& cui p̃ſcriptioni conueniant.*
22 *Præſcriptio,& vſucapio dormit tempore hoſtilitatis,et exercitus ſi tantus eſt, quòd iura in ciuitate non redduntur.& tempore mortalitatis.23.*
24 *Præſcriptio dormit contra eccleſiam vacantem.*
25 *Imperio vacante contra ipſum non currit præſcriptio.*
26 *Præſcriptio non currit tempore ſchiſmatis.*
27 *Præſcriptio iurium incorporalium qualiter interrumpatur.*
28 *Præſcriptio libertatis, interrumpitur per quemcunque actum,quo quis vtitur*
29 *Præſc.30.vel 40.an.qualiter interrumpatur.* (*ſeruitute,ſeu iure ſeruitutis.*
30 *Præſcriptio longiſſima 30.vel 40.an.dormit tempore pupillaris ætatis,& in omnibus aliis caſibus,quibus & vſucapio,& præſcriptio longi temporis.*
31 *Præſcriptio,quæ currit contra actiones criminales,interrumpitur per ſolam libelli oblationem.*

Naturaliter. Lex noſtra diuidit̃ in tres partes. Primò,ponit,qualiter interrũpatur p̃ſcriptio.Secundo,ponit effectum interruptionis.Tertio remouet circa prædicta duo dubia:vnum ex parte deiicientis, aliud ex parte poſſidentis. Secunda,ibi,quo caſu.Tertia,ibi,nec eo. Venio ad mãm nr̃æ l.& op.& vr̃ ꝙ ſine deiectione interrumpatur p̃ſcriptio, vt C.de præſcri.30.an.l.cum notiſſimi.§.imo.Sol.ibi loquitur de interruptione ciuili.hic de interruptione nãli.Item op.ꝙ nãliter interrumpatur p̃ſcriptio,et ſine vi,quocunq; mõ quis poſſeſſionem amittat, vt l.ei à quo.s̃.e. Sol.cõcedo q̃d hic dr̃,ꝙ qs perdit poſſeſſionem per vim, ſed hoc exprimitur hic gr̃a exẽpli:vñ idem ſi quocunq; mõ qs poſſeſſionem perdat,vt in ꝯriis.ꝯ hoc op.quia & ſi poſſeſſio perdatur, nõ interrumpitur p̃ſcriptio, l.ſi is qui pro emptore. j̃.e.Sol. Speciale in capto ab hoſtib.qui licèt deſinat poſſidere,tñ vſucapit in rebus peculiarib.fallit in aliis caſibus vt j̃.dicam.Venio ad 2.partem.dr̃ hic,ꝙ interrumpitur p̃ſcriptio aduerſus oẽs, imo pro omnibus,quia ad omnium vtilitatem ſpectat hæc interruptio.Gl.ſoluit duob.modis,tene 2.expoſitionem. Venio ad 3. particulam,& vr̃ ꝙ interſit,vtrum quis ſit dominus,necne,l.ſi qs in tantã.C.vnde vi.Sol.intereſt quo ad illam conſtõnem,nõ quo ad interruptionem p̃ſcriptionis, ita loquitur hic.Item opp.ad fi.l. dr̃ hic,nõ intereſt pro ſuo quiſq; poſſideat,an ex cã lucratiua,vel onerosa,&c.ꝙ ti.j.pro ſuo eſt generalis,quia comprehendit oẽm cãm lucratiuam,& onerosam,vt j̃.pro ſuo.l.j.Huius timore gl.exponit iſta verba pluribus modis:tene 1.expoſitionem.Vlti.gl.remittit hic ad no.in l.cum notiſſimi.§.ſed & ſi quis.C.de præſc.30. an.vbi Gl.tractat mãm interruptionis.Doct.hic,nec ibi,nec alibi
1 dicunt aliquid vltra gl.Et ideo†pro declaratione huius materiæ debemus aduertere,ꝙ quædam præſcriptio eſt fauorabilis,vt vſucapio triennij, quæ cauſatur à titulo & bona fide, & poſſeſſione
2 vſucapientis.†Quædam eſt præſcriptio miſta,vt præſc.10.vel 20. an.q̃ cauſatur à titulo, & bona fide & poſſeſſione præſcribentis,
3 & negligentia nõ petentis.Quædam†eſt p̃ſcriptio odioſa,q̃ cauſatur ſolum à negligentia nõ petentis, vt in præſcr.30. vel 40.an. vt probatur in l.vlt.in fi.C.de edic.diui Adr.tol.& no.per Dy.ext.
4 de re.iur.c.2.lib.6.†Videamus a primo,qualiter duæ primæ p̃ſcri-
a ptiones interrumpantur: & quia interruptio quædam eſt nãlis: quædam eſt ciuilis,vt no.gl.in d.l.cum notiſſimi. §.ſed & ſi quis. videamus primo de interruptione.nãli. Pro cuius intelligentia eſt ſciendum,ꝙ q̃dam ſunt,quæ requiruntur ad ſubſtantiam præſcriptionis,& vſucapionis,& iſta ſubſtantialia ſi pereant,dr̃ interruptio naturalis.Ita loquitur iſte tex. Qñque aliquid de ſubſtantialib.nõ extinguitur.ſed aliquis actus celebratur, qui de iure ciuili impedit p̃ſcriptionem. & eam interrũpit:tunc dr̃ interruptio ciuilis.ita dr̃ in l.cum notiſſimi. §.ſed & ſi quis.& apparebit ex ſe-
5 quentibus.Aſſumo primum,&†dico ꝙ ad vſucapionem,& præſcriptionem,requiritur titulus verus vel putatiuus, l.Celſus. j̃.e.
6 †Quæro ergo, vtrum ſuperueniẽs defectus in titulo [b] interrum-
b pat vſucapionẽ naturaliter.Vr̃ ꝙ non vt j̃.e.l.ſi hominẽ.In ꝯrium vr̃ quod ſic,in l.quæſitum.s̃.ti.2. vbi hæres non p̃t præſcribere rẽ legatam,quia in re legata titulus ꝑ hærede extinguitur, cum dominium tranſeat ipſo iure in legatarium.Reſp.qñque titulus extinguitur taliter,ꝙ ipſo iure dñium in alium nõ transferatur, tũc vſucapio non extinguitur. Sicut.n.remanet dñium pp effectum præcedentis tituli,ita remanet vſucapiendi ꝯditio. ita loquitur l. ſi hominem.j̃.e.Nã ſi diceres ibi vſucapionem interrumpi,nõ daretur alteri acceſſio poſſeſſionis,l.Pomponius.s̃.ti.j.Et licèt defectus tituli faciat ꝯriam rõnem in perſonali actione ad rem reſtituendam,per hoc vſucapio nõ extinguitur,l.pignori §.fi.j̃.e.Qñque ſuperuenit defectus tituli,taliter ꝙ ſi eſſet dñs,dñium in aliũ transferretur.Iſto caſu,ſi q̃dem quæris an impediatur præſcriptio ꝯ eum,in quem ex defectu tituli transferri dẽret,vel trãsfertur dominium,dico ꝙ præſcriptio nõ currit.Ita loquitur d.l.quæſitum. s̃.ti.2.Eſt.n.perinde,ac ſi ipſe alienaſſet. Si vero q̃ris,an extinguat̃ p̃ſcriptio quæ curreret ꝯ alium,dico ꝙ nõ extinguitur.Patet,quia poſſeſſione reſtituta datur acceſſio,vt s̃.ti.j.l.Pomponius.§.ſed & legatario.vbi poſſeſſio hæredis prodeſt legatario, licèt añ debue
7 rit in legatarium trãsferri dñium ipſo iure,ſi eſſet dñs. †Scd̃o,in dictis p̃ſcriptionib.requiritur bona fides.l.j.C.de vſuc.transfor.j̃.
8 e.l.ſi is.§.ſi quis bona.† Quæro,vtrum ſuperueniens defectus bo-
c næ fidei [c] interrumpat vſucapionem, vel præſcriptionem? Br̃ de iure ciuili ſuperueniens mala fides ſimpliciter nunq̃ interrumpit p̃ſcriptionem.vt s̃.e.l.ſequitur.§.de illo,& l.iuſto.§. & ſi poſſeſſionis.j̃.e.& l.clam poſſidere. in pr.s̃.ti.j. Sed ſuperueniens defectus bonę fidei,& cognitio rei furtiuæ,interrumpit vſucapionem,ſm diſtinctionem poſitam j̃.pro ſuo.l.ſi ancillam.De iure vero canonico ſuperueniens mala fides vſucapionem vel p̃ſcriptionem interrumpit.Cui iuri canonico eſt ſtãdum iõ, q̃a tangit peccatũ,vt
* extra e.c.fi.*& de re.iur.c.2.lib.6.†Sed aduerte,q̃a de iure Cano-
9 nico ſuperueniens mala fides interrumpit vſucapionem, d.c.fin. Quæ verba minus importãt,q̃ dicere,ſuperueniens defectus bonæ fidei.vt s̃.ti.j.l.3.§.fi.& ibi no.ſuper verbo, nõ bona fide.Et ex hoc dico,ſi qs cœperit dubitare,vtrũ ad eũ pertineat vel nõ,& ſic non hãbet bonam fidem,nec malam,licèt iſte ab initio nõ vſucaperet,vt not.plenius. C.de acq.poſ.l.j.tamen talis defectus ſuperueniens

a ADD.¶Alex.Videamus.Hic vide materiam interruptionis præſcriptionum,& ꝙ inundatio aquæ interrumpat præſcriptionem, not.in l 3.§.Labeo & Nerua, s̃.tit.j.De hac materia habetur etiam per bal.in l.cum notiſſimi,§.imo,&illud. C.de præſcr.30.an.& dicit bal.in l.2.C.de rei ven.ꝙ ſicut per alluuionem interuertitur poſſeſſio,ita quando quis ædificat in ſolo alieno interuertit poſſeſſionem domini,quod not.

b Alex.Vltra hic allegata per bar. adde text. & ibi no.Iac.but.in l.fi.§.donec,C. de iure delib.Eſt & alius text.in l.ea quæ,§.fi.C.de temp.in int.reſt. Et hic vide Pau.de caſt.qualiter hoc intelligatur.Et ad hoc vide bal.&Ang.& quæ ibi dixi in l.ſicut,de præſcr.30.an.Et quando impedito currat præſcriptio, vide bar. ver.not.ex iſto §.& quod ibi dixi in l.1.§.ſi quis propter,de iti.act.pri. & in d.l. fi.in §.donec,ad hoc alleg.bar.in l.ſenatus,ff.de of.præſi.vbi plene.Et de q.bar. hic,vide bal.in d.cum notiſſimi,§.1.

c Alex.Adde bal.in l.1.C.de vſuc.transform.& in l.ſuper lon.tempt.C.de præſcr. lon.temp.Et de iure ciuili limita non procedere in præſcriptione fructuum,& partus,ſecundum bar.in l.ancillæ,C.de fur.

* Qualiter interrumpatur præſcriptio de iure cano.dixi s̃.e.l.poſt bar. videlicet quòd per ſolam miſſionem executoris,vt Dy.in c.ſi.de reg.iur.in 6.

a ueniens non extinguit[a] vſucapionē,imo reqritur,ꝙ firmiter cre-
dat ſe malæ fidei poſſeſſorem. Ita vr̄ ſentire Inn.in d.c.fi.ext.e.nō
tn̄ ſic deteriat. Ita circa hoc dico,ꝙ lʒ denunciatio ab initio quē
facit malę fidei poſſeſſorē,l.ſi fundū.C.de rei ven.tn̄ denunciatio
facta poſt vſucapionē cæptā nō facit quē malæ fidei poſſeſſorē,l.
10 pe.& ibi no.ĩ.ti.2.& no.per gl.de maio.& obe.c.dilecti.†Itē vnū
b aduerte,[b] qđ vr̄ dicere Inn.in d.c.fi.ext.e.ꝙ ad hoc vt ſupueniens
mala fides interrumpat præſcriptionē,oportet,vt ſuperueniat ir-
reuocabiliter.Si.n.medio tpe putaui rem alienā,poſtea melius in
formatus putaui meā illa mala fides,q̄ fuit illo medio tpe, vſuca-
pionem nō impedit.ſm qđ iura nr̄a volunt.Et ſic ius ciuile corri
gitur tm̄ in eo,qđ mala fides irreuocabiliter ſuperuenerit ſm eū.
11 †Quæro,q̄d ſi ſuperuenerit mala fides aduerſus vnū tm̄,ſ.aduer
ſus creditorē,vel aduerſus vſufructuarium, an interrūpatur præ-
c ſcriptio aduerſus oēs?Gl.tʒ c ꝙ nō,niſi aduerſus illū tm̄,aduerſus
quē hēo malam fidē,vt s̃.ti.j.l.ſi qs fundum.§.fi. & ibi no.idē no.
C.de præſc.30.an. l.ſicut.gl.in ver.poſſidēte.q̄ inci.mala fide,&c.
* Et vr̄ caſus in l.q balneum.in fi.s̃.q po.in pi.ha.*†Tertio reqrun
12 tur in præſcriptione bona fides,titulus,item poſſeſſio.Nam ſi ſu-
peruenit poſſeſſionis defectus, ēt ille poſſeſſionis defectus abſq;
d dubio impedit [d] præſcriptionē.vt hic. Qđ intellige,ſi interuenit
defectus poſ.ciuilis vel nālis,eo caſu quo nālis eſt efficiens ad vſu
capionem.Secus ſi ſuperuenit defectus poſſeſſionis corporalis.l.
q fundum.in pr.ĩ.ti.2.& s̃.ti.1.l.ſi id qđ.§.fi.& l.1.§.per ſeruum q
in fuga.Fallit in capto ab hoſtib.& in re peculiari per ſeruum poſ
ſeſſa,l.ſi is q.ĩ.e. Fallit in l.rerū miſtura.ver.Labeo.ĩ.e. Rō eſt ibi.
qa modicum tp̄s ad vſucapionem ſupererat, & qa qs rem illā ſub
vniuerſitate poſſidebat.Itē fallit ĩ.e.l.cœptā.& l.iuſto.§.nōdum.
qđ iure ſingulari introductū eſt,vt ibi dictum eſt, & no.ĩ.e.l.ſine.
13 Circa hoc q̄ro;†quid ſi aliquis deſiit poſſidere vere, fingitur tn̄
poſſidere,qa dolo deſiit poſſidere? Reſp.nihilominꝰ vſucapio in-
terrūpitur,vt ĩ.ꝓ don.l.pe. Rō,qa fingitur poſſidere in ſui odiū,
nō in ſui fauorē,ſecus ſi fingeretur poſſidere fauore ſui,vt s̃.dcm̄
eſt in capto ab hoſtib. & in reb. peculiarib. Et iſta interruptio dr̄
e interruptio nālis,[e] q̄ ꝓhibet vſucapionē oriri aduerſus oēs.ita lo
14 qtur hic.†Sʒ q̄ro, q̄ eſt rō dr̄iæ ꝙ interruptio,q̄ fit ex defectu ti-
tuli,vel ex defectu bonę fidei,nō eſt aduerſus oēs,ſʒ iſta ſic?Reſp.
titulus p̄t multiplicari,& hēri à plurib.& ſic vnꝰ titulus n̄ reſpicit
vniformiter oēs,ſʒ poſſeſſio,vna & eadē eſt,q̄ vniformiter oēs re
ſpicit,cū nō ſit niſi vna tm̄ ciuilis poſſeſſio,q̄ parat vſucapionē.l.
3.§.ex plurib.& §.ex ɔ̄rio.s̃.ti.j.Idē in bona & malafide,q̄ p̄t varia
ri reſpū diuerſorū,l.Fulcinius,§.ꝙ ſi aduerſus.ĩ.ex qb.cau.in poſ.
ea.& s̃.ti.j.l.ſi qs fundum. merito nō porriget effectum ſuum ad
uerſus oēs,ſed poſſeſſio ſic.Item reqritur in p̄ſcriptione res q̄ præ
15 ſcribatur.Quæro,†an defectus rei[f] vſucapionē interrūpat?Reſp.
f ſiue res deficiat ciuiliter, quia efficiatur res ſacra,vel litigioſa,vel
ſeruus liber, ſiue deficiat nāliter,quia extinguatur,ſicut poſſeſſio,
merito interrumpitur vſucapio nāliter, vt hic, & s̃.dictum eſt.&
l.q vniuerſas. s̃.ti.j.per totā l.& ĩ.ꝓ don.l.pe.Si vero nō extingua
tur,ſʒ in aliud corpus transferatur, tūc qd iuris ſit,hēs in l.rerum
miſtura.§.Labeo.& p totā l.ĩ.e. Item reqritur in vſucapione per-
16 ſona præſcribentis. Quæro ergo ,†an defectus ſuperueniens in
g pſona[g] p̄ſcribente interrūpat vſucapionē?Hic aduerte,qn̄ inter-
uenit defectus animi tm̄,nō efficit incapax dn̄ij,i.non capax illius
rei,& tūc vſucapio nō extinguitur, vt ĩ.e.l.iuſto.§.cū q.Qn̄q; ſu-
puenit defectus talis, q facit ipſum incapacē dn̄ij.Et hic aduerte.
Qn̄q; iſta incapacitas reſpicit dn̄iū rei ſimpl'r,vt in Iudæo,& man
cipio Chriſtiano,tūc puto abſq; dubio, ꝙ interrūpit p̄ſcriptionē,
l.Deo nobis.circa fi.C.de epiſ.& cle. & C.ne Iude.man. Chriſt.l.j.
Qn̄q; ſuperuenit defectus miſta ɔſiderōne dn̄ij,& tituli.V.g.ſunt
qdā q pn̄t acqrere ex oī cā, p̄terq̄ ex teſtō. vt dānatus de famoſo
libello.l.is cui.s̃.de teſta.Itē vxor p̄t acqrere dn̄ium rerum viri ex
oī titulo,p̄terq̄ ex donōe.Iſto caſu titulus ſuperueniret tpe debi-
to, vt qa legatū fuit, & dies legati ceſſit tpe quo qs erat capax,lʒ
an̄ ɔpletā vſucapionē efficiatur nō capax ex teſtō,vel cū donatū
eſſet mulieri,efficitur vxor eius,cuius erat an̄ ɔpletā vſucapionē:
dico,ꝙ vſucapio perficitur, & nō interrūpitur,lʒ ab eo p̄ſcribēte
poſſit auocari per ɔdōem, ar.l.ſi ſpōſus.§.ſi donōis.s̃.de do.inter
* vi.& vx.q̄ lex*hoc mō facit,qa ī ſeruitutib.ī qb.n̄ reqrit̄ titulꝰ.l.ſi
qs diuturno.s̃.ſi ſer.ven.vſucapio ꝓcedit.Sʒ ſi ab initio fuiſſet eiꝰ
ɔdōis,n̄ ꝓcederet vſucapio ꝓ legato,vl' ꝓ dōato,vt ĩ.ꝓ hr̄d.l.vlt.
17 & ꝓ don.l.j.§.fi.Et p hoc†poſſumꝰ dicere ī q.de facto,ſtatm̄ ē hic,
ꝙ forenſis nō poſſit acqrere ſibi aliq̄ rem immobilē:ɔtingit,ꝙ fo
renſis ſucceſſit ciui pſcribenti aliq̄ rem vtrū ex defectu perſonæ
p̄ſcribentis interrumpatur præſcriptio? reſp.Aut forenſis ille im-
peditur hic acqrere ex oī cā,& p̄ſcriptio extinguetur.Aut ex cer-
ta cā tm̄ ex aliis p̄t acqrere dn̄ium, & nō impeditur, vt ex p̄dictis
18 patet.†Itē requiritur in p̄ſcriptione,& vſucapione, perſona, ɔ̄ q̄
p̄ſcribitur. Quæro vtrum defectus ſuperueniens circa perſonā,ɔ̄
q̄ p̄ſcribitur, vſucapionem extinguat, vt puta currebat p̄ſcriptio
ɔ̄ aliquem maiorē,cui ſucceſſit pupillꝰ minor, vel eccleſia?Reſp.
lʒ vſucapio nō poſſit inchoari,inchoata tn̄ nō extinguitur,vt hic
notat̄.& C.ſi aduer.vſuc.l.j.&l.fi.C.in quib.cau.in inte.reſt.nō eſt
neceſ.Fallit in præſcriptio.30.an.q̄ ɔ̄ pupillū nō currit,ſʒ dormit,
nō tn̄ extinguitur,l.ſicut.C.de præſc.30.an. & ĩ.tangā.Rō quare
vſucapionē cœptam nō extinguit,eſt qa perſona ɔ̄ q̄ p̄ſcribit̄,nō
requiritur ꝓprie ad ſubſtantiam p̄ſcriptionis:qa illa perſona,ɔ̄ q̄
p̄ſcribitur magis eſt ɔ̄ p̄ſcriptionē q̄ ꝓ p̄ſcriptione. Pro tanto dr̄
reqri,qa nō p̄t manifeſtare vires ſuas p̄ſcriptio,niſi ſit ɔ̄ quē p̄ſcri
batur,ſicuti hō nō p̄t oſtendere vires ſuas, niſi eſſet alius cū quo
19 pugnaret,tn̄ ille nō eſt de ſubſtantia fortitudinis.†Reſtat videre,
h qualiter p̄ſcriptio interrumpatur[h] ciuiliter.Circa qđ eſt ſciendū,
ꝙ vſucapio triēnij nō interrūpitur litis ɔteſtōe,l.ſi poſt acceptū.
s̃.de rei ven. præſcriptio verò 10.vel 20.an.interrūpitur litis cōte-
ſtatione,vt plenius dicā ĩ.ti.j.l.2.in fi.dic,vt ibi.Et iſta interruptio
nō prodeſt,niſi interrūpenti,vt no.in d.l.cum notiſſimi.§.ſed & ſi
20 quis.†Quæro,qd[i] ſi iſta litis ɔte.nō valet?Dic vt dixi ĩ.de adul.l.
i accuſaturus.fa.qđ no.in aut.offeratur.C.de lit.ɔteſt.†Sunt ēt alij
21 modi, p quos fit interruptio ciuilis,ſ.per debiti agnitionem, par-
tis,vel vſurarum ſolōnem,vel dationē fideiuſſoris,vt no.in d.l.cū
notiſſimi.§.ſed & ſi quis.qui modi nō congruunt vſucapioni,vel
præſcriptioni longi temporis, ſed præſcriptioni longiſſimi tp̄is,
quæ currit ex mera negligentia non petentis, vt hic patet, & hoc
verum de iure ciuili. De iure vero Can.dictis modis poſſet inter-
22 rumpi præſcriptio, quatenus per illos modos ꝓbaretur mala fi-
k des poſſidentis,vt dixi s̃.†Quæro,an iſta vſucapio, [k] vel præſcri-
l ptio aliquo caſu dormiat?[l] Certe de pręſcriptione dormientis nō
habe

a ADD. ¶Alex.Sed do.Io.in d.c.fi.tenet ɔ̄ Bar.videlicet,ꝙ neceſſe ſit ꝙ duret in bona fidē,nec dubitet.Et vide no.per Mod.in l.3 §.genera,s̃.ti.j.& no.ſm Bal.in l.nemo,per illum tex.C.de acq.poſ.ꝙ cuicunque quęſtio mouetur,pręſumitur de iure ſuō dubitare.Et dicta hic per Bar.ſequitur Ang.vide Bal.in l.ſuper longi,C.de præſc.lon.temp.Adde videndum Bal.conſ.245.cum duob.ſeq.lib.3.

b Alex. Adde ꝙ licèt quis non habeat malam fidem,ſi tamē habeat ſcientiam rei alienæ,impedit̄ p̄ſc.glo.eſt no.& ibi Bal.in l.nec creditores,C.de pig.act.Dicit ēt Bal.in l.j. C.per quas perſo.ꝙ ignorans ſe hr̄e titulum, licèt hēat,n̄ p̄ſcribit, qa non dr̄ hr̄e bonam fidem,l.poſſeſſio,§.fi.de acq.poſ.ſed idem Ang.& Bal.in l.ſi quis emptionis,§.ꝙ ſi quis,de præſcri.30.ann.dicit,ꝙ ſi probatur quem hr̄e ſcientiam rei alienæ, eſt probata mala fides, in ɔ̄rium facit quod hic retuli, & eſt tex.in c.fi.de præſc.& ibi vide Imo.poſt do.Ant.ibi.Adde Abb.conſ.94.lib.2.

c Alex. Hoc ſequitur Imo.in d.c.fi.

* Claud.Vide Are.in l.j §.ſed & per eum.& in l.3.§.Neratius,& in l.Pomponius, §.ex facto,s̃.de acq.poſ.

d Alex.Vtrum ſuperueniens defectus in poſſeſſione interrūpat p̄ſcriptionē,vide ſing.Bar.l.ſi qs pro emptore,§.ſi qs bona,ĩ.e. Sed vtrum ꝓ ꝓ immiſſionē in poſ ſeſſionē ex cā iudicati interrumpat̄ poſſeſſio, vide no.in l.à diuo Pio, §.ſi ſup, de re iu.Item iſta declara vt per gl.& Bar.in l.q poſſeſſione,in pr.de vi & vi ar.

e Alex.Vide Bal.in d.l.cum notiſſimi.

f Alex.Vide in locis,ĩ.in prox.ver.allegat.

g Alex.Per Bal.& Ang.plenè in l.cum notiſſimi,§.imo,& in l.j.C.de anna.except. & quæ no.Bal.in l.ſenatus,de off.præſid.

* Claud.Ille tex.loquitur qn̄ p̄ſcriptio currebat ɔ̄ maritū ſcientē,& aīo donandi ille pmittebat ɔ̄ ſe p̄ſcribi , ſed Bar. loquitur qn̄ titulus eſt habitus ab alio, quo caſu non dr̄ iſta vxor acquirere ex cā donationis à marito , ſed ab extraneo, & cōſtante matrimonio p̄ſcriberet ɔ̄ maritum ſuum ſpe reſtitutionis:niſi intelligas dictū Bar.ꝙ maritus ſcienter paſſus eſt ɔ̄ ſe præſcribi per legē q̄ all.

h Alex.Adde ꝙ proteſtatio non interrumpit,niſi in caſib.in iure expreſſis,vt not. Inn.in c.olim cām,de cenſi.& vide l.pe.ĩ.pro emptore, & vide no.in l.2.de ſer. vbi hr̄ ꝙ prohibitio facti interrumpit,ſecus ſi verbi. Vide in materia, quæ not. Spe.de locato.§.fi.ver.23.& Ang.in conſi.32. Et circa iſtā interruptionem, vide Bal.& Ang.in l.j.de anna.except.Et vtrum per oppoſitionem exceptionis,vide Bal.& Ang.in l.j.de anna.excep. Et vtrum per oppōnem exceptionis interrumpatur p̄ſcriptio,Bal.in d.l.cum notiſſimi,§.imo,in fi.Et no.ꝙ in caſib.in quib.ſola citatio interrumpit , idem interrumpit denunciatio facta per quemlibet,lʒ non ſit nuntius,dummodo fiat cum licentia iudicis ſm Bal. poſt gl.in l.2.C.vbi in rem actio.Facit qđ hr̄ in l.ſi fundū,C.de rei vend,& vide in materia q̄ dixi ī l.fi.in pr.de eo per quē fa.erit,& Inn. & Can.in c.illud,de p̄ſc.nō āt reperitur, ꝙ interpellatio extraiudicialis interrūpat,vt notat Im.in l.ſi ſeruum, §.ſequit̄, de ver.ob.& per eum in fi.de p̄ſcr. Adde,an p citationē interrumpatur,ēt ſi ſit facta in alio loco q̄ domicilij debitoris,vide Bal.conſ.167.li.j. Et an per legatū factum in teſtamento interrumpatur præſcriptio,per eundem conſ.135.lib.4.

i Alex. De hoc per Bar.plene in l.cum quis,§.ſi quis pro reo,de ſolu.ibi hoc verum de iure ciuili.Sed Bal.in l.2.de ſeruit.tenet omnem præſcriptionem interrumpi per ſolam miſſionem curatoris.

Claud.Quid in citatione quando non valuit,vide Bal.in c.quoniam contra falſam,de prob.

K Pariſ.Vide Panor.in c.ex tranſmiſſa,de præſcrip.

l Alex. An vſucapio,& præſcriptio dormiant tempore hoſtilitatis, exercitus,& mortalitatis:item an currat præſcriptio tempore tyrannidis,Bar.in tract.de tyrannide in 7.q.vr̄ velle ꝙ non, per c.j.de ſchima.in 6. & melius extra de præſc. c.cum nobis.Et ad hoc vide 16.q.3.c.prima actione. Adde,ꝙ non currit præſcriptio vbi ius non redditur propter defectum iudicis,vel rei:d.c.prima actione, & per no.in d.c.ex tranſmiſſa. Et iſtis adde Bal. & Ang.l.cum notiſſimi, §.imo, de præſcr.30.ann. ¶Adde huic apoſt.Pau.de Caſt.conſ.290.vbi plene.Et an tempore mortalitatis, & hoſtilitatis dormiat præſcriptio, vide per Abb.conſ.46. lib.2.inc.in quæſtione,ver.aduertendum.

habemus bene expressum de iure ciuili, nisi in præscr. 30. an. vt d. l. sicut. tñ de iure can. vr̃, q̃ talis præscriptio dormiat tempore hostilitatis & exercitus, si tãtus esset exercitus q̃ iura in ciuitate nõ reddantur, vt extra e. c. ex transmissa, veruntamen Inn. dicit, q̃ illud est verum, ẽt de iure ciuili, nil tñ allegat, qđ p̃t esse verum, & vr̃ probari. C. de fun. limi. l. fi. lib. 11. Hẽmus hodie casum expressum in illa cõstitutione extrauagãti Federici Imperatoris de pace Constantiæ. §. possessiones. Et aduerte, q̃ licet in aliis casib. quib. quis impediatur agere, præscriptio currit cõ cum, sed restituitur, vt in ti. ex quib. cau. maio. per totum ti. & maxime in l. sed & si per
a prætorem.ᵃ in pr. & §. si feriæ. tñ isto casu ipso iure non currit, sed dormit. qđ est no. Idem forte dicẽdum esset ex eadem æquitate,
23 qđ tp̃e† mortalitatis instantis de anno dñi 1348. prout scitis, erat tanta pestilentia, q̃ iura non reddebantur in ciuitatib. & moriebantur infiniti homines, q̃ tp̃e illo vsucapio dormiebat. ar. d. c. ex transmissa. & fuit illa hostilitas Dei, fortior q̃ hostilitas homi
24 num. Item reperio, † q̃ dormit prescriptio cõ ecclesiam* vacantẽ,
* vt extra e. ti. c. 1. & 2. & licet ecclesia hẽat œconomum, tñ vacare
25 dr̃, vt hic. Et iõ† possemus forte dicere, q̃ vacanteᵇ imperio non
b currit cõ imperium. licet ecclesia in administratione succedat: qđ tp̃s vacationis dẽt subduci de medio, & sic ciuitates nõ præscri-
26 pserunt mistum, & merum imperium. Item non currit† præscriptio tp̃e schismatis, vt c. j. ext. eo. q̃ est ar. pro Imperio schismatico, q̃ cõ ipsum non currat præscriptio. Prædicta oĩa q̃ dixi respiciunt præscriptionem incœptam. Quæ ãt impediant præscriptio
27 nem inchoari, hoc non examino. † Quæritur qualiter interrum-
c patur præscriptio ᶜ iurium incorporalium?ᵈ Circa qđ sciendum
d est, q̃ quædam sunt iura incorporalia debita fundo, & sic interrũpitur perdita possessione fundi dõantis, vt l. si ædes. §. j. s̃. de serui. vrb. præd. Item interrumpitur qñ ille cõ quem præscribitur, impedit eum seruitute vti, vt s̃. l. prox. §. si viam. Cum. n. in incorporalib. quasi possessio nihil est aliud, q̃ aduersarij patientia, l. quoties. s̃. de serui. statim, q̃ qs desinit pati, interrumpitur quasi possessio seruitutis. Idem dico in iurib. incorporalib. non cohærentib. prædio, vt in iurisdõnib. & similib. Nam statim cum fit vnus actus, p quem qs ꝓhibetur vti illo iure, vr̃ interrupta quasi possessio. De hoc tex. optimum hẽtis extr. c. c. auditis. & plenius per Inn. in vlt.
28 gl. † Quæro qualiter interrumpatur præscriptio libertatis? Resp. per quemcunq; actum quo quis vtatur seruitute, seu iure seruitutis interrompitur præscriptio libertatis, l. arborib. §. idem tractat.
29 s̃. de vsufr. & s̃. quemad. seru. amit. l. q fundum † Sequitur videre qualiter interrumpatur præscr. 30. vel 40. an. Circa qđ sciendum est, vt dixi in pr. hᵘ lect. q̃ illa currit tm̃ negligẽtia nõ petentis, nec requiritur vera possessio p̃scribentis in præscriptione cõ iura, seu actiones, vt si aliquis est debitor tuus. l. 3 de tuo nihil possidebat, præscribit cõ te spacio 30. an. & iõ cum ex mera negligentia non petentis currat, statim cum cessat negligentia interrumpitur præscriptio q̃ fit per executoris missionem, vt l. cum notissimi. §. sed & si qs. C. de præsc. 30. an. qui oẽs modi hoc solum respiciunt, qđ cessat negligentia non petentis. Qñq; quis vult vti illa p̃scriptione ad præscribendum cõ dñium alterius, seu cõ actionem in rem, tũc requiritur possessio p̃scribentis: iõ quia actione reali a'r teneri nõ p̃t, nisi possideat, tunc si desinit possidere, desinit teneri, & si sine culpa possessionẽ amisit, in dubio interrumpit̃ p̃scri. quia nõ est cõ quẽ p̃scribat̃. sed si aliquo mõ remaneret obligatus, vel posset cõueniri, tũc p̃scriptio nõ interrũperetur, d. l. cum notissimi. & l. si quis emptionis. & l. sicut. & l. oẽs. C. de p̃scr. 30. an. Facit qđ ha
30 buistis no. s̃. l. prox. §. fructus. Item ista p̃scriptio domit. † tp̃e pupillaris etatis. l. sicut. C. de p̃scri. 30. an. Dormit ẽt oĩb. casib. in qbᵘ dixi p̃scriptionem longi tp̃is, & vsucapionẽ dormire, per eadem
31 iura. † Vlti. circa l istã q̃ro, qualr̃ interrũpat̃ p̃scriptio, q̃ currit cõ
e actiones criales. l. q̃rela. C. de falsis. Resp. p solã libelli oblationẽ, vt de adul. l. mariti. §. qᵉ quennium. & l. quinquenniũ. e. ti. Nõ ergo requirit̃ citatio, nec reqrit̃ lit. cõte. s3 sola libelli porrectio, vt d. ll.

a ADD. ¶ Alex. Vide Bal. in l. fi. C. de præscrip. long. temp.
* Claud. An quando prælatus immediatus est mortuus, currat præscriptio contra ecclesiam, vide Pan. in c. cum deputati, extra de judic.
b Alex. Adde quod not. Io. and. & Inn. de for. comp. in c. licet ex suscept. bal. no. in d. l. cum notissimi, §. imò, & no. Bal. in l. fi. C. de temp. in integ. resti. peten.
c Paris. Vide Alex. consi. 177. vol. 6. ver. vnde cum omnes.
d Alex. Vide Bar. in l. 2. C. de ser. & ibi bar. & bal. & ang. in l. cum notissimi, §. imo, ad fi. de præscrip. 30. annor.
e Alex. Adde bal. & ang. in d. l. cum notissimi, § imo, in fi. & bar. in d. §. quinquennium, & quod ibi dixi, & bal. in l. 2. C. de temp. in integ. resti. peten.

LEX VIII.

Labeo, & Neratius.

§. Sed eum, qui.

Op. j̃. e. l. si seruo. & §. item acquirimᵘ. in l. j. s̃. ti. j Sol. gl. q̃ nõ possum per me rõe rei, & personæ, & sic ex delicto p̃sonæ, vel mista rõe rei, & personæ, nõ possum per alium: secus si est defectus intelligentiæ. Et dic sine delicto. qđ dic per Dy. in c. qđ alicui suo. de re. iur. lib. 6. Item op. s̃. de acq. hæ. l. cum hæreditas. Sol. ibi pp casum, q inopinate emergit, quod hic cessat. Quæro qñ impediatur præscriptio rõe personæ. Gl. dicit, qñ legatur non capaci. Melius exemplum est in re data præsidi: contra l. Iuliam, vt s̃. tit. 2. l. bonæ fidei. vel in milite emente. l. milites agrum. j̃. de re mili. Alia dic vt in gl.

LEX IX.

Vsucapionem.

Dic vt in gl. & dicam in l. in omnibus. j̃. de diuer. & temp. præscr.

LEX X.

Si aliena.

§. Hoc iure.

Not. præscripto Castro præscribitur iurisdi. quæ illi territorio cohæret: secus si cohæret personæ. Facit quod dixi s̃. e. l. sequitur. §. si viam.

§. Sceuola.

Partus cõceptus, & æditus penes furis hr̃dem, est vsucapibilis ab extraneo. h. d. Op. j̃. de fur. l. q vas. §. si ancilla. Sol. vt ibi. & C. de fur. l. ancillæ. & ibi plẽe. Op. de §. ex hoc rescripto, vide gl. in verb. nec enim. & tenet 2. solonem.

LEX XI.

a Neque seruus.

ᵃ Op. & vr̃, q̃ seruus possideat ex cã peculiari. l. iusto. §. fi. j̃. e. Gl. fatetur q̃ non possidet, nisi ex cã peculiari. Sed illud est falsum qa ex nulla causa possidet seruus. l. possessio quoq;. s̃. ti. j & l. j §. sed & per eum. & l. liber hõ. in fi. s̃. de acq. rer. do. Ad quæ respõde. q̃ nõ possidet, sed tenet, & sufficit ad vsucapionem, & incipit vsucapere. Et meliorem textum habes in l. qui à seruo. in fi. j̃. de act. & obli.

a ADD. ¶ Alex. Adde quod no. in d. l. possessio. §. qui in alienam, s̃. eo. t. j.

LEX XII.

Si ab eo.

Quærit gl pone q̃ prætor interdicit alicui tãquam prodigo, qui nõ erat prodigus, an possit alienare, Et gl. dicit, q̃ non, propter authoritatem rei iudicatæ. Vos habetis alias contrarias gl. Dixi in l. is cui bonis. j̃. de verb. ob. no. istam gl.

LEX XIII.

Pignori rem.

Op. dr̃ hic, q̃ nos nõ possidemus ꝓ suo, cõ de l. cum notissimi. §. 1. & 2. C. de p̃scr 30. an. & l. j. §. per seruum corporaliter. s̃. tit. j. Sol. Possidet creditor rẽ sibi obligatã, non sibi, sed debitori. l. re pignoris & l. qui pignoris. s̃. ti. j. Op. de l. cum notissimi. §. sed cum illud. & qđ ibi no. vbi dr̃,
a præscribitur iuri offerendi. ᵃ Et gl. in ver. alieno. dicit q̃ non præscribitur dñium. sed actio pignoratitia, & ius offerendi. Et vide d. gl. q̃ incipit. i. scientes, &c. Et idem vr̃ tenere gl. in l. si rem. §. oĩs. s̃. de pig. act. & l. cum notissimi. §. sed cũ illud. vers. eodem iure. C. de præsc. 30. an. Dñ ne gl. ibi veritatem? Iac. de Are. & Cy. reprehendunt gl. vt no. in d. §. sed cũ illud. & Gul. de Cu. reprehendit in l. si rem. §. oĩs. s̃. de pig. act. & dic. Qñq; ius offerendi est sequela actionis iam cõpetentis, & tunc p̃t præscribi iuri offerẽdi. l. cum notissimi. §. sed, & si qs. C. de p̃sc. 30. an. qa offero alteri creditori pp hypothecam, q̃ hẽo. Qñq; est sequela exceptiõis, & nõ præscribitur aliquo tp̃e. l. Paulus §. j. s̃. quib. mo. pig. vel hyp. sol. cõiuncta l. pure. in fi. de doli excep. l. 3. C. de excep. Qñq; ius offerẽdi est sequela actionis cõpetituræ, vt in casu ꝓposito: qa pignoratitia nõ cõpetit, nisi soluam, & tunc solum iuri offerẽdi nõ p̃scribitur, & sic gl.
b malæ dñt: ᵇ qa præscriptio est introducta ad extinguendũ aliqđ ius formatũ, vt in oĩb. tit. p̃scriptionũ. ff. & C. mõ ius qđ hẽt debitor, nõ est ius offerendi, sicut ire per viam publicã. qa nõ p̃scribit̃ illi facultati, vt in l. viam. j̃. de via publi. & ista sunt vera. Item ego ꝓbo tibi posito, q̃ istud ius offerendi sit ius implendæ cõdõnis, vt cõpetat pignoratitia, cõdõi p̃tatiuæ adimplẽdæ vllo tp̃e ñ p̃scribit̃. l. suus quoq; §. fi. s̃. de hæ. insti. & s̃. de cõd. insti. l. 1. Et inducunt̃ ille ll. qa cõdõ p̃tatiua sp̃ p̃t impleri, ẽt in vltimo vitæ. sp̃ũ. Si ergo p̃scriberetur, reperitur, q̃ filius viueret, & nõ implesset, & sic esset p̃teritus, qđ idẽ eẽt qđ in aliis cõdõnib. Facit. j̃. de ver. ob. l. stipulatio.

a ADD. ¶ Alex. Adde q̃ dum dr̃, iuri offerẽdi præscribi posse, hoc esse verum, nisi in pignoris cõtu sit appositum pactum legis commissoriæ, quia tunc creditoris odio tali iuri præscribi ñ p̃t, vt dicit singulariter litera, s̃m bal. in c. j. de feu. da. in vicem legis com. ibi circa principium ver. no. singulariter, ibi, sed alij exponunt qñcunq;. Sed Lud. vr̃ tenere cõ istud in l. si finita, §. postea ãt q̃, de dam. infec. & de hoc, vide notab. liter per d. Ant. in c. qm̃ frequenter, ad fi. vt lit. non contest. Adde an præscriptio currat in iure offerendi, bald. consi. 292. lib. 3.
b Alex. Vide bar. & doct. i. l. ff. de cõd. ex l. l. 3 ang. & d. Io. sequentes gl. in d. l. si finita, §. postea ãt, tenuerunt ibi cõ opin. bar. hic, & rñdent ad cõria, vt ibi per do. Io.

§. Eum qui Furioso.

Op. furiosus non p̃t alienare, ergo nec vsucapere, vt l. vbi. j̃. eo. coniuncta l. alienationis verbum. j̃. de verb. sig. Sol. procedit vsucapio in re alteri us alienata à furioso: secus si suam alienaret. Istud videbitis in l. 2. § si à furioso j̃ pro emp. dic vt ibi.

§. Si mandauero tibi.

Iste §. est pulcher casus, qui h. d. Qui scit se actione personali tantum teneri, non est possessor malæ fidei. & not. bene.

LEX XV.

1 *Casus in terminis.*

2 Fictio postliminij legis Corneliæ & omnis alia fictio fundata est super æquitate naturali, & ea cessante cessat fictio. (contra naturalem æquitatem.

Præscriptio, qua quis possidendo rem alterius, acquirit dominium, dicitur esse

3 Fictio translatiua non procedit, nisi ambo extrema sint habilia.

4 Donatio facta à viro vxori, vel contra licèt confirmetur secuta morte donãtis, non tamen hæc confirmatio trahitur retro ad tempus factæ donationis respectu dominij, licèt respectu fructuum perceptorum sic.

5 Verba importantia fictionem.

6 Postliminio quare non recuperatur possessio, quæ fuit amissa captiuitate.

7 Hæreditas quare non incipit vsucapere.

8 Fictio translatiua, licèt requirat duo extrema habilia, tamen sufficit, ꝙ extremum ad quod sit habile in potentia: licèt non in essentia. & nu. 28. & 52.

9 Vsucapio fingitur processisse, quando illud, quod impedit vsucapionem, est mo-

10 Possessio est triplex. (dicum.

11 Possessio procedens ex causa non peculiari, nobis etiam ignorãtibus, acquiritur per seruum. & procuratorem, & in ea non habet locum fictio postliminij.

12 Fictio postliminij non habet locum in possessione, quæ habet multum facti, & parum iuris. (bere plus iuris.

Possessio, quæ per nosmetipsos acquiritur, licèt animo retineatur, non dicitur ha

13 Fictio postliminij habet locũ in possessione, quæ hẽt multum iuris, & parũ facti.

14 Possessio quo possibile sit, ꝙ in peculiaribus pendente captiuitate domini cadat.

15 Fictio postliminij, et legis Corne. non habet locum in possessis per seruum, filium, aut colonum, ante captiuitatem domini ex causa non peculiari.

16 Possessa per seruum, vel colonum ex causa non peculiari: vel per seruum ex causa peculiari, in quibus conueniant, & in quibus disconueniant.

17 Fictio legis Corn. non procedit in possessis per seruum, aut filium post captiuitatem domini ex causa peculiari.

18 Hæreditas iacens, an vere, vel ficte, vsucapionem iam cœptam compleat.

19 Fictio postliminij vel legis Corneliæ quando operatur circa possessionem, vel

20 Hæreditas quando sustineat vicem personæ. (vsucapionem,

21 Fictio quid sit.

22 Fingi non potest super eo, quod est impossibile.

Impossibile natura est impossibile arte.

23 Fictio est introducta iure gentium. Item iure ciuili introducitur, & etiam per

24 Fictio ab homine induci non potest. (statuta, & consuetudines.

25 Fictionis species est triplex.

26 Fictio inductiua quid.

27 Fictio inductiua habet locum in his, quæ sunt meri facti.

Intellectus ad l. 1. § si vir. ff. de acq. poss. (fictio translatiua.

28 Fictio inductiua, & fictio priuatiua, non requirunt duo extrema habilia, sicut

29 Fictio inductiua regulariter non fingit circa ea, quæ sunt meri iuris.

Spurius, naturalis, vel bastardus legitimatus, est vere legitimus.

Lex disponens super his, quæ sunt iuris, etiam per verba denotantia fictionem, dicitur vere facere. & non per fictionem.

30 Fictio inductiua, est inducenda in subsidium.

Ea, quæ possunt fieri secundum veritatem, non possunt fieri secundum fictionem.

31 Seruitutes sunt iuris, & non facti.

32 Fictio inductiua fingit super his, quæ sunt iuris, & facti.

33 Statutum simpliciter loquens debet intelligi de his, quæ vera sunt secundum veritatem, non de his quæ sunt secundum fictionem.

34 Ciuitates possunt statuere, quòd ille qui non est ciuis sit ciuis.

35 Statuto stante ꝙ Florentini habeantur pro ciuibus, an statutum loquens de ciuibus, intelligatur etiam de his Florentinis.

36 Verba ista, habeatur pro ciue, apposita in lege iuxta id, quod potest esse verum secundum veritatem, important veritatem magis quàm fictionem.

37 Fictio priuatiua quid.

38 Fictio priuatiua fingit ea quæ sunt meri facti.

39 Factum non potest lege infectum vere fieri: sed ficte.

40 Delinquentes ex æquitate puniuntur.

41 Fictio priuatiua circa ea quæ sunt meri iuris, & facti, regulariter non fingit.

42 Fictio inductiua quare fingit in his, quæ sunt iuris, & facti: fictio priuatiua non.

43 Translatiua fictio, sea extensiua quid est, et vt plurimũ circa quatuor operatur.

44 Fictio translatiua fingens de tempore ad tempus, potest super his, quæ sunt meri facti fingere æquitate suadente.

45 Translatiua fictio etiam fingit circa ea, quæ sunt meri iuris.

46 Item fingit in his, quæ sunt iuris, & facti.

Conditio, in contractibus celebratis sub conditione casuali, vel mista conditione euueniente, trahitur retro, secus est in conditione potestatiua.

47 Dies, in legatis relictis sub conditione, ea purificata, non trahitur retro ad tempus mortis vel aditæ hæreditatis. (tractus.

Conditio in contractib. conditionalibus trahitur retro ad tempus celebrati con-

48 Conditio quare in legatis non trahitur retro, in contractibus sic.

49 Aditio hæreditatis non semper retrotrahitur ad tempus mortis.

50 Condemnatus si non soluerit intra decem dies, postquam fuerit captus, amputetur sibi lingua an per statutum, ꝙ banniti retro soluta certa quantitate rebanniantur, si soluat, debeat rebanniri.

Conditio in sententia si est casualis retrotrahitur sicut in contractibus.

Sententia æquiparatur magis contractibus, quàm vltimæ voluntati,

51 Beneficium concessum delinquentibus, an extendatur ad carceratos. remissiue.

53 Fictio translatiua non hẽt locũ super re perempta, & quãdo requirat rem extare.

54 Testamentum conditum à filiofa. patre existente in captiuitate, patre reuerso ab hostibus, rumpitur.

55 Spes in contractibus conditionalibus transit ad hæredes, in legatis secus.

56 Translatiua fictio cum fingit de vna persona ad aliam, fingendo super his, quæ sunt meri facti, fingit ex necessitate.

Idem de consistentibus de iure, & de facto, prout refertur ad factum.

57 Nuncij gesta, in his, quæ referuntur ad ius, dicuntur vere, & proprie fieri, & non ficte, secus in gestis per procuratorem.

58 Acquisitio, in his, quæ acquiruntur per actum naturalem, prout est dominium & possessio, quæ fit mediante persona procuratoris, vere fit, & non ficte: & in hoc procurator non differt à nuncio.

Procuratoris gesta, in his, quæ acquiruntur per actum ciuilem, censentur gesta per dominum ex quadam fictione, seu interpretatione, & nu. 60.

59 Constitutum de possidendo, licèt sit facta traditio, ex hac tamen ficta traditione causatur vera possessio. (cientem.

61 Faciens per alium, an dicatur vere facere, ita vt puniatur statuto puniente fa-

62 Translatiua in fictione sufficit, ꝙ in extremo à quo, sit habilitas facti, licèt non sit habilitas, vel capacitas iuris.

63 Inhabilis, an possit esse procurator ad substituendum habilem. remissiue.

64 Extremum ad quod requirit habilitatem iuris, & facti.

65 Translatiua fictio quando fingitur de vna re ad aliam, inducit fictionem, prout ad factum refertur. si ad ius, veritatem.

66 Translatiua fictio quando fingitur de loco ad locum, quid operetur.

67 Æquitas fuit causa introducendæ fictionis.

68 Aditio hæreditatis, quando habeatur loco solutionis.

69 Plures fictiones, an & quando circa idem concurrere possint. & nu. 71.

Dominium, & possessio quæritur domino per procuratorem.

70 Constituto facto in persona procuratoris mei, an in me dominum transferatur dominium.

71 Seruitus licèt seruitutẽ non recipiat, tamẽ eadem res recipit plures seruitutes.

Si is qui pro emptore. Hæc lex difficilis est in tex. difficilior in Gl. & difficilima in materia, extra Gl. in cuius legis repetitione, duce domino, tenebimus ordinem cõsuetum. Primo enim diuidam l. vsque ad §. si seruus. secundo ponam summarium intellectum. Tertio, casum in terminis per particulas ponam. Quarto opp. Quinto & vltimo materiam nostræ l. per quæstiones tractabo, & erimus expediti. Ad primum dico, ꝙ nostræ l. principium diuiditur principaliter in partes quatuor, secundum q̃d in fine est litera negatiua. Primo ponit dictum de his, quæ captiuus possidebat per se, vel per alium suo nomine extra causam peculiarem, & hoc vsque ibi, ꝙ si seruus, vbi secũda, in qua ponitur opi. Iuliani in his rebus, quas seruus captiui post captiuitatem cœpit peculiari nomine possidere. vsque ibi, Marcellus, vbi ponitur dictum Marcelli ꝓdicentis Iuliano vsque ibi, quemadmodum, vbi ponitur dictum Iuliani reprehendẽtis Marcellum vsque ad §. si seruus. Prædicta diuisio procedit secundum lectu. communem quam tenere intendo, prout in fine est litera negatiua. Ad secundum dico, ꝙ hoc principum breuiter hoc intendit. Vsucapionem rerum, quas quis per se, vel per alium extra peculiarẽ causam suo nomine possidet, superueniens captiuitas interrumpit, nec per fictionem postliminij, vel l. Corneliæ restaurat: secus in his, quæ peculiari nomine per alium possidentur, vel post captiuitatem cœpta sunt possideri. hoc dicit

1 quasi cum tota materia. †Venio ad tertium, primo dic ad euidentiam quid sit postliminium. q̃d lex Cornelia, vt l. retro, & l. in omnibus ff. de ca. & ff. dicetur, quo dicto casum in terminis pone hoc mõ. Quidam possidebat quandam rem titulo ꝓ emptore per se, vel per colonum, vel seruum extra causam peculiarem, nõ curo, & sic vsucapiebat: hic hõ captus est ab hostibus, & in captiuitate stetit. demum ibi decessit, hæres defuncti dicit vsucapionem dcõ tempore processisse ꝓpter fictionem legis Corneliæ, & cõtinuatam esse, quæritur quid iuris? R̃ndetur tacite: vt in gl. q̃ subaudit, ꝙ vsucapio nõ continuatur, & hoc duplici rõe. Prima colligitur ex his verbis, Nam interrumpitur vsucapio: ex quibus sic forma rõem. Naturalis interruptio facit vsucapionem nõ continuari, vt ff. eodem, l. naturaliter. sed huic fuit interruptio naturalis. Nam eo ipso, quòd quis capitur, desinit possidere, vt ff. ti. 1. l. cum hæredes. §. 1. ergo, &c. Secunda ratio incipit ibi, & ipsi: vsque ibi, sed verum. quam rationem sic forma. Quæ nõ prosunt defuncto ad vsucapionem, non prosunt eius hæredi, sed defuncto, si rediisset tempore ante captiuitatem, non prodesset iure postliminij. ergo nec eius hæredi potest prodesse iure legis Corneliæ. Dices tu, fateor maiorem. proba minorem. hãc probat ibi, sed verum. certum est ꝙ defunctus in vita sua desiit possidere, vt iam dictum est, nec ius postliminij põt facere, vt non desinat possidere. l. in bello. §. factæ. ff. de cap. & postli. reuer. Ex quo concluditur, ꝙ defuncto, si fuisset reuersus, postliminium non prodesset, vt videatur vsucepisse. Habemus ergo probatam minorem præmissam. Sequitur ꝙ si seruus. hæc est secunda pars. Sed pone, ꝙ seruus captiui emit ex causa peculiari, vtrum procedat vsucapio? Ad hoc resp. Iulianus, & dicit

dicit, ꝙ hoc est in pẽdẽti, qđ intellige esse in pendenti, s. quo iure, vel iure postliminij, vel iure legis Cornelię. Nã certũ est, vsucapionẽ ꝓcedere aliquo prædictorũ iurium. Aut ergo dñs reuertitur, & intelligitur vsucaptum iure postliminij. Aut dñs ibi decedit, & tũc dicit Iulianus se dubitare, an ad hæredes vsucapio per Corneliam procedat, subaudi: s; in §. factæ ĵ. de capt. l. in bello. nõ dubitauit ibi, ergo tollitur hic dubitatio. Pone ergo pro ꝯstãti vsucapionẽ iure Corneliæ hæredi prodesse. Sequit̃ Marcellus Iste vers. legitur multis mod. tñ fm diuisionem premissam lego fm 2. lect. positam hic in gl. quæ inc. vt ẽt. vt bene aptes sequẽtia, dicas Marcellum ꝯdicere solũ ꝓximo dicto Iuliani, ꝙ postliminium, & Cornelia, locũ habent in his, q̃ serui post captiuitatem gesserunt in cã peculiari. Marcellus dicit, ꝙ fictio Corneliæ potest accipi pleni⁹, vt sic porrigatur ad ea q̃ serui gesserũt post captiuitatem, ẽt non peculiari noĩe. Sequitur, quemadmodum. hic ponũtur verba Iuliani reprehendentis Marcellum, q̃ dixerat idẽ in possessione quęsita per seruum ex causa peculiari, vel nõ peculiari, & eũ reprehẽdit per talem rõem. Absurdum esset, vt si ipse reuerteret̃, hr̃et pl⁹ iuris in possessionib. quæsitis per seruum nõ peculiariter, q̃ ĩ his, quæ ipse p se, vel p seruum nõ peculiariter possidebat tpe captiuitatis, subaudi. Si ergo reuersus nõ hr̃et plus, iuris iure postliminij, ergo nec p Corneliam. Sequitur, nã, & c. hic resp. Iulian⁹ ad rõem, q̃ posset fieri ꝓ Marcello. Rõ. n. q̃ mouit Marcellum, est talis. Lex Cornelia fingit quẽ mortuum prima hora captiuitatis, & per cõsequẽs hæreditatẽ iacuisse ab illo tpe, s; hr̃ditas repræsentat vicẽ personæ sicut ergo si persona fuisset, possedisset quęsita p seruum nõ peculiariter, ita & hereditas dicat̃ possidere, & sic vsucapere, & sic fictio ad hoc porriget̃. Ad hoc resp. Iulianus, ꝙ verũ est, ꝙ hæreditas sustinet vicẽ personæ in quibusdã q. d. nõ in oĩb. nec in isto casu quo ad possessionẽ, vt ꝓbatur. ĵ. si quis test. li. esse ius. fue. l. j. §. Scæuola. Cõcludit ergo Iulian⁹ in prædicto casu, in persona hæredum vsucapionem locum nõ habere, & hoc prout habem⁹ literam negatiuã. Alij habẽt literã affirmatiuã, s. locũ hr̃e, & tunc iste ver. Marcellus. legitur alio modo, vt dr̃ in gl. Præcedẽtia vero nõ mutantur hic. ergo fm hãc literã pone sic casum. Dixerat s̃. Iulianus esse dñam in Cornelia, & postliminio, vtrũ seruus possidebat peculiari noĩe, vel nõ. Marcellus dicit, fictionẽ legis plenius accipi, vt ad ea, q̃ qs possidet p se vel per aliũ, puta seruũ ex cã peculiari, vel nõ, hẽant locũ postliminiũ, & Cornelia. Hoc probat duab. rationib. Prima ibi, quemadmodum, & ista probat de fictiõe postliminij hoc modo. Nõ est dubium fm Iulianum, ꝙ in his, quæ seruus gerit peculiariter, habent locum dictę fictiones, s; absurdum est, dicit Marcellus, ꝙ quis habeat plus iuris in peculiarib, q̃ in his, quæ gessit per seipsum, vel per seruũ nõ peculiariter: ergo idẽ iuris erat in aliis, q̃ ĩ peculiarib. Secũda rõ est ibi, nã hæreditatem. & ibi probat de Cornelia, qa hereditas fungitur vice persone, ergo, & c. Et hanc rõem declara, vt dixi in alia casus positione. Cõcludit ergo Marcellus vsucapionẽ habere locũ in ꝑsona successorũ. s; l; hic neutra opinio approbetur, tñ debem⁹ stare opinioni Iuliani, reprobata opinione Marcelli, vt habemus ĵ. de cap. l. in bello. § factæ. & iõ, qa alia litera est cõmunior, & alia opinio verior, ipsam prosequamur opponẽdo. Et qa dictũ Marcelli in hac materia plurib. aliis modis intelligitur, hoc declarabo ĵ. in ꝯriis. lege literã, & cã interlinea, vt ex prædictis, & ĵ. dicẽdis patebit notabilia collige per te. Venio ad oppositiones. Hic dr̃, qđ iure postliminij nõ fingitur quis vsucepisse. ꝯ, nã per ius postliminij qs oĩa recuperat, & in pristinum statũ reponit̃, vt ĵ. de cap. & postliminio reuers. l. postliminij. & l. postliminiũ. in pr. & sic ergo in pristinã vsucapionẽ, vt sic videat̃ vsucepisse. Sol. istud ꝯriũ soluitur in tex. ex qui. cau. ma. l. deniq;. quia verũ est, ꝙ reponitur in pristinũ statum perinde, ac si nõ fuisset captus, in his quæ iuris sunt; sed ad ea, quæ sunt facti, nõ porrigit̃ fictio postliminij. d. l. deniq;, & d. §. factæ. hic ergo loq̃tur de vsucapione, q̃ l; sit iuris. vt s̃. ti. 2. l. bonæfidei. §. i. tñ requirtur possessio, quæ habet multũ facti, vt no. in d. l. deniq;. & ĵ. dicetur: & ideo fictio nõ ꝓcedit. Et quia ista solutio est multum ambigua, ideo ꝓ ea declaranda insisto. Op. secundo ad eam, quod fictio fingit circa facta. Nã aliquem esse in ciuitate, vel nõ, est facti, & tamen fictio postliminij fingit reuersum semper in ciuitate, vt ĵ. de ca. l. retro. Idem in fictione Corneliæ, nã aliquem decessisse, vel viuere, est facti, & tñ fictio Corneliæ fingit quem decessisse prima hora captiuitatis. l. in omnib⁹. ĵ. de cap. Dicit An. Zaphi. ꝙ istæ fictiones postliminij, & Corneliæ non fingunt factum, imo ius. Fingunt. n. statum alicuius non mutatum, & sic semper fuisse liberum eum, qui reuersus est, & eum qui mortuus est, esse mortuum liberum. Status autem alicuius est iuris, nam seruitus, & libertas sunt iuris gentium, vt s̃. de sta. ho. l. libertas. Item, ꝙ quis sit sui iuris, vel in patria potestate, simil̃r est iuris ciuilis, vt inst. de pa. po. §. j. s̃. de his qui sunt sui vel alie. iur. l. 3. & 4. Istud dictum d. An. non pl; mihi, quia d. l. retro. & l. in omnib. expresse dicunt fingi super facto, s. esse in ciuitate, vel non esse viuum vel mortuum. Bene tamen fateor, ꝙ istud factum fingitur propter iuris effectũ, s. propter statũ quem dicimus esse mutatum, vel non, quod ius resultat ex positione facti. l. si ex plagis. §. in cliuo. s̃. ad l. aq. Præterea ego video, alibi in possessione quæ fingitur tradita, q̃ est facti, vt C. de do. l. quisquis. no. s̃. de pig. act. l. solutum. §. solutam. in gl. magna. Sic video, ꝙ solutio fingitur. vt s̃. ad senatusc. Velle. l. quamuis. §. interdum. & ibi gl. solutio tñ est facti, vt s̃. de cura. fur. l. consilio. in fi. & no. ĵ. de sol. super rub. Et in pluribus aliis casib. reperit̃, ꝙ ius fingit circa facta, de quib. ĵ. in q. latius dicam; fictio tñ super facto sꝑ est pp iuris effectum vt in qualibet earum p; Ad solutionẽ
2 igitur † ꝯrij dico, ꝙ fictio postliminij, & Corneliæ, & omnis alia, de quib. ĵ. dicetur, est introducta ex quadam nãli æquitate. l. postliminium. cir. pr. ĵ. de cap. Vbicunq; ergo cessat dicta nãlis æqtas, cessat fictio. Sed in casu l. nostrę, & l. deniq; cessat ista ęqtas. Nam, ꝙ fingatur istud factum, s. quem possedisse, est aliquem locupletari cum alterius iactura, quod est ꝯ nãlem æquitatem. l. nã hoc natura. s̃. de cond. ind. & l. iure naturæ. ĵ. de re. iu. & ideo super isto facto non fingit̃, secus si æquitas adesset. Et hæc solutio vr̃ ꝓbari in tex. l. sciendum. ex quib. caus. ma. & in d. l. deniq;. & ibi hoc tangit vltima gl. Tertio, ꝯ istud op. tu dicis, ꝙ vbi est ęqtas, fingitur, & super facto. ꝯ ego habebã possessionẽ rei meæ ꝓpriæ, cuius eram dñs, fui captus, & sic amisi possessionem. Certe p postliminium mihi nõ restituit̃, nisi de nouo capiã. l. cũ heredes. §. j. s̃. ti. j. & tñ nõ est hic aliqua iniquitas, imo oĩs æquitas, vt rehabeam quod meũ est
a l. si & me, & Titium. s̃. si cer. pet. Pro solutione huius ꝯrij, op; te
3 scire, † ꝙ ista fictionis species, quę illud quod est vno tpe, porrigit, & extendit ad aliud, q̃ appello fictionem translatiuam, vt ĵ. videbitis, requirit duo extrema habilia, quorũ si qđ deficit, fictio nõ ꝓcedit. Qũo duo requirat extrema, pone exemplum. Cum capt⁹ fui, eram liber, & hoc vnum extremum: cũ redij, statim sum liber, & ecce fm extremum, q̃ extrema, cum sint habilia, merito protẽduntur, & fingor retro fuisse liberum. secus si extrema non essent ha
4 bilia. V. g. † donationes factæ in vxorem non valent, sed morte secuta ꝯfirmant̃, & retro trahunt̃. S; qũo? Certe nõ quo ad dñium, & no. C. de do. inter vir. & vx. l. donationes & de inof. dona. l. 2. l; ꝯrium no. s̃. de le. 2. l. sequens qõ & ĵ. de sol. l. sub cõditione, & male, vt in qualibet earum no. per Dy. Et est ratio, quia l; istud extremum vltimum à quo ius traheretur retro, sit sufficiens, & habile, qa post solutum matrimonium vxor potest hr̃e dominium, & habeat: tñ istud extremum primum, ad quod vis extendere, non est habile: quia tps ꝯcti matrimonij, & illo tempore non posset habere dominium Hanc rõem ponit gl. in d. l. 2. de inof. don. Item po-
b ne aliud exemplum, vt dicit gl. in l. Gallus.[b] §. si eius. in magna gl. s̃. de lib. & posth. Vides ergo, ꝙ inhabilitas extremi ad qđ, vitiat fictionem. Idem si est inhabile extremum à quo. Ecce exemplum. Ratihabitio retrotrahitur per fictionem, vt C. ad Maced. l. fi. & de sol. l. vero procuratori. §. fi. cum si Pone ergo, ꝙ tpe, quo hr̃ ratũ, ille actus, qui ratificat̃ non potuisset geri, trahetur nec tũc retro? Certe non. Rõ, quia extremum à quo, est inhabile, vt ĵ. rem ra. ha. l. bonorum ĵ. de ap. reci. l. j. Habes aliud exemplum s̃. de peri. & cõmo. rei ven. l. necessario. §. ꝙ si pendente. vbi si conditio venditionis existat, re perempta, non trahitur retro, qa deficit extremum à quo. Facit ad hoc ĵ. de ver. ob. l. eũ qui. §. fi. & de noua. l. quoties.[a] Ista verba, l; nõ sic lata fuerunt primo la. de Are. & Pe. vt no. Cy. C. de sen. pas. l. fi. q̃ ponit An. de Zaphi. & dñs me⁹ dñs Ray. Modo ad ꝓpositum, l; verum sit, ꝙ captus possedit ante captiuitatẽ, tñ cum ipse rediit ab hostib. nõ inuenit se possidere, nisi de nouo reassumeret. d. l. cum hæredes. §. j. Sic ergo, quia tempore quo reuertitur, non possidet istud extremum à quo est inhabile, vt fingatur retro possedisse. Resp. ergo ad ꝯrium factum de l. cum hæredes. §. j. ꝙ illud contingit pp inhabilitatem vltimi extremi à quo, magis q̃ per defectum ęqtatis. Dices tu, l; ista verba videantur multum iuridica, ostẽdo, ꝙ nil valent. Ius postliminij habet duo capita. Primum est, ꝙ statim cum quis reuertitur, hoc est fines nostros ingreditur, statim recuperet oĩa iura sua. Secundum caput est, ꝙ restituitur in pristinum statum oĩo, vt perinde habeatur, ac si nunq̃ captus fuisset, & sic fingitur illo medio tpe habuisse illa iura. Ista duo capita ponuntur in l. postliminium. in prin. de ca. probantur in l. postliminij ius, & l. retro. c. ti. Item primum postliminij ius diuiditur in duas species, quæ ponuntur in l. cum duæ. eod. ti. L; ergo per verba prędicta appareat ratio, quare illud 2. caput, ꝑ quod retro fingitur fuisse in ciuitate, non habeat locum in possessione capti: tamen non apparet ratio, quare primum caput non habeat

a ADD. ¶ Alex. Adde bo. tex. ad fi. & ibi no. bar. in l. quoties, ff. de noua.
b Ale. Adde ꝙ licet gl. no. in l. Gallus, §. eius, & ibi no. de lib. & post. dicat, ꝙ fictio non trahitur ad ea, quæ non sunt possibilia secundum naturam, ita videtur ꝙ non trahatur ad ea, quæ de iure sunt impossibilia, & ita dicit ex. vel se gl. in l. ta lis scriptura, in gl. ad fi. de le. j. quod no. & vide quæ dixi post bar. in l. sub conditione. ĵ. de sol. & illam gl. in d. l. talis, ad hoc all. bar. in l. si tue possidetis, C. de prob. & bar. ĵ. ea. l. & bal. in l. fi. C. de dona.

locum

locum, vt ipso reuertēte recuperet statim possessionē, cū ęquitas subsit, sicut ī dn̄io, & in aliis iurib. Et si istud esset, iā extremū vltimum esset habile, vt retro traheretur, nec verba prædicta locū haberent. Ad hoc resp. ꝙ 1. caput postliminij, & ambæ species dicti 1. capitis nō ꝓcedūt, nec de mente iuris est ꝙ ꝓcedat ſm fictionē, imo ſm veritatē. Nā cū qs reuertitur, statim recuperat libertatē, & hoc ſm veritatē. Nā si diceres hoc ſm fictionē, q̄ fictio est ꝯ veritatem, vt j. dicā, sequeret̄ ꝙ in veritate esset seruus, & ſm fictionem liber, quod est falsum. In aliis iuribus est idem, vt in dn̄io, patria ptāte, & similib. Et hoc perpenditur ex verbis l. nam sp cū de hoc 1. capite loquit̄, h.d. per vocabula significātia veritatē. Dicit em̄, quod statim ius suum recipit, vt d. l. postliminij. in fi. 2. resp. &
5 d. l. cum duæ. Si n. hic † sentiret, ꝙ esset secūdum fictionē, non diceret, recipit, sed recipere vr̄, quod significat fictionem d. l. j. §. de-
a iecisse. j. de vi, & vi arm. vel opponeret istā dictiōem, [a] quodāmodo. Nam diceret quodam modo recipit, quæ dictio ēt significat fictionem, vt s. ti. j. l. si me in vacuam. in gl. super ver. nec amittet, & de lib. & posth. l. in suis. Vel vteretur vocabulo, quo vtitur s. de reli. l. ossa §. fi. Vel diceret perinde hr̄, &c. l. iure ciuili. s. de cond. & demon. & j. de reg. iur. l. iure ciuili. Vel vocabulo, creditur, vt j. de capt. l. retro. Vel aliud per quod significaretur fictio. Sed 2. caput, per quod illo medio tp̄e dicitur fuisse ī ciuitate ꝓcedit ſm fictionem, q̄ perpenditur tam ex verbis d. l. retro. vbi vtitur verbo, creditur, q̄ etiam ex hac l. & ex d. l. deniq;. Quod etiam p3, quia cum in veritate fuisset captus, l. non potest facere veritatem mutari, vt in d. §. facte nisi per fictionem. Potest. n. fingere, vt habeatur perinde, ac si non esset captus, arg. opti. ad hoc s. de vsuf. earum rerum,
6 quæ vsu consumuntur. l. 2. Modo † ad propositum, cum 1. caput non intendat fingere aliud, sed veritatem tm̄ introducere, istud j. caput non potest porrigi ad possessionem. Nam cū requirit actū corporeum, vt s. ti. j. l. j. in pr. & l. 3. in pr. & §. in amittenda. & l. quē admodum, ſm veritatem possessio per ius non potest restitui, ar. d. l. 2. s. de vsuf. earum rerum quę vsu consu. & no. s. pro socio. l. cū duob. §. idem resp. & C. de sacr. eccl. l. fi. in antepe. gl. secundum fictionem possessio non restituitur, quia j. caput hoc non vult, nec hoc intendit. Si ergo ex 1. capite, nec vere, nec ficte restituit̄ possessio, apparet quod vltimum extremum à quo, est inhabile, & sic 2. caput quod procedit secūdū fictionem, ibi nō potest habere locum, vt dictū est hoc est, quod vult dicere d. l. deniq;. quod fictio postliminij non porrigitur ad ea, q̄ sunt facti. Nā cū r'r per j. caput postliminij non recuperentur, quæ sunt facti, sine noua apprehensione, d. l. cum hęredes §. j. ergo fictio non potest ea trahere retro, cum reperiat extremum inhabile. S3 si reperiretur aliquod factū qd̄ ꝯpeteret reuerso, statim cum est reuersus, vt est, ipsum esse in ciuitate, & quędam alia, de quib. j. dicam, tunc bene haberet locū fictio, qa reperirentur extrema habilia: & sic in d. l. denique fictio nō h3 locum circa ea, quæ sunt facti tā pp defectū æqtatis, q̄ etiā pp inhabilitatē extremi. Modo habes intellectū d. l. deniq;. tu qui
7 eā nunq̄ intellexisti. Et hæc ead. est rō, quare † hæreditas [b] non inci-
b pit vsucapere, nā oīa, q̄ hr̄di p aditionē acqrūt̄ ſm veritatē, ea vr̄ sibi quæsita retro à die mortis ſm fictionē, vt l. oīa fere. & l. oīs hr̄ditas. j. de re. iu. & de acq. hær. l. hr̄des quoq;. & j. de stip. ser. l. si ex re. §. fi. s3 possessio nō quæritur sibi incōtinēti sine noua apprehensione, vt s. ti. j. l. cū hr̄des. in pr. & l. j. §. Scæuola. j. si qs test. lib. esse iuss. fue. & ibi melior tex. & ideo non fingit̄ fuisse sua à die mortis, sed eo casu, quo quis sibi quæreret adita hr̄ditate ipso iure, tūc fingeretur retro fuisse sua à die mortis, vt j. dicā. Expediti de postliminio, veniamus ad fictionē legis Corneliæ, & 4. modis opp. ꝙ ſm p̄dicta fictio Corneliæ nō pōt hr̄e locū. hæc fictio fingit eū, q mortu' est in captiuitate, decessisse tūc, cū captus est. l. in oīb. j. de cap. & l. Cornelia. s. de test. & de vul. & pup. l. lex Cornelia. S3 hic nō reperiūt̄ duo extrema habilia. Nā mō verū est ꝙ est mortu', s3 tunc, cū captus fuit, viuebat, ergo deficit extremū vnū ad ꝙ, & sic fictio nō ꝓcedit. Vñ op. C. de inof. do. l. 2. & ꝙ ibi not. & l. Gallus. §. si eius. s. de lib. & posth. qd̄ s. dixi. Sol. dicit And. ꝙ imo h3 duo extrema habilia. Nā tūc cū capit̄, efficit̄ seru', & sic moritur. l. serui tutem. j. de re. iu. nūc vō morit̄ vere morit̄. & sic h3 extrema habilia. Et aduerte ne erres, nō. n. fingit̄ retro mortu', cū erat tūc perfecte seru', qa tūc moreret̄ seru', & nō valeret testm̄, cū nō hr̄et hæredem, ꝙ esset ꝯ iura prædicta: s3 sicut qs viuens morit̄ ciuil'r, vt s. de man. testa. l. q duos. §. j. sic & qs cū capit̄, liber est. & liber seru' efficitur, & sic viuēs morit̄ ciuil'r, & sic lex Cornelia fingit eū mortuum illo tp̄e quo accipiebat̄, & sic liber erat. & iō d. l. oīb. dicit, decessisse vr̄ cū captus est, non dicit, fuit. Ponit. n. participium, qd̄ est præteriti tp̄is, & verbū, qd̄ est p̄ntis, quasi significet tp̄s præteritū nō p̄fectū, qa adhuc sapit de p̄nti, l3 ꝓprior locutio esset, si diceret, cum capiebatur, & sic vteretur verbo præteriti imperfecti
8 tp̄is. Secundo † modo pōt solui, vt colligitur ex dictis dn̄i mei do. Ray. sic, fateor, ꝙ requirunt̄ duo extrema habilia, l3 sufficit, ꝙ alterum extremorum sit in potētia: quia vere quis tūc poterat mori, ergo ꝓcedit fictio. Sed 1. extremum ad qd̄ fuit habile in potentia, qa tūc vere qs poterat mori. ergo ꝓcedit fictio. Et ista sol. pl3. Probatur in d. l. Gallus. §. si ei'. cū gl. sua. si quis bn̄ inspiciat. Dices tu. Istud dictū tollit qeqd s. dixi. Nā ille q est à captiuitate reuersus, ſm potētiā est apt' ad possessionē habēdā, qa liber hō ergo extremū sufficiēs. ergo fingit̄ possedisse retro, vbi est æqtas. S3 ego dixi ꝯ, quare male. Resp. ſm qd̄ s. dixi, duo sunt extrema. extremū à quo aliqd extēdit̄, & extremū ad qd̄ aliquid ꝓtendit̄. Si loqueris in isto extremo ad qd̄, illud sufficit esse habile in potentia, l3 nō in essentia d. §. si ei'. cū gl. Hoc ēt p3 in fictione, q̄ est, ꝙ hr̄ de adeūte, nō fingit̄ retro à die mortis fuisse dn̄s & istud extremū ad ꝙ erat habile solū ī potētia. hoc ēt p3 in fictione, q̄ est in l. porior. & l. qui balneū. s. q po. in pi. ha. s3 in extremo à quo nō sufficit esse habile in potētia; nisi sit habile in essentia. Hoc ꝓbatur ex his q̄ s. dixi circa possessionē. Simile videtis in iurisdōe, q̄ ꝓrogatur de vna ad aliā. Nā iurisdō q̄ ꝓrogat̄, op3, ꝙ sit in essentia: iurisdō, ad q̄ fit ꝓrogatio, op3, ꝙ sit ī potētia, vt s. de iud. in l. j. ꝯiūcto tex. cū gl. vltima eiusdē. Hoc ēt vr̄ nār̄r, si chordulā velles extēdere de vno ad aliū, op3 chordulā essential'r primo esse in loco à quo, & locū ad quē op3 esse potētial'r aptū ad illā extēsionē recipiendā. Et hoc q̄tum ad 1. partem sufficiat, qa de hoc dicet̄ latius j. in qōnib. Venio ad ver. ꝙ si seruus. & op. 1. & vr̄, ꝙ in peculiarib. nō h3 locū fictio, vt videat̄ vsucepisse, qa cessat æqtas, pp q̄ introducta est fictio. nā petit lucrū cū aliena iactura, ergo, &c. vt d. l. sciēdum. & l. deniq;. s. ex
9 q. cau. ma. & qa cessante rōe legis cessat lex, &c. Sol. qn̄ † modicū est illud, qd̄ impedit vsucapionē, tūc est æquū, ꝙ in restitutionem
* veniat id, qd̄ qs vsucapturus * est, ar. j. e. l. rerū mistura §. Labeo. qd̄ no. gl. j. de vi, & vi arma. l. j. § q āt vi deiect'. & no. p Dy. j. ti. 2. l. qui fundū. §. q bona. sup gl. in ver. recuperauit q̄ inc. sec' si incōtinenti. q̄ gl. ꝯdicere vr̄ gl. illius. §. q āt vi. q̄ sic ꝯcordātur. Aut modicū tp̄s supererat, & venit ī restōe, ꝙ erat vsucapturus, al's nō. Ita ī proposito, ī his reb. q̄ serui peculiariter ceperūt possidere, parū deficit ad vsucapionem. Nā seruus quodāmō possidet l3 nō proprie, vt j. de ac. & ob. l. q seruo. in fi. & sciā, vel ſcm̄ dn̄i nō reqritur, vt s. e. l. Labeo. in pr. & j. ti. 2. l. 2. §. Celsus. iō æquum est, ꝙ veniat in postliminio. S3 qn̄ dn̄s possidebat p alium extra cām peculiarem, multum deest ad vsucapionem. Nā tunc res à nullo possidet̄, vel quasi possidet̄. Item sciā dn̄i erat necessaria d. §. Celsus. q̄ deficit. Nam captus ab hostib. etiā nō retinet, vt j. qd̄ ver. si. l. absentem. ī fi. & qd̄ ibi no. Secundo op. ad idem, & vr̄, ꝙ ī his reb. fictio nō ꝓcedat. Primo, qa deficit habilitas vltimi extremi à quo. Nā vt s. determinatum est, captiuus nō recuperat vel acqrit ipso iure possessionem, ergo nō ꝓcedit fictio postliminij. Resp. p interruptionem. nā imo statim, cum est reuersus, ipso iure, absq; aliquo facto possessiōem
10 ī peculiarib. recuperat, & acqrit. Ad cui' † rei notitiā debetis [c] scire
c verba, q̄ magistral'r tradunt̄ p gl. nr̄as. C. de acq. poss. l. j. & s. ti. j. l. possessio. in pr. & ex qui. cau. ma. l. deniq;. q̄ verba nō recito; qa in quibusdā nō bn̄ dn̄t. Nā quedā est possessio q̄ h3 multum iuris, & multum facti, qdā q̄ h3 multum facti, & parum iuris: qdā multum
11 iuris, & parum facti. Ad primā, multum iuris, † & multum facti h3 possessio, q̄ querit̄ nobis p ꝓcuratorem, & seruum ex cā nō peculiari, & in hoc gl. nō bn̄ dicunt. H3. n. multum facti, qa eorum apprehensio corporalis requiritur, vt s. ti. j. l. quemadmodum. cum si. Item h3 multum iuris, qa acqritur nobis etiā ignorātib. vt C. de acq. pos. l. j. & s. ti. j. l. j. §. item acqrimus. & ibi nō. & gl. ꝙ seruus. & l. peregre. §. quæsitum, & ibi no. Nō āt dicatur hr̄e plus iuris q̄ facti, quia ibi ius nō operatur tm̄, ꝙ effectus possessionis, qui est vsucapio, mihi quæratur ignoranti, nisi sciam. d. l. j. C. de acq. pos. & ad hāc possessionem se non extendit fictio postliminij, quia ipso iure, cum quis reuertitur, non quæritur sibi possessio, & vsucapiendi conditio sine alio facto, scilicet scientia, & ideo vltimum
12 extremum est inhabile, ergo, &c. † Ad secundum venio, & dico,
d ꝙ est quædam [d] possessio, quę habet multum facti, & parum iuris, vt ea

a ADD. ¶ Ale. Dictio quodammodo significat fictionem, & etiam, verbum videtur, & dictio, perinde, & verbum credit, idem in verbo, intelligitur, vt no. bart. j. eadem l. vide bar. in l. ab eo, C. quo. & qn̄ iu. & quod habetur in l. naturaliter s. ti. j. in pr. Et quod verbum, videtur, significet fictionem est tex. & ibi doc. in l. 3. §. ex contrario, in fi. s. ti. j. sed secundum ang. est expressiuum veritatis, in l. seruum filij. § j. & ibi gl. & doc. de leg. j.

Clau. Idem est in dictione propemodum, quod in dictione perinde, per text. in l. qui hominem, §. si generi. j. de solu.

b Ale. Quæ est ratio, quod hæreditas non incipit vsucapere, vide quod dixi in l. etiam, ff. de mi. vide bar. j.

* Clau. Hoc facit ad limitationem tex. in l. si cui, §. fi. j. de fur. vbi scripsi post bar. & pro hac distinctione facit tex. in l. si fundum, in fi. s. de fun. dotal. quem alle. Are. in l. 3. §. Labeo. s. ti j.

c Ale. Quando possessio habet plus iuris quam facti, & econtra, an autem possessio sit iuris, vide bar. in l. j. in prin. s. tit. j. & plene not. in ca. cum nostris, de concess. præb.

d Ale. De possessione, quæ dicitur continere id, quod est iuris, & facti, vide j. & hic adde bar. in l. possessio. §. j. s. ti. j. & Imo. in eadem l. in prin.

vt ea, q̃ p nosmetipsos quæritur. Nam illa multum facti h3, qa requiritur apprehẽsio corporalis, & animi, s3 parum iuris, qa ius ibi nihil aliud facit, nisi ꝙ assistit, vel nõ resistit, vt solet dici circa diffinitionem pos. s. ti. j. l. j. in pr. & per doct. C. de acq. pos. l. 3. & in hoc sĩr nõ h3 locum fictio postliminij, ead. rõne, qua s. dictum est, & in hoc gl. bene dicunt. Sed circa hoc gl. ponunt vnum dubium. Dicunt. n. ꝙ hęc eadem h3 multum iuris in retinendo, qa solo aĩo retinetur. hoc impugnat And. dicit ipse, pp hoc, qa retinetur aĩo, nõ põt dici hẽre plus iuris, qa aĩus magis ɔsistit in facto, q̃ in iure. Allegat ipse s. de cura. fur. l. consilio. §. fi. Item si esset verum, ꝙ haberet multum iuris, ergo postliminiũ, & l. Cornelia fingerent circa ead. dicit ipse, quod est falsum, vt hic, & d. l. deniq;. Cõcludit ergo, quod in hoc gl. nõ bñ dicat. Quid dicemus? Pro gl. vr̃ casus j. e. l. iusto. §. si possessionis. in fi. & ibi no. Nam ibi fingitur circa bonam, & malam fidem, quæ ɔsistit in aĩo, & sic videtur, ꝙ sit iuris. Præterea, ꝙ animus nõ sit facti, vr̃ casus. s. de acq. hæ. l. pro herede. §. j. & ibi no. ibi nõ tã facti, q̃ animi, &c. Credo And. bñ dicere. Pro quo est tex. & gl. s. ti. 2. l. bonæ fidei. §. in ɔ̃rium. vbi expresse dr̃, ꝙ ea, q̃ ɔsistunt in aĩo, sunt facti, l3 gl. se ibi inuoluat. Ad §. & si possessionis. r̃nde, ꝙ speciale est ibi in seruo, & eius peculio. vt ibi dicit gl. Et rõ specialitatis põt sumi ex l. Pomponius. in pr. s. ti. j. Vel aliter, & melius dico, ꝙ illa bona fides, quæ ibi dr̃ durare, nõ est ex fictione postliminij. Nam fictio postliminij ad ea porrigitur, quæ per captiuitatem sunt amissa, vel nõ acq̃sita, vt perinde habeatur ac si nunq̃ in captiuitate fuisset, l. postliminij ius. j. de capti. S3 ibi bona fides nõ fuit interrupta p captiuitatẽ, ergo, &c. hoc ostẽdo. Differentia est, an capiat̃ dñs siue possessor, & qa tunc per captiuitatem efficitur seruus, amittit voluntatẽ, & per ɔ̃ns fidẽ, vt iam dictum est, & iste nõ est casus istius §. Quandoq; nõ capitur dñs, vel possessor, s3 res sua, tũc per captiuitatẽ interumpit̃ ipsius rei possessio, s3 qa est facti, nõ cadit in postliminio, vt dictum est, s3 bona fides ɔsistit in aĩo dñi, q̃ l3 sit facti, per captiuitatẽ rei nõ mutatur, cum dñs remaneat in ciuitate, vt statim dicã in alio casu: ergo ibi non loquitur de aliqua fictione: ĩ hoc tñ ibi bene est speciale, qa initium secundæ pos. nõ inspicitur, ꝙ aliàs d3 fieri, vt ibi nota. & hac l. §. pe. Non obstat lex pro hærede. §. j. qa expone non tã facti, s. alteri⁹, qa ea, q̃ ɔsistũt in aĩo, sunt facti.

13 †Ad 3. venio, & dico, ꝙ q̃dã est possessio, q̃ h3 multũ iuris, & parũ facti, vt ea, q̃ habem⁹ p filios, & seruos, ex cã peculiari. Nã ĩ ea plurimũ versat̃ dispositio iuris. cũ nobis ignorãtib. acq̃rat̃ possessio, & possessionis effect⁹, s. vsucapio, vt s. e. l. Labeo. & s. ti. j. l. peregre. §. q̃siũ. & j. ti. j. l. 2. Versat̃ tñ factũ ex parte eorũ, qa op3, ꝙ adipiscant̃ eorum corpore, & aĩo. l. quẽadmodum. s. tit. j. Et in hac bñ ꝓcedit fictio postliminij. Nã eq̃tas nõ repugnat, vt dixi ĩ ꝓcedẽti ɔ̃rio. Itẽ sunt habilia extrema, qd̃ sic ostẽdo. Cum dñs capitur, p captiuitatẽ ipse ꝑdit solum ius, qd̃ erat apud eum sine aliquo suo facto, s. vsucapionis, & poss. Fcm̃ ãt, ꝙ residebat in ꝑsona serui, vel filij p captiuitatẽ nõ mutatur, cum ipsi aĩo remaneãt in ciuitate. Cum ergo dñs reuertitur, illud i⁹, qd̃ ipse amisit, recuperat ipso iure sine aliquo facto. Nã nõ req̃ritur, ꝙ ipse possideat corporal̃r, nec req̃ritur ei⁹ scĩa, q̃ sit̃ est facti, vt dixi. Factum ãt, qd̃ est apud seruum, ipso iure recuperat, & reperitur istud extremum habile, merito ergo h3 locum fictio & ita est rõ q̃ vult ponere tex. j. e. l. iusto. §. fi. dum dicit, ꝙ ei⁹ scĩa in ciuitate nõ est necessaria. Et aduerte ad id, qd̃ ꝑdixi, ꝙ id, qd̃ est facti, qd̃ ɔsistit apud filium, vel apud seruum, nõ est mutatum, qa si illo tpe, s. tpe captiuitatis ꝑdidisset, illud tm̃ facti, ꝙ habebat, elideretur i⁹ fictionis postliminij, qa si nõ recuperarẽt, nullo mõ hr̃et locum fictio, vel si recuperassent, ꝓcederet fictio ad ea tpa, q̃ post recuperationẽ cesserunt, vt colligitur ex hoc ver. & l. in bello. §. facte. j. de ca. ibi, remanẽtib. iisdẽ ꝑsonis ĩ possessione.

14 † Tertio op. & vr̃, ꝙ in casu h⁹ l. fictio nõ ꝓcedat. Nã extremũ ad qd̃ est inhabile. Nã hic seru⁹ cœpit possidere dño existẽte in ciuitate, & illud tp̃s initij possessionis est extremũ ad qd̃ vis extẽdere i⁹ possessionis, & vsucapionis: s3 illud extremum est inhabile fm̃ essentiã, qa tpe captiuitatis dñs nõ possidebat: nec vsucapiebat, nec est habile fm̃ potentiã, qa cum est capt⁹, nõ põt possidere, nec vsucapere, vt s. ti. j. l. cũ hr̃des. §. j. sol. Ad istũ ɔ̃riũ p̃t r̃nderi ex gl. q̃ est j. e. l. iusto. §. fi. q̃ est sup verb. inchoari, ꝙ illa gl. ĩ 2. op. ꝙ format, t3, ꝙ dño existẽte in captiuitate seru⁹ ex cã peculiari incipiẽs possidere, interim vere incipit vsucapere, q̃ opi. si est vera, iã apparet, ꝙ illud extremum est habile, & ꝙ pl⁹ est fm̃ illã opi. in hoc ver. nõ tractatur de effectu postliminij, cum vere ꝑscribatur, s3 bñ tractatur de iure postliminij ex primo capite, fm̃ ꝙ dñs reuersus recuperat sua iura sine fictione, vt j. dixi. S3 illa opi. nõ pl3. Nã interim in veritate nõ vsucapitur, s3 dño reuerso, fm̃ fictionẽ intelligitur retro vsucapta. Hoc ꝓbat tex. iste ad literã ibi, nam si dominus reuersus fuerit, intelligitur vsucaptum, &c. nã verbum, intelligitur, denotat fictionem.

a Teneo ergo primam opi. positã in d. l. iusto. §. fi. & cã ꝓseq̃tur Ia. de Are. & fm̃ illã opi. ꝓcedit. Ad q̃ sic respondeo, ꝙ cum per fictionem postliminij fingatur medio tpe fuisse liber, in qualibet parte medij tp̃is dico cadere extremũ habile, saltẽ potentia, & ita hic loq̃tur. Vel dic clari⁹, ꝙ extrema circa ipsum principalẽ, hoc est personã dñi, sunt habilia. Alia vero, q̃ veniũt p q̃dã cõsequẽtiã, nõ req̃runt tãtã habilitatẽ extremi ad qd̃, sufficit. n. in eo esse habile fm̃ fictionem, vt C. de capt. l. j. & qd̃ no. s. ex q. cau. ma. l. ab hostib. §. nõ minus.

15 †Quarto op. & videtur, ꝙ ea, q̃ dicta sunt s. in fi. prox. ɔ̃rij, destruat prin. l. nr̃æ. nã ibi dictũ est, ꝙ q̃ñ ad possessionem, & vsucapionẽ factũ, & scĩa dñi nõ est necessaria, ꝙ tũc h3 locũ fictio. S3 in his, q̃ dñs possidebat ante captiuitatẽ p colonũ, vel seruũ, ex cã nõ peculiari, & ea vsucapiat, nõ req̃ritur factum, vel scĩa dñi, vt probabo. In his ergo fictio ꝓcedit, s3 in prin. l. nr̃æ ego dixi ɔ̃riũ, ponẽdo casum. ergo, &c. Quod dico, ꝙ factum dñi nõ req̃ritur, sic ostẽdit. Si per aliũ possideo, & vsucapio est inchoata, vt dictũ est, hoc fuit, qa ab initio sciui, & bonã fidẽ habui, amodo ꝓcedit vsucapio ẽt me ignorãte. Nã ad ɔtinuationẽ vsucapionis factũ meũ nõ est necessariũ, sicut vbi vsucapionẽ inchoaui bona fide, nõ attẽdit̃ qd̃ superuenit. l. j. §. hoc tm̃mõ. C. de vsuc. trãsf. Si ergo capior, & reuertor, cũ nullũ factũ meũ sit necessariũ, fictio ꝓcedet. Aduertatis dñi per istã rõem Ia. de Are. & do. Ant. sequendo eũ reprehẽdunt gl. nr̃am, q̃ dicit,

16 †idẽ esse in possessis per se, & per colonũ, vel p seruũ ex cã nõ peculiari: & principiũ nr̃æ l. intelligitur solum de eo q possidebat per se, & sic fm̃ eos, ibi fuit male posit⁹ casus, & hoc p dictã rõem. Pro hoc ẽt adducũt d. §. facte, simpliciter intelligẽdo. Certe istorũ opi. approbatur. in d. §. facte. ĩ pe. gl. q̃ est super verb. ꝑsona. s3 in gl. magna d. §. factæ. & in d. l. denique. ĩ 2. gl. dr̃ ɔ̃riũ, & fm̃ eas posui casum. Quid ergo dicem⁹? dico, ꝙ Ia. & gl. q̃ cũ eo ɔcordat, male dicũt, & ɔ tex. h⁹ l. in vers. quẽadmodum. n. intelligẽdo, ꝙ ibi sunt verba Iurisconsulti Iuliani, q̃ lec. seq̃tur idẽ Ia. & Ang. & Old. ibi. n. est tex. ꝙ idẽ iuris est in possessione tpe captionis per se, vel per seruũ ex cã nõ peculiari, & ĩ neutro ꝓcedit fictio Corneliæ, vel postliminij. Ad rõem eorũ, & sic ad ɔ̃rium resp. & fateor, ꝙ ad ɔtinuationem nõ req̃ritur, tñ nõ sequitur, ergo ꝓcedit fictio. nã extremũ vltimũ à quo, est inhabile, vt s. dixi. Extremũ. n. à quo, d3 esse habile essential̃r. Itẽ d3 esse tale, ꝙ act⁹, q̃ retrotrahitur possit tunc inchoari, vt dixi per l. bonorum. j. rẽ ra. ha. Et patẽt per exẽpla, vbicũq; s. dixi fictionẽ istã ꝓcedere. s3 hoc casu reuersus ab hostib. sine scĩa nõ posset inchoare vsucapionẽ. ergo sine ea nõ erit extremũ sufficiẽs, s3 scĩa est facti, s3 ex primo capite postliminij nõ restituit̃ ipso iure, ergo 2. caput, p ꝙ retro fingit̃, nõ h3 ibi locũ. Aduerte tñ. Nã possessa p colonũ, vel procuratorẽ, & seruũ ex cã non peculiari, vel p seruũ ex cã peculiari, ɔueniũt in vno, qa ad acq̃sitionẽ possessionis in neutro req̃ritur dñi scĩa, vel factũ: discõueniunt in alio, quia in peculiarib. nõ req̃rit̃ scĩa dñi, vel fcm̃ quo ad vsucapionẽ, s3 in aliis req̃ritur vt s. ꝓbatũ est. Itẽ ẽt circa fictionẽ ɔueniũt, & discõueniũt. nã vtroq; casu dñs fingit̃ retro possedisse, cũ dñi scĩa, vel fcm̃ non req̃ratur. & sic reperiũtur extrema habilia, & de hoc nõ loq̃t̃ hæc lex. In vsucapionib. discõueniũt, nã in peculiarib. q̃tum ad vsucapionẽ ꝓcedit fictio, in aliis secus, per rõem s. dictã fm̃ Ia. de Are. & An. qd̃ satis pl3, & de fictione quo ad vsucapionẽ loq̃tur materia nostra.

17 †Quinto ad hũc ver. op. dr̃ hic, ꝙ in possessionib. quæsitis per seruũ ex cã peculiari ꝓcedit fictio legis Corneliæ, ɔ hoc sic arguo. Non d3 plus operari fictio, q̃ veritas. l. filio quẽ pater. in pr. s. de li. & posth. arg. C. de his qui ve. æta. impe. l. vlt. facit, qd̃ no. in d. §. si ei⁹. cir. fi. ma. gl. S3 si vere hr̃ditas defuncti iacuisset, & seru⁹ hęreditarius ex cã peculiari aliq̃d acq̃siuisset, nõ inchoaretur vsucapio, nisi à die aditæ hr̃ditatis, vt j. e. l. fi. §. fi. ergo idẽ hic, cũ fictio Corneliæ fingat mortuũ, cũ capiebat̃, & sic ab illo tpe iacuisset hęreditas. Quidã doc. antiq fatẽtur ɔ̃rium, & dñt, ꝙ aut suus extitit hæres capto, & tũc vsucapio ꝓcedit à die captiuitatis, qa ex tunc fuit hæres. Aut fuit hr̃s extrane⁹, & tũc fictio Cornelię nõ operat̃ vltra tp̃s aditę hereditatis. Hoc ꝓbat̃ j. e. l. iusto. §. fi. & l. fi. in fi. & de istorum opi. facit mẽtionẽ hic gl. magna. in distinctione, q̃ ẽt vr̃ tenere. in d. §. factæ. in gl. mag. Istorũ opi. nõ approbat̃ hic p gl. & merito, qa ɔ hunc tex. & per tex. in d. §. factæ. & j. e. l. iusto. §. fi. j. rñ. vbi à die captæ possessionis dicit inchoari, & h. d. Iac de Are. & An. & oẽs. Ad rõem ꝑdictã do. An. sic r̃ndit. Dico, ꝙ si vere fuisset mortuus, vsucapio nõ ꝓcederet, nisi adita hr̃ditate. d. l. fi. tñ ex quo est capt⁹, qa sperat̃ de reuersione, iõ lex voluit, ꝙ vsucapio possit inchoari per seruũ, & p ɔ̃ns finiat̃, vel ɔpleatur eo reuerso, vel mortuo d. l. iusto. §. fi. Certe dñi nõ ɔgem⁹ ista resp. Dic ergo, si vere hr̃ditas fuisset adita, inciperetur vsucapio à die quo seru⁹ ex cã peculiari rẽ q̃si possideret, nec inspicim⁹ tp̃s aditæ hr̃ditatis, vt j. de ca. l. pe. Nõ obst. l. fi. j. e. qa ibi loq̃tur in reb. nõ peculiarib. & tex. expone vt ibi dicit gl. Et ꝙ hoc sit verũ, p3 ex rõib. præcedentib. Nã cum ius possessionis, & vsucapionis quæratur hæredi, statim adita hæreditate ipso iure, cum in peculiarib. eius scĩa non requiratur, & trahitur retro à die mortis, vt t̃la iuris omnia fere. cum simil. S3 in nõ peculiarib. fateor, ꝙ incipit vsucapio à die aditæ hæreditatis

a ADD. ¶Alc. De aliqui. aliis vide s. e. l. Adde l. si tibi homo, §. cum seruus, de le. j.

reditatis, subaudi, & apprehēsæ possessionis, l. fi. §. fi. ĩ fi. j̃. e. nec trahit retro, qa istud extremū est inhabile, vt p3 ex p̄dictis, & hoc si emit seru⁹, s3 si nō emerit seru⁹, s3 fili⁹, tūc serua l. iusto. §. fi. in fi. j̃. eo. Venio ad 3. partē, s. ad versiculū, Marcellus. q ꝯdicit Iuliano tm̄ ĩ reb. emptis p seruū. op. primo sic, Tu dixisti, ꝙ Marcell⁹ ꝯdicit Iuliano tm̄ in reb. emptis per seruum, s3 ꝯ imo vr̄, ꝙ ꝯdicat tā in emptis, & possessis per se, q̄ in reb. ēt possessis per seruū. Vnde vr̄ obstare d. l. in bello. §. factę. sol. Dn̄i vos debetis scire, ꝙ Marcell⁹ fuit æmulus Iuliani, & in ista materia, & hac l. fuit oppositū tm̄ vnū dictum Iuliani in vers. ꝙ si seruus, s. de possessis post captiuitatē per seruum: præcedētia vero nō sunt verba Iuliani, s3 Pauli autoris l. & ideo ĩ hac l. ponit̄ dictū Marcelli ꝯdicētis Iuliano, tm̄ in eo, qđ dixerat. Sed in d. §. factæ, ponit̄ dictū Iuliani magis late. & iō ibi ꝯdictio Marcelli magis late ponit̄, & fm̄ hanc expositionē, iste tex. ꝓcedit sine scrupulo qa tñ illud dictū Marcelli hic, & in d. §. factę. obfuscate ponit̄, & diuersimode intelligit̄: iō scias ꝙ qdam dicūt Marcellum dixisse, ꝙ nullo casu nec in possessis per se, nec in possessis ꝑ aliū ex cā peculiari, vel non, h3 locū Cornelia, vel postliminium. Et istorū opi. tangitur in d. §. factæ. in gl. super verbo persona, & ibi gl. t3. S3 istorū intellect⁹ nō pl3, qa fm̄ hoc istę fictiones nō acciperētur pleni⁹, imo reiicerentur ex toto. S3 Marcellus hic dicit plenius, accipi, ergo sic nō intellexit. Alij dicūt, ꝙ Marcell⁹, dicit, ꝙ in casu siue possideat per se, siue per alium, siue ex cā peculiari, siue nō sp̄ hn̄t locū dictæ fictiones. quę opi. tangit̄ in ea. gl. in d. §. factæ, & ponit̄ hic in gl. q̄ inci. vt ēt. Et fateor, ꝙ ista fuit mens d. Marcelli in d. §. factæ, & ēt hic, si habes in fi. literā affirmatiuam, vt sic oĩa sint verba Marcelli. Si autē habes in fi. lr̄am negatiuam, & sic dicas, ꝙ à vers. queadmodū. vsq; in fi. sunt verba Iuliani: tūc qa verba Iuliani non adaptāt̄ ꝯ verba Marcelli sumpta sic gn̄al̄r, sic l. literā, qa primo l. versiculū quemadmodū, vsq; in fi. vltimo l. l. ver. Marcell⁹, q ꝯdixerit Iuliano ĩ oĩb. & hāc lec. ponit Ia. de Are. & hoc vr̄ fuisse de mēte gl. si bn̄ aduertat̄. Tu vero, vt ordinate literā legas, dicas, ꝙ Marcell⁹ magis stricte loqt̄ur hic, q̄ in d. §. factę, vt dixi. Et tūc reprehēsiones Iuliani plane ꝓcedūt, & fm̄ oēs prædictas opi. Marcellus male dixit, & sequēda est sn̄ia Iuliani. vt in d. §. factæ. Alia fuit opi. Hug. antiq glossatoris, q dixit Marcel. in hac l. bn̄ dixisse, & intellexit, ꝙ ver. Marcellus, non referat̄ ad proxime dicta, s. de eo, qđ seru⁹ post captiuitatē emit ex cā peculiari, s3 refert̄ ad 1. dictū, ꝙ in his q̄ qs possidebat per seipsum, vel per alium ex cā non peculiari, nō h3 locū postliminiū, nec Cornelia. huic dicto Corneliæ ꝯdicit Marcel. & dicit fictionē l. Corneliæ pleni⁹ accipi, vt sic in his, q̄ qs possidebat ante captiuitatē, & vsucapere cœperat, habeat locū Cornelia: ēt in hoc bn̄ dicit Marcellus, nec corrigitur fm̄ dictū Hug. & hæc lec. tāgit̄ hic in gl. q̄ inc. in his q̄ ꝑ se, &c. in fi. gl. l3 hic nō exprimat̄ cui⁹ opi. sit, tñ ꝙ ista sit opi. Hug. exprimit gl. ĩ d. §. factę. ĩ gl. magna. rō āt, q̄ mouet Hug. pōt esse talis. Postliminiū nō est dubiū, ꝙ nō h3 locū ꝑ rōes iam dictas, s3 Corne. bn̄ h3 locū ꝑ rōem talē. Cornelia fingit quē esse mortuū præambula hora captiuitatis, & sic ab illo t̄pe iacuisse hr̄ditatem. S3
18 †si hr̄ditas vere iacuisset, ꝑ eū vsucapio iam cæpta ꝯpleret̄,[a] vt j̃.
a eo. l. cęptā. & l. nūq̄. §. vacuū. & l. iusto. §. nōdū. ergo & sic ꝑ fictionē Corneliæ ꝓcedit vsucapio retro. S3 hæc op. Hug. l3 gl. eā videat̄ tenere in d. §. factæ. tñ reprobat̄ ꝑ Ia. de Are. And. Dy. Ray. & Old. & merito, qa ꝯ mentē legis nr̄æ, & ꝯ d. §. factæ. vbi expresse in totum reprobat̄ opi. Marcelli. Ad rōem Hug. q̄ vr̄ multū efficax sic resp. ꝙ vera hr̄ditas iacens ꝯplet vsucapionē, & hoc repertū est iure speciali, vt p3 j̃. e. l. nūq̄. §. vacuū. Nō est ergo trahēdū ad ꝯn̄iam iuris. l. in his. & l. ꝙ verò ꝯ. s̃. de le. s3 hæreditas captiui nō est hr̄ditas vere, s3 ficte, vt j̃. de verb. sig. l. 3. §. fi. ergo ad eā nō d3 trahi, cū istud hēat fieri ꝑ fictionē, & reperiret vnū extremorū inhabile, ergo, &c. Reprobata ergo hac opinione, tene lec. q̄ s̃. posui, q̄ est satis plana, vel tene lec. Ia. de Are. Venio ad 4. partem, s. ad ver. quemadmodū, &c. op. hic vr̄ dici, ꝙ tm̄ iuris qs h3 in his, q̄ possidet per seruū in nō peculiarib. q̄tum in his, q̄ possidet per se. S3 ꝯ imo pl⁹ iuris h3 in his, q̄ acquirūtur per seruum, qa acqrūtur ignoranti, vt s̃. ti. j. l. j. §. itē acqrim⁹. & l. ꝙ seru⁹. & l. peregre. §. q̄situ. Sol. fateor, ꝙ in possessione h3 plus iuris, s3 in vsucapione, de qua hic loqui
19 tur, non. Et de hoc dixi plene. s̃. in fi. tertij ꝯrij 2. particulæ. †Circa hanc materiam plene distingue, vtrū, & qd fictio postliminij, vel Corneliæ operet̄ circa possessionē, & vsucapionē. Aut quæris de possessione tm̄, & tūc in possessis ꝑ se nihil operat̄: in possessis per aliū, siue peculiari noĩe, siue nō operat̄ fictio, vt retro videat̄ possedisse, nō vsucepisse, vt s̃. dictū est. Si vero quæris q̄tum ad vsucapionē, & tūc subdistingue, aut loqueris de possessis an̄ captiuitatē, aut de quæsitis post. Primo casu, aut possidebātur ꝑ se aut per aliū, ex cā nō peculiari, & nō procedit fictio postliminij, vel Corneliæ, vt hic ĩ pr. Aut possidebātur ꝑ filiū, vel seruū ex cā peculiari, tūc ꝓcedit, vt in l. bello. §. factæ. de capt. & l. pe. e. ti. Si vero quæris de quæsitis post, tūc aut ꝑ seruū, aut ꝑ filiū. Primo casu, aut ex cā peculiari, & ꝓcedit vtraq; fictio, vt hic, & d. §. factæ. Aut ex cā nō peculiari, & tūc dic, vt hic ver. quemadmodum. tūc. n. nō procedit vsucapio, nisi à die aditæ hr̄ditatis, & apprehēsæ pos. vt j̃. e. l. fi. in fi. Si de filio, tūc aut q̄ris de postliminio, q. pr̄ reuertit̄, & idē, qđ in seruo. Aut pr̄ ibi morit̄, & tūc filius sp̄ vr̄ ibi possedisse. l. iusto. §. fi. j̃. eo. l3 circa prædicta sint opi. vt s̃. vidistis. Modo habetis gl. nr̄am, quę hic bn̄ loquitur, l3 aliter loquatur in d. §. factę & ma
20 iore. †Secundo ad hāc partem ad ver. nam hr̄ditatem. op. ꝙ hæreditas indistincte sustineat vicem ꝑsonæ, vt j̃. de fideiuss. l. mortuo C. depositi. l. cū hr̄ditas. & inst. de stip. ser. in pr. Sol. illud verū in his, in quib. requiritur opera, vel substātia personæ, vt s̃. ti. 2. l. hr̄ditas in multis. & dic, vt j̃. S3 possessio, qua mediāte vsucapitur, reqrit ꝑsonæ fcm̄. vt j̃. si qs testa. liber esse iuss. fue. l. j. §. Scęuola. ergo, &c.

a ADD. ¶Ale. Quemadmodum hæreditas iacens complet vsucapiones vere an ficte, vide quæ habentur s̃. ea. l. Et ꝙ compleat vsucapionem, tenet bald. in l. j. C. de vsuc. transf. & est tex. in l. cæptam, j̃. eo. & l. cum miles, in pr. s̃. ex quib. caus. ma. de nouo autē non incipit, l. fi. §. fi. j̃. eo. & no. gl. in l. si constante, §. j. sol. ma. licèt bald. ibi in discursu errauerit. Vide ibi Pau. de cast. An autem currat præscriptio contra eam, vide in l. seruus hæreditarius, & ibi ang. & Imo. de stip. ser.

Expediti. De op. veniamus ad qq. & quia in hac l. tractatur de fictione, q̄ materia à nr̄is doctorib. est neglecta, hic fictionē aggredi, & mām ei⁹ placuit, ꝓut ingenij mei parui
21 tas attingere potuerit. †Quero ergo primo, qd sit fictio. H⁹ diffini
a tionē ponit Cy.[a] C. de prob. l. siue possidetis. 2. q. & dicit sic. Fictio est in re certa ꝯriæ veritatis pro veritate assumptio. Ista diffinitio nō est bona. Primo, quia non ꝯuertitur cū suo diffinito, ergo, &c. l. j. §. dolū. s̃. de dolo. hoc sic ꝓbo. Nos tractamus hic de fictione, q̄ h3 effectum iuris, vt ꝓ veritate assumatur, vt p3 in fictione postliminij, & legis Corneliæ, & aliis de quib. dictū est, & j̃. dicetur. S3 hæc diffinitio ꝯprehendit ea, q̄ nō vidētur hr̄e effectū iuris, ergo, &c. oĩs. n. falsitas est ꝯrium veritatis, s3 fictio est ꝓ veritate assumptio, vt p3 ad oculū, & ꝓbatur in auth. de instr. cau. & fide. in pr. Itē q̄uo appellabimus ergo mēdacia, & falsitates fictiones? Certe nō, fm̄ ꝙ intēdim⁹ hic tractare, ꝙ habeat iuris effectū, imo ius ei resistit, l3 largissime loquēdo, omne mēdaciū pōt dici fictio. arg. ff. de ꝯh. empt. l. hæc vēditio. post pr. Item diffinitio est bona cum substātia diffiniti ponitur, vt ĩ regula iuris, oĩs diffinitio, & ibi no. S3 de substātia diffiniti est, ꝙ id qđ fingitur, nō sit impossibile. S3 hoc in diffinitione nō ponitur. ergo, &c. Dico ergo sic sequendo verba sua, Fictio est in re certa, eius ꝙ est possibile ꝯ veritatem, ꝓ veritate à iure facta assumptio. Examinem⁹ verba. In re certa, hoc dico ad dr̄iam presumptionis. quæ præsumit super eo, de quo dubium est, de quo in d. l. siue possidetis. & s̃. ꝙ me. cau. l. nō est veri simile. & extra de spō. c. is qui. s3 fictio sp̄ est super eo qđ est certū, vt p3 in postliminio, & Cornelia. l. j. in §. accedit. C. de rei vxo. act. Et hoc signāter dicit gl. in d. l. non est verisil'e, ante mediū magnæ
22 gl. Sequitur †eius ꝙ est possibile. h. d. qa sup eo qđ est impossibi
b le nō pōt fingi,[b] qđ p3 ꝑ ea, q̄ notātur in l. Gall⁹. §. si ei⁹. s̃. de lib. & posth. & not. s̃. ꝓ socio. l. 3. vt p3 s̃. de loc. l. q ad certū. & de precario. l. certe. in pr. arg. s̃. de adop. l. adoptio. Probatur. n. ꝑ rōem. Ars enim sp̄ imitatur naturam, & id qđ est impossibile secundum naturā, est impossibile secūdū artē, vt s̃. de ado. l. si pr̄. §. si eū. & l. seq. & inst. de adop. §. minorē. ita in proposito. ꝯ veritatē dico, qa si verū esset, tūc nō esset fictio, s3 veritas, de qua veritate loqtur. l. illicitas. §. veritas. s̃. de of. presi. & C. si vt se ab her. absti. l. j. Dico ꝓ veritate, &c. h3. n. iuris effectum perinde, ac si esset in veritate. P3 in qualibet fictione. Dico à iure fcā assumptio, iō dico à iure, vt excludātur mēdacia, & falsitates, q̄ nō fiūt à iure, s3 ab hoĩe, nec hn̄t iuris effectū, & illę nō sunt fictiones ꝓut accipim⁹ in materia nr̄a,
23 & s̃. dixi. †S3 circa hoc dubitatur, à quo iure fiat fictio? Resp. à iure naturali. credo, ꝙ nō introducatur aliqua fictio, nā cū fictio ꝓcedat, & causet̄ ex æqtate, seu rōe, vt d. l. postliminij ius. & j̃. dicā. cū quærā. q̄ sit cā fictionis. nu. 67. 6. q. pr. Ius vero naturale est cōmune oĩb. aĩalib. ēt sensu carētib. P3, ꝙ secūdū illud i⁹, ex quo nō ꝯsideratur rō, vel æqtas, nō pt̄ introduci fictio. A iure vero gētiū fictio introducitur, vt d. l. postliminium, & ibi no. Itē à iure ciuili, vt in fictione legis Corneliæ in l. j. C. de rei vx. act. & aliis de q̄b. j̃. fiet mētio. Sic ergo est statuta, & ꝯsuetudines cū sint iuris ciuilis, l. oēs populi. & in §. ex nō scripto. inst. de iure nat. pn̄t introducere fictiones, & tota die videm⁹, ꝙ faciūt. Et ista iura q̄nq; fingūt super eo, qđ est iuris naturalis, vt aliquē viuere, aliquē esse natum. vel mortuum, vt j̃. patebit, tñ tunc ip̄m i⁹ ciuile, vel gētium est qđ fin
24 git, nō i⁹ naturale. †itē dubitatur, nā vr̄, ꝙ hō possit introducere fictionē. Nā acceptilatio est imaginaria. & ficta solutio vt insti. q̄b. mo. tol. ob. §. est āt. & tñ acceptilationes inducunt hoĩes ꝯhentes. sol. Licet acceptilatio fiat ab hominib. tamen à iure est introducta ab Aquilio, & dicitur actus legitimus, vt in regula iuris, actus legitimi. vnde ius est, quod ibi fingit solutionem, tamen huius
c causa est factum contrahentium. Sed si homo ex se vellet[c] finge-

a ADD. ¶Ale. Diffinit etiam bal. in l. ea quidem. de accusa.
b Ale. Dixi s̃. & vide j̃. in ver. circa hanc q. cum seq.
c Paris. Limita, vt ꝑ Iaf. i l. si q3 in fundi vocabulo, ver. stat ergo regula, ff. de le. i.

re iure hoc nõ ꝯcedẽte, nõ posset, vt ecce, vult testator cum dicit equus, ꝙ fingatur ipsum dixisse mulũ, nõ põt. l. si qs in fundi voca bulo. §. de le. 1. & ibi no. pro hoc est expressum. ĩ. de castren. pec. l. si forte. Si aũt homini hoc permissum inuenies à iure, tũc iˀ fingit,
25 nõ homo. l. lege obuenire. ĩ. de ver. sig. †Secũdo principalr quæritur, quotuplex sit fictio, vel quot sunt fictionis species? Dic tres, est. n. fictio inductiua. Itẽ fictio priuatiua. Itẽ fictio trãslatiua, siue extẽsiua. Hoc sic declaro, sicut. n. ẽm veritatẽ, homo triplici modo agit, pone in ꝯtib. qñq; ꝯtum de nouo facit, emendo, vẽdendo, locãdo, stipulando, &c. Qñq; destruit ꝑ pactum, vel acceptilationẽ, per ti. de rescin. ven. qñ lic. ab emp. disce. & de accep. Qñq; id, qđ est factũ, trãsfert, & immutat in aliã formã, & in aliud esse, puta nouãdo, vel delegãdo, vt in ti. de noua. Sic ẽt in aliis actib. triplici mõ agit: vel qd de nouo ĩducẽdo, puta specificãdo, vel edificãdo, vt §. ti. 2. l. adeo. §. cũ qs. & l. si is, q quadringẽta. §. quædã. ad l. fal. Vel qđ factũ ẽ destruit, occidẽdo, ꝯburẽdo, & alˢ destruẽdo, vt ĩ ti. ad l. aqui. & in aliis. Vel qđ factũ est vno mõ, in aliã formã mutando, vt ff. ad exhi. l. Iulianˀ. §. ſ; si qs. & ĩ. de ver. sig. l. mulieris. §. 1. Ita fictio, q̃ naturã & veritatẽ imitat, qñq; fingit esse id qđ non est, & illã appello fictiõem inductiuã. qñq; fingit, id qđ est, nõ esse, & illã appello fictionẽ priuatiuã. qñq; id, ꝙ est vno modo, fingit esse alio mõ, & istã appello trãslatiuã, seu extensiuã, & sic cuilibet illarũ impono nomẽ ab effectu. Baptizo ergo eas fictiones, & ista tria noĩa impono, cum careãt noĩe, quarum oĩum exẽpla,
26 & naturas singulr est vidẽdum. †Tertio principalr quæro, qd sit fictio ĩductiua? Resp. fictio ĩductiua est ĩ re certa, nõ existẽte possibili, ꝑ existẽte à iure facta assumptio. Id qđ dixi, nõ existẽte, iõ dixi, qa si res extaret, esset veritas nõ fictio. Idẽ dixi ad drĩam fictiõis priuatiuę, & trãslatiuæ, q̃ reqrit rẽ eẽ vt videbitis. Alia verba diffi
27 nitiõis expone, vt §. Circa hæc †qrit, vtrũ ista fingat sup his, q̃ sunt meri facti? resp. sic, vbi æquitas q̃ est cã fictionis, vt dicam hoc sua det, fingit. n. natũ, qđ nõ est, vt in l. q in vtero. & l. fi. aliàs pen. §. de sta. ho. & tñ hoc est meri facti. l. Arethusa. ĩ fi. e. ti. Fingit viuere eũ, q nõ est, ſ; est mortuus, vt inst. de excusa. tu. §. ſ; si in bello. §. de ex cu. tu. l. libello. & ĩ. de vaca. mune. l. fi. ꝙ viuere ꝯstat esse facti. Fingit ꝯdões potestatiuas nõ impletas esse impletas, vt ascẽdere Capitolium, agere negotia, & similia. l. iure ciuili. §. de cõd. & dem. & l. à diuo. §. si pignora. ĩ. de re iu. & tñ ꝯstat has ꝯdões esse facti. l. q hrdi. in pr. & l. Mæuius. de cõdi. & dem. Sʒ ꝯ istud op. de l. deniq;. & de §. factæ. ſ; eas intellige, vt §. dixi. nu. 6. & nõ obstãt. Itẽ op. §. ti. 1. l. 1. §. si vir. Ad hoc resp. ius pt fingere sup facto, qñ talis fictio induceret iuris effectũ, vt in oĩb. ꝑdictis exẽplis: ſ; qñ talis fictio sup facto nõ hʒ iuris effectũ. tũc nõ põt fingi, hic est casus d. §. si vir. si bñ inspiciat. nã ẽm veritatẽ ñ pt fieri ꝯtraditio ꝑut est facti, ñ sit facti. ẽm fictionẽ hoc fieri nõ releuaret, qa posito, ꝙ vxori nõ acqreret. maritus tñ amitteret possessionẽ, vt ibi dicit tex. & sic iˀ nõ hrẽt suũ effectũ, q est ꝙ donãs nõ efficiat pauperior, & credo, ꝙ iste sit illius legis intellectˀ, de qua lʒ posset ꝯgruẽtius opponi ad id, qđ dicã de fictiõe priuatiua, tñ hic posui, qa ea. est rõ. Itẽ op. ad ꝑdicta, & vr, ꝙ dictæ fictiones fingãt impossibile, cũ impossibile sit nõ natũ esse natũ, & mortuũ esse viuũ. & nõ factũ esse factũ. ar. ĩ. de reg. iu. l. verũ. & l. si ita qs. §. de euic. & de ver. ob. l. si homo mortuˀ. ergo, &c. sol. gl. ĩ. de sol. l. sub ꝯdõe. cir. fi. i. gl. hoc fatet, qđ fingit impossibile. ſ; hoc est falsum, vt dixi diffiniẽdo. Dic ergo, ꝙ
a fictio fingit hoc qđ est possibile ẽm naturam. extra hos terminos de qb. loqmur. In filˀ tñ vide exẽplũ in adoptione, q̃ est fictio inductiua, cũ ꝑ eã inducat fictˀ filˀ, illa imitat naturã, debeo. n. adoptare eũ. q sit eiˀ ętatis, cuiˀ ętatis possibile esset me hrẽ quẽdã aliũ naturalẽ filiũ. ẽm. n. naturã impossibile est, qˀ ille q est filˀ alteriˀ, sit meˀ, tñ est possibile me hrẽ similẽ filiũ, & iõ ꝑcedit adoptio. Sic intelligo de eo q fingit viuere: nã possibile esset in rerũ natura, ꝙ hodie viueret: & hõ filˀ sibi, & eiusdẽ ætatis hodie viuit: ſ; si esset impossibile ipsum viuere, vel aliũ similẽ, qa ex quo est mortuus trãsierũt 200. anni forte, tũc ꝑ fictionẽ nõ posset fingi. Sic intellige d. l. bello. & §. ſ; si ĩ bello. Et ꝙ ita loquãt illæ ll. pʒ, qa ibi pr̃ mortui superuiuebat, ergo filiˀ vt iunior viuere posset ẽm naturã in si-
28 milib. Et aduerte, †ꝙ ꝑdicta ꝑcedũt in hac fictione inductiua, q̃ nõ reqrit duo extrema. Idẽ in fictione, priuatiua. Sʒ ĩ fictione trãslatiua. seu extẽsiua, q̃ duo extrema reqrit, extremũ à quo dʒ esse verũ in essentia, extremũ, ad qđ sufficit esse verũ ẽm possibilitatẽ, verũ in essentia, extremũ, ad qđ sufficit esse verũ ẽm possibilitatẽ, & §. declaratũ est, & sic pʒ gl. ĩ l. sub de qua in hac fictione dicimˀ, & §. declaratũ est, & sic pʒ gl. ĩ l. sub ꝯdõe q̃ loqtur de fictione trãslatiua, & dũ dicit extremũ ad ꝙ im
29 possibile esse, male dr, imo est possibile eo modo quo §. dixi. † Itẽ
b qrit circa ᵇꝑdicta, vtrũ ista fictio fingat circa ea, q̃ sunt meri ᶜ iuris?
c Resp. ꝙ ista fictio lr nõ fingit circa ea, q̃ sunt iuris. Fallit rõe ꝯrietatis, vel repugnãtiæ iuris. Non mireris de ista resp. q̃ est iuridica. Hoc sic probo, aliquẽ esse sui iuris, vel in patria potestate, est iuris, vt inst. de pat. po. §. j. Aliquẽ esse legitimũ, vel nõ, est iuris. nõ. n. ab ipsa natura hoc introducebat, vt in auth. q mo. na. ef. legi. §. liceat igit. Itẽ esse seruũ, vl liberũ, est iuris, vt §. de sta. ho. l. 4. Pone ergo, lex ex certa cã vult filiũ in potestate, facere sui iuris, filiũ nõ legitimũ vult facere legitimũ, & seruũ liberũ, pt ne hoc facere? Certe
d sic, tñ nõ ẽm fictionẽ, ſ; ẽm ipsam purã veritatẽ, ᵈ qa vere erit sui iuris, vel legitimˀ, vel liber. sic loquit in auth. const. quæ de digni. ꝑ totũ, posita. C. de epi. & cle. sup l. sacrosanctæ. sic in auth. q. mo. na. effi. le. & qui. mo. na. ef. sui. De seruo qui efficit liber, pʒ qñ per legẽ repræsentat libertas. C. si man. ita fue. alie. l. j. cum ibi no. Hoc
30 †aũt esse verũ ostẽdit ꝑ ea ꝙ ꝑ rõem ex æqtate, & in subsidiũ sunt introducta, vt est fictio inductiua. Et dñt, ꝙ tunc demũ recurritur cum alia remedia cessant, vt §. de min. l. in causę. de prę. ver. l. quoties. de ope. no. nun. l. ĩ ꝑuinciali. cũ sim. Idcirco ĩ his, q̃ facti sunt, & nõ sunt iuris, ẽm veritatẽ nõ possunt facere ꝙ sint: iõ vbi est ęquitas, ad fictionẽ recurrit: ſ; in his, q̃ sunt iuris, ius multũ põt circa ea, q̃ ẽm veritatẽ põt inducere. iõ nõ recurrit ad fictionẽ, nam cessat æquitas. Pro hoc ẽt optime facit l. si vnˀ. §. pactˀ. ff. de pac. inducẽdo ꝑut dicã. ĩ. circa fictionẽ priuatiuã. Ad hoc ẽt, ꝙ ea, q̃ possunt fieri ẽm veritatẽ, non possunt fieri ẽm fictionẽ, facit optime §. de ꝯd. inst. l. qa rõ. Et si forte dubitas in aĩo tuo, qa lex fingit stiplõne, q̃ est iuris, collige resp. ex his, q̃ dixi §. prox. q. Dixi, ꝙ hoc fallit rõne ꝯrietatis. Ecce lex vult, ꝙ filius in castrẽsib. illud possit, qđ põt homo sui iuris. Certe, lex facit ꝙ habeat loco patrisf. & sic ẽm fictionẽ, vt ĩ. de castr. pecu. l. pater militi. §. ñ seruˀ. meliˀ facit. §. ad Mace. l. 2. & hoc iõ, qa cũ quo ad alia sit in ptãte nõ põt facere, ꝙ vere sit sui iuris quo ad alia ꝑp repugnãtiã, vt ĩ. de re. iu. l. vbi repugnãtia. & ne eadẽ persona eo. respectu diuerso iure cẽseat. l. cũ q ædes. ĩ. e. & tũc exẽplũ põt poni. C. de iu. aur. an. l. 2. lʒ illud limitet ꝑ aut. ibi positã. Itẽ dixi, ꝙ fallit ꝑp repugnantiã iuris hic casus pʒ §. de vsuf. ea. re. q vsu cõsu. l. 2. & inst. de vsuf. §. ꝯstituit. Vsusfru
31 ctˀ †enim est iuris. l. j. §. de vsuf. & §. de re. diui. l. j. in fi. & inst. de re. corp. & incor. §. 1. lʒ gl. ĩ. de ver. ob. l. 2. in gl. q̃ inc. q viã stipulat, &c. dicat seruitutes esse facti, & male, vt ibi dixi. ꝙ examino. C. de vsufru. l. corruptionẽ, cir. pr. & lʒ sit iuris in casu d. l. ius nõ põt ꝯstitue
32 re verũ vsumfructũ, ꝑp iuris repugnãtiã, ꝯstituit ergo fictũ. †quęrendum ẽt est, nũqd ista fictio fingat sup his, q̃ sunt simul iuris & facti? resp. ad hoc, qa lʒ in his, q̃ sunt mere iuris lr nõ fingat: tñ in his, q̃ hñt mistura facti, suadẽte æqtate, succedit fictio prædicta, cũ illud tm̃ facti. qđ hʒ à iure verè nõ possit induci. Hoc ꝑbãt exempla ista. Ecce stipulatio est iuris. l. ñ vnˀ. §. pactˀ. §. de pact. tñ hʒ aliqd facti. qa opʒ, ꝙ ꝑcedat interrogatio, & sequat responsio, vt ĩ. de act. & ob. l. obligamur. §. verbis. & de ver. ob. l. j. & fictio ex æquitate stiplõne inducit. d. l. j. in pr. & C. de rei vxo. act. l. vnica. & §. de adop. l. his verbis. cũ sim. Itẽ sñia est iuris, tñ hʒ quasdã solẽnitates, in qbus reqritur factũ, vt C. de sen. ex breui. reci. l. j. & eas ex ęquitate lex fingit, vt §. de fideic. lib. l. cũ qui si. §. ñ plures. ius fingit vẽdõem, & quasi vẽdõe facta dat actionẽ ad preciũ. l. seruo alieno. §. fi. §. de fideic. lib. & vendõ est facti. l. ꝯsilio. §. fi. §. de cur. fur. & ẽt iuris. l. ex hoc iure gẽtiũ. ff. de iust. & iur. vbi gl. tãgit, & doc. plenˀ. Itẽ iˀ fingit possessionẽ, vt C. de do. l. quisqs. & no. §. de pi. act. l. solutũ. §. solutã. & oĩs possessio ẽ iuris, lʒ habeat aliquid facti, qñque plus, qñque minˀ, vt dictũ est. Et ꝙ pariter fingatur circa poss. & ꝯtum, habes gl. ĩ. e. l. Celsus. ante fi. magnæ gl. plura alia exempla possent dari, quæ inuenire laboriosum est potius, quã subtile, prout dicit gl. §. so. ma. l. j. Et prædicta vera, qñ illud tm̃ facti, quod ad illum actum requiritur, nõ adest in veritate. Si ãt factum adest ꝑp adminiculum iuris, non recurrimus ad fictionem, ſ; id habemus ẽm veritatẽ, ar. eorum quæ §. dicta sunt, nisi ꝯrietas, vel iuris dispositio repugnaret, vt dictũ est. Et per ista multę qq. possunt solui. Pono vnam grã exẽpli, præmitto tñ, ꝙ est opinio quorun-
33 dam, ꝙ† si statuta simplr loquuntur, debent intelligi de his, quæ sunt vera ẽm veritatem, non de his, quæ sunt vera ẽm fictionem. Et hoc illa rõe, quia statuta non recipiunt interpretationẽ extensiuam. Sed certe interpretari ad fictũ, & improprium. esset extendere, ergo, &c. Inhærendo verbis Dy. in l. j. ĩ. de ver. sig. & l. ꝯstitutionib. ĩ. ad muni. & ꝙ illud, quod est verum secundum fictionẽ, non contineatur verbis legis, nisi exprimatur, vr tex. & gl. in l. 3. §. hæc verba. §. de ne. ge. & ibi gl. quæ incipit, imo videtur. hoc tamẽ non credo simpliciter verum. Modo non examino, sed posito, ꝙ
34 sit verum, †præmitto aliud, scilicet, ꝙ ciuitates possunt sibi facere statuta, per quem modum illi, qui non sunt ciues, efficiuntur ciues, vt ĩ. de ver. si. l. ædificia. & ibi no. facit. §. de sta. ho. l. in vrbe. Et hoc etiam dico extra modos, qui ponuntur in l. ciues. C. de in-
35 col. lib. 10. Pone †ergo, statuit ciuitas, ꝙ nullus possit effici ciuis

a ADD. ¶Ale. Quid possit fingere lex, vel fictio inducere, & an fingat super impossibili, Adde Imo. in l. Gallus, §. si eius, de li. & post. vt vide §. e. l. & bar. in l. eadem, in pr. de duo. re. & ibi ang. & Im. & Are. limitãt, & bar. in l. sub ꝯdõe. de so.
b P. Pau. P. Vide Ale. cons. 2. vers. comprobatur, vol. j.
c Ale. Vtrum autem fictio fingat super his, quæ sunt facti, vel iuris, vide bal. in l. si ve possidetis, de prob. & quod legitur, & no. in l. denique, §. ex qui. cau. ma. de cuius legis intellectu habetur per bar. §. ea. l.
d Ale. Et tenet bar. hic quòd legitimatio sit veritas, non fictio. Adde bal. in l. eam quam, C. de fideic. plene per benedi. de Plum. in sua disputa. cum statuto.

niũ de

nisi de voluntate maioris consilij, ipse pñs in cons. recipiat̃, vt alij ciues. Modo factum est postea ibi statutum, ꝙ Florentini habean
a tur pro ciuib. nunqd ergo statuta ᵃ loquentia de ciuib. habebunt locũ in Florẽtinis? Dicũt qdã, ꝙ nõ, qa cũ nõ sint effecti ciues nõ ꝯprehẽdũtur in verbis statuti. Præterea, aliud est esse ciuem, aliud
b est haberi ꝓ ciue, ᵇ vel loco ciuis. Pro hoc inducebat Ia. de Are. ĩ. de adul. l. si maritus sit in magistratu. §. j. ver. ꝙ si qs. Pro hoc vr̃ gl. in ver. mangones. ĩ. de ver. sig. l. mercis apploñe. Tu vero ex prædictis lati⁹ dicas. Nã lꝫ ꝯstõ ciuiũ iuris sit, tñ aliqd facti hꝫ tã de iure cõi. d. l. ciues. C. de incol. q̃ ẽt de forma dicti statuti. Aut ergo illud factum, ꝙ reqrit̃ nõ intercessit, puta, qa nõ fuerunt pñtes recepti, ꝙ tũc habes necesse dicere eos ciues, ẽm fictionẽ, nõ ẽm veritatem. Aut illud factũ fictũ, ꝙ reqritur, intercessit, tñ in reformatione ꝯtinetur, ꝙ habeat̃ ꝓ ciue talis, q erat præsens in ꝯsilio, & tunc aut dicit, ꝙ habeat̃ ꝓ ciue quo ad quædã tm̃. & est ciuis ẽm fictio
c nẽ, ar. d. l. 2. ᶜ s̃. ad Maced. aut dixit, ꝙ habeat̃ ꝓ ciue quo ad oĩa, &
36 tũc erit ciuis ẽm veritatẽ, ar. eorũ q̃ s̃. dicta sunt. Et † si opponis mihi, ꝙ ista orõ, habeat̃ ꝓ ciue, &c. denotat fictionẽ. l. iure ciuili. s̃. de cond. & dem. & s̃. dixi. R̃ ñ. ꝙ denotãtia fictionẽ & improprietatẽ si apponãtur in l. iuxta id, qđ põt esse verũ ẽm veritatẽ, & proprietatẽ, magis dñr verba ꝓprietatis, & veritatis expressiua, q̃ improprietatis, vel fictionis significatiua, vt dicim⁹ de verbo, quasi. s̃. so. ma. l. fructus. ĩ. de iniu. l. sꝫ si vnius. §. prætor ait. facit s̃. de trans. l. j.
37 † Quarto principal'r q̃ritur, qd sit fictio priuatiua. resp. est ĩ re certa existenti possibili nõ existere ꝓ nõ existẽte à iure facta assumptio. Existẽti, dixi ad dñiam fictionis inductiuæ, q reqrit rẽ nõ existere, vt vidistis. Itẽ q ponit priuatiõẽ, ponit habitũ. vt l. decẽ. ĩ. de ver. ob. & l. nã & si. ver. post defectũ. s̃. de iniu. test. Itẽ si vere res nõ esset, tũc eẽt veritas nõ fictio. Pro nõ existẽte, &c. Istud dixi ad differẽtiam fictionis trãslatiuæ, q fingit rẽ, q̃ est, alio modo esse, q̃ sit, de qua, ĩ. videbim⁹. Cætera expone, vt s̃. in diffinitione gñali. Mo
38 do q̃ritur † circa hãc fictionẽ, vtrũ fingat ea q̃ sunt meri facti. resp. ꝙ sic suadẽte æqtate, fingit. n. eũ mortuũ, q est in monasterio, lꝫ vere viuat, vt C. de epis. & cle. l. Deo nobis. & hoc ne à diuinis ꝑ secularia auocet̃, fingit dãnatũ in metallũ, & deportatũ esse mortuos, lꝫ vere viuãt. vt s̃. de bo. pos. ꝯ tab. l. j. §. pe. s̃. ꝓ socio. l. actione. §. publicatione. cũ simi. & in qualibet parte iuris, quoties vere viuẽtem hꝫ ꝓ mortuo. vt ĩ. de re. iu. l. antep. Itẽ eũ q est ꝯceptus, & nat⁹, fingit nõ natũ neq; ꝯceptũ, vt s̃. de li. & posth. l. Titi⁹. §. Lucius, & ibi no. Idẽ de eo q nascitur mortuus vt ĩ. de verb. sig. l. qui mortui. & de re. iu. l. si qs prægnantẽ. & ibi no. & s̃. qñ di. legat. ced.
39 l. is cui, &c. Sꝫ ꝯ prædicta instatur, † nam, qđ factũ est nulla ꝯstõe iuris, põt fieri infectũ, vt in d. §. factæ, l. ĩ bello. de ca. & ĩ aut. de æqu. do. §. j. col. 7. sol. Nõ põt fieri infectũ vere, sꝫ põt fieri, ꝙ habeat̃, ꝓ nõ facto, & sic ficte, & ita no. gl. ĩ. de re. iu. l. verũ est. Secũdo instatur, qa ẽm hoc fingit impossibile: nã impossibile est factũ nõ esse factũ, d. l. verũ. sol. accipe possibile eo modo quo s̃. dixi, & nõ ob. Tertio instat̃. ꝙ in exẽplis prædictis nõ fingat̃ ex æquitate, sed ex
40 odio delicti, vt pꝫ in deportato, & dãnato in metallũ. sol. † Certe in delinquẽtib. est æquitas eos sic puniri, & ex æquitate punit̃. Casus est ĩ. de iniu. l. nõ solũ. §. j. & ibi not. de sepul. vio. l. quæsitũ, &c.
41 † Restat videre qd de his, q̃ sunt meri iuris, vel sunt iuris, & facti, vtrũ hæc fictio circa ea fingit? resp. r'la est, ꝙ nõ. fallit rõe ꝯrietatis, & repugnãtiæ iuris. Istã exceptionẽ declarabo ponẽdo r'lam. Pro hoc p casum in l. si vn⁹. §. pact⁹. ĩ pr. s̃. de pac. Aduerte qual'r induco. Vos debetis scire, ꝙ ius qñq; tollit aliqd ipso iure, & tũc est verũ tollere ẽm veritatẽ. Qñq; tollit aliqd ope exceptionis, & tunc est tollere nõ vere, sꝫ per fictionẽ. Nã vere hꝫ ius, sꝫ hr̃e non vr̃, vt ĩ. de re. iu. l. nõ vr̃ cæpisse. Hinc. n. est, sicur oĩs fictio vtitur æquitate, vt s̃. dixi, & dicã, sic oĩs exceptio nititur æquitate, vt s̃. de doli excep. l. q æquitate. & ibi no. Modo sic dico. Pactũ liberatoriũ de nõ petendo est meri facti. nec. n. ibi requiritur iuris solẽnitas, vt inde aliqua obl'o, nascatur, vt no. in d. §. pact⁹. nec curo si dicis, imo oritur obl'o. qa pars tenet̃ nãl'r nõ petere, vt ĩ. dicã. Quia ergo j. pactũ est meri facti, per aliud pactũ ius nõ poterit facere, ꝙ tollat̃ ẽm veritatẽ, qa facta tollere nõ põt vt in d. §. factæ, & ĩ auth. de æqu. do. §. j. sꝫ qa æquũ est tolli, tollit eo modo quo põt, s. p exceptionẽ. & sic per fictionẽ. Sꝫ stipulationes sunt iuris, & hñt aliqd facti, vt s̃. dixi. Itẽ pacta de nõ petẽdo sunt facti, & ẽt iuris, nã iuris adminiculum, requiritur, vt obl'o inde nascatur, q̃ est iuris, vt insti. de obl. in pr. ideo per aliud pactũ, & p aliã stipl'onem tollit̃, nõ ẽm fictionẽ, sꝫ ipso iure, & ẽm veritatẽ. Et hoc vult dicere tex. in d. §. pact⁹. si be
42 ne aduertatur. & qcqd gl. & doct. ibi dicãt. Pro istorum † declaratione primo quero. s̃. proxime dixi circa fictionem inductiuam ꝙ in his, quæ sunt iuris, & facti procedit fictio, sed in his, quæ sunt iuris tm̃, nõ. quæ est rõ? Resp. qñ ad aliquem actum duo copulatiue requiruntur affirmatiue loquendo, & ad eius veritatem requiritur vtrunque, sed negatiue loquendo, ad eius falsitatem sufficit alterum abesse. l. si is qui ducenta. §. cum ita. & §. vtrum. s̃. de reb. dub. Ecce exemplum, titius, & Seius currunt. Ad veritatem isti⁹ requiritur, ꝙ vterq; currat, ad falsitatẽ sufficit alterũ nõ currere. Modo ad ꝓpositũ, in his, q̃ ꝯsistũt in facto, & iure, ad eorũ veritatẽ, & potestatẽ requirit̃, & factũ, & ius. Id qđ est iuris introducit̃ sine fictione, id qđ est facti nõ põt introduci vere per ius, & sine eo fieri nõ põt, iõ recurrim⁹ ad fictionẽ, & hæc inductiua. Sꝫ ad eius actus remotionem, seu priuationẽ, sufficit alterũ abesse. Nã si remouetur ius, qđ à iure põt fieri, ẽm veritatẽ, & tot⁹ actus est remotus, tunc nõ est necesse postea recurrere ad fictionẽ, p q̃ remoueatur factũ. Ex his pꝫ, ꝙ loquor de eo actu, qui ꝯsistit in facto, & iure, adeo ꝙ vnum sine altero nõ posset ꝯsistere: & iõ si opponis de pacto de nõ petẽdo, ꝙ obliget quem nãl'r nõ petere. & sic hꝫ aliquid iuris. Resp. de hoc nõ curo, quia & sine illo effectu pactum ꝯsistit, & operatur ẽm suos alios effectus. Loquor. n. de pacto ꝓut est facti, separato & segregato ab illo iure obligationis. Sꝫ ꝯ prædicta instatur, qa acceptilatio est iuris: & tñ acceptilatio nõ tollit acceptilationẽ ipso iure. d. §. pactus. & no. ibi in fi. 2. gl. magnæ. Resp. illud est ꝑ iuris repugnãtiã. Nã acceptilatio inducta est, vt obl'õne extinguat, nõ vt eam resuscitet. esset ergo ꝯ ius, si operaretur ꝯrium effectum. l. cũ tale. §. falsam. s̃. de cond. & dem. l. legata. de adimen. le. vt ibi dr̃: eadẽ est resp. ĩ obl'onib. dolo, vel metu factis, q̃ nõ tollunt̃ ipso iure, sꝫ ope excep. ꝑ iuris repugnãtiã. Nã cũ ꝯct⁹ inspecta sui forma; hẽat oĩa essentialia, puta interrogationẽ præcedentem; resp. subseq̃tem: rẽ habilẽ ad promittendũ; & ẽt ꝯhẽtes habiles: esset ꝯ ius; si inde actio nõ oriret̃. Sꝫ qa ꝯsiderata qualitate extrinseca, s. dolo, & metu; hoc esset iniquũ; & incõueniẽs: ius per q̃dam fictionẽ subuenit, vt habeat̃ perinde ac si nõ esset, & ideo parat exceptionẽ doli, & met⁹, & similes ẽm Pet. vt tãgit Cy. in l. nõ dubiũ. in 7. op. C. de legib. & pleni⁹ p eũdẽ. C. vt act. ab he. & ꝯ he. l. 1. ante fi. & C. de resc. ven. l. 2. in pe. q. lꝫ gl. al'r dicat in d. l. nõ dubiũ. & Dy. in c. q ꝯ ius. de re. iu. li. 6. Eadẽ est responsio ad l. an inutilis. §. acceptũ fieri. & l. si acceptolatũ. ĩ. de accep. Nã ibi acceptilatio nõ tollit ipso iure alios ꝯctus, q sunt iuris, & facti; ꝑ repugnãtiam iuris, qđ nõ patitur, vt id qđ nõ est verbis ꝯctum tollat̃, nisi facta ꝓductione, q̃ fit per nouationẽ, vt inst. qui. mo. tol. ob. in pr. & §. est ãt. & ibi no. eandẽ rõem reperies vbicunq; actio per exceptionẽ elidit̃. Itẽ ꝯ istud instatur. Nã circa ꝯct⁹ ius fingit priuãdo, habendo ꝯctum factũ ꝓ nõ facto, vt in d. l. no. & de pac. l. pacta q̃ ꝯ. sol. ibi nõ est fictio, sꝫ veritas: nã in veritate ꝯctus nullus est, vt ibi pꝫ, lꝫ ius nõ possit facere, ꝙ illa verba inter ꝯhentes, nõ intercesserint. facit tñ, ꝙ illa verba, vel illi act⁹, vere nõ sunt ꝯct⁹. Et hoc qa iuris adminiculũ, qđ in eis requirit̃, deficit, vt ibi pꝫ. Fateor tñ
d ꝙ Azo ᵈ in pr. suæ summę super rubrica, incipit materiam ad C. vr̃ dicere, ꝙ illud in d. l. procedit per fictionẽ legis, qđ nõ est verum, vt ex prædictis pꝫ. & vide qđ Azo. ibi no. nã infinita exẽpla ibi ponit in materia fictionis, q̃ hic aptare poteris, vbi expedire videbis.
43 † Quinto principal'r queritur, quid sit fictio trãslatiua, siue extensiua? Resp. ꝙ est in re certa vno modo existenti pro existenti alio modo possibili à iure facta assumptio. Ista verba non egent expositione. Patet. n. ex prædictis. Et istam fictionem reperio, vt plurimum circa quatuor. Qñq; rem seu actum transfert, seu extẽdit ẽm fictionẽ de vno tpe ad aliud tps, qñq; de vna persona ad aliam personã, qñq; de vna re ad aliã rẽ, qñq; de vno loco ad aliũ locũ, de quib. omnib. singulariter est videndum, super quib. fingat. Itẽ cum hæc species fictionis requirat duo extrema habilia, vt dictũ
44 est, super quolibet habemus videre mãm extremorum. † Ad primum, cum fingit de tpe ad tps, dico ꝙ põt fingere super his, quæ sunt meri facti. Semper intelligas æquitate suadente, & ꝑ iuris ministerium, vel effectum, vt dictum est. Exemplum, vt aliquem retro mortuum, vt in fictione Cornelię, retro fuisse in ciuitate iure postliminij, retro pecuniam esse solutam. l. sub ꝯdõe. ĩ. de sol. retro occisum, qui hodie moritur, vt s̃. ad l. Aquil. l. huic scripturæ. §. pen

a ADD. ¶ Ale. An appellatione ciuium veniant illi qui ex dispositione statuti habeantur pro ciuib. vide bal. in l. si non speciali, C. de test. & in l. ꝙ vero, ff. de leg. bal. in l. omnes populi. de iust. & iu. & in l. in vrbe. post Cy. de sta. ho. & vide qđ no. bal. in l. cum ex rõe, ff. de exc. tut. & in l. 2. C. de iu. au. ann. & Sal. in l. ciues. C. de ap. Io. in l. j. §. lex Falcidia. s̃. ad l. fal. & qđ no. bal. ĩ l. siue possidetis, C. de ꝓb. & ibi Sal. & quod no. bal. in l. 1. ad muni. & in l. ciues, C. de inco. Et hic adde bal. in l. 3. §. hæc verba, de ne. ge. per Ang. in l. adoptiuum, § j. & quod ibi dixi. ff. de in ius voc. & ibi no. Pau. de cast. & Lud. & per bal. in l. si filiusfa. ff. si cert. pet.

b Poin. No. verbum habere, importare fictionem, quod intellige verum per bal. in j. const. C. nisi esset geminatum, vt puta, quod diceret, haberentur & essent ciues; quia tunc comprehenderentur statuto faciente mentionem de ciuibus, qđ est no. quia alibi non reperiuntur talia verba. Et vide Barb. in rub. extra de fid. instru. & bar. cons. 113. & Barb. cons. 13. vol. 1. & li. eo. vol. cons. 2. volu. 3. & 34. vol. 2. 38. vol. 2. & 48. eo. vol. 2. & 53. eo. vol. 2. & 59. vol. 2. & Rom. 82. & vide Ias. in l. j. s̃. de of. eius cui man. & in l. si Ruffinus. C. de test. mil.

c Ale. Et bene probatur in l. 2. in pr. iuncta gl. C. de iu. au. an. Adde tamen, ꝙ si statutum disponeret talem ciuilitatem trahi retro, quo ad illud nõ posset esse veritas, sꝫ fictio, p ea quæ hic, & s̃. no. sunt, & adde bal. in l. si non speciali. C. de test.

d Alex. Los. Azo. Non reperio locum Azo. qui ad rem faciat, nec scio quam rub. voluerit adducere bar. nisi rub. C. de ꝓb. in qua duo tm̃ verba de fictione hñr.

§.pe. & l.ait lex retro damnũ datũ, quod hodie patiť, vt s. de dam.
45 inf.l.damni.§.Sabini. Plura alia exẽpla possent inueniri. Itẽ† fingit circa ea, q̃ sunt meri iuris vt retro in potestate fuisse, vt inst.q.mo. ius pa.po.sol.§.si ab hostib. Itẽ retro infamem esse, vt s. de his, qui no.infa.l.furti.§.j.& hoc ideo, quia ius nõ põt facere fm veritatẽ, vt fuerit, qđ nõ fuit. Idẽ in oĩb.iurib.hæreditariis, q̃ ꝯpetunt hr̃di adita hr̃ditate, vt j.ti.j.l.cũ hr̃des.in pr. & fingũtur ꝯpetiisse à die mortis, vt s.de acq.hæ.& l.hr̃s qñcũq;.& de stip.ser.l.si ex re.§.fi. j.de re.iu.l.oĩs hr̃ditas.& l.oĩa fere. Idẽ in dñio rei pure legatæ, qđ vere est legatarij à die aditæ hr̃ditatis, fictè fingitur retro fuisse à die mortis l.à titio.in fi.j.de fur.& ibi no.de le.1.l.si tibi homo.§.
46 cũ seruus.& ibi no.facit qđ no.de cond.inst.l.si ita hæres.† Itẽ fingit in his, q̃ sunt iuris, & facti, vt in ꝯtib.celebratis sub ꝯdõe, vt s. de peri.& com.rei ven.l.necessario.§.quod si pendente.& s.q po. in pig.hab.l.potior.§.j.& l.q balneũ. Plura alia exẽpla potes colligere ex l.qui res.§.fi.in fi.& qđ ibi no.j.de sol. Prædicta vera sunt
a in ꝯdõe causali, secꝰ in ꝯdõe ꝑtãtiua, qa tũc existẽte ꝯdõe nõ trahitur retro. Nã deficit æquitas, cũ in sua ptãte fuerit ante implere. Hoc ꝓbat d.l.potior.in pr.&.§.j. Itẽ hoc est verũ in ꝯtib.ꝯdõalib.
47 †secus in legatis ꝯdõalib.nã adueniẽte ꝯdõe, legatũ nõ trahitur retro ad tp̃s mortis, vel aditæ hr̃ditatis. Casus est s.de exce.rei iud. l.si mr̃.§.cãdẽ.& s.ad Sylla.l.j.§.serui app̃one. In ꝯtib.n.retrotrahitur quo ad oĩa, q̃ habuisset, si ꝯtus fuisset pure celebratus, & sic quo ad ꝯmoda, & incõmoda.d.l.necessario.§.qđ si pendẽte. Quo ad dñiũ vero retro nõ trahiť in ꝯtib. qa si ꝯtus fuisset celebratꝰ pure, hic ex solo ꝯtu, nõ habuisset dñiũ sine tradõe possessionis corporalis, fm Pe.in d.§.cãdẽ.s; in legatis habuisset dñium statim à die mortis, vel aditæ hæreditatis, & tñ adueniẽte ꝯdõe nõ trahitur retro quo ad dñiũ, vt d.§.eãdẽ.ꝓbať s.de vsufr.leg.l.Sẽproniꝰ Attalꝰ. Itẽ nec quo ad vsumfructũ trahiť retro.s.ad treb.l.mulier. §.alia.plene no.in l.in fideicõmissariã.e.ti.P; ergo, ꝙ in legatis retro nõ trahiť. Rõ dr̃iẽ est, pp volũtatẽ testõris.h.d.d.§.alia. S; hoc fallit fauore hr̃dis quo ad falcidiã.l.in rõe.§.j.ad l.fal. Nec huic dicto ꝯdicit.C.com.de le.l.fi.§.finãt sub ꝯdõe, qa ibi nil retro fingitur circa legatũ, si bñ inspiciať. S; huic dicto ꝯdicit qđ no.Dy.ext. de re.iu.c.j.in vl.q.li.6. S; dic, ꝙ inq̃tum ibi loqtur de legato ꝯditionali, male loqtur, pp iura prædicta, & iura ꝑ eũ allegata ibi loquũť ĩ ꝯtib.vel institutionib.hr̃dũ, vbi adueniẽte ꝯdõe retrotrahitur, ne pro parte tp̃is videať decedere intestatus. Itẽ huic dicto vř ꝯdicere qđ no.gl.C.de cad.tol.l.j.§.cũ igitur.vbi dicit, ꝙ legatũ in diẽ, adueniẽte die retrotrahiť. Sol.illa gl.loquitur q̃tum ad obligationẽ, q̃ retrotrahitur per fictionẽ. S; in hoc male dicit, qa ibi nulla est fictio, cũ in veritate sit ꝯcta oblõ à die ꝯdõis, cũ certũ sit debitũ iri, vt ibi no.per Cy. Si vero vellet gl.dicere, ꝙ q̃tũ ad dñiũ retrotraheretť.diceret ꝯ casum l.Sẽproniꝰ Attalꝰ.s.de vsufr.le. Teneo ergo, ꝙ in legato ꝯdõali retro nõ trahiť. Ad hoc facit qđ not.
48 j.de ver.ob.l.si filiusf.† Et ex dictis verbis reddũtur multæ rões alibi nõ redditæ ꝑfectè ꝑ gl.eccel.l.si filius.ĩ pr.j.de ver.ob.q̃ đt, ꝙ quo ad acq̃sitionẽ inspiciť tp̃s interpositæ stipulationis illi legi ꝯdicit l.qdam cũ filiũ.§.fi.e.ti.& j.de fideiu.l.si debitori deportato. §.j.& s.man.l.si vero nõ remunerãdi.§.si filio.q̃ leges dicũt, ꝙ quo ad acq̃sitionẽ inspicitur tp̃s existẽtis ꝯdõis.gl.in d.§.si filio.dicit, ꝙ in lege hic scđo allegata, inspicitur iõ tp̃s existẽtis ꝯdõis, qa ẽt nullo ꝓcedẽte ꝯctu ipse filiꝰ ageret. S; ista rõ nõ est forte bona. Nam tũc ꝓcederet, cũ ageretur actione descẽdẽte ex numeratiõe, s; in illis casib.descẽdit ex primo ꝯctu.l.si ita fuero stipulatꝰ.§.j.& l.cũ enim.j.de noua.& iõ vř debere q̃ri patri, q hẽbat filiũ in ptãte tp̃e ꝯctus. Melior ergo est rõ ꝙ in l.si filiꝰ.fuit ꝯditio casualis, quæ trahitur retro, & sic quæriť pr̃i. In ꝯriis fuit ꝯdõ potestatiua, q̃ nõ facit oblõem retrotrahi, & iõ quæritur ipsi filio, vt p; ex prædictis. Ecce alia. In ꝯtib.sub ꝯdõe casuali inspicitur tp̃s ꝯctus, quo ad inquisitionem: vt dixi; s; in legatis inspicitur tp̃s existẽtis ꝯdõis, vt j.de re.iur.in l.q̃ legata.& s.qñ di.leg.ced.l.si vsufructu.in fi.& C. de cond.inser.l.si vxor.cũ simil. Quæ est rõ. Dicit gl.in d.l.si vxor. quia in ꝯtib.versatur opera filij, secus in legatis. Hæc rõ non est gñalis, pone, ꝙ promissum est filio est causa donationis, vel ꝓmissum est notario noĩe suo, ita ꝙ nullum eius officiũ interuenit, acquiretur ne filio, si ꝯditio existat eo emancipato? Durum esset dicere.& sine lege. Dic ergo, ꝙ ratio est, quia in legatis ꝯditio non trahitur retro, secus in ꝯtib.vt dictum est. De his dicam j.de stip.
49 ser.l.fi.& de re.iu.l.q̃ legata.vbi de hoc per gl. S; diceretis vos, † Istę sunt truffæ. Nam hæreditatis aditio retro trahitur ad tp̃s mortis, vt dictum est, & tñ quo ad acquisitionem inspicitur tp̃s aditæ hæreditatis, vt C.de iure delib.l.non est dubium.& inst.de hæ.inst.§. alienus. S; resp.ista rr̃a, ꝙ retro trahitur nõ est sp vera, vt in re.iu. omnia fere.& ibi no.d.l.hæres qñcũq; de acq.hær. Præterea, ratio q̃ fuit introducẽdæ dictæ fictionis in hr̃ditate, hic cessať, vt j.dice-
50 tur.† Ex his cum assiderem in hac ciuitate dicebam, & resp ad q. mihi occurrẽtem. Quidam propter maleficium fuit ꝯdemnatus [illegible] ꝙ si dictam ꝯdemnationem non soluerit intra x.dies, postq̃ venerit in fortiam cõis, ꝙ amputetur sibi lingua. iste fuit captus, & intra x.dies nõ soluit ꝯdẽnationẽ. accidit ꝙ tũc fuit statũ hic, ꝙ oẽs exbãniti retro per oĩa, siue in ære, siue in persona possent rebãniri soluta certa q̃titate. iste existẽs in carcerib.soluit illã q̃titatẽ, & petebat se rebãniri. dubiũ erat, qa inspecto tp̃e cõdẽnationis, & banni poterat rebãniri, inspecto tp̃e cõdõis existẽtis nõ poterat rebãniri. dubitatur qd iuris? Et qa nos loqmur de sñia, dubitatur vtrũ ęqparetur ꝯctui, & sic retro trahatur, vel legato, vt retro nõ trahatur, lex vř ęquiparare vtriq;, vt s.de manu.l.seruꝰ hac lege. Dicebã, si esset cõdõ casualis, æqpararetur ꝯctui, sic retro trahatur.ar.l.j.§.biduum.j.quan.ap.sit.& qa erat hoc casu benignior interpretatio, tñ in ꝓposito cũ esset cõdõ potestatiua, dicebã nõ debere retrotrahi ꝓpter ꝓdicta.& sic ipsum nõ posse rebãniri tãq̃
51 post tp̃s cõdemnatũ.† Pro me ẽt faciebat, qa istud tale beneficiũ quodãmõ abolitiõis, nõ vř porrigi ad eos q sunt in carcerib. tp̃e facti statuti.ar.j.de cust.re.l.2.post pr.& j.ad turp.l.Domitianus. vbi hoc cõsueuit dici per doc. Hoc tñ vltimũ nõ examino; sed re-
52 linquo sub dubio, qa nõ est sub nr̃a materia mõ.† Secũdo restat videre de natura extremorũ. Et de hoc est dictũ satis circa ꝯria, nã requruntur duo extrema habilia: nã extremũ à quo d; esse habile essentialiter, extremũ ad qđ d; esse habile potentialiter: & si qđ
53 deficit, ista fictio nõ ꝓcedit. Exempla pone, vt dictũ est.† Pone aliud exemplum, vt examinẽ quędã subtilia. Ecce secuta aditione res fingitur retro fuisse legatarij, vt dictũ est. Pone, ꝙ seruus ante aditã hr̃ditatẽ legatarius, est occisus, vtrum tunc secuta aditione retro fingatur fuisse legatarij, vt sic sibi cedatur actio? Certe non, nam vlt.extremum à quo, deficit: secus si seruus esset vulneratus, qa tunc extremũ nõ deficeret. Casus est in l.huis scripturæ. in pr. s.ad l.aq.& hæc est rõ illius lect.q̃ ponit Cy.in l.vlt.q.2. C.de sen. paſ. Vides ergo fm prædictum exẽplum, ꝙ super re perempta nõ cadit ista fictio. sed ꝯ istud op.de casu l.quædam sunt.in fi.s.de re. dub.vbi super pecunia consumpta retro fingitur.& s.ad l.fal.l.in rõe.§.1.vbi super seruo mortuo fingitur retro. sol.istud nõ tãgũt doc. Ego sic dico, Aut fictio ista fingit retro aliquid esse, & tũc requiritur rem extare, vt ibi dixi. Aut aliqd retro nõ esse, & tunc nõ requiritur ipsam extare. ita loquuntur ꝯria. Nã in veritate res est legatarij à die aditæ hr̃ditatis, vt dixi. aut ergo legatarius agnouit legatũ, & tunc nõ loquitur de fictiõe. aut repudiauit, & tunc fingit retro res fuisse hæredis. ita loquitur l.quedam in fi.& l.in rõe. §.j.ad l.falc. Nam pendente cõdõe res legata est vere hæredis. aut ergo conditio deficit, & nõ egemus fictione. aut cõdõ extitit, & tunc fingitur retro nõ fuisse hæredis. Rõ aũt huius sol.est ista, qa ad fingendum nõ esse retro, habile & æquale ac cõueniens extremũ.est nõ esse, secꝰ ad fingendũ esse, sicut vides in fictiõe Corne. q̃ fingit retro nõ esse, cũ fingit mortuũ, & habile extremũ, est nõ esse, i.mortuũ esse. sol.ista vř esse ꝯ casum l.pe.s.de su.& le. sol.primus casus illius l.nõ ob. qa filius patre capto interim vere est sui iuris, vt no.inst.qui.mo.ius pa.po.sol.§.si ab hostib.& qđ t; Cy.in d.l.fi.C.de sen.paſ.in 2.op. Si ergo pr̃ moritur apud hostes, iã mortuo filio in ciuitate, ñ fingitur super statu filij, qa fm veritatẽ erat sui iuris. Secundus vero casus obstat fortius. Nam patre reuerso, filio mortuo, fingitur retro filius fuisse in ptãte fictione postliminij. Nõ possum dicere, ꝙ istud cõtingat ꝓpter bona, qa ead. rõne seruo occiso posset fingi retro fuisse legatarij pp cessionẽ actiõis, qđ est ꝯ d.l.huic scripturę.s.ad l.aq. Dicendum est ergo sic, Fictio postliminij, principaliter fingit reuersum semper fuisse in ciuitate, & liberũ. Illud vero, qđ fingit fuisse filium in ptãte, est ex quadam ꝯnĩa, vt patet expressè in d.§.si ab hostib.& C.de ca.l.j. Cũ ergo pater reuertitur quantum ad suum principale, fictio h; sua extrema habilia. Cum ergo principale sit fundatum, & validatum, nõ est mirũ si extẽditur ad filium licèt mortuũ, ꝓpter bona, ar.ꝓ hoc s.de rei ven.l.vtique.& qđ ibi no.facit j in.sol.l.seruus. Item prædicta sol.vř destrui, per no.j.de capt.l.qđ si filius. vbi dicit gl. ꝙ filio mortuo nõ fingitur retro fuisse, vel non fuisse sui iuris. illa gl.turbat sp̃m meum, & in ista materia credo eam male loqui, & ꝯ rõem legis, vt ex ꝓdictis p; aut ergo in d.l.est litera affirmatiua, & tunc dic, ꝙ illa rõ est remotiua, vt in fi gl.ponitur. Aut est litera ibi negatiua, & tũc dic, ꝙ nõ creditur retro fuisse sui iuris, l; in veritate fuerit, & hoc quantum ad substitutionem pupillarem, vt ibi: secus quo ad alia, vt d.l.pen.in pr.s.de suis & le.& ratio no.po-
54 nitur in d.l.pen.in 2.gl. Et prædicta sunt † notabilia ad multa. Primo ad quæstionem gl.in d.l.fi. C.de sen.paſ.si filius capti testetur, & decedat, demum pater reuertitur, an rumpatur testm̃? Et gl.dicit, ꝙ sic, qa fingitur retro fuisse in potestate. Petrus reprehendit

a ADD. ¶ Ale. Quando conditio trahatur retro in vltimis voluntatib.& contractibus, & quantum ad legatum, vide bal.in l.fi.§.sed quia, C.com.de leg.& per Ang.& Im.in l.quæsitum, §.si mihi seruus, de le.j.scripsi post Im.hic.
Pom. Vide Ale.consi.25.vo.3.vbi dicit per hoc, ꝙ si dono bona mea alicui, si mutauero testm̃, & deinde illa dono pure alteri, ꝙ valet secunda donõ, nec infringitur per primam, dato quòd testm̃ mutauerim, & sic euenit conditio prima.

gl.qua

gl. quasi fictio non fingat filio mortuo, vt ibi per Cyn. Tu dic gl. bene dicere, q̃a fictio super filio procedit ex quadam ꝯñia, vt s̃. di
55 xi. Secũdo † ad aliud de facto nũc mihi ꝯtingẽs. Testator legauit titio fundũ sub ꝯdõe, & adiecit ista verba, ꝙ si talis ꝯdõ extiterit ex nũc lego titio fundũ talẽ. ille titius pẽdẽte ꝯdõe mortuus est, postea ꝯdõ extitit, hæres titij petit legatũ. si in testõ nõ essent illa verba ex nũc, &c. nõ esset dubiũ, sꝫ pp illa verba vr̃, ꝙ retrotrahat̃ & habeat̃ perinde ac si cessisset dies à tpe mortis, & sic legatario viuo, & p ꝯñs debeat̃ hæredib. ar. bonũ ꝓ hoc. s̃. si cer. pe. l. lecta. §. fi. & ĩ. de ver. ob. l. hmõi stipulatio interposita. dicebã, ꝙ testator posset facere talẽ fictionẽ. lege permittẽte, ꝑ dictas ll. tñ hic, quia tpe mortis cesserit, nõ põt fieri ſm veritatẽ. Cũ ergo nũc legatari⁹ sit mortu⁹, & sic vltimũ extremũ sit inhabile, nec fictio ꝓcedet, vt ex prædictis pꝫ. Dices tu, istud est verũ, si res ipsa esset perẽpta, sec⁹ si persona, q̃a tũc trãsit ad hr̃des. hic est casus expressus in d. l. necessario. §. quod si pẽdẽte. sol. Illud ꝓcedit in ꝯtib. in quib. spes transit ad hæredes, sꝫ in legatis sec⁹: vt inst. de ver. ob. §. ex ꝯditionali. Ve-
56 nio ad ſm, † cũ fingit de vna persona ad aliã personã, & dico, ꝙ su per his q̃ sunt meri facti, fingit ex necessitate, nã impossibile est, ꝙ factũ vni⁹ sit factũ alteri⁹, imo quod plus est, factũ vni⁹ hoĩs diuerso tpe, nõ est idẽ, vt s̃. de cond. ind. l. si nõ sortẽ. §. libert⁹. & in auth. de instr. cau. §. j. & iõ q ꝑ alium facit ipse facere vr̃, iuris interpretatione, seu fictione, vt ĩ. de vi, & vi ar. l. j. §. deiecisse. & quod dr̃ ĩ. de duob. re. l. nemo. & per Dy. in c. q facit per aliũ. extra de re. iu. li. 6. No. etiam ĩ. de his q̃ in frau. cred. l. si pr̃. in gl. super ver. ipse fecisse. idẽ de his, q̃ ꝯsistunt in iure & facto, ꝓut te refers ad factũ; sꝫ ꝓut
57 te refers ad ius, secus. vt declarabo. † In illis vero q̃ ꝯsistunt in mero iure, vel in iure & facto ꝓut te refers ad i⁹, vtrũ fingat ista fictio est dr̃ia inter nũciũ, & ꝓcuratorẽ, nã ille q facit ꝑ nunciũ, seu per ministrũ ipse ꝓprie facit. casus est. C. de vete. iur. enucleãdo. l. 1. §. oĩa. & s̃. de manu. vindicta. l. pr̃. in fi. Lꝫ. n. ipse actus manumittendi, ꝓut facti est, q fit à filio, nõ possit esse factũ patris, tñ ipsa manumissio prout est iuris, i. ipsa datio libertatis, ꝓprie fit à pr̃e. Sic in eo q vendit, vel alr̃ ꝯhit per nuncium. l. q ãt. §. fi. s̃. de const. pec. & de ꝯh. emp. l. j. in fi. no. plene. C. si qs alteri, vel sibi. l. multũ. Et si oppo. mihi de l. si pr̃. ĩ. de his q̃ in frau. cred. vbi loqtur in vendõe, q̃ sapit aliqd iuris; & tñ ibi est fictio. Rñ. ꝙ ibi loquitur ꝓut est facti, quod pꝫ ex eo ꝙ talẽ alienationẽ punit, vt delictum. Vel dic, ꝙ ibi
58 nõ erat nũcius, † sꝫ si de ꝓcuratore loqueris, hic est dr̃ia inter ea q̃ ꝯsistunt, & acqruntur per actum nãlem, vt dñium, & possessio, & ea q̃ per actum ciuilẽ. Primo casu est idẽ in ꝓcuratore, & nuncio: sp. n. ꝓcurator præstat nudum ministerium. Casus est s̃. titu. j. l. qđ meo. §. ꝓcurator. qcqd Pet. dicat. C. de ac. pos. l. j. Facit ad hoc s̃. tit. 2. l. ea q̃ ciuilr̃. Et iõ dixi, & dico, ꝙ si ꝓcurator, vel alius noĩe meo mihi acqrit possessionẽ, ego per eum, & ꝓprie, & vere possideo, nõ scđm fictionẽ, & iõ dicit d. l. quod meo. in pr. is possidet cuius noĩe possidetur, non dicit possidere vr̃. Et de hoc est tex. ro
59 tundus ĩ. de preca. l. certe. §. j. † Nec obst. s̃. de pac. l. ab emptio. & quod ibi no. vbi dr̃, ꝙ vbi cõstituit se meo noĩe possidere, ꝙ tunc nõ est vera traditio, q̃a fateor, ꝙ vera traditio q̃ est meri facti, ibi nõ interuenit, nec alterius pedũ positio, põt dici mea pedũ positio, ſm veritatẽ, & ita loquitur ibi, sꝫ possessio prout est ius insistẽ
60 di rei, vt no. in l. j. s̃. ti. j. illa est apud me vere. Si vero loqueris † de his q̃ per actum ciuilẽ querunt̃, & fiunt, tunc q̃a in persona procuratoris principalr̃ fundant̃, cum verba in sua persona ꝯcipiat, & de eo in dñm transeat, vel per cessionem, vel vtiliter ex æqtate opꝫ hic dici, ꝙ dñs facere vr̃ ex fictione seu interpretatione, vt plene no. in d. l. multũ. quod plene probat d. l. si pr̃. de his q̃ in frau. cred.
61 Et ista sunt † notabilia ad multa. Primo ad q. vulgarẽ, vtrum ille q fieri fecit per aliũ, puniatur ex verbis statuti, sicut si ipse fecisset. De hoc ꝑ & ꝯ per Cy. C. de accu. l. nõ iõ minus. in 5. q. Tu vero dic br̃. Aut verba statuti sunt scripta in rẽ, vt q̃a dicit ꝓ homicidio ꝓ tali vulnere, ꝓ tali facto, qs puniatur, & mãdãs ẽt ex verbis tenet̃. Casus est ĩ. de adul. l. hæc verba, & s̃. de acq. hæ. l. si seruũ. §. prætor ait. Aut verba sunt scripta in personam, puta si qs occiderit, vel si qs tale qd fecerit, vel homicidia, & similia, tũc ille q fieri fecit, nõ est ille q facit ꝓprie. nec ille q fieri fecit homicidiũ est ꝓprie homicida, vt s̃. ad l. Aquil. l. ita vulneratus. in pr. sꝫ ſm fictionẽ. & interpretationẽ dr̃ fecisse, vt ex prædictis pꝫ, & sic ſm verba nõ cõprehendit̃ in statuto. Pro hoc qđ vi aut clã. l. qui alr̃. §. pe. & fi. vbi tex. ꝓbat dist. hanc, & ſm Ia. de Are. in d. l. si seruum. §. pretor ait. se quebatur dñs meus in d. l. hæc verba. & in l. non solum. in pr. ĩ. de iniu. vbi de hoc. & ad multas alias qq. posset induci, quas omitto causa breuitatis. Nunc videamus materiam extremorum. Et certẽ hic sunt duo extrema. extremum à quo, dr̃ persona quæ facit, extremum ad quod extenditur, seu transfertur, dr̃ persona quę fa
62 cere vr̃. Dico † ergo, ꝙ in persona q̃ facit, & sic in extremo à quo, sufficit habilitas facti, lꝫ nõ sit habilitas, vel capacitas iuris. hoc ꝓ
63 batur. s̃. ti. j. l. j. §. cæterum. Et hoc facit ad q. † vtrum inhabilis pos
a sit esse ꝓcurator ad substituendum ꝓcuratorem. De quo per Cy.[a] C. de pc. l. quod quis. & per I. And. ti. de ꝓcu. c. religiosus. in clem.
64 dic vt ibi. De extremo † ad quod, i. de persona q̃ facere vr̃, dico qđ reqrit̃ habilitas iuris, & facti. Opꝫ. n. ꝙ ipse ꝑ se possit facere illud, quod alio faciente ipse facere vr̃, ſm rl'am in l. Labeo. §. j. s̃. e. C. de hær. inst. l. neq; per se. Hoc ãt vr̃ verum r̃r. Fallit in casib. quod dic vt no. ĩ. de fur. l. is q opẽ. & no. s̃. e. l. Labeo quod sequitur Dy. in c. qđ alicui nõ lꝫ. de re. iur. lib. 6. dic vt ibi. Sꝫ ꝯ istud op. de l. vtrũ. §. fi. ĩ. ad l. Pompe. de Parricid. vbi ille q fieri fecit, punit̃, acsi fecisset, & sic vr̃ fecisse, lꝫ ipse facere nõ posset, & sic est inhabile extremum ad qđ, nec impeditur fictio. Sol. si ibi bene aduertat̃, extremum à quo est habile essentialr̃, extremũ ad qđ est habile ſm possibilitatem extra terminos, de quib agitur, in similib. tñ, & sic est
65 habile ſm extremum ſm iam dicta. Venio ad 3. † s. q̃ñ fingitur de re vna ad aliam rem. ecce exempla, si traduntur claues, aliæ res q̃ sunt intus, vel inductæ, finguntur traditæ, & hoc prout ad traditionem, q̃ facti est, te refers. ipsa autem possessio, prout est ius insistẽdi rei vere acquiritur. Probatur in tex. in l. clauib. s̃. de ꝯh. emp. facit C. de peric. & com. rei ven. l. 2. Idẽ põt dici tradito instrõ. ar. C. de do. l. j. s̃. de pac. l. 2. & de leg. j. l. seruum filij. §. eum qui chyrogra
66 phum. † De quarto, & vltimo s. de loco habes exempla in l. quæsitum. in pr. de le. 3. & qq. ibi positas per Dy. & Ia. de Are. hic posses recitare, & de fun. instr. l. quæsitum. §. idem resp. prædiis. & l. Seie. §. Pamphilæ. e. ti. & ĩ. de cap. l. nihil. Et ex his exemplis circa prædicta sum ꝯtentus, ex quib. si præcedentia intellexisti, satis liquet cir
67 ca ea q̃ fingit, & pꝫ habilitas extremorum. † Sexto principalr̃ quæritur, q̃ fuerit causa introducendæ fictionis? Resp. causa fictionis est æquitas. cum. n. q̃ñq; æquum esset, vt illud quod est, habeatur perinde ac si non esset, & illud quod vno modo est, habeatur perinde acsi alio modo esset, & hoc non poterat fieri per ius secundũ veritatem, introduxit ius ex æquitate fictionem, vt quantum ad iuris effectum sit idem, acsi esset in veritate, vt pꝫ ex omnib. exẽplis s̃. dictis, de qua æquitate expresse habetur in tex. d. l. postliminium. in pr. ĩ. de ca. Præterea hoc probatur ab effectu. Vides. n. ꝙ cessante æquitate fictio cessat. l. qui in vtero. s̃. de stat. ho. vbi si fauor est vẽtris, hꝫ locum fictio d. l. qui in vtero. cum ventris fauore hoc sit introductum. Pono aliud exẽplum, vt soluã nodositatẽ quarundam legum. ecce, q̃ñ vn⁹ succedit alteri, ne talis succedẽs ex tali vnione patiatur damnũ, quod esset iniquum, ex equitate l. statuit, ꝙ successio loco solutionis habeat̃, & hoc per fictionẽ, vt s̃. de euic. l. si ei. §. j. sic loquitur l. Stichum. §. aditio. ver. aliq̃ñ. ĩ. de sol. Pone ergo, ꝙ si successio habetur loco solutionis, hæres me⁹ incurrit damnũ, certe talis fictio nõ hꝫ locũ, q̃a cessat æquitas, ex qua fuit introducta talis fictio, hic est casus in l. Vranius. ver. sꝫ cũ duo. ĩ. de fideiuss. Item quid si successio habetur loco solutionis, hæres lucraret̃? Certe nõ habebitur loco solutionis, quia æquitas ex qua fuit introducta fictio, fuit ne hæres damnum pateret̃, nõ vt lucrum caperet. Hic est casus s̃. so. ma. l. si socer. in pr. & ĩ. de fideiuss. l. hæres à debitore. §. fi. ibi. n. lucraretur, quia pro actione stricti iuris haberet bonæfidei actionem. Q̃ñq; si successio habetur loco solutionis, hæres non lucratur, nec damnum patitur, tũc eo inspecto, quia cessat dicta ratio, quia hæres damnum nõ patitur, non dicitur esse loco solutionis. d. l. Stichum. §. aditio j. resp. sꝫ eo inspecto quod æquius est tolli per actum nãlem ſm regulam, nihil tam. & c. lex dicit, quod verius est quod habetur loco sol'onis. d. l. Stichum. §. aditio. & ĩ. de fideiuss. l. si debitori. quasi vtrunq; verum sit, sꝫ scđm verius. sic ẽt loquitur s̃. de lib. leg. l. si id quod mi-
68 hi. Distingue † ergo br̃, ista fictio, vt successio habeatur loco solutionis, q̃ñ ꝓcedat, aut hæres effugit damnum, & procedit. l. si ei. §. 1. & l. Stichum. §. aditio. ver. aliq̃ñ. Aut pateretur damnum, & non procedit. l. Vranius. ver. sꝫ cũ duo. Aut haberet lucrum, & tunc ẽt non ꝓcedit. l. si socer. & l. hæres à debitore. §. fi. Aut nec damnum nec lucrum, & tũc diuersis respectib. procedit. Et ex prædictis pꝫ, ꝙ causa fictionis est æquitas, & vbi cessat æquitas, cessat fictio. Idẽ reperies si bene inspicis ĩ omnib. aliis fictionib. de quib. s̃. dictum
69 est. † Septimo, & vlt. principalr̃ quæritur, vtrum plures[b] fictiones
b circa idem possint ꝯcurrere? Gul. de Cug. cuius principalr̃ fuit illud dubium in l. ab emptione. s̃. de pac. in fi. tꝫ, ꝙ non, cuius gratia hic insero q. suam, & verba sua. Nos habemus, ꝙ per procuratorẽ quæritur possessio dño, & dominiũ, ſm no. C. per quas perso. no. acq. l. 1. & s̃. de do. l. qui mihi donatum. & s̃. tit. 1. l. 1. §. per procuratorem. & C. de acq. pos. l. per liberã. cum similibus. Pone ergo,

† vende

a ADD. ¶ Ale. De quo per Cy. Vtrũm procurator inhabilis possit esse habilis ad substituendum procuratorem habilem per bart. & alios in l. 1. §. item acquirimus, s̃. tit. 1. per bal. in l. 1. ff. de procu. per Cano. in c. post cessionem, de proba. ad fi. per bal. in l. institutio talis, ff. de cond. insti. & ibi Ang. Io. And. in c. quod alicui suo, de reg. iur. libr. 6. vbi quærit, an ille qui ex defectu ordinis nomine suo non habet vocem in cap. possit vt procurator nomine alterius vocem habere.

b Ale. Vtrum plures. Vide per bal. l. conuenticula, de epi. & cle. bal. in l. 1. C. de do. pro. bar. per illum tex. in l. si. ff. ex qui. cau. ma. bal. no. in l. 2. in fi. C. de fru. & lit. ex pen. & in l. 1. C. quando li. ab emp. dis.

70 †vendebam ᵃ pcuratori tuo fundū,& ↄſtitui me poſſidere noīe
a illius,vel retinui vſumfructū, q̄rit̄ vtrū ex hoc ī dn̄m transferat̄
dn̄iū? Vr̄,ꝙ ſic,ꝑ pdicta,dicit ipſe ꝙ ↄ̄riū verū eſt.Primo,q̄a iſta
eſt ficta tradō,ergo recipit aliam fictionē.ſecus,qn̄ tradō realr̄,nā
fictio fictiōis eē nō pt̄, ſicut nec ſeruitus ſeruitutis.s.đ vſufr.le.l.j.
Scd̄o,q̄a duo ſpālia nō cōcurrunt,vt C.de do.ꝓmiſ.l.j. & qđ ibi
no.de iur.do.l.cū poſt.§.gene.& qđ ibi no. Tertio nos hēmus,ꝙ
ex ſolo ↄ̄tu transfertur dn̄ium in eccleſiā,& in rēpublicā.l.fi.C.
de ſacroſ.ecc.Itē ex ſola pollicitatione q̄s tenet̄ reipublicæ.Pone
ergo, ꝙ q̄s per pollicitationē ꝓmittit reipublicæ vel eccleſiæ,an
trāſferatur dn̄ium? Certe nō.l.ſi q̄s rē.§.j.de polli.&hoc iō ne duę
fictiones ↄcurrant circa idē. Itē ꝓ hoc lex,q̄ optime facit.s.man.
l.ſi vero nō remunerādi.§.j.&iſta ſunt verba ſua.Pro Gul.facit,q̄a
fictus titulus,& ficta tradō nō operatur trāſlationē dn̄ij,vt ꝓbat̄
per no.C.loc.l.q rē.& ibi per Cy.ſolet dici per Dy.ↄ̄ Azo.s.ti.j.l.ſi
aliq̄ rem.In ↄ̄riū ſic arguo,ꝙ duæ fictiones ↄcurrant. Primo vr̄
caſus.s.ſi cer.pet.l.ſingularia.in fi.Præterea acceptilatio q̄ eſt ficta
ſolō, & poſtliminiū in perſona eiuſdē ↄcurrunt.l.ſpēs.§.fi.de ac-
cept.Præterea per l.Corneliā introducit̄ ficta hr̄ditas.l.3.ī fi.j̄.de
ver.ſig. & hr̄s adeūdo illā hr̄ditatem fingit̄ retro fuiſſe hr̄s,cū hic
de caſib.exceptuatis.l.oīa fere.j̄.de re.iur.Præterea ſi ego mando
tibi,vt facias maleficiū,tu mandas alij,& ille fecit,ille tētur,q̄a fe-
cit:tu q̄a feciſſe videris,& eadē fictiōe ego feciſſe videor,vt j̄.qđ
vi aut clā.l.aut q̄ aliter.§.ſi ſr̄.& ibi gl.q̄ incip.j̄.l.prox. Pro hoc.l.ſi
ego.e.tit.ad qđ facit.s.de dam.inſe.l.fluminū.§.q̄q̄.ibi,vel eius ꝓ
quo ꝓmiſſum eſt. Præterea vr̄ caſus j̄.de cap.l.cū duæ.in pr.facit
Inſt.q̄b.mo.ius pa.po.ſol.§.ſi ab hoſtib. Præterea hoc vr̄ tēre gl.j̄.
de ſti.ſer.l.ſeruus cōis Meuij in pr.gl.q̄ inc.interim.in fi.gl.Item ꝓ
hoc.j̄.de ſol.l.ſub ↄdōe.vbi ſit̄ & ſemel fingit̄ obligat⁹,& ꝑ ↄn̄s re-
tro liberat⁹.Quid dicemus? In tit.q.credo oīno Gul.mal edicere.
Nam lȝ tradō ſit ficta,poſſeſſio tn̄ eſt vera,& ꝓpria.l.certe.§.j.j̄.de
præc.& dixi s.circa fictionē trāſlatiuam de pſona ad perſonā.Nō
eſt ergo hic dicendū,ꝙ hic cōcurrant duæ fictiōes. Nec.n.dēmus
inſpicere tradōem q̄ ficta eſt,ſȝ poſſeſſionē,q̄ ē vera.Nā lȝ tradō
inſpiciat̄ qn̄ per tra lōem acqritur poſſeſſio,vt s.de fun.do.l.ſi fun
dū.& ibi no.tn̄ vbi acq̄ſita eſt poſſeſſio, de tradōe nō curamus,vt
s.ti.2.l.qua rōe.§.interdū.& Inſt.de re.diu.§.interdū.Acquiſita.n.
poſſeſſione acqritur dn̄ium,qđ ab ea ſeparari nō pt̄,vt C.de acq.
poſ.l.per pcuratorē.Dicendū eſt ergo in hac q̄ō.dn̄o q̄ſitam eſſe
verā poſſeſſionem,& verū dn̄ium, pcuratori vero non. Circa id
71 †vero qđ hic princip̄r q̄ritur:vtrum duæ fictiones pn̄t ſiľ ↄcur-
rere?Dico Gul.bn̄ dicere,ſed nō diſtincte.Diſtingue ergo ſic.Aut
ſunt plures fictiōes,quarū vna venit ꝑ ↄn̄am ad aliam,& tūc plu-
res pn̄t ↄcurrere,vt Inſt.q̄b.mo.ius pat. po.ſol.§.ſi ab hoſtib. & j̄.
de ſol.l.ſub ↄdōne.ſic pt̄ loq d.l.cū duæ.j̄.de cap.loqtur.n.de iure
poſtliminij ex proximo c.qđ pcedit ſm̄ veritatē.Aut q̄ris de plu
rib.fictionib.pariter principalib. & tūc ſubdiſtingue.Aut pcedūt
ex eodē fonte æqtatis,aut ex diuerſis. Primo caſu nō ↄcurrūt.Ita
loquunt̄ iura Gul.nā in l.j.C.de do.ꝓmiſ.ꝙ pſumitur ſolennitas,
& ꝙ incerta ꝓmiſſio valeat,iſta duo pcedebant ex eodem fonte
æqtatis,ſ.fauore dotis,qđ nō pt̄ eſſe.Idē in l.cū poſt.§.gener.s.de
iu.do.& in d.l.ſi q̄s rem.§.j.de polli.ↄiuncta l.fi.C.de ſacroſ.ecc.ſic
loqtur Gl.ī l.q rem.C.loc.& verba Dy.& Cy.circa ea. Nā ſolū pp
ſciām inducebat̄ fictus titulus,& ficta tradō poſſeſſionis,& ſic ex
eodē fonte, & iō illæ duæ fictiones nō pcedunt. Scd̄o caſu pce-
dunt plures fictiones,ita loquuntur iura per me ↄ̄ Gul.alle. Vn̄ in
l.ſingularia.s.ſi cer.pet.vr̄ pecunia mihi data.& hoc fauore tui de
bitoris,vt ſis à me liberat⁹ à prima,& vr̄ à me ad te pfecta,& hoc
fauore mei creditoris vt hēam te ex mutuo ī tm̄ obligatū:iō pro-
cedunt dictę fictiones.Idē in oīb.aliis caſib.ſi bn̄ inſpicias Rōem
iſtius diſt.tibi pbo per ſimilia.ſicut vna pecunia nō pt̄ parere plu
res ↄpenſationes,vt s.de comp.l.qđ Labeo.ſic vna æquitas nō pt̄
parere plures fictiones.Itē ſicut vnus aīus nō pt̄ operari retentio
nem duarum poſſeſſionū,vt no.s.ti.j.l.j.in gl mag.q̄ incipit.i.cor-
poraliter. ita vna æquitas nō pt̄ operari duarū fictionū pductio-
nem.Itē hic aliq̄ doct.dn̄t, Vos ſcitis,ꝙ actio præſc.verbis cōpe-
tit vbi alia nō competit.l.quoties.s.de præſc.verb.ſed C.de pact.
inter emp.& vend.l.2.dr̄ de actione præſcriptis verbis,ꝙ nō ↄcur
rit cum aliqua, q̄ ex eodem fonte pcedat.d.l.quoties. ſecus ſi ex
diuerſis fontib.d.l.2.ibi.n. actio ex vēdito oritur ex ↄ̄tu noīato.
actio præſcriptis verb. oritur ex quodam ↄ̄tu innoīato,q̄ reſul-
tat habita relatione pacti ad ↄ̄tum, ſm̄ Iac.de Are.& Pet.Et hoc
ponitur per Cy.C.de pact.l.in bonæ fidei in 3.q.Reſtat rn̄dere ad
aliquas rōnes Gul.q̄ nō ſunt ſolutæ per diſtinctionē.dicit ipſe,fi-
72 ctio nō recipit fictionem,ſicut nec ſeruitus ſeruitutē.Reſp.†ꝙ lȝ
ſeruit⁹ nō recipiat ſeruitutē,tn̄ eadē res recipit plures ſeruitutes,
vt s.com.præd.l.q per ſeruum.j̄.de aq.quo.& æſti.in l.Lucio.Ita
in ꝓpoſito, nō eſt fictio fictiōis,ſȝ ſuper re ↄcurrunt plures fictio
nes.Ad l.ſi vero non remunerādi.§.j.reſp.ſed primo induco qualr̄
facit,ibi dr̄, ꝙ ſi q̄s donaturus fideiuſſori ſoluit creditori, ꝙ fide-
iuſſor hēt vnā actionē.Et eſt rō ſm̄ eum,q̄a hic ē vna tm̄ fictio,q̄a
fideiuſſori vr̄ tm̄ donatū,& hic eſt prim⁹ caſus illius §.Si vero q̄s
ſoluerit ꝓ filio,vel ſeruo q̄ eſſent fideiuſſores,volēs ei donare,pr̄
vel dn̄s nō agit mādati,q̄a eis nō eſt donatū.Et ē rō ſm̄ eū,q̄a ibi
ↄcurrerēt duæ fictiōes,vna q̄a dādo creditori videat̄ donatū ſer-
uo,alia,ꝙ q̄ donat ſeruo,vr̄ dōare dn̄o,& iō nō pcedit.Et pp hoc
ſubiicitur ibi in tex.ꝙ ſi ſeruus ipſe vere ſoluerit,dn̄s hr̄et actionē
mādati,q̄a tūc nō eſſet niſi vna fictio.Certe iſte intellectus nō pla
cet,q̄a rō illius tex.nō ē pp fictionē,nec ibi fuit aliqua fictio.Aut
eīn tu dicis,ꝙ ibi fuit fictio inductiua inducēs donōem,vbi nō eſt.
& hoc eſt falſum,q̄a cū fictio ſit ↄ̄ veritatē,ſi ibi apparet,ꝙ in veri
tate volebat donare iſte q̄ ſoluit,& donauit:ergo nō ē fictio. Aut
dicis,ꝙ ibi fuit fictio trāſlatiua,q̄a ī veritate fuit fcā donō vni per
ſonæ,& fingit̄ fcā alteri, & tūc ēt falſū ē,q̄a cū donō ſapiat q̄d iu
ris,đ pſona ad pſonā, trāſfert̄ ſm̄ veritatē,n̄ ſm̄ fictionē,vt s.dixi.
qđ pt ex eo,qđ ibi ei ꝓ quo ſoluit,directa mādati dat̄.q̄s eſt ergo
intellꝰs illius §.Certe vna gl.in d.§.j.l.ſi vero nō remunerādi.ī ver.
ſoluerit.ponit̄,q̄ incip.ipſemet.&c.Illa ponit duos intellꝰs.Primus
applaudet opi.Gul.q̄ s.reprobaui,nec ē ver⁹.Scd̄s ibi poſit⁹,eſt ve
rus,ſ.ꝙ ver.plane ſi ſeruus.corrigat q̄ primo dcā sūt de ſeruo,in fi
lio vero nō corrigit. Siue ergo ſeruus ipſe ſoluat, vel alius ꝓ eo,
ꝙ dn̄s agit mādati,ſi vero alius ſoluat ꝓ filio,tūc pr̄ nō agit māda
ti ſuo noīe, ſȝ bn̄ agit filij noīe,vt ibi no.ī alia gl.parua. Et rō eſt,
q̄a cū ſeruus eſſet ibi obligat⁹ ex cā peculiari, & ſic dn̄s erat obli-
gatus de peculio,nec eſt donōis capax,adeo ꝙ in eū reſidere non
poterit, & trāſibit directo in dn̄m.Sȝ filiuſf.cū eēt obligat⁹,& ei⁹
oblōe ↄcernebat pſonā ipſius,q̄ ſoluit ꝓ eo, volēs ſibi donare,eū
liberauit ab oblōne, nec iſta donō trāſit in pr̄em, q̄a ipſe nō erat
obligatus. Aget ergo pr̄ noīe filij,nō noīe ſuo.Et iſta eſt rō illi⁹ §.
ſm̄ Iac.But. me audiente,q̄ puto verā,lȝ Azo in ſum.eiuſdē ti.in-
telligat illū tex.§.ſimpľr. & nō bn̄. Erit ergo ibi vnus caſus vbi fi-
lioſa.ſuo noīe ↄpetit actio,quē ipſe pōit in l.ſi filiuſfa.& l.in fcm̄.
j̄.de act.& ob.& de iud.l.ſi lōgius.Hāc l.repetij pximo anno,quo
in gn̄ali Piſano ſtudio legere incepi,& eā mihi ꝓ lectiōne vltima
reſeruaui,& fuit j.lex q̄ meis auditorib.ī ſcriptis tradidi, & eā put
tūc ↄpoſui,nullo addito hic trāſcribi feci,vt eius qđ erā tpe meæ
iuuentutis hēat̄ notitia. Fuit.n.hæc mā in 26.an.ætatis meæ ↄpo-
ſita,vn̄ ſi à ſtylo quo nūc vtor,deuiarē,iuuenili ętati meæ īputet̄.

¶Contrarietas.

Si is qui. Aduerte, nunquid ciuis effectus per ſtatutum ciuitatis,
ſit vere, & proprie ciuis.Et Bart.tenet,ꝙ ſic,in conſ.62.incip.pun
ctus,&c. Contrarius tamen allegatur in hac l.ſi is qui pro empto-
re,paulo poſt medium,verſ.pone ergo,ſtatuit ciuitas.

¶Concordia.

Pro concordia,Tu dic ſm̄ Bar.hic.Aut interueniunt oīa requiſita
ſtatuti,& tunc procedat 1.opi.in d.conſ.Aut non interuenerunt
oīa requiſita,puta quia recepti nō fuerunt præſentes,& tunc non
hēantur pro ciuib.tunc vere nō pn̄t dici ciues,& procedat 2.opi.

a ADD. ¶Alex.Si procurator meus emit fundum,& tu ↄſtituis eius noīe pcario
poſſidere,an mihi dn̄o q̄rat̄ poſſeſſio. Adde bar.d.l.ab emp.in fi.de pact.not.d.
Io.in l.qui mihi donatū,in fi. & ibi dixi s.de do. Adde bal.in l.1.in pr.C.de do.
an̄ nup.vbi voluit, ꝙ ſi iſta ↄſtō fieret in fraudē, tūc nunq̄ ↄſtituendo ſe alte-
rius noīe poſſidere,trāſferat poſſeſſionē. Et vide qđ no.bar.in ꝓx.charta.Et an
iſta ciuilis dicatur vera poſſeſſio,q̄ transfert̄ ex pcario.Vide vltra hoc,qđ dixi
in l.3.§.ex ↄ̄rio,de ac.poſ.& bar.in l.Titia,de ver.ob.vbi vr̄ tēre,ꝙ n̄ Et ꝙ ſit ve-
ra poſſeſſio,tȝ expſſe bal.in l.1.C.de ſuff.& no.bar.in l.poſt ↄ̄tū,de do.in ł.em-
ptor,de aq.plu.arc.Sꝑ.n.vbi nō īteruenit vera tradō,ſȝ ficta,vr̄ ficte q̄s poſſide
re,& nō vere.Et fictā eam vocat bal.ī l.1.C.de don.vbi vide.Sȝ ī q.bar.hic,adde
bal.cū eo tenē ē ī l.1.C.qn̄ li.ab empt.di.& ibi đr,ꝙ tradō ē ficta,ſȝ ꝙ poſſeſſio
eſt vera,ſicut dicit hic bar. Et vide q̄ not.bal.in l.1.in pr.in ver.q̄ro,pone ꝙ tu-
tor,s.ti.1.& ꝙ ſit vera,eſt tex.in l.qđ meo,in pr.& ibi ponderabat bar.s.tit.1.&
de hac q.ēt hr̄ per Gul.de Cu.in l.lȝ,de acq.poſ.& ꝙ transferatur poſſeſſio ve-
ra,& dn̄ium directū,tȝ d.Ant.in c.cum veniſſent,de reſt.ſpol.vbi refert Io.and.
aliter dixiſſe,& cū opi.bar.vr̄ tranſire bal.in l.1.§.ne āt,de ca.tol.Adde,ꝙ tranſ
feratur poſſeſſio vera,& directa,bal.conſ.423.li.4.& conſ.313.li.4.& e.li.ↄſ.438.

1 *Interruptio poſſeſſionis licèt interrumpat vſucapionem,non tamen interrumpit effectum præcedentis tituli.*

a
b §.Si quis bona fide. ᵃHic eſt bonus § aduertatis ad
eū.Inſpicit̄ initiūᵇ ſcdæ poſſeſ-
ſionis.Ad l.n̄ram.op.duob.mod.Primo de l.iuſto.§.& ſi poſſeſſio
nis.j̄.e.Sol.ibi fallit.Quero vtrū prima poſſeſſio interrupta,iūgat̄
alteri poſſeſſioni?Certe nō.l.Pōponius.§.q̄ſitū.s.ti.j. Scd̄o q̄ro,&
iſtud ē ſingulare,& hēndū mēti,&gl.declarat hoc hic,ꝙ forte nō
1 alibi.†Interruptio poſſōnis interrūpit vſucapionē.Sȝ an effectū
c pcedētis tituli interrūpat?ᶜ Et gl.đr ꝙ nō,adeo ꝙ ſi bona fide inci
pio poſſidere,poſtea pſcribo. Et ꝓ hoc alle.Iac.de Are.j̄.e.l.eū q̄
ædes.§.ſinautem demolita. & idē alleg. Old.ego allego j̄.l.iuſto.
§.& ſi

a ADD.¶Pariſ.Vide Iaſ.in rub.s.de acq.poſ.in prin.& in l.n.ora,s.ſol.mat.
b Alex.Initium.Not.gl.in l.1.C.de vſucap.tranſf.in duobus locis.
c Alex Adde bar.j̄.eo.l.cum ſolus, & no.bal.in l.cum notiſſimi, C.de præſcr.30.
ann.§.imo.Vide not.per bar in l.aſſer aliter,s.eod.

§.& si possessionis.in fi.& hoc tãgit Gul.in l.cũ solus.j̃.e.& teneas eam menti,& ad istum §.& ẽt ad publicianam,q̃a si interrũpitur p̃scriptio, & reacquiratur possessio ex eodẽ titulo præcedenti,& possessione recuperata,publiciana agi põt,vt hic in vsucapione.

§.Si ex testamento. Dr̃ hic,ꝙ possum stipulari rem alienam, sed an possum emere rem alienam? Et gl.dicit,ꝙ sic,sed differentia est, quia in emptione,si vterque scit rem esse alienam,non valet. Istam gl.intellige si contrahitur furtum in ipsa emptione, non valet tunc venditio: secus si nõ cõmitteretur furtum,quia tunc valet,no.in l.si in emptione.§.item si emptore.s̃.de contrah.empt.

LEX XVI.

1 *Debitor licèt possit luere pignus,& restituere,tamẽ ad exhibendũ cogi non p̃t.*
2 *Debitor possidet quo ad vsucapionem. (fauorabilibus,secus in odiosis.*
3 *Dictio taxatiua autoritate legis extenditur, et etiam propter rationem legis in*
4 *Possidens ciuiliter tantum,potest conueniri ad exhibendum.*

a **Serui nomine.** Qui nõ possidet,nec detinet,l3 hẽat facultatem rei restituendæ nõ ꝯuenitur[a] rei ven.vel eius præparatoria.Itẽ debitori accedit possessio creditoris,& ecõuerso.h.d.Ibi dũ dicit,ei,&c.gl.ponit duas lect.q̃libet
1 est bona,& no.Item in pr.no.†ꝙ debitor l3 possit luere pignus,& restituere: tñ nõ p̃t ꝯueniri ad exhibẽdum,& sic casus est eius,qd̃ no.per gl.s̃.de acq.pos.l.Pomponius.§.si is q̃ precario.Sed ꝯ hoc
2 vr̃ casus.s̃.de noxa.l.si seruus depositus.§.1.† Item no.ꝙ debitor
b possidet quo ad vsucapionem.Op.de l.sciendum.[b]§.creditor.s̃.q̃ satis.cog. Sol.ꝙ quo ad illa duo possidet,qd̃ verum est.Et sic no.
3 †ꝙ l3 hic sit dictio taxatiua, tñ autoritate alterius legis extendi-
c tur.l.ob æs.C.de præd.mi.& j̃.de re.iur.l.ꝯtus.sed si alia lex[c]hoc non diceret, tunc pp rõem legis extenderetur in materia fauorabili,& pia.l.illud.& ibi no.C.de sacros.eccl.secus ĩmã odiosa.l.2. C.de pat.qui fil.distr.dicam j̃.de re.iur.l.quæ ꝑpter necessitatem.
4 †An is qui possidet ciuiliter tm̃,possit cõueniri ad exhibendum? Certe sic,vt s̃.ad exhib.l.3.§.fi.& vidistis in d.§.si is qui præcario.

a ADD.¶Alex.Non conuenitur.De hoc dixi post Bar.in l.offi.de rei vend.
b Alex. Adde Bar.in l.si constante, in 8.q.j.partis,sol.mat.Et de significatione dictionis taxatiue,tantum,notat plene bal.in l.cum mulier,sol.mat.Adde de taxatiua,Pau.de Cast.consi.53.Rom.consi.456.
c Barb. Idem dic in dispositione statuti,per l.ita nobis pudor, & quod ibi no.C. de adult.& per bar.in l.j.§.j.quod vi aut clam.

LEX XVII.

a **Si per errorem.** [a]Autoritas iudicis facit vt ẽt in eo,qd̃ nobis traditur tanq̃ nr̃m,transferatur vsucapiendi ꝯditio.Opp.certum est,ꝙ in diuisione rei,q̃ mihi obuenit,partẽ hẽo iure meo, & vt meam,& partẽ,vt alienã,vt s̃.fa. erc.l.si familiæ. & no.j̃.de ver.de ob.l.q̃ Romæ.§.duo fratres.sed in eo qd̃ mihi traditur,vt meum,nõ transfertur dñium.l.3.§.subtilius.s̃.de ꝯdi.ob caus.ergo nec vsucapiendi ꝯditio.l.clauib.s̃.de ꝯh.emp.Sol.Pet.fatetur,ꝙ solum in parte quam hẽo vt alienam, procedat præscriptio, & hoc est qd̃ dicit text.ex adiudicatione. Partem.n.meam non hẽo ex adiudicatione,sed iure meo. Quod refert Cy.C.com.vtriusq̃.iu.l.j.Certe si diuisio fieret extra iudiciũ, Pet.diceret verum, vt no.s̃.fam.erc.in l.cum putarem.in vlt.gl.& j̃.e.l.cum solus.vbi de hoc dicam. Item si diuisio fieret in iudicio, tñ anteq̃ ad iudicium veniretur, partes cõiter possidebãt,tunc.n. adiudicatione nõ incipit possidere,nisi partem fecij,vt hic:ergo, &c.sic possessor vincens in rei vendicatione nõ acquirit sibi,vt dicam j̃. de exce.rei iu.l.exceptio. ita hic in parte quam possidebat. Sed si ante diuisionem nihil possidebat,& in iudicio cõi diuidundo intentato tota res fuerit sibi adiudicata, totam præscribet pp autoritatem rei iudicatæ, quia totam incipit possidere ex adiudicatione,vt hic,& quod plene dixi in l.Pomponius.§.si iussu.s̃.ti.j.

a ADD.¶And.Barb.Et est not.limitatio ad d.§.subtilius,& est vnus effectus sūe, est alius,vt etiam transeat vsucapiendi conditio,etiam cum mala fide,vt l.naturaliter,s̃.de vsucap.gl.in c.contingit,de dolo & cont.c.pastoralis,de of.ord. & c.si diligenti,de præscr.& An.in l.si finita,§.si de vectigalib.s̃.de dam.infe.facit l.qui autore,j̃.de re.iu.In ꝯrium est veritas in c.fi.de præsc. Vnde dicit Spe. in tit.de secundo decreto,§.nunc videndum,ver,ꝙ si sciens,ꝙ illa lex habet locum tantum in casu suo,vide bald.in l.naturaliter,præalleg.secundũ Mod.hic.

LEX XVIII.

1 *Quanto tempore præscribatur contra fiscum.*

a **Quamuis.** Opp.Inst.e.§.res fisci.& sic p̃scribitur ꝯ fiscũ[a] spatio 20.an.l.in omnib.j̃.de diuer. & temp.
b præscr.Sol.quædam[b] sunt bona fisci in patrimonium fisci incorporata.&tunc nõ p̃scribũtur,nisi spacio lõgissimi tp̃is.l.oẽs.C. de p̃sc.30.an.Aut nõ sic sunt in patrimonium fisci incorporata,
1 &†tunc aut sunt nunciata fisco,& tunc spacio 4.an.præscribuntur.l.intra quatuor.j̃.de di.& temp.præscr. Aut nõ sunt nunciata fisco,& tũc aut h3 titulũ & bonã fidẽ,& præscribitur spacio quo & res priuati,vt ista l.quis. Aut possidentur sine titulo, & tũc spatio 20.an.l.in omnib.j̃.de diuer. & temp.præscr. & ibi gl.per Cy. plene in d.l.j.C.de quad.præsc.plenius dicam in d.l.in omnibus.

a ADD.¶F.scum.Adde vt per bar.consi.318.lib.3.

b Barb.Sed q̃dã gl.in §.si minus,in aut.de nõ alie.quã allegat Ang.in l.fi.C.de anna.exce.in ver.nec multũ differunt dicit,ꝙ hodie res incorporatæ fisco Imperiali,gaudent priuilegio eccl'æ Romanæ,q̃a eccl'a Romana,& Imperium æqui parantur,in aut.vt eccl.Rom.Gaud.spacio 100.an.in prin.ei go nõ b̃n dicit barhic,nec in d.l.in omnib. & illa gl.loquitur sp̃aliter,dum all.l.fi.C.de sacros.ecc. regula tñ tradita in d.l.omnes,fallit in l.competit,C.de præsc.30.an.& l.j.C.ne rei domi.vel templ.post alios,vide per bar. in d.l.in omnibus,ꝙ in rebus aliarũ ciuitatum gl.dicit idem in l.2.C.eo.& hoc ius s̃m Cy. sibi vsurparunt ciuitates Italiæ. Hic est casus secundum Ang.& ꝙ habenti causam à fisco currit præscriptio,l.cum sponsus,§.in vectigalibus,s̃.de pub.sed hoc nihil facit,quia hic res fuit empta à tertio,non à fisco,& vide quod no.in l.vsucapionem,s̃.eo.

LEX XIX.

1 *Redhibitio tribuit titulum.*

a **Si hominem.** [a]Si res rediit ad venditorẽ ex pacto dat̃[b]
b sibi accessio eius tp̃is quo fuit apud emptorẽ.h.d.ibi,retro acta vendõ.i.rescissa,resoluta. Dy.vel dic vt iacet,q̃a tale pactũ inducit q̃dam vendõem retroactam ab emptore suo autori, l3 improprie dicat̃ vendõ, & iõ ibi, vbi d̃t,qm̃,&c. expone,i.q̃uis,& est magis clara q̃ expõ gl.Op.de l.q̃ fundum.§.q̃
c bona fide.j̃.ꝑ emp.dic vt ibi. Quæro vtrum[c]ex hoc pacto trãsferat̃ dñiũ ipso iure? Vr̃ ꝙ sic,q̃a verba directa sunt,vt no.s̃.de do.l.j. Sol.dic ꝯ vt hic patet,cũ dicit,redhibitioni sit̃is.& C.de ędil.act.l. pe.& id qd̃ no.in d.l.j.de do.est sp̃ale in pacto legis ꝯmissoriæ, & addictiõis ĩ diẽ,vt ibi dixi.Quæro,qd si interĩ emptor pignorauit
1 an resoluatur pignus,dixi s̃.de aqu.plu.ar.in l.diẽ.Itẽ†no.qd̃ hęc redhibitio tribuit titulũ,q̃a retroacta vendõ,&c.qd̃ no.ad multa.

a ADD.¶Barb.Vide bar.in l.naturaliter,s̃.eo.licèt Ang.impugnet.
b Alex.Datur.Hunc tex.no.bal.in l.j.C.de vsuc.transfor.
c P.Pau.P.Quæro vtrum.Vide Alex.consi.10.vol.1.

LEX XXI.

1 *Conductor quando possit opponere exceptionem dominij locatori.*

a **Ei a quo.** [a]Conductio rei suæ nõ valet,& p̃ talẽ ꝯductionẽ locator nõ retinet possessionẽ,l3 ꝑdit.Idẽ in em-
b ptore.[b]h.d.Quæro,an ista l.hẽat locũ in eo,q̃ fuit sciẽs,siue ignorans.Et opi.sunt hic,& in l.si aliq̃ rẽ.s̃.ti.1. Et gl.determinat hic,ꝙ idẽ sit in sciẽte & ignorãte,qd̃ ẽ verũ,l.si ꝯduxit simpl'r,vel respũ proprietatis,secus si respũ possessionis.d.l.si aliq̃ rem.& ibi plene dixi.Quæro,hic dr̃,ꝙ nõ retinet̃ possessio,q̃s nõ valet cõductio. qd si ob aliam cãm ꝯductio est inualida.q̃ ob istã? Dic ꝙ tũc retinebit̃ possessio,vt s̃.e.ti. l.quis.in pr.vbi ꝯductio nõ v3 in ꝑsona pupilli.& sic hic ẽ casus sp̃alis,& no.Quæro,vtrũ iste locator perdat possessionẽ nãlem,vel ciuilẽ? Et q̃dã ꝙ nãlẽ tm̃ ꝑdit, Sed illud ñ ẽ verũ,q̃a si ciuilẽ retineret,sufficeret ad p̃scriptionẽ.l.q̃ fundũ. in pr.j̃.ti.2. & l.j.§.ꝑ seruũ.s̃.ti.j.l3 hic tex. dicit,ꝙ nõ vsucapit,ergo,&c.Quæro,an possit recuperare? certe sic,p̃ l.si q̃s ꝯductionis.
1 C.loc.Aduerte†ad intell'm h⁹ l.q̃a tu ꝯducens nõ potes opponere exceptionẽ dñij ꝯ me locantem,hoc est verũ si agitur per conductionẽ ex l.si quis ꝯductionis.C.loc.sed si agatur actione ex locato, b̃n p̃t opponi exceptio,ꝙ locatio nõ valuit, quia cõductor
c est dñs,& gl.hic melius q̃ in d.l.si quis ꝯductionis.declarat istud.[c]

a ADD.¶Alex.Ad hanc l.vide Bal.in l.ad probationem,in 5.6.& 7.opp.C.loca.
b Pom.Vide Panor.consi.3.q.25.lib.2.Alex.cons.9.vo.5.vbi loquitur de eo qui instituit alium de re,ad ipsum solum spectante nomine suo,& alterius coniuncti, an per hoc sibi præiudicet ita,quòd illi alteri acquiratur aliquid.
c Alex. Vide late Bar.l.si alienam,solu.mat.& quod dixi post Bar.l.commodare, cum seq.s̃.com.

LEX XXIII.

1 *Vniuersitas licèt possideatur,tamen singula possideri non possunt,dominium tamen singularum rerum habetur,& nu.4.*
2 *Eadem res non debet diuerso iure censeri.*
3 *Interruptio præscriptionis non interrumpit effectum præcedentis tituli.*

Eum qui ædes. Corp⁹ integrale possidetur,nõ res singulæ,ex q̃b.ꝯstituitur. Item qd̃ cęperit per se possideri poterit ex anteriori titulo præscribi.h.d. Diuiditur in 2.partes principales.Scd̃a ibi,sinãt demolita.Item prima subdiuiditur in quatuor.Primo,ponitur dictum.Scd̃o probõ per rõem nãlem.Tertio,probõ per rõem ciuilẽ.Quarto tollitur vnũ
1 dubium qd̃ circa ꝑdicta p̃t fieri.†No.ꝙ singula possideri nõ p̃nt,
a l3 vniuersitas possideatur.Itẽ no.[a] † ꝙ eadem res nõ dẽt diuerso
2 iure[b]censeri.item no.†an [c]interruptio p̃scriptionis interrũpat
b effectum p̃cedentis tituli, gl.habuistis s̃.e.l.si is qui pro empto-
3 re.§.si quis bona fide.quod no.& hic habes,ꝙ effectus præceden-
c tis tituli durat in noua possessionis acquisitione.Et de hoc dicam in l.cum solus.j̃.e. Circa legem nostram gl.facit duo argumenta logicalia.dic vt in gl.Op.s̃.de euic.l.euicta,Sol.vt in gl.Quærit gl.
4 †licèt quis non possideat singulas res,an dominium singularum rerum habeat? Glo.dicit ꝙ sic, & vide Gl.quæ nil allegat. adde ꝙ hoc probatur.s̃.de publicia.l.si ego.§.idem ait.

a ADD.¶P.Pau.P.Fallit vt per Ale.in l.in quartam,no.7.ff.ad l.fal.& Are.cons.155.
b Alex. Diuerso iure. Hoc est verum corporali consideratione,sed intellectuali, dic vt no.Bal.in l.1.in 3.oppo.vel ibi no.C.de ser.fug.
c Pom.Item no.an.Limita nisi subsit ratio.Ita Are.cons.185.aliàs 155.&vide etiam consi.160.& Raph.consi.166.

LEX XXIIII.

1 *Alienatio vbicunq; prohibetur à lege vel à testa᷑re censetur prohibita vsucapio.*
2 *Vitium personale in persona hæredis non potest purgari, sed reale sic.*

a Vbi lex inhibet. a Opp. s. ti. 2. l. bonæ fidei. in pr. Resp. prodest quo ad fructus, vt ibi no. nō quo ad vsucapionem, vt hic. Op. de l. si fundū. de fun. do. Sol. hic prohibet inchoari, nō inchoatam perfici, vt ibi. Op. de l. j. & pe. C. si qs ign. eme. rem mi. &c. Sol. illa loquitur q̄n desiit esse nostra & sic purgatum est vitium. Alij dn̄t, quia aut prohibet lex tacite, aut expresse alienationē, sꝫ de hoc nō curo, quia purgato vitio pro-
b cedet. Et hanc gl. b † tota die allegamus, ꝙ vbicunq; à lege prohi-
1 betur alienatio, prohibetur vsucapio. c qd' expresse tenet Azo in
c summa. C. de vsu. pro emp. Idem si ꝯ voluntatem defuncti, vt l. 2. C. de vsu. pro emp. & prædicta tene menti, qa quotidiana sunt pp statuta, & vltimas voluntates. Idem puto si esset facta prohibitio in ꝯtu, taliter ꝙ impediretur dn̄ij translatio. Op. de l. cum hæres. j. de diuer. & temp. præscri. & s. ti. j. l. Pomponius. §. cum quis. Sol.
2 † Vitium personæ purgari non p̄t, sed vitium reale sic in persona hæredis purgari p̄t. Vel dic sola successione nō purgatur, sed alio extrinseco adueniente omne vitium p̄t purgari in persona hæredis, sicut in persona defuncti. Op. ꝙ si vitium furti purgatur, res rediit in potestatem dn̄i, ergo perdit possessionem. Gl. soluit, ꝙ rediit fictè, quia æstimationem soluit. Iac. de Are. dicit, ꝙ si vere rediit, quia ex bona fide ad hæredem reuertatur possessio ex præcedenti titulo, hēo possessionem. l. si qs ꝓ emptore. §. si quis bona. s. e. Sꝫ istud nō puto verum. nisi ex eadem cā possessio noua ad me reuerteretur, & vigore p̄cedentis tituli. Dicā plene. j. e. l. cū solus.

a ADD. ¶ Ale. Sed ꝙ non procedat talis argumentatio, tenet Bar. in l. fi. C. in qui. cau. in integ. rest. non est neces. Vide Bar. j. e. l. Celsus, in tertio contrario, & l. 2. §. si à pupillo, j. pro empt. Arg. & Bal. in l. 1. de præscri. long. temp. post gl. ibi, & quod dixi in l. si fundus, de fun. dot. vide Bal. in l. 1. C. de seru. fug. & contra hic dicta tenet ipse Bar. in l. filius familias, §. diui, ad fi. de legat. j. & ibi Imo. Adde quod Alex. cons. j. lib. 4. vtitur tali argumento, & sequitur illud.
b Paris. Vide Alex. consi. 6. vol. 4. dicentem, quòd ista est communis opinio.
c Pom. Vide Bar. in l. filiusfamilias, §. diui, in 12. q. & ibi Alex. & alios s. de leg. j. & Abb. in c. cum non liceat, de præscript. & Alex. consi. 59. vo. 3. vbi omnes tenent opi. Bar. hic, reprobata ea quam tenet in d. §. diui. Et his adde, quæ posui in d. l. 2. hoc tamē intellige, & declara secundum ea, quæ ponit bar. in l. nemo potest, in versi. quærit Dy. s. de leg. j. secundum ea quæ ponuntur in locis prædictis.

LEX XXVII.

1 *Vsucapio vt procedat, oportet quòd sit titulus, nec error iniustus sufficit.*
2 *Titulus pro suo est generalis, & continet sub se omnes speciales titulos.*
3 *Error iustus sicut sufficit in titulo pro suo ad vsucapionem, sic et in quolibet speciali titulo.*
4 *Error iustus quis sit, iustissimus, & quis iniustus.*
5 *Pater si emit fundum, & possedit x. annis, & postea decessit, & filius possedit etiam aliis x. annis, qui excidit à possessione, nec potest inuenire instrumentum vel testes per quos probetur titulus, qualiter succurratur huic filio.*
6 *Dicto alicuius in dependentibus ab animo statur.*
Præsumitur quis scire id de quo est fama.
7 *Error in facto proprio quando dicatur iniustus.*
8 *Titulus verus vel putatiuus, causatus iusto errore non sufficit ad præscriptionem, nisi probetur possessio tradita in casibus in quibus dominium non acquiritur sine traditione: in aliis sufficit sola apprehensio.*
9 *Præscribendi conditio ad hoc vt transferatur, sufficit aliquid interuenire quod loco traditionis habeatur. (ditione.*
10 *Præscriptione in causanda, an sicut sufficit error iustus in titulo, ita & in tra-*
11 *Traditio an debeat probari, ꝙ fuerit facta ab illo, à quo habeam titulum, vel sufficiat ab alio vt præscriptio procedat. remissiue. (setur præscriptio.*
12 *Possessio tradita, an requiratur quòd sit vacua, vel quòd non sit vacua, vt cau-*
Possessio vacua vt præscriptio causetur, quæ dicatur.
13 *Ciuilis possessio perditur animo, vel ex negligentia longissimi temporis.*
14 *Possessio vt dicatur tradita vacua quo ad effectum præscriptionis, satis est, ꝙ tradens ciuiliter possideat, quamuis alius sit in possessione causa rei seruandæ.*
15 *Debitor qui obligauit omnia bona sua creditori et constituit se eius nōe possidere, si postea vendidit vnam rem, & constituit se eam emptoris nōe possidere, an in emptorem transferat dominium, & vsucapiendi conditionem.*
16 *Probato titulo, & ꝙ ille qui mihi concessit titulū, possidebat rē t̄pe quo vendidit, demum probo me possedisse illo præsente & sciente, traditio præsumitur.*
Bona fides ad præscriptionem vltra titulum & possessionem requiritur.
17 *Bona fides præsumitur, si titulus verus, vel putatiuus ēt errore iusto præcedat.*
Item præsumitur in quolibet possidente, nisi alius possessor sit antiquior.
18 *Mala fides cum titulo probatur, & qualiter.*
Mala fides etiam per famam viciniæ probatur. (nem, & bonam fidem.
19 *Continuatio possessionis probanda est ad præscriptionem vltra titulum, possessio*
20 *Continuatio possessionis probatur, probando se omni anno fructus recollegisse per tantum tempus, quòd sufficiat ad illam præscriptionem in qua se fundat.*
21 *Item probatur probando traditionem, & initium decennij, & ꝙ in fine possidet, quia videtur continue possedisse.*
22 *In probanda continuatione possessionis necessario nō requiritur probare de principio, & fine. sed sufficit probare principium possessionis, & ꝙ sit lapsum tempus requisitum ad præscriptionem. (vt probent.*
23 *Possessio longi temporis qualiter debeat articulari, et testes debeant deponere*
24 *Testis si deponit Titiū possedisse à x. an. citra, dicitur ꝓbata possessio cōtinuata.*
25 *Testis qui deponit Titium possedisse x. annis proximis, non probat possessionis continuationem, nisi dicat, ꝙ possedit à 10. annis citra, & per ipsum tempus.*
26 *Testis qui dicit, quòd possedit iam sunt decem anni non probat.*
27 *Reus fundans se in præscriptione dēt articulare, ꝙ possedit per x. annos proxime finitos in tali mense, vel die: vel inchoatos tali tempore. & num. 29.*
28 *Testis qui dicit, quòd quis possedit 10. annis, & vltra, vel plus non probat.*
30 *Continuatione possessionis in probanda non est necesse, quòd dicatur in articulo, per decem annos continuos.*

a Celsus. Qui putat se hr̄e titulum errore a iniusto, non vsuca-
1 pit: secus si iusto. h. d. † Not. ꝙ oportet, ꝙ sit titulus, b
b vt ꝓcedat vsucapio, vt C. de rei ven. l. nullo. & de præsc. lon. tem. l. diutina. cum si. Nec sufficit error iniustus, vt hic: secus si esset iustus, vt dicam j. e. Op. quia Celsus male reprehēdit illos antiquos, qui dicebant, ꝙ pro suo vsucapiebat. Celsus autem dicit, ꝙ non ꝓ legato, nec pro donato, &c. vsucapit, & sic de alio reprehendit, q̄ illi dixerunt. Gl. dicit, ꝙ dicendo de specialibus, & de illa pro suo,
2 Celsus dixit: & verum dicit Gl. quia titulus † ꝓ suo generalis est, & continet sub se omnes speciales titulos: & etiam habet locum vbi omnis alius titulus deficit, vt j. pro suo. l. 2. & illi, quos Celsus reprehendit, intellexerunt de titulo pro suo, prout cōcurrit cum aliis specialib. qd' patet ex tex. cum dicit, nihil referre emerit, &c. donatum sit, &c. Op. j. pro lega. l. fi. & in omnibus aliis ll. all. in Gl. quas ponit ꝓ ꝯrio. Sol. Mart. & Azo dicunt, ꝙ speciale est in d. ll. in omnibus aliis secus: sed Azo ponit in sum. C. pro emp. & dicit, ꝙ in prædictis casibus, & ex prædictis causis, & ex causa iusti erroris sufficit, vt in d. ll. expressis. & Gl. hic se ad titulum seu causam retulit, de iusto errore nullam mentionem fecit. Sed finaliter credo Gl. bene dicere, quia hic expresse vtatur de quibusdam ex præ-
3 dictis. Præterea cum † in ti. pro suo, quod est genus, sufficiat iustus error, vt patet ex ll. all. in ꝯrium: ergo idem in qualibet parte illius generis, vt no. s. de suis & le. l. j. in fi. Alij dicunt, ꝙ ti. ꝓ suo, p̄t, alio titulo non. Sed illud Gl. reprehendit, & bn̄ dicit. Gl. dat tertiā sol. & ista est vera, & verissima, quam tene menti, ꝙ illi antiqui dicebant, quocunque errore quis existimat, &c. & sic innuebant siue iusto errore ductus, siue iniusto. Sol. non bene dicunt, quia quando est error iniustus, nō sufficit ad vsucapionem: sed quando est
c iustus error sufficit, nisi in emptione, c vbi requiritur iustissima
4 causa. l. 3. j. pro suo. & vide Gl. Sed quia Gl. † & doct. non declarāt vltra, ꝓ declaratione quæro, quis est error iustus, & quis iustissimus, & quis iniustus? Et errorem iniustum arbitror in proprio facto cum nulla assertiōe aduersarij fui ductus. Exemplum, Putaui me emisse, vel putaui mihi donatum, intraui possessionem, & tūc est error iniustus. l. q̄q̄. s. ad Vell. Et error iuris est iniustus. l. nu q̄.
d in pr. j. e. & l. si fur. §. j. Sed quis est error iustus? d Credo esse iustum errorem in proprio facto: tamen inductus persuasione aduersarij mei: vt puta, venisti ad me, dixisti, volo dare illum librum, quia tibi promisi: ego non recordor, dehinc accepi, licèt in facto proprio errem, tamen iustus est error, l. 3. j. pro suo. & j. tit. pro so. l. si existimans. & facit, ꝙ aduersario debeam credere. l. 1. in fin. s. q̄n act. de pec. est ann. & l. doli mali exce. in fi. cum sua Gl. & qd' ibi dixi. j. de noua. Errorem iustissimum appello in facto alieno, vt si seruus meus, vel ꝓcurator meus, vel tutor, vel curator, vel gestor dixerit se emisse pro me, & sic mihi tradidit, vt j. pro emp. l. quod vulgo. & l. vlti. j. ꝓ suo. Idem putarem, si maiores nostri pater, vel auus cui successimus, dixit nobis se emisse, &c. eadem rōe qua dixerim in procuratore, vel seruo. Item apparet iustissimus error ēt ex euidentia rei, qui erat pupillus, & apparebat magnus, putaui eum puberem, vt j. pro empt. l. 2. §. si pupillo. & ibi dicam. & §. si à furioso. & vide qd' ibi dicā, & in l. pignori. §. j. s. e. Item ex publica fama

a ADD ¶ Paris. Vide Fel. in c. de quarta, ver. secunda doctrina, extra de præscrip.
b Alex. Nota ꝙ ti. requiritur, vt procedat vsucapio, nisi in præscr. 30. an. in qua de iure ciuili titulus non requiritur, C. de præscri. 30. an. l. si quis emptionis. Item fallit, nisi statim diceret, ꝙ præscribens, decennio præscribat, quia ēt sine titulo intelligitur, fm̄ Bal. no. in l. 2. C. de præsc. lon. temp. quæ pro li. Sed de iure canon. an ad præscriptionem requiratur titulus, & eo casu quo requiratur, sufficiat titulus minus iustus, hr̄ de præscri. c. j. in 6. vbi datur regula, ꝙ dummodo ius cōe non sit ꝯ præscribentem, sine titulo ꝓcedit præscriptio. De eo qd̄ dixi, an eo casu quo de iure canonico requiritur titulus, sufficiat minus iustus titulus, vide tex. in c. si diligenti, vbi est plena gl. extra eo. & no. in c. apostolicæ, de don. & in c. cum personæ, de priui. in 6. & per Io. an. super ver. causam præscribendi. Adde tamen post gl. in d. c. apostolicæ, ꝙ licèt titulus putatiuus, & coloratus nō possit ad præscriptionē, vbi ius resistit, licèt præscribens erret in iure, vltra gl. est tex. in c. dudū, el j. ext. de deci. hoc verū, vbi ius ē clarū, secus vbi probabiliter p̄t dubitari in intellectu iuris: qa tunc valet p̄scriptio, lꝫ erretur in intellectu vero, tex. est valde no. in c. cum dilectus, de consuet. qd̄ est singulariter menti tenēdum, fm̄ dcm̄ Ant. in c. apostolicæ. Adde eundem Alex. cons. 86. vo 2.
c Ale. Adde bal. l. nullo, de rei ven. & i l. sup longi, C. de præsc. lon. tem. & bar. i e. l.
d Alex. Vide bal. in l. super longi, C. de præscr. long. tem. Adde bar. in l. si non fatetur, de confe. & quod ibi dixi, & gl. & Bart. in l. si res obligata, de leg. j. Et limita no. per Bar. in l. super longi, de præsc. long. temp. vt ibi per Ang.

a fama,[a] seu opinione viciniæ inducitur iustissimus[b] error.l.cũ qui
b dam.§.qđ dr̃.2.s̃.de acq he.† & istud est vtile.Pone,pr̃ctuus emit
5 fundum,& possedit 10.an & postea decessit,& possedisti tu suus
c filius,aliis 10.an.cecidisti à possessiõe,nõ potes inuenire instr̃m,
vel testes, per quos probetur titulus, possessio 20.an.nõ sufficit
sine titulo.Item titulum pro herede nõ potes allegare,quia suus.
d l.nihil.C.pro hær.consului,[d] vt allegaret titulum,& probaret ali-
quam ex prædictis causis, & secuta possessione 10.an.sufficit:sed
in ipso defuncto,qa de facto suo agitur,nõ esset iusta cã. Et si di-
catur,quał̃r ꝓbabit,ꝙ hoc sciuerit,& crediderit ab initio cũ cepit
6 possidere? †Resp.qa ex suo aĩo hoc pendet,statur suo dicto: [e] vt
e no.Inst.de act.§.aliæ. Et cũ de hoc esset publica fama,est præsum-
ptio,ꝙ sciat,aliàs esset ignorantia supina. l.rĩa.§.sed facti.s̃.de iur.
7 & fact.ign.†Dicis,ꝙ error in facto ꝓprio est error iniustus.ꝯ de
l.sed & si me putem.in pr.s̃.de cõd.ind. Resp.ꝙ est error iniustus:
sed qñ certat de dãno vitãdo, dẽt iuuari.Item op.ex qua cã,ven-
ditione à dño facta transfert dñium,ex eadem cã facta à nõ dño,
trãsfertur vsucapiendi ꝯdõ.l.clauib.s̃.de ꝯh.em.& l.Pomponius.
§.si is.s̃.ti.j.Sed trãsfertur dñium ex iusto errore in facto proprio,
d.l.sed,& si me putem.ergo,&c.hic dr̃ ꝯrium. Sol.ẜm Iac.de Are.
æquiparatio,q̃ feci procedit ex titulo iusto putatiuo.ex iusta cã:
secus si ex iniusta,vt p3 hic. Vel dic verius ibi loqtur qñ error est
ex parte tradentis hic de errore ex parte recipientis,qui nunq̃ est
cã translationis dñij.Habes ergo ꝓbare te habere titulum,vel iu-
8 stam causam erroris,& vsucepisse.†Quæro,vtrum debeam[f] pro-
f bare possessionem mihi traditã esse?[g] Gl.q̃ est hic,valde signãter,
g & singulariter dicit, ꝙ in casibus in quibus dñium nõ acquiritur
sine tradõe,tunc traditio dẽt probari,sed vbi sine tradõe transfer
tur dñium, tunc oportet probare apprehensionẽ possessionis,&
vide gl.j.ibi,erit hoc verum,&c.vsque ibi,sed cur.& ista gl.est no.
Et aduerte ad eam,vt intelligamus. Circa istam Gl.declarandam
formabo duas opp.Et ponam postea aliquas qões. Et vr̃,ꝙ non
requiratur tradõ.l.nõ solum.§.j.j̃.e. & l.qua rõe.§ interdum.s̃.de
9 acq.rer.do.& Insti.de re.diui.§.interdum.Sol.† Oportet,ꝙ ꝓbet
traditionem, vel aliquid qđ loco tradõis habeatur,vt qa sciebat
tempore venditionis rem esse apud emptorem. tenet gl.in l.eius
rei.de rei ven.dicam statim in l.cum solus.j̃.e.Opp.de l.nõ est du-
bium.C.de leg.quia requiritur tradõ in legatis.Sol.vt ibi,& intel
ligas istãm Gl. ẜm illam.ꝙ sufficit apprehensio sine vitio in re le-
* gata,vt qa possessio est vacans.*†Sed vtrum[h] sicut sufficit iustus
10 error in titulo,ita sufficiat in traditione? Gl.hic per multa verba
h dicit,ꝙ in venditione requiritur iustissimus titulus,qa tpe ꝯctus,
& traditionis requiritur bona fides:sed in quolibet alio titulo re
i quiritur bona fides tpe venditionis,[i] & sic in traditione reqritur
iustissimus error.Et vide gl.ibi,sed cur,&c.vsq; ibi,nõ autem,&c.
& ibi,forte sic.Adde vt j̃.e.l.iusto errore.§.filiusfa.emptor.in fi.il
lum tex.all.Dy.& Guid.de Suza,& omnes.Habes ergo ex prima
Gl.qđ habes probare titulum verum,vel putatiuum,iusto,vel iu
stissimo errore,& probare hẽs traditionẽ,vel aliquid qđ hr̃ loco
11 traditionis,vel iustissimum errorem.Sed quæro,†an hẽam pro-
bare tradõem factam ab illo,à quo habebam titulum,vel sufficiat
si ab alio,dicam j̃.e.in l.cum solus.de ista q.vbi est tex.& gl.Proce
12 do & quæro,† debeo.n.probare tradõem possessionis,sed an sit
* necesse,*ꝙ sit possessio vacua, vel sufficiat si non sit vacua?Istam
qõem format Cy.in l.cũ res.C.de prob.Iac.But.format in §.aliæ.
Inst.de acti.& ꝯcordant omnes, qđ licèt quo ad dñium sufficiat
traditio nõ vacua.l.si fundum.s̃.de fun.do.tñ in vsucapione non
sufficit.l.naturaliter.& l.sine possessiõe.s̃.e.& tamen dñt,ꝙ posset
te facere errare, & intelligunt qñ possessio nõ est vacua; sed ple-
na,quia ab alio possidetur naturaliter,& ciuiliter:vel ciuiliter tm̃.
Et ideo licèt ille,cui tradita est possessio,possideat naturaliter tan
tum,tamen nõ incipiet præscribere, donec alius desinat posside-
13 re ciuiliter:vel quia aĩo dimittit,† vel ex negligentia longi tem-
poris,vel minoris,secundum ea quæ dixi in l.si de eo.§.1.s̃.ti.1.&
k hoc tenet gl.[k] C.de ser.fug.l.1.in fi.& Dy.in c.sine possessione.cir
ca fi.de re.iu.in 6.Sit ergo cautus aduocatus rei,si potest probare
14 alium antea possedisse.Sed pone,†ꝙ aliquis possidet naturaliter,
sed tradens possidet ciuiliter, vel tradens possidet ciuiliter & na-
turaliter,alius est in possessione causa rei seruandæ,non est vacua
possessio.l.2.§.1.s̃.de act.emp. & l.rõ.e.ti.sufficit ne ad vsucapio-
nem traditio non vacua,eo mõ vltimo quo dixi?Et certe sic,vt s̃.
de acq.rer.do.l.acquiritur.in fi.& l.missio legatario.j̃.pro empt.&
l.iusto.§.nõ mutat.j̃.e.ti.& l.2.in pr.j̃.pro hær.sed vna lex est quæ
multum videtur turbare istam,& habetis tex.sing.qui nõ est ali-
bi,vt credo, & videtur dicere,ꝙ interrumpitur vsucapio propter
missionem causa rei seruandæ, & traditio fit ab eo, qui ciuiliter,
& naturaliter possidet. Text.est in l.à diuo pio.§.si super rebus.in
15 fi.j̃.de re iu.& ibi dicam.† Sed pone,ꝙ debitor obligauit omnia
bona sua,& ꝯstituit se creditoris nomine possidere,postea vnam
rem vendidit, & eam cõstituit se emptoris nomine possidere,an
in emptorem transeat dominium,vel vsucapiendi cõditio?Vr̃ ꝙ
l non:quia possessio erat plena.Tu dic,[l] aut debitor constituit se à
creditore possidere precario,& tunc ꝯstituendo se precario possi
dere ab emptore, transfert in eum omnem possessionem,& cre-
ditorem possessione priuat.l.interdum.§.fi.& ibi dixi s̃.ti j.nec est
res vitiosa,ideo transit dominium, & vsucapiendi ꝯditio.Si vero
ꝯstituit se eius nomine possidere simpliciter,vel à creditore con-
duxit,tunc ipse creditor omnino possidet, & ideo tunc rogando
precario ab emptore,nullam possessionem trãsfert in eum l.q̃uis
pupillus. §.1. s̃.de acq.pos.tamen quia illa possessio quæ est apud
creditoren est ad commodum debitoris respectu dominij,& con
ditionis vsucapiendi,vt s̃.e.l.serui nomine.& s̃.ti.j.l.qui pignoris.
& l.j.§.per seruum corporaliter.dicebat Iac.Bu.inst.de act.§.sed &
iste,ꝙ transibit dominium,vel vsucapiendi ꝯditio in emptorem,
sicut erat apud ipsum debitorem,quia illo respectu debitor dici-
tur possidere.quòd placet. Habes ergo probare titulum,& tradi-
16 tionem.†Quæro,pone[m] ꝙ titulum probem.Item probo eum,q
m mihi concedit titulum, possedisse rem eo tempore quo vendi-
dit,postea probo me possidere illo præsente,& sciente,nõ probo
n traditionem?Et dico ꝙ præsumitur [n] traditio,vt gl.in l.quædam.
s̃.de rei ven.& l.2.C.de acq.pos. Sed si possessio esset apud alium,
vel dubitatur apud quem erat,dicam j̃.e.l.cum solus.Requiritur
17 ẽt bona fides,vt hic.& C.de presc.lon.temp.l.2.& per totũ †Sed
o qualiter probabitur?[o] Dicunt omnes,ꝙ presumitur,vt C de euic.
l.pe.& in hoc statur eius ꝯscientiæ,vt Inst.de act.§.alie.in gl.mag.
Sed ꝯ hoc vr̃,quia qđ meum nõ est,dẽo scire ad alium pertinere.
l.fi.C.vñ vi.Vñ quidam dñt,ꝙ bona fides nõ præsumitur sine titu
lo.Sed hoc est ꝯ casum l.si qs emptionis.§.j.C.de pſc.30.an.& ibi
gl.super ver.tenuerit.Dic ergo,ꝙ bõa fides præsumitur,si p̃cedat
titulus

a ADD.¶Paris.Vide Fel.in c.cum contingat,de rescr.
b Alex. An sufficiat probare titulũ per publicam famam,adde gl.& Bart.ibi in l.
at q nã,§.cum me absente,ff.de ne.gest. & Bal.in l.indicia C.de rei ven.vbi dr̃
ẽt fortius, vc3 ꝙ dcm̃ notabilis viri inducit credulitatẽ iustissimã.Et hic adde
Bar.& ibi Bal.in l.proprietatis,C.de prob.& l.pe.C.de præsc.lon.tẽp.& d Ant.
c.si diligenti,extra e.Adde Pet.de Anch.cons.vlt.&Abb.ꝯs.98.li 1.Bal.cõs.3.li.2.
c Paris.Vide Laufr.in c.quoniam contra falsam,in verb.testium,de probat.
d Alex. Adde Bal.idem dicentem,C.de rei ven.in l.indicia,sed quid si per testes
probo,sed nesciunt dicere pro quanto tempore, an sufficienter sit probatus ti
tulus ad præscriptionem?bal.ꝙ sic,in l.j.C.de rebus alie.nõ alien.non tñ iustus
error semper hr̃ pro vero titulo,vt no.bar.in l.j.j̃.quorum bo.& ibi vide in fin.
Io.Fr.Ru.Adde Pau.de cast.in l.2.§.fi j̃.pro hær. vbi refert,& sequitur hoc con
silium bar.hic,& Aug,de are.in §.nouissime,in fi.e.tit.de vsucap.
e Vide Alex.consi.71.in prin.vo.1.dicentem,ꝙ ignorantia probatur per iuramen
tum,de quo late Fel.in c.significasti,extra de homic.
f Pom.Et pro ista gl.vide Ang.in l.cum res,C.de proba.
g Alex.Et vnum modum vide in l.quædam mulier,de rei vend.per bar.& hic ad-
de bal.in l.nullo,C.de rei ven.& l.super longi.de præsc.long.temp.
* Claud.de Seissel.Vide aliquid per Alex.consi.98.vol.2.
h Alex. Vide bal.in l.nullo,in ver.sed vlterius opponitur,C.de rei ven.bal.in l.fi.
circa pr.C.pro don.latius per eum in l.super longi,C.de præsc.lon.temp.& ibi
t3 ꝯ bar.qñ putatiuus titulus ꝯcurreret cũ putatiua tradõe,secus si ver[9] titul[9].
i Ale.In ꝯctu vẽdõis reqrit bõa fides duob[9] tpib.de rõe vide ĩ l.2 ĩ pr. j̃ ꝓ emp.
* Adde Ang.in l.2.C.de ac.pos.Vide Cy.in l.tradõnibus,in fi.C.de pac.& vide ẽt
qđ no.bar.in l.interdum,§.fi.s̃.tit.j. vbi dicit,ꝙ si habeo solum ciuilẽ possessio
nẽ,in te transferre possum dñium,& suo noĩe possidere,l3 alius habeat nãlem.
K Alex.Vide bal.in l.cum res,s̃.alleg.& ibi habetur,quomodo probetur possessio
vacua,ad quod etiam vide no.per bar.in l.2.s̃.de act.emp.§.j.
l Alex. ꝯrium tenet bar.in l.creditores,C.de pig.& male.Et hanc q.ẽt formauit
bar.in l.q pignoris,s̃.ti.j.p Io.an.in addi.Spe.tit.de emp. & ven.§.bñ est,& bal.
in rub.C.de ꝯhen.emp.& in l.nullo,C.de rei ven.& vide qđ no.bal.in l.j.C.pro
don.& no.bal.per illũ tex.in l.fi C.de acq.pos.& in l.j.C.q̃ in frau.cre.p d.Ant.
in c.cũ venisset,de rest.spo.Vide qđ hr̃ per Guid.de Suza,in l.vt inter,de sacro
sanc.ec.Et quid si mihi secunda facta est tradõ vera, vide bal.in quoties,de rei
ven.in addi.vbi dicit idem.alle.Io.an.in Spe.de emp.& ven.§.j.Et cum Iac.but.
& bar.hic transit Pau.de cast.in l.quamuis,§.j.s̃.ti.j.Adde bal.consi.493.lib.4.
m Alex.Vide bar.in l.2.C.de acq.pos.& q̃ ibi dixi,& bal.in l.super longi,C.de præ
scrip.long.temp.Qñ autem ex cursu temporis probetur titulus,vide bar.in l.j.
§.denique,de aqua pluuia arc.Et nota,quod si probo me ius habere,nunquam
præsumitur præscriptum,nisi probetur gl.est,& ibi bal.in l.si tibi,C.de seruit.
n Pom.Dicit verum si allegaret,ita Alex.cons.69.vo.2.vbi multa adducit,& vide
omnino q̃ posui ad d.gl.& vide Alex.cons.90.vo.2.& cons.94.e.vo.vbi intelligit si
alleg.aliàs non,& vide Alex.cons.76.vo.2.vide Are.cons.153.Alex.cons.39.vo.2.
o Alex.Et an in dubio præsumatur bona,vel mala,adde gl.inst.e.in pr.& gl.in c.si
diligenti,& in c.si.extra eo. & Inn.in d.c.si diligenti,per Archid.in c.j.de præ-
scrip.in 6.& bal.& Cy.in l.super longi,C.de præscrip.long.temp.Adde bar.per
illum tex.in l.fi.C.vnde vi,& pro eo facit quod no.Inn.in c.2.de resti.in integr.
Inn.in c.vigilanti,extra eo.vide Dy.in regula,possessor,de reg.iur.in 6. & gl.in
c.sanctorum,& in d.c.vigilanti,de præscrip.& in c.si.e.tit. & 16.q.3.c.dilectio,
& quod no.in l.at qui natura,§.cum me absente, de neg.gest.vbi dicunt,quòd
bona fides probatur per iuramentum.Et dicit bal.not.in l.1.C.vbi causa status,
ꝙ bona fides potest causari ex iniustis, & temerariis causis, quod not. & quis
dicatur bonæ fidei possessor,vide bal.in l.1.C.de rei ven. & dicit bar.& ibi bal.
in l.proprietatis,in fi.de prob.quòd si est fama,quòd res fuerit antiquorum,eo
rum inducetur bona fides, & not.s̃.eadem l.adde an in dubio præsumitur bo-
na fides,Alex.consi.21.& 35.lib.4.

titulus verus,vel putatiuus ēt errore iniuſto.l.igitur.§.pt.ſ.de lib.
cau.& dicā j.e.l.ſi fur.§.j.Dico ēt,ꝙ bona fides pſumit̄ ī quolibet
poſſidente, niſi alius poſſeſſor antiquior appareat.ille.n.bñ pt fa-
a cere illā allegationē,qđ tuũ nõ erat,&c.d.l.fi.Quo ad aliũ vero,[a]
licite & bona fide tenere videor.ius.n.cõe mihi nõ ɔdicit.fac.de
pſc.c.j.li.6.Prædicta in pſcriptione rerũ corporaliũ,ſ3 in incorpo
ralib.doc.tãgunt.C.de ſer.l.j.dicam j.de iti.ac.pri.l.j.§.j.Sed qualr
18 †ꝓbabit̄ mala fides[b] poſſeſſoris cũ titulo?Reſp.ſi ei fuerit denun
b ciatũ,vt C.de rei ven.l.ſi fundũ. Itē ſi corã aliquib. ipſe dixerit ſe
c ſciuiſſe rē eſſe alienã:[c] qa illud pſumit̄ in mēte habuiſſe.l.Labeo.
ſ.de ſuppel.le.itē qđ de hoc erat fama in vicinia,& ipſe erat vici-
nus,& ſic pſumit̄ ſcire, vt extra de pſump.c.q̃to. ex his & aliis in-
diciis,hoc ꝓut facti qualitas dictauerit,poterit ꝓbari.d.l.pe.C.de
19 euic.Sufficiũt†ne pdicta?Certe nõ,qa oportet te ꝓbare[d] ɔtinua-
d tionē poſſeſſionis,vt ſ.e.l.vſucapio.& C.de pſc.lon.temp.l.2.Qñ
20 dr̄†ɔtinuata poſſeſſio.doc.dñt ī Spe.de ꝓb.§.j.ver.ſ3 q̃rit̄ qualr,
vbi dicit,ꝙ ꝓbet ſe oī anno recollegiſſe fruct⁹. l.Titia.j.de ſol.in-
duco.l.litib.C.de agr.& cẽ.li.xj.Nec.n.dēt ſtare quolibet momē-
to in fundo.l.ſi qs ita legauerit.ſ.de ɔdi. & dem.dixi ſ.ſol.mat.l.j.
21 Alio†mõ,ꝓbent̄[e] extremitates,ſ.tradõ,& initiũ decēnij.& ꝙ in
e fine poſſideo,& ſic videor ɔtinue poſſediſſe,ar.l.pe.[f]C.de apo.pu.
f Sed ſm†nr̄os doc.modernos,iſtud ñ eſt neceſſariũ;quia q ſemel
22 poſſidet cũ de ſuo ɔmõ tractat̄,ſi ſe aſſerit poſſidere,ſp pſumitur
poſſidere,niſi ꝓbetur ɔriũ.l.ſiue poſſidetis.C.de prob.Cy.in l.ſup
23 lõgi.C.de preſc.lon.tem.qđ ſatis verũ vr̄.ſ3 circa†hmõi ꝓbõem
videndũ eſt, qd iuris,ſi in articulo dicat̄,ꝙ talis poſſedit à x.annis
* citra,*& idē teſtis teſtificat̄? Reſp.nõ ē ꝓbata poſſeſſio lõgi tpis.
qa potuit vna die poſſidere,& verificata ē illa ꝓpoſitio ſm Hoſt.
24 nihil tñ alle.tex.ē j.de aq.quo.& æſti.l.j.§.qđ ãt.S3 ſi diceret,†ꝙ
poſſedit à 10.annis, & citra,tũc iſta copula, & multum operat̄,&
ſenſus eſt,ꝙ initiũ poſſeſſiõis fuit iã ſunt x.anni,& poſtea hucuſq;
g poſſedit,vt extra e.c.veniens.& de prob.gc.l3 cãm.& ibi Hoſt.&
25 Io.An.in nouella,ſuper verb.citra.†Idē ſi diceret,ꝙ poſſedit iſtis
10.annis ꝓximis.Nã iſta ꝓpoſitio verificat̄,ēt ſi vna die dicti tpis
poſſederit,vt d.§.qđ ãt.Vt ergo articulus,& per ɔñs dcm̃ teſtis bñ
ɔcludat,dicat ſic,ꝙ talis poſſedit à 10.annis citra,& per ipſũ tps.
vel ſic poſſedit per tps 10.an.ꝓxime pteritorũ.hæc.n.dictio,per,
perfectionē totius tpis ſignificat.l.vrbana.§.pernoctare.j.de ver.
26 ſig.Itē ſi diceret,†ꝙ talis poſſedit iã sũt[h] 10.an.iſtud dcm̃ nõ cõ-
h cludit,ꝙ mõ poſſideat de neceſſitate,ſ3 ɔñter eo mõ quo ſ.dixi:
qa ipſo allegante,pſumit̄ ɔtinuata poſſeſſio ciuilis,vt ſ.dixi.Item
27 †aduertat reus,q īducit pſcriptionē ad ſui defenſionē,ꝙ formet
articulũ,ꝙ ipſe poſſedit per 10.annos ꝓxime elapſos,finitos in ta
i li mēſe,[i] vel die,ita ꝙ includat̄ tps elapſum añ litē ɔteſtatã,vel li-
tē motã.Nã ſi alr formaret̄,& teſtis poſt litē ɔteſtatã diceret,ꝙ ta
lis poſſedit per 10.an.ꝓxime elapſos, intelligeret̄ à die redditi te-
ſtimonij,& ſic includeretur tps qđ poſt litē ɔteſtatã fluxerit, nec
* eēt ꝓbata pſcriptio.*Dicebat†tñ Gof.ꝙ ſi dicit,ꝙ poſſedit p 10.
28 an.& vltra,ꝙ illud,& vltra,importet illud tps iudicij,ar.j.de ver.
ſig.l.hæc adiectio.& in hoc reſidet Io.An. in d.c.l3.ſ3 nõ placet.qa
hæc adiectio, vltra, vel plus, cũ ſit incerta in teſte,nihil operat̄,vt
29 ſ.de in lit.iur.l.cũ furti.dicã in d.l.hæc adiectio. Vñ ſit†cautus ad
uocatus in formando articulũ. Aduertat ēt actor,q allegat ſuam
pſcriptionē, ad fundãdã ſuã intētionē,ꝙ articulet̄ ſe poſſediſſe p
10.an.finitos tali tpe, vel inchoatos tali tpe, vt ſic ſe ad certũ tps
referat. Aliàs ſi teſtis diceret,vidi eum poſſidere per tps 10.an.&
k nõ ɔſtaret,q eſſent illi 10.anni. Potuit.n.eſſe,ꝙ teſtes ſenſerunt[k]
de 10.annis.q añ fuerũt per plures annos,nõ de ꝓximis : vel vn⁹
teſtis de aliquib. 10.annis, alius de aliis ſenſerit, & ſic ꝓbõ dubia
l nil releuaret.[l] vt ext.de ꝓb.c.in pñtia.& j.de ver.ob.l.īter ſtipulã-
30 tē.§.j.& qđ ibi dixi.Itē,an†ē neceſſe,ꝙ dicã p an.10.ɔtinuos?Rñ.
pſumit̄ eē ɔtinuatos,vt dixi.ſ.Cætera vide p te,vſq; ad l.cũ ſolus.

¶Contrarietas,& Concordia.

Celſus. Aduerte,ꝙ ſm quoſdam Bar,arguitur de cõtrarietate in hac l.Celſus.ver.ſed pone,ꝙ debitor.nu. 15.ſed ꝓ ſaluatione Bar. vide concordiam,quam poſui ad l.creditores.C.de pign.

a ADD. ¶Alex.ɔ Bar.in hoc t3 do.Io.hic,& bene,quem ēt ſequitur Lud.Tu vide Bar,hic,& quod no.Bal.in l.ſuper longi, & iſtud qđ tenet Bar.hic,ſequitur ad literam do.Ant.in c.ſi diligenti,de præſcr.Item priuilegium, & authoritas ſuperioris, etiam ſi erretur in iure,inducit bonam fidem ad præſcribendum. ita Bal.in l.1.C.de furt.Adde an error iuris inducat bonã fidem,Ale.conſ.132.vo.4.

b Alex.Adde qđ no.Bar.in l.alienam,in fi j.pro emp.& Spec.in ti.de emp.& ven.§.antepe.in fi.adde plura p Ang.in l.eum q,§.fi.ſ.de pub.& eo ipſo ꝙ qs ñ ɔhit cum ſolennitatibus reqſitis à iure ciuili,vel municipali, pſumetur malæ fidei, ita Bal.in l.q à quolibet,de ɔhenda empt.& eſt gl.parua no.in l.j.C.de fide inſtru.& iure haſt.fiſc.lib.x.ſuper ver.mala fide,& Bar.in l.2.de præd.cur.lib.11 & vide gl.not.in l.ſi dictum,§.ſi cum poſſet,ff.de euict.vbi hr̄,ꝙ ex ſola relatione tertij quis non efficitur malæ fidei,facit l.ait prætor,§.ſi qs particeps,j.quę in fraud.cred.Et adde,ꝙ quicunque ſe fundat ex priuilegio ēt ſi ſit in poſſeſſione pſumitur in mala fide,c.ad decimas, de reſt.ſpo.in 6.& no.Bal.in l.ſolennibus, C.de fide inſtru.& Bal.in l.vis eius,in fi.C.de prob.Et not.ꝙ ex fuga qs pſumit̄ in mala fide,l.j.& ibi Bal.C.de præſcr.lon temp.quæ pro lib.& mala fides probatur per coniecturas,Bal.in l.j.C.de vſuc.transfor.& vide quę no.Bal.in l.nec creditores,C.de pig.act.Adde qualiter præſumatur mala fides,Abb.conſ.94.li.j.& conſ.42.eo.lib.& conſi.6.& 94.lib.2.

c Pom.Vide Alex.conſ.127.vo.4.& conſi.129.ad fi.vol.j.& Ale.89.vbi ponit pulchrum,ꝓbans ꝙ q ſciuerit rē alienam,ſ.ī fideiuſſorē,vo.2.& 186.e.vol.& ibi ponit īter cætera,an qñ qs dicit,& ɔfitetur ſe ſcire,&c.an reqratur partis pñtia, & ibi ēt dicit,ꝙ mala fides pt probari per ſola indicia,& 76.vo.3.vbi dicit per vnum teſtem probari de talibus indiciis,& ꝙ ille qui poſſidet ex tit.quem ſcit poſſe reſcindi,ꝙ eſt malæfidei poſſeſſor,& non præſcribit,& Rom.conſi.424.

d Alex. Qñ reqritur ɔtinuata poſſeſſio,vide Bal.in l.j.C.de vſuc.transfor.& qualiter probetur ɔtinuata, adde c.q̃ ɔ,de re.iur.in 6.Et de hac ɔtinuata poſſeſſione,vide vnũ no.per Ang.hic,& adde gl.& ibi no.in l.j.in 2.gl.mag.in ver.interdicto,ff.de iti.actuq; pri.Et ad hoc ēt adde gl.6.q.j.in c.pe.& vide Inn.de dolo,& cont.c.cum olim,& C.de prob.in l.ſiue poſſidetis & in l.pe.C.de præſcr.30.an.per bal.in l.indicia,C.de rei ven.& faciunt.q̃ dixi poſt bar.in l.non ſolum,§.ſed vt probari,ſ.de ope.no.nun.& bar.no,in l.Põponius,§.fi.ī fi.ſ.ti.j.vbi vide.

e Alex.Si volo probare me poſſediſſe per x.annos,ſufficit ſi probem initium,& finem poſſeſſionis,vide bar.in d.l.j.ſo.ma.imò ēt ſufficit probare initium ſolũ,vt ſubdit.Sed aduerte,qa hoc vltimum, ꝙ ſufficit probare initium procederet in reo ſolũ,qa re vera poſſidet de pñti,rem de qua ſit qõ,actor vero nõ poſſidēs, fundans ſe ſuper tali pſcriptione,non obtinet,niſi probaret ſaltem poſſeſſionē principij,& extremi tpis,i.primi anni,& vltimi,ꝓut hic in j.op.dicit bar.adde ēt,ꝙ gl.ſing.16.q.4.c.volumus,& bal.in l.teſtiũ,C.de teſt.dicebat alr,vc3,ꝙ quo ad probandum quem decennio poſſediſſe,reqritur ꝙ probetur de poſſeſſione duorũ primorũ annorũ,& duorum vltimorũ,& qđ aliqñ in medio poſſederit, qđ tñ nõ vr̄ naceſſariũ,niſi qñ tractetur ad fundandũ ſe ex præſcriptione longiſſima 30.vel 40.an. qa tũc oportet ꝓbare de poſſeſſione primorũ 10.20.30.& 40.an.vbi tractaret̄ de pſc.40.an. Rõ,qa poſſeſſio ciuilis q̃ retinet̄,q̃ ſola ſufficit ad pſcriptiones,pſumitur durare vſque ad decē annos,& non vltra,niſi appareat de nãli poſſeſſione,& ciuili,l.furtũ,§.fundi,j.e.& ibi no.p doct. Et hoc reperio fuiſſe de mente Matheſilani ſuo no.115. Ad qđ adde bal.in l.fi.C.de edi.diui Adria.ī ver.15.opp. Et adde ēt,qđ no.bar.poſt gl. in l.4.in pr.de acq.poſ.& pdictã gl.in c.volumus,ad hoc allegat d.Io.in proæ.decre.de quo ēt p eundē, & p d.Ant.in c.cũ ad ſedē,poſt gl.ibi,& Io.and.e.tit. & p Cy.in l.ſup longi,de pſc.lon.tem.bal.& d.Io.in l.ſi qs ita, de cond.& dem.& qđ no.bal.in l.ſi minorē,ad fi.C.de reſt.in int.& l.indicia,C.de rei ven.& vide no.in d.l,ſiue poſſidetis,C.de prob.Adde qualr ſaluent̄ teſtes,deponentes de continua poſſeſſione, ſi poſſeſſor aliquo tpe fuit abſens,Pet.de anc.conſ.137.& an ſi capitulatum ſit, ꝙ Titius poſſedit per plures, & plures annos, & teſtis dicat,ꝙ poſſedit modis forma,& tpib.in capitulatu annotatis,& probet̄,ꝙ Titius nõ poſſedit,niſi per 4.menſes,an poſſit ſaluari?Vide pulchre Ro.conſ.301. Et an poſſeſſio probetur p extremitatem tpis, vide bal.in addi.ad Spec.in ti.de prob.& qualr ꝓbet̄ poſſeſſio,per eundem bal.conſ.295.li.4.& an qui poſſedit,hodie præſumatur poſſidere,per eundem bal.conſ.124.lib.5.& Pau.de caſt.conſi.260.

f Alex. Facit quod dixi poſt bar.in l.non ſolum,§.ſed vt probari,de ope.no.nun. Et bar.no.in l.Pomponius,§.fi.ſ.ti.j.vbi vide.

* Vide Alex.conſi.88.& conſi.99.vol.5.

g Alex. Et vide Spe.in ti.de prob.& dicit d.Ant.in d.c.l3 cãm,ꝙ d3 fieri articulus ad probandũ ɔtinuã poſſeſſionē à 20.an.& citra,qa copula,&,denotat ɔtinuationem.Secus ſi diceret à 10.an.citra,& hic adde bal.in l.indicia,C.de rei ven.& Inn.in c.inter dilectos,de fid.inſt.& Bar.l.ſi poſt,ff.de rei ven.& adde tex.in l.trãſigere,& ibi Bal.in pr.C.de trãſa.đt ꝙ dictio,citra,ponitur exceptiue.Et cũ Bar.hic ɔcordat Bal.in l.falſus,C.de fur.& ibi plene no.de dictione,citra,& ēt qd ſi teſtis dicat,ꝙ titius poſſedit iam ſunt x.anni,Bal.in proœ.ſſorum in pr.vr̄ velle,ꝙ probet tps continuum,& completum,& ibi etiam Angel.& Bar.hic ɔ.

h Ale.Qđ đt hic,đt ēt idē Bar.l.ſi poſt acceptũ,ſ.de rei ven.& Bar.& doc.l.more,C.de rei ven.& ibi đt eē meliorē tex.de mũdo. S3 Bal.l.indicia,C.de rei vē.t3 ɔ bar.ꝓ ɔcordia,hic viđ d.Lud.ad cui⁹ ɔcordiã,viđ q̃ dixi ī l.2.§.fi.ſi cer.pe. Pomp. Vide Alex.conſ.80.vo.2.& ibi dicit,ꝙ iſta verba,iam ſunt 10.anni,intelliguntur de proxime præteritis.

i Alex.Tali menſe. Adde Bar.per illum tex.in l.nec bona,C.de præſ.lon.temp.& bal.in l.ſuper longi,ad fi.eo.tit.& ibi Ang.

* Claud.Vide de hoc tex.quem ibi bar.dicit meliorem,in l.more,C.de rei vend.

K Alex.Adde bal.in l.fi.in ver.15.opp.C.de edi.diui Aria. in ɔrium,vide bal.in l.indicia,in fi.de rei ven.quem ſequitur do.An.in c,licet cauſam,de prob.

l Claud.Nihil releuaret.Sequitur Alex.conſ.118.in pen.col.vol.2.

LEX XXXII.

1 *Traditio facta à non domino iudicis autoritate,inducit vſucapionem.*
2 *Diuiſio quando pariat vſucapiendi conditionem.* *(putatiui ſic.*
3 *Interruptio præſcriptionis nõ interrumpit effectum præcedentis tituli veri,ſed*
4 *An ſufficiat hēre titulum ab vno,poſſeſſionē ab alio ad vſucapiendi condõnem.*
Cautela pro aduocato in faciendo probationem,q̃do titulus pceſſit poſſeſſionem.
5 *Bona fides,an requiratur in tranſigente.*

a Cum ſolus. Iſta eſt l.ſing.[a] Eius,qđ ex cã diuiſionis mihi traditur tanq̃ meũ,vſucapiendi ɔdõem non hēo.h.d.ſm cõem modũ allegãdi.vel alr & ſubtilius.Qui h3 titulum ab vno,poſſeſſionē ab alio,nõ vſucapit ſi titul⁹ ē falſus ſcienter,vel putatiuus,ēt errore iuſto.h.d.Diuiditur in 5.partes.Primo ponit dcm̃.Scđo,vnã rõem.Tertio,vnã aliã rõem.Quarto,vnã limitationē. Quinto,extenſionē ad aliud dcm̃. In 1.parte caſus eſt clarus.In 2.ibi,qa nec,ſic forma caſum.Hr̄s putatiuus h3 titulũ à defuncto,poſſeſſionē vero h3 à vero hr̄de,q prius incepit poſſidere,& ſic nõ ꝓcedit pſcriptio.qđ no. In 3.ibi neq; aliam,forma ſic caſum. Poſſes tu dicere,ꝙ ñ vſucapit titulo ꝓ hr̄de. q̃rit̄ quare nõ vſucapit titulo ꝓ ſoluto,& ſic ab hr̄de hr̄et titulũ,& poſſeſſio-

a ADD.¶Alex.Vide bal.no.in l.nullo,C.de rei vend.in l.ſuper longi,vbi declarat ſubtiliter,& mirabiliter hanc l.C.de præſcript.long.temp.

nem? Resp. ꝙ ibi tradit̄ res vt tua, nō vt tibi debita, & sic nullā aliā cām potes hr̄e, q̄ titulū ꝓ hr̄de. Quarta, & quinta, particulæ sunt claræ. Assumo op. de gl. q̄ est sup ver. h₃ cām. Dr̄ hic, ꝙ nullā cām vsucapiendi h₃. ꝯ. qa h₃ titulū ꝓ diuisione, vel titulū ꝓ indiuiso, vel titulū ꝓ soluto, vt p₃ ex gl. H⁹ ꝯrij timore soluit gl. ꝙ hic nō hēbat bonā fidē, & est bona ad prin. l. nō ad finē. Et 3. est solō, qa scd̄am omitto, qđ nō tradidit re, sed solū verbis, vt in gl. q̄ nō est vera per istū tex. vbi expresse dicit, tradidit, & ꝯtinet diuinationē. Et 2. solō, ꝙ partem, q̄ hēs iure tuo nō ꝑscribas, qa tradidi vt tuā: sed partem, q̄ hēs iure meo, vsucapias ꝓ diuisione, vel ꝓ soluto, & istā puto verā. Sed dices tu, Ista mea sol. est falsa ſm vnū intellectum, q̄ ponitur hic in gl. paruula, in verb. ꝓ parte. q̄ dicit diuisa seu indiuisa. & si tradidi ꝓ pte indiuisa, tibi nō tradidi tanq̄ meū, sed totū iure tuo. Sed resp. ꝙ ista sol. ꝓcedit, qn̄ tradidi partem ꝓ diuiso, secus si ꝓ indiuiso. Scd̄m hoc si 3. solō illud voluisset dicere, bñ ꝓcederet. Sed extra gl. ꝯ hoc op. & vr̄, ꝙ totū licite ex diui-
a sione possum ꝑscribere. l. si per errorem.ᵃ §. e. Sol. ibi fuit fcā diui-
1 sio † autoritate iudicis, q̄ facit ꝙ traditio facta à nō dño parit vsucapiendi ꝯdōem. l. Pōponius. §. si iussu. s̄. de ac. pos. & ibi dixi. Hēs
2 † ergo, ꝙ qn̄ diuiso fit cū iudice, tūc cuiusq; partis datæ trāsferat̄ dñiū, si tradēs est dñs: & si ñ ē dñs trāsfert vsucapiēdi ꝯdō, d. l. si p errorē, &c. dic vt ibi, & l. Pomponius. §. iussu. s̄. ti. j. cum gl. sua. & l. statuliberi à cæteris. §. Quintus. s̄. de statulib. Qñq; diuisio fit sine iudice, & tūc si pars transfertur ꝓ indiuiso nō transfertur dñium, nec vsucapiendi ꝯdō, vt hic ſm vnā sol. Aut ꝓ diuiso fit tradō, & tunc partis, q̄ iure meo obuenit alij, transfero dñium, vel vsucapiendi ꝯdōem, vt hac l. cū gl. & l. cū putarē. in vlt. gl. s̄. fam. erci. Et hoc mō d₃ intelligi l. j. cū gl. & qđ ibi dn̄t doct. C. com. vtriusq. iu. Et hoc intelligo qn̄ bona fide incepit, hoc ſm 1. sol. in gl. sup ver.
b h₃ cām. & respiciunt primū casum summarium. Scd̄o mō legit̄,ᵇ ꝙ qn̄ qs h₃ titulū ab vno, & possessionē ab alio, nō ꝓcedit ꝑscriptio, si titul⁹ est falsus scienter, vel putatiuus, errore iusto vel iniusto. h. d. vt dixi. ꝯ. s̄. e. l. si is q̄ ꝓ emptore. §. si qs bona. cū si. vbi possessio q̄ est apud alium, effectū ꝓcedentis tituli nō impedit, & sic si res reuertatur ad nos, ꝓcedit vsucapio. H⁹ timore dn̄t qdā antiqui, ꝙ rō 1. hic posita à Iureconsulto, nō est bona, sed 2. rō est vera ibi, neq; aliam vllam, &c. hæc ē falsa, qa hic in fi. l. hēbat iustam cām possidendi, s. iussū errorē, & tñ nō ꝑscribit ea sola rōe, qa possessum fuit à vero hr̄de. Vñ alij dn̄t 1. rōem verā, s. qa possessionē hēt ab vno, titulū ab alio. Nō obst. §. si qs bona, qa spāle est in titulo, ꝓ hr̄de. Se d certe nulla spālitatis rō p̄t reddi. vn dicit gl. dic, ꝙ rō est optima, s. qa ab alio medio tpe est possessa, vt s̄. ti. j. l. Pomponius. §. q̄situm. Sed ista rō nō vr̄ ꝯcludere. Nam tunc possideri ab alio in hoc nocet, qa nō possum ꝯputare tpa defuncti cū meo tpe, sed si volo inchoare de nouo vsucapere possum, & vsucapio ex ꝓcedēti titulo ꝓcedit. l. si is q. ꝓ emptore. §. si qs bōa fide. & ibi gl. & l. eum q̄ ædes. §. fi. s̄. e. & l. iusto. §. & si possessionis. in fi. j. e. S₃
3 hic tex. hoc vetat. Sed dic, ꝙ illa & hæc est vera. Ad ꝯria resp. † ꝙ
c interruptio ꝑscriptionis nō interrumpit effectum ꝓcedentis ti. l. si is q ꝓ emp. §. si qs bona. cū gl. & l. eum q ædes. §. fi. sed effectum ꝓcedētis ti. putatiui interrumpit, vt hac lege, qđ est no. & singu-
4 gulare hic. Sed sufficit ne † me hr̄e titulū ᵈ ab vno, possessionē ab
d alio? Gl. q̄ est hic, vr̄ tenere ꝙ sic. Sed si tex. respicias, vult directo dicere ꝯrium. Sed tu hēs alibi vnam gl. not. in l. cum nemo. C. de acq. pos. & ibi late disputat, doct. non vñr, ꝙ de hoc cogitauerint. Quid dicemus? Aduertas ad istū passum subtile, & nota, & sume tres casus. Qñq; hēo titulum ab vno, possessionē ab eodē, & hoc ꝯstat: qñq; hēmus titulum ab vno, possessionem ab alio, qñq; de hoc dubitatur. In 1. casu, tunc ꝓcedit vsucapio, vt dixi s̄. e. l. Cels⁹. & l. 3. & l. eum q. §. pe. de public. Scd̄o casu, qn̄ hēo ti. ab vno, possessionē ab alio, & hoc ꝯstat, & tunc qñq; possessio ꝓcedit titulū, tunc sine dubio vsucapio procedit, siue superueniat titulus verus vel putatiuus. l. nō solū. §. j. j. e. l. 2. §. si à pupillo. & §. si à furioso. j. pro emp. Et est rō, qa muto cām possessionis, & incipio ex titulo possidere. l. cum nemo. C. de acq. pos. & hac gl. Qđ intelligo, si ille à quo incepi hr̄e titulum, sciebat me possidere, al's secus, vt no. in l. eius rei. s̄. de rei ven. Sit ergo caut⁹ aduocat⁹ in faciēdo ꝓbōem. Qñq; titulus ꝓcedit possessionē, & tūc aut opinor hr̄e titulum, & possessionē ab eodem, l₃ in veritate hēam à diuersis, & sufficit, vt in gl. in l. cū nemo. C. de acq. pos. Si vero me opinor hr̄e à diuersis, & sumus in mā legis nr̄æ, & tunc aut vnus vendidit, alius possessionē tradidit ex alia cā, tunc nō sufficit ad vsucapionē, d. l. eū q. §. fi. s̄. de publ. vbi reqritur, ꝙ eo noīe sit tradita. Si vero tradidit respū eiusdē tituli, tunc si titulus erat putatiuus nō sufficit, vt hac l. si vero titulus erat verus, sufficit, & ꝓcedit ꝑscriptio. Hoc ꝓbāt oēs ll. q̄ loquuntur de possessione rei legatæ traditæ ab hr̄de. Nā legatarius hēt titulū à defuncto, l₃ possessio tradatur ab hr̄de, vt j. ꝓ leg. per totū. & s̄. ti. j. l. Pōponius. §. s₃ & legatario dandā. Et qd ꝓhibet aliū ꝓ alio soluere, si eo noīe tradidit, d. l. eū q. §. fi. s̄. de publicia. vbi dicit eo noīe, nō dicit ab eo, vel ab alio. Tertio casu qn̄

c dubitatur,ᶜ vt puta hēo titulū, & possessionē: sed dubitat̄ vtrū ab eodē, vl' ab alio, itē an occasiōe ꝓced. titul. an alia, tūc ꝑsumor hr̄e possōem occasiōe ꝓcedētis tituli, si ille à quo hēo titulū possidebat l. qdā mulier. s̄. de rei ven. & ibi no. & l. 2. C. de acq. pos. & dixi s̄. in l. Celsus. Si vero ille à quo habui ti. tūc nō possidebat, vel dubitat̄ an possideret, vel nō, qa nil est ꝓbatū tūc dico, ꝙ occasione eiusdē tituli ꝑsumor possidere. Nā eo ipso, ꝙ mihi titulū ꝓcedit, vr̄ ꝯcedere, ꝙ à quocunq; possessionē dictæ rei acqrā, vt l. si res.
5 & ibi gl. s̄. de rei ven. fallit j̄. de fur. l. eū q. & ibi dicā. S₃ an † in trāsigente reqrat̄ bona fides? Resp. aut qris, vtrū reqrat̄, ꝙ litē sup qua trāsigit nō instituerit ꝑ calūniā, & dic, vt l. in sūma. s̄. de ꝯdi. inde. Aut qrit̄, an reqrat̄ bona fides, hoc ē, ꝙ credat rē, q̄ ex cā trāsactionis sibi tradit̄ esse tradētis, & hoc sine dubio reqrit̄, nec curo vtrū in lite habuerit bonā fidē, vel nō: qa ex tūc tradēs si ē dñs, trāsfert dñiū, & vsucapiēdi ꝯdōnē, si ñ dñs. Et ꝑdicta sūt vera, qn̄ tradit̄ ex cā trāsactionis: sed qn̄ est penes me, qd iuris sit si trāsigimus? Nō dico mō, dicam j̄. ꝓ empto. l. j. & gl. tangit. C. pro emptor. l. ex cā.

a ADD. ¶ Alex. Nota qn̄ ex diuisione transferat̄ dñium, vel vsucapiēdi ꝯdō. adde qđ no. per Bal. in l. j. C. comm. vtriusq. iu. & quod no. Bar. in l. & ideo, de con. fur.
b Ale. Vide l. pro legato, cum gl. in contrarium, j̄. pro le. Sed hic loquitur de titulo putatiuo, ibi loquitur de titulo vero.
c Alex. Hoc sequitur Bald. & Ang. in l. cum notissimi, §. j. C. de præscr. 30. ann.
d Ale. Adde Bal. idē tenentē in l. iudicia, C. de rei vē. Vide Bal. d. l. cū nemo, de ac. pos. & late in l. super longi, de ꝑscr. lon. temp. & ibi t₃ ꝯ bar. s̄. e. l. j. ti. putatiuo. Io. Fr. Ru. Adde Pet. de Vbal. in rep. c. si diligēti, vbi late prosequitur hanc doct. bar. & in quibusdam eam impugnat.
e Alex. Adde bal. & ang. in l. super longi, vbi multum late no. & dicit bal. in l. pen. de exec. rei iu. ꝙ si possessio præcedit, & sequitur ti. habetur pro traditione d. l. quædam mulier, & vide bal. post gl. in l. quædam mulier.

LEX XXX.

1 *Principaliter tantum possidetur, quando vnum ponitur accessorium alteri, & si vtrunque est principale, vtrunque possidetur.*
2 *Grex totus non vsucapitur, sed singula corpora sic, si sunt diuersa in qualitate, si non sunt diuersa, totus grex vsucapitur.*

Rerum mistura. Primo ponit dcm̄. Scd̄o, altius exordit, ponēdo trimēbrē diuisionē. tertio, quodlibet mēbrū ꝓsequit̄ ꝑ se. Op. dr̄ hic, ꝙ sūt tria gn̄a, &c. qa ramus vnius arboris, aliis arborib p̄t immisceri insitādo. Sol. l₃ istud posset fieri, tñ nō vsucapit̄ s₃ efficitur eius cuius ē arbor, cui inseritur. l. s₃ si ex meis. §. arbor. s̄. de acq. rer. do. Sed si immiscerētur duæ arbores trāsfixæ, tunc neutrū ꝑ se possidebat̄, vel vsucapiebat̄: & sic hoc genus nō facit ꝗōem. Op. s̄. e. l. eū q ædes. & l. nāt̄. Sol. hic spāle ꝑp modicū tps qđ superat, qđ est hic singulare. Op. s̄. ad exhi. l. gēma. & s̄. de aur. & ar. le. l. & si nō sunt. §. perue-
1 niamus. Sol. gl. & no. † hic gl. ꝙ qñq; apponit̄ vnū accessoriū alteri, & possidet̄ principale tm̄, qñq; est vtrūq; principale, & vtrunq; possidet̄. Op. s̄. de aur. & ar. le. l. si vt habiliter. Sol. vt gl. Vel dic, qđ ibi ꝯstabat qđ argētum erat ꝑp gēmā, s₃ in annulo neutrū est ꝑp aliud in dubio, vt hic. vtrunq;. n. est cā ornandi manū, nō āt cā or-
2 nādi gēmā. Vlti. op. † ꝙ grex vsucapit̄ qa possidet̄. l. j. §. fi. & l. 2. s̄. de rei ven. ergo vsucapit̄. l. 3. s̄. e. Resp. totus grex nō vsucapit̄, sed singula corpora sic, qđ est verum qn̄ singula corpora sunt diuersa in qualitate, quia vnum caput est meum, aliud alienū: vnum caput furtiuum, aliud nō, vt hic: sed si totus esset eiusdem conditionis, vt quia emo gregem, nil est quod vetet me totum vsucapere.

LEX XXXI.

a Nunquam. ᵃOp. j̄. pro don. l. si vir. Sol. vt ibi. Et opp. j̄. e. l. potest. Sol. vt ibi.

a ADD. ¶ P. Pau. P. Limita, vt per Fel. in c. de quarta, extra de præscr. Claud. Hanc legem intellige in errore iuris clari, & certi, secus in iure dubio, tex. in c. cum dilectus, quem ibi ad hoc no. Panor. de consuet. & idem Panor. in c. apostolicæ, de don. Imo. & Rom. in l. Celsus, s̄. eo.

1 *In peccato mortali existens, si efficitur furiosus, & moriatur moritur in peccato mortali.*

a §. Si vi aut clam. Per istū tex. p̄t deteriari qō,ᵃ q̄ theologi deteriant. Si aliqs hñs peccatū
1 mortale efficiatur furiosus, † & moriatur furiosus, cum peccato mortali dicitur mori. sicut hic, qui habet malam fidem possidendi, & efficitur furiosus, durat mala fides.

a ADD. ¶ Io. Fr. Ru. Adde qđ istā decisionē Bar. refert, & sequitur d. Ias. in l. ex facto, s̄. de vulg. & pup. pro qua allegat tex. in c. maiores, de baptismo, de quo dicit Bar. non fuisse recordatum, quem tex. allegat etiam Pau. de cast. hic.

§. Si defunctus. Quærit gl. quo titulo: & dic vt gl. Sed iste §. loqt̄ qn̄ defuncto fuit tradita res, & habuit titulū. S₃ pone, ꝙ tradō ē fcā hr̄di putāti sibi donatū, an ꝓcedat vsucapio? Et illud dubiū ꝓcedit, qa oportet, ꝙ ad hoc vt vsucapio ꝓcedat, ꝙ tradō respū eiusdē tituli fiat. Gl. dicit, ꝙ vsucapit ꝓ soluto. Itē titulo vero, vt sic veritas ꝑualeat, vt j̄. ti. 2. l. 2. §. si sub ꝯdōe, ver. qđ apertius qri p̄t. vbi est cas⁹. l₃ lo. al'r dixerit ibi. Quæro, qd si nō ꝓcessit ꝯtus cū defuncto, & tradidi volens inire ꝯtum emptionis, & tu ex cā donōis suscepisti, an impeditur translatio dñij. Gl. ꝙ sic. Et nihil alle, Tu hēs tex. in l. si ego. s̄. si cer. pe.

LEX

LEX XXXII.

1 *Errās in iure quo ad fructus est bonæ fidei sed malę fidei, quo ad vsucapionem.*

Si fur rem. §. si quis id. Op. de l. iusto. §. filiusfamilias. j. e. Gl. in verb. erranti.
a soluit, ibi in facto: hic in iure errat. Op. de l. sed & si lege. §. sciēt. s.
1 de pet. hæ. Sol. si errat in iure,† est bonæ fidei quo ad fructus, sed quo ad vsucapionē est malæ fidei. Et signa istā gl. & gl. in d. §. scire, dicit, q̄ restituere tenetur. Dy. in c. possessor. in ver. itē q̄ri p̄t, dicit vt ista gl. Quid dicemus? Quātū ad istū §. dico, q̄ hic error iuris faciebat credere se nō esse bonæ fidei, s; in ɔ̄riis, ecōuerso, error iu
b ris faciebat cū credere se esse bonæ fidei, posito b q̄ tēderet error ad bonā fidem inducendā. Credo gl. & Dy. bene dicere, & dico q̄ illæ gl. non discordant: q̄a ibi tenetur restituere eo casu quo est locupletior, & bonæ fidei redderet. Facit. j. e. l. p̄t. in fi. Sed istud vr̄ ɔ̄ l. quemadmodum. C. de agri. & cens. lib. 11. Gl. intelligit ibi quod scienter, & cōtra ius facit, & mercatur, & sic habet malam fidem.
a ADD. ¶Alex. An error iuris noceat præscribenti. Sed quid si error iuris mistus est cū errore facti, vide l. si. j. p̄ don. & Bal. in l. nullo, C. de rei ven. vide tñ, q̄ dixi in l. Celsus, in pr. s. e. Item autoritas superioris, seu priuilegium inducit bonam fidem, & est cā præscriptionis, etiam si erretur in iure, ita dicit Bal. no. in l. j. C. de fur. Et in m̄a vide no. p̄ Im. in c. si. de p̄scr. & oēs in c. cura. de iure patr. & d. ant. in c. dudum, de decimis, & in c. peruenit, de emp. & ven. & ibi p̄ Imol.
b Posito. Alias, ideo sufficeret talis error ad bonam fidem inducendam.

§. Incertam. Quæro, q̄d de æquitate? Dicunt q̄dam, q̄ datur possessio à ɔ̄rio huius literæ, q̄d gl. non placet: q̄a l; hoc sit de æquitate, tñ eius ɔ̄rium est equius l. si ego. §. 1. s. de iur. dot. & no. s. de iust. & iur. l. 1. in pr. Qualiter autem incerta pars possit possideri, dixi s. tit. 1. l. 3. §. 1. & l. locus.

LEX XXXIII.

Non solum. Quilibet bonæ fidei possessor cum ti. vsucapit partum ancillæ furtiuæ apud se conceptum, & editum. h. d. Sed an tit. pro emptore habeat locum? Hic tex. videtur dicere quòd sic. Dic vt dicam j. pro suo. l. 1.

1 *Causam suæ possessionis nemo mutat, nisi ex causa. (alio titulus.*
2 *Possessio quando præcedit titulum etiam putatiuum, potest ab vno haberi, ab*
3 *Colonus nullo modo possidet.*

1 §. Quod vulgo. Nemo† p̄t causam suæ possessionis mutare, nisi superueniat cā extrinse-
2 cus iusta, vera, vel putatiua. h. d. No.† q̄n possessio præcedit titulum, licēt sit titulus putatiuus, p̄t hr̄e titulum ab vno possessionē
3 ab alio. Item no.† q̄ colonus nullo mō possidet. q̄d dic vt in gl.

1 *Possessum vi, lege Iulia prohibetur præscribi.*
Res furtiua prohibetur vsucapi etiam l. 12. tab. & Atinia.

§. Si dominus. Nō sufficit quē deiectum, nisi p̄diū sit vi possessū. h. d. Op. s. q̄d met. cau. l. metū. ī pr. Sol. Distingue vt ibi, & j. de vi & vi ar. l. 3. §. si qs āt visis. Itē no.
1 q̄ alia lege fuit p̄hibitū p̄scribi q̄d ē vi possessū.† s. l. Iulia. & l. Plautia. Alia lege fuit p̄hibitū vsucapi res furtiuas s. l. 12. tab. & Atinia. vt hac l. in pr. & s. e. l. sequitur. §. q̄d āt. & inst. e. §. quod autem.

§. Si mihi. Traditio fcā ab eo q̄ cōuenitur actione p̄sonali, p̄stat iustā cām vsucapiendi. h. d. Op. q̄d eius q̄d mihi tradit̄ tanq̄ meū, nō transfert vsucapiendi ɔdō, vt s. e. l. cū solus. Sol. hic volebā petere tanq̄ mihi d̄bitū actiōe p̄sonali, ibi tāq̄ meū, & sic sine iudice nō trāsfertur dn̄ium, vel vsucapiēdi ɔdō, vt ibi. & hic gl. p̄bat. S; ɔ̄ fm hoc, hic tex. repetit bis idē. Sol. in prin. loquitur in genere: secundo in specie. Istam tene bene menti.

§. Qui pignori. Per creditorē, cui res traditur, debitor vsucapit, q̄ interpellat̄ si p̄ creditorē possessio ī aliū trāsferat. h. d. Op. d̄ l. q̄ vniuersas. §. j. s. ti. j. Sol. vt gl. Op. C. de ac. pos. l. fi. ī fi. Sol. aliud ē tradere vt hic: aliud p̄dere, vt ī ɔ̄riis. Itē gl. signat tria ɔ̄ria. vñ ī fi. dic, q̄ hic de possōne. ibi de alio iure, q̄d nō sic de facili p̄dit̄. l. si q̄ vi. §. dn̄ia. s. ti. j. Quæro q̄d si primus creditor alij pignori tradidit rem? Gl. dicit q̄d vsucapio nō īterpellat̄, vt hic ī j. gl. q̄d placet. Ad q̄d facit, q̄d dixi s. e. l. Cels⁹.

§. Si rem tuam. Rei p̄prie ñ ɔ̄sistit pign⁹. & si tali creditori tradit̄, vsucapio interrūpit̄, siue sit tradita ver̄, siue ficte. h. d. Itē habuistis ī sim̄, s. e. l. ei à quo dic vt ibi.

§. Si rem pignori. Si seruus creditoris, vel debitoris surripiat rem pignori traditam, vsucapio non interpellatur, siue sit tradita vere, siue ficte. h. d. No. istū si. quando simul conducitur, & præcario rogatur, intelligitur ne possideatur. Facit. s. ti. j. l. si quis ante, & quod ibi dixi.

LEX XXXV.

1 *Crimen expilatæ hæreditatis, non facit rem inusucapibilem.*
2 *Vti frui quis potest, hæreditate adita, & satisdatione præstita.*
3 *Vsufructuarius ante cautionem præst tam. q̄do faciat fructus suos (possidere.*
4 *Vsufructuarius ante cautionem præstitam quando faciat q̄ fructuarius incipit*
5 *Proprietarius non acquirit ciuilem possessionem, fructuario q̄rente naturalem.*

a Si homo a cuius. Crimē expilatæ hr̄ditatis, inusucapibilem rē nō facit, secus in furto ɔmisso
1 aduersus fructuarium, vel hr̄dem h. d. & ista est sing. l.† No. q̄ cri-
b men expilatæ hr̄ditatis, nō facit b rē inusucapibilē. Itē no. dist. h⁹ l. Dr̄ hic, q̄ ad hoc vt res sit furtiua, ē necesse vt possit agi furti. ɔ̄ de l. si qs vxori. in pr. j. de fur. & l. serui & filij. in pr. e. ti. Sol. Oportet, q̄ posset agi furti extraneo subtrahēte, secus in dn̄o. S; op. pone, q̄ dn̄s subtrahat rē, & extraneus p̄stet opē, tñ q̄a dn̄s subtrahit, nō est res furtiua, &c. Sol. vt gl. intelligo extraneo surripiente, & rem
2 nō restituente. Venio ad q. & prima ē. Quæro,† q̄n qs p̄t vti frui? Et dn̄t q̄dā, hr̄ditate adita. truffa est. Dic q̄d hr̄ditate adita, & satisdatione p̄stita, vt l. vxori. s. de vsufr. le. Et rō est, q̄a h; custodiam.
3 † Quæro, q̄d si añ satisdōem p̄cipiat fruct⁹, an faciat eos suos? hic
c vr̄ q̄ non. Idem no. s. de vsufr. l. si fur. in prin. & C. de sec. nup. l. hac edictali. §. his illud. ɔ̄riū dixerunt q̄dā, vt no. in l. vxori. s. de vsufr. le. q̄d t; Cy. C. de vsufr. l. j. Dic q̄nq; cautio nō p̄stat̄ p̄p ɔtumaciā fructuarij, q̄a ab eo fuit petitū, & tūc nō facit fructus suos. Q̄nq; nō p̄stat̄, q̄a nō petit̄, s; ille cui dēt p̄stari, dixit ñ curo, tūc fructuarius fruct⁹ facit suos. Casus est. C. de sec. nup. l. hac edictali. §. fināt
4 vtraq;.† Quæro, vtrū eoipso, q̄ fructuarius incipit possidere hr̄s incipiat possidere ciuilr̄ p̄ eū? Pōt duob. mod. intelligi. Primo, an per vsufructuariū dn̄s retineat possessionē ciuilē. Et certe nō, q̄a vsumfructū possidet p̄ se, & dn̄s retinet suā ciuilē suo aīo. Q̄d p̄; q̄a fructuario deiecto, dn̄s nō p̄dit possōem, vt no. s. vsufr. quēad.
5 ca. l. j. in fi. & j. de vi & vi ar. l. j. §. vñ vi.† Scd̄o, an p̄prietari⁹ acq̄rat ciuilē fructuario q̄rēte nalē? Et dico, q̄ nō, nisi in casu. C. de don. l. q̄sq̄s. Et ita intellr̄ hic gl. q̄d not. C. vti pos. l. j. ī gl. super ver. nec vi.
a ADD. ¶Alex. Ista est sing. lex secundum bar. & bal. in l. vitia, in fi. C. de acq. pos. Et intellectum huius l. ponit bal. in l. si abducti, C. de fur. in 4. opp. in fi.
b Alex. Aduerte tñ, quia est maius crimen expilare hr̄ditatē, q̄ furari, & statutum loquens de fure, habet locum in expilatore. Ita no. bal. in l. de iis, qui, C. de fur.
c Alex. Per bar. in l. vxori vsufructu, s. de vsufr. le. p̄ bal. d. l. hac edictali, bñ faciūt no. per bar. in l. j. C. de vsufruc. & ibi oīno vide per bal. d. l. vxori vsufr. post bar. Io. Fr. Ru. Adde Soz. cons. 131. inc. in præsenti consultatione, vb: bene distinguit in isto art.

LEX XXXVI.

1 *Scientia rei alienæ defuncti licèt noceat hæredi ad vsucapionem, non tamen noceat ei, qui habet ab hærede.*
Vitium personale non transit ad singularem successorem.
2 *Error iuris, licet non prosit erranti, alij tamen prodest.*
Error iuris excusat à furto. (gatur mortuis his, qui ab initio sciuerunt.
3 *Collegium, vel ciuitas si occupauit aliquam rem mala fide, illa mala fides pur-*

1 Potest plurib. Op. dr̄ hic, q̄ l; defunct⁹ sciuerit rē alienā, hr̄s eius alienās nō ɔmittit furtū.† ɔ̄,
a q̄a sciā defuncti nocet a hr̄di, adeo, q̄ nō p̄t vsucapere. l. cū hr̄s. j. de diuer. & tēp. præs. Sol. hr̄s ipse nō p̄t vsucapere, s; q̄ h; ab hr̄de sic, q̄a vitiū personæ nō trāsit ad singularē successorē. l. Pōponi⁹. §. cū qs. s. de ac. pos. l. vitia. C. de ac. pos. &c. Itē op. q̄a possessio per ipsum deponēte retinet̄. l; per depositariū aliū deponat̄. l. q̄ vni-
2 uersas. §. fi. s. ti. j. Sol. verū est, q̄ retinetur, nisi alienet̄.† Op q̄error iuris nō parit vsucapionē. l. nunq̄. in pr. s. e. Sol. nō p̄dest errāti, s; alij sic, q̄a ille error excusat, q̄ nō sit res furtiua, & sic sit vsucapibilis, & sic error iuris excusat à furto. Itē q̄tum ad bonā fidem, vt l. si fur. §. j. s. e. Vides hic, q̄ in persona hæredis purgatur mala fides de
3 functi.† Sed q̄d si collegiū vel ciuitas occupauit aliq̄ rē mala fide, q̄n hæc mala fides purgat̄? Resp. mortuis oīb. his, qui ab initio sciuerunt, ar. h⁹ l. & no. per Inn. extra de iur. pat. c. cura pastoralis.
a ADD. ¶Alex. Licèt scientia defuncti noceat hæredi, quo ad vsucapionem, non tamen nocet emptori, vide plenè per gl. & bar. in l. Pomponius, §. cum quis.

LEX XXXVII.

1 *Possessio clandestina non dicitur vitiosa ad quemcunque vadat.*
2 *Possessio perditur ex obliuione inducta ex cursu longi temporis, & dicitur longum tempus iudicis arbitrio.*

Furtum. §. Fundi quoque. Cōtinuat̄ cū l. seq. Hēs qs dicat̄ hr̄e malā fidē, q̄a ille, q̄ scit rē ad se nō pertinere, vt hic, & l. cū q̄rebat̄. C. vñ vi. Vñ bonā fidē h;, q̄ cogitatione dn̄i possidet, vt C. de fur. l. apud antiquos, §. cū igit̄. Itē est mediū, vt ignorās, q̄ nō h; bonā fidē, nec malā, vt l. j. C. de ac. pos. & l. 3. §. fi. s. de ac. pos. Itē si scio rē meā, s; alteri obligatā, tunc quo ad creditorē sum malæ fidei. l. si
1 qs fundū. § fi. s. ti. j.† Hētis, an possessio clādestina dicat̄ vitiosa, ad quēcūq; trāseat. Et certe habuistis gl. s. ti. j. l. Pōponius. §. cū qs. & l. vitia. C. de ac. pos. & hic tex. l; sit clādestina, & vēdat̄ alij p̄scribi-
2 tur, & sic nō est vitiū reale.† Gl. q̄rit, dr̄ hic, q̄ possessio vacat, q̄a lōgo t̄pe nō venit an ex cursu t̄pis perdat̄ possessio? Gl. dicit, q̄ ex obliuione ex cursu t̄pis inducta perdat̄ possessio. Sic ē in l. si id q̄d. in pr. s. ti. j. S; q̄tū lōgū t̄ps req̄rit̄? Et gl. d̄t, q̄ arb. iud. la. de Are. d̄t ī d. l. si id q̄d. ī pr. & l. peregre. ī pr. s. ti. 1. q̄ ambo req̄rūt̄, s. obliuio, & lōgū t̄ps, vt p̄bat̄ ex l. p̄egre. ī pr dic vt d. l. si id q̄d. & l. si d̄ eo. §. j.

LEX XLI.

1 *Possessio acquiritur nobis per procuratorem generalem.*

1 Si rem. Ista lex est casus q̄ōis, q̄ fuit inter nr̄os glossatores, q̄ per p̄curatorem generalē acquiritur† possessio, q̄d Roge. negabat, & distinguebat. Sed certe hic de speciali nō potest intelligi, cum nulla esset cautio domini scientis, & consentientis

procuratorem ad hoc. Oportet ergo, ꝙ intelligamus de generali procuratore. Dixi plene in l. qui mihi donatum. §. de don.

LEX XLII.

1 *Emptio fundi dotalis facta siue à sciente, siue ignorãte, est nulla in præiudicium vxoris, in præiudicium viri bene valet.*
2 *Emptio rei furtiuæ facta à sciente quare sit nulla.*
3 *Venditio facta de re possessa, scienti, valet.*
4 *Venditor rei alienæ, quando emptor est sciens, an teneatur de euictione.*
5 *Lex debet intelligi secundum materiam, in qua est situata.*
6 *Oligans rem alienam scienti, non tenetur pignoratitia contraria, & quare.*
7 *Quod si non valuit ab initio confirmatur tractu temporis si alia cã superuenit.*
8 *Libertas data seruo alieno, non confirmatur ex iure superuenienti manumittenti, & quare. (nam, & vsucapionem, non ꝙ emptor sit statim dominus.*
9 *Venditio rei alienæ ex iure superuenienti autori, confirmatur quo ad publicia*
10 *Ius superueniens autori meo quando confirmet ius meum.*
11 *Dominium vtile rei alienæ, venditæ ecclesiæ, quando venditor succedit domino, statim transit in ecclesiam. (soluat si postea soluit, reconualidatur.*
12 *Contractus factus à bannito, qui ex forma statuti non poterat contrahere, nisi*
13 *Vir, qui vendidit fundum dotalem si succedit vxori, nõ potest illum vendicare.*
14 *Dominus rei venditæ, si succedit venditori, an venditio confirmetur, & sic an dominus succedens autori meo confirmet ius meum. (purgetur vitium.*
15 *Vendens rem alienam respectu quasi dominij, si succedit quasi domino, quando*
16 *Vendidit si aliquis rem Titij tãquam negotiorum gestor, qui dominus successit, antequam ratum dominus haberet, an ius emptoris confirmetur. (confirmetur.*
17 *Vendens rem procuratorio nomine domini, si succedit domino, quando venditio*

a Cum vir. a Ista est subtilis lex, & male declarata in sua mã, nisi ꝙ sparsim in aliquibus locis tangitur, & hẽt tres particulas. Primo, ponit vnum dictũ in re dotali vendita. Secundo, determinat vnã q. descendentem ex illo dicto. Tertio, ponit aliud dictum in re furtiua. Secunda ibi, quam defuncta. Tertia ibi, idem iuris est. & bř h.d. Si venditor succedit dño rei furtiuæ, vel dotalis, vitium reale purgatur. h.d. Tu habes hic in Gl. tria no. sed supplenda sunt, aliàs simpľr intellecta nõ esset vera. Tu habes
1 primo, siue† sciens, siue ignorans quis emat fundum dotalem, ꝙ non valet venditio. Item habes, ꝙ si dño succedat venditor, ꝙ cõfirmatur venditio. Item habes, qđ paria sunt rem esse furtiuam, & rem esse dotalem. Op. C. de præd. mi. l. & si is. & ĵ. de fideiuss. l. cum lex. & qđ ibi no. Dy. sol. sic. Venditio non valet, verum est in præiudicium mulieris, sed in præiudicium viri venditio bene valet, vt no. in d. l. cum lex. ĵ. de fideiuss. dictum Dy. verum est. Sed op. qa hic tex. æquiparat rem dotalem, & furtiuam. Item tex. dicit, siue scienti siue ignoranti. sed rei furtiuæ scienti facta venditio non obligat venditorem. l. si in emptione. §. item. & si emptor. š. de ꝯh. emp. Et sic in eo quod dicit scienter, videtur Dy. male dicere. Sol.
2 rõ,† quare venditio rei furtiuæ non valet, est, quia illa venditio nõ pt perfici sine furto, qñ fit scienti, sed in re dotali in perfectione venditionis quantuncunq; scienti valet venditio, quia nõ con
3 mittitur furtum, cum venditio perficitur. Plus† dicit, qđ in re vi possessa, scienti vendita nõ impeditur venditio, quia nõ committitur vis in venditione. H.d. Azo in sum. de ꝯh. emp. ver. quid in re vi possessa. Opp. ꝙ istud dictum Dy. nõ sit verum. Nam rei dotalis commercium dicitur esse prohibitum. l. dotalem. š. de test. mil. & C. de iure do. l. si prædium. Sed venditio inter scientes non valet, rei, cuius commercium non est. l. si in emptione. §. liberum hominem. & l. liberi hominis. de ꝯh. emp. ergo, &c. Sol. quantũ ad mulierem perinde est, acsi esset prohibitum commercium, sed respũ alterius nõ, vt dixi in l. cum lex. ĵ. de fideiuss. & gl. l. dotalem. non
4 est simpľr vera†. Op. dixi, ꝙ qñ vendo b est fcã scienti de re dotab li, vel vi possessa, valet venditio, & venditor obligatur, siue scienti, siue ignorãti. Sed ꝯ hoc ẽ, qa nõ tenetur de euictiõe vẽditor si emptor est sciens rẽ alienam. l. si fundũ. C. de euic. & l. si fratres. C. com. vtriusq. iu. ergo nõ præiudicat vendenti. Sed sol. In venditione rei alienæ vterq; obligatur ad faciendum illud, qđ in emptione, & venditione fieri dẽt, & de euictione dẽt caueri ab initio, l. rem alienã. & l. si in emptione, §. item & si emptor. š. de ꝯh. empt. Mõ si emptor est stultus, sciens rem alienam, & non petit caueri de euictione, à principio vř remittere. Ita sentiũt doc. in d. l. si fundum. C. de euic. Vel posset dici quantum ad legem nostram, ꝙ nõ est ipsius vxoris, sed viri res dotalis, vt no. C. de iu. dot. l. in rebus. & in l. diuortio. §. si fundum. š. sol. mat. Op. dixi fm Dy. ꝙ ab ipso principio valet quo ad virum, sed istud est ꝯ tex. hic, quia dixit, ꝙ si succedit venditor ꝯfirmatur venditio: quõ cõfirmatur si valet.
5 †Dic, ꝙ lex debet intelligi secundũ materiam, in qua est situata, vt l. Imperatores. š. de in diem add. & quod no. in l. si. š. de cõd. ind. Modo cum hec lex sit posita in materia de vsucapio. venditio rei dotalis nõ valet quantum ad vsucapionem, siue scienti, siue ignoranti. Sed succedendo vxori confirmatur quantum ad vsucapionem, sed ab ipso initio valet quo ad alias obligationes. Venio ad secundam partem, vbi dicitur, ꝙ confirmatur venditio. ꝯ de l. j. in pr. š. de pig. vbi si aliquis obligat rem alienam scienti, & dño suc-
6 cedat postea, nõ cõfirmatur pignus. †Sol. ibi, qui obligat rẽ scienti, nõ tenetur ꝯria pignoratitia. l. tutor. §. j. š. de pig. act. vñ eius nõ interest pignus ꝯfirmari: sed ille, qui vendidit rem scienti, obligatur, vñ interest ꝯfirmari venditionem. l. si quis alienam. š. de act.
7 emp. Opp. ꝙ ab initio nõ valuit, &c. l. qđ in initio. ĵ. de re. iu. †Gl. dat plures sol. Illa est vera, ꝙ nõ confirmatur tractu tpis solo, sed alia cã superueniente sic. Et hanc sol. tãgit hic gl. & Dy. tenet eam in c. nõ firmatur. ext. de re. iu. in 6. Opp. C. de cap. l. nec nos. Sol. vt in gl. Op. š. qui & à quib. l. seruo. Sol. Illud ꝯrium est valde difficile, & reperio in gl. diuersimode solutum, & vno mõ in l. si seruo. qđ non cõfirmatur ipso iure, sed ope exceptionis sic. Alia sol. ponitur in l. rem alienam. š. de pig. act. qđ aliud in libertatibus, quia
8 difficilius dantur. & ita difficilius reuocantur. †Alia sol. est hic, & vera, ꝙ libertas data seruo nõ confirmatur ex iure superuenienti isti manumittenti, quia sua nõ interest, cum ad aliquid nõ teneatur. Et ista est vera sol. quæ est fundamentum. & probatur š. de ac. emp. l. si quis rem alienam. Sed op. & vř, ꝙ in libertate ex iure superuenienti autori meo confirmatur libertas. l. pe. §. fi. ĵ. de castr. pec. Resp. ibi superuenit ius autori ex causa, quæ retrotrahitur ad tempus factæ concessionis. Opp. de l. si ab eo cuius. in fi. C. de lib. cau. Sol. & est ista vera solõ. illæ ll. loquuntur in casu conuerso ad istum, quia hic in casu, quo autor meus succedit domino: ibi in casu, in quo autori dominus succedit. Ad hoc quid iuris sit, dicam ĵ. Opp. dř hic, ꝙ ex iure superuenienti autori meo validatur venditio. Contra de l. si à Titio. š. de rei ven. & l. si à Titio. š. de exce. rei ven. & tra. & l. apud Celsum. §. si à Titio. ĵ. de doli excep. Gl. dicit, ꝙ confirmatur venditio, quia competit publiciana, & vsucapiendi conditio, quia desinit res esse vitiosa, non ꝙ statim fit dominus emptor. Et vide gl. in ver. extiterit. quæ incipit, vt cõfirmetur, &c. & bene dicit, quia in d. ll. est casus. Sed ꝯ id opp. de l. rem
9 alienam. š. de pig. act. †Sol. ibi confirmatur quantum ad ius vtile quo ad publicianam. Vel melius, aliud in pignore iuris, qđ sicut nudo consensu constituitur sine traditione, ita ex superuenienti casu confirmatur, quia consensu contrahitur. l. j. š. de pig. act. sed dominium difficilius constituitur, quia traditionem requirit. l. traditionibus. C. de pact. Et ista solutio in simili tangitur in l. si noxale. š. de nox. Sed op. quia qui est dominus, transfert dominium, & nõ dominus vsucapiendi cõditionem, cum ista sint paria. l. clauibus. š. de ꝯh. empt. Solu. illa causa quæ est habilis ad translationem dominij, si est dominus, est habilis ad præstãdam vsucapiendi cõditionem, si nõ est dominus, vt hic: sed nõ ita de facili vnum transfertur vt aliud: quia dominium, qđ est apud autorem meum qđ est vnum. l. si vt certo. §. si duobus vehiculum. š. commo. illud dominium est illud, qđ à me transfertur, qđ fieri nõ potest sine noua traditione. Sed in publiciana nõ est sic, quia nolo vti dominio illius mei autoris, sꝫ volo vti iure meo, s. publiciana, & vsucapione, quæ ex titulo, & traditione mea competit iure meo, vt no. ĵ. de re. iu. l. nemo plus iuris, qđ est subtile, & not. Op. š. de re. cor. l. illicite. Resp. ibi loquitur in iure excipiendi, qđ transit sine ali-
10 qua cessione, hic in iure agẽdi. †Vt ergo liqueat ista mã, dic. Aut superuenit autori meo ius ex causa, q̃ retrotrahitur & ius meum ꝯfirmatur. l. pe. in fi. de castr. pec. Aut ex cã, q̃ retro nõ trahitur, & tunc aut quæris, an ꝯfirmetur quo ad exceptionẽ, & ꝯfirmatur, d. l. illicite. Aut quo ad actionem, & tũc, aut autoris mei nõ interest, qa nõ erat obligatus, & nõ ꝯfirmatur. l. si seruo. š. q & à quib. & l. j. in pr. š. de pign. Aut eius intererat, qa erat obligatus, & tunc aut ius meum erat tale, qđ nudo ꝯsensu ꝯhitur, & cõfirmatur. l. rem alienam. š. de pig. act. Aut requirebat tradõnem, & tunc aut quæris an ꝯfirmetur, vt sic ius autoris mei transeat ad me, & non ꝯfirmatur. Aut quæris, an ex me possim incipere vti iure meo, &
11 possum, vt hic, & l. si à Titio. cum si. š. de re. ven. †Ex his dicerem ꝙ si aliquis vendidit ecclesiæ rem alienã, & vẽditor succedit dño, ꝙ statim transeat vtile dñium in ecclesiam. Rõ quia nõ reqritur
12 tradõ. l. fi. C. de sacros. ec. †Sed pone, c statim est in ciuitate fauore
c creditorum, ꝙ debitor exbannitus, vel cõdemnatus pro debito, nullũ ꝯtum possit facere, donec soluat, cõtingit, ꝙ talis debitor ꝯxit, postea soluit, an ꝯtus ꝯfirmetur? dico ꝙ sic, siue sua intersit, siue nõ, qa hic nõ superuenit ius, & sic cessat pdicta distinctio, sed obstaculum remouet. l. pignoris. š. q & à qb. & C. ne tut. vel cur. vecti. ꝯdu. l. vnic. fa. C. de cri. stell. l. j. Venio ad 3. particulã, q̃ dicit, idem iuris, &c. ꝯ, quia rei furtiuæ vendõ facta inter scientes non valet, sed in re dotali sic, vt š. tetigi. Sol. dico verum est, esse idem, quo ad vsucapionem, sed in hoc est dña, quia si vendõ rei furtiuę fit inter scientes, & vendens succedat dño, non ꝯfirmatur venditio, quia venditor in nihilo est obligatus ementi. iõ nõ confirma-

a ADD. ¶Alex. Et extende hanc l. ad mulierem alienantem fundum dotalem, qa sol. mat. per mortẽ viri, nõ ꝯualidatur alienatio. Gl. est no. in l. ꝯstante, C. de do. no. Cy. & Bal. in l. si prædiũ, C. de iure do. & Imo. in c. cum contigat, de iureiur.
b Paris. Venditio. Vide Alex. consi. 69. vol. 4.
c Alex. Sed pone. Adde Bal. consi. x. lib. 8. incip. quia secus.

tur, vt

tur, vt ſ. dixi. Quātum vero ad vſucapionem idem iuris eſt, vt dixi. Op. ȷ. e. l. iuſto. §. & ſi poſſeſſio. Reſp. illud eſt verū in vitio perſonali, vbi initium inſpicim⁹, ſecus in vitio reali, vbi nō inſpicim⁹
13 initiū. l. vbi lex. in pr. ſ. e. † q̄ro vtrū vir anteq̄ ſuccedat vxori, qui vendidit fundum dotalem, ipſemet poſſit vendicare? gl. hic dicit, ꝙ nō, & vide eam quę inc. maxime, &c. S; ꝯ iſtā gl. vr̄ gl. in l. j. §. & cum lex. C. de rei vx. act. ſol. Iſta gl. male dicit, illa bene, & hanc t; Cy. Vel aliter, hic loquit̃ defuncta muliere, ſec⁹ ſi viua, vt ibi. Sed prima plus placet. Quæro, quid ecōuerſo, hic loquitur q̄n vendēs ſuccedit dn̄o, quid ſi dn̄s ſuccedit venditori? Vr̄ ꝙ nō ꝯfirmetur, l. rem alienam. in fi. ſ. de pig. act. In ꝯriū vr̄ l. cum à matre. C. de rei ven. & l. venditrici. C. de reb. alie. nō alie. & l. j. ſ. de exce. rei vē.
a & tra. Sed vt ſcias diſtinguere a q̄n authori meo ſuccedit dn̄s, an ꝯfirmetur ius meum. Dic, aut quæris vtrum ꝯfirmetur ius meum quo ad ius agendi, & nō ꝯfirmatur. l. rem alienā. ſ. de pig. act. Aut quantum ad ius excipiendi, & tunc aut dn̄s, qui ſuccedit authori meo tenetur de euictiōe, tanquam hæres. aut nō, & ſic tenetur vt hæres. & tunc aut inuentarium nō fecit, & indiſtincte in totum cōpellitur ſtare, d. l. cum à matre. C. de rei ven. & l. vēditrici. C. de rebus alie. nō alie. & l. j. in pr. ſ. de exce. rei ven. & tra. S; ſi fecit inuentarium, exceptione repellit̃ vſque ad quantitatem quæ ſibi remāſit. l. ſcimus. §. in ꝯputatione. in gl. mag. C. de iure delib. Si verò de euictiōe nō poterat cōueniri, tūc eatenus exceptiōe repellit̃, quatenus ex illa hæreditate lucratus eſt, & nō plus. l. ſi ab eo. C. de lib. cau. & l. filium. ſ. de lib. cau. & l. ſi cum dotem. §. ſi pater. ſ. ſol. ma.
15 Quæro, iſta lex loquit̃ q̄n quis ſucceſsit dn̄o. † ſ; quid ſi nō ſuccedit dn̄o, ſ; quaſi dn̄o, vt vir ſuccedit mulieri, quæ nō eſt dn̄a, ſed quaſi, quia h; publicianam. Videte dn̄i, intelligo iſtam l. in primo caſu, ꝙ vir ſuccedit mulieri, ſiue ſit dn̄s ſiue quaſi, quia purgat̃ vitium cum res deſiit eſſe dotalis, l. dotale. ſ. de fundo do. Sed in caſu, q̄n res eſt furtiua, requirit̃ ꝙ ſuccedat dn̄o, vt purgetur vitium furti, aliàs niſi reuertatur in ꝑtātem dn̄i, nō purgat̃, l. ſequit̃. §. q̄d
16 autem. & §. Labeo. ſ. e. † S; quæro, quid ſi aliquis vendidit rē nomine titij dn̄i, tanquam negotiorum geſtor cui dn̄o ſuccedit antequam ratūm dn̄s hēret, an i⁹ emptoris ꝯfirmet̃? R̄n. ſi talis geſtor ꝓmiſit dn̄m rem ratam habiturum, tunc ſuccedēdo ei ipſe vr̄ ratum habere. l. fi. in pr. ȷ. rem ra. ha. vbi dr̄, ꝙ ſtiplō de rato nō p̄t cōmitti, quia ipſe nō poſſet ratum nō hr̄e. Item ratihabitio retrotrahitur, l. fi. C. ad Mace. & ȷ. de ſol. l. ratum, ergo, &c. l. fi. & l. pe. §. fi. ȷ. de caſtren. pec. & l. ꝓinde. ſ. ſi cer. pe. & q̄d no. in l. ſi quis alienam. ſ. de act. em. Si vero nō tenebatur ex ꝓmiſsione vel alio mō dn̄m rem ratam habiturum, tunc non ꝯfirmat̃, per ea quæ dicta ſunt. ſ. in ſolutione ꝯrij de l. ſi ab eo. Præterea, hic nō pōt dici, ꝙ ꝯfirmet̃ quo ad publicianam. & vſucapiendi ꝯdōem, cum ab initio talis emens à negotiorum geſtore fuerit malæ fidei. vt ȷ. ꝓ emp. l. fi. ſ; quo ad prędicta requiritur bona fides ab initio, ergo, &c. S; ſi ab initio vendens obligat̃ tunc ius ſuperueniens actori ſufficit, l; ab initio emptor nō fuerit bonæ fidei, vt hac l. S; quid ſi dn̄s ſuccedit negotiorum geſtori? Dic vt dixi ſ. e. in q. illa, q̄n dn̄s ſuccedit
17 venditori, per eadem iura. † S; quid ſi aliquid vendidit ꝓcuratorio nomine dn̄i, qui poſtea ſuccedit dn̄o? Dic, ſi quidem ab initio fuit verus ꝓcurator cum ſufficienti mandato, ab ipſo initio valuit, nec eget ꝯfirmatione. Aliàs ſi quidem ꝓcurator ꝓmittit de rato dn̄o, dic idem q̄d dixi in geſtore. Si vero de rato nō ꝓmiſit, tunc in illis caſib. in quib. tenetur procurator de euictiōe, dicerē confirmari, aliàs ſecus, per ea q̄ dicta ſunt, vbi dixi ꝯfirmari, ſi qui
b dem ex cā b q̄ retrotrahit̃, ꝯfirmatur quo ad perfectum dn̄ium, aliàs quo ad publicianā, & vſucapiendi ꝯditionē, vt ex prędictis p;.

¶Contrarietas.

Venio ad ſecundam. Aduerte, ꝙ Chriſtoph. de Nice. inſurgit ꝯtra Bar. quia in l. rem alienam. ff. de pig. act. circa fi. dum voluit ꝙ dn̄s ſuccedens negotiorum geſtori, vr̄ hr̄e ratum, & illa ſucceſſio habet vim ſolōnis, quę equiparatur mandato. Contra tn̄ vr̄ velle in hac l. cum vir. circa fi. dum hic ſe refert ad dicta per eum in illa q. quando dominus ſuccedit vendenti, &c. vel ibi, quęro, quid ecōuerſo, hic loquitur, &c. vbi noluit habere vim ratihabitionis, vt ſaltem quo ad ius agendi, ſed quo ad ius excipiendi ſic.

¶Concordia.

Pro cōcordia. Dicit idē d. Chriſtoph. ꝙ id q̄d d̄t in d. l. rē alienā d; intelligi ſm̄ diſt. datā hic, vt ſcilicet loquat̃ quo ad ius excipiendi.

a ADD. ¶Ale. Ad quæ no. dicit gl. & ibi bar. in l. Lucius, ſo. ma. bal. videtur impugnare bar. in d. l. cum à matre, & adde, quia fallit in caſu d. l. rem alienam, in fi. ſecundum intellectum quem ponit ibi bar. in fi.

b Clau. de Seyſ. Iſtud forte non procederet in eo procuratore, qui ſe dolo aſſeruit procuratorem, ſaltem quod emptori daretur exceptio, quia allegaret turpitudinem ſuam. arg. l. rem alienam, in vlt. reſponſo. ſ. de pig. act.

LEX XLIII.

Hæres eius qui bona. §. Patrem. Duobus modis legitur. Primo q̄n filius emit ſuo nomine in peculio. Ad q̄d op. quia tunc patris ſcientia non nocet. l. 2. §. Celſus. ȷ. tit. 2. Sol. hic emerat patre mandante, ſm̄ gl. vel patre pręſente, ſm̄ Ia. de Are. Opp. ꝙ ſu
a perueniens ſcientia non nocet, a d. l. 2. §. Celſus. ſol. hic de ea quæ eſt tempore contractus. Op. de l. iniquiſſimum. ſ. de iur. & fac. ign. ſol. hic in patre & filio, ibi in extraneo. Secunda lec. eſt quando nomine patris emit, & tunc op. videtur, ꝙ ſcientia filij non noceat. l. 2. d. §. Celſus. ȷ. tit. 2. Huius timore quidam reprobant ſecundam lect. Tu dic ꝙ procedit, quia pater mandauit de incerto emendo: & ideo ſcientia filij inſpicitur, & ſic diſtinguitur in l. cum mancipium ſ. de ædil. edic.

a ADD. ¶Ale. Et q̄n mala fides ſucceſſori noceat, vid̄ bal. l. ſup lōgi, de pſ. lō. tem.

LEX XLIIII.

Iuſto errore. Per filium putatiuum nobis nō quæritur, ſecus per ſeruum putatiuum. h. d. quod dic, vt dixi ſ. ti. j. l. j. §. per ſeruum.

1 *Initium poſſeſſionis inſpicimus quantum ad bonam fidem, quo ad ipſam rem, & ea quæ procedunt ex ea.*

2 *Interruptio præſcriptionis non tollit effectum præcedentis tituli.*

a 1 §. Et ſi poſſeſſionis. a Iſte eſt bonus §. & ſatis ſingularis. Quantum ad † bonam fidem initium poſſeſſionis inſpicimus, quo ad ipſam rem, & etiam quo ad ea quæ procedunt ex ea. h. d. In ver. idem in ſeruo. eſt contra l.
2 ſi is. §. ſi quis bona. ſ. e. gl. ſol. quod hic ſpeciale. † Et habes clarum tex. ꝙ interruptio præſcriptionis non aufert effectum præcedentis tituli, vt dixi in l. cum ſolus. ſ. e. Sed op. nam bonam fidem, vel malam fidē habere facti eſt l. bonæ fidei. ſ. de acq. re. do. ſed fictio poſtliminij non cadit in his quę facti ſunt, hic vero dicitur contrarium. Sed debes inſpicere duos caſus, quia quandoque quis præſcribens capitur ab hoſtib. & tunc interrumpitur bona fides eius, merito tractatur de fictione. Sed hic fuit captus non præſcribens, ſed ſeruus, qui præſcribebatur, ideo bona fides remanſit, & ſic nō interrumpitur, ideo in ea non cadit fictio. quod plene dic, vt ſ. eo. l. ſi is qui pro emptore. ver. quod ſi ſeruus. in 2. opp.

a ADD. ¶Ale. Ad de l. ſi de eo, §. ſeruum, ſ. ti. j. & no. per bal. in l. j. C. de vſuc. tranſfor. & bar. in l. ſequitur, §. fructus, ſ. e. Limita in præſcriptiōe partus & fructus, quo caſu ſuperueniens ſcientia impedit, vt no. bar. in l. ancillæ, C. de fur. & late bar. in l. naturaliter, ſ. eod.

§. Filius. Error in facto non impedit vſucapionem. Item circa traditionem ſufficit error iuſtiſſimus. h. d. op. de l. ſi fur. §. j. e. ſol. hic errauit in facto, ibi in iure. Iſtam tene, cum qua iunge vltimam ſol. Vlt. no. materiam hui⁹ §. vt dixi in l. Celſus. ſ. e.

1 *Ius vſusfructus poteſt præſcribi longo tempore.*

2 *Vſusfructus inter immobilia computatur.* *(non in perſonalibus.*

3 *Seruitus, an habeat cauſam continuam vel non, ſpectatur in ſeruitutib. realib.*

4 *Quaſi poſſeſſio iuriſdictionis, quæ competit perſonæ, retinetur animo, & dicitur habere cauſam continuam.*

§. Non mutat. Vſucapio triennij non perimit ius fructuarij, vel creditoris. h. d. op. C. ſi aduer. cred. l. j. ſol. vt gl. in præſc. lon. tem. vt in gl. & dic rationem vt ibi. Op. de l. 2. ſ. de vſufr. le. ſol. ibi in operis, hic in vſufru. & quæ ſit ra
1 tio, vide quod no. in l. locum §. proprietarius ſ. de vſufr. † Quero,
a vtrum ius vſusfructus a poſſit præſcribi? Hic tex. videtur dicere, ꝙ non, niſi tanto tempore cuius memoria non exiſtit, ſm̄ gl. hic poſitam. In contrarium videtur tex. in l. fi. C. de prēſc. lon. tem. gl. ſol. ibi, ꝙ libertas vſusfr. præſcribatur, vt ibi: vſusfructus non, vt hic, & Cy. ibi, & in l. corruptionem. C. de vſufr. tenet contra ſm̄ Pet. & nihil al. Dixi vobis in l. 3. §. ex contrario. ſ. de acq. poſ. ꝙ poteſt præſcribi, & allegaui l. ſi ego, §. j. ſ. de publi. vbi eſt tex. quia ſi datur publiciana. ergo vſucapitur, vt l. eum qui. in pr. ſ. de publicia. Si. n. nō poſſet præſcribi, non daretur publiciana, hoc patet ex tex. inſt. de act. §. alie. Non ob. hic §. quia verum eſt ꝙ non vſucapiatur, ſ. trien
2 nio, ſed longo tempore ſic, ſicut res immobilis, † cum vſusfruct⁹ inter immobilia ꝯputetur, vt no. C. de vſuf. l. corruptionem. Non ob. ſi dicatur, ꝙ vſusfructus habet cauſam diſcontinuam, quia requiritur factum hominis. l. foramen. ſ. de ſer. vrb. præd. Et ſic vide
3 tur, ꝙ non poſſit præſcribi. l. ſeruitutes. ſ. de ſer. † quia iſta diſtinctio, an habeat cauſam continuam, vel non, habet locum in ſeruitutib. realib. quæ cum debeantur fundo, fundus non habet aīum, per quem retineat̃ poſſeſſio. iō nō p̄t dici ꝯtinuata, niſi vſus ſit cōtinuus, vt dixi ſ. de acq. poſ. l. j. in pr. ſed hic loquitur in iurib. perſonalib quorum quaſi poſſeſſio retinetur aīo. l. 3. §. vnde vi. ȷ. de vi
4 & vi arm. & ſi ꝯtinuatur, & præſcribitur. † Idem dico in quaſi poſ
b ſeſſione iuriſdictionis, b q̄ competit perſonæ, vel in iure exigendi

a ADD. ¶Ale. Vide no. per bar. & arg. in d. l. fi. C. de pręſc. lon. tem. ang. & bal. in d. l. cum nemo, C. de acq. poſſeſ. per doc. in c. de quarta, de præſc. & ibi per d. Ant. Io. Fr. Ru. Adde abb. in c. cum non liceat, e. ti. & Pau. de caſt. hic, & in conſ. 5. inc. in cauſa quæ vertitur.

b Ale. Adde bar. in l. ſi ego, §. j. de publ. Sed an dicatur ſeruitus, vide bal. in rub. C. de vſuf. bal. in l. fi. C. ne de ſtat. defun. dicit, ꝙ iuriſdictiones dicuntur ſeruitutes reales, ideo non præſcribuntur ſine titulo, quia ſapiunt naturam dominij. Et ad bar. hic adde bald. & ang. in l. fi. C. de præſc. lon. temp.

vectigal

vectigal, ꝙ talis possessio retinetur animo, & dicitur hr͂e causam continuam. Facit quod no. per Inn. ext. de præscr. c. de quarta.

§. Eum qui. Furor superueniens non extinguit vsucapionem cœptam. h. d.

§. Si cum apud. Quod tempore captiuitatis ex causa peculiari emitur, præscribitur: secus si ex causa dñica: sed tunc patre defuncto filius per fictionem præscriberet. h. d. Quæro, vtrum interim inchoetur vsucapio ſm veritatem, vel ſm fictionem? Duæ sunt opi. in gl. tene primã, qđ perfecte dixi s̄. e. l. si is qui pro emp. ver. quod si seru⁹. in 4. op. dic vt ibi.

LEX XLV.

1 *Molendino meo destructo si alius vult facere molendinum, quod noceret meo si reficerem, an possem prohibere.*

Præscriptio. Op. de l. si qsquã. j̃. de diuer. & temp. præsc. sol. ꝙ ibi erat in possessione piscãdi. hic nõ.

1 Hãc sol. dat Pet. & eã seq̃t d. Ray. † Quæro, habui molẽdinũ in isto flumine, abũdãtia aquarũ in totũ destruxit molẽdinũ, nõ reficio, ali⁹ venit, vel s̄. vel j̃. & vult facere molẽdinũ, tali mõ, ꝙ meo no-

a ceret, si vellẽ reædificare, an possem ꝓhibere? Ista q̃o fuit in Marchia. Aduocati dicebãt, aut stetit p x. an. & nõ põt ꝓhibere, qa perdidit ius ducendi aquã. Aut nõ stetit p x. an. & tũc p̃t ꝓhibere. l. sicut. C. de ser. & aqua. S3 ipsi nihil intelligũt de ista q. qa p̃scriptio longi tem. quo ad vsum fluminis, q est cõis de iure gẽtiũ, ñ ꝓdest, vt hic. Et istã q. posui in tract. l. quomin⁹. s̄. de flu. & ꝯsideraui tria, qa vnũ est aq̃ ducere, ſm p talẽ locũ ducere, & tertiũ impedire vicinũ meũ ducere aq̃. Primũ põt ꝯpetere duob. mod. ex ꝯcessione Principis, vel Senat⁹, vel ppl̃i. l. si ãt plures. §. fi. s̄. de aqua plu. arc. q modi hãc ꝯsuetudinẽ faciũt ꝯpetere iure meo. l. sane si maris. j̃. de iniur. & in isto fateor ꝙ nõ vtendo spacio lõgi t̃pis caderẽ ab illa ꝯcessione. l. j. j̃. de nũdi. Qñq; ꝯpetit ex iure qđ de iure gẽtiũ ꝯpetit, & ista facultas nullo mõ p̃scribit̃, vt hic, & l. viã. j̃. de via publ. Ad 2. s. p talẽ locũ ducere, si duco per fundũ tuũ aquã, & tũc non vtendo ꝯstituto t̃pe, ius seruitutis ꝑdo. l. sicut. C. de serui. & aqua. & ibi p do. Est & quoddã ius impediẽdi vicinũ, vt nolo ꝙ vicinus meus occupet, qa noceret, & tũc sum⁹ in casu nr̃e l. Et ad ꝑdẽdum ius occupationis de iure gẽtiũ, reperio tria. Vnũ est, ꝙ in aĩalib. requirit̃ p̃ñtia, & si difficilis sit eorũ ꝓsecutio, desino esse dñs. l. 3. & l. nãlẽ. in pr. s̄. de acq. re. do. Aliud est in reb. inanimatis, vt l. nr̃a, s. qñ est factũ ædificiũ, & est dirutũ, an qs ꝑdat. Et certe duo op3 ꝙ ꝯcurrãt, s. ꝙ euertat̃ in primum statum, & ꝙ derelinquatur, & tũc desinit esse dñs, vt hic, ibi, ꝙ ita procedit, & desino possidere p annũ. & iõ si aqua reassumpsit cursum suũ, & ego p annũ tacui, illius cursũ ali⁹ licite poterit occupare: hoc ẽt dicã clari⁹ ĩ d. l. quomin⁹.

a ADD. ¶Io. Fr. Ru. Adde ang. & Pau. de cast. hic, qui sequuntur hanc decisionem, & Cur. sequitur cons. 26. inc. casus proponitur, cum multis concordantiis.

§. Post mortem. Op. ꝙ statim à die captæ possessionis l. pe. j̃. de capti. sol. ibi in peculiari, hic in dñicis. Et qđ hic tex. dicit peculij nomine. intellige ꝙ de nouo ipse volebat constituere. secundum gl. quod placet multũ.

¶Pro soluto. Tit. iiij.

LEX II.

Si emptam. Nota rationem differentiæ, quam gl. ponit, dic plenius, vt C. de acq. pos. l. j.

LEX III.

Si existimans. Dic vt gl. & dixi s̄. tit. j. l. Celsus. Item not. bonę fidei possessor dr̃ q credit dñm esse tradentem, al'r dr̃ C. de furt. l. apud antiquos. sed in idem recidit.

LEX IIII.

Si quid. Op. s̄. titul. j. l. sequitur. §. si rem. solu. dic plene, vt ibi.

¶Pro emptore. Tit. v.

LEX I.

1 *Conditio vsucapiendi, competit etiam pro eo, quod dimittitur ex causa transactionis.*
2 *Transactionis, vel æstimationis causa datum, qualiter cognoscatur. Transactio est nomen generale ad omnem conuentionem, per quam à lite discedi tur & dicitur contractus innominatus.*
3 *Possidere qui culpa desijt. an possit à possessore rem auocare.*

Possessor qui. Op. eius qđ cã transactionis dimittitur apud aliquem, nõ trãsfert dominiũ, ergo nec eã vsucapiendi ꝯdõem. l. clauib. s̄. de contrah. emp. l. si pro fundo. C. de trans. S3 hic dr̃ ꝯriũ, ꝙ vsucapit ꝓ emp. gl. soluit, ꝙ hic nõ fuit datũ ex cã trãsactionis, s3 ꝓ litis æsti-

1 matione. † Io. dicit ꝯriũ, ꝙ ẽt ꝓ eo qđ dimittitur ex cã trãsactio

a nis ꝯpetit vsucapiẽdi ꝯditio, vt no. C. e. l. pe. Sed ista gl. est verior, & sic tenẽt cõiter oẽs doc. aliud si ex causa transactionis detur, vt

2 d. l. si ꝓ fundo. † S3 qualiter cognoscam vtrũ sit trãsactio, vel æstimatio litis. resp. gl. est ĩ l. ei⁹ rei. s̄. de rei vẽ. Aut erat i⁹ ꝑtis certũ, l3 esset lis, vt puta, peto executionem sñiæ, vel peto fundum debitũ ex testõ & tũc q̃titas. q̃ dat̃ est magis litis æstimatio, q̃ transactio, & tunc pro re retenta h3 locum titulus pro emptore, vt hic, etiã si in instr̃o dicat̃ ex cã transactionis, qa transactio est nomen gñale ad oẽm ꝯuentionem, per q̃ à lite discedit, d. l. eius rei. & ideo dr̃ ꝯctus innominatus, vt no. C. de trans. l. sine apud acta. Si. n. esset spãle nomẽ, tũc esset ꝯct⁹ noĩat⁹, vt no. C. de re. pmu. sup rub. Siue ro esset res dubia, tũc pecunia q̃ dat̃, vr̃ dari ex cã trãsactionis, & ꝓ re retẽtã nõ ꝯpeteret titul⁹ ꝓ emptore, d. l. si ꝓ fundo. fateor tñ in hoc casu, ꝙ si ille, q accepit pecuniã, diceret, ꝯcedo tibi oẽ ius, qđ mihi ꝯpetit in tali re, de qua lis erat, ꝙ h3 tũc titulũ ꝓ emptore, ẽt ex trãsactione ꝓ tali re retẽta, sicut qñ ego emo qcqd iuris habes, vt dicã j̃. e. l. emptor. s3 nõ diceret, ꝯcedo, s3 finio, vel qeto oẽ i⁹, &c. & tũc secus esset, d. l. si ꝓ fundo. op. formo ar. à diuisione. Aut iste, q soluit litis æstimationẽ possidebat, & manu militari debuit auferri. l. q restituere. s̄. de rei ven. Aut nõ possidebat, & tũc soluẽdo litis estimationẽ vr̃ emptio, l. ei⁹ rei. & l. hoc si res. & l. qđ si possessor. s̄. de rei ven. Et gl. dr̃, ꝙ possidebat, s3 actor voluit vti bñficio d. l. q restituere. Vel al'r dr̃ gl. ꝙ non possidebat, qa culpa desiit possidere, nõ dolo, & sic possessio p̃t auocari. S3 illud nõ p̃t ꝓcedere quo ad vsucapionẽ, nisi ponas possessionẽ auocasse ab eo q possidebat, qa vsucapio nõ ꝓcedit sine possessiõe, l. sine possessio

3 ne. s̄. ti. 2. † Itẽ examinãdũ, an q culpa desiit possidere, possit auocare à possessore. Et gl. hic simpl'r dr̃, ꝙ sic. Dy. dr̃, põt auocare cessione facta, & sic reperit̃ sua aditio hic. gl. ĩ l. si culpa. dr̃, & ẽt cessione nõ facta. dicit Dy. in c. ꝓ possessore. ext. de reg. iur. li. 6. in 6 q. ꝙ sine cessione h3 ẽt si dolo desiit possidere, vel culpa. s3 ipse dr̃ ꝯ. l. is q dolo. s̄. de rei ven. qñ dicit, ꝙ dolo. Itẽ in eo qđ dr̃, ꝙ qñ culpa desiit possidere, ẽt nõ dr̃ verũ simpl'r, s3 est verũ qñ est ꝯuentus rei vendicatione. S3 qñ agit̃ personali actione, & dat̃ litis æstimatio, nõ h3 soluẽs vtilẽ in rẽ, qa nõ pretiũ rei soluit, s3 pretium culpæ, vt qñ res est ꝯmodata, vel deposita. Et hoc voluit notare gl. in l. si fullo. s̄. de cond. sine cau. Et illud dicebat do. Ia. me audiente, ꝙ ibi voluit dicere, l3 non exprimat multũ gl. vñ in hoc passu, qñ qs soluit litis estimationẽ, tũc aut desiit dolo possidere, & sine dubio nõ datur actio sine cessione, l. is qui dolo. s̄. de rei ven. Aut culpa desiit possidere, & tũc aut conuenitur rei ven. & h3 actionem sine cessione, l. si culpa. de rei ven. Aut conuenitur personali actione, & tũc secus, qa nõ h3 actionem vtilem sine cessione, l. si fullo. s̄. de cond. sine causa. Et multa essent tãgenda in hoc passu, quãdo soluit̃ litis æstimatio. Tetigi vnum, alia tanguntur in d. l. litis. j̃. eo.

a ADD. ¶Ale. An ex titulo transactionis causet̃ vsucapio, adde bal. in l. ex cã, C. e.

LEX II.

1 *Bona fides in emptione, & venditione vtroque tempore requiritur.*

Pro emptore. In emptione reqrit̃ bona fides duob. tẽporib. iõ iust⁹ error cãm vsucapiendi nõ

1 p̃stat. h. d. † Quærit gl q̃ est rõ ꝙ in emptione, & vend. reqrit̃ bona fides vtroq; t̃pe. Prima est rõ, qa nõ v3 emptio rei alienæ, vt no. s̄. ti. 2. l. si is q §. fi. s3 illud est falsum, vt ibi dixi. Alij vt Ia. de Are. dñt, ꝙ ĩ ceteris t̃pe traditiõis nascit̃ ti. s. ꝓ soluto, s3 vẽditio debuit hr͂e effectũ ante, qđ nõ pl3, qa nõ solũ ꝓ soluto, s3 ex titulo putatiuo p̃scribit̃, vt §. ti. 2. l. Celsus. Alij dñt, ꝙ hoc est pp frequẽtiã ꝯct⁹ emptionis, & venditionis, s3 illa rõ vr̃ potius facere in ꝯrium q̃ ꝓ, qa citius in frequẽtib. toleratur error, vt l. iusto. in pr. s̄. ti. 2. Sol. facilius tolerat̃ error ne qd perdat, nõ vt vsucapiat, & locupletur cũ aliena iactura. Alia rõ est, dr̃ gl. q̃ ponit̃ in l. Celsus. s̄. ti. e. s3 in illa l. Celsus. nil dr̃ de rõe, s3 facit ad dictũ. Item hic accipio emptionẽ stricte, secus in datione in solutum, quæ similis est emptioni, vt litis æstimatio, ar. s̄. ti. j. l. j. & l. 3. & l. litis. j̃. eo.

§. Separata. Quærit gl. an procedat ista parificatio, vsucapio, ergo possideo. Certe non, quia vsucapio qñq; ꝓcedit, sine possõe, l. ceptã, & l. rerũ mistura. §. Labeo. s̄. tit. 2.

1 *Opinio magis quàm veritas in his quæ ex solo animo nostro dependent, inspicitur. in aliis magis veritas, quàm opinio.*
2 *Putans se non vsucapere, & vsucapit, an vsucapiat.*
3 *Bonæ fidei quis dicatur in materia vsucapionis.*
4 *Indebitum scienter accipiens, quando efficiatur dominus.*
5 *Conditio sub qua est facta venditio, si deficiat, tempora præscriptionis, & vsucapionis coniunguntur.*
6 *Hæres si rem venditam à defuncto accipit tanquam non venditã, eam vsucapit.*
7 *Ad vsucapionem pro emptore, si apparet me habuisse titulum, & possedisse, licet non appareat me sciuisse in initio possessionis de titulo, sufficit.*

§. Si sub conditione. Iste est subtilis §. Pendente cõditione emptionis non procedit vsucapio, etiam si extitisse putetur: secus si extiterit, licèt extitisse ignoretur. h. d. Primo, ponit vnum dictum. Secũdo remouet duo dubia circa illud. Tertio determinationem secundi dubij reuocat in dubium, & eam veram esset determinat. Secũda, ibi, idẽque est. Tertia ibi, est tamen. Op. j̃. pro dote. l. j. vbi pendente conditione quis vsucapit titulo ꝓ suo. sol. timore huius cõtrarij sunt duæ gl. ꝯriæ, super eod. verbo. & vna dicit, ꝙ vsucapio pro suo, alia dicit ꝯrium. Et vide istas gl. sed prima est vera, quam sequitur Dy. & doc. nostri. in l. j. j̃. pro dote, quia nõ transfertur dñium, nisi in conditionis euentum si voluit incontinenti transferre, l. sub

cond

a ꝯditione ĩ.de ſol.dicã a ĩ.ꝓ dote.l.j.Venio ad 2.paſſum.dr̃ hic,idẽ
ſi putat ꝯdõem extitiſſe.ꝯ ĩ.e.l.qđ vulgo.ſol. ibi interuenit iuſtus
error,vel iuſtiſſimus.hic nõ interuenit iuſtiſſima cã credẽdi, aliàs
ſec⁹.Itẽ dr̃ hic,ꝙ q ignorat ꝯdõem extitiſſe,vſucapit,& ſic inſpici
tur veritas,nõ opinio,ſ3 ꝯ.ĩ.e §.ver.eſt tñ.ſol. Quidã dñt hũc ꝑ il
lũ corrigi.Alij ꝙ nõ corrigit̃,& iſta eſt vera ꝗ t3 gl.in hoc §.op. ꝙ
inſpiciat̃ opinio,& nõ veritas,l.multũ.ſ.de cõ.& dem. & de le.3.l.
1 1.in pr.† Sol.in his ꝗ ex ſolo aĩo depẽdẽt, inſpicit̃ opinio poti⁹ ꝗ
veritas,vt in aditione hr̃ditatis,teſtõ,&ſimil.no.ſ.de acq.hæ,l.he
res.in aliis inſpicit̃ poti⁹ veritas,vt hic.Nã p̃ſcriptio nõ ꝓcedit ſo
lo aĩo,imo ex poſſeſſione &titulo,&qñq; ſine aĩo:vt in reb.pecu
2 liarib.op.ſ.ti.2.l.ſi fur.§.j.†Sol.ibi erraui in iure,hic ĩ facto.H⁹gr̃a
b diſtingue ſic,b qñ qs putat ſe nõ vſucapere, aut ꝑ errorẽ iuris, &
vſucapio nõ ꝓcedit.l.ſi fur.§.j.Aut ꝑ errorẽ facti,& tũc aut igno-
rat ſe poſſidere,& detinere,& titulũ hr̃e,l3 in veritate hẽat,& nõ
ꝓcedit p̃ſcriptio,vt ſ.ti.j.l.2.& C.de acq.poſ.l.j. Aut ſcit detinere,
ignorat tñ ſe poſſidere,& p̃ſcribere rẽ,& tũc aut nõ credit ſe p̃ſcri
bere ſibi vel alteri,& nõ ꝓcedit p̃ſcriptio. Aut ſcit ſe p̃ſcribere al-
teri,& ſibi ignorat,& ꝓcedit p̃ſcriptio,vt ſ.ti.2.l.iuſto.§.filiusf.&
ibi no.in vl.gl.Aut ſcit ſe poſſidere ſuo noĩe,ignorat tñ ſe titulum
hr̃e,& ꝓcedit p̃ſcriptio,vt hic.op.ꝙ hoc caſu ñ p̃ſcribat,qa ñ ẽ bo-
næfidei,qa cogitatiõe dñi nõ poſſidet,l.apud antiquos.C. de fur.
3 ſo.†puto ꝙ ĩ materia vſucapiõis,l3 qs nõ putet dñm tñ eſt bonę
fidei.ſi credidit dñm eſſe tradẽtẽ,vt no.đt tex.ſ.e.l.j.ĩ pr. & ſ.ti.j.l.
3.ibi,ſufficit.n.&c.Venio ad 3.reſp.ibi eſt tñ nonnulla, &c. & op.
hic vr̃ ꝙ ille q accipit rẽ ab emptore,quẽ putat verũ dñm,ſit dñs,
&c.S3 eſt ꝯ l.qm.ſ.de ꝯd.fur.& l.falſus.in pr.ĩ.de fur.gl.ſol.ꝑ ele-
4 gãtia†verba,& đt ꝙ qñq; accepit indebitũ ſciẽter,& tũc nõ h3 ꝓ
ſe veritatẽ,qñq; errat,& h3 ꝓ ſe veritatẽ.Et vide gl.ꝗ eſt ĩ verbo
emptoris.S3 iſta gl.nõ eſt neceſſaria.ꝓut dixi tibi in l.falſus.ĩ. de
fur.Et qñ đt gl.ꝙ illæ ll.loquunt̃,qñ error labit̃ in perſonã,iõ non
5 trãſit dñiũ,& ſic errat in ſubſtãtia ꝑſonæ,hic nõ.† Quæro,1.reſp.
đt,ſub ꝯdõe,&c.qd ſi deficiat ꝯdõ,an ꝯiungant̃ tpa p̃ſcriptionis,
& vſucapionis?gl.đt ꝙ ſic,& all.l.Põponi⁹.§.ſi is q.ſ. de acq.poſſ.
Quęro,dr̃ hic ꝙ aperti⁹,&c.ſ3 in quo eſt apertius?Dic vt in gl.vel
6 dic apti⁹,i.aperte.†ꝗro hr̃s rẽ vẽditã defuncto accipit tãꝗ nõ vẽ-
ditã,an vſucapiat?reſp.ſm gl.nõ ſoluit̃ in tex.& gl.t3,ꝙ nõ vſuca-
pit,ſm Io.Alia opi.eſt in gl.ꝙ vſucapiat,& iſta eſt vera,vt inſpiciat̃
veritas poti⁹,ꝗ opinio.Et ſic ꝯgruit p̃cedẽtib.ſic.ſ.ti.2.l.iuſto.§.fi-
c lius.ꝗ t3 Ia.de Are.& gl.ſ.ti.j.l.nũꝗ.§.fi.Dic ergo,c aut res eſt tradi
ta defuncto,& error hr̃dis nõ nocet,l.nũꝗ.§.fi.ſ.ti.2.Aut eſt tradi
ta hr̃di errãti,&idẽ,vt hic.Aut ñ fuit tradita hr̃di, nec defũcto,ſ3
hr̃s repit eã ĩ hr̃ditate,&idẽ ſi iuſte putet ſibi traditã,l.iuſto. §.fil⁹
7 fa.ſ.ti.2.†ex his ꝯcludit̃,ꝙ ſufficit ſi appet titulum me habuiſſe &
poſſediſſe,l3 ñ appeat me ſciuiſſe đ titulo ĩ initio poſſõis qđ ẽ no.

a ADD.¶Ale.Adde bar.in l.eius rei,ff.de rei ven.& bal.in l.ex cauſa,C.e.Ant.in c.
in literis,de reſt.ſpol.
b Io.Fr.Ru.Adde Pau.de Caſt. hic,qui ſimpliciter tranſit cum hac diſtinctione.
c Io.Fr.Ru.Dic ergo.Cum hac diſtinctione tranſit Pau.de Caſtr.hic.

§.Si in diem. Ex vendõe pura reſoluenda ſub ꝯdõe, interim ꝓcedit p̃ſcriptio titulo ꝓ emptore. h.
d.cum duob.§§.ſeq.op.ꝙ dictio ſi.facit ꝯdõem. ſol.in gl.op.de l.ſi
legatum pure.2.reſp.de adim.leg. ſol. illa loquitur in vltimis vo-
luntatibus,hæc in contractibus.vt no.ſ.de in diem addi.l.2.in fin.

1 *Fundi appellatione continetur quicquid additur fundo vendito.*
2 *Actio finium regundorum:quia perſonalis,non præſcribitur niſi ſpatio 30.ann.
in rei vendicatione ſecus.*

§.Cum Stichum. Op.ĩ.e.l.qđ vulgo.ſol.vt gl.op.de pr.§.ad ſeq.verſ. gl. dat plures ſol.
dic,illud ꝙ ñ eſt emptũ,nec ex re empta,rei empte accedit:ſ3 ſi eſt
alr̃ ſeparatũ,nõ põt p̃ſcribi ti.ꝓ emptore,vt in pr.§. ſec⁹ ſi aliquid
prædictorum interuenit,vt in ſeq.ver.Nam in ver.ſed &ſi fundus
rei emptæ accedit.nam videtur talis venditus qualis fuit deſigna-
tus,& traditus, cum talis venditor fines demonſtrare teneatur,l.
1 Titius hæres,ſ.de act.emp.Et quicquid† additur fundo vendito,
fundi appellatione continetur,l.ſi ex toto.in pr.ſ.de le.j.&l.quod
in rerum.§.pe.e.ti.ſm Iac.de Are.Op.de eo qui emit gregem,&de
eo qui emit ancillam. Solu.vt gl. Circa quod dic vt dicam ĩ.pro
2 ſuo.l.2. Opp.ĩ.e.l.emptor fundi.Sol.vt gl. Op.C.fi.reg.l.fi.†Sol,
actio finium regun. quia perſonalis non præſcribitur, niſi ſpacio
30.ann.in rei vendicatione ſecus.

1 *Mala fides authoris nocet emptori vniuerſitatis.ſeu omnium bonorum.*

1 §.Eius bona. †Mala fides vẽditoris nocet emptori vniuerſitatis,ſeu oĩum bonorum.h.d.Op.ſ.ti.
2.l.qua re.Sol.ibi in emptore rei particularis, hic in emptore vni-
uerſitatis,vel oĩum bonorum,in quo eſt idẽ ꝙ in hr̃de.Hoc ſentit
hic gl.in fi.facit ſ.de pet.hæ.l.ẽt ſi putauit.§.quid ſi quis.Op.ꝙ iſtę
res vſucapiantur tanꝗ accedentes rei venditæ,vt ſ.prox.Quidam
dñt,imo nõ accedunt,Certe hoc qđ non accedit,eſt ꝑꝑ p̃ſumptã
malã fidem emptoris, vel poſſet dici accedere, qa ſub eodẽ noĩe
ꝯtinet̃,vt ſ.prox.§.dixi.Op.ĩ.e.l.ꝙ vulgo. Sol. hic nõ fuit iuſt⁹ er-
ror.Op.ſ.de pet.hæ.l.& nõ tm̃.Sol.ibi in petitione hæreditatis.in
qua veniũt nõ hr̃ditaria,hic in vſucapione,in qua requiritur bo-
na fides & titulus, ꝗ hic ceſſant. Quæro, an iſtæ res vſucapiantur
ꝓ ſuo? Quidam ꝙ ſic,quod eſt falſum, per ea quæ no.in l.Celſus.
ſ.de vſucap.& propter præſumptam malam fidem,vt ſ.dixi.

§.Tutor. Emptione facta ſolenniter ꝑ tutorem , à pupillo transfertur in tutorẽ dñium ſi eſt dñs,aliàs vſuca
piendi ꝯdõ h.d.Op. ꝙ tutor ſtatim ſit dñs effectus, eo ꝙ ſolenni-
ter emit,l.j.ſ.de reb.e.Sol.hic pupillus non erat dñs.Op.res pupil
li vſucapi non poteſt,l.bonęfidei.ſ.de acq.re.do.ſol. hic non erat
pupilli.Plene dicam ĩ.e.l.§.ſi pupillo.Op.ꝙ tutor non poteſt eme
re ſe autore,l.j.ſ. de aut. tu.Sol. hic emit authoritate contutoris,
aliàs non præſcriberet,vt in gl.

a §.Procuratorem. Procurator a emens à comprocuratore,præſcribit.h.d.

a ADD.¶Ale.Intellige in procuratore generali,vt no.in l.2.C. de vx.mil.& ſic ti
tulus minus legitimæ procurationis,tribuit cauſam præſcribendi.Vide bal. in
d.l.2.facit l.quod vulgo.ĩ.eod.

§.Si ſeruus. In reb.peculiarib.ſcĩam ſerui inſpicim⁹, in dominicis ſcĩam dñi:&illa ſcĩa inſpicit̃,ꝗ fuit ab
initio poſſeſſionis,nõ ꝗ poſtea ſuperuenit.h.d.vſq; ad §.ſi à pupil
lo.De quo dic vt ſ.ti.j.l.hæres.§.j.& de ædil.edic.l.cum mancipiũ.

1 *Error iuſtiſſimus præſtat cauſam vſucapiendi in tit.pro emptore. ſecus ſi ſit error iniuſtus,vel iuris.*
2 *Res mobilis pupilli non poteſt ſine decreto alienari,nec vſucapi:adulti ſic.
Lex,bonæfidei ſupra de acq.re.do.loquitur in re mobili.*
3 *Iſte §.dẽt intelligi ſecũdũ iura Cod.in re mobili,quæ ſeruando ſeruari nõ poteſt.*
4 *Emens à pupillo quando vſucapiat.*
5 *Probare ſi quis debeat probat ꝙ pupillus vendens ex aſpectu apparet adultus.
Aſſertioni eius qui dicit ſic ſe crediſſe ſtatur.*

a §.Si a pupillo. Difficilis a eſt iſte §.Error†iuſtiſſim⁹ p̃ſtat
1 cãm vſucapiendi in titulo ꝓ emptore,ſe-
cus ſi ſit error iniuſtus,vt error iuris.h.d. Op. de l.bonæfidei.ſ. de
acq.re.do.gl.hic ponit duas ſol.Prima qđ res nõ erat pupilli, ſ3 al
2 teri⁹,vel hic ĩ re mobili,ibi in re immobili. † Tene ergo mẽti iſtã
gl.ꝙ res pupilli mobilis põt vſucapi.& ſic t3 ſ.e.l. §. tutor.Idẽ vr̃
tenere in d.l.bonæ fidei.ſ.de acq.re.do.& ĩ.e.l.qui fundum §.ſi tu
tor.S3 ſi hoc eſt verum,idem eſſet in reb.adulti,ꝗ nõ pñt alienari
per ti.de reb. eor. ergo nec vſucapi, l. vbi lex.ſ.de vſuc.ergo illa l.
bonæfidei.nullius eſt valoris,ꝗ voluit aliquid ſpãlitatis inducere
in pupillo.Quid dicem⁹?Dico ꝙ d.l.bonæ fidei loꝗtur in re mobi
li.Et ꝙ ſic dẽat intelligi,no.gl.clarius & apertius in l.3.C. de auto.
b præſt.& ſic illa importat aliqd,qa ſm iſta tpa b poterat res mobilis
ſine decreto alienari,ſ3 ĩ pupillo nõ põt vſucapi,ĩ adulto ſic.Qua
liter rñdebim⁹ ad hãc l.Dic,ꝙ vendidit rẽ alienã nõ ſuam, qa ſiue
eſt mobilis,ſiue immobilis,res pupilli nõ poteſt alienari. S3 tunc
inſtatur, quia eadem ratione non valet venditio rei adulti prout
pupilli,l.j.& ꝑ totũ ti.de reb.eo.Sol.debet intelligi hic, ꝙ erat res
alterius ẽt mobilis,& iõ põt vſucapi ſi erat adulti.aliàs iſte §.non
3 põt ꝓcedere.Op.de l.lex,ꝗ tutores.C.de adm.tu.†ſol.iſta lex ꝓut
intelligitur ſm iſta iura ꝓcedit in oĩ re mobili,ſ3 ſm iura Codicis
op3 ꝙ intelligat̃ in re mobili,ꝗ ſeruando ſeruari non põt,d.l.lex ꝗ
tutores.Op.cum gl.j.ꝙ iſte pupillus aut non poſſidebat, & poſſeſ
ſionem non potuit transferre.l,traditio.ſ.de acq.re.do. Aut poſſi-
debat,&tunc poſſeſſionem potuit transferre,vt in gl.H⁹ꝯrij timo
re gl.dicit,Fateor,ꝙ hic nõ poſſidebat pupill⁹,ſ3 emptor,& ſic pu
pillus poſſeſſionem nõ tranſtulit,ſ3 titulum pupillus dedit,l.non
c ſolum.§.j.de vſuc.Vel dic,qđ tradidit c cũ tutore.S3 iſta ꝯtinet di-
uinationẽ.Vel dic,& hęc eſt vera,ꝙ poſſeſſionem rei mobilis per
dit & transfert pupillus,qa facilius amittitur, l.rẽ quæ nobis.ſ.de
4 acq. poſ.† Quid habeo ergo colligere ex iſto §.difficili?Intelligo
iſtam materiam hoc mõ.qñ emit à pupillo, aut ſcit eũ eſſe pupil-
lũ,& tũc aut emit nõ ſolẽniter,& nõ acqrit dñium,nec vſucapiẽ-
di ꝯdõem,vt hoc 2.reſp.Aut emit ſolẽniter cũ decreto, &ſi pupil
lus eſt dñs transfert dñiũ,ſ3 ſi nõ eſt dñs, transfert vſucapiendi cõ
dõem,vt ſ.ea.l.§.tutor.& ſ.de re.eo.ꝑ totum.Si vero putauit ipm
eſſe adultũ,& tũc aut emit rẽ ipſi⁹ pupilli, & nõ ꝓcedit vſucapio,
d.l.bonæfidei.ſ.de acq.re.do.& l.3. C. de auth.præſt. ſiue res erat
mobilis,ſiue ĩmobilis. Aut res erat alteri⁹,&tũc aut res erat mobi
lis,&ꝓcedit vſucapio,vt hic ĩ pr. Qđ intelligo ſi erat talis ꝗ ſeruã
do ſeruari nõ p̃t,& ſic decretũ nõ reqrit̃. Alr̃s eſſet idẽ ꝙ ĩ. dicã in
re

a ADD.¶Ale.Difficilis.Vide no.per gl.in l.eum qui.C.de au.præſtan.
b Ale.Concludit hic Ang.ꝙ iure antiquo fforum , & etiam hodie adultus & pu-
pillus paribus paſſibus ambulant,vt immobilia,vel quæ ſuccedunt loco immo
bilium,vt annui reditus,alienare non poſſint,l.magis puto.§.non paſſim,de re.
eo.& l.lex,quæ tutores,& per totum,C. de prædi.mi. In rebus immobilibus e-
rat hoc iure differentia. Dic vt per eum, & vide ea quæ habentur ſ.e.l.§.tutor.
& ĩ.e.l.qui fundum,§.ſi tutor, & l.fi.in quib.cauſ.ceſ.in integ.reſt.
c Pom.No.pupillũ nõ trãsferre poſſeſſionẽ ciuilẽ ſine tutore,& vide Are.ꝯſ.32.

re immobili,d.l.lex.q̃ tutores.C.de adm.tut.Aut erat immobilis,
& tunc non procedit p̃scriptio:qa sciuit aut scire debuit cū adul-
tum talem rē vendere nō posse.d.arg.h⁹ §.2.resp.& d.l.vbi lex.cū
a gl.de vsuc.Op.s̃.e.al.in pr.sol.hic fuit error iustissimus,qa appare
5 bat adultus in aspectu.S₃ quis debebit†hoc ꝓbare?Resp. stat̃ as-
sertioni eius,qui dicit sic se credidisse,vt no.inst.de act.§.alie.ꝑ gl.
b nisi ꝑ aduersam partē aliqd ꝓbet̃, ex quo aliqd ɔ̃riū præsumat̃, *b*
vt qa tutor q præsumit̃ scire,vt no.s̃.e.l.§.tutor. vel ɔiūcta ꝑsona,
l.octaui.s̃.vnde cogna.Idē si vicinus,vel domesticus,arg.extra de
præsum.c.quanto.Vel probabitur,ꝙ erat talis staturæ,ꝙ quilibet
discretus hō ex aspectu,credidisset eū pupillū,l.minor 25.an.adi-
to p̃side ex aspectu s̃.de min.Quo probato apparebit,ꝙ nō fuit iu
stissim⁹ error.Et idē dico ī furioso & curatore ei⁹,vt j̃.§.prox. vbi
omnia q̃ hic possunt dici,ibi repeti possunt,per l.2.C.de cur.fur.

a ADD.¶Ale.Hæc no.ad gl.in §.alie.inst.de act.Idem videtur velle bar. in l. inter omnes,§.recte,de fur.
b Ale.An quis præsumatur sciuisse aliquem esse minorem vel furiosum,adde quę dixi in l.si titius,j̃.de fideius.

a §.Si eam rem. Bona fides autoris non prodest singulari successori ᵃ habenti scientiam rei alienæ,secus in successore vniuersali.h.d.cum duobus §.seq.

a ADD.¶Ale.Successori.Quando mala fides successoris sibi noceat vide bal.no. in l.super longi.de præsc.lon.tem.Et an hæc procedant de iure canonico,vide Lud.in l.Pomponius,§.quæsitum,cum seq.s̃. de acq. pos. & quod ibi scripsi, & per Dy.in regula,possessor.de reg.iur.in 6.

1 *Præscriptio fauorabilis,vt vsucapio triennij,non interrūpitur litis contestōne.*
Præscriptio mere odiosa interrumpitur per solam citationem.
Præscriptio mista,vt 10.vel 20.annorum,interrumpitur litis contestatione.
2 *Præscriptio inducta à statuto,per solam citationem interrumpitur.*
3 *Præscriptio annalis inducta constitutione Episcopi,vel comitis,interrumpitur litis contestatione.*
4 *Interruptionis cur differentia est inter præscriptionem mere odiosam, fauorabilem,& mistam.*
5 *Præscriptiones quædam sunt fauorabiles,quædam odiosæ,& quædam mistæ.*
6 *Possideri ex pluribus causis ad inuicem se compatientibus potest.*

§.Si rem alienam. Post litis ɔtestōem non interrum
pit̃ vsucapio triēnij,&ex duab.cau
sis se nō ɔpatientib.res non p̄ot possideri.h.d.op.de l.moræ.C. de
1 rei ven.sol.Quædā est†pręscriptio mere fauorabilis, vt vsucapio
triennij,& tūc nō interrūpit̃ litis ɔtestō.nisi in effectu vt hic,&l.si
post acceptū s̃.de rei ven.Quędā est p̃scriptio mere odiosa,&tūc
interrūpit̃ ꝑ solā citationē,l.cū notissimi.in pr.C.de præsc.30. an.
q̃dā est p̃scriptio mista, vt x.vel 20.an.tūc interrūpit̃ litis ɔtestōe,
2 l.moræ. C. de rei ven.†Quid dices de præscriptionib. q̃ inducun-
a tur à statutis,*a* vt puta,q nō petierit debitū ꝑ x.an.cadat à iure suo?
Resp.ista p̃scriptio currit ex mera negligētia nō petētis sine pos-
sessione,vel titulo præscribentis,& iō per solā citationē interrū-
pit̃.S₃ hoc vr̃ ɔ̃ l.j.& 2.C.qñ libel.prin.da.sol.ibi in actionib. p̃to-
riis & pœnalib.q̃ sui natura sunt annales,iō reqrit̃ litis ɔtestō,vel
3 quasi.Iō si†esset p̃scriptio*b* annalis inducta ɔstitutione epi vel co
b mitis,dicerē idē.†Rō p̃dictorū est, qa ista præscriptio mere odio
4 sa,currit ex sola negligētia nō petētis,iō cum mittit executorem,
cessat negligētia,& sic interrūpit̃ p̃scriptio. Alia q̃ est mere fauo-
re possidētis,nō interrūpit̃ litis ɔtestatione,qa ꝑ hoc nō tollit̃ ti-
tulus & possessio p̃scribētis,ex quo causat̃ fauor, si expectat̃ sñia,
in illa vero præscriptione q̃ est mista, eligitur media via, s. vt litis
ɔtestōe interrūpat̃.Idē in ea q̃ sui natura currit , vt qa prætoria &
annalis,& hæc sunt de mēte Ia.de Are.& Ia.Bu.in l.sicut.C.de prę
5 scr.30.anno.& l.fi.s̃.de eo per quem factum erit.†Quod āt præ-
scriptiones q̃dā sunt fauorabiles,quædam odiosæ, quædā mistæ,
ꝓbatur C.de edic.diui adr.tol.l.fi.in fi.& per Dy.in c.possessor.ex
tra de re.iu.li.6.Op.ꝙ plurib.causis possum possidere,l.3.§.ex plu
6 rib.s̃.de acq.pos.gl.dicit,fateor,s₃ desinit vsucapere.Et dic,†ꝙ aut
sunt causæ cōcurrentes,& cōpatientes ad inuicem,aut non. Si se
ɔpatiuntur,tūc ex plurib.causis p̄ot possidere:aliàs sec⁹.vt d.§. ex
plurib.& l.si quis ante.& gl.in §.qui ad nūdinas.s̃.de acq.poss.Sed
hæc causa ex qua dominus est,cum illa ex qua non est dñs,se non
cōpatitur. Sicut.n. quis non potest emere rem suam, sic non po-
test quod suum est possidere titulo pro emptore ab alio.

a ADD.¶Ale.Vide aliam.q.per bar.in l.is qui reip.s̃.ex qui.caus.ma. & quod ipse no.in l.cum notissimi,C.de præscr.30.an.Et hic adde bal. in l.fi. in pr. de eo per quem factum erit.& bar.in l.in omnib.s̃.de act.& obl.& Bar.& bal.& ang.in l. sicut.C.de præsc.30 anno.
¶Adde quomodo interrumpatur præscriptio,abb.cons.94.& 57.lib.1.& cons.3. q.14.lib 2.
b And.Barb.Si esset pręscriptio.No.de statuto episcopi,vel comitis,& vide bart. in l.fi.ff.de pe.l.stipulationum,§.satis exceptio,de ver.ob.& l.j. ff.de bon.pos.ti. general.bal.in l.omnes populi,de iust.& iur. & in l. id quod pauperibus, C. de episc.& cle.& in rub.qui amit.& in l.certum,C.vnde cog.& Io.de Imo.in cle.j. de in integ.rest.& dixi in d.c.illud,de præsc.&ibi ponit d.abb.sed contra tenet bal.in l.2.de constit.pec.& vide Lud.Rom.in rub.C.qui admit.all. istud dictum bar.Lud.Ro.in cons.37.inci.in casu proposito,& all.bal.in c.j.quo tempore mi.

LEX III.

1 *Litis æstimatio,in quo sit similis emptioni.*
2 *Litis æstimationem recipiens,an & quando teneatur de euictione.*
3 *Litis æstimationem recipiens tenetur cauere de euictione,in casib.in quibus de euictione tenetur.*

1 Litis æstimatio. Se ipsam summat,†Quęro,ī quo est
similis. dicit gl. sicut ꝑ emptionē qs
efficit̃ dñs si res tradit̃, vel trāsfert̃ Publiciana, & vsucapiēdi ɔdō:
ita soluēdo litis æstimationē,vt in gl.qđ intellige si actor scit sol-
uētē possidere,vt no.s̃.đ rei vē.l.ei⁹ rei.Si nāt ignorabat,tūc qa re⁹
est in dolo fallēdo actorē posset actor, cū cognouerit, rē vēdica-
re si esset parat⁹ restituere ęstimationē,l.ei q.in fi.j̃.de furt.S₃ sive
re re⁹ nō possidebat,tūc ī dubio vr̃ sibi ɔcedi licētia,vt rē adipisca
tur à quocūq; possessore,vt no.s̃.de rei vē.l.hęc si res.qua adepta.
hēbit dñiū vel Publicianā vt dictū est.Pręedicta vera,nisi initiū pos
sessionis rei esset cū dolo,qa surripuit,& tūc nō vr̃ ɔcedi licētia a-
dipiscēdi,nisi exp̃sse esset dictū.& iō cū ad eū ꝑuenit dñs posset vē
dicare,d.l.ei q.in fi.j̃.de fur.Pręedicta vera si est litis ęstimatio:sec⁹
2 si esset trāsactio,vt s̃.e.l.j.vbi dixi.Secūdo†q̃ro an ille,q recipit li-
tis æstimationē,teneat̃ de euictiōe?gl.hic ꝙ sic,ɔ̃riū t₃ j̃.q.ex cau.
ī pos.ea.l.fi.Dy.ī c.ꝓ possessore.ī 2.q.de re.iu.li.6.t₃ indistinctè ꝙ
a de euictione teneat̃, qa silis est emptioni, *a* l.si pp res.s̃.re.amo &
ibi d.Ia.Bu.đt,ꝙ hic l₃ æqparet̃ vēditioni,tñ in l.ei⁹ rei s̃.de rei vē.
æqparat̃ trāsactioni,ī qua nō venit euictio,l.si ꝓ fundo.C. de trās.
& iō đt ipse,aut ille q soluit litis ęstimationem,possidebat actore
sciēte,& vr̃ vēditio,qa sua spōte dimittit rē,l.si pp res.&qđ s̃.dixi.
Aut nō possidet, vel possidet actore ignorāte,tūc nō tenet̃ de eui
ctione,quasi trāsactio,cū inuit⁹ dimiserit,d.l.hæc si res.nisi re⁹ha
buerit cām ab actore.l.si donatæ.s̃.de do.inter vi.& vx.Ita audiui
eū dicētē,l₃ nō ꝑ oīa sic scripserit,in l.si culpa,de rei ven. S₃ p̃di-
cta nō placēt,qa in d.l.hæc si res.ponit̃ trāsactio improprie,& lar-
ge,vt dixi s̃.e.l.j.& ibi no.Præterea si tenet̃ de euictiōe,ergo tenet̃
si possessor ageret,& vinceret̃.d.l.euicta.§.j.s̃.de euict. S₃ ego vi-
deo,ꝙ ille q recipit litis æstimationē, nō teneat̃ cedere actionem
soluēti,& sic p̃t pati ipsum vendicātē succūbere vt dicā j̃.de re iu.
l.in depositi. ergo p₃, ꝙ de euictione nō tenet̃ simpl̃r. Quare sic
dico, Aut res erat dubia vtrū ad actorē ꝑtineret, s₃ iō recipit litis
æstimationē,vt cædat,si qd iuris ɔpeteret in re vt dixi s̃.e.l.j. tunc
de euictione nō tenet̃,qa vēditio sic facta nō t₃,l.ꝙ si in vēdōe.s̃.
de hæ.vē.Si vero certū erat rē ad actorē ꝑtinere, vel qa iudicatū,
vel qa re⁹ nō poterat qōnē dñij ei referre , qa res erat ei deposita,
vel ɔmodata,tūc facit emptionē,vt hic,&l.si vt certo.2.resp.s̃.cō
mod.cū sim.& tūc in oīb.casib. in quib. in soluentem transit ius
sine cessione,qđ dixi s̃.e.l.j.item in oīb.casib. in quib.tenet̃ cede-
re actionē,quos dicā in l.in depositi.j̃.de re iu.ī illis tenet̃ de eui-
3 ctione,aliàs sec⁹,ꝑ rōem p̃dictā.†Tertio q̃ro,an teneat̃ de euictio
ne cauere?gl.hic ꝙ nō.Dy.in c.ꝓ possessore,in 2.q.distinguit. Aut
possessor habuit cām ab actore,aut non.l.si donatæ.s̃.de do.inter
vir.& vx. Tu dic, ꝙ tenet̃ cauere in illis casib.in qb.de euictione
tenet̃,aliàs sec⁹,vt s̃.de euic.l.si res.& l.ī creditore.& l.emptori. &
de iur.l.in oīb.bonęfidei.tangā in d.l.in depositi.Vlt.gl.op.d.l.mā
cipia.in fi.C.de ser.fug.sol.Ibi soluit pœnā,hic litis æstimatiōem.

a ADD.¶Ale.An litis æstimatio sit similis emptioni,quo ad euidentiam,adde qđ dicit bal.in l.libera,C.de sent.ꝙ ibi est melior litera,vel tex.de iure,ꝙ recipiens in solutum ita tenetur denunciare litem, sicut emptor propter euictionem, & dicit ꝙ non est alibi,& dicit quando datur in solutum species pro specie, non est similis emptioni,secus si pro pecunia.Adde ꝙ statutum loquens in venditione non habet locum in adiudicatione,s.in spe.& Io.And.in ti.de emp.& ven.§. nunc dicendum el 2.ver.sed pone statutum.Item adde casum singularem,ī quo æstimatio non habet vim venditionis,in l.si creditor qui rem,in pr.ff. de pi.act. & ibi vide bal.in sec.antiqua,& Pau.de cast.ibi,& adde do.Ant. in c. constitutus,de in integ.rest.vbi idem tenet.Adde ꝙ statutum loquens in venditione nō habet locum in adiudicatione,facit quod voluit Ro.cons.107.ꝙ si ex forma statuti vicinus volens vendere teneatur denunciare consorti,quòd si vigore laudi vicinus fuerit condemnatus vendere,quòd non teneatur denunciare.

LEX IIII.

1 *Emptor qui emit rem alienam ignoranter à vendente quicquid iuris habet, quando possit vsucapere.*

a Emptori fundi. Ista lex h₃ tres casus in gl.& hoc sit ꝑ
summario,*a* op.de l.si ita sit scriptū.s̃.
de le.j.gl.nō sol.Sol.hic nō p̃t apparere qd sit exiguū,ibi sic.Dicit
Dy.hic reqrit̃ bona fides q̃ pp sciām ꝑtis incertæ abest ī toto fun
do,ibi bona fides nō reqrit̃.s₃ pone,vēditor sciēs vēdidit ignorā-
ti,& đt vēdo qcqd iuris habeo,an ꝓcedat vsucapio? Vr̃ ꝙ nō, ꝑ l.
locus.s̃.de acq.pos.s₃ venditio tunc nō procedit,per l.ꝙ si nulla.s̃.
b de hæ.ven.imo est.l.ꝙ si venditione. Alij dñt,*b* ꝙ procedit vsuca-
pio per l.qui cum. §.j.j̃.eod. sed nihil facit,quia ibi erat certum ꝙ

a ADD.¶Ale.Si quis est in bona fide partim,& partim in mala fide,an vsucapiat, habetur in hoc tex.Et ita eum all.no.bal.in l.super longi,C.de præsc.lon.temp. facit quod no.bar.l.si fundum,§.fi.s̃.de acq.pos.
b Ale.Alij dicunt.Adde quæ no.bar.in l.3.§.j.de acq.pos.

a erat alienũ, hic vero incertũ. Et resp. q̃ facit ad l. loc°. nõ est bona,[a]
1 qa est contra illum tex. Sed mihi † vr̃ dicendum, φ si venditio fuit facta hoc modo, vendo qcquid iuris habeo. Item, trado tibi quicquid iuris habeo, tunc non potest sic possideri, ideo præscriptio nõ ꝓcedit, l. locus. s̃. de acq. pos. S3 si vendo qcqd iuris habeo in fundo, & trado fundũ totũ, & tũc ꝓcedit vsucapio, q3 credit se to
b tũ emisse. ar. s̃. e. l. 2. §. s3 si fundus. & mala fides tradentis[b] non nocet, vt j̃. e. l. qui fundum. §. procurator. & ver. nam & cum sciens.

a ADD. ¶Ale. Et vide no. per bar. in l. si sic, §. si mihi, de le. j. & per hæc dicta limitantur no. per Dy. & bar. ibi, & dicit Pau. de cast. in d. l. si sic, φ licèt vendam qcquid iuris habeo in re, si tñ tu possedisti totam rem, l3 non vendiderim nisi qđ hẽbam, & sic in toto fundo non habeo ti. si totus non erat venditus non posses longo tpe totũ possidere, tñ præscribere posse debes longissimo tpe, cũ in illo nõ reqratur ti. tu notabilius collige veritatẽ ex his dictis per bar. de quo Pau. mentionem non facit. Adde tu notabilissime quæ voluit Pe. de anch. cons. 141.
b Clau. Vide Ale. in l. locus. s̃. de acq. pos. reprehendentem hoc vltimum dictum.

LEX V.

Si rem. Furtum factum à dño inusucapibilem rem nõ facit. h. d. quod plene dic, vt l. sequitur. §. si rem. s̃. tit. 2.

LEX VI.

Qui cum pro hærede. Qui ab alio rogat precario, φ possidet, incipit possidere ex noua causa, & desinit ex antiqua. h. d. Ratio, quia illę causæ non se compatiuntur. Cætera dic vt dixi s̃. de acq. pos. l. interdum. in prin. & quod hic sequitur vide per te.

LEX VII.

Qui fundum. Ad vsucapionem sufficit sola ciuilis. h. d. principium. Dixi in §. ex contrario. l. 3. de acq. poss.

§. Si fundum. In parte addita fundo noua emptione, noua præscriptione opus est. h. d. op. s̃. e. l. 2. §. sed & si fundus. sol. ibi fuit vna acquisitio, hic plures. op. & vr̃ φ pars fundi vnita fundo non possit possideri, nec vsucapi, sicut tignum iniunctum ędib. l. eum qui ędes. & l. rerum mistura. s̃. ti. 2. sol. hic vtrunque est immobile, & cessat illud inconueniens quòd ponitur in d. l. eum qui ædes. secundum Ia. de Are.

1 *Quis non debet tradere obliuioni quod scit.*
Obliuio non est iusta causa ignorantiæ.
2 *Obliuio ex longo tempore in damno vitando, dat iustam causam exigendi.*
Soluens scienter procuratori reuocato, quando videatur donare.

§. Seruus meus. Restitutio ꝓcuratoris facta ei, qui scit, vel scire d3 ad se nõ pertinere, vsucapioni causam non tribuit nisi procurator restituens fuerit sciẽs, tũc. n. donare vr̃. h. d. Circa 1. partẽ quæro, qũo d3 scire ad se non pertinere. Dicit gl. quia fuit manumissus in vlt. volũtate, vel inter viuos, & expresse fuit dictum, φ peculiũ nõ cõcedebatur, nec põt dicere se oblitum. Ex quo dicit gl. no. quẽ nõ debere tradere obli
1 uioni qđ scit, & sic † obliuio nõ est iusta cã ignorantiæ.[a] Quod vr̃
a verũ, nisi longũ tps sit decursum, l. furtum. §. fundi. s̃. ti. 2. & l. si is, q in pr. s̃. de vsuc. & qđ no. p Dy. in c. præsumit. ext. de reg. iur. lib. 6.
b Vel dic, φ l3 longũ tps[b] sit cã obliuionis, nõ tñ est iusta cã. Imputet. n. sibi qui nõ rememorauit, vñ excusaret, cũ certaret de dãno, secus si de lucro. h. d. Circa 2. partem quæro, an talis ꝓcurator teneatur dño. Resp. φ sic, vt in gl. Quæro, an in manumissum sit trãslatum dñiũ, & dic vt in gl. Quęro, qd si non dñs tradidit procura
2 tori? Dic vt in gl. † Vlt. hic in fi. habes expressum, φ q soluit ei, cuius mandatum est reuocatum scienter vr̃ donare. Idẽ de cond. inde. l. si non sortem. §. filius. & no. s̃. de cond. ob cau. l. si procuratori falso. Contrarium no. j̃. de sol. l. dispensatorem. dic vt ibi.

a ADD. ¶Ale. Adde tex. no. in l. filio, in pr. de adimen. leg. sed vbi dicit bar. contrarium tenet gl. in l. ex consensu, j̃. de app. & hæc no. ad ea quæ habentur in l. si de eo, §. j. de acq. pos.
b Vide quæ dixi post bar. in l. non fatetur. de confes. & bal. in l. j. de confes.

1 *Ecclesiæ res illicitè à prælato alienata, prælato viuente non incipit currere præscriptio, sed tempore successoris sic.*
Prælatus illicite alienans, quantum ad rem alienatam non dicitur prælatus, & videtur ecclesia vacare.

§. Si tutor. Furtum tutoris facit rem inusucapibilẽ, nec sufficit rem in tutoris ptãtem reuerti. h. d. op. furtũ dñi non facit rem inusucapibilem, vt s̃. e. l. si rem, s3 tutor hr̃ loco dñi. sol. vt p3 in tex. op. hic reqrit̃, vt reuertat̃ ĩ ptãtẽ pupilli. ꝯ imo sufficit reuerti in ptãtẽ tutoris. vt s̃. ti. 2. l. seqt̃. §. si pupilli. sol. illud verũ alio subtrahente q̃ ipso tutore. Quantũ. n. ad hãc rem nõ vr̃
1 esse tutor. Et idem † dico in prælato illicite alienante, qui quãtum ad illam rem non vr̃ esse prælatus, & vr̃ ecclesia vacare: & ideo toto suo tempore non incipit currere præscriptio, sed tempore successoris sui, quod est no. Ita tenet Ber. aliàs Inn. ext. de præscr. c. 2.

§. Qui bona fide. Eo tpe quo possessio recuperat̃, qs d3 esse bonæ fidei, aliàs nõ ꝓcedit bonæ fidei præscriptio, siue recuperetur extra iudicium, siue per actionem personalem, siue per interdictum. h. d. No. ex hoc fine, φ ẽt qñ res restituitur authoritate iudicis requiritur bona fides. ꝯ s̃. de noxa. l. & gñaliter. sol. vt dixi s̃. de acq. pos. l. Põponius. §. si iussu. & de dam. inf. l. si finita. §. si de vectigalib. opp. φ imo ei cui restituitur, detur accessio, vt d. §. si iussu. gl. fatetur, si esset bonæfidei. sed si forte non sufficeret, quia restituẽs non fuit bonæfidei, & sic cum eius possessio sit vitiosa non d3 dari accessio, vt d. §. si iussu. Quæro quid si deiectus recuperauit possessionẽ incontinẽti? Dic vt l. qui possessionem. j̃. de vi & vi arma. Quero vtrum hoc quod
a non vsucapit, computetur in interesse? Gl. φ non. contrariũ not. j̃. de vi & vi arma. l. j. §. qui autem vi deiectus. Dy. dicit, aut modicum tempus restabat, & sic loquitur illa l. aut non modicum, & loquitur hæc gl. ar. s̃. de vsuc. l. rerum mistura. §. Labeo.

a ADD. ¶Alex. Si deieci præscribentem de fundo, ideo φ non præscripsit, an ad hoc interesse tenear? adde bal. in l. j. C. de anna. excep. & quod no. in l. si de possessione, C. vnde vi. Hoc no. sequitur Lud. in l. constitute, §. quoties, so. ma. & hic adde, quod no. per bar. & doc. post gl. in l. 3. §. Labeo, s̃. de acq. poss. no. ang. in l. si is qui rem commodasset, in §. j. j̃. de fur.

§. Qui sciens. Qui scienter emit ab eo, cui est interdicta administratio à iudice, vel à lege non præscribit. h. d.

1 *Malitia procuratoris non nocet emptori bonæfidei, secus si colludat.*
2 *Emptor emens à procuratore dicitur esse in iusto errore, & præscribit contra dominum, si fuit sibi dictum à fide dignis, procuratorem habere plenum mandatum.*
3 *Dolus semper videtur exceptus in mandato.*

1 §. Procurator. † Malitia procuratoris non nocet emptori bonæfidei, secus si procurator colludat. h. d. op. φ dñium sit translatum in emptorem l. diligenter. in pr. s̃. man. ideo non procedit prescriptio. sol. Res vendita non erat dñi, sed putabatur. vel dic, φ vere erat dñi, sed procurator in vendendo excessit fines mandati, qa fuit mandatum, φ venderet cer-
2 to pretio. † & ideo emptor præscribit ꝯ dñm. Hoc tñ intellige, φ procurator decipit emptorem faciendo sibi dici ab aliquibus fi-
a de dignis[a] φ habebat plenum mãdatum, aliàs non esset iustus[b] er
b ror: quia debuit mandatum videre & inspicere l. qui cum alio. j̃. de reg. iur. & de institoria. l. sed & si pupillus. §. conditio. Vel dic, φ habuit mandatum simplex, tñ malitiose vendendo non transfert
3 dñiũ: † qa semper in mandato vr̃ exceptus dolus, vt s̃. man. l. creditor. §. Lucius. Ita tenet hic gl. quod tene menti: quod patet verum ex fine huius §. quando ipse sciuit, & collusit, est malæfidei: ideo quia emit ab eo quem sciuit non hr̃e mandatum cõprehendẽs istud, aliàs esset bonęfidei, vt j̃. e. l. si. Sequentem §. vide per te.

a ADD. ¶Ale. Iustus error est credere fide dignis, alià. debet quis mãdatum ostẽdere. Ad hoc vide quæ dixi in l. j. in pr. s̃. de eo per quẽ factum erit, & vide not. j̃. e. l. intestatæ, & no. bar. in l. de pupillo, §. si quis ipsi, in 8 q. in fi. s̃. de ope. no. nũ. bal. in l. iudicia, C. de rei vend. I. And. & d. Ant. in c. cura. de iure pa. adde quando credendum sit fide dignis. Adde bal. cons. 94. lib. 2.
b Pom. Ad hoc vide ale. in l. qui in alie. de acq. hær. licèt ibi corrumpe al. in l. cum vir, s̃. de vsuc. in cons. 1. vol. 4. & fel. in c. de quarta, vers. prima doctrina, de præscri. & in c. si diligenti, eo. ti. & in c. sicut, vers. limita secundo, de re iud. in vers. 6. aduerte.

LEX VIII.

1 *Bonæfidei quando dicatur emens ab eo quem scit pretium consumpturum.*
2 *Bonæfidei quando dicatur, qui emit à ludente.*

Si quis cum sciret. Qui emit ab eo, quem scit ꝯsumpturũ pretiũ, bonęfidei est, nisi sciat
a eum ꝯsumpturum in aliquem certum malum vsum.[a] h. d. fm verum intellectũ. op. ad fi. l. anteq̃ sit interdicta administratio alicui, põt alienare. l. Iulianus. de cura. fur. & not. j̃. de ver. obl. l. is cui bonis. Sol. dicit gl. hic pp iustã cãm erat bonis interdictum. Alij dñt, & si nõ esset interdictũ per l. & si minor. §. pe. s̃. de min. & l. si vero. §. si adolescens. s̃. man. Dicit gl. φ illæ ll. loquuntur in minore: & sic tene 1. sol. φ huic erat interdictum bonis. Sed fm hoc qs excipiet istud, nisi cum idem esset vbiq3? certe nõ video. Dic ergo φ in prin. loquitur qñ aliquis emit ab eo, quem pretium cõsumpturũ, sed ignorabat in quo voluit consumere, vtrum male expendẽdo, vel perdendo ex negligentia, vel qualiter. Fini vero. loquitur qñ emit ab eo, quem sciebat consumpturum in aliquem malum vsum certum, quia protinus dabat meretrici. Cum. n. ꝑhẽdo delinquat, non v3 ꝯtus. & est malæfidei: facit j̃. de fideiuss. l. si ab eo. in
1 fi. & quod dixi. s̃. ti. 2. l. cum vir. & ideo distingue. † Aut quis emit ab eo, quem sciuit ꝯsumpturum, & tũc aut erat ei ob hoc interdictum bonis, & tunc non valet ꝯtus, nec transfertur vsucapiendi ꝯditio, vt s̃. l. prox. §. qui sciens, & s̃. ti. 2. l. si ab eo. Aut non erat interdictum, & tunc aut erat minor, & non valet quod agitur eo modo. l. φ si minor. §. pen. s̃. de mino. & l. si vero. §. si adolescens.

a ADD. ¶Alex. Et no. fm ang. φ l3 quis mutuans statim consumpturo in certum malum vsum, non habeat actionem, vt hic, si tñ debitor soluit creditori ꝯsumpturo statim in malum vsum, liberatur. Ita dicit Ang. no. post illum tex. in l. si cũ dotẽ. §. j. so. ma. vide ibi. Io. qui aliter loquitur, & soluit dicit si ang hic in vno casu. Clau. De Seyssel. Adde ale. in d. l. si cũ dotẽ. Quid àt de eo q mutuat post ludo ei q̃ pdidit, ad soluẽdũ qđ perdidit, an dicat mutuasse ꝓ ludo, vide Are. cons. 81.

s̃. man

s. mã. Aut erat maior, & tũc aut sciebat eũ ɔsumpturum, s3 ignorabat in quẽ vsum, & v3, & est bonæfidei, vt hic in pr. Aut sciebat eũ in aliquẽ certũ malũ vsum dẽre ɔsumere, & nõ v3: vt hic in fi. Et sic vr̃ intellexisse hãc l. Ia. de Are. facit ad prædicta ĩ. de ver. ob.
2 l. is cui bonis. † Quæro a qd de eo q emit ab aliquo existẽte ĩ ludo.
a Rñ. q soluit ptũ ludẽti, ñ soluit oĩno ɔsumpturo: qa forte vĩcet.
b Et iõ distĩgue: b aut vẽdidit collusori, & ñ v3 ɔtͨ, nec tenetᷣ eui ctiõe: qa sĩl deliquũt. l. fi. §. fi. ĩ. q. re. ac. ñ da. & qd̃ no. hic l. qd̃ si minor. §. pc. s. de min. Aut vẽdidit alteri, & v3 ar. s. de aleato. l. fi. §. fi.
a ADD. ¶ Ale. Et de materia vide late, & pulchre per bar. in rub. de cond. ob turp. cau. & quod no dicit Inn. in c. quia plerique, de imm. eccl. late per do. Io. post alios in c. clerici, de vita & hon. cle. & ibi per gl. Io. and. & alios, quid de mutuante ad ludum. Et do. Flor. de alea. in l. j. in fi. distinguit prout hic distinguit bar. in emente, per hic all. & an vincens ad ludum dicatur habere ex causa lucratiua. Item an possit perdita ad ludum reuocare per filios perdentis, tanquam alienata in fraudem creditorum? Vide bal. in l. j. in fi. C. si quid in frau. patr. per Io. an. in add. spe. in ti. de obl. & sol. in rub. in pr. Adde q Io. And. ibi nihil de prædictis tangit, sed solum de illo, qui mutuauit illi, quem verisimiliter sciebat male consumpturum, qui tñ meliori consilio ductus, bene expendit, an mutuans habeat actionem, & de illo qui accepit mutuo in ludo, & ex interuallo promisit restituere, vel recepit sponte præceptum iudicis de soluendo, ibi de hoc vide.
b Pom. An cùm quis emit ab eo, quem scit protinus consumpturum, valeat contractus, & transferatur vsucapiendi conditio, & vide Pau. conf. 8. in 3. dub. vol. 2. & Phi. in c. si diligẽti, de præsc. & ale. conf. 54. vol. 2. Et cuius dictis ibi colligitur, q talis ɔtus non firmaretur iuro medio, maxime cum fieret cum minore.

LEX IX.

Qui ob pactionem. Dominus potest vsucapere partum ancillæ furtiuæ ab alio quàm à seruo manumisso subtractæ, & per seruum domino traditæ. h. d. quod declara vt ĩ. l. prox.

LEX X.

Seruus. Dominus potest vsucapere partum ancillę, à seruo manumisso subtractæ, & sibi traditæ. h. d. op. s. de vsuc. l. sequitur. §. de illo. Sol. principium illius §. corrigitur. vt ibi patet, quod non placet, vbi dixi: ideo distingue no. vt hic in gl.

LEX XI.

1 *Animus retinendi possessionem inducit acquisitionem possessionis.*

Quod vulgo. Iustissima causa erroris in ti. pro emptore tribuit cãm vsucapiẽdi. h. d. Et no. q
a satis est si credo seruo, vel procuratori a meo. Idem si patri, vel ei, cui sum hæres, vt dixi in l. Celsus. s. ti. 2. op. s. e. l. 2. in pr. Sol. hic est
1 error iustissimus. Allegaui istam † l. q animus retinendi possessionem inducit acquisitionem possessionis. Nam vere cum seruus tradidit quæritur domino antequam quæsitum sibi putaret.
a ADD. ¶ Ale. Ad hoc vide quod hr̃ in l. 2. §. procuratorem, & quod ibi dixi s. eod.

LEX XII.

Misso. Not. q licẽt possessio non sit vacua, non impeditur vsucapio. quod dic vt dixi in l. Celsus. s. de vsuc.

LEX XIII.

1 *Mala fides superueniens interrumpit præscriptionem. secundum ius canonicũ.*
2 *Nunciatio noui operis quando interrumpat præscriptionem.*

1 Alienam. Nunciatio noui operis nõ interrumpit præscriptionẽ soli. h. d. no. pp iura canonica, ĩ quib. † su
a perueniẽs mala fides interrũpit pscriptionẽ, vt ext. de præsc. c. fi. a & de reg. iur. c. possessor. li. 6. Et hoc, q nõ sit malæfidei per talem nunciationẽ, t3 Inn. ext. de maio. & obe. c. dilecti. op. C. de præscr. 30. ann. l. sicut. & l. cum notissimi. sol. Hic non fuit nũciatũ p executorẽ, fm gl. S3 certe idẽ si p executorẽ acta fuisset ista nũciatio: qa ll. ɔrie loquunt̃ de nũciatione & citatione p q̃ cessat negligentia dñi. hic de alia nũciatione. Præterea hic loqt̃ in præsc. lon. tem. vt dixi. s. e. l. 2. ĩ fi. Op. C. de rei ven. §. si fundũ. sol. vt in gl. Tu distin
b gue. b Aut talis denũciatio † fit añ apprehensam possessionem, &
2 facit quem malæfidei, vt ibi: aut post, & tunc aut est eam adeptus sine iusto ti. ex causa lucratiua. & tunc facit aliquem malæfidei. l. item veniunt. §. petitam, s. de pet. hę. Aut eam adeptus est ex iusto tit. & bona fide, & non nocet vt hic.
a ADD. ¶ Ale. Adde quod no. bal. in l. 2. C. ne de statu defunct.
b Ale. Adde quod no. bar. in l. non solum, §. morte, de ope. no. nun. & quod maxime per gl. in l. si rem quam mihi, §. fi. s. de euict. & quod no. bar. in l. Celsus, s. de vsu. & bal. in l. super longi. C. de præscr. lon. temp. & bar. in l. naturaliter, s. de vsuca. per Imol. no. post Ant. in c. fi. de præscr.

LEX XIIII.

Intestatæ. Qui emit ab aliquo tãquam negotiorum gestore. vel coniuncta persona, est malæfidei nisi credat eum habere mandatum. h. d. & nota bene. op. dr̃ hic credidisse. Contra, s. eo. l. 2. in pr. Sol. dic, ex iusta causa si facit ei dici à persona cui debebat credere, vel ostendit mandatum reuocatum, vt ĩ. pro lega. l. 2. & quod dixi. s. e. l. qui fundum. §. procurator. oppo. quia absens non desiit possidere. sol. vt in gl.

¶ Pro hærede. Tit. vj.

LEX I.

1 *Pro hærede, qualiter sumatur in hoc titulo.*
2 *Vsucapere pro hærede quis possit. remissiue ad gl.*
3 *Vsucapiunt pro hærede extranei, & non sui.*
4 *Pro hærede quæ vsucapiuntur.*

a Pro hærede. Opp. ĩ. p lega. l. ea res. sol. vt in gl. Quæro a qualiter † sumatur in hoc
1 titulo, p hærede. Et dicit gl. ɔsumitur vno modo. Qñq; qs est heres vere, & tũc loquitur iste ti. Qñq; putatiue, & hoc mõ sumitur l. p hærede. s. de peti. hæ. Ita dicit gl. rub. S3 in eo qd̃ dicit gl. q putatiue, dic q põt sumi duob. modis, vno mõ q iusto errore sit ductus, & tũc quo ad istũ titulũ sufficit. l. nõ solũ. §. j. s. de vsuca. S3 q in l. p hærede. s. de pe. hæ. hr̃, siue iusto errore, siue iniusto assumit. Quæro, quid si putat eum viuũ q̃ est mortuᵘ? dic vt in gl.
2 † Quæro, qs est ille q̃ vsucapit p herede? Et Mar. dicebat, q heres, rẽ q̃ defunctus nõ põt vsucapere pp malã fidẽ, ex sua psona põt. S3 gl. reprehẽdit eũ ĩ l. j. C. e. & l. Põponiᵘ, §. cũ qs. s. de acq. pos. & l. an vitia. ĩ. de diuer. & tem. præsc. Et br̃ in gl. enumerãtur casus, in
3 quib. p herede qs potest vsucapere. Et dic vt in gl. † Quæro, q̃ personæ vsucapiant p herede? Et dic, q extranei, nõ sui, & tñ dic vt in
4 gl. † Quæro, quid præscribatur titulo pro herede, an hæreditas tota, vel res particulares? Et gl. dicit q hæreditas nõ, quia est ius. l. nihil. ĩ. de ver. sig. & incorporales res non præscribunt̃. l. seruos. §. incorporales. s. de acq. rer. do. s3 singulares res corporales, si alienæ sint in hr̃ditate, sic: vt in hoc ti. s. mobiles triennio, immobiles decennio. Et vide istam gl. quæ optime loquitur, & tene menti.
a ADD. ¶ Ale. Vide bal. in l. hæreditatem, C. in quib. cau. lon. tem. præscr. ces.

LEX II.

a Qui legatorum. §. Quod vulgo. a Per hunc §. dicunt quidam, colonum possidere, sed dicunt contra l. non solum. §. j. de vsuc. Et hoc quod dicit, naturalis, intellige de detentatione, Item ibi, ciuilis, &c. Per hoc dicit Dy. duas possessiones esse. Sed dic vt dixi s. de acq. poss. l. j. in 2. q. prin.
a ADD. ¶ Ale. Dy. dicebat istum tex. non esse alibi, vt refert bal. in l. licẽt, C. de acq. poss. ipse allegat alium.

1 *Sui hæredis existentia quando operatur, cum habet cohæredem.*

§. Filium quoque. Primo quæro, de rõe huiᵘ §. Et rõ est colligẽda ex isto tex. & ex ɔtinuatione pcedẽtiũ. Dictũ est s. q nemo põt sibi mutare cãm dñij. Subiicit, filiũ quoq; & sic exẽplificat. Ideo adde text. ibi, viuo p̃re subaudi, nec sibi pt̃ mutare cãm possessionis, dicendo se de nouo hr̃dẽ p̃ris hoc est dñm & possessorem; qa ante erat l. in suis. de lib. & posth. fm Ia. de Are. op. ĩ. p suo l. pe. §. pe. R. ñ. vt ibi videbitis qa ibi diuisio fuit ab hr̃de ɔfirmata. Secũdo op. ĩ. ti. j. l. j. §. fi. gl. quę est hic ponit multa verba p solu. & ibi in l. j. §. j. examinabo ĩ. tit. pxi. Venio & op. ext. gl. dr̃ hic, q ęstimabat nãlem pos. penes eũ fuisse. ɔ, qa filius fm ista tpa nec ciuilr̃ nec nãlr̃ possidet. l. possessio. §. 1. s. de acq. pos. sol. quodãmõ dr̃ possidere filius: & quodãmõ dr̃ filius dñs. l. in suis. ff. de li. & posth. nõ tñ ppie possidet. l. possessio.
1 §. j. † Venio ad ver. cui ɔns est vt filius, &c. ɔ, qa existẽtia sui hr̃dis nihil operatur, qñ sibi datᵘ est cohr̃s. l. apud Iulianũ. §. j. ad treb. Si ergo cũ datᵘ est sibi cohr̃s hr̃ vt extraneᵘ, vr̃ q possit p hr̃de vsucapere. Hᵘ ɔrij timore dñt qdã, q pro parte cohr̃dis nõ põt vsucapere, p sua sic. Et vide istã gl. q̃ est in verb. cohr̃dũ. q̃ all. l. nihil. C. e. S3 quãr rñdemus ad op. q existẽtia sui hæredis nihil operatur, cum quis hẽat cohæredẽ? R. ñ. tũc nõ operat̃ existẽtia sui hr̃dis in his, q̃ ex testõ depẽdẽt: s3 in his q̃ extra testm̃ veniunt sic, vt C. de iu. delib. l. si fratris. & dixi s. de vulg. & pup. l. si filiᵘ qui p̃ri. Vel dic, q existẽtia sui heredis nihil operat̃, si nõ adiit, vel nõ immiscet, s3 si immiscet operat̃, nec pcedit vsucapio cũ aliena iactura, vt vsucapiat p hr̃de l. si is q, ĩ. de fur. Quid si filius fuit emancipatus, Quidã dñt
a idẽ a & sic faciũt hic loq: & assignãt rõem, vt in gl. q̃ vera nõ est. l. non solum. §. j. s. de vsuca. & l. cũm hæres. quam gl. all. nihil facit.
a ADD. ¶ Ale. Adde bar. in repe. l. in suis, in 7. opp. de lib. & posth.

LEX III.

Plerique. Ibi, pro hærede. idem in putatiuo iusto errore l. non solum §. j. s. de vsuca. aliàs secus. Facit quod no. s. de acq. poss. l. interdum §. j. in prin.

LEX IIII.

1 *Hæres indignus vsucapit.*

1 Constat. Gl. dicit, q qui est † hr̃s, tñ si est indignus, nõ vsucapit p hr̃de. S3 non credo istã gl. verum dicere, qa hæres est, nec põt ei priuatus opponere, q sit indignus. l. his ɔñr. §. j. s. fam. ercis. & ibi no. gl. Pone ergo in eo q nullo mõ est capax, vt in dãnato in metallum, & hr̃tico, de qb. dr̃ in §. legari. inst. de le. S3 quid si iusto errore credit se capacem? Dic vt ĩ pro leg. l. nemo.

¶ Pro donato. Tit. vij.

LEX I.

Pro donato. Op. de l. Celsus, s. de vsuc. Sol. non sufficit falsa opi. friuola, sed iusta sic. l. 3. s. pro sol. Op. de l. in ædibus s. de don. Sol. vt in gl.

1 Dona

1 *Donatio facta à patre filio in ptãte confirmatur morte patris, tamẽ q̃a ꝓprie nõ est donatio. sed magis legatum, vsucapitur quasi pro legato, & nõ pro donato.*
2 *Donatio facta filio ob bene merita, statim valet, si merita præcesserint secundum ius Authenticorum.*
3 *Vsucapio in re donata filio, quando procedat.*
4 *Assertio patris asserentis se donare filio propter benemerita, non probat, sed debet probari quod merita præcesserint.*

§. Si pater filio. Iste est difficilis §. op. quod vsucapiat̃ ꝓ donato: q̃a donõ facta à patre filio, mor
a te ꝯfirmat̃. l. 2. C. de inof. don. & l. donões, quas parentes. C. de dona. inter vir. & vx. H⁹ ꝓrij timore, hic §. h3 duas lec. principales. Vna ꝙ nõ donauit simpl'r, s3 ꝯcessit in peculiũ, & tũc nõ ꝯfirmat̃ morte, vt C. fam. erc. l. certũ, & ista est clara & vera. S3 q̃tũ ad istã lect. ꝯtinet diuinationẽ, & iõ 2. lect. est, ꝙ hic donauit, vt benemerito, iõ ꝯfirmat̃ morte, & sic vt extraneo. Ad ꝓriũ rñ. ꝙ nõ vsucapit̃ titulo ꝓ donato, vt ex tũc à die donationis: s3 ex nũc à die ꝯfirmationis. l. si pr̃. C. de inof. don. S3 ad istud op. ꝙ talis ꝯfirmatio retro trahitur, l. dona. C. de don. inter vi. & vx. S3 gl. resp. ꝙ quo ad fructus retrotrahit̃, nõ quo ad vsucapionẽ & dñiũ. Vel dic, cũ de vsucapiõe tractat̃, q̃ est odiosa, ñ retrotrahit̃, ne q̃s locupletet̃ cũ aliena iactura l. deniq;. s. ex qui. cau. ma. S3 gl. in l. sub ꝯdõe. j̃. de sol. dicit, ꝙ ẽt quo ad dñiũ trahit̃ retro, s3 male dicit vt ibi dixi. Et sic remanet s̃m hãc sol. ꝙ vsucapiat̃ ꝓ donato à die ꝯfirmatiõis: s3 hoc vr̃ ꝯ mentẽ h⁹ §. & iõ retenta hac ead. lec. al'r. sol. gl. ꝙ pr̃ mutauit voluntatẽ. Hoc esset verũ p l. si pr̃. j̃. c. s3 ꝯtinet diuinationẽ. Vel d̃t gl. ꝙ nõ ꝯfirmabat̃ s̃m ista tp̃a, s3 hodie sic. & idẽ t3 in l. si pr̃. j̃. e. S3 Cy. t3 ꝯriũ in l. 2. C. de inof. do. & ꝓbat, q̃a donatio facta inter vir. & vx. ꝯfirmat̃ l. cũ hic status, s̃. de do. inter vir. & vxo. ergo idẽ multo magis in patre & in filio. Præterea ego probo. Donatio facta filio ꝯfirmatur eo facto sui iuris emãcipatione, l. donationes. §. pr̃. de do. ergo eadẽ rõe morte l. mulier. ĩ pr. s̃. ad treb. C. de insti.
1 & subst. l. 3. cũ simili. Qualiter ergo soluem⁹? † Dic, ꝙ l3 ꝯfirmetur morte, tñ nõ vsucapit̃ ꝓ donato, vt hic. Rõ est, q̃a nõ est ꝓprie do
b natio, s3 magis ᵇlegatũ. l. in donõnib. C. ad leg. fal. nec est ꝓprie legatũ p oĩa. l. sequẽs qõ. s̃. de le. 2. & l. res. C. de don. inter vir. & vx. & iõ præscribit̃ ex quasi ti. ꝓ legato: nõ. n. est vere legatũ, nec vera donõ. Hoc t3 gl. s̃. ti. j. l. 2. §. fi. & istud tene. op. j̃. ꝓ suo. l. pe. §. pe. sol. ibi ĩ filio emãcipato, s̃m vnã lec. & verã ĩ se: hic ĩ filio in ptãte.
2 † Op. ext. gl. ista lect. præsupponit, ꝙ pr̃ donauit filio vt benemerito, ergo valuit donatio statim, vt no. C. de inof. testa. auth. vnde si parens. Sol. illud verũ s̃m hodierna iura, s̃m q̃ filiis queritur, ex cã aduẽtitia: s3 illud q̃d h3 fili⁹ pp ei⁹ merita & seruitia, q̃ vere præcesserunt, h3 ex suis operib. & sic est aduentitiũ l. cũ op3. §. j. C. de bo. q̃ lib. & sic logt̃ dicta auth. vnde si parens, l3 gl al'r videat̃ sentire nõ bene. C. de col. l. si don. Sec⁹ si merita nõ ꝑcesserũt, tũc idẽ hodie. q̃d olim.
3 † Et iõ in ista materia distingue, q̃a q̃ñ quæris, an ꝓcedat vsucapio ĩ re donata filio à patre, tũc aut donauit filio emãcipato & ꝓcedit vsucapio ti. ꝓ donato: q̃a v3 donatio. l. pe. j̃. pro suo. s̃m vnã lect. Aut donauit filio existẽti in ptãte & tũc aut vt haberet in peculio: & tũc nõ ꝓcedit vsucapio ti. ꝓ donato. hic est ca
c sus in hoc §. ᶜSi vero tãq̃ extraneo, & tũc aut donauit sibi, vt bene merito, & ꝑcesserunt merita, & v3 donõ, & ꝓcedit vsucapio ꝓ dona. vt no. ĩ auth. vnde si parẽs. C. de inof. test. Aut nulla merita præcesserũt, & tũc aut pr̃ emãcipauit eũ in vita, & ꝓcedit à tp̃e emancipationis vsucapio, ꝓ donato. l. donõe. §. pr̃. de don. Aut eũ nõ emancipauit, & tũc aut q̃ris, an ꝓcedit viuẽte patre, & nõ ꝓcedit, vt hic. Aut patre mortuo, & tũc aut pater mutauit volũtatẽ, & nõ ꝓcedit, nisi hæres patris ꝯfirmauerit, vt j̃. e. l. si pater. Aut pater in ead. volun. ꝑseuerauit, & tũc vsucapit à tp̃e mortis, nõ titulo ꝓ donato vere, s3 quasi titulo ꝓ donato, vel quasi ꝓ legato, vt not. in l. 2. §. fi. s̃. ti. j.
4 † q̃ro. q̃d si pr̃ dixit ĩ istro, dono tibi filio, vt bñmerito, q̃a multa ꝑcesserũt merita, an valeat, q̃a sic asseruit? Certe nõ, nisi ꝓbet̃. tex. est in l. si forte, j̃. de cast. pec. & gl. ĩ l. si donõe. C. de coll.

a ADD. ¶Ale. Vide hic late, quando donatur filio, quomodo confirmatur donatio morte patris donantis. Et vide, quia nec donatio causa mortis per talem cõfirmationem est vera donatio: ideo non eget insinuatione, nec etiam requirit̃ aditio hæreditatis, secundum ang. & gl. ibi in l. pen. §. fi s̃. ti. j. & bar. j̃. prox. & vide bal. in l. filio. C. fam. erc. & in l. 2. de inof. don. & bal. etiam, C. e. l. irritam, vbi omnino vide. Et an possit reuocari, vide quę dixi post bar. in l. frater à fratre, in vlt. col. de condi. ind. Et de insinuatione adde bal. in auth. ex testamento, C. de col. tex. in l. antep. C. de dona. inter vir. Vtrum autem donatio facta per patrem filio de re aliena, confirmetur morte? bal. ꝙ sic, in l. fi. C. e. & ibi bal. refert bart. hic tenere, ꝙ ista donatio confirmata morte, non trahetur retro, etiam quo ad fructus in re aliena, cuius contrarium tenet ibi bal. sed ego non reperio bart. hoc tenere hic, nec alibi.

b Ale. Vide quæ dixi s̃. e. l. in pr. post Bar. & bal. in l. fi. C. e. & bar. in l. sequens quæstio. de le. 2. & bal. in auth. ex testamento, C. de coll. & l. filiæ, C. fam. ercisc.

c Ale. Adde bal. in l. fi. C. e. & firmat hic ang. per gl. hic, & per leges ibi alle. ꝙ vbi vere merita præcesserunt, incontinenti fit validata donatio, ꝙ si vere merita non præcesserunt, quando donatur pp merita, nunquam etiam morte ꝯfirmetur. all. gl. in l. si donatione, C. de col. l3 gl. hic, & al. bi teneat contra- riam, videlicet in l. pen. §. filium, s̃. tit. j. & ibi vide Bar. Adde quæ posui in l. 2. s̃ de do.

LEX II.

Si is qui. Cõtestatio facta quo ad vnũ, nõ interrũpit præscriptionem quo ad alium, sed quo ad illum sic. h. d.

LEX III.

1 *Vsucapio non impeditur, si error iuris concurrit cum errore facti.*
2 *Error facti non facit cessare errorem iuris.*
3 *Duo quando sunt, quorum vnum prodest, & aliud nocet, quod inspicitur.*

a Si vir. ᵃSi ꝯcurrit † error iuris cũ errore facti, nõ impedit̃ vsu-
1 capio. h. d. hæc l. op. gl. à diuisiõe. Aut iste putauit donationem nõ valere, & sic fuit malæ fidei. Aut putauit donõem valere, & errauit ĩ iure, ergo nullo casu vsucapit. gl. soluit optime. Ego dico, ꝙ putauit donõem valere, & sic fuit error iuris in g̃ne. Item errauit, q̃a putauit rẽ donãtis, cũ esset aliena. Ex hoc errore facti ĩ specie, seq̃t̃, ꝙ nõ est error iuris in specie, q̃a vere valebat donõ fcã de re aliena, & sic recte putabat hoc casu donõem valere, & sic ꝓcedit vsucapio. Vide gl. in verb. ꝓcedere, quę inc. op. & c. S3 ꝯ hoc op. s̃. pro emp. l. 2. §. fi. à pupillo. 2. resp. vbi erat error iuris ĩ g̃ne. itẽ in facto, & tñ nõ ꝓcedit vsucapio. Resp. gl. mirabil'r, ꝙ hic error iuris vincit̃ ab errore facti, ibi secus. Et vincit̃ hic, q̃a vere res erat extranei, vnde donatio valuit in illa re putatiua, & iõ iuris error vincitur in hac re: q̃a nõ est error in iure vere. q̃a vere donõ v3. s̃. ĩ §. si à pupillo. nõ est sic, q̃a siue res sit pupilli, siue extranei. vẽdõ nõ
2 v3. l. magis puto. s̃. de reb. eo. Vnde error † ᵇfacti errorẽ iuris nõ fa
b cit cessare. Vide gl. ibi vincit ergo, & c. Vos † videtis, ꝙ q̃n sunt duo, ᵈ
3 quorum vnũ ꝓdest, aliud nocet, & inspicit̃ q̃d ꝓdest. ꝯ s̃. ad Sylla.
c l. si quis in graui. §. fi. cum l. seq. Et vbi inspicitur id quod nocet, dic
d sic. q̃ñq; id q̃d ꝓdest, est tantæ potentiæ, ꝙ offuscat, & vincit id q̃d nocet, tunc inspicimus id quod prodest, vt hic, & l. nõ intelligit̃. §. si q̃s palam. j̃. de iur. fis. Si vero id q̃d nocet, vincit id q̃d ꝓdest. tũc inspicimus id q̃d nocet. Vel dubitat̃, tunc subdistingue. Aut effectus vnius põt separari ab alio, & separat̃. l. relegatorũ. §. fi. de int. & releg. Si vero nõ põt separari, inspicitur quod nocet, d. l. si quis.
e in fi. cũ l. seq. s̃. ad Syll. & l. 2. §. si à pupillo, ᵉs̃. pro emp. De huius legis materia tangitur per Dy. in c. possessor. in antep. q. extra de reg. iur. lib. 6. & per Cy. C. de vsuca. pro emptore. l. venditioni anciliæ.

a ADD. ¶Ale. Ita est no. lex, vide bal. C. de rei ven. l. nullo. Adde etiam bal. in l. venditioni, C. pro emp.

b Pom. Et vide gl. fi. in c. apostolicæ, de don. & ibi dixi.

c Barb. No. & vide bar. in l. si quis in graui, in fi. ad Sylla. & ibi Lud. qui plene hoc ad q. inducit bar. in l. non intelligitur, §. si quis palam, j̃. de iu. fis. do. Ant. in c. ex parte, de conuer. coniug.

d Ale. Quãdo sunt duo, quorum vnum prodest, & aliud nocet, quod inspiciatur, vide quod scripsi singulariter secundum bald. in l. societatem, §. arbitrorum, in vers. quæro quid si est dictum, s̃. pro soc. & quod singulariter no. bal. in l. si quis decurio, C. de fal. & Mod. in c. consuluit, in fi. de vsur.

e Clau. Hoc limitat Aret. in l. si quis cum alio, de verb. obl.

LEX IIII.

Si pater. Videtur, ꝙ confirmetur morte, nec ratihabitio hæredis aliquid operetur. l. 2. C. de inof. do. Dicit gl. j. ꝙ olim non confirmabatur, quod reprobaui tibi s̃. e. l. i. §. j. Dic ergo, ꝙ pater mutauit voluntatem, quam præsumo mutatam ex eo, ꝙ filiam exhæredauit. Et hoc vult dicere l. qui pro donato. j̃. prox. quasi dñs nõ põt manumittere, sed desinit vsucapere. dicam eadem ratione, non poterit rem in sacrum dedicare, sed poterit obligare respectu sui quasi dominij l. si ab eo. s̃. de pignoribus.

¶Pro derelicto. *a* Tit. viij.

a Continua per teipsum, & vide gl. quæ dicit, quòd habere pro derelicto habet vim donationis. Pro quo vide quod dicam j̃. de stip. ser. l. quod seruus.

a ADD. ¶Ale. Adde istum ti. vide quod legitur & no. l. interdum, §. 1. de acq. pos. & prouisio huius ti. volentis habentem rem pro derelicto perdere dominium, nõ habet locum in re deserta. l. qui agros, C. de omni agro deser. lib. 11. & ibi bar. & bal. in l. rem quæ nobis, de acq. poss. Item non habet locum in hæreditate vacante, quòd fiat occupantis secundum bal. in l. qui se patris, C. vnde lib.

LEX III.

IN pars. Quod iuris est de toto quo ad totum, idẽ iuris est de parte quo ad patrem, sed non est idem iuris de parte, quo ad totum. h. d. tene menti.

LEX VII.

Sempronius. Qui denegat alimenta, & alii tradi mandauit, videtur pro derelicto habere. h. d. Titulum pro legato, hic positum, vide per teipsum.

¶Pro dote. Tit. x.

LEX I.

1 *Titulus pro dote, æquiparatur titulo pro emptore, & est onerosus ex parte viri, ex parte mulieris lucratiuus.*
2 *Doti res singulares vel omnia bona dentur, an intersit.*
3 *Dominium in venditione vel donatione omnium bonorum non transit sine traditione, in societate sic.*
4 *Traditio in dubio videtur animo transferendi dominium facta.*
5 *Dos non potest esse sine matrimonio.*

a Titulus. a Si res detur in dotem vniuersaliter, vel
specialiter matrimonio cõtracto vsucapitur
ꝓ dote: an cõtractum vero vsucapitur ꝓ suo, nisi expresse
sit actũ, ꝙ nõ trãseat dñiũ, nisi matrimonio cõsumma-
to. & hoc siue res det estimata, siue inestimata. h. d. cum l. seq. No.
tex. ibi, & nihil, &c. & ibi, si tñ non vr, &c. no. tex. in fi. ibi, qa nulla
dos sit. No. ꝙ titulus ꝓ dote æquiparatur titulo ꝓ emptore, & sic
vr titulus onerosus. Qđ vr esse verũ. l. ex promissione ĵ. de act. &
ob. hoc tñ intellige, ꝙ est onerosus respectu viri, cui dat in dotẽ à
muliere: respectu vero mulieris, q̃ pr vel extraneus dotat, est titu
lus lucratiuus, respectu viri est onerosus, vt s. dixi, & ꝓ onere mri
monij accipit. l. ꝓ onerib. C. de iu. do. Hãc dist. ponit tex. in l. fi. §. si
à socero. ĵ. de his q̃ in frau. cred. tetigi in l. Mæuiæ in fi. s. sol. ma, &
2 tãgit i l. 2. C. q in frau. cre. †Itẽ no. ex secũdo dicto, ꝙ nõ esset dña,
an res singulares, vel oĩa bona dẽtur in dotẽ. cõ hoc opp. ꝙ sit dña:
qa qñ tradit vr trãsit dñium, sine traditione. l. j. & 2. s. pro soc. gl.
dicit, ꝙ qdam dicunt ꝙ hoc est verũ de dñio, sʒ de vsucapiẽdi cõ
b ditione secus. Io. b dicit, ꝙ audet d , ꝙ dñiũ transeat in vlibus
sine traditione. l. j. & 2. s. pro soc. Resp. tu, quia gl. nõ resp. Dic, ꝙ ibi
3 speciale in actione ꝓ socio, & no. †ꝙ licèt in actione ꝓ socio trã-
seat dñium oĩum bonorum sine tradõe, tñ in venditione, & dona
tione oĩum bonorum nõ trãsit dñiũ sine traditione, qđ no. & te-
c nemẽti. Tertio no. c ꝙ qñ tradit res, in dubio vr fieri aĩo †trãsferẽ
4 di dñiũ, vt ibi, si tñ nõ vr, &c. & l. dotis fruct⁹. §. fi. & l. se. s. de iu. do.
cõ hoc op. de l. cum pater. §. pater plurib. s. de le. 2. vbi in dubio vi-
detur tradi causa custodiæ. Ita ibi dicit tex. cum gl. Resp. in dubio
præsumitur tradi causa transferendi dñium, si pcedit cõtus habi-
lis ad transferendũ dñiũ: secus si aliqua cã inhabilis ad transferen
dũ dñiũ pcedat, dicam plenius ĵ. de sol. l. sub condõe. vbi gl. tãgit.
5 †Itẽ no. ꝙ dos nõ põt esse sine mrimonio, vt hic, & l. fi. C. de do.
d ante nup. Itẽ dicit d hic ꝙ si qs putat esse mrimoniũ, cũ nõ sit, ces-
sat vsucapio. cõ l. 3. pro socio. Sol. hic errore iniusto, secus si iusto.

a ADD. ¶Ale. Titulus. Et ad hanc l. vide bal. in l. j. C. eod.
b Ale. Adde bar. in l. & ideo, de cond. fur. & quod no. in l. 3. pro soc. & no. ꝙ Imo. in l. de diuisione. so. ma. all. istam gl. hoc modo, ꝙ licèt ante traditionem non trã seat dominium rei dotalis in maritum, vt ibi not. hoc etiam erit verum si bona vniuersaliter dantur, vt hic in gl. bal. in l. j. C. de act. & obl. in 8. q. tenet gl. hic, ꝙ in actione pro socio sit speciale, ꝙ transeat dominium absque traditione, secus in aliis vniuersalib. tex. est & ibi etiam hoc tenet bal. in l. qui tibi, C. de his qui à non domino, & in l. j. C. pro do. & bal. C. de iure do. in l. nulla, & in l. fi. §. præterea, per illum tex. eod. tit.
c Ale. Adde bar. in l. si constante, in fi. q. 4. q. pr. so. ma. Vide bald. in l. 1. C. eod.
d Ale. Et vide qđ legitur & no. per tex. & gl. valde no. in l. Proculus, s. de iure dot.

LEX II.

a Si æstimata. Hic dr, ꝙ si ante nuptias res tradatur, nõ vsu
capiat. a cõ s. l. prox. vbi añ nuptias vsucapitur
titulo pro suo. Hic sunt opi. Vna Rog. qui dicit, intelligo hanc l. se
cundum illam, quando tradidit sub conditione vt dominiũ non
transeat nisi secuto mrimonio, secus si simplr, vt s. l. prox. cõ hanc
opi. videtur l. 2. §. si sub cõdõe s. pro emptore? Rñ. Roge. ibi nõ vsu
capit ti. ꝓ emptore, sʒ titulo, ꝓ suo. vel ibi in cõdõe expressa, hic in
tacita. Prima est verior. Alij, vt Azo dicunt, ꝙ lʒ fuerit simplr tra-
dita, tñ nõ vsucapit titulo aliquo. Et est ratio, qa in cõtu emptio-
b nis, & venditionis requirit bona fides duob. tpib. b sed ante existẽ
tem condõem non est titulus, iõ non potest habere bonam fidẽ,
& sic non vsucapit. Dy. & omnes moderni tenent opi. Rog. nã nõ
potest vsucapi, s. titulo pro emptore, secus ti. pro suo. Et est rõ, qa
pcedit cõtus habilis ad transferendum dominiũ, vt est cõtus cõdõ
nalis qui est habilis ad dominiũ transferendum, hoc tenent per l.
sub cõditione. ĵ. de solu. hoc tenent Dy. hic, & Cy. C. pro dote. l. j.

a ADD. ¶Ale. Non vsucapiatur. Vide bal. in l. j. C. eod.
b Ale. In vsucapione pro emptore requiritur bona fides duob. temporib. Adde l. si existimans, s. pro soc. & bal. in l. super longi. in 1. colum. de præscr. lon. temp.

LEX III.

1 *Actioni communi diuidundo, præscribitur minori tempore quàm 30. annor. in consequentiam.*
2 *Diuisio ex causis præsumitur.*
3 *Statutum, quòd diuisio peti possit, non obstante cursu alicuius temporis, intelligitur durante communione.*

1 Duæ filiæ. Etiam res præscripta, vel vsucapta in iudicium
diuisorium non venit. h. d. Et sic no. †ꝙ per q̃dã
consequentiam præscribitur actioni cõi diuidundo minori tem
pore 30. ann. vt gl. dicit. Quæro, quid si accipiens sciebat res esse
communes. Resp. si vellet allegare esse præscriptum rei, non pos-
2 set pp sciãm rei alienæ: Sed si vellet †allegare diuisionem, & ꝓba-
re per præscriptionem, qa vnum fundum possedisti pro solido, &
ego alium longo tempore, tunc diuisio præsumitur, vt no. C. cõ-
muni diuid. l. pe. Idem si idem fundus esset pro diuiso possessus:
3 quod satis plʒ. Vltimo ex hac l. no. †ꝙ si statutum dicit, ꝙ diuisio
possit peti non obstante cursu alicuius temporis, ꝙ debet intelli-
gi durante cõione, secus si præscriptum est dñium alicuius rei.

¶Pro suo. Tit. xj.

Circa hanc rub. gl. dicit aliqua quæ examinabo ĵ. l. j.

LEX I.

1 *Partus ancillæ conceptus tempore emptionis, præscribitur titulo pro emptore, aliàs pro suo.*
2 *Titulus pro suo, qualiter intelligatur, & quot modis accipiatur.*
Practica articulandi, & probandi in hoc titulo.

a Pro suo. Pro suo possidet. a q possidet ex causis,
ex quib. de iure gentiũ dñiũ quæritur.
Item quocũq; titulo possidet. Irẽ qlibet dñs. h. d. cum
l. seq. op ꝙ ver. sʒ si res. sit superfluus. Sol. repetit idem
vt aliqd addat. op. ad l. 2. hic dr, ꝙ nata ex reb. alieno noĩe possessis,
&c. cõ qa tũc habeo sciãm rei alienæ, ergo, &c. l. iusto. §. si possessio
nis s. de vsuc. sol. h⁹ cõrij timore gl. exponit, vt habes in ea, & bene.
Tñ pleni⁹ dic alieno noĩe, i. aliena appellatione: hoc est titulo spe
b ciali, nõ titulo ꝓ suo gñali. fm Ia. de Are. op. ꝙ part⁹ b & fruct⁹ vsu
1 capiatur titulo spãli, quo hr †ancilla vel fundus. l. fi. §. fructus. ĵ. de
his q̃ in frau. cre. & s. de le. 2. l. quod ex Pamphila. & l. nõ quocun-
que. §. Iulian⁹. de le. j. & de act. em. l. Iulianus. §. si fructib. sol. si part⁹
erat cõceptus tpe emptionis, e. ti. præscribetur, vt in cõriis: si post, ti
tulo ꝓ suo, vt hic. Sʒ cõ hoc op. s. de euic. l. si pregnãs. vbi ẽt tũc par
tus cõceptus nõ est empt⁹. sol. nõ est vere emptus, ꝙ ideo actio ex
stipulatu denegat, sʒ rei emptę accedit: iõ actio ex empto hʒ locũ.
l. venditor. e. ti. & ti. ꝓ emptore vsucapit. l. eũ, q ædes. s. de vsuc. Irẽ
op. ꝙ partus postea editus hoc titulo vsucapiat. l. nõ solũ. in pr. s.
de vsu. & de publicia. l. si ego. §. partus. sol. qđ ibi dr ex ead. cã, intel
ligo remota, qa emptio fuit cã quare partũ post editũ vsucapiam
pro suo, nõ ãt ead. cã, i. eod. tit. sʒ ꝓut refertur ad partũ, tũc cõceptũ
stat ꝓprie. Itẽ op. qa actio ex empto hʒ locũ ẽt euicto partu post
cõcepto, d. l. venditor. ergo ead. rõe titul⁹ ꝓ emptore. sol. Actio ex
empto datur, quia interest mea rẽ vẽditam alienã nõ fuisse. Inte-
rest ãt pp partũ. & sic interesse de partu venit cõñr, nõ qa part⁹ em
ptus, nec tanq̃ accedẽs rei emptæ, sʒ quia res empta fuit aliena: at
in vsucapione, titulo ꝓ emptore, nõ possumus dicere: quia nõ est
2 emptus, sʒ titulo ꝓ suo occasione emptionis. † Quæro, quałr in-
telligatur titulus ꝓ suo, & quod modis accipitur titulus ꝓ suo? rñ
det gl. trib. mod. sed tertio modo nõ est titulus vsucapionem pa-
rans vt in gl. ꝙ no. Sic ergo, quilibet dñs & ẽt malefidei possessor,
q possidet vt dñs, cõuertendo fructus in vtilitatem suam possidet
ꝓ suo, & sic aduocatus facit positionẽ, ꝙ talis possedit ꝓ se, & ꝓ
c suo, tpe tãto: & testis probat, c assignat rõem, qa vidit eum posside
re vt dñm & fructus recolligere, & sic nõ est titulus ꝓbatus vsu-
capionem parans, sʒ est probatum ꝙ non possidet pro alieno, seu
alterius nomine, vt conductor, vel similes. l. seq. vide per te.

a ADD. ¶Ale. Et vide bal. in l. 2. in 8. q. C. de ser. vbi dicit, ꝙ possidens in dubio præsumit possidere ꝓ suo in corporalib. in incorporalib. ãt ẽt ibi vide per eum, tu vide, an in dubio præsumatur quis possidere pro suo, per bal. in l. post sententiam, C. de sen. & vide bar. hic in fi. Et quot modis sumatur titulus pro suo vide bal. no. in l. si ego, §. partus, ff. de publicia.
b Ale. Adde istis bal. i l. ancillæ, 16. op. C. de fur. & l. si ego, §. part⁹ post gl. ff. de publicia.
c Ale. No. de teste dicẽte, ꝙ quis possedit pro suo, & tanq̃ suo, sed quid si diceret, tenuit & possedit pro suo, & tanq̃ suo, vide gl. in l. si quis intentione, s. de iud. Istis adde no. in l. quid im in suo, ff. de cond. inst. & bar. hic sequitur ang. dicens, ꝙ requiritur ꝙ ipsi deducant aliquem titulum verum putatiuum, & ego addo Inn. in c. illud, in fi. de præsump. & idem tenet hic Raph. & domini de Ro. sua de cis. 125. & bald. in add. spe. in ti. de deposit. §. j. in ver. pone in rei ven. & quod no. ang. & Imo. in l. filiusfamilias, § Diui. de leg. j. & d. Anto. in c. cum ad sedem, de restit. spo. dum quærit, an ex possessione præsumatur dominium.

LEX IIII.

1 *Qualitates duæ contrariæ, non possunt esse in eodem subiecto.*
2 *Vsucapio fructuum perceptorum ex re immobili non impeditur, si superueniat scientia rei alienæ.*
3 *Renunciatio fienda alicui, dicitur posse fieri, quando est in eodem territorio.*

1 Si ancillam. Ista est bona lex, & facit dist. q̃ in multis glo.
habetis, non tñ in tex. alibi. †No. tex. in fi. ꝙ
duæ qualitates contrariæ non pñt esse in eodẽ subiecto, ibi dum
dicit, neq; idẽ pro suo, & clam possideri põt. op. de l. iusto. §. & si
possessionis. s. de vsuca. Sol. ibi superuenit scientia rei alienæ simp-
plr, quæ non nocet: hic superuenit rei alienæ, id est furtiuæ, & sic
cum illo membro habes plenam dist. opp. de l. clam possidere in
pr. s. de acq. pos. & l. si de eo. §. seruum. e. ti. sol. Istud est verum, nisi
superueniat scientia rei alienę in initio furtiuitatis. op. C. de vsuc.
transfor. l. j. sol. respicitur initium possessionis vt ibi, nisi superue-
niat scientia rei alienæ, & furtiuæ, vt hic, Hoc ãt intellige si super-
a ueniat rei furtiuæ scĩa, & eius à quo sit surrepta. Si. n. ignoro dñm
2 rei, non interpellatur vsucapio, vt hic expresse dr in tex. Quæro, a
qđ si superueniat scĩa rei † alienæ, & vi possessæ (loquor de re im-
mobili) an impediatur vsucapio fructuum? Credo ꝙ nõ: qa res im
mobilis nõ põt celari. Vñ est ꝙ imputet dño, cur possessionẽ nõ ꝓ-
quirit

a ADD. ¶Ale. Quæro. Per bald. in l. ancillæ, C. de furtis.

quirit,& ab eo nõ vẽdicat,vt C.q̃n &qb.quarta ps debe.l.2.lib.x. Cũ ergo nõ sit eadẽ rõ q̃ in re mobili.ista l.nõ h3 bñ locũ,ergo remanet regula, vt initium spectetur, & sic pt intelligi l.clã.in pr.s̃. de acq.pos.& fm hoc,quod dixi in vitio furtiuitatis,idem si super ueniat scientia alterius vitij realis, circa rem mobilem eadẽ rõe:
3 secus si circa rem immobilem.† Quæro,dr̃ hic,si non potuit denunciare?qualiter hoc constabit?r̃n.hic denũciare intelligo, si est in eodem territorio,ita q̃ de facili fieri possit.Nam eum quærere extra territorium,absurdum est,vt in auth.de fideius.§.j.

a §.Si pater. Op.C.pro hærede.l.nihil.& l.2.in fi.s̃.pro hære. so.fateor,q̃ titulus ꝓ hærede *a* nõ h3 locũ vt in ꝯriis,s3 pro suo sic,vt hic.Et sic vbicũq; nõ ꝓcedit titulus ꝓ hr̃de, h3 locũ titulus pro suo.Gl.istud reprehẽdit,qa esset imponere legem verbis.Alij,q erãt emãcipati.Diuinatio est.Alij dicũt vt gl.& bñ,q̃ titulus pro suo,ꝓcedit tanq̃ ex diuisione inter eos approbata,postea ratihabitiõe secuta,vt dixit tex.Op.s̃.ꝓ do.l.j.so.e.mõ.s. q̃ h3 locum pro donato, s3 pro suo diuisione postea approbata.
b Op.q̃ *b* ex diuisione nõ q̃ratur titulus, vt l.cũ solus.s̃.de vsuc.sol. fateor,q̃ solũ in parte,q̃ hr̃ vt aliena,hr̃ titulus pro suo ex diuisione,in alia parte erit quasi pro donato,vel quasi pro legato, vt dixi s̃.ꝓ don.l.j.§.j.qd' ꝓcederet alio instituto hr̃de vl'i,als à se ipso nõ posset hr̃i quasi ꝓ legato,& diuidẽdo vr̃ instituere, vt C.fam.erc. l.quoties.& s̃.de hæ.inst.l.ex facto.& de le.j.l.quid ergo.la 2.

a ADD.¶Ale.An titulus pro hærede habeat locum in filio, per bal. in d.§.si pr̃, & vide ad istum tex.bal.l.fi.C.pro hære.in j.col.& etiam in fi.q.q̃n pater diuisisset stipulãtes pro se,& suis hæredibus,an valeat talis diuisio in vita patris quo ad nepotes.& vide etiam ad istum tex.bal.l.fi.C.pro do.& in l.super lõgi.in j.col. C.de præsc.lon.temp.& vbi cessat titulus pro hærede,an locum habeat titulus pro suo.bal.in l.indicia,C.de rei vend.
b Ale.Quòd.Ad ista vide bal.in l.fi.in vlt.col.C.de don.

LEX V.

1 *Vsucapio est introducta vt sit finis litium.*
2 *Ignorantia in facto alieno est tolerabilis,in proprio non.*
3 *Exceptio præscriptionis quando impediat litis ingressum.*
4 *Litem non esse contestandam dicens prætextu alicuius exceptionis,quæ requirit probationem,debet offerre se paratum probare incontinenti.*
5 *Exceptio opposita contra personam iudicis, vel actoris, ante omnia in initio est examinanda.*
6 *Erroris iustã cãm tribuit dictũ serui,vel procuratoris mei,vel eius cui successi.*

Vsucapio. Ista l. in principio ponit vnã rõnẽ bonam multum.In secũdo r̃nso ponit aliam q̃ habuistis in
1 multis locis.†No.q̃ vsucapio est introducta,vt sit litiũ finis.†Itẽ
2 no.q̃ in facto *a* alieno est tolerabilis ignorãtia, *b* secus in facto ꝓ-
a prio, *c* l.q̃q̃.s̃.ad Velleia.†Quæro,vtrũ *d* exceptio p̃scriptionis im-
b pediat lit.ꝯt.Tex.vr̃ q̃ nõ,in l.emptor.C. de præscr.lon.temp.In
c ꝯrium vr̃.l.j.in fi.s̃. ad Tert.& l.transacta finita.j̃.de ver.si.Gul.de
3 Cu.in l.eleganter.§.j.s̃.de cond.ind.dicit,q̃ impedit lit.cont.& est
d casus hic,fm eum sic introducendo.Illæ exceptiones,quæ introductæ sunt vt sit litium finis,impediũt litis cõt. vt est transactio.l. fratri.C.de transac.idẽ in re iudicata,& in iuramento.S3 præscriptio est introducta,vt sit litium finis,vt hic,ergo impedit lit. ꝯte. S3 licèt dictũ suum sit bonum,tñ dicerem sic.Qñq; exceptio præscriptionis opponitur actioni, v.g.non potes agere, qa actio tua est perempta tempore,& tunc impedit lit.cõt.vt l.oẽs.in fi.vbi dicit,& præcipit,q̃ tale ius vlterius nõ moueatur, & l.sicut.in fi.C. de p̃scr.30.an.vbi dicit,nulli mouẽdi,&c.q̃ verba nõ possent magis expressè impedire lit.cõ. Qñq; opponitur exceptio præscriptionis rei fm l.si qs emptionis.C.de præscr.30.an.tunc ex virtute verborum illius legis nõ impediret lit.cõt.sed rõe posita in hac l. & per l.transactione finita.cũ simil.impeditur lit.cõt.quod intelligetam in p̃scriptione actoris,q̃ in præscriptione rei,si opponatur ad ꝓcessum: vt si dico talem non esse audiendum,vel agere non posse, vel litẽ ꝯt.non esse:quia actio est perempta præscriptione. Sed si opponeretur ad iustitiã cãæ,vt si dico te ius nõ hr̃e,vel me absolui debere:qa scripsi,vel actio est perempta,& tunc opponitur in vim peremptionis,& tunc nõ impedit lit.cont.ita pt intelligi l.emptor.C.de præsc.lon. temp.& l.eleganter.§.si quis post.de cõd.ind.Ex propositione ergo ipsius exceptionis apparebit hoc.
e Item prædicta vera,*e* si ille qui talem exceptionẽ opponit,eam paratus est incõtinenti probare, aliàs si habebit altiorem indaginẽ, fieret cõtestatio,reseruata exceptione.Et hic est tex.expressus, & gl.s̃.de iurei.l.nam postea.in pr. Sic etiam potest intelligi d. l. emptori.Quidam tamen nitũtur d.l.nam postea. aliter intelligere,s. q̃ interim nõ contestetur lis,q̃ nullo mõ potest facere,vt est tex. & gl. euidenter colligitur. Pro quo facit l.ille à quo.§.si de testõ.
4 ad Trebel.& l.3.§.ibidem.s̃.ad exhib.Et ideo dico† q̃ ille qui dicit litem contestandam non esse prætextu alicuius exceptionis,q̃ requirit probationem, debet offerre se paratum probare incontinenti,aliàs licitè iudex pronunciabit lit.conte.eo ipso q̃ actor ne
5 gat illam exceptionem esse veram.l. nam postea.† Prædicta dico in exceptionib.quæ causam respiciunt.Secus quando opponitur exceptio contra personam iudicis,actoris,& similium,quia istud ante omnia est examinandum in initio.l.vlt.C.de exce.& s̃.de testa.l.si q̃ramus.& quod plenè dicam j̃.ti j.l.quidam ꝯsulebant. Et intelligas incontinenti,vt dicit tex.in l.si is à quo.in pr.s̃.vt in pos.
6 leg.† Vltimò no. *f* ex hac l.q̃ dictum serui,vel procuratoris mei,
f vel eius cui successi, mihi tribuit iustam causam erroris, quod est no.ad ea quæ dixi s̃.de vsuc.l.Celsus.

a ADD.¶Paris.Vide Ias.l.error,ver.in vltima parte gl.C.de iur.& facti ignoran.
b Ale.In facto alieno toleratur ignorantia,Fallit,nisi fuisset sæpius de eo tractatum,bal.l.cum rem alienam,C.de le.in vlt.col.Alias limitationes vide plene ꝑ doct.in c.ab excommunicato,de resc.& vide bar.in l.non fatetur,de confess.
c Pom.Vide Im.cons.11.&31.in facto alieno tamen non tolerabilis est ignorantia, q̃n factum est in se licitum,Ita Pan.in c.si vero,in quarto notabili,de sent.exc. & ibi etiam Fel.Item fallit nisi factũ alienum esset prius discussum,ita Bal.l.cũ rem alienam,C.de le.& Im.l.si domus,§.de euictione,s̃.de le.j.& vide Pan.no. in c.ab excommunicato,de rescr.& Are.cons.92. de facto proprio vide exemplum per Ale.cons.118.& 123.vo.2. vbi dicit de eo qui asseruit q̃ reperit possessionem suam esse antiquiorem,& cõs.3.vol.3.Et vide etiam in facto alieno Ale. cons.16.vo.3.vbi sentit limitationem ad hanc regulam s̃.q̃n factum alienum cõsisteret in aliquo,ad quod iure tenebatur,quia tunc est tolerabilis ignorantia.
d Ale.Et quia in hac quæstio.sunt variæ opin.vide quod dixi in l.vir bonus, post Bar.iu.sol.Et adde bar.per illũ tex.in l.j.§.fi.s̃.ad Ter.&in l.fratris,C.de transa. & bal.ꝑ illũ tex.in l.aditus,C.ne de stat.defun.& in l.si is qui.e.ti.bal.l.fi. C.de edi.diu.Adr.no.bal.in l.postq̃ liti.C.de pa.Et posset limitari hæc doctrina inq̃tum diceremus hãc exceptionem præscriptionis impedire litis ingressum, hoc esse verum in casib.in quib.acquiritur per præscriptionem directũ dominium, de quo dixi post Bar.in auth.nisi tricennale,C.de bo.mater.cum tunc agẽs ius agendi nõ habeat postq̃ perdidit directum, & vtile dominium.Secus vbi solũ esset præscriptum vtile, De hoc vr̃ tenere Lud.l.si finita,§.Iulianus,i pr.de dã. inf.quod tene menti,si est verum,adde q̃ exceptio præscriptionis in criminali impedit processum si opponat,fm bal.l.q̃rela,ad fi.C.de falsis.Et istis adde bar. l.omnes,C.de præsc.30.an.& bal.l.si is qui.C.ne de statu def.vtrum autem præscriptio excludat ipso iure,vel ope exce.vide bal.& Ang.l.1. C.si aduer.cre. & Bar.hic,& per eundem in l.omnes,per illum tex.C.de præscr.30.an. Quid in criminalibus,vide bal.in l.q̃relam,in fi.C.de fal.adde bal.in auth.nisi,C.de bo.mater.& in l.fi.in 13.opp.C.de edi.diui Adr.¶Adde an exceptio præscriptionis impediat litis ingressum Ale.cons.265.lib.2.
e Paris.Declara vt per Fel.in c.exceptionem,de exc.& bar.sequitur,Are.cons.94. inc.clarissime doctor.&cons.33.ver.licet post obiectum.& paulopost ibi debet offerre se paratum probare incontinenti.vide Ale.ꝯs.123.col.j.ver.& licet,vo.2.
f Ale.No.Per Bar.in l.Celsus.in vlt.col.s̃.de vsucap.

DIGESTORVM LIBER XLII.

De re iudicata,& effectu sententiarum,& de interlocutionibus iudicum. Tit.j.

LEX I.

1 *Res iudicans,est ipsa sententia.seu actus sententiandi.*
Res iudicata est causa,quæ finem controuersiæ à sententia accipit.
2 *Res iudicata quando dicatur statim,& quando post decem dies.*
3 *Iudex appellationis si confirmat sententiam, quia pars non est prosecuta appellationem, actio oritur ex prima:ex secunda vero oritur quando pars fuit prosecuta,& fuit iudicatum bene appellatum.*
4 *Iudex in sententia debet dicere,condemno,vel absoluo,vel æquipollens.*
5 *Iudex appellationis quid habeat pronunciare.remissiuè.*
6 *Sententia arbitri emologata transit in rem iudicatam.*
7 *Sententia interlocutoria an transeat in rem iudicatam. remissiue.*
8 *Sententia per quem iudicem exequatur.remissiue.*
9 *Sententia ab obseruatione iudicij,an dicatur diffinitiua.remissiue.*
10 *Sententia diffinitiua fertur verbis recitando in scriptis.*

Es iudicata. Op.q̃ sententia nõ accipit finem,imo imponit finem cõtrouersiæ.sol.dicit gl.accipit finem,quia in ea est
1 finis.†Tu dic,q̃ tex.stat propriè,& intelligo,q̃ aliud sit res iudicãs,aliud res iudicata.Res iudicãs, est ipsa sñia,seu actus iudicandi,& sñiandi, & hoc imponit finem ꝯtrouersiæ:sed res iudicata,est cã,q̃ finẽ ꝯtrouersiæ à sñia accipit,& hoc dicit ille text.& sic sñia est res iudicãs, res iudicata est cã decisa,& ideo hẽmus in C. ti.de sen.& ti. de re iud. q̃ nisi eẽnt diuersa,nõ eẽnt diuersi tit.vt C.de codi.l.si idem.& ibi
2 no.licèt tex.& gl.q̃nq; vnum pro alio ponant.† Quæro,an res iu
a dicata dicatur intra x.dies,intra quos potest appellari? *a* Quidam, q̃ non.l.eleganter.§.si quis post.s̃.de cond.ind.Gl.hic dicit contrarium,ꝓbatur per d.§.si quis post.si respicis ibi tex.totũ,& ꝓbatur per tex.in l.litigatorib.C.de app.& gl.ibi tangit. Canonistæ dicũt contra

a ADD.¶Clau.Nota q̃ sententia lata ex præsumptionibus nunquam transit in rẽ iudicatã,vide ẽt tex.singularem fm vnum intellectum communiter approbatũ in l.si qui adulterij,C.de adul.Et vide circa hanc,&alias fallentias Ale.in l.fi.in fi.de fica.& plenius in l.si ab hostibus,s̃.so.ma.Et vnum casum notabilem ponit Alberi.in rub.C.de vsur.ponit etiam multos Ias.in repe.l.admonendi,s̃.de iure iu.Et in criminibus maxime vbi ingeritur pœna sanguinis:vide Pan.& Aret. in c.de his,in primo notab.de accusa.Vide etiam alios casus notabiles per Pan.c. fraternitatis.in j.col.de frigid.& malefi.

contrarium, q̄ nō dicat̄ res iudicata, nisi post x. dies, vt ext. de sent. & re iu. c. quo ad ꝯsultationē. & hēs tex. in l. nr̄a, q̄ vtit̄ illis verbis in l. si fund⁹. §. si duo. ver. s; si simul illi. s̄. de pig. qd dicemus? resp. credo, q̄ inter nos, & Canonistas sit discordia in æquiuocatione: si. n. assumitur res iudicata ꝓ ipsa sn̄ia, seu ꝓ cā decisa, tūc dicit gl.
a nr̄a verū, qa statim est sn̄ia, vel res iudicata. Si vero assumeres [a] rē
b iudicatam perfectè, [b] & irreuocabiliter, adeo q̄ nō possit trāsigi, tūc verū dicerēt Canonistæ, & nos idē sentimus. Si vero accipitur res iudicata ꝓ effectu executiōis sn̄iæ, tunc qdā est effectus iuris, in quo à iure fit executio, vt in infamia, & tūc qa statim infamat, incōtinēti dr̄ res iudicata simpl'r. idē dānatus ad mortē, incōtinēti est seruus pœnæ. l. q. vltimo. ȷ̄. de poe. & l. si qs filio exhr̄dato. §. irritū. ff. de iniust. test. & l. furti. in pr. s̄. de his q̄ no. infa. qdam ē effectus facti, vbi reqritur hoīs executio, tūc quo ad id nō dr̄ res iudicata, quia interim nō p̄t exequi. l. j. in pr. ȷ̄. nil nouari app. interp.
3 cū gl. sua. † Quærit gl. qd si iudex appl'onis ꝯfirmat sn̄iam ex qua dat̄ actio? Et gl. remittit ad no. in l. furti, in pr. s̄. de his q̄ no. inf. melius p gl. & Doc. in l. eos. C. de ap. Dic br̄, qn̄q; iudex ꝯfirmat sn̄iā, qa pars nō est ꝓsecuta appl'onē, tūc oritur actio ex prima senten
c tia. qn̄q; [c] ꝯfirmat sn̄iam cā cognita, qa reperit bn̄ iudicatū eē, tūc oritur actio ex scd̄a, vt dictis ll. qd̄ ꝓbo, qa sicut qs nō p̄t decedere duob. testis factis, ita sup eadē cā duæ sn̄iæ validæ ferri nō pn̄t, vt l. j. C. qn̄ ꝓuo. nō est neces. s; si p scd̄m testm̄ ꝯfirmat̄ primum, ꝯstat q̄ actio oritur ex ꝯfirmātē, n̄ ex ꝯfirmato, vt s̄. ad Tre. l. si qs priore. Inst. qb. mo. testa. infirm. §. sed & si qs priore. idē ergo est in
4 sn̄ia. † Quæro, q̄ verba debēt poni in sn̄ia, an illa q̄ hic. Certè ista, sc. cōdemno, vel absoluo, vel æquipollentia. l. qd tn̄. §. si arbiter. s̄. de arb. & l. si ptor. in pr. s̄. de iud. & de edil. edic. l. q̄ro. ad Treb. l. j. §.
5 j. & ȷ̄. e. l. in summa. † Quæro, quid h; pronūciare iudex appl'onis? Dic vt in gl. dixi plenè in l. cum apud Sempronium. ȷ̄. iud. sol. & in l. si creditor. §. de sorte. ȷ̄. de sol. tangitur per gl. ȷ̄. e. l. in summa. ī pr.
6 † Quærit Dy. qd in sn̄ia arbitri, & dic q̄ idem si est emologata s̄m formam l. ex sententia. & l. cum antea. & l. ne in arbitris. C. de arb.
7 & dicam in l. ait prætor. in pr. ȷ̄. e. † Quæro an sententia interlocu
8 toria transeat in rem iudicatam? dicam ȷ̄. e. l. quod iussit. † Quæro, quis mandabit sententiam executioni? dicam ȷ̄. e. l. quod iussit. &
9 l. à diuo Pio. in pr. † Quæro, an sn̄ia absolutoria ab obseruatione [d]
d iudicij dicatur diffinitiua? dicam ȷ̄. de acc. l. Titia. Quæro, quare di
10 catur diffinitiua? & ibi dicam in d. l. Titia. † Quæro, qual'r d; hæc sententia diffinitiua ferri? resp. verbis debet exprimi, recitando in scriptis. l. si. C. de sen. ex breui. re. & extra e. ti. c. si. lib. 6.

a ADD. ¶ Pom. Et an per appellationem extinguat̄ ꝓnunciatū s̄m Io. hic? dic, q̄ respectu temporis p̄sentis sic, s; respectu futuri nō, q̄d̄ ꝓpetuō tene menti, & vide Ang. in d. l. furti. & d. §. qui ꝓuocauit, & eundē do. meū in l. j. aliàs in rub de app. & vide c. q̄to, de transla. epis. vbi sn̄ia fertur per verbum, præcipio, & vide ibi Card. qd autem si dicat̄, ꝯdemno, & absoluo: vel si dicatur, ꝯdemno, vel absoluo, vide gl. pen. ii. q. 3. c. si is qui præest. Ang. autem nō tēt rōnem bar. q̄ imo possunt ferri plures super eadem re, dummodo q̄libet habeat suam instantiā. l. si à te, ȷ̄. de exc. rei iu. melius facit l. duob. cum ibi no. e. ti. & all. gl. in l. j. C. si plures vna sen. ideo ipse assignat aliam rōē, videlicet cum appellatur, statim postea sn̄ia infirmatur, & ēt deuoluitur ad iudicem appellationis, l. j. ad fi. ad Turp. ideo requiritur confirmatio. Sed si vis saluare Bar. dic, q̄ duæ sn̄iæ validæ non possunt ferri super eadem re, ēt in diuersis instantiis. Facit quod no. in l. ita demū, C. de ꝓcu. sed alle. per Ang. loquunt̄ in diuersis instantiis non subordinatis.
b Adde, q̄ pro hoc facit quod consuluit Rom. cons. 324. si in scripto dicatur, si tibi de sn̄ia Cardinalis legitimè constiterit, partem dicti Io. nō audias, nisi prius paruerit iudicato, q̄ si per appellationem sn̄ia est suspensa, rescriptum nō h; vires in hoc, s; d; intelligi de sn̄ia q̄ transiuit in rē iudicatā, & si dicas, quid operabitur rescriptum, dicit ipse, q̄ appellationi desertæ nō poterit opponi exceptio nullitatis, & q̄ ī statutis appl'one sn̄iæ veniat diffinitiua, voluit Card. ꝯs. 72.
c Barb. Et an procedat, si prima sententia fuit absolutoria, vide glo. sing. sec. Io. in l. aufidius, de leg. 3 Et intellige q̄ iudex confirmauit primam secundum iustam instantiam appellationis, non autem post terminum, Vide casum no. secundum d. Io. in cle. si appellationem, de appell.
d Obseruatione. Addē Pau. de cast. cons. 377.

LEX II.

1 *Hæc lex tota loquitur in iudice ordinario.*
Delegatus, in sententia nō potest augere, nec coarctare, cum executio ad ipsum non pertineat.
2 *Iudex secularis coram quo opponitur exceptio cognoscenda in curia episcopi, non potest statuere terminum opponenti, intra quod illam probet.*
3 *Causæ cognitio adhibetur in executione sententiæ.*
4 *Iudex dilationem datam à lege sine iudicis ministerio, mutare non potest, nisi in casibus hic notatis. & causa cognita.*
5 *Dilationes minuere quas ob causas iudex possit.*
6 *Iudex potest statuere vnam dilationem breuem partib. ad sn̄iam audiendam. q̄do omnia sunt expedita. & plures præsentibus partibus audiuit allegationes.*
7 *Iudex si nimis arctauit dilationem à lege datā sine cā cognitione, appellari p̄t.*
8 *Probare quis debeat, quando appellatur ad dilationem legalem niminis arctatam. remissiue.* *(rem non dari.*
9 *Iudex potest minuere dilationem à lege datam iudicis ministerio, & dicit maio*
10 *Dilationes probatoriæ sunt arbitrariæ.*
Dilatio ad probandum si est elapsa, non datur alia, nisi causa cognita.
11 *Iudex potest minuere, & augere dilationem datam à lege sine ministerio iudicis simpliciter.*
12 *Dilatione vna pendente, potest alia dari, si non est præiudicialis ad primam.*
13 *Duæ dilationes simul, vel vna ad duplicem actum dari potest.*

Qui pro tribunali. H. d. in summa. Iudex p̄t in sn̄ia, cā cognita, tempus executionis prorogare, vel minuere. Idem si in sn̄ia nihil ē dictum, iudex q̄ de executione cognoscit, facere p̄t. h. d. Diuiditur in duas partes. Prima loquit̄, qn̄ iudex in sn̄ia diffinitiua vult tempus augere, vl' minuere. Secunda, an iudex, q̄ de executione cognoscit, idē possit facere, si in sn̄ia nihil sit dcm̄. Scd̄a ibi, s; perraro. sup ver. arctat, dic in ipsa sn̄ia, vel post eadē die. & ibi, s; perraro dic, q̄ hic loqtur qn̄ in sn̄ia nihil fuit dcm̄. Alio mō legit gl. hāc l. vc;. q̄ tota lex loquatur in iudice exequēte, & tūc in 1. parte ponit casum, q̄ iudex executor p̄t tempus augere, & minuere, &c. In 2. parte ponit, q̄ dcm̄ est q̄ iudex exequēs p̄t tempus augere, & minuere, s; perraro, tn̄ hoc facit, &c. Sed certè intelligendo, prout gl. vult intelligere, vc; q̄ in oīb. casib. in quib. ꝓrogatur, in illis coarctare possit, tūc ver. s; perraro, s̄m istam lect. nihil adderet, vnde tene 1. lect. s̄m q̄ dedi
1 summarium. † Quæro, de quo iudice loquatur hæc lex? Gl. dicit de ordinario, quod est verum, intelligendo q̄ tota loquatur in iudice exequente: idem tn̄ intelligo s̄m 1. lect. Nā delegatus in sua
* sn̄ia nō auget, nec coarctat, cū executio nō pertineat * ad eum, qa iam imponeret legem superiori suo: & qa iudicaret de re, in qua nō est competēs iudex, vt C. si à nō cōp. iud. p totum. casus est in
2 sīn in c. ex insinuatione. ver. l; nō potuerit. extra de app. † Facit [a]
a hoc, q̄ si coram iudice seculari opponit̄ exceptio cognoscēda in curia ep̄i, nō possit ille iudex statuere terminū, intra quē debeat opponēs illā exceptionē ꝓbasse. ꝯ hoc tn̄ vr̄, qa arbiter p̄t facere. l. si cum dies. §. fi. cum l. seq. s̄. de arb. & tn̄ sn̄iam suam nō exequit̄. sol. s̄m iura antiqua nō eēt dubium, qa nō hēbat executionem. Siue. n. æqua, siue iniqua erat, ei stari debebat metu pœnæ. l. 1. C. de arb. & l. à diuo Pio. §. j. ȷ̄. e. Hodie vero quo ad executionem nō p̄t statuere diē imponēdo legē superiori: quo ad ꝯmissionē vero pæ pæ p̄t, d. l. si cū dies. Itē dr̄ hic, q̄ qui pro tribunali cognoscit. gl. in-
3 telligit exequēdo. † Quæro, [b] an requiratur causæ cognitio? Gl. in
b l. intra vtile. s̄. de min. dicit, q̄ sic. Hoc apparet, quia in executione
c possunt opponi exceptiones. l. 4. §. condemnatum. ȷ̄. e. & no. C. de iur. & fac. ig. l. j. Meritò ergo d; adhiberi causæ cognitio. Est ēt adhibenda cognitio, qa primò de mobilib. secundo de immobilib. &c. l. à diuo Pio. §. in vēditione. & §. si super reb. ȷ̄. e. & dicam ȷ̄. e. l.
4 intra dies. † Item pro declaratione totius materiæ q̄ro, vtrum iu-
d dex p̄t augere, vel minuere dilationem? gl. tangit in aut. q̄ semel. C. q̄uō, & qn̄ iud. & Cy. ibi recitat opi. vltimo Ia. de Are. ponit vnā distinctionem, q̄ recitat Cy. in l. 1. C. de dila. Et nos examinemus. Et primò q̄do dilatio dat̄ à lege sine ministerio iudicis, an iudex possit augere, vel minuere? Ia. de Are. dicit, q̄ non: vt in decē dieb. qui dantur ad appellandum: vt in aut. hodie. C. de app. item in anno, qui datur ad prosequendum appellationem: vt in auth. ei qui appellat. C. de temp. app. item in quatuor annis, qui dantur ad restōnem in integrum implorandam. l. fi. C. de temp. in inte. rest. itē in tempore ad confectionem inuētarij. l. fi. §. si autem dubius. C. de iure delib. item in tempore ad accusandum. l. in adulterij. C. de adult. Fallit, qn̄ datur à lege supplendo defectum iudicis, vt in tēpore dato iudicatis, vt hic, & in l. 4. §. si quis cōdemnatus. ȷ̄. e. Ber. ēt tenet in c. cum sit Romana. extra de appellat. q̄ tempus datum
e ad appellandum non possit prorogari. Ego teneo, [e] q̄ imo indi-
f stinctè iudex p̄t cā cognita. [f] Nā video, q̄ in exceptionib. peremptoriis, ad quas proponendas est tēpus statutum à lege sine ministerio iudicis, p̄t prorogari tempus. Hoc tenet Dy. in c. indultum. extra de re. iu. lib. 6. & Cy. in l. iudices. C. de iudi. & tex. est in c. pastoralis

* ADD. ¶ Clau. Ista non vr̄ bona rō, quia verum est, q̄ executio actualis pertinet ad eum, s; istud p̄ceptum non est misti imperij, vnde vr̄, q̄ possit fieri; sicut dr̄ ī l. p̄ses, C. de ap. & in c. ꝑsonas, e. ti. de t̄pe dato ad introducendā appellationē.
a Facit. Adde, vt per Fede. cons. 18.
b Barb. Quæro. Adde Ion. in c. ex ratione. extra de appella.
c Adde s̄m Pau. de ca. Spe. in ti. de of. iud. §. postremo, ver. sed nunquid, & hæc causæ cognitio debet fieri summariè, quid autem si iudex condemnauit aliqd dādum intra certum t̄ps, verum possit postea illud t̄ps prorogare, vel breuiare? dicit Pau. de ca. q̄ non, s̄m Dy. sicut nec post sententiam corrigere, vt ȷ̄. eo. l. Paulus, & dies, & tempus sunt pars condemnationis, l. j. §. editiones, s̄. de eden. Paris. ¶ Item pro declaratione vide latè Geor. Nattam in clem. sæpe. in prin. de ver. sig. & latè Deci. in c. cum sit Romana. de app. vbi ampliat, & limitat.
d Pom. Et vide ad hoc Fel. in c. cum Bertoldus, de re iud. & Im. ꝯs. 86. & in d. c. cū sit. & Roma. cons. 497. vbi loq̄t̄ de dilatione statuti disponentis idē qd̄ ius cōc.
e Adde, vt per Pau. de ca. hic, & latè p ep̄m Ale. c. cū sit Romana. extra de ap. vbi multa d̄t, & Pau. de ca. dicit hic, q̄ in ciuitate Lucana partes ꝓrogarūt t̄ps appellādi, & fuit seruatū, & cons. 12. circa fi. tēt q̄ tempus prosequendæ appellationis possit per iudicem prorogari. Allegat Bal. & bar. hic, & clem. si appellationem. de appellationib. voluit allegare clemen. quandiu. de appella.
f Paris. Cognita. Vide Fel. in c. pastoralis, de excep.

a storalis.extra de exce.Itē in tpe a qđ datur ad agendū,cā cognita limitatur,vt l.Titia.ꝭ.de acc.& l.si ea.C.q acc.nō pos.& l diffamari.C.de inge.& man.& l.si eo tpe.C.de rem.pig.Itē in tpe dato ad petēdum,& diffiniendum in inte.rest.vt l.intra vtile.ſm vnā lec. ſ.de mi.& l.petēdæ.C.de in inte.rest. Itē in tpe dato ad adeūdum hrēditatē.l.si qs instituat.§ j.& seq.ſ.đ hę.inst.& l.qdiu.ſ.de ac.hę.& l.j.in fi.cū l.seq.ſ.de iur.del.& l.j.ſ.de succ.edic.& l.fi.§.pe.C.de iu.deli.Itē hic,qa tps datur iudicatis à lege,& nō supplet,imo dat lex,siue ipse iudex det,siue nō,vt ꝭ.e.l.4.§.si qs ꝯdēnatus,& sic indistinctè pt,vt dixi.item qđ si daretur cū ministerio iudicis?Exemplum in aut.q semel.pręalle.in ver.vt nō minus 30.diebus detur, &c.Iac. de Are.dicit, ꝙ poterit iudex minuere cā cognita.vt hac
5 lege,& bñ dicit.†Item qro,q̄ sint cāæ pp quas quas pt dilationes minuere?Resp.cōsuetudo fori,vt no.in d.aut.q semel.facit l.3.in
b fi.de testi.ſ. Itē si iurisdictio b erat modico tpe duratura,vt in cāis officialium,q̄ dēnt finiri intra 50.dies.l.j C.vt oēs tā ciui.q̄ mil.iu. post admi.&c.Nā si daretur maior dilatio, absurdū eēt,ar.ad hoc l.cui iurisdictio.ſ.de iurisd.om.iu.Hoc no.expresſè per Inn.in c.de cāis. extr.de of.dele. Itē est iusta cā,si cā est modicæ q̄titatis,vt in
c aut.nisi breuiores.C.de sen.ex bre.reci.Item ꝑ qualitate c cāæ,vt si est ꝯtentio de aliqua re,q̄ accelerationem requirit,vt ecce,si est cōtentio inter te & me,qs nr̄m dēt esse rector futurus,proximis duob.mensib.qñ tps labitur,nō d3 dari lōga dilatio, imo arctari, ar.ad hoc.l.j ꝭ.de glan.le.Item pro qualitate causę,vt si est cā cum ciuitate,q̄ facit cōcilium anteq̄ deliberet aliqđ.Casus est extra de dilat.c.exposuit.Item fit pro causæ qualitate, vt si est cā de equo, q intra dilationē magnā comederet plus q̄ cā valeret,& io pt dilatio arctari, & tolli in totū. Ad hoc in simili in l.mediterraneæ.C. de an.& trib.li.x.Itē est aliud exemplū de alimētis,qa si expectaretur,periret qs interim fame.Itē est aliud exemplum in peremptorio dato ad audiendū sñiam, & statuitur terius ſm formā l.ad per
6 emptorium,cū l.seq.ſ.de iud.†S3 qđ si oīa sint expedita,& iudex ꝑsentib.partib.plures audiuit allegationes? Certè ad audiendum sñiam poterit statuere vnā dilationē, & breuē, & iusta erit cā,qa oīa sunt ꝑsentib.partib.examināda.Sic intelligo d.l.nōnunq̄.in fi. ſ.de iud.Item ex qualitate personę.Nā dilatio maior d3 dari seni, q̄ iuueni.l.ꝯtinuus.§ cū ita stipulatus.ꝭ.de ver.obl.& l.ad peremptorium.& l.seq.& l.nōnunq̄.ſ.de iud.Item est cā,vt hic in tex.in eo,q fecit qcqđ potuit.Item pp ꝯtumaciam eius q posset venire,
7 & nō vult,vt hic.†Item qro qđ si iudex arctauit dilationem,q̄ datur à lege ministerio iudicis, & facit sine cāæ cognitione? Iac.de Are.dicit,ꝙ lex supplet. l.4.§.si qs cōdemnatus.ꝭ.e. S3 certè imò lex ibi dat sine ministerio iudicis, nō aūt supplet, imò ꝯrium vi-
d deo,qa si datur breuis dilatio possum appellare,d vt extra de dila-
8 tio.c.j.ergo si lex suppleret,nō appellaretur,qa nō grauaret.†S3 qs d3 probare in cā appłonis, an appellans dēt ꝓbare cām quare nō debuit coarctari,vel appellatus,cām quare debuit arctari dilatio,vel ꝙ appellari nō potuit?Vide Inn.in c.ad petitionem,ext.de
9 accus.circa fin.†Item quid si dat lex dilationem ministerio iudicis,& dicit maiorē nō dari,an possit iudex minuere?Iac.de Are.ꝙ sic.l.j.C.de dilatio.ꝯiuncta l.siue pars.e.ti. Puto,ꝙ dicat verum & Inn.dicit ꝙ si datus fuerit minor terius,ꝙ de facili alius dari poterit.Et plus dicit,ꝙ si dati sunt tres menses,si velit ille postea ꝓbare de ꝯtinentib.ꝓuinciis,tunc daretur sibi sex menses:& si de transmarina,tūc daretur nouem,vt in c.vltra tertiam.in fi.ext.de testi. Ego puto, ꝙ illæ sunt arbitrariæ,vt dicit Iac.de Are.& hoc Gl.vr̄ dicere in c.ꝓterea.ext.de dila. & Spe.in ti.de dilat.§.fi.ver.vltimo. & in §.nunc videamus. ver.nunqđ ergo. & in ti.de cita.§.nunc de
10 tpum.ver.s3 nunqđ idē.†Ex hoc ꝯcludo,ꝙ si prima dilatio data ad ꝓbandum sit elapsa, nō d3 dari alia, nisi cā cognita ſm formā l.in pecuniariis. ſ.de fer.qa istæ dilationes,q̄ dantur ad arbitrium iudicis,succedunt in locum dilationis legalis,q̄ datur in l. 1. C de
11 dil.Ad hoc l.ordo.C.de exe.rei iu.& in l.hodie.ꝭ.de pæ.†Itē qđ si
e lex edat dilationē ministerio iudicis simplr̄,nō dico ꝙ detur plus vel minus.Resp.poterit multo magis,q̄ qñ dicit non dari minus,
12 vel plus,vt hac l.& in aut.offeratur.& ibi no.C.de lit.cōte.†Item qro,an vna dilatione pendente aliā posset dari?Tu dicas ꝙ nō,qa iudicis officium d3 ꝯquiescere.l.siue pars.C.de dilatio.S3 dico,ꝙ si deī super aliquo articulo nō ꝯtingenti primā dilationē, nec sit ꝑiudicialis ad illā,vt si data est dilatio ad ꝓbandū per testes.Certè pēdente illa dilatione poterit dari dilatio ad ꝓbandū per instr̄m. tex.est ī l.gñaliter.ver.nullo.C.de reb.cre.s3 si esset ꝑiudicialis ad primā,tunc secus,d.l.siue pars.Et ista sunt vera,nisi primæ dilationis cā esset finita:vt si statuit ibi decē dies ad veniendū, venisti in prima,certè nō dēbit ꝯquiescere officiū iudicis oīb.illis dieb.Casus no.in l.à filia.§.fi.ſ.ad Treb. Pro hoc l.3.§.Stichus annua.ſ.de
13 statuli.†Et eodē mō dico,si qrat an possint dari sil' duæ dilatiōes, vel vna ad duplicē actū. nā si pñt sil' exaīari illi actus, & tunc pñt isto mō dari per dcm̄ ver.nullo.si vero ñ pñt sil' exaīari, & tūc pñt isto mō dari,vc3 do tibi terminum x.dierum ad probandū, ar.ad

hoc qđ no.in l.qui de inofficioso.ſ.de inoff.testa.& l.j.ſ.ad exhib.

a ADD.¶Barb.Et adde,ꝙ l3 iudex ñ poterit alterare tps ad appellādū,ꝯsuetudo tñ,vel statm̄ pt.Gl.est no.ſm Ang.in l.præscriptione,C.si contra ius vel vtil.pu.
b Barb. Imo ēt dic.ꝙ pt ferri sñia iudicis officio. vide Bar.singu.loquentem in l. Seius,& Augerius,ff.ad l.fal.Itē pt ferri de nouo,vide Bar.in l.more Romano, ſ.de fer.Itē pt ferri à iudice nō suo,vide Ang.in l.cū hi,§.trāsactiōes,ff.đ trāsa.
c Barb.Et vide Bar.in l.si prius,ff.de oper.noui nunc. & l.j.ff.de glan.leg.do.Ant. in c.fi.de iud.& ibi moder.& ibi dixi.Moder.in c.j.de dil.& ibi dixi.
d Appellare.Adde Rom.consi.226.incip.vltra pridie.
e Barb. Adde ad illud qñ iudex non debet minuere,si minuat, appellatur,Inn.in c.ad petitionem,dicit alternatiue,vel est nulla, vel saltem iniusta:tamen si vis dicere nullam,pt dici,c.j de app.ꝙ etiam ab actu nullo potest appellari.Sed qs debet probare,quòd fuit cum causa,secundum Inno.in d.c.ad petitionem.

LEX III.

Qui condemnare. Gl.hic dat 4.regulas:duas affirmatiuas, & duas negatiuas,& fallit,vt Gl.dicit.Vide Gl.quæ firmat argumēta ꝯria. & nō soluit. in fi.sed illud ꝯtingit propter mutationem conditionis personæ.

LEX IIII.

1 *Executio sententiæ expensarum litis in quem fiat.& nu.2.*

Si se non obtulit. Actio iudicati nō datr̄ ꝓcuratori q se liti nō obtulit, nisi sit in rem suā. Idē in tutore & in actore municipij.h.d.cum ver.seq.vsq; ad §.ait pror.Op.de l.ꝓcurator q pro euictione.ſ.de ꝓc.Sol.aliud in procuratore ad iudicia, vt hic, aliud ad negotia,vt ibi. Alij vt Iac.de Are.dñt. Aut ꝓmisit ꝓcuratorio noīe,aūt simplr̄,vt no.per Cy. C.qđ cū eo.l.ei.qui.qđ mō nō examino. Sed ista q̄ in his §§.dñr,
1 ꝓcedunt in ipsa sñia lata in principali,super quo litigatr̄.†Quero, qđ super ꝯdemnatione expensarū litis, in quem fiet executio?Et primo examinemus in tutore,& similib.administratorib. Et hoc tangit Spe.de exec.sen.§.sequit. ver.s3 pone lite.nec ibi declarat. & bñ allegat.Et vr̄ ꝙ executio fiat in pupillū & similes,l3 recupe
a ret à tutore.a l.qui solidū.§.ēt.de le.2.E ꝯ ꝙ fit b executio in ipsum
b tutorem,vt C.de adm.tu.l.nō ignotū.Dico ꝙ ferri pt sñia ꝯdēnatoria in tutorem, & suo noīe ꝓprio in expensis,si temerè, vel calumniosè litigauit.d.l.nō est ignotū.& in ipsum fiet executio.Itē pt ferri sñia in ipsum tutorē tutorio noīe,& tūc fit executio in pupillū,d.l.q solidū.§.ēt.tñ puto ꝙ pupillus liberabitur cedendo actionem ꝯ ipsum tutorem.l.fi.ſ.de adm.tu.& hoc si fieret executio finito officio tutoris, sed eo durante exigeretur ipse, l3 recu-
2 peraret à tutore.vt d.§.ēt.†Sed qro,c qđ in ꝓcuratore,an in eum
c fiet executio expensarum?Spec.dicit,ꝙ sic,si pp ipsius procuratoris ꝯtumaciam,vel negligentiam hoc cōtingit,vt ipse tenet in ti. de exec.sent.§.sequitur.ver.qđ si ꝓcurator.& ita dicit ꝙ ꝓnunciauit do.Papa Clemens, qui fuit magnus iurista. Ego sic dico, ꝙ si procurator fecit aliquid,hñs ad id spāle mandatū,nō est dubium ꝙ in dñm fit executio. l. 3.§.procurator. ſ.qđ quisq; iur. Si vero habuit mandatum generale, tūc si quidem ꝯdemnatio expensarum fit pp aliqđ maleficium,tunc ipse ꝓcurator venit ꝯdemnandus suo proprio noīe, & in eum fit executio. l.j.§.si ꝓcurator.ſ.si quis ius di.nō obt. Si vero ꝯdemnatur propter aliquid omissum, quia non fecit qđ fieri debuit, tunc si quidem illud incumbebat fieri ab ipso domino, qui mandauit hoc fieri à procurarore, tunc in ipsum dominum fiet executio. Ipsemet enim est contumax.l. si procurator,§.si tutores.in fi.ſ.man.& ſ.de arb.l.non distinguemus.§.si domini. cum sua Gl. Nam cum procurator non comparet,ipse dominus videtur contumax,& pœna committitur,vt ibi no. Si vero omisit aliquid,quod incumbebat ipsi procuratori,nō domino,vt quia fuit sibi iussum, ꝙ aliquid faceret, postquam est dominus litis effectus, tunc in ipsum procuratorem fiet executio,vt d.l. 1.§.si procurator,ſ.si quis ius dicen. non obtemp. & ita intelligo dictum domini Papæ Clementis,quòd sit iustum.

a ADD. ¶Sed quid si pupillus ꝯuenitur,& mater q̄ fuit data tutrix in testō min⁹ solenni,& q̄ nō fuit ꝯfirmata,nec renunciauit Velleiano,nec fecit inuentarium, obtulit se liti,& defensioni filij,& ꝯ eam feratur sñia,q̄ ꝯ pupillū ꝓnuncietur inualida,vt l.in dubiū,C.đ tut.q.ñ satis.an actore petēte poterit executio fieri ꝯ n.rem?Io.and.in d.ver.sed pone,lite,refert ꝙ Alb.Galeo. disputauit hāc q.& tenuit,ꝙ nō,qa ñ fuit in dolo,s3 actor d3 sibi iputare,ꝙ diligēter nō ꝑquisiuit, an eēt cū solēnitatib.fcā tutrix.Latius ibi vide,qa Io.an.trāsit cū ꝑdicta decis.
b Barb. Adde ꝙ si apparet de euidenti calumnia tutoris,videtur ꝙ executio debet fieri contra tutorē.Ita videtur decidere tex.in d.l.nō est ignotum.Aut non est in euidenti calumnia,& tunc fiet executio in pupillum.
c Barb.Et vide Inn.c.j.vt lit.non ꝯtest.q.t3 ꝯ,vt refert hic Ang.vide Bar.in l.j §.si procurator,ſ.si qs ius dic.non obtēpe.Et adde,ꝙ si procurator est infirmus,vr̄ ꝙ d3 fieri executio expensarū ꝯ dñm, vel procuratorem,q debuit substituere. Nā Inn.in d.c.j.vt lit.nō cōtest.hoc limitat,nisi dñs dedisset ꝑtātē substituendi in hāc cām,& sic vr̄ valde solicitus,s3 nō tñ euitatur negligētia eius,qa debuit diligentiorem eligere,tñ vr̄ ꝙ non fiat executio,ꝑ l.q.à matribus,C.qui pe.tu. Io.Fr.Ru. Adde ꝙ in casibus,in quibus Bart.vult condemnationē expensarum posse fieri ꝯtra procuratorem,ꝙ ꝯ eum tenent Ang.&Raph.& idem vr̄ tenere Ias.& dicit Pau.de Cast.ꝙ malè seruatur,sed cum Bar.tenet Im.& Alex.hic.

1 *Villa condemnata si non habet bursam cōmunem,cogitur imponere collectam.*
2 *Collecta,vniuersitate condemnata,pro causa quę respicit onus vniuersitatis,vel*

munus patrimoniale, vel mistum, imponitur pro viribus patrimonij.
3 *Collecta imponitur pro munere personali.*
Collecta imponitur pro fumante, pro onere subeundo per fumantes ibi.
4 *Collecta in dubio imponitur pro viribus patrimonij, quando non liquet, propter quid vniuersitas sit condemnata.* *(siuè.*
5 *Vniuersitas si est condemnata pro maleficio, qualiter collecta imponatur. remis-*
6 *Iudex potest collectam imponere vniuersitate condemnata, si illi de vniuersitate nolunt eam imponere.*
7 *Vniuersitate pro debito condemnata, quis capi potest solùm pro parte.*
Onus exigendæ collectæ quibusdam impositum, poterunt ipsi lapso certo tempore conueniri, & capi insolidum. *(tate soluunt per æs, & libram.*
8 *Soluere si vnus ex his, quibus collecta est imposita, non potest, alij de vniuersi-*
9 *Syndicus vniuersitatis constitutus ab adunantia generali, quæ põt legem condere, potest pro debito vniuersitatis obligare singulares personas, & bona eorum, sicut potuisset talis vniuersitas faciendo legem, vel statutum hoc.*
10 *Syndicus constitutus ab vniuersitate habente potestatem legis condendæ, obligando vniuersitatem, & singulares personas, non intelligit eas obligare insolidum, sed in viriles, & pro parte.* *(get bona singulorum insolidum.*
11 *Talis syndicus obligando bona vniuersitatis, & singularium personarum obli*

1 **§. Actor.** †Quæro, qd in villa? Et dic, ꝙ si non hñt bursam cõcm, tunc coguntur imponere collectam. l. j. §. qđ si nemo. s. qđ cuius. vni. no. & no. ibi, in gl. Spe. ĩ ti. de sen. exc. §. sequitur. ver. qd si vniuersitas. Fac. l. 2. in pr. s. de ali. & ciba. le. &
a qdã hñt ibi per Dy. *a* †Quæro, qualr imponet̃ hæc collecta, vtrũ
2 per solidũ, & libram, an per capita? Inn extr. de sen. exc. c. graue. vr̃ dicere ꝙ per solidũ, & librã. hoc est, fm facultatẽ patrimonij. Mihi ãt vr̃, ꝙ dẽmus inspicere cãm, quare fcã est cõdemnõ. Pone, ꝙ est ꝯdẽnata vniuersitas ex ꝯ̃ctu mutui, emptionis, vel si. Si. n. mutuũ fuit acceptũ ꝓ cã, q̃ respicit onus vniuersitatis ꝓ virib. pr̃imonij, l. oẽs. C. de ope. pub. tũc imponet̃ per solidũ, & librã, vt ibi. Et idẽ intelligo, si aliqd fuit acceptũ mutuo, vel aliqd est emptũ pro expediendo aliquo munere pr̃imoniali vel mixto. Si vero ꝓ expediẽdo aliquo munere ꝑsonali, vt puta ex forma statuti, qlibet d3 ire ad exercitiũ, vel ad qd aliud, tũc si deuẽtũ ẽ ad ꝯpositionẽ, ꝙ soluãt aliqd, & vadãt, tũc ĩponet̃ ista collecta ꝑ capita. Sicut. n. ꝓ ea pecunia, q̃ soluerũt, senserũt releuamẽtũ ꝑ capita, ita ꝑ capi-
3 ta soluãt: vt inst. de societa. §. illud. & de re. iu. l. fm nãm. †Si vero dẽbant subire illud onus per fumãtes: qa oẽs habitãtes in vna fa-
4 milia hẽbant ꝓ vno fumante, eodẽ mõ hẽbit̃ in collecta. † In dubio vbi hoc nõ liqueret, collecta imponit̃ ꝑsonis ꝓ virib. pr̃imo-
5 nij. l. rescripto. in fi. j. de mu. & ho. †Sed si vniuersitas eẽt ꝯdẽnata
6 ꝓ maleficio, dicã j. de incẽ. rui. nau. l. ne qd. † Quæro, qd si illi de vniuersitate nolũt collectã ĩponere? Resp. ipse iudex poterit ĩpo-
7 nere, ipsis primo vocatis. l. fi. C. de mu. patr. li. x. †Quæro, an ꝓ tali debito qs possit capi insolidũ? Resp. nõ, s3 nõ ꝓ parte sua. Nõ. n. ẽ debitũ cuiusq; ꝓpriũ, s3 vniuersitatis. l. in tãtũ. §. vniuersitatis. s. de re. diuis. ꝓbat̃ in l. sicut. §. j. s. qđ cuius. vniuer. & C. vt null. ex vica. l. j. li. xj. tñ illi qb. ĩponit̃ onꝰ exigẽdæ collectæ, poterũt elapso certo tpe ꝯueniri, & capi: vt j. de mu. & ho. l. j. cir. pr. ibi, decẽ primatꝰ, & c. ipse vero exiget ab aliis de vniuersitate, & ẽt à se, q ꝑ solidũ, &
8 librã soluẽt. Quid si† aliqs ex his, quib. est imposita collecta, non reperit̃ ꝙ possit soluere? Resp. alij de vniuersitate soluẽt ꝑ solidũ,
9 & librã. l. j. C. de oĩ ag. des. li. xj. †Sed pone, ꝙ vniuersitatis syndicꝰ ꝓmisit obligãdo bõa vniuersitatis, & singulariũ ꝑsonarũ, & obligauit vniuersitatẽ, & singulas ꝑsonas, an ꝑ hoc singulæ ꝑsonæ, & eorũ bona poterũt ꝯueniri? Resp. intelligẽdo ꝙ syndicꝰ hẽbat in mãdatis ad sic ꝓmittẽdũ. vñ aduerte à quo est factus syndicus. Nã si qdem est factus à tali cõcilio, vel adunãtia, q̃ posset de hoc facere legẽ, tũc tale instr̃m syndicatꝰ hr̃ ꝓ lege, sicut alij ꝯ̃ctus, q fiunt ab eo q h3 ptãtẽ ꝯdendi legẽ. l. Cæsar. s. de publ. cũ l. pe. C. đ do. int. vir. & vx. & iõ valet talis ꝓmissio, sicut lex de hoc facta, als
10 secus. †Et iõ est aduertẽdũ, qualr sunt verba ꝯposita. Nã si dñt,
b obligo vniuersitatẽ, & hoĩes[b] singulares siue ꝑsonas, tũc pñt conueniri personę singulares, nõ tñ insolidũ, s3 qlibet in virilẽ. l. reos.
11 in fi. j. de duo. re. & iõ oportet, †ꝙ dicatur, & hoĩes singulares, & quẽlibet insolidum, vel verba tantundem importantia. Sed ex eo quod dicit obligo bona vniuersitatis, & personarũ singularium, sunt obligata bõa singulariũ insolidũ. l. aliena. §. j. vt s. de pig. acti.

a ADD. ¶Claud. Vide bonam gl. in c. dilecto, in gl. fi. cum concordan. ibi traditis per doct. extra de rescrip.

b Adde ꝙ bal. in l. j. C. ne filius pro pat, tenet contrarium, & sequitur Pau. de ca, hic, vide Io. and. in addi. Spec. in ver, hic per Bar. allegato, quomodo fit executio, cum vniuersitas est condemnata.

§. Ait prætor. Quæro, quæ sunt istæ cãæ magnę, ex qb. cogitur quis aliud q̃ pecuniam recipere? Dic vt in gl. & benè. Sed sunt alij casus quos gl. non ponit in l. fi, §. & si præfatam. C. de iure delib. & in aut. hoc nisi. C. de sol.

1 *Sententia nouata quare non habet executionem paratam.*
2 *Nouatio etiam olim non præsumebatur, quando aliquid addebatur primæ obligationi, vt magis esset cautum de prima.*
3 *Stipulatio pœnalis non nouat præcedentem obligationem ex causa onerosa.*

a **§. Si ex conuentione.** Sentẽtia hẽt executionem paratã, nisi sit nouata.[a] h. d.
1 Quero rõem? Dic† ad hoc vt possit fieri executio, reqritur ꝙ debitum sit liquidum, & ꝙ iudicis officium se extendat ad hoc: sic in sententia, & cõfessione facta in iudicio. & iureiurando. Sed qñ sententia est nouata, tunc licèt debitum sit liquidum, tñ iudicis officium se ad hoc non extendit: qa extra iudicium ab ipsis partibus est liquidatum. Facit C. de exec. rei iudi. l. 1. & 2. s. de mi. l. minor vigintiquinque an. cui fideicommissum. Op. de l. fi. C. de pac. conuen. cum si. Gl. non soluit. Dic ibi, ꝙ prouisio legis est de iure speciali, hic de iure communi. Dicam in l. & habet. §. cum quis. j. de precar. Sed an in dubio præsumatur nouatio? gl. dicit, ꝙ nõ hodie, olim sic. Quod est verum, qñ fiebat stipulatio coæqualis, quę contineret illud qđ prima, & nõ plus. l. q vsumfructum. j. de ver.
2 ob.† Sed qñ aliquid additur vt de prima sit magis cautum ꝯ̃ illũ, vt si datur fideiussor, vel pignus, ẽt olim nõ ꝑsumebatur nouatio,
3 vt hic.† Et idẽ dico de stipl̃one pœnali, vt nõ nouet ꝑcedentẽ ex cã onerosa, vt plẽè dicã j. đ ver. ob. l. ita stipulatꝰ. ĩ vlt. par. ꝯ̃riorũ.

a ADD. ¶Plures alij casus ponuntur in Spec. in ti. de exec. sent. §. postremo. Vnde Pau. de Cast. dicit, nota cautelam, ꝙ postquam aliquis est tibi condemnatus, non recipias amplius ab eo promissioné de soluendo ꝯdénationem, qa sic promissio facta præsumitur aĩo nouandi, qđ ex quibusdã colligitur, & tollitur sententia, & omnis via oriens ex ea, tam actio in factum, quàm iudicis officium. Et ideo si minor talem promissionem recipiat, tanquam læsus potest in integrum restitui, l. minor 25. ann. cui fideicommissum, & ibi not. s. de mino.

1 *Pars dicitur habere tempus à lege, licèt iudex illud exprimat.*

1 **§. Si quis condemnatus.** Dic vt dixi s. eo. l. 2. Et no. gl. ꝙ† si iudex exprimat tempus legale, pars dicitur habere à lege. Facit pro eo quod no. in l. Celsus. s. de arbit. & dixi s. de leg. 1. l. 3.

§. Soluisse. No. hunc §. vtrum verbum solutionis propriè comprehendat omnem liberationem ex forma statuti, dicam in l. solutionis. j. de sol.

1 *Exceptio nullitatis impedit executionem sententiæ, quando ab opponente nihil est probandum.* *(posset incontinenti probari: aliàs secus.*
2 *Exceptio nullitatis impedit executionem sententiæ, si quod est probandum,*
3 *Restitutio in integrũ aduersus sñiam si petatur, q̃do impediat eius executionẽ.*
4 *Incontinenti dicitur posse probari exceptio, si expeditur in tanto tempore, in quo executio fieret.* *(ligitur de ritè contumacibus.*
5 *Statutum disponens, quòd contumaces condemnati non possunt appellare, intel-*
6 *Occidens non ritè bannitum, an puniatur. remissiuè.*

a **§. Condemnatum.** Vides ergo ꝙ sententia, quæ est nulla, non meretur[a] executio-
1 nem. †Quæro, vtrum exceptio nullitatis impediat executionem sententiæ? Et aduerte, & videtur casus, ꝙ sic, vt hic, & j. e. l. si cum nulla. & C. de exec. rei iu. l. 1. & s. de iudi. l. si prætor. §. Marcellus. & l. iudicati. C. si ex fal. instr. In contrarium videtur casus in l. fi. C. de ord. cogn. Quid dicemus? Istam q. videtur ponere Spec. de lit. contest. §. quãdo autem. vbi videtur distinguere, an liquebat, vel non. Inn. tractat de hoc extra de off. deleg. c. cum in iure. & extra
2 de ap. c. ex rõe. †Breuiter dic, quandoque ex parte eius qui opponit exceptionem nullitatis, nihil est probandum, vt quia dicit, nõ
b fui citatus,[b] vel non fuit procurator qui egit, & tunc exceptio nullitatis impedit executionem, vt hic, & l. licet. C. de procura. & l. 2. C. de sent. quæ sine certa quantita. & sic intelligatur quod no. Inn. in c. cum in iure. extra de offic. dele. j. eod. l. si cum nulla. &
3 l. j. C. de execu. rei iu. Quandoque est aliquid† probandum in causa nullitatis, & tunc aut ista cognitio habet altiorem indaginem, & tunc non impedit executionem. l. fi. in fi. C. de ordi. cogn. & l. 2. C

a ADD. ¶Pom. Ergo dispositum loquens de aliquo intelligitur. s. bono, & valido. Hinc gl. in ver. hñt, in l. 2. C. de hære. & manich. dicit, ꝙ denarius falsus non est denarius, & vide Alex. in l. elegaliter, §. qui reprobos, s. de pi. act. Vide ẽt tex. & ibi doct. in l. quoties, s. qui satisd. cog. & Bal. in l. 2. C. de epis. aud. & c. inter corporalia, de transla. epis. & Bal. in l. vni. C. de confes. & in l. inuitus, C. de procu. & in aut. decernimus, C. de arbi. & in l. fin. ff. quod fal. tut. aut. & in l. damus, C. de fal. Bal. in aut. ꝯ̃ q. ꝓpriam, C. de non nu. pec. & l. fundũ cuius, ff. de euic. & Pau. de Castr. consi. 149. inci. si quis falsauerit, & Bald. l. 2. C. de euic. & bart, in l. non putauit, §. nõ q̃uis, ff. de ꝯ̃tra. & q̃ ibi addidi, & l. 1. §. & parui, ff. qđ vi aut clã. Facit qđ valet bar. in l. fideiussor, §. ꝑtor, ff. q satis. cog. & in l. diuus, ff. de test. mili. Facit gl. in cle. j. in fi. de seque. pos. & fru. & bal. l. nõ dubiũ, C. de legi. & Ro. cõs. 77. facit qđ dicit bal. in l. si absentis, C. si cer. pe. in l. si debitor, ff qui pot. in pig. hab. bal. in l. vacuatis, C. de decu. lib. x. & in l. præses, C. quomo. & quando iud. & vide etiam Alex. cons. 77. vol. 3. vbi dicit, ꝙ statutum disponens, ꝙ quis possit se inuestiri facere de re, de qua alius esset inuestitus, intelligitur si ille erat validè inuestitus, & bal. extra in rubr. de cau. pos. & proprie. in fi.

b Adde firmã Pau. de ca, ꝙ si non est seruata forma à statuto tradita, & aliud statutum diceret, ꝙ sñia mittatur executioni, non obstante quocunque statuto, nihilominus impeditur executio, quia non censetur per hæc verba illud statutum correctum, & sic illa verba debent intelligi, dummõ sit seruata forma statutorum in sñia proferenda, & ita not. dicit tenere Io. an. in addit. ad Spec. in tit. de sent. excomm. §. postremo, in addit. quæ incip. dic vt in contrario dixi, & facit quod not. in l. ita nobis pudor, C. de adul. per gl. & bart, in l. j. quod vi, aut clam. Ego addo quòd idem tenet Pet. de anch. consi. 82. & idem firmat Pau. cons. 15.

2.C.ad l.Corn.de fal.Si verò incōtinēti [a] possēt ꝓbare, tūc īpedit executionē.l.iudicati.C.si ex fal.instr.& de iud.l.si ꝑtor.§.Marcellus,q expssè hoc ꝓbat, referēdo ad j.casum illius l.vt gl.ibi dicit. Et sic ītell'r dcm̄ Spe.ī ti.de sen.§.qual'r āt.& ꝓbo ꝑ rōem:qa ī executiōe snīæ d3 adhiberi cognitio summaria.l.à diuo Pio.§.si sup.j.e.s3 ī cognitiōe sūmaria exceptiōes,q̄ reqrūt altiorē indaginē, respuūt.l.3.§.ibidē.s.ad exhi. S3 illæ q̄ pn̄t icōtinēti expediri admittūt.l.ille à quo.§.si testō.s.ad Tre.& idē si petat restō ī integrū aduers⁹ snīā.d.l.iudicati.& d.§.Marcell⁹.& C.de fal.l.2.& C.q̄ pci.
* īpe.of.aut.q̄ supplicō.& ex.de ī ī te.rest.c.suscitata.dic vt ibi.*Vl-
4 teri⁹†ꝑcedo,[b]& q̄ro,qualr intelligat īcōtinēti?Resp.tu scis q̄ in
b executiōe d3 adhiberi cognitio,vt fiat primò missio ī bōis mobilib.scdo ī īmobilib.tertio ī noīb.& actionib.Vn̄ si ītra tm̄ tps possit expediri ista exceptio,ītra qd' ista executio expediret,si nulla exceptio fuisset opposita, dr̄ fieri incōtinēti.l.si is à quo.ī pr.s.vt
5 ī pos.le.†Per hoc dixi ī qōe,Cauebat̄ statō,q̄ ꝑ ꝯtumaciā ꝯdēna-
c ti n̄ audiāt appellātes:mō qdā fuit exbānit⁹, & ꝯdēnat⁹ ꝯtumax, appellauit dicēs se nō fuisse ꝯtumacē:qa nō fuit ltīmè citatus,an admittet̄ ei⁹ applō qa verū ē ipm̄ cōdēnatū,vt ꝯtumacē?Dicebā q̄ poterat appellare,qa statim qd' loqt̄ de ꝯtumace,loqt̄ de eo,q̄ ritè est cōtumax:vn̄ si dicit se nō esse citatū,&sic nō esse ꝯtumacem,d3 de hoc cognosci.Fac.l.nō putauit.§.nō quis.s.de ꝯtab.& iō an̄ oīa d3 ꝯstare ipsum eē cōtumacē,vt repellat̄ ab appellādo. Fac.C.de adult.l.qm̄ Alex.& C.q acc.nō pos.l.nō ignorat.Dy.idu
6 cit†hāc l.ad qōem,an licitū ē occidere exbānitū? Quid si nō est exbānit⁹ ritè,q fuit occisus?dicā j.de adult.l.pe.Nō hētis hic alia.

a ADD.¶Adde fm̄ Pau.de ca.hoc verū,nisi actor hēret ꝓ se tres snīas ꝯformes,l3 oēs dicant nullæ,& velit incōtinēti ꝓbare si īpedit̄ executio,vt est casus ī cle.j.de re.iur.nisi allegeret nullitas iurisdōis,qa illa n̄ intell'r excepta,ꝑ gl.ī cle.j.de seq.pos.& fru.S3 qn̄ n̄ offert se incōtinēti ꝓbaturū,oēs vn̄r tre,q̄ exceptio nullitatis nō īpedit executionē snīæ. Quapp Pau.de ca.hic q̄rit,qd̄ si ꝯdēnat⁹ nō excipit,s3 ꝑuenit petēs snīam declarari nullā,an dēat executio īpediri.Et dt,q̄ Inn.c.cū ī iure,de of.dele.t3 q̄ nō,s3 Spe.ti.de lib.ꝯce.§.nūc dicēdū,circa fi.t3 expssè ꝯriū,q̄ tūc et̄ si n̄ offerat ꝓbō incōtinēti n̄ differat̄ executio,qd̄ dt ꝑpetuò no.Et ita vr̄ sentire Bal.ī aut.q̄ supplicō,de pc.imp.of. Si āt hoc nō obstāte sit fcā executio,qual'r dēat retractari,vide ꝑ ipsum,& ad dcm̄ Spe. vide Inn.ī c.cū oli,de dolo,& ꝯtu.Et q̄ exceptio nullitatis īpediat executionē snīæ,q̄ do offert se incōtinēti ille,ꝯ quē est fiēda executio,ꝓbaturū,t3 Abb.ꝯs.55.vo.2.vbi ꝯsuluit,q̄ stāte statō,q.q.n̄ ꝓsecut⁹ fuerit applōnē ītra duos mēses,applō hēat̄ ꝓ deserta,nec possit dicere d' nullitate snīæ,q̄ hoc n̄ obstāte si nullitas ē patēs, vr̄ offerat ī cōtinēti ꝓbaturū,qd̄ poterit ꝓsequi applōnē, qa alr̄ statim tolleret defensionē,qd̄ n̄ ē dicēdū,& all.Old.ꝯs.45.q. de hoc dt eē casū ī l.j.C.qn̄ ꝓ.n̄ ē ne.nu.108.inc.q̄ lr̄a executoria.Et q̄ stāte statō,q̄ ꝯ snīā n̄ possit oppōi exceptio nullitatis euidēs,voluit Pet.d' an.ꝯs.212.&260.Ro.ꝯs.40.An āt ꝯ tres snīas ꝯformes sit'r possit opponi exceptio nullitatis euidēs,Bal.ꝯs.449.inci.ꝓponit̄, q̄ ꝯpromissū,ī fi.ꝯsilij t3 q̄ sic de iure ciuili.Idē vr̄ tēre Old.ꝯs.106.nō faciens mētionē plus d' iure ciuili,q̄ canonico,s3 se fundās ex tex.& rōe c.vt calūniis, de sent.& re iu.ī cle.vn̄ dt ipse,dū tex.ibi dicit,nullaten⁹ admittat̄,d3 intelligi ciuil'r,s.q̄ saluæ sint exceptiōes,quarū ꝓbō ē ī ꝓmptu,& alitorē idagiuē n̄ reqrēces,sicut hr̄ ꝯ,vt ī pos.leg.l.si is à quo,ī pr.& l.3.s.ad exhi.§.ibidē.Et q̄ talis forme vniuersalis alioꝝ iuriū d're īatione recipiat̄,dt ꝓbari ī l.j.§.dniq;,j.qd̄ vi aut clā,in gl.ver.nulla iusta,inc.f.tal:,&c.& l.& n̄ tm̄,§.qd̄ si ꝓ emptore,s.d' pet.hę.gl.ī ver.nec vlla exceptio,q̄ inc.nimis largè locut⁹ ē,vn̄ cū rō,& verba ꝯstōis deficiūt,s.q̄ q.ꝑ ī ꝓmptu ꝓbare de iure suo,nō ꝑt dici calūniari,vt dt Bar.ī d.l.pe.& ī c.l.is,d' rest.spo.& ī l.2.C.de edic.diui Adr.tol.cū gl.ibi,an statī velit ꝓbare fili⁹,reliqt̄ q̄ talis exceptio poterit opponi ad īpediendā executionē.Et ꝓ hoc dt facere ēt,q.ī qn̄ ꝓbōes sūt ī ꝓmptu,& offerūt̄,n̄ vr̄ eē iudicatū,imò negari ꝑt eē iudicatū,all.l.post rē,cū gl ī ver.subesse posit, de trās. hoc idē seqt̄ Ale.ꝯs.77.li.2.Pet.d' anc.tn̄ ꝯs.333.simpl'r t3,q̄ oppōnēs nullitatē ꝯ tres snīas n̄ audiat̄ nisi fcā executiōe,& q.n̄ ꝑt exciper̄ possit ꝑuenire ī agēdo, vide Bal.ꝯs.131.li.3.& q̄ ꝯ tres snīas n̄ possit oppōi exceptio nullitatis,nisi nullitas ꝑueniret ex defectu iurisdōis,ꝯ vnā sic tenuit Pau.de cast.ꝯs.230.Et q̄ post tres snīas possit oppo.exceptio nullitatis notoria,vr̄ voluisse Abb.ꝯs.97.li.2.Et adde qd̄ voluit Io.an.ti.d' sen.ī addi.ad Spe.§.vt āt, ver.hoc āt,q̄ ꝑceptū nullū n̄ dr̄ ꝑceptū,&q̄ stāte statō q̄ nulla possit oppōi exceptio,nisi soluti,&falsi,tn̄ poterit oppōi exceptio nullitatis.Facit ēt qd̄ voluit idē Bal.ꝯs.285.li.2.q̄ si statim ꝓhibet ī executiōe iudicē cognoscere d' nullitate snīæ,n̄ d3 intelligi d' illa q̄ ꝑuenit ex recitatione snīæ,qa illd̄ n̄ ē cognoscere,s3 cognitū n̄ eē retractandū,cū nō hēat eē snīæ.Et facit qd̄ voluit Ro.ꝯs.67.s.q̄ stāte statō q̄ ꝑ ī obseruantia laudi dēat ꝓnunciari sup laudo nullo,& q̄ si statim dicat,q̄ obligat⁹ ex snīa,vr̄ instrō dēat dare fideiussorē de iudicato soluēdo,alr̄ n̄ audiat̄,d3 intelligi de obligato ex snīa valida,vr̄ instrō valido.Facit ēt qd̄ voluit Bal.ꝯs.369.li.j.q̄ statim loquēs de arbitris d3 intelligi de veris,n̄ ꝑtēsis,& qd̄ voluit idē Bal.ꝯs.x.li.5.q̄ stāte statō,q̄ cā nullitatis dēat intra certū tps terīari,alr̄ snīa remaneat ī plēaria firmitate,q̄ n̄ firmabit̄,si ē error,q. extrīseca ꝓbōe n̄ ꝑt tolerari. Vide Ang.ēt ad ꝑdicta ꝯs.218.&Ro.ꝯs.76.ibi,an vitiato instrō vitiet̄ guarētigia.
* Glaud. Quid autem si non opponatur exceptio nullitatis euidentis iniustitiæ, vide gl.no.in l.fi.s.de pe.hę.tenentem,q̄ tunc potest iudicis officium implorari,ne exequatur,facit quod habetur in c.inter cætera,de re iudic.
b Paris.Vide Fel.in c.exceptionem,ver.plures casus,extra de exce pt.
c Pom. Statim repellens ꝯdēnatos ꝑ ꝯtumaciā ab applōne intell'r de ritè ꝯtumacib.Et vide in sil'i Rom.ꝯs.42.& Cœpol.7.& Bart.153.& Barb.44 vo.1.& 59.vo.1.& Imo.130.vide q̄ posui in d.§.nō quæuis,& Rom.ꝯs.293.& Ale.consi.3.vol.2.

§.Celsus.

Qui seruū noxæ traditū nō facit pfectè accipientis,ꝑt ex prima snīa cōueniri.h.d. Op.de l.locū.§.ꝓprietarius.s.de vsufr. vbi dicit nō teneri ꝓprietariū. Gl.dat tres sol.prima hic ꝯstituit vsufructuariū post damnū datū,vel post cœptā litē,& bōa est in se.S3 ingtū innuit,q̄ si vsufructariū an̄ dā ū datum ꝯstituit,nō tenet̄ dn̄s,nō dicit verum:qa ꝯ tex.j.de sol.l.si hoīem.Gl.dat aliā sol.Dicit.n.q̄ l3 iste dn̄s tēat iudicati,tn̄ vsufructuarius adhuc ꝑt repelli exceptiōe per illū cui dat⁹ est seruus ꝓ noxa,nisi ꝑstet æstimationē,hæc ē in se vera.Alia solō est,q̄ is,cui datus est seruus agit iudicati ad expēsas litis,nō ad seruū,qd̄ dicem⁹?Ille q̄ dat seruū ꝓ noxa,dādo seruū in quo est vsusfruct⁹ alterius,nō liberat̄,vt hic,& l.si hoīem.j.de sol.Aut ergo ꝯstituitus est sibi vsusfruct⁹ post dānū datū,& ꝓcedit j.sol.Si verò est ꝯstitutus an̄ dānū datū,si qdē vsufructuari⁹ ꝑuenit in petēdo vsumfructū ab eo cui est datus seruus ꝓ noxa,tūc ille ꝑt ꝯ fructuariū opponere:tn̄ dēt iterato ꝓbare de serui delicto, & hoc ꝓbato repellitur fructuarius.Si qdem nō ꝓbaret,tūc iudicati posset agi ꝯ dn̄m,qa hoīem pfectè accipientis nō fecit,vt hic fm̄ 2.sol.Si vero ꝓbauit de delicto ꝯ fructuariū,tunc ꝑt agere ꝯ primū ad expēsas,quas fecit in litigādo ꝯ fructuarium,vt hic fm̄ 3.sol. Si vero vsufructuarius in agēdo nō ꝑuenit, sed ille cui est traditus seruus pro noxa, vult agere,vt perfectè seruus sit suus,tūc ꝑt agere iudicati ꝯ dn̄m. l.si hoīem.j.de sol.quæ lex cōiuncta cū ista declarat hoc.Vltimo Gl.opp.de l.si oleum.§.& ī ii tu.s.de dol.Sol.vt ibi,quia ille qui dedit seruum pro noxa,fuit absolutus ab instantia iudicij,& ꝑp hoc agitur de dolo,vt ibi.hic vero fuit secuta sententia ꝯdemnatoria.

LEX V.

1 *Notionis & iurisdictionis differentia.*
2 *Iudex delegatus nullam dicitur habere iurisdictionem,sed eius exercitium sic.*
3 *Arbiter compromissarius dicitur habere notionem.*
4 *Sententia arbitri electi cum pœna an possit emologari,& ex ea oriatur actio. Clausula,rato manente pacto,in compromisso,quid operetur.*

1 Ait prætor. †No.dr̄iam inter notionē, & iurisdōem.Nā notio est verbū gn̄ale,& ꝯprehendit ēt arbi-
2 trum,qui h3 notionem,sed nō iurisdōem. Quæro,†qui sunt isti, q̄ hn̄t notionē?Et qdā dn̄t de iudice delegato,q̄ nō h3 iurisdōem. Sed istud gl.reprehendit,qa saltē iurisdōem delegatā h3,per l. t. §.fi.s.de of.eius cui man.est iur.& per l.more.ff.de iur.om.iu. Iac. de Are.ꝯ.s.q̄ delegat⁹ nullā h3 iurisdōem,l.j.in fi.s.de of.eius cui man.est iuris.Præterea dicit ipse,minus iuris h3 in cā delegatus,q̄ ꝓcurator,qd̄ apparet,qa ꝓcurator post litē ꝯtestatā nō ꝑt reuocari,nisi ex cā,s3 iudex delegatus ꝑt reuocari qn̄cunq; ad voluntatē delegantis.l.iudicium soluitur.s.de iud.& tn̄ ꝓcurator nullā h3 actionē, sed nudū exerciciū:ergo idē in iudice vt hēat exercitiū,nō iurisdōem.S3 credo Iac.de Are.nō multū deuiare à gl.nostra,qa Gl.dicit,q̄ iurisdōem delegatā h3 q̄ nō est dicere aliud,nisi q̄ solū exercitiū hēat ordinariæ iurisdōis.Sed timore horū gl.
3 †transit ad aliā sol.q̄ intelligat de arbitro ꝯpromissario,q̄ nō hēt iurisdōem s3 notionē. S3 ꝯ hoc op.snīa arbitri nō meret̄ executionē.ergo malè vr̄ dicere gl.q̄ hēat locū in arbitro. S3 dic.q̄ hic loqtur de arbitro,q̄ est electus cū pœna, & sine pœna. Idē fm̄ iura hodierna fm̄ q̄ eius snīa mādat̄ executioni.ad quæ hæc lex habuit respectū videre meo.†qd̄ gl.dicit.cū pœna,tene mēti,qa vr̄
4 velle,q̄ snīa arbitri electi cū pœna possit emologari.Idē no.in l.si duo.s.de arbit.ꝯrium t3 gl.in l.à diuo Pio.in pr.j.e.& l.cū antea. C.de arbi.& dicit verū,vt ibi ꝓbat tex.Et nos possumus sustinere gl.q̄ si est dcm̄,rato manēte pacto,ex snīa arbitri orit̄ actio, & exceptio,siue sit cū pęna,siue sine pęna.S3 ingtum diceret,cū pęna,
a & nō diceret̄,rato[a] manēte pacto,sec⁹ est.l.2.cū gl.q̄ tene s.de arb.

a ADD.¶Rato.Adde Bald.consi.31.lib.3.

1 *Sententia lata sine certa quantitate valet, si refertur ad acta,& in actis appa-ret de quantitate,aliàs non.*
2 *Sententia,in qua iudex condemnauit aliquem ad restituendum aduersario possessionem talem,qualem habebat ante litem contestatam,quando valeat.*
3 *Sententia in qua iudex dicit,condemno te,si est probatum,valet.*
4 *Snīa lata si est probatū,& apparet probatū ꝑ parte,nō valet:& vt valeat,dēt dicere in id qd̄ est probatum te condēno,& absoluo in eo qd̄ non est probatū.*
5 *Sententia in qua dicitur,condemno si est probatum,& si non est probatum absoluo,valet. (reus absoluitur,nec defertur iuramentum.*
6 *Sententia lata,si est probatum,& reperitur probatum per vnum testem,tunc*
7 *Sententia incerta quibus casibus valet,& in quibus iudiciis.*

§.Si iudex.

Paria sunt in snīa certā q̄titatē exprimere.& ei⁹ verba ad acta certā q̄titatē ꝯtinentia referre.h.
1 d.Not.q̄ paria sunt,&c.vt hic.& l.asse.s.de hær.insti.† Op.q̄ snīa lata sine certa q̄titate,nō valet.l.2.& 3.C.de sen.q̄ sine cer.q̄t.Sol.
a dic.q̄ si in aliqua parte actorum [a] appparet de q̄titate,tunc valet, alr̄ secus.& istā tene. Et rō,qa si nō apparet de certa q̄titate, tunc vr̄ iudex ꝓnunciasse de eo,qd̄ sibi nō liqueret, & sic sine cā cognitiōe cui⁹ snīa nō valeret.l.prolatā.& ibi no.C.de sen. Alij dn̄t, q̄ in vniuersalib.iudiciis,qd̄ est verū in se.& no. C.de sent.q̄ sine

a ADD. ¶Adde fm̄ Pau.de cast.q̄ gl.hic intelligit,quando scriptura testamenti, vel codicillorum fuit in iudicio producta, aliàs non valeret sententia lata secundum formam hic traditam.Ad quod vide Bal.in l.1.C.de sen.ex breui.reci. Bart.super j.ff.nouo.

cer.quant.l.2.in 1.Gl.mag.& potest procedere,si petebatur restõ
fideicommissi vniuersalis,qđ mihi placet,vt ĩ.dicam.gl.vero in-
telligit de particulari.Tu tene præcedentem sol.veram in se. Op.
de l.vbi autem.§.illud.ĩ.de ver.ob. Sol.ibi refertur ad aliquid fu-
2 turum.hic ad præteritum,qđ est certum.† Quæro,iudex [a] dicit,
a ɔdemno te ad id qđ debes, nõ referendo se ad acta, & in aliqua
b parte actorum ɔtinetur certa quantitas, [b] an sñia valeat?Gl.quæ
est in l.3.C.de sent.quæ sine cer.quant.tenet ꝙ nõ valet.ɔ̃rium vr̃
tenere gl.in l.qd tamẽ.§.Põponius.s̃.de arb.Ego sustineo vtranq;
Gl. quia qñque sñia datur faciendo relationem ad certam partẽ
actorum, & tunc valet, si in certa parte actorum cõtinetur certa
quantitas, siue in actis probatoriis, siue assertoriis, vt hic. & hoc
mõ loquitur l.3.C.de sent.quæ sine cer.quant. & ĩ.e.l.in summa.
secundo resp.Si vero nõ refert se ad acta,sed dicit,cõdemno te in
eo qđ debes, & tunc si in actis probatoriis cõtinetur quantitas,
vt in dictis testium, & in instrumentis publicis, & tunc talis sñia
valet.Ita intelligitur Gl.in l.quid tamen.§.Pomponius.s̃.de arbi.
Si vero nõ ɔtinetur in actis probatoriis,sed in actis assertoriis,vt
in libello,vel in positionibus, nõ in probationibus, vel cõfessio-
nibus, & non valet,vt est Gl.in l.3.C.de sent.quæ sine cer.quant.
3 †Quærit Gl.quid si iudex ɔdemnauit aliquem vt restitueret pos-
sessionem aduersario talem, qualem habebat ante litem cõtesta-
tam,an valeat talis sñia?Gl.dicit,ꝙ sic.Sicut enim potest pronun-
ciari in interdicto retinẽdæ,vti possidetis, ita possideatis.l.j.C.vti
pos.ita potest pronũciari per modum supradictum in interdicto
recuperandæ possessionis, & istud vult dicere Gl.ibi, sed quare.q̃
lege interrogatiuè vsq; ad fi.& benè dicit,si in aliqua parte acto-
rum apparebat qualem possessionem habebat ante litem ɔtesta-
tam,& tunc erit casus de hac qõe.de rest.spol.c.fi.& si nõ appare-
ret in aliqua parte actorum, tunc sñia esset nulla,quia incerta.l.2.
& 3.de sen. quæ sine cer.quant. & ista sufficiant pro declaratione
Gl.Extra Gl.insurgunt dubia.Primò tex.dicit,ꝙ iudex hic ɔdem-
nauit ꝙ restituat quicquid habet ex testõ, vel codicillis Mæuij.&
postea dicit,ꝙ videatur expressa quantitas comprehensa in testa-
mento. Nam istud nõ videtur verum, nam potest esse, ꝙ quanti-
tas est in testamento comprehensa, & tamen eam nõ habet ille,
cui est relictum.l.Imperator.in pr.de le.2.& sic nõ sequitur,redde
qđ habes, & redde qđ in testamento comprehensum est,sint idẽ.
Resp.si dicis ꝙ hic erat relictum fideicommissum vniuersale & si
dicis,vnuersale petebatur,& procedit, quia habet ius restituendi
verbo id qđ sibi relictum est, licèt ipse non acceperit.l.facta.in pr.
ad Treb.& e.ti.l.restituta.Est enim relicta ipsa hæreditas,& sic ius
qđ constat eum habere.Sed huic repugnat litera,quę dicit,quasi
quantitatem nominauerit.Ad qđ resp.per tex.in l.quisquis.de le.
3.& ideo s̃.dixi, ꝙ hæc lect. placebat. Si verò intelligamus in le-
gato particulari,vt gl.dicit,tũc oportet te ponere,ꝙ in aliqua par
te actorum ɔtinebatur, ꝙ iste rem acceperat, vel fuerat cõfessus
se recepisse quicquid sibi in testamento,vel codicillis relictum e-
rat,aliàs decisio huius §.nõ procederet, per l.Imperator. in pr.de
4 le.2.†Per hanc etiam legem est no.ꝙ valet sentẽtia,si iudex dicit,
cõdemno te,si est probatum. Facit ĩ.eo.l.in summa. Ista enim est
c cõditio extrinseca,c vt no.C.de sen.l.cum iudex.sed est cõditio de
pręsenti,vt no.ĩ.e.l.à diuo.§.in vẽditione.Hac enim cautela vtun
tur assessores,qñ nõ habent plus de termino,intra quem debeant
pronunciare,vel qñ est tãta eorum imperitia, ꝙ ex actis nesciunt
5 colligere,vtrum sit probatum,vel nõ.†Sed pone,ꝙ sñia sit lata.s.
si probatum est, vt s̃. dicitur, & ex actis apparet pro parte proba-
tum,pro parte nõ. Resp.talis sñia nõ valeret,quia non esset super
toto iudicatum.l.in hoc.s̃.fam.erc. & ĩ.de dol.excep.l.apud Cel-
sum.§.item q̃ritur.&no.C.si aduer.rem iu,l.j.Dicit ergo,ɔdemno
6 te in id,qđ est probatũ,in eo qđ nõ est probatũ te absoluo.†Sed
quid si dicit,ɔdemno te si est probatum,si nõ est probatũ te absol
uo,& apparet ꝓ parte ꝓbatum,ꝓ parte nõ? Resp.valet sñia, quia
ista verba,si est,vel nõ est ꝓbatum, intelliguntur eatenus, quatè-
nus est,vel nõ est ꝓbatum.l.Stichum q meus erit.de le.1. De hoc
ãt an sit ꝓbatum vel nõ,cognoscet iudex, qui hẽt exequi sñiam:
vt hic.Et qđ dr̃ de actionibus vniuersalibus,dic vt s̃.de eden.l.j.in
7 gl.mag.† Sed quid si sñia sit lata, vt s̃.& solum apparebat proba-
tum per vnum testem, ita ꝙ locus est delationi iuri. Resp. reum
tunc esse absolutum,& sic deficit illa cõditio,si est probatũ. Præ-
d terea in illa cõditione intelligitur,si probatum [d] est,s.legitimè.l.
8 hæc ɔdõ.de cõd.& dem.† Vltimo de hac sñia incerta distingue,
aut loquitr in iudiciis vniuersalib.& gñalibus, & valet,vt no.in d.
l.j.de edẽ.Aut in alternatiuis,& tũc distingue,vt ĩ.de ver.ob.l.vbi
ãt.§.q illud.Aut in simplicib. & tũc aut petitur incertũ per iudicẽ
certificandũ, & valet.l.2.C.de sen.q̃ sine cer.q̃t.Aut petitur certũ,
& tunc sñia incerta nõ valet,nisi certificetur ex actis,vt dictũ est.

a ADD.¶Pom.Vide Raph.cum.ɔ̃.7.dub 2. & Fel.c,cũ venerabilis,đ exce.Card.
ɔ̃.29.Ale.3.vo.1.Aret.75. & Ale.ɔ̃.07.vo.5.vbi põit multa exẽpla,& maxiè qñ eẽt
iudicatũ.Ita possideatis,vt possidetis:vel qñ q̃s foret ɔdemnatus ad res,q̃ sibi
aduenerũt à tali,vel ɔdemno te ad talẽ q̃titatem,de qua apparet in tali instrũ.

b Adde Bal.cons.243.lib.3.Fed.de Sen.cons.50.

c Adde,an valeat sñia lata sub conditione,Alex.cons.73.lib.3.vbi ponit,an valeat
sententia de translatione possessionis in aliquem, sub conditione, si fuerit re-
pertum,ꝙ talis possedit,& indebitè negat se possedisse, in pœnam sui menda-
cij.Abb.consi 83.vbi ponit,an valeat sñia coudemnatoria,saluo si reus iudex te
neatur sequi consilium sapientis, & sit aliud statutum posterius, ꝙ iudex non
debeat ferre sñiam sub conditione,sed purè,sub pœna,&c.an si consultor con
suluerit sñiam ferendam sub conditione, & iudex ita pronunciauerit, valeat,
& sit puniendus,Bald.consi.375.lib.3 vbi ponit de syndicatore, qui iudicem in
syndicatu conuentum absoluit,saluo si actor probauerit,ꝙ tunc sit condemna
tus,an valeat talis sñia?Concludit ꝙ non. De qua materia etiam vide in d.l.cũ
iudex,& per Spec.in ti.de execu.sent.§.species, ver.sed si iudex,in §.sequitur,
ver.sed ecce,& ibi Io.and.& in §.sequitur,ver.sed ecce,& ibi Io.an.qui ponit,
an valet sententia absolutoria iudicis dicentis, absoluo reum, si iurat se nihil
debere.& an valeat sententia,cõdemno te ad restitutionem pecudum, & si nõ
extant,ad earum æstimationem, & quid si fuerit appellatum ab ista sententia,
an iudex possit illam in partem confirmare.vide Rom.consi.281.

d Probatum.Adde quod voluit Bald.consi.114.lib.1.

LEX VI.

1 *Miles qui non contraxit in castris,non habet priuilegium.*
2 *Aduocati,et patroni causarum habent beneficium ne conueniantur,nisi inquan*
tum facere possunt.
3 *Milites armatæ militiæ,legalis, & cœlestis, habent beneficium ne conuenian-*
tur,nisi inquantum facere possunt.
4 *Donatio facta à clerico concubinæ non valet.*
5 *Donatio,& legatum facta ab aduocato concubinæ non valent.*

Miles. Miles h; bñficium,vt nõ exigatur,nisi inq̃tum facere
pt.h.d.Ibi,ɔdemnatus simplr̃.Ibi,soluere exceptionẽ
1 oppositam in executione.l.ex diuerso.§.fi.s̃.sol.mat.†Quæro,dr̃
hic miles armatæ,&c.quid in milite,qui nõ ɔ̃xit in castris, sed va-
gando per mundum,vel in domo sua?Et gl.dicit, ꝙ nõ habet pri-
uilegium.Quæro,quid est dicere,ibi quantum facere p̃t?& dic vt
2 in Gl.†Quærit gl.quid in patrono causarum an hẽat hoc benefi
cium?Et gl.dicit ꝙ sic.l.aduocati.C.de aduo.diuer.iu. Quærit Gl.
quid in clerico cælestis militiæ?& gl.deteriat idem.& tene menti
3 istam gl,& signa,†ꝙ milites armatæ militiæ legalis,& militiæ cœ
a lestis,hñt beneficium,[a] ne ɔueniantur, nisi inquãtum facere pñt.
4 †Hanc gl.aile.d.Ric.Mal,in quadam sua q.clericus donat mere-
trici siue suæ ɔcubinę,an valeat.Et dicit,ꝙ nõ,per hanc gl.cõiun-
cta l.2.C.de do.int.vir.& vxo.& l.miles.§.mulier.de testa.mil.Di-
5 xi de don.l.affectionis.†Et ex hoc sequeretur,ꝙ si aduocatus do
naret,vel relinqueret concubinæ non valeret relictum,& dona-
tio eadem ratione,quia non valet,sicut nec in alio milite.

¶Contrarietas.

Miles. Aduerte,ꝙ opi.sunt inter doct.an priuilegia concessa mili
tibus armatæ militiæ debeant extẽdi ad milites celestis militiæ.i.
clericos.Bar.tenet,ꝙ sic,post gl.in hac l.miles. contrarius tamen
allegatur in l.1.C.de iur.& fac.igno.

¶Concordia.

Pro concordia. Dic secundum Christ.de Nic.in d.l.1.& Bart.in d.
l.1.loquitur quantum ad illud priuilegium, quod valde exorbi-
tat à regulis iuris communis.secus ergo in aliis.Et ita videtur sen
tire Bar.in d.l.1.& sic est diuersitas casuum.

a ADD.¶Adde Ale.plenè in l.Centurio.de vulg.& pup.vbi ponit,an beneficium
illius legis ɔpetat aduocato,& dicit Pau.de ca.hic, ꝙ credit,ꝙ gl.de facto nõ
seruaret à Cano.q dñt in c.Odoardus, de sol.ꝙ clericus pt cedere bonis, q̃ qõ
nõ esset necessaria,si hẽet priuilegium. Et inquantum Bar.cõcludit,ꝙ non valeat
donõ clerici facta ɔcubinæ,dic illud verũ,nisi ob bñmerita facta sit,& de illis
ɔstet,vt cõsuluit Pet.de anc.cons.248 An milites nři tpis gaudeant priuilegiis
antiquorum,vide Bald.cons.232.& 237.lib.3.Ang.cons.179.& Ro.ɔ̃.43.vbi tn̄.ꝙ
donõ facta à milite q hʒ priuileg.ĩ mulieri ɔcubinæ,valeat,si sit firmata iurõ.

1 *Obligatione in alternatiua quando electio est debitoris, vtrunque peti potest*
secus quando electio est creditoris.
2 *Condemnatoria facta ad decem vel ad noxæ deditionem,deditio noxæ est in so-*
lutione.
3 *Sententiæ verba quando intelligantur secundum legis dispositionem, & quan-*
do secundum propriam significationem.
4 *Facultas offerendi seruum pro noxa, vsque ad quantum tempus detur.*

a §. Decem [a] aut noxæ. Si vnum est in oblĩone,aliud
in solõne,illud solũ petetur
qđ est in oblĩone. In oblĩone vero alternatiua vtrunque peti po-
1 test.h.d.† Opp. & vr̃ ꝙ in oblĩone alternatiua vnum tantum peti
debeat.l.vbi autem.§.q illud.ĩ.de ver.ob.Sol.Qñ est electio debi-
toris,tunc vtrunque petitur. Sed qñ est electio creditoris ad vnũ
2 tantum agitur vt in ɔ̃trio.†Quæro,quid si in cõdemnatione cõti
b netur,ɔdemno te ad decem,vel ad noxæ [b] deditionem?Resp.no-
xæ diditio, intelligitur in solutione. Et est ratio drĩæ inter stiplĩo-
nem,& sententiam, quia nõ possum agere separatim ad decem,
vel ad noxę deditionem per se.& ideo iudex intelligitur pronun-
ciare

a ADD. ¶Barb.Et no.sing.istũ tex.ſm Io.quia est limitatio ad iura q̃ dñt ꝙ stiplĩo
intellr̃ ſm nãm præcedentis actus, vt patet in l.dãni infecti q.dam,s̃. de dam.
infec.& in l.stipulatus,s̃.de vsur.Nam intellr̃ ꝙ effectualr̃ non poterit exigi vl-
tra q̃ debeatur ex præcedenti,non ãt omni alio respũ,vt hic pʒ:q a si ista stiplĩo
intelligitur ſm nãm præcedentis,vtrunque alternatiuorum nõ esset in oblõne.

b Noxæ.Adde Spec.in ti.de sent.§.iuxta,ver.item certa.

ciare fm qđ de iure dēat: sed in stip'one vtrunque possum per se stipulari, iō vtrunque stipulando, p̄t esse vtrunq; in obl'one alter natiua, & hoc vult dicere iste tex. Sed ɔ̄ hoc vr̄ j. e. l. Paulus r̄ndet eos. vbi verba snīæ nō limitantur fm nām obl'onis deductæ in iu
3 dicio, sed fm significationē verborū. † Resp. Qñque lex dispōnit circa iudicis sniantis officiū, & tūc intell'r snīa fm l. dispōnem, vt hic ɔiuncto text. Inst. de of. iu. in pr. Qñq; lex dispōnit circa ipsam obl'onē ɔcedēdo parti aliqđ bñficiū, vł ipsæmet partes dispōnūt, & tūc verba intelligūt fm propriam significationē, d. l. Paulus. &
4 hoc tene menti. † Quero vsq; ad q̄tum tp̄s hēat istam facultatem offerendi seruum pro noxa. Et tex. dicit in l. item veniunt. §. idem rectè. s̄. de pe. he. φ vsq; ad lit. ɔtest. super actione iudicati. Et hoc est verū, qñ facultas est ex dispōe l. secus si ex dispōe hoīs, qa tūc ɔmutatur illa facultas per litis ɔstōem fcā sup̄ principali, vt j̄. de sol. l. si qs stipulat⁹ fuerit decē in melle. Gl. q̄dā hic posita dicit, nisi ex delicto vicarij. qd vult dicere? declarat p l. si in re. §. fi. s̄. de nox.

1 *Executio sententiæ debet fieri per executorem, potest tamen iudex dare licentiam parti, vt per se exequatur.*
2 *Sententia absolutoria per se hēt executionem, et reo absoluto paratur exceptio.*
3 *Sententia lata super vsufructu qualiter exequatur.*
4 *Executio sententiæ latæ super seruitutibus realibus qualiter fiat.*
5 *Sententia si est lata in actionibus præiudicialibus qualiter fiet executio.*
6 *Executio vt pater præstet alimenta, si pronunciatur filium esse in potestate, agente filio requiritur.*
7 *Executio requiritur quando pronunciatur pro patre, vel domino, contra detinentem filium, vel seruum.*
8 *Sententia qua pronunciatur aliquam esse vxorem meam, requirit executionem, etiam si ab alio non detinetur.*
9 *Petens iurisdictionem sibi deberi, si pro eo est iudicatum, statim potest illam exercere, quando est actum cōtra illos, in quos se dicit habere iurisdictionem, secus si contra alium ageretur.*

a **§. Qui iudicati.** a Non l3 victori sua auctoritate exeq snīam. H. d. Vides ergo φ executio est facienda per executorē, vel iudicē. Aliàs si per seipsum exequit, incidit in edictū diui Marci, vt hic hēs. Itē si aliqs per snīam est ius sus restituere: qa tunc per iudicē d3 fieri executio. l. q restituere. s̄. de rei ven. Op. φ qs possit per se, si iudex ei permittit. l. dotis. C.
b sol. mat. & qđ plenè dixi b s̄. de acq. pos. l. iuste. Sol. Fateor, sed hic l3 iudex ɔdemnauerit reū, nō t̄n permisit actori, φ sua auctoritate exequeret. Op. φ possit auctoritate sua post snīam, vt C. vñ vi. l. si qs in tātam. ibi, an aduētum iudicialis arbitrij, ar. à ɔ̄rio sensu.
1 Sol. vt ibi exponitur in gl. & cōcordat. † Quæro, quał̄r fienda est executio. Dicit gl. per executorē. Siłe ē in l. is cui. §. missus. s̄. vt in pos. le. Qđ intellige nisi iudex permiserit parti, vt plenè dixi in l. iu
2 ste. de acq. pos. † Quæro qd in snīa absolutoria? Resp. nō est necessaria executio, imo secū trahit executionem, & absoluto paratur exceptio, vt j̄. de exce. rei iu. per totū. & s̄. vt in pos. le. l. j. §. si debitori. no. per Bernar. ext. de app. c. pastoralis. & per Inn. de ɔcess. p̄b.
3 c. cū n̄ris. cir. med. gl. mag. † Scdo q̄ro, qd si agat ꝑ vsufructu qualiter fiet executio? Resp. si agat ꝑ vsufructu cōstituendo idē φ s̄. i aliis personalib. vt fiat executio per iudicē. Reqritur. n. tradō & ɔstō, vt s̄. de vsuf. l. 3. §. dare. & no. C. de vsuf. l. corruptionē. Si vero agitur ꝑ vsufructu iam ɔstituto, ɔfessoria, si qdē actor non possidet, idē. f. reqritur φ transferat possessio nālis in vsufructuariū. Si vero vsufructuarius agēs possidet, tūc n̄ reqrit executio: qa ipsamet snīa trahit secū executionē. l. vti frui. §. fi. si vsufr. pe. nisi fortè vt caueat dñs φ patiet eū vti frui. l. harum. & l. egi. si ser. ven. si vero dñs ageret negatoria, eadē est adhibēda distinctio, aut ipse pōssidebat, aut vsufructuarius, vt ibidē. † Tertio q̄ro, qd in aliis ser-
4 uitutib. realib. Resp. sic, si est actū cōfessoria, & secuta est cōdēnatio, tūc ad vsum seruitutis nō est necesse aliqđ op⁹ fieri, puta hēo domū meā leuatā, tu hēs domū tuam depressam: si pronunciatur me hēre ius, ne tu possis eam altius eleuare, statim trahit secū executionē, & incipio possidere ꝑ seruitute, vt l. & si fortè. §. sciendū. si ser. ven. Si vero reqritur φ aliqđ opus fiat, tunc d3 fieri executio per iudicē, vt s̄. de dam. infe. l. à quo fundus. & si ser. ven. l. harū. sed in seruitutib. rusticis, vt in via, si ꝑnuncietur mihi ius esse eundi, idē puto, qđ nō sit necessaria aliqua iudicis executio. nō. n. est necesse φ victus aliqd faciat. sufficit. n. si nō faciat, sed patiatur. l. quoties. §. fi. & l. pe. s̄. de ser. Titius t̄n est φ prius cogi faciat dñm ad cauendū fm formā d. l. harū. si ser. ven. In negatoria vero dico idē, si agēs obtinuit. Nā aut ad vsum libertatis nō reqritur aliqđ fcm̄ hoīs, & tūc dr̄ secū trahere executionē, qa statim nō vteris iure seruitutis. Si vero reqritur fcm̄ hoīs, vt si hēbas tigna immissa in domū meā, & fuit iudicatū tibi ius nō esse ita hr̄e, tūc reqritur
5 executio iudicis, sicut hic: ar. s̄. de ser. vr. p̄di. l. hæc āt iura. † Quarto q̄ro, qd in actionib. præiudicialib. vt ecce, petit aliqs se i libertatem reponi, & sic ꝑnunciatur? Certè trahit secū executionē, qa eo ipso φ ꝑnunciatur liber, snīa facit ius. l. ingenuū. de stat. ho. ergo ille q succūbit, cū est sciens, nō p̄t eum possidere. l. si seruus testō. j̄. de stip. ser. sed si est sciens, peto aliquem in meum seruum, & sic pronunciatur, idem, qđ trahit secum executionē, quia ꝑ veritate hr̄. & iō possum eum ducere, & facere de eo, vt de seruo meo. Idē si peto aliquem in meum filium, & in ptāte. Nam hoc pronunciato exerceo patriam ptātem, sicut dñicam. l. 2. & 3. C. de pa. po. Nam hæc snīa in effectu iuris est hic, & cum sit in ptāte patria vel dñica, trahit ad se executionē. l. si qs filio exhæredato. §. irritum. de iniu. test. & de poe. l. qđ ad statum. & dixi s̄. e. l. j. Exercitium vero istius iuris p̄t fieri in inuitum filium vel seruum, sed in casu n̄ri §. & similib. ad executionem requiritur voluntas eius, ɔ̄ quem fit executio, vt φ restituat possessionem, vel φ soluat, vel similia. iō vincens nō p̄t exequi eo inuito, sed debet fieri per iudicem. Idem si aliquis pronunciatur meus libertus, sed si pronunciaret aliquē nō esse in potestate, vel ingenuum esse, tunc sine dubio trahit se
6 cum executionem, sicut snīa absolutoria, vt dixi. Sed pone, † φ filius ipse petit se pronunciari filium in potestate, & obtinet, an requiratur executio? Resp. nō, quo ad ipsum ius filiationis, sed quo ad alia, s. φ pater præstet ei alimenta, &c. quæ patrem p̄stare oportet, vt no. Inst. de act. §. præiudiciales. tunc requiritur executio, qa hoc est facti, & filius nō habet ius cogendi de facto patrem inuitum, sicut pater potest cogere filium, ergo fiet per iudicem. l. si qs
7 liberis. in pr. de lib. agno. † Sed si poneres patrem vel dominum vincere ɔ̄ alium detinentem filium, vel seruum, tunc quia nō habet ius exequendi illo tertio inuito, requireretur executio iudicis. l. 1, in pr. & l. fi. de lib. exhib. Idem dico, si pronuntiatum est aliquam esse vxorem meam, † φ requiritur executio, siue ab alio de
8 tineatur. l. 1. §. fi. de lib. exhib. siue nō detineatur, quia istud nō est tale ius, quod possit exerceri in eam inuitam. l. raptores. §. 1. ibi, quibus cōnumeramus, &c. C. de rap. vir. & in hoc, quia spirituale est, & canonicum, st̄o dictis doctorum iuris canonici. Ad quod fa
9 cit de resti. spol. c. conquestione. & c. literas. de spon. c. j. † Quinto quæro, quid si aliquis petit iurisdictionem suam in quodam loco, & datur pro ea sentētia, an statim poterit exercere sine aliqua executione. Resp. si quidem agitur contra illos homines, in quos se dicit habere iurisdictionem, tunc statim poterit exercere sine aliqua executione: quia istud est tale ius, quod p̄t exerceri in eos inuitos, sicut dictum est supra in potestate dominica vel patria. Si vero agitur contra alium qui esset in possessione eiusdem iurisdictionis, tunc requiritur executio, vt hic, & s̄. dixi.

a ADD. ¶Barb. Et vide quod no. Bar. in l. iuste, s̄. de acq. poss.
b Adde vt ibi per Alex. & Pau. de cast. l. pe. e. ti. Dñi. de S. Gemi. plenè in c. cum nostris, de concess. præb. Spec. in ti. de aduoc. §. j. Bald. in c. j. §. j. de pace iur. firm. gl. ordin. in c. ius naturale, dist. j. Pau. de Cast. consi. 35. Alex. cons. 135. lib. 1.

1 *Actio iudicati oritur ex sententia iudicis, magis quàm actio in factum.*
2 *Ex sententia arbitri oritur actio in factum, (& non transitoria.*
3 *Actio iudicati est perpetua, & transitoria. licèt actio prima esset temporalis,*
4 *Actio iudicati est rei persecutoria, licèt actio principalis sit ex delicto, & non sit rei persecutoria.*
5 *Actio noua datur ex sententia lata super actione reali.*

1 **§. Iudicati.** † Op. φ vocet actio in fcm̄, vt C. de iure i. l. actori. Gl. fatetur ɔ̄rium. Iac. de Are. in d. l. actori. t3 ɔ̄rium, vt ibi refert Cy. & dicit, φ ista actio appellatur actio iudicati. Nō ob. d. l. actori, qa loqtur de actione in fcm̄, q̄ oritur ex iureiurādo, nō ī ea q̄ nascit ex snīa Iuriscōsultorū, n̄ curo quo noīe
a appellat, sed iura vñr velle, φ potius a appellet actio iudicati. q̄ in fcm̄. vt hic, & s̄. §. ꝑx. & j̄. e. l. ꝑx. & s̄. l. 4. in pr. & §. fi. q inci. Celsus.
2 & l. hoc iure. j̄. de sol. & s̄. de proc. l. si ꝑcurator. Hoc est † verū in snīa iudicis. secus in snīa arbitri, qa orit actio in fcm̄. l. cum antea.
3 C. de arbi. Quæro, † quid si actio j. erat tp̄alis, vel nō trāsitoria. an actio iudicati erit perpetua, & trāsitoria? dicit gl. φ sic, & bñ. Not.
4 tex. † φ l3 actio principalis nō sit rei persecutoria, sed ex delicto, t̄n si deuenit ad snīam, dr̄ actio iudicati p̄secutoria, qa tunc magis dr̄ dēri ex quasi ɔ̄ctu, q̄ ex delicto. l. 3. §. idē scribit. s̄. de pec. Quæ-
5 ro † an si prima actio b fuit rei vendicatio, det actio iudicati? Gl.
b dicit φ nō. alle. l. j. C. de iud. sed ibi in tex. nihil dr̄, s3 dr̄ in gl. mag. ɔ̄ria gl. est in ver. actio. in l. nā postea. §. fi. & l. sed & si possessori. 3. resp. s̄. de iureiur. vbi t3, φ ex iurō p̄stito super actione in rem dat actio in fcm̄, & durat prima. & fortè mouet illa p l. ne in arbitris. C. de arb. Itē potuit moueri gl. ista, qa snīa lata in reali nō ɔtinet aliqd noui, nisi φ declarat me dñm. l. licet minimā. s̄. de pet. hæ. & l. ex diuerso. §. j. s̄. de rei ven. & l. Pōponius. §. sed & is. s̄. de ꝑc. & sic cū declaret, & nō ɔstituit aliqd noui, actio prima durat, & nō dat noua actio. Doct. n̄ri t̄nt. φ datur noua. Ita t3 d. Ray. hic, & Cy. in l. 1. C. de sent. Et hoc teneo per d. l. nam postea. §. fi. s̄. de iureiur. & hoc ideo, quia sententia facit ius, l. ingenuum. s̄. de stat. hom. Præterea nascitur ex sententia lata super actione reali actio, & obligatio, vt dixi in l. 2. in fi. s̄. de præto. stip. vbi gl. tenet hoc.

a ADD. ¶Adde, φ Io. and. in addi. Spec. in ti. de exec. sent. §. breuiter, dicit, φ hæc contentio pertinacibus est relinquenda, l. 2. C. de const. pecu.
b Poma. Vide ad hoc Alex. consi. j. vol. 5. vbi tenet, φ imo ex sententia arbitri, & iudicis lata super actione reali oritur vtilis actio: & ibi declarat contra quos detur talis actio: & ibi etiam ponit quid in laudo arbitratoris.

LEX VII.

1 *Actione iudicati, vel actione in factum ex sententia quando agitur, requiritur libellus: secus si officio iudicis pro executione.*

Verbum, agatur, denotat quòd ordinariè agatur.

2 *Tempus quod datur iudicatis, dicitur miserationis causa indulgeri.*

Intra dies. Intra tps qđ datur iudicatis pt qs soluere, vel aľr se liberare. h.d. Dr ĩ tex. iudicati agi nõ possit. 1 † Quæro, & reuoco in dubiũ, an qñ agitur actiõe iudicati, vel in fcm, dẽat dari libellus, & lis ɔtestari, & summariè cognosci per simplicẽ petitionẽ? Et tex. vr velle, φ agaẽ iudicati, & verbũ, agaẽ, denotat qđ ordinariè agatur. l. l3. §. si plures. š. de proc. & l. j. š. de eden. hoc vr dicere tex. in l. itẽ veniũt. §. idẽ rectè. š. de pe. hæ. & C. qñ ex fac. tu. l. j. Gl. tua vr dicere ɔriũ, vt nõ deẽ libell⁹, vt no. in l. q de inofficio. š. de inof. test. & l. min. 25. an. cui fideicõmissum. š. de mi. vr tex. cũ gl. in l. 4. §. si ex ɔuentiõe. š. e. & C. de exec. rei iu. l. ordo. Quid dicem⁹? Spe. in ti. de exec. sen. §. br. in pr. dicit, si agitur iudicati, vel actione in fcm ex sñia, oportet φ agaẽ ordinariè, & deẽ libell⁹ & lis ɔtesteẽ. l. edita. C. de edẽ. & l. j. š. de eden. S3 si agaẽ officio iu. implorãdo executionẽ, nõ est necessari⁹ libell⁹, s3 summariè ꝓceditur. l. à diuo. §. si super reb. ĵ. e. s3 text. vr in ɔrium in l. cũ antea. in pr. C. de arb. vbi vr dicere, φ actio in fcm oriẽ, vt fiat executio. Credo, φ si agitur actione in fcm, vel iudicati, φ deẽ p rõem ꝑallegatã: qa quacũq; actiõe qs agere vult, & c. l. j. š. de edẽ. & per a d. l. itẽ veniunt. §. idẽ rectè. S3 si agitur officio iudicis, nõ d3 aofferri libell⁹. ita intelligantẽ iura in ɔriũ adducta. Ad d. l. cũ antea. resp. φ ille tex. hãc mãm declarat, & ex sñia arbitri, dicit tex. actio in factũ oriẽ. & vult dicere, φ illa sñia, ex qua actio in fcm, vel iudicati actio oriẽ, executiõi d3 mãdari p officiũ iu. S3 qñ actionẽ nõ ꝓducit, illa sñia nõ mereẽ executionẽ, ꝑ offm iu. & sic qñ mereẽ executionẽ, pt offm iu. intẽtari ẽt sine libello. Itẽ no. φ istud tps, qđ daẽ 2 iudicatis, dr miserationis cã indulgeri. l. si cũ militi §. j. š. de ɔpen.

a ADD. ¶Adde Bal. l. 2. C. de exe. rei iu. Lud. Ro. in rub. arb. Ang. in rep. l. tale pactũ. §. qui prouocauit, š. de pac. & in l. 4. §. si ex conuentione, š. e. Ino. & Hosti. in c. j. de lib. obla. Archi. 3. q. j. sicut Bart. & nouissimi in l. iubere cauere, š. de iurisd. om. iud. & in l. si causam, per Bar. de exec. rei iud. & in repe. l. creditores, in pe. q. C. de pig. Bal. in l. ab executione, C. quor. app. non recip. Ale. cons. 50. lib. 2. Sed post eum vide Rom. cons. 163. Et adde tu ad materiam, & vide Fran. de Are. in c. j. de lib. obla. & ibi do. Maria. in fal. 22.

LEX VIII.

Si homo. Re perẽpta post litẽ ɔtest. durat actio pp fruct⁹. h. d. Si l'e ĩ l. si seru⁹. ĵ. iu. sol. & š. de rei ven. l. vtiq;. & ibi plenè. qrit gl. qualr ferat sñia. vide gl. ĩ ver. s3 fructuũ. q̃ inc. sic in rei ven. Et dũ dt, vel dic, & c. dic ista opinio pl⁹ pl3 q̃ prima.

LEX IX.

1 *Sententia lata pro furioso non valet: pro minore sic.*

2 *Sententia lata pro absente non citato non valet.*

3 *Furioso quando acquiratur in contractibus.*

4 *Sententia an valeat, si dominus ab initio litigauit per procuratorem, postea in calculo ferendæ sententiæ citatur dominus, & non comparet, & c.*

5 *Sententia lata contra dominum, qui comparuit sponte ad causam, tenet.*

6 *Sententia lata, domino præsente, an teneat, licèt non appareat φ fuerit præsens: & quòd eius præsentia præsumatur.*

Declaratio iudicis an requiratur ad hoc vt actus per eum contra præsentem non citatum fiendus ipsi præsenti præiudicet.

Furioso. Op. de l. nõ eo minus C. de ꝓc. Sol. nõ valet ɔ eũ, vt hic: s3 ꝓ eo sic. Qđ nõ placet gl. per l. diẽ. §. co-1 ram. š. de arb. † Dic ergo fm gl. φ ꝓ eo ẽt nõ valet, cũ hẽatur loco absentis: & hoc innuit lr̃a hic, dũ dicit, furioso, qđ est casus datiui, q denotat acqsitionẽ. Ad l. nõ eo minus. dic, φ aliud in minore, q h3 intellectũ, & sic est capax h⁹ quasi ɔtus, q celebraẽ in sñia: sec⁹ in furioso, l3 qdã dicãt aľr, vt tangã ĵ. de exce. rei iud. l. si mater. §. hoc iure. s. φ sñia lata ꝓ minore nõ valet, s3 ꝓ eius ꝓcuratore sic, trussa est. Op. de l. ꝓperandũ. §. sin ãt reus. C. de iud. vbi sñia lata ɔ reũ absentẽ valet. Ista gl. dicit aliud in ɔtumace, q hr ꝓ absente cũ litigatoris absentia Dei pñtia repleaẽ: furiosus sp est absens. Quæ 2 ro. † an sñia lata ꝓ absente nõ citato valeat? Et gl. dicit, φ nõ. per a istã l. & no. in l. q̃ituri. ĵ. e. & l. ea q. C. qũo & qñ iu. † Quærit gl. an 3 in ɔtib. acqratur furioso? Dic vt in gl. & ita in illis in qb. nõ requi-4 ritur ɔsensus, s3 re ɔhitur. Quæro extra gl. † vides hic, φ sñia lata ꝓ reo absente nõ valet nisi sit ɔtumax, vt hic. & l. de vnoquoq;. ĵ. e. s3 qd si ab initio dñs litigauit per ꝓcuratorẽ, postea dũ est in calculo ferendæ sñiæ, citatur dñs tm, & nõ ɔparet, an valeat sñia? Et idẽ qro, si post lit. ɔtest. dñs citetur vt veniat ad videndũ testium iura, vel aliqd aliud. Hãc q. disputauit d. Lamb. de Ramp. doctor, & aduocat⁹ egregrius, & dicit, primo vr, φ sufficit dñm citari, qa potiti adesse. l. Pauì⁹. š. de ꝓc. Idẽ qa ipsius est cã. l. j. §. impropria. ĵ. qñ ap. sit. & C. de ꝓc. l. q impẽdia. Itẽ, qa dñs est ille, cui datur, & in quẽ datur actio iudicati. l. si ꝓcurator. & l. Plautius. š. de ꝓc. & š. e. l. 4. Eõ, quia post lit. cõt. ꝓcurator est dñs litis & ipse procuratorẽ cõstituit. l. φ qs & l. nulla. & l. proc. C. de proc. ergo ipse d3 citari, 5 nõ dñs. † Itẽ in persona procuratoris ferẽda est sñia: vt C. de sent. l. j. ergo ipse est citand⁹. Itẽ ipse dñs nõ pt post litẽ ɔtest. iudicium ad se transferre ꝓcuratore inuito: ergo & c. pp q̃ ipse deteriauit φ sñia vel testiũ receptio nõ valuerit. Nõ ob. ɔria, qa l3 possit adesse, tñ nõ pt instantiã in se suscipere inuito ꝓcuratore. Nõ obst. qa eius est ꝓpria cã. qa procurator est dñs instãtiæ, de qua loqmur.

b Ita dicit ipse, φ placet, b qa nõ cogitur qs ɔparere inuitus personaliter, nisi ex cã. l. fi. C. de proc. & ab ipso initio, dum misit procuratorem, elegit nõ litigare per se: vt š. de proc. l. j. §. vsus. & sic dñs nõ debuit citari, & sic nõ fuit ɔtumax. Præterea si hoc esset, sequeretur φ frustra esset consiliũ. l. furti. §. si qs alienõ. š. de his qui no. c infa. quia dñs cogeretur inuitus pati sñiam. Quæro, quid c si spõte ad hoc dñs ɔparuerit, an valeat qđ agitur? Maria. vr dicere, φ nõ: C. de sen. l. j. Io. & Bul. ɔ qđ puto verius. Nã l3 procurator sit dñs instantiæ directò, dñs tñ est dñs vtiliter, quo iure instãtiæ, vti l3 pt vti sine cessione. l. in causæ. in fi. š. de proc. & sufficit procuratorẽ 6 nõ ɔdicere. l. quæ omnia. in pr. e. ti. Sed qd † si apparet, φ sñia fuit lata præsente dño, non tñ apparet φ fuerit præsens ex proposito. Ad hoc reso. si qdem ipse fuerit dñs ad hoc citatus, presumitur ad hoc fuisse psens, sicut simplex rñsio refertur ad interrogata. Pro hoc facit, quia testis rogatus ad testm, si ibi est præsens, præsumiẽ d præsens ad hoc. l. hæredes. §. in testamentis. de testa. Si verò non d fuit citatus, sed aliàs erat ibi præsens, tunc si apparet certioratus primo à iudice, φ ibi stet ipse ad audiendũ sñiam, idem, vt d. §. in testamentis. Si vero de tali monitione nõ apparet, si quidem sñia fuit lata ꝓ eo, ꝑsumo eũ ad hoc fuisse ꝑsentem. l. q patitur. š. man. Si ɔ eum, secus, vt d. §. in testamẽtis. & de proc. l. filiusfam. §. inuit⁹.

a ADD. ¶Adde Bal. in l. si accusatorib. C. de ac. An. de Bu. in c. causam, de iud. Bar. & Ang. in l. properandum, §. sin autem reus, de iud. Ang. in l. j. C. de long. temp. præscrip. vbi dicit, φ sententia interlocutoria tenet pro absente, & φ sententia lata pro absente non valeat, tenet Pet. de Anch. consi. 16.

b Adde Bal. consi. 147. lib. j. & vide plenè per Ang. consi. 98. inci. procurator in iudicio, & ibi quid de iure canonico, & quod ius sit seruandum, per Pet. de anc. consi. 291. & vide do. Maria. Soc. in rub. de dila. art. 5. q. 4.

c Barb. Sed videtur φ non valeat, cum procurator inuitus reuocari non poterit post lit. contest. vide c. 2. de procur. lib 6. cum gl. Adde tu, φ illum tex. iuncta gl. allegat pro Bar. d. Maria. in rub. de dila. nu. 5. q. 4.

d Pari. Fel. in c. j. in ver. valet iudicium, extra de iudi.

LEX X.

Qui cum se. Propter dolum quis perdit beneficium, ne cõueniatur, nisi in quantum facere pt. h. d.

LEX XI.

Si calendis. Gl. hic intelligit φ æstimatio interesse crescit à tpe moræ vsq; ad sñiam. Idẽ dicit š. de triti. l. in hac. in dist. ibi posita, qđ nõ pl3: qa illud verũ in interesse, qđ venit officio iudicis, secus in eo qđ venit iure obl'onis. l. fundum Cornelianũ. ĵ. de nouã. Præterea, cũ stip'lo ɔmittatur ad totale interesse, amplius ñ pt ɔmitti. l. cũ qrebaẽ. ĵ. iu. sol. & dicã ĩ d. l. ĩ hac.

LEX XII.

1 *Actio in rem licet sit stricti iuris, tamen est arbitraria, & officium iudicis in ea multum potest.*

2 *Depositarius, qui dolo desijt possidere si conuenitur, quando sibi actio cedatur.*

3 *Soluenti litis æstimationem an actio tunc cedatur.*

4 *De euictione quis non tenetur, vbi actio non debet cedi.*

In depositi. Ei qui cõuenitur ex ɔtu, l3 dolo desierit possidere, cedũtur actiones h. d. Op. š. de rei ven. l. is qui dolo. Gl. soluit, φ ibi in actiõe in rem, quæ est stricti iuris: 1 hic in personali quæ est bonæ fi dei. Sed ista sol. † nõ placet, quia licèt in rem actio sit stricti iuris, tamen est arbitraria, & in ea multum pt officium iudicis, sicut in actione bonæfidei. l. ei qui. §. 1. ĵ. de fur. & l. in actionib. š. de in lit. iur. & inst. de act. §. præterea quasdam. Alia sol. ponitur in lege ɔria, φ hic possessor habuit causam ab actore, ibi secus. Et hanc tenet Dyn. & fundat se ipsum per l. si donatæ. š. de do. inter vir. & vx. Sed illa loquitur in causa, quæ ad propositum vera fuit, vt dominium, & omne ius transferatur, s3 hic in depositario & commodatario, qui licèt habeat causam à me, nõ tamen dñium, imo plus deberet puniri furti. l. j. ĵ. de fur. & l. qui iumenta. quia ɔ meam voluntatem, & plus in actione depositi infamatur. l. j. & l. furti. §. fi. š. de his qui not. infam. Quid dice-2 mus? Gl. in d. l. is q dolo. dat tertiam sol. quam teneatis, † φ aliud in actione in rem, aliud in actione depositi. Et ratio est, quia ille qui conuenitur rei vendicatione, petit cessionem ratione possessionis, quam habuit. Sed ipse circa possessionem deliquit, quia dolo desijt possidere, merito punitur commod. quod ex possessione procedit si in deposito deliquit in possessione depositi, sed ipse non petit cessionem ex possessione depositi, circa quod non deliquit. Aut ergo desijt possidere culpa, & cedetur actio. l. si culpa. š. de rei ven. Aut dolo, & tunc dic, aut conuenitur actione ex con-3 tractu, aut actione in rem. † Quæritur, quid si soluit æstimationẽ ille qui possidet? Dy. in c. pro possessore, de reg. iur. li. 6. dicit, quòd quando possidet, & tunc etiam ceditur. Sed dom. Iac. But. reprehendit eum, quòd non potest sibi cedi dominium, cum statim sit dom

dominus, cũ soluit litis æstimationẽ si possidet. l. ei⁹ rei. & l. seq. ff. de rei ven. Nõ ergo video qd aliud sit qđ possit cedi. Ita đt Iac. prædictus. Mihi videtur ꝙ possibile est ꝙ actor non erat dominus, sed aliud ius habebat: vel si erat dominus, poterat cedere actiones personales, quas habet pro illa re, licèt non dominium. l. in credi
4 tore. & l. si rem, ff. de euict. Ex istis † dixi in l. 3. ff. pro emptore. ꝙ vbi cunque non debet cedi actio, tũc quis non tenetur de euictione.

LEX XIII.

1 *Res quæ vadunt per mare dicuntur in loco periculoso.*

Si quis ab alio. Qui promittit satisdare, tenetur ad interesse, quod est quaten⁹ reus principalis non potest facere. h. d. No. tex. ibi neq;. n. vani timores, &c. & vide gl. in ver. neq;. n. quę inc. resp. tacite, &c. hoc est verum quandoua
1 ni timoris est æstimatio, nisi res debitoris ad hoc tendant, † quæ sunt positę in loco periculoso, vt sunt res quæ vadunt p mare, qa est instans periculum. l. 2. & 3. ff. de don. cau. mor. & no. in l. 2. ff. sol. mat. Opp. de l. diuortio. ff. de ne. ge. & l. eum qui. §. Papinianus. de furt. Sol. illud ratione præcedentis doli vel culpæ.

§. Si quis. In obligationib. faciendi post moram succedit obligatio ad interesse. h. d. No. tex. ibi, sicut euenit. &c. Quæro an interesse sit in obligatione⁹ gl. multum se inuoluit hic, nihil dico ex gl. ista, & ꝯ gl. videtur. l. stipulationes non diuidũtur. ver. Celsus. ff. de ver. ob. Quod dic vt ibi plenissime dicam.

LEX IIII.

1 *Prætor reuocat sententiam interlocutoriam.*
2 *Prætor non potest sententiam diffinitiuam reuocare.*
3 *Exempla legis nostræ.*
4 *Iudex potest præcipere quòd vnus non transeat ante domum alterius, si guerram (inter se habent.*
5 *L. siue pars. C. de dila. intellectus.*
6 *Decretum ex quo transit in formam contractus, non potest reuocari.*
7 *Iudex ideo interlocutoriam reuocat, quia non desinit esse iudex: diffinitiuam non, quia desinit.*
8 *Iudex quilibet etiam delegatus, & arbiter, reuocat sententiam interlocutoriã.*
9 *Sententia interlocutoria, qua lata iudicis officium non finitur, potest reuocari: non tamen reuocatur illa, qua officium iudicis finitur.*
10 *Litis contestatio requiritur in iudiciis possessoriis.*
11 *Sententia interlocutoria vsque ad quod tempus reuocari possit.*
12 *Iudex an possit interlocutoriam reuocare post interpositam appellationem, cum ab interlocutoria appellari potest.*
13 *Iudex non potest cogi reuocare interlocutoriam nisi in casu speciali. un. 15.*
Appellari potest à quacunque interlocutoria & ab oĩ grauamine de iure cano.
14 *Appellari potest à sententia interlocutoria, quæ reparari non potest per appellationem diffinitiuam de iure ciuili, aliàs non. (secus post executionem.*
16 *Sententia interlocutoria partibus inuitis reuocari potest ante executionem,*
17 *Iudex sententiam interlocutoriam bis reuocare potest.*
18 *Sententia interlocutoria non potest reuocari partibus absentib. si requirit causæ cognitionem: secus si non requirit. (eius prolatione.*
Causæ cognitio in reuocatione interlocutoriæ requiritur, quando requiritur in
19 *Sententia interlocutoria reuocatur per alium, quàm per iudicem, quando causæ cognitio requiritur in eius reuocatione. (uocari possit.*
20 *Sententia interlocutoria, quæ non speret aliam diffinitiuam post se, quando re-*
Causæ cognitio & probatio, quando requiratur in reuocatione interlocutoria.
21 *Sententiæ duæ interlocutoriæ si appareant contrariæ, prima non censetur per secundam reuocata, si in eius reuocatione requiratur causæ cognitio.*
Ignorantia in dubio præsumitur in iudice ordinario pp multiplicitatẽ factorũ.

a Quod iussit. Iudex potest sñiam interlocutoriã reuocare, non diffinitiuam. ah. d. Not. † ꝙ prætor
1 sñiam interlocutoriã reuocat. ꝯcordat. l. j. in fi. & l. pe. ff. de præto. stip. & l. dicere. in fi. ff. de arb. & l. post sñiam. C. de sen. & ext. de ap.
2 c. cũ cessante. Secũdo no. † ꝙ nõ pt reuocare sñiam diffinitiuã. l. j. C. sent. rescin. nõ pos. cũ multis concor. all. in gl. videbitis. ff. e. l. iu-
3 dex. † qro exẽplũ l. nræ, & de verbo, iussit. Pone exẽplũ, ꝙ primo iussit adesse Calendis, postea Idibus. l. dicere. ff. de arb. Pone exemplum de verbo vetuit. Quidã h; gl. sup isto ver. vetuit. qa vetuit venire per talẽ locũ, s; quidã habent super verbo, iussit. Et prout
4 est ista gl. sup verb. vetuit, † potest iudex præcipere, si sunt duo, q habẽt guerrã simul, ꝙ vnus non trãseat ante domũ alterius, l. j. in fi. ff. de of. præfe. vrb. S; l; ista sit vera, tñ tu pone exemplũ indistincte in eo quod dicit, iussit, qñ prætor, vel iudex interloquendo aliquid iubet. vetuit, qñ interloquendo aliquid vetat: puta ꝓnũciat exceptiones nõ esse admittẽdas, vel dilationẽ nõ esse dandã, & si-
5 milia. † Veniam⁹ ad ꝯria; & 1. op. C. de dila. l. siue pars. gl. hic, in fi. đt solue: vt ibi, & bñ. ꝙ d; intelligi illa fm istam, qa illud verum, nisi iudex reuocet dilationẽ. Op. de l. quod semel. ff. de decret. ab
6 ordi. fa. Sol. ibi † in decreto, qñ transit in formam ꝯctus, vel quasi, vt ibi, aliud in sñia, vt hic. Facit quod no. Dy. in c. quod semel. ext. de reg. iur. li. 6. De materia illius l. quod semel. dixi in l. omnes po li. ff. de iust. & iu. Op. ad 2. partem de l. si vt proponis. & l. si præses. C. quo. & qñ iu. Sol. vt ibi p;, ꝙ ibi loqr qñ sñia diffinitiua est nul
7 la, vt dicã ff. e. l. iudex. Quæro, † q est rõ differẽtiæ inter sñiã interlocutoriã & diffinitiuã? Resp. qa in diffinitiua eo ipso ꝙ dedit iu-
b dex sñiam statim desiit iudex esse, iõ nõ potuit reuocari: b s; lata
c interlocutoria, adhuc remanet, c iudex in eadẽ cã pp sequẽtia. h. d.
8 l. iudex. ff. e. † Quæro secundo, vtrũ quilibet iudex possit tollere suã interlocutoriã? Et vr̃ ꝙ nõ, vt hic, qa hic loquitur in prætore, & sic in iudice ordinario. ꝯrium t; gl. ꝙ ẽt delegatus põt, vt hic no: & hoc puto verum, qa ẽt arbiter põt: d. l. dicere. ff. de arb. ergo
9 multo magis iudex. † qro, de qua sñia interlocutoria d; intelligi. Et nos reperim⁹ tres opi. Azo. dicit. ꝙ oĩs sñia interlocutoria, quę nõ ꝯtinet aliqd dari, vel fieri, põt reuocari. Pone exẽplum in sñia momẽtaneæ possessionis, q̃ ꝯtinet aliqd dari, vel fieri, & nõ pt reuocari. l. j. C. si de mom. pos. fue. app. & fm hoc oĩs interlocutoria, p q̃ decidit incidẽs, vel emergẽs, põt reuocari, vide gl. ibi, in verb. prætor. ibi, & idẽ in qualibet. Alia est opi. Hug. q̃ ꝯcordat cũ Azo. in pr. qñ đt ꝯtinet aliqd dari, vel fieri. S; in eo qđ đr, in aliis sñiis põt reuocari. đt ipse, aut ꝯtinet decisionẽ qõnis emergentis, vel incidẽtis, & istæ nõ pñt reuocari, sec⁹ in aliis. vt ꝙ adsit Idib⁹, vel Calẽdis, q̃ pñt reuocari. All. Hug. l. qđ in diẽ. §. fi. ff. de ꝯpẽ. & l. j. C. si ex fal. instr. & l. dicere. de arb. Vide gl. ibi, alij dñt, &c. Tertia est op. gl. in l. j. C. sent. rescin. nõ pos. q̃ dicit in sñiis interlocutoriis secus, q̃ indistincte pñt reuocari. Pro hoc facit tex. in l. j. in fi. & l. pe. ff. de præto. stip. & l. si op⁹. ff. de ope. noui nun. Canonistæ tenẽt istã opi. vlt. ꝙ siue ꝯtineat aliqd dari, vel fieri, vel sit decisiua emergentis, vel incidẽtis, põt reuocari, vt ext. de app. c. cũ cessante. & de re iu. c. ꝙ ad ꝯsultationẽ. & ibi p Inn. & Dy: idẽ all. l. j. in fi. de præto. stip. & l. si op⁹. de ope. no. nun. q̃ hoc ꝓbãt: al's tibi allegaui l. vlt. ff. q & à qui. ap. nõ li. S; certe ergo puto ꝙ debemus aliud dicere q̃ antiq. vel moderni, & sic: Quædã est interlocutoria, qua lata iudicis officiũ nõ finit, s; adhuc durat, & ista indistincte põt reuocari p hãc l. & similes. Quedã est interlocutoria, qua lata iudicis officiũ finit
* vt si ꝓnũciat nõ esse ꝓcedẽdũ, vel se nõ esse iudicẽ ꝯpetentẽ, * tũc nõ pt reuocari. Et hac dist. facit tex. in d. l. dicere. ff. de arb. si bñ inspiciat, vbi tex. đt, ꝙ illa sñia, p q̃ iudex functus est officio suo nõ põt reuocari, al's si nõ est functus, tũc sic. Et hoc ꝓbat ratio. q̃ dixi ĩ pr. qa qñ est interlocutoria q̃ ponit finẽ cãæ non põt reuocari, l. post sñiam. C. e. Præterea, hæc est rõ, quare diffinitiua nõ põt reuocari, qa finitũ est iudicis officiũ in illa cã. l. iudex. ff. e. s; eadẽ ratio est in illa interlocutoria: ergo, &c. Nõ ob. quod allegatur per Azo. in l. j. C. si de mo. pos. qa sñia lata in momentanea possessione est dif-
10 finitiua, nõ interlocutoria, l; quidam ꝯdixerint. qđ p;, † qa litis contestatio requirit iudicium possessoriũ, inst. de interd. §. retinẽdæ. vt examinaui in l. nãr. §. nihil cõe. ff. de acq. pos. s; interlocutoria posset ferri lite nõ ꝯte. Nõ obst. l. quod in diem. §. si rõem. ff. de ꝯpen. & l. j. C. si ex fal. instr. quia ante diffinitiuã põt reuocari: sed post sñiam diffinitiuam nõ põt reuocari etiã interlocutoria, quia
11 functus est officio suo. † Quæro, vsq; ad quod tempus iudex põt reuocare sñiam suã interlocutoriã: ista quæstio, vt bene intelligatur, pt intelligi plurib. mod. Vno mõ vsque ad quot dies, alio mõ vsq; ad sñiam diffinitiuã, vel post. Alio modo an post sñiam interlocutoriã vsq; ad executionem ipsius interlocutoriæ, an post. Ad primum vsq; ad quot dies, vel menses. Azo dicit, vsq; ad quatuor menses, & vide gl. ibi, & fm eum vsque ad quatuor menses. Alij dicunt

a ADD. ¶ Adde, & intellige de valida, aliàs secus. l. si vt proponis, C. quo. & qñ iu. Icẽ intellige, nisi ex causa restitutionis in integrum ex ti t. de min. 25 ann. vel ex quib. cau. ma. & C. si aduer. rẽ iud. per totũ. An âc appellatione sententiæ, in dubio intelligatur de diffinitiua, & dicitur, ꝙ sic, per hãc l. de quo vide gl. in c. cũ olim, de testi. tñ dicit Pau. de cast. ꝙ etiam intelligitur de interlocutoria, vbi nõ resultat absurditas, per gl. in cle. j. in verbo, sñias, de re iu. Ideo dicit, ꝙ sicut vn⁹ ex duob. delegatis nõ potest simpliciter ferre sñiam diffinitiuam, ita & eodem modo non poterit ferre interlocutoriam, vt no. Bar. ff. eo. l. si vni. & Cano. in c. quoniam abbas, de of. del. Et q appellatione sententiæ, in dubio intelligatur de diffinitiua, voluit Old. cons. 6. Roma. cons. 334.

b Adde, quid si ambæ partes consentiunt ꝙ reuocetur, an tunc possit reassumere causam? dicit Pau. de Cast. hic, ꝙ aut erat iudex delegatus, & non potest, vt in c. significantibus, de of. deleg. vbi dicit esse casum. Aut erat ordinarius, & tũc potest, fm bal. in l. si preses, C. quo. & qñ iu. qđ dicit no. ad limitationẽ d. c. significantib. Item quod dictum est, ꝙ interlocutoria lata super incompetentia iudicis non potest reuocari, limita verum, nisi à tali interlocutoria esset appellatum, quod fieri potest, vt no. in auth. habita. C. ne fi. pro pat. tunc. n. videtur per appellationem rescissa. & ideo iudex non videtur omnino desiisse esse iudex, & sic poterit eam reuocare. Ita dicit Pau. haberi in decis. Rotæ decis. 244. & in c. dilectus, 2. & ibi per Bur. de præb. Tu ad bar. vide bal. in cons. 63. li. 3. vbi post famosum Sign. Homode. cõsuluit, ꝙ si delegatio fuit facta ad cognoscendum an sñia esset executioni mandanda, & iudex pronunciauerit executioni mandandam, vel non, ꝙ non poterit sententiam suam reuocare, licèt interlocutoria fuerit eius sententia, etiam si reseruasset sibi ius reuocandi, quia hæc reseruatio esset iuri contraria, vltra fines mandati. l. iudex, ff. hoc eod. ti.

c Adde donec dat apostolos, seu dare, vel recipere recusat, vt extra de app. c. cor di. lib 6. vel si superior appellatione recepta sibi inhibeat, ne procedat, & se intromittat, vt eod. ti. c. Romana. li. 6. & sic voluit Spe. in tit. de excep. §. viso. vers. sed nunquid iudex Feder. cons. 237 incip. à sententia.

* Clau. ¶ Idem si pronunciat fiendum esse cõpromissum, vt dicit Ale. cons. 7. vo. 3.

dicunt vsq; ad decē dies: vt in auth. hodie. C. de app. & per auth. q̄ supplicatio. C. de preci. impe. of. do. Dy. dicit, considero duo, vno modo ius petēdi à iudice q̄ reuocet̄ interlocutoriā. Ista facultas petēdi q̄ reuocetur, durat vsq; ad decē dies, & sic de cætero pars
a nō pōt petere. Alio mō, quo ad iudicē, a & nō currit tps: qa ēt po
b stea pōt reuocare. c. cū cessante. b ext. de app. & c. 2. extra de proc.
* & ibi Ber. * sed possemus nos probare per rōnem, & dico q̄ est casus l. arbitro. §. qui sa. co. fm vnā lec. quæ est ibi, q̄ ex officio iudicis petitur, q̄ illā approbōem reuocet, q̄ est interlocutoria; & illa
c lect. approbatur per l. fi. ʃ. à qui. ap. nō lic. & dicit c ibi, q̄ eodē mō petitur reuocari fm quod appellat̄. & sic apparet q̄ pars intra decem dies pōt petere, fm q̄ pōt intra decem dies appellare: ſ3 quo ad iudicē nūq̄ trāsit in rem iudicatā. Si vero quod intelligatur secundo modo, dico q̄ vsq; ad sn̄iam diffinitiuam pōt istā interlocutoriā reuocare, nō post. l. j. C. si ex fal. instr. & l. sināt. §. fi. ʃ. de ne. gest. & l. quod in diem. §. si rōem. ʃ. de cōpen. & l. dicere. ʃ. de arb. Ratio, qa post diffinitiuam functus est officio suo. Tertio pōt intelligi, an post sn̄iam interlocutoriā vsq; ad executionem ipsius, vel post, & gl. in l. j. in fi. ʃ. de pręt. stip. dicit q̄ nō pōt reuocare post quā est mādata executioni, nisi causa cognita vel de partiū volūtate. & ꝓbatur in l. pe. de præt. stip. S3 nonne iudex, q imposuit 1. decretū, qđ est sn̄ia interlocutoria, & est missio in possessionē, & tn̄ reuocauit, vt in auth. & qui iurat. C. de bo. aut. iud. pos. Itē prætor mādat nunciari nouū opus, & nūciationē reuocat. l. si opus. ʃ. de ope. no. nun. S3 ista nō obstāt his quæ dixi, qa in istis nō reuoca
12 tur sine causæ cognitione. † Quero, vtrū post appellōem interpositā ab interlocutoria, eo casu quo pōt ab interlocutoria appellari de iure nostro, iudex possit suā interlocutoriā reuocare? Resp.
13 sic. casus est in d. c. cum cessante. † Querit Dy. d an iudex possit cō
d pelli sn̄iam interlocutoriam reuocare? Dy. đt, q̄ nō. all. l. nō q̄cqđ. ʃ. de iud. & l. j. C. quo. & qñ iu. Nā pōt si vult, vt hic: ſ3 nō pōt cogi. De iure Canonico ab oī grauamine pōt appellari. c. cū cessante. de app. & c. cū sit Romana. & ideo ꝑ iudicē appellōis reuocabi
14 tur, vt de app. c. j. lib. 6. † S3 an de iure nostro reuocabitur, Dico, si est talis interlocutoria, q̄ infert tale grauamē aduersario, q̄ nō potest esse ɔsultū ꝑ appellationē à diffinitiua, tūc ab interlocutoria pōt appellari, & sic corrigit̄ ꝑ iudicē appellationis eod. mō. l. arbitro. fm aliā lect. ʃ. q sa. co. l. ante. C. quo. app. & l. 2. ʃ. de app. recip. & ibi dicā. Si vero est tale grauamē aduersus qđ pōt esse ɔsultū ꝑ appellōem à diffinitiua sn̄ia, tūc ab illa interlocutoria nō pōt appellari, nec cogi iudex q̄ reuocet ſ3 tenet̄ aduersario inq̄tū eū ledit. l. sancim⁹. in fi. C de iud. & l. si qñ. C. de test. & sic q̄ reuocet d3 peti à iudice, aliàs vr̄ iudicatis acqescere. & nō reuocaret̄ ꝑ appl'onem à diffinitiua de iure ciuili nisi cū distōe. c. nō solū. de ap. li. 6.
15 † In casu tn̄ ꝑ superiorē cogitur reuocare, vt ext. de exce. c. si. li. 6. vbi iudex secularis cogitur suam interlocutoriā reuocare ꝑ iudicē ecclesiasticū: sic ēt de iure nr̄o si iudex nil ꝓnūtiat, ſ3 negligit, in
16 casu spāli poterit cogi ꝑ superiorē: vt in auth. vt diff. iud. §. j. † q̄ro, an inuitis partib. iudex possit reuocare? Dy. đt q̄ sic l. j. ʃ fi. de præt. stip. S3 dic vt dixi. Aut est mandata executioni, & hoc nō pōt, nisi partib. volētib. vel cā cognita: aut ante execuōem, & pt, vt dicā ʃ.
17 d absentib. partib † Quero. an iudex possit pluries eādē sn̄iam reuocare, & quoties possit? Et Dy. đt q̄ bis, sicut bis pt à diffinitiua appellari. l. j. C ne lic. ter. ꝓuo. & facit ꝓ Dy. l. fideicōmissa. §. si qs decē. ʃ. de le. 3. & l. i. §. si cui. ʃ. vt leg. no. ca. Quidā dn̄t ɔ̄rium ꝑ istū tex. q đr. pōt, qđ verbū est exēsiuū, l. si ita qs. ʃ. de le. 2. & opi. Dy.
18 est cēq̄ q̄ teneo pp dicta iura † Quæro, an partib. absentib. possit reuocari? Et Dy. distinguit, aut reqrit cāæ cognitionē, vt illa: vtrū sit dāda dilatio, vel nō: vel vtrū sit opponēda exceptio, vel nō. l. à ꝓcedēte. C. de dila. & nō pt. Aut nō reqrit cāæ cognitionē, vt si iudex pcipit q̄ veniret tali die, & pōt. l. oīa quæcūq;. ʃ. de reg. iur. & l. ſ3 interpellat̄. §. j. & l. diē ꝓferre. ʃ. de arb. & l. nec q̄cq̄. §. vbi decretū. ʃ. de of. ꝓcon. & leg. Intelligo āt, q̄ reqrat̄ cāæ cognitio, vel partiū volūtas in reuocatione, vbicūq; reqrit̄ in ꝓlatione: qđ qñ sit, apparet, qñ partē lędit: vt C. de dila. l. à ꝓcedēte. al's secº: vt no. ī
19 d. l. ſ3 ĩterpellat̄. §. j. de arb. † q̄ro, an ꝑ aliū possit reuocari sn̄ia, q̄ iudex dat? Et dic, vt ī l. diē ꝓferre. ī pr. & l. ſ3 ĩterpellat̄. §. j. ʃ. đ arb. vtrū in ea dāda, vel reuocāda reqrat̄ cāæ cognitio, & nō pōt dari, vel re
20 uocari ꝑ aliū. al's sic. vt hic. † Quęro, qd in sn̄ia interlocutoria, e in
e qua nō sperat̄ diffinitiua, vt iubeo q̄ soluas, ꝓnūcio nō esse ꝓcedēdū sup libello, vel me nō esse iudicē ɔpetērē, & similia, an possit reuocari, cū nulla alia sperer̄ diffinitiua? Dic, aut iudex aditur actione ꝓposita, & ipse sic ꝓnunciat, tūc talis ꝓnūciatio fit officio iudicis mercenario, iō ꝑ talē ꝓnūciationē funct⁹ est officio suo, nec ampli⁹ poterit se intromittere; arg. d. l. dicere. ʃ. de arb. Et est eadē rō q̄ in diffinitiua: ergo. & c. ʃ. e. l. iudex. vr̄ casus de of. dele. c. iudex in fi. li. 6. & extr. de of. del. c. significatib. Si vero iudex adit implorato officio iudicis nobili, vt quod det̄ tutor, q̄ interponat̄ decretū sup alienatione rei minoris, tūc l3 iudex interponat decretū nō finit officiū iudicis nobile, & adhuc sup illo poterit adiri, & po-

terit cā cognita reuocare. l. quis. de re. eo. & de ꝓc. l. si qs cum ꝓcuratorio. in fi. & ibi no. In prædictis tn̄ casib. puto q̄ reqratur causæ cognitio, & ꝓbatio? vt ibi p3. In aliis āt casib. vbi reuocat̄ officio iudicis mercenario, puto sufficere, si fiat parte pn̄te, l3 nulla causa reuocādi subsit. Sicut. n. ab ipso initio posset sic interlocutoriā ꝓferre, & partē grauare: ita mō pōt sine iusta cā reuocare, l3 parti teneat̄ ad interesse. l. si qñ. in fi. C. de testi. & hoc est qđ đt hic tex.
21 ɔ̄rio imperio. † S3 quæro, qd f si super eodē apparēt duæ sn̄iæ interlocutoriæ ɔ̄riæ, nec apparet q̄ iudex tulerit secundā aīo reuocandi primā. Dices tu, vr̄ q̄ primā reuocauerit, qa sic dn̄s ɔstituendo fm ꝓcuratorē, vr̄ reuocare primū. Itē faciēdo fm testm̄ vr̄ reuocare primū, etiam si nil dicatur, vt in iurib. vulgarib. p3. Resp. prima nō vr̄ reuocata, qa ipsam esse latā d3 liquere iudici. l. hæc autem. §. j. quib. ex cau. in pos. ea. & sicut qs non videtur renunciare iuri quod ignorat. l. mater. de inof. test. nec miles vr̄ exhæredare filium, quē ignorat habere: vt C. de testa. mil. l. sicut certi. Pro hoc videtur tex. ext. eo. ti. c. cum olim. & l. siue pars. C. de dila. vbi pendente dilatione iudicis officium ɔquiescit: sic & in iudice ordinario, propter multiplicitatem factorum ꝓsumo ignorātiam in dubio. d. c. cū olim. vbi 2. sn̄ia vr̄ surreptitia, nisi faciat mētionē de prima. Dic, si q̄dem est talis interlocutoria, quæ nō pōt reuocari sine cāæ cognitione, tunc non v3 reuocatio, cum nō fuerit cognitum de ea. Si vero posset reuocari sine cāæ cognitione, vt est dilatio, tūc dādo secundā vr̄ recessisse à prima. l. dicere. ʃ. de arb. & hoc est verū. facit ʃ. de confes. l. cum fideicommissum. & qđ ibi dicam.

a ADD. ¶ Quo ad iudicem. Adde Inn. & Pau. in d. c. cum cessante.
b Adde, & intellige nisi citatio esset emanata in causa appellationis, q̄a res non est integra, vt in c. Romana. §. si vero, de app. li. 6. & in c. interpositæ. ext. de ap. & de of. del. c. pastoralis, Inn. in c. cū cessante, Spe. ī ti. de exc. §. viso, ver. ſ3 pone.
* Clau. Sed possemus istud intelligere, nisi talis interlocutoria esset lata sine cāæ cognitione, quia illa in rem iudicatā nunq̄ transiret, vt not. bal. in l. ex stipulatione, C. de sen. & interloc. om. iud. sequitur Phili. de Perus. in c. cum cessante, de app. Item hoc intellige procedere in vera interlocutoria. Sed si esset grauamen non habens vim interlocutoriæ, tunc posset semper peti reuocari etiam post decem dies. Ita dicit Archid. in c. concertationi. in ver. appellandi, de appel. in 6. & Gemi. in c. Romana, §. si vero, e. ti. & lib. Spe. & Io. And. in tit. de app. §. restat. vers. sed quid dices. Et Pau. de Eleazar in clem. causam, de elect. Quid autem in decreto, an iudex possit illud reuocare ex suo officio, vide Aret. in l. is cui bonis, ʃ. de verb. obl. & alex. & Aret. in l. quod meo, ʃ. de acq. pos.
c Barb. Tene menti, quod dicit do. meus, per no. per bar. q̄ 2. decretum, quod est interlocutoria, vt est gl. fm eū, C. de his qui ad eccl. ɔfug. l. presenti, poterit mutari, per hanc l. generaliter loquentem, quod est sing. no. secundum eū. Tu vide bal. ꝯ tenentem in l. arbitro, ʃ. qui sa. co. Et an sit interlocutoria, vel habens vim diffinitiuæ, vide bal. singulariter loquentem in l. iuste, in addi. suis, ʃ. de ac. pos. & tex. valde no. in l. si minor, ʃ. de bon. aut. iud. pos. & Nic. de Neap. in rub. ff. de re. eo. & quod no. in l. Iulianus, §. eleganter, ʃ. de dam. infe.
d Adde q̄ cum decisione huius qō. transit Ang. consi. 200. qui allegat Io. and. in c. Romana, in ver. interlocutoria, de for. comp. in 6. & quę sit interlocutoria sn̄ia, vide Fed. consi. 68. Pau. de cast. consi. 27. & ibi quæ sit interlocutoria tacita, per Ang. cons. 115. Et an assignatio termini sit sn̄ia interlocutoria, vide Fed. cons. 71. Et an interlocutoria possit iustificari, vel impugnari ex nouis actis, vide Oldr. consi. 130. Et an in interlocutoria pars sit citanda, vide Abb. cons. 34. li. 2. Et q̄ dicatur sententia interlocutoria, vide Bal. cons. 294. lib. 3 Et an sententia lata sup appellatione ab interlocutoria sit diffinitiua, vel interlocutoria, vide Pau. de cast. consi. 28. Et an sententia lata in causa appellationis factæ ab excessu expensarum sit diffinitiua, vel interlocutoria, vide Rom. cons. 257. Et an sentētia lata super taxatione expensarum dicatur mera interlocutoria, per eūdem cons. 358. quæ requiruntur in appellatione ab interlocutoria, vide per eundem cons. 501. Et an sentētia ab obseruatiōe iudicij sit diffinitiua, vel interlocuria, vide Ang. consi. 190. Et an sententia interlocutoria possit reuocari per successorem, vide Ang. consi. 261. inci. punctus est, ver. moueo aūt. Et an sn̄ia lata super hypotheca sit interlocutoria, vel diffinitiua, & quid de sententia lata super appellatione à dicta sententia lata super hypotheca, similiter an sit interlocutoria, vel diffinitiua, vide Bal. cons. 363. li. 3. Aduerte tamen, q̄ in cons. Ang. ʃ. per me all. cxv. & precedenti, etiam tenet, q̄ sententia qua pronunciatur instrm̄ exequendum, sit interlocutoria. Et hoc ēt sequitur Alex. cons. 50. li. 2. Sed Rom. cons. 174. inci. amplissime doct. dicit q̄ Ang. in d. consi. & in l. imperium, ʃ. de iu. om. iu. male locutus est, per tex. in l. 1. in ver. contentiosa litigantium instantia, C. de iur. cal. per quem dicit probari, q̄ vbi est ɔdictio, ibi est instantia. Secundo per tex. in clem. sæpe, de ver. sig. vide d. cons. Rom. quia ibi tenet, q̄ petitio executionis instrumenti habet instantiam. An sententia tacita quæ prouenit ex sententia iudicis, qui pronuntiat instrumentum insinuandum, sit interlocutoria, vel diffinitiua vide Bal. cons. 13. incip. an ille, qui petit, vol. 2. Et qñ à grauamine facti illati per interlocutoriam, de iure ciuili possit appellari. & an stante statuto, q̄ potestas teneatur ɔmittere appl'ones à sn̄iis diffinitiuis, & an teneatur ɔmittere appl'ones interpositas à grauaminib. illatis ꝑ interlocutorias, vide Pau. de cast. cons. 23. Et q̄ à pronūciatione exequenda appellet̄, voluit Spe. in ti. de app. §. 2. ver. & scias. Et an sn̄ia ab obseruatione iudicij sit diffinitiua, vide Pet. de Anc. cons. 16.
e Barb. Et no. ꝑpetuo, q̄ ex interlocutoria nō oritur actio in factum, vt est in gl. sing. fm Dom. in c. fi. de app. in cle. ɔ̄rium tenet gl. in l. fi. §. necessitate, C. de bo. quæ lib. & ibi Bar. vide quæ notaui ad Bal. in l. minoribus, C. de admi. tut.
f Pom. Vide Pan. cons. 20. vol. 2. & 41. eo. vol. & Alex. 215. in 2. vol. & fel. in c. inter monasterium. vers. limita, 13. extra eo. Pan. in d. c. cum olim.

LEX XV.

1 *Hæc lex loquitur etiam in aliis magistratibus, quàm populi Romani.*
2 *Delegatus principis exequitur suam sententiam, & potest cogere ordinarium, vt*

vt eam exequatur,& illa potestas durat anno.
3 *Executione commissa,an videatur esse commissa cognitio.*
4 *Mandata executione per superiorem nulla præcedente causæ cognitione, videtur mandata cognitio precum.*
Commissa executione videtur commissum præambulum ipsius.
5 *Executor sine dubio habet omnem cognitionem, quæ requiritur in executione, quando prius est cognitum de causa,& in defectum iurisdictionis, lex committit executionem.*
6 *Executio si committitur in auxilium iurisdictionis post latam sententiam, videtur commissa cognitio circa res,in quibus fieri debet.*
7 *Executor super exceptionibus oppositis post sententiam, si respiciunt merita principalis causæ,non cognoscit.* (*infringunt sententiam.cognoscit.*
8 *Executor super exceptionibus solum respicientibus executionem, & quæ non*
9 *Executor super exceptionibus directo impugnantibus sententiam, cognoscit, non vt procunciet,sed vt ad superiorem referat.*
10 *Executio commissa post latam sententiam,& cognitione habita super exceptione,non dicitur commissa cognitio sed mera executio.* (*sic quo ad omnia.*
11 *Cognitione simpliciter commissa,videtur commissa diffinitio, & facta commis*
12 *Causa commissa per hæc verba:In causa vertente inter tales tibi cognitionem committimus:videtur solum cognitio commissa.* (*cipis.& eius subdelegato.*
13 *Causæ diffinitio si est commissa,videtur et executio commissa,in delegato prin-*
14 *Delegatus inferioris à Principe, etiam si sibi sit commissa causæ diffinitio, non potest exequi suam sententiam.*
15 *Appellatum si à prima sententia est,& per iudicem appellationis est confirmata,quis sententiam ipsam mandabit executioni.*
16 *Appellatum si fit à sententia interlocutoria, in qua fuit facta condemnatio expensarum,quis exequitur.*
17 *Executio an possit demandari ab alio,quàm à principe,vel eius delegato.*
18 *Vniversitas causarum is cui est commissa,an suam sententiam exequatur.*
19 *Sententia interlocutoria potest executioni mandari per delegatum.*
Sententia illa mandatur executioni,ex qua oritur actio in factum.
Actio in factum oritur ex sententia interlocutoria.

A diuo Pio. Primo dicitur,per quos mandatur sententia executioni, vsque ad §.in venditione.vbi qualiter snia mandatur executioni.op.in auth.de exhi.reis.§.Si vero. Gl.soluit,q̃ ibi non apparet an loquatur in iudice delegato, an in ordinario:& ideo de ordinario intelligetur ibi. Sed ista non est vera,quia certe ibi dicta delegatio exprimitur.Alia solu.q̃ ibi in delegato à principe,hic à iudice alio.Et an delegatus à principe possit,dicam statim, s3 in ɔ̃rio datur alia solutio, q̃ ibi exequitur pronunciando,& ista pōt esse bona,vt dicam ĩ Op.de l.j.C.de arbi.sol.Quidam dicunt, arbitrorum, id est executorum, s3 idē bis repeteret.Alij q̃ intelligitur de delegato de partium volūtate vel de arbitro sine pœna assumpto,vel cum pœna,si est dictum, rato manente pacto,l.2.s̃.de arb.& dixi in l.ait prætor.in pr.s̃.e. vbi gl. videtur contraria:quia si tunc est emologatum à partib pōt,l.cū
1 antea.C.de arb.in pr.gl magnæ.†Et primo quero,hic loquitur in magistratib.ppl̃i Romani,quid ĩ aliis?gl. dicit idem, quod placet, quia licèt rescriptum sit illis missum,tñ rescriptum dicit gn̄aliter,
2 vt illi exequātur qui eos dederūt.Secundo quero,†an delegatus à principe possit sn̄iam executioni mandare?Et vr̃, q̃ sic: quia h3 vim ordinarij.l.à iudice.C.de iud.Itē citat,vt ordinari⁹:vt in auth. q semel. C. quo. & qñ iud.Item in auth.de litigio.§.omnem.Pro hoc l.& si non cognitio.C.si ɔ̃ ius vel vtil.pub.S3 contrarium dicit gl.quia licèt ista sint specialia in principis delegato, nō tamen reperio in delegato executionem esse permissam, quæ est misti Imperij.l.iubere cauere.s̃.de iurisd.om.iu.& l.4.§.j.s̃.de dam.infe. & sic non videtur sibi permissa.Ad l.& si non cognitio.resp.gl. q̃ de iure canonico est secus:vt in c.pastoralis.extra de of.& pot.iu-
a di.deleg. S3 quicquid dicat gl.videtur *a* tex.in l.vl.in fi.C.de iudi. vbi delegatus à principe potest exequi tanquam ordinarius:vt in auth.de exhib.& introduc.reis.§.si vero.secundum vnam sol. positam hic in gl.Et ista opinio est approbata per tex. extra de of. & pot.iud.delega.c.significasti nobis.Et no.illum tex. q̃ non solum potest per se,sed etiam potest cogere ordinariū ad exequendum, & præcipere ei sub pœnis grauiorib.Hoc etiam approbatur eod. tit.c. quærenti. tamen Papa ibi limitat, q̃ tale ius exequendi non
3 durat,nisi vsq; ad annum,& illud teneatis.†Venio ad sol. quā dat gl.ad d.l. & si non cognitio. & dicit, q̃ quando mandatur executio,videtur mandari cognitio, tamē non econuerso, si mandatur cognitio, videtur mandari executio, &c.Pro huius declaratione quæro,an illi cui est commissa executio.&cognitio videatur cōmissa?gl.dicit hic,q̃ sic,tex.est in d.l.& si non cognitio, s3 ɔ̃ in l.si vt proponis.& l.executorem.C.de execu.rei iud.Et si hoc esset verum,vilis nuntius,cui committitur executio, posset cognoscere
b de veritate precum.Dic ergo *b* plenissimè,quando alicui committitur executio,an videatur commissa cognitio?gl.dicit,q̃ sic.l.& si
4 non cognitio.Doc.nostri non declarauerunt.Dic ergo,†quando que mandatur executio nulla præcedēte causæ cognitione,vt qa scribit Imperator,Conquestus est nobis talis, q̃ est tali possessione indebitè spoliatus,quare si ita est,cōmittimus tibi,q̃ eum in dicta possessione restitui facias, &c.tūc vr̃ cōmissum, vt cognoscat de veritate precum.d.l.& si nō cognitio.Ratio est quia literæ habēt hāc tacitā ɔdōē,et si nō exprimat,si preces veritate nittūtā.vt cum cōmittitur executio,vr̃ commissum præambulū ipsius, sc cognitio:vt l.2.de iurisd.om.iu.& l.ad rem.& l.ad legatum s̃.de ,pc.
5 Qñq;†est prius cognitum de causa, vnde lex committit alicui executionem in defectum iurisdictionis,vt hic, vbi ɔ̃mittit executionem delegati,vel arbitri,tunc sine dubio h3 omnem cognitionem,que reqritur in executione,vt hic i a pr.& per totam legem.
6 Qñq;†committitur executio in auxilium iurisdictionis post latā sn̄iam,vt vnus iudex committat alteri,vt suam sn̄iam exequatur, vt s̃ prox.§.Vel pone,q̃ permittit lex,vt in multis ciuitatibus sint quidam iudices, quibus sola sn̄iarum executio est commissa per formam statutorum, & hic est aduertendum. Nam quædam est cognitio circa res,in quibus debet fieri executio,& hoc casu executor potest cognoscere.vt ĩ.e.a.l.§.in venditione.& §.si super re-
7 bus.& §.seq.†Quædā est cognitio super exceptionib.quæ opponuntur post sn̄iam.& hic est aduertendum: quia quædā sunt exceptiones,que respiciunt merita principalis causæ,vt in his in q̃b. loquitur tex.l.j.C.de iur.& fac.ig.& de istis nō poterit cognoscere talis executor iudex,s3 d3 remittere ad priorem iudicem.l.pe.
8 ĩ.ti.j.Quedam†sunt exceptiones,quæ solum respiciunt executionem,nec infringunt sn̄iam, vt exceptio, ne qs exigatur vltra q̃ facere possit,& similes:& de istis cognoscet executor.d.l.pe.ĩ.ti.j.& ēt ,pnūciabit vt ibi p3,quæ lex est no.ad ista,vt ibi dicā.Quædam
9 †sunt exceptiones quę directo veniūt ɔ̃ sn̄iam,& eā impugnant,
c vt exceptio nullitatis,*c* vel prætextu falsorum instrorum,&simul tunc Ber.vr̃ dicere extra de offi.dele.c.pastoralis.q̃ talis executor potest de his cognoscere. Veritas est, q̃ talis iudex executor pōt de his exceptionib.cognoscere,nō vt pronunciet sn̄iam exequendam nō esse rōe nullitatis:s3 si viderit dictas exceptiones fore veras,supersedeat ab executione,&cognitione,& nō ,pnunciet sup his,s3 remittat ad iudicē primū ordinarium,vt est tex s̃.de iud.l.si prætor.in pr.& §.Marcellus qui probat hoc expresse,si recte intelligat̃.Nā in fi.remittit ad prætorem,q h3 hoc facere. Et ,pbat̃ rōe, qa aliàs sequeret̃, q̃ iudex minor, vel par,posset infringere sn̄iam maioris,vel paris.ɔ̃ l.nā magistrat⁹.s̃.d̃ arb.& d̃ hoc ēt vr̃ tex. ext.
10 eo.c.de cætero.&ibi hoc vr̃ tenere Inn.†Qñq; post sn̄iam latā,& post habitā causę cognitionē sup exceptione ɔ̃mittit iudex nudā executionē facti, vt in cōmissione,quæ fit nūcio, & iste vocatur merus executor,& nullam h3 cognitionem.l.executorē.&l.si vt ,pponis.C.de execu.rei iud.Rō,qa oīs cognitio præcessit, & ideo mera executio videtur commissa, & hoc modo cognoscitur mistus à mero executore.Quæro q̃d ecōtra,an illi,cui mandatur cognitio,videat̃ mādari executio?gl.q̃ non,vt in ea habetis. Tu ve-
11 rò†lati⁹ examina. Qñq; alicui committitur cognitio nulla facta mentione de diffinitione,tūc t3 gl.q̃ nō potest diffinire, vel sn̄iare,vt no.s̃.de ,pcur.l.q procuratorem dat.in gl.in verb. peragere. ergo nō est querendū de executione.Spec.t3 ɔ̃,q̃ diffinitio videatur mandata:vt in Spec.de iud.deleg.§ sequitur.vers & no.q̃ sim-
* pliciter,&c.nisi specialiter delegatus sibi reseruet sn̄iam vel dicat, se committere cognitionem tm̃,vt ibi p3 *secundum eum. Et mihi videtur, q̃ verba delegantis debeamus inspicere: nam si dicit, Tibi talem causam ɔ̃mittimus,nec aliquid de executione,vel cognitione exprimitur,tunc videtur tota causa cōmitti quo ad oīa, sicut cum aliquis dicit se hæredem,nec additur in quantum, intelligitur in totū.l.si defensor §.j de inter.act.& tūc verum dicit Specu. sic potest intelligi. C. qui pro sua iur.l.j.& de ped.iud.l.2. quæ bene facit, & C. si con.ius vel vtil.pub.l.j.vbi videtur casus ɔ̃ glo.

a ADD.¶ Adde tex.secundum abb in c.significasti,ext.de of.dele.ibi,authoritate concessa.Ale.tñ in rub.s̃.de of.eius cui mād.est iur.refert Per.Cy.& Salg.in l.iubere cauere.tenere gl.& idem ipse t3.De textu tamen d.c.non facit mentionē, & vide Spe.in ti.de execu.sen.§.nunc dicendum,vers.hoc autem certum.

b Barb.Et ,p hoc dicto bar.est gl.ord.in c.pastoralis,§.quia vero,de of.dele.Quid autem si Papa scribit,q̃ prouideat Petro,si talis eccl̃ia vacat,tunc d3 cognoscere an vacet secundum Inn.in c.de cætero,e.ti.& ibi dicit,q̃ si volet obiicere in personam executoris,vel illius cui prouidit,excipiens non est audiēdus Allegit no.in c.proposuit,de conc.præb.quod non placet Host. hoc vltimum all. c.ad aures,c.proponente,c.cum adeo,c.postulasti.de rescr.quia semper admittitur,&contra beneficiatum,&contra rescriptum.Inn.in d.c.pastoralis.§.quia vero,intelligit dictum suum, vbi Papa scribit certo iudici, pro certa persona, & de certa præbenda præcisè,& de certa scientia,exprimens, q̃ non vult aliq̃ exceptionem opponi,& sic saluat̃ dictū suū sm̃ Host.quod no.quia pulchrum, & vide mod.in c.de cætero,de re iud.& idem si sit commissio de prędicando, vel absoluendo,tunc enim non datur iurisdictio.c.fi.de of.dele. licet ibi gl. & in c.ex literis,e.ti.dicat,q̃ tanquam coertio,sed Host.& Io.And.tenet contra. Io.Fr.Ri.Adde circa istam q̃ q̃ cum bar.tenent omnes,vt hic per Ale.& Ias.excepto eod.qui dicit q̃ executor datus in subsidium iuris, non cognoscet de exceptionibus,quæ respiciunt merita causæ.

c Nullitatis.Adde bal.conf.265.lib.2.

* Clau.Vt ibi patet.Idem gl.in c.2.in verb.agnoscant,de appel.in 6.

tamen

tamen d3 intelligi, φ causa fuit simpl'r cõmissa.& ita no.ibi in j.gl.
12 † Quandoq; causa cõmittitur p hæc verba. In causa vertente inter tales tibi cognitionẽ cõmittimus, tũc fateor, φ nõ vr̃ cõmissa diffinitio:nã cõmittendo vnũ,aliud videtur ꝓhibere.l. cum prætor.de iudi.sic loquitur gl.d.l.qui ꝓcuratorem dat.& probatur in
13 d.l.vbi.C.de fal.† Quæro,qñ vr̃ cõmissa diffinitio:vel si ponas expressè dictum,cõmittimus tibi,vt cãm audias,& decidas,an tunc videať mandata executio?Et in delegato principis non est dubiũ, φ sic,vt s̃.dictũ est. Idẽ puto in subdelegato à delegato principis:
14 vt C.qui ꝓ sua iur.l.j.in fi.†s3 in delegato ab alio gl.hic a dicit,φ
a nõ põt exequi.S3 Inn.ext.de of.ord.c.cum ab ecclesiarum.in vlt. gl.vr̃ dicere.φ õĩs delegatus etiã à quocunq; potest exequi iurisdictionẽ, q̃ h3,s.ꝓnunciando,exequendo,excõicando, mulctãdo in dicendo,& simil.s3 mittere in possessionẽ re ipsa nõ posset.l.properandum.§.finautẽ reus. C.de iud. vbi dicit esse casum.& Spe.in ti.de exec.sen.§.nũc dicendum est à quib.circa pr.nil firmat. Mihi
b vr̃,b φ alius delegatus q̃ à principe, vel eius delegat⁹ nullo modo c
c potest sñiam executioni mandare.Nam statim lata sñia funct⁹ est officio suo.l.si vt ꝓponas.C.quo.& qñ iud.si.n.perduraret eius officiũ in aliquo, posset iterũ sñiare, qđ tñ est falsum. Pro hoc vr̃ gl. l.qui restituere.in fi.s̃.de rei ven.Prædicta vera in executione sñię diffinitiuæ.De ĩterlocutoriis j̃. diceť.Itẽ pdicta vera,nisi executio
15 spãlr̃ sit cõmissa,qđ an possit fieri,statim dicam.† Quæro,& reuo
d co d in dubiũ quid si à sñia prima est appellatum,& per iudicẽ ap-
e pellationis est ꝯfirmata,qs mandabit executioni?Spec. e ponit istã q.in ti.de exec.sen.§.nunc dicendum.ver.s3 pone, φ iudex. & nihil determinat.S3 Dy.dicit,φ iudex appellationis,vt in auth.si qs litigãtium.C.de epi.aud.φ Cy.in l.eos.C.de app.Gul.de Cun.in l. tale pactũ.§.q prouocauit.s̃.de pac.dicit. Qñq; iudex appellationis ꝯfirmat 1.sñiam,&tunc ipse d3 exequi,vt in d.auth.si quis litigantium.&l.præcipimus.in ver.officiis vc3.C.de app.&l.cum specialis.in fi.C.de iud.Qñq; iudex appellationis non ꝯfirmat sñiam primã, s3 ex cursu tpis dierũ fatalium ꝯfirmatur, & ꝓnunciat appellationẽ desertã,& tũc iudex primus exequitur.l.vlt.C.de tem.
f app.Qñq; f pars sua sponte recedit ab appellatione, & tunc idem qđ iudex appellationis exequitur.l.tale.§.qui ꝓuocauit.s̃.de pac. Ia.Bu.dicit in isto mẽbro vltimo:nõ video, quę sit rõ differentię, qñ per consensum receditur,vel per lapsum temporis ꝯfirmatur. & iõ iudex prim⁹ exequitur.l.fi.C.de tem.app. Ad l.tale.§.qui prouocauit.resp.φ ibi primus iudex erat delegatus, & fuit appellatũ ad delegantem, ad quem executio etiam appellatione non interposita pertinet,vt hic.S3 hoc diuinare est.Vnde puto,φ iudex primus hoc casu possit exequi, cum ei⁹ sñi sit illa quæ mãdatur executioni,&ex qua oritur actio.Puto etiam φ iudex appellõis possit exequi:vt d.§.q prouocauit.Ratio,qa in casu illius §.liquet iudici appellõis ex forma transactionis,φ sñia meretur executionẽ, qm ad hoc pars se obligauit.S3 qñ per cursum tẽporis appellatio deseritur, hoc iudici nõ liquet, qa forte ex alia causa executionem non mereť,vt qa nulla,vel aliqua,s3 elidetur exceptione. Vnde si poneremus,φ pars sua sponte ab appellatione recederet,nec diceret se satisfacturũ iudicatis,verum diceret Ia.Bu. Idem si alio mõ
g appellatio est deserta,g vr̃ qa nõ sunt petiti apostoli,& similia,potest tamẽ iudex appellationis,si vult,requirere iudicem primum, vt exequatur, qa forte primus iudex est magis potens in militib.
16 & familia:vt C.de episc.aud.l.episcopale. Sed † quid si appellatur ab interlocutoria, in qua fuit facta cõdemnatio expensarum?Dic
17 vt no.in Spe.de exec.sen.§.2.ver.quid igitur.† Quæro,an executio possit demandari expresse ab alio q̃ à principe,vel eius delegato?Resp.cognitio & ꝓnunciatio de exequẽdo expeditur summarie:vt j̃.ea.l.§.si super rebus.Et sic potest delegari,l. cognitio. §. vt possessio bonorũ.s̃.de offi.eius cui man.est iur.S3 missio de facto nõ põt delegari.l.iubere cauere.s̃.de iur.om.iu.& plene dixi.s̃.de
18 dam inf.l.4.§.duas. Quæro,quid † de eo cui cõmissa est vniuersitas causarũ?dic vt in gl. Quæro extra gl.quid de sñia interlocuto
19 ria,quia lex nostra loquitur de diffinitiua?Istã † qõ h3 duas qq. in se.Prima,vtrum possit sñia interlocutoria mãdari executioni: secunda an per iudicem delegatum.Circa primũ dic,φ sñia illa mandatur executioni,ex quã actio in factum oritur.l.cum antea.C.de arb.& dixi s̃.e.l.intra.S3 modo q̃ro,an ex interlocutoria nascatur actio in factũ?Spe.t3 φ sic.in ti.de exec.sen.§.br̃.ver.s3 cũ ex sñia. S3 ego ꝯsueui allegare l.si postulauerit.§.si liber homo.cum gl.j̃. de adul.vbi ẽt ex interlocutoria orit actio in factũ.Pro hoc l.si qs missus.§.pe.ne vis fiat ei q in pos.& l.si qs ex argentariis.§. ex hoc edicto.cũ gl.sua s̃.de eden.&.l.cum non solum.§.necessitate.C.de bo.quæ lib.cum gl.sua.Pro hoc facit l.j.s̃.si qs ius dic.nõ obtẽ.circa fi.&ibi no.Circa ẽm,vtrũ iudex delegat⁹ possit mandare executioni sñiam interlocutoriã?Isto casu putarẽ verũ dictũ Inn. quia quædã est executio,quę fit pręcipiendo,excõicando,& mulctando,&ista põt fieri.Est etiã quędam executio per delegationem iurisdictionis,& ista nõ põt fieri per delegatũ l.4.§.j.s̃.de dam.infe.

a ADD. ¶Pom.Adeo ãt hoc est verum,φ delegatus ab inferiore à principe non potest exequi suam sententiam, vt etiam hoc non possit de con'e su partium, Rom.& do.Iac.ita R y.in l.iubere cauere,s̃.de iurisd.om.iu.nisi ei à partib. ẽm eundem res esset tradita,super qua litigãb itur vt vincenti daret,per tex.in l.litigatores,§.j.ver.quid ergo si res,de arb.vide etiam ad hoc fel.in c.si quis contra,in fi.de foro compe.& plenè in c.significasti,de of.deleg.

b Adde φ Inn.in c.ad hæc,de of.dele.tenet,φ commissa audientia, vel cognitione causæ,censetur commissa decisio,per l.de qua re.de iud.Io.An. vero in add. Spec.in loco præal.distinguit,aut per legem committitur cognitio alicui ordinario,& intelligitur commissa decisio,aut per hominem,& tunc secus, tamen Pau.de Cast.transit cum Inn.cui adde bal.cons.296.inc.casus,scribit,li.j.vbi et vide,quid si fit commissa executio,nunquid & coercitio,& de quib. exceptionib.possit cognoscere executor,& ibi vide omnino,& cons.323 e.lib.vbi dicit, φ per hęc verba,submitto me coercitioni vest.c,videtur commissa causæ decisio,adde tu &vide ad materiam Aret.in c.si quis contra clericum,de foro compe.& ibi Mari.in gl.pen.

c Barb.Et vide plenissimè d.abb.post Ant.in c.si qs contra clericum,de fo.comp. & d.Ant.in cle.auditor.de rescr.bar.in l.2.de iur.om.iud.vide ibi ang.& alios.

d Paris.Vide late bar.in c.pastoralis,§.præterea,de of.dele.

e Adde φ Io.And.ibi dicit,φ opi.prima Laur.relata per spe.placet Host.& illam ipse sequitur,φ primus debet exequi,limitando tamen,quando fine vlla correctione confirmata est.Nam siue sit ordinarius,siue delegatus,qui exequi possit, exequi debet,quia certum est φ lata sententia,illi primo competebat executio, si non fuisset appellatum,cassata igitur appellatione,summa æquitas exigit, φ executio impedita per illam reuertatur ad ipsum,& hoc dicit Io.Aud. fortius procedere in criminalibus.

f Barb.Adde circa intellectum d.§.qui prouocauit,secundum ang.φ litera ibi secundum eum,non dicit,φ iudex sequitur primam sententiam, sed conuentionem.Vnde dicit φ redibitur ad instantiam appellationis,& iudex 1.sententiam nullo alio de causa discusso propter virtutem conuentionis,& illam sentẽtiam confirmatoriam exequetur. Iste intellectus est notabilis in se, ex quo habes, φ illa transactio non finit simpliciter instantiam,sed ita demum,si sortiretur effectum.Intellectus tamen bar.est magis sing.& no.

g Clau.Vide Pan.in c.Pastoralis,§.præterea,de of.deleg.

1 *Sententia lata ab vno iudice quando possit per alium exequi.*

2 *Sentẽtia lata ab vno iudice, potest coram alio agi actione in factum descẽdente ex sententia:non tamen officio iudicis,licèt sit nobile. (sit litium finis.*

Officium iudicis quod competit pro executione sententiæ,cõpetit ex æquitate,vt

3 *Iudices si sunt duo in ciuitate habentes æqualem iurisdictionem , sententia lata ab vno in pecuniariis, non potest per alium exequi.secus est in sententia banni lata in contumacem. (qui,vel implorare auxilium alterius.*

4 *Sententia lata à iudice non habente clientes,et berruarios,potest per ipsum exe*

Iudex omnis potest brachiũ alterius iudicis pro executione facienda implorare.

5 *Iudex qui non vult scribere alteri iudici pro executione facienda,vel auxilium præstare,potest per superiorem cogi,& tenetur parti ad interesse.*

6 *Iudex ad quem pro executione scribitur excquendo si excedit modum ad eius superiorem appellabitur si verò præstat familiam primo iudici,ad superiorẽ primi appellatur.*

7 *Sententiam arbitri quilibet iudex,cui condemnatus subest exequitur,nec requiritur requisitio arbitri,vel alterius iudicis.*

8 *Instrumenta guarentigiata si ex forma statuti habent executionem,possunt per quemcunque iudicem executioni mandari.*

a **§.Sententiam a Romæ.** Potest vnus iudex , alteri⁹ iurisdictionis iudicem requirere,vt eius sñiam exequatur.h.d. op.& videť φ nõ executio, s3 cognitio remittať ad locũ:vt in auth.vt nul.iu.§. si vero qs cõprehensorum.posita C.de adult.auth.si vero.sol.ibi loquiť in delictis.Quæro,qd in parib.iudicib.& idẽ ẽm gl.& bene. Quæro, ha-
1 beo † te ꝯdẽnatũ b in ciuitate ista, vado Florentiã ad iudicẽ terræ
b tuæ,an possit sñiam hic latam executioni mãdare?Et vr̃,φ sic ẽm gl.S3 istud est verũ ad literas iudicis proferentis sñiam. Et rõ est, qa sine literis non potest:vt C.de iud.l.properandum.§.finautem reus.& est expressum extra,de fo.comp.c.Romana.§.ꝯtrahentes, li. 6.& Spe.de exec.sen.§.nunc dicendum.ver.sed pone iudex Perusinus,& allegat pro,& ꝯ, ita bene prout in aliqua alia quæstione, q̃ ipse tangit in illo lib.&Cy.format in l.j.in 10 q.C.de confes.Tu distingue, qñq; sñia lata p vnum iudicẽ petitur executioni mandari per alium iudicem,& eiusdem tribunalis,qa successit ali⁹ iudex,vel primus est remotus,& tunc potest.qa vr̃ idẽ iudex,l.ꝓponebať.s̃.de iud. Si verò non successit ei,sed sunt duo iudices eiusdem tribunalis, tũc alius nõ potest intromittere sine volũtate primi iudicis,l.j.s̃.de of.cons.Aut petitur per iudicem alterius tribunalis,& tunc si qdem est talis iudex,ad quẽ executio pertineat de iure cõi.vel municipali,& põt exequi:vt hac l.ĩ prĩ.Aut est iudex alius,& tũc aut petit executionem ad literas,& preces primi iudicis sñiantis,& potest.Aut sine literis,& tunc non potest,l.j.s̃.de offic.consu.&d.l.ꝓperandũ.§.finaľ reus.C.de iud.&d.c.Romana.§. ꝯtrahentes.Et hoc vult dicere hic tex.dum dicit,si hoc visum fuerit, .iudici sñianti.Et hoc est quod tenet Cy.in l.j. 10.q.C.de conf.Si verò actione in factum, vel iudicati, vellet agere, potest: quia

a ADD. ¶Pom. Vide ang cons.212.vbi dicit,φ sñiam latã ab ordinario,penes quẽ nõ reperitur potestas exequendi,potest alius q̃ h3 ptãtem,executioni mãdare.

b Paris.Habeo te condemnatum.Vide fel.in c.postulasti,de foro compet.

actionem

actionẽ q̃ h3, vbiq; pōt exercere, l. fi. C. de præsc. lon. temp. Ex hoc
2 †apparet veritas eius quod dixi s. e. l. intra, ꝙ ex sñia orit actio in factum, vel iudicati, & ẽt officiũ iudicis. S3 oppones, istud officiũ iudicis quo fit executio, est nobile: qđ p3, qa mercenariũ finit lata sñia, vt j. e. l. iudex. Quare ergo ita nõ intẽtat coram alio, sicut actio, cũ loco actionis habeat, vt s. de min. l. in causæ, in pr. & ext. de
a of. iud. c. fi. R ñ. istud officiũ l3 sit nobile, tñ venit in ꝑniam aprime ꝯdemnõis, & iõ d3 ab eodẽ iudice expediri. l. nulli. C. de iud. Vel melius, istud officiũ ꝯpetit ex æquitate, vt sit finis litiũ. l. terminato. de fruc. & lit. exp. q̃ æqtas cessat in alio iudice, q non iudicauit, & in hac actiõe solũ habebit necesse ꝓbare, s. iudicatũ eẽ. l. nã & postea. §. j. de iureiu. & de iud. l. si ꝑtor. in pr. Quæro in vna ciuitate
3 †sunt duo magistrat⁹ habẽtes ęqualẽ iurisdõem, vt Potestas, & Capitane⁹ in hac ciuitate, an vnus possit exeq sñiam alteri⁹? R ñ. non, per ea, q̃ dicta sunt. d. l. j. de of. ꝑsu. qđ est verũ in sñiis pecuniariis. S3 qñ est aliqs ꝯtumax exbãnitus in personã: quicũq; eũ primo caperet, ille posset facere executionẽ. Nã in hostes & exbannitos alterius ciuitatis nobis ꝯfœderatæ, animaduertim⁹, multo magis in istos: vt j. de cap. l. nõ dubito. & hoc facit fauor publicæ vindictæ. arg. C. quan. lic. se sine iudi. vin. l. j. & 2. & l. licitatio. §. qđ illicitæ. s. de publ. Pōt tamẽ vnus sp inuocare auxiliũ alteri⁹: vt j. dicã.
4 †q̃ro, pone, ꝙ rector scholariũ, vel doctor, vel ali⁹ iudex, q nõ h3 berruarios, & milites, fert sñiam, quis eã mãdauit executioni? r ñ. ipsemet, delegãdo iurisdõem, priuãdo ab vniuersitate, & similib. vel facit eã exeq ꝑ prãtem, vel aliũ habentem prãtem: vt C. de epi
b sco. aud. l. episcopale. & ibi no. in gl. in Spe. *b* de exec. sen. §. nunc dicẽdum. ver. quid de sñia doct. Et indistinctè dico ꝙ oĩs iudex pōt implorare auxiliũ alteri⁹, vt iudex secularis brachium spirituale, & econtrario. d. l. episcopale. & ext. de of. ord. c. j. & ibi per Inn. S3
5 quæro, quid si iudex, †qui tulit sñiam, non vult scribere alteri, *c* vt
c alterius auxiliũ imploret? Vel pone, ꝙ iudex cui scribitur, vel cui⁹ auxilium imploratur, nõ vult exeq, vel auxilium præbere? R ñ. poterit per superiorem, vel epm cogi, & puniri de hoc: ar. in auth. vt diff. iud. §. j. Tenebitur ẽt parti actione in factũ ad interesse. l. si iu-
6 dex. de var. & extraor. cog. & qđ ibi dicet. †q̃ro, qd si *d* in exequen
d do modus excedit, & ita pōt appellari, vtrũ appellabitur ad superiorẽ primi iudicis iudicãtis, an vero ad superiorẽ iudicis exequẽtis, seu auxiliũ dãtis? resp. si iudex ali⁹ exequitur ad literas alteri⁹, ad superiorem ipsius exequẽtis appellabitur. Nam ipse exequitur vigore sui officij, nõ vt delegat⁹ ab alio: quia hoc nõ pōt delegari, vt dictũ est. Si verò ipse nõ exequitur, s3 exequẽti præstat auxilium, tũc si quidem præstat auxilium iuris, vt puta excõicando, vel interdicendo, vel iurisdictionem denegando, tunc ab ibso appellatur, qm ipse actus est, qui me lædit. Si vero præstes auxilium facti, puta ꝯcedendo primo iudici familiam, milites, & similia, tunc à primo iudice appellatur, quia ipse est qui lædit ministerio alte-
7 rius. † Quæro, si arbiter tulit sñiam in ciuitate ista, an possit alibi executiõi mãdari ex mero officio iudicis? Resp. sic, nec requiritur arbitri vel alterius iudicis requisitio: s3 quicunq; iudex cui subest ꝯdẽnat⁹, poterit dictam executiõem facere. l. cum antea. §. j. C. de arbi. Et est rõ, qa hoc dictat æquitas. Cum. n. arbitri non possint exequi per se, nullam sibi facit iniuriam alius exequendo, nec expectatur eius requisitio: secus in iudice, vt dictum est. Et per hoc di-
8 cerem †idem in instrumentis, in quibus continetur præceptum
e guarentigiæ, fm ꝯsuetudinem Tusciǽ vt possit vbiq; *e* executioni mandari, nulli⁹ expectata requisitione. Nam notariis conceditur à statutis iurisdictio, præcipiendo partib. vt obseruent contenta in instrumentis, quod præceptum ex forma predictorum statutorum mandatur executioni, sicut sententia diffinitiua: exequendi vero nullam habent autoritatem, sicut arbitri.

a ADD. ¶ Consequentiam. Adde Pet. de anch. cons. 61.
b Spec. Adde Io. and. ibi in addit.
c Adde vt per bal. cons. 296 lib. j. Pe. de anch. cons. 260. Pau. de cast. cons. 335. & eundem cons. 41. & Ro. cons. 5.
d Io. Fr. Ru. Adde ꝙ abb. in c. q ad consultationem, quem refert & sequitur alex. hic sequitur doctrinam barr. nisi in eo quod dicit, si iudex præstat auxilium iuris, quod ab eo appellatur, quia vult, ꝙ isto casu appelletur etiam ad superiorẽ primi iudicis, quia etiam ipse grauat iniuste implorando auxilium iuris.
e Adde ꝙ Pau. de cast. intelligit hoc verum, si etiam ibi, vbi fieri debet executio, sit statutum, ꝙ instrumenta guarentigiata habeant executionem paratam, secundum bal. in l. j. C. ne fi. pro pat. in 4. q. aliàs si non esset tale statutum, non pu tat verum, quia de iure communi non habent executionem paratam. Et idem dicit de confessione facta coram vno iudice, quod non mittitur executioni ꝑ alium iudicem, vt no. Cy. in l. j. C. de confes. in 10. q. & ꝙ confessio facta coram vno iudice, non mittitur executioni coram alio iudice, voluit Io. and. in add. spec. in tit. de confes. §. nunc videndum, vers. quid de confes.

1 *Sententia interlocutoria potest ferri sub conditione, non diffinitiua.*
Sententia diffinitiua ferri potest sub conditione de præterito, vel de præsenti. Item sub conditione, quæ respicit ipsum negotium.
2 *Pars citari debet in executione sententiæ, quando capiuntur aliæ res, vel condemnatio est facta in specie, & non reperitur: si vero sit in sua specie, tunc non requiritur.* *(tuendo rem.*
3 *Executio quando fit super actione reali, antequam fiat, fit præceptum de resti-*
4 *Executio si fit parte non citata, vel quia citata, vbi non debebat citari, vel erat erratum, appellari potest.*
5 *Executio quando fit, seruari quis ordo debeat. & nu. 6.*
7 *Mobilia non constare probatur ex relatione nuntiorum, vel assignando terminũ parti ad ostendendum mobilia.* *(mo à minus damnosis.*
8 *Cautela, quòd in commissione & relatione executionis ponatur incipiendo pri- Appellari à commissione de exequendo potest, si in ea non dicatur, incipiendo primo à minus damnosis.*
9 *Executione facta in immobilibus, non repertis mobilibus, licèt pas sit parata ostendere, quòd mobilia reperiantur, executio non erit nulla, nisi creditor fuerit in dolo.*
10 *Debitor quanto tempore debeat expectari, antequam pignora vendantur.*

a §. In venditione. *a* In executione primo debent capi mobilia, secundo immobilia, tertio
1 nomina. h. d. op. hic dicitur †ꝙ fertur sñia ista sub conditione. Cõtra de l. j. §. biduum. j. quan. ap. sit. gl. hic dat plures sol. vna est, ꝙ hæc non sunt verba sñię. Alia, ꝙ hic in interlocutoria. ibi in diffinitiua. & tene menti hanc sol. quia vera est, & notabilis. Alia sol. est, hic in conditione de præterito, vel de pñti, ibi de futuro. & ista est etiam bona, quam tene menti. Et l3 prædictæ sint veræ, tñ quantũ in proposito, dic ꝙ non potest fieri sub conditione, nisi sit conditio, quæ ipsum negotium respiciat. l. cum iudex. cum gl. sua. C. de sen. secus si ipsum negotium non respicit. Hoc no. doc. in l. nõ dubium. in 5. op. C. de leg. & Cy. sic intelligit istam gl. op. hic dicitur, ꝙ primo mobilium, secundo immobilium, tertio noĩum, &c. ꝯ de l. magis puto. §. quærere ergo d3. s. de reb. eo. vbi dicit Iuriscõsultus, ꝙ prius venitur ad nomina, quàm ad venditionem prædiorum. Non posses dicere, ꝙ ibi est speciale in minore, quia esset ꝯ l. ciuitates. s. quod cuiusq; vni. nom. Dic, ꝙ hęc l. loquitur in executione sñiæ, quæ statim debet fieri, nec d3 eligi via qua retardaret: vt j. e. l. §. s3 si emptor. s3 loquitur ꝯria l. quando fit venditio ad petitionem ipsius pupilli, & tunc prius ad nomina, quia sic fieri eius interest. & hoc ponunt doct. in auth. hoc ius porrectum. C. de sa-
2 crosċ. eccl. Quero, †tu eris iudex, *b* veniet ad te vnus, & dicet, mitte
b istam sñiam executioni: tu iudex, visa sñia, debes mittere, antequã iudex præcipiat executionem fieri, an debeat pars citari? Dicunt doc. nostri, ꝙ debet citari pars, & sibi terminus competens assignari ad ostendendum quare non debeat executioni mandari. Et ꝓbant sic. hic dicitur. ꝙ iudex interloquitur, ergo pars debet citari, vt j. e. l. de vnoquoque. quia posset lædi. l. nam ita diuus. s. de ado. & probatur per l. j. C. de iur. & fa. ig. vbi plures exceptiones possunt opponi post sentẽtiam: ideo op3 partem citari. & hoc tenet Cy. C. quo. app. non rec. l. ab executore. in 1. quæst. & Rofr. idem super l. meminerint. C. vnde vi. vbi dicit, ꝙ est casus, quando quis inuaderet autoritate iudicis parte nõ citata, tenetur pœna illius l. sed si executorem mitteret, habent locum remedia quæ j. dicam. S3 ꝯrium t3 Inn. ext. de app. c. ex ratione. vbi dicit, ꝙ non d3 iterũ citari. Ego dico, si quidem est facta condemnatio in quantitate, vel genere, ita ꝙ executio requirit, ꝙ capiantur aliæ res fm ordinem nostri §. tunc citat pars, vt hic, & per rationes prædictas. Si verò est facta condemnatio ĩ specie, si quidem illa species non reperitur, & sic esset facienda executio in alia re, tunc esset idem quod s. S3 si executio fieret in ea specie, tunc puto, ꝙ nõ sit opus, ꝙ pars de nouo citetur, sed poterit ab eo auferri manu militari. l. qui restituere. s. de rei ven. & sic intelligo dictum Inn. quod intelligo verũ in personalib. post quadrimestre tps. l. fi. C. de vsu. rei iud. & l. in
3 fideicommissi. in pr. de vsu. In actione †verò in rem, antequã fiat talis executio facti, d3 præcedere quoddam præceptum. post sententiam de restituenda re intra certum tempus, & post illud fit talis executio, vt inst. de of. iud. §. j. & in d. l. qui restituere. Sed quæ-
* ro. *** †q̃d si facta fuit executio parte non citata vbi citari debet, vel
4 aliàs est erratum? Resp. pōt appellari, quasi excedatur modus, sed si non appellauit, tunc in personalibus non constituitur pignus, & ante venditionem reuocaret ex officio iudicis, adhibita summaria cognitione, vt j. e. l. §. si super reb. post venditionem haberet necesse vendicare, vt j. e. l §. si post addictum. & C. de presc. 30. an. l. j. & si de ven. pig. aga. l. pe. Sed in reali idem, nam intra annum haberet officium iudicis exequentis, ĩ quo summariè debet dicere executionem fieri nõ debere: pōst annũ vero nõ haberet necesse agere ordinariè. l. si qs emptionis. §. s3 & si qs. C. de præsc. 30. an.

a ADD. ¶ Pom. Ad istum §. vide etiam aliquid per fel. in c. ad consultationem, extra e. Alex. cons. 100. vol. 2. vbi dicit, ꝙ iste §. habet locum etiam in executione sñiæ interlocutoriæ ĩ missione ex 1. decr. & oĩno Pa. de cast. cons. 326. in 2. dubio.
b Paris. Vide practicam Papiensem de forma executionis sententiæ diffinitiuæ. doct. in l. j. C. de iur. & fac. igno. Præp. in c. ex ratione, de app.
* Clau. Vnum tñ no. ꝙ licèt aliquando pro executione sententię partes debeãt citari, qñ disceptari pōt super reb. tñ ibi dubium debet esse sup iurisdictione mãdantis, & tũc qui tulit sñiam, non potest partes citare, nec cognoscere fm bal. in cum c. cõtingat, nu. 7. de rescr. per illum tex. quem ad hoc dicit singularem.

Quæro

5 Quæro,hic dicitur,† φ in executione prius debet capi mobilia, an inter mobilia sit aliquis ordo?gl.hic φsic,quia primo debet capi quod minus debitori nocet,quod bene no. Idem puto circa immobilia ne pro modica quantitate vendantur magnę res,cum modica possit vendi,vt no.C.de dist.pig.l.quādiu.&si ɔriū fieret, pōt appellari,quasi excedatur mod⁹.l.ab executione,quo.app.nō
6 recip.q̄ro,† q̄d si res nō sunt captæ,s₃ fuit capta ꝑsona a ɔdēnati,
a vt coact⁹ sit soluere?Rñ.tex.habes notabilē ī l.fi.§.fi.s̄.q̄d me.cau.
7 dic vt ibi.Quæro qualr†ɔstabit,φ mobilia nō reperiūt?Rñ.gl.φ statueř cert⁹ termin⁹ parti ad ostēdēdū mobilia, aliàs capienť immobilia:q̄d no.q̄a nouus est mod⁹ discussionis,&bonus. Vel dic,
b φ de hoc credit̃ nūciis ᵇ seu apparitorib.l.magis puto.§.ne t̃n.de reb.eor.&obseruat ɔsuetudo,& Ia.d̄ Are.ponit ī quodā suo trac. de discussione,q̄d hic nō ꝑsequor.Et no.φ hæc ꝓnūciatio,d̄ qua hic loqtur tex.pōt fieri in ipso actu q̄ apparitorib.ɔmittiť,s. vt capiāt primo mobilia,scđo,&c. & tūc apparitores referūt se solēnē discussionem fecisse,& q̄a mobilia nō reperiebanť,iō,&c.Consu
8 lo,†φ in cōmissione & relatione ponať,incipiēdo à min⁹damno sis,ꝑ ea q̄ s̄.dicta sunt.S₃ si hoc omittať,nō t̃n puto φ agiť ipso iure nullū esse,q̄a hic talis ordo nō poniť,vt sit necessitas,s₃ q̄a pars
c grauať,reuocareť ᶜ ꝑ appłone,vt s̄.dixi. Quæro,†quid si post præ
9 dicta pars sit parata ostēdere,φ mobilia reperianť,&t̃n capta sunt immobilia,l₃ nuncius hoc retulisset?Rñ. propter hoc nō erit irritum quod factū est,nisi creditor,vel emptor fuerit in dolo,vt C.
10 si de ven.pig.aga.l.j.& l.vlt. Quæro,hic diciť mox,† quanto tempore d₃ expectari?gl.remittit ad no.in l.cū proponas.C.de bo.auto.iud.poss.Dy.dicit,Aut venditio fit ex interlocutoria,& tūc tale tempus est iudicis arbitrio.l.si finita.§.non āt statim.de dam.infect.Aut ex diffinitiua,tūc expectatur,φ tempus quadrimestre sit trāsactū:vt j̃.e.l.debitorib.& no.in d.l. cum ꝓponas.Ego dico de duob.mēsib.vt d.l.debitori.quæ in hoc non mutatur,vt ibi dico.

a ADD.¶Adde an debitore capto possit fieri missio in bonis.Alex.cons.133.lib.4.& Rom.cons.133.incip.in præsupposito.

b Adde bar.in l.si constante,so.ma.Ale.in l.decē,de ver.ob.bal.cons.363.& 333.ii.j.

c Adde tu & vide ale.de Im.ɔs.5.vol.2.& ibi intelligit bar.hic in iudice exequēte.

1 *Executio non impeditur per priuilegium ciuitatis,minoris ætatis,nec rerum ecclesiæ:& quando per priuilegium fundi dotalis.*

a
1 §.Exequuntur itaque Quæro,†vtrū aliq̄d priuilegiū faciat cessare hāc executionē?gl.dicit,φnō priuilegiū ciuitatis.l.ciuitates,q̄d cuius.vniuer.no.Itē nō priuilegiū fundi dotalis.l.j.de fun.do. S₃ hoc est verū,q̄n ferť sñia ī actiōe reali,vel mista,ita φ de directo respicit ipsum fundū,s₃ in ꝑsonali,nō ꝓcederet,marito ɔdēnato,nisi in causa primipilari,vt C.de priui.fis.l.j.Itē nō ꝓcederet vxore ɔdemnata,nisi ex quinq; legib.l.3.j̃.de bo.dam.Itē nō impedit priuilegiū minoris ætatis.l.j.C.de præd.min.q̄d est verū siue reali,siue personali sit actū,vt ibi,&s̄.de reb.eor.l.s₃ si pecunia.§.itē q̄ri pōt.& l.si pupillorū.§.j.Quid de reb.ecclesiasticis?Dicit gl.idē,q̄d est verū, ecclesia vel capło ɔdēnato.l.iubem⁹ nullā.C.de sacr.eccl. secus si suo noīe ɔdēnareť rector ecclesiæ:vt j̃.e.l.cōmodis.& ibi dicam.

a ADD.¶Quid si vniuersitas alicuius villę vel castri habet bona,qualiter fiet executio,vide I.And.in add.ad spe.in ti.de exe.sent.§.breuiter,ver.item vniuersas.

1 *Datio in solutum simpliciter facta à parte quantitate non expressa,non valet.sicut nec emptio.*
Datio in solutum facta à principe simpliciter valet.

2 *Datio in solutum facta simpliciter,in dubio videtur facta pro toto debito.*

3 *Executionis rei iudicatæ quadruplex remedium.*

§.Si pignora. Si pign⁹ datur creditori ī solutū simpłr,præsumit datū ꝓ toto debito h.d.op.de l.fi.C.de iure do.impe.sol.ibi in pignore ɔuentionali,hic ī pretorio:vel hic q̄n dať in solutū,ibi q̄n impetrať dñium à principe.Sed primā t₃ gl.& sic aliud esset,si datio in solutū fieret à parte simpłr. aliud
a si à iudice.Ego tamē puto sic dicendum.†Aut datio in solutū fit
1 à parte simpłr,& nō valet in aliquo,sicut nec emptio.ᵇinst.de em
b tio.& vend.§.pretium.coniuncta.l.3.s̄.ꝓ emp.Aut fit à principe, & v₃ put dicitur in d.l.fi.C.de iure do.imp.Aut fit à iudice.&tūc aut fit à iudice exequēte diffinitiuā.& tūc in dubio vř facta ꝓ toto debito.vt hic,& j̃.dicā.R.ō pōt esse,q̄a cū officiū iud.exequentis sit totalr̃ finē imponere litib.si deberet iterū fieri æstimatio rei ſm formā d.l.vlt.in fi.iam finis nō esset imposit⁹.& iō est præsumptio iuris,&de iure,φ fiat ꝓ toto debito.Aut dat in solutum ex interlocutoria,&tūc in dubio dicerem idē,φ q̄n dat princeps,d.l.fi. q̄a est in eadē ratio,& sic d₃ intelligi hodie,cū interponiť ſm decretum.Op.C.de excep.l.si ex maiore. sol. Ibi partem debiti rece-
2 pit,hic simpłr in solutū accepit.Op.de ɔsuetudine. Nam†nos videmus tota die ɔrium fieri,s.dari pignus ꝓ parte debiti,& nō pro toto debito,& sic ɔsuetudo est ɔ istū tex.sol,quidam intelligunt, & male, vt ponitur in gl.super vers. amplius. quæ incipit,aliàs.Et
3 ideo gl.aliter intelligit,& facit duas alias gl.Et debes†scire,φ in executione rei iudicatæ habes quadruplex remedium.Vnum est, φ possideat tāquam creditor loco pignoris,&habeat loco pignoris:vt C.si in cau.iud.pig.Aliud est,φ vendanť illa bona,&illud est bonum,quia si nō sufficit,d₃ dari supplementum.Aliud remediū est,vt tanquam extraneus emat.l.2.C.si in cau.iud.Aliud est remedium,φ detur in solutum,vt hic,& hoc modo loquitur hic,&potest fieri duob.mod.Vno modo,φ detur à iudice pro debito,vel parte limitata,& tunc obseruatur hęc consuetudo:secus si simpłr det iudex,posito φ cōtradiceret creditor,vt hic per Cy.in l.ordo. C.de exec.rei iu.Et vide istam gl.& signa:& vna est in ver.addicātur,id est deř in solutū.alia est in ver.ɔtēt⁹.& inci.q̄d ꝑsumit,&c.

a ADD.¶Sed ista ratio non videtur bona,per l.si fundus,§.fi.ff.de pig.vbi si apponitur ex hoc capite,non vitiatur,quia non est appositum certum pretium. Similiter si datur pro debito,intelligitur pro toto debito,arg.l.si defensor,§.qui in terrogatus,de interro.act.& l.quamuis,de sol.& ibi bar.Potest dici,φ pactum fuit,φ si non soluatur,detur res in solutum,& tunc non valet,non rōe incertitudinis,sed q̄a est pactum l.commissoriæ,C.de pa.pig.l j.Si ex interuallo,valeret quo ad exceptionem,l.Titius,de pi.act.s̄. Sinautem detur pro iusto pretio, valet,vt l.si fundus,§.fi.præall.Et idem videtur eadem ratione,si detur in solutum pro iusto pretio,cum videatur quædam emptio,vt s̄.

b Adde φ Pau.de cast.t₃ φ imò censeatur facta datio pro summa debita,quia ad illā refertur, & sic satis videtur datum pretium per relationem ad debitum:vt s̄.e.l.ait prætor,§.j.Et si minus v₃,imputet sibi creditor: & si plus,imputet sibi debitor,qui effuso sermone loquutus est,arg.l.fi.C.de dot.promis.

1 *Summaria cognitio,quæ fit super quæstione emergenti,super pignore capto non requirit libellum,& sufficit semiplena probatio,non tamen per iuramentum.*

2 *Missio in possessionē facta super re mobili, interrūpit ꝑscriptionē:sup immobili interrūpitur possessio tertij,si nō est admissus,vel suspicatus est se posse repelli.*

3 *Tertius possessor quando possit impedire executionem.*

4 *Probandi onus si controuersia fiat misso in possessionē de proprietate, cui incumbat.vbi,φ si possidebatur per debitorē,contradictor probat,si per aliū,missus.*

5 *Quando vnus possidet rem in qua fit executio naturaliter,vt victus:alius ciuiliter vt contradictor,vel econtra,quid iuris?*

6 *Executio sententiæ impeditur ratione iuris possessionis.*

7 *Executio sententiæ impeditur ,si contradictor probat se possidere , licet actor probet reum dolo desiisse possidere.*

8 *Executio potest fieri ratione dominij, quod reus habet in re , quam alius possidet,si possidens reum confitetur verum dominum.*

§.Si super rebus. Coram iudice exequente examinať quæstio emergens super reb. pignori captis summatim,q̄ cognitio non facit ꝑiudicium volenti ordinariè agere,&post pign⁹ addictū creditori ad vsucapionē ꝓficiet. h.d.Primo, dicit cuius est cognitio. Scđo quis effectus cognitionis,si apparet esse debitoris. Tertio, qualr̃ debet adhiberi ista cognitio.Quarto,quis est effectus si apparet esse mouentis controuersiam.Quinto,quis est effectus executionis iam factæ q̄a debitoris apparuit.Secunda ibi,& si. Tertia ibi, sed sciendum. Quarta ibi,nec sententiam.Quinta ibi,nec eū.Op.C.de iud.l.iudices. sol.
1 speciale hic.†Opp.de ordi.cog.l.2.sol.ibi ideo, quia fuit plenè cognitum:hic summatim,& consistit hæc summaria cognitio,quia non dabitur libellus,nec lis contestatur.Probationes autem semiplenæ sufficerent non per iuramentum.ar.s̄.ad Carbo.l.3.§.si causa cognita.aliàs incipit,causæ cognitio.Dicam j̃.de præto. stip.l.j. §.stipulatio.& no.spec.de of.om.iud.§.postremo.ver. 6. Op.j̃.§.si post.Sol.vt in gl.Op.ad ver.nec eum.secundum secundam lectu. ob.l.misso.s̄.pro emp.&pro hæred.l.2.in pr. vbi non interrumpitur vsucapio pro herede,hic dicitur contrarium cum gl.sua.Ia.de Are.tenet istam gl.& resp.ad contrarium,φ missio facta in possessionem non interrumpit præscriptionem illam, quæ currebat ad vtilitatem illius cōtra quem est facta missio:sed præscriptionem alterius, quæ currebat contra eum, contra quem facta est missio bene interrumpit.Et hoc voluit sentire gl. in verb.vsucapiuntur. in l. misso. s̄. pro emp.dum dicit,ab hærede.Sed non video vnde istud possit procedere,cū hoc sit verū φ missus in pos.ex causa iudicati nō possidet,vt hic t₃ gl. ergo possidēs nō perdit possessionē ciuilē,nec nālem.Qūo ergo interrūpit,cū d.l.nāłr.loquiť,q̄n ꝑ aliū ciuilis possessio interrumpit?& iō retenta opi.gl.φ missus ex causa iudicati nō possidet, 1.lect.tenerem tanq̄ veram,i. φ ꝓdest vsucapioni faciendę ꝑ creditorem,postq̄ pignus fuit sibi addictū: iō q̄a in summaria cognitione apparuit esse condemnati.S₃ si vo lumus sustinere hanc 2.lect.tanquam veram,dico,φres captas pi-
a gnori in causam iudicati victor possidet,sicut creditor ɔuentionalis.Hoc probatur in l.postq̄.§.Imperator.vt le.no.ca. vbi est casus.Præterea,quādo aliquis mittitur ex causa iudicati,ille cæteris creditorib.prefertur:vt C.qui pot.in pig.hab.l.cū rem.ergo apparet,φ est idem q̄d in ɔuentionali pignore,nō idem quod in pretorio,in quo,vno creditore misso,cæteri videnť missi: vt j̃.de his q̄ in frau.cred.l. q̄ āt.§.sciēdum.& de bo.aut.iud.pos.l.cū vn⁹.& hic est casus,in l.si & iure.s̄.qui pot.in pig.habe.licèt ibi gl.male intellexerit,sicut hic.Preterea hoc apparet ex eo q̄d Imperator posuit in C.separatim.tit.de pret.pig.&tit.si in causa iud.Si.n.idem esset, &c.vt C.de codicil.l.si idem.Præterea,hoc apparet,quia in causa iudicati nō capiuntur omnia bona,etiam ſm ista t̃pa:vt s̄.ea.l.§.in venditione.licèt secus sit in prætorio pignore.Non obst.l.si duo.

a ADD.¶Io.Fr.Ru.Adde,quòd contra bart.tenent Im.Raph.Alex.& iaf.hic.

§.cred

§.creditores.ĵ.vti pos.qa d₃ intelligi in quolibet alio ꝑterq̃ ĩ miſ-
2 ſo ex cā iudicati.Hoc ꝓmiſſo tũc dico,† ꝙ ſi in cām pignoris cape
retur res mobilis,ſine dubio interrũpit poſ.l.ſi rē mobilē.de acq.
poſ.tũc verũ diceret iſta gl.ĩtelligēdo,vt dixit Ia. de Are.de tertio
poſſeſſore.nā quo ad ipſum debitorem poſſeſſio creditoris nō in
terrũpit vſucapionē.l.j.§.per ſeruum corporaliter.& l.q pignoris.
s̃.de ac.poſ.Si vero caperet̃ res immobilis,tũc interrũpit̃ poſ.ter-
tij poſſeſſoris ſi nō eſt admiſſus, vel ſuſpicatus eſt ſe poſſe repelli,
a al's ſec⁹.l.clā poſſidere.§.fi.& l.ſi id qđ.§.fi.s̃.de acq.poſ.Op.ᵃextra
3 gl.† & vř,ꝙ tertius poſſeſſor non p̃t impedire executionē,q̃ fit ꝯ
victum,ſed d₃ fieri executio, & poſſeſſori caueri de indēnitate.l.
is à quo fundus petitus.s̃.de rei ven. Inn.in c.veniēs.ex.tde teſtib.
ponit de hoc vnā pulcherrimā diſtinctionē. Qñq;ſit executio in
re petita,& tũc aut illa res à nemine erat poſſeſſa,& tũc qlibet ter
tius veniēs impedit executionē.ar.l.vlt.C.de edic.di.Adr.tol.&in
c.veniens.ext. de teſtib. Si verò illa res nō vacabat,ſ₃ ab alio erat
poſſeſſa,tũc tertius veniēs nō impedit executionē: ſ₃ cauebit̃ de
indēnitate poſſeſſori.l.is à quo.s̃.de rei vē.Si vero ſit miſſio in alia
re q̃ ſit petita,vt ꝓ pecunia,in qua qs eſt debitor, & tunc d₃ ſum-
mariè cognoſci,& ſic miſſionē qlibet h₃ impedire, vt hic.rō præ
dictorũ eſt,qa qñ poſſeſſio vacat,intereſt ſua,ne ab alio occupet,
cũ facilius poſſet ſuam ꝯſequi poſſeſſionē vacātē,q̃ qñ eſt capta.l.
fi.C.de edi.di.Adr.tol.Sed qñ eſt in poſſeſſione aliqs,tũc alterius
nō intereſt,qa ita à me p̃t auocare,prout à poſſidēte,ſed poſſeſſo-
ri cauetur de indēnitate.Sed qñ agit ꝑſonali, vt in caſu noſtri §.q-
libet intēdēs de iure ſuo in re nō petita,in qua fit executio,impe-
dit executionē.rō,qa de iure illius rei nũq̃ fuit cognitum,ſ₃ in ꝑ-
cedētib.caſib.erat de iure rei cognitum.† Quæro,an hic §.poſſet
4 intelligi,ſi facit ꝯtrouerſiam de ꝓprietate vel poſſeſſiōe?Et gl.no
ſtra dicit,ſiue de ꝓprietate,ſiue de poſſeſſiōe.Et ꝓut refert ꝙ iſte
§.loqr̃ de mouēte qōē de proprietate,q̃ro cui incumbat onus
ꝓbandi, vel illi,q miſſus eſt in poſſeſſionē probādi rē eſſe debito-
ris,vel ꝯdicenti rē eſſe ſuam?Gl.habes in l.j.C.de priuil.fiſc.vbi vř
dici,ꝙ ei q mouit controuerſiam,incumbit onus ꝓbandi.S₃ hec
eſt veritas.Aut iſtā rem poſſidebat ille,ꝯ quem facta eſt miſſio, &
tunc incumbit onus ꝓbandi illi ꝯdictori.Si verò poſſidebatur ab
illo ꝯdictore,& tũc incumbit onus ꝓbādi miſſo in poſſeſſionem.
Et hoc vult dicere gl.in l.ob maritorũ.C.ne vxor pro marito,vbi
dicit gl.res q̃ ipſe maritus poſſidebat.Et hoc ibi per do. Cy.& per
5 Spe.in ti.de 1.& 2.decreto.§.reſtat.verſ.quid ſi ille.Sed pone,† ꝙ
vnus reperitur poſſidere naturaliter vt victus:alius ciuiliter vt ꝯ-
dictor,& econuerſo,qd iuris?reſp.ſiquidē vnus poſſidet ciuiliter,
alter naturaliter,vt dñs,& fructuarius,vel dñs, & emphyteuta, &
ſimiles,habes deciſionem in l.ſi finita.§.ſi de vectigalib.& ibi ple-
ne dixi,de dā.infe.Si verò vnus ciuiliter,alius naturaliter,vt in eo
q iuit ad nundinas,& alius eſt ingreſſus:tũc ſi ille q poſſidet natu
raliter,poſſidet vitioſè,& mala fide,ꝓſumet̃ ꝓ poſſidēte ciuiliter,
& talis poſſeſſio naturalis illi non patrocinat̃ q dolo poſſidet.l.li-
bertis.in fi.cũ.ſi.de lib.cau.Si verò quilibet poſſidet iuſte,ꝓcedet̃
in executione.nō ꝑiudicādo poſſeſſioni alterius.ar.de lib.cau.l.ſi
6 pariter.facit qđ dicā in vlt.q.q̃ro ſecūdo,† dř hic idem ſi iure poſ-
ſeſſionis,& dř,ꝙ ſufficit.Eſt ne hoc verũ,ꝙ ſufficiat ad impedien-
dam executionem?Et Gl.dicit,ꝙ ſic, & nihil allegat.Et credo iſtā
7 gl.dicere veritatem:vt C.ſi per vim,vel alio mō.l.fi.Mō † formo
tibi vnam q. ponamus, ꝙ ille,qui venit ad ꝯdicendum, probat ſe
poſſidere:actor probat dolo deſiiſſe poſſidere debitorem aduer-
ſarium,an hoc ſufficiat vt repellat ꝯdictionem eius?d.Cy.dicit,ꝙ
ſic,& ꝯ tertium poſſeſſorem fit executio qa dolo deſiit poſſidere
aduerſarius,alle.l.certa eſt forma.C.vt in poſ.leg.& s̃.vt in poſ.le.
l.ſi legatorũ,& Cy.h.d.in l.j. C.de ali.iudi.mu.cau.fac.in 8.q.Ego
dico,ꝙ eſt ꝯ totum ti.de his,q̃ in frau.cred.& de his,q̃ in frau.pat.
C.& ff.& hoc exprimit tex. Inſti.de act.§.item ſi quis in fraudem.
vbi dicit, ꝙ prius d₃ agi reuocatoria q̃ poſſit fieri executio in eũ
ad quem venit poſſeſſio,debitore deſinente dolo poſſidere.item
habes caſum in l.j.ff.ſi mul.ven.no.in poſ.mit.in pr.ibi, dolo ma-
lo,&c.Ad l.ſi legatorum.& l.certa eſt forma.reſp.ꝙ loquuntur in
reb.legatorũ vltimæ volūtatis,& ſpāles caſus ſunt.Et iſtũ paſſum
in l.creditores.ſub nu.23.ver.videamus ergo.C.de pig.plene exa
b minaui.ᵇQuero,pone,† ꝙ alius poſſidet,debitor eſt dñs,ꝯ quem
8 fit miſſio,poſſet ne fieri ꝙ illud ius dñij,quod eſt penes debitorē,
poſſit trāſferri in creditorem,& ius poſſeſſionis remaneret penes
eũ,penes quem ē.Et Mar.Sil.diſputauit iſtam q.& determinauit,
ꝙ ſic,ꝑ l.ſi finita.§.ſi de vectigalib.s̃.de dam.inf.& Spe.tangit in ti.
de 1.& 2.decreto.§.reſtat.ver.ſed quid ſi apud eum. ſed prædicta
c intelligo, ᶜ ſi ille poſſidens confitetur illum verum dominum eſ-
ſe,aliàs ſecus,vt ĵ.e.l.§.pe.& fi.vbi eſt caſus.& ibi dicam.

a ADD.¶Adde vt ꝑ Ro.ꝯſ.69 ĩ fi.& vidř Are.c.examinata.đ iud.q dř dcā bar.no.
b Adde,ꝙ Pau.de ca.dicit,ꝙ bal.notabilius in l.ob maritorum.C.ne vxor ꝓ mari
to,diſtinguit,ꝙ aut iſta tranſlatio fuit facta in fraudem executionis: puta poſt
litem motā,& procedat dictum Cy.debebit tñ actor probare debitorē in frau
dem alienaſſe,& ſic,ꝙ ille in quē facta eſt alienatio, ſciuerit litē motā:nō.n.re
uocat̃ alienatio in fraudem creditorũ fcā,niſi vterq; fraudem participauerit.l.
q āt,§.hoc edictũ.de his q in fraud.cred.& hoc ꝓbato,nō expedit aliter alie-
nationem reſcindere,Et iſta ꝓbatio fraudis eſt fienda in iudicio executiōis,&
ea facta fienda eſt executio.Sed ſi alienatio fuit facta ante litē motam, via or-
dinaria agit̃ ad reſciſſionē alienationis,& ꝓbata fraude illa reſcindit̃,& credi
tor ius ſuum ꝯſeqt̃:& primũ caſum dř Paulus habuiſſe de facto in cā Symonis
Petri de Cami.Aut ñ in fraudē executiōis,ſ₃ debiti,& ꝓcedat dictum bar.hic.
c Adde ꝙ Pau.de ca.dicit bal.l.ob maritorum,C.ne vxo.pro mari.truffari de hac
limitatione,& merito ſecundum Pau. quia ille §. loquitur nomine debitoris à
quo victor vult extorquere pecuniam,ſed hic nihil à poſſeſſore vult extorque
re,ideo non eſt curandum de ſua confeſſione,vel negatione.

1 *Victor cum vult ſuper re capta ſummarie cognoſci,& contradicens petit illam dimitti,cum ſint alia bona ſine controuerſia,an debeat audiri.*
2 *Creditor an teneatur oſtendere pignus debitori volenti vendere.*

§.Sed & illud.

Qñ eſt aliquid,qđ poſſit capi ſine contro
uerſia:illud, quod eſt captũ,in quo eſt cō
trouerſia,dimittitur,& ꝓcedēs ſummaria cognitio ceſſat:& illud,
quod eſt ſine controuerſia,capietur.itē ſi mouetur qō de iure pi
gnorũ,nō retardat̃ executio,ſ₃ pignus vendit̃, & priori creditori
1 ſatisfit,reſiduum in cām iudicati conuertit̃.h.d.Quæro,q d † ſi vi-
ctor vult ſuper re capta ſummariam cognitionē præcedere: mo-
uens ꝯtrouerſias petit eam dimitti,cum ſint alia bona ſine ꝯtro-
uerſia?Reſp.ſi eſſet clarũ aliam rē ſine ꝯtrouerſia eſſe, tũc hoc d₃
fieri,vt hic innuit verbum,debere,aliquo tñ faciente ꝓ eo q con-
trouerſiā mouet,vt ſic eius intereſſe appareat: ſi vero hoc,ſ.an a-
a lia ſint ſine ꝯtrouerſia,ᵃſit dubium,tunc erit in arbitrio iudicis il-
lam dimittere,vel ſuper illa ſummarie cognoſcere,vt ſic faciat,ꝙ
2 ei facilius videat̃:vt ĵ.e.l.§.ſic quoq;.ver.itē quid dicemus.† Secũ
do q̃ro,ſcholaris h₃ librum pignoratum penes fœneratorē, vult
cogere eũ ad vēdēdum,vt ſibi de pretio ſatisfiat, ille dicit,nemini
oſtēdā,niſi mihi prius ſatisfaciat,an creditor cogatur?Hic eſt tex.
ꝙ nō,niſi in cā iudicati.ſ₃ puto creditorem cogi:vt C.de pig.aut.
hoc ita.ibi,quod vt fiat,&c.expreſſius ĩ corpore vnde ſumitur.&
l.quamuis.s̃.de pig.act.Nec ob.hæc litera,quia verum eſt, ꝙ non
cogit̃ vendere,ſ₃ cogit̃ oſtēdere ſatiſdatiōe oblata.d.l.quamuis.

a ADD.¶Controuerſia.Vide Pet.de Anch.conſ.39.

1 *Summaria cognitio,de qua ſupra,in §.ſi ſuper reb.ceſſat poſt ſecundũ decretũ.*
2 *Euictione ſuperueniente in limine contractus ante pretium ſolutum, quis non cogitur ſoluere pretium.*

§.Si poſt addictum.

Poſt rem venditam, vel in ſo-
lutum datam,ceſſat ſummaria
1 cognitio iudicum exequentium.h.d.No.† ꝙ poſt interpoſitũ ſm
decretum ceſſat ſummaria cognitio,de qua loqtur §.ſi ſup reb.s̃.
e.l.ſol.Ibi ante vēditionem,vel dationē in ſolutũ,hic poſt. Op.de
§.ſ₃ ſi emptor.ĵ.e.l.ſol.ibi pretium non erat ſolutũ,hic ſic.Rōem
hic nititur ponere gl.ſ₃ melius ponitur in text.d.§.ſed ſi emptor.
ibi videbim⁹.Op.ĵ.de ſo.l.ſi quis aliam. Huius timore dicũt qdā,
ꝙ nō ceſſat officium eorundē iudicũ,& illi habent ſic in tex. non
ceſſabunt.Sed hoc eſt ꝯ prin.§.Dic ergo,ꝙ licēt actio prima duret
ſm diſtinctionē,q̃ dicetur in d.l.ſi qs aliā.tñ officium iudicis exe-
quentis ceſſat.Rō,qa fecit executor qđ voluit,& rem perfectam
dimiſit.Op.& vř,ꝙ non verſetur periculum eius q comparuit:vt
C.de euic.l.ſi ob cauſam.& de eui.l.ſi plus.§.j.ſo.dicit gl.verſatur
eius periculum quo ad hoc vt teneatur ꝑtium ſoluere.hoc eſt fal
2 ſum:† qa vbi venit euictio in limine ꝯtus ante ꝑtij ſolutionem
nō cogit̃ qs ſoluere.l.ſi poſt perfectam.C.de euic.& l.pe.§.fi.s̃.de
peric.& commo.rei ven.ſec.Ia.de Are.Præterea hic §.totus loqui
tur,qñ iā pretium erat ſolutũ,vt s̃.dixi.Vnde dicit gl.aliter,ꝙ peri
culum eſt in hoc, ꝙ executor,vel victor non tenetur de euictio-
ne,ſed ille ꝯdēnatus ſic,vt in ꝯriis,tunc in ver.certe. habes literā,
nonne ceſſabunt,&c.q.d.vtiq; ceſſabunt. Et iſta litera eſt bona,&
clara.Alij habēt,nō ceſſabũt,q̃ litera plena eſt infraſcationib.&iō
de ea non curo.Vltimo illud,quod hic dř, ꝙ ceſſant partes eorun
dem iudicũ,intellige,ſi alius erat iudex, ad quem pertinebat exe-
cutio,alius iudex ordinarius.Si verò vnus & idem erat executor
ordinarius, tunc ceſſabunt partes iudicũ in cognoſcēdo ſumma-
rie,ſed poterit iudex ordinarie cognoſcere.& hic ē ſenſus hui⁹ §.

1 *Venditione facta per executorem,nullam habet ex ea victor actionem.*
2 *Vendens rem alienam,an transferat dominium habita fide de pretio.*
3 *Procurator eccleſiæ,fiſci,vel minoris,nō poteſt vēdere rem ſine pecunia pſenti.*
4 *Procurator alterius,quàm minoris,vel eccleſiæ,quando poſſit vendere rem pecunia non præſenti.*
5 *Executor vltimarum voluntatum cui data eſt poteſtas vendendi, non transfert dominium,niſi præſenti pecunia.*
6 *Procurator confitēdo ſe pretium recepiſſe non transfert dominiũ, niſi in inſtrumento dicatur,habuit,& recepit, vel niſi appareat pretium conuerſum in illam cauſam,in quam habet poteſtatem vendendi,& nu.7.*
7 *Si in inſtrumento venditionis factæ à procuratore dicatur, ꝙ pecuniam in veritate recepit, quam confeſſus fuit ſe in talem cauſam conuertiſſe, nec per hoc apparet in illam cauſam eſſe verſam, an ſufficiat ad tranſlationem dominij, & ibi quid in procuratore eccleſiæ,vel ciuitatis.*

§.Sed

§. Sed si emptor. Si per iudicē exequētem res est vendita pretio non soluto, cessat officiū iudicis in pretio exigendo: vnde res dʒ vendi presente pecunia, alias pt res venditareuocari. h.d. Diuide, Primo, ponit dictū & rōē. secundo, ostēdit rōē esse verā. Tertio, approbat dictū suum addēdo aliā rōē. Quarto docet, qd sit faciendū re integra vendōe non facta. Quinto, docet quid sit faciendū re vendita nō præsente pecunia. Secunda ibi, q.d.n. Tertia ibi, melius igit. Quarta ibi, opʒ.n. qnta ibi, certe si. Pone casum in terminis. Primo dicit, ꝙ executores nō debēt se intromitter. Rō, qa nimis lōge res abirēt. Scdo, ꝓbat, ꝙ lōge nimis res abirēt. Aut.n. dicis, ꝙ iudices ɔdēnabunt emptorē, & esset nimis lōgum, vt statim patebit in apostillando literā. Aut dices, ꝙ executio fiet de facto, & hoc esset iniquū. Expōe literā ibi, aduersus eū sñiam. nā in hac instantia esset longitudo. ꝑterea, in executione, q̄ fieret ɔ istū emptorē, deberent bona vēdi, & interim forte emptor faceret ɔtrouersiā de pretio, & sic eēt necesse, ꝙ iterū cōdēnaret, & sic nimis lōge res abirēt. Itē ibi, aut exoluisse cōtēdat. Dic tūc esset iniquū exactionē fieri eo nō ɔuicto, vel nō ɔdēnato. & sic ɔcluditur, ꝙ nimis lōge res abirēt. Tertio, ibi, melius. igit ostēditur dictū esse verū hoc mō, cū certū sit, ꝙ nimis lōge res abirēt. iō est melius, ꝙ se nō intromittant dicti iudices, cū victor ɔ emptorē nullā habeat actionem: & sic sibi victori nulla fit iniuria. h.d.

1 No. † hic ꝙ ex vēdōe facta per executorē nullā hʒ victor actionē. Quarto ibi, opʒ.n. cōsulit ꝙ res vēdatur præsente pecunia. qnto ibi, certe. dicit, ꝙ si res nō est vendita præsente pecunia, ꝙ iudices possunt se intromittere nō faciendo executionē de pretio, sʒ trāsferendo rē: & sic plane, & recte legit ꝓm gl. & bñ. Op. s. px. §. sol. ibi erat pretium solutū, hic nō erat ꝑtiū solutum. Op. ad fi. hꝰ §. q.d.n. si emptor dicit se soluisse, nōne ē iniquū sibi rē auferri? dicit gl. ꝙ hoc hic nō dicebat. Vel dic, ꝙ ēt si hoc dicat se soluisse, qa tñ hoc ē notū iudici exequēti, s. eū nō soluisse. l. cū falsum. de acq. hæ. ꝙ poterit facere executionē, sicut cū est sibi

a notū per sñiam. & hoc tex. vult. q̄ro, a an † ille, q vendit rē alienā, b

2 possit transferre dñiū habita fide de pretio? Et vr̄, ꝙ nō, vt hic, &

b l. si ꝓcurator. in fi. j. de iur. fi. In ɔriū vr̄. l. cuicūq;. §. si ei. j. de instit. Cy. format istā q. in l. inciuile. C. de rei vē. & dicit Cy. in anti. lec. ꝙ pt transferre dñiū: si mandatū nō habebat expresse, qd nō haberet fidē de pretio: tūc.n. dñium nō trāsferret. Gul. de Cu. in d. l. cuicūq;. §. si ei. dicit, ꝙ illud est verū in ꝓcuratore generali: sed secus in ꝓcuratore spāli, qa nō pt habere fidē de pretio, vt hic. De quo Cy. fecit postea additionē ad d. l. inciuile. Sed istud nō bñ ꝓbatur hic, nā hic datur potestas executori ob certā cām limitatā, s. vt cōuertatur in causam iudicati, q̄ cā non impletur habēdo fidem de pretio, sed recipiendo sic. Preterea, est rō ne ꝓcedatur in infinitū, & ne retardet executio, q̄ rōnes cessant in alio ꝓcuratore spāli. Et iō in ꝓcuratore generali tene cū eis, d. l. cuicūq;. In spāli ꝓcuratore cōsidero. Aut facio ꝓcuratorē, vt vēdat fundū ꝓ cētū, & sic limitato pretio, tūc iste procurator dʒ vendere ꝓsenti pecunia, nec pt transferre dñium habita fide de ꝑtio. qd ꝓbo. Vēdere rē nō ꝓsenti pecunia, sed soluēda ad tps, est rem vēdere pretio minori. l. si prædio in diē. in fi. s. de in diē addi. & dies est summa pars obligationis, &c. vt l. j. §. editiones. de edē. sʒ si ꝓcurator vendit minus, q̄ hʒ in mādatis, nō valet. l. diligēter. s. mand. Si vero esset ꝓcurator ad vendēdū ꝑtio nō limitato, Aut erat adiecta cā, ob q̄ posset vēdere, & tunc si illa cā, hñdo fidē de prætio, nō impletur: vt puta, si satisfiat creditorib. tūc nō pt hr̄e fidem de pretio, vt hic. Aut habebat mādatum simplex, & indeterminatū de vendēdo, & tūc regulariter pt vēdere habita fide de pretio. l. q fundū. §. ꝓcurator tuus. s. de ɔh. emp. & l. j. §. j. s. de exc. rei ven. & tra. Et ꝑdicta vera, nisi in

3 ꝓcuratore fisci, minoris, & ecclesiæ, vt j. de iu. fis. l. si ꝓcurator. in fi. q nisi ꝓsenti pecunia vēdere nō possunt. Et pt esse in istis rō, qa nō pñt vēdere, nisi ex cā, vt creditorib. satisfiat, q̄ causam non implent habēdo fidē de pretio, vt hic. Distingue ergo, aut est ꝓcurator fisci, vel minoris, vel ecclesiæ, & nō pt nisi præsenti pecunia.

4 Aut in † alio ꝓcuratore, q̄ in minore, & tūc aut est specialis, & tūc si hʒ limitatū mandatū, nō pt excedere. Si nō hʒ limitatū, tūc aut est limitatū rōe cāæ, aut non, vt ex prædictis pʒ. Si vero est gñalis ꝓcurator, & tūc nō pt facere & hr̄e fidem de pretio. ad hoc facit. l.

5 q Rome. §. Callimachꝰ. in fi. j. de ver. ob. † q̄ro, qd de executorib. c

c vltimarū volūtatū. qb. est data ptās alienādi, an possint transferre dñium nō ꝓsenti pecunia? Et dicerē, aut est executor ad pias cās, & nō pt nisi ꝓsenti pecunia. ar. d. l. si ꝓcurator. de iur. fis. & qd ibi no. Si vero est executor ad alia, tūc, qa r̄l'ariter talis executio est limitata, vt possit vēdere ꝓ satisfaciendis legatis, tūc sir̄ nō pt, qa talis cā, habendo fidē de ꝑtio nō impletur, ideo nō transfert dñi-

6 um, vt hoc §. Quæro, † quid si ɔfitetur ꝑtium se recepisse? Puto ꝙ ñ sufficit, sed dʒ dicere instr̄m, qd in veritate habuit, & recepit. aliud est.n. confiteri, aliud est recipere, C. de non nu. pec. l. si ex cautione. & s. si qd in frau. pat. l. j. §. qd si in lite. & §. si mutuā. in fi. §. & facit j. de noua. l. si debitorē. & s. si cer. pe. l. 2. §. si. & quod ibi not. prædicta vera nisi appareat ɔuersum ī illā causam, in qua hʒ ꝑtārem vēdēdi, tūc ex illo apparebit illā ɔfessionē esse verā. l. sʒ Iulia-

7 nus. §. proinde. s. ad Maced. Quid si instrumentū † dicit, ꝙ pecuniā in veritate recepit, q̄ confessus fuit se in talem causam cōuertisse, nec per hoc apparet in illam causam eē versam, an sufficiat? Puto quod si mandatum erat factū ob illā causam expresse, sufficit. idē si tacite, si cā in veritate suberat. l. j. §. nō āt. de exerci. & l. fi. e. tit. in ecclesia vero dic vt in Aut. hoc ius porrectum. C. de sacrosf. ecc. in ciuitatibus & in aliis collegiis, dic vt in l. ciuitas. s. si cer. pe.

¶ Contrarietas.

Sed si emptor. Aduerte, ꝙ executor vltimarum volūtatum cum libera potestate vendendi, potest vendere non habito pretio, sed habita fide de eo pro satisfaciendo legatis. ita Bar. in l. alio. ff. de adimen. leg. Contra allegatur tenere in hoc §. sed si emptor.

¶ Concordia.

Pro concordia. Io. de Im. quem sequitur Christoph. de Nice. Ale. in hoc §. dāt vnā sol. Sed magis apte, quo ad ɔcor. Bar. sic. dici pt, ꝙ aut executor vēdere vult ꝓ legatis ad pias cās, & nō pt nisi ver ꝑtiū recipiat: aut vult exequi alia legata q̄ ad pias cās, & ꝓcedat 1. opi. Et ista vr̄ magis esse vera. ꝓm ipsum Bart. si videant verba sua. Adde ad d. Ang. Are. in trac. de testib. in gl. executores āt relinqt.

a ADD. ¶ Quæro. Adde Ang. l. cui iurisdictio, s. de iuris. om. iud. & Abb. c. 1. de preca. & Pet. de Anch. cons. 56. Bal. in l. inciuile. C. de rei vend.

b Paris. Vide Fel. in c. causam quæ. de re iud. & in c. cum olim. j. de off. deleg.

c De executorib. Adde bal. cons. 185. lib. 4. & Pet. de anch. cons. 44. Io. FR. RV. Adde bar. in l. alio, ff. de ali. & cib. leg. vbi videtur tenere contrarium eius quod tenet hic, s. ꝙ in legatis ad pias causas executor possit vendere non præsenti pecunia. concorda, vt hic per Im. & Ale. & adde Aug. de Are. in tract. de testa. in verbo, executores reliquit.

1 *Nomina debitorum, & res corporales in executione fienda, qui differant.*

2 *Debitoris in bonis si non est aliud, nisi nomina debitorum, qualiter fit executio.*

3 *Nomina debitoris in pignore qualiter capiantur pro executione.*

§. Sic quoque. Vbi aliæ res nō sunt, noīa capiuntur eorum, q cōfitentur, q̄ exigētur vel vēdent,

1 vt iudici videbit. h.d. Op. j. ꝓx. §. so. vt ibi dicā. † q̄ro, q̄ est rō d'riæ inter noīa debitorū, & inter res corporales. Dicit gl. ꝙ facilius ad hibetur ista cognitio in reb. corporalib. q̄ in noīb. qa in noīe opʒ ꝙ detur libellus ɔ debitorē, & procedatur ɔ eū. Sed in reb. corporalib. secus est: quia siue res sint certæ debitoris, fit executio, siue non, si possideantur ab eo, item fit executio, vt §. si super rebus.

2 † Quæro, qd fiet, qñ nō est aliud in bonis debitoris, nisi nomina debitorum? Gl. remittit ad no. & benè in l. 2. C. qñ fis. vel pri. Quæ-

3 ro, qualiter † capitur nomen debitoris? Et gl. dicit, si dicat habeas illud nomen loco pignoris. Gl. q̄ est in l. j. C. de præto. pig. dat meliorem practicam q̄ hic: quia dicit, vocato debitore, & ipso confitēte debitum, dicit iudex verba, q̄ sunt in hac gl. & habet vim traditionis. Dixi s. de do. l. fi. in pr. Et gl. ista non est super isto §. sed super seq. sed hic recitaui, quia melius cadit hic, quàm ibi.

1 *Debitoris res deposita penes aliquem, ita demum in causam pignoris capitur, si ille, qui eam detinet, confitetur esse debitoris.*

§. Sed & si pecunia. Si creditor hʒ pecuniam debitoris, vl' debitori destinatā, ipsa pecunia capitur, non debitoris nomen. h.d. vsq; ad fi. Op. s. ꝓx. §. sol. ibi nō erat parata pecunia, hic sic. Quæro, quid hic pignori capietur? Gl. r̄ndit, ipsum nomen: sed hoc est falsum, vt pʒ hic in ver. ꝑterea. & j. e. l. cōmodis. Dic ergo, ꝙ ipsa pecunia. & ista gl. debuit esse super ꝓcedēti §. item aduerte, ex eo ꝙ hic dr̄, æquè capi solet,

1 quia licèt † qs habeat rem debitoris depositam: vel alio mō, ꝙ illa res ita demum pōt capi in causam iudicati, hoc confitetur ille qui eam tenet, sicut in debitore, vt patet ex eo quod dicit æquè, & sic est casus quæstionis vltimæ, quam feci s. in §. si super rebus.

LEX XVI.

1 *Exceptio ne quis exigatur, nisi in quantum facere possit, an sit dilatoria, vel peremptoria.*

2 *Hæc exceptio, an opponatur in executione sententiæ.*

3 *In libello non debet peti, vt condemnetur inquantum facere potest.*

4 *Reus si primo agenti condemnatus est insolidum, secundo similiter insolidum, quis eorum erit melioris conditionis in executione.*

Sunt qui. Personæ hic enumeratæ conueniuntur & exigūt. inq̄tum pñt facere, & ære alieno nō deducto: fallit in donatore, hoc dicit vsq; ad l. non tantum. Op. s. pro soc. l. verum. sol. hic subaudi, dum dicit, oīum bonorum, s. maxime. Op. insti. de act. §. item si de dote. so. concor. Op. dicitur hic, ꝙ occupantis conditio est melior l. si vero. s. de pecu. sed ɔ l. si plurib. j. de le. j. so. vt ibi per Dy. quia aut tractatur de iure q̄rendo, & tūc potior est q venit prius ad litem ɔtestandam. aut de iure iam q̄sito seruādo, & tūc est potior q venit ad sñiam, vt ibi plenius dixi. Op. de l. ex facto. s. de pecu. sol. ibi de vno priuilegiato, vel de priuilegiatis parib. priuilegiis. Op. ad istud de l. assiduis. §. exceptis. C. qui po. in pig. ha. so. fallit ibi. vel verius dic, ibi plures priuilegiati priuilegio reali: hic ī plurib. priuilegiatis priuilegio personali. & no. Dy. in c. possessor. extra de regul. iur. lib. 6. & l. priuilegia. j. de priui. credit.

Opp

Opp.j̃.e.l.in iudicati. & Gl.d̃t ꝙ prĩo dꝫ fieri ɔdẽnatio totius de-
bit,ſꝫ in vltima ſnĩa dꝫ fieri ɔdemnatio deducto eo,quod primo
debetur,vt plenius dr̃ in gl. & ſic debemus ɔſiderare duo tẽpora.
Primo tp̃s ſnĩæ,& tunc in prima nõ hr̃ reſpectus ſequẽtium,in ſe
quenti hr̃ reſpectus p̃cedẽtiũ.Secũdo tp̃s executionis:in ſecunda
nõ hr̃ reſpectus ad primã.Nã aut ɔcurrunt vtroq; tp̃e,& quilibet
admittit̃ ꝓ rata:Aut diuerſis,& primo veniẽti ſatisfiet, ſm Dy.q̃-
ro,quare dixit, fere. Gl.reſp.duob.modis.Primo,vt denotet alias
perſonas q̃ q̃ hic enumerãtur,& iſtud ponit̃ in medio glo. Vel,vt
denotet, ꝙ ẽt p̃ſonæ hic enumeratæ qñq; nõ habẽt beneficiũ ex
1 cã.& hoc ponit̃ in pr.& fi.gl.†Quæro, an hæc exceptio ſit perem
ptoria, vel dilatoria? Et gl.hic diſputat.finaliter Io.dixit eã dilato
riã,ſꝫ aliter dixit j̃.de exc.l.3.dic vt ibi.Quæro qualiter accipiant̃
2 parẽtes?dic vt in gl.q̃ro,†an hæc exceptio poſſit oppõi in execu-
tiõe?Et ſi iſtũ tex.bñ reſpicis,vr̃ in oĩb.ponere, ꝙ opponat̃ primæ
ɔuẽtioni, ſꝫ in milite opponat̃ poſt ſnĩã executioni.& hoc ẽt in-
nuit gl.hic poſita ſuꝑ verb.inter eos.dũ d̃t, qñq; poſt ſnĩã,q.d.nõ
ſꝑ.Sed credo ꝙ ſꝑ:vt s̃.e.l.Neſennius.§.fi.& l.ex diuerſo.§.fi. cũ ſi,
s̃.ſo.ma.Et pp̃ regulã,q̃ eſt,ꝙ omnis exceptio, q̃ nõ ĩpugnat ſnĩã,
p̃t oppõi poſt ſnĩã:vt d.l.& l.ſi fideiuſſores.§.idẽ rñdit.j̃.d̃ fideiuſ.
3 & quod no.ꝑ doc.C.de iur.& fac.ig.l.j †Quæro,an in libello[a] de
a beat peti eũ ɔdemnari,inq̃tũ p̃t facere.Dico ꝙ nõ,imo libellus p̃t
poni ſimpl̃r. illud ãt beneficiũ veniet in exceptione ꝓponẽda an
4 te ſnĩam vel poſt,vt s̃.qđ cum eo.l.pen.† Quæro pone.ꝙ primo
agẽti qs eſt inſolidũ ɔdẽnatus,ſecũdo ſimiliter inſolidũ,qa ñ fuit
oppoſita exceptio:ergo nõ erit melior ɔditio occupantis ſnĩam,
nec in executione,vt dictũ eſt.rñdet̃,illud quod Gl.dicit in execu
tione rõnẽ habẽdã,eſt verũ, ſi rõ ſit habita in ſnĩa,aliàs ſecus.Præ
terea poſſet primus creditor agere reuocatoria , eo ꝙ debitor in
eius fraudem exceptionem omiſit.l.j.in fi.cũ ſi.j̃. de his q̃ in frau.
cre.& ideo vt ceſſet circuitus,ſto in prima reſpõſione,quam feci.

a ADD.¶Barb.Libello.Adde bar.in l.verum,s̃.pro ſoc.

LEX XX.

Non tantum. Opp.de l.diuortio.s̃.de ne.geſt.Sol.Hæc
lex debet intelligi quando conuenitur
conſtante matrimonio : ſecus ſi poſt,vt ibi.Sed iſta gl.nõ bene di-
cit.melius dicitur in d.l.diuortio. quia ibi ex culpa viri conuenit̃,
& ideo non habet priuilegium:vt l.ſi rerum j̃.e.Op.de l.ſi rerum.
j̃.e.Sol.ibi ex delicto ſuo,hic ex contractu conuenitur.

LEX XXI.

a Sicut autem. [a] Socer vxoris ɔuentus ꝓ dote habet hoc
beneficium. ſed ſocer viri non habet ſi cõ
ueniatur ſoluto ma.ſecus ſi eo conſtante.h.d.cum prin.l.ſeq. Op.
quæ eſt ratio inter iſtos ſoceros.dic vt l.quia parentis.s̃.ſol.ma.q̃-
ro,quæ eſt ratio conſtante matrimonio, vel eo ſoluto? dic,vt hic
in gl.Op.s̃.de iu.do.l.pe.vbi habet beneficium ẽt ſo.ma.ſol.iſta in
telligitur ſecundum illam,& no.in l.ex diuerſo.in pr.ſol.ma.

a ADD.¶Barb.Dominus meus hic quærit,an habeat locum,ꝙ habeatur,&c.quã
do reperitur dos,per l.vbi adhuc.C.de iure do.Et tu vide ibi gl.& bal.

LEX XXII.

a Sed hoc ita.§.Quod autem. [a] Qui mẽtit̃ in
eo qđ ẽ cã bñ
ficij,perdit beneficium.h.d.Quid ſi nõ negaret ſocietatem,ſꝫ de-
bitum negat,puto ſecus:vt j̃ dicam de fideiuſ.l.ſi dubitetur.

a ADD.¶Barb.Et vide ſing.dictum bar.l.3. de fideiuſ.quando dicitur nego narra
ta,prout narrantur,ꝙ non incidit in pœnam,per iſtum §.quando perſeuerat vſ
que ad lit.cont.ſecundum Ang.in l.electio,§.neque,s̃.de noxali.

LEX XXIII.

1 Exceptionem mere competentem domino opponit procurator,& defenſor.
*2 Procuratoris,& fideiuſſoris, quo ad opponendam exceptionem mere perſona-
lem domino competentem differentiæ ratio.*
*3 Exceptio competens marito ne conueniatur vltra quàm facere poſſit, competit
eius hæredibus,ſi ſunt filij eiuſdem matrimonij.*

1 Si cum procuratore. † Exceptionẽ mere p̃ſonalẽ
ɔpetẽtem dño opponit pro-
curator & defenſor.h.d. Opp.j̃.l.ꝓx.So.aliud eſt in fideiuſſore.vt
2 hic.Sed,q̃ eſt†rõ drĩæ?Dicit gl.ꝙ procurator,& defenſor eſt recu
peraturus à dño.Sed non placet, quia defenſor non ſꝑ recuperat.
Præterea,ẽt fideiuſſor recuperat,& tñ ſibi nõ datur beneficiũ. Eſt
ergo rõ alia,q̃ ponitur s̃.ſo. ma.l.alia.in pr.qa ꝓcurator & defen-
ſor ɔuenit̃ noĩe dñi,& ex aliena obl̃one:ſꝫ fideiuſſor ſuo noĩe,&
ex ꝓpria obl̃one ɔuenit̃.q̃ro,dicit tex.mortuo marito, eſt ne ve-
3 rum ꝙ hęredes ɔueniãtur inſolidũ?Gl.dicit,ꝙ ſic,niſi ſint filij eiuſ
dem matrimonij.& ſic gl.iſta nõ dat beneficium filio, q nõ eſt ex
eodẽ matrimonio.ɔ̃triam gl.habes in l.ẽt.ſol.ma.& ꝓ illa gl.facit
in aut.ſi qd.C.q po.in pi.hab.vbi porrigit̃ ad oẽm ſobolẽ doc.no-
ſtri tenẽt iſtã gl.reprobata illa.q̃ eſt in d.l.ẽt.s̃.ſo.ma.&hoc dicunt
per l.aſſiduis.§.& iõ.ver.exceptis. C.qui po.in pig.ha.Et gl.ſimilẽ
huic habes.j̃ e.l.ſciendũ.& Inſt.de ac.§.item ſi de dote.Alia gl. eſt
in l.verũ.§.j. ꝓ ſoc.in gl. ſuꝑ verbo,cæterorũ.Ad d.aut.ſi quid,C.
qui po.in pig.hab.reſp.dũ dicit,ſi qua ſit ſoboles, ſiue ſint filij vel
nepotes ex eodem matrimonio deſcendentes,ſecus ſi ex alio.

LEX XXIIII.

1 Exceptio mere perſonalis competens domino,non competit fideiuſſori.
*2 Fideiuſſor non poteſt condemnari, niſi inquantum facere poſſit,quando eo con-
uento dominus comparet,& opponit bene exceptionem ex perſona ſua.*
3 Hæc lex ꝙ loquit̃ generaliter in quolibet fideiuſſore p̃terq̃ ĩ fideiuſſore mariti.

1 Et ſi fideiuſſor. †Exceptio mere p̃ſonalis non cõpetit
fideiuſſori.h.d.vides ergo,ꝙ fideiuſſor
ɔdẽnat̃ inſolidũ,& ĩſolidũ repetit.ɔ̃ hoc op.j̃.de fideiuſ.l.Marcel-
lus. reſp.ibi ſuberat cã,quare non daret̃ actio negotiorũ geſtorũ,
2 vel mãdati ɔ̃ dñm:hic nulla cã ſubeſt.†Sed q̃ro,an ſit remediũ vt
nõ ɔdemnetur,niſi inq̃tum facere p̃t fideiuſſor?reſp.ſic,ſi qñ ɔue-
nit̃ fideiuſſor,principalis ɔpareat,& ſuſcipiat iudicium in ſe,&op
ponat exceptionem ex perſona ſui.l.idemq;.§.generaliter.s̃.man.
3 & l.ꝓcurator ad exhibẽdum.§.j.j̃.rẽ ra.hab.q̃ro,†de quo fideiuſ-
ſore loquitur hic.Et certe de fideiuſſore generali,q datur à prædi
ctis p̃ſonis,p̃terq̃ à marito q nõ p̃t dare fideiuſſorem parti.C.ne fi
a deiuſ.[a]do.dẽ.& pp̃ hoc fuit facta prima gl.hic poſita.Vel dic,ꝙ ẽt
hic in viro loq̃tur q dat fideiuſſorem de dote reſtituẽda, ſm opi.
Dy.vt plenè dixi.in l.ſi ɔſtãte.§.quoties.ſo.ma.ſꝫ illud reprobaui.
Vel dic,ꝙ maritus dedit fideiuſſorẽ mr̃imo.ſoluto,d.§.quoties.

a ADD.¶Adde quando,& quomodo poſſint dari fideiuſſores de dote reſtituen-
da,Pau.de caſt.conſ.61.& 160.

LEX XXVI.

1 Snĩa arbitri lata ex partiũ conuentione hodie idem operatur ſicut iudicis ſnĩa.
2 Iudex debet ſuper toto iudicare,niſi aliter ſit per partes conuentum.
*3 Cauſa ſi eſt commiſſa conſulenda de partium conſenſu,per iudicem & fuit con-
ſultum iniuſtum,ac per ipſum iudicatum,tenetur ipſe iudex in ſyndicatu.*
*4 Cautela,ꝙ q̃do cã committitur cõſilio ſapiẽtis,iudex q poſtea iudicauit,non te-
neatur in ſyndicatu.gl.ĩ l.qualẽ ff.de arb.loq̃tur in eo q renũciauit priuilegio.*
5 Appellari quando poſſit à ſnĩa lata de cõſilio ſapientis electo de partiũ cõſenſu.

1 Si conuenerit. Op.s̃.de arb.l.qualem.ſo.ibi in arbitrio:
hic in iudicio Hoc mihi placet.† rõ,qa
poſtquam inter partes conuenit,ſnĩa arbitri nil operatur,cum ex
ea nõ oriatur actio,ſm iſta tẽpora : ſꝫ ſnĩa iudicis operat̃,qa ex ea
orit̃ actio.Hoc ẽt apparet,qa ɔfeſſum iudex ɔdemnat.Facit.j̃.ti.j.
l.certum.in fi.& qđ ibi no.lꝫ gl.dicat ɔ̃,ẽt in iudice.C.d̃ iuriſ.om.
iud.l j.& male.hodie in arbitro cuius ſententia p̃t emologari,pu-
to idem ꝙ in iudice Vel aliter dicit gl.dic hic,quid,i.de quo,cum
plura petere poſſem,conueni vt vnum tñ peterem.Sed certe hic
tex.loq̃tur qñ fuit ɔuentũ,q.d ſententietur, niſi dicas ɔueniendo
a de vno,vr̃ cõuenire de alio.Vel dic,[a]hic iam lite cõteſtata,ibi ab
initio,vt hic gl.dicit.Sed hoc in arbitro nõ placet,per rõnem q̃ di
2 xi : in iudice placet.Ex quo no.†ꝙ licèt iudex debeat iudicare de
toto.l.in hoc iudicio,fam.erc.& C.ſi aduer.rem iu.l.j.& j̃.d̃ do.ex
ce.l.apud Celſum.§.item q̃ritur,tñ hoc verum,niſi ex partiũ ɔuẽ-
tione lite pendente aliud actum ſit.Vltimo gl.ſo.quia fuit cõuen
tum,vt cõdemnetur inq̃tum facere põt,quia inſolidum tenebat̃,
3 quod placet.†Quæro,vt gl.& dic,vt ipſe dicit,& bene,&ſic dꝫ in
telligi in gl.in d.l.qualem.quæ intelligit in eo, q renunciauit pri-
b uilegio.q̃ro,q̃dam iudex [b] de† voluntate partium cõmiſit qõnẽ
4 ɔſulẽdam cuidam,& dedit ſententiam ſm conſilium ɔ̃dicente eo
ɔ̃ quem lata eſt,demum tempore ſyndicatus ɔueniebatur iudex,
quia per imperitiam male iudicauit.Certè põt cõueniri, quia nõ
tenebatur ſtare ɔſilio iniuſto.l.quidam decedẽs.§.pr̃.& l. Titium
& Mæuium.in pr.de adm.tut.Et licèt partes conſenſerint vt com
mittatur,non tñ conſentiunt,ꝙ ſententia ſic feratur, ſi male cõſu
c luit:[c]vnde cõſulo aſſeſſorib.ꝙ in commiſſione faciãt poni,ꝙ par-
tes ex nunc conſentiunt, vt ſm ɔſilium talis feratur ſentẽtia:tunc
iudex non poterit ɔueniri,per hanc l.item puto, ꝙ ſufficeret ſi ſta
5 tutum diceret,ꝙ iudex teneatur ſequi ɔſilium.†Sed an tũc[d] par-
d tes poterunt appellare? reſp.ſi ſolum ɔſenſerunt in committẽdo
cauſam, non impeditur appellatio:vt j̃.de app.l.ex cõſenſu.idem
ſi ɔſenſerunt,vt feratur ſententia ſm ɔſilium latum,vel ferẽdum,
ſi ɔſilium eſt apertum, quia p̃t eſſe,ꝙ conſentiunt, vt tunc detur
ſententia,& bene datur,ſꝫ putant obtinere in cã appellationis ex
nouis probationib. quas in prima facere non potuerunt. item li-
cèt approbent ſententiam tanquam latam,nõ tñ tanquã bene la-
tam:vt no.s̃.de ne.geſt.l.Pomponius ſcribit.in gl.mag.item,quia
lex

a ADD.¶Barb.Not.quia lite non conteſtata non p̃t ferri ſententia,ẽt de conſen-
ſu partium,c.j.de lit.cont.c.de cauſis,de of.dele.c.j.de lib obl.&in Auth.offera
tur,de lit.cont.Spe.de ſen.§.iuxta,ver.quaſi partium conſenſu.

b Pariſ.Iudex.Vide Fel.in c.ſi pro debilitate,de officio deleg.

c Adde ꝙ Ang.tenet ɔ̃rium,niſi ɔtineat manifeſtã iniquitatẽ qa iuſtã hꝫ cauſam
ſequẽdi ɔſilium,maxime qñ partes conſenſerũt in p̃ſonam ɔſultoris,cui adde
ſm Pau.de ca.qđ bal.no.in l.mancipia,C.de ſer.fug.An ãt iudex q ex forma ſta
tuti tenetur cãm committere ɔſulendã teneat̃ ſeq ɔſiliũ,vide Ang.cõſ.215.inc.
viſis igit̃,& ꝙ qñ partes ɔſenſerunt,teneantur ſtare ɔſilio,vr̃ voluiſſe bal.in ɔſ.
246.inc.commiſſus fuit articulus,vo.2.verſ.item habuit conſulere ſecundum.

d Pariſ.Tunc.Vide Fel.in c.cauſam quæ.de re iudi.

lex ante sententiam requirit expressam renunciationem. l. fi. in fi. de temp. ap. Post sententiam autem sufficeret etiam tacitè acquiescere sententiæ per aliquem actum. l. ad solutionem. C. e.

LEX XXVII.

Præses. Appellatio non rite interposita non retardat executionem. h. d. Op. C. quan. pro. non est ne. l. 2. sol. vt in gl. Op. ῑ. de ap. rec. l. sciendum. sol. hic erat certum, & euidens non esse rite appellatum, ibi erat dubium, ideo retardatur executio, donec de hoc cognoscatur per superiorem.

LEX XXVIII.

1 *Hæc lex, intelligendo quòd loquatur de duobus ordinariis, notabilis est, & non est alibi.*
2 *Appellationis interpositæ à duabus sententiis latis per duos iudices, tempus incipit currere à die confirmationis. (ad superiorem.*
3 *Ordinarius, & delegatus ei adiunctus, si ferunt diuersas sententias, recurritur*
4 *Causa si est commissa duob. consulenda, et vnus absoluit, alter condemnauit: & iudex pronunciauit secundum quod in consiliis continetur, sententia est nulla.*

Duo iudices. Op. ῑ. e. l. inter pares. sol. hic ī delegatis, ibi in ordinariis. Hæc vera, & approbatur in
1 tex. ext. e. c. fi. Vel dic, † ꝙ hic loq̄tur in ordinariis, tamē nō apparebat q̄s esset actor, & q̄s reus, iō nō pōt hēre locū, l. inter pares, sed recurritur ad superiorē. Tene mēti hāc lec. q̄a notab. & hic casus
2 nō est alibi. † Quæro, q̄do incipiat currere tp̄s appellōis? resp. gl. à tp̄e ꝯfirmationis & distingue vt gl. hic, & in d. c. fi. Duas ll. seq. vide
3 per te. Sed † q̄d si iudicauit vnus iudex ordinarius, & alius delegatus sibi ex cā adiunctus per principē, & tulerunt diuersas sententias? resp. ꝙ recurretur ad superiorem: secus si essent duo legati. nā cum delegatus vtatur iurisdōne delegantis. l. j. §. pe. de of. eius cui
a man. est iu. quæ iurisdō est potentior, [a] vincit effectum iurisdōnis ordinariæ: vt ῑ. de duo. re. l. si reus. & s̄. de acq. re. do. l. quicquid. §. cum inter pares. Præterea, ꝙ recurratur ad superiorem, habet in se minus captionis. ergo, & c. l. quoties. § nihil. ῑ. de re. iur. Pro hoc facit optime, ext. de of. del. c. si duo ex trib. libr. 6. & quod ibi not. Vel posset dici ꝙ præualeat sententia ordinarij, quasi dignioris.
4 Sed non placet per id quod dicam ῑ. e. l. si vni. in 3. q. † Quæro, q̄d si vnus & idem iudex iudicat contraria eodem instanti, vt ecce, iudex ex lege municipali, tenebatur ferre sententiam s̄m consilium sapientis, contingit causam committi consilio duorum, quorum vnus condemnauit, & alius absoluit, & iudex pronunciauit s̄m quod in dictis consiliis continetur: certe talis sententia est nulla: quia in se continet repugnantiam. ergo, & c. l. scripturæ. C. de fide instru. ῑ. de re. iur. l. vbi repugnantia. male facit tamen iudex, quia consultorib. discordantib. ipse debebat eligere. ar. huius l. & l. in venditione. §. fi. ῑ. de bo. au. iu. pos. & quod ibi dicetur.

a ADD. ¶ Adde quod voluit bar. in l. j. §. si quis, de ap. bal. & Sal. in l. præcipimus, C. e. & Rom. in l. j. ῑ. de ver. ob. vbi hr̄, ꝙ si causa fuit commissa duobus, quorum vnus sit ecclesiasticus, ꝙ appellari debeat ad superiorem ecclesiasticum tanq̄ digniorem. Hoc idem voluit Rom. cons. 265. vbi tenet, ꝙ si factum sit compromissum in laicum, & clericum, & petatur reductio ad arbitrium boni viri, ꝙ debet peti coram iudice ecclesiastico, & sic attendi persona arbitratoris, sed in hoc Fed. de Sen. cons. 285. tenet, ꝙ d₃ attendi persona rei, & ibi ponit ꝙ quidam Florentinus habebat controuersiam cum Crotonensi, de quibusdam bonis sitis Tuderti, & in ciuitate Perusij fecerunt compromissum in hominem de Fulgineo: lata fuit sententia, petebatur reduci ad arbitrium boni viri, & quia poterāt concurrere quatuor iudices. Fed. ad omnes partes arguit, deinde concludit, quòd coram iudice conuenti debeat peti reductio. late ibi vide.

LEX XXXI.

1 *Hæc lex loquitur in confesso, & etiam in condemnato.*
2 *Confessus in iudicio, an condemnetur diffinitiuè, remissiuè.*
Confitenti in iudicio de consuetudine datur terminus decem dierum.

Debitoribus. Condemnatis, & cōfessis datur terminus ad soluēdū, & ex cā ꝓrogatur: quo elapso pignora capiuntur, & post duos menses distrahuntur. h. d. Primo ponit duo dicta. Secūdo probat per duo rescripta. Op. ꝙ post sententiam non possit addere, nisi eodem die: vt ῑ. e. l. Paulus. Sol. dicit gl. q̄d hoc fit in ipsa sententia, vel præcepto, q̄d fit in ꝯfessum. q̄d dic vt dixi s̄. e. l. 2. Op. ꝙ frustra lex dicit de tp̄e quadrimestri, cū hoc detur ꝓ facultate, & c. & sic frustra fuit facta l. 2. C. de exce. rei iu. sol. vt in gl. Op. hic dicitur duob. mensib. ꝯ d. l. 2. Sol. Hic de tp̄e quod est post lapsum primi termini, & pignora capta. & ibi de pri
1 mo termino, & sic hæc lex non mutatur in hoc. † Quæro, an hic loquatur in ꝯdemnato, vel in confesso. Gl. j. & gl. super ver. ex re, vacillant. Tu dic, ꝙ loquitur de vtroque, quia confessio h₃ paratam executionem. Tex. est hic, & l. post rem. ῑ. e. dicam ῑ. tit. 1. l. 1.
2 † Quæro, an confitens in iudicio damnetur diffinitiue. Dic vt in gl. dicam ῑ. tit. l. j. Tamen aduerte, ꝙ de consuetudine, confitenti datur terminus decem dierum ad soluendum. l. si debitori. de iud.

LEX XXXII.

1 *Sententia lata contra legem non insertam in corpore iuris, non est nulla.*
2 *Sententia iudicis qui tenetur seruare statuta lata contra reformationem non insertam in volumine statutorum, non est ipso iure nulla.*
3 *Iudex, qui eligit opinionem non bonam quam multi tenuerunt, mitius punitur.*

Cum prolatis. Op. C. quan. pro. non est nec. l. 2. Sol. Hic non est expressus error. Alij dicunt, ꝙ hic fuerunt prolatæ cognitiones principis: quia Imperator sic iu-
1 dicauit, quia iudex non adhibuit fidem, & aliter iudicauit. † Et sic habes ꝙ sententia lata contra legem non valet. verum esset, q̄do
a illa lex est in corpore iuris inclusa, *a* secus si est extrauagans, quia
2 sententia principis est lex extrauagans. † Et tene menti istam lect. & facit ꝙ si sunt data statuta iudici, & ꝓnunciat s̄m illa, & est quædam reformatio extra volumen, ꝯ quam est lata sententia, nō est
* ipso iure nulla, * quia non est in volumine statutorum posita. b
b Alia lect. est, [c] ꝙ eligit opi. vnam de multis, seu distinctionem, quę
c multas opi. habet: exemplum in l. dos à patre. C. sol. ma. s̄m Iac. de Are. vel etiam in auth. ex causa. C. de lib. præt. vel exhær. Sed quæ-
d ro, [d] an † possit puniri, ꝙ male iudicauit, qui eligit opi. quam mul-
3 ti doc. tenuerunt, licèt non sit bona? Dico, ꝙ sic, sed mitius punie-
e tur, e vt no. insti. de obli. quæ ex quasi deli. in prin.

a ADD. ¶ Pom. Vide alex. cons. 56. vol. 4. & d. Præp. in c. j. ad fi. dist. 19. & Cæp. cons. 8. & Fel. in c. j. de re iud. & per totum, vbi plenè prosequitur istam materiam, & barb. cons. j. inci. præclarè scribitur, ver. capio nunc aliud, vol. 2. & Rom. 260. & Card. 40. & 71. ad fi. & anch. in c. canonum statuta, de const. & in c. cum contingat, de of. del. & aret. cons. 184. & alex. 77. vol. 3. vbi ponit, quando esset lata contra ius commune, & etiam ius statutarium.

* Ciaud. Vnum nota, ꝙ processus fundatus ex sen. lata super statuto non valido, ipso iure non valet, tex. est in c. ecclesia S. Marię, de ꝯsti. quem ibi bal. dicit sing.

b Adde ꝙ Pau. de cast. dicit, ꝙ licèt reformatio esset extra volumen statutorum, tamen producta cum testificatione officialis, ꝙ de ea idem esset iudicandum, quemadmodum si esset clausa in volumine statutorum, quia non potest ignorantiam prætendere, cum habeat illi credere, vt C. de fid. inst. auth. ad hæc, & ῑ. de iu. fis. l. in fraudem, §. quoties, ver. manu commentariensis, vbi aūt produceret tenorem reformationis à seipsa, & sine testificatione officialis deputati super reformatione, quia iustam causam h₃ iudex ad non dandum fidem, procedat quod h̄c dr̄: cui adde, ꝙ eodem modo intelligit Rom. hoc in cons. 260. vbi voluit, ꝙ vbi iudici fit fides de aliqua extrauagāti, vt puta, quia sit extracta ab archiuo publico, ꝙ si contra illam extrauagantem pronunciat, sen. ita sit nulla quemadmodum si esset lata contra legem. Si aūt iudici non liqueat, ꝙ sit extrauagans, ꝙ tunc sententia valeat, al. hanc l. & c. pastoralis, de fide inst. vbi vide.

c Pom. Quod no. in exemplis bar. hic, vt inquit alex. in l. qui Romę. §. duo fratres, in 6. opp. bar. ῑ. de ver. ob. colligitur, ꝙ est falsa quędam limitatio, ang. & bal. ad dictum bar. ibi. ꝙ quoties in aliquo passu sunt variæ opi. doct. ꝙ licèt iudex vnam eligeret, q̄ sit mala, ꝙ tamen per hoc sententia non erit nulla, vt non procedat, quoniam ꝯ communem iudicasset, quia tunc esset mala, quod tamen est falsum, vt ibi. & hic per alex. & in contrarium est casus communis opi. vt imo etiam in isto casu valeat, vt hic inquit Besur. & vide vnum verbum Fel. in c. nam concupiscentiam, ver. 5. limita, de const. & c. ne innitaris, e. ti. & c. 4. de præscri. & vide barb. cons. 12. vol. j. & cons. 47. e. vol. & Fel. in c. j. de re iud. & ant. de bur. cons. 28. & Fel. in c. humanū genus, dist. j. & Pet. de anc. in c. canonum statuta, de consti. & alex. cons. j. vol. 2. & barb. in c. fi. not. 2. de const. & c. cum contingat, de of. del. & alex. 62. vol. j & Soc. 84.

d Adde Pet. de anch. cons. 291.

e Ciaud. Adde eleganter bal. in l. j. ff. de senat. vbi dicit, ꝙ opinio noua, & singularis vnius doctoris non est sequenda in iudicando, & vide circa hoc quod dicit Ale. cons. 134. vol. j. & cons. 95. vol. 11.

LEX XXXIII.

1 *Sententia lata per falsas allegationes contra præsentem non est nulla ipso iure, sed præsens restituitur: lata contra absentem secus.*
2 *Restō aduersus sent. latam per imperitiam, quando detur ex clausula generali.*
3 *In casu huius l. et vt quis obtineat, d₃ probare testes falsum dixisse, et corruptos.*
4 *Libellandi, et probandi practica, quando senten. est lata per falsas probationes.*
5 *Proponens plures exceptiones non habet necesse omnes probare.*
6 *Clausula, non se astringens, vtilis est, vt ponatur in fine libelli, & positionum, & quid operetur. (pecunia corruptos.*
7 *Sententia lata per falsas probationes vt retractetur, sufficit proponere testes Testis eo ipso ꝙ accipit pecuniam vt testimonium ferat, statim cōmittit falsum.*
8 *Remedia cōpetentia reo in casu huius l. s. quando sen. est lata per falsas probōes. Exceptio cōpetens reo in casu huius l. contra executionē sententiæ est perpetua.*
9 *Restitutio si petitur aduersus sen. latam per falsas probationes, quis sit, effectus.*

a **Diuus Adrianus.** [a] Snīa lata ꝑtextu falsorū testiū ꝑ restōem in integ. reuocatur, & de lictū punitur. h. d. Op. ꝙ sentent. sit ipso iure nulla. l. cū vero. §. subuentum. de fid. lib. Sol. aliud in decreto, aliud in sententia, s̄m dist. q̄ feci in l. iuste. s̄. de acq. pos. Op. & vr̄, ꝙ sent. lata per falsas alleg.
1 sit ipso iure nulla. l. si prætor. §. Marcellus. s̄. de iud. Sol. † Illa l. cum gl. declarat istam materiam, quia aut senten. lata est per falsos testes, vel alleg. falsas, contra præsentem, & restituitur, vt hic. Aut ꝯ absentem, & tunc aut dolo aduersarij per falsas allega. & tunc est nulla ipso iure. Aut sine aduersarij dolo, & est aliqua, sed restituitur læsus: vt d. l. si prætor. §. Marcellus. Op. ꝙ indistinctè sit nulla. l. j. C. si tut. vel cur. fals. all. excu. Sol. Speciale est ibi fauore minoris. Op. de l. 1. & 2. C. si ex fal. inst. & l. fin. C. de fid. instru. Sol. intelligo hanc secundum illam, quòd hic ante sententiam non fuit cognitum de falsitate, secus si erat cognitum. Opp. quòd idem sit si fuerit cognitum: vt ῑ. de except. l. qui agnitis. Sol. vt ibi. Opp. de qua-

a ADD. ¶ Paris. Vide Fel. in c. licèt causam, ver. quæro, & c. de prob. vbi late.

2 dam gl. q̃ eſt in l. ſeruo inuito. §. cũ ꝑtor. s̃. ad Treb. † vbi ſi ex im-
peritia eſt iudicatum, pars petit reſtitui in integrum. Sol. Ibi intel-
ligo qñ pars habuit iuſtam cãm, quare nõ appellauit, qa forte fue
runt aliquæ allegationes falſæ circa fcm̃, & factæ à p̃re. Aliàs ſi ex
ipſis actis appareret, ꝙ iudex male iudicauerit, pars ñ hꝫ iuſtã cãm
erroris. qa errat in iure. & ſic nõ daretur ſibi reſtõ ex clauſula ge-
a nerali, quę datur ex iuſta cã. Quæro, hic dr̃, teſtib. *a* corruptis, qd ſi
teſtes nõ fuerũt corrupti? Et vr̃ idẽ, per ti. ſi ex fal. inſt. Plac. aliter di
cit, ſi nõ ſunt corrupti, & aliud d̃t ĩ inſtr̃is, aliud in teſtib. vt hic pꝫ
in gl. Sꝫ, ꝙ Plac. dicat verũ, vr̃ hic ꝓbari ex tex. q̃ reqrit duo copu
3 latiue. Ego dico, † ꝙ in caſu hꝰ l. Plac. dicit verũ, qa hic vtrunq; dꝫ
ꝓbare, quia ad hoc ſe aſtrinxit. dum dedit libellum vt apparet ex
prin. legis. ſed ſi in libello dixiſſet ſnĩam latam per dicta falſorum
teſtium, ſeu per falſas atteſtationes, de corruptione autem nil di-
xiſſet, tunc ſufficeret illud, & gl. verum diceret. Ita hodie determi
natum eſt, extra de prob. c. licèt cãm. facit s̃. de inſtit. l. habebat. in
4 pr. Sed aduerte, dr̃ia eſt, † an quis in eadem orõne hoc ponat: vt
b dico, ꝙ teſtes falſum dixerunt corrupti, & tunc vr̃ qs aſtringere,[b]
vt hic & c. licet cauſam. Rõ, quia iſtud adiectum, corrupti, qualifi
cat totam orationem, & ſic ſi hoc nõ probatur, nõ eſt probatum
qđ intenditur. Et hoc eſt de mente iuriſconſulti, j̃. ti. 3. in l. Fulci-
* nius. §. 2. exponẽdo verba edicti. *Aduerte, quia tunc dẽo ꝓbare
ipſos corruptos, vt ferãt teſtimonium ꝯ me, ſecus ſi ꝓbarem eos
ſimpl̃r corruptos, vt nõ ferãt teſtimonium ꝯ me: vt d. l. Fulcinius.
§. ꝙ ſi aduerſus. tñ ſatis putarẽ ſufficere ſi ꝓbatur, ꝙ fuit corruptꝰ
vt diceret teſtimonium in tali cauſa, ſi illa cauſa eſt mea. Aut quis
hoc dicit in diuerſis orationib. vt quia dicit dictos teſtes falſum
dixiſſe, & eos fuiſſe corruptos, & ſic copulatiue: vel per dictionẽ,
item, vt ſi dicerem eos falſum dixiſſe. Item dico eos fuiſſe corru-
ptos, tunc nõ vr̃ ſe aſtringere, ſed ſufficit ſi probet vnum. Tunc. n.
vr̃ duas cauſas cumulare, ſm mãm l. edita actio. C. de eden. & per
c Dy.[c] in c. nullus plurib. extra, de re. iu. in 6. & ſic probatur vnum lꝫ
5 nõ aliud. Simile in eo † q̃ ꝓponit plures excuſationes nõ hꝫ ne-
d ceſſe ꝓbare omnes.[d] s̃. de exc. tu. l. ſcire §. ſcire. & l. pp litem. §. j. &
facit qđ no. de exec. rei iu. l. ſi quis ad exhibendum. Idem ſi pone-
retur in eadem oratione, dum tñ vnum nõ qualificaret alterum,
vt dico teſtes fore falſos, & corruptos, tunc alterum ſufficit pro-
bare: vt j̃. de ver. ſig. l. ſępe. §. cum vero dicimus. Facit ad prædicta,
c qđ no. Ber. extr. de teſt. c. 2. Et aduocati[c] præcipue in fine poſitio-
num ꝯſueuerunt apponere, nõ aſtringens ſe ad oĩa ꝓbãda, ſed ad
ea tm̃, q̃ ſufficiant ad victoriam cauſæ ſuæ, qđ ẽt ſi fieret in fine li-
6 belli, eſſet vtile pp p̃dicta. Et p̃dicta † vera in actore q̃ ſe aſtringit.
Idem in reo, ſi actoris intentio eſſet probata, ſed si nõ eſſet ꝓbara
actoris intentio, tunc reo nõ nocet, niſi ſe ad ꝓbandum aſtringe-
7 ret: vt s̃. de ꝓb. l. circa. & ibi no. in fi. gl. † Quæro,[f] qd ſi ꝓpono te-
f ſtes pecunia corruptos, de falsitate nil dico, nec ꝓbo. Reſp. ſuffi-
cit. ar. s̃. de teſti. l. 3. ibi, neq; lucri, &c. & C. qñ prou. nõ eſt nec. l. ve-
g nales. Nam eo ipſo,[g] ꝙ accipit quis pecuniam vt teſtimonium di
h cat, ſtatim[h] ꝯmittit falſum, ẽt si verũ dixerit, vt j̃. de fal. l. j. § j. in gl.
ſuper verbo, aduocationem. lꝫ Inn. dixerit ꝯrium in d. c. licèt. Sed
male, niſi diceres, ꝙ loquatur, niſi teſtes fuerint corrupti nõ pecu
8 nia. Et de hoc in Spe. de teſte. §. j. ver. ſed qd si teſti. † Quæro, qũo
ageret iſte reus oppreſſus. Reſp. p̃t accuſare intra 30. an. vt l. q̃rela.
Item agere ciuiliter ad intereſſe actione in factum perpetuo, hoc
eſt. vſq; ad 30. an. Item p̃t petere reſtõem, vt hic. & hoc intra qua
driennium, vt hic no. Item p̃t excipere ꝯ petentem executionem
ſnĩæ, vel agentem iudicati: vt C. ſi ex fal. inſt. l. iudicati. & hoc ppe
tuo. l. impure. in fi. j̃. de do. excep. & ext. de excep. c. cum venerabi-
lis. Sed ꝯ hoc vr̃, ꝙ exceptio nõ competat niſi imperrata reſtõne.
l. exceptiones. in fi. j̃. de exce. & ſic ſolum vſq; ad quadriennium
p̃t opponi exceptio. Propter qđ Petr. fatetur ꝯrium, & dicit ꝙ de-
cretalis illa male dicat, vt refert Cy. C. de fal. l. querelã. Iac. de Are.
vero dicit, Aut aduerſarius fuit in dolo, & tunc qa tenetur actio-
ne in fcm̃, vſq; ad 30. an. ſaltem eatenus durat exceptio: ſed certe
imo magis durat exceptio compenſationis, q̃ falsi. Puto ergo, ꝙ
hæc exceptio sit perpetua, ẽt añ petitam rõem: vt j̃. de exceptio,
l. qui agnitis. & d. c. cum venerabilis. Et hoc si volo victorem ſo-
lum ab effectu ſnĩæ excludere. Sed si volo reſtitui, vt abſoluat nõ
obſtantib. falsis probationib. tunc ad hoc eſt neceſſaria reſtõ, vt
9 hic. Effectus † eſt magnus: quia non petita reſtõe poſſet actor ite-
rum agere, & debitum ꝓbare forte per veras ꝓbões; ſecus si eſſet
abſolutus petita reſtitutione, quia tunc nõ poſſet, quia obſtaret
exceptio rei iudicatę. Vltimo no. ꝙ hic erit duplex iudicium, vnũ
criminale ad vindictam: aliud reſtitutorium, vt hic innuit.

a ADD. ¶ Pariſ. Vide Lanf. in c. qm̃ ꝯ falſam, ĩ ver. teſtiũ, đ ꝓb. & Pan. c. 2. đ reſcr.
b Adde ſm Pau. de caſt. ꝙ idẽ tꝫ Hoſt. in d. c. licet cãm, ſed qđ Cy. in l. cũ te, C. de
prob. dicit, ꝙ qñcunq; q̃s in ſuo libello facit mẽtionẽ de pluribus, quorũ alte-
rum tm̃ ſufficit ad victoriam reportandam, non vr̃ ſe aſtringere niſi ad illud
probandum. Et pro hoc gl. ordinaria in c. 2. de reſcri. & quod Bal. ẽt in l. j. C. de
condi. indeb. reprobat Bar. hic, & dicit, ꝙ ẽt ꝑ modũ qualitatis, ſi illa qualitas
nõ erat neceſſaria ad victoriã, & ñ alterat actionẽ, vel modũ agẽdi, nõ cenſet
ſe ad illã ꝓbandã arctaſſe. Ad c. licet, dicit Pau. ꝙ ibi no. rñdetur ñ ipſe đ, poſſe
rñderi, ꝙ ibi accidit caſus ecõuerſo ad illud de quo hic ꝑ gl. qa ibi đr, ꝙ teſtes
corrupti falsũ dixerũt, & đ falſitate nil ꝓbauit, đ corruptela ſic, & nos loquimur
ecõuerſo, qñ ꝓbauit falſitatẽ, nõ corruptelã, & ſola falſitas ſufficit ſine corru-
ptela, ſꝫ ęꝯrio nõ ſp, ſꝫ ita demũ ſi interuenit corruptela pp pecuniã, l. 2. §. j. C.
de falſ. mone. & l. 2. C. de cõdi. ob turpẽ cauſ. & hãc opi. đr ſibi placere, ꝑ id qđ
notat Cy. vbi s̃. & per dictam gl. Tu vide Spec. in ti. de ſen. §. fi. ver. item opp.
* Clau. Adde, ꝙ iſtud ẽ ẽt verũ qñ crimẽ tale deducit ꝑ viã exceptiõis ad repel
lendũ, dato, ꝙ ẽt ſine qualitate repelleret, nihiloĩus dꝫ đ neceſſitate ꝓbari qua-
litas, vt ꝓbat tex. quẽ ibi ad hoc ꝓpoſitũ alle. Are. in c. cũ dilectꝰ, 2. no. de accu.
c Pariſ. Vide Fel. in c. ex parte, 1. ver. fallit tertio, extra, de reſcr. & inferius ver. &
aduocati p̃cipuẽ, in fi. &c. vide Fel. in c. licet cãm, ver. decimo & vlt. ext. de ꝓb.
d Pom. No. gl. ꝙ vbi ĩ petitiõe, vl̃ libello plura deducũt, ꝙ ſufficit, ꝙ ex vno poſſit
ſuſtineri, & ſic ſufficit, ꝙ libellus ꝓ parte ꝓcedat, qđ eſt ẽt verũ, ſi vnũ ex illis
pluribus fuiſſet deductũ in aliquo iudicio, vt ꝑ Ale. cõſ. 105. vo. 3. & Soc. conſ. 9.
e Barb. Et de iſta clauſula, nõ aſtringẽs ſe, vide plene Io. de Imo. conſ. 102. & ꝓ eo
qđ hic dicit Bar. põdera, qa Bal. in l. 1. C. de cõd. inde. reprobat Bar. hic, & pon-
dera ẽt ꝙ iudex teneť reſeruare iꝰ ꝓbandi ſolã falſitatẽ, ꝑ id qđ hr̃ in l. Bebiꝰ, ff.
de pac. do. & in c. cũ dilecti, de emp. & ven. & in c. cũ olim, & in c. fi. de cã poſſ.
in c. olim, de reſt. ſpo. Et adde tu de vtilitate dictæ clauſulæ plura quæ ponit d.
Maria. Soc. c. dilecti, de li. ob. arti. 13. ver. quarto quæro, & in c. ſignificantib. art.
12. ver. quinto quæro, & q̃ notaui aliàs ad pract. Papien. in hac eadem clauſula.
f Barb. Et aduerte qa Inn. c. licet cãm, voluit, ꝙ añ ſnĩã poterit oppõi de corru-
ptela, vt teſti ñ credať, ſꝫ poſt ſnĩam reqrit, ꝙ ꝓbeť de corruptela, & falſitate.
Fac. tex. ĩ d. c. licet, ſꝫ opi. ſua vr̃ melior, qa ñ ĩuenit iure cautũ, ꝙ poſt ſnĩã ſola
allegatio corruptelæ admittať, ſꝫ demũ ꝙ allegať corruptela cũ falſitate: vt in
d. c. licet cãm, iõ ꝓputať p̃ti, ar. l. ab eo, C. qũo & qñ iu. & đ re iu. c. quo ad ꝯſul-
tationẽ. Ita đt Io. c. licet cãm, gl. 2. Et põdera bñ l. Fulciniꝰ, §. cũ hic, ex qb. cau.
in poſ. eat. Ego adduco l. j. §. fi. qđ vi aut clã, vbi ñ ſufficit actꝰ niſi tuo fcõ, c. qa
p̃ſulatꝰ, j. q. 4. l. ait p̃tor, §. docere, j̃. vi bo. rap. l. Bebiꝰ, ff. de pac. do. Et an iſta ſnĩa
poſſit certificari ex teſtib. veris, vide tex. ꝙ ſic, in l. Titianꝰ, s̃. qđ cũ eo, q̃ tex. eſt
peregrinꝰ, tene mẽti, & in ꝯrium eſt gl. q̃ nõ eſt alibi, in l. ſi is ad quẽ, s̃. de acq.
hær. Nec ob. d. l. Titianus, qa ibi erat cã incõgrua. Vide bal. l. j. C. de condi. inde.
g Barb. No, ꝙ teſtis corruptus non pecunia, non dr̃ falſus, ar. à ꝯrio per hunc tex.
& ita tenet Inn. ſed Io. an. in d. c. licet cãm, tenet, ꝙ indiſtincte teſti corrupto nõ
credatur. facit quod no. gl. in c. fraternitatis, de teſti. & in c. teſtimonium. eo. ti.
h Adde Io. an. ibi poſt Spe. idem dicentem ſi promiſſionem vel mũn recipiat, vel
dat fideiuſſores, vel pignora recipiat ſecundum Roſ. in l. j. ad ſenatuſc. trebell.

LEX XXXIIII.

1 *Deportatus retinet ea, quæ ſunt iuris gentium, & ſic ſibi competit actio deſcen
dens ex contractu. (ſunt iuris ciuilis executiua illius iuris naturalis.*
2 *Damnatus in metallum retinet ea, quæ ſunt iuris naturalis, & etiam ea, quæ*

Si victum. Op. C. de pœn. l. cũ reis. Sol. Põt intelligi in cõ-
demnato ciuil̃r ad pecuniam, q̃ in executionẽ
detinetur in carcere: vt C. q̃ bo. ce. poſ. l. j. tunc nil eſt ꝯ. Vel in cõ-
demnato criminaliter in pecunia. Vel in iudicato, hoc eſt iudican
do, & ceſſant oĩa ꝯria. vel dic, in cõdemnato ad mortem ciuilem,
vel nãlem, & fuit dilata executio ex cã, vt l. ſi vendicari. C. de pœ.
& j̃. de pœn. l. prægnãtis. Itẽ ꝯ, qa cũ perdiderit oĩa q̃ iuris ciuilis
ſunt, qũo hꝫ actionem: vt j̃. de pœ. l. qdam. Sol. hꝰ timore gl. ſe fir
mat, ꝙ hic dẽat intelligi, ꝙ ex damnatione ciuitatẽ vel libertatẽ
1 nõ perdiderit, vt pꝫ in gl. Tu † dic ſecure, ſi perdit ciuitatẽ, vt de-
portatus, retinet ea q̃ ſunt iuriſgẽtium. Et lꝫ actio sit iuris ciuilis,
tñ deſcendit ex ꝯtu, q̃ eſt iuriſgentium, & ſibi competit. l. ſi tibi
mandauero. §. is cuius. s̃. man. & hic. Si vero perdit libertatem, vt
2 damnatus ad mortẽ, vel in metallũ, † & tũc retinet ea, q̃ ſunt iuris
nãlis, & ẽt iura ciuilia, q̃ ſunt executiua illius iuris nãlis, vt pro ali
mentis, vt hic, & s̃. de cap. dim. l. legatum. & de his q̃ ꝓ nõ ſcrip. l.
3. vñ cum hic loquatur in cã alimentorum, ergo, &c. Quæro, de
qua actione hic loquatur. Item quæro ad quid detur. Dic vt in gl.

LEX XXXV.

1 *Caſus ex quibus ſententia retractetur propter inſtrumenta de nouo reperta.*

Imperatores. In cãis publicis ex cã retractatur ſnĩa pp
1 inſtrũa de nouo reperta. h. d. † Quæro, quę
eſt iſta cã? Dñt qdam, ſi curator reipub. nõ eſt ſoluendo, qđ non
placet gl. per l. etiam. C. ſi tut. vel cur. interu. Dic ergo. cauſa: vt qa
intra triennium: vt C. de ſen. aduer. fiſ. la. l. j. & ibi plẽnè de hoc. Sꝫ
quo iure hoc fiet? Puto per reſtit. in integrum, & sic hodie intra
quadriennium, vt ibi no. Quæro, vtrum sint alij caſus, in quibus
a retractetur? Gl. ꝙ sic in cauſa minoris, *a* & eccleſię: vt no. C. e. l. ſub
ſpecie. Item in caſu l. admonẽdi. s̃. de iureiur. Item in cauſa furio-
si & prodigi, quia æquiparantur pupillis. l. Fulcinius. §. adeo. j̃. tit.
b 3. Item in cauſa liberali: *b* vt s̃. si lib. inge. eſſe dicatur. l. 2. in fi.

a ADD. ¶ Pom. Dec. in l. ſub prætextu, j. C. de trãſa. Pau. hic vr̃ velle dũ dicit, in cã
minoris, ꝙ hic dr̃ ꝙ per inſtrumenta nouiter reperta, hẽat ẽt locum in adulto
minore 25. ann. quam opi. tenet ibi Fulg. & Bur. ſed Ale. ꝯ vt ibi per eum. Et certe
vr̃ mihi ꝙ Bar. hic, hoc nõ ſentit: Primo dum alleg. no. in l. ſub ſpecie, C. eo. vbi
dictum doct. intell. ſm id qđ alleg. bar. in l. nõ ſolum, §. ſi liberationis verba, s̃.
de lib. leg. ſed ibi nõ loquitur in pupillo, in quo bñ hic ꝓcedit, nõ ãt in minore,
ergo, &c. Prꝫterea bar. hic dicit idẽ in ꝓdigo, & furioſo qui æquiparantur pu-
pillis, nõ ãt minorib. Ex his ergo q̃ ſuperius dixit intelliguntur ſequentia, & de
clarantur præcedentia, l. ſi ſeruus plurium, §. fi. ff. de leg. 1. Et ꝙ pupillis æquipa
rantur furioſi & prodigi, vide bald. in c. cum non liceat, de præſcrip.
b Liberali. Adde idem in muliere ſecundum Pau. bal. conſi. 406. lib. 4.

LEX XXXVI.

1 *Iudices ordinarij plures, quando debeant simul iudicare.*
2 *Iudices delegati plures debent omnes simul iudicare, nisi vnus iurauerit sibi de causa non liquere.* *(quilibet ab initio potest per se incipere.*
3 *Delegati ad vniuersitatem causarum plures censentur insolidum constituti, et*
4 *Iudex vnus ex pluribus ordinariis, vel delegatis ad vniuersitatem causarum potest sententiam interlocutoriam ferre, dummodo non sit talis per quam officium iudicis finiatur.* *(locutoriam ferre.*
5 *Iudex vnus ex plurib. delegatis ad vnam causam, non potest sententiam inter-*
6 *Maior pars iudicum quando iurisdictio competit plurib. vt singulis, intelligitur numero: secus quando competit pluribus, vt vniuersis.*
7 *Plures iudices delegati, licèt insolidum iurisdictionem exercere non possint tamen illam insolidum habent.*
8 *Vnus ex plurib. hæredib. vnius Comitis habentis iurisdictionem, potest solus inter subditos, et in his, in quib. ad ipsos iudices commodum nō spectat iudicare.*
9 *Clausula apposita in delegatione facta duobus, q si duo, vel alter ipsorum, qualiter intelligatur.*
Vnus ex pluribus hæredibus vnius comitis habentis iurisdictionem de maleficiis non potest solus iudicare, nisi constet alterum nolle, vel non posse.
10 *Iudices plures quando habent simul iudicare, omnes debent loqui, & sedere pro tribunali aliàs sententia non tenet.*
11 *Iudices plures simul iudicantes, debent omnes consentire.*
Consentire personæ facienti actum, idem est, quòd consentire actui.
Cautela vt dicatur: consentiunt tali iudici iudicanti, & eius sententiæ.
12 *Iudex vnus ex pluribus ordinariis, vel delegatis principis, potest per interuallum temporis alteri committere ante latam sententiam: secus in plurib. arbitris vel delegatis ab inferiore.*
13 *Iudex vnus ex pluribus iudicare debentibus qui non interfuit, non potest ex post facto iudicatum ratum habere.*

Si vni ex pluribus. aliàs, Pomponius lib. 37. ad edem scribit, Si vni, &c. Op. in aut. vt iu.
nō expec. sacras iussi. §. 2. & j. e. l. duo. & s. de arb. l. sicuti. C. quan.
prou. nō est nec. l. cum magistratus. Sol. Illæ ll. debent intelligi, ni
si alter ex iudicibus iuret sibi de causa nō liquere, vt hic. Op. quō
potest de causa nō liquere? Resp. quia aut actor nō probauit, & li-
quet, q debet succumbere. Aut probauit, & tunc dēt cōdemnari
reus. Sed dic vt no. s. de arb. l. si de meis. §. proinde. & illa est vera.
Opp. de l. munerum. §. iudicandi. j. de mu. & ho. Sol. vt hic in gl.
& bene. Opp. & videtur q vnus posset expedire, aliis nō vocatis:
vt l. j. s. de off. consu. Sol. Huius cōtrarij timore variatur lect. l. no-
stræ. Vna est, q hic intelligatur in ordinario vbi omnes debent iu
dicare simul, si omnes incipiunt cognoscere, vt hic, sed ab initio
1 vnusquisque potest per se, vt in cōrio. Vides ergo† q vbi sunt duo
iudices ordinarij, posset quilibet per se iudicare. qd' sic intellige.
Nam si quidem iurisdictio ordinaria competit plurib. vt vniuer-
sis, vt capitulo, & tunc omnes canonici debent adesse & iudicare.
Idem in officio prioratus, vel decurionum, vt l. vbi. s. de tu. & cur.
da. ab his. Sed si competit plurib. vt singulis, tunc vnusquisq; hēt
2 insolidum, sicut ordinarius. Sed si velles† intelligere in iurisdōne
delegata, & tunc est solō plana, quia tunc omnes debent interesse,
a & iudicare, nisi alter iurauerit a sibi nō liquere de causa, vt hic. De
quo per gl. de arb. c. fi. lib. 6. Nec ob. hic tex. qui loquitur de causa
3 liberali: vt in gl. Opp. j. e. l. duo. Sol. vt in gl. Venio ad q.† Primo
quæro, quid in delegatis ad vniuersitatē causarum? Resp. gl. idem
q in ordinariis, quia ab initio quilibet per se pt incipere, licèt sec9
b si essent delegati ad vnā, vel diuersas causas. Quod placet b exem-
plo plurium exercitorum, seu institorum, quib. vniuersitas quæ-
dam cōmittitur, & in dubio intelligitur insolidū. l. j. §. si plures. de
exerci. secus in procuratore. l. plurib. de procur. Secundo quæro,
4 †quid in sniā interlocutoria? Dicit gl. q in illa secus, quia qlibet
pt eam ferre. ar. l. fi. C. de aut. præst. quæ bene facit. Nam quilibet
c tutor c per se pt actū gerere, ex quo nō finitur tutela. secus in actu
per quem finitur tutela. Ita in pposito per sniam diffinitiuam iu-
dicis officium finitur illa causa: vt j. e. l. iudex. secus in interlocuto
ria, per q iudicis officium finiretur: vt dixi s. e. l. qd' iussit. tunc idē
esset, qd' in diffinitiua. Secūdum prædictam distinctionem debet
intelligi gl. quæ est j. ad munic. l. magistratus. Et prædicta q dixi,
d q vnus pt ferre d interlocutoriam, est verum in ordinariis, vel de
5 legatis ad vniuersitatem causarum. Sed si essent† delegati simpli
citer ad vnam cām, tunc ēt nō posset vnus sine alio ferre. ar. l. plu
6 ribus. s. de proc. & est tex. ext. de of. dele. c. prudentiam.† Tertio
quæritur, qualiter intelligitur maior pars? Gl. dicit, numero vel di
e gnitate. e Hoc puto verum, qn iurisdictio competeret pluribus,
vt vniuersis, vt capitulo, vel ordini decurionum, vel priorum. d. l.
vbi s. de tut. & cur. da. ab his. & ibi no. Si vero plurib. vt singulis,
tunc maior pars intelľr numero: vt j. e. l. inter pares. ibi, numero,
&c. vbi est expressum. Si. n. hēretur respectus ad dignitates, prius
illud inspiceretur q fauor causæ: sed ibi dr, q inspicitur primo nu
7 merus, secūdo fauor causæ.† Expediti f de gl. quarto quæro extra
f gl. plures iudices delegati nō pñt insolidum exercere, sed an iuris
dictionem habeant insolidum? Inn. q sic, exemplo seruitutum, &
aliorum iurium indiuiduorum. vt j. de ver. ob. l. 2. §. ex his. qd' sa-
tis placet, per tex. l. inter tutores. s. de admi. tu. Et prædicta proce-
dunt fm eos, qui dnt, q delegati hnt iurisdictionem. Secundum
alios, qui dnt, q nullam hnt, sed solum exercitium, hoc nō proce
8 deret: vt dixi. s. e. l. ait ptor. circa pr.† Quinto quæro, pone q sunt
plures hrdes vnius Comitis, vel alterius nobilis hntis iurisdōem,
qui in illa iurisdōe succedunt, an quilibet solus poterit iudicare.
g Puto q sic: g vt j. de ver. ob. l. 2. §. ex his. & §. ex quo quidem. & ar.
eius qd' ibi dr de plurib. iudicib. ordinariis, sunt. n. plures vt singu
li, nō vt vniuersi. Et prædicta vera cum iudicant inter subditos, in
his in quib. ad ipsos iudices commodum nō spectat, vt dicam. j.
9 prox. q.† Sexto quæro, pone q cā h delegatur duob. i hac clausula
h adiecta, q ipsi duo, vel alter eorū possit iudicare, quō intelligētur
i verba istius clausulæ? Vr, q tunc alter solus possit, qn cōstat alium
nolle, vel nō posse. l. si fundum sub cōdōe. §. his verbis. s. de le. j. &
l. hæredes mei. §. fi. ad Treb. In cōrium est veritas, vt s. de arb. l. Pe-
dius. §. fi. cū l. seq. Et est hodie expressum ext. de of. dele. c. cum plu
res. li. 6. quia vnus mediante alio poterit se intromittere. vñ vno in
choante, alius se intromittere non poterit. Ad cōria resp. quia ibi in
legato, in quo versatur cōmodum legatarij, hic in mādato isto, in
quo solū onus versat. Et iō dico, q si plures sunt delegati cū dcā
clausula, vel ordinarij, in quib. inest tacite dcā clausula. q si in exer
citio illius iurisdōis ad eos spectat aliqd' cōmodum, vel incommo
k dum, vnus solus nō poterit, nisi cōstet alium nolle, vel nō posse. k
Vñ si sint plures hæredes vnius Comitis, vel nobilis, ad quos spe-
ctat cōmodum mulctarū, & pœnarū, vnus solus de maleficiis nō
poterit iudicare, nisi cōstet alium nolle, vel nō posse, per pdicta iu
ra, de le. j. & ad Tre. Facit optime s. q & à q. l. si qs hac lege. §. quo-
10 ties. dēt ergo adesse. Sed an† est necesse q oēs loqtur? Gl. vr di-
cere q sic. C. quan. prou. nō est nec. l. cum magistratus. Alibi dicit
gl. q sufficit alios esse præsentes: vt s. de arb. l. sicuti. Primū verius
est, q oēs debēt loqui. d. l. cum magistratus. & d. l. sicuti. dum dicit,
palàm est. Oportet ergo q expresse pronuncient, & p tribunali
sedeāt: p pdicta iura. Itē siue vno cōuocato siue diuersis. j. de duo.
re. l. 3. Præterea, si taciturnitas sufficeret, ergo mutus posset dari iu
dex. cō l. cū ptor. §. nō āt. de iud. Pro hoc facit s. de aut. tu. l. 3. & qd'
11 ibi no. qd' intellige, vt dicā j. e. l. duo. Septimo qro† debēt cōsenti
re: qualr dēt adhiberi iste cōsensus? Gl. hic dicit, sufficit q dicant,
Nos cōsentimus iudici tali iudicāti, siue dicāt, Cōsentim9 tali snīę:
qd' est no. quia idē est cōsentire personæ facienti actū, vel cōsentire
actui. Tu tn ad cautelā facias vtrunq; poni, s. Consensit tali iudici
12 iudicāti, & eius sniæ.† Octauo qro, vtrū talis cōsensus possit adhi-
beri añ latā sniam per interuallum tpis, vt quia cōmisit vnus alteri
aīi sui motū? Gl. q nō, in d. l. sicuti. Qd' puto verū in arbitris, & iu
dicib. delegatis, nisi à prīcipe sint delegati: tūc. n. sicut pt delegare,
vt C

a ADD. ¶ Adde Abb. in c. causam, j. de of. deleg. Inn. in c. Raynaldus, de test.
b Adde q Ab. in d. c. causam proxi. alleg. dicit, q nunq audiuit hoc dictum Bar. reprobari, & q aliqn ipse fuit secutus, sed q credit cōrium verum per tex. sing. iuncta gl. in ver. separatim, c. vt officiū, de hæ. in vj. arguēdo per locū à spāli. nā inqsitores hrticę prauitatis deputati in aliqua pūincia vel ciuitate, vel castro dnr delegati ad vniuersitatem causarum. Et dicit no. Io. an. in c. per hoc, e. ti. & tn in eis spāle est fauore fidei, vt possint pcedere separatim, ergo rlr debēt oēs conuenire, sicut delegati ad certā cām, & dicit, q iura alle. p Bar. loquuntur in alia mā. Et ex hoc infert, q si episcopus cōstituit plures officiales in aliqua parte diœcesis, nisi dederit eis ptātē insolidū non pñt separatim pcedere. Nā hnt isti iurisdōnem delegatā ad vniuersitatē causarū fm ipsum, p gl. no. in c. Romana, de app. & c. pñti, de of. or. in 6 & vide qd' no. in cle. & si principalis, de rescrip.
c Adde, q si sint dati plures executores ad restituendas vsuras, quod altero negligente quilibet dicitur habere mandatum insolidum, fm Bald. cons. 356. lib. 2.
d Ferre. Adde Abb. in d. c. causam.
e Adde, q Abb. in c. prudentiam, de of. dele. dicit, q illa duo copulatiuè reqrunt, q sit maior pars respū numeri, & ēt dignior respū meriti: quia iura dnt illud validum qd' fit à maiori, & saniori parte, c. quia pp, de elec. & in ecclesia, e. tit.
f Paris. Expediti. Vide late Ias. in l. more, ff. de iurisd. om. iud.
g Adde fm Pau. de Cast. q Gul. de Cu. in l. j. s. de of. consul. dicit, q iurisdictio est apud quemlibet insolidū, sed exercitium est apud oēs simul. vnde dicit ipse, q habuit de scō de partib. Romæ, & q cōsuluit, q deberēt ponere vicariū, cōiter, ne subditi in plures iudices distringerent. Arg. l. fi. de exerc. Tu dic, q Abb. in c. prudentiam, extra de of. dele. dicit, qd' Ant. ibi seqtur Gul. de Cu. sed qd' sibi vr verior opin. Bar. De his vide eius cons. 189. inci. Primo quæritur, vtrum iurisdō.
h Paris. Causa. Vide Fely. in c. humilis, de maio. & obed. Ias. in l. nec quicquam, §. vbi decretum, ff. de off. proconsul. & leg.
i Adde, quid autem si dati fuerunt tres, cū clausula, q si non omnes, & sunt oēs pñsentes, & duo cōcordant, & sic valeat snia duorū, an in executione sit requirendus ille tertius qui discordauit? Pau. de Cast. dicit q sic, p gl. ord. & no. in c. pe. de do. & contu. lib. 6. Quid aūt eo casu, qd' non valet snia duorū lata tertio absente, an possit validari per ratihabitionem illius? Vide hic per Pau. Et quid de snia interlocutoria, an possit p vnū vel duos sine aliis ferri, vide ēt per ipm.
k Claud. An habentes merum, & mistum imperium, & omnimodam iurisdictionem in loco possint imponere pœnas, & mulctas ad eorum vtilitatē, vide per Io. de Imo. & Pau. in c. prudentiam, in prin. extra de off. deleg.

vt C.de iud. l. à iudice. ita pt suo collegæ animi sui motum ɔmittere. Idem puto in iudicib. ordinariis, sicut vnus tutor pt alteri tutelam gerendam committere. Sed quid si prius esset in ɔcordia,
13 qd pronuncietur, dicam j.e.l. duo. †Nono quæro, an ex post fcō possit ille, qui nō interfuit, ratum habere? Gl. ꝙ nō. C. de iure fisc. j.2.& s.de iud. l. licèt. Idem Inn. de off. dele. c. prudentiam. & Spe. in ti. de sent. §. sequitur. vers. quid si sunt duo. & vers. seq.

LEX XXXVIII.

1 *Confirmatio superioris in duob. delegatis cōtraria iudicantib. ideo expectatur, & non in ordinariis: quia non habent iurisdictionem suo iure, sicut ordinarij.*
2 *Iudices iudicantes contraria quando sunt pares numero, sententia pro libertate, pro testamento, & pro dote, præualet.*
3 *Sententia lata à duobus arbitris discordantibus non valet.*
4 *Tres iudices, vel tres arbitri in iudicando, possunt omnino discordare, & præualet sententia illius qui absoluit ab instantia iudicij.*
5 *Delegati tres si discordant omnes in iudicando, recurritur ad superiorem.*

Inter pares numero. Nota ꝙ dicit, numero, pp id qđ dixi s.e.l. si vni. Opp. de l.
a duo. j.eo. Sol. ibi in iudicib. delegatis, hic in ordinariis. a Quæ†est
1 rario, quare in snīa iudicis delegati expectatur cōfirmatio superioris, in ordinariis nō? Resp. quia hn̄t suo iure ordinarij, sed delegati ab alio. Itē op. s.de inof. test. l. si pars. Sol. hæc suppletur p illā,
2 & sic habes, † ꝙ qn̄ iudices numero sunt pares, & sunt ordinarij, præualet snīa quæ fertur pro libertate, vt hic, & pro testō, l. si pars. s.de inof. test. Item pro dote, ar. l. in ambiguis. de iure do. & extra
3 de re iud. c. fi. †Quæro, quid in duobus arbitris b discordantibus?
b Resp. nō recurritur ad superiorem, nec dictæ ɔiecturæ expectantur, l. itē si vnus. §. principaliter. s.de arbi. & sic neutrius snīa valet,
4 vt ibi, & d.c. fi. extr. e. ti. †Sed qro, an tres iudices, vel tres arbitri c
c possint oīno discordare? Resp. sic, vt de facto videmus. Ecce vnus ɔdemnauit, alius absoluit à ɔtentis in petitione. alius absoluit ab instantia iudicij, & tunc in iudicib. ordinariis pualebit snīa eius q absoluit à toto. Qđ vr̄, quia ista magis facit pro reo. Vr̄ eō, ꝙ nulla valeat, quia hic loquitur in tres pares numero. Credo, ꝙ præualet snīa eius, qui absoluit ab instantia, quia in hac omnes cōcordant. Qui enim condemnat, absoluit ab instantia, quia instantia finitur. Item qui absoluit à toto, idem. præterea, saltē duo vltimi in hoc ɔcordant: ergo, &c. vt j. prox. §. Præterea, vltimus & prim⁹ concordant ꝙ à contentis in petitione nō absoluatur, & sic snīa medij nō potest valere. Idem puto in arbitris, vt s.de arb. l. diem.
5 §. si plures. In plurib. † vero delegatis recurretur ad superiorem: vt j.e.l. duo. Sed quæ est differentia inter arbitros & iudices? Dic vt no. de arb. c. 1. lib. 6. per Io. And. in vlt. gl.

a ADD. ¶ Claud. Si teneas primum intellectum gl. limita hanc regulam per illam l. in duplicibus iudiciis, quod multum notat Mathesi. sing. 120.
b Quid aūt si electi sint tres æstimatores, & sunt diuersi in ęstimatione, vide Ale. in l. si fundum, in apost. s. man. Item quid in causis criminalib. si diuersi iudices diuersas ferunt sententias, vide per Bal. in c. pastoralis, in fi. prin. de rescrip.
c Adde Bal. conf. 417. lib. 4. vbi ponit, si sunt tres arbitri, & duo cōcordant in summa, sed non in tpe, an valeat eorum laudum. Et per eundem, an omnes sint vocandi ad snīam, consi. 29. lib. 2. Et an si tertius pronunciet ɔrium eius, quod alij duo quæ snīa præualeat, e. lib. conf. 31. Et an si ex trib. vnus renunciet, quid fiendum, per eundem conf. 266. lib. 3. Et an possit vnus ɔmittere vices suas alteri, p eundem conf. 266. li. 3. Et quid si vnus condemnat in quinquaginta, alter in 25. alter absoluit, q̄ snīa præualeat: & an tertio electo, aliis discordantib. debeat stari, vide Pau. de cast. consi. 24. Et an tertius electus à iudice hēat eādem ptātem, q̄. alij duo electi. & an ipsis absentib. possit pronunciare, vide Bal. conf. 10. lib. 5.

§. Si in diuersis. Op. de l. duo. s.e. Sol. ibi in oīb. discordant: hic in aliquo concordant. Et de eius materia habetis in l. diem. §. si plures. s.de arb. Dic vt ibi. Et de quæstionib. ibi positis habes tex. extra de arb. c. j. lib. 6. & ibi vide.

LEX XXXIX.

1 *Delegatus vnus si est mortuus, superior adeundus est, vt alium det.*
Idem si est impeditus ad longum tempus: si vero ad modicum, expectabitur.
2 *Arbitro vno ex pluribus mortuo, compromissum finitur.*
3 *Vnus ex delegatis, vel ex arbitris si citatur, & non vult venire, alij de iure ciuili non poterunt iudicare illo absente.*
Arbitro vno ex pluribus absente, & citato, alij de iure canonico poterunt pronunciare, licet si habeat iustam causam absentiæ, illum expectare debeant.
Ius canonicum circa hoc seruabitur in terris ecclesiæ solum.
4 *Delegati vel arbitri omnes si tempore examinationis fuerūt præsentes, & dum allegarent, alter non potuit alios in suam sententiam trahere, sententia lata eo absente non valet.*

a Duo ex tribus. a Non valet snīa plurium, altero absente, lz valeat eo p̄sente, & ɔdicente. h.d.
1 †Quæro quid vno mortuo? Et bn̄ in iudicib. delegatis, vno mortuo, est adeundus superior qui dabit alium: vt l. placuit. C. de ped. iud. Quid si excusatur aliquo iusto impedimento. Resp. si qdem ad modicum tps expectabitur: aliàs à superiore alius iudex dabi-
2 tur. Tex. est no. j. de vac. mu. l. pe. §. si post. †Quid de arbitris? Dic,
3 ꝙ vno mortuo finitur compromissum. l. Pedius. & l. nō distingue
b mus. §. 2. s.de arb. †Quæro, si vnus iudex b delegatus, vel arbiter, citatur, & non vult venire, poterunt ne ferre snīam illi, qui sunt præsentes. Et de iure nostro altero absente, nullo mō pt ferri snīa, vt hic, & l. item si vnus. in fi. cum l. seq. s.de arb. Sed de iure canonico vr̄ correctum in arbitris, vt dēamus distinguere. Aut maior pars est præsens, & potest absentem citare, & si quidem ille habet iustam causam absentiæ, debēt eum expectare, aliàs pn̄t pronunciare. Si vero sunt pares numero, nō valet snīa. In iudicibus delegatis nil immutatur, vt ext. de arb. c. fi. lib. 6. Et prædicta distinctio
4 seruatur in terris ecclesiæ, vt ibi dicetur. †Sed qro, qd si tpe c ex-
c aminationis oēs fuerunt præsentes, & cum inuicem allegarēt, vn⁹ nō potuit alios trahere in suam snīam an pp eius absentiam snīa lata postea vitiabitur? Inn. vr̄ dicere ꝙ nō, extra de test. c. Raynaldus. quia cessat rō l. item si vnus. in fi. s.de arbi. Pro hoc facit s.de
d fideic. li. l. 3. §. 1. ɔrium d credo, qa nō est illa sola rō, qa non pt alios trahere, &c. sed illa, qa oēs iudicare debēt, vt hic dr̄, & de arb. l. sicuti. adeo ꝙ si vnus committeret alteri, & certo modo iudicaret, nō valeret. d. l. item si vnus. in fi. & ibi no. & hoc puto verissimū. Præterea, licèt tunc non potuerit, potuit tn̄ tempore sententiæ.

a ADD. ¶ Barb. Et an procedat ista l. in arbitris nō datis cum aliqua clausula, tex. est in l. item si vnus, §. item si plures, s. de arb. sed de iure can. nil est immutatū in iudicio, sed in arbitris secus, vt est tex. hodie in c. 2. de arb. lib. 6. & procedit de iure cano. secus de iure ciuili, in terris Imperij, vt voluit glo. no. in d. c. 2. & vide Ang. in aut. vt iud. non expe. fac. iuss.
b Aduerte q a in arbitris non vr̄ pcedere dcm̄ Bar. cū in illis nō requiratur necessaria pronunciatio, vt est gl. fi. sm̄ do. Io. in l. itē si vnus, §. item si plures, de arb. Barb. Et vr̄ æqua opi. Inn. ex quo ɔuenerunt p snīa ferenda, & vnus declarauit intentionem suam l. adigere, §. quamuis, de iure pat. sed Io. and. ɔ tenet in d. c. 2. de arb. in 6 quia non cessat illa rō, quia omnes nō fuerunt præsentes. Et tangit hic Io. and. an arbitrator poterit ferre snīam absente parte, vide Bar. in l. si quis arbitratu. & ibi Mod. de ver. ob. & bald. in l. fi. C. de contrah. emp. & bar. de Sal. in d. §. arbitrorum, & vide Abb. in c. causam matrimonij. de off. dele. vbi tenet contra Inn. & vide Io. de Imo. in c. vno, de off. deleg. vbi tenet contra Inn.
d Adde, quòd idem tenet Abb. in c. causam, j. extra de off. deleg.

LEX XL.

1 *Fructus præbendæ an possint capi in causam iudicati.*

Commodis. Commoda præmiorum pn̄t capi in cām iudicati in subsidium tm̄. h.d. Op. d. l. stipendia. C. de exec. rei iu. Sol. Debes intelligere, ꝙ in omnib. executio-
1 nib. peruenitur ad istam vltimā h.d. gl. hic. Quæro, †quid in præbenda, an possit fieri executio in fructib. Et dixi s.e.l. à diuo Pio. §. exequuntur. & qn̄ cōuenitur ecclesia, tunc fructus & redditus in executione rediguntur: sed qn̄ clericus ɔuenitur ex suo facto, tūc in defectū alterius rei, quæ nō pt capi, deuenitur ad fructus & reditus. Et hoc tenet Spec. de execu. sent. §. sequitur. in fi. Item ꝙ hic dicitur, ipsam pecuniam capi, intelligo, si erat iam destinata solutioni. Aliàs capitur ipsum nomen, vt s eo. l. à diuo. §. fi.

LEX XLI.

Nesennius Apollinaris. Exceptio mere personalis non obstat ei, cui facta est delegatio ex cā lucratiua, vel onerosa, licèt obstaret deleganti. h.d. ista l. & est no. tota. Op. de l. si extraneus. s.de iu. dot. Gl. quæ est hic, soluit, ꝙ illud est verum, cū agitur ɔstante matrimonio, & tunc viro nō pt opponi exceptio, qui ad suum commodū agit, vt hic: secus si soluto matrimonio agitur qđ dixi post Dy. in l. doli mali exceptio. j. de noua. Op. de l. si prior. s. sol ma. gl. hic. & ibi soluit, & bn̄. Aut dicit, Promitto qđ debeo Titiæ, & tunc intelliguntur promissa quæ cum effectu debentur: secus si dicat, Promitto decem, quia tunc perdit exceptionem. l. eum qui. §. si mulier. de iureiu. No. istam solōem ad multa: multas enim pores diri mere qōes, tam circa ɔtus, q̄ circa vltimas voluntates & statuta.

1 *Vir cum conuenitur per hæredes mulieris ad fundum datum in dotem, an possit opponere ne conueniatur, nisi inquantum facere possit.*

§. Fundum. Donator conuentus rei vendicatione non habet beneficium ne ɔueniatur, nisi in quantum facere potest pro re, vel pro fructibus. h.d. Opp. ꝙ pro fructibus nō cōueniatur, s.de don. l. in ædibus §. 1. Sol. hic ɔuenitur rei vendicatione, ibi actione personali. Opp. s.e. l. cum ex causa. & l. inter eos. Resp. ꝙ hic donauit, & tradidit, ideo ɔuenitur rei vendicatione, nō ex stipulatiōe. Quæro, quid si istos fructus ɔsumpsit? Hic sunt in gl. 4. opi. pro solu. huius q. Et vt intelligas gl. duæ sunt lect. prima, ꝙ debet intelligi in malæfidei possessore donatore, ad quem reuersa est possessio malæfidei. Secunda lect. intelligitur in bonæfidei possessore donatore, & reuersa est ad cū possessio bonæfidei. Et quid eis consumptis? Et Hug. dicit vnum, & aliud dicit Azo. Et vide gl. in ver. consumpserit. vsque ibi, tertij, &c. Et dic, ꝙ quælibet opinio est vera. nam opi. Hug. est vera, qn̄ fructus sunt consumpti ex seipsis, secus si dolo aduersarij sunt ɔsumpti, quia tunc est vera opi. Azo. facit d. vers. non tamen. & quod ibi no. in glo. Aliæ duæ opi. sunt in bonæfidei possessore, & sunt claræ. Tu
1 dedisti in dotem †vnum fundum, contingit, ꝙ solutum est matrimonium morte mulieris, & hæredes mulieris petunt: vir opponit exceptionem ne ɔueniatur, nisi in quantum facere potest, an possit

possit? Dy. format istam q. in l. si filij. la picola. s. sol. ma. & tenet φ idem sit in specie debita, quod in quãtitate. Sed illud dictum Dy. debet limitari esse verum, qñ ꝯuenitur actione personali pro spe cie illa: secus si actione in rem, tunc. n. ꝯuenitur vt quilibet possessor. Et ita tenet Gul. de Cun. in l. qđ noie. s. de cond. Pro hoc facit l. ẽt. §. licẽt. s. sol. ma. vbi si dolo desiit possidere, cõuenitur insolidũ, sed possidere, & dolo desinere possidere sunt paria: vt l. parẽ. j. de re. iu. ergo, &c. Sed aduerte, ne erres, si vir ꝯuenitur rei vendi catione pro alia re q̃ dotali, tunc est verum, vt hic. Idem si pro re dotali semel reddita hæredib. mulieris, si postea eius possessio rediret ad virum, vt hic. Sed si apud virum sp̃ mansit, nõ puto hæredes vxoris posse vendicare. nã de iure antiquo nõ redibat dñium ad mulierem soluto matrimonio, sed trãsibat ad hæredes viri, vel remanebat apud ipsum virum: vt s. de ac. rer. do. l. q̃dam. de fund. dõ. l. j. C. de iu. do. l. sed & si dotis. no. s. sol. mat. l. si filio. §. j. in gl. super ver. nostras. Sed per l. in reb. C. de iu. do. est immutatũ solũ in ꝑsona mulieris, ergo eius priuilegium nõ trãsibit ad eius hr̃des, & sic ipsi nõ hñt vẽdicare. Præterea si ipsa mulier ageret, dẽret agere tãq̃ vxor, nõ vt q̃libet extranea, & iõ hoc casu Dy. dicit verũ.

¶Contrarietas.

Fundum. Caue, quia do. Ias. in l. j. ff. solu. mat. alleg. Bar. contrariari ibidem, dũ voluit Bar. inducendo vt ipse inducit, φ priuilegium dotis transit ad quemcunque hæredem. contrarium allegatur tenere in hoc §. fundum. in fi.

¶Concordia.

Pro concordia. aduerte φ sol. ipsemet Ias. in d. l. j. iõ dicendum est vt ibi per eum. & per Christ. de Nec. qui facit drĩam ibidem inter priuilegia, quæ ꝯcernunt personam mulieris, & illa nõ transeunt ad alium, nisi esset pater, viuẽte filia: q̃a tũc sunt cõia patri & filiæ. Itẽ ẽt transit ad filios eiusdem matrimonij priuilegium prælationis. Alia autem priuilegia communiter transeunt. & ita p̃t saluari Bar. Adde Bar. in l. post dot. ver. viua autem, &c. s. sol. mat.

1 *Exceptio inuentarij, & omnis quæ non infringit sententiam, potest opponi post sententiam.*

§. Insolidum condemnatus.

Opp. de l. 2. C. si ex fals. instr. & l. fi. C. de fi. inst. & l. φ in diem. §. si rõem. s. de ꝯpen. Sol. Dic, φ in pri
1 mo iudicio nõ fuit disputatũ de hac exceptiõe. Et rõ est, † q̃a qñ ꝑ exceptionẽ venit ꝯ sñiam, tũc nõ p̃t opponi post sñiam. Sed qñ
a nõ venit ad infringendã & impugnãdam sñiam, tũc p̃t opponi. *a* Idem tenet Spe. in ti. de instr. edi. §. dicto. vers. sed nunquid hæres.
b Sic hæres p̃t opponere de beneficio inuentarij *b* post sñiam, quia nõ infringit sñiam. Et hoc tenent doct. in l. sancimus. §. in computatione. C. de iure delib. & hoc tenuit & disputauit Mar. Sili.

a ADD. ¶Pom. Vide etiam Ro. conf. 472. vbi etiam per hoc dicit, stante statuto φ ꝯ petentem executionem instrumẽti nulla possit opponi exceptio, φ tamen poterit opponi exceptio cedendarum, q̃a nõ infringit executionẽ, sed modificat.

b Adde pulchre Pet. de anc. conf. 6. vbi ẽt dicit, φ omnis exceptio quæ potest opponi post sñiam, potest opponi post bannum. Et φ exceptio inuentarij, & pretij non soluti, possit opponi in executione sententiæ, tenet Pau. de ca. conf. 163. Claud. Adde Bal. in l. j. C. de iure & fact. ign.

LEX XLII.

1 *Iudex an possit reseruare taxationem expensarum post condemnationem.*

a Paulus *a* respondit.

Ista est l. fin. Circa accessoria p̃t iudex supplere eodẽ die. H. d. dices
1 tu. Video φ post mensem taxat † iudex expensas. q̃uo hoc? Resp. est gl. in l. terminato. C. de fruc. & lit. expen. quæ dicit, φ ꝯdemnatio fit statim, & taxatio reseruatur: sed si iudex reseruaret ꝯdemna
b tionẽ, nõ posset, vt ibi dicit, & ibi per Cy. *b* Sed aduerte, quia hanc l. intelligo, qñ per talẽ adiectionem nil derogatur ei, qđ iam est sententiatum. Vnde si vellet detrahere, nõ posset, vt patet in text.

a ADD. ¶Pom. Quid in arbitro vel delegato, an p̃t eadem die in expensis ꝯdemnare? vide gl. sing. fm̃ d. Io. in l. quia arbiter, ff. de arb. Sed tu potes dicere φ delegatus lata sñia super rescripto, annullando illud, p̃t ꝯdemnare actorẽ in expensis, vt est gl. no. in c. fi. de rescr. q̃a quo ad illud incidẽs est iudex. Et sic hẽs φ sñia lata, ab incõpetenti est lata, vt est hodie casus in cle. j. de rescri. qđ est sing. no. Sed Spe. in ti. de expen. §. iuxta, ver. 9. no. limitat, qñ iudex prius ꝯdemnat in expensis, & postea fert sñiam super nullitate rescripta. Et sic non poterit eadẽ die super expẽsis ꝯdemnare, Sed ꝯ eum vide tex. in c. cum appel. li. 6. vbi iudex p̃t pronunciare sñiam nullam, & postea eadem die ꝯdemnare in expensis. Cogita an hẽat locum in interlocutoria, qua iudex pronunciat exceptionem exceptionis fore friuolam, & nõ ꝯdemnauit in expensis. Sed postea, an potuerit? vr̃ φ nõ, q̃a eadẽ die d3, vt hic. ꝯ dicit Io. an. in c. pia. de exce. in 6. & dicit hanc legem non habere locum in interlocutoria, quod est no. fm̃ do. Pet. de anc. ibi.

b Adde φ ibi tenet ꝯrium, & vide Bal. in l. 3. C. de sen. quæ sine certa q̃ti. & in d. l. terminato, Inn. in c. finẽ, de do. & cont. Ale. conf. 119. li. 3. & Pet. de anc. conf. 182. vbi ꝯsuluit, φ stante statuto φ accusator, q̃ deficit in probando, ꝑ iudicem debeat condemnari in expensis, & si iudex non fecerit, hẽatur pro condemnato, φ si iudex primo absoluit, deinde statim condemnet, φ valet prima, non scd̃a.

LEX XLIII.

1 *Verba sententiæ limitantur secundum ipsam sententiam, non secundum verba præcedentis obligationis.*

2 *Plures condemnati insolidum, ita φ vnica solutio sufficiat, possunt opponere beneficium diuisionis.*

3 *Renunciatio facta in principali obligatione, non porrigitur ad obligationem causatam ex sententia.*

Paulus respondit, eos qui.

Op. de l. euidenter. j. de exec. rei iu. Gl. resp. dic vt in l. vnic. C. si plu. vna sen. Sed veritas est ista, φ ex sñia cõuenitur quilibet pro parte, & ita loquitur hic: sed prima actione p̃t agi ꝯ quemlibet insolidum. Et ex hac lege colligitur φ vbi plures sunt rei debendi insolidum, à quolibet insolidum peto, ita φ vna solõ sufficit: & sic dẽt intelligi hic formatum esse libellum insolidum, quia si quilibet pro parte esset conuentus nullam hẽt dubitationem. Sic soluitur gl. & tex. in l. si mandato Titij. §. Paul9 rñdit vnumquemq;. s. man. & hoc dixi j. de duo. re. l. 2. † Ex hoc
1 hẽs φ verba sñiæ nõ limitantur fm̃ naturam oblõnis præcedentis, sed fm̃ verba ipsius sñiæ, quia cõdemnati simpliciter intelliguntur pro viribus, licẽt oblõ & libellus procedant insolidum.
2 De hoc dic vt s. e. l. miles. §. decem. Sed in hoc † quæro, quid si sunt cõdemnati insolidum, ita φ vna solõ sufficiat an poterunt opponere beneficium diuisionis? Resp. sic, quia oritur in ipsa sñia, seu post sententiam, ergo, &c. vt l. post rem. de trans. & l. 4. §. si ex con
3 uentione. s. eod. † Sed an renunciatio facta in principali obli
a gatione porrigatur ad hanc? Dico, quòd non, *a* vt hic, cum si. & ideo exceptio diuisionis posset opponi in executione.

a ADD. ¶Adde Alex. conf. 37. lib. 3.

LEX XLIIII.

1 *Gesta cum minore hærede non retractantur, licẽt in integrum restituatur.*
2 *Substitutio non euanescit hæreditate adita, quando qui adiuit restituitur.*
3 *Ius accrescendi, hæreditate adita non cessat, quando qui adiuit, restituitur.*
4 *Substitutus admittitur, quando primus hæres qui adiuit, restituitur.*
5 *Substitutus p̃ot venire de iure ciuili, q̃do primus hæres remanet de iure ciuili.*
6 *Ius exequendi sententiam, an transeat contra singularem successorẽ. remissiue.*
7 *Pupillus hæres si condemnatus fuit culpa tutorum, quibus dabitur actio.*
8 *Gesta per minorem hæredem qui postea abstinuit, an rata remaneant.*

Ex contractu.

Ius exequendi sñiam transit ꝯ eum, qui in locum condemnati succedit h. d. Vel
1 aliter. † Gesta cum minore hærede nõ retractantur, licẽt in inte
2 grum restituatur h. d. Op. substitutio † euanescit post aditam hæreditatem. l. post aditam. C. de imp. & aliis subst. Sol. Illud verum, nisi qui adiuit restituatur. vt hic, & l. ait prætor. § sed qđ Papinia
3 nus. s. de mi. Opp. † φ cessat ius accrescendi adita hæreditate. l. j. in fi. de vsufr. accres. Sol. Illud verum, nisi ille, qui adiuit restituatur, vt hic. nec habes alibi melius: & ad hoc facit l. si minor. s. de acq. hæ. Op. dr̃, φ in integrum restituitur, &c. sed ꝯ de succes. edict. l. fi. Sol. Hic defertur substituto vel cõiuncto, qui venit de iure ciuili: secus si prædicti nõ extarẽt, & esset solus cognatus, q̃ veniret tñ de iure prætorio, vt in ꝯrio, & hoc tenet Dy. & ideo cum hodie cognati veniant de iure ciuili, hodie admitterẽtur, nec haberet locum illa lex fm̃ Dy. & bñ in hoc: sed in præcedẽti nõ. Iõ dic latius,
4 aut † ille, qui per in integrum restõem se abstinuit, venit de iure ciuili, & tunc sequens admittitur, siue veniat de iure ciuili, siue de iure prætorio, vt hic, & l. si ex modica. §. si filius. de bo. lib. & q̃a cessat rõ d. l. vlt. & statim dicam. Aut ille venit de iure prætorio, & tũc aut seq̃ẽs venit ẽt de iure prætorio, & nõ admittitur, sed locus est fisco d. l. fi. Aut de iure ciuili, & admittit̃. l. j. §. si q̃s adita. ad Tertul. cum si. † Op. φ hic substitutus nõ p̃t venire de iure ciuili,
5 cum primus remaneat hæres de iure ciuili. l. ait prætor. §. sed φ Papinianus. s. de mi. ergo alius nõ p̃t esse hæres eodem iure. l. hæreditate. §. fi. de cast. pec. & l. qđ ꝯ §. vni. de re. iur. Oẽs Mod. fatẽtur ꝯrium, & iõ reprobãt gl. in l. q̃ se patris. C. vñ lib. dicẽtes & cum filius sit hæres de iure ciuili, velit nolit, seq̃ẽs nõ p̃t venire de iure ciuili: & sic h3 necesse venire de iure prætorio, vt ibi refert Cy. qđ tenebat Iac. But. Et ꝑ eis fa. de vul. & pu. l. 3. §. ergo. Sed ꝯrium puto, φ de iure ciuili posset venire. casus est in d. l. j. §. si quis adita. ad Ter. Ad ꝯriũ, φ duo nõ possint esse hr̃des insolidũ eod. iure, resp. verũ est eod. respũ s3 diuersis respectib. sic: vt si duo sunt hr̃des de iure ciuili insolidũ, vnus directo, alius vtiliter, vt hæres institutus, & ille cui facta est restõ per Trebellianũ senatusc. Ita in ꝑposito, seq̃ẽs de iure ciuili est hęres vtiliter, vt d. §. s3 qđ Pap. Et hoc idẽ t3 gl. in l. qui se patris. Op. φ sñia lata ꝯ vnum nõ p̃t fieri executio
6 ꝯ alterum l. sæpe. in pr. j. e. Sol. hoc hr̃ loco vnius. † An ãt ꝯ singularem successorẽ trãseat ius exequẽdi, dixi plene in rep. l. creditores. C. de pig. † Quæro, quid si culpa tutorum fuerunt ꝯdemnati?
7 Resp. fuerunt opi. inter Azo. & Hug. & gl. tenet opi. Azo. & bñ: & dabitur actio his, ad quos postea hæreditas pertinet: sicut ẽt daret̃ curatori bonorum. l. in integrum. s. de mi. Quæro † an oĩa gesta ꝑ
8 minorẽ rata permaneãt? Resp. si eo abstinẽte succedit substitutus vel cohæres, oĩa bona fide gesta sunt rata, vt hic: secus si mala, vt l. quoties. s. de acq. hę. & l. si pupillus. j. de priui. cre. Si vero succedit alius ab intestato, tunc ꝯctus & libertates datæ ex testamento, sunt rata, si bona fide fiãt. vt d. l. in integrũ. & l. si mulier. de mi

no.& l.quoties.de acq.hæ.Legata vero soluta reuocãtur.l.nec est nouum.de condict.indeb.

LEX XLV.

1 *Consensus iudicis, quãdo acta per partes destruuntur, ideo requiritur, quia eius interest.*
2 *Acta lata sententia non possunt destrui per partes.& nu.4.*
3 *Sententia lata de partium consensu, non potest ab ea recedi.*
4 *Sententia lata partib.præsentibus, & non contradicentibus si in ea continetur libelli datio, litis contestatio, &c. probat acta.*
5 *Nouatione partes possunt à sententia expresse recedere. (nam huius legis.*
6 *Sententia si reperitur cancellata, probat, nisi cancellatio sit facta secundum for*
7 *Sententia cancellata, quia soluit, probat infamiam.*

Acta apud se habita. Acta nõ possunt destrui sine consensu partium & iudicis. h.d.Opp.ꝙ requiritur frustra cõsensus iudicis.l.j.§.inde q̃ritur.de
1 ope.no.nũ.so.† hoc iõ: quia iudicis interest, q̃ nisi appareat, ꝙ scri bi fecerit, tenetur, vt extra de ꝓbat.c.q̃m ꝯ falsam. Item nisi appa reat, ꝙ petẽti reddiderit iustitiã, tenet, vt in aut.vt diffe. iud.in pr.
2 & §.j.& iõ eius consensus reqritur.† Quæro, dr̃ hic, nisi vel nego tium, &c. quid iuris tũc sit? sunt in gl. tres opiniões. Prima, ꝙ fini to negotio p̃t iudex hoc facere sine partib. qđ nõ placet, qa par tium interest, vt possint acta probari, aliàs nõ valet s̃nĩa.l.ꝓlatam. C.de sen.item interest, quia in alio iudicio faciunt fidẽ, vt C.de e den.l.is apud quem. Secunda opi.similiter nõ placet, quia iudicis interest, vt acta appareant, per q̃ possit probari bene vel male iudi catũ, aliàs tenet ex quasi maleficio, vt inst.de ob.quæ ex qua.ma lef.in pr. Tertiam opi.tẽt Ia.de Are.ꝙ partib.& iudice volentib.la ta sententia nõ possit rescindi, quia à s̃nĩa lata consensu partium nõ p̃t recedi, vt per gl.in l.si diuersa.C.de transac.& sic nõ possunt acta destrui, qa deueniretur ad illud, ꝙ recederetur à s̃nĩa, eorum cõsensu. Sed dñi, credo ꝙ acta de consensu partium possint cõbu
3 ri, & remaneret sententia: qa si s̃nĩa † est lata partib.[a] præsentib.&
a nõ ꝯdicentib.& in ea continetur litis cõte.libelli datio, &c. ꝓbat acta & lit.cont.præcessisse, vt dicit Inn.in c.cum in iure.ext.de of. & pot.iud.dele. Et hoc tenet Spec. in ti.de instr.edi.§.restat.ver.in summa.alle.pro casu.l.vlt.C.de rela. Et sic ista tertia opi.nõ vr̃ ve
4 ra. Quid dicemus? Dico, † ꝙ tertia opi.est bona. Nam post senten tiam non potest iudex, nec partes circunducere acta indistincte, vt sic per hoc fieret augmentatio, vel minutio pœnæ iam imposi tæ, vt probatur.j.prox.§.idem si ꝯtineret infamiam, & sic facit ius
5 apud omnes, vt no.in l.ex ea causa.s.de post.† Quæro, qđ si par tes expresse recedunt à sententia? Gl.vr̃ dicere, ꝙ possunt. qđ est verum deducendo in nouationem, & l.4.§.si ex conuentione.s.e. aliàs secus, vt dictum est. Sed si causa finita esset trãsactione, tunc
6 ꝓcederet sine dubio. Quæro † si sententia reperitur cancellata, an ꝓbet? Rñde, sic, nisi cancellatio sit facta ea solennitate, q̃ hic dr̃.&
7 hoc si cõstat s̃nĩam latam fuisse, alias secus. item q̃ro, † quid si est iõ cacellata, quia soluit, an probet infamiam? resp.sic, quia cancel latio restringitur ad causam, propter quam facta est cancellatio. l.cancellauerat.s.de his quæ in testa.delen.

a ADD.¶Adde d.Ant.& Cano.in c.quoniam ꝯ falsam, de prob.Gu.de Cu.l.2.s.de in ius voc.vr̃ casus in c.bonæ, j.ver.ꝯ vero, de elect.Inn.in c.j.de confir.vti. vel inuti.Bal.l.1.C.de exec.rei iu.Imo.l.sciendum, de ver.ob.bal.& Cy.in l.si quis in aliquo, C.de eden. imo si lata est sententia ꝯ absentes, & lapsum sit biennium post s̃nĩam, quia tunc præsumitur pro s̃nĩa, etiam sine actis, s̃m Host.in c.cũ in ter, đ re iud.& c.in p̃sentia, de renũ.qđ sequitur Io.an.& Can.in d.c.q̃m, & bal. in c.j.& đ mi.vas.Io.de Im.in l.ex hac scriptura, s.de do.& seqtur Alc.ꝯs.136.li. 2.& vide per do.de Ro.conclu.407.Fed.conf.165.& pulchrum conf.dñorũ Bal. & Petri fratrum, 112.li.2. & ibi an tempus 18. annorum dicatur antiquum, vide etiam Ab.ꝯs.73.li.j.Pau.de ca.conf.50.vbi ponit pulchram limitationem, & viđ etiam Pet.de anch.conf.39.Io.an.in addi.ad Spe.in ti.de sen.§.fi.ver. in summa, Ang.conf.198.vbi dicit ꝙ sententia lata partib.præsentib.& non contradicenti bus præsumitur lata ab eo, qui aliàs habet iurisdictionem.

1 *Ciuitas, quæ non cognoscit superiorem, potest pœnam pecuniariam minuere.*
2 *Comites, & Barones, qui habent regalia, possunt pœnam pecuniariam minuere, non pœnam infamiæ, vel aliam non pecuniariam.*

a §. De amplianda. [a]Op.de l.illicitas.in fi.s.de of.p̃s.so. ibi pp paupertatem.imo ibi in mul
1 cta, hic in pœna. Et qđ hic dicit, sine iussu principis, idẽ puto † ho die in ciuitatib.q̃ nõ recognoscũt superiorẽ. Nam populus huius
2 ciuitatis, & ꝯsilium potest minuere pœnam. idem † puto in quoli bet alio, ad cui⁹ bursam pœna imposita respicit, vt sunt Comites, & Barones, qui habent regalia in aliquo loco, s; pœnam infamię, vel aliam non pecuniariam non possunt.l.j.§.de qua.s.de postu.

a ADD.¶Et no.hic in gl.quæ dicit, non obstante tali, & c.ꝙ requiritur d.clausula non obstante, Sed mirum est, s̃m d.Io.ꝙ Bar.& Ang.transeant cum ea, q̃ est ꝯ casum in l.rescripta, C.de prec.imp.of.vbi non est necessaria clausula, t̃n no.gl. ꝙ non sufficit principem scribere contra legem ex certa scientia, nisi ponatur clausula ẽt specialis, Et vide Doc.in l.fi.C.si contra ius vel vtil. pub.& dixi in c.j.de concess.præb.in 6.& ibi per Io.an.& Io. de Im.& vide tu gl.in l.j. C.de nat.li.& contra vide tex.in l.eos qui in prouincia, §.diuus, de rit.nup. & Bal.in c.natura les, si de feu.fue.contro.& vide Bal.in l.omnes populi, de iust.& iure.

1 *Minor non habens curatorem quo casu non obligatur iudicio.*

a §. Contra[a] indefensos. D.Dy.ponit distinctionem quã facit gl. in l.cum & mi nores.& ibi no.C.si aduer.rẽ iu.& dic vt hic, & ibi plenius dicã j.
1 e.l ꝯ pupillũ. No.ꝙ valet s̃nĩa lata ꝓ minore, vt in gl.† itẽ no.hic casum, ꝙ minor nõ habẽs curatorem nõ obligatur iudicio, licet gl.dicat ꝙ non reperitur in l.cum & minores.C.si aduer.rem iu.

a ADD.¶Barb.No.casum, ꝙ valet sententia lata pro minore sine curatore, Et sic reprehenditur gl.per istum tex.& dicit Franc.Tig.ꝙ est casus in l.vniuersis, de preci.Impe.tu vide ibi Ang.

LEX XLVI.

1 *Actus qui celebrantur in scriptis an possint emendari, postquam sunt scripti. Et an appellatione actorum contineatur sententia.*

a Actorum[a] verba. Op.j.e.l. iudex.huius timore hæc lex legitur duob. mo. Prima lect. est no.ad id quod dixi s.e.l.duo. Secũda est vera in emendatione quæ non immutat sententiam, sed declarationem facit.nam ver bum obscurum an possit declarari, dic vt j.de ap.l. ab executore.
1 Et ex hac l.no.† ꝙ etiam illi actus, qui celebrantur in scriptis, etiã postquam sunt scripti, possunt emendari, quod est no.quia prima
b facie diceretur contrarium, per l.contractus.[b] C.de fide instr.Itẽ puto, ꝙ etiam notarius possit hoc facere. Circa quod dic, vt l.si li brarius.de re.iur. Vel dic, ꝙ alia acta q̃ sententia possunt emenda ri, perseuerante sententia in effectu, quod placet. Secundum pri mam lectu.iste tex.facit, quòd appellatione actorum contineatur
c sententia.[c] dicam j.de iure fisc.l.in fraudem.§.neque.

a ADD.¶Barb.An sententia lata sine citatione valeat, vide Bart.in conf.37.quod incipit, accusaui tres, Et vide Bal.in c.j.aliàs in rub.qui feu.dare poss.
b Contractus.Adde Pau.de ca.in l.actorum, ver.secundum aliam, s̃ hoc tit.Inn.in c.qualiter, j.de accus.& quod no.in l.lecta, s.si cer.pe.& in l.in bonæ fidei, & in l.petens, C.de pac.
c Sententia.Adde bal.conf.271.lib.2.

LEX XLVII.

De vnoquoque. Istam l.omnis q̃ versatur in palatio, scit.Op.j.e.l.sæpe.so.vt in gl. & no. tex.ibi, aliter.n.iudicatum.Op.s.de iu.l.ad perẽptoriũ.& C. de iu. l.properandum.§.sinaũt reus.sol.ibi fuit lata ꝯ ꝯtumacem, hic se cus.Op.s.fa.er.l.in hoc iudicio.so.ibi inter easdẽ personas, hic in
a ter diuersas. Vel aliud ĩ iudiciis diuisoriis, vt ibi no. Facit ad qõẽ,[a] quæro, plures accusantur vna accusatione, vel inqsitione, an pos sit ferri sententia ꝯ vnum saluo processu ꝯ alios. Et dico ꝙ casus est hic ꝙ sic, & l.non idcirco.in pr.s. de iud.& l.2.C.de con.eius.li. Et de hoc dixi s.e.l.furioso. Sequentem §.vide per te.

a ADD.¶P.PAV.P.Idem tenet Fel.in ca.cum inter, ver.fallit 4.de re iud.& in ca. cum olim, de sen.& re iu.Nico.in tract.concord.gl.in concord.v.

LEX XLVIII.

1 *Iudex an debeat proferre sententiam vulgariter, vel literaliter.*

Decreta à prætoribus. Quærit gl.qđ ĩ Grçcia & Alemania. Et gl.dicit ꝙ ꝑ verba græca, vel expone latinè, i.verbis intelligibilib. & sic expo nit Old.& bene.& dixi vobis in l. 1.in fi.j.de ver.ob. Et sic videtur,
1 † ꝙ iudex inter vulgares debeat loqui vulgariter: inter literatos literaliter. Sed in hoc puto seruandam consuetudinem fori.l.3.in fi.de testibus.& C.quemad.testa.aper.l.j.

LEX XLIX.

Et exhæredatum, vel eum. Op.de l.3. in fi.s. quod cũ eo. Sol. vt in gl.tene primam sol.

LEX LI.

Si quis dolo. Op.de l.etiam.§.licet.s.so.ma.solutionem istam intellige secundum illius legis termi nationem. alij aliter intelligunt, & male.in fi.gl.dic.so.hic facit vt alij noceret, ibi non.

1 *Primum decretum sufficit, vt ex eo peruenire possit ad venditionem, quãdo creditor non fuit admissus. (sum ad debitorem.*
2 *Debitum si fuit in specie, vtrunque peti potest ab eo, qui nõ est habiturus regres*

§. Si quis creditorem. Legitur 4. modis, s̃m duas primas lecturas stat tex.pro priè. s̃m dua vltimas exponit vẽditor, i.emptor. Prima lec.est pla
1 na. Scđa est bona. Ex qua no.† ꝙ licet creditor nõ sit admissus, t̃n sufficit 1.decretum, vt ex eo possit perueniri ad venditionẽ. Facit j.de bo.aut.iu.pos.l.cum vnus.§.fi.cũ l.seq.& qđ ibi dicam. Aliæ sunt claræ. Ad istas vltimas lec.op.de pe.hę.l.etiam.§ pe.Sol.vt in
2 gl.quia hic petit idem, ibi aliud.† Ex hoc sequitur ꝙ si debitũ fuis set in specie, vtrunque posset petere ab eo qui nõ esset habiturus regressum ad debitorem. Op.de l.locũ.§.ꝯdẽnatio.de tab.exhib. Sol.vt in gl.& ibi dicam, & per Dy.in c.bona fides.de re.iur.lib.6. Quæro, an soluens poterit recuperare à debitore? Dic vt in gl.

LEX LII.

Si rerum. In actionib.descẽdentib. ex delicto cessat benefi cium ne quis ꝯueniat nisi in q̃tum facere p̃t.h.d.

LEX LIII.

2 *Contumax in nõ veniẽdo ad audiendã s̃nĩam, si est lata cõtra ipsum, nõ appellat.*

2 *Contumacia tutoris vel curatoris, an faciat perdere beneficium appellationis. remissiue.*
3 *Contumax in non veniendo ad sñiam si fertur pro eo, afficitur damno expẽsarũ.*
4 *Contumacia tutoris ad sententiam si fertur pro pupillo, afficit ipsum damno expensarum, licèt restituatur pupillus contra tutorem.*
5 *Contumacia procuratoris nocet domino in expensis.*
6 *Contumax in non veniendo ad respondendum, non auditur, nisi refectis expẽsis.*
7 *Cõtumax in non agendo intra tempus statutum, non auditur postea volẽs agere.*

Contumacia.
Cõtra C. de iud. l. ꝓperandũ. §. fina. ũt. vbi cõtumax obtinet. Huius timore facta est
1 gl. super verbo, litis damno coercet. Dic ergo, † qñq; qs est cõtumax in nõ veniẽdo ad audiẽdum sñiam, tunc si sñia fert ɔ ɔtumacẽ, litis dãno afficit, qa nõ auditur appellans, l. & post. §. fi. de iudi.
2 & ita loqtur hic. Sed an † ɔtumacia tutoris, vel curatoris qs ꝑdat bñficiũ appellatiõis? dic vt dicã ĩ. qñ app. sit. l. j. in fi. & inst. de ob. q̃ ex ɔsensu. §. fi. & de qua contumacia intelligat, dic vt ĩ. de app. l.
3 ex consensu. §. fi. Qñq; † ɔtingit, ꝙ qs est contumax, & sñia fert ꝓ eo, tñ afficit dãno litis, s. expẽsarum, non ãt perdit cãm, vt in ɔrio.
4 Sed tunc, † an contumacia tutoris afficiat pupillũ damno expensarum? Puto, ꝙ sic, s3 tutor tẽetur pupillo, aliàs restituetur, vt l. ꝓ-
5 perãdũ. §. fi. C. de iud. itẽ † an contumacia ꝓcuratoris a noceat ĩ ex-
a pensis dño. Puto, ꝙ sic, ar. l. nõ distinguemus. §. si dñi. & qđ ibi no. s̃. de arb. & s̃. man. l. si ꝓcurator. §. si tutores. in fi. & qđ scripsi in l.
6 cum filius. §. j. de ver. ob. Qñq; † qs est cõtumax ĩ veniẽdo ad rñdẽdũ alteri, tũc afficit dãno, qa nõ audiet in lite, nisi refectis expẽ-
7 sis. vt C. de iud. l. sancimus. Dic vt ibi. Qñq; † qs est ɔtumax in nõ agẽdo intra tp̃s sibi statutũ, & tũc afficit dãno, ne audiatur postea volẽs agere, vt C. de inge. manu. l. diffamari. & C. q. accu. nõ pos. l. si ea. ĩ. de accu. l. Titia. & ibi dicam. aliis ẽt modis dr̃ qs cõtumax, quos dic per ordinem, vt in aliis gl. Circa eum vero q impedit ne ad eum perueniat citatio, dicam ĩ. quod vi aut clam. l. j. in fi.

a ADD. ¶ Adde qñ procuratoris ɔtumacia noceat dño plene per Ale. cõsi. 115. li. 2.

1 *Citatus peremptorie si in primis duabus citationibus non venit, in tertia sic, tamen condemnatur in expensis.*
2 *Verbum, peremptorie, an ponatur in citatione.*
3 *Cito te hac citatione pro omnibus, idem est quod dicere, peremptorie.*

1 ## §. Contumax est.
Quæro, † in duab. primis citationib. non venit, in tertia sic, an dẽat reficere expẽsas factas in primis citationib. Et tex. vr̃ dicere, ꝙ nõ. Doct. tenent ɔrium, ꝙ expensæ primæ citationis debent refici. l. sancimus. C. de iud. in 5. q. & ext. de ꝓcu. c. 2. & Spe. ponit in ti. de expẽ. Ad hãc l. rñdent, ꝙ quo ad 1. & 2. decretum, & quo ad diffinitiuam sñiam, non dicitur contumax, nisi trib. edictis præceden-
a tib. sed bene est contumax [a] quo ad alia. & ideo punitur damno ex-
2 pensarum. Quæro, † an in citatione debeat poni illud verbum, ꝑemptoriè. Dic plene vt dixi in l. si finita. §. Iulianus. de dam. inf. itẽ
3 no. hic, quòd idem est dicere, cito te hac vna citatione pro omnibus, quod dicere peremptorie.

a ADD. ¶ Adde no. in canone. 3. q. 5. & gl. in c. honoratus, 74. dist. Bar. in auct. qui semel, C. quo. & qñ iud. per gl. in c. j. de dol. & contuma. mod. in l. j. §. si procurator, ff. si quis ius dicent. non obtemp. Im. in l. qui autem, de ver. ob. Ang. in l. 2. C. de an. exce. facit tex. in c. 2. de testib. cogend. per quem text. vt refert Abb. in c. 2. de proc. dicũt quidam, hoc etiam procedere, si tres termini in vna citatiõe ponantur, & hoc dicit placere Abbati antiquo in d. c. 2. & Spe. in ti. de cita. §. viso, ver. ꝙ si tres, s3 ꝙ quidam tenuerunt contrarium, dicentes ꝙ cum citatio peremptoria sit quasi alternatiua, satis sit cõparere in aliquo terminorum, ar. reg. in alternatiuis, de re. iu. li. 6. Io. an. dt ibi, ꝙ hæc opinio p̃t procedere in expẽsis citationis, qa cũ vnica sit citatio, licèt contineat tres terminos, satis est ꝙ cõpareat in aliquo terminorũ: qa per hoc apparet ꝙ citatio nõ fuit frustra facta, & idẽ fm eũ qñ aliqd p̃cepitur intra tres terminos sub certa pœna, vt satis sit comparere in aliquo termino ad euitationem pœnæ, sed in præceptis factis đ ɔparendo, h3 locum opinio supradicta, vt si non comparuit in primo termino, debeat ɔdemnari in expensis factis per aduersarium in comparẽdo: & si ñ cõparuit in primo nec in scđo, similiter in expensis factis in primum & secũdum, & cum his dictis trãsit Abb. vbi s̃. qđ autem si reus comparet in primo & secũdo, non tñ in tertio in quo actor comparuit, an debeat fieri missio in possessionem, vide Spe. in ti. de citatio. §. viso, ver. quod si in primo, & ibi Io. an.

1 *Valetudo aduersa probatur per medicos.*

1 ## §. Pœnam contumacis.
Quero † qualr̃ ꝓbetur aduersa valetudo? Et
a dic per medicos. al. semel. C. de re mil. lib. 12. & facit l. j. §. j. s̃. de vẽ. insp. & dicam ĩ. e. l. quæsitum. item de eo quod hic dicitur, maioris causæ occupatio, dicam. ĩ. l. prox. in fi.

a ADD. ¶ Adde quòd idem postquam conualuit ex aspectu, vt qui habet faciem squalidam, ar. l. minor 25. ann. ex aspectu, de mino.

LEX LIIII.

1 *Peremptorium contra absentẽ si iudex sciebat eũ absentẽ, est ipso iure nullum.*
2 *Sententia contra minorem in causa ciuili, quando valeat.*
3 *Sententia in causa criminali contra minorem lata, quando valeat.*

a ## Contra pupillum.
De trib. dicit, ꝙ peremptorium ẽ nullũ. Op. ꝙ valeat ɔ absentem, [a] licèt restituatur. l. fi. s̃. de in inte. rest. item ɔ minorẽ. l. si minor. de bo. aut. iud. pos. Hui⁹ timore gl. tua vult dicere, ꝙ peremptorium ponitur ad duplicem finem. Primo, vt perueniatur ad diffinitiuã, & tũc in pupillo, & minore indefenso est nullum ipso iure, vt hic, & l. acta. in fi. s̃. e. & C. si aduer. rem iud. l. cum & minores. in absente nullius est momenti in effectu, quia restituitur, vt d. l. vlt. Secũdo, propõitur peremptorium, vt perueniatur ad 1. vel 2. decretũ, & tunc quo ad fin decretum est ipso iure nullum in pupillo, quo
b ad primum valet, [b] sed restituitur, vt l. apud Iulianum. §. j. ĩ qui. ex caus. in pos. eat. ɔ adultum valet, s3 restituitur. idem in absente cã reipub. vt dicit gl. Sed puto de mente legis esse, ꝙ hic loquitur de peremptorio, quod proponitur ad effectum diffinitiuæ, quia posita est in hoc titulo, & sic illa verba, nihil momẽti hñt, diuersimo-
1 de ponuntur, vt p3 ex predictis. Alij vt Plac. dicunt, † ꝙ ẽt ɔ absentẽ est ipso iure nullum, si iudex sciebat. Et sic illa verba, nihil momenti, &c. vniformiter accipiunt, & hoc puto verum, tex. est cum
2 gl. ĩ. e. l. q̃situm. In minore † vero Dy. posuit vnã suã distinctionẽ ĩ l. acta. §. fi. s̃. e. aut tutor seu curator interuenit ab initio, & in cãe ꝓcessu. Aut nec in causæ ꝓcessu, nec ab initio. Aut ab initio. s3 nõ in causæ ꝓcessu. Aut in causæ ꝓcessu, s3 nõ ab initio. Primo casu valet, s3 restituitur. l. cũ & minores. 2. resp. C. si aduer. rẽ iud. Scđo casu nõ valet d. l. cum & minores. j. rñ. & hic. & s̃. e. l. acta. in fi. Tertio casu valet, sed restituitur: vt colligit. C. qũo & qñ iud. l. si p̃ses. Quod est verũ, si tutor erat: sec⁹ si tutor esse desierat, vbi p3. quarto casu est ipso iure nulla, quasi cũ nõ legitima persona sit initiatũ iudiciũ l. momentaneæ. C. qui le. ps. Ista sunt verba Dy. q̃ oĩa sunt
3 in gl. d. l. cũ & minores. & ibi dicam. hæc vera in cã ciuili. † Quæro, qđ in criminali? resp. idẽ, vt l. clarũ. C. de aut. prẽst. Et p̃dicta oĩa satis placẽt, p̃terq̃ in tertio casu, qñ tutor interfuit ab initio, nõ in causæ ꝓcessu. Nam dictũ gl. in d. l. cũ & minores, & dictũ Dy. est ɔ gl. in d. l. si p̃ses. C. qũo & qñ iud. vbi nõ est dr̃ia, an tutor esse desierit, an noluerit defendere. iõ dic qñ tutor ĩteruenerit ab initio, & cõtestatus est litem, siquidem interuenerit postea donec negotiũ est liquidatũ, nõ ãt voluit interesse sñiæ legitimè citat⁹, tũc valet sñia. d. l. cum & minores. Et est ar. C. de adul. l. q̃uis. & ita loqtur dictum Dy. Si vero noluit postea interẽẽ in liqdatione negotij. tũc nõ valet sñia diffinitiua ɔ minorem, s3 est recurrendum ad remedium. l. 3. C. de ꝓc. Et ita loquitur gl. in l. si p̃ses C. qũo. & qñ iu. Si vero tutor interfuit ab initio postea non interfuit ipse, nec fuit citatus, s3 interuenit minor cum alio curatore, tũc iudicium valet, fm gl. in d. l. cũ & minores. in fi. sed si minor citatus noluisset venire, cũ per ꝓcuratorem lis esset ɔtestata, dic vt dixi in l. furioso. s̃. e.

a ADD. ¶ Adde qualiter sit fienda citatio absentis, pulchre Bal. consi. 355. li. 4. Et ꝙ peremptorium contra absentem sit nullum, si iudex sciebat, facit ca. si duob. de ap. vbi patet quòd non valet sententia, si iudex est certificatus de legitima excusatione absentis.

b Adde quo ordine ɔ minorem possit perueniri ad primum decretum, & ad fin, Abb. cõs. 38. & 44. Rom. cons. 354. quæ posui in §. Iulianus, l. si finita, de dam. inf. in quæstio. an missus in possessionem ex primo decreto lucretur fructus.

LEX LV.

1 *Iudex postquam iudicauit, potest circa accessoria ẽt in eodẽ die condẽnare iterũ.*
2 *Iudex sententia per eum lata exercet ea quæ concernunt officium iudicis nobile: & sic non est functus officio.*
3 *Iudex non dicitur functus officio suo, quando per errorem facti expressum tulit sententiam nullam. & poterit iterum iudicare.*
4 *Iudex ordinarius qui tulit sententiam nullam, an poterit iterum iudicare, vel debeat superior adiri.*
5 *Clausula, saluo & reseruato, posita in sententia iudicis condemnatoria, qui condemnauit in plus vel minus, quam deberet, quid operetur.*

a
b ## Iudex [a] posteaquam.
Ista l. p̃t ĩtelligi ĩ iudice delegato, [b] & fm hoc nõ h3 ɔriũ.
1 † Itẽ in iudice ordinario. & tũc op. de l. Paul⁹. s̃. e. sol. circa accessoria p̃t eodẽ die. Op. de l. illicitas. in fi. s̃. de of. p̃si. so. ibi ĩ mulcta, hic
2 in pœna. Rõ colligitur ex isto tex. † qa per sñiam iudex functus ẽ officio suo. sc. officio mercenario, qđ deseruit actioni, vel accusationi ꝓpositæ: vnde super eo se non potest amplius intromittere: sed officium nobile eius adhuc durat: ideo potest mandare executioni, & in integrum restituere, quia hæc iudicis officio nobili expediũtur. itẽ mutare mulctam, quia hoc expeditur iudicis officio

a ADD. ¶ P. PAV. P. Vide materiam istam late per Ale. cons. 90. vo. j. & cõs. 119. vol. 3. & Fel. in c. literis, de of. dele. & in c. qualiter & quando, de accu.
¶ Pom. Et no. ꝙ d. Abb. ĩ c. studuisti, de of. dele. allegat istud dictũ bar. ꝙ delegatus p̃t restituere ĩ integrũ aduers⁹ sñiam latã ꝑ eũ, si nõ est mãdata executiõi. Sed ĩ ɔriũ facit l. aduersus, C. si aduer. rẽ iu. ĩ verbo, sol⁹ prĩceps, ergo ñ ĩferior.
¶ Clau. Adde, ꝙ id quod dicitur hic in iudice, qui tulit sñiam, habet locum in notario, qui conficit instrumentum, vel alium actum, vt no. Bar. post Spec. in l. si quis, §. nec iterum, in prin. s̃. de eden.

b Pau. de ca. hic dicit Inn. in c. in literis, extra de of. dele. intelligere hanc l. in delegato, qui tulisset sententiam validam, sed si sententia esset nulla, vt quia non seruasset formam rescripti, ꝙ tunc ñ desineret esse iudex, per l. quid tñ, in pr. s̃. de arb. & ꝙ idem tenet Flo. in ca. causam quæ, extra de elect. & ibi Inn. Sed aduerte, quia Abb. in d. ca. in literis, refert ꝙ Inn. tenet ɔrium, per l. si vt proponis, C. quomodo & quan. iud. tamen ipse sentit idem, quod Paul. per d. l. quid tamẽ.

cio nobili.& sic cessat ꝓrium de l.diuus.de in inte.rest.Opp.C. de sen.ex bre.re.l.j.§.fi.sol.gl. Tu dic, ꝙ ibi iō:qa habēt tantā potestatem, ꝙ ꝑ officium nobile possunt suas sñias corrigere.Opp.C. de sen.l.j.& de accu.l.si accusatorib.sol.ibi nō tenuit sñia,& tūc rema
3 net iudex.Op.C.quo.& qñ iu.l.si vt ꝑponis.sol.gl.† ꝙ ibi in delegato,hic ī ordinario.Quod intelligit Inn.qñ est nulla ꝑ errorē iuris:secus si facti,nc error facti eū priuet iurisdõe.l.error.de iur.&
4 fa.ig.& no.ꝑ eundē de re iud.c.j.Op.† ꝙ notarius a nō posset se in-
a tromittere,vt l.absentē.C.de accu. Ia.de Are.& Cy. dicunt, qñ ex nulla turpitudine iudicātis,deuoluitur ad maiorē iudicē,vt ibi,secus si alio mō,qa tūc ipsemet est ordinariꝰ.Ia.Bu.dicebat al'r,quia aut volo,vt sñia ꝓnūcieť nulla,& tūc à iudice maiore possum petere,vt l.Carmelia Pia.s̄.de iu.pa.& l.quędā mulier.s̄.fa.erc.Sed si volo vt super eisdem actis ꝓnunciet,nō possum:qa ipse iudex ordinariꝰ d3 facere,s3 in fi.d.l.absentem.dr̄,reformabit,&c.& sic nō solū ꝓnunciat nullū,s3 ēt reformat ꝓnunciādo super eisdē actis. Vnde iunge prædictas opinio.simul,qa aut qs vult petere solū, ꝙ sñia ꝓnuncieť nulla,& ꝑt ēt à superiore,qđ qualiter fiat, plenè dicā ĵ.q sen.sine app.resc.l.j. Aut volo, ꝙ ēt super eisdē ꝓnuncieť, &
5 tūc aut interuenit turpitudo iudicātis,aut nō,vt s̄.† Vltimo qro, b
b pone ꝙ iudex ꝯdēnauit pluris,vel minoris q̄ deberet,& ī fine sententiæ dixit, ꝙ si dicta ꝯdēnatio esset in plus, vel minꝰ q̄ deberet ex forma statuti,ex tūc reducit ad debitā q̄titatem:vt cōiter faciunt
c assessores.an dicta clausula aliqd releuet? c Dic,aut dicta verba po
d nuntur post verbū,d ꝯdemnamꝰ,& tūc nihil operať:qa post illud verbū emissum nō possunt corrigere, vt hic,& s̄.co.l.actorū.Præterea nō faciūt sñiam ꝯditionalē,s3 resoluēdā sub ꝯdõe,vt l.2.de
e in diē add.S3 ista resolutio e non pōt fieri per iudicē,vt hic:ergo, &c.Præterea illa adiectio est incerta:ergo,&c.C.de sent.quæ sine certa q̄titate.l.2.& l.3.Et per hāc vltimā rōem hoc tenet Ia.de Bel. Si vero ista verba ꝓferuntur ꝯdoāl'r in ipsa sñia,vt qa dicit, ꝙ constat nobis delictū per te cē ꝯmissum,iō si ex tali delicto tanta pœna tibi d3 imponi secundum formam statuti,in tantum te ꝯdemno,aliàs in plus vel minus secundum formam statuti. Dico, ꝙ hęc sententia valet,sicut si nulla pœna imponeretur,vt l.j.§.j.ad Turp. Sufficit enim delictum declaratum esse,& in executione declarabitur poena.Hoc tamen non est faciendum, nisi ex magna causa. Hoc enim turpitudinem,& ignorantiam assessoris demonstrat.

a ADD.¶P.Pau.P.Vide alex.hic,& in cons.79.vol.2.
b P.Pau.P.Vide ale.cons.90.vol j.
Clau.Cum bar.transit ang.in l.non quemadmodum,s̄.de iud.bal.in l.& si seuerior,C.ex quib.cau.insa.irrog.idem bal.in l.nō dubium,C.de legib.S3 ange.hic t3 ꝯ bar.per l.item Labeo,cum sua gl.s̄.fam.ercisc.Adde bal. in l.certa ratione, C.quando prouoc.non est neces.vbi tenet contra bar.& dicit ita practicari.
c Pom. Et vide Flor.in l.item Labeo,§.j.s̄.fam.erc.Et ad hæc vide etiam Pan.cōsil.73.vol.j.& vide Card.cons.29.& ale.90.vol.j.& Are.28.& in c.qualiter,& qñ ĵ.de accu.& in l.si ita sit scriptum,ff.de le.j.& Pan.in c.in literis, de offi.deleg. Contra vero bar.tenet ang.cons.42.& fulg.cons.13.Limita opi.bar.in laudo arbitratoris,quia illud valebit taliter actum,ita anc.cons.208.& Card.in d. cons. 29.de quo fel.in d.c.quo ad consultationem,extra eo.Et facit, nam laudum dicitur transactio, & sic contractus, vt est gl. in auth. vt dif.iud. Sed contractus possunt sub tali conditione fieri,vt patet toto ti.ff.de in diem add.quòd d.l.cū ergo,&c.Vide etiam fel.in c.cum contingat,de of.dele.
d Adde abb.in c.in literis,extra de of.dele.bar.in l.moris,§.istæ ferè,ĵ.de pœ.bar. in l.j.ĵ.ad turp.Ia.de Bel.in sua dispu.inc.In Christi nomine, l.municipali,ang. in l.non quemadmodum,de iud.bal.in l.j.& in l.& si seuerior,C.de his,qui no. infa.& in l.quid ergo,§.pæna grauior,s̄.e.ti.& in l.si quis filio exhęredato,§.fi. de iniust.testa.& in l.non dubium,C.de legi.& in auth.interdicimus,C.de epis. & cle.facit quod voluit Gul.de Cun.in l.qui arbiter,s̄.de arb.vbi dicit, ꝙ iudex recitata sñia statim definit esse iudex, præterquam in accessoriis, non quo ad expensas,l.Paulus,j.s̄.e.Item all.quia cum incontinenti ius sit quæsitum parti, iudex non potest sibi istud auferre,all.in arg.l.huiusmodi,§.qui Stichum,de le. 1.& l.statuliber,in fi.de le.2.& l.apud Aufidium,de opt.leg.Petr.de anch. cons. 182.ale.cons.119.lib.3.Si autem iudex sententiauit,& post adiicit causam an dicatur noua sñia,vide Ro.cons.45.Et an iudex post verbum, condemno, sit functus officio suo,vide Pet.de anch.cons.209.
e Pom.Et abb.in c.ex literis,de of.dele.all.istud dictū pro singulari.vide ibi ꝑ eū.

LEX LVI.

Post rem. Sententia,iusiurandum,& confessio,in iudicio habent executionem paratam.h.d.Not.de sententia est vulgare: de iureiur. habes hic. & s̄. de iureiur.l. sed & si possessori.§.pen.De confessione habuistis s̄.e.l.debitorib.& C.de confes.l.j.ibi,cum & soluere cogeris.S3 an confessio possit reuocari,dicemus ĵ.ti.j.l.non fatetur.

LEX LVII.

1 *Imperator olim eligebat magistratus in vrbe,hodie Papa.*
2 *Princeps eligendo scienter indignum,videtur cum eo dispensare,& nu. 12.*
3 *Exceptione opposita iudici,quòd non possit esse iudex, propter aliquod impedimentum naturæ,de ea cognoscit superior.*
4 *Iudici si opponitur quòd non potest esse iudex ex natura causæ, vel conditione personæ litigantis,ipse de hac exceptione cognoscit.fallit vt ibi.*
Item fallit de iure canonico,si opponatur incompetentia,quia clericus.
5 *Exceptio opposita iudici,si concernit delegationem,de ea iudex ipse cognoscit.*
6 *Processus factus per iudicem incompetentem, vel ratione personæ, vel causæ, vel litigantium,vel delegationis,valet si non opponatur,præterq̄ in clerico.*
7 *Exceptio opposita iudici,quę sugillat eius famam,vel honorem,si opponatur,superior de ea cognoscit,vel arbiter eligitur.*
Processus factus ab infami si non opponitur,valet.
8 *Exceptio minoritatis si opponitur iudici ipse de ea cognoscit.*
Exceptio minoritatis in iudice si non opponitur, potest opponi post sententiam, & reddit iudicium retro nullum.
9 *Exceptio incompetentiæ debet opponi in initio,& ante litem contestatam.*
10 *Reus qui actori petenti vt summariè in causa procedatur, respondet non debere procedi sine libello,videtur in iudicem consentire.*
11 *Exceptio incompetentiæ videtur primo opposita, quando cum ea opponuntur simul plures exceptiones.*
12 *Cautela,quòd imo exceptio incompetentiæ primo opponatur.*
13 *Pupillus qui successit Regi,vel Comiti habenti iurisdictionem, qualiter illam exercet.*
14 *Ciuitas si vult dare iurisdictionem pupillo, vel minori,vt eam exerceat per tutorem,vel curatorem,potest,faciendo primo super hoc statutum.*
15 *Pupillo posito in dignitate datur tutor cum maiori dignitate.*

a Quidam a consulebant. Maior 18.an.potest esse iudex delegatus & ordinarius.Item minor 18.an.maior tamen 14. potest esse delegatus, si ex consensu partium delegetur:vel ex certa sciā Imperator eū
1 iudicem dederit.h.d.No.† ꝙ princeps eligit huiusmodi magistratus in vrbe, & hodie Papa,vt extra de elec.c.fundamenta.li.6. Itē
2 no. ꝙ † princeps eligendo scienter indignum, videtur cum eo dispensare,vt hic.de hoc ĵ.dicā Op.s̄.de arb.l.cū lege.Sol.gl. Vel dic melius vt l.cū prætor.de iud.Op.ĵ.de dec.l.spurij.§.j.sol.ibi loquitur in decurionatu, q non h3 simplicem iurisdictionem, s3 h3 ēt administrationem bonorum ciuitatis,quæ non cadit in minorē, cum eius res debeant per alium administrari.l.fi.C.de legi.tu.Hic loquitur in eo, cui conceditur simplex iurisdictio, hæc vera. Vel dic, ꝙ illi nō eliguntur à principe.hoc etiam placet. Vnde dic, Aut eligitur à principe,vt hic. Aut ab aliis,& tunc aut conceditur simplex iurisdictio,aut iurisdō cum administratione,&c. Quæro, cū hic exceptio minoris ętatis opponitur,quis de ea cognoscet? Dic
3 latius.† Qñq; opponitur exceptio, ꝙ quis nō potest esse iudex impedimento naturæ,quia caret iudicio mentis:vt furiosus, impubes,& similes,& tunc ipsi nō possunt cognoscere,quia eadem est ratio impediens in cognoscendo de hac exceptione, q̄ de principali.l.cum prætor.§.fi.de iud. Cognoscet ergo superior, imo etiā si non opponatur,iudicium est nullum, vt colligiť ex hac l.in pri.
4 Qñq; † opponitur, ꝙ nō potest esse iudex propter alium defectū, & tunc qñ defectus non causatur à persona iudicis, sed ex natura causæ, vel conditionis personæ litigantis, tunc ipse,cui opponiť, cognoscit, & pronunciat,vt l.si quis ex aliena.de iud. & si quis in ius voc.non ier.l.2.& ibi no. Fallit si iudex inde deberet aliquod commodum sentire.l.de iure.ad munic.& ibi no.item fallit de iure canonico,quando quis dicit non suum iudicem,quia est clericus,vt in c.si iudex laicus de sent.exc.lib.6. Qñq; † exceptio con-
5 cernit ipsam delegationem,vt quia dicit rescriptum impetratum tacita veritate:tunc de hoc ipse iudex cognoscet.l.præscriptione. C.si contra ius vel vtil.pub.& extra de rescrip.c.super literis.& ibi
6 no.per Inn. Et istis casibus † præterquam in clerico,si exceptio omitteretur,valet processus.l.fi.C.de excep.& no.per Ber.& Inno. de rescrip.c.sciscitatus.& ideo si opponeretur ꝙ rescriptum est fal
7 sum, dic vt d.c. super literis.per Inn. Quandoque exceptio † concernit personam iudicis,& tunc quandoq; sugillat famam, seu honorem ipsius iudicis: vt quia opponitur ꝙ est infamis vel seruus, ideo non potest esse iudex, tunc Inn.dicit, ꝙ ipsemet cognoscet, non enim pronūciat se infamem, vel seruum, sed se esse iudicem, vel non esse,vt ipse not. de offic.dele.c.cum super. quod non pla-
b cet, b per l.absentem.C.de accu. & dixi s̄.e.l.iudex.Præterea, ego video, ꝙ si ad eum spectať commodum pecuniarium, ꝙ non pōt ipse

a ADD.¶Pom.Et de certa scientia Papæ concedentis incapaci,vid. Lud.Ro.consil.302.& in cons.327.inc.istæ sunt rationes,quando superior rescripsit pro inhabili nonvr̄ dispensare.Et quid si vitium ignorat.& ibi loq̄ de elegantia ꝑsonę.
b Adde ꝙ opinionem bar.tenet Im.in d.c.super literis,& d.An.ibi,& Host.archi. no.3.q.5.c. ꝙ suspecti,dicit, ꝙ in solo casu suspicionis itur ad arbitros,& recedi tur à iudice,nec reperitur iure cautum, ꝙ eligantur arbitri,si opponitur exceptio cōtra iudicem sugillans personam eius,ideo dicit iri ad iudicem superiorem,& cum hac opi.quam etiam dicit tenere Pan.post I An.in c.pia, de excep. li.6.transit episcopus alex.in c.2.requiris,extra de app.reiecta opi.Imo.ibi.Sed contra eundem episcopum facit,quod ipse voluit in c.cum spirituali,in 6. not. post Pan. vbi tenet, ꝙ ex identitate rationis itur ad arbitros, in casu similr̄ expresso,per gl.in c.statutus,in verbo,copia,de rescr.in 6. Sed pro commodo pecuniario,non potest cognoscere,ergo nec vbi de fama agitur,quia crudelis est qui negligit famam.Et voluit spe.in ti.de recu.§.effectus,ver. sed nunquid excommunicato iudici,quia non est verisimile quòd quis pronunciet quid in quo eius turpitudo versatur,vt de diuor.c.ex literis.

ipse cognoscere, vt s. prox. dixi. ergo multo min⁹, cum hic tractat de fama iudicis, quæ excedit ēt omne commodū pecuniarium. Cognoscet ergo superior, vel eligetur arbiter, vt j. dicam. sʒ si hęc exceptio non proponitur, ꝓcedit, & valet iudicium, l. 2. C. de sen. & no. in d. c. sciscitatus. & in Spe. de iud. dele. §. fi. ver. sʒ nunquid infamis. Vbicunque āt dixi superiorem cognoscere, dico, ꝙ tunc poterunt arbitros eligere, q de hoc cognoscant, vt C. de iu. l. cum specialis. & ext. de ap. c. cum speciali. Ad prædicta facit, & ꝯ Inno. circa id qđ dr. qñq; exceptio excōicationis opponit iudici, vt no.
8 in Spe. de exce. §. nūc videndum. vers. sʒ si hęc exceptio. Qñq; †op po. exceptio, quæ statum, & non famam iudicis cōtingit, vt quia est minor 18. an. & tunc puto, ꝙ ipse idem cognoscet, & pronunciabit, & in hoc iudex est, & iudicium hʒ, quia est maior 14. an. arg. d. l. si quis ex aliena. & l. præscriptione. In hoc tñ est hic plus, q̄a ēt si talis exceptio omittatur, pōt opponi post sñiam, & reddit iu
a dicium a retro nullum, vt dr expresse in hac l. in pr. & consensus partium non facit eum iudicem, nisi tempore delegationis ꝯsentiat, vt hic dicit tex. Quæro, †qñ dʒ opponi [b] hæc exceptio, tu nō
9
b potes esse iudex? Quidam dicunt vsq; ad litem contesta. vt no. C. de excep. l. fi. Alij vsq; ad 20. dies, vt in auth. offeratur. C. de li. contest. Tu dic. vt dicit tex. in d. l. fi. ꝙ hæc exceptio dʒ opponi ab ini
c tio. [c] hoc est, anteq̄ corā iudice aliqd proponat, per qđ videatur approbare eum in iudicem, vel iudicium suscipere, vt s. de iud. l. sʒ & si susceperit. in pr. & extr. de re iud. c. inter monasteriū. & ibi hoc no. per Ber. & Inn. Vnde si pri⁹ opponeret qs exceptionem ꝯ personam actoris, vel ꝯ libellum, q̄a proponendo excep. videtur velle ꝙ super ea pronuncietur, cū sit emergens, vt no. C. de ordi. iu. l. 1. ideo vr iudicem approbare. Et prędicta intellige in casib. in qui
* bus tacitè pōt omitti.* vt s. dixi. ꝯ ꝑdicta tñ videtur, s. de iud. l. nō vr iudicem. Resp. qui petit sibi edi actionem, non petit à iudice, sʒ
10 à parte, ideo non videtur consentire in iudicem. Fateor † tñ, ꝙ si actor peteret vt ꝓcedatur summariè, & reus exciperet, imo non dʒ sine libello: quia hic requireret̄ iudicis examinatio, & pronunciatio, tunc videtur consentire in iudicem. Item ꝯ prædicta videt auth. offerat. C. de lit. cont. quę dicit, ꝙ pōt recusari post datā cautionem de iudicio sisti. Sʒ certe illa cautio hʒ in se conditionem de stando iudicio, si apparuerit me teneri. Itē ꝯ dicit d. auth. q̄a vr permittere intra 20. dies. Sʒ illud intellige, nisi pars aliquid fecerit
11 per quod videatur in iudicem consensisse, vt ibi pʒ. Sed † quid si simul & semel opponit plures exceptiones cōtra personam acto
d ris, ꝯ libellum, ꝯ iudicem? Resp. semper intelligitur [d] primo oppo
e sita exceptio ꝯ iudicem, [e] & cetere sub ꝯditione, si apparuerit eum iudicem esse ordine scripturæ non attento, arg. s. de hære. inst. l. talem. in pr. & de vulg. & pup. subst. l. 2. §. sʒ & si ita. Tutius tamen est, ꝙ primo exceptio ꝯ iudicem prius opponatur, & aliæ proponan
f tur sub conditione. Vltimo [f] est videndum, † an cum princeps cō-
12 cedit alicui nō capaci aliquid, videatur cum eo dispensare? Cogitaui dicere, omitto nunc propter laborem. De hoc per Inn. de fil. presby. c. veniens. facit quod no. per gl. & doct. C. si cōt. ius vel v-
13 til. pub. l. fi. † Quero, pone q̄ ꝙ vni Regi, [h] vel Comiti, qui trāsmit-
g tit iurisdictionem ad heredes. succedit pupillus, vel adultus, quis
h exercebit iurisdictionem? Respon. tutores eius vsque ad pubertatem, ad quos spectat vtilis administratio. l. ꝯsilio. de cur. furio. s. Pro hoc q̄a si est prodig⁹, exercebit ipse curator. tex. est expressus. de supplen. negl. prœl. c. 2. li. 6. ꝯiuncta l. Fulcinius §. adeo. in fi. j. ti. 3. Post pubertatem vero ea, q̄ sunt simplicis iurisdōis administrat per se, quasi sit datus à sciēte principe q sic dedit regnū, vel comitatū, vt trāsiret ad hrdes, vt hic. ea vero q̄ sunt administrationis, nō poterit dare vel facere sine curatore, arg. l. spurij. § j. j. de decur. &
14 qđ s. dixi in 2. ꝯrio. Sʒ † quid si vna ciuitas vellet dare iurisdictionem vni pupillo, vel infanti, vt eam exerceat per curatorē, vel tutorem? Resp. faciat de hoc primo statutū, ar. l. 3. §. planè. qđ vi aut clam. Facit l. vt gradatim. §. sʒ si lege. de mune. & ho. vbi statutum
i restringitur ad habiles in dubio. Si n. [i] ciuitas non posset dispensare, illa lex non habet dubium, quod sine dubio obtinet in ciuitatibus, quæ non recognoscunt dñm in temporalib. quia tunc populus liber est, & vtitur omni iurisdōe imperiali, vt not. j. de capti. l. hostes. Item no. ꝙ prædictis personis in dignitate positis datur tutor cum maiori dignitate, vt C. de tut. & cura. illustr. pers. l. 1.

a ADD. ¶ Adde, ꝙ si partes sciuerint illum excommunicatum, ꝙ retractatur quaten⁹ actū est in earū fauore, ita dicit abb. post Cald. in c. sciscitat⁹, ext. de rescr.
b Paris. Vide Peru. in c. cum specia. in pr. ver. septimo quæritur, de app.
c Adde Spe. in ti. de recu. § qualiter, ver. j bal. in §. quibus, in 1. consti. C. sed. consil. 24. Et adde tu, ꝙ hinc opi. dicit communem Lafr. in c. quoniam ꝯ falsam, in verb. recusationis, de prob. Et adde ꝙ talis exceptio etiam post litem contest. opp. quando suspicio post lit. cont. e est orta, l. non distinguemus. §. cum quidā, s. de arb. & dicit ang. in l. fi. C. de iurisd. om. iu. & no. in c. insinuante, de of. deleg. Item adde, ꝙ talis exceptio non poterit opponi à suspecto de fuga, ita Pet. de anch. in cons. 94. inci. in Christi noīe præmittendum. sequitur Rom. & Alex. in l. 2. s. ti. de iur. om. iu. & Io. Bap. de S. Seuer. in tract. de debi. susp. & fug. q. 4.
Clau. Illud limitari potest per id quod dicit Pan. singulariter in c. cum dilecta, per illum tex. secundum vnum intellectum, extra de rescr.
d Paris. Vide ale. in l. si ita scriptum, in pr. & aliquid per Ias. in 1. not. de leg. 1. & in vers. vlt. vide Barb. cons. 34. vol. 2. & Rom. cons. 37.
e Adde, ꝙ hoc sequitur abb. in c. exceptio, extra de excep. & bar. in l. non videtur, ff. de iud. & in l. fi. C. de exce. gl. in c. inter monasterium, de re iud.
f Vide plene per Old. cons. 325. vsque ad 332. inclusiuè. & Ro. cons. 216. & 317.
¶ Clau. Adde Pan. in c. per inquisitionem, de elect.
g Barb. Et vide d. Abb. in c. cum vigesimum. de of. deleg.
h Vni Regi. Vide Old. cons. 52.
i Pom. Et vide bal. in c. cum vigesimum, de of. dele.

LEX LVIII.

1 *Emens rem ab executore, debet habere sententiam, & acta, per quæ probare possit sententiam valere.*
2 *Exceptio nullitatis impedit executionem.*
3 *Libellus in quo quis petit reum cogi, & compelli, & nō cōdēnari, non procedit.*
4 *Libellus in quo dicitur. Peto cogi & compelli, & ad prædicta condēnari, valet.*

a Si cum nulla. [a] Not. ꝙ † ille qui emit ab executore sñiæ,
1 dʒ habere sñiam, & acta sufficientia, ꝑ quę possit probare valere sententiam, al's secus, vt hic dr in tex. & gl. Itē
2 facit hæc lex, † ꝙ exceptio nullitatis impedit executionē, de quo
3 dixi s. e. l. 4. §. condemnatum. † Item per hanc [b] legem reprobatur
b libellus, in quo concluditur sic. Quare peto eum cogi, & compelli, &c. quia hoc modo petitur executio, quæ non potest fieri ante sententiam condemnatoriam. l. j. C. de executio. rei iudi. vnde dʒ concludi sic. Quare peto eum condemnari, &c. & ad prædicta co
4 gi, & compelli, &c. Sʒ quid † si præposteretur, vt si dicam, Peto cogi, & compelli, & ad prædicta condemnari? Resp. procedit, & prius
c videtur petita condemnatio, [c] arg. s. de hæred. inst. l. talem. de vul. & pup. substit. l. 2. §. & si ita.

a ADD. ¶ Barb. Et vide d. Ant. ꝯ bar. in c. examinata, de iud. & ibi dixi. bar. l. j. C. de exec. rei iud. & ibi bald. bar. in l. quidam, ff. de pecu. leg. bal. in l. j. C. de excep. rei iu. & in c. causam quę. de rescr. in proœ. C. & in l. conuenticula, C. de epis. & cle. & in l. edita, in repe. Paduana, C. de eden. & in auth. dos data, C. de dona. ante nup. Pet. in d. c. causam quæ, & vide quæ ibi dixi.
b Pom. Vide etiam fel. in c. 1. de lit. contest. & in c. j. de of. deleg. & pulchrè ale. in rub. C. qui admi. et cons. 34. vol. 3. vbi limitat, nisi adesset clausula, super quibus omnibus et singulis.
c Sequitur Pan. in c. 1. de lit. contest. et Ant. in c. examinata, et ibi tenet bar. in præcedenti membro, et vide Mar. Soc. in c. R. de libel. obla. art. 13. ver. quartus effectus, vbi dicit, ꝙ talis libellus procedit, maximè quando est apposita clausula, omni meliori modo, all. Io. de Imol. hic.

LEX LIX.

In summa. Sufficit, si in sentētia exprimatur verbum, cōdemno, vel ęquipollens, vel ꝙ exprimatur cer
a ta q̄titas expresse vel per relationem [a] ad acta. h. d. op. de l. quid tñ. §. Pomponius. s. de arbi. gl. dicit, ꝙ ibi non erat certa quantitas in aliqua parte actorum. Dic vt dixi in l. ait prætor. in fi. s. e. Op. de l. eos. C. de ap. Resp. iudex appellationis potest pronunciare secundum formam illius legis, vel ęquipollens, vt hic, & plenè dixi j. iu. sol. l. cum apud Sempronium.

a ADD. ¶ Vide pro limitatione fel. in c. quoniam contra, de proba.

a §. Qui fortis. Sententia incerta [a] non valet. h. d. Dixi in l. ait prætor. § j s. eod.

a ADD ¶ Incerta. Vide bar. in l. 3 §. armamenta, s. de rei ven. & Pau. de cast. hic concordantem bar. cum Inn. in c. cum dilectus, de ord. cogni.

a §. Si quis ex edicto. Sententia lata contra mortuū [a] est ipso iure nulla. h. d. op. de l. cū quasi. in pr. de fideic. lib. gl. in l. Neratius. j. de reg. iur. dicit, ꝙ valet pro defuncto, secus ꝯ. quod non placet, vt dicam j. l. prox. & s. eo.
b l. furioso. [b] Dic ergo, ꝙ ibi speciale fauore libertatis. Cætera dicā in l. 1. in fi. j. quæ sent. sine app. re. Item an sit necesse, ꝙ primo pronuncietur, dicam j. eod. l. cum quærebatur.

a ADD. ¶ Mortuum. Vide Angelum cons. 233. in quibus casibus valet sententia lata contra mortuum.
b Clau. Ad idem vide etiam alex. post Pau. de cast. in l. eius qui, s. si cer. pe.

LEX LX.

1 *Citatus debet licentiatus recedere.*
2 *Sententia lata contra febricitantem, si iudex hoc sciebat, nō valet: si ignorabat, valet, sed restituitur.*
Sententia lata contra eum q cōparere non poterat, nō valet, nisi iudex hoc sciuit.
Infirmo citato consulitur, vt mittat ad iudicem, & petat ꝙ terminus ꝓrogetur.
3 *Sententia lata pro infirmo non valet.*
4 *Infirmus citatus an necesse habeat mittere procuratorem, remissiue.*
5 *Iudex si excusatori pro absente, vel infirmo non credidit, sed pronunciauit, non tenet sententia, si excusator obtulit se incontinenti probaturum absentiam.*
Cautela, quòd iudex pronunciet citatum contumacem, nisi infirmitas, vel absentia probetur per excusatorem.
6 *Citatum fuisse infirmum qualiter probetur, vbi per medicos, & etiam per familiares, & ex aspectu.*

a Quæsitum. [a] Febricitans febre grauiori, non leui, nō tenetur expectare, vl' in peremptorio comparere. h. d. Facit s. si quis cautio. l. 2. § si quis in iudicio. vbi differ
1 tur iudicium propter morbum. No. ergo, † ꝙ aliàs tenetur expectare, & ideo debet quis licēciatus recedere, vt dixi s. de dam. inf. l. si

a ADD. ¶ Et vide scribentes bal. & abb. in c. j. de testib. all. istam legem.

a l. si finita. §. Iulianus. Op. & vr, q̃ snia valet, l3 restituat, vt in ab-
2 sente cã reipublicæ. l. fi. de in inte. rest. Sol. hic iudex sciebat, & iõ nõ valet. Sed si iudex ignorauit, valet, sed restituitur, qđ tene mẽti. Et sic est vera opi. Plac. posita s. e. l. ꝯ pupillum. in pr. & idẽ dico in aliis casib. vbi qs cõparere nõ tenet, vt dixi in l. ꝯ pupillum. §. fi. s. e. Nã nõ valebit snia, si iudex scit, al's secus. Vñ ꝯsilium est, q̃ qs mittat ad iudicẽ, & ei notificet. Põt ẽt peti, q̃ terminus proroget, vt l. 2. §. si qs iudicio. s. si qs cau. vbi tex. dicit diffusum. i. differendum.
3 † Quæro, qđ si fert snia ꝓ persona febricitãte, an valeat? Gl. dicit q̃ nõ. Et hoc dixi esse verum in l. furioso. s. e. & hẽtis in l. ea q. C. qũo & qñ iu.
4 † Quæro, an talis b febricitãs hẽat necesse mittere
b procuratorẽ? Et gl. dicit, q̃ nõ, alle. l. 2. s. si qs cau. sed nõ dico hic, dicã in l. j. de diuer. & temp. præscr. & ibi latius gl. & per Gul. in d.
5 l. 2. §. 1. s. si qs cau. & Cy. C. de resti. mil. l. j. Quæro, qđ † si iudex tali excusationi nõ credidit, & pronunciauit? Resp. si qdem ille excusator obtulit se probaturum cãm absentiæ, tunc hẽbitur pro absente. l. ait prætor. §. si qs particeps. j. de his q in frau. cre. cũ hic cer
c tet de dãno vitãdo, & nõ valebit c snia, & hoc impedimẽto postea probato, vincet in cã nullitatis. Iudex ergo illi excusatori d3 dare terminũ, vt doceat de impedimẽto. l. inter accusatorẽ. & l. pe. §. ad crimen. j. de pub. iud. Cõsulo tñ, q̃ iudex pronuntiet eum ꝯtumacem sub hac excep. Nisi cã absentiæ ab isto excusatore probetur. l. q vias. §. j. s. de dam. infe. facit qđ dixi in l. si finita. §. Iulianus. e. ti.
d Sed si ille nõ obtulit se d probaturũ, tũc valet snia, vt l. liberto. §. fi.
6 de ne. gest. vbi dr, q̃ pt appellari, & sic valet. Sed qualiter † ꝓbabit
e ipsum infirmum e fuisse? Resp. ꝯstabit per medicos. l. semel. C. de re mil. li. 12. & q̃ iudex mittat pt impetrare excusator. ar. de vent. insp. l. j. §. j. & C. de fi. inst. l. comparões. & poterit ipse, qui fuit infirmus, docere proprio iuro cum aliis indiciis, puta, quia facies eius est extenuata, quasi hoĩs surgẽtis ab ĩfirmitate. ar. l. minor. 25. an. ex aspectu. s. de mi. Poterit ẽt ꝓbare per alios astãtes, sibi ẽt familiares hoc casu. ar. C. đ repu. l. ꝯsensu. & đ naufr. l. đ submersis li. 11.

a ADD. ¶ Pom. Et no. q̃ si iudex ꝑcipiat impossibile, est ipso iure nullum illud tale ꝑceptum, ẽt si ignoranter ꝑcipiat, est casus in l. si decesserit, s. q. sat. cog. Si ãt est difficile, si scienter præcepit, est nullum, si ignoranter, t3, & h3 locũ restõ. Et vide Ang. in d. l. si decesserit. Dic secus si esset mandatũ, c. in memoriam, 19. dist. c. sacerdotes & reliqui, 2. q. 7. & vide quæ dixi in c. accepimus, de fide instr.
b Barb. Et vide gl. sing. sm ang. in l. si quis ita hæres instituatur in diem, s. de hær. inst. & ibi alle. casum sing. sm Bar. & refert se viua voce audiuisse, q̃ qñ nõ reperit idoneum, non tenetur mittere, l. idemque, s. pro soci. quod benè not.
c Adde q̃ ꝓ hoc facit c. si duobus, extra de app. & an q̃s teneatur mittere procuratorẽ, vide per Abb. in c. 2. de proc. & an carceratus teneatur mittere procuratorẽ, si peremptoriè fuit citatus ad sniam audiendã, vide ang. cons. 65. ꝯcludentẽ q̃ sic. Et q̃ febricitans nõ teneat mittere ꝓcuratorẽ. voluit Io. an. in Speti. de proc. ver. tõe quoque ꝯstituentis, in fi. vbi dicit, ꝯnulla immunitas infirmitatis esset cum sanis, id sufficiat, si febricitans teneretur mittere procuratorẽ.
d Pom. Ad horum declarationem vide Alex. in rub. s. de in ius voc. & ponitur aliquid per Fel. in c. literis, ver. sed his non obstantibus, de præsump.
e Clau. Vide etiam Bar. in l. 1. in fi. C. de mendi. val. lib. 11. Et vnum nota, q̃ infirmitas præsumitur durare in dubio per annum: per tex. not. iuncta gl. in can. communiter, 33. dist. quem alleg. Card. in c. cum inter, de elect.

LEX LXII.

1 *Iudex qui secundo iudicat, an ex eisdem actis iudicet.*
2 *Iudicans secundo debet primo examinare nullitatem primæ sententiæ, si de nullitate non liquet, nisi aliquid probetur.*
3 *Reum fuisse præsentẽ, vel citatum, si nõ apparet, an cognosci dẽat de nullitate.*
4 *Iudicans secundo pronunciare quòd sententia sit nulla, quando debeat.*

Cum quærebatur. Op. & vr, q̃ eadẽ die posset iudicare, & q̃do vult. l. 1. C. de sen. ex bre. reci. & l. fi. C. de sen. q̃ sine cer. q̃ti. Dicit gl. q̃ nõ ex eisdẽ actis, sed de nouo corã eo ꝓcedetur. & vide istã gl. ꝯrium dicit gl. in l. si
1 vt proponis. C. qũo & q̃. iu. Et ibi per Cy. † sed tñ a q̃tum ad ꝓpo-
a situm dic, qñq; est quoddã vitium: qđ respicit acta, & sniam vniformiter, & tunc nõ ex eisdẽ actis, sed ex nouo est iudicãdum, vt hic in exemplo vltimo gl. qñ ꝯ minorẽ est processum, vitiũ vniformiter respicit acta, & sniam. Si vero est tale vitium, qđ respicit solũ sniam, tũc ex eisdẽ actis cognoscet, vt gl. in l. si vt proponis. C. qũo & qñ iu. qa fortè die feriata fuit lata snia, vel nõ fuit ꝯdemnatus ꝓcurator. vt l. j. C. de sen. vel nõ fuit expressa q̃titas. l. fi. C. de sen. q̃ si. cer. q̃ti. Qñq; est tale vitium, qđ respicit sniam, & partem actorũ, in. qa fuit citatus mortuus, vel alr impeditus scienter. l. in summa. in fi. & l. quesitum. s. e. tunc nõ poterit iudicari ex eisdem actis sic inualidis, qa peremptoriũ cũ sit nullũ, iterũ d3 citari pro
2 alio dic, & sic loqtur hic sm j. exemplũ gl. † Quæro, si scđo d3 iudicari, an d3 exaĩari primo nullitas primæ sniæ? Et facit tex. hic, q̃ sic, sed l. fi. C. de sen. q̃ si. cer. q̃t. vr dicere, q̃ nõ oportet q̃ prius cognoscatur de nullitate. Quid dicemus? Habui de facto istã q. & dicebã qñq; nullitas apparet ex snia ipsa nullo alio ꝓbato extrinsecus, tũc nõ est necesse, q̃ cognoscat, vel ꝓnunciet de nullitate, vt si in snia nõ exprimit certa q̃titas, vel nõ ꝯdemnat ꝓcurator, qui fuit ꝑsens dño abñte. l. j. C. de sen. l. 1. & l. 3. & l. fi. C. de sen. q̃ si. cer. q̃ti. Si vero de nullitate nõ liquet, nisi aliquo ꝓbato intrinsecus, vt si dicat, eum ꝯ quem fuit lata snia, tũc fuisse mortuũ, vel fuisse minorẽ indefensum, & tũc de hoc prius d3 cognosci, vt hic, quia forte fuit rõ quare eodem die nõ pt pronũciare. Præterea oportet q̃ iudex, qui iudicat, sit certus de meritis cãe, vt s. e. l. Pomponius. & j. ti. 3. l. hęc ãt locum. §. j. Sed anteq̃ de nullitate cognoscat, nõ pt esse certus, vtrum sit iudex, vel nõ, ergo, &c. facit ad hoc qđ dicimus de hrde, q nõ pt adire hrditatem, nisi sit certus de virib.
3 testi. l. sed & si de sua. de acq. hæ. † Quæro, pone q̃ in snia nõ apparet, q̃ reus fuerit præsens, vel citatus, an dẽat de nullitate cognosci. Resp. si est idẽ iudex. i. eadem persona iudicis, pt pronunciare, qa ipse pt esse certus, q̃ illum nõ fecit citari, & q̃ nõ fuit præsens. Si vero esset alius iudex, tũc nõ posset iudicare iterũ, nisi prius cognoscat de hoc, quia l3 in snia nõ cõtineatur, pt tñ aliter probari,
4 ar. ad prædicta de acq. hæ. l. cum falsum. † Sed an sit necesse q̃ nulla pronunciet? Resp. si libellus super hoc principl'r porrigatur, vt snia nulla declaretur, prius dẽt pronunciari, vt C. de interd. l. incerti. & s. de acq. pos. l. exitus. & j. de exce. l. fundi. & l. fundum. & qđ ibi dicam. Si vero principaliter quis petit, vt sententietur super tali causa, cum talis snia nõ valuerit ipso iure, quia tunc hoc venit incidenter, non est necesse pronunciari, vt C. de ord. iud. l. 1.

a ADD. ¶ Paris. Vide Barb. in c. literis, de off. deleg.

LEX LXIII.

1 *Patientia non præiudicat ei, qui prohibere non potest.*
2 *Sententia lata contra præsentem, & defendentem præiudicat alteri scienti, secus si contra absentem contumacem.*
3 *Sententia lata contra creditorem, quando præiudicet debitori.*
4 *Venditor, vel mulier agens, quando præiudicet emptori, vel viro.*
5 *Sententia lata contra libertatem, an præiudicet domino scienti ipsum litigare.*
6 *Fructuarius agens quando præiudicet proprietario.*
7 *Sententia lata contra dominum, quando noceat creditori vel fructuario.*
8 *Snia vt nõ noceat creditori, vel fructuario scienti, sufficit q̃ creditor ꝓtestetur.*
9 *Snia lata cõtra dominum, q̃do noceat hẽnti seruitutem constitutam a domino.*
10 *Emptor, vel vir, quando possit prohibere venditorem, vel vxorem agentem.*
11 *Confessio autoris mei, an mihi præiudicet.*
12 *Probatio præiudicat alteri, vbicunque præiudicat sententia.*

a Sæpe constitutum. Snia lata a ꝯ vnũ nõ ꝑiudicat alteri, q eũ ꝓhibere non poterat, & ab eo cãm nõ hẽbat: secus si poterat prohibere, & ab eo cãm
1 hẽbat, & sciens erat. h. d. No. † q̃ patientia nõ ꝑiudicat ei, qui prohibere nõ pt, aliàs secus. Hæc est solõ brocardica, q̃ ponit gl. in l. Caius. s. de pig. act. & l. Titia cũ testõ. §. Lucia. s. de le. 2. Ego plenè dico in l. q̃ dotis. s. so. ma. Op. hic in pr. dr, q̃ res inter alios acta alij nõ ꝑiudicat, ꝯ de l. Papinianus. §. si ex causa. de inof. test. Sol. fallit ibi, & in aliis casibus ibi no. per gl. & Cy. qđ hic nõ dico. tãgam. n. solum mãm h9 l. Op. dr hic, q̃ scm vnius coheredis nõ preiudicat alteri. ꝯ s. de euic. l. q dã. Sol. ibi ptium recipit, & sic ibi plus q̃ hic, s. pretium interuenit. Op. dr hic, si pt ꝓhibere, nocet, al's ꝯ. Sed ista rõ nõ vr ꝯcludere. Nã debitor nõ pt prohibere creditorem quin agat hypothecaria, qđ p3, qa ẽt ꝯ ipsum debitorem agit. l. cũ notissimi. de pscr. 30. an. Gl. ista fatet ꝯrium, dicẽs q̃ in aliis cõcludit rõ ista, præterq̃ in creditore. Quæ est ergo rõ in creditore? Dic, q̃ eo ipso q̃ debitor sibi obligat rem, vr ꝑmittere, q̃ agat hypothecaria, in qua d3 probari de dñio debitoris, iõ ipsi debitori scienti præiudicatur. Et istud tãgitur in gl. super verb. de ꝓprietate, & gl. super ver. ꝓhibere. Hoc ãt declarabo melius statim in q̃oib Opp.
2 C. de pig. l. præses. Sol. † snia ꝯ præsentem, & defendentem ꝑiudicat alteri scienti. vt in casu h9 l. secus si ꝯ absentẽ ꝯtumacem, tunc
b nõ præiudicat alteri ẽt scienti. b d. l. pręses. sm vnam veram lect. & no. quod tene menti. Facit s. de inof. testa. l. qui repudiantis. §. fi. & l. Papinianus. §. meminisse. & l. si prolusorio. in fi. j. de app. & l. si seruus plurium. §. j. de le. j. Primo quæro, dr hic, q̃ snia lata ꝯ creditorem præiudicat debitori, an hoc sit verũ? Resp. Creditore agente, vel defendẽte, si quidem absolutus sit possessor, quia oblõ nõ valuit, vel alia cã, q̃ nõ respicit dñium, nõ ꝑiudicat debitori. Idẽ si succubuit, quia creditor nõ probauit de dñio debitoris. Nã debitor poterit postea agere rei ven. Cum. n. ad alium finẽ fuerit q̃situm in primo iudicio, q̃ in isto, nõ obst. excep. rei iu. vt s. de euic. l. vendicantem. cum l. seq. & facit quod no. de cond. indeb. l. Iulianus. in gl. mag. & quod dixi de acq. poss. l. naturaliter. §. nihil commune. in 1. lect. Si vero succubuit ideo, quia reus assumpsit in se onus probãdi, & probauit se dñm, tunc præiudicat debitori sciẽti. Ita loquitur hic. & hæc oĩa probat hic tex. dum dicit, de ꝓprietate pignoris, &c. facit ad prædicta s. de prob. l. circa. facit l. si inter me, & te. in fi. j. de exec. rei iud. Prædicta vera, si de dñio fuit plenè cogn

a ADD. ¶ Pom. Et vide Lud. Rom. in cons. 307. vbi disputat, si acta faciant fidem contra illum, contra quem præjudicat sententia. Et vide Lud. Ro. cons. 326. an sententia lata contra communitatem præiudicet tertio.
b Adde ad hoc, & vide pulchrè Bal. cons. 250. lib. 1. & Pet. de anch. cons. 90.

cognitũ, alias sec⁹, vt s. e. l. à diuo. §. si super reb. & qđ no. in l. 2. de or. co. & qđ dicã in l. s3 si ante. j. de excep. s3 hoc nõ puto sufficere, debitorẽ simplr scire creditorẽ litigare super hypotheca, s3 d3 scire reũ assumpsisse in se on⁹ pbãdi se dominũ. In creditore vero cõuẽto pcedit planè. nã eo ipso φ debitor sibi tradidit pign⁹, vr sibi
4 pmisisse defensionẽ, ar. l. j. in fi. cũ l. seq. s. vsuf. quemad. ca. † Quæro 2. qđ si vẽditor agit, vel mulier, an præiudicet emptori, vel viro? Gl. hic φ nõ, qa isti nõ habẽt actionẽ qua possint agere. nõ ob. hæc l. qa hic loqtur in defendẽte, & tex. q dicit experiri, intelligit defendẽdo, vt gl. dicit. itẽ Gul. de Cu. in l. de die. §. qdam. s. q sa. co. adducit rõem, qa si vẽditor, vel vxor ageret, & succũberet, vr succũbit, qa non pbat se dominũ, iõ non præiudicatur emptori, nec viro. Fa. l. si inter me, & te. j. de exc. rei iu. facit hæc l. in ver. nã & si libert⁹. s3 Inn. ext. e. c. q̃uis. vbi habemus istum text. 3 ꝯrium, vbi hẽat locũ in agẽte, & defendẽte. Pro hoc fa. iste tex. in ver. veluti. vbi ponit exẽplum de actore, & reo succũbẽte. itẽ in ver. s3 scientib. ibi, actio vel defensio. Itẽ in ver. curãt. ibi, agere, vel ꝯueniri. & ibi, ppria actione, vel defensione. & ibi, qđ ex persona agẽtis habuit, &c. & sic h3 locũ in agente. qđ ergo dicemus? Dico. q̃doque venditor meus agit, vel defendit meo nomine, & tunc sñia lata ꝯ eũ mihi nõ præiudicat siue fuerim sciens, siue ignorãs, nisi ratum habeam. l. j. C. q. res iu. non no. & l. sed & hę. in pr. s. de pc. Resp. qa illæ personæ agunt de iure qđ meum est, non de eo qđ ab eo habebã. & sic ratio posita hic nõ h3 locum. Prohiberi. n. vr ex eo φ inutiliter gerit negotium meum, quod apparet ex eo φ victus est, in l. nõ tamẽ. §. in hac. j. iu. sol. & no. C. man. l. j. & sic non h3 locum rõ j. s. φ phibere põt, &c. nã phibere vr. Præterea. illa rõ non ꝯcludit de necessitate, vt s. dixi in creditore. Sed ij. rõ, s. qa ex voluntate eius de iure, φ ex persona agentis, &c. ꝯcludit de necessitate. Quãdoq; autor meus agit suo nomine, nõ exprimẽdo qđ vẽdiderit, vel in dotẽ dederit. & tũc aduerte, qa in rei ven. formatur libell⁹ de dominio, qđ est tẽpore quo agitur, & sic de præsenti, vt s. de rei ven. l. in rẽ. & j. ti. j. l. certũ. §. s3 & si fundũ. & ibi no. Et iõ si qdẽ pnũciatur ꝯ actorẽ, s. fundũ suũ nõ esse simplr, tũc emptor, vel marit⁹ poterit agere, nec sibi præiudicat talis sñia, qa ipse non venit ꝯ sñiam, imo approbat eã, s. φ fund⁹ nõ erat actoris tpe quo agebat, & ita loqtur hic opi. gl. Si vero pnunciatur rẽ nõ esse actoris adiecta cã, qa ille à quo actor habuit cãm, pri⁹ alteri alienauit, vel qa re⁹ pbauit esse suã, tũc præiudicaret emptori, & viro scientì. & ita loqtur hic tex. & opi. Inn. Vnde hoc casu intelligo, φ oporteat cũ scire. φ de hoc agitur in iudicio, s. an re⁹ sit dñs, & sñia: vt s. dixi. In autore vero defendente sufficit simplr emptorẽ scire, φ sibi dat⁹ est libell⁹ in rei ven. Nã aduersari⁹ asserit se dñm. Itẽ an prętextu h⁹ sñię fiet executio ꝯ possessorẽ? resp. sic. Et hoc innuit hęc l. q̃ est posita in hoc ti. vbi tractatur de execut. sñiæ, hoc t3 Inn. de cõc. præb. c. pposuit. † Tertio venio ad ver. nã & si libert⁹. quæro,
5 pone, φ nõ interueni, s3 sciui libertũ meũ litigare. an mihi præiu-
a dicet talis sñia. Io. φ sic. In.[a] de hoc tractat ext. e. c. cũ super. & φ Io. nõ bene dicat, vr. Nã ego nõ hẽo cãm à liberto meo, & sic sñia ꝯ eũ lata nõ nocet mihi, vt hac l. in fi. Tu dic. φ gl. bñ dicit, ar. eorũ, q̃ s. dicta sunt de creditore. Nã creditor me⁹ h3 hypothecariã suo iure ex ꝯctu celebrato mecũ. non. n. erat res mea mihi obligata, sed illud ius, qđ h3 creditor, causatur à iure meo, qa si ego essem domin⁹, nõ potuissem sibi obligare, & ꝯcedẽdo sibi illud ius, videor sibi ꝯcedere, vt de pprietate litiget, vt dictũ est. Ita in pposito libertatẽ h3 libert⁹ facto meo, & dãdo sibi cãm permitto sibi, vt de meo dñio, & iure patronat⁹ litiget, & se libertũ doceat. vñ eo agẽ-
6 te. & ꝯuẽto, dic vt dixi s. in creditore. Quæro 4. † qđ in fructuario agẽte? Dic idẽ φ in creditore ea. rõe. In fructuario vero ꝯuẽto nõ vr idẽ. Nã creditor possidet ciuiliter & natr, fructuarius vero naturaliter tm̃. Et iõ sent. lata ꝯ eũ nõ d3 præiudicare ciuiliter possidẽti. l. Põponi⁹. §. si is q precario. & ibi no. in fi. gl. super ver. accedere possessionẽ. s. de acq. pos. & vr tex. in l. si pariter. de lib. cã. Nã libell⁹ ꝯ fructuariũ ppositi⁹ ad hoc pponitur, vt possessio q̃ h3, ab eo auocetur, & nõ petit pnũciari se dñm, & iõ nõ preiudicat domino, idẽ in emphyteuta, & pprietario, & similib. personis. S3 q̃n agitur actiõe personali, dixi in §. si de vectigalib. l. si finita. de dam.
7 inf. Quæro 5. † qđ ecõuerso, si agitur ꝯ dñm, an præiudicet creditori sciẽti? resp. sic, vt hic, fm vnã lec. vt j. de exce. rei iu. l. iudicatæ. §. fi. Itẽ si domin⁹ agit, præiudicatur fructuario scienti, ea. rõe qua creditori. s3 ꝯ hoc vr tex. in d. l. si pariter. de lib. cau. Sol. ibi pariter venerũt ad agendũ domin⁹, & fructuari⁹: vnde agendo vr fructuarius velle, & ptestari, φ iudiciũ domini sibi nõ præiudicet: secus si
8 nil diceret, vt hic. Ex quo no. † φ sufficit venire, & ptestari, vt sibi nõ præiudicetur per d. l. si pariter. & l. si debitor. §. 1. qb. mo. pi. vel
9 hy. sol. & l. sicut. §. non vr. e. ti. † Quæro 6. qđ in eo q h3 seruitutem constitutam à domino? Resp. si agit, idem quod in creditore dixi. Nam conueniri non potest. qa non possidet, nec hoc vr dominus sibi permisisse. Quæro 7. qđ in colono conuento rei vendicatio-
10 ne? dixi in l. peregrè. §. qb. de acq. pos. † Quæro 8. hic dr, φ emptor põt phibere venditorẽ, & vir vxorẽ: q̃do d3 fieri ista prohibitio? resp. ante litis contestõem, si ante scit, ar. s. de procu. l. plurib. & de le. j. l. si plurib. post litem vero iam contestatam non põt phibere, quia iam celebratus est quasi ꝯctus, ex quo quis obligatur instantiæ. Si vero sciuerit post litis contest. tunc potest prohibere quantum ad hoc, ne suo iuri præiudicetur. l. si pariter. 2. resp. de lib. cau. Fa. C. de consor. eius. li. l. 2. & quod ibi no. & intelligo phibere expresse, vel tacitè, dando libellum ipsi. d. l. si pariter. & C. de noua. l. 3. Primo tamen casu, vbi non potest prohibere, poterit assistere liti, ne colludatur, vt C. de litig. auth. nunc si hæres. & s. de inof. test. l. si suspecta. Et ad prædicta de impediendo agentem etiam iu iurib. personalib. quæ de vno transeunt in alium, facit s. sol. ma. l. Ti
11 tia. & qđ ibi dixi. Quæro 9. † quid in cõfessione autoris an mihi præiudicet? Dic per Dy. in l. seruum filij. §. j. de le. j. & l. facta. §. 2. ad
12 Treb. & ibi dixi. † Quæro 10. qđ in pbõe? Resp. vbicunq; præiudicat sententia, præiudicat probatio, vt si reciperentur testes ad ęternam rei memoriam, vel alio modo, vt dicam j. de exce. rei iu. l. si mater. in fi. Quæro 11. an possit appellari? Multa dicit Inn. ext. e. c. cum super. dicam in l. ab executore. §. alio. j. de ap.

¶Contrarietas.

Io. Fr. R. Respondeo, ante litis. Adde φ Bart. videtur tenere ꝯrium in l. si plusorio. §. j. j. de ap. dum hic vult, φ quando emptor sciuit post lit. cont. nõ ante, φ nõ possit phibere venditorẽ psequi cãm.

¶Concordia.

Pro concordia secundum Im. hic. Aduerte quem sequitur Alex. hic, φ si post litem contestatã superuenit scientia emptori, poterit prohibere ad finem, ne sententia sibi emptori præiudicet, vt ibi, sed non poterit prohibere quominus actor possit procedere contra reum, contra quem lis fuit contestata, vt hic.

a ADD. ¶Adde, vt pulchrè per abb. cons. 96. lib. 1. vbi de his opinionibus discutit, & ibi ponit, an sententia lata contra subditos noceat dominis.

LEX LXIIII.

1 *Appellasse frustratoriè, an dicatur quis, eo ipso quòd succubuit.*

Negotiorum. Pẽdẽte appellõe frustratoria currũt vsuræ. h. d. Op. C. de po. l. 4. Sol. hic fuerũt deducte in ꝯdẽnationẽ, vt in gl. Op. φ currũt à tpe ꝯfirmõnis. l. 2. C. de vsu. rei iu. sol. hic de vsuris primi ꝯct⁹, ibi de cẽtesimis, q̃ currũt demũ post ꝯfirmationẽ. Op. φ ẽt vsuræ primi ꝯct⁹ nõ currũt. l. fi. C. de vsu. rei iu. Gl. dat tres sol. vna est, φ aliud est verũ, q̃n nõ appellauit, & sic trãsiuit in rẽ iudicatã: hic sic, & hãc approbat, vt s. đ vsu. l. tutor. & hęc vera. alia, φ hic frustratoriè appellauit, & hęc est bona. S3 ꝯ eã facit j. de ap. l. negotiorũ. in pr. put illud verbũ, bona fide, determinat verbũ, appellauit: sed l3 sit frustratoria, qa errauit in iure, tñ est bone fidei. l. s3 & si lege. §. scire. de pe. hæ. Quę
1 ro, an sit † verũ illud qđ gl. dicit, φ eo ipso φ succubuit, videatur frustratorie appellasse? Et Pet. dicit, φ nõ, vt dicit in l. j. C. de aduo. di. iu. & l. 3. C. de cal. breuiter, si de frustratiõe nihil aliud appareat, puto sic dicendũ, vt doct. alibi dicũt. Q̃nq; iudex appellõis sñiam pfert ex eisdẽ actis, q̃ fuerũt in prima, & tũc est error iuris in appellãte, & iniustus, vnde meritò & frustratorie dr appellasse. l. liberorũ. §. notãtur. s. de his q no. inf. q̃nq; iudex appellõis ex nouis pbationib. iudicat, & tũc non dr frustratorie appellasse. Et hoc ponit Io. An. in c. ignorãtia. ext. de re. iu. li. 6. qđ est verũ nõ q̃tũ ad vsuras q̃ currebãt ex natura actiõis, s3 q̃tũ ad vsuras rei iudicatæ, post quadrimestre tps secus. l. eos q. C. de vsu. rei iu. Quæro, qua actione petãtur? Tex. dicit vtili actiõe. gl. ponit opi. Dic anteq̃ deducãtur in ꝯdemnationem, officio iud. postq̃ sunt deductæ, vtili, id est efficaci actione in rem, seu in factum. De hoc qualiter currant, dic vt l. j. C. de iud. Qualiter in condemnatione pro futuro tempore deducantur. dic vt l. j. C. de sen. quæ sine cer. quan. prof.

¶De confessis. Tit. ij.

Dictum est s. de re iud. verum quia confessi habentur pro iudica
a tis. vt j. e. l. j. iõ ponitur tit. de confessis. Quærit[a] gl. in quo differt iste tit. à tit. de interr. act. Et dicit, φ ille ante litem cont. hic post. s3 illud vr ꝯ l. certum. in fi. j. e. & l. si debitori. s. de iud. vbi nulla facta contestatione, h3 locum confessio. Propter hoc Dy. & alij doct. dicunt, φ hic loquitur in his, quę pertinent ad decisionem litis: s3 tit. de interr. act. loquitur de his, que pertinent ad litis ordinationem, & ista est veritas. Sed ea quæ sunt ad litis decisionem, fiunt post litis contestationem frequentius, & post iurm calumniæ. l. 2. §. quod obseruari. C. de iur. cal. & ea quæ sunt ad litis præparationem ante litis contestationem habito hoc respectu. dixit hoc gl. hic, & in l. j. s. de interr. act. & l. non solum. in pr. de proc. & de hoc per Cy. C. e. l. 1. in 1. q. Vel dic, φ etiam in sponte confitente procedunt prædicta: sed vt quis cogatur respondere per iudicem, in his, quæ spectant ad decisionem, non potest fieri, nisi post litis contestationem: quia reus potest petere sibi offerri libellum.

a ADD. ¶Alc. Ad differentiam inter istum tit. & tit. de interr. act. adde bart. in l. 1. in prin. C. eo. & ibi gl. & etiam in rub. & per bar. post gl. in l. j. de interro. act. & per Pau. de Lea. in rub. ext. c. per gl. & doct. in c. ex parte, extr. e.

LEX I.

1 *Gabella si debet solui vigore statuti de qualibet sententia condemnatoria, non soluitur de confessione, vel quolibet præcepto confessionato.*
2 *Confessus in criminalibus non habetur pro condemnato.*
3 *Snia in ciuilib. post cõfessionem fertur, si est datus libellus: secus si nõ est datus. Præceptum, quod fit confitenti de soluendo, non est sententia.*
4 *Confessio facta coram iudice, an habeat executionem paratam.*
5 *Confessus in criminalibus, an sit infamis.*

Confessus. Op. q̃ nõ hr̃ ꝓ iudicato. l. j. C. ne qs ĩ sua cã. vbi nemo in sua cã põt iudicare. Gl. soluit, q perinde hr̃ ac si esset ꝯdemnat⁹, & sic impropriè.
1 Idẽ in iureiurando. l. fi. de fideiuss. qđ † tene mẽti ad statuta, [a] q̃ di-
a cunt, q de qualibet snĩa ꝯdẽnatoria soluat̃ gabella, q p hæc verba de ꝯfessione, vel pcepto ꝯfessionis nõ soluet̃ gabella, fm dist. j̃. positã. Idẽ in iureiurando. Op. j̃. de cust. reo. l. si ꝯfessus. gl. in l. j. C. e. soluit, q lex ꝯria loquit̃ in criminalib. vbi op3 snĩam sequi, hæc in ciuilib. S3 ꝯ istud op. j̃. e. l. Iulianus. & l. seq. & l. qui Stichũ. Sol. Si ꝯfessio emanat post lit. ꝯtest. vel post datũ libellũ, & tũc sequit̃ ꝯdẽnatio, d. l. Iulia. & l. q Stichũ. j̃. e. S3 si nullo dato libello, s3 ad
b partis petitionem ꝯfitetur, tũc nõ seqtur [b] cõdemnatio. l. certum.
2 in fi. j̃. e. & ibi gl. & gl. C. e. l. j. C. de lit. cõtest. l. j. habes ergo, † q in criminalib. cõfessus nõ hr̃ ꝓ ꝯdemnato, nisi sequat̃ snĩa. l. si ꝯfes-
3 sus. j̃. de cust. reo. In ciuilib. autẽ dic, † Aut non est datus libellus, & nõ d3 sequi snĩa, l. certum. in fi. j̃. e. & l. si debitori. s̃. de iud. Aut post datũ libellum, vel lit. contest. & tunc fertur snĩa. vt l. Iul. & l. q Stichum. j̃. e. S3 dices tu, quid est qđ dr̃ in l. si debitori. s̃. de iud. q
c sit pręceptũ? Dic, q illud præceptũ nõ est snĩa, s3 potius ad execu
d tionem tendit. [d] Ex hoc fit † q̃õ, an ꝯfessio facta corã iudice mãde
4 tur executioni, & habeat paratam [e] executionem? Et quicquid di-
e cat Cy. in l. j. C. e. dic vt l. post rem. s̃. ti. j. † Item, an confessus sit infa
5 mis, dicam j̃. de publ. iud. l. infamem.

a ADD. ¶ Ale. Adde bart. in l. non fatetur, j̃. eo.
b Ale. An confessus debeat condemnari, vide gl. & ibi etiam bal. in pr. in l. fi. C. de exe. rei iu. & quod dixi in d. l. si debitori, post bar. & adde bartol. in l. j. C. eo. per Imol. in l. debitoribus, & ibi gl. & bal. s̃. ti. j.
c Paris. Vide latè fel. in rub. de re iud.
d Ale. Et istud tenet d. Ant. in rub. de re iud. & bal. in l. fi. §. necessitate, C. de bo. quę lib. l3 ipsemet contrarium teneat, in l. error, & ibi vide bar. C. de iur. & fact. ig. Adde quod no. bar. in l. non fatetur, j̃. e. & Lud. in rub. s̃. ti. j. & vide bar. in l. non fatetur, in pr. j̃. e. & ibi singulariter loquitur, & no. in §. si minus, inst. de act. & in abstracto, an præceptum, & diffinitiua sint idem, bal. in l. 3. C. de re iud. dicit tñ bal. in l. j. C. ne ex deli. defun. quòd si confessus decedat perinde est ac si fuisset condemnatus.
e Adde bar. in l. j. j̃. iud. sol. per Paul. de Leaza. in commento c. ex parte, extra eo.

LEX II.

1 *Confitens scienter falsum circa præparatoria, potest confessionẽ reuocare, sciente aduersario, & quando aduersario ignorante.*
2 *Confitens falsum per errorem circa præparatoria, quibus casibus potest confessionem reuocare.*
3 *Confessio erronea circa præparatoria facta absque culpa reuocari potest per restitutionem in integrum post sententiam. Fallit si est talis error, qui reddat iudicium retro nullum.*
4 *Confessio erronea circa ea, quæ sunt decisiua, siue partis, siue totius, an possit reuocari ante sententiam, & quando non speratur sententia ante executionem, & quando sibi præiudicet. nu. 9.*
5 *Confessio erronea, cuius vigore factum fuit à iudice præceptum de soluendo, errore probato potest reuocari, nisi antequam fieret præceptum, fuisset datus terminus ad ostendendum quare sic non deberet fieri.*
6 *Errans in iure non reuocat confessionem: idem si errat in facto proprio. Errans in facto proprio tali errore, qui cadit in leuem culpam, excusatur.*
7 *Errans in facto proprio excusatur, si erat multum implicitum, vel illud factum esset de longinquo. (præsumitur facta per ignorantiam.*
8 *Confessio erronea facta extra iudicium quando quis certat de damno vitando,*
10 *Error facti vt præsumatur, an sufficiat probare rem aliter se habere.*
11 *Error iuris non excusat post litem contestatam, ante sic.*
12 *Iuris ignorantia præsumitur ex qualitate facti, & ex qualitate personæ.*
13 *Positioni iuris non est respondendum, & responsio facta est nulla, nisi esset facta de iure consuetudinario non scripto. Positioni de iure municipali scripto alterius ciuitatis, quàm vbi lis agitur, est respondendum. Idem si continet ius commune extrauagans.*
14 *Confessio erronea facta coram arbitro, vel arbitratore, quando possit reuocari.*
15 *Confessio erronea facta in præcepto guarentigiato facto per notarium, quod vigore statuti habet executionẽ, potest reuocari, sicut cõfessio facta in iudicio.*

a Non fatetur. Ista lex h3 materiã lõgã, nihil omittã. Lex nr̃a loquit̃ multũ gñalr, [a] nec exprimit in iudicio, vel extra, s3 vt lex nr̃ 1 ꝯgruat præcedẽtib. intelligimus nostram l. de errore facti, & iuris adhibiti in iudicio. De eo, q adhibetur extra iudiciũ, tractat̃ in l. cũ falsa. & l. error. C. de iur. & fa. ig. & l. gñalr. C. de nõ nu. pe. & de illo nõ tãgã, s3 de errore adhibito ĩ iudicio. Et ista lex posset intelligi de errore adhibito circa præparatoria iudiciorũ. Itẽ posset intelligi in ꝯfessione erronea circa decisoria litis, & istud vltimũ magis pl3 pp naturam ti. de confes. Venio ad 1. Imo vr̃, q si ex certa scĩa ꝯfiteatur falsum, nõ p̃iudicet sibi. l. is q se obtulit. cũ l. seq. s̃. de rei ven. sol. ibi loquitur in ꝯfessio-
b ne adhibita in his, q̃ pertinẽt ad litis ordinationẽ, [b] hic ad litis decisionẽ. S3 si velles intelligere hic de his q̃ pertinẽt ad litis ordinationẽ, dic q hic loqr̃ in errante, nõ tñ negat, q n ẽt sciens posset reuocare. Dices tu, imo negat, qa errãs in iure nõ reuocat, vt hic: ergo multo minus sciens. S3 resp. põt reuocare vsq; ad litẽ ꝯtestatam, vt in ꝯrio, nõ post, vt hic. S3 ꝯ hoc op. de l. de ætate. §. q iusto. de interr. act. vbi ẽt post litẽ ꝯtestatã põt reuocare. Sol. illud verũ,
1 qñ iustè errauit, al's secus. † Vnde qa ista materia est implicita in ꝯfessione adhibita circa præparatoria, distingue. Qñq; qs ꝯfitetur falsum sciẽter, & tũc aut aduersario sciẽte, & põt reuocare. d. l. is q se obtulit. aut aduersario ignorãte, & tũc ante lit. contest. põt reuocare, si nulla captio sit actoris, seu aduersarij. d. l. de ætate. §. fi. de interr. act. Et intelligo captionẽ aduersarij, ẽt in hoc si esset petiturus à certa persona, & ille solutionẽ obtulit. l. sinãt. in pr. de rei vẽ. Aut post lit. cont. & nõ est loc⁹ pœnitẽtiæ, d. l. is q se obtulit. Qñ-
2 que † qs ꝯfitetur falsum p errorẽ, & tũc in oĩb. casib. in quib. põt reuocari, si ex certa scĩa esset ꝯfessus, multo magis si p errorẽ, per easdẽ ll. In aliis vero casib. distingue, aut non habuit iustam cãm erroris, aut habuit. Primo casu, aut fuit pp latã culpã, & nõ põt reuocare, d. l. de ætate. §. qui iusto. in fi. s̃. de interr. act. Et ideo si in re errasset, nõ posset reuocare, qa est lata culpa, vt d. l. de ætate. §. qui iusto. in fi. & de his qui no. inf. l. liberorum. §. notantur. Si vero fuit culpa leuis, tũc vsq; ad snĩam põt reuocare, ꝓbando ꝯriũ vt hic, & C. de iur. & fact. ig. l. error. Aut habuit iustã cã erroris, ita q in nullam culpã cadit, & tũc vsq; ad snĩam põt reuocare ꝓbando ꝯriũ;
3 d. l. error. & hoc iure cõi. Item põt † reuocari post snĩam per in integ. rest. ex clausula gñali. d. l. de ætate. §. ex cã. s̃. de interr. act. & j̃. e. l. cum fideicommissum. & ibi dicã. Qđ ãt dixi, q nõ põt reuocari post sententiam, nisi per restõem, fallit in l. si mulier. ad Velleia. Secundo fallit, si est talis error, qui reddat iudiciũ nullum. l. si per errorem. s̃. de iur. om. iu. Sic dr̃ in exceptione falsi ꝓcuratoris. l. l3. C. de ꝓc. & arg. C. si à non compe. ind. p totũ. Expediti de primo,
4 † veniam⁹ ad 2. s. prout ista lex intelligit̃ de errore adhibito in his, quæ pertinẽt ad litis decisionẽ, & vr̃ q error facti noceat. Op. de
c l. error. C. de iur. & fac. ig. sol. hanc intellige fm illã, q vsq; ad sententiam reuocari põt: post sententiam non. Circa hoc posset moueri vnũ dubiũ qđ mouetur in l. post rem. s̃. ti. prox. & vr̃ q nõ sit vera ista determinatio, qa si post sentẽtiam nõ põt reuocare errorem, ergo nunq̃ post ꝯfessionem, cũ statim cõfessus habeat̃ ꝓ iudicato, & sic h3 vim sentẽtię. Huius ꝯrij timore qdam intelligunt l. istam, & similes, q loquuntur in ꝯfessione, q̃ est decisiua partis post litis cont. vt super aliqua positione, nõ in illa, quę est decisiua totius litis, vt si ꝯfitetur omnia petita. & tũc vr̃ q talis ꝯfessio nõ posset reuocari. Pro quo facit optimè l. post rem. s̃. ti. j. Et vlterius dici pt, q hic loquitur in his q̃ sunt decisiua totius, & q fuit dat⁹ libellus, & sic d3 sequi sententia, vt j̃. l. prox. secus si nulla
d speratur sententia, vt l. prox. Quid dicemus? [d] Dico, q siue sit confessio decisiua totius, siue partis, posset reuocari ante sententiam, vel si non speratur sententia, ante executionem. Nec ob. l. post rẽ. s̃. ti. j. quia illud est verum, q ꝯfessus hr̃ pro iudicato in ꝯfessione non erronea, secus si esset erronea, quæ potest reuocari, vt probatur ex continuatione legis præcedentis ad istam. Et de hoc est casus

a ADD. ¶ Ale. Et vide tu ad hanc legem bar. in l. ex quibusdam, §. fi. j̃. de iure fis. vbi hæc lex limitatur, & quod no. Inn. in c. solicitudinem, de app. in gl. reuocatur, & gl. 25. q. 8. §. j. per Io. de Ar. q ꝯfessionem põt quis incõtinenti mutare anteqũ redigatur in scriptis, ẽt nõ probato errore, 32. q. j. c. apud. Item & secundo, q ꝯfessio vsque ad snĩam possit reuocari, est verum in cõfessione facta viua voce: secus si fit per ꝓductionem instri, quia est deliberata, de censi c. cũ olim, & no. Inn. de excep. c. cum venerabilis. Et adde, q post conclusionem in cã non reuocatur cõfessio prætextu erroris facti, l. Mon. de resti. in integ. c. fi. li. 6. p gl. fi. in nouel. Et hoc est verum in iudicio ordinario, secus in summario, fm Do. de san. Gemi. in c. j. de rest. in integ. in 6. per tex. & gl. in cle. sæpe, in verbo, interrogauit, de ver. si. & adde qđ dixi ĩ l. 2. §. qđ obseruari, C. de iur. cal. Istis adde bal. in l. error, C. e. Et tene menti, q ꝯ ꝯfessio procuratoris potest reuocari, & si errauerit in iure, l3 sit secus in ꝯfessione dñi, fm Pe. & doc. in c. j. vt lite nõ cõtest. adde quæ hñr in l. certum, §. sed an & ipsos, j̃. e. Et ad id qđ dixi confessionem partis posse incontinenti absque probatione erroris reuocari, adde bal. in l. edita. C. de eden. & vide omnino bal. in l. cum precũ, C. de lib. cau. adde plene qualiter, & quando confessio iudicialiter facta in actis vel positionibus possit prætextu erroris corrigi, vel reuocari siue sit iurata, siue nõ. Ro. cõs. 475. & 591. & ibi quando confessio præualeat instrumento & testibus contrarium dictantibus. Et qñ ꝯfessio erronea possit reuocari per ang. cons. 136. Et an confessio facta in rescripto surreptitio noceat, per abb. cons. 39. li. 2. Et an quis possit reuocare suã ꝯfessionem ad finẽ euitandi mendatium, per eundem e. li. cons. 17. Et an ꝯ confessionem iudicialem possit ꝯrium probari, per eundem cons. 60 eo. vol.
b Pom. Ordinationem. Sed quid si esset casus omissus, vide quod dixi post bar. in l. hac scriptura, s̃. de do.
c Ale. Op. de l. error. De hac materia vide plene per Pau. de Leaza. de elec. in c. ex parte, maxime in vlt. col. extra eo.

5 casus ĩ.e.l.pe. Sȝ an isto†casu poterit reuocari a post pceptũ factũ
a à iudice de soluẽdo ſm formã l.si debitori.de iudi.Et vr ꝙ nõ, q̃si
illud sit snĩa diffinitiua,sȝ dico.ꝙ talis iussus nõ est snĩa diffinitiua,
sed tendit ad executionẽ ꝯfessionis.Simile ĩ.de doli excep.l.apud
Celsum §.Labeo.&dixi s̃.l.ꝓx.vnde pt ꝓbare errorẽ,nisi fortè an
teq̃ fieret dictum præceptũ,esset datus terminus ad ostẽdendum
quare nõ fieri debeat, & ꝯfessio nõ debeat exequi, tunc esset idẽ
qđ in snĩa.l.pe.ĩ.e.Op.ĩ.e.l.si is.gl.resp.ibi loquitur in casu,ĩ quo
crescit ꝑ inficiationẽ.& hoc tȝ in l.error.C.de iu.&fac.ig.Formo
6 †vnã q.q̃ formatur in gl.q̃ro,vtrũ illud sit verũ, siue erret ĩ facto
ꝓprio,siue in alieno?Et gl.dicit,siue in ꝓprio, siue ĩ alieno nõ est
curandũ.doct.Vltram.damnãt istam gl.qa ille,q errat in iure,im-
ꝓbabil'r errat,iõ nõ excusat̃,vt hac l.sȝ error in facto ꝓprio æqui
paratur errori iuris.l.regula.de iur.&fac.ig.ergo,&c.Præterea vr
casus in l.de ętate.§.q iusto.in fi.s̃.de interr.act.vbi si est error,qui
cadit in latam culpã,nõ excusatur,sȝ error iuris est lata culpa.l.li-
berorũ.§.notat̃ ẽt.s̃.de his q no.infa.&l.late.ĩ.de ver.sig.Et ista est
rõ,quare nõ põt reuocari error iuris,vt hac l.in fi.sȝ error ĩ facto
ꝓprio est lata culpa.l.q̃q̃.s̃.ad Velleia.ergo,&c.Quid dicemus?Di
co,ꝙ ista gl.dȝ limitari,ꝙ qñ qs errat in facto ꝓprio tali errore, q
nõ cadit in latam culpam,sȝ cadit in leuẽ,tũc põt loqui ista gl. Et
b pone exẽplũ,b qñ ductꝰ persuasione aduersarij, nõ cadit in latam
culpam talis error.l.j.& 2.in fi.s̃.qñ act.de pec.est an.& ibi no.Istđ
vr velle gl.s̃.de vent.inspic.l.j.§. cæterũ.in gl.super verb. illuserat.
c Facit qđ dixi in l.Celsus.de vsuca.& ꝓ suo.l.hoĩem.Est alius c†ca-
7 sus vbi error in facto ꝓprio nõ cadit in latã culpã,vt puta si est im
d plicitũ negotiũ multũ,vt ĩ.e.l.pe.d Idẽ si negotiũ ꝓprium de facto
longinquo,qa memoria nõ retinet.l.peregre.in pr.s̃.de acq.poss.
8 & per Dy.in c.præsumit̃ ignorãtia.ext.de reg.iur.li.6. † Et hæc ve
ra in ꝯfessione facta in iudicio.secꝰ si extra, qa si de dãno vitando
certat,præsumitur ignorãtia,& sibi sufficit.l.sed,& si de me putẽ.
9 s̃.de cond.ind.†Habes summare istã materiã e sic.Circa ea q̃ perti
e nẽt ad litis decisionẽ,Aut qs ꝯfitet̃ scienter,& præiudicat sine du
bio.l.quidam ĩ iure.s̃.de do.&ĩ.l.ꝓx.&l.q Stichum.Aut ꝯfitetur
ignoranter,& tunc aut quæris vtrũ præiudicet interim,donec ꝓ-
betur ꝯ̃rium,& sine dubio præiudicat.l.iubemus.C.de lib.cau.Sȝ
an posset ꝯ̃rium ꝓbari,& hic aduerte.Aut quis ꝯfitetur in causa,
quæ crescit per inficiatiõem,& nõ põt ꝓbari ꝯ̃rium,vt ĩ.e.l. si is.
Aut ꝯfitetur in alia causa,&tunc aut talis error cadit in latam cul
pam,aut in leuem,aut in nullam.Si cadit in latam, nõ põt reuoca
f ri.l.de ætate.§.qui iusto.s̃.all.Si vero cadit in leuẽ culpã,f & tunc
ante snĩam põt reuocari,post nõ.l.error.C.de iur.& fac.ig.Aut in
nullã culpam cadit,&tunc ante snĩam põt reuocari de iure cõi,er
rore ꝓbato.d.l.error. & hic post snĩam põt reuocari ꝑ restõem in
integrum ex clausula gñali,si qua mihi iusta cã.&c.l.de ætate.§.ex
g causa.s̃.de interr.act.& ĩ.e.l.cum fideicõmissum.Sȝ quæro,g qua-
10 liter ꝓbabit̃ error facti,sufficit ne ꝓbare rẽ aliter se habere,†vt er
ror p̃sumat̃.gl.hic ꝙ sic.melius gl.quæ est in l.de ętate.§.q iusto.s̃.
de interr.ac.videtur dicere,ꝙ sic.Alia gl.est in l. cum de indebito.
in pr.s̃ de ꝓba.Tex.habes expressum.C.de iur.&fac.ig.l.si post di
uisionẽ,vbi dicitur, ꝙ sufficit ꝓbare testm̃ nõ valere quasi dicat,
error pręsumitur.ꝯ̃rium notare vr gl.s̃.de leg.j.l.si res obligata.&
Dy.in c.præsumit̃.de reg.iu.li.6.&gl.ĩ.de noua.l.si quis delegaue
rit.vbi distinguitur error in facto suo,vel in facto alieno.Dic, aut
volo reuocare ꝯfessionẽ alterius,vt mei ꝓcuratoris,&tũc sufficit
rẽ al'r se habere,vt præsumat̃ error.l.certũ.§.sȝ an & ipso.ĩ.e.&ibi
gl.Aut volo reuocare errorẽ ꝓprium,&tũc aut fuit circa factum
alienũ, & ꝓbando rẽ al'r se habere, satis est, qa in facto alieno est
h tolerabilis ignorãtia,h l.fi.s̃. ꝓ suo.& qđ no.in l. si quis delegaue-
rit.ĩ.de noua.Si vero in facto ꝓprio,& tũc aduerte,aut qs dicit se
i errasse extra iudicium,aut ĩ iudicio,si extra i iudicium,& tũc aut
ille,q dicit se errasse,certat de dãno vitãdo, aliꝰ de lucro,& tũc ꝓ-
k bãdo rẽ al'r se habere.k præsumitur error.l.si post.C.de iur.&fac.
ig.& l.sȝ,& si me putẽ.s̃.de cond.ind.& gl.in l. cũ indebito. in pr.
s̃.de ꝓba.v.g.soluo aliquid tibi tanq̃ debitũ,repeto vt indebitum,
& ꝓbo illam cãm,cuius prætextu solui,nõ esse verã, an sufficiat?
Certe sic.Si vero ille,q dicit se errasse,nõ certat de dãno vitãdo,sȝ
est in pari cã cũ aduersario,& tũc in facto ꝓprio nõ p̃sumit̃ error.
l.q̃q̃.ad Velleia.cũ si.qđ no.in l.fi.s̃. ꝓ suo.nisi aliqua circunstantia
ꝓbetur,ex qua præsumatur error,vt de eisdẽ circũstãtiis dicã sta-
tim.Si vero ĩ iudiciis,& tũc aut circa præparatoria,& idẽ ꝙ extra
iudiciũ,qa ꝓbãdo rẽ al'r se habere,præsumit̃ error,d.l.de ætate.§.
l q iusto.l cũ gl.sua s̃.de interr.act.Si vero circa decisoria,& tũc sto
his q̃ dixi ĩ facto ꝓprio,s.ꝙ error ñ præsumit̃,nisi ꝓbẽtur circũstã
tiæ,ex quib.error præsumit̃.Et istę circũstantiæ sunt,qñ persuasio
ne aduersarij est ductus.l.j.in fi.s̃.qñ act.de pec.est an & l.hominẽ.
m s̃.ꝓ suo.& s̃.dixi.Item longinquitas m temporis.l.peregre.in prin
cipio.s̃.de acq.pos.& per Dy.in c.præsumitur ignorantia.extra de
11 reg.iu.lib.6.vel quod negotium est implicitum.l.pe.ĩ.e.& l.emp-
n tor.§.Luciꝰ.s̃.de pact.†Venio ad 2.reg.error iuris n nõ excusat.ꝯ,
imo videtur,ꝙ error iuris non noceat.l.iuris ignorantia.s̃. de iur.
& fac.ign.sol.Ibi extra iudicium,hic in iudicio.Sed op.extra gl.in
l.is qui se obtulit.de rei ven.Sol. ibi in his quæ pertinent ad ordi-
nationem,hic ad defensionem.Vel dic secundum Dy. iuris igno-
rantia non excusat post lit.contest. vt hic, ante lit. contest.sic.Ita
o potest intelligi l.de ætate.o in fi.s̃.de interro.act.Ita intelligit Dy.
p in c.præsumitur ignorantia.extr.de reg.iur.lib.6.Quæro, p quali-
ter

a ADD.¶Ale.No.sing.an,& qñ præceptũ factũ in cõfessum,ſm formam l.si debi-
tori,de iud.fit snĩa diffinitiua, & an illa ꝯfessio post præceptũ possit reuocari,
tu adde qđ no.bar.ĩ l.pe.ĩ pr.& in fi.& ibi dixi ĩ.e.& vide gl.2.q.1. in summa, q̃
dr,ꝙ si præceptũ est factũ ĩ ꝯfessum ĩ iudicio,nõ præcedẽte libello,nec lite cõ
test.nõ est ꝓpriè diffinitiua,sȝ tertia species,& no.de elec.c.dudũ.2.facit quod
no.gl.& ẽt per doct.in l.fi.§.necessitate,C.de bo.quæ lib,per bar.hic. & in c. ex
parte,ĩ.de ver.si.Vide bar.& bal.in l.error,C.de iur.& fac.ig. & in materia re-
uocationis erroris,vide bonũ dictum quod posui in l.fin.§.quod obseruari, C.
de iur.ca.post bar.ibi.Adde an p̃ceptũ in cõfessũ possit reuocari bal.ꝯs.317.li.2.
Paris.Vide Ias.in d.l.error,C.de iur.& fac.ign.

b Ale.Puta in positionib.vt dr bar.in l.error,C.de iur.& fac.ig.Adde qđ no.bar.ĩ
l.j.ĩ pr.de eo ꝑ quẽ fa.erit,& ꝙ latè,& eleganter no.bar.in l.j.in pr.de his quib.
vt indig.& no.bar.in l.Celsus.s̃.de vsuc.& iõ dr bal.in l.j.C.ne fil.ꝓ pa.ꝙ simpli
ces hoĩes inducti persuasione,seu dolo malo ad soluẽdũ,repetũt, ꝑ ꝯdõem in
debiti,ac si ignoranter soluissent,qđ no.limitat per bal.in l.sup longi.C.de prę
scri.long.tem.& ibi latè no.qs sit iustus error.Adde, an ꝯfessio facta respõden
do positioni,cui de iure nõ erat respondendum,præiudicet,abbatem cons.118.

c Paris.Vide Ias.ĩ l.error,C.de iu.& fa.ig.vbi limitat,&aliã limit.põit Ro.ꝯs.481.

d Pom.Vbi vide,q̃ ꝓ ꝯfirmatione posui.Vide ẽt ad hæc fel.in c.quosdam, de præ
sum.& vide in simili Ale.in l.q accusare,in pr. C.de eden. Hoc tñ limitarẽ, nisi
factũ hoc esset multũ graue,& notabile,ꝑ ea q̃ ponit Pan.cons.3.q.16.vol.2. &
vide Cæpol.ꝯs.2.& Barb.cõs.29.vol.1.& 32.e.vol.1.& 41.e.vol.& vide ad hæc v-
num verbũ fel.in c.cũ olim,de re iu.& vnũ verbũ Barb.cõs.5.vol.2.& Ro. cons.
173.& ale.84.vol.j.& 134.col.fi.e.vol.& vide are.hic,aliqua no.nõ ab re per Pan.
in c.quia diuersitatẽ,de ꝯces.præb.& tex.in c.eam te.de rescr.in ver.bñ memi-
nimus,& Pan.in c.ad aures,de rescr.ad ꝯfirmationẽ eius, qđ ponit in d.cons.3.
tex.ĩ c.illorũ,ad fi.de sen.exc.& tex.ĩ c.ex pte,1.&ibi Barb.Pan.ĩ 6.no.de of.del.

e Ale.Adde bal.in c.cum precum,ad fi.C.de lib.cau.

f Paris.Vide fel.in rub.de re iud.idem tenentem,& in c.venerabilis,de exce.

g Ale.Per bal.in d.l.error,&no.inst.de act.§.si minus.Sȝ quid si in instr̃o dicatur,
talis ex certa scientia iuris, & facti, non per errorem, &c. an credatur instr̃o?
bal.ꝙ sic,in l.mater,vers.quid ergo,C.de rei ven. per bar. in l.si dari, cum con-
cor.de ver.ob. Et de modo probandi errorem, & etiam an in dubio præsumat̃
error in promissione,vide bar.bal.& ang.in l.sed & si quis,§.fi.si quis cau.Adde
cum dicitur in instrumento ex certa scientia,&c.bal.cons.133.lib.8.

h Ale.Fallit,nisi quis debuerit inuestigare c.innotuit,& ibi no.de elec.&bal.in l.
1.C. ad Maced.Item fallit,vbi esset publicè factũ,in loco vbi quis moram tra-
xit,vt in c.j.de postu.præla.aliàs secus,tex.est no.in c.fi.qui ma.accus.pos. & fa
cit quod voluit gl.no.in l. si tutor petitus,C.de peri.tu.& quod no.in l.fi.de de
cre.ab ord.fac.Item fallit,nisi esset factum iudicialiter indagatum,c.ab excõi-
cato,& ibi de materia,extr.de rescr.Item limita ſm bal.in l. cum alienam rem,
C.de leg.nisi tale factum alienum fuisset sæpius discussum, per illum qui igno
rantiam allegabat per l.Procula.de prob.& sequit̃ d.Io.in l.si domus.§. de cui-
ctione,de le.1.&adde,ꝙ quoties est datus terminus ad deliberatè confitendũ,
nunq̃ põt reuocari ꝯfessio prætextu erroris,quia impossibile videtur probare
errorẽ,ſm Arch.in c.fi.de iureiu.in 6.ver.excuset,& est gl.in c.ex literis, de di-
uor.ꝓ qua est tex.in c.j.de accu.in 6.ver.excuset,& est gl. in c. ex literis, de di-
uor.ꝓ qua est tex.in c.j de accu.in 6.& no.sing.bal.in l.cũ precũ,C. de lib.cau.
& hoc limitat in l.j.C.de ꝯfes.Vide Flor.in l.error.in fi.C.de iur.& fa.ig.&bar.
ibi,vbi etiam ponit,quid si sit iurata,& quod ipse no.in l.de tutela,C.de in in-
teg.rest.per do.Ant.in c.fi.de confes.& vide tex.in c.j.vt eccle.benef.

i Paris.Vide Ias.in l.post,col.1.C.de iur.&fact.ig.Idem tenet alex.cons.113.in pr.
vol.1.& cons.39.vol.2.& cons.102.ver.Secundo respondeo.eo.vol.

K Ale.Vide bar.in l.cũ indebito,ff.de prob. Et no. ꝙ error excusat à pœnis priua-
tionis,secundum bal.in auth.sed omnino,in fi. ver.vltimo restat, vbi pro puta-
tiuis,l.priuatiuis,C.ne vxor pro mari.per bal.in auth.C. ne fil.pro pat. & quod
no.gl.& bar.in l.si quis in tantam,C.vnde vi.

l Alex.Adde bar.per illum tex.in l.3.§.fi.si quis cautio.

m Ale.De longinquo iusta est ignorantia,fallit tñ ſm bal.in l.j.de ꝯfes.qñ factũ es
set obligatorium,quod no.Item fallit in facto notabili,& graui,in c.cum illo-
rum,de sen.exc.& no.Ant.& Imol.& in c.ab excommunicato,de rescri. Et hic
adde bar.in l.si quis delegauerit,de noua.& in l.si res obligata,de leg.j.& istud
singulariter limita,vt per bar.in l.qui fundum §.seruus meus,s̃.pro emp.

n Ale.Adde,ꝙ ꝓbabilis error iuris,æqualet errori facti.Ita no.colligit d.An. ꝑ il
lũ tex.cũ ibi no.in c.cũ dilectꝰ,de ꝯsu.quasi licitũ fuisset ignorare illã interpre
tationẽ sic debere fieri,anteq̃ esset declarata,& sequũt̃ doct.ibi,& voluit etiã
I.An.ĩ c.j.de postu.p̃la.ĩ 6.& dr bal.ĩ l.iubemꝰ,ĩ pr.de sacr.eccl.ꝙ iuris ignoran-
tia de æquitate canonica toleratur,& ibi no.doct.vide no.in l. quod Nerua, ff.
deposi.& ad bar.hic,adde bal.in l.cum falsa,circa prin.de iu.& fact.igno.& ibi
bar.in pr.& de materia plenè bal.in l.error,eod.tit.in 1.q.Et adde ꝙ lȝ error iu-
ris,vbi tractat̃ de dãno vitãdo nõ noceat,tñ fallit,vbi vterque tractaret de dã
no,quo casu melior est ꝯditio rei, vel illius,de cuius maiori damno tractatur.
Ita dr no.bal.ĩ l.iuri.C.qui admi.vbi ẽt dr,ꝙ error iuris nõ nocet,vbi destruere
tur cã finalis,& totus actus,& qñ noceat,vide no.bar.in l.Clodius,de acq.hęr.
& dicit bal.in l.sicut,C.de præsc.30.an. ꝙ iuris ignorantia excusat à pœnis rõe
doli,non latæ culpæ,quod no.Item dicit Io.in regula, ignorantia,in mercu. ꝙ
ignorantia iuris nõ frequentati excusat,& ibi ponit etiam dist.Dy. in materia.
¶Adde qualiter in facto alieno excuset,bal.cons.16,lib.1. & vltimis verbis apo
stillæ,Rom.cons.391.

o Alex Adde gl.in l.si per errorem,de iurisd.om.iud.

p Barb.Quæro.Et vide do.Ant.in d.c.ad falsariorum,de cri.fal.vbi all.bart.hic.

12 ter† ꝓbabitur a ignorātia iuris? Certe error iuris non præsumitur
a regulariter no. ī l. si hæres ab eo. in fi. ṡ. ad Treb. nisi ꝓbet, qđ qua
liter fiat, nescio dare meliorē doctrinā, q̄ sit illa, q̄ dat Iuriscōsult⁹
in l. si adulterium cū incestu. §. j. j̄. de adul. qa ex qualitate facti, &
ex qualitate personarū, vt si despōsauit ꝯsanguineā publice & pa-
b lā, & tūc statim cū fuit dictū, pœnituit eū. Et ēt hoc anno b qdā a-
liā subarrauit, & errauit in iure, eo die cū mihi pp aliqd loqueret,
c incidēter audiuit à me verba pp q̄ cognouit c se errasse, & erat ho-
mo grossus & illiteratus. Dixi ꝙ ꝓtestaretur ibidem ꝙ errauit, &
corā testib. & posiq̄ fuit à peritis doctus, incōtinēti postea p̄sumi
13 tur error iuris. † Quæro, facio d tibi positionē, ꝙ minor 14. an. ṗt
d facere testm̄. Tu respōdes, & dicis, credo, an p̄iudicet? & vr̄ ꝙ sic,
vt hic. Sed nō est verū, quia d₃ intelligi hoc vbi error nō est exp̄s-
sus in ꝯfessione, & illi positioni iuris nō d₃ respōderi, & si respon
deatur, nō valet. l. ornamētorū, ṡ. de aur. & ar. le. Facit l. ꝯfessionib.
cum l. seq. in fi. ibi, si id qđ in cōfessione veniet, ius & natura reci-
pere ṗt. de interrog. actio. & quod no. C. e. l. j. Facit quod no. C. de
iuram. calum. l. 2. §. quod obseruari. idem dico, si aliquis cōfitetur
allegādo aliq̄ legem ſm̄ falsum intellectum, quia licèt faciat ꝯ se,
ṗt dicere ꝯ id, qđ dixit. Prædicta vera, qn̄ positio est iuris commu
nis, s₃ si esset iuris ꝯsuetudinarij nō scripti, tunc deberet respōde-
ri, quia est ꝓbandū: ergo ṗt fieri positio. idē puto de iure munici-
pali scripto alterius ciuitatis, q̄ vbi lis agitur. Idem ēt puto in iure
14 communi extrauagāti, vt dixi. ṡ. ti. j. l. cū prolatis. q̄ro, † qd in erro
re adhibito corā arbitro? Resp. si sine pœna vel cū pœna, rato ma
nēte pacto, sine dubio idem qđ in iudicio. l. cum antea. C. de arbi.
aliàs posset reuocari, si incideret in pœnā, s₃ in iudicio nō posset.
e l. 1. ṡ. de arbi. q̄ro, qd e de errore adhibito corā arbitratore? Resp. vr̄
adhibitus extra iudicium, qa est transactio, sed qn̄ de iure arbitra
menta mandantur executioni, sicut diffinitiuæ sententiæ, tūc for-
15 te esset secus. † Item est aduertendum, quia in instrumentis, in q-
bus notarij faciunt preceptum ex auctoritate statuti guarentigię.
puto ꝙ tunc talis error potest reuocari, sicut confessio facta in iu
re, & huius legis materia ibi habet locum per omnia.

a ADD. ¶ Ale. Vide bal. l. mater, C. de rei ven. & bal. l. venditioni, ver. s₃ hic quærit, C. de vsuc. pro empt. & in l. 2. C. si quis ignorans rem minoris esse, adde Cy. l. fi. C. de his q̄ sibi ascri. & d̄t bal. in l. pe. e. ti. ꝙ vbi est error tolerabilis, vt in milite, & similibus, potius præsumit error, q̄ malitia, Hic adde d. aut. in c. fi. de confes.
b Pom. Vide Fel. in c. de quarta, de præsc. & Are. cons. 17. & Ale. in l. 1. §. si quis ita, j̄. de ver. ob. & cons. 46. vol. 3. vbi dicit, ꝙ regulariter non præsumitur ignorātia iuris, etiam in muliere, licèt in ea facilius probetur, q̄ in aliis, & Ale. etiam ꝯsi. 92. vo. 1. vbi dicit, quòd tolerabilis est ignorantia iuris intricati.
c Ale. Raphael in l. an inutilis, in pr. de accep. dicit, ꝙ in dubio præsumitur error iuris, præterquàm in perito iuris, facit l. 2. §. Seruius, de orig. iur. Et illud quod dr̄, ꝙ quis debet scire iura, est verum, quia debet ea scire per se, vel à peritis, l. bonorum, de bo. pos. & ibi bar. Hoc placet Raph. qui dicit ꝙ præsumitur potius error, q̄ donatio, l. Titia, §. qui inuita filia, de leg. 2. l. cum de indebito, & ibi gl. de probat. & potius q̄ dolus, vel mala fides, l. 2. §. si à pupillo, & §. si à furioso, ṡ. ꝓ emp. facit ad p̄dicta qđ no. gl. & bar. l. generali, C. de tab. lib. x. & vide Ang. l. plagij, C. de plag. vbi vr̄ dr̄e, ꝙ instr̄n sufficiat ad ꝓbandum iustum errorem.
d Et in oīb. positionib. vide de remedio bar. l. si duo p̄roni, §. idē Iulianus, d̄ iure. circa fi. Et differt positio ab articulo, qa ponēs vr̄ fateri, s₃ nō articulās, ſm̄ gl. & ibi Io. an. de iureiu. c. fi. in 6. & ibi Arch. & Io. Mon. & per bal. l. gn̄aliter, C. de reb. cre. item differunt, qa non requiritur ꝙ positio concludat necessariò, ſm̄ bal. l. siue possidetis, C. de ꝓb. secus ī articulo, iuxta notata in l. neque natales, e. tit. Adde, an ponens videatur confiteri, Ale. cons. 61. li. 3. Pan. ī c. examinata, de iudi.
e Pom. No. hic d̄ ꝯfessione facta coram arbitro, qa si est emologata, operatur idē qđ ī iudicio, Cy. l. j. C. de confes. tēt, ꝙ confessio coram arbitro valet, vt ꝯfessio extraiudicialis, & sic trāsit d. ant. in c. Quintaual. de iur. iu. & sic transit ibi d. Io.

LEX III.

1 *Perempta re promissa fit executio in æstimatione, si apparet promissa per confessionem, vel instrumentum guarentigiæ.*

1 **Iulianus ait.** Op. j̄. e. l. pe. br̄ hic ꝯfessus est sciēter, sciens iā
rē periisse. Vltimo no. † ex hac l. ꝙ re perēpta
fit cōdemnatio in æstimatione. Sed de hoc, & qualiter formet li-
bell⁹, dic, vt dixi in l. seruum. §. fi. de ver. obl. idē puto si peteret ex-
ecutio ꝯfessionis, qa re perēpta fieret executio in æstimatione, vt
no. in l. fi. j̄. q̄ sen. si. app. resc. & hoc ē vtile pp instr̄a guarētigiæ, vt
re promissa perempta, fiat executio in æstimatione, & vide quod
dicam j̄. eod. l. pen.

LEX IIII.

Si is. Op. ṡ. e. l. 2. sol. hic in causa, quæ crescit per inficiationem,
secus in alia, vt dixi ṡ. e. l. 2.

LEX V.

Qui Stichum. Ista l. habet multas lect. Opp. j̄. c. l. vlt. h⁹
ꝯrij timore variatur lec. huius l. vna le-
ctura est in pr. gl. ex qua colligitur, ꝙ hic de obligatione cōstabat
per ꝯfessionem. ibi de mora ꝯstabat per alias ꝓbat. & sic nō obst.
l. fi. quia ibi non ꝯstabat de mora. Erat āt rō dubitādi, quia vr̄ sibi
mora nō debere nocere, cum releuauerit à probatione obligatio
nis per suam confessionem, vt l. eum qui. de iurei. item no. ꝙ suffi
cit vnum articulum probari per testes, alium per ꝯfessionem: nec
est necesse eodem mō probari. hæc est vera in se, sed quia in text.
nō fit mentio moræ. Idē gl. legit secundo mō, ꝙ fuit cōfessus sim
p̄r, intellige cum effectu. nō ob. l. fi. j̄. e. qa hic intelligi d₃ qn̄ sciēs
eum mortuum cōfessus est: ibi ignorāter. Ista est vera in homine
mortuo ante ꝯfessionem, s₃ in mortuo postea nō ꝓcederet, quia
a in eo qđ non est, nō ṗt sciā cadere. Ideo gl. legit tertio mō, a in ho
mine mortiferè vulnerato, & sic siue ante cōfessionem, siue post,
decedat, sufficit illa scientia vulneris. Sed quia hoc est diuinare, iō
Io. legit quarto mō, quia de obligatione cōstabat per alias proba
tiones: de mora cōstabat per cōfessionem: & sic econuerso ad pri
mam, & idem no. quod in prima. Gl. vero legit vno mō, ꝙ de mo
ra, & obligatione cōstabat legitimis probationib. sed circa cōfes-
sionem erat rō dubitandi, vt in gl. Dic ergo, aut cōstabat de obli
gatione per confessionem: de mora per testes, vel alias probatio-
nes, vt in prima: aut econuerso, vt in quarta: aut constabat per ꝓ-
bationes de vtraque, vt in vltima, aut de vtraque per confessio-
nem, vt in tertia: aut est sola simplex confessio sine alia probatio-
ne, vt in 2. lect. Cætera dic vt dixi ṡ. e. l. Iulianus.

a ADD. ¶ Ale. Et hanc gl. sic all. bal. in c. j. §. iniuria, de pace iura. firm ꝙ si percussor viuente percusso confessus est se percussisse, morte secuta ṗt ex ista confessione damnari de homicidio, Et vide quod no. bal. l. quicunque, C. de ser. fug.

LEX VI.

1 *Incertitudo quæ toleratur in sententia, toleratur & in confessione.*
Sententia sicut in alternatiua potest ferri certa, ita in confessione.
2 *Certum cogitur qs respōdere officio iudicis, pignorib. captis, & mulcta indicta.*

Certum. Op. vt declarem gl. q̄ est super verbo, corp⁹. & vr̄
ꝙ valeat confessio. quia etiam stipl'o per alterna-
tionē valet. l. vbi āt. §. qui illud. j̄. de ver. ob. Gl. r̄ndit bn̄ ꝙ hic fuit
ꝯfessus se debere Stichum, vel Pāphilū, nō alternatiue, s₃ vnū ex
1 his. S₃ op. de l. 2. & 3. C. de sen. q̄ sine cer. quāt. so. in illis † casib. in
a qb. toleratur a incertitudo in sn̄ia, in illis tolerat in cōfessione īcer
ta. Gl. vult hic, qa sicut ṗt ferri sn̄ia certa in alternatiua, ita & ī cō-
2 fessiōe posset. l. eū q certarū. in fi. j̄. de ver. ob. † q̄ro, qual'r b dicere
b cogit certū? Et dicit gl. pignorib. captis, & mulcta indicta. l. j. §. qd
ergo, ṡ. de vēt. inspi. alia opi. est ꝙ hēat eum ꝓ ꝯfesso, & ille bo. in-
tell's est. & no. & tene mēri, & vide gl. & ista gl. nō ꝓbat hoc in ta-
cēte, s₃ in obscurè respōdēte. p l. de ætate. §. q tacuit. & §. si cū eēt.
& §. nihil. de interro. actio. & idem tēt Azo in summa. C. de cōfes.
Idē doc. in l. 2. §. ꝙ si actor. C. de iura. cal. & ibi p Cy. & hodie habe
mus extra de confes. c. 2. lib. 6. vbi dicitur ꝙ op₃ sit præsens, & ius
sus à iudice absque probabili causa recuset. Quæro vltimo, quo
iure facit. Et gl. dicit, quòd officio iudicis, & ista est vera.

a ADD. ¶ Ale. In quibus casibus toleretur incertitudo in sententia, adde bar. in l. j. C. de confes.
b Ale. Et quid in criminalibus, Vide Bar. in no. in l. de ętate. §. qđ autem, h' c alleg.

1 *Verbum, meum significat dominium.*
2 *Libellus, peto fundum quem tenes, & possides, qui fuit meus iure dominij, vel quasi, non procedit.*
Libellum satis est præsumptiue concludere.
3 *Libellus, peto centum, quæ tibi mutuaui, & fuisti obligatus, non procedit.*

a **§. Sed & si fundum a vendicem.** Not. quòd
1 † verbum,
meū, significat dn̄iū. l. qntus. §. argento. ṡ. de aur. & ar. le. itē sumit
meū, qn̄q; coniunctib. oculis. l. is qui suis. ver. verum ꝯniuētib. ṡ.
de manu. facit l. 2. §. j. ṡ. de orig. iur. Et pro hoc vide Cy. super aut.
sacramenta puberū. ibi, super ꝯtib. rerū suarū. C. si aduer. vendi.
& c. Facit tex. in l. lex Cornelia. j̄. de iniur. & j̄. de ver. si. l. meorum.
& l. 2. ṡ. de cōd. inst. & l. seruus. ṡ. de le. 3. & dixi plenè in d. l. qntus.
2 §. argento. † Quæro ago ꝯ te, b ꝙ tu tenes, & possides fundum, qui
b fuit meus iure dn̄ij, vel quasi, an procedat iste libellus? Et vr̄, ꝙ nō,
c quia nō videor dicere, ꝙ nūc sit meus, per istam gl. c q̄ dicit, ꝙ si a-
liqs ꝯfitetur tuum fuisse dn̄ium, nō ꝯfitetur nūc eē. Et istud vr̄ eē
d ꝯ communem opi. doc. qui dicūt sufficere cōcludere d libellum
præsum

a ADD. ¶ Ale. Fundum. Iste est tex. valde no. secundum bar. & bal. in l. cum falsa. C. de iur. & fac. ign. Ant. in c. ex parte, de confes.
b Paris. Te. Vide Fel. in c. scribam. de præscr.
c Ale. Et ista gl. facit, ꝙ si fit positio continens duo, videlicet ꝙ commodaui tibi codicem, & volumen, & tu respōdes, non credo de codice, videris fateri de volumine, & hoc intellige solum quo ad præsumptionem, & semiplenam probatiōnē, q̄ inducitur ex illa tacita cōfessione, c. nōne, de p̄sum. vbi hoc vr̄ de mente gl. & doct. iuncto c. fi. de iureiu. qđ bene nota, facit l. cum p̄or, ṡ. de iud. & ad Bar. hic vide Spe. in ti. de act. & pet. §. sequitur, ver. sed non quid ago contra te rei ven. vbi tenet contra bar. hic, & d. Aut. & d Io. in c. 2. de lib. obla.
d Ale. Quod tn̄ singulariter limita, nisi talis p̄sumptio resultaret ex facto libellātis, quo casu d₃ allegari, aliter libellus non concluderet, l. si adulterium cum incestu, §. iidem Pollioni, de adult. & no. gl. in cle. appellanti, de app. ita singulariter dicit bar. in l. cum quid, ṡ. si cer. pe. ver. quid in exceptionibus, vide Bar. in l. 1. & 2. de exce. Et de libello, adde quod no. bal. in auth. habita, ver. sed reuoco in dubium, C. ne fil. pro pat. & singularissimè per d. Ant. in c. constitutus, de relig. do. adde ꝙ no. bal. in l. Gallus, § j. de lib. & posth. & istam gl. hic multum pro singulari allegat, & sequitur bal. l. si minorem, q. vlt. C. de in inte. rest. sed ipse eam reprobat in l. j. C. de confes. & contra eam vr̄ tex j̄. in cle. appellanti, & ibi doc. de app. & do. Ant. in c. 2. de lib. obla. sequitur istam gl.

præſumptiue.l.oës.§.Lucius.ĵ.de his q̃ in fraud.cre.& Doc.in l.edita.C de eden.S; p̃ſumitur nũc eẽ mecũ dñiũ qđ fuit.l.ſiue poſſideris.C.de ꝓb.Cy.reſp.ad iſtã gl.l; đ eã nõ faciat mẽtionẽ,& dicit,ꝙ op; in rei vẽdicatione,vt aſſerã dñium eẽ meum,nec ſufficiat ponere fuiſſe meum,qa tũc illa verba haberẽt vim cuiuſdam negationis,per q̃ induceret̃ fuiſſe meum dñium,& nũc nõ eẽt,qa
a qñ de vno tpe pono,de alio videor[a] negare.l.ſtatuliberũ.§.j.ŝ.de
b le.2.ſ; ſi nõ haberet[b] vim alicuius negationis,tũc ſufficeret,vt dico,ꝙ mutuaui tibi cẽtũ,& ſic ſufficit ꝙ nõ habeat annexam nega
3 tionem circa obligationem:ſecus ſi haberet,vt ſi dicerem.†Peto centũ q̃ tibi mutuaui,& fuiſti obligatus,tũc includit̃ negatio,nec ſufficeret,qa nõ ꝯcluditur nũc es obligatus.Iſtud dñt Doc. per l.
c oẽs.§.Lucius.ĵ.de his,q̃ in frau.cre.& no.per Cy.l.edita.[c]C.đ edẽ.

a ADD.¶Ale.Probat melius ĩ l.j.ŝ.de his q̃ ſunt ſui,vel ali.iu.& l.ſi.cũ gl.ŝ.de teſt.
b Ale.Et cum bar.hic in effectu vr̃ trãſire bal.l.edita.hic alle.& ibi ẽt vide an ſufficiat libellum præſumptiuè concludere,& hoc potuit in vtraque repeti.&per Cy.ĩ l.ſi nõ ꝯuicij,in 7.q.de iniu.& in l.nec exemplum,C.de falſ.per bal.l.certi condictio,ſi cer.pe.& Ang.l.j ff.de eden.& in d.l.omnes,§.Lucius,& hic,&per d.Ant.in d.c.2.de libel.obl.per Fulg.in l.2.C.de ſer.fug. & d.l.cum quid, ſi cert. pet.& ibi Lud.Pau.de ca.in d.l.ſi minorem, de in inte.reſt.etiam ſequitur iſtam gl.& dicit,ꝙ iſta gl.probat, ꝙ licèt qui ſemel eſt dominus, ſemper præſumitur dominus,tamen hoc allegari oportet,facit l.ſi adulterium cum inceſtu, §.eidẽ Pollioni.de adulr.& cum bar.hic ẽt concordat Ange.in l.j.in princ. ff.de eden. Vide ibi Fulg.contra bar.tenentem,& cõtra bart.ibi etiam tenet Ant.de bu.c.2.
c Edita.Adde Are.in c.2.extra de libel.obla.Maria.Soc.in 7.q.x.q.prin.

1 *Cautela,quòd ſemper in actis ponatur,parte præſente.*
2 *Sententia lata in dominum, niſi ſit concepta in perſonam procuratoris p̃ſentis, ideo non valet,quia abſens non obligatur.* (*ſecus ſi ex voluntate vnius.*
3 *Confeſſio facta parte abſente in his, q̃ dependent ex voluntate duorum, valet:*
4 *Confeſſio facta in libello ſine exceptionibus,parte abſente,præiudicat confitẽti.*

a **§.Si quis abſente.**[a] Facias ſemper†poni in actis præ-
1 ſente[b] parte.q̃ro,† quæ eſt ratio ꝙ
b ſententia lata in dñm nõ valet,niſi ſit ꝯcepta in perſonam ꝓcura
2 toris præſentis:reſp.quia abſẽs nõ obligatur.Dixi in l.ſtip̃lo iſta.
3 §.alteri.de ver.ob.†Op.de l.nõ ſolũ.§.liberationis verba.ŝ.de lib.leg.Gl.dicit,ꝙ quo ad liberationem per exceptionem doli ꝓdeſt, vt ibi.Semper reprobaui illam gl.ſup gl.q̃ eſt in l. idem duob. ŝ.đ pact.& ẽ gl.& tex.in l.& hæredi.§.nos ãt.ŝ.de pac.Et hoc debes intelligere in his,q̃ depẽdent ex volũtate duorũ:ſecus ex voluntate vnius,vt ratihabitio,hr̃ditatis aditio,& ſimilia,tũc nõ reqritur p̃ſentia partis, vt gl.q̃ eſt in l.Põponius ſcribit.ŝ. de ne.ge.& plene
c dixi in d.§.ſi liberationis verba.itẽ p̃dicta,[c] †q̃ dixi.ꝙ nõ valet cõ
4 feſſio facta parte abſente, intelligo in cõfeſſione facta ſimpl'r:ſec⁹
d ſi in libello aliqd cõfitetur.[d] licèt.n.libellũ dẽt iudici abſente parte,præiudicat ſibi.C.de lib.cau.l.cũ p̃cum.cum ſi. iõ.n.datur iudi-
e ci,vt per eum def parti.[e] vt C.de lit.ꝯt.aut.offeratur,& qũo & qñ iudex.auth.qui ſemel.& ſic quodammodo per q̃dam epiſtolam, ſeu iudicem medium videtur factum præſente parte. Et idẽ dico in his,q̃ qs ponit in exceptionib.ſuis. Nam ſicuti ex parte actoris
f dr̃ libellus[f] conuentionalis, ita ex parte rei dicitur libellus ꝯtradictorius,vt C.de his qui potẽ.nomi.l.vnic.facit ĵ.de exceptio.l.j.

a ADD.¶Parif.Vide Ale.ꝯſ.20.vo.4.tenentem,ꝙ ẽt ñ valet niſi fuerit acceptata.
b Ale.Iſtum §.limita,& intellige vt no.Ang.in aut.de hær. & fal.§.ſi vero abſunt, cum ſeq.& q̃ fuerit rõ huius §.vide omnino per bar.l.nuda ratio,de do.& not. ꝙ qñ præcedit iur̃m,confeſſio facta abſente parte probat, ſm Ang.l.cum quis, §.codicillis,de leg.2.&bal.in rub.C.res inter alios acta.& bal.in l.ſi creditoris, C.de fideic.& vide bal.l.generaliter,C.de non nu.pec.per bal.in auth.generaliter,de epiſ.& cle.adde ꝙ Pe.& Cy.l.j.C.de confeſſis,tenent,ꝙ hodie in confeſſione iudiciali non requiratur partis acceptatio, Sal.vero ꝙ ſic,in l.j. C.e.poſt Cy.in 6.q.& Sal.in l.iubemus,C.de lib.cau.& bal.in l.3.C.de repu.hære.adde ꝙ gl.in l.j.C.e.tenet,ꝙ in confeſſione iudiciali requiratur partis præſentia, variæ fuerunt opiniones,vt refert Io.and.de confeſſ.§.ſequitur,ver.ſexto.finaliter ibi concludit,ꝙ confeſſio facta ante litem conteſtatam in pertinentibus ad præparationem iudicij,tenet parte præſente, ſecus in pertinentibus ad deciſionẽ, Sed Ang.l.j.C.eo.dicit,ꝙ hæc opi.de conſuetudine non obſeruatur,quod vr̃ ꝯ tex.in l.ſi. C.de interro.act. vbi confeſſio emanauit ad iudicium ordinandum, Cy.& Pet.in d.l.j.C.eo.tenent,ꝙ in confeſſione iudiciali non requiritur partis præſentia,adde an confeſſio iurata abſente parte probet, Pau.de ca. cõſ.241.& vide quæ poſui in l.nuda,ŝ.de don.& ꝙ confeſſio facta in iudicio, abſente parte valeat,videtur voluiſſe bal.conſ.147.in fi.
c Parif.Prædicta.Vide Fel.in c.ſi cautio,de fid.inſtr.vbi limitat multis modis iſtã regulam,Et Iaſ.in l.cum te.ver.quarto no.de tranſact.
d Ale.Confeſſio facta in libello nocet,& no.per bar.in d.l.cum precum,intellige vt dixi ſm Io.and.in l.ex hac ſcriptura,in fi.poſt bar.ŝ.de do.&no.bal.in l.ſi magnum,ver.præterea ibi loquitur,C.qui accuſ.non poſ.& Bal. l.error, C.de iur. &fac.ign.& quod no.inſt.de actio.§.ſi minus,in materia correcti erroris &qđ no.bal.in l.poſtquam liti.C.de pac.& ibi etiam in fi.legis addo tex.& ibi bal.in l.tranſac.C.de tranſac.& bal.in l.2.C.de erro. aduo.adde an confeſſio in reſcripto ſubreptitio noceat,Abb.conſ.38.lib.2.
e Ale.Parti.Adde,ꝙ no.d.Io.in l.nudã ratio,de do.bar.in l.2.in fi.ĵ.de iure fiſ.&in terminis bal.in l.j.de confeſſis,& quæ dixi in d.l.nuda.
f Ale.Pro hoc facit gl.in l.ſi qs, C.de exc.& qđ no.in c.exceptionẽm obijciens, de re.iu.per Inn.d: p̃uileg.c.cũ olim,& de exc.c.cũ venerabili,&bar.in d.'.j.
1 *Confeſſio,& ſententia paribus paſſibus ambulant.*
2 *Confeſſio defenſoris,procuratoris,tutoris,vel curatoris, quãdo noceat domino, pupillo,vel adulto.*
3 *Tutor iurat de calumnia, non pupillus, ſed in iuramento veritatis iurat pupillus.ſi iudicium fuit cœptum cum eo tutore autore.*
4 *Confeſſio prælati quando noceat eccleſiæ.*
5 *Confeſſio patris eodem modo nocet filio ſicut tutoris pupillo.*

a **§.Sed an & ipſos.**[a] Op.de l. ſi defenſor.ŝ.de inter.act. reſp.illa ꝯcordat:nã reſp. đfenſoris ſufficit ad obligãdũ ipſum defenſorẽ,nõ ãt dñm niſi ſequeret̃ ratihabitio,vt ibi no.Eodẽ mõ op.& ſo.ŝ.ad l.aql.l.ꝓinde.§.j.itẽ op. ŝ.de ꝓc.l.nõ ſolum,in pr.vbi dr̃ ꝙ ꝯfeſſio & rñſio ꝓcuratoris no-
1 cet dño.Et eodẽ mõ op.de eo qđ dr̃ đ tutore,& curatore:qa†cõfeſſio & res iudicata parib.paſſib.ambulãt,vt ŝ.tit.ꝓxi.l.poſt rẽ.ſ; ſñia lata ꝯ tutorẽ preiudicat pupillo l.4.§.j.ŝ.ti.j.ergo & eodẽ mõ cõfeſſio.Huius ꝯrij timore ſunt hic opi Dicũt qdam.ꝙ hic dr̃,nõ ſufficere,verũ eſt dño ꝓbãte ꝯrium. ꝯ hoc op.ꝙ idẽ in quolibet ꝓbãte ꝯriũ.l.error.C.de iu.& fac.ig.& ŝ.e.l.nõ fatet̃, & ſic nihil eſſet ſpãle in pupillo.q volũt ſuſtinere iſtam opi.dicũt,reſp.ibi,op; ꝙ qs ꝓbet ꝯriũ,& ꝓbet errorẽ vere,vel preſumptiue,ſ; in caſu legis noſtræ ſi qs ꝓbet ꝯriũ, nõ ẽ neceſſe ꝙ ꝓbetur error. Gl.dat aliam ſol.q̃tum ad l.vltimã in ꝯrium allegatam, ꝙ ibi qs errauit ex iuſta cã:ideo p̃t poſt cõfeſſionem reuocare. Hic ãt ſufficit in ꝓcuratore ꝙ fuerit error,licèt ñ ex iuſta cã, & bene dicit.alij vt Hug. ſoluunt ꝯrium de l.nõ ſolũ.ŝ.de ꝓc.ꝙ hic loquitur, qñ tutor cõfitetur abſente pupillo,ſecus ſi eo p̃ſente,& intelligente.Sed hæc ſol.nõ tollit ꝯriũ, qa dixi vobis ŝ.ꝙ ſentẽtia, & ꝯfeſſio parib.paſſib.ambulant. alij dicũt, ꝙ hic loqtur qñ iudicium inchoatũ fuit cum minore,autore tutore,merito ipſe tutor non d; reſp. iõ non
b p̃iudicat:[b]ſ; ibi fuit agitatũ iudicium cũ ipſo tutore,& iõ,&c.ſo. hanc ponit gl.in l.ſi.§.qđ obſeruari.C.de iur.cal.Et iſta ſo.p̃t eẽ vera in ſe,ſ; nõ q̃tum ad iſtam l.quia iſta l.loquitur in cõfeſſione facta ſimpl'r prout intelligit gl.ĵ.e.l.§.ſi. Dicunt alij, ꝙ hic,tutor,vel curator, vel procurator deſiit eſſe poſt lit.ꝯt.& ideo,&c.Hæc ſol. continet diuinationem,adeo ꝙ eſt ꝯ tex.Quinta ſol.fateor ꝙ cõfeſſio nõ preiudicat,ſ; ſñia q̃ ſequitur poſt cõfeſſionem ſic,d.l.4. §.j.ŝ.ti.ꝓx.Sed ſm hoc non eſt rñſum ad ar.in ꝯrium,quod ego feci ŝ.ꝙ cõfeſſio & ſñia parib.paſſib.ambulant.Alij doc.dñt verum, & ſic qñq; tutor,& curator,& ſimiles adminiſtratores confitẽtur ſpõte, vt qa interrogo te tutorem tutorio nomine,& dico ꝙ pupill⁹ tuus tenetur mihi dare 100.tu ꝯfiteris,& hoc nõ præiudicat ei.Caſus eſt hic.q̃dam eſt cõfeſſio,q̃ emanat ex cõtentioſa iuriſdictione,& tunc iſta cõfeſſio bñ præiudicat dño,d.l.nõ ſolũ. & eodem modo pupillo,& adulto per d.l.4.§.j.ŝ.ti.j.de iſta q.habes per
2 Cy.ŝ.e.l.j.in 14.q.†Reaſſume ergo ex his,quæ dicta ſunt.Aut cõfitetur defenſor ſine mandato,aut procurator,aut tutor,vel curator.Primo caſu nõ p̃iudicat dño,niſi ſequat̃ ratihabitio.l.ſi defenſor.ŝ.de inter.act.Scđo caſu dic, aut loquor in ꝓcuratore habẽte generale mãdatũ aut ſpãle. Si h; ſpãle, tũc p̃iudicat domino eius cõfeſſio.l.q ſeruũ.ŝ de interro.ac.l.ꝓinde.§.j.ŝ.ad l.Aqui.& ibi gl. in verb.ꝯfiteatur.& l.ſi ꝓcurator.in pr.ŝ.de cõd.ind.& l.j.§.ſi procurator.ŝ.ſi qs ius dic.nõ obtẽp.Aut h; mandatũ generale,& hic æquipa

a ADD.¶Ale.Adde bar.& doc.in l.ſi.§.quod obſeruari,in pr.C.de iur.calum.
b Ale.Vide plenè bal.de materia ĩ l.j.C.e.Et qñ ꝯfeſſio ꝓcuratorum,tutorum, & ſimilium,p̃iudicet principalib.q.d ãt ſi ꝓcurator fuit ꝯtumax nõ reſpondendo poſitionib.an noceat dño,vt ipſe hẽatur ꝓ ꝯfeſſo.bar.vr̃ velle,ꝙ nõ,in l.j.§.ſi ꝓcurator,ſi q.s ius dic.nõ obtẽp.ad qđ vid d.ant.in c.j.vt lit.nõ ꝯt. vide Sal.ĩ l.3. C.de ꝓc.& d.Io.in c.j.vt lit.non ꝯt.& ibi Io.an.itẽ adde,ꝙ licèt conteſtatio ꝓcuratoris noceat dño,tñ p̃t reuocari, ẽt ſi ſit erratũ in iure:ſecus in confeſſiõe facta per dñm,l.2.ŝ.e.itẽ ꝯfeſſio procuratoris in vna cã nõ nocet in alia: ſecus in confeſſione dñi,iſta duo dixit Compoſtella. in c.per inquiſitionem, de elec. &ibi per Io.an.itẽ in caſib.in quib.ꝯfeſſus nõ auditur appellãs,procedi:,ſi dñs eſt ꝯfeſſus,ſecus ſi ꝓcurator,vt tãgit ant.in c.j.vt lite nõ ꝯt. ad qđ bñ facit qđ no.bar.l.j.§.ſi.ĵ.qñ app.ſit,ꝙ in l.j.§.ſi procurator,ſi quis ius dicen.nõ obtemp. Et ita bene no.iſtas tres vltimas drĩas inter ꝯfeſſionẽ ꝓcuratoris,&dñi.Et addo,ꝙ circa ea quæ đt hic bar.licèt doct.đ eo mẽtionem nõ faciant in d.c.j.tñ ibi d.Ant.vult,ꝙ ſi ꝯfeſſio per ꝓcuratorẽ fiat ꝑ modum volũtariæ iuriſdictionis,nõ nocet niſi haberet ſpeciale mandatũ,vt ſi ꝓcurator ꝯfitetur reſpondẽdo libello,qđ eſt volũtariæ iuriſdictionis ſm ipſum,ſecus ſi rñdẽdo poſitionibus,& idem vr̃ velle Cy.l.j.C.de ꝯfeſ.Sed Io.ibi dicit, ꝙ non credit hãc drĩam veram,Vide per eũ,ſ; vid Im.aliter loquẽtem in l.qui bona,§.ſi alieno,ŝ.de dã. inf.item ad intellectum d.ca.2.de confeſ.in 6.vide Im.in l.4.in pr.ŝ.de re iud. Et de confeſſione procuratoris,adde ſm Im.in ca. ſi.extra eo.dici poſſe,ꝙ ſi procurator non habebat ſpeciale mandatum ad ſic confitendum,& ꝯfiteatur,poſito ꝙ præiudicet dño,tñ ſi fiat dño abſente, quum ad eius notitiam peruenerit,poterit illam reuocare abſq; alia probatiõe erroris,Et idẽ ſi fuerit præſens, ſi ſtatim illam reuocat,facit ſm eum de of.leg.c.cum olim, Et illud tenent, ſm eum dñi de Rota ꝯcluſ.56.& concluſio.254.& de confeſſione procuratoris, vide aliqua per Im.in l.ſi debitorem, ff.de noua. & de dicta reuocatione erroris procuratoris,vide aliqua per d.ant.in c.ſi de confeſſis,&ibi per Pau.de Leaza. in commento dicti capitu.¶Adde an confeſſio prælati noceat eccleſiæ,Pau.de caſt.conſ.j.per Rom.conſ.389.inc.paucis agam,& ibi quid de tutore, Et an confeſſio procuratoris noceat domino,vide Oldr.conſ.116.

æquiparo tutori curatorē,& ꝓcuratorē.Quo casu distingue.Aut tales administratores ꝯfitentur per modū volūtariæ iurisd. & nō p̄iudicat eorū cōfessio,vt hic,ſm opi.vl.& gl.in l.pinde.§.j.ad leg. Aql.Aut ꝯfitentur per modū ꝯtētiosæ iurisd. & p̄iudicat dño,pupillo,& adulto.l.nō solū.in pr.s̄.de ꝓc.& l.quoties.§.ſicut.s̄.de admi.tut.p̄dicta vera,qn̄ iudiciū eēt cæptū cū tutore:ſecus ſi cū pupillo auctoritate tutoris,qa tunc nō tenet̄ tutor r̄ndere, vt hic,& l.fi.§.quod obſeruari.C.de iu.cal.q̄ eſt rō ꝙ ꝯ modū volūtarie iurisd.nō p̄iudicat,ſ3 per modū ꝯtentiosæ ſic?resp.qa qn̄ p modum volūtariæ iurisd.tunc vr̄ donatio,q̄ nō pt̄ fieri,ſ3 qn̄ per modum ꝯtētiosæ,nō dr̄ donatio imo iudiciū,qa iudicium redditur in inuitum,iō valet.op.hic dr̄ ꝙ tutor nō p̄iudicat pupillo,ſm hoc fruſtra iurant de calumnia tutor,& curator,ar.in d.l.fi.§.qd' obſeruari.C.de iu.cal.ſo.dico ꝙ hoc d3 intelligi,qn̄ per modū volūtariæ
3 iurisd.emanat cōfeſſio.†Vel aliter,aliud eſt iur̄m de calūnia,ſup quo r̄ndetur per verbum credit,vel nō credit,& ſic nō cadit,niſi in legitimam perſonam,ſ3 iur̄m veritatis bene cadit in pupillo,& adulto.& ſimilib.ſed iuramentum calumniæ ſemper cadit in tutorem,ſiue iudicium ſit cum pupillo,ſiue cum tutore,alle.l. fi.§.qd' obſeruari.Sed qn̄ iur̄m veritatis præſtatur pupillo, d3 præſtari in iudicio cæpto cum eo,cum auctoritate tutoris,ſecus in cępto cū
4 tutore,quia tunc tutor r̄ndet,vt no.gl.in d.§.quod obſeruari.†q̄rit gl. quid in adminiſtratore eccleſiæ?Et dicit gl.ꝙ idem quod in tutore.Dic vt extra de elect.c.dudum.2.in gl.quæ incipit not.ius
5 nouum,& de teſt.c.præſentium lib.6.& per Cy.e.l.j.in 15.q.†qd in patre?dic idem quod in tutore,vt dicit gl.

1 *Tutoris autoritas ꝙ etiam requiratur,in his,in quibus pupillus habet perſonā (legitimam.*
2 *Confeſſio facta à minore ſine curatore quando valeat.*

a
1 §.In pupillo.[a]Op.C.ſi tutor,vl' curator.l.ēt.gl.fatet̄ ꝯriū,ꝙ reſtituit̄.† Op.& vr̄, ꝙ in minore tutoris auctoritas nō requiratur,qa h3 perſonā legitimam pupillus in cā momentaneæ poſſeſſionis,vt C.q le.perſo.l.momentaneæ.ſol.in caſib.illis, in qb.h3 perſonam legitimam,reqritur tutoris auctoritas,ne decipiatur legis auctoritate.Op.de l.cum, & minores.C. ſi aduer.rē iu.Gl.ſoluit.ꝙ aliud in cōfeſſione, aliud in ſn̄ia, vt ibi. Et rō eſt ſec.Dy.qa in cōfeſſione eſt cōſenſus,ſ3 in ſn̄ia nō,niſi factus ſ.inter ſtipulantem.§.j.ɉ.de ver.obl.ꝯ hoc op.de l.ſi curatorē. C.de in int.reſt. ſol.intellige hāc ſm illā,ꝙ hic in minore nō h̄nte curatorē,qa tūc qn̄ h3 ,ęquiparatur pupillo.Et ſic intelligit Pe.ſ3 Nic.de Mat.dicebat,aut ē ꝯfeſſio,q̄ pertinet ad ſolennizādū iudicium,vt interrogationes,ꝯfeſſiones,& r̄nſiones,q̄ fiunt ad li. cōt.
b & nō valet [b] ſine autoritate curatoris,l.clarū.C.de aut.p̄ſt. Cū.n. reſpiciāt ſolēnitatē iudicij, reqritur ſolēnitas pſonæ q̄ prius d3 re
c qri.l.qdā,de iure cod.Aut eſt ꝯfeſſio, q̄ fit ad veritatis [c] indaginē, &valet:ſ3 reſtituit̄.vt hic,in ver.minorē.ita refert Cy.in d.l.clarū.
2 & C.e.l.j.circa pr.Mihi vr̄,†ꝙ iſtis interrogationib. & r̄nſionib.q̄ fiunt per credit,& nō credit,& nō ſtat̄ eius dicto ſine curatoris authoritate,qa nō h3 ſufficiens iudiciū ad diſcernēdum,qd h̄eat credere.ita no.l.fi.§.ꝙ obſeruari.C.de iu.cal.In illis vero,in qb.r̄ndet̄ de veritate,dico,ꝙ h3 p̄cedere q̄dam cognitio, an ſit interrogandus,vel nō,& in hoc d3 intereſſe autoritas curatoris.ar.ɉ.de publ. iud.l.cuſtodias.& qd' ibi dixi,de adul.l.ſi poſtulauerit.§.q̄ōi.Et ſic ſufficit curatorē eſſe p̄ſentem,& auctorantem,qn̄ iudex ꝓnūciat eſſe r̄ndēdū,vel ei p̄cipit vt r̄ndeat,& ēt qn̄ iurat de r̄ndēdo veritatem.Pro hoc facit quod dicimus in teſte,quia ſufficit partem eſſe p̄ſentem cum iurat.C.de teſt.l.ſi qn̄.Nā r̄nſio,quæ fit tali,à minore dicto teſtis æquiparatur,vt no.per gl.in d.§.quod obſeruari.

a ADD.¶Ale.Quando confeſſio tutoris præiudicet pupillo,vide gl.& Bar.l.Lucius,§.tutelæ,de adm.tut.& qd' no.Bal.l.in ꝯtrib.§.j C.de non nu.pec.& s̄.,ꝓx. Et de intellectu huius §.in verb.in minorem,vide late bal.in l.1.C.e.
b Ale.Quæ confeſſiones minoris teneant ſine authoritate tutoris, vel curatoris, vide Bar.l.fi.§.qd' obſeruari,C.de iu.cal.& ꝙ no.s̄.§.ꝓx.Et quid de ꝯfeſſione facta p tormenta,& extra iudicium,vide Cy.l.clarū,de autor.p̄ſtan.& Cy.& bal. l.j.C.de confeſ.& bal.in aut.ſcr̄a,& ibi dixi poſt Bar.in apoſt.l.magna, & ib. ēt Bar.C.ſi aduer.ven.& dicit Sal.l.2.C.q. acc.in ver.quæro an in caſibus quod ꝓcurator,etiam ḡnalis ad lites eſt magis ſufficiens p̄ſtare autoritatem cōfeſſioni in criminalib.q̄q̄ non ſit ſpāliter conſtitutus ad illum actum,allegat dictam l.clarū.Bar.tn̄ & Im.l.j.§.fuit quæſitum s̄.ad Treb.vn̄r indiſtincte velle,qd' cōfeſſio minoris carentis vel non carētis curatore,teneat,per iſtū tex.indiſtincte loquentem,ſ3 Bar.hic,poſt Pet.tenet, qd' ꝯfeſſio adulti curatorem h̄ntis nō teneat ſine authoritate curatoris,qa æquiparatur pupillo,Et idem dt̄ bal.l.j.C.e. Et de materia plene p Pau.de Leaz.in cōmento c.ex parte,de ꝯfeſ.& no.qd' licèt hic dicat̄,minorē aduerſus ꝯfeſſionē reſtitui,qd' tn̄ eſt verum,cum hoc,qd de errore doceat,ar.l.nā poſtea,§.minor,de iureiu.Et ita tēt Spe.ti.de reſt.i int. §.j.ver.ſed nunquid eccleſia,vel minor pt̄ aduerſus cōfeſſionem ſuam reſtitui, ſuper quo vide no.bal.in l.j.C.e.ver.quæritur quid de adulto,cum ſeq.
¶Adde an valeat minoris confeſſio ſine curatore,bal.conſ.160.lib 3.
c Pariſ.Vide Are.in trac.maleſ.in gl.ſup verbo,ꝯparuerūt dicti inquiſiti,& ꝯſitēt.

1 *Sententia d3 ferri in confeſſum quādo præcedit libellus:ſecus ſi non præcedit.*
2 *Actio in factum oritur ex conſideratione,& ex ſententia quæ ſequitur.*
3 *Actio vtilis oritur ex contractu,quando confeſſio eſt facta informiter.*

a §.Confeſſi[a] vbique.Quæro,an ī ꝯfeſſum d3 formari ſn̄ia diffinitiua.Et qdā dn̄t ꝙ nō
1 d3 ꝯdēnari,per hāc l.Gl.†intelligit hoc,qn̄ ꝯfeſſio emanat n̄ p̄ce
2 dēte libello,vel lit.ꝯt.aliās d3 ſeq ſn̄ia,vt dixi s̄.e.l j.†q̄ro an ex cōfeſſione oriat̄ actio ī factū & ēt naſcat̄ actio ex ſn̄ia, q̄ ſequit̄ poſt cōfeſſionē.Et gl.& do.dn̄t ꝙ ſic,& hoc gl.&Cy.tenēt C.e.l.j.in 8.
3 q.†q̄ro.an oriatur vtilis actio ex ꝯ̄tu,qn̄ ꝯfeſſio eſt facta vniformiter?Gl.ꝙ ſic,l.ſi duo patroni.§.Marcellus. & ſi quis iurauerit s̄. de iurei.qa cōfeſſio,& iuramentum æquiparātur l.poſt rem.s̄.ti j.

a ADD.¶Ale.Vide de hoc per Pau.de Leaz.in ꝯmento c.ex parte,de ꝯfeſ.Et aduerte & dicas,ꝙ nos loq̄.nur in ꝯfeſſiōe ex iudiciali,& tūc iſta operat̄ ꝓſōnē,nō āt actionē nec obligationē,l.Publia.in fi.s̄.dep.qd̄ limita vt p Bal.l.triticū,de ver.ob.itē fallit in ꝯfeſſiōe iudiciali vt p gl.hic,& p gl l j C.e.& no.gl. & Bar.l.ſ3 ſi poſſeſſori,§.ſi cū de h̄ditate,& Bar.l.nā & poſtea.§.fi.s̄. de iureiu. Sed qualiter appellat̄ hæc actio?Dic,ꝙ appellat̄ vtilis ꝯfeſſoria de hoc eſt text. cui nō h̄es ſimilē in l.,pinde.§ ſi ,ꝓcurator s̄.ad le.Aql.& videtur no.gl. ſupra dictæ,q̄ videt̄ appellare ipſam actionem factum,nō at dicunt ꝯfeſſoriam.Sed tu no.adde,qd̄ ex confeſſione facta per verbum credo reſpōdendo poſitionib. non oritur actio.bal.no.l.fi §.quod obſeruari.C.de iur.cal.ſub dubio forte.

LEX VII.

1 *Exceptiones inuētarij,& ne qs conueniatur vltra q̄ facere poſſit,poſſunt opponi poſt ſn̄iam,& ita etiam omnis exceptio quæ non venit ad reſciſſionem ſn̄iæ.*
2 *Errans in facto proprio excuſatur propter factum implicitum.*
3 *Cognitio executionis poteſt delegari,non ipſa executio.*
4 *Reſtitutio in integrum non datur aduerſus errorem iuris.*
5 *Iudex delegatus,an poſſit reſtituere in integrū aduerſus ſuā m interlocutoriā.*
6 *Error in computatione eſt iuſta cauſa erroris. (oppoſi.*
Iudex q cognoſcit de executione.pōt cognoſcere de errore, q pōt in executione
7 *Error poſt cauſam deciſam non reſtauratur ipſo iure,ſed per reſtitutionem in integrum,& eſt limitatio ad l.errore.C.de iu.& fac.ign.*
8 *Iudex,qui habet cognitionem de executione non poteſt pronunciare contra ſententiam,& de exceptione nullitatis non cognoſcit.ſed remittit ad ſuperiorem.*
9 *Error circa ea quæ ſunt deciſiua totius,poteſt reuocari.*

a Cum fideicommiſſum.[a]iſta ē difficilis & ſubtilis lex,& do. nihil ſcribūt.Ad euidētiā p̄mitto,ꝙ qn̄ ē exceptio q̄ nō venit ad reſciſſionē ſn̄iæ p̄t opponi poſt ſn̄iā.l.Neſenni⁹.in fi.s̄.ti j.& l.ſi iuſſores.
1 §.j.ɉ.de fideiuſ.†iō dixi,ꝙexceptio inuētarij,p̄t poſt ſn̄iā opponi,
b vt dixi in l.Neſennius, & de iure iſto h̄rs n̄ tenet̄ niſi vſq; ad vires h̄ditarias,l.j.in fi.s̄ ad Treb.l.ſi vniuerſæ. C.de le. Et iſta exceptio p̄t opponi poſt ſn̄iā ,ꝓut illa,ne qs ꝯueniat̄,niſi in q̄tū facere p̄t.Et br̄.h.d.Iudex delegatus ad cognitionē executionis nō p̄t ſe intromittere de errore circa ꝯfeſſionē,q̄ principale negotium tāgit,niſi ſit error circa idē,de quo poſt ſn̄iam p̄t opponi.Et pono caſum, Iudex fuit datus ad executionē faciendā,& tūc ſi eſt errarū ſuper eo,qd̄ nō venit examinādū in executione ſe nō intromittit,ſ3 ad iudicē maiorē remittit:ſec⁹ ſi in executione venit examinādū q̄a
2 ipſe cognoſcit.Et no.† iſtā l.ad id qd̄ dixi s̄.e.l.nō fatet̄,ꝙ qn̄ q̄s
c errat ī facto ꝓprio,excuſat̄ pp factū implicitū. Op.s̄.de iud.l.vbi. ſo.vt in gl.qa ſucceſſor loco primi eſt,& ipſe idē potuiſſet, vt d.l. vbi,& vide gl.q̄ incipit,i.iudex.Opp.ꝙ reſtitutio nō p̄t delegari,l. fi.C.vbi,& apud quē.gl.dicit ꝙ hic fuit dat⁹,qn̄ fideicommiſſum d3 dari,& vide gl.in verbo,ad reſtituēdum,&c. Sed illud qd̄ dicit gl.nō video qd ſit dicere, qa in ꝯfeſſum nullæ ſunt partes iudicis, niſi in ꝯdemnando,l.proinde ad l.Aquil.& l. i. s̄.e.& ſic quid erat opportunum,vt cognoſcat̄,qa pars fuit ꝯfeſſa,nō video.alia lect. eſt,ꝙ fuit iudex delegatus ad reſtituēdum in integrū,& ſic habuit reſpectum ad nouum ius.Certe iſta nō h̄ret dubiū. Vera lec.ē.ꝙ iudex fuit delegatus, an ꝯfeſſio debeat mādari executiōi,vel nō.
3 †Sed op.quia executio nō p̄t delegari.l.à diuo Pio.in pr.s̄ ti.j. Sed r̄ndeo,ꝙ cognitio executionis p̄t demandari, d.l.à diuo Pio.& l. pe.§.vt bonorum poſ.s̄.de of.eius cui man.eſt iuriſd. Procedo vlterius,ſi hoc eſt verū,ꝙ iſte iudex fuit datus ad cognitionem executiōis,quare nō p̄t abſoluer̄ à primo errore ꝓbato, ſicut à ſcdo? Gl.variāt in reddēda rōe pp malam poſitionem caſus, qa vna eſt rō in gl.in verbo,abſoluturum.q̄ incipit,ſed quare,&c.ſed iſta rō nō valet,qa ita abſoluit eū à ſecūdo errore ꝓbato ex confeſſione ſua,ꝓut à primo. Alia rō.qa in primo errauit ſui facilitate,in ſcdo dolo aduerſarij,& vide iſtā gl.in ver.h̄rs. Sed iſta rō ē diuinare, qa hic

a ADD.¶Ale.Intellectum huius l.ponit Bal.plene in l.j.C.e.tit.
b Ale.Vide de iſta materia poſt Bar.quod ſcripſi ī l.j.C.de iur.& fac.ig.& ibi bal. & in l.ab executione,C.quo.ap.& bar.in l.ex diuerſo,§.fi.ſo.ma.& ibi dixi,non tamen inuenio tex.probātem in terminis de exceptione inuentarij, ꝙ poſſit opponi poſt ſentētiam,ſed bene inueniuntur iura de exceptionib.modificatoriis, in quibus habetur,quòd quis conueniatur inquantum facere poteſt.
¶Adde Pau.de ca.in d.l.Neſennius, & Pe.de anc.conſ.6.vbi de exceptione inuentarij,& dicit ꝙ oīs exceptio quæ poſt ſn̄iam pōt opponi,p̄t & poſt bannū.
c Barb.Et facit id quod no.bar.l.non fatetur,e.ti. & in l.error,C.de iur.& fac.ig. & Cy.in l.j.de cond.ind.Io.an.in add.Spe.de executione ſen.§.fin.ver.illud,Io. de Im.in l.imperatores,de reg.iu.Sed quid ſi eſt lata in fauorem iſtius ita confitentis,vide l.ſi ſeruus plurium,§.j.de leg.j.

hic nõ vr̃ dolus, sed pp implicitam rõem fuisse errorem. Quæ est ergo rõ? resp. quia an debeatur, vel nõ venit in examinatione executionis, sed an snĩa sit lata, vel nõ l. si prætor iusserit. s. de iud. & l. post rem. s. ti. j. Sed de errore q venit post snĩam an facultates sufficiant, vel nõ, venit examinandum in executione, & ideo de ista cognoscit, & ista est veritas huius l. Op. vlterius, qa probando qs errorem, vr̃ tutus ipso iure, l. nõ fatetur s. e. l. error. C. de iur. & fac. ig. Gl. soluit, ꝙ ɔ̃ria loquũtur in maiore, hic in adulto. Sed ista nõ est bona rõ, qa eo iure quo succurritur maiori, succurrit̃, & adulto, vt C. in qb. cau. in int. rest. non est necesſ. l. j. aliam sol. ponit gl. ꝙ hic erat damnatus post cõfessionem, ideo nõ iuuatur, nisi per restitutionẽ. ista gl. in se dicit verum, ꝙ ante snĩam est ipso iure nulla ɔfessio probato errore, post snĩam nõ, nisi per restitutionem in integrum. Tu ergo potes intelligere l. istam, ꝙ post cõfessionem fuit lata snĩa, & demandata cognitio executioni, & tũc error, qui fuit in ipsa confessione, est adhibitus circa id quod nõ p̃t opponi post snĩam, & tũc petita restitutione reuocatur error, secus de his, q̃ recognoscuntur in executione, quia tunc ille error non reuocatur per restitutionem, sed ipso iure eo probato.
4 † Quæro, an [a] ad-
a uersus errorem iuris possit in integrum restitui ꝑ eodẽ? Cy. in l. 1. C. e. in 11. & 12. q. intelligit legem nr̃am in errore iuris. ſ3 male dicit, qa ista restitutio datur ex clausula illa generali, si qua iusta cã esse videbitur, ſ3 error iuris nõ est iusta cã, cum sit lata culpa, & sic non est iusta cã, d. l. de ætate. §. qui iusto. s. de interro. act. Quæro,
5 † an iudex delegatus possit in integrũ restituere aduersus snĩam suam interlocutoriam? & Cy. allegat istam l. q non facit. Gl. est de hoc in l. minor autem magistratus. §. j. s. de min. & per Cy. qui alle.
6 istam l. in l. aduersus. C. si aduer. rẽ iud. † No. ergo ex l. ista de errore cõputationis, qđ iusta cã est erroris. item no. ꝙ iudex qui cognoscit de executione p̃t cognoscere de errore, qui p̃t in executio-
7 ne opponi. † Item, no. limitationem ad l. error. C. de iur. & fac. ig. ꝙ post causam decisam nõ restauratur error. verum est ipso iure,
8 sed per rest. in integ. sic, vt hac l. † Item no. hic casum eius qđ dixi fm Inn. s. ti. j. l. 2. ꝙ iudex, qui h3 cognitionem de executione, nil potest pronũciare ɔ snĩam, vnde de excep. nullitatis iste nõ p̃t cognoscere, sed deberet ad primum iudicem remittere, secus in aliis
9 exceptionib. quæ possunt opponi post sententiam. † Item nota, ꝙ error circa ea, quæ sunt decisiua totius, potest reuocari.

a ADD. ¶ Ale. An. Adde l. j. & ibi Bar. ſ. de separ.

LEX VIII.

Non omnimodo. Quæro. quare dr̃, non omnimõ. Dic, vt s. l. 3. & l. qui Stichum.

a ¶ De cessione [a] bonorum. Tit. iij.

Dictum est s. de ɔfes. & condẽ. verum, quia ɔfessi, & cõdẽnati detrudunt̃ in carcerẽ si nõ soluunt, vt s. ti. j. ideo est adinuẽta bonorum cessio, ex qua succurrit̃ cõdemnatis ne in carcerẽ detrudant̃.

a ADD. ¶ Paris. Fallit quando ex delicto imponitur pœna pecuniaria, vt per Ias. in l. si quis id quod, ver. 3. pondera, ff. de iur. om. iud.

LEX III.

1 *Cedens bonis, non videtur habere rem pro derelicto.*
2 *Cedens bonis potest pœnitere.*

1 Is qui bonis cessit, ante. † No. hic, licèt qs dicat, cedo bõis, non vr̃ habere bona pro derelicto, sed ex hoc datur creditorib. quædam potestas alienandi. Et rõ est, quia qñ habet pro derelicto quis, cuilibet occupanti vr̃ donare, l. quod seruus. ſ. de stip.
2 ser. sed ille, qui cedit bonis, non cedit nisi creditorib. † Item nota, ꝙ hic habet locum pœnitentia, contra l. sicut. C. de act. & obl. vbi pœnitentia non admittitur. Dicit Dy. hic speciale. Vel aliter, cessio bonorum non fuit actus obligatorius, sed inductus in debitoris fauorem, ideo potest pœnitere si vult.

LEX IIII.

a Is qui bonis [a] cessit, si quid. Concordat l. qui bonis. ſ. e.

a ADD. ¶ Alex. Tene menti ꝙ prouisio huius tituli non est necessaria in obligato ad speciem, vt no. probat Bar. l. continuus, §. illud, de ver. obl. quod bene not. & per Azo. in ti. de his qui in prio. credito. loco succ.

1 *Cessio bonorum, an impediat litis contestationem.*
2 *Cessio bonorum habet locum in debitore fisci.*
3 *Cessio bonorum non habet locum, quando quis præcise tenetur ad factum.*
Quis non põt præcise compelli ad factum, etiam vbi est elect. industria personæ.

1 §. Sabinus. Hic tex. † ibi, inquietari, vr̃ dicere ꝙ cessio bonorum impediat litis cont. in ɔ̃rium vr̃ tex. ſ. e. l. pe. ibi dicã. Sed op. C. de exac. tri. l. nemo. li. x. & l. sacrilegij capite.
2 circa fi. ſ. ad l. Iul. pe. † Sol. Quod hic dr̃ est verum. præterq̃ si esset
3 debitor reip. vt legib. ɔ̃tiis. n̄ē prædicta † vera sunt, p̃terq̃ si teneretur ad factũ, ad qđ qs teneretur præcise. Ex hoc. n. ꝙ lex dicit. p̃cise teneri. p3, ꝙ cessio bonorũ non admittit̃. & ꝙ possit qs cõpelli præcise. Dicunt Vltramõtani est verũ, vbicũq; est electa industria p̃sonæ. ita no. Cy. C. e. l. j. in 2. q. Sed puto verũ qđ ipsi dñt, ꝙ cessio bonorũ nõ admittat̃, vbi qs præcise tenetur ad factũ, ſ3 nõ puto verum qđ dicũt, ꝙ cõpellat̃ præcise vbicũq; est electa industria, quod plene scribo in l. stipulationes nõ diuiduntur. ſ. de ver. obl.

LEX VI.

1 *Cedens bonis non liberatur à ciuili obligatione bonorum.*

a Qui bonis. In exigẽdo aliquẽ inq̃tum facere p̃t, inspicit̃ q̃rum ex ei⁹ patrimonij fructib. ꝑ redigi, nõ q̃rum ex vẽditione rerũ redigeret̃. h. d. singularis, & mirabilis casus. in tex. ibi, ex q̃ritate eius, & c. idẽ ex q̃titate fructus, q redigunt̃
1 ex eo qđ acq̃situ est. No. ergo † qđ dixi in casu, & gl. colligit hic, vtrũ per cessionẽ bonorũ qs liberetur ab obligatione bonorũ ciuili, & hic ẽ tex. qđ nõ, qa post cessionem p̃t ɔueniri, & sic ciuilis obligatio nõ est sublata. Et ista est veritas, licèt cõtrarium no. in l. vbicunq; ſ. de fideiuss. vbi dicit, ꝙ ciuilis obligatio tollitur, quod est contra hanc l. & gl. quæ est hic tenent doc. C. e. l. j. in 9. q.

a ADD. ¶ Ale. No. ꝙ inspicitur quantum ex fructibus primonij redigi p̃t, bene facit l. fundũ ꝑ fideicõmissum, ĩ pr. & qđ ibi bar. no. đ le. j. & qđ no. bar. l. 2. in fi. C. đ rescin. vẽ. addẽ tex. & ibi no. bar. l. Imperator, ĩ fi. ad Treb. & per hũc tex bal. vt refert Im. l. si maritus in id. so. ma. dicit, ꝙ si maritus q cõdemnatus est inq̃tum facere p̃t, h3 possessionem maioris valoris, & modici reditus ex quo reditu vix viuere p̃t, nõ cogitur illã vẽdere ꝑ illũ tex. ſ3 Im. ibi ɔ̃riũ tẽt, an aũt qñ maritus ɔdemnatur in q̃tum facere p̃t sufficiat sibi relinquere tm̃, ꝙ sibi ꝑ victu sufficiat, fm qualitatẽ ꝑsonæ sueran vero sufficiat relinquere tm̃, ex quo sine necessitate viuere possit, vide bal. ĩ l. maritũ. ſ. so. ma. & Io. de Are. & doc. ĩ d. l. si maritus, in pe. q. Vide sing. bal. in rub. qui bo. ce. pos. & ĩ l. 2. circa pr. C. ꝙ cũ eo. Adde quæ ɔsuluit Ro. consil. 509. ad fi. per hanc legem quam ibi dicit singularem ad id. Barb. ¶ Et istum tene menti perpetuo, qa Aug. in d. l. diuus s. de pet. hæ. facit magnum festum dicens se vna cum bal. consuluisse apud Ariminum, & in l. Imperator, s. ad Treb. & ibi d. Io. satis concordat, Casus valde no. est secundum eum ĩ l. j. §. mulier, de ven. in pos. mit. Vide omnino, & vide Aug. l. j. C. de le. & in aut. contra cum rogatus, C. ad Treb. & in l. imperator, ff. ad Treb. bar. l. cum alimenta, ff. de ali. leg. Sal. in l. si quis ad declinandam, C. de episc. & cle. vbi alleg. istum tex. & tex. in l. 3 §. j. ff. vbi pu. edu. debeat.

LEX VIII.

1 *Agnoscere debitũ dĩt p̃rio ille, q vult cedere bonis, & qualiter fiat ista agnitio.*
2 *Cessio bonorum, an impediat litis contestationem.*
3 *Cedens bonis cogitur indicare bona.*
4 *Post cessionem factam locus est pœnitentiæ.*
5 *Cedenti debent panni saltem remanere.*

1 Qui cedit. Hic vr̃ casus ꝙ cessio bonorũ cõtestõnem nõ impediat. † Dr̃ hic, agnoscat debitũ, q̃ro quali
a ter [a] ista d3 agnoscere? Dicit gl. vno mõ dicitur agnoscere extra iudicium, ɔfitẽdo, vel fideiussorẽ dãdo, vel pignus, vel interponẽdo cautionẽ, l. cum notissimi. §. ſ3 & si qs. C. de præsc. 30. an. & h. d. gl. sup verbo, agnoscat. Alius modus agnoscendi est in iudicio, vt ɔfitẽdo, in iudicio, vel patiẽdo se ɔdemnari factis ꝓbationib. legitimis, & hoc totũ est fauore creditoris: qa dicit creditor, post cessionẽ bonorum nõ possem ita bñ agere cũ alio, sicut tecũ. iõ volo ꝙ testes examinẽtur ɔ te anteq̃ cedas & fiãt probatiões. & hæc
2 est veritas, vt no. in gl. sup verb. d3. † Sed ɔ hoc op. qa fm hoc vr̃ ꝙ cessio bonorũ nõ impedit lit. ɔt. qđ est ɔ l. 3. s. e. & l. ex ɔ̃ctu. C. de bo. aut. iu. pos. & l. item si vnus. in pr. s. de arb. resp. ille leges fm istã
b debẽt intelligi. qa cessio bonorũ impedit [b] cõtestõẽ, si debitũ est liqdum, vel est paratus agnoscere extra iudiciũ. aliàs nõ impedit cõtestõẽ, vt hic. Alij dicũt, ꝙ cessio indistinctè lit. cõt. impedit. Nõ ob. hæc lex, qa totũ hoc ẽ in fauorẽ debitoris, vt si p̃tor eum viderit sufficientẽ, nõ patiet̃ eũ cedere bonis. Hec opi. nõ pl3 mihi p l. illud. §. j. s. de trib. qa posito, ꝙ qs nõ sit debitor, p̃t dicere, nolo ista bona, ad hoc, vt implicationes effugiat. Veritas est ergo, ꝙ hæc l. est inducta in fauorem creditoris. Si. n. creditor nõ curaret ꝙ debitũ liqdaret̃, vel ipse agnosceret, ꝙ cessio ꝓcederet, aĩs coget̃ liq
3 dare. & debitũ agnoscere. † q̃ro, vtrum ille q cedit bonis cogat̃ indicar̃ bona? Dicit gl. ꝙ sic. idẽ no. C. e. l. j. & sentit gl. ĩ ver. ab aliis. s. e. l. 4. §. Sabinus. ar. l. fi. §. licẽtia. C. đ iu. deli. idem tẽt Spe. in debito-
4 re ɔtumace in ti. de 1. & 2. decr. §. nunc videamus. ver. fi. † Quero, vtrum post cessionem factam sic solẽniter sit locus pœnitentiæ? Quidam dñt, ꝙ nõ quasi duæ ɔfessiones impediant. Prima, qñ debitum fuit ɔfessus. Secũda qñ cessit. Gl. dicit ɔ̃rium, ꝙ ẽt tũc h3 locum pœnitẽtia. l. legis Iuliæ. C. e. Et circa hoc vide Cy. in l. j. C. e. in
5 6. q. † Quæro, quando aliquis cedit bonis an debet sibi remanere aliquid? Dicit gl. ꝙ nõ, imo nudus exulat. Dy. & Pe. reprobant istã
c gl. ꝙ nõ debeat ire ita nudus, imo saltem panni [c] debent sibi remanere

a ADD. ¶ Ale. Vide quod per istum tex. dicit bar. l. etiam, §. licet, circa fi. ff. so. ma. Sed ad l. istam qualiter negatio, vel confessio requiratur, ad hoc vt habeat locum cessio, vide bal. in l. j. in prin. C. e. per do. in c. Odoardus, de sol. post gl.

b Ale. An exceptio cessionis bonorum impediat lit. cont. adde bar. per illum text. in l. 3. C. de bo. aut. iud. poss. & quod ibi dixi, an ât cedens teneat satisdare, si ad pinguiorem fortunam peruenerit, vide bal. l. 2. C. quod cum eo. in vers. quæro, vtrum post cessionem, vide l. j. s. e. & bar. & bal. in l. fi. C. e. in duobus locis.

c Ale. Adde quod retinet bona prohibita alienari, vt feudum, & emphyteusim, vsumfructum, & similia, secundum bal. in l. 1. C. e. Et quid si reseruauit sibi vnum denarium, vide bal. in l. fi. C. eo.

nere.Et probant hoc, quia etiam damnatis ad mortẽ relinquuntur panni,l.diuus.ȷ̃.de bo.dam.Circa hoc vide Cy. C.e.l. 1.in 4.q. Qualiter autem quis cedit bonis,videbitis statim.ȷ̃.l.proxi.

LEX IX.

1 *Cessio bonorum fit etiam extra ius,& per nuncium,& per epistolam.*
2 *Cessioni bonorum,an possit renunciari.remissiue.*

a **Bonis.** aNo.†ꝙ cessio bonorũ fit ẽt extra ius,& per nũcium,
1 & per epl'am.Sed hodie in partib.in quib.fit cessio est ↄsuetudo,ꝙ fiat cessio mõ vituperabili.Et dicit Cyn.ꝙ Fr.Accur.
2 modum ostendebat in cathedra, dum in hac mã legebat.†Quæ-
b ro, vtrum cessioni bonorum possit renunciari.b Vide Cy.C.eo.l. vlt.latius vide qđ dixi in l.alia.§.gñaliter.s̃.so.ma. vide vt ibi dixi.

a ADD.¶Alex.Ista est sing.l.ſm Bal.in l.j.C.de confes.qđ cessio p̃t fieri ꝑ nunciũ. Qũo aũt fiat cessio,adde Bal.in l.j.C.e.Et dum dr̃ hic,quod fit per nuncium,vide Bal.in d.l.j.& in d.l.fi.e.ti.Adde an cessioni possit renunciari,Fede.cons.243.
b Pom.Vide Fede.cons.60.an ãt excõicatus possit cedere bonis:& aliqua in mã, vide per eundem cons.192.& aliquid per Pan.cons.42.vol.2.& Fel.in c.cum ex officij,de pręsc.& Ale.& do.in c.eleganter,ver.5.infertur,& Pan.in c.cum contingat,& ibi addidi,de iureiur.& in c.lator,de pig.& do.de Ro.in deci. antiqs 32.ti.de re iud.& vide Anch.in c.canonum statuta,de const.quem sequitur Ale. cons.62.vol 2.vbi dicit,ꝙ stante statuto,ꝙ instr̃a guarentiagiata mãdentur executioni per carcerationem,&quemlibet modum q creditori placuerit,tñ hoc nõ obstante poterit bonis qs cedere. Et vide Fel.c.ex rescripto,de iureiu.& d. de Ro.deci.2.ti.de iureiu.&ẽt Fel.d.c.si diligẽti,ver.4.corollario,ex.de fo.ↄpe.

¶Quibus ex causis in possessionem eatur. Tit.iiij.

Dictum est s̃.qñ fit executio sñiæ,vel ↄfessionis:verum quia qñque quis nõ est cõfessus,neque cõdemnatus,sed ↄtumax,ex quo peruenitur ad primum,& 2.decretum,ideo ponitur hæc rubr.

LEX I.

Res fere. Op.C.de his qui ad ec.confu.l.fi.§.sed si hoc.Solu.illa dẽt intelligi ſm istam. Item ↄ in aut.de exhi.re.§.si vero posita. C.de bo.aut. iu.pos.aut.& qui iurat. Sol.hæc per illam corrigitur, qa l3 olim fiebat missio in oĩb.bonis, tñ hodie fit missio ꝓ mensura debiti declarati d.aut.& qui. Quæro,quare dicit fere? Resp. pp missionem ex Carb. in q̃ fit in oĩb.bonis missio, vt s̃.ad Carb. l.1.Quæro vtrum in possessione q̃ datur noĩe vẽtris immutetur aliquid per aut.de exhi.re.§.si vero.resp.nõ:quia illa nõ datur rõe
a ↄtumaciæ:sed in possessione,quæ datur cã rei seruandæ a vel lega-
b torum seruandorum est immutatum.Item an in cã b dãni infecti sit immutatum aliquid? Resp.nõ:quia sicut olim fiebat missio in rẽ,ex qua damnum timebat̃,ita & hodie.vide gl.pe.quæ inc.cum agitur.in fi. Idem si pro spẽ agatur ꝑsonali ex testõ,al.in gl.l.q̃quis. secus forte si reali,vt ȷ̃.e.l.Fulcinius.§.item videamus.&§.Celsus.

a ADD.¶Alex.Vide Bal.l.cũ Arthemidoram,in fi.C.vt in pos.leg.& ibi no.de plurib.simil.Adde Bar.l.si prius,in 10.op.1.partis,s̃.de ope.no.nun.q aliter loq̃tur.
b Barb.Adde tu aliam,cum petitur exhibitio liberi hominis , nec per ius nouum est aliquid immutatum,l.3.§.fi.de lib.ho.exhi.Spe.ponit in ti.de contu.§.sequitur,ver.porro.sed an post cessionem poterit reus mulctari?dic vt in d.l.fi.§.sed si hoc.Vide Bar.in l.j.§.quid ergo,de ven.inspi.

LEX II.

Prætor ait. Dr̃ hic,sistẽdi:quæro qd si fideiussores nõ dedit?Gl.dicit ꝙ idem,& bene. Videbitis ȷ̃.eo.l. Fulcinius.in pr.Quærit gl.an hoc casu debeant citari amici?Dicit gl. ꝙ non est necesse ꝙ citẽtur, ex quo semel fuit reus in iudicio. Sed dic,ꝙ est tutius ꝙ citẽtur,de quo dicam ȷ̃.e.l.hæc autem.§.1.

§.Potestatem. Hic incipit exponere verba edicti.vide gl.in verb.ptãtem.q̃ inci.& certe nõ vr̃.

1 *Iudex potest citatum absentem reputare contumacem,licèt mittat procuratorem qui est minus legalis,& minus sufficiens.*
Idem quando procurator comparet,& dicit se non instructum.
2 *Iudex quando procurator comparet, dicat,ꝙ vult ꝙ compareat dominus ad respondendum.quia melius instructus,vel legalior.& est communis practica.*
3 *Cautela vt absens qui vult respondere per procuratorem respondeat tali libello, vel inquisitioni sic,& cautela reprobatur.*
4 *Procurator qui requrit terminum ad conferendum cum domino , an debeat ei dari ,vel dominus dicatur contumax. (debet mitti expensis absentis.*
5 *Nuncius si mittitur absenti ad iurandum de calumnia , vel ad respondendum, Copia mandati est danda expensis domini absentis.*

§.Defendi. No.ver.ibi,q per absentiam suam,&c.Quæro quid si aliquis mittit procuratorem , & minꝰ legalem q̃ sit ipse principalis?Certe facit deteriorem ↄdõem ad-
a uersarij,iõ nõ vr̃ defendi, vt l.vlt.C.de proc.l.si actor. a s̃.de proc.
1 Vr̃ ergo,ꝙ eo ipso ꝙ comparet procurator minus†sufficiens,vel minus legalis,q̃ dñs,possit iudex absentẽ reputare ↄtumacem.qa nõ defenditur. Item vr̃ aliud,ꝙ si ꝓcurator dicit,ñ possum rñdere,qa nõ sum instructus,ꝙ iudex possit absentem reputare cõtumacem, vt hic vr̃ gl.dicere. Doct.nr̃i dñt, ꝙ si quidem est citatus
b aliquis ad aliquid certum,vt ad rñdendum tali libello b sic dicẽri, tunc si mittit ꝓcuratorem nõ instructũ, & procurator dicit:volo terminum ad rñdendum,quia volo ↄferre cũ dño, tunc iudex p̃t absentem reputare ↄtumacem.ar.hꝰ l.cum sua gl. Aut est citatus gñalr̃, vt veniat ad rñdendum de iure tali & tunc sufficit mittere
2 procuratorẽ gñalem.ita no.Doct.C.e.l.fi.Cõis est†practica asses sorum,q̃ ponit Alb.de Gan. ꝙ si aliqs comparet ad rñdendum ac cusationi,vel inquisitiõi, & negaret,qđ nõ admittitur ꝓcurator, quia dñt,volo ꝙ compareat dñs,q melius scit fcm̃,q̃ tu procurator, & est magis legalis, & tũc ẽt in cã pecuniaria nõ admittitur procurator per l.si actor.s̃.de ꝓc.& l.fi.C.de proc. Quare cautela
3 †est,ꝙ absens ↄstituat ꝓcuratorem,vt rñdeat tali libello,vel inqsitioni in hũc modũ:tũ.n.iudex nõ p̃t dicere,compareat dñs,quia melius scit veritatem , qa procurator scit veritatem vt dñs, cum ab eo sit instructus.pro hoc facit gl.in verb.deteriorem.Sed puto
c hoc non sufficere,c qa ad sciendum veritatẽ facti multũ facit vox rei,hoc est qua trepidatione, qua voce rñdeat. l.de minore.§.tormenta.ȷ̃.de q.sed per vocem procuratoris hoc nõ p̃t apparere,& iõ cũ per hoc fiat deterior ↄdõ accusatoris,vel iudicis inqrentis,
4 p̃t iudex dicere,ↄpareat dñs.De hoc si†procurator dicit,volo terminũ ad ↄferendum cũ dño,vide Inn.in c.dilectus.ex.de ꝓc.Vlti.
d gl.d dicit†per istum §.ꝙ si d3 mitti nũcius absenti ad iurãdum de
5 calũnia,vel ad rñdendũ tũc d3 mitti expẽsis absentis.Per hoc dicemꝰ,ꝙsi peto copiã instr̃i ꝓcuratoris,certe d3 fieri copia expẽsis
e domini absentis:e qa per absentiam absentis non d3 fieri deterior conditio pæsentis,vt hic. ¶Contrarietas,& Concordia. Dicit volo. Sed forte Bar.vr̃ ↄtrium tenere in l.qui bona.§.si alieno.s̃.de dam.infe.& facit ꝙ idem no.in l.nõ solum.de ꝓc. & Bar. in d.§. si alieno.vr̃ hoc intelligere verum in criminalibs tm̃,per §. tormẽta.vide Bar.in l.seruum.§.publice.& qđ ibi dixi.s̃.de proc.

a ADD.¶Alex.Adde bar.per illum tex.in l.j.§.ꝙ si nemo s̃.ꝙ cuiusque vni.no.bal. in l.contra maiores,de inof.test.& bal.in l.si finita, §.Iulianus, ff.de dam.inf.& bal.in aut.ei qui.C.de temp.app.& in l.j.C.quo tempo.app.in c.constitutus,de proc.adde ang.cons.61.
b Alex. Adde bar.in l.si finita,§.Iulia.& bal.in l.fi.in pr.C.de proc.& bar.in l.non solum,in prin.de proc.
Item ad istum tex.quæro,quid si promitto ꝓ aliquo rñdere,dic ꝙ videor promittere ↄparere,& soluere,ſm bal.per illum tex.cum gl.in l.eũ q res,C.de ꝓc.
c Paris.Vide late alex.& alios in l.fi.C.de proc.
d Ale. Facit ad hoc quod no.In.in c.in perpetrandis,extra de iur.cal.& per Gui. de Suza.in aut.principales,C.de iur.cal.bal.post bar.per illum tex.in l.generaliter,§.de his,C.de reb.cred.adde bar.in l.j.in fi.s̃.de proc.
e Claud.Contrarium tenet Gemi.in c.præsentium, de testi.in 6 vbi dicit se consuluisse, & obtinuisse pro contraria opinione, pro quo facit doctrina bal. in l. generaliter,§.his de præsentibus,vers.deinde noto,C.de reb.cre.

LEX III.

a **Apud Iulianum.** aSi ↄtus,vel quasi,descẽdit ex persona maioris,ẽt ↄ pupillum p̃t missio fieri,&vendõ.h.d.cum §.Marcellus.Rõ hꝰ l.est ne qui cum pupillo nõ ↄxit,cogatur expectare pubertatem.Ad pr.op.de §.Marcellus.Quidam dñt,ꝙ Marcellus reprehendit Iulianum dicens ꝙ bona pr̃is vendentur,siue pr̃ recipit fructus, siue filius.hæc opi.ꝙ Marcellus corrigat nõ est vera, qa l3 pupillus ↄueniatur ex ↄtu pr̃is,tñ ex facto tenetur,qa percipit,&voluit diuidere,iõ ↄ eũ nõ fit vendõ,& eius persona inspicitur,l.cũ filius. §.in hac.ȷ̃.de verb. ob.ſm Dy.vel dicit Dy.ꝙ si volumus dicere ꝙ Marcellus corrigit Iulianũ,dic ꝙ solũ ad diuisionem egit, sed nõ placet,qa cũ ex suo facto ↄueniat̃,qa nõ vult diuidere , iõ nõ posset fieri vendõ ↄ eũ, qa nõ ↄuenit̃ vt hr̃s,s3 suo noĩe.tenet̃.n.vt qlibet ad quẽ rei dñiũ peruenisset,cũ quo posset agi cõi diuidũdo, & sic vt qlibet alius, nõ vt hr̃s ↄueniat̃ ar.s̃.ad exhib.l.de eo.§.fi.Quare dic.ꝙ Marcellꝰ nõ corrigat,s3 ↄfirmat addẽdo rõem. Item op.ad ver.Marcellus. de l.cũ filius.§.in hac.ȷ̃.de ver.ob. Sol.tenendo opi.q̃ dixi, cõcordat.S3 ponamus ꝙ nulla personalis p̃statio ẽ facienda,s3 sola diui
b sio,& tu es cõtumax,quar̃ peruenitur b ad 1.&2.decretum?Gl.nõ resp.Dy.resp.sic,si quidem est personalis prestatio facienda,tunc peruenitur ad 1. & 2.decretum, vt hic. Si ãt nulla personalis p̃statio est facienda,tunc si conuentus solus possidet, ex 1.decret.fiet missio pro medietate rei petite sicut in reali actione.l.si quis emptionis.§.pe.C.de præsc.30.an.& ȷ̃.e.l.Fulcinius.§ si qs actione.& §.se.Si vero vterque possidet, tunc aut ille qui cõuenitur, negat petentem esse cõsortem:tunc imponeretur 1.decretum, transferendo onus probandi in contumacem, per l.si prius.de oper.no. nunc.Aut cum consortem nõ negat,& tunc isto casu debet mulctari,& mulcta indicta cogi ad veniendum,& ad diuidendum Ita dicit Dy.sed ꝙ Dy.dicit, mulcta. non placet in hac materia, quia mulcta nõ est 1.decretum, qa per eam nihil applicatur parti : sed puto ꝙ fiat missio ex 1.decre.in bonis conuenti, vt tædio affectꝰ veniat responsurus,l.is cui.in pr.s̃.vt in pos.le.de hoc Spec.de 1.&

a ADD. ¶Alex.An pupillus patiatur 1.& 2.decretum,no.p bal.in l.sub prætextu, C.de hær.act.& facit ꝙ no.in l.cum & minores,C.si aduer.rem iu.& vide quæ dixi in l.si minor,ȷ̃.ti.j.adde ꝙ pupillus patitur 2.decretum in causa damni infecti,ſm bar.in l.quamuis,s̃.de dam.inf.& in causa liberali,ſm eum.adde quando pupillus patiatur 2.decretum,&qũo ad illud possit deueniri,abb.cons.454.
b Alex.Qualiter interponatur 1.& 2.decretum in iudicio fam.ercis.no.per bal.in aut.& qui,de bo.aut.iud.pos.

2.decre.§.videndum.verſ.nunquid in duplicib.& ver.ſe.Dixi de
hoc plenius in l.ſi finita.§.Iulianus.de dam.infect.

§.Contractum. No. ꝙ ſiue ſit ɔ̃ctũ cũ tutore pupilli,
ſiue cũ ſeruo ei⁹, vr̃ ɔ̃ctũ cũ pupillo.

1 *Adeundo dicitur quaſi contrahere, & fit quaſi contractus inter hæredes, & creditores.*
2 *Bona hæredis poſſunt capi pro legatis debitis à defuncto.*
3 *Statuto ſtante ꝙ mulier non poſſit contrahere ſine conſenſu propinquorum, poterit tamen hæreditatem adire, in iudicio intereſſe, & aliquid confiteri.*
4 *Conſenſus conſanguineorum mulieris, an requiratur quando tutor, vel curator, vel procurator eius contrahit, cogitandum relinquit.*

a §.Si pupillus[a] No.tex.ibi, etenim vr̃.Not.†ꝙ adeundo[b]
1 qs quaſi ɔ̃hit, qui quaſi ɔ̃ctus celebratur in-
b ter hr̃des, & creditores. Et ex hoc ſequr qđ hic dr̃, ꝙ ſi quis velit
eligere bona pupilli, tunc vr̃ agere ex quaſi ɔ̃ctu hr̃dis: & iõ quia
hæres eſt pupillus, nõ fit vendõ ɔ̃ eum, ſed ſi eligit bona defuncti,
c vr̃ agere ex ɔ̃ctu pr̃no, ſeu defuncti. Op. ꝙ [c] ex cã legatorũ bona
hr̃dis nõ pñt capi. l.ſi is cui.§.Imperator.vt in poſ.le. Duæ ſunt ſo-
2 lutiones, vna ꝙ poſt ſex menſes capiantur. Alia†ſol. eſt, ꝙ hic lo-
quitur de legatis debitis à defuncto, qã fuit hæres alterius, & ſic
ille legatarius hr̃ loco creditoris, vt C.de bo.aut.iu.poſ.l.j. & hoc
placet, quia hic illos legatarios, appellat creditores. Item dr̃ hic, ꝙ
adeundo vr̃ ɔ̃here. ɔ̃, imo quaſi ɔ̃here. l.ex maleficiis. §.hæres. j̃.
3 de act.& ob.Sol.expone ɔ̃here, i.quaſi ɔ̃here. Et hoc facit ad†q.
d dicit ſtatm̃[d] ciuitatis Tuderti, ꝙ mulier nõ poſſit ɔ̃here ſine cõ-
ſenſu proximiorum ɔ̃ſanguineorum, quæritur an poſſit adire hæ
reditatem, & eodem modo poſſet quæri, an poſſit in iudicio in-
tereſſe, & aliquid cõfiteri? Reſp. ꝙ ſic, vt hic, quia adire nõ eſt pro
prie ɔ̃here, ſed quaſi ɔ̃here, & ſtatuta debent accipi in propria ſi-
e gnificatione. [e] †Sed quid ſi non ɔ̃hit mulier, ſed tutor, vel cura-
4 tor, vel procurator, an requiratur conſenſus conſanguineorum?
Videtur ꝙ ſic, vt s̃.prox.§.vbi cum pupillo videtur ɔ̃ctum, ſi cum
tutore ɔ̃hatur. In ɔ̃rium facit, quia nõ proprie ɔ̃hit. Cogitabitis.

¶Contrarietas, & Concordia.

Pariſ. Facit ad q. Vide late Iaſ.in l.Barb.ff.de off.præto.vbi tenet ɔ̃ Bar.hic, & pro eo in l.more.s̃.de acq.hær.vbi Bar.eſt ſibi contrarius, pro cuius concordia, vide Matt.in no.168.Iaſ.in §.1.inſti.de act.Are.in §.hæres.Inſti.de obl.quæ ex quaſi contractu.

a ADD.¶Ale.Adde quæ no.bar.per illum tex.in l.furti,§.ſi quis alieno,ff.de infa.& l.alia,in pr.ſol.ma. & ibi Imo.aduerte, quia bar.in l.de eo,s̃.de iu.vr̃ velle, ꝙ hæres adeundo nõ dicatur quaſi ɔ̃here cum creditoribus, ſed cũ legatariis, & ſic ex tali quaſi ɔ̃ctu obligatur, ſed idem bar. hic vr̃ velle ɔ̃rium, quod verius credo, per iſtum tex.& per l.ſi minor,s̃.de ac.hær.& hoc ſequitur hic ang.an ãt hæres, vel legatarius videaẽ quaſi ɔ̃here cũ teſtõre vide bal.in l.j. C.vbi fideic. peti opor.Quid in petente bo.poſ.ex fideicommiſſo, bal.in rub.qui adm.in 7.q.

b Pariſ.Vide do.Iaſ.in l.cum res, in gl.in verb.diligentia, de le.j. vide bar.Cæpol. in l.verba contraxerunt, j̃.de ver.ſig.

c Alex.Adde bar.in l.ſi minor,s̃.de ac.hę.per bal.An.& Im.in l.mutũ,s̃.de ac.hær.

d Alex. Sed quid ſi ſtatm̃ dicit, ꝙ non poſſit ɔ̃here ſine voluntate proximorum, an ſufficit ipſos eſſe pñtes, & non ɔ̃dicentes? bal.per illum tex.t3 ꝙ non, in l.2.§.voluntatem, ſol.mat. q̃ ibi vr̃ ſeq Im.& bal.in l.fi.C.ad Velleia.& vide l.j.§.fi. de aut.tu.Et pro hoc facit, qa vr̃ ſufficere tacitus cõſenſus, per no.p bar.in l.cũ pr̃,§.libertis, de le.2.& l.fi.§.vbi ãt, ſm̃ vnum intellectũ, C.de bo.q̃ li.& ꝙ hr̃ in l.ſi filius, C.de pe.hæ.& ibi bal.vtrũ ãt hoc ſtatm̃ hẽat locum ad pias cãs, dixi in l.cunctos populos, C.de ſum.tri.Et an ſufficiat ꝙ talis ɔ̃ſenſus interponatur in vltima voluntate, vide bal.in l.ſi pr̃.in fi.de ſpon.& adde ꝙ tale ſtatm̃ d3 intelligi de ɔ̃ctu, q fieret circa res & bona, non circa perſonam, & iõ poterit ɔ̃here mr̃imoniũ ſine ɔ̃ſenſu aliquorũ, l.in copulandis, & ibi hoc no.bal.C.de nup.Et de mã fil'is ɔ̃ſenſus, vide per can.in c.cũ ɔ̃ſuetudinis, de ɔ̃ſue.& bal.in l.viduæ, C.de nup.p Bal.in rub.& in l.j.C.q admi.& facit qđ no.bal.in l.2.C.de le.hæ.& in l.q in aliena, in pr.ff.de acq.hæ.Quid ſi ſtatm̃ dicat mulierẽ nõ poſſe remittere ſine ɔ̃ſenſu propinquorũ, an ſi remittat pr̃i neceſſaria ſit hæc ſolennitas? bal. ĩ l.ꝙ nõ, in l.pactũ, C.de col.q.21.qa ceſſat rõ fraudis ĩ pr̃e.In ɔ̃riũ facit rõ l.data, C.de don.Cogita, & circa q.bar.hic, de ſtatõ Tudertino, addo ꝙ ſn̄iam bar. ſequitur bal.ang.& Imo.& Cu.in d.l.mutũ, per rõem, ſed bar.in d.l.more.tenet ɔ̃rium, q̃ opi.forte verior eſt qa vbicunq; in ſtatuto vna ſola rõ reddi pt, ex illa arguimus ẽt extenſiue, l3 in ſtatuto non ſit expreſſa l.milites agrum, in fi.pr.de re mil.& eſt gl.no.& ibi bal.l.q̃uis, C.de fideic.ſed cũ ſtatuti rõ de ɔ̃ſanguineis adhibẽdis illa ſola fuerit, ne mulieres fraude dãnificenẽ l.trãſactione, & ibi bal.C.de tranſ.eadẽ rõ ẽt nunc locũ h3 in hr̃ditatis aditione.Et, p hoc facit qđ no.bar.& poſt eũ bal.in l.ſi vnus, ff.de pac.vbi dixerunt, ꝙ ſtatm̃ loquens in ſi'i caſu de ɔ̃ctu, locũ h3 in liberatione, ac ẽt renũciatione, vide bal.in l.tres fratres, e.ti.& in l.ɔ̃ctus, C.de fide inſtr. & tñ hi duo non ſunt, pprie ɔ̃ctus l.Labeo,§.ɔ̃ctũ, j̃.de ver.ſig.tñ ex quo eſt idẽtitas rõis, ipſi hoc ſtatm̃ extendũt.Itaq; oĩa intelligẽda ſunt cũ tractatur de hr̃ditate dãnoſa, ſecus ſi de lucroſa, qa tũc ẽt ſi ɔ̃ſenſus ɔ̃ſanguineorũ nõ interuenerit, valet tñ eius aditio, vt in ſi'i dicimus de iudicio, C.de proc.l.non iõ minus.Idẽ in ɔ̃ctu l.fi.§.pupillus, de ver.de obl.& l.3.C.de ɔ̃h.& ɔ̃mi.ſtip.& idẽ ſentit ang.in l.multũ,§.j.de acq.hę.Et iſtud eſt verũ, ſi ſtatm̃ dicat ꝙ mulier ñ poſſit ɔ̃here ſec⁹ ſi dicat ꝙ ñ poſſit obligari, tũc nec ẽt poſſet adire ſm̃ pdictos do.Ita forte intell'r opi.bar.ĩ d.l.more, & in d.§.pactus. Sed an ſtante dicto ſtatuto ꝙ minores obligari non poſſint ſine ɔ̃ſenſu propinquorum, an ſine dicto ɔ̃ſenſu poterũt conſtitui, pcuratores ad negotia? ang.in l.q̃uis, in pr.ff.de ac.poſ.qđ ſic, qa d3 intelligi, pprio noĩe, & non alieno ad vtilitatẽ, & dãnũ alterius, ar.l.q̃ſitum, de in ius voc.& facit l.lis nulla, vbi gl.no.de iu.Itẽ ſi fieret locupletior, dictus ɔ̃ſenſus, nõ reqreret, Bñ facit l.3.ɔ̃.no.

& do.in d.l.q̃uis, & p opi.bar.in d.l.more vc3 ꝙ oñ ſtatm̃ loquereteẽ de obl'one, ꝙ tunc nõ poſſet ɔ̃here, vr̃ tex.in l.oẽm, de iud.& inſt.de ob.§.fi.aduerte tñ, ꝙ tũc dcm̃ ſtatm̃ nõ hr̃et locũ in obl'one ex delicto vel quaſi, ne delicta ſint impunita, l.j.ad l.Corn.de ſica.videmus ꝙ, phibitio legis facta minori, vel pdigo, nõ refertẽ ad delictũ, vel quaſi, vt no.gl.& do.in l.ſi qs in tantã, C.vñ vi, & bart. in l.is cui bonis, de ver.ob.facit l.ſed & ſi ex parte,§.q̃q̃, s̃.qđ cũ e.& ibi dixi in tex.& an appl'one ɔ̃ctus veniat quaſi ɔ̃ctus, & delictũ, vel quaſi, dic ꝙ ſic, c.fi. de fo.ɔ̃p.ſ3 intelligas quo ad ſortiendũ forũ, qa tũc oĩs obl'o hr̃ p ɔ̃ctu, ſecus ſi ſtatm̃ diceret de ɔ̃ctu, qa intell'r de ɔ̃ctu vltro citroq; obligatorio, l.Labeo, ff.de ver.ſig.& ita ibi t3 Abb.Sicu.Et iſtis adde bal.no.in l.j.& rub.C.de pac.vc3, ꝙ ſi ſtatm̃ vetat mulierẽ ɔ̃here ſine certa ſolennitate, an poſſit liberationẽ facere, vel al'r ɔ̃ſentire.Sed ipſemet bal.vr̃ ſibi ɔ̃rius in l.ſiue apud, C.de tranſ.facit qa ɔ̃ctus nõ eſt diſtractus l.fi.& ibi bal.C.ſi tutor, vel curator, an ſtatutum phibens minorẽ alienare, videaẽ ipſũ phibere ɔ̃ſentire alienationi, vide bal.in l.j.C.ſi aduer.dõ.& qđ hr̃ in l.ſi fundus,§.j.de pi.& bal.ſingulariter in l.fi.C.de pa.¶Adde huic apoſtillæ inquantum primo tangit, an ſufficiat p̃ſentia cũ taciturnitate ppinquorũ, q requiruntur ex forma ſtatuti in ɔ̃ctibus mulierũ, & minorũ, ꝙ abb.ɔ̃ſ.40.vol.2.ɔ̃ſuluit ſup ſtatuto Senẽ.quo caueẽ, ꝙ nulla mulier maritata poſſit aliquẽ ɔ̃ctũ, vel oblõnem facere de dotibus ſuis cũ pr̃e, fratre, & quacunq; pſona, ſine ɔ̃ſenſu, & ratihĩone viri ſui, & cum q̃dam mulier feciſſet donõem cã mortis fratri, pñte marito, & tacente, ꝙ nõ valuit donõ.Et an ſi ſtatutum dicat, ꝙ mulier nõ poſſit ɔ̃here ſine ɔ̃ſenſu patris, an ad ſuũ cõmodum pr̃ poterit autorari, vide bal.conſ.4.li.j.Et inq̃tum ale.circa mediũ apoſtillæ tenet, ꝙ ſtante ſtatuto ꝙ mulier nõ poſſit ſe obligare ſine ɔ̃ſenſu ɔ̃ſanguineorũ, ꝙ nec hoc caſu poterit hæreditatẽ adire. Adde, ꝙ ɔ̃riũ ɔ̃ſuluit ang.cõſ.vlt.vbi dicit non eſſe bonam ɔ̃ñiam, nõ p̃t obligare, ergo nec adire.Finge enim nullos creditores eſſe, quibus hæres obligari poſſit. Certe non obligatur, ergo adire p̃t.Idem dicit ipſe, ſtaturum debet intelligi, cũ mulier ſe obligat principaliter, nõ aũt cũ principaliter ſibi quæritur, licèt in ɔ̃ñiam obligetur. Latius aliquantulum ibi vide.Et inquantum tangit, an ſtante pdicto ſtatuto, mulier poterit liberare, adde ꝙ Ro.conſ.280.& 393.conſuluit, ꝙ poſſit liberare maritum de fructibus bonorum paraphernalium, abſque præſentia conſanguineorum.

e Clau.Contrarium no.idem bar.in l.more, in pr.s̃.de ac.hær.dic vt ibi p doc.hr̃.

LEX V.

1 *Iudex poteſt dare curatorem furioſo, & prodigo, aliquo non petente. & nu.3.*
2 *Iudex dat pupillo tutorem nemine petente.*
3 *Curatorem non dat pupillo, nec adulto, niſi petenti.*
4 *Iudex non cogitur dare curatorem furioſo, vel prodigo.*

Hæc autem. Opp. imo ſp vr̃ defendi, cum ei indefenſo
detur curator, vt j̃.l.Fulcinius.§.adeo. Dicit
1 gl.in ɔ̃rio loqtur in furioſo, & pdigo, vbi ẽ ſpãle, †vt iudex poſſet
curatorem dare aliquo mõ nõ petente, ſecus in aliis. Vide gl.q̃ in-
a cip.imo ſuper.ibi, ſed forte, [a] &c.q̃ gl.no.& tene menti. Videte in
2 pupillo nõ eſt dubium, ꝙ† iudex p̃t dare tutorẽ ei ẽt nemine pe-
tẽte, l.illud.s̃.de tu.& cur.da.ab his.ſed curatorẽ nõ p̃t dare pupil
lo, niſi petat, l.q hñt.§.ſi pupillus.s̃.de tute. nec adulto, vt inſti.de
3 cur.§.itẽ inuiti. Furioſo ãt, & pdigo p̃t dare curatorẽ, ſicut pupil-
4 lo tutorẽ, vt j̃.e.l.Fulcinius.§.adeo.†Sed q̃rit gl. vtrũ iudex oĩno
cogatur dare curatorem furioſo, vel prodigo. & dicit ꝙ non, niſi
viderit idoneum. Alij, vt Ia.de Are.dñt, ꝙ ibi nõ loquitur de cura
tore ad defendẽdum, ſed ad diſtrahenda bona, de quo dicam ibi.

a ADD. ¶Alex.Adde text.l.ſancimus,§.j.C.de adm.tu.& no.bar.in l.1.& 2.§.hoc autem iudicium, de dam.inf.& vide bar.in d.§.adeo, & in §.ſi pupillus, in 2.op. latius per bald.in c.j.de mil.vaſ.qui contu,eſt. Bene facit quod not. gl.in l.ſi ex legati, de verb.ob.vbi vide.Et dicit bal.in l.ſi is cui bonis, e.ti.ꝙ hæc eſt gl.ſing. quod furioſo, & prodigo datur curator etiam nemine petente.

Claud. Adde Fulg.in l.inter litigatores, s̃.de iud. Sed qñ iſto caſu res minoris venditur, an requiratur auctoritas tutoris, bal.ꝙ non, in l.fin.C.ſi pp pu.penſi.

1 *Actis inſerendum, viſis citatione, & contumacia talis pronunciauit talem mittendum in poſſeſſionem.*
2 *Iudex ſi pronunciat aliquem mittendum in poſſeſſionem ex contumacia nõ viſa relatione citationis nuncij, licèt ille fuerit contumax vere non valet pronunciatio, licèt poſt pronunciationem nuncius fecerit relationem.*
3 *Conſanguinei pupilli, vel abſentis exiſtentis in alia ciuitate, non citantur.*
4 *Citatio conſanguineorum, de qua in hoc tex. fit per tubam, vel fit requiſitio generalis.* (ſecundo decreto, an ſint citandi.
5 *Conſanguinei maioris abſentis, quando contra eum fit miſſio in poſſeſſionem ex*
6 *Conſanguinei pupilli in caſu huius §. non ſunt citandi in quolibet actu, ſed ſolum quando fit miſſio.*

§.Non defendi. No.hunc tex.ibi, cõſtare debet, lique
1 reque prætori, pp†hoc facias poni in
actis, Iudex viſis citatione, & cõtumacia dicti talis, pronunciauit
2 talem mittendum in poſſeſſionẽ.†Per hoc dixi *a* ſemel in qõe.iu
a dex gñalis ducatus Spoleti ɔ̃miſit nuncio, vt citaret talem, vt cõ-
pareret tertia die à die cõmiſſionis, & inde nuncius iuit, & citauit
illum, & nõ fecit relationem. poſt iudex pronuciauit illum ɔ̃tu-
macem, & actorem mittẽdum in poſ. poſt hæc oĩa nuncius fecit
b relationẽ. Ego dicebã, ꝙ proceſſus *b* erat nullus ipſo iure, quia li-
cèt

a ADD.¶Ale.Hoc expſſe t3 Pe.de an.cl.2.vt lit.pẽ.poſt Lap.ibi q all.cle.appellãti, de app.& qđ no.Io.and.c.eũ q certus, de reg.iur.Adde qđ voluit bal.conſ.377. Pariſ.Vide Fel.clamantem in c.eccleſia ſanctæ Mariæ, verſ.10.ad hanc partem, &c.de conſt.& in c.quoniam cõtra falſam, de prob.vbi limitat duobus modis.

b Pariſ.Vide barb.conſ.18.ver.præterea, vo.2.dicentem, quod vbi aliqua qualitas eſt cauſa agendi, de illa debet conſtare.& conſi.7.vol.eod.

cèt ille eét cõtumax,nõ tñ liquebat iudici,& ad hoc vt qs puniaṫ vt ꝯtumax, dꝫ liquere prætori, vt sit ꝯtumax vt hic. Et hoc ponit
a Inn.a in c.prudẽtiam.ext.de of.del. Ego dixi latius in l.multũ.§.de
b ꝯd.& dem.qđ dic,vt plene dixi ibi.[b] †Dr̃ hic,ꝙ debẽt citari con-
2 sanguinei,q̃ro quid si sunt cõsanguinei in alia ciuitate,vel ꝓuin-
4 cia? Dicit gl.ꝙ nõ sunt citãdi,aliàs res abiret in infinitum.† Secun do quæro qualiter fiet ista citatio? Rñdit gl. per tubam,vel fiat ge neralis reqsitio,ita seruať ꝯsuetudo,vide gl.in ver.cognati.q̃ inci.
5 quos hꝫ.& no.ipsam.hæc l.loqtur in pupillo.† q̃ro,quid in maio
c re,an debeãt requiri cognati[c] & consanguinei? Dicit gl.s̃.e.l.2.in pr.ꝙ idem in maiore. Et vr̃ tex.in l.item ait prætor §.fi. cum l.seq. s̃.ex quib.cau.ma.Pe.tenet ꝯtrium, vt refert Cy.in l.cum ꝓponas.
6 in 9.q.C.de bo.aut.iu.pos.dixi ĩ l.si finita.§.Iuli.s̃.de dam.inf.† Dr̃ hic qđ debent citari cõsanguinei, quæro vtrum in quolibet actu sint citandi? Rñ.nõ nisi quantum ad hoc fiat missio ex primo de-cre. aliàs sufficit ꝙ citetur tutor, vel pupillus tutoris authoritate, l.4.circa pr.s̃.de in ius voc.& l.j.§.sufficit.s̃.de adm.tut.

a ADD.¶Ale.Idem tenet d.ant.in d.c.cum dilecti,de do. & contu.Aduerte tñ,ꝙ talis relatio potest fieri etiam iudice non sedẽte pro tribunali,& die feriata ꝭm bart.in extrauaganti,ad reprimendum,in ver.de plano, Et ad bar.hic adde bal. idem tenentem in l 3.ver.vlt.no.C.de proc.& in l.2.C.de sportu.adde bar.in l.si finita,§.Iulianus,& ibi quæ posui,s̃.de dam.inf.

b Clau.Istud dictũ refert,& sequitur Pan.in c.qm̃ cõtra falsam,extra de ꝓbatio.

c Ale.Et an debeãt requiri cognati, & ꝯsanguinei qñ peruenitur ad ꝭm decretũ, & an præconizando debeant reqri vicini,vel ꝯsanguinei,vel gñaliter q velint venire ad defensioné,hoc bar.hic decidit,nec ét in d.§ Iulianus,Et opi.Cy.placet Io.an.in add.Spe.in ti.de primo decre.§. seqtur,circa pr.& ipsam tét Im.in d.§. Iulianus, videlicet ꝙ non sit necessarium, Ibi tñ subdit ꝙ cautius est ante factum ꝙ fiat,sꝫ si nõ fiat,non infringit ꝓcessus,Facit qđ no.in simili Io.An.in cle.j.de priu.& in c.nihil,de elec.& dic latius vt per d.Io.in d.§.Iulianus,adde Spe.ti.de cita.§.sequitur,ver.sꝫ nunquid ꝯsanguinei,& gl.& Ang.s̃.e.l.ṗtor,& gl.hic,Et istis adde qđ no.bar.l.scire,§.cum reliquis, s̃.de tut.& cur. da.ab his. Pau.dẽ Leaz.indifferẽter refert in cle.cãm,de elec.ꝙ primo citatur dñs,Secũdo procurator,Tertio fit citatio ad domum ꝯsanguinei,& amici,licèt omissio citationis istorum nõ vitiet processum ꝭm eum, q alle.no.ꝑ Cy.in d.l.cum ꝓponas,Et sic ét ibi simpliciter trãsit Pe.de Anc.in d.cle.cãm,recitando reperio Inn.in c.si aduersarius,de eo q mitti.ĩ pos.cau.rei seruan.tenere, ꝙ requiratur citatio agnatorum,cognatorum,& affinium,& sentit ét bal.& Ang.l.2.đ anna. exce.ꝙ ꝯ quemlibet absenté vr̃ hoc requiri,vt no.Bar.in aut.qui semel, C.quo. & qñ iu.Sed bal.dicit eos non citandos, nisi in casibus expressis à iure,& ibi ét ponit quid in criminalib.& de ista citatione coniunctorum,& amicorum,vide bal.l.j.C.qui adm.& ꝙ nõ reqritur nisi in casib.expressis,tenet bal.ét in rub.C. de succe.edic.ad fi.& bal.l.2.ff.si ex nox.cau.aga.per gl.& doct.in c.cãm,de do. & contu.Et dixi aliqua post Im.l.si finita,§.non ãt statim,cum §.seq.ff.de dam. inf.Et cõis opi.est vt non reqratur nisi in casib.expressis Et itã ét tét bal.in aut. sed cum testator,C.ad l.fal.hæc tñ citatio hét locum,nedum quando proceditur ꝯ pupillum,sed etiam quando proceditur ꝯ adultum,ꝭm Io.an.in add.Spe. in ti.de 1 & 2.decre.§.restat,ver.sed pone,ꝙ pupilli,& ver.quid si maior,& Im. in l.si finita,§.non autem statim,cum §.seq.in fi.de dam.inf. Sal.in l.3. de proc.ꝑ illum tex.generaliter loquentem,iuncta gl.sꝫ illa reprehẽditur per l.j.in fi.& ꝑ l.ergo sciendum,q.b.ex cau.ma.tenet etiam,ꝙ requiratur in maiore citatio,de qua hic,adde qđ bal.in duob.consiliis tenet necessariam amicorum,& propinquorum requisitionem,vide quo numero in d.§.Iulianus,vbi in lec.hæc formalia verba Ale.refert.Et adde quod opi.Cy.sequendo Abb.in ca.cum causam,de do.& contu.tenet do.M..Soc.in rub.de dila.arti.5.q.14.

§.Recte defendi.

Cõtra imo indistincte necessaria ẽ satisdõ, ẽt si se defendãt,l.si pupilli⁹. §.j.j̃.de pri.cre.aut.& q iurat.C.de bo.aut.iud.pos.so. satisdõ de iudicato soluẽdo nõ reqritur, vt hic,sꝫ satisdõ de iudicio sisti sic ẽt si possideat immobilia ꝑ ꝓcedẽtem ꝯtumaciã.. Cætera dic vt in gl. Vide gl.pe.q̃ incipit prædictã,ibi.l.si pupillus.§ j. dic ẽt si possideat immobilia,vt in Spe.de 1.& 2.decr.§.iã.ver.vl.no.Et de hoc est gl.ord.in aut.de exhib.re.§ igr̃.in gl.super ver.fideiussorẽ.ĩ pr.

LEX VI.

1 *L.in oĩb.ff.de iud.habet locum in omni creditore,siue bonæfidei,siue cõdõnali.*

In possessionem.

Dr̃ hic,ꝙ creditores ꝯdõales mittũtur in possessionẽ.ꝯ j̃.e.l. pe. §.fi.Gl. ponit multas so.Sed dic,ꝙ aut creditor ꝯdõalis vult mitti in possessionẽ,qa nõ caueť sibi ꝭm formã l.in oĩb.s̃.de iud.tũc pt̃ vt hic.
1 Si vero,vt sibi soluatur,tunc nõ pt̃,vt ibi. Et sic no.ex ista gl.† ꝙ d. l.in oĩb.hꝫ locum in oĩ creditore,siue bonæfidei,siue ꝯdõali,Sed ꝯtrium no.in d.l.in oĩb.s̃.de iud.& l.2.in prin.s̃.so.ma.& ibi dixi.Sed hoc quod hic dr̃,puto verius per l.si creditoris.j̃.de priu cre. Cætera q̃ sunt in gl.sunt falsissima,& veniũt refricãda.ĩ l.Fulcini⁹.j̃.e.

LEX VII.

Fulcinius.

Not.ergo hic.ꝙ gl.dicit, ꝙ iste nõ lucrať fruct⁹. Simile j̃.ti.j.l.ṗtor.& l.fi.j̃ de priu.cre. Op.j̃ e.l. §.fi.so.spãlis est casus ibi ꝑ nimiã ꝯtumaciam. Itẽ op.s̃.vt in pos. le.l.q̃ legatorũ. Dic vt in gl. Dy.addit duo alia spẽalia,vt s̃.ad Car.l. sed & si is q.§.an ãt vescẽdi.itẽ in misso in possessionẽ noĩe vẽtris, vt s̃.de ven.in pos.mit.l.j.§ mulier aũt. & l.i.§ interesse.s̃.si mulier vent.nom. Tñ aduerte, qa oẽs alij casus s̃.allegati nõ sunt ꝓprie speciales ꝯ hãc regulam, quia hæc regula loquitur in creditorib. sed aliæ leges loquuntur in legatario, & in ventre. & in Carb.sed quantum ad hanc l.est proprie speciale.j̃.e.in fi.

1 *Boni viri arbitratu defendi quid est.*
2 *Missio ex 2 decr.hodie fit pro mensura debiti,& sic omnia bona non vẽduntur.*
3 *Latitans potest aliter mulctari,quam per missionem in possessionem.*

§.Prætor ait.

Pro declaratiõe pricipij gl.format aliquas
1 q.† Primo qd est dictũ, boni viri arbitratu defendi? Gl.remittit ad l.pe.in fi.s̃.de ꝓc.Tu vidisti.s̃.e.l.2.§.defen
2 di.& l.hæc ãt §.recte defendi.videbitis j̃.iud.sol.l.vir bonus.† Secũdo q̃ro,vtrũ oĩa bona vẽdãtur. dicit gl.licèt missio olim fieret in omnib.bonis,vt s̃.e.l.j.tñ hodie fit ꝓ mensura debiti declarati. j̃.e.l.§.adeo. Quæro quot sunt necessaria,vt fiat venditio? videbitis j̃ ꝓx.§. Quærit gl.vtrum latitãs possit aliter mulctati? Gl.dicit ꝙ sic,vt l. 1.s̃.si quis ius dicen.non obtemp. Non habetis hĩc alia.

1 *Lex quando requirit actum cum aliqua qualitate,non sufficit actus sine qualitate,nec qualitas sine actu.*
2 *Probare debeo corruptelam cum falsitate,si dico ꝙ testes dixerunt falsum corrupti,& non sufficit alterum tantum probare.*
3 *Probare sufficit alterum,si dico me oppressum per falsas attestatiões talium testium,& dico testes corruptos.*
4 *Vendi vt possint bona latitantis,quatuor requiri.*
5 *Missio in pos.bo.latitantis ex 2. decreto quando fit,debitum debet plene probari,licèt summatim id est,sine litis contestatione,& similia.*
6 *Venditio bonorum latitantis,seu missio in pos.ex 2.decret.si est facta omnibus requisitis,& facta pro debito,cui exceptio obstabat,est nulla.*

§.Cum hoc.

Qñ lex reqrit actum cũ limitatione,nõ sufficit actus sine limitatione, nec limitatio si-
1 ne actu.h.d.l. Vel aliter.† Qñ l.requirit actum cũ aliqua qualita-
2 te,non sufficit actus sine qualitate,nec qualitas sine actu.h.d.† Ex
a hoc dicebã[a] in l.diuus.s̃.de re iud.ꝙ qñ qs dicit se superatum ex dictis falsarum attestationũ testib.corruptis:& sic limito dictũ meũ qñ testes dixerunt falsum corrupti,tũc nõ sufficit probare corruptelã sine falsitate,nec falsitatẽ sine corruptela.rõ, qa me astrinxi loquẽdo limitatiue. Hic est casus, quem tene menti.& vide j̃.e.l. §.quid sit autem. Sed si aliqs loquereť nõ qualificãdo,sed ponendo duas res copulatiue,vel prætor in eadem lege diceret,qui latitauerit,& qui fraudem cõmiserit,tunc nõ loquiť limitatiue,sꝫ vnum verbũ nõ venit ad qualificationem alterius,sꝫ vtrũq; principaľr venit,& ĩ vtroq; verificať ꝑ se, vt ꝓbatur j̃.de his q not.infa. l.j.& j̃.ad le.Pomp.de par.l.j.& l.j.de fal.idẽ † dico in libello si ali-
3 quis poneret in libello duas causas copulatiue hoc mõ. Dico me esse oppressum ꝑ falsas attestatiões talium testium, & dico dictos testes corruptos,nõ dico,vt prius,dixi,s.me oppressum ꝑ falsas attestationes testib. corruptis, & sic pono duo per se principaliter, nõ vnum ad qualificandum aliud, tunc vnum probando sufficit, vt est textus Iurisconsulti.j̃.de ver. si.l.sæpe.§.cum vero dicimus.
4 tene menti.† Quæro,quot requirantur vt possit perueniri ad vẽditionem? Text.vr̃ velle ꝙ duo, possumus dicere ꝙ quatuor. Primo,ꝙ missio præcedat,vt j̃.ti.j.l.cum vnus. Secũdo,ꝙ latiteť fraudationis causa,vt hic. Tertio,ꝙ post missionẽ labatur tp̃s.qđ no. C.de bo.aut.iud.pos.l.j.& l.vlt.C.de execu.rei iud.& l.si finita §.Iulianus s̃.de dam.inf.& l.à diuo.§.in venditione.s̃.de re iud. Quarto requiritur ꝙ ꝯstet de debito saltem summatim.l.cum ꝓponas. C.de bo.aut.iud. pos.& si quod istorum defuerit,venditio nõ va-
5 let.ita dicit gl. † Sed aduerte id qđ dicit, ꝙ in venditione sufficit ꝙ de debito cõstet summatim, nõ intelligas per iur̃m de calũnia, vel per vnum testem:sꝫ intelligas ꝑ publicum instr̃m,vľ per duos testes. Et hoc sentit gl in l.hæreditarium.j̃.ti.j.vbi dicit,ad hoc vt fiat venditio debet vere de debito cõstare,l.vlt.§.ãt.C.de bo.aut. iud.pos. Quod igitur hic dicit summatim,dic absente parte.& sic nõ sit lit.cõt.& similia,ar.l.recusare.in pr.s̃.ad Treb.sed bene reqritur plena ꝓbatio.Rõ,qa per ꝭm decretũ parať præiudicium ple-
b num.iõ.&c.sed in 1.decreto sufficeret summaria[b] cognitio vt in
6 aut.ei qui.de bo.aut.iud. pos.& in corpore vnde sumitur.† Vlterius quæro qd si actor ẽ missus in possessionem ex aliquo debito, & vẽditio est facta occasione debiti,cui obstať exceptio,tñ ꝯdicta quatuor interueniunt,an venditio valeat? Gl.q̃ est hic vr̃ dicere ꝙ valeat,& ꝙ ego reuersus admittar ad æstimationem rei,non autẽ ad rẽ,l.si & me.s̃.si cer.pe.in ꝯtrium all.gl.l.eo tp̃e.s̃.de pec.& j̃.e.l. § si quis actione. Quid dicemus? Prima opi.gl.fuit Albe. vt refert Spe.in ti.de 2 decr.§. nunc dicamus.in ver.si.cuius opi. tenet pro vera,si debitor fuit in iudicio,& exceptionem sibi competentem non proposuit,aliàs secus:vt j̃.e.l.proxima,§.si in diem.la.vero de

Are

a ADD.¶Paris.Vide Fel.in c.2.ver.fallit tertio.de rescr.

b Ale.Et adde qa ẽt sufficit summaria probatio,s.ꝑ iur̃m,vt no.bal.in l.3.C.đ ꝓc. & no.bar l.cum proponas,hic alle.bar.per illum tex.in l.fi.§.finãt,C.de bo.aut. iu.pos.per bar.l.j.C.vbi in rẽ act.& in l.j.C.q̃uõ ap.& aut.& q.C.de bo.aut.iud. pos.& ibi de 2.decreto plene ꝑ bal.l.2.C.si ex nox.cau.ag.vbi examinat materiã primi & secũdi decreti.Et ꝙ sufficiat iur̃m tét ẽt gl.& In.in c.qm̃,in §.fi.in ver. summatim, vt lite nõ cont.vbi hoc tét indistincte per bal.l.2. si ex nox.causa aga.Sal.in d.l.cum proponas,& in auth.& qui.e.ti.adde ꝙ sufficiat probatio per iuramentum.bal.cons.54.li.2.vbi,ponit quæ requiruntur ad primum decretum.

Are. tēt indistinctè, ꝙ talis vēditio nō valet, qa nō dr̄ obligatus, q exceptionem h3. l. vel obligatus. s̄. de lib. cau. & sic vēditio facta ob falsum debitū nō valet, vt est casus ĩ. ne vis fiat. l. j. §. hec verba. Et hoc teneo pro vero, per l. cum vero. §. subuentum. de fideic. libertatib. ad qđ facit qđ no. Cy. in l. properandum. §. sin autē reus. in ver. ex præmissis. C. de iu. & per eundem in l. consentaneum. C. quō & qñ iu. in vl. q. Vltimo vide gl. in verb. oportet. quæ incipit, no. duo necessaria ibi contra, ar. C. de iur. deli. &c. Dico, ꝙ neutrū per se solum sufficiēs est ſm verba edicti, ibi si ab animo incipias per se solum sufficit, secundum verba aliarum legum.

1 *Venditio an sit nulla ipso iure, vel per restitutionem in integrum, cum desiit aliquid de substantialibus.*

a **Si quis a bona possederit.** Nota, ꝙ si deficit aliqd ex substātialib. ñ valet
1 venditio, vel venditiōis decretum. † Quæro vtrū talis vēditio sit nulla ipso iure per restōem in integrum. Gl. ponit vtranq; opi. Vide gl. in verbo, nullius, quæ incipit, ipso iure. Sed qro q̄ est verior opi. Gul. de Cu. in l. pe. s̄. de iust. & iur. tēt ꝙ sit nulla ipso iure, & idem no. gl. in §. seq. in verb. animus. n. q̄ incipit, nā & voluntas. Sed veritas est ꝙ debes distinguere. qñq; aliqs cōuenitur actione personali, vel officio iudicis trahente originē ab actu personæ, tunc ipso iure est nulla venditio, vt hic. Qñq; qs conuenitur actione ꝑsonali, vel iudicis officio trahēte originē à rei vitio, vt de dā. infe. vel actione noxali, tunc procedit secunda opi. per l. alle. in gl. in l. si finita. §. si forte. s̄. de dam. inf. probatur in l. Imperatoris. in pr. de priui. cre. ponit Cy. in l. ignorare. C. de testa. mil.

a ADD. ¶ Ale. Vide Inn. ĩ c. dilecti. de ver. si. Spe. ĩ ti. de 1. & 2. decr. §. nūc dicamus, ver. illud āt circa, per Imo. l. ꝯ pupillum, de re iud. & in c. consultationib. de of. dele. bal. & Sal. in d. l. ignorare, & limita vt per bal. in aut. & qui iurat. ver. vlterius quæro, de bo. auth. iud. pos. & bar. in l. Imperatores, & ibi gl. de pri. cred.

1 *Remedium de quo ĩ hoc titulo vt habeat locum, requiritur latitatio cū fraude.*
2 *Probans testes falsum dixisse, etiam corruptos, non obtinet nisi probet esse corruptos, vt contra eum dicant.*
3 *Testes in testamento vt dicantur rogati, debet poni in instrumento, testibus rogatis ad hoc.*
4 *Animus alicuius ꝓsumitur ex his quæ quis dixit extra iudicium parte absente. Animus alicuius quod latitauerit causa fraudationis, qualiter probatur.*
5 *Latitatio requiritur temporibus primi, & secundi decreti: secundum alia edicta tempore secundi decreti.*
6 *Ad decretum secundum perueniri non potest, quando quis est præsens, & non vult defendere, nec respondere, sed vigore aliorum sic.*

1 **§. Quid sit autem.** No. ꝙ † ñ sufficit quē latitare, nisi cā fraudationis fiat, & reqrit ꝙ
a fraus adhibeat ad hoc vt creditores a fraudētur, vt hēs hic. Itē hēs sis'e, Dicūt verba edicti ĩ. de vi bo. rap. Si qs rapuerit hoīb. coactis, intell'r coactis, s. ad hoc. ita videbitis in l. 2. §. hoīes. ĩ. vi bo. rap. itē
2 est sic s̄. vt in pos. le. l. is cui. §. si hæres. & qđ ibi no. † Ex hoc dico, si aliqs dicit se oppressum falsis attestationib. ac testes corruptos pecunia, & ille ꝓbat testes falsum dixisse, & esse corruptos, sed nō ꝓbat eē corruptos, vt ꝯ eū dicāt, certe nō sufficit. Casus est hic: qđ
3 tene menti. Simile, † Lex reqrit, testes in testō esse regatos, certe dñt esse rogati ad hoc. Iō facias, ꝙ in testō apponatur, testib. rogatis ad hoc. Sed qd si nō apponat verbum, ad hoc? Certè forte præ-
b sumit. qrit gl. b qualiter probabit iste animus? Dicit gl. c qa hoc for
c te dixit aliq b. & nihil allegat. s3 ꝓbo p l. Labeo. de sup. le. cū l. qro. §. fi. s̄. de edil. edi. Vide qđ no. s̄. qb. cau. ma. l. is, q reip. & l. 2. & l. ca-
4 pite qnto. ĩ. de adul. tene mēti, † ꝙ ex his q̄ quis dicit extra iudiciū
d parte non ꝑsente, ꝓsumitur aīus suus. item dicit gl. d alium modū probādi, qa forte ei dixit, cras libellū dabo, & ipse non venit, vel semel fuit ĩ iudicio, & desistendo ꝓmisit. Certe ex hoc, ꝙ semel fuit
e in iudicio ꝓsumit e cā fraudatiōis latitare, qđ no. Per hoc dicim', ꝙ si quis post cōtrouersiam motā, alienat rem, dolo malo alienasse præsumitur. ita tenet Dy. per hanc gl. in c. ꝑ possessore. de re. iu. li. 6. q̄ gl. tene menti. Quæro. dr̄ hic, nisi latitaret fraudationis cā,
5 bona hic nō pñt possideri, † nūquid requirat, ꝙ tpe primi decreti latitet? Text. hic vr̄ ꝙ sic, dum hic dicit, possideri, & gl. dicit in hac parte edicti, ꝙ permittitur venditio, & iō gl. in l. item ait prætor. §. j. s̄. ex qb. causis ma. vr̄ velle ꝙ ad vēditionē nō possit perueniri, nisi latitet tēpore primi, & secundi decreti. Ita tēt la. de Are. sed hoc vr̄ ꝯ l. ignorare. C. de rest. mil. si tpe primi decreti, ñ latitet, tñ post
f latitet, peruenitur ad 2. decretum. Sed puto sic dicendum, f ꝙ ex hoc edicto requiritur latitatio vtroq; tempore. sed si respicis alia edicta, tunc sufficit latitatio tpe secundi decreti, licèt non latitet tpe primi decreti, vt l. 2. s̄ e. & l. apud Iulianum. vbi pupillus patitur missionem ex primo decreto, & tñ nō latitat. Sed vēditio fiet
6 tpe pubertatis, & ꝓbatur. s̄. e. l. in possessionem. † Sed qd si non la
g titat, sed ꝑsens nō vult defendere, nec vult respondere. Certe puto ꝙ non poterit perueniri ad ſm decretū ex vigore huius edicti, sed ex vigore aliorum edictorum sic, vt s̄. e. l. prætor. & l. quoties. §. prætor. s̄. de nox. & de reg. iu. l. nemo. & s̄. de fideic. lib. l. non tantum. §. j sed non potest procedi ad venditionem.

a ADD. ¶ Ale. Item requiritur ꝙ latitet, respectu illius creditoris, q. agit, aliàs secus l. cum proponas, & ibi hoc no. bal. post Iac. But. in prin. de bo. aut. iu. pos. in ver. item op. & est tex. hic in ver. quòd si aduersus, & gl. in d. l. cum proponas.

b Pom. Idem dicit in omni casu, in quo mora esset periculum allatura, q2 tunc ꝯ eos pt̄ fieri immissio ex 2. decreto, ét si nō litigāt. ita Ro. sing. suo 588. & ibi vide q̄ posui, & aliquos casus, quib. pt̄ fieri immissio ex secundo decreto, ét ꝯ nō litigantem, vide Ro. cons. 453. ¶ Paris. Idem tenet Ale. cons. 127. ver. accedat, vol. 4.

c Ale. Gl. Bal. in l. pe. C. de bo. aut. iud. pos. tenet in omnibus ꝯ istam gl. & qualiter ꝓbetur iste animus, adde gl. in ver. si animo, in l. si margarita, s̄. pro soc. & quod voluit gl. in §. aliæ, inst. de act. quę voluit animum probari per iurm, & idē gl. in l. si cui, §. iisdē, de accu. pro qua est tex. in c. si vere, de sent. exc. & no. in c. significasti. De hoc vide gl. quam multum no. Bal. in l. apud Celsum, in pr. de do. exce. q̄ vult ꝙ ad probandum animum, an quis esset aliter facturus, vel nō, sufficiat probare indicia, & præparamenta, Et qualiter probetur aīus, vide gl. & Bal. in l. cū proponas, C. de bo. aut. iud. pos. & bar. in l. demonstratio, §. j. de cond. & de. & bal. omnino in l. pro hærede. de acq. hæ. Et ad probandum animum iudicis, vide bar. in l. de pupillo, §. si q̄s ipsi, de ope. no. nun. & vide gl. in l. si prætor, §. Marcellus, super verb. approbatum, ff. de iud. quæ vult aīum iudicis probari per testes, & ibi Ang. clarius, & idem Ange. in l. eum quem temere, in pr. de iudi. Et an animus alicuius possit probari per instrm̄, vide Bal. in auth. habita, in q. qualiter probatur ꝙ pr̄ & mr̄ venerunt ad ciuitatem, vbi filius stat in studio. Et qualiter ꝓbatur aīus, ꝙ quis sciuerit aliquid vel ignorauerit, C. ne filius ꝓ prē, & vide Bal. l. is potest, de acq. hæ. & bal. l. ea quidem, C. quō, & qñ iud. Et istis adde qđ no. bar. post gl. in l. si ventri, §. j. de priu. cre. bal. in l. pe. C. de bo. aut. iu. pos. in omnibus tenet istam gl. Adde qualiter probetur animus bal. cons. 227. lib. 2.

d Po. Vide Ale. cons. j. vo. 2. & 128. vo. 4. & 129. ad fi. eo. vo. & bar. n. vo. j. & Ang. ꝯs. j. vbi dicit, ꝙ hoc casu nō reqrit̄ partis ꝑsentia, qđ sentit bar. ibi parte ñ ꝑsente.

e Ale. Adde bar. in l. 4. §. prætor ét, in q. magna, & qđ ibi dixi in l. si finita, §. Iulian', de dam. inf. sed Im. tenet contrarium in d. §. prætor, & ibi dixi, sed bal. in l. cum proponas, de bo. aut. iu. pos. in omnibus tenet istam gl. Adde bar. l. qui restituere, de rei ven. Et qñ quis dicatur hic latitare, hēs gl. no. alios casus no. Inn. in ca. fi. de eo qui mit. in pos. causa rei ser. Ang. in l. 3. §. ꝑtor, de dam. inf. post bar. & ibi dixi, vbi vide ad hoc omnino, vide ét quæ ĩ. dicam in fi. huius §. Sed quomodo ciuitas, & ecclesia dicantur latitare, vide bal. in l. pe. C. de bo. aut. iud. possiden.

f Ale. Adde bar. in l. si finita, §. Iulia. de dam. inf. post Iac. de But. per illum text. in l. cum proponas, in pr. de bo. aut. iud. pos. vbi vr̄ tenere ꝙ ét latitatio requiratur in primo decreto, in ver. no. de tempore, Sed contrarium videtur tenere ibi.

g Ale. Quando aliquis est contumax, sed non latitat, an possit perueniri ad secundum decretum, vide bar. l. si finita, §. Iulianus, in pr. ff. de dam. inf. & videtur dicendum ꝙ non, per hunc §. quid sit autem latitare, Contrarium sentit Inn. in c. dilecto, ad fi. de ver. sig. vbi dicit, ꝙ omnes dñr latitare, qui non obediunt vocationi seu iussioni iudicis, & allegat l. si creditores, de pri. cred. & benefacit l. cū qui. eo. ti. Contrarium dicit bal. in d. aut. & qui. concludo ſm Io. in d. §. Iulianus, in fi. quem vide. & vide bal. in d. l. cum proponas, in pr. vide bar. in l. si finita, §. si forte, de dam. inf. Et cum bar. hic concordat bal. in d. l. 2. si ex noxali causa aga. & quæ no. bar. in §. Iulia. & Spe. ti. de primo, & secundo decr. §. nunc dicamus, ver. illud autem, & Io. An. & alij plene, & ibi Im. in c. consultationib. de off. le. & Im. in l. contra, de re iud. & vide Ang. in d. l. cum proponas.

§. Quid ergo si duas. De duab. causis, quarū vna prodest, alia nocet, inspicimus quæ nocet. Et hunc passum examina, vt dixi s̄. de do. l. si vir.

§. Vtrum ergo omnes. Vide gl. in ver. solum, q̄ inc. ꝙ verum est. ibi, ar. ꝯ ĩ. quod vi aut clam. & c. so. hic de dolo debitoris, qui de cauendis onerib. certat. ibi de dolo alterius, qui certat de acquisitione facienda, cum alterius iniuria, sec. Dy. vt ipse no. in d. §. licet.

1 *Iudex dat curatorem pupillo ad vendendum, quando bona sunt tempore peritura, vel immineret graue æs alienum.*
2 *Venditio contra absentem causa reipublicæ quomodo interdum fit.*

§. Adeo autem. Hic est difficilis §. ideo dic ꝙ primo dicit, ꝙ furiosus nō pt̄ latitare, quia non habet animum. vsque ibi, plane si nō. secundo in hoc ver. dat electionem iudici, vel curatorem dandi ad defendendum, vel mittēdum in possessionem, si furiosus non defendatur, vt hic, vsq; ibi, Labeo autem. Tertio in hoc ver. dicit, ꝙ si nō reperitur curator, vel defensor, vel iam datus nō defendit, cogit prætor dare curatorē vnum ex creditorib. ad distrahēdum bona tpe peritura. in tex. ibi, in possessionem mittit̄ q. d. vēdantur bona tpe peritura, sed in seq. ver. non peritura, & hoc vsque ad ver. plane interdum. Quarto in hoc ver. ita autem, limitat ꝑcedentia. Not. tex. ibi, quia oīs eius status, &c. Quinto in vers. idemq;, & in prodigo extendit præ
a cedētia. Op. a vr̄ ꝙ non debeat dari curator, sed debet mitti in pos. bono. l. hæc autem. in pr. s̄. e. Huius timore dicit ibi gl. & hoc speciale est in furioso, & prodigo, ꝙ possit dari curator non petenti. Sed illud reprobatur, qa etiam pupillo nō petenti potest dari tutor, l. illud. s̄. de tu. & cu. da. ab his. verūtñ la. d. Are. ver. plane si nō defendantur. intelligit ꝙ curator detur ad distrahendum, non ad defendendum, qđ non placet, vt sequentia innuunt. Quare ergo magis expresse dixit in furioso, q̄ pupillo? Resp. qa in pupillo cito speratur pubertas, & certum est eum debere maiorē esse, s3 de sa-
1 nitate furiosi est incertum. l. nisi finita. §. fi. s̄. de tut. & ra. dist. † Fateor

a ADD. ¶ Ale. Et no. hic ver. ita autem, ꝙ prodigus, & furiosus, & quilibet qui indiget curatore æquiparatur pupillo, Adde gl. & ibi bal. in l. 2. C. de cura. & habetur in l. certi condictio, §. quoniam, s̄. si cer. pet.

a teor tñ aq͂ et in pupillo si bõa essent tpe pitura, vel immineret æs
b alienum graue, posset iudex dare curatorem b ad vendendum vt
2 no.j.ti.j.l.si nõ expedierit. in pr. † Item ꝯ absentem cã reipub. fit interdum venditio, ſm formam hꝰ §.vt no.j. de pri.cre.l.eum qui in possessionem. in fi.& l.si minor.& l.si non expedierit.ti. 1. Hoc vult dicere tex.hic, à pupilli conditione,&c. Item aduerte ꝙ venditio quæ fit hic, nõ fit ex edicto huius l. sed ex alio edicto facto de pupillo, cuius mentionem habuistis.j.e.l.apud Iulia.cum l.seq.

a ADD.¶Pom.No.gl.ꝙ licèt curator non detur de iure pupillo,ꝙ tamen si bona sint peritura,pt iudex ex officio suo, illum dare,& vide Bal.in c.j.de mil.vas.
b Alex.Bal.in c.j.de mil.vas.qui contumax est,intelligit hæc ꝓcedere,dummõ iudex curatorem det,cum consilio coniunctorum pupilli,& in subsidium qñ nõ reperitur tutor.Et idem dicit in furioso,qñ nõ reperitur tutor qui velit assumere curam gñalem,vt ibi latius per eum.Adde no.s.e.l.hæc autem,in pr.& in l.q. habent,§.si pupillus,s.de tutel.Sed an ꝑ istum processum factum ꝯ curatorem bonorum minoris,postea minor restitui possit,Bal.in d.c.j.dicit ꝙ sic ex clausula gñali,si qua mihi iusta cã,&c.si sit enormiter læsus,Adde oĩno Bal.&Imo.in l.si quis instituatur,de hær.inst.& in l.si finita,§.non autem,s.de damno infect. Claud. Adde Alex.cons.122.vol.j.contrarium tamen tenet Rom.in l.si ex legati causa,in pen.col.j.de verb.oblig.

1 *Actio an ante diem sit nata.*

§.Si in diem.

Quia s.exponendo edictum fecit mentionem creditorum, exponendo qualiter qs latitat aduersus creditorem,ideo nũc incipit dicere, qui sunt cre-
1 ditores.†Iste tex.facit ad q.an añ diem sit nata actio,& hic vr̃ tex. ꝙ nõ,vt in ver.idem erit,&c. Nã ad hoc, vt hic ver.idẽ erit.aliqd addat,dꝫ intelligi ꝙ s.nõ sit nata actio. Sed rñdet ad hũc tex.ꝙ s. loquit qñ actio est nata,& exceptio erat dilatoria,hic qñ erat nata & obstabat excep. peremptoria. De hoc an actio sit nata ante diem,vide Cy. C.vt actio.ab hær.& ꝯ hær.l.1.& ꝑ And.de Pi.in l. si insulam.j.de verb.ob.Gul.de Cu.in l.certi cõdict.in pr.s.si cer. pe.Ego ab oĩb.discrepãs pono in rep.l.ita stipulatus.s.de ver.ob.

1 *Iudex potest mittere in possessionem tam pro debito, quàm pro expensis.*

§.Si quis actione.

No.ꝙ mittitur quis in poss.peculij,
1 †licèt tempore 1.decreti nihil sit in peculio.Et per hanc l.possumus dicere,ꝙ iudex mittere potest in
a pos.pro debito, & expensis factis, a & faciendis per hanc l.vbi vides,quòd fit missio pro eo quod est futurum in peculio.

a ADD. ¶Alex.Quod intelligitur iudicio pendente,vt no.Ang.in l.vbi,§.pen.de ver.ob.& Imo.in l.si stipulatus,§.cum stipulatur,de ver.ob.

§.Item videamus.

Op. ꝙ Celsus ꝯtradicat Neratio. Resp.Iuriscõsultus soluit se ipsũ. ideo dicit in actione hac reali,si quidem dolo desijt possidere,fiet
a missio a sicut in personali,quia nõ cõuenitur ad rem,sed respectu æstimationis. Si vero possidet,tũc si quidem latitat, tũc fit missio in oĩa bona,vt hic in ver.item videamus. Si vero nõ latitat,tũc si ꝯuenitur pro re,& fructib. tũc fit missio in oĩa bona.l.apud Iulianum.s.eo. Si vero pro re tm̃,tunc missio fit in re petita,vt hic,sed
b hodie tm̃ b in re petita.ꝯrium no.expresse.C.de bo.au.iu.pos.aut. & qui.& no.ẽt C.de proc.l.eum qui.vbi no.ꝙ illa aut.corrigit tm̃ in personali actione,ibi pro mensura debiti declarati, vt in aut.ei qui.C.de bo.aut.iu.pos.& in corpore vnde sumitur.

a ADD.¶Ale.Qũo fiat hæc missio in reali,an in oĩbus bonis,an ꝓ mẽsura debiti, adde no.bal.in rep.d.aut.& q,& bar.& do.i.l.ꝑperandũ,s.finãt reus,C.de iud.
b Ale.Etsic bar. sentit ꝙ opi.gl.in aut.& q. sit verior,sed Cy.in l.cũ proponas,C. de bo.aut.iu.pos.tenet ꝯrium sequendo gl.hic,sed opi.gl.& bar.vr̃ verior,quia in mã correctoria,per identitatẽ rõis vel maioritatis nõ fit extensio,vt in aut. quas actiones,C.de sacr.eccl.ſm Imo.in l.si finita,§.Iulianus,s.de dam.infect.

1 *Missus propter nimiam contumaciam in possessionem ex primo decreto, lucratur fructus.*

§.Diuus.

Hic est sing.& no.§.& h.d.Propter nimiam cõtumaciam pt prætor decernere,vt ex j.decreto mis-
1 sus,fructus† lucretur.In tex.ibi, hæreditarium.hoc est expresse a
a iudice decernente,ſm Iac.de Are. & no.in Spec.de 1.& 2.decr.§. restat.ver.hoc autem no. Opp.s.e.l.in pr.vbi fructus nõ lucratur. Quidam dicunt speciale fauore petitionis hæred. Sed dic,ꝙ hoc speciale propter nimiam contumaciam , iudice hoc decernente. Op.de l.is cui.§.qui legatorum s.vt in poss.le. Sol.eodem modo. Quæro,quid in rei vendic. Resp.idem quod in petitione hæredi.

a ADD.¶Alex.De hoc no.per bar.post gl.in d.l.si finita,§.Iulia.& ibi vr̃ intelligere hunc tex.ꝙ demum lucret fructus in casu isto, qñ iudex hoc expressit,Gl.tñ hic sentit,qd vbi cõstat de aperta contumacia, ꝙ lucretur fructus ex dispõne hꝰ l.ẽt si iudex nihil dixit,d.§.Iulianus,adde bal.in d.aut.& q,& in l.consentaneum,C.qũo & qñ iu.& ibi etiam dicit,ꝙ pt facere ꝙ possideat. Et adde Inn. in c.dilecto,de ver.sig.Spe.& Io.an.in ti.de j.decreto,§.restat,ver.hoc no.&ibi plene hr̃ quæ dicatur nimia contumacia,post gl.hic,& d.aut.in c.contingit,de dolo & cont.& Io.and.ibi,& bal.in l.2.in 6.q.si ex noxa.cau.aga.circa j.decretum.adde quod bal.cons.54.lib.2.volt,quod necesse sit ꝙ iudex interloquatur, & offerãtur loco cuiusdam mulctę,licèt parti applicentur,l.j.§.hoc iudicium, s.si quis ius dicen.nõ obtemp.Fallit tamen secundum eum,illud quod dicitur ꝙ missus in possessionem ex primo decreto,non lucratur fructus,nisi consuetudo loci,vel statutum contrarium disponeret,gl.in §.si vero,in aut.de exhib.re. vbi quis alias ex nimia ꝯtumacia,q̃ non cadit in minore indefenso, non posset ipse mulctari in fructib.vigore tñ talis ꝯsuetudinis &statuti mulctabitur,quia statutum pariter minores & maiores ligat,l.si sine hærede,§.Lucius,s.de adm. tut.& hoc no.quia multi tenent cum Alex.in l.si finita,§.Iulianus,quod tale statutum non valeat,quia in fraudẽ vsurarũ,sed de bal.ibi non faciunt mentionẽ.

LEX VIII.

1 *Missio qñdo fit in bonis defuncti,qui sint citandi,et an sufficiat generalis citatio.*

Si diu.

No.modum qualiter proceditur in bonis defuncti,qñ fiet missio ex 1.decreto,& dabitur curator bonis.Sed
a qui a debent citari,qñ hoc fit?Resp.debent citari nominatim illi, quos prima cã successionis cõtingit,vt filij,& hr̃des ex testõ.Nec
b sufficit gñalis citatio.l.j.§.pe.s.de ven.inspi.Dixi b in l.si quis instituatur.§.j.j.de hær.inst.Item aduerte,ꝙ prætor nõ potest statuere minus centum dieb.alicui,vt deliberet,an velit esse heres,vel nõ, l.j.in fi.cum l.seq.s.de iure delib.Sed hodie statuta ciuitatum prouiderunt aliter.Tangam j.de cura.bo.dan.l.1.

a ADD.¶Pom.Vide Ale.cons.137.vo.2.& 5.in pr.e.vo.2.cons.107.in pr.vol.5.&Ro. 53.in fi.& Fely.in c.2.de consti.& in c.cum M.Ferra.& in simili aliquid eo.ti.& Are.cons.110.in pr.& Alex.5.vol.2.& Bar.29.vbi dicit,ꝙ non excusatur,qui non facit citare possessorem,si dicat ꝙ ignorabat quis esset, & sequitur Alex.cons. 83.vol.2.& 207.in fi.e.vol.2.& Ro.410. vbi dicit, ꝙ statutum disponens ꝙ aliud attendatur in nominibus propriis debet intelligi,vt sufficiat generaliter,vbi facta diligenti inquisitione non poterunt sciri nomina propria citatorum,&107. vol.2.& 106.eo.vol.
b Alex.Not.modum qualiter procedatur in bonis defuncti.adde quod no.Bal.in l.si seruus,in fi.j.ti.j.per Bar.omnino in l.si bona, C.de bo.aut.iudi.pos.Bal.in l. cum proponas,in fi.e.ti.&Bal.in rub.C.de suc.edi.Item no.alium casum in quo dabitur curator,Bal.in l.ignorare,C.de resti.mil.in fi.Et quando, & quomodo sit dandus curator ad vendendum bona absentis, vide omnino Bal.in rubr.de success.edict. & ibi no.an possit dari curator.Et alium casum no. in quo datur curator,vide per glo.in verbo conuenti,in l.2.C.quando fisc.vel priu.per Ang. cons.192.& sequen.

LEX XIII.

1 *Decretum secundum contra bannitum non habet locum,nisi finito banno.*
2 *Exbannitus an æquiparetur deportato,vel relegato.*

Ad cognitionem.

Op.ꝙ ista bona nõ pñt vendi,qa nõ latitat, vt s.e.l.Fulcinius.§.1. Sol. hic intellige, ꝙ latitat finito tempore relegationis. Et hoc
1 facit pro bannitis,& ita dicit gl.ex qua habes,† ꝙ ꝯ bannitos nõ
a pt perueniri ad 2.decretum,nisi finito a banno.ꝯ hoc op.quia pœna non solet tribuere immunitatem. l.siue hæreditaria.s.de neg. gest. Sol.pœna nõ tribuit immunitatẽ directo,sed per obliquum sic per quandam cõsequentiam.l.hæ enim causæ.§.si prætor.s.de
2 susp.tu.Sed aliter hodie per statuta ciuitatum prouidetur.† Item no.ꝙ gl.ista æquiparat exbannitum relegato,vt hic no.alibi æquiparat deportato,vt no.Insti.qui.mod.ius pat.po.sol. §.relegati.& plene dixi in disput.mea,de exbannitis.

a ADD.¶Alex.Adde quæ dixi post Bar.in l.creditor,j.de sol.

LEX XIIII.

Si quis creditorem.

Quæro, an æstimetur totum, vel dubius euentus. Gl. disputat.Sed dic ꝙ cõtra dolosum totum æstimatur,non dubius euentus.l.locum.§.condemnatio.j.de tab.exhib.& ibi dicam.

§.Creditor.

Quòd creditor non mittatur in possessionẽ, intellige,vt dixi s.eo.l.in possessionem.

LEX XV.

Is qui rem.

Gl.querit de duabus qq.Primo quid facit hec lex ad titulum. Dic,vt in gl. Secundo quærit, an ille, qui recipit litis æstimationem , teneatur de euictione? Et vr̃ tenere gl.ꝙ nõ. Cuius ꝯrium no.s.pro emp.l.3. dic vt ibi dixi, & per Dy.in c.pro possessore.in 2.quæst.de regul.iur.lib.6.

¶De bonis aucto.iud.poss. Tit.v.

Quæro,in quo differt hic titulus à superiori? Dic vt in gl.quæ respondet not.& bene.

LEX I.

1 *Petitio, & pronunciatio de vendendo fit à iudice, in cuius territorio quis debet defendi: venditio à iudice in cuius territorio bona sunt.*
2 *Conueniri quis non pt in loco celebrati contractus, qñdo solutio alibi fieri debet.*

Enire.

Opp.dr̃ hic,ꝙ bona debent vendi per iudicem loci,vbi qs debet defendi. Sed ꝯ,imo per iudicem , in cuius territorio bona sunt , vt l.cum
1 vnus.§.pe.j.e. Dicit gl.venire.i.peti † vt fiat venditio. Nam pronunciatio, & petitio de vendendo, debet fieri à iudice, qui est in territorio in quo quis debet defendi , sed vẽditio debet
2 fieri à iudice in cuius territorio bona sunt,vt ibi.† Item in l.3.dr̃, ꝯctum,&c. Quæro, vtrum rõe ꝯctus quis possit cõueniri,ibi,vbi celebratus est ꝯctus, licèt solo debeat alibi fieri. Et hic sunt opin. Quidam dicunt ꝙ sic, alij ꝙ nõ : tñ gl.tenet ꝙ ibi nõ pt cõueniri. Istæ opi.ponuntur hic,& in l.eum qui,§.j. s.de cõsti.pec. & ibi gl. nõ determinat,& C.vbi conue.quis cer.loc.l.j. & quod hic dr̃,est

a verum, *a* & Pet. tenet per illam l. quæro. ĵ. de sol. vbi videtur tex. recte intelligendo.

a ADD. ¶Alex. Et hanc op. quæ hic firmatur, tenet & sequitur Iac. but. post gl. in l. hæres absens, §. fi. de iud. & Inn. in c. j. de mu. petit. licèt ang. per illum tex. in d. §. fi. teneat contrarium sequendo gl. in l. cum qui, hic alle. Sed communis opi. vr verior per illum tex. & ibi bal. in l. hæres absens, §. si quis tutelam, in ver. proinde, de iud. & vide bar. & quod dixi in l. quæro, ĵ. de sol.

LEX IIII.

1 *Bona defuncti cum venduntur debet fieri citatio nominatim.*

Si seruus. *a* Instituto sub conditione potestatiua, pt statui tempus intra quod ꝯditionem impleat, & adeat, aliàs hæreditate priuabitur, sed libertati præiudicium non fiet, h. d. Aduerte, dicitur hic, ꝙ non potest esse hæres, vel bonorum possessor, tamen erit liber. Contra ex testõ, ex quo non adit hæreditatem, nõ pt competere libertas l. eam quam. C. de fideicomm. & l. testõ. s̃. de manumiss. testam. Sol. quod dicit, nõ est hæres, vel bonorum possessor, intellige in effectu, tamen hæres est, iõ prodest ad libertatem. Item opp. dr̃ hic, ꝙ elapso tempore nõ erit hæres. ꝯ imo elapso tempore debet decerni ꝙ habeatur pro hærede. l. fi. §. sed quia quidam. C. de iu. delib. Dicunt quidam, vt Ray. ꝙ hæc l. hodie corrigitur, vt elapso tempore sit hæres si nihil dicit. Sed aduerte, si aliqs est hæres institutus pure, & statuitur sibi certum tps ad adeundum hæreditatem, tunc post tempus erit hæres, si tacet, & tempus sit statutum ad petitionem creditoris. l. fi. §. sed qa quidam. s̃. alle. vel etiam ad petitionem ipsius hæredis, & hic est proprie casus dicti §. sed quia quidam. Sed si statuitur ad petitionem substituti, tunc post tempus nõ erit hæres, sed habebitur pro repudiante. Ita no. s̃. de acq. hæ. l. quandiu. sed hic est sub cõditione institutus, vnde hæreditatem nõ potest adire. l. si qui hæres, s̃. de ac. hæ. & ideo post tempus nõ erit hæres, cum nõdum extiterit eius

1 cõditio. † vltimo no. ꝙ quando venduntur bona defuncti, debet fieri citatio, & præconium nominatim, vt dixi, s̃. ti. 1. l. si diu. & debet fieri præconium. quicunque vult esse hæres, & quicunque vult defendere, quod tene menti.

a ADD. ¶Barb. Et vide Io. de im. in l. si quis ita hæres instituat in diẽ, ff. de hę. inst.

LEX V.

a **Si minor.** *a* Hic habes casum in quo secundum vnam opi. minor est deterioris conditionis, quam maior. quia fit venditio ꝯ eum, etiam si non latitet. Ad hoc opp. s̃. ti. 1. l. Fulcinius. §. 1. & 2. Sol. quidam dicũt, fallit in minore. Ratio, quia esset nimis longum expectare. Alij dicunt, ꝙ hic fit venditio non ex edicto, sed secundum formam positam. s̃. ti. 1. l. Fulcinius. §. a-

b deo. Et hæc opi. placet. Item & secundum formam *b* d. §. adeo. fit venditio qñque ꝯ absentem causa reipublicę, vt no. ĵ. de priu. cre. l. eum, qui in possessionem. in fi. & pro hoc vide qđ no. ĵ. l. proxi.

a ADD. ¶Alex. Ad intellectum hꝰ l. vide quæ no. hñr per gl. & bar. in l. pe. C. si aduersus rem iud. Et adde no. per bar. in l. si finita, §. si forte, s̃. de dam. infe. Quaľr autem ꝯ minorem possit perueniri ad 1. & 2. decretum, & qualis citatio requiratur, & an audiatur minor aliquo remedio, ꝯ talem interpositionem, vide no. per Imo. post bar. in l. si finita, §. non aũt, & §. si forte, de dam. infe. post Io. and. in ti. de 1. decreto, §. restat, ver. sed pone, ꝙ pupilli, & ver. quid si minor. Et adde q a bal. in l. non iõ minus, C. de proc. al. gl. hic, ꝙ pupillus citatus intellr̃ citatus, vt legitime compareat, idem dicit ipsemet bal. in l. fi. in pr. C. de proc. Et ad id qđ dixi de 1. & 2. decreto, vide no. in l. apud iulianum, in pr. s̃. tit. j. de minor. & de ecclesia vide per bal. in aut. & qui, C. e. Et de mã p Inn. in c. dilecto, de ver. sig. & doct. in d. c. cõsultationibus, & Spe. tn ti. de 1. & 2. decreto, §. nunc dicamus, adde post hanc apost. abb. cons. 44. lib. 2. Rom. cons. 353. vbi dicit, ꝙ ꝯ maiorem non latitantem pt interponi fm decretum, si periculum est in mora, alleg. Io. and. in c. consultationibus, de off. deleg. & bal. in c. j. de mil. vas. qui contum. est.

b Barb. Et vide casum sing. fm lect. Plac. & fm lect. Io. de im. in l. ꝯ pupillum, de re iu. sed pt fieri, vt ibi ipse refert, fm gl. in ver. ñ ꝯhere, in fi. d. l. eum q, de pri. cre.

LEX VI.

Si non expedierit. Pro declaratione quæro, quo iure restituitur residuum pupillo? Resp. duæ sunt opi. Prima, ꝙ restituatur pupillo iterum petenti

a restitutionem vt adeat. Alia opi. *a* est, ꝙ hic fuit facta vendõ ꝯ pupillum hæredem, iõ quia sibi expediebat. Tenet ergo ista gl. ꝙ ẽt qñ expedit pupillo fit venditio ꝯ pupillum. Simile habuistis s̃. ti. j. l. Fulcinius. §. adeo. & ibi allego hãc gl. qđ tene menti. Sed quantum est in l. nostra, nõ est mirum ꝙ fiat vẽditio ꝯ pupillum, cum ex ꝯctu defuncti perueniatur ad venditionem. tñ gl. tene menti.

a ADD. ¶Barb. Et idem dicas, si est res tpe peritura, facit tex. valde no. fm ang. in l. diuus, s̃. de pe. hæ. & tex. in l. pro hærede, §. 2. de acq. hær. ibi tempore peritur ę.

1 *Actione qua teneatur cõicare creditor, qui totum recipit, altero negligente.*

§. Si pupillus. Gesta per pupillum obseruantur, lʒ post ea se abstineat. item solutio facta vni creditori altero negligente, nõ reuocatur, sed vtroque instante in subsidium communicatur qđ est solutum, vel pupillo restituetur, si de suo soluit. h. d. Op. dr̃ hic, ꝙ cogitur ad communicandum. ꝯ s̃. pro soc. l. verum. §. si cum tres. Solu. ibi inter socios, quoniam so-

1 cietas ius fraternitatis obtinet. † Quæro, qua actione cogitur ad communicandum? Resp. gl. per conditionem indeb. ar. l. tutores. in fi. s̃. de cond. indeb. Quandoque cogitur per cõditionem ex lege. l. fi. §. si vero. C. de iu. delib. Materiam huius legis videbitis in l. pupillus. s̃. quæ in frau. cre. Quæro, quæ est practica huius l. tam in primo casu quãdo agitur ad communicandum, quam in vltimo? Resp. iurisconsultus hic ꝙ prius debet fieri discussio, ꝙ nõ sit tantum in bonis, ꝙ sufficiat aliis: vnde agitur ad communicandum per condictionem indebiti, vel per condictionem ex lege.

LEX VII.

1 *Filij quo consilio possunt à patribus fraudari legitima.*

2 *Venditio bonorum latitantis vt fiat, debet de debito constare.*

Hæreditarium. Eodem modo fideicommissum debitum ab aliquo post mortem suam, est æs alienum hæreditarium. l. irritum. & l. imponenda. C. ad l. Fal. &

1 l. cum pater. §. Titio. s̃. de le. 2. & per hanc l. docet † Dy. *a* fraudare

a filios legitima, ꝙ aliquis promittat *b* alteri bona sua post mortem

b suam. vnde quia legitima debetur *c* post ęs alienum, l. Papinianus.

c §. quarta. s̃. de inof. test. sed istud est æs alienum, ergo, &c. Istud dictum Dy. esset verum nisi fieret promissio ex causa donationis, quia tunc reuocaretur donatio per ti. de inof. do. Vnde oportet,

d ꝙ fiat ex causa nõ lucratiua, & sic oportet ꝙ fiat quædam fraus. *d* Vnde consulo ꝙ non facias hoc fieri, quia per hoc aufers æs alie-

2 num, s. debitum filio, quod esset peccatum mortale. † Vide gl. 1. quę incipit, ex cuius nomine. ibi, cum vere constat. Ex gl. no. ꝙ ad hoc vt fiat venditio debet vere de debito constare. Et ita dixi in l. Fulcinius. §. cum hoc. licèt gl. ibi, & in l. cum proponas. dicit ꝙ sufficit quòd constet summatim.

a ADD. ¶Paris. Adde ad hoc vt ista promissio valeat, ꝙ requiritur actualis numeratio pecuniæ in præsentia testium, aliàs promissio non valet, ita dixit Ioan. de Pla. in §. at ne is qui, insti. de inuti. stip.

b Alex. Sed an talis promissio valeat, vide gl. & bald. in l. fi. C. de pact.

c Alex. Adde qđ no. bar. & Dy. in l. cum emancipati, §. illud, in simili, de coll. bon. & bar. in l. nõ vsq; s̃. si q s à pa. fue. ma. bald. l. j. de inoff. do. bal. in l. j. C. q̃ in frau. cre. in fi. & ibi bar. post Host. in c. Raynutius, de test. & bal. in l. Papinianꝰ, §. quarta, s̃. de inof. test. Vide qđ hr̃ in c. de his qui, de sepul. & quod no. doct. in c. dudum, §. verum, super ver. decesserit, de sepul. in cle. & qđ no. ĩ l. j. C. de inof. test.

d Claud. Imò ẽt si ex cã onerosa, puta venditionis non itaretur assertioni partis de pretio: vt dicit Io. de Plat. in §. item si quis, ad fi. inst. de inuti. stip. per no. in l. si dotem, C. de codicil. & in aut. sed iam necesse, C. de dona. ante nup. & in l. per diuersas, C. man. reputat singulare, Cæpol. caut. 18. facit quod no. bart. in l. cum quis decedens, §. codicillis, in discursu, s̃. de leg. 3.

LEX VIII.

1 *Appellatione domini comprehenditur vsufructuarius.*

a **In venditione.** *a* No. hic ꝙ appellatione domini, continetur fructuarius quo ad hunc casum, sed in aliis secus, vt Inst. de hære. inst. §. alienus. de fur. l. falsus. in fi. de ver. sig. l. recte. vel magis proprie loquendo appellatione dñi,

1 cõtinetur vsufructuarius. † quod est verum, quia vsufructuarius, est dominus vsusfructus, sed non est dominus rei, vnde appellatione domini rei, nõ continetur vsufructuarius, sed appellatione dñi largo mõ sumpti bene cõtinetur, cum vsufructuarius sit dñs vsusfructus, vt no. in l. naturaliter. de acq. poss. & hoc sentit gl. hic in ver. cõtinetur. quæ incipit quantum ad ius. Item op. ꝙ vsusfructus nõ possit vendi. l. si vsusfructus. s̃. de iu. dot. & inst. de vsufr. §. finitur. Solu. intellige ꝙ vendatur commoditas, non vsusfructus.

a ADD. ¶Alex. Vide etiam bar. in rub. C. de vsufr. in prin.

1 *Creditor missus in possessionem ex primo decreto, locat, & vendit fructus percipiendos ex re. vide nu. 5.*

2 *Creditor missus in possessionem ex secundo decreto tenetur stare colono.*

3 *Tempus semper intelligitur arbitrio iudicis, quando lex de ipso nihil statuit.*

4 *Creditor immissus non tenetur de leui culpa, sed de lata sic.*

6 *Culpæ appellatione refertur ad leuem.*

a **§. Si quis fructus.** *a* No. bonum casum in ver. de tem-

1 pore locationis. † No. ex nostro. *b* §.

b ꝙ locatio & vendõ fructuum pertinẽt ad creditorem immissum

2 ex 1. decreto, qđ no. † Item no. ꝙ creditor immissus per iudicem

3 ex 2. decreto, tenetur stare colono. † Tertio not. ꝙ vbi lex de tpe

4 nihil statuit, tunc intellr̃ arbitrio iud. vt hic, & l. j. in fi. de iu. delib.

c † Item no ꝙ creditores *c* immissi tenentur de lata culpa, *d* non de

d leui, vt hic, & videbitis ĵ. l. proxi. quasi per totum. Op. dr̃ hic, ꝙ est

a ADD. ¶Barb. Contrarium tenet gl. in c. contingit, de do. & cont. & vide ibi bal.

b Alex. Vide not. per bal. in aut. & qui, de bo. auth. iud. possi. & per bar. hic, & in l. prætor, in princ. ĵ. eod.

c Pom. De isto dicto bar. licet dubitauerit do. alex. in l. si filio §. si vir in quinquennium, s̃. solu. matr. adde tamen ꝙ est mera veritas, quia omnis qui succedit per sententiam iudicis, dicitur necessarius successor, vt inquit bal. in c. quoniam frequenter, §. fi. in fi. vt lit. non cont. sed necessarius successor tenetur stare colono, vt est gl. in l. diuortio, in ver. tertia portio, s̃. sol. mat. ergo, &c. & ita fuit iudicatum Papiæ, in contingentia facti in tertio anno studij mei, dum pręceptor meus allegasset prædictum contrarium bald. à quo dedici, & in d. l. diuortio, quod no. & vide arc. cons. 160.

Paris. Vide bal. in c. quoniam frequenter §. fi. in fi. vt lite non contest.

d Alex. De qua culpa teneatur creditor in possessionem missus, Adde etiam bar. in l. is cui, §, quæri poterit, s̃. vt in pos. leg.

in

in ptãte creditoris locare, vel vẽdere. q̃ro qd ẽ qd̃ vẽdit? Dicit gl. ꝙ prædiũ ex quo percipitur fruct⁹. vide gl. in ver. hunc. q̃ inc. s. fru ctũ, ꝑut ista gl. refert ad locationẽ. ista gl. dicit optime, q̃a prædiũ est id, qd̃ locat: sed ꝑut refertur ad vẽdõem, nõ dicit bene, q̃a vẽditio nõ d3 fieri à creditorẽ, sed à iudice. Ita habuistis in l. miles. §. pe. s. de re iu. & l. à diuo. §. sed & si emptor. s. de re iu. vbi creditor
5 nullã h3 actionẽ ꝯ emptorẽ. S3 tex. hic† dicit, creditorẽ posse vẽdere, & sic nõ loqtur de prædio, sed de fructib. & sic põt locare ꝑdiũ, vel vẽdere fruct⁹. Et intelligo locare prediũ, ꝑ annua pẽsione certa sibi præstãda. Itẽ intelligo vẽdere fruct⁹, s. vsq; ad aliquod tẽ
a pus, aputa vsq; ad x. ann. ꝑ tanta mercede. de hoc tangit gl. in l. 1. C. de iure emph. & de hoc ibi disputaui vnam q. Vel dic non venditur prædium, vel fructus, sed fructuum perceptio. l. in ædib. §. j. de don. Itẽ dicitur hic, ꝙ cogitur creditor stare colono. ꝯ. C. loc. l. emptorem. sol. Aliud in emptore qui in plenum ius succedit, a
b liud in creditore, [b] qui nudam detentionem habet. In fi. ibi, ex culpa autem, &c. per hunc §. respondit do, Guid. de Suza. cum quæsitum esset ab eo, quid operatur si datum est arbitrium potestati:
c & ipse dicit, ex culpa autem reus non fit. Oldr. Vltimo [c] hic vide gl. in ver. ex culpa. quæ inc. s. leui, ibi. l. si seruus. §. cum quid. sol. culpę appellatio secundum naturam rei, & contractus aliter & aliter
6 accipitur: & sic habes† quòd appellatio culpæ refertur ad leuem.

a ADD. ¶Ale. Vide bal. in auth. & qui, de bo. au. iu. pos.

b Ale. Sed Im. in l. si filio, §. fi. post bar. ibi, so. ma. dixit, ꝙ in casu huius §. posset etiã dici, ꝙ hic, iste creditor dicitur succedere ex quadam necessitate perueniendi ad sibi debitum, ar. l. fi. j. de sepa. Et ideo cum dicatur necessarius successor, nimirum si compellitur stare colono. d. l. si filio, §. fi. & ibi bar. & vide per Pau. de cast. in l. filius, de do. vide bal. in rub. C. de pœn. iud. facit l. j. & ibi bar. j. de sol.

c Ale. Adde bar. in l. pignus, ver. sed dubitatur, C. de pig. act. & in l. acceptam, C. de vsu. & in auth. quod locum, q. 2. C. de colla.

1 *Executores plures vltimarum voluntatum qui debent aliquid facere, an possint committere vni ex se, quod facere tenentur. remissiue.* (*stituere. remissiue.*
Procurator qui non habet mandatum ad substituendum, q̃ do possit alium sub-

2 *Canonici si discordant in eligendo, electio deuoluitur ad superiorem.*
Iudex eligit superiorem, quando partes in eligendo discrepant.

3 *Iudex format quæstionis punctum, si partes discordant in formando.*

1 §. Si vnus. †Iste §. inducitur ꝑ Dy. ad aliquas qq. Prima, plures sunt executores vltimarum volũtatum, qui debent aliqd facere, & volunt committere vni ex eis, vt totũ facere possit, an possunt? Hic vr̃ tex. ꝙ sic. Sed istud est verum in creditorib. q habent ptãtem à l. sicut videmus in tutorib. quorum quilibet põt autorari, & alij contutori ꝯmittere. l. 3. s. de adm. tu. Sed in his q ab homine hñt administrationem, vt in plurib. procura-
a torib. tunc esset recurrendum [a] ad illam distinct. vtrum procurator possit alium substituere, q̃n non h3 mandatum ad substituendum, q̃a si põt substituere, põt alij cõmittere vices suas, aliàs non. Et hoc q̃n sit dicam j. de di. & tem. præscr. l. de accessionib. Sed in istis executorib. vltimarum voluntatum, dic vt in c. vlt. de testi. li.
2 6. Secundo facit iste† §. si canonici discordant in eligendo, tunc
b vr̃, ꝙ electio [b] deuoluatur ad superiorẽ, vt hic, ar. l. 3. §. fi. s. de adm.
c tu. Itẽ facit ꝙ si partes in eligẽdo superiorẽ discordãt, ꝙ iudex [c] eligat, vt hic, & ar. l. j §. & notandum. s. de vent. inspi. & no. in Spe. de
3 req. consi. §. j. ver. scias igitur. Itẽ facit† si partes non cõcordant in formãdo punctum q̃õis ꝙ iudex debet formare, pro quo vr̃ tex. in l. iusiurandum & ad pecunias. §. si de qualitate. s. de iureiu.

a ADD. ¶Ale. Si sunt plures executores, an possit vni ꝯmitti, ꝑ bal. l. cũ magistratus, C. q̃d. ꝑuo. & l. nulli, de epi. & cle. Cy. in l. id qd̃ pauperib. q. 2. de epi. & cle.

b Ale. Vide bal. no. in l. viduæ, C. de nupt.

c Ale. Vide Io. and. in addi. Spe. in ti. de hom. §. j. ver. pone, vbi idem tenet, & quod habetur inst. de satisd. §. si autem per procuratorem, & in l. huiusmodi, §. fi. s. de le. j. & tex. in l. hac edictali, §. his illud, de sec. nup. Et an contradictio partis impediat hanc immissionem, si iudex vult, vide in c. statutum, §. assessorem, de rescri. in 6. & vide no. Spe. in ti. de req. conf. & in tit. de rela. bal. in l. hac lege. C. de sen. ex bre. reci. & adde bar. in d. l. j. §. pen. s. de ven. insp. & in l. fi. C. de rela. & in l. iusiurandum & ad pecunias, §. si de qualitate, s. de iureiu. & adde quod iudex et non tenetur sequi partes in eligendo consultorem, sed ipse suo consensu eligere põt, fm Inn. c. super q̃õum, de of. del. & vide tex. in l. fi. C. de iudi. per istum tex. & si consulares discordant, iudex eligit, fm bart. not. in l. si duo, in fi. s. de re iu. per istum tex. Et ad hoc adde bal. in l. de die, in fi. prin. s. qui sat. cog.

LEX IX.

1 *Colere fundum in quem creditor est missus, quis debeat.*

Prætor ait. Not. ꝙ creditor fructus percipit, & restituit. ꝯ s. ti. j. l. Fulcinius. in fi. dicit gl. ꝙ ibi pp nimiam
1 ꝯtumaciam rei. †Quæro, qs d3 colere fundum, in quem creditor
a est missus. Dicit gl. [a] ꝙ debitor: & si debitor non vult colere, tunc creditor. ita dicit gl. Ia. de Are. distinguit aũt, & bene, & sic in legato. Aut fit missio ex constõe, quia legatum non soluitur, & tunc legatarius percipit, vt l. is cui. §. qui legatorum. in fi. s. vt in pos. le. Aut fit missio ex edicto, & obtinet. d. §. qui legatorum. qui hic all. in gl. Si vero loqmur in creditore, tũc ipse locat & colit: vt s. l. px. §. j. nec ob. de dam. inf. l. si finita. §. si qs aũt. q̃a ibi dicit de possessione, q̃ nõ perdit debitor per missionẽ creditoris legatarij, sed in iure colendi, & fructus percipiendi. dic vt dixi s. ita dicit Iac. de Are.

a ADD. ¶Ale. Vide bal. in auth. & qui iurat, C. de bo. au. iu. pos.

1 *Pœnam, quæ peruenit ad te occasione rei meæ, vna cum re mihi restitui, qualiter* (*intelligatur. & n. 2.*

2 *Dictio, ex, non semper denotat causam proximam.*
Dictio, de, valet tantum, quantum dictio, ex.

§. Quod de fructibus. Ibi, ex ꝯpromisso, s. facto à debitore, secus si à se. ar. s. de pe. hæ. l. vtrum. §. fi. cum l. seq. fm Iac. de Are. Item ibi, vel alio casu, vt pœnã occasione serui: vt s. de pe. hæ. l. euicta. fm Ia. de are.
1 & est iste no. §. Si peruenit† ad te pœna occasione rei meæ, restitues rem, & pœnam. h. d. concordat l. quoties. s. de iu. do. Simile in l. vtrum. §. fi. & l. sed & si lege. in pr. s. de pe. hæ. Op. de l. at vbi. s. de pe. hæ. Huius ꝯrij timore inclinat Iac. de Are. ꝙ intelligatur in pœna commissa ex promissione facta à debitore, & põt esse, ꝙ fuisset missus in possessionem creditor. Op. de l. si pignore. 2. resp. s. de pi. act. Resp. hic in pœna, q̃ ab alio consequitur, ibi in pœna q̃ ꝯsequitur à debitore. Sed op. de d. l. quoties. s. de iu. do. timore huius
a ꝯrij, & aliorum ꝯriorum breuiter [a] distingue, vtrum pœna q̃ quis ꝯsequitur rõe rei meæ, q̃ d3 mihi restituere, veniat restituenda cũ ipsa re, sic distingue. Aut ipse ꝯsequitur pœnã à me, aut ab alio. Si à me, tunc aut illa pœna succedit loco rei amissæ, & d3 restituere. l. quoties. s. de iur. do. Aut non succedit loco rei meæ, vt in furto, & tunc non d3 restituere. l. si pignore. 2. resp. s. de pi. ac. Idẽ in pœna cõuentionali, si est dictum, rato manente pacto. l. id, qd̃ pœnæ nomine. cum sua gl. j. de sol. Aut istam pœnã cõseqtur ab alio, & tunc aut ex ꝓuisione mea, & d3 mihi restitui, vt casus est hic fm Ia. de Are. Aut eam ꝯsequitur ex ꝓuisione sua: & tunc aut ista pena succedit loco amissæ rei, & d3 mihi restitui. l. vtrum. in fin. & l. sed & si. in pr. s. de pet. hær. Aut non succedit loco rei, & tunc non d3 restitui. l. at vbi. iuncta ibi gl. s. de pe. hæ. Aut illam pœnam ꝯsequitur ex dispõe legis, & tunc aut ꝯsequitur istam pœnam pp delictum ꝯmissum in ipsam rem, vt in damno dato, & tunc d3 mihi illa pœna restitui: vt l. euicta. s. de pe. hæ. Aut ꝑpter delictum commissum in personam suam occasione rei, vt fui iniuriatus pp rem, & tũc illa non d3 restitui. l. bouem. §. si quis seruum. ver. sed si per eum. s. de ædi. edi. & l. at vbi. de pe. hæ. Aut ꝑpter delictum, ꝙ respicit vsum rei, vt in furto in quo solo vsu delinquitur, & tunc aut vsus rei spectat ad eum, & non tenetur restituere rem. vt l. is qui rem. ff. loca. & l. manifestissimi. § sed cum in secundam. C. de fur. Aut ad eum non pertinebat vsus illius rei, & d3 totum mihi resti-
2 tuere. l. si pignore. in pr. s. de pi. ac. & ibi no. Item no.† quod dictio
b ex, [b] non denotat semper cãm proximam, vt ibi, ex re. i. occasione rei. Simile habuistis in l. si finita. cir. pr. s. de dam. inf. sed quandoq; denotat causam proximam. l. eo. tempore. in pr. s. de pecu. & l. j. C. si ser. extr. & l. non dubium. C. de legib. & dictio, de, valet tantum quantum ex. l. j. §. nunc videamus. s. de coniun. cum eman. lib.

a ADD. ¶Alex. Adde bal. in l. j. ver. quæro, C. de peri. & com. rei ven. adde tex. in l. venditor ex hæreditate, & ibi bar. de hær. vend. & vide tex. in l. bouem, §. si quis seruum, ff. de ædi. edi. & quod no. bal. in l. si prædium, C. de ædil. act.

b Paris. Vide Ias. in l. non dubium, C. de legib.

a §. Quod ait prætor. [a] Op. de l. si pupilli. & l. litis. s. de ne. ge. dicit gl. ꝙ fallit in pupillo, ciuitate, & ecclesia.

a ADD. ¶Ale. Istũ §. ait prætor, limita non procedere de æquitate canonica, quia fm eam, nisi expensas vtiles & rei expedientes fecerit creditor, non recuperat eas, fm Host. & Io. and. no. vlt. in c. cum venissent, de eo q. mit. in pos. cau. rei ser.

§. His verbis. Quero, q̃n defendit seruum quem defendere nõ expediebat, vtrũ saltẽ repetat vsque ad æstimationẽ serui. Gl. resp. & non bene. vide gl. in ver. non debere. quæ inc. hoc ita. ibi, vnde donare vr̃. Tu dic fm Ia. de Are. ꝙ debitor vel seruũ dabit, vel præstabit quod soluit. ar. s. de dam. inf. l. si proprietarius. sed si seruus decessit, ad pretium serui competit. ar. s. com. di. l. & si omnes. §. fi. secundum Iac. de Are.

§. Generaliter. No. tex. in fi. ibi, commune, nõ alienum negocium. Et feci te notare hunc text. s. de dam. infe. l. si finita. §. si iam ruerint.

1 *Curator bonorum tenetur tantum de dolo, & lata culpa.*

§. Est præterea. No. tex. ibi, eritq; melior, &c. & no. tex. opt. ibi, ead. causa est curatoris, &c. Ex
1 quo habes ꝙ curator bonorũ† tenetur tm̃ de dolo, & lata culpa.

1 *Creditor iussus ire in possessionem si non intrat, an perdat ius primi decreti.*

1 §. In eum. Habeo hunc §. pro notabili. no. tex. ibi, neq; hoc
a imputatur, &c. & ibi neque illud, &c. †Quæro, [a]

a ADD. ¶Ale. An effectus j decreti propter negligentiam in apprehendendo perdatur, adde bal. & Ang. in l. si finita, §. si quis metu, de dam. inf. & ibi Im. qui discrepare conatur à communi opi. in quantum allegat l. fi. C. de bo. au. iu. pos. Vide etiam quæ dixi in d. §. si quis metu, & ibi latius per doct. & ibi per bar. in fi. Sed quantum tempus habeat quis ad missionem ex 2. decreto, post interpositionem j. decreti, vide quæ dixi post bar. in d. l. si finita, §. Iulianus, & vide Im. in d. l. si finita, §. si quis metu. Et facit dubium quod not. gl. in l. j. C. de ser. fug. & l. cum quærebatur, in gl. C. vnde vi, & quod no. bar. in l. si de eo, §. j. de acq. pos. & hic adde quod not. bar. in l. ordo, vers. quæro nunquid, de exec. rei iudi. aliquid per Rom. in l. si finita, §. Iulianus, s. de dam. inf.

creditor iussus ire in possessionem non intrauit, an perdit ius j. decreti. Hic vr tex. ꝙ nō. In ꝑriū vr tex. s. de dā. infe. l. si finita. §. pe. Videte, in dāno infecto nō perdit ius j. decreti, nisi cū dānū est datū, & sic est finita cā. & sic perdit respū damni ꝑteriti, sed respū futuri damni nō perdit ius j. decreti, vt eadē l. si finita §. item qritur. cum
a ergo a hic nō sit finita cā, poterit ingredi indistincte, dum tñ non steterit per biennium, quia tunc per biennium ꝑderet ius j. decreti: adeo ꝙ nō posset ingredi sine nouo processu. l. fi. C. de bo. aut. iu. pos. Dr hic, ꝙ nō imputatur sibi, si nō recesserit de possessione, quæro, vtrum recedendo videatur velle relinquere beneficium prætoris. Habuistis tex. cum gl. in d. l. finita. §. pe. dic vt ibi.

a ADD. ¶Pom. Et no. Bar. velle ꝙ potestas irritandi tenutam durat biennio. Vidi sæpe de hoc dubitari. Et istud voluit idem Bar. in l. si finita, §. Iulianus, ff. de dā. infe. & voluit ibi bal. in addi. idem voluit Pet. de an. c. contingit, de dol. & cont. sed Io. de im. tenet contra, per istum tex. Et ad l. fi. respondet, vide ibi Abb. in c. cum aliquibus, de re iud. transit cum dicto bar. hic.

LEX XII.

1 *Carceratus indebitè, et iniustè, an possit ibi recommendari per alium creditorē.*
2 *Primum decretum q̄do est interpositum ad instantiam vnius, quō prosit omnib.*
3 *Venditio bonorū creditoris fcā ad instantiam vnius, q̄do prosit aliis creditorib.*
4 *Creditores alij possunt petere copiam processus facti à notario ad petitionem (vnius creditoris.*
5 *Lex ista hodie non est mutata per aut. ei qui. C. eo.*
6 *Bōa sufficiētia q̄do sūt alia, an alij creditores cōcurrāt cū p̄rio misso, nō decidit.*
7 *Missio in possessionē fcā pro vno ex plurib. creditorib. q̄do aliis prosit. et nu. 5.*
8 *Missio facta nomine vnius ex legatariis, prodest omnibus.*
9 *Prior tempore, potior est in iure: fallit quando plures prætendunt officium iudicis in pignore prætorio: secus quando ius obligationis.*
10 *Prior tempore potior est iure, etiam in pignore iudiciali: & in pignoribus captis vigore instrumenti guarentigiati. & nu. 11.*
Instrumentum guarentigiæ habet vim sententiæ.

Cum vnus. Ista lex est multum solennis & no. In hac l. habes quandam opi. separatam ab opi. antiquorum doc. & mod. & br. h. d. Primum decretum interpositum ad petitionem veri creditoris, prodest omnibus aliis creditorib. secus si primus creditor fuerit putatiuus. Item primo dimisso, ius cæterorum nō læditur. Et diuiditur in 3. partes. Primo ponit dcm. Scdo resp. tacitæ obiectiōi. Tertio soluit 2. q. q̄ pñt oriri circa præ
a dicta. Secunda ibi, nec videbit. Tertia ibi, plane. Hunc a ver. plane,
1 allego fortiter in † q. de Lapo, q̄ fuit in carcerib. missus, indebite, & iniuste, an possit per alium creditorē ibi recōmendari. Et hic vr tex. ꝙ non, qd̄ quār intelligatur, in disputatione illius q. dixi.
b Op. dr b hic, ꝙ decretum interpositum ad petitionem vnius pro-
2 dest omnib. ꝯ in l. vlt. C. e. † Sol. Decretum interpositū ad petitionem vnius ꝑdest omnib. verum est, si alij veniant intra biēnium. & sic ista erit practica. Si decretum est interpositum ad petitionē primi, tunc p̄t venire alius creditor, & facere fidem de debito suo, & dꝫ citari debitor, vt veniat ad vidēdum fieri fidem de debito: & tunc statim p̄t ingredi possōem sicut primus. nō āt est necesse, ꝙ de nouo fiat processus, & ꝙ reus sit in noua ꝯtumacia. Et hic ē tex. in l. vlt. C. e. & l. is cui. §. si plures. 3. resp. & qd̄ ibi no. in gl. ver. ordinē. s. vt in pos. le. & hæc est practica q̄tum ad j. decret. Vlteriꝰ op. dr hic in fi. ꝙ ex virtute j. decreti, ad petitionem vnius interpositi, peruenitur ad vendōem ēt pro aliis. Sed ꝯ op. s. ti. j. l. Fulciniꝰ. §. illud. in fi. vbi nō p̄t fieri vendō, nisi ad petitionem illius ꝯ quē
c latitabat. dicit gl. ibi, in 2. decreto: hic in 1. Hæc sol. nō est bona, c qa hic loqtur in 2. dum dicit, peragere bonorum vendōem. Quare gl. dat aliam sol. ibi ꝯ latitātem. hic ꝯ nō latitantem. Hoc nō est verum, qa si hic nō esset latitās, nō perueniretur ad vendōem, vt
3 hic dicit tex. Quare dic, † ꝙ latitabat hic aduersus oēs: ibi nō. Vñ, aut latitabat aduersus oēs & oēs poterunt impetrare vendōem, vt hic in fi. Aut nō latitabat aduersus oēs, & tūc si qdē vendō iam est facta ad petitionē illius, aduersus quem latitabat, & ex prima vendōe remāsit aliqua residua pecunia, tunc ēt & alij creditores, aduersus quos nō latitabat, pñt venire, & petere sibi satisfieri de illa residua pecunia, fcā fide de debito, ēt sine nouo ꝑcessu. l. vlti. C. e. Si vero nihil fuit residuum vendōne facta, tūc noui creditores ita demum vendōem poterunt impetrare, si aduersus eos latitabat. l. Fulcinius. §. illud. in fi. s. ti. j. Sed pignus prætorium bñ po-
4 terunt hr̄e, vt s. dixi. & hoc tene mēti. † Et ex hoc ēt hēs notare, ꝙ
d ēt alij creditores poterūt petere copiam d ꝑcessus facti à notario ad petitionem vnius creditoris, qa sua interest, & sibi prodest, vt
5 hic, & l. fi. C. e. & l. q āt. §. sciēdum. j. q̄ in frau. cre. † ꝯ hoc vr, ꝙ hec l. sit hodie correcta per aut. & qui. C. e. vbi fit missio pro mensura debiti declarati, ergo ei soli dꝫ prodesse, q est missus, nō alij. Dicit hic gl. no. ꝙ nihil est immutatū, qd. n. si nihil aliud debitor hēbat in bonis: tunc missio vnius proderit alij. qd̄ tene menti. Et sic ista
6 lex in nihilum est immutata. Sed pro decīone gl. † quæro, quid si sunt alia bona sufficientia, vtrum alij poterūt ꝯcurrere cū primo misso. Tex. facit ꝙ nō. s. e. l. si nō expedierit. §. j. dubito in hoc, sed pro nunc omitto. His expeditis venio ad mām l. Tu hēs hic duo. Primum, ꝙ vno immisso cæteri vñr immissi. Secūdum, ꝙ nō prodest præuenire in tpe. Vide gl. q colligit no. in ver. ex creditorib. q̄ inci. s. omnib. Op. de l. is cui. §. si plures. j. resp. s. vt in pos. le. vbi dr, ꝙ immissio vnius nō prodest aliis. Gl. dicit, ibi erāt plures ex cā lucratiua, hic onerosa. Istud dcm̄ tenet Dy. in c. q prior. de re. iur. li. 6. & oēs doc. hoc vr ꝯ tex. q loquitur indistincte, cum dicit, vnus ex creditorib. nec distinguit ex cā lucratiua vel nō. Præterea hoc pꝫ ex l. vlt. C. e. vbi indistincte dicit, vnus ex creditorib. & neminē creditorem excipit. Præterea legatarius respū hæredis hr̄ vt credi
e tor, & sicut alij creditores, vocatur ꝯ hæredem. l. j. C. e. Quare e di-
7 co, † ꝙ vno ex creditorib. misso in ius obl'onis prætendētib. oīb. aliis, oēs alij immissi vñr, &c. vt C. eo. l. vlt. circa pr. ibi, dū dicit, qb. erat obnoxius, & sic eis iure obl'onis dēbatur. Nō ob. l. ꝯria, quia ibi legatarij nō prætendebant ius obl'onis. sed prætendebant cautionem per officium iudicis, & quia eis nō cauebatur petebant se mitti in possessionem. Et ꝙ hoc sit verum, probabo j. prox. ꝯrio, & probatur ēt per rōem hꝰ l. vt statim dicam. Sed si vellemus sustinere Dy. hēmus dicere spāle in legatariis, iō quia legatarij veniūt post dimissos creditores, vt j. de sepa. l. creditorib. & l. quoties. sꝫ
f tutius credo f tenere precedētem opi. vt legatarij videantur missi in eo, ꝙ apparet eis dēri, qd̄ est id, qd̄ est residuum ex bonis: vel
8 hodie ꝑ toto legato, inuentario nō cōfecto. † Vñ putarem, ꝙ vbi legatarij ageret actione ex testō petendo legatum, tunc immissio fcā vni de legatariis prodest omnib. sicut in aliis creditorib. Item opponit, ꝙ vno immisso, illa immissio nō prosit aliis, imo sit opꝰ nouo processu. l. si finita. §. si plures. s. de dam. infe. Dicit gl. ibi, est
9 spāle. † Dy. in d. §. si plures. & in d. c. qui prior. de re. iur. lib. 6. dicit sic, ꝙ ibi iō est qa ibi vñr immissi ex cā quasi lucratiua: nam cā noxalis est quasi lucratiua, vt j. de do. exce. l. apud Celsum. §. de autoris. ver. ceterum. & ibi no. Sed cā damni infecti æqꝑatur noxali. l. prætor. §. hoc edictum. s. de dam. infe. ergo, &c. Ita dicit Dy. Hoc dcm̄ Dy. nō vr verum eadem rōe qua s. qa illud qd̄ dicit de cā lucratiua. s. reprobaui. Quare dic, ꝙ ibi loquitur qñ plures creditores prætēdebant ius obl'onis, iō hic vno immisso aliis prodest, ibi non. Et est rō, quia qñ plures prætendunt officium iudicis, anteq̄ perueniant ad iudicem, nō debent hr̄e aliquid iuris. l. cum postulassem. ff. de dam. inf. iō vno immisso nō p̄t videri immissus alius, qui nullum ius hꝫ. & hoc apparet ēt ex tex. hꝰ l. in ver. nec videbitur, &c. ibi, quia nec sibi quicq̄ acquirit, &c. & sic loqtur hic in cā in qua prætor nihil quærit, sed solum prætor facit executionem illius iuris qd̄ prius hēbat. Sꝫ qñ imploratur officium iudicis, tūc prætor agit vt sibi quæratur qd̄ prius nō hēbat, iō aliis nō ꝑdest immissio facta per vnum. Hoc expedito opp. de l. 2. C. qui pot. in pig. hab. vbi vno immisso, qui iudicis officium prætendebat, alius nō vr immissus. Sol. ibi, primus prætendebat iudicis officium, secūdus ius obl'onis, quia ergo prætor per suum officium intendebat aliquid quærere, qd̄ nō hēbat primus, iō nō prodest aliis, q̄uis prætēdebant ius obl'onis: sed hic loquitur qñ vterq; ius obl'onis prætendebat. Quare dic, aut omnes prætendunt iudicis officium, & vno immisso non vñr immissi alij. l. si finita. §. si plures. de dam. inf. & l. is cui. §. si plures. vt in pos. le. Aut oēs prætendunt ius obl'onis, & vno immisso, alij vñr immissi, vt hic cum si. Aut vnus prætendit ius obl'onis, alius officium iudicis, tunc vno immisso nō vr
g immissus alius. Venio ad 2. notabile g qd̄ est, ꝙ qui prior est tpe,
h nō potior est h in iure. ꝯ in c. qui prior. de re. iu. lib. 6. & l. assiduis. §. ad hæc. C. q pot. in pig. hab. & l. pupillus. j. quæ in frau. cre. Gl. dn̄t cōiter, aliud in pignore prætorio, vt hic, aliud in pignore ꝯuentionali. Ita tꝫ Dy. in d. c. qui prior. & l. si finita. §. si plures. de dam. infe.
10 † Sed aduerte in pignore prętorio, qñ oēs prætendunt ius obl'onis, nō fallit rl'a, qui prior est tpe, qa nullus est prior tpe q̄ sit alius, qn vno immisso oēs sunt statim immissi, & sic oēs sunt pares in tpe. l. q āt. §. sciendum. ver. qui vero. j. q̄ in frau. cre. Si vero omnes prætendūt officium iudicis, tunc fallit rl'a, qui prior est tpe, &c. vt l. si fin

a ADD. ¶Alex. Facit etiam l. legata inutiliter, 2. responso, s. de leg. j. vide quæ ibi dixi, & no. etiam bal. in aut. & qui, C. eo. tit.
b Alex. Dicitur per bal. in aut. & qui, C. eo. & ibi etiam quærit, an carceratio facta per vnum, aliis prosit creditoribus, & per eundem in l. fi. eo. tit. & ista lex non habet locum in misso pro executione, secundum ang. in l. à diuo Pio, §. si pignora, vbi vide de re iud.
c Alex. Adde bal. in l. fi. C. eo. tit.
d Alex. Adde bal. in l. fi. ver. pone debitor, C. eo. tit.
e Alex. Contrarium tenet bal. in l. fi. C. eo.
f Alex. Quid in pluribus hæredib. testamentariis, si vnus est immissus, vide bal. in l. fi. C. e. tit. & ibi dicit, quòd ista materia non habet locum in reali.
g Barb. De hoc, qui prior est in tempore potior est in iure, vide bal. in l. hac edictali, §. illud, C. de sec. nup. vbi per illum tex. dixit singu. ꝙ nedum in acquisitis, sed etiam in acquirendis, vide omnino.
h Adde text. glo. bar. & doct. in l. si decreto, C. qui pot. in pig. hab. & bal. in aut. & qui, C. de bo. aut. iud. pos. & gl. & bar. hic, & quando ex creditorib. vnus fuit diligentior altero in exigendo, & debitor postea cedit foro, an primo exigens teneatur communicare, vide plene in l. pupillus, j. quæ in frau. credit.

l.si finita.§.si plures.ff.de dam.inf.Rõ,qa prætor, sicut sua æquitate primũ admisit, ita sua æquitate nõ vult, ꝙ vnus alteri præferatur, vt d.§.si plures. Si vero vnus prætendit officium iudicis, alius ius obligationis, tũc h3 locũ ista regula, q prior,&c.l.2.C.q pot. in
a pig.ha. Quæro,qd in pignore,qđ capitur,cã iudicati,a & sic in pignore iudiciali? Dy.in c.q prior.de reg.iur.li.6.dicit idẽ in iudiciali,quod in prætorio. Et idẽ gl.in l.si & iure.ff.qui pot.in pig.hab.s3 oẽs dñt ꝯ casum l.2.q pot.in pig.hab. vbi habes ꝙ in pignore iudiciali idẽ est,qđ in ꝯuetionali,vt q prior est tpe, potior sit in iure,& hoc puto verũ. Et hoc ẽt đt l.si & iure.ff.q pot.in pi. hab. nisi gl.illam l.destrueret.& sic aliud in pignore iudiciali, aliud in prætorio.& iõ sunt facti diuersi tituli, vnus de ꝓtorio pignore.alius,si
1 in cãm iudicati.& iõ †cũ hodie instrã ꝯfessionata,b seu guarenti-
b giæ habeãt vim sñiæ diffinitiuæ, & pignora capiãtur sicut in cãm iudicati, iõ putarẽ, salua meliori deliberatione, ꝙ idẽ esset in illis pignorib.captis vigore illorum instrorum,quod esset in pignore
c iudiciali,& quod capiturc in causam iudicati.quod tene menti.

¶Contrarietas.

Cum vnus aduerte, ꝙ incarceratus indebite nõ põt in carceribꝰ recõmendari ꝓ alio debito.Ita Bar.in l.2.§.fi.de cust.&exhib.reo.& in l.fi.ff.ad l.Iul.repe.& in l.3.§.fi.ff.de pos.bo.ꝯ tab.& ĩ hac l.cũ vnus.in pr.Cõtrarium allegatur tenere in l.fi.§.fi.ff.quod me.cau.

¶Concordia.

Pro ꝯcordia. Tu dic,ꝙ bar.non firmat pedẽ in d.§.fi.qa đt vr:imo aperte se remittit ad q.6.per eũ disputatam,q̃ inc.Lapsus.ergo nõ vr residere in illa opi.Ad q̃ quæstionẽ sic̃r se refert Bart.in all.quæ inc.an positꝰ.qa ibi loqtur alio casu, qñ captio fuit iusta. Adde ad dicta per d.Ale.in l.j.C.de car.edi.in l.creditores in 5.q.C.de pig.

a ADD.¶Ale.Vide imo.in l.si finita,§.si plures,de dam.inf.vbi conatur defendere opi.gl.&ꝯ bar.hic et vr bal.in l.fi.in j.col.C.e. Sed si quidam est missus in pignꝰ prætorium,quidam in causam iudicati,dic ꝙ prior in tempore est potior in iure.l.si decreto,C.qui pot.in pi.hab.Sed bal.& ang.in d.l.3.q̃ inc.cum rempublicam,C.qui pot.in pig.hab.videtur tenere opinio.bar.hic,& adde bar.in l.à diuo Pio,§.si super rebus, & ang.in l.à diuo Pio,§.si super reb.& §.si pignora,ff.de re iu.Idem tenet ang.in l.fi.C.e.Et quid si vnus habet pigꝰ prætorium,alius iudiciale.per ang.& Paul.de Cast.in d.§.si plures.

b Ale. Bal.tamen in l.non solum,§.necessitate:C.de bo.quæ.vr tenere, ꝙ habeant vim interlocutoriæ.Cum bar.vr transire ang.in auth.de hær.& fal.§.si quis autem,dicens,ꝙ non poterit reuocari,licẽt sit interlocutoria,l.ꝙ iussit,ff. de iud. Item no.ꝙ habet vim præcepti iudicis ordinarij,secundum bar.in cons.inc.filiolus,&c.Adde quòd Ro.cons.76.sequitur dicta bar.

c Alex. Adde ꝙ captus ex instrumento guarentigiæ,potest carcerari, secundum Inn.in c.ex rescripto,de iureiur.de quo habetur per Dy.& bar.in l. Titio cẽtũ,§.2.de cond.& dem.& hic adde bar.in d.l.si & iure,qui pot.in pig.hab. & contra bar.hic tenet bal.in l.fi.in j.col.C.eo.aliter tenet in l.3.C.qui pot.
¶Adde etiam,ꝙlicẽt creditor fecerit statuere terminum ad soluendum,nõ per hoc si vult,prohibetur facere ipsum carcerare,vt consuluit Ro.cons.133.

1 *Actori qualiter prouidetur.si reus in territorio iudicis nihil possidet.*
2 *Statutum simpliciter disponens,non habet locum in crimine commisso extra territorium.*
3 *Statutum potest disponere in persona ciuium pro delicto commisso extra territorium.*

§.Is qui possidere.

Simplex iudicis præceptum vltra eius territoriũ nõ extenditur. h.d.
1 iste §.Circa hanc l.†quæritur qualiter ꝓuidebitur actori,si reus in territoriis iudicis nihil possidet.S3 plures sunt opi.Prima,ꝙ iudex ꝓnunciet expresse creditorẽ mittendum in bona ẽt q̃ sunt in alterius territorio,&ille iudex,in cuius territorio res sunt exequatur. ꝓ hoc ff. de re iu.l.à diuo Pio.§.j.Alij dicũt ibi in diffinitiua,hic in interlocutoria.S3 j.opi.est verior, de qua opi.habetis in l. hñs absens.ff.de iud.& est casus.de fo.cõp.c.j.§.ꝯhentes.lib.6.Nec obst.ff.de re.eo.l.magis puto.§.illud. vbi qs ꝑt interponere decretũ, de rebus,quæ nõ sunt in suo territorio,qa fateor ꝙ põt interponere decretũ rõe personę sibi subiectæ,s3 executionẽ facti facere non
2 põt.†Per hanc l.dicebam in l.cunctos populos.de sum.trin. ꝙ statutũ ciuitatis simplr loquẽs nõ h3 locũ in crimine commisso ex-
3 tra territoriũ.†S3 si statutũ vellet disponere de delicto extra territoriũ ꝯmisso, tũc posset in persona ciuiũ, s3 in persona forẽsium nõ põt.& iõ si statutũ diceret,ꝙ si forensis occideret Perusinum, puniat̃ vbicunq; occiderit,nõ v3,qa delicti istius cognitio nec ratione loci, nec rõe ꝑsonæ spectat adiudicẽ Perusinum. De hoc ꝑ Inn.ĩ c.postulasti.de fo.comp.&pono plene ĩ d.l.cũctos populos.

1 *Bona non possessa ex primo decreto,ad quid habeantur pro possessis.*
2 *Custodia quando quæratur per solum aspectum.*
3 *Fingit lex circa acquisitionem possessionis,quæ est meri facti.*
Statutum potest disponere,quòd possessio;sicut & dominium videatur continuata in hæredem à die mortis testatoris.
4 *Missio in possessionem ex primo decreto in vna re, an possit alia vendi ex secundo decreto.*

§.Si propter naturam.

Paria sunt,rem nõ posse reperiri, vel nõ posse posside
a ri.a Itẽ ad 2.decretum põt perueniri,l3 qs nõ sit ingressus ex primo.h.d.cum l.seq.&lex sequens est valde singularis,& forte non
1 h3 ꝯcordantem.†Pro declaratione gl.dr hic, ꝙ si bona non sunt possessa ex 1.decr.perinde est ac si possessa sint.Quærit gl. ad quid hñr ꝓ possessis?Dicit gl.ꝙ si aliquid debitori obuenerit, ita possit possideri sine noua iudicis voluntate,sicut poterat tunc. ita dicit gl.S3 hoc ꝓcedebat olim ſm iura hæc, ſm quæ in oĩa bona fiebat missio,vt ff.tit.j.l.j.& puto,ꝙ hodie ꝓcedat, qñ est facta missio, & nõ erant tot bona,quod ad debitum sufficiebant. Item dicit gl. ꝙ hñr ꝓ possessis.s.vt sit ꝯctum pretorium pignus in his bonis,quæ
2 tunc possideri nõ poterãt.Itẽ đt no.gl.†& hoc dixi in l.j.ff.de acq.pos.vc3,vtrũ custodia possit acquiri per aspectum,dic vt ibi dixi. Aut põt quis ingredi,& tunc non queritur per aspectum.l.nõ est
b mirum.ff.de pig.act.Aut nõ põtb ingredi, & tunc per solum aspectum queritur custodia,&pretoriũ pignus,vt hic.Pro hoc l.si finita.§.illud.& §.pe.ff.de dam.inf.Itẽ perinde hr ac si bona essent possessa,dicit gl.quo ad hoc,vt perinde ex tunc currat biennium aliis creditorib.ac si bona eẽnt possessa,de quo biẽnio loquitur.l.fi. C.
3 eo.& sic habes tres no.lec.in gl.Ex quo no.†ꝙlex fingit circa acquisitionem possessionis,quæ est meri facti, & sic facit, ꝙ per statutũ possit disponi,ꝙ possessio, sicut & dñium, videat̃ ꝯtinuata in hæredem à die mortis testatoris,de quo per Inn.ext.de consu.c.ex literis.Item perinde hrẽtur ac si bona fuissent possessa.dicit, ꝙ quo
4 ad hoc,vt ex tũc currat biẽnium aliis creditorib.†Modo quæro, aliquis est missus in possessionẽ ex j. decreto in vna re,an possit ex 2.decreto vendi alia res.Ia.Bu.disputauit hanc q.&determinauit, ꝙ sic ꝑ istã l. Nam decretum de mittendo est illud qđ est de ordine,vt perueniat̃ ad vendõem,non ipse introitus, vt est casus hic. d.Ray.dicebat ego intelligo hoc,qñ nõ poterant bona possideri,
c aliàs missio facta in vna re nõ ꝓdest.in alia re.Ego dicebã, c qñq; fit missio ex cã,quæ tñ vnã rem respicit,vt in cã damni infecti,& noxali,&tunc d3 præcedere missio vt perueniat̃ ad 2.decretũ,vel vt nõ stet per eũ quo minus mittatur.Pro hoc l.prætor.§.eius. & l.si finita.§.eleganter.& §.illud quæritur.de dam.inf.Qñq; fit missio ex cã,q̃ totum patrimoniũ respicit,vt est in oĩb.actionib.personalib.l.si fideicommissum.§.tractatum.ff.de iud.& l.ex facto.de hæ.inst.& l.j.§.si hæres.ff.ad treb.tunc missio nõ requiritur,vt hic. Non obst. si dicis, ꝙ hic non poterãt bona possideri, quia hic denotat facti accidentiam,quod p3 ex eo,ꝙdicit forte.&sic non ponitur limitatiue,s3 exemplificatiue.Prędicta vera,nisi steterit per tñ tps quo non ingrediendo videatur renunciasse beneficio prætoris,vt dixi ff.e.l.prætor.§.in eum.non habetis hic alia.

a ADD.¶Ale.Et istam legem etiam pro singulari no.bal.in l.ob maritorum, C.ne vxor pro marito,& videtur mihi, ꝙ concordat textus in c.contingit, de dolo,& contu.De intellectu illius c.& istius §.vide etiam no. Ang. & Imo.in l.3.§.fi. in fi.de acq.pos. vbi eum pro singulari etiam alle.bal.in l.2.C. vt in pos.leg.vbi ponit de materia huius legis.
b Ale.Adde quæ no.bar.in l.1.in prin.de acq.pos.& quod ibi dixi,&c.
c Barb.Et vide abb.in c.contingit,de do.&contu.S3 Imo.in d.l.si finita,§.Iulianꝰ.ff.de dam.inf.tenet contra bar.hic præterquam in duob.casib.de quibus ibi per eum.Adde bal.in l.fi.C.e.ti.& quod no.bal.in l.ordo, in vers.& nota,ꝙ pignus,de execu.rei iu.Sed an res pro re possit per iudicem dari in solutum, vide bal. in l.j.C.de re.permu.d.Ant.in c.contingit,de do.& contu.tenet opi.bar.

LEX XIIII.

1 *Curator datus bonis,an possit exercere actiones.*

Creditore.

a Quæro,vtrum curator datus bonis possit actionem exercere?Hic in gl.est dubium.Nam hoc videtur permittere in actionibus tempore perituris. Alij dñt, ꝙin omnib.potest exercere.Et hanc opi.vr tenere gl.in ver.debet. quæ inc.vel idem.quare dic sic.Qñq; ꝯstituitur curator bonis defuncti,tũc põt exercere actiones perituras,& nõ perituras l.si diu.
b & l.seq.ff.ti.j.& l.si seruus.ff.e.b & de cura.bo.dan.l.2. Qñq; datur curator bonis absentis,& tũc si quidem quæris, vtrum actio possit exerceri passiue?Dico ꝙ sic,quia põt conueniri, siue sint tempore perituræ,siue non.l.prætor.§. his verbis.ff.e.ti. Si vero quæris actiue, tunc tantummodo potest exercere actiones tempore perituras vt hic, aliàs autem non. Hoc videtur contra l.prætor.§. his verbis.ff.eo.& §.adeo,modicum videtur facere ad hoc,nisi ex causa magna.l.Fulcinius.§.adeo autem.in fi.ff.ti.j.

a ADD. ¶Ale.Vide Rom.in l.1.in vlt.col.C.de Carbo.edi.vt ibi.¶Adde tu ale.in cons.4.in 2.vol.& etiam,ꝙ talis curator poterit intentare actiones, etiam tempore non perituras pro satisfaciendo creditoribus.
b Ale.Pro opi.bar.adde tex.in l.j.in ver.sed in bonis,cum gl.quæ inc. absentis, de mu.& ho.& in spe.in tit.de cur.§.& scias,in pr.& §. fi. ver. item curator ad litem intentat, & ang. in l.2.ff. de cur.bo.dan. Item istis adde ang.& Imol. in l.si quis ita hæres instituatur,ff.de hære.inst.

LEX XV.

1 *Curator datus bonis & creditor immissus debet facere inuentarium.*
2 *Notarius qui tenet registrum quando creditores mittuntur in possessionem bonorum,potest cogi hoc edere creditoribus quantum ad eorum interesse.*
2 *Amisisse instrumentum dicenti notarius tenetur,& potest cogi reficere:si iurat se calum*

se calumniæ causa non petere, & quod primum perdiderit.

a
1 Cum plures. a †Creditorib. missis in possessionem, permittitur facere inuentariũ, & eis datur copia instrorum, vt eorũ summam præscribãt, vel ex causa totũ exẽplent, & ei, q semel exẽplauit, non permittitur iterũ exẽplare, nisi iuret se primũ nõ habere. h. d. No. ꝙ creditores missi in possessionẽ. Itẽ curator datus bonis d3 facere inuẽtarium. Videbitis j. de
2 cur. bo. dan. l. 2. §. j. †Secũdo nota, b ꝙ qñ creditores mittuntur in
b possessionẽ, tũc notarij q habẽt registra debitorũ, pñt cogi ẽt hęc edere creditorib. Casus est hic, & tene mẽti. Vlterius no. dixi. ꝙ d3 fieri copia creditorib. s3 an totius corporis instrĩ? Certe non, nisi de eo qđ põt pertinere. Ego vidi semel de facto iudicatũ hoc, &
3 bñ: qa casus est hic. Facit l. argẽtari⁹. §. j. de eden. †Vlterius no. c in
c fi. huius l. ꝙ qñ qs perdit ẽt instrm publicũ sibi redditum à notario, ꝙ notarius nõ d3 cogi reficere, nisi iuret calumniæ cã nõ petere, & ꝙ primũ instrm perdiderit, vt hic. Pro hoc facit quod no. in Spe. de instr. edi. §. postquã. ver. pone ergo. & ver. vbi ãt instrm.
d S3 ꝙ fiat d copia ex simplici iuro, non fit verbis tm̃ vt hic, s3 ꝓbando cãm, alr poterit fieri copia, quoties opus fuerit. l. veluti. §. 1. s. de edendo, quæ hic allegatur pro ɔ̃rio, sed dic ꝙ ibi ex noua causa fit sæpius copia, quæ causa aliter probabitur, quam per iurm.

a ADD. ¶Ale. Istam l. allegat no. Ang. in l. 2. §. pen. ff. si quis cau.
b Alex. Vide bar. in l. si quis ex argentariis, §. pertinere, s. de eden. & bar. in l. controuersia, in fi. l. de transac. & l. Aristo. s. de iure delib.
c Ale. Hic adde ang. in l. veluti, in fi. ff. de eden. &c.
d Barb. Vide quod no. in l. fideicommissa, §. si quis decem, de le. 3. & in l. veluti, & ang. in l. si finita, in pr. de dam. inf. & Spe. in ti. de pig. & Io. in rub. de arb. in l. ad monendi, de iureiur.

¶De priuilegiis creditorum. Tit. vj.

LEX I.

1 *Emphyteusi finita per tertiam generationem, cognati, qui sunt in quarto gradu, debent præferri extraneis: & si prælatus non facit, cognati possunt appellare.*

a
b Cum bona. a Plurib. volẽtib. emere præfertur bille, q est creditor, & cognat⁹ debitoris. Itẽ creditor tm̃ præfertur cognato: vnde inter plures creditores tantũ ille præfertur, qui est creditor maioris summæ. h. d. sm̃ Ia. de Are. l3 gl. alr intelligat. Ibi, debetur siue sit extrane⁹ siue cognatus. Dy. op. qđ creditor nõ admittẽ ad emptionẽ, nisi emptore non inuento. l. 2. C. si in cau. iud. Huius timore variatur hęc lectura huius l. & intelligo hãc l. dixit Rogerius alio emptore nõ inuento. Vnde creditorum alij volunt sibi adiici, & alij sibi, & sic illa lex concordat. Et intellige, ꝙ sint pares in cumulo debiti, & in dignitate, & tunc procedit ordo huius legis. Hãc lecturã tenebat Ray. S3 veritas est ꝙ ista lec. nõ est vera quia hęc l. loquitur etiam de cognato q nõ est creditor, vñ ei adiici nõ pt. Præterea est ɔ̃ casum. l. ꝓ debito, C. de bo. aut. iu. pos. vbi creditorib. ꝓ rata adiiciũtur. Ad idẽ facit l. fi. q bo. ced. pos. Alij ergo legunt, ꝙ qdam volũt vẽdere, quidã nõ. & erãt pares in cumulo debiti, & in numero personarum, s3 illa nõ est bona lect. qa tunc illa est humanior sñia, q vult nõ vendi, vnde illa deberet amplecti. l. vl. C. qui bo. cede. pos. S3 illi qui volunt hanc lec. sustinere, dicũt ꝙ ibi in cessione admittenda, vel non: s3 hic in venditione. S3 certe ista lect. nõ est bona, quia loquitur hic in cognato q non est creditor. Sed legẽdo hoc modo non procederet. S3 alij qui volũt sustinere hanc lec. dicũt, ꝙ humanior est sñia, ꝙ bona vendant, qa erat debitum vsurariũ. S3 nõ pl3 eadem ratione, quia etiam hic loquitur in non credito
c re. Quare dic sm̃ Ia. de Are ꝙ hic loquitur c in plurib. volẽtib. emere, qui æquale prætium offerebant. vnde creditor, & cognat⁹ præfertur creditori tm̃. Item creditor tm̃ præfertur cognato tm̃. nec obstat l. 2. C. si in cau. iud. quia ibi subaudi, maxime. Vel dic, ꝙ creditor admittitur vt quilibet extraneus. & præfertur creditor, quia iudex admittẽdo ipsum statim facit executionẽ, vnde facta execu
1 tione tollitur circuitus. †Itẽ no. d ꝙ quãdo res d3 reddi in causam
d emphyteuticam, quia est finita emphyteusis vsq; ad tertiam generationem, & veniũt extranei, & veniunt cognati, qui sunt in quarto gradu, præferuntur cognati, vt hic, & videbitis in l. j. §. permittitur. j. de aqu. quoti. & ęsti. Et dico, ꝙ si prẹlati hoc nõ faciũt, potest appellari ab eis ad superiorem sm̃ iura canonica, sm̃ quæ ab interlocutoria potest appellari. l. j. §. permittitur. de aqua quoti. & æsti.

a ADD. ¶Barb. Vide quod pulchre dixit bar. ꝑ istum tex. in cõs. 195. qñ alienantur res hæreditariæ, quis præferatur, & quid si venduntur minus quam valeant.
b Ale. Concordat cum ista l. tex. in l. Imperator, secundum 2. lect. ff. de pact.
c Ale. Si plures creditores sunt qui bona debitoris emere volunt prẹferuntur cognati creditores, aliis creditorib. Adde Cy. & b. l. vbi idẽ tenẽt in l. Imperator, s. de pac. sed pone, ꝙ creditores extranei volunt accipere rem pro maiori pretio, quam valeat res, cognatus vero pro pretio solum, quod valet, quis præferatur, vide bal. in l. 2. in vlt. q. in fi. C. de resc. vend. Item argumento huius tex. dicit Bal. in l. 2. C. de com. re. ali. ꝙ fiscus vendens rem quam mecum habet communem, debet me prius requirere. Et ista no. ad limitationem l. dudum, C. de contrah. emp. Adde de hoc vlt. videndum bal. cons. 462. lib. 4.
d Pom. Pro maiori huius decisionis declaratione, vide Rom. in l. prætor, §. fi. s. de ope. no. nun. & in rub. s. de arb. quem refert, & sequitur Ias. in l. petens, C. de pac.

& aliquid per bar. cons. 18. & Barb. 23. vol. 1.
Paris. Vide quæ scripsi, ad bar. in d. l. j. §. permittitur.

LEX II.

Quæsitum. Funeraria actio est priuilegiata, siue fuerit funeratus defunctus, siue alius cuius onus funerandi ad eum spectabat.

1 *Sponsa est priuilegiata, & habet tacitam hypothecam. nu. 6.*
2 *Pater si dotauit filiam nupturam, & bona non sunt sufficientia aliis legatis, talis dos deducitur, vt æs alienum.*
3 *Dotis causa res subiectæ restitutioni possunt alienari.*
4 *Pater dotat filiam in eius testamento de bonis subiectis restitutioni.*
5 *Priuilegium personale quod datur in actione de dote, datur ipsi mulieri.*

1
a §. Si sponsa. No. †ꝙ sponsa a est priuilegiata. Itẽ no. rõem, quæ est in ɔ̃x. l. interest. †q facit ad q. Si pr̃ do
2 tauit filiã nupturã, & bona nõ sunt sufficientia aliis legatis, ꝙ dos
b filiæ b d3 deduci, vt æs alienũ, vt possit nubere, & qa hoc est on⁹ patris. l. q liberos. de rit. nup. itẽ facit ad illud, qđ vos habetis in auth.
3 res, quæ. C. com. de le. & l. à filia. in pr. & l. mulier. §. cũ ꝓponeret.
4 ad treb. ꝙ res subiacẽtes restitutioni pñt ꝓ dote alienari. † Modo quæro, an pr̃ q in vita nõ dotauit filiã, possit dotare in testõ filiam ex reb. subiacẽtib. restõi. Ego ĩ d. §. cũ ꝓponeretur. tenui, ꝙ sic per
5 hanc l. †Itẽ no. ꝙ priuilegiũ personale qđ dat̃ in actione ꝓ dote, dat̃ ipsi mulieri, vt hic, & l. dabim⁹. & iõ s. so. ma. l. j. exponũt qdam, dotis cã, i. mulier in actione ꝓ dote, ꝑ hãc l. S3 hoc est verũ in priuilegio ꝑsonali, & istud dat̃ mulieri vt hic: aliàs sec⁹. vt ibi plene di
c xi. Vlteri⁹ c gl. quærit vtrũ †spõsa sit priuilegiata, d vt habeat tacitã
6 hypothecã, & priuilegiatã? & t3 ꝙ sic. Et idẽ t3 Cy. C. q pot. in pig.
d hab. l. assiduis. in 7. q. gl. no. s. de iu. do. l. si spõsa. Et vide qđ no. in l. si cũ dotẽ. §. fi. s. so. ma. ɔ̃rium, ꝙ nõ habeat tacitã hypothecã. no. C. q pot. in pig. hab. l. eos. & idẽ tenet Dy. & Ia. de Are. & omnes.

¶Contrarietas.

Aduerte, ꝙ opi. communis est, quam sequitur bar. ꝙ sponsa in bonis spõsi habeat tacitam hypothecam, in l. si cum dotem. §. fi. ff. so. ma. contrarius allegatur in hoc §. si sponsa.

¶Concordia.

Pro concordia. Tu dic, Bar. vbiq; arguit ad partes, nec firmare vr̃ pedem, vel melius vt ipse sentit in l. fi. C. q po. in pi. hab. Et illam dicit esse veritatem, quia h3 priuilegiũ à tpe dotis ꝓmissæ, & si est ꝓmissa tpe desponsationis, vt cõiter fit, ꝓcedat j. opi. affirmatiua. Aut. n. est promissa, quasi tunc impossibile sit verificari hypothecam, & procedat opi. secundum mentem expressam. Bar. in d. l. fi.

a ADD. ¶Alex. Et adde, ꝙ pro debito patris, non potest fieri missio in dotem datam filiæ à patre. l. rem quam, & ibi bal. vers. vltimo, per istam l. C. de iur. dot.
b Ale. Non tamen est æs alienum, quo ad fiscum. l. pe. C. de priui. fi. nec quo ad debitores, l. si §. j. j. quę in frau. cre. & fiscus bonis publicatis tenetur dotare filiam secundum bal. in l. fi. C. de do. promis. & no. hunc tex. ꝙ etiam actio de dote, est priuilegiata, licèt matrimonium fuerit nullum. Idem tenet gl. & ibi bal. in l. fi. & in l. j. C. de cond. ob cau. quod facit ad statutum, vt ibi.
c Barb. Sed ꝙ habeat, facit tex. in l. lex Iulia. s. de fun. do. secundo facit, quia in dubio capitur via quæ fauet doti vt l. in ambiguis, s. de iu. dot. & sic ista opi. videtur melior. Et ita tenet do. Io. in c. ex literis, de pig.
d Ale. Bar. videtur tenere gl. in d. l. si cum dotem, & in d. l. fi. C. qui pot. in pi. ha. & adde quod no. in §. fuerat. instit. de act. in ver. quæro vtrum sponsa per verba de futuro habeat tacitã, &c. Adde bar. post gl. in l. priuilegia, j. e. Ro. in l. j. ff. so. ma. tenet, ꝙ præter priuilegium personalium actionum, & alienationis fundi, l. lex Iulia. ff de fun. do. non habeat alia priuilegia, per d. l. assiduis, ibi, quis enim non misereatur, C. qui pot. in pig. hab.

LEX IIII.

1 *Hypothecam tacitam, an in actione protutelæ quis habeat.*
2 *Et an priuilegium, quod habet pupillus, transeat ad suos.*

1 Dabimusque. §. Si quis cum tutor. † quęro v
a trũ in actione ꝓtutelę qs habeat a tacitã hypothecã? Dicit gl. ꝙ sic, idẽ no. C. de adm. tu. l. ꝓ officio. ɔ̃rium no. C. q po. in pi. hab. l. eos.
2 qđ no. †Itẽ no. b hic, ꝙ pupillus h3 priuilegiũ, s3 non successor. S3
b an transit ad suos? gl. dicit, ꝙ sic, hoc est falsum, & contra l. pe. §. si puellæ. s. de rit. nup. & per Ia. de Are. in d. l. ex plurib. all. in gl.

a ADD. ¶Ale. Facit quod no. bar. de actore, in l. actor, circa medium, s. rem ra. ha.
b Ale. Adde bar. in l. quia tale, s. so. ma.

LEX VIII.

Si ventri. Quæro, quid si partus nascatur, licèt abortiu⁹. gl. tenet, ꝙ tunc habet locum priuilegium, & tacita hypotheca. Ratio, quia datio huius curatoris tenuit.

1 *Concessum ex duplici causa finali, vna cessante, alia remanet.*
2 *Vendicat quis rem quam possidet ciuiliter, & naturaliter, respectu detentationis quæ est apud alium.*

a
b §. In bonis. a Dr̃ hic, ꝙ ille qui deponit post priuilegium, b admittitur. Contra imo admittitur ante pri-

a ADD. ¶Paris. Vide do. Ias. in l. lecta ff. si cer. pe. Fran. Cur. cons. 54.
b Ale. Istum §. no. extendit bal. in l. quamuis, in pr. C. si cer. pe. vide bal. in l. incendium, eo. ti. & in l. eum qui, C. de act. & obl. & in l. fi. C. commo. & quod no. bar. in l. si cum dotem, §. fi. ff. sol. mat. & bal. omnino in l. pro debito, C. de bon. autho. iud. pos. & in l. fi. in fi. C. depo.

uilegium

a uilegium.l.si hominem.§.quoties.s̃.depo.Sol.vt in gl.Item op. a
Dr̃ hic,ꝙ accipiendo vsuras renunciat priuilegio,ↄ̃ l.q nominib.
§.j.de adm.tu.Sol.ibi datur priuilegium ex duplici cã si.qa est depositarius,& pupillus. Vnde licèt vna cã cesset:qa accepit vsuras,
1 remanet tamen alia cã priuilegij.Et sic no.† ꝙ vbi aliquid ꝯceditur ex duplici cã finali,cessante vna remanet alia,vt hic,& insti.de nup.§.affinitatis.& l.liberorum.§.j.s̃.de his qui no.infa.plene scribo in l.ita stipulatus.j̃.de ver.ob.† Vlterius no.ᵇ ꝙ rem q̃ qs possi-
2
b det ciuiliter & naturaliter,ipse p̃t vendicare rõe detentionis,q̃ est apud alium,vt hic no. Vide gl.in ver.à depositariis. quæ inc.id est, deponentibus.ibi,ar.contra,insti.Sol.vt in qualibet earum.

a ADD.¶Ale.Addo l.2.cum ibi no.C.de iure do.imp.& no.in d.§.quoties.
b Ale.Vide in l.officium,de rei ven.

1 *Si quis allocutus est ad aurem aliquem,qui statim commisit homicidium,et homicidium probetur per famam,an præsumetur factum consilio alloquentis.*
2 *Mutuo accipiens pecuniam,pro se præsumitur accipere,non pro extraneis.*

§.Eorum. Istum §.debes intelligere,qñ constat,ꝙ pecunia mea peruenit ad creditorem primum,sed dubitatur an interuenit pactũ,vt ad illũ ꝑueniat,vel nõ.certe ex breuitate tp̃is præsumitur id actum,vt hic,in fi.ibi, si mõ non põt,&c. Et gl.hoc no.hic in ver.benigne.quæ inc.ꝙ inferiori.ibi, vel cum
1 hoc.qđ no.ad q.† Quidã accusabatur ᵃ de ꝯsilio præstito ad ho-
a micidiũ,& de homicidio ꝓbatur per famã.Itẽ ꝓbatur,ᵇ ꝙ ille fuit
b locutus homicidæ, ᶜ & ille statim iuit,& occidit,sed nesciebatur
c quid dixerit ei.Certe ex breuitate spatij præsumitur cõsilium de-
d disse ei,per hãc gl.Hoc ẽ facitᵈ ad id qđ no.doc.C.de bo.dam.l.si quis post hac.& dixi s̃.de don.l.post ꝯtum.ꝙ si aliquis donat oĩa bona sua,& incontinenti sequitur homicidium,ex breuitate tp̃is fraus præsumitur.Item aduerte,oĩa ista vr̃r vera qñ pecunia vltimi peruenit ad priorem creditorẽ,sed dubitatur an fuerit data eo
2 aĩo,vt perueniret ad primũ creditorẽ.Sed pone,† ꝙ mutuaui pecuniam meo debitori,debitor soluit priori creditori,an præsumi-
e tur ᵉ soluisse de pecunia q̃ sibi mutuaui,vel aliunde.Consueui dicere,qñ quis accepit pecuniã mutuã,& facit aliq̃ expensam in sui vel suorum vtilitatẽ,præsumitur fecisse de mutua pecunia:secus si fecit expẽsam in vtilitatẽ extraneorũ,tũc.n.nõ ꝓsumitur accipere pecuniã mutuo ꝓ extraneis,& ꝓ hoc est casus in l.vlt.C.de pi.

a ADD. ¶Pom.Ad hæc vide q̃ põit d.Ale.in l.si cũ dotẽ,§.si mulier,no.7.s̃.so.ma. Et vide no.p̃ bal.l.j.C.de ædil.act.& Ale.ꝯs.115 vol.4.& Fel.in c.afferte,de præsump.& Ro.consi.91.Ana.23.& Ale.43.vol.j.& addi.ad Panor.in c.finaũt,in add. inc.ꝓbatur ex coniectura,ver.adde hic ad Mod.de rescri. Et istud dictum bar. tenet etiam hic Ang.& Fel.in c.j.de of.del.& c.sicut dignum,de hom.Sed tu vide bal.declarantem cons.180.aliàs 282.similiter non habeat locum dictum bar. quando inter offendentem, & offensum erant inimicitiæ,& inter offensum , & loquentem nullæ,quod confirmat ex his quæ ponit Ias.in l.j.C.de ser.fu.&Ale. consi.25.vol.2.& 53.ad fi.e.vo.in fi.& vide Ale.cons.15. in fi.vol.3.& 90.e.vol.3.& consi.98.ad fi.e.vo.& 34.in fi.vo.5.& Ang.141.
b Barb.Vide bal.in l.j.C.de ser.fu.Inn.in c.ad audientiam,extra de hom.quod intellige verum,quando præcesserunt inimicitiæ capitales, aliàs secus.Vide bal. in l.si quis mihi,§.sed q.d si,de acq.hæ.&vide bal.in c.cũ ꝯtingit,de do.& cõt.
c Ale.Vide bal.in l.j.C.de ser.fu.& quod no.bar.in l.si quis mihi bona,de acq.hæ. in fin.& idem bar.in l.non solum,j̃.de iniur.pulchre bar.in l.multum, C.si quis alt.vel si.Adde tu & vide etiam per Aret.in c.tertio loco,col.fi.de prob.
d Claud. Ad idem bonus text.in c.per inquisitionem,de elect.quem ibi ponderat bal.& in simili tex.in c.officij,ver.nos autem,e.ti.
e Ale. Vide quod no.bal.in auth.hoc ius porrectum,C.de sacrosẽ.eccl.& bar.in l. fi.§.& si præfatam,C.de iu.delib.& bal.in l.in restituenda,C.de pe.hæ.& quod no.bar.in l.nam & si fur,ff.si cer.pe.

LEX IX.

Ait prætor. Hic ponit̃ vnũ edictũ,qđ ñ h₃ expositionẽ, ibi,ꝯtũ erit.ab eo ꝯparãdo, vl' ei mutuãdo. Ia.de Are.ibi,eo noĩe det.vt isto casu, cũ aliis minorẽ portionẽ recipiat.Ia.de Are.Op.dr̃ hic,ꝙ ꝯtũ erat sciẽte eo.ↄ̃ imo.ẽt ignorãte,vt l.q ãt.§.simili mõ.j̃.q in frau.cre. Dicit gl.intellige,ꝙ hic ille q ꝯxit,ꝯxit ex ti.oneroso,nõ lucratiuo:pp hoc Ia.de Are.dedit additionẽ,ab eo ꝯparãdo, vl' ei mutuãdo. Vel al'r possum' dicere, & satis bñ,hic loqtur, qa p edictũ p̃toris iste ꝯhẽs sciẽs,nõ audiet̃.ip so iure,vel ope exceptiõis,sed in ꝯriis ad hoc vt nõ audiatur,reqritur,ꝙ reuocatoria prius intentaretur dato libello,vt §.item si qs in fraudẽ creditorũ.inst.de act.itẽ dr̃ hic,ne actio eo noĩe detur.ↄ̃ imo licet deteriorem conditionem primi creditoris facere.l.j.§.j. j̃.ti.1.sol.licet conditionem primorũ creditorum facere deteriorem sine fraude,sed hic adiicitur secundus creditor cum fraude.

LEX XI.

1 *Venduntur res quæ sunt tempore perituræ,& prætium in sequestro ponitur.*

1 Si magistratus. No.tex.ibi† arbitrũ dare.& sic no.ꝙ ea q̃ sũt tp̃e pitura vẽdũt̃.& p̃ciũ ĩ seqstro ponit̃,vt dixi ĩ l.interesse.s̃.de ac.pos.& ꝓbat̃ hic,& l.vlt.j̃.de req. reis.& l.litib.C.de ag.& cen.& l.is cui.§.q legatorũ.s̃.vt in pos.le.

LEX XII.

1 *Existentia sui hæredis,operatur confirmationem tabularum pupillarium.*
2 *Substitutus seu hæres minoris,licèt possit petere restitutionem in integrum sicut minor:non tamen petit in contractu,qui per eum approbatur.*
3 *Substitutus pupillo,quando teneatur creditoribus.*

Paterfamiliàs. Si impubes ab hr̃ditate p̃rna se abstinet ipso iure,vl' p restõnẽ p̃rnis creditorib. nõ tenet̃ ipse,nec sibi pupillariter substitut' pp bona postea q̃sita: hr̃ditate vero adita & retẽta,vterq; cũ effectu tenetur creditorib. h.d.Et diuiditur in 3.partes.Primo,loqtur,qñ fili' à p̃rna hr̃ditate se abstinuit. Secũdo,qñ hr̃ditate paternæ se immiscuit, & eã retinuit. Tertio,redit ad primũ casum,qñ fili' pupill' ab hr̃ditate paterna se abstinuit ipso iure vel per restõem. secũda ibi,at tũ substitutus.Tertia ibi,ꝙ si substitut'. Vel possum' dicere, ꝙ secũda incipit ibi,idẽ & in substituto Si habetis lr̃am negatiuã ibi cũ ex bõis. prima rõ quare substitut' nõ teneatur.itẽ ibi,& cũ creditores. secũda rõ ibi eorũq;.tertia rõ ibi,me illud mouet.Rõ ꝓ creditorib. ↄ̃ substitutũ,ibi est,testm̃ p̃ris & filij,& sic vna hr̃ditas esse vr̃,vt j̃. ver.at cũ substitut'.s₃ certe ibi nullo mõ abstinuit,fm̃ Ia.de Are. Dr̃ hic.ꝙ pupill' ab hr̃ditate paterna se abstinuit.ↄ̃ pupillaris substitutio nõ p̃t valere,si ex testõ p̃rno nõ adeatur hr̃ditas.l.2.§.adeo.s̃.de vul.& pu.Huius timore sunt in gl.tres sol. vna.ꝙ hic hr̃it cohæredẽ,cuius aditiõe est testm̃ ꝯfirmatũ,l₃ ista gl.sit vera in se: tñ hoc nõ est verũ hic,qa si hr̃et cohæredẽ,tũc pupillo abstinẽte, accresceret portio pupilli cohæredi, iõ nõ fieret vẽditio bonorũ defuncti tanq̃ vacãtium,s₃ ageretur ↄ̃ hæredẽ,& eius bona vẽderẽtur.Alia sol.ꝙ hic pupill' adiuit,& p restõem se abstinuit.ista abstẽsio nõ rũpit tabulas pupillares iam ꝯfirmatas. Et est vera in se. l.si pupill'.aliàs inc.Iulian'.fm vnã lec.& verã.s̃.de acq.hæ.& l.si filius q p̃ri.de vul.& pu.fm vnã lec.& l.& si sine §.sed Papinianus. s̃.de min.& est satis bona.Tertia sol.est & ista verior,ꝙ hic nõ immiscuit se,& l₃ abstineat se,tñ remanet hr̃s de iure ciuili,& existẽtia sui hr̃dis ꝯfirmat tabulas pupillares.l.si filius q patri.s̃.de vul.& pu.& no.C.de iur.del.l.qdam eulogia.in fi.gl.ma.Et sic ex ista gl.
1 no.† ꝙ existentia sui hæredis operatur ꝯfirmationẽ tabularũ pupillariũ.Itẽ dr̃ hic,ꝙ substitut' nõ tenetur sicut nõ tenetur pupillus,fm vnã lec.s₃ fm aliam dr̃, ꝙ in substituto nõ est idẽ,quod in pupillo,fm aliã lr̃am.Vnde op.de diuersitate literarũ Sol.si habetis,nõ est,dicatis,ꝙ ibi mutat casum,& loqtur qñ pupillus adiuit,
a & se nõ abstinuit,& tũc substitutus tenetur creditorib.Sᵃ tunc op.ꝙ ẽt si pupillus adiuit,& se nõ abstinuit,substitutus nõ teneatur,qa pupillus si viueret,posset petere restõem,ergo.& substitu-
2 tus eius.l.non solum.s̃.de in int.rest.Dicit gl.† ꝙ illud quod dr̃,ꝙ substitutus seu hæres p̃t petere restõem sicut minor:est verũ,nisi in eo actu,q p cũ approbatur,& ꝯfirmatur,s₃ hic adeũdo pupilla rẽ hæreditatẽ,in qua inuenit paternã hr̃ditatẽ.ipsam paternã hæreditatẽ agnouisse vr̃. Et est optima sol.& no.declarõ.ad l.si solũ. Alij dicũt,ꝙ hic substitut' erat hæres necessari'.Ista est diuinatio, & ñ est vera.Itẽ est alia opi. Azo.ꝓut hic est lr̃a negatiua,dicit,seruãdũ nõ est idẽ,qa minor ipso iure poterat abstinere,s₃ substitutus eius non potest,nisi impetrata restõe. Ista opi.Azo.non est vera:quia per hoc respõdetur qõi propositæ.Nam qõ est,an in substitutum sit danda actio cum effectu,sed hic nõ respõderur,an sit danda actio:sed dicit,ꝙ minor põt abstinere ipso iure,substitutus per restitutionem.Sed si substitutus abstineat per restitutionem, non daretur actio cũ effectu.Alij vt Iac.& Rof.aliter dicunt.Vide in gl.& eorum lec.est ↄ̃ tex.in l.si pupillus.aliàs inc.Iulianus.s̃.de acq.hæ.quare tene primam sol.q̃ s̃.dedi. & hoc prout habes literam negatiuam.Op.de l.si quis filiusf.§.si filius.s̃.de acq.he.sol.ibi institutus non adiuit,nec ibi dicitur,ꝙ nepos fuerit substitutus. Item op.& per hanc lec.videtur,ꝙ superfluat ver.ꝙ si substitutus. quia dicit idem quod dicitur in prin.dicit gl.ego fateor,& iõ iste finis,& ista tertia pars d₃ iungi cum fine primæ partis.Sed possu-
b musᵇ aliter dicere,† & sic habebimus quatuor casus. Quandoq;
3 adiuit pupillus,& retinuit,tũc sine dubio substitutus tenetur creditorib.omnib.vt hic,in ver.at cũ substitutus.Qñq; pupill' nullo mõ adiuit,sed se abstinuit expresse, tunc substitutus non tenetur creditorib.vt in prin.fm aliam sol.Qñq; pupill' nec adiuit, nec se abstinuit,& tunc isto casu loquitur vltima pars istius legis:quo casu dic,ꝙ substitutus potest hæreditatem paternam adire, licèt nõ sit agnita per pupillum,tanquam hæres pupilli, ad quem hæreditas patris non agnita transmittitur:& si illam adiuerit,tenetur creditorib.paternis.aliàs non.Probatur in d.l.si quis filiumfamil.§.si filius.de acq.hæ.Et hoc vult dicere iste tex.in ver.ꝙ si substitutus.

a ADD. ¶Barb.No.ꝙ & institutus est suus,& eidẽ pupillariter substitutus est aliquis,ꝙ substitutus poterit acceptare pupillarem, & petere restõnem in integ. aduersus paternam,ita t₃ bar.in l.si.ff.de acq.hæ.per l.nõ solum.s̃.de in int.resti. hic autem tenet ↄ̃,ideo notanda est gl.hæc, ad singularem limitationem l.non solum,hic allegatam, quod procedit in successione ab intestato pupillo facta, non autem ex substõe pupillari.Vide gl.circa medium ibi,vel tu dicas melius.
b Barb.Not.in q̃tũ Azo sentit,ꝙ nõ põt substitutus,qñ pupillus se immiscuit sine tutore,hẽs casum mirabilẽ,ꝙ l₃ immixtio nõ teneat ipso iure,q̃tũ ad obligandũ pupillum, tñ tenet quãtum ad obligandum substitutũ, licèt ipse substitutus petat restitui in integ. ¶Paris. Vide Fel.in c.quanto,&c.de iudi.

Contr

¶Contrarietas.
Alex. L non solum. Contrarium videtur tenere Bar. in l. sed si plures §. filio de vul. & pu. & l. fi. s. de acq. hæ. ¶Concordia.
I.F.R. Adde circa istã cõtrarietatem, quæ no. in d. §. filio. ver. si ex asse.

LEX XIII.

1 *Capellam si quis facit fieri, & deinde vendantur eius bona propter debita, capella non venditur.*

a Aufidius. a No. q̃ istæ statuæ non transeunt cũ vniuersita-
1 te. Quæro aliquis fecit fieri † capellã in loco fratrum minorũ, vel prædicatorũ, & postmodũ bona eius vendũtur pp debita, an in vẽdõe bonorũ veniat capella illa? Et hic est casus, q̃ nõ, qa aut efficitur sacra, & nõ venit: aut nõ, & tũc, qa est facta in honorẽ illius, non venit in vendõne. cõ hoc op. de l. in modicis. s. de contrah. emp. l. quædam. s. de acq. re. do. Sol. ibi erat aliqd sacrum, in quo erat aliquid temporale, vt iuspatronatus, quod ius transit cũ vniuersitate, vt ibi dicã, sed hic non erat ius temporale, sed erat qdam honor tñ non aliquod ius, sed in sepulchris est ius inferendi mortuum, & ideo esset aliud, vt dicam in d. l. quædam.
a ADD. ¶Ale. No. cautelam ad fraudandos creditores, facit id quod no. bar. in l. si mercedem, § j. de act. empt.

LEX XIIII.

a Imperatores. a Non d3 à principe impetrari, qđ de iure cõi pcedit. h. d. No. tex. ibi, & frustra. cõcordat C. de thes. l. j. li. x. & j. ad mun. l. j. Quæro, an ista vẽditio sit ipso iure nulla, vel per restõem rescindatur? In gl. sunt opi. de hoc, vtrũ venditio sit ipso iure nulla, vel non. Dixi s. ex qui. cau. in pos. eat. l. Fulcinius. § si quis bona possederit. vers. quæro vtrum talis. Quia aut fit venditio ex actione personali, & tunc non valet venditio vt hic, & d. §. si quis bona poss. Aut fit ex actione, quæ trahit originem ex venditione rei, & valet, sed per restitutionem rescinditur.
a ADD. ¶Alex. Vide bar. & doct. in l. ignorante, C. de rest. mil. & hic est quædam gl. de qua per ang. in rep. l. sciendum, j. de verb. ob. ad quam vide bal. in auth. & qui, de bo. aut. iud. pos. & gl. in ver. & frustra.

LEX XV.

1 *L. in omnibus. an in contractibus stricti iuris habeat locum: & quid vertatur in causæ cognitione ad cauendum.*

Si creditores. Heres suspect⁹ cogit̃ satisdare cã cognita, & cõ nõ satisdantẽ pceditur ad missionẽ, & vendõem. h. d. hæc l. no. S3 ista l. est gl. l. in omnib. s. de iudi. vbi dr̃ q̃ in omnib. bonæ fidei iudiciis est cauẽdũ. Quæro, an cũ fideiussore, vel sine? Gl. mag. dicit, q̃ sine fideiussore. S3 iurisc. dicit hic q̃ cũ fideiussore. Fa. l. vniuersa. C. de pre. imp. of. & vide qđ no. j. q̃
a in frau. cre. l. ait prætor. §. si cũ in diẽ. Quæro 2. a ibi loqtur in bonæ
b fidei q̃ro qd in stricti b iuris? gl. † ibi dubitat, tñ dicit, q̃ ñ h3 locũ,
1 sed hæc l. dicit cõtrium. Item dr̃ in d. l. in omnib. cã cognita, q̃ro, qd vertatur in causæ cognitione? Iurisc. declarat hic. Nã in ipso principali debitore cum quo qs cõtxit istud est aduertendum in causæ cognitione. Nam prius est videndum, an aliquid de nouo accidit in eum, propter quod habeatur suspectus: aliàs si nihil noui obuenit tũc imputet sibi: qa à principio eum approbauit, vt hic, ibi, cęterum si pberur. Idẽ in l. si is à quo. in fi. s. vt in pos. le. & habuistis
c s. de dam. inf. l. q bona. §. de illo. Item cõ non cauentem fit missio c in possessionem, an ex illa missione possit perueniri ad secũdum decretum? Gl. in l. si finita. §. Iulianus. s. de dam. inf. dicit q̃ non. alibi dicitur. q̃ sic. ita no. in l. is cui. in prin. s. vt in pos. le. & pro ista vltima est casus hic, in ver. quod si quasi suspectus.
a ADD. ¶Barb. Quid autem si contraxit cum peregrino, bal. in rub. C. de reuoc. his quæ in fraud cre. refert bar. dixisse non posse peti cautionem, quia imputet sibi, ipse autem tenet contra, & vide Lud. Rom. in l. 2. s. sol. ma.
b Ale. Adde tex. & ibi bar. in l. creditoribus, j. ti. j. & notat hic tex. in fi. q̃ ratione paupertatis hæredis, creditores faciunt interdici alienationem hæredi, & in hoc est sing. secundum Rom. in l. is cui bonis, ff. de ver. ob. circa fi. dum allegat l. si is à quo, vt in pos. le. vide quæ dixi post bar. ibi.
c Per bar. in d. §. Iulianus.

LEX XVI.

1 *Creditores eiusdem tituli, an semper concurrant.*
Dos habet priuilegium in personalibus.
2 *Creditores diuersorum titulorum, concurrunt.*

a Priuilegia. a op. C. de pri. fis. l. 2. sol. ibi loqtur in priuilegiis realib. hic in personalib. h. d. glo j. parua. Et per istam sol. apparet responsum ad l. si fundum. C. qui po. in pi. ha. & ad l. rescriptum. de pact. & l. eos. C. qui pot. in pi. ha. Nam in eis loquitur in priuilegiis realib. vel quando vnus h3 priuilegium reale alius personale. Quæro, quæ sint istæ causæ priuilegiatæ? dic vt
1 in l. 2. vsque ad l. ait pretor. s. e. Vlterius † quero, an hoc sit verum,
b vt qui sunt eiusdem tituli b semper concurrant? Dicit gl. q̃ sic. Fallit in duab. dotib. l. assiduis. §. exceptis. C. qui po in pi. ha. sed aduerte gl. dicit hic, etiam si personale tantũ priuilegium prætendatur:
c ideo dicit, quia dos habet etiam tacitam c hypothecam, & q̃ hẽat dos priuilegium in personalib. exprimitur melius, q̃ alibi in auth.
2 vt exac. instan. do. §. si enim. Quæro, † quid si sint diuersorum titulorum? Dicit gl. q̃ cõcurrunt. Vide gl. in ver. ex cã, ibi, quod dixi q̃n sunt, &c. exemplum j. gl. non est bonum, qa cõdictio competens pro dote, h3 tacitam hypothecam, vt no. s. e. l. 2. in fi. & l. assiduis. C. qui pot. in pi. ha. nisi dicas, q̃ vtebatur tñ priuilegio personali, vt s. dixi. Item exemplum ij. non est bonum, quia tutela habet tacitam hypothecam. Et reprobatur hoc exemplum per gl. in l. j. C. de priuil. do. nisi dicas, q̃ hypothecæ non faciebant mentionem. Quare pone exemplum per l. si negotium. & l. si ventri. §. in bonis. s. e. ti. Vnde, quia paria priuilegia sunt, licèt sunt diuersi tituli, tamen concurrunt. & hoc verum, nisi vnus sit magis priuilegiatus altero, quod est in 4. casib. hic no. vide glo. ibi, nisi nominatim probetur, &c. Dic per Dy. in c. qui prior. de re. iur. li. 6. Inquantum tangit hic de pignore prætorio, dic vt in l. cum vnus. s. ti. j.
a ADD. ¶Ale. Circa materiam istorum priuilegiorum, de qua per gl. hic, vide gl. & Cy. in l. j. C. de pri. do. & Dy. in reg. qui prior, de reg. iu. in 6.
b Ale. Sed quando dicantur plures creditores esse eiusdem tituli, vide no. bal. in auth. & qui, C. de bo. aut. iud. pos.
c Ale. Vide gl. in l. eos, qui pot. & bar. in l. j. ff. sol. ma. & l. in operis, loc. & cond. an prior in tempore sit prior in iure, vide l. in operis, hic al. in gl.

LEX XVII.

Si pupillus ex contractu.

1 *Primum decretum petens reuocare oblata satisdatione, an post satisdationem possit opponere declinatoriam.*

a §. Defendere. a Opp. q̃ non debeat satisdari. l. hæc autem. §. fi. s. ex qui. cau. in pos. ea. Sol. non
b debet satisdare de iudicato soluẽdo, vt ibi dicam. Quæro vtrum b ille, qui vult, q̃ reuocetur primum decretum, oblata satisdatione,
1 an post oblatam satisdationem posset opponere exceptionem † declinatoriam fori? cogitabis.
a ADD. ¶Ale. Vide bar. in l. hæc autem, ex quib. cau. in pos. ea.
b Ale. Vide de hoc in l. quidam consulebant, s. de re iud. in fi. vtrum per cautionẽ de stando iuri, perdatur declinatoria fori, licèt bar. hic non decidat, tamen in l. quidam consulebant hoc expresse firmauit bar. quod no. s. de re iu. quia est casus in aut. offeratur, C. de li. cont. & no. Cy. in l. fi. C. de spon. & no. bar. in l. si cõuenerit, ff. de iu. om. iu. Vide bar. in l. vir bonus, j. iu. sol. Im. in d. l. quidam consulebãt, & vide oĩno bar. post gl. & q dixi in l. si finita, §. itẽ videamus, de dam. inf.

LEX XVIII.

1 *Vendens rem habita fide de pretio, non habet priuilegium in pretio, sed mutuans vt nauis ematur, habet priuilegium & quæ sit ratio.*

Quod quis. Dicitur hic, ob nauem venditam, quæro exemplum. dicit gl. quia vẽdidi tibi nauem, & peto pretium nauis, vel nauis fuit ab executorib. vendita. Istud primum exemplum non est verum: quia vẽditor rei si tradit rem
1 habita † fide de pretio, non habet priuilegium. l. procurator. §. pla-
a ne. & seq. s. de trib. quare gl. dicit, a q̃ mutuaui emptori pecuniam vt emeret nauem. & hoc est exemplum bonum. Sed op. de l. procurator. § plane. dicit gl. ibi simpliciter mutuauit pecuniã. hic aũt
b mutuauit pecuniam specialiter b ad hunc actum, vnde h3 priuilegiũ personale. Itẽ h3 tacitã hypothecã. si hoc esset actũ. l. licèt. C.
c qui po. in pi. ha. Sed quæro, c si vendo tibi rem, habita fide de pretio, non habeo priuilegium in pretio, sed mutuans vt nauis ematur h3 priuilegium. Rõ est, quia ille pecuniam mutuauit gratis. Nam si sub vsuris, non haberet priuilegium. l. si ventri. §. in bonis. s. e. Sed ille qui h3 fidem de pretio, non facit ex mera liberalitate, sed propter lucrum, quod habet ex venditione. Sed possemus dicere, q̃ hęc l. & l. qui in nauem. s. e. loquitur in naue, in qua est semper priuilegiatus mutuans, sed ll. cõtrariæ loquuntur in aliis reb.
a ADD. ¶Alex. No. q̃ si ex pecunia mea ad hoc mutuata res emacur, habeo inter personas priuilegium. adde gl. & bart. in l. licet, C. qui pot. & bart. in d. §. plane. quod ibi Gul. & bal. in l. in rebus, C. de iu. dot.
b Ale. Pro hoc l. fi. cum auth. quod obtinet, C. de pig.
c Alex. Vide bal. in l. fi. C. commod.

LEX XIX.

1 *Missus in possessionem ex 2. decreto non debet recedere donec ei soluatur.*

a Eum qui. a Not. tex. ibi, donec solidũ soluatur. † Sed cõ. s. e.
1 l. si pupillus. in fi. vbi est in possessione, donec ei cauea
a ADD. ¶Ale. Hic est vna gl. Im. reputat sing. in l. contra, ff. de re iu. & no. bar. in l. Fulcinius, §. adeo, qui ex cau. in pos. ea. & no. plene quando audiatur reus veniens post interpositionem j. decreti, no. bar. in l. si finita, §. Iulianus, s. de dam. inf. & sequitur Io. an. in ti. de j. decre. §. restat, ver. sed pone, vbi dicit hanc fuisse sententiam Iac. de Are. & subdit ibi Io. an. q̃ s̃m hoc vr̃, q̃ si quis fuerit præsens corã iudice, & iussus cauere vel soluere. si postea pp contumaciam in non cõparendo, vel non soluendo, fit facta immissio, non audiatur volens refundere expensas, nisi & caueat, vel soluat, secus q̃n processum est cõ absentem, quia tũc sufficit refundere expensas, & offerre se defensioni. Sed aduerte, quia s̃m hunc intellectum d3 restringi, l. si finita, §. item videamus, s. de dam. inf. & vide ibi de hoc latius p Im. Adde Spe. ti. de contu. §. sequitur, ver. sed pone, vbi dicit, q̃ vbi immissus in pos. paratus est de iure suo docere, data tenuta reuocari non d3. Et idem dicit in ti. de j. decr. §. restat, ver. quid si ego volens, al. l. 3. §. ibidem fubiungit, ff. ad exh. & l. si is à quo, vt in pos. le. bene facit quod no. arg. Im. & doc. per illam gl. in l. si finita, in pr. & ibi dixi in l. minor, s. de eui. Et de hoc vltimo habetur per bar. & doc. in l. 3. §. si de acq. pos. Et limita hic dicta per bar. & ang. sing. & alios in l. si finita, §. item videamus, s. de dam. inf.

caueatur, vt in auth. & q. C. de bo. aut. iud. pos. pp qđ đt Ia. de Are.
aut fuit facta missio ɔ latitãtem, & non dȝ recedere, donec sibi sol
uatur, vt hic. Aut ɔ nõ latitantem, & tunc statim oblata cautione
dȝ recedere, vt ibi. Et hoc posset esse verum vno casu. Nam debes
scire, ꝙ in personalib. post 2. decretum interpositum re adiudica-
ta creditori, debitor auditur intra bienniũ, vt l. vl. C. de iu. do. imp.
& hoc casu posset dicere verum Ia. de Are. quia aut fuit facta da-
tio in solutum creditori ex 2. decreto, & tunc nõ auditur debitor
nisi debitum intra biẽnium soluerit, & hoc si fuerit facta missio ɔ
latitãtem. Si vero fuit data in solutum creditori ex 2. decreto ɔ nõ
latitãtem, tunc est nullum decretũ ipso iure. & hoc vult dicere gl.
a super ver. op3. S3 si loqueris a ante 2. decretum diceret verum, q3
statim oblata satisdatione de restitutione expẽsarum audiretur. l.
si pupillus. §. fi. s̄. e. & in auth. & qui. C. de bo. aut. iud. pos. S3 tu dic
sicut dicit iuriscõsultus: quia aut est facta missio ɔ aliquem; quia
est iussus soluere, & tũc nõ recedit de possessione donec soluatur.
Aut est iussus venire ad defendendũ, & non defendit, & tunc pos
sessionem recuperat statim cũ venit ad defendẽdum. Idem si fuit
facta missio, quia iussus fuit satisdare, & nõ satisdedit, tunc statim
cum satisdat, possessionem recuperat, vt l. si finita §. si quis dãni. &
§. seq. s̄. de dam. inf. & l. si creditores. s̄. e. Et bř regula est, quicquid
si re integra factum esset, impediret missionẽ, illud fcm̃ post mis-
sionem facit recuperare possessionem. casus est in l. si pecuniæ. in
fi. s̄. vt in pos. leg. q tex. est valde no. & hoc modo dȝ intelligi hæc
lex, & l. 2. in pr. s̄. pro hærede. & l. his consequenter. §. fi. s̄. fa. ercis.

a ADD. ¶Barb. Et hic no. gl. singularem, videlicet, an fiat venditio contra istum ad instar furiosi. Vide eundem in l. contra pupillum, s̄. de re iud.

LEX XXI.

1 *Ciuitas potest facere statutum, per quod auferatur ius priuati, faciendo legem vniuersalem.*

Antiochensium. Hæc lex hȝ duas lectu. & vtraq; est
bona. Ius pignoris competẽs priua
to non amittitur. S3 fm aliã lect. dicit, ꝙ priuilegium ɔpetens ci-
uitati beneficio principis, nõ præfertur priuato habẽti hypothe-
a cam. h. d. Quæro, vtrum a ciuitas † posset facere statutũ, per qđ au-
1 feratur ius priuati, qđ hic nõ fecit, nisi in personali. Inn. in c. quę in
ecclesiarum. ext. de ɔsti. dicit, ꝙ nõ. sed veritas est, ꝙ potest facere
faciendo legem vniuersalem vt hic, & l. venditor. §. si constat. s̄.
b commu. præd. Sed faciendo b l. priuatam contra vnum, hoc non
potest. l. si priuatus. qui & à qui. & l. toties. j̃. de pollicit.

a ADD. ¶Ale. Adde bar. in l. si constat, de apo. & ibi late per Mod. Item tenet bal. in l. quicunque. in vl. col. C. de seru. fug. & bar. in l. si venditor, & in l. toties, in fi. & in l. fi. circa pr. ff. de app. recip. & quando statutum dicatur vniuersale, vel singulare, vide bal. in l. iudicibus, C. de app.
Paris. Vide Imo. cons. 44. no. 2.

b Ale. Adde tu & vide Are. in c. at si clerici, §. de adulteriis, extra de iud. qui tenet in hoc contra bar. & all. tex. in l. vt gradatim, §. quoties, j̃. de mun. & hon.

LEX XXII.

Bonis venditis.

§. Respub. Vide gl. 2. ibi, & sic improprie. Et sic tenet, ꝙ q̃-
libet ciuitas Antiochensis hoc impetrasset à
principe. Præterea, ista gl. est contra gl. simile j̃. ad munici. Quare
dic, quod hic loquitur in Republica Romanorum.

LEX XXIII.

Pupillus.

a **§. Eius.** a Ibi reuertatur. Sed curatore bonis dato potest con-
suli creditoribus, vt s̄. ti. 2. l. in possessione. §. fi. & s̄. ex
qui. cau. ma. l. ab hostibus. in prin. secundum Ia. de Are.

a ADD. ¶Ale. Eius. In casu isto datur curator bonis, vt no. bar. in l. ignorare, C. de rest. mil.

¶De separationibus. Tit. vij.

LEX I.

Sciendum. No. textum ibi, nam licet alicui adii-
ciendo, &c.

1 *Quinquennium dicitur multum tempus.*
2 *Errans in iure non restituitur, nisi ex iustissima causa.*

1 **§. Quod dictum.** Alias inc. Qđ dr̃. No. † ꝙ quinquẽ
niũ dr̃ multũ tp̃s. No tex. i ver. sciẽ
2 dũ. & in verb. ei9. & no. tex. iustissima, &c. No. † ꝙ errãs in iure nõ
p̃t impetrare restõem, nisi sit iustissima cã, vt hic, & dixi s̄. de ɔfess.
l. cũ fideicommissum. Item in pr. h9 l. habetis vnam gl. magnam,
quæ summat totam istam l. quam vide per te, quia plana est.

LEX III.

1 *Fideiussor quãdo succedit principali, extinguitur accessoria, nisi cedat ad incommodum creditoris.*

Debitor. Cum fideiussor prĩcipali succedit, extinguit oblĩo
fideiussoria, si ad incommodum creditoris non
cedit: al's sec9. Item post admissos creditores hr̃dis, creditores de-
functi ad eius hr̃dis bona pñt hr̃e regressum. h. d. no. lex. Not. tex.
1 ibi, neq;. n. rõ iuris. No. † qđ dixi a in summario: quia qđ đt lex, ꝙ cũ
a fideiussor succedit principali, extinguitur accessoria. l. generaliter
de fideiuss. j̃. est verũ, nisi cedat ad incõmodum creditoris, vt hic.
Quod facit ad q. Fideiussor succedit principali, & fecit inuẽtariũ:
& cum conuenitur à creditore, opponit ꝙ non tenetur ex perso-
na defuncti, nisi inquantum facultates defuncti patiuntur. Item si
conuenitur ex persona sua opponit, ꝙ fideiussoria obligatio est
extincta. Certe determinat, ꝙ non sit extincta, quia hoc esset ad
commodum creditoris, vt hic. Hanc q. habent quidam per Dy.
d. l. generaliter. Dicam plenius in l. Stichum aut Pamphilum.
quod vulgo. j̃. de sol. Item op. ꝙ quis non habeat regressum ad bo
na hæredis, vt j̃. eo. l. si creditores. sol. vt ibi dicam.

a ADD. ¶Ale. No. pulchram limitationem ad l. generaliter, j̃. de fideiuss. & ibi vide de materia, & late scripsi in l. si debitori, C. de pac. post bal.

LEX IIII.

1 *Creditor quilibet etiam stricti iuris potest petere cautionem.*
2 *Legatarij etiam iure isto habent tacitam hypothecam.*
3 *Legatarij non præferuntur creditoribus chirographariis, nisi in eo quod remanet prius satisfactis creditoribus.*

Creditoribus. Creditores ɔdõales, & in diem, & ẽt lega
tarij pñt impetrare separationẽ. h. d. No.
1 tex. ibi, pignoris cãm. Not. hãc † l. ad id qđ dixi. s̄. ti. j. l. si creditores.
ꝙ qlibet creditor ẽt stricti iuris, põt petere cautionẽ, vt hic, & d. l.
a si creditores. & l. in possessionẽ. s̄. ex q. cau. ĩ pos. ea. Itẽ no. hic, a q3
b habes gl. b q̃ dicit, † ꝙ fm iura fforum, legatarij nõ habebãt tacitã
2 hypothecã, vt no. s̄. vt in pos. leg. l. is cui. §. postq̃ & l. si postq̃. C. vt
3 ĩ pos. le. qđ est ɔ hũc tex. Itẽ illa gl. † đt, ꝙ si sunt legatarij, & chiro
graphari creditores, ꝙ præferũtur legatarij, quia habent tacitam
hypothecam, qđ est falsum. imo non præferũtur, nec habẽt hypo
thecam tacitam, nisi in eo quod remanet, prius satisfactis credito
ribus, vt hic ibi, legatarios autem, &c. quod tene menti.

a ADD. ¶Barb. No. hanc l. fi. ꝙ de iure digestorum legatarij habent tacitam hypothecam, quod alibi non reperitur, secundum ang. s̄. de iu. l. quod legatur, bal. in l. si postquam, C. vt in pos. leg. bar. in l. is cui, §. postquam, vt in poss. leg.

b Ale. De his omnibus no. per bal. in d. l. si is cui, §. postquam, & Cy. in l. j. C. com. de le. in 4. op. quo ad primum dictum hic positum dicit idem quod bar. hic per istam l. Sed contrarium tenet Ia. de Bel. inst. de leg. in pr. per l. j C. com. de leg. & hoc idem tenet Sal. in d. l. j. per illum tex. ibi, nos in præsenti causa hypothecariam dare. Et sic imperator dicit se de nouo inducere. Adde l. fi. §. sed quia nr̃a. C. com. de leg. vbi idem probatur. Ad istum tex. resp. Sal. ꝙ loquitur de hypotheca expressa data in testamento. Huic opi. bar. consonat & gl. in l. Lucius, ff. de ali. le. cum si. etiam gl. & bar. in l. Caius, ff. de annuis leg. Imo. in l. si quis seruum, § pe. in fi. de leg. 2. tenet simpliciter opi. bar. per istum tex. Pau. de Castr. in d. l. j. C. commu. de leg. tenet contra bar. per illam l. j. & ita dicit tenere Dyn. & Raph. hic.

LEX V.

1 *Creditores defuncti, quando concurrant cum creditoribus hæredis.*
2 *Bona defuncti augmẽtũ recipiũt ex q̃sitis ex ipsa hæreditate, nõ p q̃sita aliunde.*
3 *Persona vsque ad mortem acquirere potest.*
4 *Exceptio ne quis conueniatur, nisi inquantum facere potest, est dilatoria.*
Hæreditate adita, licet sit effectum vnum patrimonium, tamen separatione petita non venduntur bona tanquam hæredis, sed tanquam defuncti.

a **Si creditores.** Qui separationem impetrauerunt, a non
possunt cũ creditorib. hæredis, in eius bo
nis concurrere, sed ad bona postea ex hereditate quæsita: aliunde
nullo modo. h. d. Et diuiditur in tres partes. Primo loquit̃ vtrum
illi q separationem impetrauerũt, possint reuerti vt ɔcurrãt cum
creditorib. hr̃dis, in bonis hr̃dis tunc habitis. Secundo vtrum pos
sint ɔcurrere in bonis postea ex hæreditate q̃sitis. Tertio, vtrũ pos
sint ɔcurrere in bonis aliũde q̃sitis. Scđa ibi, s3 si post. Tertia ibi, at
si. Tex. ibi, reuerti ad hr̃dẽ. pp bona tũc ab eo possessa, vt ɔcurrant
cum creditorib. hr̃dis, s3 in superfluum sic, l. debitor. in fi. s̄. e. Tex.
ibi, hr̃ditarij creditores, vt ɔcurrant cũ creditorib. hæredis nisi in
superfluo. Ibi putãt: & male. No. tex. ibi, & quasi bona defuncti vẽ
diderunt, &c. Et no. tex. ibi, ꝓprij autem heredis. op. ad pr. s̄. e. l. de
bitor. in fi. sol. multæ sunt hic, s3 veritas est, ꝙ istud principium se
cundum illam l. intelligitur, ꝙ non possit reuerti ad bona hr̃dis, vt
hic, nisi prius dimissis creditorib. hr̃dis, vt ibi. Ad hoc hoc op. s̄. e.
l. j. §. pe. in fi. sol. ẽt dimissis creditorib. hr̃dis, pñt reuerti ad bõa hæ
redis ex iustissima cã, vt ibi no. al's nõ. vt hic. ɔ hoc op. j̃. e. ver. idẽ
que existimo. Rñ. ea q̃ s̄. dixi, locum hñt in bonis ab hærede habi-
tis, tempore impetratæ separationis: sed ver. idemq;. & tota hæc
lex, & ver. at si. vsq; in fi. loquitur in bonis postea ab herede quę-
2 sitis. Reassumitur igitur sic. Aut † creditores defuncti volunt re-
uerti ad bona tunc habita per hæredem, aut bona postea quæsita.
Primo casu aut volũt reuerti vt ɔcurrãt cum creditorib. hæredis,
& non possunt, vt hic in pr. nisi ex iustissima causa, l. j. §. pe. s̄. e. Aut
volunt reuerti in superfluo post creditores hæredis dimissos, &
possunt, l. debitor. in fi. s̄. eod. Secundo casu, quando ad bona po-

a ADD. ¶Ale. An autem fiat separatio creditorum patris, & creditorum filij, quoad peculium profectitium, vide bal. in l. pe C. qui bo. ced. pos. & in materia separationum, vide l. j & 2. & quod ibi bal. in fi. C. de bo. aut. iu. pos.

stea quæ

sitea quæsita volūt reuerti. Aut sunt quæsita ex hereditate,& possunt reuerti, vt hic in vers. sed si post. Aut volunt reuerti ad bona aliunde quæsita,& nunquam possunt, vt hic in ver. at si. vsq; ad fi. Item dicitur hic,ꝙ bona defuncti non augentur,ꝯ in l.itē veniūt.
2 §.fructus.s̄.de pet.hær. Dicit gl.†ꝙ non recipiunt augmentum p quæsita aliunde per hæredem,sed bene recipiunt augmentum ex quæsitis ex ipsa hæreditate seu bonis hæreditariis, vt ibi. & hoc
3 vult iste tex. Vlt.in fi.legis no.†ꝙ persona vsq; ad mortem potest acquirere. Quod facit ad q̄ō ꝙ exceptio ne quis condemnetur,nisi inquantum facere potest,sit dilatoria:quia licet hodie non quęratur,cras poterit acquirere,vt hic,& l.si defunctus. C. arb.tut. & est tex.j̄.de mu.& hon.l.cura.§.deficientium. dicam j̄.de except.l.
4 exceptiones aut perpetuæ. Vlt.not.† ꝙ licèt hæreditate adita totum est patrimonium heredis,vt l.j.§.pe.tamen separatione impetrata non venduntur tanquam bona hæredis,sed tanquam bona defuncti,vt hic,ibi,& quasi defuncti bona.

LEX VI.

Quoties hæredis bona.

§. Si liberta. Nota casum,in quo separatio est necessaria.

LEX VII.

1 *Alienationem ex secundo decreto esse iniustè,vel iustè factam probat ille contra quem est præsumptio.*

Qui iudicium. Vide gl.j.s̄.e.l.j.in pr.q inc.no.octo casib.impetrari separationē. Assumo hic
1 gl.in l.Imperatores.s̄.ti.j.q̄ gl.†q̄rit,qs h₃ ꝓbare alienationē iniustè factā,an actor iniustā,vel re⁹ iustā? In gl.sunt opi. Dico, ꝙ ei incūbit onus ꝓbādi,ꝯ quē facit p̄sumptio.Qn̄q; est p̄sumptio ꝯ actoꝛē:& actorē appello reū,ꝯ quem facta est vēditio,qui mō est
a actor,& repetit rē & est præsumptio ꝯ eū,qa fuit citat⁹ a personaliter,vel semel fuit in iudicio,&tacuit,vel fuit sibi datus libell⁹,vt no.s̄.ex q.cau.in pos.e.l.2.in pr.&l.Fulcini⁹.§.qd sit āt latitare.e.ti. & tunc ipse h₃ ꝓbare ꝯriū,ꝙ nō latitauerit,vt qa fuit impedit⁹ iusta cā,vt qa ægrotauit.l.q̄sitū.s̄.de re iu.vel qa vocat̄ ad mai⁹tribunal.l.ꝯ pupillū.§.ti.e.ti.vel si est impeditus ex aliqua illarū cārū,q̄ ponūt̄ s̄.si qs cau.l.2.Qn̄q; est præsumptio ꝯ reū,& reum appello eū,q nūc ꝯuenit rei vendicōe, vt qa ex actis nō apparet eū ꝯ quē est facta venditio, latitasse, tunc sibi incumbit onus probandi, ꝙ venditio sit rectè facta.Pro hoc vide tex.in l.j.C.de iur.fis.li. 10.& quod ibi no.C.de distra.pig.l.4.& l.j.& l.3.C.si vendi.pig.aga.

a ADD.¶Vide ang.in repe.l.sciendum,de ver.obl.

¶De curatore bonis dando. Tit.viij.

LEX I.

1 *Iuri de futuro renunciari potest in iudicio,extra iudicium non.*
2 *Curator datus bonis vendit bona pro satisfaciendo creditoribus.*
3 *Curator bonis antequam detur,requiruntur illi,quorum 1.cā est in successione.*
4 *Curator datur bonis, quando conditio est casualis, ad bona conseruanda, & ad vendenda peritura tempore,& non peritura,si res vrget.*
5 *Curator datus bonis vr̄ tenetur facere inuentarium,non curator datus liti.*
6 *Creditores debent habere copiam inuentarij facti à curatore dato bonis.*
7 *Litiganti cum tutore, vel curatore minoris, danda est copia inuentarij sine reb. Copiam inuentarii litiganti cum tutore,vel curatore minoris tradendi praxis.*

I sub conditione. Primo loquitur in institu-to sub ꝯdōe ptātiua. Secūdo,sub ꝯdōe casuali. Tertio,adiicit ad ꝓdicta exēplū. Secunda ibi,ꝙ si nihil. Tertia ibi,sicut cū vēter. Ibi,vēdēda p curatorē datū bonis. Op.s̄ de bo.aut.iu.pos.l.si seru⁹.&l.si qs instituat̄.§. 1.s̄.de hæ.inst. R̄n̄ illud qd̄ hic dr̄,cogēd⁹ est,&c.intelligo nō præcisè,s₃ statuēdo sibi tp̄s,intra qd̄ adeat̄,vt ibi dr̄,& ita d̄t gl. & bn̄.
a Itē dr̄ hic, aut si respōderit se non aditurū,&c.& sic innuit,ꝙ hereditati futurę possit qs renūciare.ꝯ hoc vr̄ expressè de acq.hæ.l.
1 is cui h̄rs.& l.q superstitis.†gl.ꝓ sol.ponit plures sol.s̄m vnā sol.ē
b dicendū,ꝙ iuri futuro b nō pōt renūciari extra iudiciū;vt in ꝯriis. s₃ in iudicio sic,vt hic,& hæc vera.& hāc sol.t₃ Dy.in l.ista. Circa
2 hanc l.ꝓ declaratione †quero p quē bona vendant̄? Quidā dicūt p iudicē vel executorē,sicut in l.Fulcinius §.fi.ex qui.cau. in pos. ea.s₃ d̄t gl.imò p ꝓcuratorē datū bonis.Rō,qa in l.ꝯria bona h̄nt certū dn̄m,& latitantē,ꝯ quē fit vēditio,ideo nō dat̄ curator: sed hic bona nō h̄nt certū dn̄m, qa est mortu⁹,vn̄ nō pōt latitare; vnde dat̄ curator bonis. Vide gl.in ver.si ꝯdō.quæ inc.quæcūq;,&c.ibi,
3 vel dic hic dandum.q̄ gl.nota & tene menti.†S₃ quæro,anteq̄ detur curator bonis,an debeant requiri illi,quos prima cā successionis ꝯtingit repudiante primo. R̄n̄.sic l.j.in pr.& §.largius.s̄.de suc. edi.s̄m la.de Are.allego tibi tex.no.in l.j §.pen.s̄.de ven.insp. dixi
4 in l.si diu.s̄.qui.ex cau.in pos.eat. Vlterius dr̄,†ꝙ qn̄ est condō casualis,pōt dari curator bonis, quæro ad qd dabit̄? In gl. sunt opi. nō ꝯriæ,s₃ in se diuersificāt. Tu dic ꝙ dat̄ curator ad bona ꝯseruā
c da,& ad vēdēda peritura tp̄e,& nō peritura,si res vrgeat. Quæro,
5 an c talis curator†datus bonis teneatur facere inuētariū? Dicit gl.

ꝙ sic,q̄ signa. E hoc intellige in curatore dato bonis vr̄ib.s₃ curator datus liti,vel ad vnū actū nō tenet̄ facere inuentariū,vt no.C. de epis.aud. l.de creationib.dicā in l.ū ad species.j̄.rem pu.sal.fo.
6 & no.ī Spe.de cur.§.fi.†itē quærit gl an creditores debeāt h̄re copiā inuentarij.? & d̄t gl.ꝙ sic,q̄ no. Aduerte,hic dr̄,ꝙ creditores debeāt h̄re copiā inuētarij;in casu h⁹l.non est dubiū,qa curator dat̄
7 ad petitionē creditoris.†S₃ q̄ro,alij litigāt d cū tutore vel curato
d re adulti,an debeāt h̄re copiā e inuētarij? Aliàs dixi vobis,puto di
e cere verū:& vr̄ ꝙ sic,qa aliàs ꝯdō eius q litigaret cū tutore,vel curatore esset deterior,qd̄ esse nō d₃.l.2.§.defendi.s̄.ex q.cau.ī pos. eat.Nā cū tutor nihil posset agere,inuētario nō ꝯfecto.l.si C.arb. tu.sp posset dicere,nō v₃ iudiciū,qa nō esset factū inuētariū & ille nō posset ꝓbare esse factū, & iō ei⁹ interest h̄re copiā inuētarij sicut tutelæ,& ꝓcurationis.quare dico, ꝙ d₃ dari copia inuētarij sine reb.hoc mō.Dicet notari⁹,hæc est copia cuiusdā inuētarij ꝓducti p talē tutorē,corā tali iudice,ex cui⁹ mādato data est copia aduersario sine reb.cui⁹tenor talis est,&c.& p hoc est ꝯsultū parti, qa pōt ꝓbare esse factū inuētariū. Itē p hoc est ꝯsultū minori, cui⁹interest,ne oēs sciāt qd h₃ in bonis.l.vlt.C.de ali.pup.p̄st.& l. 2.C.quan.& q.quar.pars deb.li.x. Cū ig̃ t hoc sufficiat agēti cū tu
f tore,illud tm̄ sibi tradat̄,non plus. f l.argentarius.§.edi.s̄.de eden.

a ADD.¶Pom.Et dicit Dy.ꝙ si renunciatio iuris adeundi ꝯfertur in tempus,postquam hereditas erit delata,tenet renunciatio simplex,etiam non facta in iudicio,C.de do.ante nup.l.qd̄ sponsæ,ff.de do.inter vir.& vx.l.si eum.§.si & l.seq.
b Ale.An possit renunciari iuri futuro,adde late bar.in l.j.C.de pac.& adde quod no.dixit bar.in l.certum,§.si quis absente,s̄.de confes.& quod dixit bar.in l.1. circa fi.& quod ibi dixi j̄.iud.sol.facit in simili quod not.bald. in auth. si qua. C.ad Velleia.
c Barb.Et ibi est gl.sing.secundum ang.in l.vacantia,de bo.vac.li.10.
d Paris.Adde bar.in l.2.C.quan.& quib.quar.pars deb.li.x.vbi limita.
e Ale.Vide Guid.de Suza,in l.de creationib.C.de epis.aud.& bal.& bar.in l.si tutor,C.in qui.cau.in integ.rest.bar.in l.in illa,j̄.de ver.ob.& in l.tutor qui repertorium,ff.de admi.tu.& bal.in l.fi.C.arb.tu.
f Ale.No.bal.in l.fi.C.de prec.impe.of.& bal.in l.tutor,qui repertorium,ff. de admin.tu.& bal.in d.l.tutor,C.in qui.cau.

LEX II.

1 *Curator bonis datur à iudice nemine petente,si datur bonis defuncti,& bonis absentis casu,& sine sua culpa.*
2 *Curator datus bonis,an possit intentare actiones tempore non perituras.*
3 *Curator bonis datus in quo differat ab aliis.*
4 *Curator datus bonis in actionibus hæreditariis constituit procuratorem post litem contestatam in quæsitis per ipsum ante.*
5 *Curator bonis datus non satisdat de rato.*
6 *Procurator substitutus ab alio procuratore propter dubiū in mandato, an dēat cauere dominū ratū habiturū,hoc est,procuratorē substituentem,vel alium.*

De curatore. Supra loquit̄,qn̄ curator dat̄ bonis defuncti,hic qn̄ dat̄ bonis viuētis. Ver.quæq; p eū,s.p quē det̄,& ad cui⁹ petitionē, nūc qd̄ sit offm̄ & ptās h⁹ cura
a toris. In ver.& si quē curatorē.ibi,s₃ noīe ipsius,&c. Not.tex. a quē nō credo reperiri alibi. Dr̄ hic,ꝙ d₃ ꝯstitui curator ad petitionem creditoris.ꝯ imò iudex pōt ex offō suo.l.3.§.si q dē.s̄.q pe.tut. gl.
1 fatet̄ ꝯriū,ꝙ p̄t,si iudici sit notū bona dissipari.†Tenet ergo ista
b gl.ꝙ iudex b ex offō suo p̄t dare curatorē bonis,q̄ no.ꝯriū not.gl. in l.hæc āt.in pr.s̄.ex q.cau.in pos.ea.vbi d̄t esse sp̄ale in furioso;& ꝓdigo:in aliis āt nō pōt dari,nisi petat̄. Aduerte,curator adulti nō p̄t dari,nisi petēti,vt §.itē inuiti.inst.de cura.Itē curator pupilli similr̄.l.q h̄nt.§.si pupill⁹.s̄.de tu.s₃ curator furiosi,& ꝓdigi pōt dari ex offō iudicis.l.Fulcini⁹.§.adeo.ex q.cau.ī pos.eat. Curator vel q datur bonis, qn̄q; dat̄ bonis defuncti, & tūc p̄t dari ex offō iud. vt s̄.l.p̄x.& ibi no.in 2.gl. Qn̄q; dat̄ bonis viuētis,& tūc si qdē bonis viuētis & latitātis,tūc nō dat̄ curator,s₃ bona sunt vēdēda,vt s̄.l.p̄x.no. Si vero bonis viuētis,& nō latitātis, tūc pōt dari curator sicut furioso & ꝓdigo,ea.rōe,qa abest casu sine culpa, vt d.§.
2 adeo.& ita intelligo hāc gl. Dr̄ hic,† ꝙ oīa gesta cū eo rata habebunt̄,quæro, an possit intētare actiones tp̄e nō perituras? Dic, vt dixi in l.pe.s̄.de bo.aut.iud.pos.& no.in l.ab hostib.s̄.ex q.cau.ma
3 ior.†Quæro,in quo differt officiū istius curatoris,ab aliis curato
c rib.gl.hic late, & bene dicit, præterquam in vno. Vide gl.in verb. rata

a ADD.¶Et vide similem tex.inst.de satisd.§.si autem per procuratorem,& omnino videas ang.in aut.si oés.C.si vt abst.se ab hær.vbi dicit,ꝙ quando est notorium bona dissipari,potest iudex ex suo officio dare curatorem,casus est ibi,secundum eum sing.secus si non est notorium,vt hic est casus secundum eum.
b Ale.Adde tex.& ibi bar.& doct.in auth.si omnes,C.si vt abst.se ab hær. & adde quod bal.in l.3.per illum tex.C.de cap.dicit,ꝙ quilibet coniunctus potest petere dari curatorem bonis absentis,& captiuorum. Et istis adde bal.in rub.C. de suc.edi. quando possit dari curator bonis absentis, & p̄sētis. Adde qualiter sit dandus curator absenti, & eius bonis, & quæ sint seruanda, & an intelligatur datus in causa appellationis,bal.cons. 35. & per quem iudicem debeat dari, si vno loco habitat,in alio habet bona,per eundem cons 36.li.1.
c Ale.Adde aliam differentiam quæ colligitur j̄.e.l.§.quæritur. in fi. iuncta auth. minoris debitor.C.qui dare tut. pos. Adde ꝙ talis curator satisdare tenetur de idoneè conseruando,&c.l.3.cum gl.& ibi bal.C.capt.

rata habebunt.q̃ incip.ẽt ſi minor.q̃ no.Sed in eo,qđ dicit,ꝙ iſte
curator nõ dꝫ iurare,male đt,vt l.de creationib.C.de epiſ.au.imò
probatur in tex.in aut.qđ nunc gñale.C.de cur.fur. & ponit Spe.
4 in ti.de cur.§.cũ ãt.ver.inſtri gñalis,ſed in oĩb.aliis bñ dicit.†Vlte
rius dr̃ hic,ꝙ curator p̃t ꝯſtituere ꝓcuratorẽ,q̃ro qñ p̃t? Dicit gl.
poſt lit.cõte.l.neq;. C.de ꝓc.hoc intelligo verũ in actionib.hr̃di-
tariis, ſed in actionib.q̃ſitis ꝑ ipſum curatorẽ ex ſuo ꝯ̃ctu cũ hẽat
directas,& vtiles actiones,poterit cõſtituere ꝓcuratorẽ,ẽt añ lit.
ꝯteſt.cũ ſit dñs illius iuris.& h.d.tex.hic dum dicit,eiſq; actiones,
5 & in eos vtiles cõpetunt.†Quærit gl.vtrũ curator dẽat ſatiſdare
6 de rato?Dicit ꝙ nõ.l.actor.ĩ.rẽ ra.ha.†Quæro,ꝓcurator *a* ſubſti-
a tutus ab alio ꝓcuratore,ꝑꝑ dubiũ qđ eſt de ius mãdato,dꝫ caue-
re de rato,an dꝫ cauere rẽ ratã dñm habiturũ,i.an dꝫ cauere rem
ratã ꝓcuratorẽ habiturũ,q eũ ꝯſtituit.Hic vr̃ tex.no.ꝙ dꝫ cauere
rẽ ratã habiturũ ꝓcuratorem,vt hic, ibi,ſꝫ noĩe ipſi⁹ ꝓcuratoris,
&c.no.in Spe.de proc.§.j. ver.ſꝫ nunq̃d ſubſtitutus. Ego ãt al'r in
tuens dico ſic. Procurator p̃t ꝓcuratorem ſubſtituere duob.mo.
Vno mõ ex mãdato ſibi fcõ à dño ſubſtituit,& tũc dñs vr̃ illũ ꝯſti
tuere,quẽ ꝓcurator.l.j.§.pe.s̃.de ꝓc.& tũc dꝫ cauere rẽ ratã dñm
habiturũ,q̃a tanq̃ à dño cõſtitut⁹ agit.Qñq; ꝓcurator ſubſtituit
iure ſuo.l.neq;.& d.l.actio.& l.qđ q̃s. C.de cu. & tũc dꝫ cauere rẽ
ratã ꝓcuratorẽ habiturũ.cas⁹ẽ hic,ibi,noĩe ei⁹.&c.hẽs ĩ ſil'i.s̃.đne.
ge.l.mãdaſti.vbi mandatũ p̃t explicari duob.mod.hoc tene mẽti.

a ADD.¶Ale.Et adde pulchre bart.tangentem quid in actore in l.actor,ĩ.rem ra.
hab.Et iſtis adde quod no.bar.in l.ſi ante,in fi.iud.ſol.& vide,quod no. Sal.in l.
quod quis,in vlt.q.C.de proc.& bal.in l.nulla,eo.tit.

1 *Authentica,minoris debitor,an habeat locum in curatore bonis dando.*

§.Quæritur. Op.Inſt.de ſa.tu.§.q̃b.ſol.aliud in tutore&
1 cura.aliud in curatore q datur bõis.†Quę
ro, an hæc lex corrigatur per aut.minoris debitor.C.q da.tu.ſm
q̃ debitor,vel creditor nõ p̃t eſſe tutor,vel curator minoris?Cer-
te credo,ꝙ nõ,q̃a ibi loq̃tur in curatore,qui datur vt hẽat curam
perſonæ, & bonorum,lꝫ principl'r bonorum. l.in copulandis.C.
de nup.ſed hic loq̃tur in curatore dato bonis tm̃,ita ꝙ nõ ꝑſonæ.

1 *Curatores dati bonis,ꝙ habeant beneficium diuiſionis, quando ſunt in dolo, & culpa,non beneficium ceſſionis.*
2 *Beneficium epiſtolæ diui Adriani non hẽt locum,niſi inter fideiuſſores,& mandatores acceſſorie.nu.2.*
3 *Curatoribus pluribus datis bonis eſt ordo, quando qui non geſſit, ſit paratus vt gerens ſuo periculo conueniatur.*

§.Si tres. No.ꝙ plurib.curatorib.datis bonis,eſt actoris ele
ctio quẽ ꝯueniat.ꝯ̃. C.de diui.tu.l.fi. Sol. aliud in
tutorib.Rõ pꝫ in tex.cum tutores dentur inuiti,nõ curatores.Itẽ
op.ꝙ curatores debeant ꝯueniri pro parte, nõ q̃libet inſolidũ,vt
s̃.de admi.tu.l.tutores qui poſt.§.curatores.& l.diui Seuerus.e.ti.
Sol. ibi loq̃tur in curatorib.q gerebãt ſpõte, cũ datio nõ valeret.
Item op.de admi.re.ad ci.pert.l.3.Sol.ibi in aliis curatorib q dant̃
inuiti:hic in curatore dato bonis. Itẽ op.de ſuſp.tu. l.hæ.n.cauſæ.
Sol.ibi in tutorib.Item dr̃ hic,ꝙ qñ datur inuitus, ꝙ nõ gerẽs nõ
ꝯuenitur.ꝯ̃ in l.3.§.j.s̃.de adm.tu.Sol.nõ ꝯuenitur niſi in ſubſidiũ.
a Et iſta opi.ẽ in vltimo ver.l.nr̃æ.Quæro,an *a* iſti†curatores hẽant
1 bñficium epl'æ diui Adriani? Gl.reſp.ꝙ nõ, q̃a nõ tñr niſi de do-
2 lo & lata culpa,& ſic nõ dñt hr̃e bñficiũ epl'æ. Aduertatis.iſta gl.
male q̃rit,q̃a dicit, an hẽat locũ epl'a ſꝫ epl'a nõ hꝫ locũ,niſi inter
fideiuſſores,& mãdatores acceſſorie obligatos,l.fi.C.de ꝯſti.pec.
& Inſti.de fideiu.§.ſi pl'es.& l.inter eos.ĩ.de fideiu.ſed hic nõ ſunt
fideiuſſores,iõ bñficium epl'æ nõ dꝫ eſſe indiſtincte. Iõ gl.voluit
q̃rere, an hẽant bñficium diuiſionis, vt tutores, & curatores alij.
Itẽ male ſoluit,q̃a & illi q ſunt in dolo,& lata culpa,hñt bñficiũ
diuiſionis,lꝫ nõ hẽant bñficium ceſſionis,in ver.veriorẽ.l.ſi pl'es.
3 s̃.de adm.tu.& §.nũc tractemus.all.in gl.Itẽ dr̃ hic in hac†l.ꝙ q̃li
bet p̃t cõueniri inſolidũ,nec eſt inter eos ordo. Hoc intellige ve-
rum, niſi ille qui nõ geſſit ſit paratus, ꝙ gerens prius cõueniatur
ſuo periculo.Tex.in ſimili in l.vnde quæritur.in prin. s̃.commo.
prout eſt ibi in litera,& hoc pono in materia de duob.reis.

a ADD.¶Alex.Concordat tex.ĩ l.debitor,s̃.de ne.geſt.ꝑ bal.l.2.C.qñ fiſ.vel priu.

LEX III.

1 *Procuratores duo ſi conſtituuntur ſimpliciter,vnus non poteſt gerere ſine alio.*

a Si plures. *a* Not.ꝙ ſicut pñt inſolidum agere,ita inſolidum
ꝯueniri. Quæro,à quo ꝯueniũtur iſti curatores?
Reſp.vel à creditorib.hæreditariis, vel ab eo cuius bonis fuerunt
1 dati curatores.Mõ † per hanc l.dico in mã de duob.reis, qñ duo
procuratores cõſtituuntur ſimpliciter, vnus nõ p̃t aliq̃d facere ſi
ne alio,l.plurib.s̃.de proc. & iõ ſicut inſolidum q̃libet nõ p̃t age-
b re,ita quilibet inſolidum nõ p̃t ꝯueniri,ſed qñ plures *b* procurato
res dantur inſolidum, an teneantur actiõe mãdati inſolidum, vel
nõ?Certe vr̃ dicendũ, ꝙ q̃libet inſolidum teneatur. caſus eſt hic,
& ita intelligo l.creditor.§.duob.s̃.man.licèt gl.ibi aliter dicat.

a ADD. ¶Alex.Et facit hæc lex,& præcedens,ꝙ cum hæreditate iacente non vr̃
poſſe agitari iudicium,& ſi ſit agitatum,ſit nullum,ad hoc l.4.§.prætor,de dã.
infe.& ibi hoc aperte tenuit ang.vnde debet dari curator bonis,& cum illo iu
dicium agitari,vt hic,& s̃.l.prox. Adde ꝙ no.in l.ſi ſeruus,ĩ.de diuer.& temp.
præſcr.vr̃ tñ ꝙ d.§.prętor,non faciat pro ang.ſic ſimpliciter,imò ibi vr̃ proba-
ri,ꝙ ꝯ̃ hæreditatem iacentem poſſit deueniri ad primũ decretum, ſi nemo de-
fendat, iuncto §.præcedenti illius legis, ſm Imo.ibi, vbi ẽt probatur, ꝙ poſſit
fieri miſſio in inſulam hæreditariam ẽt ſi ibi nõ ſint inquilini:&ẽt ſi citatio ſeu
libellus non affigatur ad ipſam inſulam,per id qđ no.Io.and.in ſimili,in c.cor-
di,de app.in 6.Tutius eſt tñ,ꝙ hoc fiat,vt probatur ibi ex verſi.tutius,ſm Imo.
ibi.Vtrum autem hæreditas patiatur ſm decretum,tex.in d.§.prætor,vr̃ proba
re,ꝙ non.Vide tñ bal.per illum tex.in l.cum debitoris,C.de iud. Et pro prædi-
ctis facit,quia in hac materia æquiparatur pupillus, & hæreditas iacens,vt eſt
tex.no.& quod ibi no.bar.in l.is cui,§.ceſſatum,vt in poſ.leg. Vñ ſicut ꝯ̃ pupil-
lum proceditur,vel nõ,ſm id quod legitur,& no.in l.hæc ãt, ex qui.cau.in poſ.
ea.ita ꝯ̃ hæreditatem iacentem. Adde quæ dixi poſt bar.in l. ad diem, de verb.
ob.& ibi ang.in l.ſeruus hæreditarius,de ſtip.ſer.& quod no.Ro.in d.§.prętor,
Tu vide bal.vbi aliquid per eum,in c.j.de mil.vaſ. qui contum.eſt, & quod no.
in l.ſi quis inſtituatur,in fi.de hæ.inſt. & ibi no.bar. & quod ibi dixi,& hæc, &
ſil'ia ſꝑ intelligas,niſi extarent ſui hæredes, qm̃ tũc nihil procedi p̃t ꝯ̃ hæredi-
tatem iacentem, q̃a non eſt dare tunc hr̃ditatẽ iacentẽ bñficio ſuitatis, ſm gl.
valde no.in l.cum hr̃ditas,C.depo.q̃ multum exclamat ibi bar.&facit ad no.ꝑ
bar.in l.fi.ff.de ꝯdi.inſt.Item ad prædicta adde tex.no.& quod ibi bar.in l.ſi cũ
hoĩem,in fin.de fideiuſ.& prædicta ẽt faciunt vtrum hæreditati iacenti currat
præſcriptio,vel nõ,ſicut minori,vide bal.in l.fi.C.in quib.cau.in integ.reſti.&
no.in l.ẽt,ff.de min.& l.ſi intra,C.de temp.in integ.reſt.pe.& in l.ſeruus hæredi
tarius,de ſtip.ſer. adde ꝙ hæreditati iacenti ſi eſt ſuus hr̃s, non detur curator,
bal.conſ.258.li.3.Et an p̃ſcriptio currat hæreditate iacente,per eundẽ ꝯſ.46.li.3.
b Pom.Et vide bar.in l.j.§.ſed ſi duo,ff.depoſi.

LEX IIII.

Imperatores. Hæc lex habet 4.lect.& 3.eſt bona & cla-
ra ſm eam pono caſum. Quæro exempla
iſtius l.gl.ponit prius exẽplum in eo, qui ceſſit bonis in fraudem
creditorũ.hæc lect.nõ eſt bona. Rõ,q̃a ille qui cedit bonis nõ dr̃
in hoc committere fraudem,q̃a vtitur ſuo iure,vt no.s̃.de re.iur.
l.ſi quis dolo. Secunda lect.eſt,ꝙ vocetur fraudator creditor,qui
cum debitore fraudandi cauſa ꝯ̃xit, l.ait prætor.s̃.de priu.cre.Iſta
lect.nõ vr̃ vera,quia debitor non poteſt hoc opponere,l.ſi credi-
torib.C.de ſer.pig.da.ma.Suſtinendo hoc,dico,ꝙ debitor nõ op-
ponebat,ſed creditores.Vel dic,ꝙ debitor põt opponere,ſi fraus
eſt ab aliis detecta l.aliàs.s̃.de iureiu.Tertia lect.eſt vera,& plana.
Et quarta etiam eſt vera, licèt faicat violentiam literæ.Item opp.
dicitur hic,ꝙ bona vendũtur autoritate ſenatus, imò auctoritate
præſidis,vel prætoris,vt s̃.e.l.2. Dic,ꝙ loquitur in bonis alterius
ſenatoris.l.curator.de cur.fur. Vel dic,ꝙ loquitur in bonis alteri⁹
non ſenatoris.& qđ dr̃,ꝙ debet fieri prætoris vel præſidis aucto-
ritate,nõ negatur quin poſſint vendi auctoritate ſenatuſcõſulti.

LEX V.

Si debitor. Op.dicitur hic,ꝙ fuit datus curator à credito
ribus.Contra imò à prætore.Solu.prætor po-
teſt dare,& etiam ipſi creditores.

¶Quæ in fraudem creditorum facta ſunt, vt reſtituantur. Tit.ix.

LEX I.

1 *Clauſula,confitetur ſe habuiſſe,& recepiſſe centum à debitore,quem liberauit per acceptilationem appoſitam in inſtrumento,non probat numerationem.*
2 *Teſtium dicta quando pereant inſtantia perempta.*

AIt prætor. *a* Primo ponit edictum prætoris, &
a eius verba materialirer. Secundo il-
lud edictum exponit. Secunda ibi, ait ergo prætor, &
b hic incipit *b* exponere illa verba geſta ſunt.†Not.tex.
1 ibi, hæc verba generalia ſunt. Reduco vobis ad memoriam, qđ
aliàs dixi vobis.Quidam cõfitetur ſe habuiſſe, & recepiſſe cẽtum
ſibi debita ex tali cauſa , liberans debitorem ſuum per acceptila-
tionem, & Aquilianam ſtipulationem, an illa verba, habuiſſe,&
c recepiſſe,numerationem probent?Ego dixi, *c* ꝙ nõ.Cum.n.de na-
tura,& ſubſtantia acceptilationis ſit, ꝙ quis debeat cõfiteri acce-
piſſe,dñr magis appoſita ad ſubſtantiam acceptilationis,quam vt
probent numerationem.l.ſi acceptolatum.ĩ.de accep.Et hoc pro
batur hic in fi.ibi,ſiue acceptilatione.Nam ſi probaretur numera
d tio,non videretur factum in fraudem. *d* Præterea,ex eo quod dr̃,
liberans debitorem per acceptilationem,&c.apparet,ꝙ nõ inter-
ceſſit numeratio:quia tunc nõ eſſet liberatus per acceptilationẽ,
ſed per numerationem, vt Inſti.quib.mo.tol.obl. in pr.& hanc q.
de facto habui.Item dicitur hic in l.3.ſi litem mori patiatur,quæ-
e ro exempla.Vide gl. *e* in d.l.3.ver.patiatur, quæ incipit,cum po-
2 tuit,&c.No hanc gl.† quæ dicit,ꝙ dicta teſtium pereunt perem-
pta inſtantia,ſed tex.eſt in ꝯ̃rium in l.vlt.C.de teſt. & gl.in l.pro-
perandum.§.fi.C.de iud.quare habemus dicere,ꝙ iſta gl.male di-
cat,&

a ADD.¶Alex.Pro intellectu huius ti.& etiam ti.ſi quid in frau.pa.vide no.in l.à
diuo Pio,§.ſi ſuper,s̃.de re iud.& in materia huius ti.vide bal.in rub.C.eo.
b Alex.De iſto verbo,geſta ſunt,vide bar.in l.j.s̃.de of.proc.Cæſar.
c Alex.Vide bar.in l.ſi in ſtipulatu,s̃.de do.& quod ibi dixi.
d Alex.Vide vnum caſum per bar.in l.poſtquam,in fi.s̃.de re iud.
e Alex.Vide ad iſtam gl.bal.in rub.C.eo.& addo bar.in l.2.C.de eden.in l.3.ĩ.iud.
ſol.& bar.in l.geſta,C.de re iud.& bar.in l.cum antea,C.de arbi.

cat,& hic ponamus exemplū, qn̄ qs patiť perire instantiam in cā
appľonis.patiendo labi annū vel biennium, quo casu perit instan
tia,& totū ius, vt in aut.ei q.C.de temp.ap. Vel dic,& melius, ꝙ gl.
loqtur qn̄ instantia perit an̄ publicationem testium, quo casu di-
cta testium pereunt:ar.l.gesta.C.de re iu. ſm Iac.de Are. & Cy.re-
fert in l.properandum.in fi.C.de iud.quod tene menti perpetuo.

LEX VI.

Qui autem. Verba edicti sunt gn̄alia. Dn̄r.n.q̄ fraudatio
nis cā,&c. aduerte in oīb.p̄cedētib.exēplis,
siue sit fcm̄.siue neglectū, vr̄ gestū vere, vel p̄sumptiue. Nam si pa
tior te p̄scribere, videor in te transferre, q̄a p̄scriptio est q̄dam a-
lienatio. l.alienationis. ĵ.de ver.sig.sed qn̄ aliqs nō acquirit alte-
ri, nihil est gestū, vt si nō impleo ɔdōem. Nam ex hoc nihil alicui
q̄ritur, sed nō admittiť, nec ego aliquid facio. Vn̄ verbū, gesta, nō
verificatť fraudatiōis cā, q̄a nō fraudātur creditores, q̄a si nō repu-
diasset, creditores nihil de illa h̄rditate potuissent facere, cū ad eū
nō spectaret. Itē op. ꝙ qs tenetur lucrari. l.in fraudē.in pr. ĵ.de iu.
a fis.Sol.vt ibi.Itē op.[a] de le.2.§.nō tm̄.s̄.de hær.ven.& ad l.Aq.l.si
seruus seruum. Dicit gl. ꝙ illæ ll.loquūtur in suis tractatib.& bn̄,
nā illæ ll.loquuntur in casib.in q̄b.de natura ɔ̄ctus tenebať quæ-
rere:hic vero nō.Item op.legatum à tp̄e mortis dr̄ esse nr̄m.ergo
repudiando dr̄ diminui patrimonium.l.j. C.com.de le.& l.à Ti-
tio.ĵ.de fur.Sol.repudiando fingitur nunquam fuisse nostrum.

a ADD.¶Alex.Vide Bar.in l.si pater,ĵ.eo.&c.

§.Si seruum. Vide gl.in ver.reuocabiť. quæ inc.sed nun-
quid.& nō soluit. Quidam dn̄t. ꝙ reuoceť
seruus tm̄, cum illud tm̄ reuoceť qd̄ erat in dn̄io debitoris, vt ĵ.e.
l.si §.nō solum.& §.Proculus. Iac.de Are. tenet ɔ̄rium per eandē
l.Nam sicut fructus existētes in fundo tp̄e alienationis reuocanť,
ita ista hæreditas, cuius adeundi ius erat penes seruum tp̄e aliena
tionis, reuocabitur. Et sic sunt tres casus. Primus, q̄do diminuit.
Secundus, quando nō quæsiuit. Tertius, qn̄ fraudationis causa si-
mul,& semel de patrimonio suo diminuit, & non quæsiuit, quo
casu totum reuocabitur, vt hic, quia vnum adhæret alteri.

§.Apud Labeonem. No.qd̄ ille q̄ facit id,ad qd̄
tenetur, nō vr̄ in fraudem.

1 *Regula, qui prior est tempore, &c. non habet locum in pignore prætorio.*

a
1 **§.Sciendum.** [a]No.tex.ibi, cum iam par cōdō omnium,
& † sic illud quod dicit Dy. ꝙ in pignore
prætorio nō habet locum rl'a, qui prior est tp̄e. est potior in iure.
est verum, quia nullus est prior, sed vno immisso omnes immissi
videntur, vt hic,& l.cum vnus.s̄.de bo.aut.iud.pos.& ibi dixi.

a ADD.¶Alex.Idem dixi in l.à diuo Pio,§.si super reb.s̄.de re iu.

§.Si quid cum pupillo. Dr̄ hic. ꝙ gesta cū pupillo
reuocātur, licèt pupillus
ignorauerit, an sit verum indistinctè? Et dicit gl. ꝙ sic,& sic est ca-
sus hic, ꝙ est deterior ɔdō pupilli, q̄ maioris. Et hoc tenet gl.s̄.e.l.
1.in pr.gl.in verb. non ignorauerit. quæ incip.sed si ignorauerit.
Azo tenet cōtrarium, & dicit, qd̄ hic dicit in pupillo, est verum,
cui est donatum: vnde tenetur quatenus ad eum peruenit. & sic
totus vnus est casus. & quod sequitur, simili modo, ponit exem-
plum magis generale.& hoc placet per l.ait prætor.ĵ.co.

LEX VII.

1 *Pretium emptori quando sit restituendum, cum bona reuocantur.*
Et si hæreticus vendit bona, inquisitor debet restituere pretium.

a
b **Si debitor.** [a]Cum res vendita reuocatur, pretium empto-
ri nō restituitur, [b]nisi in vtilitatem debitoris ap
pareat esse cōuersum.h.d.Hic dr̄, ꝙ pretium nō restituitur qn̄ res
reuocatur.ɔ̄, imò restituitur.l.1.C.de præscr.40.an.Sol. Diç, vt re-
fert Cy.in d.l.1.Ista materia habet tres passus. Qn̄que queritur, an
pretium sit restituendum ab eo qui vēdidit. Secundo, an pretium
c sit restituendum ab ipso reuocante, & istis duob.[c]casib.dic vt re-
fert Cy. in d.l.1.tn̄ iste 2.casus subdistinguitur. Si quidem vendō
fuit facta ab eo, qui habuit potestatem vendēdi, & tunc loquitur
hæc lex. Si vero fuit facta ab eo, qui nō habuit potestatem vēden
di, quia res erat aliena, dic vt l.emptor.de rei ven. quia si pretium
est cōuersum in vtilitatem eius qui reuocat, debet restituere, al's
nō, l.emptor.& ibi no. Sed si res est vendita ab eo q habet ptātem
vendēdi,& hic est casus noster, & tūc in gl.sunt duo membra: q̄a
aut emptor fraudem participauit, & nō dēt sibi restitui pretium:
vt hic. Aut fraudem nō participauit,& tunc dēt restitui, vt l.1.§.si
quis in fraudem. s̄. si quid in frau.pat. Primus casus probatur hic.
1 Pone ergo † aliquis hæreticus [d]alienauit bona sua, quæ bona alie
d nata reuocātur per inquisitorem, an debet restitui per inquisito-
rem pretium emptoribus? Et ex prædictis apparet determinatio.
e Nam [e]de iure canonico statim à die commissi crīs hæresis, ipso iu
re bona sunt ɔfiscata, vt in c.cum ſm.extra de hær.lib.6.& sic nō
habuit ptātem alienandi, quia desierat esse dn̄s. Sed de iure nr̄o
nō req̄ritur, ꝙ ex crimine hæresis, vel læsæ maie. statim bona sint
ɔfiscata. l.quisquis.in fi.C.ad le.Iul.maie. sed statim perdit ius alie
nādi.l.q̄situm.s̄.q & à q.tunc quia perdit ptātem alienādi, dēt di-
stingui:aut pretium est ɔuersum in vtilitatē hæretici, & pretium
debet restitui per inquisitorem, ne inquisitor habeat res, & præ-
tium, alias nō.ar.h⁹ l.& l.eius rei.& l.emptor.& ibi no.s̄.de rei vē.

a ADD.¶Paris.Vide late Ias.inst.de act.in pr.adde ét, ꝙ appľone pendente, pt ēē
appellans capi personaliter rōe suspicionis fugæ, ſm Perus. in c.cū teneamur,
vel amplius, de app.Et an suspectus de fuga, possit allegare iudicem incompe-
tentem, vide Dec.cons.75.ias.in loco præallegato,& in l.si arbitro, ff.q sat.cog.
vbi ponit quot requirantur ad hoc, vt debitor suspectus de fuga possit capi.
Et an captus possit allegare incompetentiam, vide ias.in l.2.ff.de iuris.om.iud.
b Alex.Qn̄ reuocantur bona alienata in fraudem, an refundatur pretium empto
ribus, per reuocantes, Et vide per Cy.in l.pen.in fi.C. ad l.iul.maie.quem sequiť
Imo.in l.post ɔ̄ctum, s̄.de dō.vbi aliqualiter vr̄ damnare Bar.hic, & vide quod
no.Cy.in l.pe.C.de bo.dam.& per Bal.in l.fi.§.emptor, C.com.de leg.Tu tn̄ te-
neas opi.Cy. Sed an ille, in quem facta est alienatio titulo lucratiuo in fraudē,
possit rem retinere offerendo pretium, vide Bal.in l.j.q.7.C.si quid in frau.pa.
c Barb.Et an fiscus teneatur refundere pretium emptori, tangit Cy.in l.pen.& in
l.fi.C.ad l.Iul.maie.sed Cy.in l.præall.dixit, ꝙ cum fiscus habeat causam lucra-
tiuam, facit quod no.Bar.in l.fi. C.de sen.pas.tenetur refundere, nec obstat illa
lex, quia lōquitur in creditore qui habet causam onerosam,& ista pars videtur
verior, quam tenet do.Io.de imo.in l.post contractum, s̄.de do.vbi vide.
d Ale. Adde Bar.in l.chirographis,§.fi.s̄.de admi.tut.& vide c.ad audientiam, de
re.ecc.non alie.& l.j.& ibi Cy.C.de præsc.30.ann.bal.in l.fi.C.commu.de leg.&
ibi etiam an inquisitores debeant soluere pretium rerum emptarum, & ibi ad-
de bar.in l.Imperator, ĵ.de iure fisci.
e Barb.Et vide bal.l.fi.§.fi.C.com.de leg.bar.in l.chirographis,§.fi ff.de adm.tut.

LEX IX.

1 *Pretium succedit loco rei in vniuersalibus:in particularib.in subsidium, in per-*
sonalibus, quando quis conuenitur ratione doli.
2 *Pretium in hypothecaria succedit loco rei sicut in personalibus.*

1 **Qui à debitore.** No.hic ꝙ pretium succedit loco rei,
& hoc est verum.& nō † est dubium
in vniuersalibus.l.si & rē & pretiū.s̄.de pe.hę.& l.Imperator.in fi.
a cū l.seq.s̄ de leg.2.Sed in iudiciis [a]particularib.tunc si quidem est
realis actio, tūc ēt pretiū nō succedit loco rei, nisi in subsidium re
p̄scripta, vel vsucapta.l.mater. C.de rei ven. & l.si eum seruum.&
ibi no.s̄.si cer.pe. Sed quid in personalibus? Hic vr̄ tex. ꝙ in subsi-
dium pretium succedit loco rei. In ɔ̄rium vr̄ tex.s̄.de hær.vel act.
ven.l.venditor ex hæreditate. Sol.hic in personalib. pretium suc-
cedit loco rei, quando aliquis cōuenitur ratione doli, secus si con
2 uenitur ex simplici contractu: vt l.contraria. Sed quæro, † an in
hypothecaria pretium succedat loco rei, sicut in personalib. vel
sicut in realibus. Gl.habetis in l.1.s̄.de distr.pi. nec scio hoc alibi.

a ADD.¶Barb.Et vide ang.in l.si & rem & pretium, s̄.de pet.hær.

LEX X.

1 *Creditores futuri an habeant reuocatoriam.* (creditorum.
Creditores futuri non habent reuocatoriam, nisi appareat factum in fraudem
2 *Creditorum futurorum in fraudem, quando dicatur aliquid esse factum.*

Ait prætor.

§.Ita demum. Creditores p̄teriti hn̄t reuocatoriā, non
creditores post secuti, nisi in priorum lo
cum successerint.h.d.No.§.quē doc.exaīant in §.item si qs in frau
1 dem.inst.de act. † Quæro, vtrum [a]futuri creditores hēant reuoca
a toriam? Tex.est ꝙ nō, in l.j. C.de iu.fis.lib.x.In ɔ̄rium est gl.in aut.
2 s3 iam.C.de do.an.nup. Aliàs dixi, † ꝙ creditores futuri hēant re-
uocatoriam, si appareat factū in fraudē futurorū creditorum. l.si
priuatus.& l.seq.s̄.q & à q.& gl.in d.aut sed iam. In fraudē āt fu-
turorū creditorū præsumo fcm̄ ex cāis, q̄ ponūtur in d.l.si priua-
tus.& l.seq.& est tex.in c.fi.extra de renun.li.6.Dixi in l.post ɔ̄ctū.
s̄.de do. Sed si nihil apparet, in dubio non præsumitur fieri in frau
dem futurorum creditorum.l.1.C.de iure fisc.libr. 10. Vnde non
haberent reuocatoriam, nisi in locum priorū successerint, vt hic.

a ADD.¶Alex.Per bal.C.e.in ver.quæro, cum concessit, &c.& quod ibi dixi.

§.Quod ait prætor. No.not.§ ex quo habes, quali
ter debes formare articulum,
tu qui vis agere reuocatoria.

1 *Denunciatio an inducat malam fidem.*

1 **§.Si quis particeps.** No.tex.ibi, non enim caret frau
de.Et sic habes, † ꝙ denūciatio [a]
a inducat malam fidem.ɔ̄ C.[b] de resc.ven.l.si maior.resp.gl.ibi, ille
b qui denunciauit, non habebat ius denunciandi:hic sic.& bene di-
c cit.Probatur C.debit.ven.pig.imp.non pos.l.1.& 2.Item opp.[c] s̄.
quod fal.tu.aut.l.2.Gl.non soluit hic, sed Dy.soluit ibi.& Cy.in l.
fundum.C de rei ven.& dicit sic.In l.ɔ̄ria ille qui denūciabat, cer-
tabat de lucro, sed ille cui denūciabatur, certabat de damno, ideo
est potior cōditio eius cui denunciabatur, quia potest dicere, nō
credid

a ADD. ¶Alex.Adde l.si fundum, C.de rei ven.adde bar.in l.non solum,§.morte,
s̄ de ope.no.nun.& quod ipse no.in l.Celsus, s̄.de vsuc.
b Alex. Vide in simili bar.in l.quæsitum, s̄.de re iud.Et hunc tex.limita vt per bar.
in l.post contractum, s̄.de dona.& vide quod no in eadem l.&c.
c Alex.Ad istum tex vide bar.l.3 §.si procurator, s̄.quod quisque iur.

credidi tibi: secꝰ si essent ĩ pari cã, vt hic. Et sic collige, aut ñ h₃ ius denũciãdi, aut h₃: & si h₃, aut sunt in pari cã, aut nõ, vt hic. Et hoc vide latius per Cy. in d. l. si fundũ. & p Ia. de Are. in l. j. in pr. s. de op. no. nũ. Prædicta oĩa, q̃ dñr per doc. & gl. sunt vera ĩ denũciatione, q̃ fit ante celebratum ɔ̃ctum: secus in ea, q̃ fit post ɔ̃ctum celebratum. l. pe. & ibi no. s. ꝓ emptore. & Inn. dicit hoc per eandẽ l. ĩ c. dilecti. extra de maior. & obe. & tene menti. & hoc idẽ no. gl. hic. Vide gl. in ver. vendẽte. q̃ incipit: secus post venditionem, &c. q̃ not.

§. Illud certe. Dr̃ hic, ꝙ si vnus superest de illis qui fraudãtur, ꝓp illum oẽs creditores hñt reuoca

a toriã. [a] Sed ɔ̃. s. q̃b. ex cau. in pos. e. l. Fulcinius. §. ꝙ si aduersus. Dy. in §. itẽ si q̃s in fraudẽ. inst. de act. dicit, ꝙ hic debitor alienãs hẽbat aĩum fraudãdi oẽs, licèt emptor sciebat tñ, ꝙ fieret in fraudem vnius. Item q̃ro, dr̃ hic in fi. huius §. ꝙ emptor ɔuentus offerẽdo p̃tium audiatur, vtrum sit verũ ante lit. cont. vel post. in gl. sunt opi. vide gl. in ver. actione eludat. quæ incipit, fraudati. Vel dic, nõ audiatur. & istud tenet Dy. inst. de act. §. item si quis in fraudem.

a ADD. ¶ Ale. Vide bar. & doct. in l. etiam, §. j. s. so. mat.

§. Si fraudator. Ex hoc §. cum §. seq. habes intellectum l. si creditores. s. de separa.

§. Si cum in diem. Vide gl. in ver. etiam tpe. q̃ inc. vt. & ĩ. eo. l. omnes. ibi, sed quid, &c. Hãc gl. adde ad id quod dixi s. de pri. cre. l. si creditores. No. ergo, ꝙ reuocatio fit propter fraudem, quæ committitur in tempore, & reuocatio fit in repræsentatione temporis.

§. Si cui solutum. Op. gl. in verb. actiõe. de l. illud. ĩ. e. dicit glo. hic ab initio obligauit, ibi ex postfacto, & sic fuit in fraudem creditorum.

1 *Debitorem fugientem licet capere, & ei auferre id quod portat, quando expectare sententiam iudicis esset periculosum.* *(iudicem adducam.*

2 *Debitorem fugientem possum capere per personam, non vt eũ detineam, sed ad*

3 *Debitor suspectus p̃t capi die feriata, etiam ĩ honorem Dei, vt ducat ad iudicẽ.*

4 *Debitor an fugeret, vel non cognoscitur officio iudicis deseruiẽte actiõi ꝓpositę.*

5 *Iudex quando debeat dare familiam creditori, qui timet de fuga debitoris.*

6 *Iudex parte absente cognoscit de fuga debitoris.*

7 *De qua actione in factum intelligatur hic textus.*

a §. Si debitorem. [a] Qui pecuniã sibi debitã à d̃bitore fugiẽte abstulit. cõicare non cogit̃ aliis

1 creditorib. añ bona possessa: secꝰ post bõa possessa. h. d. † Ex hoc §. nota, ꝙ l₃ capere debitorẽ fugiẽtẽ, & auferre ei qd' portat. ɔ̃ hoc op. gl. de l. extat. s. qd' me. cã. & l. nullꝰ. C. de Iudæ. & l. pupillus. ĩ. e. & C. vi bo. rap. l. res. Dicit Ald. ꝙ hic fuit ꝓsecutus auctoritate iudicis. Sed dic. ꝙ hic ñ potuit expectare sñiã iudicis, q̃a erat sibi pe-

b riculosum, [b] q̃a interim aufugisset: aliàs si sine eius incommõ potuisset facere cũ iudicis auctoritate, tũc habẽt locum ll. ɔ̃riæ. Ad hoc facit qd' no. C. de Iudæ. l. nullꝰ. videbitis ĩ. qd' vi aut clã. l. si aliꝰ. §. bellissimè. Hic dr̃, ꝙ abstuli debitori meo, id qd' portabat. S₃

2 q̃ro. † vtrũ liceat mihi capere debitorẽ fugientẽ p personã? Resp.

c sic, [c] nõ vt eum detineã, s₃ vt ad iudicẽ ducã, vt no. inst. de ac. ĩ pr. super verb. in iudicio. & de pac. iur. fir. §. 1. ad qd' facit qd' no. C. de

3 decu. l. gñali. li. x. & qd' no. C. vbi dec. vel cohor. l. j. Vlterius † q̃ro, [d]

d vtrũ hoc liceat fieri die feriata? Vr̃, ꝙ nõ q̃a illis dieb. q̃s nõ p̃t vo-

e cari [e] in ius. sed dic, ꝙ die feriata ob necessitatẽ hoĩum hoc non vr̃ impediri, q̃a ẽt actus executionis illa die nõ impedit̃. Hoc habẽt expresse Canonistę, extra de iud. c. significauerũt. S₃ in die feriata ob honorẽ Dei. puto ẽt fieri posse, vt ducat ad iudicẽ, ñ vt cognoscat, s₃ vt caueat de stãdo in iudicio, vt no. gl. in l. dies festos. C. de

4 fer. † Sed q̃ro, quałr cognoscet̃ vtrũ debitor fugiebat, vel nõ? resp. examinabit iudicis officio deseruiẽte actioni ꝓpositæ, vt actioni vi bo. rap. vel ɔdõi ex d. l. extat. vel deseruienti accusationi criminali, vt habuistis in simili in l. de pupillo. §. meminisse. ver. toties. s.

f de op. no. nũ. q̃rit Dy. [f] dicit † creditor, ego habeo debitorẽ fugiti-

5 uum, q̃ statim vult fugere, iõ peto familiã, an iudex d₃ dare familiã? Dicit Dy. aut creditor iustè timet, q̃a videt ĩdicia, & tũc iudex p̃t dare: secus si nõ esset iustus timor, ar. l. hæc ãt. in pr. s. si cui plus q̃ per le. Fal. & in l. 2. in pr. s. so. ma. & l. si fideiussor. in fi. s. q. sat. cog. ita dicit Dy. Ego ãt intelligo verũ, si post debitũ ɔ̃ctũ noua cã iusti timoris superuenit, secus si illa cã suberat tpe ɔ̃cti debiti. l. si creditores. s. de pri. cre. & l. q. bona. §. de illo. s. de dã. inf. & l. si is à quo.

6 in fi. cum l. seq. s. vt in pos. le. † Sed q̃ro, istud quałr examinat̃, g &

g quałr fit fides iudici de ista cã? resp. credo, ꝙ iudex possit cognoscere parte absente, q̃a capere p̃sonã est realis citatio: s₃ cognoscere an aliq̃s sit citandus, & ɔmittere citationẽ, p̃nt fieri absente par-

7 te. l. s₃ interpellat̃. §. j. & l. diem ꝓferre. in pr. s. de arb. † q̃ro, de qua actione in factum loquatur hic? Non puto, ꝙ sit actio in factũ ex hoc edicto. Hic. n. nulla fraus est cõmissa, sed loq̃tur de actione in factum gñali. quæ datur vbicũq; est æquum. l. quoties. s. de p̃scri. ver. Vel possumus dicere, ꝙ loq̃tur de actione in factũ ex hoc edicto, quia post bona possessa semper dolus præsumitur. l. qui autẽ. §. sciendũ. s. e. Et sic est hic casus in quo sufficiet esse dolũ ex parte eius, qui hac actione conuenitur, licèt dolus non sit in debitore.

a ADD. ¶ Ale. Vide gl. & ibi bal. in c. j. §. si quis vero, de pace iur. fir. & gl. in aut. vt iud. sine quoquo suff. §. necessitatem. Et multi sunt, q̃ autoritate ꝓpria possunt capi, quos ponit Spe. & Io. an. in ti. de accu. in 3. par. §. j. ver. hoc tñ fallit in quibusdã, & omnino bal. l. j. C. vbi quis dec. ¶ Adde tu pro ampliatione huius text. & vide Fran. in c. intimasti, de app & ibi quod ꝓcedit appellatione pendente, & ẽt dilatione pẽdente, ita idem in c. insinuante, ver. 7. limita. e. ti. Et vide d. Maria. in rub. de dilat. art. 4 & quæ notaui s. in l. quidam consulebant, de re iud.

b Pom. Vide multa similia per Fel. c. pe. de const. & aliquid etiam per eum in c. cũ inter R. ver. limita secundo, de exce. bar. ɔ̃s. 103. & Fel. in c. de cætero, de re iud. & bar. cons. 9. vo. 2. & bal. l. j. C. de fer. & aqua. Ale. cons. 135. in j. vo. & Anch. cons. 192. & bal. in c. ex rescripto, de iureiu. & de pa. iur. fir. in §. si quis vero, & Fel. c. si qñ, de of. dele. & Ro. cons. 242. & Ale. 54. vo. 3. vbi ponit, quæ arguunt aliquem suspectum de fuga. Et an ẽt suspectus de fuga possit capi, & an de præparatis ad fugam idem appareat, per Ful. & Aret. cons. 95. vbi videtur impugnare Anch. in cons. superius alle. Pro cuius defensione vide Ias. in l. 2. ff. de iur. om. iud.

c Ale. Idem, si debitor esset suspectus, ſm gl. & ibi doct. in l. quæsitum, s. de pig. & detineri p̃t per 20. horas, ſm bar. in l. capite 5. de adul. Item ꝓp suspicionem fugæ, p̃t interdici bonis, l. de pollicitationib. ĩ. de polli. & ibi bart. Vtrum in casu huius §. pecunia accepta, incõtinenti, fit acquisitũ dñium accipienti, an habeat necesse eam consignare iudici? vide no. Bal. in rub. C. e. per Sal. in l. si quis in tãtã. C. vñ vi. & bal. & Sal. in l. j. C. vbi quis decur. Addo tñ, ꝙ ex maioritate rõnis huius §. dici p̃t, ꝙ si quis esset captus rõe suspicionis fugæ, nõ poterit redargui captura ꝓp iudicis incõpetẽtiã, maxime quia remittitur prohibitiua iuris dispõ, quoties periculum est in mora, l. de pupillo, §. si quis riuos cum §. seq. & ibi per Mod. cum si. de op. no. nun. & ẽt quia si ꝑmittitur ꝓpria autoritate, multo fortius, &c. & alibi no. ꝙ licitum est iudici seculari capere clericũ in flagrãti crimine repertũ, ſm Io. an. post Inn. in c. vt famæ, de sen. exc. licèt postea ipsum remittat ad iudicem ecclesiasticum, ꝓ no. in c. cum nõ ab homine, de iud. & no. Bar. l. si quis in seruitute, ĩ. de fur. & bal. l. si qua ꝑ calumniam, C. de epi. & cler. & Lap. alle. 25. & quod no. bal. l. j. C. de fer. fu. Et de hoc no. Mod. in l. de pupillo, in §. meminisse, & §. seq. in addi. de ope. no. nun. & ibi dixi, & Ro. in l. 2. in pr. de iur. om. iud. ¶ Adde, ꝙ debitor fugitiuus captus non possit incompetentiam iudicis opponere, Pet. de Anch. cons. 170. & idem Fel. in c. 2. de homici.

d Barb. Vide gl. sing. ſm Ang. l. dies festos, C. de feriis, & vide bar. & vide bal. inst. de act. in pr. vbi refert ista verba. & vide Abb. in c. fi. de iudi. vbi allegauit istud dictum bar. hic, & vide eundem bar. in l. j. §. nunciatio, de ope. no. nunc.

e Ale. Et adde bal. l. 3. de episc. aud. & adde, ꝙ si ego capio debitorẽ meum fugientem, & ipsum vulnerauı, ꝙ d₃ relaxari, & forte cado à iure meo: ita dicit bal. in aut. sed omnino, C. ne vxor ꝓ mari. nisi telo se defendisset, ſm bal. in l. si vt allegatis, C. d' sicar. Et quid si ɔ̃xi cum aduena, qui postea vult recedere, an habeat locum iste §. vide bal. in rub. C. e. & qd' no. bar. hic in ver. quærit Dy. de intellectu huius §. & de materia no. plene per Ang. ĩ rep. l. nemo carcerem, de execa. trib. li. x. & per bal. in l. si quis in tantam, C. vnde vi. vbi dicit sufficere si fit in p̃paratione fugæ. Sed an petens familiam vt debitorem capiat, habeat necesse ostẽdere summarie iudici instr̃m debiti vel alia iura. Dic, quòd sic, quia in similiquum sequestrum petit̃ fieri ob timorẽ fugæ, ñ p̃t fieri, nisi ostẽdatur instr̃m debiti, vt est tex. no. in l. iubemus per hanc, C. de ero. mil. an. lib. 12. multo magis in capturã p̃sonæ, ſm Math. in tract. de carcer. adde Ang. in rep. d. l. nemo carcerẽ. & qd' not. bal. in auth. sed iã necesse, C. de don. ante nup. & quæ dicit in l. si is à quo. in fi. vt in pos. leg. & ꝑ Im. l. 2. in pr. ff. so. ma. ¶ Adde, ꝙ fugitiuus possit capi die dñico, & propria authoritate, Petr. de Anch. cons. 122. & q̃ requirantur ad hoc, vt quis possit tanquam suspectus de fuga carcerari, vide Ro. cons. 245. & 320 Et qualiter intelligatur, quòd fugiens potest capi, vide bal. cons. 117. lib. 4.

f Ale. Et vide Bal. in rub. C. eo.

g Ale. Etiam parte absente potest iudex isto casu cognoscere, adde qd' no. bal. l. 2. C. de fer. fug. adde qd' dixi in l. de vnoquoque, de re iud. & qd' post bar. dixi in l. 3. §. si causa, de bon. pos. & vide bal. l. 2. & in l. si creditor, s. si certum pet. & no. in l. si q̃s curialis, C. de epis. & cle. vide quæ dixi in l. si is à quo, vt in pos. le. add' ꝙ Fran. Z. barel. in c. cum non ab homine, de iud. dicit, ꝙ authoritate iudicis p̃t retineri, non idoneus personaliter, dummodo iudex prius cognouerit eum nõ idoneum, & eo non citato: qd' est no. pro hoc l. 3. §. tutores, s. de suspec. tuto. & cum bar. concordat bal. in d. l. si quis curialis, secus si caperetur pro executione instr̃i, vide bal. in l. consentaneum, C. quõ & qñ iud. in 1. q. & quod not. bal. in l. ob restituenda, C. de cond. ob tur. cau. in pr. ꝙ in executione instrumenti requiratur citatio tenet apertè bal. in l. ab executione, C. quor. appel. non recip.

§. Per hanc actionem. Op. ꝙ titulus excuset à percipiendis, vt C. de rei vẽ. l. si fundum. Dicit gl. hic est specialis casus. Dic, vt d. l. si fundum. & ibi doc. Vltramontani reprehendunt istam gl. item opp. ĩ. e. l. fi. §. non solum. Sol. illa debet intelligi secundum istam.

1 *Restitui qualiter debeat, qui in aliquo tempore est læsus in quadriennio.*

§. Si conditionalis. No. ver. si tñ ea erat, &c. q̃a ẽ not. casus ad multa, sp̃alr̃ ad materiã

1 rescissoriæ, & restõis in inte. qñ q̃s est læsus in tpe. † Nam si aliq̃s est læsus in x. dieb. non dẽt restitui ad illos x. dies intra quadriennium quandocunq;, imò tũc debet restitui intra quadriennium, qñ est læsus in quadriennio, vel maiori tempore: secus si minori, vt hic. Et hanc opi. tenet gl. in l. ab hostib. §. sed quod simpliciter. s. ex quib. cau. maio. & l. diuus. de in inte. rest. & doc. inst. de ac. §. rursus. & Inn. in c. fi. de in inte. rest. Contrarium tenet Rod. de Rancuria in d. §. rursus. Dy. sequitur.

§. Hæc actio. Hic §. h₃ duas lec. Prima loquitur in acceptore. secunda in ipso debitore, & ſm primã lect. pono casum. Quæro exempla, & gl. primo ponit exempla in acceptore: & dicit, ꝙ tenet̃ perpetuo de eo quod ipse accepit, vł ꝑ eum stetit: sed de eo, qd' nõ accepit, nec ꝑ eũ stetit, tenet̃ intra an-

num tm̃. Ista opi. nõ vr̃ vera, qa ista actio dat, vt res in pristinũ statũ reponat, vt s. e. §. p hanc actionẽ. & §. pterea. s. e. l. Sed si res nũq̃ puenit ad acceptorẽ, nõ pt restitui in pristinũ statũ, qa eius status nũq̃ fuit mutatus. & sic creditores cũ nõ pñt ꝯuenire. Et iõ vt hãc lec. sustineas, intelligas ꝙ acceptor aliquid accepit vere, sꝫ in effectu nõ vr̃ aliqd accepisse. Exẽplũ, qdã emit rẽ valẽtem ducẽtũ, p cẽtũ, & fuit sibi tradita, in veritate tota res puenit ad eũ, sꝫ in effectu ñ vr̃ ad eũ puenisse, nisi dimidia, qa sibi adest tm̃, qtũ dimidia, tunc de eo qđ ad eum peruenit ex cã lucratiua, qđ est vltra pretiũ qđ dedit, tenetur perpetuo, sꝫ de eo qđ puenit ad eum ex cã ñ lucratiua, quia tãtũdem ipse dedit debitori, tenetur intra annũ. & hic est casus huius §. Vlterius opp. dr̃ hic, ꝙ tenetur de eo quod ad eum nõ peruenit. ꝯ, quis nõ tenetur si nõ est lucratus. l. qui ãt. in pr. s. e. lo. ibi in debitore: hic in eo qui cum eo contraxit. Secundo modo legitur hic §. secundum Irne. antiquum gl. in ipso debitore, qui vendidit in fraudem creditoris, & facit dolo malo quo minus aliquid perueniret: quo casu tenetur de eo, quod peruenit, vel per eum stetit quo minus perueniret perpetuo: sed de eo qđ non peruenit tenetur intra annum. Tunc op. de d. l. qui autem. vbi debitor non tenetur lucrari. Dicit gl. est verũm, nisi ex eo contractu in quo committit fraudem.

LEX XII.

1 *Faciens per alium, facit fictè.*
2 *Reuocatoria, an habeat locum cum alienatio fit in fraudem de facto.*

a **Si pater.** [a] In generali concessione nõ vr̃ ꝯcessa fraus. h. d. & est no. in pr. Et vide gl. in ver. ipse fecisse. q̃ incipit. s. pater de fictione iuris. Similem videbitis in gl j. §. deiecisse. j. de vi
1 & vi ar. † Ex his habes, ꝙ ille q facit per alium, facit fictè. Dr̃ hic, ꝙ si filius alienauit in fraudem, in dubio nõ vr̃ sibi à patre conces
2 sa fraus. Sed quero, † vtrum tunc habebit locum reuocatoria pro alienatione ista ficta facta de facto? Ia. de Are. dicit, ꝙ non, quia cũ ius reuocet, non est necesse, ꝙ per alium reuocetur, sed decretum missionis in possessionem extendetur ad istas res, vel ad actionem pro his rebus competentem, sec. Iac. de Are.

a ADD. ¶Ale. Et istud etiam no. in l. vnic. §. si procurator, s. si quis ius dice. non ob temp. & no. in l. si procurator, s. de cond. indeb. & ibi Bar.

LEX XIIII.

1 *Concludendi modus in hac actione in factum.*
2 *Actiones reuocatoriæ qualiter nominentur.*

1 **Hac in factum.** No. † modũ ꝯcludendi in hac actiõe. Qñq; n. cõcluditur, vt res in pristinũ statum deducatur. l. ait prætor. §. præterea. s. e. qñq; concludit vt
2 actio cedatur, vt hac l. Vlterius † q̃ro, qualiter vocent istæ actio-
a nes? Gl. examinat C. si in frau. pat. l. 2. Nam est Fauiana, & Caluisiana, & istæ competũt patrono. Itẽ est Pauliana. q̃ datur creditori, vt hoc ti, Itẽ est in factũ, & ista datur pro incorporalib. vt hic no. in d. l. 2. & l. videamus. §. in Fauiana. de vsur. & sic Io. in arbore actionũ fecit quatuor cellulas. Sed doc. vltramõtani dicũt, ꝙ nõ sunt nisi duæ, & sic debent esse duæ cellulæ, & sic vna actio vocatur in factũ Pauliana, quia ĩtroducta à Paulo prætore q fecit istud edictũ, & sic nomẽ actionis est in factum, sed cognomen est Pauliana: & ista datur creditori, & competit ad corporalia, & incorporalia, vt hac l. item est actio in factũ, q̃ vocatur actio Caluisiana, & Fauiana, & sic nomen actionis est in factum, sꝫ cognomen est Fauiana, & Caluisiana. ratio, quia ille qui istam actionem introduxit, erat binominis, & vocabatur Fauius Caluisius, & ista datur patrono.

¶Contrarietas.

Hac in factum. Aduerte, ꝙ Bar. certificat actiões reuocatorias de alienatis in fraudem creditorum, vel patroni, eẽ tm̃ duas, licèt cognomine nominentur pluribus modis, sec. d. Ias. in § item si quis in fraudem. inst. de act. alle. Bar. in l. 2. C. si in frau. pat. contrarius allegatur in hac l. hac in factum. vbi dicit esse quatuor.

¶Concordia.

Pro concordia. Tu dic, si bene consideret Bar. quasi eisdẽ met verbis vtitur in d. l. 2. quib. vtitur hic, nec re vera est sibi ꝯrius, eo qa ista stant simul, ꝙ nõ sint nisi duæ, & ꝙ tamen nominentur plurib. nominib. cum debeat attendi potius effectus, & mẽs q̃ nomina, sm Præpositum Mediolan. in c. secũdo requiris, de ap. in 1. no. vbi dat concor. facit l. cum de lanionis. §. asinam. ff. de fund. instr. gl. in c. petitio. de procura. in gl. fi. quæ est no. cum si. Item no. ex hac l. ꝙ vbi alienatur res prohibita alienari, non est necessaria reuocatoria, etiam si iuramentum interueniat, secundum Im. in ca. cum contingat. de iureiuran.

a ADD. ¶Ale. Adde Bar. in l. j. si in frau. patro.

LEX XV.

Si quis cum. Sed qualiter pbabit debitorẽ fecisse ĩ fraudẽ? Iurisconsultus dat practicã. Nam eo ipso, ꝙ debitor scit se habere creditorem, & scit sua bona nõ sufficere, tunc videtur fraudem facere, vt hac l. & ꝙ sciat se habere creditorem, probabitur de facili, vt si habet creditores suo facto l. q̃quã. s. ad Velleia. Sed qualiter probatur, ꝙ sciat bona non sufficere creditoribus? Doctrinam habetis ex dictis per me s. qui & à quibus. l. in fraudem. vide quod ibi dixi.

LEX XVII.

1 *Libellus, quòd præsumptiue concludat, satis est.*
2 *Fraus præsumitur in donatione omnium bonorum.*
3 *Fraus præsumitur ex venditione omnium bonorum.*

Omnes debitores.

1 **§. Lucius.** In donatiõe oĩum bonorũ p̃sumitur fraus. † Itẽ
a sufficit libellũ ꝯcludere præsumptiuè. h. d. no. §.
b No. ergo, ꝙ sufficit libellũ cõcludere præsumptiuè. Circa hoc vide Cy. C. de eden. l. edita actio. in 3. q. vers. ex pmissis. dixi in l. cer-
2 tum. §. j. s. de confes. Secundo no. † fraudem præsumi in donatione omnium bonorum. Et Dy. ponit aliquos alios modos hic. Plenius dixi in l. post contractum. s. de don. Dicitur hic, filiis natura-
c lib. sed qd si nõ fuerunt filij naturales tm̃, sed legitimi? R ñ. in filiis legitimis in patria potestate cõstitutis, nõ procedit: quia nõ valet donatio inter patrem & filium, nisi essent filij emancipati. Item in filiis spuriis non procederet, quia nõ valet donatio. l. j. C. de natu.
3 li. Quæro, † quid si aliquis vendit omnia bona sua? Gl. dicit, quòd
d fraus præsumitur, [d] vt no. in l. qui testamentum. s. de prob. & Cy. C. si quid in fraudem patro. l. 1. in dist. magna.

a ADD. ¶Ale. Sed bar. in l. cũ qd, ff. si cer. pe. dĩ, ꝙ nõ sufficit libellũ p̃sumptiue cõcludere, si esset factum ipsius libellantis, nisi proponeret, & allegaret, p text. in l. si adulterium cũ incestu. §. iidem Pollioni, de adul. & ibid. nor. Et ita seq̃ Ant. de But. in c. si cautio, de fide instr. ꝯrium tẽt bar. in d. §. iidẽ Pollioni, p istũ tex.
b Barb. Et vide qđ singulariter notat bar. in l. cũ q d, nu. 15. s. si cer. pe. & l. neque naturales, C. de prob. & quod ibi remisi, & vide Bar. qui egregie loquitur in l. j. j. de excep. quem ibi omnino vide, & vide bal. in l. Gallus, ff. de lib. & posth. Et vide Lud. Ro. in consi. 42. quomodo allegat istum tex. hic.
c Ale. An valeat donatio oĩm bonorũ fcã filio naturali, vide hic, vbi ẽ tex. no. addẽ bal. ĩ rub. C. e. addẽ, an valeat donõ oĩum bonorũ fcã filio naturali, Rom. ꝯsi. 482.
d Ale. Item adde, ꝙ ẽt p̃sumitur fraus si scit se habere creditores, & se nõ eẽ soluendo, vt dẽ bar. in l. si q̃s cum hæres, s. e. Alios modos p̃sumendi alienationem fraudulẽtam, vide in l. summa cũ rõe, & ibi dixi, de peculio, & qđ bal no. in l. j. C. qui bo. cede. pos. & vide s. l. pxi. Sed q̃d si vendidit particulariter, vide bar. ĩ l. nomen, §. filio, s. de le. 3. & qđ ibi dixi post bar. in l. post contractum, de don. qđ verum intellige, vt ibi dixi post bar. & Im. & hꝫ locum iste §. ẽt si minorem partem vẽdidit, vel donauit, vt no. bar. in d. l. nomen, §. filio, & vide doct. in §. item si quis in fraudem, in fi. insti. de actio. adde huic apostillæ bal. conf. 120. lib. 3.

LEX XIX.

a **Patrem qui.** [a] Gl. op. s. e. l. oẽs. §. fi. vbi qui soluit añ diem, fraudat creditores: hic dr̃ ꝯrium. so. hoc qđ hic dr̃, ꝙ pater poterat differre non erat ex voluntate defuncti, sꝫ ex necessitate, quia filio in potestate constituto non poterat restitui. Vnde obligatio illa non videtur habere diem, ideo creditores non videntur fraudari Sed ibi loquitur, quando obligatio de sui natura habet diem, ideo creditores videntur fraudari.

a ADD. ¶Ale. Ad istam l. patrem, vide quæ no. dicit bal. in l. maximum vitium, C. de lib. præte. vbi dicit, ꝙ pater rogatus ab vxore vt restituat filiis post mortem, potest ante mortem restituere, si creditores velint occupare illa bona, item si statutum dicit, ꝙ stantibus masculis fœmina non succedat, potest masculus renunciare isti statuto, & fœmina admittitur, & præiudicabitur creditorib. fil. j, Faciunt no. in l. qui autem, in pr. s. e. ti. & bal. in l. j. C. de his qui ante aper. ta.

LEX XXIII.

Primo gradu. Pactum factum inter creditores, & hæredes, non nocebit libertatibus, & legatis.

LEX XXIIII.

1 *Communicandum quando sit, quod per extorsionem aliquis creditor cõsequitur.*

Pupillus. Quod vni ex creditorib ẽ solutum per gratificationẽ, vel per extorsionẽ, venit communicandũ
1 † cæteris. h. d. & est bona l. Dr̃ hic, ꝙ nõ dꝫ communicare, nisi in duob. casib. ꝯ. s. pro soc. l. verum. §. si cum tres, vbi indistinctè cõicat. Sed dic, ꝙ ibi ex eadem causa erat debitũ plurib. sociis, sed hic erant nõ socij, & nõ debetur ex eadem causa. Quare hic sec. Ia. de Are. distingue sic. Aut solutum fuit indebitũ, aut debitum. Primo casu, reuocatur per creditores. l. tutores. s. de condi. ind. Secundo casu subdistingue, aut alij creditores prætendunt hypothecã, aut priuilegium, aut simplicem æqualitatem, & dicunt se esse æqualiter creditores. Primo casu, aut possidet creditor, vel dolo desiit possidere, & alij creditores reuocare poterunt per hypothecariã. l. si fundus. §. in vendicatione. s. de pig. Aut sine dolo desiit possidere, & ꝯuenitur cõdõe ex lege, vt l. sancimus. §. in vero creditores. C. de iure deli. Ego dixi, ꝙ qñ creditor sine dolo desiit possidere, nullo modo pt ꝯueniri, nisi in subsidium in eo, qđ sibi remansisset ex debito vltra suum debitum, vt l. j. s. de dist. pig. vel nisi ipse fuit in dolo accipiendo. l. qui à debitore. s. e. Aut prætendũt priuilegium, & tunc possunt reuocare. l. pecunia. C. de pri. fis. & l. sed an hic. s. qđ cum eo. & l. ex postfacto. s. de pecu. ita dicit ipse. Sed ego dico adhibẽdam prædictam distinctionẽ, aut possidet vel dolo desiit possidere, aut sine dolo, vt s. dixi. & hoc cum soluitur species, si vero genus, prædicta distinctio nõ habet locum, qa genus perire

perire nõ pt l. in rõe. ſ. ad l. fal. Si vero prætẽdunt ſimplicẽ æquali tatẽ, & tũc aut erãt bona poſſeſſa, & pñt reuocare. l. q ãt. §. ſciendũ. ver. q vero poſt. in fi. ſ. e. aut nõ erant bona poſſeſſa, & tũc aut creditor exigit iudicis authoritate, & nõ pt reuocare, vt l. q ãt. §. apud Labeonem. ſ. e. aut ſine iudicis authoritate, & tũc aut per gratifi-
a catiõnẽ, a & tũc cogit cõicare, vt hic, & l. ſi nõ expedierit. §. j. ſ. de bo. aut. iu. poſ. Aut ſine gratificatione, & tunc aut per extorſionẽ, & idem vt hic in fi. Aut ſine extorſione, & tunc aut erat idem debitum diuiſum inter ſocios, & dʒ communicari. l. verum. §. ſi cum tres. ſ. ꝓ ſocio. Aut erat idem debitum diuiſum inter cohæredes, & tũc aut erat corpus hæreditarium, & debet communicari. l. itẽ Labeo. ſ. famil. erc. aliàs ſecus. l. Lucius. e. ti. Si vero erant diuerſa debita plurib. perſonis debita, & tunc nõ cogitur communicare, vt hic, & d. l. ſi non expedierit. §. 1. ſec. Iac. de Are.

a ADD. ¶ Et ſic ex iſta doctrina bar. hic habes, ꝙd quod exigit vnus creditor, debeat communicare cum aliis, vide plene etiam per Io. an. ti. de obl. & ſo. in rub. & bal. in l. fi. in 2. q. ſ. dep. & habes bonum tex. in l. pecunia, cum ibi no. C. de pri ui. fiſc. & ibi Sal. in fi.

LEX XXV.

1 *Procurator conſtitutus ad fideiubendum, an poſſit renunciare beneficio de duobus reis, & beneficio de fideiuſſoribus.*

1 Si fraudator. No. tex. ibi, qm̃ magis, &c. & hunc tex. allego in materia de duob. reis. † Not. ꝙ ille q
a fraudẽ, vel damnum fugit, nõ dr̃ capere lucrum. Habui qõnẽ a de facto. quidam fecit procuratorem ad fideiubendum pro Titio, & procurator renunciauit beneficio de duob. reis, & bñficio de fideiuſſorib. dñs dicebat, ꝙ nõ poterat renunciare, quia nõ erat cõſtitutus ad hoc ſpecialiter, nec veniebat in generali mandato, quia
b renunciare eſt donare, & tunc allegatur in ꝯrium iſta l. Sed dic, b
c qñq; qs renũciauit exceptioni peremptoriæ, c & tũc eſt donatio.
d l. ſi quis delegauerit. ĵ. de noua. Qñq; remittitur exceptio d dilatoria tp̃is, & tunc idem. l. omnes. §. fi. ſ. e. & l. ait prætor. §. ſi cũ in diẽ. ſ. e. Qñq; remittitur exceptio declinatoria fori, & tunc nõ eſt do-
e natio. l. ſi fideiuſſor. §. quædam. ſ. mand. Sed quid dicemus, e ſi remittit exceptionem ordinis, vt hic. dices tu, recurremus ad diſtinctiõnẽ, an ſit exceptio dilatoria, vel declinatoria. Sed dic, ꝙ ſi fide
f iuſſor renũciat f bñficio ordinis, tunc ex hoc nihil acqritur creditori, ſed effugit magis detrimentum, q̃ lucretur, imò nullũ lucrũ acquirit: & donatio nõ eſt, niſi aliquid alicui acquirat. l. in ædib. §. fi. ſ. de do. & ſic eſt magis remiſſio detrimẽti, q̃ donõ, vt hic, & eſt tex. ꝙ nõ ſit donatio. l. j. §. ſi fideiuſſit. ſ. ſi quid in frau. patr. Cum er
g go non ſit donatio, tunc iſtud venit g in generali mandato. Preter
h ea h in generali mandato venit i id quod eſt de conſuetudine. l. ſi
i prius. §. j. ſ. de aq. plu. arc. & l. quod ſi nolit. §. quia aſſidua. ſ. de ædi. edi. ſed de conſuetudine omnis fideiuſſor renunciat, ergo, &c.

a ADD. ¶ Ale. Facit ad hanc q. qđ no. bar. in d. l. ſi quis delegauerit, & vide de his Inn. in c. cũ olim, ĵ. de of. del. & bal. in rub. C. e. Et iſtis adde bal. & Sal. in l. pactũ curatoris, C. de pac. vide quę dixi poſt bar. in l. ſolutum, §. fi. de pig. act. & adde, ꝙ prælatus non poteſt remittere exceptionem competentem eccleſiæ, ſm̃ Inn. & d. ant. in c. j. de depoſito, & Io. an. in c. 2. de do. an autem procurator & prælatus poſſit renunciare appellationi, vide bal. ꝙ non in l. fi. C. de temp. app. & his adde bal. l. j. in fi. C. de bo. ma. adde bar. in ver. præterea, quod conſuluit Ro. ꝯſ. 314. ꝙ ſi quis facit mandatum alicui ad accipiendum pecunias mutuo, ꝙ ſi mos loci, vbi pecuniæ accipiuntur, eſt, vt accipientes ſe obligent ad cambia, ſi in tẽpore non ſoluantur, ꝙ procurator etiam ad id cenſetur habere mandatum, ſc. ad obligandum ſe ad cambia, & vſuras, & vide Pau. de ca. conſ. 233.

b Pariſ. Vide Ale. conſ. 115. vo. 5.

c Pom. Vide Ale. conſ. 115. vo. 5. vbi ſequitur, & idem dicit eſſe in prælato, Et infert ex hoc etiam, quòd talis non poterit renunciare appellationi.

d Pariſ. Vide Abb. in c. j. quem ſequitur bar. extra vt lit. non cont.

e Barb. Et vide Mod. in c. 1. vt lit. nõ cont. qui ſequuntur bar. hic, & vide Inn. in ca. cum olim Abb. de of. dele. & vide d. ant. qui alle. bar. hic, & vide ibi Io. de I n.

f Alc. Et vide omnino bal. in rub. C. e. & ibi, & an ꝑ hoc fideiuſſor videatur fraudare creditores ſuos.

g Ale. Vide bal. in rub. C. e. vbi allegat bar. hic, ſed corrupte, & bar. in l. ſolutum, §. fi. & ibi dixi ſ. de pig. act. & in l. ſi pignoris, §. fi. e. ti. & ibi per Mod.

h Barb. Bal. in rub. C. de his quæ in frau. cred. tenet contra, & vide quæ ibi notaui, & allegat iſtud dictum bar. Lud. Ro. conſ. 111.

i Pariſ. Vide Fel. in c. cum M. ver. ſecunda declaratio, de conſti.

1 *Dotis titulus eſt lucratiuus reſpectu mulieris, non reſpectu viri.*

2 *Dos data filiæ ſpuriæ, non poteſt per dotantis conſanguineos à viro reuocari, ſed poſtquam fuit reuerſa ad filiam ſic, deductis quantum ad alimenta ſufficiant.*

a §. Si à ſocero. a No. tex. ibi, qa intelligitur quaſi ex dona-
1 tione aliquid ad eam perueniſſe. † No. ꝙ titulus dotis reſpectu mulieris, eſt titulus lucratiuus, ſed reſpectu viri eſt oneroſus. Hic in tex. fit quæſtio quædam, & nõ ſoluitur. iõ vide gl. hic in verb. competat ei. quæ incipit, relinquitur, in fi. Prima placet Guid. de Suza. quia vr̃ indebitum ſoluiſſe ſcienter. No.
2 tex. † tu ſcis, ꝙ pater non poteſt donare filio ſpurio: modo presbyter maritauit quandam ſuam ſpuriam: mõ cõſanguinei volebant reuocare poſt mortem. Ego dixi, ꝙ à viro nõ poterat reuocari, qa habet ex titulo oneroſo, ſed poſtq̃ ad mulierem eſt reuerſa, pt reuocari, quia ipſa habet ex titulo donatiõis. ſed vt dixi, pr̃ filio ſpurio nõ pt donare. l. j. C. de natu. lib. ergo, &c. Et hoc, niſi quatenus de iure cano. filius vel filia debet habere pro alimentis, vt in c. cũ haberet. extra de eo qui dux. in mat. quam pol. per adult.

a ADD. ¶ Ale. Ad iſtum tex. vide l. 2. C. e. & no. bar. in l. quæſitum, §. j. de priui. cred. & ꝙ ſit titulus lucratiuus ex parte mulieris, eſt etiam tex. cum gl. & ibi doct. in l. Mæuia, §. j ff. ſo. mat. Et no. hunc tex. ꝙ titulus dotis eſt oneroſus ex parte viri, qđ eſt not. etiam ſi ex poſtfacto conſecuturus ſit lucrum, Gl. eſt menti tenenda in l. ſi donaturus, §. ſi quis indebita, in pe. gl. ſ. de cond. ob cau. & eſt tex. in l. 1. §. ſi vero, C. de impo. lucr. deſcri. lib. x. & ibi no. vbi etiam vide Ang. qđ no. quia ꝓcedit ẽt in dote, & matrimonio putatiuo, vt eſt glo. no. in l. Proculus, ſ. de iure dot. in glo. fi. Et adde quod notat Bar. l. j. ſ. de vſuc. Item eſt oneroſus non tm̃ ex parte viri, vt hic, ſed etiam ex parte filiorum dotem petentium, vt no. bar. in l. ſi conſtãte, in 10. q. 2. q. prin. ſ. ſo. ma. & vide omnino quod no. per bar. in l. Mæuius, §. duorum, de le. 2. ſed quo ad patrẽ eſt titulus oneroſus, Ita bal. l. 2. C. e. vide ibi, & idẽ ibi d̃t in legitima, & alimentis, & in omni obligatione legali, Et ſi lucrũ dotis conceditur marito propter expenſas, nõ dr̃ titulus lucratiuus, vt no. bal. in l. hac edictali, i ver. pone, ꝙ oppoſitum, C. de ſec. nup. Et ꝙ titulus dotis, quo ad virum ſit oneroſus, eſt tex. quem ibi ad hoc no. Bar. in l. pro onerib. C. de iure dot. & in l. ex promiſſione, de act. & obl. & in l. j. §. fi. & ibi bar. C. de iure do. vbi probatur, ꝙ quo ad mulierem eſt lucratiuus, & ibi ẽt vide bal. in pr. qui ponit quid poteſt donare filio ſpurio, Vide latius bar. in d. §. duob. in 3. q. Et ad præ dicta vide bal. in auth. ex complexu, de inceſt. nupt. & bar. in conſ. inc. do. Amatus, & Ang. in l. ignoti, C. e. tit. ¶ Adde, ꝙ titulus dotis ſit oneroſus ex parte viri voluit bal. conſi. 68. li. 2. vbi conſuluit, cum pater nupſiſſet filiam, & promiſiſſet dotem genero, qui mortuo ſocero poſſidebat bona vigore promiſſionis ſibi factæ, deinde ſocer quondam declaratus eſſet vſurarius poſt mortẽ, ꝙ illi qui ſoluerunt vſuras ante promiſſionem factam genero, non poterant illum moleſtare, quia hʒ ex titulo oneroſo, Et ad qõẽ formatam per bar. de ſpuria dotata, ad de ꝙ Abb. etiam conſ. 115. conſuluit, ꝙ filia viuente, dos non ſit auferenda, quia habet loco alimentorum, ſed ipſa mortua ſic, quia alimenta extinguuntur.

a §. Fructus. a Alias §. nõ ſolum. Dicitur hic, ꝙ nõ veniunt in reſtitutionem, niſi fructus qui erant tempore venditionis. Contrarium in l. ait prętor. §. per hãc. ſ. e. ſol. ibi loquitur de extantibus tempore venditionis & ſic ille §. intelligitur ſecundum iſtum. No. tex. ibi, nam cum fundus, &c.

a ADD. ¶ Alex. Vide bart. in l. ſi filius, in fi. de ver. ob. & quo no. bar. in l. fructus, ſo. ma. & quod habetur per bar. in l. cum filio, de leg. 1.

a §. Hæc actio. a Iſte §. legitur in gl. noſtra trib. vl̃ quatuor modis. Prima lec. eſt bona, & no. & eam ſequitur Dy. inſti. de act. §. item ſi quis in fraudem, & ſecundum ipſam pono caſum, ꝙ quando quis alienat in fraudem, & res nõ reperitur, poteſt agi contra eum, vt ponatur in carcerem. & modo non poterit cedere bonis. Secunda lec. loquitur, quando quis cedit bonis: quo caſu non tenetur, niſi in quantum facere poteſt, verum eſt, niſi alienauerit in fraudem, vt hic, quo caſu tenetur in ſolidum. Sed alij dicunt aliter, & ponitur in gl. vlt. 3. & 4. lec. ſed pone primam, tanquam magis notabilem.

a ADD. ¶ Ale. Adde bar. in l. alia, ſo. ma. & ſequitur bar. in rub. C. e. & quod no. bal. l. 2. C. qđ cum eo. & in l. j. C. qui bon. ced. poſ. & ꝙ alienans in fraudem poſſit capi, & carcerari not. bal. per hanc l. in l. j. in 5. q. C. ſi in frau. par. adde, an verſatus in fraudem cum creditoribus, poſſit cedere bonis, Pau. de ca. conſ. 46.

DIGESTORVM LIBER XLIII.

¶ De interdictis. Tit. j.

1 *Poſſeſſio aduocatur per interdicta, & per actiones ciuiles.*
2 *Interdicta quaſi inter duos dicta.*
3 *Inter interdictum & actionem in factum, quæ ſit differentia.*
Dictio, ſeu, eſt augmentatiua.

¶ Continua gl. ſic. Dictum eſt ſ. qualiter agitur de iure ciuili, nũc qual'r agit̃ de iure ꝓtorio. Verũ qa hoc fit cõiter per interdicta, iõ
1 ponĩt hic iſta rub. † Quæro primo, an poſſeſſio aduocetur aliis iu rib. q̃ per interdicta? Gl. ꝙ ſic, vt per actiones ciuiles, & condictionem triticariã, & per offm̃ iudicis, vt in gl. 1. per ordinẽ hẽs. Scd̃o q̃ro, q̃ ſint iſtæ extraordinariæ actiões, q̃ competũt ꝓ interdictis? Gl. 2. eſt hic, q̃ dicit, ꝙ actiones ꝓponebantur olim extra antiq̃ ſolennitatem, ſed interdicta cum ſolennitate. Item q̃rit gl. quæ erat olim dr̃ia cum ẽt actiones ꝓponebantur cum ſolẽnitate? Dicit gl.
2 actiones ꝓponebantur cum ſolennitate vl'ter, ſed interdicta † inter duos, ideo dicũtur interdicta, quaſi inter duos reddita, alia ve-
3 ro edicta vl'r proponũtur. Item quæro, † quæ ſit dr̃ia inter interdictum, & actionem in factum, quæ loco eius competit? Dicit gl. nulla eſt dr̃ia. Dy. reprehẽdit iſtam gl. Nam dicit, ꝙ imò dr̃ia eſt inter interdictum, & actionem, probat per dictionem, ſeu, poſitam in rubr. quæ dictio eſt augmentatiua. l. ſi quis ita, de aur. & ar. leg. Vel aliter, dr̃ia eſt inter hanc actionem, & interdictũ ſicut eſt dr̃ia inter mãm, & materiatũ, ſeu ſicut inter matrem, & filiam. Nam ex interdicto oritur actio in factum, vt inſt. e. in fi. Quæro, vtrum ſit differentia, quod iſtorum proponatur? Dicit gl. ꝙ non eſt differẽtia. Breuiter nõ eſt neceſſe, ꝙ proponatur in libello, ſed bene poteſt proponi. l. prætor. §. nõnulli. de oper. no. nun. Hoc ẽt apparet ex eo quod videbitis. ĵ. vti poſ. l. j. §. reſtituendæ. facit l. pe. ĵ. ne vis fiat ei. De hoc etiam tangitur in l. incerti. C. e.

LEX I.

1 *Interdictum vnde vi, non dicitur scriptum in rem.*
2 *Actio personalis in rem scripta ideo dicitur, quia datur contra aliquem obligatum ex possessione.*
3 *Interdicta, q̃ continẽt merā pœnā sunt annalia: quæ rei persecutionẽ, perpetua.*
4 *Mistum ex duobus, an faciat tertiam speciem per se.*

Videamus. Iurisconsultus in hac l. & seq. ꝓsequitur diuisionem interdictorum. Et primo ponit diuisionem respectu rerum, pro quib. competunt interdicta. Secūdo respectu effectus interdicti. Tertio ponit aliam diuisionem respectu temporis pro quo danť. Quarto ponit aliam diuisionem, respectu temporis intra quod dantur. Secunda ibi, interdictorum āt. Tertia ibi, interdictorum quędam in præsens. Quarta ibi, interdicta. Quinta ibi, interdictorum quæ-
1 dam annalia. Op. † quædam interdicta nō sunt scripta in rem l. cū à te. j. de vi, & vi arm. Sol. hæc rła fallit in interdicto, vnde vi. Quæro, vtrum sint alia interdicta mixta? Gl. dicit, ꝙ sic, vt in gl. habes.
2 Quæro, qd est dictum, actio † personalis in rem scripta? Rñ. Actio in rem mera datur ɔ̃ possidentē, nō tñ tanq̃ obligatum, sȝ qa possidet, vt inst. de act. §. j. sed actio ꝑsonalis scripta in rē dať ɔ̃ aliquē, nō iō, qa possidet. sed qa est obligatus ex possessione: iō dř ꝑsona-
3 lis. Probať in l. de eo. §. fi. s. ad exhi. itē dř hic, † ꝙ q̃dā sunt annalia, quædam perpetua: q̃ro quæ sint ista? Certe veritas est, vt dicit gl. q̃ ɔtinent merā pœnam sunt annalia, sed q̃ ɔtinēt rei ꝑsecutionem,
a sunt perpetua: videbitis ĩ l. in honorariis. de ac. & obl. Vlt.[a] ex hac
4 l. habes, † ꝙ mistum ex duob.[b] non facit tertiam speciem per se,
b vt hic in ver. interdictorum autē species, &c. Nam ponit tres species interdictorum tm̃, & tñ sunt quædam mista ex duob. & de ipsis non ponit tanquam de specie separata per se. in contrarium facit l. adeo. §. j. de acq. rerum do. non dico nunc.

a ADD. ¶Barb. Sed in contrarium obst, quod dixit Ang. in l. Imperium, s. de iur. om. iud. in quæstione facti, vide omnino.
b Ale. Sic vide per doct. in l. 2. ff. de ver. ob. licèt contrarium notetur in l. imperiū, de iur. om. iud. & ibi doct. & quæ interdicta sint duplicia, vide Bar. in l. naturaliter, §. j. in 3. q. s. de acq. pos.

LEX II.

1 *Interdictum de exhibēdo libero hômine competit etiam pro vasallo, monacho, ciue, pupillo, vel alia persona, in qua ius habeo.*
2 *Interdicta habere rei persecutionem, & causam proprietatis dicuntur, quia actor probare debet proprietatem.*
3 *Sententia lata in possessorio, quando facit præiudicium in petitorio. remissiue.*

Interdictorum. Hic ponit aliam diuisionē interdictorum. Prima est diuisio respectu personarum, quib. cōpetūt. Secunda, respectu rerum pro quib. competūt. Tertia, respectu effectus. quarta, simiłr respectu effectus. Scd̃a ibi, interdicta autem. Tertia ibi, q̃dam interdicta. Quarta ibi, hæc ā:. iste ver. Quædam est no. in tex. ibi, non possessionis. Not. quod
1 † dř de interdicto de libero homine exhibendo quod facit vt possim similiter hr̃e interdictum de vasallo exhibendo, seu ciue, vel monacho exhibendo, vel pupillo exhibendo, vel alia persona, in qua ius habeo. simile de vxore exhibēda. in l. j. in fi. & l. seq. j. de li.
2 exhib. hoc tene menti. † Quæro quid est hoc dictum, quædam interdicta habēt rei persecutionem, & causam proprietatis. Dicit gl. ꝙ actor debet probare proprietatem, aliàs nō vincit. Secundo, qa absolutoria lata in vno, parit exceptionem rei iudicatæ in alio: & idem in condemnatoria, quia cōdemnatoria lata in vno, parit ex-
a ceptionem in alio. Cuius occasione Dy. tractat *a* hic, † an senten-
3 tia lata in possessorio pariat præiudicium in petitorio. quod Dy. plene tractat hic, & in c. qui ad agendum. de re. iur. li. 6. & ego plenissime in l. naturaliter. §. nihil commune. de acq. pos.

a ADD. ¶Barb. Vide textum notabilem, in l. de proprietate, C. si à non comp. iud.

LEX III.

In interdictis. Hic ponitur vna regula interdictorum. ɔ̃ imo à die expulsionis, habetur ratio fructuum. l. j. §. ex die. j. de vi & vi ar. & l. is qui in puteum. §. quod ait prætor. j. quod vi aut clam. Sol. dicit gl. fallit in his. Tu dic, ꝙ hæc rła hȝ locum in bonæ fidei possessore, ɔ̃ quem est interpositum interdictum, in quo ex die interpositi interdicti habetur ratio fructuum, secus in possessorib. malæ fidei, vt in contrariis. Quæro, q̃ sint aliæ regulæ interdictorum? Gl. dicit, quædam sunt affirmatiuæ, quædam negatiuæ, vide eas hic in gl. & l. incerti. C. e. ti.

¶Quorum bonorum. Tit. ij.

Dictum est de interdictis in genere, nūc sequitur de interdictis in specie: & præmittitur de interdicto, quorum bonorum, quod est generale, & denominatur à prima parte bonorum, &c.

LEX I.

1 *Error iustus habeť ꝓ titulo quo ad vsucapionē, & ꝓscriptionē, nō q̃tū ad repellendū eum qui agit petitione hæreditatis, vel interdicto quorū bonorū & n. 3.*
2 *Præscriptio triginta annorum requiritur in eo, qui possidet pro possessore.*
4 *Interdictum quorum bonorum, in quo differt à petitione hæreditatis.*
5 *Verbum, restituo, adaptatur ad id quod nunquam quis habuit.*
Interdictum quorum bonorum, est adipiscendæ.

At prætor. Op. si habes bonorum possessionem ex edicto prætoris ad quid petis possessionem ab alio? Resp. ille qui petit, habebat possessionem iuris, iō petit possessionem qđ est facti. idem dico, in eo, q est hr̃s de iure ciuili, qa p̃t agere hoc interdicto vtili ad recuperandā possessionem. dř hic, si nihil est vsucaptum. ɔ̃ vsucapio nō p̃t esse sine titulo: sed possidere ꝓ hærede, vel ꝓ possessore, nō est titul⁹: ergo, &c. l. pro hærede. s. de pe. hæ. ergo vsucapio nō procedit. Huius ti-
1 more dicit gl. ꝙ hoc dȝ intelligi, ꝙ hic habuit † iustum errorem,
a qui hr̃[a] pro titulo. l. nō solum. §. j. de vsuc. & l. Celsus. e. ti. No. † er-
2 go hoc in eo qui possidet pro hærede, sed in eo qui possidet pro
3 possessore, requiritur præscriptio 30. an. Habes ergo † ex hac sol. ꝙ licèt iustus error habeatur pro titulo q̃rum ad vsucapionem, & præscriptionē, nō tamen habetur pro titulo quātum ad repellendum eum q agit ad petitionē hr̃ditatis, vel interdicto quorū bonorum: q̃ iudicia nō dātur ɔ̃ titulo possidētem, quod tene menti. Tenēdo istam so. ergo post vsucapionē teneť hoc interdicto, qđ est ɔ̃ l. hæreditatis. C. de pe. hær. Huius timore dicit gl. dicas, ꝙ est vsucaptum ab alio, nō ab ipso qui possidet ꝓ hærede, vel possesso-
b re. Sed ɔ̃[b] hoc op. ꝙ ille qui nō vsucapit, nō teneť: qa vsucapionē interpellare nō potuit. l. sed & si lege. §. sed & culpa. s. de pe. hæ. gl. dicit ꝙ ille qui alienauit dolo desiit possidere, licèt nō hēret malā fidem ille q emit: iō qa desiit dolo possidere, tenetur. Hæc sol. nō vř posse ꝓcedere: qa fm hoc qđ sequitur in tex. ibi. qđq; dolo malo, &c. esset idem cum eo qđ dictum est prius, iō Dy. & Ia. de Are. exponūt hūc tex. aliter, vt dicāt, ꝙ pro hærede, aut pro possessore possides. s. tpe inchoati iudicij & qđ sequiť possidere sue. i. inciperes possidere post iudicium. itē sequiť, si nihil vsucaptum ē. expono igř si ē vsucaptum, nō teneris, & sic est superflua gl. magna fm Ia. de Rauen. & ēt Ia. de Are. sentit hoc. Vel si volum⁹ sustinere gl. possumus hūc tex. exponere, & possides, s. nūc: possideresve, si nihil vsucaptum eēt. intelligať de eo, q desiit possidere culpa. l. si culpa. s. de rei vē. Et qđ sequiť, qđq; dolo, &c. intelligať de eo q desiit
4 possidere dolo. Sed p̃cedens lect. est magis clara. Quæro, in quo † istud interdictum differat à petitiōe hr̃ditatis? gl. ponit istas dr̃ias. C. e. sup rub. dic vt ibi. Duas tñ dr̃ias principałr nota. Prima in mō proponēdi libellum, & p ɔ̃ns in mō snĩandi. Nam in petitiōe hæreditatis peto me declarari hæredem & p officium iudicis fit restitutio rerum. l. licet. s. de pe. hæ. in hac aūt peto rerum restitutionē principałr, vt hoc illi restituas, & per ɔ̃ns ostēditur diuersitas ĩ mō snĩādi, qa in petitiōe hæreditatis declarať qs sit hæres: sed ĩ hoc interdicto qs simpłr ɔdēnať ad restitutionē rerum. Secūda dr̃ia est, in mō probōis. Nam in petitione hæreditatis debeo probare me filium & hæredem, & bona fuisse in hæreditate. in hoc autem sufficit, si de istis quæ pertinēt ad hoc, doceo summatim. hoc tangiť in secunda gl. parua. in verb. petiturus. in l. j. C. e. & tāgit Rof. ĩ hoc
c tit. circa fi. Vltimo no.[c] ex hac l. † ꝙ licite peto mihi restitui id, qđ
5 nūq̃ habui, & sic verbum, restituo, adaptatur ad id, quod nunquā habui. nam istud interdictum est adipiscendæ possessionis, vt j. ꝓxi. §. tamen quis condemnatur, vt restituat, vt hic dicitur.

a ADD. ¶Ale. Iustus error hr̃ pro titulo, non ad omnia, vt hic, quod tene menti, licèt gl. tenuerit ɔ̃rium in l. pe. s. pro legato, videlicet, ꝙ hoc ēt sit verum, quo ad excludendum agentem petitione hr̃ditatis, & vide quod hr̃ inst. de act. §. sed istæ, & bal. l. nullo, de rei ven. qui tenet ɔ̃ bar. hic alle. gl. in l. pe. s. pro leg. & gl. in l. hæreditatem, C. in qui. cau. cessat lon. temp. præscr. & ibi bal. ad doctrinam gl. & bar. hic adde gl. & bar. in rub. C. e. & cum bar. concor. Iac. But. in l. j. C. quorū bo. ista autem quo ad publicianam locum nō habet, quia in ea distincte titulus putatiuus habetur pro vero, l. eum qui. cum seq. de publ.
b Barb. Vide Lu. Ro. in cons. 308. vbi quærit, vsufructuarius accepit vsumfructum propria autoritate, an illum perdat? vide ibi.
c Ale. Vide bal. l. 2. quorum bon. & in l. cum ad. de reb. cre. & l. mancipia, in fi. C. de ser. fug. & vide bart. in l. si olei, C. loc. vbi videbitis rationem huius dicti, licèt Im. contrarium teneat in l. clam possidere, §. qui ad nundinas, de acq. poss.

§. Hoc interdictum. op. ꝙ imo deť ad singulas res. l. hoc ampli⁹. & l. seq. j. de fur. So. ñ ꝑtinet ad res singulas, subaudi tm̃, qđ mihi placet. Ex hoc apparet, ꝙ in isto titulo petitur restō rerum non designatis rebus: sicut in petitione hæreditatis, vt no. gl. in l. j. circa prin. s. de eden.

LEX II.

1 *Interdictum, an mihi competat, si habeo aliquem obligatum ad mihi dandum vnum par caponum.*

a Interdicto. Op. de l. etiam. §. fi. s. de pe. hæ. so. ꝙ hoc interdictum differt multum ab illo in hoc. quæro,
1 aliquis *a* † tenetur mihi dare omni anno vnum par caponum an compe

a ADD. ¶Barb. Vide Ange. in repet. l. si certis annis, C. de pact. & vide Lud. Rom. cons. 307. vbi disputat, quòd potest dari possessorium in hoc interdicto creditori spoliato, vide ibi.

a competat a interdictum? Et dicit Iac. de Are. ꝙ nõ: qa ꝯ debitores obligatos psonalr nullum est interdictũ ꝓpositum. casus est hic. Dicit Iac. de Are. ꝯ hoc dcm vr casus in c. q̃relam. ext. de elect. sed dicit ipse, ꝯ q̃relam opus est querela, & sic dicit, ꝙ illud c. nõ bene dicit, & ita refert Cy. C. de pac. l. si certis annis. cir. fi. Videte, ista l. nõ probat hoc, qa eadem rõe, nec ꝯ possessores alicuius iuris rea lis cõpeteret interdictum, cum hic dicat, tñ corporũ possessores. Sed ꝯ ĩ. ti. j. l. j. §. qđ ãt ait. & ĩ. de aqu. quot. & ẽsti. de iti. act. pri. per totum. Ego nõ video, ꝙ dicatur possessorium, nisi respũ petitorij, & videbitis per totum hunc librum. Mõ aliquis dẽt mihi dare ali quod annuum, pp qđ hẽo aliquod ius reale in eius psona, & tũc possum agere interdicto etiam possessorio, d. c. querelam. sed si habeo ipsum obligatum tantum personaliter, nec habeo in eius personam ius reale, tunc dico, ꝙ non datur possessorium ꝯ eum, ar. huius legis, & quia nõ reperitur in aliqua parte iuris cautum.

a ADD. ¶Alex. Vtrum interdictum ꝯpetat pro annuo reditu, adde Bal. in c. j. de feu. con. faciunt q̃ dixi post Bar. in l. mouentium, de verb. sig. & đt Bal. in c. j. de ꝯtro. inter vas. & epis. ꝙ l3 debitor p psonem annuatim nõ factã nõ recognoscat debitum, nõ tñ intelr dñm expoliare, nisi in aĩo suo disponat in futurũ ñ soluere, sm Inn. in c. q̃relã, de ele. sm eũ. Et ad Bart. hic, adde bal. idem tenentẽ in l. iubemus, in pr. C. de sacr. ec. & vide bar. in l. si certis, C. de pac. & in l. 2. C. đ serui. Inn. in d. c. q̃relam, in pr. in gl. sup vers. super tractatu. Et qđ remediũ dẽt pro iurib. subtractis, vide bal. in d. l. 2. in 6. q. An ẽt detur interdictũ adipiscẽdę, vide ibi ver. sed iuxta hoc q̃ritur, & qđ no. bar. l. Aquilius, in fi. s. de don. Et istis adde bal. in l. j. C. de fideic. de hoc plene per Pau. de Leaza. in commen. c. ex literis, de rest. spol. plene per ang. in rep. d. l. si certis annis, & ibi per Ray. in addi.

¶Quorum legatorum. Tit. iij.

LEX I.

1 *Aequum non est, quòd quis sibi ius dicat.*

2 *Legatarius licèt rem legatam occupet, & hæredi restituat, actio tamen mihi contra hæredem durat.*

3 *Exceptio, dolo facis, & c. hẽt locum in possessoriis, nisi quis statim vellet docere.*

4 *Hoc interdictum non habet locum, nisi quando hæres vult vti falcidia, & iure falcidiæ vult vti retentione in re legata.*

1 HOc interdictum. Not. † ꝙ nõ est æquum, vt quis ius sibi dicat, hẽtis C. ne qs in sua cã. l. vni. Itẽ no. † ꝙ l3 legatarius occupauerit rem legatam, & hæredi restituat, actio tñ durat sibi ꝯ hr̃dem. Sed ꝯ, imò amisit ius suum. l. non dubium. C. de ll. Sol. ibi hr̃ditas erat adita, & possessio apprehẽsa p hr̃dem, hic vero erat possessio vacans, qñ legatarius occupauit. Item opp. s. qđ met. cã. l. extat, & l. pe. ĩ. ad l. Iul. de vi. pri. Sol. ibi res, q̃ qs abstulit, erat alicuius, hic vero res occupata nullius erat añ aditã hr̃ditatem, vel si hr̃ditas erat adita erat plene legatarij. Item op. C. vñ vi. l. cum q̃rebat. Sol. vt in gl. Item op. de cri. expi. hæ. l. 2. Sol. gl. ibi extrane᷑ occupauit, nõ legatarius. Item op. † de rľa, dolo facit. ĩ. de dol. exce. de re. iur. l. dolo. Sol. illa rľa in possessoriis, nõ habet locum, nisi quis statim vellet docere de iure suo l. 2. ꝙ ibi no. C. de edi. diui Adri. toll. Sed ꝯ hoc op. nõne statim legatarius docet a de iure suo dicendo, si re stituo tibi rem legatam, debes mihi restituere? Sol. † istud interdictum non habet locum, nisi quando hæres vult vti Falcidia, & iure Falcidię vult vti retentione in re legata, & istud tenetur. C. e. l. j.

a ADD. ¶Ale. Vtrum rľa, dolo facis, hẽat locum in possessoriis, adde bar. in l. si socer, §. Lucius, ff. sol. mat. & qđ no. bar. in l. naliter, §. nil cõe, s. de acq. pos. & istud intelr in possessorio adipiscẽdæ, si sit l. q dum ius excipientis, quo casu bñ obstat exceptio, dolo facis, &c. vt no. in l. 2. C. de edi. diui adri. tol. & in l. fi. C. e. & est gl. in d. §. Lucius. Secus in possessorio recuperandæ odio spoliantis, quõ casu nõ ob. l. si qs ad se fundum, C. ad l. Iul. de vi. de quo ẽt per Dy. in c. q. ad agen dum, de reg. iu. in 6. & sequitur Imo. in d. §. Lucius, adde, an sit dare possessoriũ absque petitorio, bal. conf. 96. & præcedenti, quod est Ioan. de Ligna, lib 5.

1 *Libellus incertus admittitur, quando incertitudo causatur ex facto rei.*

2 *Libellus, peto rem, & si non extat, peto æstimationem, procedit quando in petitione potest interesse interuenire.*

a 1 §. Quia autem. Vbicũq; a † incertitudo causat ex fcõ rei, admittiẽ libell᷑ incertus. h. d. Opp. de l. ꝙ in hr̃de. §. eligere. s. de tributor. Gl. ibi soluit pluribus modis,
b s3 vera sol. est. ꝙ hic ĩcertitudo causat à fcõ rei, iõ libell᷑ ĩcert᷑ b ad mittiẽ, sed als qñ qs nõ est incert᷑ fcõ rei, tũc d3 eligere actionẽ
2 certã. l. cũ filius. §. variis s. de le. 2. † Hac rľa tene mẽti ad libellos q̃ formãẽ tota die. Peto rẽ talẽ, & si ñ extat, peto æstimõnẽ. ĩtelligas hic eo casu, quo ĩ petitiõe pt ĩtereẽ venire, qa nõ sp pt venire. l. si seruũ. §. fi. ĩ. de ver. obl. Facit ẽt ad hoc l. j. s. de act. emp. vbi peto rẽ tradi vel ĩteresse, nã ĩcertũ est, vtrũ velit tradere rẽ, vl ĩteresse, &c.

a ADD. ¶Pom. No. ꝙ dispõ h᷑ l. nõ solũ procedit qñ sum incertus q̃ actio ꝯpetit facto rei, sed ẽt si essem incertus pp varias opi. doct. vel gl. ita extẽdit istũ tex. d. Tho. doct. Senen. in l. edita, in 2. q̃ne cumulationis, C. de eden. & p doc. & bar. in l. Gallus, §. si eius, in fi. summarij, de lib. & posth. Et ita retulit, & ita tenuit Dec. l. edita, C. đ eden. me audiẽte. Et pcedat libell᷑ alternatiu᷑, vid Ale. ꝯs. 182. vo. 2.
b Alex. Adde bar. in l. edita, C. de eden. in mã cumulationis. Addo ẽt, ꝙ si incertitudo esset, q̃ nõ releuaret, non cogitur actor exprimere, nec dicere actionem. ita dixit bar. in l. Gallus, §. si eius, de lib. & posth. ad fi. & vide ad ea q̃ hic hñr, p bar. in l. vbi ãt, §. illud, & in l. stipulationes, de ver. ob. & ibi Im. & oẽs doc. in c. 2. de libe. obl. & non omittas videre bal. in l. j. in 3 opp. C. de fur. & Imo. post ang. in d. l. stipulationes non diuiduntur, Inn. in c. constitutus, de rest. in integ.

1 *Hoc interdictum habet locum in donatione causa mortis, quando possessio non fuit tradita per defunctum.*

2 *Falcidia resecat ipso iure.*

Quod per Falcidiam resecatur, an sit debitum naturaliter.

a §. Si quis ex mortis. a Hic est duplex litera, quidam habent, vtique cessabit, alij ha-
1 bent, vtiq; necesse hẽbit. Quæro, vtrum † pro donõne causa mortis habeat locum hoc interdictum? Gl. distinguit. Iac. de Are. fateẽ hoc esse verum, si p defunctum tradita nõ fuit possessio, qa si per defunctũ tradita fuit, nõ hr̃et locum: qa donatarius, vel legatari᷑ nõ occupauit, sed hæres deberet vendicare iure Falcidiæ partem
2 cõtingentem. Item nota † hic in fi. ꝙ Falcidia resecat ipso iure, & cõcordat l. lineam margaritam. & l. Plautius. ad l. Falc. & sic facit, an id quod resecatur per Falcidiam sit debitum naturaliter, quod dixi in l. si patronus. s. de don. & in l. 1. in prin. ad l. Falci.

a ADD. ¶Ale. Ex mortis. An hoc interdictum, quorum legatorum, habeat locum, quando res legata ante mortem testatoris erat penes legatarium, adde bar. in l. linea, ad l. falc. & ibi Pau. de Cast. & istum tex. pro not. alleg. bar. in l. si mortis, in princ. ad l. falc.

1 *Interdictum quorum legatorum, differt ab interdicto quorum bonorum: quia illud pro re incorporali locum non habet, istud sic.*

§. Quod ait. Op. & vr̃, ꝙ vsufructuarius possideat. l. nãliter. s. de ac. pos. Gl. fateẽ ꝯrium. Sed certe illud verum in re, in qua est vsusfructus. Vtrum autem ius vsusfructus possideatur, vel nõ, dixi in l. naturaliter. in pr. s. de acqui. pos.
1 Item opp. s. ti. 1. l. fi. Sol. In hoc † istud interdictum differt ab illo, quia illud pro re incorporali locum non habet, istud sic.

§. Quæsitum. Op. gl. s. com. diui. l. communi diuidundo. §. si duo. Sol. Ibi non possidet. sed custodit, & sic concordat cum ista. Item op. de l. hæc autem. §. fi. s. ex quib. cau. in pos. ea. Sol. ibi loquitur quando fuit missus in possessionem rei per hæredem possessæ. ideo hæredi satisdandi datur interdictum vti possidetis, hic vero hæres nunquam possedit, ideo de necessitate datur ei interdictum, quorum legatorum.

a §. Quod ait prætor. a Op. de l. j. C. de pa. Gl. ibi nititur soluere istud ꝯrium, nõ tñ recte soluit. Veritas est, ꝙ verba edicti prætoris requirãt, ꝙ ad eũ, q̃ cõsentit, res pertineat: sed ad hæredem ante aditam hæreditatẽ nõ pertinet. l. pretia rerũ. ad l. fal. ergo, &c. Vel alr sol. vt in gl. in l. j. C. de pac. Vel alr solue, ibi in iudicio, hic extra. vel aliter, ibi fuit renunciatio vera: hic simplex patientia, vel cõsensus, qui nõ habet vim renunciationis in eo, ad quem res non pertinet. Item opp. de l. in diem. de aqua plu. arc. Sol. ibi consensit eo tempore quo poterat consentire, hic non. Item op. de l. vendicantem. s. de euic. Sol. illud ideo, quia de euictione tenetur. Item op. de l. fundus. §. aliena. s. de pig. Sol. ibi consentiens bene poterat renunciare, hic secus. Item dicitur hic voluntas hæredis. quæro an releuet, vtrum consentiat ante apprehensionem an post? Dicit gl. hic in verb. debere. quòd non refert. l. petens. C. de pac. & l. 3. C. de ædil. act.

a ADD. ¶Alex. Vide bar. in l. j. C. de pact.

§. Prodest autem. Op. ꝙ actio personalis nõ sequaẽ fundũ. l. j. §. si hæres. ad Tre. Resp. dicit gl. speciale est, ꝙ actio personalis trãseat ꝯ singularẽ successorem. Dy. reprehendit hãc gl. & bene: quia interdicta, licèt sint personalia, tamen sint in rem scripta, vt l. 1. §. pe. s. ti. 2. ideo transeunt cõtra quemlibet successorem, vnde rei peruentione obligatur. Hoc probatur in l. emptor. & l. post vẽditionem. de aqua plu arc.

1 *Reuocari petens possessionem quam aliquis sua autoritate accepit, ille potest petere sibi confirmari.*

a §. Satisdatum. a Est ergo practica h᷑ §. ista. ꝙ heres petit possessionem rei sublatæ sibi restitui, & legatarius excipit, ꝙ debet sibi confirmari, quia sibi nõ satisdatur
1 de legato præstando. quod facit † ad id quod cõsueui dicere in l. creditor. C. de pi. ꝙ quando aliquis petit reuocari possessionem, quam aliquis sua autoritate apprehendit, ille possit petere sibi confirmari. l. 3. §. missum. s. ad Carb. & l. 1. C. de Carb. edict.

a ADD. ¶Alex. Vide quod dixi per istum text. in l. prætor, §. si quis paratus, post bar. s. de ope. nou. nun. Adde tu, quæ etiam ibi posui, quia Ro. & bal. in consiliis ibi alleg tenet contrarium eius, quod ibi Alex. tenet.

LEX II.

a Diuersum. a Hoc est no. principium, iõ tene menti ꝯ hoc oppõitur, ꝙ ipse debeat offerre. l. 2. ver. finãt. C. de iu. emph. & de ꝯh. & commit. stipu. l. magnam. Sol. ibi certa dies erat apposita ad aliquid faciendum, q̃ dies interpellat pro homine, hic vero nulla dies erat apposita, in qua hr̃s debet satisdare.

a ADD. ¶Alex. Adde tex. similem in l. si ab vno, vt leg. no. caue. & adde gl. no. in l. stipulatio, §. j. s. de oper. no. nun. & gl. quæ istum tex. allegat in c. cupientes, §. si vero, in verbo, contempserint, quæ incipit, sed an teneatur, de electio. in 6. & eam allegat etiam bal. in effectu in l. j. C. ne lice. ter. prouo.

¶Ne vis fiat ei, qui in possessionem missus erit. Tit. iiij.

LEX I.

1 *Misso cuilibet in possessionem, iudicis autoritate vis fieri prohibetur.*
2 *Interdictum hoc nec est retinendæ, nec adipiscendæ, nec recuperandæ possessio.*

AIt prætor. No. ꝙ oĩa alia interdicta loquũtur in prima persona. est. n. interdictũ, quasi
a redditũ inter duas personas. Istud verò vř factũ ꝓprio motu prætoris non inter duos. Vel dic, ꝙ primordialiter fuit redditum inter duos, l3 prætor sic generaliter sit locutus. Hic dř, ꝙ tit. iste est generalis ad omnia possessoria, qd hoc est di-
1 cere? Resp.† Dy. hic tit. h3 locum in omni eo, q missus est in pos-
2 sessionem iudicis autoritate. Quærit Dy. vtrum † istud interdictũ sit adipiscendę, vel recuperandæ, vel retinendę possessionis? Et vř ꝙ sit retinēdæ, qa prohibet vim fieri possidenti. Sed veritas est, ꝙ non est adipiscendæ, nec recuperandæ, nec retinendæ pos. qa hic titu. h3 locum in misso ex primo decreto, quia non admittitur. & constat, ꝙ missus ex 1. decreto non possidet. l. 3. in fi. ſ. de acq. pos.
a ADD. ¶Alex. Principium huius tex. facit ad ti. si quis ius di. non obt. maxime in d. §. j. vide bar. in l. j. §. j. de oper. no. nun.
1 *Stante statuto, ꝙ quicunque fecerit quominus possessiones alterius locentur, puniatur in certa pœna. si quis prohibeat ne laboratores conducant, puniri debet.*

§. Hæc actio. no. tex. ibi, nec exigitur. vide gl. in ver. vt vi
1 fecerit, quæ inc. sufficit. n. dolo, &c. Pone, † statim est in ciuitate, ꝙ quicunque fecerit quominus possessiones alterius locentur, puniatur in certa q̃titate: probatur ꝯ aliquem, ꝙ ipse prohibuit laboratorib. ne ipsi ꝯducerent, an ex hoc est probata intentio accusatoris? Hic est casus, ꝙ sic, quia eo ipso, ꝙ prohibuit ne laboratores cōducerent, vř factum quominus per eum locentur. Quærit gl. posito, ꝙ sit facta vis, an habeat locum l. si qs in tantam. C. vnde vi. Dicit gl. ꝙ non, quia l. si quis in tantam. habet locum in possidente deiecto, hic vero non possidet, ergo, &c.

§. Si quis ideo. Op. & videtur, ꝙ ille qui dicit ad se pertinere, non sit legitimus contradictor, nec possit missionem in possessionem impedire, nisi prius de suo dominio doceat. l. à diuo. §. si sup reb. ſ. de re iu. & l. 3. C. de edi. di. ad. toll. Guid. de Su. intelligit legem nostram sic, vt quod dicit, suam putabat, ita quòd possidebat, vel iustè credebat se possidere. Item quod sequitur, vel sibi obnoxiam, intellige ita, ꝙ corporalis possessio erat pænes eum, aliàs deberet permittere rem cum sua causa transire. l. j. C. de communi. re. ali. Item quod sequitur, vel certe non esse debitoris, intelligatis, ꝙ credebat pertinere ad se, prohibente ratione iuris, vel officij, quia erat tutor, vel curator.

1 *Decretum de mittendo in possessionem quando deficit ex defectu iuris, quod est ex parte petentis, tunc habet effectum.*
2 *Missio in pos. facta pro debito, quod solutum non poterat repeti non valet. Generalis ptãs data à l ge, vel ab hõie, de soluẽdo. intellig. de debito exigibili.*

1 §. Hæc verba. No. ꝙ qñ decretũ de mittẽdo † in possessionẽ. deficit ex defectu iuris, quod est ex parte petẽtis, decretũ nõ h3 effectũ. Casus est hic. & in l. cũ vero. §. subuētum. de fid. lib. dixi in l. iuste. de acq. pos. Rõnem assignat Inn. talē, si creditor mittitur in pos. pp ꝯtumaciã meã. & ego eum illa pos. vti prohibeo, nõ põt creditor excipere ꝯ me de cõtumacia mea, qa ego replicabo ꝯ eum de dolo eius, qm̃ ob falsum creditum ipse ingressus est possessionem, vt ipse no. ext. de dil. c. præ-
a terea. Quærit gl. a in ver. exceptione. vnã not. q. † ponamus, ꝙ erat
2 debitum tale, ꝙ solutum non poterat repeti. gl. dicit, ꝙ tunc valet missio. all. rõem, qa quod facit iudex, illud videtur facere pars. l. si ob cãm. C. de eui. sed pars ipsa soluendo, vel dando pignus approbaret debitũ, ergo, &c. vide d. gl. quæ inc. nisi forte, &c. quod tene menti. dicit Dy. hoc vř valde durum, & absurdum. Item dicit Cy. in d. l. si ob causam. C. de eui. Ego puto hoc verissimum, ꝙ non sit
b verum quod hic gl. dicit. Nam istud quod dicit, b ꝙ solutum non
c potest repeti, est verum in ipso principali soluente, secus si soluit c alius, nisi habeat speciale mandatum ad hoc, quia generalis potestas data à lege, vel ab homine de soluendo, intelligitur de debito quod exigi potest. l. si is cui. §. §. j. de sol. tene menti.
a ADD. ¶Barb. No. gl. amplia[n]tem illam reg. debitum naturale solutum non posse repeti, non solum si ipse soluit, sed etiam si iudex, licèt bar. hic non teneat, & vide bal. in rub. C. de const. pecu. vbi transit cum dicto bar. hic.
b Ale. Et sic habes, ꝙ procurator non potest bonam fidem agnoscere, & ita sequitur bal. in rub. C. de const. pe. & vide bal. in l. si per ignorantiam, C. de cond. ind.
c Barb. Vide bal. in l. si per ignorantiam, C. de cond. ind.
1 *Pupillus quando teneatur ex delicto, vel facto tutoris.*

§. Hoc edicto. Op. ꝙ ex facto tutoris ñ teneat pupill⁹. l. neq; interdicto. de re. iur. & j. ti. j. l. pe. Gl.
a soluit a hic, & ibi. Quantũ ad ꝓpositũ dico pupillũ teneri, tñ libera
1 tur cedẽdo actionẽ ꝯ tutorẽ. l. vlt. ſ. de admi. tu. Qualiter † aũt pupillus teneatur ex facto tutoris, seu delicto tutoris. gl. tangit plenius in l. neq; interdicto. j. de re. iu. & l. si dolo. ſ. si quis omis. cau.
b testa. & ibi dixi: doct. ponunt b in l. Polla. C. de his qui vt ind.
a ADD. ¶Barb. Vide bal. in l. j. §. si procurator, ſ. si quis ius di. non obt. vbi alle. gl. sing. in l. si dolo, ſ. si quis omis. cau. test.
b Ale. Bar. in l. 2. §. si procurator, ſ. si quis ius di. non obt.

§. Si domini. Ratio huius est, quia verba edicti non dñt, si quis prohibuerit: sed dicunt si quis dolo malo fecerit, quo minus veniret in possessionem, & dolo malo ne veniam, potest fieri siue prohibeat me, siue faciat per alium quo minus veniam, & sic verba non respiciunt prohibentem, sed illud tantum, si fit dolo malo, ne quis in possessionem veniat.

1 *Interdictum hoc ex parte conuenti potest esse pœnale.*

§. Hanc actionem. Dř hic, ꝙ istud interdictum est pœnale. ꝯ hoc vř id quod no. in l. interdictis. ſ. de interdic. vbi ponitur reg. ꝙ nullum interdictum redditur pœnale. Resp. nullum interdictum redditur pænale respe
1 ctu petentis. Ita loquitur illa reg. sed † ex parte eius, qui conuenit, potest istud interdictum esse pœnale. Quid. n. si conueniatur extraneus, vel alius pro eo quod ad eum non peruenit? Certe illo respectu dicitur pænale, l. si quis dolo. de re iu. ita intelligit gl. & Dy.

LEX II.

Suo quis. Hæc ergo verba q̃ti ea res erit referuntur ad personã dñi, & sunt in rem, vt hic, & l. pe. ſ. si qs cau.

LEX III.

a Si quis missus. a Quærit gl. an hoc qđ hic dicitur de manu militari, habet locum in quolibet iu
b dice? Videtur tenere, b ꝙ habeat locum in iudice ordinario: in delegato secus, nisi sit delegatus à Papa, vel à Principe. Contra hanc gl. habes aliam in l. à diuo Pio. in prin. ſ. de re iud. dic, vt ibi.
a ADD. ¶Ale. Hanc l. al. bar. in l. vt vim, ſ. de iust. & iu. & in l. j. §. j. ſ. si quis ius di. non obt. & facit pro decis. quam ponit bar. in l. sed & si possessori, ſ. de iureiu.
b Barb. Tu vide ang. in l. q restituere, ſ. de rei ven. vbi al. Inn. in c. olim, de priui. ꝙ et legatus principis non põt. vide eundē ang. in l. iuste, ſ. de acq. pos. vbi limitat vno casu. Et vide eundē in l. j. ſ. si quis ius di. ñ obt. Et no. hanc gl. quia do. meus in l. iuste, non allegauit, vide Mod. in d. l. iuste, & istã gl. allegaui, tene eã menti.

§. Prætor. De hoc habetis in l. si qs missum. de dam. inf. & l. si finita. §. elegãter. §. illud quæritur. & §. seq. e. ti.

¶De tabulis exhibendis. Tit. v.

Materiam huius tituli tractabo j. eod. l. fin.

LEX I.

1 *Differentia inter interdictum de tab. exh. & edictum, quemad. test. aperiantur.*
2 *Interdictum de tab. exhib. habet locum in testamento nuncupatiuo, & an cesset, quando quis dolo facit ab initio quo minus res ad aliquem perueniret.* 3.
4 *Dictio, penes, hic largius accipitur.*

1 PRætor ait. Dř hic, aut per te dolo malo factum est, vt desinerent esse. Quæro, † que sit dĩa inter istud interdictum, & edictũ, quemadmodum testamenta aperiantur? dicit gl. dic vt no. in l. 3. in fi. ſ. ad exhi. C. e.
2 l. j. per gl. dic vt ibi. Secundo quæro, † vtrum pro testõ nuncupatiuo locum habeat istud edictum? Dicit gl. ꝙ non directum, qa tex. dicit. tabulas, & sic loqr̃ur de testõ in scriptis, sed habebit locum vtile. ar. C. de bo. pos. sec. tab. l. 2. de edi. di. ad. tol. l. vlt. Alij rephen-
a dunt a hãc gl. & dicunt, ꝙ imò directum h3 locum, quia hic loquitur in libello, & quacunque alia scriptura ad testm̃ pertinente: ergo merito ad testm̃ nuncupatiuum directum pertinet. & hoc pla
3 cet. Dř hic, dolo † fecisti quominus possideres, q̃ro qd si ab initio fecisti dolo, quominus ad te perueniret. Dicit gl. cessare interdictum, vt ſ. de his q̃ in frau. cre. l. q̃ at. in pr. In ꝯtrium facit l. sed & si lege. §. perinde. ſ. de pe. hæ. Gl. nõ soluit Dy. dicit sic. Aut qs est mihi obligatus ex ꝯctu, vel quasi, ex quo tenetur acq̃rere, & tũc hñt locum oẽs ll. q̃ dñt, ꝙ ille q nõ apprehẽdit, tenetur tãq̃ possessor. Aut non est obligatus ad hoc ex ꝯctu vel quasi, & hñt locum le-
4 ges, quæ dicunt eum non condemnari. Vlt. no. † ꝙ dictio, penes, b
b ponitur hic largius, quam in l. penes. j. de ver. sig. vt gl. dicit.
a ADD. ¶Barb. Pro hac opi. sustẽtãda, vide id qđ dt bar. l. j §. ex illa ad qõ. an lex Cornelia de falsis hẽat locũ in testõ nũcupatiuo, vt ibi in gl. j. ad l. Cor. de fal.
b Ale. Idem in dictione apud, vt no. per gl. & bar. in l. si quis in tantam, C. vnde vi.
1 *Officio iudicis cogitur quis exhibere tabulas, quando confitetur.*
2 *Interrogationes ante hoc interdictum fiunt, sicut quando agitur petitione hæred.*

1 §. Si quis forte. Dicitur hic, iubẽdus est exhibere quando confitetur, quæro † qualiter fiet iste iussus? Dicit gl. per edictum, quemad. test. aper. Iac. de Are. dicit, ꝙ imò fiet officio iudicis, quod exercetur contra confitentem. l. si
2 debitori, ſ. de iud. Secundo quæro, † quomodo potero scire ante, vtrum possem proponere hoc interdictum vel edictum de tabulis exhibendis? Dicit Iac. de Are. ꝙ fient interrogationes super hoc, sicut in petitione hæreditatis, per l. vbicunque. de interr. act. Idem tenet Rof. in libellis suis, super hoc ti.

a §. Hoc interdictum. a No. hic, ꝙ vř velle Iurisconsul. ꝙ tit. iste habeat locum, siue opponatur de nullitate, siue de falsitate. itẽ siue sit nullitas ex persona testãtis, vel ex defectu solennitatis, siue sit ruptum, siue quocunque modo. Contra hoc vř j. e. l. vlti. & ibi dicam. Item ꝯ hoc videtur l. si quis legatum. §. j. j. de fal. Sol. vt ibi dicam, & j. e. l. vlt.
a ADD. ¶Ale. Vide bar. ad istum §. in l. j. C. de eden.

LEX

LEX III.

1 *Instrumenta alicuius notarij, si sunt deposita apud aliquem, contra illum potest agi vt exhibeat, & inde instrumenta extrahantur.*

2 *Depositarius conuentus pt dominum in iudicio nominare, & ponit practicam.*

1 Locum habet. §. Si tabulæ. No. ex isto §.† ꝙ si instrã alicuius notarij sunt apud aliquẽ deposita, ꝙ ẽt ꝯ illum depositarium pt agi. Vidi de facto, cũ bõa cuiusdã notarij essent publicata pp delictũ, & oẽs res, q̃ erant in domo, essent sequestratæ, q̃rebat̃, vtrũ seque
a ster [a] possit cõueniri, vt exhibeat libros notarij, vt possint extrahi
2 instrã? Et hic est tex. ꝙ sic. Quærit gl. hic in ver. detinet. † vtrũ depositarius ꝯuentus possit dñm noĩare in iudicio? Et dicit, ꝙ sic, p l. 2. C. vbi in rẽ act. & in aut. vt oẽs obe. iu. prouin. §. si igitur. Duas ll. alle. gl. vt videtis: tñ diuersus est modus practicandi illas ll. Nã per l. 2. C. vbi in rẽ act. dat̃ terius alicui ad denunciandũ dño, vt veniat ad defendẽdũ. p aut. vt om. obe. iu. prouin. q̃ est posita. C. vbi de cri. agi opor. aut. qua in prouincia. dat̃ terius, vt dño denũciet, vt ab eo possit defensiones suas explorare, & iura, & proboẽs ingrere. Qual'r ergo dabitur terius huic depositario in §. isto? Resp. magis putarem dari dr̃e ſm formam d. aut. quia hic nõ agitur reali, sed personali. lex vero 2. C. vbi in rem act. loqtur vbi agit̃ reali.

a ADD. ¶ Alex. Vtrum sequester teneatur ad exhibendum, vide quod not. in l. si oleum, in princ. de dolo, & bene facit l. quamuis, de pig. act. & not. bal. in l. fi. C. de eden. & vide ĩ. ea. l. §. si penes, & ĩ. eo. in fi.

1 *Agitur contra monasterium, apud quem est liber alicuius notarij, vel monachi, qui fuit notarius, vt exhibeat.* (ad monasterium.

2 *Omnia, quæ dicuntur de seruis quo ad dominum, possunt dici de monachis quo*

3 *Notarius factus monachus, potest perficere instrumenta, de quibus ante monachatum fuerat rogatus.* (causa hæresis.

4 *Religiosus qui erat notarius, non potest officium notariatus exercere, nisi in*

§. Si penes. Hic §. facit, ꝙ si apud monachũ ẽ aliqđ instrm, vel liber alicuius notarij, vel suiipsius, qui forte
1 fuit notarius in seculo, debet† agi ꝯ monasterium, vt hic videtis.
2 Nam ista† r̃a est, ꝙ quasi oĩa q̃ dñr de seruis quo ad dñm, pñt dici de monachis quo ad monasterium, vt ext. de pri. c. cũ olim. & ibi
3 p Inn. † Notarius. n. factus monachus, bñ pt ꝑficere instrã, de qb. añ monachatũ fuerat rogatus, vt no. in Spe. de stat. mo. §. j. ver. 26.
4 † Sȝ de nouo nõ posset exercere officium tabellionat⁹ aliqs religiosus, nisi in cã inqũtionis hr̃sis. vt ext. de hę. c. vt inqũtiõis. li. 6.

§. Si ipse. Opp. de l. 3. ꝭ. quemad. test. ape. vbi hæres. qui dicit instrumenta esse sua, tamen etiam habet hoc interdictum. Gl. dat duas sol. tene quamuis. Vlterius no. l. istam.

1 *Probationes factæ in ciuili faciunt fidem in criminali.*

§. Si quis dolo. Primo ponit vnum dictum. Scđo ponit vnam dubitationem circa istud, & illam declarat. Tertio ponit aliud dictum, & illud determinat. Secunda ibi, nec præiudicatur. Tertia ibi, & posse. No. primo, ꝙ per hoc in-
1 terdictum nõ præiudicatur actioni criminali. Scđo no. † ꝙ ꝓba-
a tiones [a] factæ in ciuili, faciunt fidem in criminali, vt hic, ibi, magis manifestetur. Ita dicit Iac. de Are. qđ tene menti. Et circa hoc vi. de Cy. C. qñ ciu. act. cri. preiu. l. j. in vlt. q. dicã in l. 2. §. j. ĩ. vi bo. rap.

a ADD. ¶ Ale Idem voluit Inn. in c. qualiter & qñ, circa fi. de acc. & bar. in l. 2. ff. vi bo. rap. & vide bal. in l. 2. C. de eden. licèt contrarium teneat gl. in l. si quis ad se fundum, C. ad l. Iul. de vi pu. Vide per ab. & Mod. in c. at si clerici, de iud. & bal. in d. l. si quis ad se fundum, & bar. & quod ibi dixi in l. 2. §. 1. ĩ. vi bo. rap.

1 *Subtrahens, vel amouens testamentum alicui, incid't in l. Corn. de fals.* (vnum.

2 *Celans testamentum, vt nemo possit habere, tenetur l. Corn. de fal. secus quo ad*

a §. Et posse. No. hũc ver. & pone casum. Quæro, vtrum ille, q̃ desiit possidere testm̃, incidat in l. Cor. de falsis. Ad hoc resp. Iurisconsultus ꝙ nõ, vt patet ex litera. No. hũc casum quem nescio alibi. Vr̃ velle hic iurisconſ. ꝙ qs incidat in l. Corn. si quis subtrahit, vel amouet testm̃ alicui secundo, si quis testamentum celat tantummõ. tamen in hoc est aduertendum, q̃a
2 nõ sufficit vni, vel duab. personis celare, sed ille punitur, † qui celat testm̃ quo ad oẽs, vt nemo possit hr̃e, iste incidit in l. Corn. de fals. sed ille qui respectu vnius celat, non punitur l. Corn de fals.

a ADD. ¶ Alex. Adde bar. in l. Paulus, ĩ. de sol. & cum bar. hic transit ẽt bal. in l. fi. C. de eden. dicẽs hæc verba multum no. & adde quod legitur, & no. in l. in fraudem, §. quoties, ĩ. de iure fis. Et no. ꝙ si probo, ꝙ tu substraxisti mihi instrm̃ venditionis factæ per te, in me, ista probatio facit plenam fidem ꝯ te, ꝓ me, l. si de de possessione. vbi vide de materia, C. de prob. Quid de lacerante instrm̃ vide bal. sing. in l. j. C. de fide instru. Adde de lacerante instrm̃ Pet. de anch. consi. 172.

1 *In interdicto de tab. exhib. fit condemnatio ad interesse.*

2 *Libellus in hoc interdicto qualiter formatur.*

3 *Probare de suo interesse qualiter pars possit, q̃do quis non vult exhibere tabul.*

4 *Condẽnatio ad interesse ex edicto de tab. exh. q̃do differatur in euentũ cõdõnis.*

5 *Bona fides patitur vt bis idem ab eodem exigatur, ex diuersis causis.*

a §. Condemnatio. [a] Primo ponit vnum dictum, deinde eius decl'onem. Secundo ponit vnam dubitationem circa prædicta, & illam declarat. secunda ibi, inde quæritur. No. ibi, & si sub condõe. Op. pendente condõe nõ interest tm̃ quantum est legatum. l. quatenus. ĩ. de reg. iur. hic vr̃ ꝯrium, quare male. Dicit gl. in verb. æstimandum est. hic ſpãle pp ꝯtumaciam, vt hic subiicit, vt per eam augeatur ꝯdemnatio. Ita
1 dicit d. gl. Secundum hoc vides hic† ꝙ ꝯdemnatio in hoc interdicto fit ad interesse. Sed ꝯ, imò dȝ fieri ꝯdemnatio, vt qs exhibeat. Ita habuistis tex. ꝭ. e. l. 1. in pr. illi exhibeas, & sic nõ petit̃ interesse sed exhibitio. Quare dicunt quidam, Duo sunt iudicia, vnum per qđ petitur exhibitio, aliud per qđ petitur interesse, si exhibere cõtemnit l. qui restituere. in fi. ꝭ. de rei ven. Vel possumus dicere,
2 † ꝙ totum est vnum iudicium, & formabitur libellus hoc mõ. Peto te ꝯdemnari ad exhibitionẽ tabularum, & si eas nõ exhibeas, peto te ꝯdemnari ad interesse meum, qđ est tm̃. Et iste modus est magis planus, & breuis, probatur C. vnde vi. l. nõ ab re. & ibi not. per Gul. in l. si cum exceptione §. in hac ꝭ. qđ met. cã. & tangitur p Roff. in libellis suis super hoc ti. Sed op. cum de his, q̃ ex testõ dependent, nõ posset sciri veritas, nisi inſpectis, & cognitis verbis testi. l. de his ꝭ. de transac, & l. j. §. j. quemad. test. ape. Qũo ergo pote-
3 rit ꝓbare de suo† interesse, si quis nõ vult exhibere? Resp. ſm formam l. argentarius. §. cum aũt ꝭ. de eden. Vel aliter dico, ꝙ ꝯ eum qui dolo nõ exhibet, fiet probatio istius interesse, per iurm in litem: ꝯ alios, qui desiissent possidere culpa, dẽt ꝓbare ſm formam d. §. cum aũt. vt probatur in l. in actionibus. in pr. ꝭ. de in lit. iur. & ĩ. qđ vi aut clam. l. sp. §. in hoc interdicto, & §. pe. Item op. & vr̃ ꝙ dẽt differri ꝯdemnatio vsq; in ꝯditionis euentum. l. in lege Aquilia, §. si deletum. ꝭ. ad l. Aquil. dicit gl. hoc est ſpãle, vide gl. in ver. restituturũ. Tu dic, & melius ꝙ hic cõuenitur quis pp dolum. iõ ꝯdemnatio repræsentatur, ibi pp culpam, iõ differtur. ꝯ hoc opp. extra gl. de l. si finita. §. fi. cum l. seq. ꝭ. de dam. infe. Resp. ibi qs speratur ꝯueniri in futuro ex legis dispõne, cum qua mitius agitur, q̃ cum homine. hic vero speratur quem teneri ex hominis dispõe. ꝯ hoc op. de l. si seruus furtiuus. in pr. ꝭ. de cond. furt. vbi licèt cõdemnatio repræsentetur, tñ estimatur futurus euentus, hic secus. Sol. ibi est casus econuerso ad istum. Nã ibi ius actoris erat de præsenti, sed sperabatur recedere sub ꝯditione: hic econuerso, ius nõ erat de præsenti, sed sperabatur adesse sub ꝯditione. Rõ dr̃iæ põt esse, quia hoc delictum aduersarij tendit ad excludendam meam spem, & ideo in ea punitur, vt habeatur, ac si esset pure relictũ, sed in lege ꝯria fuit delictum commissum circa rem, & in nullo fuit læsus aduersarius circa spem, iõ spes æstimatur prout est, quia in
4 ea non fuit delictum. Ex prædictis† ergo reassume [b] per te ipsum
b tria verba. Aut ius est de præsenti, sed speratur recedere in futuro aut ius non est de præsenti, sed speratur adesse in futuro. Et hoc secundo casu distingue, aut quis cõuenitur propter culpam, aut pp dolum, & si propter dolum, aut speratur obligari ex dispõe l. aut ex dispõe hominis. Vt de prædictis apparet, habes ſm passum. Venio ad tertium. Dr̃ hic, ꝙ vtrunque pt consequi. ꝯ ĩ. de re. iur. l. bo
5 na fides. Dicunt quidam, hic ſpãle, vel dicit gl. † bona fides nõ patitur, vt bis idem exigatur ab eodem ex ca. causa, sed ex diuersis sic. Casus est hic, & istam tenet Dy. in c. bona fides. de re. iu. li. 6. Item opp. de l. si quis dolo. §. fi. de re iu. Dicit gl. hoc speciale ꝯ eum, qui probationes occultat, sed in lege ꝯria dicit aliter, quia hic agit ex causa superueniente de nouo, ibi ex causa, quæ supererat tpe solutionis. Hæc solutio nõ placet, quia licet hic ius superueniat de nouo, superuenit tamen ex causa de præterito. Et ideo Dy. vr̃ dicere, ꝙ lex ꝯria debeat intelligi, qñ soluit ille, qui modo conuenitur,
c vel alius, qui est habiturus [c] regressum ꝯ eum, qui modo cõuenitur vel ille, qui mõ ꝯuenitur, est habiturus regressum ꝯ primum soluẽtem, & istam teneatis. Item op. de l. fundum Cornelianum. ĩ. de noua. Sol. ibi ex diuersis causis nil se ꝯtingentib. petitur res, & pretium, & pt fieri: hic vero vna habet dependentiam ab alia. Circa hoc dic plene per Dy. in d. c. bona fides. vbi declarat hãc gl.

a ADD. ¶ Alex Istum tex. sing. limita, qñ erat futurum debitũ ex dispõne hominis, secus si erat futurum debitum ex dispõne legis, cum qua mitius agitur, l. Celsus, de arb. & l. si finita, §. fi. & ibi Bar. expſſius Im. ꝭ. de dam. inf. Et hãc limitationem forte alibi non inuenies, ſm Io. de Im. ibi. Posses etiam dicere ſm eundem ibi, ꝙ hoc delictum interuenit circa obligationem conditionalem, sed in d. §. fi. circa id solum, pro quo iudicis officium competebat. Et ex hoc etiam nota aliam limitationem singularem ad istum tex. ſm Imo. ibi, post Bar. ¶ Adde, ꝙ interesse petentis edi probatur per iuramentum, Ro. consf. 83. incipit, licet iure.

b Alex. Et plenius vide per Mod. insti. de act. §. præiudiciales, adde not. per Bar. in l. ex empto, §. etiam si, & §. seq. de act. emp.

c Alex. Adde gl. & quod ibi no. Bar. in l. fi. ꝭ. de eo per quem factum erit, in ver. ille qui modo conuenitur, prout ibi no. in gl. versi. venditor in 1. & 2. lect. Sed ſm 3. lect. ibi positam ista non procederet, iunctis no. per glo. ibi in ver. accipit, vnde tunc posses soluere prout soluit gl. ibi respondendo ad l. etiam, §. pen. ff. de pet. hæ. Et adde gl. & quod ibi no. Bar. in l. fi. ꝭ. de eo per quem fact. erit.

LEX IIII.

Si sint tabulæ. Nota, ꝙ si pupillus successit notario, ꝙ potest cõueniri tutor, vt ostendat libros, vt inde possit extrahi instrumentum. Secũdo no. tutorem ex suo delicto teneri, non pupillum, tetigi ꝭ. ti. j. l. j. §. hoc edicto.

LEX V.

1 *Petitio hæreditatis est huius priuilegij, vt non fiat ei præiudicium per aliam actionem, siue sit mota, siue speretur moueri.*
2 *Edictum de tab. exhib. quando habeat locum pro testamento falso.*
3 *Petenti exhibitionem tabularum ex edicto de tab. exhi. potest opponi, quod sua non interest.*
4 *Officio iudicis contra tabellionem rogatum de instrumento agitur ex edicto de edendo, vt illud exhibeat. Testamenti nomine agitur hoc interdicto, vel interdicto quemadmod. test. aper.*
5 *Notario reddente instrumentum non perfectum, agitur contra eum, vel vt corrigat vel vt perfectum det ex edicto de edendo.*
6 *Notarius quando possit petere qđ sibi permittatur addere, vel detrahere instrumento, vel vt testes examinentur, qualiter factum fuerit.*
7 *Notarius tenetur parti, quando ex eo quod omisit in instrumento quis est damnificatus.*
8 *Notarius quando reddit instrumentum ei ad cuius petitionem confecit, an aduersarius citari debeat.*
9 *Cognitio plenaria requiritur quando oritur contentio inter notarium, & partem, super confectione instrumenti, vel particulæ eius: aliter summaria.*

a De tabulis. [a]Hæc est difficilis lex. Circa hãc l. primo quæro exemplum primę particulę. gl. ponit, ꝙ in
vno testõ scriptus erat hæres Titius, & duo eramus Titij eiusdẽ
nominis, ita dicit gl. & pendente q. de hæreditate tunc neutri dẽt
exhiberi. Et rõem assignat, qa interdictum est præparatorium ad
petitionem hæreditatis, vnde prius debet agi interdicto, q̃ petere
hæreditatem. Ita ponit casum gl. ista. Rõ istius gl. nõ vr̃ mihi ve-
1 ra.†Nam petitio hæreditatis est huius priuilegij, vt per eam non
fiat ei ꝑiudicium per aliam actionem, siue sit mota petitio hr̃dita
tis, siue speretur moueri. l. si qs libertatem. s̃. de pe. hæ. & l. si quis à
bonæfidei. e. ti. & l. vlt. C. de pe. hær. & l. si post litem. & ꝙ ibi no. j̃.
de exce. Quid ergo vult dicere lex ista? Declarabo statim in ꝓximo ꝯrio. Op. & vr̃, ꝙ tabulę dẽant exhiberi, & ostendi oĩb. q iurãt
sua interesse, vt l. j. in pr. quemad. test. ape. & ibi no. Sol. q̃dam est
exhibitio corporis tabularum, i. ꝙ p eum cui exhibetur tabularũ
corpus hẽatur, & de illis tabulis possit facere ad suum libitum, &
tũc hoc nõ pt̃ fieri, si de his pendet qõ hr̃ditatis. ita loqtur hic, qđ
est siue ꝯtendant duo instituti eiusdem noĩs, siue ꝯtendat veniẽs
ab intestato, cum scripto in illo testõ: tũc si ille institutus peteret
tabulas tanq̃ hæres, quia per hoc posset fieri ꝑiudicium petitioni
hæreditatis nõ posset agitari hoc interdictũ, vt dixi. Quædam est
exhibitio q̃ fit. vt quis posset describere, & ex illis tabulis ius suũ
fundare. nõ tñ hr̃e corpus tabularũ, & illud fit. ita loqtur lex ꝯria,
& e. ti. l. 2. §. inspectio. Vñ dico, ꝙ in casu l. nr̃æ l. istæ tabulæ in ædem publicam deponantur, tñ q̃libet illis tabulis poterit vti ꝓut
sua interest, & dabitur copia exemplandi illi cuius interest, & ad
petitionẽ cuiuscunq; interest ꝓducere, ne ius suum pereat. ita deberis intelligere. Venio ad 2. particulam, hic dr̃, aut si ad publicã,
&c. quæro exẽplum hꝰ ver. gl. ponit exemplũ, si falsum est testm̃,
& iam est cæpta ꝯtrouersia, & hoc ẽ primũ exẽplũ. Sed ꝯ hoc op.
2 †interdictum de tab. exh. hʒ locum ẽt pro testõ falso, vt s̃. e. l. j. §.
siue ãt. & l. si qs legatum. in pr. j̃. de fals. ergo malum exẽplum est
istud. Gl. dicit, lex ꝯria loqtur qñ adhuc nõ erat qõ cępta falsi: sed
hic iam qõ erat incepta, vñ tabulæ nõ debent exhiberi. hoc satis
plʒ. Rõ est, qa si corpus tabularum exhiberetur, posset supprimi,
& sic talis falsitas non reperiretur. Vel dic soluendo ꝯrium, ꝙ hic
erant tabulæ, quæ dicebãtur falsæ, & nõ erant signatæ, merito interdictum de tab. exhib. non hʒ locum. Ita loquit̃ hæc lex. Sed in
ꝯria erant falsæ & signatæ. Hæc sol. non placet, qa si sunt falsæ, &
non signatæ, nõ pertinent ad querelam, quia qui hoc fecit, nõ pt̃
accusari in crimine falsi. l. si quis legatum. j̃. de fal. nisi dicas ꝙ nõ
erant signatæ perfectè, sed hẽbant aliqua signa, ita qđ in quibusdam dictis tabulis hr̃ fides, ac si essent veræ, vt puta inter liberos,
vt dixi in d. l. si quis legatum. Aliud exemplum est si in tabulis aliquid est relictum fisco, tunc nõ debet edi priuato. Hæc lect. est ve
b ra in se, tñ nõ hʒ dubium. Tertia lect. [b]est, ꝙ quis adscribit sibi in
testõ, vnde tanq̃ indignus legato priuatur, & dʒ applicari fisco. &
per hoc dr̃ pertinere ad publicam querelam. hoc nõ est verum,
quia qñ quis sibi adscribit, remanet penes hæredem, vel apud eũdem si esset filius veniens ab intestato, vt l. filius. in fi. j̃. de fal. l. 1.
C. de his quæ sibi adscr. tene ergo primam expoẽm. his expeditis,
c habes ex hac lege, ꝙ† [c]ꝯ illum qui petit exhibitionẽ tabularum,
3 vel petit à notario instrm̃, pt̃ opponi, nõ interest tua, nõ es tu ille
Titius, qui est scriptus in testõ, vt hic, fm̃ vnam lect. Item facit s̃. e.
l. j. in fi. vbi opponebatur ꝙ testator nõ habuit filium in ptãte. Itẽ
vr̃ ex hac lege, ꝙ possit opponi nõ solum à tabellione cõuento:
4 sed ẽt ab alio, qui sua interesse dicit. Et iõ, pro huius† declaratiõe
d qro, quo iure [d] quis agit ꝯ tabellionẽ, vt sibi exhibeat instrm̃, de
q̃uo est rogatus? Resp. per officium iudicis ex edicto de edendo
l. argẽtarius 2. resp. vt ibi no. de eden. Sed & si esset instrm̃ pertinẽs
ad vltimam voluntatem ageretur interdicto quemadmodum te
stam. ape. vel de tabulis exhibendis l. j. §. j. & ibi no. s̃. e. ti. & hoc est
5 verũ sine dubio. †. Sed qd si notarius dedit instrm̃ tibi defectiuũ,
e an potes agere ꝯ eum, vt corrigat vel perfecte det? Dico ꝙ sic, [e]ea
dem rõe, & eodem iure, quia ille non vr̃ dedisse. qui non perfecte
dedit. vt l. veluti. circa pr. s̃. de eden. & l. vbi exigitur, ver. dolo ãt.
6 e. ti. Quæro, vtrum notarius possit hoc petere, ꝙ permittatur sibi
addere, vel detrahere instrõ, vel vt examinentur testes, qualr̃ fcm̃
f fuerit, cum notarius se reddat incertum? Resp. [f] si quidem notarius allegat iustam cãm hr̃e incertitudinis, vel erroris sui, pt̃ hoc
petere, vt puta, si tpe ꝯtus circa aliquod pactum fuerunt multæ
conuentiones, & notarius nil scripsit pp partium festinãtiam: vel
si protocolum primũ ꝑdidit casu, als̃ cum ipse notarius dẽat alios
certificare, nõ posset petere se certificari ab aliis. l. si quis ex argentariis. §. pe. & fi. s̃. de eden. Sed qñ notarius nõ vult certificari, sed
asserit pro certo se errasse, vtrum ei sit credendum? dicam in l. si li
7 brarius. j̃. de re. iu. fac. l. actorum verba. s̃. de re iu. † Quæro, si pp
g id qđ [g] notarius omisit, qs est damnificatꝰ in aliquo, vtrum teneatur notarius? Resp. sic, vt d. l. argentarius per totam l. & hẽtis tex.
8 no. in l. vlt. C. de mag. con. facit. C. de susce. & arc. l. j. li. x. † Quæro,
h qñ [h] notarius reddit instrm̃ ei, ad cuius petitionem confecit, vtrũ
dẽat citari pars aduersa quæ læderetur? Resp. qñq; an dẽat reddi,
nulla est cõtentio, nec requirit̃ aliqua causæ cognitio, quia notarius cõfitetur, & pars ad q̃ spectat, est certa, vnde non est dubium.
Sed si emanaret aliqua ꝯtentio, vt quia notarius diceret se als̃ red
i didisse, & sic nõ tenetur [i] iterum reddere, vel dicit ad petentẽ nõ
pertinere, vel diceret istud instrm̃ esse inualidum, & sic nõ debet
publicari tunc dẽt citari pars, quæ læderetur, cum hoc fiat causa
cognita. d. l. si quis ex argentariis. §. pe. de eden. & l. j. §. siue autem.
9 s̃. e. & hac l. † Quæro, qñ istæ contentiones emanant, vtrum dẽat
adhiberi plena cãæ cognitio, an vero summaria? Resp. qñq; emanat aliqua cõtentio, cuius decisio parat plenũ pręiudicium, si notarius negat se fuisse rogatum, vel negat aliquod capitulũ fuisse
expressum, tunc quia ista cognitio parat plenum pręiudicium, qa
tractatur, an ꝯtus fuit celebratus, vel non, tunc debet adhiberi
plena cognitio. l. iudices. C. de iu. Ita intelligo l. j. §. j. s̃. eo. ibi, sed si
neget. hoc ẽt probatur extra de cõfir. vti. vel inuti. c. cum dilecta.
vbi petebatur reuocatio priuilegiorum à summo pontifice, quæ
renouatio per se inciperet rehabere vires, iõ requiritur plena cãę
cognitio. Qñque emanant ꝯtentiones, q̃ non parãt plenum præiudicium, vt si dicatur ad te non ꝑtinere, vel dicit tibi als̃ redditũ
esse, & sic de tenore instr̃i nõ ꝯtenditur, magis puto, ꝙ ista examinentur summariè, & qñque sufficiet iur̃i præstatio, vt no. in l. j. circa princ. s̃. quemadm. testam. ape. facit l. 3. §. ibidem s̃. ad exhib.

a ADD. ¶Ale. Pro hꝰ decĩone vide ẽt Bar. l. nãliter, §. j. in finalib. verbis, de ac. pos.
b Barb. Quod limita nisi adscriberet sibi sub geminata conditione, quia tunc nõ incidit in pœnam, casus est singularis in l. diuus, §. fi. j̃. de fals.
c Alex. Contrarium tenet bal. in l. j C. de eden. s. ꝙ non pt̃ dicere notarius, tua nõ interest, &c. Et vide bal. in l. j. C. quo. le, & late in l. fi. C. de eden. nõ tm̃ pt̃ dicere notarius creditori, nolo tibi cedere instrm̃ soĩonis vel refutationis, l. plures, & ibi bar. & bal. C. đ fide instr. Et an singularis successor possit petere sicut autor. bal. ꝙ sic, in l. instr̃a, C. de fideic. vide ibi bartol, an creditor debeat reddere instrm̃ liberationis, & de materia plene per doct. in l, prætor, §. huius s̃. de eden.
d Alex. Et qšo, & quo iure, & an tertius, cuius non interest, possit hoc petere, vide Spe. ti. instr. edi. §. postremo, ver. sed breuiter, & late bal. l. fi. C. de edẽ. & Inn. c. j. đ ꝓb. Et ad bar. hic, addđ bal. l. j. C. đ edẽ. & ibi Ia. bu. & bal. l. q. lã, ĩ pr. s̃. đ edẽ.
e Ale. Per hoc qđ dici posset, ꝙ pars agere posset ꝯ notariũ, vt apponat clausulas ꝯsuetas apponi, qa si instrm̃ illas nõ hʒ, vr̃ defectiuũ, fm̃ gl. no. & ibi bar. l. gñali. C. de tab, li. x. & qđ no. bart. in proœ. fforum, & bñ facit qđ no. bar. in l. si prius, §. recte, de aq. plu. ar. Et ita vidi ꝯsultũ p duos singulares viros, lʒ istud dictum nõ allegaretur, qđ no. & ad id qđ vult hic bar. adde ẽt bar. multũ pulchre in l. admonendi, ver. q̃ro q d si instrm̃ reperit̃ defectiuũ, s̃. de iureiu. & vide bar. in l. impator, s̃. de stat. ho. Et cũ bar. hic ꝯcordat bal. ĩ l. fi. C. de eden, Adde qñ notarius ꝑsumatur rogatꝰ apponere clausulas ꝯsuetas, Ale. ꝯs. 105. vo. 3. & cons 3. lib.
f Ale. Vide bal. in l. fi. C. de fideic. & Spe. ti. de inst. edi. §. instrm̃, ver. sed nunq d, & an possit sua autoritate corrigere errorem, an vero cũ autoritate iudicis & citatiõe ptis, vide p d. ant. c. ex literis, de fide instr. & ang. l. errore, de testa. & ad bartol. hic, adde bald. in l. fi. ff. de eden. & angel. l. si quis, § prohibet, ff. de eden. Adde an notarius possit errorem suum corrigere, alex. cõsi. 89 li. 3. bal. 127. lib. 5.
g Barb. Et vide bal. in rub. C. de pę. iu. q male iu. licet dicat casum in l. fi. de mag. conue. esse sing. adde tamen simile in l. fi. s̃. si men. fals. mod. dixer.
h Alex. Facit quod no. per doct. in aut. si quis in aliquo, C. de eden, & ad bart. hic, adde bal. in l fi. C. de eden. & no. bar. in l. si quis ex argentariis, § fi. de eden.
i Alex. Notarius non tenetur edere instrm̃, nisi semel. Adde tex. & ibi bar. in l. fi. in fi. de bo. aut. iud. pos. nisi ipsum casu amiserit, vt no. bal. in l. dissolute, ad fi. C. de condi. ex leg. adde l. si quis ex argentariis, in fin. s̃. de eden. & ibi bar. & vide in rub. C. de fide instr. ver. quæro si instrumentum publicum, &c.

¶Ne quid in loco sacro fiat. Tit. vj.

LEX I.

1 *Interdictum ne quid in loco sacro datur etiam vt tollatur quod factum est.*
2 *Faciens depingi crucifixum in ecclesia, non potest prohiberi.*
3 *Interdicto ne quid in loco sacro, potest agere quilibet de populo.*

It prætor. Quæro hic vetat ꝑtor ne qd fiat, qd
1 †si fuerit fcm̃, an possit agi ꝙ tollat?
Rñ. sic, p aliud ĩterdictũ positũ j̃. ti. 2. l. 2. §. locorũ. & iõ
debet

d3 hic addi dũ dicit, fieri veto subaudi, & vt id qđ est factũ tollat,
2 & ita intelligit Rof. in libellis suis super hoc ti. & Io. in arbore.† S3 quæro, si volo facere depingi crucifixum, vel aliquid in ecclesia, vtrum possim prohiberi? Certe nõ, quia illud pertinet ad ornatũ,
3 nõ deformitatem, vt hic.† Quæro, quis posset agere hoc interdictũ? Vř, φ tm̃ ille, q̃ h3 curam ædium sacrarum, vt hic in fi. S3 certe l3 ille posset, tñ idẽ est in quolibet de pp̃lo, q̃a quilibet de pp̃lo p̃t agere. ar. l. si q̃s in hoc. C. de epi. & cle. & facit l. j. §. publicũ. de iu sti. & iur. facit j̃. ti. j. l. j. & ti. 2. l. 2. §. hoc interdictum. & §. fi. & l. seq.

LEX II.

1 *Aedificare an liceat supra muros ciuitatis.*

a In muris. [a] Istæ duæ ll. sunt ɔ̃ hoĩes huius ciuitatis, q̃a hñt domos suas s. muros ciuitatis, qđ nõ l3 sine per-
1 missu principis, vt hic† videtis. tñ ipsi hñt permissionẽ à pp̃lo, & cõi hui⁹ ciuitatis: & dñt, φ est pp̃ls liber nemini subditus: ideo hic populus est princeps in hac ciuitate, ideo potest permittere.
a ADD. ¶ Ale. Idem dicit bar. in l. acta §. de amplianda s̃. de re iud. & bal. in l. nec si volens, C. de lib. cauf.

¶ De locis, & itineribus publicis. Tit. vij.

LEX I.

1 *Viæ vicinales habentur loco viarum publicarum si memoria non extat, φ sint factæ ex collatione priuatorum: aliàs si extat memoria, sunt priuatæ.*
2 *Statutum, φ quilibet possit facere pontem supra viam, publicam, poterit fieri supra viam vicinalem, si non extat memoria, quòd fuerit empta à vicinis.*
3 *Aedificium iuxta plateam si destruatur vt platea amplietur, via iuxta illud ædificium efficitur platea.*

a Vilibet. Op. & vř, φ viæ vicinales q̃ sunt factæ ex agris priuatorũ sunt priuatæ, vt j̃. ti. j. l. 2. §.
1 vicinales. sol.† Si extat memoria, φ sint factę ex collatione vicinorum, sunt vicinales priuatę. Si vero non extat memoria,
2 habentur loco viarum publicarum, vt hic. quod† facit ad statutũ
b huius ciuitatis, quod dicit, φ quilibet possit facere pontem, [b] vel põticellũ supra viã publicã, quærit̃ vtrũ possit fieri supra viã vicinalẽ? Certe, si q̃dem extat memoria, φ fuerit empta à vicinis, tũc nõ posset fieri. q̃a esset priuata via. Si nõ extaret memoria, tũc se-
3 cus, vt hic.† Vltimo habui q̃õem de facto. pone, φ iuxta plateam destruit̃ aliquod ædificiũ autoritate publica, vt platea amplietur, vtrũ via, q̃ est iuxta illud ędificiũ destructũ desinat esse via, & incipiat esse platea, an remanet via, sicuti erat primo? Et hic q̃rit̃, pp̃ statuta q̃ dñt, φ in platea pœnę duplicãtur, dico φ illa via incipit esse platea: nã statim cũ via intrat plateã, via finit̃. Hic est casus in l. vię. j̃. eo. vbi habetis, φ cũ via vicinalis intrat in militarẽ, extinguit̃: vt hic, ita in proposito statim cum via intrat plateam, desinit esse via. facit ad hoc l. vlt. s̃. de ser. vrb. præd. & ita bis de facto iudicaui.
a ADD. ¶ Ale. No. φ ad probandum viam esse publicam non sufficit probare per testes, φ itum erat per omnes, per illum locum, per longum tempus, l. j. ff. de his qui deie. vel effu. Qualiter autem dicatur via publica, vide tex. in l. j. §. viarum, j̃. ne quid in loco publico. Adde ad probandum viam publicam, & quanto tempore præscribatur, bal. conf. 176. lib. 3.
b Ale. Adde quæ no. bar. ad hoc in l. omnes populi, s̃. de iust. & iur. & bar. in l. pro regione, de acq. re. do.

¶ Ne quid in loco publico. Tit. viij.

LEX II.

1 *Commune cum vult aliquid vendere, quod sit consilium.*

a Prætor ait. [a] No. gl. quæ inc. s. municipali. Alioan no erat de facto quædam platea, quã cõe vẽdere volebat, vt posset ædificari. Vř φ non possit vendi, nisi per principem, vt probatur in l. primus §. cũ q̃s. in tex.
1 & gl. de verb. ob. facit l. s3 Celsus. in pr. de ɔ̃h. emp.† Dedimus tale ɔ̃siliũ, φ de hoc fieret primo l. municipalis, φ possit vẽdi, & postea vẽdat̃. Hoc p̃bat̃ p̃ hũc tex. cũ sua gl. & l. p̃hibere. §. plane. j̃. qđ vi aut clã. & j̃. de via pub. l. viam publicam. & j̃. e. l. §. viam publicam.
a ADD. ¶ Ale. Vide mod. in l. apud Iulianum, §. constat, de le. j. & bal. in rub. C. de contrah. emp.

1 *Plaustra duo si se obuiant in via, quis debet retrocedere.*

§. Hoc interdictum. Hic dř, iure, s. ciuitatis. Quæro de q̃ ciuitate loquat̃? Quidam dñt ciuitatis, s. cuiuscũq; qđ facit p̃ eo qđ dixi s̃. prox. φ lex ciuitatis p̃t de hoc disponere. Alij dñt, ciuitatis, s. Romanæ. Non puto, φ istæ opi. inuicem repugnent. Nam si dicimus, iure ciuitatis cuiuscunq;, istud ius est ciuitatis Romanæ. vt s̃. in pr. huius l. sm̃ gl. q̃ dicit l. s. municipali. l. p̃hibere. §. plane. j̃. quod vi aut clã. Quæro, q̃d est dictũ, tm̃ iuris habem⁹ ad obtinẽ iũ, quantũ q̃libet de pp̃lo ad p̃hibendum? gl. q̃ est hic, dat multas expositiones. Tene primã tanquam magis claram, l3 quęlibet posset sustineri. Quæro, pona
1 mus† φ duo plaustra in aliqua arcta via se inuicẽ obuiant, vtrũ alter possit dicere alteri retrocede? Vř φ nõ, p̃ hũc tex. q̃a q̃libet h3 tm̃ iuris, per hunc tex. & sic est locus gratificationi: & tũc si vn⁹ poterit sibi p̃uidere, ne poneret se in illa necessitate, cũ tñ videret alium occupasse, tunc ille d3 retrocedere. [a] Ita dicit gl. mag. Istam
a gl. al. in l. quominus. j̃. de flu. in materia molendinorum, φ si vnus præoccupat aq̃ fluminis, alter non p̃t eũ impedire. Dic vt ibi dico.
a ADD. ¶ Ale. Sed aug. in l. fluminum, per illum tex. in pr. s̃. de dam. inf. dicit, φ illi deferendum est, qui primo in via incæpit venire, adde bal. post gl. in l. per agrũ, C. de ser. & aqua.

1 *Aedificium illicite in publico non potest refici.*

1 §. Si quis quod in pub. Tene menti hunc casum quando aliquis† h3 aliq̃d
a ædificatũ illicite, etiam si vult reficere, potest prohiberi. Ex hoc [a] §. habes, φ sufficit quo ad interdictum, φ ędifices in loco publico, licèt à te possideatur locus publicus: nam nihilominus habeo cõtra te hoc interdictum. vt hic.
a ADD. ¶ Ale. In isto §. & in sequenti habes, φ quando ædificatur in solo publico, solum cedit superficiei, vt l. j. § φ si quis in mari, s̃. de ope. no. nun. Potest tamen imponi aliquod vectigal, vel pensio pro illo solo, vt j̃. e. l. §. si quis nemine. Item ista fortasse iura intelliguntur si licite ædificasset in publico, per id quod habetur hic, & in l. fideicommissa §. si quis illicite s̃. de le. 3. & ibi no. vbi autem quis ædificat in solo priuato, regula est, φ ædificium cedit solo. Fallit tamen in ecclesia, vt est gl. 12. q. 2. apostolicos. Quid autem si quis ædificat in solo ecclesiæ? Vide bal. in c. j. §. si quis, de controuer. inuest. Quid autem si quis facit ædificiũ sine calce, & sine cemento? Dic φ cædit solo tex. est no. iuncta gl. in l. si precario, ff. com. præd. & ibi no. bal. Ad ista vide Rom. in d. §. quod si quis in mari, in additionib. nouis, ibi dixi, φ illud quod dictum est de pensione, non habet locum q̃n q̃s ædificat in mari, vel in litore maris, vt ibi, & l. riparum, §. fi. de rer. diuis.

§. Si quis in mari. No. φ fieri dicitur in loco publico id quod fit ĩ ipso solo. l. j. §. hoc autẽ s̃. de no. ope. nun. Sed si prohibeo te piscari, licèt ista prohibitio fiat in mari, tamen non est opus factum in mari, tanquam in illa materia: sed prohibitio illa est facta in personam existentem in mari ideo non habet locum hoc interdictum.

1 *Beneficium principis debet intelligi sine alterius iniuria.*
2 *Damnum dicitur pati ille, cui aufertur commodum, quod sentiebat ex publico.*

a §. Merito. [a] No.† duo ex isto §. Primo, φ beneficiũ princi-
1 pis d3 intelligi sine alterius iniuria, vt hic, & in
2 §. si quis à principe. j̃. ea. l.† Secundo no. φ damnum videtur quis pati, cum aufertur sibi commodum, quod sentiebat ex publico: secus si ex priuato, quod dic, vt l. Proculus. s̃. de dam. inf. & ibi dixi.
a ADD. ¶ Ale. Vide ale. conf. 225. in 2. vol. & conf. 87. vol. 3. vbi loquitur quando adesset clausula, non obstante, & 84. vol. 3. vbi loquitur, quando adesset clausula, ex plenitudine potestatis, & 108. 2. vol. & conf. 3. vol. 5. vbi pulchre circa hæc dicit, maxime quando adesset clausula, non obstante concessione alteri facta, & clausula, φ aliquis præferatur, & conf. 5. vol. 5. vbi dicit, φ princeps concedendo aliquam rem alicui, non videtur reuocare concessionem factam alteri de ipsa, de qua non est facta mentio, & ibi ponit, φ si esset dictum, non obstante concessione vniuersali, collationem alteri factam, & conf. 29. vol. 5. vbi ponit pulchrum exemplum, & Soc. conf. 266.

1 *Molendinum illicite constructum habens, non potest prohibere alium ædificantem, licèt sibi noceat.*

a §. Idem ait. [a] Not.† φ si habes molendinum constructum
1 illicite, & ego ædifico aliud, per quod tibi noceatur, non potes me prohibere, vt hic dicitur.
a ADD. ¶ P. Pau. P. Sequitur Vero. in ti. de ser. rust. pred. & in c. de cloaca. col. j. de ser. vrb. præd.

1 *Papa si concedit quòd fiat ecclesia, intelligitur sine alterius ecclesiæ iniuria, nisi aliter exprimatur.*
2 *Aedificium factum in publico permissu principis cuius erit.*

1 §. Si quis à principe. No.† quando Papa concedit, φ fiat aliqua ecclesia, intelligitur φ fiat sine alterius ecclesię iniuria, nisi aliud in rescripto expri
2 mat̃.† Quæro q̃n princeps concedit alicui φ ædificet in publico, cuius erit ædificium? Dic vt in l. fluminum. in prin. de dam. inf.

1 *Aedificium factum in publico, non debet destrui, sed vectigal imponi.*

1 §. Si quis nemine. No. φ si ædificium est factum ĩ publico, non debet destrui:† s3 debet sibi imponi vectigalis aliqua pẽsio, i. p̃ illo solo ĩ anno. tene mẽti.

1 *Ciuitas sicut potest viam publicam facere, ita potest publicam in locum priuatum recludere.*

§. Viam publicam. Vide gl. quæ inc. vt princeps. Secundum istam gl. habes, φ quęlibet ciuitas† videtur habere iurisdictionem faciendi viam publi-
1 cam: & eadem ratione reducere viam publicam in locum priuatum, dixi s̃. ea. l. in prin.

1 *Sufficit quòd ædificium noceat viæ publicæ vt habeat locum interdictum, licèt in tuo ædifices.*

1 §. Si quis in suo. Hic est not. §. & menti tenendus.† Ex quo no. φ licèt non ędificem in via, s3 ædificem in meo: dum tamen ædificium factum in meo, noceat in via, sufficit, vt habeat locum hoc interdictum.

1 *Si teneris mihi ad agendum contra alium, liberaris cedendo mihi actionem.*

§. Idem Nerua. Tu habes, φ potest agi cum vicino, ne agat cõtra alium vicinum. Similis modus

1 dus agendi est in l. cum plures. §. messem. s. loc. †Sed nōt. gl. hic, quæ dicit, ꝙ quando teneris mihi ad hoc vt agas contra alium, liberaris à me cedendo actionem contra illum. quod tene menti.

1 *Si fætor ex domo tua exit in viam, habet locum hoc interdictum.*

1 **§. Idem ait.** No. ꝙ si facis aliquid in loco tuo, ex quo †fætor, vel putredo fit in via, potest agi hoc interdicto. quod tene menti.

1 *Pontes de iure non possunt fieri per viam.*

1 **§. Tractatum.** Not. † ꝙ isti pontes, qui fiunt per viam, de iure nō pñt fieri: tñ in Italia ī qbusdā terris est statutū, ꝙ possint fieri, & in quibusdam est consuetudo.

1 *Præscriptio triginta annorum, an sit cognita de iure Digestorum.*

2 *Interdictum ne quid in loco pub. non competit, nisi quando aliquis cæpit ædificare, ita quod habeat instar operis.*

3 *Libellus in hoc interdicto ne quid in loco pub. qualiter formetur.*

§. Hoc interdictum perpetuum. Opp. ꝙ hoc interdictū sit annale, vt j. de pop. ac. l. fi. sol. fallit in hoc interdicto fauore publicę vtilitatis. Itē op. C. de presc. 30. an. l. oēs. & l. sicut. sol.

1 Qd̄ dr̄ ꝑpetuo, intellige 30. an. Vtrū †āt præsc. 30. an. esset cognita de iure ff orum, dicā l. in oīb. de diue. & tēp præsc. Dr̄ hic, ꝙ fit cōdemnatio ad interesse. ꝯ, ad interesse nō pōt fieri. Cum. n. nil sit fa-

2 ctum, s3 agatur, ne fiat, nullū interesse est hic. Videte dñi. Ego †credo, ꝙ istud interdictū nō possit ꝓponi, nisi qñ aliqs incæperit ædificare, ita ꝙ habeat aliqd instar operis l. stipl'o. §. op⁹ s. de no. ope. nun. iō pōt agi, ne fiat ad interesse ꝓ eo qd̄ est factū, ita d3 intelli-

3 gi iste §. Et puto ꝙ debes libellum formare isto modo. Dico, ꝙ †talis incępit ædificare in tali loco publico, seu via publica, per quod iter, vel via deterior fit. quare peto ipsum prohiberi istud opus facere, & cogi ad cauendum ne fiat, & ipsum cōdemnari ad interesse meum in eo quod est factum. hoc probatur hic, & s. e. l. §. si quis nemine. in fi. § De hoc etiam videbitis. j. ea. l. §. pe.

1 *Verbum habere, refertur etiam ad conductorem.*

1 **§. Hoc interdicto.** No. in isto §. ibi, hr̄e eū dicim⁹, &c. ꝙ †hr̄e dr̄ quicūq; fruitur vsu possessionis. & ꝙ verbū hr̄e, referꝉ ēt ad ꝯductorē tm̄. De cuius significatione habetis in l. stipl'o ista. §. habere licere s. de ver. ob.

a **§. Idem Labeo.** a Ab isto §. īclusiue vsq; ad §. hoc interdictum locum h3. nihil super eis dixi.

a ADD. ¶ Alc. Ad istum §. vide no. in l. in prouinciali, §. fi. s. de ope. no. nun.

1 *Interdictum ne quid in loco publ. est populare, licet quilibet possit agere pro interesse suo.*

2 *Libellus in interdicto ne quid in loco publ. qualiter formetur tam contra ædificantem in publico, quam contra tenentem opus in publico.*

§. Interdictum hoc temporarium. Hic est gl. fortis. Dicitur, ꝙ hoc interdictum ꝑtinet interesse actoris, & rei. Idē dr̄. s. e. l. §. hoc interdictū ꝑpetuū. Idē dr̄ hic, ꝙ hoc interdictū ꝑtinet ad publicā vtilitatē. In d. §. hoc interdictū. dr̄, ꝙ est populare, ergo nō interest actoris, s3 reipublicę, ergo male dixit tex. cum dicat referri ad interesse agētis. H⁹ timore 1. gl. ponit hic tres opi.

1 Prima, †ꝙ hoc interdictū est populare, qa ꝯtinet publicā vtilitatē principalr̄. s3 vtilitatē priuatā ꝯtinet secūdario, & iō l3 vn⁹ de ppl'o egit, & obtinuit ꝓ interesse suo, tñ ali⁹ pōt ꝓ suo interesse agere. Hæc lec. pl3 mihi, & ꝓbaꝉ j. e. l. pe. vbi dicit, ꝙ in interdicto pt̄ ꝯstitui ꝓcurator: ergo qs ꝓsēqꝉ ꝓpriū interesse & hoc pl3 multum. Tu dices, si proprium interesse ꝓsequitur, ergo nō est populare. Resp. vt dixi vobis, principr̄ inspicit publica vtilitas, secundario interesse priuatum, & hoc interesse vel est de futuro, vel speraꝉ esse, qa dubito ne dānificet in futuro: vel est de præterito, qa iā sum dānificat⁹, & hæc est alia opi. ꝓ quolibet istorum poterit agi, & nihilomin⁹ petā op⁹ tolli, & hoc ē qd̄ ꝯtinet op⁹ publicum, ꝙ opus

2 tollaꝉ. Erit ergo libell⁹ †sic formādus, dico ꝯ talē. ꝙ ipse h3, & t3 tale ędificium, qd̄ est factum in via publica, ꝑp qd̄ ędificium dicta via fit deterior, ex quo ædificio sum dānificatus in tm̄. & est verisimile me dānificari in futurum. quare peto ipsum ꝯdēnari ad tollēdum dictum opus, & restituēdam ipsam viā in pristinū statum, ipsumq; mihi ꝯdēnari ad q̄titatē ꝑdictā, in qua dānificatus sum, cum tm̄ intersit mea dictum opus factū nō esse, & quatenus mea interesset pēdēte iudicio. Prædicta vera, si is teneat ædificiū factū in via publica, q fecit, s3 si t3 alius, tūc d3 ꝯcludi alr̄, vc3, ꝙ ipse pręstet patiētiā destruēdi opus, & ꝙ ꝯdemnetur quatenus actoris interest pēdente iudicio, ex eo qd̄ denegat ꝑstare dictā patientiā, vt vidistis s. ꝑx. §. Alij dñt, qd̄ hoc operaꝉ interesse totius populi, qd̄ nō pl3, qa scd̄m hoc nō posset ꝯstitui procurator ab actore, quod est ꝯ. l. pe. j. eo. sed pro interesse publico deberet intentari actio à syndico communis. & hoc est quod dicit tex. quanti actoris intersit, & ideo refert se ad interesse actoris non populi.

LEX V.

1 *Cautio, quòd opus in publico factum tollatur, quo iure vt præstetur, agatur.*

Si per publicum. Quæro, à quo d3 caueri? resp. à republica, si ab ea factū est opus, vel à priuato. q̄ro, quo iure petaꝉ ista cautio? Hic vr̄ dicere ꝙ ex l. 12. tab. Tu dic, aut qs vult petere cautionē, vt caueaꝉ de dam. inf. & fiet iudicis officio. l. inquilino. s. de dam. inf & l. 5. in pr. de verb. ob. Aut volo agere, ꝙ dānū mihi emendeꝉ, vel opus mihi destruaꝉ, & tunc agā ꝑdōe ex lege, q̄ erat ex quadā lege antiqua ante l. Aqu. l. j. s. ad

1 l. Aq. hodie ageꝉ †actione in factum subsidiaria legis Aqu. h. d. gl.

LEX VIII.

Sicut is. Sic pone casum s. e. l. 2. §. si qs nemine. dictū est, ꝙ id, qd̄ fit in lo. pu. nō d3 destrui, ne vrbs deformeꝉ ruinis. in d. l. 2. §. ꝑtor ait. dt̄, ꝙ d3: S3 q̄uo soluunꝉ ꝯrietates? Sol. ibi illud dt̄ gñalr̄, s. in lo. pub. hic particulariter, s. in via publica. Quæro, de quo edicto loquitur hic? Dic de eo, ne quid in loc. publico, vt l. 2. §. prætor. vel aliter vt dicit gl. Sed prima magis placet.

¶ De loco publico fruendo. Tit. ix.

LEX I.

1 *Conducens à priuato, non habet actionem, nisi conducat ad longum tempus.*

Prætor ait. Optima est, & totus ti. not. ꝙ ꝯductor loci⁹, l3 nō ꝯduxerit, h3 hoc īterdictū,

1 qd̄ est vtile. †no. ꝙ ꝯducens à priuato nō h3 actionē, nisi ꝯducat ad longum tp̄s, vt j. de superf. l. j. §. qd̄ āt ait. S3 q ꝯducit à republica h3 incōtinēti ēt si ꝯducit ad modicum tp̄s: & intellige, h3 actionem, s. ad retinendam suam pos. ex hoc interdicto. An āt haberet ad retinendum in rem vtilem? Hic vr̄ gl. ꝙ sic, s; in l. j. in fi. s. si ager vect. vel emph. pe. vr̄ dicere contrarium; sed tamē istud plus mihi placet. Dicam plenius in d. l. j. §. quod autem. de superfi.

§. Interdictum. No. ibi, magis est vt ipse conductor. ꝙ directa præferatur vtili. De quo dixi plene in l. qua ratione §. literæ. de acq. re. do.

¶ De via publica, & itinere publico reficiendo. Tit. x.

LEX I.

1 *Via ampla quandoque est deterior stricta, & cur.*

2 *Strata propriè dicitur via matonata lapidibus viuis, vel coctis.*

a
1 **Prætor ait.** a †No. hic duo. Primo, ꝙ qñq; est deterius, viā esse multum amplā. ita vides hic, dū dt̄, latiorē. In quo āt ista deterioratio sit, si est magis ampla cogitabitis: tñ dico vobis, ꝙ ego vidi in quadā ciuitate cum ibi essent multę viæ amplę, posita fuit necessitas hominib. circūhabitātib. occupādi, & restringendi eas. Rō, qa qñ tumult⁹ erat in ciuitate ꝑp viarū latitudinē, ciuitas reddebaꝉ debilior ad defen

2 dēdū, & hoc fuit in ciuitate Calij. †Scd̄o not. qd̄ est dictū, strata. b

b Certe, ꝓprie dr̄ strata via matonata lapidibus viuis, vel coctis, vt hic vides: tñ in ciuitate ista appellaꝉ via regalis, seu via consularis.

a ADD. ¶ Ale. Quid si probatur per longum tempus populum iuisse per talem viam, an sit probatum viam esse publicam? Dic, quòd non, & no. in l. j. §. j. s. de his qui deie. vel effu. &c.

b Ale. Probat etiam iste tex. ꝙ appellatione terreni non venit terrenum lapideū. Adde tex. in l. j. §. fi. de riuis, & per hanc differentiam inter viam, & stratam, vide id quod no. infert bar. in l. pe. C. de priui. domus Aug. lib. 11.

LEX II.

1 *Facultati eundi per viam publicam non præscribitur.*

Viam publicam. Op. de l. oēs. C. de ꝑscr. 30. an. gl. dt̄, ꝙ ē ſpāle. Tu dic, ꝙ nō est ſpāle, qa

1 illa l. dt̄, ꝙ cuilibet iuri ꝑscribiꝉ 40. an. s3 posse †ire p viā publicam nō est ius, s3 quędam facultas, l. 2. §. viā. s. ne quid in lo. pu. iō huic facultati nunquam præscribitur. Ita tenet Gul. in l. si rem. §. omnes. de pig. act. & Cy. in l. cum notissimi. §. illud. de præsc. 30. ann.

LEX III.

1 *Officiali creditur in maleficiis minimis.*

2 *Purgare viam debet quilibet iuxta suam domum.*

3 *Conductores tenētur purgare viā expensis pensionis, & quid in gratis habitāte.*

4 *Morticina in via proiicere non licet.*

5 *Interfectus ante domum alicuius, ibi præsumitur interfectus, & est præsumptio contra dominum domus.*

1 **Aediles.** No. ibi, ab obuiāte. † ꝙ in maleficiis minimis creditur officiali. Dixi in l. diuus. de cust. reo. Secūdo

2 no. †quemlibet debere purgare a viam iuxta suam domum. Ter-

a tio not. b quòd †conductores coguntur ad viam purgandam, ta-

b men expensis pensionis. Sed si gratis habitant dico idem si purga

3 tio est talis, quæ pertineat ad vtilitatem momentaneam, sed si ad

c perpetuam: secus. l. 3. §. primo. supra de impens. Quarto nota c hic †quod

a ADD. ¶ Ale. Et quomodo debet fieri ista purgatio viarum, vide bar. plene in l. 2. C. de immu. nemi. conced. lib. 10.

b Ale. Adde bal. in l. 3. de act. & obl. in l. 1. C. de hær. vel act. ven. facit quod no. bal. in l. j. C. de iure emphy.

c Barb. Quod videtur nimis durum, sed potest forte dici hoc verum, si dominus domus fuisset consuetus committere talia, vel esset malæ vitæ, per gl. in l. inciuile, C. de furt. An autem præsumatur occisus ab inimico, adeo quòd poterit torqueri. vide Spe. in ti. de præscr. §. 1.

4 †ꝙ non licet proiicere morticina in viam: quod facit, † quando
5 reperitur qdam de nocte interfectus *a* ante domum tuam, vtrum
a præsumat̃ interfectus ibi, vt vicinia teneat̃ qa nõ cæpit malefacto
res: &an sit p̃sumptio aliqua ꝯ dñm dom⁹: & hoc facit, ꝙsic: qa om
nis ista purgatio pertinet ad eũ, q h3 domũ ꝓpe. Si ał̃r ꝯstaret aliũ
ꝓiecisse, nõ ꝑtineret ad eũ. dicã in l. ne qs. de incend. ruina, naufra.

a ADD. ¶Ale. Quod intelligit verum Rom. in l. j. §. hoc rescriptum, s̃. ad syl. si ille consuetus erat talia facere, arg. l. inciuile, C. de fur. vide quę dixi in l. fi. j̃. de quęstio. & bal. in l. 3. §. cognoscit, s̃. de of. præfecti vigil.

LEX IIII.

1 *Actio viæ reiectæ est in factum ex hoc edicto.*
2 *Vicini tenentur pro via destructa, quando destruens non est soluendo.*

Si in agrum.

1 §. Qui viam. Quæ † sit actio viæ reiectæ? dic vt gl. puto tñ, ꝙ non sit actio ꝑ se, s3 est actio ĩ factum
2 xe hoc edicto, vel per leg. Aquil. † Quid si ille qui destruxit viam publicam, non est soluendo? Dic, ꝙ tenentur vicini, vt s̃. e. l. ędiles.

¶De fluminibus. Tit. xj.

LEX I.

It prætor. No. de optione vicinię, & contratę, de quo dixi in l. de minore. §. plurimum. de quæstio. Item no. quid dicitur flumen.

§. Ripa. No. quid est ripa, de quó j̃. eo. l. pe. & fi.

1 *Fossa molendini alicuius quod sit publica.*

1 §. Si fossa. Est argumentum, ꝙ fossa mei molendini sit publica. est. n. fossa manu facta, per quam currit aqua. quod qualiter intelligatur, dixi in repetitione, quam feci de l. quominus. j̃. eod.

1 *De dictione, in, & an percussus in limine dicatur percussus in domo.*

a
1 §. In publico flumine. *a* no. ꝙ dictio, in, denotat † intrinseciratem, quãdo deseruit ablatiuo casui. de cuius dictionis natura dixi plene in l. Gallus. §. ille casus. s̃. de lib. & posth. Facit ad q. aliquis percussus fuit in limine domus, vtrum dicatur percussus in domo. Dicam j̃. de cloa. l. j. §. hoc interdictum.

a ADD. ¶Barb. An autem villa teneatur, si ignoraret malefactorem, vide plene de hoc per Lud. in l. j. §. hoc rescriptum, s̃. ad Silla.

1 *Non debet aliquid fieri in flumine publico, per quod noceatur alteri.*

1 §. Non autem. No. † non debere aliquid fieri in flumine publico, per quod noceatur alij, qđ facit ad mãm molẽdinorũ. de quo dixi plene ĩ rep. l. quomin⁹. j̃. c.

1 *Excipiens inepte, ita succumbit sicut qui agit inepte.*

a
1 §. Labeo. *a* Tu habes ex hoc §. notabili, ꝙ † sicut ex inepta actione proposita, quis succũbit, ita si proposuit *b*
b exceptionem inepte. ita dicit tex. no. hic. Pro hoc facit quod not. Spe. de excep. §. viso quando, circa pr. & l. planc. s̃. de pe. hæ. & no. Cy. de rei ven. l. domum. Dicam plene. j̃. de excep. l. j.

a ADD. ¶Ale. Vide aliquid per bar. & mod. in l. Titiæ textores, s̃. de leg. j. Circa istum §. in quo habes, ꝙ sicut inepte agens, ita inepte excipiens succumbit. Adde, ꝙ idẽ esset, si obscure exciperet, q: perinde est ac si nõ exciperet, vt no. bar. & doc. in d. l. Titiæ. Et dicit̃ obscura exceptio, qñ bñ nõ pót intelligi. l. 2. de his, quæ pro non scrip. ha. Et sic facit, secundum bal. in d. l. Titiæ, ꝯ cõem practicam aduocatorũ, q subdũt, ꝙ oés alias exceptiões ꝯpetẽtes obiiciũt. Nã dicta clausula nil videt̃ operari, ex quo specifice nõ apparet de qua exceptiõe sit sensũ. Pro quo bñ facit l. scire op3. § scire autem, s̃. de excus. tu. Et ꝙ excipiens nõ possit aliquid declarare vigore dictæ clausulæ, facit qđ no. gl. in c. pastoralis, de excep. tñ pót esse s̃m bal. ꝙ operatur, vt non videatur se restrinxisse ad exceptiones propositas, q: poterit alias proponere ĩ termino, facit qđ hr̃ inst. de excu. tu. §. q ãt, & in l. ꝑ ꝑ litẽ §. j. de excu. tut. & qđ no. in l. diuus, s̃. de re iud. Et s̃m hoc vr̃, ꝙ si aliquis excipiat contra testes, quod corrupti falsum dixerũt, l3 tũc videat̃ se restringere ad ꝓbandum vtrunq; d. l. diuus, tñ hoc erit verũ, nisi sit additũ, ꝙ ꝓponit oés alias exceptiones sibi ꝯpetentes, & vide Im. in d. l. Titiæ. ad hóc no. facit l. aut q. ał̃r, s̃. quod vi, aut clã, & ad istũ tex. vide bal. no. in l. j. ad fi. C. vnde vi. & l. edita, C. de eden. & in l. j. circa pr. C. de cond. ob tur. cau. Sed nunquid sicut quis pót redire ad viã aptã in actione, c. examinatã, de iud. & l. j. s̃. si mensor fal. mod. di. & l. libellorum, §. qđ si libelli, de accu. ita sit in exceptione, cle. ꝯstitutionem, de ele. facit quod nõ, quod intellige verũ. cũ post terminũ peremptoriũ voluerit corrigere, & supplere. Nã ẽt accusans inepte nõ posset, l. accusaturus, de adult. secus est credendum, si hoc facere vellet intra terminũ, & apte concipere quod inepte deduxit, ar. d. §. quod si libelli. Ita dixit Pe. de anch. in clem. consti. & bal. in l. edita. C. de eden. Et quid si exceptio est inepta, sed probatio est apta, vide quod no. in l. j. de iurisd. om. iud.
Barb. Et vide quod no. in l. scire oportet, §. scire, s̃. de excu. tu. bar. in l. Titiæ textores, de le. j. & latius in l. j. j̃. de excep.
Pom. Vide fel. ĩ rub. ext. de exce. ver. sufficit oé, & Card. ale. in ꝓœ. decr. & Old. ꝯs. 220. ale. ĩ l. si patroni, §. q. fideic. s̃. ad treb. & bar. in c. Rodulphus, de resc. post d. Ant. ibi, & ĩ terminis illos tex. đt eé opi. nõ posse ꝯueniri vigore taliũ lr̃arũ, nõ ãt illas nõ valere, q: ita inepte exciperet̃, cũ valeãt lr̃æ, l3 nõ possit ꝑ lr̃as ciuitatẽsis ꝯueni, & ibi dr̃, & ale. cons. 44. vol. 3. vbi loq̃tur in exceptione obscura.
b Paris. Vide fel. in c. pastoralis, ver. sing. gl. de exce. & in rub. e. tit.

LEX II.

Quominus. Ista lex est vna de repe. ideo hic non dico. videatis in repe. Vide gl. quę incip. non tñ viã, &c. & in fi. gl. Hãc q. tangit gl. in l. si quis ex argentariis. §. si initium. de eden. & l. si manifeste. C. de ser. & aqua. & ibi ꝑ Cy. & Bar.

¶Sequitur repetitio eiusdem legis.

1 *Aqua de flumine pub. non nauigabili, licet postea intret flumen nauigabile licite ducitur.*
Bononienses licite ducunt aquam de flumine Rheni, cum post intrat Padum.
2 *Habens molendinum in flumine j̃. quando possit alium facientem molendinum supra impedire.*
3 *Habere ædificiũ in flumine pub. qs licite dicitur, si h3 ex principis, vel senatus rescripto, vel quando licite habeat. n. 5.*
Rescriptum tale, an debeat habere clausulam, non obstante tali lege. remissiue.
4 *Item ille habet licite, si lege municipali permittitur, & condita à ciuitatibus, quæ habent ex priuilegio, præscriptione, vel consuetudine merum imperium.*
Item si habuit tanto tempore, quòd memoria non extet.
6 *Damnum non pati, & lucrum non capere, non procedunt à pari.*
7 *Faciens illicite respectu iuris publici potest à quolibet priuato impediri: secus si respectu priuati, quia ille solus impedit.*
8 *Qui facit ædificiũ in flumine j̃. per quod aqua restagnatur, & impedit meum molendinum quod est superius, potest à me prohiberi.*
9 *Quo iure agatur contra illum, qui ædificat supra, vel j̃. ita quod meum molendinum impedit.*
10 *Si vnus hodie incæpit laborare in flumine, & ducere aquam, alius cras, primo incipiens potest secundum prohibere. si opus prosequitur, & aqua non sit sufficiens vtrique ad eum vsum, ad quem ducitur. nu. 12.*
11 *Opus cæptum quando quis dicatur prosequi.*
13 *Si duo incæperunt eodem tempore fabricare, vel vnus primo, alter post, cum de primo ignoraret, vsus aquæ communicatur, vel sorte dirimitur temporib. & mensuris, prout potest.*
14 *Cautela pro illo q primo incæpit fabricare ĩ flumine publico ꝓ occupãdo aquã.*
15 *Faciens molendinum in flumine publico, quòd non possit immittere tigna in ripa vicini, pro faciendo clusam eo inuito.*
Riparũ proprietas est ipsorum, quorũ prædiis adhæret licèt vsus sit publicus.
16 *Non possum in ripa, quę est contra me ab alia parte fluminis, aliquid immittere licèt inter prædium vicini, & ripam sit via media.*
17 *Si ripa fluminis, quę adhęret prędio tuo ita est naturaliter ordinata quòd aquam ad me pellit, ita quòd possum ducere eam ad meum molendinum sine clusa, non potest formam dictæ ripæ mutare.*
18 *Aedificans in flumine publico si facit clausuram quæ protendat vltra medium fluminis, & contra vicini agri frontem. quando possit prohiberi.*
19 *Consilium pro domino proprietatis ripæ fluminis, iuxta suum agrum positæ, vt acquirat possessionem.*
Aedificatum vel natum in flumine publico. quòd sit eorum qui prope ripam prędia possident. nu. 18.
20 *Clausura, quæ fit in flumine publico, appellatur in iure specus, vel septum, siue lignea, siue lapidea.*
Super clausuram factam in flumine publico. quando possum ædificare.
21 *Vicini superiores, vel inferiores quando possunt facientem clausuram in flumine publico impedire.*
22 *Formula, seu locus cauus, qui fit ad latus fluminis ad aquam ducendam, an sit publicus, vel priuatus, quòd sit priuatus.*
Formula appellatur in iure ciuili, & quandoque etiam in vulgari appellatur vallum.
23 *Quis non potest aquam molendini alicuius ad suum molendinum ducere, nisi illa aqua reintret alueum publicum.*
24 *Formula, per quam aqua ducitur, non potest fieri in via publica de iure.*
25 *Dominus molendini superioris an licite possit tempore siccitatis facere recollectam aquæ, inuito domino molendini inferioris.*
26 *Ius præoccupationis aquæ molendino destructo quanto tempore perdatur, vbi quòd ius ducendi aquam ex flumine nauigabili perdatur spatio x. vel 20. ann. & vide nu. 29.*
27 *Ius ducendi aquam, quod competit per modum cuiusdam facultatis, puta de flumine non nauigabili, non perditur per mille annos.*
Iuri eundi per viam publicam non præscribitur.
28 *Ius ducendi aquam per fundum vicini perditur spatio x. vel 20. an. per fundum meum fundo amisso.*
30 *Existens in quasi possessione piscandi solus in flumine publico, quãdo possit iure præoccupationis alium prohibere.*
31 *Alleganti istam causam quare ædificium non reparauit, subuenitur per restitutionem in integrum.*
32 *Si flumen mutat alueum, an quis amittat ius suum aquam ducendi, & etiam seruitutem ducendi per fundum vicini.*
33 *Molendinum, vel ædificium, quod ad plures pertinebat, si impetu aquæ destruatur, & vnus vult reparare, alter differt, vel non vult, qualiter consulatur ædificanti.*
34 *Molendina quæ fiunt in nauicula, vt ea quæ fiunt in Pado. ꝙ sint ædificantium.*

Vominus. Hæc lex tria facit. Primo ponit dictũ, vsque ibi, si modo. Secundo dictum suũ limitat, vsq; ibi, sed si. Tertio ponit suæ limitationis exẽplũ, vsq; in fi. Et primo op. hic dicitur, ꝙ aqua potest duci, nisi vetet Imperator aut Senatus. S3 ꝯ, nam etiam vicini possunt vetare autoritate edicti prætoris positi j̃. tit. j. l. j. in pr. sol. satis videtur vetare Imperator, qñ vetat edictũ prętoris sua autoritate. l. j. § oĩa. C. de vet. iur. enucl. Præterea istud edictũ h3 locum, qñ aqua ducitur cum vicinorũ iniuria, vt s̃. ti. j. l. j. § j. & §. sunt autem qui putãt.

Istud

Istud aũt ẽt est de mente expressa Imperatoris.l.2.§.merito.&§.si
a quis à principe.ſ.ne quid in lo.pub.Scđo op.ᵃhic,ꝙ aqua nõ põt
duci,si est in vſu publico,ſʒ omnia flumina,& ripę ipſorũ sunt in
vſu publico,vt inst.de rer.di.§.flumina.& §.riparũ.& ſ.de rer. di.l.
riparũ.ergo ex nullo flumine poterit duci.Hui⁹ↄrij timore gl.hic
intelligit,ꝙ hic restringiť ꝑ ſequẽtẽ literã,vt intelligať de vſu pu-
blico nauigãdi tm̃.& hoc ſentit illa gl.parua,q̃ dicit,ꝙ qñ fit cũdi,
&c.ſm hunc intelľm diuiſi literã.Posses alio mõ legere,ſ.ꝙprimo
rľam ponat,deinde ponat tres exceptiones.Prima ibi,nisi impera
tor.Secũda.ibi,si mõ nõ sit in vſu publico,ſ.fiſci, vel ciuitatis, vel
alicui⁹ municipij,puta,qa illa aqua vtiť ad molẽdinũ,vel ad aliud
ædificiũ,& tũc nõ ꝑmittiť alij aq̃ ducere,vt hic,& C.de aquæduc.
l.j.li.11.& ꝑ totũ. Nõ ãt intelligas, ꝙ hic loquať de illo vſu publi-
co,q est iuriſgentiũ,de quo loquitur d.l.riparũ.cũ cõcord.Tertia
exceptio est ibi, ſʒ si.hoc est, qñ aqua nõ est in vſu publico dicto
b mõ,ſʒ flumẽ est nauigabile,vel ex eo aliud fit.Tertio opp.ᵇad fi.
omne flumẽ aut intrat aliud flumẽ,aut mare,qđ ↄstat esse nauiga
bile,vt ſ.e.l.j.§.nõ ãt omne.& ibi no.ergo ex nullo flumine pote-
rit aqua duci.Sol.inq̃tum op.de flumine,quod mare intrat,nõ ob
stat qa ꝑp aquarũ abundãtiam ex vnico flumine non dr̃ recipere
incrementum vel diminutionẽ,& ſic nõ est eadẽ rõ q̃ in flumine
1 nauigabili.Item in eo flumine,† qđ intrat aliud flumen nauigabi
le intelligas,ꝙ nõ liceat aq̃ ducere,si per hoc auertitur à dicto flu
mine nauigabili,ſʒ si aq̃ duco,& nihilominus in flumen nauigabi
le intrat,istud nõ est ꝓhibitum,si bñ ↄſideras rõem istarũ legũ,&
ſic Bononiẽſes iõ lr̃e ducunt aq̃ de flumine Rheni,cũ post intrat
Padum,& ſic dʒ intelligi,qđ est ſ.e.l.j.§.nõ autem,& quod ibi no.

His expeditis. Ponam⁹ circa istã l. aliquas quotidianas qq.circa molẽdina,& alia ædificia q̃ ĩ flu
2 mine fiũt.†Primo q̃ro,cũ habeo molẽdinũ.ĵ.&alij faciũt molen
c dinũ.ſ.ita ꝙ me impediũt,an hoc facere possint?gl.tangit,nec fir-
mat,alibi ẽt tãgit,nec firmat,de edẽ.l.si qs ex argẽtariis.§.si initiũ,
& ẽt tãgitur C.de ser.& aq.l.si manifestæ.& ibi gl.firmat ſe,ſ.ꝙ fa-
ciẽs ſ.molẽdinũ,põt me impedire.Sʒ ista qõ fuit antiq̃, & ſabba-
tina,& fuit ꝑ dñm Fr.Accur.diſputata,&alios doc.Bononiẽſes,&
oẽs inclinãt ad illã ſnĩam,vt distinguam⁹.Aut flumẽ erat priuatũ
illi⁹ q primo habuit,& illi⁹,q ſcđo fecit:& tũc ille, q ſecũdo facit,
põt licite facere,si hoc principaľr facit,vt sibi ꝓſit,vt ſ. de dã.infe.
fluminũ.§.fi.& l.Procul⁹.ſecus si facit vt alij noceat.l.j.§. deniq;.ſ.
de aq.plu.arc.& ita dʒ intelligi gl.d.l.si manifestæ.Si vero flumen
erat publicũ,ꝓut est omne flumẽ qđ ꝑpetuo currit,vt ſ.e.l.j.§.flu
minũ,tũc aut prim⁹habuit molẽdinũ licite,aut nõ,si habuit licite
nõ pt̃ ſecũd⁹ facere,nec auferre sibi lucrũ qđ licite cepit ex publi-
co.l.2.§.merito.ne qd in lo.pu.Si vero nõ hʒ licite,tũc ſecũd⁹ põt
eũ impedire,vt d.l.2.§.idẽ ait.in pr.& ita tʒ Cy. in d.l.si manifeste.
3 qđ puto verũ.†Scđo q̃ro,qñ prim⁹ dicať hr̃e licite,& qñ non,&
d hoc q̃ro ĩ ædificio,qđ est ĩ flumine publico?R̃n.hr̃ licite. si fiat ex
principis reſcripto,vel Senat⁹,vt ſ.de aqua plu.arc.l.qđ principis.
& ĵ.de aqua quo.& æſti.l.j.§. permittitur. Vtrũ ãt in reſcripto ha-
beat necesse dicere,nõ obstãte tali lege?gl.hic tãgit, ſʒ tu meli⁹ e-
4 xamines ſm ea.q no.in l.fi.C.si ↄ ius,vel vtil.pu.ꝑ Cy.Item si†per
mittiť à l.municipali ciuitatis,vt ĵ.qđ vi aut clã.l.3.§.plane.no. ſ.
ne quid ĩ lo.pu.l.2.in pr.Sʒ hoc intellige verũ in ciuitatib.Italiæ,
q̃ sibi de ↄſuetudine præſcripſerũt meũ imperiũ,& ita port⁹, flu-
mẽ,& similia.Sʒ de iure cõi ꝑdicta sunt principis,vt ĩ feu.ti.q̃ sint
reg.c.j. & nõ posset à lege municipali ꝑmitti. Ad qđ facit, qđ no.
in corpore de defen.ciui.§.iuſiurãdũ:ĩ fi.mag.gl.Itẽ hʒ licite,si tã-
to tp̃e habuit,cui⁹ nõ extat memoria in ↄriũ.l.hoc iure. §. ductus
5 aquæ.de aqua quoti.& æſt. Si vero†nullũ istorũ interueniat, tũc
aut flumẽ est nauigabile,& tũc ille q ducit primo,facit illicite, vt
hic,& ſ.de aqua plu.arc.l.si ãt.§.fi. Aut nõ est nauigabile,& tũc li-
cite facit autoritate iuriſgẽtiũ, quo iure flumina, & eorũ vſus, &
iura sunt publica,vt inst.de re.diui.§ flumina,& §.riparũ,ſ. de rer.
diuiſ.§.riparũ.Nã lex pñs non permittit ductũ aquæ.ſʒ si declinat
in flumẽ non nauigabile,ꝑ iura ciuilia nõ est ꝓhibitũ id qđ est de
iure gẽtiũ licitũ,dũ tñ ille q ducit primo ducat sine vicinorũ iniu
ria,aľs teneť interdicto ꝓposito,vt ĵ.ti.j.l.j.in pr.& §.sunt ãt q pu-
tãt,& ſ.de ſeru,ruſt.præd.l.imperatores.in fi.Dices tu, nõne ſpeſt
vicinorũ iniuria q nõ pñt facere suũ ædificiũ?Resp. nõ patiť iniu
e riam ꝯ ſeu dãnũ.ſʒ nõ acqrit lucrũ,& nõ est†par eadẽq; rõ lucrũ
6 capere,& dãnũ pati.l.fi.C.de codi.& l.q ãt.in pr.ſ.q̃ in frau.cre.cũ
7 si.†Itẽ aduerte,qñ qs facit illicite reſpectu priuati,ille ſol⁹ põt fa
cientẽ ĩpedire,nõ ali⁹ terti⁹,qa q̃tũ ad eũ illicite facit.l.loci corp⁹.
§.ↄpetit.ſ.si ser.vẽ.ſʒ qñ facit illicite reſpectu iuris publici,tũc qli
bet priuat⁹ põt impedire,ita loqť.l.2.§.idẽ ait. ſ. ne qd in loco pu.
8 Tertio q̃ro,†si aliqs facit ĵ.ędificiũ in flumine,ꝑ quod aqua resta
gnat,ita ꝙ impedit meũ molẽdinũ,qđ est ſuperius,an sit idẽ iuris
ꝙ ſ Dico ꝙ sic.ꝑ l.j.§.qđ ãt ait.ĵ.ti.j.ibi.vel altior. Pro hoc ſ. de a-
qua plu.ar.l.j.§ Nerati⁹.&§.ſʒ & apud.& l.2.§.j.Sʒ ↄ hoc vr̃ obsta
re l.2.§.pe.ſ.de aqua plu.ar.ſol.ibi ædificabat in ſuo, vt ibi no. qõ
nr̃a loqť,qñ ædificabat in publico.Sʒ certe, & si ædificat in priua
to,nõ põt,qñ aqua ante libere currebat, & sibi dãnũ nõ dabat, vt
ſ.ne qd in lo.pu.l.2.§.idẽ Labeo.aľs inc.si qs in ſuo.vt ibi not.ſol.
9 ſm illã gl.dʒ intelligi hæc quæſtio.†Quarto quæro. quo iure agã
ↄ illũ,q ædificat.ſ.vel.ĵ.ita ꝙ meũ molendinũ impedit?Resp. aut
ego habeo molẽdinũ cũ isto curſu aq̃ tãto tp̃e ꝙ trãſiuerit prior
ęstas ĩtelligẽdo priorẽ ęstatẽ,ſm qđ dr̃ ĵ.ti.j.l.j.§.estas.& tũc possũ
intẽtare ↄ eũ interdictũ,ne qd in flu.pub.positũ.ĵ.ti.j.in pr. Nã ad
uerſari⁹facit,ꝙ aľr aqua fluat q̃ priori ęstate fluxerit,ergo,&c. Aut
nõ habui molẽdinũ tãto tp̃e, & tũc possum agere isto interdicto
vtili,vt in caſu l.j.§.nõ ãt,ſ.e.Et ita intelligit Rof. in libellis ſuis ſu
per hoc ti.lʒ nõ alleget bonas ll.Et istud est valde vtile ſcire ꝑp di
uerſitatẽ ↄcludendi in libello,q̃ colligitur ex istis legib.Itẽ posset
agi negatoria gñali,ius tibi nõ esse ita ædificare, vt ſ. de aqua plu.
ar.l.j.§.itẽ ſciendũ.Dices tu,q̃uo hoc,cũ negatoria deť ſoli dño,vt
ſ.si ſer ven.l.2.§.j.ſʒ iste nõ est dñs loci,in quo ædificať.qa ĩ flumi-
ne publico ædificať.R̃n.est dñs ſui molẽdini,cui nocet ꝑp op⁹ fa-
ctũ in flumine publico, & ſic noĩe ſuæ rei agit,arg.ſ.de aqua plu.
ar.l.j.Itẽ si esset factũ ↄtẽptu noui ope. nun. posset agi interdicto
de ope.no.nun.Itẽ ĩ ĩterdicto,qđ vi aut clã,si esset factũ vi aut clã,
10 vt ĵ.qđ vi aut clã.l.vim facit.§.j.†Quinto q̃ro iuxta præmiſſa,vos
videtis ꝙmelior est ↄdõ ei⁹,q primo occupauit. Pone ergo,ꝙ vn⁹
incæpit laborare hodie in flumine,ali⁹ incæpit die ſequẽti qs isto
rũ ꝑferť?Qõ ista ĩ hoc recidit,an aqua dicať occupata ſolo verbo,
vel incipiẽdo op⁹,an reqrať ꝙ aqua ducať, vel reqrať ꝙ ædificiũ
ad qđ duciť aqua,sit ꝑfectũ, & vr̃ ꝙ ille, q primo incipit, & verba
occupationis primo ꝓfert, ꝑferať.nã cæptũ hr̃ ꝓ ↄpleto.l.& si nõ
ſunt.§.infecti ãt.ſ.de aur.& ar.leg.cũ si.ibi no.Præterea, cũ tractať
de iure q̃rẽdo,ille ꝑferť q ad lit.cont.peruenit pri⁹, & ſic q pri⁹
ad initiũ ꝑuenit,vt ĵ.de ver.ob.l.si titi⁹. de ꝓc.l.plurib. & de le.j.l.
si plurib.& ibi ꝑ Dy.ergo ille erit potior,q primo incæpit. Ad idẽ
l.q prior.ſ.de iud.Pro hoc qđ dr̃ de theſauro,ꝙ q̃riť ei,q primo vi
dit,nõ tñ pri⁹ occupauit,vt no.ſ.de acq.re.do.l.nũq̃.§.theſaur⁹.&
inst.de re.di.§.itẽ lapilli.lʒ hæc gl.reprẽhẽdať,vt no.ꝑ Cy.C. de acq.
poſ.l.lʒ,Eŏ vr̃, ꝙ ille ꝑferať q primo aq̃ duxit, vel ædificiũ ꝑfecit,
qa cũ agiť de iure q̃sito ꝑferẽdo,ille primo ꝑferť, q primo ad ſnĩã
ꝑuenit,vt no.ſ.de nox.l.si qs à multis.de re iud.l.inter eos. & no.
ꝑ Dy.in l.si plurib.ſ.de le.j.Cõstat ãt, ꝙ ſnĩa est finis litigij,vt ſ. de
re iu.l.j.hic ergo ꝑferri dʒ q pri⁹ aq̃ duxit, &ad finẽ operis perue
nit.hic.n.tractať de iure q̃sito ꝑferẽdo.Nã cuilibet de ꝑpľo est ius
q̃sitũ aquæ ducẽdæ de flumine publico autoritate h⁹ l. tractať er-
go,qs in hoc iure q̃sito ꝑferatur.Præterea,in his in qb; ꝑ occupa-
tionẽ aliqđ ius acqrim⁹,ante ꝑfectã occupationẽ nullũ i⁹habem⁹
qa ante multa accidere pñt ne occupem⁹;l.nãlem.§ j.&l.ĩ laqueũ.
ſ.de acq.re.do.&l.3.§.Nerati⁹.ſ.de acq.poſ.ita & hic,nõ acqriť no
bis i⁹ ĩ aqua,nisi postq̃ est ducta,&postq̃ est ꝑfectũ ædificiũ.Perfe
cisse ãt vr̃ qn qs pt vti ędificio,vt ĵ.de ver.sig.l.ędificia.§.ꝑfecisse.
Añ.n.multa accidere pñt vt ædificiũ nõ ꝑficiať: & ſic q aq̃ aufer-
ret,nullũ dãnũ daret.ſol.dico,ꝙ natura eorũ,q̃ ꝑ occupationẽ ac-
quirunť,nõ cadit in nr̃a q. Nã illud hʒ locũ in illis, q̃ cõia ſunt, &
in nulli⁹ bonis,nõ ãt hʒ locũ in his, q̃ publica ſunt, vt no.inst. de
rer.diu.§.litorũ.ſʒ flumina ſunt publica,vt inst.de re.diu.§. flumi-
na.ergo,&c.Hic ergo est punct⁹,qñ duo vtunť loco publico, & ꝑ
vſum vni⁹ impediť vſus alteri⁹,qs ꝑferť?Et ↄstat, ꝙ ille q primo in
cæpit,vincet illum q ſecundo incæpit,si potuit ꝑuidere ꝙ ꝑ vſum
ei⁹ impediret vſus illi⁹ q primo incæpit.Et ꝓ hoc tex.&gl.ſ ne qd
in loc.pub.l.2.§.j.ibi tm̃ iuris,&c. & est ſecundum tertiam lec. ibi
in duobus plaustris obuiantibus. & idem iuris est in vſu fluminis
pu

a ADD. ¶Ale.Qualiter autem intelligitur,ꝙ ad omnia flumina nauigabilia perti
net,& quid de litorib.maris,vide bal.in l.pe.C.de cond.inſer.

b Barb. Et vide bar.in conſ.34.inc.viſo processu,vbi conſuluit in primo dubio.ꝙ
non valet libellus, in quo quis aſſerit flumen ſpectare ad ſe, si flumen mutauit
alueum,& est effectum publicum,vide ibi omnino.
Io.Fr.Ru.Adde Curt.conſ.33.incip.potens nobilis,quod refert & ſequitur Bar.
hic,& dicit,quòd cum eo omnes tranſeunt.

c Ale.Huic applicatur qõ pone ꝙ quis habeat territoriũ,cuius caput est molen-
dinũ,qđ ↄcedit mihi in feudum,iste dñs ẽt in inferiori parte,vult facere aliud
molendinũ me inuito,quæritur an possit.De hoc dic,ꝑ bal.in c.j §. si de mãſo.
de controuer.inuest.Vide aliã q.de molẽdino,per bar.in l.per agrum, de ſerui.
Et istis adde bal.in rub.de rer.di.& in l.itẽ lapilli,eo.ti.Et quid si duobus molen
dinis ius aquæ ↄceſſum est,& aqua nõ ſufficit ꝓ ambobus,quis præferatur,vi-
de bal.in l.si plures,C.de cõd.inſer.& vide bal.post Cy.ĩ l.si manifestę,C.de ſer.
& de hac rõe vide bal.in l.j.in 8.& 13 op.C.de ſen.quæ ꝓ eo quod inter. profe.
qđ tñ intellige vt ĵ.in 5.q.&vide Pau.de cast in l.quod autẽ,ff.de ſer.vrb.præd.
Adde pulchram q.bal.conſ.76.lib.1.& ibi quomodo flumẽ cognoſcať publicũ.
Claud.Adde aliam q.molendinorum per Paul.de castr.in l.fi.cir.pr.ff.de vſuc.

d Io.Fr.Ru.Adde ale.conſ.143.conſideratis verbis instrumenti,vbi refert,& ſequi
tur bar.in hac 2.q.& vide Iaſ.hic.

e Pom.Non patitur iniuriam.Vide in simili Ale.conſ.113.vol.3.vbi dicit inter cæte
ra, quòd qui aliquid facit principaliter, vt sibi proſit, non autem vt alteri non
noceat,non videtur iniuriam facere.

publici,& aqua ipsi⁹,qđ est in vsu viæ,& itineris,vt ĩ.ti.2.l.j.§.j.& §.fi.&ẽm hoc vincet ille q incæpit primo. Incepisse ãt intellige,vt ĩ.de poll.l.j.§.cæpisse. Vel si velles dicere q flumina sunt publica, vsus tñ eorũ est cõis,vt vr̃ tex.dicere in d.§.flumina.insti.de re.di. l3 gl.ibi aliter exponat,&ẽm hoc de iure scripto reqritur perfecta occupatio,per iura superius al.tñ istud ius scriptũ est de ꝯsuetudine correctũ,vt ille dicatur præoccupasse q primo incæpit,& ꝓsequitur,& ita no.gl.in d.l.naturalẽ.§.j.ergo ita in ꝓposito,vt ille dicatur occupasse q incæpit laborare,vt aq̃ ducat:si tñ incæptũ op⁹ ꝓseqtur,sec⁹ si desistat,ẽm opi.Treb.in d.§.j.Itẽ si velles dicere illa iura nõ esse per ꝯsuetudinẽ correcta,adhuc verũ est,qđ dixi de iure. Nã iura prædicta loquuntur in animalib⁹,q̃ in nullius bonis sunt,s3 in reb.inanimatis sufficit sola inceptio.vñ si qs vellet in mari,vel in litore ædificare,statim suũ fit cũ pilas iactauit, nec reqrit̃ rei perfectio,vt s̃.de ac.rer.do.l.ergo.§.fi.Præterea,l.dicit s̃.ne qd in lo.pu.l.2.§.aduersus.q ille est tuẽd⁹,q in litore ædificat,vel molẽ in mari iactat,&sic vtitur verbo pñtis tpis,s.ædificãt.Sufficit ergo si in pñti ædificet,& opus ꝓsequatur. nõ aũt reqritur,q opus
11 perfecerit.Qđ ãt dixi,q opus† ꝓsequatur,nõ intelligas iudaice, qđ sp eum ita ꝯtinue oporteat laborare,vt neq; comedere,neq; dormire possit.Nã actus naturæ interueniẽs nõ obstat,vt C.de testa.l.cũ antiqtas.Idẽ dicerẽ,si in aliqb.dieb.differret,quærẽs magistros,& alia ꝑparamẽta,ar.eius qđ no.ĩ.de vi & vi ar.l.3.§.cũ igitur.s3 si post opus incæptũ ipse negligeret ꝓseq opus,crederẽ eũ ius suũ amittere,vt s̃.de dam.inf.l.si finita.§.pe.& s̃.de acq.pos.l.si
12 de eo.§.j.Prædicta vera,†si aqua ad eũ vsum,ad quẽ ducitur,non sufficit vtriq;,nã si vtriq; sufficeret,qlibet posset ducere,vt ĩ.de aqua quo.& æsti.l.Lucio.& no.in l.aquam.C.de ser.& aqu. & s̃.de aq.pl.ar.l.in ꝯcedẽdo.Ita determinatũ fuit Bononiæ,cũ cõe ꝯcessit primo fratrib.prędicatorib.aquã ex vno flumine ducere ad coquẽdum fabã,& postea ꝯcessit fratrib.minorib.Nã cum illa aqua sufficiens esset ad vtrunq;,diuiserunt eã mensuris,& qlibet ordo
13 ducit eã ad suum locũ.†Quæro 6.qd si duo incæperint eod.tpe, vnus primo,alter post eum,& de primo ignoraret. Vr̃ dicendũ,q sit locus gratificationi,vel dirimat̃ sorte,vt no.in d.l.j.§.j.ne qd in lo.pu.Tu dic melius,vsum dictæ aquæ cõicãdũ inter eos,vel sorte dirimendum temporib.vel mensuris,ꝓut põt. s̃.de ser.ru.præ.
14 l.imperatores.in pr.Et iõ est cautela,q†ille q primo opus incipit faciat fieri publicum instrm̃,& nunciari alteri vicino,q ipse occupat,& occupare intẽdit vsum dictæ aquæ ad tale ædificium,& sic iam fieri feci.Itẽ bonum esset,si qs cũ iud.auctoritate opus inciperet,hoc tñ nõ est semper ex necessitate,vt s̃.de ac.re.do.l.q̃uis.qđ
15 dic vt ibi.† Quæro 7.ego q volo facere molẽdinum vel volo facere in flumine clausurã, & tigna & alia ædificia volo immittere in ripa vicini,q̃ ꝯ me est,vt per hoc aquã in meã ducã, an possim
* eo inuito?Et vr̃ q sic,*qa riparũ vsus est publicus,sicut ipsius flu-
a minis,vt ĩ.l.ꝓx.cum si.ꝯrium dico,ᵃnã riparũ ꝓprietas ipsorũ est, quorũ ꝑdiis adhæret,vt s̃.de re.di.l.riparũ.& inst.de re.di.§.riparũ. vsus ãt riparum est publicus.vt dictis leg.ꝯstat ãt eum,q h3 vsum vel vsumfructũ,nõ posse inuito dño in ipsius ꝑdio nouũ ædificiũ facere,vt s̃.de vsuf.l.æqssimũ.alias inc.si vsusf.§.sed si ædiũ.& l.vsufru.nouũ.ergo,&c.Pro hoc s̃.de ac.re.do.l.qđ in litore.& l.seq. Plus dico,q si aliqs in ripa mea ædificauit,nõ solũ per iudicẽ destruet̃,s3 ẽt mea ꝓpria auctoritate destruã,si sum in possessiõe dictæ ripę.vt s̃.ad l.aq.l.quęad.§.j.& ĩ.qđ vi aut clã.l.si vitẽ.§.si ad ia
16 nuã.& no.s̃.de op.no.nun.l.de pupillo.§.meminisse.cir.fi.†Quęro 8.qd si ripa q̃ est ꝯ me ab alia parte fluminis,adhæret viæ publicæ,an in ea possim ædificare nemine reqsito,vel cuius cõsensum reqrã?Plura pñt allegari.Br̃ dicã,q idẽ iuris est,s.q non posset fieri inuito domino prædij,qñ est iuxta viam, cui adhæret ripa,nec est via impedimento qn ad eum pertineat ꝓprietas ripæ, vt s̃.de ac.re.do.l.Martius.& no.inst.de re.di.§.riparum.in gl.s3 quid si in
17 via.† Quæro 9. qd si ripa fluminis,q̃ adhæret ꝑdio tuo,ita est naturaliter ordinata, q aquã ad me pellit, & possum ad meum molendinum ipsam aquã ducere sine aliqua clausura,tu formã dictę ripæ vis mutare,vt sic per hoc aqua ad me nõ veniat,an possis? Vr̃ q sic,qa tua est ꝓprietas,ergo in ea potes qcqd vis.l.in re mãdata. C.man.& l.nemo.2.C.de iud.cum si.sed ꝯrium dico,nã l3 ꝓprietas sit tua,vsus tñ est cõis,& iõ rei speciẽ cõmutare,& vsuarii ꝯditione deteriorem facere non potes.vt s̃.de vsu & ha.l.pe.& fi. Ad
18 qđ facit qđ no.de re.di.l.riparũ.& inst.e.§.riparum.†Quæro 10. qd si ędifico in flumine publico,faciendo clausurã per directum, vel per indirectum aliqd pono,ita tñ q id qđ pono, partem mediã fluminis transcendit,& ꝯ vicini agri frõtẽ ꝓtẽditur,nõ tñ eius ripã attingit,an potero sic facere ꝯdicẽte vicino? Vr̃ q sic,qa in flumine publico facio,& mea est vtilitas.& vicino nõ est incommodum,vt ĩ.ti.j.l.j.§.sunt ãt q putãt.& ꝓ hoc s̃.de dam.inf.l.fluminũ. in pr.Ad h⁹ q.veritatẽ præmitto,q sicut insula,q̃ in flumine nascitur,diuiditur inter eos qui prope ripam prędia possident certis regionib.s̃.de acq.re.do.l.inter eos.in pr.& not.e.ti.l.adeo. §.insula.

ita qcqd natũ vel ędificatũ ẽ in flum.publico,est eorũ q ꝓpe ripã ꝑdia possidẽt ẽm ꝓprietatẽ in certis regionib.vsus ãt est cõis, vt s̃. de ac.re.do.l.pe.§.fi. Hoc ꝑmisso in q.pñti est ꝯsiderãdus mod⁹ ædificãdi.Nã si opus prius incæpi iuxta ripã ꝑdij mei, nec vltra mediũ fluminis ꝓcessi,certũ est,q clausura est mea, & eã licite hẽo, & si postea paulatim augmẽtaui,ita q mediũ fluminis trãsiui iuxta frõtẽ vicini agri,tũc,qa insula hoc mõ nata,& aucta, tota esset mea.vt s̃.de ac.re.do.l.insula.ĩ pr.ea.rõe & istud ædificiũ erit meũ totũ.d.l.pe.§.fi.nec vicin⁹ poterit me impedire rõe ꝓprietatis: s3 si aliud incõmodũ sentiret,posset me impedire.vt ĩ.ꝓx.q.dicã. Si vero istud ædificiũ vna ꝯtinuatione,seu vno ꝯtextu factũ est,tũc in ea parte q̃ est vltra mediũ fluminis,habita mẽsura,ẽm formã,q̃ est in gl.d.l.adeo.§.insula.vicinus h3 ꝓprietatẽ:ego ãt sicut qlibet de populo habeo vsum.d.l.pe.§.fi. Igitur ego, vt vsuarius nõ possum opus perficere ꝯdicente ꝓprietario,vt s̃.de vsuf.l.vsufructuarius nouũ riuũ.s3 si vicino sciẽte,& patiẽte perfeceris,credo te licite hẽre,vt s̃.de aq.pl.ar.l.Labeo. facit s̃.de dam.inf.l.q bona.§.si qs iuxta.s3 ad vicinũ ꝓ sua regiõe pertinet ꝓprietas.vs⁹ ãt erit publicus.in hoc est isto casu incõmodũ ædificãtis,qa nõ poterit inuito vicino ædificiũ ampliare,nec aliqd detrahere.q̃uis in melius repositur⁹ sit,vt s̃.de vsuf.l.hactẽn⁹.§.fi.& l.seq. qđ intellige in ea
19 parte,in qua ꝓprietas est vicini. Aduerte tñ ad vnũ,†qa l3 lex det vicino ꝓprietatẽ,nõ tñ acqrit possessionẽ ipso iure sine apprehẽsione,ar.s̃.de ac.pos.l.cũ hr̃des.no.gl.in ver.dñiũ.in fi. s̃. ꝓ soc.l.si fratres.aliàs inc.cũ duob.§.idẽ r̃ndit,2.C.de sa.san.ec. l.fi.in pe.gl. est ergo penes ædificãtẽ possessio. Cõsulo ergo dño ꝓprietatis,si possessionẽ vult adipisci,q expectet q locus ille totaliter sit inundatus:tũc.n.possessor prim⁹ desinit possidere.l.3.§.Labeo.& l.Põponius.in pr.& l.q vniuersas.§.itẽ qđ à mari.s̃.de ac.pos.&postea cũ de ꝓximo aqua recessit,possessionẽ tãq vacãtẽ occupet,vt s̃.đ vsuc.l.seqtur.§.itẽ si occupaueris.& de his sibi ꝓcuret ꝓbationẽ. est.n.in his magnũ ꝯmodũ possessiõis,potissime ꝓpter facultatẽ
20 destructionis,qa postea illicite ædificabit,vt s̃.dixi in 8.q.itẽ†no. qđ s̃.appellaui clausurã,ꝓut dr̃ in vulgari,in iure tñ appellat̃ spec⁹,i.loc⁹ alt⁹.supra terrã ædificat⁹, ex quo ducit̃ aqua,vel appellat̃ septa,i.q̃ apponit̃ ad solãdũ,seu ad formulã,cã aquæ hauriẽdæ ex flumine,siue lignea,siue lapidea sit,vt ĩ.de riuis.l.j.§.spec⁹. & § septa.Istud itaq; ædificiũ diuersis noĩb.appellatũ,si q.dẽ meũ ẽ rõe ꝓprietatis,qđ qñ sit p3 ex ꝑcedẽtib. possum in eo facere qđ volo:q si meum non est,sed in eo habeo ius aquæ hauriendæ,seu deriuãdæ, tunc si ille ad quem spectat proprietas non permittit me aquam ducere,possum ꝯ eum vti interdicto,de aqua quo.& æsti. Si vero nõ patiatur me talẽ locum reficere,habeo interdictũ positum ĩ.de riu.prout loqtur de specu & septa.hẽo ẽt cõfessoriam, s.mihi ius esse tale ędificium habere,& ex eo aquã ducere,& hoc
21 non est dubium.Quæro xj.an † vicini superiores,vel inferiores, facientem talem clausuram,poterunt iure aliquo prohibere. Ad quod dico,q qñq; ex tali opere aqua restringitur,& inundat plus solito ripas fluminis,q̃ adhærent prædiis vicinorũ.Qñq; inundat loca,q̃ ripæ cedunt:qđ est ex quo primũ à plano vergere incipit, ꝓpter attractionẽ aquæ vsq; ad aq̃,vt ĩ.l.ꝓx.§.fi. & istis duob.casib.vicini nõ pñt cõqueri.Nã ripæ,& loca,q̃ ripæ cedunt, ad hoc sunt destinata,vt aqua ibi cõtineatur,vt s̃.e.l.j.§.ripa.cum si. & ibi no.& ĩ.l.prox.§.fi.Itẽ vsus eorum est publicus,vt dictum est,vsuarius ãt põt vti re ad eum vsum,ad quem est destinata, vt habitare in domo,in qua h3 vsum, cum ad hoc sit destinata, vt s̃.de vsu & ha.l.2.Simile in naui,in qua h3 vsum,qa põt cum ea nauigare,qa ad hoc adinuenta est,& destinata.vt s̃.de vsuf.l.arborib.§.nauis.& sic de singulis.Ita in proposito aquam immittere poterit.& restagnare in dictis locis,cũ ad hoc sit destinata.Præterea facienti op⁹, est magna vtilitas,& vicinis non est dãnum.ergo.&c.Qñq; aqua inundat alia loca,q̃ non sunt ad vsum publicum destinata, & hic cõsiderãda est facientis vtilitas,& patientis dãnum,& incõmoditas.Nã si ædificãtis magna est vtilitas,vicini est incõmoditas modica,vel nulla,vt ecce,qa aliqua particula alicuius saltus, vel loci salicti mundatur, tunc vicinum ædificãtem nõ poterit impedire, vt ĩ.ti.j.l.j.§.sunt aũt,q putãt.& §.seq.& ibi sentit gl. Aut vicinorũ dãnum est magnum,& tunc ædificantẽ poterũt impedire,per interdictum positum ĩ.ti.j.quocunq; mõ dãnum ex mutatione cursus aquæ cõtingat,vt ĩ.ti.j.l.j.§.quod aũt.& ĩ.de aq.quo.& æsti. l. hoc iure.§.j.facit ad hoc s̃.de aq.pl.at.l.j.§.de eo.& §.seq.si tamẽ timetur damnum,d3 ędificans vicinis cauere in x.ann.vt s̃.de dam.infe.l.prætor.§.de eo opere.& ĩ.de ripa mu.l.j.Hoc autem intellige de damno, per quod ædificium,q prius habebat, vel ager, destruitur.sed si ædificium vicini per meum non incommodatur,dicit autem vicinus,per hoc se pati damnum, quia minus portauit prædium suum de frumento,& sic lucrabitur minus,certe ꝓpter hoc me non poterit impedire,vt ĩ.de iure pa.l.q̃ro.& de obse.l.fi.

* ADD.¶ Adde bar.in l.fluminum,in pr.s̃.de dam.inf.& vide bal.in l.si manifeste,(ad fi.C.de ser.
a Paris.Idem tenet Ale.cons.108.vol.2.

Pro

Pro hoc §. de op. li. l. medic⁹. fm vnã lec. ſʒ fm aliã vr̃ obſtare. Sed
22 dic, ꝙ ibi, iõ, q̃a libert⁹ obligat̃ ad op̃as. q̃ rõ ceſſat hic. † Quæro 12. nũq̃d formula. i. ille loc⁹ cauus, q̃ fit ad lat⁹ fluminis ad aq̃ ducẽdã, ſit public⁹ vel priuat⁹? & añ oĩa volo te ſcire, ꝙ ille loc⁹ appellatur in vulgari forma, ſeu formula, & ita appellat̃. C. de aqued. l. j. li. xj. Qñq; in iure appellatur incile, vt ĩ. de riu. l. j. §. incile. Qñq; in vulgari appellatur valiũ, nõ curo de noĩe. ſʒ vr̃ ꝙ ſit loc⁹ public⁹, vt ſ. e. l. j. §. ſi foſſa. Ↄ̃riũ dico, nã cũ p talẽ locũ nõ ſp currat, vel vadat aqua, vr̃ ꝙ ẽ loc⁹ priuat⁹, vt ſ. e. l. j. §. fluminũ. & no. i d. §. ſi foſſa. Aut ego duco aq̃ ex flum. publico immediate p fundũ meũ, & tũc nõ eſt dubiũ ꝙ loc⁹ eſt me⁹. Aut duco p fundũ vicini ipſo ꝑmittẽte, & tũc loc⁹ eſt ei⁹, cui⁹ primo erat, ſʒ ego hẽo ſeruitutẽ aquę ducẽdæ. & ſi ille impedit me ducere, hẽo Ↄ̃ eũ interdictũ de aq. quo. & æſti. ſi me impedit formulã purgare, & reficere, hẽo interdictũ de riuis ꝓut loq̃tur de riuo & incili. Itẽ hẽo Ↄ̃feſſoriã, vt dixi ſ. circa
a clauſurã. Itẽ ex hoc, a † ꝙ ille loc⁹ eſt priuat⁹, apparet ſoluta q̃õ, de
23 q̃ua iã vidi dubitari. Exit aqua de molẽdino vni⁹, ali⁹ vult aq̃ capere, & cõducere ad ſuũ, ita ꝙ molẽdinũ primi nõ impediatur, an poſſit? Et certe ſi aqua reintrabit ibi alueũ publicũ, nõ eſt dubiũ ꝙ p̃t, aliàs ex ipſa formula cũ ſit priuati, aq̃ inuito dño ducere nõ po
* terit, * vt ſ. de aq. pl. ar. l. in Ↄ̃cedẽdo. † Quæro 13. ᵇ nũq̃d talẽ for
24 mulã liceat facere p viã publicã? Reſp. de iure nõ, ſine ꝑmiſſu prin
b cipis, ſenat⁹, vel ciuitatis. vt ſ. de ſer. l. ſeruitutes. mag. §. pe. & de op. no. nun. l. nõ ſolũ. in pr. cũ ibi no. & h. d. gl. In q̃buſdã locis Ↄ̃ſuetudo eſt in Ↄ̃riũ, ꝙ p viã publicã ducat, ſi põtẽ in ea faciat, de iure tñ
25 nõ eſt, p pal. l. & ꝓbatur ſ. ne q̃d in lo. pu. l. 2. §. tractatũ. † Quæro ᶜ
c 14. pone, vn⁹ hʒ molẽdinũ ſ. ali⁹ ĩ. ille q̃ hʒ ſ. in tpe ęſtatis & ſiccitatis facere vult recollectã aquæ, ille q̃ hʒ ĩ. Ↄ̃dicit, eo ꝙ ſuũ ędificiũ eget minori aqua, q̃d iuris? Et vr̃, ꝙ ſuperior ñ poſſit facere recollectã aquę. nã nõ lʒ facere ędificiũ p q̃d flumẽ exareſcat & deficiatur, vt ĩ. ti. l. j. ſʒ p hoc flumẽ deſiccatur, ſaltẽ p tp̃s, ergo, &c. In Ↄ̃riũ vr̃, ꝙ poſſit. Nã formula eſt ſua, vt ſ. dictũ eſt, ſʒ poſtq̃ licite aqua intrauit in ſuũ, lʒ ei de ea facere q̃cq̃d vult. vt ĩ. de aq. quo. & æſt. l. j. §. illud Labeo. ergo, &c. Reſp. aut cũ dicta ędificia Ↄ̃ſtructa fuerũt, de hoc fuit aliq̃d actũ, & illud ſeruat̃. Nã valẽt talia pacta, ne liceat aq̃ Ↄ̃tinere, vt ĩ. de aq. quo. & ęſti. l. j. §. ſi q̃s hoc Ↄ̃ceſſerit. Idẽ ſi de hoc ꝓceſſerit aliqua Ↄ̃ſuetudo, q̃ vim pacti hʒ, vt ſ. de aq. pl. ar. l. j. §. fi. aut nõ ꝓceſſit pactũ, vel Ↄ̃ſuetudo, puta q̃a ſunt nouiter fcã. & tũc aut ille, q̃ ĩ. hũit ædificiũ, hũit id primo, tũc ille, q̃ vult ſ. aq̃ Ↄ̃tinere nõ põt, ne alteri⁹ ędificiũ incõmodetur, vt dictũ eſt ſ. in q. j. Aut ille, q̃ hũit ædificiũ, hũit id primo, & tunc aut vult aq̃ ob ſuã vtilitatẽ Ↄ̃tinere, & põt: nec ille q̃ hʒ ĩ. põt eũ aliquo mõ ꝓhibere ead. rõe, vt dictũ eſt in 3. q. Aut ſolũ Ↄ̃tinet aq̃, vt ei q̃ hʒ ĩ. noceat, & tũc nõ põt, ſʒ actiõe de dolo tenetur, vt de aq. pl. ar. l. j. §. deniq; Aut de prioritate, ſeu de poſterioritate tp̃is nõ apparet, & tũc põt aq̃ licite Ↄ̃tinere, ex quo ea licite in ſuũ intrauit, d. l. j. §. illud Labeo. de aq. quot. & æſti. Itẽ q̃a cũ ſint in pari cã potior eſt Ↄ̃dõ poſſidẽtis Ↄ̃ueti. vt ĩ. de ver. obl. l. ſi ſeruũ. §. ſeq̃tur. & extr. de re. iur. c. in pari. li. 6. Q̃d̃ ſp intellige, niſi faceret principl̃r, vt alteri
26 noceret. d. §. deniq;. in d. l. j. de aq. pl. ar. † Quæro 15. ᵈ q̃to tpe ꝑdit
d iſtud i⁹ ꝓoccupatiõis? vt ecce, habui molẽdinũ in flumi. publico, mõ impetu aquę deſtructũ eſt, ego differo reſtaurare, ali⁹ interim occupat aq̃, ita ꝙ mea refectio impeditur, an hoc poſſit. iſtã q. ego vidi de facto, & dicebatur p aduocatos, primũ ꝑdidiſſe ius ſuũ, ſi ſterit x. ann. inter pñtes, & xx. inter abſentes: q̃a ius aquæ ducẽdæ, & cęteræ ſeruitutes tãto tpe tollũtur, vt C. de ſer. l. pe. Mihi vr̃ ꝙ hoc dñt, male intelligũt. In hac. n. q. debem⁹ Ↄ̃ſiderare tria. Primo ducere aq̃ de flum. publico. Secũdo, per talẽ locũ ducere. Tertio, p̃ferri aliis vicinis, vt ipſi ędificãdo me impedire ñ poſſint. Primũ, ſ. aquã de flum. publico ducere, põt nobis Ↄ̃petere per modũ iuris debiti, vt ſi imperator, vel ſenatus, vel lex municipalis, vel aliq̃ Ↄ̃ſuetudo antiqua cui⁹ ñ extat memoria, Ↄ̃cedat nobis ducere aq̃ de flumi. nauigabili, q̃d̃ aliàs de iure nõ liceret, vt dixi ſ. in 2. q. & tũc iſtud ius ducẽdi trãſit in ꝓpriũ, vt ĩ. de iniur. l. ſane ſi maris. & iõ nõ vtẽdo x. vel xx. ann. perdit̃ iſtud ius, vt d. l. pe. C. de ſer. & ĩ. de nund. l. j. & q̃d̃ no. C. de di. reſcr. l. falſo. q̃cq̃d ibi dicat Cy. & q̃d̃ no.
27 ext. de cõſt. c. cũ acceſſiſſent. Qñq; † iſtud, ducere aq̃, nõ Ↄ̃petit p modũ iuris debiti, ſed per modũ cuiuſdã facultatis, vt ducere aq̃ de flumine nõ nauigabili, vt hac l. & tũc ſi per mille ann. nõ duco, tñ ſp illã facultatẽ retineo, vt ĩ. de via pu. l. 2. nã ius eũdi per viam publicã nõ Ↄ̃petit nobis per modũ iuris debiti, ſʒ per modũ facultatis, vt ſ. ne quid in lo. pu. l. 2. §. viam publicam. & hoc tʒ Cy. in ſimili in l. cũ notiſſimi. §. ſed cũ illud. C. de præſcr. 30. an. in illa q. an
28 præſcribatur iuri offerendi. † Secundum, ſ. per talem locum aquã ducere, tunc aut habeo ius ducendi eã per fundũ tuum, & tũc eſt ius Ↄ̃ſtitutũ, ſ. ſeruitus aquæ ducẽdæ, & perdit̃ dicto tpe: aut eã duco per fundũ meũ, & tũc nõ amitto, niſi fundo amiſſo, ſʒ illud perdo q̃n dñium fundi mei perdo, & hoc eſt clarũ. Per locũ ãt publicum, cõſtat ꝙ non poſſum aquam ducere, vt dictum eſt ſ. in 13. q.
29 † Tertium eſt, præferri aliis vicinis, vt ipſi ædificãdo non poſſint me impedire, & iſtud dicebãt aduocati prædicti. ſ. ꝙ perdat̃ dicto tẽpore. ſ. ann. x. vel xx. Sʒ iſtud eſt falſum. Nã ad flumen, & cætera publica, vel cõia de iure gẽtium, nõ pertinẽt iſtæ præſcriptiones, vt ſ. de vſuc. l. fi. in pr. Qualiter ergo perdetur? Ad euidentiã præmitto ſic, ꝙ ea q̃ de iure gẽtium efficiuntur nr̃a per occupationẽ, ſiquidẽ ſunt animalia, perdũtur cũ ita effugerint Ↄ̃ſpectũ nr̃m, ꝙ difficilis ſit eorum perſecutio, vt ſ. de acq. re. do. l. 3. in fi. & l. naturalẽ. in pr. §. examen. Si vero ſint inanimata, vt litus maris, & publica flumina, ſi q̃s in litore ædificauit, ſuum eſt per occupationẽ, & ad perdendum vr̃ lex duo req̃rere. Primo, ꝙ locus recuperet primã litoris ſpeciem, vt ſ. de rer. di. l. in tm̃. in pr. ſ. de acq. re. do. l. q̃d̃ in litore. Secundo, ꝙ illam poſſeſſionem, q̃ habebat, derelinquat, vt l. fi. in pr. ſ. de vſuc. & hoc ſentit ibi gl. dum exponit, aut, pro &. Nunc ad q. propoſitam reſp. ꝙ ad perdendum iſtud ius præoccupationis aquæ, & ius præferendi alteri, req̃ritur primo ꝙ ędificiũ in aqua factum, ſit ita dirutum, ꝙ aqua recipiat primũ ſuum curſum. ſi. n. dirutũ eſſet modicũ, ita ꝙ ñ deperditur: remanet q̃s in iure. non. n. eius aquæ eſt difficilis perſecutio, ſed facilis, ar. d. l. naturalẽ cũ ſi. Itẽ, ſm req̃ritur, ꝙ tãto tpe differat q̃s reficere ædificiũ, ꝙ illã quaſi poſſeſſionẽ ducẽdi aquã videatur dereliquiſſe. d. l. fi. ſ. de vſuc. hoc ãt credo q̃d̃ accidit, ſi q̃s aquã in ſuo naturali curſu labi permittat per annum, vel per tm̃ tp̃s, ꝙ tranſierit prior æſtas, q̃d̃ pʒ, q̃a p̃tor nõ tuetur aliquẽ in quaſi poſſeſſiõe ducẽdi aquã, niſi eum, q̃ eã duxit eo anno, vel priore æſtate, vt ĩ. de aq. quo. & æſti. l. j. in pr. & §. ait enim prætor. & l. j. ĩ. de font. & facit ĩ. ti. j. in pr. Patet ergo ex prædictis ꝙ nõ req̃ritur præſcriptio, ſed ſtatim ꝙ aqua recuperet curſum ſuum naturalem, & q̃ deſinit eſſe in quaſi poſſeſſione ducẽdi, perdit ius alteri præferẽdi, & iterum occupãti Ↄ̃ceditur. & hoc vr̃ eſſe ꝓbatur expreſſe ex ſol. Ↄ̃rij duarum ll. q̃ videtur inuicẽ Ↄ̃triari. vt ſ. de vſuc. l. fi. 2. reſp. & ĩ. de di. & temp. præſc. l. ſi q̃ſquã, q̃ ſic ſoluuntur ſm opi. Io. q̃ credo veram, q̃ ſequi
30 tur Pet. & Ray. ſ. aut quis eſt † in quaſi poſſeſſione piſcandi ſolus in flum. publico, & tunc iure præoccupationis põt alium ꝓhibere. & ita loq̃tur d. l. ſi q̃ſquã. Aut nõ eſt in d. quaſi poſſeſſiõe, & tũc non põt alium occupãtem prohibere, vt d. l. fi. ſ. de vſuc. Patet ergo

a ADD. ¶ Pom. No. iſtam q. bar. quia eſt pulchra, & eam ſequitur Ale. conſ. ſuo 108. & ꝑ ea bene facit quod vult bal. in l. 3. C. de ſer. & aq. vbi dicit, ꝙ ſi duco aquam de prædio meo ad meum molendinum, ꝙ poſſum poſtea quo voluero, illam aquam ducere: teneor poſtea de illa gratiam facere vicino, &c. facit, quia poſtquam eſt in meo agro, ſum dominus illius, & ideo poſſum facere de illa quicquid mihi placuerit, l. Lucio, ĩ. de aq. quo. & æſti. & quia cuius alueus eſt priuatus, eius quoque aqua priuata eſt, ita dicit bal. in c. cum omnes, ver. pone, ex publico, ext. de conſt. Item bene facit doctrina bar. in l. 2. verſ. 2. caſu, dum quærit, an quis cogatur concedere alteri quod ſibi non nocet, & illi prodeſt, ſ. ſo. ma. aduerte tamen, ꝙ bal. in l. item lapilli, ſ. de re. di. tenet contrarium: ſed certe loquitur ſemel, & contra eum eſt tex. in l. j. §. illud Labeo, ĩ. de aq. quo. & æſt. item conſidera, ꝙ tex. l. in concedendo, all. hic per bar. videtur facere contra eum in rõe ſui dicti, ibi, merito, &c. ſed hic loquitur, quando ducendo aquam, nullum damnum fit molendino, igitur, &c. ſed dicas ꝙ ius domini aquę, ſaltem diceretur in hoc minui, & ſic ſentiret damnũ, quia poſſet reducere p alia ſua prædia.
* Claud. Sequitur Ale. conſ. 108. in prin. vol. 2.
b Pom. In iſta 13. q. inquantum bar. alle. tex. in l. ſeruitutes, §. pe. vide ad iſtum tex. Aret. conſ. ſuo 30. inc. viſo themate, dub. 3. ver. ex his patet. Et inquantum alleg. tex. in l. 3. §. tractatum, adde Spe. in ti. de cau. poſ. & prop. §. nunc dicendum, ver. quæritur, & bal. in rub. & in l. item lapilli, ſ. de re. d. Ang. in l. 2. ſ. de ſerui. Gemi. in c. j. ext. de exceſ. præla. in 6. & vide tex. in l. fi. ĩ. e. Limita tamen iſtam deciſ. vt per tex. in l. 3. §. fi. de itin. act. pri.
c Pom. In iſta 14. q. vide eundem bar. in l. j. §. ſic aũt opus, ſ. de aq. pl. ar. bal. Ↄ̃ſ. 109. inc. & videntur, vol. j. & in l. 4. C. de ſer. & aqu. vbi dicit, ꝙ ſi aqua non oritur in meo, tamen poſtquam ingreſſa eſt in meum, poſſum facere quicquid voluero, vide etiam eundem bal. in c. cum omnes, ver. pone, ex publico, de conſt. Inquantum bar. concludit valere pactum, &c. adde quod no. bal. in l. pen. p gl. ibi ſ. de pact. & vʒ pactum, ne liceat ſuperiori in ſuo molendino ædificare. Secundo no. diligenter illud, quod dicit bar. ſi præceſſerit cõſuetudo, &c. quia adde, ꝙ imo ius quod competit ex antiqua cõſuetudine eſt fortius q̃ illud quod competit ex pacto priuatorum: ita bal. in ti. de ſer. & aq. Et ex his verbis bar. hic decidit q̃õem, q̃ alibi indeterminatam relinquit bal. in c. cum eccleſia Vulterana, de ele. an aquam de publico per agrum meum deſcendentẽ, poſſim Ↄ̃ veterem conſuetudinem diuertere, ad irrigationem hortorum meorum, quos de nouo habeo. Nam lʒ ipſe poſt multa non determinet, tamen inſpectis verbis bar. hoc nõ poterit. Et hoc quidem confirmatur, quia regula eſt, quod aliqua aqua in qua priuatus ius hʒ, à ſolito curſu diuerti non poteſt, tex. in l. 2. ad fi. & ibi bal. & Sal. C. ad l. aq. & facit tex. in l. poſſeſſio, & in l. ſi manifeſte, C. de ſer. & aq. Intellige tamen concluſionem bar. & prædicta, quando eſſet conſuetudo præſcripta, puta, quia, aliquando ſuperiores voluiſſent retinere aquam ſuperius, & prohibere, tunc. n. procedunt ſuperiora, aliàs. n. ex ſimplici permiſſione non acquiritur tale ius, p tex. in l. j. C. de ſer. & aq. Item intellige, quando eſſet conſuetudo tãti temporis, cuius initij memoria non extaret in contrarium, cuius illa haberet vim pacti, & priuilegij & conſtitutionis, l. hoc iure, §. ductus aquæ, ĩ. de aqua quo. & æſti. & c. ſuper quibuſdam, §. præterea, de ver. ſig. Nam conſuetudo tanti temporis, habetur pro ſeruitute iuris ad hoc conſtituti, no. in l. 2. §. idem Labeo ait, ſi in agro, ſ. de aqua plu. ar. & ſer. conſti. res eſt ſine dubio, &c.
d Ale. Adde bal. l. 4. C. de ſer. adde quod bal. Ↄ̃ſuluit ſm hanc 14. q. & illam refert de verbo ad verbũ Ↄ̃ſ. 108. li. j. & ibi ponit quid ſi ſm inferius ſtetit deſtructũ, an poſſit reparari. Et de mã huius l. vide plene in repe. Chriſtoph. Alb. Patauini.

31 go,ꝙ 10.vel 20.an.p̃scriptio nō reqrit.Credo† tñ,ꝙ si qs iustam cām alleget,quare eo anno ædificiū nō reparauit,& sic aqua vsus nō sit,ꝙ subueniet ei p restonē, vt j.de iti.actuq; pri.l.j.§.si qs pp.
32 †Quæro,16.qd si flumē mutat alueū suū,vtrū qs pdat ius suū? Ista q.pt multis mod. intelligi. Primo,si princeps,vel alius habens ptātē, ꝯcessit mihi ius aquæ ducēdæ de flumine publico,an aluei mutatiōe perdet? Et tūc est dicēdū.Aut mutauit alueū vno impetu,& pdit,ius,qa vr̃ aliud flumē.aut mutauit paulatim,& tūc detinet illud iᵒ,vt j.de aq.quo.& æsti.l.hoc iure.§.si aquā.fm vnā lect. ibi positā.itē pt intelligi q.ista,vtrū perdat ius p occupatiōis,& pferēdi vicinis,& eodē mō dicēdū ē,eadē rōe.Aut subito mutauit alueū,vel recedit aqua,& perdit ius,& noua occupatiōe opus est. aut paulatim,quo casu vt dictū ē,retinet,nisi p annum qs pateret aquā ire in sua libertate,vt s.dictū est.itē pt dicta q.intelligi,si ducebā aq̃ p fundū vicini,cui īposita erat seruitᵒ,& flumē mutat alueū,& antiquū alueū inter fundū seruientē,& nouū alueū p quē aqua currit,dimisit,an sit seruitᵒ extincta? Et dic,aut subito recessit,& tūc extincta est seruitᵒ:qa medius locᵒ,q nō seruit,īpedit seruitutē.Aut palatim,& tūc durat seruitᵒ, qa eadē rōe medius locᵒ seruit.Hoc pbat in d.l.hoc iure.§.si aq̃.de aq.quot.& æsti.fm scdā lec.& s.de vsufr.l.itē.§.huic vicinᵒ.& de pig. actio.l.si ꝯuenerit.ij.
33 §.j.& de pig.l.si fundᵒ.in pr.& qđ ibi no.†Quæro 17.qd si ad plures pertinet molēdinū,vel aliud ædificiū,qđ īpetu aquæ ē destructū,vnus vult reparare,alter differt,qualiter ꝯsulit ædificanti,vel ædificare volēti? credo,ꝙ si sint socij,habēt locū tria remedia,si n̄ sunt socij,duo,vt s.pro soc.l.si fratres.al's l.cū duob.§.idē rn̄dit. & ibi no.ibi.n.loqtur ī insula,qđ est nomē gn̄ale ad oēm domū,vel ædificiū ēt in aqua positū,vt inst.de rer.diuis.§. insula.itē l.si vt pponis. C.de ædif. pri.q idē dicit,loqtur generaliter in omni ædificio,sed nomē ædificij oīa cōprehendit, vt j.de cloac.l.j.§.deinde,
34 &c.†Decimooctauo,& vltimo posset qri,qd de molēdinis quæ fiunt in nauiculis,ita ꝙ in alueo fluminis nō sunt infixa, vt fit per Padū,cuius erit pprietas? Et vr̃ ꝙ sint publica, sicut insula,q solo nō coheret,vt s.de acq.re.do.l.pe.§.si qua insula.in fi.ꝺrium dico, licèt.n.in his,q solo cohærēt,nō sit dn̄a inter natū,& ædificatū.d.l.pe.§ fi.s.đ acq.re.do.nā rōe soli sunt eorū q ppè ripā pdia possi-
a dent:tñ in his q solo nō cohærēt, puto esse dn̄iam.ᵃ Nā id,qđ ibi nascitur si solo nō cohæret est publicū.d.§.si qua insula. sed illud, qđ ædificatur,est ædificātis,sicut nauis.l.sed si ex meis. in pr.s. de acq.re.do.vñ dn̄ium ædificij est ædificātis.Hoc tñ si quidem licet facere,& hr̃e,& si per hoc iter, & statio nauigij nō fit deterior.itē sine vicinorum incōmodo,vt supra dixi.Hæc quę dicta sunt,si vera sunt,placent.Si quid autem minus bene dictum est,rogo te lector,secure redarguas.Mihi enim satis est,si præsens scriptura animum legentis incitat ad veritatis indaginem.

a ADD.¶Ale.Sed quid si Imperator concessit mihi castrum cum suis pertinētiis, an videatur mihi concessisse molendina castri? Rn̄.aut concessit solam iurisdictionem,& nō veniūt,Licèt enim castrum sit sub Imperatore,tñ non molendina,l.sed Celsus,s.de ꝯh.emp.cum gl.in l.inter.ff.de ver.sig.aut concessit castrū cum pertinētiis,& iuribus ad ipsum castrum pertinentibus,& veniunt molēdina accessorie,nisi essent molendina priuatorū,arg.l.de pcario,s.ad leg.Rho.de iac.& facit ad prædicta quod habetur in l.Publius,§.j.s.de condi. & dem.Hoc est,quod voluit no.Bal.maxime per gl.valde no.in c.1.in pr.de ca.qui cur.vend. & ibi subdit Ia.but.disputasse qōnem aliam,Pone,commune Rhegij concessit, & trāstulit per syndicū cuidam Marchioni ciuitatē Rhegij,an p hoc transeunt molendina ciuitatis pfatæ in dn̄m Marchionem, & non reuocando in dubium ptātē dictæ ciuitatis, dr̃, ꝙ translata iurisdōe d.ciuitatis in dn̄m Marchionem dicta molēdina q sunt peculium ciuitatis, apud ipsam ciuitatem remanent, & non vr̃ translata, sed iurisdictiones q pertinent ad concedentem vr̃ translatæ,Sed bal.dicit,ꝙ idem est in molendinis,sicut in iurisdōne,si erant molendina in dominio concedentis,sicut ipsa ciuitas, secus si ad ipsam ciuitatem pertinebant iure priuato,si verba hoc patiuntur,Nam si de ciuitate sola facta esset mentio,molendina quæ essent extra ciuitatem non venirent in concessionem,l. nam quod liquide,§.si cui,de pen.leg.& in c.si ciuitas, de sent.exc.in 6.& vide etiam ibi per bal.maximè per illum tex.vtrum vēdita curia,veniant feuda,quæ per curiam aliis erant concessa,& ipsum ius vasallorum.

¶Ne quid in flumine publico. Tit.xij.

Gl.quærit.in quo differt iste ti.à præcedēti,& dic,vt in ea habes.

LEX I.

1 *De dictione,aliter,& cū à lege pfertur aliquid cū qualitate,vtrūque dēt phari.*

1 AIt prætor.§.Quod autem ait. No.†de significatiōe istius dictiōis,aliter,q est significatiua qua-
a litatis,nō quantitatis.item no.ᵃ in §.ait prætor. ꝙ qñ à lege profertur aliquid cum aliqua qualitate, debet vtrūque probari,scilicet illud,& qualitas eius.Facit l.prætor.§.docere.j.vi bo.rapt.

a ADD.¶Ale.Vide Ale.cons.vlt.col.1.vo.2.& cons.172.e.vo.& cons.41.vo.4.& ꝯs. 82.vol.1.Are.cons.83.ver.vltimo videndum,Fel.in c.cum Ioannes, de fid.instr.& in c.2.ver.fallit tertio,extra de rescript.

§.Sunt autem qui. Iste est not.§. de ipso facio vnam q.in l.quo minus.s.ti.1.vbi hunc §.bene declaraui.

1 *Tempus quo certius de natura rei cognosci potest,debet inspici.*

1 §.Is autem. No. debere inspici id tempus, quo certius pt
a eē de natura†rei,de qua agitur.Et ideo si dubitaretur an membrum aliquod eēt debilitatum deberet inspici-an vsus rei esset deterioratus,habito respectu ad id tempus,quo illud membrum habet magis clare suum exercitium.

a ADD.¶Barb.Vnde seqtur,ꝙ si statutū lōqtur de membro debilitato,& sic vulnerato,& sua opa ñ sint deteriorata,ꝙ tūc ñ h3 locū pœna statuti,Vide ī text. l.ñ solū, ver.debilitatū,aut vulneratū, s.de rei vē.& ibi Ang.quod ē no.dignū.

1 *Aestas strictè tres menses comprehendit.*

1 §.Aestas. No.gl.in ver.refert.q incipit,vt s.tunc finiat.No. istam gl.†ꝙ æstas largo mō sumendo ꝯprehēdit sex menses,sed stricto mō comprehendit tres tantum,quod facit ad multa,quæ videbitis in l.1.§.æstatem.j.de aqua quoti.& æsti.

¶Vt in flumine publico nauigare liceat. Tit.xiij.

Intelligo istud interdictum, ꝙ quis nō pt prohiberi à priuato nauigare,sed ab eo,qui h3 iura regalia in illo territorio. Vnde verè ciuitas ista pt facere statutū,ꝙ aliquib.liceat nauigare p lacū Perusinū,& aliquib.nō.Rō,qa ista talia,s.cursus aquarum, & flumina, & lacus,pertinēt ad eū,ad quē pertinēt regalia, vt in feu.quæ sint rega.c.j.facit quod no.in l.2.in pr.s.ne quid in loco publico.in gl. in verbo,lege.quæ incipit.lege,scilicet municipali.

¶De vi & vi armata. Tit.xv.

1 *De aduerbio,vnde.*
2 *Et an deiectus de arbore habeat istud interdictum,ꝙ sic,si arbor cohæret solo.*

LEX I.

1 PRætor ait. No. ex isto principio,ꝙ istud †aduer-
* bium,vnde,significat locū*cohærentem solo,& ēt immobilem, itē reqrit rē esse possessam.
a Quærit gl.ᵃ hic vnā q.qd si aliquis deiicit de arbore,an h3 locum
2 interdictum istud.Gl.in verb.cohæreat.non rn̄det.Tu dic,aut arbor nō cohæret solo,& nō h3 locum istud interdictum. Aut cohæret solo,& habet locum istud interdictum, vt d.l.Titius.alleg. in gl.& in l.si alius.§.notauimus.j.quod vi aut clam.

* ADD.¶Clau.Aliquando tamen quærit de tempore,l.si constante,s.sol.mat.
a Ale.Vide bal.in l.j.C.quod met.cau.& no.bar.in l.si ista stipulatus,in 5.op.j.partis,j.de ver.obl.

1 *Possessio quòd sit duplex,scilicet ciuilis,& naturalis.*
2 *Colonus possidet,quando interuertit possessionem domino.*
3 *Locatori quando competat hoc interdictum.*

a §.Deiicitur. ᵃHic tex.alle.†ꝙ est duplex possessio,ciuilis,
1 & nālis, vt no.in l.j.in pr.s.de acq.pos.Alij q tenēt ꝯrium,aliter exponūt hūc tex.sed precedens opi.est verior. Dr̃ hic,nō tñ si colonus, op.ꝙ ēt colonus possideat,vt j.e.l.colo-
2 nus.& in l.cum fundum.resp.illud verū.†qñ colonus interuertit
3 possessionem dn̄i,secus si nō interuertisset,vt hic.† Quærit gl.an locatori ꝯpetat hoc īterdictū q tm̄ ciuiliter possidet. fm quosdā. Ita dicit gl.& nō dicit plus.Isti innuūt,ꝙ locator possidet tm̄ ciuiliter,q.d.colonᵒ nālr possidet.Sed hoc est falsum,qa colonus nullo mō possidet,vt hic,& plenè no.C.communia đ vsuc.l.j.Mō ad q.aut expellitur dn̄s,ita ꝙ nō colonus,tūc dn̄s nō priuatur possessiōe,qa eā retinet p suum colonū,iō nō hr̄et hoc interdictum,vt j.e.l.§.nō alij āt. Aut expellitur colonus,& tunc expulso colono dn̄s ēt priuat sua ciuili.ideo hr̄et hoc interdictum, vt j.e.a.l.§.qđ seruus.& s.de acq.pos.l.peregre.§.qbus.& l.3.§.qđ si seruus.e.ti.

a ADD.¶Ale. Et sic appellatione possessionis simpliciter intelligitur de ciuili,& naturali,vide bar.in l.naturaliter,§.nihil commune,in 5.lec.s.de acq.pos.& pro qua possessione competat hoc interdictum, & an cōpetat in possessiōe ex primo decreto,no.Im.in l.si quis missum,§ fi s.de dam. inf.post Inn.in c.cōtingit, de dol.& contu.dixi post bar.in l.is cui,§.quæri poterit,s.vt in pos.leg.

§.Deiecisse. Vide gl.in ver.videor.q incipit,quadā.sīle dicit gl.j.e.l.§.qđ ergo.ꝙ s.itelligit fieri faciēs, quasi hoc sit ex interptatione magis q ex verbis.Sed dic, aut verba sunt scripta in rē,aut ī personā,vt dixi ī l.hæc verba.j. de adul.

§.Quoties. Dr̃ hic,si procurator deiecit, tenetur vterq;. ꝯ,in l.si procurator.in pr. de cond.ind so.ibi, h3 gn̄ale mandatum,in quo nō veniebāt illicita,hic vero loqt̄ in mādato spāli,iō tenetur vterq;.item op.ꝙ vno soluēte æstimationem, posset cōueniri q h3 rem l.ēt.§.pe.s.de pe.hæ.Gl.dat plures so.vna est,ꝙ hæc ꝯcordat eū illa.Tu dic,ꝙ hic loquit,qñ istæ duæ actiones dātur ꝯ diuersos ex eodē tñ facto, iō vno soluēte alij liberātur.ita no.doc.C.de ꝯd.furt. pbat in l.si plures.in pr.de dolo. item op.de l.quoties.si famil.fur.fec.di.so.vt ibi dicam.item opp. de l.2.§.is qui.s.de noxal.Gl.soluit.Tu dic vt dicam ī d.l.quoties.

1 *Duo requiruntur ad hoc,vt quis de maleficio teneatur propter ratihabitionem.*
2 *Id,quod meo nomine gestum non est,quando possum habere ratum.*
3 *Factum possum habere ratum,licèt non qualitatem facti.*
4 *Maleficiis an ratihabitio æquiparetur mandato.*

§.Sed & si quod alium. No. tex.ibi rectius.n.dr̃, &c.Op.de l.si pupilli.§.s3 si ego,s.de ne.ge.Gl.quæ est hic,in ver.ratum.rn̄det,& dicit,ꝙ illa

concordat cũ ista,†quia ad hoc vt q̃s teneat̃ de maleficio ꝓpter ratiha
bitionẽ,[a] duo requirũt̃. Primũ,ꝙ sit gestũ noĩe meo. scđm,ꝙ habue
rim ratũ tã̄q̃ noĩe meo gestũ,& si aliqđ istorũ deficit ex ratihabi-
tiõe,ñ teneor. No. hãc gl. & aduerte,& dr̃ ĩ gl. ista, ꝙ sit noĩe meo
2 gestũ. ꝯ. imo nõ requiritur. l. si fundus. §. j. de pig. Br̃ dicit Pet.†qñq;
illud qđ gestũ est ab aliquo,sortit̃ effectũ sine mea ratihabitione:
& tunc nõ possum hr̃e ratũ, nisi sit gestũ noĩe meo, vt hic,& d. l. si
pupilli. §. sed si ego. Aut nõ sortit̃ effectũ,& tũc possum hr̃e ratũ,
l3 nõ sit noĩe meo gestũ. l. si fund⁹. §. j. s̃. de pig. vbi si ꝯsentio obli-
gatiõi rei meæ factæ ꝑ aliũ mihi ꝑiudico, ita dicit Pet. in d. §. sed si
ego. & Cy. refert in l. nõ iõ min⁹. ĩ pr. in 2. q. C. de accu. Tu vero di
b cas[b] aĺr. Lex q̃ dicit, qđ meo noĩe nõ est gestũ, ratũ hr̃e nõ possũ,
intellr̃ vt ꝑ illa ratihabitione negotiũ trahat̃ ad me,& incipiat, ad
me ꝑtinere. ita loq̃t̃ ibid. §. s3 si ego. S3 si volo ratũ hr̃e in ꝑiudiciũ
alicuius mei iuris, tũc valde bñ possum, l3 meo noĩe ñ sit gestũ. d.
l. si fund⁹. §. j. Nã si pignorasti rẽ meam tuo noĩe, ego possũ hr̃e ra
c tũ, vt mihi ꝑiudicet pign⁹, nec possum dicere nõ obligatã, nõ tñ[c]
vt possem agere pignoratitia, vel ꝯueniri pignoratitia actiõe,& si
negotiũ ꝑtineat ad me. l. si fund⁹. & eo. mõ in re vẽdita, quia si vẽdis
rẽ meã noĩe tuo, possũ hr̃e ratũ, vt ꝑiudicet mihi ĩ rei vẽdicatiõe,
nõ tñ vt possim ꝯuenire,& agere actiõe ex vẽdito,& ex empto,&
sic negotiũ trahat̃ ad me. l. mr̃. C. de rei vẽ. ita hic ĩ ꝓposito, si deli-
ctũ ꝯmisũ hẽo ratũ, ista ratihabitio ñ trahit ad me negotiũ, vt te
near actiõe d̃scẽdẽte ex delicto, nisi sit gestũ meo noĩe. ita dr̃ hic.
Scđo no. hic, ꝙ est necesse ꝙ habeã ratũ tanq̃ meo noĩe gestũ, aĺs
d secus. qđ est multũ no. Ex quo no. d[d]ꝙ†possũ hr̃e ratũ factũ, l3 nõ
3 qualitatẽ facti, vt C. arb. tut. l. cũ interdictæ. & no. ĩ l. Põponius scri
4 bit. s̃. de ne. ge. Vltimo q̃ro hic, vtrũ†sit verũ indistincte, ꝙ in ma-
leficiis ratihabitio mãdato ꝯparet̃? Dicit gl. ꝙ sic, fallit in crimine
adulterij, id, qđ gl. dicit, quia adulteriũ nõ ꝑt ꝯmitti ꝑ aliũ. dicit verũ
in se, quia ĩpoĩe est, ꝙ factũ alterius sit factũ meũ. l. verũ. de re. iu &
iõ est ĩpoĩe, ꝙsi tu adulterasti vnã mulierẽ, ꝙ illud adulteriũ sit fcm̃
à me,& idẽ si tu occidisti Titiũ, est ĩpoĩe ꝙ ego occiderim,& sic i-
dem est in adulterio, qđ in aliis crĩib. attñ ita ꝑt fieri alteri iniuria
ꝑ adulteriũ, sicut ꝑ alia crĩina. Nã si volo vituperare aliũ, facio ꝙ
illius vxor adulterat̃, tũc possũ facere. l. hæc verba. j̃. de adult. & l.
is cuius ope. & no. Pe. & Cy. refert in l. fi. C. ad Maced. in 2. q.

¶Contrarietas.

Sed & si, qđ aliũ. Aduerte, si ẽ factũ delictũ, nõ possum ratificare,
quia si adulterasti, vel occidisti, non possũ ego ex mea ratificatione
esse adulter, vel homicida. ita Bar. in hoc §. sed & si. quod alium ꝯ-
rius allegatur in l. j. §. si procurator. ff. si quis ius dicen. non obtem.
vbi voluit, quòd delictum procuratoris possit haberi ratum.

¶Concordia.

Pro cõcordia. Tu dic, non negat Bar. hic, quin possit ratificari deli
ctum, quod potest cadere in mãdante, vt mandatum sibi præiudi
cet in his, quæ potest procurator ex suo mandato. Nec in d. §. si ꝓ-
curator. loquitur in similibus delictis, nec in eo casu. adde ad hoc
Bal. in l. non ideo minus. C. de accusa.

a ADD. ¶Ale. Et an in delictis ratihabitio comparet̃ mãdato, vide bal. & ibi latis-
sime Sal. in l. non ideo minus, in x. op. C. de accu. & bal. in l. fi. ad fi. C. ad Maced.
& an mandans committi adulterium, puniatur de adulterio, vide bal. in d. l. nõ
iõ minus, post 8. q. & vide omnino Inn. & d. ant. in c. 2. in fi. pr. de ord. co. & Ang.
& bal. l. j. C. de ser. fug. & in l. 3. § j. s̃. quod quisque iur. & in l. j. §. ne autem, C. de
cad. tol. & in l. j. §. si procurator, s̃. si quis ius dic. & Ro. in l. si quis missum, in pr.
de dam. inf. adde vt per Old. consi. 199. & Pau. de ca. consi. 263.
b Pom. Et vide Ang. in l. non ideo minus, C. de acc. all. istam gl. pro singulari.
c Barb. Vide, quod singulariter dixit bal. in l. j. §. si procurator, s̃. si quis ius dicen.
non obtemp.
d Barb. Et an si dicam, gaudeo, quòd sic fertur, aut mihi placet, an inducatur rati
habitio, vide quod no. in l. gerit, de acq. hær.

§. Quod ergo. No. tex. ibi, cum seruus. Et sic no. ꝙ ser-
uus potest facere deteriorem cõditio-
nem domini, quantum est in sua persona.

1 *Qualiter intelligatur quòd dominus teneatur pro facto.*

a §. Familiæ. [a]No. q̃ ꝯtineant̃ appĺoẽ familiæ, de quo habui
1 stis in l. j. §. familiæ. s̃. de public.†Secundo no. il
lud qđ dr̃, ꝙ dñs tenetur de eo, qđ peruenit ex facto familiæ, est
verum, si ad eum peruenit immediate à familia: secus si peruenit
alio mõ. ita videtur dicere Inn. in c. cum ad sedẽ. extra de rest. spo.

a ADD. ¶Ale. Et de materia huius §. & seq. & de intellectu, vide in c. cũ ad sedẽ, &
qđ ibi gl. pen. de rest. spol. & quod no. bal. in l. apud antiquos, art. fin. C. de fur.

1 *Ciuis alicuius ciuitatis si infert mihi vim expulsiuam possum agere contra ciui
tatem, vt cogat ciuem suum ad restituendum mihi possessionem.*

§. Quod seruus. Op. 1. qđ seruus accipit per violẽtiã,
nõ q̃rit̃ dño ignorãti l. qđ seru⁹. s̃. de
acq. pos. ergo dñs ignorãs hoc ĩterdicto vr̃ nõ posse ꝯueniri. resp.
l3 dñs nõ possideat, nec eius dolo factũ sit, quominꝰ possideret, tñ
ipse tenet̃ interdicto, quia ꝑt cogere seruũ ad restõẽ. qđ tene mẽti.
Vide gl. q̃ incipit, restituat̃. l3 sit verũ in isto interdicto, tñ nõ ẽ idẽ
in rei ven. vt possit cõueniri ille, qui sic h3 ꝑtatẽ rei restituẽdæ, vt
no. s̃. de acq. pos. l. Põponius. §. si is q̃ precario. Et s̃m hoc ĩ casu h⁹
§. ñ dictat̃ libell⁹ ꝯ dñm, vt restituat, l3 vt cogat seruũ, vt restituat.
1 Et per hoc dico,†ꝙ si ciuis h⁹ ciuitatis inferret mihi vim expulsi-
uã, l3 huic ciuitati possessio nõ sit q̃sita, possum agere ꝯ eã, vt co-
gat ciuẽ suũ ad restituẽdum mihi istã possessionem. Nã maior est
ꝑtãs ciuitatis in ciuẽ, q̃ pr̃is in filiũ, vel saltẽ æqualis. l. postliminiũ.
§. filius. j̃. de cap. & s̃. de iusti. & iur. l. veluti. sed patre,& filio, domi
no,& seruo, hoc contingit vt hic, ergo,&c. quod tene menti.

1 *Vsufructuarius possidet naturaliter, & dicitur habere quasi ciuilem possessio-
nem ipsius iuris vsus fructus.*
2 *An interdictum hoc competat deiecto de quasi possessione iuris corporalis.*

§. Interdictum autem hoc. ꝯ hoc op. vsufru-
ctuarius si ẽ absẽs
à fundo,& nõ admittit̃, h3 locũ hoc interdictũ, vt j̃. e. l. 3. §. vñ vi.
1 & tñ vsufructuari⁹ absẽns à fundo nõ possidet. Gl. negat hoc,†quia
imo possidet, saltẽ naturaliter, quia nãlis à fructuario retinet̃ aĩo,&
dicit verũ. Alij dñt, ꝙ vsufructuari⁹ h3 q̃dã ciuilẽ possessiõnẽ. qđ
est falsum, quia nullã pos. ciuilẽ h3 ipsius rei, quia tm̃ naturaliter possi
det, vt l. naturaliter. s̃. de acq. pos. s3 ipsius iuris vsufructuarius dr̃
hr̃e quasi poss. ciuilẽ,& naturalẽ, vt l. ait ꝑtor. §. itẽ ei. s̃. ex q̃b. cau.
2 ma. & l. si plures. §. deiectũ. in gl. parua. j̃. e.†Vtrum ãt ei, q̃ est deie
ctus de quasi pos. iuris incorporalis, detur hoc interdictum, dice-
mus j̃. e. l. 3. §. hoc interdictum. Quærit gl. quæ requirãtur ad hoc,
vt competat hoc interdictum. Dic vt in gl.

1 *Hoc interdictum datur ei, qui suspicatus est se posse repelli ab eo, qui ingressus
est possessionem suam ipso absente, & datur vtile.*
2 *Forma libellandi in hoc interdicto.*
3 *Consilium pro eo, qui suspicatur se posse repelli ab eo, qui est ingressus possessio-
nem suam ipso absente, vt possit probari ista suspicio.*
4 *Possidens fundum alienum, si in eo stat cum gentibus, & armis, & dicat ad do-
minum venientem, quòd ingrediatur, non excusatur, quia non videtur facere
liberè, quòd ingredi possit.*

§. Siue autem. Op. duob. mod. Primo de l. seq̃tur. §. itẽ si
occupaueris. de vsuca. Sol. vt ibi. Secũdo
op. nã hic vr̃ requirẽdũ, ꝙ is, q̃ deiecit, possideat. ꝯ. j̃. e. l. 3. §. eũ. & vi-
distis no. s̃. ꝓx. §. Solu. qđ hic dr̃, ꝙ ipse possedit, subaudi, maxime.
q̃ro, hic dr̃ de eo, q̃ ẽ in itinere, in quo loco ꝑt agi de ista violẽtia,
an in loco vbi est fundus, vel in loco vbi est facta ista violentia. de
hoc habetis tex. C. vbi de pos. agi oport. l. 1. Circa istũ §. nos habe-
mus q̃rere vnam q. satis bonã. nos hẽmus duos casus indubitabi-
les. Primo, qñ q̃s deiicit̃ de possessiõe vere. Secũdo, qñ nõ admitti
tur in possessionẽ qñ reuertit̃,& ĩ istis ꝯpetit hoc interdictũ, vt hic
1 dr̃. S3 de vno dubitat̃. qđ†si te abñte ingressus sũ possessionẽ tuã,
tu cũ audiuisses, suspicatus es te posse repelli,& ex hoc statim ami
sisti possessionẽ. l. clã possidere. §. si cũ l. seq. s̃. de acq. pos. Vtrũ ꝯpe
tat tibi hoc interdictũ. Hugo dicebat, ꝙ nõ, vt in gl. Pla. ãt dicebat
idẽ,& dicebat, ꝙ debebat venire ad locũ: & sic ab ingressu repella
tur, vt sibi cõpetat hoc interdictũ. Gl. reprehẽdit Pla. Nã qñ venit
ad locũ,& nõ fuit admissus, non perdit pos. quia ante eã perdiderat,
& sic istud interdictum nõ hr̃et locum. Sed Pla. resp. ꝙ tunc fingi-
a tur amittere. truffa est. Sed Azo,[a] & Io. dixerunt dari interdictũ v-
2 tile ista opinio est vera,& ab omnib. tenet̃. Ex q̃b. habes†modũ[b]
b practicãdi hãc materiam. Nam cum in libello super hoc interdi-
cto debeãt inseri locus,& tp̃s, sicut cum agitur criminaliter. l. præ
tor edixit. in pr. j̃. de iniur. qđ tp̃s pones tu in libello? tp̃s quo es in
gressus possessionẽ? certẽ nõ de necessitate: sed debes ponere tp̃s
quo tu accedẽs nõ fuisti admissus: vel tempus quo sciuisti,& fui-
sti suspicatus te posse repelli. Istis. n. temporib. tibi nascitur inter-
3 dictũ directum,& vtile. Et iõ est†ꝯsilium, qñ tu suspicaris te pos-
se repelli,& ista suspicio nõ ꝑt reprobari per te, ꝙ vadas ad locum,
& habeas testes, per quos ꝑt probari, ꝙ tu nõ admittaris: si tñ co-
loni tui essent expulsi, vel tui ꝓcuratores, statim videris expulsus,
4 vt s̃. e. §. qđ seruus. j̃. e. l. §. nõ alij ãt. Sed†quid si tẽpore quo vadit
ad fundum ille dicit, ingrediaris, sed ipse stat in fundo cum gẽtib.
& armis? resp. ꝑp hoc nõ excusatur, quia debet eum pati ingredi eo
mõ, quo prius possidebat, cum intrabat, vt j̃. eo. l. qui autem. & l. si
plures. §. j. sed ille qui stat cũ armis intus,& familia, nõ videtur fa-
cere, quòd ille liberè ingredi possit, vt extra de rest. spo. c. Pisanis.

¶Contrarietas, & Concordia.

Siue autem. Aduerte, ꝙ Bar. in hoc §. allegatur sibi ꝯtrarius, sed in
quo articulo arguatur de contradictione,& pro eius saluatione,
vide concordantiam positam ad l. j. in §. interdictum. ff. vti pos.

a ADD. ¶Ale. Adde qđ no. ꝑ gl. bar. & doc. in l. si quis in tantã, C. vnde vi. & adde
gl. magnã in l. 3. §. si quis aũt, in ver. armis, j̃. e. & sequit̃ d. Ant. in c. item cum q̃s,
de restit. spo. & vide qđ fortius,& singulariter sentiunt Inn. Io. an. & d. ant. in c.
suborta, de re iud. ꝙ si constat me possedisse,& ago interdicto recuperãdæ, &
tu ꝯdicis, ꝙ absque eo qđ aliter ꝓbẽ te, me spoliasse, debeo obtinere. facit qđ
no. bar. in l. si prius, in 5. opp. 1. partis, de ope. noui nun. cum si. in contrarium est
quod expresse no. Inn. in c. 2. circa med. gl. magnæ, de rest. in inte.
b Paris. Vide Ale. cons. 6. vol. 3. Rom. cons. 191.

§. Idem

§.Idem Labeo. Not.tex.ibi,sed Pomponius,&c.Op.gl.de l.nō solū.§.si dñs.ď vsuc.ɔ̃rium
istud solue,vt plenè distinguit gl.s̃.e.l.3.§.proinde.Quęrit gl.vnā
q.& nō soluit.pone,ꝙ ego fugi cum te vidi venientem cum illo,
tunc non occupasti,sed dudum postea occupasti, quid iuris.Glo.
parua super verb.deiectum, non respondet. Certè dic idem, vt s̃.l.
3.§.si quis autem.j̃.e.& no.in §.armis deiectum.ea.l.3.

1 *Regula,dolo facis,quòd non habet locum in possessorio recuperandæ.*
2 *Expulsus si expellit suum possessorem,an teneatur l si quis in tantam.remissiue.*

§.Qui à me. Op.de l.itaq; fullo.j̃.de furt.vbi fur nō hēt actionem furti,ita raptor nō d; hr̃e hoc in
terdictum.Gl.soluit plurib.modis.primo,aliud in fure,aliud in ra
ptore.Rō,ne homines inuitentur ad furandum.nihil est,quia ea-
dem rō,est, ne homines inuitentur ad rapinam. Alij dicunt, ꝙ iō
aliud est in raptore,quia si raptor acciperet,aliis redderet,qđ in fu
re nō ɔtingeret. Ista verba declarantur per l.bouem.§.si quis ser-
uum.s̃.de ædil.edi.Istud tñ ɔ̃rium sol.plenius,vt dixi in ɔ̃rio.q̃rit
gl.qđ si à me ipso deiicitur? Gl.dicit idem,s.ɔ̃ me datur hoc inter-
dictum. Sed ɔ̃ hanc determinationem op.de l.dolo.de dol.exce.
1 Gl.dicit,illa lex loquitur in petitoriis, quasi† dicat,rr̃a dolo facis,
nō h; locum in possessoriis recuperandæ pos.secus in aliis,vt ple
nè dico in l.naturalr.§.nihil cōe.de acq.pos.& per Dy. in c.qui ad
agēdum.de re.iu.lib.6.Op.de l.sed & partus.§.Iulianus.s̃.qđ met.
cau.Sol.aliud in actione,qđ metus cā,q̃ nō datur nisi ei,q patitur
2 dānum,vt ibi.† Quærit gl.qđ si expulsus expellit expulsorē suū,
an teneat̃ ex ɔstōne l.si quis in tantam.C.vñ vi?& dicit,ꝙ hoc h;
minus dubij, quasi dicat,tenetur. Hoc tangitur in l.qui possessio-
nem.j̃.e.& ibi dicam.& in l.si quis ad se fundum.C.ad l.Iul.de vi.

1 *Possessio debet restitui in eo statu,in quo prius erat.*

§.Qui vi deiectus. Quærit gl.in verb. habiturus. & adde ad eam,vide eā quę incipit,
quid ergo.de hoc dic,vt no. s̃.pro emp.l.qui fundum.§.qui bona.
1 in fi.§.& ibi dixi.Vltimo scias,ꝙ†per hunc §.dicūt doct.ꝙ posses-
sio debet restitui in eo statu in quo primo erat, vt si liberè possi-
deatur,liberè restituatur,&similia.Ita no.per Inn.in c.cum super.
de cau.pos.& propric.in d.c.Pisanis.de rest.spol.

§.Quod autem. No.hic,cū dr̃,cū enim,&c.qualr̃ intelligitur verbū,habeo?Op.qūo ɔ̃t
dici,quòd teneatur de dolo.Gl.soluit,& bene.Dic,vt in ea patet.

1 *Libellus in hoc interdicto debet continere tempus deiectionis, & ꝙ res deperditas ibi habebas.*
2 *Qui tenetur ex delicto,tenetur de periculo, & interitu rei,si eodem modo esset peritura penes actorem.*

a §.Rectissime. aEx hoc §.no.primo,† ꝙ debes propone-
1 re in libellisb tempus,quo fuisti deiectus,
b & ꝙ res deperditas ibi habebas tempore deiectionis, vt hic, per
2 Inn.in c.qualr̃,& qñ.de accu.†Secundo no.c qui tenetur ex deli-
c cto,tenetur de periculo rei,d& interitu,ēt si eodem mō esset peri
d tura penes actorē.De quo dixi in l.nemo rē suam.§.j.de verb.ob.

a ADD.¶Paris.Idem tenet Alex.consi.100.vol.3.
b Alex.De libello,in quo d; inseri tp̃s,quo qs fuit deiect°, vide p eundē bar.l.in-
terdicto j̃.e.& s̃.e.l §.siue āt,& bar.in l.edita,C.de eden.adde bal.cons.83.lib.j.
c Barb.Et vide ang q in hoc ponit nouam opi.in l.itē verberatū,§.fi.s̃.de rei ven.
d Alex. Qñ autem non tenetur ex delicto, an interitus contingens liberet bonæ
fidei debitorem,vide no.in l.illud,s̃.de pe.hæ.& bal.l.si de possessione,C.e.ti.

1 *In libello accusatorio non est inferendus locus loci.*

1 §.Ibi aūt. †No.ar.ꝙ.qs nō debet in libello accusatorio inserere locum loci.Vidistis in l.libellorū.j̃.de accus.

1 *Quæ possessio solo animo perdatur.*
2 *Possessio retenta per colonum solo animo non perditur, quando animus perdentis & acquirentis non concurrunt.*
3 *Dicta in hoc §.ꝙ deiecto colono dominus videtur deiectus, intellige in colono, & procuratore,& quouis alio,qui nomine domini retinet,non in fructuario.*

§.Non alii autem. No. est ista materia, & h; gl.no.iste §.Op.possessio perditur aīo.
l.3.§.in amittenda.de acq.pos.Sed iste expulsus habuit aīum per-
1 dendi poss.ergo,&c. Sol.† Quædam est poss.quæ retinetur meo
aīo,& corpore alieno,vt per seruum, & filium, vel aīo tm̃, & illa
perditur solo aīo,vt in ɔ̃rio. Quædam est,q̃ retinet̃ aīo,& corpo-
re alieno,vt per seruum,& filium,vel aīo tm̃,& illa perditur solo
aīo,vt in ɔ̃rio. Quædam est,q̃ retinet̃ aīo, & corpore alieno,vt p
seruum,& filium ex cā peculiari. Quædam est poss. quæ meo aīo
retinet̃,& corpore alieno,vt illa q̃ hēo per colonū,& in his duab.
non ɔ̃t perdi aīo possessio,nisi expelleretur ille,p quem possideo
naturalr̃,vt hic,& l.peregre.§.quibus.de acq.poss. Et rōem ponit
hic gl.quia ciuilis mea requiescit sup illa nāli,q̃ per colonum reti
netur,iō illa durante perimi nō ɔ̃t. ɔ̃ hoc opp.quia si hoc esset ve
rum,sequeretur,ꝙ ɔstituendo me tuo noīe possidere,nō trāsfer-
rem poss.in re,q̃ retineo per colonum,qđ est ɔ̃ l.quedam.s̃.de rei
ven.Resp.†gl.no.& nescio alibi hoc, ꝙ ɔ̃dicta,s.ꝙ aīo solo nō ɔ̃t
perdi poss.retenta per colonum, sunt vera, qñ aīus perdentis &
acquirentis nō ɔcurrunt,vt puta,qa vi deiicior, secus si spōte tibi
a traderē,vt fit tota die in ɔ̃tib.emp.& ven.ita dicit gl.a in verb.re
b tineo.ibi,sed licet,&c.quam gl.nescio alibi. b iō no.eam,& tene
menti.Op.& vr̃ ꝙ qñ serui retinentur,competat actio, quod me.
cau.nō hoc interdictum.l.metum. §.idem ait.s̃.quod me.cā.Sol.
vt in gl. Opp. & videtur ꝙ habeat locum interdictum, vti poss.l.
3 vim facit.j̃.e.Sol.vt in gl.Vltimo volo † te vnum scire,ꝙ ea,quæ
dicuntur in hoc §.videlicet ꝙ deiecto colono deiicitur dominus,
& ꝙ per colonum non deiectum retinetur ciuilis, procedunt in
colono,& procuratore,& in quouis alio, qui nomine domini re-
tinet , nō autem procederet in fructuario qui naturalem tantum
habet nomine suo,& pro suo iure.Ita no.j̃.e.l.3.§.vnde vi. & in l.
1.in fi.s̃.vsusfru.quemad.ca.facit quod no.s̃.de vsuc.l.si homo.

a ADD. ¶Barb.Et no.mirabilem gl.& vide d.Pet.c.fi.de preca.vbi remittit se ad
istam doctri.bar.q̃ reputat subtilem,vide quæ ibi dixi:& vide bar.qui sing.de-
clarat istam gl.in l.quod meo,s̃.de acq.pos.bal,in c.cum venissent,de rest.spol.
b Alex. Hanc gl.not.etiam singulariter bald.in l.cum testamentum, C.de iure &
fac.ign.& ang.in l.fi.ad fi.C.de acq.pos. & bar.in l.quod meo,in pr.s̃.de acqui.
pos.& facit quod ipse not.in l.peregre,§.quibus,eo.tit.& ibi Im.

§.Et quod in parte. Gl.quærit hic,quid si imperaui colono tuo, vt pro me possi-
deat,& illa facit hic metu,an hoc videatur vi possidere? Vr̃.ꝙ sic,
vt hic. Hoc nō est verum,nisi colonus tradidisset realiter.l.quam
uis.§.1.&ibi no.s̃.de acq.pos.tene menti illam gl.

LEX III.

1 *Quis non debet pati prius se percuti, & insultus dicitur cum armis factus, licèt quis arma non exercuerit,modo habuerit arma ad latus.*

a Idem est.§.Armis deiectum. aNot.no.§.& mēnti tenen-
1 dum.Primo in eo quod dicit,†sufficit terror b armorum,ꝙ quis
b nō debet pati c prius se percuti,quam se defendat.vt no.C.eo.l.1.
c Ad hoc facit j̃.de verb.ob.l.stipulationes non diuiduntur.§.fi.vbi
quis non debet expectare ꝙ insultetur. Secundo not. ad statuta,
quæ dicunt,insultu facto cum armis, ꝙ licèt quis arma non exer-
cuerit, tamē si arma habeat ad latus,videtur vis facta cum armis.

a ADD. ¶Barb.Et pro hoc vide sing.dictum bal.in l.raptores,C.de epis.& cl.ꝙ si
q.s armatus venerit cū aliquo,& l; nihil fecerit,tñ ex quo ferebat arma,dr̃ nūc
dedisse illi fauorē.Et vide eundē in l.j.C.de ser.fug.& c.j.§.iniuria,de pa.iu.fir.
Clau.Et id qđ in tex.dr̃,fustes.s.& lapides ɔtineri appr̃one armorū,intelligen-
dū est large,ñ ɔ̃prie,vt vult ang.l.si pignore,§.j.j̃.de fur.sequit̃ Rom.l j.§.occi
sorum,s̃.ad Sylla.& est gl.in ver.arma,in cle.j.§.nos earum,de stat.regular.
b Poma. Vide Alex.cons.48.vol.4 & vide bar.in l.5.s̃.ad l.Aquil.& Alex.cons.89.
vol.4.vbi dicit,hoc esse verum,etiam si ille,qui accessit cum armis deposuit ar
ma,si ille habebat in potestate sua.
c Alex.Ad propulsandam iniuriam quis non dēt expectare ꝙ percutiatur.Et hic
no.tex.quæ veniant appr̃one armorum.Dicit tñ ang.ꝙ in statutis, appr̃one ar-
morum non continentur lapides, in auth.de armis, & C.de fabric.in rub.quid
de dente, vide bar. in quodam consil.incip. statuto ciuitatis cauetur, De pęna
percutientis,vide in l.pe.§.telorum,& ibi dixi post bar.j̃.ad l.Iul de vi publ.

a §.Si quis autem. aOpp. de l.non solum. §.si dominus.s̃.de vsuca.Resp.non videtur vi deie-
ctus,vt hic,s.ad hoc, vt habeat interdictum istud, sed quo ad per-
dendam possessionem sic vt ibi.Item op.ꝙ etiam interdictum ha
b beat locum ɔ̃ talem sic venientem,quia qui causamb damni dat,
&c.l.qui occidit.§.pe.s̃.ad l.Aquil. Sol.ille.qui dedit causam dam
ni,non fuit in culpa,quia nō tendebat ad illud,ibi loquitur,quan-
c do quis causam damni dat culpa sui. Item Opp. c ꝙ istud interdi-
ctum nō competat, qñ quis postea mutato proposito ingressus
est possessionem. nam quando quis aufugit,possessionem perdi-
dit.l.3.§.in amittenda.s̃.de acq.pos.ergo cum illi,mutato proposi
to ingressi sunt,nō possidebant,& sic nō habet locum hoc inter-
dictum.l.1.§.hoc interdictum.s̃.e. Sol.nō habet locum directum
interdictum,sed vtile.Vel aliter dico,ꝙ nō recessit animo perden
di possessionem.Quælibet istarum sol.placet mihi.Sed opp.& ista
oppositio concurrit cum prima, & opp.ꝙ nō debeat competere
vtile interdictum , quia pro naturali non , quia vacans : pro ciuili
non,quia opinio tua fecit eam perdere, nō inuasio mea. Resp.gl.
multum solenniter,ꝙ nō solum opinio, sed metus procedens ab
aduersario me ad hoc induxit:propter quod æquum est mihi sal-
tem vtile interdictum dari. Vltimo glo.in hac materia dat vnam
pulchram distinctionem.Vide gl.in verb.deiectum.quæ incip.fa-
cit.j̃.ea.l.ibi, distingue,&c. habetis etiam gl.similem in l.metum.
§.denique.s̃.quod met.cau.

a ADD.¶Alex.An in casu istius tex.possessio efficiatur vitiosa,vide Bal.in l.vitia,
C.de acquir.poss.
b Adde quæ dixi in l.j.§.hoc interdictum,j̃.vti pos.
c Alex.Et ad materiam huius tit.si lex,vel statutum facit mentionem de expulso,
quis proprie dicatur expulsus,vide no.bal.in l.si quis in tantam,C.vnde vi.

1 *Confestim & incontinenti quando quid dicatur fieri.*

§.Eum igitur. Aduerte ad quandam gl. quæ est hic.Dicitur hic,quòd possum hoc facere incō-

a tinenti,ᵃ quæro, quid est dictum incõtinenti? Dicit gl. anteq̃ diuer
tam ad alia negotia. l. continuus. ̃j. de ver. ob. & l. duos. §. fi. de duo.
reis. l. qđ ait. §. fi. de adult. Pro hoc declarãdo, gl. format vnam no.
q. qđ si tu fuisti deiectus in villis, & reuersus ad ciuitatem requisisti
amicos, & circa hoc biduo vel triduo laborasti, an possis ire ad re
b pellendũ? vr̃ φ ñ, q̃a nõ fuit statim, vt hic. In ɔ̃riumᵇ vr̃ φ interim
ciuilẽ possessionem retineas, cum nõ suspicareris te posse repelli.
Et hoc vr̃ tenere gl. & adiicit quædam similia, vt in gl. hẽs, q̃ tene
2 menti. †Not. br̃, istud incõtinenti, seu cõfestim, intelligitur cum
primum poterit. l. 2. §. confestim. ad Tert. & iõ in istis expulsioni-
bus puto, φ debeat intelligi incõtinenti, arbitrio boni viri, & ex
qualitate deiicientis, & rei, ex qua quis deiectus est. Nam si vnus
hõ priuatus deiecit alium, modicus apparatus requiritur ad recu
c perandam poss. & tunc loqtur hæc gl. Sed si vnus nobilisᶜ expelle
ret aliquem de vno castro, certè ad hoc recuperãdum requiritur
magnus apparatus, qui fortè nõ posset fieri in sex mensibus, & sic
incõtinenti dr̃ fieri, ſm qđ commune pt̃ fieri ex qualitate perso-
d næ, & rei. Facit ad hoc ̃j. de ver. obl. l. cõtinuus. §. cum ita.ᵈ & §. itẽ
qui insulam. facit ad prædicta, qđ no. in c. significasti. extra de ho-
mic. Prædicta vera, q̃n quis vult propulsare iniuriam realem: sed
q̃n quis vult propulsare iniuriam personalem, debet propulsare
incõtinenti. Et hoc est duntaxat, q̃n propulsatur in ipso flagranti
crimine. l. quod ait. §. quod ait. ̃j. de adul. & no. per Cy. C. e. l. 1.

a ADD. ¶Alex. Quid dicatur incontinenti, adde Bart. in l. si de eo, §. j. s̃. de ac. pos. & in l. 4. §. condemnatum, s̃. de re iud. & adde qđ no. bart. in l. j. ̃j. de solu. & l. in bonæfidei, C. de pac. & in l. iurisgẽtium, §. quinimo, s̃. de pac. bar. in l. lecta, ff. si cer. per. & qđ no. bal. in l. fi. C. de his, q̃ à nõ dño ma. & not. gl. in c. an sit, de app. & facit qđ leg. & no. in c. præterea, extra de test. cog. Sed q̃tum ad propositum de quo hic, vide not. bal. in l. vlt. C. de iud. & in c. significasti, per Mod. de hom. ij. & in mã bar. hic, vide Aug. no. in q. sua inci. renouata guerra, in j. dub. Et adde bal. in l. 3. C. de ser. al. gl. hic, φ vi priuata, publicè repellenda, l3 ɔgregare amicos, & stipendiarios, ibi vide in mã. Adde, φ si aliqs detineat me iniustè in carceribus, quotidiè potero ei resistere, quia vis est successiua, ſm bal. in l. vis eius, C. de prob. Adde, φ si intrasti in possessionem rei immobilis, adeo φ me turbas in ciuili, s̃p potes expelli, q̃a s̃p dr̃ incõtinenti, q̃a s̃p mihi iniuriaris, & ideo s̃p possum hãc iniuriã repellere, vt no. bar. in l. j. §. hoc interdictũ, ̃j. vti pos. & bar. l. j. C. vñ vi, dicit, φ circa res, incõtinenti, dr̃ p̃ tres dies, vt hic, secus in iniuria psonæ, q̃a tũc incõtinenti, dr̃ in ipso actu. Vide bal. ibi, in pr. & adde, φ ex inter uallo licitũ est propulsare iniuriam, si nõ esset copia iudicis, vel pateret iniuriatus enorme dãnum, iuxta not. p̃ bar. in l. si alius, §. bellissime, ̃j. qđ vi aut clã, & licèt nõ possit turbans, nisi incontinenti repelli, vt hic, attamen posset ex interuallo turbari, vide in l. fi. in pr. ̃j. vti pos. & ibi dixi. Adde q̃n dicatur fieri incontinenti, Ale. consi. 32. lib. 4. & pulchre bal. consi. 250. lib. j. & consi. 382. lib. 5.

b Barb. Imo. & per decennium, vt not. gl. j. dist. c. ius nãle, cuius dictum refert bal. in l. j. C. de his qui à non dño ma. de impotente, qui et post decennium posset recuperare possessionem aduersus regẽ violentũ occupãtẽ, qđ est no dignum.

c Alex. Idem & fortius tenuit gl. not. j. dist. c. ius nãle, q̃ retulit bal. in l. fi. C. de his qui à non dño, faciunt quæ no. bal. in l. data opera, C. qui acc. & ibi dr̃, φ si pars castri tantum est inuasa, ratione residui, potest totum recuperari semper.

d Clau. Melius tradit p̃ Ro. Imo. & Are. l. j. §. j. e. ti. & Are. l. si de eo, §. j. s̃. đ ac. pos.

1 *Possessio naturalis, quam habet fructuarius solo animo retinetur.*
2 *Hoc interdictum, quòd competat habenti habitationem.*
3 *Deiectus à quasi possessione iurium incorporalium, an hẽat hoc interdictũ. φ sic. Hoc interdictum vtile competit deiecto à quasi possessione alicuius iurisdõnis.*
4 *Deiecto fructuario non videtur dominus deiectus.*

1 §. Vnde vi. No. †per hanc l. φ naturalis poss. q̃ h3 vsufructuarius, retinetur solo aĩo vbicunque sit: q̃a
ei ɔpetit interdictũ, cũ reuersus nõ admittit̃. ergo añ possidebat.
2 ita no. s̃. e. l. j. §. interdictũ. Circa l. nr̃am gl. q̃rit tres q. Primo, †vtrũ
ille, q. h3 habitationẽ, hẽat hoc interdictũ? dicit gl. φ sic. l. Aglius.
a s̃. de don. Scđo q̃rit, ᵃ vtrũ †deiectus à quasi possessione iuriũ in-
3 corporalium, hẽat hoc interdictum? Gl. vr̃ dicere, φ nõ. vide gl. &
ipsam signa. Aduerte ad istũ §. φ si aliqs deiiciat̃ à quasi possessio-
b ne ᵇ alicuius iurisdõis. nõ h3 locũ hoc interdictũ. In ɔ̃rium vr̃ φ
hẽat vtile, sicut h3 locũ vtilis ɔdõ ex l. si qs in tãtam, vt no. C. e. l.
si qs in tãtam. Item sicut h3 locũ vtile interdictũ, vti possideris. l.
quoties. s̃. de ser. & l. 2. in fi. s̃. si ser. ven. & no. in l. j. in pr. ̃j. ti. j. Rof.
in libellis suis super hoc ti. dicit, φ ista q. esset Bononiæ d. Azo di-
cebat, φ nõ ɔpetebat hoc interdictum, nisi qs p̃baret illud ius si-
bi ɔpetere. Et ad fundandum hoc faciebat tres rões. Prima rõ est,
istud interdictum datur, vt qs in pristinum statũ reponat̃, vt s̃. l. j.
§. q. ãt. Sed in istis quasi possõibus iuris, qs nõ pt̃ restitui in pristi-
num statũ, vt p̃babo, ergo, &c. Probo, aut tu vis, φ restituatur tibi
illa quasi possessio prima, q̃ habuisti, & hoc nõ pt̃ fieri, q̃a eam ha
buisti. Aut vis, φ restituatur quasi pos. pro sequenti t̃pe, & ẽt hoc
mõ nõ pt̃, q̃a hoc nunq̃ habuisti. Præterea, illud, qđ nõ est, nõ pt̃
possideri, ergo nisi prius tu ostendas te in veritate illud ius hr̃e, nõ
potes dicere te deiectum à quasi possessione illius, ergo est neces
se ſm Azo. φ qs ostẽdat se hr̃e ius, à quo dicit se deiectum vere,
vel p̃sumptiue, q̃a fuerit in pos. lõgo t̃pe: vel erat publica fama,
φ hẽbat ius, aliã nõ ɔpeteret hoc interdictum. Veruntñ dicit Rof.
φ ɔ̃ Azo. fuit pronũciatum, qđ cõpetit vtile interdictum. Et hoc
tenet Inn. ext. de ele. c. q̃relam. qđ puto verum per iura pri' al. Ad
rões d. Azo. resp. φ illud qđ dr̃, φ nõ pt̃ in pristinum statum resti-
tui, nõ est verũ, q̃a in reb. incorporalib. poss. mihi restituta dr̃ alia
noua pos. à prima, q̃ pri' hẽbã. l. si is q. p̃ emptore. §. pe. s̃. de vsuc. &
l. q. bõa fide. §. j. s̃. de ac. pos. eod. mõ dicet̃ restitui in pristinũ statũ,
l3 ista pos. sit noua. Præterea, l3 in pristinũ statũ nõ possit restitui.
tñ nõ est dubium φ tenetur de re, q̃ ad eũ peruenit, vt s̃. prox. §. Itẽ
tenetur ad interesse, vt ̃j. e. l. in interdicto. Nõ ob. rõ, q̃ est, φ illud
qđ nõ est, possideri nõ pt̃, q̃a resp. φ illud est verum in rebus cor
poralib. in quibus possessio est quoddam ius existendi rei, vt dixi
plenè in l. 1. in pr. de acq. poss. vnde oportet, φ sit res, ad hoc, φ sit
poss. Sed in rebus incorporalibus quasi poss. nihil aliud est, q̃ vsus
quidam, tanq̃ hñtis ius cũ patientia aduersarij. l. quoties. s̃. de ser.
& l. 2. C. de ser. & ideo quid prohibet, φ ego vtar fundo tuo tanq̃
hñs ius l3 ñ habeam, & colligam passagium te patiente tanquam
4 habens ius, licèt nõ habeam. Quæro, †an deiecto vsufructuario
c videatur deiectus dominus? & gl. dicit, φ nõ. ɔ̃ imo deiecto vsu-
fructuario videtur deiectus dominus. l. 1. §. non alij autem. s̃. e. &
l. peregre. §. quibus. de acq. pos. Resp. aliud in colono vel procu-
ratore deiecto, qui nomine domini erat in possessione: aliud in
fructuario, qui suo iure retinet naturalem. vt not. in l. 1. s̃. vsufru.
quemad. ca. Contrarium tenet gl. C. vnde vi. l. si quis in tantam.
in 5. part. gl. sed hæc verior, vt dixi s̃. e. l. 1. §. non alij autem.

a ADD. ¶Barb. Et vide Bar. in l. j. §. hoc interdicto, ̃j. de itin. actuque priu. & doct. in c. cum ecclesia, de cau. possess. & ibi dixi.

b Alex. Vide Gul. de Cu. in c. licet, de acq. pos. & Imo. in l. sequitur, §. qui viam, de vsuca. facit quod no. bar. in l. fi. ̃j. vti pos.

c Alex. Adde Bar. in d. §. quibus, & quid eɔ̃, vide Bar. in l. si q̃s in tm̃, ad fi. C. vñ vi.

LEX IIII.

Si vi me deiecerit. Opp. per locum à diuisione. Aut
municipes demandauerũt, & tñr
insolidum: aut nõ, & non tñr in aliquo. l. 1. §. quoties. s̃. e. Ad hoc
resp. gl. quòd tenentur vtili interdicto, non directo, vt s̃. e. l. 1. §. &
si filius. & §. si quis tamẽ. Et potest esse hæc ratio duplex. Vna, quia
municipes possunt cogere ad restituendum illos de suo munici-
pio, qui abstulerunt. l. 1. §. si aduersus eum. s̃. e. Item quia fecerunt
eorum nomine, vnde deberent teneri de eo, quod ad eos peruenit,
licèt ratum non habeant, & ad hoc potest esse not. lex.

LEX V.

1 *Si capitur ciuitas, vel villa per compulsionem ne moriantur, non habet locum hoc interdictum, sed actio quod metus causa.*

1 Si rerum. Hoc interdictum nõ habet locum pro violentia
compulsiua, sed expulsiua. h. d. † Not. q̃n aliquis
capit castrum, ciuitatem, vel villam per compulsionem, qui com
pelluntur tradere rem ne moriantur, tunc nõ h3 locum interdi-
ctum, vñ vi, sed actio qđ metus causa, sed si per vim expugnat, &
vincit, tunc h3 locum hoc interdictum, criminaliter aũt, lege Iu-
lia de vi pub. & pri. pt̃ quilibet eorũ accusari. l. 1. & 2. ad l. Iul. de vi.

LEX VI.

1 *Qualiter formandus sit libellus pro re immobili, à qua quis est expulsus.*

In interdicto. Not. φ in hoc interdicto venit interesse.
Quærit gl. qualiter probatur hoc interes
a se. ᵃ Dicit gl. per iurm̃ ɔ̃ istum inuasorem. Quero. †qual'r formabi
1 tur libellus in ista actione? Resp. p̃ re immobili, à qua quis expul
sus est, debet quis ɔcludere hoc mõ, peto mihi rem restitui, quia
tm̃ interest mea nõ fuisse deiectum ab illa possessione, iõ peto tm̃
noĩe interesse. casus est in hac lege. Pro reb. vero mobilibus, quas
qs perdit, potest quis sine dubio petere restõem rerum, si res ex-
tant, vt s̃. ea. l. j. §. quod autem. Item si res illæ sint cõsumptæ, tunc
libellus pt̃ cõcludere duobus modis, vel φ quis petat restõem re
rum, vt ̃j. ea. l. §. pe. C. quod met. cau. l. j. vel φ petat æstimationem,
quia in omnibus obligationibus rem restitui, post interitum rei
quis ad æstimationem tenetur. l. in re furtiua. s̃. de cõd. fur. & ple-
nè examinaui in l. stipulationes non diuiduntur. ̃j. de ver. ob.

a ADD. ¶Alex. Adde φ etiam in hoc interesse ista causa possessionis est priuilegiata, l. si quis ad se fundum, secundum lect. Io. C. ad l. Iul. de vi, & non est alibi, secundum bar. ibi in prin. vide c. 2. de ord. cogn.

LEX VII.

1 *Remedium c. sæpe. de rest. spol. habet locum contra tertium deiicientem.*
2 *Si iudicio pendente super hoc interdicto, primus deiiciens est deiectus, an possim agere contra tertium deiicientem, remissiue.*

1 Cum à te. Notabilis est lex ista. Opp. extra de resti. spol. c.
sæpe. † Sol. condictione ex illa decretali benè
a potest agi contra tertium ᵃ deiicientem, sed non hoc interdicto.
& ista

a ADD. ¶Alex. An interdictum vnde vi, detur ɔ̃ tertium possessorem, hr̃ per bal. in l. j. C. de his q̃ in frau. cre. p̃ Inn. in c. cum ad sedem, de rest. spol. Vide p̃ doct. plenè inst. de ac. §. quadrupli. Et adde, q̃ ista l. limitatur, nisi ille q̃ vi me deiecit, & ego sit agere nus ɔ̃ tertium possessorem, q̃a tunc p̃fertur primus deiectus si doceret de dñio, ita not. colli̅r ex dictis per bar. in l. fi. C. vnde vi, ver. q̃rit gl. q. d si ab eo, adde bald. consi. 83. lib. j. an interdictum vnde vi, vr̃ ɔ̃ tertium possessorem, & an primo spolians, si fuit spoliatus, possit conueniri à primo spoliato.

& ista est vera.& illud,quod hac l.dr̃,est verũ, quando primus de
2 iiciens est soluẽdo,alias secus,ar.§.de fur,l.itaq;.circa pr.†q̃ro,qd
si pendente iudicio super hoc interdicto primus deiiciens est deiectus,an possim agere contra tertium deiicientem?Dic per Inn. extra de iud.c.quia V.

LEX IX.

1 *Rei vendicatio concurrit cum interdicto de vi,& vi armata.*

Si plures. Op.de l.pro hæreditariis.de hær.act. C.so.duplex p̃t esse.Prima,ꝙ actio personalis dat̃ ꝯ hæredes ꝓ hæreditariis portionib.vt in ꝯrio,nisi sit talis, cũ qua cõcurrat rei
1 vendicatio.vt hic.†Nam hic p̃t agi interdicto,& rei vendicatiõe. Vnde per concomitantiam, quam habet cum rei vendicatione datur contra possidentem insolidum,vt l.2.§.fi.de præto.stip. Ad hoc facit,quod no.per Dy.in l.qui fundũ.§.si tu ex parte.ad l.Falc. vel aľr hic loq̃tur in actionib.descẽdentib.ex delicto, q̃ dantur ꝯ hæredes quatenus ad eos peruenit,nõ pro portione hæreditaria: sed ibi loquitur in actionib.descendentib.ex contractu,vel quasi.

a ADD.¶Ale.De intellectu istius l.si plures,vide bar.in l.4.§.Cato.in 4.op.& in l.stipulationes non diuiduntur,in 4.op.de ver.ob.

1 *Vsufructuarius ius vsusfructus quasi possidet ciuiliter vel naturaliter,licèt rem naturaliter possideat.*

a §.Deiectum. Quæro,qđ voluit hic dicere vsumfructũ interdũ ꝯstituere? Dicit gl.quia primus vsusfructus fuit extinctus,ꝯstituet̃ alius similis primo. Contra hoc §.e.l.2.§.pe.so.vt ibi.Vlt.no.gl.in ver.ab vsufructu.q̃ inc.q est qua
b si possessor iuris. Tene menti,quia est sing.[b] ex qua not.† ꝙ licèt
1 fructuarius rem naturaliter possideat l. naturaliter.§.de acq.poss. tamẽ ius vsusfructus quasi possidet ciuiliter & naturaliter. Melio rem gl.habes in l.ait prætor.§.item ei.§.ex quib.cau.maior.

a ADD.¶Ale.Singularis est iste §.secundum Rayn.in l.stipulatio ista.§.si quis ita, & ibi refert Im.pe ver.ob.

b Pom.Habes aliam,j̃.tit.j.l.fi.

LEX X.

Si de fundo. Op. expulsio dñi nõ priuat eum possessiõe, vt §.e.l.1.§.nõ alij ăt.ergo nõ h3 interdictũ. so.Dicunt quidam,hic fuit expulsus proprietarius, & vsufructuarius.Vel aľr & melius,aliud est,qñ quis possidet per colonũ,vt in ꝯrio:aliud qñ possidet vsufructuarius,qa ille pro domino nõ possidet,vt hic,& l.3.§.vnde vi.§.e.& l.j.in fi.§.vsusfr.quemad.ca.Sed
a tũc op.si fructuarius nõ fuit deiectus,ergo imputet sibi[a] quare nõ fruitur.so.Licèt fructuarius non fuit deiectus,tñ metu ne deiicia tur ad eam non accessit:ideo priuatus est possessione naturali,qa suspicatus est se posse repelli,ideo statim quæsita est ei, qui stat in fundo,& habet ciuilem.l.clam possidere.§.fi.& l.seq.de acq.poss. merito p̃t agere hoc interdicto vtili,vt no.§.e.l.j.§.siue autẽ.Tertio opp. vsusfructus perditur decennio, istud interdictum durat anno,ergo nõ potest competere istud interdictum post amissum vsumfructum.l.corruptionem.C.de vsufr.Gl.dat sol.multas,tene illam,ꝙ hic loquitur de anno vtili,qui potest se extendere ꝑ multos annos cõtinuos,vel dic ꝙ hic loquitur de eo,qui ad istum deiectorem peruenit.Quæro, hic dicitur,ꝙ agitur ꝯ prædonem,qd si prædo nõ est soluendo?Gl.vr̃ determinare, ꝙ propter hoc contra dominum agi non potest.veritas est in contrarium,vt j̃.de iti. actuque priuato.l.j.§.si quis propter inundationem.

a ADD.¶Ale.Et sic nota,ꝙ quis potest turbari in possessione, quamuis extra possessionem sit,vt in gl.& ibi bal.l.j.C.vbi de pos.agi opor.

LEX XI.

1 *Quid sit promittere possessionem liberam,& quid vacuam.*

a Vim.[a] Op.ꝙ ista l.nõ sit bene situata,cũ hic loquatur de violentia turbatiua.Gl.fatetur contrarium,& dicit debuisse poni j̃.ti.j.Vel dic,ꝙ hic loquit̃ de violentia expulsiua,quia dñs prohibet fructuarium.Prima communiter tenetur.Ex qua vides, nunquid probare habeat qui agit interdicto, vti possidetis, dicemus
1 j̃.ti.j.l.j.†Vltimo ex fine huius l.nota,ꝙ illa dr̃ possessio non libera, quæ ab alio recipit turbationem. Nam qd sit possessio vacua habes i l.2.& 3.§.de act.emp.Sed hic habes, quid est possessio libera:quia illa possessio libera dicitur,quæ à nemine turbatur.te tigi melius in l.Meuius.§.fundo.§.de le.2.Nam possem tradere va
b cuam,& non liberam possessionem.Vnde quid sit promittere[b] liberam,& vacuam possessionem,dixi tibi in d.§.fundo.

a ADD.¶Ale.Pro intellectu huius l.vide bar.in l.naturaliter,§.j.§.de acq.pos.

b Alex.Adde bar.in l.2.§.j.de actio.empt.& bal.in l.fin.C.de pact.inter empto.& vend.Ang.in l.in conuentionalibus,§.si quis vacuam,j̃.de ver.ob.& gl.in l.non idcirco,in gl.2.C.de fid.instr.Et qd sit in pacifica possessione,vide Pau.de Leaza.in clem.gratiæ,de rescr.& vide bar.in l.precibus,C.de impub.& aliis substi.

LEX XII.

1 *Emptorem qui non admittit,priuat dominum possessione rei.*

2 *Colonus nõ debet admittere emptorem,vel procuratorem, nisi sibi doceatur de emptione,& procuratione.*

a 1 Colonus.[a] No.† ꝙ qui nõ admittit emptorem,priuat dominum possessione rei. Videbitis in l. cum fundum,j̃.e. Secundo not.istud, quod dicitur, nisi forte propter iu-
2 stam,& probabilem causam.Quæro,†quæ est iusta,& probabilis
b causa.Gl.ponit duas sol.Primo propter[b] impensas quas fecerat. Secundo propter ignorantiam.Nam potest dicere colonus, quid scio te emisse.vnde propter iustam ignorantiam istam potest emptorem repellere,vnde colonus non debet admittere procuratorem,vel emptorem,nisi sibi doceatur de emptiõe,vel ꝓcuratiõe.

a ADD.¶Alex.Quæro,an quis dicatur turbari,si pensio non soluatur,vide bal.& Ang.post gl.in l.male agit,C.de præscr.30.an.quid autem si alij, q̃ domino merces soluatur tanquam domino,vide bal.in l.cum nemo,C.de acq.pos. Quid autem si possessionem non vult restituere,an dicatur turbare,vide etiam per bal. & Ang.in d.l.male agitur,&quod no.bal.in l.si quis in tantam,C.vnde vi.Et qd sit vis,l.j.§.quid sit,in ver.vis,cum ibi no.j̃.quod vi,aut clam.Et si quis per vim exportat fructus possessionis meæ,dicitur me turbare,non spoliare,secundum bar.in l.post sententiam, C.de sent.& non sufficit per testes probare turbationem,nisi probetur modus turbationis, secundum bal.in q.inci. accusatus de vi turbatiua.adde de materia huius l.bal.cons.431.li.1.& quando quis dicatur turbare,per eundem cons.133.li.4.

b Alex.Istud fallit in emphyteuta,qui non potest vti retentione,vt in authen.qui rem. & ibi bal.C.de sacrosf.eccl. & quod possit rem retinere propter impensas, no.bal.in l.fi.C.commod.bar.in l.si no sortem,§.fi.§.de cond.indeb.

LEX XV.

1 *Hoc interdictum vt detur sufficit quòd ille, contra quem intento, fecerit clam, ita quòd perdam possessionem.*

1 Si vi me. Ibi, clam feceris,s.vt mea possessio ꝑdatur, & tibi quæratur. Et no.† hic casum pro opinione communi,quam tenet gl.j.in l.j.§.siue autem.§.e.ꝙ non requiritur necessario, quòd quis per vim me possessione priuet:sufficit autem, quòd per ipsum clam sit factum,quòd ego perdam possessionẽ.

LEX XVII.

1 *Si te deieci de fundo,& tu me,an præscriptio sit interrupta,quòd sic.*

2 *Si tu deiecisti me, & ego incontinenti deieci te, contra te non datur remedium l.si quis in tantam.*

3 *Deiectus si ex interuallo recuperat possessionem perdit interdictum vnde vi, nõ remedium d.l.si quis in tantam.C.vnde vi.quo ad pœnam criminalem,nec etiam perdit ius accusandi criminaliter.*

4 *Item taliter deiectus non perdit interdictum, quod ibi habebat pro aliis rebus amissis.*

1 Qui possessionem. Hæc est not. lex. Circa istam l. quæro, † si ego deieci te, & tu me incontinenti,an sit interrupta præscriptio?Gl.hic innuit quòd non. Contrarium tenet & bene.§. pro emp.l. qui fundum.§.idem iuris. Videtur mihi quòd tangatur in l.si quis ad se fundum.C.ad l.Iul.de vi.& probatur per rationem. Nam per ciuilem possessionem procedit præscriptio.l.j.§.per seruum,qui in fuga.§.de acqui. pos.& l.qui fundum.in pr.§.pro emp.Sed deiectus,qui recuperat incontinenti,nunquam desiit ciuiliter possidere.l.3.§.cum igitur.
a & ibi no.§.e. ergo, &c.Secundo quæro,[a] pone.† quòd tu deieci-
2 sti me, & ego te incontinenti, an perdidisti ius tuum? per l.si quis in tantam.videtur ꝙ non,quia tua deiectio non habuit effectum. ita dicit gl.Videte domini,credo istam gl,dicere veritatem. Nam delictum cæptum & non consummatum,non habetur pro facto quãtum ad actionem ciuilem,vt in l.vulgaris.§.qui furti.j̃. de fur.
3 † Tertio quærit gl. quid si ex interuallo recupero possessionem, an perdam condictionem ex d. l. si quis in tantam. saltem ad pœ-
b nam?Gl.non determinat. Aduerte[b] quando tu me deiecisti, & ego incontinenti te deiicio, nihil perdo, quia legitime feci, vt hac l.Si vero ex interuallo,tunc possunt q̃ri plura. Primo,an ego perdam interdictum, vnde vi, ꝙ mihi competebat pro recuperanda illa.Et gl.& Iac.de Are.& Ia.But.tenent,ꝙ sic,in l.si quis ad se fundum.C.ad le.Iul.de vi. Sed contrarium videtur secundum vnam lect.C.de excep.l.licet.sed illam lect.non teneas.item videtur cõtra l.si alius.§. bellissime.j̃. quod vi aut clam.sed dic,vt ibi dicam. Secundo potest quæri, an perdatur condictio ex l. si quis in tantam.Veritas est ꝙ non,in quantum illa est pœnalis,quia actio cõpetens ad pœnam non competit ad rem,vel pro re,ideo non perditur per hanc violentiam. casus est in l.qui vas.in pr.j̃.de fur. Vlterius potest quæri , an perdatur ius accusandi criminaliter? Et istud puto ꝙ non perdatur,sed licebit accusato accusare accusatorem suum, per l.is qui reus,j̃.de pub. iud.† Quarto potest quæri,
4 an perdat interdictum quod habebat pro aliis rebus ibi amissis? Quidam quòd sic , quia sublato principali tollitur accessorium. Truffa est. Nam istud interdictum pro rebus amissis potest habere locum extincto iure,seu interdicto pro principali re.l.j.§.si fundus.§.eo.

a ADD.¶Ale.Vide gl.& bar.in l.si quis ad se fundum,C.ad l.Iul.de vi.gl. & bar.l.j.§.qui à me.§.e.Nota tamen,ꝙ tenebitur lege Iul.de vi.§.qui furti,hic alleg.& no.bal.in d.l.si quis ad se.& bal.ibi tenet contra opinionem bartoli.

b Ale.De omnibus istis adde quod no.bart.& doct.in d.l.si quis ad se fundum,C.ad leg Iul.de vi.

LEX XVIII.

1 *Emptor deiectus potest incontinenti deiicere colonum nolẽtem eum admittere.*

a Cum fundum. [a]Quæro † qd si emptor deiect[9] deiecit
1 incōtinēti colonū nolētē cū adm t e-
b re,q volebat recuperare, an sufficit.qdā dicūt,[b] ꝙ sufficit:sicut.n. dn̄s poterat per seipsum incōtinēti recuperare possessionē ita per emptorem. Alij ꝯ dicunt.Pe.tenet primam opi.vt refert Cy.C.e.l.j Hoc puto verum per l.si quis seruitutem,ȷ̃.de fur.& ibi dixi.

a ADD.¶Ale.Ad istam l.cum fundum,vide bar.in l.vt vim,s̃.de iust.& iur.& gl.in l.si me in vacuam,de ac.pos.& ad hanc l.vide bar.l.3.C.de pig.maxime in 3.q.vbi d̄ his q̄ hic habentur no. & an ī casu h[9] l.detur colono deiecto interdictum, an vero dn̄o,vide no.in casu l.si q̄s in tātā,C.vnde vi,in gl.magna, & ſm vltimā solutionē,ista gl.nō ꝓbaret ꝙius recuperādæ possessionis nō posset cedi.quod esset no.Sed addo,ꝙ in ꝯrium est tex.in l.qđ si in diem,§.Iulianus,cum ibi not. s̃.de pet.hæ.vbi interdictum,vnde vi,poterat cedi.& oēs actiones ex maleficio descēdentes,qđ facit ad no.ꝑ bar.in l.si stipulatus fuero illud,aut illud.de ver.ob.Quid āt ī interdicto vti possidetis?Dic ꝙ cedi p̄t,l.2.§.idem Nerua,s̃.ne q̄d in loco pub.& ibi no.& ibi vide qn̄ quis tenetur agere,an liberetur cedēdo,qđ no.adde ꝙ bal.ī c.j.§.si vero,de pa.iu.fir.dixit,ꝙ si possum mea authoritate per vim ēt armatam ingredi possessionē,possum vēdere ēt hanc rem,&cedere hoc ius emptori,qđ sua authoritate occupet, dummodo ciuili modo ingrediatur, sine authoritate facti,l.non est singulis,de re.iur.Allegat bal.gl.hic &hoc tēt,licet dixerit ꝙ Io.teneat ꝯrium,eo quia licet merito occidere adulterum,nō tn̄ licitum est ei,cui maritus commisit,l.si quis graui, in pr.s̃.ad Silla: tn̄ bal.tenet gl.hic,& dicit ꝙ facit ad q.de facto,d̄t statutum,ꝙ offenso liceat facere vindictam,nūquid possit alij mandare,Et dicit ꝙ nō,ſm prædictam opi. Io.q̄ credit veram bal.in casu dicti statuti,quia personæ demōstratio,ꝑsonalis est,l.seruus, si hæredi,s̃.de stat.lib.dum d̄t ꝑsonæ,dūtaxat eius qui demonstratus est,irē p̄t cedi interdictum de precario,l.illud,§.actiones,s̃.de pe.hę.Et ad prædictam q. bal.adde eundē in l.actiones,C.qđ me.cau.& bal.in l.vt vim,in 6.q.s̃.de iusti.& iur.& bar.in l.non solum,§.si mandato,ff.de iniur.dixi post bar.in l.si vnus,§.seruos,ȷ̃.de iniur.item istis adde,qn̄ quis possit vindicare per alium, bal.ī l.2.C.de ser.Et ꝙ interdictum vnde vi possit cedi,gl.est,& ibi bal. in l.licet, C.de exc.& ad id qđ dixi s̃.ꝙ actio descēdens ex maleficio possit cedi,vide bal.in l.per diuersas,in 16.q.C.man.vide quę scripsi in l.si cum dotem,§.transgrediamur,ī pr. s̃.so.ma.adde ꝙ ius recuperandæ possessionis nō possit cedi,prout tenet gl.tēt Ro.cons.384.vbi consuluit, ꝙ stante statuto ꝙ consors præferatur in venditiōe consortis,ꝙ illud ius non potest cedi.Et an ius protestādi possit cedi,vide bal. cons.45.lib.4.Et an ius competens consorti de re vendicanda,possit cedi, & pactum de retrouendendo,vide etiam Pau.de Ca.cons.45.inc.videtur dicendum.

b Barb.Et vide gl.pro ista opinione bar.l.3.§.cum igitur,s̃.e.& sequitur hic Ang.& vide Pet.de Anch.in c.fi.de ꝑca.& ibi dixi.Et pondera istum tex.in ver. postea,quia probat dictum bar.contra Io.& vide bal.in c.j.§.si quis,de pa.iur.fir.

§.Eum qui. Interdictum recuperandę possessionis cōcurrit cum petitorio.h.d.Op.de l.incerti.C.de interdi.& l.ordinarij.de rei vend. sol. ibi loquitur in interdicto retinendæ possessionis,hic recuperandæ. Dico plenè in l.naturaliter, §.nihil commune,s̃.de acq.pos.

LEX XIX.

1 *Fur,& raptor quòd sint in maiori mora quàm debitor frustrator.*

Merito. Ad violentum expulsorem pertinet periculum interit[9] indistinctè.No.tex.ibi, plusquam frustrator.

1 No.† ꝙ fur,& raptor sunt in maiori mora quàm debitor frustrator: & ideo non distinguitur, vtrum eodem modo esset peritura penes petitorem,vel non,vt l.j.§.rectissime,s̃.e.

¶Vti possidetis. Tit.xvj.

LEX I.

1 *Hoc interdictum quòd competat possidenti tantum ciuiliter,vel naturaliter.*
2 *Hoc interdictum,quòd habeat locum pro qualibet re corporali immobili. Auxilium directum non vtile,quòd habeat locum quando vltra verba legis lex extenditur ex mente,sed vtile ex interpretatione.*
3 *Vsufructuario, & vsuario quòd competat hoc interdictum directum pro vera possessione rei,quam habent,non pro quasi possessione iuris.*
4 *Hoc interdictū vtile,ꝙ cōpetat pro seruitutib.habentib.cām continuam & pro habentib.cām discontinuam competit interdictum de itinere actuq; priuato.*
5 *Pro quasi possessione iurisdictionis quòd competat hoc vtile interdictum.*
6 *Distinctio in seruitutibus,an habeat causam continuam, vel discontinuam,habet locum in seruitutibus tantum merè realibus.*
7 *Vsusfructus,& vsus ideo præscribitur,quia potest teneri aīo quasi possidentis.*
8 *Hoc interdictum,an habeat locum pro protestationibus personalib.remissiue.*
9 *Hoc interdictum non habet locum pro cloaca,& ibi de ratione.*
10 *Hoc interdictum quòd detur ne turbet,& ad interesse.*
11 *Hoc interdictum datur perpetuo in eo,quod peruenit ad turbantem. (annum. Item ne q̄s turbetur, sed ad interesse turbationis præteritæ non p̄t agi nisi intra*

It prætor. Gl.pōit casum ī duob.possessorib.iuste,&c. Ego intendo tractare materiam huius interdicti hoc ordine.Nā primo q̄ro, cui ꝯpetat hoc interdictum.Secūdo,pro quib.reb.ꝯpetat hoc interdictū,& hæc duo examinabo in hoc prin.Tertio,q̄rā ꝯ quos ꝯpetat hoc interdictū,& hoc examinabo, ȷ̃.e.l.§.huius āt.quarto, qualiter d3 formari petitio in hoc interdicto, & hoc examinabo, ȷ̃.e.l.§.interdictum āt.q̄nto q̄ram,q̄d habeat probare actor,& q̄d habeat probare reus,& hoc dicam ȷ̃.e.l.j.§.fi.cum l.seq. Sexto,quaŕ sn̄ia hic sit ferēda,& hoc dicam ȷ̃.e.l.si duo.in pr.Alia particularia pertinētia
1 ad hūc titulum in processu examinabuntur.† Redeo ad primū, &

a q̄ro,cui competat[a] hoc edictum?resp.possideñ tm̄ ciuiŕ,vel naturaŕ,vt hic in tex.& ȷ̃.e.l.§.interdictum āt. & op3,ꝙ possideat nō vi,nō clam,nō precario ab aduersario,vt hic,& C.e.l.j.& ȷ̃.e.l.§.fi.
2 † Secūdo q̄ro,ꝓ q̄b.reb.ꝯpetat hoc interdictū.In hoc veniūt examinādæ multæ qq.Quidam dicūt,ꝙ ꝓ ædib.tm̄ h3 locū directū, vt hic gl.nostra dicit,ꝙ imo ꝓ qualibet re corporali immobili h3
b locū interdictū directum,vt ȷ̃.l.j.§.interdictum.Nec obst.[b]q̄d hic d̄r de edibus tm̄,quia hoc dictum fuit gratia exempli.Plus dicunt
c Doc.[c]Mod.ꝙ qn̄ vltra verba legis lex extenditur ex mente ipsius legis,habet locum auxilium directū.l.3.in pr.de legit.tut. Sed qn̄
d lex nō extēderetur[d] ex mēte, sed ex interpretatione iurisc̄ōsultorū ꝓp similitudinem rōis,tunc h̄ret locum vtile.l.pe.s̃.si quadru.
e pau.fecis.dic.& illud puto verū.Nā illud[e] q̄d est ex mēte legis,est lex.l.nominis.& rei.§.verbū.& l.j.ȷ̃.de ver.sig.licèt in multis gl.reperiatur,ꝙ ex mente ꝯpetat vtilis.l.actio.s̃.de ne.gest.& C.de ne.ge.l.si curatoris.& l.ex legato nominis.C.de leg.& ꝑ Dy.de actio. super arbore.& de hoc tangiŕ per doc.C.e.l.j.in 2.q.& l.j.ȷ̃.de act.& obl. pro qualibet ergo re corporali immobili h3 locum interdictum.Quæro,an pro reb.incorporalib.habeat locum hoc interdictum?Gl.dicit,ꝙ sic ꝓ quasi pos.vsusfructus,vel vsus, vel cæterarū seruitutū.Vide gl.q̄ incipit,pone casum.ibi, ꝓ incorporalib.
3 Pro examinanda gl.† primo q̄ro,de eo,quod dicit,ꝓ quasi pos.vsusfructus, vel vsus, habet locum hoc interdictum vtile.istud vr̄ ꝯ l.vlt.ȷ̃.e.ti.vbi vr̄,ꝙ competat directū, ar.ꝓ hoc s̃.ti.j.l.3.§.vnde vi.Quidam volētes sustinere gl.dicūt ꝙ duo ꝯsiderāda sunt in fructuario, & vsuario. Primo possessio rei,in qua h̄rēt vsus,vel vsusfructus:& in hac si vsufructuarius vel vsuarius turbetur, h3 interdictum directum,vt legib.ꝯriis,ergo est quasi pos.iuris, vt tangiŕ in hac gl.& s̃.tit.j.l.si plures.§.deiectum.& l.ait prætor.§.item ei.s̃. ex qui.cau.ma.Et pro ista quasi poss. competit vtile interdictum. ita dicit hic gl.videte dn̄i.ego in l.naturaŕ.in pr.s̃.de acq.pos.cōsueui reprobare hoc vltimum: nam sicuti separata est proprietas à possessione,ita separatus est vsusfructus à possessione, qui vsusfructus est pars dominij,& sic non diceretur rectè, quasi possideo dominium, nec dicitur rectè quasi possideo vsumfructum. casus est in l.permisceri,s̃.de acq.pos.& ideo in hoc dico simpl'r,ꝙ vsufructuario,& vsuario competat interdictum directū pro vera possessione rei, quam h̄nt, non dico ꝓ quasi pos.iuris,vt dicit gl.in l.
4 fi.ȷ̃.e.† Vlterius dicit gl.ꝙ pro cæteris[f] seruitutib.competat inter-
f dictum vtile.istud videtur contra l.j.ȷ̃.de iti.actuq; priua.Propter quod debetis scire, ꝙ quædam sunt seruitutes, quæ habent cām continuam,& pro illis competit istud interdictum vtile, d.l.quoties,s̃.de ser.& in l.2.in fi.s̃.si ser.ven.& l.& si forte.§.sciendum.e.ti.& communi diuid.l.arbor. Quædam sunt quæ habent causam discontinuam,vt iter,& actus.Et pro istis non competit hoc interdictum,sed recurrimus ad ti.de iti.actuque priua.l.j.ȷ̃.ti.2.† Quæ-
5 ro, ego habeo iurisdictionem in quodam castro, & sum in quasi pos. iurisdictionis, vel habeo ius recipiendi seruitia in quosdam homines, meos vasallos,ascriptitios, vel similes, vtrum si turbet habeat locum hoc interdictum? Certè in ascriptitiis si ponimus eos ascriptos glebæ, iudicamus de eis tanquam de re immobili.l. quemadmodum.C.de agr.& censi.li.xj.& l.longe,ȷ̃.de diu.& tēp. præsc.merito haberet locum directum.& hoc tenent doc.C.e.l.j. De aliis vero de quib.quæsiui,hic videtur esse tex. extra de probatio.c.licet.vbi dicit ꝙ competit interdictum.& intellige vtile.Sed contra hoc ostendo ꝙ ista quasi pos.iuris non habet causam continuam:quia requirit factum hominis.l.foramē.de serui.vrb.prędio. ergo non debet competere hoc interdictum, vt supra deter-
6 minatum est.resp.† illa distinctio iurium,an habeat causam continuam, vel discontinuam, habet locum in seruitutib. tantum merè realib.quæ debentur à re rei.Nam cum res non habeat animū, non potest dici,quasi possideri, nisi quatenus est vsus de facto:s3 in iurib.quæ debentur personæ, ista iura licèt habeant causam discontinuam respectu iuris, quasi pos. tamen dicitur continua,q̄a
7 potest teneri animo quasi possidentis.† & ideo vsusfructus, & vsus potest præscribi.l.iusto.§.non mutat.& ibi dixi.s̃. de vsuc.probatur in text.C.de præscr.long.temp.l.si.circa fi. licèt gl.ibi aliter
8 intelligat.† Vlterius quæro, an pro personalibus præstationibus habeat locum hoc interdictum? Dic, vt dixi in l.vlt.s̃. quor. bon.

ver

a ADD.¶Et vide quæ dixi post bar.ȷ̃.e.l.§.fi.

b Pom. De materia huius interdicti vide aliqua ꝑ Ale.ꝯs.136.vo.2.& Cæp.ꝯs.3.& bar.ꝯs.80.& 110 & Phil.in c.veniens,de præscr.& Ale.ꝯs.71.vo.3.vbi dicit,ꝙ ille, qui agit hoc interdicto,asserens se turbatum, debet specificare modum turbationis,si pars opponat ꝙ libellus est nimis gn̄alis,&bal.c.licet causam,de ꝓba.

c Ale.Nam illud quod venit ex mente legis dicitur expressum in lege,de quo dic vt per bar.in l.prætor,§.hoc interdictum,s̃.de ope.no.nun.

d Ale.Vide gl.& bar.& quæ scripsi in l.si quis id quod,in pr.s̃.de iuris.om.iud.

e Barb.Et vide bar.in l.3.ff.de legit.tut.& quod no.in l.j.C.de act.& obl.

f Ale.Adde bar.in l.sicuti,§.Aristo.s̃.si ser.vendi.& quod ibi dixi,& vide bart.l.r.C.e.& ibi bal.& vide ȷ̃.e.l.si duo.§.2.

9 ver.mō si aliqs.Nō hētis alia circa prin.§ †Venio ad ver.de cloacis,quæro,q̄ est rō,ꝙ ꝓ cloaca nō h3 locū hoc interdictum?ponit gl.duas rōes,tene primam:qa fuit ſpāŕ ꝓuiſum p aľs prouiſiōes, iō ptor noluit ꝙ hoc interdictū porrigeret ad illā. Venio ad ver.
10 neq; plures. dŕ hic,† ꝙ istud interdictū datur ad intereſſe.ꝯ imo daŕ ne turber in poſsōe, vt hac l.in pr.Sol. daŕ ad vtrunq;.ſ.ne turber in poſſ.& ad intereſſe turbōis ṗteritæ. Vlterius dŕ hic, ꝙ hoc interdictum datur intra annum.ꝯ,imo vŕ ꝙſp poſſum agere ꝯ te, vt me in poſſ.non turbes:quia ſp cum me turbas,es intra annum,
11 &tunc incipit annus.Reſp.de eo,†quod ad turbantem peruenit, datur perpetuo.l.pe.ſ.de interdi. Item ne quis turbetur in poſſeſ-
a ſione,poſſet agere perpetuo,quia turbatio ſp inſtat.Ad intereſſe a vero turbationis præteritæ non pōt agi, niſi intra annum,vt hic.
a ADD.¶Alex.Adde quæ no.bar.in l.prætor,§.fi.ſ.de ope.noui nunc.

§.Hoc interdictū. Iuriſcōſultus hic īcipit exponere verba edicti prætoris.ſ.poſita.

1 *Contra inquietantem datur hoc interdictum,licèt non contendat ſe poſſidere.*
2 *Hoc interdictum directum,vel vtile,quando competat contra diffamatorem.*
3 *Si ciuitas habet ius eligendi poteſtatem in aliqua ciuitate,& turbetur,an contra turbantes habeat hoc interdictum.& an contra ipſum electum in fine.*
Turbare aliquem diuerſis modis contingere poteſt.

§.Huius autem interdicti. Circa iſtum §. q̄ro †ꝯ quos competat
1 hoc interdictum.Dn̄t quidam ꝯ eum,q ſe poſſidere ꝯtendit,nō ꝯ alium,vt hic vŕ caſus in noſtro §.ver.ſed ſi inter.ibi,ſe magis poſſidere affirmat.& vide Gl.ſuper ver.affirmat. Dn̄t iſti,ꝙ interdictū nō ꝯpetit, niſi ꝯ eum,q affirmat ſe poſſidere:& allegant ĵ.e.l.§.restinendæ.ꝯ eos allegatur gl.ĵ.e.ti.l.ſi duo.§.ſi vicinus.nec deteriat
a hoc.Iſtud vltimum aeſt verius,qď datur ꝯ inquietātem,l3 nō cōtendat ſe poſſidere per d.§.ſi vicinus. vbi eſt caſus.Et hoc t3 Gul. ĵ.e.l.§.reſtituēdæ.& l.ſi duo.in pr.& C.e.l.j.& inſti.e.§.hodie.&ibi
2 no.probatur per l.vim facit.ſ.ti.j.† Quæro,vtrū ꝯ diffamatorem tm̄ hēat locum hoc interdictū.v.g.tu dicis me eſſe malę fidei poſſeſſorē : vel dicis me nō hr̄e talē iuriſdōem,potero ne agere ꝯ te
b interdicto ᵇvti poſ.directo,vel vtili?Inn.dicit,ꝙ nō.ex.de in inte.reſt.c.2.circ.med.mag.gl.Ego dico ſic.Qn̄q; per diffamationē nō impeditur mea poſſ.vel quaſi poſſ.tūc verum dicit Inn.ꝙ nō turbor.Qn̄q; per diffamationē poſ.mea impeditur, quia pp illa verba non reperio laboratores,ſeu colonos, vel pp illa verba hoīes nolunt venire ad me tanq̄ ad hn̄tem iuriſdōem, certè tunc videris mihi facere vim.caſus eſt ſ.ti.j.l.vim facit.ibi,ſiue faciendo per qď,&c.Cū.n.impediar per hoc recolligere fructus meę iuriſdōis,
3 videris me turbare in mea poſ.d.l.vim facit.†Sed pone,cōe iſtius
c ciuitatis eſt in quaſi poſ.iuris eligendi ṗtātem ᶜ in ciuitate Spoleti,& cōe Spoleti turbat iſtud cōe in illa quaſi poſſeſ. an ꝯ illos de Spoleto competat hoc interdictum?Aduerte,reſp.iſtud turbare, pt ꝯtingere diuerſis modis.Primo mō nō admittendo electum p cōe illius ciuitatis, & nō obediendo ſibi,& iſto caſu nō turbatur in quaſi poſ.iuris eligendi,ſed magis ille electus,ſed iſtud cōe turbatur in exercitiis illius iuriſdōis, hoc eſt,poteſtariæ, & iō nō hēt locum hoc interdictum.ſed eſſet recurrendum ad ꝯfeſſoriam vtilem,ſeu ad vtilem in rem,vt,l.j.§.per hanc.ſ.de rei ven.vel ad officium iudicis. Nam interdictum nunq̄ h3 locum,qn̄ ſubditus ꝯdicit ſuperiori:ſed tunc qn̄ alius ꝯtenderet ſe hr̄e iuriſdōem in ſubditum, tunc ꝯ illum alium daretur interdictum, vt ĵ.de lib.hom. exhi.l.3.§.hoc interdictum.& §.ſeq.& idem dico de aſcriptitio,vaſallo,& ſi.ſi ipſi ꝯdicunt dn̄o ſuo,d3 recurri ad dicta remedia.nec ꝯ eos competit interdictum,ſecus ſi alius tertius eos ſuos aſcriptitios ꝯtenderet. Secundo mō pt turbari ᵈ iſta quaſi poſſeſſio iuris
d eligendi,ſi iſti de Spoleto eligerēt ṗtātem,& hic eſt aduertēdum: ſi quidem ipſi eligerent iſto cōi ſciente,& iſtud cōe negligeret eligere,tunc iſtud cōe perderet quaſi poſ q̄ hēbat,quia in iſtis iurib. incorporalibus nō eſt aliud quaſi poſſ. niſi quidam vſus cum patientia aduerſarij.l.quoties.ſ.de ſerui.& l.2.C.de ſer.& iō nō hr̄et locum hoc interdictum qď datur poſſidenti tm̄. Sed ſi nō obſtante electione illorum ēt iſtud cōe eligit,nō priuatur illa quaſi poſſ. qa,vt vides, nō ſuſpicatur ſe poſſe repelli, ſed h3 aīum retinendi, tunc poſſet intentare vtile interdictum vti poſſ.ꝯ alios eligentes. ita no.in d.c.2.extra de in inte.reſti.Sed quæro,vidi,ꝙ ꝯ ipſos eligētes poſſum habere hoc interdictum : ſed an ꝯ illum,quem ipſi elegerunt,iſtud interdictum competat,ſi ille acceptauit?Inn.dicit ꝙ nō,in d.c.2.quia ille non turbat me in iſta quaſi poſſ. Ego iſtud puto verum,niſi per acceptationem ipſius,facultas eligendi competens mihi aliquo mō impediretur. vt ſi quos debebam vocare, nolunt adeſſe propter timorem electi, & his ſimilia,tunc.n.videretur turbare me,d.l.vim facit.ſ.ti.j.Et idem dico de ꝯfirmatione illius talis electi,vt non competat hoc interdictum, niſi per illam ꝯfirmationem illa facultas eligendi mihi competens impediret.
a ADD.¶Pariſ.Vide Alex.conſi.136.vol.2.
b Alex.Alleg.hæc Imol.in l.ſi prius,ſ.de ope.noui nun.circa ea quæ ibi bart.not.
in ſ.opp.j.partis,in fi.
c Alc.An contra turbantem aliquem in quaſi poſſeſſione eligendi,competat hoc interdictum,vide Bal.in l.2.C.de ſer.& aqua.
d Ale.Quid ſi ſubditi indebiti moleſtatur à dn̄o,vide bal.l.j.in pr.C.com.de ma.

1 *Contra turbantem ſolum licèt nō contendat ſe poſſidere datur hoc interdictum.*

§.Reſtituendæ. Dŕ hic,ꝙp interdictū,vel per actionē. q̄ro,de qua actione loquatur hic? dic, vt gl.dicit.Itē dŕ hic ꝙ retinendæ poſ.hoc fit p interdictū,vel per exceptionē.q̄ro,q̄ ſint iſtæ exceptiones? dic vt in gl. Quæro,quid ſi nō agit ꝯ me,ſed me turbat tm̄,quale remediū hēo? Dicit gl.vti
1 poſſ.Ita dicit gl.†ꝙ vide.Ex qua gl.hēs, ꝙ ꝯ illum, qui tm̄ turbat, licet ſe poſſidere non contendat,habet locum hoc interdictum.

1 *Rei vendicatio, quod datur abſenti retinenti animo poſſeſſionem quam alius intrauit vt poſſideret clam ab alio, qui abſens reuerſus non ſuſpicatur ſe poſſe repelli nec eum vult violenter expellere.*
Rei vendicatio ꝙ cōpetat poſſidenti ciuiliter,et naturaliter,licèt alius detineat.
2 *Talis abſens reuerſus poteſt etiam intentare hoc interdictum vti poſſidetis.*
3 *Clandeſtinum poſſeſſorem,quando poſſum eiicere propria autoritate.*
4 *Ille dicitur clam à me poſſidere,qui intrat poſſeſſionem meam clam,ſuſpicans ſibi moueri quæſtionem ab alio,non à me.*
5 *Libellus qualiter formetur in hoc interdicto.*
6 *Libellans in hoc interdicto,an debeat exprimere ſe poſſidere ciuiliter,vel naturaliter.*
7 *Annus,menſis,& locus in libello in hoc interdicto requiritur quando concluditur dolus aduerſarij.*
8 *Narrare qualitatem turbationis,quando debeat libellans.*
9 *Declarare in petitione modum deſinendi à turbatione,an de neceſſitate ſit.*
10 *Item an debeat petere de hoc ſibi ſatiſdari,ſ.ne in futurum moleſtetur,ꝙ ſic.*
11 *Cautio de non moleſtando in futurum,q̄do debeat eſſe perpetua,& q̄do ad tp̄s.*
12 *Iſtud intereſſe turbationis præteritæ,qualiter intelligatur.*

§.Interdictum. Hic eſt pulcher §.&bon⁹.Op.ꝙ nō deť poſſeſſori ṗdij,ſed ꝓ ædibus tm̄.vt ſ.e. l.in pr.Dicit gl.ꝙ hoc ē ex mēte.bn̄ dicit,tn̄ l3 ſit ex mēte,directū interdictū ꝯpetit,vt ibi dixi.Op.ꝙ poſſidēti detur rei vendicatio, qa daŕ ꝯmodanti,deponēti, & ſi.l.officium.ſ.de rei ven.& l.ſi ventri.§.in bonis.ſ.de pri.cre.Dicit gl.poſſidenti nō datur actio,ſ.negatoria,p q̄ neget rē ad aduerſariū pertinere. Tu dic,& melius,ꝙ actio nunq̄ datur poſſeſſori omnimō,ſecus ſi poſſidet ciuiľr & naturaľr,& nō detinet,vt l.ꝯria. Op.ꝙ poſſidenti detur actio iniuriarum.l.iniuriarum.§.ſi qs me.ĵ.de iniur.& l.q pendetē.de act.emp. Reſp.hic negat dari rei vendicationem, quæ competit pro re ſeu ad rem,q̄ h3,nō negat dari alias actiones perſonales. Item op.de actione in fcm̄, q̄ competit poſſeſſori ex hoc interdicto. Dicit gl. noluit iſtam actionem excludere,imo dicit, iō iſtam introduxit, qa aliæ deficiebant.Item opp.de l.& ſi forte.§.ſciendum.ſ.ſi ſeru. vend.Sol. Videte,iſtud qď hic dŕ, h3 locum in reb.corporalib.tm̄. Nam in iurib.incorporalib. pt qs poſſidere, & intērare confeſſo-
a riam,ſeu negatoriam,vt ll.ꝯriis.Quærit gl. ᵃ pone,†dū eſſem ab-
1 ſens.& aīo retinerem poſſ.alius intrauit vt poſſideret clam à me, ſed ab alio:ego rediens nō ſuſpicor me poſſe repelli, nec tn̄ volo eum violenter repellere,quia nolo eſſe author alicuius mali:qūo cōſuletur mihi.Rei vendicationem nō poſſum intentare,qa poſſideo ciuiliter.Interdictū iſtud nō expedit intētare,cū poſſeſſor n̄ poſſideat à me vi,clā,vel p̄cario. Quid fiet? dn̄t qdā,ꝙ ſtatim cum eum nolo expellere,videor deſinere aīo poſſidere,& ſic intētabo rei vend.quod nō eſt verum,qa non perdo poſſeſ.cum non ſuſpicor me repelli.l.clā poſſidere §.fi.& l.ſeq.ſ.de ac.poſ. Vnde gl.dicit,ꝙ poſſum intērare rei vend.l3 ciuiliter poſſideā,cum alius naturaliter poſſideat:imo ēt ſi hr̄em.& poſſiderem ciuiliter,& naturaliter,& alius detineret,ꝯpeteret rei vend.vt dictū eſt.Cum hoc
2 reſidet gl.Plus dico,†ꝙ ēt poſſum intentare interdictum vti poſ. Nā ego poſſideo ciuiliter,& mea poſ.ciuilis turbatur per naturalē,q̄ detines.ita no.in l.clā poſſidere.§.fi.cū l.ſeq.de ac.poſ.& l.naturaľr.§ nihil cōe.e.ti.Iſta ſol.q.eſt multū clara.Sed in narratione
3 h⁹ q.gl.†innuit duo dub.Primum vos ſcitis,ꝙ violentū poſſeſſorē vi poſſum repellere incontinenti.l.j.§.vim vi.ſ.ti.j.& l.3.§ cum igitur
a ADD.¶Alex.Et ſic no.ſm bar.limitationem ad id quod dixit bar.in l.ſi de eo,§.j.de ac.poſ. vbi dixit,ꝙ ſi quis viderit rem ſuam ab alio occupatam, cuius rei poſſeſſioni vacabat,& ille negligat per modicum tp̄s perdit ciuilem poſſeſſionem,quia vŕ ſuſpicari ſe poſſe repelli l.quod meo,in pr.cum ſi.alle.per eum. Quod limita, niſi iſte qui vidiſſet ſuam poſsōem ab alio occupatam , negligat recuperare,eo quia non vult eſſe cauſa rixæ,vel mali non tn̄ quia ſuſpicetur ſe poſſe repelli.Nam tunc poſſeſſionem non perdit ſm bar.hic,tn̄ ſi quis negligat poſſeſſionem ab alio occupatam recuperare,ita incontinenti,d3 dici ꝙ poſſeſſionem perdiderit.per no.per bar.in l.3.§.eum igitur, ſ.de vi & vi arm.& Imo. in d.l.ſi de eo,§.ſi.Sed quid ſi volui nālem poſſeſſionem ab alio occupatam adipiſci,ſed adeo iudicem pro ea recuperanda, an perdam ciuilem, & videar ſuſpicari me poſſe repelli? bal.ꝙ non, in l.2.C.de iure emphy. & probatur in l.de pupillo,§.meminiſſe,ſ.de noui ope.nun.iuncta l.j.§.in operis,e.ti. & gl.& bar. hic.In hac tamen qōe,ſi ſuſpicor me poſſe repelli,habeo vtile interdictum vnde vi,iuxta not.per gl.& bar.in l.j.§.ſi autem,ſ.de vi & vi arma. & ad bar.hic vide bar.in l.clam,§.ſi.& quod ibi dixi,vbi gl.ſ.de acq.poſ.

a igitur. innuit gl. a ista, q clādestinū possessorē possum eiicere b mea
b autoritate. idē tenēt gl. C. vñ vi. l. j. in gl. super ver. recte. & inst. e. §. retinēdæ. Dy. t 3 ōriū hic, dicēs, q nō reperitur l. cautū, q liceat deiicere vi clādestinū possessorē. idē t 3 Dy. d. l. j. C. vñ vi. circ. pr. Ego dico, q p gl. nra vr casus in l. si qs in seruitute. in fi. j. de fur. p gl. vr casus in l. sequtur. §. itē si occupaueris. s. de vsuca. Aduerte, dico sic. qñq; qs ingreditur clā possessionē vacātē omnimō, tūc illū nō l 3 vi expellere. ita intelligo Dy. vt d. l. seq. s. itē si occupaueris. qñq; qs ingredit clā possessionē nō vacuā omnimō, & tūc aut accipiēdo clā possessionē, priuatur primus possessor possessione ciuili, & naturali, quod cōtingit in re immobili. l. si rem mobilē. s. de acq. pos. & tunc illa possessio pt incōtinēti mihi auferri. d. l. si qs in seruitute. in fi. Qñq; per illā clādestinā apprehēsionē qs nō priuatur ciuili, qd cōtingit in re immobili. l. clā possidere. § q ad nundinas. de acq. pos. & isto casu dico, q pōt qs vi clādestinū possessorē deiicere. Ita intelligo gl. istā, & similes. Probo per rōem, l 3 cuicunq; iniuriā ppulsare. l. vt vim. de iust. & iu. & l. scientiā. §. q cū aliter. ad l. aq. sed nō est dubium, q per retentionē illius naturalis turbatur mea ciuilis, & sic fit mihi iniuria, merito possum ppulsare incōtinenti, & est incōtinenti sp cum me turbas, & es in actu turbandi.
c Præterea, c illud quod fit in re mea à me possessa, per qd mea inquietatur possessio, pōt tolli mea autoritate. l. si vitem. §. si ad ianuam. j. quod vi aut clam. & l. queadmodum. § j. s. ad l. aq. ergo cum iste turbet me in re mea à me possessa, potero illā turbationē mea autoritate repellere, & hoc puto verum. Secūdo innuitur in hac gl.
4 † q si tu intras clam suspicās tibi moueri qōem ab alio, non à me possidente. quod nō possides clam à me. vide gl. Hoc non est verum, imo à me possessore possides vi, clam, vel precario, inspecta veritate potius q̃ opinione, vt j. qd vi aut clā. l. aut q aliter. §. si qs dum putat. fm Dy. vt no. per eum in §. q ad nundinas. vbi gl. tāgit
5 p Cy. C. e. ti. l. j. in 4. q. † Vlt. qro, qualiter formetur libellus d in isto
d interdicto vti possidetis? R. actor d 3 narrare se possidere, vel quasi possidere id, in quo dicit se turbari vel inquietari, vt hic. Itē d 3 dicere aduersarium eum turbare, vel inqetare, vt dixi s. e. l. §. hui9 aūt. & d 3 cōcludere tria, q reus à molestatione desistat, & q de cætero in futurum eum nō molestet, & quod cōdemnetur ad interesse molestationis preteritæ. ista tria pbātur s. e. l. j. cir. pr. & j. e. l. si duo. §. fi. & qd ibi no. Circa ista examinemus aliqua. dixi, q actor
6 d 3 dicere se posidere, vel quasi. quæro, vtrum dēat † exprimere, an ciuiliter, vel naturaliter. Puto, q non: sicut. n. in rei ven. sufficit, q qs dicat se dominum simpliciter: l. si mater. §. eandem. j. de exc. rei iu. & l. & an eadē. §. actiones. e. tit. ita ea. rōe hic, quod puto verum, si aduersarij non interest, qa nō asserit se aliq̃ possessionem distinctā habere. Si. n. sua interesset, vt qa diceret se fructuarium vel pprietarium tm, & sic vult assumere defensionē in ciuili tm, vel in naturali tm, tunc actor deberet hoc declarare, aliàs non est certus reus an velit cedere, vel cōtendere. l. j. in pr. s. de eden. hoc tamē cogitur facere actor si fuerit petitum, alias secus. l. vlt. C. de
7 an. ex. † Secundo dixi, q d 3 narrare aduersarium eum turbare, vel
e inqetare. hic quæro, an d 3 dicere annum, e & mēsem turbationis, & locum, sicut in criminali. l. libellorum. j. de accu. resp. qñq; iste libellus concludit dolo aduersarij, vt qa dolo suo me turbat, tunc d 3 inseri locus & tempus. nec. n. d 3 in tāto crimine vagari. l. prætor edixit. in pr. j. de iniu. l. itaq;. s. de dol. & hoc probatur expresse s. ti. j. l. j §. rectissime. & §. ibi aūt. In qb. cōcluditur, q interdicto vnde vi d 3 inseri locus & tps. Pro hoc vr casus ext. de pc. c. tuæ. facit qd no. Inn. de ac. c. qualiter & qñ. Si vero dolus aduersarij nō arguitur, qd pōt esse qñq;, vt dictum est l. si duo. in pr. j. e. tunc nō est necesse inseri locum & tps, qa hic est iudicium ciuile, in quo ñ reperitur hoc, q qs debeat se restringere ad locum & tps. l. j. cir. pr. s. de eden. cum sua gl. facit quod no. C. de test. l. testium. Item quæ
f ro, f † vtrum debeat narrare qualitatem turbationis? Nam multis
8 modis pōt cōtingere turbatio, vt s. ti. j. l. vim facit. & quod dixi s. in §. huius āt. resp. eo. modo, aut arguitur dolus, & d 3 delictum illud poni certum, aliàs non est necesse, per iura prædicta. Dices tu, quę est ratio, q hic tenetur clare, & limitate dicere modum turbationis, non āt tenetur dicere qualitatem possessionis distinctam? Resp. ea q̃ cōtinent factum aduersarij, & delictum eius, ista debēt poni distinctè, & declaratè: ea vero quæ continent ius agentis, & non factum aduersarij, non debent ita poni distinctè nisi cum intersit rei, vt dictum est s. Tertio dixi, q in conclusione debent po ni tria, s. vt à turbatione desistat, & in futurum non turbet, & con-
9 dēnetur ad interesse turbationis præteritæ. Circa primum † quæ-
g ro, vtrumq; sit necesse declarare in petitione modum desistendi à turbatiōe? resp. nō de necessitate: qa hoc spectat ad iudicē, nō ad partē, & qs cogitur declarare tm quod spectat ad eum. l. vbi āt. § q illud. j. de ver. ob. vtile āt pōt esse, nā vos scire debetis, q istud interdictum h 3 qñq; naturam interdicti recuperandę possessionis. Nam si ego habeo ciuilem, & tu naturalem iniuste à me, ego turbor in ciuili per retentionem naturalis. desiste ergo ab ista turbatione, & restitue mihi naturalem. vt dixi s. e. §. & videbitis tex. j. e. l. si duo. in pr. tunc potero in libello concludere, quare peto eum condemnari, vt mihi restituat dictam naturalem possessionem, quam habet, per cuius retentionem turbor in ciuili, & sic à dicta molestatione desistat, vt no. in l. naturaliter. §. nihil commune. & l. clam. §. qui ad nundinas. de acq. pos. Secundo dixi, q debet con-
10 cludi † ne in futurum molestetur. quæro, an debeat petere de hoc sibi satisdari? Vltram. dicunt q sic, & de hac satisdatione, vt dicunt ipsi, loquitur l. j. in fi. C. e. Istam opin. puto veram per l. 3. §. hoc in-
11 terdicto. & ibi no. j. de iti. act. pri. & j. de aq. quo. l. pen. † Secundo quæro, vtrum hæc prohibitio & cautio de non molestando in futurum, debeat esse perpetua? Resp. si quidem ius agentis est perpetuum, cautio & prohibitio debet esse perpetua. Si vero esset ad tempus, vt quia haberet vsumfructum ad tempus: vel quia conduxit ad non modicum tempus, ita q habeat naturalem posses-
12 sionem, tunc prohibitio deberet esse ad tempus. † Vlt. dixi, q debet peti vt condemnetur ad interesse turbationis pręteritæ. Istud interesse qualiter debet intelligi, & qualiter debet declarari, videbitis in tex. j. e. l. si duo. §. fi.

¶ Contrarietas.

Interdictum. Aduerte, q iudicium possessorium recuperandæ possessionis, etiam vbi agitur ciuiliter, debet continere locum, & tempus: ita allegatur Bar. in hoc §. interdictum, per Lud. de Vrbe in suo cons. 116. inc. spectabilis domine. & hoc vbi infertur dolus rei, & maxime si illa actio infamaret. Contrarium allegatur tenere in l. libellorum. in prin. ff. de accu.

¶ Concordia.

¶ Pro concordia, dicit Lud. q Bart. in d. l. libellorum, loquitur quando factum habet causam successiuam, seu tractum successiuum, & ponit exemplum de eo, qui tenet aliquid apprehensum, vt habetur in l. eum qui. §. in popularib. ff. de iureiu. Sed non fuit bene ponderatus Bart. in d. l. libellorum, quia ipse dicit, dum loquitur de tempore, q sufficit exprimere mensem, q. d. non autem diem in q. proposita per bar. & sic non erit contrarius, quia mensis includitur in tempore. videas Bar.

a ADD. ¶ Barb. Istud probatur à contrario sensu in c. cum venisset, de rest. spol. & hoc tenet ibi do. Pet. qui al. bart. hic.

b Ale. Vide bar. in l. j. C. vnde vi, & vide bal. in q. inc. accusatus de vi turbatiua, & bal. in l. si quis ad se fundum, ver. op. quarto, C. ad l. Iul. de vi, & vide ange. in l. à diuo Pio, §. si post addictum, s. de re iu. & Ro. in l. clam, §. qui ad nundinas, s. de acq. pos. & pro opi. bar. videtur etiam casus no. iuncta gl. in l. si seruus, C. quod cum eo, vide Inn. in d. §. si post addictum, & ang. in l. vt vim, in fi. s. de iust. & iu. & vide plene no. per do. Anr. in c. olim, j. de rest. spo.

c Ale. Facit quod no. bar. in l. j §. nunciatio, s. de no. ope. nun.

d Ale. Vide Spe. in ti. de cau. pos. § j. in prin. bar. & doct. in d. l. j. C. e.

e Ale. Vide no. in l. j. §. rectissime, s. de vi & vi ar.

f Ale. Adde Inn. in c. licet causam, de prob. vide no. in l. j. C. vbi de pos. agi opor. p bal. in l. ordinarij, C. de rei ven. Sed an ad causandum hoc interdictum, sufficiat contradictio verbalis, per quam quis de facto non impediatur vti possessione, vide d. Anr. in c. audita, de resti. spo. & Lap. in suis alle. de quo facit mentionem Im. in l. si prius, de op. no. nun. quem omnino vide, & bal. in l. ordinarij, C. de rei ven. dixi post doct. insti. de act. §. æque. Adde, q licet in hoc interdicto sufficiat deducere solam turbationem: si tamen deducitur turbatio per vim, illa debet probari, aliàs succumberet eam deducens, c. conquestus, de fo. com. doc. ibi. & bar. in ea. l. §. quod ait. Et ad bar. hic, adde bal. in q. inci. accusatus de vi turbatiua, & vide vnum q no. dixit Io. an. in c. super literis, de resc. super gl. in ver. posterioris, videlicet, q si quis fugit de possessione, videns inimicum venientem cum multis qui fuerat sibi comminatus expulsionem: nam dicit q in illo casu competit interdictum vti possidetis, & non recuperandæ, imo talis, si in interdicto impetrato à iudice, narrasset se fuisse turbatum & expulsum, nihilominus iudex non poterit procedere interdicto recuperandæ, sed vti possidetis, tanquam narratum sit id quod non erat, sed Im. ibi dixit, q imo videtur q talis perdiderit possessionem, siue illi veniebant ad expellendū eum, siue non, etiam si postea non est occupata, vt ext. de prob. c. licet, inst. de interd. §. retinendæ, & ideo non videtur posse obtinere interdictū vti possidetis, quod requirit quem possidere tpe litis contestatæ, d. §. retinendæ. Si autem illi veniebant vt occuparent possessionem, tunc competit interdictum recuperandę, l. 3. §. si quis autem vijs armatis, & ibi no. de vi & vi ar. facit quod no. Inn. in c. querelam, de elect. &c. & in c. cum ad sedem, de rest. spo. secundum eum, quod no. &c.

g Ale. Adde quod no. bar. in l. j. C. eo.

1 *Istud interdictum quando detur rectori ecclesiæ contra eum, qui fecit turbationem in ecclesia.*

§. Hoc interdictum. Quærit glo. quare dixit, dummodo possideri non possint. Resp. quia quædam sunt quæ possideri possunt, vt res sacra, reli-
1 giosa, & similes. l. qui vniuersas. §. i. de acq. pos. † Sed quæro, a an
a rectori ecclesiæ detur istud interdictum contra eum, qui fecit turbationem in ecclesia? Dicit gl. forte sic, sicut concedimus posse vindicari. l. sancimus. C. de sacro. ecc. Videte domini, rector ecclesiæ quandoque vult agere, quia turbatur in quasi possessione iuris rectoriæ dictæ ecclesiæ, & tunc puto q possit, per ea quæ dixi s. e. l. in prin. Si vero velit agere q turbaretur possessio ecclesiæ, prout ecclesia est quoddam corpus solo cohærens, non posset, vt hic: sed si in ecclesia fieret aliquid, deberet recurri ad interdictum ne quid in loc. fac. vt habuistis in l. 2. §. fi. ne quid in loc. fac.

a ADD. ¶ Barb. Vide tex. & doct. in c. audita, de rest. spo.

1 *Quid sit dicere, nec vi, nec clam, nec precario.*
2 *Actor qui ciuiliter & naturaliter possidet contra reum turbantem, qui nullo modo possidet, obtinet si probat se sic possidere tempore litis contestatæ.*
3 *Deiecto licet inquietare quandocunque suum deiectorem, nec tenetur hoc interdicto: sed expellere non licet nisi incontinenti.*
4 *Exceptio contra agentem hoc interdicto quod possidet à reo vi, clam, vel precario, quando debeat opponi: vbi quod non opponitur ad processum, & ad eam habetur respectus tempore diffinitiuæ.*
5 *Reo absoluto in hoc interdicto, quia actor non possidebat an actor debeat condemnari, ne reum de cætero molestet.*
6 *Possidere ab alio, qualiter quis dicatur.*
7 *Vasallo vel emphyteuta expulso vi, domino competit hoc interdictum contra deiicientem.*
8 *Emphyteuta ideo non potest vendere domino irrequisito quia per hoc turbaret ius dominij.*
9 *Clam possidere ab alio, qualiter quis dicatur.*
10 *Possessionum quòd sint tres species.*
11 *Possidere precario ab alio, quando quis dicatur.*
12 *Possidere naturaliter ab alio, quando quis dicatur.*
13 *Actor, qui dicit aliquem possidere violenter, clam, vel precario, ab ipso, debet semper hanc qualitatem probare.*
14 *Actor in hoc interdicto semper debet probare se possidere, tempore litis contestatæ.*
15 *Possidere naturaliter ab alio clam, qualiter dicatur.*
16 *Precario possidere ab alio, qualiter quis dicatur.*
17 *Conductor ad longum tempus, vel emphyteuta, si finita locatione stat in possessione dicitur turbare dominum in sua ciuili, & tenetur hoc interdicto.*
18 *Agens hoc interdicto quid habeat probare, vt obtineat.*
19 *Probationes fiendæ ex parte rei in hoc interdicto.*

a §. Quod ait prætor. Hic §. est no. & difficilis. No. hic, quod nõ l3 opponere de iure tertij. Nam si ab alio possideo iniuste, tu mihi nihil dicere potes.
1 †Pro declõne quo expositionem istorũ verborũ, nec vi, nec clã, nec precario. Azo in sum. & gl. nr̃e, C. e. l. j. laborauerunt multum in intellectu istorũ verborũ. Inn. dicit, l3 Azo multũ laborauerit, ego expono sic. vi à me possidet, q me vi deiecit: clam, ille q clam occupauit: precario, ille q precario. ita dicit ipse extra de pscrip. c. veniens. Parcat mihi Inn. labor Azo. nõ fuit indebitus, cũ est ista, in hoc interdicto ad hoc vt alicui cõpetat, reqrit quod ipse possideat: posito ergo quod ego possiderem ab aduersario vi, clã. vel precario, quõ poterit ipse intentare cõ me interdictũ vti pos. si ipse nõ possidet? est ergo necesse vt ad expositionẽ istorũ verborum recurramus, & per hoc sciamus, quid hẽat pbare actor, & qd reus, & qd
2 veniat in hoc interdicto.† Aduerte, qñq; occurit, quod actor ciuil'r & natural'r possidet, reus nullo mõ, sed eũ turbat, tũc cõstat actorẽ agẽtem vti pos. dr̃e vincere, vt dixi s. in e. l. §. huius ãt. h3 tñ actor necesse ostẽdere se sic possidere tpe litis cõtestatæ, Insti. e. §. hodie. Prædicta vera, nisi actor possideret ab aduersario vi, clam, vel precario. tũc. n. cõstat reum aduersarium vi posse vincere in hoc inter
b dicto. Ita t3 hic gl. in verb. possidet vi. q inci. nõ quod me, ibi. Itẽ qd
3 si te deieci. Vides ergo, †quod l3 deiecto inquietare suũ deiectorem qñcunq;, nec tenet̃ hoc interdicto, sed expellere nõ l3, nisi incõtinenti. l. 3. §. eum igit. s. ti. j. sed inqetare possum sp. ita t3 gl. in l. j.
4 C. e. ti. †S3 iuxta hoc quæro qñ d3 opponi ista exceptio cõ agen-
c tem vti pos. quod ipse possidet à reo, vi, clam, vel precario? Inn. in d. c. veniens. de pscr. dicit, quod hæc exceptio d3 opponi añ litẽ cõtest. qd' est mirabile dictũ, & nunq̃ reperi, & hoc t3 per c. super. de or. cog. nõ intelligo quał'r illud c. pbet hoc: sed tñ dico, quod ista verba Inn. sunt cõ casum h' l. Nam hic dr̃, nõ d3 cum pp hoc qd' ab eo possidet vincere, & sic ostendit tex. quod ista exceptio venit examinanda, & opponitur ad victoriam & iustitiam cãæ, nõ ad pcessum. Hoc ẽt apparet ex l. 1. C. e. & ex l. 1. in pr. j. ti. 2. q leges oẽs referunt ista verba ad tps diffinitiuæ sñiæ, nõ cum pronunciatur añ lit. cõtesta. super emergentib. & aliis exceptionib. q opponunt̃ ad pcessum. Nam si respicis verba prætoris, ptor diffiniebat sic. Vim fieri veto quominus possideas vti possidebas, nõ vi, nõ clam, nõ precario. vñ tpe diffinitiuæ hr̃ respectus ad ea, nõ ãt opponit̃ ad pcessum. †Vl-
5 terius pcedo, qñ reus vtroq; mõ possidet, actor nullo mõ, tunc actor nõ pt vincere: qa nõ possidet, vt hic. & s. in §. interdictum ãt. Sed vidẽdum est, an reo absoluto, quia actor nõ possidet, debeat cõdemnari actor, ne eum de cætero molestet? Gl. in l. j. circa fi. j. gl. super verb. precario. C. e. ti. vr̃ tenere, quod nõ d3 actor in aliquo cõdemnari, sed reus absolui. Tu dic clarius aut reus absoluit̃, quia actor nõ possidebat, & tunc actor in nihil cõdemnabitur respectu possessionis de qua agitur. nõ dico de expẽsis, & proderit hoc actori, qa si de cætero molestaret reum, & reus inciperet agere cõ cum interdicto vti poss. reus posset succumbere, si apparet eum possidere ab aduersario vi, clam, vel precario, vt dixi. Si vero reus absoluit̃, quia docuit se possidere (hic aduerte) tunc si docuit se possidere iuste, poterit imponi silẽtium actori, ne eum de cætero molestet. l. circa. s. de pb. Sed si docuit se possidere simpl'r, tũc secus: qa posset esse quod possidet ab aduersario vi, clam vel precario. Qñq; contingit, quod nec actor, nec reus possidet aliquo mõ, vt puta colonus, vel creditor missus in pos. ex 1. decreto, vt j. l. proxi. §. creditores. tunc nõ est dubium, quod reus absoluitur. vt d. §. creditores. tñ actor in nullo sibi cõdemnatur. Qñq; cõtingit, quod vterque possidet, & hic aduerte: qñq; possidet vterq; iuste, vt qa ego hẽo ciuilem, qa dñs, tu nãlem, qa fructuarius, tunc vterq; vincit, quia neuter d3 turbari in pos. sua. & vterq; vincet, qa neuter d3 turbare aliũ, sed vti possidẽt, ita possidere dẽnt, vt s. e. l. j. in pr. fm casum gl. & j. l. px. in pr. Qñq; vterque possidet, vnus iuste, alius iniuste ab alio. q ab aduersario, & isto casu idem qd' qñ vterq; possidet
6 iuste, vt hoc §. fi. & l. 2. j. e. †Sed hic dubitãdũ est de exẽplis. Resp. ecce exempla, pono exemplũ de vi. Ego eram dñs, alius erat fructuarius q possidebat nãliter, tu iniisti, & fructuarium deiecisti vi. Certe possides vi à fructuario, nõ à me dño. & iõ siue agas cõ me, siue cõueniaris à me dño, tu dẽs tueri in poss. tua. ita t3 Dy. & ita tñt doc. Istud ego puto verum, si tu, qui fructuarium expulisti, recognoscis me in pprietarium, & permittis me vti ciuili mea, put possum de iure. Nam dño pprietatis permittuntur qdam in fundum, in quo alius hr̃et vsumfructũ. l. fundi. in fi. & l. si ita. in fi. s. de vsu & ha. S3 si tu nõ recognosceres me dñm, tũc ego dñs possum agere cõ te, quod turbas me in mea ciuili, nõ dico, quod me turbes per retẽtionem nãlis, sed impediẽdo me vti mea ciuili. Et ex hoc dico,
7 †quod in feudatario & vasallo, istud exemplũ doc. nõ pcederet: nã si vasallũ meũ expulisti vi, eo ipso turbas me in ciuili mea: nã cũ vasallus & emphyteuta sit obligatus p illa nãli q̃ hẽbat ad certã pstationẽ, & ex hoc dicor retinere ciuilẽ: tu, q expulisti, nõ es ad hoc obligatus, nec à me, nec meo noĩe tenes. Vñ per solã detentionẽ turbor in ciuili nec per pos. tui deiectoris ego possideo, merito possum agere hoc interdicto, & vincere, ar. l. Põponius. s. qb. mo.
8 vsusf. ami. †Et ista est rõ, quare nõ l3 emphyteutæ vẽdere dño irrequisito, qa p hoc turbaret ius dñicum. & nõ hr̃et aliũ emptorẽ
9 obligatũ. vt no. doc. C. de iu. emph. l. vlt.† Videamus exemplũ de clã, qñ clã ab alio possideo? Dñt qdã. Ego erã dñs, alius fructuarius, fructuario absente clã ingressus es, possides clã à fructuario, nõ à me. Istud exẽplũ reprobat̃, qa fructuari⁹ absens retinet nãlẽ aĩo. l. 2. §. vñ vi. s. ti. j. ergo ingressus eã nõ acqrit. Et est vera ista re-
10 prehesio fm opi. cõem eorũ q dñt, quod sunt duæ posšões: sed† fm opi. meã q pono tertiã poss. & dico quod est tertia poss. s. corporalis, vt dico in l. 1. in pr. s. de acq. pos. Dico quod istud exemplũ pcedit & sic dñs possidet ciuil'r. & fructuarius absens possidet natural'r, & ingressus clã corporal'r à fructuario timẽs sibi fieri cõtrouersiam. Alij ponũt exemplũ, cũ dñs esset absens, ego ingressus sum clam, timẽs cõtrouersiam mihi fieri ab alio, nõ à dño, tũc possideo clam ab alio, nõ à dño. Ita sentit gl. s. e. l. § interdictũ ãt. sed istud bñ reprobaui. Quare Dy. ponit exẽplũ, quod fructuarius se absentauit aĩo relinquendi pos. alius ingressus est clã. certe possidet clã à fructuario, nõ à dño. Bonum est exemplũ. Vel al'r, mortuus est dñs: vnde ciuilis eius pos. vacat, q̃ alius clã occupauit, & possidet clã à dño, nõ à fructuario. Ista exẽpla in fructuario satis placẽt, si mõ dñs recognoscat̃ vt dñs. In feudatario & in emphyteuta al'r dicerẽ, vt s.
11 dixi. †Videamus exẽpla de pcario. & istud exemplũ est clarũ. Tu q à fructuario recepisti poss. precario, possides precario ab alio, nõ à dño. Qñq; cõtingit, quod vnus possidet iuste, alter iniuste ab aduersario, & isto casu, q iuste possidet, dẽt obtinere, alter q iniuste
12 possidet, d3 succũbere, vt hic, & j. l. px. †Videamus exẽpla nãlia, & exẽpla sunt ista. Ego dñs possideo fundũ, tu ingressus es fundũ tanq̃ fructuarius, vel tanq̃ emphyteuta, pṫestãs quod nõ intẽdis mihi piudicare in ciuili, sed solũ in nãli p illo iure: certe possides à me nãl'r & iniuste: ego possideo iuste, iõ dẽo obtinere, siue agam, siue
13 cõueniar à te. Vnũ tñ †scias, quod si dñs dt̃ me possidere ab eo violen-
d ter, istud violẽter d3 pbare. l. ptor. §. docere. j. vi bo. rap. & no. p Inn. de for. cõp. c. cõquest⁹. & idẽ dico, ne hẽam neceẽ repetere, vbicũq; dicerẽ aduersariũ possidere à me, clã, vel pcario. & p hoc me
14 turbar̃, quod istã qlitatẽ dẽo pbare. Itẽ sp† aduertas ĩ hoc ĩterdicto, quod actor

a ADD. ¶Alex. Vide bar. in l. j C. e. & de nã h⁹ interdicti pro quib. reb. mobilibus, & an, & qñ competat, vide text. extra de proba. c. licèt causam, & ibi an detur misso in possessionem, adde, quod vr̃ competere creditori, etiam non adepto possessionẽ, si tñ pronunciatum est de mittendo, qa poterit accusare de turbata possessione, vt sent' gl. in l. j. §. j. in fi. ver. 9. j. ne vis fiat ei, vbi equiparat missum, & mitti iussum, & probatur per gl. in l. quamuis, in verb. missus, de bo. aut. iud. pos. facit C. de edi. diui Adriani tol. l. fi. & vide no. bar. s. ea. l. in prin.
b Alex. An liceat deiecto, inquietare deiectorem suum, glo. hic tenet sing. quod sic, q̃ vr̃ sequi bar. facit l. sed & partus, §. queri poterit, s. quod met. cauf. Sed bal. in sua disp. incip. accusatus de vi turbatiua, tenet cõrium. Vide ibi cum & plenius in v q. quia in criminalibus admittitur compensatio doli, cum dolo, l. viro, & qd' ibi scripsi ff. sol. mat. & c. intelleximus, de adul. nisi talis turbatio esset facta incontinenti, per l. qui possessionem, s. de vi & vi arm. & quæ no. in l. clam possidere, §. qui ad nundinas, s. de acq. pos. & hic sequitur Lud. in l. iuste, eo. tit. Sed ipse in l. naturaliter, §. nihil commune, eod. tit. vr̃ per ibi dicta velle veram esse istam gl. & istam gl. etiam sequitur bar. in l. 2. in 7. q. s. de oper. noui nunc.
c Alex. Vide ang l. si d' vi, s. d' iud. vid. Ro. l. nãl'r, §. nihil cõe, s. d' ac. poss. q seqt̃ bar.
d Alex. Quid debet probari in hoc interdicto, adde bar. in l. j C. e. Vide etiam not. per bal. in disp. incip. accusatus de vi turbatiua. Adde bal. cons. 83. lib. j.

actor dēt probare se possidere tpe litis ↄtestatæ, & tpe turbōis, vt
15 inst.e.§.hodie.†Videamus exempla de clā.Pone dn̄s erat absens,
alius clam est ingressus poss.& q̄siuit sibi naturalē.l.clam posside-
re.§.q ad nūdinas.s̄.de ac.pos. Et si dicis,dn̄o reuerso nō admisso,
ille incipit possidere vi.d.l.clam.§.fi.cū l.seq. Resp.q̄tum ad natu-
ralē dico, ꝙ d3 inspici initium.l.clam possidere.in pr.q̄tum ad ci-
uilem dico,ꝙ iste reuersus nō suspicatur se posse repelli, & sic nō
16 perdit ciuilem,vt no.s̄.e.l.§.interdictum āt.†Videamus exempla
de precario, ego concessi tibi precario pos.meam. & intelligo ꝙ
ↄcessi vt tm̄ natural'r possideres qd' in dubio præsumit̄.l.Pompo
nius.§.si is,s̄.de ac.pos.&l.& hēt.§.cum qs.j̄.de prec.Si.n.cōcessis-
sem vt vtroq; mō possideres p̄cario,nō possum agere hoc interdi
cto,quia nō possideo: in casu vero p̄dicto ego possideo iuste,&
tu possides à me naturaliter p̄cario & iniuste, l3.n.p̄cario poss.di-
catur iusta,donec h3 dn̄i voluntatem,ea finita dr̄ iniusta,vt s̄.cōi
17 diui.l.cōi diuidundo.§.neq; Et eodem†mō ᵃ dico in ↄductore ad
a nō modicum tp̄s,vel emphyteuta,vel sir'b.q finita ↄductione,vel
emphyteusi stat in naturali sua poss.Nam dr̄ à me dn̄o possidere,
vi,clam,vel p̄cario natural'r,& per hoc dn̄m turbat in ciuili,vnde
tenetur hoc interdicto, vt illam naturalem pos.restituat,& sic ab
18 illa molestatione desistat. Facit C.vn̄ vi.l.nō ab re.†Ex prædictis
hēs,quid habeat probare actor,vt vincat.s.se possedisse tpe turba
tionis,& litis ↄtestatæ, & si aduersarius probet se possidere, tunc
actor d3 p̄bare illam poss.esse clandestinam.Et ab eo primum,ꝙ
sit clandestine,probatur eo ipso ꝙ nō apparet suam pos.antiquio
rem.Casus est no.extra de prob.c.licet.Secundum,ꝙ sit clandesti
na ab eo probatur eo ipso ꝙ nō p̄bat clandestinam ab alio. Suffi-
cit.n.ꝙ in veritate debuit timere vel suspicari ab actore ↄtrouer-
siam fieri sibi,l3 de alio fuerit suspicatus.l.aut q aliter.§.si qs dum
putat.j̄.qd̄ vi aut clam,vt dixi s̄.e.l.§.interdictum āt hoc.Reus h3
19 †probare actorem nō possidere, vel possidere iniuste, vt s̄.dictū
est, vel se reum hr̄e iustam causam detinendi, l3 nullo mō possi-
deat,vt s̄.ti.j.l.colonus.Primum,ꝙ actor nō possidet,probatur eo
ipso,ꝙ ipse actor nō probat se possidere: vel si reus probat alium
b ciuil'r,& natural'r possidere, pōt.n.reus opponere de iure tertij,ᵇ
qn̄ illud ius est exclusiuum iuris agentis. l.cum seruum. C.de ser.
fug.l.vlt.C.de rei ven. Alia āt prædicta qual'r possint p̄bari,per se
ipsa liquent.Ea q̄ dixi habēt locum qn̄ agitur interdicto isto pro
reb.corpalib.An possit ↄtingere ꝙ duo possideant,dicā j̄.e.l.vlt.

a ADD.¶Alex.Adde Bar.in l.Pomponius,§.cum quis,de acq.pos.
b Alex.Not.ꝙ quis p̄t opponere de iure tertij,quod est exclusiuum iuris agentis.
Et hanc regulam intellige limitari,&fallere in iudiciis summariis,quo casu re
seruatur in iudicio ordinario,s̄m quod no.Bar.l.ille à quo,§.si de testō,ad Tre.
Adde quando possit opponi de iure tertij,Pet.de anch.consi.298.

LEX III.

1 *Hoc interdictum vti possidetis,licèt sit retinendæ possessionis, tamen aliquando in consequentiam est recuperandæ.*
2 *Si à non possidente neque ciuiliter, neque naturaliter emo rem,q̄ alius possidet ciuiliter,& mihi per venditorem tradatur,contra me datur hoc interdictum.*
3 *Emens bona fide ab illo,qui possidebat clam à me,tenetur hoc interdicto.*
Omnia interdicta excepto interdicto vnde vi,sunt in rem scripta.
4 *Sententia in hoc interdicto qualiter feratur.*
5 *Quæstio iuris debet dirimi sorte,non quæstio facti.*

Si duo. Ista est mirabilis lex,& no.multū.Ex duob.possesso-
rib.ille succumbit qui ab altero iniuste possidet, sed
si vterq; iniuste possideat,neuter vincit.h.d.Op.duo nō p̄nt in so-
lidum possidere.l.3.§.ex ↄ̄rio.s̄.de acq.pos.l.si vt certo.§.si duob.
a s̄.com.H⁹ timore est facta gl.mag. ᵃ Dn̄t qdam, vnus possidebat,
& alter in sua poss.eum turbabat, nō ꝙ possideret,& ↄ̄ talem tur-
batorem datur hoc interdictum,vt probatur j̄.e.l.hoc interdictū.
vt dixi plene s̄.e.l.j.§.huius āt.Ista lec.l3 in se sit vera,tn̄ nō ↄgruit
lr̄æ,q̄ dicit vtrunque possidere.Alij dn̄t,ꝙ isti duo possidebant,&
possibile est duos possidere ciuiliter.Istam opi.reprobaui in l.3.§.
ex ↄ̄rio.s̄.de ac.pos.Dic ergo,duo p̄nt insolidum possidere diuer
so iure,vnus ciuil'r,alter nāliter:& sic ponā hic casum,ꝙ vnus pos
sidet ciuil'r,vt dn̄s,alius nāliter tanq̄ fructuarius,& iuste,vel iniu-
ste,vt s̄.dixi,l.prox.Scd̄o op.ille q clā possidet,& sic iniuste,vt di-
xi s̄.statim cū itur ad iudicium,desinit possidere clam.Et sic vr̄,ꝙ
exemplū p̄put ponit̄ de clā,nō p̄cedat.Resp.initiū inspicit̄,vt dixi
s̄.l.p̄x.sum expeditus de gl.mag.excepta vna q.quę fit ibi.Tertio
op.per sn̄iam.d3 imponi finis ↄtrouersiæ, sed hic nō imponitur
finis,quia neuter vincit,ergo vr̄ obstare.l.j.de re iud.Dicit gl.resp.
neuter vincit in eo qd' est actor,qa aduersarius sibi nō ↄdemnat̄,
sed in eo qd' est reus qlibet vincet, qa absoluetur ab aduersario,
& sic imponitur finis ↄtrouersiæ.Tu dic clarius,neuter vincet̄,vt
pos.q̄ h3 restituere cogatur: tn̄ vterq; vincet in eo qd' p̄hibetur
alterum alteri vim facere, & hoc mō poterit ēt vterque vinci, vt
ↄdemnentur inuicem ad interesse turbationis p̄teritæ:& ne de fu
turo alter alterum turbet.ita d3 intelligi hic.& insti.e.§.hodie.Vl
1 terius op.†ꝙ istud interdictū sit retinendæ pos.vt s̄.e.l.j.§.retinen
dæ.sed in hac l.dr̄,qd' est recuperandæ:qa ille q possidet iuste,per
hoc interdictum recuperat pos.q̄ alius hēt iniuste, vt hic dr̄.Sol.
fateor,ꝙ est retinendæ, tn̄ per quandam ↄn̄iam aliqn̄ est recupe-
randæ pos.vt hic,&dixi s̄.e.l.j.§.interdictum autem.Venio ad qq.
Primo quæro,aliquis turbat me in pos.mea iure seruitutis,q̄ asse-
rit se hr̄e,an competit hoc interdictum?Gl.dicit ꝙ sic vtile,vt j̄.e.
2 l.§.si vicinus.dicam clarius j̄.e.l.§.2.Quærit gl.†pone,ꝙ ego pos
sideo p̄dium ciuiliter:alius qui neque ciuiliter,neque nāliter pos-
sidet, vendit id tibi, & te inducit in pos.an ↄ̄ te potero agere hoc
interdicto,vt vincam?Vr̄ ꝙ nō,qa à me nō possides clam,neq; au
thor tuus possidet.Gl.deteriat,ꝙ imo possum agere.per l.si seru⁹.
C.qd' cum eo. Ista gl.dicit veritatem, quia cum alius tibi tradit,
ipso actu ipse vr̄ clam possidere à me & tibi tradere, vt s̄.si cer.pe.
l.singularia.& hoc casu tu teneris hoc interdicto,vt statim dicam
j̄.proxi.q.ergo,&c. Ita tenet Pet.& omnes, vt refert Cy.C.e.l.j in
3 7.q.†Quæro,quid si ille qui possidebat à me clam,tibi bona fide
recipienti vēdidit,& tradidit,an tenearis?Gl.dicit,ꝙ sic:qa nō dēs
esse melioris ↄdōis q̄ author tu⁹.ↄ̄ hāc gl.vr̄ tex.j̄.e.l.§.nō videor.
& illum allegāt doc.& resp.ꝙ ibi dr̄, ꝙ nō vr̄ vi possidere,est ve-
rum,vt teneatur interdicto vnde vi,s3 bn̄ tenetur hoc interdicto.
Ita dn̄t doct.Hæc sunt vera,qa interdicta omnia excepto interdi-
cto vnde vi,sunt scripta in rem.l.j.§.pe.s̄.de interd.ergo sicut tene
batur author tuus,ita dēs teneri tu.ↄ̄ prędicta vr̄ j̄.ti.2.l.1.§.si tibi
4 fundum.sed ibi dicam.† Circa pr.h⁹ l.quæro, qualiter formetur
sn̄ia in hoc interdicto. Ista q.ponitur in gl.l.j.C.e.dicunt quidam,
ꝙ iudex debet pronunciare vti possidetis,ita possideatis.l.ait præ
tor§.j.& ibi gl.s̄.de re iud. Sed certe ista est sn̄ia incerta, & nō im-
poneret finem ↄtrouersiæ.Quare tu dic,qn̄que in hoc interdicto
vterque est actor,& reus,quia vterque dedit libellum:qd' p̄t esse.
Nam hoc interdictum est duplex,vt j̄.proxi.§. Qn̄que vnus tan-
tum dedit libellum ↄ̄ alium,tunc si apparet ex actis,ꝙ vnus possi
det iuste,alius nō possidet,sed inquietat, iudex ↄdemnabit illum
inquietantem ad illa tria, quæ dixi cōtineri in petitione,s̄.l.j.§.in-
terdictum autem.Si cōstaret,ꝙ vterque possideret,tunc si qdem
ↄstaret ꝙ vterque possidet iuste diuerso titulo possidēdi, vt dn̄s,
& fructuarius,tunc vtrūque condemnabit,& vtrunque absoluet
diuersis respectibus,vt dixi mō in ↄ̄riis. Idem si vnus possidet iu-
ste,alius iniuste,nō ab aduersario. sed si vnus possideret iniuste ab
aduersario,ille ↄdemnabitur ad illa,quæ dixi debere ↄtineri in pe
titione,s.ne turbet, quæ omnia in præcedentibus sunt declarata.
Qn̄que vterque probauit se possidere eodem iure possidendi,qa
quilibet probauit se possidere vt dn̄m:in hoc est difficultas.Veri
b tas est,Aut vnus probauitᵇ de poss sua per plures,vel meliores te
stes & ille dēt obtinere. l.ob carmē.in fi.s̄.de testib. Si vero testes
c vniuscuiusq; sunt æqualesᶜ numero,& dignitate,tūc si vnus pro-
d betᵈ de sua posses.antiqoris tp̄is,q̄ alius,ille vincet:qa scd̄a posses-
sio

a ADD.¶Ale.Et circa hoc qd̄ no.gl.j.ī pr.vide bal.ī q.ic.accusat⁹ de vi turbatiua.
b Paris. Vide Barb.in rep.rub.de fide instru.tenentem, ꝙ præferantur illi qui co-
gnouerunt personaliter, vide Fel.in c.licet causam, extra de probat.vbi ponit
quatuor causas,quarum quælibet facit vincere interdicto vti possidetis.
c Ale. No.perpetuo,& ita practicaui,ꝙ si testes essent æquales, p̄ reo p̄sumitur,
gl.est in c.in nr̄a,in fi.de testi. Adde qd̄ no.Bar.l.j.§.fi.in fi.s̄.e. & no.Inn.in c.j.
de eo q mit.in po.lib 6. Et vide qd̄ no.s̄.p̄ leg.l.p̄ legato.s̄m vnam lect.& per
Bar.cons.suo 121 vbi idem t3,ꝙ incipit,in q.dn̄i Cioli.idē si q̄s p̄baret pos.cum
titulo,alius sine titulo,nā primus esset potior, d.c.licet,s̄m Bal.l.q accusare,in
fi.C.de eden.& Bal.in l.fi.in fi.C.q legi.pers.& Bar.hic,& facit qd̄ no.Bal.ī aut.
quas actiones,in pr.C.de sacros.ecc.& latius Bal.in l.ordinarij.C.de rei ven.&
l.nō ignorabit,C.ad exhi.Hæc limita esse vera,nisi p̄baretur priorē sciuisse s̄m
possessorē possidere,quo casu prima poss p̄sumitur interrupta,l.clā possidere,
§.q ad nūdinas,s̄.de ac.pos.& no.Bar.l.si d̄ eo,§.si forte,e.ti.& vide qd̄ no.Bal.
l.sup longi,C.de presc.lon.temp.& l.præses,C.de sen.Et ꝙ titulus p̄sumi faciat
antiqorē pos.t3 Bal.l.post sn̄iam,C.de sen.&hic adde Bar.l.j.C.e.&adde qd̄ dt
Bal.l.pe.C.si à n̄ ↄpe.iu.ꝙ si apparet de mea antiqori pos.dicor p̄basse me spo
liatum pos.Ad qd̄ vide q̄ scripsi s̄.l.j.§.siue āt,de vi & vi ar.Quid si vnus p̄bat
de antiqori pos.sine titulo,alter de iuniori cū titulo,vide bar.&Imo.l.si de eo,
§.fi.s̄.de acq pos.Quid si p̄bōes sunt pares sup pos.&vnus h3 titulū antiquiorē
altero,dicit bal.ī d.q.inc.accusatus de vi turbatiua,ꝙ ex titulo antiquiori p̄su-
mitur antiquior posses. Et ibi ēt vide quot modis in hoc interdicto vnus dicat̄
p̄bare melius altero.Et ibi ēt q d si neuter p̄bat,& no.Iac.bu.l.incerti, C.de in
terd.Adde ꝙ qn̄ testes sunt pares p̄fertur antiqor possessor,bal.cons.352.&370.
Paris.Sequitur Alex.consi.200.vol.j.& consi.66.vol.v.
d Pom.Vide pro declaratione barb.in rub.ext.de fid.instr.&vide Ale.cons.33.vol.
3.& Pan.55.in 3 dub.vol.2. & Fel.in c.licet causam,in x.no.de proba.vers.quar-
ta causa victoriæ,& bar.cons.100.& 107.& barb. cons.43.vo.1.& 70.vo.2.& Ale.
cons.51.in prin.vol.j.&c.e.vol.& Are.42.& 103.vide Alex.consi.76.vol.2.vbi limi
tat hoc,& declarat,& 80.e.vol.2.& 117.vol.2. vbi declarat hoc dictum bar.hic,
procedere tantum in interdicto vti possidetis,non autem recuperandæ,&191.
vol.2.vbi dicit, ꝙ quis potest etiam opponere de antiquiori possessione tertij,
& 199.eo vol.2.& consi.6.vol.3.& 78.in fi.eo.vol.2.& 88.in fi.eod. vol.vbi loqui
tur in interdicto recuperandæ,& seq.eod.volu.3. & vide Aret.in c.cum causa.
de test.vbi dicit, quòd ille diceretur probasse de antiquiori possessione, cuius
testes in dicto suo dixissent , possedit per decem annos, & plus, si aduersarius
probasset de decem annis.

sio præsumetur clādestina, cū duo insolidū possidere nō possint. l.3.§.ex cōtrario.ff.de acq.pos.& est tex.extra de prob.c.l3. S3 si vterque probat præscriptionem, & possessionem æqualis temporis, tunc si vnus ostendit iustum titulum possessionis suæ, alius non, il
a le vincit, qui titulum ostendit. alius non: quia ille qui h3 titulum, h3 potiora iura.l.fi.C.de edic.di.Adr.tol.&d.c.l3.de prob. Hoc tenent Ia.de Are.Ia.Bu.& Cy.C.e.l.j.& omnes. S3 si nullus ostendit titulum, vel vterq; ostendit titulum æqualem, in hoc est dubitatio inter doct. quidam dicunt, quod iudex d3 pronūciare, vti possidetis, ita possideatis, & sic neuter vincit, & neuter vincitur, & hoc casu pt loqui hic. S3 certe non est bonū consilium, qa p hoc partes venitent ad arma, quod iudex ęquitate sua d3 phibere.l.ęquissimum.s.de vsuf. Ista lex non obstat, quia hic loquitur, quando iudex pnunciauit vtrumque possidere diuersa specie possidendi, & sic determinauit litem inter eos. Alij dnt, q iudex d3 facere seque
b strari[b] possessionem apud alium, ne partes veniant ad arma, vel rixas, ar.d.l.æquissimum. S3 si hoc esset verum, quis intentabit rei vendicationem, & qualiter cognoscetur de proprietate? Dnt qui
c dam sorte dirimetur,[c] l.in trib.s.de iud.& C.com.de leg.l.fi.in pr.
5 Hoc non pl3. † Nam quæstio facti non d3 dirimi sorte.l.duo sunt Titij.de testa.tut.gl.in l.j.ver.prohibebit.C.vti pos. S3 quæstio iuris sic, vt in cōtrariis. S3 per hanc sortem dirimetur quis esset posses-
d sor, & quis non, & sic questio facti. Et sic mihi vr,[d] q debeamus di
e cere al'r,[e] q iudex debeat diuidere possessionē illā, & medietatem e dare alteri. Quod pbo per rōem. Si duo fructuarij sunt in fundo, forte quia cuilibet est relictus vsusfructus in testamēto insolidū, certe isti facient sibi partes per concursum, & vterq; erit in possessione p medietate.vt j.e.l.fi.in pr.& idem de necessitate, vt dices in duob.legatariis, quib.eadē res esset legata insolidū. Nā si quilibet pbaret se possidere de necessitate, intelligit, q quilibet possidet p dimidia, cū sibi faciant partes per concursum. modo ad ppositū, qñ plures ostēdūt titulū æqualē, vel qñ titulum nullum ostēdunt alter alteri, saltē hñt titulū de iure gen. quasi occupauerint rem vacantem, & quæ in nullius bonis est, cū dñs nō appareat, vnde iudex pronunciabit vtrumq; istorum possidere cōiter, & p indiuiso, & diuident si velint. Ex hoc sequitur, si quis eorum voluerit intentare petitoriū, intētabit vicissim vnus cō aliū: sicut ēt fit in hac l. qñ iudex pnunciat vnū possidere ciuil'r, alium nāl'r, intentabitur petitorium vicissim, prout voluerint, vt hic dicitur in gl.

a ADD. ¶Paris. Vide ale. declarantem verba bar. hic cons.81.ver. vnde, vol.5.& inferius ibi, & omnes hoc tenent, vide ale.cons.66.vol.5.
b Ale. Et ista possunt procedere, quando vterque simul ad iudicium prouocaret, sed si vnus primo puocaret, vr q pro alio, tanq pro reo feratur sñia, vt no. gl. & doct.in c.licet, de prob.& Cy.in l.j.C.e.& Imol.in l.duo iudices, s.de re iud.
c No. quando quid dirimatur sorte, dixi post bar.in l.2.in pr.C.com.de lega.
d Paris. Contrarium tenet fel.in c.licet causam, in gl.fi.de prob.
e Ale. Ita tenet Dy.in l.Titiæ textores, per illū tex.de le.j.& alij non faciunt mentionem, & vide ibi per Nic.de Neap.& bal.in l.præses, C.de sent. Clau. Vide Pan.in c.licet, de prob.

§.Hoc interdictum duplex.

Quod hic dicit tex. q hoc interdictum est duplex, est verum aptitudine, non semper actu, quia potest esse q vnus tm agit contra eum qui eum turbat, & se possidere non asserit, vt j. prox.§.& s.e.l.j.§.huius autem.

1 *Turbans aliquem in fundo pro iure seruitutis quod prætendit habere in fundo, tenetur hoc interdicto.*

§.Hoc interdictum sufficit.

Videt q ad hoc vt hēat locum hoc interdictū, requirit q quis turbetur in possessione sua. ita di-
a citur hic. Quærit gl.a quid † si aliquis non facit cōtrouersiam pos-
1 sessionis, s3 dicit se vti iure seruitutis. an det cō eum interdictū? Dicit gl. sic, forte vtile, vt j.e.l.§.si vicinus. Tu dic, qñ quis iure seruitutis vult vti in fundo à me possesso, ergo h3 interdictum: qa minuitur mihi aliquid de iure possessionis meæ. non.n. libere possideo, vt l.stipulatio ista.§.j.j.de ver.ob. Si vero ille qui habet seruitutem vult agere hoc interdicto contra impedientem, hic pōt cōcludere duob.mod. Vno mō, q dominus impedit eum vti, & turbat eum in quasi possessione seruitutis suæ, q isto casu h3 vtile interdictum, vt dixi s.e.l.in pr. Si vero volo dicere, q turbat me in possessione fundi mei non permittendo me vti seruitute, tūc habeo iterdictū directū. Ista sunt verba gl.ī l.sicut.§.Aristo.s.si ser.vē.

a ADD. ¶Ale. Vide gl.l.j.in verbo, nec vi.C.e.in verb. sed quid si me turbet.& ibi bal.& gl.& bal.s.ea.l.in pr.& §.huius autem interdicti, & in §.hic prox.seq.

1 *Inquilinus l3 pro refectione possit expelli, tamen factæ refectione d3 habitare.*

§.Cum inquilinus.

a a Op. si inquilinus non facit controuersiā possessionis, ergo contra eū nō dat hoc interdictū, vt s.prox.§.sol. Concedo, nec requi-
b rit[b] quod facit ōtrouersiā possōis, vt s.dixi. Op. q ista ptestatio nō sit necessaria dño, imo videtur qđ possit eum expellere qñ vult reficere, vt C.loc.l.ædē. Resp.duob.mod. Primo, quod hic loquatur in refectione tali, per quam habitatio nō impediatur, vt refectio modica. Vel dic, qđ d3 dñs ptestari, qđ nō phibebit dñs eū habita
1 re facta refectiōe. Ita dicit gl. q no. † qđ post refectiōem factā inquilinus potest, & debet habitare, licèt pro refectione expellatur.

a ADD. ¶Alex. Et per illum tex.cum gl. apparet, q ingressus in possessionem, non operatur vltra protestationem eius, qui ingressus est. Et si quis ingrediatur possessionem vacantem cum protestatione, q non intendit acquirere, non potest accusari, vt est gl.& ibi bal.& in l.j.C.e. Pro hoc etiam facit quod not. bal.in l. cum ipse, C.de contrah.emp.
b Paris. Vide ale.cons.126.ver.modo venio.vol.2.

§.Item videamus si actor.

Dicitur hic, qđ ego debeo denūciare illi trāsductori. quæro, ad quem finē fit ista denūciatio? Rñ. vt ipsemet præcidat, & relaxet vites meas, vel officio iudicis hoc fiat, vide gl.in verb.denūciare. quæ h.d.& incipit, s.dñm. Puto gl. verum dicere. Nā cum istæ vites sint in solo à me possesso, possem præcidere mea autoritate.l.quemadmodum.§.si protectum.s.ad le.aq.& l.si vitem.§.si ad ianuam.j.quod vi aut clam. merito hoc poterit fieri officio iudicis. Et hoc est qđ gl.dt, si dñs vult. quasi dicat, pt etiam sua autoritate. Vide simile in nunciatiōe noui operis, quæ pt fieri officio iudicis, & autoritate ppria.& fm hanc lect.denunciat dñs transductori, vt pręcidat. Alij dñt, q dñs denunciat q ipse idem vult pręcidere, & hoc facit vt si aduersarius de cętero aliqd faciat, teneatur, qđ vi aut clam. Prima lect. magis cōgruit literæ. Sequitur in tex. aut vti debere eum interdicto. Quæro de intellectu huius verbi, quis est iste, qui interdicto vtitur? Duæ sunt lecturæ. Vna, q dñs vitium vtitur interdicto cō transducentem, & ista applaudit literę. Alij dicunt, quod dñs fundi in quo erant arbores, in quas vites erant transductæ, contendebat se possidere fundum in quo erant vites. & sic intentabat interdictum contra eum, qui prohibebat vites transducere. Prima lect. placet.

§.Item videamus si proiectum.

Iste §. vsq; ad §. creditores. diuiditur in 2. partes principales. Primo, qñ habeo ptectū, qđ est fundatum in solo à me possesso, & ptendatur s. alienum. Secundo, qñ habeo cænaculum quod totum fundatur super ædificio possesso ab alio. Secunda ibi, sed si s.ædes. Item prima subdiuiditur in duas, quia primo loquitur qñ ædificium ptenditur s. solum ab alio possessum. Secundo, qñ protenditur s. solum commune. Secunda ibi. Labeo. Et principium §. item videamus. legitur in gl. trib. mod. Tu tene 3. lect. ibi, tu dic relatum, & bene.

1 *Non licet facere ponticellum super plateam communem, inter plures cōsortes.*

§.Labeo.

Hic est no.§. Quæro quid differt iste §. à præcedēti §. item videamus? Resp. quia in superiori §. habebat ptectum, qđ non requiescebat in alieno: s3 hic requiescit, & hoc secundum quosdam. Vel aliter s. tegebatur fundus alienus,
1 hic fundus cōis, qđ no. † & q nō licet facere pōticellum s. plateā
a cōem inter plures consortes. In vers. in quo facilius. cum Iurisconsultus non respondeat, quæro, quid iuris? Resp. aut ille qui habet protectum, habet de iure, & potest agere vti possidetis. Aut non habet de iure, & non potest agere, quia illam protectionem habet vi, clam, vel precario ab aduersario.

a ADD. ¶Ale. Vide tex.& bar.in l.2.§.tractatum, s.ne quid in loco pub.& Spe.in ti.de cau.pos.& proprie.ver.item Labeo, & bal.in l.item lapilli, s.de re.diui.& in l.iuris gentium §.si pacisçar.s.de pac.& quod no.in l.fi.in pr.C.de ser.

1 *Quando cenaculum non habet aditum de publico, dominus domus agit hoc in terdicto.*
2 *Ille qui habitat iure suo cænaculum, habens aditum de publico, possidere dicitur naturaliter.*
3 *Possessor cænaculi h3 hoc interdictū contra quemlibet extraneū eū turbantem.*

§.Sed si supra ædes.

Primo loqt in eo, q h3 cænaculū s. ædificiū alienū nō cōductū à dño. Secūdo ī eo, q h3 cōductū à dño tanq superficiarius. Secūda
1 ibi cæterū, & iste §. est valde notabilis, & mēti tenēdus. Quæro, † si cænaculū nō h3 aditū de publico, qs poterit agere interdicto vti pos. resp. ille q habitat ī cęnaculo nō possidet, nisi sit superficiarius, vt dicā ī ver.cæterū. & iō siue possessor domus eū molestet, siue alius extraneus, hoc interdictū sibi ñ cōpetit, s3 dñs domus pt agere cō eum hoc interdicto, qa possidēdo cænaculū eū turbat ī possesiōe sua,
2 & pt agere cō quēlibet extraneū tāq possessor. † Quæro, qñ cænaculū h3 aditū ex publico, qs possideat? Resp. nāl'r ille possidet q habitat cænaculum, si habitat iure suo, nō vti īquilinus: & hoc quia inquilinus nō possidet, ciuil'r vero possidet dñs soli, ī quo sustētat cænaculū. l.obligationū fere.§.pl3.j.de act.& obl fm Iac.de Are.
3 † qro vtrū possessor cænaculi possit agere īterdicto vti pos. Resp. sic, cō quēlibet extraneū cōturbātē: qa possidet, vt dictū est. cō dñm vero nō posset agere, nisi ostēdat se iuste habere cænaculū, vt j. in ver.cæterū. Nā eo ipso q possidet à dño, possidet vi, clā, vel precario, cū eius ędificiū dēat eē liberū vsq; ad celū. l.altius.C.de ser.& aq.

1 *Testator si legat vxori certam partem domus, licèt non habeat aditum de publico, tamen possidet.*

§.Cæterum.

Quæro, superficiarius qui h3 cænaculum, vtrum ipse possideat? Respondeo sic, siue

habeat

habeat aditum ex publico, siue nõ. quod apparet, quia sibi cõpetit interdictum uti possi. vt hic dicitur, & gl. hic tenet. Quod dico de superficiario, idem dico de quolibet alio, qui iuxta habet cænaculum. Hoc dico, † quia sæpe contingit, quod testator relinquit vxori habitationẽ certæ partis domus suæ, vel cenaculi. certe dico, eam possidere illam partem, licet nõ habet aditum ex publico, vt hic.
1

§. Creditores. Circa istum §. quæruntur duo. Primũ qd in creditore conuentionali? gl. dicit, quod secus. Nã ille q missus est in possessionẽ à dño, possidet. l. qui pignoris. s. de acq. pos. merito h3 hoc interdictũ. Secũdũ hoc habes vnã differentiam inter pignus prætorium, & pignus conuentionale. Alias differentias dic vt no. in l. j. s. de pi. act. Secundo quæro, qualiter subueniat istis creditorib⁹ missis in possessionẽ? dic vt in gl.

1 *Interdictum vnde vi, est mere personale.*

§. Non videor. Hic vr̃ tex. cõ gl. q̃ habuisti s. e. l. in pr. in 2. mag. gl. Resp. non videor possidere
1 vi, vt † teneat interdicto vnde vi, quia illud est mere personale. l. cum à te. s. tit. j. Sed teneor interdicto vti possidetis, quia est scriptum in rem. l. j. §. pe. s. de interdictis.

1 *In hoc interdicto quis condemnatur ne turbet, & potest cogi cauere.*
2 *Interesse in hoc interdicto æstimatur habito respectu ad possessionem. Gabella si solui debet de qualibet lite quando agitur hoc interdicto, æstimatio fit de possessione, non de re. (tatis reliquit cogitandum.*
3 *Lis qualiter æstimetur quando agitur super possessorio habente causam proprie*

1 **In hoc interdicto.** Gl. ponit hic casum. No. tex. † ibi, hoc nequaquam, & c. & sm hunc casum habes, quod quis condemnatur, quod non turbet. Et dico, quod de hoc potest cogi cauere, vt j. ti. 2. l. 3. §. in hoc interdicto, & de aqua
2 quo. l. pe. † Secundo no. quomodo æstimatur interesse in hoc in-
a terdicto, quia habetur respectus ad possessionem. Et propter hoc in ciuitate ista, in qualibet lite solui debet gabella 4. denariorum pro libra. Vnde qñ est contentio de aliqua possessione d3 æstima
3 ri possessio, non res, vt hac lege. † Quæro, quid si contenditur super aliquo possessorio, quod habeat causam proprietatis, vt vidistis s. de interd. l. 2. §. quędam. qualiter lis ęstimabitur? Cogitabitis.

a ADD. ¶ Ale. Vide bar. in l. si aliquam, in 2. parte, s. de acq. pos. & in l. si quis in tantam, C. vnde vi.

LEX IIII.

1 *Effectus huius iudicij inter duos fructuarios quis sit.*
2 *Vsufructuarius & vsuarius quilibet ipsorum possidet naturaliter, sed an insolidum, an pro parte, vbi quòd quilibet insolidum. (quis effectus erit.*
3 *Si hoc interdictum proponitur pro quasi possessione alicuius iuris incorporalis,*
4 *Iurisdictio apud plures insolidum qualiter esse possit.*
5 *Ius percipiendi pedagium quòd non possit plurib. insolidum competere. & n. 6.*

In summa. Ista lex est multum no. & menti tenenda, & de ipsa facio magnum fundamentum in materia de acq. pos. & h3 4. partes, vt p3 ex litera. In prima est cõtentio inter duos fructuarios. In secũda, est cõtentio inter dñm, & fructuariũ, qñ vterq; inuicẽ agit cõ alterũ. In tertia sunt opi. Vna qñ fructuarius tm̃ agit, p quasi possessione vsusfructus. Alia, qñ agit vsufructuarius vti pos. p possessione rei, & ista secũda est verior. In quarta, qñ est cõtentio inter fructuariũ & vsuariũ. Secũda ibi, & si alter.
1 Tertia, ibi idẽ erit. Quarta ibi, proinde. † Aduerte, circa 1. partem quæro, qs erit effectus istius iudicij inter duos fructuarios? Resp. gl. poterit esse. qđ vnus solus vincit, si apparebit vnum solum possidere nal'r. Item poterit esse, quod ambo vincerent, & neuter. Qđ ambo vincerẽt esse põt, si facerẽt sibi partes p cõcursum, qa forte cuilibet erat vsusfructus legatus insolidũ: tũc quilibet vincit in medietate sua, & neuter vincit aliũ in portione sua. Nec possum⁹ dicere qđ ista naturalis, quę cõpetit fructuario, diuidat in duas, itaq quilibet insolidũ possideat, qa eadẽ specie possidẽdi non possunt plures insolidũ possidere. l. 3. §. ex cõtrio. de acq. pos. Secũda pars istius legis est clara. Venio ad 3. partem, & hic quæro. quid differt hic ver. à præcedenti? Resp. s. cõtendebat de possessione rei, hic de quasi possessiõe iuris, sm vnã lec. Vide gl. in ver. defendat, quæ inc. i. quasi. quæ idem dicit qđ gl. s. e. l. j. in pr. & l. si plures. §. deiectum. s. ti. j. & l. ait prætor. §. itẽ ei. s. ex qui. cau. ma. s3 hoc reprobaui s. e. l. j. & l. naturalr. in pr. s. de acq. pos. Dicendum est ergo, qñ cõtenditur de possessione rei in qua hr̃ vsusfruct⁹ & differt à præcedenti: qa dñs agebat cõ fructuarium, & fructuarius cõ dñm: hic solum vsu
a fructuari⁹ agit. Venio ad 4. a particulam, & quæro qual'r hic possi
2 deat † vsufructuarius & vsuarius. Dicit gl. quod qlibet possidet nal'r, s3 nõ insolidũ: s3 quilibet p parte indiuisa. Ita dicit gl. hic. Aduerte la. de Are. dicit sic, puto quemlibet possidere insolidum diuerso iure. Ego dico qđ gl. nr̃a dicit male. Nam portio incerta rõe loci. & quote nõ põt possideri, vt s. de acq. pos. l. 3. §. j. & l. locus. S3 si tu dicis, vsufructuarium, & vsuarium possidere pro parte indiuisa, apparet quod pars est incerta ratione loci, quia portio indiuisa non potest demonstrari in loco. l. Mæuius. §. duorum. s. de le. 2. & de stip. ser. l. seruus communis sic omnium. Item est incerta rõne quotæ, qñ vsus est incertus, l. vsus pars. s. de vsu & ha. ergo p parte indiuisa non potest possideri. & ideo teneo, quod quilibet insolidũ naturalr possidet. S3 tunc obstat l. 3. §. ex cõtrio. de acq. poss. vbi dicit. quod duo non possunt insolidum possidere. Resp. verum est, eadẽ specie possidendi, s3 hic sunt diuersæ species. alia enim est possessio naturalis vsufructuarij, alia est possessio naturalis vsuarij, alia est naturalis possessio emphyteutæ, & similium, sicut differt ciuilis possessio domini, à naturali, quæ est fructuarij: ita istæ nãles, de
3 quibus dixi, differunt inuicem. Rõem dixi in d. §. ex cõtrio. † Circa l. nr̃am habemus videre de effectu huius interdicti, qñ pponitur pro quasi possessione alicuius iuris incorporalis & ista iura incorporalia quędam sunt realia, vt seruitutes habentes causam continuam, p quib. datur hoc interdictum, vt dixi s. e. l. j. in pr. istæ possunt cõpetere sine dubio plurib. insolidum, vt j. de aqua quoti. & æsti. l. Lucio. merito plures possent agere inuicem, & possibile esset vtrunq; obtinere, prout reperitur possidere. & de istis habui-
4 stis in hoc ti. Quædam sunt † iura non realia, vt iurisdictiones, & iura percipiendi pedagia, vel seruitia, & similia. In iurisdõe dic, quod põt iurisdõ esse apud plures insolidũ. l. inter tutores. s. de admi. tut. & l. j. s. de of. proconsul. Item põt esse apud plures iurisdictio, vna alta & magna, alia bassa & parua. Exemplum, præses puinciæ in Ducatu & marchia h3 iurisdõem vniuersalem in tota puincia, & ad eum appellatur à iudicib. inferiorib. Rectores ciuitatum in ciuitate sua habent iurisdões, & sic vides, quod duo in eadẽ ciuitate habent iurisdõem, tñ vnus minorem, ali⁹ maiorem. Item põt esse iurisdictio apud plures in eodem territorio diuersis respectib. sicut vides, qđ rector huius ciuitatis h3 iurisdõem omnium causarum tpalium: episcopus aũt h3 iurisdõem omniũ causarum spiritualiũ. Vel vides quosdam iudices habere iurisdõem super damnis datis tm̃, aliũ habere oẽm aliã iurisdõem. l. solemus. §. latrunculator. s. de iud. & l. 3. s. de of. præf. vigil. & C. de emã. li. l. j. Istarum iurisdõum possessio hr̃ hoc mõ, quod quis vtat iurisdõe ista sciente, & patiente eo ad quẽ spectat, al's nõ dr̃ qs esse in quasi possessiõe. l. 2. C. de ser. & aqua. & l. quoties. s. de ser. Vnde si tu probares te vsum tali iurisdõe, nõ pbarec tua quasi possessio, nisi pbares te fe-
5 cisse sciẽte eo ad quẽ spectat. Hoc pmisso, † si plures cõtendunt de aliqua iurisdõne, & vnũ tm̃ apparet possidere, ille obtinet in hoc interdicto. S3 si plures apparent quasi possidere, quilibet obtinebit sm qđ quasi possidet, vel ĩ totũ, vel in parte: vel sm iurisdõem magnam, vel bassam, sm quod dixi s. & hoc est qđ pbat hic tex. de vsufructuario, & vsuario: qa vsufructuarius obtinet in possessione sm fructũ, & vsuarius sm vsum, & dñs sm dñiũ. & h. d. iste text.
6 Prædicta vñr vera in istis iurisdictionib. de quib. dixi. In iure † vero percipiẽdi pedagiũ nõ video, quod possit plurib. insolidũ cõpetere, sic nec pceptio vsusfruct⁹ esse põt apud plures insolidũ: sic nec perceptio pedagij, tñ põt esse quod vnus recipit pedagiũ de omnib. reb. alius de animalib. tm̃, vel vnus omni tpe, alius tpe indulgentiæ, & sic de similib. istis casib. qlibet vinceret in quasi poss. in qua est, vt hac l. ĩ fi. cũ sua gl. Ad pdicta facit qđ dixi in l. si publi. §. fi. s. de pub.

a ADD. ¶ Ale. Adde gl. & bar. in l. j. ad fi. C. eo.

¶ De superficiebus. Tit. xvij.

LEX I.

a **Ait prætor.** a Op. duo non possunt possidere insolidum, vt dixi s. l. prox. Dicit gl. diuersis respectibus potest esse, vt quia vnus vtitur superficie respectu vsusfructus, alter vtitur respectu vsus. Vel dic, quod honoris gratia loquitur in plurali. Vel dic, quod quilibet habet superficiem pro parte pro indiuiso. Vel dic, quod loquitur in dño, & superficiario.

a ADD. ¶ Alex. Quis sit pctus superficiarius, vide bal. in rub. C. de iur. emph. in pr.

1 *Clausula refirmamus tibi in emphyteusim talem domum, videlicet solum iure emphyteutico, superficiem iure proprio, nihil operatur, quia intelligitur tota domus emphyteutica.*
2 *Emphyteusi supra concessa finita, non põt superficiarius tollere eius superficiẽ. Pretij & mercedis quantitas facit cognosci emptorem à conductore.*
3 *Cautela vt in contractibus tam emptionis quàm conductionis ponatur clausula, faciens eum procuratorem in rem suam, ita vt deinde, & c.*

a **§. Qui superficiem.** a In hoc § pone casum quare sit ppositũ hoc interdictum, videtur, quod hoc interdictum non sit necessarium cũ p superficie competat actio ciuilis. Et ad hoc respondet Iurisconsultus, subnixus est de iure ciuili, i. ante huius tractatus ppositionem munit⁹ erat: iõ vr̃ quod hoc interdictum fuerit superuacuum. Ad quod respõdit, s3 longe, & c. no. tex. ibi, & quia melius est, & c. Dicitur hic, quod superficiem conduxit. Op. eius est superficies, cuius est solum, l. obligationum fere. §. placet. de act. & obl. Sed si conduxit superficiem, vt hic dicitur, solum remanet domini: ergo tali cõductori non competit vtilis actio in rem, quam infra dicit competere. Hui⁹ timore

a ADD. ¶ Ale. No. tex. ibi, adde gl. bar. & bal. in l. j. C. vti possid.

sunt hic plures expositiões in gl.quadã dñt superficiẽ,i.solũ,in quo est superficies:& sic tãq̃ cõductor soli h3 vtilẽ in rẽ:vel cõduxit solũ,vt ibi superficiẽ ponat.Eadẽ est ista expositio cũ prima,sed differt,qa in p̃cedẽti superficies erat iã imposita,in isto vero erat imponẽda.alij intelligũt tex.simplr̃ put iacet,& hoc pl3,l3 ẽt p̃cedẽtes sint veræ.Nõ ob.p̃riũ,qa fateor q superficies cedit solo,quo ad directũ dñiũ:s3 vtile p̃t cõpetere superficiario.qd' tene mẽti p

1 qbusdã p̃ctib.q reperiũtur in ciuit.ista.†Sũt hic qdã dom⁹,q p̃ce

a duntur ab ecclesiis priuatis personis,hoc mõ. [a] Refirmamus tibi in emphyteusim talẽ domum,vc3 solum iure emphyteutico,su

b perficiem iure proprio.Certe ego dico,q ista verba [b] debẽt sic intelligi,q tota domus sit emphyteutica.Nã nõ p̃t alterius esse ædificium,q̃ eius cuius est solum,d.l.obligationum fere.§.placet.Et ista verba quæ dicunt superficiem iure proprio, hoc denotant,q ædificium fuerit positũ de pecunia priuati.nõ ab ipsa ecclesia:qm ab initio fuerũt p̃cessa in emphyteusim ad ponẽdã superficiẽ, vt

2 hic dr̃ in gl.†Sed tunc dubitatur,an emphyteusi finita superficiarius possit leuare,seu tollere superficiẽ suã,cũ dicatur hr̃e iure p

c prio.casus est q nõ,in l.2.[c] C.de iur.emph.Vlterius dr̃ hic,si emit superficiẽ h3 actionẽ ex empto.Op.per locum à diuisione.aut emit solum,& est dñs totius,& h3 directã in rem:aut emit superficiẽ sine solo,& tunc sequr quod alterius est solum,& alterius superficies.p̃ l.obligationum fere §.placet.ĩ.de ac.& ob.Gl.h⁹ timore dat plures expositiões. Ista est vera,vel q emit superficiem tm̃, vel q emit solum ad ponẽdum superficiẽ.Nõ ob.p̃rium,qñ emit superficiẽ:qa p̃t pertinere superficies ad aliũ,q̃ pertineat solũ iure vtilis dñij,vt dixi,s3 qñ emit solum,vt ponat superficiẽ,intelligas hoc acto,vt dñium soli nõ trãseat,alias ista verba,vt ponã superficiẽ vel ad ponẽdum superficiẽ, trãslatiõnẽ dñij ñ impediũt. l.species.de aur.& ar.le.& quod no.per do.in l.si mulier.C.de iur.

3 do.†Vlterius quæro,[d] quo modo cognoscam emptorem à con

d ductore? Gl.resp.valde no.dicit.n.pretium & mercedis quantitas facit discerni.Pretiũ intelligo,qñ soluitur vna summa semel:mercedis quantitas qñ soluitur annua,vt no.C.de iur.emph.l.j.plene

4 dixi in q.q̃ disputaui,quæ inc.publicanus quidam.†Vlt.no.istum tex.ad ea quæ quotidie ponuntur in p̃ctib.q in p̃ctib.debeant poni ista verba,in re empta,vel locata,faciens eum procurat.in rem suam,ita vt deinde possit,&c.vt hic dr̃.facit l.in creditore.de euic.

a ADD.¶Ale.Qualiter ista verba intelligãtur,Refirmamus tibi talem domum in emphyteusim,vc3 solum iure emphyteutico,& superficiem iure proprio,hr̃ p bal.in c.j.§.si quis de manso,de contr.inuest.& p̃ bar.videtur tenere bal.in l.2. C.de iu.emph.& in l.si domus,§.fi.de le.j.& facit quod no.bal.in auth.qui rem, C.de sa.san.ec.Et vide no.per bal.in l.3.quę inc.seruitutes prædiorum,de ser.& bal.in auth.excipitur,C.de bo.quæ lib.per bal.in c.j.§.si vasallus in feudo,in ti. hic finitur lex Conradi.Pau.de cast.in d.l.3.de ser.tenet opi.bar.per d.l.obligationum fere,§.placet.adde videndum bar.cons.69.lib 2. Et an soluens censum, de re tanquam emphyteutica,probet illam emphyteuticam, vide per eundem cons.352.eo.vo.vbi dicit,quòd pensio & qualitas rei sunt considerandæ.

b Paris.Vide d.Ias.l.in prouinciali,§.si ego,ff.de op.no.nun.vbi idem t3 qd' bar.hic.

c Ale.Sed bal.ibi tenet contrarium.

d Ale. Vide in l.qui saxum,s̃.de don. & hanc gl.no.al.bal.in l.ex conuentione,C. de pact.& no.q vbi fit mentio de pretio,intelligitur emptio,gl.est no.in l.si inter,C.de iure do.& ibi bal.infert ad q.no.& no.bal.in l.qui se patris.C.vnde li. & l.Gallus.§.& quid si tantum,s̃.de lib.& posth.& adde no.per bar.in l.cotem §.qui maximos,s̃.de publ.

§.Proponitur. Hic incipit exponere j.partem edicti.dr̃ hic,nec exigit ab eo q̃ cãm. p̃ s̃ e.l.j.ĩ pr. ibi,sm legẽ locationis,&c.gl.ponit plures sol.illa est vera,qd' principium loquitur,qñ superficiarius agit p̃ dominum.Nã tunc nisi appareat causa quare superficiem possideat, possideret ab eo vi, clam,vel precario,cum de iure debeat esse superficies eius, cuius est solum.d.§.placet.& vidistis s̃.ti.j.l.si duo.§ Labeo.sed quando agitur contra alium non requiritur causa possidendi,vt hic.

1 *Actio in rem vtilis competit conductori ad longum tempus non modicum.4.*

2 *Exceptio datur illi cui & actio datur.*

3 *Longum tempus in locatione dicitur decennium.*

5 *Ratio l.emptorem.C.loc.*

6 *Colonus dicitur habere ius in re,si in contractu locationis est apposita hypotheca omnium bonorum,& non potest expelli per singularem successorem.*

7 *Fũdũ emphyteuticũ quẽ quis h3 à me in emphyteusim,possum ab altero vẽdicare.*

a §.Quod autem ait. [a] Hic exponit partem 2.edicti, ibi,si qua alia,&c. Not.tex.ibi,

1 nã cui damus,&c.†No.q cõductor ad modicum tp̃s nõ h3 actio

2 nẽ in rẽ vtilẽ:secus si cõduxit ad tp̃s magnum.† Vlt.no.cui dam⁹

b actionẽ,multo magis exceptionẽ.Quæro[b] qd' sit tp̃s magnũ†&

3 paruum?In gl.ponuntur opi.vna dicit de 30.dieb. alia de biennio, alia de quinquennio.Istæ sunt falsæ.l.si filio.§.fi.s̃.so.ma.vbi quinquennium est modicum tp̃s:nã si ille cõductor ad quinquẽnium hẽret vtilẽ,successor teneretur stare colono,qd' ibi negatur.Quare gl.ponit duas alias opi.vna,q longum tp̃s dicatur decennium: alia qd' dicatur lõgum tp̃s arbitrio iud.& hãc vlt.t3 hic,s3 præcedẽtẽ de decẽnio,t3 in l.j.in fi.& seq s̃.si ag.vec.& ista cõiter tenet,

c & per can.[c] in c.j.de re.ec.non al.in cle.†S3 qro vtrũ p̃ductori cõ

4 petat actio in rẽ,seu qratur aliqd' ius in re?resp.aut p̃duxit ad modicũ tp̃s,& nullũ ius in re qritur,si p̃duxit à priuato vt hic.si vero

d cõduxit à publico,tũc qritur vtilis[d] in rẽ sibi,vt s̃.de lo.pu.fru.l.j. l3 gl.videatur tenere p̃riũ,& nõ bñ,in d.l.j.in fi.cũ seq.s̃.si ag.vec. vel emph.pe.Nã ibi put loqtur de locatione fcã à Republica,nõ est distinguendum,vtrum cõductio sit ad paruum tp̃s fcã,vel magnum.Si vero cõduxit ad tp̃s magnum,vel lõgum,indistinctè h3

5 actionem in rem,vt hoc §. Et ex hoc†colligitur rõ l.emptorem. C.loc.quare emptor p̃t expellere colonum, qa nullum ius h3 in re:sed solum h3 obligatã personã. Sed si haberet ius in re, prosequeretur rem penes quemcunq; vadat,vt hic,& in seq.§.Nam h3

e actionem in rem p̃ dominum,& p̃ quemcunq; alium.Et iõ dixi[e]

6 iam†de facto,q si de p̃ctu locationis fieret instrm̃,& in instro esset apposita hypotheca omnium bonorum, q ex hoc est quæsitum colono ius in re:& ideo non posset expelli ab illo fundo, cum sit

7 sibi obligatus pro obseruatione prædictorum.†Vlt.dicit gl.no. ar.q possum vendicare domum, vel fundũ quãuis alius à me habeat in emphyteusim.Sed ar.p̃.de cond.ind.l.indebiti.in fi.& l.fructus.in fi.de rei ven.Sol.ab eo,q habet ius à me non possum vendicare,vt in contrariis,& probatur hac lege: sed ab extraneo bene possum vendicare,vt hic.Et hanc dist.probat iste tex.

a ADD.¶Ale.Ex isto §.dicebant Ang.& Im.in l.si filio,§.fi.so.ma.q locatio quinquennij non sit alienatio, vt ibi probatur. Nam cum fundus dotalis non possit alienari,nec similiter in magnum tempus locari, cum locatio in magnum tempus dicatur alienatio quædam,cum transferat vtile dominium, iuxta id quod habetur in l.1.& 2.s̃.si ag.vec.dicebat ipse,q prælatus qui prohibetur res ecclesiæ alienare, non prohibetur in quinquennium locare, imo poterit locare per nouem annos,cum decennium tantum dicatur longum tempus, l.si cum fideicommissa,§.Aristo,qui & à qui.& in rub.C.quæ sit lon.cons.& l.cum de in rem verso,s̃.de vsur.de quo per gl.& doct.in cle.hic al.per bar.adde no.in l.codicillis,§.instituto filio,s̃.de le.2. ita in ecclesia videtur tenere bal. in l.iubemus,C. de sa.san.ec. ¶Adde,quando,& ad quantum tempus prælatus possit locare,& an successor teneatur stare locationi,bal.cons.413 & 432.lib.3.

b Alex. Vide quæ dixi post bar.in l.emptorem,C.loc. & vide gl.& bal.in l.si constante,§.si vxor,s̃.so.ma.

c Ale. Adde gl.& doct.in l.si filius,C.de pe.hæ.& Ang.in d.l.si filio,§.fi.quem vide,& ibi scripsi post Im.& placet opi.q hoc relinquatur arbitrio iudicis per rationem doctorum,& ita videtur tenere bar.hic.

d Ale. Conductor reipublicæ habet actionem,adde bar.in l.emptorem,C.loc.& in l.j.C.de iur.emph.in prin.

e Alex. Istud idem dixi in l.qui fundum,s̃.loc.& ibi vide,quia remittit,vbi ponit materiam,videlicet in l.si filio,in fi.s̃.so.ma.vide s̃.de pub.& vect.l.vectigalia, & l.emptorem,C.loc.optime facit tex.& ibi bar.in l.si creditor, §.fi.s̃.de distr. pig.Et sequitur bal.in d.l.emptorem,& quod ibi dixi,& bar.in l.j C.loc.

§.Si soli. Duob.mod.gl.ponit casum, & sm j.lect.clare procedit.Itẽ 2.lect.ponitur ẽt in gl.q̃ lec.p gl.reprobat̃. Et quod dicit gl.q non placet,dic,s.q in isto §.ita ponatur casus: sed lec.est vera in se.l.fi.s̃.de eui.fa.e.ti.l.si seruũ emero.& ibi no.

1 *Emphyteuta non potest donare vel legare irrequisito domino.*

§.Quod autem. Iste §.legitur in gl.plurib.mod. quæ diuersitas lecturarum non est pp aliquam p̃rietatem:sed qa tex.est in se intricatus:vnde tene quã vis. Op.fructuarius non p̃t constituere alium fructuarium.vt insti.de vsuf.§.finitur.ergo nec superficiarius superficiarium.sol.aliud in vsufructuario,aliud in superficiario.rõ.dicit gl.qa vsufructuarius h3 instar dominij, & sic duo non possunt esse domini insolidum. Ista rõ non concludit,qa superficiarius h3 vtile dominium,& tñ duo nõ possunt esse superficiarij insolidum, vt s̃.e.l.in pr. cum gl. Vnde rõ est ista,qa vsusfructus cohæret personæ, & iõ à persona non p̃t separari.Alius.n.est vsusfructus in persona tua,alius in persona mea.l.si id quod.ĩ.de duo.re.sec⁹ in superficie,qa eadem est superficies,penes quẽcũq; vadat. Dicit hic q superficies, seu ius superficiei p̃t cedi:p̃.C.de iur.emph.l.vlt. Sol.sm opi.gl.in d.l.vlt. Fateor,q non p̃t vendi,sed donari, vel legari sic. & ita p̃t intelligi hęc l.vel ẽt locari eo mõ,quo ipse h3,sicut emphyteuta facit aliũ

1 emphyteutam,vt inst.loc.§.adeo.doc.in d.l.vlt.de iur.emph.†dicũnt.q emphyteutæ non possunt donare,vel locare,domino irrequisito,& leges,quæ ibi allegantur in gl.loquuntur in emphyteuta Reip.in quo est alia rõ, vt ibi dñt,& ego dicã in l. in cõuentionalib.ĩ de ver.ob.Sed ad istã l.q loqtur in emphyteuta,vel super

a ficiario,priuati non respondent,nec eam allegant.Quare dic,[a] q dam est superficiarius,q emit superficiem,nec ad aliquam præstationẽ tenetur,& iste p̃t cedere quocunq; titu.vult.Ita loqtur hic. Quidã est superficiarius,q conduxit superficiem sub certa annua præstatione,& in isto puto idem iuris esse quod in emphyteuta,vt ita demum possit vendere,vel alienare,sicut emphyteuta põt. Et sm hoc determinat̃ hæc l.per d.l.vlt.de iur.emph. Prædicta maxime vera sunt in eo qui superficiem conduxit ab ecclesia,vel recipit aliquid in emphyteusim. Nam tales nullo titulo p̃nt in alium transferre.de hoc habemus tex.sing.C.ne rei dom.vel templ.l.2.

a ADD.¶Ale.Vide bal.in auth.qui rem,C.de sa.san.ec.

1 *Qui h3 vtile dominiũ p̃t cõstituere ius in re,qd' resoluitur,resoluto vtili dominio.*

§ Ser

a §. Seruitutes. a No. † q ille qui habet vtile dominium pt
1 cstituere ius in re, qđ per vtilem confesso-
riam petetur. eodem modo poterit illam rem pignorare, & cre-
ditor habebit vtilem hypothecariam. l. lex vectigali. §. de pig. Ista
tamen iura pereunt perempto iure cōstituentis, d. l. lex vectigali.

a ADD. ¶Alex. Iste §. facit vtrum emphyteuta, in re emphyteutica seruitutem possit constituere, de quo per bal. in l. 3. C. de serui.

LEX II.

1 *An sit differentia, vtrum conducam solum, vt imponam superficiem, an conducam superficiem.*

Superficiarias. Op. & vr̄ q proprietas sit ēt supficiarij,
vt s. l. proxi. §. q̄a āt & in rem. Resp. vtile
dn̄ tm̄ cpetit superficiario, directū cpetit dn̄o soli, ita loqtur hic.
Scđo op. q superficiariæ ædes dn̄r emptæ, nō solum cductæ, vt l.
j. x. § j gl. supplet hic, q dicit cducto, subaudi, vl' empto, hoc acto,
q nō trāseat dn̄ium vt in prio suppleo vel legato vel donato, vt s.
1 l. prox. §. pe. Dr̄ hic, † q in cducto solo positæ sunt, q̄ro vtrum sit
dr̄ia, vtrum cducam solū vt imponā superficiem, vel cducam su-
perficiem: Gl. s. l. prox. §. j. vr̄ ista ponere tanq̄ æqualia. Tu dic, dr̄ia
a est in hoc, quia qn̄ quis cduxit solum superficie destructa, adhuc
remanet cductio soli. l. quoties, in fi. s. de vsufr. Sed qn̄ cduxisset
superficiem, tunc illa perēpta perimitur ius superficiarij, d. l. quo-
ties. in fi. & s. de dam. infe. l. inter quos. §. damni. Vltimo scias, qđ
ex pdictis d3 determinari, & suppleri. l. superficiario. s. de rei ven.
Nam nō sp est necesse, qđ pro superficie alia annua pensio pste-
tur vt qn̄ constituitur emptio, donatio, vel legatum, vt s. vidistis.

a ADD. ¶Alex. An destructa superficie destruatur contractus, & quid emphyteuta, vide bal. in l. j. C. de iure emphy. & adde bal in rub. C. de iure emphy.

¶De itinere actuque priuato. Tit. xviij.

Dictum est s. de interdictis possessoriis rerum corporalium: sequitur de possessoriis rerum incorporalium.

LEX I.

a PRætor ait. a Quærit gl. vtrum istud interdictum
sit duplex, vel simplex: Dic vt in gl.

a ADD. ¶Ale. No. ad hanc gl. q si per viam publicam iri non potest, ego ire impune potero per agrum vicini cum bestiis, ita not. Bal. in l. per agrum, C. de serui. facit ad hoc j. ead. l. § Iulianus.

1 *Hoc interdictum vtile competit pro seruitute vrbana habēte cām discontinuā.*
2 *Hoc interdictum q non habeat locum pro seruitute rustica, nec pro aquæductu.*
Interdictum vti pos. q detur pro seruitute vrbana habente cām cōtinuam. nu. j.

§. Hoc interdictum. Quærit Gl. quid de seruituti.
vrbanis? Dicit gl. forte hēbit
1 locū vtile. Videte, † si quidem seruitus vrbana habet causam cti-
nuam tunc h3 locum vtile interdictum, vti possidetis, vt s. ti. 2. l. j.
in pr. & ibi no. & l. sicuti. §. Aristo. s. si ser. ven. & l. quoties. de seru.
Si vero h3 cām discontinuam, tunc posset locum habere vtile in
2 terdictum. Quæro, vtrū † p omni seruitute rustica hēat locum in
terdictū? Gl. dicit, q nō, quia nō pro aquæductu. l. j. §. qđ aūt. j. ti. j.

1 *Possessio itineris quare nō acquratur maiori spacio 30. dierū, sicut possessio aquæ. Communitas, si patitur quem esse semel de priorib. vel tanquam consiliarium in consilio proponere, ex tali actu inducitur quasi poss. ssio.*
2 *Aliquem esse vsum, & sic esse in quasi possessione itineris quid prosit.*
3 *In quasi possessione iuris habet locum regula, vim vi repellere licet.*
4 *Vniuersitas coadunata si vult aliquid agere, potest expellere illos, qui non sunt de corpore vniuersitatis.* (*vsus esset tempore sufficienti.*
5 *In iuribus habentibus causam dicitur quis esse in quasi possessione, si illo anno*
6 *Existens in quasi possessione eligendi. si impeditur in noua electione, sufficit dicere q fuit in quasi possessione iuris eligendi in proxima præcedenti electione.*
7 *Dominus qualiter possit expellere eum, qui est in quasi possessione iuris.*
8 *Qualiter probetur quòd vtenti seruitute non competit ius.*
9 *Quem iuris... re seruitutis qualiter probetur.*
10 *Agens hoc interdicto, an debeat probare se vsum seruitute. sciente aduersario. & distinguit inter seruitutes habentes causam continuam, & discontinuam.*
11 *Scientia aduersarij semper requiritur in præscribenda seruitute.*
12 *Qualiter probatur q quis non sit vsus seruitute, non vi, nō clam, nec precario. Mala fides in iuribus incorporalibus præsumitur.*
13 *Agens interdicto recuperandæ pro iuribus incorporalibus non habet necesse probare se fuisse in possessione non vi non clam, nec precario.*

§. Hoc interdicto. Hic §. est multū difficilis & subti-
lis. Opp. & vr̄, q dēat docere de iu
re seruitutis, vt j. e. l. 3. §. ait prætor. Sol. Aliud in illo interdicto de
1 itinere reficiendo, aliud in isto. Rō p3 ibi. † Vlterius dr̄ hic. qđ d3
esse vsus ad minus 30. dieb. c j. ti. 1. & l. 1. §. & qđ āt. vbi sufficit se-
mel vsum. Sol. Aliud in seruitute aquæ, aliud in seruitute itineris.
Rō quia per fundum alienū posset fieri per modum cuiusdam fa
cultatis vel amicitiæ, secus in aquæductu. Nō. n. est csuetū, q hoc
permittatur nisi ei qui hēt ius hoc faciendi, & iō vno actu nō ac-
a quiritur possessio. Et ista tene menti pro acquisitione posśonis a
aliorum iurium incorporalium. Pone exemplum, si cōe istius ci-
uitatis pateretur te esse in consilio, nō ex hoc tu es in possessione
illius iuris, nisi ex frequentia actuum ad minus 30. vt hic: sed si pa
teretur te esse de priorib. vel te semel proponere in cōsilio tanq̄
cōsiliarium ex vnico actu illius iuris induceretur quasi possessio,
per d. l. j. §. qđ āt. j. de aq. quo. & æsti. Et idem dico in cæteris iurib.
vt ex qualitate actuum requiratur vnus actus, vel plures. Tertio
op. j. e. l. fi. Resp. ibi loquitur, qn̄ nō est vsus iure seruitutis: sed iu-
re cuiusdam amicitiæ. hic q̄do vsus est iure seruitutis. Venio ad
b qōes, b dr̄ hic. q nō requiritur an iustam causam habeat possiden
2 di. Quæro, † quid prodest aliquem esse vsum, & sic esse in quasi
possessione iuris. Quidam dn̄t, præsumitur habere ius, nisi probet̄
criuм. Ista opi. ponitur hic in prin. gl. & fuit opi. Pla. quam gl. re-
probat. C. de prob. l. cum res, dic vt ibi, Alij dn̄t, qđ prodest quo
ad hoc, vt c turbātem possit resistere de facto ille, qui est in quasi
possessione, nō tñ in iudicio pt agere. Ista lect. inquantum dicit, q
pt resisti de facto, dicit verum, vt statim dicam. Inquantum vero
innuit, q non pt agi in iudicio hoc interdicto, dicit c hanc l. & c
mentem totius tit. Tertij dicunt, & ista est vera, q prodest ad hoc,
quia ille qui est in quasi possessione, siue agat, siue cōueniatur, de
bet ei caueri de nō impediendo eum vti seruitute pendente iudi
cio: sed si nō possideret, deberet ipse cauere de nō vtēdo penden-
c te iudicio, vt j. ti. j. l. pe. & hoc est verum. & hic est verus intellect9 c
d illius legis difficilis, s. l. pe. j. tit. 1. Secundo prodest d in alio, quia si
turbatur extra iudicium potest de facto resistere contra turban-
tem. l. j. §. vim vi. s. de vi & vi arm. quod non esset, si nō possideret.
3 Habes ergo duas vtilitates, q̄ sunt in quasi possessione iuris. † No.
istud dictum gl. q etiam in quasi possessione iuris habet locum
4 quod dicitur, vim vi repellere licet. Et ideo si vniuersitas, † vel ca
pitulum coadunatum esset ad faciendum aliquid, & ibi esset ali-
quis qui non esset de corpore capituli, vel vniuersitatis, & vellet
e omnino ibi esse, posset licite per vniuersitatem expelli, e quia tur-
bat vniuersitatem, vel capitulum in quasi possessione iuris in qua
f est. Secundo no. f q in istis iurib. quæ habent † causam disconti-
5 nuam, dicitur quis esse in quasi possessione, si illo anno vsus esset
tempore sufficienti, vt dicitur hic, adeo quòd si me turbas, pos-
sum contra te resistere de facto. Sed si essent quædam iura, quæ
non requirerent vsum nisi interpolatim magno interuallo, tunc
putarem q sufficeret me possedisse à longo tempore retro. Exem
plum in l. fi. C. de seru. Et intelligē tunc, quod hic dicit, hoc anno,
hoc est, hoc vno tpe, quo requiritur iste vsus, vt isto quinquēnio,
6 vel decennio, vel simili. † Vn̄ in electione Epi, vel abbatis si quis
à 30. annis citra elegit vnū episcopum, certè si dēret de nouo eli-
g gi, & impediret̄, sufficeret g eū docere. q fuit in quasi pos. iuris eli
gēdi in pxima pcedēti electione. Prædicta q̄ dixi sunt vera. Sunt
ēt aliæ vtilitates, esse in quasi pos. iuris, q̄ ponūtur in l. sicuti. §. s3 si
7 q̄ratur. s. si ser. ven. vt ibi. Vlterius q̄ro, † q̄uo dn̄s pt expellere eū,
q est in quasi pos. iuris? Dicit gl. oportet q agat dn̄s negatoria, &
pbet seruitutem sibi non cōpetere, alias nō pt eum expellere. Vi
de gl. q h. d. Istud non est verum. non. n. h3 dominus necesse pba-
re seruitutem non cōpetere, sed sufficit pbare se dominum, & il-
li vtēti denegabitur facultas vtendi seruitute, nisi pbet eā sibi cō-
petere, vt s. si vsusf. pe. l. vti frui. §. j. & ibi no. & l. sicuti. §. sed si quæ-
ratur. s. si ser. ven. & ibi no. dixi plene in l. si prius. s. de op. no. nun.
8 † Vlterius quæro, h posito fm quod gl. dicit, q quis habeat necesse
h probare illi vtenti seruitute non competere ius, qualiter proba-
i bitur? Dicit gl. per testes, i qui stabant ibi prope, qui dicent, quòd
non

a ADD. ¶Ale. No. qualiter quis dicatur in quasi possessione, adde latius no. p bar. in l. sicuti, §. sed si quæratur, s. si ser. ven. Et de istis omnibus vide ang. in repe. l. si quis vi, §. differentia, de acq. pos. & vide quæ dixi post ang. in l. 3. C. de acq. pos.
b Barb. Quæ aūt sint cōmoda possessionis, vide bal. in c. j. de contr. inter do. & va.
c Ale. Adde ad hoc no. per bar. in l. j. in pr. q. 6. s. de ope. no. nun.
d Barb. Vide Inno. in c. cum Vintoniensis, de ele. vbi videtur tenere contrarium. abb. ibi reprehendit Inn. per dictum bar. hic, tu pondera, quia bar. loquitur in forisfecis, in quibus nec est actus, nec habitus standi in collegio, sed in casu Inn. non est sic, ideo credo Inn. verius dicere, & vide Ang. in l. vt vim, s. de iust. & iur. qui dixit vnum notabile verbum de scholari.
e Ale. Adde no. inst. de act. §. æquè, in fi. in vlt. dicto, facit quod hr̄ in l. fi. s. quo. bo.
f Ale. vide bar. & bal. in l. j. C. de serui.
g Alex. Bene facit quod no. bal. in l. 2. ad fi. C. de præsc. 30. ann. & no. Inn. in c. dilectus, gl. in ver. possessorium, de cap. mo.
h Paris. Vide Are. in l. hæredes palam, in pr. ff. de testa. dicentem hoc dictum bar. procedere, quando testis dicit, non vidisse, aut audiuisse, vel nescire: sed si diceret non fuisse factum, esset dubium, vt ibi per eum. limita tamen vt per Fel. in c. tertio loco, de proba. vbi ponit multos modos probandi negatiuam, vide alex. cons. 108. vol. 2. & cons. 43. vol. 5.
i Alex. Bal. in c. si quis per triginta, si de feu. fue. contr. inter do. & agn. quæsiuit, testis dicit, vidi per 30. annos Petrum non possidere, sed Mart. an iste sit falsus? Et vide ibi plene per eum. Et dum bal. ibi ad fi. subdit, sed est suspectus de falso, vide ang. in l. fi per alium, §. docere, s. ne quis eum, qui. & ita illum tex. al. etiam bal. in l. de die, §. fi. qui sa. co. Et pro ista opi. bal. adde bar. in l. j. in pr. s. si quis ius di. Inn. in c. cum ecclesia, de cau. pos. & pro. & in c. licet causam, de prob. Et de hac ēt gl. vide bal. in l. actor, C. de prob. & ibi bu. & bal. l. cum hi, §. j. s. de trans.

a nō fuit visus ire, cū non potuisset aiuisse quin videret: vel qa dr̄ se iuisse tali die, vel mense, & ꝓbatur qđ fuit alibi, arg. l. optimam. C. de ɔ̄h. & commit. stip. facit qđ notat in l. Pantonius. §. rei. s̄. de acq. hæ. dr̄ Dy. ꝙ ista vr̄ dura ꝓbatio. Quid. n. si portabat in carruca co opertus, ita qđ nō pt̄ videri. vel si iuit tpe, quo illi erāt in domo ad comedēdū, vel ad dormiendū? certe nō video, dicit Dy. quaṙ ista ꝓbatio de qua dixi, ɔcludat. Præterea, ista ꝓbatio nō cōcludit illi seruitutē nō ɔpetere, s3 ɔcludit illum nō esse vsum seruitute, nisi vellet ꝓbare illū tanto tpe nō esse vsum qđ seruitutē perdiderit.
b Venio ᵇad sequētē gl. ᶜquæ dicit, ꝙ d3 quis iuisse iure seruitutis, ᵈ
c ad hoc, vt ɔpetat hoc interdictū. Quæro, † qūo ꝓbabitur ꝙ quis
d ierit iure seruitutis? Dn̄t quidā, ꝓbabitur suo sacramēto. Pro ista
9 opi. facit multū quod no. inst. de act. §. aliæ. in gl. mag. sed certe ibi præcedebat titulus, ex quo credir̄ sibi, si asserit se habere bonā fidem: secꝰ si nullꝰ titulꝰ præcedebat. Dic ergo, ꝙ aliter d3 ꝓbari ꝙ iure sit vsus. S3 qūo ꝓbabitur? Dicit gl. qđ ꝓbabir̄ per testes, ꝙ ip se iuit, qa viderūt ipsum ire, & istud est facile. Itē ꝓbabitur ꝙ iure seruitutis, qa dn̄t se vidisse ɔstitui seruitutē à tali, q̄ putabat dn̄s il liꝰ prædij, vel fuit legata seruitus Titio, & iste vocabatur Titius. Istud dictū gl. nō vr̄ verū, qa ſm hoc sequeret ꝙ deberet ꝓbare titulum verū. vel putatiuū, qđ est ɔ̄ l. si quis diuturno. s̄. si ser. ven. & qđ no. per Dy. ext. de reg. iur. c. 2. lib. 6. & iō dicit Ia. de Are. & alij mod. & Cy. refert C. de seru. & aqua. l. j. in 4. q. ꝙ sufficit. ꝙ ꝓbet se audiuisse hoc dici à quibusdā vicinis, & à quibusdā fide dignis, ꝙ
e sibi ɔpetat ius eundi. Ita dn̄t ipsi. Ego puto ᵉin veritate hoc esse, ꝙ d3 aliquid ꝓbari pp qđ ipse motus sit ad credendū sibi seruitutē ɔpetere, vt j̄. ti. j. l. j. §. s3 & si iure. Et iō puto, ꝙ si erat de hoc fama per ɔtam, licite pt̄ credere, arg. eiꝰ qđ no. in l. 3. C. de ꝓb. & l. at qui natura. §. j. cum sua gl. s̄. de ne. ge. Idē forte si erāt ibi signa viæ, vel itineris, vel aquæ, vel verisimilia, q̄ possent aīum adducere ad istā credulitatem. ꝙ āt sit vsus iure seruitutis ꝓbabitur ex actib. Nam quidā sunt actus, quos ego facerē in fundo cuiuslibet vicini. Possunt ēt tales esse actus, quos ego nō facerē, nisi seruitus mihi ɔpe teret, vt præcidere sepem cā eundi per fundum, & similia. vnde ex istis actib. colliger̄. Ista vltima verba de actib. sunt verba Inn. extra de postul. præl. c. bonæ memoriæ. in 2. & 3. gl. & ꝓbatur ēt in tex.
f j̄. e. l. §. Iulianus. Vlterius quæro, ᶠ vtrum † habeam necesse ꝓbare
10 me vsum sciēte aduersario? ᵍTex. vr̄ qđ sic. C. de ser. l. 2. Nam cum
g quasi possessio incorporalium nihil sit aliud q̄ patientia aduersarij, l. quoties. s̄. de serui. ille qui ignorat, non pōt pati: & sic ille qui vtitur non pōt dici esse in quasi possessione illius iuris. Istud etiā tenet Inn. in d. c. bonę memoriæ. Aduertatis ergo. ego puto dicen dum aliṙ. Nā quædā sunt seruitutes habentes cām ɔtinuā, ꝓ quib. dar̄ vtile interdictū, vti possidetis, vt dixi s̄. ti. 2. l. j. in pr. & s̄. ꝓxi. §. tūc cū illud interdictū der̄ possidenti tm̄, vel quasi possidenti, necesse est ꝙ ꝓbetur scientia aduersarij, cum aliṙ non posset haberi il la quasi possessio. Quædā sunt seruitutes habentes cām disconti nuam: ꝓ his datur hoc interdictum, & in istis non requirir̄ ꝙ ꝓbe
h tur sciaʰ aduersarij, quia verba istius edicti nō requirūt quē quasi possidere, vel quasi possedisse, s3 requirunt simplicem vsum facti. Dicit. n. prætor, quo itinere vsus es, nō dicit in cuius itineris quasi possessione es. Vnde sufficit ꝓbare vsum, nō vi, nō clā, non preca
11 rio. Fateor tn̄ † ꝙ quo ad præscribendam seruitutem sp̄ requiritur scīa aduersarij, cum sine pos. præscriptio non procedat, d. l. 2. C. de
12 ser. & aqua. Vlterius quæro, † qualiter ꝓbabir̄, ꝙ quis vsus sit non vi, nō clā, nō precario? Quidam dn̄t, ꝙ hoc d3 probari ab aduersa rio, qui dicit vi, clā, vel precario vsum esse. gl. determinat ɔ̄riū, & dicit, ꝙ imo d3 ꝓbari per eum qui vtitur hoc interdicto, & pro babitur per testes ſm quod dictū est s̄. Primum, ꝙ dicit, ꝙ actor de beat probare istam negatiuam, s. ꝙ nō vi, nō clam, nō precario, re prehenditur per Dy. qui dicit, quod ꝓbato vsu solo 30. dierū, pręsumitur ꝙ bona fide, ⁱnon vi, nō clam, nō precario, ēt si nō probe
i tur. Nā sicut in reb. corporalib. si probetur titulꝰ, præsumir̄ bona fides, nisi probetur mala. l. nemo prædo. j̄. de reg. iur. & l. si qs em ptionis. C. de præsc. 30. ann. ita in incorporalib. d3 præsumi bona fides solo vsu probato, cū quo ad pręscriptionem ista duo sint pa ria, probare vsum in seruitutib. sine titulo, & in corporalib. ꝓbare titulum, & longam possessionem, nam vtroq; casu est idem iuris l. 2. C. de ser. & aqua. & si ser. ven. l. si quis diuturno. Ista sunt verba Dy. doct. reprehendunt Cy. Nam ista nō sunt paria, qa de iure nāli & gentiū quælibet res est libera. l. altius. C. de ser. & iō mala
k fides alterius est ipso iure probata, ᵏ nisi ꝓbetur aliquid exequi, ex quo præsumatur bona fides: sed in reb. corporalib. hoc nō con tingit. nam ius cōe possidenti nō resistit, vt plene no. s̄. de ope. no. nun. l. si prius. & gl. tangit in l. sicuti. §. s3 si quæratur. s̄. si ser. ven. Et iō dico, ꝙ non sufficit probatio solius vsus, sed debet probari aliquid, pp quod ille motus fuit ad credendum sibi deberi seruitutem, vt j̄. tit. j. l. j. §. sed si iure. quo ꝓbato alteri parti incumbit onus probandi, ꝙ ille sit vsus vi, clā, vel precario, vt aperte ꝓbatur j̄. e. l. 3. in pr. & §. j. Ad ſm quod gl. dicebat, ꝙ hoc poterat probari per testes, ꝙ nō vi, nō clam, nō precario, nō est verum, sicut ēt dixi in præcedenti gl. Nam cum ista sit mere negatiua nō coarctata loco, vel tēpore, nō pt̄ probari. l. actor. C. de prob. facit quod no.
13 doc. C. de ser. l. j. † Vltimo quæro, ˡquando ꝓ istis iuribus incorpo
l ralib. agitur interdicto recuperandæ possessionis, qđ pōt fieri. vt dixi. s̄. de vi & vi arma. l. 4. §. vnde vi. & ibi gl. tangit, an tunc hēat necesse probare ille, qui est deiectus, se fuisse in possessione, nō vi, nō clam, nec precario. Resp. ꝙ non. Nam pretor in illo interdicto non dixit illa verba, de eo quod non possidebas vi, vel clam, vel precario: quoniam ante omnia spoliatus debet restitui. l. j. §. j. s̄. de vi & vi ar. & l. si quis ad se fundum. C. ad l. Iul. de vi. & no. per Inn. in d. c. bonæ memoriæ, ext. de postul. præl.

a ADD. ¶ Paris. Vide Cur. in tract. de testi. q. 27. & 28. vbi dicit, quòd testis deponens super negatiua, debet reddere rationem, non interrogatus.
b Ale. Vide Inn. in c. bonæ, de postu. præl. & in c. cum ecclesia, de causa poss. & pro prie. & in c. cum in literis de rest. spol. bal. in l. j. C. de ser.
c Paris. Vide ale. cons. 69. vol. 5. Vero. de ser. vrb. præd. in rub. quot sint necessaria ad præscriptionem inducendam, & de ser. rust. præd. & in rub. de ser. aquæductus, & ale. cons. 5. vol. 3.
d Pom. Vide fel. in c. de quarta de præscriptio. & in c. si diligenti, e. ti. & ale. cons. vlt. vol. 1. & ale. cons. 30. & 110. & 133. & ale. cons. 50. vol. 3. vbi dicit per hæc, ꝙ si volo probare me adeptum, vel assecutum aliquid, ꝙ tale quid fecit propter qđ illud poteram consequi, ꝙ debeo probare me hoc non fecisse, vt illud adipiscerer, vel quod illud faciebam, vt vterer iure mihi competenti.
e Ale. Facit quod no. gl. in l. sicuti, §. sed si quæratur. si ser. vendicetur. de qua mentionem facit bar. in l. si prius, in 2. op. 3. partis, de ope. no. nun.
f Paris. Vide ale. cons. 17. vol. 2.
g Ale. Et vide bar. in l. j. C. de ser. & in l. j. de aq. plu. ar. & bal. in l. j. C. de ser.
h Paris. Scientia. Limita vt per fel. in c. de quarta, de præscriptio.
i Ale. Qualiter probabitur bona fides in incorporalibus, adde bal. in l. j. C. de ser. & Imo. in c. fi. de præscr. Ad ista faciunt no. per bar. in l. si prius, in 2. 3. & 4. op. 3. partis, de ope. no. nun.
K Ale. Vide Io. An. in regula, sine possessione, in mercuria. & cum bar. hic concor. bal. in q. inc. accusatus, de vi turbatiua, & Ant. But. in c. si diligenti, de præscr. & quæ no. doct. in c. j. e. ti. in 6.
l Barb. Et vide quæ dixi post doct. in c. cum ecclesia, de causa poss. in gl.

1 *Accusatus in fine mensis Decembris, pro maleficio commisso in principio mensis, & dicatur in accusatione de isto anno, quod accusatio procedit.*
Annus intelligitur de 365. diebus.
2 *Litis contestatio quòd requiritur in possessoriis.*

1 §. Annum. Iste facit † ad q. q̄ dixi in l. libellorum. j̄. de accusationib. Annus dn̄i incipit regulariter à natiuitate. Modo qdā fuit pcussus ī principio mēsis Decēbris, & accusatio fuit ꝓducta in fine mēsis, & ī accusatione dicebar̄, hoc anno de pn̄ti mēse Decēbris. Op. ꝙ nō fit hoc anno, s3 anno preterito: qa annus fuit renouatꝰ adueniēte natiuitate. In ɔ̄riū facit text. Nā qđ dixit hoc anno. hoc est intra 365. dies ꝓxime præteritos. ad hoc s̄. ad l. Aq. l. ita vulneratus. & l. cū hr̄s. §. Stichꝰ. s̄. de statulib. dic vt dixi in d. l. libellorum. j̄. de accus. Vlterius dicitur hic, qđ ex die interdicti: q̄ro, vtrum debeat intelligi ex die dati libelli, vel ex die litis contestatæ? gl. dicit litis contest. qđ est verū. Hoc tn̄ intellige vt statim videbitis j̄. e. §. si quis propter inundationē. in fi. §. Et hęc est vna de legib. quas allego ɔ̄ Gulielmum de Cuneo, qui dicit ꝙ
2 † lis non contestatur in possessoriis, & de termino contra eum, vt plene dixi in l. naturaliter. §. nihil commune. s̄. de acq. pos.

1 *Probans se præscripsisse ius colligendi pedagium, obtinet in illa specie quam probat. Idem in præscribenda iurisdictione.*
2 *Societas inter fratres tacite contrahitur ex solo vsu, in eo in quo tantum appa ret vsus inter eos.*

a §. Si quis hoc interdicto. Hic ᵃest valde no. §. op. & vr̄, ꝙ per vsum partis debeat vincere in toto, vt s̄. quemadm. ser. amit. l. si stillicidij. §. fin. sol. ibi in retinenda proprietate quam constat eum habere. vel iure seruitutis, quod constat eum habere. nam per vsum partis retineo totum: s3 hic in seruitute quærenda. vide gl. in ver. quo ad vs
b que, quæ incipit, id est, vsque ad quem locum, quam semper not.
1 cum textu, & nunquam obliuiscaris. Per hūc textum, ᵇdico, † ꝙ si quis

a ADD. ¶ Ale. No. quando per vnum actum, quis nanciscitur possessionem quo ad omnes actus fiendos, vt no. bar. in l. 3. in pr. s̄. de acq. pos. Qualiter autem perdatur, vide pulchrè per Inn. in c. querelam, de elect. & quod no. ang. in l. quemad modum, s̄. de acq. pos. Item ad bar. hic, adde Inn. in c. cum dilectus, de capel. mo nach. quod limitat vt per Cy. in l. j. ad fi C. de emancip liber. bar. in l. j. C. de ser. & dictum bar. hic intelligitur quando est vsus sciente parte, secus si ignorante, l. is qui vsumfructum, s̄. quib. mod. vsusfr. ami. & quæ dixi in disputatione mea incipiente, Sigismundus, in 2. dub. & Ant. in c. fi. de causa pos. & Imo. in l. inter partes, s̄. de re iud. & Paulus de Leaza. in commento c. ex literis, de restit. spol. in t. q. bald. & Pau. de cast. in l. Imperium, s̄. de iurisd. om. iud. ver. illud etiam not. Et ad hic dicta vide bart. in l. Titium & Mæuium, §. fi. de admi. tut. Adde pulchre bald. huic apostillæ, cons. 371. lib. 3. inc. proponitur quòd commune Terdonæ.
b Barb. Et sic facit, ᶜan præscripto iure condemnandi, videatur præscribi iuri absoluendi, vide bal. in l. imperium, s̄. de iurisd. om. iud. & Inn. in c. ex literis, de iure pat. & in l. solent, de of. præsidis.

a quis aius colligendi pedagiū vult dicere se pscripsisse, qa pbat φ vi sus est colligere de talib. reb. qđ in illis tm̃ quæsiuit, in qb. apparet vsus, & dico in l. si publicanus. in fi. ff. de pub. Idē in pscribenda iurisdōe. Nā pbata quasi possessione certi act⁹, in illo tm̃ actu pscri-
b bet, nō ī aliis. b sec⁹ si hr̃et ɔcessionē ab alio, q h3 i⁹ ɔcedēdi, tūc si vtit iurisdōe ī actu vno, retineret in oīb. Et per hāc gl. limitabam dictū Cy. & Old. q dn̄t, qđ inter fratres ex solo vsu ɔhit tacita societas re, & sic tacite dissoluitur, vt l. idemque. ff. pro soc. Dico, φ
c hoc est verū in eo tm̄, c in quo apparet vsus inter eos, vt qa ambo erant artifices, & cōicabant lucrū illius artis, φ in illa arte vr̄ contracta societas: vel communicabant fructus tantum, in illis tm̃ videtur facta communio, non in aliis emptionibus prædiorum.

a ADD. ¶Pom. Vide aliquid in simili per Pau. conf. 54. vol. j. & 6. e. vol. j. & 101. in secundo dub. vol. j. & Are. in conf. 23. in 3. dub. & 54. & ale. 6. vol. 5. & aret. 57. ad fi. & conf. 95. & 33. alias 133. & pen. & fi. vbi declarat hoc pulchre & late dicens φ præscripta vna specie de contentis sub simplici iurisdictione, &c. & ibi multa ad hoc ponit, & conf. 106. vol. 2. vbi sequitur dictum bar. hic, & ibi etiam dicit esse in consuetudine, quæ non extenditur ad alium casum dissimilem, & conf. 16. vol. 5. & dicit, φ quasi possessio iurisdictionis in aliqua parte alicuius loci, non infert quasi possessionem in toto, & 25. vol. 5. vbi loquitur in eo qui videtur temere, super aliqua re ɔsentire, vt talis consensus ad aliam rem non extēdatur, & Balb. in c. qđ trāslationē. in ver. no. ibi, an pietas, C. de of. dele. & Soc. conf. 111.
b Paris. Vide late fel. in c. auditis, ext. de præscr.
c Paris. Vide ale. conf. 78. vol. 2. Pau. de cast. conf. 185. ale. conf. 24. ad fi. vol. 1. bar. conf. 37. vol. 2. ale. conf. 76. vol. 6. in fi. & seq. vol. 4.
¶Video Io. Imber. in Enchirid. iur. Gall. c. actus voluntarij.

§. Iulianus. Ex isto §. no. φ ex istis qualitatib. & circunstantiis præsumitur, an quis sit vsus iure seruitutis, dixi ff. e. l. §. hoc interdicto.

§. Is cuius colonus. Quærit gl. vtrū sit necesse, vt qs possideat fundū, ad quē đt sibi deberi viā? gl. đt φ nō, vide eā. ɔrium hui⁹ no. j. e. l. si tibi. in 1. gl. & ēt in vlt. illæ veriores, & hoc t3. Rof. ī libellis; sup hoc tit. Quæro qñ aliqs vadit noīe meo, vtrū est necesse, φ ego hoc sciā? gl. đt, φ nō, quo ad retinendā pprietatē seruitutis. Itē nec quo ad retinendam pos. s3 quo ad acquirendam pos. requiritur scientia domini, vt j. ti. j. l. j. §. quæsitum. & ibi no. & hoc probant ll. quæ hic all. pro concord. in fi. gl. quæ incip. nomine & voluntate.

1 *Præscriptio currit contra impeditum impedimento facti licet restituatur, secus in impedimento iuris.*
Contra præscriptionem 30. ann. datur ignoranti sibi ius competere restitutio in integrum. & l. fi. C. de præsc. lon. temporis qualiter intelligatur.
3 *Præscriptio si currit actori pp præscriptionem quæ datur reo, actor restituitur.*

a **§. Si quis propter.** Hic est valde notabilis §. a præcipue ibi, præterea sciēdum. & vide gl. su-
1 per ver. liberatione data. †No. ex isto b §. φ ɔ impeditū impedi-
b mēto facti currit præscriptio, l3 restituat: sec⁹ si esset impedit⁹ impedimēto iuris. l. j. in fi. C. de an. exce. & iō puto, si ɔ me currit præ
c scr. 30. an. & erā ignorās i⁹ mihi c ɔpetere, ego restituar in integrū p hūc tex. si ipso iure pscriptio cucurrerit. Sic ēt intelligo l. fi. cir. fi.
d C. de presc. lon. tem. d vbi dicitur, φ nō habetur distinctio scientię & ignorātiæ: verū est, qa pscriptio cucurrit, s3 in integrum restitu
3 tio ɔpetit. †Vltimo no. φ si præscriptio cucurrit actori propter dilationem, quæ datur reo, actor restituitur. Opp. gl. de l. deniq;. & l. nec vtilem. ff. ex quibus causis maiores. dic vt in gl.

a ADD. ¶Ale. No. ex isto § qñ impedito currat pscriptio, adde tñ, φ l3 nō currat, si tñ incipit, & ɔsummat cursum suū, fm Inn. i c. ne p defectu, de elect. per bal. in l. j. de anna. exce. & adde, φ ēt impedito nō currit præscriptio tpe quo fuit impedit⁹, l3 impedimē si culpa sua pcesserit. Casus est multū no. in c. q. a pp diuersitatē. de cō. c præb & ibi reperio esse ɔsuliū p famosissimū doc. Io. de Ana. Et quid impedimēto iuris, vel facti, currat præscriptio, & qn veniat restit. vide no. bar. & ang. in l. sicut, ad fi. de psc. 30. an. Itē si tps currat actori. pp dilatione rei, restitui actor, adde bal. in l. pe. C. de tem. in inte. rest. & p no. hic p bar. & Imo. in c. fi. de p escr. đt, φ si p statutū est inducta pscriptio 10. an. si currat ɔ pbabiliter ignorātem, poterit peti restitutio, nisi fuerit ignorātia iuris, vel supina, & p hoc facit qđ no. bar. hic, & facit qđ no. ipse idē in l. Aemilius, ff. de minorib. & in l. ab hostib. §. s3 qđ simplr, cir. med. quib. ex cau. maior. & gl. in l. sicut. ad fi. C. de psc. 30. an. in vers militia, & qđ no. Cy. in l. quoties, C. de præcib. Imp. off & qđ no. in l. senat⁹, de of. præs. & in l. j. C. ne rei do. vel templo. multi tñ nenēt ɔ bar. vt per mod. in c. auditis, de resti. in integ. in cle. j. e. ti. & ɔ bar. ɔsuluit Pe. de anc. in cons. 162 qđ inc. principr, ɔ istos legatarios, & inter alia, all. bal. ɔrium tenētem in l. j. in 20. op. C. q admitti. & subtiliter adducit ɔ bar. in l. fi. C. de præsc. lō. tem. reprobando responsionē bar. Pro hoc ēt posset adduci qđ pulchre & subtiliter voluit ang. in l. fi. ff. si qs testa. l. ber esse iuss fuer. post bar. qđ maxime verū esset in nostro statuto, qđ requirit iura præscribentis, & in eo ita ɔsuluit Io. de Ana. & Imol. & vide qđ dixi post bar. in d l. fi. de præsc. lon. tem. & dictū bar. hic, simplr refert bal. in d. l. fi. in verb. attende, C. de præsc. lon. temp. & ibi vide. Tñ iste tex. nō multū facit p bar. qa loquitur in casu fortuito, i. in impedimēto per inundationē aquarū, cui nō poterat puidere humana natura, l. quæ fortuitis, C. de pig. act. S3 i ignorātia facti, q pt puidere p indagationē. Cū bar. hic, ɔcordat Rom. in l. si vero, §. de viro, in 15. fall. ff. so. ma. Et dicit φ ēt pbat in l. & Attilicinus, de ser. rust. præd. & ex eo qđ no. gl. in l. si partē, §. si p fundū. in verbo, nō vtendum, ff. quemad. ser. ami. & in l. sicut. in gl. in verbo, militia, C. de præscri. 30. ann. & p opinio. bar. hic habeo Spe. in ti. de præsc. §. j. ver. pone colonus, & dictū gl. in d. l. si patrē, §. si per fundū, in ver. nō vtendū ad hoc no. Im. all. dictum c. fi. do. abb. in c. vigilanti. de præscr. 13 idē quod bar. hic, all. ibi bonā gl. in l. 1. C. de pa. pot. in gl. j. Tenet idē Imo. in l. Pantonius, ff. de acq. hæ. & Ro. in l. qui vniuersis, §. fi. ff. de acq. pos. & ang. in d. l. fi. ff. si quis testa. l. b. esse iussus fuerit. & limita, vt ibi per eum Raph. in l. cū filī⁹, §. in hęc, j. de ver. ob. transit in omnibus cum bal. in d. l. j. C. qui admit. ɔ bar. hic, per l. cum antiquiorib. quam all. bar. & per dictā l. fi. C. de præsc. lon. tem. dicens, φ ignorantia non est iusta causa succurrendi, nisi causaretur ex aliqua iusta causa. l. Pantonius, ff. de acq. hę. & d. l. fi. & d. l. cū antiquiorib. & per hoc reprehendit no. per bar. in d. §. in hac, tene opinionem bar. quia ignorantia est iusta causa, d. l. qui in alterius, de reg. iur. Non ob. d. l. cū antiquiorib. quia responde, vt per bar. in d. l. j. 24. opp. ad 3. partem, C. qui admit. Pro quo ēt vide Imo. & Pau. in d. l. Pantonius, vbi videtur velle, φ in casu dictę legis, cum antiquiorib. habeat locum restitutio, si ignorans decessit, & idem ang. in l. ventre, e. ti. & ita consului his dieb. Adde φ opinionem bar. sequitur Paul. de cast. cons. 435. & ang. cons. 196.
b Paris. Vide fel. in c. vigilanti, extr. de præscr. ale. cons. 4. vol. 2. Ias. in l. 2. vers. pro ɔfirmatione, C. de iure emphy. fel. in c. ex transmissa, vers. inquantum, de præsc.
c Paris. Vide ale. cons. 71. vol. j. & cons. 116. vol. 5. idem tenētem. S3 Pau. de Cast. consil. 294. cir. fi. tenet, φ isto casu non detur restitutio in integrum, de quo articulo vide late fel. in c. vigilanti, de præsc. vbi dicit opi. bar. hic esse communem, & eam limitat septem modis, & sequitur ale. cons. 84. vol. 1.
d Clau. Pro hac opinio. facit tex. iuncta gl. quam doct. communiter tenent in l. sicut, C. de præsc. 30. vel xl. an. vbi dicit tex. φ contra militem ignorantem & absentem currit illa præscriptio, & tñ gl. & doct. ibi volunt φ restituantur, & hoc ēt notaē in l. fi. C. in qb. cau. in integ. rest. non est neces. Pro hac decis. ēt facit qđ no. bar. in l. j. in j. q. C. de iur. & fac. ig. & Ale. in l. iuris ignorantia, in pen. col. C. qui admit. φ gl. in l. fi. in verb. triennium, C. de anna. excep. & quod dicit bar. in l. si infanti, C. de iur. delib. & quod habetur per Ias. in l. postquam liti. C. de pact. Contra istud tñ facit tex. in l. j. ff. de vsuc. & inst. illo e. ti. in pr. Sed potest responderi vt hic dicit bar. Sed fortius stringit tex. in aut. malæ fidei, C. de præsc. lon. temp. vbi dicitur quod si verus dominus ignoret, non currat longi temporis præscriptio, s3 sit necessaria longissima. S3 eodem modo pt responderi, φ ibi distinguitur scientia & ignorantia ad hoc φ mero iure currat æquè, vel tardius, s3 quantum ad restōem in integ. nulla hr̃ ɔsideratio. Et si dicaē quō fit hoc φ detur longius tempus ignoranti, nisi vt illud tps tollat omne remedium, aliās dicendū esset, φ lex æquale tps dedisset sciēti & ignorāti, & succurrit p restōem in integrum. Potest responderi φ etiam in materia præscriptionis an currat, an non currat, erit æquum distinguere absentem à præsenti, scientem ab ignorante, &c. & per ista æquitas in specie considerata non tollit adhuc generalem æquitatem, quæ pp absentiam insurgit, ex qua causatur restitutio in integrum, secus in simili ei cui absenti dantur dilationes longiores, per l. consentaneum, C. quō & qñ iud. & l. properandum, §. & si quidem, C. de iud. cum si. tñ l3 p p hoc sit coniuncta sua continuata pręscriptio non tollitur sibi remedium in integrū restōnis, vt no. in l. fi. ff. de in integ. rest, & per bar. in d. l. consentaneum, cum suis concordantiis, ita etiam in materia nostra datur longius tempus absenti quam præsenti, l. j. C. de vsuc. transfor. & l. fi. C. de præsc. lon. tem. & inst. de vsuc. in pr. cum si. & tamen non tollitur in integrum restitutio absenti ex causa probabili, vel necessaria, vt in toto tit. qubus non obstat lon. temp. præscr.

1 *Precario qui habuit fundum quādo possit vti hoc interdicto, & quādo dominus.*
2 *Precario qui rogauit fundum, an possit præcario rogare seruitutem.*
3 *Hoc interdictum datur domino, & etiam ei qui precario rogauit fundum, non tamen rogauit viam.*
4 *L. si duo. §. creditores. ff. vti possid. φ loquatur etiam in his, q nullo mō possidēt.*
5 *Ciuitas si habet merum imperium in aliam ciuitatem, & ibi mutat potestatē, qui præcario nomine illius ciuitatis vtatur illa iurisdictione, illa ciuitas non desinit possidere.* (ramno, non desinit precario possidere.
6 *Ciuitas quæ vtitur iurisdictione precario à rectore ducatus, si occupatur à ty-*

§. Si tibi fundum. Primo ponit vnū dictū. Secūdo illud probat per dictum Iuliani. Tertio, ex illo dicto determinat aliam q. Quarto, determinat vnā q. à seipso. Scđa ibi, idq;. Tertia, ibi, quę ratio. Quarta ibi, tu tñ. & iste
1 est notabilis & subtilis §. †No. tex. ibi quoties. n. &c. Not. ex isto §. φ qñ quæritur, an ille qui precario habuit fundum, possit vti hoc interdicto, inspicitur animus eius. S3 cū quæritur, an possit vti dominus pp vsum eius, qui rogauit precario, inspicitur animus do-
2 mini, & hoc vult dicere totus iste §. Circa istum §. quæro, †an indistinctè sit verum, φ ille, q precario rogauit fundum, possit rogare precario seruitutem? gl. dicit, ita demum est verum, si rogauit fundum præcario, vt aliquo modo possideret fundum. Nam q nullo modo possidet fundum dominantem non pōt præcario rogare seruitutem. Istud dictum satis placet, arg. l. si aliena. §. j. ff. de vsuc. Ista enim iura dicunē qualitates fundorum l. quid aliud j. de ver. si. vnde sicut qualitas non pt esse sine subiecto, ita nō pt quasi possideri seruitus, puta viæ, nisi possideatur fundus, cui dicitur deberi. In aliis vero seruitutibus, & iurib. personalibus, vt in vsufructu, & vsu, istud dictum non procederet. Venio ad fm ver. & hic quæro quomodo ex hoc dicto Iuliani sumitur decisio nostræ q. gl. inducit hic duobus modis. vno modo in pr. gl. alio modo in fi. & quæ-
3 libet inductio est bona. Dic vt in gl. Quæro, quid †si ille qui precario rogauit fundum, nō rogauit precario viam, quis habebit hoc interdictum? Dicit gl. quòd ille, qui rogauit fundum, non dominus, vel dicit gl. φ vtriq; detur hoc interdictum, & hoc verius puto, vt j. e. l. 3. §. idem Iulianus. secundum quod gl. dicit, & bene. Venio ad 3. dictum, dr̃ hic, φ interdictum datur ei qui alieno nomine possidet. ɔ. ff. ti. 2. l. si duo. §. creditores. Dicit gl. in interdicto vti possid

4 possidetis,aliud in isto.Nõ est vera hæc so.imo dic sec.†Iac.de Are.ꝙ ll.ɔriẽ loquuntur etiam in his,qui nullo mõ possident.secus si rogassent precario,vt possiderẽt,vt ĩ.de preca.l.q ꝑcario.& hoc mõ dȝ intelligi hic,vt dixit gl.j.huius §.Sumus expediti de gl. Extra gl.op. dr̃ hic in fi.ꝙ ille q precario rogauit fundum,hȝ hoc interdictũ,licèt dominus non habeat:ɔrium habuistis expresse in l. si duo.in pr.in fi.secundæ magnæ gl.s̃.ti.2.vbi nõ dȝ esse melioris ɔditionis emptor,q̃ suus autor. Probatur ẽt ratione,quia omnia interdicta sunt ĩ rem scripta.l.j.§.pe.de interdi. Sicut ergo daretur interdictum contra dominum,qui tibi concessit precario,ita etiã ɔ te:quia etiam tu videris ꝑcario possidere viam, sicut autor tuus quasi possidebat.Sol.in eodem fundo potest deberi plurib.via,& cuilibet ĩsolidum. Vnde si tu precario rogasti fundum,vteris via, tanquam fundo debita, non vteris eo iure quo vtebar ego concedens,& sic ñ es successor mihi in illo iure qđ nõ est in reb.corporalib.Nam si fundum possidebam vi,clam,vel precario,& cõcessi tibi,succedis mihi in eodem fundo, merito transit ad te cum illis qualitatib.vt in contrario.Vlterius hanc l.†induco ad q.ª ciuitas
5
a ista habet in ciuitate Assisij, & Spoleti merum & mistum imperium,misit ibi vnum Potestatem, ille Potestas vsus est illa iurisdictiõe precario,à communi & Assisij,& Spoleti. Quæro vtrum ex hoc ciuitas ista desinat possidere illam iurisdictionem?Hic est no. §.ꝙ non,in ver.idq́; colligi poterit:ipse tamen Potestas missus nõ posset dicere se quasi possidere illam iurisdictionem, sȝ per vsum eius retinet quasi pos.istud commune,vt dicit iste tex.qđ est no-
6 tabile.Secũdo facit†ad aliud:terra in ducatu, vel marchia vtitur mero imperio precario à rectore ducatus ad sui beneplacitũ:surrexit ibi quidam tyrannus,qui vtitur mero imperio tanquam illi terræ debito, quæritur vtrum per hoc illa terra desinat quasi precario possidere, & incipiat vere quasi possidere illam iurisdictio-
b nem?hic est tex.rotundus ꝙ non,[b] in vers.quæ ratio,inquit,nõ.n. debet inspici animus illius tyranni vtentis,vel alterius,cui concesserat illa ciuitas:sed animus ciuitatis.

a ADD.¶Ale.Et ad istam q.vide quod no.bart.in tract.de tyrannide,in fi.in 6.q.& quod no.bal.in l.j.in 4.lec.C.de ser.& quod ibi etiam no.per bar.

b Ale.Nota inspici debere animum subditorum quo ad conseruationem iurisdictionis,Plus dicit bar.in l.arborib.§ quid tamen,s̃.de vsufr.ꝙ talis animus subditorum,quo ad conseruationẽ iurisdictionis,prodest etiam domino ignoranti,quod reputat no.ɔ bar.hic satis facit id quod ipse no.in l.cum seruus, de verbo.obligatio. si quis rectè intuetur,vbi dicit, ꝙ quo ad conseruationem dominij refert per quem fiat.Et ad hoc adde bar.ĩ l.qui fundum,s̃.quemad.ser. amit. & sic isto casu rector ducatus, seu superior, retinebit possessionem per ciuitatem,& nullo tempore contra eum præscribetur,nisi ei possessio per alium modum esset interuersa,l.male,& quod ibi notat gl.2.C.de præs.30.an. & ita tenet Pau.in l.quæ vniuersas,§.fi.de acq.pos.vbi ad hoc no.illum tex.

1 *In rebus,in quibus præscribendis non requiritur titulus,tamẽ inspicitur initium possessionis.*

§.Si quis supradicto. Op.dicitur hic,ꝙ qui prohibitus vtitur,clam vtitur. Cõtra, imo dicitur,vti vi.l.j.§.quid sit.ĩ.quod vi aut clam.so.vt ĩ gl.& bene.Dicitur hic,si primo vsus sit absq; vitio,quæro quanto tempore vsus sine vitio requiratur?Dicunt quidam 30.dieb.Alij dñt sufficit ꝙ in initio habeam bonam fidem.Prima magis placet,vt s̃ e. l.1.§.1.Quæro,quid econuerso,si ab initio vsus est vitiose,postea cœpit habere bonam fidẽ?Dicit gl.inspicitur initium,&bene.Vlti
1 mo hic not.†ꝙ in reb.in quib.præscribendis non requiritur titulus: tamen inspicitur initium possessionis,quale fuerit,vt hic.Qđ in seruitute prescribenda non requiratur titulus,probat in l.si qs diuturno.s̃.si ser.ven. Fallit si res caderet in vitium furtiuitatis.l.si ancillam.s̃.pro suo.& l.Pomponius.circa fi.s̃.de acq.re.do.

LEX III.

Vnde etiam.§.Si quis ab autore. Quærit gl. quid si contra meum auctorẽ posidet vitiose,contra me posidet bona fide?Dicit gl.inspicitur initium,vt s̃.proxime.

§.In hoc. Quæro, ad quid debet fieri condemnatio in hoc interdicto?Gl.dicit,& bene,ad tria.Primo,ne prohibeatur vt caueat in futurum non prohiberi, & vt cõdemnetur ad interesse prohibitionis præteritæ,& ita dicit gl.& bene.Ego dixi s̃.ti.2.l.j.§.pe.Et ex hoc scis qualiter debeat formari libellus.

1 *Si abbatia ponit dominum in vno castro in quo habet iurisdictionem,& ille prohibeatur,an abbatiæ competat hoc interdictum.*

§.Vti videmur. No.ꝙ per vsum fructuarij retinet̃ nobis seruitus,nõ tamẽ quæritur nobis hoc interdictum:quia ipse vtitur sibi,& ad suum commodum,nõ ad meum.Secundum hoc habes hic, ꝙ per eos,qui nostro nomine sunt in possessione, nõ q̃rit̃ur nobis seruitus:qui casus ponunt̃ in gl.in ver.per fructuarium.quam vide,& incipit,audi quare,&c.
1 Aduerte,† quædam Abbatia habebat omnem iurisdictionem in quodam castro,& in illo castro posuit vnum dominum, qui exerceret ibi illam iurisdictionem,ille dominus est prohibitus vti, an posit agere illa Abbatia interdicto vtili,vti pos.hoc est dicere,an per vsum illius dñi retineat quasi pos.illius iurisdictiõis?Resp.aut ponit ibi illum dominum tanquam quẽdam colonum, q̃a dabat sibi certum salarium,tñ mulctæ,& pœnæ reuertebantur ad monasterium, tunc per eius domini vsum retinet quasi pos.sicut hic dicit per colonum : sed si ei concessit iurisdictionem ad tempus , & omnes fructus illius iurisdictionis , & eum dominum fecit quodammodo fructuarium,tunc ex eius vsu non retinet quasi poss.illius iurisdictionis.

§.Idem Iulianus. Facit ad ea quæ dixi vobis.s̃.ti.2.l.fi.

§.Ait prætor. Hic ponit secũdum interdictum ne quis prohibeatur facere: sed s̃. posuit interdictum,ne quis prohibeatur ire,& agere.

a §.Hoc autem. ªNo.ꝙ istud interdictũ hȝ causam ꝓprietatis annexam,q̃a dȝ docere duo.s.eẽ vsum:itẽ sibi seruitutem competere.ɔ,imo sufficit solũ ostẽdere sibi seruitutem ɔpetere,vt s̃.si ser.vẽ.l.loci corpus.§.si qs.sol.si incipis à probatione vsus,debes ꝓbare duo.s.vsum,& tibi ɔpetere seruitutem.Si incipis à probatiõe proprietatis,illud solũ sufficit,& istud videtur tenere oẽs.Vel dic,illud est verum in ɔfessorio:sȝ in hoc interdicto requĩrũtur ista duo,& istud satis placet. Vlterius op. s̃.e.l.in pr.so.Illud est verum in 1.ca.huius interdicti,hic in secundo.Item op.ĩ.de riuis.l.j.§. hoc interdictum. sol.speciale est ibi in refectione riui,vt quis de iure suo non doceat.

a ADD.¶Ale.No.hic maxime ꝑ gl.ꝙ quando sunt duo coniuncta ꝓbanda,an deficiens in vno deficiat in toto,vide omnino bal.& Im.in l.Titia,s̃.so.ma.&gl.& Io.an.Io.Cal.in ca.2.de resc.Vide etiam aliqua per d.ant.in c.exh bita,de iud. & bart.in l.denunciasse,§.quod tamen, de adult.& vnum adde,quod not.dixit Dominic.de Sanct.Gemi.in c.1.de pact.in 6.videlicet,ꝙ si dico ꝙ tu deteriorasti rem ecclesiæ meæ,& etiam narro,ꝙ eam alienasti,postea in probationib.adduco testes dicentes,ꝙ tu alienasti,vel deteriorasti,& ita alternatiue deponũt, ꝙ debes obtinere,eo q̃a siue alienasti tñ,siue deteriorasti tñ,clarum est ꝙ per quemlibet istorum actuum,ecclesia pt̃ petere ab emphyteuta rem,licèt probatio perfectiõ ɔcludat in vno vel in duobus: tũ q̃a quilibet modus sufficit ad victoriam,debeo obtinere,quod no. Prædictis adde Im.quem omnino vide in ca.ex parte Abbatissæ,de priuil.ad id quod dixi s̃.sec. Doct.vide Bal.& Im.in l. Gallus.§.si eius,per illum tex.in ver.item facit,s̃.de l b.& posth.

§.Reficere. Quæ sit differentia, dic vt dixi in l.1.§. si quis ædificium.s̃.de op.no.nun.

LEX IIII.

1 *Nuncio si sit soluendũ tantũ pro miliari & ipse elongat viam,sibi nõ debet dari nisi tantum quantum consecuturus esset pro breui via,nisi illa esset suspecta.*

Veteres. No.tex.ibi,qm̃ q apportare,&c. No.ex hac l.ꝙ ea videntur tacite ɔcedi,sine quib.ɔcessum explicari nõ pt̃,vt hic,& l.cui iurisdictio.s̃.de iuris.om.iu.l.ad rem. & l.ad
a legatũ s̃.de proc.Secundo no.ª hunc tex.† ɔ nũcios communis,
1 quib.debet solui pro quolibet miliari, & ipsi fecerunt viam longiorem, ꝙ sibi imputent, cur non fecerunt breuiorem, vt hic,& hoc verum,nisi via breuior sit suspecta.l.eos.§.fi.ĩ.de fal.

a ADD.¶Barb.Idem dic contra muliones facientes loca insolita, text.est in l.qui petitorio,§.j.& ibi Ang.s̃.de rei ven.& vide gl.no.in l.eos,ad fi.ĩ.de falsis.& qđ no.in l.1.& 2.C.de cursu publ.lib.xj.& bal.in l.cum proponas,C.de naur.fœno.

LEX V.

Apparet.§.si quis seruitutem. Itellige hũc §.ꝙ per præscriptionem sit acquisita seruitus,aliàs non procederet.

LEX VII.

Si per fundum. Intellige hũc tex.ibi, dũ dicit,ius fundi possedisse opȝ , fm̃ eum modum q dicitur interdicto,s.ꝙ sit vsus iure seruitutis, vel ꝙ sit vsus pro iure suo,vt dixi s̃.e.l.j §.j.Puto etiam,ꝙ si diceret se habere ius eũdi. & agendi,cohærens personæ,non ꝙ esset prædialis seruitus,haberet locum hoc interdictum.l.j.§.illud.ver.præterea,ĩ.tit.j.

¶De aqua quotidiana,& æstiua. Tit.xix.

LEX I.

1 *Aqua quotidiana dicitur illa quæ quotidie duci potest.*

2 *Testis qui dicit, vidi semper possidere Titium per decem annos, intelligitur, ꝙ vidit eum semper posse possidere.*

3 *Res denominatur secundum propositum vtentium.*

a Ait prætor.§.Quotidiana. No.†ꝙ di-
1 citur aqua illa quotidiana,quæ quotidie pt̃ duci.licèt ñ ducat̃.† qđ
2 facit ad sustinendum dictum testis, qui dicit, vidi Titium semper possidere per x.an.Debet.n.intelligi.ꝙ vidit eum semp posse possidere,& posse venire ad standum,cum vult.de qua quæstione po-
3 nitur s̃.so.ma.l.j per doct.& Secundo no.† ꝙ res denominatur secundum propositum vtentium, vt hic in ver.ego autem probandum puto.quod potest facere ad multa.

a ADD ¶Ale Formam libelli in hoc interdicto vide per Spe. in ti.de causa pos.& propric.§ priuata,ver.aliquid quandoque,& ver.est & aliud,&c.

1 *Articulum si facias quòd possedisti à x.an.citra, & testes ita deponãt nihil probas*

bas nisi dicant à x.ann.citra,& per id tempus.

§.Quod autem. Op.ꝙ req̃ratur vsus 30.dierum vt s. ti.j.l.j.§.j.Respondeo aliud in illo interdicto,aliud in isto.Rationem dixi vobis ibi, & ponit ꝓ Doc.in
1 l.siue.2.C.de seru.Vlt.no.†hunc text.tu facis articulũ,dico,ꝙ Titius possidet fundũ ad x.an.citra:& testes hoc probãt, certe tu nõ ꝓbasti aliqd:quia si possedit vna die,verificatur ista propositio:casus est hic:& sic non concludis aliquid:secus si dicerent,possedit à x.an.citra:vel clarius à x.an.citra, & per ipsum tempus: quia tunc bene probares. Cano.ponunt de hoc extra de probatio.c. licet.in nouella.& ego plene dixi in l.Celsus.s.de vsucap.

1 *Hoc interdictum non habet causam proprietatis.*
2 *In hoc interdicto requiritur quòd sit vsus iure seruitutis,& quòd credat se esse vsum iure seruitutis.*

1
2 §.Sed & si iure. Not.†ꝙ hoc interdictũ nõ hʒ causam ꝓprietatis.†No.2. ꝙ in hoc interdicto req̃rit̃ ꝙ sit vsus iure seruitutis.Itẽ opʒ,ꝙ hic credat,s.se esse vsum iure seruitutis,ex aliqua iusta causa.si enim non esset ibi iusta causa,sed esset error improbabilis, vt ignorantia iuris, vel ignorantia facti supina,non sufficeret,vt hic,& dixi s.ti.j.l.j.§.j.

1 *Hæc interdicta quæ competunt pro iure personali,quod quis habet in loco,competunt etiam pro tuitione iurisdictionis.*

§.Illud quæritur. No.hũc §.in ver.præterea. vide gl.in ver.non sunt fundi. quæ inc.i.nõ sit
1 seruitus.ibi,sed aliud ius.Et sic no.ex hoc tex.† ꝙ pro iure personali quod quis habet in loco,competunt hæc interdicta.& sic facit ꝙ competunt hæc interdicta pro tuitione iurisdictionis, & similium.dixi s.ti.1.l.fi.

§.Illud Labeo. No.notabilem tex.ibi, vt semel,&c.no.ad q.de molẽdinis,quam dixi in l.quominus.s.de flumi.14.q.

§.Item quæritur. Vtile per inutile vitiatur si est inseparabile:secus si est separabile, hoc dicit cum §.seq.De hoc per Dy.in c.vtile per inutile.de re.iur.li.6. vidistis in l.Græcè.§.illud.j.de fideius.Dic vt ibi.

1 *An equus primo currens sine ragatio ad brauium,debeat illud habere.*

a §.Quæsitum. [a] Hic est bonus tex. & est argumentum ad q.Equus,qui currebat ad brauium per seipsum primo iuit, cum ragatius q equum ducebat inde ceciderit, ꝙ ille equus debeat habere brauium. Breuiter ego consueui dicere,sic,ꝙ debemus aduertere verba statuti,vtrum dicunt,si qs cum equo primo venerit, vel ei equitatori qui primo venerit, & similia,& tunc nõ habeat brauium:vel dicant, domino equi q primo venerit, debeatur brauium, tunc equo veniente sine equitatore,
1 †debeatur brauium,vt hic,cum si.Consueui dicere in l.2.s.de cõdi.& dem.vel in l.cum seruus.de ver.ob.

a ADD.¶Et vide bar.l.j.§.item acquirimus, s.de acq.pos.& bal.in l.si in duobus, §.1.s.quemad.test.ape.& Mod.l.2.s.de cond.& dem.& ibi bal.& Cy.in add.in l. Gallus,§.idem credendum,de lib.& post.bar. & dominus meus in l.hoc articulo,ff.de hæ.inst.bal.in proœ.ff.& vide tex.i l.nõ solũ,i ver.viam rectam, qui hic allegatur,ꝙ si venit non per viam rectam,ꝙ non debet habere,per illum text.

1 *Qui se astringit ad aliquid probandum,si non probat,perdit causam.*

a
1 §.Item quæsitum. [a] Ver.dum tamẽ si quis.No.ꝙ† ille qui non probat illud qđ intendit in iudicio,perdit causam suam. Itẽ si astringit se ad aliqđ ꝓbandũ,& nõ probat perdit causam,vt hic,& l.prætor.§. docere.vi bo.rap.& l.denunciasse.§.quid tamen.de adul.& l.habebat.de insti.

a ADD.¶Ale.No.ꝙ qui se astringit ad aliquid probandum in libello,& non probat,succumbit, vide bart.in l.is qui reus,in q.12.de publ.iud.late bal.in l.1.in 27. & 28 q. & seq.C.qui accusa.

§.Præterea illud. Op.seruitus amittit̃ hodie, x.vel xx. an.l.sicut.C. de ser. Sed hoc interdictum nõ durat,nisi vsq; ad annũ.l.j.s.de interdictis. ergo postquã perdita est seruitus,nõ potest cõpetere interdictum. Huius timore gl.ponit tres so.vt habes in ea.quas vt intelligas dic, Tu debes scire, ꝙ ipsa interdicta sunt perpetua, de eo quod ꝑuenit ad eum, qui prohibuit:& ideo aut prohibuit dominus fundi seruientis,& sic ad eum peruenit libertas,& tunc perpetuo tenetur vt seruitutem constituat.l.si plures.§.deiectum.s.de vi,& vi arm.Aut prohibuit extraneus,tunc duob.mo. debet intelligi, ꝙ post annum cõpetat hoc interdictum, per beneficium restitutionis in integrum, vt s.ti.j.l.j.§.si quis propter inundationem. Vel dic,ꝙ hoc interdictum potest competere intra annum vtilem,qui potest durare vltra biennium,vel triennium.

§.Si inter riuales. Quidam dicũt,ꝙ istud interdictum est interdictũ vti pos. Alij dicunt, ꝙ istud interdictum est quoddam speciale,& dr̃ interdictum de corriualib.Videtur mihi quòd Rof.ponat ipsum principaliter per se.

1 *Finita emphyteusi per generationem, sequentes possunt petere confirmationem & appellare,si non confirmatur.*

a §.Permittitur. [a] Hic est valde no.§.No.tex.ibi,datur interdictum prædiis,&c.Et no.tex.ibi plane ei,&c.No.tex.ibi,nec est hoc,&c.Op.ꝙ possit permittere ẽt senatus.l.quominus.s.de flu.dicũt qdam qđ hic dr̃,nulli alij,subaudi nisi senatui.Alij dicũt,ꝙ hoc nõ competit nisi principi,vl' ei cui princeps permiserit,& hoc placet,& plene examino i l. quomin⁹. de flum.Vlterius dr̃,ꝙ qñq; aliquid cõceditur prædiis, quandoq; personæ,sed quid in dubio?Gl.ponit in l.forma censuali.§.quanq̃. j.de censi.& dixi in l.pe.de ser. leg.item hic dicitur de seruitute ꝑsonali,ꝙ ea finita si non fit refirmatio,est iniuria:dicit gl.simile in inuestitura feudorum.Nam mortuo vasallo de facili potest impe
b trare hæres masculus,[b]& sibi debet ꝯcedi feudum.Facit si de feu. fue.contro.c.j.§.omnes filij.& in ti.quo temp.inue.mi. pet.deb.c.
c j.& hoc no.[c]ꝑ †emphyteusi,ꝙ ea finita per generationem finitã,
1 descendentes possint petere eis confirmari, & de facili impetrabunt.& est iniuria si non fit refirmatio, & ideo possit appellari de iure Canonico ad superiorem vt cogat quòd refirmatio fiat. De hoc in c.bonæ memoriæ.j.de postul.præl.vbi gl.in ver.in tanta diuisione.alle.hunc tex.& est tex.in l.nullius. C.de dec.li.x.& l.congruit,& l.prædia.C.de lo.prædio.ciuilium.lib.xj.

a ADD.¶Ale.Vide per istum §.permittitur,qđ dicit bar.l.j.x.q.de iurisd.om.iud.
b Ale. Adde bar.l.j.in fi.de priu.cred. Sed quanto tempore præscribitur huic iuri petendi refirmationem,dic,ꝙ anno,à tempore scientiæ,& taciturnitatis,ita vr̃ tex.no.in c.1.§.Titius,si de feu fue.contr.& vr̃ hoc sequi Ro.in l.prætor,§.fin.s. de op.no.nun.Vide qđ scripsi post bar.in l.sicut,de præsc.30.an. Sed text.in d.§. Titius ibi no.bal.& dicit,tene bene menti,ꝙ agnatus,proximior, qui habet potestatem reuocandi ab agnato rem aliquam, perdit ius suum , nisi illud prosequatur intra annum,alioquin silentio confirmatur contractus sic,C.de iis,qui à non do.ma.Et ad bar.hic,adde bal.in auth.si quas.ruinas,C.de sacrof.ec.& in l.ne cui,C.lo.& d.ant.in c.j.de locat.& istud dictum hic vr̃ intelligere no. Imo. in quodam cons.suo quod inc.quidam Tho.de panno, qñ isti tales de agnatione petẽtes se renouari, sunt instituti,secus si extranei essent ab illo institutiꝗa extranei illi præferuntur,l.ex facto,§.fi.s.ad Treb.& l.vt iusiurandi,§.si liberis, s.de ope.lib.Et intellige,vt ibi no.per bar.& vide quod no. in c.pe.de post.pla. & quib.casib.possit peti renouatio emphyteusis,no.per bal.in auth.si quas ruinas,C.de sacrof.ecc.& ad bar.hic,adde quod no.in l.si mihi, & Titio,in fi.prin. de ver.ob.& ibi Im.tenet ꝯ bar.hic,& cum bar.transit Ro.in rub.de arb.& in l. etiam,in pr.so.ma.& idem dicit qđ bal.in c.1.quemad.feu.ad filiam pti. vr̃ sequi sñiam bart.hic subdit tamen quod in ꝯrium facit d.l.ne cui, C.loc.& l.dudum, C.de ꝯh.emp.& c.2.de feu.in ver.libere,Abb.in c.2.de loc.d.Ant.in c.1. de loca. tenet cum bar.vide no.per Im.hic,& in d.c.2.de feu.item bal.in d.c.j.videtur tenere ꝯ bar.hic,& Im.in c.pe.extra de post.præla.¶Adde quod finita emphyteusi per generationem,debeant renouari agnati,tenet Pau.de ca.cons.63.Ro.ꝯsi. 22.Pet.de Anch.cons.163.& 421.
c Barb.Vide bar.l.j.s.de pri.cre.d.ant.in c.pe.& Io.de Im.ibi de postu.præla.& vide bar.in l.1.ff.de iurisd.om.iud.ad quod allegaui istum tex.
Paris.¶Vide Ias.in l.prætor,§.fi.ff.de op.no.nun.vbi dicit qđ d; hẽt istud petere intra annum,aliàs anno elapso,nõ poterũt istud petere,& vide bar.in l.si mihi, & Titio,in pr.de ver.ob.& in l.1 ff.de priu.cre.Alc.ꝯs.80.vo.j.Limita vt per Ale. cons.10.in fi.vo.3.Abb.in c.bonæ,2.de postu.prælatorum,Im.cõs.38.vbi ponit de alio simili casu,Vide etiam dominum Ias.l.2.ver.ex hac decisiõe, C.de iure emphyteu.vbi limitat,de quo etiam vide Ale.hic in apostilla,& latius in d.l.si mihi,& Titio,Vide etiam late de ista quæstione,Curtium cõs.48.per totum,Dec. cons.131.vbi late loquitur de emphyteusi ecclesiastica,& Curtium cons.50.
Pom. ¶Vide eundem bar.in l.si mihi,& Titio,& ibi plene per Ale.j.de ver.obl. & vide Ale.ꝯs.9.in 2.vol.& cons.10.vol.3.& Rom.22.in 4.dub.& 70. in 1.dub. & Barb.18.vo.2. Rom.212.& Im.27.& 38.& 68.& Ana.84.& Ale.80.vo.1.& Curt.47. & Pan.in c.bone,2.& ibi addita,de postu.præla.& bal.in c.in præsentia,de probā.& considera,ꝙ Ale.in d.cons.9.vbi s.sentit etiam hoc habere locum, ꝙ descendentes debent renouari,etiam si eorum ascendentes fuissent priuati,eo ꝗa venissent contra conuentiones,& vide etiam Ale.cons.93.ad fi.vo.2.

LEX III.

Hoc iure. No.ex eo quod dicit amenitatis,ꝙ interdictum istud habet locum pro aqua quæ ducitur iure personali,non iure reali.l.j.§.illud.s.e.tit.

1 *Ius ducendi aquam ad suum molendinum habẽs an illud perdat alueo mutato.*
2 *Molendinum habens in flumine publico emphyteuticum si est destructum,& refectum,an ecclesia possit illud vt emphyteuticum repetere.*

§.Si aquam. Iste est optimus §.& notabilis.& diuiditur in tres partes. Primo, q̃do flumen mutauit alueum repente nullo loco priuato dimisso in medio.Secundo,qñ mutauit aluẽũ paulatim.Tertio, qñ mutauit loco priuato dimisso in medio. item totus iste §.habet duas lect. Primo,qñ ducebat aquam iure sibi cõcesso à principe, vel ab alio habẽte ius ꝯceden
1 di.Alia† lec.est,qñ quis ducit aq̃ à flumine per fundum alienum iure seruitutis, & in quolibet istorum quæritur an aluei mutatio ne tale ius ꝑdat̃.Et resp.iuri sconsultus distinguendo. qñq; mutat̃ alueus nullo loco priuato relicto in medio , & tunc aut mutatur repente,& subito ꝑdit̃ ius aquæ ducendæ. Aut mutatur paulatim, & retinet̃ ius aquæ ducendæ. Si vero mutat̃,loco priuato dimisso in medio,indistinctè perditur ius aquæ ducendæ. Hæc lex est arg. vtrum ille q habet ius ducendi aquam ad molẽdinum suum,ꝑdat ipsum,alueo murato.distingue,vt hic,vt dixi i l.quo minus đ flumi.s.Item facit,† si habeo molendinum emphyteuticum in flu-
2 min

mine, & illud est destructum, & refectum, an ecclesia possit illud emphyteuticum repetere? Et dic. vt hoc §. Cætera dic vt in gl.

1 *Si coram iudice præposito ad causas ciuiles oriatur causa criminalis poterit de illa cognoscere.*

1 §. Aqua. †Facit iste text. ad q. quidam Rector Marchiæ distinxit iurisdictiones in curia, & quosdam præposuit causis criminalibus, quosdam ciuilibus. certe ille, qui ciuilibus est præpositus, poterit de criminalibus cognoscere, quæ vertentur, & orientur coram eo, vt si falsum testimonium coram eo dicatur, quia tacite accrescit suæ iurisdictioni, vt ar. huius §. l. nullum. C. de testib. & l. sciant. C. de prob.

LEX IIII.

Lucio. Hæc est bona lex. Op. de l. aquam. C. de ser. & aqua. & l. in concedendo. §. de aqua plu. arc. Sol. Potest pluribus concedi, si aqua pluribus sufficit: aliàs secus, vt in contrariis. Quod dic vt dixi in d. l. in concedendo. Item opp. ꝙ aquæductus non possit diuidi, quia seruitutes non diuiduntur. l. stipulationes non diuiduntur. ꝭ. de verb. obl. Sol. vt ibi plene dixi vobis.

LEX V.

1 *Hentes iurisdõem in aliquo castro. si diuidunt, vnus per alium videtur possidere.*

Cum constet.

§. Inter duos. Iste §. est not. ad q. Sunt aliqui qui habent ius colligendi pedagia, vel habent iurisdi-
1 ctionem in aliquo † castro, & diuidunt sibi inter se. Nam vnus per alium videtur vti. Pro hoc optime l. tres tutores. §. de adm. tu. vbi tutores diuidentes sibi administrationem, partem administrant per se, partem per alios administrare videntur. quod no.

LEX VII.

a Si de via. a Bona & difficilis lex est, & legitur in gl. plurib. modis. vera lec. est illa, quæ ponitur in gl. mag. q̃ gl. mag. clarius recitat in l. j. §. j. §. de iti. act. priua. ibi. tu dic, prodest probare, &c. & hoc intendit. In q. de seruitute ei debet caueri nõ de impediendo, qui est in possessione seruitutis, vel libertatis.

a ADD. ¶Alex. Ad hanc legem, vide quod no. Bar. in l. j. in pr. in 2. q. & in l. si prius, in 3. & 4. opposi. ꝭ. de oper. noui nunc.

LEX VIII.

Cui per fundum. Ille qui hẽt ius ducendi aquam p̃t ducere per quacunq; partem vult ab initio: sed postea nõ p̃t mutare. Tex. est ibi, facere licet, s. ab initio antequam riuus sit cõstitutus: postquam vero sit constitutus, nõ liceat mutare, & hoc seqtur, dum, &c. vt ꝭ. de seru. l. si cui. in fi.

¶De riuis. Tit. xx.

LEX I.

a PRætor. a §. Sed si quis. Iste §. cum l. seq. v̄r difficilis. Opp. de l. Seruitus. §. j. ꝭ. e. plures dantur solu. sed ista est vera. Aut quis vult reficere, vel aliquid immutare ex vrgenti necessitate, vel ex magna vtilitate, & põt, vt lege contraria. Aut non, & tunc secus, vt hoc §. Item opp. de l. refectionis. §. j. §. commu. prædi. Sol. eodem mõ, dico magnam vtilitatem, & vrgentem necessitatem esse considerandam. Item opp. ꝭ. l. prox. vbi Pomponius contradicit Labeoni. Solu. licèt ista dicta contradicant, tamen reducas ad concordiam, prout no. in gl. magna in princ. l. Seruius. ꝭ.

a ADD. ¶Alex. Vide & no. istam l. no. in l. de pupillo, §. si quis riuos, de oper. noui nun. & p Spe. in ti. de cã possessionis, & propr. §. priuata, ver. sed quod riuum. Et quid sit riuus, vide in l. j in pr. §. de flum. vide bar. in tract. alluuionũ, circa fi.

LEX III.

1 *Exportare dicitur illud quod dolose portatur.*

Seruius.

§. Si quis exportare. Vide gl. super verb. exportare. (Vulgaris lectio habet appor-
1 tare.) † No. ꝙ portare, seu exportare est proprie dorso secundum hanc gl. Sed text. videtur aliter dicere in l. ferri. ꝭ. de verb. sig. Dic, quod hic gl. dicit de verbo exportare, ibi de verbo, portare.

¶De fonte. Tit. xxj.

LEX VNICA.

1 *Statutum quod prohibet mulierem portare perlas, non comprehendit fictas.*

a PRætor ait. a

§. Hoc interdictum. Quæro, si habeo ius hauriendi aq̃ de cisterna, & vis me impedire, qđ ius habeo? Dicit Rof. in libellis super hoc ti. ꝙ habeo hoc interdictum vtile, licèt directum de-
b ficiat. Item facit b hæc lex, † statutum prohibet mulieres portare
1 perlas: modo quædam mulier portat perlas fictas, & contrafactas, an punietur pœna statuti? Resp. non, debent enim esse natu-
c rales, c & non fictæ, & compositæ, arg. huius legis.

a ADD. ¶Alex. Vide per Spec. in ti. de causa pos. & propr. §. priuata, ver. sed si me, & vers. porro quis, & ibi ponit de fouea, vel fonte reficiendo, de aqua ex castello, vide eo. §. ver. etiam aliquid de fouea reficienda, & versi. quia quis, &c.

b Barb. Tu pondera in l. vellera, & ibi Bar. C. de vest. holob. & aurat. lib. 11. dixi in procе. Cle. & dixi in quodam consi.

c Alex. Facit ad not. per Bal. in l. quamuis de aur. & arg. leg. & in l. 3. §. hæc verba, de neg. gest. & sequitur etiam Rom. in d. §. de viro, in 32. fal. Dicit tamen ibi, ꝙ in contrarium facit tex. in l. vellera, C. de vest. holob. aur. lib. 11. &c. & per illum tex. ipse, in l. j. quod quisque iur. tenet contra bar.

§. Hoc interdictum. Vbi est eadem ratio, ibi est idem ius. Ad hoc quotidie allegatur.

¶De cloacis. Tit. xxij.

LEX I.

1 *Quando statutum habet diuersa capita, ex eo datur vna accusatio.*

a PRætor ait. a Sub hoc titulo. Dicitur hic, sub hoc titulo duo interdicta prætor subiecit. Contra, quia vt ex verbis præmissis apparet, nihil est. Ibi, restitutorium. dicit gl. dic sub hoc titulo, i. sub hac rub. non sub hoc ti. j. sub hoc interdicto. Item qđ dicit hic, quod sunt duo. dicit gl. imo quatuor: quia duo ponuntur hic, & duo ꝭ. e. l. §. deinde ait prætor. Ex qua gl. ha-
1 bes, ꝙ licèt hic ex vno statuto sint diuersa † capita, tamen vna accusatio dicitur ex toto illo statuto. facit ad hoc quod habuistis in l. j. §. j. ꝭ. ad l. Cor. de sica. & l. j. ad l. Cor. de fals. & in multis legib. in illis materiis.

a ADD. ¶Alex. Ad istam l. j. in pr. Vide no. in l. de pupillo, §. si quis riuos, §. de ope. noui nun. An possit fieri cloaca inter me, & Titium, inuito eo, vide Spec. in tit. de causa pos. & propr. §. priuata, ver. sed nunquid licet, in vers. porro si velis, & ibi in illo §. etiam habes formam libelli in hoc interdicto.

1 *Stante statuto, quòd si quis aliquem offenderit in domo, puniatur in decem, an comprehendat offendentem in ostio.*

a §. Hoc interdictum. Not. ꝙ appellatione cloacæ continetur ostium a cloacæ.
1 Facit ad q. de statutis dicentibus: † si quis offenderit aliquem in domo, quid si offendit in ostio? Breuiter nõ est dubium, ꝙ appellatione domus continetur ostium, & alia quæ sunt affixa ædibus, & si protendatur extra domum. l. si aquæductus. de cõtrah. emp. & l. Iulianus. §. si. de act. emp. & l. fundi. §. pe. & fi. e. ti. & l. cætera. §. hoc senatus. de le. j. & hic. Sed licèt ista sint domus, non tamen sequitur, ꝙ sint in domo, quia possunt esse domus, & esse extra domum. d. l. si aquæductus. Modo ad propositum, si aliquid fit in ostio intra clausuram domus, dicitur esse factum in domo. Si vero
b fit extra clausuram ostij, b dicitur fieri in domo. l. 1. §. in publico flumine. §. de flum. Et videtur colligi expresse in l. j. §. de inspiciendo. §. de ven. inspi. Et pro hoc extra de iud. c. mulieres. in fi. lib. 6. & de sta. reg. c. 1. eo. lib.

a ADD. ¶Alex. Verum factum in ostio dicatur factum in domo, vide bal. in l. data opera, C. qui accu, bal. in l. Gallus, §. ille casus, de lib. & posthu. & bar. in l. item apud Labeonem, §. cõuitium, de iniur. bar. in l. meminisse, de of. procon. Sed an quis possit citari in limine ostij, vide per Ang. in l. plerique, cum l. seq. de in ius voc. & ibi alle. l. statuæ, ꝭ. de ver. sig. & bonus tex. est insti. quib. mod. ius par. pot. sol. §. sed si ab hostibus, per bal. in l. cætera, §. hoc senatus. de le. j. & in l. prætor, §. domum, de iniu. & l. quidam Iberus, de ser. vrb. præd. & vide bar. in l. aut qui aliter, §. notauimus, ꝭ. ti. j. & l. j. §. hoc autem interdictum, de noui ope. nunc. & vide bar. in l. licitatio, §. j. §. de pub. in q. de offensa in personam. Adde ꝙ insultus factus ad domum, dr̃ factus iuxta domum, l. militis codicillis, in pr. de test. mil. alibi exponitur, in, pro ante, in cle. causam, de elec. in gloss. in verbo, domo, & dicit Cy. in l. meminisse, §. de of. procon. ꝙ si statutum dicit, ꝙ si quis insultauerit in domo, non sufficit insultare in ostio, quod non multum placet, quia qui est in ostio, dicitur esse partim extra domum, & partim in domo, vt no. de pœniten. dist. 2. c. cum sanctam, & in c. j. de consec. eccl. vel alta. in 6. & in mercu. su per regula, inspicimus, & facit quod no. in l. fundi nihil, de act. emp. Vnde sufficit tangere partem, l. vulgaris, ꝭ. de furt. & ita reperitur ꝯrium tenere bal. in d. rub. per prædicta? & vide quod hr̃ per Gaid. de Suza. in l. præsenti, C. de his qui ad eccl. confu. & ibi etiam dicit bar. ꝙ quis non potest citari in ostio ecclesiæ, & vide gl. de ostio, & porticu, in l. quidam Iberus, §. de seru. vrb. præd. bal. in l. data opera, & Spec. in ti. de iniu. in ver. sed pone, in statuto, per bal. & Imol. in d. §. hoc senatus. & ecc. lo. and. in addi. Spe. in rub. de imm. ecc. & c. Adde an statuto statõ, ꝙ nullus possit capi in domo, poterit capi ĩ apotheca. Pau. đ ca. ꝯ 41.

b Paris. Vide Alex. consi. 137. vol. 2. Ias. in l. cætera, §. hoc senatusconsultum, in vlt. no. de leg. j. & in l. plerique, versi. 4. limita, ff. de in ius voc.

1 *Aedium appellatione continetur omne ædificium, non domus appellatione.*

1 §. Deinde ait. No. ꝙ † appellatione ædium continetur omne ædificium. Simile ꝭ. de incen. rui. nau. l. qui ædes. Aliud puto appellatione domus, quia domus cõsistit ex parietibus, tecto, & fundamẽto. l. solum. & ibi. no. §. de rei ven. vnde non omne ædificium continetur appellatione domus.

§. Si quis purganti. Vide gl. in ver. reficere. quæ inci. vel purgare. ibi, sed arg. contra. §. de fideicom. lib. sed hæc nunciatio erat expresse reprobata à lege, merito potest contemni: in contrario secus, vt plene no. de oper. noui nunc. l. 1. in gl. magna.

LEX II.

1 *An coram quolibet prætore possit agi de cloaca.*

Bart. super j. ff. nouo. T 2 Quan

Quanquam. Op.s̃.e.l.prox.§.idem Labeo.Sol.immittere cloacam priuatam in publicam l3,vt
1 ibi:facere autem nouam in loco publico nõ l3,vt hic.† Quæro,
vtrum coram quolibet prætore possit agi de cloaca? Primo vr̃ q̃
nõ,vt hic.Sed gl.dicit,q̃ primo debet peti licentia faciendi cloacam ab eo,qui pt̃ cõcedere:postea pt̃ agi coram quolibet iudice.

¶Quod vi aut clam. Tit.xxiij.

Gl.continuat rub.& diuiditur tit.quod dic vt in gl.

LEX I.

a PRætor ait. a Dicitur hic, quod vi.quæro, pro qua vi habet locum hoc interdictum. Dicit gl.q̃ p̱ vi compulsiua. l.metum.§.j.quod met.cau.etiam pro ea quæ caret consensu,vt hic.

a ADD.¶Alex.Formam libellorum in hoc interdicto,vide per Spe.in ti.de restit.spol.§.j.vers.cæterum si contra. Et quando detur, & pro quo, & an concurrat cum interdicto,vti possidetis,vide in c.olim causam,de rest.spol.per gl.& Inn. in c.item cum quis,e.ti. & an concurrat cum vtili actione legis Aqui.no.in l.2. C.ad l.Aqui.& ibi Bar. & Bar.j̃.e.l.competit, §.in summa, adde an sint duo interdicta,vel vnum,Io.and.in addi.ad Spec.in ti.de rest.spol.§.j.ver.cæterum.

§.Hoc interdictum. Op. q̃ habeat locum interdictum, vti possidetis.l.si duo.§.si vicinus.s̃.vti pos. Sol.Fateor, q̃ illud ↄcurrit cum isto,sed istud est generalius.Habet enim locũ etiam si agens non asserit se possidere, sed refert solum quæstionem de proprietate, secundum Iac.de Are.

1 *Quæ ante sunt vi facta,antequam aliquid examinetur de iure partis,sunt omnia in pristinum statum reducenda.*
2 *Contra hoc interdictum competunt quatuor exceptiones.*
3 *Statutum excludens omnes exceptiones præter aliquas, non excludit alias iustas,& quæ possunt opponi.*
4 *Stante prædicto statuto non potest opponi exceptio simulationis.*
5 *Stante statuto prædicto,& instrumentum sit liquidatum vel laudum latum quæ exceptiones opponi possunt.* *(contra personam.*
6 *Statutum prohibens posse opponi exceptiones, non prohibet quæ opponuntur*
7 *Statutum quòd nulla alia exceptio opponi possit,non excludit officium iudicis.*
8 *Statutũ q̃ nulla alia exceptio vel defensio admittatur,excludit iudicis officium.*
9 *Practica repetendi solutum ex præcepto iudicis,quando per statutum tollitur etiam officium iudicis.*
10 *Conditio indebiti qualiter detur ad repetendum solutum de mandato iudicis.*

a §.Et parui refert. a Nota ex hoc §.q̃† ea quæ sunt vi
1 facta,ante omnia sunt in pristinum statum reducenda,quam aliquid examinetur de iure partis.Facit quod vidistis s̃.de vi & vi arm.l.1.§.1.& l.si quis ad se fundum.C. ad l.Iul.de vi. Opp. quod iuste factum est pœnam non meretur.l.
b Gracchus.C.de adul.Sol.quod hic dicitur,q̃ habet ius,intellige,b quia est dominus:sed aduersarius possidebat rem in qua opus est factum,vel est in possessione alicuius iuris,cui per illud opus preiudicatur,ar.s̃.de aqua quoti.& æsti.l.pe.& de oper.no.nun.l.1.§. nunc videamus.& l.de pupillo.§.Sextus Pedius.Item opp.de l.veteres.s̃.de iti.actuq; pri. Sol. nõ est ↄ̃,quia ibi erat in possessione, seu quasi possessione iuris eundi,& per cõsequens habebat ius reficiendi,& sic nõ vi faciebat, aliàs si vi faceret ↄ̃ ius impune pro-
2 hiberetur,vt ibi dicitur.Item opp.†q̃ ↄ̃ hoc interdictum competant exceptiones saltem quatuor,vt j̃.e.l.prohibere.§.fi.& §.sed si permiserit, & l.si alius.§.bellissime. & §.est & alia. & l.semper.§. hoc interdictum.j̃.e.Sol.quod hic dicitur,nulla iusta exceptione, subaudi,nisi quatuor quæ illis legibus ponuntur.vide gl.in verb.
c nulla.quæ incipit tali.Ista gl.est arg.c ad†q.dicit statutum,q̃ ↄ̃ in-
3 strumentum publicum nõ possit opponi nisi exceptio falsitatis, & quietationis,& solutionis,& nulla alia possit opponi,certe debet intelligi,q̃ nulla alia possit,s.friuola.nam aliæ iustæ exceptiones non videntur per statutum prohiberi,vt hic.cum sua gl. Pro
* hoc l.ita nobis pudor.& quod ibi no.per gl.& p̱ Cy.C.de adul.* Pro hoc facit, qñ Papa scribit in literis,appellatione remota, intelligitur,s.friuola. Pro hoc facit j̃.à quib.appel.nõ licet. l.1.§.interdictum. Ego in ista materia sum consuetus dicere sic. Qñque opponitur exceptio,q̃ illud nõ est instrumẽtum publicum, tunc fateor q̃ ista exceptio potest oppo. Nam statutum dicit ↄ̃ instrumentum publicum, &c. & sic ante omnia debet constare instrumentum esse publicum.l.4.§.cõdemnatum.s̃.de re iudic.& ideo ↄ̃ solennitates instrumẽti posset opponi, vt sunt anni domini,vel indictio,vel subscriptio notarij,& similia.quæ no.in l.generali.C. de tab.lib.10.Item si statutum dicit ↄ̃ instrumentum confessionatum:vel si dicit ↄ̃ preceptum iudicis:vel ↄ̃ laudum latum ab arbitris,&c. possum opponere, q̃ non est preceptum iudicis,vel laudum latum ab arbitris.Pro hoc l.nõ ignorat.C.qui accus.nõ pos.
d & ita disputando determinauit Nic.Mata. Sed quid si d oppono,
4 †q̃ instrumentum est simulatum.Certe simulatio bene facit deficere ↄ̃ctum,quia cum deficiat consensus, non est ille ↄ̃ctus,qui simulatur,sed ille est ↄ̃ctus,qui vere agitur,vt in toto ti.C.plus va
e le.qđ ag.sed tamen bene est instrumentum publicum,e vt C.si quis alt.vel sibi.l.j.& l.quamuis,& l.cum propria.Est.n.instr̃m publicũ de ↄ̃ctu simulato:vñ ista exceptio nõ posset opponi,nisi à statuto permitteretur,quia nõ impugnat instr̃m,sed impugnat vires ↄ̃ctꝰ
5 ↄtenti in instr̃o. Sed†qñ hoc est liquidatum? primo,q̃ est instr̃m, vel laudum latum ab arbitris,& si.vtrum possint opponi aliæ exceptiones, quam quæ permissæ sunt à statuto? Dico sic, Aut illæ
f aliæ exceptionesf descẽdũt ex aliquo capitulo statutorum eiusdem ciuitatis, & illæ possunt opponi,non obstante q̃ sit dictum, nulla alia exceptio opponatur, ar.huius l.cum sua gl.& d.l.ita nobis pudor.cum ibi no.Non enim est verisimile q̃ seipsum per illa generalia verba voluerit corrigere. l.non ad ea.de cond. & de.l.si qñ.in pr.C.de inof.test.Si vero illæ exceptiones descẽdũt ex aliis partibus iuris,tunc dico,q̃ nõ possunt opponi.debemus enim inhærere verbis statuti,quanquam duris.l.prospexit. s̃.qui & à qui.
6 & in l.j.§.si is qui nauem.s̃.de exerci. Tamen circa † hoc sunt aduertenda quædam.Nam si quidem opponatur exceptio ↄ̃ personam,vt puta,nõ pt̃ esse in iudicio,quia minor,quia excommunicatus,vel exbannitus & similia, & tunc ista non prohibentur per statutum: quia instrumentum prohibet opponi exceptionem ↄ̃ instr̃m,sed illæ exceptiones non respiciunt instr̃m,sed personam
g agẽtis,ar.l.filio.s̃.de inof.test.Item aduerte,g †quia si statũ dicit,
7 nulla alia exceptio possit opp.tamen si competunt aliæ exceptiones

a ADD. ¶Alex.In isto §.adde quia gl.& bar.in l.de pupillo, §.si quis ipsi,in 14.q. de ope.noui nunc.vr̃ velle,q̃ ad hoc vt interdictum sufficiat prohibentem esse dñm,l3 non possessorem:vel q̃ sit possessor,l3 non dñs.& hoc secundo casu admitteretur exceptio dñij.Si ãt non esset dñs,vel possessor,non competeret,secus vr̃ in nunciatione noui ope.videlicet q̃ illa cõpetit ẽt non dño vel possessori,dummodo non sit manifesta calumnia.Ita vr̃ sentire bar.in d.§.si quis ipsi, & ita declarat etiam ibi Imol.Sed an hoc sit verum in nun.noui oper.vide bar. & ibi Dy.in l.j.in 7.q.de ope.noui nun.& scripsi in d.§.si quis ipsi,post Imol.

b Alex.Adde q̃ poterit ẽt opponi exceptio,q̃ instr̃m est fcm̃ super ↄ̃ctu reprobato à iure,q̃a tunc ẽt non dr̃ esse instr̃m,l.fi. & ibi not.bal.in fi.C.de liti.& bal.in l.hac edictali,ver.qua obseruatione,C.de sec.nup.Item adde, q̃ statũ permittens opponi tm̃ aliquas exceptiones,intelľr ẽt permittere similes, nõ obstante dictione taxatiua,vt no.ang.in l.sciendum,s̃.de euict.& in l.si tñ,§.in ædilitiis, s̃.de ædil.edi.per illum tex & per tex.in l.pe.§.j.s̃.de vsu. & in l.si debitorẽ,s̃.q pot.in pig.ha.& dicit ẽt Rap.in l.j.s̃.de ope.noui nun.q̃ nunq̃ intelľr reiecta exceptio,q̃ euidẽter apparet,ad qđ vide q̃ scripsi ibi,& no.bal.l.j.C si đ mo.pos. Adde q̃ Ro.voluit cons.42.q̃ si contra instrumentum non possit opponi aliqua exceptio,q̃ poterit opponi exceptio inhabilitatis personæ,vt puta, quia vxor donauit viro, nam vxor non obstante statuto poterit opponere exceptionem inhabilitatis viri.Item poterit opponi omnis exceptio patens, & statutum dẽt intelligi de exceptione velata,allegat ad hoc Old.in quodam cons.alle.gl.fi.in l.j.§ hoc interdictum,ver.siue supremæ, super verbo,imperfectam,s̃.de tab.exhib.vbi licèt conuentus interdicto illo de tabulis exh.non possit opponere exceptionem,q̃ ideo non exhiberet,quia tabula est imperfecta,& nullius vtilitatis,l.si quia legatum,j̃.de fal.tamen hoc est verum,secundum dictam gl.quando imperfectio illius tabulæ,& vitium esset occultum;secus si esset in aperto, vt si ex facie instrumẽti appareret,quia tunc opponi poterit,& no.quia de illa gl.non fit mentio hic.Item facit,quod voluit Io.and.in addi.Spec.in ti.de sent. §.vt autem,ver.hoc autem,i.q̃ stante statuto, q̃ nulla possit opponi exceptio, nisi falsi,vel solutionis,poterit opponi exceptio nullitatis.

c Paris.Vide Ale.ↄs.80.vol.j.Pet.de anc.in rep.c.canonum statuta,ver.j.de const. vide ẽt d.Ant.de Cana.in trac.de execu.instrum.in 2.q.& seq.& Rom.consi.42.

* Clau.Vide alias concor.per Ale.cons.56.vol.2.& Rom.cons.33.

d Alex. Vide bal.in l.2.in fi.ver.subsequenter quæritur,C.plus vale.quod agi.vbi dicit,hoc esse verum,nisi simulatio quæ opponeretur, probata esset p̃sumptione iuris,& de iure,ar.aut.sed iam necesse,C.de do.añ nup.Idẽ si talis exceptio opponeretur rogatui tabellionis,vt ibi per eum.Et q̃to tp̃e duret exceptio simulationis,vide bald.in d.l.2.in fi.& vide bar.in l.nemo pt̃,s̃.de leg.j.& de mã, vide quod ẽt dixi post bar.in l.j.C.de iur.& fac.ig.& q̃ dixi in l.si sub specie,C. de postu.& bal.in l.cũ p̃cibus,C.de prob.& in l.fi.§.in computatione,C.de iure deli.& dicta hic per bar.sequitur hic bal.& in l.j.C.de cond.ind.& Pet.de anc. in cle.j.de seq.pos.& in c.canonum statuta,de consti.Adde l.sed & posteriores, s̃.de leg.& d.Ant.in c.item,de rest.spo.per Pau.de cast.l.fi.de const.pec.¶Adde an stante statuto,q̃ non possit opponi exceptio simulationis ↄ̃ instr̃m, an poterit adiri ep̃s,vide bal.cons.5.lib.4.concludentem q̃ sic,quia est contra ius naturale:quia vbi deficit consensus,deficit ius naturale,l.j.§.ↄuentionis,s̃.de pact.

e Poma.In contrarium tamen si est instrumentum fictum,notat bar.in l.nemo potest,in 4 q.s̃.de leg.j.& ita tenet bal.in l.fi.§.in computatione,C.de iure deli.& in l.cum precibus,C.de prob.& in l.si non sortem,in prin. s̃.de condi.indeb.& in c.pastoralis,de appel.& in l.si non verum,C.de don.inter vir.& vxo.& tenet Imo.in l.fi.j̃.à quib.app.non lic.& in c.cum contingat,in 6.membro,de iureiu. & bal.in l.2.§.testamentum,per illum tex.& ibi Ang.& Imo. s̃.quemadm.testa. aper.Sed vide Panor.consi.73.vol.2.& barb.44.vol.1.& consi.51.e.vo.2.& cons. 59.vol.2.& vide Alex.in l.seruum filij,§.eum qui chirographum,s̃.de le.j.& Im. cons.17.barb.in c.ad nostram,de empt.& Fel.in c.cum Ioan.ver.quartus casus, de fide instr.& Are.cons.77.& 106.& 108.& Alex.etiam 56.vol.2.maxime in ver. no.& 77.vol.2.& 163.vol.2.& vide Alex.cons.6.vol.3.vbi dicit,q̃ aliud est,q̃ exceptio tollatur per rescriptum,aliud per statutum.

Paris. Contrarium tenuit idem bar. in l.nemo potest, in 4.q.s̃.de lega.j. & ibi dom.Ias.latius.

f Paris.Vide Peru.in c.dilecto,consi.52.ver.4.limita,de appel.

g Paris. Vide multa notata per do.Ias.in l.j.ff.de iurisd.om.iud.& in l.postquam, ver.prima,quòd licèt lex loquatur,C.de pact.

a nes legitimæ, *a*iure communi poterit qs implorare officium iudi
cis, ꝑ quod actor prohibetur ab agẽdo. licèt. n. quis prohibeaṫ ex-
cipere, non tñ prohibeṫ officiũ iudicis implorare. l. plane. ȿ. de pe.
8 hæ. & l. fi. e. tit. & l. 3. in fi. ȿ nau. cau. ſtab. † Sed ſi ſtatutum diceret,
nulla alia exceptio, vel defenſio admittatur, tunc nõ poſſet etiam
b iudicis officium *b* implorare, quia oĩs defenſio eſt excluſa. † quod
9 ergo erit remedium *c* tunc? Reſp. remedium erit ꝙ ſoluat, & repe-
c tat. Sed circa hoc de repetitione dices tu, ille qui ſoluit † manda-
10 to iudicis, non poterit repetere tanquam indebitum, l. j. C. de ꝯd.
ind. Quomodo ergo dixi ꝙ repetat? Reſp. ſi cõpetit aliqua actio, ita ꝙ non ſit neceſſe redire ad condictionem indebiti, vel ſine cã, eſſet clarum. V. g. volebam tibi opponere exceptionem, dolo facis, quia petis ꝙ reſtituturus es per aliam actionem. Certe ſi non fuit admiſſa iſta exceptio, tunc ſoluo, & repeto actiõe mihi competente. & ita practicatur quotidie. Sed ſi haberem neceſſe redire ad condictionem inde. vel ſine cauſa, eſt dubium. Finaliter dico, ꝙ condictio indebiti vel ſine cauſa, habet locum, l. ſi fideiuſſor. §. in omnib. ȿ. man. & l. ſi fullo. ȿ. de cond. ſine cau. Nec ob. quod dṙ in l. j. C. de cond. indeb. quia verum eſt, ꝙ nõ poſſum repetere tanquam indebitum, qñ cauſa illa, id eſt vtrum eſſet debitum, vel indebitum, potuit in illo primo iudicio examinari, cuius vigore factum eſt præceptum. Et ratio eſt tunc, ne infringam iudicis ſententiam: ſed quando examinari non potuit, nil impedit quin competat condictio indebiti vel ſine cauſa, ar. eorum quæ ſcripſit Cy. in l. j. C. de cond. ind. Et per hoc facit c. debitores. de iureiu. vbi debitores coguntur ſoluere vſuras, & repetunt. Ratio, quia propter iuramentum exceptio non poterat opponi.

a ADD. ¶ Ale. Et pro hoc vide gl. in c. j. in ver. defenſionis, de lit. ꝯt. in 6. & Pet. de anc. in cle. 1. de ſeq. poſ. & idem tenuit Ang. & bal. in l. plane, & in l. ſi. ȿ. de pe. hę. licèt bal. ſibimet fuerit ꝯ̃rius, Nam in l. j. C. de ꝯd. indeb. tẽt ꝯ̃ hoc, & Sal. in d. l. ita nobis pudor, C. de adult. & bal. in l. ſi non forté, §. j. de ꝯd. indeb. & vide qđ no. bar. l. j. in vlt. col. ȿ. de exc. adde qđ bal. l. 2. ad fi. C. quod me. cau. đt, ꝙ licèt ſtatutum tollat exceptioné habenté naturalem æquitatem, tñ ſolués ṗt repetere, nõ quia ſit tutus exceptione, ſʒ quia eſt tutus naturali æquitate. Et cum bar. trãſit Pet. de anc. in d. cle. j. & ad intellectũ l. j. C. de ꝯd. ind. vide q̃ dixi poſt bar. ĩ l. Iulianus verum debitorem, de cond. indeb. Et ad materiam huius §. adde, ꝙ licèt lege, vel ſtatuto, omnis exceptio nullitatis tollatur, tñ nõ tolliṫ exceptio incõpetétiæ iudicis, niſi de ea fiat expreſſa mẽtio, Iſta eſt gl. reputata ſing. in cle. 1. de ſeq. poſ. & bal. in l. generaliter, C. de epiſ. & cle. & bal. l. j. C. ſi à nõ ꝯpe. iud. Ita dixit Ang. & Im. in d. l. de pupillo, §. qui opus, ĵ. de op. no. nũ. Et facit qđ no. Im. & Mod. in l. ſi expreſſim, ĵ. de ap. & qđ dixi poſt bar. l. 4. §. ꝯdemnatum, đ re iud. & ad hoc bñ facit qđ dixit bar. l. 2. §. prętor, ȿ. qui ſatiſ. cog. bar. in l. diuus, đ teſt. mil. & qđ ibi dixi, & qđ dixi in l. 1. ȿ. de iur. & fac. ig. Sed pone ꝙ ſtatutum đt, ꝙ nulla nullitas poſſit opponi, dic, ꝙ nõ vṙ ſublata nullitas, quæ inſurgit ex perplexitate, vel ꝯ̃rietate, vt per Ang. conſ. 200. Nam đt bal. & ibi etiam Ang. in rep. l. tale, §. qui prouocauit, ȿ. de pac. ꝙ ẽt Deus hoc non poſſet. Et prædicta faciũt ad ſtatutum de cõtumacib. puniẽdis, vel bãnitis offendẽdis, q̃a nõ hʒ locũ in nõ rite bãnito, vide tñ Ang. in l. iudicati, C. ſi ex fal. inſtr. de quo per bar. l. fi. ĵ. de adul. & ad materiam vide bal. in l. ſi cauſam, de exec. rei iudi. Et intelligas ꝙ nunq̃ intelligitur excluſa nullitas q̃ euidẽter apparet, ꝑ ea q̃ no. bal. in rub. C. de ꝓb. & ṗt ẽt iudex ſupplere, vt hic per bar. adde in materia qđ Io. an. in c. 1. đ reſcr. in 6. đt, ꝙ obiectio nullitatis, eſt defenſio, qđ reaſſumpſit bal. in c. j. §. iudices, de pace iu. fir. qđ no, an ſtatutũ eam tollere poſſit, adde bal. l. ſancimus, C. de do. qđ ſemper põt opponi exceptio intentionis vel inſinuationis omiſſę. Et adde ꝙ nõ poterit opponi exceptio diuiſionis per vnum ex correis, ſm Ang. in l. ſi dubiteṫ, de fideiu. Sed q̃d ſi ſtante dicto ſtatuto, petaṫ in inte. reſt. vide bal. in l. in cauſæ, ȿ. de min. vbi ponit, qđ non poſſit peti ſtãte gñalitate dicti ſtatuti, In ꝯ̃rium facit l. ſi minor 25. an. omiſſam, eo. ti. Et ſcias, ꝙ ſem ꝑ ṗt opponi exceptio q̃ venit de natura actus, per id qđ ponit bal. l. 1. C. de ſuffr. & in l. ex his prędiis, C. de euic. Et per hoc dicebat bal. in auth. præſente, C. de fideiuſ. ꝙ ſtante ſtatuto, de quo hic, nũquam intelligiṫ excluſa exceptio, q̃ naturaliter tempore ꝯfeſſionis inerat, vt in exceptione cedendarum facta à fideiuſſore, aduerſus reum agẽtem ex inſtr̃o confeſſionato. Et pro hoc facit qđ no. bar. & qđ ibi dixi in l. lecta, ȿ. ſi cer. pe. Quid de exceptione præſcriptionis? vide bal. l. fi. §. ſi vero poſt, C. de iur. delib. & generaliter vide bal. ĩ l. ſi cauſam, đ exec. rei iu. & Io. an. in addi. Spe. in ti. de ſen. §. vt ãt, poſt prin. & d. ant. in ca. item, de reſt. ſpo. item poterit opponi exceptio fundata ſuper confeſſione partis facta in iudicio, cum ius faciat, ſm bal. in l. ſi vnus, §. pactus, ȿ. de pac. & facit qđ dixi poſt bart. in l. publia. ȿ. depo. Quid autem in exceptione non nu. pec. tangitur in l. ſi ſub ſpecie, C. de poſt. Et ad prædictam materiam vide omnino bal. ĩ l. fi. §. in ꝯputatione, C. đ iu. delib. Itẽ adde, ꝙ ſꝑ exceptio repugnãtiæ poterit opponi, vt dixi ȿ. & poſt bar. in l. duo iudices, de re iud. Et ſtante dicto ſtatuto includente oẽs exceptiones nullitatis, an ſit dare aliquod remedium? vide no. Ang. in d. ꝯſ. 200. & bal. l. 1. C. đ ꝯd. indeb. & nunq̃ intelligitur ſublata nullitas, vel iniquitas, q̃ reſultat ex defectu citationis vel iuriſgentium, vel ex defectu ꝓbationis, ſm Ang. ꝯſi. 174. adde ꝙ exceptio iuris facilius opponitur q̃ exceptio facti, vt no. in c. vt circa in noue. de elect. in 6. vnde ſtatutum repellens omnem exceptionem, intelligitur de ea q̃ facti executionem reqrit, nõ de ea q̃ in iure ꝯſiſtit, d. l. ita nobis pudor. Exceptio tñ facti, q̃ ṗt probari, æq pollet exceptioni iuris, l. 1. C. de edi. di. adr. toll. Adde, ꝙ excluſio gñalis omnium exceptionũ legitimas nõ excludit, vt no. in l. non tm̃, §. qđ ſi pro emptore, ȿ. đ pe. hæ. cum ſi. vnde đt Spe. in ti. de obl. ꝙ ſi ꝓmitto aliquam exceptionem nõ opponere, intelligitur ſolum de malitioſa, & adde ꝙ ſtante dicto ſtatuto, ſꝑ poterunt opponi oẽs exceptiones in executiõe inſtr̃i, ita đt bar. ĩ l. ſi filius, ȿ. qđ cũ eo. Et an poterit opponi exceptio ſolutiõis? bal. ꝙ ſic, in add. Spe. in ti. de exc. item an poterit opponi exceptio metus? reperitur q̃dã apoſtilla manu bal. vbi đt, ꝙ ſic, in l. qui in carceré, ȿ. qđ met. cã, quia nõ dṙ factũ, qđ me. cã factum eſt, l. metũ, §. volenti, qđ me. cau. itẽ inſtr̃m eſt ꝯ̃ bonos mores, iõ non valet, l. filius, ȿ. de ꝯd. inſt. item an poterit poſtulari ſtante d. ſtatuto reſtitutio in integrũ? bal. ꝙ ñ, in l. in cauſæ, ȿ. de minorib. certe obſtat gl. in l. 1 C. ſi de momen. poſ. vide ȿ. itẽ adde, ꝙ bal. in add. Spe. ĩ ti. de arb. đt, ꝙ ſi ſtatutũ đt, ꝙ ꝯ̃ laudũ nil poſſit obiici, ſeu non poſſit excipi, ꝙ non poterit peti reductio, ſecus ſi dicat, ꝙ non poſſit agi, quia poterit bñ excipi, qđ no. & adđ ꝙ bal. in rep. l. edita, đt, ꝙ per ſtatutum ṗt tolli omnis exceptio, per l. qm̃ Alex. C. de adul. præter exceptioné innocẽtiæ, quia eſt de iure naturali, per cle. paſtoralis, de ſen. & re iu. & per illam conſuluit Io. de Ana. ꝙ ſtante ſtatuto, ꝙ à tali ſententia nõ poſſit querelari, nec ab ea appellari, nec aliqua exceptio opponi, ꝙ illo non obſtante ṗt opponi exceptio innocentiæ in ciuilib. & in criminalib. qđ no. Et in hac materia vide bonum tex. in c. ex parte, de of. del. adde ꝙ exceptio facti, ſeu intentionis non intelligitur excluſa, ſm bal. in l. peremptorias, C. ſen. reſc. non poſ. & đt bal. l. 2. C. de exec. rei iu. ꝙ ſi contra laudum nõ ṗt opponi exceptio, tñ ſem ꝑ poterit opponi exceptio compromiſſi nulli, & exceptio nouationis, & exceptio ꝯ̃rij laudi, fallit ſm eum, ſi diceretur ꝙ ſtatutũ ſit præciſum, item poterit opponi exceptio rei non traditæ ſm bal. ſing. in l. ex his prædiis, de euic. item poterit vẽditor vti retentione rei venditæ, ſi pretium nõ eſt ſolutũ, ita bal. in l. ſi traditio, C. de ac. emp. itẽ an poterit opponi exceptio, ꝙ ſit pactũ nudum, vide bal. in l. ex placito, in fi. de re. perm. & no. q̃a bal. l. 2. §. ſed q̃a veremur, C. de iu. cal. dicit, ꝙ ſi vigore ſtatuti diſponitur, ꝙ nulla exceptio impediat conteſtationę, tñ ſi iudex videt actorem calumniari, ṗt vigore ſui officij ipſum repellere, quia iſtud officium non eſt exceptio, quæ omnia tene menti. adde, ꝙ ſtãte ſtatuto, ꝙ nulla poſſit opponi exceptio, ꝙ tñ poterit opponi exceptio nullitatis cauſata dolo aduerſarij, item poterit opponi exceptio nullitatis, quæ prouenit à iure naturali, item illa quæ apparet ex inſpectione actorũ, vt voluit Pe. de anc. conſ. 212. Et ꝙ non intelligatur ſtatutum tollere nullitatem tm̃ à iure naturali, voluit ẽt Ang. conſ. 172. bal. conſ. 110. li. 4. Et ꝙ ẽt non tollat exceptionem nullitatis, q̃ prouenit ex inſpectione actorum, vel aliter eſt notoria, tẽt Abb. conſ. 54. li. 2. vbi conſuluit, ꝙ ſtante ſtatuto, ꝙ differens proſequi appellationem poſt duos menſes non poſſit dicere de nullitate ſententiæ, ꝙ tñ poterit opponere de nullitate notoria, ẽt ſi ſint tres ſnĩæ, Et idem voluit Old. conſ. 106. inc. q̃dam litera executoria, & ꝙ etiam poſſit opponi nullitas proueniens ex defectu iuriſdictionis, voluit bal. conſ. 296. lib. 4. Ang. 247. & ꝙ ſtatutum nũq̃ intelligatur tollere nullitaté, voluit idem Ang. conſ. 257. quando autem ſtatutũ dicit, ꝙ nulla poſſit opponi exceptio niſi ſolutionis, quietationis, & termini prorogationis, an poterit opponi exceptio ſimilis expreſſis, vel alia, vbi ſit ratio maior, vide Ang. conſ. 121. & Rom. conſ. 456. item ſtante prædicto primo ſtatuto, poterit opponi exceptio inſinuationis omiſſæ, vt per Ang. conſ. 59.

b Pom. Vide Are. conſ. 147. & Alex. conſ. 77. vbi tangit dicta bar. hic, & ibi dicit ꝙ nunquam vṙ ſublata exceptio, q̃ ṗt colligi ex inſpectione ſcripturæ, vbi ẽt ponit quid ſi competeret ex alio capite. Vide etiam ad hæc Ale. conſ. 113. vo. 5. ver. non ſolum vṙ, vbi dṙ, ꝙ ſi ſtatutum dicat, ꝙ q̃s compellatur ad ſoluẽdum omni exceptione remota iuris, & facti, ẽt abſq; alia condẽnatione, ꝙ tñ nõ obſtante tali ſtatuto, ſi q̃s fuerit iuxta illius diſpoſitionem condẽnatus à iudice, ꝙ poterit appellare, ex quo eligit vicem condemnandi. Et ita ẽt pulchre alia dicit ad dicta bar. hic, & maxime circa illud quod dicit de officio iudicis hic.

c Ale. Et de hoc an poſſit implorare officium iudicis, vide no. in l. j. ĵ. de exc. vide etiam no. in rub. extra de exce. adde ꝙ bar. ſequitur Pau. de ca. conſ. 325. circa fi. & Rom. in alleg. conſ. ſed Ab. cõſ. 45. li. 1. vult, ꝙ ſtante ṗdicto ſtatuto omnino ſit remota exceptio notorie legitima, rationibus de quib. ibi per eum in conſ. inc. in præſenti quæſtione.

1 *Faciens contra prohibitionem, quando videatur facere vi.*

a
1 §. Quid ſit vi. *a* No. ꝙ qui facit contra prohibitionem, videtur facere vi. quod † intellige ſi facit in ſolo poſſeſſo à prohibente, vel in quo prohibens quaſi poſſidebat aliquod ius ſeruitutis. & vidiſtis ȿ. prox. §.

a ADD. ¶ Ale. Fallit, vbi quis haberet licentiam à parte, vel à iudice de ingrediendo, ſecundum bar. no. in l. 3. C. de pig.

a. §. Sed & Ariſto. *a* Nũc incipiunt notabiles caſus vſq; in fi. & iſte tex. huius verſ. ſed & Ariſto. eſt valde no. Et no. ipſum contra iſtos qui impediunt, ne citatio perueniat ad eos, vel notificatio excommunicationis: vel impediunt ne interponatur appellatio coram eis. ꝓ hoc facit c. cauſam. de elec. in cle. quod tamen intellige, vt dicam ĵ. in §. fi.

a ADD. ¶ Ale. No. iſtum tex. contra fraudulenter ſe occultantem, ne citetur, vt habeatur pro citato, adde l. ſi dictum, §. ſi præſente, & quod no. ibi, de euic. & no. Inn. in c. ex literis, de exceſ. præl. & eſt tex. in c. tuæ, de cle. non reſi. & ibi Io. an. & ad materiam vide gl. no. in cle. j. de iud. no. Mod. in l. contumacia, ȿ. de re. iur. adde tex. in c. quoniam frequenter, §. 1. vt lite non cont. & no. gl. in d. l. contumacia, in pr. & vide no. per Inn. in c. ad petitionem, de accuſ. & quod no. Mod. in l. ex conſenſu, §. eum, qui, de app. Quando autem quis dicatur facere in fraudem ne citetur, vide bal. & Ang. in l. 2. C. de anna. exc.

1 *An ſufficiat ad excuſandum illum qui non appellauit, ſi dicat quòd ideo non appellauit, quia iudex ſolebat appellantibus inferre quæſtiones.*

1 §. Si quis tamen. Iſte eſt valde notabilis tex. tene menti hunc caſum. Nam † cõſueui facere quæſtionem, Aliquis nõ appellauit corã iudice, dicẽs ꝙ ꝑꝑ metũ iudicis hoc fecit & alle. ꝙ iudex ꝯſueuit appellãtib. q̃ões inferre, vel ponere eos in carcerem & ſimilia. an iſta probatio ſufficiat? Cõſueui dicere ꝙ ſic, in l. de pupillo. §. ſi quis ipſi prætori. ȿ. de op. no. nun. In contrarium facit lex iſta. Sed reſpondeo, quantum ad excuſandum eum, qui timuit, ſatis eſt allegare potentiam, & cõſuetudinem talis potentis, vt ibi dixi. Sed quantum ad puniendũ illum iudicem, non ſufficit. Caſus eſt hic. Non enim poteſt agi cõtra eum, tanquam intulerit vim, ſeu deliquerit.

a §. Idem Labeo. a vides ergo, ad hoc q̄ ego possim ꝓbare, qđ fui ĩpedit⁹, vt possim denũciare, dẽo probare qđ fui impeditus à te, vel ab alio, tuo facto: aliàs nõ sufficit, vt hic: sed tñ q̃dam decretalis vr̃ velle, ꝙ si fui ꝓhibit⁹
b à domesticis tuis, vel à ꝯiunctis tuis, b videor ꝓhibitus voluntate tua, vt extra de testib. c. constitutis. facit cle. causam. de elec.

a ADD. ¶ Ale. Vide bar. & quod ibi dixi, ĩ l. de pupillo, §. si quis ipsi, s̃. de op. no. nũ. circa si. an factum à domesticis, vel famulis domus, videatur factum mandato dñi, vide Bal. in l. ad inuidiam, C. qđ me. ca. & in l. j. in fi. de epi. & cl. & adde bar. in l. de pupillo, §. si quis ipsi, de op. no. nun. & bal. in locis s̃. all. vr̃ tenere ꝯ Bar. per c. cum ad sedem, de rest. spo. Pro eo bene facit tex. in l. 1. §. si quis igitur, s̃. de vi & vi ar. & vide c. constitutis, de testib. & quod dixi post Im. in l. hæres meus, §. fi. de cond. & dem. vbi omnino vide, & in c. P. Diaconus, de homi. Spe. in ti. de leg. §. iuxta, ver. quid si. & quod no. bal. in l. apud antiquos, in fi. C. de fur. & in l. j. per illum tex. C. si rector prouinciæ, & in l. j. C. de ser. fug. vbi etiam dixi, ꝙ in me non præsumitur fuisse conscientia eius, quod est factum à familiarib. & cõuersantibus mecum, & aliquid per Mod. in d. §. si quis ipsi.
b Parif. Vide Ale. conf. 69. ver. fortificantur. vo. 2.

LEX III.

a Prohibere. a Iste est no. tex. q̃ro, quando istæ personæ hic nominatæ denunciant, seu prohibent, vtrum debent istam denũciationem facere nomine domini? Gl. videtur velle ꝙ sic, in l. de pupillo. §. seruo. & l. j. §. nunciatio. s̃. de ope. nou. nun. Puto tamen quòd etiam si hoc nõ exprimat, si ex aliis verbis colligi potest, satis est, ar. l. vlt. s̃. de insti.

a ADD. ¶ Ale. Vide bar. in l. 1. s̃. de ope. no. nun.

a §. Illud sciendum. a Not. tex. est multum. Pro hoc facit optime l. Titia Seio. §. vsuras. s̃. de le. 2. & gl. allegat eum, & ego sum consuetus ibi dicere. Op. de l. is qui in puteum. §. hoc interdictũ. ĩ. e. so. ibi facta fuit remissio, hic nõ. item ꝯ ĩ. de ver. si. l. vasa vinaria. gl. nõ soluit. dic, ꝙ hic loquitur in his quæ sola dispositione patrisfam. recipiunt mutationem sine alterius iniuria. item contra in l. 3. in pr. s̃. de iti. act. priu. sol. vt ibi, item contra. s̃. de vsu. l. mora. sed illa magis concordat, quia facta mora semper durat, nisi sit interrupta. item op. de l. qui bona. §. j. s̃. de ac. re. do. so. ibi est speciale in possessiõe liberi hominis, vt quodlibet momentum inspiciatur, aliàs secus. l. clam possidere. in pr. s̃. de acq. pos.

a ADD. ¶ Ale. Vide bar. in l. de pupillo, §. si quis ipsi, de ope. no. nun.

1 *In mandato generali Reipub. non venit rerum suarum alienatio, nisi lege municipali caueatur.*
2 *Consilium quòd pro vendendis rebus ciuitatis ciuitas faciat statutum.*
3 *Statutum factum pro alienatione rerum ciuitatis fienda tyranno, & ipsa alienatio possunt reuocari.*
4 *Princeps potest concedere res publicas, & ille cui hoc princeps concesserit.*
5 *Rex potest donare ea quæ non diminuunt iurisdictionem regalem: si autem diminuerent, non valeret donatio, etiam cum iuramento.*
6 *Legatus de latere non poterit concedere castra pertinentia ad curiam Romanam, nisi hoc esset sibi expresse à Papa concessum.*

a §. Plane. a Hic est valde sing. tex. & mẽri tenendus. Vides hic
1 † ꝙ in mãdato generali Reipublicæ, nõ venit rerũ suarũ alienatio. No. 2. qđ hoc ẽ verũ, nisi lege municipali aliud ca
2 ueat. Per hoc † cõsilium hẽs cũ in vẽdendis reb. ciuitatũ requirant
b multæ solẽnitates. l. vl. C. de ven. re. ci. li. x. est tale remediũ b & cõsiliũ, qđ facias, quod primo ciuitas faciat statutũ de hoc, & facto statuto, poteris vẽdere. ſm formã statuti. Casus est hic no. ibi, hoc
3 ita verũ est, si mõ, &c. † Puto tñ, c ꝙ si aliqua Respu. faceret aliqđ
c statutũ causa alienationis fiendæ alicui tyrãno, ꝙ ista alienatio, & oĩa q̃ fc̃a sunt, possunt reuocari quasi facta iusto metu. l. j. §. q̃ onerãdæ. ver. & in summa. ĩ. qua. re. act. nõ da. facit, qđ dixi in l. credi-
4 tor. in pr. ĩ. de so. † No. 3. qđ res publicę possunt ꝯcedi à principe,
5 vel ab eo, cui Princeps ꝯcesserit. casus est hic. † Sed qd de rege, dan
d p̃t ꝯcedere? Rñ, si rex alienaret aliqua, quorũ donatio eẽt in magnã diminutionẽ iurisdictionis regalis, non posset hoc facere, ẽt si iuramẽto donationẽ firmaret. casus est in c. intellecto. ext. de iure. Sed si donaret aliqua q̃ nõ diminuerẽt ita iurisdictionẽ suã, valeret, & donatio, facta à rege p̃iudicaret successori in regno. casus in
6 c. Abbate sane. de re iu. li. 6. Facit † ẽt ad q. in qua consului, vtrum legatus de latere potuerit cõcedere castra pertinentia ad curiam
e Romanam ciuitati Camerini. e Et certe consului ꝙ nõ, nisi expresse esset sibi concessum à Papa, vt hic, quod nota multum.

a ADD. ¶ Ale. Iste §. est sing. & mẽti tenẽdus, quem §. alle. bal. in l. ciuitas, s̃. si cer. pe. Vide bar. in l. princip. lib. e. ti. & Cy. & bar. in l. præses, C. de transa. & in l. itẽ magistri, s̃. de pac. post gl. idẽ no. bar. l. j. in pr. s̃. de iust. & iur. & vide bar. in rub. C. de contrah. emp. in 3. q. & per istum tex. dicit bal. in c. j. §. iniuria, de pac. iur. fir. ꝙ Antiani non possint remittere iniuriam factam ciuitati, sed requiritur cõsilium ciuitatis. Et ita etiam Bar. in l. ambitiosa, de dec. ab or. fa. adde quod cõsuluit Pau. de ca. cons. vlt.
b Ale. Adde bart. l. 1. s̃. ne quid in lo. pub. sed pone ꝙ facto statuto de quo hic, cõe Perusij vendidit fructus lacus per quinquennium, postea de plenitudine potestatis aufert emptorib. dic ꝙ emptores ꝯ commune poterunt agere ad interesse. Similiter dico, qđ si Papa cõtulit mihi aliquod bñficium, demũ de plenitudine p̃tatis illud dedit alteri, qđ mihi teneb̃it ꝓuidere de alio simili, qđ est notatu dignũ ſm bal. per gl. ibi, in ca. 1. §. ad hoc, ver. si vero, de pac. iur. fir. ad hoc vide quæ no. in l. digna vox. per Cy. & bar. C. de legib. cum si.
c Barb. Vide bar. in tractatu đ tyrãnide, & plene bal. ĩ l. decernim⁹, C. đ sacros. ec.
d Ale. An rex possit donare ea, q̃ cẽnt in magna diminutiõe iurisdõis, adde gl. q̃ ibi no. bar. ĩ l. si finita, §. j. s̃. de dã. inf. Et q. d ẽt de Papa, vide bar. in l. liber homo, de ver. ob. & in l. id qđ, de leg. 1. bar. in rub. in 3. q. C. de ꝯh. emp. & vide q̃ no. per Doc. in l. si q̃n, in pr. C. de inof. test. & qđ no. bal. in l. cum mulca, C. de bo. q̃ lib. & in ca. si gñali, si de feu. fue. contr. q̃siuit vtrũ Rex Franciæ possit alienare vnã de ciuitatib. regni inuitis ciuib. & rñ iet, ꝙ nõ, ſm Host. in c. dilecti filij, de maio. & obe. & ibi vide Inn. & vide quæ dixi post bar. in l. si is, qui, §. fi. de pig. & vide Bal. in c. 1. q. succes. ten. & qđ no. ĩ l. si vrbana, de ꝯd. indeb. & in §. itẽ Seruiana, inst. de act. ¶ Adde Pau. de ca. cons. 84. Old. cons. 231. bal. cons. 434. lib. j.
e Ale. Ita ẽt tẽt bal. per istum tex. ĩ c. j. de vasal. qui ꝯ ꝯst. Loth. adde qđ bal. in tit. de pa. ꝯst. dixit, ꝙ princeps nec per ꝯctũ, nec alio mõ, p̃t regalia concedere in præiudicium successoris, q. 1 sicut non p̃t iura eorũ subuertere, ita nec p̃t ea diminuere, & adde qđ no. Cy. l. digna vox, C. de legi. in fi. & bal. l. pe. C. de bo. q̃ li. Clau. ¶ Adde Fel. in c. ad audientiam, de præsc. & Ias. in præl. feu.

LEX V.

1 *Citatus ad aliquem actum si ille actus sit aliter quam in citatione dicitur, videtur factus parte non citata.*
2 *Citatio facta tali tempore quo citatus non potest venire, non valet.*
3 *Denuncians venditori quòd veniat ad defendendum, debet tali tempore denunciare, quòd possit venditor occurrere.*

a Aut qui aliter. a Ista l. deberet scribi literis aureis † No.
1 ꝙ q̃n b aliqs citatur ad aliquem actum,
b si ille actus aliter agitur, vel in qualitate, vel ĩ substãtia quam fuerit dictum in citatione, vr̃ factus parte nõ citata, & clam. casus est hic. Et ideo si habet terminum ad opponendum, certe ille termi-
c nus c ad opponendum statutus non valet, quia ad aliud fuit citata pars, non ad hoc, casus est hic. Possent plura alia exempla poni, de
2 quib. non curo. † Item no. ꝙ quando citatio fit tali tempore, quo
3 ille non potest venire, non valet illa citatio. † Facit etiam iste tex. pro emptore, qui denunciat venditori ꝙ veniat ad defendẽdum. Nam debet denunciari tali tempore, ꝙ possit ad defendendum occurrere, vt hic habetis, & in l. si ideo. s̃. de euic.

a ADD. ¶ Parif. Vide Fel. in c. j. in verbo, no. etiam quòd citatio, extra de iud.
b Poma. Vide Pau. cons. 33. vo. 1. & Fel. in c. quia iudicante, de præsc. & Barb. cons. 171. & bar. 3. vo. 2. & Im. 97. Fel. in c. 1. de iud. hic tamen limitarem, nisi pars præsens reperiretur, per dicta per Fel. in d. c. 1. in ver. valet iudicium, & Fel. in c. cõsuluit, de of. dele. & in c. ad petitionem, vbi limitat de accu.
c Ale. No. pro citatiõibus, & citatis, & vide ĩ. e. l. fi. & ideo per istum tex. dicebat d. Ant. in c. 1. de iud. ꝙ vbi citatus non comparet si actus expeditur in alio termino, & sic in alia hora, quam fuerit citatus, actus non valet, quod limita ſm Inn. ibi, nisi iudex ipse distulerit in diem sequentem, per c. consuluit, de of. deleg. Et ad ista bene facit, quod no. Bar. in l. consentaneum, in vlt. co. C. q̃uo & q̃n iud. & in l. statuliberi, § Stichus. de statulib. & bar. in l. si finita, §. Iulianus, s̃. de dam. inf. Sed contra bar. videtur tenere Host. in c. dilecta, de dol. & contu. in l. si aliẽ. s̃. pro empto. & quod ibi dixi post bar. & bal. in l. libera, C. de sen. Sed an in citatis requiratur causa? Bar. tenuit, ꝙ non, in tractatu, ad reprimendum, super verbo, super dicto crimine, quem sequitur Pe. de anc. in cle. 1. de seq. pos. vide doc. in c. de accusa. & Inn. in c. consuluit, de of. dele. & in c. auditis, de proc. Vide tamen Io. an. in c. dilectus, de exce. & bal. in auth. offeratur, C. de lit. cont. adde videnda quæ posui ĩ. e. tit. l. j. §. fi.

1 *Citatio debet esse clara, & limitata, ita & protestatio.*

a §. Si quis se. a No. §. est. No. pro citatione ꝙ debet esse clara
1 ra & limitata, aliàs non valet, vt hic. † Not. 2. de protestatione quòd debet esse nota, & clara, de qua dixi in l. de nunciasse. in prin. ĩ. de adult.

a ADD. ¶ Pom. Vide aliàs per bar. cons. 105. & Barb. 8. vo. 1. & Are. 30. Item dicit, ꝙ debet esse ſm stylum curiæ, Ita Barb. in c. de causis, de of. del. & Aret. cons. 68. & Alex. 224. volu. 2. vbi dicit, ꝙ debet esse clara, etiam ratione loci, & vide etiam Ang. in l. vt perfectius, C. de anna. exce.
Clau. ¶ Et de veritate, & intellectu vide quod not. Alex. in l. qui ante calendas, post bar. ĩ. de ver. ob. & l. filiusfa. §. diui. de le. 1. & in l. si finita, §. Iulianus, de dãno infec. bar. in l. tutor qui repertorium, s̃. de adm. tut. Pan. & canonist. in c. cõsuluit, de of. dele.

1 *Protestatio an possit fieri procuratori.*
2 *Protestatio facta viro pro vxore prodest, vt denuncians à dolo excusetur, nõ ad præiudicium mulieris.*
3 *Denunciare procuratori, & syndico Reipublicæ, quòd sufficiat.*
Contumacia syndici, an noceat Reipublicæ.

§. Etsi forte. & §. sed & Seruius. No. notabile §. & mẽti
1 tenendum ex eo † ꝙ primo hic vr̃ casus, ꝙ protestatio potest fieri procuratori sicut dño. De hoc per Cy. C. in quib. cau. in inte. resti. non est nece. l. in minorum, in 2. q. & per Dy. s̃. de no. op. nun. l. de pupillo. § nunciatio. & per d. And. de Pisis in rep. l. si qs in prin. testamenti. de le. 3. & per Io. An. c. in generali, de re. iur. li. 6. in nouella. de hoc in l. 1. §. denunciare. s̃. de lib. ag. & ibi dixi. † Secundo ha
2 bes, ꝙ sufficit protestationem facere viro pro vxore. qđ puto verum, quantum ad hoc, vt talis denuncians excusetur à dolo, non q̃tum ad præiudiciũ mulieris, cui factũ mariti nõ d3 p̃iudicare. C.
3 ne vxor ꝓ mar. in rubro & nigro. † No. 3. ꝙ sufficit nunciare procura

a curatori[a] & syndico reipublicæ, & sic videtur, ꝙ contumacia syndici noceat reipublicæ. contrarium no. gl. in l. non potest dolo carere. ĵ. de reg. iur. dic vt ibi.

a ADD. ¶Et gl. no. quæ est hic, de emptore denunciante venditori, vide & intellige secundum bar. in d. §. si quis ipsi, in 3. opp. & ibi dixi.

§. Si quis dum putat. Not. ꝙ contra illum videtur clā fieri ad quem negotium spectat in veritate, non ad quem spectat opinione. Et per hunc §. determinatur contra gl. l. j. §. hoc interdictum. s̃. vti pos. & l. clam possidere. §. qui ad nundinas. s̃. de acq. pos.

1 *Denunciatio & protestatio quando tollat denunciationem & protestationem præcedentem. remissiuè.*

1 §. Si quis cùm denunciasset. No. ꝙ deunciatio † tollit denūciationem præcedentem, & protestatio protestationem. quod qualiter intelligatur vide Cy. C. de lit. contest. l. 1. Dixi vobis in l. 1. §. 1. s̃. de lib. agn. vbi Pet. tangit.

1 *Iussus procuratoris generalis non præiudicat domino, nisi ratum habeat: vel nisi in id quod ad eum peruenit.*

2 *Procurator, qui habet spāle mandatum ad iubendum, non tenetur, & qualiter.*

3 *Statutum quòd pro homicidio quis puniatur, qualiter comprehendit facientem homicidium, & fieri facientem, vel mandantem. (stituere ad illum actum.*

4 *Procurator specialis ad vnum actum tantum, potest alium procuratorem sub-*

§. Hæc verba. Hic incipit exponere verbū, fcm̄ est, positum in edicto. Diuidit̄ vsq; ad finē in q̄nque partes. primo ponit dcm̄ Mutij. Scd̄o, reprehēdit eum in eo qd̄ dicit, tu. Tertio, reprehēdit eum in eo qd̄ dicit, tuorū. Quarto, reprehēdit eum in eo qd̄ dixit, tuo iussu. Quinto, ponit vnā r̄lam gn̄alem. Scd̄a ibi, Labeo ār. Tertia ibi, si qd seruus. Quarta ibi, si p̄r. Quinta ibi, & cū interdictum. No. tex. ibi, nam si procurator, &c. ibi, nō tecū, s3 mecū erit actio. Qd̄ dicit hic, cōiuncta l. seq. & est

a no. l. & ponit no. casum. Et no. hic, a ꝙ † iussus procuratoris gn̄alis

1 nō p̄iudicat dn̄o, nisi ratū hēat, vel nisi ī id qd̄ ad eū puenit. Scd̄o

2 no. † qd̄ ꝓcurator, q hēt spāle mādatū, ad iubendū, nō tenet̄. ɔ̄. ĵ. ad Turpi. l. j. §. pen. & l. sciente. ĵ. ad l. Pōponius. de parri. Sol. ꝙ iste mediator in leuiorib. nō tenet̄, est casus hic. Et ꝙ hoc delictum sit de leuiorib. est casus in l. is, q in puteum. §. si tutoris. ĵ. e. in grauiorib. vero tenetur iste talis mediator. vt in ꝑriis. Scd̄o opp. ad hoc dictum. ĵ. prox. l. Sol. vera est ista, qa hic ꝓcurator habuit mādatū ad iubendū, iō nō tenet̄, s3 ĵ. l. prox. habuit mādatum ad faciendū opus, iō si alteri mādat, ipse vr̄ facere per aliū, merito tenetur. Recollige ergo per te ipsum, aut iubet fieri ꝓcurator spālis, aut gn̄alis: si spālis, aut hēbat mādatum ad iubendū, aut ad faciendū, vt ex

b prædictis apparet. Sequitur 5. pars §. & cū interdictū. [b] iste est val-

3 de solennis tex. & perpetuo menti tenendus. † No. dist. mirabilē, aut verba sunt scripta in rem, aut in personā, & iō dixi hoc anno. Aliud est, si statutum dicit, pro homicidio quis puniatur in mille: & aliud si dicit, si quis fecerit homicidiū, puniatur in mille, quia primo casu cū verba sunt scripta in rem, ex propria significatione verborum tenetur faciens, & fieri faciens, vel mandans: sed secun

c do casu fieri faciens, nō tenetur, [c] nisi ex interpretatione verborum, nō ex ꝓpria significatione. de hoc dixi ĵ. de adult. l. hæc ver-

4 ba. In l. si ego. † No. vnum ꝙ ꝓcurator specialis ad vnum actum tantum, potest alium procuratorem ad illum actum substituere, casus est hic. Videbitis ĵ. de diuer. & tem. præsc. in l. vsucapiōe. §. j.

a ADD. ¶Barb. Et vide Bar. in l. j. §. si procurator, ff. si qs ius di. non obt. & qd̄ no. ibi Ba. vbi alle. gl. sing. in l. si dolo, ff. si quis omis. cau. test. & aliam gl. ordinariā in l. aliud, §. refertur, de reg. iur. & aliam gl. ordi. in l. non potest, §. dolo, eo. tit.

b Alex. Et pro isto intellectu vide Bar. in l. sed si vnus, §. seruus, ĵ. de iniur. & in l. 3. §. si ꝓcurator, qd̄ qsq; iur. vbi vr̄ hoc limitare. Et qn̄ illud qd̄ fit p aliū, dicatur fieri ꝓprie, vel improprie, vide aliqd p Bal. c. j. §. si qs decesserit, si de feu. fuer. ɔtro. inter do. & ag. & qd̄ no. ī l. j. §. quoties, s̃. de vi & vi ar. & qd̄ no. Bar. l. transigere, in fi. C. de transac. & ibi oīno Bal. & Sal. l. si qs id qd̄, §. fi. de iur. om. iud.

c Alex. De hoc artic. vtrū statm̄ puniens facienté, puniat mandanté fieri, hr̄ plene p Bar. l. j. in pr. ĵ. de ver. obl. & ibi p Mod. & p Cy. & Bal. in l. nō iō minus, C. de accu. & in l. si per alium, & in l. seq. ne qs eū q, & ibi Cy. & Bal. & Bar. in l. sed si vnius, §. seruus, ĵ. de iniur. & in l. si is q ꝓ emptore, s̃. de vsuc. & in l. 3. §. si procurator, & ibi Bal. & Ang. s̃. qd̄ qsq; iur. & per Bar. in l. quéadmodū, C. de agri. & cens. li. 11. per Bal. in c. j. §. si qs decesserit, si de feu. fue. cōtr. & l. oés populi, s̃. de iust. & iure, & in l. j. C. de ser. fug. & l. Gallus, §. qd̄ si is, s̃. de lib. & posth. & ibidé per Imo. in §. & qd si tm̄, per Bal. Ang. & Imo. in l. si seruū, §. p̄tor, de ac. hæ. & l. j. §. fināt, C. de cad. tol. & in c. j. §. iniuria, de pace iu. fir. & in ti. de pace constan. & in l. peremptorias, C. sent. rescin. non pos. & Can. in c. mulieres, de sen. exc. & in c. sciant, de elec. in 6. Adde qd̄ statuto Mediol. cauetur, qd̄ homicida capite puniatur, ita qd̄ statim moriatur. Alio statō cauet̄ ꝙ nullus corporal̄r puniat̄, nisi lege municipali caueatur, ꝙ si qs mandat committi homicidium, ꝙ nō d3 capite puniri. ita ɔsuluit Bal. cons. 3. vol. 3. inci. in Christi noīe amen. Casus talis.

LEX VII.

1 *Quando liceat alicui sibi ius dicere propria autoritate.*

a Si alius. §. bellissime. [a] Opp. ꝙ cōuentus de vi nō p̄t excipere de vi, vt l. si quis ad se fundum. C. ad l. Iul. de vi. Gl. dicit hoc verum in hoc interdicto: secus in illo, vt in l. qui possessionem. de vi & vi ar. Certe idem dico

b in illo interdicto, qd̄ in isto. Quæro, q̄ est ista cā[b] de qua loquitur

c tex. Resp. si copia[c] iudicis nō p̄t hēri, permittitur, ꝙ sua autoritate

1 † hoc faciat. l. nullus. C. de iudæ. Vnde in istis ciuitatib. quæ nō recognoscūt superiorē, si vna ciuitas occupat per vim bona de ciuitate alterius, illa ciuitas p̄t ꝑ vim recuperare: qa iudicis nō est copia. vt d. l. nullus. C. de iudæ. Idē dicit alia mag. gl. si pateretur enorme damnum. qd̄ est no. Iō puto, ꝙ si qs per vim arriperet animalia tua, q̄ facilius pereunt, vel vineas, q̄ si remanerēt incultæ, de facili destruuntur: qa facil'r permittitur, ꝙ tua autoritate ea recuperes, q̄uis in aliis reb. nō permitteretur, q̄ non sic de facili pereunt.

a ADD. ¶Paris. Vide d. Ias. l. clam possidere, §. q ad nūdinas, ver. 4. no. ff. de ac. pos.

b Ale. No. casus in qbus l3 qd ꝓpria autoritate facere. Adde qd̄ no. ĵ. e. l. fi. §. si ad ianuā, & l. j. §. nunciatio, s̃. de ope. noui nun. & ad Bar. hic, adde eundé ĵ. de cap. l. hostes, & Inn. in c. olim, ĵ. de rest. spol. & gl. j. dist. can. ius gentium, & in d. l. nullus, & gl. d. c. pastoralis, de cā pos. & prop. adde bal. l. j. C. ne qs in sua cā, bal. l. 2. C. de ser. & bal. in l. si qs ad se fundū, in pr. C. ad l. Iul. de vi. Item possum ꝓpria autoritate auferre ementi ɔ̄ pactū. Gl. est in aut. vt de cæte. com. non fiant, in fi. & bar. exemplū hoc intelligit fm̄ Dy. & ēt Ang. in violentia clā ɔmissa, secus in nō clādestina violētia, qa tūc nō l3 ex interuallo, in d. l. qs ad se fundū, ad l. Iul. de vi, & ē tex. ĵ. e. l. fi. §. si ad ianuā, & ꝙ qn̄ deest copia iudicis, possim mihi ipsi propria autoritate ius dicere, est tex. in l. gn̄ali, C. de decur. li. x. Et ita dicit Inn. in c. cū olim, ĵ. de rest. spol. & hic adde bal. in l. sed & si p prætorem, §. actio, ex qbus cau. mai. vbi limitat sing. hæc dicta, & dixi ibi multos casus, in quibus p̄t qs propria autoritate ius dicere sibiipsi. Adde Spec. in tit. de act. §. j. versi. item, quod vult propria autoritate. Adde pulchre in terminis d. l. si quis ad se fundū Pau. de cast. consi. 35. & quando liceat sibi ius dicere propria authoritate.

c Barb. Et an per taciturnitatem iudicis dicatur denegata iustitia, dicas ꝙ sic. Casus est sing. c. 1. & ibi bal. de mili. vasal. qui contumax est, colla. x.

1 *Domus vicini quando propter ignem possit destrui.*

a §. Est & alia. [a] Iste est bonus §. & no. dist. h⁹ §. an impune [b]

b possit destrui † domus vicini ꝑꝑ ignem. qa

1 aut ignis illucusq; peruenit, & nō tenet̄. aut nō ꝑuenit, & tenetur. Est. n. ɔsuetudo in qbusdā partib. ꝙ illa domus vicina, q̄ destruit̄, emēdetur, qd̄ est ɔ̄ istum tex. qa damnū est eius, cuius dom⁹ erit.

a ADD. ¶Alex. Adde l. si quis fumo, s̃. ad l. Aquil. Tu vide barr. post Gul. in l. 2. s̃. ad l. Rhod. de iac. & no. per Mod. in l. contumacia, de re iud. & bald. in l. ad comparandas, C. mand. pulchre per Io. and. in add. Spec. in rub. de iniur. & dam. dato. Adde an domo vicini combusta possit agere ipse ɔ̄ eum, ex cuius domo ignis est ortus, & cuius culpa præsumatur incendium, bal. cons. 120. Ro. 5. lib.

b Barb. Et vide bal. in l. si quis fumo, s̃. ad l. Aquil. & vide Ang. in cons. 193. vbi post bar. & d. Sal. Fran. de Ramp. consuluit, ꝙ cum olim in domo fabri fuisset incensus ignis, & vicini propter ignem, & ruinationem domorum suarum, destruxerunt domū Caij, ꝙ Caius p̄t recuperare damnum ab eo, qui immisit ignem, vel à fabro, & in subsidium à vicinis destruentibus, qd̄ bn̄ nota, & vide eū ibi oīno.

§. Notauimus. Habuistis expositionen s̃. qd̄ vi aut clā. Item & factum quo ad personā facientis, nunc exponit quo ad locū, in quo d3 esse factum vsq; ad l. is q in puteū. §. qd̄ ait p̄tor. Signa tex. ī l. is q. ibi, aquæ viuæ, & dicit ad drīā aquæ cisternæ. l. j. §. hoc interdictū. s̃. de fonte. fm̄ Iac. de Are.

LEX XI.

1 *Participium præteriti temporis iunctum cum verbo, est, secundum propriam significationem requirit factum durare.*

Is qui in puteum. §. Quod ait prætor. Exposuit respectu personarum, & postea respectu loci, in quo fit: nunc exponit respectu temporis, in quo factum est, seu factum

1 durat. † No. & perpetuo tene menti ꝙ participium præteriti tpis iunctū cum verbo, est, fm̄ propriam significationem, requirit factum, & factum durare, l3 ex interpretatione hic aliter sumatur.

1 *Alternatiua legis verificatur in proprio significato alternatiuæ, & etiam in proprio significato copulatiuæ.*

1 §. Hoc interdictum. Hic exponit significationem istius verbi, aut. No. † ꝙ alternatiua legis verificatur in proprio significato alternatiuæ, & etiā in significato copulatiuæ. Sufficit enim, si est factum vi tantum, vel clam tantum, vel si esset factum vi & clam. De hoc plene in l. si is qui ducenta. §. vtrum. s̃. de reb. dub.

1 *Violentia inquietatiua est delictum.*

Idem in violentia turbatiua, pro qua competit interdictum, vti possidetis.

1 §. Si tutoris. No. ꝙ ista violentia inquietatiua † dr̄ leue delictum, quod ex eo apparet, quia ignoscitur seruo si fuit obediens domino, vel quasi domino. Idem in violentia turbatiua, pro qua competit interdictum, vti possidetis. l. seruus non in omnibus, ĵ. de act. & obl. Secus esset in grauiorib. l. liber homo. & ibi no. s̃. ad l. Aquil.

1 *Interdictum quod vi aut clam, an competat successori in rem. remissiue.*

§. Si postea. Expositis verbis edicti, Iurisconsultus hic incipit dicere, cui competat hoc interdictum, vsque ad l. denique. §. si colonus. vbi tractat ɔ̄ quem competat, vsq; ad fi. l. competit. abinde vsq; ad finem tractat quasdam q̄oes

1 ordinarias permistim. † Quærit Gl. vtrum istud interdictum competat successori in rem? De hoc dixi plene in l. si tertius. §. si quis prius. s̃. de aqua plu. arcen.

1 *Hoc interdictum competit possidenti, vel detinenti, vel habenti facultatem detinendi, vel possidendi.*

§. Si ita prædium. Op. dicitur hic, ꝙ interdictum istud competit ei cuius interest. ꝯ s. e. l. §. si postea. & §. Aristo. vbi competit emptori, si nulla traditio est si-
1 bi facta. Sol. Istud † interdictum competit ei cuius interest, si possidet, vel detinet, vel habet facultatem detinendi vel possidendi, vt j. e. l. denique. §. si ex sociis. secus si non possidet, neque detinet.

LEX XIII.

Denique. §. Labeo. Not. optimum tex. in quo habes, quòd non potest quid fieri clam, ab eo qui mecum nullam actionem habet.

§. Si colonus. Hic Iurisconsultus incipit tractare contra quem detur hoc interdictum.

LEX XV.

Semper. §. is cui. Dicitur hic, nisi aut patientiam præstare possit. quæro, quō potest contingere ꝙ patientiam præstare non possit? Resp. opus reponi d3 in pristinū statum respū eius loci, in quo factum est vi, vel clam, non respū eius loci vnde lapides eleuati fuerunt, qa ibi nihil est factū quod noceat dño illius loci. Vnde pōt esse, ꝙ iste dñs patiendo, nil potest facere quod faciat ad illud. Item potest esse ꝙ eius patientia potest aliquid operari, ꝙ patiatur homines ire per fundum ad proiiciendum lapides: tunc. n. tenetur ad patientiam. item dicitur hic, ꝙ debet præstare actionem: quæro quam actionem præstabit? dic, vt in gl. qa præstabit actionē ex stipulatu si intercessit.

1 *An vno ex pluribus delinquentibus conuento cæteri liberati sint.*

a 1 §. Si in sepulchro. [a] Hic est sing. §. & eius distin. nescio alibi. † Quæro, [b] vtrum vnius de
b plurib. delinquentib. conuentio alium liberet? In gl. sunt opin. & intelligit tex. diuersimode. Dy. vero dicit no. Aut delictum est tale, ex quo imponitur mera pœna ex parte agentis, & conuenti, & tunc aut deliquit vna familia, vel vnum collegium, vel vna vniuersitas, & tunc vnius solu. liberat alios, & perinde est ac si vnus deliquisset, vt s. si fa. fur. fe. di. per tot. Aut diuersis nominib. distinguuntur, nec sunt de eadem domo, seu familia, & tunc siue fecerunt cōicato consilio, seu proprio motu, quilibet tenetur insolidum, nec vnus soluendo liberat alium, vt j. de fur. l. vulgaris. §. si duo. & l. si quis id. §. fi. cum l. seq. s. de iur. om. iu. & l. item Mela. §. si
c plures. s. ad l. aq. Ista sunt verba Dy. De hoc ego dicam [c] j. si fa. fur. fe. di. & tangam etiam in l. si plures. j. arb. fur. cæ. Si vero delictum est tale, cuius ratione pœna imponitur ex parte rei: ex parte vero actoris est interesse, vt in casu huius l. tunc aut omnes deliquerūt cōicato consilio, & tunc vnius conuentio alterum liberat. ita dicit Dy. Tu dic fm Iac. de Are. ꝙ vnius conuentio alterum liberat de rigore, vt hic: sed de æquitate non liberatur conuentione, sed perceptione, ar. l. si ex duob. §. j. s. de pec. & l. perceptione. s. de his qui deie. vel ef. Si vero deliquerunt quilibet proprio animo, tunc aut cōcurrunt in idem tempus, & vnius conuentio liberat alium perceptione secuta. l. j. §. fi. s. de his qui deie. vel ef. & l. j. §. pen. s. de eo per quem fa. er. Si vero diuersis temporib. tunc vno soluente, alter non liberatur, quod patet: quia vbi agitur rei persecutoria, vno non soluente, alter non liberatur. l. qui rem. §. j. j. de fur. ergo multomagis vbi ex altera parte est pœnalis, facit l. ita vulneratus. in pr. s. ad l. aq. ita dicit Dy. tene menti hanc dist. quia est not.

a ADD. ¶ Barb. Vide bar. in cons. 133. inc. lege municipali cauetur.

b Ale. An conuento vno ex plurib. delinquentib. alij liberentur, adde bar. & ibi latius Dy. in l. si quis id quod, s. de iur. omn. iu. Vide bar. in l. ex maleficiis, §. j. ff. de act. & ob. & quod no. bar. in l. si multi, de pub. vide omnino Inn. declarantem in c. sicut, de hom. per Dy. in reg. bona fides, de reg. iu. in 6. & vide quod no. bar. in l. quoties, si fa. fur. fe. dic. Sed dubitatur, an eo casu quo vnius solutio liberat alium, non soluens possit repetere ab alio quem liberauit? Gl. in l. ex maleficiis, §. pen. ver. agendum, de act. & obl. dicit, ꝙ non si est vere maleficium, quam gl. simpliciter videtur sequi bar. in l. j. §. si plures, s. de eo per quem fa. erit, & vide bar. in d. l. quoties, & bal. in d. l. j. C. de cond. fur. & bar. in l. etiam, §. item si quis dolo, de pet. hære. bar. in l. cum duo, 2. in 4. q. de duo. re. & bal. in l. j. ver. sed si tu quæris, C. si plures vna sen. cum ver. seq. & Ia. bu. in l. si familia, s. de iur. omn. iu. & per Cy. in l. fi. in 2. q. ff. ne quis eum, per Ro. in l. ex hoc edicto, de eo per quem fa. erit. Adde bal. cons. 239. lib. 3.

c Alex. Vide bar. in l. si familia, s. de jur. om. iu. in l. ex maleficiis, §. is quoque, post gl. de act. & ob. & in l. j. C. de cond. fur. & in l. j. C. si plures vna sen. per Inn. in c. sicut, de hom. & in c. significasti, 2. e. ti.

1 *Statutum si punit mittentem gentem in aliquem locum, locus ad quem mittitur, non de quo mittitur, confinatur.*

2 *Syndicus non incurrit pœnam, si non denunciat maleficia occulta & ignorata.*

§. Hoc interdictum. Per istud dictum potest determinari qō, quam feci tibi in l.
1 libellorum. de acc. † Dicit statutum, si quis gentem mitteret in aliquem locum, puniatur in centum: quæro, quem locum debeo confinare, vel locum vnde mitto, vel locum per quem mitto, vel locum ad quem mitto. Et per hunc tex. possumus determinare, ꝙ sufficiat confinare locum ad quem mitto, vbi actus perficitur ne aliàs habeam necesse confinare plura loca, quod esset absurdum, vt hic, ar. eius quod hic dr̄ de tempore. tene menti. Dixi de hoc in
a d. l. liberorum. j. de acc. Item finis [a] † huius §. facit pro syndicis co-
2 mitatus, qui tenentur [b] denunciare maleficia intra certum tp̄s: nā
b si maleficium est factum in loco absconso, ad quem homines raro accedunt, eorum ignorantia esset excusata. Idem si aliàs maleficium sit celatum, facit l. annus. s. de cal. l. j §. occisorum. s. ad Syl.

a ADD. ¶ Barb. Vide bar. l. diuus, j. de cust. re. l. eum q. §. q. in popularib. s. de iureiu. l. pe. j. si quis test. li. esse iuf. fu. bal. in d §. occisorum, & in d. l. annus, de cal. & l. genero, s. de his qui no. inf. l. fi. C. de dol. vide Lud. Rom. in d. §. occisorum.

b Alex. Vide no. per bar. in l. Labeo, ff. si quis test. lib. esse iuf. fue. & bar. in l. j. C. de priua. carce.

1 *Interesse contra dolosum per iuramentum probatur.*

2 *Iudex ex officio suo potest æstimare interesse, licèt actor non probet, et pars nolit iurare.*

a 1 §. In hoc interdicto. [a] Nota † ꝙ interesse probatur per iuramentum: quod intelligit gl. & doc. esse verum contra dolosum: secus contra alios, vt hic, & l. in actionibus. de in lit. iur. & no: per gl. in l. j. C. de sen. quæ
2 pro eo quod interest. Secundo no. † ꝙ si actor non probauit aliud interesse, tamen iudex ex officio suo poterit æstimare ipsum, licèt
b pars nolit iurare. [b] & hoc etiam dicunt doc. in d. l. j. C. de sen. quæ pro eo quod inter. Contra istum §. op. ꝙ hoc interdictum detur ad destructionem operis, non ad interesse. s. e. l. j. in pr. & j. l. prox. in fi. sol. datur ad destructionem operis, quando hoc interest actoris, aliàs datur ad interesse, vt hic. Item si actori non esset satisfactum ad totū suum interesse, pro operis destructione datur hoc interdictum vltra operis destructionem, vt hic.

a ADD. ¶ Paris. Vide Ale. cons. 103. ver. & non solum, vol. j. idem tenentem.

b Alex. Interesse probatur per iuramentum, quod sequitur Inn. in c. querelam, de ele. & in c. si. quod me. cā, & ad hoc quod dicit hic bar. adde eundem in l. si qñ, C. vnde vi, ver. quæro, dixit statutum. & hoc limita fm bar. in l. argentarius, §. cum autem, s. de eden. quando dolus esset commissus in committendo, secus in omit. ¶ Adde quòd interesse probetur per iuramentum, Rom. cons. 83.

LEX XVI.

Competit. H. d. vt s. e. l. is qui in puteum. §. fi. cum l. seq.

§. Si quis. Vide glo. in ver. amenitas. quæ inc. quia multum. sol. hic plus deliquit in faciendo opus in alieno, ibi in suo. Item op. de l. libertus qui soluendo. s. de bo. lib. sol. ibi libertus nil in alieno facit, sed bona sua tantum alienauit.

1 *Libellus qualiter in interdicto hoc formetur.*

1 §. In summa. Quæro hic pro declaratione tituli, qualiter † formetur libellus in hoc interdicto? Resp. primo ex parte actoris d3 narrari qualiter sua interest opus factum esse, vel non esse, vt hac l. in pr. & l. is q in puteum. §. fi. cum l. seq. s. e. Item d3 narrari opus factum, esse factū, vi, vel clam. Conclusiones vero essent diuersæ: nam si quidem agitur ꝯ facientem, possum cōcludere ꝯ eum, vt opus in pristinū statū reducat sua impensa, & ad hoc ꝯdemnetur, vt s. e. l. j. in pr. & hic. Itē possum concludere, vt ipse præstet patientiam restituendi opus in pristinum statū, & impensam præstet, vt hic. Et ita format Rof. & differt hæc forma à prima, qa s. peto ipsum ꝯdemnari, vt ipse restituat in pristinum statum sua impensa, vt hic fieri patiatur ab alio. Puto ēt, ꝙ
a ꝓcederet libellus, si ꝯcluderē impersonaliter, [a] petēdo ꝓnunciari, vt opus restituatur in pristinum statum tua impensa, nō dicen-
b do à quo restituatur opus, hoc vr̄ velle tex. [b] s. de op. no. nun. l. j. §. j. Item cōcluditur, vt si qd postea interest actoris in eo, reus ꝯdemnetur, vt s. l. prox. §. hoc interdicto. Pōt ēt esse ꝙ actoris nullo mō interest opus in pristinum statum reduci, quia forte fundum alienauit post opus factū: tunc petet reum ꝯdemnari ad interesse, vel ad id quod sua interfuit opus factum non esse. Ita intelligo l. is q in puteum. §. si postea. s. e. & s. l. proxi. §. in hoc interdicto. Si vero agitur contra eum, qui fecit, nec possidet opus, quod fecit, tunc petam impensam tm̄, quæ fiet in restituendo opere, & nihilominus id quod postea interest, vt isto §. Sed si ago contra eum, q tm̄ possidet opus factum vi, vel clam, tunc peto eum condemnari tantum ad patientiam: & si patientiam non præstaret, tunc peterem eum ꝯdemnari ad interesse. l. qui restituere. in fi. s. de rei ven.

a ADD. ¶ Alex. Procedit libellus impersonaliter. adde bar. in auth. si quando, de const. pec. & in l. edita, C. de eden.

b Clau. Adde Rom. cons. 186. in prin.

LEX XVIII.

a Si immaturam. §. Non absurde. [a] Not. istum §. quia est pulcher casus. Contra imo facere videtur vi, vt j. l. proxi. in prin. & s. e. l. j. §. quid sit vi. & §. sed Aristo. sol. autoritas magistratus facit, vt non videatur facere vi, sed magis clam: secus si per alium hoc faceret, vt in contrariis.

a ADD. ¶ Ale. Facit iste tex. ꝙ admittatur libellus per verba deprecatiua. Pro hoc est gl. in l. de pupillo, §. meminisse, & ibi etiam voluit no. Rof. de ope. no. nun. & est gl. in ver. cum tamen.

LEX XIX.

a **Vim facit.** a No. modos probādi qualiter quis operetur, vt ad eum non perueniat nunciatio. No. quòd dicit ianua præclusa.

a ADD. ¶Alex. Vide l. fi. ſ. de oper. noui nunc.

§. Item ſi prohibiti. Opp. de l. pe. de noui oper. nun. Sol. dic vt ibi.

LEX XXI.

a **Si vitem. §. Si ad ianuam.** a Vr. ꝙ iſta exceptio nō habet locum, niſi ex magna, & neceſſaria cauſa. l. ſi alius. §. belliſſime. ſ. e. Dñt qdam, hæc ſm illam intelſr. Vel al'r, & melius, hic loquitur, qñ ædificaſti in ianua, vel in alia re aliena, tñ à me poſſeſſa, tunc poſſum mea au
b toritate b deſtruere, vt hic. & l. quemadmodum. §. ſi proiectum. ſ. ad l. Aquil. & dixi in l. de pupillo. §. meminiſſe. de oper. noui nun. ſecus quando ædificas in re à me non poſſeſſa, vt in contrario.

a ADD. ¶Alex. Vide ad iſtam l. no. per Bart. in l. j. §. nunciatio, in pr. & ibi Roffre. ad fi. ſ. de oper. noui nunc.

b Alex. Idem voluit in l. vt vim, ſ. de iuſti. & iure.

1 *Citatus certa hora. ſi actus illa hora non fit, non poteſt dici contumax.*

a b **§. Si is qui.** a Tenementi hunc §. ad id quod dixi b in l. aut q aliter. in pr. ſ. e. ſi tu † es citatus ad aliquem actū
1 fiendū in Nonis, vel in Veſperis, ille actus dꝫ fieri tunc illa hora,
c in qua es citatus. ſed ſi fieret poſt aliam horā, c tunc actus q fieret, nō valeret, qa eſſet factus parte nō citata, caſus eſt hic, tene mēti.

a ADD. ¶Barb. Vide elegans conſilium Bar. inc. iudex ſtatuit, & eſt 118. quando iudex dixit, ante nonam, & vide Bar. in conſ. 176. inci. pluries contingit, dixi in c. conſuluit, de off. deleg. & in c. j. de iudic.

b Alex. Vide Bar. in l. ſi finita, §. Iulianus, in verſi. quæro, poſtquam eſt contumax peremptorie, & in ver. & quod dixi in d. l. aut qui aliter, in pr. ſ. de dam. infe. vide Bart. in l. j. C. quomodo, & quando iu. & Bal. in l. & poſt edictum, de iud. & inſt. de ver. ob. §. omnis, poſt gl. & Bar. in l. qui ante calendas, & ibi dixi ĵ. de ver. ob. & Bal. in l. cum non eo die, C quando prouoc. non eſt neceſſ. videtur tenere contra bar. & pulchre per doct. in c. cum dilectus, de dolo, & contum.

c Clau. De hoc vide Pan. in c. conſuluit, de of. deleg. c. cum dilecti, de dol. & ꝯtu.

¶De remiſſionibus. Tit. xxiiij.

LEX VNICA.

It prætor. Circa princ. legis noſtræ, an remiſſio teneat, vbi non tenet nunciatio, & qualiter, dic vt no. in l. j. in pr. ſ. de oper. no. nun. in gl. mag. & ibi dixi circa fi. de eo, qui habet vſumfructū, vel aliam ſeruitutem, qualiter poſſit nunciare, dixi ſ. de oper. no. nun. l. j. in fi. & l. qui viam. e. tit.

¶De precario. Tit. xxv.

LEX I.

1 *Differentia inter precarium, & commodatum.*

2 *E an ſi ego rogo ad tps, et ad certū vſum dicatur commodatum, vel precarium.*

a
1 **PRecarium.** a Dr hic, ꝙ eſt ſimile commodato: quæro, † in quo differt precarium à commodato? Gl. ponit quaſdam drias. Primo differunt in mō ꝯcedendi: nam commodatum datur ad certum vſum, ſed precariū ſimpliciter conceditur. Ita dicit gl. Iſta gl. vr ꝯ l. Lucius. de don. propter quod doc. noſtri dñt, ꝙ licèt in concedendo limitetur vſus, tamen nō eſt commodatum, niſi
b limitetur tempus tacite vel expreſſe, vt ſi concedo b tibi equum cauſa eundi in villam, tempus eſt limitatum tacite, quo poſſis ire, & redire. Item ſi tibi cōcedo librum ad extrahendum apoſtillas, eſt limitatum tempus tacite, quo poſſis extrahere. Sed vbi nō eſt tempus tacite vel expreſſe limitatum, vt permitto tibi habitare in domo, licèt tempus non ſit limitatum, tamen vſus eſt certus, & tunc eſt precarium, vt in ꝯrio. Ita no. per doct. C. commo.
2 l. fi. † Quærit Dy. circa iſtā differentiam, quid ſi ego rogo ad tempus, & ad certum vſum, tu concedis ſimpliciter, erit ne commodatum, vel precarium? Dicit Dy. ꝙ erit commodatum: qa ſimplex conceſſio debet limitari ſecundum præcedentem interrogationem, vt inſti. de inut. ſtip. §. præterea. Aliæ differentiæ quæ ponuntur hic in gl. ſunt veræ, & claræ. Similes differentias habes per gl. in l. in commodato. §. ſicut. ſ. commod.

a ADD. ¶Alex. Adde ꝙ d. Abb. in c. fi. de preca. dicit, ꝙ putat, ꝙ ſi concedens precario, velit ſine cauſa reuocare precarium illico cum maximo damno illius, cui conceſſerat, obſtaret ſibi exceptio doli, quia non poteſt negari, quin precarium ſit beneficium, eſt enim beneuola actio commodum tribuens capienti, vnde non debet dolus verſari in beneficio conceſſo, ſicut dicimus in eo, qui inuitauit viatorem, & ipſum detinuit, & poſtea eum pœnituit, nam poteſt agi contra eum actione de dolo, quia cum damno alterius eum pœnituit de beneficio, vt no. Io. and. in proœ. decre. Ad hoc etiam adducit no. per bal. in l. ſi pœnam, ĵ. de ver. ob. Et quis eſt contractus precarius, vide bald. in rub. C. de iure emphyt. & circa id quod proxime ſubdit bar. Vide bar. in l. j. ſ. fi. ſ. fi cer. pet. Adde bar. in l. in commodato, §. ſicut, & in l. j. §. j. ſ. commod. & per Io. and. & Cano. in c. pe. & fi. de preca. & per Cy. in l. 2. C. commo. & adde ꝙ per d. l. Lucius, hic alle. cum gl. dixit Ang. in conſ. inci. porrecta fuit petitio, ꝙ ſi dico, promitto tibi ex voluntate mea, & aliquid facias, inducitur precarium, quod no. adde quod no. bar. in l. Aquilius, ſ. de don. & quod no. clare bald. in l. fi. C. commo. & formam libelli vide per Spec. in ti. de conuer. inſi. §. fi. ver. porrò ſi filius, in princ. Clau. Adde Alex. in l. ſi pecuniam, ĵ. de ver. obl.

b Barb. Et ſic no. pro ſaluis conductis, vide tex. in l. vtimur, ſ. de ſepul. viol. & in l. j. C. de nauic. & ibi bar. lib. 11.

LEX IIII.

1 *Precarium tacite prorogatur, ſeu tacite renouatur.*

2 *Differentia inter prorogationem, & renouationem.*

3 *Fictio non porrigit ſe ad id, ad quod natura non porrigit ſe.*

1 **In rebus. §. Item qui precarium.** † Cum l. ſeq. Not. ꝙ precarium tacite prorogatur, ſeu tacite renouatur. Simile in
2 conductione, l. item quæritur. §. qui impleto. ſ. loc. Secundo † no.
a dñam a inter prorogationem, & renouationem, de qua plenè dixi
3 in l. 4. circa pr. ſ. de dam. infe. † Tertio no. ꝙ ad illud ad quod natura ſe non porrigit, nec porrigit ſe fictio: nam cum furioſus non poſſit naturaliter precario concedere, hoc non fingit lex, vt hac lege. & l. certe. ĵ. ſimile in l. qui ad certum. ſ. locati.

a ADD. ¶Claud. Adde Rom. conſ. 443. in fi.

LEX VI.

1 *Factum ab aliquo tanquam à nuncio ſine mandato, poteſt haberi ratum.*

2 *Et an poſſeſſio mihi q̄ratur, cum qs cōſtituit ſe nōe procuratoris mei poſſidere.*

Certe. §. Si procurator. Opp. de l. poſſeſſio. §. fi. ſ. de acq. poſ. Gl. dicit, ꝙ hic dr, procurator, intellige, i. nuncius, qui concipit verba in perſona mea. Item qđ dicit, vel ratum habente, intellige de negotiorum geſtore, qui ſil'r verba in perſona mea ꝯcipit, vt nuncius. Ita dicit gl. Iſta ſol. cōtinet diuinationem, nec eſt neceſſaria ad legem no-
1 ſtram, vt ĵ. dicam. † Tñ ex hac l. no. ꝙ factum ab aliquo tanquam à nuncio ſine mādato, pt ratum hri. De hoc per Cy. C. ſi quis alte. vel ſibi. l. multum. tñ, vt dixi, & dicit Dy. iſta diſt. nō hꝫ locum hic, quia lex ꝯria loquitur de actione perſonali quærenda: ſed hic loquitur in quærenda poſſeſſione. & iō ſequens ſol. gl. eſt vera. l. j. §.
2 per procuratorem. & l. qđ meo. §. j. ſ. de acq. poſ. Hoc † pmiſſo habeo hic caſum ꝯ Gul. de Cu. in eo, qđ dixit ſ. de pac. l. ab emptione. ꝙ ſi quis conſtituit ſe poſſidere nomine procuratoris mei, nō quæritur mihi poſſeſſio, ne duplex fictio, circa idē ꝯcurrat. Ego dico, ꝙ nō eſt duplex fictio, quia poſſeſſionem mihi q̄ſitam p meū
a ꝓcuratorē ꝓprie poſſideo, nō ficte, vt hic ibi, ꝓprie, a &c. Hanc q. examino plene in rep. l. ſi is qui pro emptore. circa fi. ſ. de vſucap.

a ADD. ¶Alex. Dico, ꝙ non eſt duplex fictio, ad hoc iſte text. non eſt alibi, ſecundum Bald. in l. j. §. ne autem, in fi. C. de cad. toll.

1 *Res vi poſſeſſa poteſt vſucapi.*

1
a **§. Iulianus.** † No. hunc tex. qa hic habes, ꝙ res vi poſſeſſa a poteſt vſucapi, licèt nō reuertatur in poteſtatem domini, quia ſufficit ꝙ reuertatur in poteſtatem expulſi, vt expreſſe hic dicitur. quod eſt no. quia neſcio hoc alibi. ſed contra. ſ. de vſuca. l. ſequitur. §. quod autem. Dicit gl. ibi, in re furtiua: hic in re vi poſſeſſa. Item contra C. de vſuc. pro emp. l. ſi partem. in fi. Sol. intellige illam ſecundum iſtam. Tertio opp. de l. fi. ĵ. vi bo. ra. Sol. ibi loquitur in re mobili vi poſſeſſa, & ſic cadit in vitium furti, merito debet redire in poteſtatem domini: hic in re immobili, in qua vitium furti non cadit.

a ADD. ¶Alex. Adde Bar. in d. l. ſi partem, C. pro empt. & ibi vide Bal. melius poſt Cy. qui dicit, ꝙ ſi dñs fuit expulſus, ſufficit ꝙ reuertatur in poſſeſſionem domini, & vide latius notata per Bar. in l. ſequitur, §. ſi dominus, ſ. de vſucap.

LEX VIII.

Quæſitum. Iſta lex eſt multum no. & ponit nouum caſum. Quæro, & reuoco in dubium, qualiter iſte qui rogauit alteri teneatur domino? Breuiter dic ſecundum Dy. vt ex iſtis gl. colligitur: Aut cōceſſiſti mihi, & tradidiſti, & ego alteri, & tunc ego teneor tibi de precario, & alius mihi. & ita loquitur finis iſtius prin. intelligendo de actione in factum ex hoc interdicto, vt in j. parte. gl. mag. Aut tu conceſſiſti alteri me mandante, vel rogante animo obligandi, & teneor tibi actione mandati, vt hic. & ita loquitur 2. pars gl. Aut feci pactum tecum de reſtituendo expreſſe, quod alteri concederes, & tunc habet locum a-
a ctio pſcriptis verbis. & ita loqtur 3. pars gl. Si vero nec mādaui, a nec promiſi, ſeu pactū feci, ſed fuit quoddam inſtigare, ſeu perſuadere, tūc teneor actiōe in factum ſubſidiaria, vt hic in fi. Ita intelligit gl. quæ eſt ſuper verb. mandato. & iſte caſus eſt not. & ſing.

a ADD. ¶Alex. Vide gl. & Bar. in l. qui vniuerſas, §. fi. ſ. de acq. poſ.

LEX XI.

1 *Pignore liberato ſoluitur precarium, quod debitor rogauerat à creditore.*

1 **Si debitor.** No. per hanc legem, ꝙ liberato pignore ſoluitur precarium, † quod debitor rogauerat à credi-
a tore. Dy. hoc inducit ad q. quam Cy. recitat a C. ēt ob chirogr. pec. l. j. in 8. q. Item intellige ſi liberetur ſatiſdatione, & voluntate creditoris: ſecus ſi alia iuris ſubtilitate, vt ſ. de pig. act. l. ſi rem.

a ADD. ¶Alex. Idem tenet Bar. in l. qui pignoris, in fi. ſ. de ac. poſ. & quæ ſit ratio huius, vide Bar. in l. ab emptione, ſ. de pact. & in d. l. qui pignoris.

LEX XII.

1 *Pactum non valet, ꝙ non liceat mihi procuratorem reuocare, nec aliud pactum contra substantiam contractus.*

1 Cum precario. Ista est bona lex, valde no. & menti te nenda. †No. ꝙ pactum ꝯ substantiam ꝯtus, est nullum, de quo plene dixi in l. vbi donatur, s̄. de do. cā

a mor. Et per hoc dicimus, a si facio te procuratorem, hoc pacto, ꝙ nō liceat mihi reuocare, non valet, & idem dicimus in omnibus quæ dependent ex voluntate mea, non possum facere, ne possim meam voluntatem exercere, sicut dicimus in testamento. Nam non possum facere, ꝙ non liceat mutare, & meam voluntatem coercere. l. si quis in principio testamenti. s̄. de leg. 3.

a ADD. ¶Paris. Vide Fel. in c. si diligenti, ver. ad illud de validitate, de præscri. & in c. si diligenti, de fo. comp. Lanc. deci. in l. in conscribendo, C. de pact. Barb. Et vide Ang. in l. 2. s̄. de proc. & ibi alle. gl. j. in c. fi. de proc. in 6. ꝙ nec iurm firmat ꝯtum in isto casu, nisi quia est periurus, si ꝯueniat. Quid si apponitur pœna, si ꝯueniat, an poterit exigi? Vr̄ ꝙ sic: q̄a nō est ꝯ bones mores, ergo l; nō valeat principale, valet tñ pœnale, vt no. in l. pacta, q̄ ꝯ, C. de pac. cogita tñ, & vide Bal. in l. & in perpetuū, ff. de proc. vbi t3, ꝙ talis ꝯstō valet, sed nō acquiri tur ius procuratori, quin possit reuocari hodie. Vide Ang. cons. 222. vbi t3, ꝙ pœ na nō t3, nec p̄t cogi ad pœnam soluendam. Et ita in facto ꝯsuluit. Vide Io. de Im. in c. fi. de preca. & ibi dixi. Vide sīc q̄d dixit Abb. in c. ad audientiā, de ꝯfir. vti. de Abb. ꝯferēte monacho administrōnē, donec vixerit, vt possit reuocari. Claud. His omnibus adde Rom. in l. stipl̄ones nō diuiduntur, de ver. ob. & cōsi. 379. Alex. cons. 18. vol. 2. Fel. in c. ex parte, de rescri, Ale. in l. pactum, C. de pact.

LEX XIIII.

1 *Interdictum de precario quòd non concurrant cum actione præscriptis verbis.*

Interdictum. Op. de l. 2. §. 1. s̄. e. & j̄. e. l. duo. §. fi. Gl. pōit 3. solōnes. tene 1. solutionem, q̄a f̄m alias

1 duas cōcluditur, † ꝙ interdictum de precario nō concurrat cum actione præscriptis verbis. quod est ꝯ leges ꝯrias. Et ita tenet Dy.

LEX XV.

1 *Habitantes domum, & soluentes solum pro victu, non dicuntur possidere.*

2 *Et soror habitans cum fratre, non dicitur possidere.*

Et habet. §. Hospites. Quæro, de quibus hospitib. loquitur hic: Dico de inqui linis, qui habitant iure cōductionis. Vel dicas, ꝙ de commodatariis, qui habuerunt domum ad certum vsum, & ad certum t̄ps, &

1 ita est commodatum. † Vel dicas, & hoc est no. de his, qui hospitantur cum alio, nec soluunt aliquid pro hospicio, sed soluunt solum pro victu, illi nō dñr detinere domum, vel hēre precario, sed magis dicuntur detineri. ita dicit gl. in fi. quam no. pro famulis, vt non dicantur detinere, vel possidere domum, sed magis detineri.

2 †Item no. pro mulieribus. Frater detinet sororem in domo, vel vir vxorem, poterit ne ista soror, vel vxor dicere, Ego possideo domum vna cum fratre, vel viro? Certe nō, nam magis dicuntur detineri. quam detinere iure familiaritatis. s̄. de acq. pos.

1 *Prouisio hominis tollit prouisionem legis.*

1 §. Cum quis. †No. ꝙ prouisio hominis tollit prouisionem legis. Ratio, quia ista prouisio est extraordinaria; & in subsidium introducta. Circa hoc vide Cy. C. de iure emphy. l. 2. in 6. q.

§. Eum qui. No. §. est. Op. de l. Pōponius. §. si is q̄ precario. s̄. de acq. pos. Sol. distingue, vt in gl. q̄ no. & si gna. & vide circa hoc q̄ ego dixi in l. interdum. in pr. s̄. de acq. pos.

LEX XVI.

1 *Cum quis intrat monasterium, in ipso ingressu monasterium acquirit rerum omnium possessionem sine noua apprehensione.*

a Si adoptauero. a Ista est no. l. Op. precarium nō transit ad h̄dem, vt s̄. e. l. cum precario. in fi. nec ēr possessio. l. cū hæredes. s̄. de acq. pos. ergo ad patrem arrogatorem nō transit. Sol. gl. mirabiliter hic. persona quæ possidebat, viuit, in ꝯriis secus. Per hoc dicimus, ꝙ si aliquis † intrat mo-

b nasterium, b ipso ingressu sine noua apprehēsione monasterium acquirit rerum omnium possessionem, vt hic, de hoc per doct. C. de sacrosāecc. aut. si qua mulier. in vlt. q. & allegant hanc legem.

a ADD. ¶Alex. Adde tex. in c. precarium, de preca. ibi, an reuocet morte cedēcis.

b Alex. Adde quæ no. Bar. in l. j. § fi. & in l. cum hæredes, & in l. qui vniuersas, §. 2. s̄. de acq. pos. & 13. q. vlt. can. si qua mulier, cum ibi no. & bald. in aut. ingressi, de sacrosā. eccl. & in auth. nisi rogati, ad Treb.

LEX XIX.

Duo insolidum. Istud principium examinaui plenè in l. 3. §. ex contrario. s̄. de acq. pos.

LEX XXI.

Cum precario. No. l. est, & facit ad id q̄d dixi j̄. de ver. obl. l. si stipulatus fuero per te nō fieri.

LEX XXII.

1 *Quare habens causam à me, non potest referre quæstionem dominij.*

a Si is qui. a In ver. & ꝯ. no. ꝙ ille, qui denegat mihi restituere rem, q̄ h; à me precario, vr̄ spoliare me possessiōe, q̄ habet à me. Et ista est rō, quare ille qui h; cām à me nō p̄t mihi

1 referre qōem dominij. nam † sic resistēdo spoliat me, & spoliatus ante omnia debet restitui. Ita no. Cy. C. si cer. pet. l. 2. in 2. q.

a ADD. ¶Ale. Vide eundē in l. Pōponius, §. j. s̄. de ac. pos. & Bar. & Bal. l. si q̄s ꝯductionis, C. loc. aliā assignauit rōem Bar. l. nā & si fur, s̄. si cer. pe. s3 ista ē melior.

¶De arboribus cedendis. Tit. xxvj.

LEX I.

1 *Practica, quando arbor tua pendet in ædes meas.*

It prætor. §. Si arbor. Op. & vr̄, ꝙ nemo p̄t sua autoritate incidere illud, quod in alieno fixum est. l. quemadmodum.

a §. si proiectum. s̄. ad l. Aquil. H9 timore sunt in gl. duæ opi. a Vna, ꝙ

1 dominus ædium, super quas † pendet arbor aliena, possit hoc facere sua autoritate, & tunc obstat ꝯrium. Alij dicunt, ꝙ debet hoc facere autoritate iudicis, & tūc cessaret ꝯrium, quia ꝙ publica autoritate possit fieri non est dubium. An autem possit autoritate propria, vr̄ ꝙ nō. d. §. si proiectum. Præterea si ingredior in tuum fundum ꝯ tuam voluntatem, teneor actione iniuriarum. l. iniuriarum. in fi. de iniur. Quid dicemus? Resp. hæc est practica, q̄ñ arbor tua pendet in ædes meas, primo dēo tibi denunciare, vt eam adimas: nam dēt stare per te quominus adimas, f̄m verba edicti. Vnde est ꝯsilium, ꝙ de hac denūciatione fiat instr̄m, si tu negligis adimere, & ego autoritate mea vado, & succido, & mihi porto, cum neminem prohibentem inueniam, nec alias fuerim prohibitus, licite facio. nam nō committo vim, cum non fuerim prohibitus. Item nō facio clam: quia cum ius mihi permittat, vt hic, non dēo credere, vel suspicari, ꝙ ꝯ iustitiam mihi resistas, & ꝯtrouersiam mihi facias. Sed si cum venirem ad incidendum mihi resistes, tūc nō possum mea autoritate. sed dēo recurrere ad hoc interdictum. Et hic est casus in lege nostra. Est. n. prohibitorium, ne mihi dño ædium volenti adimere vim facias tu dominus arboris.

a ADD. ¶Ale. Sed quid si aliquis plantat arbores supra meū pendē es, me ignorante, an puniatur, vel possim propria authoritate excidere, q̄d supra meum pendet? Et dic, ꝙ nō possum propria authoritate, sed agam corā iudice, l. quem admodum, §. si proiectum, s̄. ad l. Aquil. & l. j. C. de interd. & hoc singulr̄ limita, nisi illud quod est factum, esset ædificatum in re communi: quia tunc illud q̄d extenditur, possum propria authoritate destruere, text. est no. secundum vnam lect. in l. sed si inter te, & me, s̄. de ser. vrb præd. & vide Bar. in l. j. §. nunciatio, s̄. de operis noui nunc. Adde quæ consuluit Bal. cons. 245. libro 3.

§. Quod ait prætor. Erit practica istius edicti eodē mō, quo practica superioris.

§. Differentia. Quæro, quid si radices arboris nocent fundamento domus meæ? R̄ñ. locū hēt vtile interdictū ad exemplum istorū interdictorū. l. j. C. de interd.

LEX II.

Si arbor. Dicunt quidam, ꝙ est actio in factum ex l. 12. tab. Alij dicunt, ꝙ actio negatoria. Tene quam vis.

¶De glande legenda. Tit. xxvij.

LEX VNICA.

1 *Quæstio de glande legenda debet in tribus diebus expediri.*

2 *Hoc edictum ideo fuit introductum, quia in eo requiruntur minores probationes, quàm in rei vendicatione, quæ datur in hoc casu, & durat triennio.*

3 *Practica huius edicti quæ sit.*

4 *Hoc interdictum ꝙ competat etiam pro fructibus, qui vna die corrumpuntur.*

It prætor. Op. ꝙ interdicta sunt annalia. l. in honorariis. j̄. de act. & obli. sed interdictum hoc non durat, nisi tribus diebus, quare male. Huius ti-

a more hæc lex legitur duobus modis. Vno modo, a quòd hic dicatur, quòd istud interdictum finitur tribus diebus. Ad contrarium respondetur, ꝙ hoc est ideo, quia si fructus iacerent in terra tribus diebus corrumperētur, nec interest postea tua fructus colligere, sed si tua interest, ꝙ fructus non corrumperentur, vel ꝙ do minus fundi illos fructus collegit, & dolo possidere desierit, tunc daretur intra annum, sicut alia interdicta. Vnde ex natura rei sta-

1 tuitur breuius tempus, quod habeo pro multum not. nam † f̄m hoc quæstio ista in tribus diebus debebit expediri. Et per hoc dico ego, ꝙ si contendo de officio prioratus, seu consulatus istius

b ciuitatis, quod durat duobus mensib. ista causa debet expediri b ita

a ADD. ¶Alex. Facit quod no. Bar. & quod dixi in l. si is à quo, vt in pos. leg. not. Bar. in l. 2. de re iud.

b Alex. Et iō tūc p̄t procedi t̄pe feriato, c. fi. & ibi no. de re iu. & Bal. in l. j. de tēp. app. Et istud dictum sequitur ēt Ro. in l. si vero, §. de viro, s̄. sol. ma. in 40 fal. q̄d āt si statm̄ dicit bannitum non posse admitti ad officium, & tñ quidam bannitus fuit electus, & voluit administrare dicens se non rite bannitum, alius dicit eum rite bannitum, hēo in lib. Gul. de Suza. in q. inc. statutum est, ꝙ bannitus nō possit, &c. qui dicit, interdicendam ei administrationem donec s̄nia terminet, vt C. de suspe. tu. l. eum quem, & insti. de susp. tu. §. si quis aūt, & facit quod no. Bal. in l. si vt proponis, C. q̄ñ prouo. non est necess. & Spec. in ti. de censi. §. j. ver. pone, quidam fuit electus, &c. Adde dum Bar. in fi. dicit, ꝙ si corrumperet vna die, & idem etiam si fructus durarent vltra tres dies, q̄a vsq; ad t̄ps corruptionis duraret interdictum, f̄m Io. and. in addi. Spec. in tit. de iud. §. priuata, in fin.

irà cito, ꝙ tempus nō incipiat transire quia dilatio esset causa ꝙ pe
riret res, de qua contenditur. ideo citius debet expediri. De hoc
dixi s. de ope. no. nun. l. si prius. in 10. q. quod est multum no. Op.
tenendo istam lect. & videtur ꝙ istud edictum non fuerit necessa
rium: nam habet locum rei vendicatio, quæ durat 30. an. vel trib.
2 annis secundum diuersas lect. in gl. Quare ergo fuit † introductū
istud edictum? Resp. quia in hoc edicto requiruntur minores pro
bationes. nam non requiritur probatio de dominio. Vide gl. in
ver. veto. quæ inc. primus & secundus. Et quidam habēt ꝙ rei ven
dicatio durat vsq; ad triennium. Alij habent vsq; ad tricennium,
& tunc expone, i. vsq; ad 30. an. Sed si habes triennium, expone, i.
vsque ad tres annos, nam postea non posset agi, cum fructus qui
sunt res mobiles, trib. annis vsucaperentur. Vel veri⁹ loquitur gl.
de triennio quo durat instantia rei vendicationis, quasi dicat, in-
stantia huius edicti finitur trib. dieb. instantia rei vendicationis du
3 rat trib. annis. † Vltimò retenta ista lect. quæro, quæ erit practica
huius edicti? Resp. quando fructus mei cadunt in tuum fundum,
licitè vado ad eos colligendos, & si tu me prohibes, tunc recurro
ad istud edictum, quod iudex in trib. dieb. debet expedire. Venia-
mus ad secundam lect. & legitur ista lex secundo modo, ꝙ hic nō
loquatur de triduo quo durat instantia, sed de tempore, quo li-
ceat ire ad colligendos fructus, quasi dicat: possum ꝯ te ꝓponere
interdictum, ne mihi vim facias, quominus de tertia in tertiā diē
vadā ad fundum tuū ad colligendum fructus cadentes, q̄ lec. satis
4 pl3. Puto tñ, † ꝙ si essent fructus tales, ꝙ corrumperentur vna die,
possum agere ꝙ mihi liceret qualibet die ire ad fruct⁹ colligēdos.

¶De libero homine exhibendo. Tit. xxviij.

1 *Species seruitutis est non posse de loco recedere.*

LEX I.

1 **A**It prætor. † No. quòd species seruitutis est, non posse de loco recedere, vt hic, & l. Titia. §. 2. s. de condi. & demonstr. & facit ad quæstiones ibi notatas.

LEX III.

1 *Scholaris qui detinet scriptorem volentem in domo, non facit dolo malo.*

Quod & lex.

§. Si quis volentem.
No. arg. pro scholari, qui detinet scriptorem in domo ne inde
1 possit exire. Certè nō facit dolo malo, † si scriptor vult: s3 si cō
tradiceret, tunc dolo malo faceret. Item ex secundo resp. not. arg.
contra eos, qui subducunt puellas, & pueros, & retinent eos, & fa
ciunt eos dicere, ꝙ voluntariè stant. Pro hoc facit C. de rap. virg.
l. j. §. pœnas. ibi, siue volentibus, &c. & quod no. per Dy. in c. scien
ti. de reg. iur. lib. 6.

1 *Pupillus agit hoc interdicto de libero homine exhibendo.*
Casus in quibus pupillus loco maioris habetur. remissiuè.
2 *Quando concurrunt plures idonei, locus est gratificationi.*
3 *Alius in hoc interdicto admittitur si doceat se ignorasse de iudicio alterius, & prosequitur suam vel suorum iniuriam.*
4 *Litis æstimatio in homine libero exhibendo, quando hoc interdictum intentatur, & quis prætendit aliquod proprium interesse ad arbitrium boni viri, vel quantum in litem iuratur.*

§. Hoc interdictum omnibus.
Not. hic pri-
1 mo, † ꝙ pu-
pillus admittitur ad hoc interdictum, sicut maior. Casus autem,
in quib. pupillus loco maioris habeatur, vide per gl. & Inn. de re-
2 sti. spol. c. ex parte. † Venio ad ver. si tñ plures. q̄rit gl. q̄d si ꝯcurrāt
a plures æqualiter idonei. Dic vt in gl. quia loc⁹ est gratificationi. a
3 Venio ad ver. si tñ postea. vides, † ꝙ alius non admittitur, nisi do-
ceat de præuaricatione primi. quod intelligit gl. nisi alius veniēs
doceat se ignorasse, & prosequatur suam vel suorum iniuriam. q̄
gl. no. quia se firmat & dicit melius quàm gl. dicat in l. si cui. §. iis-
dem. j. de accu. & istam tenet Dy. vt ibi dixi. Venio ad ver. si tñ re⁹.
4 † Quæro, quæ potuit esse litis æstimatio in homine libero? gl. di-
cit, ꝙ quinquaginta aureorum, vel erit arbitrio boni viri, vel quā-
tum iuratur in litem. Istud intelligo, quando quis intentat inter-
dictum, & prætendit aliquod suum proprium interesse, aliàs non
video qualiter litis æstimatio possit præstari.

a ADD. ¶Ale. Et quando sit locus gratificationi, V. de bal. in l. si quis ad declinan
dam, C. de episco. & cleri. adde bal. in l. fi. C. de ma. testa. & si primogenitus
debet succedere, & ignoratur quis fuerit primogenitus, pater potest eligere,
sm bald. l. in quibus, C. de secun. nup. & istis adde Inno. in l. si Titius, in fi. de ver.
ob. & casum quem ponit bar. in l. 2. in fi. de cust. reo. quod facit ad q. de qua per
bald. in c. 1. §. pe. qui feu. da. pos. videlicet, si actum sit, ꝙ deficientibus masculis,
feudum vadat ad vnam fœminam, & plures sint fœminæ, an dominus possit
gratificari, vide bal. in l. si quis seruum, §. si inter, de le. 2. & quod no. gl. & bar. in
l. 2. §. j. s. ne quid in loc. pub. de duob. plaustris.

1 *In interdictis, an possit veniri ad diffinitiuam, lite non contestata.*

§. Hoc interdictum & in absentem.
a Istum §. all. Gul. a de Cu. † ꝙ in interdictis potest veniri ad diffiniti
1 uam sententiam lit. non contest. ꝙ ego plene examinaui in l. natu
raliter. §. nihil commune. s. de acq. pos.

a ADD. ¶Alex. An ex isto interdicto perueniri possit ad diffinitiuam sententiam absque lit. contest. adde bal. in l. j. C. de lit. cont.

LEX IIII.

Si quis liberum.

§. Creditori.
Iste est bonus casus, & menti tenendus. dicam j. ti. j. l. 2. in fi. cum l. seq.

¶De liberis exhibendis. Tit. xxix.

LEX II.

1 *Quicunque habet aliquod ius reale in personam, propter quod competat actio in rem, potest intentare interdictum de illa persona exhibenda, seu deducēda.*
Dominus agit de ascriptitio exhibendo, & de vasallo, Abbas de monacho, tutor de pupillo.
2 *Creditor in personam debitoris non habet aliquod ius reale.*
3 *Vir an habeat interdictum de vxore exhibenda, vel de concubina. remissiuè.*

IMò magis. No. legem istam ꝙ habemus in-
terdictum de vxore exhibenda,
a vt hic, & C. e. l. vl. Item habem⁹ quoddam interdictūa
de liberto exhibendo, de quo habuistis mentionem
1 s. de interd. l. 2. §. iuris sui tuendi. † Ex quo dico ego, ꝙ quicunque
h3 aliquod ius reale in personam propter quod competat actio
in rem, potest intentare interdictum de illa persona exhibenda
seu deducenda, ad similitudinem istorum: vnde puto, ꝙ dñs possit
agere de ascriptitio exhibendo seu deducendo, & dñs de vasallo,
item abbas de monacho, item tutor de pupillo: quia tutor ius ha
2 bet in personam pupilli. l. j. s. de tute. Nec obst. s. ti. j. l. fi. in fi. † quia
creditor in persona debitoris, non habet aliquod ius reale, quod
afficiat personam tanq̄ rem: quod apparet, quia liberatur ceden-
do bonis. Facit ad prædicta quod habes in l. j. §. per hanc. s. de rei
3 ven. † Quero, an habeam interdictum de vxore exhibēda, vel cō-
cubina exhibenda? de hoc hēs per Inn. ext. de rest. spol. c. ex parte.

a ADD. ¶Ale. Et formam libelli vide per Spe. in ti. de conuer. in fi. §. 1. ver. porrò si filio, & vide bar. in l. naturaliter, in §. nihil commune, s. de acq. pos. in fi. Et quæ hic dicit bar. in ver. item tutor, &c. faciunt ad q. vc3 q̄dā detinet debitorē meū, & p hoc nō pōt satisfacere mihi, q̄a de operib. suis posset acq̄rere, & mihi soluere, nūq̄d possim repetere ab eo istū meū debitorē. Dicit Inn. ꝙ nō, nisi hēam ī eo i⁹ reale, sicut hēo ī vasallo & ascriptitio, & ī cib. q̄ tenēt ad munera. Ita no. Inn. in c. dilecti, de app. vbi videas, & facit l. fi. C. de ope. lib. est & aliud remediū vc3 ꝙ agā actione iniuriarū, vel de dolo, si sciēs detinet eū in p̄iudiciū meū, vt s. de dol. in l. cū q̄s, sm Inn. vbi s. istud ēt ꝯstat, ꝙ possum agere isto interdicto, in quo aliis p̄feror p p singulare interesse, l. 3 in popularib. s. de procur. ita not. refert bal. in c. j. §. generali, si de feu. fue. contr. & bar. hic, in § hoc autē, in l. seq.

LEX III.

a **Deinde ait.** a Supra posuit de liberis exhibendis, nunc dicit de liberis deducendis.

a ADD. ¶Ale. Interdictum de lib. exhi. est præparatorium interdicti de liberis deducendis. Ita dicit bar. in l. naturaliter, §. j. in finalibus verbis, s. de acq. pos.

1 *Ciuitas si detineat castra vel villas alicuius, contra istam ciuitatem agendum est, non contra ipsas villas vel castra.*

§. Hoc autem interdictum.
Iste est bonus §. Op. de l. pe. j. e. so
lu. qñ filius detinetur ab alio inuitus h3 locum hoc interdictum,
vt hic. Qñ à nemine detinetur, s3 ipse sui ꝯtrouersiam facit vel ip
se detinetur volens, tunc aut est q̄ō de filiatione tm̄, & nō h3 locū
interdictum, vt hic, & l. vlt. j. e. Aut est q̄ō de filiatione & heredita
te, & tunc est locus huic interdicto, vt j. e. l. pe. secundum gl. hic, &
l. j. §. per hanc. s. de rei ven. Rō est secundum Pe. quia interdicta di
cuntur inter duos reddita de re tertia. Sed qñ filius simpliciter de
seipso refert q̄ōem, nō est res tertia de qua cōtenditur. Sed qñ est
q̄ō de hæreditate, tunc est quæstio inter duos de re tertia, merito
1 habet locum hoc interdictum. † Vlt. per hanc legem ego dixi, ꝙ si
ciuitas vna detinet castra, vel villas alterius, ꝙ alius qui prætendit
a ius in illis castris, vel villis, non debet a illa castra vel villas deten-
tas conuenire, sed habet agere contra ciuitatem, vt hic. Sed quan
do à nemine detinetur, debet agere contra ipsa castra, & villas.
de hoc dicam fortè j. ad mun. l. qui ex vico.

a ADD. ¶Ale. Et sic non ille qui possidetur, sed ille qui possidet debet conueniri. Et ita all. bar. in cons. 196. quod inc. ciuitati Cameriensi, &c. Pro hoc facit quia possessus possidere non potest, l. liber homo, ad fi. de acq. rer. do. Et de ista q. adde bar. in l. j. C. e. ti. & in l. j. §. huius autem, in j. col. j. vti pos.

1 *Puella impubes vel pubes, si agitur de ea deponenda, lite pendente deponitur.*
2 *Proximus pubertati, idem est, ac si dicatur proximus impubertati.*

§. In hoc interdicto.
a a Not. † ꝙ qñ est contentio de
1 puella exhibenda q̄ est impu-
bes, vel est pubes, ita ꝙ modico tp̄e excessit pubertatem, d3 lite
pendente

a ADD. ¶Ale. Not. ꝙ puella nubilis debet deponi, si de ea nubenda vertitur quæstio. Et all. bal. istum tex. in l. nou epistolis, C. de prob. an si quis habens sponsam minorem 12. annis, quæ fuit sib. rapta, habeat interdictum. Ad q. bar. hic adde que no. bar. in l. j. C. de nup. &c. & quæ habentur in c. cum locum, de spons.

2 pendente deponi; quod no. †Idam l. a allegaui hoc anno in l. j. ℨ. de
a noua quis dicatur proximus pubertati: sed hæc lex nil facit. Nam aliud est dicere proximus pubertati, & de eo dixi ibi: aliud est dicere proximus impubertati, & de eo loquitur hic. Nam tñ est dicere proximus pubertati, quantũ est dicere ꝓximus impubertati.

a ADD. ¶Pom. Dic aut loqueris in contractu, aut in delictis. Vide bal. singulariter loquentem in l. excipiuntur, ṡ. ad Syll. & in l. si quis in tantam, C. vnde vi, & ibi ad eum dedi remissiones.

LEX IIII.

Si eum qui. De hac lege vidistis ṡ. l. prox. §. hoc autem interdictum, dic vt ibi.

¶Vtrobi. Tit. xxx.

LEX VNICA.

1 *Vtrobi, id est, apud quem.*
2 *Hodie ab eo interdicto recessum est, & est huic attributum ius interdicti, vti possidetis.*
3 *Hoc interdictum quando possit habere locum.*
4 *Quare huic interdicto datur aliud nomen quàm interdictum, vti possidetis, remissiuè.*
5 *Articulus quare separatur à titulo, vti possidetis.*

1 Prætor ait vtrobi. Quæro † qd sit dictũ hoc? gl. exponit vtrobi, i. apud quem. q. d. vtrum, pro apud, & vbi, ꝓ quem. Ia. de Are. exponit totum econtra, vt ponatur, vtrum, pro quem, & ibi pro apud. & Cy. refert in l. j. C. vti pos. & ista videtur proprior expositio. D. Rof. exponit alio modo, vt dicamus vtrobi, i. eo modo quo fuit apud te, eo modo sit: & eo modo quo fuit apud alium, eo modo sit, & sic vtrique liceat dicere ſm iꝰ possessionis suæ, sicut dicitur in interdicto, vti possidetis, quia vterquæ dꝫ possidere ſm ius possessionis suæ. Sꝫ ista expositio non bene adaptatur ad literam. Teneas ergo gl. Op. ad l. istam, ꝙ inspicia
2 tur tempus lit. contest. non maior pars anni, vt in fi. huius l. gl. †fatetur ꝯriũ ꝙ hodie recessum est ab hoc interdicto. & est hoc huic attributum ius interdicti vti possidetis, vt litis contestatæ tempus
3 inspiciatur. & ita tenetur cõiter. Sꝫ opp. †quia ſm hoc nunquam istud interdictum potest habere locum: nam si vnus tenet vnam rem mobilem, constat ꝙ ipse possidet: ergo ipse debet vincere, nõ petitor, cum ei qui non possidet, non detur istud interdictum, sicut vti possidetis. Respõdetur duobus mod. Primò, ꝙ aliquis possidebat equum, tñ semper cum ibat per terram, inquietabatur ab aliquo, iste possessor potest agere interdicto, vtrobi, ne in sua possessione molestetur. vt dictum est in interdicto, vti possidetis. Vel aliter dico, ꝙ aliquis tenet equum, ego ago interdicto vti possidetis, dicens ꝙ ille tenet à me in depositum, vel ex causa commodati, vel precario: & sic ego, qui ago, possideo, licèt alius detineat, vt ṡ. com. l. rei commodatæ. & l. licèt. §. rei. ṡ. deposit. Ita dicit Rof. & bene. Alias ei, qui perdidit possessionem rei mobilis, nullum datur interdictum, sed recurrendum est ad actiones ciuiles. l. rem q̃
4 nobis. ṡ. de acq. pos. & ibi tangitur per gl. Quæro, †quare daꝛ huic interdicto aliud nomen, quam interdictum vti possidetis? Resp. quia res mobiles non possidentur propriè. Hoc non est verum, vt
5 dixi ṡ. de acq. pos. l. j. in pr. vbi gl. idem tenet. Item quæro, † quare separauit hunc ti. à tit. vti possidetis. Resp. vt in gl. Io. tamen in arbore, & Rof. in libellis, ponunt istud interdictum propè interdictum vti possidetis.

¶De migrando. Tit. xxxj.

LEX I.

Prætor. Quæro, dicitur, ꝙ istud interdictũ est infrequẽs, quare hoc dicitur? Resp. gl. i. valde frequens. Ratio, quia colono datur vtile, licèt non directum. Alij dicunt, i. minus frequens, quia colono nunquam datur. Alij dicunt, vt Rof. & bene, ꝙ istud interdictum datur colono, & ideo dicitur infrequens. i. minus frequens: quia alia actio competit, s. actio ex conducto, & officium iudicis, vt ṡ. loca. l. sed & addes. §. si inquilinus. ideo raro ad istud interdictum recurritur propter alia remedia quæ competunt.

1 *Pensio domus an debeat solui in fine anni, vel in principio.*

§. Si pensio. Dicitur hic, si semestrem soluerit, & semestris debeatur. Contrà, imò non debetur pensio,
1 nisi in fine anni, † vt C. de loc. l. ędem. sol. hic debebatur tota quia sic erat conuentum, non quia tanto tempore habitauit. Vel veriꝰ dico, ꝙ ab initio debetur, & ita loquitur hic, non tamen potest peti nisi in fine temporis, vt lege contraria, & dixi in l. si seruus communis Mæuij. §. fi. de stip. ser. retineri tamen possunt pignora pro ipsa pensione, vt hic. Alij dicunt, ꝙ pensio domus dꝫ solui in medio anni. Et ita dicunt, ꝙ est casus hic, quod non placet, vt not. in d. l. ædem. Itẽ op. hic dicitur, ꝙ ita demum possunt retineri, si hoc est actum, quod ante migrare non liceat. Contra ṡ. loc. l. si in lege. §. si domus. Sol. hic loquitur quando inquilinus recedit de neces-
a sitate, quia tunc non tenetur a soluere pensionem, nisi pro præterito tempore, nisi expresse aliud sit actum: secus quando de volun-
b tate b recedit, vt ibi. Rationem dic, vt ibi no.

a ADD. ¶Paris. Vide bal. cons. 366. vol. 7.
b Pom. Bene facit, si inquilinus vellet recedere de ciuitate propter pestem, quòd non tenetur pro pensione domus, vide quod no. in l. licet, C. locati.

¶De saluiano. Tit. xxxij.

LEX I.

1 *Hoc interdictum non est in rem scriptum.*
Hoc interdictum directum non datur contra possessorem, sed vtile.
2 *Hoc interdictum ꝙ detur locatori prædij vrbani, & etiam cuilibet creditori.*
3 *Differentia inter interdictum & hypothecariam.*
4 *Appellari quòd possit à sña lata in hypothecaria, non à lata in hoc interdicto.*

Si colonus. Op. partus pignoratæ rei non est obligatus. l. Paulus. §. j. de pig. Sol. ibi loquitur, quando apud emptorem concepit, & peperit: hic quando concepit penes debitorem. Op. ꝙ contra emptorem istud interdictum non detur, vt C. e. l. j. Sol. non da
1 tur directum, vt ibi, sed si vtile sic, vt hic. Sꝫ ꝯ, interdicta † sunt scripta in rem, vt ṡ. de interdi. l. j. §. pen. Ergo dabitur directum contra reum, apud quem res peruenit. Sol. dicas, ꝙ speciale est in isto, sicut in interdicto, vnde vi. ṡ. de vi, & vi arm. l. cum à te. & sic istud non est in rem scriptum, licèt gl. dicat contra. C. eod. l. j. vel dic, ꝙ istud ideo, quia hypotheca est accessoria personali. Sicut ergo personalis non sequitur possessorem, ita nec hoc interdictum directum.
2 Quæro, † vtrum istud interdictum detur locatori prædij vrbani? quidam dicunt ꝙ non, & hoc plenè examinat Cy. C. loc. l. certi iuris. in 2. q. Rof. tꝫ, ꝙ istud interdictũ directum detur locatori prædij rustici. Potest etiam dari saltem vtile locatori prædij vrbani, & etiam cuilibet creditori. Et hoc videtur velle tex. C. e. l. j. qui tex. manifeste probat in eo quod dicit, debitor. Item in eo quod ibi dicit, de quasi Seruiana, quæ competit cuilibet creditori, vt inst. de
3 act. §. item Seruiana. & §. seq. Quæro, † quæ est differentia inter istud interdictum, & hypothecariam? gl. assignat differentiam in l. j. C. e. & dicit, ꝙ in hoc interdicto sufficit solum probari de possessione debitoris: in hypothecaria debet probari de dominio. l. & quæ nondum sunt. §. quod dicitur. ṡ. de pig. Certè quod dicit de hoc interdicto, placet, sed id quod dicit de hypothecaria, videtur habere gl. contrarias. C. si alie. res pig. data sit. l. cum res. & ṡ. de pi. act. l. rem alienam. Dic, vt d. l. cum res. per Cy. & Dy. instit. de act. §. item Seruiana. Ego aliter consueui dicere, quod tamen non possum hic modo examinare. Item dicit gl. ꝙ hoc est possessorium, illud petitorium. Dices tu, quomodo cum hypothecaria nudam possessionem aduocet, vt ṡ. de euic. l. si cum venditor. in pr. Resp. sicut actio in rem aduocat possessionem ratione dominij, ita hypothecaria ratione iuris hypothecæ, quod ius probatur, & sic ap-
4 paret, † ꝙ sententia lata in hypothecaria non est momentaneæ possessionis, ideo poterit appellari: secus in hoc interdicto. Et ita
a de facto dixi. a

a ADD. ¶Dixi. Adde bal. cons. 263. inc. casus talis, lib. 3.

1 *Hoc interdictum directum non datur contra extraneum, vtile sic.*

§. Si colonus. Opp. ꝙ contra extraneum non detur hoc interdictum, vt C. e. l. j. Sol. verum est dire-
1 ctum † non datur vt ibi, sed vtile sic, vt hic. Et hoc est verum, licèt aliæ solutiones dentur. Item op. ad hunc §. de tex. ℨ. l. proxi. Solu. vt ibi dicam.

LEX II.

1 *Hypothecaria & quasi seruiana sunt idem.*

In saluiano. Hic innuit ꝙ sit aliud in actione Seruiana, q̃ in isto interdicto. Contra, imo idem seruatur in vna, quod in alia. l. si debitor. ṡ. de pig. Quidam fatentur contrarium, & ita exponunt hic. Sed in hoc est differentia, quia Seruiana actio directa competit contra extraneum possessorem, quod non est in hoc interdicto. Alij dicũt, ꝙ in Seruiana non est melior conditio occupantis, licèt aliud sit in hypothecaria, d. l. si debitor. & aliud sit in hoc interdicto, vt hic, & ṡ. l. prox. Certè istud non habet rationem, imo cum pars vtriusque sit cã, dꝫ esse melior conditio occupantis tam in actione Seruiana, q̃ in hypothecaria, q̃ e-
1 tiam in hoc interdicto. Ad vnum † tamen aduerte, ꝙ qñ agitur hypothecaria pro rebus coloni, tunc vere dicitur actio Seruiana: sed quando agitur pro rebus aliter obligatis, tũc dicitur quasi Seruiana, quæ idem est quod hypothecaria, vt inst. de act. §. item Seruiana. & ideo gl. hic, & ṡ. l. proxi. quæ dicunt, aliud in hypothecaria, aliud in quasi Seruiana, sunt corrupte scriptæ: quoniam idem est in quasi Seruiana, qđ in hypothecaria, iõ debes dicere aliud in Seruiana, aliud in hypothecaria ſm opi. illarũ, lꝫ hoc non tenuerim.

DIGESTORVM LIB. XLIIII.

¶De excep. præscr. & præiudiciis. Tit. j.

Dictum est ṡ. in plurib. partib. iuris, de actionib. & ṡ. prox. de interdictis, quę sunt arma actoris, sequitur de exceptionibus, quę sunt arma rei. Et quia nomen exceptionis est generale, & quędam sunt

præscriptiones, quædam exceptiones, & præiudicia, ideo subiicit
de præiudiciis. Quærit glos. quid sit exceptio, & vnde dicatur. Et
dic, vt dicetur j. l. 2. & 3.

LEX I.

1 *Reus in exceptione est actor impropriè.*
Statutum loquens de actore, non verificatur in reo excipiente.
2 *Exceptio quando veniat appellatione actionis.*
3 *Reo aliquid asserenti quando incumbit onus probandi.*
4 *Reus potest proponere exceptionem sine scriptura, licèt iudex eam in scriptis redigi faciat.*
5 *Conclusio necessaria non requiritur in exceptionibus, sicut in libello.*
6 *Sufficit reo factum proponere, ex quo resultet exceptio, absque eo quod dicat, excipio.*
7 *Factum ex quo exceptio resultat, debet à reo proponi.*
8 *Excipiens contra actorem de aliquo crimine, quando debeat locum & tempus criminis in exceptione opponere.*
9 *Exceptio competens reo post lit. cont. quando possit illa vti.*
Actor ex iure superuenienti potest fundare intentionem suam.
10 *Exceptio quantumcunque notoria proponi potest.*
11 *Consilium quòd quando parti non competit exceptio, sed officium iudicis ex æquitate, talis excipiendo succumbit: ideo iudicis officium implorabit.*
12 *Exceptio qualiter probetur, & per quem.*
Ea quæ cursu mutantur, non præsumuntur esse in eo statu, in quo semel fuerunt.
Fundans intentionem suam in ætate illam probare debet. 14.
13 *Excipiens negatiuè debet probare, si negatiua est probabilis, et præsumptio sit.*

Gere etiam. Primò loquitur generaliter in qualibet exceptione
siue actori, siue reo competat. Secundò loquitur
1 in reo. Secunda ibi, nam reus. † No. quin exceptio
ne reus est actor. l. in exceptionib. s. de prob. item
no. quod ei qui dicit, incumbit probatio vt hic, & l. 2. s.
a de prob. Op. de ver. sig. l. verbum, oportebit. §. actionis. Gl. dicit [a] agere videtur, i. actoris officium exercere, quia factum ponit, & de
b bet probare, sed non est actor [b] propriè. Idem no. in d. l. in exceptionib. s. de prob. vbi dicitur, quod agere videtur ex interpretatione,
non ex propria significatione, & hoc est verum: quod tene menti
pro statutis, quæ debent intelligi secundum propriam significationem.
c Sed contra hoc videtur gl. C. de iu. & fa. ig. l. j. vbi dicit, [c] quod propriè,
agere, ponitur, pro defendere, sed hæc non est vera sumendo agere, vt sumitur instit. de act. in pr. sed si sumeretur agere, vt sumunt
2 logici pro quolibet actu, tunc excipere propriè, est actus. † Op. quod
appellatione actionis continetur exceptio. vt s. de dolo. l. j. §. j. vbi
dicit, si alia actio non erit, & tamen continetur exceptio. l. j. §. ait
prætor. Pro huius sol. est no. distinguendum. Quandoq; verbum,
actio, refertur ad id quod expeditur extra iudicium, & tunc exponitur actio, i. actus, vt in auth. hoc ius porrectum. C. de sacros. ec.
Quandoq; refertur ad actionem quæ exercetur in iudicio, & potest exerceri indifferenter in iudicio, vel extra, & tunc aut loqui-
d mur in materia odiosa, & tunc verbum, actio, strictè sumitur. [d] Exemplum, creditor violentus perdit actionem. l. extat. quod me.
cau. certe non perdit exceptionem, vt no. s. quod me. cau. l. sed &
partus. §. j. in gl. mag. Idem in l. si quis in tantam. C. vnde vi. & sim.
vbi licèt quis priuetur actione: si tamen sibi aliquid soluatur, habet exceptionem, nec ab eo repeti potest. l. si pœnæ. in prin. & ibi
no. s. de cond. indeb. Idem in legib. quæ dicunt, quod ex pacto nudo
non oritur actio. Nam per hoc non tollitur exceptio, quia hoc es-
e set odiosum, & contra naturalem æquitatem. Si vero [e] loquimur
f in materia fauorabili, tunc appellatione actionis continetur [f] exceptio. Exemplum in d. l. j. §. ait prætor. de dol. nam in fauorem rei
est inductum, vt non detur de dolo, si alia actio competat: ideo intelligitur large, vt exceptionem comprehendat, & omnem facultatem perueniendi ad suum fauorem concessam. l. & eleganter.
in pr. e. ti. In proposito lex dicit, quod ei qui agit, incumbit onus probandi, intelligitur agere etiam qui excipit. nam aliàs sequeretur,
quod reo in his, quæ dicit, non incumberet onus probandi: quod es-
3 set odiosum, & iniquum. † Item op. [g] C. de non nu. pe. l. si ex cau-
g tione. Gl. quæ est hic, dicit, fallit in exceptione non numer. pecuniæ. Rationem ponit gl. in l. in exceptionib. s. de prob. quod quædam
est exceptio per quam nihil ponitur, vt non numerasti pecuniam
& tunc asseueranti, non reo excipienti incumbit probatio, cum
nil ponat. Quandoque quis excipiendo aliquid ponit, & tunc reo
h incumbit probatio, vt hic, vt quia dicit te fecisse pactum [h] de non
petendo. Et ista dist. probatur per l. asseueratio. C. de non nu. pe. &
hoc sequitur Dy. licèt Pet. aliter dicat in d. l. si ex cautione. Op. s.
de pac. l. 2. Gl. dicit, quod debet probare directè, vel probãdo aliquid
ex quo resultet præsumptio, quæ onus probandi transferat in aduersam partem. Pone exemplum, probo, quod reddidisti mihi instrumentum
tunc est præsumptio pro me, quod sum liberatus, nisi tu probes, quod ex
alia cã dedisti. Vides ergo, quod aut reus aliquid non ponit excipiendo, & tunc aduersę parti incumbit probatio. l. asseueratio. & l. si ex
cautione, C. de non nu. pec. & l. in exceptionib. s. de prob. Aut aliquid ponit, & tunc oportet quod probet verè, vel præsumptiuè. d. l.
in exceptionib. s. de prob. Op. & vr, quod hæc l. ponat superfluum, quia
idem vr esse dictum ipsum, quod ratio dicti, quod est contra l. vlt. s.
de of. pro. cæs. Huius ratione feci diuisionem, quam gl. facit, quod primo lex loqtur generaliter, sed in ver. nam & reus. specialiter. Op.
de l. 2. §. j. C. de iur. cal. & l. in trib. s. de iudi. Sol. gl. fateor, quod quo ad
iurm non sustinet vices actoris, sed in probando sic, & gl. non di-
4 cit plus. † Quæro j. an prout actor tenetur edere actionem suam
in scriptis, ita reus debeat etiam exceptionem proponere in scriptis. Et vr quod sic, vt hic, & in auth. hanc autem querelam. C. de non
i num. pe. In contrarium est tex. & ista est veritas, [i] quod sine scriptura
potest proponi. l. scire oportet. §. scire autem oportet. & §. quinquaginta. s. de excu. tu. tamen iudex facit in scriptis redigi, vt in c.
quoniam contra falsam. ext. de prob. fallit in auth. hanc autem querelã.
5 C. de non nu. pe. & ibi Cy. & ext. de ele. c. vt circa lib. 6. † Quæro,
k sicut [k] libellus datus ab actore debet continere conclusionem, an
oporteat, quod exceptio quę à reo proponitur, contineat conclusionem? Gl. quæ est hic, valde signanter, videtur dicere quod sic. Dico, quod
l illud non est necesse. Sufficit [l] enim quod dicam, Ego excipio ad
mei defensionem, vel ad excludendam tuam intẽtionem. Et hoc
probo per inductionem legum, per l. qui proprio. §. fi. cum duab.
ll. seq. s. de proc. & l. qui pendentẽ. s. de act. emp. probatur in l. sub
conditione. s. de bo. pos. contra tab. & j. e. l. fundum. & j. tit. 1. l. 2.
& hoc illæ leges probant, & multæ aliæ quas quærere plus labo-
6 riosum est, quam subtile. † Quæro, quid si [m] non dico, excipio
m contra intentionem tuam, vel excipio contra te, sed factum sim-
n pliciter narraui, ex quo resultat exceptio, an sit idem, [n] ac si eam
opposuissem? Dico, quod perinde est, ac si exceptio proposita esset,
quia

a ADD. ¶ Barb. Et sic no. pro statutis, & pondera verbum, actor, quia non importat factum.

b Ale. Reus excipiendo, impropriè dicitur agere. Et vide j. prox. an autem negatio sit exceptio, bal. quod non, in l. peremptorias, C. sen. resc. non pos. & ad bar. hic, adde bar. in l. j. in prin. C. de iu. & fa. ig.

c Ale. Adde l. j. secundum vnam lect. gl. & ibi bal. C. de testi. & bar. in l. j. in prin. C. de iu. & fa. ig. & tex. ibi, & bal. in l. non prohibentur, in pr. C. qui acc. Item accusare, est defendere. Vide bar. in l. de pupillo, §. fi. s. de ope. no. nun. vide plenè gl. in c. j. ver. defensionis, de lit. cont. in 6.

d Alex. An in materia odiosa appellatione actionis contineatur exceptio, vide bar. in l. verbum oportebit, §. j. de ver. si. Sed vtrum super exceptionibus debeat lis contestari? Inn. quod sic, vbi exceptio habet vim actionis, sicut est, cum contra electum opponitur, aliàs secus, secundum eum in c. super eo, de elec. in c. inter dilectos, de exces. præl.

e Barb. Vide bal. in addi. Spe. e. ti. vbi quæ dicatur propriè exceptio. Et tu pondera, quia videtur quod bar. non bene dicat, ex eo quia vbicunque verbum, fictionis, & verbum, veritatis proprium ad inuicem coniunguntur, tunc faciunt actum censeri propriè. Iste tex. est in l. j. §. fi. ff. quod quis. iur. ver. pro nullo habetur, &c. quem tex. ponderauit bal. in j. const. ff. quando dicitur, quod forensis habeatur, & sit ciuis, consului Florẽtiæ, quando habeatur, & sit legitimus. Sed in isto tex. dicit, agere videtur, & actor est: seqtur ergo, quod propriè in exceptione reus est actor, ex quo coniunguntur ad inuicem ista duo verba. Tene menti, quia est noua inuentio ad d. l. verbum oportebit, §. j. potest responderi procedere, quando aliter exprimeretur per aliam legem, vt in casu huius l.

f Ale. Vide l. in bonæ fidei, & ibi gl. & doc. C. de pact.

g Alex. Hoc reprehendit Im. in l. in illa, de ver. ob. licèt But. in d. l. exceptionem, idem teneat quod bart. hic.

h Ale. In tali exceptione, quando tu petis debitum, & ego excipio, quod tu fecisti pactum de non petendo, vnde aliquid ponitur, bene videor affirmare debitum. Vide de hoc bar. cui incumbat onus probandi istam exceptionem non numer. pecun. & ibi Mod. post Dy. in l. in illa, & in l. hoc iure, j. de ver. ob. vide bal. in l. si ex caucione. adde, an opponens compensationem, videatur fateri debitum, Rom. cons. 67.

i Ale. Adde bal. in l. ne tamen causas, C. de ap. & in d. auth. hanc autem, & d. Ant. in c. j. de lit. cont. Ang. in l. j. in pr. ff. de eden. & ibi Gul. de cun.

K Ale. Adde bal. & Ang. in l. emptor, C. de præsc. lon. tem. d. Ant. in c. j. bal. in l. edita, C. de eden. vtrum procedat exceptio generalis, adde bal. in l. j. ad fi. C. vnde vi, in j. opp. & j. l. prox. & quod dixi in l. j. §. Labeo, s. de flum. & bar. & bal. in l. j. C. de cond. ob turp. cau. & vide bar. & probatur in l. scire oportet, §. scire, ff. de excu. tu. gl. & doc. in c. pastoralis, de exce. in c. dudum, de deci. & in c. ex parte, de rescr. Et non admittitur reus ad probandum id quod non excepit, secundum bal. in l. per hanc, de temp. ap. per Im. in l. quidam, de re iud.

l Ale. Adde bal. in l. emptor, C. de præscr. lon. tem.

m Pom. Contra tamen bar. quod imo necessarium sit dicere, excipio, text. in c. dilectus, 2. & ibi ponderat bal. & barb. de rescr. in c. significante, e. ti. & in c. ex parte V. de fo. comp. solum dicit, quod imo ibi ponitur facti contingentia. Et vide hic Soc. dum al. l. apud Cellsum, §. aduersus, j. de doli exc. Dic vltra solutiones eius quod imo ibi debet dici opponendo exceptionem non num. pecu. si alius diceret, & furtum, i. pecuniam non numeratam esse, videtur opposuisse exceptionem doli, vtraque n. competere pt, quæ sol. dubia est, per l. hæ enim causæ, s. de susp. tu. & quia in dubio non est capienda præsumptio hæc, quę sapit irreuerẽtiam.

n Ale. Adde in arg. ea quæ habentur in l. eo modo, s. de le. j. & ita transit Im. in l. 4. §. hoc autem, s. de dam. infe. Pro quo facit quod not. bar. in l. si adulterium cum incestu, §. idem Pollioni, de adul. adde bal. in d. l. emptor, & in l. edita, C. de eden. contrarium tenet in d. l. per hanc. Adde Aret. in c. fraternitatis, de testi.

quia postquam factum proponitur,& notum est iudici, iudex suo officio potest absoluere.l.fi.C.de pet.hæ.& l.3.in fi.ſ.nau.cau.sta.
7 †Quæro,ᵃ video q̃ ista concl.non est necessaria,sed an factum d3
a notari,& ꝓponi,ita q̃ ex eo talis exceptio resultet? dico,q̃ sic,q̃a sic aperte & clare d3 ꝓponi prout actio,alias succũberet.l.j.§.La-
* beo.ſ.de flu.& iõ exceptio generalis nihil releuat.*†Quæro,po-
8 ne,q̃ aliqs excipiendo opponit crimina q̃ occidisti hominem,q̃
b ɔmisisti falsum,an debeatᵇ poni locus & tps,ſm l.libellorum.ĵ.de accus.Et non habeo de iure nr̃o expressum,nisi per rõem h⁹ l.De
c iure can.ᶜ est tex.in c.præsentium.extr.de testi.& c.vt circa.ext.de ele.li.6.& in cle.de ele.c.cõstitutionem. Quod intelligo eo casu, qñ agendo ciuiliter de crimine d3 inseri,vt dixi ĵ.de iniu.l.prætor
9 edixit.in pr.†Quæro,quid ᵈ si exceptio incipit cõpetere reo post
d lit.cont.an possit illa exceptione vti?Pe.de Bellap.dicit,q̃ si est exceptio q̃ incipit cõpetere ex cã de præterito, possum ea vti, sicut actor q ex iure superuenienti põt fundare intentionẽ suam.l.si rẽ.§.fi.ſ.de pi.ac.& l.si mãdato meo.ſ.man.& l.si Titius.ĵ.de ver.ob. sed istę ll.loquuntur in actione.In exceptione vero do tibi tex.in l.cum decem.§.fi.ĵ.de sol.Aut superuenit ius excipiendi pẽdẽte iudicio ex noua cã,& tunc aut facto aduersarij, & possum ista exceptione vti.Bř nõ alle.iura,q̃ faciant,sed iura q̃ ꝓbant,sunt hæc, inst.de perp.& temp.act.§.fi.& l.iusiurandum & ad pecunias.§.pe.ſ.de iureiu.hoc ẽt ꝓbatur in l.elegãter.§.si qs post.ſ.de cond.ind. Tertius casus est,dicit ipse, qñ superuenit mihi exceptio sine fcõ aduersarij,& nõ possum ea vti,in auth.vt cum de ap.cog.in pr.& pro hoc l.excusantur.ſ.de excu.tu. Videamus an Pet.dicat bene. Et in duob.primis membris bene dicit:sed in vltimo ego dubito, nam ll.quas alle.non vr̃ facere.nam in auth.vt cum de ap.co.in pr.non ɔpeteret tibi exceptio,q̃a lex de nouo facta non cõcernit iam in iudicium deducta.ideo exceptio non potest proponi,quia non competit, vt videmus in simili, excusatio superueniens non concernit munus ante delatum,ideo proponi non potest,d.l.excusantur.Sed si ponis in exceptione q̃ concernit ius,& actionem in iudicium deductam, alia lege opus est. Pro Petro vř esse casus in l.post acceptum.ſ.de rei ven. ꝯ Petr.faciunt multa iura. Primo l.sinautem.§.j.ſ.de rei ven.& ſ.so.ma.l.rei iudicatę.& l.in pupillo. ĵ.e.& l.mulier.§.j.qui po.in pi.ha.& l.Paulus.ſ.de pig. Quid dicemus?Quicquid dicat Pet.exceptio quandocunque superueniens sine facto aduersarij,potest quandocunque opponi,per iura superius al.Fallit in l.si post acceptum.ſ.de rei ven.Ratio,quia odiosa
10 exceptio est illa.†Quid si exceptio est notoria,vtrum debeat proponi?Cano.tangunt ext.vt lit.non cont.c.2.in gl.& ibi per Inn.& d3 proponi quantumcunque notoria.l.ciues. C.de ap. Vlti.dico
11 circa†modum proponendi exceptiones debetis scire ᵉ vnum,q̃
e quandoque non competit exceptio,sed parti consulitur per officium iudicis suggerente æquitate.l.plane.ſ.de pe.hæ.& illo casu succumberet, si exceptionem proponeret, quia debet intentare officium iudicis,vt no.Cy.in l.domum.C.de rei ven.& facit ad q.
12 de qua dico in l.j.& ij.quod vi aut clam.†Viso de modo excipien
f di, venio ad modum probandi. ᶠ Et quia dicit gl.q̃ quando nihil ponit reus, actor debet probare, quæro, quid si vterque negaret, vt tu dicis,q̃ tu non es maior,& ego dico,q̃ tu non es minor:vel nego te minorem,& tu negas te maiorem. Gl.mouet in l.de ætate.ſ.de min.& tenet,q̃ ei qui dicit,q̃ non est minor,incumbit probatio,quia minor præsumitur,per l.siue possidetis.C.de prob.sed ista ratio non est bona,quia ea quæ cursu temporis mutantur,nõ præsumuntur esse in eo statu,in quo semel fuerunt. l.spadonem. §.qui absolutus.ſ.de excu.tu.& l.3.§.j.ĵ.de excu.& va.mu.ego dico,q̃ siue actor,siue reus fundat intẽtionem suam ex ætate,tunc incumbit ei probatio,q fundat intẽtionem suam ex ætate.l.si minorem.C.de in int,rest.mi.& hoc probat.tex.in l.j. §.si quis hoc.ſ.
13 de iti.act.pri.Illud ergo dictum gl.†quæ t3 q̃ ille q excipiendo negat,non debet probare,verum est in negatiua,quæ non est probabilis,sed in ea quæ est probabilis,tunc incumbit probatio ei,con-
14 tra quem est præsumptio.l.nec codicillos.C.de cod.Idem in† minori ætate,quia d3 probari ab eo qui fundat intentionem suam. Possumus quærere,excipio ꝯ aliquem, & dico q̃ est periurus,q̃a iurauit se daturum decem Titio,& nõ dedit,an excipiens debeat probare eum non dedisse?hoc tetigi in l.hoc iure.ĵ.de ver.ob.

a ADD.¶Par.s.Vide Fel.in c.pastoralis,de excep.vbi limitat duobus modis,& in rub.de excep.declarat hic dictum bart.non habere locum,quando exceptio inest negotio: quia tunc non debet excipi in specie,& idem latius tenet Fel.in c.cum ordinem,ver.prima declaratio,& ver.sexta declaratio,de rescr.

* Clau.Hoc limita,& declara,vt per Ale.in l.Titia textores, notab.j. post alios, ſ.de leg.j.

b Ale. An si oppono exceptionem:tu occidisti hominem,tu commisisti falsum,debeam in hac exceptione exprimere de loco,& tempore, in quo & quando occidisti,& sic an exceptio generalis releuet? hic habes q̃ non, de quo vide bal. in l.j.ad fi.C.vnde vi,in repe.& in l.edita,op.x.C.de eden.& quod no.bar.in l.j. in pr.C.de testi.¶Adde an delictũ probatũ ꝑ modũ exceptionis possit puniri, Old.consi.77.& per eundem qñ exceptio repellatur,qñ iniusta,eius cons.206.

c Pom.Vide Ale.cõs.122.vol.2.& Fel.in rub.ext.e.ver.excipiens,& Ias.in l.j.C.de testa.& hoc est adeo verum,quod necesse est,q̃ exceptio proponatur in specie, aliàs non sufficeret,ita bal.in auth.si testis productus dicatur,ad fi.C.de test.& Aret.in l.3.in fi.ſ.de lib.& posth.Vide etiam bal.cons.62.in 2.parte.

d Ale.Vide per bar.in l.cogi,C.de pe.hæ.Quid si superuenit pendente appellatione,vide per bal.in l.per hanc,C.de temp.ap.per Cy.in l.j. C.de al.iu.mu.cau.fa. per Ray.post Cy.in auth.præsente,C.de fideiuss.& in dictis locis habetur,an exceptio quandocunque superueniens pendente iudicio opituletur reo, & hoc in peremptoria.Idem videtur in dilatoria,l.2.C.de consor.eius.li. c.insinuante, de of.del.& c.cum M.Ferr.in pr.de consti.& c.pastoralis,& c.exceptionem, de exce.Et hoc clarum est,quando ipsa dilatoria est mera exceptio, si autem posset ẽt per viam actionis proponi id quod causat dilatoriam , non poterit tunc exceptio proponi post lit.cont.licèt postea superuenerit,vt est videre in exceptione spoliationis, saltem considerata dispositione canonica, de quo in c.vlt. de or.co.& hoc fuit sing.dictum Inn.in c.2.de or.co.quod est sing.ſm Ang.Sed vt dicebat d.Ant.in d.c.2.istud dictum forte non seruaretur in practica,quia bene in iure non probatur,& habetur regula in oppositum,quia ea quæ de nouo emergunt,nouo indigent auxilio,l.de ætate,§.ex causa, de interr.act. & c.insinuante,de of.del.ita loquitur in l.si mulier,ſ.sol.matr.item quid in exceptione declinatoria superueniente post litem cont.quę in prin.debet opponi,in l.fi.C. de exce.an postea poterit opponi?dic q̃ sic, casus est in c.insinuante,de of.del: & in l.non distinguemus,§.cum quidam,de arb.& no.bal.in l.fi.C.de sent. Hoc autem singulariter limita,nisi exceptio declinatoria superueniat,postquam est conclusum in causa. idem no.determinat d.Abb.in d.c.pastoralis, & bart.in l.si mater,§.2.in fi.ĵ.ti.j.Pro quo facit, nam quando conclusum est in causa,omnia acta notoria appellantur,ſm Inn.in c.insinuante,de app.in fi. & no.in c.proposuit,e.ti.& tamen iudex ordinarius,& delegatus,allegata causa suspicionis,potest recusari de iure can.c.suspicionis,de of.del.c.cum speciali,de app.& no.in l.recusare,ad treb.& tamen in notoriis non potest iudex recusari,vt est tex.no. in d.c.proposuit,quę omnia no.& adde quæ no.& leguntur in l.2.C.de consor. eius.lit.maximè per Iac.bu.Sed quid si quis allegat,vel iurat tales exceptiones quæ debebat opponi ante lit.cont.superuenisse ad eius notitiam post lit.cont. an sit audiendus?Iac.bu.no.in l.2.de consor.eius.li.tenet q̃ sic,& idem sequitur Sal.& ibi al.gl.in l.error,& ibi bar.late,C.de iu.& fa.ig. quod forte esset verũ, si esset ignorantia facti,secus si iuris,per ea quę no.bar.in l.diuus,ſ.de re iu.sed aduerte,quia gl.fi.in c.pastoralis,de exce.tenet indistinctè, q̃ quis propter hoc non audiatur,& ita tenetur per Gui.de Suz.in l.ita demum,C.de proc.& adde quæ dixi in l.apertissimi,post bar.C.de iudi.& quod no.do.Ant.& Inn.in c.j.de iudi.Et cum Iac.bu.& bal.vbi ſ. concordat Iac.de Are.in l.de die,§.si seruus,ſ. qui sa.co.Nam dicit,q̃ illa exceptio,iste fideiussor quem vis mihi dare, non est idoneus, quia seruus,vel similis, non est dilatoria, ideo debet opponi ante lit. cont. vt ibi dicitur in gl. Si tamen per errorem fuit acceptatus talis fideiussor, hoc detecto post lit.cont,poterit hæc exceptio opponi.ad hoc facit ſm eum d. l.2.de consor.eius.lit.& c.insinuante,de of.del.& d.c.pastoralis, & l.plane, ſ.vt in pos.lega.& l.in confirmando,ſ.de confir.tuto.Sed quid si sit datus terminus peremptorius ad probandum quicquid vult, & elapso termino vult excipere, dicens de nouo ad sui notitiam aliquas probationes peruenisse , an audiatur? dic vt no.in c.sicut,§.fi.de ele.vbi omnino vide,quia si excipiens tractat de vindicta,vel de lucro cum iniuria alicuius,vt est in præscriptione, dico eum non audiri,si autem tractat de damno euitando,& est reus,& hoc probat per indicia,dico eum audiri,l.admonendi, ſ.de iureiur. Si vero dicat ad se peruenisse notitiam emptionis,vel probationis,porro lata sententia,talis notitia non patrocinatur,l.argentarius,§.cum autem,ſ.de eden.& arg.l.manifestissimi,§.2.C. de fur.secundum bal.ita volentem in c.j.de mi.vas.qui cont.est,quod bene no. Et ad materiam adde quod no.Canon.in c.ex conquestione,de rest.spo.vbi dicunt esse gl.singul.q̃ licèt exceptio dilatoria debeat opponi ante lit.cont. non potest,tamen hoc est verum,nisi ante non potuisset opponi, obstante iuris impedimento,quod no.Item ad prædicta vide quæ dixi in l.j.§.Labeo,de flu. Sed vtrum si sit omissa dilatoria in principali ignoranter, an poterit opponi in causa appellationis?dic q̃ sic,gl.est no.in c.ad audientiam,2. in gl.mag.de rescr.& ibi no.d.Ant.sed Im.ibi dicit hoc verum,si fuit ignorantia facti,per not.in l.error,C.de iu.& fa.ign.secus in errore iuris,l.non fatetur, ſ.de confes. & per illam gl.datur magna limitatio ad l.ita demum,C.de proc.& ibi dixi.Et ad prædicta vide quæ no.per Inn.in c.dilectus,vt lit.pen.Item exceptio superueniens post sententiam,poterit opponi post sententiam,secundum bal.in l.j. C.de iu.& fa.ign.al.l.si fullo,ſ.de cond.sine cau.& vide bar.in d.l.& gl.in d.c.pastoralis,videtur sequi bal.in d.l.error,etiam bar.Item prædictis adde quod no.bal.in l.licet,& in l.nihil,C.de proc.Et aduerte,quia licèt exceptio loci suspecti,à principio non fuit opposita,semper tamen potest opponi,secundum bal.in l.peremptorias,C.sen.resc.non pos.Quid si egi contra fideiussorem,facta excussione in bonis principalis,& lite pendente principalis efficitur soluendo,vide bal.in d. l.peremptorias, in fi.Et adde, q̃ sicut ignorans postea admittitur ad exceptionem opponendam,ita & dubitans admittitur,postquam fuit certificatus,ita dicit Cy.& bal.in l.fi.in pr.per illum text.C.de furt.Adde,q̃ mulier,minor,& rusticus , non opponentes dilatoriam ante lit. cont. possunt eam opponere post, quia præsumuntur per iuris errorem eam non opposuisse, ita dicit bald.in l.de die,§.si seruus,per illum tex.ver.minoris,secundum lect.Ioan.ibi,ſ.qui sa.co.Et hoc etiam no.Pau.de Cast.ibi,q̃ ignorans non audiatur post lit.cont.in dilatoriis,est gl.not.in l.qui procuratorem,§.j.& ibi bar.de proc. & quod ibi scripsi, quæ concord.vt per d.Ant.& abb.in d.c.pastoralis,dum ſ.scripsi dilatoriam superuenientem post lit.cont.posse opponi,quęro,vsque ad quod tempus?dic,vt per d.Ant.in d.c.cum M.Ferr.de const.adde vt plene per Spe.in ti.de exce.§.1.

e Ale.Vide no.per eundem bar.in l.j.§.3.quod vi aut clam,in illa no.q.quando ex forma statuti, vel ex pacto contra instrumentum non potest opponi aliqua exceptio etiam solutionis,q̃ si ego solui,licèt non possim opp.hanc excẽ.possum intentare officium iudicis de æquitate,vt inquirat de solutione,& ita liberari, cum iudici de ea constat,vide in rub.de exce.

f Alex. Notorium licèt releuet ab onere probandi , non tamen releuat ab onere proponendi,vide bal.in l.non dubium,C.de legi.& in l.j.C.quo.& quan.iu.

LEX II.

1 *Exceptio intentionis quæ sit illa, per quam declaratur actori actionem non competere.*
2 *Quæ sunt exceptiones, quæ opponuntur post sententiam, non tamen ad sententiam.*
3 *Differentia inter exceptionem, & replicationem, & quæ exceptiones præscribantur.*
Replicationi quòd præscribatur.
4 *Duplicatio competens reo est perpetua, si actori est temporalis.*
5 *Producere instrumentum solutionis an sufficiat, licèt non dicatur ad defensionem, quod sic.*
Iudex absoluit, quando est notorium ei actionem actori non competere.
6 *Exceptio iuris quando proponitur, satis est, quòd præsumptiue concludat.*

a Exceptio. aVide gl. quæ est in ver. intentioẽm, &c. Et not.
1 †quod quando ppono aliquam exceptioẽm, p quam declaratur ti
bi actioẽm nõ competere, est exceptio intẽtionis, vt exceptio noua-
tionis, & simil. Op. dr hic, in condemnatioẽm deductum. contra, post condẽ
natioẽm nõ pt opponi exceptio. l. peremptorias. C. sent. rescin. nõ
pos. Huius contrarij timore gl. legit dupliciter. Vno mõ deductũ in condem-
natioẽm, i. deducẽdum. Alia lect. est. quod hic loquitur de exceptiõe, quæ
posset opponi post rẽ iudicatam, & sm hoc loquitur in casib. spe-
2 cialib. vt in legib. per gl. all. quę pbant. †Sed tu debes scire, quod quæ-
dam sunt exceptiões, quę opponũtur post sñiam, nõ tñ ad sñiam,
vt miles qui opponit exceptioẽm facti, vt dico, quod ppter simplicitatẽ
armatæ militiæ omisit opponere talẽ exceptioẽm contra actioẽm pri-
mo ppositam. l. j. C. de iur. & fac. ig. sicut ẽt minor qui restituitur in
allegãdo post sñiam, nõ ad sñiam, sed ad actioẽm primam, p quam con
cernitur sñiam nõ esse iustã. Itẽ si post sñiam fecisti pactũ de non
petẽdo, ista pt opponi post sñiam, vt s. dixi in l. eleganter §. si post.
s. de cõd. ind. Quædam exceptiões opponũtur contra ipsam sñiam, seu
3 eius executioẽm, vt in legib. all. per gl. †Quæro, vtrum inter exce
b ptioẽm. & replicatioẽm sit aliqua differẽtia? bgl. dicit, quod exceptio
nes sunt perpetuæ, & replicatiões tpales. Hoc vr contra l. fi. in fi. j. rem
c ra. ha. vbi sicut pscribit contra actioẽm, ita contra exceptioẽm. Br dic, cquæ-
dam est exceptio, iõ qa est actio, vt est exceptio cõpensationis, &
huic exceptioni præscribitur. Rõ, qa est in ptãte tua quando exerceas.
l. fi. in fi. j. rem ra. ha. & l. quæcũq;. j. de act. & ob. Quædã est excep
tio pprie, & illi nõ præscribit, l. 3. C. de excep. & l. pure. in fi. j. de
dol. exce. Quædã est replicatio, & illi pscribit, vt actioni. l. qsitũ. §.
4 fi. s. de pec. †Quæro qd de duplicatiõe? De hoc hẽs l. sm diuersas
lec. quod quando actori cõpetit, est tpalis: si reo, tunc est perpetua. l. si pactũ.
d C. e. formo vnã q. hic, Iurisconsultus facit dñiam dinter exceptioẽm
5 intentiõis, & exceptioẽm iuris, & bene. †Sed pone, quod non ppono
aliquam exceptioẽm, nec dico, excipio, nec ad mei defensionem
ppono. sed pduco instrm sol'onis, vel pono solonem, & pbo, an
sufficiat? Rñ. tũc cũ iudici est notoriũ actioẽm nõ cõpetere, iudex
6 debet absoluere. l. vbi pactũ. C. de transf. sm vnã lec. †Et gl. in l. illa for
mat vnam aliam q. vtrum exceptio iuris debeat aliter pponi, quod ne-
cessario concludat, vel sufficiat quod concludat præsumptiue? Pet. dicit
multa, & ponit oĩa verba, quæ dixi in libello, seu actione, in l. oẽs.
§. Lucius. s. de his quæ in frau. cre. & per Cy. in l. edita actio. C. de
eden. & sufficit quod præsumptiuè concludat, nisi ab aduersa parte
probetur contrarium, vt insti. de replica. §. j. vt dico pactum de
non petendo factum mihi, nisi ipse aduersarius per se probet.

a ADD ¶Ale. Vide bar. in l. si ita sit scriptum, de le. j. & no. quod exceptio dicitur pro
priè, vbi est actio, sed vbi non est actio, ibi non competit proprie exceptio, vt
contra illum, contra quem vsucepit rem, non competit proprie exceptio, quia
ipse non habet actionem, quod no. pro termino dato ad excipiendum. Ista est
gl. in l. rebus, & ibi bald. in fi. C. de iure dot.
b Ale. Sed an compensatio dicatur exceptio, adde bal. in l. fi. C. de eden. & bar. in
l. qui inuicem, de cond. ind. & dicit bal. in l. si constat, in vlt. op. C. de compens.
quod est species reconuentionis, & non dicitur mera exceptio, sed mista. Adde bal. in
l. quoniam Ale. C. de adult. ideo dicit bal. in l. cum Papinianus, C. de sent. quod excommu
nicatus non potest illam opponere. Et an sit species reconuentionis, dixi post
bar. in auth. & consequenter, C. de sent. in pr. & quod exceptio compensationis di-
catur potius exceptio, quam actio, tenet bar. in l. verbum oportebit, §. j. de ver.
sig. Adde an exceptio compensationis dicatur proprie exceptio, ale. cons. 12. vo. 2.
c Ale. Vide bar. & bal. in l. si pactum, C. e. & vtrum exceptioni præscribatur, not.
per bal. & ang. in l. sicut, vbi vide, C. de præscr. 30. an.
d Ale. Sed bal. in l. peremptorias, C. sen. rescin. non pos. dicit quòd exceptio inten
tionis non est proprie exceptio, & similiter negatio.

LEX III.

1 *Exceptiones procuratoriæ quæ sint, & qualiter proponantur.*
2 *Exceptio procuratoria quòd euitetur per litis contestationem.*
3 *Exceptio dubia quando iudicetur peremptoria.*
4 *Exceptio ne quis damnetur, nisi inquantum facere potest, est temporalis, & dilatoria, & opponitur etiam post litem contestatam.*
5 *Exceptio dotis, vel pecuniæ non numeratæ quòd sit peremptoria.*
6 *Exceptio ordinis pro primo cõueniatur principalis, quàm fideiussor quòd sit dilatoria.*
7 *Exceptio peremptoria, an perimat actionem ipso iure, postquam venit ad conflictum.*

1 Exceptiones aut perpetuæ. †Quæro quæ sint exceptiões pcu
ratoriæ? Dic quod fiũt multis modis, quia quandoq; tu nõ es pcurator, quando
que tu nõ potes esse procurator, quandoq; est cã in qua tu non potes
esse pcurator. Dic vt dixi in l. de pupillo. §. fi. & l. seq. ff. de ope. no-
ui nun. & gl. hic. †Quæro quando hæc exceptio põt euitari. Et dicit Ia.
2 de Are. per lit. contest. vt l. Põponius. §. ratihabitionis. s. de pcur. &
l. exceptiõem. C. de pba. Dr hic, quod quædã sunt exceptiões perpe-
3 tuæ, & quædã perẽptorię. †Sed quid de exceptiõib. dubiis? gl. dicit, quod
peremptoriæ iudicabũtur. l. sufficit. s. de cond. inde. Ego intelligo
illud, qd est perẽptoria, quando præsens status rei tẽdit ad exclusiõem.
Et pone exẽplũ de l. sufficit. s. de cond. ind. Sed si præsens status rei
nõ tẽdit ad exclusiõem, forte secus. l. pure. in pr. j. de doli exce. & l.
a sub cõdõe. s. de assig. lib. Quæro, quid a de ea, in qua †quis dãnatur
4 inquantum facere pt, an sit ppetua, & perẽptoria, an dilatoria? Et Io. di
cit, quod est peremptoria. Hug. dicit contra per pulcherrimas rões, & per
l. nã si maritus. s. de cond. ind. Item quia pt peruenire ad meliorem
fortunam, Et vide gl. in ver. pñt. ibi, item de ea qua quis, &c. gl. vr
tenere, quod sint anomalæ. sed illud nõ habemus in tex. quod vocentur a-
liquæ anomalæ. Et habuistis gl. quod est dilatoria, sm Io. in l. inter eos.
de re iud. quæ est vera lect. Br Cy. dicit in l. exceptiõem. C. de pb. sed
melius dicit in l. j. C. de iur. & fac. ig. quia ponit additiõem Gul. de
Cun. quia lex præsumit eum fieri diuitem, & est temporalis, &
dilatoria. l. cura extruendi. §. deficientium. j. de mun. & hon. & C.
arb. tu. l. si defunctus. Quod esse verũ apparet, qa actio nõ perimitur.
nam si venit ad pinguiorem fortunam, poterit conueniri. Licèt aũt
sit dilatoria, tñ quia respicit executionem, põt opponi etiam post
5 sñiam, & in hoc est speciale in eo. Quærit †gl. quid de exceptione
non numeratæ dotis, & de exceptiõe nõ numeratæ pecuniæ? Di-
cit quod est peremptoria, quia perimit, & impedit actiõem, contra quam
opponitur perpetuo. Nec ob. quod statuitur certum tempus, intra
qd opponatur, quia iurisconsultus respexit, an exceptio opposita
tollat actionem ad tempus, vel perpetuo: quia si ad tempus, est di
latoria: si perpetuo, est peremptoria, vt s. l. pxi. in fi. Illud vero qd
gl. dicit, quod quo ad onus pbandi est anomala, nõ est verum, quia i-
dem in qualibet exceptione, per quam excipiendo nihil ponitur,
6 vt dixi s. e. l. j. †Quæro quid de exceptiõe bordinis, vt prius princi
b palis, quam fideiussor cõueniatur. gl. dicit, quod est anomala, quia pt
esse, quod erit perpetua, & temporalis. Ego dico, quod dilatoria: quia nõ
perimit, nec impedit personam tuam agere, sed differt, vt prius di
scutias principalem. Et si dicis, ille soluit, tunc dic, quod non vigore
c exceptionis cordinis tollitur actio contra fideiussorem, sed vigore solu
tionis, & satisfactionis. Et sic cõiter doct. nři tenent. Et quando possit
opponi, habuistis tactum plene in l. si dubitetur. j. de fideius. Cy. tã
d git in l. exceptiõem. C. de pb. in 5. q. d†Vltimo quæro, an exceptio
7 peremptoria perimat actionem ipso iure, postquam venit ad con
flictum? Ia. de Ra. dicit, quod sic. Et mouetur per exemplum materia-
le, non per legem, vt quando sunt duo pugiles, antequam vnus veniat
contra alium, tunc nullus perimitur, postea vero alter eorum perimi-
tur. Ego allego hic l. si plures. j. de fideius. Sed contra Ia. de Ra. et Pet. in
d. l. exceptionem. C. de prob. & tenet quod nõ perimat, licèt deueniat
ad conflictum, all. inst. de excep. per totum. & maximè in §. item si
in iudicio. vt plenè examinabo in l. Iulianus verum debitorem.
de cond. ind. & iam plene dixi in repe. illius legis.

a ADD. ¶Ale. Vide bar. in l. ex diuerso, §. fi. s. sol. mat.
b Barb. Et an exceptio ordinis vitiet processum, bal. in l. j. s. fam. erc. all. gl. sing. in
l. si mancipium, §. si in communi, s. de euic. Et an pronunciatio de ordine sit in-
terlocutoria, an diffinitiua, vide gl. sing. in l. vnde quæritur, s. com. & vide do.
Card. & alios in c. tuam, de ord. cog. vbi all. bar. hic, & vide Sal. in auth. præsen-
te, de fideius. Idem voluit hic ang. & all gl. in d. l. si mancipium, §. j. de euic. re-
fert tamen Spe. sequi istam gl. ego concludo pro bar. Idem voluit Ia. de Are. &
Pet. refert Sal. in d. auth. præsente.
c Ale. Sed an exceptio competens reo, competat fideiussori, & econtra, vide Cy.
& bal. in l. tam mandatori, C. de non nu. pe. & per Iac. But. in l. defensiones, C. de
exce. & qd legi. & no. in l. 3. §. si is pro quo, s. qd quisque iur, Cy. plenius in l. quo-
ties, in 6. q. C. de preci. imp. off. bal. in l. fi. C. de vsur. rei iud. & in l. idemque, §. ge
neraliter, s. mand. & quod legi. & no. in l. ex persona, j. de fideiuss. Sed nunquid
fideiussor possit opponere exceptionem compẽsationis, ex persona debitoris?
Vr quod non, quia soluit qui compensat, l. si debitor, qui potio. in pig. ha. sed fide-
iussor non potest soluere de bonis debitoris vere, vel ficte. In contrarium est
tex. in l. verum, s. de compen. etiam eo reo inuito, per d. l. ex persona, & late bal.
in d. l. tam mandatori, vnde salua bar. in l. 4. §. Cato. de ver. ob. in ficta solutione.
Sed quid si fideiussor non opponit exceptionem, quam si opposuisset, fuisset ab
solutus, an posset isto casu agere contra principalem, vide in l. idemque, §. ge-
neraliter, & in l. Quintus, s. mand. & no. Imol. in l. si sub impossibili, cum l. seq j.
de fideius. & habetis in l. fideiussor, in pr. & in §. quædam, s. mand. & vtrum ex-
ceptio declinatoria fori competat fideiussori, habes Gui. de Suz. quod non, in
l. præsenti, C. de his qui ad eccl. confu. & adde quod no. bal. in d. l. quoties, & di
cit Sal. in auth. habita, C. ne filius pro pat. quod priuilegium illius auth. non exten-
ditur ad fideiussorem scholarium. Et an extendatur ad fideiussorem, qui non ro
gatus intercesserit, vide l. si mulier, contra senatusconsultum, §. si ab ea. ad Velleian.
de materia late per bar. in d. l. tã mandatori, & quę no. in l. vbicunq;, de fideius.
d Clau. Tangit etiam Pau. de cast. in l. si. in pr. s. si cer. pet. & ibi remissiue per Ale.
Vide etiam per Ang. are. in §. appellatur, inst. de exce. Host. in sum. e. ti. §. & quando,
ver. quid de exceptione, & Card. c. post cessionem, de prob. & sequitur ibi fel.

LEX IIII.

1 *Aliquem esse locupletem, vel non, quod tempus inspiciatur.*

In pupillo. Op. de l. si à dño, vel à patre. §. pe. s. de pet. hæ. &
l. rei iudicatæ. in pr. s. so. ma. gl. communiter te
nent,

1 nent, ꝙ inspicitur tps rei iud. & tps quo petitur. Ego dico, † ꝙ aliquẽ esse locupletẽ, vel nõ, qñq; est cã dãdæ, vel ꝯseruãdæ, vel repellendæ obligatiõis, & tũc inspicitur tps lit. ꝯte. vt qñ dico, ꝙ iõ teneris, qa factus es locupletior, tu minor. Qñq; esse locupletẽ est cã moderãdæ execõis, & tũc ĩspicitur tps rei iudi. l. rei iudicatæ. ṡ. so. ma. & ibi dixi. & l. si à dño, vel à pr̃e. ṡ. de pe. hæ. & hoc videbitis ĩ. e. l. nemo.

LEX V.

Is qui dicit. De hoc videbitis ĩ. eo. l. nemo. vide gl. in ver. permittitur. quę ponit ꝯrium, & nõ soluit. ibi, s; & si susceperit. in pr. Sol. plurib. exceptionib. licet uti, vt hic, nõ ad omissas redire, vt in cõtrario. Item in d. gl. ibi de lege commis-
a soria interrogatus, ita respondi, si per emptorem. [a] sol. ibi ext. iudiciũ, & esset sibi ꝯrius. Itẽ ibi §. eligere. ibi in actione, hic ĩ exceptiõe.
a ADD. ¶ Ale. Aliàs legitur in d. gl. si fundus, §. eleganter, e. ti. de l. commis. quæ magis conuenit.

LEX VI.

Si rem legatam. Vides ꝙ dolus defuncti nocet successori. Op. de l. an vitium. ĩ. de diuer. & temp. præscr. sol. dolus defuncti nõn nocet ad exceptionem, seu ad præscriptionem, sed ad actionem sic, vt hic.

LEX VII.

1 *Replicatio competens non restituitur ipso iure, sed in integrum restitutione*
2 *Officium iudicis qualiter possit impetrari in exceptione.* (petita.

Exceptiones quæ personæ.

a §. Intercessionis. [a] Vos scitis, ꝙ prætor tractat de in integrũ restitutione iure actionis, vt ṡ. de dol. & ṡ. qđ me. cã qñq; officio iud. vt ṡ. de min. in 1. casu ꝯpetit ipso iure sine restõe petita. secũdo nõ, nisi qs restitutus ĩ integrũ
1 sit. † q̃ro. qd in replicatione? Et gl. ĩ l. nã & postea. §. si minor. ṡ. de iu
2 reiur. đt, impetrata prius in integrum restõe. Quæro, † vtrũ in ipsa exceptione possum impetrare officium iud. qđ mihi sufficiat? Tu scis, qđ dixi in l. j. ṡ. e. ꝙ non est necesse ꝙ in exceptione ꝯcludatur, nõ dico hic. S; quid si in exceptione concludo sic, ꝙ excipit, & excipiendo ꝓponit. & dicit ꝙ detulit iurm, & erat minor, & fuit dãnatus, & sic petit restitui? Dico, ꝙ possum facere, per l. Papinianus. §. si filius. ṡ. de inof. testa. quia quemadmodum quærela rescinditur, ita & beneficium restitutionis in integrum, & tunc ista exceptio habebit vim petitionis. Ita debet intelligi l. sub conditione. ṡ. de bo. pos. contra tab. plene vide in d. §. si minor. vbi de hoc dixi.
a ADD. ¶ Ale. Vide bar. in l. diuus, ad fi. de re iud. & bar. in d. §. si minor, in pr. & in d. l. Papinianus, §. si filius.

LEX VIII.

1 *Ratio quare reus proponit plures exceptiones, quam actor actiones.*
2 *Plures exceptiones contrarias quando quis proponere possit.*
3 *Plures replicationes contrarias quãdo quis proponere possit.*

Nemo prohibetur. H; subtilẽ materiã, & à nr̃is doctorib. bñ intellectã. op. de l. nemo ex his. §. quoties. ff. de reg. iur. & l. qđ in hærede. §. eligere. ṡ. de trib. gl. sol. aliud ĩ exceptione, vt hic, & aliud ĩ actione, vt ibi Azo.
1 Op. ꝯ hoc ṡ. e. l. j. sol. ibi quo ad qd vr̃ agere, nõ quo ad oĩa. † Quæ-
a ro extra gl. q̃ est rõ, ꝙ reus pt ꝓponere plures exceptiones, q̃ actor actiones? R õ vna est, quia reus est fauorabilior: alia est, qa in ptãte actoris est qualiter instruatur, & qñ agat: sed in rei potestate non. hanc rõem posuit Dy. in c. nullus plurib. extr. de reg. iur. li. 6. & ĩ.
2 de hac faciam mẽtionẽ. † Quæro, an plures [b] ꝯrias exceptiones qs
b possit ꝓponere? Et gl. vr̃ hic tenere ꝙ sic, sed alibi gl. in d. l. nemo.
c op. plurib. mod. Op. de l. quoties. §. prętor. de noxa. & de auth. ꝯ q ꝓpriam. C. de nõ nu. pec. Huius ꝯrij timore gl. quæ est in l. nemo ex his. in pr. ĩ. de reg. iur. đt, ꝙ pt ꝓponere, nisi ꝯrium in l. ꝓhibeat, vt ibi no. Dy. in c. nullus plurib. đt, ꝙ nõ est verũ, ꝙ regula fallit, imo est firma, & dat rãm. Qñcunq; assertio facta in exceptione nõ potest ꝯcurrere cũ assertione, vel negatione facta ĩ alia exceptione, nõ pñt plures exceptiões ꝓponi, vt in ꝯriis: sed ꝯdõarie pñt opponi. l. si quidem. C. de exce. Videamus qs dicit verius, an gl. vel Dy. & primo videamus, an exemplum sit in ꝯriis exceptionib. Vr̃ ꝙ sic, qa si solui, sum liberatus à solutione: amodo non possum liberari prescriptione. ar. l. sequit. §. lana. ṡ. de vsuc. Et credo, ꝙ in isto exemplo gl. bene đt per c. cũ olim. & c. auditis. ex. de præscr. Pone exemplum. Dy. nego me teneri, postea volo dicere me soluisse, possumne istas exceptiones proponere? Dic ꝙ sic. qcqd dicat Dyn. Casus est in l. cũ de indebito. ṡ. de ꝓb. l; Dy. all. ꝓ se, tñ est ꝯ cũ, qa ibi nego mihi solutũ, ꝓbata solõne dico debitũ fuisse, & grauor pp mẽdaciũ in ꝓbatione debiti. Simile in auth. ꝯ q ꝓpriã. C. de nõ num. pec. vbi ꝓbata scriptura ꝓpria possum postea fateri & probare. S; ꝯ illud op. de l. 2. §. s; si alius. ĩ. qñ app. sit. vbi appellãs ꝓ reo, si est sibi ꝯrius, nõ audit. Pet. timore istius ꝯrij intelligit, ꝙ pot plures ꝯrias exceptiones ꝓponere, s; nõ simul. vt d. §. s; si alius, s; ꝓnunciato super vna ꝓponet aliã. Ita t; Cy. & recitat dictum Ia. in l. j. C. de fur. Illud ẽt vr̃ ꝯ casum in c. auditis. & c. cum olim. de presc. & in exemplo hic dato per gl. Quid dicemus? teneamus gl. simplr, & doct. determinemus hoc mõ. Qñq; vna & eadẽ exceptio est in seipsa ꝯria, & tunc ista exceptio nõ admittitur d. l. 2. §. sed si alius. ĩ. qñ app. qa ibi appello ꝓprio noĩe, & alieno, &c. Qñq; sunt duæ exceptiones
d ꝯriæ adinuicem, & hic aduerte. [d] aut incumbit onus ꝓbandi vtrãq; exceptiõem ipsi ꝓponenti, & pñt ꝓponi simul istę exceptiões. Ita ĩtelligo gl. hic, & d. c. cũ olim. & c. auditis. ex. de presc. Si vero ꝓpositio vnius exceptiõis trãsfert onus ꝓbandi in aduersam partẽ aliã exceptionem, tũc nõ pñt ꝓponi simul, & semel simplr. d. l. cum de indebito. qa nego solutum, tu debes ꝓbare solutũ. Et rõ est, qa exceptio peremptoria d; ꝓbari postq̃ actor ꝓbauerit suã intentionẽ. l. si qdem. C. de excep. l. exceptiõem. C. de ꝓb. mõ si nego mihi solutum incũbit tibi ꝓbatio, si ꝓbas, & volo ꝓponere debitũ fuisse solutũ, incumbit onus ꝓbationis mihi, & sic ꝓbata vna deuenitur ad aliam, sm qđ dr̃ de petitorio & possessorio in l. incerti. C. de interd. & hoc facit rõ ordinis. Et ꝑdicta vera nisi l. ꝓhibeat, p l. nemo
e ex his. in pr. ĩ. de reg. iur. vides quid in exceptionib. Quæro, quid [e] in replicationib. Dy. assignat duas rões differentię inter actorem, & reum: quia reus est fauorabilis s; istud non habet locum in actore. Alia est, quia non potest esse instructus reus prout actor: & illud est etiam in actore quantum ad replicationem: & sic postq̃ vna ratio habet locum, satis est, ꝙ plures replicationes contrariæ possint opponi, probatur per l. interposita. C. de trans. vbi opponitur exceptio metus, & per aliam dico nullam.

a ADD. ¶ Ale. Sed an reus possit annullare petitionem, & exceptionem, vide bal. in l. edita. C. de eden.
b Paris. Vide ale. cons. 65.
c Alex. Et casus in quibus reus non admittitur, si sit contrarius, notantur per bal. auth. contra qui propriam, C. de non nu. pec. & in d. l. j. ver. circa fin, C. de furt. & in d. l. fi. de fideic. Et hic adde quod no. bal. in l. peremptorias, ver. nunquid il li, C. sen. resc. non pos. & adde ꝙ licet reus possit adinuicem contraria allegare, non tamen toleratur contraria probare, vel producere in vim probationis, sm l. And. in regula, imputari, de reg. iur. in mercur. quem refert bal. in l. scriptura, ad fi. C. de prob. & an id quod primo negaui, possum postea confiteri, vide bal. in l. vnica. C. de confes. & an terminus datus actori, & reo simul, currat reo proponenti exceptiones contrarias, vide bald. in d. l. j. de fur. & ad hanc legem vide etiam quod no. dicit bal. in l. j. C. de fal. cau. adiect. lega.
d Ale. Vide no. per Dy. Ray. & Imol. in l. Titiæ si nupserit. ṡ. de cond. & dem. & vide etiam bal. in l. peremptorias. ver. quæro nunquid ille, C. sent. rescin. non poss.
e Ale. An actor possit pluribus vti contrariis replicationibus, adde bar. in l. si expressim, ĩ. de app.

LEX IX.

1 *An qui excepit, fateri videatur.*

1 Non vtique. † Op. dr̃ hic, qui ꝓponit exceptionem, nõ vr̃ fateri, &c. ꝯ, quia qui excipit, ꝓbat. l. j. ṡ. eo. C. de prob. l. j. gl. quæ est hic, videtur intelligere istam l. ꝙ hoc sit verum, qñ exceptio proponitur ꝯdõaliter, vt dico me non esse debitorem, s; si apparet, dico me soluisse. S; si simpliciter opp. exceptionem pacti, si nõ probo, tunc videor confiteri. Et istam opi.
a tenet Dy. [a] in c. exceptionem. de reg. iu. li. 6. Decretistæ dicunt cõtrarium in c. cum venerabilis. extra e. & I. And. tenet ibi reprehendendo Dy. in c. exceptionem obiiciens. de reg. iur. li. 6. Ego tenui
b istam opi. [b] semper, & est dictum meum, ꝙ quilibet eorum dicit verum in casu suo. Quandoque quis obiicit exceptionem, & ille ꝯ quem excipitur, exceptionem confitetur, & tunc dicit verum Dy. vt quia fateor, ꝙ soluisti, sed eram minor, quia non potui solutionem recipere. Item feci sibi pactum de vlterius non petendo, s; fecit mihi pactum de petendo postea, & tunc đt verũ Dy. ꝙ fatetur reus. Et hoc ꝓbo per l. qm̃. ṡ. de his qui no. infa. S; si actor nõ fatetur, ꝙ excipiẽs ponit, tũc dñt verum Decretistæ, Et dico, ꝙ est

a ADD. ¶ Ale. Vide bar. in l. cum de indebito, de prob. per d. Ant. in c. ex parte decani, de rescr.
b Alex. Idem bal. in l. alia, C. de his, quib. vt ind. contrarium tenet bar. in l. decem, ad fi. ĩ. de ver. ob. & ad materiam istam vide bar. ibi, & bal. in l. exceptionem. C. de prob. Et an & qñ excipiens videat fateri, vide Spe. ti. de exce. §. viso, post pr. Et quid de replicante, vide I. And. in regula, exceptionem obiiciens, de reg. iur. in 6 & ang. hic, & bal. in auth. si dicatur, C. de testib. & quod no. gl. & bar. in l. si quidem, C. de exce. & dicit gl. in auth. de exhib. reis, §. sancimus, in gl. litis contestationem, in fi. ꝙ qñ qs facit ꝯtum præcessisse, si opponit exceptionem, non ꝓbando exceptionem, vr̃ fateri, q̃ gl. ad hoc all. pro sing. bal. in l. 2. C. qñ sic. vel priua. & bal. in l. exceptionem, C. de prob. & duo verba ponit bal. in auth. si testis productus dicat, de testib. Et si quis opponit exceptionem solutionis, ꝙ nõ videatur fateri debitum, t; bar. per illam gl. in l. Iulian⁹ verum debitorem, ṡ. de cond. ind. & de materia hr̃ per bal. in l. 1. C. de confes. & in l. j. C. de fur. & bal. in l. cum mulier. & Imo. ibi, ff. so. ma. & qui negat sniam rite latã, nõ vr̃ fateri si iam latam, & sic negans qualitatem facti, nõ vr̃ fateri ipsum factum, sm bal. & Imo. in l. Gallus, § forsitan. per illum tex. de li. & posth. & dixi post Imol. in d. l. decẽ, de ver. ob. & vide bar. in l. post legatum, de his quib. vt ind. Adde quando excipiens videatur fateri, Rom. cons. 77. vbi an opponens compensationem, videatur fateri debitum. Et opi. quam hic tenet bar. reprehendit abb. in c. cum venerabilis, vbi dicit esse contra bar. Vnde ipse tenet opi. gl. in c. exceptionem, de reg. iur. in 6. quam etiam tenet Spec. eo. tit. §. viso, vers. illud quoque, & Io. And. ibi, in addi. in ver. igitur valde periculosum.

est casus in l.cũ de indebito.§.de ꝓb.Probas sol'onẽ, ergo erat debitum,certe vti nõ possum ista præsumptione,& rõnem hic non habemus,s3 regulam iuris habemus,ꝙ ex eo nõ debet quis cõsequi præmium, qđ nixus est impugnare.[a] ita dicunt Doc.in positionib.negatiuis,ꝙ qs positiones negans,postea illis nõ p̃t vti.Ita tẽt Spe.in ti.de positionib.Ita intelligo istam mãm.Vñ actor q negat pactum factum, vel solutionem, nõ potest dicere, ꝙ ex eo sit probata intentio sua.Et fuit in tertio anno,quo legi istum tit.

a ADD.¶Clau.Adde bal.in l.cum precum,C.de lib.caus.Contra tñ facit qđ not. Pan.post Compostel.in c.capitulum sanctæ crucis,in fi.de resc. Vide ẽt ad hoc ampliationem bal.&Ale.l.3.C.de repud.hær.vbi dicunt idem in nõ rñdente,vel dissimulante.Adde etiam in materia Are.l.j.§.si quis simpliciter, j̃.de verb.ob. Pau.de ca.in l.siue possidetis,C.de prob.vbi limitat hanc doctrinam.

LEX X.

1 *Si agens nomine Titij succubuit,an ab eo factus hæres possit denuo agere.*

Modestinus. Quærit gl.de vna q. qđ si tecum rei vend. egi noĩe meo, vel agẽdo, vel defendẽdo? dic vt gl.†Secũda qõ est, pone egi noĩe Titij,& succubui,postea

1

a Titius fecit me hæredẽ,an possim agere?Et gl.dicit,ꝙ nõ.Ista gl.ꝯ dicit huic legi & nihil allegat.dicit ne verũ ista gl.Et dico,ꝙ dicit verũ in duob.casib.qñ ꝓmisit dñm rẽ ratã habiturum,& dñs nõ habuit ratã,& tunc p̃t exceptione repelli,qa p̃t conueniri,ar.l.vẽ

b dicatẽ.§.de eui. Alius casus est,[b] qñ egi ꝓcuratorio noĩe,tunc si [c]

c successi dño,nõ possum dicere postea me nõ fuisse procuratorẽ, & allegare turpitudinem meam.l.si creditorib.C.de seruo pig.da. ma.Secunda ratio est,sicut dicitur in creditore. C.cre.eui.pig.nõ de.l.j.in tertio casu ista gl.non procedit,quando egi tanquam cõiuncta persona,& non caui rem habiturum, vt j̃.e.ti.in l.rei maioris.& pro illo si succedo,nõ prohibeor agere.Pro hoc facit quod dixi in l.cum vir.de vsucapio.

a ADD.¶Ale.Ad hęc no.faciunt quę no.bal.post gl.in l.iubemus,§.sane j.in pr.de sacrosf.ec.addẽ quod voluit Io.an.in Spe.in ti.de sen.§.fi.ver.vsque ad quod tẽpus,vbi ponit de falso procuratore,qui succubuit,& fuit institutus à domino, an possit agere,& de iudice qui successerat reo,contra quem lata erat sententia,& appellauerat,an possit appellationem prosequi.

b Ale.Vide bal.in l.si creditoribus,C.de ser.pig.dat.manu.

c Barb.Vide no.limitationem in c.tertio loco,extra de præsump.& in auth.nouo iure.C.de pœn.iud.qui male iud.

LEX XI.

1 *Exceptio falsorum instrumentorum quando sit perpetua, & opponi possit post sententiam,& contra ipsam peti restitutio.*

2 *Iudicium de falso ciuiliter contra alium intentare nõ possum criminoso viuẽte.*

Qui agnitis. Quæro de qua exceptiõe loquatur hic.Et dñt qdam, falsorũ instrorum exceptio nõ h3 locum,&illud nõ placet gl. Alij dicũt nõ esse locũ prescriptiõi rei iudicatæ.Ad l.nrãm op.de l.j.C.de ꝯd.indeb.& l.si sine §.j.j̃.rerat.ha.sol. post sententiam non reperitur, nisi prætextu falsorum instrumentorum.l.diuus.§.de re iud.& l.fi.C.si ex fal.instr. Op.C. de fi.instru.l.fi.§.fi.Solutio gl.vr̃ ꝯ fi.l.Solue ergo aliter,ꝙ hic fuit deceptus.vt l.vl.C.plus va.qđ agi.nõ obst.l.fi.C.de fi.instr.quia i-

1 bi fuit de falso cognitum.†Op.de l.exceptiones.in fi.§.e.coniuncta l.diuus.§.de re iud.gl.fatetur ꝙ exceptio falsorũ instrorum h3 locum restõe impetrata,ibi,& hoc petita. An ista gl.dicat verum, credo qđ dixi vobis ĩ l. diuus.ꝙ si snĩa est lata prætextu falsorum instrorum,si peto me reponi ĩ pristinũ statũ,tũc faciam restõe petita,& hoc intra quadriennium, & ita loqtur l.diuus.qñ volo restitui.Sed si volo repetere qđ solui,vel tu petis, & ego excipio ꝙ ꝓtextu falsorum instrorum fui ꝯdemnatus. tũc ista exceptio fuit perpetua,nec op3 ꝙ petat̃ restõ ĩ integrũ.Et hoc dicũt canonistæ

2 extra e.ca.cum venerabilis.†Quæro,qđ si velit agere ciuiliter de

a falso,an possit?gl.tangit hic.[a]ista q.soluitur duob. verbis.ꝯ criminosum possum intẽtare,vel ciuilem,vel criminalem ꝗ volo.l.j.C. qñ ciu.act.cri.præiu.Fallit in casu l.pretor edixit.§.j.j̃.de iniur.f̃m lec.Ia.de Are.Sed si volo agere contra alium ciuiliter de falso,nõ possum criminoso viuente,nisi prius eo cõdemnato,secus si mortuo.l.1.C.vbi cau.fis.& l.2.§.de Carb.edi.

a ADD.¶Alex.Adde quod no.in l.si ex falsis,& ibi no.Ia.but.C.de transa.& quod no.bar.in l.diuus,in fi.de re iu.& ad hoc vide bal.in l.fi.C.si ex fal.instrum.

LEX XII.

a Generaliter. [a]Vide gl.ibi,vñ op3,&c.Signa istud & hoc examino in repetitiõe l.natural'r.§.nihil cõmune.§.de ac.pos.& dico, ꝙ si præiudicialem exceptionẽ vis opponere extra snĩam non potes:quia op3 ꝙ probes,& opponas,& hoc, per istam gl.ibi, vt ꝓbet rei vendicationẽ primo institutam. Item not.ad q.si ago confessoria cõtra te, tu dicis,agas rei vendicatione ante,per quam fundum vẽdices, potes ne istud excipere? Ista gl. videtur dicere ꝙ sic, & vide gl.ibi, vel prius instituat eam, & an sit verum,dicam in l.fundum.j̃.e.

a ADD.¶Ale.De hac l.circa vlt.lect.vide bar.omnino,in l.edita,C.de eden.

LEX XIII.

1 *Petitor vel possessor hæreditatis si conuenitur,quando possit deducere exceptionem,de qua in ista lege.*

2 *Quando petitur iurisdictio alicuius castri,an habeat locum distinctio huius l.*

Si post litem. Habet duas lect. Primo ergo pone casum f̃m primam lec.op.de l.vl.C.de pe.hæ.Gl. dicit ꝙ l.ista hodie per illã corrigitur.Vel aliter,& ibi qñ agit̃ personali,hic qñ agitur reali.Et sic per istam gl.vr̃ ꝙ illa lex vltima loquatur in iudicio personali tm̃:hic in rei vend.Et potest esse bona ista gl.sec. Dy. qñ conuenio aliquem rei vendicatione ex eadem causa,qua hæreditas petitur.Secus si ex alia causa petitur hæreditas,ex qua quis dicit se dñm,quia tunc esset eadem ratio,ꝗ in personali:& ideo tunc corrigitur ista l.sec.Dy. Vel verius tũc nec de iure antiquo obstabat exceptio,quia nullum præiudicium fit,l.si quis libertatem.§.fi.de pe.hæ.Cum igitur cõuenitur qs vt possessor,cõuenitur vt quilibet,nõ vt hæres.l. Nesennius.§.fundum.de re iud.& l.de eo.§.fi.§.ad exhib.Dat gl.aliam so.quam teneas multum mẽti, quia hic petitor hæreditatis agebat, ibi cõueniebatur, & sic d.l.vlt.loquitur,qñ conuenitur petitor & possessor hæreditatis:secus si ageret ipse.Et hoc tenet gl.hic. & l.si bonæ fidei.§.de pet.hæ.tene menti. Et f̃m hoc prout in casu ponitur de extraneo

a agẽte,corrigitur per d.l.fi.habes expeditam primam lec. Sed Io.[a] intelligit secũdo mõ vt in gl.j.ibi,sed Io.&c.est ne vera ista lec.Io. & Pet.reprehendit eam,quia si non possum ante lit.conte. multo minus post,per l.si fundum.& l.fundi.j̃.e. Tene ergo primam lec. quæ probatur per tex.huius l.ibi,nõ facti nomine,&c.nam ante litem cõt.iudicium est futurum,post lit.cont.iudicium pẽdet,post sentẽtiam iudicium est factum & completum:& sic Io.in omnib. bene dicit,præterquam in eo ꝙ facit distinctionem ante lit.cont.

1 vel post.Dic ergo,† quandoque petitor vel possessor hæreditatis agit aliquo particulari iudicio,&tunc indistincte iura antiqua nõ corriguntur, & p̃t opponi exceptio, ne præiudicium fiat petitioni hæreditatis,vt gl.hic tenet,& in l.si bonæ fidei.§.de pe.hæ.tene menti. Quandoque ipse conuenitur,& tunc si inter eos mouetur particulare iudicium,inter quos speratur moueri vl'e,tunc potest opponi hodie sicut olim.l.nõ distinguemus.§.si is faciat.§.de arb. Qñq; iudicium particulare mouetur inter petitorem & possessorem,& tertium,& tunc aut est iudicium reale,& obstat exceptio, si ex eadem causa moueretur, vt hac gl.sec. Dy. nec iura antiqua corriguntur per d.l.vl. Aut mouetur ex alia causa, & tunc nõ obstat exceptio, quia non facit præiudicium,vt l.si quis libertatem. in fi.§.de pe.hæ.Aut mouetur personal'r,& tunc distingue, vt l.fi. C.de pe.hæ,quia ibi distinguitur inter creditorem & legatarium. Vbicunq; aũt dixi dictam exceptionem locum hr̃e, fallit si actio, quæ mouetur,esset tp̃e peritura l.cum hæreditas ex Treb.in fi.ad Treb.& l.si bonæ fidei.& l.diuus.de pe.hæ.Itẽ fallit in causis summariis.l.ille à quo.§.fi.de testa.e.ti.qđ dic,vt dixi in l.ita tñ.§.quoties.e.ti.Item fallit si super petitione hære. esset sententiatum, vel

2 aliter lis esset finita,vt hic.†Sed quero,quid si petitur aliquid vl'e, vt iurisdõ cuiusdam castri,vel rectoria cuiusdam ecclesiæ, an habeat locũ dicta distinctio,si aliquo iudicio particulari agatur, vel conueniatur?Inn.ꝙ sic,de concess.præb.in 6.c.quia cunctis.in j.gl. magna.Mihi autem videtur sic dicẽdum,aut iurisdõ cohæret Castro, seu territorio, & inter plures est contentio de dominio Castri principaliter,tunc illud est iudicium particulare,ideo omnib. iurib.dicti Castri potest vti possessor pendente iudicio,l.fi.§.de aqua quot.& æsti.Si vero est contentio principaliter de iurisdictione,quia vnus dicit competere sibi,alter sibi,puto distinguendum vt in petitione hæreditatis, vt non possit per aliquod particulare iudicium fieri preiudicium huic vniuersali,nisi f̃m distinctionem prædictam:& sic ꝗ spectãt ad iurisdictionem, & sunt tempore peritura,poterũt exerceri,& similia.ita intelligo Inn. licẽt multum faciat cõtra,quia hoc videtur tantum statutum in petitione hæreditatis,quia fuit inuenta à Senatu, vt d.l.vl.& l.si quis libertatem. tamẽ eadem ratio est hic.Facit etiam,quia idem est acsi fieret præiudicium bo. pos. contra tab.vt j̃.tit. 1.l.2.vel querelæ. d.l.si quis. Item ibidem Senatus dixit tantum de libertate,tamen habet locũ in aliis rebus,vt hic, & d.l.vl.Et sic patet ꝙ extenditur:tamẽ ne sit in potestate cuiuslibet impedire exercitium iurisdictionis,dico ꝙ ita demum potest opponi hęc exceptio,si iam possessori mota est lis de iurisdictione,vel moueri speratur, d.l.si quis libertatem. Et intelligo speratur,id est,ex iusta causa,nõ elusoriẽ,tunc, &c.l.hoc autem.§.si cui plusquam per l.Fal. De aliis præiudicialib. dicam j̃. e.l.fundi.& l.fundum. Et quando & quibus possit opponi exceptio hæc,ibi dicam.

a ADD.¶Ale.An ille qui conuenitur petit.hær.possit conuenire debitores hæreditarios,no.per bal.in l.fi.C.de pet.hær.

LEX XV.

Aduersus. Op.de l.nam & postea.§.sed & si quis.§.de iurei.gl.soluit,ꝙ potest replicari ab alio vt in cõtrario,nõ à deferente,vt hic.Sed op.de l.j.§.de dol. Ergo si iuramẽtum est delatum dolo malo,nõ p̃t opponi dolus. Tu debes intelligere, ꝙ dolus fuit commissus in deierando, & de isto non potest

excipi. Sed si dolus eēt ꝯmissus inducēdo ad deferēdū, vl' ad iurādū, tūc posset replicare de dolo. Et hoc ꝓbat, §. de dol. l. qđ si deferēte. cum duab. seq. Op. đ l. admonēdi. cum si. so. fallit ibi, vt in gl.

LEX XVI.

1 *Reus excipiens si in exceptione succumbit, non prohibetur quod deduxit in exceptione tractare in alio iudicio.*
Si reus in exceptione obtinuit facit præiudicium in alio iudicio actori.
2 *Absolutoria lata in prima causa seruitutis, quòd non faciat præiudicium in secunda causa proprietatis, secundum communem cursum causarum.*
Communis cursus causarum est, quod reus non assumat ī se onus probandi eē rē (suam.
Inspicitur quod euenire pt, quando præsens status rei, verisimiliter tēdit ad hoc.
3 *Quòd casus in § sed neque. in Auth. de fideius. vbi concursus hypothecariæ, & personalis admittitur, est casus specialis.*
4 *Causa quòd dicatur præiudicialis altero de tribus modis, scilicet ratione rei, ratione autoritatis, & præeminentiæ: & quando ita se contingunt quòd absolutoria lata in vno parit præiudicium in alio. (dicatione.*
5 *Reus an possit agere confessoria contra agentem contra se ad fundum rei ven-*
Si ago contra te confessoria, tu rei vendicatione contra me ad fundum, ego dico seruitutem mihi deberi, quod agitur super secundo iudicio.
Regula istius l. procedit quando duo iudicia proponātur ab vna, & eadē parte.
Si condemnatoria lata ī secundo iudicio parat plenum præiudiciū ī primo, & vnum iudicium sit propositū ab vno, aliud ab alio, super secūdo tantū ꝓcedetur.
6 *Si ago rei vendicatione, tertius potest agere contra me confessoria.*
7 *Contra agentem ad viam potest excipi quòd agat primo rei vendicatione, & ꝙ super illa primo procedatur.*
8 *Pōt dari libellus vt supersedeatur super confessoria proposita rei vendicatione.*
9 *Rei vēdicatione, & cōfessoria simul propositę, procedetur sup rei vēdicatione.*
10 *Actione ciuili, & criminali simul proposita si non sit oppositū procedit iudiciū.*

Fundum Titianum. Lex nr̄a cum duab. seq. pt sic summari. qñ duo iudicia sic se hñt ꝙ absolutoria lata in primo parit exceptionē rei iud. in secundo: & ꝯdemnatoria lata in secundo parit reo præiudicium in primo, ꝯcursus nō admittit: alias sec⁹. Hoc dñt istæ tres ll. Ista materia ē valde singularis, & facit magnū honorē aduocatis intelli-
a gētib. eā. In l. ꝫ si ante. in fi. Ista l. dicit, ꝙ absolutoria lata in prima nō parit exce. rei iud. in secunda, & ꝯdemnātio facta in secūda nō præiudicat rei in prima. Op. dr̄ hic, ꝙ post motā litem in proprietate, nō pt moueri, &c. Cōtra §. e. l. si post litem. So. ibi debet intelligi post litem cont. & sñīam terminatam. & alia le. q̄ est ibi nō est vera. Op. de l. ei qui pignori. §. de seru. dicit gl. fallit ibi. Venio ad l. sed si antè, dr̄ hic, ꝙ diuersa corpora sunt, & sic innuit ꝙ seruitus est quid corporale. ꝯ l. j. §. de rer. diu. & inst. de reb. corp. & incorp. Gl. 2. exponit corpora. i. res. Op. ꝗ ista est rō ꝙ pt agi. in l. ꝫ si ante. quia diuersa corpora, ergo est ꝯ. §. l. proxi. Gl. dicit, fateor ꝗ ista rō nō est vera, sed alia rō mouit eum: & primo assignat rōnem q̄ vide. & innuit gl. ista ꝙ maior sit qō seruitutis, quam qō proprietatis. Dicit ne verū? Dic ꝙ sic, quia respectu præiudicij est maior, nō respectu rei. maior āt dr̄ respectu preiudicij, quia ꝯdemnatoria in prima præiudicat magis in secunda, quam ꝯdemnatoria in secunda ꝓiudicet in prima. item assignat gl. aliam rōem, & est eadē cum ista, & secunda rō tractat de istis actionib. designādo res super qb. vertitur, prima rō designādo res per ista nomina, prima, & secunda. Sed ad istas rōes fm gl. op. nōne etiam ī l. sed si ante. absolutoria lata in secunda, parit exceptionem rei iudicatæ in prima: primo petij viam, postea fundum: si absolutus es in fundo, nōne prę iudicat in prima? Certe nō, dicit gl. sed istud in fauorē rei, quia fm iudicium & cōdemnatoria in eo nō præiudicat in primo. Mō habeo, qñ absolutoria lata in prima parat præiudium in secūda, cōdemnatoria in secūda parat ꝓiudicium in prima. Ita loqtur l. fundum. ꝫ ꝯ loqtur l. sed si ante. Iurisconf. ergo bñ dixit, quia vtraq; rō. s. gl. & Iurisconsulti reqritur, quia opꝫ nō eandem rem petitā esse. Item opꝫ ꝙ vna nō pariat preiudicium alteri. Pro declaratio
b ne materiæ procedo[b] vlterius, & oppono, peto viam, secundo peto fundum, nōne poterit sequi absolutio ī via: quia fundum probauit reus esse suum, & sic parat ꝓiudicium in fundo. s. in qōe fundi, & sic nō debet admitti ꝯcursus. Pe. dicit nō esse verum, qa licèt super exceptiōe ꝓnūcietur nō parat præiudicium in alio iudicio. l. vendicantem. cum l. seq. §. de euic. hoc anno dixi tibi ꝯrium, qđ
1 est verum, † qa qui ponit exceptionem, & in exceptione succumbit, nō prohibetur illud idē, qđ in exceptiōe deduxit, tractare in alio iudicio. Sed si reus obtinuit, tūc facit præiudicium in alio iudicio actori. l. q Romæ. §. duo fratres. §. de verb. obl. fm lect. Hug.
2 † Erit ergo so. ista, illud qđ dicitur quando absolutoria lata est in prima, possibile est nō parare præiudicium in secunda, est verum
c fm cōmunem[c] cursum causarum, aliàs secus. Cōis cursus causarum est, vt reus nō assumat in se onus probādi esse rē suam. pt tñ si vult, l. liberis. ī fi. §. de lib. cau. & l. circa. §. de prob. nō tñ cogitur. Vnde absolutoria lata in prima, nō parat preiudiciū in secūda, fm cursum communem causarū. Idē dixi in l. inter stipulantem. §. sacram. j. de ver. ob. ꝙ inspicitur qđ euenire pt, qñ præsens stat⁹ rei verisi'r tendit ad hoc: sed præsens status rei nō inducit hoc, ergo &c. sed si poneres, ꝙ reus vellet in se probationē recipere, tūc nō admitteretur ꝯcursus, cum reus probādo se dñm præiudicaret in
3 secundo, & sic nō admitteretur cōcursus. Op. † extra gl. in Auth. de fideiu. §. sed neque. vbi admittitur concursus personalis & hypothecariæ: sed sententia lata in personali parat præiudicium in hypothecaria l. si deferente. §. quib. mo. pi. vel hypothe. solui. Dy. in c. nullus plurib. ext. de re. iur. lib. 6. dicit, ꝙ si primo proponitur vnum iudicium, secundo proponitur aliud, tunc loquuntur istæ r'æ: sed quando simul & semel proponuntur, tunc est secus, vt in §. ꝫ neq;. Sed illud est ꝯ gl. hic positam super verbo, restōnum. itē probatur, quia ciuilem & criminalem non possum simul & semel in eodē libello proponere, l. interdum. de pub. iud. & l. j. C. qñ ciuilis act. cri. præiu. Et rō est, dicit Dy. in d. c. nullus plurib. de re. iu. li. 6. quia sñīa lata in vno nō parat prębiudicium in alio, ergo sol. Dy. nō ē bona. Cy. soluit in l. edita. C. de eden. ꝙ illud quod dr̄ in §. neque. verum est, qñ vnum iudicium est principale, & aliud accessorium, tunc admittitur concursus: secus si vtrumq; sit principale, vt hic. Sed ista so. est falsa, ꝯ l. fundi. §. e. quia de ancilla & partu nō admittitur concursus. Petrus dat aliam solutionem, quod in illa l. duo iudicia tendunt ad vnum finem. ideo admittetur cōcursus. Sed illud est ꝯ. l. singulis. j. ti. j. Quid dicemus? non video aliam solutionem veram, nisi istam. Vos scitis, ꝙ iura authenticorum grauant debitorem in hoc, ꝙ antequam veniatur ad pignorum possessores, debet fieri discussio de suis bonis, vt citi⁹ possit veniri ad bonorum possessionem per missionem, quam proponi posset ꝑsonalis & hypotecaria, ne diuersis iudiciis fatigetur. Et sic ille casus specialis est contra istas r'as, per dictam rōem. Op. ista l. vr̄ cōtra l. ordinata. §. de lib. causa. per quam l. videtur ꝙ postquam quęstio præiudicialis proponitur, illa debet examinari, aliæ silere debent: vt peto à te meum seruum, ista quæstio de seruo siue ante, si ue post, ꝓponatur, debet primo examinari. Per istud ꝯrium intel-
4 liges materiam legis. Et debes † scire, ꝙ causæ præiudiciales dicūtur trib. mod. Vno modo dicuntur actiones preiudiciales in rem, quando agitur de statu alicuius, de quib. loquit̄ inst. de act. §. præiudiciales. & l. j. §. per hanc. §. de rei ven. & dr̄ præiudicialis, quia in
d ea vertitur[d] magnum præiudicium, vt status. item præiudicialis dr̄, quia præiudicat, vel apta est præiudicare aliis causis. item faciunt qñq; quem inhabilem ad iudicium, & de istis præiudicialibus nihil dicam, nisi inquantum pro declaratione aliarum, & de illis loquitur d. l. ordinata. vnde nō facit ad istam. Secundo dr̄ pręiudicialis, rōe autoritatis, & præeminentiæ, & istud contingit altero de duob. mo. Vno modo in causis se inuicem nullo modo cōtingentib. l. vlt. C. de ord. iu. quia ibi causa ciuilis nullo mō habet facere cum criminali, sed solum ex præeminētia criminalis. l. per minorem. §. de iudi. fm vnam lec. Secundo, est præiudicialis rōne autoritatis & præeminētiæ, in causis se inuicē ꝯtingentib. pp qualequale ꝓiudicium, vt ē petitio hæreditatis, & vidistis §. l. e. si post litem. & d. l. vl. C. de pe. hæ. de isto non dicam hic. Tertium genus est præiudicialium, qñ sic se contingunt, ꝙ absolutoria lata in primo, parat ꝓiudiciū in secundo. & gl. in d. l. per minorem. ponit ista
5 genera præiudicialium. Hoc ꝓmisso † venio ad qōes aliquas, & reuoco in dubium. Dicitur hic in l. fundum. ꝙ si aliquis primo petit fundum, secundo viam, tūc obstat exceptio, ne faciat præiudiciū. Quæ

a ADD. ¶ Ale. Requiruntur ergo ista duo copulatiue, vt habeat locum ista regula, vt patet in ista lege, iuncta l. seq. & ad istam l. fundū, vide bar. in d. l. naturaliter, §. j. de acq. pos. in 1. & 2. q. principali, & vide bar. in l. edita, C. de eden. & pro intellectu huius l. vide bal. in l. edita, in rep. Perusina, & ī l. qui Romæ, §. duo fratres, de ver. obl. & d. Ant. in c. cum dilectus, in prima conbinatione, de cau. pos. & propr. & ad l. sed si ante, vide bal. in d. l. edita.

b Ale. Vide bar. in l. sæpe, in fi. j. q. de re iu.

c Ale. Not. limitationem quæ habet, ꝙ impeditur cumulatio, qñ absolutoria lata in prima, potest parere exceptionem rei iudicatæ in secunda. Et adde bart. idē subtiliter dicētem in l. naturaliter, §. nihil cōe, in prima combinatione, de acq. pos. per ca. pastoralis, de causa pos. & ibi etiam bar. ad istam regulam dat aliam limitationem notab. & ibi declarat Imo. & d. Ant. in d. c. cum dilectus, de causa pos. bal. autem in repe. l. incerti, C. de interd. aliter dicit per istam l. sed si ante, fm Old. videlicet, ꝙ regula huius l. fundum, cum si. procedit qñ in omnē euentum sententia absolutoria in prima parit exceptionem rei iud. in secūda, aliàs secus, per d. l. sed si ante. Adde ꝙ contra bal. in hoc tenet aperte Dy. in c. nullus plurib. in ver. adde sexto, &c. & in fi. de iurei. ī 6. ar. in l. pecunia, si cer. pe. ꝯ bal. tenet etiam bar. in l. edita, in j. reg. C. de eden. item contra bar. hic videtur text. in l. interdum, j. de pub. iud. inducendo vt ibi scripsi post Imo. Vide aliam limita. secundum Ang. in l. vbi pactum, C. de transa.

d Ale. Quot modis dicātur causæ præiudiciales, vide pulchre bar. ī l. si quis libertate, circa fi. §. de pe. hæ. ad quod dixi post bar. in l. iudicium soluitur, §. de iud. Sed verum ordo vt prius de preiudicialib. cognoscatur, sit de substantia, & an prius cognoscatur de exceptiōib. oppositis ad processum, vide per Ant. Flo. & omnes in c. exhibita. post gl. de iud. & doc. in c. cæterum, de præscr. & quod no. Bar. in l. à procedente, C. de dila. & l. j. C. de or. iud. & in l. si q̄ramus, & ibi ēt p Im. de test. & q̄ dicat̄ exceptio ꝓiudicialis, vide bal. in l. peremptorias, C. sen. rescin. nō pos. Et de istis no. plenius p d. Ant. de ord. cog. in c. tuam, & ibi per Abb.

Quero, quid si reus hoc facit, peto fundum à te, tu agis contra me confessoria, an possis? Pe. dicit ꝙ sic, quia ista exceptio est introducta fauore rei: vnde si actor nō posset proponere, reus poterit. Sed
a non credo a Petrum verum dicere, & ante faciam vnam q. per quam reprehendo eum. Egisti contra me confessoria, ego reus ago contra te rei vendicatione ad fundum, tu dicis seruitutem tibi deberi, super quo agetur? Dicam ꝙ super secundo iudicio, & hoc per l. j. C. qui acc. nō pos. secundum vnam lect. sm quam do tibi aliam rl'am, quia regulæ istius legis procedunt, qñ duo iudicia proponuntur ab vna & eadem parte: sed qñ vnum iudicium proponitur ab vno, aliud ab alio, tunc sume istam rl'am. Si condemnatoria lata in secundo parat prædicium plenum in primo, super secūdo tantum procedetur, & in primo supersedebitur. l. j. C. qui acc. non pos. Vide in simili. l. vlt. C. si ex fal. instrum. & quod vidistis in l. qui agnitis. s. e. Nunc ad propositum, si ego reus propono rei vēdicationem ꝯ te, qui primo agebas confessoria contra me, tunc procederetur in secundo, & supersederetur in primo. Sed si diceres tu, sicut secunda est præiudicialis ad primam, & ita prima ad secundam: ita hic si probatur via tua, facit præiudicium in secunda: quare ergo non procederetur in prima prout in secunda? Dico ꝙ vtraque est præiudicialis vna ad aliam, sed ratione maioritatis ꝓceditur in secunda, quæ est maior: sed si essent paris potentiæ, tūc procederetur super vtraque, vt j. ti. j. l. si inter me. & ibi dixi. A qō nem Pet. an reus possit agere confessoria, qñ primo egi rei vendicatione. Et dicit ipse, ꝙ sic. Sed ipse non bene dicit, & istæ ll. nō faciunt, quia loquuntur quando proponuntur ab eodem: secus si à diuersis. quia tunc super maiori procedetur, vt dixi. Facit l. per mi
6 norem. s. de iud. Sed pone, † ꝙ tertia persona est quæ intentat præiudicialem, quia ago rei vendicatione contra te, & Titius agit cōfessoria contra me, an admittatur? Et vr̄ ꝙ non, per d. l. ordinata s. de lib. cā. Sed contrarium dico per l. is à quo. & l. seq. s. de rei ven. Non obstat d. l. ordinata. quia ibi loquitur in aliis præiudicialib.
7 vt s. dixi. Quæro, † tu agis ad viam, ego dico, agas primo rei vendicatione, & prius procedas in illa quam in confessoria, an ista exceptio admittatur? Et videtur ꝙ sic, per l. j. cum sua gl. s. fami. ercis. quando tu non possides, nec confiteor te dn̄m. & pro hoc habuistis gl. s. e. l. generaliter. † Quæro, dicitur hic, ꝙ non possum pro-
8 ponere confessoriam post propositam rei vendicationem, possum ne dare libellum, vt non procedatur, sed vt supersedeatur? Doct. dicunt, ꝙ sic, & bene, per l. neganda. C. qui acc. non possunt.
9 & per l. is qui. j. de publ. iud. † Quæro, quid si simul & semel propono vtranque actionem, super qua procedetur? Et dicūt gl. ꝙ super rei vendicatione, quæ est maior. Et dicūt veritatem, quicquid dicat Dy. in d. c. nullus plurib. in examinatiōne d. §. sed neque. vt s.
10 tibi dixi. † Quæro vtrum ista iudicia sint nulla ipso iure, etiam si non opponatur? vt puta, si quis intentauerit ciuilem, & criminalem, & processum fuerit? Dico, ꝙ verum est si nō excipiatur, valere iudicium. Et pro hoc l. generaliter. s. e. & l. si mancipium. §. 1. s. de euic. & l. 2. com. diuid. & ibi no. quod tene menti, & hoc puto verum. Sed facit mihi dubium. l. si maritus. 2. §. fi. in fi. j. de adult. vbi dicitur, nihil agit, & ibi dicitur quòd sine exceptione libellus nō procedat. Quæro, quomodo sint dispares causæ restitutionis? Et gl. dicit, quam vide, & tene primam responsionem: & secunda non procedit, quia si ago confessoria restituitur mihi vt mea, nō vt aliena, secundum. l. j. in fi. s. de seru. rustic. prædio.

a ADD. ¶ Ale. Adde qđ no. voluit bar. in l. de pupillo, §. si is cui. in fi. de op. no. nun.

LEX XVIII.

1 *Proponens rei vendicationem, & condictionem l. ex diuerso. de rei vendicatione. ad fructus non admittitur.*

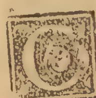
a §. Fundi quem. a Dicitur hic, ꝙ si ago rei vēdicatione, postea propono communi diui. non possum. Contra, quia communi diuidundo potest competere, si non sit dominus, vt pone vnus habet publicianam, & potest agere communi diuidūdo. l. minor. §. j. s. de euic. Gl. dicit fateor, ꝙ rei vendicatio non parit præiudicium in publiciana, sed hic agebat
b communi diui. dicendo se dominum: Op. b de cōsuetudine † ver-
1 ba libelli formantur, ꝙ peto rem cum fructib. &c. Et dicit gl. ꝙ ꝓ fructib. competit officium iudicis mercenarium. item competit cōdictio. l. ex diuerso. s. de rei ven. & ibi no. modo si proponerem rei vendicationem, & condictionem ad fructus, non admittor: secus si rei vendicatione ago, & accessorie per officium iudicis mercenarium peto fructus, quia possum.

a ADD. ¶ Ale. Hanc l. fundi, in pr. dixit bal. no. in l. edita, C. de eden. non esse alibi, ad hoc videlicet ꝙ quis non potest diuidere iudicium accessorium a principali, vel illud accumulare æquè principaliter, & adde tex. cum gl. in l. si cum i iudicio, j. de exce. rei iud. & Im. in l. Paulus, j. s. de re iud. & limitatur sing. per Cy. in l. j. C. de iudi.

b Ale. Vide no. per bar. & bal. l. 2. C. de pe. hę. Et sic principale & accessorium non possunt peti æquè principaliter, accumulādo libellos. Et ad hoc ista lex est sing. & vnica secundum bal. in l. edita.

¶ De exceptione rei iudicatæ.

LEX I.

Cum res inter alios. Op de l. Papinianus. §. si ex cā. s. de inof. testa. Gl. dicit, ꝙ hic agit, vt declaret illud, qđ ē ibi, qñ rescinditur testm̄, & iudex agit, vt rescindat. Aliā so. rāgit gl. & istā puto verā, ꝙ ibi fuit actū cū persona, cuius principaliter interest. idē dicerem si testm̄ diceret nullum: sed hic nō fuit iudicatū ꝯ hæredem vl'em, sed cum legatario fuit actum. Pet. tenet istam so. hic, & Cy. recitando Pet. C. qui. res iud. nō no. l. j. in sua magna distinctione. Sed qūo ꝑt esse illud, ꝙ si ego hæres scriptus possidens hæreditatem cōuenior, qūo possum excipere de iure tertij, ꝯ l. loci corpus. §. competit. s. si ser. ven. possumus dicere, ꝙ vnus & idem erat ille conuentus, & qui excipiebat. Vel dic vt tangam j. l. prox.

LEX II.

1 *Opponi quando de iure tertij potest.*

Qui cum hærede. Subtilis ē. op. de l. cū hæreditas. s. ad Treb. soluit, aliud in legato vt hic. & aliud in creditore, vt in ꝯrio. Tu dic, ꝙ ibi erāt actiones tpe perituræ. ita tēt ibi gl. & Pet. hic. Op. de l. fi. C. de pet. hæ. so. qđ hic in aliquo immutatur hodie per illam l. vt dixi in l. si post litē. s. ti. j. Op. de l. hæc āt. §. j. s. si cui plus q̄ per l. fal. so. gl. fateor ꝙ peti poterat, quia actio cōpetebat, sꝫ exceptio poterat opponi, vt hic. Op. ꝙ competat sine restōe, quia ista exceptio vr̄ dilatoria nō peremptoria. l. si post litem s. tit. j. q̄dam tñ gl. in l. qui cum hærede. j. de act. & ob. tēt qđ ipso iure restituatur actio. Gl. hic tenet ꝯrium, ꝙ ope restitutionis, quia durū est ꝯ stimulum calcitrare, vt hic, ibi, dum dicit, Iul. li. 4. &c. quia quartus liber ē de materia rest. in inte. & debemus intelligere sm materiam ibi positam. l. Imperator. s. de in diem addic. Dic, ꝙ iudex absoluet eum simpliciter, ideo de æquitate restituitur actio sibi, secus si non absoluisset simpliciter,
a quia tunc non esset opus restitutione. Op. quod de iure a tertij nō potest opponi. l. loci corpus. §. competit. s. si ser. ven. & l. si qs emptiōis. §. sin vero nullū. C. de præsc. 30. an. & vt ista materia plene
b intelligatur b dic, ꝙ qñq; opponitur de iure tertij ab eo, qui successit illi tertio, & vide qđ no. in c. is qui in ius. ext. de re. iu. li. 6. & qđ vidistis in l. si tertius. s. de aqua plu. arc. Qñq; opponit quis de iure tertij, vt fideiussor, & de hoc vidistis in l. exceptiones. s. ti. j. & l. 2. j. de duob. reis. Qñq; quis opponit de iure tertij prorsus extra-
c nei, c & tunc dic, Qñq; ius tertij est exclusiuum iuris agentis ipso iure. Qñq; nō elidit intentionē agētis ipso iure. Qñq; nō excludit
1 nec elidit, sꝫ partē đ vtilitate iuris agētis diminuit. Primo † casu, d
d qñq; ipso iure est exclusiuum iuris alterius, tunc aut est exclusiuum siue velit tertius, siue nō, & tunc ꝑt opponi de iure tertij. l. fi.
e C. de rei ven. & l. cùm seruum. cum sua gl. C. de ser. fu. Qñq; e ius
f tertij est exclusiuū iuris agētis ipso ipso iure, ita tñ si tertius vult, f tunc de iure tertij non possum opponere. l. 2. si ager vect. vel emphi. pe. cum gl. coniuncta. l. 2. C. de iure emphi. Qñq; ius tertij est exclusiuum iuris alterius ipso iure, etiam si tertius non ꝯdicat, licèt non requiratur voluntas eius expressa, tunc potest opponi de iure tertij, l. j. huius tituli, cōiuncta l. alio prærerito. s. de iniu. rup. & irri. test. & de hoc est casus in l. 2. §. 1. j. de do. exc. coniuncta gl.
g quæ est in l. & eleganter. in pr. s. de dol. Quandoq; ius tertij g non elidit intentionem agentis ipso iure, & tūc aut illud ad hoc tēdit, vt etiam aliis prosit, & potest alius vti iure tertij. l. si post mortē. §. fi. de bo. pos. cōtratab. quod intellige, vt ibi dixi. Facit l. ex duob. §. fi. & l. & si contra. de vul. & pup. Aut ad hoc nō tendit, & tunc aut si nō opponeret exceptionem de iure tertij, conuentus incideret in pe

a ADD. ¶ Ale. An possit op. de iure tertij, in materia adde quæ no. dicit bar. in l. si alienam, s. so. matr. & adde bal. in l. doce ancillam, C. de rei ven. & in l. cum seruum, hic alle. qđ dixi in l. fi. in fi. s. vti pos. & bal. i aut. qui rē. de sacros. ec. & in l. pe. ad fi. de non nu. pec. per Can. in c. mandatum, de resc. p bal. l. peremptorias, C. sen. rescin, non pos. in l. 2. in prin. quib. res iud. non nocet, & per Can. in c. cum dilectus, de iure pa. plene per Ia. de bel. in d. l. loci corpus, Ang. declarat in l. mi litis codicillis, §. veteranus, s. de test. mili. ¶ An possit opponi de iure tertij, vide Pe. de anc. cons. 298. Pau. de ca. cons. 142. Ale. cons. 136.

Clau. ¶ Adde Ro. cons. 347. bal. in l. j. de ap.

b Paris. Vide Ia. l. 2. ver. veritas huius puncti, C. de iur. emphy. Ro. cons. 76. dicentem, quòd quis non potest opponere de iure fisci.

c Ale. Vide bal. in l. cum seruum, de ser. fug.

d Paris. Vide Pau. de ca. cons. 142. inc. ad id de quo q̄ritur, limita non hr̄e locum in iudiciis summariis, in quibus nō potest quis opponere đ iure fisci exclusiuo iuris agentis, sec. Pau. de ca. in l. si quem ibi seqtur Ale. in fi. C. de edi. diu. Adr. tol.

e Barb. Et vide Cy. & bal. in l. cū seruū, C. de ser. fug. & per. bal. aliqd in l. si qs cōductiōis, C. loc. bar. l. indebiti, §. sed & si nūmi, s. đ ꝯd. ind. & l. si aliena. s. so. ma.

f Ale. Pro hoc vide gl. not. in c. j. ne sede vacan & Abb. Sic. in c. diuersis fallaciis, de cle. coniug. & Bal. in l. solennibus, C. de rei ven.

g Ale. Addit huic dicto Im. in l. si alienam, so. mat. gl sing. in l. his consequenter. §. si filiusfamilias, fami. erc. vbi quoties agitur actione reali, potest excipi de iure tertij, ita demum si sit exclusiuum iuris agentis, & idem ibi bal. post Oldr. & bal. in l. j. in prin. si quis aliq. test. prohib.

in periculum, ꝙ teneatur bis soluere, & tunc pt opponere, vt hic & l. quandiu. ṡ. de bo. lib. & l. 3. §. cum extaret ṡ. de carb. edic. Si vero non incidit in periculum, & tunc non pt opponi de iure tertij. l. si quis emptiõis. §. fin vero nullũ. C. de præsc. 30. an. & l. qui ex liberis. §. testõ. ṡ. de bo. pos. ſm tab. & l. milites. §. veteranus. ṡ. de test. mili. Tertio casu, qñ partem de vtilitate iuris agẽtis diminuit, tũc aut illud ius tertij est qdam accessio rei, vel personæ, vt seruitutes reales, vel personales, vt in vsufructu, & nõ pt opponi de iure tertij l. loci corpus. §. cõpetit. si ser. ven. & qđ no. de rei ven. l. fructus. in fi. de cond. inde. l. indebiti. §. sed & si nummi. in fi. Aut est ius p

a se, vt vtilis dñij, a quod habet emphyteuta: vel quæsitum præscriptione, tunc de iure tertij pt opponi, sicut quando est exclusiuum torius, vt not. per gl. in d. §. sed & si nummi. in fi. & probatur in l. si quis emptionis §. j. de præsc. 30. an. Et ista est veritas, quicquid dicat Cy. in d. l. cum seruum. de ser. fu. vbi imperfecte not.

a ADD. ¶Ale. No. pro domino fundi emphyteutici, si illum vendicat ab alio possessore, non ab emphyteuta, ꝙ talis possessor tali dño agenti pt excipere de vtili dñio emphyteutæ, & sic de dñio tertij. Et idem ipsemet tenet in d. §. sed & si nummi, in fi. Et vide quod retuli sec. bal. post bar. in l. 2. de iure emphy.

LEX IIII.

Rei iudicatæ excep.

Quærit gl. quæ sunt istæ personæ que rem in iudicium deducunt? Dic vt in gl. Quæro, quid si cõiuncta persona agit? Dic vt in gl. Quæro, quid in defensore? Dic vt in gl.

LEX VII.

1 *Iurans se non debere decem, si debeat quinque, an sit periurus.*

Si quis cum totum.

Gl. facit vnum ꝯrium, & non soluit, & est in gl. j. in fi. Dic, solue vt ibi. item vide gl. q̃ est in ver. excisas. in fi. Dic, ꝙ ibi res obligata desiit esse, iõ extinguit hypotheca: hic vero res alia ꝑtenta sub prima ex eadem cã petitur, & iõ obstat exceptio rei iudicatæ. Op.

1 j. px. §. solue vt gl. quia hic ex cadẽ cã. ibi ex alia. † Lex nr̃a inducitur ad qõnẽ. Peto à te decem, tu dicis, nõ debeo, & iuras, & debes quinque an sis periurus? Pe. dicit ꝙ sic, per legem istam: quia in iudicio appellatione totius continetur pars. Et de hoc dixi in l. j. §. si stipulanti. j. de ver. ob. secundum Pet. ibi, & distinxi.

1 *An qui succubuit in petitione fundi possit petere fructus.*

a b

§. Si ancillam a prægnantem.

Op. ṡ. b px. sol. ibi ex eadem cã. hic ex alia. Op. de ver. fructib. in pr. §. Quidam hñt literã affirmatiuam, & concordat; quidam hñt negatiuam, & ponitur alter casus. Op. de l. fi. C. de lib. cau. Gl. dat duas so. & tenet illam. ꝙ hic ex alia

1 cã petebatur, ibi ex ea. † Vltimo quærit gl. primo peto fundum, succubui, volo petere fruct9, possum ne? Et gl. dicit ꝙ sic, sed istud est falsum, per l. fundi. ṡ. ti. j. nisi ex alia causa peterem.

a ADD. ¶Bar. Et vide Im. in c. cum ecclesia de caus. pos. ad quod alle. istum tex. & ibi per d. Ant. & quæ ibi dixi.

b Ale. Et sic no. ꝙ absolutoria sententia idem operatur ꝙ condemnatoria, cum solutione, quod intellige, quo ad personas, quæ fuerunt in iudicio, l. Titio centũ, §. titio. & ibi bal. ṡ. de cond. & dem.

§. Plane.

Op. de l. euidenter. j. e. sol. exceptio rei iud. prodest condemnato, & soluenti, sicut si esset absolutus. Et ad hoc alle.

1 *Exceptio rei iudicatæ non obstat in secundo iudicio, quando iudicatum & decisum in primo, venit examinandum in secundo.*

2 *Si peto à te vnam rem, postea ago petitione hæreditatis contra te, quando mihi obstet exceptio rei iudicatæ.*

1

§. Et generaliter.

Semper allegauit hunc †. §. d. Iac. de But. ꝙ qñ iudicat in primo, & decisum venit ad examinandum in secundo, tunc nõ obstat exceptio

2 rei iu. † Quærit gl. quid si peto vnam rem à te, postea ago petitione hæreditatis. Et distingue, vt in ea patet. Pet. de Bella pera. damnauit istam gl. quia qñ diuersæ res sunt quæ petuntur, tũc nõ obstat exceptio rei iud. in alio. l. cum quæritur. j. e. Arbitror Pe. verũ dicere, hoc modo, si snĩa lata est, quia non probaui me hæredem, non obstat exceptio rei iud. l. qui Romæ. §. duo fratres. j. de verb. ob. & sic loquitur ista gl.

1 *Quis non tenetur respondere interroganti ne incidat in periurium, vel detegat suam turpitudinem, nisi aliter esset ab alio detecta.*

a

Si à te hæreditatem.

a Pone qđ tu fuisti absolutus, quasi non possideas, & possideas in veritate, & modo volo agere rei vendicatione? si interrogaberis, an de nouo possidere ceperis, si dices nõ; fuisti periurus. si

1 sic, tunc possum agere. Et ista gl. † vr̃ tenere, ꝙ nõ tenetur rñdere ne turpitudinem suam ostendat, vel in periurium incidat, vt not. Ray. super hac gl. Dixi, nisi alias esset ab alio detectum. l. qui iurasse. §. si parer, de iurei. Ia. tenet illam gl. P. Mar. alias Nic. & Ray. similiter tenẽt illam gl. sed in ꝯrium facit l. ei qui. in pr. & l. si quis vxori. §. si quis. j. de furt. & dixi in l. ei qui. in pr. & vtraque gl. sustineo, quod ibi noua contractio interuenit.

a ADD. ¶Ale. Istum tex. allegat bar. in l. duob. ṡ. de iurei. in §. si à fideiussore. Vide quod no. bal. in l. j C. de re iud.

1 *Sententia lata contra nõ possidentem, tanquam possidentem, si de nouo cæpit possidere, mandabitur executioni.*

2 *Reus conuentus licèt libellum accipiat, non tenetur nisi interrogatus respõdeat an possideat. (soluatur.*

Practica est in dicto casu, quòd pronuncietur rem esse actoris, & quòd reus ab

a

§. Si quis fundum.

a Iste est bonus §. & d3 scribi literis aureis. Quæro qualiter debet poni casus in l. ista? Et glo. ponit tria exempla. prima lect. & tertia

1 sunt bone in se. † No. ꝙ sententia lata contra non possidentẽ tanquam possidentem, si de nouo cepit possidere, mandabitur sentẽtia executioni. Secunda lec. est falsa, quia dicit gl. ꝙ reus fuit absolutus, & tex. dicit, ꝙ ſm petitionem fuit iudicatum, iõ non teneas

b istam lec. Tertiam vide, & no. eam. Et op. b ꝙ non potest absolui, & sic obtulit se. Gl. dicit ꝙ non obtulit se, nec vnquam fuit interrogatus, & sic nõ obstat l. is qui. de rei ven. Et sic habes ex ista lec.

2 hic, † & in d. l. is qui se obtulit. de rei ven. ꝙ accipiendo libellum,

c nisi appareat ꝙ tu sis interrogatus, an possideas, c non teneris. Sed quid fiet in isto iudicio? tex. est hic, ꝙ pronunciabit rem esse actoris, & reum absoluet, postquam non cõstat eum possidere, & hoc si actor probat plene de iure suo.

a ADD. ¶Ale. In hoc §. singulariter probatur ſm bar. ſm vlt. lect. ꝙ iudex d3 pronunciare super iure agẽtis, & absoluere reũ, q nõ possidet, nõ ãt simpliciter d3 pronũciare iudicium nõ tenere: & hoc si ꝯstat de iure agẽtis, alias secus. Fallit qñ rei vendicatio actualiter nõ ꝯpeteret, vt q a agens possidebat, & iõ tunc declaratur ius eius, ẽt si de eo cõstet. Casus est singularis sec. bar. in c. examinata, & ibi sequuntur Doct. de iud. quẽ refert Ro. in l. naturaliter, §. nihil cõc. de acq. pos. & Im. in d. c. examinata, limitant hic dicta, quod est no. Et ad ꝑdicta vide latius bal. in l. cum Papinianus, C. de sen. & qđ dixi inst. đ ac. §. j. in margine, & ibi omnino vide ad id qđ no. bar. l. j. C. aduer. rem iud. & omnino vide quo ad istum §. & facit l. nam & postea §. fi. iuncta l. sed & si possessori, in pr. de iureiu. & scripsi post bar. l. 2. §. si publico, j. de adul. Et an possit iudicare super iure rei, vide bal. & quod ibi dixi in l. fi. C. de fideic. li. & latius per eum i d. l. cum Papinianus, & gl. & bar. in l. 1. C. vti pos. & ibi plene bal.

b Ale. Et adde bar. in d. l. is qui se. & bal. l. 1. C. de alie. iud. mutan. cau. fac. & bal. in l. cogi. C. de pe. hæ. & in rub. de rei ven. Tamen declara & intellige istum tex. secũdum hanc lec. prout no. per Im. in d. l. naturaliter, §. nihil, in 4. combinatione, đ acq. poss. & ibi vide bar. & Ang. in l. inter litigantes, de iud. vbi tenet istam gl.

c Clau. Adde Pan. in c. examinata, ver. vlt. dico. de iud. Mathe. sing. 136.

1 *Exceptio rei iudicatæ competens venditori, quando transeat in emptorem.*

2 *Pactum legis commissoriæ & addictionis in diem, rescindit vẽditionẽ ipso iure.*

§. Iulianus scribit.

Iste est subtilis §. & no. Op. ꝙ de persona emptoris transeat in venditorem qa accessio possessiõis emptoris transit ad venditorẽ. l. Pomponius. §. præterea, ṡ. de acq. pos. & l. si hoĩem. ṡ. de vsuc. Aduerta-

1 tis, hic est duplex lec. vna Io. q̃ seqtur Petr. † Alia gl. q̃ sequitur d. Ray. & dicit Io. ꝙ est verum, qđo reuertitur sine ti. secus si ex ti. vt redhibitoria quia tunc transit de emptore ad vẽditorem. gl. damnat opi. Io. qa si sine ti. reuertitur, ad quemcunq; transit sine exceptione trãsit. Ad l. Pomponius. §. præterea dic, ꝙ aliud est in accessiõe, & aliud in re iud. Quid dicemus? Primo impugnemus gl. Dicit gl. rõ dñiæ est, quia venditoris interest, vt transeat ad emptorẽ. Ista rõ est bona quia ſm hoc exceptio rei iudi. ex persona donatoris, nõ transiret in donatariũ: qa donator non tenet de euictione, qđ est falsum. l. tibi. § pactũ. ṡ. de pact. Quid dicemus? Ray. legẽdo hic tẽt gl. Pe. tẽt cũ Io. & rñdet ad reprehensionem gl. quare l. ista voluit denotare, ꝙ exceptio rei iudicatæ trãsit ad eum, q h3 cãm ab eo, alias nõ. Quid dicemus? Pro mõ salua meliori deliberatione, credo Pe. bñ dicere in casu, si res reuersa est ex redhibitione, s3 si ex pacto addictionis in diẽ, vel ex l. commissoria, dicit bñ gl. Et ꝑbo p l. si ex duob. §. s3 & Marcellus. ṡ. de in diem addict. qa ibi dicit, ꝙ pignus emptoris vẽditori nõ nocet. qđ si per redhibitoriã?

3 tũc nocet mihi vẽditori. Rõ † est, qa pactũ legis commissoriæ & addictionis in diẽ, rescindit vendõẽ ipso iure vt vidistis no. in l. j. ṡ. de do. Sed si intẽtatur redhibitio, apparet qđ ex voluntate agat, & vr̃ noua ven. Gl. legit tertio mõ vt effugiat ista ꝯria: & vide gl. ibi, vel dic tertio, &c. Opp. de l. duob. §. j. de iurei. sol. ibi in exceptiõe iusiurandi, q̃ vicem solutionis obtinet. Op. de l. quæsitum. §. si annua. ṡ. de pec. sol. illa exceptio est personalis in venditore, & cã exceptionis concedendæ, cessit in emptore. Op. de l. si cum emptor. in pr. ṡ. de pact. & l. facta. §. si hæres ad Treb. sol. vt ibi. Quæro, hæc lex loquitur quando exceptio rei iudicatæ competebat venditori ante venditionem, quid si post venditionem cæpit competere? Dic vt plene tractaui in l. cum vir. de vsucapionib.

LEX XI.

1 *Aliqui modi ex quib. restitutio in integrum aduersus exceptionem conceditur.*

Si mater filii.

Hæc lex est difficilis, & breuiter. h. d. Si in petitiõe hæreditatis præcedit generalis petitio, & specialis prosecutio obstat exceptio in omnib. casib. nisi actor auxilio restitutionis in integrum iuuet. h. d. Op. ṡ. e. l. §. si quis autem

autem fundū.sol.hæc petitio hr̄ditatis fuit gn̄aliter ꝓposita,licèt vnā causam tm̄ fuerit ꝓsecuta. In ↄ̄rio tm̄ fuit specialis petitio, & ꝓsecutio specialis,& ista est vera so. Alij soluūt,ꝙ §.ↄ̄rius, loqt̄ in rei vendica.hæc in petitione hę.q̄ est mista.Ista nō h₃ rōnē diuersitatis in se.Op.dr̄ hic, ꝙ mater restituitur.ↄ̄ imo ipso iure l.licèt.C.de iud.& l.de reb.s̄.de arb.qdam ↄcedebant:s₃ nō est verū. qa ↄ̄ria in mere personalib.actionib. loquuntur, hic in realib. Dr̄
1 hic,† restituitur ex cā,q̄ro,q̄ est ista cā, pp q̄ huic subueniatur? Et dicūt qdam,qa est mater.Et credo istam opi.satis bonam in se, & multi doc.sequunt̄ istam. Alij dicunt, ꝙ per restitutionem in integrum ex cl'a generali, si qua mihi cā iusta esse videbitur. l. 1.s̄.ex quib.cau.ma.Alij dicunt, ꝙ est ista per errorem. & istam puto satis veram per l.de ætate.§.fi.de interro.act. & restituetur quantūcunq; extraneus,vt dixi in l.pe.s̄.de confes.Tene menti istos modos,ex quib.restitutio conceditur,quia valde vtile est.

1 *Agens ex vna causa,licèt illam perdat, potest ex alia agere ex causa principali:secus in appellatione.*
2 *Libellus generalis in rei vendicatione admittitur in personali, etiam si non opponitur.*

a **§.Denique.ᵃ & §.Si quis autem.** In actione reali si ē petitio generalis,& persecutio specialis, obstat exceptio in oīb. casib.secus si vnā cā specialiter exprimat̄.Gl.intelligit,ꝙ hic petitio fuit generalis,sec⁹ si vna cā fuisset expressa. Pet.ↄ̄dicit ꝙ ēt vbi ex primo vnam cām in libello,obstat exceptio rei iudicatę,nec ex alia cā possum agere,qa oēs videor ꝓponere,vnā ꝓponendo.l.Seio.in fi.j̄.de ap.qa si vnam ꝓpono,oēs videor ꝓponere. Non ob. iste § si qs āt.quia hic petit ex alia cā,s.de nouo superueniēte.Sed
1 quicquid dicat Pe.tex.est hic.Nō ob.†l.Seio.in fi.quia ibi est speciale in appellatiōe,cum ea totum ius suum perditur, secus in cā principali, quia licèt perdam ex vna cā, possum ex alia agere.Op. de l.licèt.C.de iud.sol.ibi in ꝑsonali,hic in reali.Op.dr̄ hic,ꝙ libellus gn̄alis fuit ꝓpositus.ↄ̄,qa gn̄alis libellus non admittitur, l.j.s̄.
2 de eden.Gl.†soluit,fateor ꝙ non debet admitti si excipitur:sed si non excipitur, admittitur.ista gl.est vera in personali, sed in reali generalis libellus admittitur,vt no.gl.in l.j.s̄.de eden.vlt.gl.distinguit quam recitabo in l.& an eadem.§.actiones.j̄.e.

a ADD.¶Ale.No.ex isto §.ꝙ ī iudicio videor deducere oē ius,qđ habeo,& ē verum,& ita ius cōe,queādmodum statutū,vel ↄsuetudinē,ſm Inn.in c.certificari,de sepul.& bal.l.gn̄aliter,de epis.& cl.& illud,qđ infert magis in cā,ſm bal. Et quod videatur deducere ea,quæ sunt de consuetudine,tenet Inn.in c̨.fi.circa prin.de of.archi.& bar.in l.fi.C.de anna.exce.& vr̄ velle gl.in c.conquerente,in fi.in ver.specificares,de of.ord.& in c.cum ad sedem,circa prin.de restitutio.spol.& hic adde bar.j̄.e.l.& an eadem,§.actiones,in ver.op.extra gl.&c.cū ver.seq.Ad not.hic,adde quæ dixit bar.in l.si expressum, in pe.q.de app.& vide no.per gl.& do.in c.inter dilectos,de fid.instr.

1 *Conditio in vltima voluntate non retrotrahitur.*
2 *Exceptio rei iudicatæ non obstat,quando actor tempore quo egit non erat verus dominus,licèt nunc fingatur dominus.*
3 *Agens rei vendicatione si dicam rem ad se spectare iure dominij,videtur deducere directum,& vtile dominium,non publicianam.*
4 *Proponens dominium videtur proponere directum,& vtile,& etiam publicianam si dicit.iure quasi dominij.*
5 *Conditio legati superueniens post litem contestatam , & ante conclusionem in causa videtur in iudicium deducta.*

§.Eandem causam. Iste est bonus §.& h₃ in se multū iuris. Si in actiōe reali ꝓponat̄ petitio gn̄alis,absolutoria lata parit exceptionem rei iudicatę,nisi in oī cā,q̄ tūc tp̄is cōpetebat:secus si cā de nouo superueniat,nisi fingatur retro cōpetiisse.h.d.vsq; ad §.si quis.Diuiditur in 4.partes.Primo,Iuriscōsultus ponit vnum dictum bimembre.Secūdo, exceptionem à dicto,& eius exemplum. Tertio, ponit exemplū secundi membri. Quarto,exemplum primi. Secunda ibi,nisi forte.Tertia ibi,at si ex alia cā.Quarta ibi,itaque acquisitum.Dr̄ hic, si alia cā noua superuenit.ↄ̄, op. de l.3.§.ex plurib.de acq.pos.Gl. dicit,ꝙ illud verbum.alia,non implicat. Vel dic,ꝙ superueniente cā noua desiit ex antiqua competere dn̄ium. & vide gl. item op. dr̄ hic,ꝙ cā,superueniens de nouo facit ꝙ nō ob.exceptio:postea dicit ꝙ legatum fuit sub ↄdōne,&c.qa retrotrahitur per ↄdōnē l. q potior.& l.q balneum s̄.qui po.in pig.ha.Quidam dicunt, ꝙ licèt trahat̄ retro quo ad obligationem,nō quo ad dn̄ium,illud est
1 truffa.Dic†ꝙ illud in ↄ̄ctu,qui retrotrahit̄,sed in vltima voluntate nō trahitur retro,vt hic,& l.j.§.j.s̄.ad Sil. Plene dixi in l.si is qui ꝓ emptore.de vsuc.quamuis Dy.in c.j.in fi.de re.iur.li.6.dicat aliter,&male.Op.de l.grege.§.si sub ↄdōe.s̄.de pig.vbi in ↄ̄ctib.loqtur,& tn̄ si egi primo,postea adueniente ↄdōe possum agere. Dic
2 †ꝙ ad hoc vt obstet exceptio rei iudicatæ,op₃,ꝙ tp̄e primi iudicij cōpeteret dn̄ium vere actori,vt hic:sed si à tp̄e,quo egi,nō erā vere dn̄s,licèt nūc fingat dn̄s,nō obstat exceptio.l.grege.§. si sub cōdōe.s̄.de pig.Op.de l.minor.§.j.s̄.de euic.qdam dicunt,ꝙ nō pt agi publiciana.Contrarium tenet gl.in l.fundi.s̄ ti j.Ad istam l.respondet gl.in l.minor.§.j.& in §.aliæ.inst.de ac.in gl.mag.ꝙ dominium directum vr̄ deduxisse,vtile nō.Sed pone,ꝙ qdam obtinuit ↄ̄ me,ille cecidit à possessione,fundus peruenit ad me,vendidi alteri,& ille reuēdidit mihi,deinde possessio peruenit ad eum, contra quem egeram, an obstet exceptio rei iudicatæ? Et dicit,ꝙ sic. l.si à te.in fi.s̄.e.l.exce. j̄.e.Et vide istam gl in ver. alia causa noua. quæ incipit,non implicat,ibi,sed quæro.& ibi obstatura. Et dic vt j̄.e.l.exceptio &l.si à te.in fi.s̄.e.Pone,ꝙ ego egi rei vendicatione ↄ̄ te, & succubui, tn̄ illum fundum pignorauerā prius q̄ creditor vendiderit dictum pignus,ego emo ab eo qui vendidit,an obstet exceptio rei iudicatæ?Et gl.dicit ꝙ non, vt j̄.e.l.fi. Quæro,pone ꝙ actione ex testō pro legato pendente condōe ago, & succumbo, an possim postea agere? Et dic vt in gl.l.grege.§. si sub condōe.s̄.
3 de pig.†Quæro pone, ꝙ ago rei vēdicatione, & dico rem ad me pertinere iure dominij,quid videor deduxisse in iudicium?Gl.tenet hic,ꝙ dn̄ium directum tm̄ nō vtile:qa de dn̄io directo, intelligitur,cum dictio,dn̄ium,profertur,l.qui in perpetuum s̄.si ager vec.vel emphy.pe. Et istud tenet gl.Inst.de act.§.aliæ.in gl.mag.& etiam Pe.de Bel.perti.vr̄ tenere,ꝙ ille qui ꝓponit ius dn̄ij simpliciter,de directo intelligatur. Sed an illud sit verum, debes scire ꝙ gl.in quibusdam partib.dn̄t,ꝙ qui agit publiciana, h₃ vtile dn̄iū. Et hoc sentit gl.hic.& inst.de actio.§.aliȩ.Dy.reprehendit gl.in d. § aliæ.in l.cum postulassem.s̄.de dam. inf.quia est dn̄ium directū, & vtile,& quasi dn̄ium,ex quo causatur publiciana.Et ideo iurisconsultus proponit titulum de rei vendicatione,sc.de dn̄io directo : & titulum de publiciana,hoc est de quasi dn̄io, & titulum si ager vec.vel emph.pe.& sic de vtili.& gl.in §.aliæ, prætallegato,ēt sic appellat.Dic ergo,ꝙ dn̄ium vr̄ deducere,s.directum,vel vtile, nō tn̄ quasi dn̄ium.Et illud voluit sentire gl.licèt male loquatur,
4 vt statim dicam.†Quæro,qn̄ quis ᵃ ꝓponit dn̄ium,an videatur ᵇ
a vtile in iudicium deducere, an directum tantum? Et vr̄ ſm istam
b gl.ꝙ nō videtur vtile proponere.Et hoc tenet Pe. & probat per l. si cum testō argentum mihi. §. si fundum.j̄.e. & sic qui proponit dn̄ium directum,non videtur deducere vtile. Dy.tenet ↄ̄rium,& ꝓbat per istum tex.quia dicit,nam qualecunque,&c.Item ꝓbo ꝑ l.sed & si possessori.§.item si iurauero.s̄.de iurei. Et hoc tēt Gul.đ Cun.& ꝓbo hoc per l.quib.dieb.§.dominus.s̄.de ↄd.& dem.l.stipl'o ista.§.hi qui.j̄.de ver.ob.Dy.in d.§.aliȩ.& Ia.de Bel.in auth.de litig.§.j.in lect. Et iō si intētans iure dominij,vel quasi,per hoc ꝙ dicis dominij,dicis de directo,vel vtili.vn̄ si es emphyteuta, videris vtile dominium in iudicium deduxisse:qn̄ addis,vel quasi, tūc venit publiciana in libello,aliàs nō veniret.l.minor.§.j.de euic.ad l.j § qui in perpetuum.s̄.si ager vec.dic,ꝙ ibi rōe adiūcti nō poterat ad vtile referri,iō ad directum refertur.†Quæro,quid ᶜ si cō-
5 ditio legati ᵈ superuenit post lit.cōt.ante sn̄iam,an illud ius videa-
c tur deduxisse in iudicium?resp.ꝙ si ante ↄcl'onem veniret condi-
d tio,vr̄ deduxisse in iudicium,ar.l.si rem.ᵉ§.fi.de pig.act.& l.si mā-
e dato.s̄.mandati.Sed si post ᶠ conclusionem,tunc credo ꝙ non vi-
f deor deduxisse in iudicium,quia perinde est ac si post sententiam obuenisset,ar.l.si rem.§.fi.s̄.de euic.

a ADD.¶Pom.Vide Fel.ī rub.extra de resc.ver.fallit qnto.&Ale.ↄs.83.vo.3.vbi se quendo bar.hic vide ꝙ vbi in libello fit mētio de dn̄io,vel proprietate,intelligitur de directo,nō aūt de quasi.Et ibi ēt dicit,ꝙ vbi in libello fit mentio de proprietate,intelligitur de directa,non āt de vtili,& vide bal.in l.2.s̄.de cond.inst. Clau.¶Adde bar.l.2.C.de vsuf.Gul.de Cu.in l.sed & si possessori, §.item si iurauero,s̄.de iureiu.bal.in §.sed quoties,inst.de iure nat.gen.& ciuil.
b Ale.An appellatione dn̄ij veniat vtile,vel directū, vide quæ dixi in d.l.j.ff.si ager vec.&c.& in l.j.j̄.de ac.& obl.de quo vide per d.Ant.ī c.examinata,de iud.
c Bar.Et vide pulchra verba quæ notaui in tex.l.si rem,§.quolibet tp̄e,s̄.đ euic.
d Pom.Et licèt in hoc contrarium tenuerit bal.in l.non quemadmodum,s̄.đ iud. tamen reprehenditur per Are.in l.si Titius,j̄.de ver.ob.per bar.hic,quem sequitur ipsemet bal.in l.si rem allegatam,sibi contrarius.
e Ale.No.ꝙ ista procedunt à pari,aliquid superuenisse post conclusionem in causa,& superuenisse post sn̄iam.Facit gl.no.in l.quamuis,C.de adul.& bal.in l.error,C.de iur.& fac.ign.& bal.l.j.C.ex deli.defun.& bal.in d.l.quamuis, ad fi.de adul.& quæ dixi post bar.l.j.de exce.facit quod no.bar.in l.admonēdi,de iureiu.& in terminis vide Abb.in c.pastoralis, de exce. & cum bar. transit hic simpliciter Ro.in l.si Titius,de ver.ob.
f Pom.Contrarium tenet Are.in l.si Titius,j̄.de ver.ob.volens,ꝙ imo etiam si superueniat,deductum esse in iudicium,per tex.in l.ꝙsi in diem,in pr.s̄.de pe.hę. ↄ̄ debitorem,qui est obligatus in diem, vel sub conditione, ꝙ debet expectari tp̄s rei iudicatæ,an dies venerit, vel conditio sit purificata. Si ergo tempus rei iudicatæ innuit,ꝙ si sufficiat ius superuenire,ꝙ vbi est conclusum in causa, do minium adsit tempore quo d₃ ferri sententia, tn̄ per hoc puto non esse recedēdum à l.pe.s̄.de pe.hæ.& Im.in l.si filius qui patri,s̄.de vul. & pu.& Are.sibi ↄ̄rius in l.hæres qn̄q;s̄.de acq.hæ.Non ob.tex.in d.l.ꝙ si in diem. Quia intelligo prædicta hic debere spectari,vbi tempus rei iudicatæ,aut dies venerit, vel conditio sit purificata,hoc est, ꝙ debet iudicari conditionem esse purificatam,vel diem euenisse eo tempore,quo iudicandum est.Sed tamen,ꝙ conditio esset purificata,& dies euenisset,antequam esset in causa conclusum ad hoc,vt ius qđ superuenit,videatur in dubio esse deductum,vt dicit Dy.ī d.l.si Titius, & vide Fel.in c.si pro debilitate,ver.3.alle.de of.dele.Ale.conf.176.vo.2.

§.Si quis iter. Opp.de l.egi.j̄.e.gl.q̄ est hic,resp.ibi ex eadem cā,hic ex diuersa. sol.vera ē,ꝙ ibi pars petebat ius qđ prius petitum erat,hic sunt prorsus separatæ. Op.

& videtur ꝙ habeant aliquid commune. l. qui vsumfructum. ĵ. de ver. ob. Gl. nesciunt qd dicere, nec ibi, nec hic. Aduerte vt intelligas gl. Pars integralis est illa, quæ ad positionem totius partis ponitur, vt si dico domus, pono parietẽ, ad positionẽ partis integralis, nõ sequitur totum. Quædam est pars subiectiua, & est totũ eꝯ: quia ad positionem totius, nõ seqtur pars, sed ad positionem partis seqtur totum, vt homo, tũc sequitur totum, s. animal: sed posito animali, nõ sequitur homo: quia pt esse equus. Modo iter & actus sunt quædam seruitutes per se, nec vna ẽ pars alterius, vel integralis, vel subiectiua. Sed si tu quæris quo ad commoditatem, iter est pars subiectiua, hoc dicit gl. in l. recte dicimus. ĵ. de ver. sig. dixi in l. qui vsumfructum. ĵ. de ver. ob. Op. ĵ. e. l. si cum testamento argentum. §. si fundum. sol. vt per gl.

a **§. Hoc iure vtimur.** [a] Quæro, quæ est differẽtia inter actorẽ, & reum: quia factũ personæ coniunctæ nõ nocet mihi, nisi ratum habeam, siue defendat, siue agat. Et gl. dicit, ꝙ nulla differentia est, sed illud ponit hic,
b quia frequentius accidit. Et gl. tenet [b] hic, ꝙ siue succumbat, siue obtineat possum habere ratum. Vltram. dicunt, ꝙ tunc pt haberi ratum, quando lata est sententia contra eum, secus si pro eo. Nõ obst. C. de proc. l. nõ eo min⁹. quia illud speciale in minore, vt no. C. in qui. cau. in inte. rest. l. si tutor. per gl. & ibi de hoc per Cy. sed puto istam gl. veram, quia vbi est aliquid nullum ex defectu con-
c sensus, tunc quandocũque interuenit, sufficit, [c] l. ratum. ĵ. de so. & per Dy. in c. ratihabitio. extra de re. iur. lib. 6.

a ADD. ¶ Barb. Et vide bal. in l. Iulianus, s̃. qui satis. cog. vbi ponit not. opi. & vide Ang. in l. licet, ff. de iud. vbi loquitur singulariter, bar. l. j. C. qui ꝓ sua iurisd. & in l. falsus, C. de fur. Et cõtra istam gl. dicit fuisse decisum in curia do. Gasparis de Cal. in c. cum in iure, de of. del. & vide ibi Io. de Im. & bal. in l. licèt, C. de proc.

b Alex. Et an valeat sñia lata pro furioso, vide l. quæsitũ, & ibi gl, & do. s̃. đ re iud.

c Ale. Adde pro concordantiis istarum gl. no. per bal. & Ang. in l. licèt, s̃. de iud. p Mod. in c. cum in iure. extra de of. del. & ibi dicit Im. ad fi. ꝙ Gasp. Cal. in c. cum olim Abbas, de of. del. tenet opi. Cy. in d. l. si tutor, contra istam gl. licèt de hac gl. nullam mentionem faciat, & dicit ꝙ contra istam gl. tenuerunt etiam d. de Ro. in deci. antiquis, licèt non allegent istam gl. & vide pulchre in d. l. si tutor, & cum hac gl. tanquam sing. & vera transit Imo. in l. sæpe, de re iu.

1 *Filiofamilias cõuento & absoluto acquiritur patri exceptio rei iudicatæ, si nomine patris tacite, vel expresse in iudicio defendendo comparet, secus si pro sua confessione conuenitur.*

2 *Filio emancipato conuento, & absoluto, exceptio rei iudicatæ, prodest patri, si ab eo causam habet, & interest filij eam transire ad patrem.*

1 **§. Si quis hominem.** Quæro, qualiter fuit petitus? dic vt in gl. Sed q̃ro, † fuit fili⁹ ꝯuentus, & absolutus existens in ptãte, an pater acquirat exce. rei iud. Et dicit ꝙ sic, qa vna persona cẽsetur. Credo ꝙ ista gl. dicat verum, qñ filius est in iudicio defendẽdo patrẽ tacite, vel expresse: secus si ꝓ sua ꝯfessione ipse ꝯuenit̃, quia dixit se possidere. ar. l. ꝗ ser
2 uũ. s̃. de interro. ac. † Quæro, si filius emãcipatus fuit ꝯuentus, & absolutus, an acquiratur exceptio patri? Et dic vt ĩ gl. Vides ergo, ꝙ si filius emancipatus obtinet, prodest patri, si ab eo hẽt causam. Illud debet intelligi secũdum ea, quę dixi in l. cum vir. s̃. de vsuc. s. si interest filij emancipati exceptionem transire ad patrem.

1 *Si ego vendidi tibi de præsenti fundum, & Sempronius fecit examinare testes ad æternam rei memoriam, quòd illum fundum iam est annus sibi donaui, an vigore istorum testium possit agere contra te emptorem.*

a b **§. Item si rem.** [a] Dy. cõsuluit vnã q. q̃ vidi de facto. Hodie [b] vendidi tibi vnũ fundum, Sempro-
1 nius facit examinare † testes ad æternam rei memoriam, ꝙ ego iã est annus, donaui sibi fundum, & vult agere ꝯ istum emptorẽ, sc. ꝯ te, cui vẽdidi, & ꝓbare sibi esse donatũ p illos testes examinatos ad ęternã rei memoriã, an possit? Dy. dixit ꝙ sicut exce. rei iud. emptori nõ nocet, vt ĵ. e. l. iudicatæ. & l. si superat⁹. s̃. de pig. ita examinatio facta post emptionem. Inn. idem in c. cum causam. de testi.

a ADD ¶ Paris. Vide Are. cons. 36.

b Ale. Vide qđ no. bar. in l. sæpe, in fi. de re iud. & in l. si perlusorio, §. fi. de ap. & vide bar. l. 2. C. de eden. & in l. 2. iud. so. & adde in materia bar. l. 3. C. de pig. an ius exequendi transeat ꝯ tertium possessorem, vide bar. l. 3. C. qđ me. cã. in fi. an cui nõ nocet sñia, noceant alia acta, vide bar. in l. si superatus, ad fi. de pig. & in l. 2. ĵ. iud. sol. & allegant in materia no. per bar. l. 3 C. de pig. Cy. & bal. l. 2. C. de edẽ. & bar. in l. qui repudiantis, §. j. de inof. test. vide bar. in l. edita. C. de eden.

Pom. ¶ Vide Im. cons. 40. Are. 36. ver. 2. dico, vbi extendit, ꝙ nedum probationes factæ contra autorem, nocent singulari successori ante translationem iuris in eum factam, sed etiam confessiones, & Are. cons. 78. & Ale. 61. vo. 2.

LEX XIIII.

Et an eandem. Op. de l. si quis cum totũ. §. si ancillam. & §. seq. s̃. e. gl. tua respõdet, ꝙ oportet ꝙ sit eadem res vere, vel interpretatiue. Opp. de vsufr. l. qui vsumfructum areæ. in pr. Gl. non soluit. so. in hac exceptione inspicitur substantia, & etiam veritas præsumpta, ibi sola forma.

§. Qui cum partem. Sed nõne habuistis in l. si qs cũ totũ. §. fi. ꝙ qñ illud, ꝙ est decisum in vno iudicio, venit examinãdũ in alio obstat exceptio rei iudicatæ, qđ nõ est ita hic. Bñ gl. dat duas so. Prima dicit, ꝙ venit examinãdũ in primo iudicio, nõ tanq̃ cã proxima, sed tanq̃ remota. Sed qd ad rhombum? Dat gl. aliam so. ꝙ succubuit in parte socij. Sed ista mala, per tex. Dicit gl. vel verius, aut succubuit tãq̃ nõ legatarius, &c. vt gl. Sed tu debes scire, ꝙ Pau. Iuriscõsultus sciuit qd diceret. Dixi tibi, opꝫ ꝙ sit eadem res, & cã, & persona vere, vel interpretatiue, vt s̃. ꝓxi. dixi. mõ peto partem meã, deinde vsumfructũ peto accrescẽtem, qñõ obstat exceptio: qa res q̃ secũdo peto, est prorsus extranea à prima, i. nõ est accessoria, qa personæ nõ rei accrescit. Et hoc vult dicere tex. & sic, cũ nullo mõ contingant se, nõ obstat exceptio. Idem vides in exemplo, peto decẽ & succumbo, deinde peto quinq; ex alia cã, possum, cum prorsus sint separatæ, & possum probare in ista qđ non ꝓbaui in prima.

1 *Intellectus gl. ad hunc §. quod hic fuerit petitio generalis, & prosecutio specialis est verus, & nu. 3.*

2 *Differẽtia est in formando libellum in actione personali, & in reali, quia in personali debet exprimi causa suæ petitionis, & in reali non.*

4 *Exceptio rei iudicatæ non obstat ipso iure, quando petitio fuit generalis, prosecutio specialis, & sententia generalis: secus si sententia fuit specialis.*

5 *Exceptio rei iudicatæ non obstat in non prosecutis, quando petitio fuit generalis, & prosecutio fuit specialis ignoranter: secus si scienter. & nu. 7.*

6 *Exceptio rei iudicatæ quando obstet in non prosecutis, plena distinctio.*

8 *Agentem actione personali ad delictum ciuiliter, non oportet exprimere omnia requisita in l. libellorum. ĵ. de accu. sicut in libello criminali.*

9 *Intentans actionem descendentẽ ex delicto tenetur exprimere diem, & locum.*

10 *Dominium potest haberi ex pluribus causis in idem tempus concurrentibus.*

11 *Agens actione reali, non potest cogi ad exprimendum certam causam.*
Exprimens vnam causam in reali, non videtur omnes deduxisse.

12 *Agens actione reali, & succumbens quando possit ex alia agere, vt ei non obstet exceptio rei iudicatæ.*

13 *Agens actione reali, & dicens rem ad se spectare iure dominij, vel quasi, si succumbit, an possit postea intentare publicianam.*
Libellus, peto rem iure dominij, vel quasi, de iure non procedit: consuetudo tamẽ admittit, & vnum debet libellans prosequi.

14 *Agenti hypothecaria qui primo succubuit, quãdo obstet exceptio rei iudicatæ.*

15 *Agens confessoria & negatoria, si vnam prosequitur, & succubuit, an possit aliam intentare.*

16 *Exceptio rei iudicatæ q̃do obstet agẽti actione mista, puta petitiõe hæreditatis.*

17 *Actio personalis in rẽ scripta regulatur secundum naturam actionũ ꝑsonalium. Et in ea ex iure superuenienti potero iterum agere.*
Et quando agenti tali actione obstet exceptio rei iudicatæ. nu. 18.

19 *Si in libello exprimitur vna causa generaliter, & iudicio pẽdente superueniat actio, an tale ius claudatur in hoc iudicio.*

20 *Si ĩ libello exprimo cãm remotã, puta emptiõis, nõ tamẽ ꝓbo de tpe, reus absoluitur.*

21 *In libello in actione personali quis non tenetur exprimere causam proximam.*

22 *Agenti non sufficit allegare in libello causam autoris sui in successore singulari, in successore vniuersali sic.*

§. Actiones. Iste § hꝫ vnã mãm multum subtilẽ, & multum quotidianã, & diuiditur in duas partes. Prima pars loq̃ de actione ꝑsonali. Secũda de reali. Secũda ibi, at cũ. Et legit̃ §. iste trib. mo. Vno mõ sec. Dy. & alio mõ fm gl. & tertio mõ sec. Guid. de Suza. & Ia. de Are. vñ eũ seq. & hoc intẽdit, Actio ꝑsonalis simpliciter ꝓposita restringit̃ ad cãm q̃ qs ĩ iudicio est ꝓsecutus: secus in reali. h. d. Quæro, qd vult dicere, singulas obligatiões singulæ cãe sequunt̃. Gl. in ver. cãe. tripliciter exponit, vna est, ꝙ ad positionẽ obligatiõis sequit̃ actio. & vide gl. & sic actio est cã causata ab obligatiõe. Et ẽ rõ, qa si plures actiões sunt, plures obligatiões sunt, & ecõuerso, & vna perẽpta, non perimit̃ alia. Secundo mõ ponitur hic, vt dicamus singulas obligationes, &c. ꝙ hic ponat̃ cã ꝓ cã causante, vt ꝯtus causat obligationẽ, & obligatio actionẽ: q. d. obligatio, quæ est cã causans, seqtur actionem. Nõ vr̃ bene dictum, ꝙ ponat̃ ꝓ cã causante, cum obligatio præcedat actionem. Dy. volẽs sustinere dicit, ꝙ intelligitur, ꝙ sequunt̃, nõ intelligat̃, in tpe, sed vult dicere, ꝙ ad positionẽ actiõis sequitur positio causæ causantis, s. ꝯtus & obligatio. Dãt alij tertiam expõnem, q̃ vide in gl. & est vera in se, lꝫ ꝓ ea nõ hẽmus rõnem, sed esset narratio facti. Tene ergo alterã ꝑdictarũ duarũ. Ad l. istam op. & vr̃, ꝙ nulla sit dña inter realẽ & personalẽ: nã si actio personalis simpliciter ꝓponit̃, in oĩb. parit exceptionẽ rei iudicatæ. l. vl. C. de anna. exce. & s̃. e. l. si mater. §. deniq;. & vidistis idẽ nota. in l. neque. C. ad exhi. & s̃. de eden. l. j. in j. gl. mag. † Huius cõtra-
1 rietatis timore gl. 1. in ver. actiões ponit casum hic, ꝙ ꝯria loquũtur qñ fuit petitio, & ꝓsecutio generalis: hic vero petitio generalis, ꝓsecutio specialis. Dy. dicit ꝙ ista so. ꝯtinet q̃dam diuinationẽ, cũ in tex. nõ ꝯtineat̃: & dicit ipe, ego lego sic, ꝙ dña est in hoc. qa actio personalis simpliciter fuit ꝓposita, & simpliciter facta ꝓsecutio, vt ago ad fundum actiõe ex empto. Sed si postea alia actiõe ago, vt ex legato, nõ obstat exceptio rei iudicatæ. & sic loquit̃ prima pars. Sed ago reali simpl'r ꝓposita, tunc obstat exceptio qñõcunq; agam. Et ista est vera in se, sed nõ multum placet mihi quã-

tum ad l.nm,quia si ago actiõe personali,expssa actione ex empto,sequtur expressio causæ,& sic nõ obstat exceptio rei iudicatæ. Idem credem in rei vẽdicatione, si agam ɔ̃ te rei vẽdicatione,q̃ competit,qui est dñs de iuregẽtium per occupationẽ:&in isto
2 casu esse idem,ꝙ esset in personali.Gui.de Suza.† legit,ꝙ est differentia inter actionem personalẽ,& realẽ,dicit ipse in formatione libelli,qa in personali d3 qs exprimere cãm suæ petitiõis,vt ago ex cõdõe,qa mutuaui:& sic ɔ̃tus debet exprimi.In reali nõ exprimitur,qa non p̃t esse dominium,nisi ex vna cã,sed actio per sonas p̃t ex plurib.ɔ̃tib.competere. Et ista lect.est vera in se,&
3 approbatur per gl.in l.j.ʒ̃.de eden.in gl.mag.sed q̃tũ† ad §.nostrũ, nõ est vera,qa hic non q̃rimus de formatione libelli,s3 q̃ñ obstat exceptio rei iudicatę in ꝑsonali,& in reali.Teneamus ergo lec.gl.
4 ad eam op.C.de iud.l.licèt.Huius ɔ̃rij timore† dicit gl.dico ꝙ ꝺstat exceptio rei iudicatæ ipso iure nõ in effectu.Et vide d.gl.in ver.actiões.ibi,si ergo excipitur,&c.& illud est verum,si fuit petitio generalis, ꝓsecutio specialis,& s̃nĩa g̃nalis. Aliàs si fuisset s̃nĩa specialis, ipso iure non obstaret exceptio rei iudicatæ. l.age.C.de trãs.& l.licet.C.de iu.†Vnum aliud volo [a] ꝙ notes,qđ gl.dicit,ꝙ in nõ ꝓsecutis nõ obstat exceptio rei iudicatæ:ĩ effectu est verũ, q̃ñ qs nõ est ꝓsecutus ignorãter:secus si ex certa scientia & malitiose.l.de reb.s̃.de arb. & nescio alibi istum casum, & vidi nõ est multum tp̃s vnum ɔpromissum generale, & sic fuit facta petitio g̃nalis,& ꝓsecutio specialis,&s̃nĩa fuit lata generalis.& tũc nõ refertur,ad nõ ꝓsecuta:verum est,q̃ñ nõ fuit ꝓsecutus ignoranter: secus si sciẽter.Sed op.de l.in delictis.§.si detracta.s̃.de nox.Gl.nõ soluit.so.ibi eadem cã agebatur,qua prius agebatur,licèt cũ adiectione nouæ qualitatis: hic vero nos loq̃mur, q̃ñ alia actione,& alia cã agitur.Sed op.ɔ̃ istam so.de l.habebat.in pr.s̃.de insti.verũ ibi gl.multum se inuoluit.Pe. & do.dicũt,ꝙ nõ possum agere ꝑp nouam qualitatem,nisi restitutione petita ex iusta ignorantia.Et h.d.Cy.in l.error.C.de iur.& fac.ig.& casus est in l.quęsitum.alias est §.fi.l.j.s̃.q̃ñ actio de pec.est an.Opp.s̃.e.l.singulis.so.ibi ex eadẽ
b cã hic ex diuersis.Op.de l. [b] j.in pr.s̃.de eden.resp.nam d3 actor declarare libellum suum reo postulante.l.vlt.C.de anna.exce.& l.1.
6 s̃.de edẽ.&ibi no.& dic vt ibi.†Et vt ista ɔ̃ria recolligã distingue: aut quis proposuit actionem simpliciter,& generaliter:aut ꝓposuit expressa cã.Si generaliter ꝓposuit, & tunc aut exp̃ssiõe actionis colligitur expressio causæ, & tunc ad illam tm̃ restringitur a-
c ctio. vt hic s̃m lec.Dy. [c] & no.in l.j.in gl.magna.s̃.de eden.Aut ex expressiõe actionis nõ colligitur expressio cãe,vt ago certi ɔdõe: & tunc aut simpliciter sum ꝓsecutus, & obstat exceptio rei iudicatæ in alia.l.fi.C.de anna.exce.aut vnam cãm sum tm̃ ꝓsecutus, & tunc aut s̃nĩa fuit specialis & nõ ꝺstat exceptio rei iudicatę in
7 aliis causis l.age.C.de transac.& l.licet. C.de iudi. Aut † s̃nĩa fuit simplex,& generalis,sicut petitio:&tunc aut quis omisit alias cãs prosequi ignoranter,aut scienter, & malitiose:si ignoranter licèt obstet exceptio rei iudicatæ in aliis, tñ replicatione eliditur.l.l3. C.de iud.& hoc s̃m lec.gl.Si omisit sciẽter,& malitiose in aliis nõ obstabit rei iudicatæ exce.l.de reb.s̃.de arb.vbi est tex.sing.Pe.tẽt in d.l.licèt.de iud.Si vero in iudicio certam cãm expressit,&tunc aut vult agere iterato actione alia descendente ex alia cã,& p̃t, vt hic,& l.cũ quæritur.& no.in l.si mater.§.j.s̃.e.Aut vult agere eadẽ actione cum adiectiõe diuersę qualitatis,&tũc nõ p̃t.l.in delictis. §.si detracta.s̃.de nox.sed p rest.in integrum ex cã iustę ignorãtiæ posset.l.habebat.in pr.s̃.de inst.& l.2.alias.§.fi.l.j.s̃.q̃ñ ac. de pec.ẽ ann.Habes expeditam materiam de actione personali. Formo v-
d nam q.dixi ꝙ in personali cogitur actor declarare cãm.Sed q̃ro, [d]
8 tu†agis actione personali ad delictũ ciuiliter,an hẽas necesse ex-
e primere in libello ciuilieo [e] sicut in criminali,& declarare diẽ,& locũ s̃m formã l. libellorũ.ʒ̃. de acc.& ita in actione descẽdẽte ex delicto,sicut ex ɔ̃tu.Dico,ꝙ nõ d3 sic exprimi in ɔ̃tib. prout in delictis,ar.eius qđ no.in l.testiũ.C.de testi.ext.de fi.instr.c.cũ Ioã. nes.vbi de tp̃e nõ cogitur testis deponere. Si ergo eẽt necesse exprimere in libello tp̃s,tunc si testis nõ deponeret,nõ valeret:& iõ nõ est necesse,vt exprimat̃. Et hoc tẽt Inn.in c.Abbate sane.de re
9 iu.li.6.Sed† q̃ñ actio descendit ex delicto hẽret necesse exprimere diẽ & locũ.Et ꝓbat̃ per l.ait prætor.in pr.ʒ̃.vi bo.rap. & l.idem exigit.s̃.de dol.& ext.de proc.c. tuæ.qđ dic, vt in l.prætor edixit. in pr.ʒ̃.de iniu. Secũdo venio ad materiam realis.& op.innuitur hic dñium posse hẽri ex plurib.causis.ɔ̃ de l.3.§.ex plurib.s̃.de ac.
10 pos.R̃ñ.vt ibi dixi,ꝙ†dñium nõ p̃t hẽri ex diuersis causis cõcurrentib.in diuersum tp̃s,in idem tp̃s sic. Secundo op.de l.minor.§. j.đ euic.Gl.dicit vt ibi.Dixi tibi s̃.e.l.si mater.§.eadem.Tertio op. de glo.magna & vr̃ ꝙ ratio posita in textu, sit magis in ɔ̃rium. Si enim plures causæ sint,ex quib.debetur, plures vidẽtur deductæ: si ex vna cã est mea,vna vr̃ deducta.Et gl.soluit multũ clare,& vide eam in ver.apprehenduntur.quæ incipit ratio ista.Opp.s̃.e.l.si mater.in pr. sol.ibi speciale in matre.Alia sol.est,ꝙ ibi per restitutionem.dic vt ibi.Op.extra gl.de l.si mater.§. si quis autem fundũ s̃.e.vbi qui egit reali, potest iterum agere.Gl.hic sentit in pr.ꝙ ibi fuit apposita in libello certa causa,hic vero nulla causa fuit exp̃ssa,& iõ obstat in omnib.exceptio rei iudicatę,quia omnes vñr deductæ.Pe.dicit ɔ̃,etiam si vna tantum causa sit expressa,omnes videntur deductæ: & obstat exceptio rei iudicatæ:probatur quando quis nõ potest cogi ad expressionem causæ certę,licèt certam causam exprimat sua sponte, oẽs causas videtur deduxisse.l.scio. in fi.ʒ̃.de ap.cõiuncta l.j.in pr.e.ti.Propter qđ dicit Pe.opi.gl.non esse veram?& Cy.sequitur in l.edita.C.de eden. An sit vera ista o-
f pi.Videamus, [f] an in reali†possit quis cogi exprimere certam cau
11 sam.Et gl.habuistis ꝙ sic.in l.si mater.§.deniq;.s̃.eo.in gl.magna. Sed ista gl. male dicit & contra casum huius §. secundum vnam lec.& contra gl.quæ est in l.j.s̃.de eden.Et in hoc dicit verum Pe. tamẽ si exprimat,dicit Pet.an omnes videatur deduxisse:certe nõ vt s̃.e.l.si mater.§.si quis autem fundum.& opi. gl.est canonizata extra de re iud.c.Abbate sane.li.6. Non ob.l.scio.de app. Et ratio est,quia omnẽ causam prosequi possum in appellatione,cum interim ab illa s̃nĩa nõ possum appellare propter cursum temporis. Op.de l.si mater.§.eandem.s̃.e.so.verum est ex alia causa de nouo emergenti.hoc sentit hic gl.Op.de l.si ex testamento.ʒ̃.e.vbi possum agere iterato,verum est ad alias causas,quas non fui prosecu
12 tus,& ad alias quæ tunc non competebant,sic.Reassume† ergo breuiter circa actionẽ realem sic. Aut quis egit reali expressa certa causa, aut nulla causa expressa. Si expressa certa causa,non obstat agenti ex alia exceptio rei iudicatæ.l.si mater.§.si quis autem. s̃.eod. Aut certa causa non fuit expressa, & tunc aut prosecutio fuit facta simpliciter, & tunc obstat exceptio rei iudicatæ in omnib.vt hic.Aut fuit facta prosecutio in vna tantum,& tũc aut volo agere ex aliis causis impetrata restitutione in inte. & restitutione petita ex causa ignorãtiæ iusta, tunc possum, l.si mater.in pr.s̃. e.Aut nõ habeo iustam causam ignorantiæ,& tunc agere nõ possum.Fallit in matre.d.l.si mater.in pr.secundum aliam lec. & hoc est verum ad eandem rem.ad aliam possum,l.si quis ex testamento.ʒ̃.eo.& hoc est verum, si volo agere iure dominij : secus si iure quasi dominij.l.si minor §.j.ff.de eui.Circa realem actionem, formo quæstiones aliquas,quas non credo tibi notas, non eas quas
13 ponit Cy.C.đ ali.iud.mutan.cau.facta.Et primo† q̃ro,dixi tibi,ꝙ si egi reali & succubui in ciuili, ꝙ possum agere Publiciana. Sed
g quid si dixi [g] rem ad me ꝑtinere iure dominij, vel quasi,& succubui,an Publicianam potero intentare? Iste libellus licèt non procedat de iure,de consuetudine admittitur.§.aliæ. insti.de actio.& est tex.in c.Abbate sane.ext.de re iud.li.6.tamen gl.quę est in d.§. aliæ.dicit vnum verbum valde notabile:quia licèt libellus sic admittatur,tamẽ vnũ debeo prosequi,vel dominium, vel quasi dominium,&tũc est quæstio, an vno prosecuto obstet exceptio rei iudicatæ in alio.Et breuiter dicit Io. And.notabile verbum in dicto c.Abbate.ꝙ non obstat exceptio,quia ope replicationis eliditur.Sed illa gl.potest sustineri,quando prosecutio est specialis,ita ꝙ discernat publicianam à dominio : sed si non discerneretur, vt
h quia dicit [h] rem ad se pertinere, quia ad vtrũq; refertur.l.verbum illud ꝑtinere.ʒ̃.de ver.si.&tũc idẽ qđ in personali esset dicendum. Quæro, quid in hypothecaria?Et gl.format hic, & vide gl.in ver.
14 ex qua.q̃ nõ soluit,† & incipit,statim ab initio, & in actione hypothecaria debes dicere:quia quot obligationes,& tot actiones, tũc est eadem ratio in hypothecaria, quæ in personali. & Gul.de
15 Cuneo tenet in l. solutum.§.per liberam.s̃.de pi.actio.† Quæro, quid

a ADD.¶Barb.No.sing.casum,& vide Ang.ĩ l.tres fratres,ff.de pac.& vide Mod. in c.de exce.vbi faciunt festum de isto dicto,& ibi etiam allegant aliud no.dictum bar.in l.j.C.de ord.iud.per tex.in l.duobus,ʒ̃.e.

b Ale.Adde bar.in l.edita,C.de eden.

c Ale.Vide bart.l.j.circa fi.C.q̃ñ prouo.nõ est necef.& in l.si expressim,ʒ̃.de app.

d Barb.Et vide bar.in l.j.§.interdictum,s̃.vti possidetis.

e Ale.Ad materiam adde ꝙ si iudex videt male actum ex vna cã & ꝙ ex aliis causa potuisset bene agi, potest in sententia reseruare ius agendi ex alia,l.Bebius, in fi.de pac.dotalibus,& bal.in auth.sed si quis,de sec.nup.

f Ale.In reali non possum cogi cãm exprimere.Adde bal.&Ang.in l.fi.C.de ann. exce.& idem tẽt Inn.in c.conquerente,de of.ord.& ibi vide ẽt quid in personali,&Inn.in c.cum dilectus,in ver.iustitiam,de of.or.per Cy.in d.l.edita,de edẽ.

g Ale.Nota an ꝓcedat libellus,dico rem ad me ꝑtinere iure dñij,vel quasi,& an vtrunque possim prosequi,& an si vnum tm̃ prosequor,obstet exceptio rei iu. in alio,& adde qđ legitur & no.in l.minor.§.si seruus,s̃.de euic.& ꝙ ibi bar.& Doc.dũ bar.hic, prosequendo gl.in §.aliæ, inst.de act.đt,ꝙ licèt rei vẽdicatio, & publiciana possint cumulari in libello,ꝙ tñ vnã tantum d3 prosequi.Adde ꝙ imo vr̃,ꝙ vtranque posset prosequi,per d.c.Abb.de re iu.li.6.&ibi etiam no.in c.constitutus,de rest.in int.& no.per Im.in c.ex parte.de rescr.&quæ no.bar.in l.si expressim,de ap.in q.de libello,in quo dico sententiam nullam,& si qua est, appello,&c.Sed quo fient probationes, quæ erant sibimet contrariæ, quæ non admittuntur,vt no.bal.l.j.in ver.& no.ꝙ idem,C.de furt.Vide eum etiam ibi in s.op.potest dici, ꝙ fiet positio de quasi dominio quæ si negabitur, poterit fieri positio de dñio,& pars aduersa non poterit se fundare ex positione negata.

h Ale.Verbum,pertinere,refertur ad dominium, & quasi dominium, & adde gl. & quod ibi dixi post bar.in l.si quis intentione,s̃.de iud.

quid in ꝯfessoria,& negatoria simpliciter ꝓposita? Et ꝓsequor v-
nā & credo ꝙ idē sit,ꝙ in personali,qa ex plurib. causis pt deberi,
& plurib.l.in ꝯcedendo.s̃.de aq.plu.arc.& l.Lucio.s̃.de aq.quot.
16 & æst.† q̃ro, qd in actiōe mista, vt in petitione hæreditatis? Et bř
petitio hæreditatis, licèt sit mista, in aliquo sortitur naturā realis:
qa nō pt esse hr̃s,nisi ex vna cā.itē vn⁹ insolidū.l.hæredi,j̃.de cast.
17 pecul.& idē ius est qđ in reali.l.si mr̃.s̃.e.& l.ex sextāte.j̃.e.† q̃ro,
qd de actione personali in rem scripta, vtrum iudicabimus ẽm re
gulam personalium,an ẽm rľam realium,vt in actione ad exhibē-
dum,q̃ est mista? l.de eo.in fi.s̃.ad exhib. Et dico ẽm naturam ꝑso-
naliū, qa ex plurib.causis pt dẽri.l.3.§.j.s̃.ad exhi. Dixi.s̃.ꝙ ex iure
superuenienti de nouo possum agere,q̃tūcunq; fuerit & petitio,
18 & sñīa generalis. Mō q̃ro,† est ne hoc verum siue ius de nouo su
perueniat pēdente iudicio,siue post,& fuit reus absolutus,& sup
uenit cā ante absolutionē? Et Dy.đt sic. Qñq; ius cōpetebat acto-
ri ab initio respectu sui, licèt reus nō teneretur, & tūc si ex parte
rei pēdēte iudicio superuenit, tūc iterū agēti obstat exceptio rei
iudicatę.l.4.s̃.de pe.hæ.& l.quęsitum.in pr.s̃.de pec.no.in l.nō pt.
s̃.de iud,qñq; deficiebat ius ex parte actoris ab initio quod super
uenit pendēte iudicio,& postea reus fuit absolut⁹, tūc aut supue-
nit ius ex cā de ꝑterito,& obstabit exceptio rei iudicatæ,q̃ retro-
trahitur.l.si rem.§.fi.de pig.act.& s̃.mand.l.si mandauero tibi vt à
Titio. Aut superuenit ius ex cā noua, & tūc nō obstat exceptio l.
Arteius.in fi.cū l.seq.s̃.de aq.plu.ar.& l.nō pt.s̃.de iu.& hoc est ve
rum,licèt exprimat cām,vel nō. Sed licèt Dy.dicat,tñ vide casum
in l.si mr̃.§.eādem.s̃.e.ibi,mox alia cā noua post,& per illum tex.
se fundat Dy. Sed de æq̃tate canonica est introductū illud, qđ si
pendēte iudicio superueniat ius qđ ab initio nō cōpetebat, tunc
a venit in illo iudicio gñaliter ꝓposito,d.c.Abbate sane. Procedo *a*
19 vlterius circa hoc,pone qđ expressi vnam cām,† tamen illam ex
pressi generaľr:vt ago ꝯ te,dicēs ꝙ res pertinet ad me ex cā emp-
tionis,vel ago actione ex mutuo,nō dico qñ nec qualiter factum
sit,superuenit actio,vel ꝯctus mutui pendēte iudicio, an isto iudi
cio claudať? ipsi determināt ꝙ nō. Ratio est,tu scis,ꝙ q̃libet actio
h3 vnam cām ꝓximam, & vnā remotā.l.cū de hoc.j̃.e.& hic gl.
no. In reali est cā proxima,s.dominium:in ꝑsonali ē proxima cā,s.
obligatio,cā remota est,ꝯctus,& traditio:qñ exprimo causam ꝓ
ximam generaliter,vt dico ad me ꝑtinere iure dominij,vľ dico te
obligatum ad decē, & tunc ius superueniens pendēte iudicio,in
isto iudicio clauditur.sed qñ ꝓpono libellum generaliter ex cā re
mota,vt ex cā emptionis,& ex cā mutui, tūc superueniens ius in
illo iudicio nō claudiť. Et rō est,qa cā remota de necessitate præ-
supponit locum,& tp̄s:qa si dico emptio,op3 ꝙ sit facta certo tē
pore,& loco, & traditio nō pt esse, ꝙ nō sit facta loco,& tp̄e. Vn-
de cum dicis,ex causa emptionis, intellige de certa emptione fa-
cta certo loco,& tempore. Sed qñ ponis causam proximā vt do-
minium,vel dico te obligatum ad decem,tunc obligatio,vel do-
minium, nō clauditur tempore ꝯctus, sicut ius superueniens illo
20 iudicio clauditur.† Sed quid si [b] expressi cām remotā vēditionis,
b & donationis, & ꝓbaui,nō tñ ꝓbaui de tp̄e, & sic nō apparet an
ante lit.conte.vel post fuerit facta.resp. reus absolueť.ar.eius qđ
no.de ne.ge.l.eum actum.in fi.per gl.& de ope.no.nū.l.nō solum.
21 §.sed vt probari.& Io.An.hoc tēt in d.c.Abbate.qđ no.† Quæro
vlterius, vtrum in libello quis cogať exprimere cām proximam,
vt dico,mutuaui tibi cētum an debes dicere,ad q̃ es mihi obliga-
tus? Dy.tractat hic,& tenet ꝙ nō,& est verum per rľam,q̃ dixi vo-
bis in l.oēs.§.Lucius.s̃.q̃ in frau.cre.istum tex.ibi nō alle. Cy.for-
mat in l.edita.C.de eden. Vidi de cā proxima,& remota:mō q̃ro,
22 † an sufficiat expressio causæ hoc mō, emi rē à te, & tradidisti,tu
habuisti rem ex cā donationis à Titio,ago ꝯ Titiū,sufficit ne alle
gare autoris mei cām.s.cām donationis? Apparet decretalis ꝙ nō,
& d3 absolutio sequi. Casus est in d.c.Abbate sane. Nos videmur
hr̃e gl.in ꝯrium in l.3.s̃.de pe.hæ.ẽm vnam le.& dicit sic. sum hr̃s
Titij ex testō, fuit Titius hæres Seij ab intestato, volo vendicare
hr̃ditatē:sed qualiter vēdicabo? Et certe tanq̃ hr̃s ab intestō sicut
autor meus.ita dicit ibi gl.ar.tex.in l.vl.s̃.de fideic.hæ. Pet.& Cy.
formant istam q.in l.fi.C.de hæ.inst. Quid dicemus? Breuiter si qs
diceret illud qđ dicam,credo ꝙ gl.& doc.dicāt bene in successo-
re vľi,verum dicit gl. quia possum allegare cām proximā meam,
quia hæres, & cām autoris mei.l.3.§.ex plurib.s̃.de acq.pos.ibi dū
dicit,& pro hr̃de, &c. In successore singulari loquitur decretalis,
quæ nō pt niti ex persona autoris sui, qa non est eadem persona
cum eo. gl.dicit in l.nemo plus iuris.j̃.de re.iu. Quid in causa ap-
pellationis? Quid in cā nullitatis? Quid in causa restitutionis in in
tegrum? Ista habemus dimittere hic,sed aliàs dicemus.

a ADD.¶Ale.No.hæc ad c.Abbate sane.de re iud.in 6.& vide ad hoc bal.in l.1.C.
si plures vna sent.& Inn.in d.c.abbate,super vlt.gl.& bar.in l.non potest.de iud.
b Ale.Adde bal.l.j.in fi.C.si plures vna sen.& bar.in l.non solum, §.sed vt proba-
ri,de op.no.nun.& bal.l.1.vti possi.& bart.in l.non potest.in pr. de iud.& bal.&
Ang.in d.l.cum actum.de neg.gest.

LEX XV.

1 *Duabus actionib. præiudicialib.simul propositis,super vtraq; proceditur, si sunt æqualis potentiæ,aliàs super maiori.*

a Si inter me & te. [a] Op.extra gl.vltra Doc.q̃n duo iudi
cia sic se hñt, & absolutoria lata ī pri
ma parat exce.rei iud.in secunda,tunc nō admittitur ꝯcursus.l.fū
di.& l.fundum.§.j.s̃.ti.j.resp.ibi loq̃tur de actionib.ꝑiudicialib.ꝓ-
1 positis ab eodē:hic à diuersis. Sed tunc op.& istud no.† q̃n ꝓpo-
nuntur duæ actiōes præiudiciales,d3 super vna procedi,in alia
supersederi.l.1.C.q accus.nō pos.hoc ē verū, qñ vna cā est maior
alia,quia super maiori ꝓcedeť:vt dixi in d.l.fundum s̃.ti.j.& sic lo
quitur l.j. Sed quando sunt æqualis potentiæ, tunc vtraq; agitur.

a ADD.¶Alex.Istam l.si inter,alle.bar.in l.sæpe,in j.q.de re iud.& ad hanc vide
Bal.in l.cum Papinianus,C.de sen.& omnino bal.in l.edita,C.de eden.

LEX XVI.

Euidenter enim. Op.de l.vlt.C.de vsu.rei iud.so.n-
uatio.i.noua actio,non autem an
qua perimitur. Op.C.si plures vna sen.l.j.so.gl.ꝙ ibi verisimilite
est cōdemnatus in vno,& in alio absolutus. Truffa est,melius no
tatur in contrario,quia aut agitur prima actione,& tunc non ob-
stat exceptio in alia parte:aut agitur ex sñīa,& tunc nocet. Opp.s̃.
de iur.aur.an.l.2.so.vt ibi, Op.de l.si quis cum totum.§.plane.s̃.e.
So.ibi,prodest ei qui soluit.

LEX XVII.

Si rem meam. Innuit ista l.ꝙ oportet, ꝙ probet se de-
siisse possidere. Et sic q semel possedit,
sp̄ præsumitur possidere. Item habemus ꝙ oportet, ꝙ ꝓbet se nō
dolo desiisse possidere, & sic dol⁹ præsumitur. Ad primum op.C.
de prob.l.siue possidetis.quia solo animo amittitur possessio.l.3.
§.in amittenda.& l.quemadmodum.ff.de acq.pos.so.probat eo i-
pso ꝙ contrarium non probatur.& hoc est verum,si initio iudicij
possidebat,quia etiam tunc præsumitur possidere.l.neque.& ibi
no.C.de exhi. Op.de l.quoties.§.qui dolo.s̃.de prob. So.probatur
eo ipso,quòd contrarium non probatur.

LEX XVIII.

1 *Reus simpliciter absolutus, si in sententia nō apponitur causa,in dubio videtur absolutus ex causa quæ in actis apparet.*

2 *Si iudex absoluit reum,quia nō possidet,& quia actor non probauit, si inspecta prima causa non obstat exceptio rei iudi obstabit ex secunda.*

Si quis ad exhibendum. Ista l.habet gl.no.& ar
gumētabilē ad multa.
1 Quæro,iudex† pronunciauit & absoluit reum simpliciter,nō po
suit causam in sententia,an videatur absolutus, quia nō possidet,
a vel quia actor non probauit? Et dicit gl. ꝙ in dubio præsumitur *a*
b absolutus ex causa,quæ in actis apparet, quia videtur absolut⁹, [b]
quia non possidet, vel quia actor non probauit. Et hoc pt proba-
c ri,quia sententia [c] refertur ad acta l.ait prætor.in fi.s̃.de re iu.& l.3.
C.de sen.quę sine cer.quant.item probari pt per l.nō intelligitur.
2 j.j̃.de iure fis. Sed quid si iudex dixit,† Absoluo te,quia non possi
des,& quia actor nō probauit,an obstat exceptio rei iudicatæ? Si
inspicitur prima causa,non obstat exceptio rei iud. si inspicitur se
cunda,sic. Et Hug. dicit ꝙ obstat exceptio rei iudicatæ, quia non
probauit,vt Inst.de nup.§.affinitatis.quia si sint duæ causæ impe-
dientes nuptias,tūc vna sufficit ad impediendum, vt habuistis gl.
in l.si ventri.§.in bonis.s̃.de priui.cre.

a ADD.¶Paris.Vide Ale.cons.81.ver.corroborantur,vo.3.& cons.66.vo.4. Et pra-
cticam Papi.in forma sñīæ diffinitiuæ, in gl.in verbo, iurib.Soc.cons.255.ver.3.
dicentem ꝙ sententia præsumitur lata ex causa quæ minus nocet, Fel. in c.ad-
uersario tuo,vbi ēt q̃rit,quid si ex actis non apparet,q̃ fuerit cā absolutionis.
b Ale.Et sic in sententia non requiritur expressio causæ,de quo habetur per doc.
plene in l.2.§.ignominiæ,de infam.& no.bar.in l.Iulianus, de cond.ind.
c Ale. No.ꝙ sñīa referť ad acta.adde l.hæ enim,& qđ ibi no.de suspe.tuto.& qđ
not.bart.in l.Iulianus,de cond.ind.& no.in c.si confirmationem,de ele.in 6.qđ
tñ intellige,& limita vt dicit Im.no.in l.ex diuerso,§.fi.so.ma. & scripsi in l.cū
prolatis,ad fi.s̃.de re iud post bar.& sic habes hic, ꝙ sententia præsumitur lata
ex causa,quę in actis apparet. Sed bal.aliter dicit,& notabilius in l.2.C.de ma-
nu.vindi.& ad hoc adde bar.in l.j.C.si plu.vna sent.

LEX XIX.

1 *Excipiens si succubuit,quando possit agere,& ei non obstet exceptio rei iud.*

2 *Duæ sententiæ diffinitiuæ contrariæ, quando possint ferri super eadem re, quòd non ex eadem causa:secus ex diuersis.*

Duobus diuersis. Ista est notabilis l. cum gl.not.Se-
cūdum gl.op.dř hic,ꝙ ei q simpli-
citer se defendit,nō obstat exceptio rei iudicatæ. Cōtra s̃.e.l.si ma
ter.§.deniq;, & §.eandem. vbi quis simpliciter agendo vř totum
ius suum in iudicium deduxisse. Gl.soluit, ꝙ aliud est in actore,a-
a liud in reo. Op.de l.*a* peremptorias.C.sen.rescin.non poss. Gl.quæ
est hic, respondet satis no.ad illam leg. Si quidem agitur actione
iudi

a ADD.¶Ale.Et pro no.all.hanc gl.bal.l.j.C.de iur.& fac.ign.& ibi etiam bar.&
bal.in l.actori,C.de reb.cred.

iudicati, nō pōt opponi noua exceptio. Si verò agitur actione prima, tūc oēs exceptiōes quæ potuerūt opponi in prima, & in ista.
1 Et est multū no. Extra gl. †op. & vr̃, ꝙ hic innuit tex. ꝙ si excipiēdo succubuit, nō posset agere hypothecaria. ꝯ de l. vendicantē. cū l. seq. s̃. de euic. sol. Qñq; tendūt ad eundem finē, qđ ꝓponitur per modum exceptionis, & qđ ꝓponitur per modum actionis, & tūc obstat l. ꝙ si diē. §. j. s̃ de ꝯpen. Aut nō tendūt ad eundē finē, & tūc nō obstat exceptio. & loquitur l. vēdicātem, cum l. seq. s̃. de euict. & ibi dixi in l. qui Romæ. §. duo fratres. j̃. de ver. obl. & per Cy. in
2 l. 3. C. sen. rescin. non pos. †opp. [a] innuit ista gl. ꝙ duæ diffinitiuæ [b]
a cōtrariæ possunt ferri super vna re, quod est ꝯ l. j. C. qñ prou. non
b est nec. Et gl. vr̃ nō habuisse istū intellectū, nec doc. & ista est veritas, prout Deus, est Deus, ꝙ duæ sn̄iæ diffinitiuæ non possunt sequi super eadem re. Verū est ex eadem instantia, secus si ex diuersis, vt hic in gl. Et est ratio, quia sententia lata tunc perit instantia: si sententia noua sequatur, tunc est nulla ipso iure, quia est lata nulla præcedente instantia. l. prolatam. C. de sen. tene menti.

a ADD. ¶Barb. Et vide Inn. in contrarium in c. cum dilecta, de rescr. & ibidem Anto. & Io. de Imo. qui dicunt istud dictum non posse procedere, nisi sn̄ia prima fuisset iudici ostensa, qa tunc non ꝓcederet hoc dictum bar. & vide q̃ ibi dixi.
b Alex. Quando duæ diffinitiuæ possunt ferri super eadem re, bene facit quod no. Inn. in c. cæterum, & c. pastoralis, de rescr. & bar. no. in l. cum procurator, §. si dn̄s, s̃. de no. ope. nun. & facit, ꝙ no. idem bar. in d. l. j. C. qñ prouo. & adde, ꝙ dum bar. hic dicit, ꝙ sententia lata contra sn̄iam super eadem re in diuersa instantia valet, dic, ꝙ Inn. in d. c. pastoralis, in pr. de rescr. videtur expressè tenere ꝯrium. Sed Ant. ibi concordat eos hoc modo, quia aut secundus iudex vidit primam sn̄iam, & tunc quia illa sn̄ia inducit notorium, secunda sn̄ia non valebit, tanquam lata contra notorium; & ita loquitur Inn. vbi s̃. secus si non habuerit notorium de prima sententia, quia tunc fit vera op. de qua hic, & per cano. in c. inter. de re iud. & no. doct. in c. cum dilecta, de rescr. vbi vide. Ad hoc facit quod no. bar. post gl. in l. acta, s̃. de re iud. videlicet an partes possint recedere à sententia, & de hac materia vide bal. in l. post sententiam, C. de sen. Item istud est verum si fuit oppositum de prima sententia, aliàs secus, vt plene per ang. & Imo. in l. j. s̃. de re iud. per Ant. in c. ab excommunicato, de rescr. per Ro. in l. stipulatio ista, j̃ de ver. ob. Adde quando valeat sententia contra sententiā, bal. cons. 199. lib. j. & Ro. cons. 469.

LEX XX.

Si ex testamento. No. ergo, ꝙ si egi actione ex testamēto, vel rei vendicatione ad certam rem, nihilominus possum agere ad aliam, contra l. si mater. §. deniq;. & §. eadē. in fi. s̃. e. Duæ sol. danť in gl. secundum illā vero, fm̄ q̃ dt̄, ꝙ fuit actum reali obstat ꝯriū. Et tūc dic, ꝙ absoluatur, qñ simplr̄ ꝓposuit, & vnam cām fuit ꝓsecutus, qa obstat in causa de iure, quod posset ꝯpetere ex quacunq; causa: sed petitio generalis quo ad res non porrigitur, nisi ad res nominatas, & in quib. est facta prosecutio. S; ad id opponitur qñ petitio est generalis, prosecutio sp̄alis, obstat exceptio l; replicatione iuuetur. l. l;. C. de iud. sol. intelligo hāc fm̄ illā, ꝙ nō obstet exceptio cū effectu. Vel dic, ꝙ hic fuit petitio specialis, & hæc est 3. lect. quā non ponit gl.

LEX XXII.

a Si cum vno. [a] Op. de l. si quis separatim. §. fi. de app. sol. ibi est eadem causa defensionis, secus si diuersa, vt hic. Et ista gl. ibi reprehenditur, & illa gl. notabilis soluit istud contrarium, & bene, ꝙ ibi in causa appellationis, hic in causa principali. Diuersitatis rationem dixi ibi.
a ADD. ¶Ale. Vide bal. in l. j. in ver. modo quæro, C. si vnus ex pluribus.

LEX XXIII.

Si in iudicio. Quæro, vtrum illud quod venit in iudiciū, officio iudicis mercenario posset peti? Et hic est tex. & gl. quòd non, per doct. in l. j. C. de iud. in pen. q.

LEX XXIIII.

Si quis rem. Op. & vr̃ ꝙ ille, qui est absolutus, nō h; hāc actionem, si cadit à possessione. l. s; & si possessori. in pr. s̃. de iure iur. Huius ꝯrij timore legitur duobus mod. & tene mēti ambas lect. Et vna est hic, ꝙ ego egi rei vendicatiōe, & reus fuit absolutus tanq̃ dn̄s. Et sic no. ꝙ si fuit absolutus, quia fuit ꝓnunciatus dn̄s, tūc sufficit sibi, l; non sit dominus. Et ista est vera in se. per l. si inter me, & te s̃. eo. & doct. etiam j̃. eo. in l. exceptio. Alia lect. est, ꝙ hic agitur publiciana. Sed contra de l. fi. s̃. de publi. sol. dicit gl. fallit hic, & bene, quia dicit, ꝙ obstat exceptio dominij, sed replicatione eliditur, vt dicit textus.

LEX XXV.

Si quis hæres non erat.

§. Est in potestate. Op. s̃. de ædil. edi. l. si tamen. §. non nocebit. Hæc gl. sol. plurib. mod. An sint duę, quanto minoris, non dico hic. gl. tangit in l. Iulianus. s̃. de act. emp. & Pet. hic, & Cy. in l. j. C. de ædil. act.

LEX XXVII.

a Cum de hoc. [a] Ista lex consueuit videri iuuenibus difficilis, & gl. dicit, ꝙ causa proxima est emptio, & venditio, & traditio: remota est dn̄ium, &c. Ista gl. non bene dicit hic, sed melius in l. j. s̃. de eden. in gl. mag. in pr. quia causa proxima est dn̄ium in rei vendicatione, & Pet. damnat istam glo. hic; & bene. Et de causa proxima, & remota dixi plene in l. & an eadem. §. actiones. s̃. e. Tñ tu dic saluando gl. ꝙ inspecto originis ordine, dn̄ium dr̄ causa proxima, & titul⁹ remota causa dr̄, siue vtrūque vt genus, siue vt indiuiduum consideres. Sed si dominium vt genus, titulum vt species, vel indiuiduum: titulus est proxima cā, dominium remota. Sicut ergo vniuersale est magis remotum à specie, quàm particulare, ergo, &c. S; inspecto ordine petitionis, vbi vtrunque, vt species, vel indiuiduum consideratur, titulus est proxima causa proponendæ actionis, dominium remota. Et ita hæc gl. intelligitur, aliàs esset falsa. Est ergo differentia inter ordinem propositionis, & productionis, secundum Dy.
a ADD. ¶Ale. Quid si maritus agit rei vendicatione, & succubuit, an obstet exceptio mulieri? Habetur per bal. in l. doce. in fi. C. de rei ven. & not. bar. in l. sæpe, s̃. de re iud.

LEX XXVIII.

1 *Reus an efficiatur dominus si agens rei vendicatione succumbat.*

a Exceptio [a] rei iudicatæ. †Quæro, quid si vn⁹ egit
1 rei vendicatione, & succubuit, an reus efficiatur dn̄s? Et vr̃, ꝙ non, vt hic cum gl. Contrariū tñ vidistis in l. si quis rem, s̃. e. Credo, ꝙ d; distingui, an fuit absolutus, quia actor non probauit, & loquitur hic, aut fuit absolut⁹ tanquam dominus, & obstat exceptio, d. l. si quis rem. & quod ibi nota. Quæro, egi contra reum rei vendicatione, & reus est domin⁹, tamen fuit condemnatus, an sententia facit me dominum? Et dic, vt gl. Plene dixi in l. Pomponius. §. si iussu. s̃. de acq. pos.
a ADD. ¶Alex. Adde quæ dixi in l. naturaliter, §. nihil, s̃. de acq. pos. in 2. lect. vide bar. & bal. in l. sed & si possessori, in prin. s̃. de iureiur.

LEX XXIX.

Iudicatæ quidem. Quæro, si pronuncia⁹ fuit liber, an præiudicet quo ad omnes. Et gl. dicit ꝙ sic. Ista gl. dicit male, sed verum est, ꝙ facit ius sententia, si est lata, & legitimo contradictore existente, & cum eo, cuius principaliter interest. §. j. C. de inge. manu.

LEX XXX.

Ex sextante. Op. de l. post legatum. §. j. s̃. de his quib. vt ind. Sol. ꝙ hic non dicitur nullum, sed falsum, vel inofficiosum: sed illud restringeret legem nostrā dum dicit, de iure testamenti. sol. ista est vera, ꝙ si simpliciter petit hereditatem, nec dixit ex testamento, vel ab intestato, & fuit vnam cām prosecutus, ad aliam non potest postea redire. Op. s̃. e. l. si mater. §. si quis autem. sol. fateor, ꝙ si expressisset vnam causam, posset ad aliam redire. op. C. de codic. l. vlt. gl. dicit, ꝙ tunc repelleretur vigore electionis. Sed istud non est verum, quia illud de d. l. vl. est verū, quando ex eadem scriptura vellet contrarium allegare. Sed si ab intestato egi, & postea volo ex testamento agere, tunc possum, nisi sciuerim testamentum esse, quia tunc videor renunciare. l. si is. §. fi. s̃. de acq. hæ. & l. filium emancipatum. eo. tit.

a §. Latinus Largus. [a] Res sua nemini potest esse obligata, vt dicitur hic, & l. neq; pignus. j̃. de re. iur. Et vide istam gl. quæ pessime soluit, ꝙ non fuit factus dominus, sed illud est contra tex. ibi, domino constituto. Itē ꝯ principium legis ibi, proprium, s. Titij. Vera sol. est, quando res efficitur, perfectè, & irreuocabiliter accipientis, tunc pignus extinguitur, secus si irreuocabiliter: quia acquisitio dominij non debet nocere creditori, nec pignus extinguitur. l. debitor. ad Treb. & l. in rebus. C. de iure do. Vidistis in simili in l. in bello. §. si quis seruum. s̃. de cap. & post. reuer. & quod no. gl. in l. 3. C. quod me. causa. Et hanc sol. tenet hic Pet. & Ia. de Raue. & Cy. quæ in frau. cre. l. fi. & C. si antiq. cred. l. j. in 3. q.
a ADD. ¶Ale. Quando pignus constitui possit in re propria, adde bar. in l. si finita, §. Iulianus, s̃. de dam. inf. & quod no. bal. in auth. siue, C. ad Velleia.

LEX XXXI.

Paulus respondit. Qñ egi rei vendicatione pro legato, & succubui, possum ne agere actione ex testamento? Et vr̃, ꝙ sic, vt hic. Dy. intelligit in c. nullus pluribus. extra de reg. iur. lib. 6. ꝙ hoc est verum, si pronunciatum est rem non fuisse testatoris, secus si fuisset pronunciatum non deberi, qa non fuit legatum. Quærit gl. quid si restōem rei, quæ mea erat stipulatus sum, deinde egi rei vendicatione, & succubui, si agam ex stipulatione, an repellar? Dic vt gl. & hic est cogitandum.

¶De diuersis, & temporalibus præscriptionibus. Tit. iij.

1 *Tempora præscriptionum quot sunt.*
2 *Vsucapio triennij vt acquiratur quæ requirantur.*
3 *Dominium vtile acquiritur per præscriptionem decem vel viginti annorum.*
4 *Præscriptio qualiter interrumpatur, & interrupta quid acquiratur.*
5 *Tempus præscriptionum regulariter est continuum, fallit in præscriptionibus annalibus à prætore inductis.*
6 *Præscriptionum tempora, quæ sint vtilia.*

Dictum

Dictum est s. de excep. in genere. Item de exceptionib. rei iudicatæ. Verum, quia est exceptio quædam, quæ cõsistit in tpe, ideo ponitur hic ista rub. Itẽ qa in præscribẽdis rebus datur accessio pos-
1 sessionum, iõ ponitur de accessione possessionum. Quæro, †quot sint tpa præscriptionum? gl. dicit, ꝙ quædam vnius diei, &c. Ad illud quod dicit, trium dierum, dic vt l. j. de gland. legen. & facit C. de err. aduo. l. vlt. S3 quædam est præscriptio vnius horæ. l. diuus. s. de in integ. rest. quædam 20. horarum. l. capite 5. j. de adult. Circa gl. est videndum de præscriptione triennij, & quæro, quid per
2 eam acquiratur, dic vt in gl. †Quæro, quod requirantur ad istam vsucapionem triẽnij? sol. dic, vt in gl. ista. Videbitis in l. in vsucapio
3 ne. j. e. † Quæro, quid acquiratur per præscriptionem 20. vel 10.
4 an. Dic vtile dñiũ. Dixi in l. vsucapio. s. de vsuc. Quæro, †qualiter interrumpatur? Dic vt gl. l. ꝙ exceptio acquiritur, s3 certe qñq; actio. l. si quis emptionis. §. j. C. de præscr. 30. an. Qualiter interrumpatur per solam nuncij missionẽ? Dic vt in l. cum notissimi. in pr.
5 C. de præscr. 30. an. Quæro, †an *a* tempus præscriptionum sit vti-
a le, vel continuum? Dic in dubio continuum, nisi inueniatur lege cautum, quod sit vtile. Et gl. nihil allegat hic, s3 j. l. j. in fi. vbi all. l. nunquam. §. in vsucapionib. s. de vsuc. Est ne verum istud indistincte? Certe credo, ꝙ d3 intelligi, ꝙ omnis præscriptio h3 temp⁹ cõtinuum. Fallit in prescriptionib. annalib. inductis à pretore. inst. de perpe. & temp. act. §. j. facit l. j. §. annus. s. de vi & vi ar. & dic plene
b vt dixi in l. j. §. hanc autem. s. si mu. vent. nom. Vlterius quæritur, *b*
6 †quæ sint vtilia? Dic vt in d. gl. i fi. ibi, alia vtilia, &c. & in eo, quod all. l. annus. s. de calumniatorib. dicere videtur, ꝙ tempus redhibitoriẽ quo ad sui principium sit vtile, quo ad processum, cõtinuum. Cõrium no. gl. in d. l. annus. & illam vos teneatis, quam tenet Ia. de Arena, & Cy. in l. 2. C. de ædil. acti. vbi facit mentionem de ista gl.

a ADD. ¶Ale. Vide bal. in l. j. C. de præscr. lon. tem. qui hæc dicta limitat, & adde gl. & doct. in l. fi. de temp. in integ. rest. peten.

b An autem, & quando tps in dubio intelligatur vtile, vel continuum, vide bal. & quod ibi no. in l. genero, & ibi Lud. s. de infa. & bal. in l. annus, s. de cal. & quod ibi not. & an omne tempus in dubio semper computetur de momento ad momentum, & sit continuum, vide no. in auth. hodie, C. de app. & I. And. in nouel. c. super eo, de app. in fi. vide bal. in l. j. C. de dila. & in l. siue pars, vbi tex. e. ti. & in dilatione ad probandum, vide singulariter bal. in l. si quando, in 10 q. C. de testi. & dicit Pet. de anch. in cle. j. de restitutione in integ. ad fi. ꝙ in dubio omnis dilatio, & omnis præscriptio intelligitur continua, nisi reperiatur cautum, ꝙ sit vtilis. all. gl. in rub. cum hic no. & vide gl. in d. cle. j. Et an tempus præfixum à statuto sit vtile, vel continuum, vide bal. post Cy. in l. 2. C. de ædil. act. & an sit continuum adeo, ꝙ currat ignoranti omne tempus, vide bal. in l. quandiu. & quod ibi dixi post eum, C. qui admit. & quomodo sumatur tempus vtile, vide bal. & alios in l. fi. in j. op. C. de temp. in integ. rest. pet. Et an tempus in dubio sit vtile, vide bal. in q. inc. fœnerator.

Adde, an tempus dicatur vtile, vel continuum, bal. conf. 374. lib. 5. & an tempus.

LEX I.

1 *Impedimentum ex parte actoris vel rei, vel iudicis, facit ꝙ tpa non currant.*
2 *Causa legationis dicitur necessaria, & probabilis.*
3 *Actor absens ad præscriptionem interrũpendam tenetur mittere procuratorẽ.*
4 *Reus absens impeditus quando tenetur mittere procuratorem ad contumaciam excusandam.*
5 *Impedimentum ex parte rei, vel iudicis qualiter probetur.*

Via tractatus. Ad hoc vt vtilia currant tpa, requiritur ꝙ non sit impedimẽtum agendi, nec ex parte actoris, nec rei, nec iudicis, h. d. Diuiditur in duas partes. Primo ponit causam legis cõdendę. Secũ
1 do ponit statutum suum. Secũda ibi, & quidem. †Not. ꝙ impedimentum ex parte actoris facit, ꝙ tpa nõ currant. Item qñ est impedimentum ex parte rei. Itẽ ex parte iudicis, vt vtilia tpa nõ currant. Op. j. e. l. seruus. Br gl. dicit, ꝙ currit, s3 restituitur. quæ nõ est vera, qa hic ipso iure nõ currit. Item hic de vtilib. ibi non. Ista non est vera, qa ibi ẽt de vtilib. Tertia sol. ꝙ in casu legis cõriæ seru⁹ poterat in iudicio esse, &c. vt gl. & istam t3 Dy. & Pet. Op. ex parte rei nõ pt esse impedimẽtum, qa qñ est absens, sunt prodita remedia cõ absentem. l. si præsens sit. C. de episc. aud. & l. in cõtib. in fi. C. de nõ nu. pe. & l. vt perfectius. C. de ann. excep. Item de iure antiquo actor põt mitti in possessiõem. l. Fulcinius. §. j. s. ex qui. cau. in pos. ea. & dixi in l. si finita. §. Iulian⁹. s. de dam. inf. gl. nõ soluit bene hic,
a melius soluit gl. in l. is qui. s. ex quib. cau. ma. Op. dr *a* hic, ꝙ currũt dies vtiles, siue quis pt agere per se, siue per ꝓcuratorem, cõ l. quæsitum. s. de re iu. Huius cõrij timore gl. ponit istam q. hic, & arguit ꝓ & cõ, & determinat vt sibi vr. Et primo dicit, ꝙ teneatur mittere ꝓcuratorem, per l. istam, & per l. Papinian⁹ exuli. s. de min. & per l. s3 & si per prætorem. §. aduersus. s. ex quib. cau. maior. In cõrium l. 2. §. si quis in iudicio. s. si quis cau. & l. quæsitum. s. de re iu. gl. t3, ꝙ nõ tenetur mittere ꝓcuratorem. Et ex gl. & solõe eius habetis, ꝙ qñq; quæritur, an ex parte actoris debeat mitti procurator ad interrumpendam præscriptionem. & d3 mitti, vt hic: Qñq; quæritur ex parte rei, & tunc aut quis nõ põt venire ex cã necessaria, & nõ ꝓbabili, & tunc tenetur mittere ꝓcuratorem, d. l. Papinianus exuli. s. de min. & d. l. s3 & si per prætorem. §. aduersus. & §. seq s. ex quib. cau. ma. Aut est absens, & nõ põt venire ex causa necessaria & ꝓbabili, & tũc nõ tenetur mittere ꝓcuratorem. l. 2. §. si quis. s. si quis cau. & l. quæsitum. s. de re iud. Sed cõ istam gl. op. vobis. Vos
2 scitis, †ꝙ cã legatiõis est necessaria, & ꝓbabilis: & si nõ põt venire, d3 mittere. l. eundi. j. de legationib. & j. eum qui app. in prouin. defen. l. j. Do vobis doctrinam Pet. hic. & Cy. refert Pet. in l. j. C. de test. mil. Gul. de Cug. in l. 2. §. si quis. s. si quis cau. diuersificat à Pet. Tu ergo latius vt oĩa cõprehẽdas, dic. Cũ quæritur an quis tenea-
b tur mittere ꝓcuratorem, sic distingue. *b* Aut quæris vtrum ex parte actoris ad præscriptionem interrumpẽdam, aut ex parte rei ad
3 cõtumaciam excusandam. †Primo casu, qñ ex parte actoris ad prescriptionem interrumpendam, & tunc tenetur mittere ꝓcurato-
4 rem, vt hic. Scdo casu† qñ ex parte rei ad cõtumaciam excusandã, aut quis impedit̃ venire rõe dignitatis, seu priuilegij, & tũc aut impedimentum est perpetuum, & tenetur mittere ꝓcuratorem. l. vl. C. de ꝓcu. Aut impedimentum est tpale, & nõ tenet̃ mittere ꝓcuratorem. l. pars lr̃arum. s. de iud. & j. de iniuriis. l. nec magistratib. l. 2. s. de in ius voc. Aut est absens, & impeditur ꝑ aliã cãm, & tũc aut est impedimentum non necessarium, s3 voluntarium, & tunc tenetur mittere. l. j. j. eum qui appellauit, in ꝓuincia defen. & l. eundem. j. de leg. Aut est impedimentum necessarium, s3 non ꝓbabile, & tũc tenetur mittere, l. sed & si per prætorem. §. aduersus. & §. seq. s. ex qui. cau. ma. Aut est impedimentum necessariũ, & ꝓbabile, & tũc aut est parũ duraturũ, & nõ tenetur mittere, l. 2. §. si qs. s. si quis cau. Aut est multo tpe duraturum, & tũc distingue ſm d. l. eundem. j. de leg. quia aut venit impedimentum ante lit. contest.
5 aut post. op. C. de temp. in inte. rest. l. superuacuam. sol. vt gl. †Circa gl. nostram formo vnam q. Impedimentum ex parte rei vel iudicis, quõ possim ꝓbare, cum est mera negatiua? Br habuistis tex. valde notabilem in l. j. §. adeundi ãt. & §. seq. j. qñ app. sit. ꝙ actor præsentet se ante tribunal, nec h3 necesse eum alibi perquirere.

¶Contrarietas.

Quia tractatur. Aduerte, ꝙ impeditus legitimo impedimẽto tenetur mittere ꝓcuratorem, qñ citat̃ re⁹. Ita all. velle Bar. hic. in hac l. j. cõrius tñ allegat̃ in l. 2. §. si quis in iudicio. ff. si quis cau. vbi voluit tenere, ꝙ non, qñ impedimẽtum erat breui tempore duraturum.

¶Concordia.

Pro concordia. Scdm d. ale. in d. §. si quis in iudicio. ꝙ d3 intelligi hac l. j. ſm dist. de quib. in d. §. si quis. per Bar. Sed certe Bar. vbique id dicere videtur. Adde ad no. per d. Alex. in l. 2. ff. de in ius voc. & fallen. Soc. in tract. citati. artic. 5.

a ADD. ¶Barb. Et vide bal. in l. 2. §. si quis i iudicio, s. si quis cau. & ibi ang. & vide ang. in l. si quis ita hæres instituatur in diem, de hære. inst. & vide gl. sing. ibi, ad fi. & aliam gl. secundum bal. sing. in l. eundem, §. j. j. de leg. & vide d. Ant. & alios in c. 2. de proc. & ibi Inn. aliter loquitur Arch. in c. si ægrotans, 5. q. 3. doct. in clé. pastoralis, de re iud. & bal. plenissime in d. §. si quis in iudicio, ang. in l. si quis ita hæres, de hære. inst. & Io. de Imo. ibi.

b Ale. An, & quando quis teneatur mittere procuratorem, adde quia bar. hic est corruptus. Vide per eum in l. 2. §. si quis in iudicio, s. si quis cau. & adde ibi dicta his quæ hic dicit, & vide gl. in l. interdum, s. de iud. & gl. no. & ibi aliquid per bal. in c. j. quo temp. mil. & quid de his exercitiis, an teneantur mittere procuratorem, dixi post bar. in l. creditor, j. de solu. Item vide per Ant. in c. cum dilecti, de dolo & contu. & vide per Guid. de Suz. in l. si. C. de proc. & generaliter qñ quis teneatur relinquere procuratorem, vide bal. in l. ab eo, C. quomodo & qñ iud. bar. post gl. in l. fi. s. de rest. in integ. & bal. in l. pen. C. quomo. & quando iudex, & dicit ang. in l. cum antiquitas, C. de test 1. ar. istius tex. ꝙ qui est breui reuersurus, non tenetur relinquere procuratorem, vide in c. querelam, de procu. per Imo. plene in l. quæsitum, de re iud. & in l. si quis instituitur, de hær. insti. & Paulus de Leaza. in c. finem litib. de dolo, & contu. Adde an quis teneatur mittere procuratorem, abb. in c. 2. de procur.

LEX II.

1 *Si tempus constituitur alicui per numerationem mensis, & anni, an debeat habere commodum diei intercalaris.*

In tempore constituto. Op. de pr. ad fi. dic vt gl. & tenet opi. Hug. q̃ oẽs
1 tenẽt. Qñq; tps cõstituitur alicui ꝑ enumerationẽ mẽsis, † & anni, & tũc in casu isto d3 hr̃e cõmodũ diei intercalaris. Aut ꝑ enumerationẽ dierũ, & tũc nõ h3 cõmodum illius diei. S3 nõne habuistis in l. cũ hæres. §. Stichus. s. de sta. li. ꝙ annus est q hẽt 365. dies? s3 dic illud est verũ, nisi annus sit bissextilis. Quæro, quid si iudex statuit terminũ ad ꝓbandum hinc ad vnum mensem. & fuit in medio Februarij datus termin⁹ qualiter intelligatur, & nõ dicam hic, dicam in l. cum bissextus. j. de ver. sig. Quæro, quid sit illud tps? Et dic vt gl. S3 in eo ꝙ dicit ad interponendam appellationem, gl. non dicit verum, quia datur per enumeratiõem diei, ideo 2. opi. gl. est vera.

LEX III.

Longæ possessionis. Op. C. de agri. & cens. li. & l. quemadmodum. sol. ibi fraudulenter, hic sine fraude. op. de leg. j. l. si quis inquilinos, & l. si cui fundũ. de fundo instructo. coniuncta l. alienationis verbum. j. de
a ver. sig. sol. ꝙ quædam fieri possunt tpe, quę non pñt fieri pacto. *a*

a ADD. ¶Alc. Adde quæ no. bar. in l. si filio, §. j. so. ma. & per Cy. in l. j. in 3. op. C. de seruis fugi.

LEX IIII.

Si ſeruus. Opp.de l.j.ſ.e.ſol.hic fuit ſtipulatus de iudicio ſiſti, in eo, ꝙ agere poteſt.Non obſt. iſta lex : quia intelligo,ꝙ agere non poterat ex ſtipulatione,ſed ex actione prima ſic : quæritur quanto tempore tenetur, qui promiſit de iudicio ſiſti.Vide gloſſ.hic,dixi vobis in l.Grece.§.& poſt litem. infra de fideiuſſ.

LEX VII.

Si quiſquam. Op.ſ.de vſuc.l.fi. ſol.hic erat in quaſi poſſeſſione huius iuris,ꝙ poſſit facere,ibi non erat in quaſi poſſeſſione , quod facit ad quæſtionem de molendino deſtructo,dixi vobis in l.fi.de vſucap.

LEX VIII.

In acceſſione. Hæc eſt vna de legibus.quas Dy. allegat, an ſola ciuilis ſufficit ad vſucapionem, & hoc in re mobili : quid in immobili? Dic vt l. qui fundum. ſupra pro emptore.

LEX X.

a Intra quatuor. Op.& videtur, ꝙ interruptio *a* facta per vnum noceat alteri in omnibus.l.naturaliter.ſ.de vſuc.ſol.ibi in naturali, hic in ciuili.Op. ꝙ hic cuilibet venienti nomine fiſci proderit.Lex iſta legitur duo.mo.Vno modo ſecundum gl.hic.Tu ſcis,ꝙ quadriennium non currit niſi à die denunciationis factę,arg.l.j.§.Diuus.ĵ.de iure fiſci.Modo denunciatio primi non interrumpit præſcriptionem ſecundo agentis: quia non currebat.& ponunt hanc doct.in l.j.C. de quadr. præſc. vel ſecundum gl.hic,dic vt gl.

a ADD.¶Ale.Vtrum interruptio vnius,profit omnib.adde bal.in l.cum notiſſimi. C.de præſcr.30.an.& ideo interruptio facta per accuſatorem non prodeſt iudici inquirenti,ſecundum bal.in l.neganda.C.qui accuſare per iſtam legem.

LEX XI.

a Cum hæres. Vides ꝙ mala fides defuncti nocet hæredi.*a* Dy.in c.poſſeſſor.extra de reg.iur.lib. 6. dicit,quòd de æquitate canonica eſt : ſecus ſi hæres ex perſona ſua vult computare tempus.

a ADD.¶Ale.Quando mala fides defuncti nocet hæredi,adde d.Ant.in c.ſi diligenti,de præſcr.in antiq.& Imo.in c.fi.e.ti. qui videtur concludere vna cum d. Ant.ꝙ mala fides autoris etiam de iure cano.noceat hæredi vniuerſali,& vide quod no.I.And.in add.Spec.in ti.de præſcr.§.fi.& quod no.bar.in l.ſequitur,§. fructus,& §.hæres,ſ.de vſuc.& ibi Imo.tenet opi.Dy.& bal.in l.eum,§. in hac, de publicia.in rem actio.Ro.in l.Pomponius,§.1.de acq.poſ.& quod no.bal.in auth.ad hæc,C.de vſur.in ver.ſed quid dicemus de hærede præſcribentis, bal. in l.nihil,C.de vſuc.pro hærede,reprobat opi.Dy.in præſcriptione lon.tem.vide ibi poſt gl.& quod no.bar.in l.poteſt,de vſuc.& bar.in l.vitia,C.de acq.poſ. Item limita in præſcriptionibus,vbi requiritur titulus,ſecus ſi bona fides ſola, ſecundum ang.in l.j.C.de præſcr.lon.tem. quam limitationem melius declarat bal.in auth.malæ fidei,in pr.e.ti.& bal.in d.§.in hac,vbi all. bart. hic tenentem opi.Dy.& bar.in præſcriptione longiſſimi temporis,in qua non requiritur titulus;Secus in præſcr.lon.tem.Pro quo facit quod no.bar.in l.iura,ſ.de iure pat. Et vide I.And.in c.cum quis in ius,de re.iur.in 6.Sed d.Zilio,de Cremona in d. §.in hac.dixit,ꝙ opi. Dy.& bal.non videtur vera,quia de iure ciuili mala fides defuncti videtur ineſſe hęredi,in auth.de iureiur.à mor.pręſt.in fi.& l.in his,§. non debeo,& in l.ex qua perſona,ĵ.de re.iur.quæ præſcr.non reperitur correcta de iure cano.ergo eſt ſeruanda,iuxta no.in c.j.de noui ope.nun.Item lex canonica magis punit hæredes ex facto defuncti,quã lex ciuilis,vt in c.Michael. cum ibi no.de filiis presb.& c.fi.de ſepul.& hoc modo prohibetur iniuſtum lucrum, vt non probetur cauſa peccandi, vt in auth.vt eccleſia Roma.§. cum enim,quæ eſt maior æquitas.Et facit quod no.in l.ſi quis vxori,§.pen.ĵ.de furt. & ſi diceremus,ꝙ opinio Dy.fundatur ex iſta æquitate,ne mala fides vnius noceat alteri, vt in regula iuris, non debet. Reſpondeo per prædicta , & maxime quia ſuccedit hæres in ius defuncti, & vna, & eadem perſona cenſetur. Adde bal.in l.ſi ego,§ partus,ſ.de publ.& ang.ibi tenet opinio.Dy.de æquitate canonica,quam dicit ſeruandam in terris eccleſiæ,ſed contrariam opi. dicit tenendam in terris Imperij Imo.& abb.in c.ſi diligenti,de præſcr, tranſit cum d.An. Cy.in l.nihil,C.pro hærede,remittit ſe ad no.per Dy.in d.c.ſi poſſeſſor,& ſic videtur tranſire cum eo etiam ang.in d.l.ſi ego, §.partus, dum remittit ſe ad no. per cano.in d.c.poſſeſſor,& dum ſ.all.bal.in l.j.C.de præſcr.lon.tem.& I.And, ponit illud in regul, cum quis in ius , in mercu. & ibi etiam dicit gl. & melius Paul.in d.§.hęres,& in l.3.eo.tit.tenet contra Dy.Item ad iſtam legem adde,ꝙ lex facit pro opi.Martini poſita in gl.in l.Pomponius,§.cum quis,ſ.de acq.poſſeſ. vide ibi doct. Adde an mala fides defuncti noceat hæredi , plene Pau. de caſt.conſ.290.& 212.

LEX XIII.

1 *Præſcribi res fiſci quanto tempore poſſint.*

In omnibus fiſci. Primo op.de l.vt inter diuinum.C. de ſacr.eccl.ſol. illa loquitur in caſibus ſpecialibus.Opp.C.de præſc.30.ann.l.omnes.gl. multa dicit; veritas eſt,ꝙ illa loquitur de bonis in patrimonium fiſci incorporatis.Op.de l.quamuis.ſ.de vſuca.ſol.ibi quando quis titulo poſſidebat,hic ſine titulo.Aſſume ergo,& dic,vt no.per Cy.in l. 1.C. de quadr.præſcr.Vel latius† dic, aut quæris de rebus in patrimo-
1 nium fiſci incorporatis,& præſcribuntur ſpatio 30.an.Fallit in caſibus poſitis in l.vlt.C.de ſacr.eccl.& l.eum.C.de fun.rei pri.& de fun.pa.l.fi.& l.pe.lib.x.e.lib. Aut de reb.incorporandis in fiſcum,
a & tunc aut ſunt delatæ in fiſcum propter vectigal *a* non ſolutum, & ſufficit quinquennium.l.2. C. de vectigal.& commi.Aut ſunt delatæ propter aliam cauſam , & tunc aut ſunt denunciatæ fiſco, & ſpacio 4.an.præſcribuntur.l.intra quatuor.§.j.ſ.eo.l.1.§.diuus. ĵ. de iure fiſci. Aut non ſunt nunciatæ, & tunc ſi poſſideat titulo,
b & ſufficit 10.vel 20. *b* ann.ſpatium,l.quamuis.ſ. de vſucapionib. Aut poſſidet ſine titulo,& tunc non ſufficit viginti annorum ſpatium,vt hic.

a ADD.¶Ale.Vide bar.in l.commiſſa,ſ.de publ.

b Ale. Vel viginti.Et an pœna banni pecuniarij præſcribatur ſpatio 20.an.bal.videtur velle, quòd ſic, præterquam contra eccleſiam Romanam, in l.data opera,C.qui accuſare.

§.Reipublicæ. Vide gl.in verb. expunctæ. & inci.id eſt, cancellatæ. ibi. l. ex cauſa. Dic plene in l. calculi.ĵ.de admi.rerum ad ciui.perti.

LEX XIIII.

1 *Vinco ſi vincentem te,vincam te.*

De acceſſionibus.

a §.Plane. *a* Op.de l.Claudius.ſ.qui pot.in pig.ha.& l.2.§.obiicitur.ſ.ad Ter.& l. æquiſſimum. gl. ſoluit duob' modis,& dic vt gl.& plene per Cy.in auth.licèt.C.de nat.lib.Vide gl.in verbo,debet ibi,& tu alterius.non ratione eiuſdem rei,aliàs ſecus, de prohib.feu.aliena.per Federic.c.1.§.illud.& idem quòd
1 hic no.ĵ.de verb.ſign.l.Modeſtinus.Ex iſta gl.† collige, & ex his quæ dixi, cum quæritur , ſi vinco vincentem te, an vincam te; & tunc aut circa diuerſa:& tunc non ſequitur. Et hoc modo poteſt intelligi l.2.§.obiicitur.& l. æquiſſimum. ad Tertu. & hic in fi.gl. Aut circa idem,& tunc aut eſt eadem ratio vincendi te, & vincendi illum,& tunc ſequitur,ſi vinco vincentem te, vinco te. Aut non eſt eadem ratio,& non ſequitur, vt plene per Cy.in auth. licèt. de natur.liber.

a ADD.¶Ale.Plane.Adde gl.in Pomponius,§.ſi is qui,in 2.ſolutione contrarij,de acq.poſſ.

§.Item ſi mihi. No.iſtum caſum,& concordat ĵ. de ſol. l.aliud.& l.nemo vero.eo.tit.Contra de l.interdum.ſolue vt gl.

LEX XV.

In vſucapione. Op.ĵ.de actio.& obl. l.in omnibus. ſol. vt gl.in verb.in vſucapione. & cum all. l. cum quidam.ſ.de lib.& poſthum.vult dicere,quòd præſcriptio eſt odioſa, & vſucapio triennij eſt fauorabilis. Sed quomodo, cum præſcriptio non ſit nota ſecundùm iſta tempora,ſecundum gl.dicam in d.l.in omnibus.vel dic,ꝙ ibi in pręſcriptione actionis hic in præſcriptione rei.

1 *Procurator quando poſſit ſubſtituere alium,ſiue ſit ad iudicia,ſiue ad negotia.*

§.Acceſſio poſſeſſionis. Op.ſ.man. l.ſi procuratorem.§.j. ſol.ꝙ ſemper permiſſum videtur,niſi ſit prohibitum. Vel aliter dicunt alij,ꝙ hic
a exigatur *a* permiſſio ſpecialis. Cy.tractat in l.quòd quis.C.de procura.& ibi refert quod Pet.dicit.Et dicit Pet.gl.noſtræ faciunt differentiam inter procuratorem ad iudicia,& procuratorem ad negotia.Et poteſt eſſe ratio, quia in iudiciis eligitur induſtria perſonæ,ſecus in contractibus.Sed iſta ratio non eſt vera,nam ſecundũ hoc ſequeretur, ꝙ poſt litem conteſtatam non poſſem ſubſtituere.Dico ergo,dicit Pet.ego non diſtinguo iudicia à contractibus,
b ſed ſemper procurator poteſt ſubſtituere ad ſui præiudicium, *b* ad præiudicium domini non.l.ꝙ quis.Sed iſta verba ſunt falſa, quia etiam procurator ad negotia ad præiudiciũ domini ſubſtituit. l. 1.§.magiſtrum,ſ.de exerc.& l.quicunque.in fi.ſ.de inſtito. d.Ia. Bu.loquitur multum ſubtiliter. Et eſt ſecundum eum ratio differentiæ inter iudicia , & ꝯctus, quia negotia æque cadunt in procuratorem ſicut in dominum,ideo procuratorẽ poteſt ſubſtituere:in iudicio ſecus eſt, quia non poteſt cadere in me procuratorẽ exercitium actionis,ſicut in dominum, niſi ex mãdato. ideo non poteſt ſubſtituere,ſed in re vendenda eſt eadem ratio, quæ in procuratore ad iudicia, quia vẽdere cadit in perſonam procuratoris, & domini æqualiter,tamen tranſlatio dominij non cadit in procuratorẽ,niſi ex mandato,& ſic oportet,ꝙ habeat ſpeciale mãdatum ad ſubſtituendum,Sed iſta ratio,licèt ſubtilis,non placet,per l.ſi ego.ſ.quod vi aut clam.nam obligatio quæ contrahitur ex no

ui operis

a ADD.¶Ale.An & quando procurator poſſit alium conſtituere, adde bar. in l.j. in fi.ff. de officio procuratoris Cæſaris. Et adde ſingulariter Inn in c.j. vt lite non conteſt.ſcripſi poſt bal.in d.l.quòd quis,C.de procura.

b Pom.Ad ſui præiudicum. Vide are.conſ.29.& vide Pan.in c.fi.de of.dele.Et contra doct.dictum bar.videtur etiam gl.in c.ex parte decani,in gl.fi.ad fi.de reſc. ſed ibi vide quæ poſui.

ui operis nunciatione cadit eque in procuratoris personam, sicut
1 in dominum. Breuiter credo, † ꝙ debemus tenere opi. gl. Aut est electa industria personæ, vel non, & probo per c. is cui. extra de of fic. & po. iud. dele. in 6. Et ideo vt hæc materia liqueat, dic, aut loqueris in procuratore ad iudicia, & ante litem contestatam, non potest, post sic. l. ꝙ quis. C. de procu. Si in procuratore ad negotia, aut quæris de eo qui habet generale mandatum domini, & quandocunque vult, potest substituere. l. j. §. magistrum. s. de exer. & l. quicunque. in fi. s. de instito. sic potest loqui l. si procuratorem. §. j. s. mand. Aut habet speciale mandatum, & tunc aut mandatum
a habet certam, & limitatam ᵃ formam, & non videtur electa personæ industria, ideo potest alteri delegare, l. si ego. s. quod vi aut clam. & c. is cui. j. resp. extra de of. & po. iud. dele. in 6. Aut mandatum non habet certam formam, & tunc non potest alteri delegare, quia videtur electa industria certæ personæ, vt hic, & d. c. is cui. 2. resp. Alia multa quæsiui tibi ĩ d. l. si procuratorem. §. j. dic vt ibi.

a ADD. ¶ Ale. Adde quod no. Pau. in l. si cum dotem, §. transgrediamur, ff. so. ma. & Bal. in l. j. §. ne autem, C. de cad. tol. & doct. in c. j. §. fi. de procu. in 6.

¶ De doli mali, & metus exceptione. Tit. iiij.

LEX I.

Quo dilucidius. Opp. quòd dolus probetur ex perspicuis indiciis. l. dolũ. C. de dol. sol. istæ qualitates hic sunt perspicua indicia. Op. de l. quoties. s. de prob. sol. satis est probare qualitatem facti, & erit probatus dolus.

LEX II.

1 *An exceptio doli possit à quocunque opponi.*

Palam autem est.

§. Sequitur. Iste est not. §. Op. & videtur ꝙ ista exceptio ex parte eius qui opponit, sit in personam. l. fideiussoris. s. de pact. Et formo contrarium hoc modo. Exceptio pacti, & doli concurrunt. j. e. l. §. generaliter. sed exceptio pacti cum fideiussore habiti non prodest reo, d. l. fideiussoris. Huius contrarij timore dicit gl. quædam est exceptio intentionis, quæ potest à quocunque opponi. l. si. C. de rei vend. quædam est exceptio propria, & tunc aut dolus fuit cõmissus in acquirendo, & à quocun-
1 que potest opponi. † Aut post acquisitionem, & tunc non potest opponi à quocunque. Ita dicit gl. hic, & ita Pet. Sed credo ꝙ d. l. fideiussoris. nil facit ad propositum, quia ille qui facit pactum, si agit, tunc opponitur exceptio doli, quia cum agit, dolo facit, vt j. ea. l. §. generaliter. sed in d. l. fideiussoris. non committo contra aliquem, quia faciendo pactum, non facio dolum, & ideo non potest opponi aliqua exceptio. Præterea, exceptio doli debet limitari secundum exceptionem, in cuius locũ succedit. l. qui exceptionem. s. de cond. ind. hic vero loquitur de exceptione doli, quæ in locum alterius non datur, sed principaliter proponitur. Quæro, quæ sunt personæ, quibus nocet exceptio ista. sol. dic vt in gl. in verbo noceat. quæ inc. nocet quidem.

1 *Quando nulla causa in stipulatione exprimitur, an videatur inesse causa donationis.*

2 *Et an sufficiat in libello dicere, ago, quia promisisti, sine causæ expressione.*

§. Circa primam. Quæro, qualiter quis stipulatur sine causa. Et gl. ponit duo exempla, vnum est ꝙ causam non expressit, vel expressit causam, quæ vere non subest. Sed antequam veniam ad examinationem huius articuli, quæro, quid si ab vtraque parte creditur non subesse, vel altera tantum, & tunc dicit gl. ꝙ si promissor putauit non subesse, tunc valeat stipulatio. Dicit ne bene ista gl. & 1. gl. contrariantur. Nam tenet ista gl. ꝙ si exprimitur falsa causa vtraque parte sciente vel nulla exprimitur, obstat exceptio. & gl. in l. generaliter. C. de non nu. pe. & l. 1. §. de interd. & l. cum de indebito. in fi. s. de proba. & l. nunquam de acq. re. dom. tenet, ꝙ stipulatio sine causa non valet, & gl. est contraria in l. ꝙ si maritus. §. 1. & l. hactenus. de con sti. pec. & j. de reg. iur. l. qui cum alio. Dy. inst. de act. §. de constituta. videtur tenere istam gl. Ia. & Pet. tenent gl. contrarias. & allegãt pro casu l. Campanus. s. de ope. lib. Cy. in l. generaliter. C. de non
1 nu. pec. all. istas gl. & de leui pertrãsit. † Sed istam q. declara, ᵃ quan
a do nulla causa exprimitur, an videatur interesse tacita causa dona tionis? Dicant doct. quicquid velint, nos habemus huius quæstio
b nis casum ᵇ in l. hoc iure. s. de do. ꝙ satis est causa ipsa liberalitas. Et pro hoc optime facit j. de ver. ob. l. si diuortio. vbi dicitur, ꝙ stipulatio ex falsa causa v3, ergo vbi nulla causa est, v3, fallit in causa reip. vt ibi, & facit l. j. j. de polli. Sed si causa aliqua exprimitur, & est falsa, tunc recurre ad dist. Cy. ꝙ si vtraque parte sciente, valet,
2 quicquid dicat gl. † Quæro, quid si propono in libello, ago contra te, quia promisisti, an sufficiat? Certe non, nisi exprimatur cau-
c sa. Item quæro ᶜ vt gl. & dic vt gl. quæ est clara.

a ADD. ¶ Alex. Quæro vtrum valeat promissio sine causa? Et vide late per Imol. in l. à Titio, de ver. ob. & quod no. in l. generaliter. & in l. triticum, eo. ti. & late instit. de act. §. in personam. Et in prædictis locis vide non tantum quid in actu promissiuo sine causa, sed etiam quid in actu traditiuo sine causa, vt si dico tolle pecuniam meam, de quo in l. cum quid, ff. si cer. pe. & per Imo. in d. l. à Titio. Quid autem de actu confessiuo sine causa, an videatur factus animo donandi, recurre ad no. in l. nuda ratio, de don. & in l. cum de indebito, §. fi. s. de prob. & in c. si cautio. de fid. instr. & no. in l. generali, quando aliquis adhibetur ad stipulandum, an videatur fieri animo donandi, recurre ad not. in l. quæ dotis, solut. matr. & omnes isti actus sunt diuersi, secundum bal. in l. quæ dotis, so. ma. in fi. Et vide gl. in d. l. fi. de interrog. act. Sed an hoc habeat locum in pacto nudo, vt in dubio præsumatur factum causa donationis? & dic plene post bar. & per bal. in l. iurisgentium, §. sed cum nulla, de pact. Et in materia vide Spe. in tit. de confes. §. nunc autem, ver. si autem, non sic causa expressa, & ibi plenissime per Io. And. loquentem no. & Spe. in ti. de feu. §. quoniam, ver. quæritur. Et hanc materiam limita, vt per bal. in l. fi. C. si cer. pe. & l. si pacto quo pœnam, C. de pact. & in d. l. generaliter. & dixit gl. 12. q. 2. quicunque suffrag. ꝙ promissio sine causa valet de iu. can. De quo etiam vide bal. in rub. C. de confes. & d. An. in c. si cautio, de fide instrum. & in actu traditiuo, dicit bal. in l. 2. C. de do. ante nu. ꝙ præsumitur fieri donatio. Sed gl. ibi, & etiam bal. in fi. dicit, ꝙ hoc est verum, si qua litas personarum, puta conditio hoc inducat. Et an ista verba, ideo sic fecit, quia sic voluit, & sic sibi placuit habeantur loco causæ, & renunciatio illo modo intelligatur, vide bal. in l. pactum, in 17. q. C. de colla. Adde quæ posui in l. nuda, s. de do.

b Ale. Sed Imo. ibi dicit, ꝙ illa l. non facit, quia ibi loquitur quando ibi constabat expresse, ꝙ promissio fiebat causa donandi, sed non constabat, quæ causa induceret ad donandum. Sed quæstio bar. hic loquitur in dubio, & se remittit ad no. in l. à Titio, de ver. ob. & de hac q. habetur per bal. in l. generaliter, C. de non nu. pe. & bal. in rub. C. de confes. Sed quid in scriptura facta sine causa, an inducat donationem? bal. dicit, quòd non, in l. nuda, de don.

Io. Fr. Ru. Adde quòd opi. bart. est communiter reprobata, dum vult, quòd in dubio valeat stipulatio sine causa secundum ale. in cons. 13. inc. ex his quæ in the mate, in 1. vol.

c Ale. Vide bal. in l. edita, & ibi doct. C. de eden. & sic non valet libellus sine causæ expressione. Sed bal. & Sal. in d. l. generaliter, in 5. q. C. de non num. pecu. tenent contrarium.

1 *Exceptio doli si datur loco alterius exceptionis, regulatur secundum naturam illius, in cuius locum succedit.*

§. Et generaliter. Si vis intelligere istum §. vide gl. quæ est in l. qui se debere. s. de con-
1 dict. ob caus. quando exceptio doli datur in locum alterius † exceptionis, limitatur & regulatur secundum illam exceptionem, in cuius locum succedit, vt in gl. in l. qui exceptionem. s. de condict. indeb.

LEX III.

Item si ob id. Quæro vtrum si res vendita euincatur, ante rem traditam emptori, an habeat locum stipulatio de euictione? Et hic text. facit, ꝙ sic. sed est contra l. euicta. s. de euict. Ad legem istam resp. hic postquam fuit tradita emptori, euincit se in libertatem.

LEX IIII.

a Apud Celsum. ᵃ Quæro, an ista sit exceptio veri doli, vel, alia quæ in locum alterius succedit? Et huius contrarij timore legitur duobus modis istud principium, & secundam lect. puto veram, licet Cy. aliter dicat. Quæro, quomodo probatur ꝙ animo decipiendi facit? Et gl. dicit duo verba valde notabilia. & vide istam gl.

a ADD. ¶ Ale. Vide bar. in l. ait prætor, §. j. de re iud. all. hanc l. ꝙ sententia pro parte non valet, & quod dixi in l. maiorem, post barr. de pact. & in l. præcedenti, in fi. vbi scripsi, eo. ti. & vide in l. Fulcinius, §. quid si autem, s. ex quibus causis in possess. ea. & istam legem pro no. all. bal. in l. quoniam, C. de testibus, in l. j. C. de ser. fugi.

§. Iulianus scribit. Opp. de l. Seia. supra de don. causa mortis. Solu. hic fuit facta mentio mortis, ibi non.

1 *Difficultas non excusat ab eo, quod principaliter deuenit in obligationem, sed ab eo quod deuenit in pœnæ commissionem.*

§. Si in arbitrum. Op. & videtur, ꝙ difficultas non excusat. l. continuus. §. illud. j. de verb. obl. gl. dicit, speciale est in iudiciis. Istud dictum gl. est falsum, per l. si vehenda. §. idem iuris. s. ad l. Rhod. de iac. & not. in l. ꝙ te. s. si
1 cer. pe. Non obst. l. continuus. §. illud. j. de ver. ob. quia verum † est, ꝙ difficultas non excusat ab eo quod principaliter deuenit in obligationem, sed ab eo quod deuenit in pœnæ commissionem difficultas excusat.

a §. Item quæritur. ᵃ Iste est difficilis §. & nota, ꝙ quando contra exceptionem rei iudicatæ rep

a ADD. ¶ Alex. Per istum tex. limitat no. Imo. in l. filiusfamilias, s. de don. l. diem proferre, §. stari, s. de arb. non habere locum, quando sententia arbitri esset expresse contra ius constitutionis, quia tunc est ipso iure nulla, per hunc §. & arg. l. 2. C. quando prouo. Idem Imo, in l. 2, ad fi. de le. j. ad aliud etiam alleg. d. Io. de Imo. istum tex. pro singulari in l. is cui bonis, j. de verb. obl. aliàs in l. scire debemus, in pr. eo. titu. Et an sententia possit pro parte valere, & pro parte non, vide Bart. in l. ait prætor, §. j. de re iudica. Tu limita hanc rubr. vt per Bart. in l. si conuenerit, eod. tit.

tæ replicatio doli obiicitur, tunc in arbitriis contra petitionem
pœnæ obſtat exceptio doli. Quæro, & reuoco in dubium caſum
noſtri §.& gl.tripliciter ponit caſum.vide etiam gl.& tene primũ
caſum.Et ad eandem opp.ſi compromiſſum fuit generale, & ſnīa
arbitri generalis, non poteſt venire contra compromiſſum, per
l.diem.§.ſtari.ſ̃.de arb.Huius contrarij timore iſta lect. ſubdiuidi-
tur in duas partes, & reſpicit illum verſ.ſed etiam ſi id omiſſum
fuerit,&c.ſcilicet compromiſſum,& actio fuit contraria,&debet
intelligi, ꝙ fuit compromiſſum generale, & petitio generalis, &
proſecutio ſpecialis. Modo ſi in iudicio eſſet lata ſententia à iudi
ce ꝫ opponeretur exceptio rei iudicatæ, ego replicarem de pro-
ſecutione ſpeciali:ita in arbitriis, quia ſententia arbitri non debet
me plus lædere, quàm ſententia iudicis ordinarij, nulla appella-
tione interpoſita:& ſic exceptionem doli opponam contra exce-
ptionem pœnæ.vel ꝙ fuit latum arbitrium ſuper aliqua re ſpecia
li,& petitio, & compromiſſum fuit generale, ita quòd tunc illud
arbitrium nihil valet.l.de rebus.ſ̃.de arb. & ſic ſententia quæ lata
eſt ipſo iure non valet.Op.de l.prædia.ſ̃.de act.emp.ſol.vt gl.truf
fa eſt,quia nullo modo petitur pœna,vt ſ̃.dixi. Legitur,&aliter vt
in gl.quæ præſupponit primo,ꝙ fuit promiſſa pœna,& poſtea fa
ctum compromiſſum, ſed illud eſt contra text.cum dicit,deinde
per imprudentiam,&c.tertia lect. poteſt tolerari.

§. Quod ſi is.

Gl. quærit de vna quæſtione, quam hoc anno tractaui vobis alibi,Ego bene video
qualiter huic emptori ſuccurritur, ſed qualiter ſuccurritur huic
mandanti? dic vt gl.quam vide. Et iſta gl. præſupponit, ꝙ habeat
locum condictio ſine cauſa,quam gl.reprobaui in l. ſi ſine. in pr.
j̃.rem ra.ha.

§. Labeo ait.

Opp. quia per pœnalem ſtipulationem prima nouatur ipſo iure,ideo debet opponi ex
ceptio facti, vel intentionis. Gl. dat plures ſol.omnes ſunt truffæ.
Dic,quantuncunque præcedit ſtipulatio onerofa per ſequentem
non nouatur:ſecus ſi eſt lucratiua. Et iſtam tene, vt dicam in l. ita
ſtipulatus.j̃.de ver.obl.

1 *Exceptio doli ſpecialis non eliditur replicatione doli: ſecus in exceptione doli generalis.*
2 *Exbannitus an poſſit opponere exbannito de banno, infamis contra infamem. remiſſiuè.*
3 *Opponenti de gabella non ſoluta an poſſit replicari quòd non ſoluit ipſe opponens.*

§. Marcellus ait.

Quæro exempla huius §.& gl. ponit plura exempla, vt in gl.videbitis, &
ſecundum primum exemplum gl. dicit, ꝙ de dolo commiſſo di-
uerſo tempore non datur replicatio doli, ſed illud non vendicat
ſibi locum hic,ꝙ dolus circa diuerſa fuit commiſſus,cum lex no-
ſtra debeat intelligi de dolo commiſſo circa idem, vt dicit gl. in
ſimili.ſ̃.de dol.l.ſi duo.ſecundum ſecundam lect.gl.quæ gl.loqui-
tur de exceptione doli,quæ in locum pacti ſuccedit,& eſt vera in
ſe,ſed non ad iſtum §.cum replicatio doli non competit, quia de
eo eſt iam tranſactum.§. noſter loquitur de exceptione doli pro-
prie ſpeciali,& illa replicatione non eliditur,vt hic, ſed exceptio,
quæ ſuccedit in locum pacti, tunc replicatione poteſt elidi, ſi eſt
replicatum,vt j̃.prox.§.facit quod no.in l.qui exceptionem,ſ̃.de
cond.ind.Dat gl.tertiam lect.& eſt vera in ſe,& dicit gl. da exem-
plum in omnibus,in quibus dolus cum dolo compenſatur.& vi-
detur, ꝙ verum non ſit: quia eſt contra tex. & exemplum quod
a gl.ponit in 3.lect. in l.viro atq; vxore,ſ̃.ſol.mat. Quid dicimus? a
Dic,ꝙ exceptio doli non tollitur replicatione doli, quando vtra-
que eſt in pari cauſa, vt quia quilibet certat de lucro, vel quilibet
certat de dãno:ſecus ſi actor certat de lucro,reus certaret de dam
no,vel ſi actor certat de damno vitando,reus de lucro,quia tunc
habet locum l.viro atque vxore.ſ̃.ſo.ma.In aliis pone exemplum
in l.fi.§.j.ſ̃. de eo per quem fact. erit. Et iſtum intellectum tetigit
1 Spe.de excep.§. nunc dicendum.verſ.ſed nunquid contra.†Ergo
in ſumma ex his quæ dixi,ꝙ exceptio doli non eliditur replicatio
ne doli,eſt verum in exceptione doli ſpeciali:ſecus in generali, vt
2 j̃.prox.§.&c.vt ſ̃.dixi. Iſta lect.†poſſet facere ad quæſtiones mul-
tas.an exbannitus poſſet opponere exbannito de banno, & infa-
mis contra infamem.Et de hoc,ſcilicet de infami,loquitur,& tan
3 git gl.in l.3.§.l.Iulia.ſ̃.de teſtib.†Item facit ad quæſtionem illam,
ꝙ de quolibet contractu debet ſolui gabella,aliàs non valet con-
tractus:opponit quis de gabella non ſoluta, & ille replicat,quòd
etiam gabellam ipſe non ſoluit.Dixi plene ſ̃.ſo.ma.l.cũ mulier.

a ADD.¶Ale.Vide bar.in l.iuſiurandum,ſ̃.de iureiu.adde Iaſ.in locis alij.per bal.
& bar.in d.l.viro.Et inquantũ vult bar.ꝙ ſi actor replicans tractat de lucro,nõ
admittitur eius replicatio doli,contra exceptionem doli,adde ꝙ illud fallit in
duobus.Primo in c.cum eccleſiaſticæ,de excep.Secundo in caſu quem no.Inn.
in c.intelleximus,de adult.Item adde inquantum vult hic bar. ꝙ quando repli
cans tractat de damno,audiatur, fallit in duobus caſibus.Primo odio fœnera-
torum,c.quia fruſtra, de vſur. Item fallit quando exceptio quæ obiicitur con-
cernit inhabilitatem perſonæ ad agendum, nam tunc iudex ex officio poſſet
eam repellere.l.quos prohibet,ſ̃.de poſtu.c.exceptionem,extra de excep.adde
bar.in l.cum mulier,ſ̃.ſo.ma.& quod no.gl.in d.c.dilecti,& in d. c. cum eccle-
ſiaſticæ,& no.Imo.in d.l.cum mulier,eo.ti.Adde an exceptio doli tollatur refu
tatione doli,Pet.de anc.conſ.292.& quo ad fallentiam,quam ponit ale.odio fœ
neratorum,adde videndum Rom.conſ.285.

§. Quæſitum.

No.caſum quem ponit gl.in verbo,exci piendum.& inc.contra dominum.

1 *Procurator ad negotia qui habet certam,& limitatam formam,poteſt incontinenti alium ſubſtituere.*
2 *Dominus,quòd poſſit liberare debitorem ante ceſſionem ſibi factam per procuratorem,& debitor poteſt ſoluere domino.*

§. Mandaui Titio.

No.iſtum §.qui eſt no.& probat duas opi.meas. vnam de qua di-
1 xi vobis.ſ̃.ti.j.l.fi.in fi.quando†procurator habet certam & limi-
tatam formam extra iudicium,poteſt alium pcuratorem incon-
tinẽti ſubſtituere.Et aduerte bene,iſtum §.allegaui.& c.ſi quis iu-
a ſto.extra de elec.lib.6.aliàs c.is qui.de of.deleg.in 6.Item facit a p
quæſtione, in qua conſului. procurator ſtipulatur domino, nam
actio non quæritur domino,niſi per ceſſionem l. poſſeſſio.§. & ſi
poſſeſſio.ſ̃.de acq.poſ an dominus poſſet ante ceſſionem debito
2 rem liberare,& domino poſſet ſolui?Certè ſic.l.filiæ.j̃.de ſol. & di
xi,ꝙ erat caſus in l.ſi cum emptore.§.j.ſ̃ de pact.Hic eſt caſus cum
text. & gl. ibi, dum dicit, vel dic, quòd ego feci pactum de non
petendo.

a ADD.¶Ale.Et no.bar.in l.poſt dotem,in 6.lect.ſ̃.ſol.mat.adde ꝙ bene facit tex.
in l.in cauſæ,§.fi.cum l.ſeq.& quod no.bar.in l.procuratore in rem ſuam dato,
de procura.& tex.in l.minor,§.fi.ſ̃.de euict.iuncta l.idem que,§.is cui,ſ̃.man.Et
cum bar.tranſit Pau.in l.poſſeſſio,§.fi.ſ̃.de acq.poſ.vbi refert, quòd etiam bar.
ita conſuluit.Adde vt per bar.conſ.192.inc.ſtipulatus eſt aliquis.

§. Apud Iulianum quæſitum.

No.ꝙ contra agentem po-
teſt excipi de dolo eius.ad quem reuerſa eſt. Secundo habetis de
dolo eius per quem mihi quæritur, licèt ſit non procurator, nec
geſtor negotiorum.Op.j̃.prox.§.gl.ſol.duob.mo. Vna,ꝙ hic erat
ſolutum matrimonium,&c.& iſta eſt bona. Vel ſolue aliter.& hæc
ſolutio gl.adhuc eſt bona.

1 *Exceptio quæ obſtat cedenti,ꝙ non obſtat ei,cui facta eſt ceſſio etiam ex cauſa non lucratiua.*
2 *Ementi actionem à doloſo poteſt opponi exceptio doli.*
3 *Exceptio excommunicationis vel banni,quæ obſtat cedenti,an obſtet ei cui facta eſt ceſſio.*

§. Si cum legitima.

a No.†ꝙ exceptio quæ obſtat ce
1 denti. non obſtat ei, cui facta eſt
2 ceſſio,etiam ex cauſa non lucratiua.†Quero,an ei qui emit actio
nem à doloſo poſſit obſtari exceptio?Et videtur, quòd non per i-
ſtum §. Contrarium determinat gl. per l. quod ipſis & l. in omni-
bus.§.non debeo.j̃.de reg.iur. Ad iſtum §.reſp gl.no.ꝙ fuit hic do
lus in non acquirendo hæreditatem. Dic vt gl. dicit, & notanter
3 ſigna eam.†Recordor,ꝙ promiſi me dicturum hic illam q. an ex
ceptio excommunicationis,vel banni quæ obſtat cedenti, obſtat
b ei cui facta eſt ceſſio.b& Dy.dicit in c.is qui in ius.extra de reg.iu.
lib.6. Aut eſt facta ex cauſa onerofa,aut non per iſtum §.& tangit
ipſe Dy.in l.doli,de nouatio.Iac.de Are.in d.l.doli.tenet,ꝙ obſtat
exceptio.per l.quod ipſis.& l.in omnibus.§.non debeo.j̃. de reg.
iur.Non obſtat l.doli.j̃.de noua.quia ibi in delegatione loquitur,
ſecus in ceſſione. Breuiter teneamus opi. Dy. hic, per doctrinam
huius gl.ꝙ quando cedenti poteſt opponi exceptio doli commiſ
ſi non circa illam actionem,quæ ceditur, tunc non competit em
ptori.Ita in propoſito,quia exceptio excommunicationis non re
ſpicit actionem,ſed aliud,ideo non obſtat.Et iſtam opi.videtur te
nere Spe.in ti.de ceſſi.act.§ ſciendum eſt igitur. illud etiam quæri
tur.&,vide Dy.in c.is qui in ius. extra de reg.iur.

a ADD.¶Pariſ.Idem tenet arc,conſ.96.in 3.dub.ſed Soci.in conſ.264.dicit hoc ve
rum eſſe in exceptione excommunicationis,vel banni,ſecus in exceptione co-
herente rei.

b Ale.De hac quæſtio,vide etiam bal.in l.ſi cum dotem,§.ſi pater,ſ̃.ſo.ma. & Im.
in d.l.doli,de noua.bar.in l.ſi conſtante,in 10.q.2.partis pr.ſ̃.ſo.ma.& Spe.in ti.
de excep.§.j.& in ti.de procu.in fi.ver.ſed quid ſi excommunicatus, & Pau.de
Leaza.in q.inc,vſurarius,in fi.& bal.in l.qui ſtipendia,C.de procur.& l.ſi quis,
in rem,ſ̃.de procu & in l.per diuerſas,in 14 q.C.man.& vide bald.& Sal.in d.l.
qui ſtipendia,& ibi Pau.de caſt.facit l.j.in fi.& quod ibi bar.j̃.de req.reis,& vi
de bal.in l.3.§.ſi filius,quod quiſque iur.& bal.in q.ſua inc.ſtatuto cauetur,ꝙ fœ
nerator in 4.& in ſeq.q.& vide Pau.de Leazi.in q.ſua inc.vſurarius,& in fi. il-
lius q.vbi etiam diſputat,an exceptio,quæ obſtat vſurario,&c. de qua q. facit
mentionem Pet.de anch.in conſ.323.quod incipit, quia quæſtio eſt dubitabilis,
vbi omnino videas.Et adde Imo.poſt bar.in l.ſi tertius.§.ſi prius,ſ̃.de aqua plu.
ar.& per doct.in c.licèt vndique, de of.del.& ang.in l.cum emptore,ſ̃.de pac.
¶Adde Pet.de anch.conſ.245.

§. Si à Titio.

Opp. & videtur facere contra §. de autoris. ſupra eod. ſol. iſta exceptio hic afficit rem,
ideo

ideo opponitur ei, qui habet causam ab autore meo, ideo potest opponi.

1 *Exceptio metus competit contra quemcunque, ad quem peruenit commodum ex metu.*
2 *Differentia inter dolum, & metum.*

§. Metus causa. Op. quia secundum hoc sequitur, ꝙ si extraneus intulit metum, tunc dominus agens repellitur: quod est iniquum, per l. id quod nostrum. &
1 l. factum cuique suum. in pr. ꝟ. de reg. iur. Sol. dic, †ꝙ metus exceptio competit contra quemcunque, ad quem peruenit commo-
2 dum ex metu, aliàs non. Quæro, † quæ differentia est inter metum & dolum? Dic, vt in l. si cum exceptione. §. in hac. ꝟ. quod metus causa.

LEX V.

Pure mihi. Op. de l. pecuniã, ꝟ. si cer. pet. gl. soluit, ꝙ aliud est in vltimis voluntatib. propter cautionem de præstando, & aliud in ꝯtibus. Sed non bene soluit. Dic ꝙ illa cautio habet locum in contractibus. l. si creditores, ꝟ. de priui. creditorũ. & l. in omnibus. ꝟ. de iud. Petr. soluit, ꝙ hic in duabus personis, ibi in tribus personis.

§. Actoris. Op. ꝟ. e. l. prox. §. in hac. Sol. vt in gl.

LEX VI.

1 *Si res mea erat obligata creditori creditoris mei, & sit liberata, an ego liberor.*

Si opera creditoris. Op. & videtur, ꝙ sit tutus ipso iure, per l. si liber homo. ꝟ. de nego. gest. & l. solutum. §. solutam. ꝟ. de pig. act. sol. assume tria verba. Aut creditum meum, & creditoris mei, ex eadem causa descen-
a dunt, & tunc liberor ipso iure. l. si liber hõ. ꝟ. de ne. ge. Aut nõ descendunt ex eadem causa, & tunc aut res meæ erant obligatæ creditori creditoris mei, & tunc ipso iure liberor. l. solutum. §. solutam. ꝟ. de pig. act. aut nõ erant obligatæ, & tunc liberor per exceptionem. vt hic. Quæro, quid si contradicerem debitori, vt creditori non soluat, an liberetur? Et videtur hic gl. in verb. idem est, ꝙ non. Contrarium videtur no. inst. qui. mo. tol. obl. §. j. & ꝟ. de pi. ac. l. solutum, §. solutam. gl. in verb. in friuola. Sed tu debes intelligere gl. contrariam, quando nomen meum, vel res meæ erant obligatæ creditori creditoris mei: aliàs secus, vt hic.

a ADD. ¶Ale. Si res mea erat obligata creditori creditoris mei, ipso iure liberor, sicut in locatione domus, adde bar. in l. 3. ꝟ. so. ma. in fi. & d. l. si liber homo, & vide bar. in d. §. solutam, & quod ibi dixi. Et quid si non soluit, & consignauit, vide bal. in l. obsignatione, C. de solu.
Io. Fr. Ru. Adde ang. de Are. inst. quib. mo. tol. obl. in prin.

¶Contrarietas.

Si opera. Aduerte ꝙ Bart. in l. si socer nurui, §. idem Iulianus. ff. de dot. præle. videtur velle, ꝙ debitor soluens creditori creditoris liberetur. Sed in hac l. si opera creditoris. tenet contra. & in l. solutum. §. solutam. ff. de pig. act.

¶Concordia.

Pro concordia. Aduerte solutiones plures dat ipse Bar. in d. §. solutam, & in hac l. faciendo differentiam, an ille creditor creditoris habeat obligationem realem super bonis debitoris, vel etiam personalem, & tunc liberetur etiam ipso iure, vt loquitur Bar. in d. §. idem Iulianus: non autem si non habeat aliquam obligationem, & tunc si vetante creditore primo & non sit liberatus. Si autem soluit sine prohibitione, & tunc competat exceptio doli ipsi soluenti. Si autem soluerer de voluntate creditoris, non esset dubiũ quòd liberaretur. Ita Bar. vbi ꝟ.

LEX VIII.

Dolo facit. Istam materiam examinaui in l. si socer. §. Lucius so. ma.

LEX XII.

Qui æquitate. Vide gl. j. quæ incipit, id est, exceptione aliqua.

LEX XIIII.

a Paulus respondit. a Quæro vtrum exceptio expensarum possit opponi post sententiã? Dic vt no. in Spe. in tit. de execu. sen. § postremo. ver. quid si bona fide. Item quæro, qualiter probentur isti sumptus? Vide in Spe. de fru. & interesse. §. viso. vers. pen. & tex. in l. non ignoret. C. de fruc. & lit. expen. & vide notabilia ibi per Cy. in l. properandum. §. siue autem alterutra. C. de iud.

a ADD. ¶Barb. Et vide bar. in l. non solum, de rei vendicatione, & quãdo pars vult illas vitare, bar. in l. destitisse, de iud. & l. si quis inficiatus, ꝟ. depos. Et de materia vide quod no. bar. in l. ab executore, de app. & an poterit fieri parte non petente, vide Cy. in l. properandum, §. siue autẽ, de iud. Et an poterit fieri post trienium, Cy. in d. l. properandum, §. si vero causæ, in fi. resp. quòd sic.

LEX XV.

Fideiussor euictionis. Ista lex habet casum notabilem: Opp. de l. emptori. 2. ꝟ. de euict. sol. illa gl. concordat cum ista, quia petebat interesse ibi, & hic soluendo fundum eatenus quatenus vltra interest, soluit interesse. Op. de l. habere. in fi. ꝟ. de euict. sol. ibi ad duplum fuit damnatus, hic ad interesse. Op. quia aliud pro alio inuito creditore, &c. l. 2. §. j. si cer. pe. & hic fuit condemnatus ad interesse, & soluit precium. sol. quando quãtitas est in obligatione respectu certæ speciei, tunc soluendo speciem liberatur. l. si vero negotium §. fi. ꝟ. so. ma. Modo in l. habere licere. ꝟ. in prox. cõtrario. erat dam
a natus ad meram pœnam, non ad interesse. Opp. de l. a si insulam. ꝟ. de ver. obl. quia mora debet purgari vsque ad sententiam, & non vltra: hic post sententiam. Sol. quicquid dicat Petr. alibi, hic non purgat moram, imo soluit quod debet: quia debetur quantitas respectu certæ speciei, quam speciem soluendo liberatur.

a ADD. ¶Ale. Vide bal. in d. l. si traditio, in 7. q. C. de act. emp. & bar. in d. l. si insulam, in 3. op. 2. partis, & ibi latius per Imo.

LEX XVII.

1 *Vir non petit vsuras dotis, nisi sustineat onera matrimonij.*
2 *Obligatio indebite facta sicut potest condici, ita contra agentem potest opponi exceptio.*

a
1 Pater pro filia. a Not. † ꝙ vir non potest petere vsuras dotis, nisi sustineat onera matrimonii,
2 vt hic, & l. insulam, §. vsuras. ꝟ. so. ma. † Secundo tene menti aliud, ꝙ sicuti obligatio indebite facta potest condici, ita contra agentem potest opponi exceptio. l. j. C. de cond. ob cau.

a ADD. ¶Ale. Adde hic an valeat pactum, ꝙ vir teneatur alere vxorem, quid etiã si interuenit iuramentum, vide bal. in l. pactum, in vlt. q. C. de coll.

1 *Verba enunciatiua in modum causæ prolata exceptionem inducunt.*

a
1 §. Auus a nepotibus. † Verba enunciatiua ĩ modum causæ prolata exceptionem inducunt. h. d. Et istum §. all. tibi in l. ex hac scriptura. ꝟ. de donat. & allegaui tibi in l. emptor. §. ancillam. de rei vendicatione. & gl. allega. hic.

a ADD. ¶Barb. Adde bar. in l. demonstratio, §. fi. ꝟ. de cond. & dem. vbi idẽ repetit.

§. Ex quadrante. Pendente lite de re empta non potest emptor cogi ad precij solutionem, h. d.

1 *Conditio apposita in institutione intelligitur in legatis sibi connexis repetita, num. 2.*
2 *Conditio tacita, & expressa non differunt.*
3 *Cautio Mutiana quòd habeat locum in conditione negatiua.*
4 *Negatiua verba dicuntur quæ includunt negatiuam, vel etiam sint priuatiua.*

a
1 §. Marito a & filio. † Conditio apposita in institutione in legatis sibi connexis intelligitur repetita. h. d. op. si ista conditio videtur repetita, ergo ipso iure legata non possunt peti. gl. hic dat plures sol. Vna est ꝙ hic loquitur de exceptione facti, vel intentionis, & ista est bona. dat gl. aliã
b solutio. ꝙ hic in tacita conditione: b sed non est verum, † quia in-
2 ter tacitam, & expressam non est differentia, vt no. in l. item quia,
3 ꝟ. de pac. Dat gl. aliam solutio. in qua ponit vnum verbum no. † ꝙ in conditione negatiua habet locum Mutiana cautio, &c. Sed si
4 tu dicis, † hoc non faciunt negatiua verba, imo. quia negatiuam includunt. & non curo, dicit gl. quæ verba sint, dummodo priuent, seu sint negatiua. Et istam gl. allegaui in l. inter stipulantem. in pr. ꝟ. de ver. obl. & Dy. & Cy. allegant l. actor. C. de prob. facit l. j. §. j. ꝟ. de itine. act. priua.

a ADD. ¶Barb. Et vide Barb, qui no. all. hunc §. in l. Quintus, ꝟ. de annu. lega. vbi omnino vide, & vide bar. in l. auia. ꝟ. de cond. & dem. mod. in l. ab omnibus, §. cũ quidam, de le. j.

b Ale. Sed quid si ponitur conditio absque eo, &c. Vide bal. in l. 2. §. ꝙ obseruari, & ibi dixi post bar. C. de iura. cal. & istam l. cum si. etiam all. bar. in l. de ætate, in 4. q. pr. de min. & bal. in l. cum te, C. de prob. & ibi vnum subdit, quod est no. videlicet, nihil operentur verba negatiua, si sint concepta affirmatiue quo ad transferendum onus probandi, nisi iudex, vel lex astringat, &c. vt ibi per eum. Et huic gl, adde gl. in cle. si. de rescr. quam ad hoc all. bal. in l. si C. de prob. & illam gl. dicit sing, bal. in l. actor, & in l. ampliorem, § fi. de appellation.

¶Quarum rerum actio non datur. Tit. v.

Dictum est supra de aliquibus exceptionibus: sequitur videre de aliis, inter quas est exceptio iurisiurandi.

LEX I.

Vsiurandum.

§. Si fideiussor. Quæro, quid in dubio, an in rem vel in personam videtur datum? & dixit gl. ꝙ in dubio in rem. & tene menti istam gl.

a ADD. ¶Hanc l. all. no. bal. in l. j, in pr. C. de fructi. & lit. expensis.

1 *Incontinenti fieri aliquid quando dicatur.*
2 *Promitto pœnam si te offendero quòd valeat.*
3 *Statutum quòd offendens non subiectum suæ iurisdictioni puniatur tantummodo in decem, quòd prout respicit clericos, dicitur contra libertatem ecclesiasticam.*
4 *Metus introducitur ex nimia reuerentia, & ob id contractus rescinditur officio iudicis.*
Iustus metus reuerentialis qualiter probetur.

§. Qu-

§. Quæ onerandæ. Quæro quando dicatur aliquid esse promissum causa onerandę
libertatis? Iurisconsultus nõ apperit, Vide gl. in verbo, bellissime,
1 quæ declarat, & incipit, id est pulchre, &c. †Not. quando aliquid
fit incontinenti, vt l. si ventri. circa fi. s̃. de priui. credit. & ibi dixi.
2 tetigi in l. post ꝯtum. de don. Not. 2. †ꝙ si promitto tibi pœnam,
si te offerendo, ꝙ valeat. Op. quia debemus esse cõtenti pœnis le-
galibus. l. si ita stipulatio facta. j̃. de ver. obl. Sʒ illa lex dʒ intelligi
stricte in casu illo matrimonij, in aliis põt, & est hic casus expres-
3 sus. †Iuxta hoc quæro, aᵃn statutum huius ciuitatis. Qui offende-
a rit nõ subiectum iurisdõi cõis, & populi Perusini, puniatur in de-
cem libris ad plus, an illud statutum ꝑut respicit clericos, sit ꝯ li-
bertatem ecclesiæ? Et vr̃, ꝙ nõ: quia nõ aufert clericis aliquid, qd
sit eis ꝯcessum in priuilegium: sʒ aufert eis illud, qd ꝯpetit, vt cuili
bet de populo, s. ꝙ offendens puniatur: ergo non est ꝯ libertatem
ecclesiæ, secundum doctrinam Inn. de sent. exc. c. nouerit. recita-
tur per Cy. in auth. cassa. C. de sacr. eccl. Sʒ tamen lex hic dat me-
liorem doctrinam, quia hic dicitur ꝯ libertatem alicuius, propter
quod quis efficitur timidior, sʒ lex dicit, ꝙ clerici efficiuntur timi
4 diores. ergo, &c. †No. ꝙ lʒ actio quod metus causaᵇ requirat cru-
b ciatum, vel metum corporis, tamen propter metum qui est ex ni
mia reuerentia, vt quam mulier habet ad virum, & in clerico erga
Ep̃m rescinditur promissio, vt dicit not. gl. quam not. Dico ꝙ ista
c gl.ᶜ dicit veritatem, ᵈ & reuocatur per officium iudicis. Casus est
d in simili in l. fi. §. j. & §. si fœnerator. s̃. quod me. cau. & no. e. ti. l. me
tum. & C. de transl. l. interpositas. non tamen eo ꝙ maritus, vel Epi
scopus erat, præsumitur illatus metus, d. l. interpositas. & C. quod
metus causa. l. ad inuidiam. Debet ergo probari, ꝙ præcesserunt
minæ, vel verbera, tunc cum ista qualitate, s. ꝙ vir, vel maior, vel
Episcopus efficitur iustus metus, vt no. in l. metum. C. quod met.
cau. idem in causa matrimonij, facit de conuer. coniu. c. accedens.

a ADD. ¶Ale. Vide quæ habentur in l. filiusf. §. diui. s̃. de le. j. & ibi per Im. & mod. post eundem bar. Adde quæ no. bar. in l. quæ sub conditione, de cond. inst. & an Imperator possit legem constituere contra clericos delinquentes & eos possit de territorio banuire, & an super hæc statuta valeant, vide bal. in c. 1. §. si clericus, de pac. tenen. & in auth. statuimus, C. de episc. & cleri. Et adde ꝙ statutum ꝙ non possit opponi exceptio excommunicationis, non valet, quia videtur esse contra libertatem ecclesiæ, per id quod legitur, & notatur in c. j. de sta. contra liber. ecclesiæ & ibi no. bal. super tabula conclusionum, qui aliter non legit illum titulum ordinarie. Adde quæ no. bar. in d. §. diui. & auth. cassa. C. de sac. ecc. & in d. auth. statuimus, post Ia. But. & vide quæ plene notaui post bar. in l. cunctos populos, C. de sum. tri. & fide cath. Adde ꝙ valeat statutum, ꝙ excommunicatio non possit probari aliter, quam per instrumentum, vt voluit ang. cons. 200.

b Paris. Vide are. cons. 24. dicentem hanc opinio. bar. esse communem, licèt ipse ibi tenere videat, ꝙ sola reuerentia superioris satis sit absq; minis, & verberib.

c Pom. Ad hoc vide concor. per alex. in d. l. interpositas, & ibi etiam vide vnum notabilem effectum, quem operatur præsentia personæ, cui debetur reuerentia, de quo etiam ale. in l. quæ dotis, sol. ma. Hoc tamen limita, nisi ex hoc quis enormiter læderetur, quia tunc licèt non probetur, minas, aut verbera præcessisse, tñ illa sufficeret ad ꝯtum restringendum. Ita dicit Pe. de anch. in repetitio. c. canonum statuta, extra de const. & Pau. de cast. cons. 177. mod. in d. l. interpositas, quam tamen ipse limitat, nisi persona cui debetur reuerentia esset talis, cui nisi obtemperarem, aliquid mali accideret, quia tũc sola eius præsentia induceret iustum metum. Et ibi etiam sequitur d. Ant. ale. & Decius, moti ex eo, quod voluit Canoni. in c. fi. de app. & bar. in l. de pupillo, §. si quis ipsi prætori, s̃. de ope. no. nun. dum loquitur de iudice qui solitus erat incarcerare appellantes. Circa hoc vide ale. in d. l. quæ dotis, & in l. si cum dotem, §. eo autem tempore, s̃. so. ma. & Butr. & abb. in c. cum virum, extr. de reg. Et vide etiam ale. consil. 122. lib. 6. Pan. in cons. 107. in 2. dub. vol. 2. fel. in c. cum omnes, de const. in pr. & in c. cum officij, de præscr. & Aret. cons. 24. & quæ posui in d. l. ad inuidiam, C. quod me. cau. & Iac. in l. pactum dotali, col. fi. C. de coll. & ibi Paulus, in 1. parte, & Pan. in c. veniens, 1. de spons. vbi limitat in matrimonio facto per filiũ propter reuerentiam paternam, & ale. cons. 101. vol. 3 & Pan. in c. j. ꝙ metus causa col. j. vbi proprie ponit limitationem Petri, de qua s̃. & omnino Barb. in c. causam matrimonij, col. j. de of. deleg. & ꝙ quando quis enormiter læditur, ꝙ non requiritur quòd minæ præcedant, vide late Soc. cons. 268.

d Pro ista gl. est tex. not. in l. pen. j̃. de furt. quam all. bal. in c. j. §. item sacramenta, de pa. iur. fir. Et dicit, ꝙ iste metus tacitus probabitur ex qualitate personæ, iuxta no. per bar. in l. de pupillo, §. si quis ipsi prętori, de ope. no. nun. Et adde bar. hic, adde quod ipse voluit in l. 3. in fi. s̃. si quis aliquem testa. prohib. Et adde ꝙ bal. in l. pactum, C. de collat. dicit, quòd pactum per quod filia renunciat hæreditati paternæ non validatur iuramento, si intercessit metus, vel nimia reuerentia patris, obtenta absolutione à iuramento. Et vide bal. in l. 1. C. de trans. & ibi bar. & bal. in l. transactionem, C. eod. tit. & bal. in l. 1. C. de bo. ma. all. istam gl. pro sing. ꝙ silentium propter patris reuerentiam interueniens potius repugnatur ꝯdictio, q̃ consensus. Et sic no. hic, ꝙ reuerentia Episcopi, viri vel patris, non est sufficiens ad rescindendum ꝯsensum factum, & præstitum per subditos eorum, bonus est tex. in l. si fideiussor, §. pater, de pig. nisi interueniant minę, vel verbera, quia tunc officio iudicis succurritur, dato ꝙ aliàs non induceret metus qui caderet in virum constantem. Et hoc videtur probari vltra allegata hic in l. si patre. & ibi gl. de ritu nup. & facit quod not. gl. in c. insinuante, qui cle. vel vouent. vbi gl. arguit pro & ꝯ. Et facit etiam quod habetur in ca. ex literis, de despon. impub. & c. præsens clericus, 22. q. 3. Et ad vnum aduerte quod dixit gl. in d. c. præsens, vcʒ ꝙ lʒ matrimonium ꝯtum non inualidet propter reuerentiam patris, per dictam l. si patre, ꝙ intelligitur secundum dist. hic not. tñ secus videtur in matrimonio spirituali, cum voluntarium militem, & non coactum eligat Christus, 14. q. 5. si quid inuenisti. Et hæc sunt no. ad ea quæ quotidie contingunt, quia cum filiæ propter reuerentiam paternam ingrediuntur monasterium, an vitietur ingressus, vel professio? dic secundum Imo. in l. cum dotem, §. eo autem tempore, s̃. so. ma. vbi est tex. no. in materia. Et ad ea quę hic dicit bar. vide bar. & quæ ibi dixi in dicto §. si fœneratur, hic alleg. & quæ not. Bart. in l. pen. s̃. de conditione ob turp. cau. adde bar. in l. ad inuidiam, C. quod metus causa, per istum tex. adde ꝙ bal. in ti. de pa. Constan. in verbo, pactiones, refert Io. And. in nouel. in c. j. de rescri. in 6. tenere, ꝙ indebita seruitia præsumantur à domino, extorta per metum, & ꝯ potentes pręsumitur, l. nolumus, C. de testa. l. 1. C. de colo. Illyric. libro 11. & l. 1. C. de omni agro deser. lib. 11. præsertim contra rusticos l. 2. C. ne rust. ad vllum of. vocen. Not. tamen, ꝙ nisi voluntas præcedat compulsionem, quis cogi non potest l. 3. C. de hæ. inst. & id quod fit per metum principis, non valet d. c. j. de pac. Constan. & ibi bal. Sed an ipso iure, vel ope exceptionis? Dic vt no. in c. j. §. item sacramenta, de pa. iur. fir. & quod dixi in l. metum, C. quod me. cau. & adde quod pulchre no. bar. in l. creditor, in fi. de sol. & ad id quod dixi s̃. i matrimonio spirituali, vide tex. singularem in c. cum virum, de regularibus. Item prædictis adde quæ no. bal. in auth. siue. in pr. C. ad Vellei. & quæ no. in c. sanè, de renuncia. & quæ habentur in l. transactionem, C. de transa. Et ad prædicta adde Inn. in c. causam matrimonij, de of. deleg. Adde an filia dicatur renunciare metu, vel reuerentia paterna, Paul. de cast. cons. 177. Et an reuerentia prælati, vel capituli sit iustus metus, per Pet. de anch. cons. 311. per bal. aliquid, cons. 203. lib. 3.

LEX II.

Si filiofamilias.

§. Si in alea. Iste est singul. casus: Aduerte ad j. casum, quẽ ponit gl. ossin verb. quendam, quæ inci. puta si vicero, &c. tunc si ista venditio est facta in ludo prohibito, non valet ipso iure, aliàs sic. & haberet locum pręscriptis verbis. Secundo modo legitur, ꝙ vendidi tibi rem, & lusi vel rem vel æstimationem: tunc op. saltem ad primum dictum, quia contractus celebratus à prodigo, antequam interdicatur sibi bonis, est validus. l. is cui bonis. j̃. de ver. obl. gl. resp. per l. si quis cum sciret. s̃. pro empt. ꝙ ista lex habet locum, quando collusores emerunt inter se. Vel potest intelligi, quando vendidit extraneo, & tunc valet venditio, sed grauatur in hoc, vt nõ habeat euictionem, vt gl. no. in l. quod si minor. §. fi. s̃. de min. Et gl. dicit in l. si quis cum sciret. §. fi. s̃. pro empt. Sed dixi vobis aliter in d. l. si quis cum sciret. s̃. pro empt. secundum Iac. de Are. ꝙ si emo rem, & tibi soluo protinus perdituro, tunc non valet. Sed si scio te prodigum, nõ tamen scio te consumpturum ad certum vsum, & tunc valet, donec bonis interdicatur. Et istam lecturam puto veram. Tertia lectura ponitur in gl. hic, & non applaudit literę, quando erat in alea, i. dubius euentus, &c. tamen lectura est vera in se. Vel aliter pone casum secundum Rogerium in gl. & primum casum quem iam expediui. Sed in vltimo, quando ludus est permissus Petrus reprehendit, quia quod legitime est factum, pænam non meretur. Pet. nil aliud dicit. Bene facit l. si rem. §. si quis sponsionis. s̃. de præscr. verbis. & l. pen. s̃. de alea. facit l. in exceptionibus. § fi. de probatio.

¶De litigiosis. Tit. vj.

LEX I.

1 *Denunciatio sola non facit rem litigiosam.*

1 Litigiosam rem. No. †ꝙ sola denunciatio nõ facit rem litigiosam. facit. C.
eo. l. j. de virtute huius denunciationis. dic vt plene ĩ ma
teria protestationis, in l. non solum. §. fi. de ope. no. nun.

1 *Vitium litigiosi afficit personam, non rem.*
2 *Res qualiter efficiatur litigiosa, plena distinctio.*
3 *Vitium litigiosi quos effectus operetur.*
4 *Res litigiosa non potest obligari.*

1 §. Si inter. †No. ꝙ vitium litigiosi non afficit rem sed perso
nam sic. C. de præscr. lon. tem. l. 1. Secundo no. ꝙ
res efficitur litigiosa per litis contestationem. Op. C. eo. auth. liti-
giosa. Solutio illa corrigit hanc in reali, vbi per solam citationem
res efficitur litigiosa, in personali remanent iura antiqua. Et vt
2 hæc materia liqueat distingue, † Aut agitur reali, aut personali,
aut mista. Primo casu, aut in causa principaliter contenditur de dominio, vel de eo quod pars dñij est, vt de vsufructu, & fit litigiosa per solam citationem, vt C. e. auth. litigiosa. & ibi no. per gl. Et idem puto de ipsa actione reali, ꝙ eo modo efficiatur litigiosa. Aut non contenditur de dominio, sed de alio iure, vt hypothecaria, confessoria, & negatoria, & pro aliis seruitutibus: & tunc ista res non efficitur litigiosa, vt in auth. e. §. ad hæc. Ipsa tamen actio efficitur litigiosa per litis contest. arg. huius §. & C. e. l. 2. Idem puto si litigetur de possessione. Si vero agitur actione personali, si quidem non contenditur de ipsa re, sed de aliquo opere facto in re, tunc ipsa res nunquam efficitur litigiosa, etiam si illa actio sit in rem scripta, vt supra de aqua pluuia arcen. l. quamquam. §. Iulianus. & ibi no. ipsa tamen actio bene efficitur litigiosa per litis contestationẽ l. 2. C. e. Si vero contenditur de ipsa re, & tunc efficitur

dominio, intelligendum est, de quasi dominio, pro quo publicia
25 na cõpetit, vt ex gl. apparet, & in qualibet earum dixi. † Quæro si
a vtilis cedatur, an diuidatur in aliam vtilem, ita quod vna vtilis re
maneat apud cedẽtem, & alia vtilis trãseat ad cessionarium. Resp.
qñ vtilis & directa competunt eodem casu, vt directa cedenti, vti
lis cessionario, & tunc si vtilis cedatur, nihil remanet apud ceden-
tem, qui eam solam habebat l. emptor. & ibi no. C. de act. vel hær.
ven. & l. ex asse. & ibi no. ſ. ad Treb. & l. j. §. de illo. e. ti. Alio mõ dr̃
vtilis respectu directæ, quæ competit alio casu, & tunc licèt alij
cedatur, remanet apud cedentem. & sic poterat dici directa respe
ctu vtilis, quæ competit cessionario. Exemplum bonorum poss.
de iure prætorio, qui restituit hæreditatem. nam apud eum erat
vtilis de iure prætorio, & apud eum remanet, & in fideicommissa
rium transit vtilis per Treb. l. j. § bonorum. ad Treb. & l. recusare.
§. j. e. ti. Ita intelligo l. curatoris. C. de ne. gest. Nam si minor cede-
ret vtile negotiorum gest. ꝯ curatorem etiam apud eum remane
26 ret vtilis, ar. dictorum iurium. Et istud vtile ad qõ. de facto: † nam
ille qui cedit propter virtutem directæ, quæ remanet apud eum,
pt solũ recipere, & debitorem liberare, nisi in trib. casib. l. 3. C.
de noua. sed si apud cedentem nil remaneret, tunc secus: iõ tene
27 menti. † Quæro, an[b] ex solo ꝯctu sine cessione trãseat vtilis? Resp.
b latius. & dic. aut alicui debetur ius, seu nomen ex vltima volun.
aut ex ꝯctu, aut alia æquitate. Primo casu, si quidem titulo singu-
lari, vt ex cã legati transit vtilis sine cessione. l. ex legato C. de leg.
Rõ quia etiam in reb. corporalib. transit dñium sine traditione.
aut ti. vniuersali, & nõ transit sine cessione. l. restituta. ad Treb. Fal
lit si non reperitur qui cedat. & in aliis casib. no. C. ad Treb. l. pe. §.
j. & ſ. ad Treb. l. j. §. de illo. Si vero ex ꝯctu, tunc aut innominato. &
nõ transeunt sine cessione, vt C. de act. & ob. l. j. sm i. lect. no. Aut
ex nominato, & tũc nõ transeunt sine cessione. l. 2. & 3. ſ. pro soc.
Fallit in emptore, vt C. e. l. 2. C. de hær. ven. l. emptor. Rõ, quia sic
placuit. quod intellige in voluntaria alienatione. Secundo fallit
in dote fauore dotis. l. j. sol. ma. probatur. C. e. l. 2. Tertio in nomi-
ne dato in solutum, vt C. quan. fis. vel priu. l. fi. quod intellige, qñ
datio in soluto facit emptionem, aliàs secus. Quarto in nomine
dato pignori. l. cum ꝯuenit. ſ. de pig. & l. postquam. C. de hæ. ven.
Quinto fallit in donatione. l. illam, C. de don. & no. in l. 2. C. e. Hoc
vltimum non placet Iac. Bu. nam ibi fuerunt actiones cessæ, aliàs
nõ competeret. facit ſ. de do. l. ad eum. & ibi dixi differentiam in-
tercedere, & concedere. Tertio casu quando quis debet cedere
ex aliqua æquitate, actio nõ trãsit sine cessione, nisi in subsidium,
qñ nõ reperitur qui cedat. quo casu semper transit vtilis sine ces-
sione, licèt aliàs cessio requiratur. l. j. C. e. & ſ. de instito. l. j. de dam.
infe. l. damni §. fi. ad idem l. in creditore. ſ. de euic. quicquid dicat
c Pe. & Cy. e. l. 1. Redeo ad gl. quæro, quid de actione[b] in rem? Et so-
let tractari inst. de act. §. 1. & per Cy. C. de alie. iud. mu. cau fac. l. 1.
28 † Quæro, quid de prætor. stip. quæ petitur off. iu. nobili? Dico, ꝙ
nõ est proprie actio. Item nõ habet obligationem, sed instar obli-
gationis. l. si per collusionem. §. 1. ſ. de act. emp. Sed officio iudicis
nouatur, l. & vno. §. 1. j. de accep. sicut actio empti, de quo dixi in
29 l. j. de iu. om. iu. † Quæro de actionibus quæ oriuntur ex pactis in
continenti appositis? Dic vt in gl. Ipsorum tñ originem doct. ple-
nius ponunt in l. in bonæfidei. C. de pac. & l. ex placito. C. de rer.
perm. & l. iurisgentium. §. quinimo. ſ. de pact. & ibi dixi.

a ADD. ¶ Alex. Vide Bar. in l. si quis vi, §. dñia, ff. de ac. pos. & in l. ex asse, ſ. ad Tre. & in l. j. C. e. & in l. curatoris, C. de ne. ge. Et vide quod no. Bal. in l. j. C. e. ver. secundo quæritur. Nota tamen ꝙ si statuto cauetur, ꝙ alteri ex stipulatione alterius quæratur actio directa sine cessione, isto casu in alterum non transfertur obligatio naturalis, & ciuilis, secundum Bal. in l. si genero, in fi. de iure dot.

b Alexand. Vide Bald. in l. si culpa, C. de rei vend. vide aliquid per bald. in l. ex legato, C. de leg Per quos autem actus inducatur cessio, & per quæ verba, vide bal. in l. j. ver. quarto quæritur quis est actus, C. de act. & ob. vbi dicit, ꝙ per verbum do, vel trãsfero, & per verbum alieno, & omne verbum, quod secum trahit executionem, & etiam per verbum concedo, de quo vide bar. in d. l. j. & in d. l. ad eum, ſ. de don. Idem est in verbo, dono l. idemque, §. si fideiuſ. ſ. man. no. bal. in d. l. si quidem, C. de act. & obl. Item per dationem instrĩ causa existente, vt no. bal. in l. j. C. qñ fis. vel priua. Et an eo ipso ꝙ facta est cessio vtilium, videatur mandatum exercitium directarum, bal. in l. j. C. eo. dicit sic in cessione hominis, non in cessione legis, & quid si fiat cessio debitori, dic ꝙ importat liberationem, secundum bal. in d. l. j. & qualiter debeat narrare in libello cessionarius, vide not. bal. in l. si culpa ſ. de rei ven. & bal. in l. ex legato, in 3. q. C. de leg. cum si Et quomodo cognoscatur an quis sit cessionarius, an directo dominus, vide bal. in q. incip. statuto cauetur.

c Alex. Per bal. in l. curatoris, C. de neg. gest. & bal. in l. j. C. eo. Et adde, quod sing. no. gl. in l. omnino, ſ. de impen. in reb. fact.

LEX II.

1 *Debemus inspicere qualiter leges loquuntur.*
2 *Duæ actiones quando oriantur ex vno contractu.*

Consensu fiunt. Tenementi glo. in verb. consentire, quę inc. i, simul, & pręsentialiter, &c. Et istam gl. allegaui tibi, ꝙ debemus inspicere qualiter leges loquuntur, dum disputant q. in locatione, & conductione. & idem
no. gl. fi. ꝙ hic, in l. j. in fi. ſ. de contrah. emp. Item no. dicit gl. distin
ctionem ex vi nominis, nam vbi distincta sunt nomina, &c. dic vt
2 in gl. & Dy. inst. de ac. in pr. Sed quicquid Azo. dicat, dic, † ꝙ quan
doque nomina contrahentium, & nomen contractus variantur,
a & tunc fateor ꝙ oriuntur [a] duæ actiones, sed vtraque directa, vt
in hac gl. quandoque variantur nomina contrahentium, non no
men contractus, vt in pignore, & tũc oriuntur duæ actiones, vna
directa, alia contraria. Quandoque oritur vnum nomen ꝯctus,
contrahentium, vt pro socio, & vtraque directa. Quandoque de-
scendunt à nomine, vt mandans, & mandatarius, & tunc vna est
directa, & alia contraria.

a ADD. ¶ Alex. Hic habes gl. no. & melius in fi. ſ. de contrah. emp. ꝙ ad hoc vt contractus valeant, qui consensu perficiuntur inter absentes est necesse, ꝙ ꝯsensus ementis, & vendentis pateat, per nuncium ad hoc specialiter deputatum. Fallit multum no. in donatario, & tutore, in quib. non requiritur ꝙ eorum voluntas, seu consensus pateat per nuncium ad hoc specialiter deputatum, sed sufficit qualitercunque probetur, vt no. dicit Arch. 30. q. 3. illud etiam refert Bal. in rub. de confess. Et ad hanc gl. adde ea quæ no. Bar. in l. absenti, ſ. de dona. in pr. & an ante præsentationem epistolæ sortitur effectũ contractus, Bal. in rub. C. de do. promis. vide de prædictis plene per Roma. in l. stipulatio ista §. si stipuler, j. de ver. ob. & per doct. in l. omnino, ſ. de impen. in re. dot. fac.

LEX IIII.

1 *Ratio quare iudex per imperitiam iudicans tenetur lege Aquilia, & non ex maleficio, est, quia officium iud. est necessarium.*
2 *Consulens per imperitiam qualiter teneatur. remissiue.*

Ex maleficiis.

§. Si iudex. Oppo. quia imperitia est culpa, vt j. de re. iur. l.
imperitia, & ex culpa quis, & maleficio tene-
tur, quare non hic, vt in Aquilia. Et glo. dicit, quod aliud in iudi-
1 ce, aliud in Aquilia, & non dicit plus. † Sed quæ potest esse ratio?
Dic sic, ꝙ officium iud. est necessarium. l. munerum. §. iudicandi
quoq; j. de mu. & ho. quia ex necessitate tenetur, in Aquilia vo-
2 luntarie fit. Quæro, † quid in consiliario, qui consuluit per impe-
a ritiam male? no. Spec. [a] de requi. cons. §. j. ver. consiliarij.

a ADD. ¶ Alex. Vide tex. & quod ibi Bar. l. idemque, §. si quis ea, ff. mand.

1 *Stante statuto, ꝙ homines de contrata, seu villa teneantur capere malefactorẽ, & si non cæperint teneantur in tantum, an vno exacto, cæteri liberentur.*

a §. Is quoque. [a] Quæro, si plures tenentur ex quasi malefi-
cio, an solutio vnius liberet alios? Vr̃ ꝙ nõ,
vt est casus, in maleficio, in l. item Mela. §. si plures ſ. ad l. Aquil. &
l. si quis id quod. in fi. ſ. de iu. om. iu. Et gl. dicit, ꝙ tria sunt specia-
b lia in quasi maleficio, per tex. istum & gl. Dy. consuluit [b] in tali qõ
1 ne statutũ est in ciuitate Lucana, quo cauebatur, † ꝙ si homines
de contrata non cæperint malefactorem, tunc puniantur in tan-
tum an omnes insolidum, & vno exacto alter libereretur? Et Dy.
soluit, ꝙ isti tenentur ex quasi maleficio, cum de facto alterius te-
neantur vt hic, & ideo vnius solutione, alter liberatur, vt hic, & l.
3. ſ. de his qui deiecer. vel effud.

a ADD. ¶ Barb. Vide quod no. Bal. in l. præses, C. de cond. fur.

b Ale. Adde Bar. in l. cum si exhibuissent, in fi. de publ. & quod ibi dixi, & Bar. hic, sequitur Bal. in l. j. C. de cond. furt. Dicit tamen Bal. in l. j. C. ne fi. pro pa. ꝙ si statutum dicit, ꝙ aliquo ꝯmittente homicidium, illi de familia teneantur ad mille, vnius solutio non liberauit alium, l. pe. de cond. inser.

LEX V.

1 *Præscr. 30. an. iure isto Digestorum, est incognita.*
2 *Idem iuris est in præscr. 30. an. quod est in præscriptione redhibitoriæ, & quanto minoris, & vtraque est odiosa.*
3 *Præscrip. 30. an. interrumpitur per solam citationem.*
Præscriptio 10. vel 20. an. interrumpitur per litis contestationem.
Vsucapio triennalis nullo modo interrumpitur.
Præscriptio statutaria, interrumpitur per solam citationem.

In omnibus. Opp. ſ. de vsucap. l. in vsucapionib, & l. pe. ſ.
de diuer. & temp. prescr. Gl. soluit in legib.
contrariis, & dicit ꝙ contraria loquuntur in præscriptione, & v-
sucapione mobilium, quæ est fauorabilis: hic in præscri. 30. anno.
1 quæ est mere odiosa. Sed illud non credo verum, † cum prescrip.
a 30. an. de iure isto non sit cognita, vt insti. de perp. & temp. act. in
pr. & no. gl. in l. non solum. alias incipit, Iulianus, ſ. ex qui. cau. ma.
& l. qui occidit. ad l. Aquil. in aut. vt eccl. Ro. §. j. Sed quid dicem⁹?
Dic, ꝙ hic loquitur in præscriptione redhibitoriæ, & quanto mi-
2 noris, & in simili. Sed quomodo gl. loquitur † tunc de præscrip.
30. an. dico, ꝙ gl. bene dicunt, quia idem iuris est in præsc. 10. an.
ꝙ in istis prescriptionib. hic, quia vtraque est odiosa ex negligen-
tia non petentis, & sine titulo. Et per hoc habetis, ꝙ præscriptio
b 30. an. interrumpitur per solam [b] citationem. In vsucap. 10. vel 20.
an. fit interruptio demum per litem contest. in vsucapione trien-
nij nul

a ADD. ¶ Alex. Vide tamen gl. & ibi Bar. in l. ait prætor, §. hoc interdictum, de operis noui nun. & gl. in l. Pomponius, §. fi. ſ. de acq. pos.

b Alex. Vide quæ scripsi in l. fi. in prin. ſ. de eo per quem fa. erit, vbi etiam vide de perpetuatione.

nij nullo modo interrumpitur, vt dixi in l. 1. & 2. in fi. s. pro emp.
3 Modo, † quid in præscriptione 30. ann. quæ per statutum induci-
a tur, a qualiter interrumpatur? Dic per solam citationem, quia ex negligentia sola non petentis inducitur: ideo cum petit, cessat negligentia, quæ est causa præscriptionis, cum in præscrip. 10. vel 20. an. non pōt habere locum per solam citationem interruptio, quia titulus meus, & bona fides non potest interrumpi. De quæstione, de qua quærit gl. dic vt in gl.
a ADD. ¶ Alc. De hac quæstione vide per Bal. in l. fi. in pr. de eo per quem fa. erit, & Ang. in l. sicut, de præscr. 30. ann.

LEX VI.

1 *An filio possit cedi actio contra patrem.*

Actiones aduersus. Vide gl. j. quæ incipit, i. competere. ibi, vt liceat matri, & auiæ in pr. positam. C. de bo. quæ lib. aut. excipitur. Ibi, fratris, & sororis. in aut. de hæ. quæ ab intest. §. si vero cum descendentib. posita. C. de bo. quæ lib. aut. item hæreditas. Et sic videtur velle ista gl. ꝙ in casibus, in quibus potest quæri filio, ita ꝙ patri non quæratur
1 vsusfructus, † possint filio contra patrem cedi actiones: quod ve-
a rum puto. Idem si patri a quæreretur vsusfructus, non valeret cessio, non tamen posset agi contra patrem eo viuo, vt in toto ti. de bon. mat. & de bo. quæ lib. Ratio autem secundum ista tempora erat, ꝙ non poterat cedi, quia si filio cederetur contra alium, quæ rebatur patri, ergo contra patrem non potest cedi: vt s. de vsufru. l. si seruo. §. & regulariter.
a ADD. ¶ Alex. Et vtrum possit cedi actio filio contra patrem: tenetur hodie ꝙ sic, adde bal. in l. 3. C. mand. & ibi etiam idem dicitur in fratre contra fratrem, & an possit cedere filio.

LEX VII.

1 *Si promitto decem cum voluero, hæres meus non potest velle.*
2 *Actiones transeunt ad hæredes, quando non requirunt factum personæ.*
Stipulatio concepta voluntate stipulatoris, an valeat. remissiue.

Sub hac. Innuitur hic, ꝙ si nunquam velit iste promissor, obligatio teneat, à contrario sensu. Sed istud est falsum, quia ista obligatio nullo tempore valet. l. centesimis. in fi.
a j. de ver. ob. Huius contrarij timore legitur duob. mod. a Vno mō secundum gl. alio modo secundum Hug. Et vide gl. in vers. nam nec. quæ incip. dixi in persona promissoris. ibi, illa cum volueris, vt j. Et secundum lect. gl. loquitur in duabus conceptionib. in pr. in conceptione si volam, ibi, nam nec in conceptione cum volueris, secundum Butr. tota lex loquitur in cōceptione si volam. Op. j. ti. j. l. quodcūque. §. non solum. Gl. nō declarat. Sed aduerte istas differentias inter hāc, cum volam, & si volam, & inter istam si voluero, & cum voluero. Dic vt plene dixi in l. centesimis. §. fi. j. ti. j. Quærit gl. an ista sit conditio perpetua? Et dic vt gl. Simile dicitur
1 in l. iam dubitari. de hær. insti. Quærit gl. † promitto decem, cum voluero, an hæres meus possit velle? Gl. dicit ꝙ non, quia vbi conditio respicit factum personæ, non transit ad hæredem. l. centesimis. §. j. j. ti. j. Sed hic requiritur factum personæ, vt, cum voluero, & per hoc tollitur contrarium. l. j. C. vt act. ab hær. quia transeunt ad hæredes, cum non requiritur factum personæ eiusdem. Et dic qualiter transeant ad hæredes, vide j. ti. j. l. si decem cum petiero.
2 Quæro, † an possit concipi in voluntate stipulatoris, vt si volam ego stipulator, vide gl. quæ ponit duas lect. & j. lec. an sit vera, vel nō, tangitur in l. à Titio. §. fi. j. ti. j. & Dy. ibi reprehendit gl. per l. senatus. §. lega. s. de le. j. Ia. de Are. ibi nitebat saluare. Dic vt ibi dixi.
a ADD. ¶ Alex. Et sequitur bal. in l. in vendentis, in fi. C. de contrah. empt.

LEX VIII.

a Filiusfamilias. a Rationem huius legis funditus ego nunquam potui videre, nec mō video. Opp. de l. 2. s. ad Maced. & l. j. j. de cast. pec. Sol. ibi in castrensibus, hic in aliis. Op. de l. si longius. s. de iud. Sol. ibi de vtili, hic de directa. Op. de l. denique. §. j. s. quod vi aut clam. Sol. vt ibi. Op. de l. filius. s. de inof. test. Sol. fallit ibi. & illud quod hic non dr̄, per illam legem suppletur. In actione iniuriarum, & de inofficioso rationē bene video: quia persona sua principaliter iniuriatur. in aliis, s. in deposito, & commodato, de quibus hic, nō video rationem, quare non in aliis bonæfidei, sicut in istis. Cogitabitis. Et illud erit vtile scire, an habeat actionem nomine suo: quia si pater decedat antequam exigat, filius actionem cum fratribus non communicaret ſm ista tempora, licèt ex actione facta patri quæratur, sed de iure nouo hodie habet aduentitium post mortē patris præcipuum.
a ADD. ¶ Alex. Declara vt per bar. in l. in factum, j. e. & vide in l. si dubitet creditor, §. filiusfamil. j. de fideiuss. Et vide bonam gl. in l. fi. in prin. & doct. ibi, C. de bonis quæ liber.

LEX IX.

Naturales. Gl. hic melius loquitur quàm j. de fideiuss. l. fideiussor. §. fideiussor. cum non ex pacto, sed propter pactum ex donatione nascitur actio.

LEX X.

1 *Stipulatio facta hoc modo, Promittis decem illi, non valet, sed debet dicere, promittis mihi quòd dabis illi decem.*
2 *Procurator præsens in iudicio & non dominus, ideo condemnatur, quia initium debet sumere ex persona eius qui est præsens.*
3 *Stipulatio in persona procuratoris domini absentis debet ita concipi, promittis mihi procuratorio nomine Titij, quòd Titio dabis.*

Quæcunque. De ista l. tibi aliàs facio magnum festū,
1 † ꝙ si stipulatio fit hoc modo, Promittis illi decem, nō valet, sed debet initium sumere ex persona nostra, vt promittis mihi decem, quæ dabis illi. Et illud est ratio l. j. C. de
2 sent. Si quæratur ratio. † quare debet condemnari præsens in iudicio. Resp. est, quia debet initium sumere ex persona nostra, i. ex persona eius, qui præsens est, ideo debet condemnari procurator præsens. Et de hoc plene dixi in l. stipulatio ista. §. si quis insulam.
3 de ver. obl. † Sed in persona procuratoris absentis domini qualiter debet concipi? Dicit gl. promittis mihi procuratorio nomine Titij, ꝙ Titio dabis, &c. Et vide gl. & supple ibi, stipulor, vt illi des, hoc nullo mō valet: vt no. j. ti. j. l. stipulatio ista. §. si quis insulam. & ista verior. Item ibi, vtilis queritur: vt l. huiusmodi. in pr. s. de le. 1. & l. pe. s. de neg. gest. Item dicit, ꝙ illi vtilis quæritur. quod intellige in casibus specialibus, non regulariter: vt no. in §. si quis alij. Insti. de inuti. stipulat.

LEX XI.

1 *Hæres an teneatur de leui culpa, siue contractus, vel quasi contractus sit voluntarius, siue necessarius.*

Ex depositi. Quandocūq; dolus purgatur per actionem descendentem ex contractu, vel quasi tenetur hæres sicut defunctus. h. d. Opp. C. ex deli. defun. l. 1. Gl. dicit istud est verum, quando delictum committitur extra ꝯtractum, secus si in contractu. Sed tunc opp. Insti. de perp. & temp. act. §. aliquando. vbi licèt dolo induxi ad contrahendum, non tenetur hæres meus. Sol. dic, ꝙ in §. aliquando. fuit dolus commissus in contractu, non tamen purgatur per actionem descendentem ex contractu, cum dolus dederit causam contractui, & sic cōtractus ipso iure est nullus, sed purgatur per actionem de dolo, quæ in hæredem non datur, nisi lite contestata. Istis casib. loquitur l. si hominem. §. datur. s. depos. & illud tetigi in l. j. de priua. delic. Opp. C. de
1 hæ. tu. l. j. Gl. dicit, ꝙ de leui non tenetur. Et sic no. † ꝙ siue in contractu, vel quasi, voluntario, vel necessario, non tenetur hæres de leui culpa. Contrarium tenet gl. ꝙ secus in voluntario. l. actio. s. de ne. gest. & l. curatoris. C. de ne. gest. Cy. ibi. in 3. op. tenet istam. Sed in actione in factum dixi. j. de priua. deli. l. 1.

LEX XII.

1 *Hæc lex ꝙ loquatur in omnibus actionibus in factum, quę descendunt ex edictis vel interdictis prætorum.*
Filiusfam. potest intentare actiones in factum descendentes ex interdictis.
Edicta prætorum sunt facta naturali æquitate.

In factum actiones. Quæro, quot sint actiones in factum? Dic vt in gl. Quæro, de qua hic loquitur. Gl. dicit, de illa, quæ semper fuit in factum, & est opi. Ioan. sed quæ est ratio, ꝙ actio in factum aliàs nō datur filiofam. nescio, ideo Pet. dicit, cum l. filius. s. e. ti. sit lex Pau. qui alios reprehendit in vno verbo dicendo, Paul. imo contra. non est verisimile, ꝙ ipse omiserit aliquid, ideo dicit ipse, ꝙ l. filius loquitur de actionibus competentibus ipsi filio suo noīe: hic loquitur de actione, quæ licèt quæratur patri, filius tamen potest exercere. quod intellige in casib. premissis, s. patre absente, vt no. de iudi. l. si
1 longius. † Tu potes attentare, & dicere, aꝙ hæc l. loquitur in om-
a nibus actionib. in factum, quæ descendunt ex edictis, vel interdi- ctis prætorum, quas filiusfamilias potest intentare suo nomine,
b nam edicta b prætorum, sunt facta naturali æquitate, & in eis non ita curatur patria potestas. non ergo ita quæritur patri, vt apud filium non remaneant, vt C. qui admit. ad bo. pos. l. j. & ibi no. per gl. & id quod dicitur in l. filius. s. e. est dictum Iuliani relatum per Pau. quod ibi suppletur. Et hoc ipse innuit, dum dicit, etiam in factum, &c. quæ est dictio implicatiua.
a ADD. ¶ Alex. De actione in factum vide plene Bar. & doct. in l. ex placito, C. de rer. permu, & bar. in l. j. C. de cond. ex l. in 3. q. principali.
b Poma. Ista ratio bar. non videtur bona, quia videtur ꝙ actio de dolo, & actio quod metus causa, sunt inuentæ à prætore, vt patet ex ipsis tit. & tamen non dantur filiofam. vt patet s. ex l. filiusfamilias.

LEX XV.

a Qui à seruo. a Op. de l. j. §. Scæuola. s. si quis test. lib. esse ius. fue. Sol. in primo casu non acq. pos. heredi, sed aliqua qualitas transfertur. Vide rationem huius legis in l. si is qui pro emptore. de vsucap.
a ADD. ¶ Alex. Sed hæc l. qui à seruo, fortiter obstat l. qui pignoris, de acq. pos. licèt ibi gl. pro simili alleget eam. Sed tu sol. vt hic per gl. in ver. vel hominem, s. hæreditarium, l. non solum, §. si rem, s. de vsucap. Et vide per doct. in l. gerit, in pr. de acq. hæ. & in d. l. qui vniuersas, §. pen. in fi. s. de acq. pos. & doct. in d. l. qui pignoris, eod. tit.

LEX XVII.

a **Si is qui.** a Opp. s. de l. proxi. Gl. sol. sed dic, quod causa legati est lucratiua. l. apud Celsum. §. si quis autem. s. de doli excep. Aliam solu. dat gl. quod hæc diuersitas, &c. Et hanc tenet Petr. per l. si seruus legatus. §. j. de le. j. licèt gl. violet illam literam ibi. Et istam tenet Dy. in l. qui pupillæ. C. de ne. gest. plenissimè dixi in l. Mæuius. §. duorum. de leg. 2. in repet. mea.

a ADD. ¶Alex. Et vide Bar. in l. si mihi, & tibi, ff. de leg. j.

LEX XX.

Contraxisse. Intelligo istam legem, & sic intelligit Dy. quod ibi videtur contraxisse, vbi debet solui: quia potest conueniri. Sed verba contractus interpretabuntur secundum consuetudinem, & statuta loci, vbi celebratur contractus. l. si fundus. s. de euic. quod dixi plenè in rep. l. cunctos populos. C. de sum. Trini.

LEX XXII.

1 *Dies interpellat pro homine.*
2 *An sufficiat semel interpellare, vel quis pluries debeat interpellare.*

1 **Traiectitiæ.** †No. quòd dies interpellat pro homine. Facit C. de contrah. stip. l. magnam. & l. 2. C. de
2 iure emphy. Secundo habes, †an quis debeat pluries a interpella-
a re, vel sufficiat semel interpellari. Casus est hic, & in l. Titia Seio. §. vsuras. s. de leg. 2. & no. gl. in l. mora. s. de vsur. dixi in l. qui Romæ. §. pe. j. tit. 1.

a ADD. ¶Ale. Vide late no. in §. præterea, inst. de act. & Bal. in l. multum, C. si quis alte. vel sibi, & ni fallor, in l. 2. C. de iure emph. & dicit hic Ang. quod ista fictio non operatur quod videatur contrahere, vt patet in legato, quia in legatione promittens soluere, non poterit legatione durante conueniri, l. si quis in legatione, s. de iudi. secus si vere contraxisset, l. 2. §. omnes, s. e. tit. & vide Bar. in l. quæro, j. de sol. & quæ ibi dixi, & quod non dicatur ibi contraxisse, videtur tenere Bal. in auth. habita, C. ne fil. pro pat. ver. sed quid de scholari, & quod plene not. in d. l. multum, vide Bar. & doct. in l. pe. C. de pact. & in l. si conuenerit, s. de iurisd. om. iud. bar. in l. semper in stipulationibus, de reg. iur. & bald. in l. j. C. vbi conue. qui certo loco dare promis.

1 *Moræ purgatio non admittitur vbi est dies & pœna.*
2 *Purgatio moræ, an admittatur quando vsura cum principali peti potest.*

1 **§. De illo.** †No. vbi est dies, & pœna secundum Dy. nō admittitur purgatio moræ. Opp. de l. si insulam. j. de verb. ob. Sol. Hic dies & pœna, ibi dies non pœna. Pet. repre-
2 hendit istud dictum, per l. & si post tres. s. si quis caut. † Tu dic, quando vsura potest peti vnà cum principali, nunquam admittitur purgatio moræ, vt hic refert Cy. in l. si pacto quo pœnam. C. de pact. & l. magnam. C. de contrah. & com. stipul. Sed non credo dictum Petr. esse verum, saltem propter fi. huius legis, quia pœna est quod res sit empta, & non potest peti vnà cum principali. Dicam plene in l. si insulam. j. tit. 1.

LEX XXIII.

Si à furioso. Vbi non requiritur consensus tacitus, vel expressus, furiosus potest obligari, & obligatio sibi quæri, sicut homini sanæ mentis.

LEX XXIIII.

Actionum. Dicunt quidam, quod in libello oportet quod ponatur nō solum actio, sed obligatio, quæ est causa proxima, per istum tex. ibi obligatus nobis est, &c. Dixi contrarium in l. omnes. §. Lucius. s. quæ in frau. cre.

LEX XXX.

1 *Quando conditio affirmatiua est impossibilis de facto, tunc conditio negatiua est necessaria, & valet, secus si affirmatiua est impossibilis de iure.*
2 *Conditio impossibilis impedit obligationem, sed non impedit obligationem extra illud quod agitur.*

Non solum. Opp. j. ti. j. l. impossibilis. & l. stipulatio hoc mō. in fi. gl. soluit, quod hoc est verum in con-
1 ditione apposita in faciendo, secus in non faciendo. Hoc† nō est verum, quia ista conditio in non faciendo hoc, non est impossibilis, imo necessaria, quia si affirmatiua est impossibilis, negatiua est necessaria, & ideo valet. Et illud est verum in condōibus negatiuis, & cum affirmatiua est impossibilis de natura, secus si est affirmatiua impossibilis de iure, quia tunc negatiua non valet, l. iurisgentium §. si ob maleficium. s. de pact. Opp. C. de cond. ob cau. l. si
2 militem. †Sol. Condō impossibilis bene impedit oriri obligationem, sed non impedit, vt oriatur actio extra illud, quod agitur, vt do tibi centum, qui es miles, vt sis meus procurator, tunc non oritur actio, vt cogatur facere id, quod in contractu deuenit, sed oritur conditio ob causam ad repetendum quod datum est, & illud est extra id quod agitur, l. si is. in fi. s. comm. & s. e. l. ex maleficiis. §. is quoque. op. inst. de leg. §. fi. sol. aliud in legatis, vt ibi, aliud in contractibus, vt hic.

LEX XXXI.

Cum ex vno. De hoc dixi in l. nunquam plura. j. de priua. delic.

LEX XXXII.

Constitutionibus. Opp. C. ex deli. defun. l. 1. & s. e. l. omnes. Sol. Dicūt quidam, quod ista dictio, quasi, est veritatis expressiua. Vel hic loquitur in annalib. actionibus. & sic loquitur C. quan. lib. prin. da. vbi per solum libel
a lum perpetuatur. a dixi in l. 2. §. fi. s. pro emp.

a ADD. ¶Alex. Vide de perpetuatione quod scripsi in d. §. fi. & ibi gl. & bart. & vide gl. in l. sed si eximendi, s. ne quis eum qui in ius voca. est vi eximat.

LEX XXXIII.

Qui seruum. Opp. de l. item apud Labeonem. §. si quis seruo. de iniur. Gl. dicit quod ad aliud datur illa, s. ad æstimationem, hæc ad vindictam. & in ista vindicta habetur ratio damni, ideo inquantum concurrunt, vna per alteram tollitur, & per hoc reprobatur gl. quæ est in l. dominum. C. de iniu. Et si tu dicis, si in actiōe iniuriarum habetur ratio damni, quō potest vnquam Aquilia cōcurrere, quia in Aquilia veniunt damna extrinseca, vt hæreditatis obueniētis, & alia. l. inde Neratius. in pr. s. ad l. Aquil. sed in actione iniuriarum non. Op. de l. nunquam plura. j. de priua. deli. sol. ibi plura facta, hic vnum factum, ex quo plures actiones oriuntur, & dic vt ibi.

1 *Actio legis Aquiliæ quòd sit pœnalis duplici respectu.*
2 *Stante statuto quòd percutiens de nocte, puniatur in tantum plus, si accusatus quòd de nocte percussit condemnatur solum quòd percusserit, non poterit agi ad illud plus.*

§. Si tibi commodauero. Opp. de l. vnde queritur. in fi. s. commo. gl. in ver. remanere, dicit, tu habes hic duas lec. vnam affirmatiuam sic, sed verius est remanere. Sed tunc obstat litera quæ sequitur, quia simplo, &c. Sed gl. resp. hoc verum est in eo, quod est simplum, vltra non tollitur. Alij habent literam negatuam, tunc solue, ibi de æquitate, hic de iuris rigore. Sed secundum hoc illa corrigit istam, quia æquitas scripta tollit legem de rigore scriptam. l. placuit. C. de iudic. Magis ergo ista, quæ est posterior in ordine, deberet illam corrigere. Sed aliter in contrario soluitur. vide-
1 licet † quod actio legis Aquil. est pœnalis duplici respectu. Vnus est ex eo quod est ex repetitione 30. dierum, vel anni, & tunc simplo subducto non potest agi ad illam pœnam. Ratio, quia illud plus venit per iudicis officium, & sic principali sublato tollitur & accessorium. l. 4. C. depos. Alio modo potest esse pęnalis respectu negantis. l. 2. s. ad l. Aquil. & istud per actionem petitur, & sic illud, quod est plus, petitur actione principali, & sic non tollitur. Sed ista sol. bene sonat, si est vera, sed tex. s. ad l. Aquil. l. 2. videtur dicere quòd in l. Aqui, illud quòd venit ex repetitione, petitur. l. si seruus seruum. s. ad l. Aquil. & hanc tenet Petr. Sed ista sol. potest sustineri alio mō, & tunc potest esse ratio, quia si egi commodati, est quid mihi imputetur, quia sciebam quòd in actione commodati non venit, nisi simplum, & videor illam pœnam remittere. Sed in pœna, quæ ex inficiatione crescit, non est quid mihi imputetur, cum nō possim scire, an tu neges. Alia sol. est, quòd ibi fuit actum commodati, & non in totum exactum, & tunc propter illud principale, quod petitur, facit quòd venit tota accessio, licèt illud modicum sit quod remanet. Vel ibi contra diuersos, hic contra eundem. Dixi plene in contrario. Opp. de l. item Mela. §. si plures. s. ad l. Aquil. Sol. ibi contra diuersos, hic cōtra eundem. Et illud quòd
2 dixi tibi, facit in casu ad quæstionem, † cauetur statuto ciuitatis, quod quicunque de nocte percusserit, puniatur in tantum, modo quis accusatus fuit, quod de nocte percussit, & fuit condemnatus ex eo quod percussit, non propter illam adiectionem de nocte, an possit agi ad illud plus? Et videtur quod possit. l. vnde quæritur. in fi. secundum vnam opi. gl. s. commo. Sed non est verum. Dic, vt dixi in l. denunciasse. §. quid tamen. j. de adult.

LEX XXXIIII.

1 *Actiones rei persecutoriæ ex vtraque sunt perpetuæ, persecutoriæ ex parte actoris & pœnales ex parte rei finiuntur anno.*
2 *Actio furti manifesti, licèt sit pœnalis ex parte rei, tamen non est annalis, sed perpetua.*
3 *Actio pœnalis ex parte actoris, & rei, vel rei tantum, durat anno, nisi succedat in locum actionis persecutoriæ, qua prius tenebatur.*
4 *Actio vtilis quæ datur contra illum qui dolo desiit possidere, ex quo in locum rei persecutoriæ ex vtraque parte succedit, est perpetua.*
5 *Actiones, quæ non dantur post annum, non transeunt in hæredem.*
6 *Actiones quæ ex patrimonio dantur, sunt rei persecutoriæ, quæ extra patrimonium pœnales.*
7 *Actio rescissoria an competat ante petitam restitutionem.*

In honorariis. Quinque facit. Primo, ponit vnam regulam in actionib. prætoriis rei persecutoriis. Secundo, ponit vnam in actionibus penalibus. Tertio, ponit vnam regulam qualiter transeunt actiōes cōtra hæredes. Quarto, ponit exēplum de actionibus persecutoriis. Quinto, iurisconsultus ponit exemplum de actionibus persecutoriis, quæ dantur contra ius ciuile. Secunda, ibi, cæteræ. Tertia, ibi, honorariæ autem. Quarta, ibi, illæ autem. Quinta, ibi, sed cum rescissa. Et ista vltima regula deberet scribi literis aureis. Et in tex. ibi cæteræ, dic, s. pœnales ex vtraque parte, vel ex parte rei tantum. Ad primam regulam

regulam op.de l.sciendum.§.fi.s̃.de ædi.ed.vbi persecutoria tolli-
tur tempore. Soluit glos.fateor,ꝙ actiones rei persecutoriæ sunt
perpetuæ,nisi contra ius ciuile reddantur ad rescindendum, vt j̃.
ea.l.§.sed cum rescissa.Modo redhibitoria tollitur tempore, quia
datur ad id,quod rescinditur,quod est de iure ciuili. Op.& vide-
tur,ꝙ actiones rei persecutoriæ finiantur vno anno.l.huius actio
nis.§.has in factum actiones.s̃.quod fal.tu.aut.& l.qui autem.§.fi.
s̃.quæ in frau.cre.& C.vnde vi.l.2.& l.fi.C.de dol. Gl.j.dicit,ad o-
mnia actiones persecutoriæ sunt perpetuæ,verum est,nisi in deli-
ctum concipiantur, i. ex delicto descendant: & ad illud allegat
multas ll.& vide gl.Ista gl.non dicit verum.Primo est falsum per
l.j.in princ.s̃.de vi & vi ar. Secundo hoc est falsum.per l.prætor.§.
hoc interdictum.s̃.de oper.no.nunc. vbi ex delicto illud interdi-
ctum concipitur. Item per l.itaque.s̃.de dol. Hoc etiam reproba-
1 tur per l.ait prætor.§ pen.s̃.quæ in frau.cre.Quid dicemus?† Dic
omnes actiones rei persecutoriæ ex vtraque parte sunt perpetuę,
vt hic, sed persecutoriæ ex parte actoris pœnales, ex parte rei fi-
niuntur anno,& ista comprehenduntur sub sequenti reg.ideo ad
eam veniamus:& hoc est verum in omnibus ll.all.in contrarium
2 per gl.Secunda reg.est in textu.† ibi,cæteræ intra annum,de qua
in d.glo.j.ver.secunda regula est,ꝙ actiones pœnales ex vtraque
a parte,vel ex parte rei tantum,sunt annales.[a] Ad quam op.insti.de
perp.& temp.act.§.j.in pr.Breuiter speciale est in actione furti ma
nifesti.Et ratio est,propter frequentiam delictorum,ar.l.aut facta
j̃.de pœn.& ista est sol.gl.& alia non potest melior dari. Extra gl.
b op.de l.j.[b] in fi.s̃.si ven.no.mul.in pos.mi.ibi,& si filia sit,quæ do-
lo,&c.gl.quæ est ibi pro sol.contrarij de l.j. §.hanc autem.titu.ibi
sequentis,dicit,solue vt ibi.Et gl.dicit quædam verba,ex quib.ni-
3 hil habetis.† Dic ergo, actio pœnalis ex parte actoris,& rei, vel
ex parte rei tantum,durat anno, nisi succedat in locum persecu-
toriæ actionis ex vtraque parte, qua idem reus prius tenebatur.
Modo ista succedit in locum actionis persecutoriæ,quia prius te
nebatur. Et per hoc apparet sol.ad contrarium ibi formatum, de
tex.in tit.ibi sequenti,s.si mu.ven.no.in pos.l.j.§.hanc autem exa-
ctionem,quia ibi est annalis,cum ab ipso initio est pœnalis.Et ex
4 hoc habes responsum ad quæstionem.† Aliquis dolo desiit pos-
sidere,tenetur vtili,erit ne perpetua,quia in locum persecutoriæ
ex vtraque parte succedit.l.pen.§.pe.s̃.de noxa.& l.illud.in fi.s̃.de
trib.Op.de l.j.in fi.s̃.ne vis fiat ei. Sol. ibi fallit propter actionem,
5 quæ ponitur ibi.Venio ad 3.reg.†omnes actiones quæ non dan-
tur post annum,omnes istæ non transeunt in hæredem, à contra-
rio ergo omnes perpetuæ dantur contra hæredem. Op.j̃.vi bon.
rap.l.2.in fi.& l.j.in fi.s̃.de vi & vi ar.& l.vti possidetis. C.vnde vi.
fallit ibi,& de hoc dic per Cy.in l.j.C.ex delic.defun. Opp.dicitur
hic,ꝙ si ago contra bon.pos.debitoris mei,est præparatoria: imo
est ciuilis,quia debitor aliqua actione ciuili tenetur,ergo & ciui-
lis huiusmodi, cum ex persona hæredis ius non varietur. l.2.§.ex
his.j̃.ti.j.tangit gl.vbi ponit veritatem.l.2.s̃.de bo.pos.hær.pet.Et
6 hoc sume,†quia illæ quæ ex patrimonio dantur,sunt rei persecu-
toriæ, quæ extra patrimonium sunt pœnales. Venio ad vers. sed
cum rescissa.Op.&videtur,ꝙ rescissoria non duret anno,sed qua-
driennio.l.superuacuam.C.de tem.in int.resti.Quidam dicunt,ꝙ
corrigitur.non est verum,sed dic ꝙ loquitur ibi in officio iudicis
7 rescindente:hic in actione rescissoria,& ista est vera.† Quæro,an
rescissoria competat ante petitam restitutionem?Et hic sunt opi.
& vide gl.in ver.redditur.quæ inc.actio in rem.ibi,sed hoc,&c.tu
debes scire,ꝙ quandoque aliquis læditur,quia actio totaliter per
ditur,vt per vsucapionem, & tunc actio non competit, nisi resti-
tutione petita. Quandoque qui læditur, non perdit actionem in
totum,sed per exceptionem submouetur,vt in præscr.30.vel 40.
ann.tunc competit actio,sed inefficax, quia potest opponi excep-
tio,ideo non oportet,ꝙ restitutio petatur. De rescissoria non di-
co plus,est materia in l.ab hostib.§.sed quod simpliciter. s̃.ex qui.
cau.ma.& inst.de act.§.rursus.C.ex qui.caus.ma.l.fi.& de rest.mil.
l.quod tempore.

a ADD. ¶Ale.Et dum hic dicitur,ꝙ pœnales prætoriæ durant anno,intellige de actionibus ciuilibus, sed accusatio semper durat 20.ann. l.querelam, C.de fal. secundum bal.in l.receptitia,C.de const.pec.

b Ale.Adde no.per bar.in l.prætor,§.hoc interdictum,s̃.de ope.no.nun.

LEX XXXV.

1 *An condemnatus ex forma statuti sit infamis.*

Cessat ignominia. Quæro, aliquis est condemna-
tus ex forma statuti, an sit infa-
mis.Aduocati dicunt,ꝙ non,quia ex condictione statuti est con-
1 demnatus.†Sed illud non videtur mihi verum,quia condemna-
tus publico iudicio non fuit per actionem,sed per accusationem:
vt inst.de pub.iu.in pr.& conditio ex lege est personalis actio.l.1.
s̃.de cond.ex le. Vnde si condemnatus ex forma statuti esset con-
demnatus condictione ex lege,verum dicerent,sed damnatus est
actione ex statuto , & statutum non facit desinere esse publicum
crimen,vt dixi in l.infamem.j̃.de pub.iud.& ibi dixi de damnato
per inquisitionem.

LEX XXXVII.

Non figura. Op.insti.de lit.obl.in pr. Huius contrarij ti-
more dicit gl. non figura literarum, sc.tan-
tum,sed significatio,& figura.Et sic tenet,ꝙ hic loquitur de ob.li.
Sed Pet.dicit,ꝙ de iure fforum non erat cognita obligatio litera-
rum.l.j.in pr.s̃.e. Alij dant aliam sol.ibi,ꝙ sub illis verbis erat com
prehensa literarum obligatio.Hoc tenet Pet.C.de non nu.pe.l.in
contractib.q.j.Non ob.ista litera,quia literæ non obligant,& non
dicit,ꝙ ex literis nascatur obligatio,imo dicit contrarium,ꝙ obli
gatione literarum inducebatur pactum nudum ex illis literis.ho
die vero obligatio nascitur,vt l.in contractib.C.de non num.pe.

LEX XLI.

1 *Legata conditionalia quod non transferantur ad suos.*

a Is cui sub. [a] Quærit gl.creditor conditionalis ad quid dica
tur?Et dic ꝙ ad duo,vel tria.Dic,vt gl.j.quæ inc.
1 quantum ad hoc,&c.Tenet ista gl.†ꝙ legata conditionalia trans
b feruntur ad suos.Ista gl.est falsa,& reprobatur[b] per Dy.per l.cum
pater.§.hęredi.s̃.de le.2.& l.si in persona.C.de fideic.& l.hęredes.
§.cum ita.s̃.ad Treb.no.in l.j.C.de his qui ante aper.tab.in gl.

a ADD. ¶Alex. Ad l.istam vide bar.in l.j.de leg.2.& bal.in l.j.C.vt act.ab hære.& contra hęre.in pr.& in l.si in personam,C.de fideic.& in l.j.§.si autem sub conditione,C.de cad.tol.& bal.in l.si pater,q.4.C.de insti.& subst.

b Pom. Vltra ea quæ hic posui ad gl.vide barb.cons.55.vol.2. & Rom.cons.124 & 185.dub.5.& bar.in l.j.& ibi doc.s̃.de leg.j. & Ro.cons.162.& 180. Soc.in l.hæredes,§.cum ita,s̃.ad Treb.& ibi Ale.in 3.no.& Are.cons.j.dub.2.& Ale.30.vol.2.

LEX XLIII.

1 *An dies sit apposita causa differendæ solutionis,vel tollendæ obligationis.*

Obligationum fere. Ista est bona l.& tota die alle-
gatur. Vide gl.super ver.dare.
1 an dies videatur posita causa†differendę solutionis,vel tollendę
obligationis:vt dixi in l.eum qui.§.qui ita.j̃.de ver.ob.

§.Placet autem. Vides,ꝙ tempus non est modus tol-
lendæ , vel inducendæ obligationis.
dixi plene j̃.rem ra.ha.l.fi.Opp.de l.sicut.l.cum notissimi.& l.om-
nes.C.de præsc.30.an.Sol:tollitur per exceptionem:vt ibi,non i-
pso iure,vt hic. Doc.Vltram.Pet.Iac.de Ra.& Cy. sequendo eos
dicunt, ꝙ ipso iure tollitur actio hodie per ista iura. l.sicut. l.om-
nes.& l.cum notissimi. vbi text.videtur dicere,ꝙ omnino extin-
guitur,& hoc tenent ipsi in l.fi.C.ex qui.cau.ma.Sed an remaneat
naturalis?Gl.hic videtur dicere ꝙ sic. Dic plene in l.vlt. j̃.rem ra.
a ha.Gl.inducit hunc §.ad quæstionem sabbatinam, [a] de qua vidi-
stis in l.damni infecti stipulatio competit.§.si is qui. s̃.de dam.inf.
Gl.hic determinat, & bene iungit ambas solutiones simul. Vlti-
mo, an tempus sit modus inducendæ obligationis, vide Ros.su-
per ti.de act.ex stip.præsumi.ex cursu lon.temp.

a ADD.¶Ale.Per Im.in l.si fundum,§.qui fundum,de leg.j.

1 *Si iudex dicat, excommunico te, vel pono te in banno,nisi intra x.dies veneris, an interim sit excommunicatus,vel bannitus.*

§.Conditio. No. ꝙ conditio in constituenda obligatio-
ne,siue præponatur,siue postponatur,impe
dit natiuitatem obligationis:vt j̃.de ver.sig.l.cedere diem.ibi,nisi
nauis ex Asia venerit. hæc adiectio fuit facta post factam stipula-
tionem,vt s̃.innuitur.& C.de do.quæ sub mo.l.perfecta.Op.de l.
2.s̃.de in di.ad.Sol.vt ibi.& habes ibi opt.gl.Vlt.gl.inducit in arg.
1 ad q.quam tene menti.† Iudex dicit,excommunico te,vel pono
a te in banno,nisi intra x.dies veneris,an interim [a] sis excommuni-
catus,vel exbannitus?Et dic vt gl.in ver.sed & hoc casu.quæ inci.
s.secundo cum postponitur,&c.Est ne vera ista gl.quę videtur te-
nere ꝙ interim sit excommunicatus.Et gl.pręcedens dicit melius
quam ista.Circa hoc tamen vide Inn.in c.præterea. ext.de app.&
facit hæc gl. an verba sententiæ debeamus iudicare secundum ll.
loquentes de contractibus, an secundum ll.loquentes de vltimis
voluntatibus,dixi in l.centesimis.in fi.de ver.ob.

a ADD.¶Ale.Vide no.bar.in l.si eum,§.qui iniuriarum,s̃.si quis cau.& bar.in l.j s̃.de cond.& dem.& vide Inn.in c.fi.de coh.cle.& mu.& quod dixi post bar.in l.terminato,C.de fru.& li.exp.& quod dixi in l.fi.de pœn. post bar.in l.j. §.operis,s̃.de ope.no.nun.& bal.& ibi Im.in l.quib.dieb.§.quidam Titio,s̃.de cond.& dem.vbi omnino videas.& quod no.bal.in rub.C.com.vel epist.ver.modo ego quæro,per Im.in l.iudex,s̃.de re iud.& per Sal.in l.actione,C.de transac.& Im.in l.j.s̃.de cond.& dem.

§.Si ita. Iste §.habet materiam l.ita stipulatus.de verb.ob.an
fiat nouatio per sequentem stipulationem pœna-
lem,& alius punctus esset,an pendente conditione possit agi. di-
cam in d.l.ita stipulatus.

LEX

LEX LI.

1 *An pater teneatur dare dotem filiæ maritatæ.*

Obligamur aut re. Vide gl.in ver.obligamur, quæ inc.forte cum colonus. Istud exemplum primum non est bonum, quia ex consensu tacito saltem obligatur.l.qui ad certum.§.loc.Item secundum exemplum est bonum, quia est ex quasi contractu obligatus. l.ex maleficiis. §.2.§.eo. Item exemplum de alimentis est bonum exemplum, vt
1 probatur per l.j.C.de fideic.Item ibi, vel dic.l.obligamur. † Not.
a istam gl.[a] ꝙ postquam filia est maritata, tenetur pater dotare.Gul. de Cun.ponit istam q.in l.cum is.§.mulier.§.de cond.ind.Sed ista
b gl.non bene dicit,[b] ꝙ pater sit obligatus, imo officio iudicis compellitur.l.qui liberos.§.de rit.nupt.Et ideo inquantum gl.dicit,ꝙ
c obligatur, non benè dicit. Item in eo quod dicit, [c] ꝙ potest cogi
d pater, postquam est maritata filia, Gul.reprehendit, [d] quia ratio, quare pater tenetur dotare filiam, est,s.vt possit eam maritare,sed ipsa maritata cessat ratio.Item videtur casus in auth.de nupt.§.sic itaque.ver.si quis sub potestate constitutam. & l.pen. C.de repu.
e Hoc etiam probatur per simile. Alimenta[e] petuntur officio iudicis, quando non habet vnde se alat.l.si quis à liberis, per totam l. §.de lib.agnosc.modo filia non habet officium indicis, quia postquam est maritata, cessat.Facit l.fi. C.de dot.prom. Fateor,ꝙ si fi-
f lia maritaret se,& promisisset dotem, [f] quia pater non maritabat eam, pater teneretur.l.fi.& l.& ideo.§.fi.§.de in rem ver.

a ADD. ¶Pom. Ad hæc vide Alex. cons.7.inc.visis his,& diligenter consideratis, vol.j.& vide Math.no.suo 105.& Ale.cons.33.vol.4.& 56.e.vol.& Pau.cons.12. j. dub.vol.j.& Alex.in l.mulier,§.cum proponeretur,§.ad Treb.& cons.97.incip. principalis dubitatio, vol.j.Et vide ad hæc,& pulchre Aret.cons.17. & Cæpol. cons.46.in fi.& Pan.in c.accedens,de proc. & vide Ias.in auth.præterea,C.vnde vir & vxor.& Ale.cons.139.vol.2.& vide Pan.cons.65.vol.2.& dic ꝙ iuri dotandi non potest filia renunciare,ita Ro.in l.j.§.so.ma.Anch.in c.quamuis,no.2. de pac.in 6.Im.in l.stipulatio hoc modo concepta,ff.de verb.obl.& ibi pulchre etiam sentit Ale.in ver.secundo limitatur,& vide Rom.in l.qui superstitis,§.de acq.hær.& Pau.de castr.cons.176.& Gemi.plenè in d.c.quamuis, ver.quid si filia, ponit de ista q.& sentit contrarium.Et considera, si opi.Arch.est vera, an habeat locum etiam in fratre, in quo esset considerandum, an frater teneatur dotare sororem iure naturali, vel quia si nihil daretur, esset contra bonos mores, Et vide ad hæc plene bal.Nouellum in tract.de dote, in 6.parte priuilegij.& in eadem parte priuilegio 15. & Soc. cons.17. vbi ponit an frater teneatur dotare sororem nuptam.

b Ale.Ita tenent Ia.de Are.bar.& doc.in l.mulier,§.cum proponeretur,§.ad treb.

c Paris. Vide late Ale.cons.7.col.j.& late Curt.cons.29.ponit, an maritus qui recipit vxorem sine dote, possit eam cogere ad dandum dotem, vide Ale.in l.mulier,§.cum proponeretur, in prin.ad Treb.

d Ale.Sed bal.&Im.l.j.§.so,ma.tenent gl.hic contra bar.& adde bar.in l.mulier,§.cum proponeretur,§.ad Tre.&no.bar.in aut.res, C.com.de le.& ibi bal.& quod no. Dy.& bar.in l.Lucius,§.de le.2.Et adde Sal.in l.fi.C.de dot.pro, Ang.& Im.in l. mulier,§.pe.§,ad Treb.& quod no.bal.in l.fi.C.de sen.quæ si,cer.quan. & contra bart.facit, quia vbi mulier non habet de suo proprio, pater tenetur dotare de suo,l.fi.& ibi bal.C.de dot.pro. Et adde gl.in l.si socer, in vlt.gl. §.sol.ma.Et ibi Im.qui sentit,ꝙ pater non sit obligatus dotare filiam,sed officio tantum iudicis compellitur.Sic melius loquitur quàm gl.hic. Et vide plenius per Pau.& bar.l.j.sol.mat,limitat hanc gl.nisi mulier nuberet indigno.Ang.l.nupta,in pr.§. so.ma.videtur tenere contra opi.bar.hic,Pau.in l.si socer,§.so.mat.tenet,ꝙ pater tenetur filiam nuptam dotare, & per Mod.in c.j. de adul. Nic.de Neap. in rub.§.so.ma.sequitur istam gl.quam reputat sing. & in d.§.cum proponeretur, Sal.in d,auth.res quæ,& in l.qui liberos,§.de ri.nup, tenet cum bar.Ang.hic,& Raph.in d.l.j.tenet contra bart.

e Ale.Sed videtur falsum,ꝙ vir teneatur vxorem indotatam alimentare, quoties mulier habet patrem, vt hic habere presupponitur, vt no.bart.& doc.in l.quod in vxorem, C.de neg,gest.& in l.si cum dotem,§.sinautem,§.so.ma.Sed ista sunt vera, quoties dos est promissa.Adde tex.& ibi bal.in l.fi.C.ad Vel.
Adde, ꝙ si vxor est indotata, & si est infirma, & est in seruitio viri, vel non in seruitio culpa viri, illam ipse alere tenetur, vt late tenet Ros.cons.417.

f Ale.Adde quod no,bar.in l.quod in vxorem, C.de neg.gest.secundum bal.vt ibi dixi.Adde,ꝙ de iure can.potest mulier nubere sine consensu patris, vt no.gl. in l.Paulus,§.de sta.ho.& si nubat digno, pater tenetur eam dotare, vt no.36.q. 1.c.de raptorib.glo.in ver,excusata, in fin.etiam si nupserit sine consensu patris, non autem dico contra voluntatem patris.Et aduerte, quia bar.hic videtur velle,ꝙ si pater non consentit matrimonio, non tenetur filiam dotare,sed tunc demum tenetur, cum voluit filiam maritare. Sed Pe.de Peru.dicit,ꝙ contrarium videtur verius, videlicet,ꝙ filia potest se maritare sine consensu patris,& contradicente patre, vt ext.de spon.c.cum locum.& pater tenetur eam dotare, vt per Ant.in c.cum causam,de rap.quia iura disponentia ꝙ pater teneatur filiam iam nuptam dotare, habent respectum ad matrimonium, non autem considerant, an pater consenserit matrimonio, vel contradixerit. De quo per d.Abb.in c.cum causa,de rapt.&dicit bal.in l,fi.in fi.C.de do.pro.ꝙ mulier inuito patre, potest se dotare de bonis patris.
Adde quæ posui in l.j.so.ma.quibus adde Abb,cons.7.lib.2.

LEX LX.

Procurator Seii.

a §.Seia. Op.de l.affectionis [a] causa.§.de don. Sol.hic non fuit donatio, quia requiritur stipulatio secundum ista tempora, sed hodie valeret, ibi fuit datio ob causam.

a ADD.¶Ale.Adde ꝙ bart.in d.l.affectionis, in sol,ad hanc l,sentit,ꝙ ista l.habeat locum etiam si stipulatio intercessit, licèt hic aliter sentiat.Vide bald.in l.si ea, C.de cond,inser.Et istam sol.impugnat Pau.de cast. in d.l,affectionis, quia tex. hic non se fundat ex defectu stipulationis.teneo ergo sol. quam tenet bar.in d. l.affectionis, quia hic loquitur in muliere promittente alteri, vnde turpitudo versabatur, ibi ex parte recipientis, cuius persona debet considerari ad validitatem, vel inualiditatem stipulationis, non autem ex persona promissoris, l. multum,ff.ti.j.sed in d.l,affectionis,&in l.4.§.sed quod meretrici,§.de cond.ob tur,cau,ibi, turpitudo non erat ex parte recipientis.

FINIS.

Excudit Ant.Blanc.

LEX LI.

1 *An pater teneatur dare dotem filiæ maritatæ.*

Obligamur aut re.

Vide gl.in ver.obligamur, quæ inc.forte cum colonus. Istud exemplum primum non est bonum, quia ex consensu tacito saltem obligatur.l.qui ad certum.ꝭ.loc. Item secundum exemplum est bonum, quia est ex quasi contractu obligatus. l.ex maleficiis. §.2.ꝭ.eo. Item exemplum de alimentis est bonum exemplum, vt
1 probatur per l.j.C.de fideic.Item ibi, vel dic.l.obligamur. † Not.
a istam gl.[a] ꝙ postquam filia est maritata, tenetur pater dotare. Gul. de Cun.ponit istam q.in l.cum is.§.mulier.ꝭ.de cond.ind.Sed ista
b gl.non bene dicit,[b] ꝙ pater sit obligatus, imo officio iudicis compellitur.l.qui liberos.ꝭ.de rit.nupt.Et ideo inquantum gl.dicit, ꝙ
c obligatur, non benè dicit. Item in eo quod dicit,[c] ꝙ potest cogi
d pater, postquam est maritata filia, Gul.reprehendit,[d] quia ratio, quare pater tenetur dotare filiam, est, s. vt possit eam maritare, sed ipsa maritata cessat ratio.Item videtur casus in auth.de nupt.§.sic itaque.ver.si quis sub potestate constitutam.& l.pen. C.de repu.
e Hoc etiam probatur per simile. Alimenta[e] petuntur officio iudicis, quando non habet vnde se alat.l.si quis à liberis.per totam l. ꝭ.de lib.agnosc.modo filia non habet officium indicis, quia postquam est maritata, cessat.Facit l.fi. C.de dot.prom. Fateor, ꝙ si fi-
f lia maritaret se, & promisisset dotem,[f] quia pater non maritabat eam, pater teneretur.l.fi.& l.& ideo.§.fi.ꝭ.de in rem ver.

a ADD. ¶Pom. Ad hæc vide Alex. cons.7.inc.visis his, & diligenter consideratis, vol.j.& vide Math.no.suo 105.& Ale.cons.33.vol.4.& 56.e.vol.& Pau.cons.12. j. dub.vol.j.& Alex.in l.mulier,§.cum proponeretur,ꝭ.ad Treb.& cons.97.incip. principalis dubitatio, vol.j.Et vide ad hæc, & pulchre Aret.cons.17. & Cæpol. cons.46.in fi.& Pan.in c.accedens, de proc. & vide Ias.in auth.præterea,C.vnde vir & vxor.& Ale.cons.139.vol.2.& vide Pan.cons.65.vol.2.& dic ꝙ iuri dotandi non potest filia renunciare, ita Ro.in l.j.ꝭ.so.ma.Anch.in c.quamuis,no.2. de pac.in 6.Im.in l.stipulatio hoc modo concepta,j.de verb.obl.& ibi pulchre etiam sentit Ale.in ver.secundo limitatur, & vide Rom.in l.qui superstitis,ꝭ.de acq.hær.& Pau.de castr.cons.176.& Gemi.plenè in d.c.quamuis, ver.quid si filia, ponit de ista q.& sentit contrarium.Et considera, si opi.Arch.est vera, an habeat locum etiam in fratre, in quo esset considerandum, an frater teneatur dotare sororem iure naturali, vel quia si nihil daretur, esset contra bonos mores, Et vide ad hæc plene bal.Nouellum in tract.de dote, in 6.parte priuilegij.& in eadem parte priuilegio 15. & Soc. cons.17. vbi ponit an frater teneatur dotare sororem nuptam.

b Ale.Ita tenent Ia.de Are.bar.& doc.in l.mulier,§.cum proponeretur,ꝭ.ad treb.

c Paris. Vide late Ale.cons.7.col.j.& late Curt.cons.29.ponit, an maritus qui recipit vxorem sine dote, possit eam cogere ad dandum dotem, vide Ale.in l.mulier,§.cum proponeretur, in prin.ad Treb.

d Ale.Sed bal.&Im.l.j.ꝭ.so.ma.tenent gl.hic ꝯ bar.& adde bar.in l.mulier,§.cum proponeretur,ꝭ.ad Tre.&no.bar.in aut.res,C.com.de le.& ibi bal.& quod no. Dy.& bar.in l.Lucius,ꝭ.de le.2.Et adde Sal.in l.fi.C.de dot.pro, Ang.& Im.in l. mulier,§.pe.ꝭ,ad Treb.& quod no.bal.in l.fi.C.de sen.quæ si.cer.quan. & contra bart.facit, quia vbi mulier non habet de suo proprio, pater tenetur dotare de suo, l.fi.& ibi bal.C.de dot.pro. Et adde gl.in l.si socer, in vlt.gl. ꝭ.sol.ma.Et ibi Im.qui sentit, ꝙ pater non sit obligatus dotare filiam, sed officio tantum iudicis compellitur.Sic melius loquitur quàm gl.hic. Et vide plenius per Pau.& bar.l.j.sol.mat, limitat hanc gl.nisi mulier nuberet indigno.Ang.l.nupta, in pr.ꝭ. so.ma.videtur tenere contra opi.bar.hic, Pau.in l.si socer,ꝭ.so.mat.tenet, ꝙ pater tenetur filiam nuptam dotare, & per Mod.in c.j. de adul. Nic.de Neap. in rub.ꝭ.so.ma.sequitur istam gl.quam reputat sing. & in d.§.cum proponeretur, Sal.in d,auth.res quæ, & in l.qui liberos,ꝭ.de ri.nup, tenet cum bar.Ang.hic, & Raph.in d.l.j.tenet contra bart.

e Ale.Sed videtur falsum, ꝙ vir teneatur vxorem indotatam alimentare, quoties mulier habet patrem, vt hic habere presupponitur, vt no.bart.& doc.in l.quod in vxorem, C.de neg.gest.& in l.si cum dotem,§.sinautem,ꝭ.so.ma.Sed ista sunt vera, quoties dos est promissa.Adde tex.& ibi bal.in l.fi.C.ad Vel.
Adde, ꝙ si vxor est indotata, & si est infirma, & est in seruitio viri, vel non in seruitio culpa viri, illam ipse alere tenetur, vt late tenet Ros.cons.417.

f Ale.Adde quod no.bar.in l.quod in vxorem, C.de neg.gest.secundum bal.vt ibi dixi.Adde, ꝙ de iure can.potest mulier nubere sine consensu patris, vt no.gl. in l.Paulus,ꝭ,de sta.ho.& si nubat digno, pater tenetur eam dotare, vt no.36.q. 1.c.de raptorib.glo.in ver, excusata, in fin.etiam si nupserit sine consensu patris, non autem dico contra voluntatem patris.Et aduerte, quia bar.hic videtur velle, ꝙ si pater non consentit matrimonio, non tenetur filiam dotare, sed tunc demum tenetur, cum voluit filiam maritare. Sed Pe.de Peru.dicit, ꝙ contrarium videtur verius, videlicet, ꝙ filia potest se maritare sine consensu patris, & contradicente patre, vt ext.de spon.c.cum locum.& pater tenetur eam dotare, vt per Ant.in c.cum causam, de rap.quia iura disponentia ꝙ pater teneatur filiam iam nuptam dotare, habent respectum ad matrimonium, non autem considerant, an pater consenserit matrimonio, vel contradixerit. De quo per d.Abb.in c.cum causa, de rapt.&dicit bal.in l,fi.in fi.C.de do.pro.ꝙ mulier inuito patre, potest se dotare de bonis patris.
Adde quæ posui in l.j.so.ma.quibus adde Abb,cons.7.lib.2.

LEX LX.

Procurator Seii.

a §.Seia, Op.de l.affectionis[a] causa.ꝭ.de don. Sol.hic non fuit donatio, quia requiritur stipulatio secundum ista tempora, sed hodie valeret, ibi fuit datio ob causam.

a ADD.¶Ale.Adde ꝙ bart.in d.l.affectionis, in sol, ad hanc l, sentit, ꝙ ista l.habeat locum etiam si stipulatio intercessit, licèt hic aliter sentiat.Vide bald.in l.si ea, C.de cond, inser.Et istam sol.impugnat Pau.de cast. in d.l,affectionis, quia tex. hic non se fundat ex defectu stipulationis.teneo ergo sol. quam tenet bar.in d. l.affectionis, quia hic loquitur in muliere promittente alteri, vnde turpitudo versabatur, ibi ex parte recipientis, cuius persona debet considerari ad validitatem, vel inualiditatem stipulationis, non autem ex persona promissoris, l. multum,j.ti.j.sed in d.l,affectionis, &in l.4.§.sed quod meretrici,ꝭ.de cond.ob tur, cau, ibi, turpitudo non erat ex parte recipientis.

FINIS.

Excudit Ant.Blanc.

18708026

colorchecker CLASSIC

calibrite